T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TUVA DESTANLARININ SÖZ VARLIĞI

DOKTORA TEZİ

Emin Erdem ÖZBEK

Balıkesir, 2016

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TUVA DESTANLARININ SÖZ VARLIĞI

DOKTORA TEZİ

Emin Erdem ÖZBEK

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Hülya SAVRAN

Balıkesir, 2016

T.C.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda 201112512001 numaralı Emin Erdem ÖZBEK'in hazırladığı "Tuva Destanlarının Söz Varlığı" konulu DOKTORA tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 13/05/2016 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ

Üye (Danışman)

Prof. Dr. Hülya SAVRAN

Üye

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

Üye

Prof. Dr. Birsel Oruç ASLAN

Üye

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DURGUT

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

..16./.05../2016

Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

Enstitü Müdürü

Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından BAP 2013/15 kodlu proje ile desteklenmiştir. Teşekkür ederiz.

ÖN SÖZ

Tuvalar, Güney Sibirya bölgesinde, Rusya Federasyonu'na bağlı Tuva Cumhuriyeti'nde yaşamakta olan Türk topluluklarındandır. Bunun dışında, Moğolistan, Çin ve Rusya Federasyonu içerisindeki kendine komşu diğer Türk cumhuriyetlerinde yaşayan Tuvalar da bulunmaktadır. Tuva Türkçesi, literatürde coğrafi adlandırmalara göre Güney Sibirya yahut Kuzey-Doğu Türk lehçeleri grubunda gösterilir. Fonetik özelliklerine göre ise ilk hecede /d/ sesini korumasına bağlı olarak genellikle /d/ ya da 'adak' grubunda değerlendirilir. Söz varlığı ve fonetik bakımından arkaik özellikler barındıran Tuva Türkçesi, Moğolcadan da önemli etkiler taşır. Yüzyıllarca iç içe yaşamış olan iki toplum arasındaki ilişkiler, tabiatıyla dile de yansımıştır. Yazı diline geçişleri 1930'lara dayanan Tuva Türklerinin zengin bir sözlü geleneği vardır. Bu gelenek, yakın bir zamana kadar da varlığını canlı bir şekilde sürdürmüştür. Tuva sözlü geleneği içerisinde destanların önemli bir yeri vardır. Destan anlatımı ve etrafında oluşan gelenek, önemli toplumsal fonksiyonları yerine getiren bir araç olmuştur.

Bu çalışmada Tuva destanlarının söz varlığı üzerine bir inceleme yapılmış, dolayısıyla Tuva Türkçesinin söz varlığı özelliklerine dair de tespitlerde bulunulmuştur. Söz varlığı incelemesi, temelde iki kısımdan oluşmaktadır. Bunlar; tematik söz varlığı incelemesi ve alıntı sözlerdir. Tematik çözümleme, dil-düşünce-kültür ilişkisine dair somut veriler üzerinden tespitlerde bulunmaya imkân tanıdığından işlevsel bir yöntem olarak düşünülmüştür. Alıntı sözler bölümünde ise, alıntılar ayrıntılı bir şekilde ortaya konmaya çalışılmıştır. Burada sözler yapılarına göre ve kaynak biçimleriyle gösterilerek bölümün işlevsel hâle getirilmesine gayret edilmiştir. Tematik söz varlığı incelemesi ve alıntı sözler bölümlerindeki sonuçlar ilişkilendirilerek veriler anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde, amaç ve yöntem hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Yöntem kısmında, önce "söz, "söz varlığı" gibi terimlerle ilgili teorik bilgi verilmiş, ardından özellikle son yıllarda gittikçe artmakta olan söz varlığı çalışmalarının bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu bölümde tematik söz varlığı

incelemeleri üzerinde daha ayrıntılı olarak durulmuştur. Tematik inceleme için, daha önceki çalışmalardan da yararlanılarak ayrıntılı bir tasnif oluşturulmuştur.

İkinci bölümde, Tuva Türkleri ve Tuva Türkçesi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Bu bölümde Tuva destanları üzerinde ayrıca durularak, tezde yer alan metinlere dair bilgi ve metinlerin özetlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölüm, söz varlığı incelemesinin yapıldığı bölümdür. Dördüncü ve beşinci bölümlerde incelenen metinlere ve metinlere ait gramatikal dizin-sözlüğe yer verilmiştir. Dizin-sözlükte sözler aldıkları çekim ekleri ve bağlamlarına göre anlamları ile verilmiştir. Ayrıca birleşik sözler, deyimler ve çeşitli kalıp sözler de gösterilmiştir.

Çalışma boyunca yardım ve desteklerini gördüğüm pek çok kişi oldu. Tez çalışmaları boyunca gösterdikleri ilgi ve kaynaklar konusundaki yardımları ile Prof. Dr. Birsel Oruç ASLAN ve Yrd. Doç. Dr. Hüseyin DURGUT'a, ayrıca kaynaklar konusunda yardımlarını gördüğüm Prof. Dr. Mehmet AÇA'ya; Tuva seyahatim öncesinde ve süresince adıma gerekli organizasyonları sağlayan, kaynaklar konusunda yardımcı olan ve oradaki günlerimi verimli geçirmemi sağlayan Doç. Dr. Margarita B. KUNGAA'ya; çalışmalarımda yardımcı olan Dr. Oyumaa SAAYA ile Tuva'da geçirdiğim sürede yakın ilgilerini gördüğüm Prof. Dr. Valentina SUZUKEY ve Lyubov HERTEK'e; Türkiye'de ve Tuva'da her zaman yardımlarını gördüğüm Aygulya CHULDUM-OOL KARA'ya, Tuva'daki günlerimde bana eşlik ederek günlerimi güzel geçirmemi sağlayan Tuvalı arkadaşım Sayana TSOİ'ye ve adını anamadığım diğer Tuvalı arkadaşlara; Tuva ziyareti öncesi ve sonrasında tecrübelerinden yararlandığım, ayrıca kaynaklar konusunda samimi ilgisini gördüğüm Arş. Gör. Dr. Vildan KOÇOĞLU GÜNDOĞDU'ya; ve çalışmanın titizlikle yürütülmesini sağlayan, her konuda desteklerinden ve tecrübelerinden yararlandığım danışmanım Prof. Dr. Hülya SAVRAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, öğrenimim boyunca ufkumu açan, kendilerinden ilham aldığım başta bölüm başkanımız Prof. Dr. Ali DUYMAZ olmak üzere bütün Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğretim üyeleri ile Necatibey Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi bölümü öğretim üyelerine teşekkürü bir borç bilirim.

E. Erdem ÖZBEK

ÖZET

TUVA DESTANLARININ SÖZ VARLIĞI

ÖZBEK, Emin Erdem
Doktora, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hülya SAVRAN
2016, 1034 sayfa

Tuvalar, Güney Sibirya bölgesinde Rusya Federasyonu'na bağlı Tuva Cumhuriyeti'nde yaşamakta olan Türk topluluklarından biridir. Bu çalışmada Tuva destanlarının söz varlığı üzerine bir inceleme yapılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde incelemede izlenen yöntem ayrıntılı olarak açıklanmıştır. İkinci bölümde Tuva Türkleri ve Tuva Türkçesi hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümde Tuva destanları üzerinde ayrıca durulmuş, tezde yer alan destanların özetleri verilmiştir. Üçüncü bölümde, tematik yöntem ve alıntı sözler bağlamında söz varlığı incelemesi yapılmıştır. Dördüncü ve beşinci bölümlerde, metinler ile metinlere ait gramtikal dizin-sözlük yer almaktadır. Altıncı bölümde incelemenin sonuçları sıralanmış, son bölümde tezde yararlanılan kaynakların listesi verilmiştir.

Bu çalışma ile Tuva destanları ve Tuva Türkçesinin söz varlığı özellikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Tuva Türklerinin zengin bir sözlü geleneği vardır ve bu gelenek içerisinde destanlar önemli bir yer tutar. Bu tez kapsamında, Tuva destancılığını en iyi şekilde örneklediği düşünülen altı destan metni üzerinden hareket edilmiştir. Metinlerdeki söz varlığı ilkin tematik olarak incelenmiştir. Böylece Tuva destanları ve Tuva Türkçesinin kavram alanlarına göre söz varlığı özellikleri ortaya konmuştur. Bu yöntemin ayrıca, dil-düşünce-kültür ilişkisine dair verimli sonuçlar sağlayacağı düşüncesinden hareket edilmiştir. Tematik inceleme için, daha önceki çalışmalardan da yararlanılarak kapsamlı bir tasnif geliştirilmiştir.

Söz varlığı incelemesinin ikinci bölümü alıntı sözler bakımından incelemedir. Tuva Türkçesinde tarihî ve coğrafi özelliklere paralel olarak Moğolca alıntı oranı yüksektir. Bu bölümde, alıntı sözler yapı özelliklerine göre ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Tezde tematik inceleme ile alıntı sözler bölümündeki sonuçlar karşılaştırılarak bulguların anlamlandırılması sağlanmıştır. Genel olarak; evren, zaman, tabiat ve yaşama dair sözlerin yer aldığı bölümde alıntı oranı daha düşük, toplum yaşamıyla ilgili sözlerin yer aldığı bölümde alıntı oranı daha yüksektir.

Sonuç bölümünde elde edilen veriler yorumlanmış, ayrıca tüm sözlerin sıklık sıralı listesi verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tuva Türkçesi, Tuva destanları, söz varlığı, leksikoloji, tematik söz varlığı, alıntı sözler.

ABSTRACT

VOCABULARY ANALYSİS OF TUVAN EPİCS

ÖZBEK, Emin Erdem

Phd Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hülya SAVRAN

2016, 1034 pages

Tuvans, who live in southern Siberia, in the Tuva Republic of the Russian Federation, is one of the Turkic peoples. In this study, the vocabulary of the Tuvan epics is analysed.

The method used in the research is described in detail in the introduction part of the study. Information about Tuvan people and Tuvan language is given in the second part of the study. Additionally, the Tuvan epics are emphasized and the summaries of the epics in the study are given in this section. In the third section, the vocabulary analyse is done in terms of thematic method and loan words. In the fourth and fifth sections, there are texts and grammatical index-dictionary belonging to texts. The results of the study are ranked in the sixth section and the list of references are given in the last section.

The aim of this study is to reveal the vocabulary features of the Tuvan epics and Tuvan Turkish. Tuvan people has got a rich oral tradition and epics has an important role among this tradition. The starting point of this thesis is the six epic texts which is considered as the best examples of Tuvan epic literature. The vocabulary in the texts is examined thematically at first. Thus, the vocabulary features has been revealed according to conceptual fields of Tuvan epics and Tuvan language. Besides, it has been moved through the idea that this method would support useful results in terms of the language-idea-culture relation. An extensive

and new classification has been improved for the thematic review by using the previous studies as well.

In the second part of the vocabulary research, an examination is made in terms of loan words. The Mongolian citation rate is high in Tuvan language in parallel with historical and geographical features. In this section, the loan words has been showed in detail according to its structural features. The findings of the thesis have been made sense of by comparing the results in thematic review and loan words sections. The findings generally shows that the citation rate of the section, which includes words about universe, time, nature and life, is lower and the citation rate of the section, which includes words about society's life, is higher.

In the result section, the findings of the research are commented and also the word frequency list is presented.

Key words: Tuvan language, Tuvan epics, vocabulary, lexicology, thematic vocabulary, loan words.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ iii

ÖZET v

ABSTRACT vii

İÇİNDEKİLER ix

KISALTMALAR ve İŞARETLER xiii

1. GİRİŞ 1

1.1. Amaç 1

1.2. Yöntem 3

2. TUVALAR ve TUVA TÜRKÇESİ 29

2.1. Tuvalar 29

2.2. Tuva Cumhuriyeti 32

2.3. Tuva Türkçesi 36

2.4. Tuva Edebiyatı 42

2.4.1. Çağdaş Tuva edebiyatı ve gelişimi 42

2.4.2. Tuva sözlü edebiyatı ve Tuva destanları 44

2.5. Destan metinleri bağlamında incelemenin kapsam ve sınırlılıkları, destanların özetleri 48

3. SÖZ VARLIĞI İNCELEMESİ 69

3.1. Tematik Söz Varlığı İncelemesi 69

3.1.1. İsim Soylu Sözler 69

3.1.1.1. Evren, Zaman, Tabiat ve Yaşamla İlgili Sözler 71

3.1.1.1.1. Evren, gökyüzü 71

3.1.1.1.2. Zaman 77

2.1.1.1.2.1. Gün, ay, yılla ilgili sözler 77

2.1.1.1.2.2. Zamana bağlı diğer kavramlar 77

3.1.1.1.3. Yeryüzü, yeryüzü şekilleri 78

3.1.1.1.4. Sular, su kaynakları 80

3.1.1.1.5. Bitkiler, bitki örtüsü ve bitkilerle ilgili unsurlar 80

3.1.1.1.6. Madenler, mineraller 82

3.1.1.1.7. Doğa olayları, çeşitli oluşlar ve bunlara bağlı unsurlar 82

3.1.1.1.8. Yer-yön bildiren sözler 83

3.1.1.1.8.1. Coğrafi yönler 83

3.1.1.1.8.2. Yer-yön bildiren diğer sözler 84

3.1.1.1.9. Hayvanlar 86
3.1.1.1.10. Yaşam ve canlılarla ilgili sözler 88
3.1.1.1.10.1. Yaşam-ölüm, yaşamın çağları, canlılarla ilgili genel kavramlar 88
3.1.1.1.10.2. Beden yapısı ve sağlık 89
3.1.1.1.10.2.1. Beden, beden yapısı 89
3.1.1.1.10.2.2. Sağlık-hastalık-sakatlık 92
3.1.1.1.10.3. Duygu, düşünce, irade, hareket 93
3.1.1.1.10.4. Duyular, duyularla ilgili kavramlar 96
3.1.1.1.11. Varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler 96
3.1.1.1.11.1. Renkler 96
3.1.1.1.11.2. Biçim, dış görünüş, fiziksel özellik bildiren sözler 97
3.1.1.1.11.3. Tarz-durum bildiren sözler 99
3.1.1.1.11.4. Miktar, ölçü, derece bildiren sözler 100
3.1.1.1.12. Yansıma sözler 103
3.1.1.2. Toplum Yaşamıyla İlgili Sözler 104
3.1.1.2.1. Aile-akrabalık ilişkileri 109
3.1.1.2.2. Siyaset-yönetim 110
3.1.1.2.2.1. Devlet, vatan, yurt ve yerleşim birimleriyle ilgili kavramlar 110
3.1.1.2.2.2. Yöneticiler, bürokrasi 110
3.1.1.2.2.3. Yönetimle ilgili yerler 111
3.1.1.2.2.4. Halk, toplumsal-siyasal gruplar 111
3.1.1.2.2.5. Yönetimle ilgili kavramlar 111
3.1.1.2.3. Toplum İlişkileri 111
3.1.1.2.3.1. Sporlar, oyunlar, yarışlar 111
3.1.1.2.3.2. Değerler, değer yargıları ve bunlara bağlı unsurlar 112
3.1.1.2.3.3. Toplumsal ilişkilere dayalı diğer unsurlar 115
3.1.1.2.4. Askerlik, savaş, atıcılıkla ilgili sözler 116
3.1.1.2.5. Meslek-uğraş, iş-hizmet 116
3.1.1.2.6. Mesken ve meskenle ilgili unsurlar 117
3.1.1.2.7. Eşya, Araç-Gereç 117
3.1.1.2.7.1. At ve atçılıkla ilgili unsurlar 117
3.1.1.2.7.2. Askerlik, avcılıkla ilgili unsurlar 118
3.1.1.2.7.3. Diğer gündelik unsurlar 119
3.1.1.2.8. Ulaşım-yolculuk 122
3.1.1.2.9. Ticaret, mal-mülk ve sahiplikle ilgili sözler 122
3.1.1.2.10. Besinler ve beslenmeyle ilgili unsurlar 123

3.1.1.2.10.1. Yiyecekler ve yemekle ilgili sözler 123
3.1.1.2.10.2. İçecekler ve içeceklerle ilgili sözler 123
3.1.1.2.11. Sağlık 124
3.1.1.2.12. Giyim, süs, takı 124
3.1.1.2.13. Sanat 125
3.1.1.2.14. Dil, iletişim ve yazıyla ilgili sözler 125
3.1.1.2.15. Din ve inanış 125
3.1.1.3. Diğer sözler 127
3.1.1.3.1. *"var, yok (bar, çok)"* sözleri 127
3.1.1.3.2. Çeşitli diğer sözler 127
3.1.1.4. Zamirler 128
3.1.1.4.1. Kişi Zamirleri 128
3.1.1.4.2. İşaret Zamirleri 129
3.1.1.4.3. Dönüşlülük Zamirleri 131
3.1.1.4.4. Belirsizlik Zamirleri 132
3.1.1.4.5. Soru Zamirleri 134
3.1.1.4.6. Aitlik Zamirleri 135
3.1.1.5. Sayılar 137
3.1.1.6. Ünlemler 140
3.1.1.7. Özel isimler 142
3.1.1.7.1. Kişi isimleri ve diğer kahramanlar/varlıklar 142
3.1.1.7.2. Yer isimleri 146
3.1.1.7.3. Hayvan isimleri 147
3.1.1.7.4. Millet/kavim isimleri 148
3.1.1.7.5. İlah isimleri 148
3.1.2. Fiil Soylu Sözler 149
3.1.2.1. Genel oluş, kılış, hareket ve durum fiilleri 155
3.1.2.1.1. Oluş bildiren fiiller 155
3.1.2.1.2. Kılış bildiren fiiller 159
3.1.2.1.3. Hareket bildiren fiiller 171
3.1.2.1.4. Durum bildiren fiiller 175
3.1.2.2. Duygu, düşünceyle ilgili fiiller 177
3.1.2.2.1. Duygu, ruhsal durumla ilgili fiiller 177
3.1.2.2.2. Düşünce, zihinle ilgili fiiller 179
3.1.2.3. Duyularla ilgili fiiller 180
3.1.2.4. Konuşma, iletişimle ilgili fiiller 181
3.1.2.5. Davranış, tavır bildiren fiiller 183

3.1.2.6. Bedensel oluş ve hareketleri ifade eden fiiller 184
3.1.2.7. Yarış, savaş ve fiziksel mücadele anlam alanıyla ilgili fiiller 185
3.1.2.8. Ses bildiren fiiller ve diğer taklit fiilleri 186
3.1.2.8.1. Ses bildiren fiiller 186
3.1.2.8.2. Diğer taklit fiilleri 189
3.1.2.9. Zamir kökenli fiiller 190
3.1.3. Yardımcı Sözler 191
3.1.3.1. Edatlar 191
3.1.3.1. Bağlaçlar 195
3.2. Alıntı sözler 198
3.2.1. Moğolca alıntılar 198
3.2.2. Diğer dillerden alıntılar 232
3.2.2.1. Arapça alıntılar 232
3.2.2.2. Çince alıntılar 232
3.2.2.3. Farsça alıntılar 233
3.2.2.4. Rusça alıntılar 233
3.2.2.5. Samoyed dillerinden alıntılar 234
3.2.2.6. Sanskritçe alıntılar 234
4. METİNLER 235
5. DİZİN-SÖZLÜK 459
6. SONUÇ 982
KAYNAKÇA 1022

KISALTMALAR ve İŞARETLER

Eser kısaltmaları:

A	: Tuva Türkçesinde Moğolcadan Alınan Unsurların Ses Bilgisi Açısından Durumu (Arıkoğlu, 2012)
ATLD	: Amgı Tıva Literaturlug Dıl (Sat ve Salzınmaa,1980)
ATS	: Altayca-Türkçe Sözlük (Gürsoy-Naskali vd., 1999)
DLT	: Dîvânu Lügâti't-Türk
ED	: An Etymological Dictionary of the Pre-Thirteenth Century Turkish (Clauson, 1972)
EST I, II, VI	: Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Sevortyan 1974, 1978; Levitskaya 2003)
ESTY I, II, III, IV	: Etimologiçeskiy Slovar Tuvinskogo Yazıka I, II, III, IV (Tatarintsev 2000; 2002; 2004; 2008)
ETG	: Eski Türkçenin Grameri (Gabain, 2007)
EUTS	: Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü (Caferoğlu, 2011)
EW	: Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs Der Türksprachen (Räsänen, 1969)
GTY	: Grammatika Tuvinskogo Yazıka (İshakov-Palmbah, 1961)
KS	: Kırgız sözlüğü (Yudahin, 2011)
L	: Moğolca-Türkçe Sözlük (Lessing, 2003).
MET	: Mongolic Elements in Tuvan (Khabtagaeva, 2009)
MBZ	: Mongolo-Buryatskiye Zaimstvovaniya v Sibirskih Tyurkskih Yazıkah (Rassadin, 1980)
T	: Mongolskoe yazıkovoe vliyanie na Tuvinskuyu leksiku (Tatarintsev, 1976)
TRS	: Tuvinskko-Russkiy Slovar (Tenişev, 1968)
TS	: Tolkovıy Slovar Tuvinskogo Yazıka (Monguş 2003; 2011)
TW	: Tuvacanın Sözvarlığı/Tuwinischer Wortschatz (Ölmez, 2007)

Diğer kısaltma ve işaretler:

Alt. **:** Altay Türkçesi

Ar. **:** Arapça

bağ. **:** bağlaç

bk. : Bakınız

Bury. **:** Buryatça

C : Cilt

çev. : Çeviren

Çin. **:** Çince

e. **:** edat

E.Uyg.: Eski Uygurca

ET **:** Eski Türkçe

Far. **:** Farsça

Hak. **:** Hakas Türkçesi

hzl: : Hazırlayan

is. **:** isim

Kırg. **:** Kırgız Türkçesi

krş. : Karşılaştırınız

Mo. **:** Moğolca

Rus. : Rusça

S : Sayı

s. : Sayfa

sf. **:** sıfat

Skr. **:** Sanskritçe

Tib. **:** Tibetçe

Tuv. **:** Tuva Türkçesi

ünl. **:** ünlem

vb. : ve benzerleri

vd. : ve diğerleri

Yak. : Yakut Türkçesi

zf. **:** zarf

zm. **:** zamir

>, < : Gelişme yönü

→ : Bakınız (Alıntılar bölümü ve dizin içi göndermelerde)

+ : İsimlere eklenme

- : Fiillere eklenme

Ø : Sıfır ek

1. GİRİŞ

1.1. Amaç

Güney Sibirya bölgesinde yaşamakta olan Tuvalar, gerek dil özellikleri gerekse zengin sözlü gelenekleri ile son yıllarda üzerinde daha çok durulan Türk topluluklarından biridir. Tuva Türkleri üzerine yapılan çalışmalar, diğer Türk boylarında olduğu gibi Sovyetler Rusya'sı boyunca sınırlı kalmış, son yıllarda artmaya başlamıştır.

Tuva sözlü geleneği içinde destanlar önemli bir yer tutar. Bu gelenek, günümüzde zayıflasa da yakın zamana kadar varlığını önemli ölçüde sürdürmüştür. Tuva'da destan metinlerinin derlenip yayımlanmasına büyük önem verilmiştir. Tuva arşivlerinde çok sayıda destan, varyantlarıyla birlikte kayıt altındadır. Derleme faaliyetlerinin yoğun olduğu dönemlerde, destan anlatıcıları (toolçu) ve diğer türlerden kaynak kişilerin yer aldığı özel toplantılar da düzenlenmiş, bu toplantılarda ortaya konan ürünler kaydedilip zaman içerisinde yayımlanmıştır.

Hazırladığımız bu tez ile, Tuva destanlarının söz varlığını ayrıntılı bir şekilde ortaya koymayı hedefledik. Tuva destanlarından hareketle Tuva Türkçesinin söz varlığı özelliklerine dair tespitlerde bulunduk.

Destanlar; toplumların kültürleri, yaşayış biçimleri, düşünüş ve inanç sistemleri hakkında önemli bilgiler sunarlar. Bu yönüyle değerli kültür mirasları olan destanlar üzerinde yapılacak incelemeler büyük önem taşır. Bu eserlerin dil bilim bakımından da incelenmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu özellikte kapsamlı bir çalışma daha önce yapılmamıştır.

Tuvaların zengin bir destancılık geleneğine sahip olması, bizi Tuva destanları üzerinde çalışmaya yönelten sebeplerdendir. Tuvaların toplumsal hayatında destan anlatımının önemli bir yeri olmuştur. Destanlar, hayatın her alanında karşımıza çıkar. Destancılar da halktan her zaman büyük saygı görmüşlerdir. Diğer Güney Sibirya

topluluklarında olduğu gibi, Tuvalarda da destan anlatımına kutsal bir özellik atfedilmiştir. Cenaze törenlerinde, bayramlarda, günlük çalışmaların sonunda, avda, doğumda; kısaca hayatın her alanında destan anlatımı yer almış ve destanlar, toplum hayatının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bünyesinde bu tür önemli özellikleri taşıyan bu eserler üzerine yapılacak bir dil incelemesinin önemli sonuçlar ortaya koyacağı düşüncesinden hareket ettik.

İncelememize Tuva destanlarını konu edinmemizin bir diğer sebebi, Tuva Türkçesinin üzerinde şimdiye kadar çok fazla durulmamış olmasıdır. Böylelikle Tuva Türkçesi üzerine yapılacak çalışmalara katkıda bulunmayı amaçladık.

Diğer bir amaç, Tuva Türkçesinin söz varlığında, destanların söz varlığının yerini tespit etmektir. Köklü bir sözlü gelenekten gelen toplumların yazı dillerinin oluşumunda bu sözlü gelenek ürünlerinin yeri, araştırılmaya değer bir konudur diye düşünmekteyiz. Tuva Türkçesi sözlüklerine bakıldığında ağızlara ait malzemenin de geniş bir yer tuttuğu görülür. Sözlüklerde halk edebiyatı örneklerinden alınma pek çok madde bulunmaktadır. Bunun yanında bu metinlerde geçen, ancak yazı dilinde kullanılmayan kelimeler de ayrı bir boyutu oluşturmaktadır. Yaptığımız incelemeye ayrıntılı bir dizin-sözlük de ekleyerek bu söz varlığını geniş bir biçimde ortaya koymak istedik.

Söz varlığı, o dili konuşan toplumun dünyaya bakışının ve kültürünün yansımasıdır. Bu nedenle söz varlığı üzerine yapılacak araştırmalar önem taşır. Diğer yandan, malzemesi dil olan eserlerin üslubu üzerine söz söyleyebilmek için birtakım ölçütlere, bilimsel dayanaklara ihtiyaç vardır. Söz varlığı çalışmaları sonucu ortaya çıkarılacak olan sözcük sıklıkları, sözcük türleri, sözcüklerin birbirleriyle ilişkileri ve kullanım şekilleri, anlam özellikleri gibi hususlar, üslubu belirleyen unsurlardır. Kendine has bir dünyası, anlatım biçimi ve kompozisyon özellikleri olan destanlar üzerinde yapılacak olan bu tür çalışmalar, destanların üslubuyla ilgili özellikleri ortaya koyacaktır.

İncelemede altı destan metni üzerinden hareket edilmiştir. Tuva destanlarını örnekleyeceğini düşündüğümüz metinleri titizlikle seçmeye çalıştık. Bu metinler hakkında ikinci bölümdeki "Tuva destanları" bölümünde ayrıntılı bilgi verilmektedir.

Söz varlığı incelemesini tematik yöntem ve alıntı sözler bağlamında yaparak bunları birbiriyle ilişkilendirmeye çalıştık. Tematik inceleme ile, sözlerin kavram

alanlarına göre sınıflandırılması yapılmış, böylece gerek toplumun düşünüş ve yaşayış biçimi gerekse bu anlatıların üslubu bakımından tespitlerde bulunulmuştur. Alıntı sözler bölümü ile de Tuva Türkçesindeki alıntıların durumu, destanlardan hareketle ortaya konmuştur. Tüm bu tespitler de sayısal verilere dayandırılmıştır.

1.2. Yöntem

Bu çalışmada söz varlığı incelemesi, genel olarak iki bölüm hâlinde yapılmıştır. Bu bölümler; "tematik söz varlığı incelemesi" ve "alıntı sözler"dir. Buna ek olarak, gramatikal dizin-sözlük ile de tezdeki metinlerin söz varlığı ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Her bir bölümde ve genel olarak sonuç bölümündeki veriler, bu dizin-sözlük üzerinden yapılan istatistiki analizlere dayanmaktadır.

Bu bölümde öncelikle "söz varlığı" terimi ve kapsamı ile bu alandaki çalışmalardan bahsedilmiş, ardından tezdeki "tematik söz varlığı incelemesi"nin yöntemini açıklayan "söz varlığı incelemelerinde tematik yöntem" hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Daha sonra, tezin diğer bölümleri olan alıntılar ve dizin-sözlükle ilgili açıklamalar yapılmıştır.

“Söz varlığı” incelemeleri, dil biliminin sözcük bilimi (leksikoloji) dalı içerisinde yer alır ve dil biliminin özellikle anlam bilgisi gibi diğer alanlarıyla da ilişki içindedir. Sözcük bilimi, “bir dilin kelime varlığını şekil bilgisi, cümle bilgisi, anlam bilgisi açısından ele alarak türetmede görev alan birimlerini, birleşik kelimelerini, kalıplaşmış şekillerini, deyimlerini, atasözlerini, alıntı kelime vb. öğelerini inceleyen, bunların köken yapılarını araştıran, şekil ve anlam bilimi açısından geçirdikleri değişme ve gelişmeleri belirleyen bil bilimi dalı” (Korkmaz 2007: 144) olarak tanımlanır.

Söz varlığı incelemelerinde kullanılan “söz” terimi, doğrudan “sözcük” terimini karşılamaz. "Türkçe Sözlük"te ‘sözcük’ün karşılığı ‘kelime’ olarak verilir ve ‘kelime’ şu şekilde tanımlanır: “Anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük.” (TDK 2011: 1381). Z. Korkmaz'ın "Gramer Terimleri Sözlüğü"nde ise “sözcük/kelime” şu şekilde tanımlanır: “Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında somut veya soyut bir kavrama karşılık olan yahut da somut ve soyut kavramlar arasında geçici ilişkiler

kurmaya yarayan dil birimi.” (Korkmaz 2007: 144). M. Ergin ve T. N. Gencan'ın da anlamlı ya da görevli olma özelliğine vurgu yaptığı görülür: "Kelime, manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur (Ergin 2002: 95)."; "Anlamı olan ya da tümce kuruluşuna yarayan anlatım aracına sözcük denir (Gencan 2001: 78)." T. Banguoğlu da sözcüğü, "Bir veya birkaç heceden meydana gelmiş, her dile göre ayrı anlam birlikleridir." diyerek tanımlar (Banguoğlu 2007: 144).

Yukarıdaki tanımlarda sözcüğün ses veya seslerden oluşması ve bir anlam ifade etmesinin ortak ve temel bir nokta olduğu görülür. Bunun yanında tanımların bir bölümünde edat, bağlaç gibi unsurlar, anlamı olmayan görevli birimler vurgusu yapılarak özel olarak belirtilir.

"Söz” terimi “Türkçe Sözlük”te şöyle tanımlanır: “Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.” (TDK 2011: 2153). Korkmaz'da ise “Bir maksadı anlatmak üzere söylenen kelime veya kelimelerden oluşan dizi; toplumsal bir kurum olan dilin kişi tarafından özel olarak kullanılması.” (Korkmaz 2007: 198) şeklinde ifade edilir. Görüldüğü gibi, “söz” tek bir sözcük olabileceği gibi birden fazla sözcükten de meydana gelebilir ve bir düşünceyi, maksadı dile getirir. TDK “Türkçe Sözlük”te, “kelime”nin karşılıklarından biri olarak verilen “söz”ün, dildeki genel kullanımı yansıttığı düşünülebilir. Ancak, *söz varlığı* incelemeleri bakımından ikisinin eş anlamlı olmadığını vurgulamak gerekir. “Söz varlığı” terimi de bir dil bilimi terimi olarak daha özel bir anlamı ifade eder. Bu terim Türkçe Sözlük’te şu şekilde tanımlanır: “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler.” (TDK 2011: 2158). Korkmaz'da ise “söz varlığı/kelime hazinesi”; “Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı.” şeklinde tanımlanır (Korkmaz 2007: 144). Öncelikle, yukarıda belirtmiş olduğumuz, “söz” ile “sözcük”ün birbirinin tam karşılığı olmadığı ifadesinden hareketle, “söz varlığı” terimi ile ifade edilenin de doğrudan bir “kelime kadrosu/sözcük hazinesi/kelime hazinesi/kelime dağarcığı” gibi kavramlar olmadığını söylemek gerekir. Bu terimler çeşitli çalışmalarda birbirlerinin yerine kullanılabilmektedir. Banguoğlu, “kelime dağarcığı”nı şu şekilde açıklar: “Her dilde anadilden gelen bir temel kelime varlığı bulunur. Daha yeni zamanlarda üretim ve birleşim yolları ile yapılmış veya yabancı dillerden gelmiş kelimelerle birlikte bu

varlık dilin kelime dağarcığını meydana getirir. Deyimler, atasözleri vb. de dilin varlıklarındandır" (Banguoğlu 2007: 141). Günümüz söz varlığı incelemelerinde, bu terimin, sözcüklerle birlikte deyim, atasözü vb. kalıplaşmış ifadeleri de kapsayacak şekilde kullanıldığı ve bu kullanımın gittikçe yaygınlaştığı görülmektedir.

Sözcük bilimi, başlangıçta tek tek sözcükleri konu edinmiş, bu doğrultuda ilerlemiştir. Daha sonraları "yapısalcılık" akımının da etkisiyle dili oluşturan öğelerin birbirleri arasındaki ilişkiler ön plana çıkmıştır (Aksan 2009 I. C: 31; III. C: 14-16). Bu bakış açısıyla, sözcük biliminin alanı olan "söz varlığı"nın kapsamı genişlemiştir. Bu konuda Aksan, "Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz." (Aksan 2006: 8) demektedir.

Söz varlığı incelemelerinde "söz" denilen kavramın içine nelerin dâhil edildiği, "sözcük" tanımının nasıl yapıldığı gibi noktalar büyük önem taşır. Bu kabuller neticesinde elde edilen verilerin değerlendirilmesi değişebilecek ve başka çalışmalarla yapılacak karşılaştırmalar da bundan doğrudan etkilenecektir. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken ilk nokta, *söz varlığı* kavramı ile *kelime hazinesi, kelime dağarcığı vb.* kavramlarla neyin ifade edilmek istendiğinin açık olarak belirtilmesidir. Kelime hazinesi, bir metinde yer alan kelimeleri temsil eder. Söz varlığı ise kelime hazinesini kapsar ve bunun yanında diğer söz varlığı unsurlarına dair hazineyi de içerir (Baş 2011: 53).

Kurudayıoğlu ve Karadağ (2005), sözcük üzerine yapılan tanımları ve bu konudaki bakış açılarını ayrıntılı bir biçimde değerlendirmişlerdir. Temel olarak şekilsel, anlamsal ve bu ikisini bir arada değerlendiren yaklaşımlar bulunmaktadır. Şekilsel bakış açısı "sözcük, iki ucuna birer boşluk verilerek yazılan dil birimidir" (Uzun 2004: 47) şeklinde özetlenebilecek yazıma dayalı görüştür. Burada ayrı yazılan birleşik sözcükler bir sorun oluşturmaktadır. Birleşik sözcüklerin ayrı ya da birleşik yazılmaları, çeşitli kurallarla belirlenir. Bu durumda birleşik yazılanlar bir "sözcük" olarak kabul edilirken, ayrı yazılanları birbirinden ayırmak gerekecektir. Bu bakış açısındaki en büyük sorunlardan biri, Türkçe gibi eklemeli bir dilin yapısı dolayısıyla, çekim eki almış her sözcüğü ayrı bir kelime olarak değerlendirmek gerekliliğidir. Ayrıca, eş sesli sözcükleri de aynı gösterge olarak değerlendirmek gerekecektir. Sözcüğe anlamsal bakış açısında ise eş anlamlılık ve çok anlamlılık

durumları sınırları çizmekte güçlük yaratacaktır. Bunun yanı sıra, birden çok sözcükten oluşup kalıplaşan deyimler de üzerinde durulması gereken bir başka konudur. Anlamsal bakış açısına göre edatlar ve bağlaçlar da incelemelerde devre dışı bırakılabilmektedir. Bu görüşler ışığında Kurudayıoğlu ve Karadağ, söz varlığı incelemelerinde "sözcük"ün nasıl kabul edilmesi gerektiğine dair şu öneriyi getirirler:

> "Çekim unsurları çıkarıldığında, anlam ile biçimin kesiştiği ilk nokta. Kesişme bazen kelime kökünde, bazen kelime gövdesinde bazen de birleşik kelime tabanında gerçekleşebilmektedir. Bu açıdan kelime, anlamı veya görevi bulunan, çekim ekleri ile işlenmeye hazır tabandır. Taban, kök ya da gövde olabileceği gibi birleşik yapılar şeklinde de karşımıza çıkabilir. Taban kavramı kelimenin biçim ve anlam yapısını da birlikte ortaya koymaktadır. Sonuç olarak kelime, zihinde belli bir kavramı karşılayan veya kavramlar arasındaki ilişkiyi sağlayan ve bağlam içerisinde kullanılmaya hazır –çekimlenmemiş- birimlerdir." (Kurudayıoğlu-Karadağ: 2005: 295-305).

Bu yaklaşım ile, birleşik sözcükler ve deyimler gibi kalıp yapılar "sözcük" tanımının içine dâhil edilmiş; bu yapılar üzerindeki çekim ekleri atıldıktan sonra geriye kalan "taban" söz varlığı incelemesinin ana malzemesi olarak belirlenmiştir. Buradaki tanımın "kelime hazinesi çalışmaları" bakımından yapıldığı unutulmamalıdır. Bir diğer deyişle, bu ifade, "söz varlığı" kapsamındaki "söz"ün tanımıdır.

Baş (2011) da "Söz Varlığı Çalışmalarında Kullanılacak Ölçütler" başlıklı çalışmasında, "sözcük" tanımı ile ilgili yukarıdaki hususlara değindikten sonra, "söz varlığı öğeleri"nin incelemelerde ne şekilde ele alınması gerektiğine dair önerilerde bulunur: "Terimler, yabancı sözcükler ve kalıp sözler her söz varlığı araştırmasında belirlenmek durumunda değildir. Çalışmanın amaçları doğrultusunda değerlendirilmeye alınabilirler. *Kelimeler, deyimler, atasözleri* ve *ikilemeler* ise söz varlığı araştırmalarında değerlendirilmeye alınmak durumundadır. Çünkü bunlar konuşma ya da yazının temel unsurlarıdır" (Baş 2011: 52). Bu değerlendirmede ise, deyimlere ek olarak, atasözü ve ikilemeleri oluşturan sözcüklerin de birbirinden ayrılmadan söz varlığı incelemelerinde birlikte ele alınması gerektiği ileri sürülmüştür. Deyimleri oluşturan kelimeleri teker teker açıkladığımızda deyimin

ifade ettiği anlamla bağlantı kurulamayacağı söylendikten sonra farklı yapılardaki ikilemeler için de şu öneriler getirilmiştir:

> "Zarf fiil eki olan –A ile oluşturulan tekrar gruplarından kalıplaşanları dışındakiler ikileme olarak kabul edilmemelidir. Çünkü Türkçedeki her fiil –A ekini alıp tekrar grubu oluşturabilir. Ala ala, vere vere, tuta tuta, kopara kopara, sata sata, silke silke, koşa koşa vb. Bu tür örnekleri kelime olarak değerlendirip fiil kökleri ile listelemek gerekir. Al-, ver-, tut-, kopar-, sat-, silk-, koş- vb.
>
> "m" ünsüzü ile yapılan ikilemeler sözlükte bulunmaz. Çünkü "m" ünsüzünün dışında her harfle başlayan kelime ikileme yapılabilir. *Ateş mateş, balık malık, cam mam* vb. Bu tür sözleri ikileme olarak kabul etmek ve listelere dâhil etmek gerekir. Çünkü ikilemeyi oluşturan birinci unsur anlamlı ikinci unsur anlamsızdır. Mesela, silgi milgi ikilemesinde, *silgi*yi ayrı bir kelime kabul edersek, *milgi*yi de kabul etmeliyiz. Peki, milgi ne anlama gelmektedir? Anlamsızdır. Bu sebeple bu tür örnekleri birlikte alınıp ikileme olarak değerlendirilmelidir." (Baş 2011:54).

Baş'ın "söz varlığı çalışmalarında kullanılacak ölçütler"e dair getirdiği bu açıklamalar da, terimin kapsamının belirlenmesi bakımından önemlidir. Yapılan değerlendirmeler göstermektedir ki, terimin kapsamı belirlenirken şekilsel ve anlamsal çeşitli ölçütleri bir arada göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Hazırlamış olduğumuz tezde "söz" ve "söz varlığı" terimlerinin kapsamı bağlamında şu kabullerden hareket ettik:

- Sözcüklerdeki çekim ekleri atılarak, birleşik sözcükler de dâhil olmak üzere, çekime hazır taban, "söz" için esas kabul edildi. Deyimler, dizinde madde sonlarında ayrıca gösterilmekle birlikte, tematik inceleme bölümünde madde başları üzerinden değerlendirmede bulunduğumuz için dikkate alınmadı.

- İkilemelerde, ikilemenin özelliğine göre bir yaklaşım sergilendi. Burada öncelikle Tuva Türkçesinde ikili kelime kullanımlarının çok yaygın olduğunu belirtmek gerekir. Bu yapıları, Türkiye Türkçesinde genellikle bir tekrar unsuru olarak değerlendirilen "ikileme"lerden farklı ele almak gerekmektedir. Çünkü bu sözler Tuva Türkçesi sözlüklerinde birer madde başı söz olarak yer almaktadır, diğer bir deyişle sözlükselleşmişlerdir. Türk dilinin özellikle Eski Uygurca döneminde yoğun olarak karşılaştığımız bu kullanım, Tuva Türkçesinde yaygın bir kullanım

alanına sahiptir. Bu sözler incelememizde de madde başı sözler olarak alınmıştır. Bunun dışında sözlük birimi olmayan, birer tekrar grubu olarak değerlendirebileceğimiz ve yukarıda değinilen türdeki ikilemeler söz tabanlarına indirgenerek standartlaştırıldı. Dizinin işlevsel olması amacıyla bunlar, dizinde ilgili maddelerin içinde ayrıca da gösterildi.

- Birleşik sözlerin ayrı ya da birleşik yazılıyor olmasına bakılmaksızın, birleşiği oluşturan sözler birlikte bir birim olarak alındı. Tuva Türkçesinde bu tür sözler ve ikili sözler/ikilemeler, aralarına "kısa çizgi" (-) konularak gösterilmektedir. İncelememizde biz de Tuva imlasına göre hareket ettik.

- Özel isimler ve sayıları oluşturan sözler, birbirinden ayrılmadan bir bütün olarak değerlendirmeye alındı.

"Söz varlığı" terimi, dil incelemesi bakımından geniş bir kapsama sahiptir. Burada doğrudan söz varlığı incelemesini konu edinen, *söz varlığı analizine* dayalı çalışmalardan bahsedilmiştir. Diğer bir deyişle, söz varlığı incelemesini asli bir yöntem olarak kullanan incelemeler söz konusu edilmiştir.

Söz varlığı çalışmaları farklı yöntem ve esaslara dayanmaktadır. Tezimizde genel olarak tematik esasa dayalı bir söz varlığı incelemesi yaptığımız için, bu bölümde diğer türlerdeki çalışmalara değinildikten sonra, tematik yöntem üzerinde daha ayrıntılı durulacaktır. "Söz varlığı" başlığı altında yapılan çalışmalara, "Türkiye'de 'Söz Varlığı' Çalışmaları ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme" (Özbek 2015) adlı incelemede bibliyografik mahiyette ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

İncelediğimiz söz varlığı çalışmalarında; genel söz dökümü, karşılaştırmalı yöntem, tematik inceleme, şekil bilgisi ya da anlam bilgisi yönünden inceleme en çok başvurulan yöntemlerdir. Bu yöntemlerden birkaçını bir arada bulunduran çalışmalar da mevcuttur.

Türkiye'de yapılan söz varlığı çalışmalarının büyük çoğunluğunda Doğan Aksan'ın "Türkçenin Söz Varlığı" adlı eseri referans gösterilmekte ve buradaki sistem esas alınmaktadır. Bu alanda önemli çalışmaları bulunan Aksan, eserinde söz varlığının içerdiği öğeleri şu şekilde belirlemiştir: Temel sözvarlığı, atasözleri, deyimler, ikilemeler, ilişki sözleri (kalıp sözler), kalıplaşmış sözler, terimler, yabancı ve çeviri öğeler (Aksan 2006: 26). Temel söz varlığı, dildeki eskiden beri yerleşmiş

çekirdek sözcük hazinesini, yabancı ve çeviri öğeler ise dile dışarıdan giren unsurları ifade eder. Dildeki kalıplaşmış yapıdaki unsurlar da "söz varlığı öğeleri" içerisinde değerlendirilmiştir. "Söz varlığı öğeleri" temelinde yapılan çalışmalara şu örnekler verilebilir:

Yüksek Lisans Tezleri:

GÜL, Zülküf. (2008). Fakir Baykurt'un Yılanların Öcü Romanındaki Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

TÜRKBEN, Tuncay. (2012). Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat.

Doktora Tezleri:

MANGIR AKSU, Mediha. (2009). *Osman Cemal Kaygılı'nın Eserlerindeki Sözvarlığı.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

OKUYAN, Hülya Yazıcı. (2006). Türkçenin Söz varlığı Açısından Fakir Baykurt'un Romanları. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yukarıda sıralanan tezlerde, Doğan Aksan'ın eseri esas alınmakla birlikte, yazarın üslubuna göre çalışmaya birtakım konu başlıklarının eklendiği belirtilmiştir. Bu araştırmalarda, yazarların üslubu üzerinde tespitlerde bulunmak, Türkçenin söz varlığını ortaya çıkarma çalışmalarına katkıda bulunmak genel amaçlar olarak belirtilmiştir.

Eski Anadolu Türkçesine ait bir metin üzerine yapılan aşağıdaki doktora tezinde de yukarıda değinilen söz varlığı öğelerine yer verilmiş, ayrıca eserin konusuna bağlı olarak bunlara "Dinî Terminoloji" bölümü eklenmiştir. Eserin diğer bölümlerinde ise anlam bilgisi bakımından inceleme yapılmıştır:

ESATOĞLU, Ahsen. (2011). Ahkâm-ı 'Akâ'id'in Söz Varlığı. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Baş (2006) tarafından hazırlanan "1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tezinde de "söz varlığı öğeleri" esas alınmıştır. Tezde, 1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yerli yazarlar tarafından yazılmış roman, hikâye, masal, destan ve efsane türündeki eserlerin söz varlığı tespit edilerek, elde edilen veriler ilköğretim öğrencilerinin kelime hazineleri ile karşılaştırılmıştır:

Türk dilinin tarihî ve çağdaş lehçeleri arasında karşılaştırmalı söz varlığı incelemeleri de yapılmıştır. Bunlarda art zamanlı bir yöntem izlenmiş; dönemler arasındaki farklılıklar, çalışmanın kapsamına göre ses bilgisi, şekil bilgisi, anlam bilgisi yönlerinden ortaya konmuştur. Bu tür çalışmalara şu örnekler verilebilir:

Yüksek Lisans Tezleri:

HARMANDA, Sümeyra. (2008). Günümüz Türkmen Türkçesinin Kelime Hazinesi ile Eski Türkçenin Kelime Hazinesinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

SUBAŞI, Özüm. (2012). Codex Cumanicus ile Kırgız Türkçesinin söz varlığı bakımından karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

TANYERİ, Yavuz. (2012). Türkmen Türkçesi ile Divanü Lûgat-it Türk'ün Söz Varlığı Açısından Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Doktora Tezleri:

ATMACA, Emine. (2011). Eski Oğuz Türkçesinden Türkiye Türkçesine Söz Varlığındaki Değişmeler ve Anlam Olayları. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

TOPAL, Erol. (2012). Karahanlı Türkçesi Kur'an tercümesi ile Yeni Uygur Türkçesi Kur'an Tercümesinde Dinî Söz Varlığı: Karşılaştırmalı İnceleme. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış, Ankara.

“Söz varlığı” başlıklı çalışmaların bazıları da incelenen malzemenin sözlerinin genel bir dökümü şeklindedir. Aşağıdaki tezlerde metinlerin sözlük ve

dizinleri oluşturulmuş, ayrıca bunların bir kısmında sıklık dizini, ekler dizini gibi eklere yer verilmiştir:

KARATAŞ, Mustafa. (2005). Fuzûli'nin Türkçe Divanı'nın Söz Varlığı. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

GÜLSÜN, Arife. (2006). Ayaz İshaki'nin İki Hikâyesinde Söz Varlığı: "İke Yöz Yıldan Son İnkıraz" ve "Zindan". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

ÖZMEN, Özlem. (2006). Alimcan İbrahim'in Kazak Kızı Romanında Söz Varlığı (Giriş-Metin-Dizin). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

ONARAN, Zeynep. (2011). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Romanlarının Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

ÖZÇOBAN, Şule. (2011). Tölögön Kasımbekov'un Cetilgen Kurak Adlı Eserinin Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Eserin Söz Varlığı Üzerinde İncelemeler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aşağıdaki tezlerde de metinlerin gramatikal dizinleri oluşturulmak suretiyle söz varlığına yer verilmiş, ayrıca kelime grupları incelemesi de yapılmıştır:

UYSAL, Aylin. (2007). *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Edebiyat Üzerine Makaleler"inde Kelime Grupları ve Söz Varlığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

DURMAZ, Canan. (2008). *Yunus Emre Divanı'nda ve Risaletü'n-Nushiyye'de Kelime Grupları ve Söz Varlığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

YILBIR, Şule. (2010). Zâtî Divân'ındaki Kelime Grupları ve Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

"Söz varlığı" araştırmalarındaki yöntemlerden biri de şekil bilgisi bakımından incelemedir. Bu sisteme göre yapılmış tezlere şu örnekler verilebilir:

Yüksek Lisans Tezleri:

PARLAK KALKAN, Gülşah. (2009). Yavuz Bülent Bakiler'in "Seninle" Adlı Şiir Kitabının Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

KOT, Yasemin. (2009). *Ahmet Rasim'in "Şehir Mektupları" ve "Romanya Mektupları"nda Söz Varlığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

GÖGEBAKAN, Ceren. (2010). Yavuz Bülent Bakiler'in Duvak Adlı Şiir Kitabının Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Doktora Tezleri:

UZUN SANCI, Demet. (2010). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" Adlı Eserinin Sözvarlığı ve Eserin Sözcükbilim Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Buraya kadar olan kısımda "söz varlığı"nı bir bütün olarak ya da "söz varlığı öğeleri"ni çeşitli bakımlardan ele alan tezlere yer verildi. Son yıllarda bu konudaki çalışmalar giderek artmaktadır. Türk dilinin "söz"leri ve deyim, atasözü, ikilemeler gibi söz varlığı unsurları üzerine burada sayılamayacak kadar makale, kitap türünden çalışma mevcuttur. Bu eserlerden yararlanılmış olanlar kaynakçada belirtilmiştir. Genel söz varlığı incelemeleri ise, kapsamının genişliği dolayısıyla daha çok tez ya da kitap türünden eserlere konu olmaktadır. "Söz varlığı" analizinden hareketle çeşitli tespitlerde bulunan makaleler de bulunmaktadır. Bu kısımda son olarak bu tür kitap ve makale türünden çalışmalara değinildikten sonra tematik incelemeler hakkında bilgi verildi.

M. ÖNER, çağdaş Türk lehçelerinin söz varlığı üzerinde çeşitli incelemelerde bulunmuştur. Karşılaştırmalı olarak yapılan bu incelemelerle önemli sonuçlar ortaya konmuştur. Örnek olarak, Dede Korkut Kitabı'ndaki fiillerin Türkiye Türkçesi, Özbekçe ve Tatarca ile karşılaştırılması sonucunda bunlar arasında %85 ortaklık olduğu; Kıpçak sahasının önemli eserlerinden olan Sarayî'nin "Gülistan Tercümesi"ndeki fiillerin bugünkü Kıpçak lehçelerinden Tatarca, Başkurtça ve

Karaçay-Balkarca ile karşılaştırılmasıyla, tamamen farklı hiçbir fiilin bulunmadığı, fiillerin %75'inin ise aynılığa yakın bir biçimde üç lehçede yaşadığı tespit edilmiştir. Öner'in söz varlığı konulu incelemeleri şunlardır:

ÖNER, Mustafa. (24-29 Eylül 2000). Karay Türkçesinde Eski Unsurlar. IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri, Ankara 2007, 1291-1296.

ÖNER, Mustafa. (22-27 Haziran 2003). Sibirya Tatarcası Üzerine Notlar. Uluslararası Sürekli Altayistik Konferansı Bildirileri, Ankara 2007, 339-345.

ÖNER, Mustafa. (7-8 Aralık 2006). Başkurtça Söz Varlığı Üzerine Notlar. Cengiz Han ve Oğullarının İcraatlarının Türk Dünyasındaki Akisleri, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

ÖNER, Mustafa. (25-30 Eylül 2007a). K. K. Yudahin Sözlüğüne Göre Kırgızcanın Söz Varlığı. II. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayında Sunuldu, Ankara.

ÖNER, Mustafa. (2007b). Ortak Türkçe Söz Varlığı Denemesi (Dede Korkut Fiilleri Üzerine). *Tunca Kortantamer İçin*. Ege Üniversitesi Yayınları: 6., 447-464.

ÖNER, Mustafa. (9 Ekim 2008). Bugünkü Kıpçak Türkçesi Ortak Söz Varlığı Denemesi-Seyfi Sarayi'nin Fiilleri Üzerine. Kazan Törki Lingvistika Mektebi: Traditsiyeler hem Perspektivalar Uluslarası Konferansında Sunuldu, Kazan.

Türk lehçelerinin söz varlığı ile ilgili art zamanlı ya da eş zamanlı yöntemlere göre yapılan diğer incelemelere şu örnekler verilebilir:

KARAHAN, Akartürk. (2009). İlk Türk Lehçeleri Sözlüğü: Dīvānu Luġāti't-Türk'te Lehçelerin Söz Varlığına Bir Bakış. Turkish Studies. Vol.: 4/4, 650-691.

KARACA, Oktay Selim. (2011). Çağdaş Türk Lehçelerinin Söz Varlığındaki Ortaklığa Karşılaştırmalı Bir Bakış. Turkish Studies. Vol.: 6/1, 1379-1390.

CİN, A., Tokay, Y. (2012). Bengü Taşların Söz Varlığı ile Türkiye Türkçesi Ağızlarının Söz Varlığının Karşılaştırılması. Turkish Studies. Vol.: 7/1, 653-703.

ÖZŞAHİN, Murat. (2013). Kıpçak Söz Varlığında Mevsimler. Turkish Studies. Vol.: 8/4, 1187-1196.

Aşağıdaki çalışmalarda da söz varlığı analizlerinden hareketle üslupla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır:

ÖNER, Mustafa. (1998). Muhtar Evezov'un Jetim Hikayesinde Dil (Söz Dökümü Üzerinde Yorumlar). Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi. 9, 27-90.

DURGUT, Hüseyin. (2005). Romanyalı Türk Sair Mehmet Niyazi'nin Sagış Adlı Şiir Kitabının Söz Varlığı Üzerine Yorumlar. Karadeniz Araştırmaları Dergisi. 6, 108-119.

ERGÜZEL, M., KİRİK, E. (2012). Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin Söz Varlığı Üzerine. Turkish Studies. Vol.: 7/4, 51-68.

Aşağıdaki çalışmalarda da masal ve destanlar üzerinden söz varlığına dair çeşitli tespitlerde bulunulmuştur:

BAŞ, Bayram. (2012). Türk Masallarının Söz Varlığı Üzerine Bir Değerlendirme. Milli Folklor. S: 93, 125-134.

ASLAN, Birsel Oruç. (2006). Tepegöz ve Köroğlu Destanlarının Gagauz Varyantlarında Görülen Slav ve Rumence Kökenli Kelimeler. İlmî Araştırmalar, S: 21, 37-44.

Söz varlığı araştırmalarında tematik yöntem:

Tematik sözlük, kavram sözlükleri, ad bilimsel sözlükler, sistematik sözlükler gibi farklı şekillerde adlandırılan ve esas olarak sözlerin konu alanlarına göre sınıflandırılmasına dayanan bu tür sözlükler, "dilin söz varlığının konu veya kavram alanlarına göre bölümlere ve alt bölümlere göre sıralanıp düzenlenerek bir konu etrafında toplanmasıyla oluşturulan sözlükler" (Kocapınar 2010: 304) şeklinde tanımlanabilir. Aksan (2009), "Abece sırasının temel alınıp alınmamış olmasına göre" sözlükler kısmında "kavram (ya da kavram alanı) sözlükleri" adıyla yer verdiği bu sözlüklerin hazırlanış amacını; "bir dilin iç yapısının, anlatım yollarının, inceliklerinin belirlenmesi, gerçeği yansıtmadaki ayrıcalıklarının ortaya konması" şeklinde ifade eder. Ayrıca, "dil-düşünce ilişkisinin araştırılmasında, kimi dilbilim konularının aydınlatılmasında yararlı olur; ya da dil akrabalıklarının, geniş anlamdaki adbilim sorunlarının araştırılması ve aydınlatılmasında yardımcı olur" diyerek bu sözlüklerin önemini belirtir (Aksan 2009: III, 77).

Tematik nitelikteki sözlüklere Türk dilinin eski dönemlerinden beri rastlanır. Oğuz sahasından, Arapça-Farsça tematik bir sözlüğün satır arası tercümesi olan "Bahşayiş Lügati" (Turan 2001) bu tarzdaki en eski sözlüklerdendir. Kıpçak sahasından "Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî", "Ed-Dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lügati't-Türkiyye" ve "Bulgatü'l-Müştak fî Lûgati't-Türk ve'l-Kıfçak" ile Çağatay sahasından "Fazlullah Han Lugati" gibi eserler, *isimler* kısımları birtakım kavramlara ayrılarak düzenlenmiştir (Ercilasun 2007: 385-390; 424).

Çağdaş zamanlara geldiğimizde de dünyada tematik sözlüklerin pek çok örneği görülür. Aksan (2009), bu konuda önemli bir örnek olarak F. Dornseiff tarafından hazırlanmış "Kavram Gruplarına Göre Alman Sözvarlığı" (Der deutsche Wortschatz nach Sachgruppen, Berlin, 1959) adlı eseri gösterir. Bu çalışmada bütün Alman söz varlığı 20 genel bölüme ve bunlar da alt bölümlere ayrılmıştır.

Son zamanlarda, yabancı dil öğretimi, ana dili öğretimi gibi konularda bu tür sözlüklere özellikle ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'de Cin (1971) tarafından hazırlanan "Kavramlar Dizini" ve Tunç (1995) tarafından hazırlanan "Derleme Sözlüğü ve Kavramlar Dizini" adlı eserler de kavramlara göre hazırlanan sözlüklere örnek olarak gösterilir (Aksan 2009:78; Kocapınar 2010:309).

Tematik sözlüklere başka bir örnek, Suleymanova tarafından hazırlanan "Bulgarca-Türkçe Tematik Sözlük"tür. 1980 yılında Sofya'da yayımlanan eser, yaklaşık 25.000 kelimelik bir söz varlığı içermekte ve sonunda kısaltmalar, coğrafya adları ve genel Bulgarca gramer bulunmaktadır (Acaroğlu 1982: 122-123).

Türkiye dışında yapılan tematik söz varlığı çalışmalarından biri de Musayev tarafından hazırlanan "Leksika Tyurkskih Yazıkov v sravnite'lnom osvetsenii (zapadnokı pçakskaya gruppa) (Moskva, 1975) adlı çalışmadır. Burada Türkçe sözler hayvan adları, hayvan organ adları, bitki adları, bitki bölümleri adları, akrabalık adları, gün adları, niteleme adları ve fiiller başlıklarında sınıflandırılmıştır (User 2009: 21)

Tenişev'in başredaktörlüğünde hazırlanan "Sravnitel'no-istoriçeskaya grammatika tyurkskih yazıkov-Leksika (Moskva 1977)", Türkçe sözlerin kavramlara

ayrılarak tarihi-karşılaştırmalı metotla incelendiği bir çalışmadır. Atmosfer olaylarıyla ilgili sözler, gök cisimleri, zaman kavramını taşıyan sözler, coğrafya birimlerinin adları, bitki adları ve bunlarla ilgili sözler, meyve adları, hayvan adları, organları, insan organları, akrabalık adları, ticaret ve ekonomiyle ilgili sözler, maddi kültür öğeleri vb. çalışmada ayrıntılı olarak ele alınır (User 2009: 21).

Türkiye'de son yıllarda bu esasa dayanan çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

A. B. Ercilasun, Köktürk yazıtlarının söz varlığı hakkında sağlam bir fikir edinebilmek amacıyla bu metinlerdeki söz varlığını tematik olarak sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmadaki konu başlıkları şöyledir: İnsanın temel hareket ve oluşlarını gösteren fiiller; İnsanın duygu, düşünce ve isteklerini gösteren fiiller; varlıkların oluş ve hareketlerini gösteren fiiller; zaman kavramıyla ilgili kelimeler; tabiatla ilgili kelimeler; hayvanlarla ilgili kelimeler; renkler; akrabalıkla ilgili kelimeler; sayılar; zamirler; insan ömrü, karakteri ve nitelikleriyle ilgili kelimeler; ev, giyim ve yaşamayla ilgili kelimeler; savaş, askerlik ve devlet yönetimiyle ilgili kelimeler; unvanlar; yazı ve sanatla ilgili kelimeler; manevî hayat ve ölümle ilgili kelimeler; sıfatlar; zarflar; bağlaçlar; edatlar (Ercilasun 2007: 188-193).

Tematik ya da kavram alanına dayalı incelemeler, tek bir kavram alanından hareketle de yapılabilmektedir. Bu tür incelemelere şu örnekler verilebilir:

Yüksek Lisans Tezleri:

TURANGİL, Ahmet Hamdi. (2007). Kazak Türkçesinde "Deve" İle İlgili Söz Varlığı ve Metinler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

GEN, Sıla. (2009). Harezm Türkçesinden Kazakçaya Hayvanlarla İlgili Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Adana.

DURMUŞ, Hava. (2011). Kazak Türkçesinde At İle İlgili Söz Varlığı ve Metinler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

OLİEVA, Alfira. (2012). Ahıska Kültürü ve Temel Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

PEKACAR, Bekir Yavuz. (2012). Divânü Lügati't-Türk'teki Kültür Kelimeleri İle Saha Türkçesinin Kelime Hazinesinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

YÜNCÜ, Didem. (2013). Buddhist Çevre Eski Uygur Türkçesi Metinlerinde Asli Söz Varlığı İncelemesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ŞİRİN, İzzet. (2014). Uygur Sivil Dokümanlarının Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Doktora Tezleri:

EGRO, Genciana Abazi. (2001). XX. Yüzyılda Türkiye Türkçesinde 'Çağdaşlaşma' Ve 'Kadın' Kavramlarıyla İlgili Söz Varlığında Görülen Değişmeler. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

MOLDALİEVA, Nurgül. (2010). Kırgız Türkçesinin Sağlıkla İlgili Söz Varlığı, Yayımlanmamış Doktora Tezi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

OROZOBAEV, Mayrambek. (2010). Kırgızcadaki İslam Dışı Geleneksel İnanç ve İnanışlarla İlgili Söz Varlığı. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aşağıdaki doktora tezinde de belirli bir alandaki söz varlığından hareket edilerek dönemin kültür hayatı üzerinde tespitlerde bulunulur:

ŞEN, Serkan. (2007). Orhon, Uygur ve Karahanlı Metinlerindeki Meslekler Bağlamında Eski Türk Kültürü. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Hazırladığımız tez tematik söz varlığı açısından bütüncül bir yaklaşım taşımaktadır. Bu türde yapılmış çalışmalar şunlardır:

M. Öner, M. Y. Kaya ve M. Özşahin (2005) tarafından hazırlanan “Lehçe-i Tatarî’nin Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışma, bu alanda yapılmış olan

yüksek lisans ve doktora tezlerinde de model alınmış bir incelemedir. Bu makalede, XIX. yüzyıl Tatar toplumunun önemli isimlerinden Kayyum Nasırî'nin "Lehçe-i Tatarî" adlı sözlüğü tematik olarak incelenmiştir. Bu incelemedeki konu başlıkları şöyledir: evren, zaman; dünya, gökyüzü, hava olayları; madenler, mineraller; bitkiler; hayvanlar; insan vücudu; doğum, hayat, hayatın çağları, ölüm; hastalıklar; hekim, eczacı, cerrah; besinler; giyimler, süs, takı; ev; mobilya, kap kacak; şehir; evlilik, aile, akraba; ticaret, iş, para, maliye işleri; meslekler; tarım, bahçecilik; inşaat; dil bilgisi, yazma sanatı, edebiyat; bilimler; güzel sanatlar, toplum ilişkileri, oyunlar, sporlar; yolculuk; toplum, hükümet; yasama, hukuk; ordu, savaş; dinler, inançlar; soyut terimler; vücudun duyuları, beş duyu; düşünce, irade, hareket, duygu; değerler, eksiklikler, erdemler, kusurlar.

Bu alandaki dikkate değer çalışmalardan biri, H. Ş. User (2009) tarafından hazırlanan ve kapsamlı bir tematik söz varlığı incelemesi olan "Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları (Söz Varlığı İncelemesi)" adlı eserdir. Bu çalışmada, II. Köktürk Kağanlığı ve Ötüken Uygur Kağanlığı dönemlerine ait yazıtların söz varlığını bir araya getirmek amaçlanmış, yöntem olarak da tematik sınıflandırma kullanılmıştır. Bu metinlerdeki askeri-siyasal üslubu ortaya koymak, eski Türk çağı insanının gündelik ve özel yaşamı, duyguları, inanışları, akıl yürütmeleri vb. alanlardaki zengin söz varlığını göstermek çalışmanın amaçları arasında sayılmıştır (User 2009: 20). Kendi içlerinde alt başlıklara ayrılmış olmakla beraber, bu incelemedeki ana başlıklar şöyledir: özel ad bilgisi ve dil bilgisi öğeleri, konularına göre adlar, konularına göre fiiller. Birinci bölümde özel isimlerle sıfat, zarf, zamir, edat ve bağlaç gibi görevli sözlere yer verilmiştir. İkinci bölüm zaman; gökyüzü, hava olayları; bitkiler; hayvanlar; insan bedeni; coğrafya; gündelik yaşam öğeleri; birey, toplum, halk, devlet, siyaset, savaş; sayı adları; kavramlar; varlıkların olma ve bulunmaları; olasılık üst başlıklarının yer aldığı isimlerin tematik incelemesini içermektedir. Fiillerin incelendiği üçüncü bölümde öncelikle "temel kılış, oluş, durum fiilleri" verildikten sonra, isimlerde olduğu gibi konu alanlarına göre "fiziksel gereksinim; insan ve bedeni; duygu, zihin; devlet; politika, diplomasi; savaş vb." başlıklar altında inceleme yapılmıştır.

Tematik söz varlığı incelemesi şeklinde hazırlanan tezler ise şunlardır:

Yüksek Lisans Tezleri:

ÇAKMAK, Cihan. (2010). Türkmen Türkçesi Konu Çözümlemeli Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

DEMİRHAN, Ahmet. (2011). Karakalpak Türkçesi Konu Çözümlemeli Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

YURDAKUL, Ebru. (2011). Karaçay-Malkar Türkçesi Konu Çözümlemeli Söz Varlığı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Doktora Tezleri:

ÖZŞAHİN, Murat. (2011). Başkurt Türkçesi Söz Varlığı. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bu tezlerde, yukarıda da değinilen Öner, Kaya ve Özşahin (2005) tarafından hazırlanan makaledeki tasnif esas alınmıştır.

Özşahin tarafından hazırlanan doktora tezinde, *Lehçe-i Tatarî'nin Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme"* adlı çalışmadaki kategorilerin genişletilerek, Tenişev'in başredaktörlüğünde yayımlanan *Sravnitel'no-istoriçeskaya grammatika tyurkskih yazıkov-Leksika* adlı eserdeki tematik kategorilerin kimisinin de ilave edilmesiyle yeni bir tematik tasnif meydana getirildiği ifade edilmiştir (Özşahin 2011: 2). Tez, "Başkurt Söz Varlığı Çözümlemesi" ve " Başkurt Söz Bilgisi" olmak üzere temelde iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde tematik söz varlığı çözümlemesi yapılmıştır. İkinci bölümde ise sözcük türleri ile eş sesliler, eş anlamlılar, zıt anlamlılar ve yansımalar esasında inceleme yapılmış, ayrıca "alıntılar" başlığı altında başka dillerden alınan sözlere yer verilmiştir.

Tematik söz varlığı incelemelerindeki konu başlıklarının belirlenmesinde farklı yaklaşımlar sergilenebilmektedir. Yeni çalışmalar yapıldıkça bu alanda mesafe kat edilecektir. H. Ş. User, hazırladığı çalışmada özellikle fiillerin sınıflandırmasında sıkıntılar yaşadığını, bu çalışmadaki fiil tasnifinin bütünüyle kendilerince yapıldığını belirtmiştir (User 2009: 11-12). H. K. Mutlu da sözlükçülük tekniği açısından tematik sözlükleri değerlendirdiği makalesinde bu konuya değinir ve konu

başlıklarının tespitinde görülen farklılıkların bu çalışma alanını güçleştirdiğini, bu nedenle bütün çevrelerce kabul edilmiş ortak yöntemlerin belirlenmesi gerektiğini ifade eder (Mutlu 2009: 815).

Bu alanda yapılmış çalışmalardan yararlanarak, incelediğimiz metinlerin söz varlığı özelliklerini de göz önünde bulundurarak hazırladığımız tezde ayrıntılı bir tematik tasnif geliştirmeye çalıştık. Tezimizdeki söz varlığı incelemesi temelde iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, "tematik söz varlığı incelemesi" ve "alıntı sözler" başlıklarını taşımaktadır. "Tematik söz varlığı incelemesi" adlı bölüm; "isim soylu sözler", "fiil soylu sözler" ve "yardımcı sözler" ana başlıklarından oluşmaktadır. İsimler bölümüyle ilgili tematik tasnifimiz şu şekildedir:

1. Evren, Zaman, Tabiat ve Yaşamla İlgili Sözler

1.1. Evren, gökyüzü

1.2. Zaman

1.2.1. Gün, ay, yılla ilgili sözler

1.2.2. Zamana bağlı diğer kavramlar

1.3. Yeryüzü, yeryüzü şekilleri

1.4. Sular, su kaynakları

1.5. Bitkiler, bitki örtüsü ve bitkilerle ilgili unsurlar

1.6. Madenler, mineraller

1.7. Doğa olayları, çeşitli oluşlar ve bunlara bağlı unsurlar

1.8. Yer-yön bildiren sözler

1.8.1. Coğrafi yönler

1.8.2. Yer-yön bildiren diğer sözler

1.9. Hayvanlar

1.10. Yaşam ve canlılarla ilgili sözler

1.10.1. Yaşam-ölüm, yaşamın çağları, canlılarla ilgili genel kavramlar

1.10.2. Beden yapısı ve sağlık

1.10.2.1. Beden, beden yapısı

1.10.2.2. Sağlık-hastalık-sakatlık

1.10.3. Duygu, düşünce, irade, hareket

1.10.4. Duyular, duyularla ilgili kavramlar

1.11. Varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler

1.11.1. Renkler

1.11.2. Biçim, dış görünüş, fiziksel özellik bildiren sözler

1.11.3. Tarz-durum bildiren sözler

1.11.4. Miktar, ölçü, derece bildiren sözler

1.12. Yansıma sözler

2. Toplum Yaşamıyla İlgili Sözler

2.1. Aile-akrabalık ilişkileri

2.2. Siyaset-yönetim

2.2.1. Devlet, vatan, yurt ve yerleşim birimleriyle ilgili kavramlar

2.2.2. Yöneticiler, bürokrasi

2.2.3. Yönetimle ilgili yerler

2.2.4. Halk, toplumsal-siyasal gruplar

2.2.5. Yönetimle ilgili kavramlar

2.3. Toplum İlişkileri

2.3.1. Sporlar, oyunlar, yarışlar

2.3.2. Değerler, değer yargıları ve bunlara bağlı unsurlar

2.3.3. Toplumsal ilişkilere dayalı diğer unsurlar

2.4. Askerlik, savaş, atıcılıkla ilgili sözler

2.5. Meslek-uğraş, iş-hizmet

2.6. Mesken ve meskenle ilgili unsurlar

2.7. Eşya, Araç-Gereç

2.7.1. At ve atçılıkla ilgili unsurlar

2.7.2. Askerlik, avcılıkla ilgili unsurlar

2.7.3. Diğer gündelik unsurlar

2.8. Ulaşım-yolculuk

2.9. Ticaret, mal-mülk ve sahiplikle ilgili sözler

2.10. Besinler ve beslenmeyle ilgili unsurlar

2.10.1. Yiyecekler ve yemekle ilgili sözler

2.10.2. İçecekler ve içeceklerle ilgili sözler

2.11. Sağlık

2.12. Giyim, süs, takı

2.13. Sanat

2.14. Dil, iletişim ve yazıyla ilgili sözler

2.15. Din ve inanış

3. Diğer sözler

3.1. *"var, yok (bar, çok)"* sözleri

3.2. Çeşitli diğer sözler

4. Zamirler

4.1. Kişi Zamirleri

4.2. İşaret Zamirleri

4.3. Dönüşlülük Zamirleri

4.4. Belirsizlik Zamirleri

4.5. Soru Zamirleri

4.6. Aitlik Zamirleri

5. Sayılar

6. Ünlemler

7. Özel isimler

7.1. Kişi isimleri ve diğer kahramanlar/varlıklar

7.2. Yer isimleri

7.3. Hayvan isimleri

7.4. Millet/kavim isimleri

7.5. İlah isimleri

Söz varlığı incelemeleri hakkında ayrıntılı bilgi verilen yukarıdaki kısımda, fiillerle ilgili açıklamalar sınırlıdır. Fiillere birçok çalışmada yer verilmemiş; sınıflandırma ya yalnızca isimler üzerinden yapılmış ya da fiiller sınıflandırılmadan sıralanmıştır. Ancak son yıllarda doğrudan fiiller üzerine anlam bilgisi bakımından çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Fiillerin gramerlerimizde genel olarak *kılış*, *oluş*, *durum* gibi başlıklar altında sınıflandırıldığı bilinmektedir. Banguoğlu (2007), bahsedilen bu terimleri kullanırken, Gencan (2001), *iş*, *devim*, *kılış* ya da *oluş;* Korkmaz (2009), *oluş*, *kılış ve kılınış*, *durum ve tasvir bildiren fiiller* terimlerini kullanır. Hacıeminoğlu (1992), "Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller" adlı eserinin giriş bölümünde, fiilleri bir bütün olarak çeşitli bakımlardan sınıflandırma önerisi getirir. Burada fiilleri *muhtevalarına göre*; *hareket bildiren fiiller*, *iş bildiren fiiller*, *oluş bildiren fiiller*, *tavır bildiren fiiller* şeklinde sınıflandırır.

A. B. Ercilasun'un "Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi" adlı kitabının Köktürkçeyle ilgili kısmında, Köktürk yazıtlarının söz varlığı genel bir tasnife tutulmuştur. Burada isimler ve fiiller bir arada değerlendirilmiştir ve doğrudan fiillerle ilgili "insanın temel hareket ve oluşlarını gösteren fiiller; insanın duygu, düşünce ve isteklerini gösteren fiiller; varlıkların oluş ve hareketlerini gösteren fiiller" başlıklarına yer verilmiştir (Ercilasun 2007:188-192).

Öner, Kaya ve Özşahin (2005) tarafından hazırlanan “Lehçe-i Tatarî’nin Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme” başlıklı çalışmada fiillere yer verilmemiştir.

Özşahin (2011) tarafından hazırlanan “Başkurt Türkçesi Söz Varlığı” adlı doktora tezinde de tematik incelemenin yapıldığı "Başkurt Söz Varlığı Çözümlemesi" başlıklı bölümde fiiller yer almamıştır.

User (2009), "Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi" adlı eserinde fiilleri, isimlerde olduğu gibi ayrıntılı bir şekilde tematik olarak sınıflandırmıştır. Buradaki tasnife yukarıda değinilmişti.

Son yıllarda yalnızca fiilleri konu edinen çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmaların *mental fiiller*, *duygu filleri*, *duyu fiilleri* gibi başlıklar altında, fiillerin özel bir anlam grubuna yönelik olarak yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan ilki Özen Yaylagül (2005) tarafından yapılan "Türk Runik Harfli Metinlerde Mental

Fiiller" adlı incelemedir. Burada mental fiiller; duyu fiilleri, duygu fiilleri, anı ve uslamlama fiilleri, açıklama fiilleri olmak üzere dört grupta incelenmiştir. Duyu organlarıyla gerçekleştirilen eylemler *duyu fiillerini*; insanın duygularını ifade eden fiiller *duygu fiillerini*; bilmek, unutmak, düşünmek gibi fiiller *anı ve uslamlama fiillerini*; demek, söylemek gibi fiiller ise *açıklama fiillerini* ifade eder.

Erdem (2007), "Türk Lehçelerinde İletişim Fiilleri" adlı incelemesinde *demek, söylemek, sormak, cevap vermek* gibi konuşma eylemine dayalı fiillerin iletişim fiilleri olarak değerlendirildiğini (2007: 94) ifade etmiştir. Çalışmada, Arnazarov'un "Türkmen Dilinde Sözleyiş İşlikleri" (Aşgabat 1982) adlı eseri esas alınarak bu türden fiiller üzerinde sınıflandırmalar yapılmıştır. Bu bağlamda fiiller; söyleme sürecinin içeriğini anlatan fiiller ve söyleme sürecinin tarzını anlatan fiiller olmak üzere iki gruba bölünmüştür. Birinci gruptakiler de kendi içinde; duygu katkısı olmayan, olumlu duygu katkısı olan ve olumsuz duygu katkısı olan fiiller olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.

Yaylagül (2010), "Türkiye Türkçesindeki Duygu Fiilleri" başlıklı makalesinde, yukarıda değinilen "mental fiiller" içerisinde yer alan "duygu fiilleri" özelinde bir inceleme yapmıştır.

Kyial Kamchybekova (2010) tarafından "Kırgız Türkçesinde Duyu Fiilleri" adlı bir doktora tezi hazırlanmıştır. Tezde duyu fiilleri; temel duyu fiilleri ve birleşik duyu fiilleri olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Temel duyu fiilleri; görme duyu fiilleri, işitme duyu fiilleri, tat alma duyu fiilleri, koku alma duyu fiilleri, dokunma duyu fiilleridir. Birleşik duyu fiilleri ise *sezmek, hissetmek* gibi anlamlardaki fiillerin oluşturduğu "sezgi duyu fiilleri" ve *ağrımak, acımak* gibi anlamlardaki fiillerin oluşturduğu "vücut durum duyu fiilleri" başlıkları altında incelenmiştir. Tezin 3. bölümünde "Kırgız Türkçesinde Anlamları ve Anlam ilişkileri Açısından Duyu Fiilleri" başlığı altında anlam bilimsel bakımdan değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Kamchybekova (2011), "Kırgız Türkçesinde Duyu Fiilleri" adlı bir makale ile de yukarıda bahsedilen tezdeki görüşleri ve sonuçları ifade etmiştir.

Fiiller üzerine yapılan bir doktora tezi de Savaş Şahin (2012) tarafından hazırlanan "Türkmen Türkçesinde Mental Fiiller" adlı incelemedir. Burada fiiller; idrak fiilleri (kognitif fiiller), duygu fiilleri, algılama fiilleri ana başlıkları altında üç bölümde incelenmiştir. Şahin (2012), "Mental Fiil Kavramı ve Türkmen Türkçesinde

Mental Fiiller" başlıklı bir makale ile de *mental fiil* terimi hakkında detaylı bilgi vermiştir. Çalışmanın başında mental süreçler, özellikle de çocuklarla ilgili zihinsel süreçler hakkında, psikoloji alanındaki verilere dayanan değerlendirmelere yer verilmiştir. Burada mental kelimesinin karşılığı olarak sıralanan kelimeler; ruhsal, akılsal, zihinsel, zihnî sözleridir ve mental fiiller, "bir mental süreç sonucu ortaya çıkan idrak ile, algılamayla, duygularla ilgili fiiller" (2012: 49) şeklinde tanımlanmıştır. Mental sürecin ilk aşaması olan algılama süreciyle ilgili fiillere algılama fiilleri; ikinci aşama olan algıların anlamlandırılması ve yorumlanması ile ilgili olan fiillere idrak fiilleri; son süreç olan tepki veya kendini ifade etme ile ilgili olan fiillere de duygu fiilleri adı verilmiştir (Şahin 2012: 49-50).

Ekrem Ayan ve Yakup Türkdil (2014; 2015) de bu konuda "Anlam Bilim Açısından Kazak Türkçesinde Görme Duyu Fiilleri" ve "Kazak Türkçesinde Dokunma Duyu Fiilleri ve Anlam Zenginliği" adlı iki inceleme yapmışlardır.

Yasemin Aydemir (2006) tarafından "Sözlüksel Görünüş ve Türkçe Eylemlerin Anlambilimsel Sınıflandırılması: Sözlükçe-Sözdizim Etkileşimi" adlı bir doktora tezi hazırlanmıştır. İncelemenin ikinci bölümünde "yeni bir sözlüksel görünüş sınıflandırması" yapılmış, üçüncü bölümde "Türkçe eylemlerin anlambilimsel sınıflandırması" yapılarak "Türkçede devinimler", "Türkçede durumlar", "Türkçede karmaşık görünüşlüler" başlıklarına yer verilmiştir.

Fiillerin tematik olarak sınıflandırılmasıyla ilgili dikkatimizi çeken bir eser Tatarskaya Grammatika II-Morfologiya'dır (red. Zakiyev-Ganiyev:1993). Buradaki sınıflandırmaya Özönder (2011) tarafından da değinilmiştir. Burada fiiller; hareket fiilleri, iş fiilleri, oluş fiilleri, durum fiilleri, ilişki fiilleri, davranış fiilleri, ses fiilleri, konuşma fiilleri, düşünme fiilleri, duyusal algı fiilleri, taklidî fiiller (Zakiyev-Ganiyev 1993: 73-75) şeklinde sınıflandırılmıştır.

Değinilen çalışmalardan incelememizin karakterine uygunluğu ölçüsünde yararlandık. Tuva Türkçesindeki ve metinlerimizdeki fiillerin de özelliklerine göre fiillerle ilgili yaptığımız tasnif şu şekildedir:

1. Genel oluş, kılış, hareket ve durum fiilleri
1.1. Oluş bildiren fiiller
1.2. Kılış bildiren fiiller
1.3. Hareket bildiren fiiller

1.4. Durum bildiren fiiller

2. Duygu, düşünceyle ilgili fiiller

2.1. Duygu, ruhsal durumla ilgili fiiller

2.2. Düşünce, zihinle ilgili fiiller

3. Duyularla ilgili fiiller

4. Konuşma, iletişimle ilgili fiiller

5. Davranış, tavır bildiren fiiller

6. Bedensel oluş ve hareketleri ifade eden fiiller

7. Yarış, savaş ve fiziksel mücadele anlam alanıyla ilgili fiiller

8. Ses bildiren fiiller ve diğer taklit fiilleri

8.1. Ses bildiren fiiller

8.2. Diğer taklit fiilleri

9. Zamir kökenli fiiller

Bu bölümlerle ilgili açıklamalara ve kapsamlarına fiiller bölümünde değinilmiştir.

Tematik incelemenin her bir bölümünde sözler, sıklık miktarlarına göre sıralanmıştır. Bu bölümleri pratik hâle getirebilmek amacıyla, sözlerin anlamları da yanlarında gösterilmiş, ancak tüm anlamlarına yer verilmemiştir. Dizinde sözler, metinlerde geçtiği yerlere göre anlamları ile verildiği için, tematik inceleme bölümünü daha yalın sunabilmek adına, bu bölümde sözcüklerin yalnızca genel anlamları gösterilmiştir. Yine bu sebeple, özellikle +LIg eki ile yapılan sözlerin de (baglaaş *'atın bağlandığı direk';* baglaaştıg), taban hâli aynı tema içinde verilmişse, anlamları ayrıca gösterilmedi. Ayrıca, yalnızca çeşitli kalıp ifadeler içinde kullanılan sözler de tematik inceleme kısmında karşılıkları verilmeden gösterilmiştir. Bu sözler için dizin-sözlüğe bakılabilir.

Tezimizdeki söz varlığı incelemesinin diğer bir bölümü olan "alıntı sözler" bölümünde de ayrıntılı bir inceme yapmaya gayret ettik. "Ödünçlemeler", "alıntılar" ya da "yabancı öğeler" gibi adlar verilen bir dilin söz varlığına başka dillerden geçen sözler, söz varlığı incelemelerinde çalışmanın kapsamına göre yer verilen öğelerdendir. Bu incelemeyle Tuva destanlarındaki ve genel olarak da Tuva Türkçesindeki alıntıların durumunu ortaya koymaya çalıştık. Alıntı sözlerin asıl biçimlerini de göstererek incelemenin işlevsel olmasına gayret ettik.

Bu bölüm için öncelikle kaynaklardan hareketle alıntı olduğu gösterilen sözleri belirledik. Başvurduğumuz ve bilgileri karşılaştırmak suretiyle yararlandığımız doğrudan Tuva Türkçesiyle ilgili başlıca kaynaklar şunlardır:

Tatarintsev, B. İ. (1976). *Mongolskoe yazıkovoe vliyanie na Tuvinskuyu leksiku*. Kızıl: Tuvinskoe Knijnoe İzdatel'stvo.

Rassadin, V. İ. (1980). *Mongolo-Buryatskiye Zaimstvovaniya v Sibirskih Tyurkskih Yazıkah*. Moskva: İzdatelstvo Nauka.

Tatarintsev, B. İ. (2000; 2002; 2004; 2008). *Etimologiçeskiy Slovar Tuvinskovo Yazıka I-II-III-IV*, Novosibirsk: Nauka.

Ölmez, Mehmet. (2007). *Tuwinischer Wortschatz mit alttürkischen und mongolischen Parallelen - Tuvacanın Sözvarlığı Eski Türkçe ve Moğolca Denklikleriyle*. Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.

Khabtagaeva, Bayarma. (2009). *Mongolic Elements in Tuvan*. Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.

Arıkoğlu, Ekrem. (2012). Tuva Türkçesinde Moğolcadan Alınan Unsurların Ses Bilgisi Açısından Durumu. *Dil Araştırmaları*, S: 11, 17-36.

Bunun dışında, bu eserlerde yer almayan sözler için Türk dilinin genel etimolojisiyle ilgili kaynaklara da başvurduk. Bunlardan yararlanılmış olanlar kaynakçada yer almaktadır.

Tuva Türkçesinde Moğolcadan alıntılanan sözler geniş bir yer tutar. Yukarıda değinilen kaynaklarda yer almayan ve Moğolcadan geçtiğini düşündüğümüz sözler için Moğolca sözlüklerden hareketle tespitlerde bulunduk. Moğolcadan Tuva Türkçesine geçişlerdeki fonetik özellikleri göz önünde bulundurarak bu sözleri sözlüklerden belirledik. Bunun için yararlandığımız başlıca eser, F. Lessing'in "Moğolca-İngilizce Sözlük"ünün, G. Karaağaç (2003) tarafından yapılmış "Moğolca-Türkçe Sözlük" adlı çevirisidir. Başka kaynaklardan tespit ettiğimiz Moğolca ödünçlemeleri gösterirken, incelemede bir bütünlük sağlamak amacıyla, bunları da bu sözlükteki transkripsiyon işaretlerine göre aktardık.

Tuva Türkçesi ağızları üzerine yapılmış çalışmalar da bu aşamada başvurduğumuz kaynaklar oldu. Bunlardan başlıcaları şunlardır:

Çadamba, Z. B. (1974). Todjinskiy Dialekt Tuvinskogo Yazıka. Kızıl: Tuvinskoe Knijnoye İzdatel'stvo.

Dorju, M. D. (2002). *Bay Tayginskiy govor v sisteme dialektov Tuvinskogo yazıka.* Kızıl: Tuvinskoe Knijnoye İzdatel'stvo.

Dorju, M. D. (2011). *Tıva Dıldın Dialekt Slovarı (Dialektologiçeskiy Slovar Tuvinskogo Yazıka)*. Kızıl: Tıvanın Gumanitarlıg Şinçilelder İnstitudu.

Sat, Ş. Ç. (1987). *Tıva Dialektologiya*. Kızıl: Tıvanıŋ Nom Ündürer Çeri.

Tuva Türkçesi üzerine yapılan ilk ve önemli çalışmalardan olan Katanov (1903)'un "Opıt izsledovaniya Uryanhayskago yazıka s ukazaniyem glavneyşih rodstvennıh otnoşeniy ego k drugim yazıkam tyurkskogo kornya" adlı eseri de karşılaştırmalarda başvurduğumuz kaynaklardandır.

Yukarıda sayılan kaynaklar dışında Türk dilinin tarihi ve çağdaş lehçelerine ait sözlükler de başvuru kaynaklarımızdandır. Başta *Dîvânu Lügâti't-Türk* olmak üzere, Eski Türkçe için *Drevnetyurkskiy Slovar'* (Nadelyayev vd. 1969), *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü* (Caferoğlu 2011) burada sayılabilecek başlıca kaynaklardandır.

Çağdaş lehçelerden özellikle Sibirya grubu Türk lehçelerine ait sözlükler karşılaştırmalarda başvurduğumuz kaynaklardandır.

Tuva Türkçesinin bir kolu olan Tofa Türkçesi üzerine Rassadin (1971)'in hazırlamış olduğu *Fonetika i Leksika Tofalarskogo Yazıka* adlı eseri, sözlük bölümünde sözlerin, Eski Türkçe ve Tuva Türkçesi de dahil olmak üzere çağdaş Türk lehçeleri ve diğer dillerdeki denklerinin verilmesi bakımından önemli bir eserdir.

Her bölümde alıntı sözleri verdikten sonra, bunların türetilmiş biçimlerini ve Tuva Türkçesinde çok yaygın olan ikili kelime yapılarındaki kullanımlarını da gösterdik. Bu nedenle her bölümün başında "basit hâlde kullanılanlar" ifadesini kullandık. Buradaki "basit" ifadesi, kaynak dilden alıntılanmış tabanı ifade etmektedir.

İncelemenin sonunda metinlere ait gramatikal dizin-sözlük yer almaktadır. Burada bütün sözlerin metinlerde geçtikleri yerler, aldıkları eklerle birlikte gösterilmiştir. Tezimizdeki her bir metne 1'den başlayarak numara verdik. Bunlara da kendi içerisinde dize sayısı ekleyerek 1/0001, 1/0002... şeklinde her bir sözün geçtiği yeri işaretledik.

Dizinin oluşturulmasında başlangıçta Prof. Dr. Ceval Kaya tarafından hazırlanan "Cibakaya" adlı programı kullandık. Programdan aldığımız çıktıyla, sözlerin aldıkları eklerle birlikte geçtikleri yerleri gösteren genel bir çerçeve elde etmiş olduk. Ancak daha sonra birçok aşamayı el ile yaparak dizini oluşturmak üzere uzun bir süre çalıştık. Dizin-sözlükte sözcüklerin anlamlarına göre bir tasnif yaptığımız için, sözcükleri ve geçtiği yerleri buna göre ayırdık. Bu ise bütün sözcükleri metinlerden tek tek kontrol ederek fişlemek demekti. Bunun yanında eş sesli sözler ve ekler için de bazı özel işaretler kullanarak bunları birbirinden ayırdık. Dizin-sözlüğün düzenlenmesiyle ilgili diğer esaslar ilgili bölümün başında ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Tezin sonunda incelemede yararlanılan kaynaklar yer almaktadır.

2. TUVALAR VE TUVA TÜRKÇESİ

2.1. Tuvalar

Tuvalar, Rusya Federasyonu içerisinde, Sibirya bölgesinin güneyinde yer alan Tuva Cumhuriyeti'nde yaşamaktadırlar. Bunun dışında çoğunlukla Moğolistan ve Çin'de yaşayan Tuvalar da bulunmaktadır.

Tuvaların bulunduğu topraklar tarihi dönemlerde Hunların, Köktürklerin, Uygurların hakimiyet sahaları içinde bulunmuştur. Kırgızların Uygurlardan hakimiyeti almaları ile 9-12. yüzyıllarda Kırgızların nüfuzu altında bulunduktan sonra, 13.-17. yüzyıllarda Moğolların, 17. yüzyılda Cungarya Hanlığı'nın, 18. yüzyılın ortasından itibaren de Çin-Mançu yönetiminin egemenliği altında bulunmuştur (Somuncuoğlu 2002: 160-161). Görüldüğü gibi bu coğrafya tarih boyunca Türk ve Türk olmayan farklı egemenlikler altında bulunmuştur. Rusya bölgeyi hakimiyeti altına almadan önce Tuvalar, 1757'den 1912 yılına kadar Çin-Mançu yönetiminde kalmışlardır. Bu dönemde bölge Çin, Moğol ve Rus baskısı altında kalmıştır. Mançular, bu bölgede üstünlüklerini sağlamak için sert müdahalelerde bulunarak Tuvalara baskı uygulamışlar, böylece Tuva Türkleri ile Hakas ve Altay Türkleri arasında yaklaşık 200 yıllık bir kopmanın meydana gelmesine sebep olmuşlardır (Gömeç 2002: 155). Bölge, Mançu-Çin İmparatorluğu'nun çökmesiyle 1914 yılında yapılan bir anlaşmayla Rusların idaresine bırakılmıştır (Arıkoğlu 2002: 174).

Tuvaların geçmişten günümüze kaynaklarda farklı adlarla anıldığı görülmektedir: Tuba, Uranhay, Uryanhay, Soyon, Soyot, Tuva, Tıva vb. Tuva adını, tarihi kaynaklarda geçen ve Çin'in kuzeyinde 4. yüzyıllarda bir devlet kurmuş olan Toba~To-pa Devleti'yle birleştiren görüşler vardır. Eberhard (1943), bu devleti kuran Tobaların kökeninin Türk ve Moğol olduğu sonucuna varır. Eberhard'ın bu konudaki görüşleri özetle şöyledir: Orhun kitabeleri de dâhil olmak üzere tarihî kaynaklarda geçen "Tabgaç" adı "Çin, Çinli" olarak adlandırılmış olsa da Çin kaynaklarında bunlara "Toba" denir ve bunlar Çinli olmayan yabancı bir kavimdir.

Kaşgarlı da Tabgaç'ın iki manası olduğunu, birisinin Çin diğerinin de bir Türk kavmi olduğunu söyler. Günümüzde bazı kaynakların Tobalara Türk, bazılarının da Moğol dedikleri görülür. Devleti kuran Wei sülalesinin vekayinameleri üzerine yapılan dil ve kültür incelemelerine göre bunların bir kısmı Moğol, bir kısmı da Türk'tür (Eberhard 1943: 19-30). Sonraları Çin hanedan ismi Kuzey Wei'yi alan Tabgaçlar, ekseriyetle Çinli olan bir nüfus üzerinde hakim, 119 boy ve boy parçasından ibaret bir askeri-idari kast meydana getirmişlerdir. Toplam nüfusa kıyasla Tabgaçlar daha küçük bir azınlıktı (Golden 2013: 87). A. İnan da bu konuyla ilgili olarak, Çin kaynaklarında Tuvaların bugünkü sahalarında iptidai durumda yaşayan bir "Dubo" kavminin 647 yılında Çin sarayına elçi heyeti gönderdiğinden bahsedildiğini ve bunların, Çin'de hüküm süren Tobaların ana vatanlarında kalanları olabileceğini söyler (İnan 1998: 31). Ercilasun (2013), Köktürklerden önce de Türkçenin devlet dili olarak kullanıldığını Tobalardan (Tabgaçlar) hareketle açıkladığı yazısında, Tobalar ve devletleri hakkında da ayrıntılı bilgi verir. Buna göre, Toba (Tabgaç) dillerinden Çin kaynaklarına geçmiş kelimeler ancak Türkçe ile açıklanabilmektedir ve bu kelimeler devlet yönetimiyle ilgilidir (Ercilasun 2013: 56-57).

Tatarintsev, bir etnonim adı olarak "topa~tuba~tıva" ve benzeri kelimelerin kökeni üzerinde durduğu incelemesinde, Tuva etnoniminin eski biçiminin *topa* olduğuna dair görüşlere katılırken, bu kelimelerin Çin kaynaklarındaki dubo (dū'bō) ile ilişkilendirilmesini doğru bulmaz (Tatarintsev 1990: 201-202).

Tuvalar için kullanılan eski adlardan biri de "Uranhay"dır. Bu adın onlara Moğollar tarafından verildiği düşünülmektedir. Reşideddin'in "Camiü't-Tevârih" adlı eserinde 13. yüzyılda bu bölgede Uryangıt adını taşıyan iki kavmin bulunduğu ve bunlardan birinin Moğol olmadığı söylenir (İnan 1998: 29). Uranhay adının, Çin kaynaklarında geçen "*wo-lang-ga" ve "wo-niang-g*ai" adından kaynaklandığı da belirtilmektedir (Ölmez 1996: 10).

Tuvalarla bağlantılı olarak kaynaklarda geçen bir diğer ad da Karagas~Tofa'dır. Tuvalarla ilgili ilk önemli araştırmaları yapan Katanov, Karagaslara yaptığı seyahatinde onlar hakkında şu bilgileri aktarır:

> Karagaslar, Sayan sıradağlarındaki ormanlarda yaşamakta; Çin İmparatorluğu'nun sınırları içindeki Uranhaylarla beraber, geçimlerini avcılıkla sağlamaktadırlar. Ben, Karagaslar ve Uranhayları aynı boy veya hiç

olmazsa, aynı boyun kalıntıları olarak kabul ediyorum. Çünkü, her şeyden evvel, iki boy da Tıva adını taşıyor. Üstelik, her iki lehçe birbirine çok yakın. Uranhaylar ile Karagaslar, birbirlerini kolayca anlarlar. Uranhaylar, Karagaslardan barut, kurşun ve ekmek alırlar; Karagaslar ise, Uranhay topraklarında ticaret yaparlar ve onlardan deri ve çay alırlar. Bazen de onlar arasından kendilerine eş seçerler. Şunu açıklıkla ifade etmek istiyorum ki, Uranhay lehçesini iyi bilmem sayesinde, iki gün içinde Karagas lehçesini de öğrendim ve üçüncü gün artık, notlarımı tercüman olmadan tutacak duruma geldim" (Katanov 2000: 199).

Katanov'un tespitleri, iki topluğun esasında aynı boya mensup olduğunu ve dil özelliklerinin yakınlığını ortaya koymaktadır. Tuvaların bir kolu olan bu topluluk bugün tamamen Tuvalar içinde kaydedilmektedir (Şahin 2002: 738). Eski kaynaklarda daha çok Karagas ve sonraları Tofa adıyla anılan bu topluluğun Samoyedlerle benzerlik taşıdığı da kaynaklarda vurgulanmıştır. Caferoğlu (1988), "Türk Kavimleri" adlı eserinde bunların hayat tarzında Samoyed gelenekleri tesirinin göze çarptığını, aralarında Samoyedlerden karışanlar olduğunu; Tekin-Ölmez (2003) "Türk Dilleri-Giriş" adlı eserlerinde Tofaların Türkleşmiş Samoyedler olduğu yönünde görüşler bulunduğunu ifade ederler. Son verilere göre 762 kişilik bir nüfusları vardır ve dilleri UNESCO tarafından "neredeyse ölü" diller arasında değerlendirilmiştir (Ilgın 2015: 29).

Tuvalar üzerine yapılan çalışmalarda 1920'li yıllara kadar "Tuva" adının yerine çoğunlukla Uryanhay (Uranhay) adının kullanıldığı görülür. Yine yukarıda değinildiği üzere, Soyon, Sayan, Soyot da Tuvalar için kullanılan adlardan olmuştur. Günümüz Tuvaları kendilerinin hangi boydan (Kırgız, Uygur vb.) geldiklerini iyi bilmekle beraber, onlar için "Tıva" adının herkesin kabul ettiği ortak bir üst kimlik olduğunu söylemek mümkündür (Arıkoğlu 2002: 173). Esasen daha önceki dönemlere bakıldığında da bunun böyle olduğu anlaşılır. Bu durumu Katanov'un şu sözleri desteklemektedir: "Tomskiy vilayetindeki Kara Tatarlar, Yenisey vilayetindeki Kaçlar, Tıvalar, Karagaslar ve Uranhayların tamamı kendilerini Tıva sayıyorlar." (Katanov 2000: 204).

Tuvalar, tarihi dönemlerden beri Moğollarla sıkı bağlar içinde olduklarından bu iki topluluk dil ve kültür bakımından büyük etkileşimler yaşamışlardır. İki toplum arasındaki benzerlikler, Tuvaların Moğol kökenli bir halk olarak değerlendirilmesine

sebep olmuştur. Günümüzde onların Türk kökenleri konusunda büyük tereddütler bulunduğu söylenemez. Tuvalar hakkında Türkiye'de ilk bilgileri verenlerden biri olan A. İnan, onlar hakkında "Antropoloji bakımından Moğollardan çok farklı oldukları gibi, daha garpte bulunan ırkdaşları Altaylılara nazaran bile Türk ırkı hususiyetlerini muhafaza etmişlerdir" (İnan 1998: 29) der.

Tuva Cumhuriyeti dışında, komşu devletler içerisinde kalan topraklarda ve özerk bölgelerde de Tuvalar bulunmaktadır. Moğolistan ve Çin bu yerlerin başında gelir. Moğolistan'ın Hövsgöl ilinin kuzeyinde yaşayan ve Duhalar olarak adlandırılan grup 500 kişilik bir nüfusa sahiptir (Ragagnin 2012: 87). Yine Moğolistan'ın Bayan Ölgiy iline bağlı Sengel kasabasında yaşayan ve yaklaşık 2400 nüfusa sahip olan Tuvalar, Altay Tuvaları olarak adlandırılmaktadır (Aydemir 2009: 2). Çin'in Şincan (Xinjiang) Uygur Özerk Bölgesi'nde yaşayan Tuvalar, Cungar Tuvaları olarak bilinmektedir ve nüfusları 3000 civarındadır (Aydemir 2009: 2).

2.2. Tuva Cumhuriyeti

Tuva Cumhuriyeti, Rusya'nın doğu kesiminde, Sibirya'nın güneyinde yer alır. Kuzeyinde Krasnoyarsk ve Hakas Cumhuriyeti, güneyinde Moğolistan, doğusunda Buryat Özerk Cumhuriyeti, batısında Altay Özerk Cumhuriyeti bulunur. Kuzeyi Sayan Dağları, Güneyi Tannu-Ula Dağları ile çevrilidir. Yüzölçümü 170.500 km^2'dir. Başkenti Kızıl'dır.

Ülke toprakları Yenisey'in üç ana kolu Kaa-Hem, Bii-Hem, Hemçik nehirlerinin çıkıp birleştiği nokta üzerindedir. Ülkede çok sayıda göl ve nehir bulunmaktadır. 400 civarında göl vardır. Ülkenin %85'i dağlık ve ormanlık alanlarla kaplıdır (Arıkoğlu 2002: 173).

Tuva Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu içerisinde özerk bir cumhuriyet statüsündedir. Ülke, Rusya içerisindeki tarihi boyunca farklı statülerde bulunmuştur. Rusların bölgede nüfuzlarını hissettirmeleri 1900'lü yılların başına rastlar. Bu tarihten sonra bölgeye Rusların yerleştirilme süreci hız kazanır. 1912-1918 yılları arasında Tuva'daki Rus nüfusu %300 artmıştır (Somuncuoğlu 2002: 161).

Rusya'daki 1917 devrimi Tuva'da da belirsiz süreçlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. 18 Haziran 1918'de Rusya ile Tuva arasında Tuva'nın kendi kaderini belirleme

hakkını içeren Rus ve Tuva halklarının dostluk ve işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Bunun üzerine 18 Temmuz 1918'de Tuva'nın bağımsızlığı, 14 Ağustos 1921'de de Tannu-Tıva Halk Cumhuriyeti ilan edilmiştir (Somuncuoğlu 2002: 162). Tannu-Tıva adı daha sonra Tıva Arat Respublika (Tuva Halk Cumhuriyeti) olarak değiştirilmiştir (Arıkloğlu 2002: 175).

Tuva Halk Cumhuriyeti, 17 Ağustos 1944'te Sovyetler Birliği'ne katılma kararı almıştır. Bunun üzerine iki ay sonra, bağımsız devlet statüsünü kaybederek belirsiz bir statüyle Rusya Federasyonu'nun otonom bölgesi olmuştur. Sovyetler Birliği iki yıl süreyle hiçbir şey olmamış gibi davranmış, ancak 16 Ağustos 1946'da Tuva'nın Sovyetler Birliği'ne dahil olduğunu açıklamıştır (Somuncuoğlu 2002: 164). 10 Ekim 1961'de Yüksek Şura kararıyla Tuva Otonom Bölgesi, Tuva Otonom Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti yapıldı (Arıkoğlu 2002: 176). Sovyetler Birliği'nin çözülmesinden sonra 1991'de Tuva Cumhuriyeti (Tuva Respublika) adını aldı. Günümüzde de Rusya Federasyonu içerisinde yer alan 21 cumhuriyetten biridir ve en son idari düzenlemeye göre Sibirya Federal Okruğu'na dahildir (Şahin 2002: 739).

Tuva'nın ekonomisi esas olarak hayvancılığa dayanır. Koyun, sığır ve domuz gibi hayvanların dışında at, deve ve ren geyiği beslenir. Ülkenin ormanlık olması kürk hayvanlarının avlanması için uygundur. Az miktarda tarım yapılır, buğday ve arpa yetiştirilir. Kızıl'da ağaç, deri ve gıda sanayileri mevcuttur. Asbest, kobalt, nikel, bakır, cıva, çinko, kurşun, demir, taş kömürü yer altı zenginliklerindendir. (Devlet 1997: 43)

Tuva'da milli bilinç kendi bölgelerindeki diğer halklara göre daha yüksektir. Nüfus olarak Rusya içerisindeki diğer bölgelere göre yerli nüfus daha fazla, ana dilini konuşma oranı yüksektir. Rusya'nın Tuva'yı Moğolistan ve çevre uluslarla ayrıştırmak adına onların kendi kültür ve dillerine vurgu yapmış olması da bu durum üzerinde etkili olmuştur (Somuncuoğlu 2002: 162). Sonraki yıllarda Tuva'daki milliyetçi tutum Rusya'nın birçok kez çeşitli önlemler almasına sebep olmuştur. Tuva anayasası dolayısıyla yaşananlar da buna örnektir. 1993 tarihli anayasanın ilk maddesi şu şekildedir: *"Rusya Federasyonu içerisinde egemen demokratik bir devlet olan Tuva Cumhuriyeti, cumhuriyet boyunca yapılan halk oylamasıyla Rusya Federasyonu'ndan çıkma hakkına sahiptir."* Anayasanın ikinci maddesi ise, Rusya Federasyonu'nda siyasi kriz olağanüstü boyutlara varırsa, gücün Tuva'nın Yüksek Huralı'na, Tuva'nın cumhurbaşkanına ve hükümetine geçeceğini ilan etmektedir.

Tuva anayasasının bu özellikleri, merkezi harekete geçirmiştir. Anayasanın federal anayasaya uymadığı söylenerek birtakım değişiklikler yapılması istenmiştir. Tuva Cumhuriyeti Anayasası ancak 1996 yılında Rusya Federasyonu Anayasası'na uyumlu olarak değiştirilebilmiştir. 2000 yılında federal yasalara göre düzenlenmiştir. (Somuncuoğlu 2002: 169-170)

Rusya ile yaşanan sorunlar iki millet arasında çatışmalara da yol açmıştır. Tuvaların hayat standartlarının düşük olması özellikle işsizliğin yoğun olduğu bölgelerde anlaşmazlıkları doğurmuştur. Yaşan sorunlar, Rusların Tuva'yı terk etmelerine sebep olmuştur. 1990 yılı ağustosunda 3000 Rus Tuva'dan ayrılmıştır. (Somuncuoğlu 2002: 166-167)

Tuva, gelişmemiş ekonomik yapısından dolayı Rusya içerisinde merkezden devamlı olarak yardım alan bölgelerdendir. Tuva ekonomisi halen çoğunlukla tarıma dayanmakta, sanayisi gelişmediği gibi, hammadde açısından da çok zengin değildir. (Somuncuoğlu 2002: 168) Günümüzde Tuva'da, ticaret büyük ölçüde Ruslar tarafından yapılmaktadır. Tuva ticarî ilişkilerinde %90 oranında Rusya'ya bağımlıdır. Bütçesinin büyük bir bölümü merkezî hükümet tarafından karşılanmaktadır (Arıkoğlu 2002: 179).

Tuva Cumhuriyeti'nin nüfusu 2010 sayımlarına göre 307.930'dur. 251.155 kişiyle bu nüfusun %82'sini Tuvalar oluşturmaktadır[1].

Önceki dönemlere ait verilerle karşılaştırıldığında Tuvaların nüfus artışı ve nüfus içindeki yerli halk oranı dikkati çekmektedir. Sovyetler Birliği'ne dahil olduğu 1944 yılında Tuva'nın nüfusu yaklaşık 95.000 kişiydi ve bunun 81.000'i, yani %85'i Tuva'ydı. 1959 yılında ise ülkenin nüfusu 172.000 iken bunun 98.000, yani %57'si Tuvalıdır (Somuncuoğlu 2002: 165). Yerli nüfusun oranı 1989'da %64 iken 2002'de %79 olmuştur (Atasoy 2008: 100).

2010 sayımlarına göre Rusya içerisindeki Tuvalı nüfusu ise 265.792'dir[2].

2015 verilerine göre Tuva'daki bölgelere göre kırsal ve kentsel nüfus şöyledir[3]

[1] http://demoscope.ru/weekly/ssp/rus_etn_10.php?reg=66/29.02.2016
[2] http://www.gks.ru/free_doc/new_site/perepis2010/perepis_itogi1612.htm/29.02.2016
[3] http://tuvastat.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_ts/tuvastat/ru/statistics/population/29.02.2016

	Toplam	Kentsel	Kırsal
Kızıl (şehir)	114181	114181	
Ak-Dovurak (şehir)	13700	13700	
Bay-Tayga	10534		10534
Barıın-Hemçik	12559		12559
Çöön-Hemçik	19607	8912	10695
Kaa-Hem	12048		12048
Kızıl	29777	16628	13149
Möngün-Tayga	5791		5791
Övür	6807		6807
Pii-hem	9892	4874	5018
Süt-Höl	7948		7948
Tandı	13228		13228
Tere-Höl	1875		1875
Tes-Hem	8355		8355
Toju	6462		6462
Ulug-Hem	18908	10935	7973
Çaa-Höl	6087		6087
Çedi-Höl	7694		7694
Erzin	8324		8324

Tuva'da yerli nüfusun oranının yüksek seviyede olmasında; Tuva'nın diğer topluluklara göre Rusya'ya geç bağlanması, ulaşım imkanlarının kısıtlı olması ve özellikle Tuva'ya tren ulaşımının olmaması gibi sebepler etkili olmuştur (Yılmaz 2010: 175). Bunun yanında Tuva'nın ekonomik olanaklarının sınırlı olması ve vaktiyle Ruslarla Tuvalar arasında yaşanan etnik gerilimler de bu durumun etkenlerindendir.

Tuva Cumhuriyeti'ndeki dil durumuyla ilgili veriler, G. K. Yılmaz'ın aktardıklarından hareketle şöyledir:

> Tuva Cumhuriyetinde Rusça ve Tuvaca resmi dil olarak kullanılmaktadır. Rusçanın kitlesel olarak yaygınlaşması ve konumunun güçlenmesi 1944'ten, Tuva'nın SSCB'ye bağlanmasından sonra başlamıştır. 2002 nüfus sayımına göre Tuva Cumhuriyeti'nde ana dilini bilmeyenlerin oranı % 1,5'tir. Günümüzdeki araştırmalara göre iş ortamında Rusça genç kuşak arasında daha yüksek oranda kullanılmaktadır. Tuva Türkçesi, bölgedeki diğer Türk topluluklarına göre daha geniş bir işlev alanına sahiptir. Temel aile içi iletişimde, eğitim-öğretimde etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Bireysel yazışma, radyo-televizyon, yazılı basın, kitlesel-siyasi faaliyetler ve üretim alanında etkin bir kullanımı vardır. Dini

uygulamalarda ise Tuvaca tartışmasız ön plandadır ve bu durum, Tuvacanın konumunu da güçlendirmektedir. (Yılmaz 2010: 176-189)

Tuva'nın resmi dini Budizm (Tibet Budizmi-Lamaizm)'dir. Halk arasında Budizm ile halkın geleneksel dini Şamanizm birbirine karışmış olarak yaşanmaktadır.

Tuva'da Budizm 18. yüzyılda artık iyice yerleşmiş durumdaydı. Rus devriminin başlangıcında 22 tane Budist tapınak vardı. 1928'de Tuva'da 3500 lama vardı, çünkü her aile lama olan bir erkek çocuk istiyordu (Fridman 2002: 181).

Budizm'in büyük etkisine rağmen Şamanizm de canlı bir şekilde yaşamaya devam etmiştir. 1931 yılı verileri, 787 lama ve 725 şamanın (411 Şaman ve 314 Şamaniçe) varlığını gösteriyordu ve bazı yönetimsel bölgelerde şamanların sayısı lamaların sayısından daha yüksekti. Bugün tam anlamıyla iki din iç içe geçmiştir. Lamaizm birçok şaman törenini kabul edip kendi ayinlerine dâhil etmiştir (Fridman 2002: 182).

Tuva'da din, bir dönem Rusya tarafından baskı altına alınmıştır. Budizm ve Şamanizm'le mücadele edilmiş, din adamları itibarsızlaştırılmış, manastırlar ortadan kaldırılmıştır. 1928 yılında Tuva'da 4813 lama ve 28 Budist manastırı bulunurken, 1932 yılında 15 lamanın bulunduğu sadece bir manastır kalmıştır. Son manastır 1950'lerde yok edilmiştir. (Somuncuoğlu 2002: 163-164)

1990'lı yıllarda Tuva'da Şamanizm'le ilgili önemli gelişmeler olmuştur. 1992 yılında Tuvalı Şamanlar Derneği, orijinal ismiyle Dungur, kuruldu. 15 Ekim 1993'te Şamanizm, Kızıl'da bir başkanlık kararnamesiyle iyileştirici bir sağlık sistemi olarak ilan edildi, böylece Şamanizm bir meslek olarak tanınmış oldu. Aynı zamanda hükümet, Şamanizm Araştırmaları Bilimsel Merkezi'ni de kurdu. Şamanlar, artık tedavi merkezilerinde uygulamalarını yapıyorlardı (Fridman 2002: 182).

2.3. Tuva Türkçesi

Tuva Türkçesi, Sibirya ya da kuzey-doğu olarak adlandırılan Türk lehçeleri grubuna girer. Bu grupta başlıca Altay, Hakas, Saha, Tuva lehçeleri bulunmaktadır. Tuva Türkçesi, bazı lehçe tasniflerinde şu gruplarda yer almıştır[4]:

[4] Buradaki bilgiler Arat (1953)'tan özetle aktarılmıştır.

Radloff'un tasnifinde; "Şark Şiveleri" içerisinde, "Soyon şivesi" adıyla yer almıştır. Aynı grupta "Karagas" şivesi de ayrı olarak verilmiştir. "Soyon şivesi"nin ses özellikleri için, uzun /î/ bulunması, kökteki /i/ sesinin çoğu kez /ı/ şeklinde olması, ilk hecenin sonunda /d/ ve /t/ seslerinin bulunması gibi özellikler sıralanmıştır.

Ramstedt'in tasnifinde, kuzey grubu içinde "d- bölümü"nde yer alır. Bu bölümde yer alan lehçeler, Urenhay~Soyot ve Karagas lehçeleridir.

Samoyloviç'in tasnifinde Tuva Türkçesinde "d- Grubu (Uygur, Kuzey-Batı)" bölümü içinde yer verilmiştir. Bu grup /d/ sesinin durumuna göre (d, t, z) üç kısma ayrılır. Tuva Türkçesi, "d-" bölümü içinde yer alır. Bu kısmın tasnifi şu şekildedir: a) Eskilerden: 1. Orhun, 2. Uygur, b) Bugünkülerden: 1. Soyon (Soyot veya Urenhay), 2. Karagas, 3. Salar.

Ligeti'nin tasnifinde, Karagas, Soyot, Tuba, Urenhay şiveleri "Sibirya Dilleri" gurubunda yer almıştır.

Baskakov'un tasnifinde "Türk Dillerinin Şarkî Hun Dalı" grubunun "Uygur Grubu" içinde yer alır. Bu gurubun içinde de "Uygur-Tukyu Bölümü"nde bulunur. Bu grubun tasnifi: 1. Eski dillerden Yenisey-Orhun abidelerinin dili ile Uygur dili, 2. Tuva (Uranhay, Soyot, Soyon) ve Karagas (Tofa) dilleri. Bu gurubu diğer gruplardan ayıran yönler içinde kelime ortasında /d/ sesinin bulunması, ünlülerde dudak ahenginin bulunmaması, kelime sonunda /g/, /ġ/ seslerinin korunması gibi bazı ses özellikleri ile söz varlıklarının eskiliği, söz varlığındaki Çince, Sanskritçe kelimelerin bulunması gibi özellikleri sıralar.

Arat, kendi tasnifinde Çuvaş ve Yakut lehçelerini ayrı birer lehçe olarak "Türk Lehçe Grupları" başlığı altında; diğer lehçeleri ise "Türk Şive Grupları" başlığı altında tasnif eder. İkinci gruptakileri coğrafya ve ses özelliklerine göre altı gruba ayırır. Tuva Türkçesi burada Sayan (d- grubu) içerisinde yer alıyor olmalıdır.

Tuva Türkçesinin diğer Türk lehçelerinden farklı olarak ilk hecedeki /d/ sesini koruması, tasniflerde ayırt edici olmuştur. Bu ses özellikleri ve söz varlığı bakımından diğer lehçelere göre arkaik özellikler taşıdığı vurgulanmıştır.

Tuva Türkçesindeki bazı sözlerin, değinilen karakteristik fonetik özelliklere aykırı görünümde olması, bu sözlerde diğer lehçelerin etkisi olduğunu

düşündürmektedir. Örnek verilecek olursa, d/'li olması beklenen *ezer* 'eyer' (DLT *eḍer,* Hak. *izer*) gibi z/'li örneklerin Hakasça bir "bulaşma" (Arıkoğlu 2007: 1163) olduğu söylenebilir. Eski Türkçe kelime başı y- ~ Tuv. ç- olduğu için, ç-'li olması beklenen *sıldıs* 'yıldız' (ET *yultuz* ED: 922), Räsänen'e göre Yak. *sulus*'tan (EW: 210) gelişmiştir. Ölmez de bu kelimenin, Yakut Türkçesinin ağızlarından geçmiş olabileceğini belirtir (TW: 248).

Tuva Türkçesi üzerinde Moğolcanın önemli bir etkisi vardır. Söz varlığının %30-40'ının Moğolca asıllı olduğu söylenmektedir. Bunun yanında Tuva Türkçesine Rusça, Tibetçe, Çinceden geçen kelimeler de bulunmaktadır. Son elli yıldır Moğolcadan kelime geçişinin durduğu, bazı Moğol asıllı sözlerin Tuvaca ve Rusçadan geçen sözler ile değişip arkaizm şekline girdiği gözlenmektedir. (Aras 2002: 192)

Tuva Türkçesinin yazı dili merkez ağzı (töp diyalekt) üzerine kurulmuştur. Ş. Ç. Sat'ın "Tıva Dialektologiya" adlı eserine göre Tuva Türkçesinin ağızları şöyledir:

1. Töp (merkez) diyalekt: Çöön-Hemçik, Süt-Höl, Övür, Ulug-Hem, Bii-Hem rayonları ve Tandı rayonunun kuzeybatı bölümü; 2. Barıın (batı) diyalekt: Bay-Tayga, Möngün-Tayga, Barıın-Hemçik rayonları; 3. Murnuu-çöön (güneydoğu) diyalekt: Tandı, Tes-Hem, Erzin rayonları; 4. Soŋgu-çöön (kuzeydoğu) diyalekt: Toju rayonu; 5. Kaa Hem ve Tere-Höl ağızları. (Sat 1987: 24-25)

Ş. Ç. Sat'ın adı geçen eseri hala önemi korumakla birlikte günümüzde Tuva diyalektleri üzerine yeni araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalarda Tuva Cumhuriyeti dışında yaşayan topluluklar da göz önüne alınarak değerlendirmeler yapılmaya çalışılmaktadır (Gündoğdu 2014: 23).

Tuvalar, 1930'lara kadar resmi belgelerde Moğolca ve Rusça, edebi dilde ise sadece Moğolca kullanıyorlardı. 1930'da Tuva Türkleri için Latin alfabesi esaslı bir alfabe oluşturulmuştur. Bu tarihten itibaren ülkede Tuva Türkçesiyle yayınlar başlamıştır. 1941'den sonra Kiril alfabesine geçilmiştir. Sonraki dönemde yoğun bir şekilde kültür hareketleri sürdürülmüştür. Gazete ve dergiler yayımlanmaya başlamıştır. Halk edebiyatı ürünlerinin derlenmesi ve yayımlanmasına büyük önem verilmiştir. Böylece Tuvaların kendi kültürlerine olan ilgisi artmış, özellikle sözlü gelenek üzerine yapılan çalışmalar yaygın olarak devam ettirilmiştir. (Ergun-Açа 2004: 16)

Daha önce kullanılan Moğol yazı diline göre Latin alfabesiyle okuryazar oranı 10 yıl içinde % 85'e yükselmiştir. Böylelikle modern Tuva edebiyatı da başlamıştır. (Koçoğlu 2008: 447)

Günümüzde kullanılan Kiril harfli Tuva alfabesi, Latin karşılıklarıyla şöyledir:

Kiril	**Latin**	**Kiril**	**Latin**
А а	A a	П п	P p
Б б	B b	Р р	R r
В в	V v	С с	S s
Г г	G g	Т т	T t
Д д	D d	У у	U u
Е е	E e	Ү ү	Ü ü
Ё ё	Yo yo	Ф ф	F f
Ж ж	J j	Х х	H h
З з	Z z	Ц ц	Ts ts
И и	İ i	Чч	Ç ç
Й й	Y y	Шш	Ş ş
К к	K k	Щщ	Şç şç
Л л	L l	-ъ	Sertleştirme işareti
М м	M m	Ы ы	I ı
Н н	N n	-ь	İnceltme işareti
ң	ŋ	Э э	E e
О о	O o	Ю ю	Yu yu
Ө ө	Ö ö	Я я	Ya ya

Tuva Türkçesinin ses sisteminde üç tür ünlü bulunmaktadır: Yazıda tek ünlü ile gösterilen normal değerde yahut kısa ünlüler, çift ünlü ile gösterilen uzun ünlüler ve Tuva Türkçesine özgü, günümüzde yalnızca belirli sözlerde sertleştirme işareti ile gösterilen gırtlaksı (faringal) ünlüler.

Tuva Türkçesinde çoğunlukla fonetik olaylar sonucu ortaya çıkan uzun ünlüler, yazıda iki kısa ünlüyle gösterilir, söyleyişte kısa ünlünün iki katı kadar uzatılır (ağır>aar örneğinde olduğu gibi) (Arıkoğlu 2000: 545).

Tuva Türkçesinde az sayıda asli uzunlukların korunduğuna dair görüşler olsa da, uzunluklar çoğunlukla ikincildir. Asli olduğu düşünülen sözler üzerindeki görüşler tartışmalıdır ve araştırılmaya devam etmektedir (Gündoğdu 2010: 74). Gündoğdu (2010), "Tuva Türkçesindeki Ünlü Uzunluklarına Dair" adlı yazısında büzülme (contraction) sonucunda oluşanlar ve alıntı kelimelerde oluşan uzunlukları incelemiştir. Alıntı kelimelerde de Tuva Türkçesinin ses yapısına uygun olarak uzunluklar meydana gelmiştir.

Tuva Türkçesinin önemli ses özelliklerinden biri gırtlaksı ünlülerdir. Bu ünlülerin gösterilişi Tuva imlasında baştan beri tartışmalı konulardan olmuştur. Bu ses, 1950'li yıllardan başlayarak kalın sıradan kelimelerde Rus alfabesinde bulunan sertleştirme işareti, ince sıradan kelimelerde yumuşatma işareti ile gösterilmiştir. 1960'lı yılların ortalarından itibaren bütün gırtlaksı ünlüler için sertleştirme işareti kullanılmıştır. Günümüzde daha çok **a't** "at"- **at** "ad" gibi eşseslilikten doğan karışıklığı önlemek amacıyla belirli sözlerde gösterilmektedir. (Arıkoğlu 2000: 546) K. A. Biçeldey'in yaptığı araştırmaya göre Tuva Türkçesinde gırtlaksı ünlü taşıyan kelimelerin sayısı 19.000'den fazladır (Biçeldey 1993/2008: 200).

Gırtlaksı ünlülerin dışında Tuva imlasına dair eskiden beri tartışılan başka hususlar da olmuştur. Bunlar, çoğunlukla Tuva Türkçesine özgü sesler, alıntı sözlerin yazımındaki sorunlar ve yazıdaki ikili şekiller olarak kendini gösterir (Koçoğlu 2008: 448).

Tuva Türkçesi üzerine Türkiye'de yapılan çalışmalar son yıllarda giderek artmaktadır. Tuva Türkçesi üzerine hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Tuva Türkçesi üzerine önemli çalışmaları bulunan E. Arıkoğlu'nun doktora tezi Tuva ve Hakas Türkçelerinde fiil üzerinedir:

Arıkoğlu, Ekrem. (1996). *Tuva ve Hakas Türkçelerinde Fiil*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

K. M. Simtchit, Tuva Türkçesinin şekil bilgisini, Türk dilinin tarihi dönemleriyle karşılaştırmalı olarak incelediği bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır:

Simtchit, Kyzyl Maadyr. (2002). Tuva Türkçesinin Şekilbilgisi (Türkçenin tarihsel dönemleri ile karşılaştırmalı olarak). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

H. A. Toktaş, Tuvaca "Alday-Buuçu" destanından hareketle Tuva Türkçesinde isim soylu sözcükleri konu edinen bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır:

Toktaş, Hayat Aras. (2006). *Tuvaca "Alday-Buuçu" Destanının Dil Yönünden İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

M. S. Arçın tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde "Haan-Tögüldür" adlı destan metni üzerinden dil incelemesi yapılmış, çalışmanın sonunda metin ve dizin-sözlüğe yer verilmiştir:

Arçın, Mehmet Salih. (2009). *Tuvaca Bir Destan: Haan-Tögüldür (Giriş-Metin-Aktarma-Dizin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

İ. Tosun, hazırladığı doktora tezinde Tuva Türkçesinin şekil bilgisini Türk dilinin tarihî ve çağdaş lehçeleriyle karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Tosun, İlker. (2011). *Tuva Türkçesinin Şekil Bilgisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

V. K. Gündoğdu, günümüz Tuva Türkçesine ait metinler üzerinden ses bilgisi, şekil bilgisi ve cümle bilgisi yönlerinden Tuva Türkçesini incelediği bir doktora tezi hazırlamıştır. Çalışmanın sonunda metinler ve metinlere ait gramatikal dizin-sözlük bulunmaktadır:

Koçoğlu Gündoğdu, Vildan. (2012). *Günümüz Tuva Türkçesi: Giriş-Dil Özellikleri-Metinler-Söz Dizini*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

B. Baran, hazırladığı yüksek lisans tezinde Tuva Türkçesindeki fiil yapım eklerini Eski Türkçe ve Çağdaş Türk lehçeleriyle karşılaştırılmalı olarak incelemiştir

Baran, Buket. (2015). Tuva Türkçesinde Fiil Söz Yapımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

2.4. Tuva Edebiyatı

2.4.1. Çağdaş Tuva edebiyatı[5] ve gelişimi

Tuva Türkleri için Latin esaslı bir alfabe oluşturulmasıyla birlikte modern Tuva edebiyatı da başlamıştır. 1930'dan önce kullanılmakta olan Moğol yazısı ile de eserler verilmiştir. 1925 yılında çıkmaya başlayan "Ünen" (daha sonraki adı "Şın") gazetesi buna bir örnek olarak gösterilebilir (Arıkoğlu 1997: 155).

1930'lu yıllarda Tuvalılar kendi alfabelerini hızla öğrenmeye ve çeşitli edebi ürünleri yayımlamaya başlamışlardır. İlk yayımlanan eserler birden fazla yazarın bir araya gelerek oluşturduğu antoloji türü eserlerdir (Arıkoğlu 1997: 156-157).

1930-1945 yılları arası, Tuva edebiyatının başlangıç devresi olarak gösterilebilir. Bu dönem eserlerinde Rus jejimi yanlısı görüşler hâkimdir.

Latin harflerine geçilmesinden sonra 1930'larda çıkmaya başlayan "Tıva Arattıŋ Şını" adlı gazetede S. Sarıg-ool (1908-1983), B. Hövenmey (1915-1972), S. Pürbü (1913-1975) gibi isimlerin ilk şiirleri yayımlanmıştır.

1940'larda daha çok epik formda ürünler verilmeye başlanmıştır. O dönemlerdeki siyasal olaylara paralel olarak yeni dünya görüşleri, yeni yaklaşımlar eserlerde yer almıştır. S. Pürbü'nün "Çeçek" (1941) adlı şiiri bu dönemde yayımlanmış önemli eserlerdendir. S. Sarıg-ool'un "Aldın Kıs" (1948) adlı eseri, Yu. Künzegeş'in eserleri bu dönemde öne çıkan eserlerdir. Şiir, Tuva edebiyatında uzun bir süre en önemli yeri tutmuştur. Modern Tuva edebiyatının şairleri arasında S. Pürbü, O. Suvakpit, Ç. Kuular, A. Hovalıg, A. Hertek, E. Mijit, A. Begzin-ool, O. Tun-ool gibi isimler vardır. Bir taraftan mitoloji ve folklora dayanarak ulusal kökleri ortaya çıkarmaya çalışan şairler, biçim ve tür olarak da yeni eserler ortaya koymuşlardır. Bu isimler arasında O. Suvakpit (1926-2002), A. Darjay (1944), S. Moldurga (1936-2011), V. Seren-ool (1942-1994), M. Olçey-ool (1934-1996), Ç. Kuular (1940), E. Tanova (1930), Z. Namzıray (1941-2010), A. Begzin-ool (1949) gibi şairler vardır.

1931 yılında çeşitli Tuvalı yazarların nesir türünde denemelerinin yer aldığı ilk eser yayımlanmıştır. S. Toka, O. Tançay, Şagdır-Sürün, S. İvanov'un eserlerinin

[5] Tuva edebiyatı ile ilgili bilgiler S. Kombu (2012) tarafından hazırlanan *Tuvinskaya Literatura - Slovar'* adlı eser ile Arıkoğlu (1998)'nun "Tuva Türkleri Edebiyatı" adlı yazısından aktarılmıştır.

yer aldığı "Kinçini çaza şapkanı'" (Okovı razbitı) adlı eser, TNR'nin (Tuvinskaya Narodnaya Respublika) 11. yıldönümü için özel hazırlanmıştır.

Nesir türündeki ilk eserlerden biri "Sambukaynın Çugaazı" (1931) adlı kolektif bir eserdir. Ardından, öykü ve deneme türlerinde S. Toka'nın "Höleçiktiŋ çovulaŋı" (1932), "Kargıga çoraanım" (1936), "Bilçiŋey irey" (1937); B. Hövenmey'in "Anıyak biçe-ool" (1936) vb. eserleri yayımlanmıştır.

Nesirde, yeni yaşam tarzı, güncel meseleler ve psikolojik derinlikli konuların işlendiği hikaye ve romanlar öne çıkan eserler olmuştur: "Belek" (1942), S. Sarıg-ool (1908-1983); "Börülerni aŋnaarı" (1946), S. Toka (1901-1973); "Nayıral" (1946), "Bayan-Talanıŋ kijizi" (1962), "Kejiktig Sıldıs" (1964), O. Sagan-ool (1913-1971); "Inakşıl-dır" (1965), "Avazınga daŋgırak" (1973), S. Sürün-ool (1924-1995); "Çaskı hattar" (1989), M. Kojeldey (1936-1996); "Meŋnig-Segel" (2008), E. Dongak (1941-2008); "Kiji araatan" (2006), "Kiji bürüs" (2010), Ş. Suvan (1949-).

Tuva hikâyeciliğinin önemli ve kurucu isimlerden biri Monguş B. Dorju (1939-1992)'dur. Öyküleri "Sırgalar" (1989) adlı kitapta toplanmıştır.

1970'lerden itibaren Tuva romanı oldukça canlanmış ve dikkat çekmiştir. Bunlar arasında şu eserler ve yazarları sayılabilir: "Döspester" (1967), "Töreen Kijiler" (1970), O. Sagan-ool; "Ulug-Hemniŋ şapkını" (1965), "Hereejenniŋ çorgaaralı" (1970), "Teniŋ samı" (1976), M. Kenin-Lopsan; "Öske kaday" (1980), "Tıvalaar kuskun" (1994), S. Sürün-ool; "Kara-Bay" (1994), E. Tanova vd.

Üç dört seriden oluşan roman türünde eserler de verilmiştir: K.-E. Kudajı'nın (1929-2006) Uygu-çok Ulug-Hem (1973; 1974; 1989; 1992) adlı destani romanı; M. Kenin-Lopsan'ın "Çılgıçınıŋ öö" (1980; 1984; 1989; 1992) adlı eserleri en çok bilinenlerdir.

Bunların dışında çocuk edebiyatı alanında eserler vererek Tuva çocuk edebiyatının yerleşmesini sağlayan L. Çadamba, S. Sürün-ool, O. Suvakpit, E. Tanov, Ç. Kara-Küske, E. Keçil-ool, Ç. Ondar, K. Ondar, A. Şoyun, O. Delger-ool; piyes türünde "Ham-ool" (1925), "Çuttu utpaalıŋar" (1935), "Çalım-Haya" (1935), "Hayıraan bot" (1936), "Sambajık" (1963) gibi önemli eserler veren B. Kök-ool (1906-1980) gibi isimler Tuva edebiyatının önemli yazarlarındandır.

Yukarıda anılan yazarların birçoğu uzun dönemler boyunca eserlerini verirler. Verilen eserlerde zamanla olgunlaşma görülür. Edebiyatın genel seyrinde ise siyasi

koşullar doğrudan etkilidir. İkinci devre olarak kabul edilen 1945-1970 yılları, Tuva'nın Sovyetler Birliği'ne katıldığı dönemdir. Bu nedenle Sovyet ideolojisi edebiyatta öne çıkar. 1970'li yılların başından 1980'li yılların ortalarına kadar olan dönem üçüncü evreyi oluşturur. Bu dönemde tercümeler de hız kazanır ve verilen eserler sanat yönünden daha etkili olmaya başlar. Sovyetlerin yıkılışı ile birlikte yeni bir dönem başlar ve edebiyatta milli unsurlar öne çıkmaya başlar.

Günümüzde TİGİ (Tuvinskiy institut gumanitarnıh issledovaniy) tarafından dil, tarih, folklor alanlarında olduğu gibi edebiyat alanında da önemli hizmetler gerçekleştirilmektedir.

2.4.2. Tuva sözlü edebiyatı ve Tuva destanları

Tuva sözlü edebiyatı zengin bir geleneğe sahiptir ve bu gelenek içinde destanlar önemli bir yer tutar.

Tuva Türkçesinde destan ve masal türünden eserler için "tool (< Mo. *tuuli*)" terimi kullanılmaktadır. Kahramanlık destanları ayrıca "maadırlıg tool", "maadırlıg epos" terimleriyle karşılanmaktadır (Ergun-Aça 2004: 25). Bunun yanında masal ile destan arasında yer alan ve ara tür olarak görülen pek çok anlatı da bulunmaktadır (Aça 2006: 72).

Tuva Türklerinde destan ve masal anlatıcılarına "toolçu" adı verilmektedir. "Toolçu"lar hem masal hem destan türünden eserler anlatabilmekle birlikte, kahramanlık destanları daha çok ustalık derecesi yüksek anlatıcıların repertuarında yer almıştır (Ergun-Aça 2004: 71).

Tuva destancılık geleneğindeki başlıca mektepler; en önemli temsilcisi Baazaŋay Tülüş olan Ulug-Hem mektebi, Oorjak Maŋnay ve öğrencilerinin temsil ettiği Süt-Höl mektebi, Tevek-Kejege'nin temsil ettiği Dzun-Hemçik mektebi ve en önemli temsilcisi Oorjak Çançı-Höö olan Möŋgün-Tayga mektebidir (Orus-ool 1997: 18-19; Ergun-Aça 2004: 72).

Destan anlatıcıları, yalnızca birer anlatıcı değil, birçok toplumsal fonksiyonu üstlenen kişiler olarak kendini gösterir. Bu bağlamda, Tuvalıların destan anlatıcıları

(toolçular) ve destan anlatımına yönelik inanç ve tutumları, Ergun-Açа (2004)'dan hareketle şu şekilde ifade edilebilir:

> Destancılar, anlattıkları metinlere büyük saygı duyarak, onları âdeta ilahi bir metin gibi algılamışlardır. Metinleri eksik ya da yanlış anlattıkları zaman cezalandırılacaklarına inanmışlardır. Destancı, anlatmaya başladığı destanı geceler sürse dahi tamamıyla anlatmakla yükümlüdür. Destan anlatımı sırasında dinleyicilerin uyuyup kalması, dikkatlerinin dağılması, kendi aralarında konuşmaları istenmeyen ve endişe edilen durumlardır.
>
> Destancıların, destan anlatarak iyeleri memnun ettikleri için kötülüklerden korunacağı ve çok yaşacaklarına inanılmıştır. Destancıların anlattıkları destanlarla "tayga iyesi"ni memnun ettiklerine inanıldığı için ava giderken destancı götürmek de Tuvalılar ve diğer Sibirya Türkleri arasında görülen bir inanıştır.
>
> Destanlar, günlük çalışmaların sonunda çadırlarda, av sırasındaki dinlenmelerde, dünyaya gelen çocuk için düzenlenen toylarda, yeni yıl bayramlarında ve cenaze törenlerinde "toolçu"lar tarafından terennüm edilmiştir. Her destancının kendine has bir repertuarı olmuştur. (2004: 73-75)

Bu bilgiler göstermektedir ki destan anlatımı ve etrafında oluşan gelenek, toplumun önemli yapı taşlarındandır.

Tuva destan icrası ezgili ya da ezgisiz olarak gerçekleştirilebilmektedir (Kırgıs 1994: 35-36). Ses kayıt cihazıyla derlemelerin yapılmaya başladığı dönemlerde destan icrasının birkaç istisna dışında bir müzik aleti eşliğinde terennüm edilmediği görülmüştür (Ergun-Açа 2004: 77-78). Buna karşılık, yine de destan icrasının kendine has bir icrasının, melodisinin olduğu Grebnev'in önemli eserinde vurgulanmıştır (Grebnev 1960: 38).

Destancılık geleneği gücünü yitirse de, yakın zamana kadar varlığını önemli ölçüde sürdürmüştür. Bugün eldeki metinlerin çoğu, 1950'li yıllarda destan anlatıcılarından yapılan derlemelere dayanır. Tuva'da destan metinlerinin derlenip yayımlanmasına büyük önem verilmiştir.

Tuvalar ve onların sözlü geleneği hakkındaki araştırmalar 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlar. V. Radloff, G. N. Potanin, N. F. Katanov gibi isimler, aynı

zamanda sözlü edebiyat ürünleri üzerine de ilk derleme ve incelemeleri yapan isimlerdir.

Tuva sözlü edebiyatı üzerine asıl önemli araştırmalar[6], 1945'te Tıva Dil, Edebiyat ve Tarih Araştırmaları Enstitüsü'nün kurulması ve bu enstitü bünyesinde gerçekleştirilen derleme faaliyetleri ile başlar. Enstitünün kurulmasıyla, 1959 yılına kadar içinde kahramanlık destanlarının da yer aldığı altı kitap hazırlanmıştır: Tıva Tooldar (1947), Tıva Tooldar 2 (1951), Tıva Tooldar 3 (1955), Tıva Tooldar 4 (1957). İki kitap ise Rusça yayımlanmıştır: Tuvinskie Narodnıe Skazki (1954), Tuvinskie Narodnıe Skazki 2 (1958).

Tuva Türklerinin destanları üzerine kapsamlı çalışmalar yapan ilk isimlerden biri L. V. Grebnev'dir. Tuvinskiy Geroiçeskiy Epos (Kızıl 1960) adlı, Tuva destanlarının teşekkülü, konu ve şekil özellikleri üzerinde duran eseri bu alanda önemli çalışmalardandır. S. M. Baysklan tarafından hazırlanan Poetika Tuvinskogo Geroiçeskogo Eposa (Kızıl 1987) adlı eser ise bu alandaki bir diğer önemli çalışmadır.

1963'ten sonra Tuva'da art arda yayımların yapıldığı görülür. 1963'te D. Kuular'ın hazırladığı Açıtı-Kezer Mergen, 1967'de Tıva Ulustun Tooldarı, 1972'de O. K. Ç. Darıma tarafından Demir-Şilgi Attıg Tevene-Möge adlı ünlü Tuvalı destan anlatıcısı Çançı-Höö'nün anlatılarının yer aldığı eser yayımlanmıştır. Ayrıca 1969'da Tuva destanları arasında iyi bilinen Boktug-Kiriş Bora-Şeeley adlı destan L. Grebnev'in tercümesiyle Rusça olarak yayımlanmıştır: Boktu-Kiriş i Bora-Şeeley, Tuvinskie Narodnıe Skazanie (Kızıl 1969).

1972'de meşhur destancı Oorjak Mannay'ın destanlarının yer aldığı "Mannaynın Tooldarı" adlı kitap yine Kızıl'da yayımlanmıştır.

1976'da A. K. Kalzan redaktörlüğünde Tuva halk edebiyatı üzerine incelemelerin yer aldığı Tıva Ulustun Aas Çogaalı yayımlanmıştır.

Meşhur Tuvalı destancılardan Baazanay'ın destanlarının yer aldığı "Tıva Tooldar, Baazanaynın Tooldarı" adlı kitap 1976 yılında yayımlanmış, 1980 yılında ise Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu tarafından yeninden yayımlanmıştır.

[6] Tuva sözlü edebiyatı ve destanları üzerine yapılan çalışmalar Ergun-Açа (2004)'ten aktarılmıştır.

1979'da Tuva destanlarından biri olan Kangıvay-Mergen, "Kangıvay-Mergen Tıva Ulustun Toolu" adlı eserde yayımlanmıştır.

1990 yılından sonra Tuva'daki "Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu" adlı enstitü tarafından Tuva destanlarının yayımlanması birbirini izleyen seriler hâlinde sürdürülmüştür. 1990 yılında Möge-Şagaan-Toolay, Tanaa-Herel, Ton-Aralçın haan, Bayan Toolay destanlarının yer aldığı Tıva Maadırlıg Tooldar; 1993'te Alday-Buuçu, Aldın-Çaagay, Boktug-Kiriş, Bora-Şeeley, Aldın Kurgulday, Erelzey-Mergen, Haragalzay-Mergen adlı destanların yer aldığı Alday-Buuçu, Tıva Ulustun Maadırlıg Tooldarı; 1994'te meşhur destancı Baazanay'ın destanlarının yer aldığı Dalay-Baybın Haan, Baazanaynın Maadırlıg Tooldarı; 1995'te Boktu-Kiriş Bora-Şeeley destanının yer aldığı Boktu-Kiriş Bora-Şeeley, Tıva Ulustun Maadırlıg Tolu; 1996 yılında beşinci cilt olarak Han-Şilgi Attıg Han-Külük, Arı-Haan, Arzılan-Kara Attıg Çeçen Möge, Şöögün-Bora Attıg Şöögün-Köögün adlı destanların yer aldığı Arı-Haan, Tıva Ulustun Maadırlıg Tooldarı yayımlanmıştır. 1997'de Novosibirsk'te yayımlanan "Pamyatniki Folklora Narodov Sibiri i Dal'nego Vostoka" serisinin 12. cildi, Tuvinskie Geroiçeskie Skazaniya: Hunan-Kara, Boktug-Kiriş Bora-Şeeley adıyla yayımlanmıştır. 2001 yılında Tuva destanlarının araştırılması alanında önemli bir çalışma olan Tuvinskie Geroiçeskie Skazaniya (Tekstologiya, Poetika, Stil), S. M. Orus-ool tarafından yayımlanmıştır.

Tuva'da Tuva Destanlarının yayımlanmasına devam edilmektedir. 2012 yılında, 1962'de Kızıl'da yapılan Tuvalı destancıların ve diğer türlere dair anlatıcıların bulunduğu toplantıda sunulan destanların ve masalların yer aldığı Tıva Ulustun Tooldarı yayımlanmıştır.

Türkiye'de Ergun-Açа (2004) tarafından hazırlanan Tıva Kahramanlık Destanları 1 adlı eserde Alday-Buuçu, Boktu-Kiriş Bora-Şeeley, Kangıvay-Mergen, Aldın-Çaagay, Aldın-Kurgulday, Erelzey Mergen, Haragalzay-Mergen Alışkılar adlı destanlar yer almıştır. Eserde Tuva destancılık geleneği ve Tuva destanlarının motif yapısı ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Serinin Tıva Kahramanlık Destanları II (2005) adlı ikinci kitabında ise Han-Şilgi Attıg Han-Hülük, Arı-Haan, Arzılan Kara Attıg Çeçen Kara Möge, Şöögün Bora Attıg Şöögün-Köögün destanları yer almıştır.

Açа (2007) tarafından, Tuva masallarının incelendiği "Tuva Halk Masalları" adlı bir kitap yayımlanmıştır.

Türk Dil Kurumunca, "Türk Dünyası Destanlarının Tespiti, Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Yayımlanması Projesi" kapsamında 2007 yılında Ekrem Arıkoğlu ve Buyan Borbaanay tarafından Tuva Destanları adlı eser yayımlanmıştır. Burada Möge-Şagaan Toolay, Tanaa-Herel, Ton-Aralçın Haan, Kangıvay-Mergen, Bayan-Tolay ve Aldın-Çaagay adlı destanlar yer almıştır. 2014 yılında ise "Tuva Destanları 2, Haan-Tögüldür" adıyla M. Salih Arçın tarafından hazırlanan ikinci bir eser yayımlanmıştır.

2.4.3. Destan metinleri bağlamında incelemenin kapsam ve sınırlılıkları, destanların özetleri

Tez kapsamında altı Tuva destanına yer verdik. İncelemeyi, seçtiğimiz bu metinler üzerinden gerçekleştirdik. Metinlerin, Tuva destancılık geleneğini en iyi temsil eden anlatıcılardan olmasına dikkat ettik. Tuva destancılığında ün yapmış kimi anlatıcılar vardır. Bu destancılar toplumdan her zaman büyük saygı görmüş, aranan kişiler olmuşlardır. Bu anlatıcılara ait metinler sanat değeri bakımından da daha üstündür. Bunun yanında, destanların, Tuva'nın farklı bölgelerini ve destancılık mekteplerini örneklendirmesine dikkat ettik. Böylece, ağız özelliklerinin ve mekteplere bağlı olarak değişebilecek bazı üslup özelliklerinin ön plana çıkmasının önüne geçmeye çalıştık.

Bu özellikler bağlamında seçtiğimiz destanlar alfabetik sırayla şunlardır:

1. Alday-Buuçu: Bay-Tayga bölgesinden 1948-1950 yıllarında Bülük-Çımba'dan (Oyuk-Bülük Çımba Hertekoviç) derlenmiştir. Anlatıcının doğum tarihi 1908-1910 yılları arası olarak belirlenmiştir. Metin 3988 dizeden oluşmaktadır.

Destanın yer aldığı eserin künyesi: *Alday Buuçu, Tıva Ulstun Maadırlıg Tooldarı II,* Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu, Tıvanın Nom Ündürer Çeri, Kızıl 1993.

2. Arı-Haan: Möŋgün-Tayga bölgesinden 1958 yılında Hertek Sortuy-Ool Sürüŋmayeviç'ten derlenmiştir. Anlatıcı, 1893-1961 yılları arasında yaşamıştır. Metin 1655 dizeden oluşmaktadır.

Destanın yer aldığı eserin künyesi: *Arı-Haan, Tıva Ulstun Maadırlıg Tooldarı V,* Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu, Tıvanın Nom Ündürer Çeri, Kızıl 1996.

3. Boktug-Kiriş, Bora-Şeeley: Süt-Höl bölgesinden Oorjak Maŋnay Namzırayeviç'ten 1962 yılında derlenmiştir. Anlatıcı 1892-1968 yılları arasında yaşamıştır. Metin 5062 dizeden oluşmaktadır.

Destanın yer aldığı eserin künyesi: *Pamyatniki Folklora Narodov Sibiri i Dal'nego Voctoka, Tuvinskie Geroiçeskie Skazaniya,* Rossiyskaya Akademiya Nauk Sibirskoye Otdelenie İnstitut Filologii, Nauka, Novosibirsk 1997.

4. Hunan-Kara: Möŋgün Tayga bölgesinden Oorjak Çançı-Höö'den 1959 yılında derlenmiştir. Anlatıcı 1895-1962 yılları arasında yaşamıştır. Metin 5442 dizeden oluşmaktadır.

Destanın yer aldığı eserin künyesi: *Pamyatniki Folklora Narodov Sibiri i Dal'nego Voctoka, Tuvinskie Geroiçeskie Skazaniya,* Rossiyskaya Akademiya Nauk Sibirskoye Otdelenie İnstitut Filologii, Nauka, Novosibirsk 1997.

5. Kaŋgıvay-Mergen: Ulug-Hem bölgesinden Tülüş Haldaaeviç Baazaŋay'dan 1946 yılında derlenmiştir. Anlatıcı 1890-1951 yılları arasında yaşamıştır. Metin 2754 dizeden oluşmaktadır.

Destanın yer aldığı eserin künyesi: *Tıva Maadırlıg Tooldar I,* Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu, Tıvanın Nom Ündürer Çeri, Kızıl 1990.

6. Möge Şagaan-Toolay: Süt-Höl bölgesinden Tevek-Kejege'den 1944 yılında derlenmiştir. Anlatıcıyla ilgili 1944 yılında adı geçen destanın kaydedildiği, 1929 doğumlu bir oğlu olduğu ve kendisinin 1973 yılında Tevek Kejege'den bir kayıt yaptığı bilinmektedir. Metin 3776 dizeden oluşmaktadır.

Destanın yer aldığı eserin künyesi: *Tıva Maadırlıg Tooldar I,* Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu, Tıvanın Nom Ündürer Çeri, Kızıl 1990.

Destanlardan Arı-Haan ve Hunan-Kara, Möngün-Tayga bölgesinden derlenmiştir. Bu bölge, önemli bir destancılık mektebinin temsilcisi olması ve buradan derlenen metinlerin mevcut Tuva destanları arasında büyük bir çoğunluğu oluşturması sebebiyle incelememizde iki metinle örneklendirilmiştir. Hunan-Kara'nın

derlendiği Çançı-Höö, Tuvalıların en büyük destan anlatıcılarındandır. Bu metin, Rusya'da Sibirya halklarının halk edebiyatı ürünlerini yayımlayan "Pamyatniki Folklora Naradov Sibiri i Dal'nego Vostoka" adlı serinin Tuva kahramanlık destanlarına ayrılan sayısında yer almıştır. Tezimizde yer alan Boktug-Kiriş Bora-Şeeley de bu sayıda yer almaktadır. Bu destan da yine ünlü bir Tuvalı anlatıcı olan Oorjak Mannay'dan derlenmiştir. Kendisi Ulug-Hem destancılık mektebinin önemli bir temsilcisidir. Bu iki destan Türkiye'de daha önce yayımlanmamıştır. Çok önemli iki anlatıcıya ait olması, kayıtların ses kayıt yöntemiyle yapılmış olması, hacimli olmaları ve bilimsel açıklama ve notlara ayrıntılı bir şekilde yer verilmiş olması sebebiyle bu destanlara tezimizde yer verdik. Boktug-Kiriş Bora-Şeeley'in başka bir anlatıcıdan derlenen bir varyantı Ergun-Açа (2004) tarafından yayımlanan "Tıva Kahramanlık Destanları I" de yer almıştır. Tezimize aldığımız, yukarıda adı geçen "Arı-Haan" destanı da Ergun-Açа (2005) tarafından yayımlanan "Tıva Kahramanlık Destanları II"de yer almıştır. Açа (2009), "Oğuz Kağan ve Arı-Haan Destanları Uygarlaşma Süreci Açısından Nasıl Okunabilir?" adlı yazısında bu destandaki mitolojik motiflere de değinerek önemi üzerinde durmuştur.

Kaŋgıvay-Mergen adlı destanın anlatıcısı Baazaŋay, Ulug-Hem destancılık mektebinin ve aynı zamanda Tuva destan geleneğinin en önemli temsilcilerindendir. Kendisinden çok sayıda metin derlenmiştir. Tuva'da yayımlanan *Tıva Maadırlıg Tooldar* serisinin üçüncüsü, *'Dalay Baybın Haan' (Kızıl, 1994)* adıyla, yalnızca onun destanlarını içeren bir eser olarak yayımlanmıştır. Tezimize aldığımız destana ise Ergun-Açа (2004) tarafından yayımlanan "Tıva Kahramanlık Destanları I" ve Arıkoğlu-Borbaanay (2007) tarafından yayımlanan "Tuva Destanları" adlı eserlerde yer verilmiştir.

Möge Şagaan-Toolay destanının anlatıcısı Tevek-Kejege, Çöön-Hemçik mektebinin önemli bir temsilcisidir. Bu metin de Arıkoğlu-Borbaanay (2007) tarafından yayımlanan "Tuva Destanları" aldı eserde yer almaktadır. Hacimli ve destan üslubu bakımından dikkate değer metinlerden biridir.

Alday-Buuçu destanı da içerisindeki mitolojik unsurlarla dikkat çekici destanlardandır. Tuva'nın Bay-Tayga bölgesinden derlenmiş olması sebebiyle de tezimizdeki bölgesel çeşitliliği sağlamıştır. Bu destana daha önce Ergun-Açа (2004) tarafından yayımlanan "Tıva Kahramanlık Destanları I"de yer verilmiştir.

Destanların özetleri

Bu kısımda, tezde yer alan destanlar genel hatlarıyla özetlenmiştir. Destanların hacimlerine göre kimisi daha uzun özetlenmeyi gerektirmiştir. Ayrıca, "Boktug-Kiriş, Bora-Şeeley" ile "Hunan-Kara" destanlarına ilk kez bu çalışmada yer verildiğinden, yararlı olması amacıyla bu destanlar daha ayrıntılı olarak özetlendi.

Alday-Buuçu (1. Metin)

Çok eski çağlarda, Hüürtüŋ-Kızıl taygada sayısız sürüsü olan Alday-Buuçu adlı bir ihtiyar yaşarmış. Atının adı Çeeren-Demiçi, karısının adı Uzun Say-Kuu Kadın imiş.

Bir çocuğu olmadığı için kederlenen Alday-Buuçu, bir gün kutsal kitabına bakar ve Hüürtüŋ-Kızıl tayganın güney tarafındaki mağarada yaşayan "Açıtı" lama'ya giderse isteğinin olacağını görür. Böylece lama'nın yanına gider ve onun verdiği ilaçlarla karısı hamile kalır.

Aradan zaman geçtikten sonra, karısı bir oğlan dünyaya getirir. Oğlan büyüdüğünde avlanmak isteyince babası, avlanması için oğlana ok ve yay yapıp verir. Babasının tavsiyeleriyle nasıl avlanması gerektiğini öğrenen oğlan, usta bir avcı olur. Bir gün babasının yılkı sürüsünün içinden bir at yakalar ve çetin bir mücadele sonucunda atı kendisine razı eder. Oğlan, babasından silah ve kuşam ister. Babası, oğlanı silah ve kuşamını sakladığı mağaraya götürür ve kuşamını ona verir.

Alday-Buuçu bir gün büyük bir toy düzenler. Burada toya gelenlerden oğluna ad vermesini ister. Dokuz yüz doksan dokuz yaşındaki bir kadın gelir ve oğlana "Han Şilgi atlı Han-Buuday" adını verir.

Alday-Buuçu, oğlunu evlendirmek ister. Bunun için yine kutsal kitabına bakar ve üst dünyada hüküm süren Han Kurbustu'nun küçük kızının uygun olduğunu görür. Alday-Buuçu, kızı almak üzere atı Çeeren-Demiçi'yi üst dünyaya gönderir. Kızı Han-Buuday ile evlendirirler, ancak kız ortadan kaybolur. Kızın lama olmak istediği anlaşılınca kızı tekrar üst dünyaya gönderirler. Oğlunu tekrar evlendirmek isteyen Alday-Buuçu, eski arkadaşı olan ve gelecekteki çocukları için söz kestikleri Uzun-Sarıg Haan'ı hatırlar. Han-Buuday kızı almak için yola çıkmak ister. Alday-Buuçu oğluna yoldaş olmaları için üst dünyadan Tölee-Şınar ve Belee-Şınar'ı çağırır. Böylece oğlan, iki yoldaşı ve ordusuyla yola çıkar.

Yolda Albıs ve Şulbus baba oğlun otağına denk gelirler. Tölee-Şınar ve Belee-Şınar, bunların hazırladıkları yiyeceklerin zehirli olduğu konusunda Han-Buuday'ı uyarırlar. Bunun üzerine yemeklerden hiç yemezler, fakat tam çıkacaklarken oğlan ocaktaki sütten içer ve zehirlenir. Arkadaşlarının çabaları sonucunda hayata döner. Tölee-Şınar ve Belee-Şınar, sözlerini dinlemediği için Han-Buuday'ı terk etmek isterler. Oğlan yalvarıp yakarsa da dinlemezler. Bunun üzerine bu ikisini sihirle torbasına atarak yoluna devam eder.

Han-Buuday, karanlık dünyaya iner. Burada Erlik-Lovun Han'ın sarayına denk gelir. Buradan çeşitli hayvan kılıklarına girerek geçmek ister ama her seferinde tanınır. Han-Buuday buradaki engelleri aşmayı başarır. Yolda bir çadırda tek başına yaşayan bir kadınla karşılaşırlar. Kadın onlara ikramda bulunur ve öldürdüğü oğullarını diriltmesini ister. Han-Buuday da isteğini dönüşte yerine getirebileceğini söyler. Yaşlı kadın onlara, yolda nelerle karşılaşabilecekleri konusunda bilgiler verir.

Han-Buuday, Uzun-Sarıg Haan'ın obasına gelir. Burada hanın kızını almak üzere düzenlenen yarışlara katılır ve yarışları kazanarak kızı alır. Hep birlikte yurtlarına dönerler. Yolda edindiği arkadaşlarıyla da artık kardeş olur ve böylece hep birlikte yaşamaya başlarlar.

Bir gün beş kardeş ava çıkarlar. Avda Çerzi-Möge'nin oğlu Dag-İrgek (Ayı) ile karşılaşırlar. Dag-İrgek'i yenerek kendilerine itaat ettirirler. Alday-Buuçu bir gün oğlanlara ava çıkmalarını, içlerinden birinin obada kalmasını ister. Han-Buuday, bir gece karısını yanında göremez. Karısını Erlik-Lovun Han kaçırmıştır. Bunun üzerine hemen yola çıkar ve Erlik-Lovun Han'a gelir. Han-Buuday, Erlik-Lovun Han'ın dayanılmaz haykırışı sonucunda orada ölür. Aradan otuz kırk yıl geçtikten sonra Alday-Buuçu, oğlunu ve gelinini merak eder. Erlik-Lovun Han'ın yerine gider. Erlik-Lovun Han, Alday-Buuçu'dan korktuğu için gelini geri verir, gelin de ölmüş olan oğlunu diriltir.

Alday-Buuçu bir gün yine dört oğlunu ava gönderir. Han-Buuday dönüşte obasının yağmalandığını görür. Babasını ve kardeşlerini kurtarmak için yola koyulur. Hepsini kurtarıp iyileştirir. Bu sefer Albıs ve Şulbus hanlara karşı savaşırlar. Onları da yenerek obalarına geri dönerler. Yurtlarında refah ve huzur içinde yaşayıp giderler.

Arı-Haan (2. Metin)

Çok eskilerde, yeryüzünün oluştuğu zamanlarda, çok büyük bir nehir varmış. Bu nehrin bir tarafındaki yalçın kayanın ortasında da, orta kısmında parmak başı kadar ur olan bir ağaç varmış. Ur, günden güne büyümüş ve sonunda yarılmış. İçinden altın başlı, gümüş göğüslü bir oğlan çıkmış. Oğlan bir süre vakit geçirdikten sonra etrafta kimselerin olmadığını görmüş. Kendi kendine düşünürken annesinin "Uspun" denizdeki "yer iyesi" olduğunu anlamış ve annesine seslenmiş. Bunun üzerine nerden geldiği belli olmayan bir ses duyulmuş ve nehrin yatağındaki yassı kayanın altında yuva tutup burada kurt, böcek yiyip beslenmesini söylemiş.

Bu şekilde yaşayıp giden oğlan bir gün bir tay görür ve ne olduğunu merak ederek yanına gider. Tayın yanından ayrılmak istediğinde tay da onun peşinden gelir. Oğlan taydan korkar ve yuvasına saklanır. O kurdunu böceğini yiyip beslenirken tay da orada otlanır, bir yere ayrılmazmış. Sonunda tayın yanına giderek kendisinin ne olduğunu, neden peşinden ayrılmadığını sorar. Tay ise kendisinin "mal" denen şey olduğunu, onun ise "kişi" olduğunu; oradan ayrılmamasının sebebinin ise, kendisine rahat vermeyen kuşların onu gördüğünde kaçması olduğunu söyler. Oğlan baktığında atın gerçekten semirdiğini görür. At, oğlana kendisini binit yapmasını söyler, fakat oğlan eğer yuvasından ayrılırsa öleceğini söyler ve buna yanaşmaz. Sonunda atın ısrarına dayanamayarak ata biner. At, onun hareketlerini kontrol ederek düşmesini engeller. Oğlanı ak tayganın önündeki yalçın kayaya götürüp burada indirir. Oğlan yiyecek ararken tay göğe doğru üç kez kişner. Oğlan dönüp baktığında tayın annesini emdiğini görür ve gidip o da emer, emdikçe semirir. Anne at, oğlana tayı kendisine binit edinmesini, ikisini bir araya getirmek için çok uğraştığını söyler. Artık ölme zamanının yaklaştığını söyler ve oğlanı bir mağaraya götürür. Buradan koşum takımlarını çıkarıp tayı donattıklarında dört yaşında bir ata dönüşüverir. Oğlan da giyinip kuşandığında yiğit bir er olur. Ak-Sarıg adlı kısrak, öldüğünde kendisini ak kayanın ucuna, güney tarafa doğru gömmelerini söyleyip oğlana her şeyi öğrenebileceği kutsal "sudur"unu verir. Adını sanını sorduklarında kendisini "Kutsal Ak-Tayga yurtlu, yalçın kayanın ortasından kendiliğinden doğan, altın prenses kadınlı, Boş-Dag gibi Ak-Sarıg atlı Arı-Haan'ım" diye tanıtmasını söyler. Oğlana nerede yurt tutacağını, nasıl savaşacağını söyleyip silah da verdikten sonra orada düşüp ölür. Bunun üzerine kısrağı tembih ettiği şekilde gömerler.

Arı-Haan bir gün uyurken büyük bir gürültüyle uyanır. Çıkıp baktığında üst âlemden Kurbustu-Haan'ın indirdiği halkı görür. Daha önce insan denen şeyi görmediğinden korkup kaçar. Kutsal kitabına baktığında burada kendisine eş olacak altın prensesin bulunduğunu öğrenir. Böylece altın prensesin olduğu ak otağa gelir. Burada Arı-Haan'ı iyi karşılarlar. Altın prensesle otağda vakit geçirirler, prenses ona ikramlarda bulunur. Prenses, Arı-Haan'ın böyle boş vakit geçirmesinden hoşlanmaz. Er kişinin avlanması, mallarıyla ilgilenmesi gerektiğini, kendisinin ise uykudan başka bir şey bilmediğini söyler. Üç yıl önce bir kara buğranın kaybolduğunu, onu aramaya gidebileceğini söyler. Ayrıca, hamile olduğunu, bir oğul dünyaya getireceğini, oğlan için bir gelin bulması gerektiğini de ekler. Gelini nereden bulacağını sorduğunda ise Ulug-Haan'ın obasında olduğunu, kara buğrayı da hana hediye olarak götürebileceğini söyler. Böylece Arı-Haan hazırlanıp atı Ak-Sarıg'la yola koyulur.

Bir tayganın başına çıktıklarında kara buğrayı başka bir buğrayla kapışırken görürler. Kara buğra diğer buğrayı yenerken, ovanın bir ucundan diğer buğranın sahibi Şara-Melçen Haan olanca heybetiyle çıkıp geliyormuş. Buğrasının yenildiğini görünce kara buğraya yönelmiş, ancak Arı-Haan burada insan dururken hayvanla mı yarışacaksın diye seslenmiş. İkisi güreşmişler ve Arı-Haan kazanmış. Arı-Haan, onu öldürecekken Şara-Melçen af dilemiş. Bunun üzerine Arı-Haan da onu affetmiş ve arkadaş olmuşlar. Yoluna devam eden Arı-Haan, yolda ikiz kardeşlerle karşılaşır ve birlikte ilerlerler.

Arı-Haan, Ulug-Haan'ın obasında prensesi almak için yarışlara katılır. Önce güreş yapılır ve Arı-Haan yarışı kazanır. Ardından at yarışı yapılır, onu da Arı-Haan'ın atı kazanır. Üçüncü yarış olan ok atma yarışını da kazanan Arı-Haan, kızı almayı hak eder. Ulug-Haan kızını vermeye razı olur ve büyük toy düzenler. Ayrıca Arı-Haan'a birçok hediye vererek onu gönderir.

Obasına dönmek üzere yola koyulan Arı-Haan, yolda Şara-Melçen Haan'ın obasına uğrar. Şara-Melçen Haan, Arı-Haan'a tuzak kurar ve onu yaralayıp bir çukurun içine atar. Çukurun üzerini de kara taşla kapatır. Arı-Haan'ın beraberindeki prenses de Şara-Melçen tarafından kaçırılır.

Arı-Haan'ın karısı doğum yapar ve çocuk Arı-Haan'ın yokluğunda büyür. Bir gün oyun oynarken diğer çocuklar onun babasızlığını başına kakar. Bunun üzerine

annesine gelerek babasını sorar. Annesi bilmediğini söyleyince öfkelenir ve annesinin ellerini kavurmakta olduğu buğdayın içine bastırır, gerçeği söylemesini ister. Annesi dayanamayıp babasının gittiği yeri ve bir daha dönmediğini söyler. Oğlan, babasını bulmak için yola çıkmak ister. Oğlunun ısrarlarına dayanamayan kadın, oğlunu yol için hazırlar; alt ve üst âlemden çağırttığı ustalara oğlanın silahlarını yaptırır ve kendisinin olacak atı yakalaması için altmış kulaç altın kemendi verir. Oğlan atı yakalayıp getirir. Artık oğlana ad verilmesi gerekmektedir. Bunun üzerine annesi halkını toplar, ancak ad veren bulunmaz. Bir gün bir ihtiyar gelir ve oğlana "Han-Şilgi attıg Han-Sayın Hovugun" adını verir.

Han-Soyun Hovugun, babasını bulmak üzere yola çıkar. Yolda bir atla karşılaşır ve atın Arın-Haan'ın atı olduğunu öğrenir. At, oğlana bütün olup bitenleri anlatır. Böylece babasının olduğu yere gelen oğlan, Arı-Haan'ı çukurdan çıkarır. Arı-Haan ilaçlarla, otlarla iyileşir ve intikamını almak için Şara-Melçen Haan'ın obasına gelir. Şara-Melçen Haan'ı öldürür ve oğlu için aldığı prensesi, malını mülkünü de alarak hep birlikte obalarına dönerler. Obada büyük bir toy düzenlerler ve hep birlikte huzur içinde yaşayıp giderler.

Boktug-Kiriş, Bora-Şeeley (3. Metin)

Eldig-Kara ırmağın "beldir[7]"ini yurt tutan, sayısız malı mülkü ve sürüsü olan, Özen-Kula atlı Ökendey-Mergen adlı bir ihtiyar yaşarmış. Obasının ardında Eŋgirgey ve Kıŋgırgay adlı iki dağ varmış. Bu dağların, biri erkek kartal olup uçan Ereen-Ulaat, diğeri dişi kartal olup uçan Kızıl-Ulaat adlı iki iyesi varmış.

Ökendey-Mergen ve karısı Sulaapay'ın çocukları yok, yalnız yaşarlarmış. İyice yaşlandıklarında karısı hamile kalmış ve bir oğlan doğurmuş. Ardından, bir yıl sonra tekrar hamile kalmış ve bir kız dünyaya getirmiş. Çocuklarına özenerek bakıyorlarmış. Oğlan olanı "Boktuum", kız olanı "Boram" diye çağırırlarmış.

Çocuklar obalarında gün boyu oynayıp, akşam olduğunda yemeklerini yiyip yatıp uyurlarmış. İhtiyar ve karısı bir gün konuşurlarken, çocuklarını sınamak istemişler. İhtiyar, gençliğinde Eŋgirgey'deki kara mağaraya sakladığı eşyalarını, kuşamını oğlanın ne zaman alıp kullanacağını; karısı da Kıŋgırday'daki kara

[7] beldir: Nehirlerin birleşme yeri, kavşak.

mağaraya bir sandık içinde sakladığı eşyalarını kızın ne zaman alıp kullanacağını merak etmişler.

Boktug ve Bora kardeşler, böyle oynayıp dururlarken, bir gün geri geldiklerinde evleri yerle bir olmuş. İki kardeş birlikte yemek ihtiyaçlarını gidermeyi, avlanmayı, çeşitli araç-gereçleri yapıp kullanmayı öğrenmişler. Ahırda buldukları bir tayı da yanlarına alıp ona bakmışlar.

Aradan zaman geçtikten sonra kıyafetleri eskimiş, ihtiyaçları artmış. Daha önce anne ve babasının aralarında konuştuklarını duymuş olan Bora, duyduklarını ağabeyine anlatmış. Birlikte gidip önce babasının sakladığı eşyaları bulmuşlar. Bunları kuşandıklarında Boktug heybetli bir yiğit oluvermiş. Tayı kuşattıklarında o da görkemli, güzel bir at oluvermiş. Atına binmeye çalıştığında at direnmiş, huysuzluk etmiş. Sonunda at ve sahibi birbirlerini kabul etmişler ve geri dönmüşler. Ardından annelerinin eşyalarını sakladıkları yere gitmişler ve eşyaları bulmuşlar. Bora, annesinin eşyalarını giydiğinde ay gibi parlayan, gün gibi ışıldayan altın bir prenses olmuş.

Boktug, Bora'dan kendilerine ad vermesini istemiş. Bora da anne babalarının onları çağırdığı gibi ağabeyinin adına "Boktug-Kiriş", atının adına "Ayaŋ-Kula", kendi adına da "Bora-Şeeley" demiş, ağabeyi de bu adları beğenmiş.

Bora-Şeeley, avların derileriyle giysi diken, başka her işi de beceren maharetli bir kız; Boktug-Kiriş de avını avlayan cesur bir er olmuşlar. Boktug-Kiriş kendine ve kız kardeşine birer ev yapmış.

Bir gün Bora-Şeeley, Boktug'a, üç gün içinde hiçbir yere gitmemesini, kötü bir düş gördüğünü söylemiş. Boktug da kardeşinin sözünü dinleyeceğine söz vermiş.

Boktug-Kiriş, bir gün ormanda yankılanan bir ses duymuş. Merak etmiş ve atına binip sesin yakınındaki yüksek tepeye çıkmış. İki tane koç varmış. Boktug Kiriş onları öldürmeye çalıştığında kaçmışlar. Bunun üzerine Boktug hiddetlenip bunları yakalamaya çalışmış. Ancak Boktug Kiriş'in kemendi taşa takılıp atından düşmüş ve orada ölmüş. Ayaŋ Kula at, sahibinin öldüğünü anlayarak Bora-Şeeley'in evine koşturup gelmiş. Bora-Şeeley ata binip Boktug'un olduğu yere gelmiş. Ağabeyinin öldüğünü görünce ağlayıp sızlamış. Ağabeyini eve getirip, otlarla ilaçlarla merhemlemiş. Sonra kutsal sudura bakmak aklına gelmiş. Sudura baktığında, Hün-Haan, Ay-Haan, Deer-Haan adlı üç hanın üç prensesinin üç şalı alınıp getirilirse

iyileşebilir diye yazıyormuş. Bir sabah bir kartal gelmiş ve Hün-Haan, Ay-Haan, Deer-Haan'ın üç prensesini getirirse ağabeyinin dirileceğini ve kendisine yardım edeceğini söylemiş. Sonraki sabah, başka bir kartal gelmiş ve yine aynı şeyleri söyleyip gitmiş. Bora-Şeeley, bu üç şeyin ardından, bunun doğru olduğunu anlamış ve harekete geçmiş. Sihirle kendisini ağabeyine dönüştürmüş. Boktug-Kiriş'i Eŋgirgey'in yalçın kayasına götürüp onun içine saklamış. Bütün eşyalarını da Kıŋgırgay'daki kara mağaraya bırakmış. Kendisine yardım etmek üzere Eŋgirgey'in iyesi Ereen-Ulaat ve Kıŋgırgay'ın iyesi Kızıl-Ulaat da gelmişler.

Bora-Şeeley ilk önce Hün-Haan'ın obasına gelmiş. Kendisini belli etmemek için sefil bir oğlana dönüşmüş. Hün-Haan'ın obasında, hanın altın prensesini almak üzere yarış varmış. Orada toplanan yiğitlerden Aldın-Möge atışını yapmış ve kızı alacakken Bora-Şeeley, kendisinin atış yapmadığını, atış yapmak istediğini söylemiş. Herkes bu sefil oğlana gülmeye başlamış, ancak atış yapmasına izin vermişler. Bora-Şeeley, ağabeyi Boktug-Kiriş gibi atış yapmış ve başarılı olmuş. Bunun üzerine Aldın-Möge, bu sefer güreşerek yarışacağız demiş. Güreş için hazırlanmışlar. Eŋgirgey'in iyesi Ereen-Ulaat gelip üzerine kustuğunda gücüne güç katılmış. Bora-Şeeley, Aldın-Möge'yi alt etmiş. Hün-Haan'ın obasına gelmiş ve başka yarış olup olmadığını sormuş. Han, başka yarış olmadığını kızını vereceğini söylemiş. Bora-Şeeley de, işlerini bitirip dönüşte alacaklarını alacağını söylemiş.

Tekrar yola çıkan Bora-Şeeley, bu sefer Ay-Haan'ın obasına gelmiş. Burada da han'ın prensesini almak üzere yarış varmış. Prensesi almak isteyen Hümüş-Hüler Möge de oradaymış ve herkes onun yarışını merak ediyormuş. Ertesi gün yarışa girecek yiğitler hazır olmuşlar. Hümüş-Hüler Möge muhteşem atışını yapmış. Han, atacak başka kimse var mı diye seslendiğinde Bora-Şeeley de atış yapmak istediğini söylemiş. Bora-Şeeley, sefil oğlan kılığından eski haline dönüp atışını yapmış ve yarışı geçmiş. Son olarak güreşmişler, Bora-Şeeley kazanmış. Ay-Haan'ın obasına geri gitmiş ve başka yarış olup olmadığını sormuş. Han, kızını vermeye razı olmuş. Bora-Şeeley, işlerini halledip dönüşte prensesi ve alacaklarını alacağını söylemiş.

Bora-Şeeley tekrar yola koyulmuş. Bu sefer Deer-Haan'ın obasına gelmiş. Burada da han'ın altın prensesini almak isteyen Öŋ-Şara Möge'nin yarışı varmış. Bunu merak eden halk toplanmış, yarışı izliyormuş. Öŋ-Şara Möge muhteşem atışını yapmış. Başka atacak kişi var mı dediğinde Bora-Şeeley kendisinin atmadığını söylemiş. Han, "Atamazsan başını alırım" demiş. Boa-Şeeley atışını yapmış ve yarışı

geçmiş. Bunun üzerine Öŋ-Şara Möge, daha başka yarışlar yapacaklarını söylemiş. Yedi gün sonra ilk yarışlarını yapacaklarmış. Öŋ-Şara Möge, her seferinde bir hile düşünüp Bora-Şeeley'in üzerine göndermiş. Ereen-Ulaat ve Kızıl-Ulaat iyeler sayesinde bu hileleri önceden haber alan Bora-Şeeley, Öŋ-Şara Möge'nin bütün hilelerini alt etmiş. Güreş yapalım dediklerinde de Öŋ-Şara Möge, Bora-Şeeley'in üzerine başka şeyler gönderip duruyormuş. Öfkelenen Bora-Şeeley, Öŋ-Şara Möge'ye gitmiş ve geleceksen kendin gel, diye çıkışmış. Bunun üzerine ertesi gün güreş yapmaya karar vermişler. Bora-Şeeley, Öŋ-Şara Möge'yi yenip yok etmiş ve hanın obasına gelerek prensesi istemiş. Han da kızı vermiş ancak, daha sonra pişman olmuş. Bora-Şeeley'e tuzaklar kursa da Bora-Şeeley bunların hepsini atlatmış. Sonunda han, istediği her şeyi vermeye razı olmuş.

Bora-Şeeley, geri dönüş yolunda tek tek prensesleri ve alacaklarını alıp kendi yurduna yola koyulmuş. Yolda kendisi konaklayacak yer aramak üzere önden gitmiş. Idık-Bora tepeye çıkmış ve ağabeyini sakladığı kayadan çıkarmış. Ağabeyini alıp çadırın olduğu yere getirmiş. Eyerinin altına bir mektup yazıp bırakmış. Ağabeyinin koluna da "kövençik[8]" yazıp ağabeyini orada bırakmış, kendisi ise bir tavşana dönüşüp ormana kaçmış. Göçmekte olan obası geldiğinde bir de bakmışlar ki Boktug-Kiriş ölmüş. Üç prenses ayrı ayrı birer şal ile Boktug-Kiriş'in üstünden atlamışlar. Böylece Boktug-Kiriş dirilmiş. Boktug-Kiriş, etrafına bakıp neler olduğunu anlamaya çalışmış. Bütün bunları kardeşinin yaptığını anlamış ve kardeşiyle övünmüş. Sonra kolundaki "kövençik" yazısını görmüş. Eyer altındaki yazıyı bulup okuduğunda bütün olup bitenleri, bundan sonra ne yapması gerektiğini öğrenmiş ve o şekilde yapmış.

Boktug-Kiriş, bir gün avcılarını ormana gönderip ne varsa yakalamalarını, ancak öldürmemelerini söylemiş. Kendisi de ormanın bir tarafında beklemeye başlamış. Bir tavşan gelip Boktug-Kiriş'in koynuna girivermiş. Boktug, onu alıp büyük eşine getirmiş ve iyi bakmasını söyleyerek teslim etmiş. Aradan zaman geçip baktığında tavşanın zayıfladığını görmüş ve sinirlenerek tavşanı ondan alıp ortanca eşine emanet etmiş. O da tavşana iyi bakamayınca en küçük eşine getirip vermiş. Bir ay sonra baktığında tavşanı semirmiş görmüş. Boktug-Kiriş onu alıp Eŋgirgey'in eteğine götürmüş ve orada bir cam ev yapıp kardeşini oraya yerleştirmiş.

[8] kövençik: Eyer yastığı.

Boktug-Kiriş'in iki büyük eşi, bu avlar neden azaldı diyerek Boktug-Kiriş'in avlandığı yeri gidip görmek istemişler. Gittiklerinde camdan evi görmüşler. Eve geldiklerinde Bora-Şeeley, yengelerim geldi diye sevinerek onları karşılamış. Ancak, iki kadın, Bora-Şeeley'i Boktug-Kiriş'in karısı zannederek öldürmüşler. Boktug-Kiriş eve geldiğinde kardeşinin öldüğünü görmüş ve onu oyuncak bebeğe dönüştürüp bir sandığın içine koymuş.

O zamanlarda, kuzeyde, Karatı-Han'ın inek çobanı olan Kara-Sagıl adlı bir ihtiyar varmış. Bir gün ineğini güderken bataklığa saplanmış bir geyik görmüş. Geyiğin boynuzunda işlemeli bir sandık varmış. Sandığı alıp karısına götürmüş. Sandığı açtıklarında içinden oyuncak bir bebek çıkmış. Bebek ağzını açıp ses çıkardığında korkmuşlar. Kıza saplanmış olan çuvaldızı çıkardıklarında ise kız canlanıvermiş. Kızı kendi çocukları gibi sahiplenmişler, kız da onları anne babası olarak görmüş.

Karatı-Han'ın oğlu Kara-Buzur, bu kızı görmüş ve babasına kızı almak isteğini söylemiş. Han ise Kara-Sagıl'ın kızı yok diye bildiğinden oğlana çıkışmış. Sonunda oğlanın haklı olduğu anlaşılmış. Han, kızı çeşitli şekillerde sınadıktan sonra oğluna almaya karar vermiş ve bir toy yapmışlar.

Boktug-Kiriş bir gün kutsal kitabını açıp bakmış. İyi şeyler görmüş ve sevinmiş. Diğer yandan kardeşini düşünüp kederlenmiş. Bu sırada Ereen-Ulaat ve Kızıl-Ulaat iyeler gelip kardeşinin nerede olduğunu haber vermişler. Boktug-Kiriş, kız kardeşini olduğu obaya gitmiş. Orada Bora-Şeeley'in oğlu, yeğenini görmüş ve gururlanmış. Annesine oğlandan haber göndermiş. Bora-Şeeley koşarak gelmiş ve kucaklaşıp hasret gidermişler. Bora-Şeeley, ağabeyi Boktug-Kiriş'i güzelce ağırlamış. Karatı-Han ve Kara-Buzur da Bora-Şeeley'i güzelce karşılamış, ikramda bulunmuşlar.

Boktug-Kiriş, kendi obasına geri döndüğünde iki büyük eşinin, küçük eşine rahat vermediklerini, kızın zayıfladığını görmüş. Kardeşine yaptıklarını da hatırlayınca bu ikisini kovup göndermiş.

Boktug-Kiriş bir gün anne babasını düşünüp kederlenmiş ve onları aramaya karar vermiş. Ereen-Ulaat ve Kızıl-Ulaat iyeler, anne ve babasının nerede olduğunu haber vermişler. Böylece Boktug-Kiriş, anne babasını alıp götüren Saraatay adlı kişinin obasına yola koyulmuş. Boktug-Kiriş ile Saraatay Möge karşı karşıya

geldiklerinde güreşerek kozlarını paylaşmaya karar vermişler. Boktug-Kiriş, Saraatay-Möge'yi yenip öldürmüş. Ardından anne ve babasını bulup kendisini tanıtmış, hasret gidermişler. Boktug-Kiriş ve anne babası, Saraatay'ın malını mülkünü, halkını önüne katarak kendi obalarına doğru yola çıkmışlar. Boktug-Kiriş önden gidip obasına gelmiş. Yurdu refah ve huzur içindeymiş. Bu arada karısı da bir oğlan dünyaya getirmiş.

Boktug-Kiriş'in yılkı sürüsündeki bir kısrak, kendisi kadar bir kulun doğurmuş. Boktug-Kiriş, bu kulunun oğluna uygun olduğunu düşünmüş ve oğlana gidip o kulunu almasını söylemiş. Oğlan kulunu yakalayıp getirmiş. Kulunu kuşandırdıklarında görkemli bir at oluvermiş. Boktug-Kiriş, oğluna ve atına ad verdirmek istemiş. Halkını toplayıp toy düzenlemiş. İyi ad veren kişiyi ödüllendireceğini söylemiş. Fakat bir ay geçmesine rağmen ad veren çıkmamış. Bir gün ihtiyar bir kadın çıkagelmiş ve oğlana "Han-Şilgi atlı Han-Çeŋgey" adını vermiş.

Han-Çeŋgey atasının yaptığı bütün işleri öğrenip yapar olmuş. Boktug-Kiriş ve karısı oğlana bir eş bulmak istemişler. Boktug-Kiriş kutsal kitabına baktığında Çaşka-Haan'ın kızı altın prensesin oğluna uygun olduğunu görmüş. Böylece Han-Çeŋgey, Çaşka-Haan'ın obasına yollanmış. Han, oğlanın sunduğu hediyeleri kabul etmiş ve kızını vermiş. Bir otağ diktirip ikisini yerleştirmiş. Bir gün damadını çağırtan Han, eskiden düşman olduğu ve tekrar savaşma vakitlerinin yanaştığı Sarınday-Sarıg Haan'la artık yaşlandığı için baş edemeyeceğini, yerine kendisinin gidip onunla savaşmasını istemiş. Han-Çeŋgey de bunu memnuniyetle kabul etmiş. Han-Çeŋgey, Sarınday-Sarıg Haan'la yolda karşılaşmış. İki cesur er güçlerini sınamak için birkaç yarış yapmışlar. Sonunda güreşerek yarışalım demişler. Han-Çeŋgey, Sarıg-Haan'ı yenmiş, ancak af dilemesi üzerine onu bağışlamış. Böylece kayınbabasının obasına dönen Han-Çeŋgey, alacaklarını alıp halkıyla birlikte kendi obasına geri dönmüş.

Obası genişleyip malları sürüleri katlanan Boktug-Kiriş ve oğlu Han-Çeŋgey, hiçbir fenalığın uğramadığı yurtlarında halklarıyla birlikte refah içinde yaşayıp gitmişler.

Hunan-Kara (4. Metin)

Say-Toyun kadınlı, Bora-Höl atlı; Hoyuskan-Aşak adlı koyun çobanı, Aksagalday Sayın-Kuu adlı yılkı çobanı olan Dalay-Baybın Haan adlı bir han, Şil-Dag, Şilen-Dag'da hüküm sürermiş. Şil-Dag, Şilen-Dag'ın ormanlık tarafındaki kara mağarada ise biri erkek diğeri dişi iki "şulbu[9]" yaşarmış.

Aksagalday Sayın-Kuu çobanı bir gün, Hırtın-Şokar atına binip hayvanlarına bakmaya gitmiş. Dokuz yıl doğurmayan azgın sarı kısrağı gebe imiş. Koşturup hanın yanına gelmiş ve sarı kısrağın doğurmak üzere olduğunu söylemiş. Dalay-Baybın Haan üç yıldır evden çıkmaz, otağında boş vakit geçirirmiş. Han, atını getirtip Şil-Dag, Şilen-Dag'a çıkmış. Burada kutsal kitabını açıp okumaya başlamış. Üç ay boyunca baktıktan sonra obasına dönmüş. Karısı Say-Toyun Kadın altı aydır ağrı sızı içindeymiş. İyileştirmesi için Eki-Höö kamı çağırmışlar, ancak ağrısı bir türlü kesilmemiş. Ak-Oy'da yaşayan lama'yı çağırmışlar. Lama, ne olduğunu anlamak için fal bakmış; fal hayırlı çıkmış. Meğer Dalay-Baybın Haan'ın karısı hamileymiş. Lama, bunun üzerine tekrar fal bakıp "Bu oğul sıradan biri değildir" demiş.

Aradan aylar geçince beli demir, göğsü çelik gibi bir oğlan dünyaya gelmiş. Oğlanın göbeğini hiçbir şeyle kesememişler. Oğlan ve annesi, iki üç gün boyunca birlikte yatıp durmuşlar. Say-Toyun Kadın gittikçe kötüleşmeye başlamış. "Böyle oğlan dünyaya geldiği nerede görülmüş" diye sızlanıyormuş. Bunun üzerine oğlan, "Benim göbeğimi demirle kesemezsiniz. Şil-Dag, Şilen-Dag'ın kuzey yamacındaki ak kayayı, güney yamacındaki kara kayayı getirip birbirine bindirip göbeğimi kesebilirsiniz" demiş. Oğlanın dediğini yaptıklarında göbeği kesilmiş. Oğlanı besletip baktırmak üzere hizmetçilere emanet etmişler. Oğlan her gün bir yaşına giriyor, hızla büyüyormuş.

Şil-Dag, Şilen-Dag'daki iki şulbu, oğlan büyüdüğünde bizi buralarda barındırmaz diye oğlanı kaçırıp öldürmek üzere aralarında plan yapıyorlarmış. Bu sırada küçük oğlan kendisine bakan hizmetçilere; ihtiyar bir kadın gelirse onu karşılamalarını, kendisini istediğinde de çekinmeden vermelerini söylemiş.

Şulbu, ihtiyar kadın kılığında çıkıp gelmiş. Yiyecek içecek istediğinde ikramda bulunmuşlar. Oğlanı görmek istediğinde getirip kucağına vermişler. Oğlan acıkmış diyerek oğlana meme vermiş. Bunun üzerine oğlanla kadının ağzından

[9] şulbu (~şulbus): Şeytan, kötü ruh.

köpük köpük kan gelmiş. Dalay-Baybın Haan yerinden fırlayıp oğlunu almış. Şulbunun gırtlağını çekip çıkarmış. Şulbu kadının kanı irini su gibi akıp gitmiş. Oğlanı tütsüleyip şifalı sularla yıkamışlar. Bunun ardından erkek şulbu, "maŋgıs[10]" olup gelmiş. Dalay-Baybın Haan korkudan saklanmış. Küçük oğlan maŋgıs'ı alt edip öldürmüş. Bu olayın da ardından eskisi gibi yaşamaya devam etmişler.

Hizmetçiler bir sabah baktıklarında oğlan yerinde yokmuş. Oğlan bir görünür bir kaybolurmuş. Meğerse gizlice Şil-Dag, Şilen-Dag'a çıkıp ne olup gittiğine bakarmış. Bir gün yine gelip annesiyle babasının arasına oturmuş, gördüklerini anlatmaya başlamış. Kuzey taraftan bir sabah yüz boz atlı kişi, bir sabah yüz kara atlı kişi geliyormuş. Bu nedir diye sormuş. Dalay-Baybın Haan bunun, kuzeyde çok uzak yerde Us denizin kıyısındaki Uzun-Sarıg Han'ın Uzun-Nazın prensesini almak isteyen yiğitlerin savaşı olduğunu söylemiş. Oğlan oraya gitmek istemiş, babası ise kendisinin bile gidemediği yer olduğunu söylemiş. Oğlan sürekli oraya gitmek istediğini söylüyor, bir türlü rahat vermiyormuş. Bunun üzerine han ve annesi oğlanı hazırlamaya başlamışlar. Oğlan, onların verdiklerini kuşanınca han atasından da güçlü bir yiğit oluvermiş. Oğlana at vermişler, atla birbirlerini sınamışlar ve beğenmişler. Dalay-Baybın Haan oğluna ad vermek için toy düzenlemiş. İhtiyar bir karı koca ad vermeye gelmişler. Kadın, oğlanın atına "Arzılan-Kara" demiş; bu adı beğenmişler. İhtiyar adam da oğlanın adına "Arzılan-Kara atlı Hunan-Kara" demiş; bu adı da beğenmişler.

Hunan-Kara, Arzılan-Kara atına binip yola çıkmış ve durmaksızın yol almış. Arzılan-Kara bir yerde durup, daha önce böyle uzun yola çıkmadıklarını, bir hünerlerini sınamaları gerektiğini söylemiş. Sihirlerle çeşitli kılıklara girmişler. Bu hünerlerini gösterdikten sonra tekrar yola koyulmuşlar. Bir yerden geçerken Arzılan-Kara, Hunan-Kara'yı uyarmış. Etrafta birçok kalıntı, ceset varmış. Hunan-Kara sefil bir oğlana, Arzılan-Kara da ölmek üzere olan zayıf bir taya dönüşmüş. Bir ihtiyarla karşılaşmışlar. İhtiyara nerede yemek bulabileceklerini sorduklarında ihtiyar, bitmez tükenmez malın Us denizin kıyısındaki Uzun-Sarıg Han'da olduğunu, ancak oraya kimsenin ulaşamadığını söylemiş. Yollardan birinde iki kuduz it, birinde iki kara kuzgun, birinde ise iki coşkun kara buğra varmış. Hunan-Kara iki kara buğranın olduğu yoldan gitmeye karar vermiş. Uzun-Sarıg Han'ın halkı da bu iki buğranın, insanlarını öldürmelerinden bıkıp usanmış. Hunan-Kara atından inmiş ve buğralarla

[10] maŋgıs: Mitolojik bir canavar.

karşılaşmış. Buğraları yelelerinden tutup ağızlarını ayırırcasına çekmiş ve iki sırığı ağızlarına saplamış. Atına binip şehre girmiş ve hanın tahtına gelmiş. Uzun-Sarıg Han'ın yanında Demir-Möge oturuyormuş. Bir tarafında ise han'ın eşi oturuyormuş. Böyle sefil bir oğlanı içeri soktukları için hizmetçilere bağırıp kızmışlar. Oğlan da yiyecek aradığını söylemiş. Oğlan, kendisine verilen ikramları yiyip içtikten sonra elindeki kâseyi fırlatıp atmış. Oğlanı dışarı çıkarmışlar. Şehirde Uzun-Nazın prensesi aramaya başlamış. Şehrin ortasında ışıldayan altın bir ev varmış. Bu evin altı kat kapısında altı engel varmış. Hunan-Kara bu engelleri alt edip geçmiş. Prenses, oğlanın tüm engelleri aştığını görünce üst âleme kaçmak istemiş, ancak Hunan-Kara onu yakalamış. İkisi altı ay altın evde kalmışlar.

Uzun-Sarıg Han ile Demir-Möge, Hunan-Kara'yı yok etmek için plan yapmışlar. Ak kayaya yazı yazmak üzere gönderip orada yıldırımlar düşürüp oğlanı öldüreceklermiş. Ancak, planları başarılı olamamış ve oğlan yazıyı yazıp getirmiş. Ertesi gün kızıl kayaya göndermişler, oğlan yine yazıp gelmiş. Ardından kara kayaya göndermişler, oğlan yine yazısını yazıp gelmiş. Her seferinde kayalar yıldırımlardan paramparça olmuş, ancak oğlan kurtulmuş. Bunun üzerine başka bir plan yapmışlar. Bu oğlanın bu güçsüz atı yedi nehri geçemez, yedi geçidi aşamaz diye düşünmüşler ve uzaktaki sandal ağacının dalını getiren Uzun-Nazın prensesi alsın demişler. Hunan-Kara, atının yanına gitmiş ve kendisi eski Hunan-Kara'ya, atı da eski güçlü Arzılan-Kara'ya dönüşmüş. Bir ay sonra Demir-Möge'nin demir atına on beş yaşındaki bir oğlan binip yola çıkmış. Arzılan-Kara'ya binebilen birini ise bulamamışlar. Sonunda bir ihtiyar çıkıp gelmiş ve onunla göndermişler. Arzılan-Kara, demir attan daha önce sandal ağacına ulaşmış ve demir attan bir ay önce de şehre geri gelmiş. Bu yarışı Hunan-Kara kazanmış. Bu sefer güreşmeye karar vermişler. Kaç vakit güreşmişler ancak bir türlü yenişememişler. Sonunda Hunan-Kara, Demir-Möge'yi yenmiş. Hunan-Kara tütününü yakıp çekmeye başlamış, Demir-Möge'ye söyleyecek sözü olup olmadığını sormuş. Bu sırada yer ile göğün oğlu Demir-Möge, güreşten önce ata ve annesinden yardım istemeyeceğine dair söz vermesine rağmen "yer anam gök atam" diye onlara seslenmiş. Hunan-Kara öfkelenmiş ve o da Arzılan-Kara'yı çağırmış. Arzılan-Kara, "üst dünyaya sen bak, alt dünyaya ben bakayım" demiş. Bu sırada kara kara bulutlar toplanıp şimşekler çakmaya başlamış. Alt dünyadan bakırdan tırnakları olan, bakır kılıç ve mızrak tutan kadınlar çıkıp gelmiş. Arzılan-Kara koşturup onları alt dünyaya hapsetmiş. Hunan-

Kara, kozlarımızı paylaşalım diye Uzun-Sarıg Haan'a gitmiş. Han, korkudan sinmiş ve af dilemiş. Hunan-Kara, ertesi gün prensesi de alarak Şil-Dag, Şilen-Dag yurduna yola koyulmuş. Yurduna geldiğinde kimseler yokmuş. Anne babasının evinin yerini ot bürümüş. Hunan-Kara eve girip annesiyle babasının yerine oturmuş, kederlenmiş. Aradan bir ay geçmiş ve Uzun-Sarıg Han'ın kendisine verdiği halkı da arkasından gelmiş. Onları yerlerine yerleştirmiş. Ardından anne babasının intikamını almak üzere yola çıkmak istemiş. Prenses de onunla savaşmaya gelmek istemiş, ancak Hunan-Kara onun yurda bakmasını istemiş. Hunan-Kara, Arzılan-Kara atına binip, anne babasını götüren şulbu'nun Kögel-Möge hanının memleketine yola çıkmış. Bir aylık yol gittiklerinde Arzılan-Kara, etrafına bak diye Hunan-Kara'yı uyarmış. Bozkırın ortasında iki üç ayrı kızıl toz bulutu varmış. Yine biri sefil oğlana, biri zayıf ata dönüşüp ilerlemişler. Bu toz bulutu, Dalay-Baybın Han'ın sayısız yılkı sürüsüymüş. Aralarından Arzılan-Kara'nın annesi sarı kısrak kişneyerek koşup gelmiş. Hunan-Kara, "hayvan dahi olsa yavrusuna böyle bağlı, benim atam annem ise Kara-Kögel Han'ın yerinde ya ölü ya diri" diye kederlenip ağlamış.

Hunan-Kara, Kara-Kögel'in yurduna gelmiş. Her yerde sarı sarı şulbular varmış. Bir sabah şehirde dolanırken şulbu'nun halkının bir yerde toplaştığını görmüş. Orada yarış yapıp oyun oynuyorlarmış. Şulbu'nun Kara-Kögel hanının tarafı yeniyormuş. Ertesi gün yine toplanmışlar, yarışıyorlarmış. Bu sefer şulbu'nun tarafı yeniliyormuş. Sefil oğlan kılığındaki Hunan-Kara, ben atayım demiş. Oğlan atıp kazandığında kim olduğunu sormuşlar. Kendisini "Kaldar-Barıs şulbular'ın dostuyum diye tanıtmış. Ertesi gün yine yarış yapıyorlarmış. Oğlanı geçebilen yokmuş. Kara-Kögel, kuzeydeki Hunan-Kara ile savaşacağını, bu sefil oğlanın kendisine bu savaşta yararlı olacağını söylemiş.

Hunan-Kara, bir sabah Kara-Kögel'in evine gelmiş. Kara-Kögel'i Arzılan-Kara atlı Hunan-Kara'dan korumak istediğini; kendisinin koruyucu güçlerinin, ruhlarının nerede olduğunu sormuş ve onları gözetip korumak istediğini söylemiş. Kara-Kögel'in bir canı şehrin güney tarafındaki gece gibi karanlık kara dağın kuzey tarafındaki kara mağaranın içinde, kadınıyla birlikte duran yedi kurtta; biri, su üzerindeki birikintilerde; biri, çizmesinin tabanında yer alan çelikte; biri, ta kuzeyde altın sandık içindeki yedi yaban arısında imiş. Bunlardan biri dahi kalsa asla ölmeyeceğini söylemiş. Hunan-Kara, Kara-Kögel'in bütün canlarını bir bir yok etmiş. Kara-Kögel kendinden geçmiş hâlde imiş. Hunan-Kara, sefil oğlan kılığından kendi

hâline, Arzılan-Kara da eski hâline dönüşmüş. Hunan-Kara, Kara-Kögel'i yok etmiş. Annesini, babasını, halkını ve mallarını alıp Şil-Dag, Şilen-Dag yurduna dönmüş. Yurtlarına vardıklarında dokuz gün boyunca toy, kutlama yapmışlar. Yurtlarında huzurla yaşayıp gitmişler.

Kaŋgıvay-Mergen (5. Metin)

Bir zamanlar Karan-Çüzün kadınlı, Kaŋgay-Kara ve Dönen-Kaldar adlı iki atı olan Kaŋgıvay-Mergen adında bir yiğit yaşarmış. Çok varlıklı olan Kaŋgıvay-Mergen'in bütün işlerine ağabeyi Aksagalday Sayın-Havıtçı bakarmış. Bir gün Aksagalday Sayın-Havıtçı, Idık-Bora ormanın tepesine çıkmış ve neler olup gittiğine bakmış. Kaŋgıvay-Mergen'in malı sürüleri her yere yayılmış. Bir tarafta ise Kaŋgıvay-Mergen'in kara buğrası alabildiğine koşturuyormuş. Diğer taraftan onun üzerine başka bir buğra geliyormuş. Bunu savaş habercisi olarak gören Aksagalday Sayın-Havıtçı, doğruca obasına dönmüş ve Kaŋgıvay-Mergen'e durumu haber vermiş. Kaŋgıvay-Mergen ise ağabeyinin uyarısına aldırış etmemiş. Ancak, daha sonra karısının sözleri üzerine gidip bakmaya karar vermiş. Hazırlanarak yola çıkmış. Neler olduğuna bakmaya giden Kaŋgıvay-Mergen, Han-Küçü bahadırla karşılaşmış. Han-Küçü, Kaŋgıvay-Mergen'in obasını yağmalayacağını, her şeyini alacağını haykırarak Kaŋgıvay-Mergen'e meydan okumuş. Böylece iki kahraman dövüşmeye başlamış ve sonuçta Kaŋgıvay-Mergen kazanmış. Kaŋgıvay-Mergen, Han-Küçü'yü bir kuyuya kapatmış ve düşmanının malını mülkünü, karısını almak üzere yola koyulmuş. Yoldaki güçlükleri aşan Kaŋgıvay-Mergen, Han-Küçü bahadırın obasına gelmiş ve burada Avıkay-Sarala kadının sarayında yaşamaya başlamış.

Kaŋgıvay-Mergen'in kendi yurdunda Torgun-Çüzün kardeşi kötü durumdaymış. Aksagalday Sayın-Havıtçı, Kaŋgıvay-Mergen'e gelerek durumu bildirmiş. Bunun üzerine Kaŋgıvay-Mergen hemen yurduna dönmüş. Bu sırada Torgun-Çüzün'ü istemek üzere Şüük-Möge, Süder-Möge, Demir-Möge ve Deek-Möge adında dört kardeş gelmiş. Kaŋgıvay-Mergen, kız kardeşini daha sonra kendisinin getireceğini söyleyerek onları uğurlamış. Bir süre sonra hazırlıklarını yaparak dört kardeşin yurduna gitmişler. Burada çok içen Kaŋgıvay-Mergen artık kendi obasına dönmek istemiş. Kız kardeşi, zamanın kötüleştiğini, bir daha bu kadar çok içmemesi gerektiğini söylemiş.

Kendi yurduna dönen Kaŋgıvay-Mergen, burada da bir toya katılmış. Karısı Karan-Çüzün'ün ısrarıyla yine çok içmiş. Karan-Çüzün kadın ise, Kaŋgıvay-Mergen'in kuyuya hapsettiği Han-Küçü bahadırla kaçmış. Karan-Çüzün ve Han-Küçü, Kaŋgıvay-Mergen'i ve ağabeyini yok etmek istiyorlarmış. Konuşulanları duyan Aksagalday Sayın-Havıtçı kaçıp gitmiş. İkisi, Kaŋgıvay-Mergen'i öldürüp denize atmışlar ve Han-Küçü'nün ülkesine gitmişler.

Kaŋgıvay-Mergen'in kardeşi Torgun-Çüzün kötü rüyalar görmüş ve Demir-Möge'yi ve kardeşlerini ağabeyinin yurduna göndermiş. Geldiklerinde obanın yağmalandığını, hiçbir şeyin kalmadığını görmüşler. Aksagalday Sayın-Havıtçı'yı bulmuşlar ve olanları öğrenmişler. Kaŋgıvay-Mergen'in denize atıldığı yere kadar gelmişler. Demir-Möge denize atlayarak Sug-Haan'la görüşmüş ve ondan yardım istemiş. Sug-Haan'ın yardımıyla Kaŋgıvay-Mergen'i bulmuşlar ve denizden çıkartıp diriltmişler. Ardından hep birlikte obalarına dönmüşler.

Torgun-Çüzün, ağabeyini evlendirmek istemiş. Bunun üzerine Tavın ve Dajı kardeşlerin Muŋgulak-Sagaan adlı kardeşini istemeye gitmişler. Tavın ve Dajı kardeşler, kız kardeşlerini vermeye razı olmuşlar ve hep birlikte Kaŋgıvay-Mergen'in obasına gelmişler.

Kaŋgıvay-Mergen tekrar yola çıkmak istemiş, ancak karısı, kendisi doğurmadan gitmemesini istemiş. Kaŋgıvay-Mergen bunu dinlemeyip gitmiş. Yolda Kara-Türü bahadırla karşılaşmış. İkisi güreşmişler ve Kaŋgıvay-Mergen yenmiş. Kaŋgıvay-Mergen, Kara-Türü'nün samimiyetini görerek onu bağışlamış ve ikisi kardeş olmuşlar. Kaŋgıvay-Mergen yoluna devam ederken, başka bir yiğitle karşılaşmış. Bu yiğit meğerse kendi oğlu Han-Türü imiş. Birlikte obalarına dönmüşler. Kaŋgıvay-Mergen, hâlâ Han-Küçü'den intikamını alamamıştır. Bu sefer de onu bulmak ve intikamını almak üzere yola çıkmış. Han-Küçü'yü bularak kafasını uçurmuş. Karan-Çüzün kadınını da bacaklarından iki ata bağlayarak sürükletmiş ve böylece ortadan kaldırmış. Kaŋgıvay-Mergen, bütün malını mülkünü alarak dört kardeşlerin obasına göçmüş. Bütün yiğitleri aldığı kadınlarla evlendirmiş. Hep birlikte büyük toy yapmışlar. Yurtlarında refah ve huzur içinde yaşayıp gitmişler.

Möge Şagaan-Toolay (6. Metin)

Çok eski zamanlarda, Çiŋge-Kara ırmağın ağzını yurt tutan, kimsenin yenemediği Möge Şagaan-Toolay adlı bir yiğit yaşarmış. Hiçbir şeyin yetişemediği Arzılaŋ-Kıskıl adlı atı, bir de yiğit mi yiğit bir er olan Möge Bayan-Talay adlı oğlu varmış. Kardeşinin adı ise Aldın-Aas'mış. Möge Şagaan-Toolay bir gün oğlu Möge Bayan-Talay'ı çağırtmış. Artık iyice yaşlandığını, eskiden arkadaş olduğu Koldu-Burgan'ı (lama) çağırıp getirmesini istemiş. Koldu-Burgan geldikten kısa bir süre sonra Möge Şagaan-Toolay ölmüş. Möge Bayan-Talay evine dönmüş uyurken düşman baskınına uğramış. Düşmanlara Koldu-Burgan'ı geri götürmesi gerektiğini, döndüğünde savaşmalarını söylemiş. Koldu-Burgan, Möge Bayan-Talay'ın verdiği hediyelerden kutsal sarı atı alarak kendisinin tek başına gideceğini söylemiş. Bunun ardından Möge Bayan-Talay savaşa hazırlanmaya başlamış. Karısı hamile olduğunu söylemiş ve eğer savaştan dönemezse doğacak çocuklarına ne ad vereceğini sormuş. Möge Bayan-Talay, erkek olursa Kara-Kögel, kız olursa Handı-Seren adını verirsin diyerek düşmanlarına karşı gitmiş. Düşmanları Ak-Haan ve Kadın-Kara ile atış yapmışlar. Möge Bayan-Talay'ın attığı ok hedefine ulaşamamış. Ak-Haan'ın attığı okla Möge Bayan-Talay vurulmuş ve ölmüş. Düşmanlar Möge Bayan-Talay'ın yurduna geldiklerinde Say-Kuu kadını bulamamışlar.

Say-Kuu kadın düşmandan kaçarken kurak bir yerde doğum yapmış. Bir oğlan doğurmuş. Say-Kuu kadın oğlunu sarmalayıp bir yerden su bulup susuzluğunu gidermeye gitmiş. Döndüğünde bir de bakmış ki oğlan oturmuş toprakla oynuyor. İkinci gün annesini tanımaya, üçüncü gün yürümeye başlamış. Oğlan avlanmaya, her seferinde daha büyük bir av getirmeye başlamış. Annesinden de bunların ne olduğunu öğreniyormuş. Bir taraftan annesi oğluna ok ve yay yapmayı da öğretiyormuş. Oğlan hiçbir atışı ıskalamazmış. Annesi, ormanın bir tarafını göstererek buranın kutsal olduğunu, oraya gitmemesi gerektiğini söylemiş. Oğlan merakını yenemeyerek ormana girmiş. Ormanda daha önce görmediği bir yaratıkla karşılaşmış. Bir sineğe dönüşüp üzerinde gezinerek bunun nasıl bir şey olduğunu incelemiş. Boynuzlarında kadınlı erkekli birçok insanın saplanıp kaldığı korkunç bir yaratıkmış. Sonra bir tepenin başına çıkıp yayını çekmeye başlamış ve okunu fırlatmış. Canavar bir geyiğe dönüşerek ölmüş. Oğlan da kendi hâline dönüşerek gidip geyiğin karnını kesmiş. Geyiğin karnından Moğol'u, Tuva'sı birçok insan çıkıp oğlana dua ederek kaçışmışlar. Oğlan, geyiğini böbreğini yiyip, bir budunu ve

sağlam bir çadır yapmak üzere derisini annesine götürmüş. Büyük bir çadır yaparak annesini oraya yerleştirmiş.

Annesi bir gün oğlana, ormanda ak atlı, yedeğinde bir deve olan ihtiyar görürse onu vurmamasını, kendisinin dedesi olduğunu söylemiş. Oğlan yine ava gittiği bir gün ormanda bir karartı görmüş. Dikkatlice baktığında ak bir ata binen, yedeğinde deve olan bir ihtiyarmış. Onu vurmaya hazırlanırken ihtiyar, okunu atmaması gerektiğini söylemiş. Oğlan da okunu boşluğa atıp ihtiyarı attan indirmiş ve tanışmışlar. İhtiyar, güneyde yaşayan Malçın-Ege Han'ın prensesini almaya gidiyormuş. Oğlan da onunla gitmek istemiş, ihtiyar da kabul etmiş. Bunun üzerine oğlan annesinden izin istemeye gitmiş. Oğlan, ihtiyarla birlikte yola çıkmış. İhtiyar, yolda gördüklerinden korkup geri dönmek istemiş. Oğlan ise yola devam etmeye kararlıymış. Böylece yoluna tek başına devam edecek olan oğlana ihtiyar, "Kara-Kögel" adını vermiş.

Kara-Kögel, yolundaki bütün engelleri tek tek aşarak Malçın-Ege Haan'ın obasına ulaşmış. Burada prensesi almak isteyen yiğitlerin yarışı varmış. Kara-Kögel de bu yarışlara katılmış ve hepsinde başarılı olmuş. Bütün mücadeleleri kazandıktan sonra Malçın-Ege Haan kızını vermek için oğlandan mal istemiş. Kara-Kögel de hediye olarak atını vermiş. Han, büyük bir toy düzenlemiş. Kara-Kögel içkiye kendine kaptırıp sarhoş olmuş. Hanın evinden bağırıp çağırarak dışarı çıkınca üzerine otuzardan altmış yiğit gelmiş. Kara-Kögel hepsini savurup atmış. Bu sırada " Gök atam, Yer anam" diye bağırdığında gökten taş gibi dolu düşüp Malçın-Ege Haan'ın malının, halkının yarısını kırıp geçmiş. Ertesi gün Kara-Kögel kendine geldiğinde hatasını anlamış ve "Yer anam, Gök atam" diye seslenerek yardım dilemiş. Böylece ölen halkın yarısı dirilmiş. Kara-Kögel altın prensesiyle birlikte mallarını ve sürülerini alarak kendi yurtlarına dönmüşler. Kara-Kögel, annesinden babasının nasıl öldürüldüğünü öğrenip tekrar yola çıkmış. Babasının öldüğü yere gelip cesedini bulmuş. Çeşitli ilaçlarla onu diriltmeyi başarmış. Yurdunu babasına emanet edip, düşmanlarından öcünü almaya yola koyulmuş. Ak-Haan ve Kadın-Kara'nın obalarını sora sora bulmuş. Kara-Kögel düşmanlarını yenip öldürmüş. Onların mallarını ve halkını da alarak obasına dönmüş. Ak-Haan'ın karısını Aldın-Aas dedesine vermiş, kendisi de altın prensesiyle huzur içinde yaşayıp gitmişler.

3. SÖZ VARLIĞI İNCELEMESİ

3.1. Tematik Söz Varlığı İncelemesi

İncelemede yer alan metinlerde 5280 madde başı söz bulunmaktadır. Tematik incelemede yer vermediğimiz sözcükler ve çok anlamlılık özellikleri dolayısıyla farklı alt başlıklarda yer bulan sözcüklerin sayısı hesaba katıldığında, tematik inceleme bölümünde 5245 söz yer almıştır. Bunların toplam kullanım sayısı ise 80.095'tir. Tematik inceleme bölümündeki bütün sayısal yorumlar bu miktarlar üzerinden yapılmıştır.

3.1.1. İsim Soylu Sözler

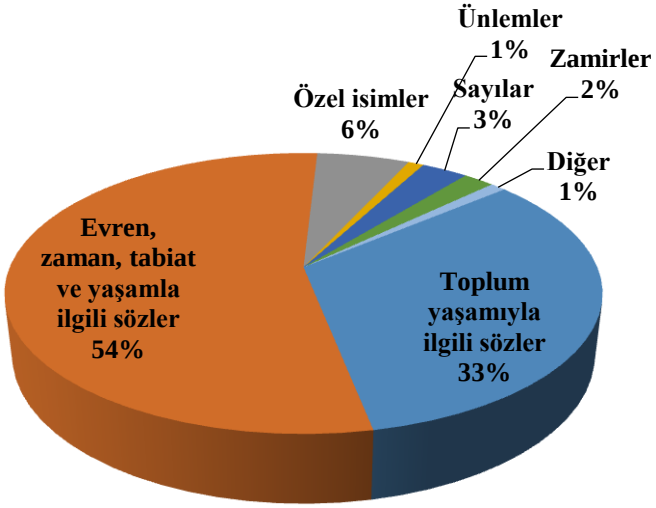
Bu bölümde 3089 söz yer almaktadır. Bunların toplam sıklık sayısı 44.074'tür. Tematik inceleme bölümündeki diğer ana bölümlere göre buradaki sözler %58,8'lik bir orana sahiptir. Metinlerdeki söz varlığının çoğunluğu isim soylu sözlerdir. Sıklık sayısı bakımından ise bu oran %54,9'dur.

Bu bölümdeki sözlerin temalara göre dağılımı şöyledir:

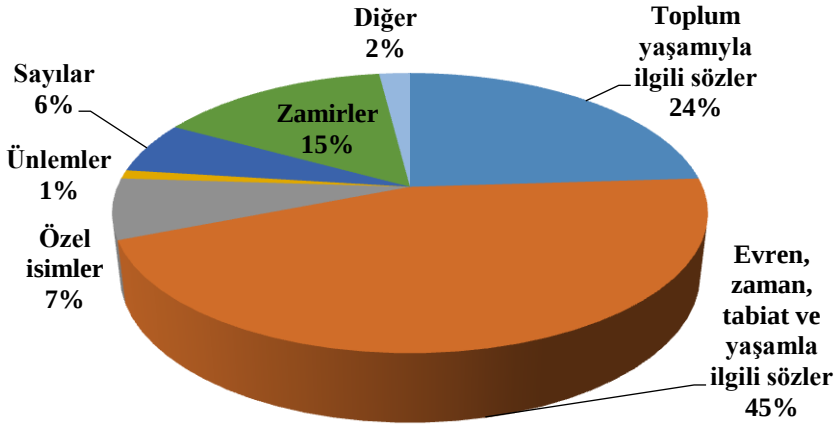
Tema adı	**Madde başı sayısı**	**Sıklık sayısı**
Evren, zaman, tabiat ve yaşamla ilgili sözler	1676	19.869
Toplum yaşamı	1017	10623
Diğer	18	730
Zamirler	69	6785
Sayılar	78	2591
Ünlemler	37	320
Özel isimler	194	3156

Bu bölümlerin oranları şu şekilde gösterilebilir:

Madde başı sayısına göre ana temaların oranları:



Sıklık sayısına göre ana temaların oranları:



Madde başı sayısına göre en fazla söz "evren, zaman, tabiat ve yaşamla ilgili sözler" temasında yer almaktadır. Buradaki miktar tüm sözlerin yarısından fazladır. Bunu ikinci sırada toplum yaşamıyla ilgili sözler izlemektedir. Sıklık sayısı bakımından ise, ilk iki temanın sırası değişmemekle birlikte tabloda farklılıklar olmaktadır. Dildeki sayıları sınırlı olan zamirlerin madde başı sayısı doğal olarak düşükken, sıklık sırasına göre % 15'le üçüncü sırada yer almaktadır.

Bu temalardaki söz varlığına alıntı sözler açısından bakıldığında; madde başı sayısına göre evrenle ilgili sözler temasında %24, toplum yaşamıyla ilgili sözler

temasında %52 oranında Moğolca kökenli kelimenin bulunduğu görülmektedir. Sıklık sayısına göre ise, evrenle ilgili sözler temasında %15, toplum yaşamıyla ilgili sözler temasında %35 Moğolca kökenli kelime bulunmaktadır. Diğer dillerden alıntılar sınırlı olduğu için (bk. "alıntı sözler" bölümü) temalara göre dağılımda %0 ile %1 arasında bir oran tutmaktadır.

Bu oranlar göstermektedir ki, toplum yaşamıyla ilgili sözler arasında Moğolca alıntılar daha fazladır. Bu durum, çok uzun dönemlere dayanan iki toplum arasındaki ilişkilerin söz varlığına yansımasını göstermektedir. Evren, zaman, tabiat ve yaşamla ilgili sözler bölümündeki Moğolca alıntılar ise toplum yaşamıyla ilgili sözlere göre daha düşük seviyededir.

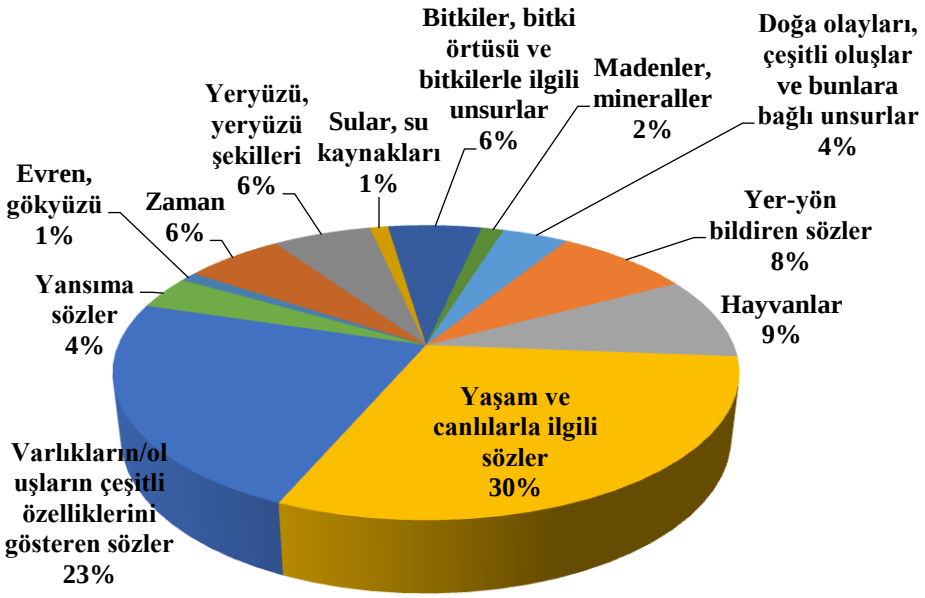
3.1.1.1. Evren, Zaman, Tabiat ve Yaşamla İlgili Sözler

Bu bölümdeki sözlerin alt tema başlıklarına göre dağılımı şu şekildedir:

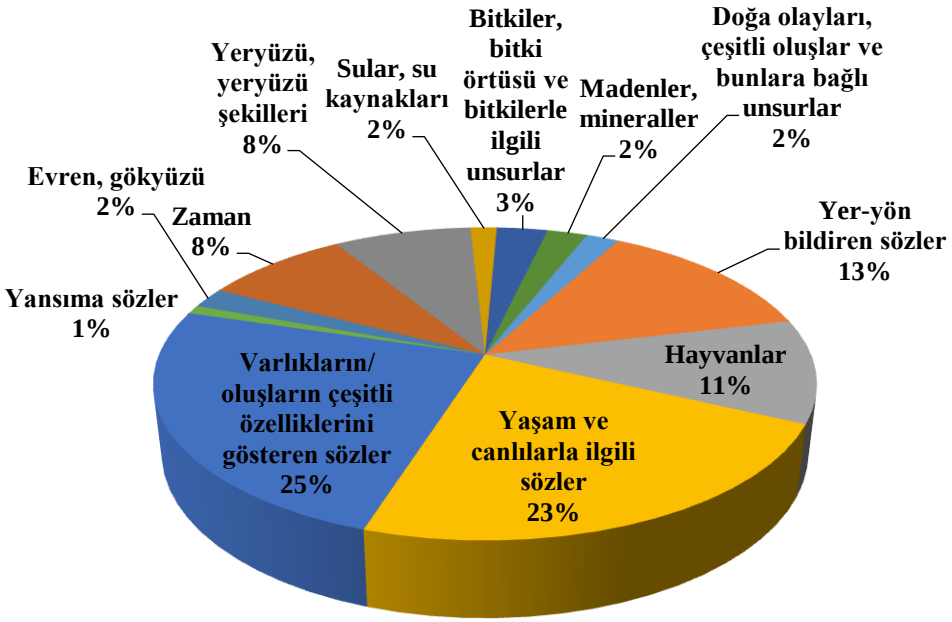
Tema adı	Madde başı sayısı	Sıklık sayısı
Evren, gökyüzü	17	417
Zaman	102	1684
Yeryüzü, yeryüzü şekilleri	102	1598
Sular, su kaynakları	19	305
Bitkiler, bitki örtüsü ve bitkilerle ilgili unsurlar	97	590
Madenler, mineraller	23	466
Doğa olayları, çeşitli oluşlar ve bunlara bağlı unsurlar	68	380
Yer-yön bildiren sözler	140	2662
Hayvanlar	151	2128
Yaşam ve canlılarla ilgili sözler	507	4566
Varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler	389	4917
Yansıma sözler	61	176
TOPLAM	1676	19.869

Bu bölümlerin birbirlerine oranları şu şekildedir:

Madde başı sayısına göre alt temaların oranları:



Sıklık sayısına göre alt temaların oranları:



Madde başı sayısına göre; yaşam-ölüm, beden, duyular, duygu ve düşünceyle ilgili sözlerin yer aldığı "yaşam ve canlılarla ilgili sözler" teması, %30'luk bir oranla birinci sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise %23'lük oranla renk, fiziksel özellik, tarz ve miktar bildiren sözlerin yer aldığı "varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler" yer almaktadır. Bu iki alt temanın toplamı bu bölümdeki söz varlığının yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Sıklık sayısına göre ise, bu iki tema

birbirlerine yakın oranlarda ilk sıradadır. Ancak üçüncü sırada yer-yön bildiren sözler bulunmaktadır. Bu da anlatımda yer-yön ayrıntısının önemli olduğunu göstermektedir.

Bu bölümde en çok sözün yer aldığı "yaşam ve canlılarla ilgili sözler" temasının büyük çoğunluğunu "beden"le ilgili sözler oluşturmaktadır. Varlığın birincil aracı olan beden, giriş kısmından itibaren destanların vazgeçilmez unsurudur. Kahraman, destanların giriş bölümlerinde olağanüstü bedensel özellikleriyle tanıtılır ve anlatımın her aşamasında ayrıntılı beden tasvirleriyle sunulur. Burada beden tasvirlerinin sembolik anlamları da önem taşır; destan kahramanları olağanüstü özelliklere sahiptir ve bu nitelikler çoğunlukla çeşitli sembollerle ifade edilir (Duymaz 2007: 50). Ayrıca beden ve organlarla ilgili sözlerin yan anlamlılık özelliklerinin çok olması da sıklık miktarında etkilidir. Dillerin temel söz varlığından olan bu sözler, deyim oluşturma sürecinde de çok sık kullanılırlar ve Türkçede bu şekilde kurulmuş deyimlerin sayısı oldukça yüksektir (Şahin 2009: 2022).

Bu temanın genelinde en çok kullanılan sözler sıklık sırasıyla şunlardır:

kara	635	kıldır	212	ijin	138	çaŋgıs	108
at I	607	deer I	207	demir	137	hol	108
çer	510	kır I	197	honuk	136	ara	107
baş	377	am	196	hovu	133	kızıl	104
er	293	ay I	190	karak	133	tayga	103
aşak	261	mındıg	166	erten	123	aas	102
sarıg	254	baza	154	hün	118	çige	100
hap II	252	aldın	147	soŋgu	118		
ak	241	çük I	142	çartık	116		
ulug	225	ındıg	138	daş	116		

Yukarıda 100 ve üstü sıklığa sahip sözler yer almaktadır. Buna göre *kara* sözcüğü ilk sırada yer almaktadır. *kara*'nın renk anlamı yanında çok çeşitli yan anlamları da bu kullanım miktarında etkili olmuştur. Destanların en önemli öğelerinden biri olan *at*, yüksek kullanım miktarıyla ikinci sırada yer almaktadır. At, destanlarda kahramanın en önemli yardımcısıdır ve pek çok kez önemli rollerde kendini gösterir. At, metinlerde kahramanların isimleriyle birlikte de sürekli anıldığı için kullanım miktarı yüksektir. Anlatılarda kahraman, üstün niteliklerini vurgulayan ya da atı gibi kendisinin önemli bir parçası olan unsurları belirten sıfatlarla anılır. Sözlü anlatlarda, anlatı boyunca tekrar eden ve kalıplaşmış özellik gösteren, epitet

(Başgöz 1998) adı verilen bu sıfatlar sıkça kullanılmaktadır. Sözlü anlatıların dil özelliklerinden biri bol sıfatlı, tekrarlı bir anlatımının olmasıdır. Düşünceleri bol sözle anlatmak, sözlü düşüncenin ve konuşmanın belli başlı özelliklerindendir ve çeşitli kalıplar, sıfatlar sözlü anlatımdan ayrılamaz önemli unsurlardır (Ong 2001: 54-56). Dolayısıyla sıklık miktarı yüksek "kara", "ak", "sarıg", "kızıl" gibi renk isimleri ile daha çok niteleme görevinde kullanılan "aldın", "demir" sözlerini ve "ulug" gibi diğer sıfatları bu bağlamda değerlendirmek mümkündür. Genel olarak ele alındığında da, "varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler" bölümünün yüksek bir orana sahip olması, destanlardaki betimleyici ve ayrıntıya önem veren üslupla ilgili görülebilir.

Yukarıdaki listede alt bölüm başlıklarına göre *sarıg, ak, kızıl* gibi renk adlarının; *çer, deer, ay, hovu, hün, daş, tayga* gibi yeryüzü, tabiat ve evrenle ilgili sözlerin; *am, ay, honuk, erten, hün* gibi zamanla ilgili sözlerin; *aldın, demir* gibi çoğunlukla birer niteleme sıfatı olarak kullanılan maden isimlerinin; yan anlamlıları da çok olan *baş, aas, hol* gibi anatomiyle ilgili sözlerin; *kır, çük, ijin, soŋgu, çartık, ara, çige* gibi yer-yönle ilgili sözlerin bulunduğu görülür. *er* ve *aşak* "ihtiyar" sözlerinin sıklığı ise, bu sözlerin destanlarda kahramanların isimlerinin yerine ve çoğu zaman bir hitap olarak kullanılması ile ilgilidir. Buna ek olarak, *gençlik* ve *yaşlılık* kavramlarının birer göstergesi olan ve bu bakımdan zıtlık ilişkisi içinde olan bu sözlerin sıklıklarındaki denklik de dikkat çekicidir. İncelemedeki diğer bölümlere de bakıldığında bu durumun pek çok örneği görülür. Bu noktada, geleneksel dünya görüşünün temelinde yer alan, zıtlıkların mutlak farklılıklar olarak algılanmadığı, birbirini tamamlayan unsurlar olarak görüldüğü anlayışı (Lvova vd. 2013: 227) kendini göstermektedir.

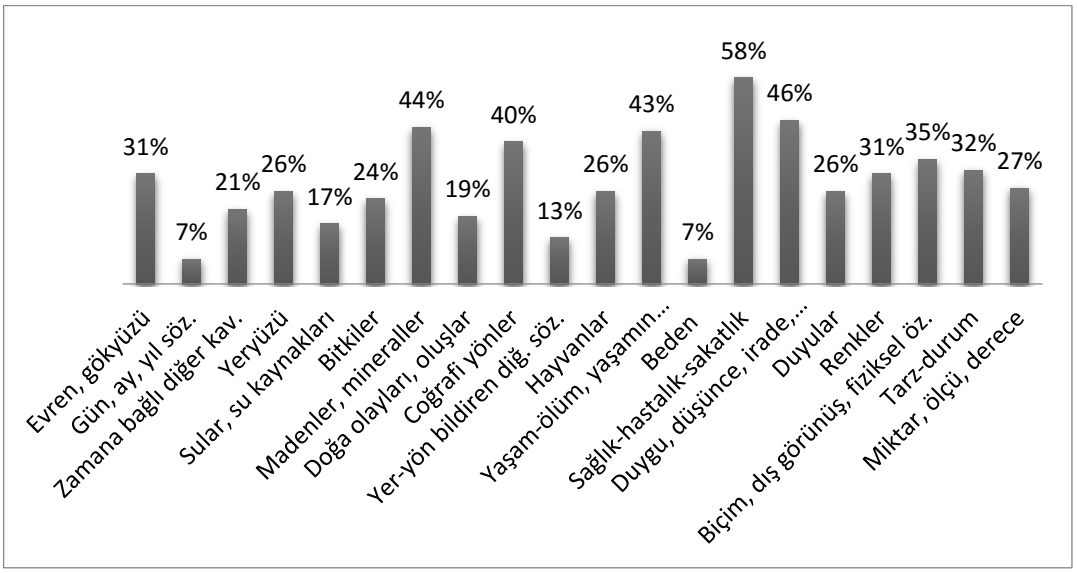
Bu temada en çok kullanılan sözlerin bir arada görülebilmesi amacıyla yukarıdaki 100 ve üzeri sıklığa sahip sözlere ek olarak ilk 100 sözcüğü oluşturan diğer sözler de aşağıda sıralanmıştır:

ortu	95	üstüü	73	kök	65	dün	58
keş	93	şag I	71	buura	64	kulaş	58
attıg I	92	haya I	69	dalay	63	adak	57
hem	86	harın	67	kadıg	63	be I	57
taŋdı	81	hörek	67	kayda	63	aldıı	55
çıl	80	bora	65	amıtan	61	tey	54
söök	79	ıyaş	65	soo	59	han	53
teve	76	kejee	65	sug	59	ıt	52

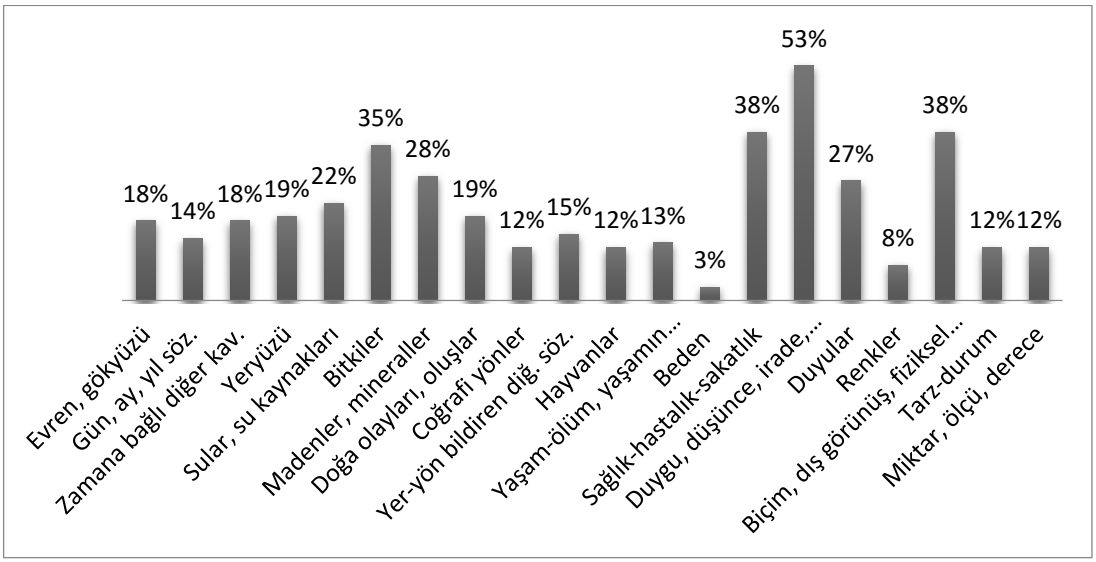
kıdıg	52	aldı II	49	höy	46	çavaa	43
soonda	52	dag	49	uzun	46	kuu I	43
çılgı	51	daŋ I	49	arga I	45	kadı	41
çaş I	50	hün	48	but	45	kuş	41
dedir	50	kat I	48	et I	45	oorga	40
kançap	50	tala	48	karaktıg	44		
murnu	50	inek	47	konçug	44		
ala	49	kulak	47	möŋgün	44		

Bu bölümdeki sözlerin Moğolca alıntılar açısından durumu aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Madde başı sayılarına göre Moğolca alıntılar:



Sıklık sayılarına göre Moğolca alıntılar:



Madde başı sayısına göre en yüksek oran sağlıkla ilgili temaya aittir. Buradaki sözlerin çoğunluğu, "güç kuvvet", "zindelik" ifade eden *şıdal, küçülüg, şıırak* gibi sözlerdir. Beden yapısıyla ilgili sözler ise tabiatıyla en az alıntının bulunduğu bölümlerdendir. Anotomiyle ilgili unsurların, dilin çekirdek söz varlığından olduğu ve kolay kolay değişmediği bilinmektedir (Aksan 2006: 26). Bu bölümdeki alıntıların birçoğu da hayvanlarla ilgilidir.

En az alıntının bulunduğu bölümlerden biri, "zaman" temasındaki "gün, ay, yılla ilgili sözler" bölümüdür. Buradaki söz varlığının genel hatlarıyla bütün Türk dilinde varlığını sürdüren sözler olduğu göz önüne alındığında, çekirdek söz varrlığının bir unsurunun da bu grup sözler olduğu anlaşılmaktadır.

Evren ve gökyüzüyle ilgili sözler bölümünde Türkçe kökenli sözler daha yüksek oranda olmakla bilikte, dünya ve evreni adlandırmada *oktargay, delegey, kaptagay* gibi Moğolca alıntılara başvurulduğu görülmektedir.

Söz sıklıklarına göre en yüksek oran "duygu, düşünce, irade, hareket" temasındadır. En düşük sıklık ise %3'le beden yapısıyla ilgili sözlere aittir. Madde başı sayısına göre %31'lik bir oranda olan "renkler" teması da sıklık bakımından düşük orana sahip bölümlerdendir (%8). Türk dilinin renk adları bakımından zenginliği bilinmektedir. Bu sıklık miktarı, bu sözlerin aynı zamanda dilde yerleşikliğini de göstermektedir. Kaymaz (1997), Köktürkçe metinlerdeki renk adlarının hemen hepsinin Türkçede hâlen yaşadığını belirtmiştir (1997: 252).

3.1.1.1.1. Evren, gökyüzü

deer I *gök, gökyüzü*	207	**buluttug** *bulutlu*	5
hün *1. Güneş*	48	**hünnüg** *güneşli, aydınlık*	3
bulut *bulut*	31	**şolban** *Çoban yıldızı, Venüs*	3
delegey *dünya*	29	**ay-hün** *Ay ve Güneş*	2
kaptagay *Dünya*	21	**oktargay** *kainat, evren*	2
ay I *1. Ay*	19	**azar-deer** *gök, gökyüzü*	1
şapşılga *ufuk*	19	**kuday** *gök, gökyüzü*	1
çambı-dip~yambı-dip *dünya*	18	**kuday-deer** *gök, gökyüzü*	1
sıldıs *yıldız*	7		

3.1.1.1.2. Zaman

3.1.1.1.2.1. Gün, ay, yılla ilgili sözler:

ay *ay*	190	**hündüs** *gündüz*	4
honuk *bir gün, bir günlük süre*	136	**kejeeki** *akşamki, akşam*	4
erten *sabah, sabahleyin; yarın*	123	**daŋgaar** *tan vakti, çok erken*	3
hün *gün*	118	**hondur** *gece boyunca, bütün gece*	3
çıl *yıl*	80	**çıldıktıg** *yıllık*	2
kejee *akşam, akşamleyin*	65	**düne-hün** *gece gündüz*	2
dün *gece*	58	**düne-hündüs** *gece gündüz*	2
daŋ I *tan*	49	**düştük** *yarım günlük*	2
düne *gece, geceleyin*	21	**ayladı** *ay boyunca*	1
düş II *öğlen*	20	**aylık-çıldık** *aylık yıllık*	1
aylık *aylık*	19	**çaskı** *ilkbahardaki, ilkbahara ait*	1
çayın *yazın*	15	**çaygı** *yazlık, yaza ait*	1
kıjın *kışın*	15	**düneniŋ-ne** *her gece*	1
çay I *yaz*	14	**dün-hün** *gece gündüz*	1
çıldık *yıllık*	13	**düş-hün** *gündüz, gün boyu*	1
kış *kış*	13	**düştüktüg** *yarım günlük*	1
honuktug *bir günlük*	12	**hünzedi** *bütün gün, gün boyunca*	1
aylıktıg *aylık*	9	**kejeeniŋ-ne** *gece boyunca, bütün gece*	1
bögün *bugün*	8	**kışkı II** *kışlık, kışa ait*	1
düldüg	7	**küs** *güz*	1
düştüg	6	**küskü** *güzün, güzün olan, güze ait*	1
ertengi *sabahki*	4		

3.1.1.1.2.2. Zamana bağlı diğer kavramlar:

am *şimdi*	196	**am-na** *şimdi*	24
şag I *zaman, vakit*	71	**kajanga** *ne zaman, ne kadar sürede, ne zamana kadar*	22
soonda *sonra*	52	**erte** *erken*	16
çaa II *yeni, henüz*	38	**daartazında** *yarın, ertesi gün*	15
üye *vakit, zaman, süre*	28	**baştay** *önce*	12
daarta *yarın*	27	**elek**	10

şaanda *eskiden, önceden, çok önce* 10
murnay *önce* 8
şak I *saat* 8
öy *zaman* 7
çay II *zaman, vakit* 6
saat *geç, gecikme* 6
soŋnay *sonra, sonradan* 6
şagda *eskiden, önceden, çok önce* 6
biyee *eskiden, uzun zaman önce* 5
burungu *eski, kadim, önceki zaman* 5
kajaga *ne zaman, ne kadar sürede, ne zamana kadar* 5
kajan-çejen *ne zaman, ne kadar, ne kadar sürede* 5
murnap *önce* 5
biyeede *önce, önceden* 4
bodunda *süresinde, zarfında, içinde* 4
kajan *ne zaman* 4
murnunda *önceden, evvel* 4
dem II *az önce* 3
düün *dün* 3
ertengi-burungu *eskiden, önceden* 3
udatpaanda → *udavaanda* 3
ürde *önceden, uzun zaman önce* 3
bolçag *süre, müddet* 2
egiir 2
erte-burungu *eskiden, önceden* 2
udatkan-düdetken → *udavaanda* 2
udavaanda *az sonra, birazdan, hemen* 2
aan II *sonra, sonradan, daha sonra* 1
burun *eski, önceki (zaman)* 1
çap-çaa *yeni, henüz* 1
çookta *yakın zamanda, yakında* 1
daraazında *sonunda, sonra* 1
demin *demin, az önce* 1
düüngü *dünkü, düne ait olan* 1
egiirde 1
erte-burun *çok eskiden, uzun zaman önce* 1
murnadı *önce* 1
oray I *geç, geç kalmış* 1
ortan *ay ortası* 1
saat-doktaal *gecikme, geç kalma* 1
şaandakı *eski, eskidenki* 1
şagda-töögüde *eskiden* 1
şak-öy *zaman, vakit* 1
udatkan → *udavaanda* 1
ür *uzun süre, mesafe* 1
üüründe *süresince, zarfında* 1
üye-düpte *eskiden, eski zamanda* 1

3.1.1.1.3. Yeryüzü, yeryüzü şekilleri

çer *yer, yeryüzü* 510
hovu *bozkır, step* 133
daş *taş* 116
taŋdı *yüksek dağ, yüksek dağda ormanlık* 81
haya I *kaya* 69
tey *tepe* 54
dag *dağ* 49
art *geçit, dağ geçidi* 37
turug *kaya, kayalık yer, kayalık* 37
çalım *yalçın kaya* 34
kuy *mağara* 27
dovurak *toprak* 24
üt *delik, oyuk* 22
tamı *uçurum; derin çukur* 19
iy *yamaç* 18

çavıs *alçak, basık (yer)* 17
elezin *kum* 17
şöl *tarla, arazi; alan, meydan* 17
örtemçey *yeryüzü, dünya* 16
is *iz* 15
say *çakıl, say taşı* 14
haya-daş *kaya ve taş, taşlar* 13
arga-sayak *ormanlık dağ* 12
baalık *bel, belen* 9
dolagay *dağ başları, doruk, zirve* 9
kaşpal *boğaz, dağ boğazı* 9
beldir *kavşak* 8
dip *kıta, anakara; yer, yeryüzü* 8
kırlaŋ *sıradağ* 8
malgaş *çamur* 8
oran-delegey *yeryüzü, dünya* 8
orgu *düz, pürüzsüz (arazi)* 8
oy II *çukur* 8
höö-horum *taş yığını, höyük, taşlık yer* 6
kögey *büyük dağ* 6
alaak *ormanlık alanda açıklık* 5
çik *çukur, çukurluk* 5
çirgilçinnig *seraplı* 5
elezin-kum *kum* 5
kejiglig *geçitli* 5
majalıktıg *tepeli, yükseltili* 5
oy-çik *çukur, çukurluk, vadi* 5
sın II *yamaç, dağ yamacı* 5
taŋdılıg → *taŋdı* 5
tayga-taŋdı *yüksek dağ ve tayga ormanı* 5
ajıglıg *geçidi olan, geçitli* 4
kejig *geçit* 4
kum *kum* 4
meŋgi *buzul, buzullu/karlı zirve* 4
oŋgar *çukur, kuyu, çukurluk yer* 4
turug-haya *kayalık, kaya, kayalar* 4
çuŋgu *dağ yamacı* 3
daglıg *dağlık* 3
dölem-döstek *yüksek yer, tepe yer* 3
döŋgelik *tümsek* 3
kejig-çirig *geçit* 3
kır II *dağ sırası, sırt, yamaç* 3
agıy *mağara* 2
arga-sın *ormanlık yamaç, dağ* 2
çiriktig *geçitli, geçidi olan* 2
despek *düz ve yüksekçe yer, tepe* 2
dölem → *dölem-döstek* 2
döŋ *tümsek, tepecik* 2
döş *sırt, tepe (yer)* 2
dövünçük *alçak, basık yer* 2
el I *uçurum, yar* 2
elezinnig *kumlu, tozlu* 2
meŋgilig *buzullu, karlı* 2
oran-taŋdı *yeyüzü; yurt, vatan; tabiat, doğa* 2
oybak *delik, çukur* 2
özen *çukurluk* 2
şınaa *çukurluk, alçak yer* 2
ajıg II *geçit* 1
ajıg-çirik *geçit* 1
artçıgaş *küçük geçit* 1
art-sın *dağ geçidi, sırt, yamaç* 1
boom *uçurum, yar* 1
çalım-hayalıg → *çalım* 1
çer-delegey *yeryüzü, dünya* 1
çiktig *çukur, çukurluk* 1
daglıg-daştıg *dağlık, dağlarla kaplı yer* 1
daş-dovurak *taş toprak, taş ve toprak* 1
döŋ-döstek *yüksek yer, tepe,* 1

tepecik

döŋgeliktig *tümsek yer* 1
düŋge *tuzlak arazi* 1
düvüreŋ *tuzlak yer* 1
erik *kıyı, kenar, sahil* 1
haya-daştıg *kayalı taşlı, taşlık, kayalık* 1
hem-sın *nehir ve dağ; dağ sırasınca akan nehir* 1
horum-daş *taş yığını, taşlık, taşlar* 1
horumnug *taşlık, taşlı* 1
hörzün *toprak, zemin* 1
kojagar *tepe, zirve* 1
kujur *tuzlu arazi* 1
kum-say *kum ve çakıl taşları* 1
kurjag *kuşak; dağı çevreleyen kayaların oluşturduğu kuşak* 1
malgaştıg *çamurlu* 1
mortuk *tümsek, köstebek yuvası* 1
oŋgaça *kuyu, çukur* 1
oorga-tayga *dağ sırtı, tayga* 1
ortuluk *ada* 1
şölderlig *arazili, alanlı* 1

3.1.1.1.4. Sular, su kaynakları

hem *ırmak, nehir* 86
dalay *deniz* 63
sug *su*; *dere, ırmak, akarsu* 59
höl *göl* 17
kara-sug *dere, küçük akarsu* 15
suglug *sulu, suyu olan* 15
hölçük *gölcük, küçük göl* 13
bulak *pınar, bulak* 10
sarıg- sug *2. yaz suyu, bulanık su* 6
damırak *pınar, kaynak suyu* 5
arjaan *kaynak suyu* 4
damıraktıg → *damırak* 4
saarıg *sığ yer, sığlık* 2
arjaan-kuduk *kaynak suyu* 1
bulaktıg *pınarlı, bulaklı* 1
çaak III *nehrin kıyı kısımındaki buz tutmuş alan* 1
hemçigeş *küçük ırmak, akarsu* 1
sug-çar *su* 1
şalbaa *su birikintisi, gölet* 1

3.1.1.1.5. Bitkiler, bitki örtüsü ve bitkilerle ilgili unsurlar

tayga *tayga, tayga ormanı* 103
ıyaş *ağaç* 65
arga I *orman* 45
ot I *ot* 32
sıra *kuru ağaç, sırık* 28
agar-sandan *sandal ağacı* 21
haragan *çalılık, kara çalı* 14
taakpı *tütün* 13
dıt *melez ağacı* 12
çövüree *kabuk, ağaç kabuğu* 11
ırgay *tavşan elması, dağ muşmulası* 11
sigen *ot* 10
arıg I *orman* 9
buduk *dal, budak* 9
kaŋmıl *deve elması* 8
çeergen *yonga, çırpı* 7

çoçagay *kozalak* 7

ıyaştıg *ağaçlı, ağaçlık* 7

kart *kabuk* 7

terek *kavak ağacı* 7

buduktug *dallı, budaklı* 6

durgun *ince uzun ağaç* 6

öl *2. yaş, taze (bitki)* 6

kazılgannıg → *kazılgan* 5

os-çeergen *yerlere düşen ağaç ve yongalar* 5

terezin *yabani ot* 5

un *gövde* 5

ak-taraa *buğday* 4

ala-sandan *sandal ağacı* 4

argalıg I *ormanlık* 4

arıskan *kuru, kurumuş (ağaçlar, orman)* 4

ezim *orman, tayga* 4

ot-sigen *ot* 4

tal *söğüt* 4

artış-şaanak *ardıç* 3

çiŋge-taraa *darı* 3

haak *söğüt* 3

höveŋ *pamuk* 3

huraganday *çalılık* 3

köktüg *yeşillik, otluk (yer)* 3

söösken *çayır melikesi* 3

şırgay *sık, gür (orman)* 3

arga-ıyaş *orman, ağaçlar* 2

artış *ardıç* 2

çam *su üzerindeki çöp, süprüntü* 2

daya-söösken *hanımeli ve çayır melikesi* 2

hadıŋ *akağaç* 2

ıyaş-daş *ağaç* 2

kaŋgı *pelin, pelin otu* 2

kazılgan *taygada yetişen siyah yemişli bir bitki* 2

kılbış *bir tür çay bitkisi* 2

küzürüm *moloz, süprüntü, ağaçlardan düşen yaprakların oluşturduğu süprüntü* 2

meşke *tütün* 2

ottug I *otlu, otu olan* 2

öleŋnig *otlu, çimenli, yeşillik* 2

öleŋ-sigen *ot, otlar* 2

sandan *sandal ağacı* 2

şeŋne *şakayık çiçeği* 2

şıvık *çubuk, çalı çırpı* 2

taygalıg *taygalı, taygası olan* 2

uru *ur, tabaka* 2

agı *pelin otu, akpelin* 1

arbay-taraa *arpa* 1

arga-arıg *orman, ağaçlık, çalılık yer* 1

arga-daş *orman, ağaçlık, çalılık yerler* 1

arga-kaksak *ormanlık alan, ağaçlık sarp yamaç* 1

arıg-daş *orman, ormanlık yerler* 1

ay III *soğanlı bir tür bitki* 1

ayaŋ *orman açıklığı* 1

aza-börgü *deve elması* 1

bes *soğanlı bir bitki* 1

buduk-sadık *dal budak* 1

çaşpan *yabani ot, pelin otu* 1

çeçek *çiçek* 1

çeçek-çimis *çiçek ve yemişler* 1

çiirimey *filiz, sürgün* 1

dazıl-damır *ağacın kök, dal ve yaprakları* 1

dıtçık *melez ağacı, küçük melez ağacı* 1

dörgünek *ağaçlık alan, koru* 1

ezim-arga *orman, tayga* 1

havıktıg *kabuklu, kabuğu olan, badıç* 1

ıyaş-çeergen *odun, yonga* 1
kat III *yemiş, meyve* 1
kiçigene *kazayağı* 1
kök II *kök* 1
margaa *pelin, ak pelin* 1
ot-çeergen *ot, yonga* 1
ozaŋ *yıkılmış ağaç* 1
öl-çaş *yaş, taze, canlı (bitki)* 1
özek *öz, iç; ağacın gövdesi, içi* 1
şaanak *sibir ardıcı* 1
şet *iğne yapraklı ağaç fidanı* 1
şılba *söğüt kabuğu, ağaç dalı kabuğu* 1
taar-ottug *kurak, çorak bölgelere ait bitki* 1
tooruk *kozalak* 1
unnug *gövdeli, saplı* 1
üürgene *taneleri ve kökleri yenilebilen bir bitki* 1

3.1.1.1.6. Madenler, mineraller

aldın *altın* 147
demir *demir* 137
möŋgün *gümüş* 44
kaŋ I *çelik* 33
bolat *çelik* 15
hüler *bronz, tunç* 15
ças I *tombak* 12
hola *bakır* 12
hümüş *gümüş* 10
çıjır (aldın) *saf altın* 8
aldın-möŋgün *altın-gümüş* 7
kaŋ-bolat *çelik* 7
dus *tuz* 4
şoy *dökme demir* 4
çayır *nikel kaplamalı* 2
dustug *tuzlu* 2
aldın-hümüs *altın-gümüş* 1
çes *bakır* 1
demir-des *demir* 1
hömür *kömür* 1
kaŋ-demir *çelik ve demir* 1
korgulçun *kurşun* 1
kudumal *döküm* 1

3.1.1.1.7. Doğa olayları, çeşitli oluşlar ve bunlara bağlı unsurlar

doozun *toz* 34
ottug II. *ateşli, ateşi yanan* 23
kövük *köpük* 19
ış *is, duman* 18
hölege *gölge* 16
kurgag *kuru, kurumuş* 15
öl *1. yaş, ıslak* 15
çalbıraaş *alev* 14
çaŋnık *yıldırım* 14
hat *rüzgar* 14
hıraa *kırağı* 13
şalıŋ *çiy* 12
tuman *duman, sis* 12
hül *kül* 11
sırı *kıvılcım, çıngı* 11
salgın *hafif rüzgar* 10

dovurak-doozun *toz toprak, toz bulutu* 7
höölüg *kurumlu, isli* 7
çaaşkın *yağış* 6
doŋ I *don, donmuş, buz tutmuş* 6
hat-şuurgan *fırtına, tipi* 6
ças III *yağış* 5
şık *yaş, nem, ıslaklık* 5
dadarık *paslı, paslanmış* 4
dolu II *dolu* 4
doozunnug *tozlu* 4
doş *buz* 4
erig *eriyik, erimiş* 4
har I *kar* 4
kevig *kurumuş, kuru* 4
şıktıg *nemli* 4
çaştançı *kıvılcım* 3
hatçal *rüzgarlı* 3
şuurgan *kar fırtınası, tipi* 3
bustug *puslu, buharlı* 2
doozun-dovurak *toz toprak, toz bulutu* 2
ezin *esinti* 2
halap *afet, felaket* 2
hat-salgın *rüzgar* 2
hayım *girdap* 2
köstüg *közlü* 2
örteŋ *yanık, yanmış* 2
ört-halap *yangın ve afet, felaket* 2
salgın-hat *rüzgar* 2
sırılıg *kıvılcımlı* 2
üyer *sel, taşkın* 2
boraannıg *yağmurlu, yağışlı* 1
çalbıış *alev* 1
çalbııştıg *alevli, tutuşan* 1
ças-boraan *yağış ve fırtına boran* 1
çat-duman *pus duman, bulanık hava* 1
dolu-çaaşkın *dolu, yağış* 1
dolu-tuman *dolu ve sis, pus* 1
doştug *buzlu* 1
ezin-sırın *esinti* 1
halap-şuurgan *kar fırtınası, tipi, afet* 1
har-çaaşkın *kar* 1
har-şuurgan *kar fırtınası, tipi* 1
hat-halap *rüzgar, fırtına, afet* 1
hatkılaştır *rüzgar gibi* 1
hir *kir* 1
huyuk *yanık, yanmış, kül* 1
kızaŋnaaş *yıldırım* 1
kös *köz* 1
kövüktüg *köpüklü* 1
mözü *buz* 1
salgıngılaştır *rüzgar gibi* 1
sırındı *kıvılcım* 1

3.1.1.1.8. Yer-yön bildiren sözler

3.1.1.1.8.1. Coğrafi yönler:

barın *batı, batıdaki* 12
soŋgu *kuzey,kuzeydeki* 118
murnuu *güney, güneydeki* 31
çöön *doğu, doğudaki* 8
burungu~buruŋgu *güney, güneydeki* 3

3.1.1.1.8.2. Yer-yön bildiren diğer sözler:

kır I *yüzey, satıh; üst* 197
çük I *yön, taraf, cihet* 142
ijin (~işti) *iç, içe ait, içeri* 138
çartık *yarı, yarım; taraf, kısım, bir taraf* 116
ara *ara* 107
çige *doğru, düz, direkt* 100
ortu *orta* 95
üstüü *üst, üst kısım, üstteki* 73
kayda *nereye, nerede* 63
soo *son, arka, ardı, arkası* 59
adak *aşağı, aşağı kısım, alt* 57
aldıı *alt, alttaki, aşağıdaki* 55
kıdıg *kıyı, kenar, civar, etraf, çevre* 52
dedir *geri, ters, geriye doğru* 50
murnu *ön* 50
aldı II. *alt, altı, alt kısım* 49
kat I *kat* 48
tala *yan, taraf, yön* 48
kayıın *nereden* 39
örü *1. yukarı* 34
artı *ardı, arkası, gerisi* 32
baarı *ön, ön taraf; önü, karşısı* 32
çarıkı~çarıkkı *taraftaki, bir taraftaki* 32
kudu *1. aşağı, aşağı doğru* 32
dolgandır *etrafınca, çevresince* 26
dös *dip, kök, temel, taban* 25
ıŋay *öte, öteye, oraya* 24
aay I *yön, istikamet* 23
çan II *yan, taraf* 23
orta I *oraya, orada* 21
başkı I *ilk; ön, öndeki; güneydeki* 20
orun *yer, mahal, mevki* 20
beer *1. buraya, bu tarafa; 4. beriki, bu taraftaki* 19
ındı *öte, öteki taraf* 19
çarık *taraf, yan, yön* 18
haya II 18
kaynaar *nereye* 18
övür *güney, güney taraf* 18
udur *1. karşı* 18
arı II *dağın kuzey yamacı* 17
oŋ I *sağ (taraf)* 16
uju-bajı *uç baş, ucu başı* 16
ajırgı *atın sağ* 15
ınaar *oraya* 15
öttür *arasından, içinden* 15
kay ***1.*** *nereye, nerede.* 13
utkuy *karşı, karşı olarak* 13
ortaa *orta, ortası* 12
ug *yön, istikamet, doğrultu* 12
ündür 12
beti *taraf, yön* 11
uju-kıdıı *uç kıyı, uç bucak, ucu bucağı* 11
üstü *üst, yukarı, üzeri* 11
aar II *kuzey, kuzey taraf* 10
düp I *dip* 10
mees *dağın güneyi tarafı* 10
solagay *sol, soldaki* 10
soŋgaar *arkaya, geriye; kuzeye* 10
uş *uç* 10
deskindir *etrafınca, dolayınca, çevresinde* 9
alzı 8
daştın *dışarıda, dışarısı* 8
duş *karşı, karşı taraf* 8

öörü *yukarı, yukarı doğru* 8
burungaar *ileri, ileri doğru* 7
hajıı *kenar, kıyı, yan* 7
mında *buraya, burada* 7
azıg II *köşe* 6
kayaa *nereye, nerede* 6
öörü-kudu *yukarı aşağı* 6
tekpe *kertik, basamak* 6
attangı *ata binilen sol taraf* 5
daştı *dış, dışı, dış tarafı* 5
doorzu *dip, alt* 5
kıyıg *kıyı* 5
oytur *geri, arkaya doğru* 5
soo-murnu *arka ve ön* 5
talakı *taraf, taraftaki* 5
aldırtan *altından, altından doğru* 4
çıpşır *yanında, yanı başında* 4
tavak II *temel, kök, taban, dip* 4
tepkiiş *kertik, basamak* 4
aldıkı *alt, aşağı* 3
borta *burada* 3
çartıkı *taraftaki, bir taraftaki, yandaki* 3
daştıgaa *dışarı, dışarıya* 3
iştii *iç, içeri, içteki* 3
kayırtan *nereden* 3
murnuku *ön, öndeki* 3
oon-moon *oradan buradan, her taraftan* 3
öngük *taraf, yan, yamaç* 3
örü-kudu *yukarı ve aşağı* 3
ug-şig *yön, doğrultu, istikamet* 3
üstükü *üst, üstteki, yukarıdaki* 3
aay-dedir *öteye beriye, oraya buraya* 2
aldıı-üstüü *alt ve üst, alttaki ve üstteki* 2
aldı-üstü *alt ve üst, altı ve üstü* 2
betii *bu taraftaki, yanındaki, yakınındaki* 2
çergeleşkek *paralel, koşut, muvazi* 2
çip-çige *dosdoğru, direkt* 2
daştıkı *dış taraftaki, dış tarafındaki* 2
ege I. *baş, başlangıç, ilk* 2
ıŋay-beer *öte beri, oraya buraya* 2
işti-daştı *iç ve dış; içi ve dışı* 2
kedee *dağ tarafı* 2
koja *komşu, yanına, yanında* 2
köründür *yüzünü bir tarafa yönlendirerek, -e doğru* 2
olap *oradan, o taraftan* 2
söölgü *son, sondaki* 2
şig *yön, istikamet; yöneltim, yöneltme* 2
üstüürten *yukarıdan* 2
aakı *ön, öndeki, ön taraftaki* 1
adaandazı *alttaki, alt kısım* 1
aksı-murnu *giriş, giriş yeri* 1
argıy-ergiy *dört bir tarafta, her yerde, her tarafta* 1
arı-övür *kuzey ve güney; kuzey ve güney yamaçlar* 1
artıı *arkadaki, arkasındaki* 1
artındaa *arkadaki, arkasındaki* 1
başkılı *ilk, önceki, ilki* 1
buluŋ *köşe, yer, kısım* 1
çer-çer *her yerde* 1
çook-kavızı *yakın, civar, dolay* 1
daşkaar *dışarı, dışarıya* 1
daştıg *dışlı* 1
doorazından *yan tarafından, yanlamasına* 1
düptüg *dipli, dibi olan* 1
ıjık *rüzgar almayan taraf* 1
ındın-betin *ötesi berisi, her taraf* 1

kayda-çüde *nerede* 1

kedeer *kenara, öteye* 1

moortan *buradan* 1

oortan *oradan* 1

soŋguluu *son, sonuncusu, son olan, sonda olan* 1

söölü *son, sonu, ardı, arkası* 1

şoraan *dağın sar ve kayalık tarafı* 1

3.1.1.1.9. Hayvanlar

at I *at* 607

attıg I *atlı, atı olan* 92

teve *deve* 76

buura *erkek deve, buğra* 64

be I *kısrak* 57

ıt *köpek, it* 52

çılgı *yılkı* 51

inek *inek* 47

çavaa *tay* 43

kuş *kuş* 41

hoy *koyun* 37

şarı *öküz* 33

kiş *samur* 32

hartıga *doğan* 31

sürüg *sürü* 30

bogba *tay* 29

börü *kurt* 29

hunan *üç yaşındaki hayvan* 29

aŋ *yabani hayvan, av hayvanı, av* 27

buga *boğa* 27

kuskun *kuzgun* 27

ezir *kartal* 24

kodan II *tavşan* 24

kulun *kulun, tay* 24

kurt *kurt, kurtçuk* 21

sın *geyik, maral* 20

saaskan *saksağan* 18

buur *erkek mus geyiği* 17

emdik *huysuz, yabani, eğitilmemiş* 16

irt *iğdiş edilmiş koç* 16

ödürek *ördek* 15

at-höl *at, iş için kullanılan hayvan* 14

dilgi *tilki* 14

te *yaban keçisi* 14

kuu II *kuğu* 13

askır *aygır* 12

dönen *dört yaşındaki hayvan* 12

deeldigen *çaylak kuşu* 11

dorum *iki yaşında deve yavrusu* 11

adan *iğdiş edilmiş deve* 10

aŋ-meŋ *av hayvanları* 10

argar-koşkar *yabani koç* 10

kulunçak *tay, küçük tay* 10

mıygak *dişi geyik, maral* 10

çavaalıg *taylı, tayı olan* 9

sın-mıygak *geyik, maral* 9

uya *yuva* 9

çıraa *rahvan* 8

çuŋma *dağ keçisi* 8

kuja *koç* 8

örge *tarla faresi* 8

çılan *yılan* 7

kazıra *düve, dana* 7
kızır *kısır* 6
moldurga *dana, düve* 6
adıg I *ayı* 5
attıg-höldüg *atlı, atı olan* 5
bızaa *buzağı* 5
bugalaştır *boğa gibi* 5
enik *enik, köpek yavrusu* 5
kagjır-kara *vahşi, azgın, coşkun (buğra)* 5
kızırak *kısrak* 5
kuşkaş *küçük kuş* 5
küske *fare, sıçan* 5
par-arzılaŋ *kaplan ve aslan* 5
serge *teke* 5
şüürge *hücum, saldırı, yakalama, avlama (yırtıcı kuş için)* 5
uyalıg *yuvalı, yuvası olan* 5
açın ***(açın bora hartıga)*** *doğan, şahin türü kuş* 4
adıguuzun *hayvan, mal* 4
aŋgır *sarı ördek* 4
araatan *yırtıcı hayvan* 4
koşkar *koç* 4
morzuk *porsuk* 4
seekkileştir *sinek gibi* 4
tarbagan *dağ sıçanı* 4
tas-arı *yaban arısı* 4
te-çuŋma *yaban keçisi, dağ keçisi* 4
üŋgür *in, mağara, yuva* 4
üs II *vaşak* 4
adan-teve *iğdiş edilmiş deve* 3
aramak *cins, asil at* 3
arzılaŋ *arslan* 3
as *as, kakım* 3
balık-baylaŋ *balık, balıklar, balık sürüsü* 3
bıt *bit* 3
bogba-çavaa *tay, taylar* 3
bora-toolay *boz renkli tavşan* 3
bulan *mus (geyik)* 3
buuralaştır *buğra gibi* 3
eŋgin *dişi deve* 3
hayırakan *ayı* 3
irt-serge *iğdiş edilmiş koç ve keçi* 3
kas *kaz* 3
kımıskayak *karınca* 3
morzuktug *porsuklu* 3
örge-küske *fare, tarla faresi* 3
seek *sinek* 3
anay *oğlak, keçi yavrusu* 2
bodagan *deve yavrusu* 2
çaan *fil* 2
çaaş *uysal, sakin (at)* 2
çarı *erkek ren geyiği* 2
çılgılıg *yılkılı, yılkısı olan* 2
das *akbaba* 2
diiŋ *sincap* 2
elik *dişi karaca* 2
hovagan *kelebek* 2
hövee-huragan *benekli, alacalı (albinos) kuzu* 2
hülbüs *karaca, erkek karaca* 2
kurt-kımıskayak *kurtçuklar ve karıncalar* 2
sayak *rahvan, rahvan yürüme* 2
sırbık *sincap* 2
şiijek *kanarya* 2
adıg-hayırakan *ayı* 1
aldı-kiş *samur* 1
aŋ-araatan *av hayvanları, yabani ve yırtıcı hayvanlar* 1
arı I *arı* 1
arı-börü *yırtıcı, yabani hayvanlar* 1

askırlıg *aygırlı* 1
at-mal *at ve diğer evcil hayvanlar* 1
atkılaştır *at gibi* 1
barıs *pars* 1
bodagannıg *yavrusu olan deve* 1
bogbalıg *tayı olan* 1
bugagılaştır *boğa gibi* 1
bulannadı *mus gibi (→ bulan)* 1
çavaa-bogba *tay* 1
çeeren *ceren, ceylan* 1
çerlik *vahşi, yabani* 1
duruyaa *turna* 1
haynık *yak ve sığır kırması hayvan* 1
hençe *güzün doğan* 1
hıl-kurt *kurt, kurtçuk, böcek* 1
huna-serge *teke* 1
ımıraa *sivrisinek* 1
ınaa *yük hayvanı* 1
ıtkılaştır *it gibi, köpek gibi* 1
kaargan *karga* 1
kara-dilgi *gümüş renkli tilki, boz tilki* 1
koygun-toolay *tavşan, tavşanlar* 1
kurttug *kurtlu, böcekli* 1
maas *at sineği* 1
oglaa *ürkek, hızlı at* 1
öleşkin *dişi (it)* 1
öşkü *keçi* 1
saan-savaan *sağılacak inek; inek sağma* 1
saradak *bir yaşındaki geyik* 1
sug-çıraa *rahvan, rahvan gitme* 1
taan I *alaca karga* 1
toolay *tavşan* 1

3.1.1.1.10. Yaşam ve canlılarla ilgili sözler

3.1.1.1.10.1. Yaşam-ölüm, yaşamın çağları, canlılarla ilgili genel kavramlar:

er *1. er, erkek; yiğit, delikanlı; 3. erkek, erkek cinsi* 293
aşak *1. yaşlı erkek, ihtiyar* 261
amıtan *canlı, varlık* 61
çaş I *küçük, çocuk, yavru* 50
kırgan *ihtiyar, yaşlı* 36
anıyak *genç* 28
kıs *1. kız; 3.dişi* 28
harlıg *yaşında, yaşlı* 21
nazın *yaş, çağ* 17
amı-tın *can, canlılık, yaşam, hayat* 16
dirig *diri, canlı* 13
hereejen *kadın* 11
kuruyak *kadın* 9
nazı *yaş, çağ* 9
ölüg *ölü* 9
tınnıg *canlı, diri* 8
amı *can, yaşam, hayat* 5
har II *yaş* 5
nazılıg *yaşında, yaşlı* 5
hereejok *kadın, dişi* 4
amılıg *canlı, yaşayan* 3

çalı *genç, körpe* 3
çedişken *yetişkin* 3
ölüg-dirig *ölü-diri* 3
ölüm *ölüm* 3
amı-tınnıg *canlı, diri, yaşayan* 2
uşpa *çok yaşlı, ihtiyar* 2
amılıg-tınnıg *canlı, yaşayan* 1
kırgan-çönük *yaşlı, çok yaşlı* 1
köşkün *yaşlı, çok yaşlı* 1
nazınnıg *yaşında, yaşlı* 1
nazı-övüge *yaş, çağ* 1
şuvagançı *ihtiyar kadın* 1

3.1.1.1.10.2. Beden yapısı ve sağlık

3.1.1.1.10.2.1. Beden, beden yapısı:

baş *baş, kafa* 377
karak *göz* 133
hol *el, kol* 108
aas *ağız* 102
keş *deri* 93
söök *kemik* 79
hörek *göğüs* 67
han *kan* 53
kulak *kulak* 47
but *ayak* 45
et I *2. et; 3. beden, vücut* 45
karaktıg *gözlü, gözü olan* 44
oorga *omurga, sırt, arka* 40
bel *bel* 38
egin *omuz* 33
baştıg *başlı, başı olan* 31
kolduk *koltuk* 30
moyun *boyun* 28
çüstüg *eklemli* 23
baar *karaciğer; bağır* 21
havak *alın* 21
diş *diş* 20
dük *saç; tüy, kıl* 20
tınış *nefes, soluk* 20
üttüg-çarın *kalça kemiği* 20
çarın *kürek kemiği* 19
baldır *baldır* 18
aastıg *ağızlı* 17
davan *ayak, bacak* 17
hıl *kıl, tüy* 17
arın *yüz, çehre* 16
çırık I *ağız kenarı* 16
buttug *ayaklı* 15
dovuk *diz kapağı* 15
kajık *aşık, aşık kemiği* 15
azıg *azı, azı dişi* 14
düktüg *tüylü, saçlı, kıllı* 14
taagılıg *keçelenmiş* 14
davannıg *ayaklı, bacaklı* 13
dönjmek *uyluk, kalça* 13
emig *göğüs, meme* 13
çoda *bacak, incik* 12
çayaa *but* 10
çüs I *eklem, mafsal* 10
adış I *avuç* 9
azıglıg *azı dişi olan, azılı* 9
der *ter* 9
ergek *parmak* 9

erinnig *dudaklı* 9

taagı *keçeleşmiş saç ya da tüy/kıl topağı* 9

bıgın *böğür, yan* 8

çaaktıg *yanaklı* 8

çarınnıg *kürek kemiği olan* 8

çuduruk *yumruk* 8

dumçuk *burun* 8

hırın *karın* 8

hin *göbek, göbek bağı* 8

hoyun *koyun* 8

kurlak *bel* 8

ökpe *akciğer* 8

udurgu *ön dişler* 8

çan I *kürek kemiği* 7

karak çajı *gözyaşı* 7

een I: een et 7

eginnig *omuzlu* 7

ergektig *parmaklı, parmağı olan* 7

erin *dudak* 7

ökpe-çürek *akciğer ve yürek* 7

say-söök *kemikler, bütün kemikler* 7

arın-baş *yüz ve baş* 6

bel-kejik *bel* 6

bilek I *bilek* 6

çürek *yürek* 6

des *pıhtı, kan* 6

dis *diz* 6

diskek *diz* 6

durt-sınnıg *bedenli; boylu, uzunluğunda* 6

et-söök *et ve kemikler; beden, vücut* 6

han-çin *kan-dışkı* 6

mıyak *dışkı* 6

öktek *dışkı, pislik* 6

azıg-diş *azı dişi* 5

büürek *böbrek* 5

çilig *kemik iliği* 5

dıl *dil* 5

dorzuk *kalçanın alt kısmından* 5

eegi *kaburga kemiği, eğe* 5

et-han *beden, vücut* 5

hol-but *el ve ayak(lar)* 5

karak-kulak *gözler ve kulaklar* 5

köp-beldir *kuyruk sokumu, kuyruk sokumu kemiği* 5

kulaktıg *kulaklı, kulağı olan* 5

moyunnug *boyunlu* 5

salaa *parmak* 5

siir *sinir* 5

tas *kel, dazlak* 5

çavak *apış arası, perine* 4

dıldıg *dili olan* 4

durt-sın *beden, gövde* 4

holdug *kollu, kolu olan* 4

kastık *1. yanak; yular* 4

kırı *dirsek, dirsek yeri* 4

möçü *eller ve ayaklar* 4

sek *leş* 4

sirt *sırt* 4

söök-dayak *kemikler, bütün kemikler* 4

töş *döş, göğüs* 4

ulug-ergek *baş parmak* 4

aas-diş *ağız ve dişler* 3

davan-dayak *el ve ayak(lar)* 3

dıştig *dişli* 3

et-bot *beden, gövde, vücut* 3

havaktıg *alınlı* 3

iştig-saattıg *hamile* 3

işti-hırın *karın* 3

molduruk *atlas kemiği* 3

molduruktug → *molduruk* 3

nüür *yüz* 3

oorga-moyun *omurga ve boyun* 3

öjün *pazı, pazı kemiği* 3

sap *kanlı, irinli sıvı; sarımsı sızıntı* 3

saygıt *parmak ucu kemiği* 3

sidik *sidik, idrar* 3

toon: eegi toonu *kaburga eklemi* 3

aas-dıl *ağız, ağız ve dil* 2

aas-dumçuk *ağız ve burun* 2

bottug *bedenli, vücutlu* 2

çaak I *yanak* 2

çulçurgay *şakak* 2

dırgak *tırnak* 2

dırgaktıg *tırnaklı* 2

et-keş *et ve deri* 2

haaylıg *gagalı, burunlu* 2

hannıg *kanlı* 2

hindik *göbek* 2

hindiktig *göbekli; göbeği, göbekbağı olan* 2

hinnig → *hindiktig* 2

işti-baar *karın, iç* 2

kirbiktig *kirpikli, kaşlı* 2

küdük *uyluk* 2

maga-bot *beden, vücut* 2

muŋ-diş *yirmi yaş dişi* 2

oray II *başın en üstü, tepe* 2

öt *öd* 2

saattıg *gebe, hamile* 2

sın I *beden, gövde* 2

şara I *sümük* 2

şıray *çehre, yüz, görünüş* 2

tanak *burun kanadı* 2

aas-dıldıg 1

arınnıg *yüzlü, yüzü olan* 1

arın-şıray *yüz, çehre* 1

bıgınnıg *böğürlü, yanlı* 1

biçe-ergek *serçe parmak* 1

biçii-ergek *serçe parmak* 1

böskektig *göğüslü* 1

but-hol *ayak ve el* 1

çarınnıg-töştüg *kürek kemiği ve göğsü olan* 1

çin *dışkı, pislik* 1

çin-çannıg *dışkılı* 1

çinnig *dışkılı* 1

dovuk-dorzuk *diz ve kalçaya kadar olan üst kısmı* 1

dört-davan *eller ve ayaklar* 1

dört-dayak *eller ve ayaklar* 1

eegi-töş *kaburga ve göğüs* 1

ekti-moynu *omuz ve boyun* 1

ettig I *etli* 1

ettig-hannıg *etli kanlı; dolgun, yapılı* 1

han-damır *kan* 1

han-sap *kan-irin* 1

hanzıg *kansı* 1

helegey aa *anne sütü; ilk süt, ağız sütü* 1

hırınnıg *karınlı* 1

hokpa *sağrı, kuyruk sokumu* 1

hokpalday *sağrı, kuyruk sokumu* 1

hol-davan *eller ve ayaklar* 1

hol-kırı *el ve dirsek, kol* 1

kalbak-çarın *kürek kemiği* 1

kara-büürek *böbrek* 1

kirbik *kaş* 1

köksü *göğüs* 1

kujak *kucak* 1

maŋnay *alın* 1
mayık *ayak, ayak tabanı* 1
meŋ *ben* 1
meŋnig *benli* 1
mıyaktıg *dışkılı* 1
ök *gırtlak* 1
ökpe-hörek *akciğer ve göğüs* 1
ös-baar *atardamar ve karaciğer, bağır; iç organlar* 1
saptıg *irinli, irinli kanlı* 1
sınnıg *gövdeli, bedenli* 1
soŋgu II *plasenta* 1
şıŋgan *kas, adale* 1
şöyündü *bağırsak* 1
üre *tohum, sperm; tür, soy* 1
sudal-damır *nabız, damarlar* 1

Yalnızca hayvanlarla ilgili olanlar:

mıyıs *boynuz* 33
kuduruk *kuyruk* 26
mıyıstıg *boynuzlu* 22
saar I *sağrı* 13
duyug *toynak* 11
kuduruktug *kuyruklu* 9
mögen *hörgüç* 8
çalgın *kanat* 6
çüglüg *tüylü* 6
boos *gebe* 5
çalaalıg *yeleli* 5
çüg *tüy* 5
döŋgür *boynuzsuz ya da kısa boynuzlu* 5
çalgınnıg *kanatlı* 4
çel *yele* 4
uja I *kuyruk, uç, hayvanların geri kısmı, kıç* 3
çel-kuduruk *yele ve kuyruk* 3
ulug-hırın *işkembe, karın* 2
çimirlig *kanatlı* 2
saygırak *kırkbayır* 2
duyuglug *toynaklı* 1
dokpak *kulağı kesik* 1
çakpa *kanat* 1
çalaa *yele* 1
kondaalay *hayvanların arka kısmı, sağrı* 1
çalgın-çakpa *kanat* 1

3.1.1.1.10.2.2. Sağlık-hastalık-sakatlık

küş *güç* 35
şag II *güç, kuvvet, takat* 7
sogur *kör* 6
küştüg *güçlü* 5
mendi-çaagay *sağ, esen* 5
muçugur *tombul ve kırmızı yüz, beniz* 5
ezirik *esrik, sarhoş* 4
halın *ateş* 4
küş-küçülüg *güçlü, çok güçlü* 4
eleer *ayık, aklı başında* 3
küçü-şıdal *güç, kuvvet* 3
mendi *1. sağlık, esenlik* 3

soolbur *zayıf, zayıflamış, çökmüş* 3
şıdal *güç, kuvvet* 3
şıırak *güçlü, kuvvetli* 3
aarıg *hastalık* 2
argan *zayıf, güçsüz* 2
balıg *yara* 2
balıg-bışkın *yara* 2
çovag *yorgun, bitkin* 2
çönük *zayıf, güçsüz, dayanıksız* 2
küçülüg *güçlü* 2
küş-şıdal *güç, kuvvet* 2
küştüg-şıdaldıg *güçlü* 2
semis *semiz, besili, şişman* 2
sür-küçü *güç, büyük güç* 2
şıdaldıg *güçlü, kuvvetli* 2
şıdamıkkay *dayanıklılık, güç* 2
aarıg-kadık *hastalık-sağlık* 1
al-şag *güç kuvvet* 1
alıg-şaglıg *güçlü, gücü kuvveti yerinde, sağlam, sağlıklı* 1
askak *aksak* 1
dalgak *kendinden geçmiş* 1
darjı *yorgun, bitkin* 1
düley *sağır* 1
eremik *kısır* 1
halaŋgıy *esrik, kendinden geçmiş* 1
hömee-şadaa *semiz, şiş, iri* 1
kavı-sorbu *yara, yara yeri* 1
küçü *güç, kuvvet* 1
küçülüg-türülüg *güçlü* 1
küçü-şıdaldıg *güçlü, kuvvetli* 1
küştüg-küçüten *güçlü, kuvvetli, çok güçlü* 1
suvay *kısır* 1
sür-küçülüg *çok güçlü* 1
şüüleŋ *cılız, zayıf* 1
todug *tok* 1
todug-şıırak *güçlü, semiz* 1

3.1.1.1.10.3. Duygu, düşünce, irade, hareket

kaşpagay *çeviklik, atiklik* 27
konçug *2. korkunç; 5. güç, zor; 6. sevgili, çok bağlı* 26
uygu *uyku* 26
dürgen *çabuk, çabucak, hızlı,* 21
sagış *düşünce, niyet, kasıt* 21
belen *hazır* 19
amır *rahat, sukunet, dirlik, huzur, esenlik* 17
kıygı *çağırma, seslenme, nida* 15
berge *zor, güç* 14
doktaal *karar* 14
sagıştıg *herhangi bir niyeti, düşüncesi olan* 14
ugaan *akıl, zeka, anlayış* 14
şöleen *rahat, huzur* 13
höökü *zavallı, biçare* 11
amır-mendi *sağ, sağlıklı, esen, huzurlu* 10
doraan *hemen, derhâl* 10
maŋ *koşu, koşuş; hız; hızlı gidiş* 10
adaan *öç, intikam* 9
kışkı I *bağırma, çığlık* 9
çaylıg *boş, serbest; elden gelir, yapılabilir, mümkün* 8
çırgal *mutluluk, saadet* 8
düş I *düş* 8

büdüü *gizli gizli, gizlice* 7

dalaş *hızlı, acele, ivedi* 7

dezig *tutulmama, ele gelmeme, hız* 7

ıı *ağlama, sızlanma* 7

bodal-sagış *düşünce, fikir, niyet* 6

pat *zor, güç, zar zor, güçlükle* 6

sagış-setkil *duygu düşünce, ruh, niyet* 6

solun *ilginç, enteresan* 6

algı I *bağırma, bağırış, haykırma* 5

ayaar *yavaş yavaş, ağır ağır* 5

çorgaar *mağrur, gururlu bir şekilde* 5

dop-doraan *hemen, çabucak, hızlıca* 5

eptig *rahat, uygun* 5

serte: ***serte çok*** *aldırmadan, aldırmaksızın* 5

çargı *yargı, hüküm* 4

ırma *sabır, tahammül, dayanma* 4

sagış-hörek *düşünce, niyet; duygu ve düşünce* 4

aas-kejiktig *mutlu, mesut, bahtiyar, kutlu* 3

adaan-öjeen *kin, öç, intikam* 3

algı-kışkı *bağırma, haykırış* 3

bodal *düşünce, fikir* 3

darıy *hızlı, hızlıca* 3

et-çürek *kalp, yürek, gönül* 3

homudal *şikayet, sızlanma; acıma, üzülme* 3

höglüg *neşeli, şen* 3

hörek-çürek *yürek, gönül* 3

küzel *istek, arzu* 3

omak *neşeli, şen* 3

öjeen *öç, intikam* 3

setkil *duygu, düşünce, niyet* 3

soora *yanlışlıkla, hatayla* 3

şıjıktır *sinirle, öfkeyle* 3

şöleennig *rahat, huzurlu* 3

tura *arzu, istek, iştah; kibir, mağrurluk* 3

aas-kejik *mutluluk, saadet, talih* 2

aastıg-dıldıg *konuşabilen, konuşma kabiliyeti olan* 2

adaannıg *kini olan; coşkun, coşkulu* 2

aybı *rica, dilek* 2

baybaŋ *düşüncesiz, ihtiyatsız* 2

bildingir *açık, anlaşılır, bilinen* 2

dış *dinlenme* 2

düş-dül *düş, rüya; düşler, rüyalar* 2

düvü-dalaş *aceleyle, alelacele* 2

eleŋ-tendiŋ *sendeleyerek, yalpayarak, güçlükle* 2

hıg *öç, intikam* 2

hilinçek *eziyet, sıkıntı, ıstırap* 2

ıı-sıı *ağlama, sızlanma* 2

ındınnıg *hüzünlü, kederli* 2

işti-höŋnü *gönül, iç; duygu, düşünce* 2

kadıg *zor, güç* 2

korgunçug *korkunç* 2

oŋ II. *bilinç, şuur* 2

sançok *kötü, kötü durum* 2

setkil-sagış *duygu, düşünce, gönül* 2

şalaŋday *üzgün, müteessir, keyifsiz, rahatsız* 2

türegdel *sıkıntı, eziyet* 2

udavas *çabuk, süratli* 2

aar I *2. ağır, zor, güç* 1

ajık I *açık, aşikâr* 1

amır-şöleen *rahat, huzurlu* 1

atpaŋ-sogaŋ *zar zor, güçlükle* 1

avıral *kurtuluş, kurtulma; rahat, huzur* 1

bagaytır *zorlukla, güçlükle* 1

beletkel *hazırlama, hazırlanma* 1

bodaldıg *bir düşüncesi, niyeti olan* 1

budulçak *belirsiz, anlaşılmaz* 1

bujurgançıg *sinirlendirici, öfkelendirici* 1

buu-haa *hızlı, hızlıca, acele* 1

çaldıradı *güçlükle, zar zor* 1

çeme-halaa *sitemle* 1

çovulaŋnıg *zavallı, kederli* 1

çügürük *hız, hızlı, hızlı gitme* 1

daalık *dört nal, dört nala gitme* 1

dalaş-dolaş *aceleyle, alelacele* 1

darjaş-dorjaş *hiddetlenerek, kızgınlıkla* 1

devidençig-süreedençig *heyecanlı, telaşlı* 1

dırıjaş *hiddetli, öfkeli bir şekilde* 1

dıştıg *dinlenme* 1

doktar *engel, mânia* 1

doktar-moondak *engel, engeller, mâniler* 1

doraan-daaraan *hemen, derhâl, acele* 1

ejen *uygun, müsait, elverişli* 1

eleŋ-halaŋ *güçlükle, zar zor* 1

eree *işkence, eziyet, azap* 1

hilinçektig *eziyetli, sıkıntılı, acı* 1

homudançıg *üzüntü verici* 1

höŋnü I *gönül, istek, arzu* 1

höŋnü-tura *istek, arzu* 1

höönnüg-höönçok *isteksiz, gönüllü gönülsüz* 1

ılgal *fark, farklılık, ayrım* 1

ırlıg-şoorlug *neşeli, sevinçli* 1

ıyaŋgılıg *acıklı, dokunaklı* 1

işti-hörek *duygu, düşünce* 1

işti-sagış *duygu, düşünce, niyet* 1

katkı *gülme, gülüş* 1

kavıŋgır *hızlı, hızlıca yapma* 1

kejee II *zor, güç* 1

kıjık *yerme, söylenme, sövme* 1

kılıktıg *öfkeli, hiddetli* 1

kiçeengeylig *dikkatli, ihtiyatlı* 1

kijigileştir *kişi gibi, insan gibi* 1

küzeldig *istekli, arzulu* 1

moondak *engel, zorluk* 1

muŋgak *üzücü, keder verici, kederli* 1

oojum *yavaş, ağır, sakin, yavaşça* 1

öçük *ifade* 1

öjeen-adaannıg *kinli, kini olan, intikam almak isteyen* 1

öjeennig *kinli, kini olan, intikam almak isteyen* 1

öneezin *bilerek, kasten, bile bile* 1

öörüşkülüg *neşeli, sevinçli bir şekilde* 1

öörüşkülüg-bayırlıg *çok sevinçli, neşeli, sevinçli bir şekilde* 1

öş *öç, kin* 1

öştekteeş *öfkelenme, kinlenme* 1

sagış-çürek *niyet, düşünce, kasıt* 1

sezinçig *kuşkulu, şüpheli* 1

seziniş *korkma, çekinme* 1

soruk *arzu, istek, irade* 1

sögedektey *diz üzerinde (oturmak)* 1

sürgee *takipçi, takip eden, izleyen* 1

sürgüül *takipçi, takip eden, izleyen* 1

şalıp *hız, sürat, çeviklik* 1

tamçıktıg *rahat, sakin, mutlu, huzurlu* 1

tavaar *ağır, sakin, yavaşça* 1

tudug *tutuş* 1

udaan-çırgal *mutluluk, saadet, baht* 1

ugaannıg *akıllı, zeki, kavrayışlı* 1

utkuul *karşılama* 1

uygulug *uykulu* 1

3.1.1.1.10.4. Duyular, duyularla ilgili kavramlar

kadıg *katı, sert* 63
çiŋ II *koyu, yoğun (çay).* 32
karaŋgı *karanlık* 29
daaş *gürültü, ses* 23
izig *sıcak* 23
çımçak *yumuşak* 19
ıt *ses, gürültü* 17
sook *soğuk* 17
amdannıg *lezzetli, güzel, hoş* 12
çırık II *ışıklı, aydınlık* 10
çıt *koku* 8
hoyug *yumuşak, ince; koyu, yoğun; iyi, hoş* 8
ajıg I *acı, ekşi* 7
etsig *etsi, lezzetli* 7
hereldig *parlak, ışıltılı* 7
kıpsınçıg *nahoş, keskin, tiz (ses)* 7
çılıg *ılık* 5
ün *ses* 5
ıttıg *sesli, gürültülü* 4
köskü *keskin, iyi gören (göz); açık görünen* 4
münzüg *lezzetli* 4
çıdıg *çürük, bozuk, kokmuş* 3
deŋ-duŋ *belli belirsiz, hayal meyal* 3
izig-sook *sıcak ve soğuk* 3
seriin *serin* 3
çılındı *ılıklık, ılık hava* 2
çırıktıg-çılçıktıg *aydınlık, parlak* 2
ış-çıt *is, koku* 2
sorlug *parlak, canlı* 2
şinçilig *görünüşlü, suretli* 2
ajırgançıg *acı, ekşi* 1
arjaŋ-korjaŋ *koyu, sert (içki)* 1
bazım *basım, basma, dokunma* 1
çaŋgı *yankı* 1
çemzig *lezzetli* 1
çılbay *ılık* 1
çılıg-çımçak *sıcak ve yumuşak* 1
çırıtkılıg *parlak, aydınlık, ışıklı* 1
çiŋgir *parlak* 1
daaştıg *sesli, gürültülü* 1
eŋge-doŋga *soğuk, çok soğuk* 1
herel *ışık, ışın, parıltı* 1
ıt-daaş *gürültü, patırtı, ses* 1
ıt-şimeen *gürültü, patırtı, ses* 1
körülge *görme, görüş* 1
münçüg *lezzetli* 1
ot-herel *ışık, parıltı* 1
öŋgür-çaraş *parlak, güzel* 1
sergemçi *parlaklık* 1
soodug *soğutma, soğuma* 1
şimeen *gürültü* 1

3.1.1.1.11. Varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler

3.1.1.1.11.1. Renkler:

kara *kara, siyah* 635
sarıg *sarı* 254
ak *ak, beyaz* 241
kızıl *kızıl* 104
bora *gri, kır, boz* 65
kök *mavi, gök* 65

ala *ala, alaca* 49

kuu I *gri, boz; ağarmış; kurumuş* 43

sarıg-şokar *alaca sarı* 27

kara-şokar *ala, alaca, alacalı* 21

şilgi *kızıl sarı* 19

sara *sarımsı donlu (at)* 10

kaldar *üzerinde kızıl-sarı renkler olan koyu, siyah renkli* 9

sarala *sarı ve ala renkli* 9

öle-bula *kır rengi olan ala, alacalı (at)* 8

şokar*karışık, alaca, ala renkli* 8

hoor I *konur, açık doru* 7

kula *kula* 7

öŋ I *renk* 7

aldın-ala *altın rekli ve alacalı* 6

aldın-sarala *altın sarı renkli, altın sarısı* 6

çüzün-baazın *alaca, çeşitli renklerde* 6

hüreŋ *kahverengi* 6

ereen-şokar *çeşitli renklerde, karışık, alaca, alacalı bulacalı* 5

kıskıl *kızıl* 5

ala-bula *çeşitli renklerde, alacalı, alaca bulaca* 3

çüzün *renk, tüy rengi* 3

hoor-sarıg *konur, açık doru* 3

kızıl-şokar *kızıl renkli ve alacalı* 3

öle *kır, kır renkli* 3

aldın-kara *altın ve kara renkli* 2

buurul *kır renkli, ağarmış, boz* 2

kaşka *beyaz, ak* 2

kızıl-şilgi *parlak kızıl renkli, sarı-kızıl tonlu* 2

oy III *koyu gri* 2

öŋgür *renkli, parlak* 2

sagaan *beyaz* 2

ak-kır *kır, kır renkli* 1

ak-kızıl *gül rengi, açık kızıl* 1

ala-kara *alacalı siyahlı* 1

ala-kök *kır renkli, alacalı* 1

alalıg *alacalı, alalı* 1

aldın-kızıl *altın kızıl renkli* 1

aldın-sarıg *altın sarı renkli, altın sarısı* 1

çüzünnüg *renkli, bir renkte olan* 1

ereen *alaca, ala* 1

ereen-ala *ala, alaca, alacalı* 1

hola-kara *kızıl-kara, alacalı* 1

hola-sarıg *kızıl sarı, parlak sarı* 1

hüreŋ-kızıl *koyu kırmızı* 1

hürgül *boz* 1

kır III *kır, kır renkli* 1

kızıl-sarıg *kızıl sarı, kızılımsı sarı* 1

nogaan *yeşil* 1

öle-bulalıg *alacalı, alaca renkli* 1

öŋnüg *renkli, herhangi bir renkte olan* 1

3.1.1.1.11.2. Biçim, dış görünüş, fiziksel özellik bildiren sözler:

kalçaa *coşkun, taşkın, azgın (deniz)* 21

dörbelçin *kare, dört köşe, kare şeklinde* 19

kurug *boş, bomboş* 18

baraan I *görüntü, görünüş, siluet* 17

kalbak *düz, geniş, yassı* 17

bis II *kesici aletlerin keskin tarafı* 16

hos *boş, boşluk; boş, serbest, boşta* 16

adır I *çift, çift olan; çatal; ayrı* 15

bistig *keskin, sivri, kesici* 15

kakpak *sarkık, sarkmış* 14

koŋguraa *topak, yuvarlak, küre* 12

borbak *yuvarlak, toparlak* 11

kadır *dik, sarp, yalçın* 10

çiŋge *ince* 9

dürzü *görüntü, görünüş, suret* 9

kalçan *sakar, lekeli, benekli* 9

dokulçak *yuvarlak, daire şeklinde* 8

baraan-saraan *silüetler,belirli belirsiz şeyler* 6

deski *düz* 6

suuk *sıvı, akışkan* 6

kılın *kalın* 5

çart *sağlam* 4

çoon *kalın* 4

ergi *eski* 4

hevirlig *biçimli, görünüşlü* 4

hey-hoozun *2. boş, içi boş, oyuk.* 4

kertik *kertik* 4

üttüg *delikli, oyuklu* 4

arıg II *temiz* 3

çalaŋ *katışıksız, saf* 3

dörbelçinnep *dört köşe,dörtgen şeklinde* 3

mozaga *büyük ve yassı, yuvarlak* 3

oytagar *eğri, bükük, arkaya doğru eğilmiş* 3

süür *sivri* 3

çirik *yarık, çentik, kertik* 2

dolgay *eğri, bükülmüş* 2

haajılıg *şeritli* 2

kalbaş *yassı, yatay* 2

kırlıg *kenarlı, köşeli* 2

mokulçak *yuvarlak* 2

şagjagar *çatallanmış, çatal çatal, dallı* 2

taŋnıg *lekeli, benekli* 2

tig *dikiş yeri, dikiş, iz* 2

üçügen-çanaaş *çırılçıplak* 2

üjeg *düz, geniş* 2

üzük *ayrı, ayrık* 2

baraannıg *silüetli* 1

bıjıg *sağlam, dayanıklı* 1

böödey *küçük ve koni şekilli (çadır)* 1

büdüştüg *görünümlü, görünüşlü* 1

çanagaş *çıplak* 1

çarıktıg *yarıklı* 1

çıpşınçak *yapışkan* 1

çuga *zayıf, güçsüz, yetersiz* 1

damçıgır *eski, eskimiş, yıpranmış* 1

daspılıg *köşeli* 1

dazagar *ayakları üzerinde,bacaklarının arası açık* 1

dıdık *delik* 1

dolgak *kıvrım, büküm, halka* 1

dögey *kör, küt, keskin olmayan* 1

dürzü-hevir *görünüş, suret* 1

dürzü-türü *görünüş, suret* 1

elençi *eski, eskimiş, yıpranmış* 1

eŋmek *eğik, bükük* 1

evegen-çanagaş *çıplak, çırılçıplak* 1

haalgaktıg 1

halırgay *ince, incecik* 1

hooçun *eski* 1

hovuldug *oluk, ark gibi şekilde olan, yarık, yarıklı* 1

huvulug *özellikli, yaradılışlı* 1

hül-dalgan *tozlaşmış, un ufak olmuş* 1

kaŋ-kadık *çelik gibi; sağlam, güçlü* 1

kapsırlıg *köşeli* 1

köstee *çatal, çift* 1

par *sağlam, sert* 1

sıgık *katmanlı, tabakalı, kat kat* 1

sınık-mınık *kırık, kırılmış* 1

sıyık-sayık *kırık, kırık dökük* 1

şımıraş *alçak, basık* 1

şiş *şiş, sivri* 1

tarbıl *seyrek, gür olmayan* 1

tepkiiştig 1

uyan *kuvvetsiz, zayıf* 1

üzük-booluk *kalın, kabarık, kalınlaşmış* 1

3.1.1.1.11.3. Tarz-durum bildiren sözler:

hap II 252

kıldır *olarak, o şekilde* 212

mındıg *böyle* 166

ındıg *öyle, böyle* 138

harın *gerçekten, kesinlikle, öyle* 67

kançap *nasıl* 50

kadı *birlikte, beraber* 41

ınçap *öyle* 33

katap *tekrar, yeniden* 32

ınça *öyle* 28

ulaştır *aralıksız, mütemadiyen, durmadan* 23

dömey *aynı, benzer* 20

çokka+*sız olarak anlamında zarflar yapar* 17

dal *tam, tam da* 17

duy *kapayarak, örterek, görülmeyecek şekilde* 17

kayın *nasıl* 17

heveer *aynı, eskisi gibi, her zaman olduğu gibi* 16

şınap-la *gerçekten, hakikaten* 15

ıgıy-dıgıy *sımsıkı, sıkıca* 14

hap-şak *şiddetli, hızlı, aniden* 11

çaaskaan *yalnız, tek, yalnız başına* 10

mınçap *böyle, bu şekilde* 10

oluy-soluy *üst üste; art arda; sırayla* 10

avıy-şavıy *çapraz, çapraz olarak* 9

dize 9

doora *enine, yatay, yatay olarak* 9

mınçaar *böyle* 9

ınçaar *öyle* 8

kançaar *nasıl* 8

şınap *gerçekten, hakikaten* 8

kadıg *sert; şiddetli, hızlı* 7

şında-la *gerçekten, hakikaten* 7

tak *sağlam, berk, sıkı* 7

ulay *arka arkaya, art arda, birbiri ardına* 7

bo-la *2. birden, ansızın; 3. sürekli, devamlı olarak* 6

doŋgaytı *yüzüstü, yüzükoyun; doyanan kadar; tümüyle, eksiksiz olarak* 6

katay *birlikte, beraber; aynı anda, aynı zamanda* 6

aŋgı *ayrı, başka, farklı* 5

çaygaar *kendiliğinden, tabiî, tabiî olarak* 5

aa II *hızlıca* 4

aa-çaza *şiddetle, hızlıca* 4

biriktir *birlikte, bir olarak, bir arada* 4

çaa II *1. yeni* 4

çüzün-bürün *çeşitli, çeşit çeşit, türlü* 4

ergildir *dolanarak, dolaşarak; döndürerek, çevirerek; kez, defa* 4

erttir *mütemadiyen, devamlı, sürekli olarak* 4

hep-henerten *aniden, birdenbire, apansızın* 4

ajıt *görülmez, gözle görünmez, gizli, saklanmış* 3

ınçaldır *öyle* 3

çüzün-bürü *çeşitli, türlü* 2

daamay *yavaş, ağır* 2

doŋgaytır *yüzüstü, yüzükoyun* 2
ergildir-dolgandır *döne döne, döne dolaşa* 2
henerten *ansızın, aniden, birdenbire* 2
kançangaş *birden, ansızın* 2
kattaştır *art arda, sırayla* 2
kezeede *her zaman, daima* 2
maşpaytı *yassı olarak, genişçe, yayılarak* 2
öy II *tam, uygun* 2
sürüştür *birbiri arkasına, ardı ardına* 2
şuuştur *art arda, arka arkaya, birbiri ardından* 2
turguzu *ayakta (tutarak, durdurarak)* 2
üzüktel çok *aralıksız, durmadan, sürekli olarak* 2
aa-hoo *amansızca, birden* 1
aay II *düz, doğru; düzenli* 1
agıy-dıgıy *sımsıkı, sıkıca* 1
alıy-şalıy *sırayla, arka arkaya* 1
aŋgaytı *genişçe, ardına kadar* 1
aŋgaytır *genişçe, ardına kadar* 1
aram-saar *belirsiz, belirsiz bir vaziyette* 1
bööldeş *kuşaksız, kuşaksız olarak* 1
çugaajok *kesinlikle, mutlaka, elbette* 1
çüül-bürü *muhtelif, çeşitli* 1
dalaş-dakpış *hızlı, sık, sık sık (nefes)* 1
dort *düz, doğru* 1
dört-dayaktadır *dört ayak üzerinde* 1
egiştedir *nefesini keserek, çok hızlı* 1
eliy-seliy *sırayla, peş peşe, nöbetleşe* 1
haaldır *sıkı, sıkıca, sımsıkı* 1
hakpaŋayndır *hızlıca, hızlı bir şekilde* **hap II** 1
ılgın *hızlı, çevik* 1
ıyak *iyice, sağlamca, tam, tamı tamına* 1
kajıkkılaştır *aşık kemiği gibi (atmak, atılmak)* 1
kajıktalıp *hızlı, hızlı bir şekilde; atılan aşık kemiği gibi hızlı* 1
kançaar-daa *nasıl, nasıl da* 1
katap-katap *tekrar tekrar, yeniden* 1
kedirildir *ansızın, birden bire* 1
maşpaytır *yassı olarak, genişçe, yayılarak* 1
oluy-şavıy *üst üste* 1
ozal *yavaş, ağır* 1
soora-saara *öyle böyle* 1
şuut *tam, doğrudan, direkt* 1
taanda *sahiden, gerçekten* 1
törümel *doğuştan* 1
tuldur *sıkıca, iyice* 1
udur-dedir *karşılıklı olarak* 1
uuştur-şuuştur *art arda, arka arkaya, birbiri ardından* 1
ürgülçü *sürekli, aralıksız* 1
üy-balay *düzensiz, nizamsız* 1
üyen-balay *düzensiz, nizamsız* 1
yanzı-bürü *çeşit çeşit, çeşitli, değişik şekillerde* 1

3.1.1.1.11.4. Miktar, ölçü, derece bildiren sözler:

ulug *büyük* 225
baza *3.* yine, tekrar, daha 154
çaŋgıs *tek, bir, yalnız* 108
kulaş *kulaç* 58
höy *çok, pek çok, fazla* 46
uzun *uzun* 46

konçug *1. çok, fazla* 44
çerle *büsbütün, tamamıyla, tamamen* 37
eŋ *en* 37
am-daa *daha, daha da* 31
ırak *ırak, uzak* 30
bedik *büyük, yüksek* 28
biçe *küçük* 22
kara-çaŋgıs *tek, bir, yalnız* 20
artık *artık, fazla, çok* 19
kaş *kaç, ne kadar* 17
ovaa *yığın, küme* 17
çejege *ne kadar* 16
karış *karış, karış büyüklüğünde* 16
kıska *kısa* 16
biçii *küçük, ufak* 15
çook *yakın* 15
ama 13
aray *hafiften, birazcık* 13
deŋ *denk, eşit* 13
çejenge *ne kadar* 11
kezik *yarım, yarı* 11
çoldak *kısa* 10
delgem *geniş, engin* 10
sır *tam, bütün, büsbütün, tamamıyla* 9
büdün *bütün, tüm* 8
deŋge *denk, denk olarak* 8
doldur *dolu, tam dolu, dolu olarak* 8
ilig *parmak ölçüsü* 8
aajok *çok, pek, fazla* 7
büdünge *bütün, bütün olarak* 7
kuspak *kucak, bir kucak* 7
oraay *kez, defa* 7
udaa *defa, kere* 7
ulam *daha, daha da* 7
aŋgaygan-kaŋgaygan *çok büyük* 6
dam *daha, daha da* 6
hölbeŋ *geniş, büyük* 6
ınça-mınça *şöyle böyle, biraz, şu kadar* 6
ırak-uzak *ırak, uzak* 6
mırıŋay *büsbütün, tamamıyla* 6
pak *yudum* 6
taan II *çok, pek* 6
çeje *ne kadar* 5
çelgiy *sığ, derin olmayan* 5
dıka *çok, çok fazla; güçlü, şiddetli bir şeklide* 5
elbek *bol, bereketli; çok* 5
kadır *3. çok, çok fazla, çok sayıda* 5
okta *bütün, büsbütün, tamamıyla* 5
ulug-biçe *büyük-küçük* 5
uzak *uzak* 5
arıldır *büsbütün, tamamıyla* 4
biçe-biçe *küçük küçük* 4
çüm *tüm, bütün* 4
dakpır *defa, kere* 4
ege II *büsbütün, tamamen, sadece* 4
hanı *derin* 4
kezek *grup, bölük* 4
kizirt *çok, fazla, çok sayıda* 4
kozurt *çok, çok fazla* 4
öndür-bedik *çok büyük, ulu* 4
argay-horgay *çok büyük* 3
bölük *bölük, grup* 3
deŋneştir *denk, denk olarak, eşit olarak* 3
dep-deŋge *denk olarak, eşit olarak* 3
durttug *boylu, uzunluğunda* 3
eveeş-biçe *az, biraz* 3
ırak-çook *uzak, yakın* 3

köŋgüs *bütünüyle, tamamıyla* 3
kövey *çok* 3
küstük *dizden ayağa kadar olan uzunluğu ifade eden ölçü* 3
maga II *bütün, tüm* 3
saya-tüme *çok, pek çok, binlerce* 3
ugdunmas *çok, fazla, çok fazla* 3
adıgır *büyük, çok büyük* 2
aŋgaygan *çok büyük* 2
artık-duduu *fazla ya da noksan, ne fazla ne noksan* 2
attıg II *çok, aşırı derecede* 2
bir-daa *büsbütün, tamamıyla* 2
bir-iyi *bir iki; çok değil* 2
çaglaa *sığ, derin olmayan* 2
dep-deŋ *denk, eşit* 2
dolu I *dolu, çok* 2
durt *boy, uzunluk* 2
emge-hayaajok *pek çok, sayısız* 2
emin erttir 2
hemçeeldig *belirli bir ölçüde,* 2
hölçok *çok, fazla* 2
ıdık-tülük *1. yüksek dereceli, şiddetli* 2
karartı *tümüyle, tamamıyla* 2
kozurgay *çok, çok fazla* 2
köŋgeyti *bitene kadar, tamamıyla* 2
muŋnug *az* 2
öylüg *ölçülü, belli bir ölçüde* 2
saarzık *tek, tek parça, çift olmayan* 2
saŋ I *tam, büsbütün* 2
şaar *uzak, uçsuz bucaksız* 2
şala *biraz, azıcık* 2
şuvuşkan *sıra, dizi, katar* 2
toŋ *çok, fazla, aşırı, aşırı derecede* 2
tudum *tutam, avuç* 2
aar I *ağır* 1
aayjok *çok* 1
arıldır-aştaldır *büsbütün, tamamıyla, tamamen* 1
arzagar *büyük* 1
arzaytı-merzeyti *yeterince, yeteri kadar; çokça* 1
baraa *çok, pek* 1
beti-dize *en az, en azından* 1
çıgıı *yaklaşık, hemen hemen* 1
çık 1
çiik *hafif, yeğni* 1
döŋgeytir *tamamen, sonuna kadar* 1
dös-dögee *bitmez, tükenmez, son bulmaz* 1
egeertinmes *bitmez, tükenmez* 1
emeeş *az, biraz* 1
emgejok *pek çok, sayısız* 1
eŋdere *çok* 1
handır *iyice, yeterince, çok miktarda* 1
hemçeel *ölçek, ölçü* 1
hemçeg-huusaa *süre, müddet, mesafe* 1
hire-hire *zaman zaman, biraz* 1
ıradır *daha, daha da, daha fazla* 1
kap *tam, tamamen* 1
kaş-kaş *kaç, ne kadar* 1
keçim *sekizde bir* 1
kizirgey *çok, çok fazla* 1
kojalandır *yakın, yaklaşık* 1
koştandır *yakın, yaklaşık* 1
köŋgeytir *bitene kadar, tamamıyla* 1
mör I *defa, kez, kere* 1
muŋçok *sayısız, çok fazla* 1
oyaara *büsbütün, tamamıyla* 1
öndür *büyük, çok büyük, ulu* 1
ötkün *çok, çok sayıda (mal, hayvanlar)* 1
söóm *karış* 1

şaŋ-deŋ *miktar, ölçü, seviye, denklik* 1

şoluk *dar, küçük, sığ; yetersiz* 1

şoolug *çok değil* 1

şöybek *uzunca* 1

telgilig *büyük, geniş* 1

tereŋ *derin* 1

tönmes-batpas *sonsuz, bitmez* 1

tülük *en yüksek derece* 1

3.1.1.1.12. Yansıma sözler

çiveş	12	**sert**	3	**çım-sırt**	1
dırbaş	11	**sogaş**	3	**çoldaş-taldaş**	1
sirt II	9	**aazadaş**	2	**dendiş**	1
çıjırt	7	**bojaş**	2	**dıŋzış**	1
çıldırşak	7	**dars-dirs**	2	**doyt**	1
çırıtkılaş	7	**hak**	2	**döp**	1
kıy	7	**hop**	2	**halaş**	1
kuyt	7	**ıyıŋ-kıyaŋ**	2	**hok**	1
sayt	7	**imir-amır**	2	**hölürt**	1
bılgı	5	**kıymış**	2	**ıldırtılaş**	1
kaŋgırt	5	**kızaş-dars**	2	**ıyt-ayt**	1
kızaş	5	**kovaş**	2	**karbaş**	1
dap	4	**köŋgürt**	2	**kayırt**	1
egliş	4	**şayıt**	2	**kazırt**	1
hölbeş	4	**aŋgaş**	1	**mırs**	1
kılçaş	4	**atpaş**	1	**sııyt**	1
çalt	3	**bışkı**	1	**şıgırt**	1
hak-hok	3	**borbaş**	1	**şıvıraş-şıvıraş**	1
karaş	3	**çança**	1	**şimçeş**	1
karbaş-kurbaş	3	**çargırt**	1		
kıŋgırt	3	**çık-çak**	1		

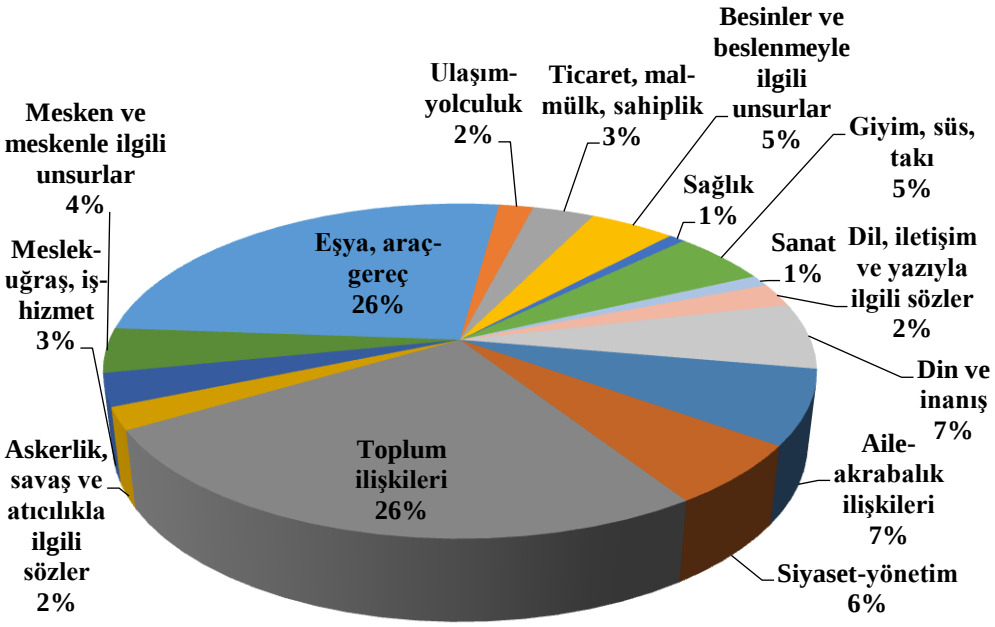
3.1.1.2. Toplum Yaşamıyla İlgili Sözler

Bu bölümdeki sözlerin alt başlıklara göre dağılımı şöyledir:

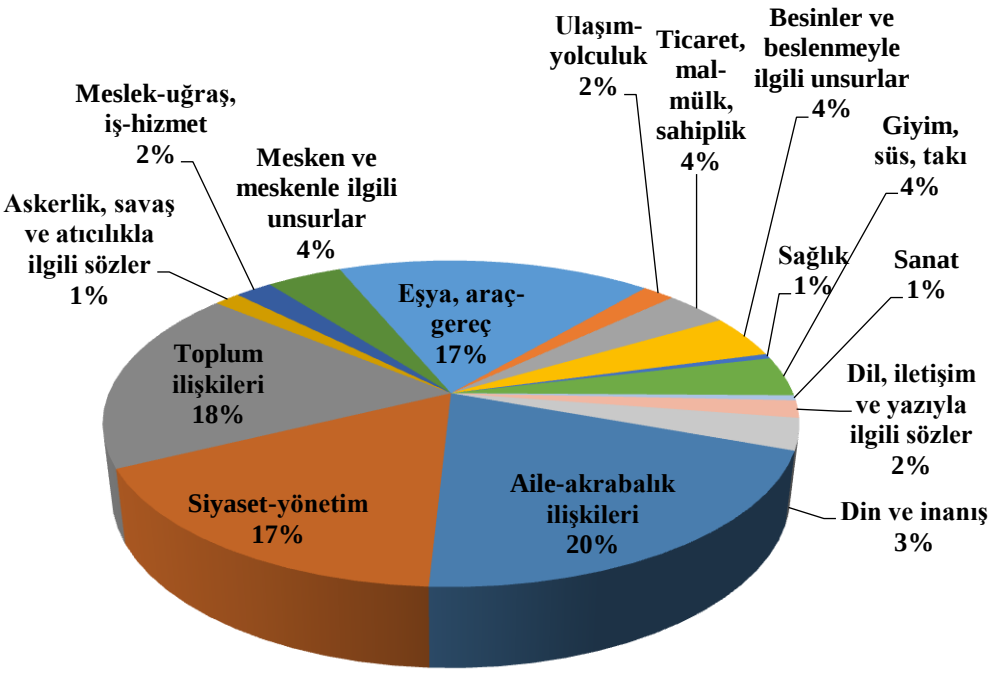
Tema Adı	Madde başı sayısı	Sıklık sayısı
Aile-akrabalık ilişkileri	73	2155
Siyaset-yönetim	60	1794
Toplum ilişkileri	261	1947
Askerlik, savaş ve atıcılıkla ilgili sözler	22	154
Meslek-uğraş, iş-hizmet	32	220
Mesken ve meskenle ilgili unsurlar	44	444
Eşya, araç-gereç	264	1854
Ulaşım-yolculuk	19	191
Ticaret, mal-mülk, sahiplik	34	373
Besinler ve beslenmeyle ilgili unsurlar	47	455
Sağlık	9	51
Giyim, süs, takı	53	417
Sanat	11	54
Dil, iletişim ve yazıyla ilgili sözler	23	183
Din ve inanış	65	331
TOPLAM	1017	10.623

Madde başı ve sıklık sayılarına göre bu temaların oranları şu şekildedir:

Madde başı sayısına göre alt temaların oranları:



Sıklık sayısına göre alt temaların oranları:



Madde sayısı bakımından "eşya, ara-gereç" ve "toplum ilişkileri" temalarının birbirine eşit oranda ön planda olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle söz çeşitliliğinin en çok olduğu temalar bu iki temadır. Sözcük sıklığı bakımından ise

tablo değişmektedir. "Aile-akrabalık ilişkileri" ilk sırada olmak üzere, "toplum ilişkileri", "siyaset-yönetim" ve "eşya, araç-gereç"le ilgili sözler birbirlerine yakın oranlarda en çok sözcüğün kullanıldığı temalardır. Günlük kullanımlarının yanı sıra, eşyaların ve nesnelerin toplum yaşamında ve anlatılardaki simgesel anlamları da (Lvova 2013: 21; 229) bu kullanım miktarında etkilidir. Şu ifadeler de, yukarıda sayılan temaların birbirleriyle olan ilişkilerini dünya görüşü bağlamında ortaya koymaktadır: "Günlük kullanım eşyaları, geleneksel yaşam tarzı ve dünya görüşleri hakkında bilgi taşıyan öğelerdir. İnsanların çadırda yerleşimi, farklı akraba ve yaşıtlara karşı davranış biçimleri, misafirin karşılanması ve benzer birçok kural, sonuç itibarıyla dünyayı algılama biçimi ile ilgilidir" (Lvova 2013: 21).

Bu tema genelinde en çok kullanılan sözler şunlardır:

haan	754	kadın	159	eş	111
ool	726	aal	148	et I	111
ög	192	kaday	135	oran	111
mal	190	ok I	129	möge	107
ada	186	urug	119	ara-albatı	101
eki	160	alışkı	114		

Yukarıda 100 ve üzeri sıklığa sahip sözler yer almaktadır. *haan* ve *ool* sözcükleri, diğerlerinden büyük farkla ilk sıradadır. Bu sözlerin metinlerde kahramanları temsil ediyor olması, onların adlarının yerine kullanılması sıklık miktarını arttırmıştır. Han'lar ve genç oğullar destanlardaki en önemli kahramanlardır. *ög, aal, oran* gibi sözlerin ilk sıralarda bulunması ev ve yerleşimle ilgili unsurların önemini göstermektedir. Üst sıralarda yer alan *mal* "mal, hayvanlar" sözü de hayvanların toplumun yaşamındaki önemini göstermektedir. Hayvancılık bugün de Tuva toplumunun en önemli geçim kaynağıdır. Destanlarda birçok yerde bu mal varlığının önemi kendini göstermektedir.

Bu bölümde sıklık bakımından en fazla söz "aile-akrabalık ilişkileri" bölümünde bulunmaktadır. Yukarıda en yüksek sıklığa sahip sözler arasında da *ada, ool, kadın, kaday, urug, alışkı* gibi bu temalara ait sözler yer almaktadır.

Bir değer yargısı ifade eden eki "iyi" bu bölümde en sık kullanılan sözlerdir. Bu da anlatıların olumlu özelliklere yönelik değerleri aktarma fonksiyonu bakımından dikkat çekicidir. *möge* "kahraman, yiğit, pehlivan" sözü de yine bu sıradan sayılabilecek bir unsurdur.

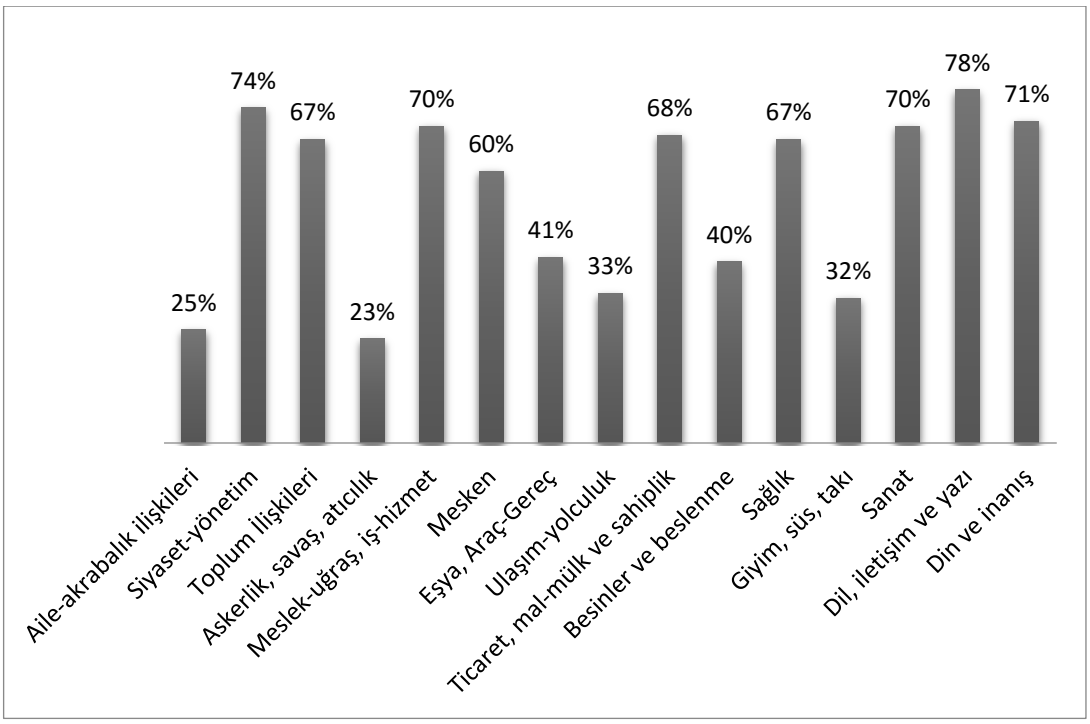
Birer kahramanlık anlatısı olan bu destanlarda en sık kullanılan sözlerden biri de *ok*'tur. Metinlerde kahramanın silahı, kuşamı en önemli unsurlar olarak pek çok yerde karşımıza çıkmaktadır. Bu unsurlar, yüksek sıklıktaki sözler arasında yer almaktadır.

Aşağıda, yukarıdaki sözcüklere ek olarak sıklık bakımından bu temadaki ilk 50 sözü oluşturan öğeler yer almaktadır.

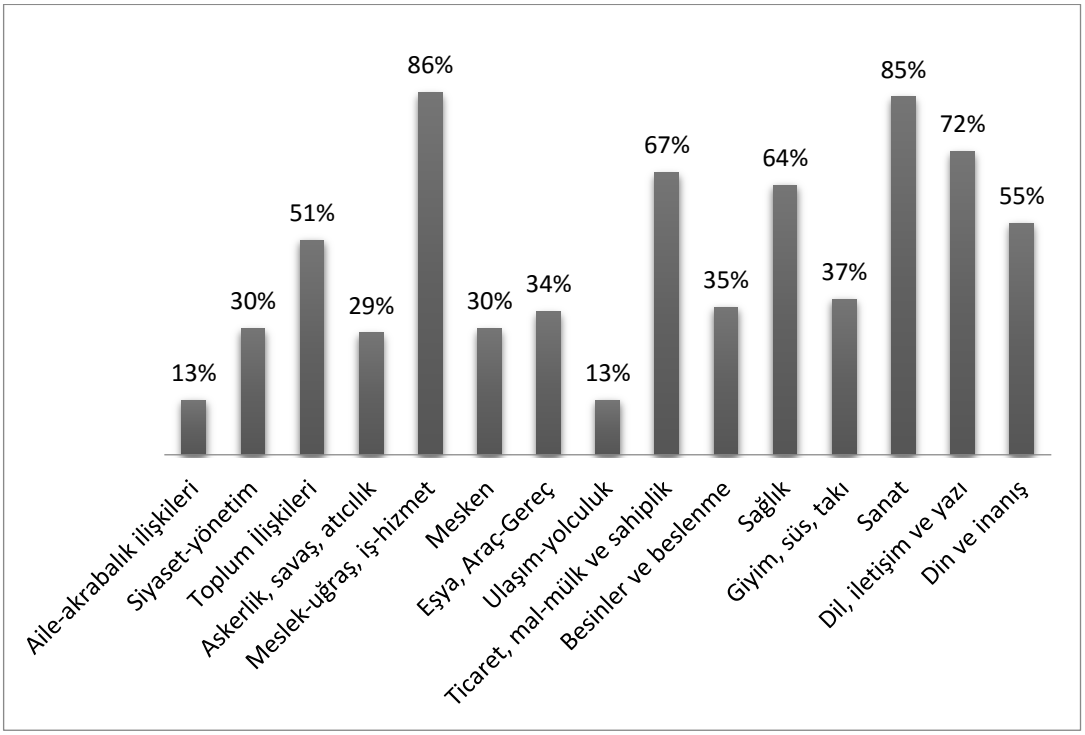
akı	99	et II	60	çurt	50
kulugur	97	örgee	58	ezer	50
duŋma	92	aal-çurt	56	ejik	46
bagay	90	maadır	56	baglaaş	45
ça I	90	şay	56	ava	43
kat II	90	küjür	55	möörey	42
at II	82	şivişkin	55	torgu	42
ot II	77	çaagay	53	ok-çemzek	41
iye	73	ire	52	sak	41
hanıg-karalıg	63	aş-çem	51	şiree	41
çon	62	çoruk	51		

Moğolca alıntılarla ilgili olarak bu bölümdeki sonuçlar şu şekildedir:

Madde başı sayılarına göre Moğolca alıntılar:



Sıklık sayılarına göre Moğolca alıntılar:



Toplum yaşamıyla ilgili alıntı sözlerin, "evren, zaman ve tabiatla ilgili sözler"e göre daha yüksek bir oranda olduğuna bu bölümün başında değinilmişti. Madde başı sayısına göre verilen yukarıdaki grafikten, temaların büyük bir kısmında Moğolca kökenli sözlerin daha yüksek oranda olduğu görülmektedir. Buna göre alıntı sayısının nispeten sınırlı kaldığı alanlar ise; "aile-akrabalık ilişkileri", "askerlik, savaş, atıcılık", "giyim, süs, takı" ve "ulaşım, yolculuk" temalarıdır. Yüzyıllarca aynı kültür dairesinde ve yönetim altında yaşamış olan iki toplumun yaşayış özelliklerinin dile etki etmemesi beklenemez. Bu bakımdan, etkilenmenin bu yoğunluğuna karşın hangi alanlara yönelik söz varlığında alıntılamanın sınırlı seviyede kaldığı daha dikkat çekici bir sonuç olmaktadır.

Madde başı sayısı bakımından Moğolca sözlerin oranı yüksek olmakla birlikte, sıklık sayılarına göre oran daha düşüktür. Sıklık oranlarının en yüksek olduğu bölümler; "meslek, uğraş, iş, hizmet", "sanat", "dil, iletişim ve yazı", "ticaret, mal mülk ve sahiplik", "din ve inanış" gibi toplumların en çok iletişimde bulunmalarını gerektiren alanlara yönelik sözleri içermektedir.

3.1.1.2.1. Aile-akrabalık ilişkileri:

ool *oğul, evlat; genç erkek, delikanlı* 726

ada *baba, ata* 186

kaday *kadın, eş, zevce;büyük, yaşlı kadın* 135

urug *çocuk, evlat; kız, kız çocuk* 119

alışkı *kardeş(ler)* 114

akı *ağabey* 99

duŋma *küçük kardeş* 92

kat II (~katı) *kaynata* 90

iye *anne* 73

ire *dede, büyükbaba; ihtiyar, yaşlı kişi (yaşlı kişilere saygı amacıyla hitap şekli)* 52

ava *anne* 43

ada-iye *anne ve baba* 40

adaşkı *baba ve oğul (çocuklar)* 38

açay *baba (hitap), babacığım* 37

irey → *ire; koca, aile reisi, ailedeki en yaşlı kişi* 30

avay *anne, annecik* 28

kelin *gelin* 25

küdee *güveyi* 25

açı-üre *soy, nesil, kuşak; sonraki nesil* 24

aça *baba, ata* 15

kuda *dünür* 10

töl *yavru, çocuk, döl* 10

oolak *küçük oğul, genç oğlan* 9

heymer *en küçük çocuk* 8

kudagay *dünür* 8

ooldug *oğullu, oğlu olan* 8

baldır-beejek *küçük oğlan, oğul* 6

kat-iye *kaynana, zevcenin annesi* 6

akıy *ağabey (hitap)* 5

ha *ağabey* 5

kada *kadın, eş, zevce; büyük, yaşlı kadın* 5

kıs *2. kız çocuk* 5

töldüg *yavrulu, yavrusu olan* 5

uruglug *çocuklu, çocuğu olan* 5

çestey *enişte (hitap)* 4

ajı-töl *çoluk çocuk, evlat, sonraki nesil, soy* 3

alışkı-şanışkı *kardeş ve kuzenler, akrabalar* 3

çaava *yenge* 3

er *2*. *koca, eş* 3

olçalıg *çocuklu, evlatlı; yeni doğan çocuğu olan* 3

ösküs-çaŋgıs *öksüz* 3

törel *akraba* 3

ada-ögbe *atalar, ecdat* 2

ajı-töldüg *çoluk çocuğu olan, soylu, nesilli* 2

aşak *2. koca, eş* 2

aşak-kaday *karı koca* 2

çeen *yeğen* 2

eşpi *kadın, eş* 2

ha-duŋma *kardeş* 2

iyelig *anneli, annesi olan* 2

iyeşki *anne ve oğul, anne ve oğul ikisi* 2

ösküs-çavıs *öksüz* 2

töreldig *akraba* 2

ugba *abla* 2

uktug *asıllı, nesilli, soylu* 2

açı-duŋmalıg *kardeşli, kardeşi olan* 1

açı-üye *soy, nesil; sonraki kuşak,sonraki devir* 1

ada-iyelig *anne ve babası olan* 1

adalıg *babası, atası olan* 1

adalışkı *baba ve oğul* 1

akılıg *ağabeyli, ağabeyi olan* 1

beg-kunçug *kaynata-kaynana* 1

çaavay *yenge (hitap)* 1

çeŋge *yenge* 1

çeste *enişte* 1

daaylıg *dayısı olan* 1

kadaylıg *kadını,eşi olan;* 1

katılışkı *kaynata ve güveyi* 1

ortun *ortanca* 1

ösküs *öksüz* 1

urug-darıg *çoluk çocuk, çocuklar* 1

üre-töl *soy, nesil, soy sop* 1

ürezin *tohum; soy, nesil* 1

3.1.1.2.2. Siyaset-Yönetim

3.1.1.2.2.1. Devlet, vatan, yurt ve yerleşim birimleriyle ilgili kavramlar:

aal *oba;bir ya da birkaç çadırdan oluşup ağıllarıyla birlikte insanların birlikte yaşadıkları yerleşim birimi* 148

oran *yurt, memleket* 111

aal-çurt *oba, memleket; yaşanılan, ikamet edilen yer* 56

çurt *yurt, ülke, memleket* 50

koda-hüree *şehir ve tapınak* 28

aal-oran *ev, yurt, ikamet edilen yer* 23

çer-çurt *yer yurt, yurt, memleket* 22

kürü *devlet* 20

çurttug *yurtlu, yurdu olan, bir yerde yaşayan* 12

koda-süme *şehir, kasaba;şehir ve tapınak* 11

kojuun *bölge, mıntıka* 11

oran-çurt *yurt, ülke, memleket* 10

aal-kodan *oba, yurt; yaşanılan, ikamet edilen yer* 5

aal-çurttug *obası, yurdu olan* 3

kıdıg-kızıgaar *kıyı, sınır* 3

kür *devlet, ülke, toplum* 3

ödek *ağıl* 3

koda *yerleşim yeri, kasaba, köy; yerleşim yeri ve tapınak* 2

koda-hooray *yerleşim yeri, kasaba, köy* 2

aal-aymak *oba, obalar* 1

kızıgaar *sınır, hudut* 1

ködee *köy* 1

oran-çurttug *yurdu, memleketi olan* 1

oran-turlag *yurt, memleket* 1

ödek-honaş *ağıl, oba* 1

3.1.1.2.2.2. Yöneticiler, bürokrasi:

haan *han, kağan* 754

kadın *kadın, hanın eşi, hatun* 159

beglig *beyli, beyi olan* 8

beg *bey* 7

kadınnıg *kadınlı; kadını, eşi olan* 5

düjümet *memur, bürokrat* 4

haannıg *hanlı, hanı olan* 4

sayıt *bakan* 2

3.1.1.2.2.3. Yönetimle ilgili yerler:

örgee *otağ, saray, han gibi yüce kişilerin çadırı* 58
örgeelig *otağlı, saraylı* 2
ordu *saray* 1
ordu-süme *saray-tapınak* 1
ög-örgee *çadır, yurt, saray; yüksek dereceli kişilerin çadırı* 1

3.1.1.2.2.4. Halk, toplumsal-siyasal gruplar:

ara-albatı *uyruk, teba, halk* 101
çon *halk, ulus* 62
albatı *bir devlete ya da kişiye bağlı kimse, tebaa, uyruk* 19
arga-çon *insanlar, halk, topluluk* 3
düp II *insanlar, halk* 3
aymak *oymak, boy, kabile* 2
karaçal *sıradan kişi, avam* 2
arat-çon *işçiler, emekçiler; halk, ulus* 1
artı-horaa *(bir kişiye tabi olan) insanlar, halk, topluluk* 1

3.1.1.2.2.5. Yönetimle ilgili kavramlar:

düjülge *taht* 14
çarlık *emir, buyruk* 13
töre *töre; yönetim, rejim, devlet* 12
çar *duyuru, ilan* 6
odagalıg *rütbeli, nişanlı* 4
olbuk-düjülge *halı taht, keçe taht* 4
şuulgan *toplantı* 3
çarlal *duyuru, ilan* 2
çiŋzelig *nişanlı, rütbeli* 2
taŋmalıg *damgalı* 2
dujaal *emir, buyruk* 1
düjülgelig *tahtlı, tahtı olan* 1
hooylu *kanun, yasa, kural* 1

3.1.1.2.3. Toplum ilişkileri

3.1.1.2.3.1. Sporlar, oyunlar, yarışlar:

möörey *yarış, yarışma* 42
adaan-möörey *yarış, yarışma, düello* 35
çarış *yarış* 13
adış-çarış *atışma, yarışma* 12
hüreş *güreş* 10
adıg-tudug *atış, yarış* 9
oyun *oyun; yarış, müsabaka* 8
adıg-çarış *atış, yarış* 4
degee *2. güreşte çelme, bağdalama* 3
sayzanak *çocukların oyun oynarken yaptıkları taş yığını yapı* 2
şüülde *birincilik* 2
adaan-mööreylig *yarış eden, düello yapan* 1
adaan-oyun *yarış, yarışma, müsabaka* 1
degeelig *çelmeli, bağdalamalı* 1
devig *peşrev* 1

oyun-adaan *oyun, yarış, atışma* 1

oyun-katkılıg *oyunlu eğlenceli* 1

3.1.1.2.3.2. Değerler, değer yargıları ve bunlara bağlı unsurlar:

eki *iyi* 160

möge *yiğit, pehlivan, güreşçi* 107

kulugur *alçak, serseri, düzenbaz* 97

bagay *kötü, fena, istenilen nitelikte olmayan* 90

hannıg-karalıg *zalim, gaddar, kana susamış* 63

maadır *bahadır, kahraman* 56

küjür *zavallı, acınacak* 55

çaagay *güzel, hoş* 53

eres *cesur, yiğit* 35

bak *kötü, fena* 33

şın *gerçek, doğru* 29

çoor *gerek, lüzumlu; gereksiz* 22

konçug *3. yiğit, cesur, gözü pek; 4.çok iyi, çok güzel* 20

eker-erlik *cesur, yiğit, delikanlı* 18

eker *yiğit, cesur* 16

çöp *doğru, gerçek* 15

hey I *boş, gereksiz, faydasız* 15

ujurlug *gerekli, zorunlu* 15

doşkun *acımasız, sert, gaddar* 14

yozulug*gereğince, gerektiği gibi, uygun olarak* 14

horannıg *zararlı, kötü fena* 13

kajır *korkunç, dehşet verici, acımasız* 13

magalıg *görkemli, ihtişamlı, muhteşem* 13

çaraş *güzel, hoş* 10

hamaançok *ilgisiz, alakasız,* 9

şıraylıg *güzel, şirin, hoş* 9

aajı-çaŋ *karakter, huy, mizaç, seciye* 8

anaa *sıradan, olağan, vasat, normal* 8

aaylıg *mümkün, uygun, olur* 7

açıtı *hayırlı, iyi* 7

arga-süme *öğüt, nasihat* 7

kadıg *sert, acımasız* 7

karalıg *güvenilmez* 7

taptıg *uygun, elverişli* 7

avıgay *saygıdeğer, hürmetli kişi; bay, bey, efendi* 6

çaŋ *huy, seciye, karakter* 6

dündügür *sert, acımasız, korkunç* 6

eres-erlik *cesur, yiğit, mert* 6

okpan-çikpen *yiğit, cesur* 6

aas-daŋgırak *ant, yemin* 5

ayannıg *güzel, iyi, hoş* 5

çööleŋ-çaagay *sakin, uysal, yumuşak huylu; güler yüzle, samimiyetle, içtenlikle* 5

daŋgırak *ant, yemin, söz* 5

deere *iyi, daha iyi, en iyi* 5

eki-bak *iyi kötü* 5

ergelig *şefkatli, müşfik, sevecen* 5

hayıralıg *kıymetli, değerli, sevgili* 5

hortan *sinsi, hain, hilekar* 5

kadıg-doşkun *sert, acımasız, gaddar* 5

mün I *doğru, gerçek* 5

taarıştır *uygun, uygun olarak, uygun bir şekilde* 5

taarjır *uygun, yaraşır, layık* 5

us *usta, mahir* 5

çögençig *yetersiz; güvenilmez* 4

çööleŋ-çımçak *sakin, uysal,* 4

hündü *saygı, hürmet* 4

kaygal *yiğit, cesur* 4

kaygamçık *olağanüstü, ilginç, şaşılacak* 4

öŋnüg-çüstüg *meşhur, şanlı, sanlı olağanüstü* 4

şoru II *suç, kabahat, hata* 4

yambı *ayrıcalık, imtiyaz, özel ilgi* 4

doruun *iyi, oldukça iyi, yeterli* 3

hayıraldıg *iyi, kıymetli, değerli* 3

herekçok *gereksiz* 3

herektig *gerekli, lüzumlu* 3

kaas *güzel, süslü, şık, hoş* 3

kaas-çaraş *güzel, hoş; çeşitli* 3

kadıg-berge *sert, acımasız, gaddar* 3

maga *görkemli, ihtişamlı şey;* 3

orlan-eres *atak, yiğit* 3

ortumak *orta, orta dereceli* 3

şımbay *iyi, oldukça iyi, pek güzel* 3

ap *hile, kurnazlık, ikiyüzlülük* 2

arıg-çaagay *iyi, güzel, hoş* 2

ayan-şinçi *güzel, uygun, iyi* 2

baa *ceza* 2

bujar *kötü, fena* 2

çaŋnıg *karakterli, herhangi bir karakter özelliğine sahip olan* 2

çarjınçıg *kötü, aşağılık* 2

çayaannıg *yetenekli, kabiliyetli* 2

çıgaan 2

çöptüg *doğru, gerçek* 2

çüdek *çirkin, kötü, tiksindirici, bayağı* 2

dora I *kötü, daha kötü, daha fena* 2

duza *yardım, fayda* 2

ergim *aziz, sevgili, kıymetli* 2

erlik 2

ertem-şidilig *bilgili, bilgili ve sihirli, bilgi ve hüner sahibi, nitelikli* 2

halançı *sert, acımasız, gaddar* 2

hey-hoozun *1. boş, gereksiz* 2

horam *uygun, elverişli* 2

kaygamçıktıg *ilginç, acayip,* 2

mege *yalan, hile* 2

mergen *atıcı* 2

orta II *normal, sıradan; iyi* 2

süme *öğüt, nasihat* 2

şever *mahir, uz, hünerli* 2

şoru I *takdire şayan, güzel* 2

tenek *çılgın, coşkun* 2

uran *mahir, usta* 2

uran-şever *mahir, usta* 2

yadaraan-çüdereen *yoksul, sefil, pis* 2

aajı *karakter, huy, mizaç, seciye* 1

aay-baştıg *sıradışı, alışıldık olmayan* 1

adaargançıg *gıpta edilecek, imrenilecek* 1

ajık II *menfaat, fayda, yarar* 1

aldar *ün, şan, şöhret* 1

aldar-at *ad; ün, şan, itibar* 1

amı-daŋgırak *söz, ant, yemin* 1

ançıg *hoş olmayan, rahatsız edici, nahoş* 1

aptıg *hilekar, sinsi, kurnaz* 1

argalıg II *kurnaz* 1

argalıg-duzalıg *faydalı, yardımcı* 1

at-çol *ad, san, ün, nam* 1

attıg-aldarlıg *ünlü, şanlı* 1

avıyaastıg *ikiyüzlü, riyakâr* 1

bakka *kötü, fena, kötü bir şekilde* 1

bayırlıg *hoş, iyi, güzel* 1

biliglig *bilgili* 1

çeskinçig *pis, tiksindirici, iğrenç* 1

çıgaan-daŋgırak *söz, yemin* 1

çip *oyun, hile, tuzak* 1

çiptig *hileli, yalanlı* 1

çolbuŋ *yaramaz, serseri* 1

çoralıg-sıyaaptıg *açgözlü* 1

çugaa-soottug *konuşkan, hoşsohbet* 1

çüdek-çadak *kötü, pis, tiksindirici* 1

deedi *daha üstün, daha iyi* 1

deeji *bir şeyin en iyisi* 1

didim *cesur, gözü pek, yiğit* 1

düjük *ihtiyaç, gerek, lüzum; fayda* 1

eldeptig *tuhaf, garip, acayip* 1

eres-ertem *kabiliyet, beceri, maharet* 1

erestig *cesur, yiğit, gözü pek* 1

ergen-bolgan *gereksiz, boş* 1

er-hey *yiğit, gözü pek* 1

ertem *bilgi* 1

ertem-bilig *bilgi* 1

ertem-biliglig *bilgili* 1

ertem-şidi *bilgi, beceri, özellik, bilgi* 1

erzig *yiğit, cesur* 1

evileŋ-çövüleŋ *nazikçe, kibarca* 1

halançıg *sert, acımasız, gaddar* 1

haram *cimri* 1

hayıra *merhamet, bağışlama, ihsan, iyilik* 1

hayıraan *yazık, acınası* 1

hora *zarar, ziyan* 1

horagannıg *zararlı, kötü, fena* 1

horan-hordan *kötülük, fenalık* 1

hörlüg *güzel, güzel görünüşlü, güzel yapılı* 1

hündülel *saygı, hürmet* 1

ılaptıg-şınnıg *doğru, gerçek* 1

kajar *zeki, akıllı, deneyimli* 1

kalçaaraan *serseri, taşkın* 1

kalçaaraan-ulaaraan *sert, acımasız, gaddar* 1

karjı-doşkun *gaddar, acımasız* 1

kayı-hamaançok *özensizce, gelişigüzel* 1

keergençig *acınacak, zavallı* 1

kem *kusur, kabahat, eksiklik* 1

kem-hora *zarar, ziyan, kötülük, yanlış* 1

kevin-herekçok *gereksiz* 1

kıjırgançıg *pis, kötü, aşağılık* 1

kıpsınçıg-çarjınçıg *acınacak, zavallı* 1

melegey *akılsız, aptal, budala* 1

möge-şıırak *yiğit, güçlü, çok güçlü* 1

muŋgaş-mugulay *ahmak, budala, akılsız* 1

omaktıg *yiğit, cesur* 1

oor *hırsız, hırsızlık* 1

orlan *cesur, atak* 1

orlan-şovaa *atak, cesur* 1

ovaa-şovaa *çevik, atik, cesur, yiğit* 1

ömek-duza *yardım* 1

öskelig *sıradışı, acayip, garip, tuhaf* 1

şaŋnal *ödül, mükafat* 1

şınnıg *gerçek, doğru* 1

şugul *kendine hâkim olamayan, azgın* 1

taarımçalıg *uygun, elverişli* 1

tenek-deerey *aptal, budala, şımarık* 1

tenek-munak *şımarık, yaramaz* 1

tergiin *mükemmel, fevkalâde, pek iyi* 1

tudungur *becerikli, usta, ustaca, çevik* 1

türümekey *zorba, yağmacı, acımasız* 1

ujuŋgan *fena, kötü* 1

üzesküüleŋ *çok güzel* 1

3.1.1.2.3.3. Toplumsal ilişkilere dayalı diğer unsurlar:

eş *arkadaş, yoldaş, dost* 111

at II *ad, isim* 82

at-şola *ad, lakap, ad san* 22

çagıg *talimat; buyruk; nasihat* 20

öŋ-tala *eş, dost* 13

suy-belek *hediye,dünürlük için ya da başkaca durumlarda sunulan kıymetli hediye* 13

şola *takma ad, lakap, nam* 12

bay *zengin* 11

nayır *bayram, şenlik, toy* 11

öör *arkadaş, eş doşt, arkadaşlar* 10

baştıŋ *öncü, lider, öncülük eden* 9

çat I *yabancı, el* 9

doy *toy, şenlik, kutlama* 7

aalçı *misafir, konuk* 6

eelçeg. *sıra, nöbet* 6

mendi *2. selamlaşma, selam* 6

şag-töre *zaman, çağ; töre, gelenek* 6

yozu *düzen, usûl, gelenek, âdet* 6

bayır-nayır *bayram, kutlama, şenlik, toy* 5

belek *hediye* 5

el-hol *dost, müttefik* 4

nayır-kurum *bayram, şenlik* 4

söy-belek *dünürlük için verilen hediye* 4

adajaan *baba gibi sayılan, baba gibi görülen (kimse)* 3

attıg-sıptıg *adlı sanlı* 3

belektig *hediyeli, hediye sunan* 3

ep *yol, yöntem, usul* 3

nayır-doy *bayram, şenlik, toy* 3

yozulal *tören, seremoni* 3

ak belek *hediye, armağan* 2

at-baş *ad, san* 2

at-sıp *ad, isim* 2

belek-selek *hediye, hediyeler* 2

çagıg-sös *talimat, nasihat* 2

çalalga *davet, çağrı* 2

ep-çöp *anlaşma, uyum, uzlaşma, barış; düzen, hile* 2

eştig *eşli, yoldaşlı* 2

nayır-naadım *bayram, şenlik* 2

ögbey *yaşlı, saygıdeğer kişilere, ataya saygı ifadesiyle hitap* 2

öŋnük *eş, dost* 2

ak-kök *hediyeler, armağanlar, ikram edilen şeyler* 1

aktıg-köktüg *ikramlı, yiyecekli* 1

at-sıptıg *adı, sanı olan* 1

baştıŋçı *1. öncü, lider* 1

çagılga *talimat; nasihat, öğüt* 1

dem I *yardımcı, yardımcı olan ya da dayanışma içinde olunan kişiler* 1

el II *barış, anlaşma, uyuşma* 1

ızıguurlug *soylu, asil* 1

kıktıg *kin duyulan, hasım* 1

köş *göç* 1

naadım *bayram, şenlik, büyük* 1

oyun-naadım *bayram, şenlik* 1

öjeeti *kin güdülen kişi, düşman, hasım* 1

öŋ II *eş, dost* 1

öŋnük-tala *eş, dost* 1

öörlüg *eşli, dostlu* 1

öştüg *kin duyulan, intikam alınacak kişi; düşman, hasım* 1

şın-mege *söylenti, dedikodu* 1

türençig *sefalet, perişanlık, sefillik* 1

3.1.1.2.4. Askerlik, savaş ve atıcılıkla ilgili sözler

çaa III *savaş* 29
çaa-dayın *savaş* 21
adıg II *atış, atma* 17
el-çaa *savaş* 15
dayzın *düşman* 14
ag-şerig *ordu* 13
şerig *asker* 10
çaa-çapkan *savaş* 7
çaa-boraa *savaş* 5
çaaçı *savaşçı* 4
dayın *savaş* 4
arı-çaa *savaş, çarpışma* 3
adıgjı *atıcı* 2
çaa-çalbak *savaş* 2
adıgjı-tudugju *atıcı, yiğit* 1
adış II *atış, vuruş* 1
ag-şeriglig *ordulu* 1
çaa-baraan *savaş* 1
çaa-çalbaktıg *savaşlı* 1
çaa-çapkıŋ *savaş* 1
çandır *karavana, tutturamama* 1
ört-çaa *bela ve savaş* 1

3.1.1.2.5. Meslek-uğraş, iş-hizmet

şivişkin *hizmetçi, casus* 55
haa I *uşak, hizmetçi, ulak* 37
kadarçı *çoban* 22
dargan *demirci* 16
herek *iş, görev, vazife* 16
çılgıçı *çoban* 12
tölgeçi *falcı, kahin, büyücü* 12
malçın *çoban, hayvancılık yapan* 6
bijeeçi *yazıcı* 5
haalgaçı *kapıcı, hizmetli, bekçi* 4
malçı-kulçu *çoban, ırgat, hizmetkâr* 4
malçı *çoban* 3
örgeçi-küskeçi *tarla faresi avlayan* 3
ajıl *iş* 2
havırçı *çoban* 2
kadarçı-havıçı *çoban* 2
kul *kul, köle* 2
kulçu *kul* 2
malçı-hoyju *çoban* 2
ajıl-amıdıral *iş, çalışma, yaşamını idame ettirme* 1
ajıl-herek *is. iş, görev* 1
baştıŋçı *2. çoban* 1
domçugay *şifacı, şifalı otlarla tedavi yapan kişi* 1
havıçılıg *çobanlı, çobanı olan* 1
haygıılçı *gözcü* 1
ıyaşçı *ormancı* 1
kadarçılıg *çobanı olan, çobanlı* 1
malçın-kulçun *çoban, hizmetkar* 1
managjı *çoban, hayvanları geceleyin bekleyen kişi* 1
onaalga-hüleelge *görev, vazife* 1
sürükçü *çoban* 1
şivişkinnig *hizmetçili, hizmetçisi olan* 1

3.1.1.2.6. Mesken ve meskenle ilgili unsurlar

ög *çadır, yurt* 192
ejik *kapı* 46
bajıŋ *ev* 38
çadır *çadır, ağaç kabuklarından ve dallarından oluşan çadır* 25
dör *çadırda başköşe, saygıdeğer kişilerin oturduğu yer* 18
haalga *kapı* 18
maygın *çadır* 12
hana *duvar; bağdadi* 10
kajaa *ağıl, ahır, çit* 10
bozaga *kapı eşiği* 8
olut *oturma yeri, oturacak; oturma, oturuş; oturan* 7
ergin *eşik, kapı eşiği* 5
çıdınnıg *yataklı, yuvalı* 4
kodan *eve bitişik toprak parçası, avlu* 4
oran-suur *ev, mesken, yurt, çadır* 4
bagana *sütun, direk* 3
çaak II *söve (kapı)* 3
herim *çit, bahçe duvarı* 3
bajıŋ-balgat *ev(ler)* 2
deeviir *dam, çatı, tavan* 2
dora II *ev etrafındaki yığıntı* 2
haalgalıg *kapılı, kapısı olan* 2
haraaça *yurt penceresi, yurdun orta yerinde bulunan tepe deliği* 2
ködürgelig 2
öglüg-baştıg *evli* 2
soŋga *pencere* 2
aal-örgee *ev, yurt* 1
ayan-olut *oturulan, yaşanılan yer* 1
bajıŋnıg *evi olan, evli* 1
dündük *çadır penceresi* 1
ıskılaat *depo, ambar* 1
kastık *2. eşik* 1
kazapça *eşik* 1
kojalaŋnıg *ipli, halatlı (çadırın kurulmasında kullanılan halatlar)* 1
ködürge *yurt penceresinden kapıya kadar uzanan şeritli kumaş* 1
közenek *pencere* 1
maganalıg *sütunlu, direkli* 1
maygın-balgat *çadır, evler* 1
mögeje *çadır bacası* 1
oran-sava *ev, mesken, yurt, çadır* 1
ög-ag *çadır, yurt* 1
ög-bajıŋ *çadır, yurt, ev* 1
seri *sundurma* 1
togana *çadır penceresi, çadırın üstündeki tepe deliği* 1

3.1.1.2.7. Eşya, araç-gereç

3.1.1.2.7.1. At ve atçılıkla ilgili unsurlar:

ezer *eyer* 50
baglaaş *atın bağlandığı direk* 45
kımçı *kamçı, kırbaç* 21
kijen *bukağı, köstek* 21
çonak *eyer altına konulan keçe* 18
dın *dizgin* 16
taalıŋ *heybe* 16
argamçı *kement, kendir, urgan* 15

çügen *dizgin* 15
dopurjak kımçı *kısa saplı bir kamçı* 15
ezeŋgi *üzengi* 14
dergi *terki* 12
kolun *kolan* 12
kudurga *paldım* 12
şalba *kement, urgan* 12
kövençik *eyer yastığı* 11
daga *nal* 9
höndürge *göğüslük, kolan* 9
ezerlig *eyerli* 8
ıŋgırjak *semer* 8
kom *eyer altına konulan keçe* 8
ezeŋgilig *üzengili* 7
çular *yular* 6
ezer-çonak *eyer, koşum takımı* 5
şavılır *arka kolan* 5
kövençiktig 4
sıdım *kement* 4
törepçilig 4
kımçılıg 3
kolun-çirim *kolan ve kolan bağı* 3
kudurgalıg *paldımlı* 3
sugluk *gem* 3
baglaaştıg 2
çonaktıg 2
çügen-çular *dizgin, yular* 2
çügennig *dizginli* 2
hömüldürge *göğüslük, kolan* 2
höndürgelig *kolanlı* 2
kolunnug *kolanlı* 2
kolun-şavıldır *kolan, arka kolan* 2
södürge *kısa kement* 2
alay-uruk *atları yakalamak için kullanılan ucu kemetli uzun sırık* 1
argamçılıg *kementli* 1
artınçak *yük, ata yüklenen yük* 1
bag-çular *yular* 1
burunduktug *burunluklu, dizginli* 1
çalçay ezer *büyük eyer* 1
çirim *kayış, eyer kayışı* 1
çularlıg *yularlı* 1
demir-sugluk *gem, demir gem* 1
ezer-çügen *eyer ve dizgin, koşum* 1
ezer-çügennig *eyer ve dizginli, koşumlu* 1
holak *bukağının uç kısımları, kayış, kemer* 1
sıdımnıg *kementli* 1
taalıŋnıg *heybeli* 1
törepçi *deri, işlenmiş deri, gön; at üzerine serilen deri şilte* 1

3.1.1.2.7.2. Askerlik, avcılıkla ilgili unsurlar:

ok I *ok* 129
ça I *yay* 90
ok-çemzek *levazım, mühimmat* 41
sak *yayın ucu* 41
sogun *ok* 33
hojuula *ok ucu* 26
kes *gez; ok* 20
kiriş *kiriş* 14
seleme *kılıç* 12
saadak *sadak, okluk* 9
çalıg *yayı olan* 7
çemzek *silah, mühimmat* 7

kazıdak *bir tür kılıç* 7

kızıtpa, kızıtpa ça *bir çeşit yay* 6

oktug *oklu, oku olan* 6

açımak *sadak, ok kılıfı* 5

bagaja-çepsek *araç gereç, levazım* 5

hılış-hıvıt *kılıç ve at kuyruğu; çok keskin ok ucu* 5

hılış *kılıç* 4

saktıg 4

sıyda *temren, ok ucu* 4

çepsek *silah, savaş araç-gereçleri, aletler* 3

saadaktıg *sadaklı* 3

üldü *kılıç, bir tür kılıç* 3

boo *tüfek* 2

dayza *fişeklik, palaska* 2

ok-bijek *ok ve bıçak* 2

ok-boo *ok ve tüfek; silah, silahlar* 2

ok-ça *ok ve yay* 2

sogunnug *oklu, oku olan* 2

çer-çemzek *savaş araç gereçleri, mühimmat* 1

çıda-seleme *kılıç ve mızrak* 1

duzak *tuzak, kapan* 1

harbıla *ok* 1

hojuulalıg 1

kızıtpalıg 1

mezi *kılıç* 1

oktug-çemzektig *silahlı, muhimmatlı* 1

selemelig 1

üldülüg 1

3.1.1.2.7.3. Diğer gündelik unsurlar:

ot II *ateş; ocak* 77

şiree *alçak masa, üzerine budizme ait bibloların konduğu masa* 41

paş *kazan, büyük tencere* 35

şil *cam* 34

kidis *keçe* 30

çük II *yük* 23

kadak *hediyelik ipek kumaş* 21

tevene *çuvaldız* 21

tavak I *tabak* 19

duran *dürbün* 18

hereksel *alet, araç, gerekli şey(ler)* 18

odag *ateş, ocak* 18

şooday *çuval, torba* 18

aptara *sandık* 17

bag *bağ* 17

koş *yük, eşya* 15

olbuk *halı, keçe, şilte* 15

doŋga *testi* 13

çele *buzağı bağı* 12

saazın *kağıt* 12

haarjak *kutu, sandık* 11

çüktüg *yüklü, yükü olan* 10

daŋza *pipo* 10

döjek *döşek* 9

hoo-dombu *çaydanlık* 9

olbuk-kudus *halı-minder* 9

dayangıştıg 8

ine *iğne* 8

kögeer *deriden yapılmış büyük matara* 8

moŋ II *büyük tokmak, kalın sopa* 8

sırtık *yastık* 8

tutkuuş *tutacak* 8

arjımak *deri matara* 7

baldı *balta* 7

çülgüüş *silgi, silecek* 7

kavay *beşik* 7

kögeerjik *deri içki matarası* 7

ojuk *sacayağı* 7

sogul *içinde sutraların saklandığı, genellikle cilalı ve işlemeli, ahşap kutu, çekmece* 7

ayak *kâse, fincan* 6

çançık *tütün kesesi* 6

dombu *çaydanlık* 6

her-hereksel *araç gereç, gerekli şeyler* 6

höm *deri, post* 6

ilbek *çengel, kanca* 6

kestik *küçük bıçak* 6

orzuk-baldı *kazma ve balta* 6

aldın-bula *altın ve geniş tabak* 5

bijek *bıçak* 5

çüsküк *yüksük* 5

daşka *kadeh, fincan* 5

hap I *torba, kese* 5

kazan *kazan* 5

örgen *kazık* 5

soruuldug *pipo ağızlığı olan* 5

sürgü *deri dövmede kullanılan sopa* 5

taar *torba, çuval* 5

argaktıg I 4

ayıjı kadak *hediyelik uzun ipek kumaş* 4

bula *tabak* 4

çoorgan *yorgan* 4

doskaar *fiçı* 4

haş soruul *taş ağızlık (pipo)* 4

hüürek *kürek* 4

şurguulda *çekmece, sandık, kutu* 4

uruk *sırık* 4

çörgek *kundak bezi, çocuk bezi* 3

çula Kandil 3

diji *ilik, halka* 3

ençek *keçe örtü* 3

et-çepsek *eşyalar, alet edevat,* 3

haçı *makas* 3

hoyutku *bostan korkuluğu, korkuluk* 3

kaptaazınnıg 3

kıskaş *kıskaç* 3

körgektig → *kögeer* 3

köstük *gözlük* 3

meŋgizee *saklama kutusu* 3

oynaar-kıs *oyuncak bebek* 3

örege *çadır penceresini kaplayan keçe* 3

sıptıg *saplı* 3

şaajaŋ *porselen kap, kadeh, kâse* 3

aadaŋ *çıkın* 2

artıg *yük* 2

barba *torba, çanta* 2

bok-sak *pılı pırtı, eşya* 2

çiŋ I *balya, denk* 2

çuruk *parça, bez parçası, paçavra, çaput* 2

deek *çengel* 2

degee *1. kanca, çengel* 2

despi *yalak* 2

hımış *kepçe* 2

hörük *körük* 2

idiş-sava *kap kacak* 2

keşsig *derimsi, iyi deri* 2

koldu *şamdan* 2

körünçük *ayna* 2

küjü Kokulu mum, tütsü 2

maŋnık *altın veya gümüşle işlenmiş ejderha desenli ipek kumaş* 2

olbuk-şiree *halı ve sehpa* 2

ot-paş *ateş ve kazan; ocak ve kazan* 2

oy IV *kısa tüylü deri, post* 2

sogaaş *havan, döveç* 2

şara II *büyük kâse* 2

torgu-maŋnık *ipek ve işlemeli kumaş* 2

tos-taŋma paş *büyük dökme demir kazan* 2

algı II *deri, post* 1

algı-keş *post, deri* 1

amgıı *ilaç konulan kap* 1

bala *havaneli* 1

bazırıg *ip, urgan* 1

bijektig *bıçaklı, bıçağı olan* 1

buylalıg ***(buyla*** *"deve burunluğu")* 1

çelbiiş *yelpaze* 1

çiligçik *ilik, bağ* 1

çuduk *tomruk, kütük* 1

çuruk-küzürüm *paçavra, atık, moloz, süprüntü* 1

çüü-höö *pılı pırtı, eşya* 1

dagıl *fincan, kase* 1

dalgıg *deri dövmeye yarayan çatal ağaç, sopa* 1

dayangıış *değnek, asa* 1

deerbek *halka, çember* 1

derig-hereksel *teçhiz, donatım* 1

diize *fincan tabağı, küçük tabak* 1

doŋgurak *sustalı bıçak, çakı* 1

doorbaş *kütük, tomruk* 1

dordum II *sepilenmiş deve derisi, bu deriden yapılmış* 1

durannıg 1

dülgüür *anahtar* 1

dünze *pipo tütünü* 1

egee I *eğe* 1

et-hereksel *eşyalar, alet edevat, levazım, mühimmat* 1

hajıl-şiree *mermerden yapılmış alçakça masa* 1

hayırga *bileği taşı* 1

hevis *halı* 1

hıyırak *bıçak* 1

homdu *kutu, sandık* 1

hovuluur *kutu, sandık* 1

huva *kâse* 1

ilçirbe *zincir* 1

kadaktıg 1

kaŋsı şiree Buda heykelleri konulan masa 1

kaptaazın *cilt, kapak* 1

keskindi *kesinti, kırpıntı, parça* 1

kımzarlıg *çantalı* 1

koŋga *zil, çan* 1

koş-kom *yük, denk* 1

kögeerlig 1

köksü II *boğaz, ağız (kap, matara gibi şeyler için)* 1

körünçüktüg 1

orun-çıdın *yatak* 1

orzuk-kerjek *kazma ve keser* 1

ottuktug *çakmaklı, çakmağı olan* 1

oynaar-kıstıg 1

ozuktug *çapası olan, çapalı* 1

ööndü *artık, parça, kesinti, kırpıntı* 1

padar *kadeh* 1

paş-ayaan *kap kacak* 1

sava *kap, kap kacak* 1

sürgü-dalgıg *deri dövmede kullanılan sopa* 1

şirtek *keçeden yapılmış halı* 1

şooça *kilit* 1

şüür *süzgeç* 1

töjek *kütük* 1

udazın *ip, iplik* 1

uruktug 1

ülgüür *dolap, raf* 1

üzündü *kesinti, parça* 1

3.1.1.2.8. Ulaşım-yolculuk

çoruk *yolculuk, sefer* 51

oruk *yol; yolculuk* 38

ayan-çoruk *yolculuk, gezi, sefer* 29

çadag *yaya, yaya kişi* 15

kövürüg *köprü* 13

hünezin *azık* 9

tergelig 7

küş-hünezin *azık* 6

çoruktug *yolculuk yapan, yola giden* 5

oruk-çirik *yol* 5

çoruk-herek *yolculuk, sefer; görev, vazife* 4

honaş *konaklama yeri, gecelemek üzere konaklanacak yer* 2

çadag-yavıgın *yayan, yaya olarak* 1

honaştıg *konaklama yeri olan* 1

hünezinnig *azıklı, erzaklı* 1

kazak terge *iki tekerli araba* 1

kokpa *patika* 1

oruk-suur *yol* 1

terge *dört tekerlekli atlı araba* 1

3.1.1.2.9. Ticaret, mal-mülk ve sahiplikle ilgili sözler

mal *mal, hayvan, hayvanlar* 190

et II *mal, varlık, eşya* 60

ee *1. iye, sahip* 33

een II *sahipsiz* 10

et-mal *mal, varlık* 9

ertine *cevher, mücevher* 7

mal-magan *hayvanlar, mal* 7

üp *ganimet, yağma malı* 7

demdek *damga, hayvanlara vuruan damga* 5

et-sep *eşyalar, mal mülk* 5

olça *ganimet, mal* 4

ertinelig 3

laŋ *para, akçe* 3

maldıg *malı, hayvanları olan* 3

öngü *mal, mülk, mülkiyet* 3

örtektig *fiyatlı, fiyatında, tutarında* 3

ettig II *mallı, varlıklı, malı varlığı olan* 2

huu *parça, pay, hisse* 2

im *hayvanların kulak ucunda kesik şeklinde bırakılan işaret* 2

akşa *para* 1

baraan III *eşya, mal* 1

bölge *mal, hisse, pay* 1

çize-çime *sayım, tahrir, liste* 1

et-baraan *mal, eşya, varlık* 1

et-höreŋgi *mal, varlık* 1

ettig-maldıg *mallı, varlıklı, malı varlığı olan* 1

hor-horamçalıg *kayıp, yitik, ziyana uğramış* 1

hömee *zahire, stok* 1

höreŋgi *mal, varlık* 1

imnig *imli, işaretli (→im)* 1

koda-sürüg *sürü, mal* 1

mal-sürüg *mal, sürü* 1

teve-deŋnig *develi, yüklü* 1

tus *ayrı, özel, hususi* 1

3.1.1.2.10. Besinler ve beslenmeyle ilgili unsurlar

3.1.1.2.10.1. Yiyecekler ve yemekle ilgili sözler:

et I *1. et* 111

aş-çem *yemek, yiyecek içecek* 51

çem *yemek, yiyecek* 23

çag *yağ* 22

çigir-boova *hamurlu ve tatlılar* 13

çaglıg *yağlı* 12

çigir-çimis *şeker ve yemiş; tatlı yiyecekler ve yemişler* 12

boja-hoytpak *sütün ekşitilmesiyle elde edilen besin(ler)* 9

üstüg *yağlı* 8

üzüm-çigir *yemiş* 8

boova-boorzak *türlü hamur işleri; börek çörek* 7

bora-bıdaa *sütlü çorba* 5

mün II *çorba* 5

doy-dooramçı *toyda, bayramda yenilen yemek* 2

koŋ et *öldürülen hayvanın deri ve karın kısmı da çıkarıldıktan sonra kalan gövdesi, gövde eti* 2

tarak *yoğurt* 2

üs I *yağ* 2

bıdaa *çorba* 1

boova *mayasız hamurdan ince açılarak hazırlanan ve yağda kızartılarak yapılan bir hamur işi* 1

çemiş *yemiş* 1

çemnig *yemekli, yemek olan, yemeği olan* 1

çig-bışkan *çiğ-pişmiş* 1

çigir-boorzak *hamurlu ve tatlılar* 1

dalgan *un* 1

dus-kujur *tuz, yemek tuzu* 1

et-çag *et ve yağ* 1

et-çem *et, yemek* 1

et-heŋme *et, kurutulmuş et* 1

kadık *lapa, bulamaç* 1

narın *pişirilmesi kolay olmayan, özel (yemek)* 1

öremelig *kaymaklı* 1

3.1.1.2.10.2. İçecekler ve içeceklerle ilgili sözler:

şay *çay* 56

araga *alkollü içki, süt rakısı* 40

süt *süt* 8

araga-darı *alkollü içki* 7

aragalıg 7

sarıg-sug *1. süt suyu, ekşimiş süt suyu* 6

araga-hımıs *araga ve kımız, alkollü içkiler* 5

suksun *içecek* 4

süttüg *sütlü* 4

eregey *ekşi (süt)* 2

hoytpak *sütün ekşitilmesiyle elde edilen içecek* 2

suksun-suggat *içecek, su, içecekler* 2

araga-darılıg 1

hımıs *kımız* 1

kara-araga *tahıl votkası* 1

söŋ *ikram edilen içki* 1

3.1.1.2.11. Sağlık

em-şagaan ot *ilaç, ot, kocakarı ilacı* 11

dom-şagaan ot *ilaç, ot, kocakarı ilacı* 10

düşkün-şagaan/düpşün-şagaan ot *ilaç, ot; hızlı etki eden,* 6

em *em, ilaç* 6

oo-horan *zehir, ağu* 6

şagaan ot *ot, ilaç* 6

horan *zehir* 4

em-dom ot *ilaç, ot, şifalı ot* 1

taŋ *toz (tibe tıbbında)* 1

3.1.1.2.12. Giyim, süs, takı

torgu *ipek, ipekten yapılmış* 42

ton *elbise, giysi* 35

bört *şapka, börk* 28

edek *etek* 26

idik *ayakkabı, çizme* 24

hevenektig *kepenekli* 18

saar II: ***kara saar idik*** *siyah telatin çizme* 17

sodak-şuudak *güreş giysisi* 17

idik-hep *elbise ve ayakkabı; giysi; giyim kuşam* 16

arjıl *şal, örtü* 15

kur *kuşak, kemer* 15

kejege *saç örgüsü* 13

hep *elbise, giysi* 11

hevenek *kepenek* 10

börttüg *şapkalı, börklü* 9

dopçulug *düğmeli* 9

öök *düğme* 9

doşka *börkün tepesindeki püskül,düğme* 8

çagı *kürk, gocuk* 7

çeŋ *yen, giysi kolu* 6

dordum I *saf ipekten yapılmış* 6

tonnug *giysili, kıyafetli* 6

kejegelig *örgülü, saçı örgülü, saç örgülü* 5

kuptuzun *giysi, kıyafet* 5

saldıg *sakallı* 5

şodak *kispet* 5

ulduŋ*taban, ayakkabı tabanı* 5

alaŋgı edek *kıyafetin,* 4

çeŋnig *yenli, yeni olan* 4

çüvür *pantolon* 3

samdar *yırtık pırtık, eski elbiseli* 3

şa *kemer, kuşak* 3

çaş II *saç, saç örgüsü* 2

dajı-torgu *parlak ipekten yapılmış* 2

dopçu *tuva geleneksel kıyafetine özgü yuvarlak düğme* 2

eejek *topuk, ökçe* 2

honçu *konç* 2

kurlug *kuşaklı, kuşağı olan* 2

sal *sakal* 2

çaglak *yağmurluk* 1

çavagalıg *saçı örgülü, süslü* 1

edik-heptig *giysili, giyim kuşamlı* 1

egey *koyun postundan kürk, gocuk* 1

heptig *giysili, kıyafetli* 1
hörekteeştig *ceketli, yelekli* 1
idiktig *ayakkabılı, çizmeli* 1
iştii-hoyun *kıyafetin iç kısmı* 1
kirbey *kısa sakal* 1
ot III *ayak tabanlığı* 1
ööktüg *düğmeli* 1
öölet I *Tuva geleneksel kıyafetinin üst kısmı* 1
sırgalıg *küpeli* 1
termes *tüylü, yünlü (kumaş)* 1

3.1.1.2.13. Sanat

köjee *yazılı abide, balbal, taş anıt* 20
büree *boru şeklinde üflemeli bir müzik aleti* 14
sırıglıg *işlemeli, süslü* 5
arılıg *süslü, işlemeli* 3
siilbirlig *oymalı, nakışlı* 3
heelig *süslü, desenli* 2
ır *şarkı* 2
ırı-höömey *şarkı, türkü, tuva gırtlak şarkısı* 2
höömey *Tuva gırtlak şarkısı* 1
ıyaŋ *şarkı* 1
sıgıt *Tuva gırtlak şarkısı* 1

3.1.1.2.14. Dil, iletişim ve yazıyla ilgili sözler

sös *söz, laf, konuşma* 36
bijik *yazı, mektup* 28
çugaa *konuşma, söz, laf* 26
surag *haber, söylenti, rivayet* 17
harıı *cevap, yanıt, karşılık* 14
çagaa *mektup* 12
şugum *çizgi* 12
medee *haber, bilgi, mesaj* 5
üjük *harf* 5
aas-sös *konuşma, söz, laf* 5
a I *"A (a)" harfi* 4
aytırıg *soru* 3
sös-domak *söz, sözler, konuşma* 3
çugaa-soot *konuşma, söz söyleme* 2
sös-çugaa *söz, konuşma* 2
şugumnug *çizgili* 2
çugaalıg *Konuşmalı, sözlü; herhangi bir tarzda söz söyleyen, konuşan* 1
çugaa-sös *söz, laf, konuşma* 1
domak *konuşma, söz, ifade* 1
kuştug-bijik *acil yazı, not* 1
medee-horaa *haber, bilgi, çeşitli haberler* 1
soottug *sohbetli, konuşmalı* 1
sülde *işaret, alamet* 1

3.1.1.2.15. Din ve inanış

ıdık *kutsal* 33
başkı II *lama* 31
sudur *sutra, budizm kitapları* 21
burgan *tanrı, ilah* 19
ee 2. *iye; koruyu güçler, koruyu ruhlar* 19
çat II *yardımıyla yağmur* 18

yağdırıldığına inanılan taş, yada taşı; yağmur duası

tın *can, ruh, yaşam* 16

ilbi-şidi *büyü, sihir* 13

belgeçi *falcı, büyücü* 10

mör II *talih,kader, şans; yol.* 10

çayaan *kader, talih, yazgı* 9

nom *kitap* 9

huulgaazın *büyü, sihir* 8

ilbi *büyü, sihir* 8

dagılga *kutsallaştırma, kutsama, takdis* 7

saŋ II *kutsama, tütsüleme* 6

bogda *Buda; tanrı, yaratıcı* 5

oçur *budist inanca göre mutlaklığın işareti olan bir sembol ya da bu sembolü taşıyan alet* 5

şo-tölge *kemik falı, büyü* 5

azazıg *şeytan gibi, şeytansı* 4

tarbılıg *büyülü, büyülenmiş* 4

ayıs *günahlardan, kötülüklerden arınma, temizlenme; dua, kutsama* 3

aza *şeytan, kötü ruh* 3

belge *fal, kehanet* 3

ıdık-tülük *2. kutsal, değerli, üstün* 3

sünezin *ruh* 3

şidi *büyü, sihir; oyun, hile* 3

bildilig *bilgili; büyü, sihir bilen; falcı, büyücü* 2

buk *kötü ruh, kötü güç, şeytan* 2

burgan-dıvaajaŋ: burgan-dıvaajaŋ oranı *cennet* 2

haylıg *belalı, uğursuz* 2

hüree *manastır, budist tapınağı* 2

ilbi-şidilig *büyülü, sihirli* 2

kut *ruh, can* 2

magat *kader, talih* 2

ottug-çattıg *yada taşı olan; ateşli, güçlü etkisi olan yada taşı; büyülü, sihirli* 2

sudurlug 2

sülde-sünezin *ruh, can* 2

süü-sünezin *ruh, güç* 2

tölge *fal, kehanet* 2

üüle *kader, talih* 2

üzük-om *kutsal kitap* 2

arjı *lamalar için saygı ifadesiyle kullanılan bir unvan* 1

aza-çetker *şeytan, şeytanlar, kötü ruhlar* 1

azargançıg *kötü, fena, şeytan gibi* 1

baçıttıg *kötü, fena, günahlı* 1

boskaktıg *kutsal, ilahi* 1

çajıg *bir ritüel gereği serpilen süt, rakı, ayran vb.sıvılar* 1

çetker *şeytan* 1

çol *kader, nasip, kısmet* 1

dugan *tapınak, mabet* 1

ham *kam, şaman* 1

hay-çetker *şeytan, iblis* 1

hüree-hiit *tapınak, budist tapınağı* 1

hürüm *dua* 1

ıdıktıg *kutsal* 1

kambı *kambı (budist manastırlarda en yüksek dinsel rütbe)* 1

küçü-sünezin *güç, ruh, can, kut* 1

lama *lama, budist din görevlisi* 1

maanay-bükse *dua* 1

nom-sudur *kutsap kitap, sutra* 1

oçurlug 1

salım *kader, talih* 1

sülde-sagıızın *tılsım, muska, koruyucu güç* 1

üülelig *kaderli, yazgılı* 1

mör-şor *kader, kısmet, talih* 1

3.1.1.3. Diğer sözler

Bu bölümde *bar* "var" ve *çok* "yok" sözleri ile diğer temalarla ilişkilendirilemeyen sözlere yer verilmiştir. *bar* ve *çok*, metinleri oluşturan tüm sözler arasında sıklık bakımından ilk 100 söz içinde yer almaktadır. *çok* sözcüğü, *bar*'a göre iki kat daha fazla kullanılmıştır. Bu kullanım miktarında, *çok* sözcüğünün -sIz eki fonksiyonuyla birlikte kullanıldığı sözlerden sıfat ve zarflar yapması etkilidir.

İkinci gruptaki sözler arasında *sebep* ve *olanak* kavram alanlarıyla ilgili sözler göze çarpmaktadır.

3.1.1.3.1. *"var, yok (bar, çok)"* sözleri

bar *var* 183

çok *yok* 368

3.1.1.3.2. Çeşitli diğer sözler

arga II *tarz, usul, yol; imkan, olanak* 28

arga-horga *tarz, usul, suret; çeşitli usuller, farklı yöntemler, türlü yollar* 7

at III *kaza, bela, felaket* 1

ayan *yol, yöntem, usul* 2

çıldagaan *sebep, neden* 1

çop *niçin, neden* 52

çüge *niçin* 51

endeerel *kaza, felaket, musibet* 1

harık *imkan, olanak* 2

hay *bela, felaket* 1

möŋge *bengi, ebedi* 3

şinçi *görünüş, tavır, eda* 1

töngü *son, sonuç* 2

töögü *tarih, geçmiş* 5

töögülüg *tarihli, geçmişli; (öyle) bilinen, hatırlanan* 2

ujur *sebep, gerekçe* 20

3.1.1.4. Zamirler

3.1.1.4.1. Kişi Zamirleri:

Tuva Türkçesinde kişi zamirleri:

1. Teklik Kişi: men **1. Çokluk Kişi:** bis

2. Teklik Kişi sen **2. Çokluk Kişi:** siler

3. Teklik Kişi ol **3. Çokluk Kişi:** olar

Nezaket olarak 2. teklik kişi yerine *siler* kullanılabilir. Ayrıca 1. çokluk kişi zamiri de *bister* şeklinde çokluk ekli olarak kullanılabilmektedir (Arıkoğlu 2007: 1182). Metinlerimizde *bister* kullanımının bir örneği bulunmaktadır.

Kişi zamirlerinin hâl ekleriyle çekimleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Böylece zamirlerin metinlerdeki çekimli biçimleri ve hangi hâllerle çekimlerinin bulunduğu/bulunmadığı da görülebilir:

Yalın	**men**	**sen**	**ol**	**bis**	**siler**	**olar**
İlgi	meeŋ	seeŋ	ooŋ	bistiŋ	silerniŋ	olarnıŋ
Yükleme	meni	seni	onu	bisti	silerni	olarnı
Yönelme	meŋee	seŋee	aŋaa	-	silerge	olarga
Bulunma	mende	sende	ında	biste	silerde	-
Çıkma	menden	senden	oon	bisten	silerden	-
Yön Gösterme	mençe	sençe	olçe	-	-	-
Yön Gösterme	mendive	sendive	olduva	-	-	-

Kişi zamirlerinin metinlerdeki kullanım sıklıkları şöyledir:

Sözcük	**Sıklık**
men	**984**
ol	**775**
sen	**616**
bis	**194**
siler	**157**
olar	**42**

Metinlerde kişi zamirlerinin toplam kullanım saysı 2770'tir. En çok kullanılan zamir, 1. teklik kişi zamiri *men'*dir. İkinci sıradaki *ol* zamirinin içerisinde işaret zamiri ve sıfatı olarak kullanımlarının da bulunduğunu belirtmeliyiz. Bu miktarın içinden sıfat olarak kullanılanları (234) çıkardığımızda, *ol'un* zamir olarak kullanım sayısı 541'dir.

Tuva Türkçesinde zamir kökenli şahıs eklerinin kullanıldığı fiil çekimlerinde (görülen geçmiş zaman ve şart kipi dışındakiler) şahıs zamirleri fiile ekleşmemiş olarak getirilir. Aşağıdaki tabloda zamirlerin sıklıkları bu kullanımlarına göre gösterilmektedir:

Zamir	**Şahıs zamiri**	**Fiil çekiminde şahıs**	**Bildirme yapısında şahıs**
men	504	374	106
sen	279	233	104
ol	713	-	62
bis	82	96	16
siler	71	70	16

3.1.1.4.2. İşaret Zamirleri

Tuva Türkçesinde asıl işaret zamirleri *bo* ve *ol'un* yanında *döö/doo/duu/düü* zamirleri bulunmaktadır (İshakov-Palmbah 231). Türkiye Türkçesi ağızlarındaki *tee* ile benzerlik gösteren döö (<tigi) zamiri, bo ve ol zamirlerine göre daha uzaktakini

işaret eder ve uzaklık mesafesine göre döö>doo>duu>düü şeklinde sıralanır (Arıkoğlu 2007:1189). Bu zamirlerin kullanım sıklıkları şöyledir:

Sözcük	**Sıklık**
ol	**775**
bo	**365**
döö	**20**
düü	**4**
duu	**1**

Yukarıdaki tabloda *ol* zamiri, işaret ve kişi zamirlerini birlikte göstermekte, ayrıca diğerleri de dahil olmak üzere bu sayılar, zamir ve sıfat olarak kullanımları birlikte içermektedir.

bo zamirinin çokluk biçimi de *(bolar)* metinlerimizde 6 kez geçmektedir:

İşaret zamirlerinin hâl ekleriyle çekimleri aşağıda tabloda yer almaktadır:

Yalın	**bo**	**ol**	**döö**	**duu**	**düü**
ilgi	**mooŋ**	**ooŋ**	**-**	**-**	**-**
Yükleme	**monu**	**onu**	**-**	**-**	**-**
Yönelme	**maŋaa/maa**	**aŋaa/aa**	**-**	**-**	**-**
Bulunma	***mında***	**ında/*anda***	**-**	**-**	**-**
Çıkma	**moon**	**oon**	**-**	**-**	**-**
Yön Gösterme	***mınaar***	***ınaar***	**-**	**-**	**-**
Yön Gösterme	**-**	**olçe**	**-**	**-**	**-**
Yön Gösterme	**boduva**	**olduva**	**döödüve**	**-**	**-**
Eşitlik hâli	***mınça***	***ınça***	**-**	**-**	**-**

İşaret zamirlerinin çekimli biçimleri, zarf görevli sözcükler olabilmektedir. Tablodaki öğelerden *mında, mınaar, ınaar, mınça* ve *ınça* metinlerimizde yalnızca zarf görevli sözlük birimleri olarak bulunmaktadır. İşaret zamirlerinin bu çekimlerini de göstermek maksadıyla tabloda bu öğelere yer verdik. Bunun yanında diğer çekimli biçimlerden *aŋaa, maŋaa/maa, oon, ında/anda* yapılarının da ayrıca zarf görevli birimleri bulunmaktadır.

Tuva Türkçesinde işaret zamirleri iyelik ekleriyle çekimlenebilmektedir:

İyelik	**bo**	**ol**
1.T.K.	-	-
2.T.K.	-	-
3.T.K.	**boozu(n)/moozu(n)**	**oozu**
1.Ç.K.	-	-
2.Ç.K.	**mooŋar/moogar**	-
3.K.Ş.	**bolarıŋ**	-

Genellikle işaret sıfatı olarak kullanılmış olmakla birlikte, metinlerde geçen diğer işaret sözleri şunlardır:

bo-la *bu, işte bu*

uk *o; adı geçen, bahsedilen*

3.1.1.4.3. Dönüşlülük Zamirleri:

Tuva Türkçesinde dönüşlülük zamiri *bot* sözcüğüdür. *bot* ile birlikte kurulan *al-bot* "kendi, kendisi", *bot-bodu ~ bot-bottarı* "kendileri, birbirleri" sözleri de bulunmaktadır. *bot* dönüşlülük zamirinin metinlerdeki kullanım sayısı 274'tür. Bunun yanında *al-bot* 9, *bot-bodu~bot-bottarı* da 8 kez geçmektedir.

Dönüşlülük zamirinin metinlerdeki iyelik ve hâl ekli kullanımları şöyledir:

	1.T.K.	2.T.K.	3.T.K.	1.Ç.K.	2.Ç.K.	3.Ç.K.
Yalın	**bodum**	**boduŋ**	**bodu**	**boduvus**	**boduŋar/ bodugar/ bottarıŋar**	**bottarı**
İlgi	**bodumnuŋ**	**boduŋnuŋ**	**bodunuŋ**	**-**	**-**	**bottarınıŋ**
Yükleme	**bodumnu**	**boduŋnu**	**bodun**	**-**	**boduŋarnı**	**- (bot- bottarın)**
Yönelme	**-**	**boduŋga**	**bodunga**	**- (bot- bottarıvıska)**	**-**	**- (bot- bottarınga)**
Bulunma	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Ayrılma	**-**	**boduŋdan**	**bodundan**	**-**	**-**	**bottarından**
Yön gösterme	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**- (bot- bottarınçe)**

3.1.1.4.4. Belirsizlik Zamirleri:

ak II *bütün, hep, tümü*

biree *bir, biri, birisi*

bügü *bütün, tümü, hepsi*

bürün *hep, tüm, tam, tamamen*

çamdı *bazı, kimi*

çamdık *bazı, kimi*

çüü-daa *her şey, her ne; hiçbir şey, hiçbir*

çüül *şey*

çüve *şey*

dooza *hepsi, tümü, bütünü*

dögere *hepsi, tamamı, tüm, bütün*

hamık *bütün, tüm*

hey II *şey; insan, konu, nesne vb.*

kandıg-bir *herhangi bir*

kandıg-daa *hiç; bütün, hep, her*

kayaa-bir *herhangi, herhangi bir*

kayda-daa *her yerde, her tarafta*

kayı-bir *herhangi, herhangi bir*

kayı-kayızı *her iki, her ikisi, hepsi, tümü*

kayıŋarnıı-daa *hiçbiri*

kaynaar-daa *herhangi bir yere; her yere; hiçbir yere*

kım-daa *kimse, hiç kimse*

kiji *kişi, insan*

ol-bo *o ve bu; her, her bir*

öske. *başka, diğer; diğeri, başkaları*

şuptu *hepsi, tümü, tüm, hep*

tödü *hep, bütün, tümü*

ulus *kişi, kişiler, insanlar*

Belirsizlik zamirleri çoğunlukla bazı belirsiz sıfatlara, soru zamirlerine ve zarflara iyelik eklerinin getirilmesiyle oluşturulur (Korkmaz 2009: 433). Yukarıdaki zamirlerden *dooza*'nın *doozazı*, *şuptu*'nun *şuptuzu* şeklinde metinlerdeki kullanımları buna örnektir.

Tuva Türkçesinde kimi zamirlere *-daa* edatının getirilmesi ile olumlu ya da olumsuz anlamlı belirsizlik zamirleri meydana gelir. Yukarıda yer alan *çüü-daa* yapısı bu yolla oluşmuştur. *çüü/çü* kelimesi "ne" anlamında iken, *-daa* edatıyla "her şey, her ne; hiçbir şey, hiçbir" anlamında bir belirsizlik zamiri olmuştur. Bu tür zamirler yüklemin olumlu ya da olumsuz oluşuna göre "hepsi" veya "hiçbiri" anlamlarına gelir (Arıkoğlu 2007: 1184).

Korkmaz (2009)'ın asıl belirsizlik zamirleri olarak gösterdiği "adam, insan, kimse, herkes, şey" gibi zamirler arasında yer alan *çüve* "şey", *kiji* "kişi, insan", *ulus* "kişi, kişiler, insanlar" metinlerde sık kullanıma sahip sözlerdendir. Bu durumun önemli bir sebebi, bu sözlerin gramatikal fonksiyonlarla yüklem kuruluşunda yer almalarıdır. Tuva Türkçesinde dikkat çeken bir özellik olan bu noktaya GTY'de değinilmiş (İshakov-Palmbah 1961:223); Monguş (1983)'un "O Slujebnıh funktsiyah slov kiji, ulus i çüve v Tuvinskom yazıke *(Tuvacada yardımcı fonksiyondaki kiji, ulus ve çüve sözleri)*" adlı yazısında ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Metinlerimizden örnekle gösterecek olursak; *men olduva baar kiji men* (IV. Metin: 981) ifadesi "ben oraya gidecek/giden kişiyim" şeklinde gösterilebilecek birebir karşılığından, "ben oraya gideceğim" düzeyine gelmiştir. Ş. Ç. Sat'ın ifadesiyle, bu yapı önceleri bir ad cümlesi iken zamanla bu yapıdaki *çüve*, *kiji*, *ulus* sözleri kendi anlamlarını yitirerek yüklemin bir parçası durumuna gelmiştir (Sat 1983: 61).

kiji ve *ulus* sözlerinin yukarıda belirtilenlerin yanında *ol* zamiri yerine *ol kiji*, çoğul için ise *ol ulus/ulustar* paralel kullanımlarında yaygın olarak yer alması (Anderson-Harrison 1999: 25) da bu sözlerin kullanım alanını genişletmiştir.

Belirsizlik zamirlerinin metinlerdeki kullanım sıklıkları şöyledir:

çüve	**1145**	**çamdı**	**6**
kiji	**932**	**kandıg-daa**	**4**
ulus	**101**	**kayı-kayızı**	**4**
biree	**56**	**kaynaar-daa**	**4**
hamık	**40**	**ak II**	**3**
çüü-daa	**20**	**hey II**	**2**
öske	**17**	**kayıŋarnıı-daa**	**2**

bügü	**16**	**kım-daa**	**2**
şuptu	**16**	**çamdık**	**1**
dooza	**15**	**kandıg-bir**	**1**
bürün	**10**	**kayaa-bir**	**1**
çüül	**9**	**kayda-daa**	**1**
dögere	**7**	**kayı-bir**	**1**
ol-bo	**7**	**tödü**	**1**

3.1.1.4.5. Soru Zamirleri:

çü~çüü *ne*
çül *ne*
kandıg *hangi*
kayı *hangi*
kım *kim*

çü~çüü, *çül*, *kım* sözleri asıl soru zamirleri iken, *kandıg* ve *kayı* sözleri iyelik ekleriyle *kandıı*, *kayızı* şekillerinde zamir görevli sözler olmaktadır.

Soru zamirlerinin metinlerdeki kullanım sıklıkları şöyledir:

Sözcük	Sıklık
çü~çüü	**298**
kandıg	**99**
kım	**80**
kayı	**73**
çül	**14**

Soru zamirlerinin toplam kullanım sayısı 564'tür ve bunun da yarısından fazlasını çü~çüü zamiri oluşturmaktadır. İkinci sırada yer alan *kandıg'ın* metinlerde

yalnızca zamir göreviyle kullanım sayısı 17'dir. Dolayısıyla *çü~çüü* ve *kım*, metinlerde en yüksek kullanıma sahip zamir görevli soru sözleridir.

3.1.1.4.6. Aitlik Zamirleri:

Aitlik zamirleri, kişi ve işaret zamirleriyle kurulan ad tamlamalarında tamlanan öğesinin kaldırılıp yerine +ki aitlik ekinin getirilmesiyle oluşturulur ve bu zamirler, "ilgili bulunma, ait olma" anlamı ve işlevi ile varlıkları temsil etme görevi yüklenirler (Korkmaz 2009: 430). Tuva Türkçesinde kişi zamirlerleri aitlik ekini alabilirler:

meeŋii *benim, benimki*
seeŋii *senin, seninki*
bistii *bizim, bizimki*
silernii *sizin, sizinki*

Aitlik eki, kişi zamirlerinin ilgi hâli eki almış biçimlerine gelmektedir: meeŋii<men+niŋ+ki (Arıkoğlu 2007: 1188). Metinlerimizde üçüncü kişilere ait örnek tespit edilememiştir.

Aitlik ekinin isim türünden sözlere getirilişinde bazı özellikler vardır. Bu ek, doğrudan doğruya kök ve gövdelere getirildiğinde bulunma ve aitlik ifade eden, sıfat ya da isim gibi kullanılabilen vasıf isimleri yapar (Ergin 2002: 162). Bu sözler genellikle yer ve zaman sözleridir. Bu türden sözlere tezimizde ilgili temalarda yer verdik. Yer/zaman ile ilgili temalara bakılacak olursa, Tuva Türkçesinde ekin bu işlevinin oldukça işlek olduğu görülür. Bunlardan bir ismin yerini tutma/gösterme işlevi kazanmış olan ve çoğunlukla sıfat görevinde kullanılan, isim çekim eki aldıklarında zamir gibi isimlerin yerini tutan sözlere burada yer verdik:

amdıı ***(<amdı+gı)*** *deminki, önceki, adı geçen*
biyeegi *önceki, adı geçen*
biyeegizi *önceki, daha önceki*
biyeeki *önceki, deminki, adı geçen*
demgi *deminki, adı geçen; o*
ındıı ***(<ındı+gı)*** *öteki, öbür, öbürü*

Aitlik eki, bulunma hâli ekinden sonra gelerek de kullanılabilmektedir. Türkiye Türkçesinde oldukça işlek olan bu kullanıma metinlerden fazla örnek tespit edilememiştir. Ancak, bu şekildeki yapıların kalıplaşıp sözlük birimi haline geldiği örnekler bulunmaktadir:

biyeedegi *önceki, daha önceki, geçen*
murnundaazı *öndeki*
soondaazı *sondaki*

Bu yapıdaki sözlerde iyelik eki de sözcüklerin bünyesine dahil olarak kalıplaşmış hâlde bulunabilmektedir.

Aitlik zamirlerinin metinlerdeki kullanım sıklıkları şöyledir:

Zamir	**Sıklık**
demgi	**70**
biyeegi	**28**
meeŋii	**15**
ındıı	**6**
bistii	**4**
biyeegizi	**4**
biyeeki	**4**
silernii	**4**
amdıı	**2**
biyeedegi	**1**
seeŋii	**1**

3.1.1.5. Sayılar

Metinlerde geçen sayılar, aşağıdaki tablolardan birincisinde sayısal sırayla, ikincisinde ise sıklık sırasıyla verilmiştir:

Sayısal sırayla metinlerdeki sayılar:

Sözcük (Rakamla)	Sözcük (Yazıyla)	Sözcük (Rakamla)	Sözcük (Yazıyla)
1	bir	61	aldan bir
2	iyi	62	aldan iyi
3	üş	66	aldan aldı
4	dört	68	aldan ses
4	dörbün	70	çeden
5	beş	71	çeden bir
6	aldı I	80	sezen
7	çedi	81	sezen bir
8	ses	90	tozan
9	tos	99	tozan tos
10	on	100	çüs II
12	on iyi	108	çüs ses
15	on beş	150	çüs bejen
16	on aldı	180	çüs sezen
18	on ses	250	iyi çüs bejen
20	çeerbi	300	üş çüs
24	çeerbi dört	303	üş çüs üş
25	çeerbi beş	350	üş çüs bejen
30	üjen	550	beş çüs bejen
32	üjen iyi	660	aldı çüs aldan
33	üjen üş	999	tos çüs tozan tos
40	dörten	1000	muŋ I
44	dörten dört	6000	aldı muŋ
48	dörten ses	10000	tümen
50	bejen	30000	üş tüme
60	aldan	90000	tos tüme
60	çıraŋ	300000	odus tümen

Sıklık sırasıyla metinlerdeki sayılar:

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
iyi	**546**	**on aldı**	**5**
bir	**460**	**üjen üş**	**5**
üş	**393**	**çüs ses**	**5**
aldan	**132**	**on iyi**	**4**
tos	**126**	**sezen bir**	**4**
üjen	**93**	**tozan tos**	**4**
dört	**83**	**üş çüs**	**3**
çüs II	**80**	**aldı muŋ**	**3**
çedi	**69**	**üş tüme**	**3**
beş	**63**	**dörbün**	**2**
aldı I	**56**	**çeerbi dört**	**2**
tozan	**53**	**aldan bir**	**2**
muŋ I	**40**	**çüs sezen**	**2**
ses	**37**	**üş çüs bejen**	**2**
on beş	**32**	**tos tüme**	**2**
on	**31**	**odus tümen**	**2**
çeden	**30**	**çeerbi beş**	**1**
sezen	**25**	**dörten dört**	**1**
dörten	**22**	**dörten ses**	**1**
on ses	**20**	**çıraŋ**	**1**
tümen	**17**	**aldan aldı**	**1**
üş çüs üş	**15**	**aldan ses**	**1**
bejen	**13**	**çeden bir**	**1**
aldan iyi	**11**	**iyi çüs bejen**	**1**
çüs bejen	**10**	**beş çüs bejen**	**1**
üjen iyi	**9**	**aldı çüs aldan**	**1**
çeerbi	**6**	**tos çüs tozan tos**	**1**

Tuva Türkçesinde "sayı" kelimesinin karşılığı *san'dır*. Metinlerde bir kez de "sayı, toplam, tüm" anlamında *san-tüŋ* ikilemesi geçmektedir ki Moğolca *düŋ* "toplam" (Ölmez 2007: 280) kelimesi ile yapılmıştır.

Yukarıdaki sayılar arasında Moğolca iki öğe yer almaktadır. Bunlardan biri *dörbün [Mo.dörbe(n)]* "dört", diğeri de *çıraŋ [Mo. cira(n)]* "altmış" sayılarıdır.

dörbün, yalnızca *dörbün çük* "dört yön" şeklinde iki kez geçmektedir. *çıraŋ* da, bir yerde olmak üzere, *aldan* "altmış" ile paralel kullanılmıştır. Bu kullanımı üslupsal bir kullanım olarak değerlendirmek mümkündür.

Yukarıdaki sayılar tablosunda yer almayan, ancak sayı kavramıyla ilgili iki Moğolca unsur daha bulunmaktadır. Bunlar *arbın* ve *arbın-tümen* sözleridir. *arbın* "çok, sayısız, çok miktarda", Moğolca aynı anlamda olan *arbin* sözüne dayanmaktadır (Tatarintsev 2000: 129-130). Ancak *arbın*, destan metninin yer aldığı eserdeki notlarda (Alday-Buuçu), "on" olarak açıklanmıştır (Orus-ool 1993: 56). Buradan hareketle sözcüğün, Mo. arba(n) "on" ile ilişkilendirildiği düşünülebilir. Sözcüğün metindeki kullanımı yalnızca *arbın çük* "on yön (?); bütün yönler (?)" ile sınırlıdır. Bu ifade de, yukarıda bahsettiğimiz *dörbün çük* ile birlikte metinde paralel kullanılmıştır. İkisinin de varlığı bu paralel kullanımlarla sınırlıdır. Dolayısıyla bu sözcükler, sayı sistemine gönderme yapmaktan ziyade, kalıp bir ifade tarzını çağrıştırmaktadır. *arbın* ve *tümen* "on bin" sözlerinden oluşan *arbın-tümen* ifadesi ise diğer bir metinde (Hunan-Kara) geçmekte ve "çok fazla miktarda, sayısız, on binlerce" (Gatsak vd. 1997: 55) anlamındadır. Sözün yazı dilinde kullanımı da aynı anlamda mevcuttur (TS I: 148). *arbın* da Tuvaca sözlükte "çok, çok sayıda" anlamı ile sınırlıdır (TS I: 148).

Yukarıda sıralanan sayılar dışında, sayılardan türetilen unsurlar bulunmaktadır. Bunları birkaç başlık altında gösterebiliriz:

Sıra sayıları:

Sayı adlarına +GI eki getirilerek yapılmaktadır: *iyigi* "ikinci", *üşkü* "üçüncü".

Tuva Türkçesinde sıra sayıları yapmanın bir yolu da sayılardan sonra Moğolca kökenli bir sözcük olan "dugaar" getirmektir (İshakov-Palmbah 1961: 210). Ancak metinlerde bu kullanıma örnek yoktur.

Üleştirme sayıları:

Sayıların aynen tekrarı ile yapılmakta ve aralarına kısa çizgi (-) konularak yazılmaktadır: *üş-üş* "üçer", *on-on* "onar", *çeerbi-çeerbi* "yirmişer", *bejen-bejen* "ellişer".

Topluluk sayıları:

Tuva Türkçesinde topluluk adları iki grup ekle yapılmaktadır: +AlAA/+AlAAn ve +AldIrzI (İshakov-Palmbah 1961: 210-212).

+AlAA(n) ekiyle yapılmış örnekler şunlardır: iyelee, üjelee~üjeele, dörtelee, dörteleen, bejelee, bejeleen, onalaa.

Tuva ağızlarında bu yapıların varyantları bulunmaktadır (Sat-Salzınma 1980: 137). Metinlerimizde de kelimedeki ikincil uzunlukların değişiklik gösterdiği *üjelee~üjeele* örneği geçmektedir.

+AldIrzI ekiyle yapılmış örnekler şunlardır: iyeldiri, iyildirzi, üjeldirzi, bejeldir.

iyeldiri, bejeldir örnekleri, bu ekin de farklı varyantlarının oluştuğunu göstermektedir. +AlAA(n) ekiyle ilgili varyantların sıralandığı Sat-Salzınma (1980)'da bu yapıda örnekler bulunmamaktadır. Bu ekin yapısı İshakov-Palmbah (1961)'da +al+dır+(ı)+zı şeklinde izah edilmiştir.

Sayılardan türetilmiş diğer unurlar:

Sayılara +DA eki getirilerek zarf yapılabilmektedir: *iyide* "ikinci olarak", *üşte* "üçüncü olarak".

Sayı adının üzerine +LIg eki getirilerek yaş bildiren sıfat yapılmıştır: *aldılıg* "altı yaşında".

3.1.1.6. Ünlemler

Metinlerimizde 37 farklı ünlem kullanılmıştır. Bunların toplam kullanım sayısı ise 309'dur. Aşağıdaki tabloda kullanım sıklıklarına göre ünlemler yer almaktadır:

Sözcük	Sıklık	Sözcük	Sıklık
çaa I	**79**	**eeta**	**2**
şıyaan-am	**69**	**oh**	**2**
çe	**30**	**oy I**	**2**
şıyaan	**20**	**oy-oy**	**2**
amır 3	**15**	**aa IV**	**1**
öpey-aaŋ	**14**	**avıra-azıra**	**1**
ködek (ok-ködek)	**9**	**ay IV**	**1**
ok II	**9**	**book**	**1**
çok III	**9**	**eçigey-açıgay**	**1**
ça II	**8**	**ejen-eytiin-ne**	**1**
ayt	**6**	**eh**	**1**
şıyata~şıyaata	**6**	**ekii**	**1**
adıram	**5**	**haa II**	**1**
adır II	**4**	**halak-tülek**	**1**
halak	**4**	**iye**	**1**
mendee	**4**	**şıyaanda**	**1**
ook	**3**	**uyo-oo**	**1**
ajırbas	**2**	**oo 2**	**1**
ayt-doyt	**2**		

Bu ünlemleri ifade ettikleri anlamlar bakımından şu şekilde ikiye ayırarak gösterebiliriz:

Duyguları ifade eden ünlemler:

aa IV	**halak**	**oo 2**
eçigey-açıgay	**oh**	**book adaa**
ejen-eytiin-ne	**ook**	**halak-tülek**
eh	**uyo-oo**	**oy I**
haa II	**çe**	**oy-oy**

Seslenme, cevap, selam vb. ifade eden ünlemler:

ay IV	**ekii**	**adır II**
ayt	**iye II**	**adıram**
ayt-doyt	**ködek (ok-ködek)**	**ajırbas**
ça II	**mendee**	**avıra-azıra**
çaa I	**amır 3**	**öpey-aaŋ**
eeta	**çok 3**	

Tablodada görüleceği üzere, *şıyaan-am/şıyata~şıyaata/şıyaan/şıyaanda* ifadeleri destanlarda yüksek bir kullanıma sahiptir. Bu ifadeler, "İşte! O zaman! İşte öyle!" gibi anlamlarda Tuva destanlarının girişlerinde ya da geçiş bölümlerinde sıklıkla kullanılan kalıplaşmış sözlerdir. Destanın başında dinleyiciye "Dinle!", "Dinle şimdi!" dercesine söylenmekte, destanın ilerleyen bölümlerinde de dinleyicilerin dikkatini destana ya da destanda anlatılacak olan yeni bir bölüme çekmek amacıyla söylenmektedir (Ergun-Aça 2004: 65).

3.1.1.7. Özel isimler

3.1.1.7.1. Kişi isimleri ve diğer kahramanlar/varlıklar

Bu bölümde kişi isimleriyle birlikte, büyük çoğunlukla mitoloji dünyasına ait görülen unsurlara da yer verilmiştir. Destanların varlık kadrosunu oluşturan bu unsurlar, destanlarda önemli bir yer tutar.

Kişi isimleri, öncelikle destanlardaki ana kahramanlar etrafında aşağıda bir tablo hâlinde gösterilmiştir. Burada ana kahramanlar ve ata/oğul/anne/eş ilişkisi içerisinde birbiriyle ilişkili olanlar bir arada yer almaktadır. Bazı destanlar üç neslin hikayesini anlattığı için tabloda *ata* ve *oğulun* yer aldığı iki sütun bulunmaktadır. İki neslin anlatıldığı destanlarda birinci sütun boş bırakılmıştır, dolayısıyla "oğul/ata" sütunundaki kahraman, *ata* ve bir sonraki sütundaki kahraman, onun *oğlu* olarak görülmelidir. II numaralı destanda birinci sütunun "Ø" ile işaretlenmesinin sebebi, kahramanın bir ağaçtan meydana gelmesi dolayısıyla bu özelliğine dikkat çekmektir. "Kadınlar" temasındaki sütunlar ise sırasıyla ilk üç sütun ile birbirine denktir. Birbiriyle denkleşen sütunlar "eş" ilişkisi içindedir.

Metin	Ata	Oğul/Ata	Oğul	Kadınlar		
I		**Alday-Buuçu**	**Han-Buuday**		**Uzun-Say-Kuu Kadın**	**aldın-daŋgına**
II	**Ø**	**Arı-Haan**	**Han-Sayın Hovugun**		**aldın daŋgına**	**aldın-daŋgına**
III	**Ökendey-Mergen**	**Boktug-Kiriş**	**Han-Çeŋgey**	**Sulaapay**	**aldın daŋgına**	**aldın daŋgına**
IV		**Dalay-Baybıŋ Haan**	**Hunan Kara**		**Say-Toyuŋ Kadın**	**Uzun-Nazın Daŋgına**
V		**Kaŋgıvay-Mergen**	**Han-Türü Maadır**		**Karan-Çüzün** **Muŋgulak-Sagaan**	
VI	**Möge Şagaan-Toolay**	**Möge Bayan-Talay (Toolay)**	**Kara-Kögel**		**Say-Kuu Kadın**	**aldın-daŋgına**

Tablodan da görüleceği üzere, bazı destanlarda kahramanın alacağı eşin özel bir adı yoktur ve *daŋgına* "prenses"/*"Aldın-Daŋgına"* şeklinde geçmektedir.

Ana kahramanlar dışında metinlerde geçen diğer han, bahadır, düşman vb. kahramanların adları şunlardır:

Ak-Haan

Aksagalday~Aksagalday-Sayın-Havıtçı

Aldın-Aas

Aldın-Möge

Aza-Buzak

Bapıy-Dargan

Biçe-Kara Möge

Çaşka-Haan

Çöpey-Dargan

Dajı

Deek-Möge

Demir-Möge

Han-Küçü (Maadır)

Han-Möge (Haan)

Hüler-Möge

Hümüş-Möge

Kadın-Kara

Kaŋ-Möge

Kara-Buzur

Kara-Kögel

Kara-Küçü

Kara-Türü (Maadır)

Kezer-Kara (Maadır)

Kızıl-Türü (Maadır)

Malçın-Ege Haan

Ortun-Kara Möge

Öŋ-Şara Möge

Saraatay (Möge)

Sarıg-Haan~Sarınday Haan

Sırılıg-Möge
Süder-Möge
Şara-Melçen Haan
Şüük-Möge
Tavın
Ulug-Haan
Ulug-Kara Möge
Uzun-Sarıg Haan
Uzun-Kara

Yukarıdaki tabloda verilenler dışında, metinlerde geçen diğer kadın adları şunlardır:

Avıkay-Sarala Kadın
Bora-Şeeley
Handı-Seren
Oktaŋ-Kara (Kadın)
Torgun-Çüzün (Kadın)
Tuŋgulak-Sagaan Kadın

Çobanlar:

Çoban karakteri destanlarında özel bir yer tuttuğu için bunların isimlerini de bir arada ayrıca verme ihtiyacı duyduk. Kahramanlara yardımcı olan, zor görevler konusunda onlara bilgi veren çoban tipini yalnız Tuva destanlarında değil, "Dede Korkut Kitabı" başta olmak üzere, diğer Türk toplulukların anlatılarında da görürüz (Ergun-Açа 2004: 175).

Agıldır (Aşak)
Aksagalday Sayın-Kuu Havırçı
Aksagalday~Aksagalday-Sayın
Demir-Sal
Hola-Sal
Hoyuskan (Aşak)
Kadarçı-Sarıg
Kara-Sagıl
Kara-Sal

Din adamları:

Eki-Höö (Ham)
Koldu-Burgan (Başkı)

Eki-Höö metinlerde yalnızca bir kez geçen bir şaman adıdır. *Koldu-Burgan* da VI. metinde, 13 kez kullanımı olan bir 'lama' adıdır. Din adamlarına ait özel ad kategorisinin sınırlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte din-inanış kategorisinde verdiğimiz *başkı* "lama" üç farklı metinde 31 kez tekrar eden, ham "*kam, şaman*" ise yalnızca yukarıda geçen *Eki-Höö* adıyla kullanılan tek seferlik bir kullanıma sahiptir.

Diğer kahramanlar/varlıklar:

Bu bölümdeki kahramanları ve varlıkları genel olarak ikiye ayırabiliriz. Birinci gruptakiler destanlardaki asıl kahramanlar gibi tasvire sahip üst, orta ve alt dünyaya ait hanlar, bahadırlar ya da yardımcı kahramanlardır. Ergun-Açа (2004)'da belirtildiği gibi, gökte, orta dünyada ve yer altında yaşanan hayat birbirinin aynıdır; her üçünde de kağanlar ve halkları vardır, günlük hayat benzer bir şekilde sürdürülmektedir. İkinci gruptakiler ise, yine mitoloji dünyasına ait olmakla birlikte kötü ruhlar, devler, ejderhalar gibi unsurlar ya da yardımcı mitolojik kahramanlardır. Tuva destanlarının mitolojik motifleriyle ilgili özellikleri Ergun-Açа (2004)'dan şu şekilde aktarabiliriz:

> "Tıva kahramanlık destanları, Güney Sibirya'nın diğer Türk halklarında olduğu gibi, mitolojik motifler bakımından çok zengindir. Tıva Türklerinde, tıpkı Altay, Hakas, Şor Türklerindeki gibi, âlem, "Hayat Ağacı" ya da "Kozmik Ağaç" vasıtasıyla birbirine bağlanan üç katmandan oluşmaktadır: Yukarı-gök, orta-yer, alt-yer altı. Destan kahramanları bazen her üç dünyada da hareket etmektedirler. Tıva Türklerine göre, yukarı dünyada Han-Hurbustu ve ulusu; orta dünyada insanlar (hanlar ve ulusları); altta, yani, yer altı dünyasında ise Erlik (Erlik-Lovuŋ-Han) ve halkı yaşamaktadır. Kahramanlık destanlarında Han-Hurbustu ve Erlik-Lovuŋ-Haan'ın yanı sıra Albıs, Şulbus gibi kötülüğü temsil eden varlıklardan da söz edilmektedir. Özellikle de "Alday-Buuçu" ve "Boktu-Kiriş, Bora-Şeeley" destanlarında Erlik-Lovuŋ-Haan, Albıs ve Şulbus olumsuz varlıklar olarak yer alırken Han-Hurbustu, üç göğün üstündeki üç kağan Ay-Haan, Hün-Haan, Ulug-Ege-Haan olumlu bir profil çizmektedir." (Ergun-Açа 2004: 108-109)

Metinlerdeki üst ve alt dünyaya ait kahramanlar şunlardır:

Alaŋ-Dargan
Ay-Haan
Balbır-Dargan
Belee-Şınar
Çagıraa-Möge
Çerzi-Möge
Deer-Haan
Erlik-Lovuŋ Haan
Haan-Hurbustu
Hün-Haan
Kurbustu
Sug-Haan
Tölee-Şınar

Aşağıdaki yer alan isimler ise, destanların varlık kadrosuna ait olan unsurlardır:

Albıs
Amırga-Kara Maŋgıs
Aran-uula
Bel
Dag-İrgek
Er Sayın-Ulaatı
Ereen-Ulaat
Haan-Hereti
Han Sayın-Ulaatı
Kaldar-Barıs (şulbular)
Kara-Bula (Maŋgıs)
Kızıl-Ulaat
Mezil
Sayın-Ulaat~Ulaattar
şulbu
Şulbus

3.1.1.7.2. Yer isimleri

Dağ, orman, ova vb. yerlerin isimleri:

Agarlıg
Ak-Oy
Ak-Tayga
Alday
Artıştıg
Arzaytı
Arzaytı Şil-Taŋdı
Arzılaŋ-Ala-Tayga
Bert-Kara
Bora-Tey
Despeyti
Eŋgirgey
Han-Kızıl (tayga)
Hoovayı
Hüreŋ-taŋdı
Hüürtüŋ-Kızıl Tayga
Idık-Bora taŋdı
Kara-Kır
Kazılgannıg-Kara-Tayga
Kıŋgırgay
Kögel (Tayga)
Mooruy kırlaŋ
Sarıg-Tayga
Sayanday
Sümber Ak-Uula
Şil-Dag
Şilen-Dag
Şil-Tayga
Ulug-Kara-Tayga

Nehir, göl, deniz isimleri:

Ak-Hem
Aldın-bulak
Bora-Höl
Çiŋge-Kara-Hem
Eldig-Hem
Eldig-Kara Hem
Hadılıg-Hem
Horan-Dalay
Kara-Hem
Kara höl
Kırzalıg-Hem
Kızaa-Kara Hem
Kujurlug-Höl
Sarıg dalay
Sarıg-Hem
Saylıg-Hem
Us
Uspun
Uzun-Kara-Hem

3.1.1.7.3. Hayvan isimleri

Bu temadaki isimlerin tamamına yakınını at isimleri oluşturmaktadır. Atlara verilen isimlerde renk ya da don, yaş, diğer fiziksel özellikler ve atın gücü ön plana çıkmıştır. Türklerde at kültürünün ve buna bağlı söz varlığının zenginliği bilinmektedir. G. Sağol, "Tarihi Şivelerde At Donları" adlı incelemesinde bu durumu; "En eski dönemlerden itibaren Türklerin ata verdikleri değeri, onların atlarına donlarına, yürüyüş biçimlerine, nişanlarına, huylarına, yaptıkları işlere, yaşlarına vb. özelliklerine göre vermiş oldukları isimlerden, yani filolojik malzemenin genişliğinden rahatça tespit edebilmekteyiz" (Sağol 1995: 126) şeklinde ifade eder. Burada, atın tüyünün rengine *don* adının verildiği ve don kavramında bir değil, birçok renk gizli olduğu için renk yerine don'un tercih edildiği de vurgulanır (Sağol 1995: 126). "Altay, Tuva, Hakas ve Şor Destanlarına At Motifi Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışmada atlar fiziki özelliklerine göre sınıflandırılırken, incelenen destanlarda don kavramını tam olarak karşılayacak renk ayrıntısı bulunmadığı için *don* yerine renk kavramının tercih edildiği belirtilmiştir (Kaba 2011: 45).

Metinlerdeki *Ak-Sarıg, Kök-Bora, Özen-Kula* gibi adlar renklerine göre; *Askak-Kara, Askak-Şokar* gibi adlar renk ve fiziksel özelliğe göre; *Dönen-Kara, Dönen-Kaldar* gibi adlar yaş ve renge göre yapılan adlandırmalara örnektir.

At isimleri:

Ak-Sarıg
Arzılaŋ-Kara
Arzılaŋ-Kıskıl
Askak-Kara
Askak-Şokar
Ayaŋ-Kula
Bora-Höl
Çeeren-Demiçi
Çoldak-Kara
Dege-Kara
Dönen-Kaldar
Dönen-Kara
Han-Şilgi
Hırtıŋ-Şokar
Kaŋgay-Kara
Kaŋ-Kara
Kök-Bora
Oy-Sarıg
Özen-Kula
Sarıg-Kaldar
Sıldıs-Şokar
Şara-Melder
Tel-Kara
Tayga-Sarıg

Köpek isimleri:

Eger
Kazar

3.1.1.7.4. Millet/kavim isimleri:

Destanlarda bu kategoriye ait geniş bir söz varlığı bulunmamaktadır. Millet isimleriyle ilgili sınırlı sayıdaki kelimeler şunlardır:

Öölet *"Moğol"*
Tıva *"Tıvalı (Tuvalı)"*
Taŋgıt *"Tibet, Tibetli"*

3.1.1.7.5. İlah isimleri:

Bu bölümdeki isimler Budizm'e ait isimlerdir ve Tuva sözlüklerinde *"burgan adı" (ilah adı)* şeklinde tanımlanmaktadır.

Sagaan-Dariygi
Şagjı-Tümey
Maga-Hala
Oçur-Maanay

3.1.2. Fiil Soylu Sözler

Bu bölümdeki temaların düzenlenişiyle ilgili teorik bilgiler giriş bölümünde yer almakla birlikte, burada öncelikle Tuva Türkçesine ve metinlerdeki söz varlığına özgü çeşitli fiil gruplarına değinilecektir.

Zamir kökenli fiiller, Tuva Türkçesindeki bu tür fiiller dolayısıyla yer verdiğimiz bir gruptur. *ınça-* "öyle yapmak, öyle davranmak", *kança-* "ne yapmak, nasıl yapmak, nasıl olmak" fiilleri bu tür zamir kökenli fiillerdendir. J. R. Krueger, bu tür benzer yapılara Yakutça ve Moğolcada da rastlandığını ifade eder (1977: 127).

Metinlerdeki fiil söz varlığında yansımalar önemli bir yer tutmaktadır. Bu özelliği gösterebilmek maksadıyla yansıma kökenli fiilleri bir başlık altında verdik. Tatarskaya Grammatika'da ses yansımalı fiillerin de içinde yer aldığı sesle ilgili diğer fiiller, "ses fiilleri" (glagolı reçi) başlığı altında yer almıştır. Bunun yanında, "taklidî/görünüş yansımalı fiiller" (glagolı obrazopodrajaniya) başlığı altında da görünüşe dayalı fiilere yer verilmiştir. Zülfikar (1995) Türkçede Ses Yansımalı Kelimeler adlı eserinde, "yansıma" terimiyle ilgili ayrıntılı bilgi vermektedir. Buradaki bilgilerden de anlaşıldığına göre, Türkçede "yansıma" terimi daha çok "ses taklidini" içermektedir. Tuva Türkçesinde görünüşü ifade eden taklidî sözler de geniş yer tutmaktadır. Tuva Türkçesinde *öttünüg sözü (podrajatelnıe slova)* terimiyle karşılanan yansıma/taklidî sözler "ses ya da hareket bildiren özel sözler" şeklinde tanımlanmaktadır (TS II: 536). Bu nedenle biz bu tür fiilleri "ses bildiren fiiller ve diğer taklit fiilleri" başlığı altında bir arada verdik. Ses bildiren fiiller içerisinde, ses yansımalı fiillerle birlikte ses çıkışını veya tarzını ifade eden genel anlamlı fiiller de yer almaktadır.

"Yarış, savaş ve fiziksel mücadele anlam alanıyla ilgili fiiller" ise, destanların birer kahramanlık anlatıları olması sebebiyle bu kavram alanına yönelik önemli bir söz varlığını barındırması dolayısıyla yer verdiğimiz bir gruptur. Aynı şekilde "bedensel oluş ve hareketleri ifade eden fiiller" grubuna da bu anlam alanına yönelik söz varlığını bir arada göstermek amacıyla yer verdik.

Tuva Türkçesinde fiillerle ilgili üzerinde durulması gereken önemli bir husus, oldukça işlek bir kullanıma sahip olan -DIr ve -A/-I/-y ekli fiillerdir. -DIr eki fiillere ve sıfatlara gelerek zarf yapar. GTY'de zarf yapan eklerden biri olarak gösterilen bu

ekin yapısı; Alt. tol-tır-a ~ Hak. tol-dır-a ~ Tuv. dol-dur-Ø örneklerinden hareketle, ettirgenlik eki üzerindeki zarf-fiil ekinin düşmesi ile açıklanmıştır (İshakov-Palmbah 1961: 426-428). Tarz ve zaman zarfları yapan bu tür kullanımlara metinlerden şu örnekler verilebilir: ***handır*** "iyice, yeterince, çok miktarda", ***hondur*** "gece boyunca, bütün gece", ***doldur*** "dolu, tam dolu, dolu olarak" ve hareketin dışarı doğru yapıldığını ifade eden ***ündür***. Bu ekin oldukça işlek bir kullanımı vardır. Ancak bu ekin getirildiği bütün fiillerde anlam, yukarıda verdiğimiz örneklerdeki gibi tam bir zarf değildir. Bunların karşlığı -p, -ArAk, -IncAyA kadar, -mAk üzere gibi şekillerde bir fiilimsi olarak verilebilmektedir. TS'de de madde başı olarak yer alan bu tür sözlerin karşılığı zarf-fiil biçimleriyle verilmiştir. **çaŋgılandır** *yankılanarak,* **çayınnadır** *parlayarak, ışıldayarak,* **hökküledir** *gürleterek,* **karartır** *karartarak* vb. Bu sözlerin büyük çoğunluğunun yansıma sözlerden meydana geldiği de dikkati çekmektedir. Aynı durum -A/-I/-y zarf-fiil ekiyle yapılan fiillerde de görülmektedir. Tuva sözlüklerinde yine madde başı olarak yer alan bu tür fiillere **dırgıradı** *sessizce, fazla ses çıkartmadan,* **hooladı** *gürleterek, gürültüyle,* **segleŋnedi** *sallanarak,* **oya-çaza** *oyarak, deşerek* gibi örnekler verilebilir. Bu fiiller de çoğunlukla yansımalardan oluşmuştur. Yapısal olarak ise geçişli-ettirgenlik+zarf-fiil yapısı dikkati çekmektedir. Yine bu sözlerin karşılığı da çoğunlukla bir fiilimsi gibi verilebilmektedir. Gerek -DIr gerekse -A/-I/-y ekleriyle yapılan zarf yapısındaki bu sözlerde fiil anlamı baskındır. Zarf-fiil eklerinin, özellikle -A/-I eklerinin zarf, edat, isim görevlerinde kalıplaşmış sözler meydana getirmesi Türk dilinin bütün dönemlerinde ve lehçelerinde sıkça görülen ve bilinen bir durumdur (Korkmaz 2011: 57). Geçişli-ettirgenlik ekiyle birlikte kullanılan -I/-A zarf-fiilinin Sibirya lehçelerindeki özel kullanımları ve kalıplaşmaları hakkında bilgi veren Bacanlı (2013), bu eklerin görevleriyle ilgili çeşitli seviyelerden bahseder ve "Altay-Sayan Türkçelerindeki kızarta/hızarta "kızarıncaya/kıpkırmızı oluncaya dek", sagar(t)a "sararıncaya dek", toltura "dol(dur)uncaya dek", bıjıra "piş(ir)inceye dek" gibi zarfların leksikalleşmiş sözcükler ya da yarı gramatikal anlam taşıyan morfemler olmadığını" söyler (Bacanlı 2013: 31)[11]. Bununla birlikte, genel olarak zarf-fiil ekli yapıların zarfa dönüşmesi konusunda bu ekler zaten zarf-fil ekleri oldukları için, bir zarfın biçim türetmeye mi yoksa kelime türetmeye mi dahil edileceği her zaman berrak değildir (Bacanlı 2014: 91). Aydemir (2015) de "Tuvacada Sözlükselleşmiş

[11] Bu yapılardaki fiil birleşmeleri ve bunların gramatikal, leksikal özellikleri için ayrıntılı bilgi için Bacanlı (2013) ve Bacanlı (2014)'e bakılabilir.

Zarf-Fiilli Yapılar" başlıklı makalesinde zarf-fiilli yapıların zamanla sözlükselleşmesi sonucunda yeni sözlüksel birimler oluştuğunu ve bu yeni birimlerin daha sonra birtakım gramatikal işlevler de üstlendiğini vurgular (Aydemir 2015: 229).

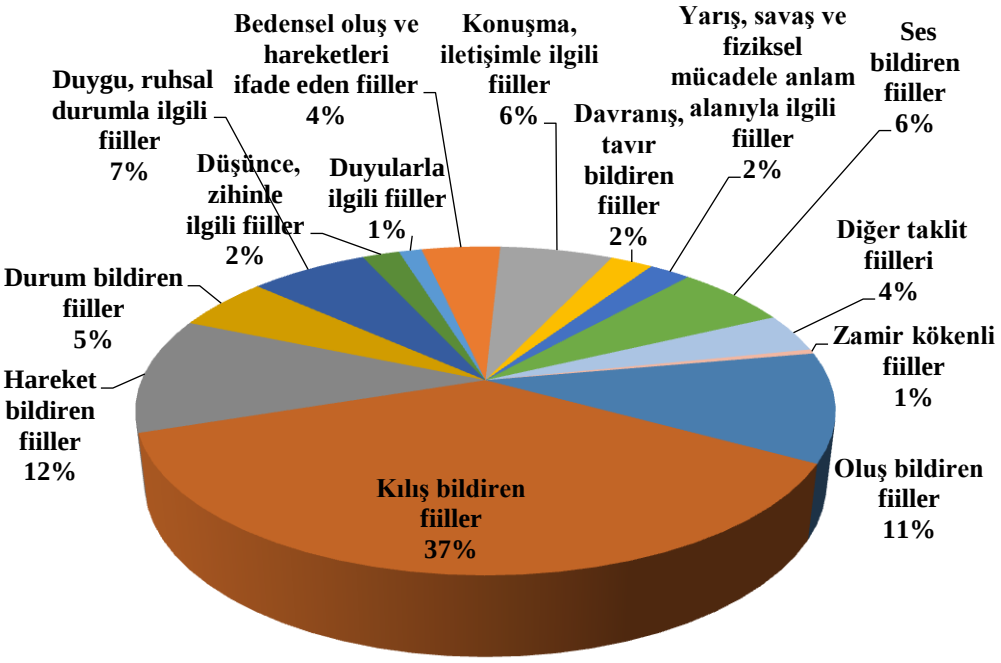
Bu yapıdaki fiilleri (tam olarak zarflaşanlar dışındakiler), Tuva sözlüklerinde madde başı özelliğe sahip olmaları, bunlarla ilgili her zaman kesin bir sınır çizmenin güç olması ve özellikle bu sözlerin metinlerde bu yapılar dışında başka kullanımlarının bulunmaması gibi sebeplerle, bu biçimleriyle madde başı olarak aldık, ancak fiil anlamlarının belirgin olmaları sebebiyle fiiller içerisinde verdik.

Metinlerdeki fiillerin temalara göre dağılımları şöyledir:

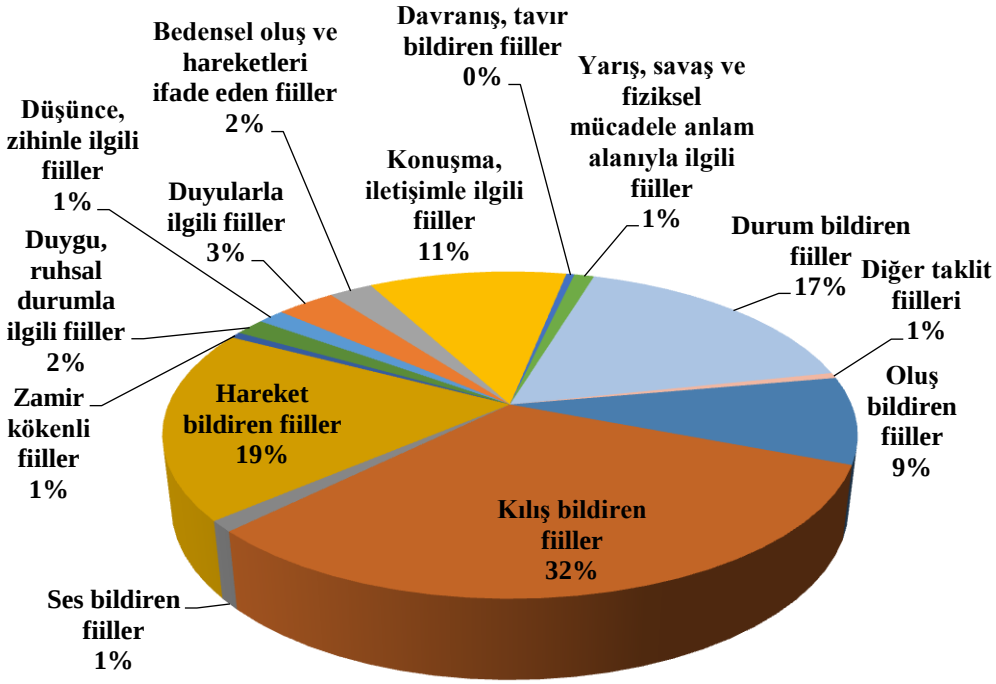
Fiiller	**Madde başı**	**Sıklık**
Oluş bildiren fiiller	220	2403
Kılış bildiren fiiller	756	8893
Hareket bildiren fiiller	233	5275
Durum bildiren fiiller	108	4745
Duygu, ruhsal durumla ilgili fiiller	134	467
Düşünce, zihinle ilgili fiiller	42	416
Duyularla ilgili fiiller	26	910
Bedensel oluş ve hareketleri ifade eden fiiller	89	674
Konuşma, iletişimle ilgili fiiller	128	3080
Davranış, tavır bildiren fiiller	48	124
Yarış, savaş ve fiziksel mücadele anlam alanıyla ilgili fiiller	47	310
Ses bildiren fiiller	128	305
Diğer taklit fiilleri	78	151
Zamir kökenli fiiller	9	173

Fiillerin temalara göre oranları aşağıda gösterildiği gibidir:

Madde başı sayılarına göre fiil temalarının oranları:



Sıklık sayılarına göre fiil temalarının oranları:



Madde başı ve sıklık sayısı bakımından kılış fiilleri en yüksek söz varlığına sahip temadır. Durum fiilleri, madde başı sayısı bakımından %5'lik bir oranla yedinci sıradayken, sıklık bakımından üçüncü sırada yer almaktadır. Sıklık bakımından durum ve harekete dair fiillerin kullanımı birbirine oldukça yakındır. Sıklık bakımından yüksek orana sahip bir diğer tema "konuşma ve iletişimle ilgili fiiller"in bulunduğu bölümdür. Konuşma ve iletişimle ilgili fiiller, tüm söz varlığı içerisinde de en çok kullanılan sözler arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Metinlerde en çok kullanılan ve yaklaşık 1000 sıklık miktarına kadar olan fiiller şunlardır:

tur-	2119	çor-, çoru-	1008
de-	1718	ber-	1003
bol-	1360	olur-	999
kel-	1253	al-	956

Bu fiillere ek olarak kullanım sıklığı bakımından metinlerdeki ilk 50 fiili oluşturan diğer fiiller şunlardır:

kör-	601	at-	186	çan-	104
kag-	599	kıl-	172	udu-	103
bar-	478	mun-	160	öl-	100
çıt-	383	halı-	140	iş-	98
çet-	326	sok-	137	bas-	87
ün-	241	çi-	127	ert-	87
sal-	240	çorut-	123	tırttın-	86
kir-	231	bil-	121	hon-	85
çugaala-	225	tırt-	121	ujul-	79
düş-	224	hak-	120	ada-	77
aytır-	223	törü-	118	kılaşta-	74
tut-	202	ölür-	113	boda-	73
or-	194	dıŋna-	109	harıula-	72
ekkel-	188	diş-	106		

En yüksek sıklığa sahip olan fiiller, aynı zamanda yardımcı fiil ya da gramer görevlerinde kullanılan fiillerdir. Bu fiillerin ana fiil ya da yardımcı fiil olarak kullanım sayılarını dizinde ilgili maddelerin sonunda ayrı ayrı belirttik. Bu fiillerin yardımcı fiil olarak kullanımları daha fazladır. *tur-, çoru-/çor-, olur-/or-, çıt-* fiilleri -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte şimdi zaman yapısı ve süreklilik birleşik fiilleri oluşturmaktadır. Bunun dışında birleşik çekim yapılarında (Arıkoğlu 2007: 1204) da

bu fiiller sık olarak kullanılmaktadır. *bol-* fiili de birleşik çekimde sıkça kullanılan bir fiildir. *bol-, çoru-/çor-* ve *tur-* fiilleri ek-fiil fonksiyonuyla bildirme yapılarında da kullanılır.

Bahsedilen gramer görevlerinin dışında bu fiiller, zarf-fiil yapılarıyla birleşerek tasvir fiilleri meydana getirirler. Bunlardan başlıcaları şöyledir: *-(I)p kel-* sona erme, tamamlama ya da süreklilik, tekrarlama; *-(I)p bol-* izin, müsade ve yeterlilik; *-(I)p ber-* eylemi başkası için yapma ya da *çor-*, *tur-, çıt-*, *olur-* fiilleriyle birlikte süreklilik; *–A/-I/-y ber-* başlama, bitme, tezlik; *-(I)p al-* eylemi kendisi için yapma ya da bir durumdan başka bir duruma geçme; *-A/-I/-y al-* yeterlilik; *-(I)p kör-* rica, dilek, istek; *-(I)p kag-* bitme ve tezlik; *-(I)p ün-* başlama; *-(I)p kir-* başlama; *-A/-I/-y düş-* tezlik; *-(I)p ekkel-* bitme, tamamlanma; *-(I)p halı-* tezlik; *-A/-I/-y sok-* tezlik bildiren birleşik fiiller oluşturur (GTY 407-416; ATLD 159-169; Sat 1961: 38-41; Arıkoğlu 2007: 1204-1205).[12]

Bu fiillerin dışında, *de-* fiili yüksek kullanıma sahip bir fiildir. Metinlerde diyaloglara çok başvurulduğu için *de-* fiilinin kullanımı da buna paralel olarak artmıştır. Bunun yanında, *de-* fiilinin "demek, söylemek" anlamlarında dışında, "düşünmek, öyle düşünmek" gibi anlamlarda ve yargılar arasında bağlayıcı fonksiyonda sıkça kullanımı da sıklık miktarını arttırmıştır. *de-* fiili, yansıma sözlerle birlikte bir yardımcı fiil olarak da kullanılmakta ve o yansımanın ortaya çıkışını ifade eden birleşik fiiller oluşturmakta; apansızlık, tezlik gibi anlamlar bildirmektedir (İshakov-Palmbah 1961: 410, 415).

de- fiili ile aynı temada yer alan *çugaala-* "konuşmak", *aytır-* "sormak", *dıŋna-* "dinlemek, işitmek", *harıla-* "cevap vermek, karşılık vermek" gibi yüksek sıklıktaki fiiller, bu anlatılarda iletişim unsurunun önemli bir yerinin olduğunu göstermektedir.

İlk sıralarda yer alan fiillere genel olarak baktığımızda *gelmek, gitmek, yürümek* gibi hareketleri ifade eden fiiller ağırlıktadır. Bu da, harekete dayalı bir olay örgüsüne sahip olan destanların bu karakterini yansıtmaktadır.

[12] Bu fiillerin çeşitli fonksiyonları için bu kaynaklar dışında TS I-II'de ilgili maddelerden de yararlanılmıştır.

Doğrudan kahramanlık anlatılarının doğasını yansıtan *at-* "atmak, vurmak", *mun-* "birnmek, sürmek (at)", *düş-* "inmek (attan), *halı-* "zıplamak, sıçramak, dörtnala gitmek" gibi fiiller de kullanım sıklığı en yüksek fiillerdendir. Yine bu sıradan sayabileceğimiz, birbirleriyle zıtlık ilişkisi içinde olan *törü-* "doğurmak; doğmak" ile *öl-*, *ölür-* "öldürmek" fiilleri de çok kullanılan fiillerdendir. Anlam bakımından zıtlık ilişkisi içinde olan *törü-* ve *ölür-* fiillerinin kullanım miktarları da birbirine denktir.

3.1.2.1. Genel oluş, kılış, hareket ve durum fiilleri

3.1.2.1.1. Oluş bildiren fiiller:

bol- *olmak*	1360	**hayın-** *kaynamak*	19
apar- *olmak*	63	**tögül-** *dökülmek*	19
ün- *3. meydana gelmek, ortaya çıkmak, husule gelmek; 4. çıkmak, yayılmak, bir kaynaktan dışarı çıkmak; 5. çıkmak, yükselmek, görünmek, güneş doğmak; 6. çıkmak, yerinden çıkmak; 7. bitki büyümek, çıkmak, gelişmek; 8. ses çıkmak, duyulmak, ses çıkarmak; 9. gelmek, ortaya çıkmak, ulaşmak, çıkıp gelmek; 10. zaman gelmek, bir şeyin vakti gelmek*	56	**çag- I** *yağmak*	17
		dirgis- *diriltmek, hayat vermek*	15
		üzül- *kopmak, ayrılmak, yırtılmak, kesilmek,parçalanmak*	15
		tara- *dağılmak, dağılıp gitmek*	14
		tön- *bitmek, sona ermek, tükenmek*	14
		çıdı- *çürümek, bozulmak*	12
		öş- *sönmek*	11
büt- *gerçekleşmek, olmak, yerine gelmek; meydana gelmek*	50	**tıvıl-** *olmak, bulunmak, var olmak, çıkmak, ortaya çıkmak*	11
çaşta- I. *dağılmak, yayılmak, saçılmak, sıçramak*	47	**doozul-** *bitmek, tamamlanmak, sona ermek*	10
huul- *dönüşmek, değişmek, biçim değiştirmek*	38	**hıp-** *yanmak, tutuşmak, alev almak*	10
çarıl- *yarılmak, ayrılmak*	36	**karar-** *kararmak*	10
izi- *ısınmak, sıcaklaşmak*	26	**sın-** *kırılmak, parçalanmak*	10
hööre- *1.kaynamak; 3. güneş yükselmek*	24	**kadal-** *saplanmak*	9
çit- *yitmek, kaybolmak; ölmek*	22	**nemeş-** *ekleşmek, ilave olmak*	9
kat- I *katılaşmak, sertleşmek, kurumak*	21	**adırıl-** *ayrılmak, kopmak; ayrılmak, ayrı düşmek, uzaklaşmak*	8
çogu- *uymak, uygun düşmek; gerçekleşmek, yerine gelmek*	20	**arı-** *temizlenmek*	8
		kılın- *olmak*	8
egele- *başlamak*	20	**aralçı-: *töre aralçı-*** *yeniden doğmak, dirilmek*	7
örttendir *yakarak, yanmasına yol açarak*	20		

ezil- *ezilmek, erimek, aşınmak* 7

iri- *bozulmak, çürümek* 7

örtten- huyuktal- *yanmak, yanıp kül olmak* 7

taakta- *keçeleşmek* 7

uul- *kırılmak, parçalanmak, ufalanmak* 7

buzul- *kırılmak, parçalanmak* 6

çayıgayın- *yayılmak, dağılmak, saçılmak, sıçramak* 6

diril- *dirilmek, canlanmak* 6

huuldur- *dönüştürmek, eski haline getirmek* 6

örttendir-huyuktaldır *yanıp kül olacak şekilde* 6

tırıldır *kaplayarak, doldurarak* 6

ajın-II *açılmak* 5

ayas- *gök açık olmak, açmak, açılmak; yağış dinmek, durmak* 5

çaŋnıkta- *yıldırım düşmek* 5

çazıl- I *açılmak, çözülmek* 5

ele- *eskimek, yıpranmak, aşınmak* 5

emiril- *kırılmak, kopmak, kırılıp kopmak; eksilmek, azalmak* 5

katkıla- *katılaşmak, sertleşmek* 5

kurgadır *kurutarak* 5

şuura- *köpürmek, saçılmak, dökülmek* 5

tögüldür *dökülerek, dökülüp, döküp saçıp* 5

turul- *çıkmak, kopmak, ayrılmak* 5

ajı- *açılmak* 4

baksıra- *1. kötüleşmek, fenalaşmak* 4

çılıt- *ılıtmak, ısıtmak* 4

doŋ- *donmak* 4

dögü- *yaşlanmak, yaş almak* 4

hadı- *esmek* 4

hagdın- *toplanmak, toparlanmak; kapanmak, gizlenmek* 4

karaŋgıla- *kararmak, karanlık olmak* 4

kattış- *birleşmek, bir araya gelmek, katılmak, katışmak* 4

taaktat- *keçeleştirmek, topaklandırmak* 4

tavılan- *kırılmak, çatlamak, parçalanmak* 4

üvürer- *karmakarışık olmak, dağılmak* 4

bodara- *yayılmak, ortaya çıkmak* 3

çançara- *kırılmak, parçalanmak, ezilmek* 3

çuurul- *kırılmak, ufalanmak,* 3

elet- *eskitmek* 3

eze- *esnemek, gevşemek* 3

haynık- *bir kaynaktan çıkmak* 3

herelden- *ışımak, ışıldamak* 3

huyuktaldır *yakıp kül ederek, yanıp kül olacak şekilde* 3

hünne- *güneş açmak, aydınlanmak, güneşli olmak* 3

kaksı- *kokuşmak, bozulmak* 3

karartır *karartarak* 3

kırıt- *yaşlandırmak ihtiyarlatmak; birlikte yaşlanmak* 3

kıs- I *kızmak, ısınmak* 3

kuurart- *grileştirmek; (kum) savurmak, toz duman etmek* 3

möŋgeret- *sonsuz yapmak* 3

siŋ- *sinmek, bulaşmak* 3

suglandır *su çıkararak* 3

şıval- *kaplanmak* 3

şüŋnük- *takılmak, ilişmek* 3

bedi- *büyümek* 2

bürge- *çevrelemek, kaplamak, bürümek* 2

çagdır- *yağdırmak, yağış yağdırmak, yağmasını sağlamak* 2

çançarıl- *parçalanmak, ufalanmak* 2

çaŋgılan- *yankılanmak* 2

çaŋnıktat- *yıldırım düşmek, parçalamak, ufalamak* 2

çayaattın- *yaratılmak, meydana getirilmek* 2

çıkkıŋayın- *yayılmak, çıkmak* 2

çırı- *aydınlanmak, ışıldamak* 2

çorjaktaş- *toplanmak, yumrulanmak* 2

dirgel- *kaplanmak, bürünmek* 2

doja- *donmak, buz tutmak* 2

döge- *ısıtmak* 2

ezildir- *eritmek* 2

haal- *kapanmak, örtülmek* 2

hadıt- *estirmek, esinti vermek, esintiye yol açmak* 2

hoyu- *koyulaşmak, yoğunlaşmak* 2

hörükteldir *kabararak, havalanarak, körüklenir gibi* 2

hürer- *kahverengileşmek* 2

ış- *şişmek, kabarmak* 2

kajarar - *ağarmak, beyazlaşmak* 2

kararış- *kararmak, görünmek* 2

karttal- *soyulmak, ayrılmak, sıyrılmak* 2

keşteldir- *derilendirmek* 2

kırıl- *kırılmak, yok edilmek, öldürülmek* 2

köjük- *donmak, buz kesilmek* 2

kövüde- *çoğalmak, artmak* 2

kudala- *dünür olmak* 2

kurttu- *kurtlanmak* 2

odurul- *kesilmek, yarılmak, kopmak* 2

oorul- *kopmak* 2

öktere- *çoğalmak, artmak* 2

örtten- *yanmak* 2

sargar- *sararmak* 2

saylan- *ayrışmak, yayılmak* 2

sıvırıl- *sıyrılmak, soyulmak* 2

soo- *soğumak* 2

sökpünen- ~ söpkünen- *kopmak, kurtulmak, uçmak* 2

şıvaş- *kaplanmak, örtülmek* 2

şutkul- *metal dökülmek, kalıba dökülmek, (metale dönüşmek)* 2

taaktaldır *keçelenerek, keçe gibi* 2

tıngar- *nefes vermek; diriltmek, canlandırmak* 2

tıptın- *bulunmak, olmak, oluşmak, var olmak* 2

togla- *ufalanmak, parçalanmak* 2

ulgat- *artmak, büyümek, çoğalmak* 2

üyele- *sürmek, zaman almak, zaman harcamak* 2

adıŋayın- *dağılmak, karmakarışık olmak* 1

ajıttın- *açılmak* 1

avırar- *karışmak, dolanmak, karmakarışık olmak* 1

ayastır- *hava açmak; havanın açmasını sağlamak* 1

aynı- *gelişmek, değişmek* 1

bayı- *zenginleşmek, zengin olmak* 1

bıjır *pişirerek, pişene kadar* 1

bora- *toza, toprağa bulaşmak* 1

boraş- *bulanmak, belenmek, bulaşmak* 1

çaakta- *donmak, buz tutmak* 1

çaggıla- *yağmak* 1

çaglan- *yağlanmak, yağ bağlamak* 1

çalbıraaştan- *tutuşmak, alev almak* 1

çamdıy- *bükülmek, eğilmek; erimek, azalmak* 1

çamırıl- *eksilmek, azalmak, tükenmek* 1

çaŋçarlan- *kırılmak, parçalanmak* 1

çaŋçarlandır *parçalanarak* 1

çaŋçırıl- *kırılmak, parçalanmak* 1

çaşkannan- *saçılmak, dökülmek, dağılmak* 1

çattıl- *yayılmak, saçılmak* 1

çılıgla- *ısınmak, sıcak tutmak* 1

çılıktır- *ısıtmak* 1

çıpşın- *yapışmak* 1

çiril- *ayrılmak, kopmak, çentilmek* 1

çölbey- *uzanmak, dikilmek, çıkıntı meydana getirmek, kabarmak* 1

dapıgayın- *kabarmak, şişmek* 1

dedin- hayın- *hareketlenmek,* 1

delgere- *genişlemek, yayılmak; çoğalmak, artmak* 1

depşi- *gelişmek, ilerlemek* 1

deskileş- *düzleşmek, düz olmak* 1

dirgeş- *toplaşmak, birleşmek* 1

doozunna- *toz kaldırmak, toz bulutu oluşturmak* 1

doozunnat- *tozutmak, toz kaldırmak* 1

dögelen- *ısınmak* 1

dömeyleş- *benzeşmek, aynı olmak* 1

düjürt- *gelmek, olmak (zaman); bir vakte ulaşmak* 1

dükten- *tüylenmek* 1

emeş- *ekleşmek, eklenmek, ilave olmak* 1

emnen- *tedavi olmak, iyileşmek* 1

emnen- domnan- tedavi olmak, iyileşmek 1

ende- *telef olmak, yok olmak* 1

eveeşte- *azalmak* 1

ezil- ele- *ezilmek, aşınmak* 1

ezildir *ezerek, ezilene kadar* 1

ezil- hayıl- *ezilmek, erimek, ezilip aşınmak* 1

hadıgıla- *esmek, esip durmak* 1

hanıla- *derinleşmek, alçalmak* 1

hanılaş- *derinleşmek; sıkı bir şekilde tutmak, muhafaza etmek* 1

hayaala- *tan atmak, ortalık aydınlanmak* 1

hıraala- *kırçla örtülmek, buzlanmak* 1

hıral- *tüyleri dökülmek, tüy atmak, rengi kaçmak.* 1

hıraylık- *tüyleri dökülmek, tüy atmak* 1

hörtey- *şişmek, karnı şişmek* 1

huyuktal- *yanmak* 1

ıjıt- *şişmek, kabarmak* 1

ılbıra- *erimek, dağılmak (yağmurdan)* 1

ilçire- *bozulmak, çürümek* 1

izit- *ısıtmak, ısındırmak, vücut ısısını arttırmak* 1

kadı- *katılaşmak, sertleşmek* 1

karaŋdır- *kararmak* 1

karaŋgılat- *karartmak* 1

karaŋna- *kararmak* 1

kargaktaldır *yanarak, kavrularak, yanarcasına.* 1

kevimzire- *kurumak, hafiften kurumak, katılaşmak* 1

kılınna- *kalınlaştırmak* 1

kırdır- *öldürmek; öldürülmek, yok edilmek* 1

kıskala- *kısalmak, kısa olmak* 1

kıstın- *sıkışmak, tutunmak, takılmak* 1

kıvıs- *tutuşturmak, yakmak* 1

kurga- *kurumak* 1

kurgadı *kurutarak* 1

kurul- *kırılmak* 1

kuurar- *kurumak, solmak* 1

möŋgere- *sonsuz olmak, ebedi olmak* 1

oruktal- *yol almak; yol olmak* 1

ökteret- *çoğaltmak, artırmak* 1

ööndele- *iyileşmek* 1

örteŋzit- *yanık kokusu salmak* 1

örül- *kesilmek, parçalanmak* 1

öske- *büyümek, gelişmek* 1

öskeril- *değişmek, farklılaşmak* 1

öskert- *başkalaştırmak, değiştirmek* 1

saydaktal- *sertleşmek, katılaşmak, kabalaşmak* 1

segere- *iyileşmek, iyi hâle gelmek, kurtulmak* 1

sırıla- *kıvılcım saçmak, parlamak* 1

sırınna- *rüzgar esmek, hafif rüzgar esmek* 1

sıvırın- *sıyrılmak, kıvrılmak* 1

sıyıl- *kırılmak* 1

soyul- *soyulmak, yüzülmek* 1

suglan- *sulanmak, su ortaya çıkmak* 1

şöleede- *boşalmak, tenhalaşmak* 1

şöybeŋeyin- *genişlemek, yayılmak, uzamak* 1

şuurganna- *fırtına kopmak; fırtına gibi gitmek* 1

taagıla- *keçelenmek, topaklanmak* 1

tooŋayın- *dökülmek, saçılmak, akmak, akıp gitmek, damlamak* 1

töören- *değişmek, dönüşmek; şaşırtmak, yanıltmak* 1

tüle- *tüy dökmek* 1

uul- heel- *parçalanmak, ufalanmak* 1

üdügüleştir *geçirilerek, takılarak, geçirilmişcesine* 1

ündürüş- *yapmak, sebep olmak* 1

ürel- dalal- *yok olmak, yıkılmak, tahrip olmak* 1

3.1.2.1.2. Kılış bildiren fiiller:

ber- *vermek* 1003

al- *almak* 956

kag- *bırakmak* 599

sal- *koymak, bırakmak, yerleştirme* 240

tut- I *tutmak; yakalamak; getirmek, sunmak, vermek* 202

ekkel- *getirmek* 188

at- *atmak, vurmak, hedef vurmak* 186

kıl- *yapmak, etmek, meydana getirmek* 172

mun- *binmek; sürmek* 160

çi- *yemek* 127

çorut- *göndermek, yollamak* 123

tırt- *çekmek* 121

ölür- *öldürmek* 113

iş- *içmek* 98

ert- *geçmek, aşmak* 87

tırttın- *çekmek, asılmak; kuşanmak* 86

ujul- *çıkarmak* 79

aş- II *aşmak, geçmek* 66

üs- *koparmak, ayırmak, parçalamak;* 66

bagla- *bağlamak* 64

çar- *kesmek, parçalamak, yarmak; kırmak, parçalamak, ufalamak; ayırmak, bölmek, taksim etmek; ayırmak, yarmak* 63

suk- *sokmak, koymak* 54

okta- *atmak, fırlatmak* 52

düjür- *indirmek* 51

şıda- *gücü yetmek, yapabilmek* 51

azıra- *beslemek, bakmak, büyütmek* 47

ejele- *istila etmek, almak, ele geçirmek* 46

ket- *giymek* 46

ündür- *çıkarmak* 46

aş- I *açmak* 44

çıg- *yığmak, toplamak* 44

biji- *yazmak* 42

attan- I *ata binmek, at ile gitmek* 40

beletke- *hazırlamak,* 40

kes- *kesmek* 39

tut- II *kurmak, inşa etmek; yapmak* 39

çada- I *yapamamak, -ememek* 38

aŋna- *avlamak* 37

keş- *geçmek, karşıdan karşıya geçmek* 36

çir- *yarmak* 33

dile- *2. aramak* 33

sür- *sürmek, sevk etmek, yönlendirmek; izlemek, takip etmek* 33

tıp- *bulmak* 33

appar- *götürmek, alıp gitmek* 32

çaza- *yontmak, yapmak, etmek, meydana getirmek; düzeltmek, düzenlemek, çeki düzen vermek, nizama sokmak* 29

hayındır- *kaynatmak* 29

kut- *dökmek, koymak, doldurmak* 29

tur- II *tutup çekmek, söküp çıkarmak* 28

beletken- *hazırlanmak* 27

çedir- *götürmek, ulaştırmak* 27

azın- *asmak, takmak, takınmak, kuşanmak* 26

edert- *peşinden götürmek, izlettirmek, yanında götürmek* 26

şinçi- *gözden geçirmek, yoklamak, incelemek* 26

olurt- *oturtmak* 25

söört- *sürüklemek, taşımak* 24

bastır- *1. bastırmak; 3. ezmek, basmak; 4. Ezilmek, çiğnenmek; 5. gitmek,ilerlemek* 23

siili- *oymak, hakketmek, işlemek* 23

ışkın- *bırakmak, düşürmek, salmak* 22

kadar- *gütmek, otlatmak* 22

kadır- *kurutmak, sertleştirmek; kurutmak; atı dinlendirmek, soğutmak; güçlü kılmak* 22

çükte- *yüklemek* 21

erttir- *geçirmek* 21

kır- *kırmak, yok etmek, öldürmek* 21

öt- *arasından geçmek, delip geçmek; geçmek, geçip gitmek* 21

sıy *kırmak üzere, kıracak şekilde* 21

çemnen- *yemek, yemek yemek, beslenmek* 20

hoor- I *koparmak, yerinden sökmek, oymak* 20

kiir- *sokmak* 20

sun- *sunmak, vermek* 20

eder- *izlemek, peşinden gitmek, takip etmek* 19

segir- *yakalamak, tutmak, yakalayıvermek* 19

soot- *soğutmak; atı soğutmak, dinlendirmek* 19

bıjır- *pişirmek* 18

havır- *hayvanları sürmek, gütmek* 18

şayla- *çay içmek* 18

tevekte- *tepmek, fırlatmak; "tevek" adı verilen topla oyun oynamak* 18

çuur- I *ufalamak, paramparça etmek* 17

edile- azıra- *kullanıp bakmak, sahip olup ilgilenmek* 17

kijenne- *bukağı ile bağlamak* 17

malda- *hayvan gütmek, otlatmak; hayvan beslemek, haycancılık yapmak* 17

tik- *dikmek, yerleştirmek* 17

çat- *yaymak, sermek* 16

çeş- *çözmek* 16

çüdür- *yüklemek* 16

eele- *sahiplenmek, sahip olmak, ilgilenmek, bakmak* 16

köjür- *göçürmek, göç ettirmek, alıp götürmek* 16

mundur- *bindirmek* 16

oy- I *oymak, delmek, yontmak* 16

tarbıda- *büyülemek* 16

aşta- II *temizlemek* 15

böl- *yığmak* 15

böölde- *döndürmek, çevirmek* 15

dıŋzıt- *germek* 15

hondur- *kondurmak, yerleştirmek* 15

otta- *otlamak* 15

adır- *ayırmak, koparmak* 14

aştan- çemnen- *yemek yemek* 14

çet- I *götürmek, sürmek, yedmek* 14

çidirt- *yedirmek* 14

çirt- *yedirmek, beslemek; yenilmek* 14

daara- *dikmek, dikiş dikmek* 14

kajıkta- *aşık kemiği gibi atmak* 14

kezen- *nişan almak, tetikte olmak* 14

oraa- *sarmak, dolamak* 14

töt- *yiyip bitirmek, silip süpürmek, tüketmek* 14

badır- *indirmek* 13

başta- *gütmek; idare etmek, yönetmek;başlamak* 13

bazır- *bastırmak; örtmek, kapatmak, tıkamak* 13

epte- *monte etmek, yerleştirmek* 13

ijirt- *içirmek* 13

oskun- *kaybetmek, yitirmek* 13

şel- *hızla çekmek, çekip almak* 13

ajıt- *açmak, açtırmak* 12

ayıt- *göstermek* 12

büdür- *yapmak, etmek, meydana getirmek* 12

çettir- I *ulaştırmak, götürmek* 12

çöle- *dayamak, yaslamak* 12

ezerte- *eyerlemek, eyer vurmak* 12

hülee- *kabul etmek, almak* 12

kada- *saplamak* 12

ködür- *götürmek* 12

nomçu- *okumak* 12

ölürt- *öldürtmek* 12

turgus- *koymak, yerleştirmek, durdurmak* 12

ug- I *kaldırmak, yükseltmek* 12

böle-haara *yığarak, toplayarak* 11

dayna- *çiğnemek* 11

emne- *tedavi etmek, iyileştirmek* 11

iste- *izlemek, iz sürmek, aramak* 11

it- *itmek* 11

ovaala- *toplamak, yığmak, kümelemek* 11

şaş- *saplamak, sançmak, dikmek, koymak, yerleştirmek; vurmak* 11

şigle- *yöneltmek, doğrultmak* 11

arttır- *bırakmak, almamak; saklamak, gizli tutmak* 10

çada- II *yağmur taşıyla büyü yapmak* 10

çandır- *geri döndürmek; hayvan gütmek* 10

çiŋne- *balyalamak, denklemek* 10

dugla- *kapamak, kapatmak, tıkamak, örtmek* 10

em- *emmek* 10

kestir- *kestirmek* 10

odur- *kırmak, yarmak* 10

pakta- *ağzına almak, yudumlamak, içmek, yemek, yutmak* 10

sokta- *vurmak, dövmek, ezmek, ufalamak* 10

soy- I *soymak, çıkarmak* 10

suyba- *sıvamak, sıvazlamak* 10

tepse- *tepelemek, ezmek* 10

tırıkıla- *çevirmek, döndürmek, yuvarlamak* 10

çaş- *saçmak, serpmek, yaymak* 9

çun- *yıkanmak* 9

deŋne- *denk olarak yapmak,denkleştirmek, eşitlemek* 9

dül- *pişirmek, haşlamak* 9

kas- *kazmak* 9

sok- *2. öldürmek; 3. demir dövmek, kalıp yapmak, demir dökmek* 9

şirel- *saplanmak* 9

ujut- II *alevlendirmek, ateş yakmak* 9

aŋdara 8

arta- *aşmak, geçmek* 8

çul- *yolmak, sökmek, koparmak* 8

dagı- *takdis etmek, kutsamak* 8

dos- *karşısına çıkmak, yoluna çıkmak, yolunu kesmek, durdurmak* 8

emzir- *emzirmek* 8

heregle- *kullanmak, istifade etmek* 8

hömele- *vurmak, öldürmek, kırmak* 8

kettin- *giyinmek* 8

kırgı- *kesmek, kırmak* 8

şıy- *çizmek* 8

şişpi- *büyülemek, büyü yapmak* 8

tudus- *tutturmak, birleştirmek, bağlamak* 8

udut- *uyutmak* 8

üje- *aramak, araştırmak* 8

aŋdara-düŋdere *altüst ederek* 7

aragala- *'araga' içmek* 7

arttın- *yüklenmek, yüklemek, ata yük yüklemek* 7

çavıdakta- *atın eyerini çıkarmak* 7

çidit- *keskinleştirmek* 7

çug- II *yuvarlamak* 7

dergile- *terkiye asmak, terkisine almak* 7

deş- *deşmek, oymak* 7

domna- *şifalı otlarla tedavi etmek; büyü yapmak; iyileştirmek* 7

eg- *eğmek, bükmek, çevirmek* 7

et- I *düzeltmek* 7

ızır- *ısırmak* 7

karakta- *gözlemek, gözetlemek, bakmak, himaye etmek* 7

koldukta- *koltuğuna almak* 7

körgüs- *göstermek* 7

kurjan- *kuşanmak* 7

oda- *ateşlemek, yakmak* 7

ögle- *çadır kurmak, çadır dikmek* 7

taakpıla- *sigara içmek, tütün içmek* 7

üre- *kırmak, parçalamak* 7

aavayla- ööveyle- *çocuk avutmak* 6

adat- *ad vermek, adlandırmak* 6

ajır- sıır- *yemek, yutmak* 6

aŋna- meŋne- *avlamak, avlanmak* 6

atkar- *atlandırmak, ata bindirmek; at ile göndermek* 6

azırat- *besletmek, baktırmak, büyütmek* 6

bus- *kırmak, parçalamak; bozmak* 6

çag- II *yaymak, sürmek* 6

çıttır- *yatırmak* 6

dıra- *taramak* 6

duranna- *dürbünle bakmak* 6

edekte- *eteğine almak* 6

ızırtın- *tutunmak* 6

kadagala- *gözetmek, bakmak; otlatmak, gütmek* 6

kıldır- *yaptırmak* 6

ottul- *yakmak* 6

oylat- *sürmek, kaçırmak, kovalamak* 6

oynat- *oynatmak, eğlendirmek; oynatmak, kımıldatmak, hareket ettirmek* 6

örttet- *yakmak* 6

paştan- *yemek yapmak, yemek hazırlamak* 6

silgi- *silkmek, sallamak, sarsmak* 6

şalbala- *kement atmak* 6

şalı- *bilemek* 6

şaylat- *çay ikram etmek* 6

taarıştır- *uygun olarak sağlamak, yakıştırmak* 6

tapta- *dövmek (demir); basarak düzeltmek* 6

tarat- *dağıtmak* 6

ug- II *kırmak, parçalamak, ufalamak* 6

ajır- *geçirmek, aşırmak* 5

aşkar- çemger- *yiyecek içecek vermek, sunmak* 5

aş- şüg- *açıp bakmak, incelemek, araştırmak* 5

attır- *attırmak, vurdurmak; atmasına,vurmasına fırsat vermek* 5

bog- *öldürmek; bent çekmek* 5

çemger- *yemek vermek* 5

çidir- *yitirmek, kaybetmek* 5

çug- I *yıkamak* 5

çügle- *oka tüy takmak, oku yeleklemek* 5

dagdın- şügdün- *kolları paçaları sıvayıp hazırlanmak* 5

dın- *kesebilmek, kesmek; delmek, deşmek, delip geçebilmek* 5

döger- *bitirmek, tamamlamak* 5

döjen- *yaymak, sermek* 5

kat- II *katmak, birleştirmek* 5

kudurgala- *paldımını takmak* 5

maganala- *dik hâle getirmek, dikmek* 5

nayırla- *bayram yapmak, şenlik yapmak, kutlama yapmak* 5

örgü- *sunmak, vermek, adamak* 5

salamna- *ele alarak ağır olanları seçmek* 5

saldır- *koydurmak, yerleştirmek; sundurmak, ikram ettirmek* 5

sırtan- *başının altına almak, başının altına koymak* 5

södürt- *taşımak, sürüklemek, getirmek, götürmek* 5

şıgja- *saklamak* 5

şirbi- *süpürmek* 5

şişte- *şişlemek, şişe geçirmek* 5

tök- *dökmek* 5

utku- *karşılamak* 5

üde- *eşlik etmek, geçirmek* 5

üs- ças- *bölmek, bölük bölük ayırmak, taksim etmek.* 5

adışta- *avcuna almak, tutmak* 4

agla- *avlamak, yakalamak* 4

art- I *yüklemek* 4

bayırla- *kutlama yapmak, kutlamak* 4

çogaat- *yapmak, düzenlemek* 4

çot- *silmek* 4

çularla- *yularlamak* 4

dıştandır- *dinlendirmek* 4

dür- *dürmek, sarmak* 4

ette- II *vurmak, dövmek; işlemek, sepilemek, tabaklamak (deri)* 4

ette- hıyna- *dövmek, vurmak* 4

hoyundurukta- *koynuna almak, koynuna koymak* 4

höndürgele- *göğüslük takmak* 4

ıt- *göndermek, yollamak; bırakmak, salıvermek* 4

itkiişte- *itmek, ittirmek, sırık yardımıyla ittirmek* 4

itkileş- *itmek, ittirmek, birlikte ittirmek* 4

kedir- *giydirmek* 4

kıs- II *sıkmak, sıkıştırmak* 4

koş- *eklemek, birleştirmek, bağlamak* 4

mungula- *binmek, birden çok kişi atlara binip yola çıkmak* 4

oor- *koparmak* 4

orgula- *düzlemek* 4

öpeyle- *bebek avutmak, uyutmak* 4

sırılat- *kaynak yapmak, kaynakla birleştirmek* 4

sıvır- II *çekmek, çekip çıkartmak, koparmak; kıvırmak, bükmek* 4

söle- *yakalamak, tutmak, yere indirmek* 4

şıdaş- *yapabilmek, güçleri yetmek* 4

şinçile- *araştırmak, incelemek* 4

şüüre- *süzmek, filtreden geçirmek* 4

tırtkıla- *çekmek, çekiştirmek* 4

topta- *tetkik etmek, dikkatle incelemek* 4

tottur- *doyurmak* 4

törepçile- *kement bağlamak, kement çekmek* 4

tutkula- I *tutmak* 4

us- *almak, çekmek, çekip almak (su vb. sıvıyı), doldurmak* 4

üle- *bölmek, dağıtmak, taksim etmek* 4

aalda- *ziyaret etmek, misafir olmak* 3

aayla- *hazırlamak, düzenlemek, hazır etmek* 3

ajaa- karakta- *gözetmek, bakmak,korumak, himaye etmek* 3

ajıgla- *kullanmak, faydalanmak, yararlanmak* 3

argaş- *ağır bir şeyi birlikte kaldırıp taşımak* 3

as- I *asmak* 3

azındır- *asmak, kuşandırmak* 3

bıjırt- *pişirtmak* 3

bılga- *sallamak, karıştırmak* 3

çavıla- *eyer peykesi yapmak* 3

çazat- *yaptırmak* 3

çıgdır- *yığdırmak* 3

çogut- *yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek* 3

çuşku- *oymak, eşmek* 3

çuur- II *yoğurmak* 3

dag- *bağlamak, iliştirmek, takmak,birleştirmek* 3

dagdın- *kolları veya paçaları sıvamak, toplamak* 3

dajı- I *taşımak* 3

dalganna- *parçalamak, un ufak etmek* 3

daynan- *çiğnemek* 3

deekte- *çengellemek* 3

degeele- *kancalamak, çengellemek, bağlamak* 3

deŋne- şiŋne- *denklemek, denkleştirmek* 3

dilegzin- *aramak, araştırmak* 3

doŋna- *düğümlemek, bağlamak* 3

doŋna- bagla- *düğümleyip bağlamak* 3

doyla- *toy düzenlemek, kutlama yapmak* 3

dögerttin- *hazırlanmak, hazırlık yapmak* 3

dömürert- *kısaltmak* 3

dujaa- I *vermek, teslim etmek* 3

düy- *düğümlemek* 3

ekkeldir- *getirtmek* 3

emne- domna- *tedavi etmek, iyileştirmek* 3

ezerten- *eğer vurmak* 3

haar- *kızartmak, kavurmak; dağlamak* 3

halayt- *sallamak, sarkıtmak* 3

hayırla- *vermek, bağışlamak* 3

hemdi- *kemirmek* 3

hepker- *giydirmek* 3

holda- *eliyle kaldırmak, eline almak* 3

hoor- II *kavurmak, kızartmak* 3

höm- *gömmek* 3

hömdür- *gömdürmek* 3

hunaa- *zorla almak, çekip almak* 3

huvaa- *bölmek, taksim etmek* 3

il- *ilmek, takmak* 3

işte- *doldurmak* 3

kakta- *vurmak, silkelemek* 3

kasta- *asmak, askıya almak* 3

kattaş- *birleşmek, birleştirmek* 3

kavayla- *beşiğe koymak* 3

kede- *izlemek, takip etmek* 3

kıldırt- *yaptırmak* 3

kurjal- *sarmak, çevrelemek, kuşatmak* 3

kuspakta- *kucaklamak, kucağına almak* 3

kuşkaşta- *kuş avlamak* 3

küüset- *yapmak, yerine getirmek* 3

manat- *bekletmek* 3

nayırla- kurumna- *bayram yapmak, şenlik yapmak, kutlama yapmak* 3

onçala- *saymak, kontrol etmek, yoklamak* 3

orukta- *yolculuk yapmak, yola çıkmak* 3

otkar- *otlatmak* 3

oyul- *oyulmak, deşilmek* 3

ölürgüle- *öldürmek* 3

örü- I *örmek* 3

sıır- *yutmak, yemek* 3

sıvır- I *kovmak, savmak, sürmek* 3

soktur- *vurmak, öldürmek; demir döktürmek, dövdürmek* 3

suggar- *sulamak* 3

şarı- *bağlamak* 3

şaşkıla- *sançmak, saplamak* 3

şıp- *kaplamak* 3

şöy- *uzatmak* 3

tarbaganna- *dağ sıçanı avlamak* 3
tavarıştır- *karşılaştırmak, denkleştirmek* 3
tuttur- *vermek, tutturmak* 3
ug- ças- *kırmak, parçalamak, ufalamak* 3
ulçuktur *ufalayarak, parçalayarak, kırarak.* 3
üleş- *paylaştırmak, bölüşmek, üleşmek* 3
agıs- *sıvı bir şeyi dökmek, koymak* 2
al- ber- *almak ve vermek, alıp vermek* 2
alış- *almak* 2
aragala- darıla- *içki içmek, içki içip durmak* 2
aramayla- *koparmak, kesmek* 2
argı- *örmek, işlemek* 2
artın- *yüklenmek, yüklemek, ata yük yüklemek* 2
bala- *silmek* 2
beletket- *hazırlatmak* 2
bergile- 2
bulga- I *itmek, itelemek, ittirmek* 2
bulga- II *suya sokmak, suyun içinde sallamak* 2
bürütke- *kaydetmek, kayıt altına almak* 2
çadaş- *yapamamak, -ememek* 2
çajır- *saklamak, gizlemek* 2
çay- I *sallamak* 2
çettirt- *sağlamak, yetiştirmek* 2
çıga- *malı sürmek, hareket ettirmek* 2
çıır- *kısaltmak, azaltmak (mesafe)* 2
çiş- *yemek, birlikte yemek* 2
çurttat- *yaşatmak, bir yerde yaşam sürmesini sağlamak; idare etmek* 2
çüdürt- *yükletmek* 2
çügenne- *dizginlemek* 2
çüktet- *yükletmek* 2
çülü- *traş etmek* 2
çülüt- *traş ettirmek* 2
çüzünne- *renk renk ayırmak* 2
daas- *görevlendirmek, görevli kılmak, görev vermek* 2
dajıgla- *taşımak* 2
dargadat- *otlamak üzere salmak, serbest bırakmak* 2
daşpılırla- *yüklemek* 2
deeşkinne- *saplamak, saplanmak* 2
dejeede- *bakmak, beslemek* 2
demdegle- *işaretlemek, işaret koymak* 2
dıgı- *tıkmak, koymak* 2
dıt- *ditmek* 2
dolga- *döndürmek, çevirmek* 2
dögerin- *yola hazırlanmak, hazır olmak* 2
döje- *döşemek, sermek* 2
döjel- *döşenmek, yere yayılmak* 2
dözeele- dile- *aramak, bulmaya çalışmak* 2
düşpünne- *örmek, bağlamak* 2
eer- I *eğirmek, bükmek* 2
emgele- *düzenlemek, derlemek, toplamak, derleyip toplamak* 2
eş- II *bağlamak, sarmak* 2
ette- I *et yemek* 2
handır- *doyurmak* 2
haydın- *aramak, bakınmak* 2
haydın- şügdün- *aramak, araştırmak, bulmaya çalışmak* 2
heŋmele- *et kurutmak* 2
hıdı- *yok etmek, imha etmek, tahrip etmek* 2
hımıza- *kımız içmek* 2
holu- *karıştırmak* 2
horanna- *zehirlemek* 2
hoylat- *koynuna sokmak* 2
hoyuldurukta- *koynuna almak, koynuna sokmak* 2
hoza- *oyulmak, kazılmak* 2

hörükte- *körüklemek* 2

ıyaşta- *ağaç kesmek* 2

idikte- *çizmenin koncuna bir şey koymak* 2

ilbile- *sihir yapmak* 2

ilbilen- *sihir yapmak* 2

kaasta- *güzel olarak yapmak, meydana getirmek* 2

kagıs- *göndermek, yollamak* 2

kartta- *soymak, yüzmek, ayırmak* 2

kazılganna- *(okun gövdesini) 'kazılgan' kabuğu ile kaplamak* 2

kettir- *giydirmek* 2

kırgı- hıdı- *kırmak, öldürmek, yok etmek; kırmak, kesmek, kırpmak* 2

kıstındır *sıkarak, sıkıştırarak* 2

kızır- *kısaltmak, çekmek, kısmak* 2

kirije- *yayın kirişini bağlamak* 2

koşkat- *gevşetmek, zayıflatmak* 2

kövürügle- *köprüden geçmek* 2

kur- *kurmak, hazır etmek* 2

kurbulçunna- *üç köşeli, üç kenarlı yapmak* 2

kurjandır- *kuşatmak, giydirmek* 2

oktagıla- *atmak, fırlatmak* 2

oktaş- *atmak, birbirlerine atmak* 2

oşkaş- *okşaşmak, birbirini okşamak* 2

ottur- *uyandırmak* 2

öge- daga- *ovmak, sıvamak, sıvazlamak* 2

öjür- *söndürmek* 2

ölürüş- *birbirlerini öldürmek* 2

ööret- *öğretmek, eğitmek (atı)* 2

örgele- *tarla faresi avlamak* 2

örte- *örklemek, bağlamak* 2

ösket- *yükseltmek, kaldırmak* 2

öttür- *geçirmek* 2

saadakta- *sadağına almak, sadağına koymak* 2

saadat- I *geciktirmek, bekletmek* 2

saldın- *salınmak, koyulmak, bırakılmak* 2

sık- *sıkmak* 2

siir- *yapmak, işlemek* 2

sor- *çekmek, emmek, sormak* 2

soygula- *soymak* 2

suyban- *sıvazlamak, kendini sıvazlamak* 2

şaarart- *seyreltmek, seyrekleştirmek* 2

şılbala- *ağaç kabuğunu soymak* 2

şidilet- *büyü yapmak, sihir yapmak* 2

şili- *seçmek* 2

şiştegile- *şişlemek, şişe geçirmek* 2

şiştel- *şişlenmek, şişe geçirilmek, saplanmak* 2

şüg- *süzmek, filtreden geçirmek; aramak, ayıklamak, taramak* 2

taalıŋna- *heybeye koymak* 2

tarakta- *yoğurt yapmak* 2

tejee- *beslemek, bakmak* 2

tırttır- *çektirmek* 2

tıvıs- *vermek, teslim etmek; ödüllendirmek* 2

tıvış- *bulmak, buluşmak* 2

tolan- *giyinmek* 2

ur- *dökmek, serpmek* 2

uşkar- *terkiye almak* 2

uşkaş- *terkileşmek* 2

uuşta- *ovalamak, yumuşatmak* 2

üdü- şidi- *bağlamak, takmak, iliştirmek, sarmak* 2

üŋger-*(eyerin) önüne oturtmak, koymak, enlemesine koymak* 2

üre- dala- *yok etmek, kırmak, kesmek, parçalamak* 2

üsküleştir- *çarpıştırmak, birleştirmek* 2

aartıkta- *yük olarak görmek, fazlalık görmek* 1

adakta- ködür- *kaldırmak* 1

ajıgla- sezigle- *aramak, araştırmak, bulmaya çalışmak* 1

ajılda- *çalışmak* 1

ajıttır- *açtırmak* 1

algan- *şamanlık etmek, özel bir ezgiyle sözlerini söylerek ritüel gerçekleştirmek* 1

alış- beriş- *alıp vermek, almak vermek* 1

aŋgıla- *ayırmak, taksim etmek* 1

aŋna- diiŋne- *sincap ve çeşitli hayvanlar avlamak* 1

aragala- nayırla- *içki içip kutlama yapmak* 1

arıgla- şeverle- *temizlemek* 1

arın- *kaldırmak* 1

ar- kur- *hazırlamak, hazır etmek* 1

artıja- *ardıçla tütsülemek* 1

artışta- şaanakta- *ardıçla tütsülemek* 1

aspakta- *tutmak, yakalamak* 1

aşta- çemne- *yemek yemek* 1

aştat- suksat- *acıktırıp susatmak, yiyecek içeceğe muhtaç bırakmak* 1

at- boola- *atmak, vurmak, hedef vurmak* 1

attandır- I *atla göndermek, yollamak* 1

attan- tolan- *giyinip hazırlanıp atlanmak* 1

attın- I *atmak, vurmak* 1

aytıza- artıja- *tütsülemek, tütsüleyip arındırmak* 1

azıngıla- *asmak, kuşandırmak* 1

baglagıla- *bağlamak* 1

baraalgat- *sunmak, vermek, armağan etmek* 1

bargıs- *varmasını sağlamak, ulaştırmak* 1

başkar- *idare etmek, yönetmek* 1

baştıŋnat- *idare ettirmek, idaresine vermek* 1

bayırla- nayırla- *kutlamak, kutlama yapmak* 1

bıjıgla- *sağlamlaştırmak* 1

bılaaş- *kapışmak, kapmaya çalışmak* 1

bış- *kumaş biçmek* 1

bıtta- *bitlerden arındırmak, bitleri öldürmek* 1

bijittin- *yazmak, yazılmak* 1

biriktir- *birleştirmek* 1

boola- *vurmak, ateş etmek* 1

böktür- *bükmek, eğmek, yuvarlamak* 1

böldür- *yığdırmak, bir araya toplatmak* 1

bööldegile- *döndürmek, çevirip durmak* 1

bööşkünne- *tıkamak, kapatmak* 1

bulaaş- hunaaş- *ele geçirmek, yakalamak, zorla almak* 1

büzeele- *kuşatmak* 1

çaalanış- *çarpmak, vurmak, darbelemek* 1

çajır- buzut- *saklamak, gizlemek* 1

çamçıvakta- *kavurmak* 1

çançarat- *kırmak, ufalamak,paramparça etmek* 1

çançıkta- *tütün kesesine koymak* 1

çar- dil- *kesmek, ayırmak, yarmak* 1

ças- II *açmak, çözmek* 1

çaşış-*[çaşçır]* *saçmak, serpmek, birbirine doğru saçmak* 1

çay- II *yıkmak, devirmek, düşürmek* 1

çayga- *sallamak* 1

çayırla- *kalaylamak* 1

çaylat- *kurtarmak, serbest bırakmak* 1

çazarla- *parçalamak* 1

çedis- *göndermek, yedeğine vermek* 1

çeŋne- *saklamak, gizlemek* 1

çet- söle- *tutmak, yakalamak, tutup çekmek* 1

çııldır- *toplamak, bir araya getirmek* 1

çıırıl- *kısalmak, azalmak* 1

çılgıla- *yılkı gütmek, yılkı bakmak* 1

çımçakta- *yumuşatmak, yumuşak hâle getirmek* 1

çımçat- *yumuşatmak* 1

çıpşır- *tutturmak, yerleştirmek* 1

çıskaa- *dizmek, sıralamak* 1

çindi- *aramak, arama yapmak* 1

çonattın- *eyer keçesi yüklemek,yüklenmek* 1

çonna- *halkı idare etmek* 1

çorgus- *göndermek, yollamak* 1

çorutkula- *göndermek, yollamak* 1

çot- çülgü- *silmek, temizlemek* 1

çottun- *silmek* 1

çügennen- *dizgin takmak* 1

çülgü- *silmek* 1

dagdın- dügdün- *kolları veya paçaları sıvamak, toplamak* 1

dalbaŋnat- *sallamak, çırpmak* 1

dalgı- I *deri dövmek* 1

daŋzıla- *saymak, yoklamak, sayıyı kontrol etmek* 1

daynagıla- *çiğnemek* 1

deejile- *seçmek, en iyisini seçmek* 1

delgeret- *açmak, yaymak, çıkarıp koymak* 1

deri- *donatmak, teçhiz etmek* 1

derittin- *hazırlanmak, donanmak* 1

destir- *kaçırmak, saklamak, gizlemek* 1

dıŋzıtkıla- *germek, sıkmak, sağlamlaştırmak* 1

dıraanayla- *taramak* 1

dırba- *kaşımak, sıvazlamak* 1

dırbaktaş- *tırmalaşmak, tırnaklamak* 1

dırba- suyba- *kaşımak, sıvazlamak* 1

dil- *dilmek, kesmek* 1

dildir- *kestirmek* 1

dilen- *aramak* 1

dilet- *aratmak* 1

doŋgayt- *eğmek* 1

doora- *doğramak* 1

doos- *bitirmek, tamamlamak* 1

dopçula- *yakınlaştırmak* 1

dostur- *yerleştirmek, durdurmak, koymak, bırakmak* 1

dozula- şirile- *deriyle kaplamak ve vernikleyip parlatmak* 1

dömüyt- *kısaltmak, çekmek* 1

düje- II *koymak, bırakmak, yerleştirmek* 1

dükte- *ayıklamak, tahılı ayıklamak* 1

düldür- *pişirtmek, haşlatmak* 1

dürbü- *ovalamak, ovuşturmak* 1

edikte- hepker- *giydirmek, donatmak* 1

edile- *kullanmak, yararlanmak, sahip olmak* 1

egit- *geri çevirmek, geri döndürmek* 1

ejelet- *ele geçirilmek, zapt edilmek* 1

ejin- II *üzerine almak, üzerine örtmek* 1

emgele- marjala- *düzenlemek, derleyip toplamak* 1

epte- çöpte- *çeşitli yollarla yapmaya çalışmak, ayarlamak, düzenlemek* 1

ertkile- *geçmek, birlikte geçmek, geçip gitmek* 1

estet- *uçurmak, savurmak* 1

eş- I *eşmek* 1

eşkenne- *bir araçla toplamak, çıkarmak, atmak, eşelemek* 1

ette- malda- *deri işlemek ve hayvanları idare etmek; işleri yapmak* 1

ettet- I *et yedirmek, et ikram etmek* 1

ettet- II *deri işletmek, sepiletmek* 1

ezerteŋgile- *eğer vurmak* 1

haçılan- *kesilmek* 1

haldat- *bulaştırmak* 1

hamna- *şamanlık etmek* 1

havıt- *izlemek, takip etmek, ulaşmak* 1

hay- II *aramak, araştırmak* 1

haygıılda- *aramak, araştırmak, incelemek* 1

hayındırt- *kaynatmak, kaynattırmak* 1

haymırıkta- *kılıcını kınlamak, kuşanmak* 1

heele- *süslemek, bezemek* 1

hemir- *kemirmek* 1

heptendir- *giydirmek* 1

her- *germek* 1

herbekten- *kavramak, tutunmak* 1

herekselde- *kullanmak, yararlanmak* 1

hırbala- *yapıştırmak* 1

hondur- düjür- *yerleştirmek* 1

hoor III. *şaman çağırmak, davet etmek* 1

horagayla- *simli kumaşı işlemek* 1

horat- *harcamak, kullanmak* 1

hovulandır *yararak, ayırarak; yarık,yarık olarak* 1

hoygurukta- *sadağına almak, koymak* 1

hoyugla- *aşındırmak, düzlemek, yontmak* 1

hozadır *oymak, yerinden çıkarmak* 1

hönde- *kurt yemek* 1

höne- *bağlamak* 1

höörjüt- *gömmek, defnetmek* 1

humagala- *saklamak, korumak, esirgemek* 1

hura- *toplatmak, müsadere etmek* 1

huyuksut- *yakmak* 1

hüleendir- *görevlendirmek, görevli tutmak, emrine vermek* 1

ıdala- *kışkırtmak, saldırtmak, üzerine göndermek* 1

ılbırat- *fazla pişirmek, fazla kaynatmak* 1

ıldırt- *bağlamak, ilmek, iliştirmek* 1

ızırındır- *tutmak, tutunmak* 1

ızırış- *ısırmak, karşılıklı ısırmak, dalaşmak* 1

ızırt- *izlemek, takip etmek, peşine takılmak* 1

ijiş- *içmek; karşılıklı, birlikte içmek* 1

ilbekte- *bağlamak, iliştirmek* 1

ilbilet- *sihir yapmak* 1

ilbi-şidilen- *büyü yapmak* 1

imne- *işaretlemek* 1

itkile- *itmek, itelemek, ittirmek* 1

kadagalat- *baktırmak, emanet etmek* 1

kadan- *asmak, takmak, takınmk, kendi üzerine asmak* 1

kadart- *güttürmek, otlattırmak* 1

kadat- *fırlattırmak, attırmak, saplatmak* 1

kagdın- *bırakılmak, terk edilmek* 1

kajır- *avcılık yapmak, avlamak* 1

kakkılaştır- *çarpıştırmak* 1

kaktır- *çadır diktirmek, kurdurmak* 1

kamgala- *tutmak, kapatmak, sarmak* 1

kamgala- karakta- *korumak gözetmek* 1

kaptaazınna- *kapatmak, 'kaptaazın' arasına koymak* 1

karakta- kulakta- *bakmak, gözetmek, ilgilenmek* 1

karaktat- *baktırmak, emanet etmek* 1

kastıl- *kazılmak* 1

kastın- *kazmak* 1

kastır- *kazdırmak* 1

kedet- *takip ettirmek, izletmek* 1

kedirt- *giydirmek* 1

kejir- *geçirmek, aşırmak* 1

keldir- *getirtmek, çağırmak* 1

keldirt- *getirtmek, çağırmak* 1

kestin- *kesilmek* 1

kılgıla- *yapmak* 1

kımçılan- *kırbaçlamak, atı kırbaçlamak* 1

kıybıŋnat- *kımıldatmak, hareket ettirmek* 1

kiiskit- *sallamak, ırgalamak* 1

kirijet- *yayın kirişini bağlatmak* 1

kogja- *emmek* 1

kojayt- *kaldırmak, yükseltmek* 1

ködürüş- *birlikte götürmek* 1

kör- şinçi- *bakmak, incelemek* 1

kujurat- *hayvanları tuzlu araziye sürmek* 1

kurla- *saklamak, esirgemek* 1

kuttur- *koydurmak* 1

kuygala- *yakmak* 1

küüse- *yerine getirmek, gerçekleştirmek, sağlamak* 1

maldat- *hayvan besletmek, güttürmek* 1

marjala- *düzeltmek, toplamak* 1

nayırla- bayırla- *bayram yapmak, şenlik yapmak, kutlama yapmak* 1

neme- *eklemek, ilave etmek* 1

odarlat-*hayvanları otlatmaya götürmek, göndermek* 1

oktat- *1. attırmak, fırlattırmak* 1

olçur-solçur *sırayla, art arda yapmak* 1

onçala- mendile- *saymak, kontrol etmek, yoklamak* 1

oŋgar- çaskar- *iyileştirmek* 1

ora-çaza *(ora çaza sok-)* *parçalamak, paramparça etmek* 1

ornukşut- höörjüt- *gömmek, defnetmek* 1

oskundur- *kaybettirmek, yitirmek* 1

oşka- *okşamak* 1

ovaalagıla- *yığmak, toplamak, yığıp durmak* 1

oya-çaza *oyarak, deşerek* 1

ozaldat- *geciktirmek* 1

ölür- çidir- *öldürmek* 1

öŋgeşte- *kazmak* 1

öösküt- *ateşi güçlendirmek* 1

örttet- huyukta- *ateşe koymak, pişirmek* 1

örü- II *kesmek (deriyi)* 1

öyle- *uygun olarak ayarlamak, uygun hâle getirmek* 1

saadat- II *oturtmak* 1

sag- *sağmak* 1

samnat- *hareket ettirmek, oynatmak* 1

sat- *satmak* 1

sıgja- *koymak, bırakmak, yerleştirmek* 1

sıırgıla- *yutmak* 1

sıırt- *yedirmek* 1

sıŋırt- *koymak, bırakmak* 1

sırta- *başının altına almak* 1

sıskı- *kaplamak, işlemek* 1

sogunna- *fırlatmak, atmak* 1

solu- *değiştirmek* 1

soodur *soğutmak üzere; atı dinlendirmek üzere* 1

södürü- *götürmek, taşımak* 1

sök- tur- *sökmek, söküp çıkarmak* 1

söökte- *kemikle yapmak, kemikten meydana getirmek* 1

sudalda- *nabzını tutmak, nabzına bakmak* 1

suksunna- *susuzluğunu gidermek* 1

sundur- *sundurmak; yollamak, vermek* 1

suybagıla- *sıvazlamak* 1

şarıgıla- *bağlamak, sarmak, sarmalamak* 1

şelgile- *çekip almak* 1

şelgileş- *çekişmek* 1

şene- *denemek, tecrübe etmek* 1

şıdıraala- *satranç oynamak* 1

şıgaa- *nişan almak* 1

şılı- *eti kemikten ayırmak* 1

şıvada- *fırlatmak, savurmak* 1

şidilen- *büyü yapmak, sihir yapmak* 1

şinçittin- *bakmak, bakınmak, incelemek* 1

şirbigile- *sürüklemek* 1

şişteyt- *yükseltmek, kaldırmak* 1

şugla- *örtmek, üzerini kapatmak* 1

şuulganna- *toplantı yapmak* 1
şuuştur- *sıra sıra göndermek, hareket ettirmek* 1
taakpılaş- *birlikte sigara içmek* 1
taar- *uygun hâle getirmek* 1
tejeet- *besleyip baktırmak* 1
tepsen- *atı mahmuzlamak* 1
tergele- *at arabası ile çekmek, taşımak* 1
tergele- çuuzala- *at arabası ile çekmek, taşımak* 1
tırı- dıgı- *sıkıştırmak, tıka basa doldurmak* 1
tırtış *çekme, çekiş* 1
tırttıngıla- *çekmek, asılmak* 1
tikkile- *dikmek, yerleştirmek* 1
toglat- *dökmek* 1
tongar- *giydirmek* 1
tonnat- *giydirmek, donatmak* 1
töndür- *tamamlamak, bitirmek, sona erdirmek* 1
tuduştur- biriktir- *birleştirmek, bir araya getirmek* 1
tulupta-*soymak, çıkarmak, derisini soymak* 1
tutkula- II *kurmak, yapmak* 1
ugla- şıgaa- *hedef almak, nişan almak* 1
ujuk- *alevlendirmek, ateşlemek, körüklemek* 1
ujuttur- *ateş yaktırmak* 1
ulda- *vurmak, dövmek* 1
urdun- *eyer vurulmak, eyer vurmak* 1
ustur- *su doldurtmak* 1
utkut- *göndermek, karşılatmak* 1
uybalaştır *dağıtmak, alt üst etmek* 1
üle- düge- *dağıtmak, paylaştırmak* 1
üregde- *yok etmek, imha etmek, tahrip etmek* 1
üüjele- *yığmak, toplamak, biriktirmek* 1
üzeyt- çoldayt- *eğmek, bükmek, çekmek* 1
üzüş- *kesmek, koparmak (birden çok şeyi)* 1

3.1.2.1.3. Hareket bildiren fiiller:

kel- *gelmek, varmak, ulaşmak* 1253
çor-, çoru- *gitmek* 1008
bar- *varmak, gitmek* 478
ün- *1. ayrılmak, çıkmak, gitmek; 2. yüksek bir yere çıkmak, yukarı doğru gitmek* 241
kir- *girmek* 231
düş- *düşmek; inmek* 224
halı- *atlamak, zıplamak, sıçramak; koşmak, hızlı bir şekilde ilerlemek, dörtnala gitmek* 140
sok- *1. vurmak* 137
hak- *vurmak* 120
çan- *dönmek, geri gelmek* 104
bas- *basmak, adım atmak, ayak basmak; yürümek, gitmek; basmak* 87
kılaşta- *yürümek, adımlamak, yürüyüp gitmek* 74
şap- *ata binmek, at sürmek; at çifte atmak; hücum etmek/vurmak, çarpmak, darbe indirmek* 58
köş- *göçmek, göç etmek* 57
çort- *gitmek, ağır ağır gitmek* 56
maŋna- *koşmak* 44
tep- *tepmek* 43
bat- *yüksek bir yerden alçak bir yere doğru ya da nehir aşağı hareket etmek, gitmek,* 38
halıt- I *at binmek, sürmek, koşturmak* 35
çügür- *koşmak* 34
halıt- II *atılmak, sıçramak, koşturmak, dörtnala gitmek* 28

uş- I *uçmak* 26

ugla- *yönelmek, doğrulmak; yöneltmek, doğrultmak* 20

des- *kaçmak* 19

dolgan- *dolanmak, dönmek, etrafını dolanmak* 19

halış- *koşmak, koşuşmak, koşturmak* 19

aŋdarıl- *düşmek, devrilmek, yıkılmak* 17

çel- *tırıs gitmek* 16

devi- *zıplamak, peşrev çekmek; zıplamak, sıçramak* 16

maŋnaş- *koşuşmak, koşturmak* 16

doŋgay- *eğilmek, bükülmek, meyletmek* 15

mög- *şahlanmak* 15

hara- *bakmak, aramak, araştırmak, gözleriyle taramak* 14

ujut- halıt- *hızla gitmek, dörtnala gitmek* 13

tepkile- *tekmelemek* 12

çookşula- *yakınlaşmak* 11

kulbura-~kulburu- *kayarak kurtulmak* 11

bekten- *tutunmak* 10

çuul- *yuvarlanmak* 10

evi- devi- *peşrev çekmek, zıplamak, dans etmek* 10

kezi- *gezmek, dolaşmak* 10

çügürüş- *koşuşmak, koşturmak* 9

damdıla- *damlamak* 9

deskin- *dolanmak, gezinmek* 9

oyta*: oyta düş-* *arkaya doğru düşmek, sırt üstü düşmek* 9

ür- *üflemek* 9

arta I *atlayarak, üzerinden atlayıp geçerek.* 8

çaska- *vurmak, çarpmak* 8

ejin- I *yüzmek* 8

hıyırtaş- *yan bakışmak, karşılıklı bakışmak* 8

maŋnat- *koşturmak* 8

kakkılaş- *çarpışmak* 7

şimçe- *hareket etmek, devinmek, sallanmak* 7

ujut- I *uçurmak; at üzerinde çok hızlı gitmek* 7

uş- II *düşmek, yıkılmak* 7

çelbi- *dalgalanmak, sallanmak* 6

deşkile- *hoplayıp zıplamak* 6

ergil- *dönmek, çevirmek, dolanmak* 6

hıyırta- *eğri bakmak, yan bakmak* 6

kuluksu- *gezmek, dolaşmak* 6

oyla- *kaçmak* 6

sokkula- *vurmak* 6

şuuş- *katar hâlinde gitmek, sıralanmak* 6

devi- samna- *zıplayıp peşrev çekmek* 5

düjür *düşürerek, indirerek* 5

ejiktet- *hızla kapıya gelmek, kapıdan geçmek* 5

hak- sok- *vurmak; hızla gitmek, atı hızla sürmek* 5

ugla- şigle- *yönelmek, doğrulmak, yolunu tutmak, gitmek* 5

üngüle- *çıkmak, ayrılmak, çıkıvermek, çıkıp gelmek* 5

ak- *akmak* 4

çayla- *çekilmek, uzaklaşmak, ayrılmak* 4

çıraala- *rahvan gitmek* 4

çokta- II *yukarı doğru gitmek, çıkmak* 4

çorgula- *gitmek* 4

çügürt- *koşturmak, hızla gitmek* 4

dizeeleş- *buğralar dizleri üzerinde dövüşmek, boğuşmak* 4

kakkıla- *vurmak, çarpmak; tekrar tekrar vurmak* 4

kelgile- *gelmek* 4

kiriş- *girişmek* 4

kovay- *ayakları ucuna basarak kalkmak* 4

mög- dıvıla- *şahlanmak, sıçramak* 4

sirigeyin- *titremek* 4

şapkıla- *vurmak, çarpmak* 4

şüürgede- *hücum etmek, saldırmak* 4

aş- düş- *dağ üzerinden aşmak, aşıp gelmek, pek çok kez aşmak* 3

baskılaş- *itişmek, abanmak* 3

bastın- *1. yürümek, yürüyebilmek; 3. ezilmek* 3

bööldeş- *dönmek, dönüp durmak* 3

çan- çoru- *dönmek, dönüp gitmek* 3

çayıl- *meyletmek, devrilmek* 3

daalıkta- *dört nala koşmak* 3

devirji- *zıplamak, hırçınlaşmak, yerinde durmamak* 3

düşküle- *düşmek, yere düşmek* 3

este- *rüzgarda savrulmak, uçar gibi gitmek* 3

heril- *gerilmek, gerinmek* 3

hödel- *hareket etmek, kımıldamak* 3

ıra- *uzaklaşmak, ıramak, gitmek* 3

kılaştaş- *yürümek, gitmek, birlikte yürümek* 3

kiiski- *havada sallanmak, ırgalanmak* 3

kirgile- *girmek, birlikte girmek; bir yere gelmek, gitmek* 3

küstük- *kaymak, düşmek, düşer gibi olmak* 3

soyasta- *sürünmek, sürünerek ilerlemek* 3

şoşkut- *tırıs sürmek* 3

tay- *kaymak* 3

tırıkılaş- *dolanmak, dönmek* 3

aŋdaştan- *ağnamak* 2

baskıla- *basmak, basıp gitmek* 2

bulaŋayın- *bakınmak, göz atmak* 2

çagda- *yaklaşmak, yanaşmak* 2

çayaŋayın- *sallanmak* 2

daalıktat- *dört nala gitmek, koşturmak, atı dört nala sürmek* 2

dalgı- II. *tepmek* 2

deşkileş- *koşuşmak, koşturmak* 2

dıvıla- *huysuzluk etmek, tepinmek* 2

dopçugula- *vurmak, çarpmak, darbelemek* 2

eel- *eğilmek, bükülmek* 2

eleyti *sallanarak, sallandırarak* 2

evir- çavır- *inmek, konmak; (kanatları) büküp konmak* 2

eviril- çavırıl- *konmak, inmek; (kanatlar) bükülüp konmak* 2

halda- *saldırmak, hücum etmek* 2

hay- I *kaymak, hedeften sapmak* 2

ildik- *sürçmek, ayağı takılmak* 2

kaytıktır *kaydırarak, iterek* 2

kılıyt- *hızlı koşmak, koşturmak* 2

kırladı *üzerinden (gitmek, geçmek).* 2

közün- *uzatmak, ayağını uzatmak, hareket etmek* 2

kurjaldır *kuşatarak, çevreleyerek* 2

oraaş- *dolanmak, dolaşmak* 2

oy- kıy- *kaçmak, kaçıp gitmek* 2

oyna- *3. kımıldamak, hareket etmek* 2

öpeeliktet- *koşturmak, dört nala gitmek* 2

salgaŋayın- *sallanmak* 2

samna- *kuş kanatlarını çırpmak* 2

sıkırış- *tükürmek, dişlerinin arasından tükürüşmek* 2

sirbeytkile- *kabartmak, yükseltmek (köpek için tüylerini, sırtını)* 2

soŋna- *arkasından gitmek, peşinden gitmek* 2

şoşku- *tırıs gitmek* 2

şura- *sıçramak, atlamak, hoplamak* 2

şurat- *hoplatmak, sıçratmak; atmak, sıçramak* 2

tavar- *uğramak, girmek, içine girmek; gelmek* 2

tavarıt- *bindirmek, çarpmak* 2

tayzı-tayzı *kaya kaya, kaydıra kaydıra* 2

tepkilen- *tepmek, çifte atmak, yol almak* 2

tevis- *basmak, bastırmak, üzerinden gitmek* 2

toyaa- *gezmek, dolaşmak* 2

uş- tur- *düşmek ve kalkmak* 2

üŋge- *sürünmek* 2

üstür- *vurmak, çarpmak* 2

ak- tögül- *akmak, dökülmek* 1

arıktal- *akmak, akıp gitmek* 1

arıktal- oruktal- *akmak, akıp gitmek* 1

askaŋna- *(aksak) yürümek, koşturmak* 1

baştandır *başını bir tarafa yönelterek* 1

bolgaattın- *yavaşlamak, dikkatli olmak* 1

butta- *yürümek, gitmek* 1

çalgı- *dalgalanmak, çalkalanmak* 1

çayladır *yerinden hareket ettirerek, meylettirerek* 1

çerle- *gitmek, ilerlemek* 1

çettin- *izlemek, peşinden gitmek* 1

çılçırıkta- *kaymak, kayıp düşmek* 1

çıldır- *hareket etmek, ilerlemek* 1

çookşulaş- *yaklaşmak, yakınlaşmak* 1

çookşulat- *yaklaşmak* 1

çütküt- *yönelmek, gitmek, bir tarafa yönelip hızla gitmek* 1

daşkaarla- *dışarı çıkmak* 1

dedirleniş- *geri gitmek, karşılıklı geri gitmek, sıçramak* 1

deerigle- *bir taraftan diğer tarafa hareket etmek, koşturmak* 1

deeskiniş- *dolanmak, dolaşmak, birbirinin etrafını dolaşmak* 1

desker- *kaçmak, kurtulmak* 1

devi- davı- *zıplamak, sıçramak* 1

deviş- davış- *koşturmak, koşuşmak* 1

devit- maŋnat- *sıçratmak koşturmak* 1

dıgdın- *bacaklarını, dizlerini bükmek* 1

dizeele- *buğralar dizleri üzerinde saldırmak, boğuşmak* 1

dolganış- *dolanmak, dolaşmak, birbirlerinin etrafında dönüp dolaşmak* 1

doŋgaŋayndır *eğilerek, başını önüne eğerek.* 1

dopçu- *vurmak, çarpmak, darbe indirmek* 1

dölemne- *yüksek bir yere çıkmak* 1

döŋgülçekten- *(boğa) başını sallamak* 1

dört-dayakta- *eller ve ayaklar üzerinde durmak, bu şekilde ilerlemek* 1

eegileş- *kaburgalarına dokunmak, çarpışmak* 1

egliŋeyndir *eğerek, bükerek* 1

ejindir- *yüzdürmek* 1

eleyt- çılbıyt- *sallanmak, yalpalamak, yalpalayarak gitmek* 1

eleytir *sallanarak, sallandırarak* 1

ergi- *etrafını, çevresini dolaşmak* 1

ergiliş- *dolaşmak, birbiri etrafında dolanmak, dönmek* 1

halaygayın- *(fırtına gibi) ilerlemek, savurmak, alt üst etmek* 1

halıgıla- *zıplamak, sıçramak, zıplayıp durmak* 1

haralda- *gözlemek, gözetlemek* 1

here- *bakmak, gözleriyle taramak* 1

hökpeeliktedi *zıplayarak, hoplayarak, dörtnala* 1

ildirtin- *takılmak, ilişmek* 1

iylen- *eğilmek, meyletmek* 1

kadaala- *dışarı çıkmak* 1

kaktagıla- *vurmak* 1

kaktan- silgin- *sallanmak, sarsılmak* 1

kaktın- *çarpmak* 1

kojaalıkta- *atlamak, sıçramak, zıplamak* 1

kojaŋayın- *atlamak, sıçramak, zıplamak* 1

köş- düş- *göçmek, göç etmek* 1

maŋnaşkıla- *koşuşmak, koşturmak* 1

oraaştır *dolanarak* 1

oy- II *kenarından geçmek, yakınından geçmek* 1

oy- des- *kaçmak* 1

oyla- des- *kaçmak* 1

oytala- *arkaya düşmek, geriye doğru düşmek arkaya düşmek, geriye doğru düşmek* 1

saglaŋayndır *sallanarak, sallana sallana* 1

saglaŋna- *sallanmak* 1

salbaŋayın- *sallanmak* 1

salış- *koşturmak, koşuşup gitmek* 1

sayakta- *rahvan gitmek* 1

segleŋeyin- *sallanmak* 1

segleŋnedi *sallanarak* 1

sı: sı şap- *güçlü bir şekilde vurmak, çarpmak* 1

sızıl- *sızmak, sızılmak* 1

siilet- *hızla gitmek, uçar gibi gitmek, koşturmak* 1

silgilen- *sallanmak, sarsılmak* 1

sirigayın- kavıgayın- *titremek,sarsılmak* 1

sirilet- *titretmek, sarsmak* 1

siriŋeyin- *titremek* 1

siriŋeyndir *titreterek, sarsarak* 1

sok- hak- *vurmak, şiddetli bir şekilde vurmak* 1

soy-II *sürünmek, sürünerek ilerlemek* 1

söörtündür *sürüklenerek* 1

şapta- *vurmak, çarptırmak* 1

şaştıktır *bitiştirerek, ulaştırarak, dayandırarak* 1

şoşkuŋguurla- *tırıs gitmek* 1

tekpileş- *tepişmek, vuruşmak* 1

teptin- *ayaklarını dayamak, yaslanmak* 1

tırıkılan- *dönmek, yuvarlanmak* 1

tırıkılandır *sallayarak, döndürerek* 1

toyaa- doja- *gezmek, dolaşmak* 1

3.1.2.1.4. Durum bildiren fiiller:

tur- I *kalkmak; durmak, bulunmak, olmak, var olmak* 2119

olur- *oturmak* 999

çıt- *yatmak; olmak, bulunmak, durmak, var olmak* 383

çet- II *yetmek, yetişmek, erişmek, ulaşmak; yetmek, kâfî gelmek; zaman gelmek, geçmek, yaklaşmak* 326

or- *oturmak; durmak, olmak, bulunmak* 194

hon- *gecelemek, geceyi geçirmek, konaklamak; inmek, konmak* 85

kal- *kalmak* 69

çurtta- *yaşamak* 64

çııl- *yığılmak, toplanmak, bir araya gelmek* 35

mana- *beklemek* 25

ças- I *yanılmak, yolunu şaşırmak; vuramamak, isabet ettirememek* 20

oyna- *1. oynamak; vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak* 20

as- II *yolunu şaşırmak, kaybetmek* 18

tuttun- *tutunmak, kavramak; yakalanmak, tutulmak* 18

üsküleş- şaşkılaş- *karşılaşmak, çarpışmak, birleşmek, toslaşmak* 18

art- II *varlığını, durumunu sürdürmek, kalmak; artmak, geride kalmak* 17

tavarış- *1. rastlamak, tesadüf etmek, karşılaşmak; 2. bir durumla karşılaşmak, maruz kalmak* 17

şaştık- *dayanmak, ulaşmak, bitişmek* 16

uştun- *çıkmak; görünmek* 16

dıştan- *dinlenmek* 14

ujuraş- *karşılaşmak, rastlaşmak, görüşmek* 14

deŋneş- *denk olmak, denkleşmek* 12

saada- II *oturmak* 12

hünze- *günü geçirmek* 11

dol- *dolmak, dolu olmak, bir yerde pek çok şey ya da kimse toplanmak* 10

çajın- *gizlenmek, saklanmak* 9

dayan- *dayanmak, yaslanmak* 9

sıŋ- *sığmak* 8

soottun- *soğumak, dinlenmek* 8

adıs- *tan atmasını beklemek* 7

doktaa- *durmak, duraklamak* 7

oorgala- *sırtını ateşe dönmek, ateşin yanına yatmak* 7

çaştın- *saklanmak, gizlenmek* 6

sıın- *sokulmak, sığınmak, bir tarafa yanaşmak* 6

horuttun- *durmak, yerinde kalmak, donakalmak* 5

hünge- *güneş almak, güneşli olmak* 5

suurju- *yerleşmek, yerleşik hayata geçmek* 5

taarış- *yaramak, yakışmak, uygun olmak, uymak, uygun düşmek* 5

ürgülçüle- *devam etmek, sürmek* 5

üsküleş- *karşılaşmak, çarpışmak, birleşmek,toslaşmak* 5

çaja- *yaşamak, ömür sürmek* 4

çölen- *dayanmak, yaslanmak* 4

düşte- *öğle vaktini geçirmek, öğle dinlenmesi yapmak.* 4

körüş- *1.görüşmek; 3. görmek, yaşamak, deneyimlemek* 4

amıdıra- *yaşamak, hayatını sürdürmek* 3

askımna- *at hırçınlaşmak* 3

budul- *yolunu kaybetmek, şaşırmak* 3

çaŋgısta- *tek başına gitmek* 3

çediş- *kâfi gelmek, yetişmek; yetişmek, ulaşmak* 3

çetkile- *yetişivermek, gelivermek* 3

olurgula- *oturmak, birlikte oturmak, durmak* 3

saada- I *geç kalmak, gecikmek* 3

sandaylan- *oturmak* 3

sögede- *dizleri üzerine oturmak* 3

as- teni- *yolunu kaybetmek, şaşırmak* 2

bıjıglan- *sağlam tutmak, tutunmak* 2

çara- *uygun gelmek, uygun olmak* 2

çııl- haal- *toplanmak, yığılmak* 2

daga- *dayamak, yaslamak* 2

daştık- *çok olmak, aşırı miktarda olmak, taşmak, sığmamak* 2

doktaat- *durdurmak, ara vermek* 2

dürzülen- *görünüşü bir kişiye ya da şeye benzemek, benzer olmak* 2

epteş- *uymak, uygun gelmek, yaraşmak* 2

halay- *sallanmak, sarkmak* 2

haynıgıla- *kaynaşmak, çok olmak* 2

onaaş- *payına düşmek* 2

soksa- *ara vermek, durmak* 2

şaşkılaş- *çarpışmak* 2

turumçu- *yerleşmek* 2

üŋgertin- *eyere enlemesine oturmak,yatmak* 2

aadamna-*(at) hırçınlaşmak* 1

ajıgla- tejigle- *bakmak, bakınmak* 1

arala- *bir yer veya kişilerin arasında gitmek, olmak, bulunmak* 1

artıl- *takılmak, dolaşmak, takılıp kalmak* 1

astık- *kaybolmak, yolunu şaşırmak* 1

ayla- *ay geçirmek* 1

böldün- *yığılmak, toplanmak* 1

böldünüş- *toplaşmak* 1

buzu- *saklanmak, gizlenmek* 1

çadaglan- *yaya olmak, yaya kalmak* 1

çagırt- *tabi olmak, itaat etmek* 1

çaglaktan- *sığınmak* 1

çajın- buzu- *saklanmak, gizlenmek* 1

çanagaştan- *soyunup çıplak kalmak* 1

çaşta- II *yaşamak, ömür sürmek* 1

çılda- *yıl geçirmek, yıl harcamak* 1

çırıtkılan- *parlamak, ışıldamak* 1

çıtkıla- *yatmak, yatıp durmak* 1

çünük- *bağlı olmak, irtibatlı olmak* 1

demneş- *birlik olmak, ortaklaşmak* 1

duş- *karşılaşmak, rast gelmek* 1

egiştet- *nefesini kesmek, çok hızlı sürmek* 1

enneş- *durmak, dayanmak, düşmemek* 1

hanıkşı- *bağlı olmak,* 1

hıyış- *eğilmek, yana yatmak* 1

holuş- *kavuşmak, bir araya gelmek, ulaşmak* 1

honatta- *konaklamak, geceyi geçirmek* 1

kujura- *hayvanlar tuzlak arazide olmak* 1

managzın- *beklemek, bir süre beklemek* 1

odaglan- *ateş yakmak, ateş yakıp* 1

oŋgay- *oyuk olmak, oyuk görünmek* 1

orayta- *gecikmek, geç olmak* 1

sandara- sapkara- *dağılmak, darmadağın olmak; güç bir durumda kalmak* 1

soksat- *durdurmak, ara verdirmek* 1

turlagla- *durmak, yaşamak, sığınmak, barınmak* 1

turum *durma, durgunluk* 1

uttun- kagdın- *unutulmak, kalmak* 1

uura- *durmak, kesilmek* 1

3.1.2.2. Duygu, düşünceyle ilgili fiiller

3.1.2.2.1. Duygu, ruhsal durumla ilgili fiiller:

horada- *kızmak, hiddetlenmek, öfkelenmek* 25

amıra- *sevinmek* 22

ajın- I *çok öfkelenmek, sinirlenmek,hiddetlenmek* 21

ıgla- *ağlamak* 20

kayga- *şaşırmak, hayret etmek, dikkatle bakmak* 18

kort- *korkmak* 15

ajın- horada- *çok öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek* 14

çırga- *mutlu, mesut olmak* 13

düvüre- *koşuşmak, aceleyle koşturmak, telaşla hareket etmek* 12

ıgla- sıkta- *ağlayıp sızlamak, durmadan ağlamak* 11

muŋgara- *bunalmak, sıkılmak, üzülmek* 11

öörü- *sevinmek, memnun olmak* 11

sezin- *korkmak, ürkmek* 11

högle- *eğlenmek, keyiflenmek* 10

ıglaş- sıktaş- *ağlaşmak, durmadan ağlaşmak, ağlayıp sızlamak* 10

magada- *hayran olmak, beğenmek* 7

homuda- *şikayet etmek, sızlanmak; üzülmek, acımak, endişelenmek* 6

hölüŋnet- *somurtmak* 6

ıglat- *ağlatmak* 6

kejeele- *güçleşmek, zorlaşmak* 6

örşee- *bağışlamak, affetmek, merhamet etmek* 6

devide- *endişe etmek, endişelenmek, paniğe kapılmak* 5

han- *kanmak, doymak, yetinmek, memnun olmak* 5

ıglaş- *ağlaşmak* 5

keerge- *acımak, merhamet etmek* 5

sagın- *2. özlemek, hasretini çekmek* 5

şımda- dekte- *hızlanmak, acele etmek, daha hızlı olmak* 5

çöpşeere- *rıza göstermek, razı olmak* 4

deŋgere- *üzülmek, kederlenmek* 4

ele- türe- *yoksulluk içinde yaşamak, sefalet çekmek, sıkıntı içinde olmak* 4

ergelet- çassıt- *okşamak, sevmek* 4

kıjan- *tehdit etmek, korkutmak* 4

kögüttür- *aldanmak, yanılmak, baştan çıkmak* 4

meŋne- *korkmak, irkilmek, sıçramak* 4

muŋgara- deŋgere- *çok bunalmak, sıkıntı çekmek* 4

amıra- öörü- *sevinmek, memnun olmak* 3

çiktigzin- *şaşırmak* 3

devide- mögüde- *çok endişelenmek, paniğe kapılmak* 3

ergelet- *okşamak, sevmek* 3

hayıgayndır *keyifle, iştahla (içmek, çekmek)* 3

iyle- *özlemek, hatırlamak, çok özlemek* 3

muŋçul- *sıkıntı çekmek, kederlenmek* 3

oojurga- *sakinleşmek, rahatlamak* 3

oojurgat- *yavaşlatmak; sakinleştirmek* 3

sezigle- *korkmak, çekinmek, ürkmek* 3

sırlan- *hüzünlenmek* 3

büzüre- *inanmak, güvenmek* 2

çaraşsın- *hoşlanmak, memnun olmak* 2

dalaş- *acele etmek* 2

didin- *cesaretlenmek, cesaret etmek* 2

düyme- *acele etmek, telaş içinde olmak* 2

eriide- *işkence etmek, azap çektirmek* 2

eşkede- *acele etmek* 2

hayıladır *keyifle, iştahla (içmek, çekmek)* 2

hilinçekte- *eziyet etmek, ıstırap vermek* 2

hilinçekten- *acı çekmek, ıstırap çekmek* 2

hoy- *ürkmek* 2

hööre- *4. hırslanmak, öfkelenmek, huysuzluk etmek;* 2

hülümzüre- *gülümsemek, gülmek* 2

ınat- *bırakmak, izin vermek, rahat bırakmak* 2

ırbaŋayın- *titremek, kormak, ürkmek* 2

kort- sürte- *korkmak, endişelenmek* 2

küze- *istemek, dilemek, arzu etmek* 2

mögüde- *endişelenmek, telaş etmek* 2

muŋgagda- *sıkılmak, bunalmak* 2

öştekteş- *kinlenmek, öfkelenmek* 2

sürte- *korkmak, ürkmek* 2

şogla- *öfkelenmek, çıkışmak* 2

türe- *sefalet içinde olmak, yoksulluk çekmek, sıkıntı çekmek* 2

adaarga- *gıpta etmek, imrenmek* 1

adıksa- *atmak istemek, vurmak istemek* 1

adıy- hölüy- *yüzünü buruşturmak, kızmak, öfkelenmek* 1

ajın- darın- *çok öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek* 1

alıksa- *almak istemek* 1

aştal- *aç olmak, yemeğe muhtaç olmak* 1

aşta- türe- *aç susuz kalmak, ıstırap çekmek* 1

ayançı- *güzel, hoş görünmek* 1

bajımayla- *baş ağrısından şikayetçi olmak* 1

bayırla- maŋnayla- *sevinmek, memnun olmak* 1

beriş- *uğraşmak, mücadele etmek* 1

buuk- sarık- *üzülmek, azap çekmek* 1

çada- türe- *yoksulluk çekmek, sıkıntı çekmek* 1

çalgaarat- *can sıkılmak* 1

çedikse- *ulaşmak istemek, elde etmek istemek* 1

çigzin- *şüphe etmek, şüphelenmek* 1

çoksun- *yokluğunu hissetmek* 1

çokta- I *yokluğunu fark etmek, anlamak* 1

çoruksa- *gitmek istemek* 1

çögen- *ümidini kesmek, ümidi* 1

kırılmak

çörü- *inat etmek* 1

dalaştır- *acele ettirmek* 1

darın- *hiddetlenmek, öfkelenmek* 1

dittik- *cesaretlenmek, yüreklenmek* 1

döstün- *kendini tutmak, kendine hâkim olmak* 1

dündüŋnedir *suratını asarak, sert bir ifadeyle* 1

düvüret- *acele ettirmek* 1

elegde- türegde- *yoksulluk içinde yaşamak, sefalet çekmek, sıkıntı içinde olmak* 1

ergelendir *okşayarak, severek* 1

haramdık- *hırslanmak* 1

hayıŋayndır *keyifle, iştahla (içmek, çekmek)* 1

hayıŋnadır *keyifle, iştahla (içmek, çekmek)* 1

högleş- *eğlenmek, birlikte keyifli vakit geçirmek* 1

ıglaŋayın- *sızlanmak, ağlamak* 1

ınan- *ummak; inanmak, güvenmek* 1

ıyat- *utanmak, çekinmek* 1

kadıra- *güçleşmek, zorlaşmak* 1

kayga- hara- *şaşırmak, hayret etmek* 1

kıjan- hınan- *tehdit etmek, korkutmak* 1

kılıktan- *sinirlenmek, öfkelenmek* 1

kındarlan- *kızmak, sinirlenmek, öfkelenmek, söylenmek* 1

korkut- *korkutmak* 1

kort- sezin- *çok korkup tedirgin olmak* 1

körükse- *görmek istemek* 1

kudara- sırınna- *kederlenmek, üzülmek, sıkıntı çekmek* 1

kulumada-*eziyet etmek, ıstırap vermek, acı çektirmek* 1

mögüdet- *paniğe düşürmek, telaşlandırmak* 1

muŋçul- şuguldan-- *kederlenmek, üzülmek* 1

omakşı- *memnun olmak, keyifli olmak* 1

oojuktur- *sakinleştirmek* 1

oraldaş- *uğraşmak, çabalamak* 1

ökpele- *azımsamak, hoşnut olmamak* 1

sezin- karada- *ürkmek şüphelenmek* 1

sirile- kavıla- *titremek, telaşlanmak* 1

sürtel- *korkutmak, ürkütmek* 1

şıŋgı- *ağırlaşmak, güçleşmek, ciddi duruma gelmek* 1

şiŋgeet- *benimsemek, özümsemek* 1

şugulda- *sinirlenmek* 1

taala- *keyif almak, tadını çıkarmak* 1

tenit- *aklını kaybettirmek* 1

turala- *arzu etmek, dilemek, istemek* 1

türet- *eziyet etmek, işkence etmek* 1

türüt- *korkutmak* 1

uyara- muŋgara- *kederlenmek sıkılmak, üzülmek* 1

uyarat- *huzursuz etmek, sıkıntı vermek* 1

3.1.2.2.2. Düşünce, zihinle ilgili fiiller:

bil- *bilmek* 121

boda- *düşünmek;* 73

bodan- *düşünmek* 54

sagın- *1. hatırlamak, aklında tutmak; 3. düşünmek, aklından geçirmek* 31

tanı- *tanımak, bilmek* 16

tıp- *2. bulmak, bilmek, çözmek, anlamak; 3. fikir öne sürmek, bulmak* 16

bildir- *bilinmek, anlaşılmak, görünür olmak; bildirmek, belli etmek, fark ettirmek* 12

ut- II *unutmak* 10

bilin- *bilinci yerine gelmek, kendine gelmek; bilmek, anlamak* 9

sana- *saymak; saymak, farz etmek, öyle kabul etmek* 9

bildin- *bilinmek, anlaşılmak* 7

eziri- *esrimek, sarhoş olmak* 7

düje- I *düş görmek* 6

moorat- *bayıltmak, aklını kaybettirmek* 5

kiçeen- *dikkatli olmak* 4

bodattın- *düşünmek, kendi kendine düşünmek* 3

öören- *öğrenmek* 3

bilbeste- *bilincini kaybetmek,bilinçsizleşmek* 2

dal- *dalmak, kendinden geçmek* 2

dembeere- *sayıklamak, hezeyan içinde olmak* 2

ılgal- *ayırt edilmek* 2

serge- *ayılmak* 2

bilinmeste- *bilincini kaybetmek* 1

bilinmestet- *bilincini kaybettirmek* 1

bodangıla- *düşünmek, düşünüp durmak* 1

bodan- şiren- *düşünmek; iyice, dikkatlice düşünmek.* 1

dajaara- *içkiye kanıp kendinden geçmek* 1

düjen- *düş görmek, hayal görmek* 1

düjet- *düş gördürmek, düş görmesine sebep olmak* 1

ılavıla- *tespit etmek* 1

ılga- *ayırt etmek, seçmek* 1

kiçeettin- *dikkatli olmak, dikkat etmek* 1

koptar- *anımsamak, hatırlamak* 1

moora- *bayılmak* 1

sagın- boda- *düşünmek, aklından geçirmek* 1

setki- *düşünmek* 1

sonuurga- *ilgisini çekmek, ilgilenmek* 1

şiit- *yargılamak, hüküm vermek* 1

tanıttın- *bilinmek, tanınmak, anlaşılmak* 1

tergiide- *hükmetmek* 1

uguş- *hatırlatmak* 1

ündür- kıygır- *okumak, anlamak* 1

3.1.2.3. Duyularla ilgili fiiller:

kör- *görmek; bakmak, izlemek* 601

dıŋna- *dinlemek; duymak, işitmek; bilmek, öğrenmek, haber almak; söz dinlemek, itaat etmek* 109

közül- *görünmek, gözükmek* 52

deg- *değmek, dokunmak; ulaşmak, erişmek; isabet etmek* 47

körün- *bakmak, bakınmak* 22

çılga- *yalamak* 19

körgüle- *bakmak, bakınmak* 13

bakıla- *bakmak, bakınmak, gözlemek* 7

dıŋnal- *duyulmak, işitilmek* 7

amza- *tadına bakmak, yemek, içmek* 6

çılgat- *yalatmak* 4

çıtta- *koklamak* 4

deeş- *değmek, birbirine dokunmak* 3

dıŋnaala- *dinlemek, kulak vermek* 3

kördün- *bakınmak* 2

amza- çi- *yemek* 1

bakıla- kör- *bakmak, gözetlemek* 1

çıdırga- *koklamak* 1

çılgandır- *yalatmak* 1

çıttaş- *koklaşmak* 1

çoogla- *yemek, tatmak* 1

deert- *değdirmek, dokunmak* 1

duy- *duymak, bilmek, bilgi sahibi olmak* 1

köstügüle- *görünmek, gözükmek* 1

köstün- *görünmek* 1

közülbeste- *görülmemek, gözükmemek, görünmez olmak* 1

al- *11. duymak, duyumsamak*

3.1.2.4. Konuşma, iletişimle ilgili fiiller:

de- *demek, söylemek* 1718

çugaala- *konuşmak, anlatmak, söylemek* 225

aytır- *sormak* 223

diş- *konuşmak, söyleşmek* 106

ada- *ad vermek; seslenmek, adını söylemek; söylemek, konuşmak* 77

harıla- *cevap vermek, karşılık vermek* 72

çagı- *talimat vermek; buyurmak; öğütlemek* 57

sögle- *söylemek, demek* 48

çala- *çağırmak, davet etmek* 47

baraalga- *selamlamak, selamlaşmak* 39

çugaalaş- *konuşmak, söyleşmek* 33

kıygır- *seslenmek ;çağırmak; bağırmak, haykırmak* 24

hööre- *2. şevkle, neşeyle konuşmak, anlatmak; 5. heyecanla, endişeyle anlatmak* 20

hööreş- *hararetli konuşmak, sohbet etmek* 17

alga- yöree- *iyi dilek sunmak, hayır duada bulunmak* 16

dile- *1. dilemek, istemek* 16

aybıla- *rica etmek, istemek, dilemek* 13

çoluk- *hatır sormak, merhabalaşmak* 13

kattırış- *gülüşmek, kahkaha atmak* 12

nege- *istemek, talep etmek* 12

çalın- *yalvarmak, dilemek* 11

sümeleş- *tavsiye alıp vermek, karşılıklı konuşmak, görüşmek* 11

tanış- *tanışmak, görüşmek; danışmak, bilgi almak* 10

megele- *yalan söylemek, hile yapmak* 9

hıylan- *homurdanmak* 8

kattır- *gülmek, kahkaha atmak* 8

ıtta- *ses çıkarmak, konuşmak* 7

margış- *tartışmak, yarışmak* 7

teyle- *dua etmek, yalvarmak* 7

töögü- *anlatmak, nakletmek* 7

çarla- *duyurmak, bildirmek, ilan etmek* 6

kıjırı- *eğlenmek, alay etmek* 6

sümele- *nasihat vermek, öğüt vermek* 6

too- *dikkat etmek, itibar etmek, söz dinlemek* 6

avıralda- *dilemek, istemek, rica etmek* 5

koldan- dilen- *dilemek, istemek* 5

köksen- hörekten- *sövmek, bağırıp çağırmak* 5

seme- *tehdit etmek, yersiz çıkışmak* 5

aaza- *vaat etmek, söz vermek* 4

çolukşu- *selamlaşmak, selam vermek* 4

eereş- *istemek, dilemek, ısrarla istemek, yalvarmak* 4

makta- *övmek, methetmek* 4

mendileş- *selamlaşmak, esenleşmek* 4

sorugda- *sormak, istemek* 4

şoot- *alay etmek* 4

töögüle- *anlatmak, nakletmek* 4

çaŋça- *küfretmek, sövmek* 3

çettir- II *teşekkür etmek, şükranlarını sunmak* 3

duguruş- *antlaşmak, sözleşmek* 3

ırla- *şarkı söylemek, türkü söylemek* 3

ırlagıla- *şarkı, türkü söyleyip durmak* 3

ırlaş- *şarkı söylemek, söyleşmek* 3

kattırış- ittiriş- *gülüşmek, kahkahalar atmak,* 3

kıygırt- *çağırtmak, getirtmek* 3

koŋgala- ***(kulak koŋgala-)*** *bir şey hakkında sürekli konuşmak, rahat huzur vermemek* 3

kösken- *küfretmek, sövmek* 3

kuskunna- *bağırmak, çağırmak* 3

nomna- *söylemek; öğretmek; nasihatte bulunmak* 3

surga- *öğüt vermek, doğru yolu göstermek* 3

yöree- *dua etmek, hayır duada bulunmak, alkışlamak* 3

attın- II *azarlamak, küfretmek, sövmek* 2

attın- çaŋça- *azarlamak, küfretmek, sövmek* 2

baraalgaş- *selamlaşmak* 2

çaŋçattın- *küfretmek, sövmek,* 2

çarbış- *suçlamak, birbirini suçlamak* 2

çaşpı- *yalvarmak* 2

dıŋnat- *duyurmak* 2

domaktan- *konuşmak, söylemek* 2

eereş- çalın- *yalvarmak, istemek* 2

ına- *onamak, razı olmak, rıza göstermek* 2

ırla- höömeyle- *şarkı, türkü söylemek; Tuva gırtlak şarkısı söylemek* 2

kuskunna- kurayla- *bağırmak, haykırmak; coşku ve heyecan içinde nida etmek* 2

mijireş- *fısıldaşmak* 2

oyus- *anlatmak, benzetme yapmak, başka bir biçimde ifade etmek* 2

sıgırt- *ıslık çalmak; "sıgıt" (bkz. sıgıt) söylemek* 2

sımıranış- *fısıldaşmak* 2

sımıraş- *fısıldaşmak* 2

sonuurgat- *söylemek, anlatmak* 2

suragla- *aramak, sormak, dilemek* 2

teylet- *dua ettirmek* 2

tooçu- *dikkat etmek, itibar etmek, dinlemek* 2

ada- sura- *ad vermek, adını söylemek* 1

aştın- şügdün- *doğrulamak, kendini haklı çıkarmak* 1

attınış- *sövüşmek, atışmak* 1

aytırış- *söyleşmek, sorup söylemek* 1

bijireş- *aralarında konuşmak,* 1

bijirtkeyin- *kısık sesle konuşmak, fısıltıyla konuşmak* 1

büzüret- *inandırmak, ikna etmek* 1

çalat- *çağırtmak* 1

çemele- *kızmak, azarlamak* 1

çıjırttır- çaŋçan- *sövmek söylenmek, bağırıp çağırmak* 1

çıjırttır- çaŋçattın- *sövmek söylenmek, bağırıp çağırmak* 1

çugaalan- *konuşmak, söylenmek* 1

çugaalattın- *konuşmak, söylenmek* 1

çulçur- *mırıldamak, mırıldanmak* 1

daŋgıragla- *söz vermek* 1

didirt- *söyletmek, bildirmek, haber iletmek* 1

dirt- *söyletmek, haber verdirmek* 1

dujaa- II *buyurmak, emretmek* 1

haktır-(aas haktır-) *bir şey söyleyememek, söyletmemek; susturmak* 1

himiren- *homurdanmak* 1

höömeyle- *gırtlak şarkısı söylemek* 1

höömeyleş- *gırtlak şarkısı söyleşmek* 1

hörekte- *sesini yükseltmek* 1

hörle- *inkar etmek, kaçınmak* 1

hürümne- *dua etmek* 1

ıttaş- *bağrışmak, gürültü yapmak* 1

ideget- *inandırmak, ikna etmek* 1

kargıraala- *şarkı, türkü söylemek; gırtlak şarkısı söylemek* 1

kattırgıla- *gülmek, kahkaha atmak* 1

kattır- ittir- *gülmek, kahkahalar atmak, eğlenmek, alay etmek* 1

kıjırış- ittiriş- *eğlenmek, alay etmek, laf atmak* 1

kırış- *bağrışmak, ağız kavgası etmek* 1

kıygırış- *bağrışmak, çağrışmak* 1

kökse- hörekte- *sövmek, bağırıp çağırmak.* 1

margıldaş- *tartışmak* 1

medeele- *haber vermek* 1

mendile- *selamlamak* 1

mogattın- *söylenmek, sızlanmak* 1

omna- somna- *söylemek; yakarmak; dua etmek* 1

onda- osta- *inlemek, inilti çıkarmak* 1

öjeş- *tartışmak, inatlaşmak* 1

sımıran- *fısıldamak* 1

suraglan- *aramak, sormak, dilemek* 1

sümeleş- çövüleş- *görüşmek, müzakere etmek* 1

şuugaş- *sohbet etmek, gevezelik etmek, söyleşmek, gülüşmek* 1

toogula- *aldırmak, dinlemek, umursamak* 1

töögüş- *anlatmak, konuşmak* 1

3.1.2.5. Davranış, tavır bildiren fiiller

mögey- *eğilmek; saygı göstermek* 15

dajı- II *tokat atmak* 11

hündüle- *saygı göstermek, hürmet etmek* 11

ködeele- höleste- *dinlenmek, boş boş durmak* 6

şaŋna- *mükafatlandırmak, ödüllendirmek* 6

moorla- *teşrif etmek* 5

söŋne- *içki sunmak, saygı göstergesi olarak içki sunmak* 5

kamna- *özenmek, itinayla yapmak; korumak, esirgemek* 4

amırat- *memnun etmek, rahatlık vermek* 3

boluş- *korumak, savunmak, müdafaa etmek, yardımcı olmak* 3

duzala- *yardım etmek* 3

horu- *yasaklamak; engel olmak, durdurmak* 3

hündüle- yambıla- *saygı göstermek, hürmet etmek, değer vermek, ağırlamak* 3

oorla- *çalmak, hırsızlık yapmak* 3

teni- dende- *şımarmak, aklını kaybetmek, küstahlaşmak* 3

enniir torul- *karşı gelmek, karşı koymak, sataşmak, meydan okumak.* 2

sögür- *diz çökmek, diz çöküp selamlamak* 2

söŋne- baraalga- *içki sunup saygı göstermek* 2

şaŋnat- *mükafatlandırmak, ödüllendirmek* 2

teni- *şımarmak, yaramazlık yapmak; aklını kaybetmek; azmak, taşkınlık yapmak* 2

ulçu- *serserilik etmek, boş gezmek* 2

yambıla- *ayrıcalık göstermek, önem vermek, özel bir ilgi göstermek* 2

aajıla- *davranmak, belli bir tutumda olmak* 1

argala- megele- *kurnazlık etmek, hile yapmak* 1

avıyaasta- *ikiyüzlülük yapmak, riyakârlık etmek* 1

çalçı- *taşkınlık yapmak* 1

çaŋna- *karakterini göstermek, sergilemek; davranmak* 1

çaşpaala- *selamlamak, eğilerek selamlamak, saygılarını sunmak* 1

emegle- *yardımlaşmak, birlikte yapmak* 1

emegleş- *yardımlaşmak, birlikte yapmak* 1

ereŋgeyle- *yüzeysel davranmak, üstünkörü muamele yapmak* 1

evileŋne- çövüleŋne- *kibarca davranmak, zarif hareket etmek* 1

evileŋne- savılaŋna- *kibarca davranmak, zarif hareket etmek* 1

hoptaktat- *aç gözlü davranmak* 1

hoptaktan- *açgözlülük yapmak, açgözlü davranmak* 1

höleste- *aylaklık etmek, boş durmak, dinlenmek* 1

kaygaş- *dik dik bakışmak* 1

kejegele- *aldatmak, hile yapmak* 1

kuyus- *şaşırtmak, yanıltmak* 1

öŋneş- *eş dost olmak* 1

öttün- *taklit etmek* 1

şorbajıla- *üstünkörü yapmak* 1

udurlan- *karşı gelmek, karşı çıkmak* 1

ulçu- mölçü- *serserilik etmek, yağma yapmak* 1

yambılan- tambılan- *avare avare vakit geçirmek* 1

yozula- *selamlamak* 1

yozula- hündüle- *selamlamak, saygıgöstermek* 1

yozula- sögede- *selamlamak, eğilip dizleri üzerinde selam vermek* 1

3.1.2.6. Bedensel oluş ve hareketleri ifade eden fiiller:

törü- *doğurmak; doğmak* 118

udu- *uyumak* 103

öl- *ölmek* 100

aşta- suksa- *çok acıkıp susamak* 22

ös- *büyümek, gelişmek* 21

boju- *doğurmak* 20

tot- *doymak* 18

aşta- I *acıkmak* 17

törüttün- *doğmak, dünyaya gelmek* 16

kırı- *yaşlanmak* 15

semiri- *semirmek* 14

baksıra- *2. zayıflamak, güçten düşmek, zayıf düşmek* 13

tın- *nefes almak, solumak* 11

odun- *uyanmak* 10

dolgat- *doğurmak üzere olmak, doğum sancısı çekmek* 8

şıla- *yorulmak, bitkin düşmek* 8

suksa- *susamak* 7

bılgır- *at pıskırmak* 6

kus- *kusmak* 6

sidikte- *idrar yapmak, işemek* 6

siŋmir- *sümkürmek* 6

aarı- *hastalanmak, hasta olmak; ağrımak* 5

çönü- *yaşlanmak, ihtiyarlamak* 5

udu- odun- *uyumak ve uyanmak* 5

beliŋne- *irkilmek, belinlemek* 4

çudat- *zayıflatmak, güçsüz düşürmek* 4

ekirt- *iyileştirmek* 4

kakkır- *balgam çıkarmak, tükürmek* 4

kakkırgıla- *balgam çıkarmak, tükürüp durmak.* 4

saattan- *gebe kalmak* 4

simgirgile- *sümkürmek* 4

dakpıja- *sıkışmak, nefes azalmak* 3

kırı- çönü- *yaşlanmak, çok yaşlı olmak* 3

mıyakta- *dışkı yapmak* 3

moga- *yorulmak* 3

nazıla- *yaşlanmak* 3

oogayın- *nefesi kesilmek, nefesi tutulur gibi olmak, nefes nefese olmak* 3

ar- tur- *güçsüzleşmek, zayıflaşmak* 2

booza- *gebe kalmak* 2

bülgür- *püskürmek, fışkırtmak* 2

çova- *yorulmak, usanmak* 2

çuda- *zayıf düşmek, zayıflamak* 2

doytuŋayın- *aksamak, aksak yürümek* 2

etteldir- *iyileştirmek* 2

kırı- nazıla- *yaşlanmak* 2

mıyaktat- *dışkılatmak* 2

moga- şıla- *yorulmak, çok yorulmak* 2

moga- tur- *yorulmak* 2

ös- törü- *büyüyüp çoğalmak* 2

sidiktet- *idrar yaptırmak* 2

sool- *zayıflamak, solmak* 2

şim- *gözleri kapatmak, yummak* 2

şiy- *gözleri kapatmak* 2

agar- *rengi kaçmak, benzi atmak* 1

ajırgan- *nahoş bir tat dolayısıyla yüzünü buruşturmak* 1

albıktır *nefesi kesilerek, soluk* 1

ar- dor- *çok zayıflamak* 1

ar- *zayıflamak, güçsüzleşmek* 1

aştaksa- *acıkmaya başlamak, açlık hissetmek* 1

aştamzıra- *acıkmak, açlık hissetmek* 1

bılgırgıla- *at pıskırmak, pıskırıp durmak* 1

bırıla- *yürek vurmak, çarpmak* 1

derit- *terletmek* 1

doruk- *büyümek, gelişmek* 1

dükpür- *tükürmek* 1

dükpürgüle- *tükürmek* 1

düleyle- *sağır olmak, sağırlaşmak* 1

ekiri- *iyileşmek* 1

ettin- *iyileşmek* 1

hanzıra- *kanamak* 1

harlıktır *nefesi kesilerek, nefesi kesilircesine* 1

iştel- *hamile olmak* 1

işten- *hamile olmak* 1

kijirgen- *gıdıklanmak* 1

oŋga- kagı- *çok susamak* 1

oŋga- suksa- *çok susamak* 1

öl- çit- *ölmek, yitmek* 1

saamçı- *süt nedeniyle meme şişmek* 1

segi- *iyileşmek* 1

sorbulan- *yaralanmak* 1

sulara- *zayıflamak, güçsüzleşmek* 1

sulara- şilgede- *zayıflamak, güçsüzleşmek* 1

surtugayın- *vurmak, çarpmak (nabız)* 1

şagzıra- *yorulmak, yorgun düşmek* 1

şılagda- *yorulmak, bitkin olmak* 1

tazar- *kelleşmek* 1

tot- han- *doymak, kanmak* 1

törügüle- *doğurmak* 1

törüt- *doğurtmak* 1

3.1.2.7. Yarış, savaş ve fiziksel mücadele anlam alanıyla ilgili fiiller:

tuduş- *tutuşmak, kapışmak, yakalamak* 35

körüş- *2. kapışmak, yarışmak, güçlerini sınamak, güreşmek* 33

hüreş- *güreşmek* 26

aldır- *tutulmak, yakalanmak, yenilmek* 23

alıs- *aldırmak, kaptırmak, çaldırmak; yenilmek, mağlup olmak* 18

segiriş- *çarpışmak, kapışmak* 17

çarış- *yarışmak* 15

çaalaş- *savaşmak* 14

olçala- *kazanmak, ele geçirmek. yağmalamak* 13

çarıştır- *yarıştırmak, rekabet ettirmek* 11

oktat- *2. yenilmek* 11

tiile- *yenmek, kazanmak, galip gelmek* 9

olçala- çaala- *kazanmak, ele geçirmek. yağmalamak* 8

bastır- *2. yenilmek, mağlup olmak, yok edilmek.* 7

çaala- *savaşmak, fethetmek* 7

oyna- *2. müsabaka yapmak, yarışmak* 7

dıgın- *yenmek, boyun eğdirmek* 4

kavarlaş- *kapışmak, dövüşmek, güreşmek* 4

tavarış- *3. karşılaşmak; yarışmak, kapışmak* 4

adış- *atışmak, vuruşmak* 3

bastın- *2. yenilmek* 3

düveş- *dövüşmek, kapışmak* 3

uttur- *yenilmek, kaybetmek* 3

üpte- *yağmalamak, gasp etmek* 3

adış- tuduş- *atışmak, yarışmak, müsabaka yapmak* 2

çoguş- *dövüşmek, kavga etmek* 2

turuş- *karşı durmak, mücadele etmek, savaşmak,savunmak* 2

ut- I *yenmek* 2

üpte- tona- *soymak, yağmalamak* 2

üreş- hüreş- *güreşmek, kapışmak* 2

adaannaş- *yarışmak, kapışmak, dövüşmek* 1

adış- soguş- *atışmak, vuruşmak* 1

aldır- tuttur- *yakalanmak, ele geçirilmek* 1

çaalan- *korkutmak, tehdit etmek, ürkütmek* 1

çarış- hüreş- *güreşmek, rekabet etmek* 1

çirtir- *yağmalanmak* 1

çöŋgeeleş- *kışkırtmak, tahrik etmek, karşılıklı kışkırtmak* 1

demiseş- *mücadele etmek, kapışmak* 1

düveş- onaaş- *dövüşmek, kapışmak* 1

ilindir- *yenmek, alt etmek* 1

meskildeş- *kavga etmek, dövüşmek* 1

olçalat- *gaspettirmek, yağmalatmak* 1

sokkulaş- *vurmak, vuruşmak, kavga etmek* 1

soluş- körüş- *karşılıklı yer değişip bakışmak (dövüşmek üzere* 1

şüül- *kazanmak, galip gelmek, yenmek* 1

tona- *yağmalamak, haraca kesmek* 1

üreldeş- *birbirini yok etmeye çalışmak* 1

3.1.2.8. Ses bildiren fiiller ve diğer taklit fiilleri

3.1.2.8.1. Ses bildiren fiiller:

algır- *bağırmak, haykırmak;yüksek sesle konuşmak; yüksek ses çıkarmak; böğürmek; gürlemek* 48

eer- II. *havlamak* 17

kişte- *kişnemek* 17

algır- kışkır- *bağırmak, haykırmak* 12

kışkır- *bağırmak, haykırmak, çığlık atmak* 9

uluş- *ulumak, uluşmak* 8

algırış- kışkırış- *bağrışmak* 6

et- II *ses çıkarmak (hayvanlar için)* 5

çaŋgılandır *yankılanarak* 4

diŋmire- *gürlemek* 4

hılıradır *gıcırdatarak, hışırdatarak* 4

kızıradır *gıcırdatarak, çatırdatarak* 4

oran- *pıskırmak* 4

sıgır- *ıslık çalmak* 4

şalıradır *şarıldatarak, şırıldatarak* 4

algırış- *bağrışmak* 3

çıjırat- *gürlemek, gürletmek* 3

dazıgayın- *çatırdamak* 3

dıyıradı *kütürdeyerek, çatırdayarak* 3

hılıradı *gıcırdatarak, hışırdatarak* 3

hiiledi-haaladı *vınlatarak, uğuldatarak, uğultuyla* 3

hooladı *gürleterek, gürültüyle* 3

kıŋgırtkayın- *gürüldemek, çatırdamak; "kıŋ" diye ses çıkarmak* 3

kışkırgıla- *bağırmak, haykırmak, defalarca bağırmak* 3

sıgayndır *ıslık çalarak* 3

şiriŋeyndir *hışırdayarak, şırıldayarak* 3

arıgayınış- *hırlaşmak, kükreşmek* 2

çazıradır *çatırdatarak, çıtırdatarak* 2

çiiledi *gürültüyle, gürültü patırtıyla, şamatayla* 2

dıldırtkayın- *hışırdamak* 2

dirigayın- *gürültü etmek, sesi çıkmak* 2

haagayndır *uğuldayarak, vınlayarak* 2

haaladı *gürültüyle, gürültü patırtıyla* 2

haytıgayın- *ses çıkarmak, gürültü yapmak* 2

hııŋayın- *uğuldamak, ötmek* 2

hoogayın- *uğuldamak, gürüldemek* 2

kaŋgırat- *gürletmek, gürüldetmek* 2

kaŋgırtkayndır *çatırdayarak, gürültüyle* 2

ööle- *gürültü yapmak, gürültü çıkarmak* 2

sıigayın- *ıslık çalmak, ötmek, tiz ses çıkarmak* 2

şaagayın- *çağlamak, gürüldemek* 2

şaaŋayın- *çağlamak, gürüldemek* 2

şalıradı *şarıldatarak, şırıldatarak* 2

şalırtkayndır *şarıldatarak, şırıldatarak.* 2

şıigayndır *çatırdayarak, çıtırdayarak* 2

şiigayın- *hışırdamak, şırıldamak* 2

aaladır-çiiledir *bağırıp çağırarak* 1

aagayın- *böğürmek, yüksek ses çıkarmak* 1

aala- *bağırmak, haykırmak* 1

algırgıla- *bağırmak, bağırıp durmak,haykırmak* 1

algış- kırış- *bağrışmak, karşılıklı atışmak* 1

çargıradı *yüksek sesle, gürültüyle* 1

çıjıradır *gürleterek* 1

çiigayndır-şoogayndır *gürültü çıkararak, gürültüyle, şamatayla* 1

çiigeyin- *gürültü çıkarmak, uğuldamak, ulumak, böğürmek* 1

çiigeyiniş- *bağrışmak, böğrüşmek* 1

çiiledi-şooladı *gürültüyle, hışırtıyla* 1

çiiŋeyin- *gürültü etmeye başlamak, gürültü çıkarmak, uğuldamak* 1

çiiŋeyin- şooŋayın- *gürültü patırtı çıkarmak, şamata etmek* 1

çiiŋeyndir *gürültü çıkararak, gürültüyle, şamatayla* 1

dagja- *gürültü etmek, ses çıkarmak* 1

dıigayın- *oklar atılmak; vızıldamak* 1

dırgıradı *sessizce, fazla ses çıkartmadan* 1

dırıgıyndır*"dırt-dırt" diye, "dırt-dırt" ses çıkararak* 1

dirile- *uğuldamak, gürüldemek* 1

dirtiledir *gürültüyle, gürleterek* 1

doŋgurladı *takır tıkır ederek; geyik gibi yürüyerek* 1

eert- *havlatmak* 1

haagayın- *ses çıkarmak, uğultu çıkarmak, vınlamak* 1

haaŋayın- *uğuldamak, ulumak, gürültü çıkarmak* 1

halıra- hulura- *hışırdamak, fışırdamak, gürültü yapmak* 1

halırtır- *hışırdatmak, gürültü etmek* 1

halırtkayın- *hışırdamak, ses çıkarmak* 1

hıgayın- *uğuldamak, ötmek* 1

hılırtkayın- *hışırdamak, gıcırdamak* 1

hılırtkayndır *gıcırdatarak, hışırdatarak* 1

hiigayın- *uğuldamak, vızıldamak, vınlamak* 1

hiiŋeyin- *uğuldamak* 1

hokkuŋayndır *tıkıdatarak, tıkır tıkır ederek* 1

hökküledir *gürleterek* 1

höögeyin- *gürüldemek, uğuldamak* 1

kaagayın- hoogayın- *uğuldamak, vınlamak, şiddetli ses çıkarmak* 1

kaagayın- koogayın- *uğuldamak, vınlamak, şiddetli ses çıkarmak* 1

kajıradır *hışırtıyla, çıtırtıyla* 1

kaŋgıra- *gürlemek, gürüldemek* 1

kaŋgıradı-koŋguradı *gürültüyle* 1

kaŋgırtkayın- *çınlamak, gürültü yapmak* 1

kargıradır *fokur fokur, fokurdayarak; kaynama sesi çıkarmak* 1

kayırat- *çıtırdatmak, çatırdatmak* 1

kazırat- *tıkırdatmak, gürletmek* 1

keŋgirtkeyin- *ses çıkarmak; çatırdamak, kütürdemek* 1

kıŋgıladı *tınlayarak, çınlayarak, yüksek ve tiz bir sesle* 1

kıŋgırtkayndır *gürültüyle,gürleyerek* 1

kışkırış- *bağrışmak* 1

kiŋgire- *gürüldemek, gürültü yapmak, ses çıkarmak* 1

kiŋgirtkeyin- *gürüldemek, gürültü yapmak, ses çıkarmak* 1

koŋguradı *çınlayarak, çınlatarak* 1

koŋgurtkayndır *gürültüyle* 1

korgurttur- kargırttır- *gürlemek, gürüldemek* 1

körgütkeyin- *hırlamak* 1

madıgayın- medigeyin- *şak şak etmek, şaş şak vurmak (suda).* 1

malçıra-*ezmek, mıncıklamak; sulak ya da bataklık yerde bu şekilde ses çıkmak* 1

mööle- aala- *alğayıp sızlamak, bağırıp ağlamak* 1

mööre- *bağırmak, haykırmak; böğürmek* 1

sıgırgıla- *ıslık çalmak* 1

sıyıŋayın- *vınlamak, ıslık gibi ses çıkarmak* 1

sıytıgayndır *cıvıldaşarak* 1

sıytıŋayndır *ince ince sesle (konuşmak)* 1

şalırtkayın- *şarıldamak, şırıldamak* 1

şıgıradır *çatırdatarak, çıtırdatarak* 1

şıŋayndır-şooŋayndır *bağrışıp çağrışarak* 1

şiiledi *gürültüyle, gürültü şamatayla* 1

şiiledi-şooladı *gürültüyle, gürültü şamatayla* 1

şiile- koola- *gürültü yapmak, gürültü çıkarmak* 1

şiiŋayın- *gürültü yapmak, gürültü çıkarmak* 1

şimeerge- *gürültü çıkarmak, ses çıkarmak* 1

şoogayın- *bağırmak, şamata etmek* 1

şoogaynış- *bağrışmak, şamata etmek* 1

şooladı *gürültüyle, şamatayla* 1

şoylaadı *tıslayarak, tıslatarak, tıs diye ses çıkararak* 1

şulura- *hışırdamak, hırıldamak* 1

şurugayın- *ulumak, bağrışmak* 1

takkılat- *tıkırdatmak* 1

tökteŋnedi *gürültüyle* 1

ulu- *ulumak* 1

ürügeyin- *gürültü etmek, ulumak, yüksek ses çıkarmak* 1

ürügeyiniş- *gürültü etmek, uluşmak, yüksek ses çıkarmak* 1

ürüŋeyiniş- *gürültü etmek, uluşmak, yüksek ses çıkarmak* 1

3.1.2.8.2. Diğer taklit fiilleri:

burugayın- *tütmek, buram buram yükselmek* 7
eleŋeyin- *yalpalayarak gitmek, sallanmak, sarsılmak* 7
buruŋayın- *tütmek, buram buram yükselmek* 6
buruŋayndır *yükselerek, tüterek*
çaynadı *parlatarak, ışıldatarak* 6
eleŋnet- yalpalayarak yürümek, sallanarak gitmek 6
buruladır *tütmek, yükselmek* 4
çayınnadır *parlayarak, ışıldayarak* 4
çaynadır *parlatarak, ışıldatarak* 4
eleŋnet- tendiŋnet- sallanmak, sallanarak gitmek 4
karaŋayın- *görünüp kaybolmak; çok hızlı hareket etmek* 4
halaŋnat- sallanmak, yalpalamak 3
barzay- korzay- *dişlerini göstermek, ağzını açmak* 2
hökpeŋnedi zıplayarak, hoplayarak, dörtnala 3
hölbeŋnedi sarsarak, sallayarak 3
kılçaŋayın- bakmak, bakınmak 3
sirtiledi *titreterek, sarsarak* 3
borbaŋayın- hareket etmek, devinmek 2
buruladı *titreşerek, tüter gibi* 2
çayıŋayın- *parlamak, ışıldamak* 2
çayınnan- *parlamak, parıldamak, ışıldamak* 2
çayınnandır *parlayarak, ışıldayarak* 2
çindiŋeyin- sallanmak 2
çiŋgirtilen- *görünüp kaybolmak* 2
domuŋayın- *yanıp sönmek, aydınlanıp kararmak* 2
imile- *kaynaşmak, çok* 2
karbaŋna- kollarını savurmak, vurur gibi yapmak 2
sirtiledir *titreterek, sarsarak* 2
alçaŋnadı-kelçeŋnedi *hızlı ve büyük adımlarla, bu şekilde ilerleyerek* 1
bırlaŋayın- sallanmak 1
bırlaŋna- sallanmak 1
burtugayın- *tütmek, buram buram yükselmek.* 1
burtugayndır *tüterek, buram buram yükselerek* 1
burtuŋayın- *tütmek, buram buram yükselmek* 1
çayıŋayndır *parlayarak, ışıldayarak* 1
dazaytı *ayrı, ayrışarak, ayrılarak, ayrı düşerek* 1
doozunnaldır *tozutarak, tozu dumana katarak* 1
dozuŋayın- *parıldamak* 1
dozuŋayndır *parlayarak, ışıldayarak* 1
döküldüreŋeyin- değirmi bir şey yuvarlanmak, yuvarlanır gibi hızla ilerlemek 1
elbiŋayın- sallanmak 1
eleŋeyiniş- yalpalayarak gitmek, sallanmak, sarsılmak 1
eleŋeyndir yalpalayarak yürümek, sallanarak gitmek 1
eleŋne- sallanarak, yalpalayarak yürümek 1
hadıŋayndır *parlayarak, ışıltıyla* 1
hölbeŋeyin- sallanmak, titremek, sarsılmak 1
hölbeŋeyndir tireterek, sarsarak 1
ıylıŋayın- sallanmak 1
ıylıŋayndır sallanarak 1
imigayın- *kaynaşmak, çok olmak, kımıldamak* 1
imigeyin- kımıgayın- *kaynaşmak, kımıldaşmak, hareket etmek* 1
imile- kıymıŋna- *kaynaşmak, kımıldaşmak, hareket etmek* 1
imiŋeyin- kıymıŋayın- *kaynaşmak,* 1

kımıldaşmak, hareket etmek

kalbaŋna- sallanmak, ırgalanmak 1

karaŋnadı *görünüp kaybolarak; çok hızlı, hızlı bir şekilde* 1

kılaŋayın- *parlamak, parıldamak* 1

kılaŋnat- *parlatmak, ışıldatmak* 1

kılay- *parlamak* 1

kızaŋayndır *parlatarak, kızartarak, kıvılcım saçtırarak* 1

kızaŋnadı *parlatarak, kızartarak, kıvılcım saçtırarak* 1

kızaŋnadır *parlatarak, kızartarak, kıvılcım saçtırarak* 1

kuuraŋayın- *kımıldamak, görünmek (gri, belli belirsiz olarak)* 1

mırzıyt- *büyük olarak görünmek, öyle göstermek* 1

siiledir *çok hızlı, süratli, büyük bir hızla, rüzgar gibi (gitmek)* 1

sirtigeyin- *sallanmak, sarsılmak, titremek* 1

sirtiŋeyin- *titremek, sarsılmak, sallanmak* 1

tendiŋeyndir *sallayarak, yalpalandırarak* 1

3.1.2.9. Zamir kökenli fiiller:

kança- *ne yapmak, nasıl yapmak, nasıl olmak* 66

ınça- *öyle yapmak, öyle davranmak* 65

mınça- *böyle yapmak, bu şekilde davranmak* 13

kançal- *ne yapmak, nasıl yapmak, nasıl olmak* 10

kançal- çoon- *ne olmak, ne yapmak* 8

mınçan- *böyle yapmak* 7

kançan-- *ne yapmak, nasıl yapmak, ne olmak* 2

ınçan- *öyle yapmak, öyle davranmak* 1

mınçaldır- *böyle davranmak* 1

3.1.3. Yardımcı Sözler

3.1.3.1. Edatlar

Tuv. ederinçi, Rus. послелог/poslelog (GTY: 434; ATLD: 231) terimleriyle karşılanan edatları, *çekim edatları* (Hacıeminoğlu 2015: 1); Tuv. artınçı, Rus. частитци/çastitsi (GTY: 429; ATLD: 239) terimleriyle karşılanan unsurları, *pekiştirme edatları* (Gündoğdu 2012: 408) başlıkları altında olmak üzere edatları iki grupta ele aldık.

3.1.3.1.1. Çekim Edatları

Metinlerdeki çekim edatlarının sıklık bakımından sırası şöyledir:

Sözcük	Sıklık
bile I	**662**
deg	**301**
ışkaş	**95**
hire	**86**
deeş	**78**
çedir	**74**
beer	**33**
kiir	**31**
ajır	**25**
kejir	**17**
başka	**13**
öske	**11**
deer II	**10**
söölünde	**8**
yozugaar	**7**
durgaar	**6**
kudu	**6**
örü	**6**
bolgaş	**5**
ajıldır	**4**
bilek II	**4**
deen	**4**
aŋgıda	**1**
kejildir	**1**

ujun	**1**
udur	**1**

Anlam ve işlevlerine göre bu çekim edatları şu alt başlıklara ayrılmaktadır:

3.1.3.1.1.1. Yön ve sınırlama ilişkisi kuranlar:

ajıldır *üstünden, üzerinden; ardına, arkasına, ardına doğru*

ajır *üzerinden, -den doğru*

beer *3. -den bu tarafa, bu yana*

durgaar *boyunca*

kejildir *üzerinden, karşıdan karşıya, boyunca*

kejir *üzerinden, karşıdan karşıya, boyunca*

kudu *2. aşağı*

örü *2. yukarı*

udur *2. karşı*

deer II *kadar*

kiir *kadar*

3.1.3.1.1.2. Öncelik, sonralık ve zaman ilişkisi kuranlar:

bilek II *hemen, -e kadar, -(ı)r…-maz*

bolgaş *2. sonra, -DAn sonra*

çedir *kadar, değin*

söölünde *sonra, -dan sonra*

beer *2. -den beri, bir zamandan beri*

3.1.3.1.1.3. Benzerlik ilişkisi kuranlar:

deg *gibi*

ışkaş *gibi*

deen *gibi, benzer*

3.1.3.1.1.4. Sebep, amaç ilişkisi kuranlar:

deeş *için*

töleede *için, -den dolayı*

ujun *için*

3.1.3.1.1.5. Başkalık ilişkisi kuranlar:

aŋgıda *başka*

başka *başka*

öske *3. başka*

3.1.3.1.1.6. Beraberlik veya vasıta ilişkisi kuranlar:

bile I *ile*

3.1.3.1.1.7. Miktar ve derece ilişkisi kuranlar:

hire *kadar*

3.1.3.1.1.8. Uygunluk, denklik ve nispet ilişkisi kuranlar:

yozugaar *uygun olarak, -e göre, gereğince*

3.1.3.1.2. Pekiştirme Edatları:

Gramerlerde "sona gelen edatlar" (Ergin 2002: 357), "pekiştirme bağlaçları" (Korkmaz 2009: 1115), "kuvvetlendirme edatları" (Hacıeminoğlu 2015: 218) gibi terimlerle karşılanan bu edatlar, ifadeye yerine göre pekiştirme ve kuvvetlendirme, belirtme, dikkat çekme, ayırma, sınırlandırma, karşı koyma; yerine göre belirsizlik, şüphe, tahmin, rica, nezaket, olumsuzluk, soru, istek anlamları ve işlevleri verirler (Savran 2013: 411).

Metinlerdeki pekiştirme edatları, kullanım sıklığı sırasıyla şunlardır:

Sözcük	Sıklık
-daa	988
evespe	956
irgin	720
-LA	636
-DIr	572
iyin	528
aan I	324
be II	293
boor	257
bolza	240
baza	196
bolgay	154
eves	122
ıynaan	85
oŋ III	60
oo	45
irgi	43
moŋ	20
çoor	19
bezin	17
şak II	16
iyik	15
ale	14
am II	14
aa III	11
hirelig	9
çügle	8

Sözcük	Sıklık
iyikpe	7
bolgu deg	6
deenigay	6
aar III	5
çogum	5
daan	4
şüve~şuva	4
ay II	3
çükü-le~ çüküye-le	3
eveyikpe	3
ınçaş	3
ışkajıgay	3
arta II	2
bo-la	2
çadavas	2
deeştiŋ	2
deppe	2
dıŋ	2
kay	2
aarak	1
bolgay-la	1
eveyik	1
ılap	1
kayık	1
ooda	1
şiŋme	1

N. Hacıeminoğlu, Türk dilindeki pekiştirme edatlarından mutlaka sona gelen da/de, dahı/dakı/takı, bile, ma/me, ok/ök, ki/kim, yeme/yime vb. kelimelerin aslî kuvvetlendirme edatları olduklarını, diğerlerinin ise cümle içinde değişik durumlarda ve bazen kuvvetlendirme vazifesi gördüklerini söyler (Hacıeminoğlu 2015: 35). Nitekim metinlerimizdeki bu grup edatlardan "çügle", "çogum" gibi yalnızca cümle ya da kelime sonunda kullanılmayanlar da vardır.

Bunlardan *-LA, -daa* ve *-DIr* Tuva imlasında kendilerinden önceki sözcüklere kısa çizgi (-) ile birleştirilerek gösterilen, enklitik (Ercilasun 2008) özelliği taşıyan edatlardır.

Bu edatlardan *aa, ale, be, boor, çoor, çadavas, deppe, eveyik, eveyikpe, ıynaan, irgi, iyik, iyikpe, moŋ* soru ve şüphe anlamları veren; *am, aar, arta, ay, baza, bezin, bo-la, -daa, -dır, evespe, harın, ışkajıgay, kay, kayık, oŋ, oo* daha çok pekiştirme/kuvvetlendirme ifade eden; *çügle, dıŋ, ooda, çükü-le~çüküye-le* sınırlandırma anlamları veren; *bolza* karşıtlık ya da sınırlama anlamları veren; *aan, bolgay, iyin, irgin* onaylama anlamı veren; *daan, ınçaş, şiŋme, şüve~şuva* duygu değeri veren; *-LA* eklendiği yere göre pekiştirme, sınırlandırma, benzerlik gibi anlamlar ifade eden; *eves* olumsuzluk bildiren edatlardır.

3.1.3.2. Bağlaçlar

Metinlerde geçen ve sözlükte madde başı olan bağlaçlar (Tuv. *evilel*, Rus. *soyuz*) sıklık sırasına göre şunlardır:

Sözcük	**Sıklık**
bolgaş	**35**
bile II	**31**
ınçaarga	**18**
a II	**14**
deerge (ol derge)	**10**
harın	**9**
ınçangaş	**9**
birde	**6**
azı	**3**

ınçalzajok	**3**
baza 2.	**3**
aan III	**1**
ınçalza-daa	**1**

Bunların dışında çeştli kalıplaşmış yapılar bağlaç görevli unsurlar olabilmektedir: ***ındıg-daa bolza/ındıg bolza, ooŋ soonda, kandıg-çüü-daa bolza, oon ıŋay, oon öske, oon başka, bir eves, bir bolza*.**

Bağlaçlar, görevlerine göre şu şekilde sıralanabilir:

Sıralama bağlaçları:

bolgaş *ve*
baza *2. ve*
bile II *ile, ve*

Denkleştirme bağlaçları:

azı *veya, ya da; yoksa*
birde (birde... birde) *bir ... bir..*
bir bolza (bir bolza ... bir bolza) *ya ... ya*

Cümle başı bağlaçları:

a II *fakat; ise*
harın *fakat, ama; aksine, bilakis*
ınçalza-daa *öyle olsa da, ama, fakat*
ınçalzajok *ama, fakat, ancak*
ınçaarga *o zaman, öyleyse*
ınçangaş *bunun için, bundan dolayı, bu yüzden*
aan III *onun için, bu yüzden*
ol deerge *ise, da/de; o ise, o da*
bir eves *eğer*
ındıg-daa bolza/ındıg bolza *fakat, ama, bununlu birlikte, öyle olsa da*

ooŋ soonda *ondan sonra, sonra*

kandıg-çüü-daa bolza *ne olursa olsun, her ne olursa*

oon ıŋay *ondan başka, ayrıca; sonra, daha sonra*

oon öske *ondan başka, bundan başka*

oon başka *yoksa, başka türlü*

3.2. ALINTI SÖZLER

Tuva Türkçesindeki alıntı sözlerin büyük çoğunluğu, tarihî ve coğrafi koşullara paralel olarak Moğolca kökenlidir. Tuva Türkçesinde Moğolca unsurların fazlalığı, bu alanda yapılmış bütün çalışmalarda dile getirilen bir husustur. Tuva Türkçesine Moğolcadan geçen sözler arasında önemli bir miktarda Türkçe kökenli ikincil alıntı da bulunmaktadır. Türk diline ait kelimeler Moğolca aracılığıyla tekrar Tuva Türkçesinin söz varlığına dâhil olmuştur. Kimi zaman, aynı söz Tuva Türkçesinde bulunmasına karşın Moğolcadan tekrar alıntılanmıştır. Bunun yanında önceki dönemlerde Moğolcadan Tuva Türkçesine geçmiş olan Moğolca kökenli bazı sözler de daha sonra tekrar alıntılanmıştır (Khabtagaeva 2006; 2009). Bu bölümdeki tasnif yapılırken, kaynakların el verdiği ölçüde sözlerin Tuva Türkçesine hangi yolla geçmiş olduğu belirlenmiştir. Eski Türkçe döneminde birer alıntı olan ve tarihî/çağdaş Türk ve Moğol lehçelerinde yaygın kimi sözlerin, Tuva Türkçesi için Moğolcadan bir alıntılama olup olmadığının belirsiz olduğu durumlarda ise kaynak dile gönderme yapılmıştır.

3.2.1. Moğolca alıntılar

Tuva Türkçesindeki Moğolca kökenli sözlerin oranı üzerinde çeşitli çalışmalarda durulmuştur. Arıkoğlu (2012), Tuva Türkçesinin etimolojik sözlüğünü hazırlayan Tatarintsev'in (2000; 2002; 2004; 2008), eserinde vermiş olduğu %30-40'lık orana karşı çıkarak, aynı sözlük üzerinden yaptıkları değerlendirmeye göre kendilerinin %21'lik bir orana ulaştıklarını dile getirmiştir.

İncelediğimiz metinlerdeki Moğolca alıntılarla ilgili veriler şöyledir[13]:

Madde başı sözlerin %30'u Moğolca kökenlidir. Moğolca kökenli sözlerin %35'i ise Türkçe eklerle türetilmiş sözlerdir. Başka bir şekilde ifade edecek olursak,

[13] Alıntılarla ilgili verileri belirlerken, Tuva Türkçesindeki Moğolca-Tuvaca ya da Tuvaca-Moğolca şeklinde (yahut benzer şekilde diğer dillerden kelimelerle) oluşturulan ikili sözleri kelime havuzundan çıkardık. Diğer bir deyişle, bu tür sözleri, nötr olarak kabul ettik. Ayrıca "özel isimler"i de bu analize dahil etmedik.

türetilmiş sözler dışındaki Moğolca kökenli sözlerin oranı madde başı sayısına göre %20'dir.

Sıklık sayısına göre Moğolca kökenli sözlerin kullanım oranı, %13'tür. Yine bu miktarı da yalnızca basit hâldeki Moğolca kökenli sözler üzerinden verecek olursak, %11'lik bir oran elde eldetmekteyiz.

Basit hâldeki sözlerin %73'ü isim soylu sözler, %26'sı fiil, %1'i de edat ve bağlaçlardan oluşmaktadır.

3.2.1.1. Basit hâlde kullanılan sözler

aajı [< *agaşi* ESTY I: 32]
aajı-çaŋ [< *agaşi caŋ* ESTY I: 32]
açı-üre [< *açi ür-e* L: 12, ESTY I: 69]
açımak [< *açimag* ESTY I: 157]
açın [< *naçin*; → Tuv. *naçın* ESTY IV: 232]
açıtı [< *açitu* L: 13]
adaan [< *ataga(n)/ataan* ESTY I: 55]
adaarga- [< *atagarha-/ataarha-* ESTY I: 55]
adıguuzun [< *adagusun ~ adugusun /adguus(an)* ESTY I: 60]
agı [< *agi* ESTY I: 52-53]
agıy [< *aguy* L: 27]
ajıgla- [< *asigla-/aşiglah* ESTY: I 65]
ajık II [< *asig/aşig* ESTY I: 66]
ajıl [< *acil/ajil* ESTY I: 67]
akı [< *aka* ESTY I: 86-87; TW: 71]
albatı [< *albatu* ESTY I: 96-97]
aldar [< *aldar* ESTY I: 102]
alıs [< *alus* ESTY I: 107]
ama [< *ama* ESTY I: 108]
amgıı [< *manghug/manhag* (< Tib. *sman khug*) L: 824]
amı [< *ami(n*) ESTY I: 110]
amıdıra- [< *amidural* ESTY I: 110]
amır [< *amur* L: 65]
amıra- [< *amura- ~ amara-* ESTY I: 111]
amıtan [< *amitan* ESTY I:113]
amza- [< *amsa-* ESTY I: 109; TW: 75]
aŋ [< *ang* ESTY I: 117; ED:166]
aŋgı [< *anggi* ESTY I: 119]
aŋgıda [< *anggida* ESTY I: 120]
aŋgır [< *anggir* ESTY I: 120]
ap [< *ab/av* ESTY I: 123]
aptara [< *abdara* ESTY I: 124]
ara II [→ *ara-albatı* ESTY I: 126]
araatan [< *aragatan ~ ariyatan/ araatan* ESTY I: 126]
araga-darı [< *arhi-dars (araki-darasun)* ESTY I: 126-127]
aralçı- [< *aralci-/ariljih* L: 78]
aramak [< *argamag* L: 83]
aray [< *aray* ESTY I: 127; TW: 76]
arbın [< *arbin* ESTY I: 129-130]
arga II [< *arga* ESTY I:129; TW: 77]

argamçı [< *argamci* ESTY I: 132; TW: 77]

arjaan [< *rasiyan ~ arasiyan/raşaan ~ arşaan* (< Skr. *rasāgana*) L: 1013; TW: 78]

arjı [< *arsi ~ risi/arş* (< Skr. *rshi*) L: 86]

arjıl [< *alçigur/aşçuur* L: 46; ESTY I: 137]

arzagar [< *arsagar/arzgar* L: 86]

arzılaŋ [→ ESTY I: 138-139]

avıgay [< *abugay ~ abagay* ESTY I: 45]

avıral [< *abural/avral* ESTY I: 46]

ayaar [< *ayar/ayaar* ESTY I: 161]

ayan [→ ESTY I: 163]

ayıs [< *adis* (Skr. *adhisthita*) ESTY I: 79-80]

aymak [< *aymag* EST I: 110]

azıra- [< *asara-* EST I: 193-194]

baa [< *bag-a ~ ba/baa* (< Çin. *fa*) L: 106]

bagaja-çepsek [< *bagaci cebseg* ESTY I: 170]

bagana [< *bagan-a* EST II: 42; TW: 84]

bajıŋ [< *baysing/bayşin(g)* L: 121]

bala- [< *balala-/ballah* ESTY I: 182]

baraa [→ ESTY I: 192-193]

baraalga- [< *baragalka-/baraalhah* ESTY I: 193]

baraan I [< *baraga(n)/baraa* ESTY I: 194]

baraan II [→ ESTY I: 194]

baraan III [< *baragan/baraa(n)* ESTY I: 194]

barıın [< *baragun/baruun* ESTY I: 197]

belek [< *beleg* ESTY I: 211-212]

belek-selek [< *beleg seleg* ESTY I: 212]

belen [< *belen* ESTY I: 212]

beletke- [< *beledke*-TW: 91; ESTY I: 213]

beletkel [< *beledkel* TW: 91; ESTY I: 213]

berge [< *berke/berh* ESTY I: 214]

bıdaa [< *budaga(n)/budaa(n)* ESTY I: 323]

bijeeçi [< *biçigeçi/biçeeç* ESTY I: 223]

biji- [< *biçi-* ESTY I: 221-222]

bijik [< *biçig* ESTY I: 222]

boda- [< *bodu-* L: 174; ESTY I: 237]

bodagan [< *botugan/botgo~botagan* ESTY I: 237-238]

bodal [< *bodul* L: 175; ESTY I: 238]

bodara- [< *bodara-/bodrah* ESTY I: 238]

bogda [< *bogda* ESTY I: 236-237]

bok-sak [< *bog sag* ESTY I: 240]

boo [< *buu* (< Çin. pao) ESTY I: 245-246]

boos [< *bogus/boos* ESTY I: 249-250]

boova [< *booba/boov(on)* (< Çin. *bo-bo*) ESTY I: 246]

bora [< *boru* ESTY I: 253; TW: 98]

bozaga [< *bosug-a/bosgo* ESTY I: 240]

böktür- [< *bögtür-* L: 202; ESTY I: 267-268]

budul- [< *buduli-/budlih* ESTY I: 285, 287]

bujar [< *bucar/buzar* ESTY I: 287]

buk [< *bug* ESTY I: 289-290]

bula [< *bila* ESTY I: 290]

burgan [< *burkan/burhan* ESTY I: 295]

burgan-dıvaajaŋ *(burgan-dıvaajaŋ oranı)* [→ burgan; dıvaajaŋ < Mo. *divacing* (< Tib. *bde ba can*, Skr. *sukhävati*) L: 405]

buu-haa [→ ESTY I: 308]

buurul [< *bugurul~bugural/buural* ESTY I: 308]

bügü [< *bükü* TW: 103; ESTY I: 309]

büree [< *büriye~bürege/büree* ESTY I: 319]

bürün [< *bürin* ESTY I: 317]

bürütke- [< *büritke/bürtgeh* ESTY I: 319]

büzeele- [< *büsele-/büsle-* ESTY I: 312]

büzüre- [< *büsire- ~ bisire-/bişreh* ESTY I: 312]

ça II [< *ca/zaa* TW: 104]

çaa I → ça II

çaan [< *cagan/zaan* A: 29]

çada- I [< *yada-* L: 675]

çagaa [< *cakiya(n)* TW: 106]

çagı- [< *caki-* TW: 106]

çagılga [< *cakiyalga* L: 1589]

çaglaa [< *cilagay/jalgay* L: 1628]

çala- [< *cala-* L: 1590]

çalalga [< *calalg-a* L: 1591]

çalı [< *calagu/zaluu* L: 1590]

çamdık [< *carimdug/zarimdag* L: 1603]

çaŋça- [< *cangna-/zagna-* A: 29]

çar [< *car* L: 1602]

çarı [< *cari* TW: 109-110]

çarla- [< *carla-* L: 1604]

çarlal [< *carlal* L: 1604]

çarlık [< *carlig* L: 1604]

çay II [< *çag* TW: 112]

çayaan [< *cayaga(n)* TW: 112]

çayır [< *çayr/sayr* L: 259]

çaza- [< *casa-* TW: 113]

çeeren [< *cegere(n)* TW: 114]

çele [< *zele/zeel* L:1614]

çelgiy → çaglaa

çemele- [< *cemele-~cimele-* TW: 115]

çemzek [< *cemseg ~ cebseg/zebseg* TW: 115]

çepsek → çemzek

çerle [→ Mo. *yerü/yer, yerüde/yerd* L: 691, 692]

çerlik [< *cerlig* L: 1617]

çes [< *ces* TW: 116]

çetker [< *çidkür/çötgör* L: 284]

çıgaan [< *sihag-a(n)/şahaa(n)* L:1118]

çıjır [< *sicir/şijir* L: 1120]

çıldagaan [< *şiltagan/şaltagan* TW: 118]

çıraa [< *ciruga/joroo* T: 24]

çıraŋ [< *cira(n)* L: 1635]

çırga-[< *cirga-* TW: 119]

çırgal [< *cirgal/jargal* L: 1636]

çıskaa- [< *cigsaga-* TW: 119]

çige [< *çike* TW: 120]

çiŋ II [< *ciŋ* (< Çin. *zhen*) TW: 121]

çiŋ I [< *ciŋ* TW: 121]

çip [< *cib/jiv* L: 1618]

çip-çige [→ çige; → Mo. *çib çike* L: 279]

çirim [< *cirim* TW: 122]

çize [< *çese(n)* (< Çin. *ce zi*) TW: 122]

çogu- [< *coki-* L: 1649]

çogum [< *çohum*; MET: 140, MBZ: 60]

çol [< *col* L: 1651]

çolbuŋ [< *colbin* L: 1652]

çon [< *con* (< Çin. *ts'uen*) EW: 127]

çoogla- [< *cogugla-* L: 1649]

çorgaar [< *corigar* TW: 124]

çova- [< *coba-* TW: 125]

çögel [< *çökül ~ çökel* L: 321]

çönü- [< *cönü-* L: 1661]

çönük [< *cönüg* L: 1661]

çöön [< *cegün/züün* TW: 125-126]

çöp [< *cöb* L: 1656-1657]

çöpşeere- [< *cöbsiyere-* L: 1658]

çörü- [< *cöri-* L: 1662]

çugaa [< *cug-a ~ cugag-a/zugaa* L: 1664]

çuruk [< *cirug* TW: 128]

çuşku- [< *coguçi-* L: 312]

çüü~çüü [< *yagu(n)/yuu(n)* TW: 128-129]

çüdek [< *cüdeg ~ cüdegüü* TW: 129]

çük I [< *cüg* L: 1672]

çülgü- [< *cülgü-* L: 1675]

çüm [< *çöm* L: 322]

çüül [< *cüyl/züyl* L: 1674]

çüzün [< *cisü(n)* L: 1643]

daadı [→ ESTY II: 19]

daamay [< *dagamay/daamay* L: 346]

daga [< *tah-a/tah* L: 1217; ESTY II: 36-37; TW: 132]

dagı- [< *taki-/tahih* L: 1190]

dagıl [< *takil/tahil* L: 1190]

dagılga [< *takilg-a ~ taylg-a/tahilga* L: 1190]

dajaara- [< *tasiyara-/taşaarah* ESTY II: 49]

dajı- II [< *tasi-/taşih* ESTY II: 54-55]

dakpır [< *dabhur/davhar* ESTY II: 68]

dal [< *tal* ESTY II: 70]

dalay [< *dalay* ED: 502]

dalgan [< *talhan/talh(an);* ESTY II: 75-76]

dalgı- I [< *talki-* ESTY II: 76-77]

dalgı- II → dalgı- I

daŋ II [< *dang/dan(g)* ESTY II: 86]

daŋgına [< *dagini/dagina* (< Skr. *dākini*) ESTY II: 87]

daŋgıragla- [< *taŋgarıgla-/ taŋgaragla-* ESTY II: 88]

daŋgırak [< *taŋgarig/taŋgarag* ESTY II: 87-88]

daŋza [< *ġangsa/gans~gaans* (< Çin. *kan-tsu*) L: 556; ESTY II: 88-89]

daŋzı [< *dangsa(n)/dans(an)* (< Çin. *tang-tzu*) L:366-367; ESTY II: 89]

dargan [< *darhan* ESTY II: 93-98]

darıy [< *daruy* ESTY II: 102]

darjı [→ ESTY II: 99-100]

das [< *tas* ESTY II: 104]

daşka [< *tagsi/tagş* L: 1184]

dayın [< *dayin* ESTY II: 66]

dayza [< *dayca/dayz* (< Çin. *tai-tzu*) L: 355]

dayzın [< *daysun/daysan* L: 354]

deedi [< *degedü* ESTY II: 326; TW: 135]

deeji [< *degeci* ESTY II: 327]

deek [< *tegeg* ESTY II: 327; MET: 58]

deere [< *degere* ESTY II: 322-323]

deeviir [< *degebür ~ degebüri* ESTY II: 326]

degee [< *degege/degee* ESTY II: 119]

delegey [< *delekey* ESTY II: 123-124]

delgere- [< *delgere-/delgereh* ESTY II: 122]

dem I [< *dem* ESTY II: 124]

dembeere-[< *demeyre-/demiyreh* L: 398-399; ESTY II: 126]

demdegle- [< *temdegle-* ESTY II: 126-127]

demdek [< *temdeg* ESTY II: 127-128]

deŋ-duŋ [< *den-dun* ESTY II: 136-137]

deŋgere- [< *tengker(e)- ~ tengkür(e)-* L: 1239]

depşi- [< *debşi-* ESTY II: 138]

deski [< *tegşi* TW: 138; ESTY II: 145-146]

despek [< *debseg/devseg* ESTY II: 146]

despi [< *debşi, tebşi* TW: 138; ESTY II: 146-147]

devi- [< *debi-* ESTY II: 114]

devide- [< *tebede-/tevdeh* ESTY II: 114]

diize [< *diyce/diyz* L: 404; ESTY II: 155]

diji [< *degesü(n)/dees(en)* TW: 140]

dip [< *tib/tiv* ESTY II: 161]

doktaa- [< *togta-, togtaga-* ESTY II: 181; TW: 142]

doktaal [< *togtagal* ESTY II: 181]

doktar [< *todhar/totgor* L: 1254; ESTY II: 182]

dolagay [< *tolugay/tolgoy* L: 1268]

domak [< *domug/domog* ESTY II: 188]

dombu [< *dombu/dombo(n)* ESTY II: 188-189]

doŋga [→ ESTY II: 193]

doŋgay- [→ *tongguy-* L: 1272]

doŋgurak [< *tonggurug/tongorog* ESTY II: 194]

doos- [< *dogus-/duus* ESTY II: 201]

doozun [< *togusu(n)/toos(on)* ESTY II: 196-197]

dopçu [< *tobçi* ESTY II: 204]

dopçu- [< *tobsi-/tovşih* L: 1252]

dopurjak [< *togurçag/toorçog* ESTY II: 202-204]

dora I [< *doro/dora* ESTY II: 204-205]

dora II [< *doro/dora* ESTY II: 205]

doraan [→ MBZ: 60; MET: 141; → Hal. *doroo* TW: 144]

dordum I [< *durtum ~ durdung/ durdan(g)* ESTY II: 207]

dorum [< *torum* ESTY II: 211]

doruun [< *dorigun* ESTY II: 211]

dos- [< *tos-, tosu-* TW: 144]

doşkun [< *dogsid~dogsin* ESTY II: 217]

dögü- [< *dögü-/döhöh* L: 423; ESTY II: 226]

dönen [< *dönen* ESTY II: 234]

dörbelçin [< *dörbelcin* ESTY II: 244]

dörbün [< *dörbe(n) ~ döröv/dörvön* L: 426]

dugan [< *dugang/dugan* (< Tib. *hdu-khan*) ESTY II: 256]

dujaa- II [< *tusiya/tuşaah* ESTY II: 260]

dujaa- I [< *tusiya/tuşaah* ESTY II: 260]

dujaal [< *tusiyal/tuşaal* ESTY II: 260]

duran [< *duran/durang* ESTY II: 274]

duza [< *tusa* ESTY II: 260-161]

düjük [< *tüsig/tüşig* ESTY II: 285]

düjülge [< *tüsilge/tüşleg* ESTY II: 285-286]

düjümet [< *tüsimel, tüsimed* ESTY II: 286-287]

dül- [< *tüle- ~ tüli-* TW: 149]

düley [< *düley* ESTY II: 290-291]

dülgüür [< *tülkigür/tülhüür* ESTY II: 290]

dündügür [< *tüngtügür~tüntügür* L: 1316]

düŋge [< *tüngke* L: 1316; → (Tuv. standart biçim) düvüreŋ (Dorju 2011: 58)]

düŋze [< *düngse(n)/düns(en)* ESTY II: 296]

dürgen [< *türgen* ESTY II: 299]

dürzü [< *dürsü(n)/dürs(en)* ESTY II: 300]

düyme- [< *düybe- ~ tüybe-/ düyveh* L: 443; ESTY II: 287]

eçigey-açıgay [< **ecigey** L: 536]

edile- [< *edle-* TW: 151; MET: 253]

eelçeg [< *egelci/eelj* TW: 152]

ege I [< *eke* TW: 152-153]

egey [< *nekey* L: 895]

egiir [< *egüri/üür* L: 480]

egiirde [< *egüride* L: 480; → Tuv. *egirede*]

ejele- [< *ecele-/ezleh* L: 534]

ejen [< *eçegeke(n)* L: 463]

ejen *(ejen-eytiin)* [< *ecen/ezen* L: 535]

el I [< *elü/el* L: 495]

elbek [< *elbeg* TW: 154]

ele- [< *ele-* TW: 154]

eleer [< *eregül/erüül* TW: 154-155]

elezin [< *elesü(n)* TW: 155]

emdik [< *emneg, emnig* TW: 155]

emgele- [< *emkile-/emhleh* L: 499]

ende- [< *ende-* L: 502]

endeerel [< *endegürel* L: 503]

eŋgin [< *iŋge(n)* TW: 156]

ep [< *eb* TW: 156]

ereen [< *eriyen/ereen* TW: 157]

eree [< *eregü, eregüü* TW: 158]

eremik [< *eremeg* L: 513]

eres [< *eres* TW: 157]

ergi- [< *ergi-* TW: 157]

ergim [< *erkim* TW: 157]

eriide- [< *eregüde-/erüüde-* T: 33]

erik [< *ergi/ereg* TW: 158]

erlik [< *erlig* ED: 224]

ertem [< *erdem* TW: 158]

ertine [< *erdeni/erdene* (< Uyg. *erdini* < Skr. *ratna)* TW: 158]

haalga [< *hagalg-a(n)/haalga* L:1397]

haalgaçı [< *hagalgaçi(n)/haalgaç* L: 1397]

haarjak [< *hayrçag ~ hagurçag/ hayrs̱*ag L: 1409]

haçı [< *hayçi(n)* L: 1406]

hajıı [< *hacigu ~ hacagu ~ hacau/ hajuu* L: 1463]

halak [< *halag* L: 1413]

halaŋgıy [< *halanggi* L: 1415]

halap [< *galab/galav* (< Skr. *kalpa*, Tib. *skalpa)* L: 551]

halay- [< *halay-* L: 1414]

halda- [< *halda-* L: 1416]

halın [< *halagun/haluun* L: 1413]

halıra- hulura- [< *haligura-* L: 1419]

hamaan [< *hamiy-a ~ hamig-a/hamaa* L: 1425]

hana [< *han-a(n)/hana* L: 1430]

hara- [< *hara-/harah* L: 1437]

haraaça [< *haraaçi/haraaç* MET: 196]

haragan [< *haragan-a ~ hargan-a, haragun-a/hargana* L: 1439; ED: 657]

haralda- [< *haraldu-/haraldah* L: 1440]

haram [< *haram* L: 1440]

harbıula [< *harbugul/harvuul* L: 1443]

hargıy [< *hargay* L: 1444; → krş. Tuv. *(folk.) kargay~kargıy*]

harı [< *harigu* L: 1446]

harın [< *harin* L: 1449]

hartıga [< *hartsgay* MBZ: 6]

haş [< *has* L: 1452]

hay [< *ġay* L: 548]

hay- II [< *hay-* L: 1405]

haybır [< *haymugur ~ haymur/ haymuur* L: 1407]

haygılçı [< *haygulçi(n)/hayguulç* L: 1406]

hayıra [< *hayr-a/hayr* L: 1407]

hayıraan [< *hayran* L: 1409]

hayırakan [< *hayrahan* L: 1409]

hayırga [< *hayrg-a/hayrga* L: 1409]

hayırla- [< *hayrala-* L: 1408]

haynık [< *haynug/haynag* L: 1407]

hemçeel [< *kemciy-e(n)/hemjee(n)* L: 722; MET: 95]

hençe [< *kence* L: 724; T: 25]

henerten [< *genedte* TW: 167]

here- → hara-

heregle- [< *keregle-* T: 32]

herek [< *kereg* TW: 167; A: 34]

hereksel [< *keregsel* TW: 167]

herel [< *gerel* TW: 167]

herim [< *kerem/herem* L: 729]

heveer [< *keb, keb iyer* L: 699; MET: 141; Bury. *heveer*, Mo. *keb* EW: 159]

hevenek [< *kebeneg* TW: 168]

hey I [< *key* (< Çin. *qi*) TW: 168]

hey II → hey I

hıdı- [< *kidu-* L: 739]

hire [< *kiri* TW: 169]

hojuula [< *hocugula ~ hocigula* L: 1505]

hola [< *ġauli(n)/ġuuli* TW: 170]

holu- [< *holi-* L: 1479]

homdu [< *hobdu* L: 1464]

homuda- [< *ġomuda-* TW: 170]

homudal [< *ġomudal* L: 574]

honuk [< *honug* L: 1487]

hooçun [< *haguçin* L: 1401]

hoor I [< *honggur* L: 1484]

hooylu [< *hauli/huuli* L: 1459]

hopçu [< *hobçi/hovç* L: 1464]

hora [< *hour-a* L: 1501]

horada- [< *hourada-* L: 1502]

horan → hora

hortan [< *houratan/horton* L: 1503]

horu- [< *hori-* L: 1491]

hos [< *hogusun/hooson* L: 1470; TW: 171]

hovu [< *ġobi* TW: 172]

hödel- [< *ködel-* L: 758]

hömee [< *kömürge/hömrög* L: 772]

hönde- [< *könde-* L: 773]

hööküy [< *kögerkey ~ kögerüküy/ höörhiy* L: 763]

höömey [< *kögemey ~ kömey/höömiy* L: 761]

hööre- [< *kögere-* TW: 174]

höreŋgi [< *körüŋge(n)* TW: 174]

hörle- [< *görde- ~ görle/ gördöh ~ görlöh* L: 618]

hörzün [< *körüsü(n)* TW: 174]

höveŋ [< *köbeŋ (~köbüŋ)* TW: 174]

hunan [< *ġuna(n)/guna(n)* L: 586]

hura- [< *hura-* L: 1522]

huraganday → haragan

huu [< *hubi* TW: 175]

huul- [< *hubil-/huvilah* L:1508]

huulgaazın [< *hubilga-/huvilgah* L: 1508]

huvaa- [< *hubiya* L: 1508]

huvura- [< *hubira-* L: 1509]

hülee- [< *küliye-/hüleeh* L: 791]

hüler [< *küler (~kürel)* TW: 176]

hündü [< *kündü/hünd* TW: 176]

hündüle- [< *kündüle-* TW: 176]

hündülel [< *kündülel/hündlel* L: 794]

hünezin [< *künesü(n) ~ künüsü(n)/ hüns(en)* L: 795]

hüree [< *küriye(n)* TW: 176-177]

hüreŋ [< *küreŋ* TW: 177]

hürüm [< *gürim~gürüm* L:626]

ılap [< *lab* TW: 177]

ılavıla- → ılap (< *ılap-la*)

ılga- [< *ilga* L: 649]

ılgal [< *ilgal* L: 650]

ılgın [< *ilgum* L: 651]

ırgay [< *irgay/yargay* L: 661]

ıyaap-la/ıyap-la [< *yab/yav* L: 671]

ıyak [< *yag* L: 676; TW: 180-181]

ıyaŋ [< *yang* (< Tib. *dbyangs*) L: 682]

ilbi [< *ilbi, ilbe, yilbi, yelbi, yilvi* TW: 182]

ilçire- [< *ilcire*- ESTY II: 369-370; L: 653]

im [< *im* ESTY II: 370-371]

kada- [< *hada*- ESTY III: 33-35; L: 1390]

kadagala- [< *hadagala*- ESTY III: 38; L: 1391]

kadak [< *hadag* (< Tib. *kha btags*) L: 1391; ESTY III: 39]

kadıra- [< *hatagura-/hatuurah* ESTY III: 52]

kajaa [< *hasiy-a(n) ~ hasig-a/haşaa* L: 1453; ESTY III: 52]

kajar [< *hasir/haşir* L: 1453; TW: 188]

kajır [< *hacir/hajir* L: 1464; ESTY III: 59]

kalçaa [< *ġalcaġu/galcigu* L: 532; ESTY III: 81]

kalçan [< *halcan/halcin* L: 1422; TW: 189]

kaldar [< *haltar* L: 1420; ESTY III: 80-81]

kambı [< *khambo/hamba* ESTY III: 83]

kamgala- [< *hamagala*- ESTY III: 83]

kamna- [< *ġamna*- ESTY III: 82-83]

kaŋ I [< *ġang* (Çin. < *kang*) ESTY III: 89]

kaŋgay [< *hanggay-/hangay* ESTY III: 90]

kaŋgı [< *ġangġa/ganga* ESTY III: 91]

kaŋmıl [< *ḳamḳaġul/hamhuul* ESTY III: 83-84]

kaŋsı [< *hancu/hanz* (< Çin. *k'âng*) L: 1436; ESTY III: 92]

kaptaazın [< *habtasu(n)* L: 1387; ESTY III: 95]

kaptagay [< *habtagay/havtgay* L: 1386; ESTY III: 94]

karaçal [< *haraçu* L: 1438; ESTY III: 103-105; TW: 190]

karaŋgı [< *harangguy/haranggu* Tuna 1972: 227; L: 1442]

karaŋgıla- [< *harangguyla- ~ haranghuyla- / haranguylah* L: 1442]

kaşpagay [< *ġabsiġay* L: 542]

kaşpal [→ ESTY III: 128]

kat III [< *had* L: 1390; ESTY III: 124]

kayga- [< *ġayha*- L: 549; ESTY III: 549]

kaygal [< *ġayhal* L: 549-550; ESTY III: 73-74]

kaygamçık [< *ġayhamsiġ* L: 550; ESTY III: 74]

kazak (kazak terge) [< *hasag terge* L: 1452; ESTY III: 60-61]

kazapça [< *hasabçi ~ hatabçi/haşavç* L: 1389; ESTY III: 64]

keçim [< *kerçim/herçim* ESTY III: 148]

kede- [< *gete-* ESTY III: 130-131]

kejee II [< *keçegüü ~ keçigüü ~ keçüü/heşüü* L: 703; ESTY III: 134-135]

kejege [< *gecige* L: 608; ESTY III: 133]]

kem [< *gem* ESTY III: 139]

kezee [< *keciyede/hezeed* ESTY III: 136-137]

kezeede → kezee

kezi- [< *kesü-* ESTY III: 136]

kıdat [< *kitad* ESTY III: 368]

kılay- [< *gilay- ~ giluy-* L: 610]

kızıgaar [< *kicagar/hiyazgaar* L: 754; ESTY III: 382]

kiçigene [< *giçigen-e/giçgene* ESTY III: 161]

kiiski- [< *keyske-/hiysgeh* L: 710; ESTY III: 155]

koda [< *hotan* ESTY III: 168-169]

kodan → koda

kojagar [< *ġocuġur/gojgor, gozgor* L: 578]

kojuun [< *hosigu(n)/hoşuu(n)* ESTY III: 175-176]

koldu [< *gooltu/golt* ESTY III: 184]

kom [< *hom* ESTY III: 189-190]

kondaalay [< *hondolay/hondloy* ESTY III: 190-191]

koŋga [< *honghu ~ hongha/honh(on)* ESTY III: 195]

ködee [< *ködege* ESTY III: 229]

kögeer [< *kökügür, kökүür/höhүүr* ESTY III: 226]

köjee [< *kösiye/höşöö(n)* ESTY III: 234]

köşkün [< *kögsin/högşin* L: 764; ESTY III: 254]

kuda [< *huda* L: 1511; ESTY III: 254-158]

kudagay [< *huduguy/hudguy* ESTY III: 258-259]

kudala- [< *hudala-/hudalah* ESTY III: 256-257]

kudara- [< *ġutura-/ġutrah* ESTY III: 261]

kudurga [< *hudurga(n)* ESTY III: 266-267]

kuja [< *huça(n)* L: 1511; ESTY III: 271]

kujur [< *hucir/hujir* L: 1532-1533]

kulugur [< *hulugur* MET: 248]

kuptuzun [< *hubdăcăn* ESTY III: 303]

kuy [→ ESTY III: 275-277; TW: 211]

kuygala-[< *huyhala-* L: 1517; ESTY III: 277-278]

küçü [< *küçi(n) ~ küçü(n)* ESTY III: 362-364]

küjü [< *küci/hüj* ESTY III: 339-340]

küjür [< *küçir/hüçir* ESTY III: 341]

kür [< *gür ~ gürün/güren* ESTY III: 354]

kürü → kür

küüse- [< *güyçe-/güyşeh* L: 621; ESTY III: 361-362]

küzel [< *küsel* ESTY III: 341-342]

lama [< *lama~blama* (< Tib. *bla-ma*) ESTY III: 438]

laŋ [< *lan(g)* (< Çin. *lan*) ESTY III: 438]

maadır [< *bagatur* L: 108; ESTY IV: 21-25]

maga I [< *bah-a/bah* ESTY IV: 29-30]

maga II → maga I

magada- [< *bahada-/bahdah* ESTY IV: 31]

magat [< *maġad/magad* ESTY IV: 33-34]

makta- [< *maġta-/magtah* ESTY IV: 50-53]

mal [< *mal* ESTY IV: 54-55]

malçın [< *malçin* ESTY IV: 58-59]

mal-magan [< *mal migan/mal mah(an)* ESTY IV: 58]

mana- [< *mana*- ESTY IV: 59-61]

maŋnay [< *manglay ~ mangnay* ESTY IV: 74-77]

maŋnık [< *mangnug/magnag* (Çin. < *mang-lung*) L: 824; ESTY IV: 78-79]

maygın [< *mayhan* L: 817; ESTY IV: 41-43]

medee [< *medege/medee(n)* ESTY IV: 94-95]

mege [< *meke* L: 834 ESTY IV: 89]

melegey [< *melekey* ESTY IV: 102]

mendee → mendi

mendi [< *mendü* ESTY IV: 102-103]

mergen [< *mergen* ESTY IV: 114-116]

mezi [< *mese/mes* ESTY IV: 97]

moga- [< *mohu-/mohoh* L: 850; ESTY IV: 124-125]

moora- [< *maġura/muurah* ESTY IV: 141]

moorla- [< *morila-/moriloh* ESTY IV: 141]

mozaga [< *bosug-a* L: 196; ESTY IV: 126-127]

möçü [< *möçe ~ möçi* ESTY IV: 168-172]

möge [< *böke* ED: 324; MBZ: 5; ESTY IV: 150-152]

mögeje [< *bögeci/bögj* ESTY IV: 153]

mögen [< *bökü(n)/böhön* ESTY IV: 153-154]

mögey- [< *bökey*- ~ *böküy*- L: 203; ESTY IV: 153-154]

mögüde- [< *möküde-/möhdöh* ESTY IV: 154-155]

möŋge [< *möngke* ESTY IV: 107]

möŋgere- [< *möngkere*- ESTY IV: 107]

möŋgün [< *möŋgün/möngö(n)* ESTY IV: 160]

möörey [< *mörüy/möriy* ESTY IV: 164-165]

mör I [< *mör* ESTY IV: 166]

mör II [< *mör* ESTY IV: 166]

mör-şor [< *mör şor* ESTY IV: 167-168]

mözü [< *mösü(n)/mös(ön)* ESTY IV: 155]

mün I [< *mön* ESTY IV: 159-160]

naadım [< *naġadum/naadam* ESTY IV: 227]

narın [< *narin* ESTY IV: 231]

nayır [< *nayir/nayr* ESTY IV: 229]

nayır-kurum [< *nayir hurim* ESTY IV: 229]

nayır-naadım [< *nayr naadam* ESTY IV: 229]

nazı [< *nasu(n)/nas(an)* ESTY IV: 227-228]

nazın → nazı

nege- [< *neke-* ESTY IV: 233]

neme- [< *neme-* ESTY IV: 234]

nogaan [< *nogug-a(n)/nogoo* L: 919; ESTY IV: 239-240]

nom [< *nom* ESTY IV: 240-241]

nomna- [< *nomla-* ESTY IV: 241]

nom-sudur [< *nom-sudur* ESTY IV: 242]

nüür [< *nigur/nüür* ESTY IV: 245]

oçur [< *vaçir~vçir~oçir/oçir* (< Skr. *vajra*) L: 1377]

okta [< *ogtu/ogt* ESTY IV: 280]

oktargay [< *ogtarguy ~ ogturguy/ ogtorguy* L: 942]

olbuk [< *olbug* ESTY IV: 281-284]

olça [< *olca* ESTY IV: 287-288]

oluy-soluy [< *oligu soligu* ESTY IV: 284]

omak [< *omug* ESTY IV: 292-294]

omakşı- [< *omugsi-* ESTY IV: 293]

oŋgaça [< *ongguça/ongoş* L: 958; ESTY IV: 304-305]

oŋgar [< *onghur/onhor* L: 960; ESTY IV: 303]

oŋgay- [< *ongguy- ~ onggay-/ongoyh* ESTY IV: 303]

ooçula- [< *aguçila-/uuçlah* ESTY IV: 319-320]

ooda [< *ogugata/ogoot* ESTY IV: 307]

oojum [< *agucim/uujim* ESTY IV: 308-309]

oojurga- [< *agucira-/uujrah* ESTY IV: 308-309]

oraa- [< *oriya-/oroo-* ESTY IV: 322-323]

oran [< *orun/oron* ESTY IV: 326-327]

oran-sava [< *oron sav* ESTY IV: 327]

oray I [< *oruy/oroy* ESTY IV: 323-324]

oray II [< *oruy/oroy* L: 971; ESTY IV: 324-325]

orayta- [< *oruyta- ~ oroytu-*/oroytoh L: 971]

ordu [< *ordu(n)/ord(on)* ESTY IV: 332]

ordu-süme [→ ordu-süme ESTY IV: 332-333]

ovaa [< *obuga(n)/ovoo(n)* ESTY IV: 245-247]

oyla- [< *oyila* ESTY IV: 275-278]

öçük [< *öçig* ESTY IV: 422]

ödek [< *ötüg/ötög* ESTY IV: 359-360]

öjeen [< *öşiye(n)/öşöö(n)* ESTY IV: 369]

öjeeti [< *öşiyetü/öşööt* ESTY IV: 369]

öleşkin [< *ölögçin* ESTY IV: 382]

önçü [< *ömçi/ömç* ESTY IV: 387-388; MET: 231]

önçük [< *önçüg* ESTY IV: 389-390]

öndür [< *öndür/öndör* ESTY IV: 385]

öölet II [< *ögeled/ööld* ESTY IV: 397]

ööndele- [< *ögedele-/öödlöh* ESTY IV: 394-395]

örege [< *erüke/örh* ESTY IV: 410]

örgee [< *ergüge~örgüge/örgöö* ESTY IV: 409-410]

örgü- [< *ergü-/örgöh* ESTY IV: 407]

örşee- [< *örüşiye-/örşööh* ESTY IV: 416-417]

örtemçey [< *yirtinçü/yertönş* ESTY IV: 414]

örü- I [< *örü- ~ ürü-/öröh* L: 1003; TW: 235; ESTY IV: 415-416]

öske- [< *ögsü-/ögsöh* ESTY IV: 417]

ötkün [< *ödken/ötgön* ESTY IV: 421]

övür [< *öbür, ebür/övör* ESTY IV: 353]

padar [< *badir, badar* (< Skr. *pātra*) TW: 237]

saada- I [< *sagata-* TW: 240]

saada- II → saada- I (→ L: 1022)

saadak [< *sagadag/saadag* TW: 240]

saamçı- [→ Alt. *sagamçı-* < Mo. sagamşi MBZ: 25]

saat [< *sagad/saad* TW: 241]

saazın [< *çagasu(n)/ş̲ās(an)* L: 255; TW: 241]

sagaan [< *çagan/ş̲agān* L: 253]

salaa [< *salaga(n)/salaa* TW: 242]

salgın [< *salki(n)* TW: 243]

samna- → devi- samna-

sandan [< *candan* (< Skr. *candana*) TW: 244]

sandara- [< *sandura- ~ sandara-* L:1043]

saŋ II [< *sang* (< Tib. *sang*) L: 1044]

sara [< *sara* EW: 402]

sava [< *saba* L: 1015]

sayak [< *sayag* L: 1029]

saygırak [< *sarkinag/sarhinag, sayn sarkinag* L: 1050]

sayıt [< *sayd* L: 1026]

segere- [< *segere- ~ sekegere-* L: 1059, 1064]

segi- [< *sergü-* L: 1071]

sek [< *seg* L: 1058]

seleme → çıda-seleme

serge → huna-serge

serge- [< *serge-* TW: 247]

sergemçi [< *sergemci* L: 1617]

seriin [< *serigün/serüün* L: 1072; T: 23]

setki- [< *sedki-* TW: 247]

setkil [< *sedkil* TW: 247]

sezigle- [< *secigle- ~ sesigle-/sejigleh* L: 1074]

sıyda [< *siydam ~ sigidam ~ sidam/ şiydam* L: 1091; → Tuv. *sıyda ~ sıydam*]

siili- [< *seyil*- (*seyile*- ~ *seyilü*-) TW: 250]

sodak-şuudak [< *codug/zodog* L:1647; krş. → sodak-şudak, şodak-şudak, şodak-şuudak]

sogur [< *sohur/sohor* L: 1132; TW: 251]

soksa- [< *cogsu*- L: 1647]

solagay [< *solugay* TW: 251]

solu- [< *soli*- TW: 251]

solun [< *sonin* TW: 251-252]

sonuurga- [< *sonirha*- L: 1127]

soŋga [< *çonghu(n)/ş̲onh(on)* (< Çin. *ch'uang-hu*) L: 316]

sorugda- [< *corig*, → Mo. *corigla*- L: 1654; 1655]

soruk [< *corig* L: 1654]

söŋ [< *söng* L:1134]

söŋne- [< *söngne*- L: 1134]

sööm [< *sögem, sögüm* TW: 254]

sulara- [< *sulara*- TW: 255]

surag [< *surag* L: 1144]

surga- [< *surga*- L: 1144]

suurju- [< *sagurusi-/şuurişih* L:1025]

suvay [< *subay/suvay* L: 1136]

sülde [< *sülde* L: 1150]

süme → arga-süme

sünezin [< *sünesü(n)* L: 1153]

sürte- [< *sürde*- L: 1153]

sürtel-[< *sürdegül-/sürdüüleh* L:1153]

sürükçü [< *sürügçi* L: 1154]

şa [< *şa* (< Çin. *sha*) L: 1157]

şaajaŋ [< *sigacang* ~ *şagacang* ~ *çagacung/şaazan* L: 1085; TW: 257]

şag I [< *çag* L: 251; TW: 258]

şagaan → em-sagaan, dom-sagaan, sagaan

şagjagar [< *sagsagar* L: 1023]

şak I [< *çag* L: 258]

şalaŋday [< *çalangday/salanday* L: 261]

şalba [< *çalma* ~ *salma/salam* L: 263]

şalbaa [< *şalbag-a* ~ *şalbagag* ~ *şalba/ şalbaag* ~ *şalbaa* L: 1161]

şaŋnal [< *şangnal(g-a)/şagnal(ga)* L: 1164]

şapşılga [< *çabçilg-a/savçilga* L: 248]

şara II [< *çara* L: 265]

şarı [< *şar* L: 1165]

şavılır [< *çabilagur* ~ *çabiluur/ saviluur* L: 249]

şay [< *çay* (< Çin. *ch'a*) L: 258; Eren 1999: 81-82]

şene- [< *çene*- TW: 261]

şeŋne [< *çene/seene* L: 275]

şet [< *sid/şid* (< Tib. *çid*) L: 1081]

şever [< *çeber* TW: 261]

şıda- [< *çida*- L: 282]

şıdal [< *çidal* L: 283]

şıdamıkkay [< *çidamagay/çadamgay* L:284]

şıgaa- [< *sihaga*- ~ *siga-/şagaah* L: 1118]

şırak [< *çigirag* L: 287]

şıla- [< *çile-/çileh* L: 292]

şılagda- → şıla-

şılba → şılbala-

şılbala- [< *silbula-/şalbalah* L: 1093]

şılı- [< *sili-* ~ *sile-/şileh* L: 1095]

şınaa [< *şinag-a/şanaga* L: 1101]

şıŋgı- [< *çinggara-/çangarah* L: 304, krş.→ Tuv. *şıŋgıra-* TRS: 589]

şıray [< *çiray* L: 305]

şırgay [< *çirgay* L: 307]

şıvada- [< *çibhada-/çavhdah* L: 280]

şidi [< *sidi* (< Skr: *siddhi*) L: 1082]

şig [< *çig* L: 286-287]

şiit- [< *siyd-* ~ *sigid-* ~ *sid-* L: 1091; TW: 264]

şil [< *sil/şil* L: 1093]

şili- [< *sili-* ~ *sile-/şileh* L:1095; TW: 264-265]

şimeen [< *çimege(n)* L: 296]

şimeerge- [< *çimegerke-* L: 297]

şinçi [< *sinci* L: 1106]

şinçi- [< *sinci* L: 1106]

şinçile- [< *sincile-* L: 1106; TW: 265]

şirbi- [< *sirbe-* ~ *sirbi-* L: 1109]

şiree [< *sirege(n)/şiree(n)* L: 1110]

şiremil [→ *şiremeel* Gatsak vd. 1997: 557; → *siremel* L: 1110]

şirtek [< *sirdeg/şirdeg* L: 1110]

şişpi- [< *sibsi-/şivşih* L: 1078]

şivişkin [→ EW: 448]

şodak → sodak

şogla- [< *sogtu-* ~ *sogta-* L: 1121]

şokar [< *çouhur* ~ *çohur* L: 318]

şola [< *çola, çolu* TW: 266]

şooça [< *çoguçi* ~ *çouci/sooj* L: 313]

şooday [< *siuday* ~ *şuday/şuuday* L: 1117]

şoot- [< *sigud-* ~ *şogud-/şoodoh* L: 1086; TW: 266]

şorbajıla- [< *curbusla-/zurvaslah* L: 1668]

şoru [→ Mo. *cüger/züger* TW: 266]

şoşku- [< *şogsi-* L: 1169]

şoy [→ EW 113]

şöl [< *çöl* TW: 267]

şöleede- [→ şöleen; → Mo. *çilügede-*, *çilügele-* L: 294]

şöleen [< *çilüge(n)/çölöö(n)* L: 294]

şugla- [< *çugla-* L: 327]

şugul [< *çihul* ~ *çuhul/suhal* L: 309]

şugulda- [< *çihulda-* ~ *çuhulda-/ suhaldah* L: 309]

şugum [< *sigum* ~ *şugum* ~ *sugum* L: 1086]

şuptu [< *sibtu* ~ *şubtu* L: 1079; TW: 267]

şura- [< *subhura-* L: 1137]

şurguulda [< *sirgugul* ~ *şurguul/ şurguul* L: 1111]

şuulgan [< *çigulgan/çuulgan, suglaan* L: 286]

şuura- [< *çuburi-* ~ *çubura-* L: 324]

şuurgan [< *sigurga(n)* ~ *şuurg-a(n)* L: 1087]

şuut [< *sigud* ~ *şugud/şuud* L: 1085-1086]

şuvagançı [< *simnança* ~ *simnaça, sibagança, çibagança* L: 1100]

şüg- [< *sigü-/şüüh* L: 1089]

şüülde [< *sigülte/şüült* L: 1090]

şüür [< *sigür/şüür* L: 1090]

şüüre- [< *sigür- ~ sigüre-/şüüreh* L: 1090]

şüürge [→ *sigür- ~ şügüre-* L: 1090; → *sigürde-/şüürdeh* L: 1090]

şüürgede- → şüürge

taagı [< *dagaki* TW: 268]

taakpı [< *tamaki(n), tamiki(n)* TW: 268]

taala- [< *tagala-/taalah* L: 1180]

taalıŋ [< *daling/daalin(g)* L: 360]

taan II [< *dang/daan* MET: 140]

taar- [< *tagara-/taarah* L: 1181]

tak [< *tag* L: 1179; EW: 456]

tala [< *tala* L: 1191]

tamı [< *tamu* L: 1198; MET: 183]

taŋ [< *tang* (< Çin. *t'ang*) L: 1199]

tara- [< *tara-* L: 1203; TW: 270]

tarak [< *tarag* L: 1203]

tarbagan [< *tarbag-a(n)/tarvaga(n)* L: 1204]

tavak I [< *tabag* L: 1175]

tavak II [< *tavag* L: 1175]

tavar- [< *tagara-* L: 1181]

tayga [< *tayga* L: 1187]

tejee- [< *teciye~tecige/tejeeh* L: 1247]

tenek [< *teneg* L: 1236]

tenek-munak [< *teneg munag* L: 1236]

teni- [< *tenü-* L: 1241]

terezin [< *deresü(n)/ders(en)* L: 402]

terge *(kazak terge)* → kazak

tergiin [< *terigün/tergüün* L: 1243]

termes [< *term-e/terme(n)* L: 1243]

tevene [< *teben-e/tevne* L: 1219]

toylu [< *toli(n)* L: 1267]

tüile- [< *deyl- ~ deyle-/diyleh* L: 392]

togana [< *togunu ~ togun-a/toono* L: 1260]

tona- [< *tonu-/tonoh* L: 1273]

toŋ [< *tong/tung* L: 1272]

too- [< *togaga- ~ toga-/tooh* L: 1255]

tooçu- [< *togaçi- ~ togaça- ~ toguça- ~ toguçi-/tooçih* L: 1255]

toolay [< *taulay~tulay/tuulay* L: 1217]

torgu [< *torg-a(n) ~t orgu(n)/torgo* L: 1274]

tölge [< *tölge* L: 1285]

töögü [< *teüke(n) ~ tegüke* L: 1247]

töögü- → töögü

törel [< *törül/töröl* L: 1290]

törelgeten [< *törülkiten/törölhtön, törlöhtön* L: 1290]

törepçi [< *dörügebçi/döröövç* L: 427]

tura [< *dur-a(n)* L: 435]

tus [< *tus* L: 1302]

tülük [< *tüliy-e(n) ~ tülege(n) ~ tülige(n)* L: 1314; TW: 280]

türe- [< *türe- ~ türi-* L: 1318]

türümekey [< *türimekey/türemgiy, türemhiy* L: 1319]

udaa [< *udag-a/udaa* L: 1327]

udazın [< *utasu(n)* L: 1369]

ugaan [< *uhagan/uhaan* L: 1373]

ujur [< *uçir* L: 1324-1325]

ulam [< *ulam* L: 1343]

ulus [< *ulus* L: 1346-1347]

uran [< *uran* L: 1355-1356]

urug [< *urug* L: 1364, TW: 284]
utku- [< *ugtu-/ugtah* L: 1332]
utkuul [< *ugtugul/ugtuul* L: 1332]
uyan [< *uyan* L: 1338]
üde- [< *üde-* L: 1535]
üje- [< *üce-* L: 1566-1568]
ülgüür [< *elgügür ~ elgür/ölgüür* L: 492]
üre [< *ür-e/ür* L: 1561]
üre- [< *üre-* L: 1561; TW: 289]
üregde- [< *üregde-* L: 1561]
ürezin [< *üresün* T: 23; <**üre+sün* TW: 289]
ürgülçü [< *ürgülci* L: 1563]
ürgülçüle- [< *ürgülcile-* L: 1563; TW: 289]
ürüle [< *rilü ~ öril ~ üril/öröl* (< Tib. *ril bu*) L: 1014]
üüle [< *üyle/üyl* L: 1541-1542]
üürgene [< *ürgene* L: 1563]
üüründe [(~***nüüründe***) → nüür; < Mo. *nüürend* ESTY IV: 245]
üy-balay [< *balay* L:124; *üy* L: 1541]
üyen-balay → üy-balay
üye [< *üy-e* L: 1545-1546]
üyer [< *üyer/üyir* L: 1546]
üzesküüleŋ [< *üceseküleng /üzesgelen*(g), *üzseglen* L: 1570]
yambı [< *yambu ~ yamba* L: 682]
yozu [< *yosu(n)* L: 695; TW: 292]
yozugaar [< *yosugar* L: 696]
yozula- [< *yosula-/yosloh* L: 696]
yozulal [< *yosulal/yoslol* L: 696]
yöree- [< *irüge-/yerööh* L: 663; TW: 292]

3.2.1.2. Türetilmiş sözler

aarak [→ *aray*, ESTY I: 39-40]
adaannaş- → adaan
adaannıg → adaan
adaargançıg → adaarga-
ajılda- → ajıl
ajırbas [→ Mo. *acira-* L: 99; TW: 70]
akılıg → akı
akıy → akı
amdannıg [→ Mo. *amta(n)* L: 63]
amılıg → amı
amırat- → amıra-
aŋgaş → aŋgaygan
aŋgaygan [→ Mo. *anggay-* L: 70]
aŋgaytı → aŋgaygan
aŋgaytır → aŋgaygan
aŋna- → aŋ
aptıg → ap
araga-darılıg → araga-darı
aragala- darıla- → araga-darı
argajok → arga
argalıg II → arga
argamçılıg → argamçı
arılıg [→ Mo. *ar* L: 76; ESTY I: 143]
arzaytı [→ *arcay-/arzayh* L: 88]

avıralda- → avıral

avıyaasta- [→ Mo. *abiyas/aviyās* (< Skr. *abhyāsa*) L: 6]

avıyaastıg → avıyaasta-

ayançı- → ayan

ayannıg → ayan

azırat- → azıra-

baçıttıg [→ Mo. *barçid* (< Tib. *bar çhad*) L: 135; ESTY I: 198]

bajıŋnıg → bajıŋ

baraalgaş- → baraalga-

baraalgat- → baraalga-

baraannıg → baraan

bayırlıg [→ Mo. *bayar* L: 122; ESTY I: 178]

belektig → belek

beletken- → beletke-

beletket- → beletke-

bılaaş- [→ Mo. *buliya-/bulaah* ESTY I: 327]

bijittin- → biji-

bodagannıg → bodagan

bodaldıg → bodal

bodan- → boda-

bodangıla- → boda-

bodattın- → boda-

bolgaattın- [→ Mo. *bolgagā-/bolgoo* ESTY I: 242]

boola- → boo

booza- → boos

budulçak → budul-

buylalıg [→ Mo. *buyla* ESTY I: 289]

büzüret- → büzüre-

çadaş- → çada-

çadavas → çada-

çagıg → çagı-

çagırt- → çagı-

çalat- → çala-

çalgaarat- [→ Mo. *calhagura*- L: 1595; TW: 107-108]

çamdıı → çamdık

çaŋçattın- → çaŋça-

çayaannıg → çayaan

çayaattın- [→ Mo. *cayaga*- TW: 112]

çaygaar → çayaattın-

çayırla- → çayır

çayla- → çay II

çayladır → çay II

çaylat- → çay II

çaylıg → çay

çazarla- → çaza-

çazat- → çaza-

çergeleşkek [→ Mo. *cergele*- TW: 116]

çigzin- [→ Mo. *cig* L: 1624]

çiktigzin- → çigzin-

çimirlig [→ Mo. *cigür* L: 1627]

çiŋne- → çiŋ I

çiŋzelig [→ Mo. *cingse*-/jins L. 1634]

çiptig → çip

çirgilçinnig [→ Mo. *cergelge(n)* TW: 122]

çogaat- [→ Mo. *cokiya*- TW: 122-123]

çogut- → çogu-

çoguş- [→ Mo. *çoki*- TW: 123]

çoluk- → çol

çolukşu- → çol

çonna- → çon

çovag → çova-

çovulaŋnıg [→ Mo. *cobalaŋ* TW: 125]

çögen- [Mo. *çökü*- ~ *çöke*- L: 321]

çögençig → çögen-

çöptüg → çöp

çugaajok → çugaa

çugaala- → çugaa

çugaalan- → çugaa

çugaalaş- → çugaa

çugaalattın- → çugaa

çugaalıg → çugaa

çül → çü~çüü

çülgüüş → çülgü-

çütküt- [→ Mo. *cidkü*- TW: 130]

çüzünne- → çüzün

çüzünnüg → çüzün

dalbaŋnat- [→ Mo. *dalbay*-, *dalbagar* L: 358]

dalganna- → dalgan

dalgıg → dalgı-

damçıgır [→ Mo. *damci*- TW: 132]

daŋzıla- → daŋzı

daraazında [→ Mo. *darag-a/daraa* ESTY II: 92]

dargadat- [→ Mo. *daruga/darga*; *darugala-/dargala*- TW: 133]

daşpılırla- [→ Mo. *tobçilagur* ~ *tobçiluur* ~ *tobçiragu/tovçluur*, L: 1251

dazıgayın- [→ Mo. *tas; tasi*- L: 1208]

deekte- → deek

deerezinde → deere

degeelig → degee

dejeede- → tejee-

delgeret- → delgere-

demiseş- [→ Mo. *temeçe*- TW: 137]

demneş- → dem I

deskileş- → deski

devig → devi-

doktaat- → doktaa-

domaktan- → domak

domçugay → dom

doŋgaŋayndır → doŋgay-

doŋgayt- → doŋgay-

doŋgaytı → doŋgay-

doŋgaytır → doŋgay-

dooza → doos-

doozul- → doos-

doozunna- → doozun

doozunnaldır → doozun

doozunnat- → doozun

doozunnug → doozun

dopçugula- → dopçu-

dopçula- → dopçu

dopçulug → dopçu

dostur- [→ Mo. *tos*-, *tosu*- TW: 144]

dozuŋayın- [→ Mo. *tosu(n)* TW: 145]

dozuŋayndır → dozuŋayın-

dörbelçinnep → dörbelçin

dugayı [→ Mo. *tuhay* L: 1308; ESTY II: 225; 226]

duranna- → duran

durannıg → duran

düjülgelig → düjülge

düldür- → dül-

düleyle- → düley

dündüŋnedir [→ dündügür; → Mo. *tüngtüy- ~ tüntüy-* L: 1316]

dürzülen- → dürzü

egele- → ege

ejegeyle- [→ Mo. *ecegey~egecegey* L: 534; 476; → krş. Alt. *ecegey* ATS: 79-80; Kırg. *ecigey* KS: 320]

ejelet- → ejele-

eldeptig [→ *eldeb* TW: 154]

elençi → ele-

elet- → ele-

elezinnig → elezin

eliy-seliy [→ krş. oluy-soluy; seli- → Mo. *soli-* TW: 247; → krş. Alt. *seli-*; *elip-selip* ATS: 152; 82]

emeş- → neme-, nemeş-

emgejok [→ Mo. *emki* L: 499]

epte- → ep

epteş- → epte-

eptig → ep

ergelendir → ergelet-

ergelet- [→ Mo. *erke, erkele-* L: 522-523]

ergelig → ergelet-

ergil- → ergi-

ergiliş- → ergi-

ergildir → ergi-

ertinelig → ertine

eşkede- [→ Mo. *egüske-* L: 481]

haajılıg [→ Mo. *haci* L: 1463]

haal- [→ Mo. *haga-* L: 1395]

haalgaktıg → haalga

haalgalıg → haalga

haçılan- → haçı

hagdın- → haal-

halançı → halançıg

halançıg [→ Mo. *hala- 2* L: 1412]

halaŋnat- [→ Mo. *hala- 1* L: 1412]

halaygayın- → halay-

halayt- → halayt-

haldat- → halda-

halırgay → halıra-

halırtır- → halıra-

halırtkayın- → halıra-

hamaançok → hamaan

haramdık- → haram

hayaala- [→ *hayag-a ~ haya/hayaa* L: 1411]

haydın- → hay- II

haygılda- [→ Mo. *haygul/hayguul* L: 1406]

hayıraldıg → hayıra

hayıralıg → hayıra

haylıg → hay

haymırıkta- → haybır

heele- [→ Mo. *kege(n)/hee* TW: 165]

heelig → heele-

hemçeeldig → hemçeel

hereejok → herek

herekçok → herek

herekselde- → hereksel

herektig → herek

herelden- → herel

hereldig → herel

hevenektig → hevenek

hevirlig → hevir

hilinçek [→ Mo. *kilinçe* T: 25]

hilinçekte- → hilinçek

hilinçekten- → hilinçek

hilinçektig → hilinçek

hojuulalıg → hojuula

holuş- → holu-

homudançıg → homuda-

honuktug → honuk

hoptaktat- [→ Mo. *hobdugda-/hovdogdoh* L: 1464]

hoptaktan- → hoptaktat-

horagannıg → horat-

horagayla- [→ Mo. *horguy/horgoy* L:1490]

horanna- [→ Mo. *houra/hor* TW: 171]

horannıg → horan

horat- [→ Mo. *hour* EST VI: 72; → krş. hor-horamçalıg]

horuttun- → horu-

hostug → hos

hovulandır → hovuldug

hovuldug [→ Mo. *hobul* L: 1466]

hoza- → hos

hozadır → hos

höölüg [→ Mo. *köge/höö* TW: 174]

höömeyle- → höömey

höömeyleş- → höömey

hööreş- → hööre-

höörjüt- [→ Mo. *kegür/hüür* TW: 174]

hörtey- [→ Mo. *kögere-, köger/ hööröh* L: 762; → hööre-]

huuldur- → huul-

huvulug [→ Mo. *hubi* L: 1506-1507]

hüleendir- → hülee-

hünezinnig → hünezin

hürümne- → hürüm

ılgal- → ılga-

ırbaŋayın- [→ Mo. *urba*- TW: 179]

ıyaŋgılıg → ıyaŋ

ızıguurlug [→ Mo. *icagur/yazguur* L: 667-668]

ideget- [→ Mo. *itege*- TW: 181]

ilbile- → ilbi

ilbilen- → ilbi

ilbilet- → ilbi

imnig → im

kadagalat- → kadagala-

kadaktıg → kadak

kadal- → kada-

kadan- → kada-

kadar- [→ Mo. *hadagala*- EW: 218; ESTY III: 41-44]

kadarçı → kadar-

kadarçılıg → kadar-

kadart- → kadar-

kadat- → kada-

kalçaaraan → kalçaa

kapsırlıg [→ Tuv. *kapsırılga* < mo. *habsurulga, habsurulta* ESTY III: 94]

kaptaazınna- → kaptaazın

kaptaazınnıg → kaptaazın

karaŋgılat- → karaŋgıla-

kargıraala- [→ ESTY III: 109]

kargıradır [→ ESTY III: 109]

kaygamçıktıg → kaygamçık

kaygaş- → kayga-

kedereze [→ Mo. *ketüre-/hetreh* ESTY III: 131-132]

kedet- → kede-

kedirildir → kede-

kejeele- → kejee II

kejegele- → kejege

kejegelig → kejege

kılaŋayın- → kılay-

kılaŋnat- → kılay-

kiçeen- [→ Mo. *kiçiye*- ~ *kiçige*- ESTY III: 161]

kiçeengeylig → kiçeen

kiçeettin- → kiçeen-

kiiskit- → kiiski-

kojaalıkta- → kojagar, kojay-

kojalaŋnıg [→ Mo. *hoşilang/hoşlon* ESTY III: 174]

kojaŋayın- → kojay-

kojayt- [→ Mo. *gocuy-/gozoyh~gojiyh* L: 579]

koŋgala- → koŋga

kögeerjik → kögeer

kögeerlig → kögeer

kögüttür- [→ Mo. *köki*- TW: 206]

köjük- [→ Mo. *kösi-/höşih* L: 780; ESTY III: 232-234]

körgektig → kögeer

kudurgala- → kudurga

kudurgalıg → kudurga

kujura- → kujur

kujurat- → kujur

kurbulçunna- [→ Mo. *ġurbalcin/ gurbaljin* ESTY III: 310]

küçülüg → küçü

küüset- → küüse-

küzeldig → küzel

magalıg → maga

maganala- → bagana

maganalıg → bagana

malçı → mal

maldat- → mal

maldıg → mal

managjı → mana-

managzın- → mana-

manat- → mana-

margıldaş- [→ Mo. *margu*- TW: 215]

margış- [→ Mo. *margu*- TW: 215]

mendileş- → mendi

mırzıyt- [→ Mo. *mariyacı-/mariajih* L: 827]

mogattın- → moga-

moorat- → moora-

mögüdet- → mögüde-

möŋgeret- → möŋgere-

nazıla- → nazı

nazılıg → nazı

nazınnıg → nazın

nemeş- → neme-

nomçu- [→ ESTY IV: 242]

oraay → oraa-

oçurlug → oçur

odagalıg [→ Mo. *otug-a/otgo* ESTY IV: 255-256]

olçalat- → olça

olçalıg → olça

olçur-solçur → oluy-soluy (→ Mo. *soli*- L: 1124)

omaktıg → omak

onaaş- [→ Mo. *onuga*- TW: 226]

oojuktur- → oojum, oojurga-

oojurgat- → oojurga-

oraaş- → oraa-

oraaştır → oraa-

oraldaş- [→ Mo. *oruldu-/oroldoh* ESTY IV: 326]

ovaala- → ovaa

ovaalagıla- → ovaa

oylat- → oyla-

ögbey [→ Mo. *ebügen~öbügen/övgön, ebüge/övög* ESTY IV: 352-353]

öjeennig → öjeen

öleŋnig → öleŋ

öösküt- [→ Mo. *egüske-/üüsgeh, egüs-/üüseh* ESTY IV: 403]

örgeelig → örgee

örtektig [→ Mo. *örteg ~ örtüg* TW: 235]

örül- → örü-

ösket- → öske-

saadakta- → saadak

saadaktıg → saadak

saadat- II → saada- II

saadat- I → saada- I

saattan- → saat

saattıg → saat

salgıngılaştır → salgın

samnat- → samna-

sandaylan- [→ Mo. *sandayla-* L: 1043]

sayakta- → sayak

selemelig → seleme

siilbirlig → siili-

sirbeytkile- [→ Mo. *serbey- ~ sirbey-* L: 1069]

soksat- → soksa-

sonuurgat- → sonuurga-

soora [→ Mo. *sohura-*, *sohurda-* L: 1132]

soottug → çugaa-soot

sorbulan- [→ Mo. *sorbi* L: 1129]

sorlug [→ Mo. *sor* L: 1129]

soruuldug [→ Mo. *sorugul* L: 1131]

sögede- [→ Mo. *sögüd-/sögtöh* L: 1132]

sögedektey → sögede-

söölgü [→ Mo. *segül/süül* TW: 253]

söölü → söölgü

söölünde → söölgü

sudalda- → sudal-damır

suraglan- → surag

sümele- [→ Mo. *sübe* TW: 256]

sümeleş- → süme

şaanda → şag

şaandakı → şag

şagda → şag

şalbala- → şalba

şaŋnat- → şaŋna-

şayla- → şay

şaylat- → şay

şıdaldıg → şıdal

şıdaş- → şıda-

şıdıraala- [→ Mo. *sitar-a/şatar* (< Far. *şatarang*, Skr. *caturamga*) L: 1116]

şıraylıg → şıray

şidilen- → şidi

şidilet- → şidi

şinçilig → şinçi

şinçittin- → şinçi-

şiŋgeet- [→ Mo. *singge-/şingeh* L: 1103]

şirbigile- → şirbi-

şirel- [→ Mo. *çir-* ~ *sire-/çireh* L:305]

şivişkinnig → şivişkin

şoşkuŋguurla- → şoşku-

şoşkut- → şoşku-

şölderlig → şöl

şöleennig → şöleen

şugumnug → şugum

şurat- → şura-

şutkul- [→ Mo. *çidhu-/sutgah* L: 284]

şuugaş- [→ Mo. *şuugi-* ~ *sigugi-/şuugih* L:1173]

şuulganna- → şuulgan

şuurganna- → şuurgan

şuuş- [→ Mo. *çubu-/suvah* L: 324]

şuuştur → şuuş-

şuuştur- → şuuş-

şuvuşkan → şuuş-

şüül- → şüg-

taagıla- → taagı

taagılıg → taagı

taakpıla- → taakpı

taakpılaş- → taakpı

taakta- → taagı, taagıla-

taaktaldır → taagı, taakta-

taaktat- → taagı, taakta-

taalıŋna- → taalıŋ

taalıŋnıg → taalıŋ

taanda → taan II

taarımçalıg → taar-

taarış- → taar-

taarıştır → taar-

taarıştır- → taar-

taarjır → taar-

talakı → tala

taŋmalıg → taŋma

taŋnıg → taŋ

tarakta- → tarak

tarat- → tara-

tarbaganna- → tarbagan

tavarış- → tavar-

tavarıştır- → tavar-

tavarıt- → tavar-

taygalıg → tayga

tejeet- → tejee-

telgilig [→ Mo. *delgüü, delgegüü* L: 396]

tenit- → teni-

tergelig → terge

toogula- → too-

topta- [→ Mo. *tob/tov* L: 1249]

töleede [→ Mo. *tülüge(n)* TW: 276]

töögüle- → töögü

töögülüg → töögü

töögüş- → töögü-

töören- [→ Mo. *tögeri-/tööröh* L: 1284]

töreldig → törel

törepçile- → törepçi

törepçilig → törepçi

tuldur [→ Mo. *tul-* TW: 278]

turala- → tura

türegdel → türe-

türençig → türe-

türet- → türe-

türüt-[→ Mo. *türi*- L: 1318]
udatkan [→ Mo. *uda*- TW: 281]
udatpaanda → udatkan
udavaanda → udatkan
udavas → udatkan
ugaannıg → ugaan
ujuraş- [→ Mo. *uçira*- TW: 283]
ujurlug → ujur
uktug [→ Mo. *ug* TW: 283]
uruglug → urug
utkuy → utku-
utkut- → utku-
uyarat- [→ Mo. *uyara*- TW: 286]
üjeg → üje-
üreldeş- → üre-
üülelig → üüle
üyele- → üye
yambıla- → yambı
yambılan- tambılan- → yambı
yozulug → yozu

Bazı sözlerin, özellikle +LA- eki ile türetilen fiillerin, doğrudan Moğolca ödünçleme mi olduğu yoksa Tuva Türkçesi söz yapımı ile mi oluştuğu hakkında kesin bir şey söylenememektedir. Tuva Türkçesinde ekin +LA- şeklinde olması ve Moğolca alıntılara da aynı şekilde eklenmesi, aynı sözcüğün farklı yapılarda (demdegle-/demdekte- vb.) varyantlarının bulunması, vokallerden sonra gelen +dA- ekli biçimlerin Moğolca alıntı gösterilmesi gibi kriterlerin dışında bu tür sözcüklerin kökeni hakkında tespitte bulunmak güçtür (Tatarintsev 1976: 31-32). Aşağıda bu yapıdaki sözler sıralanmıştır.

aajıla- [→ aajı; → Mo. *agasila-/aaşla*- ESTY I: 32]
aŋgıla- [→ aŋgı; → Mo. *anggila*- L: 72]
bayırla- [→ bayır; → Mo. *bayırla*- ESTY I: 178]
çıraala- [→ çıraa; → Mo. *cirugala*- L: 168]
deejile- [→ deeji; → Mo. *degecile-/deejileh* L: 390]
degeele- [→ degee; → Mo. *degegede- ~ degegele*- L: 385]
delgem [→ Mo. *delge*-; *delger, delgemel* ESTY II: 122; → delgere-]
domna- [→ dom-şagaan; → Mo. *domna- ~ domla*- L: 414]
duzala- [→ duza; → Mo. *tusala*- L: 1303]
ereŋgeyle- [→ Mo. *yerüngkey; yerüngkeyle*- L: 692]
erestig [→ Mo. *eres; ereslig* L: 514]
harıla- [→ Mo. *harigula-/harigul*- L: 1447]
imne- [→ im; → Mo. *imle-, imne*- L: 654]

malda- [→ mal; → Mo. *malla*- L: 819]

medeele- [→ medee; → Mo. *medegele-/medeeleh* L: 831]

megele- [→ mege; → Mo. *mekele* L: 834]

mendile- [→ mendi; → Mo. *mendüle*- L: 837; ESTY IV: 103]

nayırla- [→ nayır; → Mo. *nayrla*- L: 876]

olçala- [→ olça; → Mo. *olcala*- L: 954; ESTY IV: 287-288]

onçala- [→ Tuv. *onça* (< Mo. *onça* L: 956); → Mo. *onçala*- L: 956]

suragla- [→ surag; → Mo. *suragla*- L: 1144]

şaŋna- [→ Tuv. *şaŋ*; → Mo. *şangna*- ~ *şangla*- L: 1164; TW: 259]

şigle- [→ şig; → Mo. *çigle*- L: 288; TW: 264]

tergele- [→ terge; → Mo. *tergele*- L: 1242]

tölgeçi [→ tölge; → Mo. *tölgeçi(n)* L: 1285; TW: 276]

3.2.1.3. İkili yapılarda kullanılan sözler

Eski Türkçe döneminden beri örnekleri görülen ve özellikle Eski Uygurcada[14] oldukça yaygın olan ikili söz yapıları, Tuva Türkçesinde işlek bir kullanıma sahiptir. Bu unsurlar, gerek birleşiği oluşturan sözlerin türleri ve yapıları gerekse kökenleri bakımından büyük bir çeşitlilik sergilerler[15]. Bu bölümde Moğolca kökenli sözleri bu yapılar içindeki kullanımlarına göre ayırdık. Birinci kısımda iki Moğolca sözün bir arada kullanılmasıyla oluşanları, ikinci kısımda da Moğolca ve Tuvaca sözlerin birlikte kullanılmasıyla oluşanları gösterdik.

[14] S. Çağatay (1978) Eski Uygurcadaki bu tür sözleri "hendiadyoin" adıyla ele almıştır.

[15] Bu sözlerin Tuva Türkçesindeki özellikleriyle ilgili ayrıntılı bilgi için N. M. Ondar (2004)'a bakılabilir.

3.2.1.3.1. Moğolca sözlerden oluşan ikili yapılar

3.2.1.3.1. Basit hâldeki sözlerden oluşanlar:

açı-üye [→ açı-üre; → üye]

adaan-möörey → adaan, möörey

adaan-öjeen → adaan, öjeen

adıy- hölüy- [< *atuy-* L: 94; *goliy-/göliyh* L: 617]

agar-sandan [→ ESTY I: 50-51]

ajıl-amıdıral [→ ajıl; < *amidural* L: 61]

ajıl-herek → ajıl, herek

amı-daŋgırak → amı, daŋgırak

amır-mendi → amır, mendi

amır-şöleen → amır, şöleen

aŋ-araatan → aŋ, araatan

ara-albatı [→ ESTY I: 126]

arat-çon → arat, çon

arbay-taraa [< *arbay* TW: 77; *tariya(n)* TW: 270]

arga-horga [→ ESTY I: 134]

arga-süme → arga, süme

arjaŋ-korjaŋ [→ ESTY I: 135-136]

avıra-azıra [< *avıra-* ESTY I: 46; → azıra-]

ayan-şinçi → ayan, şinçi

ayıjı kadak [< *Ayusi/Ayuuş* L:41; (Tatarintsev 1970: 71); → kadak]

bajıŋ-balgat [→ bajıŋ; < *balgad* ESTY I: 173]

bayır-nayır [< *bayar* ESTY I: 177-178; → nayır; → Tuv. *nayır-bayır* ESTY IV: 229]

boova-boorzak [→ boova; → ESTY I: 234-235]

bora-bıdaa → bora, bıdaa

bora-toolay → bora, toolay

çada- türe- → çada-, türe-

çeme-halaa [< *cime~cem-e* L: 1631; *hala, hala-* L: 1412]

çer-çemzek [< *cer/zer* L: 1615; → çemzek]

çıda-seleme [< *cida* L: 1620; *seleme* L: 1065]

çıgaan-daŋgırak → çıgaan, daŋgırak

çigir-boorzak [< *siker~sihir~çikir/çiher* (Far. *şakar,* Skr. *çarkara*) L: 1092; → boova-boorzak]

çigir-boova → çigir-boorzak, boova-boorzak

çugaa-soot → çugaa, saat

çüül-bürü [→ çüül; < Mo. *büri* L: 239]

çüzün-baazın [→ çüzün; → Tuv. *öŋ-baazın* ESTY IV: 392]

çüzün-bürü → çüzün, bürü

çüzün-bürün → çüzün, bürün

dajı-torgu [< *taci/taj* L: 1218;→ torgu]

devide- mögüde- → devide-, mögüde-

devi- samna- [→ devi-; < *çamna-* L: 263]

dom-sagaan (şagaan) [< *dom* L: 413; → sagaan]

dürzü-hevir [→ dürzü; → krş. heveer]

dürzü-türü [→ dürzü; < *düri/dür* L: 447]

edile- azıra- → edile-, azıra-

elegde- türegde- [< *elegde-* L: 490; → türegde-]

ele- türe- → ele-, türe-

ep-çöp → ep, çöp

ereen-şokar → ereen, şokar

eres-erlik → eres, erlik

eres-ertem → eres, ertem

ertem-şidi → ertem, şidi

hajıl-şiree [→ Mo. *has I* L: 1452; → şiree]

halak-tülek [→ halak; < *tülege(n)* L: 1314]

halap-şuurgan → halap, şuurgan

hay-çetker → hay, çetker

hey-hoozun [→ hey; < *hogusun/hooson* L: 1470; TW: 171]

hoo-dombu [→ Mo. *güçe* TW: 170; → dombu]

horan-hordan → horan, hortan

huna-serge [< *uhun-a/uhan-a* TW: 175; *serke* L: 1072]

ilbi-şidi → ilbi, şidi

kam-hayıra [→ *hayır gamguy* ESTY III: 82-83]

kayga- hara- → kayga-, hara-

kem-hora [< *gem* ESTY III: 139; → hora]

koda-hüree → koda, hüree

koda-süme [→ koda; < *süm-e/süm* L: 1152)

küçü-sünezin → küçü, sünezin

küçü-şıdal → küçü, şıdal

maanay-bükse [< *mani/maani* ESTY IV: 27; *bögse(n)/bögs* ESTY I: 279]

maygın-balgat → maygın, bajıŋ-balgat

medee-horaa [→ medee; < *horug-a ~ horiya(n)* TW: 171; L: 1492]

moga- şıla- → moga-, şıla-

möge-şıırak → möge, şıırak

nazı-övüge [→ nazı; < *ebügen ~ öbügen/övgön, ebüge/övög* ESTY IV: 352-353]

olbuk-düjülge → olbuk, düjülge

olbuk-kudus [→ olbuk; < *ġudus/gudas* ESTY IV: 270]

olbuk-şiree → olbuk, şiree

onaalga-hüleelge [< *onugalt/onoolt* ESTY IV: 297; *küliyelge/hüleelge* L: 791]

oran-delegey → oran, delegey

oran-suur [→ oran; < *saguri(n)/suur'(n)* TW: 255-256]

ovaa-şovaa [< *obug-a/ovoo* ESTY IV: 247; *çobug-a/ş̲ovoo* L: 309]

ömek-duza [< *ömüg/ömög* ESTY IV: 383-384; → duza]

par-arzılaŋ [< *bars* ESTY IV: 428, MET: 54; → arzılaŋ]

saat-doktaal → saat, doktaal

saya-tüme [< *say-a/saya* (< Tib. *sa ga*) L: 1029; *tüme(n)/tüm(en)* L: 1315]

söŋne- baraalga- [< *söngne-* L:1134; → baraalga-]

söy-belek [< *süy* L: 1148; → belek]

sulara- şilgede- [→ sulara-; → *çile-, çilege-* L: 292, 293]

suy-belek → söy-belek

sülde-sagızın [→ sülde; < *sakigusu(n) ~ sakigulsu(n)* L: 1030]

sülde-sünezin → sülde, sünezin

sür-küçü [< *sür* L: 1153; → küçü]

şara-here [< *sir-a/şar* L: 1107; *gere* L: 603; → Mo. *sir-a gere* L: 604]

şımda- dekte- [< *simda-* L: 1099; *degde-* L: 383]

şın-mege → mege

şo-tölge [< *şo* (< Tib. *ço*) L. 1167;→ tölge]

tenek-deerey [→ tenek; → Mo. *degere/deer* L: 387]

teni- dende- [→ teni; < *deŋde/dende* TW: 137]

torgu-maŋnık → torgu, maŋnık

udaan-çırgal [< *udagan 1/udaan* L: 1327; → çırgal]

uran-şever → uran, şever

urug-darıg [→ urug; → Mo. *urug tarig* L: 1364]

üdü- şidi- [< *üdü- ~ üde-/üdeh* L: 1535; *side-1/şideh* L: 1082]

üre- dala- [→ üre-; < *tala-* TW: 269]

yanzı-bürü [< *yangcu* (< Çin. *yang-tzu)* L: 684; *büri* L: 239]

yozula- hündüle- → yozula-, hündüle-

yozula- sögede- → yozula-, sögede-

3.2.1.3.2. Türetilmiş sözlerin bulunduğu yapılar

adaan-möörеylig → adaan-möörey

aŋgaygan-kaŋgaygan [→ aŋgaygan; → kaŋgay; → *kaŋgaygan-keŋgeygen* ESTY III: 90]

aŋna- meŋne- → aŋna-, meŋne-

argalıg-duzalıg → argalıg, duza

bodan- şiren- [→ bodan-; → Mo. *çir- ~ sire-/çireh,* L: 305]

çugaa-soottug → çugaa-soot

devidençig-süreedençig [→ devide-; → Mo. *süriyede-* TW: 256]

dozula- şirile- [→ Mo. *tosu(n)* TW: 145;→ Mo. *siri(n)/şir* L: 1112]

emge-hayaajok [→ emgejok; < Mo. *hayag-a~haya/hayaa* L: 1411]

epte- çöpte- → ep, çöp

ertem-şidilig → ertem-şidi

evileŋ-çövüleŋ → ep-çöp

evileŋne- çövüleŋne- → ep-çöp

evileŋne- savılaŋna- [→ evileŋ-çövüleŋ; → Mo. *sablaldu* L: 1016]

haydın- şügdün- → hay- II, şüg-

hemçeg-huusaa [< *kemci-* L: 722; *huguçag-a(n)/hugaṣā* L: 1514]
hor-horamçalıg [→ Mo. *horumci* L: 1495]
hündüle- yambıla- → hündüle-, yambıla-
ilbi-şidilen- → ilbi-şidi
ilbi-şidilig → ilbi-şidi
küçü-şıdaldıg → küçü, şıdal
nügüldüg-küjürlüg [→ Mo. *nigül* ESTY IV: 245; → küjür]
öjeen-adaannıg → öjeen, adaan
sümeleş- çövüleş- [→ sümeleş-; → Mo. *cöble-* TW: 126]
sür-küçülüg → sür-küçü
şagda-töögüde → şag, töögü
udatkan-düdetken [→ Mo. *uda-/udah* L: 1326; → Mo. *tüde-/tüdeh* L: 1309]
ürel-dalal- → üre- dala-
yadaraan-çüdereen [→ Mo. *yadara-* L: 675; → Mo. *cüdere-/züdreh* L: 1671]

Bu grupta yer alan ve yukarıda da değinilmiş olduğu gibi, doğrudan Moğolca alıntı ya da Tuvaca türetme olduğu belirlenemeyen sözler şunlardır:

argala- megele- [→ arga; → Mo. argala- L: 83; → megele-]
nayırla- bayırla- [→ nayırla-, bayırla-; → Tuv. *nayır-bayır* ESTY IV: 229]
nayırla- kurumna- → nayır-kurum, nayırla-
onçala- mendile- → onçala-, mendile-
bayırla- nayırla- → bayırla-, nayırla-

3.2.1.3.2. Tuva Türkçesi ve Moğolca sözlerden oluşan ikili yapılar

3.2.1.3.2.1. Basit hâldeki alıntılardan oluşanlar:

aal-aymak → aymak
aal-oran → oran
aal-örgee → örgee
aas-daŋgırak → daŋgırak
aas-kejik [< *kesig/hişig ~ heşig* L: 733, → ESTY I: 42]
açı-duŋmalıg → açı-üre
ada- sura- [< *sura-* L: 1144]
adaan-oyun → adaan
ada-ögbe → ögbey
adıg-hayırakan → hayırakan
ajın- horada- → horada-
ajı-töl → açı-üre
ajı-töldüg → ajı-töl
ak-belek → belek
ak-taraa → arbay-taraa
ala-sandan → sandan
aldar-at → aldar

aldın-möŋgün → möŋgün

alga- yöree- → yöree-

amıra- öörü- → amıra-

amı-tın → amı

amı-tınnıg → amı

amza- çi- → amza-

arbın-tümen → arbın

arga-sayak → sayak

arın-şıray → şıray

arı-övür → övür

arjaan-kuduk → arjaan

artık-duduu [< *dutagu/dutuu* L: 440; ESTY II: 258-259]

as- teni- → teni-

aş- şüg- → şüg-

aşta- türe- → türe-

at-çol → çol

at-höl [→ Mo. *kölge(n)/hölög* L: 770; → krş. Tuv. *at-hölge*]

at-şola → şola

ayan-çoruk → ayan

ayan-olut → ayan

bodal-sagış → bodal

boja-hoytpak [< *bocu ~ boca/bozo* ESTY I: 238-239]

çaa-dayın → dayın

ças-boraan → boraan

çer-delegey → delegey

çigir-çimis → çigir-boorzak

çiŋge-taraa → arbay-taraa

çook-kavı [< *kabi* TW: 194]

çoruk-herek → herek

çot- çülgü- → çülgü-

çööleŋ-çımçak [< *cögelen* L: 1660]

çugaa-sös → çugaa

çuruk-küzürüm → çuruk

derig-hereksel → hereksel

devi- davı- → devi-

doktar-moondak → doktar

doozun-dovurak → doozun

dovurak-doozun → doozun

dözeele- dile- [< *tösügeele-/tösöölöh* ESTY II: 230]

dus-kujur → kujur

eker-erlik → erlik

elezin-kum → elezin

em-dom → dom-sagaan

emgele- marjala- → emgele-

em-sagaan (em-şagaan) → dom-sagaan

ereen-ala → ereen

er-hey → hey

ertem-bilig → ertem

ertem-biliglig → ertem

et-baraan → baraan

et-çepsek → çepsek

et-hereksel → hereksel

et-höreŋgi → höreŋgi

et-mal → mal

evi- devi- → devi-

ezil- ele- → ele-

ezil- hayıl- [< *hayl-* L: 1046]

har-şuurgan → şuurgan

hola-kara → hola

hola-sarıg → hola

hoor-sarıg → hoor

höŋnü-tura → tura

höö-horum [< *köge/höö* TW: 174]

hül-dalgan → dalgan

hüreŋ-kızıl → hüreŋ

ıdık-tülük → tülük

ıt-şimeen → şimeen

ırı-höömey → höömey

idiş-sava → sava

irt-serge → serge

kadıg-berge → berge

kadıg-doşkun → doşkun

kamgala- karakta- → kamgala-

kaŋ-demir → kaŋ

kaŋ-kadık → kaŋ

kara-şokar → şokar

karjı-doşkun → doşkun

kavı-sorbu [< *sorbi* L: 1129]

kıdıg-kızıgaar → kızıgaar

kırgan-çönük → çönük

kırgı- hıdı- → hıdı-

kırı- çönü- → çönü-

kızıl-şokar → şokar

koda-sürüg → koda

kolun-çirim → çirim

kolun-şavıldır → şavılır

kort- sürte- → sürte-

koş-kom → kom

koygun-toolay → toolay

kör- şinçi- → şinçi-

kuştug-bijik → bijik

küş-hünezin → hünezin

küş-şıdal → şıdal

küştüg-küçüten [< *kücüten* ESTY III: 364]

maga-bot → maga

malçın-kulçun → [< *malçi(n)* L: 819]

mal-sürüg → mal

moga- tur- → moga-

muŋgara- deŋgere- → deŋgere-

muŋgaş-mugulay [→ ESTY IV: 174-176]

nayır-doy → nayır

ok-çemzek → çemzek

omna- somna- → nomna-

oŋga- kagı- [< *onggu-/ongoh* ESTY IV: 302]

oŋga- suksa- → oŋga- kagı-

oo-horan → horan

oorga-tayga → tayga

oran-çurt → oran

oran-çurttug → oran

oran-taŋdı → oran

oran-turlag → oran

orlan-eres → eres

orlan-şovaa → şovaa

oruk-suur → oran-suur

ot-herel → herel

oyla- des- → oyla-

oyun-adaan → adaan

oyun-naadım → naadım

ödek-honaş → ödek

ög-bajıŋ → bajıŋ

ög-örgee → örgee

öndür-bedik → öndür

öŋnük-tala → tala

öŋ-tala → tala

ört-halap → halap

sagın- boda- → boda-

sagış-setkil → setkil

san-tüŋ [< *düŋ* TW: 280]

sarıg-şokar → şokar

setkil-sagış → setkil

sezin- karada- [< *harada-* L: 1438]

sös-çugaa → çugaa

sös-domak → domak

sudal-damır [< *sudal* L: 1137]

şag-töre → şag

şak-öy → şak

şaŋ-deŋ → şaŋna-

tayga-taŋdı → tayga

todug-şıırak → şıırak

tos-taŋma → taŋma

tos-tüme → saya-tüme

uyara- muŋgara- → uyarat-

üçügen-çanagaş [< *niçügün* L: 903]

üle- düge- [< *tüge-/tügeh* L: 1310]

üpte- tona- → tona-

üre-töl → üre

üş tüme → saya-tüme

üye-düpte → üye

üzük-om → nom

üzüm-çigir → çigir

3.2.1.3.2.2. Türetilmiş alıntıların bulunduğu yapılar:

aas-kejiktig → aas-kejik

aŋna- diiŋne- → aŋna-

argıy-ergiy → ergi-

arıgla- şeverle- [< *çeberle-/şeverleh* L: 269, *çeber/şever* L: 269]

aştın- şügdün- → şüg-

at- boola- → boola-

attıg-aldarlıg → aldar

attıg-höldüg → at-höl

aytıza- artıja- [< Mo. *adis* ESTY I: 79-80]

çagıg-sös → çagı-

çııl- haal- → haal-

çıjırttır- çaŋçan- → çaŋça-

çıjırttır- çaŋçattın- → çaŋça-

çoralıg-sıyaaptıg [→ Mo. *irwa ~ iruwa ~ iruġa ~ iru/yor ~ yoro* ESTY II: 335-336]

dagdın- şügdün- [< *sigu- ~ şugu-/ şuuh* L: 1085]

deŋne- şiŋne- → çiŋ, çiŋne-

deviş- davış- → devi-

devit- maŋnat- → devi-

düveş- onaaş- → onaa-

emne- domna- → domna-

emnen- domnan- → domna-

ergelet- çassıt- → ergelet-

ergildir-dolgandır → ergil-

ettig-maldıg → mal

ırla- höömeyle- → höömeyle-

ırlıg-şoorlug [< *çugur ~ çogur/tsuur* TW: 266]

iştig-saattıg → saattıg

kayı-hamaançok → hamaan

kırı- nazıla- → nazıla-

kuskunna- kurayla- [→ ESTY III: 308-310]

küş-küçülüg → küçü
küştüg-şıdaldıg → şıdaldıg
malçı-hoyju → malçı
malçı-kulçu → malçı
muŋçul- şuguldan- → şugulda-
oktug-çemzektig → çemzek
olçala- çaala- → olçala-
ornukşut- höörjüt- → höörjüt-
öörüşkülüg-bayırlıg → bayırlıg
soluş- körüş- → solu-
sürgü-dalgıg → dalgıg
üreş- hüreş- → üre-

3.2.2. Diğer dillerden alıntılar

Bu bölümde; türetilmiş biçimleri hariç, 1 Arapça kökenli, 7 Çince kökenli, 2 Farsça, 3 Rusça, 1 Samoyedce, 3 Sanskritçe kökenli söz bulunmaktadır. Bu sözlerin varlığı ise büyük çoğunlukla Eski Türkçeye dayanmaktadır.

3.2.2.1. Arapça alıntılar

3.2.2.1.1. Basit hâlde kullanılan sözler

araga [< *ʿaraḳī*̄]

3.2.2.1.2. Türetilmiş sözler

aragala- → araga
aragalıg → araga

3.2.2.1.3. İkili yapılarda kullanılan sözler

araga-hımıs → araga
kara-araga → araga

3.2.2.2. Çince alıntılar

3.2.2.2.1. Basit hâlde kullanılan sözler

başkı II [< E.Uyg. *bahşı* < Çin. *po-shih* ED: 321]
çaŋ [< E.Uyg. *yaŋ* < Çin. *yang* ED: 940]
ha [< ET *ka* < Çin. *jiā* TW: 161; ED: 578]
şın [< E.Uyg. *çın* < Çin. *zhen* TW: 262]

ulu [< ET lu < Çin. *lung* ED: 763]

üjük [< E.Uyg. *üjek~üjik~usik* < Çin. *tzŭ* ED: 24]

3.2.2.2.2. Türetilmiş sözler

çaŋna- → çaŋ

çaŋnıg → çaŋ

şınap → şın

şınnıg → şın

3.2.2.2.3. İkili yapılarda kullanılan sözler

ılaptıg-şınnıg → şın

ha-duŋma → ha

beg-kunçug [< ET *kunçuy* < Çin. *kung-chu* ED: 635]

şın-mege → şın

3.2.2.3. Farsça alıntılar

3.2.2.3.1. Basit hâlde kullan sözler

bolat [< Far. *pūlād* (> Mo. *bolad/bold*) ESTY I: 241]

kuday [< Far. *hudāy* ESTY III: 259-260]

3.2.2.3.2. İkili yapılarda kullanılan sözler

kuday-deer → kuday

kaŋ-bolat → bolat

3.2.2.4. Rusça alıntılar

a II [→ ESTY I: 29]

huva [< *kupa* TW: 175]

ıskılaat [< *sklad;* → Tuv. *sklad*]

3.2.2.5. Samoyed dillerinden alıntılar

ugba [< *uba* Li: 1999: 146]

3.2.2.6. Sanskritçe alıntılar

3.2.2.6.1. Basit hâlde kullan sözler

çambı-dip [< E.Uyg. *çabudiwip* < Skr. *jambudvīpa* ETG: 271]
sudur [< E.Uyg. *sudur* < Skr. *sūtra* EUTS: 211; → Mo. *sudur* L: 1138]

3.2.2.6.2. Türetilmiş sözler

sudurlug → sudur

3.2.2.6.3. İkili yapılarda kullanılan sözler

azar-deer [< E.Uyg. *asuri* < Skr. *asura* EUTS: 23; → Mo. *asuri* L: 91; → ESTY I: 71-72]

4. METİNLER

ALDAY-BUUÇU (I. Metin)

1. Şıyaan am,
2. Burungunuŋ murnunda,
3. Ertenginiŋ ertezinde,
4. Eŋge-doŋga şagda,
5. Eki şagnıŋ ektinde,
6. Bak şagnıŋ bajında çüveŋ ergin
7. Alday-Buuçu dep aşak
8. Çurttap-daa turgan çüvezi ergin.
9. Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen,
10. Çeeren-Demiçi attıg-daa çüvezi ergin.
11. Er bodu er kara çaŋgıs,
12. Soŋnay töreen duŋmazı,
13. Murnay töreen azı-daa çok çüveŋ ergin.
14. Amıtan çüveden çanıp bolbas,
15. Sınıp bolbas,
16. Aldı kulaş albıs-şulbus
17. Ak selemelig çüveŋ ergin.
18. Amıtan çüveden çanıp bolbas,
19. Sınıp bolbas, bizinge
20. Erig kaŋnı eptep turup kılgan,
21. Kaybır kara hojvulalıg çüveŋ ergin.
22. Övürünge deŋnep-çiŋnep havırar
23. Öle-bula çılgılıg,
24. Arızında deŋnep-çiŋnep havırar
25. Ala-bula çılgılıg,
26. Adaçın Aksagalday-Sayın havıçılıg çüveŋ ergin
27. Uzun-Say-Kuu kadınnıg çüveŋ ergin.
28. Hüürtüŋ-Kızıl taygazınga
29. Ta çejenge, ta kajanga çurttap kelgen çüve.
30. Kadınından açı-üre dep çüve çerle ünmeen irgin.
31. Aşak üş çüs harnı çaştap kelgeş,
32. Bodanıp olurup tur.
33. Kadınında açı-üre çok kançaarıl dep.
34. Bir aynıŋ üjen honuunda,
35. İyi aynıŋ aldan honuunda
36. Üş aynın tozan honuunda
37. Bodanıp kelgen.
38. “Kırgan kiji meeŋ
39. Bodal-sagıjımga çüü kirer” –deeş,
40. Üş çılda aşpas-tutpas
41. Hopçu kara sudurun
42. Ajıp körüp organ ergin.
43. Hopçu kara sudurun ajıp köörge,
44. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
45. Hüngeer çartıında
46. Agıyda saadaan Açıtı başkaa
47. Avıraldaar bolza bir çüve bolur bolgan ergin.
48. Baza-la bir aynıŋ üjen honuunda,
49. İyi aynıŋ aldan honuunda,
50. Üş aynıŋ tozan honuunda
51. Bodanıp olurup bergen.
52. Başkıga kiştiŋ karazından,
53. Börünüŋ kögünden,
54. Diiŋniŋ agından,
55. Dilginiŋ kızılından,
56. Üs araatannıŋ şokarından
57. Örgüp, avıraldaar-dır dep,
58. Bodap olurgan ergin.
59. Çüs kara karaktıg
60. Kızıl attan baza
61. Örgüp avıraldaar-dır” –dep
62. Bodap olurgan ergin.
63. Şıyaan am,
64. Aynıŋ çaazında,
65. Hünnüŋ ekizinde,
66. Am üş hongaş,
67. Börünüŋ kögün,
68. Dilginiŋ kızılın,
69. Kiştiŋ karazın,
70. Diiŋniŋ agınnan,
71. Üs araatannıŋ şokarın ölürüp ap,
72. Çüs kara karaktıg
73. Kıskıl adın tudup,
74. Bölüp, çoruurunga beletkenip turup tur.
75. Amıtan çüvezin algaş,
76. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
77. Hüngeer çartıınçe
78. Hap çoruvutkan ergin.
79. Açıtı başkınıŋ aalınga hap kelgeş,
80. Çüs kara karaktıg kıskıl adın
81. Örgeeziniŋ ejiinge dize hönep baglaaş,
82. Kire bergen ergin.
83. Kire bergeş, aŋ-meŋiniŋ kejin
84. Şireeziniŋ adaandan ovaalaaş,

85. Bajın ajır ovaalap,
86. Teylep turup-tur.
87. Bir aynıŋ üjen honuunda,
88. İyi aynıŋ aldan honuunda,
89. Üş aynıŋ tozan honuunda,
90. Teylep kelgen-dir oo.
91. Başkı bir-le körüp kelgeş:
92. -Alday-Buuçu avıgay,
93. Çüge mınçap teylep,
94. Turarıŋar ol boor? –dep-tir evespe.
95. Alday-Buuçu turgaş:
96. -Baştay töreen am-daa çok,
97. Soŋnay töreen duŋmam-daa çok,
98. Kadınımdan açı-üre-daa çok.
99. Bodum bolza üş çüs harnı
100. Çajay bergen kiji men.
101. Açı-üre üjününde
102. Başkı silerge avıraldap
103. Teylep keldim –dep-tir.
104. Agıyda saadaan Açıtı başkı
105. Hopçu kara sudurun ajıp körgeş,
106. Eminiŋ amgınıŋ arazından
107. Kızıl hapta emni ap berip:
108. -Kadınıŋga monu appargaş,
109. Üş kejee ulay soktap çettirtivit -dep-tir.
110. Alday-Buuçu aşak
111. Aalınga hap çedip kelgeş,
112. Kızıl hapta emin
113. Kadınınga üş kejee ulay
114. Soktap çettirtip-tir.
115. Şıyaan am,
116. Aşak bodanıp olurgaş,
117. Er kijiniŋ edileer
118. Edik-hep herekselin,
119. Agaja-çepseen algaş,
120. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
121. Hölege çarınga
122. Dedir aastıg kara kuynuŋ
123. İştinge sıgjaaş,
124. Mozarga kara haya deg
125. Dörbelçin kara daş-bile
126. Aksın duy bazırıp kaap-tır evespe.
127. Bazırıp kaaş kelgende,
128. İyi, üş ay bolgaş,
129. Kadınından urug tıptıp,
130. İşteli berip-tir evespe.
131. Kaş hongaş kadayı
132. Bojup turup-tur.
133. Bojaan uruu ool bolgan ergin.
134. Alday-Buuçu aşak
135. Amırap-ööreeş,
136. Ottuŋ ol-bo çarınga
137. Aja halıp öörüp turup
138. Turgan çüveŋ irgin.
139. Ol oglun aldı çılda azırap kelirge,
140. Aşka-çemge kirip,
141. Çedi çılda azırap kelirge,
142. Çemge-aşka kirip kelgen çüveŋ irgin.
143. Oglu-daa kılaştap çoruur apargan doraan-na:
144. -Kuşkaştaayn, ça, sogundan çazap berem, açay-dep
145. Eereejip turup bergen.
146. Ça, sogunnu çazap beerge,
147. Kuşkaştaaş-la kuşkaştarnı
148. Hünnüŋ-ne ög deg kıldır
149. Ovaalap ölürüp turgan ergin.
150. Oglu bir-le hün
151. Hovaa kuşkaştap çoruurga,
152. Süür sarıg-sarıg çüveler,
153. Üŋgürdüve çıkkıŋaynıp kirip turgan.
154. -Süür sarıg-sarıg çüveler,
155. Üŋgürdüve çıkkıŋaynıp kirip turar,
156. Ol çüü dep çüveleril, açay? –dep
157. Adazınga keep çugaalap-tır.
158. Adazı olura:
159. -Ölürüp şıdaar bolzuŋza,
160. Kuşkaştan artık edi etsig,
161. Münü münzüg,
162. Örge dep çüve ol boor, oglum –dep mınçangan.
163. -Indıg bolza, açay.
164. Meŋee oon ulug ça, sogundan çazap ber,
165. Ol çüvelerni ölüreyn-dep çugaalap-tır.
166. Adazı ça, sogun çazap beerge,
167. Kuşkajın kaap, hünnüŋ-ne
168. Örgelerni ög degni ölürüp,
169. Ovaalap turgan ergin.
170. Bir-le hün hovaa örgelep çoraaş köörge,
171. Üŋdürdüve kalbak sarıg-sarıg çüveler
172. Haytıgaynıp kirgilep turarga,
173. Adazınga kelgeş:
174. -Örgelep çoruurumga, hovaa
175. Üŋgürdüve kalbak sarıg-sarıg çüveler
176. Haytıgaynıp kirip turar,
177. Ol çüü dep çüve boor, açay? –dep aytırgan.
178. Adazı turgaş:
179. -Şınap örgeden artık edi etsig,
180. Münü münzüg,
181. Tarbagan dep çüve
182. Ol boor, oglum –dep olurup-tur.
183. -Indıg bolza meŋee
184. Oon artık ulug ça, sogundan

185. Çazap ber, açay,
186. Ol çüveni ölüreyn-dep mınçangan.
187. Adazı ça, sogunun kılıp beerge,
188. Örge ölürerin soksaaş,
189. Hünnüŋ-ne tarbagannap,
190. Çaan çag ovaa
191. Söögün söök ovaa kıldır,
192. Ovaalap turup-tur.
193. Bir-le hün tarbaganap çoraaş köörge,
194. Argaje oytagar-oytagar mıyıstıg çüveler kire halıp,
195. Hayada oytagar-oytagar mıyıstıg çüveler oynap,
196. Kaldar sarıg-sarıg çüveler-daa maŋnajıp,
197. Argadıva kirip turgan bolgan ergin.
198. Çügürüp kelgen olçaan,
199. Körgen çüvezin adazınga çugaalap turgan.
200. Adazı turgaş:
201. -Şınap-la edi etsig,
202. Hanı hanzıg, münü münzüg,
203. Argar-koşkar, te-çuŋma, elik-hülbüs dep çüve
204. Ol boor, oglum-dep olurgan-dır.
205. -Inçaarga, açay, meŋee sırıglıg ok,
206. Kadıg kara çadan kılıp ber,
207. Ol çüvelerni ölürüp köreyn-dep-tir evespe.
208. Kadıg kara çanı, sırıglıg oktu
209. Oglunga kılıp bergen.
210. Tarbagannap kaap, aŋnap-meŋnep
211. Edin et ovaa, çaan çag ovaa,
212. Söögün söök, siirip siir ovaa kıldır
213. Ovaalap kadırıp turup-tur.
214. Ta kajanga, ta çejenge aŋnap kelgen çüve,
215. Bir-le hün aŋnap çoraaş köörge,
216. Adazınıŋ hoor-sarıg çılgızı,
217. Hovu sıŋmas çoraan-dır oo!
218. Adazınıŋ ol çılgızın körgeş:
219. “Men çüge at munmas,
220. Kezeede-le çadag,
221. Aŋnap çoruur kiji boor men?” –dep,
222. Bir hün bodanıp olurup-tur.
223. Şıyaan-am, adazınga kelgeş:
224. -Hoor-sarıg çılgıŋ
225. Hovu sıŋmas çoruur çüvedir, açay,
226. Men çüge at-mal çok,
227. Çadag aŋnaar kiji boor men,
228. Attıg çorup aŋnazımza kandıgıl? –deerge,
229. Adazı turgaş:
230. -Indıg bolza, oglum,
231. Aldan kulaş aldın şalbaŋnı dürüp tutkaş,
232. Kızaa-Kara hemniŋ aksın orta,
233. Am daarta turup aar sen
234. Çılgını sençe olap çaŋgıstap
235. Erttirer eves men be,
236. Bir eves sendive körüp,
237. Kiştep erter çüve bar bolza,
238. Aldan kulaş aldın şalbaŋ-bile
239. Argalıktıg aldı moynunduva
240. Üş oraay kiir kaap aar sen,
241. Bir eves sençe körüp kişteer çüve çok bolza,
242. Bo çılgınıŋ arazında
243. Seŋee at bolur çüve çok bolganı
244. Ol-dur iyin, oglum-dep olurgan-dır.
245. Şıyaan am,
246. Daartazında daŋ bajı şara-here,
247. Daş bajı kara-şokar turda,
248. Aldan kulaş aldın şalbazın tudup algaş,
249. Kızaa-Kara hemniŋ aksın orta,
250. Manap turup aarga,
251. Alday-Buuçu aşak hamık çılgızın
252. Oglunduva çaŋgıstap şuuşturup
253. Erttirip turup-tur evespe.
254. Bir aynıŋ üjen honukta şuujup ertken ergin.
255. Körüp kişteer çüve çok bolgan ergin.
256. İyi aynıŋ aldan honuunda şuujup ertken ergin.
257. Körüp kışteer çüve çok bolgan ergin.
258. Üş aynıŋ tozan honuunda şuujup ertken irgin,
259. Körüp kişteer çüve çok bolgan irgin.
260. Adaktıŋ soonda ala çavaa ertip çıda,
261. Köre kaapkaş,
262. Kiştey kaaptıp ertip çıdırda,
263. Aldan kulaş aldın şalbazın
264. “Argalıktıg aldı moynun
265. Üş oraay kir” –dep
266. Şipşip-şipşip şalbadaarga,
267. Argalıktıg aldı moynun
268. Üş oraay kirgen
269. Oytur sop ekkep turup-tur,
270. Ala çavaanıŋ oorgazınga dayanıp köörge,
271. Oorgazı sına beer çazarga,
272. -Bo-daa kayın kijee at bolur –deeş,
273. Dedir salıp çorudup-tur.
274. Adazı soondan hap çedip kelgeş:
275. -Sendive körüp kişteer
276. Çüve çok tur be, oglum? –deerge;
277. -Üş aynıŋ tozan honuunda şuujup keerge,

278. Körüp kışteer mal çok boldu,
279. Adaktıŋ soonda ala çavaa ertip çıtkan.
280. Körüp kişteerge,
281. Aldan kulaş aldın şalbam-bile
282. Argalıktıg aldı moynunduva
283. Üş oraay kiir kaap algaş,
284. Oorgazınga deerimge
285. Sıylır çazıp turar boorga:
286. “Bo-daa kayın kijee at bolurul aan” –deeş,
287. Dedir salıp çoruduptum, açay” –dep,
288. Oglu çugaalap-tır oo!
289. -Bo çılgıda seŋee
290. At-höl boor çüve çok-tur, oglum –deeş,
291. Oglun edertip algaş,
292. Alday-Buuçu aşak aalınga
293. Çanıp keep-tir.
294. Adajaan Aksagalday-Sayın
295. Eki havıçızın kel dep algaş:
296. -Bo çılgını kezee şagda çılgılap,
297. Maldap çoraan kiji-dir sen.
298. Bo çılgıda meeŋ oglumga
299. At bolur mal çok deer sen be,
300. Bar deer sen be? –dep aytırıp-tır.
301. Adajaan Aksagalday irey turgaş:
302. “Bo malda bo oolga
303. Mal bolur çüve-daa çok iyin.
304. Indıg-daa bolza Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
305. Hölege çartında
306. Üş çılın dolgatkan
307. Han-Şilgi be bar çüve.
308. Ol be üş çılın dolgadırda
309. Çedi mozaga kara hayanı
310. Tura tep çıda dolgadıp çıdar mal çüve
311. Bir eves ol beniŋ kulunçaa
312. Er bolur bolza,
313. Ol bir at boop bolur boor deer men-dep çugaalap turgan
314. Şıyaan am,
315. Alday-Buuçu aşak oglunga çugaalap-tır:
316. -Çaa, oglum, Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
317. Hölege çartında Han-Şilgi be
318. Üş çılda dolgadıp çıdar çüve-dir.
319. Ol be üş çılda dolgadırda
320. Çedi bozaga kara hayanı
321. Tura tepkilep çıda
322. Dolgadıp çıdar mal çüve-dir.
323. Ooŋ kunnu er bolur bolza,
324. Ol seŋee bir at bolur bolza,
325. Bolur-dur iyin oglum.
326. Am daarta aldan kulaş aldın şalbaŋnı
327. Astıp algaş, Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
328. Hölege çartınga baar sen,
329. Baarıŋga ol beniŋ kulunçaa er bolza,
330. Argalıktıg aldı moynun
331. Üş oraay kiir kaap aar sen, oglum-dep
332. Çagıp, surgap olurgan irgin.
333. Küjür er-daa çüzü boor, am daarta,
334. Daŋ bajı şara-here,
335. Daş bajı kara-şokar çorda,
336. Aldan kulaş aldın sıdımın astıp algaş,
337. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
338. Hölege çartınga çede beerge,
339. Han-Şilgi be çap-çaa
340. Er Han-Şilgi kulunçaktı törüp algan,
341. Şarazı bezin kurgavaan turgan ergin.
342. Aldan kulaş aldın şalbazı-bile,
343. Adazınıŋ çagıı yozugaar,
344. Üş oraay kiir kaaptarga,
345. Çavaa at çarjıp çetpes çerge
346. Çara-çire söörtü bergen çüveŋ ergin.
347. Küjür er oon çüzü boor:
348. “Kijini mınçaar söörtüp turar
349. Çop horannıg kulugur boor” –dep bodaaş:
350. “Oorgazın sıy çavıldaktaptayn!” –deeş,
351. Çavıdaktaptar orta, mööp-mööp,
352. Dörbelçin kara daştıŋ kırın orta
353. Oktap düjürerde,
354. Bir çartıkı karaanıŋ odu
355. Kızaş-kızaş kınnıp-tır evespe.
356. -Bo harın oorgazı kadıg
357. At bolur evespe-deeş,
358. Aalınga çedip ekkep turup-tur.
359. Ekkeerge, adazı turgaş:
360. -Kandıg, çüü boldu, oglum? –deerge,
361. -Çede beerimge, Han-Şilgi be,
362. Er-Şilgi kulun törüp algan turgan,
363. Şalbadaaştıŋ çavıdaktaptarımga,
364. Mööp-mööp oktaarga,
365. Dörbelçin kara daştıŋ kırınga düşkeştiŋ
366. Bir çarıkı karaamnıŋ odu kızaş didi.
367. Bo harın kijee at bolur
368. Çüve evespe, açay-dep-tir evespe.
369. Inçaar orta adazı turgaş:
370. -Bo kulunçak –daa seŋee at bolur-dur oglum.
371. Oon ıŋay er kiji edileer et-çepsek çok
372. Kançaar kiji boor sen? –dep mınçangan.
373. Kırgan çönük kiji,
374. Şaanda seeŋ edilep çoraan

375. Et-çepseeŋ çok çüve be, açay? –dep
376. Oglu aytırgan
377. Adazı turgaş:
378. -Anıyak şaamda edilep çoraan et-çepseemni
379. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ hölege çartıında
380. Dedir aastıg kara kuyda
381. Sup kaan kiji men.
382. Am erten iyilee
383. Inaar çoruulu, oglum, -dep-tir.
384. Am daartazında Alday-Buuçu
385. Çeeren-Demiçi adın mungaş,
386. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
387. Hölege çartıınçe çorutkan,
388. Oglu Han-Şilgi kulunçaan çetkeş,
389. Ederip bazıpkan çüveŋ ergin.
390. Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ hölege çartıınga çedip keerge,
391. Dedir aastıg kara kuynuŋ askın
392. Dörbelçin kara daş-bile
393. Duy bazırıp kaan çıtkan.
394. -Anıyak şaamda ködürüp kaap turgan
395. Dajım-dır iyin, oglum –dep adazı çugaalaarga:
396. -Kiji ap kaap albas çüve
397. Ol boor be, açay! –deeş,
398. Oglu daştı biçii ergee-bile
399. Çuuy idip badırıptıp-tır evespe.
400. -Kuynuŋ iştinde amıtan çüveni
401. Uştup ekkep körem, oglum –deen.
402. -Am-daa baldırım edi katpaan.
403. Bajım dolgaa çazılbaan,
404. Karaŋgı kara kuy iştindive
405. Kirip körbeen kiji men,
406. Boduŋ uştup körem, açay –dep,
407. Oglu sögleen-dir.
408. Er kijiniŋ et-herekselin
409. Bürünü-bile uştup ekkep turgan ergin.
410. Selemezin tutkaş:
411. -Şak bo aldı kulaş albıs-şulbus ak selemeni
412. Bizinge erig kaŋnı eptep turgaş,
413. Çöön çüktüŋ Çöpey dargan,
414. Barıın çüktüŋ Bapıy dargan sokkan çüve oglum.
415. Üş adanıŋ dujundan beer
416. El-çaanı ıyaap-la şıdaar çüve
417. Edilep şıdaar bolzuŋza,
418. Eki et çüve, oglum-dep turgan çüveŋ ergin.
419. Kajır kara hojuulazın tutkaş:
420. -Bo kajır kara hojulaanıŋ bizinge
421. Erig kaŋnı eptep turgaş,
422. Çöön çüktüŋ Çöpey dargan,
423. Barıın çüktüŋ Bapıy dargan sokkan çüve.
424. Edilep şıdaar bolzuŋza,
425. Üş adanıŋ dujundan
426. El-çaanı şıdaar
427. Eki et çüve, oglum” dep turgan çüveŋ irgin.
428. Art bolgan aŋgaygan ezerin tutkaş:
429. -Çarılbazın, buzulbazın deeş,
430. Çaan söögü-bile çavılap kaan,
431. İrivezin, çıdıvazın deeş,
432. Kiji söögü-bile hıraalap turup kılgan ezer çüve
433. Ak dordum törepçini
434. İrivezin, çıdıvazın deeş,
435. Kiji siiri-bile siirip turup kılgan,
436. Üş adanıŋ dujunda el-çaanı şıdaar,
437. Edilep şıdaar bolzuŋza,
438. Eki etter çüve, oglum, -dep-daa turgan ergin.
439. Alday-Buuçu aşak
440. Oglun çagıp-çagıp arttırıp kaaş,
441. Aalınçe çana bergen.
442. Küjür er artıp kalgaş,
443. Kara saar idiin kedip turgan ergin.
444. Kara torgu tonun kedip turgan ergin.
445. Ak dordum kurun kurjanıp turgan ergin.
446. Çüs kiş keji börgün kedip turgan ergin.
447. Kettingeştiŋ köörge,
448. Börgünüŋ doşkazı,
449. Deerniŋ ak, kara buludun
450. Aay-dedir köjürüp turgan ergin.
451. Kulunçaanga möŋgün çular, çögen sup turgan ergin.
452. “Hunan at men” –dep tura düjüp turgan ergin.
453. Şöl bolgan çonaan
454. Şöye tırtıp salıp turgan ergin.
455. Art bolgan aŋgaygan-kaŋgaygan ezerin salıp turgan ergin.
456. “Dönen at men” –dep tura düjüp turgan ergin.
457. “Aldılıg at men” –dep tura düjüp turgan ergin.
458. Üjen iyi kudurgazın kudurgalap
459. Üjen iyi konun tırtıp kelgen ergin.
460. Üjen iyi şavızın tırtıp kelgen ergin.
461. “Çedişken çakıı at men” –dep kulaanıŋ bajı-bile
462. Deerniŋ ak, kara buludun
463. Örü-kudu köjürüp turgan ergin.

464. -Attıg-höldüg kiji mende çüü boor-
deeş,
465. Bagay er çepseen çükteeş,
466. Ezeŋgizinge tep attanı bergen çüveŋ
ergin.
467. -Er boduŋ er-dir sen,
468. Er ugaanıŋ bagay-dır-dep turgan
ergin.
469. -Kuduruumga kudurga sup körgen
eves,
470. Çırıımga sugluk sup körgen eves,
471. Höreemge höndürge tırtıp körgen
eves,
472. Kolduumga kolun tırtıp körgen eves,
473. Bıktımga şavı tırtıp körgen eves,
474. Ol ok-çemzeeŋni haya-daşka çölep
kaaş,
475. Delegeyniŋ deskizinge,
476. Oktargaynıŋ orguzunga,
477. Munganıŋ deere boor-dep.
478. Adı tura çugaalaan ergin.
479. Haya-daşka çölep kaaştıŋ,
480. Oktargaynıŋ orguzunga,
481. Delegeyniŋ deskizinge
482. Munup turgan ergin.
483. -Bektendiŋ be? –dep turgan ergin.
484. -Bektendim! –dep turgan ergin.
485. -Munduŋŋŋ

555. Ok-çemzeenge hap keep, çüktep algaş,
556. Adazınıŋ aalınga hap çedip kelgeş,
557. Adın üş demir terek baglaaştıŋ
558. Eŋ ortaazınga üş oraay sokkaş,
559. Öl doŋ-bile doŋnaaş,
560. Öönge kirip keep,
561. Hondur çugaa-soot çok olurup kelgen.
562. Adazı tura:
563. -Adıŋ munup algaş, çedip keldiŋ be, oglum-deen,
564. -İye, çedip keldim, açay-dep, oglu çugaalaan.
565. Alday-Buuçu aşak,
566. Üş Bolçaglıg-Bora teyniŋ
567. Eŋ ortuzunga ünüp kelgeş,
568. Ulug büreezin tırtıp,
569. Ulug ara-albatızın kıygırtıp,
570. Biçe büreezin tırtıp,
571. Biçe ara-albatızın kıygırtıp,
572. Ara-albatızı doraan-na:
573. -Çüü boldu, Alday-Buuçu? –dep,
574. Çıglıp turup-tur.
575. Alday-Buuçu turgaş:
576. -Uzun hemge uzun çeleŋer kakkaş,
577. Ulug beŋer tuduŋar,
578. Kıska hemge kıska çeleŋer kakkaş,
579. Kızırak beŋer tuduŋar,
580. Üş honuktan erttirbeyn,
581. Dalay deg aragadan,
582. Taŋdı deg etten,
583. Çııp keliŋer! –dep,
584. Taradıp çorguzup turgan-dır oo!
585. Ara-albatızı ulug hemge
586. Uzun çelezin hap,
587. Ulug bezin tudup,
588. Kıska hemge,
589. Kıska çelezin hap,
590. Kızırak bezin tudup,
591. Üş honukta dalay deg araganı,
592. Taŋdı deg etti çııp ekkep turgan.
593. Alday-Buuçu turgaş:
594. -Bo hün bolza,
595. Aynıŋ çaazı, hünnüŋ ertezi,
596. Eki hün çüve,
597. Aragalap-darılap, nayırlap,
598. Irlajıp turgaş,
599. Oglumnuŋ adın adaar siler.
600. Meeŋ oglumnuŋ bodunga, adınga taarıştır
601. Eki at adaan kijiniŋ
602. Bajın ajır mal,
603. Ektin ajır et beer men-dep,
604. Bakka adaan kiji bolza,
605. Bajın ap kaaptar men-dep turgan çüveŋ ergin.
606. Şıyaan am,
607. Bir aynıŋ üjen honukta,
608. İyi aynıŋ aldan honukta,
609. Üş aynıŋ tozan honukta,
610. Oglunuŋ adın adaar
611. Kiji tıvılbayn turgan çüveŋ ergin.
612. Inçap turda, tos çüs tozan tos harlıg,
613. Ak baştıg, hünün manaan,
614. Hüüreen dayangan kırgan kaday kelgeş:
615. -Üş aynıŋ tozan honukta,
616. Ogluŋarnıŋ adın adaar
617. Kiji tıvılbadı-la,
618. Men adap köreyn be,
619. Haan albatızı, kara baştıg
620. Kiji-le bolgaymen-dep-tir.
621. Alday-Buuçu turgaş:
622. -Adap berip körüŋer, harın deerge,
623. Kaday turgaş:
624. -Ogluŋarnı bak adazımza,
625. Bajım-daa keskey siler,
626. İjerim işken,
627. Çiirim çigen kiji men,
628. Setkil homudaar çüvem çok.
629. Bir eves eki at ogluŋarga adap berzimze,
630. Bajım ajır mal,
631. Ektim ajır et algaş,
632. Azıraarga argam-daa çok,
633. Edileerge evim-daa çok.
634. Ooŋ ornunga ulug kavaydan çazaaş,
635. Ooŋ iştinge meni öpeylep çaygap,
636. Kalçan ak hövee huragannıŋ
637. Kuduruun emzirip azıraar siler-dep mınçangan.
638. -Indıg-daa bolgay-la dep aşak çöpşeereen.
639. Han-Şilgi attıg,
640. Han Buuday bolza,
641. Kandıg ergi, Alday-Buuçu avıgay? –dep,
642. Kırgan-kaday adap turup-tur.
643. Alday-Buuçu aşak
644. Ol attı oglunga,
645. Adınga-daa taarışkan at-tır-dep
646. Amırap, öörüp demgi şuvagançını
647. Ulug kavay çazatkaş, aŋaa kavaylaaş,
648. Kejeeniŋ-ne hövee, ak huragannı ölürüp,
649. Ooŋ kuduruun emzirip,
650. Azırap turgan ergin.
651. Alday-Buuçunuŋ oglu
652. Attı-baştı alganda,

653. Ara-albatızı tarap çorutkan ergin.
654. Şıyaan am,
655. Alday-Buuçu aşak-daa baza-la
656. Bir aynıŋ üjen, iyi aynıŋ aldan,
657. Üş aynıŋ tozan honuunda bodanıp,
658. “Oglum attıg-höldüg, attıg-sıptıg bolganda,
659. Kayı çerden kiji.
660. Kudalap beer çoor?” –dep bodap turgan ergin.
661. Bodanıp çadaaş: “Kırgan kijiniŋ meeŋ
662. Bodal-sagıjımga çüü kirer boorul aan” deeş,
663. Üş çılda aşpas-tutpas
664. Hopçu kara sudurun
665. Ajıp-körüp olurarga,
666. Üstüü oranda üş deerniŋ kırında
667. Han-Hurbustu haannıŋ
668. Eŋ heymer daŋgınazı
669. Bir bolza bolgu deg,
670. Bir bolbaza bolbaa deg düşken ergin.
671. Han-Buudayga monu çugaalaarga,
672. “Baar men, çoruur men” –deer,
673. “Çugaalaar çoor be, çugaalavas çoor be?” –dep.
674. Adazı bir aynıŋ üjen,
675. İyi aynıŋ aldan,
676. Üş aynıŋ tozan honuunda
677. Bodanıp keep-tir evespe.
678. Bodap orgaş, üş honganda
679. Oglunga bargaş:
680. “Meeŋ hopçu kara sudurumga,
681. Üstüü orandan üş deerniŋ kırında
682. Han-Hurbustu haannıŋ
683. Eŋ heymer daŋgınazı
684. Bir bolza seŋee kaday bolgu deg,
685. Bir bolza bolbaa deg
686. Mınçaar düştü, oglum” –dep,
687. Çugaa sözün ündürerge,
688. Oglu turgaş:
689. -Kiji barbas çer bar be?
690. Kiji baspas delegey bar be?
691. Han-Şilgi attı doraan
692. Daş kıldır soodar-dır,
693. Daga kıldır kadırar-dır-dey berip-tir.
694. -Dalaşpayn üş honukta
695. Olurup tur, oglum –dep,
696. Alday-Buuçu aşak
697. Oglun çagıp turup-tur.
698. Alday-Buuçu öönge kelgeş,
699. Çeeren-Demiçi adın tutkaş:
700. -Üstüü oranda üş deerniŋ kırında,
701. Han-Hurbustu haannıŋ
702. Eŋ heymer daŋgınazın
703. Çalap ekkel! –deeş
704. Aybılap çorudupkan ergin.
705. Çeeren-Demiçi at
706. Üş deerniŋ üş şapşılagazınga
707. Üş baskaş çede beerge,
708. Han-Hurbustu haannıŋ
709. Aal-Çurtu köşken-düşken turgannar.
710. Hovu sıŋmas hoor-sarıg çılgızınıŋ
711. Ujunga-bajınga barıp.
712. Çıraalap çorup turgan çüveŋ ergin.
713. Han-Hurbustu haannıŋ
714. Eŋ heymer daŋgınazı
715. Ol attı körüp kaaş:
716. -Ol attı meŋee tudup beriŋer,
717. Kandıg konçug çıraalaar mal boor! –dep,
718. Çılgıçılarınga çarlık boop turgan çüveŋ ergin.
719. Çılgıçılar ekkep tutkaş,
720. Daŋgınanı saadadıptarga,
721. Çılgınıŋ ujunda-bajında
722. Barıp çıraalaar
723. Konçug çıraa at boop-tur evespe.
724. Inçap çoruy biyeeki at henerten
725. Deerniŋ üş tepkiijinge tepkeştiŋ,
726. Alday-Buuçunuŋ aalınçe
727. Çettirbeyn badı keep-tir evespe.
728. Alday-Buuçu aşak aldın daŋgınanı körgeş,
729. Otka-paşka düşkü deg
730. Öörüp tura halıp,
731. Çüve haraar üş
732. Bolçattılıg bora teyniŋ
733. Eŋ ortaazınga üne bergeş,
734. Ulug büreezin tırtıp,
735. Ulug albatızın kıygırıp,
736. Biçe büreezin tırtıp,
737. Biçe albatızın kıygırıp turgan çüveŋ ergin.
738. Karak çiveş deeriniŋ arazında
739. Hamık ara-albatızı çıglıp keerge:
740. -Uzun hemge uzun çeleŋer kakkaş,
741. Ulug beŋer tudup.
742. Kıska hemge kıska çeleŋer hap.
743. Kızırak beŋer tudup,
744. Dalay deg aragadan,
745. Taŋdı deg etten çıŋar!
746. Aalımnıŋ artında
747. Idık sarıg hovumuŋ ortuzunga.
748. Meeŋ oglumnuŋ ulug ak örgeezin turguzuŋar! –dep,
749. Taradıp çorudup turgan çüveŋ ergin am.
750. Muŋ adanga taarjıp turar kıldır büdürüp,

751. Uran-şever dargannarı
752. Üş honuktan erttirbeyn,
753. Tozan tos karaktıg
754. Şulguurgazınıŋ iştin
755. Ak möŋgün-bile işteeş,
756. Ak örgeezin tip turup-tur.
757. Ara-albatızı, dalay deg aragazın,
758. Taŋdı deg edin
759. Üş honuktan erttirbeyn
760. Çııp ekkep turuptur.
761. Çaa, öönge bir aynıŋ üjen,
762. İyi aynıŋ aldan,
763. Üş aynıŋ tozan honuunda
764. Aragalap-darılaaş, aştaaş-çemneeş,
765. Am daartazında tarap çanıp turgan-daa çüveŋ ergin.
766. Han-Buuday aldın daŋgına-bile
767. Aalınga üş hondur çurttap turda,
768. Düneniŋ-ne çide beer mındıg boop-tur.
769. Aldın daŋgına üş honganda
770. Alday-Buuçuga kelgeş:
771. -Meeŋ düne çide beer çıldagaanım bolza,
772. Çurt-daa tudar diveen,
773. Hün-daa köör diveen,
774. Erten, kejee Sagaan-Dariygi burgan boop,
775. Bodaraar dep turar kiji men -dep
776. Söglep turgan-dır.
777. Alday-Buuçu aşak:
778. -Meeŋ hopçu kara sudurumga
779. "Bir bolza meeŋ oglumga kadın bolur,
780. Bir bolza bolbas" –dep düşken çüve bolgay –dep
781. Bodap kelgeş,
782. Üstüü orançe katap
783. Üdep çorudup-tur evespe.
784. Şıyaan am,
785. Alday-Buuçu aşak-daa baza-la,
786. Bir aynıŋ üjen,
787. İyi aynıŋ aldan,
788. Üş aynıŋ tozan honuunda bodanıp keep,
789. Oglunga kayı çerden
790. Kiji kudalap beeriniŋ
791. Aay-bajın tıppayn olurgan ergin.
792. Bodanıp olurarga, anıyak şaanda çer-deerniŋ
793. Çedi şapşılgazın ertip,
794. Uzun-Sarıg haan dep kiji –bile
795. Öŋ-tala çoraan boop-tur.
796. Ol şagda Uzun-Sarıg haanga
797. Ol iyiniŋ kayızınga-daa
798. At çok turda,
799. Börü bajı deg möŋgün sunup,
800. At bajı deg aldın sunup,
801. Am kelir açı-üreviske deeş,
802. Çüs çalaŋ şilgi çılgını
803. Malga çirtip kaan
804. Mındıg boop-tur oo!
805. "Han-Buudayga monu
806. Çugaalaar çoor be,
807. Çugaalavas çoor be? –dep.
808. Bodap olurup-tur.
809. Am daartazında oglunga bargaş:
810. "Çeerbi beş harlıg turar şaamda,
811. Çer-deerniŋ çedi şapşılgazın ertip,
812. Uzun-Sarıg haan dep kijige
813. Kelir açı-üreviske deeş,
814. Börü bajı deg möŋgün,
815. At bajı deg aldın suy-belek tudup,
816. Çüs çalaŋ şilgi çılgını malga
817. Çidirtken kiji men, oglum,
818. Kançaar sen? –dep-tir.
819. -Kiji barbas çer bar be?
820. Kiji çorbas delegey bar be?
821. Han-Şilgi attı daş kıldır sootkaş,
822. Daga kıldır kadırgaş,
823. Dop-doraan çoruur-dur-dep bargan çüveŋ ergin.
824. Han-Buuday-daa çüzü boor,
825. Han-Şilgi adın
826. Bir aynıŋ üjen, iyi aynıŋ aldan
827. Üş aynıŋ tozan honuunda
828. Soodup kadırıp keep-tir evespe.
829. Şıyaan am,
830. Han-Buuday baraan haraar
831. Üş Bolçaglıg bora teyniŋ
832. Eŋ ortaazınıŋ kırınga
833. Üne halıdıp kelgeş,
834. Ulug büreezin tırtıp,
835. Ulug albatızın çııp:
836. Biçe büreezin tırtıp,
837. Biçe albatızın çııp:
838. -Üş honuktan erttirbeyn,
839. Çüs barba çiŋge-taraadan,
840. Çüs irtten,
841. Çüs şaydan beletkep ekkeliŋer! –dep-tir evespe.
842. Ara-albatızı tarap çorutkaş,
843. Çüs şooday çiŋge-taraazın, çüs irttin, çüs şayın
844. Üş honuktuŋ bodunda bürünü-bile ekkelgen.
845. Han-Buuday turgaş,
846. Çüs barba çiŋge-taraazın
847. Çaŋgıs sagaan ama ayak işti kıldır
848. Taptap kadırıp,

849. Tarbılıg hünezin kılıp ap turgan ergin.
850. Çüs irttiŋ edin
851. Çaŋgıs irttiŋ budu kıldır kadırıp,
852. Tarbılıg hünezin kıldır,
853. Dögerttinip ap turgan ergin.
854. Çüs şayın çaŋgıs şaynıŋ
855. Kemiçi kıldır taptap kadırıp,
856. Tarbılıg hünezinin
857. Dögerttinip turgan ergin.
858. Tarbılıg hünezinin dögerttinip töngeş,
859. Han-Buuday üş Bolçaglıg bora teyniŋ
860. Eŋ ortuzunga ünüp kelgeş,
861. Ulug büreezin tırtıp,
862. Ulug albatızın çııp,
863. Biçe büreezin tırtıp,
864. Biçe albatızın çııp turgan.
865. Ara-albatızı çıglıp keerge,
866. Adazınga bargaş:
867. -Irak çerdive baar kiji-dir men, açay,
868. El-çaa boorun kançap bilir.
869. Ag-Şeriimniŋ baştıŋı
870. Çüs bejen maadırımnı,
871. Ara-albatınıŋ baştıŋı
872. Çüs bejen bijeeçimni
873. Edertip çorzumza kandıg ergi? –dep,
874. Aytırıp-tır evespe.
875. Alday-Buuçu aşak
876. “Kırgan kijiniŋ bodal-sagıjınga
877. Çüü kirer irgi” –deeş,
878. Bodanıp olurarga,
879. Bodunuŋ oglunga
880. Üstüü oranda üş deerniŋ kırınçe,
881. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar,
882. Belgeçiniŋ oglu Belle-Şınar.
883. İyi alışkını edertip berze,
884. Çoruu çoguur boop-tur evespe.
885. Alday-Buuçu aşak
886. Ol iyi alışkılarnı
887. Çaladıp ekkel deeş,
888. Kızıl sugumnug bijik bijeeş,
889. Üstüü orançe üş deerniŋ kırınçe
890. Örgüp ündürüp-tür evespe.
891. Kızıl şugumnug bijikti körgeş,
892. İyi alışkı badı kelgenner.
893. Alday-Buuçunuŋ örgeezinge kirip kelgeş,
894. Yozulug çaagay çolukşup
895. Magalıg çaagay baraalgajıp turgannar.
896. Alday-Buuçu aşak
897. Dört davannıg dörbelçin şireezin turguzup,
898. Tos kat olbuk-kuduzun çadıp,
899. Çigir-boovazın bıjırıp salıp,
900. Çiŋ sarıg şayın kudup,
901. Hündülep turgan ergin.
902. Alışkılar aştanıp-çemnenip alganda,
903. Alday-Buuçu çugaalap turup-tur:
904. -Çaa, ınçaarga, ooldarım, anıyak şaamda
905. Çer-deerniŋ çedi şapşılgazın ertip,
906. Uzun-Sarıg möge dep kiji-bile
907. Öŋnük-tala turgaş,
908. Am kelir açı-üreviske deeş,
909. At bajı deg aldın,
910. Börü bajı deg möŋgün
911. Suy-belek tudup sungan kiji men.
912. Am meeŋ oglum ınaar çoruur dep bargan-dır.
913. Meeŋ oglumga eş boop
914. Çorup körüŋer, ooldarım-dep
915. Monu sögleen.
916. -Indıg-la booptur iyin, aşak-dep,
917. İyi alışkı şöpşeerep turgan çüveŋ ergin.
918. Üş honuktuŋ bodunda üş çüs üş kiji
919. Çiŋge soŋgu çükçe çoruurunga belen,
920. Aştanıp-çemnenip turgan ergin.
921. Han-Buuday turgaş:
922. -Irak çoruur kiji-dir men,
923. Kijiniŋ ta soondan sürüp keer,
924. Ta murnundan utkup keer,
925. Irak-çookta baraan-saraan körüp ap çoruur
926. Tos çüstüg, ottug duranıŋnı
927. Beer sen, açay-dep
928. Adazınga çugaalaarga,
929. Adazı ap berip turgan-dır.
930. Üş çüs üş kiji
931. Çiŋge soŋgu çükçe çoruur deeş,
932. Eveŋgizinge teptinip turda,
933. Alday-Buuçu aşak maŋnap barıp,
934. Tozan tos karaktıg şurguulgazınıŋ
935. Ortaa karaandan
936. Çedi hola ok uştup ekkep:
937. -Çedi deerniŋ şapşılgazın
938. Mooŋ-bile deektep kaaş,
939. Erter çüve, oglum-dep.
940. Çagıp, sunup turgan ergin.
941. Üş çüs üş kiji
942. Çige soŋgu çükçe attanıp çoruptarga,
943. Bir çartıı kızıl dün düjüp,
944. Bir çartıı karaŋgı dün düjüp
945. Kalıp-tır evespe.
946. Ta kajanga, ta çejenge çorup kelgen ulus,

947. Kıştıŋ hıraazından bilip hılırtkaynıp,
948. Çaynıŋ şalıŋından bilip şalırtkaynıp,
949. Çorup olurup-turlar.
950. Şıyaan am,
951. Bir-le çerge çorup olurarga,
952. Çer-deerniŋ şapşılgazı bo turup-tur,
953. Körüp turarga,
954. Ozal ujar kuştuŋ
955. Bel kejiin üze şavar,
956. Dürgen ujar kuştuŋ
957. Kuduruk bajın üze şavar,
958. Attıg kaygamçık çüve bolgan ergin.
959. Han-Buuday çedi ogunuŋ
960. Bireezin uşta tırtıp ekkelgeş,
961. Oozu-bile çer deerniŋ şapşılgazın
962. Deektep kaaş,
963. Üş çüs üş kijinin erttirip algaş:
964. -Soondan sürgüül keerin kançap bilir,
965. Murnundan utkuul keerin kançap bilir-deeş,
966. Hola ogun uşta tırtıp algaş,
967. Baza-la çorup kaan ergin.
968. Ol-la çorup olurda,
969. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar,
970. Belgeçiniŋ oglu Beke-Şınar
971. İyi alışkı çoraaş,
972. Üş çüs üş kijini çagıp
973. Çorup olurgan ergin:
974. -Bo-la bar çıdarıvıska,
975. Albıs, Şulbus haannıŋ
976. Aalınıŋ murnunda
977. Üş demir terek baglaaş turar.
978. Ol üş demir terek baglaaşka
979. Üş .üs üş adıvıstı baglap turarıvıska,
980. Ögnüŋ ejiinden tura baglaaşka deer
981. Torgu-maŋnık çadıp beer evespe.
982. Ooŋ kırı-bile kılaştaşpayn,
983. Bir çartıı-bile kılaştajıp erter bis.
984. Inçangaş üş çüs üş kiji
985. Albıs, Şulbus haannıŋ aalınga hos kirgeş,
986. Albıs, Şulbus haanınga
987. Yozulug çaagay çolukşuur bis,
988. Magalıg çaagay baraalgaar bis.
989. Inçaarıvıska, üş çüs üş kijiniŋ
990. Sanı-bile olbuk-kuduzun ekkep çadar evespe,
991. Ooŋ kırınga çerle olurbayn
992. Öske çerge olurar eves bis be,
993. Inçan Albıs, Şulbus haanı olurgaş:
994. “Adaŋ adaan adıŋ kımıl,
995. İyeŋ adaan şolaŋ kımıl,
996. Kayıın üngeş,
997. Kayı uglap çorsen, oglum? –dep
998. Aytırar evespe.
999. Inçaar orta, adıŋ-sıvıŋnı adap bergeş,
1000. Çoraan çoruk-hereeŋ çugaalap beer sen, Han-Buuday.
1001. Üş çüs üş kijiniŋ sanınçe
1002. Boova-boorzak, üzüm-çigirin
1003. Ekkep salır evespe.
1004. Ol ekkep salgan çemi
1005. Oo-horan boor çüve.
1006. Onu amzavayn-daa:
1007. -Bis-daa dalaş çor bis,
1008. Soonda, murnunda çettirgey bis aan! –deeş,
1009. Şuptuvus ünüp çoruptar eves bis be –dep,
1010. Çagıp çoraan alışkılar ergin.
1011. Şıyaan am,
1012. Üş çüs üş kiji
1013. Bir sarıg kırlaŋnı ajıp keerge,
1014. Konçug-la bay aal turgan.
1015. Ol aaldıŋ artında
1016. Oran-delegeyge deŋneşken
1017. Aldın dugan turup-tur.
1018. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar,
1019. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar
1020. İyi alışkı çoraaş:
1021. -Albıs, Şulbus haan adaşkılarnıŋ
1022. Aal-çurtu bo boor –dep
1023. Aytıp çoraan ergin.
1024. Aaldıŋ murnunda üş demir baglaaşka.
1025. Üş çüs üş kiji keep düjerge,
1026. Üş çüs üş kiji kelgeş,
1027. Adın alır dep çorda,
1028. Olarga dının berbeyn bottarı baglaaş,
1029. Ögnüŋ ejiinden baglaaşka deer
1030. Torgu-maŋnızın çadıp beerge,
1031. Olap kılaştavayn,
1032. İyi-bile şuuştur ertkeş,
1033. Albıs, Şulbus haanı adaşkılarnıŋ
1034. Örgeezinge üş çüs üş kiji hos kirip,
1035. Yozulug çaagay çolugup,
1036. Magalıg çaagay baraalgap turupturlar.
1037. Baraalgaaş turda,
1038. Üş çüs üş kijiniŋ sanı-bile
1039. Olbuk-kuduzun ekkep çadar orta,
1040. Şuptuzu aŋaa olurbayn,
1041. Anaa çerlerge olurup ap-tırlar evespe.
1042. Inçaar orta Albıs haanı orgaş:
1043. -Adaŋ adaan adıŋ,
1044. İyeŋ adaan şolaŋ kım boor, oglum?
1045. Kayıın üngen,

1046. Kaynaar bar çıdır sen? –dep
1047. Han-Buudaynı aytırıp-tır.
1048. Han-Buuday turgaş:
1049. -Men bolza Hüürtüŋ-Kızıl tayganı
ejeley töreen,
1050. Çeeren-Demiçi attıg
1051. Alday-Buuçunuŋ oglu
1052. Han-Şilgi attıg
1053. Han-Buuday dep kiji men.
1054. Adam anıyak çoruur şaanda
1055. Çer-deerniŋ çedi şapşılgazın ertip,
1056. Uzun-Sarıg haan dep kijee
1057. At bajı deg aldın,
1058. Börü bajı deg möŋgün
1059. Suy-belek baraalgatkan çüve-dir.
1060. Onu negep çettirer deeş,
1061. Çoru men iyin –dep harıılaan.
1062. Üş çüs üş kijiniŋ sanınçe
1063. Boova-boorzaan, çigir-çimizin
1064. Ekkep salıp-tır.
1065. Ekkep salırga,
1066. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar,
1067. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar,
1068. Alışkı baştaaş:
1069. -Çoruuvus dalaş ulus bis,
1070. Soon-murnun çettirgey-le bis aan-
deeş,
1071. Harı ugda kalbaş kıldır sögürgeş,
1072. Ejikten şuujup ünüpkenner.
1073. Eŋ söölünden Han-Buuday ünüp
çıtkaş,
1074. Ülgüürnü köörge
1075. Ulug tos-taŋma paştı ajır
1076. Öremelig süt turgan.
1077. “Mınça aş-çemden amzavaska-
çiveske
1078. Kijiniŋ çoruu-daa
1079. Kayın büderil aan” –dep bodaaş,
1080. Biçe ergeen supkaş,
1081. Çılgapkaş ünüp çıtkan.
1082. Erginni artap çıda
1083. Kılın halaŋgıy eziriy bergen,
1084. Adınıŋ ezeŋgizin tep tura
1085. Deŋ-duŋ eziriy bergen,
1086. Ezeringe olurupkaş,
1087. Bilbestey berip-tir.
1088. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar,
1089. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar bir-le
köörge,
1090. Han-Buuday ag-şeriiniŋ baştıŋı
1091. Çüs bejen maadırın
1092. Ara-albatınıŋ baştıŋı
1093. Çüs bejen bijeeçizin
1094. Oŋ talazınçe sıvırıp sokkulap,
1095. Oylatkan turgan ergin.
1096. -Çüü boldu? –dep,
1097. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar
1098. Adınıŋ kırında çügürtüp olura tölge
sudurun aşkan,
1099. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar
1100. Adınıŋ kırında çügürtüp olura belge
sudurun aşkan,
1101. Körgen mındıg turup-turlar.
1102. Sudurların ajıp köörge,
1103. Han-Buuday Albıs, Şulbus haannıŋ
1104. Oo-horanın işken bolgan.
1105. Kançaarga ekil-deeş köörge,
1106. Taŋdınıŋ artış-şanaan çıggaş,
1107. Bajınga ovaalaaş,
1108. Örttedipse Han-Buudaynıŋ
dumçuunçe
1109. Ijı-çıdı kirip, ezirii sergep,
1110. Eleer bodu bolu beer boop-tur.
1111. Şıyaanam iyi alışkı-daa
1112. Taŋdıdan artıştap-şaanaktap algaş
keerge,
1113. Han-Buuday ag-Şerigniŋ baştıŋı
1114. Çüs bejen maadırın, bijeeçiziniŋ
baştıŋı
1115. Çüs bejen bijeeçizin kıra şaap
kaapkan,
1116. İyi alışkılarje iyi çarında kövüü
şuraan,
1117. Udur hap olurda,
1118. Tey bajınga artış-şaanaan ovaalaaş,
1119. Örttedip ündürerde,
1120. Artış-şaanaktıŋ ıjı-çıdı
1121. Han-Buudaynıŋ aksı-dumçuunçe
kirgeş,
1122. Eziri sergep, eleer bodu apargan.
1123. Han-Buuday turgaş:
1124. -Kançap bardım, ooldar? –deerge,
1125. İyi alışkı turgaş:
1126. -Harın kançap bargan kiji sen,
1127. Çüs bejen maadırıŋ kançap barsan
dep boday-dır sen?
1128. Çüs bejen bijeeçiŋ kançap bargan
dep boday-dır sen?
1129. -Albıs, Şulbus haannıŋ aş-çeminden
çünü iştiŋ,
1130. Çünü çidiŋ? –deerge,
1131. Albıs, Şulbus haannıŋ
1132. Aş-çemin işpeyn
1133. Ünüp çıtkaş köörümge,
1134. Tos taŋmalıg ulug paşta doldur
1135. Süt turgan,
1136. “Mınça aş-çemden amzavaska
1137. Kijiniŋ çoraan çoruu
1138. Kayın büder çüve dep” –deeş,
1139. Amzapkan kiji men.

1140. Ünüp çıda kılın ezirik aparıp-tır men.
1141. Attanıp tura deŋ-duŋ,
1142. Attangan soonda, bilbes-tir men-dep harıılaptır.
1143. İyi alışkı turgaş:
1144. -Sen kulugurnu düktüg çüve bolza, tazargıje,
1145. Tas çüve bolza, düktengije çagıdıvıs çop,
1146. Kiji aayınga kirbes kiji bolganıŋda,
1147. Moon soŋgaar moon artık
1148. Moondaktar bar bolgay,
1149. Am seni ederip çoruvas bis-deeş,
1150. Adınıŋ aksın eey tırtkaş,
1151. Dedir hap çoruptup-turlar.
1152. Han-Buuday kojalandır hap kelgeş:
1153. -Oruk-çirik bilir men be?
1154. Oran-delegey bilir men be?
1155. Siler çokka men çaaskaan kançap çoruur men?
1156. Kadı çorup köreeliŋer! –deen.
1157. -Aayınga kirbes kijini kançap ederer boor?
1158. Çorutkannay çoruur bis,
1159. Çangannay çanar bis! –deeş,
1160. İyi alışkı horjok boorga,
1161. Han-Buuday üş aynıŋ tozan honuunda
1162. Eerejip çannıp keep-tir.
1163. Çerle horjok boorga,
1164. İyi alışkını adı-bile, bodu-bile
1165. Katay böle aspaktaaş,
1166. Açımak-açımaanıŋ iştinge sukkaş,
1167. Çaaskaan oruun uglap çorupkan.
1168. Ta çejenge, ta kajanga çorup kelgen,
1169. Kıştıŋ hıraazından bilip hılırtkayndır,
1170. Çaynıŋ şalıŋından bilip şalırtkayndır.
1171. Çorup olurup-tur.
1172. Bir-le çerge çorup olurda,
1173. Tölgeçinin oglu Tölee-Şınar,
1174. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar
1175. İyi alışkılar çoraaş:
1176. -Bo-la bar çıdarıvıska
1177. Kızaa-Kara hem turar,
1178. Malgaştıg-malgaştıg
1179. Döŋgelikterlig çer çüve,
1180. At-bile döŋgelikter bajın bastırar sen.
1181. Hıl, çövüree iyi kövürüg bar evespe,
1182. Çövüree kövürüglep keşpeyn,
1183. Hıl kövürüplep kejer sen-dep çagıp çoraan.
1184. Şıyaan am, Han-Buuday ol-la kakkaş,
1185. Kızaa-Kara hemniŋ kıdıınga
1186. Düştep ap-tır.
1187. Düştep algaş,
1188. Kızaa-Kara hemni kudu badıp olurarga,
1189. Karaŋgı dün aparıp-tır evespe.
1190. -Bo kançap dün apardı,
1191. Demin çaa-la dal düş turgan
1192. Çüve eveyikpe-dep
1193. Han-Buuday aytırarga,
1194. Adı turgaş:
1195. -Er boduŋ eres-daa bolza,
1196. Er ugaanıŋ am-daa çetpes-tir iyin, Han-Buuday,
1197. Bir bolza çırık örtmeçeyni ötkeş,
1198. Karaŋgı örtemçeyde kirip kelgenivis bo-dur-dep
1199. Çugaalap çoraan ergin.
1200. Ol-la çorup olurarga,
1201. Bir kijini dılından
1202. Demir ilbek-bile kakkaş,
1203. Bir herimde hap kaan turgan-dır oo!
1204. -Bo çop dılından demir, ilbek-bile
1205. Hap kaan kiji boor? –dep
1206. İyi ejinden aytırarga oları:
1207. -Bo bolza çırık örtemçeyge çoraaş,
1208. Kijije dılın uştur kiji-dir,
1209. Ooŋ baazın körgüzüp kaanı ol-dur-dişkenner.
1210. Ol-la çorup olurarga,
1211. Bir kijiniŋ bir karaandan
1212. Demir ilbek-bile kakkaş,
1213. Bir herimde kadap kaan boop-tur.
1214. -Bo çüge mınçaldırgan kiji boor?
1215. -Bo kiji bolza, çırık örtmeçeyge çoraaş,
1216. Kijije hıyırtap köör kiji-dir,
1217. Ooŋ baazın körgüzüp kaanı ol-dur-dişkenner.
1218. Baza-la ol-la çorup olurarga,
1219. İyi kiji haya öttür:
1220. -Sen kayda sen?
1221. -Sen kayda sen? –dijip,
1222. Dırbaktajıp çıdıp-tırlar.
1223. -Olarnıŋ çüge ınçap çıdarı ol boor?
1224. Dolgandır çügürjüp keep
1225. Ujurajıpsa kandıg çüvel? –deerge,
1226. -Olar bolza aşak-kaday ulustar-dır,
1227. Çırık örtmeçeyge çoraaş,
1228. Bot-bottarınçe kara dovurak
1229. Çaşçır çoraan ulustur.

1230. Ol dovuraa haya aparganı ol-dur-dep
1231. İyi eji harıılaan.
1232. Ol-la çorup olurgaş köörge,
1233. Bir kaday kiji
1234. Bir çarıkı emiinde urug emzirgen,
1235. Bir çarıkı emiinde çılan emzirgen,
1236. Olurup-tur.
1237. -Ol çüge ındıg kijil? –dep aytırarga:
1238. -Çırık örtemçeyge çoraaş,
1239. Çaŋgıs hereejen urug bojaan kiji-dir-dep,
1240. İyi eji harıılaan.
1241. Baza-la çorup olurgaş köörge,
1242. Bir-le çerde tos kat olbuk kırında
1243. Bir semis kaday udup çıdıp-tır.
1244. -Ol çüge ındıg kijil?
1245. -Çırık örtemçey kırınga çoruurda
1246. Tos urug bojaan kiji-dir,
1247. Maŋaa hündüleli oldur-dişkenner.
1248. Baza-la çorup olurarga,
1249. Ol Kızaa-Kara hemniŋ aksı
1250. Barıp çerje kirgen
1251. Karaŋgı kuy bolgan.
1252. Ol kuyje kirip keerge,
1253. Karak şimgen deg karaŋgı boop-tur.
1254. Karaŋgı çerlep çorup olurrarga
1255. Bir kırlaŋnı ajıp kelgen deg bolganda,
1256. Erlik-Lovuŋ haannıŋ
1257. Çıjır aldın örgeezi köstüp-tur.
1258. İyi eji çoraaş:
1259. -Erlik-Lovuŋ haannıŋ örgeeziniŋ artında,
1260. Karak çetpes kalçaa dalay höl çıtkan.
1261. Ol hölden yanzı-bürü kıldır huulup çoraaş
1262. Eştip keşpes bolzuŋza,
1263. Erlik-Lovuŋ haan seni ölürüp kaar-dep
1264. Çagıp çoraannar.
1265. Şınap-la, örgeeziniŋ artında
1266. Karak çetpes kalçaa dalay höl çıtkan.
1267. Han-Buuday ol hölge hap kelgeş,
1268. Aldın moyunnug ödürek boop kelgeş,
1269. Eştip kejip kaap-tır.
1270. Erlik-Lovuŋ haan örgeezinden ünüp kelgeş:
1271. -Döö eştip kejip çıtkan aldın moyunnug ödürek
1272. Bistiŋ örtemçeyniŋ ödüree eves,
1273. Çırık örtemçeyniŋ öldüree-dir-dep algırgan.
1274. Han-Buuday:
1275. “Am-na bilip kaapkan-dır” –deeş,
1276. Aldın moyunnug aŋgır boop algaş,
1277. Kejip kaan ergin.
1278. Erlik-Lovuŋ haan baza-la:
1279. -Bistiŋ örtemçeyniŋ aŋgırı eves,
1280. Çırık örtemçeyniŋ aŋgırı-dır bo-dep algırgan.
1281. Han-Buuday çorup ora:
1282. “Am-na bilip kagdı!” –deeş,
1283. Kas boop ap-tır evespe.
1284. Erlik-Lovuŋ haan baza-la tanıp kaan ergin.
1285. Han-Buuday sarala kuu boop algan.
1286. Erlik-Lovuŋ haan baza-la tanıp kaan.
1287. Inçaar orta Han-Buuday
1288. Sug kövüü boop huulup algaş,
1289. Eştip keje berip-tir evespe.
1290. Erlik-Lovuŋ haan:
1291. -“Sen kulugur deerniŋ
1292. Çedi şapşılgazınıŋ ındında
1293. Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen
1294. Çeeren-Demiçi attıg
1295. Alday-Buuçunuŋ oglu
1296. Han-Buuday-la-dır sen.
1297. Bar çıda baraalgavadıŋ,
1298. Kel çıdırıŋda sen kulugurnu adıram! –dep
1299. Kıjanıp çıdıp kalgan-dır evespe.
1300. Şıyaan am,
1301. Hap-la olurgan, hap-la olurgan.
1302. Ol-la hap olurarga,
1303. Çer-deerniŋ şapşılgazı turgan,
1304. Çedi hola ogunuŋ bireezi-bile
1305. İtkileeş, ertip algaş,
1306. Çoruvu-la olurgan.
1307. Ol-la çorup olurarga,
1308. Çırık örtemçey katap köstüp keep-tir.
1309. Çoruvu-la olurgan.
1310. Ol-la çorup olurarga,
1311. Horan-Kara dalay
1312. Korgurtturup-kargırttırıp
1313. Haynıp çıdıp-tır.
1314. -Bo çüü dalayıl? –dep iyi ejinden aytırgan.
1315. -Horan-Dalay dep dalay-dır,
1316. Ol dalayga adıŋ kirze
1317. Adıŋ estip ölür,
1318. Boduŋ kirziŋze-
1319. Boduŋ estip ölür sen! –deenner ergin.

1320. Şıyaan am,
1321. Han-Buuday saaskan bile kuskun tudup ekkelgeş:
1322. -Üş honuktan erttirbeyn,
1323. Bo dalaynıŋ kejer kejiin
1324. Uju-bajın tıp ekkeliŋer-deeş,
1325. Kuskunun kudu alzı badırıp,
1326. Saaskanın örü şaar öskedip turup-tur.
1327. Üş honganda, kuskun bile saaskan
1328. Çalgın-çakpazın söörtken kelgeş:
1329. Hem dep çüve kejer kejiglig boor,
1330. Art dep çüve ajar ajıglıg boor,
1331. Kejer kejii-daa çok,
1332. Ajar ajıı-daa çok,
1333. Çer-deerniŋ uju-kıdıında
1334. Deskileşken çüve-dir-deptirler.
1335. Kuskun, saaskannıŋ çakpazınıŋ aldınga:
1336. -Soŋgu nazıda moon körüp,
1337. Sek-senezin tıp çip çoruŋar-dep
1338. Bijik bijeeş salıp çorudupkan.
1339. Bo horan dalaynı kançap,
1340. Çoop kejer çoor-dep
1341. Han-Buuday muŋgaraan-deŋgereen,
1342. Buukkan-sarıkkan olurup-tur oo.
1343. Ol-la ınçap olurarga adı turgaş:
1344. -Er boduŋ eres-daa bolza,
1345. Er ugaanıŋ taanda egee çetpes iyin.
1346. Döö turgan iyi boş dagnı tura tırtkaş,
1347. Soŋgu, başkı dergiŋge
1348. Oluy-şavıy dergilep algaş
1349. Honuktug çerden şuradıp kelgeş,
1350. Soŋgu dergini betii talazınga üze şapkaş,
1351. Başkı dergini ındıı talazınga üze şaavıt-dep turgan ergin.
1352. Han-Buuday adınıŋ aayınga kirip,
1353. İyi boş dagnı tura tırtkaş,
1354. Soŋgu, başkı dergizinge dergileeş,
1355. Honuktug çerden hap kelgeş
1356. Adınıŋ budu Horan-Dalaynıŋ
1357. Betii eriinge çorda,
1358. Soŋgu dergizin üze şaaptarga,
1359. Adı boş dagnıŋ bajınga baskaş,
1360. Dalaynıŋ ındıı çarıınga çorda,
1361. Başkı dergizin üze şaaptarga,
1362. Adı başkı iyi holu-bile aŋaa baskaş,
1363. Aja halıy bergendir evespe.
1364. Ol-la çorup olurarga,
1365. Baza-la çer-deerniŋ şapşılgazı turup-tur.
1366. Ol çer-deerniŋ şapşılgazın
1367. Çedi hola ogunuŋ bireezi-bile itkiişteeş,
1368. Ertip algaş çoruvu-la kaan.
1369. Ol-la çorup olurarga,
1370. Deerde deŋneşken demir çakım turup-tur.
1371. Ajar artı-daa çok,
1372. Ajıdar haalgazı-daa çok boop-tur.
1373. Han-Buuday kuskunun tudup ekkep,
1374. Kudu alzı badırıp,
1375. Saaskanın tudup ekkep,
1376. Şaar örü öskedip,
1377. “Ajar artın üş honuktan erttirbeyn,
1378. Tıp ekkeliŋer! –deeş çorudupkan.
1379. Üş honganda, kuskun bile saaskannıŋ
1380. Çalgınnarı hıralgan:
1381. -Hem dep çüve kejer kejiglig boor,
1382. Art dep çüve ajar ajıglıg boor,
1383. Ajar artı,
1384. Kejer kejii çok çer-dir! –dep keeptirler.
1385. Kuskun, saaskannıŋ çalgınınıŋ adaanga
1386. Demgi bijiin bijeeş,
1387. Salıp çorudupkan.
1388. Han-Buuday muŋgarap-deŋgerep,
1389. Munçulup-şuguldanıp turup algan ergin.
1390. Inçap olurda, Han-Şilgi adı turgaş:
1391. -Er boduŋ eres-daa bolzuŋza,
1392. Er ugaanıŋ am-daa egee bagay-dır iyin.
1393. Meeŋ üjen üş şavılıırımnı koşkatkaş,
1394. Üjen üş kolunumnu dıŋzıtkaş,
1395. Honuktug çerden haldıp kelziŋze,
1396. Bo demir çalımnı
1397. Aja halıy beer-men-dep çugaalaan ergin.
1398. Şıyaan am, Han-Buuday-daa
1399. Adınıŋ aayınga kirip,
1400. Üjen üş şavılıırın koşkatkaş,
1401. Üjen üş kolunun dıŋzıtkaş,
1402. Honuktug çerden hap kelgeş,
1403. Deerde şaştıkkan demir çalımnıŋ
1404. Baarınga tura düjerge,
1405. Adı aja alıy bergen çüveŋ ergin.
1406. Ol-la hap olurarga,
1407. Baza-la çer-deerniŋ şapşılgazı turgan
1408. Çedi hola ogunuŋ bireezi-bile
1409. İtkiişteeş ertip algaş,
1410. Çoruvu-la olurup-tur evespe.

1411. Erniŋ erezi er ol-la çorup olurarga:
1412. -Bo çerge mındıg çüve baspas,
çorbas çüve,
1413. Kara baarınçe kaday adıptayn! –
dep,
1414. Algırgan, kışkırgan çüvezi ergin.
1415. Han-Buuday körüp keerge,
1416. Çüs kiş keji börgün
1417. Kadır havaanda kaggan,
1418. Sırı ogun molduruunuŋ dözünde
deer
1419. Tırtıp algan, ışkına salırınga çetken.
1420. Konçug erniŋ erezi çıdıp-tır evespe.
1421. Han-Buudaynıŋ Han-Şilgizi
1422. Hartıgadan kaypagayı-bile
1423. Örü halıy beer orta,
1424. Kurug ornun atkaş,
1425. Bolçatılıg bora teyniŋ dal
ortuzundan
1426. Üze adıp ap kalgan.
1427. Han-Buuday hap kelgeş:
1428. -Kulburaan sogun sen be,
1429. Dojaan buga sen be, kulugur?
1430. Irak-uzak oruk çorup çoruur kiji
men.
1431. Seeŋ-bile ok, saadak ajıdıp.
1432. Çepsek uştup turar harıım çok-deeş,
1433. Aldın dopurjak kımçızın
1434. Deeringe ündür ködürgeş,
1435. Ortuzundan üze kakkaş,
1436. Höreen bir hemçe,
1437. Belin bir hemçe çuuy tepkilepkeş,
1438. Oruun şiglep hap-la kaan.
1439. Ol-la çorup olurarga, baza-la
1440. Bir erniŋ erezi algırıp kelgen.
1441. Han-Şilgi halıy beerge, çazıpkan,
1442. Han-Buuday iyi başka üze şapkaş,
1443. Çuuy tepkilepkeş,
1444. Oruun şiglep çoruvu-la kaan ergin.
1445. Ol-la hap olurarga baza-la
1446. Erniŋ erezi er:
1447. -Bo çerge mındıg çüve çorbas,
1448. Basbas çüve,
1449. Kara baarınçe kaday adıptayn,
1450. Meeŋ iyi akım ölürgen kulugur-dep,
1451. Erniŋ erezi algırgan ergin.
1452. Han-Buuday körüp keerge,
1453. Çüs kiş keji börgün
1454. Kadır havaanda halaytır kaggan
1455. Erniŋ erezi er, molduruktug
sogunun
1456. Dözünge deer tırttıngan,
1457. Işkına salır çazıp-tır evespe.
1458. Han-Şilgi at
1459. Hartıgadan kaşpagayı-bile
1460. Örü halıy beerge,
1461. Kurug ornun atkaş,
1462. Ala-tayganıŋ belin
1463. Üze adıp apparıp-tır evespe.
1464. -Çoruk kijizinge saattıg,
1465. Olut kijizinge soottug,
1466. Seeŋ-bile mınçap oruk saadap,
1467. Çepsek uştup turar harıım çok-tur!
–deeş.
1468. Aldın dopurjak kımçızın
1469. Ayga çedir ködürgeş,
1470. Bel kejiinden üze şaaptar deeş
kagarga,
1471. Ol erniŋ bel kejii üzülbeen ergin.
1472. Han-Buuday horadap kelgeş,
1473. Çedi hola ogunuŋ bireezin uşta
sokkaş,
1474. Kara baarından öttür itkeş,
1475. Bizin aldıı oranga,
1476. Kezin üstüü oranga
1477. İtkiiştep kaap-tır.
1478. Oon hap çoruptarga,
1479. Demgi er hol-davanı çeder çerden
beer,
1480. Çerni uştay tudup, çuura tep,
1481. Okta tırıkılanıp turup kalgan ergin.
1482. Han-Buuday-daa hap-la olurgan.
1483. Hap-la olurgan.
1484. Ol-la hap olurarga,
1485. Dolgay kara çövüree çadır turup-
tur.
1486. Ol çövüree çadırnıŋ ejiinde
1487. Deerde şaştıkkan üş demir baglaaş
turgan.
1488. Han-Şilgizin eŋ ortuzunda
1489. Demir terek baglaaşka baglaaş,
1490. Çövüree çadırga kirip keerge,
1491. Ak soolbur şivişkin kaday olurup-
tur.
1492. Demgi kaday Han-Buudayga
1493. yozulug çaagay çolugup,
1494. Magalıg çaagay baraalgap,
1495. Olbuk-kuduzun çadıp,
1496. Ergek bajı deg
1497. Hoo-dombuda şay ap bergen.
1498. Burgannıŋ dagılı deg tavakta çigir-
çimizin
1499. Salıp bergen mındıg boop-tur.
1500. “Mooŋ moozunga kiji kançap todar
boor” –dep bodaaş,
1501. Han-Buuday büdünge ap sıırıptar
bodaaş,
1502. Çügle tudup amzaaş-la
1503. Todup olurup-tur evespe.
1504. Şivişkin kaday olurgaş:

-Adaŋ adaan adıŋ kımıl,
İyeŋ adaan Şolaŋ kımıl, oglum?
Kayıın üngeş, kaynaar bar çıdır sen, oglum?-dep
Aytırıp turgan ergin.
Han-Buuday olurgaş:
-Çer-deerniŋ şapşılgazınıŋ ındında
Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen,
Han-Buuçu dep kijiniŋ oglu,
Hindiktigge aŋ attırbas,
Kirbiktigge kiji attırbas
Han-Buuday deerzi men boor men! -dep harıılaan.
Biyeeki kaday tura halaaş,
Aptırazından borbak sarıg çüve uştup ekkelgeş:
-Adıŋ bile boduŋ ülejip çiŋer, oglum -dep-tir evespe.
Han-Buuday onu çeeş,
Adı, bodu-bile kadı
Ulam küş kire berip-tir.
Kaday olurgaş:
-Çaa, oglum, meeŋ üş oglum bar çüve,
Ol üş ooldarım ertenniŋ-ne çungaş.
Körüp turar sen, avay-deeş,
Üş sogunun arttırıp kaaş,
Çorupkannar çüve.
İyiziniŋ ogu karttalıp,
Kuurarıp kalgan,
Bireeziniŋ ogu çaa-la
Kartalıp turar apardı.
Meeŋ ol ooldarımdan
Çünü kördüŋ, oglum -dep-tir.
Han-Buuday olura:
-Seeŋ ooldarıŋnıŋ aksı baybaŋ boorga,
Kel çıda ölürgülep kaaptım-dep olurup-tur.
-Am çaa çipkeniŋ iyi borbak sarıg çüve
Meeŋ emiimniŋ südü çüve oglum.
Siler bolza, am meeŋ ooldarım-bile
Çaŋgıs iyeniŋ südün işken
Alışkılar-dır siler.
Duŋmalarıŋ dirgizip salıvıt, oglum! -dep
Kaday dilep, çaşpıp olurgan çüveŋ ergin.
Inçaar orta, Han-Buuday turgaş:
-Uzun-Sarıg Möge dep kijiden
Suy-belek negep,
Çoruk-herek ujun bar çıdar kiji men.
Kel çıda dirgizipkey men aan,
Sagış çovavaŋar, kadam -dep-tir oo!
Kaday olurgaş, Han-Buudaynı çagıp olurgan:
-Havaanda köstüg,
Karaaŋda ottug oglum-dur sen.
Çoraan çoruuŋ çogudar-la
Kiji sen ıynaan.
Inçaarga, oglum, Uzun-Sarıg haannıŋ aalı
Moon çıldıktıŋ çerinde çüve,
Am baza Uzun-Sarıg haannıŋ
Aalında adaan-möörey, adış-çarış boop,
On iyi çüüldüŋ dayını boop turar evespe.
Ol on iyi dayınnı tiilep üngeş,
Haannıŋ eŋ heymer daŋgınazın
Kaday kılıp alır dep turar
Deer oglu Demir-Möge dep kiji bar çüve, oglum.
Indıg-daa bolza sen karaaŋda ottug,
Havaaŋda köstüg kiji-dir sen,
Çoraan çoruuŋ çogudup alır boor sen.
Uzun-Sarıg haannıŋ sagıjı
Bagay kiji çüve,
Seni kandıg bir ölürer çerje aybılaar evespe!
Aybılaar çeri bolza,
çige soŋgu çükte çer-deerniŋ ujunda
Kara-Kula dep maŋgıs bar,
Inaar çorudar boor.
Ol Kara-Kula dep çüve bolza,
Üş çaanıŋ üstü, iyi mıyızı deerde şaştıkkan,
Bir mıyızı çalar ot boop hıp çoruur,
Bir mıyızı doŋ doş boop
Dazıgaynıp çaştap çoruur,
Turgan çerinde er at söögü
Arıskan arga-bile deŋneşken,
Er kiji söögü,
Ezim-arga-bile deŋneşken,
Indıg konçug amıtan boor, oglum-deeş,
Aptarazınıŋ iştinden
Sarıg, kök iyi kadak uştup bergeş:
-Bir eves adaannajı berziŋze,
Sarıg kadak-bile izik mıyızın
Kök kadak-bile sook mıyızın
Oraap tudar sen, oglum -dep
Çagıp surgap olurgan ergin.
Han-Buuday-daa çüzü boor,
Kadaktarnı algaş,
İdiiniŋ çançıınga sukkaş,
Han-Şilgizin mungaş,

1595. Hap-la kaan-dır oo!
1596. Hap-la olurgan, hap-la olurgan.
1597. Ol-la hap olurarga,
1598. Bir-le sarıg kırlaŋnıŋ artında
1599. Kiji bajı kizirt,
1600. At bajı kozurt,
1601. Aal kodanınıŋ ortuzunda,
1602. Aldın örgee turgan ergin.
1603. İyi ejinden aytırarga,
1604. Uzun-Sarıg haannıŋ aal-çurtu bo boor -dep
1605. Harıılap-tır.
1606. Şıyaan am, Han-Buuday ödekke hap kelgeş,
1607. Üş demir baglaaşta turgan
1608. Attarnıŋ arazın orta,
1609. Han-Şilgi adın baglap kaaş,
1610. Örgeeje kılaştap olura köörge,
1611. Adınıŋ ezeŋgi baa çeder-daa mal bar,
1612. Çetpes-daa mal bar boop-tur.
1613. Ögge çedip kelgeş köörge,
1614. Ögnü çedi kurjaldır
1615. Ça, sogun çıskaap kaan turup-tur.
1616. Ogun, çazın ögnüŋ bir talazngа çöleerge,
1617. Ög bir talazınçe iylenip bar çıdar boorga,
1618. Bir talazından ogu-bile itkiiştep kaaş,
1619. Ögje kire berip-tir oo.
1620. Ögje kirip keerge,
1621. Kızıl-kızıl çiŋzelig düjümetter ög dolgan,
1622. Uzun-Sarıg haan sırtık bajında
1623. Dörbelçin kara şiree kırında
1624. Körgen karaan şimbes,
1625. Közüngen budun tırtpas olurup turgan.
1626. Haannıŋ adaanda dört buttug
1627. Dörbelçin kara şiree kırında
1628. Börgünüŋ doşkazı haraaçadan uştungan
1629. Ulug kiji olurgan.
1630. Ol kijiniŋ adaanda baza
1631. Dörbelçin kara şiree kırında baza
1632. Indıg ulug kiji olurup-tur evespe.
1633. Ol kijiniŋ adaanda
1634. Dört buttug dörbelçin kara şiree kurug turgan.
1635. Han-Buuday biçe-biçe ulustu
1636. "Mendi-mendi" -deeş,
1637. Ulug-ulug ulustu
1638. "Amır-amır" -deeş,
1639. Biçe-biçe ulustuŋ bajın ajır.
1640. Ulug-ulug ulustuŋ ektin ajır
1641. Halıp barıp düşkeş,
1642. Hos turgan dört buttug dörbelçin kara şireeniŋ
1643. Kırınga barıp oluruptarga.
1644. Demgi şireezi çuurlup çaştay bergen.
1645. Çerde maşpaytı olurup ap-tır evespe.
1646. Üstünde olurgan börgünüŋ doskazı
1647. Haraaçadan köstüp olurar kiji olurgaş:
1648. -Kulburaan sogun sen be?
1649. Dojaan buga sen be, kulugur?
1650. Adaŋ adaan adıŋ kımıl? -dep
1651. İyeŋ adan şolaŋ kımıl?-dep
1652. Aytırıp olurup-tur.
1653. -Men bolza çedi çer-deerniŋ
1654. Şapşılgazınıŋ ındında
1655. Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley çurttaan
1656. Alday-Buuçu dep kijiniŋ oglu,
1657. Han-Şilgi attıg
1658. Han-Buuday deerzi boor men.
1659. Meeŋ adam anıyak çoruur şaanda
1660. Uzun-Sarıg haan dep kijige
1661. Kelir açı-üreviske deeş
1662. Börü bajı deg möŋgün
1663. At bajı deg aldın,
1664. Suy-belek bergen men deerge,
1665. Onu negep çettirer deeş kelgen men iyin! -deen
1666. Han-Buuday harıılap-tır.
1667. Üstünde olurgan ulug kiji olurgaş:
1668. -Bo çerge ındıg aksı baybaŋ çüve
1669. Çorbas çüve bolgay
1670. Bo çüveni bir dajıp kaayt, ejim -dep
1671. Adaanda olurgan ejin aybılaarga,
1672. Oozu bir dajıırga,
1673. Han-Buuday ıt çok olurup-tur.
1674. -Çop konçug horannıg kulugur boor.
1675. Baza bir dajıp kaayt, ejim -deerge,
1676. Baza bir dajıırga,
1677. Baza ıt çok olurup-tur.
1678. -Çop konçug horannıg kulugur boor.
1679. Am bir dajıp kaayt, ejim -deerge,
1680. Adaandazı baza bir dajıırga,
1681. Han-Buuday am-na
1682. Horadavas bodu horadap
1683. Ajınmas bodu ajınıp kelgeş,
1684. Dajıp olurgan kijini
1685. Ündür söörtü beerge,
1686. Kızıl çiŋzelig düjümetter

1687. Baskılajıp kaggı deg ünüp turgannar.
1688. Uzun-Sarıg haan olurgaş:
1689. -Meeŋ ol maadırım
1690. Bo çüveni kançaar hilinçektep kaar eves,
1691. Ündürüptüŋer, ooldar -dep
1692. Çarlık boop olurup-tur.
1693. Han-Buuday demgi kijizin söörtkeş,
1694. Daştın turgan üş demir terektiŋ
1695. Buduk-Sadıın şılbaday kakkaş,
1696. Ortuzunda demir terekke
1697. Kara baarından öttür
1698. Çıpşır şarıp kaan-dır evespe.
1699. Inçaangaş ögge katap kirip keerge.
1700. Körgen karaan şiybes,
1701. Közüngen budun tırtpas,
1702. Uzun-Sarıg haan tura halaaş,
1703. Han-Buudayga keep,
1704. Kulaş Sarıg kadaan tudup:
1705. -Seeŋ adaŋ -bile öŋ-tala çoraanım-daa şın,
1706. Börü bajı deg möŋgün,
1707. At bajı deg aldın
1708. Alganım-daa şın çüve,
1709. Meeŋ amı-tınım ap çoruur
1710. Çaŋgıs maadırımnı salıp kör, oglum! -dep
1711. Çannı berip-tir evespe.
1712. Han-Buuday üne halaaş,
1713. Demgi kijizin adırıp ekkelgeş,
1714. Em-dom odu-bile emney tırtkaş:
1715. -Men ışkaş kijije
1716. Moon soŋgaar udur-daa körbeyn.
1717. Ulug-daa tınmayn çoru! -dep
1718. Sürtelip turgan ergin.
1719. Şıyaan am, Han-Buuday ögge kirip keerge,
1720. Üstünde olurgan ulug kiji:
1721. -Seeŋ murnuŋda meeŋ
1722. Katım çüve, kulugur! -deeş,
1723. Segirjip alırınıŋ kayızı çorda,
1724. Uzun-Sarıg möge iyi
1725. Erniŋ iyildirzinge
1726. İyi-iyi kulaş kadaan tudup:
1727. -Am daarta adış-çarış bolur,
1728. Aŋaa körjüpkey siler aan, ooldarım -dep turgan ergin.
1729. Han-Buuday turgaş:
1730. -Çüü, Kandıg adış-çarış bolur çüvel? -deerge,
1731. Haan olurgaş:
1732. -Çüs dıttıŋ bajın kırgıy atkaş,
1733. Çoçagayın çerge düjürbeyn,
1734. Böle haara edekteeş,
1735. Teveniŋ üttüg çarnın öttür atkaş,
1736. Teveniŋ üdün çire atkaş,
1737. Demir kök köjeeni çire atkaş,
1738. Ooŋ soonda çüs şarı çügü ıyaştı keze atkaş,
1739. Sarıg hovunu huyuktaldır atkaş,
1740. Sarıg hovunuŋ bajında
1741. Kes baalıkçe ogunuŋ kezi
1742. Karaŋaynıp ajıp çıdırda
1743. Barıp tudup alır kiji tiileen boor,
1744. Mındıg çüve iyin-dep olurgan ergin.
1745. -Haan katıvıs kiji
1746. Adış-Çarış kılıŋar deen çüve bolganda,
1747. Körjür-le ujurlug ulus bolgay bis -deeş.
1748. İyi er baraalgap-tırlar evespe.
1749. Han-Buuday aaldıŋ murnunga kelgeş,
1750. Maygın kakkaş,
1751. İyi eji-bile adış-çarıştı
1752. Manap olurup-turlar.
1753. Şıyaan am,
1754. Daartazında adış-çarış kılırı-bile
1755. Ara-albatı-daa çıglıp kelgen,
1756. Kiji bajı kizirt,
1757. At bajı kozurt turup-tur.
1758. Adak kiji düştük çerden adar,
1759. Ortumak kiji honuktug çerden adar dep,
1760. Mınçap turup-turlar.
1761. Inçap turda, Deer Oglu Demir-Möge turgaş:
1762. -Honuktug çerden çüve atkaş,
1763. Attım deer be,
1764. Aylıktıg çerden atkay aan! -dep-tir oo.
1765. Han-Buuday turgaş:
1766. -Aylık çerden çüve atkaş.
1767. Çüve attım deer be,
1768. Çıldık çerden atkay aan! -dep-tir oo!
1769. Küjür erler ınçap margıja beerge,
1770. Haan turgaş, iyi kadaan uştup sunup:
1771. -Kayıŋar-daa turalaan çeriŋerden
1772. Adıŋar, ooldarım -dep
1773. Taradıp salıp turgan çüveŋ ergin.
1774. Şıyaan am, adak ulustar egelep adarga,
1775. Çüs dıttıŋ bajın
1776. Kırgıy adar-daa kiji bar,
1777. Atpas-daa kiji bar boop-tur oo.
1778. Ooŋ soonda ortumak ulus adarga,
1779. Çüs dıttıŋ bajın

1780. Kırgıy adar-daa kiji bar,
1781. Atpas-daa kişi bar boop-tur oo.
1782. Deer oglu Demir-Möge turgaş:
1783. -Am meeŋ elçeem boldu ıynaan -deeş,
1784. Aylıktıg çerge halıda bergeş,
1785. Erten tırttıngan bodu
1786. Kejeege deer tırtıp,
1787. Kejee tırttıngan bodu,
1788. Ertenge deer tırttınıp kelgeş adar orta,
1789. Ogu çüs dıttıŋ bajın kırgıy deerde,
1790. Hartıgadan kaşpagayı-bile halıp kelgeş,
1791. Çoçagayın edektepken ergin.
1792. Ogu teveniŋ üttüg çarnın öttür deggeş,
1793. Ogu teveniŋ üdün çire algaş,
1794. Demir kök köjeeni keze deggeş,
1795. Çüs şarı çügü ıyaştı örttendir deggeş,
1796. Karak çetpes sarıg hovunu huyuktaldır algaş,
1797. Kes baalıktan kezi
1798. Karaŋdırıp ajıp çıdırda,
1799. Halıdıp kelgeş,
1800. Tarbagan mortuunçe kiir baskaş,
1801. Soora tudup çıdıp kaap-tır evespe.
1802. Han-Buuday turgaş:
1803. -Deer oglu Demir-Mögeniŋ
1804. Atkan adıı adıg bolgan deer siler be,
1805. Bolbaan deer siler be? -dep
1806. Çıılgan çonçe algırarga:
1807. -Ogun tudup albaanda,
1808. Adıı adıg bolbaan deer bis! -dep,
1809. Çıılgan çon harıılap-tır.
1810. Inçaar orta, Han-Buuday
1811. Çıldıktıg çerge halıda bergeş,
1812. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
1813. Hııgaynıp turar kıldır dıŋzıdıp,
1814. Kajır kara kazıdaanıŋ bizin
1815. Oluy-soluy şalıp,
1816. Çidididip algaş,
1817. Erten tırttıngan bodu
1818. Kejeege çedir tırttınıp,
1819. Kejee tırttıngan bodu
1820. Ertenge çedir tırttınıp keerde,
1821. Oŋ salaazınıŋ bajndan
1822. Han töktüp, ogunuŋ bajından
1823. Ot çalbıraaş keep,
1824. Çazınıŋ aldıı sagından
1825. Aldan ulu uluşkaş,
1826. Aldıı orandıve kirip,
1827. Üstüü sagıından üjen ulu uluşkaş.
1828. Üstüü orançe ünüp turar kınnıp keerde,
1829. Işkına çoruy salıp ündürüp-tur evespe.
1830. Ogu çüs dıttıŋ bajın kırgıy deggeş,
1831. Bar çıdırda,
1832. Hartıgadan kaşpagayı-bile halıp bargaş,
1833. Çoçagayın böle haara edektepken ergin.
1834. Ogu teveniŋ üttüg çarnın öttür deggeş,
1835. Tevenenіŋ üdün çire deggeş,
1836. Demir kök köjeeni keze deggeş,
1837. Çüs şarı çügü ıyaştı örttendir deggeş,
1838. Karak çetpes sarıg hovunu
1839. Huyuktaldır algaş,
1840. Kes baalktan kezi
1841. Karaŋaynıp ajıp çıdırda,
1842. Hartıgadan kaşpagayı-bile
1843. Keep tudup ap-tır evespe.
1844. -Meeŋ adaan-mööreyim,
1845. Adış-çarıjım
1846. Şın bolgan deer siler be.
1847. Bolbaan deer siler be? -dep,
1848. Çıılgan çonçe algırarga:
1849. -Han-Buudaynıŋ adış-çarıjı,
1850. Adaan-mööreyi şın bolgan-dır! -dep
1851. Çıılgan çon algırjıp turgan ergin.
1852. Han-Buuday çıılgan çonçe
1853. Çoçagayın çajıp, kurlap turup-tur.
1854. Deer oglu Demir-Möge turgaş:
1855. -Seeŋ murnuŋda meeŋ katım çüve, kulugur! -deerge.
1856. Han-Buuday turgaş:
1857. -Sen-daa, men-daa çok turuvusta,
1858. Adamnıŋ suy-belek bergeni,
1859. Meeŋ katım çüve, kulugur! -dep
1860. Margıjıp çorda,
1861. Uzun-Sarıg haan kadaan sunup:
1862. -Am daarta adış-çarış bolur,
1863. Aŋaa körjüpkey siler aan, ooldar! -deptir.
1864. Han-Buuday turgaş:
1865. -Çüü, kandıg adış-çarış bolur çüvel? -dep.
1866. Aytırgan ergin.
1867. Haan turgaş:
1868. -Aaldıŋ murnunda Arzaytı taŋdını
1869. Aal artındıva
1870. Üş taŋdını ajır tevekteer.
1871. Onu tevektepken kiji
1872. Adaan-mööreyge adış-çarıştı
1873. Alganı ol bolur çüve-dep-tir evespe.

1874. Şıyaan am,
1875. Am daarta ara-albatı
1876. Adaan-mööreyge çıglıp kelgen,
1877. Kiji bajı kizirt,
1878. At bajı kozurt turup turda,
1879. Uzun-Sarıg haan turgaş:
1880. -Adak adak ulustan egeleer-dir! -dep çarlaan.
1881. Inçaarga adak-adak ulustan
1882. Arzaytı taŋdını bojaş kılır-daa kiji bar,
1883. Bojaş kılbas-daa kiji bar boop-tur.
1884. Ortumak-ortumak ulustan
1885. Arzaytı tandını aŋdara kaar-daa kiji bar,
1886. Kagbas-daa kijiler bar-
1887. Mındıg boop-tur evespe.
1888. -Deer oglu Demir-Möge,
1889. Arzaytı taŋdını tevekteeş,
1890. Kaytıktır tever orta,
1891. İyi tayganı aşkaş,
1892. Indında tayganıŋ bajınga düşkeş.
1893. Hem iştinge çaŋçarlanıp
1894. Çaştay berip-tir oo.
1895. Han-Buuday turgaş:
1896. -Deer oglu Demir-Mögeniŋ
1897. Atkan adıg, kılgan mööreyi
1898. Bolgan deer siler be,
1899. Bolbaan deer siler be? -dep
1900. Çıılgan çondan aytırgan.
1901. “Bolbaan deer bis!-dep
1902. Çıılgan çon harıılaan.
1903. -Meeŋ eelçeem kelgen-dir! -deeş,
1904. Han-Buuday ındında turgan
1905. Arzaytı taŋdını tutkaş,
1906. Tos taŋdını ajır tevektepkeş:
1907. -Meeŋ adıg-tuduum,
1908. Adaan-Mööreyim
1909. Bolgan deer siler be,
1910. Bolbaan deer siler be? -dep
1911. Çıılgan çondan aytırgan.
1912. -Bolgan deer bis! -dep harıılaptır.
1913. Deer oglu Demir-Möge turgaş:
1914. -Seeŋ murnuŋda meeŋ katım
1915. Çüve, kulugur! -deerge.
1916. Han-Buuday turgaş;
1917. -Sen-daa, men-daa çok turuvusta,
1918. Adamnıŋ suy-belek sunganı
1919. Meeŋ katım çüve, kulugur! -dep
1920. Margıjıp çorda,
1921. Uzun-Sarıg haan iyi kadak sunup:
1922. -Aan daarta adış-çarış,
1923. Adaan-möörey bolur,
1924. Aŋaa körjüptüŋer ooldarım! -dep-tir.
1925. Han-Buuday turgaş
1926. -Çüü bolur çüvel? -dep aytırgan.
1927. Çambı-dipti üş dolgandır
1928. Attarıŋar çarıştırıptıŋar.
1929. Kayı ertkeni adaan-mööreyni
1930. Algan bolur-dep-tir evespe.
1931. Han-Buuday turgaş:
1932. -Sootpaan, kadırbaan attı
1933. kançap çarışka salır men? -dep-tir oo.
1934. Inça deerge haan:
1935. -Attarıŋar üş honukta
1936. Soodup alıŋar daan-dep-tir evespe.
1937. Han-Buuday Han-Şilgi adın üş honukta
1938. Daş kıldır soodup,
1939. Daga kıldır kadırıp ap-tır evespe.
1940. Deer oglu Demir-Möge
1941. İyi Sıldıs-Şokar at
1942. Soodur baglap ap-tır.
1943. Han-Buuday turgaş:
1944. -Attı kayıŋar munarıl, ooldar? -dep
1945. İyi ejinden aytırarga,
1946. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar
1947. Munar boop-tur.
1948. Deer oglu Demir-Möge dep kiji
1949. İyi Sıldıs-Şokar adın
1950. Şivişkin kadaylarga mundurar dep turgan.
1951. Üş attı salıp ündürüpken.
1952. Han-Şilgini köörge,
1953. Kırlaŋ artında
1954. Tenek buga maŋnaanı deg,
1955. Döküldüreŋeynip ajıp çıtkan ergin.
1956. İyi Sıldıs-Şokar attı köörge,
1957. Şıvıraş-Şıvıraş deeş,
1958. Çide hona bergen ışkaş bolgan.
1959. Han-Şilgi kırlaŋ arttı ajıp algaş,
1960. Am-na şınap maŋnap turup-tur evespe.
1961. Çambı-dipti kezip kiir haldıp keerge.
1962. İyi Sıldıs-Şokarnıŋ
1963. Mıyaktarı kevimzirey bergen çıtkan ergin.
1964. "Bo attar meŋee
1965. Çettirbeyn baarı ol-dur,
1966. Meŋee iyi şooday elezinden arttıngaş,
1967. Bijeeŋ-bile deje şaşkılavıt,
1968. Edim iziveyn-dir" -dep adı çugaalap-tır.
1969. İyi şooday elezin
1970. Arttıngaştıŋ ıŋay boorga.

1971. Şınap-la edi izip maŋnaarı dam barıp-tır.
1972. Çambı-dipti bir dolgandır haldıp kelgeş,
1973. İyi şivişkinge koştandır haldıp kelgen.
1974. Arazında aldın doŋgada çüve tudup algan ijip çoraan.
1975. -Bo çüŋer boor? -dep ool aytırgan.
1976. -Aravıska suskunnap çoruur çüvevis-tir.
1977. At kırınga suksay berbeen sen be, oglum? -deeş,
1978. Oolçe sungan.
1979. Ool adınıŋ dının eey tırtkaş,
1980. Çışpır haldıp kelgeş paktaarga,
1981. Oo-horan bolgan.
1982. Ool-daa bilinmesteen,
1983. İyi şivişkin düje halışkaş,
1984. Han-Şilgini kaynaar-daa barbas kıldır
1985. Oluy-soluy kijennep kaapkaş,
1986. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınarnı
1987. Olçaan kiji bolbas kıldır
1988. Duy bazırıp kaapkan ergin.
1989. Ol hün aalda organ
1990. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar
1991. Tölge sudurun ajıp körüp organ ergin.
1992. Ajıp köörge, at mungan kijizin
1993. İyi şivişkin oo-horan ijirtipkeş,
1994. Attı demir kijen-bile
1995. Oluy-soluy kijennep kaapkan,
1996. Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınarnıŋ
1997. Kulaan aldın daşka-bile
1998. Duy bazırıp kaapkan çıtkan ergin.
1999. Aldın daşka aŋdarılbas boorga,
2000. Kiji kiji-daa bolbas boop düşken.
2001. Han-Buudayga dürgen-ne çugaalaan ergin.
2002. Han-Buuday düvü-dalaş-bile
2003. Tos karaktıg ottug duranın uşta sokkaş,
2004. Durannap körgen.
2005. Durannap köörge,
2006. Han-Şilgizin demir kijen-bile
2007. Kaynaar-daa barıp albas kıldır
2008. Kijennep kaan turgan.
2009. Han-Şilgi turgaş,
2010. Çat bılgızın bılgırıptar orta,
2011. İyi şivişkinniŋ adı
2012. Haragan bajında kara şokar saazın boop,
2013. Hadıp, halırtırıp turup kalgan.
2014. Han-Buuday körüp turgaş,
2015. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
2016. Hiiledi-haaladı dıŋzıdıp algan.
2017. Molduruktug sogunun
2018. Aayınçe aŋgaytır,
2019. Şiinçe şişteytir
2020. Tırttınıp-tırttınıp,
2021. “Ol kijiniŋ kulaanda çıtkan
2022. Aldın daşkanı aŋdara deg!” –deeş,
2023. Işkına çoruy salgan ergin.
2024. Ol kijiniŋ kulaanda
2025. Aldın daşkanı andara deepterge,
2026. Çüve kaŋgırt deerge.
2027. Ol kiji tura halıp keep-tir evespe.
2028. Kedeezinde çüve hiigaynıp bar çıdarga,
2029. Hartıgadan kaşpagay
2030. Kajıktalıp barıp tudup aarga,
2031. Han-Buudaynıŋ molduruktug sogunu bolgan.
2032. Dürgen-ne hoyguruktay sop algan.
2033. Adınga maŋnap keerge,
2034. Kaynaar-daa barıp albas kıldır,
2035. Demir kijen-bile
2036. Oluy-soluy kijennep kaapkan turgan.
2037. Demir kijenniŋ unun
2038. İne tevene üdügüleştir,
2039. Dürgen-ne çire şelgeş,
2040. Munupkaştıŋ, ıŋay boop-tur evespe.
2041. Ol-la hap olurarga,
2042. İyi şivişkin çadag çügürjüp olurgan.
2043. Çede haldıp keerge,
2044. İyi şivişkin attan-hölden çadaglandıvıs,
2045. Han-Şilginiŋ durtu uzun çüve bolgay,
2046. Sooŋga kaap ap kör-dişkenner.
2047. “Adalarıŋar baştarı!” –deeş.
2048. İyi çodaların sıy çaskap kaapkaş,
2049. Hap çorup-la berip-tir evespe,
2050. Aalda ulus ünüp kelgeş, körüp turarga,
2051. Çat-duman çattı bergen turgan,
2052. Sug tuman düje bergen turgan ergin.
2053. Han-Buuday tura:
2054. -Meeŋ adım kelirde,
2055. Indıg çüve evespe-deen.
2056. Deer oglu Demir-Möge tura:
2057. -Meeŋ adım tınıjı ındıg çüve! –dep horadap turgan
2058. Oon çedip keerge,
2059. Han-Buudaynıŋ Han-Şilgizi boop tur oo!
2060. Han-Buuday turgaş:

2061. -Meeŋ adıg-tuduum bolgan-dır! –
dep
2062. Çıılgan çonga çugaalaan.
2063. Deer oglu Demir-Möge turgaş:
2064. -Adaŋ bajı, seeŋ murnuŋda
2065. Meeŋ katım çüve! –dep
2066. Ajınıp-horadap ünüp kelgen.
2067. Han-Buuday tura:
2068. -Sen, men çok şaamda
2069. Suy-belek bergen
2070. Meeŋ katım çüve-dep-tir.
2071. Uzun-Sarıg haan kulaş sarıg kadaktı
tutkaş:
2072. -Kayıŋar-daa soskap körüŋer,
2073. Daarta hün bir adaan-möörey,
2074. Bir adıg-tudug-bile bolgay aan-dep-
tir.
2075. -Daarta hün çüü adaan möörey,
2076. Çüü adıg-tudug bolur çüve irgi? –
dep aytırgan ergin.
2077. -Daarta hün dal düşte
2078. Oran-delegeyge deŋneşken
2079. Idık sarıg hovunuŋ dal ortuzunga
2080. İyi bottarıŋar tutçup turgaş boluŋar
–dep
2081. Monu sögleen.
2082. Han-Buuday-daa halıtpışaan,
2083. Aal murnunda höl şınaanıŋ kıdıında
2084. Maygınınga çanıp kelgen.
2085. Han-Buuday bir-le köörge.
2086. Deer oglu Demir-Möge
2087. Sezen kiji sestip turup daaraan.
2088. Sezen mıygak keji sodak-şuudaan
2089. Igıy-dıgıy tırttınıp-dagdınıp,
sügdüngeş,
2090. Idık sarıg hovunu örü
2091. Ol kejee-le iyi boş tayganı
2092. Tura sop algaş, ulay kaap,
2093. Idık sarıg hovunu örü
2094. Devip-samnap ünüpken ergin.
2095. Han-Buuday baza-la
2096. Sezen kiji sestip turup daaraan,
2097. Sezen mıygak keji sodak-şuudaan
2098. Igıy-dıgıy kettinip dagdınıpkaş,
2099. İyi boş dagnı tura tırtkaş,
2100. Karak çetpes sarıg hovunu örü ulay
kagbışaan,
2101. Devip-samnap ünüp-tür evespe.
2102. Ünüp olurarga, Deer oglu Demir-
Möge
2103. Karak çetpes sarıg hovunuŋ
2104. Bajından kudu devip-samnap,
2105. Algırıp-kışkırıp:
2106. -Düün kejeegi-le kiji men,
2107. Kançaldıŋ, çoonduŋ? –dep,
2108. Çorup orup-tur evespe.
2109. Deer oglu Demir-Möge
2110. Han-Buudayga çedip kelgeş,
2111. Biyegi oluy-soluy kaap çoraan,
2112. Boş daa-bile höreen orta kakkan.
2113. Ooŋ-bile höreen orta kagarga,
2114. Malgaş-bile kakkan ışkaş,
2115. Şıvalıp kalgan.
2116. Han-Buuday turgaş
2117. Çop konçug horannıg çoor deeş,
2118. Höreen orta bir ulay kaap çoraan.
2119. Boş daa-bile kagarga,
2120. Baza-la malgaş-bile kakkan ışkaş,
2121. Höreenge şıvalıp kaap-tır evespe.
2122. İyi er karak çetpes sarıg hovunuŋ
ujunga-bajınga,
2123. “Edivis izizin, çarjıp çügürjüp alııl”
deeş,
2124. Çarjıp, çügürjüp turgannar-dır
evespe.
2125. Han-Buuday oon bir-le köörge,
2126. Deer oglu Demir-Möge
2127. Ak bulutta çölenip algan turgan
ergin.
2128. Han-Buuday turgaş:
2129. “Men çoongan kiji boor men” –
deeş,
2130. Kara bulutka çölenip turup ap-tır
evespe.
2131. Deer oglu Demir-Möge
2132. Han-Buudaynıŋ et-hanı
2133. Kayı hire eves deeş,
2134. Dolgandır şinçip körüp turarga,
2135. Döŋmeeniŋ edi
2136. Dökülçek ak tayga-bile deŋ,
2137. Moynunuŋ edin köörge,
2138. Mokulçak ak tayga-bile-deŋ.
2139. Havaan şinçip köörge,
2140. Kadır ak meŋgi deg,
2141. İyi een edin şinçip köörge,
2142. İyi sarıg oorga deg bolgan ergin.
2143. Oorgazın şinçip köörge
2144. Oçur-Maanay burgan
2145. Oluy-soluy bütken bolgan ergin.
2146. Baarın şinçip köörge,
2147. Ses azıglıg par-arzılaŋ-bile
2148. Bütken bolgan ergin.
2149. Üstüü ernin şinçiirge.
2150. Üzük-om-bile bütken bolgan ergin.
2151. Aldıı ernin şinçileerge,
2152. “A” üjük-bile bütken bolgan ergin.
2153. Deer oglu Demir-Möge:
2154. “Men ışkaş kiji
2155. Mındıg konçug kijee
2156. Tavarjırınıŋ ornunga

2157. Tavarışpaan bolurumgay” –dep,
2158. Kavarlajırınıŋ ornunga,
2159. Kavarlaşpaan bolurumgay” dep
2160. Haya körüp ıglap kaap,
2161. Han-Buudaydıva körüp
2162. Kattırıp kaap turgan ergin.
2163. Inçalzajok “Er Kiji”
2164. Bir onaaşkan çüvezinden
2165. Dedir çanar bolza,
2166. Soŋgu nazınında
2167. Kalçan kara buga boop
2168. Törüttüner çüve deen” –deeş,
2169. Ak buludunga çölenip turup algan.
2170. Han-Buuday Deer oglu Demir-Mögeniŋ et-hanın
2171. Kayı hire esves deeş,
2172. Üş dolgandır şinçip körüp-tür evespe.
2173. Döŋmeeniŋ edin şinçip köörge,
2174. Dökülçek ak tayga deg,
2175. Moynunuŋ edin şinçip köörge.
2176. Mökülçek ak tayga deg,
2177. Havaan şinçip köörge,
2178. Kadır ak meŋgi deg,
2179. İyi een edin şinçip köörge,
2180. İyi sarıg oorga deg
2181. Boop-tur evespe.
2182. Üstüü ernin şinçip köörge,
2183. Üzük-om-bile bütken boop-tur evespe.
2184. Aldıı ernin şinçip köörge,
2185. “A” üjük-bile bütken boop-tur evespe.
2186. Oorgazın şinçip köörge,
2187. Oçur-Maanay burgan
2188. Oluy-Soluy bütken boop-tur evespe.
2189. Baarın şinçip köörge,
2190. Ses azıglıg par-arzılaŋ-bile
2191. Bütken boop-tur evespe.
2192. Han-Buuday turgaş:
2193. “Mındıg konçug kiji-bile
2194. Kavarlajırınıŋ ornunga
2195. Kavarlaşpaan bolurumgay,
2196. Düvejiriniŋ ornunga,
2197. Düveşpeen bolurumgay” –dep
2198. Bodap turgan.
2199. “Inçalzajok er kiji bir düveşken,
2200. Onaaşkan çüvezinden dedir çanarga
2201. Soŋgu nazınında
2202. Kalçan kara buga boop
2203. Törüttüner çüve deen” –deeş,
2204. Kara buludunga dedir keep,
2205. Çölenip ap-tır evespe.
2206. İyi er iyi çükten
2207. Çer-deerni kıŋgırt kıldır devip-samnap,
2208. Karak çetpes sarıg hovunuŋ
2209. Dal ortuzunga tavarjıp kelgeş,
2210. Bugalaştır hıyırtajıp,
2211. Buuralaştır dizeelejip turgannar.
2212. Deer oglu Demir-Möge turgaş:
2213. -Seni bir eves oktapsımza,
2214. “Han-Şilgi adım,
2215. Kançaldıŋ, çoonduŋ –deer
2216. Aas çok boor sen aa, ejim?” –dep aytırgan.
2217. -Mende ındıg aas çok.
2218. Ejiŋ menden ındıg aas üner bolza,
2219. Meeŋ Han-Şilgi adım
2220. Meeŋ bodumnu ölürer –dep
2221. Han-Buuday daŋgıraglap turgan ergin.
2222. -Bir eves men seni oktapsımza,
2223. “Kara Çer-iyem,
2224. Kök Deer-adam” –deer,
2225. Sende ındıg aas çok boor aa, ejim?” –dep
2226. Han-Buuday aytırgan.
2227. -Mende ındıg aas çok,
2228. Menden ındıg aas ünze,
2229. Kök Deer adam meni,
2230. Dop-doraan ölürer dep,
2231. Daŋgırak adap turgan ergin.
2232. İyi er kara haya bile ak haya
2233. Kakkılaşkan ışkaş kıldır
2234. Hak-hok kıldır tutçu bergen ergin.
2235. Dag çerin şöl kıldır,
2236. Şöl çerin el kıldır,
2237. Kurgag çerden sug ündür.
2238. Suglug çerni kurgadır tutçup kelgen.
2239. Bir aynıŋ üjen honuunda,
2240. İyi aynıŋ aldan honuunda,
2241. Üş aynıŋ tozan honuunda,
2242. Tutçup kelgen ergin.
2243. Ol çerniŋ dovurak doozununga,
2244. Uyalıg kuş uyazından azıp,
2245. Uruglug kiji uruundan azıp,
2246. Töldüg mal tölünden azıp,
2247. Turup-tur evespe.
2248. Deer oglu Demir-Mögeniŋ iyi kolduundan
2249. Hunan inek deg kövük
2250. Uştunup turup-tur evespe.
2251. Inçap barganda,
2252. Deer oglu Demir-Mögeniŋ baskan budu
2253. Kakkan örgen ışkaş,

2254. Kara çerdive şıgayındır kadalıp kirip,
2255. Tutkan holu, demir kıskaş ıskaş,
2256. Han-Buudaynıŋ iyi öştün
2257. Demir kıskaş ıskaş,
2258. Haarıp kirip turgan ergin.
2259. Deer oglu Demir-Mögeniŋ edi kızıp ünüp,
2260. Han-Buudaydan tutkan çerin
2261. Oya çip turar bolup-tur.
2262. Han-Buudaynı
2263. Delegeyindive tevektepter deerge,
2264. Deeldigenden deziinden aldırbayn,
2265. Kaptagayından kajıktaptar deerge,
2266. Hartıgadan kaşpagayından
2267. Aldırbayn turgan.
2268. Han-Şilgi at körüp turarga,
2269. Deer oglu Demir-Mögeniŋ
2270. Edi kıza bergen
2271. Han-Buudaynı ilindirer,
2272. Izırındırar arga çok apargan turgan.
2273. Han-Şilgi at çat bılgızın bılgırıp,
2274. Çat sidiin sidikteerge,
2275. Deer oglu Demir-Mögeniŋ kırındıva
2276. Hire-hire çaarda,
2277. Kidis hire har çaap turup-tur.
2278. Biçe-biçe çaarda,
2279. Kidis hire har çaap turuptur.
2280. Ol orta Demir Mögeniŋ edi dedir kararıp,
2281. Öjüp turda, Han-Buudaynıŋ
2282. İyi kolduunuŋ aldından
2283. İyi hunan inek deg
2284. Kara kövükter uştunup çaştap,
2285. Hovuda üskülejip, çuglup turup-tur.
2286. Am-na küjür erniŋ şuptu edi şuurgannap.
2287. Hamık edi haynıp kelgen,
2288. Inçap barganda, Han-Buudaynıŋ
2289. Baskan budu, kakkan örgen ışkaş,
2290. Kara çerindive kadalıp örgen ışkaş,
2291. Demir-Mögeniŋ tutkan çerinden
2292. Haarıp kirip turgan ergin.
2293. Deer oglu Demir-Mögeni
2294. Delegeyindive tevektepter deerge,
2295. Deeldigenden deziinden aldırbayn,
2296. Kaptagayındıva kajıktaptar deerge,
2297. Hartıgazından kaşpagayından aldırbayn turgan ergin.
2298. Inçap tura Deer oglu Demir-Mögeni
2299. Arbın çügün ajıldır bööldeeş,
2300. Say söögün çazıradır bööldeeş,
2301. Dörbün çügün tögüldür bööldeeş,
2302. Kızıl söögün kızıradır bööldeeş,
2303. Karak odun kızaŋayndır tırıkılaaş,
2304. Anıyaandan çüve ködürbeen
2305. Emdik çarnın ajır ködürgeş,
2306. Kök deerin çıjırt kıldır
2307. Kara çerin sirt kıldır
2308. Apparıp düjürgen ergin.
2309. Şıyaan am, Han-buuday Demir-Mögeniŋ
2310. Aptara bolgan ak çaagay
2311. Höreeniŋ kırınga olurup algaş,
2312. Üş honukta dıştanıp,
2313. Aldan kiji tötpes,
2314. Ak ças daŋzazınga
2315. Darıy-darıy taakpılap,
2316. Demir-Mögeniŋ ças havaanga
2317. Hak-hok kıldır kaktagılap orgaş:
2318. Ölürer kijiniŋ sözün alır,
2319. Ölürer inektiŋ hanın alır,
2320. Sözüŋ çül, ejim? -dep
2321. Aytırıp olurgan ergin.
2322. Deer oglu Demir-Möge çıtkaş:
2323. -Sögleer sözüm çok,
2324. Çagıır çagıım-daa çok.
2325. Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen
2326. Çeeren-Demiçi attıg
2327. Han-Buuçu dep kijiniŋ oglu,
2328. Han-Şilgi attıg Han-Buuday dep kiji
2329. Meni ölürüp çidirdi-le!
2330. Kök Deer adam, kançaldıŋ?
2331. Kara Çer iyem, kançaldıŋ? -dep kuskunnap-tır.
2332. Inça deen soonda
2333. Teve kara buluttar
2334. Aay-dedir köjüp egeleerde:
2335. -Bo kiji-daa ınçap baardı,
2336. Inçalza-daa men adımnı
2337. Kıygırbaan men eves be adıram" -dep
2338. Han-Buuday bodanıp olurup-tur.
2339. Kara bulut dirgelip kelgen soonda,
2340. Kuday-çaŋnık çıjırt deerde,
2341. Han-Buuday hartıgadan kaşpagayı-bile
2342. Tura halıır orta,
2343. Deer oglu Demir-Mögeniŋ kırınga düşkeş,
2344. Örge çılgaar öl çok,
2345. Küske çılgaar şık çok kıldır
2346. Çaŋçarlandır düjüp-tur oo.
2347. Çaa, küjür er Han-Buuday
2348. Aalga hap kelgeş:
2349. -Ölürer kijim ölürgen men,
2350. Bazar kijim baskan men,
2351. Alır kijim am

2352. Ap turar men ınynaan? -dep-tir.
2353. Şıyaan-am, Uzun Sarıg haan
2354. Üş Bolçalıg bora teyniŋ
2355. Eŋ ortuzunga üne bergeş,
2356. Biçe büreezin tırtıp,
2357. Biçe albatızın kıygırıp,
2358. Ulug büreezin tırtıp,
2359. Ulug albatızın çııp,
2360. Ara-albatızı çıglıp keerge, olarınga:
2361. -Kıska hemge
2362. Kıska çeleŋer hap,
2363. Kızırak beŋer tuduŋar,
2364. Uzun hemge,
2365. Uzun çeleŋer hap,
2366. Ulug beŋer tuduŋar!
2367. Üş honuktan erttirbeyn
2368. Dalay deg aragadan çıŋar,
2369. Taŋdı deg etten beletkeŋer! –dep daaskan.
2370. Us dargannarın çııp ekkeldirgeş:
2371. -Aal artında ıdık sarıg hovuga
2372. Üş honuktan erttirbeyn,
2373. Meeŋ uruumnuŋ küdeemniŋ
2374. Ulug ak örgeezin
2375. Oran-delegeyge deŋneştir,
2376. Çüs adanga taarıştırıp,
2377. Çüdürer kıldır
2378. Büdürüp, bürütkep kılıŋar! –dep,
2379. Çarlık boop turgan ergin.
2380. Ara-albatızı üş honuktan erttirbeyn,
2381. Dalay bolgan aragazın,
2382. Taŋdı bolgan edin çııp ekkelgen.
2383. Us dargannarı üş honuktan erttirbeyn,
2384. Oran -delegeyge deŋneşken,
2385. Ulug ak örgeeniŋ
2386. Tozan tos karaktıg şurguuldalarınıŋ
2387. İştin ak möngüŋ-bile iştep turup,
2388. Çüs adanga taarıştırıp,
2389. Çüdürer kıldır beletkep kaap-tır.
2390. Beletkep kaaş:
2391. -Taarjır deer siler be? –dep,
2392. Haanga baraalgap-tırlar.
2393. Haan barıp körgeş:
2394. -Bolur çüve-dir! –dep
2395. Hüleep ap turgan ergin.
2396. Şıyaan am, çaa öönge
2397. Bir aynıŋ üjen, iyi aynıŋ aldan
2398. Üş aynıŋ tozan honuunda
2399. Amıtan çon aragalap,
2400. Nayırlap kelgen çüveŋ ergin.
2401. Nayır-naadım doozulganda,
2402. Han-Buuday kadayı-bile kadı.
2403. Örgeezinge çurttay berip-tirler
2404. Üş honganda, Han-Buuday
2405. Katınıŋ öönge bargaş,
2406. yozulug çaagay çolugup,
2407. Magalıg çaagay baraalgaarga.
2408. Uzun-Sarıg haan küdeezinge
2409. Dört buttug kara şireezin salıp,
2410. Boova-çigirin salıp,
2411. Çiŋ sarıg şayın kudup turup-tur.
2412. Han-Buuday olurgaş:
2413. -Men çer çurtum ırak kiji men.
2414. Adam bolza kıraan-çöneen kiji bolgay.
2415. Am üş hongaş,
2416. Çer-çurtumçe köjüp çorzumza,
2417. Kandıg ergi? –dep
2418. Katından aytırıp olurup-tur.
2419. Uzun-Sarıg haan olurgaş:
2420. -Adaŋnıŋ kıraan-çöneeni
2421. Şınnıg boor, oglum,
2422. Aal-çurtuŋarje köjüp
2423. Çorvuŋar-daa çöp-tür.
2424. Indıg bolza şaanda
2425. Seeŋ adaŋdan malga kelgen
2426. Çüs şilgi bar çüve.
2427. Ol çılgı am çige hün üner çükte
2428. Çer-deerniŋ kıdıında
2429. Muŋ şilgi çılgı bolgan-dır
2430. Ol çılgını ekkep bergeş
2431. Çorzuŋza kandıgıl, oglum? –dep-tir oo.
2432. -Indıg-la-dır iyin, katım-deeş,
2433. Öönge kelgeş, kadınınga:
2434. -Seeŋ açaŋ “Muŋ şilgi çılgını
2435. Ekkep bergeş, ooŋ soonda
2436. Çer-çurtuŋduva köjüp
2437. Çorup kör” –deer çüve-dir.
2438. Kadını olurgaş:
2439. -Meeŋ adamnıŋ sagıjınıŋ
2440. Bagı ındıg konçug kiji boor
2441. Çaŋgıs uruu men-daa
2442. Dömey-le bolgu deg çüve-dir.
2443. Muŋ çalaŋ şilgi çılgı çaa-çalbaktıg
2444. Üş çaanıŋ üstü,
2445. Bolat hılış davannıg,
2446. Çıldık çerden çıdın alır,
2447. Aylık çerden daajın alır çüve bolgay.
2448. Sen ınaar baar bolzuŋza,
2449. Çaş boduŋ çaŋçaraar sen.
2450. Çaraş sınıŋnı oskunar sen,
2451. Ooŋ ornunga meni algaş,
2452. Çer-çurtuŋçe dürgen köjüp
2453. Çanzıŋza deere boor-dep olurup-tur.
2454. Han-Buuday turgaş:
2455. -Bireede bolza, katım kiji-dir,
2456. İyide bolza, haan kiji-dir,

2457. Katı kiji aybılap olurda,
2458. Çajam deer argajok,
2459. Iyaavıla baar ujurlug bolgay.
2460. Er kiji sögleen sözün eeleveske,
2461. Töögüde barıp,
2462. Kalçan kara buga boop
2463. Törüür çüve deen.
2464. Barganay baar kiji men,
2465. Çoraannay çoruur kiji men dep-tir.
2466. Şıyaan am,
2467. Erten Han-Buuday
2468. Han-Şilgi adınga bargaş:
2469. -Haan katım meni
2470. Muŋ şilgi çılgını
2471. Ekkep ber deer çüve-dir! –dep çugaalaan.
2472. Han-Şilgi at turgaş:
2473. -Ol muŋ Şilgi çılgı
2474. Üş çaanıŋ üstü,
2475. Bolat hılış davannıg,
2476. Çıldık çerden çıdın alır,
2477. Aylık çerden daajın alır çüve bolgay.
2478. Indıg bolza bis
2479. Törel alışkı-sanışkı
2480. Maldar bolgay bis.
2481. Bistiŋ iyevis ulug Han-Şilgi be
2482. Şuptuvustu Hüürtüŋ-Kızıl tayganıŋ
2483. Hölege çarıınga çedi bozaga
2484. Kara hayanı tura tepkilenip çıdıp,
2485. Üş-üş çıldarda dolgadıp çıtkaş,
2486. Törügülep kaan çüve.
2487. Olarga men barıp köreyn,
2488. Meni tanıır çadavas
2489. Sen ööŋge olur, Han-Buuday-dep-tur
2490. Han-Buuday Han-Şilgi adın
2491. Salıp çorudupkan.
2492. Han-Şilgi at-daa çüzü boor,
2493. Çoruvu-la kaan.
2494. Ta çejenge, ta kajanga çoraan çüve,
2495. Çoruvu-la olurgan.
2496. Uzun-Sarıg haan bir-le hün
2497. Küdeeziniŋ öönge keerge.
2498. Küdeezi olurup turar boorga:
2499. -Am-daa çoruvaan-dır sen aa, oglum?-
2500. Dep aytırgan-dır.
2501. Han-Buuday olurgaş:
2502. -Adım aybılaptım-deerge,
2503. Uzun-Sarıg haan:
2504. “Adı bezin ındıg konçug,
2505. Meeŋ küdeem erniŋ erezi
2506. Mün-dür” –dep bodap çana berip-tir.
2507. Şıyaan am,
2508. Han-Şilgi at ol-la çorup olurarga,
2509. Müŋ şilgi çılgı
2510. Çıldıktıg çerinden çıdın algan,
2511. Aylıktıg çerinden daajın algan.
2512. Deşkileşken maŋnaşkan
2513. Udur bo keep-tir.
2514. Han-Şilgi at turgaş:
2515. -Bistiŋ iyevis doozavıstı
2516. Hüürtü-Kızıl tayganıŋ
2517. Hölege talazınga çedi bozaga
2518. Kara hayanı aŋdara-düŋdere tep çıtkaş,
2519. Üş-üş çılda dolgadıp
2520. Törüp kaan ışkajıgay,
2521. Kançaarıŋar ol akılarım, ugbalarım? –dep
2522. Utkuy kiştep çorup olurup-tur.
2523. Muŋ şilgi çılgı çedip kelgeş,
2524. “Bo çüü boldu?” –dep dolgandır
2525. Çıdıırgap körgeş:
2526. -Bistiŋ duŋmavıs mün-dür,
2527. Kayıın keldiŋ,
2528. Kançap mınçap çor sen?
2529. Azıraar eeŋ bar be azı çok be? –dep
2530. Aytırıp-tır evespe.
2531. Han-Şilgi at turgaş:
2532. -Meeŋ eem bolza, silerniŋ eeŋer
2533. Uzun-Sarıg haannıŋ küdeezi
2534. Han-Buuday dep kiji.
2535. “Silerni ekkel” deeştiŋ çorutkan, keldim,
2536. Çoruuluŋaram çe, akılarım, ugabalarım! –deeş,
2537. Uzun-Sarıg haannıŋ
2538. Aal çurtunçe edertip çorup kaan.
2539. Uzun-Sarıg haan bir-le hün
2540. Dıŋnap olurarga.
2541. Kuday deer diŋmireen ışkaş
2542. Çüve dirigaynıp-tır.
2543. Ünüp keerge, Han-Şilgi at
2544. Muŋ Şilgi çılgını edertip algan,
2545. Muŋ Şilgi çılgı
2546. Hamık mal-magannıŋ orukka
2547. Tavarışkanın kıra tep,
2548. Ödektiŋ ortuzunga kirip olurup-tur.
2549. Uzun-Sarıg haan dürgen-ne
2550. Küdeezinge bargaş:
2551. -Bo çılgını maldap-daa,
2552. Edilep-daa şıdavas-tır men, oglum.
2553. Ara-albatımnıŋ
2554. Azıraan malımnıŋ
2555. Deŋ keziin kırıp kaaptı.
2556. Bolarnı soŋgu çurtuŋçe algaş,
2557. Çorup kör, oglum! –deen.

2558. Han-Buuday muŋ şilgi çılgını
2559. Aaldıŋ dörü-bile erttirerde.
2560. Oruunga tavarışkan çüveni kıra tep,
2561. Tavarışpaan çüveniŋ
2562. Amızın ap çoruy bargan ergin.
2563. Şıyaan am, baza bir üş honganda,
2564. Han-Buuday baza-la,
2565. Katınıŋ öönge çede bergeş,
2566. yozulug çaagay çolugup,
2567. Magalıg çaagay baraalgaaş:
2568. -Aal-çurtumduva am-na
2569. Köjüp çoruur men ıynaan ale, katım? –deptir.
2570. Inça deerge, Uzun-Sarıg haan olurgaş:
2571. -Çer-çurtuŋduva köjüp,
2572. Çoruuruŋ-daa çöp-tür, oglum.
2573. Indıg-daa bolza meeŋ bo turar çerim
2574. Konçug hatçal çer çüve.
2575. Çige soŋgu çükte çer-deerniŋ
2576. Uju-kıdıın ejeley töreen
2577. Kara-Bula maŋgıs dep çüve bar çüve.
2578. Ooŋ bir çarıkı azıın
2579. Turup ekkelgeş, ööm maganalap bergeş,
2580. Çer-çurtuŋçe köjüp,
2581. Çorup körbes sen be, oglum-dep olurup-tur.
2582. Han-Buuday olura,
2583. Indıg-dır iyin –deeş, öönçe kelgeş,
2584. Kadayınga çugaalap olurup-tur:
2585. -Seeŋ açaŋ-daa ışkaş
2586. Bujurgançıg aşaktı kım körgen boor!
2587. Turar çerim hatçal çer çüve,
2588. Çige soŋgu çükte çer-deerniŋ
2589. Uju-kıdıın ejeley töreen
2590. Kara-Bula dep çüve bar.
2591. Ooŋ bir azıı-bile ööm
2592. Maganalap bergeş çorup kör, oglum,
2593. Deer çüve-dir-deen.
2594. Kadayı olurgaş:
2595. -Açamnıŋ sagıjınıŋ bagı
2596. Indıg konçug kiji boor!
2597. Şınap-la üş çaanıŋ üstü
2598. Attıg korgunçug amıtan ol boor.
2599. Inaar baar bolzuŋza,
2600. Çaş boduŋ çançaraar sen,
2601. Çaagay sınıŋ oskunar sen.
2602. Ooŋ ornunga meni algaş,
2603. Dürgen-ne çer-çurtuŋçe köjüp çoruvut-deen.
2604. Han-Buuday:
2605. -Katı kiji aybılaarga,
2606. Iyaavıla baar ujurlug bolgay.
2607. Er kiji sögleen sözün eeleveske,
2608. Töögüde barıp,
2609. Kalçan kara buga boop
2610. Törüttüner çüve deen,
2611. Çoraannay çoruur men,
2612. Bargannay baar men-deen.
2613. Am erteninde Han-Buuday çüzü boor,
2614. Çerge ap çoruur bagaja çepseen çükteeş.
2615. Han-Şilgi adın munupkaş,
2616. Çige soŋgu çükçe hap çorupkan ergin.
2617. Ta çejenge, ta kajanga
2618. Çorup kelgen çüve.
2619. Bir-le konçug arzaytı tayganıŋ
2620. Kırınga üne haldıp kelgeş,
2621. Aldan kiji tötpes
2622. Ak ças daŋzazınga
2623. Hayıladır taakpılap,
2624. Kara saar idiinge hap olurup,
2625. Adazınıŋ tos çüstüg, ottug
2626. Duranı-bile durannap olurarga,
2627. Kara-Bula deer çüvezi
2628. Çıldık çerden çıdın ap kaapkan,
2629. Aylık çerden daajın ap kaapkan
2630. Kel çıdıp-tır evespe.
2631. -Meeŋ düvejir-onaajır deenim
2632. Kara-Bula dep çüve ol-dur-deeş,
2633. Utkuy hap çoruplatkan ergin.
2634. Bir-le çorup olurarga,
2635. Karak çetpes sarıg hovunuŋ bajından
2636. Kara-Bulazı bo ajıp olurup-tur.
2637. İyi mıyızı köörge,
2638. Bir mıyızı üstüü oranda şaştıkkan.
2639. Bir çarıkı mıyızı
2640. Çalar ot boop haynıp kıpkan,
2641. Bir çarıkı mıyızı
2642. Doŋ doş dazıgaynıp çaştap çoraan ergin.
2643. Üstüü çarıkı mıyızında
2644. Üjen möge kadıp kalgan,
2645. Aldıı çarıkı mıyızında
2646. Aldan möge kadıp kalgan çoraan ergin.
2647. Han-Buuday ol-la çorup olurgaş,
2648. Adın çedi çıl bolgan
2649. Kuu kajık kıldır huuldurgaş,
2650. Eldik çançıınıŋ iştindive
2651. Kiir kaap algaş,
2652. Dört edeen tömürerti astıp kaapkaş,

2653. Kara-Bulaje udur bazıp-la kaan.
2654. Kara-Bula-bile ses hana ögnüŋ
2655. Ejik dörü hire çookşulajıp kelgeş,
2656. Çedi çıl bolgan
2657. Çedi çüstüg kuu terezin boop,
2658. Huula berip-tir.
2659. Kara-Bula çer çıttap-la,
2660. Ol-bo dilep halıp turda,
2661. Han-Buuday biyeki kadaynıŋ bergen
2662. Sarıg kadaan izig mıyızın
2663. Tudar holunga eptey tutkaş,
2664. Kök kadaan sook mıyızın
2665. Tudar holunga eptey tutkaş,
2666. İzig-sook iyi mıyızından
2667. Katay segirip-le algan.
2668. Ol orta tutçup-la turgan.
2669. Ol tutçup turarga,
2670. Ooŋ dovurak-doozununga
2671. Uyalıg kuş uyazından azıp, çarlıp,
2672. Uruglug kiji uruundan azıp, çarlıp
2673. Töldüg mal tölünden azıp, çarlıp turar
2674. Mındıg boop-tur.
2675. Kara-Bula ol-la tepkilep turgaş,
2676. Han-Buudaynıŋ bel-kejiin
2677. Üze tepkilep kaaptıp-tır.
2678. Ol-la ınçap turgaş,
2679. Kara-Bula mogap-şılap kelgeş,
2680. Malgaşka çılçırıktaaş,
2681. Doŋgaya keep düjerde,
2682. Han-Buuday iyi holu-bile
2683. Kara-Bulanıŋ iyi mıyızın
2684. Aldıkı orandıva şımıy idip kiiripken.
2685. Kara-Bula çıtkaş:
2686. -Çüü mındıg,
2687. Ölürge tınıŋ çok,
2688. Özerge nazınıŋ çok amıtan sen?
2689. Çüü herektig keldiŋ?
2690. Çüge mınçap turarıŋ ol? -dep aytırıp-tır,
2691. Han-Buuday turgaş:
2692. -Men soonda üstüp kalgan
2693. Kezekterimni çııp algaş, kelgeş,
2694. Kelgen hereemni söglep bereyn,
2695. Men kelgijemçe,
2696. Sen maŋaa çıdar sen! -dep
2697. Kara-Bulanı ayga, hünge teyledip,
2698. Aksın-daŋgıraan ap-tır evespe.
2699. Aksın-daŋgıraan adadıp kaaş,
2700. Han-Buuday iyi holu-bile
2701. Çügürüp çoruptup-tur.
2702. Bir çerge keerge höree çıtkan,
2703. -Oh, bo-daa çüveni,
2704. İreen, çıdaan! -deeş, ızırıp algaş,
2705. Baza bir çerge keerge,
2706. Bel-kejii çıdıp-tır.
2707. -Baylarnıŋ çurtka oktapkan
2708. Sürgü, dalgıı ışkaş,
2709. Bo-daa çüveni, ireen, çıdaan,
2710. Üstüp kalır! -deeş,
2711. Koja tırttıngılaaş,
2712. Em-sagaan, dom-sagaan odu-bile emnenip
2713. Kaŋ-kadık bodu boop ap-tır oo!
2714. Şak oon eldik çançıınıŋ iştinde adın uştup,
2715. Katap bodunuŋ biyeegi adı kıldır
2716. Adın huuldurup algaş,
2717. Kara-Bulaga hap keerge,
2718. Oozu heveer çıtkan-dır evespe.
2719. Kara-Bula çıtkaş:
2720. -Özer nazınıŋar çok,
2721. Ölür tınıŋar çok,
2722. Çüü mındıg amıtan boor siler?
2723. Çüü herektig çorup çor siler?
2724. Adaŋar adaan adıŋar kım boor?
2725. İyeŋer adaan şolaŋar kım boor?
2726. Kayıın kelgeş, kayı şiglep çoru siler? -dep
2727. Aytırıp çıtkan.
2728. -Çedi çer-deerniŋ şapşılgazınıŋ ındında,
2729. Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen,
2730. Çeeren-Demiçi attıg
2731. Alday-Buuçunuŋ oglu,
2732. Han-Şilgi attıg Han-Buuday deer,
2733. Hindiktigge aŋ arttırbas,
2734. Kirbiktigge kiji arttırbas,
2735. Korgunçug kiji men boor men.
2736. Meeŋ-bile meskildejir dep
2737. Beer kel çıdar sen,
2738. Harın çüü dep çüve sen? -dep
2739. Han-Buuday udur aytırgan.
2740. Inça deerge, Kara-Bula çıtkaş:
2741. -Çer-deerniŋ uju-kıdıın ejeley töreen
2742. kara-Bula dep amıtan men boor men -dep-tir.
2743. -Indıg bolza Uzun-Sarıg möge katım
2744. Seeŋ bir çarıkı azııŋ ekkelgeş,
2745. Ög maganalap ber deen çüve.
2746. Moon mınaar çoruk kılbazımda,
2747. Harın eki bolgan-dır-dep,
2748. Han-Buuday mınçangan.
2749. Kara-Bula çıtkaş:
2750. -Ça ındıg çüve bolza, ındıg-la ıynaan,

2751. Bir eves bak sagıştıg er bolzuŋza,
2752. Meeŋ azıımnı ölürüp kaaş,
2753. Ap-la ap-tır sen iyin.
2754. Bir eves eki sagıştıg bolzuŋza,
2755. Evi-çövü-bile turup-la
2756. Ap-tır sen iyin-deen.
2757. Han-Buuday kulaş sarıg selemezin
2758. Uşta sokkaş, hozadır çuşkup turgaş,
2759. Bir çarıkı azıın uşta sop ap-tır.
2760. İyi mıyızın aldıı orandan
2761. Tura sop keerde,
2762. Ot boop hıp çoruur mıyızı
2763. Turlup çıdıp kalgan.
2764. Kök daş boop dazıgaynıp
2765. Çaştap çoruur mıyızı
2766. Büdün ünüp kelgen ergin.
2767. Inçangaş çaŋgıs mıyıstıg,
2768. Çaŋgıs azıglıg Kara-Bula boop-tur.
2769. Han-Buuday çoruptarda,
2770. Kara-Bula turgaş, çugalaap-tır:
2771. -Seeŋ-bile kadı
2772. Çaŋgıs iyeden töreen alışkılar boop,
2773. Çurttaar men.
2774. Seeŋ çeriŋge çoruur men.
2775. Uzun-Sarıg haan katıŋnıŋ aalından
2776. Çer-Çurtunçe çanıp çoruurruŋda,
2777. Mençe medeeleer sen,
2778. Kadı çoruur bis-dep-tir.
2779. -Çaa, ındıg-dır! -dep küjür er,
2780. Han-Buuday medeezin beer boop
2781. Aksın bergeş,
2782. Kara-Bulanıŋ azıın üŋgergeş,
2783. Dedir hap çoruvutkan ergin.
2784. Hap-la olurgan, hap-la olurgan.
2785. Şıyaan am,
2786. Aalınga dün ortuzunda hap kelgeş,
2787. Uzun-Sarıg haannıŋ öönüŋ ejiin
2788. Kiji ünüp albas kıldır
2789. Kara-Bulanıŋ azıı-bile bazırıp kaaş,
2790. Öönge kelgen,
2791. Öönge keerge:
2792. -Çer-çerde baza kaygamçık
2793. Möge kiji turar çüve-dir aa?
2794. Seni kara-Bulaga ölürtüp kaan boor
2795. Dep bodaan men-dep,
2796. Kadayı kaygap çıdıp-tır.
2797. Erten erte daş bajı kara-şokar,
2798. Daŋ bajı şara-here çorda,
2799. Uzun-Sarıg haan üner deeş,
2800. Ejiin ajıdıp çadap kaan.
2801. Ajıdıp çadap kaaş,
2802. Sırtık bajından kazıp üngeş köörge,
2803. Kara-Bulanıŋ azıı-bile
2804. Ejiin duy bazırıp kaan boop-tur.
2805. Uzun-Sarıg haan dürgen-ne
2806. Küdeeziniŋ öönge çügürüp çede bergeş:
2807. -Bo çüveŋ-bile çop ejikti
2808. Duglap kaan sen?
2809. Ejikten ünüp çadaaş,
2810. Sırtık bajından kastınıp ünüp keldim.
2811. Bo çüveŋ-bile öömnü maganalap bergeş,
2812. Dürgen-ne çer-çurtuŋçe
2813. Köjüp çorup kör, küdeem! -deen.
2814. Han-Buuday çıtkaş:
2815. -Irak çer çoraan kiji
2816. Uduur uygulug, dıştanır dıştıg boor,
2817. Kançap bargan mındıg,
2818. Kiji udutpas,
2819. Halıraan-huluraan aşak sen! -dep
2820. Hıylanıp çıdıp-tır.
2821. Şıyaan am, Han-Buuday tup-tura halaaş,
2822. Ejikte çölep kaan turgan
2823. Kara-Bulanıŋ azıın ejikçe kiirerge,
2824. Sıŋmayn bargan.
2825. Eptep-çöptep turup kiirgeş,
2826. Uzun-Sarıg haannıŋ öön maganalaarga,
2827. Ög çölbee berip-tir.
2828. Şıyaan am, üş hongaş,
2829. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
2830. Han-Buuday-daa çer-çurtunduva
2831. Köjüp çoruur dep beletkeni bergen.
2832. Uzun-Sarıg haan ara-albatızın
2833. Çııp ekkelgeş, Han-Buudayga,
2834. Malınıŋ ortuzundan malın,
2835. Ediniŋ ortuzundan edin üzüp,
2836. Çüs bejen eŋ şıırak kijini
2837. Edertip bergeş:
2838. -Ol uluska ottular ıyajıŋar çıgdırıp,
2839. İjer suuŋar usuturup ap
2840. Çoruur siler-dep mınçangan.
2841. Han-Buuday Kara-Bulaga
2842. Medee beerin-daa uttupkaş,
2843. Kadayın algaş, aalın köjürgeş,
2844. Çer-çurtunduva köjüp çorupkan.
2845. Bir-le çerge çorup olurarga,
2846. Hölçük suglug şınaa çıdıp-tır.
2847. -Maŋaa düştep aar-dır deeş,
2848. Çaglaa Pajınga uzarga,
2849. Ortu-daa çetpeen ergin.
2850. -Mındıg oruk-çirik berge-çerge,
2851. Mınça höy maldı
2852. Kançap sürüp çoruur boor-deeş,
2853. Katınıŋ bergeni mal-maganın
2854. Hola çaglaazınga doldur urgaş,

2855. Kargaktaldır hayındırıp, düştük kılıpkaş,
2856. Kadıg söögün kakkırıp,
2857. Çımçak söögün siŋmiripkeş,
2858. Kadayı-bile Tölgeçiniŋ oglu Tölee-Şınar,
2859. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar
2860. İyi alışkını üjeldirzin,
2861. Böle-haara tutkaş,
2862. Eldik çançıınçe sukkaş,
2863. Ederti bergen ara-albatızın
2864. Çurtunçe dedir taradıpkaş,
2865. Han-Şilgi adın mungaş,
2866. Hap çorupkan.
2867. Bir-le çerge hap olurarga,
2868. Soondan deerde şaştıkkan
2869. Kızıl doozun çorup olurup-tur.
2870. -Ta soomdan kelgen
2871. Sürgeeniŋ doozunu çüve,
2872. Ta murnumdan desken
2873. El-çaazınıŋ doozunu çüve:
2874. Çüveni kançap bilir-deeş,
2875. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
2876. Haagayndır dıŋzıdıp,
2877. Kajır kara harbıılazınıŋ bizin
2878. Alıy-şalıy sop, çididip algaş,
2879. Manap organ.
2880. Am körüp olurarga,
2881. Kara-Bula boop-tur.
2882. Kara-Bulazı çedip kelgeş:
2883. -Ol çerden üneriŋde,
2884. Mençe çüge medee-horaa
2885. Çorutpadıŋ, akıy? -dep aytırgan.
2886. Han-Buuday turgaş:
2887. -Çer-çurtum ırak,
2888. Adam bolza nazı çedip kırıp çöneen,
2889. Dalaşkaş medee beerin
2890. Uttupkan-dır men, duŋmam,
2891. Kadı çorup oluraalı-deeş,
2892. Kara-Bula-bile kadı
2893. Çoruvu-la kaan ergin.
2894. Ol-la çorup olurgaş,
2895. Biyeeki-le deerde şaştıkkan
2896. Dolgay kara çövüree çadırınga
2897. Tavarjıp kelgeş kire beerge,
2898. Biyeegi-le ak soolbur şıraylıg kaday
2899. yozulug çaagay çolugup,
2900. Magalıg çaagay baraalgap
2901. Turup-tur evespe.
2902. Ak soolbur şivişkin kaday alışkılarga,
2903. Ergek bajı deg hoo-dombuga şayın kutkaş,
2904. Biçii diizede çigir-boorzaan salıp berip:
2905. -Çoraan çoruuŋ çogup çordu be, oglum? -dep
2906. Aytırıp olurgan.
2907. -Çoguduyun, kadam -deerge:
2908. -Am-na bar çıda ooldarımnı
2909. Dirgizip salıptıp kör, oglum! -dep çalıngan.
2910. -Aŋaa sagış çovava, kadam! -dep,
2911. Han-Buuday harıılap-tır.
2912. Şıyaan am,
2913. İyi alışkı-daa iyilee,
2914. Çoruvu-la olurup-tur.
2915. Ol-la çorup olurgaş,
2916. Okta deeşkinnep kaan,
2917. Kijizinge tavarjıp keerge,
2918. Am-daa algırgan-kışkırgan,
2919. Amılıg-tınnıg turup-tur.
2920. Oozun ogundan uşta tırtkaş,
2921. Em-sagaan, dom-sagaan odu-bile
2922. Emnep kaar orta:
2923. -Men-daa akım-bile kadı
2924. Çoruur men! -dey bergen.
2925. Am-daa çüzü boor,
2926. Üş alışkı boop algaş,
2927. Çoruvu-la olurgan.
2928. Ol-la çorup olurgaş,
2929. Ortuzunda ölürgen kijizinge hap kelgeş,
2930. Belin bir hemden,
2931. Höreen bir hemden tıp algaş,
2932. Eptey tutkaş,
2933. Em-Sagaan, dom-sagaan odu-bile
2934. Emneeş salıptarga:
2935. -Men-daa akım-bile kadı
2936. Çoruur men! -dey bergen.
2937. Am çüzü boor, dört alışkı boop algaş,
2938. Çoruvu-la olurup-tur.
2939. Ol-la çorup olurgaş,
2940. Baştay ölürgen kijizinge hap kelgeş,
2941. Belin bir hemden,
2942. Höreen bir hemden tıp algaş,
2943. Eptey tutkaş,
2944. Em-sagaan, dom-sagaan odu-bile
2945. Emneeş salıptarga:
2946. -Men-daa akım-bile kadı
2947. Çoruur men! -dey bergen.
2948. Am beş alışka boop algaş,
2949. Hap-la kaan.
2950. Ol-la hap olurgaş,
2951. Deerde şaştıkkan demir çalımga
2952. Hap keep-tirler.
2953. Han-Buuday bajınga hap olurgaş,

2954. Aja haldı beerge,
2955. Kara-Bula baza-la aja halıp kelgen,
2956. Üş alışkı surag boop-tur.
2957. Paş hayımda körüp turarga,
2958. Demir çalımnıŋ artından
2959. Baştarı kararjıp keep:
2960. -Akıy, akıy-deeş-le
2961. Dedir kulburup badı barıp turgannar.
2962. Üş paş hayımda körüp, manaan,
2963. Üş katap baştarı kararjıp kelgeş:
2964. -Akıy, akıy-deeş-le,
2965. Dedir kulburup badı barıp-tırlar evespe.
2966. Han-Buuday turgaş:
2967. -Bo-daa keergençig çüveler-dir -deeş,
2968. Dedir aja halıtkaş,
2969. Üş alışkını eldik çançıınıŋ iştinde
2970. Üş kijiniŋ kırınga
2971. Katay aldı kiji kıldır sukkaş,
2972. Demir çalımnı dedir aja haldıp kelgeş,
2973. Kara-Bula-bile hap-la kaan ergin.
2974. Ol-la hap olurgaş,
2975. Biyeegi horan kara dalayga keep,
2976. Ol-la argazı-bile aja halıda bergen.
2977. Kara-Bula baza-la aja halıp kelgen.
2978. Ol-la çorup olurgaş,
2979. Erlik-Lovuŋ haannıŋ aalınıŋ artında
2980. Kalçaa dalay hölünge kelgeş,
2981. Aldın moyunnug ödürek boop huulup algaş,
2982. Eştip kejipken.
2983. Erlik-Lovuŋ haan üne halıp kelgeş:
2984. -Döö eştip bar çıtkan ödürek
2985. Bistiŋ örtemçeyniŋ ödüree eves,
2986. Çırık örtemçeyniŋ ödüree-dir! -dep
2987. Algırar orta:
2988. -Konçug kulugur tanıp kaaptı-deeş,
2989. Han-Buuday Kara-Bula-bile iyilee
2990. Aldın moyunnug aŋgırlar boop aptırlar.
2991. Erlik-Lovuŋ haan baza-la tanıp kaarga.
2992. Aldın baştıg kastar boop algannar,
2993. Baza-la tanıp kaarga,
2994. Kızıl baştıg kuular boop algannar.
2995. Oon tanıp kaarga,
2996. Sug kövüü boop algaş,
2997. Eştip üne berip-tirler evespe.
2998. Erlik-Lovuŋ haan:
2999. Sen kulugur, Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen,
3000. Çereŋ-Demiçi attıg
3001. Alday-Buuçunuŋ oglu,
3002. Han-Şilgi attıg
3003. Han-Buuday-la-dır sen!
3004. Baarıŋda, keeriŋde baraalgavadıŋ-na,
3005. Seni kançaar eves men aram! -dep
3006. Kıjanıp çıdıp kalgan ergin.
3007. Han-Buuday Kara-Bula iyi hap-la kaan.
3008. Ol-la hap olurgaş,
3009. Kara kuynu ertkeş,
3010. Kızaa-Kara hemni örü kakkaş,
3011. Çırık çerge ünüp kelgen.
3012. Albıs-Şulbus haan adaşkılarnıŋ
3013. Çer-Çurtunuŋ kıdınga hap olurda,
3014. Tölgeçeniŋ oglu Tölee-Şınar,
3015. Belgeçiniŋ oglu Belee-Şınar,
3016. İyi alışkı çoraaş:
3017. -Albıs-Şulbus haanga
3018. yozulug çaagay çolugup,
3019. Magalıg çaagay baraalgap erteeliŋer,
3020. Oon başka horjok! -dişken.
3021. Han-Buuday turgaş:
3022. -Çolugar şaanda çolukkan men,
3023. Baraalgaar şaanda baralgaan men,
3024. Am baraalgavas men! -deeş,
3025. Haannıŋ aalın ejiktedir hap ertken.
3026. Albıs Şulbus adaşkılar
3027. Öönden üne halıjıp kelgen.
3028. Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley töreen.
3029. Çeeren-Demiçi attıg
3030. Alday-Buuçunuŋ oglu,
3031. Han-Şilgi attıg,
3032. Han-Buuday sen-ne-dir sen,
3033. Bar çıda baraalgaaş,
3034. Kel çıda baraalgavadıŋ,
3035. Sen kulugurnu körüp tur şiŋme! -dep
3036. Kıjanıp çıdıp kalgan-dır.
3037. Şıyaan am, Han-Buuday-bile Kara-Bula
3038. Hap-la olurgannar.
3039. Ol-la kakkaş aal-çurtunga
3040. Çedip keep-tirler.
3041. Çedip keerge, adazı Alday-Buuçu öörüp amırap,
3042. Ot-paştı aja düjüp halıp turgan.
3043. -Çaŋgıs ooldug Han-Buuçu
3044. Beş ooldug bolgan irgin men-deeş
3045. Amırap algırıp turgan.
3046. Alday-Buuçu aşak
3047. Üş Bolçalıg bora teyniŋ
3048. Eŋ ortuzunga üne halıda bergeş,
3049. Ulug büreeziŋ tırtıp,

3050. Ulug albatızın kıygırıp,
3051. Biçe büreezin tırtıp,
3052. Biçe albatızın kıygırıp,
3053. Ara-albatızı çıglıp keerge:
3054. -Kıska hemge kıska çeleŋer hagıŋar,
3055. Kızırak beŋer tuduŋar,
3056. Uzun hemge uzun çeleŋer kagıŋar,
3057. Ulug beŋer tuduŋar!
3058. Üş honuktan erttirbeyn,
3059. Taŋdı deg etten.
3060. Dalay deg aragadan
3061. Çııp ekkeliŋer! -dep çarlık boop,
3062. Uran dargannarın çııp ekkelgeş:
3063. -Oglum, kennimniŋ örgeezin,
3064. Aal artınga,
3065. Idık sarıg hovunuŋ ortuzunga
3066. Oran-delegeyge deŋneştir,
3067. Çüs adanga taarıştırıp
3068. Çüdürer kıldır büdürüp-bürütkep
3069. Kılıŋar-dep çagıp,
3070. Surgap turgan-dır oo.
3071. Ara-albatızı tarap çorupkaş,
3072. Üş honuktuŋ bodunda,
3073. Dalay deg aragazın çııp,
3074. Taŋdı deg edin bıjırıp ekkep,
3075. Uran dargannarı çorutkaş,
3076. Üş honuktuŋ bodunda,
3077. Aal artında
3078. Idık sarıg hovunuŋ ortuzunga
3079. Oran-delegeyge deŋneşken
3080. Ulug ak örgeeni
3081. Çüs adanga taarıp çüdürer kıldır beletkeeş,
3082. Tozan tos karaktıg şurguulgazınıŋ iştin
3083. Ak möŋgün-bile işteeş,
3084. Alday-Buuçuga keep:
3085. -Bolur-dur be, bolbas-tır be? -dep aytırgannar.
3086. Alday-Buuçu aşak
3087. -Bolur-dur, çoguur-dur! -dep
3088. Hüleep ap turgan ergin.
3089. Şıyaan am, çaa ögge
3090. Bir aynıŋ üjen, iyi aynıŋ aldan
3091. Üş aynıŋ tozan honuunda
3092. Amıtan çon aragalap,
3093. Hımızap kelgen.
3094. Adaktıŋ soonda Han-Buuday edertip kelgen
3095. Dört duŋmazınga
3096. Ara-albatızınıŋ iştinden
3097. Dört kıstı ap,
3098. Örgeeni tip bergen ergin.
3099. Alday-Buuçu aşaktıŋ beş oglu dögere
3100. Öglüg-baştıg bolgan,
3101. Aşak bodu amırap,
3102. Bayırlap turup-tur oo!
3103. Şıyaan am, beş oglu
3104. Üş ayda aŋnaaş,
3105. Aŋ-meŋni kırıp-la turar bolgan ergin.
3106. Şıyaan am, bir-le katap
3107. Beş alışkı baza-la
3108. Aŋnap çorup kaap-tırlar.
3109. Ol-la aŋnap çoraaş,
3110. Konçug ulug Şil-Tayganıŋ
3111. Aar iyinge ünüp keerge,
3112. Karak çetpes sarıg hovunuŋ ortuzunda
3113. Kırlaŋ sarıg oorga deg
3114. Konçug ulug kiji
3115. Arıskan argazın aa-çaza,
3116. Koş argazın hoyug-tas kıldır ıyaştaaş,
3117. Ulug odun deerinde şaştıktır odaaş,
3118. Oorgalap udup çıdıp ap-tır.
3119. Beş alışkı çanınga hap keep-tirler.
3120. Han-Buuday düje halaaş:
3121. -Amır-la! –deptir.
3122. Ulug kijizi udup-la çıtkan.
3123. Han-Buuday turgaş:
3124. -Kiji amır-mendi aytırarga,
3125. Ittavas kulugur boor! –deeş,
3126. Bir dajaaş:
3127. Amır-la! –deen Surag.
3128. Üş dajaaş, üş katap:
3129. -Amır! –deen. Surag bolgan.
3130. -Çop konçug horannıg kulugur boor! –deeş
3131. Honuktug çerge bargaş,
3132. Oorgazın üze adıptaalıŋaram! –deeş,
3133. Beş alışkı honuktug çerge
3134. Halıda bergenner.
3135. Han-Buuday düje halaaş,
3136. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
3137. Haagaynıp turar kıldır dıŋzıtkaş,
3138. Ertengi hünde tırttıngan bodu
3139. Kejeeki kızıl hünge çedir
3140. Tırttınıp keerge,
3141. Çazınıŋ aldıı sagından
3142. Aldan ulu ulujup,
3143. Aldıı orandıva kirip,
3144. Üstüü sagından üjen ulu ulujup,
3145. Üstüü orandıva ünüp,
3146. On ergeeniŋ bajından han damdılap,

3147. Ogunuŋ bajından ıjı burugaynıp keerge:
3148. -Udup çıtkan ulug kijiniŋ.
3149. Oorgazın üze deg! –deeş.
3150. Işkına çoruy salıp ündürgen ergin.
3151. Ogu oorgazınga deggeş, ak hayaga deggen çüve deg,
3152. Hayıp üne bergen.
3153. Demgi ulug kiji çıtkaş:
3154. -Arıskan çerniŋ ıyajı bolgaş,
3155. Mındıg çaştapan çüve be? –deeş,
3156. Oorgazın suybangaş,
3157. Katap uduy berip-tir.
3158. Beş alışkı katap hap kelgen.
3159. Han-Buuday düje halaaş,
3160. Bir dajaaş:
3161. -Amırla! –deen.
3162. Udup çıtkan kiji tup-tura halaaş,
3163. Beş alışkını attarı, bottarı-bile
3164. Katay adıştaarga,
3165. Çaŋgıs adıjınga öy bolgan.
3166. Oon am, şuptuzun böle-haara bazıp algaş,
3167. Katap uduy berip-tir evespe.
3168. Şıyaan am, Alday-Buuçu aşak
3169. Üş ayda aŋnap çorutkan
3170. Ooldarın bodap olurarga,
3171. Üş çılda surag bargan boop-tur.
3172. “Meeŋ ooldarım kançap
3173. Surag bargan çoor?” –deeş,
3174. Bir aynıŋ üjen, iyi aynıŋ aldan,
3175. Üş aynıŋ tozan honuunda
3176. Bodanıp olurgan ergin.
3177. Bodanıp olurarga,
3178. Bodal sagıjınga,
3179. Çüve kirbes boorga:
3180. “Kıraan-çöneen kijiniŋ
3181. Meeŋ bodal-sagıjımga
3182. Çüü-daa kirer boorlaan” –deeş,
3183. Üş çılda aşpas
3184. Hopçu kara sudurun
3185. Ajıp körüp olurup-tur.
3186. Ajıp körüp olurarga,
3187. Beş oglun adı-hölü-bile katay
3188. Çer oglu Çerzi-Möge
3189. Dag-İrgek dep kiji
3190. Adıjında baskaş,
3191. Am-daa udup çıdar boop-tur.
3192. “Çop konçug horannıg kulugur boor,
3193. Kijiniŋ beş oglun
3194. Bejeldirzi-bile bazıp algan
3195. Udup çıdar!” –dep,
3196. Alday-Buuçu aşak
3197. Horadavas bodu horadap,
3198. Ajınmas bodu ajınıp,
3199. Udurguzun uu daynap,
3200. Dag dijin çara daynap olurup-tur.

3201. Şıyaan am, Alday-Buuçu aşak
3202. Ag-Şerigge ap çoruur
3203. Bagajı çepseen çükteeş,
3204. Çeeren-Demiçi adın mungaş,
3205. Beş oglunuŋ soondan hap-la kaap-tır.
3206. Aşak hap olura,
3207. Dıka-dıka algırarga,
3208. Haya-dajı tavılanıp çaştap turgan.
3209. Arzaytı Şil-Tayganıŋ kırınga
3210. Ünüp kelgeş köörge,
3211. Dag-İrgek beş oglun baspışaan,
3212. Udup çıtkan.
3213. -Kijiniŋ beş oglun bejeldirzin
3214. Bazıp algan çıdar
3215. Şımbay-la-dır sen, Dag-İrgek!
3216. Ustar sokkan kök demir-bile
3217. Körjür bis be,
3218. Çayaan çazaan çag çuduruk-bile
3219. Körjür bis be? -dep,
3220. Kök deerin çıjıradır,
3221. Kara çerin sirtiledir kışkırgan.
3222. Çer oglu Dag-İrgek
3223. Ol algıdan ottup tura halıırda,
3224. Beş ool mendi-çaagay,
3225. At-hölü-bile uştunup ünüp turgannar.
3226. Alday-Buuçu dört edeen
3227. Dömürerti azıngaş,
3228. Şil-Tayganıŋ baarından
3229. Bazıp orgaş köörge,
3230. Dag-İrgek dört edeen,
3231. Dömürerti astıp algan,
3232. İyi Bolçaglıg bora teyni
3233. Tura tırtkaş, ulay kaap çorup olurgan.
3234. Onu körgeş: "Men çoongan men" -deeş,
3235. Baza iyi Bolçaglıg bora teyni tura tırtkaş,
3236. Oluy-soluy kaap çorup olurup-tur.
3237. Inça-Mınça çorup olurgaş,
3238. Çer oglu Dag-İrgek,
3239. Tudup çoraan bora teyiniŋ
3240. Bireezi-bile Alday-Buuçunuŋ
3241. Höreen orta kagarga,
3242. Öl malgaş ışkaş, şıvajı berip-tir.
3243. -Çop konçug horannıg kulugur boor! -deeş,
3244. Alday-Buuçu baza tudup çoraan
3245. Bora teyiniŋ bireezi-bile

3246. Dag-İrgektiŋ höreen orta kagarga,
3247. Baza-la öl malgaş deg,
3248. Şıvajı bergen.
3249. İyi er tavarjıp kelgeş,
3250. Bugagılaştır hıyırtajıp,
3251. Buuralaştır dizeelejip turup-turup,
3252. Ak-kara hayalar kakkılaşkan deg,
3253. Segirjip-le ap-tırlar.
3254. Segirjip algaş, tutçup-la turgannar ergin.
3255. Ol çerniŋ dovurak-doozununga
3256. Uyalıg kuş uyazından azıp,
3257. Uruglug kiji uruundan azıp,
3258. Töldüg mal tölünden azıp,
3259. Çarlıp turgan çüveŋ ergin.
3260. Ol-la hürejip turda,
3261. Dag-İrgektiŋ iyi kolduundan
3262. İyi hunan inek deg ak kövükter
3263. Damdılap düjüp, hovaa
3264. Üskülejip çarjıp turgan ergin.
3265. Alday-Buuçu aşak:
3266. -Ok-ködek! Bo çüŋ boor ejikijim? -dep turgan-dır oo.
3267. -Men erte-burungu ulustuŋ
3268. Çugaazın dıŋnaan men,
3269. Eki erniŋ edi iziirde
3270. Indıg çüve deen,
3271. Alday-Buuçu aşak kiçeenip tur! -deeş,
3272. Baskan budu kakkan örgen boop,
3273. Çeringe kadalıp kirip turgan ergin.
3274. Tutkan holu kıskaş deg apargan.
3275. Delegeyindive tevektepter deerge,
3276. Deeldigenniŋ deziinden aldırbas,
3277. Kaptagayındıva kajıktaptar deerge,
3278. Hartıganıŋ kaşpagayından aldırbas
3279. Mındıg boop-tur.
3280. Ol hürejip turda,
3281. Alday-Buuçunuŋ iyi kolduunuŋ adaandan
3282. İyi hunan inek deg,
3283. Ak kövük uştunup çaştap,
3284. Hovuda üskülejip maŋnajıp turgan ergin.
3285. -Ok ködek, bo çüŋ boor, ejikijiim? -dep,
3286. Dag-İrgek aytırıp-tır.
3287. -Ertengiler-burungular çugaalaanın
3288. Dıŋnaan men.
3289. Eki erniŋ edi iziirde
3290. Indıg çüve deen.
3291. Bektenmeen boduŋ bektenip,
3292. Tuttunmaan boduŋ tuttunup tur ejim -deeş,
3293. Alday-Buuçunuŋ baskan budu kakkan ergen deg
3294. Çerje kadalıp,
3295. Tutkan holu demir kıskaş deg,
3296. Apargan soonda Dag-İrgektiŋ
3297. Say-Söögün çazıradır,
3298. Kızıl söögün kızıradır bööldeeş,
3299. Karak-kulaanıŋ odun kızaŋnadır bööldeeş;
3300. Anıyaanda çüve ajır ködürbeen
3301. Emdik çarnın ajır ködürgeş,
3302. Kök deerin çıjırt kıldır,
3303. Kara çerin sirt kıldır.
3304. Düjürüp-tür evespe.
3305. Alday-Buuçu Dag-İrgektiŋ
3306. Aptara bolgan akkır çaagay höreeniŋ kırınga,
3307. Üş honukta dıştanıp,
3308. Aldan kiji tötpes,
3309. Ak ças daŋzazın hayıladır sorup,
3310. Ak ças höreenge halıkıladır hap olurup-olurup:
3311. -Ölürer maldıŋ hanın alır,
3312. Ölürer kijiniŋ sözün alır çüve bolgay,
3313. Sögleer sözün çül? -dep aytırarga,
3314. Dag-İrgek çıtkaş:
3315. -Soŋnay töreen duŋmam-daa çok,
3316. Murnay töreen akım-daa çok,
3317. Seŋee bargan çüvege men baar,
3318. Meŋee kelgen çüvege sen baar,
3319. Alışkı-şanışkı bolup alııl! -dep-tir oo!
3320. -Moon soŋgaar mençe udurlanıp kelziŋze,
3321. Kançaarıl? -dep,
3322. Alday-Buuçu aytırarga:
3323. -Seeŋ bo oguŋnuŋ bizinden baar men! -dep,
3324. Dag-İrgek ok bajın çılgap,
3325. Daŋgıraan berip-tir oo!
3326. Inçaar orta Deg-İrgekti salıpkaş,
3327. Alday-Buuçu aşak aalınga hap kelgen.
3328. Aalınga kelgeş,
3329. Amır-şöleen çurttap-la turgannar.
3330. Alday-Buuçu aşak-daa
3331. Uşpa kırgan boop çönüp keep-tir.
3332. Çönüy bergeş:
3333. -Bireeŋer aal eeleze,
3334. Dörtüŋer aŋnap çorup turza
3335. Kandıgıl, ooldarım? -dep turgan ergin.
3336. Beş alışkınıŋ dörtü aŋnaarda,
3337. Bireezi aal eeleer bolgan ergin.

3338. Bir-le katap dört duŋmazı aŋnap
çorupkan,
3339. Han-Buuday aal eelep ıdıp kalgan-
3340. Mındıg çüve ergin.
3341. Han-Buuday bir düne udup çıtkaş,
3342. Ottup keerge, ornunda çıtkan
3343. Aldın daŋgına kadayı çok boop-tur.
3344. -Meeŋ kadayım kançap baar çoor? -
deeş,
3345. Çüs kiş keji çoorganın
3346. Bajınga ejingeş, doŋgayıp algaş,
3347. Bodanıp çıdıp-tır.
3348. Ol bodanıp çıdarga,
3349. Kayı-bir şagda Erlik-Lovuŋ haan
3350. Kıjanıp-hınanıp çıdıp kalgan,
3351. Ol-la çüve kadayın algaş bargan,
3352. Mındıg hevirlig boop-tur.
3353. Daş bajı kara-şokar,
3354. Daŋ bajı şara-here çorda,
3355. Han-Buuday kımga-daa bildirbeyn,
3356. Ag-şerigge ap çoruur,
3357. Bagajı-çepseen çükteeş,
3358. Han-Şilgi adın munupkaş,
3359. Çige soŋgu çükçe hap çorupkan
ergin.
3360. Ta kajanga, ta çejenge
3361. Çorup kelgen çüve.
3362. Hap-la olurgan, hap-la olurgan,
3363. Erlik-Lovuŋ haannıŋ
3364. Çer-çurtunduva kiir halıdıp kelgeş
3365. Han-Buuday dıka-dıka algırarga,
3366. Haya-daştıŋ bajı şuurlup çaştap,
3367. Ayaar-ayaar algırarga,
3368. Arga-ıyaştıŋ bajı çuurlup çaştap,
3369. Çorup olurgan çüveŋ ergin.
3370. Erlik-Lovuŋ haannıŋ aalınga.
3371. Çügürtüp keerge, iyi ög turgan.
3372. Erlik-Lovuŋ haannıŋ
3373. Oglunun örgeezin ejiktedir.
3374. Çügürtüp kelgeş,
3375. Ejiin kımçı-bile aja kaaptarga,
3376. Kadayı ında olurup-tur.
3377. -Erlik-Lovuŋ haannıŋ oglu
3378. Ögde sen be, çerde sen be?
3379. Beer ün! -deerge, ünüp kelgen.
3380. Tudarga tudum çetpeen,
3381. Arbın çügün ajıldır,
3382. Dörbün çügün tögüldür
3383. Bööldep-bööldep kara çerje
3384. Tozan kulaş kiir şaapkaş,
3385. Katap uşta tırtıp ekkelgeş:
3386. -Ölürer maldıŋ hanın alır,
3387. Ölürer kijiniŋ sözün alır çüve
bolgay,
3388. Sögleer sözün çül? -dep aytırıp-tır.
3389. Erlik-Lovuŋ haan am-na
3390. Üne halıp kelgeş:
3391. -Hüürtüŋ-Kızıl tayganı ejeley
töreen,
3392. Çeeren-Demiçi attıg
3393. Alday-Buuçunuŋ oglu
3394. Han-Şilgi attıg
3395. Han-Buuday am-na çedip keldiŋ
be? -deerge,
3396. -İye, çedip-le keldim! -deerge,
3397. Erlik-Lovuŋ haan
3398. Algırbas deer algızın algırarga,
3399. Han-Buudaynıŋ çüree çaylıp ölüp
kaap-tır.
3400. Alday-Buuçu aşak bir-le
3401. Bodap olurarga,
3402. Oglu, kenni çitkenden beer,
3403. Üjen, dörten-daa çıl bolgan turup-
tur.
3404. "Meeŋ oglum, kennim
3405. Kançap baar çoor?" -deeş,
3406. Bir aynıŋ üjen, iyi aynıŋ aldan,
3407. Üş aynıŋ tozan honuunda
3408. Bodanıp keep-tir.
3409. Bodalınga çüve kirbes boorga,
3410. "Çöneen-kıraan kijiniŋ meeŋ
3411. Bodal sagıjımga çüü kirer boor? "-
deeş,
3412. Üş çılda aşpas-tutpas
3413. Hopçu kara suduruŋ ajıp köörge,
3414. Erlik-Lovuŋ haan kennin oorlaaş,
3415. Oglunda berip kaan,
3416. Oglu sürüp çede beerge, ölürüp
kaan.
3417. Mındıg düjüp-tür.
3418. Alday-Buuçu aşak:
3419. -Çop konçug horannıg kulugur
boor? -deeş,
3420. Udurguzun uu daynap,
3421. Dag dijin çara daynap, olurup-tur.
3422. Şıyaan am, Alday-Buuçu aşak
3423. Ag-şerigge ap çoruur
3424. Bagaja çepseen azıngaş,
3425. Çeeren-Demiçi adın mungaş:
3426. -Erlik-Lovuŋ haannıŋ
3427. Aal-çurtu kayda sen?-deeş
3428. Çige soŋgaar hap-la kaan ergin.
3429. Erlik-Lovuŋ haannıŋ
3430. Çer-çurtunuŋ kıdıınga kelgeş,
3431. Dıka-dıka algırarga,
3432. Çer-deeri çindiŋeynip,
3433. Ayaar-ayaar algırarga,
3434. Haya-dajı tavılanıp,
3435. Çorup olurgan çüveŋ ergin.
3436. Erlik-Lovuŋ haan

3437. Ol algı-kışkını dıŋnaaş:
3438. -Bo çüü boldu? -deeş köörge,
3439. Alday-Buuçu ajıngan,
3440. Horadaan çorup olurgan.
3441. -Ertengi-burungu hortan dayzın
3442. Alday-Buuçu dep çüve
3443. Am-na çedip keep-tir.
3444. Ajıngan, horadaan ökpezi-bile
3445. Kiji ölürüp kaaptarıyna moŋ! -deeş,
3446. Ejiiniŋ çaagınga
3447. Enik ıt oglu boop huulup
3448. Çıdıp ap-tır.
3449. Alday-Buuçu aşak
3450. Erlik-Lovuŋ haannıŋ öön
3451. Ejiktedir hap kelgeş,
3452. Ejiin kımçı-bile aja kaaptarga
3453. Erlik-Lovuŋ haan çok boop-tur.
3454. -Erlik-Lovuŋ haan,
3455. Ögde be, çerde be,
3456. Ölüg be, dirig be? -deeş,
3457. Düje halaaş, öönge kirip keerge,
3458. Erlik-Lovuŋ haan
3459. Ejik çaagında enik ıt oglu boop,
3460. Huulup algaş çıtkanın körgeş,
3461. Alday-Buuçu turgaş:
3462. -Sen, kulugur, kiji körgeş,
3463. -Arta enik ıt oglu boop
3464. Huulup aldıŋ be?
3465. Sen kulugurnu haalgaga
3466. Sı şaap kaaptaan çerde! -deeş,
3467. Enik ıt oglun tutkaş,
3468. Haalgaga arnıp keerge,
3469. Erlik-Lovuŋ haan:
3470. -Avıra-azıra,
3471. Amı-tınım ap kör, Alday-Buuçu,
3472. Ogluŋnu-daa dirgizip bereyn,
3473. Kenniŋni-daa çorudup bereyn,
3474. Algaş çorup kör! -dep çannı bergen.
3475. Şıyaan am,
3476. Erlik-Lovuŋ haan
3477. Han-Buudaynı dirgizip çadap kaan:
3478. -Am-na Alday-Buuçuga
3479. Ölürtkenim ol-dur! -dep
3480. Muŋgarap olurup-tur.
3481. Han-Buudaynıŋ kadını olurgaş:
3482. -Dirig çorda idiiniŋ odun-daa
3483. Artavaayn deen kiji men,
3484. Han-Buuday, meni dep saktır bolzuŋza,
3485. Bir aŋdarıl! -deeş,
3486. İştii edee-bile baldır döstüve çelbeeş,
3487. Arta halıırga,
3488. Bir aŋdarlı berip-tir.
3489. -Dirig idiin bezin
3490. Artavaayn deen kiji men,
3491. Han-Buuday, meni dep saktır bolzuŋza,
3492. İyi aŋdarıl! -deeş,
3493. İştii edee-bile kurlak dösten çelbeeş,
3494. Arta halıırga,
3495. İyi aŋdarlı bergen.
3496. -Dirig çorda edeeniŋ adaan-daa
3497. Artavaayn deen kiji men,
3498. Meni dep saktır bolzuŋza,
3499. Tura halıp kel! -deeş,
3500. İştii edeen-bile moyun dösten çelbeeşi
3501. Arta halıy beer orta,
3502. Han-Buuday:
3503. -Ok ködek, erttir udup kaap-tır men! -deeş,
3504. Arnın suybap tura halıp keep-tir.
3505. Adazı turgaş:
3506. -Bo çerge kelgeş,
3507. Kançap, kançap turduŋ aan, ool? -dep aytırgan.
3508. Han-Buuday turgaş:
3509. -Erlik-Lovuŋ haannıŋ oglun oktaaş,
3510. Ölürer dey beerimge,
3511. Adazı körüp kaaş,
3512. Algırbas algızın algırıptarga,
3513. Çüreem bırılaaş,
3514. Erttir uduy berip-tir men-dep
3515. Monu sögleen-dir evespe.
3516. Erlik-Lovuŋ haan turgaş:
3517. Alday-Buuçu, sagış-setkiliŋ homudavayn çorzun,
3518. Seni daŋzıdan balap kaayn-deeş,
3519. Erlik-Lovuŋ haannıŋ daŋzızından
3520. Ölbes möŋge çoruur kıldır
3521. Alday-Buuçunuŋ adın balap kaan ergin.
3522. Şıyaan am, Alday-Buuçu-daa
3523. Oglun, kennin edertip algaş,
3524. Çer-çurtunçe hap çanıplatkan ergin.
3525. Aynıŋ ayı-bile,
3526. Çıldıŋ çılı-bile çorup kelgeş,
3527. Aal-çurtunga çedip keep-tirler.
3528. Alday-Buuçu aalınga kelgeş,
3529. Ulam çönüp baksırap kelgeş,
3530. Beş oglunga:
3531. -Bireeŋeer aŋnap çorda,
3532. Dörtüŋer aal eeleze
3533. Kandıgıl, ooldarım? -deerge,
3534. Ooldarı:
3535. -Adavıstıŋ çugaazı çöptüg-dür! -deeş,
3536. Hüleep ap turgannar ergin.

3537. Şıyaan am,
3538. Beş alışkınıŋ bireezi aŋnaarda,
3539. Dörtü aal eelep,
3540. Mınçaar-la çurttap çorup-turlar evespe.
3541. Han-Buuday bir-le hün
3542. Aŋnap-meŋnep çorup-la bergen.
3543. Beer iyinden ayt deeş,
3544. Aar iyinge aldan-bejen
3545. Adıgır kara sıınnı üze heŋmelep,
3546. Aar iyinden ayt deeş,
3547. Beer iyinge bejen-aldan
3548. Adıgır kara sıınnı kıra heŋmelep
3549. Turgan er çüveŋ ergin.
3550. Oon-moon aŋnap-diiŋnep algaş,
3551. Aalınçe hap çanıp organ ergin.
3552. Aalınga hap keerge,
3553. Kuyt deer kuskun-daa çok,
3554. Sayt deer saaskan-daa çok,
3555. Kiji bajı çoçagay deg,
3556. Kiji hanı diskek karaandan
3557. Turar boop-tur.
3558. İyi kiji ejik aksından tutçup hüreşkeş,
3559. Çige soŋgu çükçe
3560. Çoruy bargan izi çıtkan.
3561. Olarnıŋ izin istep,
3562. Soon soŋnap çorup olura,
3563. Çer-deerniŋ şapşılgazınga keerge,
3564. Onu baza çoruy hürejip erte bergen bolgan.
3565. Çorup-la olurgan, çorup-la olurgan.
3566. Üş alışkınıŋ eŋ uluu
3567. İşti tınnıg, doŋgaya düjer deerge,
3568. Murnundan şiştelgen ok itken.
3569. Oyta düjer deerge,
3570. Artından şiştelgen ok itken,
3571. Eleŋaynıp çorup olurgan ergin.
3572. Oktarın ap oktapkaş,
3573. Düşte çetpes düşkün şagaan odu-bile
3574. Emney-domnay tırtkaş,
3575. Ekirtip emnep algan.
3576. -Bisti çüü haan
3577. Üptep olçalap aldı? -dep aytırarga:
3578. -Biyeegi kıjanıp çıdıp kalgan
3579. Albıs, Şulbus haan adaşkılar olçaladı,
3580. Konçug-daa küştüg-küçüten ulus-tur.
3581. Çer oglu Dag-İrgek bezin
3582. Üş çüs bejen bar ulus-tur! -dep çugaalaan.
3583. -Bistiŋ haandan çüü
3584. Ara-albatı artı? -dep aytırarga,
3585. -Bistiŋ ara-albatıdan
3586. Artkan çüve Alday-Buuçu aşak
3587. Albıs haannıŋ bodu-bile
3588. Çoruy tutçup çorutkan.
3589. Meeŋ iyi duŋmam ooŋ ag-şerii-bile
3590. Çoruy çaalajıp çorutkan.
3591. Oon ıŋay Kara-Bulavıs
3592. Dag-İrgektiŋ çüs bejen hirezin
3593. Bir çarıkı azıında dize ızırgaş,
3594. Bir çarıkı mıyızında dize şaşkaş,
3595. Çoruy çaalajıp çorutkan çüve-dep çugaalaan.
3596. Oon-daa, çüzü boor, iyi alışkı
3597. Soondan sürüp hap çorup-la kaap-tır.
3598. Ol-la çorup olurarga,
3599. İyi alışkınıŋ uluu
3600. İşti tınnıg doŋgaya düjerge,
3601. Murnundan şirelgen ogu şaştıkkan,
3602. Oyta düjerge, artından şirelgen ogu şaştıkkan,
3603. Eleŋaynıp çoraan ergin.
3604. Oktarnı şuptuzun ap oktapkaş,
3605. Düşke çetpes düşkün şagaan odu-bile
3606. Ekirtir emneeş:
3607. -Bistiŋ ara-albatıdan
3608. Artkan-kalgan çüü barıl? -dep aytırarga;
3609. -Çaŋgıs duŋmam çoruy ölürjüp,
3610. Çoruy çaalajıp çoruptu,
3611. Baza Kara-Bula Dag-İrgektiŋ
3612. İyi çüs bejen hirezin
3613. Bir çarıkı mıyızında dize şaşkaş,
3614. Bir çarıkı azıında dize ızırgaş,
3615. Çoruy ölürjüp çoruptu.
3616. Oon ıŋay Alday-Buuçu aşak
3617. Albıs haannıŋ bodu-bile
3618. Atçıp-tutçup çorupkan çüve-dep çugaalaan.
3619. Şıyaan am,
3620. Üş alışkı hap olurda,
3621. Eŋ heymer duŋmazı
3622. Oyta düjer deerge,
3623. Artından atkan ogu şirelgen
3624. Doŋgaya düjer deerge,
3625. Murnundan atkan ogu şirelgen,
3626. Eleŋaynip olurgan ergin.
3627. Alışkılar amıtan ogun uşta sokkaş,
3628. Düşke çetpes,
3629. Düşkün şagaan odu-bile
3630. Emney-domnay tırtıp algaş:
3631. -Bistiŋ ulustan artkan-kalgan çüü barıl?-
3632. Dep aytırarga:

3633. -Alday-Buuçu aşak
3634. Albıs, Şulbus haannıŋ bodu-bile
3635. Çoruy tutçup çorutkan.
3636. Kara-Bula üş çüs bejen Dag-İrgeen
3637. Doozazın mıyıs azıında
3638. Dize şaşkan çorutkan.
3639. -Am Albıs, Şulbus iyi haannıŋ
3640. Küjü kayı hirel? -dep aytırgan.
3641. -Am-daa çügle ulug küjü emirilgen,
3642. Ag-şerii olçaan-dep harıılaan.
3643. Şıyaan am,
3644. Dört alışkı oon ıŋay kakkaş,
3645. Haannıŋ koda-hüreeziniŋ
3646. Kıdıg çoogunga çedip keerge,
3647. Kara-Bula işti tınnıg,
3648. Soo-murnunda hamık ok şirelgen,
3649. Eleŋ-tendiŋ çıtkan ergin.
3650. Şak ol orta dört alışkı
3651. Düş çetpes düşkün şagaan odu-bile
3652. Emnep-domnap ekirtip algaş:
3653. -Bisten artkan-kalgan
3654. Çüü barıl? -dep aytırarga;
3655. -Men okka şirelip,
3656. Attırga-la aldı çıl boldum,
3657. Bo haannıŋ koda-sümezinge bistiŋ taladan
3658. Çügle çaŋgıs Alday-Buuçu aşak
3659. Atçıp-sokçup kirgen-dep çugaalaan ergin.
3660. Beş alışkı bejeleen boop algaş,
3661. Oon ıŋay hapkan.
3662. Ol-la çorup olurarga,
3663. Koda-hüreeniŋ ödek adaanda
3664. Adazı Alday-Buuçu aşak
3665. Oyta düjer deerge,
3666. Oorgazında şirelgen ok şaştıgıp,
3667. Doŋgaya düjer deerge
3668. Murnunda şirelgen ok şaştıkkan,
3669. Eleŋ-tendiŋ olurgan ergin.
3670. Beş alışkı şirelgen
3671. Hamık oktu uşta tırtkaş,
3672. Düşke çetpes düşkün şagaan odu-bile
3673. Domnay tudup ekirtip algaş,
3674. Aldı adaşkı Albıs, Şulbus haannıŋ
3675. Aal-oranınçe hap kiriptip-tir evespe.
3676. Hap kirip keerge,
3677. Adaşkılarnıŋ öglerin
3678. Aŋgı-aŋgı tikkilep kaan turgan.
3679. Adaşkılar ög-örgeelerin tanıp,
3680. "Meeŋ ööm bo-dur",
3681. "Meeŋ ööm bo-dur!" dijip,
3682. Ög-öglerinçe kirgilep-daa
3683. Turgan çüveŋ ergin.
3684. Albıs, Şulbus haan adaşkılar
3685. Aal-oranında çok boop-tur.
3686. -Kayda bargan? -dep aytırarga,
3687. -Eŋ ırak Arzaytı Şil-Taŋdızınçe
3688. Aŋnap-meŋnep çorutkandan beer,
3689. Üş çıl boldu-dep çugaalaan ergin.
3690. -Albıs, Şulbus haan adaşkılarnı
3691. Kayıvıs süreril?
3692. Kayıvıs bo aal-çurttu olçalap-çaalap,
3693. Ara-albatınıŋ ak sagıştıın arttırıp,
3694. Kara sagıştıın ölürüp turarıl? -dep sümeleşken.
3695. Han-Buuday iyi adaşkılar
3696. Albıs, Şulbus haannı sürüp çoruurda,
3697. Artkan dört alışkı
3698. Aal-orannı olçalap-çaalap turar bolgannar.
3699. Alday-Buuçu iyi adaşkı
3700. Albıs, Şulbus haan adaşkılarnıŋ soondan
3701. Hap çorup-la kaap-tır evespe.
3702. Hap çorup olurarga,
3703. Albıs, Şulbus adaşkılarnıŋ
3704. Eger, Kazar iyi ıdı
3705. Aylık çerden çıdın ap,
3706. Daajın bilip kaaş,
3707. Maŋnajıp keep, bireezi:
3708. -Alday-Buuçunuŋ adın,
3709. Bodun çiiyn -dep,
3710. Bireezi, Han-Buudaynıŋ adın,
3711. Bodun çiiyn! -dep
3712. Eerip halçıp keerde,
3713. -At, bot çiir diveyn,
3714. Soŋgu açı-üyede kodan eerer
3715. Ittar bolzun -deeş,
3716. Üze-çaza sokkaş, oktaptarga,
3717. Sigen iştinçe şiigaynıp,
3718. Kirgiley berip-tir.
3719. İyi adaşkı oon ıŋay hap olurarga,
3720. Albıs, Şulbus haan iyi adaşkı,
3721. Murnun utkup çortup olurgannar.
3722. Han-Buuday turgaş:
3723. -Kijiniŋ een turgan
3724. Aal-oranın er eezi çok çerinden,
3725. Olçalap, çaalap alır,
3726. Üpke üvürergen,
3727. Apka avırargan kulugurlar,
3728. Çayaan çazaan çag çuduruk-bile
3729. Körjür bis be,
3730. Ustar çazaan kök demir-bile
3731. Körjür bis be? -dep algırgan.
3732. Albıs, Şulbus haan adaşkılar turgaş:
3733. -Dört çüktüŋ dört ekeri

3734. Tavarjıp kelgen-dir bis,
3735. Ustar çazaan kök demir-bile
3736. Aray horjok boor,
3737. Çayaan çazaan çag çuduruk-bile
3738. Körjüülüŋer!
3739. Döö çıtkan sarıg hovunuŋ
3740. Ortuzunga baraalıŋar! -dep çugaa-
bile harıılaan.
3741. Sarıg hovunuŋ ortuzunga bargaş,
3742. İyi adaşkı çugaalaşkan.
3743. Alday-Buuçu aşak:
3744. -Kandıg çüü-daa bolza,
3745. Albıs, Şulbus haannıŋ bodu-bile
3746. Tutçuyn oglum! -deerge,
3747. Han-Buuday-daa:
3748. -Albıs, Şulbus haannıŋ oglu-bile
tutçuyn -deen.
3749. Dört adaşkı dörteleen,
3750. Aldan kiji aştıp turup daaraan
3751. Aldan mıygak keji şodak-şuudaan
3752. Igıy-dıgıy tudup kedip,
3753. Sezen kiji sestip turup daaraan
3754. Sezen mıygak keji şodak-şuudaan
3755. Igıy-dıgıy tudup kettirip,
3756. Dagdınıp turgan çüveŋ ergin.
3757. Karak çetpes sarıg hovunuŋ
3758. Uju-bajınga dört adaşkı:
3759. "Edivis izidip alıılı" deeştiŋ
3760. Evip-devip çarjıp,
3761. Samnap turgan ergin.
3762. Dört adaşkı dep-deŋge
3763. Sarıg hovunuŋ ortuzunga
3764. Evip-devip keep ujurajıp,
3765. Bugalaştır hıyırtajıp,
3766. Buuralaştır dizeelejip turup-turup,
3767. Ak kara iyi haya kakkılaşkan ışkaş,
3768. Hag-şak kıldır segirjip ap-tırlar.
3769. Tutçup-la turgan.
3770. Tutçup-la turgan.
3771. Üş çılda tutçup keep
3772. Suglug çerni kurgadır,
3773. Sug çok çerni sug ündür
3774. Tutçup kelgen ergin
3775. Üş çılda tutçup turda,
3776. Dovurak-doozununga uyalıg kuş
uyazından azıp,
3777. Uruglug kiji uruundan azıp,
3778. Töldüg mal tölünden azıp turgn
çüveŋ ergin.
3779. Inçap turda, Albıs, Şulbus haannıŋ
3780. İyi kolduundan iyi hunan inek deg
3781. Ak kövükter uştunup çaştap,
3782. Hovuda çuglup kakkılajıp,
3783. Oynap turgan ergin.
3784. Inçap bargan soonda,
3785. Albıs, Şulbus haan
3786. İyi adaşkınıŋ baskan budu
3787. İyi örgen deg,
3788. Tutkan holu demir kıskaş deg
aparıp-tır.
3789. Albıs, Şulbus iyi adaşkını
3790. Alday-Buuçu adaşkılar
3791. Arbın çügün dörgüldür
3792. Say-söögün kızıradır bööldep,
3793. Kızıl-söögün kızıradır bööldep,
3794. Karak-kulaan kızaş kıldır
bööldegileeş,
3795. Anıyaandan çüve salbaan
3796. Emdik çarınnarınga salgaş,
3797. Kök deerni çıjırt kıldır,
3798. Kara çerni sirt kıldır,
3799. Döŋge düjürüp ap-tırlar evespe.
3800. Aptara bolgan ak-çaagay hörekterin
3801. Aja tırtkılaaş,
3802. Aŋaa üş-üş hondur olurup dıştanıp,
3803. Aldan kiji tötpes
3804. Ak ças daŋzaların uştup,
3805. Havaanga hap taakpılap,
3806. Organnar-daa çüveŋ ergin.
3807. Ölürgen inektiŋ hanın alır,
3808. Ölürer kijiniŋ sözün alır çüve
bolgay,
3809. Sözüŋer çül? -dep,
3810. Alday-Buuçu adaşkılar
3811. Albıs-Şulbus adaşkılardan aytırgan
ergin.
3812. -Çagıır çagııvıs-daa çok,
3813. Sögleer sözüvüs-daa çok,
3814. Murnundan töreen akıvıs,
3815. Soovustan töreen duŋmavıs-daa
çok,
3816. Er çaŋgıs ulus bis.
3817. Bistiŋ et-kejiviske dıŋnır çüve çok,
3818. İdikterivis havında sarıg sıptıg
kestikter bar,
3819. Ooŋ-bile kezer siler! -dep
çugaalaşkannar ergin.
3820. Sarıg kestikterni ujulgaş,
3821. Bajınçe uglaarga,
3822. Bajı adırlıp,
3823. Davan-dayaançe uglaarga,
3824. Davan-dayaa üstüp turar bolgan.
3825. Hanın çajıp,
3826. Şöyündüzün şöyüp,
3827. Soŋgu açı-ürege
3828. Çılan kurt-kımıskayak bolzun! -dep
3829. Oktagılaarga sigen iştinçe
şiigaynıp,
3830. Arga iştinçe aagaynıp kire bergen
ergin.

3831. İyi adaşkı Albıs, Şulbus
adaşkılarnıŋ
3832. Aalınga hap keerge,
3833. Arttırıp kaan dört alışkı
3834. Ara-albatını algan,
3835. Çoruurunga belen turup turgan.
3836. Şak oon aldı adaşkı
3837. Çer-çurtunçe şıigayndır köjüp
3838. Çorup kaan ergin.
3839. Aldı adaşkı oran-çurtunga
3840. Köjüp keep honup algaş,
3841. Çiriin çire,
3842. Oyun oya çurttap-la turgan.
3843. Ol-la ınçap turda,
3844. Adazı, Alday-Buuçu kırıp-nazılaan.
3845. Dag-İrgek onu dıŋnaaş,
3846. "Alday-Buuçudan öskelerinde
3847. Meni oktaarı bar eves" -deeş,
3848. Olçalap-çaalaarı-bile çeringe
3849. Ag-şeriin kurup
3850. Çer-çemzeen beletkenip egeleen
ergin.
3851. "Şıyaan am,
3852. Bir erten Dag-İrgek
3853. Çeringe kurup algan ag-şeriin
3854. Alday-Buuçunuŋ Hüürtüŋ-Kızıl
taygazın
3855. Çedi kurjaldır turguzup-tur.
3856. Dag-İrgek turgaş:
3857. -Alday-Buuçu, çaalajır sen be,
3858. Çaalaşpas sen be? -dep
3859. Kara çerin sirt kıldır,
3860. Kök deerin çıjırt kıldır algırgan.
3861. Kulaa düleyken aşak dıŋnavayn
olurda,
3862. Ooldarı üne halıjıp keep körüp
kaaş:
3863. -Adavıs kırıp nazılaan,
3864. Dag-İrgek kelgen-dir,
3865. Kançaar-çoor irgibis-dijip
3866. Ogun-çemzeen kezenip,
3867. Devidep maŋnajıp turgan ergin.
3868. Oon baza bir algırganın
3869. Alday-Buuçu aşak dıŋnap kaaş:
3870. -Ertengi, burungu Dag-İrgektiŋ
3871. Ünü, ışkaş çüü ün dıŋnalıp tur?
3872. Silerni köörümge,
3873. Ok-çemzek tudup,
3874. Üne-kire halçıp turar,
3875. Çüü bolu berdi, ooldarım? -dep
aytırgan.
3876. -Seni harın çaalajııl dep
3877. Dag-İrgek-le algırıp turar
3878. Çüve-dir, açay-dep
3879. Çugaalaan ergin.
3880. -Indıg bolza, ooldarım,
3881. Biyeede meeŋ ok-çemzeem bizin
çılgap,
3882. Çıgaan-daŋgırak kılgan çüve
bolgay.
3883. Meni Bolçaglıg bora teyniŋ kırınga
3884. Ködürüp ündürüp kaaŋar! -dep,
3885. Alday-Buuçu aşak çugaalaan.
3886. Alday-Buuçu aşaktı aŋaa
3887. Çedirip kaarga:
3888. -Udur çaalap kelgen,
3889. Senden bolzun be,
3890. Udup çıtkan bagay aşak,
3891. Menden bolzun be? -dep,
3892. Kök deerin hölbeş kıldır
3893. Algırgan ergin.
3894. Dag-İrgek turgaş:
3895. -Udup çıtkan bagay aşak,
3896. Boduŋdan bolzun! -digen.
3897. Alday-Buuçu turgaş:
3898. -Udup çıtkan bagay aşak
3899. Men-daa kançaar,
3900. Udur çaalap kelgen
3901. Senden bolzun! -digen.
3902. Dag-İrgek kajır kara hojuulazın
çididip,
3903. Kadıg kara çazınıŋ kirijin dıŋzıda
bergen.
3904. Alday-Buuçu aşak:
3905. -Meeŋ höreemni ajıp beriŋer,
ooldarım ! -deerge,
3906. Üş-üş dopçu öögün çeşkeş,
3907. Höreen ajıp bergen ergin.
3908. Adazınıŋ höreen ajıp bergeş,
3909. "Alışkılar adavıstı tıp berdivis" -
dijip,
3910. Muŋgarap körüp turgannar.
3911. Dag-İrgek erten tırttıngan bodu
3912. Kejeege çedir.
3913. Kejee tırttıngan bodu
3914. Ertenge çedir tırtıngaş,
3915. Ogunuŋ bajından ot hıp,
3916. Oŋ ergeeniŋ hanı damdılap,
3917. Çazınıŋ üstüü sagından
3918. Üjen ulu ulujup,
3919. Üstüü orançe ünüp,
3920. Aldıı sagından
3921. Aldan ulu ulujup,
3922. Aldıı orançe kirip,
3923. Kadıg kara çazı,
3924. Kaagaynıp-hoogaynıp keerge,
3925. Işkına çoruy salırga,
3926. Atkan ogu Alday-Buuçunuŋ
höreenge,
3927. Ak haya atkan ışkaş,

3928. Hayıp üne bergen ergin.
3929. Alday-Buuçu turgaş:
3930. -Oguŋ dınmas çüve-dir.
3931. Kördüŋ be, ejim! -dep algırarga:
3932. -Dıŋnadım! -dep,
3933. Dag-İrgek harıılaan.
3934. Alday-Buuçu turgaş
3935. -Udup çıtkan bagay aşak
3936. Meeŋ eelçeem keldi ıynaan! -dep algırarga,
3937. Dag-İrgek:
3938. -Silerniŋ elçeeŋer keldi! -deeş,
3939. Beletkenip olurup bergen.
3940. Alday-Buuçu olurgaş:
3941. -Çaa, ooldarım,
3942. Meeŋ çamnıŋ kirijin dıŋzıdıp,
3943. Kajır kara hojuulamnıŋ bizin
3944. Çididip beriŋer! -deerge,
3945. Dıŋzıdıp, çididip bergen.
3946. Alday-Buuçu aşak ooldarınga
3947. Ça, sogunun uglay-şıgaay tudup beerge,
3948. Erten tırttıngaş,
3949. Kejeege deer tırttınıp,
3950. Kejee tırttıngaş,
3951. Ertenge deer tırttınıp,
3952. Oŋ ergeenden han damdılap,
3953. Ogunuŋ bajından ot hıp,
3954. Çazınıŋ üstüü sagından
3955. Üjen ulu ulujup,
3956. Üstüü orançe ünüp,
3957. Aldıı sagından
3958. Aldan ulu ulujup,
3959. Aldıı orançe kirip,
3960. Kadıg kara çazı
3961. Kaagaynıp-koogaynıp keerge,
3962. Işkına çoruy salıp ündürgen.
3963. Çer oglu Dag-İrgektiŋ
3964. Kara baarın kaday adıp kaap-tır.
3965. -Ol çüve kançaldı, ooldarım? -dep
3966. Adazı aytırarga:
3967. -Ol-daa uştu, açay! -dijip,
3968. Ooldarı harıılaan.
3969. Alday-Buuçu turgaş:
3970. -Silerge men çagıım çagııyn, ooldarım,
3971. Ol Dag-İrgektiŋ kiji alır-çiir
3972. Çüvezi çok çüve.
3973. Am bo çer-delegeyde
3974. Silerniŋ kırıŋarga üner çüve çok,
3975. Çaŋgıs sezinçig çüve bastırgan-dır.
3976. Hajııŋardan hay-çetker dınmas
3977. Kaŋ demir hanadan turguzup,
3978. Üstüŋerden çaŋnık dınmas,
3979. Aldıırtan aza dınmas
3980. Demir döjek, demir şirtekten kılıŋar,
3981. Demir deeviirden kılıp alıŋar! -dep
3982. Çagıın bergen ergin.
3983. Adazınıŋ çagın küüsetkeş,
3984. Oyun oya, çigin çire çurttap,
3985. Ökpe çives öskey bergen ergin.
3986. Baar çives bayıy bergen ergin.
3987. Ol-daa çurttap turup kaldı,
3988. Men-daa çanıp keldim.

ARI-HAAN (II. Metin)

1. Ertenginiŋ ertezinde,
2. Burungunuŋ burunguzunda,
3. Eki şagnıŋ ektinde,
4. Bak şagnıŋ bajında,
5. Şag-dip büdüp turar şagda,
6. Şagjıı-Tümey burgan nomnap turda,
7. Bir-le çerge,
8. Bajında ak taygalıg,
9. Baarında sarıg çalım-hayalıg,
10. Kadır kaşpal hem turgan.
11. Sarıg çalım-hayanıŋ ortuzunda
12. Çaŋgıs ırgay bar çüveŋ irgin.
13. Hemniŋ bir talazında
14. Amılıg çüve ertpes
15. Şırgay arıg turgan çüveŋ irgin.
16. Çaŋgıs ırgaynıŋ ortuzunda
17. Ergek bajı deg,
18. Borbak uruzu bar.
19. Soŋgu çükten hat kagarga,
20. Murnuu talazınçe ujar çazıp turar,
21. Murnuu talazından hat kagarga,
22. Soŋgu çükçe ujar çazıp
23. Turar ırgay irgin.
24. Irgaynıŋ ortuzunda uruzu
25. Hünnüŋ-ne ugladıp
26. Bir hün kiji bajı deg aparıp,
27. Bir hün sogaaş hire apargan.
28. Ooŋ soonda tos taŋma kıdat paş
29. Hire apargaş, çarılgan.
30. Oon aldın baştıg,
31. Möŋgün böskektig ool,
32. Uştunup batkaş,
33. Irgaynıŋ dözünden
34. Tuttunup algaş,
35. Olurup berip-tir.
36. Hölege çartıı karara katkıje,
37. Hünçe çarıı hürere katkıje,
38. Ool olurup kelgen çüveŋ irgin.
39. Ta çejege, ta kajaga çedir
40. Olurgan çüve.
41. Algırar deerge,
42. Amılıg çüve-daa közülbes,
43. Kıygırar deerge,
44. Kiji-daa karakka közülbes boop-tur.
45. Oon bir-le hün bodanıp olurgaş:
46. "Kara ıyaştan törüttüngen bolganımda,
47. Meeŋ ada-iyem Uspun kök dalayda,
48. Çer eezi ol-la ıynaan" – dep
49. Bodanıp kelgeş:
50. "Çer iyem, men maa
51. Kadıp olurar kiji men be?" –
52. Dep algırarga,
53. Kaydazı-daa bildinmes
54. Iıt-şimeen üngen.
55. Dıŋnap turarga:
56. "Oon soyastap batkaş,
57. Hemniŋ ununga bargaş,
58. Kakpak haya adaanga uya tudup,
59. Delegeyniŋ kara-şokar kurtun,
60. Kaptagaynıŋ kızıl-şokar kurtun
61. Tudup çip çoruur sen!" – dep
62. Turar boop-tur evespe.
63. Çalım-hayanı kudu soyastap batkaş,
64. Kaşpal kara hemniŋ kıdınga kelgeş,
65. Kakpak haya aldınga
66. Sigen uya tudup algaş,
67. Kara çerniŋ
68. Kara-şokar kurtun çııp çip,
69. Kaptagaynıŋ
70. Kızıl-şokar kurtun çııp çip,
71. Hırnınıŋ bir çartıı
72. Hıl-kurt çeeninden
73. Kızıl-şokar apargan.
74. Bir çartıı
75. Kara-şokar kurt çigeninden
76. Kara-şokar apargan çorup-la turup-tur.
77. Ol-la çorup körüp orarga,
78. Dirig çüve öder argajok
79. Şırgay arıg turup-tur.
80. "Mında çüü çüve bar
81. Çüve eves adır!" – deeş,
82. Kurgag talın uuy sop,
83. Öl talın eey sop çoraaş,
84. İştinge kire beerge,
85. Ulug ortuluk düvünde
86. Çüve-le eleŋeynip,
87. Kuuraŋaynıp turar
88. Mındıg-la boop-tur evespe.
89. Kılaştap çede beerge,
90. Kuduruu, çeli çerde döjelgen,
91. Dügü deerge hatka kalbaŋnaan,
92. Taagıdan bütken,
93. Ertken kuş oorga-moynun
94. Çara soktap ertip turar
95. Amıtan turar boop-tur.
96. Ool çookşulap bar çıdarga,
97. Orannıŋ kuş, saaskanı
98. Oylap ujup,

99. Dezip çorup turar boop-tur.
100. Ool kılaştaarga, demgi çüvezi
101. Ederip kılaştaaş,
102. Kakpak hayazınıŋ baarınga keep-tir.
103. Demgi çüveniŋ aksı-dijinden
104. Ool korgup organ irgin.
105. Kakpak hayazınıŋ aldınçe kire beerge,
106. Hayazınıŋ üdün duy çıdıp ap-tır.
107. Ooŋ çılıg-çımçaanga
108. Ool talap uduy bergen.
109. Erteninde demgi çüvezi
110. Turup o′ttay beerge,
111. Ool barıp, oorgazınıŋ
112. Kurtun çııp çip
113. Çorup-la turgan.
114. Demgi çüvezi o'ttap
115. Çorup-la turgan.
116. Ta kajaga, ta çejege
117. Inçaar çurttap kelgen çüve.
118. Ool biyeegi-le heveer
119. Demgi çüvezinden
120. Korgup çorup-la turar
121. Mındıg çüveŋ irgin.
122. Bir-le hün demgi çüvezinge:
123. – Sen çüge-le meni
124. Ederip çoruur amıtan sen?
125. Aal-oranıŋ kaydal?
126. Çüge çanmas sen? – dep
127. Aytırıp turup-tur.
128. – Seni men edergeş,
129. Amır körüp çor men,
130. Seni ederimge,
131. Saaskan, kuş oorgam soktavas,
132. Senden dezer boor çüve-dir – dep,
133. Demgi çüvezi çugaalap
134. Turar boop-tur evespe.
135. Ool ol amıtannıŋ
136. Oorga-moynun köörge,
137. Biçe balıı büdüp,
138. Ekiriy bergen,
139. Ulug balıı sorbulanı bergen.
140. Bodun köörge,
141. Segip-semireeni konçug boop-tur.
142. – Sen çüü mındıg amıtan sen? – dep,
143. Ool aytırarga,
144. – Men bolza, mal dep
145. Amıtan-dır men.
146. Sen bolza, kiji dep
147. Amıtan-dır sen – dep turar
148. Mındıg boop-tur evespe.
149. Bir-le hün biyeegi-le
150. Sarıg çavaazı çugaalap-tır:
151. – Men amıtan bodum todup aldım,
152. Argan bodum semirip aldım,
153. Eezi çok a′t-daa
154. Çok turar ujurlug.
155. A′dı çok er kiji-daa
156. Çok bolur ujurlug.
157. Men seŋee a′t attıg boluyn.
158. Sen meŋee ee bol! – dep
159. Çugaalap turup-tur evespe.
160. – Men ındıg çüve bilbes men,
161. İyeden töree-le dört davannıg
162. Çüve kırınga olurup körbeen men.
163. Çuglu beer men – dep,
164. Ool çugaalap-tır.
165. – Indıg bolza er kiji dep çüve
166. A′t munar, ayan-çoruk çoruur çoor.
167. Meni munupsuŋza,
168. Ööreni-le beer sen ıynaan – deerge,
169. Ool tura:
170. – Kayı-hamaançok munuptarımga,
171. Sen meni ta kaynaar
172. Appaar kiji sen.
173. Men bo kakpak hayadan
174. Çarlır bolzumza,
175. Çastap ölü beer men.
176. Bo kızıl, kara-şokar kurttarımdan
177. Çarlır bolzumza,
178. Aştap ölü beer men – deeş,
179. Hünnü badır ınavas turar
180. Mındıg boop-tur.
181. Sarıg çavaazı hünnü badır
182. Eerejip tura hünzeer
183. Mındıg boop-tur evespe.
184. Biyeegi çüvezi kaş-daa honukta
185. Ederip, kurt-daa çirtpes:
186. – Meni mun,
187. Elbek o′ttug çerge
188. Barıp çurttaalı – deeş,
189. Ederip-le turup berip-tir.
190. – Men seni munar aayın tıppas men.
191. Kakpak hayamdan, kara kurtumdan
192. Çarılbas men – deer boop-tur.
193. Sarıg çavaa:
194. – Meni mun! deeş,
195. Oruun durgaar çıdıp alır boop-tur.
196. Ool tura:
197. – Şınap-daa bolza, meni uur
198. Şaa bar eves mooŋ,
199. Oorga-moynun odura
200. Munuptayn adır – deeş,
201. Sarıg çavaanı çavıdaktaptarga,
202. Dirs-dars deen soonda,
203. Tura halaaş, ulug hemni örü
204. Halıp-la kaggan oon:
205. – Meni düjür,
206. Kakpak hayamdan çarılzımza,
207. Çaştap ölür men,
208. Kara kurtumdan çarılzımza,

209. Aştap ölür men – dep
210. Algırıp- kışkırıp
211. Çorup olurup-tur evespe.
212. Biyeegi-le taagılıg çavaazı
213. Ooldu iyi çartından
214. Arıdarlıp kaayn deerge,
215. İyi toŋ sarıg eegizi-bile
216. Çölep, soondan sıvırlıp
217. Çıdıp kaar deerge,
218. Dörgünek bolgan
219. Kuduruu-bile çölep,
220. Murnundan baş ajıp
221. Çıdıp kaar deerge,
222. Tarbıl sarıg çeli-bile çölep,
223. Düjürbeyn ol-la çorup olurgaş,
224. Hemniŋ bajınga ünüp kelirge,
225. Uju-kıdı közülbes
226. Sarıg hovularlıg,
227. Çirgilçinnig
228. Sarıg şölderlig,
229. Çaagay oran
230. Köstüp keep-tir evespe.
231. Ol-la çorup olurarga,
232. Demgi çavaazı
233. Deer-bile deŋneşken
234. Ak taygaje uglap
235. Çorup-la kaap-tır.
236. "Meni am kaynaar-la appaarı ol
237. Çüvezi irgi?" – dep bodap,
238. Ool-daa ıglap-sıktap
239. Çorup-la olurup-tur.
240. Ol-la çorutkaş,
241. Ulug ak tayganıŋ baarında
242. Çalım ak haya baarınga kelgeş,
243. Demgi çavaazı:
244. "Am düş!" – deer
245. Mındıg boop-tur evespe.
246. Biyeegi ool am sagıjı amırap,
247. "Kayda-çüde kurt-kımıskayak
248. Bar irgi?" – deeş,
249. Dilep kılaştap turarga,
250. Kurt-daa çok boop-tur.
251. Körüp turarga,
252. Demgi çavaazı
253. Deerje körüp algaş,
254. Üş katap kiştep
255. Turar boop-tur.
256. Bir-le kurt dilep-dilep
257. Haya körnüp kelirge,
258. Demgi çavaazınıŋ çanında
259. Tayga-taŋdı deg ulug çüve
260. Keep turup algan boop-tur.
261. Sarıg çavaazı ol çüveni
262. Barıp eep turar boop-tur.
263. Ool adaargap körüp tura,
264. "Meeŋ a′dım eep turar çüveni
265. Men emzimze kandıg boor? – deeş,
266. Bir çarıından barıp eme beerge,
267. Demgi çüvezi şimçeves turar
268. Mındıg boop-tur evespe.
269. Biyeegi çüveni emgeştiŋ
270. Aştaan bodu todup-daa,
271. Suksaan bodu suksunu
272. Hanıp-daa turup-tur.
273. Amırap todup algaş,
274. Biyeegi kunnun körüp turarga,
275. Bir çartınga barıp,
276. Bir emiin kogjap eep,
277. Taagı-düü buruŋaynıp,
278. Hadıp turar boop-tur.
279. Bodun köörge,
280. E′di-hanı çetçip keep.
281. Eegi-töjü çaglanıp keep
282. Turup-tur.
283. Kançangaş-la köör deerge,
284. Budunda bir-le çüve
285. Halırtkaynıp turgan.
286. Kaygap körüp turarga,
287. Hünge hürere,
288. Hölegege karara
289. Kada bergen keji
290. Tülep düjüp kalgan boop-tur.
291. Ol sarıg be oolga
292. Çugaalap-tır evespe:
293. – Çaa, ool, bo kulunnu
294. Sen a′t kılıp aar sen.
295. Bo kulunga sen ee boor sen.
296. Siler iyini tavarıştırar deeş,
297. Et-baraanıŋarnı ködürer deeş,
298. Hilinçekteni berdim,
299. Nazıdadım, kırıdım.
300. Am ölür şaam keldi! – deeş,
301. Ulug ak turug hayaga
302. Kılaştap kelgeş:
303. – Ög deg kara daştı
304. Arıdara tırt! – dep
305. Oolga çugaalap-tır.
306. Ool çedip kelgeş,
307. Ög deg kara daştı
308. Hoora sop ekkeerge,
309. Daştıŋ artında
310. Ulug kara kuy çıdıp-tır.
311. – Mooŋ iştinde çüü bar-dır,
312. Şuptuzun beer dajıp ündür! – dep,
313. Biyeegi be çugaalap-tır.
314. Amdıı çüveni dajıglap turarga,
315. Hoyug çımçaa-daa bar,
316. Söök deg kadıı-daa bar boop-tur.
317. Inçap tura şuptuzun
318. Kara kuynuŋ aksınçe

319. Emgelep ündürüp ap-tır.
320. Ay-hün hereldig aldın-möŋgün
321. Çüvezin ayıtkaş:
322. "A′dıŋ bajınga sugar
323. Çügen-çularıŋ-dır" – deerge,
324. Kunnunuŋ bajınga apparıp sugarga,
325. Hunan a′t boop turup-tur.
326. Şöl bolgan ak ençekti
327. "Dörbelçinnep sıkkaş,
328. Oorgazınga sal!" – deerge,
329. Oozun salırga,
330. Dönen a′t bolu berip-tir.
331. Par düptüg arzagar kara ezeŋgilig
332. Ezerin ezerteeş,
333. Üjen iyi höndürgezin döndürgeleeş,
334. Üjen iyi kolun-şavıldırın tırtıp,
335. Üjen ka′t kudurgazın kudurgalap
336. Ap-tır evespe.
337. Biyeegi a′dın körüp turarga,
338. Deerniŋ ak-kara buludun
339. İyi kulaa-bile oluy-soluy
340. Köjürüp turar, Boş-Dag deg,
341. Ak-Sarıg a′t aparıp-tır
342. "Kiji dep çüve keder
343. Heptig çoor!" – deeş,
344. Kara dordum tonun
345. Kurjandırıp kedirgeş,
346. Kara saar idiin,
347. Çüs kara kiş keji börgün
348. Kediripterge, börgünüŋ doşkazı
349. Deerniŋ kıdında şaştıkkan,
350. Erniŋ erezi er boop keep-tir.
351. Ak-Sarıg bezi çagıg-sözün
352. Çugaalap-tır:
353. – Am bögün ölüp kaarımga,
354. Ak turug hayanıŋ bajınga
355. Çüktep appargaş,
356. Çige burungaar köründür
357. Ornukşudup-höörjüdüp
358. Kaar sen! – dep-tir.
359. Dörbelçin kara çüve tuduskaş:
360. – Eki-bak çügüŋnü-daa,
361. Endep çoraan endeereliŋni-daa
362. Moon körüp ap çoruur sen.
363. Hopçu kara sudur
364. Dep çüve-dir – deeş,
365. Hoyladıp berip turup-tur.
366. – Er kiji el-çaaga-daa,
367. Eki-bakka-daa tavarjır.
368. Adıŋ-şolaŋ, aal-çurtuŋ
369. Kaydal dep aytırarga:
370. "Idık ak-Tayga çurttug,
371. Çalım sarıg hayanıŋ
372. Ortuzundan çaygaar bütken
373. Aldın daŋgına kadınnıg,
374. Boş-Dag deg Ak-Sarıg a′ttıg
375. Arı-Haan men" deer sen – dep,
376. Biyeegi bezi çagıp çugaalap-tır.
377. – Er kiji dep çüve
378. Çurttaar çurttug,
379. Honar honaştıg boor çoor.
380. Şak duu çıtkan
381. Sarıg çeçektiŋ kırınga
382. Şöl bolgan çonaaŋnı döjenip,
383. Art bolgan ezeriŋni sırtanıp ap,
384. A′dıŋnı o′tkarıp,
385. Al boduŋ udup, dıştanır çeriŋ ol.
386. Aal-oranıŋ üstüü orannıŋ
387. Kurbustudan keer,
388. Elge-çaaga çaalajırda,
389. Arıın-meŋin adıp çiiriŋde,
390. Oguŋ-çemzeeŋ – deeş,
391. Kadıg kara ça,
392. Haybır kara hojuulazın
393. Aytıp berip turgaş:
394. –Çagıım çagıdım,
395. Sözüm berdim! – deeş,
396. Doŋgaya düşkeş ölüp kaap-tır.
397. Biyeegi beziniŋ e′t-söögün
398. Çüktep algaş,
399. Ak turug hayazınıŋ kırınga
400. Çige burungaar köründür
401. Höörjüdüp kaaş,
402. Kılaştap badı keep-tir.
403. Kadıg kara çazın çüktep,
404. Haybır kara hojuulazın
405. Astıp algaş,
406. A′dın munar deeş
407. Çedip keep-tir
408. A′dı turgaş:
409. –bajımga bag-çular sup körbeen,
410. Aksımga demir-sugluk sup körbeen,
411. Kuduruumga kudurga sup,
412. Kolduumga kolun tırtıp,
413. Bıktımga şavı tırtıp körbeen
414. Kiji men, kijirgenip,
415. Dıvılaar boor men.
416. Ok-çemzeeŋ haya-daşka
417. Çölep kaaş, mun! – dep-tir.
418. A′dınıŋ aayı-bile kijenin adırgaş,
419. Ogu-çemzeen hayaga çölep kaaş,
420. Munup ap-tır evespe.
421. A′dın munup alırga,
422. Kuduruun, iyi kulaan kızıp algaş,
423. Siriŋeynip turup berip-tir evespe.
424. Arı-Haan turgaş:
425. – Çaa, men seŋee ee bolur boldum,
426. Sen meŋee a′t bolur bolduŋ,
427. Çop turup aldıŋ?
428. Ugbayn bardıŋ be? – dep-tir evespe.
429. – Çaa, şimçep çadap tur men.

430. Ajırgı çartıı saarımnı
431. Çara şapkaş,
432. A′tttangı çartıımnıŋ çırıın
433. Çara şel! – dep-tir.
434. A′dınıŋ ajırgı çartıınıŋ
435. Saarın aldın dopurjak
436. Kımçızı-bile çara şapkaş,
437. Aksın kulak dajınga çedir
438. Çara sogarga, mööp-dıvılap
439. Çorup-la bergen.
440. Arı-Haan minnir-minninmes,
441. İyi karaan şiyip algaş,
442. bıjıglanıp tuttunup algaş
443. Çorup-la berip-tir evespe,
444. Çaa, bir minnip kelirge,
445. Konçug doozun-dovurak arazında
446. A′dı şuradıp turar
447. Mındıg boop-tur.
448. Am köörge,
449. Daglıg çerin orgu kıldır,
450. Şöl çerin dag kıldır tura tepken,
451. Suglug çerin kurgalıg tepken,
452. Sug çok çerni dalay kıldır tepken
453. Mındıg boop-tur evespe.
454. Arı-Haan köörge,
455. A′dınıŋ aksın tırtar deeş,
456. İyi holunuŋ e′din
457. İyi bileende kelgen.,
458. İyi ezeŋgizin tever deeş,
459. İyi döŋmeeniŋ e′di
460. Diskeende kelgen
461. Mındıg boop-tur evespe.
462. Arı-Haan algırıp-tır evespe:
463. – Çüü boldu, kançap baardıŋ?
464. Er bodumnuŋ e′dim-söögüm
465. Çaŋgıs çerde sıvırlıp keldi.
466. Çüü konçug hortan amıtanga
467. Tavarjı berdim.
468. Ooŋ ornunga kakpak hayam aldınga,
469. Kadar o′dum arazınga,
470. Kara kurtum çip çırgap
471. Çıtpas iyik men be! dep-tir.
472. A′dı demgini dıŋnaaş,
473. Çerniŋ çımçaanga,
474. Çerniŋ hovuzunga,
475. Sug çıraa, sayaan sayaktap
476. Turup berip-tir evespe.
477. A′dından Arı-Haan düje halaaş,
478. Iglap-sıktap olurup
479. Berip-tir evespe:
480. "Çop konçug hilinçek boor bo,
481. Höökü iyeniŋ törüp bergen
482. Dört möçüzün mınçaar
483. Hilinçektep kaar.
484. Kandıg salımım bagay çoor,
485. Çügle tınnıg artım!" – dep-tir evespe.
486. A′dı çugaalap-tır:
487. – Er boduŋ eres-le
488. Kiji bolgay sen.
489. Eres ugaanıŋ şoluk bagay
490. Kiji boor sen be? – dep-tir evespe.
491. A′dıŋnıŋ ajırgı çartıında,
492. Ezer dergizinde
493. Ak arjımak bar.
494. Onu üjep körem – dep-tir.
495. A′dınıŋ aayı-bile
496. Ak arjımaktı üjey beerge,
497. Aldın aastıg ak doŋga çorup-tur.
498. – Ak doŋgada möŋge arjaan bar.
499. Ooŋ-bile çunup,
500. Çamdıızın ijivit – deen.
501. Demgi arjaanın ijerin ijip,
502. Çunarın çunup keerge,
503. Biyeegizinden artık
504. E′ttig-hannıg şıırak
505. Möge er bolu bergen-dir.
506. Küş çok bodu küştüg boop,
507. Ugaan çok bodu ugaannıg boop,
508. Çüve bilbes bodu çüve bilir boop
509. Büdüp keep-tir evespe.
510. Çaa, Ak-Sarıg a′dı çugaalap-tır:
511. – Seŋee men a′t boop
512. Şıdaan-dır men.
513. Meŋee sen ee boop şıdaan-dır sen.
514. Sagıştıg çeriŋçe çorup
515. Orar sen ıynaan – dep-tir evespe.
516. Arı-Haan bodanıp tura:
517. "Kiji dep çüve dıştanır, uduur
518. Ujurlug boor çüve bolgay" – deeş,
519. Despek sarıg şöldüŋ ortuzunga
520. Art bolgan ezerin,
521. Şöl bolgan çonaan döjengeş,
522. Boş-Dag deg Ak-Sarıg a′dın
523. Örtep algaş,
524. Ulug uyguzun udup
525. Çıdıp ap-tır evespe.
526. Ta çejege, ta kajanga çedir
527. Udaan çüve iyik.
528. Udup-udup, bir-le hünnüŋ
529. Ekizinde ottup keerge,
530. Iıt eves ıt,
531. Daaş eves daaş ünüp,
532. Kijiler ıttajıp turar,
533. Bir-le konçug kaas
534. Çüve iştinde
535. Udup çıdar mındıg boop-tur evespe.
536. Arı-Haan demgi ıt-daaştan kortkaş:
537. "Çüü bolgan çoor?" – deeş,
538. Bodanıp çıtkaş,
539. Beniŋ bergen hopçu kara sudurun

540. Sırtınıŋ aldından oojum
541. Uştup algaş turup keerge,
542. Muŋgaş karaŋgı boop-tur evespe.
543. "Oo, Arı-Haan turup keldi!" –
544. Deen soonda-la ejik
545. Çırıtkılaş-la deen-dir evespe.
546. Oon üngeş, beniŋ çagaanı-bile
547. Bolçaytılıg Bora-Teyje
548. Baraan harap üne bergen.
549. Üne bergeş, sudurun ajıp orarga,
550. Ara-albatı üstüü orandan
551. Kulbustu-Haannıŋ badırıpkan
552. Uluzu boop-tur evespe.
553. Konçug kaas çaraş çüvezi
554. Beniŋ iştinge çoraan
555. Öö boop-tur evespe.
556. Demgi Arı-Haan kiji dep çüve
557. Körbeen kiji ıyadıp, korgup,
558. Dedir öönçe kirer evin tıppayn
559. Olurup-tur evespe.
560. Oy-Sarıg beniŋ sögleeni:
561. "Aldın daŋgına bar deen bolgay.
562. Çüzü çoor ol?" – dep
563. Bodanıp-tır evespe.
564. Oon baza katap hopçu kara sudurun
565. Ajıp köre beerge,
566. Demgi aldın daŋgına dep çüvezi
567. Öönüŋ işti, ooŋ kadayı kiji
568. Boop-tur evespe.
569. Çaaskan olurar arga çok
570. Bolu berip-tir evespe.
571. Aal kirer deeş,
572. Ara-albatıdan korgup,
573. Argajoktuŋ kırında-la
574. Öönçe çorup kaap-tır evespe.
575. Çedip kelgeş, körüp turarga,
576. Tozan a′t dolganıp çetpes
577. Dokulçak ak ög
578. Çeden a′t çelip, deskinip çetpes
579. Telgilig çaagay ak ög
580. Turup-tur evespe.
581. Çedip keerge, ara-albatızı:
582. "Haanıvıs çedip keldi!" – dep,
583. Ulug ejiin ajıdıp,
584. Öönçe kirip, dörde dört buttug,
585. Üjen kapsırlıg
586. Dörbelçin kara şireezinge
587. Olurtup turgan.
588. Aldın daŋgınazı
589. Aldın dombuzunga
590. Çiŋ sarıg şayın kudup,
591. Aldın tavaanga
592. Çigir-boovazın salıp,
593. Hündülep-yambılap turar
594. Mındıg boop-tur evespe.
595. Arı-Haan bir kaş honganda,
596. Nüürü çastıp,
597. Ulus-bile höörejip,
598. Höglep turar mındıg
599. Bolu berip-tir evespe.
600. Çurttap turup-tur evespe.
601. Ajıl-amıdıral-daa bilbes,
602. Uygu-la uduur mındıg
603. Kiji boop-tur evespe.
604. Bir hün udup-udup
605. Ottup keerge,
606. Aldın daŋgına kadını
607. Hölçok himirengen-ajıngan
608. Olurup-tur evespe.
609. – Çaa, çop ajınıp olur sen?
610. Men uduur boorumga,
611. Inçap olur sen be?
612. Meni aartıktaar bolzuŋza,
613. Kara-Hemniŋ aksında,
614. Kakpak haya aldında
615. Kadar uyam,
616. Eŋmek haya aldında
617. Sigen uyam-daa bar.
618. Kara kurtum kajıradır,
619. Kızıl kurtum kıybıŋnadı
620. Çııp çip çoruur men, ajırbas–
621. Dep-tir evespe.
622. – Seni men udup çıdar
623. Deeş-daa eves,
624. Er kiji dep çüve
625. Aŋnaar-meŋneer,
626. Ara-albatızın-daa
627. Aralap köör,
628. Azıraan malın-daa
629. Onçalap-mendileer boor çüve,
630. Uygudan başka bilir çüve çok
631. Boluruŋga kayın bolur! – dep,
632. Aldın daŋgına kadını
633. Mınça dep-tir evespe.
634. – Indıg bolza muŋ kara
635. Tevevistiŋ baştıŋçızı
636. Kajır-kara buura
637. Çitkenden beer
638. Üş çıl boldu! dep-tir evespe,
639. Aldın daŋgına kadını
640. "Onu dileer kiji
641. Çok çüve be?" – dep,
642. Arı-Haan aytırıp-tır evespe.
643. "Onu dileer kiji-daa çok,
644. Aŋaa çeder kiji-daa çok.
645. A′t-daa çok,
646. Çige murnuu çükçe
647. Körnüp algaş,
648. Çorup kaan" – dep
649. Aldın daŋgına kadını

650. Çugaalap organ çüveŋ irgin.
651. – Inçaarga sen boduŋ
652. Ol buuranı istep sürüp çorut.
653. Ulug kızıl tayga çurttug
654. Ulug-Haan dep kiji
655. Çurttap turar.
656. Meeŋ iştimde ool urug
657. Büdüp çoruur kiji men.
658. Aŋaa bir kelin ışkaş çüve
659. Tıp albaaje horjok! – dep-tir evespe.
660. – Çüü mındıg çüve
661. Çugaalap olur sen?
662. Kakpak haya aldınga,
663. Kadar o′t kırınga
664. Çurttap çoraan kiji
665. Am keep ajı-töldüg apargan,
666. Çüü dep ındıg aas-kejik
667. Boor? – dep-tir.
668. – Ol kelinni kayın
669. Tıp aar bis? – dep, Arı-Haan
670. Kadından aytırıp-tır evespe.
671. – Ulug kızıl tayga çurttug,
672. Ulug-Haan dep kijiniŋ aalında,
673. Burungaar körgeş çunarga,
674. Murnuu çüktüŋ ara-albatızı
675. Daŋ attı, hün ündü deer,
676. Soŋgaar körüngeş çunarga,
677. Soŋgu çüktüŋ ara-albatızı
678. Daŋ attı, hün ündü deer
679. Mındıg ilbi-şidilig,
680. Ertem-biliglig kiji bar,
681. Aŋaa kara buuraŋ sürüp,
682. Suy belekten demdek kıldır
683. Sunup kör! – dep-tir evespe.
684. – Kayı-hire ertem şidilig
685. Urug irgi? – dep,
686. Kadından ayıtırp-tır evespe.
687. Kadın çugaalaan:
688. – Tos dipti öttür körüp olurar,
689. Tos çurttu erttir bilip orar,
690. Şak mındıg bildilig,
691. Ertem-şidilig daŋgına çüve
692. Deen – dep-tir evespe.
693. Arı-Haan tönmes hünezinin dögerip,
694. Arbas Ak-Sarıg a′dın kadırıp-soodup,
695. Kışkı-çaygı hevin beletkep
696. Turup-tur evespe.
697. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde
698. A′ttanır dep beletkeni berip-tir evespe.
699. Ulug kara arjımaan arttıp,
700. Muŋ kara kiştiŋ keji çagızın arttıp,
701. Ara-albatızı:
702. "Çüü konçug kiji eves!" – dep,
703. A′dın, bodun şinçilep
704. Körüp-tür evespe.
705. A′dınıŋ çel-kuduruu
706. Demir çıraadan bütken,
707. Durt-sınından
708. Adırar çüs çok,
709. Hol-buttarı kaŋ bolattan bütken,
710. Haçılangan kulaktarlıg,
711. Duran şolban karaktarlıg,
712. Dumçuun şinçip köörge,
713. Koŋga hevirlig bolgan.
714. Arı-Haan bodu
715. Höree par-arzılaŋ şinçilig,
716. Ölürerge ölür tını çok,
717. Özerge nazın çok
718. Mındıg şinçilig kiji
719. Turup-tur evespe.
720. A′ttangaş haptarga,
721. Ara-albatızı körüp turarga,
722. Orayında Oçur-Maanay
723. Burgan bütken.,
724. Maŋnayında Maga-Hala
725. Burgan bütken,
726. A′dın, bodun köörge,
727. Boraanıg tayga deg kiji
728. Bar çıdar mındıg
729. Boop-tur evespe.
730. Çige burungaar
731. Kagjır kara buurazınıŋ
732. İzin istep algaş,
733. Soondan çorup berip-tir.
734. Ta kajanga, ta çejenge
735. Çorup kelgen çüve,
736. Kış boorun hıraazından bilip,
737. Çorup-la olurgan.
738. Bir çerge çorup olurarga,
739. Murnunda meŋgilig
740. Şoraan ala tayga turup-tur.
741. Meŋgilig ala tayganıŋ
742. Kırınçe üne haldı bergeş,
743. Meŋgi kırınga sandaylanıp
744. Olurup algaş, körüp olurarga,
745. Kagjır kara buurazı
746. Çige murnuu çükte
747. Bedik sarıg tayganıŋ
748. Murnu-bile aja düje bergen.
749. "Kandıg mındıg kaygamçıktıg
750. Adıguuzun mal boor bo!"– deeş,
751. Ol-la kakkaş,
752. Ulug sarıg tayganıŋ kırınga
753. Üne kakkaş, körüp olurarga,
754. Çirgilçinnig sarıg
755. Hovunuŋ aksında
756. Kujurlug-Hölde
757. Tümen sarıg teve
758. Kujurap turup-tur.
759. Sarıg hovunuŋ bajından

760. Kagjır kara buura aŋdaştanıp
761. Bir çartı-bile
762. Boş dagnı çuura,
763. Bir çartı-bile
764. Bolçaytılıg Bora-Teyni
765. Çuura aŋdaştanıp
766. Badıp olurup-tur.
767. Körüp olurarga,
768. Kujurlug-Hölde
769. Tümen sarıg teveden
770. Kalçan sarıg buura üngeş,
771. Çaalanıp çorup olurup-tur.
772. Ol körüp olurarga,
773. İyi buura udur-dedir çaalajıp,
774. Tutçup ünüp-tür.
775. İyi buuranıŋ
776. Kadıg söögü kayırt turup,
777. Çımçak söögü şıgırt turup
778. Çorup turup-tur.
779. Magalıg-la çüve-dir am,
780. Çugaalajıp olurar eştig
781. Çüve bolza"– dep bodap olurda,
782. Çige murnuu çükten
783. Üş hün ünüp olurup-tur.
784. Arı-Haan olurgaş:
785. "Kandıg kaygamçıktıg,
786. Dört hünnüg oran boor!"– dep
787. Bodap olurup-tur.
788. Sarıg a′dı tura:
789. – Döö üş hünnü çüü dep
790. Bodap olur sen,
791. Arı-Haan?– dep-tir.
792. – Bo kaygamçık dört
793. Hünnüg oran-dır dep
794. Bodap olur men – dep-tir.
795. – Er boduŋ erestig-daa bolzuŋza,
796. Er ugaanıŋ taan
797. Bagay iyin, Arı-Haan.
798. Ol bolza kiji-dir.
799. İyi karaa iyi hün bolgan,
800. Aksı bir hün bolgan,
801. Ol kijiniŋ konçuun
802. Kördüŋ be? – dep,
803. A′dı çugaalap-tır.
804. Arı-Haan tos çüstüg duranın
805. Uşta tırtıp ekkelgeş,
806. Körüp olurarga,
807. Sarıg dilgi keji börgün
808. Havaanda salgan,
809. İyi karaa iyi hün bolgan,
810. Aksı bir hün bolgan,
811. Konçug er hap olurup-tur.
812. "Kiji tanıjar, kiji öŋnejir
813. Konçug er bo-la çüve-dir"–
814. Dep bodap olurda,
815. Ol kijizi kakkan oyaar
816. Tümen sarıg tevede barıp-tır.
817. Teveni bir ergildir çortkaş,
818. Kalçan sarıg buuranıŋ izi-bile
819. İyi buuraga çedip keep-tir.
820. İyi buuranı körüp turarga,
821. Kagjır kara buura
822. Kalçan sarıg buuranı
823. Oytur dizeelep algaş,
824. Üze-çaza sokkulay beerge,
825. Demgi kijiniŋ holu
826. Karbaş deen soonda,
827. Kagjır kara buura
828. İyi başka barıp-tır.
829. Kalçan sarıg buurazın
830. Turguzu tırtıp algaş,
831. Çorup beer orta,
832. Arı-Haan kıygı salıp-tır:
833. – E′t dıldıg er olurda,
834. Elezin dıldıg mal-bile
835. Çaalajıp turar
836. Çüü mındıg kiji sen?
837. Demgizi:
838. "Kandıg çiktig oran boor,
839. Kuş, aŋı-daa bolza,
840. Kijigileştir algırar!" – dep,
841. Sert-daa çok
842. Bar çıdıp-tır evespe.
843. Arı-Haannıŋ höreenge
844. Kök daş kirip ajınıp:
845. "Çer seni meeŋ Ak-Sarıım
846. Çetkey aan!" – deeş kakkaş,
847. Çede hap kelirge,
848. Üjen kulaş södürgezin
849. Söörtüp algan,
850. Tevezi oyladıp
851. Bar çıdır-tır evespe.
852. Södürgeziniŋ ujundan algaş,
853. Törepçileeş, doora tırtkaş,
854. Turuptarga, demgi kiji:
855. "Bo çerniŋ aŋ-meŋi bezin
856. Argamçıdan tuttunar!" – dep
857. Serte çok.
858. Ak-Sarıg a′t bile Arı-Haannı
859. Sarıg-Kaldar a′t
860. Çavaa çetpes çerge,
861. Kara çerni ezeŋgige çedir
862. Çara söörtü berip-tir.
863. Sarıg-Kaldar a′t şıdavayn
864. Turuptar orta, Arı-Haan
865. Am kıygı salıp aytırıp-tır:
866. – Kayıın kelgen, kaynaar bar
867. Çıdar çüve sen?
868. Arganıŋ arı-börüzü ışkaş,
869. Adıguuzun mal-bile

870. Demisejip turar,
871. Taygada boduŋ ışkaş,
872. Dazagar er olurda,
873. Onu körbes sogur sen be?
874. Adaŋ adaan adıŋ kımıl,
875. İyeŋ kıygırgan şolaŋ kımıl?
876. – Men bolza, çige burungu çükte
877. Sarıg-Hemni ejeley töreen,
878. Er deen erge dömeyleşpes,
879. Özerge nazını çok,
880. Ölürge tını çok,
881. Sarıg-Kaldar a′ttıg
882. Şara-Melçen haan
883. Dep kiji men – dep,
884. Demgizi harıılap
885. Turup-tur evespe.
886. – Indıg bolza, silerniŋ
887. At-şolaŋar kımıl?
888. Kayı oran-çurttug,
889. Kaynaar bar çıdar kiji sen?
890. – Men bolza çige soŋgu çükte
891. Kaşpal Kara-Hemniŋeriinde,
892. Sarıg hayanıŋ baarında
893. Çaŋgıs ırgaydan çaygaar töreen,
894. Ak-Sarıg a′ttıg
895. Ölürge tını çok,
896. Özerge nazını çok,
897. Hanzıraar hanı çok,
898. Arı-Haan avıgay deerzi
899. Men boor men – dep
900. Çugaalap turup-tur.
901. – E′t-bile oynap, han-bile oynap
902. Dep çüve bilbes kiji men, ejim,
903. Bilir kiji sen-ne baştap
904. Turup-tur sen iyin – dep turgan
905. Arı-Haan çüveŋ irgin.
906. – Indıg bolza kaŋ-bile
907. Körjür bis be deerge,
908. Dargannarnıŋ taptap bergeni
909. Dadarık kara demiri-bile
910. Körjür bis be deeni ol-dur.
911. E′t-bile deerge,
912. İyevistiŋ törüp bergeni
913. İyi kızıl çuduruu-bile
914. Körjür bis be
915. Deeni ol-dur – deerge,
916. Arı-Haan tura:
917. – Dargannarnıŋ taptap bergeni
918. Dadarık kara demiri-bile,
919. İyevistiŋ törüp bergeni
920. İyi kızıl çuduruu-bile
921. Körjüp bilir kiji
922. Sen-ne baştap
923. Turup-tur sen iyin – dep
924. Turgan Arı-Haan irgin.
925. Inça deerge Şara-Melçen haan tura:
926. – Baştay dargannarnıŋ taptap bergeni
927. Dadarık kara demiri-bile
928. Körjür bis – dep-tir.
929. İyi er iyi a′dın
930. Kijennep kastaaş,
931. Şara-Melçen haan
932. Sarıg taygazınıŋ
933. Kırınçe üngeş,
934. Kıygırjıp-tır.
935. Şara-Melçen haan olura:
936. – Arı-Haan, senden bolur be,
937. Menden bolur be? – deerge,
938. Arı-Haan olura:
939. – Senden-daa, menden-daa
940. Bolur bolza,
941. Sen-ne bilip-tir sen
942. İyin – deerge,
943. Ak-Sarıg a′dı turgaş,
944. Kıygırıp-tır:
945. – Bagay çüve, sen baştay
946. Çögeliŋ tödüp al dep sögle.
947. Arı-Haan olura:
948. – Indıg bolza baştay adıksazıŋza
949. Bagay kiji sen
950. Çögeliŋ tödüp alır sen be? – deeş,
951. Tozan doşpu öögün çeşkeş,
952. Aptara bolgan ak çaagay höreen
953. Çada tudup berip olurup-tur.
954. Şara-Melçen haan adarga,
955. Kara hayaga deggeni ışkaş,
956. Hak deeş, ogu dedir çaştay
957. Berip-tir evespe.
958. – Homudalıŋ tödüp aldıŋ be? – dep,
959. Arı-Haan algırarga,
960. – Homudalım töndü – deeş,
961. Ak höreen çara tırtıp beerge,
962. Arı-Haan kaybır kara
963. Hojuulazı-bile adarga,
964. Kara hayazınga deggeni ışkaş,
965. Tavılanıp çaştay berip-tir evespe.
966. – Dargannar taptaan
967. Dadarık kara demir-bile
968. Horjok-tur bis.
969. İyevistiŋ törüp bergeni
970. İyi kızıl çuduruuvus-bile
971. Boluulu – deeş,
972. İyi a′dın kijennep salgaş,
973. Çirgilçinnig sarıg
974. Hovunuŋ ortuzunga,
975. Çiŋ şayın hayındırıp,
976. Çigir boovazın çip
977. Ap olurup-turlar.
978. Şodak-şudaan kettinip,
979. Dagdınıp-şugdunup,

980. İyi buganıŋ hıyırtaanı deg,
981. Kara hayazı kakkılaşkanı deg,
982. Hak-hok kıldır tutçup turup-turlar.
983. Üjen honukta üzüktel çok
984. Aldan honukta amır çok
985. Tutçup keep-tirler.
986. Tozan honukta doktaal çok,
987. Tutçup kelgeş,
988. Şara-Melçen haannı Arı-Haan
989. Kara çerni sirt,
990. Kök deerni hölbeş kıldır
991. Düjürüp ap-tır.
992. Aptara deg ak höreenge
993. Olurup algaş:
994. – Ölürgen maldıŋ hanın alır,
995. Ölürer kijiniŋ sözün alır.
996. Çünü çugaalaar sen? – dep-tir.
997. Şara-Melçen haan:
998. Sen ışkaş er kara çaŋgıs
999. Kiji-dir men.
1000. Meni ölürüp kaarıŋga,
1001. Seŋee çüü art nemejip,
1002. Artık küş tıptı beer boor!
1003. Han töreldig ha-duŋma,
1004. İyeden töreen iyi alışkı deg boluul,
1005. Amı-tınım örşeep,
1006. Adırıp salıp kör! – dep-tir.
1007. Arı-Haan:
1008. – Çöptüg-dür, ejim.
1009. Men-daa çaŋgıs,
1010. Sen-daa çaŋgıs,
1011. Bot-bottarıvıska
1012. Ömek-duza boluulu – deeş,
1013. Arnınıŋ dovuraan adıjı-bile
1014. Aştap berip,
1015. Tonunuŋ dovuraan holu-bile
1016. Kaktap berip olurup-tur.
1017. İyi er-daa iyeden töreen
1018. İyi alışkılar deg,
1019. Aas-daŋgıraan alçıp-berjip
1020. Turup-turlar.
1021. Arı-Haanga Şara-Melçen haan:
1022. – Meeŋ aal-oranımga kirip,
1023. Ak çemim amzaaş bar – dep-tir.
1024. – Irak çer bar çıtkan
1025. Kiji men, ejim,
1026. Çige murnuu çükte,
1027. Ulug kızıl taygada
1028. Ulug-Haan dep kijiniŋ
1029. Aldın daŋgınazın çalap
1030. Aar deen kiji men – dep-tir.
1031. – Çoruk-hereeŋ büdürüp algaş,
1032. Meeŋ aalımga kirer sen,
1033. Olçe baarıŋda uju-kıdıı közülbes,
1034. Ulug dalay bar,
1035. Onu kejeriŋ berge boor – dep,
1036. Şara-Melçen haan çugaalap-tır.
1037. – Çoruk-hereeŋ bütsün, ejim – deeş,
1038. Şara-Melçen haan a′ttanıpkaş,
1039. Çorup kaap-tır.
1040. – Aal-oranıŋga amır-mendi
1041. Çıt, ejim – deeş,
1042. Arı-Haan a′dın mungaş,
1043. Çige murnuu çükçe
1044. Hap kaap-tır.
1045. Bir-le çerge çorup orarga,
1046. Uju-kıdıı közülbes,
1047. Kalçaa kara dalay çıdıp-tır.
1048. Dolgandır çortup körüp turarga,
1049. Kejer kejii, ajar artı-daa
1050. Çok boop-tur.
1051. Aylıktıg çerge dedir
1052. Haldıp kelgeş,
1053. A′dınıŋ saarın hün kılayıp
1054. Turar kıldır çara hakkaş,
1055. A′ttanır talakı çarın
1056. Çara sokkaş,
1057. Karak-çiveş arazında
1058. Kalçaa dalayga haldıp kelgeş:
1059. – Bo üyeniŋ dalayı men dep çıtpayn,
1060. Soŋgu açı-üreniŋ
1061. Damırak kara suu bol! – deeş,
1062. Aldın dopurjak kımçızın
1063. Azar deeringe deŋneştir,
1064. Ay-hün karaan duy ködürgeş,
1065. Dalaynıŋ ortuzunga düjürerge,
1066. Damırak kara suglar boop,
1067. Tarap çaştay beerge,
1068. Haldıp erte berip-tir evespe.
1069. Bir çerge haldıp keerge,
1070. Çiŋge Kara-Hemniŋ bajında
1071. Iş buruŋaynıp turup-tur.
1072. Haldıp çedip keerge,
1073. İyi dep-deŋ, kiji ıglaar argajok
1074. Ooldar olurup-tur.
1075. – Adıŋar-sıvıŋar, aal-oranıŋar
1076. Kaydal? – deerge,
1077. – Aal-çurtuvus-daa bo,
1078. Çayaanından çaygaar bütken,
1079. Er Sayın-Ulaatı, han Sayın-Ulaatı
1080. Alışkılar bis – dep olurup-turlar.
1081. – Indıg bolza bis, akıvıs
1082. Senden çarılbas bis – deerge,
1083. Arı-Haan iyi ooldarnı
1084. İdiktep-çançıktap ap-tır.
1085. Çorup-la organ, çorup-la organ,
1086. Ulug-Haan dep kijiniŋ
1087. Aal-oranı köstüp keep-tir.
1088. Arı-Haan taagılıg bora çavaalıg
1089. Samdar hörekteeştig ool boop

1090. Huulup ap-tır.
1091. Ulug-Haannıŋ aal-oranınga
1092. Çedip keerge,
1093. Kiji deerge kizirt,
1094. A′t bajı kozurgay,
1095. Tük-tümen ara-albatı
1096. Çıılgan boop-tur.
1097. Tümen a′ttıŋ arazınga
1098. A′dın baglap kaaş,
1099. Ulug-Haannıŋ örgeezinge kirip keep,
1100. Ot adaanga olurup ap-tır.
1101. – Bistiŋ çerniŋ kijizi eves-tir sen.
1102. Aal-oranıŋ,
1103. Adıŋ-şolaŋ kayızıl, ool? – dep,
1104. Ulug-Haan aytırıp-tır.
1105. Men bolza, çige soŋgu çükte
1106. Arı-Haan dep kijiniŋ
1107. Ara-albatızı,
1108. Adaarga adım çok,
1109. Kulaanda im çok,
1110. Saarında demdek çok
1111. İŋgin teve çidirgen men,
1112. Silerniŋ koda-sürüüŋerde
1113. Çüü bildine-dir? – dep
1114. Çugaalap olurup-tur.
1115. – Kadarçılarımdan aytırıp kör! – dep,
1116. Ulug-Haan söglep-tir.
1117. Ulug-Haannıŋ kadını orgaş:
1118. – Çögençiiŋni aar!
1119. Ol kijiniŋ çugaazınıŋ
1120. Oŋun tanıvas! – dep olurup-tur.
1121. – Çüü deriŋ ol? – dep,
1122. Haan aytırarga:
1123. – Hilinçektig, çovulaŋnıg,
1124. Bistiŋ üzük-booluk
1125. Sogaajıvıs dajı-la ıynaan – dep-tir.
1126. Ulug-Haan am körüp keerge,
1127. Ög çartınga sıŋmas,
1128. Ulug er olurup-tur.
1129. Indıg bolza, ool,
1130. Bis am daarta adaan-möörey,
1131. Adıg-çarış kılır deen bis.
1132. Tos çüktüŋ tos ekeri çıglıp algan,
1133. Çaŋgıs seni manap turduvus – dep-tir.
1134. Arı-Haan oon üngeş,
1135. Ak-Sarıg a′dın kajık deg soodup,
1136. Daş deg kadırıp,
1137. Hürejin hürejiringe bodu
1138. Beletkenip turup-tur.
1139. Daarta daŋ bajında
1140. Kaş eker er-daa tutçup ünüp-tür.
1141. Arı-Haan biçe-biçe mögelerni
1142. Dag ajır dalgıp,
1143. Ululg-uluun tey ajır
1144. Tevektep turup-tur.
1145. Şuptuzun kıra kaggaş:
1146. "Bir möörey meeŋii boldu! –deeş,
1147. Ulug-Haanga çede berip-tir.
1148. Am erten a′t çarıştırar boop-tur.
1149. Er Sayın-Ulaatı duŋmazınga
1150. Ak-Sarıg a′dın mundurar dep
1151. Beletkeni berip-tir evespe.
1152. Üş çüs a′ttı daartazında
1153. Diptiŋ kıdıından salır deen.
1154. Sayın-Ulaatı duŋmazınga:
1155. "Baştay şappas sen,
1156. Uzak a′t çüve" – dep
1157. Çagıp turgan-dır evespe.
1158. Arı-Haan a′dın çorudupkaş,
1159. Bedik çerden baraan
1160. Harap-tır evespe.
1161. Inçap turda çer-deer
1162. Diŋmireen ışkaş daaş
1163. Ünüp turar mındıg boop-tur evespe.
1164. "Meeŋ a′dım, meeŋ a′dım
1165. Kel çıdır!" – dijip,
1166. Magırıjıp turup-turlar evespe.
1167. "Meeŋ bagay ak düktüg çavaamnıŋ
1168. Duyuunuŋ daajı ışkaş,
1169. Kandıg aay çoor!" – dep,
1170. Arı-Haan çugaalap-tır evespe.
1171. "Seeŋ bagay çüveŋ
1172. Dönen buga ışkaş döŋgülçektenip,
1173. Hunan buga ışkaş moŋguçaŋaynıp
1174. Bar çıtpadıva, seeŋ ooŋ!" – dijip,
1175. "Ta çetken, ta çetpeen" – dijip,
1176. Şoodup-turlar evespe.
1177. Inçap turda a′ttıŋ doozunu
1178. Köstüp keep-tir evespe.
1179. Arı-Haannıŋ Boş-Dag deg
1180. Ak-Sarıg a′dı
1181. Çaaskan keep-tir evespe.
1182. – İyigi möörey meeŋii boldu,
1183. Ajıl-herek büdüp tur ıynaan,
1184. Ulug-Haan – dep-tir evespe.
1185. – Üşkü möörey bolur çüve,
1186. Onu köör bis, adar bis! –
1187. Dep-tir evespe.
1188. – Çünü adar çüvel, Ulug-Haan? –
1189. Dep-tir evespe.
1190. Bajın keze atkaş,
1191. Çüs şarı çü′gü ıyaştı
1192. Örttendir atkaş,
1193. Çüs şaalgadıgnıŋ
1194. Bajın kırgıy adar,
1195. Çüs şarı çü′gü ıyaştıŋ
1196. Bajın kırgıy adar,
1197. Çüs irt keji tonnu
1198. Örttendir adar.
1199. Onu atkan kiji

1200. Mööreyni alır çüve! – dep,
1201. Ulug-Haan çugaalap
1202. Olurup-tur evespe.
1203. – Am daarta möörey bolur! –
1204. Dep-tir evespe.
1205. Daartazında hamık adıgjılar
1206. Adar çerinde beletkeni bergen
1207. Turup-tur evespe.
1208. Ulus adıp egeleen.
1209. Çamdık adıgjılarnıŋ ogu
1210. Çer ortuzunga çederi-daa bar,
1211. Demir köjeege deggeş,
1212. Dedir çaştaarı-daa bar,
1213. Mındıg boop-tur evespe.
1214. Adak söölünde Arı-Haan
1215. Kadıg karaçazınıŋ kirijin
1216. Dıŋzıdıp algaş, adarga,
1217. Hamık çüveni dögerezin ertkeş,
1218. Çüs hoy keji tonnu örttendir deep
1219. Ödüp üne berip-tir evespe.
1220. – Üş mööreyni tiilep aldım,
1221. Ulug-Haan, men çanar men ıynaan,
1222. Haan avıgay – dep-tir evespe.
1223. –Çaa, üş mööreyni tiileen kiji
1224. Kenniŋni ap algaş,
1225. Köjürüp çanar sen
1226. Iynaan – dep-tir evespe.
1227. Ulug-Haan ög-bajın beletkep,
1228. Dalay deg araga-darızın beletkep,
1229. Taŋdı deg e′din, çemin beletkep,
1230. Aldı çılda adırılbas
1231. Nayır-naadım kılıp,
1232. Tos çılda doozulbas
1233. Doyun doylap
1234. Turup berip-tirler evespe.
1235. Doy doozulgan soonda,
1236. Ulug-Haan uruunuŋ öönüŋ
1237. Hölege talazınga
1238. Çüs kara teveni,
1239. Hün üner talazınga
1240. Çüs ak teveni baglap, beletkep,
1241. Çüs kara maadırnı
1242. Kadıg, çımçaan kılıp,
1243. Okkular odun beletkep
1244. Berip çoruur siler dep,
1245. Çüs hereejen urugnu
1246. Saan-savaan, paş-ayaan kılıp,
1247. Berip çorzun deeş,
1248. Çüs hereejen urugnu
1249. Çalgaaratpayn oynadıp
1250. Çorzun deeş,
1251. Önçü kıldır berip-tir evespe.
1252. Hünnüŋ ekizinde,
1253. Aynıŋ çaazında
1254. İyi duŋmazı bile Arı-Haan
1255. Kenniniŋ aal-çurtun
1256. Köjürüp algaş,
1257. Aal-çurtunçe çanıp
1258. Çorupkan-dır evespe.
1259. Çorup-la olurgaş,
1260. Şara-Melçnen dep kijiniŋ
1261. Aalınıŋ dujunga keep-tir.
1262. – Çaa, duŋmalarım, meeŋ bo
1263. Kelgen a′dım izi-bile
1264. Bar çıdıŋar!
1265. Men öŋnüüm aalınga
1266. Kirgeş barayn – deeş,
1267. Arı-Haan Şara-Melçen dep
1268. Haannıŋ aalınçe
1269. Hap kire berip-tir evespe.
1270. –Udavas sooŋardan
1271. Çede beer men! Dep,
1272. Duŋmalarınga çagıp
1273. Turgan çüveŋ irgin.
1274. Şara-Melçen haannıŋ
1275. Aalınga çede beerge,
1276. Haan bodu Arı-Haannıŋ
1277. A'dın baglap,
1278. Bodun çalap,
1279. Ejiin ajıp berip-tir evespe.
1280. Öör-öör öŋnük dep, sölep olurgaş,
1281. İde kaaptap orta,
1282. Hölürt deeş, çerje
1283. Kire berip-tir evespe.
1284. Tavı düvünçe kirgeş,
1285. Tamınıŋ düvünge beletkep kaan
1286. Ay baldıga bir çartık diskeen
1287. Çara düşkeş, orta çıdıp
1288. Berip-tir evespe.
1289. Tamınıŋ aksın inek deg
1290. Ulug daş-bile bazırıp kaaş,
1291. Şara-Melçen haan Arı-Haannıŋ
1292. Kennin olçalap-çaalap algaş,
1293. Öske çurtçe köjüp
1294. Çoruy barıp-tır evespe.
1295. Şara-Melçen Haan Arı-Haannı
1296. Tamıga düjürgeş, köjüp
1297. Çoruy bargan soonda,
1298. Arı-Haannıŋ kadını
1299. Bojup algan turgan.
1300. Oglu erjigeş boop,
1301. Dorugup kelgen
1302. Mındıg boop-tur evespe.
1303. Biyeegi ool uruglar,
1304. Ooldar-bile
1305. Bag adıp oynaaş,
1306. Hamık ulustu tilep,
1307. Edik-hevin hunaap ap çoruur
1308. Mındıg ool bolu berip-tir evespe.
1309. Kejee apaarga,
1310. Edik-hevin alıskan
1311. Ooldar çanagaş:
1312. – Edik-hevivis ekkel!

1313. Örtke-çaaga çirtken
1314. Adazı çok çüve!
1315. Arı-Haan adaŋ bajı! – dep turar
1316. Mındıg aparıp-tır evespe.
1317. – Kiji dep çüve adazı çok
1318. Kançap çoruur boor!
1319. Meeŋ adam dep kiji
1320. Kayda çüvel? – dep,
1321. İyezinden aytırıp-tır evespe.
1322. –Ta, oglum, seeŋ adaŋ dep kiji
1323. Körbeen men! – dep-tir evespe.
1324. Am daartazında bag atkaş,
1325. Ulustuŋ aksınga şıdavayn,
1326. Dam-na tonap turar
1327. Aparıp-tır evespe.
1328. Bir kejee ool çanıp olura:
1329. –Aştaarımnı, avay, meŋee
1330. Ak-taraa dalgandan
1331. Hoorup ber! – dep-tir.
1332. – Oglum aştaan-dır! – deeş,
1333. İyezi ak-taraa hoorup,
1334. Onu çag-bile çuurup,
1335. Çamçıvaktap turup-tur evespe.
1336. Ögge kirip keerge,
1337. İyezi ak-taraa bılgap turgan.
1338. Avazınıŋ iyi bilekten algaş,
1339. İzig hoorgan ak-taraaje
1340. Sup kiirip-tir evespe.
1341. – Çaa, avay, açam kançap bargan,
1342. Söglep berem –dep-tir evespe.
1343. İyezi iziinge şıdavayn:
1344. –Söglep bereyn oglum–
1345. Dep-tir evespe.
1346. –Indıg bolza, seeŋ adaŋ
1347. Seŋee kiji tıp beer deeş,
1348. Çige murnuu çükçe çorutkaş,
1349. Çitken kiji. Kel çıtkaş,
1350. Orukka doktar-moondak tavarışkaş,
1351. Bodap olur men – dep-tir evespe.
1352. Ölgen boor dep
1353. –Indıg bolza men
1354. Dün-dün-daa dives men,
1355. Hün-hün-daa dives men,
1356. Açamnıŋ soondan çoruppaje
1357. horjok – dep-tir evespe.
1358. –Açamnıŋ ölüg-diriin
1359. Iyap-la köör kiji men–
1360. Dep-tir evespe.
1361. –Çer çoruur kiji
1362. A′ttıg-höldüg,
1363. At-sıptıg bolur
1364. Çüve bolgay, oglum–
1365. Dep-tir evespe.
1366. –Çaa, ındıg bolza,
1367. Meni hekper-tonar!– deeş,
1368. Avazın alaŋ kıla
1369. Berip-tir evespe.
1370. Oon avazı devidep,
1371. On çükten on dargan
1372. Çalap ekkelgen.
1373. Aldı orandan Alaŋ-Dargannı
1374. Çalap ündürgen,
1375. Üstüü orandan Balbır-Dargannı
1376. Çalap badırgan.
1377. Boom çerniŋ ıyajın
1378. Boos bege deŋnep kezip,
1379. Kıyıg çerniŋ ıyajın
1380. Kızır bege deŋnep kezip,
1381. Ogun-çemzeen kılıp,
1382. Büdürüp turgan irgin.
1383. Çüs kıdat paştı ezildirgeş,
1384. Çaŋgıs oktuŋ hojuulazın
1385. Kılıp turgan, haya-daşka
1386. Ezilbes-hayılbas bolzun deeş,
1387. Çüs kara maadırnıŋ hanınga
1388. Kargıradır kadırıp turup kılgan.
1389. Çüs sezen uzun haynıktıŋ
1390. Mıyızı-bile eptep turgaş kılgan,
1391. Sezen kulaş kadıg kara çazın
1392. Büdürüp turgan.
1393. Çüs sezen teniŋ kejin eerip turgaş
1394. Kiriş kılıp-tır evespe.
1395. Ogun-çemzeen büdürüp algaş,
1396. Adazınıŋ aptara adaanda,
1397. Aldan kulaş aldın sıdımın
1398. İyezi ap berip-tir evespe.
1399. – Bo argamçını dürüp algaş,
1400. Meŋee a't bolur çüveniŋ
1401. Moynunga üş oraaştır
1402. Aldı moynunga kir!
1403. Meŋee a't bolur çüve çok bolza,
1404. Çerge düş deeş,
1405. Okta, oglum! – dep-tir evespe.
1406. Tümen çılgını çııp, havırıp kelgeş,
1407. Argamçızın oktaarga,
1408. Ak havaktıg han-şilgi bogbanıŋ
1409. Moynunga kirer mındıg boop-tur evespe.
1410. – Çaa, bo meŋee kandıg a′t
1411. Bolurul?– deeş, doŋgaytır
1412. Şelipkeş oktaarga-la,
1413. Demgi bogbazınga barıp oraajır
1414. Mındıg boop-tur evespe.
1415. Demgi bogbazın aalınga
1416. Södürtüp ekkelgeş,
1417. Avazınga çugaalap-tır evespe:
1418. – Meŋee kandıg a′t bolur
1419. Çüve bo – dep-tir evespe.
1420. –Harın ekia′t-tır oglum,– dep,
1421. İyezi çugaalap-tır evespe.
1422. Aldın-möŋgün çügen-çuların
1423. Bajınga sukkaş,
1424. Hovu çonaan,
1425. Art bolgan ezerin ezertep,

1426. Kolun, çirimin,
1427. Kudurga, höndürgezin tırtıp keerge,
1428. Boş dag deg ak havaktıg
1429. Han-Şilgi a′t boop-tur evespe.
1430. Demgi oolduŋ edik-hevin
1431. Kedirtip keerge,
1432. Erden artık er boop,
1433. Dıttan uzun möge-şıırak
1434. Er boop-tur evespe.
1435. Demgi ooldu Han-Şilgi
1436. A′dın mundurgaş,
1437. Ejiiniŋ aksınga saŋ salgaş,
1438. Tos dolgandır çetkeş,
1439. Tos çükke teyledip
1440. Turup-tur evespe.
1441. Aldın daŋgına çarlap-tır evespe:
1442. –Oglumga eki at adaan kijini
1443. Ektin ajır et-bile,
1444. Bajın ajır mal-bile
1445. Şaŋnaar men.
1446. Bagay at adaan kijiniŋ
1447. Bajın kestirer men–
1448. Dep-tir evespe.
1449. Ooŋ adın adaar kiji çok,
1450. Korgar mındıg boop-tur.
1451. Adaktıŋ söölünde,
1452. Kara dilgi keji börttüg,
1453. Dayangıştıg kırgan aşak
1454. Kılaştap keep-tir evespe.
1455. Aşak kiji kılaştap kelgeş:
1456. –Eki adaaş, ektim ajır
1457. Et-bile şaŋnatkaş,
1458. Onu edileer şaam-daa çok,
1459. Bajın ajır mal-bile şaŋnatkaş,
1460. Mal maldaar şaam çok,
1461. Bak at adaaş, bajım
1462. Kestirzimze-daa homudavas men.
1463. Men adap körzümze
1464. Kandıgıl?– dep-tir evespe.
1465. Albatı çon:
1466. – Harın adap kör, aşak–
1467. Dep-tir evespe.
1468. Aşak ooldu̧ çanınga çedip kelgeş:
1469. –Han-Şilgi a′ttıg
1470. Han-Sayın Hovugun dep
1471. Adaza kandıgıl?–
1472. Dep-tir evespe. Kadın:
1473. –Konçug eki at-tır– deeş,
1474. Aşakka et, mal beer deerge:
1475. –Edilep-azırap
1476. Şıdavas-tır men– deen.
1477. –Tos ka′t şil bajıŋ iştinge,
1478. Höveŋ arazınga oraap çıttırgaş,
1479. Üzüm-çigir, boova-bile
1480. Azıraar kiji men– deeş,
1481. Kadın algaş barıp-tır evespe.
1482. Han-Şilgi a′ttıg
1483. Han-Sayın Hovugun
1484. Adazınıŋ Ak-Sarıg a′dınıŋ
1485. İzin istep algaş
1486. Çorup berip-tir evespe.
1487. Çorup-la olurgan, çorup-la olurgan.
1488. Boş dag deg ezer-çügennig
1489. Ak-Sarıg a′t o′ttap
1490. Turup-tur evespe.
1491. "Çüü mındıg çüve boor?
1492. Eezi kayı çoor?"– deeş,
1493. Ool çortup çede beerge,
1494. Ak-Sarıg a′t oranıp,
1495. Kiştep aytırıp-tır evespe:
1496. –Aalıŋ-çurtuŋ kaydal?
1497. Adıŋ-şolaŋ kımıl?–dep,
1498. Ak-Sarıg a′t aytırıp-tır evespe.
1499. –Soŋgu çüktü ejeley töreen,
1500. Idık ak tayganı büzeeley çurttaan,
1501. Boş tayga deg Ak-Sarıg a′ttıg
1502. Arı-Haannıŋ er kara çaŋgıs oglu,
1503. Han-Şilgi a′ttıg
1504. Han-Sayın Hovugun
1505. Dep kiji men– dep-tir evespe.
1506. –Çaa, sen çüü kijiniŋ
1507. A′dı boor sen.
1508. Eeŋ kayıl?
1509. Ezer-çonaaŋ tuduşka çorup çoruur,
1510. Kayıın kelgen a′t sen?– dep,
1511. Ool aytırıp-tır evespe.
1512. –Men bolza çige soŋgu çüktü
1513. Ejeley töreen, Boş-Dag deg
1514. Ak-Sarıg a′ttıg Arı-Haan
1515. Dep kijiniŋ a′dı boor men–
1516. Dep-tir evespe.
1517. –Çaa, eeŋ kançangan?–
1518. Dep-tir evespe.
1519. –Çige murnuu çükte
1520. Ulug-Haan dep kijiniŋ
1521. Aldın daŋgınazın çalap algaş,
1522. Çorup orda,
1523. Şara-Melder a′ttıg
1524. Şara-Melçen haan dep kiji
1525. Bodun aldan kulaş tamıje
1526. Kiirip ölürüp kaaş,
1527. Olçalap appardı.
1528. Meni ölürer deeş kel çorda,
1529. Üze tırtkaş, çettirbeyn bardım.
1530. Seni çedip kelir boor deeş,
1531. Seni manap turdum– dep-tir evespe.
1532. Çaa, ol kijini kançap
1533. Dirgizip alırıl?
1534. Argazı çül?
1535. Ol kiji kaydal?– dep,
1536. Ool aytırıp-tır evespe.

1537. –Çe harın, barıp köreeli.
1538. Men baştap çedireyn – dep,
1539. A′t çugaalap-tır evespe.
1540. Ekkelgeş, a′t:
1541. –Tamı aksın duglaan
1542. Kara dajı bo– dep
1543. Çugaalap-tır evespe.
1544. Tamı aksında inek deg
1545. Dörbelçin kara daştı
1546. Çaŋgıs holu-bile
1547. Ap oktapkaş, tamıje
1548. Bajın sukkaş,
1549. Ool kıygırıp-tır:
1550. Tamı iştinde kiji,
1551. Ölüg sen be,
1552. Dirig sen be?– dep aytırıp-tır.
1553. –Am deerezinde dirig çıdır men,
1554. Bistig baldıga diskeem
1555. Çara alzıp algan,
1556. Aŋaa munçurap çıdır men –
1557. Dep-tir evespe.
1558. Biyeegi ool tamınıŋ aksın
1559. Holu-bile sokkulaaş,
1560. Holun sukkaş,
1561. Adazınıŋ çarın arazından tutkaş,
1562. Adazın ündür sop ekkep-tir evespe.
1563. Adazı askak aşak ünüp kelgeş:
1564. –Meeŋ a′dımnıŋ dergizinde
1565. Arçımaam iştinde
1566. Ak doŋga bar.
1567. Onu ekkel, oglum– dep-tir evespe.
1568. Düşke çetpes düpşün-şagaan o′dun çip,
1569. Ertenge çetpes ejegeylep hayındırgan,
1570. Em-şagaan o′dun çip,
1571. Ettinip ap-tır evespe oŋ.
1572. Çaa, adaşkılar çugaalajıp, höörejip,
1573. Höglep olurup-tur evespe.
1574. Oglun dedir çandırıptar deerge,
1575. Oglu: "Men barayn!" – dep-tir evespe.
1576. Am-daa baldır-beejek kiji,
1577. Men çok bolzumza,
1578. Barıp-daa bolur sen ıynaan.
1579. Aalga barıp ulug ög ornundan
1580. Orgulap, beletkep çıt!– deeş,
1581. –Men Şara-Melçen haannı
1582. Bazıp kaaş keliyn,
1583. Aal-oranıŋ köjürüp
1584. Ekkeyn– dep-tir evespe.
1585. Oglun çorudupkaş,
1586. Ak-Sarıg a′dın munup algaş,
1587. Şara-Melçen haannıŋ
1588. Aalınıŋ betinge çede bergeş,
1589. –Şara-Melçen haan,
1590. Ögde sen be, çerde sen be,
1591. Ölüg sen be, dirig sen be?
1592. Üp çigeş, üvürere totkan kulugur.
1593. Üvüm çirtkeş, üvürere çudadım.
1594. Olça çigeş, omakşaan kulugur,
1595. Olçam çirtirgeş, oyaara çudadım!
1596. Şara-Melçen haannıŋ baraanın
1597. Körüp kaaş,
1598. Ulug ökpeziniŋ ajınganınga
1599. Bilinmeyn bargan.
1600. Bir minnip kelirge,
1601. Şara-Melçen haannıŋ
1602. Çaŋgıs bileeniŋ söögün
1603. Çerge soktap turar
1604. Mındıg boop-tur evespe.
1605. Horadaanından Şara-Melçen haannı
1606. Ezildir silgip kaapkanın
1607. Bilbeyn barıp-tır evespe.
1608. Çaa, Arı-Haan Şara-Melçen haannıŋ
1609. Aar edin halaytır çüdürüp algaş,
1610. Ak malın karartır sürüp algaş,
1611. Ara-albatızınıŋ arazından
1612. İyi duŋmazın tıp algaş,
1613. Ak turug taygazınçe
1614. Uglap çorup kaap-tır.
1615. Ayın aylap, çılın çıylap çoraaş,
1616. Idık ak taygazınga
1617. Çedip keep-tir.
1618. Çedip keerge,
1619. Han-Sayın Hovugun oglu
1620. Ulug öön ögleer ornun
1621. Beletkep algan olurup-tur.
1622. Ulug öön öglep,
1623. Höy malın öaldap,
1624. Ulug, biçe albatızın
1625. Çıp turup berip-tir.
1626. Uzun hemniŋ uju-bajınga
1627. Uzun çele kadap algaş,
1628. Bızaa, kulun tudup,
1629. Kıska hemniŋ uju-bajınga
1630. Kıska çelezin kadap,
1631. Kızır emer bogba-moldurgazın
1632. Baglap turgan irgin.
1633. Dalay deg araganı çıp,
1634. Dag deg e′din bıjırıp,
1635. Ovaalap turup berip-tir.
1636. Aldı çılda adırılbas
1637. Nayırın nayırlap,
1638. Tos çılda doozulbas
1639. Doyun doylap turup-tur.
1640. Kul kijiniŋ kulaa
1641. Büde semirip,
1642. Çerlik ıttıŋ kulaa
1643. Büde semirip turup-tur.
1644. Nayırı doostup,
1645. Doyu doostup,
1646. Ezerin munup, beer körüp,

1647. Iŋgırjak munup, ıŋay çorup,
1648. Arı-Haan bile Han-Sayın Hovugun
1649. İyi adaşkı
1650. Oyun oya, çigin çire
1651. Çurttap çoruy barıp-tırlar oo!
1652. Ezer mungan kiji
1653. Inda baardı,
1654. Iŋgırjaan mungan
1655. Mında keldim!

BOKTUG-KİRİŞ, BORA-ŞEELEY
(III. Metin)

1. Şıyaan am!
2. Ertenginiŋ ertezinde,
3. Burungunuŋ murnunda
4. Çige soŋgu çükten badı kelgen
5. Eldig-Kara hemniŋ beldirin çurttaan,
6. Ektin aşkan ettig,
7. Bajın aşkan maldıg,
8. Nazın dögüp, kırıy bergen,
9. Özen-Kula a′ttıg,
10. Sulaapay dep kadaylıg,
11. Ökendey-Mergen aşak
12. Çurttap turgan çüve-dir evespe aan.
13. Ökendey aşak anıyak çoraan şaanda,
14. Üstüü sagında
15. Üjen ulu siilip kılgan,
16. Aldıı sagında
17. Aldan ulu siilip kılgan,
18. Kadıg kara çalıg,
19. Han hojuula oktug,
20. Tos çüstüg kara durannıg,
21. Toylu şil körünçüktüg,
22. Tos dopçulug,
23. Aldın sogul iştinde çıdar
24. Hopçu kara sudurlug çüve-dir.
25. Özen-Kula a′dı
26. Anıyak çoraan şaanda
27. Hüler, hümüş
28. Çular, çügennig,
29. Höl bolgan hölbeŋ kara çonaktıg,
30. Art bolgan aŋgaygan-keŋgeygen ezerlig,
31. Üş dakpır hömüldürge, kudurgalıg,
32. On aldı kolunnug çüve-dir.
33. Aldan buur keji kalbak kara taalıŋnıg,
34. Ooŋ iştinde çer çoruur kijiniŋ
35. Ap çoruur her-herekseli,
36. Çeden kiji tötpes
37. Çelgiy kara paş,
38. Tozan oy te keji çagı
39. Baza kalbak kara taalıŋnıŋ iştinde çıdar,
40. Ayan-çoruk kılırda çiir
41. Ayda-çılda aştavas-suksavas
42. A′ş-çemi bürün belen
43. Çıdar çüve-dir evespe.
44. Aalınıŋ artında
45. Eŋgirgey, kıŋgırgay iyi taygalıg.
46. Ol taygaların
47. Çıl çıldıŋ çaynıŋ ortaa ayda
48. Dagıp çoruur.
49. Onu dagıırda, aalınıŋ artında
50. Idık bora teyniŋ bajında
51. Dörbelçin kara daş bar.
52. Ooŋ kırınga ulug odun ujutkaş,
53. Tos taŋdınıŋ artış, kaŋgı, agı, şaanak,
54. Çüzün-baazın çeçek-çimis
55. Saŋın salır çüve-dir.
56. Ol dagılgazınga salır hamık çüvezi
57. Kıjın-çayın har-ça′s düşpes,
58. Kakpak haya baarında
59. Belen çıdar çüve-dir evespe.
60. Ol dagılgazın dagıp turda,
61. Eŋgirgeyniŋ eezi Ereen-Ulaat
62. Er ala ezir boop ergilip erter.
63. Kıŋgırgaynıŋ eezi Kızıl-Ulaat
64. Kıs ala ezir boop ergilip erter,
65. Mındıg çüve-dir evespe aan.
66. Ökendey aşak anıyak çoraan şaanda
67. Bir ayda ulug aŋın aŋnaar,
68. Bir ayda malın maldaar,
69. Bir ayda edin emgeleer-marjalaar,
70. Bir ayda uyguzun uduur
71. Mındıg çoraan çüve-dir.
72. İrey, kadaynıŋ
73. Murnay töreen akızı-daa çok,

74. Soŋnay töreen dıŋmazı-daa çok,
75. İyi-le bottarı mındıg ulus çüve-dir evespe.
76. Ol-la ançap
77. Ta çejenge-kajanga çedir
78. Çurttap kelgen çüve iyik.
79. Nazı dögüp, kırıp kelgeş,
80. Kaday saattangaş,
81. Bir çıl bolganda
82. Ool bojup algan,
83. Daraazında çılın saattangaş,
84. Kıs urug bojup algan.
85. Aşak, kaday oların
86. Azırap olurup bergen.
87. Ooldu "Boktuum" deer,
88. Kıstı "Boram" deer,
89. Mındıg çüve-dir evespe.
90. Boktug, Bora iyi alışkı
91. Aalınıŋ soonçe erten oynap çorutkaş,
92. Kara kejee
93. Düü tendiŋ düjüp kaap,
94. Bo tendiŋ düjüp kaap,
95. Eleŋeynçip kelir,
96. Kelgeş, a′ş-çemin çemnenip algaş,
97. Udup çıtkılap alır.
98. Oyun bile uygu
99. Mındıg çüve-dir.
100. Aşak bir hün bodanıp olurgaş:
101. "Mınça botka azırap keerge,
102. Aynıvas, öspes, ööndeleves
103. Çüü adam uruglar boor?
104. Bolarnıŋ barıp oynap turar çerin
105. Barıp köör-dür" – dep bodaaş,
106. Soondan kedep çoraaş,
107. Ederip çede beerge,
108. Kalbak ezimniŋ ortuzunda
109. Ak çalım baarında
110. Sayzanak tudup algan:
111. "Boozu meeŋ kadarçım,
112. Boozu seeŋ kadarçıŋ,
113. Boozu meeŋ ööm,
114. Boozu seeŋ ööŋ" – dijip,
115. Oynap hünzeeş,
116. Kejee çana beerge,
117. "Bolarnıŋ boozun ürep kaar-dır" – deeş,
118. Çede bergeş, körüp turarga,
119. Balgaş-bile ög tudup algan.
120. Ooŋ daştın hananıŋ
121. Kaas-çaraş kartı-bile kaastaan,
122. Saynıŋ ulug-biçe dajın çıggan,
123. Ooŋ kadarçı-havıçızı dep ulus dep
124. Şöybek daştar şaşkılap kaan,
125. Çerle kaas-çaraş dep çüvezi
126. Üreer-daa arga çok boop-tur!
127. Uruglarınıŋ oynap turarın çaraşsıngaş,
128. Soondan çanıp kelgeş,
129. Uruglar uduy beerge,
130. Aşak çugaalap-tır evespe.
131. Urug dıŋnap çıdarga,
132. Aşak çugaalap-tır.
133. Uruglarnıŋ oyununuŋ çarajın çugaalaaş:
134. "Meeŋ bo çaŋgıs oglumnuŋ-daa konçuun körem.
135. Kajan-çejen minnir kiji çüve iyik?
136. Meeŋ anıyak çoraan şaamda
137. Edilep çoraan er kijiniŋ,
138. Er a′ttıŋ her-herekselin
139. Eŋgirgeyniŋ hölege çartında
140. Hanı kara kuyda
141. Şıgjaan kiji bolgay men.
142. Onu ta kajan, çejen
143. Ap edileer kiji çüve iyik?" – dep çugaalaan.
144. Kaday olurgaş:
145. "Seeŋ ooŋ şın-na bolgay harın,
146. Meeŋ bo çaŋgıs uruumnuŋ konçuun körem!
147. Meeŋ anıyak çoraaş,
148. Kedip çoraan hevim bolgaş
149. Çoon, çiŋge inemni
150. Aldın hovuluurumda sukkaş,
151. Haçı, hıyırak hamık herekselim
152. Aldın haarjakta sukkaş,
153. Kıŋgırgaynıŋ hünneer çartında,
154. Kızıl çalım baarında
155. Hanı kara kuyda
156. Sukkan bolgay men.
157. Bo urug onu ta kajan, çejen
158. Keder, edileer kiji çüve iyik" – dijip,
159. Çugaalajıp turganın dıŋnaaş,
160. "Erten akımga çugaalap köreyn adıram" – dep
161. Bodap çıtkaş, udup kaap-tır evespe.
162. Boktug, Bora alışkılar
163. Ol ınçap oynap çorup turgaş,
164. Bir hün keerge,
165. Ög-daa çok, öönüŋ ornu çıtkan,
166. "Kuyt" deer kuskun-daa çok,
167. "Sayt" deer saaskan-daa çok boop-tur.
168. Öönüŋ ornunga ıglajıp-sıktajıp olurgaş,
169. Hülün bılgap köörge,
170. Biçii kös bar bolgan,
171. Onu kıpsıp, dögelenip hongaş,
172. Erten öönüŋ ornunga
173. Söök çııp algaş,
174. Ooŋ üzün otka dırgıradı dögep-dögep,
175. Çılgap hünzeeş,
176. Çeergen çııp çoraaş,
177. Avazınıŋ ıyaş çarıp okkulup turgan
178. Dögey kara baldızın tıp algan-dır.
179. "Oon ıŋay çüü bar irgi?" – dişkeş,

180. Dilep turarga,
181. Hül ündürer çelgiy kara pajı,
182. Hül uzar kazan kara hımıjı çıtkan.
183. Olarnı ap algaş,
184. Söögün hayındırıp, izig münün ijip,
185. Todup olurgannar-dır evespe aan.
186. Boktug, Bora alışkılar
187. Een kurug çurtka
188. Inçap-la dilegzinip turda,
189. Bora bir-le hün:
190. "Çaa, akım, kurug een çerge maŋaa
191. Çeje mınçap olurar bis.
192. Üürgene, kiçigene, ay, bes,
193. Kat, tooruktan çiili!" – dep sümeleen.
194. "Şında-la ala, dıŋmam" – deeş,
195. Sayzananıŋ çanında
196. Sarıg alaakka bargaş,
197. Çer çemi-bile amıdırap,
198. Şeŋne şayın hayındırıp ijip,
199. Amıdırap turup-turlar evespe,
200. Ol ançap turgaş,
201. Örge-küske, balık-baylaŋ
202. Ölürüp çiir dişkeş,
203. Çılgı kajaazından
204. Duzak kılır hıl tıp alır dişkeş,
205. Çılgı kajaazınga çedip keerge,
206. Kajaa iştinde çaş kula kulun
207. Eleŋeynip kılaştap turgan.
208. Çanınga çügürjüp keerge,
209. Oranıp, emig dilep kılaştap kelgen.
210. "Book adaa höökünü!
211. Baza bis ışkaş ada-iyezinden çarılgan höökünü!
212. Eşten eş bo-la-dır" – dişkeş, segirip alırga,
213. Çuuy sop kaaptar, mındıg bolgan.
214. "Ürde töreen be deerge,
215. Çelinde, hokpazında çaş şarazı am-daa bar,
216. Çookta töreen be deerge,
217. Kajaa dorazından sigen üzüp çipter,
218. Kijee baza küş çettirbes".
219. Kaygap, sümelejip turgaş,
220. Kajaanıŋ aksın duglaaş:
221. "Çılgı o′ttaar çerde
222. Mal dügü bar boor.
223. Çııp algaş, argamçı ejip algaş,
224. Ooŋ-bile baglap albas be" – dişkeş,
225. Salçıp çorutkaş,
226. Ölgen bogba, çavaa
227. Çel-kuduruun oy-çikte böle şaap kaap bolgan.
228. Oon argamçı ejip algaş, şalbalaaş,
229. Booy sop turgaş,
230. Emeglejip, çularlap algaş,
231. Çedip çoraaş, aray dep odaanga ekkelgen.
232. Suybap, dırbap,
233. O′t-sigenniŋ ekizin çulup berip,
234. Bottarınıŋ işken şeŋne şayından sootkaş,
235. Aksınçe kudup:
236. "Çem-bile çem dömey-le ıynaan,
237. Çaş-bile çaş dömeyl-le ıynaan" – dişkeş,
238. İşkeninnen ijirtip,
239. Çeeninnen çidirtip,
240. Dırbap-suybap keerge,
241. Bottarından çarılbas,
242. Edere çügürüp çoruur, çetkeş,
243. Çügürerge, çügürüp.
244. Kılaştaarga, kılaştap çoruur
245. Bolu berip-tir evespe aan.
246. Boktug-daa er boop, özüp kelgen:
247. Kadır havaktan örgezin-daa ölürüp ekkeer,
248. Kara suundan balık-bayların-daa ölürüp ekkeer.
249. Inçap turgaş, baldızın çiditkeş,
250. Çart ıyaş çadır tudup algan.
251. Ol ınçap çorlarda,
252. Ketken hevi elep, üstü bergen-dirler evespe.
253. Bir hün Bora olurgaş:
254. "Men seŋee çugaalaar deeş,
255. Köŋgüs utkan çüvem bar,
256. Am çaa saktıp keldim, akım" –
257. Dep-tir evespe.
258. Boktug olurgaş:
259. "Çe harın, çugaalap körem, dıŋmam", – dep-tir.
260. Bora olurgaş:
261. "andıg bolza, akım,
262. Bistiŋ ada-iyelerivis çugaalajıp organın
263. Dıŋnaan men" – deeş,
264. İrey-kadaynıŋ çugaazın
265. Birden biree çok töögülep berip-tir.
266. Akızı olurgaş:
267. "Çop konçug solun çüve boor, dıŋmam.
268. Keder hep, edileer et, çiir çem
269. Anda-la çüve-dir, barıp dileeli" – deeş,
270. Olçe çorup kaap-tırlar evespe aan.
271. Şıyaan!
272. Boktug, Bora kunnu – üjelee
273. Baştay Eŋgirgeyniŋ hölege çartın
274. Dözeelep-dilep turgaş,
275. Hanı kara kuynu tıp algannar.
276. Kuyje kire beerge,
277. Kalbak kara aptara çıtkan.
278. Üjep köörge,
279. Kalbak kara açımak çıtkan.
280. Üjep köörge,
281. Er kijiniŋ her-herekseli bürün bolgan.
282. Aptaranıŋ bir çartında –
283. Er a′ttıŋ her-herekseli bürün bar.

284. Kuynuŋ bir talazında
285. Kadıg kara ça, han hojuula ok turgan.
286. Alışkılar öörüp, amırap:
287. "Bistiŋ bo çaş kunnuvus
288. Kajan-na özüp keer irgi?" – deeş,
289. Hüler çaraş çuların algaş,
290. Kunnunuŋ bajınga sugarga,
291. Oozu bir kulaş bedip,
292. Bogba bolgan.
293. "Bo kandıg aaylıg çüvel, dıŋmam?" – deeş,
294. Hümüş çügenin sugarga,
295. Baza bir kulaş bedip,
296. Hunan bolu bergen,
297. Höl bolgan hölbeŋ kara çonaan salırga,
298. Dönen bolgan.
299. Art bolgan aŋgaygan-keŋgeygen
300. Ezerin salırga,
301. Ses dıştig mal bolgan.
302. Üş dakpır hömüldürge, kudurgazın bolgaş
303. On aldı konun sanap,
304. Taarıştır tırtıp keerge,
305. Çedişken ser-çalıı kula a′t boop,
306. Taŋdı deg sınnıg,
307. Üjen kulaş durttug,
308. Üş kuspak kuduruktug,
309. İyi kulaa ak, kara bulutta çetken,
310. Kaygamçık kula a′t boop,
311. Oŋ, solagay holu-bile
312. Kara çerni sirtiledir kakkılap,
313. Devirjip turgan-dır evespe.
314. Er-daa adazınıŋ anıyak çoraaş, kedip çoraan
315. Kara saar idiin,
316. Kara torgu tonun,
317. Kara kiş keji börgün ketkeş,
318. Dajı torgu kurun kurjangaş,
319. Bolat bijeen azıngaş,
320. Kadıg kara çazın çükteeş,
321. Han hojuula ogun hoyunduruktaaş,
322. Olura kaaptarga, dıŋmazı köörge,
323. Börgünüŋ doşkazı
324. Eŋgirgey tayganıŋ bajı-bile deŋnejip turar,
325. Havaan köörge,
326. Kadır tayga arnı-bile dömey,
327. Hölçük deg ala karaktıg,
328. Kögey deg er boop
329. Köstüp olurup-tur evespe.
330. Er-daa tura halaaş,
331. A′ttanır dep baarga,
332. Dıŋmazı turgaş:
333. "A′dıŋ çop oglaa hirelig çüvel moŋ?
334. Ok-çaŋ düjürüp kagbas sen be?
335. Maldı kançap bilir, akım?", – dep-tir.
336. "Şın, ındıg-dır ale, dıŋmam," – deeş,
337. Ok-çemzeen düjürgeş,
338. Alaŋgı, soŋgu edeen
339. Avıy-şavıy azıngaş,
340. Çanınga çedip keerge,
341. Iŋay-beer devirjip hööreeş,
342. Mundurbas boorga,
343. Demir kijen-bile kijenneeş,
344. Dıŋmazınga tak kıldır tuduskaş, a′ttangaş:
345. "Kijenin adır, dıŋmam" – deerge,
346. Bir holu-bile tudup turgaş,
347. Adıra kaaptar orta,
348. Eŋgirgeyniŋ aldı kurjaandıva
349. Şala köstü berip-tir evespe.
350. Bora ol aşkan uunçe
351. Salıp üne bergeş,
352. Harap köörge, çüü-daa közülbes bolgan.
353. Dedir kelgeş, ol herekselin
354. Ol kuyga dedir şıgjap kaaş,
355. Çadırınga salıp keerge,
356. Kelbeen boop-tur evespe.
357. A′t-daa ol möggeş,
358. Bir aynıŋ üjen honukta
359. Mööp dıvılap kelgeş,
360. Hovu çerni oya-çaza tepkilep keerge,
361. Sug ünüp,
362. Horum-dajın hoora-çaza tepkilep,
363. Turug-hayanı tura çaza tepkilep,
364. Mööp, dıvılaarga,
365. Buzulgan haya dajı
366. Şöl çerge höö-horum boop,
367. Deerniŋ sıldızın çerge togladı,
368. Çerniŋ dovuraan deerge doozunnaldır
369. Mööp, dıvılap kelgeş,
370. Tura düjüp-tür evespe.
371. Er-daa düje halaaş:
372. "Çop-daa konçug mogavas,
373. Doktaavas kulugur boor!
374. Am-na turuptu be moŋ?" – dep-tir.
375. A′t turgaş:
376. "Men mogaar, turar çüve kayda boor.
377. Seŋee men-daa eki a′t boop şıdaar-dır men,
378. Meŋee sen-daa eki ee boop şıdaar-dır sen!" –
379. Dep-tir evespe:
380. Er turgaş:
381. "Indıg-dır harın,
382. Meŋee sen-daa ergelig eki a′t boop
383. Şıdaar-dır sen,
384. Seŋee men-daa eki ee boop
385. Şıdaar-dır men" – dep
386. Höörep turup-tur evespe.
387. Er-daa sagış-höree ajıp,
388. A′dın ede çazap,
389. Ezertengeş, hap çorutkaş,

390. Çart ıyaş çadırınga hap keerge,
391. Dıŋmazı iyi karaan ıjıdı ıglap algan,
392. Muŋgaraan-deŋgereen,
393. Budulgan buk deg düşken olurup-tur evespe.
394. Er-daa kelgen.
395. Alışkılar höörejip, höglep,
396. Akızı a′dınıŋ deviin, erezin höörep:
397. "Am eki a′ttıg bolgan bis,
398. Am enniir-torlur çüvevis çok, dıŋmam,
399. Men ol herekselim ekeeyn,
400. İyevistiŋ sukkan çüvezin baza
401. Barıp tıp alır bis" – deeş, hap çorutkaş,
402. Herekselin ekkep kaaş,
403. Çorup kaap-tırlar.
404. Alışkılar ol çorutkaş,
405. Kıŋgırgaynıŋ hüngeer talazın
406. Dözeelep-dilep çoraaş,
407. Kızıl çalım baarınıŋ üdün,
408. Kuyun bakılap dilep çoraaş,
409. Hanı kara kuyun tıpkaş,
410. Kire beerge, şınap-la,
411. Aldın heelig haarjak bo-la çıtkan.
412. Üjep köörge,
413. Avazınıŋ edilep çoraan edi bolgaş
414. Kedip çoraan hevi
415. Bürün bar boop-tur.
416. Höörejip, höglep, çadırınga ekkelgeş,
417. Dıŋmazınga hamık hevin kedirgeş,
418. İlçirbe, dergizin azındırgaş,
419. Akızı köörge, ıŋay köörge – ay hereldig,
420. Beer köörge – hün hereldig,
421. Aldıı erninde a′ş-çem siŋgen,
422. Üstüü erninde üs-çam siŋgen,
423. Üzesküüleŋ çaraş
424. Aldın daŋgına köstüp olurar boop-tur evespe.
425. Boktug-daa ok-çemzeen algaş,
426. Aŋnap-meŋnep,
427. E′din e′t ovaa,
428. Çaan çag ovaa kıldır ovaalap turup bergen,
429. Ol ınçap çurttap turgan.
430. Eki adazınıŋ
431. Tayga-taŋdızınıŋ dagılgazın saktıp,
432. Tos dopçulug aldın sogul iştinde
433. Hopçu karazınıŋ işti-bile tanıjıp,
434. Öörenir argazın bodanıp kelgeş,
435. Dıŋmazınga çugaalap-tur.
436. Dıŋmazı olurgaş:
437. "Harın seeŋ ooŋ şın-dır, akım.
438. Men baza-la bodap olurar kiji men.
439. Oran-taŋdıvıs dagıır,
440. Seeŋ boduŋga, a′dıŋga eki at,
441. Meŋee baza at herek dep
442. Bodap olurar kiji men iyin, akım", –
443. Dep-tir evespe aan.
444. Akızı olurgaş:
445. "Çaa, dıŋmam, meeŋ, seeŋ bolgaş a′dıvıska
446. Eki attan sen-ne adap kör!" – deerge,
447. Dıŋmazı:
448. "Çaa, kançaar, adap-la-tır men iyin, akım", – deeş,
449. Bodanıp olurgaş:
450. Ada-iyeziniŋ ergeledip adap çoraan adın
451. Soluuru berge hirelig boorga:
452. "Akızınıŋ adın Boktug-Kiriş deeş,
453. A′dınıŋ adın Ayaŋ-Kula deeş,
454. Bodunuŋ adın Bora-Şeeley dep adaza
455. Kandıgıl, akım?" – deerge,
456. Akızı:
457. "Şın, eki at-tır, dıŋmam",– dep
458. Höörep olurgan er-dir evespe.
459. Boktug-Kiriş deerzi
460. Çaynıŋ ortaa ayda
461. Adazınıŋ ıdık Bora teyiniŋ kırınga
462. Haldıp üne bergeş,
463. Dagılgazın dagıp turda,
464. Eŋgirgeyniŋ eezi er ala ezir ergilip ertkeş,
465. Bir kalbak daştıŋ kırınga
466. Aldın sarıg çüve kuzup kaggaş,
467. Bajın sogaş-sogaş kılgaş,
468. Ergilip ertken.
469. Kıŋgırgaynıŋ eezi kıs ala ezir ujup kelgeş,
470. Baza bir daş kırınga
471. Ak möŋgün ışkaş çüve kuskaş,
472. Bajın sogaş-sogaş kılgaş, ergilip ertken.
473. Boktug-Kiriş bodanıp turgaş:
474. "Bo-daa oran-tandınıŋ eeleri boor bo,
475. Anaa çüve kayın ınçap turar" – dep bodaaş,
476. Bir-bir keziin çipkeş,
477. Bir-bir keziin dıŋmazınga ekkelgeş,
478. Ol bügünü çugaalaaş,
479. Çidirtip ap-tır.
480. Ol düne udup hongaş,
481. Daŋ bajında dıŋnap çıdarlarga,
482. Kuştarnıŋ ıdın kayızı-daa dıŋnap kaar boop-tur evespe aan.
483. Boktug-Kiriş, Bora-Şeeley alışkılar
484. Tos dopçulug aldın sogulnuŋ iştinde
485. Hopçu kara sudurunuŋ işti-bile tanıjıp,
486. Çüveniŋ ujurun çaygaar-la
487. Bile beer bolu berip-tirler evespe.
488. Olar ol ınçap çurttap turda,
489. Bora-Şeeley aŋ-meŋniŋ keji-bile
490. Edik-hep daarap,
491. Çerle çünü-daa kılır
492. Uran-şever bolu bergen.

493. Boktug-Kiriş-daa çerniŋ aŋın çerge kırar,
494. Sugnuŋ aŋın sugga kırar,
495. Eres er boop özüp kelgeş,
496. Bodu bir bajıŋ,
497. Dıŋmazınga bir bajıŋ tudup bergen.
498. Bir ayda aŋın aŋnaar,
499. Bir ayda uyguzun uduur,
500. Mındıg çüve-dir.
501. Bir ayda uyguzun udaaş,
502. Ulug aŋın aŋnaar deeş beletkenip olurda,
503. Bora-Şeeley kılaştap kelgeş:
504. "Sen am üş honukta
505. Çerle çüvee barba, akım,
506. Men konçug bagay düş düjedim" – dep
507. Iglaŋaynıp olurup-tur.
508. "Çaŋgıs dıŋmam, sen, çüve çugaalaarıŋga,
509. Dıŋnaar-la men ıynaan" – deeş,
510. İyi hün çünzeeş,
511. Aŋın aŋnap çoruksaaş,
512. Sıŋayndır sıgırıp sırlanıp, ırlagılap,
513. Ulug bodal bodangılap olurgaş,
514. Bajıŋınıŋ kedeezinde
515. Mooruy kırlaŋ kırınga,
516. Bazıp üne bergeş,
517. Öörü-kudu körgülep,
518. Ezep kaap kılaştap turarga,
519. Sarıg turug murnunda ajıt çerde
520. Arga, dag çaŋgılangan,
521. Daaş eves daaş
522. Dıŋnalıp turgan-dır evespe.
523. Kortpas bodu korgup,
524. Kovaş dives çüree kovaş dep,
525. Sezinmes bodu sestip,
526. Sert dives çüree sert kınnıp,
527. Arnı, bajı adıŋaynıp turup-tur.
528. "Çüü mında kelgeş,
529. Çüü daaş ündürüp turar çoor?" – deeş,
530. Örtey baglap kaggan a′dın
531. Çuları-bile argamçızın söörtü
532. Çavıdaktay kaapkaş,
533. Daaş çoogu dölem teyge
534. Üne halıdıp keerge,
535. İyi öle koşkar üskülejip turgan.
536. "Bo kulugurlar arta
537. Kiji korgudup turar çüve-dir ale" – deeş,
538. Ajınıp, horadap,
539. Kodan deg borbak daştı hoora sop algaş,
540. Kagar orta,
541. Dedirlençip, çaalançıp çoraan
542. Koşkarlarnıŋ arazın orta
543. Haytıktır kaktıngaş, barıp düjer orta,
544. Koşkarnıŋ bireezi korgup, dezip ıŋay boorga,
545. Bireezi sürüp çorup kaap-tır.
546. Er-daa horadaan heveer
547. İyi kodan deg daştı hoora sop algaş:
548. "Ayaŋ-Kula silerni çetpes bolza,
549. Dovuk-dorzuu kestirgey aan,
550. Boktug-Kiriş silerni sokpas bolza,
551. Amı-tının oskungay aan!" – deeş,
552. Argamçızın söörtpüşaan,
553. Çularlıg a′dı-bile ajıngan heveer
554. Sürüp çorup-la kaap-tır evespe.
555. Ayaŋ-Kula çeder, çetpes,
556. Boktug-Kiriş kagar, kakpas çorda,
557. Argamçınıŋ doŋnug uju
558. Adır daştıŋ arazınga kıstına beer orta,
559. Argamçı dıŋzış deer orta,
560. A′ttıŋ bajı egliş deer orta,
561. Boktug-Kirişti çavak arazından
562. Çara şelipter orta,
563. A′ttıŋ ajırgı çartındıva çayılgaş,
564. Molduruu oorlup ölüp kaap-tır evespe aan.
565. Ayaŋ-Kulanıŋ bajı eelgeş,
566. Oyta düjüp çorda,
567. Argamçı üzülgeş, uşpayn bargan.
568. Ayaŋ-Kula eeziniŋ ölgenin bilgeş,
569. Bora-Şeeleyniŋ bajıŋınga maŋnap keep-tir.
570. Bora-Şeeley a′ttı köre kaapkaş,
571. Çaglıg çüree çarlı ber çazıp,
572. E′t-söögü sirigeynip:
573. "Eki eeŋden kançap, çoop çarıldıŋ?
574. Eki eeŋ kançap, çoop baardı?" – dep
575. Aytırıp-tır evespe.
576. Ayaŋ-Kula turgaş,
577. Ol bügünü çugaalaarga,
578. Bora-Şeeley sirigaynıp-kavıgaynıp turgaş,
579. A′dın ezerteeş:
580. "Akımnıŋ eki a′dın munar ujur tavarışkan,
581. Eki ezeŋgizin tever,
582. Eki ezeringe olurar ujur tavarışkan-dır" – deeş,
583. A′ttangaş, hap keerge,
584. Kögey deg er hörtee bergen çıdıp-tır evespe.
585. Bora-Şeeley düje halaaş,
586. Oytur, doŋgaytır tırtıp,
587. Algırıp-kışkırıp, ıglap-sıktap,
588. Turup berip-tir.
589. Çeje ınçap turar boor,
590. A′dın: "Çıt, çıt! – deerge, çıda düşken,
591. Akızın: "Üŋgertin, üŋgertin!" – deerge üŋgertinip turgan.
592. Üŋgerip algaş, ekkelgeş,
593. Çayın çıdıvas, kıjın doŋmas
594. Em-şagaan, dom-şagaan o′du-bile çaap-çaap,
595. Seriin çerge kaap algaş,
596. Çejege, kajaga çedir

597. Iglap-sıktap kelgen çüve!
598. Çeje ançap olurar?
599. Ergildir-dolgandır bodanıp olurgaş,
600. Akızınıŋ bir ayda aşsa ajar,
601. Aşpaza aşpas,
602. Tos dopçulug hopçu karazın
603. Ajıp körüp olurarga,
604. Eŋgirgey, Kıŋgırgaynıŋ aldın, möŋgün ertinezin çeen bolgaş
605. Çayın çıdıvas, kıjın doŋup-daa bolbas
606. Er bolgan-dır.
607. "Dirgizip alır deer bolza,
608. Çige murnuu çükte
609. Hün-Haan, Ay-Haan, Deer-Haan üş haannıŋ
610. Üş daŋgınazında üş öŋ çelbiiş arjııldar bar,
611. Olarnı ekkeer bolza,
612. Dirgizip ap bolur" – dep turar mındıg bolgan.
613. Ol ançap haydınıp-şügdünüp olurda,
614. Bir erten imir-amır çorda,
615. Er ala ezir ujup kelgeş:
616. "Hün-Haannıŋ, Ay-Haannıŋ, Deer-Haannıŋ
617. Üş daŋgınaların çadap ekkeer bolza,
618. Dirlip-daa bolur,
619. Öglüg-baştıg, ak maldıg,
620. Aal-çurttug-daa bolur çüve-dir iyin.
621. Men aŋaa bir duzanı körgüzer-dir men iyin" – dep
622. Üş ergildir ujup ertken.
623. Am erten bir ala ezir baza-la
624. Şak-la ınçaar çugaalaaş,
625. Ujup ertken.
626. "bo üş çüül sümeniŋ aayınga kirip,
627. Ooŋ uun uglap,
628. Şiin şiglep çoraaş,
629. Ulçup-toyaap çoraaş,
630. Ölür bolzumza, ölür-le men ıynaan,
631. Ölbeyn çalap ekkeer bolzumza,
632. Harın akımnı dirgizip ap,
633. Harın-daa aal-çurttug-daa
634. Boluru çadavas-la çüve-dir" – dep bodaaş,
635. Ayaŋ-Kulazın tak kıldır baglap,
636. Daga kıldır soodup kaaş,
637. Bir ayda ınaar baar arga-horgazın
638. Bodanıp olurup berip-tir evespe aan.
639. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
640. A′ttanıp çoruur dep,
641. Aştanıp-çemnenip algaş,
642. Akızınıŋ kirbey salından sal çarıp,
643. Dügünden dügün çarıp,
644. Karaandan karak çarıp,
645. Kejegezinden kejege çarıp,
646. Hey ilbi-bile kadanıp-töörengeş,
647. Edik-hevin kedip,
648. Ok-çemzeen azıngaş,
649. Toylu şil körünçükke
650. Kördünüp, şinçittinip olurarga,
651. Hazı-bile dömeyi kançaar-daa arga çok
652. Boop-tur evespe.
653. Boktug-Kiriş akızın
654. Eŋgirgeyniŋ çalım hayazınga appargaş:
655. "Çalım hayam, çarlı berem,
656. Çaŋgıs akım sup kaayn,
657. Öndür hayam, çarlı berem,
658. Ölgeŋ akıŋ şıgjap kaayn" – deeş,
659. Bir karaandan çaş tögüldür,
660. Bir karaandan han tögüldür ıglap olurda,
661. Çalım haya "çalt" kıldır
662. Çarlı bergen.
663. Orzuk-kerjek ak bijee-bile oyup,
664. Orgulap, çazap turgaş, taarıştırgaş,
665. Aŋ-meŋniŋ ilgin kejin
666. Kılınnay döjep çatkaş,
667. Hazın sup kaaş:
668. "Çaŋgıs akım şıgjap kagdım,
669. Çalım hayam, haglı berem!" – deeş, ıglaarga,
670. Çalım haya "çalt" kıldır
671. Haglı berip-tir evespe aan.
672. Bora-Şeeley
673. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
674. Ayan-çoruun çoruur deeş,
675. Hamık herekselin alırın algaş,
676. Albazın kalbak kara aptarazınga sukkaş,
677. Kıŋgırgaynıŋ hüngeer çartında
678. Kızıl çalım baarında
679. Kara kuyga sup kaaş,
680. Bolçaytılıg bora teyniŋ kırınga
681. Halıdıp üne bergeş,
682. Kara çerni siriledi,
683. Haya-dajın çaŋgılandır
684. Kıpsınçag kışkızın kışkırıp:
685. "Men Boktug-Kiriş men,
686. Irak-uzak çoruk kılır apardım,
687. Meŋee duzalaar kandıg çüü barıl?" – dep
688. Olurup-tur evespe.
689. Eŋgirgeyniŋ eezi er ala ezir ujup kelgeş,
690. Oŋ çartıkı ektinge honup,
691. Kıŋgırgaynıŋ eezi kıs ala ezir ujup kelgeş,
692. Solagay talakı ektinge honup,
693. Evirip-çavırıp olurup-turlar evespe.
694. Bora-Şeeley olurgaş:
695. "Ekerler, erester, meŋee kançaar duzalaar siler?
696. Ertem-şidiger çül?" – dep aytırıp-tır.
697. Bireezi:
698. "Men Eŋgirgeyniŋ eezi Ereen-Ulaat men,
699. Mende höy ertem-daa çok.

700. Bir dünnüŋ iştinde
701. Çambı-dipti bir dolganır men.
702. Aldıı-üstüü dipte çüveni
703. Dıŋnap bolur men.
704. Kara çiveş deer arazında
705. Taŋdıdıva ajıp bar çıtkan oktu
706. Tudup ap bolur men" – deen.
707. Kıŋgırgaynıŋ eezi Kızıl-Ulaat:
708. "Mende-daa ertem-bilig çuga,
709. Men seeŋ çarın arazınga kuzar bolzumza,
710. Bir kiji küjü,
711. Bel kejikke kuzar bolzumza,
712. Baza bir möge küjü nemeer men.
713. Sıyda ogum, sıra çam-bile
714. Çambı-diptiŋ kıdından beer çüveni
715. Körüp, çaspas adar men.
716. Bis oon ıŋay çünü-daa
717. Ürep, dolap bolur bis.
718. Sen çerle muŋgak, budulçak çüve bodava" – dişkeş,
719. Çalgınnarın dalbaŋnadıptarga,
720. Ottug, sorlug ooldar
721. Bolu berip-tirler evespe aan am.
722. Bora-Şeeley-daa amırap, öörüp,
723. Çige murnuu çügün şigleeş,
724. Hap-la kaap-tır.
725. Ayaŋ-Kula hoya-hoya düşküleerge,
726. Kodan deg çeri oylup, çaştap,
727. Dayzı-dayzı baskılaarga,
728. Dag daştar söpkünenip badıp,
729. Buluttugnuŋ adaa-bile,
730. Buduktugnuŋ kırı-bile,
731. Bediiniŋ belinge deep,
732. Çavızınıŋ bajın bazıp,
733. Hemçigeşterni keje halıp,
734. Artçıgaştarnı aja halıp,
735. Kurgag çerin huyuksudup,
736. Öl çerin örteŋzidi ujugup
737. Çorup olurup-tur evespe.
738. Bora-Şeeley ayan-çoruk kılır
739. Ayan şinçi kire bergen,
740. Sıigayndır sıgırgılap,
741. Sırlanıp, ırlagılap çorup olurgaş,
742. Bir bodanıp çoruurga,
743. "Alaŋgı edee a′dınıŋ askınıŋ kövüünge
744. İrip kalır çede bergen,
745. Çerinden üngeş, çem-daa işpeen,
746. Çer arazı ırap-daa kelgen kıldır bodanıp:
747. Ayan-çoruk am-daa ırak bolgay,
748. A′ttı ınça kulumadap bolbas.
749. Bo orta al-bot, a′t-höl
750. Dıştandırıp alır-dır" – dep bodaaş,
751. Arga çartıın "ayt" deeş,
752. Mees çartıınga düjürüp,
753. Üjen-dörten sıın-mıygaan kıra hömeelep,
754. Mees çartıın "ayt" deeş,
755. Arga çartıınga düjürüp,
756. Aldan-çeden argar-koşkarların
757. Kıra dize hömeelep ekkelgeş,
758. Arga-sayaan aa-çaza sop ekkelgeş,
759. Ulug odun ujutkaş,
760. Üstüü çartıınga üjen-dörten sıın-mıygaan,
761. Aldıı çartıınga aldan-çeden argar-koşkarların
762. Sıra sıranıŋ durgun durgununçe şiştegilep algaş,
763. Ayaŋ-Kulazın salgaş,
764. Çonaan döjengeş, ezerin sırtangaş,
765. Oorgalap çıdıp ap-tır evespe.
766. Bora-Şeeley bir aynıŋ üjen honukta udaaş,
767. Tura halıp kelgeş,
768. Üstüü çartıındıva körüngeş,
769. Üjen-dörten sıın-mıygaktarın
770. Ajıra-sıira kaggılap,
771. Aldıı çartıında
772. Aldan-çeden argar-koşkarların
773. Ajıra-sıira kaggılap,
774. Kadıg söögün kakkırgılap,
775. Çımçak söögün simgirgilep, çip algaş,
776. Ayaŋ-Kulazın baglap kaggaş,
777. Çeden kiji tötpes
778. Çelgiy kara pajınga,
779. Çiŋ şayın hayındırgaş,
780. Ayan-çorukka çiir a′ş-çemin
781. On beş honukta çemnenip algaş,
782. Uzun çoruun ulaştır hap çorutkaş,
783. Çıldık çerni aylık bodap,
784. Aylık çerni honuk bodap, hap çoraaş,
785. Bedik kara taŋdı kırınga üne hap keerge,
786. Indında ulug ak höl çıtkan.
787. Tos çüstüg kara duranın uşta sop ekkelgeş:
788. "Baraan-saraan çüü köstüür eves" – deeş,
789. Körüp olurarga,
790. Daadı-la ak mal höy boop-tur.
791. Eŋ betinde ak teveler çoraan.
792. "Mooŋ kadarçızından
793. Bir çüveniŋ uun aytırıp albas be?" – dep
794. Bodaaş, hap orda,
795. A′dı tura düşken.
796. Düje halaaş:
797. "Arbas-turbas Ayaŋ-Kulam",
798. Çop turduŋ?" – dep-tir.
799. A′dı turgaş:
800. "Kiji çeringe bo-la heveer
801. Çoruur sen be?" – dep-tir evespe.
802. "Şınap-la ındıg çüve turganı çül" – deeş,
803. Taagılıg kula çavaalıg,
804. Kidis hevenektig,
805. Iŋgırjak ezerlig,
806. Iyaş ezeŋgilig

807. Baldır-beejek ool boop algaş,
808. Hökpeŋnedi şoşkudup çorup olurda,
809. Teve kadarçızı körüp kaggaş,
810. Doza hap keep-tir.
811. Düje halaaş,
812. Aşaktıŋ amırın aytırgaş turda,
813. Aşak mendiniŋ harıızın bergeş;
814. "Aal-çurtuŋ kaydal?
815. A′dıŋ, boduŋ adı kım boor?
816. Kayı uglap-şiglep,
817. Kandıg ayan-çoruk kılıp çor sen, oglum?" –
818. Dep-tir evespe.
819. Ool turgaş:
820. "Mende aal-çurt-daa çok,
821. A′t, botta at-daa çok,
822. Arızınnan aştaan,
823. Övürünnen eleen,
824. Ösküs-çaŋgıs kiji men, irem,
825. Bora bıdaa, boja-hoytpak
826. Saktıp çoruur kiji men.
827. Bo sürüg kım dep haannıl?
828. Silerniŋ at-şolaŋar kımıl?
829. Kım dep haannıŋ
830. Kadarçı-havırçızı siler, kırgan?" – dep
831. Aytırıp-tır evespe.
832. "Men Hün-Haannıŋ teveziniŋ kadarçızı
833. Ak a′ttıg Agıldır aşak dep
834. Kiji men, oglum" – dep-tir.
835. "Silerniŋ haan çonunga
836. Kadıg halançızı kayı hirelig haanıl?
837. Bora ıdaa, boja-hoytpaa
838. Kayı hire elbegil?
839. Men ışkaş bagay kiji
840. Baraalgap bolur irgi be,
841. Bolbas irgi be, irem?" – dep-tir evespe.
842. Agıldır aşak turgaş:
843. "Haan kiji kadıg halançıg-la çüve bolgay.
844. Bora bıdaa, boja-hoytpak-daa bar-la ıynaan.
845. Indıg-daa bolza,
846. Çüve kıla albas kırgan ulus baza-la
847. Aştap-suksap, elep-türep-le çoruur çüve-le bolgay.
848. Siler ışkaş anıyak ulus
849. Ajırar boor be.
850. Kadıg, çımçak çüveni
851. Aa-çaza kılıp beer,
852. Edik-hevinge-daa ajırbas,
853. İşti-hırnınga-daa ajırbas-la bolgay.
854. Haan kijige er kiji
855. Baraalgavas boor be, oglum?
856. Bistiŋ haan ay hirede
857. Bis ışkaş ulus
858. Baraalgaar çay şöleen çok boor" –
859. Dep-tir evespe.
860. Ool turgaş:
861. "Haan kiji çay çok,
862. Ajıl baza kılır çüve be, irem?" – dep-tir.
863. Aşak turgaş:
864. "Haannıŋ aldın daŋgınazın alır deen,
865. Aldaynıŋ Aldın-Mögeziniŋ
866. Adıın köör deen,
867. On çüktüŋ on ekerleri,
868. On çüktüŋ tos ekerleri çıılgan.
869. Ooŋ magazın köör deen
870. Hamık hayıngan, düp düvüreen
871. Turar çüve bolgay.
872. Hamıktı haan baştaan çüve didi,
873. Inçangaş haan-daa çay çok boor iyin" –
874. Dep-tir evespe aan.
875. Şıyaan! Bora-Şeeley:
876. "Andıg-dır, irem,
877. Haannıŋ aalı
878. Moon kayı hire ıragıl, kırgan?" – deerge:
879. "Bo hemni kudu badıp çıdarıŋga,
880. Höy malçınnar oruuŋ aksında çüve.
881. Ooŋ adaanda ulug sarıg hovunuŋ ortuzunda
882. Çüve" – dep-tir.
883. Er-daa dö′ş çerge çortup,
884. Dövünçük çerge şoşkuŋguurlap çoraaş,
885. Höy malçınnarga doozazınga ujuraşkan,
886. Ol-la aytırıgların aytırarga,
887. Dooza dömey harıılap-tır evespe.
888. Bora-Şeeley ol kakkaş,
889. Hün-Haannıŋ aalınga çede beerge,
890. A′t bajı-daa kozurt,
891. Kiji-daa kara seek-le bolgan.
892. Karak çiŋgirtilenip turar
893. Koda-sümeniŋ soonda
894. Tozan a′t dolganıp çetpes
895. Dokulçak ak örgeeniŋ murnunda
896. Bir bölük emeeş maygın bar bolgan.
897. Adaanda bir bölük,
898. Oon aray kövey maygın bar bolgan.
899. Üstünde höy çon
900. Maygın-balgat-daa çok,
901. Öörü-kudu köjüp turar boop-tur.
902. Şinçip körüp, çortup olurarga,
903. Murnunda maygın arazından
904. Aldın heelig sarıg maygın ılgalıp turgan.
905. Ooŋ çanında aldın sarala a′t
906. Ilgalıp turar bolgan.
907. "Aldaynıŋ Aldın-Mögezi bo-la boor" – dep
908. Çortup olurup-tur evespe.
909. Bora-Şeeley ol çortkaş,
910. Höy çok arazınga kelgeş,
911. Çavaazın baglap kaggaş,

912. Öörü şuvuşkan-bile örü kılaştap,
913. Kudu şuvuşkan-bile kudu kılaştap turarga,
914. Ee köör çüve-daa çok.
915. Ol ınçap ulus ederip çoruurga,
916. Nazı dögüp kırıy bergen bir aşak:
917. "Aal-çurtuŋ kaydal,
918. At-şolaŋ kımıl?" –
919. Dep-tir evespe.
920. "Mende aal-çurt-daa çok,
921. At-şola-daa çok,
922. Arızından aştaan,
923. Övüründen eleen,
924. Aal-kezip, a′ş-çem dilep ijip,
925. Çer kezip, çem suraglap
926. Çoruur kiji men, irey.
927. Bo höy çon çop mınçap çıglıp turar çon boor?
928. Kım dep haannıŋ
929. Koda-sümezi boor, kırgan?" –
930. Dep aytırıp-tır evespe.
931. Aşak turgaş:
932. "Bo Hün-Haan dep kijiniŋ
933. Koda-sümezi-dir.
934. Bo çon bolza,
935. Hün-Haannıŋ aldın daŋgınazın
936. Adaan-möörey algan eres er alır dep,
937. Möörey çarlaan çüve-dir.
938. Ooŋ şüüldezin köör,
939. Mööreyge-daa kirjir
940. Mındıg çüve ıynaan, oglum", – dep-tir evespe.
941. "Kandıg möörey çarlaan çüvel?
942. Kım dep eres er şüüldeni algan çüvel, irem?" – dep,
943. Ool aytırıp-tır.
944. "Am erten teveniŋ üttüg-çarnın öttür,
945. Dilginiŋ üttüg-çarnın çire,
946. Möŋgün teveneniŋ üdün çire,
947. Çüs şarı çü′gü ıyaştı örttendir,
948. Demir köjeeni tura atkan er
949. Şüglüp üngeş,
950. Ay-Haannıŋ aldın daŋgınazın alır çüve-dir" –
951. Dep-tir evespe.
952. Erteninde "Adıg egeleer!" dep
953. It üngen soonda,
954. Karak çetpes sarıg oorganıŋ kırınçe
955. Çon-daa köjüp-le üngen.
956. Oorganıŋ kırında
957. İyi ak ögnü tikken.
958. Bireeziniŋ ejiinde
959. Ses buttug şiree kırında
960. Ses ka′t olbuk salgan.
961. Ooŋ kırında ak saldıg
962. Ak tonnug Ay-Kaan dep kiji olurgan.
963. Bir ak ögnüŋ ejiinde
964. Baza-la ses ka′t olbuk salgan
965. Ses buttug şiree turgan.
966. Ooŋ kırında sarıg er olurgan.
967. Ulus-daa adıp egeleen,
968. Çer ortuzu çedirer-daa kiji bar,
969. Çedirbes-daa kiji bar bolgan.
970. "Aldın-Möge adar-dır!" – deen soonda,
971. Aldın sarala er şiree kırınnan düşkeş,
972. Kaşpal kara çazın çoruy aştap,
973. Han hojuula ogun çoruy şalıp,
974. Bolçaytılıg bora teyniŋ kırınçe
975. Kılaştap üne bergeş.
976. Erten tırttıngan bodu
977. Kejeege çedir tırttınıp,
978. Kejee tırttıngan bodu
979. Ertenge çedir tırttınıp keerge,
980. Ok tutkan holunuŋ
981. Odu burugaynıp,
982. Ça tutkan holundan
983. Çalbıraaş çayıgaynıp kelgen.
984. Çazınıŋ uju-bajından
985. Iş burugaynıp keerde,
986. Sala kaar orta,
987. Teveniŋ üttüg-çarnın ötkeş,
988. Dilginiŋ üttüg-çarnın çire,
989. Möŋgün teveneniŋ üdün çire,
990. Çüs şarı çü′gü ıyaştı
991. Örttendir deggeş,
992. Demir köjeeni bir karış kirgen,
993. Ogu keep düşken.
994. "Möörey meeŋii boldu!" – dep kışkı salgan.
995. Höyden:
996. "Demir köjee odurulbaan!" – daa deer kiji bar bolgan,
997. "Bolgan!" – daa deerleri bar,
998. Mındıg bolgan-dır evespe.
999. Bagay ool turgaş:
1000. "Bolbaan, bolbaan!
1001. Men atpaan men, men atpaan men!" – dep
1002. Algırıp-tur.
1003. Aldın-Möge turgaş:
1004. "Dem-ne çop atpaan sen?
1005. Inaar uglaaş adıvıt, kulugur!" – dep
1006. Horadap turup-tur.
1007. "Çerle adıp köreyn, haanım?" – deeş,
1008. Çannıp turup bergen.
1009. Haan-daa ıttaalakta,
1010. Aldın-Möge turgaş:
1011. "Bo çüvee beletken beriger,
1012. Adıp çadaza,
1013. Börttüg bajın börgü-bile,
1014. Çeŋnig holun çeŋi-bile kezer çüve" –

dep-tir.
Ool turgaş:
"Çaa, çöp-tür" – deeş,
Bolçaytılıg bora teyniŋ kırınçe
Bagay çavaazın çedip algaş,
Bagay çazın çoruy çülgüp,
Bagay sogunun çoruy aştap,
Ünüp kaap-tır evespe.
Çıılgan höyden:
"Soonda atkan kiji
Andıg çüve çordu dep bodaarı ol-dur aa,
Çarjınçıg, çögençig-daa kulugurnuŋ!" – dijip,
Oyta-doŋgaya düjüp, kattırjıp,
Olura düjüp, tura halçıp kattırjıp
Turup-turlar evespe.
Bora-Şeeley:
"Adıg-tudug
Adıp körbeen kiji bolgay men" – dep saktıp,
Ulug bodal bodanıp,
Çorup olurup-tur.
Teyniŋ kırınga bargaş,
Bodu boop algaş,
Kadıg kara çazınıŋ kirijin
Kıŋgıladı dıŋzıtkaş,
Kaŋ hojuula ogun
Kadıg idiiniŋ ulduŋunga
Şalıy-şuluy sop algaş,
"Men kezenmedim,
Boktug-Kiriş akım kezendi!" – deeş,
Kezenip, tırttınıp turup-la berip-tir evespe.
Erten tırttıngan bodu
Kejeege çedir tırttınıp,
Kejee tırttıngan bodu
Ertenge çedir tırttınıp,
Ok tutkan holunuŋ
Odu burugaynıp,
Ça tutkan holunuŋ
Çalbıraajı çayıgaynıp,
Çazınnıŋ uju-bajından
Iş burtugaynıp keerde,
Çazınıŋ aldı sagında siilip kılgan
Aldan ulu dekpezi arıgaynçıp,
Üstüü sagında siilip kılgan
Üjen ulu dekpezi ürügeynip,
Dekpezinde te-çuŋmazı
Tekpilejip-şaşkılajıp,
Baarında par, arzılaŋı
Barzayıp-korzayıp keerde,
"Men tırtpadım,
Boktug-Kiriş akım tırttı!" – deeş,
Şıp-şınap şıjıktır tırttıp ekkelgeş,
"Men salbadım,
Boktug-Kiriş akım saldı,
Çüsküк tutkan holumga şüŋnükpe,
İne tutkan holumga ildirtinme!" – deeş,
Işkına çoruy sala kaar orta,
Teveniŋ üttüg-çarnın ötkeş,
Dilginiŋ üttüg-çarnın çire,
Möŋgün tevenениŋ üdün çire,
Çüs şarı çü′gü ıyaştı örttendir,
Demir köjeeni üze deggeş,
Sarıg hovunuŋ ol çartı
Boş dagnıŋ belindive ogu kire bergen,
Kezi köstüp sirigeynip turgan.
Karak çiveş arazında halıdıp barıp,
Uşta sop ap turgan
Bora-Şeeley-dir evespe.
Şıyaan am çüü boor!
Küjür Bora-Şeeley: "Çüü-daa bolza,
Bireeni aştım eves be" – dep
Bodap, hap kelgeş:
"Meeŋ adım kandıg boldu, eşter?" – dep
Çorgaar aytırıp turup-tur evespe.
Höyden:
"Adıg-tudug oon artık boor be! – dep turlarda,
Aldaynıŋ Aldın-Mögezi turgaş:
"Adıg seeŋii-daa bolza,
Kaş möörey-bile körjüür bis.
Sen ışkaş çüveni
Deerdive ündür tevektep-daa ıtkay-la,
Çerdive kiir tepsep-daa ıtpas be!" – deeş,
Udurguzun ulçuktur daynap,
Dag dijin dayıradı daynap turup-tur.
Bora-Şeeley turgaş:
"Mööreyni sen bilir çüve bolza,
Am çüü kandıg adaan-möörey bar çüvel?" – dep,
Hölçük bolgan ala karaan
Hölüŋnedi körgülep,
Arın Hireeti bolgan ala karaan,
Aŋdara-düŋdere körgülep,
Ajınıp-horadap olurup-tur evespe.
Aldın-Möge olurgaş:
"Am daarta daŋ bajı şara-here,
Daş bajı sarıg-şokar turda,
Sarıg hovunuŋ ol çartınga sen,
Bo çartınga men belen turar evespe.
İyelerniŋ törüp kaggan
Dört maga e′di-bile
Körüşkey bis aan" – dep-tir evespe.
Bora-Şeeley turgaş:
"Harın ölür, dirliir-daa bolza,
Dürgeni herek bolgay" – deeş,
Hap çoy barıp-tır evespe aan am.
Bora-Şeeley sarıg hovunuŋ
Ol çartınga bargaş,

1119. Ayaŋ-Kulazın demir kijen-bile kijennep kaaş,
1120. Akızınıŋ sezen buur keji
1121. Şodak-şuudaan kederge,
1122. İyi emii çerle çajınmas bolgan.
1123. Oon aayın tıp çadaaş,
1124. A′dıŋga çügürüp kelgeş:
1125. "Meeŋ iyem töreen iyi emiimni
1126. Kançap alır kiji boor men, eki a′dım,
1127. Arga-sümeden kadıp kör" – dep-tir.
1128. A′dı turgaş:
1129. "Ujuŋgan çüve-dir ale!
1130. Ezerniŋ ajırgı çarıkkı
1131. Oor kövençiiniŋ aldında
1132. Ottug horan o′du bar boor,
1133. Ooŋ-bile ögep-dagap körem" –
1134. Dep sümelep-tir evespe.
1135. Bora-Şeeley kövençiin üjep köörge,
1136. Ottug horan o′t bar bolgan.
1137. Ooŋ-bile ögep-dagaptarga,
1138. Çıırlıp çıpşına bergen-dir.
1139. Am ol ınçap turda,
1140. Aldaynıŋ Aldın-Mögezi
1141. Dagdınıp, kettinip algan,
1142. "Boktug-Kiriş, kançaldıŋ, çoonduŋ?" – deen,
1143. Kıygı kışkızın salgan,
1144. Kara çerni dirtiledir,
1145. Haya-dajın çaŋgılandır
1146. Evip-devip çorup olurup-tur evespe aan.
1147. Bora-Şeeley tonun ezeriniŋ kırınga salgaş,
1148. Utkuy devip çede bergeş,
1149. İyi er-daa seziniş çok,
1150. Segirjip ap-tırlar evespe.
1151. Bora-Şeeley bir çay arazında
1152. Karak uunda köörge,
1153. Er ala ezir ujup kelgen deg bolgan.
1154. Çarın arazınçe
1155. Eŋgirgeyniŋ eezi Ereen-Ulaat
1156. Er ala ezir boop kelgeş, kuzar orta,
1157. Bir möge küş hörekke nemejip keerde,
1158. Bir öde halaaş, bir buttan algaş,
1159. Bir aynıŋ üjen,
1160. İyi aynıŋ aldan honukta
1161. Bööldep kelgeş, bir köörge,
1162. Aldın-Mögeniŋ çaŋgıs budun tudup algan boop-tur.
1163. Toptap, şinçip turarga,
1164. Aldın-Mögeniŋ hanı
1165. Iyaş, haya, daşta çaşkannanıp kalgan
1166. Boop-tur evespe aan.
1167. Şıyaan! Bora-Şeeley bodanıp turgaş,
1168. "Aldaynıŋ Aldın-Mögeziniŋ
1169. Iyaşta çaştaan hanı
1170. Çövüreeniŋ kızılı boop siŋzin!
1171. Daya-söösken̈ge çaştaanı
1172. Daya-söösken̈niŋ kızıl kartı bolzun!
1173. Haya-daşka çaştaanı
1174. Haya-daştıŋ kızıl kartı bolzun! – dep
1175. Artkan çaŋgıs budu,
1176. Bo soŋgu açı-üreniŋ
1177. Et-sep kaastaarga,
1178. Adırılbas, çıpşınçak aldınınga kattış!" – dep,
1179. Töögüp-daa turgan Bora-Şeeley-dir evespe aan am.
1180. Bora-Şeeley Ayaŋ-Kulazınga kelgeş,
1181. A′dın mungaş,
1182. Aldın sarala a′tka kelgeş,
1183. Ezer, çonaan sukkaş,
1184. "Ak çılgı arazınga aldın sarala a′t boop,
1185. Çayaaŋ çara, komuŋ hoora semirip al!" – deeş, salgaş,
1186. Hün-Haannıŋ aalınga hap kelgeş:
1187. "Am çüü adaan-möörey̆neŋer bar çüvel?" – dep,
1188. Hölçük bolgan ala karaan
1189. Hölüŋnedi körgülep olurup-tur evespe.
1190. Hün-Haan olbuk-kuduzun çadıp,
1191. Çiŋ şayın hayındırtıp,
1192. Hoo, dombuzunga kudup,
1193. Çaglıg e′din, çigir boovazın salıp,
1194. Hündülep olurgaş:
1195. "Am adaan-möörey-daa çok-tur, oglum,
1196. Ak ögnü tip,
1197. Azıraan mal, ara e′t, artı-horaam ortuzundan üzüp,
1198. Uruum-daa beer men, oglum" – dep,
1199. Ayannıg çugaazın çugaalap olurup-tur evespe.
1200. Bora-Şeeley olurgaş:
1201. "Çaa, ındıg-dır, haan katım.
1202. Meeŋ çoruum am-daa elek.
1203. Men çoruum kılıp algaş,
1204. Çoruy keer men.
1205. Alırımnı aaylap beriŋer,
1206. Beletkep kaar siler.
1207. Aray saaday beer boor men.
1208. Çanarımda dalaş apaar boor men,
1209. Saat çüve kılbas siler" – deeş,
1210. Ayaŋ-Kulazın mungaş,
1211. Çige murnuu çügün şigleeş,
1212. Uzun çoruun ulaştır
1213. Çorup kaap-tır evespe.
1214. Bora-Şeeley ol çorutkaş,
1215. Kıştıŋ hıraazın hılıradı,
1216. Çaynıŋ şalıŋın şalıradı,
1217. Bediiniŋ beliŋge tepsep,
1218. Çavızınıŋ bajınga bastırıp,

1219. Hemni keje halıdıp,
1220. Arttarnı aja halıdıp,
1221. Hoy deg daştı çuura bastırıp,
1222. Kodan deg çerni oya tepsip hap olurgaş,
1223. Bir ulug taŋdınıŋ kırınga
1224. Üne hap keerge,
1225. Bir ulug sarıg hem,
1226. Karak çetpes sarıg hovu köstüp çıtkan,
1227. Düje halaaş.
1228. Tos çüstüg kara duranın uşta sop algaş,
1229. "Baraan-saraan çüü köstüür eves" – deeş,
1230. Şinçip, körüp olurarga,
1231. Daadı-la sarıg mal höy bolgan.
1232. Eŋ betinde daŋ-na hoor sarıg teve çoraan.
1233. "Mooŋ kadarçızı bar-la bolgay,
1234. Moon çüveniŋ bir aayın aytırıp albas be? – deeş,
1235. Çoraan çoruktuŋ kandızın kançap bilir,
1236. Maŋaa a′t-bot dıştanıp alır-dır" – deeş,
1237. Dedir oytur tırtkaş,
1238. Aldaynıŋ artınçe düje halıtkaş,
1239. Arga çartınnan "ayt" deeş,
1240. Mees çartınga düjürüp,
1241. Üjen-dörten sın-mıygaan kıra hömeelep,
1242. Mees çartınnan "ayt" deeş,
1243. Arga çartınga düjürüp,
1244. Aldan-çeden argar-koşkarlarnı
1245. Kıra dize hömeelep ekkelgeş,
1246. Arga-sayaan aa-çaza sop ekkelgeş,
1247. Ulug odun salgaş,
1248. Üstüü çartınga üjen-dörten sın-mıygaan,
1249. Aldı çartınga aldan-çeden argar-koşkarların
1250. Sıra sıranıŋ durgun durgununçe şiştep algaş,
1251. A′dın salgaş, oorgalap çıdıp ap-tır evespe.
1252. Küjür Bora-Şeeley
1253. Ayda uduur uyguzun udaaş,
1254. Tura halıp kelgeş,
1255. Üstüü çartındıva körüngeş,
1256. Üjen-dörten sın-mıygaan
1257. Ajıra-sıra kagılap,
1258. Aldı çartındıva körüngeş,
1259. Aldan-çeden argar-koşkarların
1260. Ajıra-sıra kagılap,
1261. Kadıg-kadıg söögün kakkırgılap,
1262. Çımçak söögün simgirgilep,
1263. Çiy sop algaş,
1264. A′dın baglay sop kaggaş,
1265. Çeden kiji tötpes
1266. Çelgiy kara pajınga
1267. Çiŋ şayın hayındırgaş,
1268. Ayda-çılda aştavas-suksavas a′ş-çemin
1269. On beş honukta çemnenip algaş,
1270. A′ttangaş, teve çoogunga kelgeş,
1271. Taagılıg kula çavaalıg,
1272. Kidis hevenektig bagay ool boop huvulgaş,
1273. Hökpeŋnedi şoşkudup,
1274. Eleŋnedi çortup çoraaş,
1275. Teve kadarçızınga çedip keerge,
1276. Sarıg a′ttıg, sarıg saldıg
1277. Sarıg aşak utkuy şoşkup kelgen.
1278. Ool düje halaaş,
1279. Amırın aytırgaş turda,
1280. Aşak turgaş:
1281. "Aal-çurtuŋ kaydal?
1282. At-şolaŋ kımıl?
1283. Kay bar çor sen?
1284. Kandıg ayan-çoruk kılıp çor sen, oglum?" – dep
1285. Çöleeŋ-çaagay çugaalap turup-tur evespe.
1286. Ool turgaş:
1287. "Mende aal-çurt-daa çok,
1288. A′t, botta at-şola-daa çok,
1289. Arızından aştaan,
1290. Övüründen eleen-türeen amıtan men,
1291. "Bora bıdaa, boja-hoytpak kayda irgi?" – dep,
1292. Oran kezip toyaap-dojap,
1293. Doktaar turar çer-daa çok
1294. Amıtan men, irem.
1295. Silerniŋ aal-çurtuŋar kaydal?
1296. A′t, boduŋ at-şolaŋar kımıl?
1297. Bo kım dep haannıŋ kaŋ sürüül, irem?" – dep
1298. Aytırıp-tur evespe aan:
1299. Aşak turgaş:
1300. "Mende aal-daa çok,
1301. Hoor sarıg teve kadargan,
1302. Hoor sarıg a′ttıg
1303. Hola-Sal dep kiji men.
1304. Bo sürüg ay-Haan dep kijiniŋ
1305. Kaŋ sürüü-dür iyin, oglum" – dep-tir.
1306. Ool turgaş
1307. "Ay-Haan dep kiji
1308. Çööleŋ-çaagay kiji be, kadıg-berge be?
1309. Bora bıdaa, boja hoytpak elbek be?
1310. Men ışkaş bagay kiji
1311. Baraalgap bolur be, bolbas be, irem?" – dep
1312. Aytırıp-tır evespe.
1313. Aşak turgaş:
1314. "Haan kijiniŋ a′ş-çemi
1315. Elbek bolbayn kançaar, oglum?
1316. Haan kiji çerle kadıg-berge
1317. Bolur çüve bolgay.

1318. Andıg-daa bolza bistiŋ haan albatı
1319. Çonunga çımçak kiji çüve.
1320. Am hirede bis ışkaş ulus
1321. Baraalgaar çay çok-la boor.
1322. Haannıŋ aldın daŋgınazın alır deen
1323. Hümüş-Hüler mögeniŋ
1324. Adıg-tuduun köör bolgaş adıgga-daa kirjir
1325. On çüktüŋ on,
1326. Tos çüktüŋ tos eŋ eker erleri
1327. Çıılgan turar çüve çordu, oglum" – dep-tir evespe.
1328. "ay-Haannıŋ aalı kayda çüvel, irem?" – deerge,
1329. "Bo hemniŋ bo kıdıında
1330. Hamık malçınnar innda çüve.
1331. Olarnı erte beeriŋge,
1332. Anda çüve azar – erter çeriŋ-daa çok" –
1333. Dep-tir evespe,
1334. "Çaa andıg-dır, irem", – deeş,
1335. Döş çerge çortup,
1336. Dövünçükke hökpeeliktedi daalıktadıp çoraaş,
1337. Höy malçınnarga ujuraşkaş,
1338. Ol-la aytırın aytırarga,
1339. Dömey boop-tur,
1340. Hola-Saldıŋ harıızı-bile
1341. Ol-la çorutkaş,
1342. Ay-Haannıŋ koda-sümeziniŋ çoogunga
1343. Çedip keerge,
1344. A′t-daa koş arga-la,
1345. Kiji-daa kımıskayak-la boop-tur evespe.
1346. Höy çonnuŋ arazınçe,
1347. Eleŋnedi çortup kirip kelgeş,
1348. Bagay çavaazın höy a′ttar kıdıınga ıldırtıp kaggaş,
1349. Höy-bile kadı öörü-kudu bazıp,
1350. Çorup-la turgan.
1351. Ol ınçaar çorup turgaş,
1352. Kulak uunda dıŋnap çoruurga,
1353. Hün-Haanga adıg-bile
1354. Adıı dömey bolgan.
1355. Bottarınıŋ çugaazın dıŋnaarga,
1356. "Bis ışkaş ulus hey-le adar çüve-dir iyin" –daa
1357. Dijirleri bar.
1358. "Çüveni kançap bilir,
1359. Kelgen hereen atpayn kançaar"-daa
1360. Deerleri bar boop-tur evespe.
1361. Erteninde karak çetpes sarıg oorganıŋ kırınçe
1362. Çon-bile kadı ünüp kaap-tır.
1363. Oorga kırınga ünüp keerge,
1364. Adıgga kirjir eker eres erler
1365. Şagda-la belen turgan.
1366. Haan-bile hüreŋ a′ttıg Hümüş-Hüler möge kelgen,
1367. Haannıŋ olurar şireezi-bile
1368. Hüler-Hümüş mögeniŋ olurar iyi şireezi belen bolgan.
1369. Olar kelgen soonda,
1370. "Adıg-tudug egeleer!" – deen
1371. Iıt-daa üngen.
1372. Ok-daa sıigaynıp turup bergen,
1373. Ça-kiriji-daa dıigaynıp-la turgan,
1374. Çedireri çedirer-daa,
1375. Çedirbezi çedirbes-daa boop-tur evespe.
1376. Höy adıp töngen soonda:
1377. "Hüler-Hümüş möge adar!" – deen soonda,
1378. Hüler-Hümüş möge hüreŋ a′dın mungaş,
1379. Bolçaytılıg bora teyniŋ kırınçe
1380. Hap üne bergeş,
1381. Kezenip tırttınıp çıdıp-la
1382. Berip turup bergen.
1383. Erten tırttıngan bodu
1384. Kejeege çedir,
1385. Kejee tırttıngan bodu
1386. Ertenge çedir tırttınıp keerde,
1387. Ok tutkan holunuŋ odu burugaynıp,
1388. Ça tutkan holunuŋ çalbıraajı çayıgaynıp keerde,
1389. Işkına çoruy salır orta,
1390. Teveniŋ üttüg-çarnın ötkeş,
1391. Dilginiŋ üttüg-çarnın çire,
1392. Tevenениŋ üdün çire,
1393. Çüs şarı çü′gü çıraanı örttendir deggeş,
1394. Demir köjeeniŋ bir çartıın çire deggeş,
1395. Ogu keep düşken.
1396. Hüler-Hümüş möge hap bargaş,
1397. Ogun ala sop algaş:
1398. "Möörey meeŋii boldu aa!" – dep kıygı salgan.
1399. Höy çon:
1400. "Boldu!"-daa deeri bar,
1401. "Bolbaan!"-daa deeri bar bolgan.
1402. Haan olurgaş:
1403. "Am adar sagıştıg kiji bar be, çok be?" – dep kıygı salgan.
1404. Höy çon:
1405. "Çok, çok!" – dep-tir.
1406. Bagay ool turgaş:
1407. "Men atpaan men,
1408. Men adıp bolur men be?" – dep-tir evespe.
1409. Haan-daa ıttaalakta,
1410. Hüler-Möge turgaş:
1411. "Dem-ne çop atpaan sen?
1412. Düü hovuduva uglaaş, adıvıt, kulugur!" – dep-tir.

1413. Ool turgaş:
1414. "Kurug hovuduva çünü adar men?
1415. Men baza-la haan havıtızı
1416. Siler ışkaş er kiji-le-dir men" – deeş,
1417. Toovas bolgan.
1418. Haan olurgaş:
1419. "Bo çüvee beletkep beriŋer!
1420. Adıp çadaza, moynun kezip,
1421. Hooylu çozugaar şiider çüve" – dep,
1422. Çarlık boop-tur evespe.
1423. Beletkel uluzu:
1424. "Çüü mındıg kulugur boor?
1425. Hey çüve kıldırtırı ol-dur,
1426. Bodundan çögenmes, am ölürü ol-dur iyin!" – dijip,
1427. Hıylanıp beletkey bergen.
1428. Bagay ool-daa:
1429. "Haan çarlıı küştüg-le bolgay,
1430. Soonda atkan er
1431. Dügüün adar çüve çordu" – dep kattırgılap,
1432. Bagay çavaazın munupkaş,
1433. Bolçaytılıg bora teyniŋ bajınçe
1434. Öpeeliktedip ünüp-le kaap-tır evespe aan.
1435. Höy çıılgan çon ulugları:
1436. "Çünü-daa bilbes, körem, höögüynü!" –
1437. Dijip keergep turgannar.
1438. Anıyaktarı:
1439. "Ölürün bilbes öörüp bar çıdar
1440. Çegençiin-daa!" – dijip turarları bar,
1441. Çamdıızı şoodup, kıjırıp,
1442. Oyta-doŋgaya düjüp,
1443. Olura-tura halçıp,
1444. Şoogaynıp kattırjırı-daa bar.
1445. Bügü çonnuŋ karaa-la
1446. Inaar turup-turlar evespe aan.
1447. Küjür Bora-Şeeley
1448. Bolçaytılıg bora teyniŋ bajınga
1449. Bodu boop algaş,
1450. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
1451. Hiiledi, haaladı dıŋzıdıp algaş,
1452. Han hojuula ogun
1453. Kadıg idiiniŋ ulduŋunga
1454. Şalıy-şuluy tırtkılap algaş:
1455. "Men kezenmedim,
1456. Boktug-Kiriş akım kezendi!
1457. Men tırtpadım,
1458. Boktug-Kiriş akım tırttı!" – deeş,
1459. Kezenip, tırttınıp turup berip-tir evespe aan.
1460. Erten tırttıngan bodu
1461. Kejeege çedir,
1462. Kejee tırttıngan bodu
1463. Ertenge çedir tırttınıp keerge,
1464. Ok tutkan holundan ot hıp,
1465. Ça tutkan holundan
1466. Çalbıraaş çayıgaynıp,
1467. Çazınıŋ aldıı, üstüü sagından
1468. Iş burugaynıp keerde:
1469. "Men atpadım,
1470. Boktug-Kiriş akım attı!
1471. İne tutkan holumga ildikpe,
1472. Çüsküк tutkan salaamga şüŋnükpe!" – deeş,
1473. Şıp-şınap şıjıktır tırtıp ekkelgeş,
1474. Işkına çoruy sala kaar orta
1475. Teveniŋ üttüg-çarnın ötkeş,
1476. Dilginiŋ üttüg-çarnın çire,
1477. Möŋgün tevenениŋ üdün çire,
1478. Çüs şarı çü′gü çıraanı örttendir,
1479. Demir köjeeniŋ dal ortuzun odura deggeş,
1480. Kurgag hovuje
1481. Kulburap bar çıtkan ogun
1482. Karak çiveş deer arazında
1483. Halıdıp bargaş segirip turgan
1484. Bora-Şeeley-dir evespe.
1485. Şıyaan! Küjür Bora-Şeeley:
1486. "Bir bergeni aştım evespe" – dep,
1487. Bodanıp çorup olurup-tur.
1488. Hap kelgeş:
1489. "Meeŋ adıım bolgan be,
1490. Bolbaan be, eşter?" – dep,
1491. Çorgaar aytırıp-tır evespe.
1492. Höyden çünü-daa çugaalavaanda,
1493. Hümüş-Hüler mögeden:
1494. "Sende-le boldu, andıg-daa bolza,
1495. Sen ışkaş çüve-bile
1496. Kaş-kaş möörey-bile körjür men" – dep,
1497. Udurguzun ulçuktur daynap,
1498. Dag dijin dıyıradı daynanıp,
1499. Olurgan-daa çüveŋ irgin iyin.
1500. Bora-şeeley olurgaş:
1501. "Mööreyni sen bilir çüve bolza,
1502. Hey, hoozun çüve kılbayn,
1503. Boduŋ kelir kiji sen ıynaan,
1504. Çoruum dalaş kiji men,
1505. Kajan, kayaa körjüür bis?" – deeş,
1506. Hölçük bolgan ala karaan hölüŋnedi,
1507. Arın hireeti bolgan ala karaan
1508. Arjdara-düŋdere körgülep,
1509. Olurup-tur evespe aan.
1510. Hüler-Möge olurgaş:
1511. "Harın körjür bolza, körüşkey-le bis,
1512. Am erten daŋ bajı şara-here,
1513. Daş bajı sarıg-şokar turda,
1514. Karak çetpes sarıg hovunuŋ ortuzunga
1515. Körjür bis:
1516. Sen ol çartından keer sen,

1517. Men bo çartıından baar men" – dep
1518. Ajınıp horadap olurup-tur.
1519. Bora-Şeeley: "Men-daa belen men!" –
deeş, hap çorutkan,
1520. Sarıg hovunuŋ ol çartınga
1521. A′dın kijennep kaggaş,
1522. Daŋnı aksı dagdınıp,
1523. Dügdünüp olura hongan.
1524. Daŋ bajı şara-here,
1525. Daş bajı sarıg-şokar çorda,
1526. Hüler-Möge beletkenip algan,
1527. Deeringe çedir devip
1528. Çorup olurup-tur.
1529. Bora-Şeeley utkuy devip çede beerge,
1530. Bugalaştır hıyırtap köörge,
1531. Udur hıyırtaaş,
1532. Soora-saara şelgilejip çoruy,
1533. Kap-şak segirjip algaş,
1534. Üş aynıŋ tozan honuk doktaal çok
1535. Bööldejip, tırıkılajıp kelirde,
1536. Bora-Şeeleyniŋ höreende
1537. İyi möge küjü kire honup keerde,
1538. Bir eptig tuduju-bile,
1539. Kolduk aldından çaskaaş,
1540. Bir ayda tırıkılap, tırıkılap,
1541. Borbak teyniŋ bajın orta kagar orta,
1542. Beli üzülgeş, belde barıp düşken,
1543. Hos höree holunda bolgan,
1544. Artkan hos höreen
1545. "Eki erniŋ ürezinin üzerge
1546. Kayıın boor!" – deeş;
1547. "Soŋgu açı üreniŋ
1548. Kudumal hüleriniŋ egendizi bolzun!" –
dep,
1549. Beli soŋgu açı üreniŋ
1550. Algı höm dalgıır
1551. Adır dalgıı bolzun!" – dep,
1552. Ürüp, omnap-somnap turgan
1553. Bora-Şeeley-dir evespe aan.
1554. Küjür Bora-Şeeley:
1555. "Baza bir bergeni aştım evespe!" – dep
1556. Bodap, a′ttangaş,
1557. Hüreŋ a′tka kelgeş,
1558. Herekselin sukkaş,
1559. "Sarıg çılgı arazınga
1560. Çayaaŋ çara, komuŋ hoora semirip al!" –
deeş, salgaş,
1561. Ay-Haannıŋ aalınga hap kelgeş:
1562. "Am çüü boor, kandıg
1563. Adaan-mööreyiŋer bar çüvel?" – dep
1564. Kıygı salgan.
1565. Ay-Haan utkuy ünüp kelgeş:
1566. "Anıyak kiji andıg dalaş bolbas, oglum,
1567. Ögge kirip, a′ş-çemden çemnen,
1568. Adaan-möörey çok" – dep-tir.
1569. Bora-Şeeley a′dın baglaaşka baglap kaaş,
1570. Haannıŋ örgeezinge kirip keerge,
1571. Ses ka′t sarıg olbuun çatkan,
1572. Amdannıg çaagay a′ş-çemin salıp
hündülep:
1573. "Ak ögnü tip, azıraan mal,
1574. Ara e't, ara-albatım ortuzundan üzüp,
1575. Uruum-daa beer men, eki küdeem,
1576. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
1577. Köjüp çoruur siler" – dep,
1578. Höörep olurup-tur evespe.
1579. Bora-Şeeley:
1580. "Çaa, andıg-dır, haan katım.
1581. Çoruum am-daa elek kiji men.
1582. Men çoruum kılıp algaş,
1583. Çoruy keer men.
1584. Saaday beer boor men,
1585. Çanarımda dalaş apaar men,
1586. Saat çüve kılbas siler.
1587. Alırım aaylap beriŋer,
1588. Beletkep kaar siler, katım", – deeş,
1589. A′ştanıp-çemnenip algaş,
1590. Çige murnuu çügün şigley
1591. Hap çorup kaap-tır evespe aan am.
1592. Şıyaan! Küjür Bora-Şeeley
1593. Ol-la ujudup, halıdıp çorup orgaş,
1594. Üş ulug hemin keşkeş,
1595. Üş ulug arttı ajıp çorup orda,
1596. Ayaŋ-Kulazı tura düşken, düje halaaş:
1597. "Arbas, turbas Ayaŋ-Kulam,
1598. Çünü bildiŋ, çüge turduŋ?" – dep aytırıp-
tır evespe aan.
1599. A′dı turgaş:
1600. "Seeŋ am çeder çeriŋ ırak eves,
1601. Eŋ-ne berge çerge baar sen.
1602. Eki kiçeengeylig, bodaldıg çorbas bolza
horjok boor.
1603. Bo turgan ulug taŋdınıŋ kırınga üngeş,
1604. Kalbak kara taalınıŋ iştinde
1605. Kara arjımakta
1606. Tos tandınıŋ artış, kaŋgı çüzün-baazın
saŋı
1607. Inda bar boor.
1608. Saŋıŋ salıp, çajıŋ çajıp turzuŋza,
1609. Seeŋ iyi sayın Ulaattarıŋ keer boor" –
1610. Dep-tir evespe aan.
1611. Bora-Şeeley:
1612. "Çöp-tür" – deeş,
1613. Ol orta bir ay a′t, bot dıştandırıp algaş,
1614. Ayda-çılda aştavas-suksavas a′ş-çemin
1615. On beş honukta çemnenip algaş,
1616. Ulug taŋdınıŋ kırınga
1617. Ujudup, halıdıp üne bergeş,
1618. Arga-sayaan aa sop ekkelgeş,
1619. Arjımaandan çüzün-baazın saŋın salıp

turarga,
İyi sayın Ulaat iyi ezir boop ujup kelgenner.
Olar-bile ol bügünü töögüjüp, çugaalajıp,
Bot-bottarın kayaa, kançap,
Tıpçıp alırın dugurjup algaş,
Bora-Şeeley-daa hap çorup kaap-tır evespe.
Bora-şeeley ol kakkaş,
Ulug hüreŋ taŋdı kırınga
Üne halıdıp keerge,
Karak çetpes sarıg hovu çıtkan, düje halaaş,
Tos çüstüg kara duranı-bile körüp olurarga,
Murnunda çüzün-baazın ereen-şokar mal-la höy.
Sarıg hovunuŋ ortuzunda
Ereen-şokar koda-hüree turgan.
Ooŋ adaanda alaak dolgan a′t,
Hovu dolgan çon
Hat-salgınga esteen
O′t-sigen bajı-la bolgan,
"Bo-daa baza-la adaan-möörey
Kılır deen ulus bolgay aan" – dep,
Bodap olurgan.
"Bo maldıŋ kadarçızından
Bir çüveniŋ aayın bilip albas be?" – dep bodaaş,
Eŋ betinde taar-o′ttug ala hovuda
Hoor teve kadargan kara a′ttıg kijige
Hap kirip kaap-tır evespe.
Çoogunda çede bergeş,
Taagılıg kula çavaalıg,
Kılbış börttüg, kidis hevenektig,
Şıvık kımçılıg, kızıtpa çalıg,
Söösken sogunnug,
Baldır-beejek ool boop huvulgaş,
Teve çoogunga dölemnep çortup çoruurga,
Kadarçı köre sop kaggaş, hap keep-tir.
Düje halaaş, aşaktıŋ amırın yöreep turgan.
Aşak amır-mendiziniŋ harızın bergeş:
"Aal-çurtuŋ kaydal?
A′dıŋ boduŋ adı kımıl?
Kayı uglap-şiglep,
Kandıg ayan-çoruk kılıp bar çor sen, oglum?" – dep,
Aşak çööleŋ-çaagay aytırıp-tır evespe.
Ool turgaş:
"Mende aal-çurt-daa çok,
A′t, botta at-daa çok,
Arızından aştaan, övüründen eleen,
Türeen çüve-dir men.
Aal kezip, a′ş-çem dilep ijip,
Kodan kezip, hoytpak dilep ijip
Çoruur kiji men, irem.
Bo kım dep haannıŋ ötkün sürüül?
Silerniŋ a′t, bottuŋ adı kım boor?
Çüü haannıŋ malçızı siler, irem?" –
Dep-tir evespe.
Aşak turgaş:
"Bo deer-Haannıŋ kaŋ sürüü-dür.
Men Deer-Haannıŋ teve sürüün kadargan,
Dege kara a′ttıg,
Demir-Sal dep kiji men, oglum", –
Dep harıılap-tır.
"Silerniŋ haan kadıg be, çımçak be, irem?
Men ışkaş bagay kiji baraalgap,
Boja-hoytpaan dilep ijip bolur be?
Kandıgıl, irem?
Arga-sümeden aytırıp berip körüŋer, irem?" –
Dep-tir evespe aan.
Aşak turgaş:
"Anaa çoraan kijige
Haan, kadın-daa kiji
Kadıg boop kançaarıl, oglum.
Haan kijiden a′ş-çem dileer boor be?
Mal-magan bolza,
Harın aytırıp-daa bolgay-la.
Bistiŋ haan am çay, şöleen çok boor,
Haannıŋ aldın daŋgınazın alır deen
Sıldıs-Şokar a′ttıg,
Öŋnüg-çüstüg Öŋ-Şara mögeniŋ
Adıg-tuduun köör deen, düp düvüreen,
Hamık hayıngan çüve ıynaan, oglum" –
Dep-tir evespe.
Ool-daa:
"Andıg-dır, irem" – deeş,
Hemni kudu batkan,
Höy malçınnarga dooza ujuraşkan,
Ol-la kakkaş, aalga çedip kelgeş,
Çıılgan höy çonga bargaş,
Bagay çavaazın a′ttar çoogunga
Sıŋırtıp kaaş,
Höy-bile öörü, kudu ederip çoruurga,
Ee köör kiji-daa çok.
Kulak uu-bile ulustuŋ çugaazın dıŋnaarga:
"On çüktüŋ on, tos çüktüŋ tos ekerlerin körgeş çoor?
Am erten öŋnüg-çüstüg Öŋ-Şara möge
Teveniŋ üttüg-çarnın öttür,
Tevenениŋ üdün çire,
Çedi sıranı odura,
Çüs şarı çü′gü ıyaştı örttendir,

1715. Daş köjeeni çuura,
1716. Demir köjeeni odura atkaş,
1717. Sarıg hovunu örttendir atkaş,
1718. Ogun karak çiveş deer arazında segirip algaş,
1719. Haannıŋ aldın daŋgınazın
1720. Alır dep turar-dır,
1721. Ol magalıg adıgnı
1722. Barıp köör çüve" – dijip
1723. Olurganın dıŋnap çorup-tur evespe aan.
1724. Erteninde höy-daa sarıg oorganıŋ kırınçe
1725. Şuujup ünüp kaggan-dır.
1726. Ol höy-bile çorutkaş,
1727. Oorga kırınga ünüp keerge,
1728. Hamık çon çıılgan,
1729. Öŋ-Şara möge bolçaytılıg bora teyniŋ kırında
1730. Kezengen, tırttıngan boop-tur evespe.
1731. Öŋ-Şara möge ertenden kejeege çedir,
1732. Kejeeden ertenge çedir tırttınıp keerge,
1733. Ok tutkan holundan ot hıp,
1734. Ça tutkan holundan çalbıraaş çayıgaynıp,
1735. Çazınıŋ aldı sagından
1736. Aldan ulu algırjıp,
1737. Üstüü sagından
1738. Üjen ulu ürügeynçip keerde,
1739. Sala kaar orta,
1740. Teveniŋ üttüg-çarnın ötkeş,
1741. Tevenениŋ üdün çire,
1742. Çedi sıranı odura,
1743. Çüs şarı çü′gü ıyaştı örttendir,
1744. Daş köjeeni çuura,
1745. Demir köjeeni odura deggeş,
1746. Sarıg hovunu örttendir deggeş,
1747. Ogu sarıg baalıkçe ajıp çorda,
1748. Halıdıp bargaş,
1749. Ol soora ap çorda aja hona bergen,
1750. Soondan kakkaş, çedip algan.
1751. Öŋ-Şara möge:
1752. "Möörey mende boldu!
1753. Am adar sagıştıg kiji bar be?" – dep
1754. Kıygı salgan.
1755. Höyden:
1756. "Çok, çok!" – dişkenner,
1757. Samdar ool turgaş:
1758. "Men atpadım, men atpadım,
1759. Adar men, adar men!" – dep kıygı salgan.
1760. Öŋ-Şara möge:
1761. "Çe, ınaar uglaaş, adıpsıŋza!
1762. Algırıp kançaarıŋ ol?" – dep
1763. Köskenip olurgan.
1764. "Çünü adar men?
1765. Kurug hovuje atpas men!
1766. Adar çüveden beletkep beriŋer!" – deeş,
1767. Toovas bolgan.
1768. Haan olurgaş:
1769. "Çe, beletkep beriŋer, adıp çadaza,
1770. Börttüg bajın börgü-bile,
1771. Çeŋnig holun çeŋi-bile alır çüve,
1772. Kezer-Kara maadırnı ekkeliŋer!" – deeş,
1773. Ulus çorudupkan.
1774. Ool-daa:
1775. "Çöp" – deeş,
1776. Teydive kızıtpazın kolduktaaş,
1777. Bagay çavaazın mungaş,
1778. Öpeeliktedip ünüp kaggan.
1779. Höy çon, kırgannar:
1780. "Höööküynü, am ölürtürü ol-dur,
1781. Öze bergen bolza, er-le ıynaan!
1782. Çavaazı-daa a′t-la bolur ıynaan!" – dişkenner.
1783. Anıyaktarı şoodup, oyta-doŋgaya düjüp,
1784. Kattırjıp, çiigeynçip, şoogançıp
1785. Turup-turlar evespe.
1786. Küjür Bora-Şeeley tey bajınga bargaş,
1787. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
1788. Hiiledi, haaladı dıŋzıdıp algaş,
1789. Han hojuulazın kadıg idiiniŋ ulduŋunga
1790. Şalıy-şuluy tırtkılap algaş,
1791. A′dın sala sop kaggaş:
1792. "Men kezenmedim –
1793. Boktug-Kiriş akım kezendi!
1794. Men tırtpadım –
1795. Boktug-Kiriş akım tırttındı!" – deeş,
1796. Kezenip, tırttınıp turup bergen,
1797. Ertenden kejeege çedir,
1798. Kejeeden ertenge çedir tırttınıp keerge,
1799. Ok tutkan holunuŋ odu hıp,
1800. Ça tutkan holundan çalbıraaş çayıgaynıp,
1801. Çazınıŋ uju-bajından
1802. Iş burugaynıp keerde,
1803. Çazınıŋ aldı sagından,
1804. Aldan ulu arıgaynçıp,
1805. Üstüü sagından
1806. Üjen ulu ürüŋeynçip,
1807. Dekpezinde te-çuŋma deşkilejip,
1808. Baarında par, arzıları
1809. Barzaynıp-korzaynıp keerde,
1810. "Men atpadım,
1811. Boktug-Kiriş akım attı!
1812. İne tutkan holumga ildikpe,
1813. Çüsküк tutkan holumga şüŋnükpe!" – dep
1814. Şişpip turgaş,
1815. Şıp-şınap şıjıktır tırtıp ekkelgeş,
1816. Işkına çoruy sala kaap-tır evespe.
1817. Ogu teveniŋ üttüg-çarnın ötkeş,
1818. Tevenениŋ üdün çire,
1819. Çedi sıranı odura,

1820. Çüs şarı çü′gü ıyaştı örttendir,
1821. Daş köjeeni çuura,
1822. Demir köjeeni odura deggeş,
1823. Sarıg hovunu örttendir deggeş,
1824. Sarıg kestive aja honup çorda,
1825. Karak çiveş deer arazında,
1826. Halıdıp bargaş,
1827. Ogun segirip algaş, hap kelgeş:
1828. "Möörey meeŋii boldu!" – dep,
1829. Çorgaar çugaalap turup-tur evespe.
1830. Öŋ-Şara möge olurgaş:
1831. Sende bolurun boldu-la,
1832. Kaş çüül möörey-bile
1833. Körjüür-le bis ıynaan!" – dep
1834. Horadap, ajınıp:
1835. "Çüü mındıg kuluksaan teve deg,
1836. Kulburaan sogun deg çüve sen?
1837. Aal-çurtuŋ kaydal?
1838. A′dıŋ, boduŋ adı kımıl?
1839. Kayı uglap bar çıdar çüve sen?" – dep-tir evespe.
1840. "Çige soŋgu çükte
1841. Eldig-Kara hem çurttug,
1842. Eŋgirgey, Kıŋgırgaynı ejeley töreen
1843. Ökendey-Mergen oglu
1844. Ayaŋ-Kula a′ttıg
1845. Boktug-Kiriş dep kiji men.
1846. Deer-Haannıŋ çerinde
1847. Tenek möörey bar dep dıŋnaaş,
1848. Adaan-mööreyge kirjir deeş kelgen men.
1849. Sen harın çüü mındıg,
1850. Köskengen, hörektengen,
1851. Höŋnüŋ-turaŋ ulug kövençik sen?
1852. Aal-çurtuŋ kaydal?
1853. A′dıŋ, boduŋ adı kımıl?
1854. Kandıg ayan-çoruk kılıp çoruur
1855. Çolbuŋ boor sen?" – dep-tir evespe aan.
1856. "Çige murnuu çükte
1857. Saylıg-Hemni çurttaan,
1858. Kögel tayganı ejeley töreen,
1859. Sıldıs-Şokar a′ttıg,
1860. Öŋnüg-çüstüg Öŋ-Şara möge dep kiji men.
1861. Men dalay deg aragam,
1862. Taŋdı deg edim,
1863. A′t bajı deg aldın,
1864. Börü bajı deg möŋgün
1865. Suy-beleem sungan men.
1866. Sen adaan-möörey algan-daa bolzuŋza,
1867. Kaş çüül möörey kılır bis.
1868. Çedi hongaş, möörey çarın ündürer bis" –
1869. Dep olurup-tur evespe aan.
1870. Bora-Şeeley oon üngeş:
1871. "Meeŋ maygınım,
1872. Hüreŋ taŋdınıŋ kırında çüve,
1873. Möörey çarın çedirer ulus siler ıynaan" – deeş,
1874. Hüreŋ taŋdınıŋ oorgazınçe
1875. Hap üne bergeş,
1876. Hölbeŋ kök maygının kakkaş,
1877. Ulug odun salgaş,
1878. Arıg-çaagay sarjın salgaş, olurarga,
1879. Eŋgirgey, Kıŋgırgaynıŋ eezi,
1880. Ereen-Ulaat, Kızıl-Ulaat evirip, çavırıp,
1881. Çetkilep ekkep-tirler.
1882. Höglep höörejip olurgaş:
1883. "Çünü çugaalajıp olurar-dır,
1884. Dıŋnaar-Mergen, dıŋnap körem" – deerge,
1885. Çıda düşkeş, dıŋnap-dıŋnap,
1886. Tura halaaş:
1887. "Çadag kiji salır,
1888. Şaan töder – dep,
1889. Hey saazın kijiler kılıp turlar" – dep çugaalap-tır
1890. Erten bir haa kelgeş:
1891. "Üş hongaş, çadag çarış kılır didir" – dep-tir.
1892. "Çaŋgıs düne
1893. Çambı-dipti dolganır bolgay sen,
1894. Çügürer-Mergen, am kançaar sen? – dep-tir.
1895. Hey saazın-bile kançap çarjır çoor?
1896. Baştay hemçeelin barıp dıŋnaaş kel,
1897. Irak-çoogu hamaançok" – deeş,
1898. Bora-Şeeleyni çorutkan.
1899. Çede bergeş:
1900. "Ay, honuu, ırak-çoogu bildinmes çüvel,
1901. Çeje hire çerge çarjır çüvel?" – dep-tir.
1902. "Üş aylık çerge çarjır çüve" – dişkenner.
1903. "Üş ay aray çook-tur,
1904. Bir çıl bolzun!" – dep-tir.
1905. "Andıg bolza, andıg-daa bolgay-la harın" –
1906. Dep-tir evespe.
1907. Öörünge çugaalaarga:
1908. "Hamaan be, harın
1909. Hey hoozun saazınnar-bile
1910. Kançap çarjıır çoor?" – dijip, sümelejip olurlarda,
1911. Ayaŋ-Kula turgaş:
1912. "Çüü boor ında.
1913. O′ttug kara çadıŋ-bile,
1914. Odap, çadap çügürüp-le olurgay sen" – dep
1915. Sümelep-tir evespe.
1916. "Şında andıg-daa-dır" – deeş,
1917. Odun-çadın bergeş,
1918. Üş hongaş, uşkarıp algaş keerge,

1919. Hey-hoozun iyi kijizi
1920. "Bistiŋ uluzuvus çoy bargan" – dijip,
1921. Hööreşken olurgan.
1922. Bora-Şeeley:
1923. "Çe, dıŋmam, çoruvut" – deerge,
1924. Ereen-Ulaat dört edeen dömüytü astıp algaş:
1925. "Döödüve bardıva, boduva bardıva?" – dep,
1926. Töktеŋnedi salıp çorup-la kaap-tır.
1927. Bora-Şeeley hap kelgen.
1928. Haan, möge baştaan çon
1929. Kattırjıp, şuugajıp
1930. Turup kaap-turlar evespe aan.
1931. Ereen-Ulaat ajıt kirip,
1932. Ada çügürbes çügürüün çügürüp olurarga,
1933. Çer ortuzu çedip kelgen
1934. Çorup olurup-turlar evespe.
1935. Çooşkulap keerge,
1936. Hey-hoozun şivişkinner
1937. Çügürer mergenniŋ ezininge esteeş,
1938. Mırgay dam bargan.
1939. Haylıg kara ottug çadın
1940. Am keep saktıp kelgeş,
1941. Bulak sugga bulgay sop,
1942. Odap-çadap çügürüp olurda,
1943. Hat, ça′s, halap-şuurgan düjer orta,
1944. Hey hoozun saazın şivişkinner
1945. Haragan dözünge sınıp çıda-la
1946. İlçirep, ılbırap kaap-tırlar evespe aan.
1947. Ereen-Ulaat bodunuŋ ot-çadınıŋ
1948. Hat-şuurganınga devidep, mögedep,
1949. Çorup orgaş, kadaylarnı körgeş,
1950. Am keep sagış-setkili oojurgap,
1951. Kakpak hayaa çaglaktanıp,
1952. Odun-çadın çılıglap, ayastırıp algaş,
1953. Salıp çedip keerge,
1954. Bora-Şeeley:
1955. "İyi möörey bistii boldu aa?" – deerge,
1956. Öŋ-Şara möge:
1957. "Silernii boldu-la,
1958. Möörey am-daa bar.
1959. Am bir ay bolgaş,
1960. A′t çarıştırar çüve" – dep-tir evespe.
1961. Odaanga hap kelgeş:
1962. "Ayaŋ-Kulanı kım munarıl?" – dijip sümeleşkeş,
1963. Ereen-Ulaattı olurgaş:
1964. "Kızıl-Ulaattı, sen bargaş,
1965. Bis bolza üş kiji
1966. Uzun çorukka uşkajıp-dirgejip kelgen,
1967. Çovag a′t bolgay.
1968. Kiji çarjıp bolur be? – dep
1969. Akım aytır deerge, çor men" – dep,
1970. Barıp körem" – deeş çorudup kaap-tırlar.
1971. Kızıl-Ulaat çede bergeş, çugaalaarga;
1972. Öŋ-Şara möge:
1973. "A′ttarnı çambı-dipti iyi dolgandır
1974. Salır çüve bolgay,
1975. Kançaar siler?" – dep-tir.
1976. Kızıl-Ulaat olurgaş:
1977. "Üş dolgangay aan" – dep-tir,
1978. "Harın ınçaŋgay-la,
1979. Bottarıŋar-la bilgey siler" – deeş,
1980. Hülümzürep olurup kaap-tır evespe.
1981. Kızıl-Ulaat odaanga kelgeş,
1982. Öörünge kelgeş çugaalaarga,
1983. Ereen-Ulaatı:
1984. "Udup dıştanıp al!" – deerge,
1985. Bir ayda udup dıştangaş,
1986. Turup keerge,
1987. Aştavas-suksavas a′ş-çemin çemnenip alırga,
1988. Uşkarıp algaş, hap keerge,
1989. Sıldıs-Şokar şagda-la
1990. Çorutkan boop-tur evespe.
1991. Bora-Şeeley Ereen-Ulaattı çorudupkaş,
1992. Odaançe çanıp kelgen:
1993. Haan olurgaş:
1994. "A′t-bile kançap çarjır kiji boor?" – dep
1995. Kaygap olurgan.
1996. Öŋ-Şara möge olurgaş:
1997. "Çovag a′t çeder eves" – dep bodaaş,
1998. "Kiji-bile a′t çarışkaş,
1999. Möörey aldıvıs" deer dep bodaan bolgay aan" – dep
2000. Höörep olurup-tur evespe.
2001. Ereen-Ulaat halıvas halıın halıp,
2002. Çügürbes çügüdün çügürüp çoraaş,
2003. Çambı-dipti iyi dolganıp keerge,
2004. Şivişkin iyi dolganıp algan,
2005. A′dın turguskan, çadag çetken.
2006. Çorup çoraan, çedip keerge:
2007. "Çadag kiji oŋgaan-kagaan boor sen, oglum,
2008. Bo süttü paktap al,
2009. Men şay hayındıra kaaptayn" – dep
2010. Kıy dep-tur.
2011. "A′t-hölüt turguskan kiji
2012. Am meŋee kayın çeder,
2013. Mooŋ moozun ijip alır-dır" – dep bodaaş,
2014. Kelgeş, doŋgada çüveni ijip algaş,
2015. Şagzıraaş, hıyıjıp çıtkaş,
2016. Udup kaap-tır.
2017. Şivişkin karaan çıpşır hırbalap kaggaş,
2018. Doŋgazın kulaanıŋ kırınga salıp kaggaş,
2019. Çorup kaap-tır evespe.
2020. Maygında olurgan Bora-Şeeley:
2021. "Köör-Mergen, çambı-diptiŋ kıdıından

beer
2022. Çüve köör bolgay sen.
2023. Ejivis kayda çor, körüp körem" – dep-tir.
2024. Hüreŋ tayganıŋ şiş bajında
2025. Kuş hevin ketkeş,
2026. Ujup üne bergeş, körüp kaggaş,
2027. Dedir kelgeş, sögleerge:
2028. "Şımda-dekte! Doŋgazın çuura adıvıt!" – deerge,
2029. Dedir bargaş, sıra çazın tutkaş,
2030. Ogun kezengeş,
2031. Şıgaap-şıgaap adar orta,
2032. Ak doŋga çarlır orta,
2033. Ooŋ daajından atpaş, sogaş tura halıp kelgeş,
2034. Karaan ora, çaza sop algaş,
2035. Körüp keerge,
2036. Ejiniŋ ogu bo-la çıtkan,
2037. Segirip algaş,
2038. Çügürbes çügüdün, halıvas halıın
2039. Halıp-la çorup-la kaap-tır.
2040. Ol çorup olurarga,
2041. Şivişkini dolgandır çede bergen bar çıtkan.
2042. Orgu çerde odaglanıp algan,
2043. Kazan paşta şayı haynı bergen:
2044. "Oŋgaan, suksaan boor sen, oglum,
2045. Şaylap al" – dep kıygırıp-tur.
2046. "Avıyaastıg, kulugur!
2047. Oo-horan çemiŋ boduŋ iş!" – deeş,
2048. Erte halıp algaş,
2049. Çorup kaap-tır evespe.
2050. Aalda haan,
2051. Öŋ-Şara möge tey kırınga hünnüŋ-ne hünzeer.
2052. Köör-Mergen bir hün:
2053. "Kijivis dal dü′şte çedip keer-dir" – deerge,
2054. Belektengeş çedip kelgeş,
2055. Tey bajınga ulus-bile körüp olurarga,
2056. Sarıg hovunuŋ bajından kudu,
2057. Doozun-dovurak arazında
2058. Maas deg baraan köstüp kelgen,
2059. Dovuk deg çüve domuŋaynıp,
2060. Kajık deg çüve karaŋaynıp olurgan.
2061. Öŋ-Şara möge:
2062. "Meeŋ a′dımnıŋ doozunu-dur" – deen.
2063. Bora-Şeeley:
2064. "Bistiŋ çadag ejivis
2065. Domuŋaynıp kel çıdarı ol boor be?" – deeş,
2066. Demir degeezin uşta sop ekkelgeş,
2067. Demir ilbeen deektey sop çorda,
2068. Çede honup kelgeş,
2069. Erte bar çorda,
2070. Kurdan ilbekteeş,
2071. Hol başka tırtar orta,
2072. Doŋgaytı sokkaş, söörtüp ıŋay boorga,
2073. Bireezi baza ejiniŋ belinden segirip aarda,
2074. İyi ejin çavaa çarıjı hirelig çerge,
2075. Dovurakka boray söörtü bergeş, doktaap-tur.
2076. Tura halışkaş:
2077. "Elezin dıldıg mal eves,
2078. E′t dıldıg kiji!
2079. Çop karaa közülbes çoor?" – dijip,
2080. Kaktanıp, silginip turup-turlar evespe.
2081. Bora-Şeeley:
2082. "Üş möörey bistii boldu aa?" – deerge,
2083. Öŋ-Şara möge turgaş:
2084. "Silernii bolurun boldu-la.
2085. Am üş hongaş hüreş-bile körjür bis" – dep-tir.
2086. "Andıg-dır" – deeş, odaançe hap çanıp keep-tir evespe.
2087. Odaanga kelgeş:
2088. "Çüü dijip turlar, Dıŋnaar-Mergen,
2089. Dıŋnap körem" – deerge,
2090. Dıŋnap, dıŋnap turup kelgeş:
2091. "Andıg bolza Çalımnıŋ Çagıraa-Mögezin çalap,
2092. Üş haa çorudar dijip turlar" – dep-tir.
2093. Erteninde bir haa kelgeş:
2094. "Am erten sarıg hovuga belen turar sen didir" – dep-tir.
2095. Küjür Bora-Şeeley
2096. Sarıg hovuje hap kire bergeş,
2097. Ayaŋ-Kulazın kijenney sop kaggaş,
2098. Ezeriniŋ kövençiiniŋ aldında,
2099. Sezen mögeden seziglep,
2100. Aldan mögeden ajıglap turup kılgan,
2101. Aldan-sezen buur keji
2102. Şodak-şuudaan uştup algaş:
2103. "Men ketpedim,
2104. Boktug-Kiriş akım ketti,
2105. Men beletkenmedim,
2106. Boktug-Kiriş akım beletkendi!" – dep
2107. Dagdınıp-şügdünüp turup-tur.
2108. Erten daŋ bajı şara-here,
2109. Daş bajı sarıg-şokar çorda,
2110. Kara çerin sirtiledi,
2111. Köktüg şıktın hölbeŋnedi deveen,
2112. "Meŋee kım, çüü keliril?" – deen.
2113. Çalım hayanı çaŋgılandır
2114. Çargıradı algırgan.
2115. Tep-tep deviirge,
2116. Bir çartından çalım-haya çarlıp çaştaan,
2117. Bir çartından turug hayalar turlup çaştaan,

2118. Kök kojagar deg çüve
2119. Körgütkeynip köjüp çorup olurup-tur evespe aan.
2120. Bora-Şeeley utkuy devip bar çorda,
2121. Ayaŋ-Kula turgaş:
2122. "Holga kirip bolbas evespe!" – dep kişteen.
2123. Ol-bo dezip turgaş,
2124. Soonçe halıy beer orta,
2125. Çargırt deeş iyi budun çerje,
2126. Çoda çoonunga çedir kiir baskaş,
2127. Haya körnüp, eglip çadap çorda,
2128. Egin-Şodaandan segirip algaş,
2129. Dolgay sogar orta,
2130. İyi çoda çüzünden kazırt deeş,
2131. Oorlu beer orta,
2132. Bir dolgay sogarga,
2133. Çüsten üstü bergen.
2134. Bora-Şeeley bodanıp turup-turup:
2135. "Çalım eezi çalımınga turar boor,
2136. Çalalgaga kelgen şoruŋ-dur iyin!" – deeş,
2137. Hos höreen çara sokkaş,
2138. Çalımçe ürüp,
2139. "Soŋgu açı üreniŋ çalap ijer
2140. Haya çügü dep emi bolzun!
2141. Onu çeen kara küskeniŋ mıyaa,
2142. E′di baza-la em bolzun!" – deeş,
2143. Çalımçe karaŋnadı ürüp çorda,
2144. İyi butçe kılçaş deeş,
2145. "Soŋgu açı üreniŋ körüp çoruur
2146. Kök köjeeleriniŋ öörü bol!" – dep,
2147. Nomnap ürüp turgan
2148. Bora-Şeeley-dir evespe aan am.
2149. Bora-Şeeley odaanga hap kelgeş,
2150. Kızıl-Ulaattı çorutkan.
2151. Ulaat bargaş:
2152. "Dört möörey bistii boldu!" – dep-tir.
2153. Öŋ-şara möge olurgaş:
2154. "Silernii bolurun boldu-la,
2155. Am üş hongaş baza hüreş bolur çüve!" – dep,
2156. Ajınıp-horadap olurup kaap-tır.
2157. Ulaat odaanga kelgeş:
2158. "Üş hongaş hüreş bolur didir" – deen.
2159. "Dıŋnaar-Mergen dıŋnap körem,
2160. Çüü dijip olurlar" – dep-tir.
2161. Çıda düşkeş, dıŋnap çıdıp-çıdıp turup kelgeş:
2162. "Çerniŋ Çerzi-Mögezin çalaar
2163. Beş kiji çorudar dijip turlar.
2164. "Ol bolza çer eezi bolgay,
2165. Aragı-darılıg ayannıg barbaaje horjok"
2166. Dijip orlar" – dep-tir.
2167. Küjür Bora-Şeeley bodanıp-şirenip olurda,
2168. Bir haa kelgeş:
2169. "Am erten sarıg hovunuŋ bajınga
2170. Belen turar sen didir" – deeş, çoy bargan.
2171. Bora-Şeeley çazın kaggaş,
2172. Ogun-bijeen azıngaş,
2173. İji sayın Ulaattarın edertkeş,
2174. Hap çorutkaş, beletkenip turda,
2175. Daŋ bajı şara-here,
2176. Daş bajı sarıg-şokar çorda,
2177. Kiji-daa tudar ennejiir, deŋnejiir arga çok,
2178. Bir çartıı höö horum-bile bütken,
2179. Bir çartıı arga-sayak-bile bütken
2180. Kök tayga köjege höögeynip köjüp çorup olurgan.
2181. Küjür Bora-Şeeley-daa çüzü boor,
2182. İyi sayın Ulaadın:
2183. "Höö horum çartıın siler
2184. Soŋgu açı üreniŋ oyup-kıyıp erter
2185. Höö horumu kıldır üreger!" – deeş çorutkaş,
2186. Bodu arga-sayak
2187. Talazınçe çorutkaş:
2188. "Arga-sayaan men ürevedim,
2189. Boktug-Kiriş akım üredi!" – dep, –
2190. "Soŋgu açı üreniŋ oyup-kıyıp erter
2191. Ozaŋ çuduu bolza-daa bolgay aan,
2192. Bolbaza-daa bolbaay aan!"– deeş,
2193. Ok-bijek-bile ürep-dalap keerde,
2194. Kök tayganıŋ iyi çartıı
2195. Ürelip-dalalıp keerde,
2196. Bolçaytılıg tey hirelig kınnıp keerde:
2197. "Çerniŋ eezi çeringe-le turar boor,
2198. Çalalgaga kelgen şoruŋ-dur.
2199. Mooŋ soonda çer eezi bolbas sen!
2200. Kalçaa dalaynıŋ iştinge
2201. Haya, daş bol, kulugur!" – deeş,
2202. Böle haara tutkaş,
2203. Dalayçe kiir oktapkan-daa çüveŋ irgin iyin oŋ.
2204. Bora-Şeeley olar odaanga kelgeş,
2205. Kızıl-Ulaattı çorutkan.
2206. Kızıl-Ulaat bargaş:
2207. "Beş möörey bistii boldu!" – deerge,
2208. Öŋ-Şara möge olurgaş:
2209. "Silernii bolurun boldu-la,
2210. Am tos hongaş baza hüreş bolur" – dep,
2211. Ulug-ulug tınıp,
2212. Udurguzun ulçuktur daynap,
2213. Darıy-darıy tınıp,
2214. Dag dijin dayıradı daynanıp
2215. Olurup kaap-tır evespe.
2216. Sayın Ulaat ol bügünü çugaalaarga,
2217. Bora-Şeeley:
2218. "Dıŋnaar-Mergen, dıŋnap körem" –

deerge,
2219. Ereen-Ulaat çıda düşkeş,
2220. Dıŋnap çıdıp-çıdıp turup kelgeş:
2221. "Bo haan kürünüŋ
2222. Çedi kazak terge işti
2223. Kaŋ demirinden bölgeş:
2224. Kajır kara darganga Kaŋ-Mögeden
sokturgaş,
2225. Aŋaa örttedip kaar çüve dijip turlar" –
2226. Dep-tir evespe.
2227. Olar ooŋ arga-sümezin çugaalajıp,
2228. Aayın tıppayn olurlarda,
2229. Ayaŋ-Kula turgaş:
2230. "Inda çüü boor!
2231. Tozan oy te keji çagıŋ
2232. Kalçaa kara dalayga sup kag,
2233. Onu ketkeş barıp tut!" – dep
2234. Sümelep-tir evespe.
2235. Bora-Şeeley a′dınıŋ çagıın
2236. "Çöp" – deeş, dop-doraan sup kaggan.
2237. Ses honganda, bir haa kelgeş:
2238. "Am erten elezinnig kurgag hovuga
2239. Belen turar sen,
2240. Kaŋ-Möge-bile hürejiir sen" – didir deeş,
2241. Hap çoy barıp-tır evespe.
2242. Küjür Bora-Şeeley
2243. Elezinnig kurgag hovuga kaga bergeş,
2244. Beletkenip turda,
2245. Erten imir-amır çorda,
2246. Kurgag hovunuŋ bajından
2247. Sır odu sırılaan
2248. Kızıl demir kiji
2249. Holu, budu karbaŋnaan
2250. Devip çorup olurup-tur evespe.
2251. Çagızın uşta sop ketkeş,
2252. Doza çügürüp keerge,
2253. Kiji çagdaar arga-daa çok.
2254. Holu-budu karbaŋnaarga,
2255. İyi kolduundan üngen sırı
2256. Doorazından çookşulaar arga çok.
2257. Murnu-soondan baar deerge,
2258. Askı, ujazından üngen sırı
2259. Çagdaar arga çok.
2260. Ak-kızıl demir kiji boop-tur.
2261. Bora-Şeeley-daa çüzü boor.
2262. "Bo kızıl demir-le bolgay" – deeş,
2263. Edere çügürüp çoraaş,
2264. Sırnıŋ hostug çerin bodap çoraaş, öl çagı-
bile
2265. Bir edee-bile bir kolduun "şayıt" kıldır
hap,
2266. Bir edee-bile bir kolduun "şayıt" kıldır
hap çoraaş,
2267. Kolduk sırızı çükü-le kızaŋnaaş bolu
bergen.
2268. Çagızın uşta sop algaş,
2269. Aakı, ujazınıŋ sırızın
2270. Öjür şaap algan.
2271. Ol ınçap turda,
2272. Hüreŋ kızıl boop çorda, çagızın ketkeş;
2273. "Soŋgu açı üreniŋ
2274. Sugga sup kadırar kaŋınıŋ balazı
2275. Bolza bolgay aan,
2276. Bolbaza bolbaay aan!" – deeş,
2277. Böle haara tutkaş,
2278. Dalayje şoylaadı oktap-tır evespe aan.
2279. Küjür Bora-Şeeley
2280. Ajınmas bodu ajınıp,
2281. Horadavas bodu horadap kelgeş,
2282. Eki a′dın mungaş,
2283. Haannıŋ aalınga
2284. Ezeŋgizin here tep algaş,
2285. Ejiktedi hap kelgeş:
2286. "Haannıŋ uruu deeş
2287. Adaan-möörey kılıp turar çüve deenim,
2288. Öŋnüg-çüstüg Öŋ-Şara möge sen
mendive
2289. Çüü mındıg çüvelerіŋ ıdalap tur sen?
2290. Kelir bolza boduŋ kel,
2291. Kelbes bolzuŋza oruk çayla!" – dep
2292. Kıpsınçıg kışkızın kışkırar orta,
2293. Kök deeri hölbeŋeynip,
2294. Kara çeri sirigaynıp,
2295. Dıka-dıka algırarga,
2296. Turug-haya turlup çaştap,
2297. Ayaar-ayaar ıttaarga,
2298. Arga-sayaa uglup-çaştap
2299. Turgan çüveŋ irgin iyin am.
2300. Öŋ-Şara möge
2301. Utkuy üne halıp kelgeş:
2302. "Sen ışkaş çüvege
2303. Oruk çaylap berbes men.
2304. Am erten haraganday sarıg hovaa
2305. Tavarjır bis.
2306. Sen ol çartıınga,
2307. Men bo çartıınga beletkenir bis" – dep
2308. Ulug-ulug ıttaarga,
2309. Turug-haya turlup çaştap,
2310. Arga-sayaa uglup çaştap turup-tur.
2311. İyi erniŋ ıdınga, sür küçüzünge
2312. Haan, kadın bolgaş ara-albatı çon
2313. Korgup, sürtep, dezip, çaştıp turup
2314. Turgan çüve-dir evespe aan.
2315. Bora-Şeeley-daa:
2316. "Men belen men" – deeş,
2317. Odaanga hap kelgeş,
2318. İyi sayın Ulaattarınga
2319. Çagıg sözün çagaaş,
2320. Haraganday kara hovunuŋ ol çarıınga
bargaş,

2321. A′dınıŋ ezer, çonaan soygaş,
2322. Kijennep kaggaş,
2323. Şodak-şudak kettinip,
2324. "Eŋ-ne bergee tavarışkan eves men be?" – dep,
2325. Saktıp, dagdınıp, şügdünüp turup-tur evespe.
2326. Daŋ bajı şara-here,
2327. Daş bajı sarıg-şokar çorda,
2328. Öŋ-Şara möge:
2329. "Boktug-Kiriş, kayda, çüve sen?" – deen,
2330. Alday taŋdı bajınga çedir
2331. Alçaŋnadı-kelçeŋnedi devip çorup
2332. Olurup-tur evespe.
2333. Bora-şeeley utkuy devip çede bergeş,
2334. Bugalaştır hıyırtajıp,
2335. Bulannadı kaygajıp turup-turup,
2336. "Kap-şak" segirjip algaş,
2337. Üjen honuk ürgülçü,
2338. Aldan honuk amır çok,
2339. Tozan honuk doktaal çok
2340. Bööldejip, tırıkılajıp kelgeş,
2341. Çadajıp kaggan.
2342. Ta çejege, kajaga çedir tutçup kelgen çüve.
2343. Kış bolganın hıraazından bilip,
2344. Hılıradı hürejip,
2345. Çaynıŋ şalıŋından bilip,
2346. Şalıradı hürejip turda,
2347. Öŋ-Şara mögeniŋ iyi kolduundan
2348. Hunan inekter hire ak kövükter
2349. Uştunup çaştap,
2350. Havaandan, töjünden kara sug
2351. Şaagaynıp turar bolu bergen.
2352. "Bo çüŋ boor, ejim?" – deerge,
2353. "Eki erniŋ e′di çaa izip kelgeni ol-dur,
2354. Bektenip tur!" – deen soonda,
2355. Bediiniŋ beli-bile,
2356. Çavızınıŋ bajı-bile,
2357. Bir ayda bööldep kelgeş,
2358. Çan başka şala kakkaş, düjürer orta,
2359. Tura düşken.
2360. Oŋ salazınıŋ on dırgaa
2361. On demir hüürekter ışkaş bolu beerde,
2362. Çarın arazından çarı degni çara sop oktap,
2363. Kondaalaydan hom degni oora sop oktap
2364. Turup-tur evespe.
2365. Kıŋgırgaynıŋ eezi kıs ala ezir
2366. Bora-Şeeleyniŋ hokpaldayında
2367. Höm deg oybaandıva kuzar orta,
2368. Bir möge küş nemejip keerde,
2369. Hamık e′di haynıp,
2370. Han-damırı dapıgaynıp,
2371. Şuptu bodu sirigeynip,
2372. Sudal-damırı surtugaynıp keerde,
2373. İyi kolduundan
2374. İyi hunan inek deg ak kövük uştunup çaştap,
2375. Töjünden, havaandan kara sug şaagaynıp keerge,
2376. Öŋ-Şara möge:
2377. "Ol çüŋ boor, ejim?" – deerge,
2378. "Eki erniŋ e′di izip-tur dep çüŋ iyik,
2379. Kijeenip tur!" – deen soonda, Bora-Şeeleyniŋ
2380. Höreende bir möge,
2381. Belinde bir möge küşteri
2382. Oon-moon demnejip keerde,
2383. Öŋ-Şara mögeniŋ iyi kolduundan çaskaaş,
2384. Kaptagaynı hayındır,
2385. Delegeyni deeskindir
2386. Üş aynıŋ tozan honukta
2387. Bööldep, tırıkılap ekkelgeş,
2388. "Öŋ-Şara mögeni
2389. Men düjürbedim
2390. Boktug-Kiriş akım düjürdü!" – deeş,
2391. İyeden töree-le çüve kaap körbeen
2392. Emdik çanınga çaylıg salgaş,
2393. Köp-beldirin uu çoruy düjürer orta,
2394. Köp-beldiri uulgaş,
2395. Ug-bile ölüp kaap-tır evespe aan.
2396. Bora-Şeeley bodanıp turup-turup:
2397. "Öjejip çoraaş, ölgen boduŋ şoruŋ,
2398. E't bodu ölze-daa,
2399. Soŋgu açı üreniŋ çoşkup çoruur
2400. Tas sarıg arızınıŋ öörü bol!" – deeş,
2401. Uştay sokkaş, estedi ürüp çorudupkaş,
2402. Eki a′dın eptig çaagay ezertep mungaş,
2403. Sıldıs-Şokar a′tka kelgeş,
2404. Herekselin sukkaş,
2405. "Ereen-ala çılgınıŋ arazınga
2406. Şokar a′t boop
2407. Komuŋ hoora, çayaaŋ çara semir!" – deeş, salgaş,
2408. Haannıŋ aalınga hap kelgeş,
2409. A′t kırından:
2410. "Aal-çurtum ırak kiji men,
2411. Am çüü kandıg adaan-mööreyiger bar çüvel?" – dep,
2412. Algıra kaggılap, arnı-bajı huvulup,
2413. Azıg-diji arga, dagnı çaŋgılandır,
2414. Kayıradı daynagılap,
2415. Arın Hireeti bolgan ala karaan
2416. Aŋdara-düŋdere körgülep,
2417. Hölçük bolgan ala karaan
2418. Hölüŋnedi körgülep, çorgaar çugaalap
2419. Turup-tur evespe.
2420. Haan, kadın ıttı dıŋnaaş,

2421. "Çaa-çapkıŋga çoraan
2422. Şugul kijini kançar bilir?" – dişkeş,
2423. Utkuy üngülep kelgeş:
2424. "Anıyak kiji andıg dürgen bolbas, oglum.
2425. Ögge kirip, a′ş-çemden amzap
çooglaŋar.
2426. Am adaan-möörey çok-tur.
2427. Ak ögnü tip, azıraan mal, ara et,
2428. Ara-albatım üzüp, uruumnu beer men,
oglum" – dep,
2429. Aray oojurgadı çugaalap-tır evespe.
2430. Bora-Şeeley ol çugaanı dıŋnaaş,
2431. Am keep oojurgap, düje halaan.
2432. iyi haa a′dın algan.
2433. Haan, kadın ögje çorupkan.
2434. Soondan kirip kelgeş,
2435. Magalıg baraalgajıp,
2436. Çozulug çolukşup,
2437. Öörü olurtup,
2438. Olbuk-şireezin saldırıp,
2439. Amdannıg çaagay a′ş-çemin salıp,
2440. Hündülep olurup-tur evespe.
2441. Bora-Şeeley olurgaş:
2442. "Çaa, haan katım,
2443. Men çerimden üngeş, bir üye ertim.
2444. Adaan-möörey töngen çüve bolza,
2445. Çanar apaar bolgay men.
2446. Alırım aaylagar, beeriŋer beletkeŋer" –
dep-tir.
2447. Haan olurgaş:
2448. "Çaa, eki küdeem, seeŋ ooŋ çöp bolgay.
2449. Siler iyi möörey kılıp çorutkan soonda
2450. "Kayı tiileeni alır apaar bolgay" – deeş,
2451. Hamık çüveni dögerip kaan men,
2452. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
2453. Köjüp çoruur siler.
2454. Ak ööŋge dıjıŋ dıştanıp al, oglum" – dep,
2455. Şının çugaalap olurgan
2456. Deer-Haan-dır evespe.
2457. Bora-Şeeley olurgaş:
2458. "çaa, haan katım, kadın kat-iyem,
2459. Ak ög meeŋii çüve bolganda,
2460. Meeŋ aŋaa dıştanıırım kay baar,
2461. Odaamda bagay dıŋmalarımga
2462. Bo bügünü sonuurgadır men" – deeş,
2463. Odaançe hap çorup kaap-tır.
2464. Odaanga kelgeş,
2465. Ayda uduur uyguzun udaaş, turup
keerge,
2466. İyi sayın Ulaattarı:
2467. "Andıg bolza haannıŋ eldii çarıın eeleen,
2468. Ergin aksı turlaglaan
2469. Bildilig Uzun-Kara şivişkini bilip kaap:
2470. "Hereejen kiji çordu, hayıraan daŋgınanı,
2471. Maldı, etti, ara-albatını!" – deeş,
2472. Haannıŋ kulaan amıratpas apargan turar-
dır" –
2473. Dep-tir evespe aan.
2474. Bora-Şeeley onu dıŋnaaş, kaygap-harap:
2475. "Am kançaar, çoor irgi men?" – dep
2476. Düvürep kaygay bergeş,
2477. "Dıŋnaar-Mergen, dıŋnap körem" –
deerge,
2478. Çıda düşkeş, dıŋnap çıdıp-çıdıp, turup
kelgeş:
2479. "Am erten seni şayla dep ekkelgeş,
2480. Oruk aksında ak ögge edertip kiirer.
2481. Ol ögge bir çartınga beş oolga sogun
çazadır çüve,
2482. Eŋ eki şeverin ortuzunga olurtuur.
2483. Bir çartınga beş kıska maŋnık bergeş,
2484. Tonnu bıjarın,
2485. Maŋnıktıŋ bajın, öŋün margışkan boop
olurtuur çüve.
2486. Hereejen kiji bolza,
2487. Ol margışkan uruglarje
2488. Çerle bir çüve çugaalay-la dijip turlar" –
dep-tir.
2489. Bora-Şeeley:
2490. "Ol-daa çaylıg ınaaan" – dep höörep
olurup-tur evespe.
2491. Erteninde üş haa kelgeş:
2492. "Silerni haan katıŋar şaylagar didir" –
deerge,
2493. "Çe harın baar men.
2494. Meni managar, soldar!" – deeş,
2495. Ayaŋ-Kulazın mungaş,
2496. Ooldar-bile hap çorup olurarga,
2497. Oruk aksında şöleen bir ak ög turgan.
2498. Ooldarnıŋ bireezi;
2499. "Bo ögge kireeliŋerem, çestey" – dep-tir.
2500. "Kirgey-le bis" – deeş, kirip keerge,
2501. Şında-la Dıŋnaar-Mergenniŋ çugaazı
2502. Şın boop-tur evespe.
2503. Bora-Şeeley ooldarnıŋ murnu-bile ertkeş,
2504. Beş oolduŋ sogunnarın bajından kudu
2505. "Dırıgınadır" sogup-sogup,
2506. Ortuzunda ooldu:
2507. "Çogum şever er bo-dur,
2508. Kezip algan sogununuŋ unu
2509. Saydan üngen özek çok,
2510. Kızıl buduktug ak tal, körbes siler be?
2511. Öskeleri şüüleŋ, çiirimey-dir, ooldar" –
deeş,
2512. Uruglarje kılçaş-daa diveyn ünüp
çorupkan.
2513. Ol bügünü haaları haanga çugaalap-tır.
2514. Bora-Şeeley çaa ögden şaylap, çemnenip
algaş,
2515. Odaançe çoy bargaş,

2516. Öörü-bile höörejip olurgaş:
2517. "Dıŋnaar-Mergen, dıŋnap körem" – deerge,
2518. Çıda düşkeş, dıŋnap çıdıp-çıdıp,
2519. Turup kelgeş:
2520. "Haan, kadın şivişkinni etteer, hıynaarga-daa,
2521. "Çerle hereejen kiji-dir!" – deeş,
2522. Homudavışaan çıdar boorga,
2523. Ujur araga ijirtkeş köör
2524. Dijip turlar" – deerge,
2525. "Am kançaar çoor men?" – dep
2526. Baza-la kaygay bergen.
2527. Ayaŋ-Kula turgaş:
2528. "Inda çüü boor, men bilgey men aan.
2529. Sen ınavazıŋga-daa, çerle ijirtir apaar bolgay.
2530. "Meeŋ a′dım höy körgende hööreeş,
2531. Üze sop appaar mal çüve" – deeş,
2532. Ulus kıdıınga tınımnı tudup algaş,
2533. İşken sanıŋda-la tınıŋ ujun ızırıp kaap,
2534. Ko′ş arganı hooladı ürüp kaap olurar sen" – dep
2535. Sümelep-tir evespe.
2536. Üş honganda baza üş haa kelgeş:
2537. "Silerni, ak ögnüŋ doyu bögün çüve-dir,
2538. Keliŋer didir" – dep-tir.
2539. Bora-Şeeley:
2540. "Çaa, ooldar, siler maygınıvıs eelep oluruŋar.
2541. Kejee çanıp keer men" – deeş, çoy bargan.
2542. Çede beerge, hoor çon hovu dolgan boop-tur.
2543. Bora-Şeeley a′dın-daa salbas,
2544. Höy arazınçe kirbes-daa mındıg bolgan.
2545. "Ögge kirip, şayla" – dep çalaarga,
2546. "Ak ögnüŋ nayırı bolur deerge, ööreeş,
2547. Çanı bagay a′dımga şaap kelgen men.
2548. Höörey bergen-dir.
2549. Mınçap barganda baglap kaar bolza,
2550. Üze sop algaş baar mal çüve,
2551. Çemni çon-bile kadı
2552. Daştıgaa-la çemnenip köreyn" – dep
2553. Çugaalap-tır evespe.
2554. Haan, kadın:
2555. "Harın eki-dir, ergin çaagınga
2556. Olbuk şireeger saliŋar!" – deeş, saldırgan,
2557. Bora-Şeeley a′dın tudup algaş,
2558. Olbuk kırınga olurup algan.
2559. A′ş-çemin salgan –
2560. Arıldır çeeş olurgan.
2561. Aragazın kutkan:
2562. "Men araga çerle ijip körbeen men,
2563. İje albas men iyin, haan katım, kat-iyem" – dep-tir.
2564. Haan olurgaş:
2565. "Harın eki-dir, oglum.
2566. Ak ööŋ doyun ijeriŋge,
2567. Seŋee, meŋee oon solun çüve kaydal!
2568. Ajırbas iş-iş, oglum" – deeş,
2569. Haan bodu keep tutkan.
2570. Bir ak baştıg aşak orgaş:
2571. "Seeŋ çoruuŋ çerle çoguur, oglum, ijivit" – deen.
2572. "İjip-le-dir iyin" – deeş,
2573. Haan katınıŋ ak kadaan algaş,
2574. Aldı kiji argaşkan,
2575. Aldın sarıg huvada kutkan,
2576. Şiree kırında kılaŋaynıp turgan araganı
2577. Çaŋgıs holdap algaş,
2578. Çaŋgıs pak kılgaş,
2579. Koş argaje hooladı ürüp olurup,
2580. A′dınıŋ tının aksınçe sup,
2581. Ajırgangan kiji boop olurup-tur.
2582. Ooŋ soonda: "Ajıg-daa bolza,
2583. Am-daa ekkeliŋer!" – deeş,
2584. Argaktıgnıŋ askından-daa ekkeerge,
2585. Arıldır işkeş olurar,
2586. Körgektigniŋ höreenden-daa ekkeerge,
2587. Köŋgeyti işkeş olurar bolgan.
2588. Ayaŋ-Kula aksından işkeş,
2589. Dumçuundan tö bılgırıp turup-tur evespe.
2590. Çon-daa turgan.
2591. Hün-daa aşkan.
2592. "Am bar be, moogar?" – deerge,
2593. Çok boop-tur evespe.
2594. Bora-Şeeley:
2595. "Hey-le çüve-dir ale.
2596. Bagay dıŋmalarım korgup olur boor,
2597. Men-daa çorup köreyn" – deeş,
2598. Çorup kaap-tır.
2599. Onu köör deen haalar,
2600. "Ol hirelig işkende
2601. Kayı hirelig eves" – dijip köörlerge,
2602. Köŋgüs eleer kiji deg,
2603. Daman-dayaa bezin
2604. Dendiş dives bolgan,
2605. Magadap turup kaap-tır evespe.
2606. Bora-Şeeley odaanga hap kelgeş,
2607. Sayın Ulaattarı-bile höörejip olurgaş:
2608. "Dıŋnaar-Mergen, dıŋnap körem" – deerge,
2609. Çıda düşken, dıŋnaalap çıdıp-çıdıp, turup kelgeş:
2610. "Haan, kadınga seeŋ dugayıŋnı çugaalaarga,
2611. Şivişkinni ettep, hıynaarga-daa,
2612. Edeeniŋ adaa estep çoruur
2613. Hereejen kijige adaan-mööreyiŋer

alıskaş,
2614. "Ooŋ erin-kızın, aldın-üstün körbeyn çıtkaş,
2615. Meni çüge ettep, hıynap turar siler?
2616. Haan boduŋ edertip algaş,
2617. Kalçaa kara dalayga ejindirer bolza,
2618. Eri-kızı, aldı-üstü köstü-le bergen" – deeş,
2619. Aldırbayn turar.
2620. Baza seeŋ er-kızıŋ köör dijip turlar" –
2621. Dep-tir evespe.
2622. Bora-Şeeley:
2623. "İyi sayın Ulaattarım bile
2624. Ayaŋ-Kula a′dım siler turda,
2625. Ol-daa bir arga bar-la ıynaan" – dep höörep.
2626. Budular-muŋçular hirelig çüvelerden
2627. Ertken-ne bolgay bis" – deeş,
2628. Toor-daa argajok,
2629. Olarınga ınanıp olurup-tur evespe.
2630. Erteninde üş haa kelgeş:
2631. "Şaylagar didir" – deerge,
2632. Eki a′dın mungaş,
2633. Haalar-bile hap keerge,
2634. A′t alır, ejik alır uluzu belen.
2635. Ögge keerge, olbuk-şireezin salgan,
2636. Çüzün-bürün a′ş-çemin salgan,
2637. Aajok hündülep olurgan.
2638. A′ş-çemin çemnenip olurda,
2639. Haan çugaalap-tır:
2640. "Çaa, oglum, am hamık çüveŋ belen boldu.
2641. Çanar, çoruur öyüŋ kelgen bolgay.
2642. Adaan-möörey deeş,
2643. Hanga-çinge boraşkan kiji bolgay sen.
2644. Am erten Kalçaa-Kara dalayga
2645. Eştip, çunup al.
2646. Men, eki küdeem, siler-bile kadı
2647. Kaş öörlüg baar men" – dep-tir evespe.
2648. Bora-Şeeley olurgaş:
2649. "Men sugga kirer bolzumza,
2650. O′ttug, çattıg kiji bolgay men,
2651. Hey çüve boor iyin, katım" – dep-tir.
2652. Şivişkin onu dıŋnaaş,
2653. Kadınnıŋ çanındıva soygulap:
2654. "Kördüŋ be, kördüŋ be?
2655. Bildingir, bildingir!" – dep
2656. Bijirtkeynip olurgan.
2657. Haan olurgaş:
2658. "Hamaan be, oglum,
2659. Çerle baar bis" – deerge,
2660. Bora-Şeeley:
2661. "Çe, andıg-dır, kiji bak kiji didiger" – deeş,
2662. Hap çoy barıp-tır evespe.
2663. Bora-Şeeley kelgeş,
2664. Ol bügünü çugaalaaş,
2665. Ooŋ arga-sümezin aytırgan.
2666. Ayaŋ-Kula turgaş:
2667. "Bora-Şeeley, sen ooŋ argazınga
2668. Heregleer çüveŋ çül ınçaş?" – dep aytırgan.
2669. Bora-Şeeley orgaş:
2670. "Akımnıŋ er e′dinden
2671. E′t çarıp albaanım
2672. Konçug homudançıg bolgan-dır.
2673. Andıg-daa bolza
2674. Aŋaa kayın ajırar men,
2675. Ereen-Ulaat, meŋee er ala edirekten tudup ber.
2676. Ayaŋ-Kula, çat bılgıŋ bılgırar sen,
2677. Ooŋ soonda bodum biliyn" – dep-tir.
2678. Ayaŋ-Kula turgaş:
2679. "Seeŋ ottug kara o′duŋ-bile bolza,
2680. Eki boor, hamaan be" – dep-tir.
2681. "Çöp" – dişkeş, ol bügünü dooza hüleep turlar evespe.
2682. Bora-Şeeley erten:
2683. Ereen-Ulaatı "Sen ujup çorup olur" – deeş,
2684. Bodu haannıŋ aalıŋga keerge,
2685. Çüs kijini beletkeen, düvüreen turup-tur.
2686. "Çe, eşter, dürgen çede berger!" – deeş,
2687. Hap çorupkan.
2688. Dalay kıdınga çede beerge,
2689. Ereen-Ulaat er ala edirekti tudup algan
2690. Manap olurgan.
2691. Edirekti belinge eptig, çaagay kıldır
2692. Taarıştır baglaaş,
2693. Kıjın, çayın doŋmas, çıdıvas
2694. Em o′du-bile çagdırgaş,
2695. A′dınıŋ ezerin soygaş,
2696. Beletkenip algaş,
2697. O′ttug kara o′dun
2698. Bulak sugga bılgay sop, odap çadap olurda,
2699. Haan baştaan çon çookşulap kelgen,
2700. Çorup olurda, haylıg halap,
2701. Hat, ça′s, şuurgan-daa kelgen.
2702. Edireeniŋ çalgınnarın şimçeves kıldır,
2703. Böle baglap algaş,
2704. Ulus sug kıdınga,
2705. Ol-bo ıyaş dözünge-daa,
2706. Bo oŋgarga sınıp turlarda,
2707. Sookka dalay kıdıı çaaktay bergen.
2708. Bora-Şeeley çanagaştanıp kaapkaş,
2709. A′dın çavıdaktay sop algaş,
2710. Çavaan tuttunup algaş:
2711. "Çe, eşter, çer kırı hat, sook-tur.
2712. Sug iştinde hat çok çordu,

2713. Şımdagar, dekteger!" – dep hap kelgen.
2714. Ayaŋ-Kula askın tırttırbayn,
2715. Öörü-kudu askımnap, aadamnap,
2716. İyi buttap örü halıgılaar orta,
2717. Birde çavaan sala kaap,
2718. Birde segirip ap turup-turup, sugduva,
2719. A′dınıŋ askınga küş çetpeen kiji boop,
2720. Sugnuŋ çaak dojun çara halıdıp kire bergeş,
2721. Edireen çalgınında böle baglap kaggan
2722. Udazının üze sopkaş, oytalap algaş,
2723. Ulus kıy deen kiji boop,
2724. Kıygı salıp bar çorda,
2725. Edireeniŋ çalgını sugga malçıraarga,
2726. Haan bolgaş höy çon:
2727. "Men kördüm, men kördüm.
2728. Belgezi belgeden çaagay kiji-dir,
2729. Madıgaynıp, medigeynip bar çor" – daa
2730. Deerleri bar.
2731. "Hat-ça′s arazında a′dınıŋ askınga küş çetpeyn,
2732. Çavaan tutkan holun sala kaaptarga,
2733. Soondaazı borbaŋaynıp,
2734. Murnundaazı şöybeŋeynip turar çordu" –
2735. Dijip-daa turarları bar.
2736. Inçap turgaş, eep çanıp kaap-tırlar evespe aan.
2737. Küjür Bora-Şeeley ünüp kelgeş,
2738. Hap çorup olurarga,
2739. Çüs kijiniŋ kezii artkan,
2740. Çüs a′ttıŋ kezii artkan,
2741. Böle haara tuttungan,
2742. Iglaşkan-sıktaşkan,
2743. A′ttarın çetken çorup olurgan-dır.
2744. Erte kakkaş, koş arganı hoora sop ekkelgeş,
2745. Ulug odun salgaş,
2746. Ulus kelgelekte,
2747. Ottug o′dun çılıdıp şarıp algan.
2748. Çon keerge, otka çılıdıp,
2749. Murnundaazınıŋ sirtinden tutkaş,
2750. Artınga salıp,
2751. Artındaazınnıŋ sirtinden tutkaş,
2752. Murnunga salıp turgaş,
2753. Çılıktırıp kaggaş,
2754. Odaanga hap kelgeş,
2755. Ol bügünü öörünge töögüp,
2756. Höörep olurgan Bora-Şeeley-dir evespe aan.
2757. Haan aalınga çanıp keerge,
2758. Ara-albatı, azıraan mal ölgen, çitken,
2759. Hor-horamçalıg turgan.
2760. Kadayınga töögüp, höörep bergeş,
2761. Şivişkinin aal murnuu çurtunuŋ
2762. Kıdıg-kızıgaarınga bızaa kadarçızı kılıp kaan.
2763. Haan korgup, devidep:
2764. "Am horadaar bolza,
2765. Bo haan kürnü çok-daa kılza höŋnü" – dep
2766. Koş-komun beletkep egeley bergen.
2767. Deer-Haan uruunga Tel-Kara a′dın derip beletkeeş,
2768. Bora-Şeeleyni şayla didirtip,
2769. Üş haa çorutkan.
2770. Haalar bargaş:
2771. "Şaylagar didir" – deerge, hap kelgen.
2772. Çüzün-baazın çemin salıp,
2773. Hündünüŋ hündüzü-bile hündülep,
2774. Çambınıŋ çambızı-bile çambılap olurup-tur.
2775. Bora-Şeeley çemnengen soonda,
2776. Haan olurgaş:
2777. "Çaa, eki küdeem, am meeŋ beerim belen,
2778. Alırıŋ al" – deeş,
2779. Ama saazın dolu san bijiin tutsup bergen.
2780. Tura halaaş, iyi holdap algaş,
2781. Omçup körgeş:
2782. "Çaa, haan-katım, kadın kat-iyem,
2783. Meeŋ setkil-sagış hangan-dır.
2784. Am hamık çüvem hüleep aldım.
2785. Inçaarga men bolza,
2786. Adaan-möörey dıŋnaaş,
2787. Ayan-çoruk kılıp çoraan kiji-le bolgay men,
2788. Kijee tudar aktıg, köktüg eves men.
2789. On beş hongaş,
2790. Çonuŋar çııp beriŋer.
2791. Araga-hımızım, a′ş-çemim bar eves,
2792. Tayga-taŋdıdan ak-kök ışkaş,
2793. Belek-selek tıptır çüve irgi be,
2794. Suraglanıp, haydınıp köreyn" – dep-tir.
2795. Haan:
2796. "Çöp-tür, oglum" – dep-tir evespe aan.
2797. Bora-Şeeley odaanga hap kelgeş,
2798. Ulaattarınga töögüp, höörep bergeş:
2799. "Ekerler, erester, siler am
2800. Oran-çurtuvusçe mendi-çaagay
2801. Saat-doktaal çokka
2802. Moorlap çana beriŋer.
2803. Men-daa mendi-çaagay çana beer men" – deeş,
2804. Oşkajıp-oşkajıp, çarlıp
2805. Çorup kaap turlar evespe.
2806. Bora-Şeeley oların üdevişaan,
2807. Horumnug ala taygadıva
2808. Hap üne bergeş,
2809. Kiştiŋ karazın, üstüŋ ereenin,
2810. Börünüŋ kögün, dilginiŋ kızılın

2811. Ölürüp, kadırıp,
2812. A′dınıŋ artınçaanga öylep,
2813. Ölürüp kadırıp algaş,
2814. Honuk, bolçaa çedip keerge,
2815. Haan dalay deg araganı çıggan,
2816. Tandı deg e′tti bıjırıp beletkeen,
2817. Erten, kejee kelirin manaan boop-tur evespe.
2818. Bora-Şeeley keerge,
2819. Hamık çonu çıılgan.
2820. Bodunuŋ hüleep algan çonun
2821. Öörü-kudu aybılap turgaş,
2822. Çıılgan höyge hamık çüvezin üleeri-bile
2823. Eş-dem tırtıp algaş, ak ençek kırınga
2824. Börüzün adaanga,
2825. Üzün ooŋ kırınga,
2826. Dilgizin ooŋ kırınga,
2827. Kijin eŋ kırınga salgaş,
2828. Haannıŋ örgeezinge appargaş,
2829. Burgan şireeziniŋ baarınga salgaş,
2830. Ooŋ artın höyge üleerge,
2831. Çeder-daa eves, çetpes-daa eves
2832. Çiŋ bolgan.
2833. Ol nayırga Bora-Şeeleyni
2834. "Araga iş" deer kım-daa çok bolgan.
2835. Odaanga hap kelgeş, olurgan.
2836. Hamık hayıngan, düp düvüreen.
2837. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde,
2838. Edin eleytir çüdürgeş,
2839. Malın haaladı sürgeş,
2840. Ara-albatızın edertkeş,
2841. Çige soŋgu-çügün şigleeş,
2842. Köjüp çorup kaap-tır evespe.
2843. Bora-Şeeley:
2844. "Siler çorup olurugar" – deeş, dedir hakkaş,
2845. Şıgjap kaggan Öŋ-Şara mögeniŋ herekselin,
2846. Kajık, dovuk kıldır huvuldurgaş,
2847. Hoyulduruktaaş,
2848. Şokar a′ttı tudup çetkeş, hap kelgeş,
2849. Ol çonnu baştap çoraan
2850. Kaygal Kara-Sal aşakka:
2851. "Ayaŋ-Kulanıŋ bajın çerle dospagar.
2852. Ol oruk çerle çandır baspas,
2853. Hamık maldı ol baştaar evespe,
2854. Meeŋ beletkeer çoruum bar,
2855. Murnap çoruptayn" – deeştiŋ,
2856. Şokar a′ttı mungaş,
2857. Ayaŋ-Kulanı çagıp salgaş,
2858. Hap çorutkaş, Ay-Haannıŋ aalınga hap keerge,
2859. Hamık çüvezi belen turgan-dır.
2860. Bora-Şeeleyni
2861. Deer-Haanga hüleep alganı ışkaş,
2862. Şak-la ınçaar hüleep ap,
2863. Şak-la ınçaar belek-seleen tutkaş,
2864. Düymep turda,
2865. Köşken aalı çedip keerge,
2866. Çonunga çonnu kadıp,
2867. Kojunga kojun kadıp,
2868. Malınga malın bergeş,
2869. Dedir kakkaş,
2870. Hümüş-Hüler mögeniŋ herekselin
2871. Kadık, dovuk kıldır tarbıdaaş, taalıŋnaaş,
2872. Şokar a′ttı salgaş,
2873. Hüreŋ a′ttı mungaş,
2874. Ol çonnu baştaan Hola-Sal aşaktı
2875. Baza çagaaş,
2876. İyi kırganga çagıın çagaaş,
2877. Murnap çorup kaap-tır evespe.
2878. Hün-Haannıŋ aalınga kelgeş,
2879. Baza-la şak ınçaar erttirgeş,
2880. Üş albatını üş aŋgı üş çü′ktüg,
2881. Üş aŋgı üş çüzün maldı
2882. Üş aŋgı üskeş,
2883. Çige soŋgu çügün şigleeş,
2884. Hooladı, çiiledi köjüp
2885. Çorup kaap-tır evespe aan.
2886. Bora-Şeeley:
2887. "Oruk-çirik aştaarım ol" – deeş,
2888. Bir ayda kelze keer,
2889. Kelbeze kelbes mındıg.
2890. Ta çejenge, kajanga çorup kelgen çüve.
2891. Ol ınçap çoraaş, çıl, honuk çookşulap kelgen.
2892. Bir hap kelgeş,
2893. Üş daŋgına, üş aşakka kelgeş:
2894. "Am meeŋ bajım aaraaş,
2895. Pat çor men.
2896. Siler çonnu eelep, baştap çorup, çede beriŋger,
2897. Ög ornu, honar çerler taarıştırar men.
2898. Maldıŋ aajı-çarın bilir eves,
2899. A′dım munup alır men,
2900. Oruk baştaar çüve bar eves,
2901. Meeŋ uzun durgaar şıygan çerimge çorup,
2902. Doora şıygan çerimge honup çoraaş,
2903. Çede beer siler!" – dep, çagıg-sözün çagaaş,
2904. Turgan sıranı tura sokkaş,
2905. Soŋgu dergizinge baglaaş,
2906. Çorup kaan-dır evespe.
2907. Bora-Şeeley hap kelgeş,
2908. Üş hemge üş ög ornu orgulaaş,
2909. Idık bora teyniŋ kırınga hap üne bergeş,
2910. Alday-taŋdızın dagaaş,
2911. Sayın-Ulaattarı-bile ujuraşkaş,
2912. Höörep, högleşkeş, manap turda,

2913. Köşken aalı çookşulap keerge,
2914. Çalım-hayazınıŋ çanınga çede bergeş:
2915. "Çalım-hayam, çarlı berem,
2916. Çaŋgıs akım uştup alıyn!" – deeş,
2917. Bir karaandan çaş,
2918. Bir karaandan han tögüldür ıglap keerde,
2919. Çalım-haya "çalt" kıldır çarlı bergen.
2920. Akızın uştup algaş,
2921. Çalım-hayazın haaldır duglap kaggaş,
2922. Öönüŋ ornunga ekkelgeş,
2923. Çonaan döjeeş, ezerin sırtaaş,
2924. Börgün duy baglaaş,
2925. Ama saazın doldur çagaa bijeeş,
2926. Ezerniŋ kövençiiniŋ aldınga sukkaş,
2927. Üş haannıŋ bergen bijikterin baza sukkaş,
2928. Oŋ holunga "kövençik" dep üş katap bijip kaggaş,
2929. Çıttırıp kaggaş,
2930. Bodu bora-toolay boop huvulgaş,
2931. Koş argaje kojaalıktap
2932. Ünüp çoy barıp-tır evespe.
2933. Köşken aalı çedip keerge,
2934. Boktug-Kiriş ölüp kalgan.
2935. Daŋgınalar çanınga çügürjüp kelgeş,
2936. Ol-bo tırtarga-daa, şimçeves,
2937. E′din tudarga, ürde ölgen hirelig,
2938. Ürde ölgen be deerge,
2939. A′dınıŋ işti-hırnı-daa todug,
2940. Çem hayındırıp işken hülü çılıg.
2941. Aşaktar turgaş:
2942. "Çoruurda, bajımaylap çorutkan kiji" – dijip homudap,
2943. Üş aşak, üş daŋgına ıglajıp, homudap,
2944. Duzalaar çüve sümeleşkeş,
2945. Hün-Haannıŋ uruu turgaş,
2946. Hoynundan ak torgu arjıl uşta sop algaş:
2947. "Boktu-Kiriş, meni dep bodaar bolza,
2948. Bir aŋdarlıp kel!" – deeş,
2949. Arnın çoda sokkaş, çelbiy kakkaş:
2950. "Er kijini hereejen kiji
2951. Artap bolbas-la çüve ıynaan,
2952. Seni artaar ujurga tavarışkan-dır" – deeş,
2953. Kurlaktan arta halıy beerge,
2954. Bir aŋdarlıp çıdıp-tır evespe.
2955. Ay-Haannıŋ uruu sarıg arjıl uştup ekkelgeş,
2956. Çoda sop, çelbiy kaap:
2957. "Meni dep bodaap bolzuŋza,
2958. Tınıp çıt!" – deeş,
2959. Çüvür şazından arta halıy beerge,
2960. Tınıp kelgen.
2961. Deer-Haannıŋ uruu kara torgu arjıl uştup ekkelgeş,
2962. Aksın çodup, çelbiy kakkılap;
2963. "Meeŋ aşaam Boktug-Kiriş şın bolzuŋza,
2964. Turup kel!" – deeş.
2965. Mayıktan arta halıy bergen.
2966. "Ook ködek, ugaanım tenidi,
2967. Udup kalgan-dır men aa" – deeş,
2968. Atpaŋ-sogaŋ tura halıp kelgen,
2969. Üş daŋgına, üş aşak am keep
2970. Kattırjıp turup-turlar evespe aan.
2971. Boktug-Kiriş çünüŋ-daa ujurun bilgen eves,
2972. Köörge, üş daŋgına-daa bar,
2973. Mal-daa höy, kiji-daa höy.
2974. Pat-la kaygap, bodanıp turup kelgeş,
2975. Tey kırınga üne bergeş,
2976. Ergildir, dolgandır bodanıp,
2977. Toptap körüp olurarga,
2978. Üş daŋgına, üş aşak bir ögnü ögleen,
2979. İyi bölük çerde iyi ögnü böle düjürüp kaggan,
2980. Hamık çon düvüreen, düymeen
2981. Turup-tur evespe.
2982. Bodun bodanıp olurarga,
2983. Koşkar oyladıp çoraaş,
2984. A′dından çaylıp,
2985. "Çık-çak" deenii-ne bilir mındıg bolgan.
2986. "Meeŋ dıŋmam eres kiji-le bolgay,
2987. Bo hamık çüveni
2988. Bo-la kançap, çoop ekkelgen iyik!" – dep bodap, –
2989. Kayda, çüde çagaa bijeen irgi?
2990. Kançap, çoop bilir irgi men?" – dep,
2991. Saktıp arnın-bajın suybanıp olurgaş,
2992. Bir köörge, holunda "kövençik", "kövençik" deen
2993. Üş ulay bijip kaggan bijik çoraan.
2994. "Kövençikte" – dep bodaaş,
2995. Ezeriniŋ kövençiin barıp üjepterge,
2996. Şında-da çagaa bolgaş
2997. Haannarnıŋ bijii çoraan.
2998. Çagaanı omçup tanışkaş,
2999. Üş hemçe üş ögnü, maldı, çonnu
3000. Taarıştır hondurgaş,
3001. Sıldıs-Şokar a′ttı mungaş,
3002. Bir ayda ulug aŋın aŋnaar,
3003. Hüreŋ a′ttı mungaş,
3004. Malın bir ayda maldaar,
3005. Aldın sarala a′ttı mungaş,
3006. Bir ayda edin emgeleer, çonun çonnaar,
3007. Bir ayda uyguzun uduur
3008. Mındıg çüve-dir evespe aan.
3009. Boktug-Kiriş dıŋmazın sagıngaş,
3010. Ara-albatızın çıggaş:
3011. "Koş arganıŋ adaandan
3012. Öörü aglap ekkeliŋer,
3013. Dirig çüve çerle ölürbeŋer!" – deeş,

3014. Bodu ko′ş arga bajınga,
3015. On ses öögün çeşkeş,
3016. Hoynun aşkaş, manap olurarga,
3017. Ooldar aglap, çoktap olurda,
3018. Bora-toolay kokpanı öörü
3019. Kojaŋaynıp çoktap kelgeş,
3020. Hoynunduva kire bergen.
3021. Ergeledip, oşkap, çıttap,
3022. Baarın çımçadıp algaş,
3023. Hün-Haannıŋ uruu
3024. Ulug kadayınga apparıp bergeş,
3025. "Orannıŋ ıdık aŋı-dır,
3026. Türetpeyn, azırap olur!" – deeş,
3027. Berip kaggaş,
3028. Aŋın aŋnap çoy bargan-dır,
3029. Boktug-Kiriş ayda aŋnaar aŋın aŋnaaş,
3030. Çanıp keerge,
3031. Bora-toolayın çudadı oynap kaapkan boorga,
3032. "Orannıŋ ıdık-dülük aŋın
3033. Çop çudadı oynap kaapkan sen?" – deeş,
3034. Ortun kadayı Ay-Haannıŋ uruunga
3035. Apparıp bergeş:
3036. "Çudatpayn, eki azırap olur!" – deeş,
3037. Malın maldap çoy bargaş,
3038. Bir ay bolgaş keerge,
3039. Biyeegi-le heveer bolgan.
3040. "Sen baza-la horjok tur sen" – deeş,
3041. Biçe kadayınga apparıp bergeş,
3042. Bir ay bolgaş keerge,
3043. Semis çaraş, döjek kırınga çıdar bolgan.
3044. Boktug-Kiriş-daa dıŋmazın körükseeş,
3045. "Am bolzun, orannıŋ aŋın
3046. Oranınga apparıp salır men" – deeş,
3047. Algaş çorutkaş,
3048. Eŋgirgeyniŋ edeenge, ak çalım baarınga,
3049. Şil bajıŋ tutkaş,
3050. Dıŋmazın olurtkaş,
3051. Alışkılar ekizin çugaalajıp, kattırjıp,
3052. Baktı çugaalajıp, ıglajıp olurup-turlar evespe.
3053. Boktug-Kiriş dıŋmazınga,
3054. Ölürgen aŋınıŋ e′dinden
3055. Keziin bodu alır,
3056. Keziin berip kaar
3057. Mınçap-la-turgan.
3058. Ol ınçap turda,
3059. Boktug-Kiriştiŋ iyi ulug kadayları:
3060. "Boktug-Kiriştiŋ Sıldıs-Şokar a′dınıŋ
3061. Uju-bajı közülbes kıldır arttınıp ekkep turgan.
3062. Aŋ-meŋininiŋ e′di çop eveeştey berdi?
3063. Mooŋ bo aŋnap turar çerin
3064. Harap köreeli" – dişkeş,
3065. Eŋgirgey tayganıŋ dölem dösteendive
3066. Çügürjüp ünüp keerge,
3067. Arga iştinde ak turug baarında
3068. Şil bajıŋ turgan.
3069. "Ol bolbas be?" – dijip, badı kelgeş,
3070. "Boktug-Kiriş am aŋnap çoruptarga,
3071. Kedep köreeli" – dijip,
3072. Möŋgün tevene beletkep ap-tırlar evespe.
3073. Boktug-Kiriş aŋnap çorup kaarga,
3074. İyi kadayları soondan kedep çoraaş köörge,
3075. Ol bajıŋda bargan.
3076. "Ol bolbas iyikpe" – dijip,
3077. Sıytıgayndır kattırjıp, sımırajıp;
3078. "Çoy baarga, baraalı!" – dijip olurda,
3079. Çoy bargan.
3080. Çügürjüp badı kelgeş,
3081. Bajıŋ çoogunga kel çorda,
3082. Urug ünüp keerge:
3083. "Idıŋ bar be? Idıŋ ay de, dıŋmam" – dijip,
3084. Çorup olurgan.
3085. Bora-Şeeley:
3086. "Idım çok, ıdım, çok,
3087. Çaavaylarım keldi" – dep,
3088. Utkuy çügürüp, çolukşup,
3089. Amdannıg a′ş-çemin salıp,
3090. Çaglıg e′din dülüp salıp,
3091. Üjeele şaylap algaş,
3092. .....
3093. .....
3094. .....
3095. .....
3096. .....
3097. Bireeziniŋ diskeeniŋ kırınga
3098. Çıda udup kalgan,
3099. Bireezi tevenezin çulçurgayje
3100. Kiir şaaptar orta,
3101. Ölüp kaap-tır evespe.
3102. "Kulugurnuŋ artık kadayın
3103. Ölürüp kagdıvıs ale" – dijip.
3104. Çalçıp çanıp keep-tirler evespe.
3105. Boktug-Kiriş çedip kelgeş.
3106. E′tti düjürüp algaş:
3107. "Dıŋmam" – dep kıy deerge, surag bolgan.
3108. "Dıŋmam çop çitti?
3109. Andıg eves çüve evepke" – deeş,
3110. Düje halaaş, kirip keerge,
3111. Döjek baarında çıda ölüp kalgan
3112. Boop-tur evespe,
3113. Iglap-sıktap, dıŋmazınıŋ bajın
3114. Hoynunga salıp algaş, olurup bergeş,
3115. Çeje ınçap olurar?
3116. Dıŋmazın oynaar-kıs kıldır huuldurgaş,
3117. Sırıglıg haarjak çazaaş,
3118. Ooŋ iştinge sukkaş,

3119. Kıjın doŋmas, çayın çıdıvas,
3120. Ottug horan o′du-bile çaap-çaap,
3121. Sır mıyıstıg sıınnı tudup ekkelgeş,
3122. Mıyıs beldiringe baglaaş:
3123. "Kıjın, çayın körüp çoruur men,
3124. Arıg – çaagay taygaa çorzun, dıŋmam" – deeş,
3125. Salgaş, eleŋ-halaŋ çanıp keep-tir.
3126. İyi ulug kadayları:
3127. "Çüŋ-kandııŋ oskunduŋ, Boktug-Kiriş?" – dijip,
3128. Hıylanıp, kındarlanıp olurgannar.
3129. Biçe kadayı çünü-daa ıttavaan.
3130. Ol ınçap ta çejenge, kajanga çedir
3131. Çurttap kelgen çüve.
3132. Sır mıyıstıg sıını, çitken,
3133. Çerle tıp çadap kaggan,
3134. Alday-taŋdı, arga-sayak, dag-hayanı dileeş,
3135. Tıp çadaaş,
3136. Kajan-çejen dargadadıp salgan
3137. Ayaŋ-Kulazın tudup mungaş,
3138. Aldı oranda çok kıldır dileeş,
3139. Çanıp keerge, iyi ulug kadayları:
3140. "Kayı, çüü oranga
3141. Çüŋ-kandııŋ suraglap çorduŋ?" – dijip,
3142. Ajınıp, horadap olurgan turlar evespe.
3143. Biçe kadayınga keerge:
3144. "Sen çüge mınçap baardıŋ?
3145. Kijee işti-höreeŋ çop sögleves sen?
3146. Çüü kandıg-daa çüve bolza,
3147. Arga-süme-le herek bolgay" – deeş,
3148. Iglap-sıktap olurup-tur evespe aan.
3149. Boktug-Kiriş:
3150. "Şınap, arga-süme deeri şın-dır" – deeş,
3151. Ol bügü bodunuŋ, türegdelin
3152. Bir-daa çüve arttırbayn çugaalap beerge,
3153. Biçe kadayı olurgaş:
3154. "Sen ışkaş eres eker kijiniŋ
3155. Ajın köör bolgaş avıraldap aytırar
3156. Arga-süme kılır çüveŋ çok kiji sen be?" –
3157. Dep-tir evespe.
3158. Boktug-Kiriş am keep bodanmastı bodap,
3159. Sagınmastı saktıp kelgeş,
3160. Dıŋmazınıŋ bijeen çagaazında,
3161. İyi sayın Ulaattarın saktıp,
3162. Tos dopçulug aldın sogulda
3163. Hopçu karazın saktıp keep-tir evespe.
3164. Ol şagda çige soŋgu çükke
3165. Ak, Kara iyi hemniŋ beldirin çurttaan
3166. Bay Karatı-Haannıŋ ineen kadargan
3167. Kara-Sagıl dep aşak
3168. Ak-Hemge inek kadarıp çoruurga,
3169. Erten inek kadarıp çoraan çerinde
3170. Çıdıg kara balgaşta
3171. Sıın düjüp çıdıp-tır.
3172. Amırap, öörüp:
3173. "Mooŋ mıyızın haanımga apparıp bergeş,
3174. E′din, kejin bodum heregleey men" – deeş, keerge,
3175. Kıjın, çayın düşpes, dük ünmes
3176. Sır mıyıstıg, çönük sıın bolgan.
3177. Mıyızınıŋ beldirinde
3178. Sırıglıg haarjak çoraan.
3179. Çeje sop algaş, hap kelgeş,
3180. Kadayınga ekkep bergen.
3181. Kajar argalıg kaday pat boop olurgaş,
3182. Aksın ajıdıptarga,
3183. Indın-betin aldın-möŋgün-bile sıskıp kaggan,
3184. Konçug kaas edik-heptig
3185. Oynaar-kıs bolgan.
3186. "Bo-daa bo orannıŋ kijizi eves-tir,
3187. Bütken orannıŋ oynaar-kızı boor" – dijip,
3188. Magadap, çaraşsınıp
3189. Bajınıŋ dügün suybap,
3190. Dırap olurarga,
3191. Bir çarıkkı çulçurgayında
3192. Çüve ıldırtılaş deerge,
3193. Aksı aazadaş deer orta,
3194. Kaday meŋneeş, dörje oktapkan.
3195. Aşak halıp bargaş,
3196. Segirip algaş:
3197. "Oy, oy, kaday,
3198. Aas-kejiin kançap bilir,
3199. Dirig boop üre-töl-daa boorun kançap bilir,
3200. Kançaarıŋga, askı aazadaş didi?" – deeş,
3201. Bajın diley beerge,
3202. Möŋgün tevene üdü köstüp çoraan.
3203. Oozunuŋ üdündüve çoon siir sugarga,
3204. Aksı baza-la aŋgaş deen.
3205. Hep-henerten şele sogar orta,
3206. Uştunup keerge:
3207. "Ook" – deeş, tura halıp kelze-le,
3208. Ay, hün hereldig aldın daŋgına
3209. Bolu bergen-dir evespe.
3210. Ol irey-kaday hoyug sarıg-şayın
3211. Hayındırıp berip, çemgergeş,
3212. "Uruum, çajım", – dep hündülep,
3213. Urug-daa "avay, açay" – dep olurgaş,
3214. Ol bodunuŋ akızı bolgaş,
3215. Çaavalarınıŋ kelgenin,
3216. .....
3217. Çaavaları ölürgen-dir dep
3218. Töögülep bergeş:
3219. "Meeŋ amı-tınım algan
3220. Kırgan ada-iyem silerden men

3221. Kajan-daa çarılbas men" – dep
3222. İdegedip olurup-tur evespe.
3223. Inçap turda Karatı-Haannıŋ
3224. Höy hoor tevezinіŋ baştıŋı
3225. Kajır kara buurazı
3226. Kara-Sagıl aşaktıŋ
3227. Öönçe üş honukta kaygap keep-tir evespe.
3228. Haannıŋ çonu:
3229. "Ol buura ınaar çüge
3230. Kaygap turar buura boor?" –
3231. Dijip turar apargan.
3232. Haannıŋ Kara-Buzur dep oglu,
3233. Bir hün aşaktıŋ kadargan ineen sanap kelgeş,
3234. Ög çoogunga keerge,
3235. Ögden bir konçug çaraş urug ünüp kelgeş,
3236. Çöörgen çııp algaş, kire beerge,
3237. A′dın baglay sop kaggaş, kirip kelgen.
3238. Ot adaanda doŋgaya düjüp,
3239. Dovurak paktap,
3240. Küstüge düjüp, küzürüm paktap
3241. Turup bergen:
3242. Urug orgaş:
3243. "Haan kijiniŋ oglunuŋ çaŋı ındıg çüve be,
3244. Karaçal kijini çop kıjırıp turar siler?" – dep-tir.
3245. Erten kelgen ool
3246. Kejeege çedir kaygap kelgen.
3247. Urug orgaş:
3248. "Kelgen aalçı çanar,
3249. Çaggan deer ayazır çüve ıynaan,
3250. Çünü kaygap hünzediŋger?" – deerge,
3251. "Kejee apargan be?" – deeş,
3252. Hap çoy barıp-tır evespe.
3253. Ool-daa çana bergeş:
3254. "Kara-Sagıl aşaktıŋ uruun ap ber" – deeş,
3255. Eerejip turup berip-tir.
3256. Haan olurgaş:
3257. "Kara-Sagılda kiji körbeen
3258. Çüü urug bar çüvel?
3259. Çünü ınçap turar kiji boor sen? – deeş,
3260. Çerle toovas boorga,
3261. Ool orgaş:
3262. "Büzüreves bolzuŋza,
3263. Boduŋnuŋ haalarıŋ bireezin çorutkaş,
3264. Meeŋ şın-megem körüp çor, açay", –
3265. Dep-tir evespe.
3266. Haan orgaş:
3267. "Buura baza üş honukta
3268. Kaygap kelgen çüve bolgay" – deeş,
3269. Bir haa çorutkan.
3270. Haa bargaş, ögge kirip kelgeş,
3271. Baza-la ot adaanda
3272. Doŋgaya düjüp, dovurak paktap,
3273. Küstüge düjüp, hül paktap,
3274. Turup bergen-dir.
3275. Bora-Şeeley olurgaş:
3276. "Haa kijiniŋ çaŋı andıg çüve be?
3277. Karaçal kijiniŋ öönge kelgeş,
3278. Çüge ınçap turar siler?" – deeş,
3279. Çüsküк-bile domnay tırtkaş,
3280. Ot adaanga olurtu sop kaggan.
3281. Haa-daa hünzedi kaygaaş,
3282. Olurup bergen.
3283. Kejee hap çana bergen:
3284. "Şınap-la solun, çok deen
3285. Çaraş urug bar çüve-dir,
3286. Oolduŋ oozu şın-na çüve-dir, haanım" – dep-tir.
3287. "Çünü ınçap turar ulus boor?" – deeş,
3288. Erteninde bodu bargan.
3289. Haan keerge, ögden kiji-daa ünmeen.
3290. Ögge kirip kelgeş baza-la
3291. Doŋgaya düjüp, dovurak paktap,
3292. Küstüge düjüp, hül paktap turup bergen.
3293. "Kançap baardıŋ, haan?" – deeş,
3294. İne-bile domnay sokkaş,
3295. Ot adaanga olurtu sop kaggan.
3296. Haan-daa kaygaaş, olurup bergen,
3297. Kara kejee bolgan.
3298. "Haan kijiniŋ çaŋı andıg çüve be?
3299. Kelgen aalçı çanar,
3300. Çaggan deer ayazır çüve ıynaan,
3301. Çüger manap olur siler?" – dep-tir.
3302. "Kejee bolu bergen be?" – deeş,
3303. Ünüp çorutkaş, kadayınga, oglunga:
3304. "Şın çüve-dir" – dep-tir evespe.
3305. Karatı-Haan Kara-Sagıldı:
3306. "Kel de" – deeş, bir haa çorutkan.
3307. Haa bargaş:
3308. "Haan seni kel didir" – dep-tir.
3309. "İneem aal çoogunga apparıp kaggaş,
3310. Çede beer men" – deeş, çanıp kelgeş,
3311. "Haanım meni kel deen-dir, uruum" – deerge,
3312. Urug olurgaş:
3313. "Haan kiji kel deerge,
3314. Barbas arga çok-la bolgay,
3315. Baar-la-dır sen.
3316. "Sen andıg çaraş urugnu
3317. Kayıın tıp aldıŋ? – deer evespe.
3318. "Kiji kijini kayıın tıp alır boor, haanım,
3319. Kadayım törüp-le bergen çüve"
3320. Deer sen, açay" – dep-tir evespe.
3321. Aşak haanınga baraalgaan,
3322. Haan olurgaş:
3323. "Siler, irey-kaday, andıg çaraş urugnu

3324. Kayın tıp aldıgar?" – dep aytırıp-tır.
3325. Aşak orgaş:
3326. "Kiji kijini kayın tıp alır,
3327. Kadayım-na töreen çüve, haanım," –
3328. Dep-tir evespe.
3329. Haan olurgaş:
3330. "Sen üş honuk iştinde
3331. Kara-Hemniŋ ak baştıg kara adınıŋ
3332. Harı kajıl,
3333. Ak-Hemniŋ ulug ak kodanınıŋ
3334. Harı kajıl,
3335. Olarnıŋ harın aytırıp ekkel!" – dep,
3336. Dujaap-tur evespe.
3337. Aşak-daa muŋgarap-deŋgerep
3338. Çanıp keep-tir.
3339. Uruu:
3340. "Haanıŋ çüü didir, açay?" – dep aytırgan.
3341. Ol bügünü çugaalaaş:
3342. "At boldum" – dep, ıglap olurup-tur evespe.
3343. Uruu orgaş:
3344. "Kiji muŋgaraar çüve
3345. Ol boor be, açay?
3346. İyi kuu kiji bajından tıp ekkel" – deerge,
3347. Aşak iyi kuu kiji bajın tıp ekkelgen.
3348. "Baştarıŋ iyi ektiŋge daaraaş,
3349. İştinge iyi borbak daş sukkaş,
3350. Kara-Hemniŋ kara özeniniŋ
3351. Kök iyge harap olur,
3352. Ak baştıg kara adıg o′ttap keer evespe.
3353. Çooguŋga keerge,
3354. Kovayıp kelgeş,
3355. Baştarın koŋguradı silgiir sen.
3356. Çünü çugaalaar eves,
3357. Toptap, dıŋnap al!" – deeş,
3358. Bir tavak dus çuurgaş,
3359. Bir hapka urup bergen.
3360. "Ak-Hemniŋ meezinde
3361. Kök düvüreŋ bar.
3362. Duzuŋ çajıp algaş, manap çıt,
3363. Ak kodan kelgeş,
3364. Bir çüve çugaalaar" – dep çagaaş,
3365. Çorudup kaap-tır evespe aan.
3366. Aşak bargaş,
3367. Kök iyge harap olurarga,
3368. Ak baştıg adıg o′ttap kelgen,
3369. Kovayıp kelgeş, ekti-moynun silgilenirge,
3370. Adıg körüp turup-turup:
3371. "Arzaytınıŋ arı çarınga,
3372. Aldan çaştı çajaan men,
3373. Beer iyinge bejen çaş çajaan men,
3374. Adır baştıg kiji-daa körbeen men,
3375. Çüdek-çadak-daa çüve-dir" – dep,
3376. Kiŋgirtkeynip çoy bargan-dır.
3377. Ak-Hemniŋ meezinge kelgeş,
3378. Kök hayırga duzun töp algaş,
3379. Manap çıdarga,
3380. Ak kodannar çıılgaş,
3381. Bılaajıp çılgap turda,
3382. Bir ulug kodan kelgeş:
3383. "Men Ak-Hemniŋ argazınga
3384. Aldan çıl boldum,
3385. Aldan çaştı çajaan men,
3386. Aldan ak ooldug men,
3387. Mındıg çaagay çüve
3388. Çılgap körbeen men" – dep,
3389. Todugaynıp çılgap olurup-tur evespe.
3390. Aşak uruunga kelgeş, çugaalaarga,
3391. "Haanıŋga barıp çugaalap ber, açay" – deerge,
3392. Aşak haanga ol-la heveer çugaalaarga,
3393. Haan daartazında ag-şeriin edertkeş,
3394. Aglap turgaş,
3395. Ak baştıg adıgnı tudup algaş, ereedeerge,
3396. Aşaktıŋ aksı-bile dömey bolgan,
3397. Ak kodan baza-la dömey bolgan.
3398. Haan çanıp kelgeş,
3399. Baza: "Kel dep ekkel!" – deeş,
3400. Bir haa çorutkan.
3401. Aşak keerge:
3402. "İştinde
3403. Çin çok,
3404. Daştında dük çok,
3405. Söögünde sap çok kıldır
3406. Büdünge bıjırıp ekkel!" – deeş,
3407. Döŋgür ak şarı tudup bergen-dir.
3408. Aşak çajam deer arga çok bolgaş,
3409. Munup algaş çanıp kelgeş,
3410. Müŋgarap uruunga:
3411. "Kançaar – çoor men, uruum?" – dep-tir.
3412. Uruu turgaş:
3413. "Kiji muŋgagdaar çüve ol boor be, açay?
3414. Bir paş ajıg dustug sugdan ijirtip-ijirtip, boş dagnı dolgandır şaap-la tur.
3415. Mıyaa töngeş, saptıg han ünüp keerge, ekkel!" –
3416. Dep-tir evespe.
3417. Aşak uruunuŋ aayı-bile
3418. Ajıg dustug sug ijirtkeş,
3419. Boş dagnı dolgandır şaap turarga,
3420. Adak soonda han ödüp turar bolu bergen.
3421. Ekkeerge, ölürtkeş,
3422. Elezinge hömdürgeş,
3423. Kırınga ulug ot ujutturup kaggan.
3424. Aşak ol ınçap odun salıp turda,
3425. Uruu bir kelgeş:
3426. "Am bolgan-dır,
3427. Ujulgaş, dügün çulup kaggaş:
3428. "Şarını bıjırıp kagdım,

3429. Aşaktar hemdiir argaktıg aldı moynunda
3430. Şıktıg boor,
3431. Kadaylar karttaar ka′t saygıraanda
3432. Biçii çinnig boor" deer sen, açay" – dep-
tir evespe.
3433. Aşak haanga kelgeş,
3434. Uruunuŋ çagıın heveer çugaalaan.
3435. Haan şarını ekkeldirgeş,
3436. Uluska ülep köörge,
3437. Şında-la aşaktar hemdiir,
3438. Argaktıg aldı moynunda
3439. Biçii şık-şak bar,
3440. Kadaylar karttaar
3441. Ka′t saygıraanda
3442. Biçii çin-çannıg
3443. Boop-tur evespe.
3444. Haan pat-la kaygaaş,
3445. Mıyıstıg ak şarını tudup bergeş:
3446. "Erten barıp ijer men,
3447. Er inektiŋ eregey taraannan –
3448. Taraktap kag" – dep-tir evespe.
3449. Aşak şarızın munup algaş,
3450. Çanıp kelgeş:
3451. "Haanıvıs erten moorlap keer boldu,
3452. Men er inektiŋ eregey taraan
3453. Taraktap kaar boldum" – dep
3454. Höörep olurup-tur.
3455. Uruu orgaş:
3456. "Er inekten süt üner çüve be ınçaş, açay?
– dep-tir.
3457. "Oy, ta, uruum, şında-la
3458. Haanımnıŋ ol çüü deeri ol çoor? – deeş,
3459. Aşak baza-la muŋgagday bergen organ.
3460. "Çaa, men bilgey men aan, açay" – dep-
tir.
3461. Erten haan hap olurgan.
3462. Adazınga:
3463. "Sen ögden ünme" – deeş,
3464. Ejik askında bajın dırap olurgan,
3465. Haan düşkeş, ögje çorup olurgan.
3466. "Oy-oy, haan, açam bojuur kiji,
3467. E′di aarıy berip-tir,
3468. Ögge kiji kirbes" – deeş,
3469. Doza çügüre bergen.
3470. Haan turgaş:
3471. "Er kiji kançap bojuur çüvel?" – deen.
3472. "Çöp-tür. Er inekten süt kançap üner
çüvel, haanım?" – deerge,
3473. Haan çüü-daa deer aayın tıppayn:
3474. "Bajıŋ dügün kaş dep dırap olur sen?" –
dep-tur.
3475. "Siler aalıgardan beer
3476. A′dıŋarnı kaş baskan dep
3477. Bodap tur siler, haan?" – dep
3478. Udur aytırıp-tır evespe.
3479. Haan-daa:
3480. "Urugga askım haktırdım,
3481. Mooŋ moozun bilbedim.
3482. Hamık ujur mında-la çüve-dir,
3483. Mooŋ-bile am oraldaşkan heree çok tur
evespe aan" – dep bodap
3484. Hap çanıp keep-tir evespe.
3485. Haan kadayınga:
3486. "Hamık çüve Kara-Sagılda eves,
3487. Urugda çüve-dir.
3488. Helin kılıp alır-dır" – deeş,
3489. A′t bajı deg aldın.
3490. Börü bajı deg möŋgün
3491. Suy-belek sundurup,
3492. Aragalıg, ak kadaktıg
3493. İyi haa çorutkan.
3494. Haalar ol beleen tutkaş,
3495. Ol çoruun çugaalaarga,
3496. Aşak-kaday aayın tıppayn olurarga,
3497. Uruu orgaş:
3498. "Çüzün ınçap olurar, açay, avay?
3499. Sungan ak belekti algay-la,
3500. Kutkan araganı işkey-le" – deerge,
3501. Am keep beleen algaş,
3502. Aragazın işkenner-dir evespe.
3503. Haalar:
3504. "Çoruuvus-daa çogaan-dır" – deeş,
3505. Hap kelgeş, haanga çugaalaan.
3506. Haan-daa ak ögnü, araga-darı,
3507. A′ş-çemni beletken,
3508. "Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
3509. Hennim alır men!" – deeş,
3510. Ulus çorutkan.
3511. Uruundan:
3512. "Am çüü deer men?" – dep aytırıp-tır.
3513. "Üş hongaş doylaar-dır,
3514. Uruumnu çedire beer men de-daan,
açay" – dep-tir.
3515. Üş hongaş çedire beer bolgaş,
3516. Olurup kaap-tır evespe.
3517. Haan kaptagaynı hayındır,
3518. Delegeyni deeskindir bijeeş,
3519. Kelir oruunuŋ aksınga
3520. Kök daş köjee şaşkaş,
3521. Çıpşırıp kaggaş,
3522. İyi haanı oruktuŋ iyi çartınga
3523. Kededip kaap-tır.
3524. Üş hongaş, irey, kaday, uruu üjelee çorup
orgaş,
3525. Urug ol bijikti körgeş,
3526. Omçup körgeş;
3527. "Delegeyni deeskindir bijeeş,
3528. Deeldigenni çüge utkan haan boor?
3529. Kaptagaynı hayındır bijeeş,
3530. Hartıganı kançap kaggan haan boor?

3531. Oruktuŋ bo çartıında çüü barıl?
3532. Düü çartıında çüü barıl?" – deeş,
3533. Düü çartıındıva bulaŋaynıp,
3534. Bo çartıındıva bulaŋaynıp körgülep,
3535. Ada-iyeziniŋ söonçe bazıp
3536. Çoy barıp-tır evespe.
3537. Haalar urugnuŋ çugaazın haanga çugaalaarga,
3538. Şında-la deeldigen bile hartıganı
3539. Utkan boop-tur.
3540. Çadag ulustu utkudup,
3541. Üş a′ttı çediskeş,
3542. Üş kiji çorutkan.
3543. Kudaları keerge,
3544. Höy çonnu çıggaş,
3545. Bir aynıŋ üjen honukta nayırlaaş,
3546. Çon-daa taraan.
3547. İrey, kaday-daa çanıp-tır evespe.
3548. Haan bir hün hennin kel dep ekkelgeş:
3549. "Bo hün hoynu sen kadarar sen, uruum,
3550. Seeŋ oyzuur çüvelériŋ bolza,
3551. "Haya" dives sen, "sug" baza dives, "dıt" baza dives,
3552. "Börü" baza dives, "kuskun" baza dives, "karak" baza dives.
3553. "Soktap" baza dives, "çip" baza dives,
3554. "Hoy" baza dives sen!" – deeş,
3555. Hoyun kadartıp çorudupkaş,
3556. İyi börü tudup ekkelgeş:
3557. "Hoydan bir hoynu haya baarınga,
3558. Sug kıdınga, dıt dözünge çip kaggar!" – deeş, çorutkan.
3559. İyi kuskunnu:
3560. "Siler ol hoynuŋ karaktarın
3561. Barıp deje soktaŋar!" – deeş,
3562. Çorudup kaap-tır evespe aan.
3563. Küjür Bora-Şeeley
3564. Bir hoyun böree hunaap çidirtipkeş,
3565. Kejee çanıp kelgeş,
3566. Beeniŋ öönge kirip keerge,
3567. Haan orgaş:
3568. "Hoyuŋ mendi kadardıŋ be, uruum?" – deerge,
3569. Bora-Şeeley orgaş, harıılap tur:
3570. "Mendi eves iyin.
3571. Meeŋ bir ederimni iyi uluur
3572. Turugnuŋ baarınga üŋgeeş,
3573. Dözünge akkannıŋ kıdınga
3574. Hunaap, hemdip kaaptı,
3575. İyi kışkırar kara
3576. Ederimniŋ iyi köörün baza
3577. Dejip kaaptı" – dep oyzup çugaalap-tır.
3578. Haan olurgaş:
3579. "Meeŋ hennim çerle berge-dir" – dep,
3580. Saktıp olurup-tur evespe.
3581. Karatı-Haan oglu, henninge
3582. Et-mal, ara-albatızınıŋ ortuzundan
3583. Deŋnep üskeş:
3584. "Ak-Hemge çurttaŋar!" – deeş,
3585. Kara-Sagıl kudazınga baza
3586. Ak ögnü tikkeş,
3587. Et-maldı turazında heregleer kılgaş,
3588. Oglu, henninge haan:
3589. "Siler kırgan ada-iyeŋer
3590. Azırap karaktap çoruŋar!" – deeş,
3591. Kadı hondurup kaap-tır evespe aan.
3592. Şıyaan am!
3593. Boktug-Kiriş tayga-taŋdızınıŋ
3594. Dagılgazın dagıp turarga,
3595. Eŋgirgeyniŋ eezi Ereen-Ulaat
3596. Er ala ezir boop ujup kelgeş,
3597. Oŋ talakı ektinge honup,
3598. Evirlip, çavırlıp,
3599. Kıŋgırgaynıŋ eezi Kızıl-Ulaat
3600. Kıs ala ezir boop ujup kelgeş,
3601. Solagay çartıkkı ektinge honup,
3602. Evirlip, ççavırlıp turup-tur-la evespe aan.
3603. Ol iyi sayın Ulaattarı-bile sümelejip:
3604. "Men kızıl çalımda
3605. Hopçu karam bar bolgay,
3606. Oon bir köreyn,
3607. Köör-Mergen körüp,
3608. Dıŋnaar-Mergen dıŋnaaş,
3609. Üş hongaş,
3610. Meŋee bir sümeden kadar siler" – dep-tir,
3611. Oları:
3612. "Çöp-tür" – dişkeş, ujup çoy bargannar.
3613. Boktug-Kiriş ol kakkaş,
3614. Kıŋgırgaynıŋ hüngeer çartıında
3615. Kara kuyga kelgeş,
3616. Tos dopçulug aldın sogul iştinde
3617. Hopçu karazın ajıp köörge,
3618. Soŋgu çükte harın aal-çurttug,
3619. Mırgay ajı-töldüg kıldır
3620. Düjüp turar mındıg bolgan,
3621. Onu körgeş, birde öörüp,
3622. Hörek, çüree ajıp,
3623. Birde kaygap, haydınıp-daa
3624. Olurup-tur evespe.
3625. Boktug-Kiriş ol ınçap,
3626. Muŋçulup, budulup orda,
3627. Sayın Ulaattarı çedip kelgenner-dir.
3628. Boktug-Kiriş olurgaş:
3629. "Ekerler, erester, çünü bildiger?" – dep aytırıp-tır.
3630. Köör-Mergen orgaş:
3631. "Bo turgan ulug taŋdınıŋ ındında
3632. Ulug hem bar-dır.
3633. Ol hemniŋ beldirinde
3634. Bir bay aal bar-dır.

3635. Bir çartında Ak-Hemniŋ iştinde
3636. Bir bay aal tur.
3637. Ulug ak ögde Bora-Şeeley ında
3638. Ünüp, kirip tur" – deen.
3639. Dıŋnaar-Mergen olurgaş:
3640. "Men ol ögnü dıŋnadım,
3641. Solun çüve dıŋnadım" – deeş, çugaalaptır. –
3642. "Inda bir kaday urug öpeylep olur,
3643. Mınçap öpeylep olur" – deeş,
3644. Öttünüp-tür evespe:
3645. "Sır mıyıstıg sınnıŋ
3646. Öpey-aaŋ, öpey-aaŋ, öpey-aaŋ,
3647. Mıyızınıŋ beldiringe çoraan,
3648. Öpey-aaŋ, öpey-aaŋ, öpey-aaŋ,
3649. Sırıglıg haarjak iştinde çoraan,
3650. Öpey-aaŋ, öpey-aaŋ,
3651. Oynaar-kıstıg uruum,
3652. Öpey-aaŋ, öpey-aaŋ,
3653. Boktug-Kiriştiŋ çeeni,
3654. Öpey-aaŋ, öpey-aaŋ,
3655. Bora-Şeeleyniŋ oglu
3656. Öpey-aaŋ, öpey-aaŋ" dep
3657. Urug öpeylep olur" – dep-tir evespe.
3658. Boktug-Kiriş onu dıŋnaaş,
3659. Sagış-setkili oojurgap,
3660. Olarnıŋ eres-ertemin magadap,
3661. Höglep, höörejip algan,
3662. Oları çangan.
3663. Boktug-Kiriş çige soŋgaar
3664. Hap çorup kaap-tır.
3665. Ol kakkaş, ulug tandınıŋ kırınga üne hap keerge,
3666. Indında ulug hem çıtkan, düje halaaş,
3667. Tos çüstüg kara duranın
3668. Uşta sop algaş, durannap körüp olurarga,
3669. Ak, Kara iyi hem çıtkan.
3670. Ak-Hemde aaldıva hap olurarga,
3671. Aal adaanda kezek ooldar
3672. Bag adıp oynap turgan.
3673. Bir ool:
3674. "Kara-Buzur adalıg men,
3675. Boktug-Kiriş daaylıg men,
3676. Bora-Şeeley iyelig men,
3677. Meŋee çeder adar,
3678. Meni udar şaagar bar eves" – dep
3679. Adıp turar boop-tur evespe.
3680. "Er-hey-dir moŋ,
3681. Kay, çüüje, ool?" – dep-tir.
3682. Ool turgaş:
3683. "Çüü-daa dize seŋee hamaan be,
3684. Seeŋ-bile oynaan eves" – deeş,
3685. Toovas boop-tur.
3686. Düje halaaş, çagaa bijeeş:
3687. "Monu avaŋga apparıp ber!" – deeş,
3688. Tutsup bergen.
3689. "Çüü adam aşak boor!" – deeş,
3690. Uşta sop algaş, salıp çoy bargan.
3691. Avazınga apparıp beerge,
3692. Omçup körgeş, algıra kaapkaş:
3693. "Kayda, çüdel, oglum?" – deeş,
3694. Edertip algaş, salıp-la kaggan-dır.
3695. Edertip kelgeş, akızın köre sop kaggaş,
3696. Moynundan kuspaktap, oşkajıp, çıttajıp,
3697. Ekini çugaalajıp, kattırjıp,
3698. Baktı çugaalajıp, ıglajıp
3699. Turup-turlar evespe.
3700. Bora-Şeeley akızın öönge ekkelgeş,
3701. Çiŋ şayın hayındırıp,
3702. Amdannıg çaagay a′ş-çemin salıp,
3703. Aşkarıp-çemgerip kaggaş,
3704. Kılın döjeen çadıp,
3705. Bedik sırtın salıp beerge,
3706. Ayda uduur uyguzun udup
3707. Çıdıp ap-tır evespe.
3708. Bora-Şeeley Ayaŋ-Kulanıŋ
3709. Ezer-çonaan soyup alır deeş,
3710. Konnun çejerge, kolun aldı çıdıy bergen,
3711. Kolun-çirim aayı-bile
3712. Kolduk, töştüŋ keji
3713. Oylup çoy bargan.
3714. Ezerin soyarga, çonak aldı çıdıy bergen,
3715. Çonaa-bile soylu bergen,
3716. A′dınıŋ dügü çonaan ötkeş,
3717. Ezerde tutçu bergen
3718. Mındıg boop-tur evespe aan.
3719. Bora-Şeeley akızınıŋ Ayan-Kulazın
3720. Çılıg sug-bile çup, herekselin adırgaş,
3721. Meçigeyniŋ em şagaan,
3722. Domçugaynıŋ dom şagaan o′du-bile
3723. Erten emneeş, kejeege çedir,
3724. Kejee emneeş, ertenge çedir
3725. Emnep turgaş, etkeş:
3726. "Komuŋ hoora, çayaaŋ çara semiri!" – deeş,
3727. Aglap-tır evespe.
3728. Boktug-Kiriştiŋ kelgeni
3729. Karatı-Haannıŋ çonunga bolgaş
3730. Haannıŋ kulaanga doraan-na dıŋnalı bergen.
3731. Karatı-Haan kudazın şayladır deeş
3732. Amdannıg a′ş-çem, araga-hımızın
3733. Çıgdırıp turup bergen.
3734. Kara-Buzur aŋnap çoy bargan,
3735. Kelir öyü çedip çorda,
3736. Oruunga hemge beş kiji dosturgaş,
3737. Aalınga ekkeldirgeş,
3738. Möŋgün aastıg kögeerjikke
3739. Arjaŋ-korjaŋ araganı beletkedip,
3740. Üş kulaş ayıjı kadaan,

3741. Han saktıg kara kijin hoyladıp,
3742. Kijee tudar, çolugar aragazın
3743. Ogluŋga çagıp, beletkep turda,
3744. Boktug-Kiriş ayda uduur uyguzun udaaş,
3745. Turup keerge,
3746. İyi haa edertkeş,
3747. Barıp çoluk deeş,
3748. Çorudupkan haan-dır evespe aan.
3749. Kara-Buzur adazınıŋ çagın çozugaar
3750. Katınga magalıg baraalgap,
3751. Çozulug çolugup turgan-dır.
3752. Boktug-Kiriş küdeeziniŋ ak beleen
3753. Mögeyip keep ap, aragazın ijip:
3754. "Eki küdeem, örü olur!" – dep,
3755. Öörü olurtup, höörejip,
3756. İyi katılışkı ınçap
3757. Tanışkan çüve-dir evespe.
3758. Karatı-Haan kudazın çalap ekkep,
3759. Şayladıp tanışkan.
3760. Boktug-Kiriş-daa ol bügünü bilip,
3761. Sagış-höree ajıp,
3762. Dıŋmazı, küdeezinge
3763. Kara-Sagıl irey-kadaynıŋ
3764. Aas-kejiktiin çugaalap,
3765. Olarnı kamnap, karaktap çoruurun baza çagaaş:
3766. "Çaa, dıŋmam, aaldap çede bergeş,
3767. Hün-Haannıŋ ara-albatızın,
3768. Ara et, azıraan malın
3769. Ol-la üzüp bergen heveer
3770. Köjürüp al!" – dep çagaaş,
3771. Am çanar bolu bergen.
3772. Bora-Şeeley çugaalap-tır:
3773. "Çaa, akım, sen aray
3774. Kılıktıg, dürgen kiji bolgay sen.
3775. İyi ulug çaavalarım meni ölürze-daa,
3776. Seni baza dirgisken bolgay.
3777. Olarnıŋ ürezin üspes sen" – dep,
3778. Çagıp olurup kaap-tır evespe aan.
3779. Boktug-Kiriş:
3780. "Çöp-tür, dıŋmam" – deeş,
3781. Hap çanıp keerge,
3782. İyi ulug kadayları biçe kadayın
3783. Çudadı aybılap algan,
3784. Ajıngan, horadaan,
3785. Adıygan, hölüygen olurup-turlar evespe.
3786. Boktug-Kiriş ajınmas bodu ajınıp,
3787. Horadavas bodu horadap kelze-daa,
3788. Dıŋmazınıŋ çagın saktıp,
3789. Hün-Haannıŋ uruun:
3790. "Bo üyede meeŋ-bile
3791. Aşak-kaday bolbas sen,
3792. Soŋgu-açı üreniŋ urugları
3793. "Hop-hop" sürüp tudup oynaar
3794. Ak hovaganı bol!" – dep,
3795. Ay-Haannıŋ uruun baza-la ınça deeş,
3796. "Soŋgu açı üreniŋ urugları
3797. "Hop-hop" dep sürüp tudup oynaar
3798. Sarıg-şokar hovaganı bol!" – deeş,
3799. İyi holdarından segirip algaş,
3800. Ugaanın tenidi bööldep, bööldep,
3801. Uybalaştır ürüp çorutkulap-tır evespe.
3802. Boktug-Kiriş Ayan-Kulazın
3803. Dargadadıp salgaş,
3804. Sıldıs-Şokar a′dın munup,
3805. Ayda aŋnaar aŋın aŋnap,
3806. Aldın-Saralanı munup,
3807. Malın ayda maldaar
3808. Hüreŋ a′dın munup,
3809. Ara edin, arga çonun
3810. Ayda onçalap-onçalap, marjalap,
3811. Biçe kadayı-bile
3812. Eldig-Kara hemniŋ beldiringe
3813. Çurttap turda,
3814. Bora-Şeeley çedip keerge,
3815. Argaktıgnıŋ askından,
3816. Körgektigniŋ höreenden
3817. Dalay deg araga,
3818. Taŋdı deg e′din beletkeeş,
3819. Üş ayda üzük çok
3820. Ulug nayırın kılgaş,
3821. Dıŋmazınga Hün-Haannıŋ bergen
3822. Et, malı-bile
3823. Agıldır aşaktı baştıŋnatkaş,
3824. Köjüp çorudup kaap-tır evespe aan.
3825. Şıyaan am!
3826. Boktug-Kiriş deerzi,
3827. Kırgan ada-iyezin saktıp,
3828. Dün bolurga, düşten ıravas,
3829. Hündüs sagıştan-daa ıravas boop keerge,
3830. Kajan-çejen odarladıp salgan
3831. Ayan-çorukka munar
3832. Ayaŋ-Kulazın kıy dep ekkelgeş,
3833. Tak kıldır baglap,
3834. Daga kıldır soodup,
3835. Kadayınga:
3836. "Ayaŋ-Kulanı öylug o′ttan.
3837. Öylug sugdan berip,
3838. Ayan-çorukka heregleer
3839. A′ş-çem, küş-hünezinden beletkeer sen" – dep çagaaş.
3840. Ayda uduur uyguzun
3841. Udup çıdıp ap-tır evespe.
3842. Boktug-Kiriş ayda udaaş, turup keerge,
3843. Heregleer hamık çüvezi belen,
3844. Ayaŋ-Kulanıŋ işti-hırnı
3845. Çarap sooduu-daa taarışkan
3846. İyi kulaa-bile ak, kara buluttu
3847. Soŋgaar, buruŋgaar köjürgen,
3848. Devirjeen turup-tur.

3849. Boktug-Kiriş deerzi
3850. Heregleer çüvezin kalbak kara taalıŋga sukkaş,
3851. Ayda çılda aştavas-suksavas
3852. A′ş-çemin çemnenip,
3853. Kadayınga çagıg sözün çagaaş,
3854. Ayaŋ-Kulazın ezertep muŋgaş,
3855. Kadıg kara çazın çükteeş,
3856. Haybır kara hojuulazın doyulduruktaaş,
3857. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
3858. Idık bora teyniŋ kırınçe
3859. Hap üne bergeş, dagılgazın dagıp,
3860. İyi sayın Ulaattarın
3861. Kırgan ada-iyeziniŋ kaynaar barganın,
3862. Ölüg-diriin sümelep beerin dilep,
3863. Üş hongaş, dıŋnadırın dileeş,
3864. Bodu hopçu karazınçe hap badı keep-tir evespe.
3865. Bir ayda aşsa ajar,
3866. Aşpaza aşpas
3867. Hopçu kara sudurun ajıp, töögüp olurarga,
3868. "Irak eves çöön çükte,
3869. Tos hemniŋ tos arttıŋ ındında,
3870. Uzun-Kara-Hemde çurttap turar,
3871. Elegdeen, türegdeen dirig bar – dep
3872. Düjüp turar mındıg boop-tur.
3873. Ol ınçap aştınıp-şügdünüp olurda,
3874. Sayın Ulaattarı çetkilep keep-tirler.
3875. "Ekerler, erester, çünü bildiger?
3876. Uu-şii kaydal?" – dep aytırıp-tır evespe.
3877. Köör-Mergen olurgaş:
3878. "Çige çöön çükte,
3879. Çedi çıldık hire çerde, çergeleşkek
3880. Tos tayganıŋ ındında,
3881. Tos hemniŋ ındında,
3882. Bir ulug hemde
3883. Ulug bay aalda
3884. Bireezi bızaa kadarıp çor,
3885. Bireezi inek saap turlar" – dep-tir.
3886. Dıŋnaar-Mergen olurgaş:
3887. "Ol aaldı dıŋnaaş, dıŋnaaladım.
3888. Seeŋ ada-iyeŋniŋ çugaazın dıŋnaarımga,
3889. "Bo konçug hortan dayzın
3890. Sarıg-Şokar a′ttıg Saraataynıŋ
3891. Kadıg ajılından,
3892. Halançı askından
3893. Çarlır hün bar çüve irgi be,
3894. Çok irgi be?
3895. Edik-hep eleen,
3896. E′t-bot kıraan – dijip",
3897. Hıylanıp turganın dıŋnadım" – dep-tir evespe.
3898. Küjür Boktug-Kiriş onu dıŋnaaş,
3899. Sagış-höree dakpıjap,
3900. İyi sayın Ulaattarınga:
3901. "Men-daa ada-iyeniŋ
3902. Adaan-öjeenin negep çoruptayn,
3903. Siler oran-turlaagarje
3904. Moorlap çorup turuŋar" – dep-tir evespe.
3905. Boktug-Kiriş-daa çöön çügün şigleeş,
3906. Buluttug deerniŋ adaa-bile,
3907. Buduktug ıyaştıŋ kırı-bile
3908. Çıldık çerni aylık kılıp,
3909. Aylık çerni honuk bodap,
3910. Bediiniŋ belin tepsip,
3911. Çavızınıŋ bajın bastırıp,
3912. Ayan-çoruk kılır
3913. Ayan-şinçi kire bergen,
3914. Sıigayndır sıgırıp,
3915. Sıgırtıp, sırlanıp,
3916. Irlagılap kaap çorup organ.
3917. Ayan-Kula hoya düşküleerge,
3918. Kodan deg çer oylup çaştap,
3919. Tayzı-tayzı baskılaarga,
3920. Dag, dajı sökpünenip çoraaş,
3921. Çedi çıl çerni
3922. Çedi ay bolgaş hap çedip keep-tir.
3923. Çergeleşkek tos tayganıŋ baarı-bile
3924. Tos arttı ajıp,
3925. Tos hemni kejip kelgeş,
3926. "Bo orta a′t, bot dıştandırıp alır-dır" – deeş,
3927. Taŋdınıŋ aar iyinden
3928. "Ayt-doyt!" deeş, beer iyge düjürüp,
3929. Üjen-dörten sıın, mıygaan kıra hömelep,
3930. Beer iyinden "ayt-doyt!" deeş,
3931. Aar iyinge düjürüp,
3932. Aldan-çeden argar-koşkarların
3933. Kıra hömeelep ekkelgeş,
3934. Arga-sayaan aa-hoo sop ekkelgeş,
3935. Ulug odun ujutkaş,
3936. Sıra sıralarnıŋ durgun durgununçe
3937. Üstüü çartıınga üjen-dörten sıın-mıygaan,
3938. Aldıı çartıınga aldan-çeden argar-koşkarların
3939. Şiştegilep algaş,
3940. A′dın salgaş, çonaan döjengeş,
3941. Ezerin sırtangaş,
3942. Ayda uduur uyguzun udup
3943. Çıdıp ap-tır evespe.
3944. Boktug-Kiriş ayda udaaş,
3945. Turup kelgeş,
3946. Üstüü çartındıva körüngeş,
3947. Üjen-dörten sıın-mıygaan ajıra-sıira kaggılap,
3948. Kadıg söögün kakkırgılap,
3949. Çımçak söögün simgirgilep,
3950. Aldın çartınçe körüngeş,

3951. Aldan-çeden argar-koşkarın
3952. Ajıra-sıra kaggılap,
3953. Kadıg söögün kakkırgılap,
3954. Çımçak söögün simgirgilep çip algaş,
3955. A′dın kıy dep, baglay sop kaggaş,
3956. Ayda, çılda aştavas-suksavas
3957. A′ş-çemin çemnenip algaş,
3958. Ulug oorga kırınga üne hap keerge,
3959. Ulug hem çıtkan, düje halaaş,
3960. Tos çüstüg kara duranı-bile
3961. Körüp olurarga,
3962. Hovu dolgan mal,
3963. Ulug hovunuŋ dal ortuzunda,
3964. Bulak sugnuŋ ol-bo çartında
3965. İyi ak ögler turgan.
3966. "Bo-daa Saraatay dep kijiniŋ
3967. Aalı bo-la boor!" – dep bodaaş,
3968. Eŋ betinde çılgı kadargan aşaktıŋ
3969. Çoogunga kelgeş,
3970. Taagılıg kula çavaalıg,
3971. Iŋgırjak ezerlig,
3972. Iyaş ezeŋgilig,
3973. Şıvık kımçılıg,
3974. Söösken sogunnug,
3975. Haragan çalıg,
3976. Kidis hevenektig,
3977. Şılba kurlug,
3978. Kılbış börttüg,
3979. Baldır-beejek ool boop huvulgaş,
3980. Çortup çede beerge,
3981. Aşak doza hap keerge,
3982. Düje halaaş,
3983. Amırın yöreeş turarga,
3984. Aşak mendiniŋ harıızın bergeş:
3985. "Aal-çurtuŋ kaydal?
3986. A′dıŋ, boduŋ adı kımıl?
3987. Kayı uglap-şiglep bar çor sen, oolak?" – dep
3988. Aytırıp-tır.
3989. Ool turgaş:
3990. "Mende aal-çurt-daa çok,
3991. Çer kezip, çem dilep ijip çoraaştıŋ,
3992. Çemnig çer saktıp çoruur kiji men, irem.
3993. Silerniŋ a′t, bodugar
3994. At-şolagar kım boor,
3995. Bo kım dep haannıŋ mal-sürüü boor?" –
3996. Dep aytırıp-tır.
3997. "Bo bolza Sarıg-Şokar a′ttıg
3998. Saraatay-Mögeniŋ çılgı sürüü-dür.
3999. Meeŋ adım Çılgıçı dep kiji men" – dep-tir.
4000. Ool turgaş:
4001. "Saraatay-Möge dep kiji
4002. Çööleŋ-çaagay kiji be?
4003. Kadıg-doşkun kiji be?
4004. Am öönde bar be?
4005. Bo iyi aal turar,
4006. Öö kayızı irgi, irem?" – dep
4007. Aytırıp-tır evespe.
4008. Aşak turgaş:
4009. "Çımçak dep çüü deer, oglum,
4010. Kadıg berge-le kiji bolgay aan.
4011. Horadaar bolza,
4012. Aldın dopurzak kımçızı-bile
4013. Çaŋgıs şaşpıır kiji-le bolgay.
4014. Ol iyi aal mögeniŋ
4015. İyi kadayınıŋ aalı-dır.
4016. Möge aalda çok,
4017. Bo hemniŋ bajınçe
4018. Aŋnap çorutkan çüve.
4019. Am kelir öyü çedip kelgen" – dep-tir evespe.
4020. Ool turgaş:
4021. "Mögeniŋ bodunga ujurajıp köör-dür" – deeş,
4022. Hemni örü hökpeŋnedi
4023. Şokudup çoktap kaap-tır evespe.
4024. Aşak:
4025. "Çüü adam didim kulugur boor,
4026. Orta eves kiji eves dep be?" – dep,
4027. Kaygap turup kaap-tır evespe.
4028. Boktug-Kiriş ol hap çoktap olurarga,
4029. Sarıg-Şokar a′dınıŋ uju-bajı közülbes kıldır
4030. E′din-heŋmezin, algı-kejin arttıngan,
4031. Hölçük deg ala karaktıg,
4032. Kögey deg er hap olurup-tur evespe.
4033. Doza hap kelgeş,
4034. Ala karaan aŋdara-düŋdere körgülep,
4035. Toor-daa arga çok,
4036. Amır-mendi-daa çok,
4037. "Aal-çurtuŋ kaydal?
4038. A′dıŋ, boduŋ adı kımıl?
4039. Kayı-uglap ulçup, toyaap
4040. Bar çıdır çüve sen?" – dep
4041. Aytırıp-tır evespe.
4042. Boktug-Kiriş turgaş:
4043. "Çige barın çükte
4044. Eldig-Hemni çurttaan,
4045. Eŋgirgey, Kıŋgırgaynı ejeley töreen,
4046. Ayaŋ-Kula a′ttıg
4047. Boktug-Kiriş dep kiji men.
4048. "Çöön çükte çurttap turar
4049. Sarıg-Şokar a′ttıg,
4050. Saraatay-Möge dep kiji-bile
4051. Adaan-möörey-daa kılza,
4052. Kandıg boor?" – deeş,
4053. Bar çor men.
4054. Seeŋ aal-çurtuŋ kaydal,
4055. A′dıŋ, bodun adı kımıl?

4056. Çüü mındıg çuruk-küzürüm
4057. Halaŋnadıp, hoptaktanıp çoruur kiji sen?" –
4058. Dep-tir evespe.
4059. "Men bolza Uzun-Kara-Hemni çurttaan,
4060. Ulug-Kara-Tayganı ejeley töreen,
4061. Ergektigge adaanın alzıp körbeen,
4062. Egin, çarın aldınga düjüp körbeen,
4063. Erniŋ erezi Sarıg-Şokar a′ttıg
4064. Saraatay-Möge dep kiji
4065. Men boor men.
4066. Arı-çaaga ap çoruur herekselim aaldadır.
4067. Adaan-möörey küzep kelgen çüve bolzuŋza,
4068. İyelerniŋ törüp kaggan
4069. Dört maga-e′t bodu-bile körüşkey bis aan" – dep,
4070. Ajınıp, horadap turgan-dır evespe.
4071. Boktug-Kiriş turgaş:
4072. "Harın olut kijee çugaa,
4073. Çoruk kijee saat kılbayn,
4074. Dört maga-e′t-bile
4075. Körüşkey bis aan" – deeş,
4076. Hölçük bolgan ala karaan
4077. Hölüŋnedi körgülep,
4078. Arın Hireeti bolgan ala karaan
4079. Aŋdara-düŋdere körgülep turup-tur evespe.
4080. İyi er am erten hürejiir bolgaş,
4081. İyi talaje çortup çorgulay
4082. Barıp-tırlar evespe.
4083. Boktug-Kiriş hovunuŋ ol çartındıva
4084. Hap çoy bargaş,
4085. A′dın kijenney sop kaggaş,
4086. Aldan mögeden ajıglap,
4087. Sezen mögeden seziglep turup kılgan
4088. Aldan-sezen buur keji şodak-şuudaan
4089. İne bajı sıŋar hos çok kıldır
4090. Aldıırtan öörü, üstüürten kudu
4091. Igıy-dıgıy tırtıp, kedip algaş,
4092. Manap olurda,
4093. Daŋ bajı şara-here,
4094. Daş bajı sarıg-şokar çorda, Saraatay-Möge
4095. Kara çerin sirtiledi,
4096. Köktüg çerin hölböŋnedi
4097. Devip çorup olurup-tur evespe.
4098. Boktug-Kiriş udur devip çede bergeş,
4099. İyi er-daa deeriglep deeskinçip,
4100. Ergilçip, dolgançıp turup-turup,
4101. "Kap-şak!" segirjip algaş,
4102. Üş aynıŋ tozan honukta
4103. Tutçup kelgeş,
4104. Boktug-Kiriş bir eptig tudujunga
4105. Kire honup keerde,
4106. Saraatay-Mögeniŋ iyi kolduk aldından çaskaaş,
4107. Kaptagaynı hayındır, delegeyni deeskindir,
4108. Üş aynıŋ tozan honukta bööldep-bööldep,
4109. İyeden töree-le çüve kaap körbeen
4110. Emdik çan başka çaylıg salgaş,
4111. Kök deerin hölbeş kıldır,
4112. Kara çerin sirt kıldır,
4113. Kök döŋnüŋ kırınga
4114. Köp-beldirin uu çoruy düjürüp ap-tır evespe.
4115. Boktug-Kiriş aptara deg ak höreeniŋ kırınga
4116. Sandaylanıp olurup algaş,
4117. "Ada-iyem algaş, ajın totkan,
4118. Üvüm algaş, üvürere totkan sen,
4119. Ölürer kijiniŋ sözün alır,
4120. Ölürgen maldıŋ hanın alır çüve,
4121. Sözüŋ sögle!" – dep-tir evespe.
4122. Saraatay-Möge:
4123. "Men oran kezip, olça hayıp çoraaş,
4124. Olçaalap alganım-daa şın,
4125. Baktı kılgan soonda
4126. Çagaa-daa çüü boor,
4127. Ölürer, dirgizeriŋ boduŋ bilir sen,
4128. Çaŋgıs a′dımnı boduŋ a′dıŋ-bile
4129. Dömey edileer sen" – dep-tir evespe.
4130. Boktug-Kiriş oon tura halaaş,
4131. "Koŋ e′din aldıgınıŋ kurtu çerinçe kiirip,
4132. Üstügünüŋ kuju deerinçe dajıglap
4133. Çigey aan!" – deeş,
4134. Çük-çükçe kezip, oktap,
4135. Kejegezin tura sop algaş,
4136. Çart söögün koş arganı hoora sop ekkelgeş,
4137. Ulug odun ujutkaş, örttedipkeş,
4138. Saraatay-Mögeniŋ herekselin
4139. Dovuk, dorzuk kıldır ürgeş,
4140. Taalıŋnay sop algaş,
4141. Sarıg-Şokar a′ttıŋ dergizin dergileeş,
4142. Çetkeş, hap kelgeş,
4143. Çılgıçı aşakka ekkep bergeş:
4144. "Bo e′t-keşti öörüŋ-bile ülejip al – deeş,
4145. A′ttıŋ ezer-çonak herekselin sup kag,
4146. Kajan heregleerde, ap beer sen" – deeş,
4147. Berip kaggaş, a′ttı salgaş,
4148. Aalçe hap çorup olurarga,
4149. Adazı oruk aksında bızaa kadarıp,
4150. Çadag bo çoraan.
4151. Hap keerge,
4152. Oruk çaylaar deeş, oyta barıp düşken.
4153. "Adır-adır, kırgan, çonçap baardıŋ?

4154. Anaa çugaalajıl" – dep, oojurgadıp,
4155. Adazın keergeeş, hörek-çüree haynıp kelgeş,
4156. A′dından düje halaaş:
4157. "Beer dıŋna,
4158. Seeŋ ogluŋ Boktuuŋ men-dir men.
4159. Men silerniŋ dayzınıŋar
4160. Saraataynı bazıp kagdım,
4161. Ooŋ kejegezi bo-dur,
4162. Am çer-çurtuvusçe çoruur bis" – dep,
4163. Adazınga büzüredip-tir.
4164. Aşak oglun am keep büzürep, ıglap,
4165. Türegdelin çugaalap turup-tur evespe.
4166. Adazın:
4167. "Bızaa kay baar, çana ber!" – deeş,
4168. Avazınıŋ olurar öön aytırıp algaş,
4169. Hap çoy bargaş,
4170. Saraataynıŋ ulug kadayınıŋ öönçe
4171. Hap kelgeş:
4172. "Sen bo ögden doraan üngeş,
4173. Döö ögge bar,
4174. Kiji et, malı olçalap ap çoraan
4175. Eriŋniŋ kejegezi bo iyikpe?" – deeş,
4176. Kejegeni bergeş, ündür oyladıpkaş,
4177. Kırgan ada-iyezi-bile
4178. Ekini çugaalajıp, kattırjıp,
4179. Baktı çugaalajıp, ıglajıp
4180. Olurup-tur evespe.
4181. Boktug-Kiriş Saraatay-Mögeniŋ
4182. Ulug büreezin tırtıp,
4183. Ulug albatızın çııp,
4184. Biçe büreezin tırtıp,
4185. Biçe albatızın çııp algaş,
4186. Kayda bolza malın dıglırıp, böldürüp,
4187. Bir ayda beletkeeş,
4188. Adazınga Sarıg-Şokar a′ttı mundurgaş,
4189. İyezinge kırgan-daa bolza
4190. Özen-Kulanı mundurgaş,
4191. Saraataynıŋ çurtunga
4192. Malınıŋ kajaazın, baglaajın,
4193. Baraan sugar ıyaş, demir ıskılaattarın kaggaş,
4194. Kumun-sayın kuurartı,
4195. Edin eleyti çüdürgeş,
4196. Malın çiiledi sürgeş,
4197. Ara-albatızın şooladı edertkeş,
4198. Çeringe çorup kaap-tır evespe aan.
4199. Boktug-Kiriş çonnu
4200. Çer ortuzu çedirip kaggaş:
4201. "Çaa, açay, oruk-çirik bilbes eves sen,
4202. Köjüp çede beriŋer" – deeş,
4203. Murnap hap çorup kaap-tır.
4204. Ol kakkaş,
4205. Eŋgirgeyniŋ dölem dösteenge hap kelgeş,
4206. Tos çüstüg kara duranın uşta sop algaş,
4207. Oran-çurtun şinçip körüp olurarga,
4208. Oran-çurtu nogaan, öŋgür, kaas-çaraş.
4209. Malı bolza – hoyu hovu dolgan,
4210. Öşküzü özen dolgan,
4211. İnee şık dolgan,
4212. Çılgızı oyun dolgan,
4213. Tevezi taar o′ttug kara hovu dolgan,
4214. Çonu kara arga deg
4215. Öörü köşken, kudu köşken,
4216. Çüzü-daa karak çiŋgirtilenip turar,
4217. Bir-bir kaygap, bir-bir magadap-daa,
4218. Bir ayda tırtsa tırtar,
4219. Tırtpaza tırtpas
4220. Kızıl meşke taakpızın
4221. Ças baştıg, çayır soruuldug daŋzazınga
4222. Hayıgayndır kaktap tırtıp,
4223. Sagış höree ajıp olurup-tur evespe.
4224. A′ttangaş aalınga hap kelgeş,
4225. Demir oçur baglaajınga
4226. A′dın baglaaş, kirip kelgeş,
4227. Kadayı-bile höörejip,
4228. Çoraan çoruun töögüp,
4229. Oran-çurtunuŋ öŋgürün baza-la höörep,
4230. Olurup-tur evespe.
4231. Kadayı olurgaş,
4232. Çoruunuŋ çogaanın sonuurgaaş:
4233. "Seeŋ oran-çurtuŋ öŋgür-çaraş bolbayn kançaar,
4234. Sen çoraanıŋ soonda,
4235. Boduŋ ışkaş borbak kara ool törüp kagdım" – dep höörep, –
4236. "Oon ıŋay çüs kiş keji-bile bört,
4237. Tii bildirbes hana karaktıg kara torgu ton,
4238. Kara saar edik,
4239. Kızıl dayıza kur argıp kagdım" – deeş,
4240. Hamık çüvelerin ap berip,
4241. Höglep olurgan daŋgına-dır evespe aan.
4242. Boktug-Kiriş ol çüvelerin kedip köörge,
4243. Kap öy bolgan.
4244. "Ogluŋ kayıl? Köör men" – deerge,
4245. "Aŋ aŋnaar, mal maldaar kiji men" – deeş,
4246. Çerle çüve amıratpas boorga,
4247. Şokar a′ttı turtturup beerimge,
4248. Aŋnap çoy bargan.
4249. Am kelir öyü çedip kelgen" – dep
4250. Höörep olurup-tur evespe.
4251. Olar ol ııçap höörejip olurarda,
4252. Daştın ııt eves ııt üngen. Dıŋnaarga:
4253. "Aalçılar baglaajı turda-la,
4254. A′dımnıŋ baglaajında
4255. Kım, çüü a′dın baglap kagdı,
4256. Çüü mındıg turazı ulug çüvel?
4257. Beer ün!" – deen ııt bolgan.

4258. Kadayı:
4259. "Ool çedip kelgen-dir" – deeş,
4260. Dalaş-bile üne halaaş: –
4261. "Adaŋ çedip kelgeni ol-dur" – dep,
4262. Oojurgadıp çorda, üne halaaş:
4263. "Anıyak kiji andıg dürgen bolbas çoor,
4264. Beer kir, oglum,
4265. Adaŋ men şın men.
4266. Meeŋ eki kadayımnıŋ törüp kaggan oglu şın sen-dir evespe".
4267. "Çe, andıg çüve bolza,
4268. Andıg-la ıynaan" – deeş,
4269. Am keep düşken.
4270. Ol orta adaşkılar ınçap tanışkan-dır evespe.
4271. Ol ınçap turda,
4272. Köşken aal çedip keerge,
4273. Ak-Hemge hondurgaş,
4274. Kara-Sal, Hola-Sal iyi aşakka
4275. Ol Saraatay-Mögeniŋ iyi kadayın
4276. Ol-la ögleri-bile bergeş:
4277. "Siler bolarga azıradır siler,
4278. Bo höy maldı uluska aytıp,
4279. Karaktadır siler,
4280. Heregleer çüveŋerin bodugar bilir siler" – deeş,
4281. Kırgan ada-iyezin aal soonga
4282. Şil şiremil bajıŋ tutkaş,
4283. Aŋaa olurup,
4284. Ol çonnuŋ kırgan ulustarın
4285. Baza-la taarıştır çurttadıp
4286. Kaggan-dır evespe aan.
4287. Ol ınçap çurttap turda,
4288. Çılgıçı aşak kelgeş:
4289. "Meeŋ havırıp turar çılgımnıŋ
4290. Şaanda moon bargan ulug şilgi askır öörü
4291. Ege şilgi be dep çüve
4292. Bodu deg han-şilgi kulun törüp algan,
4293. Ooŋ orlan, kaşpagayı deerge,
4294. Orgu çerge deşkileerge,
4295. Oya tepken dovuraa
4296. Kulunçaalarnı höme düjüp turar
4297. Mees çerge deşkileerge,
4298. Hoora tepken dajı
4299. Oruk-çirikti booy düjüp turar,
4300. Han-şilgi kulunçak bar,
4301. Onu sonuurgadır deeş keldim" –
4302. Dep-tir evespe.
4303. Boktug-Kiriş onu dıŋnaaş, aşaktı:
4304. "Aas-kejiktig, ak sagıştıg kırgan-dır sen.
4305. Oolga a′t bol-la-dır,
4306. Eki karaktap tur" – deeş,
4307. Kara torgu ton,
4308. Kara saar edik,
4309. Kızıl dilgi keji bert,
4310. Dajı torgu kur bergen-dir.
4311. Aşak amırap-öörüp;
4312. "Saraatay-Möge çünü-daa kılıp kaarga,
4313. Şaŋnaar hamaan çok,
4314. Kılçaş kıldır köör eves" – dep,
4315. Algap-yöreep çoy barıp-tır evespe.
4316. Boktug-Kiriş, oglu keerge:
4317. "Çaa, oglum, seeŋ ayan-çoruk kılıp munar
4318. A′dıŋ çok kiji bolgay sen,
4319. Çılgıçı aşaktıŋ hıvırgan çılgızında
4320. Han-şilgi kulun bar-dır,
4321. Onu ol ireŋden aytırgaş,
4322. Ööredip munar sen,
4323. Barıp tudup ekkel!" – deeş,
4324. Aldın şalbıır argamçı ap bergen.
4325. Ool çadag bazıp çorutkaş,
4326. Çılgıçı irezinden aytırarga,
4327. Çaş şilgi kulun aytıp bergen,
4328. "Bo çünü ınçap turar ulus boor?" – deeş,
4329. Çıgay oyladıp çoraaş,
4330. Segirip alır orta,
4331. Doŋgaytı sop kaapkaş,
4332. Salıp çoy bargan.
4333. "Çop dayzın çoor, çaş-daa bolza,
4334. Ekkel deen çüvezin
4335. Tudup apparıp beer-dir" – deeş,
4336. Argamçızın dürüp algaş,
4337. Bir çıgap kelgeş,
4338. Kiir kaggaş, olura kaar orta,
4339. Çavaa çarıjı hire çerge
4340. Çara-çire söörtü bergen.
4341. "Baraa-la şoru boor çüve-dir" – dep bodap,
4342. Çularlaaş, pat-la boorda çedire bergen.
4343. "Ergi-daa bolza meeŋ herekselim eki boor, oglum" – deeş,
4344. Ayaŋ-Kulanıŋ herekselin ap bergen.
4345. Demir kijen-bile kijenneeş,
4346. Hüler çuların sugarga,
4347. Bogba bolgan.
4348. Er a′ttıŋ hamık herekselin dooza
4349. Herekseldep keerge,
4350. Çedişken ser çalıı,
4351. Üjen kulaş durttug,
4352. Üş kuspak kuduruktug,
4353. Taŋdı deg Han-Şilgi a′t boop,
4354. İyi kulaa ak, kara bulutta
4355. Çedip turar boop-tur evespe.
4356. Ol bügünü adazınga çugaalaarga:
4357. "Am munar sen,
4358. Ayda-çılda aştavas-suksavas
4359. A′ş-çemiŋ çemnenip al" – deeş, oglun çagaaş,

4360. Mundurgaş, kijenin adırgaş,
4361. Sala kaar orta,
4362. Kaptagaydıva karaş-karaş kınnı bergen,
4363. Kadayınga höörep kirip keep-tir evespe.
4364. Mal-daa bir tura düşkeş, oolduŋ
4365. Karak odun kızaŋnadı,
4366. Kara baarın halaŋnadı,
4367. Mööp turup bergen,
4368. Eki a′ttıŋ möörü-bile mööp kelgeş,
4369. Bir ayda möggeş, tura düşken.
4370. "Çop mogavas, mooravas kulugur boor?
4371. Am-na mogap turuptuve moŋ!" – deeş,
4372. Düje halaan.
4373. Malı:
4374. "Men mogaar, turar çüve kayda boor!
4375. Seŋee men eki a′t boop şıdaar-dır men,
4376. Meŋee sen-daa eki ee boop şıdaar-dır sen!" – dep-tir.
4377. Ool turgaş:
4378. "Meŋee sen eki a′t boop şıdaar-dır sen,
4379. Seŋee men eki ee boop şıdaar-dır men" – dep-tir.
4380. Er-daa eki a′dın
4381. Ede-çaza ezerteŋgileeş,
4382. Hap çanıp keerge,
4383. Amdannıg a′ş-çemin salıp berip,
4384. Üjelee çemnenip olurgaş,
4385. Adazı:
4386. "A′dıŋ horam çüve ışkaş be, oglum?" – dep aytırgan.
4387. Ool:
4388. "Orgu çerni oya-daa,
4389. Deski çerni deje-daa mögdü" – dep,
4390. A′dın maktap höörep olurup-tur evespe.
4391. Adazı:
4392. "Çaa, oglum, uyguŋ udup,
4393. Dıjıŋ dıştan" – deeş,
4394. Kılın döjeen çadıp,
4395. Bedik sırtın salıp bergen,
4396. Udup çıdıp algan.
4397. A′dın salgaş,
4398. Oolga bolgaş a′dınga
4399. At tıpsıır deeş,
4400. Araga-hımıs, a′ş-çem
4401. Beletkeeş turup bergen.
4402. Bir ayda beletkep kelgen.
4403. Ool-daa ayda udaaş, turup keerge,
4404. Adazı:
4405. "Çaa, oglum, a′dıŋ tudup ekkel!
4406. A′dıŋga bolgaş boduŋga
4407. At tıpsır-dır" – deeş, çorutkan.
4408. Ool a′dın tudup ekkelgen.
4409. Arga çonun çıggaş:
4410. "Oolga eki at adaan kijini
4411. Et-bile ektin ajır,
4412. Mal-bile maga handır
4413. Şaŋnaar men.
4414. Bak at adaan kijini
4415. Malçınnıŋ malçızı,
4416. Kulçunnuŋ kulçuzu kılır!" – dep,
4417. Çarlal ündürgeş,
4418. Bir ayda ulug nayır kılıp turup bergen.
4419. Ay çetkije, at adaan kiji çok bolgan.
4420. Adak-söölünde budun dulay çeen,
4421. Holun dayangıış çeen,
4422. Uşpa kırgan kök baştıg kaday
4423. Eleŋaynıp çorup olurgan.
4424. Çon oruk çaylap turgan,
4425. Kaday kelgeş:
4426. "Mınça çonda oolga
4427. At adaar kiji tıvılbaan deerge,
4428. Eki at adaaş,
4429. Şaŋnal köör harıım-daa çok,
4430. Bak at adaaş,
4431. Malçın-kulçun-daa boor harıım çok.
4432. Hünüm manaan amıtan men,
4433. Kay, oglum, kay, a′dıŋ kay?
4434. Çoruur kıldır beletkengeş kel!" – dep
4435. Kıy deen kaday-dır evespe aan.
4436. Ooldu-daa edik-hevin kedirgeş,
4437. Herekselin çüktedip azındırgaş,
4438. A′dın mundurgaş,
4439. Kadaynıŋ çanındıva çorudup kaap-tır evespe.
4440. Çönük dayaŋgıjın takkıladı dayanıp çoraaş,
4441. Bir dolgandır kılaştaaş:
4442. "A′t-daa a′t-la-dır,
4443. Ool-daa er-le-dir! – deeş,
4444. Han-Şilgi a′ttıg
4445. Han-Çeŋgey bolza kandıg irgi, çonum?" –
4446. Dep-tir evespe.
4447. Höy çon bolgaş Boktug-Kiriş:
4448. "Bolur, çoguur at-tır!" – dijip,
4449. Höglep, nayır-doy-daa dam bargan.
4450. Kırgannı-daa ak ençek kırınga olurtkaş,
4451. Dört kiji ködürüşkeş,
4452. Boktug-Kiriştiŋ öönge ekkelgeş,
4453. E′ttedip, şayladıp,
4454. Aaldıŋ soonga, ada-iyeziniŋ çanınga
4455. Şil bajıŋ tutkaş,
4456. Olurtur azıraar kılgaş,
4457. Höveŋ-höözün-bile çımçaktap,
4458. Azıraar ulustu turguzup kaan-dır evespe.
4459. Han-Çeŋgey deerzi
4460. Adazınıŋ a′ttarın mungaş,
4461. Adazınıŋ kılıp çoraan
4462. Aŋ, mal, ara-et, çonu bolgaş
4463. Tos dopçulug aldın sogul iştinde

4464. Hopçu karazınga baza öörenip,
4465. Taŋdı, tayga dagılgazın bolgaş
4466. Adazınıŋ hamık çoruun ol kıldır
4467. Eker, eres er boop özüp keep-tir evespe.
4468. Boktug-Kiriş çırgalın çırgap olurgaş,
4469. Kadayı-bile:
4470. "Bistiŋ bo ogluvuska
4471. Kayıın kiji tıp beeril" – dijip sümeleşkeş,
4472. Boktug-Kiriş orgaş,
4473. Aldın sogul iştinde
4474. Hopçu karazın ajıp,
4475. Kaptagaynı hayındır,
4476. Delegeyni deeskindir,
4477. Haydınıp-şügdünüp olurarga,
4478. Çiŋge soŋgu çükte
4479. Hadılıg-Hemni çurttaan,
4480. Kazılgannıg-Kara-Tayganı ejeley töreen
4481. "Çaşka-Haan dep kijiniŋ
4482. Ay-Hün hereldig aldın daŋgınazı bar,
4483. Ol taarjıp bolur" – dep turar,
4484. Mındıg boop-tur evespe aan.
4485. Han-Çeŋgey keerge:
4486. "Han-Şilgiŋ tudup ekkel, oglum,
4487. Irak-uzak ayan-çoruk kılır apaar sen" – deerge,
4488. Han-Çeŋgey eki a′dın kıy dep tutkaş,
4489. Adazınga ekkep bergeş,
4490. Malın maldap, çoruun kılıp çoy bargan.
4491. Boktug-Kiriş ayan-çorukka çiir,
4492. Ayda, çılda aştavas, suksavas
4493. A′ş-çemin beletkep,
4494. A′t bajı deg aldın,
4495. Börü bajı deg möŋgün,
4496. Üş kulaş ayıjı kadaan,
4497. Ak holdug, han saktıg kara kiş bolgaş
4498. Bodunuŋ çede albas ujurun
4499. Ama saazın çagaazın bijip,
4500. Han-Şilgini tak kıldır baglap,
4501. Daga kıldır soodup, beletkep turda,
4502. Oglu keerge, çemnenip algaş:
4503. "Uyguŋ udup al, oglum" – deeş,
4504. Ududup kaap-tır evespe.
4505. Han-Çeŋgey ayda uduur uyguzun udaaş,
4506. Turup keerge,
4507. Amdannıg çaagay a′ş-çemin salıp algaş,
4508. Adazı-iyezi üjelee şaylap, höörejip olurgaş,
4509. Boktug-Kiriş oglunga çugaalap-tır;
4510. "Çaa, oglum, ada-iyeŋ bis
4511. Nazı dögüp kırıy berdivis,
4512. Sen bolza er çaŋgıs kiji bolgay sen,
4513. Sen am kiji boop alır apaar sen,
4514. Bo çerde seŋee taarjır kiji çok-tur.
4515. Çige soŋgu çükte
4516. Hadılıg-Hemni çurttaan,
4517. Kazılgannıg Kara-Tayganı ejeley töreen
4518. Çaşka-Haan dep kijiniŋ
4519. Çaŋgıs uruu ol taarjır-dır.
4520. Olduva ayan-çoruk kılıp çoruur-dur sen, oglum" – deeş,
4521. Ap çoruur her-herekselin sanap turgaş,
4522. Kalbak kara taalıŋga sup berip,
4523. Kiji çeringe çoruurunuŋ ayanın bolgaş
4524. Hoyug karaktıglar-bile çugaalajıp erter,
4525. Ala karaktıglarnı hıyırtap erter,
4526. Haan kijee baraalgaar ayanın bolgaş
4527. Ayan-çorukka kançaar çoruurun
4528. Birden biree çokka
4529. Üş honukta oglun çagıp-çagıp,
4530. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
4531. A′tkarıp-tır evespe aan.
4532. Han-Şilgi a′ttıg Han-Çeŋgey deerzi
4533. Çige soŋgu çügün şigleeş,
4534. Buluttugnuŋ adaa-bile,
4535. Buduktugnuŋ kırı-bile,
4536. Bediiniŋ belinge bastırıp,
4537. Çavızınıŋ bajınga bastırıp,
4538. Hoy deg daştı çuura bastırıp,
4539. Kodan deg çerni oya tepsep,
4540. Çıldık çerni aylık kılıp,
4541. Aylık çerni honuk kılıp,
4542. Hap çorup olurup-tur evespe.
4543. Han-Çeŋgey bir bodanıp çorup olurarga,
4544. "Aaldan üngen heveer,
4545. A′ş-çem-daa çiveen,"
4546. Aştamzırap-daa kelgen boop-tur.
4547. "Borta al-bot, a′t-höl-daa
4548. Dıştandırıp alır-dır" – dep bodaaş,
4549. Koş arganı hoora sop ekkelgeş,
4550. Ulug odun salgaş,
4551. Çeden kiji tötpes
4552. Çelgiy kara pajınga
4553. Çiŋ şayın hayındırıp,
4554. Ayda-çılda aştavas-suksavas
4555. Amdannıg çaagay a′ş-çemin çemnenip algaş,
4556. A′dın salgaş, çonaan döjengeş,
4557. Ezerin sırtangaş, udup çıdıp ap-tır.
4558. Han-Çeŋgey ayda uduur uyguzun udup algaş,
4559. Turup kelgeş, aştanıp-çemnenip algaş,
4560. Uzun çoruun ulaştır
4561. Hap çorup olurarga,
4562. Bir ulug öndür bedik tayga turgan.
4563. Köskü dölem bediinge hap üne bergeş,
4564. Tos çüstüg kara duranın uşta sop ekkelgeş,
4565. "Baraan-saraan çüü köstüür eves?" – deeş,
4566. Körüp olurarga,

4567. Karak çetpes çirgilçinnig sarıg hovunuŋ
4568. Ol, bo çartı haragan deg mal,
4569. Bajında ulug kara tayganıŋ baarında
4570. Ulug koda, ulug bay aaldıŋ
4571. Baraanı köstüp turar
4572. Mındıg boop-tur.
4573. Han-Çeŋgey:
4574. "Bo maldıŋ kadarçızından
4575. Bir çüveniŋ ug-şiin aytırıp albas be?" – dep bodaaş,
4576. Hap kirip kaap-tır.
4577. Eŋ betinde hoor sarıg teve kadarçızı çoraan.
4578. Doza hap keerge,
4579. Kök baştıg, ak saldıg sarıg aşak
4580. Düje halıp, mendileeş:
4581. "Aal-çurtuŋ kaydal?
4582. A′dıŋ, boduŋ adı kım boor, oglum?" – dep-tir.
4583. "Çige murnuu çükte
4584. Eldig-Hem çurttug,
4585. Eŋgirgey, Kıŋgırgaynı ejeley töreen,
4586. Han-Şilgi a′ttıg
4587. Han-Çeŋgey dep kiji men" – dep-tir.
4588. "Kayı adap-sunup,
4589. Kandıg ayan-çoruk kılıp çor sen, oglum?" – dep-tir.
4590. Han-Çeŋgey turgaş:
4591. "Çige soŋgu çükte
4592. Hadılıg-Hemni çurttaan,
4593. Kazılgannıg-Kara-Tayganı ejeley töreen
4594. Çaşka-Haanga ujurajır dep
4595. Bar çıdar kiji men,
4596. Siler çüü haannıŋ sürüün kadargan,
4597. A′t, bottuŋ adı kım boor, kırgan? – dep-tir.
4598. Aşak turgaş:
4599. "Mende a′t-daa, at-daa çok iyin,
4600. Anaa-la kadarçı-sarıg deer çüve,
4601. Çaşka-Haan dep kijiniŋ
4602. Teve sürüü-dür, oglum" – dep-tir.
4603. Han-Çeŋgey turgaş:
4604. "Silerniŋ haannıŋ kadıg, çımçaa kayı hire kijil?
4605. Am aalında bar be, çok be?" – dep
4606. Aytırıp-tır evespe.
4607. Aşak:
4608. "Çımçak kiji çüve iyin, oglum.
4609. Öönde bar boor,
4610. Çige barın çükte
4611. Sarınday-Sarıg haan dep kiji-bile
4612. Egiir şagda el-çaa kılıp kelgen ulus çüve.
4613. Ol haannıŋ kelir öyü çookşulap kelgen,
4614. Tın deskerer arga-horga
4615. Aayın tıppayn turar boor iyin, oglum.
4616. Ottug karaktıg,
4617. Okpan-çikpen kiji-dir sen, oglum,
4618. Ölümden çayladıp kaar bolzuŋza,
4619. Haannıŋ kara çaŋgıs uruun
4620. Ap bolur-la er-dir sen iyin" – dep-tir evespe.
4621. "Andıg-dır, kırgan" – deeş, hap çorutkaş,
4622. Haannıŋ aalınga hap kelgeş,
4623. Tozan a′t dolganıp çetpes
4624. Dokulçak ak örgeeniŋ daştında
4625. Demir baglaaşka a′dın baglap kaaş,
4626. Ögje çorup olurarga,
4627. İyi tayga deg sarıg ıttar halçıp organ.
4628. İyi sarıg şivişkinner
4629. İyi sarıg ıttarın horup turup bergen,
4630. Kirip keerge,
4631. Buruul baştıg kara haan, kadın olurgan.
4632. Haannı:
4633. "Haan, amır!" – dep,
4634. Kadınnı:
4635. "Kadın, amır!" – deerge,
4636. Haan-kadın mendiniŋ harıızın bergeş,
4637. Öörü olurtup,
4638. Olbuk-kuduzun saldırıp,
4639. Amdannıg çaagay a′ş-çemin saldırıp:
4640. "Aal-çurtuŋ kaydal?
4641. A′dıŋ, boduŋ at-şolaŋ kım boor?
4642. Kayı uglap, kandıg ayan-çoruk kılıp
4643. Çor sen, oglum?" – dep,
4644. Çööleŋ-çaagay aytırıp-tır evespe.
4645. Er olurgaş:
4646. "Çige murnuu çükte
4647. Eldig-Kara hemni çurttaan,
4648. Eŋgirgey, Kıŋgırgaynı ejeley töreen
4649. Boktug-Kiriştiŋ oglu
4650. Han-Şilgi a′ttıg
4651. Han-Çeŋgey dep kiji men.
4652. "Çige soŋgu çükte
4653. Hadılıg-Hemni çurttap turar,
4654. Kazılgannıg-Kara-Tayganı ejeley töreen,
4655. Çaşka-Haan dep kijige
4656. Aalçı yozu-bile
4657. Öŋ tala suy-belekti tut oglum" – deeş, [açam]
4658. Ak çagaa bijeen çüve iyin" – deeş,
4659. Hoynundan ama saazın doldur bijeen çagaazın
4660. Ak arjılından çeşkeş,
4661. İyi holdap barıp tudup-tur evespe.
4662. Ak çagaanı mögeyip keep algaş,
4663. Omçup körgeş:
4664. "Bayırlıg belek-tir, oglum" – deeş,
4665. "Çoruuŋ çoraan-dır!" – deerge,
4666. Üne halaaş,
4667. Kalbak kara taalıŋından

4668. Ak aadaŋnı algaş, ögge kelgeş,
4669. Ak aadaŋın çaskaş,
4670. A′t bajı deg aldınnı haanga tutkaş,
4671. Börü bajı deg möŋgünnü kadınga tutkaş,
4672. Üş kulaş ayıjı kadaktıŋ kırınga
4673. Ak holdug han saktıg kara kişti
4674. Burganıŋga tutkaş,
4675. Olurup-tur evespe.
4676. Haan sungan ak belekti
4677. Bayırlap, hüleep algaş:
4678. "Ak ögnü tip
4679. Çaŋgıs uruumnu beer men.
4680. Eki küdeem booruŋ şın-dır" – dep
4681. Olurup-tur evespe.
4682. Am daarta ak ögnü tikkeş,
4683. Alır-beerin ama saazınga bijeeş,
4684. Küdeezinge tutsup-tur evespe.
4685. Ak çagaanı hüleep algaş,
4686. Setkil-sagıjı amırap olurup-tur evespe.
4687. Şıyaan!
4688. Haan-daa ak ögnü tikkeş,
4689. Uruu-bile küdeezinge
4690. Amdannıg çaagay çemni beletkeeş,
4691. Şayladıp olurtup kaap-tır evespe.
4692. Bir hün haan haa çorutkaş,
4693. Küdeezin keldirtip-tir.
4694. Katınıŋ kel deen çeringe
4695. Kılaştap çedip kelirge,
4696. Amdannıg çaagay a′ş-çemin salgaş,
4697. Hündünüŋ hündüzü-bile hündülep,
4698. Yambınıŋ yambızı-bile yambılap olurup-tur.
4699. Şaylap, çemnenip olurda,
4700. Haan katı olurgaş:
4701. "Çige barın çükte çurttap turar
4702. Sarınday-Sarıg haan dep kiji-bile
4703. Egiirde el-çaa kılıp kelgen ulus bis.
4704. Nazı çedip kırıy bergen men.
4705. Ol haan bolza am kiji ortuzu hire,
4706. Menden anıyak kiji çüve.
4707. Adaan negep kelir öyü çedip kelgen,
4708. Utkup barıp, bazıp berip kör, eki küdeem" –
4709. Dep-tir evespe.
4710. Han-Çeŋgey olurgaş:
4711. "Baarın barıp-la tur men iyin, katım" – deeş,
4712. Ol haannıŋ arga-horgazın,
4713. Küş-şıdalın,
4714. Kelir oruun aytırıp olurgan
4715. Han-Çeŋgey-dir evespe.
4716. Haan orgaş:
4717. "Ol haannıŋ arga-horgazı bolza,
4718. Deerden bir keep boor,
4719. Çer aldından keep boor.
4720. Deerden kelirge,
4721. Seni bilip alza,
4722. Çaŋnık düjürer evespe.
4723. Çerden kelirge,
4724. Seni bilir bolza,
4725. Hep-henerten halap üyer ündürer evespe.
4726. Oon ıŋay arga-horga çok,
4727. Bodu köŋgüs küştüg möge kiji çüve".
4728. "Indıg-dır" – deeş,
4729. Han-Çeŋgey ünüp çorutkaş,
4730. Öönge kelirge,
4731. Kadayı aytırıp-tır.
4732. Han-Çeŋgey olurgaş,
4733. Haannıŋ çugaazın birden biree çok
4734. Töögülep berip-tir.
4735. Kadayı orgaş:
4736. "Meeŋ adamnıŋ nazı şagda çadap kaan dayzının
4737. Anıyak kiji kançap bazar kiji boor sen?" – deeş,
4738. Inatpayn, ıglap-sıktap,
4739. Inatpayn olurup-tur.
4740. "Barbışaan baar,
4741. Çorbuşaan çoruur kiji men" – deeş,
4742. Han-Şilgizin ezertenip mungaş,
4743. Katınıŋ aybızınçe
4744. Hap kaap-tır evespe,
4745. Tos çıldık çerni
4746. Tos ay kıldır çorup olurda,
4747. Karak çetpes çirgilçinnig
4748. Sarıg hovunuŋ bajından
4749. Tevene deg kızıl doozun
4750. Deeringe şaştıkkan çorup olurup-tur.
4751. Düje halaaş,
4752. Tos çüstüg kara duranın uşta sop algaş,
4753. Ayaŋ bolgan ak arjıılın uşta tırtıp algaş,
4754. Arın hireeti bolgan ala karaan
4755. Aştay çoda tutkulap algaş,
4756. Durannap körüp olurarga,
4757. Tayga deg sarıg a′ttıg,
4758. Kögey deg sarıg er
4759. Çüzün-baazın çıraa sayaa-bile bastırıp
4760. Çorup olurup-tur evespe.
4761. Utkuy kakkaş, ujurajıp keerge,
4762. Kögey deg sarıg er turgaş:
4763. "Aalıŋ-çurtuŋ kaydal?
4764. A′dıŋ, boduŋ kımıl?
4765. Kayı uglap-şiglep bar çor sen?
4766. Kandıg ayan-çoruk kılıp,
4767. Bar çıdar çüve sen?" – dep,
4768. Köskeni aarak aytırıp-tır evespe.
4769. Haan-Çeŋgey turgaş:
4770. "Çige buruŋgu çükte
4771. Eldig-Kara hemni çurttaan,
4772. Eŋgirgey-Kıŋgırgay tayganı ejeley

töreen,
4773. Ayaŋ-Kula a′ttıg
4774. Boktug-Kiriştiŋ oglu,
4775. Han-Şilgi a′ttıg
4776. Han-Çeŋgey dep kiji men.
4777. Çaşka-Haan katımnıŋ
4778. Egiir şagda amır-mendizin aytırjıp
çadaan,
4779. Öjeeti bolgan öŋü
4780. Sarıg-Hemni çurttaan,
4781. Sarıg-Tayganı ejeley töreen,
4782. Tayga-Sarıg a′ttıg
4783. Sarıg-Haan dep kiji bar dep dıŋnaaş,
4784. Horam çüve bolza,
4785. Öŋ-tala-daa bolza kandıgıl,
4786. Horannıg çüve bolza,
4787. Horan-hordan-daa ündürüşse kandıgıl? –
deeş,
4788. Inaar bar çıdar kiji men.
4789. Seeŋ aal-çurtuŋ kaydal?
4790. A′dıŋ, boduŋ adı kımıl?
4791. Kayı uglap-şiglep,
4792. Kandıg ayan-çoruk kılıp
4793. Bar çıdar çüve sen?" – dep-tir evespe.
4794. Sarıg er turgaş:
4795. "Çige barın çükte
4796. Sarıg-Hemni çurttaan,
4797. Sarıg-Tayganı ejeley töreen,
4798. Tayga-Sarıg a′ttıg,
4799. Sarıg-Haan dep kiji
4800. Men-dir men.
4801. Çige çöön çükte
4802. Hadılıg-Hem çurttug,
4803. Kazılgannıg Kara-Tayganı ejeley töreen,
4804. Kaŋ-Kara a′ttıg
4805. Çaşka-Haan dep kijide
4806. Adaan negep bar çıdar kiji men.
4807. İyi çüktüŋ eker eres erleri
4808. Tavarjıp-la kelgen-dir bis.
4809. Kandıg adaan-möörey kılır bis?" –
4810. Dep-tir evespe.
4811. Han-Çeŋgey turgaş:
4812. "Kandıgnı-daa şilip alırıŋnı
4813. Boduŋ bil!" – deerge,
4814. Sarıg-Haan turgaş:
4815. "Am erten dal dü′şte,
4816. Döö turgan bolçaytılıg bora teyniŋ
bajınga
4817. Bir körjür bis" – deerge,
4818. "Andıg-dır" – deeş,
4819. Bolçaytılıg bora teyje hap üne bergeş,
4820. Tos çüstüg kara duranınıŋ
4821. Eŋ ortuzunda ertinelig karaan ap algaş,
4822. A′dın koş arga baarınga
4823. Kijenney sop kaaş,
4824. Duranınıŋ ertinelig karaan
4825. Börgünüŋ doşkazınga
4826. Hey ilbi-bile baglap algaş,
4827. Küdük baskaş, olurup ap-tır.
4828. Daartazında dal dü′şte
4829. Kezek kara bulut dirgelip kelgen soonda,
4830. "Döp", "döp" kıldır
4831. Dolu çaaşkın düjürüp keer orta,
4832. Kızaş-dars deeş,
4833. Börgünüŋ doşkazında şilinçe
4834. "Doyt" kıldır düşkeş,
4835. Koş argaje hoogaynıp üne berip-tir.
4836. Baza kızaş-dars deeş,
4837. Börgünüŋ doşkazınga düşkeş,
4838. Bolçaytılıg bora teyniŋ bir çartıındıva
4839. Sıigaynıp badı barıp-tır.
4840. Adak söölünde kızaş deer orta,
4841. Karak çiveş deer arazında
4842. Kara hovuduve karaş deer orta,
4843. Bolçaytılıg bora teyni
4844. Dalgannay düjüp kaap-tır evespe.
4845. Üş atkan oktu
4846. Han-Çeŋgey çııp algaş,
4847. Han-Şilgizin munupkaş,
4848. Sarıg hovuga hap kelgeş:
4849. "Sarıg-Haan kayda sen?" – dep,
4850. Kıpsınçıg kışkızın kuskunnap,
4851. Algırbas algızın algırıptarga,
4852. Çer, deer sirtigeynip
4853. Çambı-dip çayaŋaynıp turup-tur.
4854. Sarıg-Haan sarıg hovudan
4855. Salgıngılaştır çayaŋaynıp,
4856. Hatkılaştır halaygaynıp hap olurup-tur.
4857. "Mındıg çüve-bile adaan kılır
4858. Eldeptig kiji-dir sen, ejim!" – deeş,
4859. "Bo çeergeniŋ herektig çüve be,
4860. Herek çok çüve be?" – deeş,
4861. Ças oktarın oktap berip
4862. Turgan er irgin.
4863. Sarıg-Haan turgaş:
4864. "Am daarta daŋ bajı şara-here,
4865. Daş bajı sarıg-şokar turda,
4866. Döö çıtkan sarıg alaakka körjür bis" –
deeş,
4867. A′dın eey tırtkaş,
4868. Hap çoruy barıp-tır.
4869. Küjür Han-Çeŋgey deerzi
4870. Han-Şilgi a′dınıŋ
4871. Üş dakpır kudurgazın,
4872. Üş dakpır höndürgezin dıŋzıtkılaaş,
4873. On aldı konnun sanap turup dıŋzıtkaş,
4874. "Kayıın çüzü kelir eves" – deeş,
4875. A′ttangaş, beletkenip turda,
4876. Sarıg-Haan daŋ bajı şara-here,
4877. Daş bajı sarıg-şokar hire çorda,

4878. Kazan kara höldü
4879. Çaŋgıs pak kıldır paktap algaş,
4880. Sarıg alaaktıŋ bajın kudu
4881. Töp badırıp-tır evespe.
4882. Karak çiveş arazında
4883. Boş dagnıŋ belindive
4884. Borbaş kıldır halıdıp barıp
4885. Düjüp-tür evespe.
4886. Erniŋ turgan sarıg alaagınıŋ ıyaş-dajın
4887. Üyer-sug aŋdara sıy şaap algaş,
4888. Badı barıp-tır oo!
4889. Han-Çeŋgey ajınmas bodu ajınıp,
4890. Horadavas bodu horadap kelgeş,
4891. Dıka-dıka kışkırgılaarga,
4892. Turug-dajı turlup çaştap,
4893. Ayaar-ayaar kışkırgılaarga,
4894. Arga-dajı uglup çaştap
4895. Turup-tur evespe.
4896. Sarıg-Haan sarıg hovuzunuŋ bajından kudu hap kelgeş,
4897. Ulug-ulug kışkırgılap,
4898. Udurgu dijin uu daynap, dükpürüp,
4899. Darıy-darıy algırgılap,
4900. Dag dijin çara daynap, dükpürgülep:
4901. "Am erten iyevistiŋ törüp bergen
4902. İyi kızıl çuduruuvus-bile körjür bis" – dep
4903. Köskenip turup-tur.
4904. İyi er küş-şıdalı-bile körjür bolgaş,
4905. Sarıg hovunuŋ iyi çartınçe
4906. Taray haldıp çoruy barıp-tır evespe.
4907. Han-Çeŋgey Han-Şilgi a′dın
4908. Demir kijen-bile kijenneeş,
4909. Ezer kövünçüünüŋ aldında
4910. Adazınıŋ şodak-şuudaan
4911. İne bajı sıŋar hos çok kıldır,
4912. Aldırtan öörü, üstüürten kudu
4913. Igıy-dıgıy tırttınıp,
4914. Dagdınıp, şügdünüp turgan er-dir evespe.
4915. Daŋ bajı şara-here,
4916. Daş bajı sarıg-şokar turda:
4917. "Han-Çeŋgey, kayda, çüde bardıŋ?" – deen
4918. Sarıg-Haan kara çerin sirtiledi,
4919. Köktüg çerni hölbeŋnedi
4920. Devip çorup olurup-tur evespe.
4921. Han-Çeŋgey udur devip çede bergeş,
4922. Hölçük bolgan ala karaktarın
4923. Hölüŋnedi körgülep,
4924. Bugalaştır hıyırtajıp turup-turup,
4925. Haya-daştıŋ hakkılaşkanı-daa ışkaş,
4926. "Kap-şak" segirjip ap-tır evespe.
4927. Üş aynıŋ tozan honukta
4928. Böödejip, tırıkılajıp kelgeş,
4929. Han-Çeŋgey bir eptig tudujunga kirip kelirge,
4930. Sarıg-Haannıŋ iyi kolduk aldından çaslaaş,
4931. Kaptagaynı hayındır,
4932. Delegeyni deeskindir
4933. Böödep-böödep,
4934. İyeden töreele, çüve kaap körbeen
4935. Emdik çarınınıŋ bajınga çaylıg salgaş,
4936. Kara baarın halaş kıldır,
4937. Karak odun kızaş kıldır
4938. Düjürüp ap-tır evespe.
4939. Aptara deg ak çaagay höreenge
4940. Sandaylanıp olurup algaş,
4941. Ças baştıg çayır soruuldug daŋzazınga
4942. Kızıl meşke taakpızın
4943. Hayıgayndır kaktap tırtıp olurda,
4944. Sarıg-Haan çıtkaş:
4945. "Adavıstan adaan-daa çok,
4946. İyevisten öjeen-daa çok-tur.
4947. Anıyak kiji-dir sen,
4948. Amı-tınım ooçulap kör!" – dep, –
4949. "Seeŋ çoraan çeriŋge
4950. Kandıg-daa adaan-öjeen negeves men" – dep,
4951. Amı-daŋgıraan berip,
4952. Askı-sözün berip:
4953. "Han-Şilgi a′dınıŋ duyun çılgaayn,
4954. Han hojuula oguŋ bizin çılgaayn" – dep,
4955. "Haan düjülgemni-daa düjüp bereyn,
4956. Alır sagıştıg çüveŋni ap kör!" – dep
4957. Iglap-sıktap, eerejip-çannıp çıdıp berip-tir.
4958. Han-Çeŋgey deerzi
4959. Bodanmastı bodap,
4960. Sagınmastı saktıp kelgeş:
4961. "Şınap-daa bolza, mooŋ-bile men
4962. Adaan-möörey kılıp çoraan eves men,
4963. Kiji aybızınga çoraan kiji-le bolgay men,
4964. Monu ölürgeş,
4965. Mooŋ üvün men alır eves men" – dep saktıp kelgeş:
4966. "Andıg çüve bolza,
4967. Haan düjülgeŋni çedi hongaş,
4968. Çedirip ber!" – deeş,
4969. A′dınıŋ duyun çılgatkaş,
4970. Han hojuulazınıŋ bajın çılgatkaş,
4971. Salıp-tır evespe.
4972. Sarıg-Haan: "Haan düjülgezin
4973. Çedirip beer bolgaş,
4974. "Amı-tınnıg ündüm" – dep amırap,
4975. Öörüp hap çana berip-tir.
4976. Han-Şilgi a′ttıg Han-Çeŋgey deerzi
4977. Katınıŋ aalınga hap çanıp kelgeş,
4978. Çoraan ayan-çoruun haan, kadınga
4979. Töögüp, çugaalap bergen.

4980. Haan katı orgaş, amırap, bayırlap,
4981. Eki küdeezinge ettiŋ ortuzundan et,
4982. Maldıŋ ortuzundan mal,
4983. Ara albatınıŋ ortuzundan ara-albatını
4984. Üzüp berip turup-tur evespe.
4985. Ol-la ınçap turda,
4986. Sarıg-Haan düjülgezin çedirip ekkep berip-tir.
4987. Çaşka-Haan
4988. İyi düjülgelig haan boop olurup-tur.
4989. Han-Şilgi a′ttıg Han-Çeŋgey deerzi
4990. Katınıŋ bergen edin eleyti çüdürgeş,
4991. Malın halaytı sürgeş,
4992. Ara-albatızın şiiledi edertkeş,
4993. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
4994. Çige burungaar köjüp çorup kaap-tır.
4995. Çaşka-Haan eŋ eki düjümetterin bolgaş haaların
4996. "Uruglarnı çer ortuzu çedir üdeger!" – deeş,
4997. Çüs kiji çorudup kaap-tır.
4998. Ol-la köjüp çorutkaş,
4999. Ta kajaga, çejege köjüp kelgen çüve,
5000. Çer ortuzu çetken deeş,
5001. Üdeen uluzu-bile şaylap,
5002. "Siler-daa mendi-çaagay çana beriger,
5003. Bis-daa mendi-çaagay çede beer bis" – deeş,
5004. Üdeen uluzun dedir çorudup kaaş,
5005. Uzun köjün ulaştır,
5006. Köjüp çorup kaap-tır.
5007. Aylık çerge çookşulap kelgeş:
5008. "Dün bolgan çerge honup,
5009. Hün boorga, köjüp çoraaş,
5010. Çede berger" – deeş,
5011. Turgan sıranı tura tırtkaş,
5012. Soŋgu dergizinge baglap algaş,
5013. Hap çanıp keep-tir evespe.
5014. Aalınga kelgeş, ada-iyezinge çoraan çoruun
5015. Birden biree çokka
5016. Töögülep çugaalaarga,
5017. Adazı:
5018. "Uruglarım aalı
5019. Eŋgirgeyniŋ aar iyinge çurttazın!" – deeş,
5020. Ayan-Kulazın tudup mungaş,
5021. Çüs kijini edertkeş,
5022. Oglu-bile aal honar ayannıg
5023. Dölem döstek çerge
5024. Öönüŋ ornun orgulaaş,
5025. Adır baştıg magananı kadaaş,
5026. Ayıjı kadaan maganaga baglaaş,
5027. Öönüŋ ornunga şaşkaş,
5028. Agar sandan ıyaştı
5029. Baglaaş kıldır kadaaş:
5030. "Aaldı ayannıg öglep honduruŋar!" – deeş,
5031. Uluzun kaggaş, hap çanıp kelgeş,
5032. Argaktıgnıŋ askınnan,
5033. Körgektigniŋ höreennen,
5034. Dalay deg aragazın çıgdırıp,
5035. Taŋdı deg e′din düldürüp, bıjırtıp,
5036. Beletkep turda,
5037. Köşken uluzu çedip kelip-tir.
5038. Ak öön ögleeş,
5039. Malın mal çalaar çeringe çalaaş,
5040. Arga-çonun çıggaş,
5041. Aldan honukta nayır eves nayırın kılıp,
5042. Çıraŋ honukta çırgal eves çırgalın çırgap,
5043. Ulug nayırın kılgaş,
5044. İyi aal boop,
5045. Malın iyi çarıp,
5046. Edin iyi çarıp algaş,
5047. Saraatay-Mögeniŋ çılgıçızı çoraan
5048. Çılgıçı aşaktı
5049. Oglunuŋ malın başkarar kiji kıldır kılgaş,
5050. Ak ögnü tikkeş:
5051. "Nazınıŋ nazılap,
5052. Çırgalıŋ çırgap olur" – deeş,
5053. Olurtup kaap-tır evespe oo!
5054. İyi adalışkınıŋ sür-küçüzü
5055. Üstükünüŋ çaŋnıı-daa dıgınmas,
5056. Aldıkınıŋ çetkeri-daa dıgınmas,
5057. Dooranıŋ doktarı-daa dıgınmas,
5058. Hajıızından hay-daa dıgınmas ulus boop,
5059. Oyun oya, çigin çire
5060. Çurttap çoruy barıp-tır oo!
5061. Ol-daa bardı,
5062. Men-daa keldim.

HUNAN-KARA (IV. Metin)

1. Şıyaan!
2. Şil-Dag, Şilen-Dagnı çurttap turar
3. Dalay-Baybıŋ Haan dep
4. Haan turgan irgin iyin.
5. Çüs ses huulgaazınnı huulgap turar
6. Say-Toyuŋ kadınnıg-daa
7. Çümezi irgin iyin.
8. Kara höldüŋ kıdıında o'ttap turar,
9. Aldan iyi
10. Adır mıyıstıg,
11. On ses azıglıg,
12. Üş kuspak kuduruktug,
13. Üş ilig düktüg,
14. Aldan kulaş durttug,
15. Bora-Höl a'ttıg-daa
16. Çümezi irgin iyin.
17. Şil-dag, Şilen-Dag çurtunda
18. Alajından
19. Ala-Yandan
20. Iyaştıg-daa çümezi irgin iyin.
21. Aldın-Bulak,
22. Möŋgün-Bulak
23. Suglug-daa çümezi irgin iyin.
24. Övürzünde çiŋnep havırar
25. Öle-bulalıg-daa,
26. Arızında çiŋnep havırar
27. Arbın-tümen alalıg-daa
28. Çümezi irgin iyin.
29. Hoyunuŋ kadarçızı-
30. Hoyuskan aşak dep
31. Kadarçılıg-daa çümezi irgin iyin.
32. Çılgızınıŋ havırçızı -
33. Hırtıŋ-Şokar askırlıg
34. Aksagalday Sayın-Kuu Havırçılıg-daa
35. Çümezi irgin iyin.
36. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ kırında
37. Üş hortan ertinelig,
38. Üş bak-çayaannı
39. Körüp turar
40. Dörbelçin kara
41. Daş kaptaazınnıg
42. Üş kulaş
43. Sarıg sudurlug-daa
44. Çümezi irgin iyin.
45. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ
46. Arga çartıında,
47. Dedir aastıg
48. Kara kuynuŋ iştinde,
49. Er, hereejok iyi
50. Şulbu-daa bar çümezi irgin iyin.
51. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde
52. Aksagalday Sayın-Kuu Havırçı-daa,
53. Hırtıŋ-Şokar
54. Askırın munup algaştıŋ,
55. Alay urugun södürtüp algaştıŋ,
56. Övürzünge çiŋnep havırar
57. Öle-bulazın,
58. Arızında çiŋnep havırar
59. Arbın-Tümen alazın
60. Havırıp çoruy-daa
61. Bargan turgan irgin iyin.
62. Arızında çiŋnep havırar
63. Arbın-Tümen
64. Alazınga baarga,
65. Alazı daştıga-la
66. Bergen turgan irgin iyin.
67. Övürzünge çiŋnep havırar
68. Öle-bulazınga baarga,
69. Övürzü daştıga
70. Bergen turar boop-tur evespe oŋ.
71. "Dalay-Baybıŋ Haannıŋ
72. Edinge kattıjar
73. Et-daa çok bolgu deg çüme,
74. Malınga kattıjar
75. Mal-daa çok bolgu deg çüme"- deeş,
76. Dügün düktep,
77. Sanın sanap keerge,
78. Emeşken-daa çüme çok,
79. Emirilgen-daa çüme çok,
80. Tos çılda törüveyn bargan
81. Doşkun sarıg bezi
82. Boozay bergen-ne turar
83. boop-tur evespe oŋ.
84. "Hoy nazılıg,
85. Kodan çıdınnıg kiji
86. Bo nazıda
87. Eki çüme köör çüme
88. Eves dep be?" - deeş,
89. Hırtıŋ-Şokar askırnıŋ
90. Çırıın çara tırtkaş,
91. Çeden şarınıŋ keji-bile
92. Seziglep turgaş şarıp kaggan
93. Aldın dovurzak kımçızı-bile
94. Hırtıŋ-Şokar askırnıŋ
95. Saarın çara kakkaştıŋ,
96. Sayın-Kuu Havırçı-daa,
97. Irlavas bodu ırlaan-daa,
98. Sıgırbas bodu sıgırgan-daa,
99. Kuu tumanın düjürüpken
100. Halıdıp organ irgin iyin.
101. "El boldu be,

102. Çaa boldu be!
103. Çüü boldu?" - dep,
104. Ara-albatızı
105. Sürtep turar bolu bergen turup-tur.
106. Haan, kadın-bile
107. Üne halıjıp keerge,
108. Kırganı şaandakı-la
109. Sayın-Kuu Havırçızı
110. Anıyakta çaŋın
111. Çaŋnay bergen,
112. Anıyakta aajızın
113. Aajılay bergen
114. Çorup olurar boop-tur.
115. Kakpışaan, kelgeştiŋ,
116. Haan Kijiniŋ a'dın
117. Baglaar baglaajınga,
118. Hırtıŋ-Şokar askırnı
119. Üş oraay kakkaş,
120. Ölüg doŋnuk-bile
121. Doŋnap-baglap kaggaştıŋ,
122. Haannıŋ ködürgezindive
123. Kadıg-kadıg bazıp
124. Kılaştap organ irgin iyin.
125. Kire düjüp kelgen irgin iyin.
126. "Çüü boldu, kulugur?
127. Özeriŋniŋ demdee be, kulugur?
128. Ölürüŋnüŋ demdee be, kulugur?"– dep,
129. Haan aytıra bergen organ irgin iyin.
130. Aksagalday Sayın-Kuu Havırçı orgaştıŋ:
131. "Eki çüme köör çüme-dir, haan,– dep
132. Organ irgin iyin.–
133. Hoy nazılıg,
134. Kodan çıdınnıg
135. Meeŋ nazınımda
136. Bir çüme bolur boor iyin.
137. Tos çılda törüveyn bargan
138. Doşkun sarıg be
139. Törüür çede bergen çordu"– dep
140. Turgan irgin iyin.
141. "Mege bolza,
142. Bajıŋ alır, kulugur,
143. Şın bolgan bolza,
144. Et-bile ektiŋ
145. Ajır şaŋnaar,
146. Mal-bile bajıŋ
147. Ajır şaŋnaar, kulugur.
148. Bora-Höldüŋ kıdıında o′ttap turar
149. Aldan iyi
150. Adır mıyıstıg,
151. Üş ilig düktüg,
152. Üş kuspak kuduruktug,
153. Üş kulaş kulaktıg
154. Bora-Höl a′ttı
155. Barıp tudup ekkel, kulugur", – dep
156. Organ irgin iyin.
157. Aksagalday Sayın-Kuu havırçı
158. Hırtıŋ-Şokar askırın
159. Munup algaştıŋ,
160. Bora-Höldüve
161. Hap çoruy-daa bargan turup-tur.
162. Bora-Höldüŋ kıdıında
163. O′ttap turar,
164. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
165. Aldan iyi
166. Adır mıyıstıg,
167. On ses azıglıg
168. Bora-Höl a′dın tutkaştıŋ
169. Ulug kujak baglaajınga
170. Baglap turgan irgin iyin.
171. Ködeezinge hölestep,
172. Udaandan beer
173. Dalay-Baybıŋ haan
174. Ögden ünmeenden beer alzı
175. Üş çıl bolu bergen turgan iyin.
176. Ay, hün-bile heelep turgaş kılgan,
177. Aldın, möŋgün ezer, çügeni-bile
178. Bora-Höl a′dın ezertenip, çügennenip
179. Munup algaş,
180. Aynıŋ çaazı, hünnüŋ ertezinde
181. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunuŋ kırındıva
182. Çortup üngen turup-tur evespe oŋ.
183. Üş hortan ertinezi,
184. Üş bak çayaannı
185. Körüp orar,
186. Üş kulaş
187. Sarıg sudurunuŋ
188. Öŋ kaptaazınnıg kara dajın
189. Hakpaŋayndır ajıdıp,
190. Ajıp-şüüp körüp olurgan irgin iyin.
191. "Ulug çurttuŋ kürüzünde men
192. Haan törezinden
193. Törel aralçır bolzumza,
194. Ara-albatıdan
195. Eki ool törüttüner be?"– dep,
196. Ajıp-şüüp körüp organ irgin iyin.
197. Okta çok bolgan turgan irgin iyin.
198. "Koda-hüreede
199. Çüü boor?"– dep,
200. Ajıp-şüüp körüp organ irgin.
201. Baza çok bolgan turup-tur.
202. "Al-botta çüü barıl?"– deeş,
203. Ajıp-şüüp körüp olurup-tur.
204. Al-bodunda bar bolgan-daa turar boop-tur evespe aan.
205. "Eki-le çüme bolgan çüme-dir"– deeş,
206. Üş ayda ürgülçülep,

207. Ajıp-şüüp körüp olurgaş,
208. Öŋ kaptaazınnıg kara dajın
209. Kaptaazınnap kaavıtkaştıŋ,
210. Bora-Höl a′dın
211. Munup algaştıŋ,
212. Dalay-Baybıŋ haan
213. Çanıp kelgen turup-tur.
214. "Say-Toyuŋ kadın
215. Irıŋ-sırıŋ aaraandan beer
216. Aldı ay çede berdi"–
217. Dijip turgan irgin iyin.
218. Ol turbuje, çop
219. Say-Toyuŋ kadınnıŋ
220. Aarıı ulam-ulam,
221. Hünde-hündeley,
222. Ulgadıp turgan irgin iyin,
223. Ol arazında
224. İyi-üş ay bolu bergen turup-tur.
225. Holduŋ-buttuŋ bajında
226. Bargan turar boop-tur evespe oŋ.
227. Çöön çükte hamnap turar
228. Eki-höö hamın
229. Hoop ekkelgen turgan irgin iyin.
230. Kadınnı sudaldap körgeştiŋ,
231. "Idık-tülük
232. Şıŋgıp turar çüme-dir"– deeştiŋ,
233. Deer öŋnüg
234. Kök-Bora a′dın
235. Tutturup algaştıŋ,
236. Alganıp, artıjap turgan,
237. Erteninde-daa
238. Aarıı dam barıp-la turgan irgin iyin.
239. Ak-Oyda
240. Açıtı başkızın-daa
241. Çalap ekkep-daa turgan çümeŋ irgin iyin.
242. Açıtı başkı kelgeş,
243. Şö-tölge salgaş,
244. "Idık-tülük-daa eves çüme-dir,
245. Eki çüme köör çüme-dir,
246. Harın-daa
247. Aas-kejiktig bolur çüme-dir"–dep
248. Şo-tölge salıp olurgan irgin iyin.
249. Inçap turda,
250. Bojup-daa turgan irgin iyin.
251. Daŋ bajı şara-here,
252. Daş bajı
253. Kara-şokar hirede
254. Bojup turgan irgin iyin.
255. Arjı lama başkızı
256. Şö-tölgezin salgaş,
257. "bo bojaan ool
258. Orta ool eves-tir.
259. Bora boos ödürekter
260. Aksın alçıp turgan
261. Erten bojup turar,
262. Çaa-dayınnıŋ
263. Kiji sülde tölü-dür"–dep
264. Şo-tölge salıp orar boop-tur evespe oŋ.
265. Belin köörge,
266. Şoy-bile bütken,
267. Höreen köörge,
268. Kaŋ-bile bütken,
269. Ool urug bojup turgan irgin iyin.
270. Hinin iyeziniŋ
271. İji bistig
272. Haçızı-bile-daa
273. Kezerge,
274. Bizi artınga çedir
275. Aŋdarlıp-la turar,
276. Adazınıŋ ay baldızı-bile-daa
277. Kagarga,
278. Bizi artınga çedir
279. Aŋdarlıp-la turar,
280. Adazınıŋ kara saar
281. Kadıg idiiniŋ
282. Ulduŋunuŋ arazında
283. Amı-tını-bile hanılaşkan
284. Sarıg boladı-bile-daa
285. Kezerge,
286. Bizi artınga çedir
287. Aŋdarlıp turgan irgin iyin.
288. Demir-bile kezip
289. Çaday-daa bergen turup-turlar.
290. İyi-üş honukta
291. İyezi-bile tuduş-daa çıdıp çıdar boop-tur evespe aan.
292. Say-Toyuŋ kadınnıŋ
293. Karak, kulaa közülbestep,
294. Haramdıgıp dalıp-daa turgan irgin iyin.
295. "Kiji törüp kaanda
296. Kiji-le törüür boor,
297. Demir kiji törüp çoraanın
298. Kım körgenil,
299. Hini kestinmeyn turganın
300. Çüü körgenil?
301. Bajın alır
302. Azazı-dır"– deeş,
303. Ara-albatıdan egeleeştiŋ,
304. Iglaşkan-sıktaşkan turup-tur evespe oŋ.
305. "Kara çerniŋ kırında
306. Men-daa hinçekteni berdim – dep
307. Çıtkan irgin iyin–
308. Hananıŋ baarında
309. Hayıralıg meni töreen iyem-daa
310. Karak-kulaa közülbeyn,
311. Karaŋgılap orar bolu berdi – dep,

312. Çaş oglu
313. Çugaalap çıtkan irgin iyin. –
314. Meeŋ hinimni
315. Demir-bile kezip şıdavas siler – dep
316. Turgan irgin iyin. –
317. Kezer ulus bolzuŋarza,
318. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ
319. Arga çartıınıŋ
320. Ak hayazın,
321. Mees çartıınıŋ
322. Kara hayazın
323. Ekkelgeştiŋ üsküleştirip,
324. Deŋge bastırıp,
325. Domnap turup,
326. Kezer bolzuŋarza,
327. Kestirer boor,
328. Meeŋ hinimni
329. Daş suunuŋ
330. Dajınıŋ suu,
331. Demir suunuŋ
332. Demiriniŋ suu-bile
333. Hürümneeş,
334. Çuur siler" –
335. Dep çıtkan irgin iyin.
336. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ
337. Arga çartıınıŋ
338. Ak dajın
339. Mees çartıınıŋ
340. Kara dajın
341. Ekkelgeştiŋ
342. Domnap,
343. Tarbıdap çıdıp-daa turgan irgin.
344. Üsküleştirerge, çaygaar-la
345. Üstüp-daa turar boop-tur evespe aan.
346. Demir sugnuŋ
347. Demiriniŋ suu-bile,
348. Daş suunuŋ
349. Dajınıŋ suu-bile
350. Çup-daa turgan irgin iyin.
351. Ak-Oyda
352. Açıtı başkı-daa
353. Çanar dey bergen turgan irgin iyin.
354. Şo-tölgezin salıp olurup-tur.
355. "Ol oolduŋ
356. İyeziniŋ izig
357. Emiiniŋ südün
358. Emzirer ujur okta çok,
359. Nazınınga baçıttıg ool-dur – dep
360. Organ irgin iyin.
361. Tos honukta
362. Bo şil bajıŋnıŋ iştinge,
363. Kiji körbes çerge,
364. İji şivişkin kadayga
365. Azıradır siler,
366. Üzüm-çigir-bile
367. Dejeep-azıradır siler"– dep
368. Turgan irgin iyin.
369. İyi-üş honukta ürgülçülep-daa
370. Nayırlap-kurumnap-daa turgan irgin iyin.
371. Ara-albatızı-daa
372. Algap-yöreep turgan irgin iyin.
373. "Eki-le çümeni köör çüme-dir,
374. Ulug nayır-horum boldu!"– dep,
375. Çorup turup-turlar evespe aan,
376. Tos honukta
377. Ululg şil bajıŋnıŋ iştinge özüp,
378. İji şivişkin kadayga
379. Azıradıp turgan irgin iyin.
380. Bir hongaş,
381. "Bir harlıg men" – dep,
382. İji hongaş,
383. "İji harlıg men" – dep,
384. Üş diptiŋ oranın
385. Çugaalap çıtkan irgin iyin.
386. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ
387. Arga çartıında,
388. İyi şulbu
389. Çugaalajıp olurup-tur evespe oŋ.
390. "Bo Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ
391. Mees çartıında,
392. Çüs ses huulgaazınnı huulgaar
393. Say-Toyun kadın-bile
394. Dalay-Baybıŋ haan
395. Kırıp olurar çüme bolgay.
396. Arga çartıında,
397. Dedir aastıg
398. Kara kuynuŋ iştinde,
399. Bis iyi
400. Kırıp olurar bolgay bis.
401. Dalay-Baybıŋ haan
402. Kırıp kelgen nazınında
403. Beli şoy-bile bütken,
404. Höree kaŋ-bile bütken
405. Ool urug
406. Olçalıg bolur heree çüü bolur,
407. Ol çüme özüp keer bolza,
408. Bo oranga
409. Bis ijini-daa kayıın çurttadır,
410. Bo oranga
411. Bisti-daa kayıın turguzar,
412. Turguspas-daa bolza,
413. Bis ijiniŋ ökpe-çüreevisti
414. Üsçür çüme ol-la bolgay,
415. Bajınıŋ koŋguraazı araalakta,
416. Baldırınıŋ e′di katkalakta",
417. Onu ölürbeze horjok-tur" – dep,
418. İji şulbus sümelejip olurup-tur evespe oŋ.
419. Ölürer evin

420. Tıp çadap-daa olurgannar irgin iyin.
421. Üş honganında
422. Bir şulbu olurgaştıŋ:
423. "Am-na bilip aldım, aşak – dep
424. Organ irgin iyin. –
425. Inda çüü boor,
426. Indıg bolza,
427. Am daarta dal dü′şte,
428. Erginiŋ sestiŋ hününde
429. Er kijiniŋ bak hünü
430. Erginiŋ sestiŋ hünü
431. Bolur-la bolgay – dep
432. Organ irgin iyin. –
433. Aalınıŋ soŋgu talazında
434. Kuu but bar-dır,
435. Kuu buttu kudu
436. Kuu dayaŋgıış dayanıp algaştıŋ,
437. Kuu daştıg
438. Kır ton kedip algaştıŋ,
439. Kuu şooday
440. Çüktep algaştıŋ,
441. Doytuŋaynıp-doytuŋaynıp kılaştap,
442. Kire-le bergey men.
443. Aaldıŋ eger, kazar iyi ıdı
444. Tutkulap keerge,
445. Kuu dayaŋgııjım-bile askaŋnap,
446. Aaladır-çiiledir
447. Şaap kire-le bergey men.
448. Kuu şoodayım
449. Haannıŋ ulug öönüŋ kırındıva
450. Hörükteldir oktap ündürüpkeş,
451. Kuu dayaŋgııjımnı
452. Kaŋgırt kıldır şıvay kaga kaapkaştıŋ,
453. Haannıŋ ööndüve
454. Dırıjaş-dırıjaş,
455. Çoldaş-taldaş kire-le düje bergey men.
456. Haan, kadın
457. Köre sal-la:
458. "Çop ajındıŋ,
459. Çop horadadıŋ, kaday?" - dep
460. Aytıra-la beer ıynaan.
461. "Men ajınmayn,
462. Men horadavayn,
463. Kım ajınıp,
464. Horadaar boor, uruglarım,
465. Aştadım-suksadım" – dep,
466. A′jın-çeminden
467. Ökpeley bergey-le men.
468. "Nayır-horumdan
469. Kurug kalgan-dır bis" – dep,
470. Koldanıp-dileni–le bergey men,
471. Kuu şoodayımnı
472. Doldur üzüm-çigirin,
473. E′din-çaan
474. Dıgıp berip olurar boor iyin.
475. Sarıg şayın hayındırıp berip,
476. Aldın-bula tavaktarınga
477. Boova-boorzak,
478. Çigir-çimizin
479. Salıp beer evespe.
480. Çip todup, honup algaştıŋ:
481. "Beli şoy-bile bütken,
482. Höree kaŋ-bile bütken
483. Ool urug
484. Olçalıg bolgan didir,
485. Uruglarım,
486. Onu ekkeliŋer, köreyn,
487. Eki çümeni köör-dür deey-le men."
488. Ol oglun
489. Bo düne düjep körüp çıdarımga,
490. Okta öönde çok,
491. Tos ka't haalgalıg,
492. Şil bajıŋnıŋ iştinde,
493. İji şivişkinde azıradıp turar-dır,
494. Ekkep-le beer ıynaan.
495. "İji şivişkin
496. Aştadı-suksadı
497. Azırap turar-dır,
498. Üzüm-çigirin
499. Bottarı çip turar-dır" – dep,
500. Ergeledip-çassıtkan kiji boop,
501. "Emig dilep çıdar-dır" – deeştiŋ,
502. Kulugurnu aksım-dılımnı
503. Emzirip orgaştıŋ,
504. Hep-henerten
505. Ökpe-çüreen,
506. Özün-baarın
507. Uşta soruvutkaştıŋ,
508. Ak baştıg
509. Açın hartıga boop algaştıŋ,
510. Karak çiveş deeriniŋ arazında
511. Haannıŋ aldın mögejeziniŋ arazından
512. Bulaş-la kınnı bergey-le men" – dep
513. Olurup-tur evespe oŋ.
514. "eki-le düş düjenip
515. Tıptınıp algan-dır sen"– dep,
516. Er şulbu –
517. Harın-na bolgan-dır" – dep
518. Olurgan irgin iyin.
519. Erteninde
520. Daŋ bajı şara-here,
521. Daş bajı kara-şokar hirede,
522. Şulbu-daa çoruur dey bergen turgan irgin iyin.
523. Aalda azırap turgan
524. Çaş ool çıtkaş,
525. Çugaalap turgan irgin iyin:
526. "Indıg bolza bögün
527. Aaldıŋ soonduva,

528. Eger, kazar ıttar
529. Eere beer evespe,
530. Bo buttu kudu alzı
531. Kuu dayaŋgıış dayangan,
532. Kuu şooday çükteen,
533. Kuu kaday badıp olurar evespe,
534. Udavas onu utkup alır evespe,
535. "Aştadım-suksadım" – deer evespe,
536. Aşkarar-çemgerer eves siler be,
537. Koldanıp-dilenir evespe,
538. Kuu şoodaynı doldur
539. E′diŋer, çaaŋar,
540. Üzüm-çigiriŋer-bile
541. Dejeedeer siler – dep
542. Organ irgin. –
543. Oon meni ekkeliŋer deer evespe,
544. Meni okta kamnaan heree çok.
545. Tep-tep iyi çartıımnan kavaylaaş,
546. Kadayga apparıp tutsup beer siler" – dep
547. İyi şivişkin iyezinge çagıp-la çıtkan irgin iyin.
548. İyi şivişkin körüp turarga,
549. Kuu buttu kudu alzı,
550. Kuu damçıgır tonnug,
551. Kuu dayaŋgıış dayangan,
552. Kuu kaday-daa
553. Doytuŋaynıp badıp organ irgin iyin.
554. Haannıŋ
555. Eger, kazar iyi ıdı-daa
556. Eere bergen turgan irgin iyin aar am.
557. İyi şivişkin
558. Utkuy halıjı bergeş,
559. Idın horup-daa turgan irgin iyin.
560. Haannıŋ öönüŋ
561. Daştınga kelgeştiŋ,
562. Kuu dayaŋgıujın
563. Kaŋgırt kıldır oktapkaş,
564. Kuu şoodayın
565. Hörükteldir oktavıtkaş,
566. Darjaş-dorjaş,
567. Dalaş-dolaş
568. Haannıŋ öönge kire düjüp kelgen turgan irgin iyin.
569. Haan, kadın aytıra bergen olurup-turlar:
570. "Çüge ajındıŋ,
571. Çüge darındıŋ, kaday? – deen irgin iyin.
572. "Men ışkaş çüve
573. Ajınıp-darınıp
574. Çorbayn kançaar, ooldarım, silerniŋ olçaŋarnı
575. Deerniŋ kuju
576. Deerindive ızırıp ündürgen,
577. Çerniŋ kurtu
578. Çigir-çimisti
579. Çerindive ızırıp kiirgen,
580. Nayır-horumdan
581. Kurug kagdım – dep, –
582. Aştadım-suksadım" – dep
583. Koldanıp-dilenip olurgan irgin iyin.
584. Koldanıp dileni beerge,
585. "Söökteer höökü kadaynı" – deeştiŋ,
586. Çiŋ şayın hayındırıp,
587. Çigir-çimizin
588. Salıp-daa turgan irgin iyin.
589. Kadın, haan
590. Kuu şoodayın doldur
591. E′din, çaan-daa,
592. Çigir-çimizin-daa dıgıp bergen olurup-tur.
593. "Indıg bolza, uruglarım,
594. Beli şoy-bile bütken,
595. Höree kaŋ-bile bütken,
596. Ool urug
597. Olçalıg bolgan-dır siler.
598. Bo nazıda
599. Eki-le çüme köör çüme-dir!
600. Ekkeliŋer, köreyn" – dep
601. Olurgan irgin iyin.
602. "Belektig-aastıg
603. Kadayga ekkeliŋer,
604. Ekkeliŋer, körzün!" – dep
605. Organ irgin iyin.
606. İyi şivişkin çügürjü bergeştiŋ,
607. Kam hayıra çok
608. İyi çartıından
609. Tep-tep kavaylaaştıŋ,
610. Argajıp algaş çedirip kelgen turup-tur.
611. Kaday olurgaştıŋ,
612. Hoynunga kaap algaştıŋ:
613. "Çoralıg-sıyaaptıg,
614. Silerniŋ bergen a′jı-çemiŋerni
615. Şivişkinner bottarı
616. Aştanıp-çemnenip turar-dır,
617. Hoptaktadı azıraan-dır, uruglarım,
618. Men azıraan bolzumza,
619. Eki çüme-dir – dep
620. Organ irgin iyin. –
621. Havaanıŋ ka′dın ale,
622. Uruglarım,
623. On ses ka′t havaktıg,
624. Arnın-bajın ale,
625. Uruglarım,
626. İyi kara havak kirbiiniŋ arazından
627. Hunan kara barıstıŋ
628. Ak-kara dügü ünüp kelgen,

629. Uruglarım, – dep organ irgin iyin. –
630. Aksı-diji A üjük-bile bütken-dir ale,
631. Uruglarım,
632. Aştaan-suksaanın
633. Emig diley berdi" – deeştiŋ,
634. Dılın emzire bergen olurgan irgin iyin.
635. Ooldуŋ aksı-bile
636. Kadaynıŋ aksından
637. Kövüktüg-le kızıl han
638. Tooŋaynıp-tooŋaynı-la bergen turup-tur evespe oŋ.
639. "Kijiniŋ oglun tudup algaş,
640. Çüü bujar,
641. Çüü çüdek kaday
642. Kirip kelgenil?" – deeştiŋ,
643. Dör bajında
644. Dalay-Baybıŋ haan tura halıp kelgeş,
645. Kara saar kadıg idii-bile,
646. Kadaynıŋ töş bajından tepkeştiŋ,
647. Oglun uşta sogarga,
648. Şulbu kadaynıŋ
649. Ögün uşta sop ekkelgen turup-tur evespe oŋ.
650. Han-çini
651. Ol haan düjülgezinde
652. Oruktalı aga bergen turup-tur evespe oŋ.
653. Oon aytızaan-artıjaan –
654. Tınmaan
655. Tos arjaan-bile
656. Oglun çup turgan irgin iyin.
657. "Aay baştıg kiji eves – deeş, –
658. Şulbu boop çadavas-tır" – deeştiŋ,
659. Say-söögün
660. Kara çeringe
661. Kastırıp-hömdürüp-daa turgan-daa irgin iyin.
662. Üş honganda
663. Açıtı başkızından
664. Üş kiji-daa kelgen-ne turgan-daa evespe oŋ.
665. "Kara bajınıŋ koŋguraazı arıvaan,
666. Baldırınıŋ e′di katpaan
667. Çaş oglu
668. Kaday hereejok
669. Şulbunu bazıp kaldı.
670. Er Şulbu
671. Am üş hongaştıŋ?
672. "Aldıı erni
673. Aldıı oranda
674. Dovuraan sürgen.
675. Üstüü erni
676. Üstüü oranda
677. Buludun sürgen,
678. Aal-aymaa-bile,
679. Ara-albatızı-bile
680. Ajı tölün sıırar-dır – dep. –
681. Amırga-Kara maŋgıs boop
682. Beletkeni berdi,
683. Berge-le kadıg-la boor,
684. Kiçeettiniŋer, bolgaattını ar!" – dep,
685. Medee töktüp-le turgan irgin iyin.
686. Üş honganda-daa
687. Daaş eves daaş üngen,
688. Iıt eves ııt üngen turgan irgin iyin.
689. Çige soŋgu çügünde
690. Karaŋgı-la kara dün düje bergen.
691. Aldıı erni
692. Aldıı oranda
693. Dovuraan sürgen
694. Üstüü erni
695. Üstüü oranda
696. Buludun sürgen,
697. Ejen-eytiin-ne
698. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
699. Ara-albatızın,
700. Kıdıg-kızıgaarda
701. Azıraan malın
702. Kırgıy-hıdıy sıırıp çorup olurgan irgin iyin.
703. Dalay-Baybıŋ haan
704. Onu körgeştiŋ,
705. Burgannıŋ aldında buruŋayndır mıyaktap,
706. Şireeziniŋ aldında
707. Şiriŋeyndir sidiktep
708. Çıtkan irgin iyin.
709. Bajınıŋ koŋguraazı arıvaan,
710. Baldırınıŋ e′di katpaan
711. Çaş ool
712. Çaa-dayınnıŋ
713. Ezin-sırının tödü bilip algaştıŋ,
714. Sezen serge keji çörgeen
715. Avıy-şavıy tırttınıp algaştıŋ,
716. "Açam çüü boop,
717. Çünü kançap tur?" – deeş,
718. Ulug öönge
719. Bajınıŋ koŋguraazı salgaŋaynıp,
720. Baldırınıŋ e′di ırbaŋaynıp kirip keerge,
721. Adazı burgannıŋ aldında
722. Buruŋayndır mıyaktap,
723. Şireeziniŋ aldında
724. Şiriŋeyndir sidiktep,
725. Üngen tınıjı-daa
726. Kıskalay bergen çıtkan irgin iyin.
727. Haalgaktıg
728. Kadıg kara çanıŋ
729. Ujundan segirip ap,

730. Kadıg kara hojuulanıŋ
731. Bizinden segirip algaş,
732. Ündür södürtü bergen turgan-na irgin iyin.
733. Çaş urug
734. Izırtınar-daa arga çok bolu bergen
735. İyi budu-bile
736. Kadıg kara çanı tepken oyaar
737. Salaa bajı-bile
738. Tırttına bergen turgan irgin iyin.
739. "Bo çorup olurgan
740. Aldıı erni
741. Aldıı oranda
742. Dovuraan sürgen,
743. Üstüü erni
744. Üstüü oranda
745. Buludun sürgen,
746. Amırga-Kara maŋgıstı
747. Bazıp kaar töögülüg bolzumza,
748. Öleŋnig sarıg hovuduva
749. Ört-halap
750. Bolu beer-daa" – dep turgan irgin iyin.
751. Tırttınıp-tırttınıp
752. "Men atpaan men,
753. Adamnıŋ adıjı,
754. Men tırtpaan men,
755. Adamnıŋ oŋ, solagay
756. Holunuŋ tırtıjı" – dep
757. Şişpiŋ turgan irgin iyin.
758. "Töre tudar
759. Ujurlug-daa men,
760. Dört çaanı bazar
761. Töögülüg-daa men" – dep,
762. Şişpip-şişpip
763. Oskuna çoruy
764. Salıp-daa turgan irgin iyin.
765. "Bajınıŋ koŋguraazı-daa arılbaan,
766. Baldırınıŋ e′di-daa katpaan,
767. Çaş oglumnu
768. Sıırtırınıŋ ornunga,
769. Dalay-taŋdı kejip,
770. Taŋdı çemiji bolgan
771. Hoy nazılıg,
772. Kodan çıdınnıg
773. Mende-daa çüü boor" – deeştiŋ,
774. Hırtıŋ-Şokar askırın mungaştıŋ,
775. Aksagalday Sayın-Kuu havırçı-daa,
776. Hırtıŋ-Şokar askırı-bile
777. Amırga-Kara maŋgıstıŋ aksındıva
778. Çortup haldıp-la kire bergen turgan irgin iyin.
779. Şulbunu örttendir-huyuktaldır adıp
780. Ündürüpken turgan-daa irgin iyin.
781. Şulbu-daa bastıngan-na turar boop-tur.
782. "Hayıraldıg-daa
783. Aksagalday Sayın-Kuu havırçınıŋ
784. Say söögün
785. Şulbunuŋ han-çininden
786. Arıglap-şeverlep kaayn" – deeştiŋ,
787. Ool sezen serge keji çörgeen
788. Avıy-şavıy tırttınıp algan,
789. Baldırınıŋ e′di bırlaŋaynıp,
790. Bajınıŋ koŋguraazı saglaŋaynıp,
791. Haannıŋ aldan kulaş
792. Ulug kara selemezin
793. Ap algaştıŋ,
794. Kılaştap çoruy bargaş,
795. Koŋ e′din hoora kezip oktagılapkaş,
796. İşti-baarın körgülep turgan irgin iyin.
797. Bildinmes turgan irgin iyin.
798. Ta kandıg çerinde
799. Han-çininde ta bar,
800. Ta çok dep turda,
801. Çige soŋgu çükten
802. Kara şiijek kuşkaş ujup kelgeş,
803. Bir dıttıŋ çoçagayınga hongaştıŋ,
804. "Sııyt-sııyt" dep edip olurarın
805. Dıŋnap olurarga:
806. "Ulug unun çazarlap turgan hereeŋ çüü boor?
807. Ulug-hırnın çara kezipsiŋze" – dep
808. Sıytıŋayndır edip olurar boop-tur evespe aan.
809. "Bo çünü kançap turar kuşkaş boor?" – deeştiŋ,
810. Ulug-hırnın çara kezipterge:
811. "Hem dep çüve kejiglig,
812. Art dep çüve ajıglıg,
813. Kançap bargan kara dün bolu berdi?" – deeş,
814. Örü-kudu Sayın-Kuu havırçızı
815. Şapkan-na boop-tur evespe aan.
816. Ol orta-daa
817. Am çüü boor
818. Oon Sayın-Kuu havırçızın uştup algaş,
819. Şil bajıŋnıŋ iştindive baza-la
820. Biyeegi-le iyi şivişkini, iyezi
821. Baza-la üzüm-çigiri-bile
822. Tejeedip turgan irgin iyin.
823. Bir erten turup keerge-le,
824. Şil bajıŋnıŋ
825. On ses ka′t
826. Taŋgıt kara şooçazı-daa
827. Düüngü kejeegi heveer,
828. Şil bajıŋnıŋ iştinde
829. Oglu-daa çok boor,

830. Kurug kavayı çıdar boop-tur evespe oŋ.
831. "Sen körbeen sen",
832. "Sen körbeen sen",
833. "Sen sogur",
834. "Sen sogur", – dijip, iyi şivişkin.
835. "Haan, kadın
836. Bajıvıstı alır-dır?" – dijip,
837. Iglajıp-sıktajıp
838. Olurar boop-turlar evespe aan.
839. Bir körüp keerge,
840. Kavayında bajın çayıp,
841. Oynap çıdar boop-tur.
842. Erteninde köörge,
843. Kurug kavayı-la çıdar bolu bergen turup-tur.
844. Bir-le kejee
845. İyi şivişkin
846. Kadı çugaalajıp olurar boop-turlar:
847. "Bo düne çerle uduvayn,
848. Möŋge çulanı öösküdüp
849. Ündürüvütkeş,
850. İyi çodavıska salıp algaş,
851. Adar daŋnı atsı körüp oluraalı,
852. Bo kandıg-mındıg çüme boldu?" –
853. Dijip olurar boop-turlar.
854. Adar daŋnı atsı
855. İyi şivişkin-daa
856. Kadarıp olurgan irgin iyin.
857. Daŋ bajı şara-here,
858. Daş bajı kara-şokar aparganda,
859. Şivişkinner udup-daa
860. Kalganı bildinmes,
861. Uşkulap-daa
862. Kalganı bildinmes,
863. Bir minnip keerge,
864. Kavayında urug-daa çok,
865. Kurug kavayı çıdar boop-tur evespe oŋ.
866. "Sen sogur, çünü körüp olurduŋ?",
867. "Sen sogur, çünü körüp olurduŋ – dep,
868. İyi şivişkin kaday
869. Algıjıp, kırjıp-daa olurar-daa
870. Bolu bergen turup-turlar.
871. Dü′ş çede bergende,
872. İyi şivişkin-daa
873. Iglaşkan-sıktaşkan olurar boop-tur:
874. "Haan, kadın
875. Bajıvıstı-la alır-dır" –
876. Dijip turup-turlar.
877. Aal artınçe
878. Ezer, kazar iyi ıdı
879. Eere bergen turup-tur.
880. İyi şivişkin kaday üne halıjıp kelgeştiŋ,
881. Çige soŋgu çügünçe köörge,
882. Bajınıŋ koŋguraazı saglaŋnaan,
883. Baldırınıŋ e′di bırlaŋnaan,
884. Sezen serge keji çörgeen
885. Avıy-şavıy tırttıngan,
886. Şil-Dag, Şilen-Daanıŋ kırından
887. Badıp olurup-tur evespe aan.
888. Badıp kelgeş,
889. Haan düjülgezi
890. Haan adazınıŋ öönçe kire berip-tir.
891. İyi şivişkin
892. Kadı çıgıı kire beerge,
893. Haan, kadınnıŋ iyi arazında
894. Olurupkan olurar boop-tur evespe aan.
895. Çüs ses huular
896. Say-Toyuŋ kadın iyezi:
897. "Meeŋ oglum boorda
898. Aldın ejiimni artap,
899. Aldın bozagamnı ergip, kirip kelgen-dir!" – deeş,
900. Aldın-bula tavakta,
901. Çigir-çimis,
902. Boova-boorzaan
903. Salıp berip turgan ergin iyin.
904. "Indıg bolza, açay, sen
905. Şın çüme bolza,
906. Şını-bile domaktan,
907. Mege çüme bolza,
908. Megelep-daa bolbas eves sen be,
909. Körgen çümeŋni
910. Körgeniŋ-bile çugaalaar sen dep
911. Olurgan irgin iyin. –
912. Men bolgan bolza
913. Daŋ bajı şara-here,
914. Daş bajı kara-şokar hirede
915. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ kırınga,
916. Men ertəniŋ-ne
917. Baraan haraar kiji-dir men:
918. Bo Yambı-diptiŋ
919. Dört çügündüve
920. Baraan harap turarımga,
921. Bir erten köörümge,
922. Çüs kök bora a′ttı mungan,
923. Çüs kök torgu tonnug kiji
924. Çige soŋgu çükten
925. Çige buruŋgaar çorup turar.
926. Bir erten köörümge
927. Çüs kara a′ttı mungan,
928. Çüs kara torgu tonnug,
929. Çüs kiji çorup turar,
930. Çüü ulus boor çümel, açay?" – dep
931. Olurgan irgin iyin.

932. Dalay-Baybıŋ haan olurgaştıŋ,
933. Olurgan oludun ede çazay olurgaştıŋ,
934. Hüürek ışkaş
935. Üş sarıg udurgu diji-bile
936. Üüreŋeyndir
937. Hülümzürep, kattırıp kaap,
938. Azıg-salın ede-çaza suybagılaaştıŋ,
939. Dündügür kara arnın
940. Dündüŋnedir körüp, kattırıp,
941. Muŋ sagaan muçugur kızıl arnın
942. Mırzıytı körüp-daa olurgan irgin iyin.
943. "Indıg bolza,
944. Bilir-le kiji-dir men, oglum.
945. Men on beş harlıg şaamda,
946. Bora-Höldüŋ kıdında
947. Aldan iyi
948. Adır mıyıstıg,
949. Üş kuspak kuduruktug,
950. İyi sööm düktüg,
951. On ses azıglıg
952. Bora-Höl a′t
953. Hunan-dönen şaandan beer
954. Indıg çüme bolgay aan, oglum – dep
955. Olurup-tur evespe aan. –
956. Ol bolza, oglum,
957. Çige soŋgu çükte
958. Adan-teve
959. Kılaştap-daa çetpes,
960. Ada-ögbe
961. Saktıp-daa çetpes,
962. Aran-uulanıŋ
963. Kaŋ-bolat duyuu
964. Estip, elep töner
965. Irak oranda,
966. Us dalaynıŋ kıdında,
967. Ustuŋ Uzun-Sarıg haannıŋ
968. Uzun-Nazın daŋgınazınıŋ
969. Üş şagda üzülbes,
970. Üş ıttıŋ dügü deg,
971. Üş tüme kara çaazınıŋ,
972. Uju-kıdıı ol boor çüme deer.
973. Aldı tos şagda doostup körbeen,
974. Tos ıttıŋ dügü deg,
975. Us dalay kara çaanıŋ
976. Çaştançızı ındıg boor çüme.
977. Tos çüktüŋ tos ekeri
978. Inda çıılgan turar çüme bolgay aan, oglum" – dep
979. Olurgan irgin iyin.
980. "Indıg bolza, açay,
981. Men olduva baar kiji men,
982. Olduva çoruur kiji men" – dep
983. Olurar boop-tur evespe.
984. "Eki adaŋ men bezin
985. Çadap kaan oranım çüme,
986. Eki a′dım
987. Hunan-dönen şaandan beer
988. Er bodum
989. On beş harlıg şaamda,
990. Dittip çadap kaan
991. Oranım, oglum" – dep
992. Organ irgin iyin.
993. "Adazınıŋ körbeen çerin
994. Oglu köör, açay,
995. İyeziniŋ körbeen çerin
996. Kızı köör ujurlug, açay.
997. Beniŋ körbeen çerin
998. Kulun köör ujurlug,
999. Men çoruptayn" – dep
1000. Olurup-tur evespe oŋ.
1001. Şıyaan,
1002. "Düne-hünde uygu-daa çok,
1003. Dü′şte-hünde avıral-daa çok.
1004. Ustuŋ Uzun-Sarıg haanınıŋ
1005. Uzun-Nazın daŋgınazın
1006. Ooŋ bir çaazınga
1007. Çaalajıp aar men" – deeş,
1008. Amıratpayn bargan turgan irgin iyin.
1009. "Indıg bolza, oglum,
1010. Çaa-dayınga
1011. Baar-kiji bolza,
1012. Attıg-sıptıg-daa çoruur,
1013. A′ttıg-höldüg-daa çoruur,
1014. Oktug-çemzektig-daa çoruur çüme.
1015. Bajında karaktıg,
1016. Pagında-la saldıg
1017. Amıtan ujurajıp kelgeştiŋ;
1018. "Adaŋ adaan
1019. Adıŋ kımıl?" –
1020. Deer bolgay.
1021. "İyeŋ adaan
1022. Şolaŋ kımıl?" –
1023. Deer bolgay.
1024. Attıg-sıptıg,
1025. A′ttıg-höldüg
1026. Çoruur, oglum" – dep
1027. Turgan irgin iyin.
1028. Çüs ses huulgaazınnı huulgap turar
1029. Say-Toyuŋ kadın
1030. Dörten dört
1031. Kızıl aptaranıŋ iştinden;
1032. Kara torgu tonun-daa,
1033. Kara kiş
1034. Keji börgün,
1035. "İdik-hevin küüsep algan men" – dep
1036. Uştup-daa olurar boop-tur evespe aan.

1037. Haannıŋ oglu
1038. İdik-hevin kedip-kedip,
1039. Tolanıp keerge,
1040. Haan adazından-daa
1041. Ulug şıırak
1042. Er bolgan turup-tur.
1043. "Eki a′t
1044. Tudup munar" – deeştiŋ,
1045. Adazınıŋ aldın şalbazın algaştıŋ,
1046. Arızında çiŋnep havırar,
1047. Arbın-tümen alazındıva
1048. Çoruy-la bargan turup-tur evespe aan oŋ.
1049. Arızında çiŋnep havırar
1050. Arbın-tümen alazınga baarga,
1051. Tos çılın törüveyn bargan,
1052. Doşkun sarıg bezi
1053. Kara kulunçaktı törüp algan
1054. Turgan irgin iyin.
1055. Kulunçak
1056. Çige soŋgu çüktüve körgeştiŋ,
1057. Herlip turgan irgin.
1058. Oolduva körgeştiŋ,
1059. Ezep-daa turar bolgan irgin iyin.
1060. "Meeŋ adam
1061. Dalay-Baybıŋ haan
1062. Çaŋgıs kulun herek çok,
1063. Haragan deg maldıg,
1064. Haya deg ettig kiji bolgay.
1065. Meni kıjırıp turar
1066. Ötpek kara kulun boor bo – dep
1067. Horadap turup-tur –
1068. Meeŋ baar çerimdive,
1069. Çige soŋgu çüktüve körgeştiŋ,
1070. Herlip turar,
1071. "Aay çoruk ündürer,
1072. Uzun çorukka baar" – dep
1073. Meni kıjıraan, kulugur.
1074. Mendive körgeştiŋ
1075. Ezep turar,
1076. Çugaajok eki a′t bolur men – dep
1077. Turar ol çüzül
1078. Argaktıg aldı moynun
1079. Adıra sop
1080. Şalbalap ölüreyn" – deeş,
1081. Kara kulunnu
1082. Üş oraay kiir kaapkan
1083. Turup-tur evespe oŋ.
1084. Çavaa çarıjı hire çerge
1085. Çara södürtüp-daa
1086. Maŋnap turgan irgin iyin.
1087. "Horannıg kulugur boor,
1088. Hey oorgazın keze
1089. Munup kaaptayn" – deeştiŋ
1090. Kara torgu tonunuŋ edeen
1091. Avıy-şavıy
1092. Astıp algaştıŋ,
1093. Kara maŋ-bile kelgen oyaar
1094. Çularlay şaapkaş,
1095. Munupkan turgan irgin iyin.
1096. Tepseni kaaptarga,
1097. Çedi hem kejir,
1098. Çedi arttı ajır,
1099. Deerniŋ sıldızı
1100. Çerge toglap,
1101. Çerniŋ dovuraa
1102. Deeringe şaştıkkan turgan irgin iyin.
1103. Ujudup, halıdıp olurgan irgin iyin.
1104. Dag çerni
1105. Şöl kıldır
1106. Mööp turar,
1107. Şöl çerni
1108. Dag kıldır
1109. Mööp turar,
1110. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
1111. Çaş oglu
1112. Çaş kulun munupkan
1113. Magazın köör deen amıtan bo,
1114. Azıp-tenip-daa turar
1115. Bolu bergen turup-tur.
1116. Bodagannıg teve-daa bolza,
1117. Bodaganından astıgıp,
1118. Ooldug hoy
1119. Oglundan azıp turar
1120. Boop-tur evespe oŋ!
1121. Kıştıŋ hıraazından,
1122. Çaynıŋ şalıŋından
1123. Tanıp-daa turar
1124. Bolu bergen turup-tur evespe oŋ.
1125. Oon kara kulun
1126. Tura düjüp-daa turgan irgin iyin.
1127. "Hayıraldıg eki ee
1128. Boop şıdaar-dır" –dep
1129. Tura düşken irgin iyin.
1130. "Hayıraldıg eki kara a′t
1131. Bolur-la-dır" – deeştiŋ,
1132. Düje halıp turgan irgin iyin.
1133. Koda-hüreege
1134. Çedirip ekkelgen turgan irgin iyin.
1135. "Ustuŋ Uzun-Sarıg haanınıŋ
1136. Uzun-Nazın daŋgınazınıŋ
1137. El-çaazınga
1138. Baar deen,
1139. Haannıŋ
1140. Bajınıŋ koŋguraazı arıvaan,
1141. Baldırınıŋ e′di katpaan
1142. Çaş oglu
1143. Çaş kulun-daa ekkelgen" – dep
1144. Ara-albatı kattırıp,

1145. Şoodup-daa turgan irgin iyin.
1146. Hümüş ezerin ezertep,
1147. Hümüş çuların, çügenin
1148. Çularlap, çügennep suptarga
1149. Çüü boor,
1150. Bo tayga ışkaş,
1151. Kara a′t
1152. Tura düjüp turgan irgin iyin.
1153. Tos ka′t
1154. Höndürgezin höndürgelep,
1155. Aldı ka′t
1156. Kudurgazın kudurgalap,
1157. Aldan iyi
1158. Kolun-çirimni tırttınıp keerge,
1159. Tayga-taŋdı ışkaş,
1160. Kara a′t tura
1161. Düjüp turgan irgin iyin.
1162. Dalay-Baybıŋ haan
1163. Haynıp çıdar kara höldüve
1164. Aldan hire şivişkinnnerni
1165. Çorudup turgan irgin iyin.
1166. Kara hovaa
1167. Çüglüg kara kımıskayak tıvar kıldır
1168. Aldan-çeden hire
1169. Ara-albatını
1170. Aybılap-çorudup-daa turgan irgin iyin.
1171. Kıyıg çerniŋ ıyajın
1172. Kızır bege deŋnep-şiŋnep,
1173. Kestirip turgan irgin iyin.
1174. Kadıg kara çanı-daa
1175. Kıldıra-la bergen turup-tur.
1176. Üstüü sagında
1177. Üjen ulunu
1178. Siilip turgaş,
1179. Kıldırıp turup-tur.
1180. Aldıı sagında
1181. Aldan ulunu
1182. Siilip turgaştıŋ
1183. Kıldırıp turup-tur evespe aan.
1184. Buzulbas deeştiŋ
1185. Bulan çaagından
1186. Kara horagaylap turgaştıŋ,
1187. Kıldıra bergen turup-tur evespe aan.
1188. Çarılbas deeştiŋ
1189. Sandan ıyaştı-daa
1190. Kıldırıp turgan irgin iyin.
1191. Kaŋ hayanı adarga,
1192. Haya körbezin deeş,
1193. Kara darganın ekkep algaştıŋ,
1194. Çüs kazan paştı
1195. Kara çaŋgıs bolat
1196. Kazan paş kıldır
1197. Ogun-daa sokturup-daa turgan irgin iyin.
1198. Kaŋ hayanı adarga,
1199. Haya körbes deeştiŋ,
1200. Kara dalaynıŋ
1201. Kara kövüün
1202. Aldan hire şivişkinneringe
1203. Kaŋ oktuŋ bizinde
1204. Hayındırıp-daa turar-la boop-tur evespe aan.
1205. Çüglüg kımıskayaktıŋ
1206. Havıktıg kara çüün
1207. Çüglep-daa turgan irgin iyin.
1208. Üstüü oranda
1209. Üjen üş deerlerniŋ üstünde
1210. Er, kıs iyi
1211. Kara dastıŋ
1212. Çüün ekkelgeştiŋ,
1213. Hıraylıkpas deeştiŋ,
1214. Üş adanıŋ dujundan tura
1215. Üjünüŋ üş sogunun
1216. Üstükü çüü dep kıldırtıp turup-tur.
1217. Aldı adanıŋ dujundan
1218. Kaŋ hayaga-daa çaŋçırılbas
1219. Kadıg sogunun-daa
1220. Kıldırtıp-daa turup-tur evespe aan.
1221. Karak dırbaş deer arazında
1222. Çüs a′ttıŋ
1223. Üttüg-çarnınıŋ
1224. Üdün çire adar,
1225. Üttüg tevenениŋ
1226. Üdün çire adar,
1227. Çüs şarı
1228. Çü′gü ıyaştı
1229. Örttendir, huyuktaldır adar,
1230. Öleŋnig sarıg hovuzun
1231. Ört-halap ünüp turar kıldır
1232. Adıp ündürer,
1233. Kara höldüŋ
1234. Kara ımıraazınıŋ
1235. Kılış-hıvıdın-daa,
1236. Kaŋ oktuŋ ujunda
1237. Sırıladı-daa bergen turgan irgin iyin.
1238. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde-daa
1239. A′ttanır-tolanır dey bergen-daa turgan irgin iyin.
1240. Am erten
1241. A′ttanır dep turganınıŋ kırından
1242. "Eki at adaan kijini
1243. Egin ajır şaŋnaar,
1244. Bagay at adaan kijiniŋ
1245. Bajın ajır" – deeş,
1246. Ara-albatızın çıip algan turgan irgin iyin.
1247. Erniŋ adın

1248. Adaar deeştiŋ,
1249. Nayır-doyun kılıp turgan irgin iyin.
1250. Ara-albatı-daa
1251. Nayırlap-kurumnap algaştıŋ-daa:
1252. "Bagay at adatkaş,
1253. Bajın alzıpkaş, kançaar" – dep deeştiŋ,
1254. Tarap çoruy-daa bargan turgannar evespe aan.
1255. "Dalay degni ijip algan bis,
1256. Taŋdı degni çip algan bis.
1257. Kayda-daa hoy nazılıg,
1258. Kodaŋ çıdınnıg ulus
1259. Kiji törelgetenden törüttünerde,
1260. Möŋgereer deeş
1261. Törüttüner eves,
1262. Ölür-daa, törüür-daa ujurlug bolgay,
1263. Ölzüvüsse-daa homudal çok
1264. Ulus-la bolgay bis" – deeştiŋ,
1265. Hünün manap,
1266. Hüüreen dayangan
1267. İyi irey, kaday
1268. Eleŋeyndir kılıştajı bergeştiŋ,
1269. Haannıŋ düjülgezinge bargaştıŋ:
1270. "Bis-daa adın adap çogaadır
1271. Deeştiŋ keldivis" – deeş,
1272. İyi irey, kaday
1273. Çugaanıŋ kırınga çugaalaan-daa turgan irgin iyin.
1274. "Belektig, aastıg aşak bo-dur" – deeştiŋ,
1275. Aldın kara şireezinden
1276. Haan tura halıp kelgeştiŋ,
1277. Üş kulaş
1278. Sarıg kadaan
1279. Aşakka tudup-daa,
1280. Holun tudup,
1281. Maktay-daa bergen turup-tur evespe oŋ.
1282. "Belektig, aastıg kadam boor sen" – deeştiŋ,
1283. Say-Toyuŋ kadın-daa
1284. Tura halıp kelgeştiŋ,
1285. Baza-la holun tudup,
1286. Maktap-daa turgan irgin iyin.
1287. Holun tudup maktaanınıŋ söölünde,
1288. Çiŋ şayın hayındırgaştıŋ,
1289. Aldın-bula tavakta,
1290. Aldın-hoo dombuda,
1291. İrey, kadaynı
1292. Şayladı-daa bergen olurup-tur evespe aan.
1293. İrey bile kaday
1294. Todup-hanıp alganınıŋ söölünde:
1295. "Uruglarım, ogluŋarnıŋ yozulalın
1296. Kılıp beriŋer" – dep olurgannar irgin iyin.
1297. Haan olurgaş:
1298. "Yozulalı dep çüzü bolur çümel?" – dep
1299. Olurgan irgin iyin.
1300. Kadın olurgaş:
1301. "Onu bilbes sen,
1302. Çüge melegey haan boor sen? – dep
1303. Organ irgin iyin. –
1304. Oglunuŋ a′dın ezerteeş,
1305. Ogun-çemzeen
1306. Azındırgaştıŋ,
1307. Daştıgaa kara şireeniŋ
1308. Kırınga olurtkaştıŋ,
1309. A′dınıŋ uzun-dınından
1310. Tudusgaştıŋ olurtup kaarıŋga,
1311. Yozulalı ol bolur çümeŋ irgin iyin"– dep
1312. Olurgan-daa irgin.
1313. Ol orta
1314. İrey bile kaday ünüp kelgen,
1315. Ara-albatı-daa
1316. Üş kurjanıp dolgangan,
1317. Ala-kögün köre bergen turup-tur evespe aan.
1318. Arga-daa çok
1319. Kök baştıg kaday
1320. Turup kelgeştiŋ,
1321. A′dı-bile bodun
1322. Üş dolgandır
1323. Şinçip turgan irgin iyin.
1324. Şinçip turgaş,
1325. A′ttıŋ murnuku talazınga kelgeştiŋ,
1326. Adın çogaadıp egeley bergen turgan irgin:
1327. "Men-ne bolza, uruglarım, a′ttıŋ adın
1328. Arzılaŋ-Kara deer men,
1329. Bo a′ttıŋ dürzü-heviri
1330. Arzılaŋ hevirlig a′t-tır.
1331. Arzılaŋ-Kara dize kandıgıl?" –
1332. Deen irgin iyin.
1333. "Ol-daa bolur at-tır" – deeştiŋ,
1334. Kuskunnap-kuraylap,
1335. Ara-albatı
1336. Şiiŋaynıp-daa turgan irgin iyin.
1337. "Seeŋ eelçeeŋ keldi, aşak,
1338. Meeŋ eelçeem ertti" – deeştiŋ,
1339. Kaday-daa olura bergen turup-tur evespe aan.
1340. Aşak-daa turgaş,
1341. A′dın bodun
1342. Üş dolgandır

1343. Şinçip körüp-körüp turup-tur.
1344. "Ook, men-ne bolzumza, uruglarım,
1345. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1346. Hunan-Kara-möge dize
1347. Kandıgıl, mooŋar?" – dep
1348. Turup-tur evespe aan.
1349. "Ol-daa harın bolur at-tır" – deeştiŋ,
1350. Ara-albatıdan kudu alzı
1351. Şıŋayndır-şooŋayndır
1352. Kuskunnap-kuraylap-daa,
1353. Bayırlap-maŋnaylap-daa turgan
irgin iyin.
1354. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1355. Hunan-Kara dep kiji-daa
1356. Bolgan turgan irgin iyin.
1357. Aşaktı-daa on aldı harlıg ool kıldır
1358. Uzun-Nazın daŋgına
1359. Möŋgeredip-daa turgan irgin iyin.
1360. Kadaynı on beş harlıg kıs kıldır
1361. Möŋgeredip-daa turgan irgin iyin.
1362. Ak öön tikkeştiŋ,
1363. Azıraan malın
1364. Üzüp berip,
1365. Edileen edin
1366. Aŋgılap berip,
1367. Dejeedeen-daa turgan irgin iyin.
1368. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde
1369. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1370. Hunan-Kara
1371. Çoruur dey berip-tir.
1372. Ada-iyeziniŋ iyi arazında
1373. Olurgan irgin iyin.
1374. İşpeeninden ijip,
1375. Çiveeninden çijip,
1376. Kara çaŋgıs tavaktan
1377. Aştanıp-çemnenip olurup-turlar
evespe aan.
1378. "Eki çemni söŋnep olur,
1379. Eki ogluŋga
1380. Eki çagııŋ çagı" – dep,
1381. Organ irgin iyin
1382. Say-Toyuŋ kadın olurgaştıŋ,
1383. Haan harıılaar harıı-daa çok,
1384. Çagıır deerge,
1385. Çagıır sös-daa çok
1386. Tıppayn organ irgin iyin.
1387. Kadın olurgaştıŋ:
1388. "Andıg bolza, oglum,
1389. Kiji çeri kejee çüme bolgay,
1390. Kiş çeri kadır bolur çüme bolgay,
1391. Ulug-ulug çümeni köör bolzuŋza,
1392. Karaaŋga ergek deg,
1393. Biçe-biçe
1394. Boor çüme bolgay,
1395. Biçii çümeni köör bolzuŋza,
1396. Karaaŋga ulug
1397. Köstür boor çüme bolgay,
1398. Aŋdan artık
1399. Aŋ-daa turar,
1400. Kijiden artık
1401. Kiji-daa turar çüme bolgay,
1402. Ulug setkil setkip bolbas,
1403. Ulugnuŋ adaanga olurup,
1404. Kıskanıŋ kıdıınga olurup çoruur,
oglum – dep
1405. Organ irgin iyin. –
1406. Üş udaa
1407. Amı-tınıŋga haldap kelir bolza,
1408. Üş ertine olbuk
1409. Bar evespe, oglum,
1410. Üş ertineni
1411. Ajıglaar evespe, oglum –
1412. Dep olurgan irgin iyin. –
1413. Ooŋ küçü-şıdalı-bile
1414. Bir segereer-le boor sen, oglum" –
dep
1415. Organ irgin.
1416. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde,
1417. Kara taalıŋın dergileeştiŋ-daa,
1418. Am Arzılaŋ-Kara a′dın mungaş,
1419. Hunan-Kara-daa
1420. Ogun-çemzeen azıngaştıŋ,
1421. Aldan kulaş
1422. Kara selemezin
1423. Hayımırıktap-haymırıktap algaş,
1424. Hap çorupkan-dır evespe aan.
1425. Bora-Höldüŋ kıdıında o′ttap turar,
1426. Üş kıska kuduruktug,
1427. Üş çüül düktüg,
1428. On ses azıglıg,
1429. Aldan iyi
1430. Adır mıyıstıg
1431. Bora-Höl a′ttı-daa
1432. Dalay-Baybıŋ haan
1433. Art bolgan
1434. Aŋgaygan, aldın-möŋgün
1435. Ezer, çügenin,
1436. Höl bolgan hovu-şöl deg çonaan,
1437. Çonattınıp,
1438. Urdunup algaştıŋ,
1439. Aldan iyi konun
1440. Avıy-şavıy tırtıp algaş,
1441. Oglunuŋ solun çaagay baraanın
1442. Köör deeş,
1443. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunuŋ
kırındıva
1444. Üne çorta-la bergen
1445. Bar çıdıp-tır evespe aan.
1446. Şil-Dag, Şilen-Dagnıŋ
1447. Kırınga üne bergeştiŋ,

1448. Tos aylıktıg orandan
1449. Beer çıira tırtıp körüp olurar
1450. Tos çüstüg hola-sarıg duranın
1451. Uşta sop algaştıŋ,
1452. Haan çige soŋgu çügündüve
1453. Körüp olurup-tur evespe aan.
1454. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1455. Hunan-Kara-möge-daa
1456. Dün deeş
1457. Honar çüve çok,
1458. Hün deeş
1459. Örgüür-daa çüve çok,
1460. Ujudup, halıdıp olurup-tur evespe aan.
1461. Honuktug karaŋgını
1462. Düştüktügge çorup olurup-tur evespe aan.
1463. Aylıktıg karaŋgını
1464. Honuktug çorup olurup-tur evespe aan.
1465. Şıyaan am.
1466. Bedik-bedik çerleriŋ
1467. Belin bastırıp,
1468. Çavıs-çavıs çerleriŋ
1469. Bajın bastırıp
1470. Çorup organ irgin iyin.
1471. Soonda karaŋgı-la kara dün,
1472. Arzılaŋ-Karanıŋ
1473. Kaŋ soŋgu duyuu-bile
1474. Tepken dovuraa
1475. Kara dün düjürüp çorup olurup-tur.
1476. Murnunda Arzılaŋ-Karanıŋ
1477. Tıngan tınıjı
1478. Bedik taygalarnıŋ kırında
1479. Hat-şuurgan düje bergen,
1480. Çavıs taygalarnıŋ bajında
1481. Kuu tuman bolu bergen
1482. Çorup olurup-tur evespe aan.
1483. Dört davanından
1484. Çalbıştıg ot hıp kelgen
1485. Çorup olurup-tur evespe aan.
1486. Bejen kijiniŋ
1487. Irı-höömeyin
1488. Irlap-höömeylep olurup-tur.
1489. Bejen a′ttıŋ
1490. Doozunun doozunnap
1491. Çorup olurup-tur evespe aan.
1492. Aldan kijiniŋ
1493. Irı-höömeyin
1494. Irlap-höömeylep,
1495. Aldan a′ttıŋ
1496. Doozunun doozunnadıp
1497. Çorup olurgan irgin.
1498. Aal-orandan üngenden beer
1499. Aldı çimirlig kuş-daa çok
1500. Oranga çorup olurup-tur.
1501. Kalbak duyuglug mal-daa çok,
1502. Kara baştıg kiji-daa çok,
1503. Oranga çorup olurup-tur evespe oŋ,
1504. Hovunuŋ-na
1505. Hovuzunga çorup olurarga,
1506. Arzılaŋ-Kara
1507. Tura düjüp turgan irgin iyin.
1508. "El çaanıŋ oranınga,
1509. Er boduŋ erlik-daa bolzuŋza,
1510. Hunan-Kara,
1511. E′t-çüreeŋ bagay-dır,
1512. Soo-murnunduva
1513. Körze kandıgıl?" –
1514. Deen irgin iyin.
1515. Soonduva köörge,
1516. Arzılaŋ-Karanıŋ
1517. Kara doozunu
1518. Karaŋgı dün düşken turgan irgin.
1519. Murnunduva köörge,
1520. Arzılaŋ-Karanıŋ
1521. İzig-sook tınıjı
1522. Bedik taŋdılarda
1523. Hat-şuurgan düje bergen,
1524. Çavıs taŋdılarda
1525. Kuu tuman bolu bergen turgan irgin iyin.
1526. Düne-hünü çok
1527. Karaŋgı-la kara dün
1528. Düjüp çorup olurup-tur evespe aan.
1529. "Karaŋgını çüü dep
1530. Bodap tur sen,
1531. Hunan-Kara?" – dep
1532. Turgan irgin iyin.
1533. "Haannıŋ buludu
1534. Ay, hünnü duglapkan
1535. Çorup olur ıynaan" – dep
1536. Turgan irgin iyin.
1537. "Şımda-dektey,
1538. Menden düje halaaştıŋ?
1539. Yozulap-sögedep olurup,
1540. Söŋnep-baraalgap kör" –
1541. Deen irgin iyin.
1542. Arzılaŋ-Karadan düje halaaştıŋ,
1543. Sögedep olurup,
1544. Söŋnep-baraalgap turgan irgin iyin.
1545. Çırıtkılaş deen deg bolza,
1546. Kuş keji
1547. Kuptuzunun uşta sop kaaş,
1548. Olura düşse-le,
1549. Konçug ulug haan kiji
1550. Olura düjüp turgan irgin iyin.
1551. "Evileŋneen-çövüleŋneen
1552. Ottug karaktıg, oglum,
1553. Kay bar çor sen?

1554. Kayıın keldiŋ?
1555. Uzun çoruktug,
1556. Uzak sagıştıg, oglum? – dep
1557. Aytıra bergen organ irgin iyin. –
1558. Adaŋ adaan
1559. Adıŋ kımıl
1560. İyeŋ adaan
1561. Şolaŋ kımıl?" –
1562. Deen irgin iyin.
1563. Şil-Dag, Şilen-Dag çurttug,
1564. Agar-sandan,
1565. Ala-sandan ıyaştıg,
1566. Aldın-bulak,
1567. Möŋgün-bulak suglug,
1568. Bora-Höl a′ttıg,
1569. Dalay-Baybıŋ haannıŋ oglu
1570. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1571. Hunan-Kara-Möge dep kiji men.
1572. Meeŋ hereem
1573. Ustuŋ Uzun-Sarıg haannıŋ
1574. Üş üyede üstüp körbeen,
1575. Üş-tüme kara çaazı,
1576. Tos şagda doostup körbeen,
1577. Tos tüme kara çaazınıŋ
1578. Uju-kıdıınga turjur deeş,
1579. Bar çıdar kiji men" – dep
1580. Organ irgin iyin.
1581. "Uzak-la sagıştıg ool-dur sen,
1582. Uzun-na çoruktug kiji-dir sen, oglum – dep
1583. Organ irgin iyin. –
1584. Men bolza,
1585. Aal-çurttan üngenden beer,
1586. Aldı-bir üye ertip turar
1587. Bolgan kiji men – deen irgin iyin. –
1588. Men baza, oglum,
1589. Han-Kızıl tayganıŋ
1590. Belin ejeley töreen,
1591. Han-Möge haan dep kiji
1592. Bolgay men aan.
1593. Aal-çurttan
1594. Şagda-töögüde ünerimde,
1595. Döö çurttuŋ hölü deg
1596. Ag-şeriglig üngen kiji bolgay men, oglum,
1597. Baza-la Ustuŋ Uzun-Sarıg haanınıŋ
1598. Çaazınga bargaştıŋ
1599. Üş çıldıŋ üüründe çaalajıp kelgeştiŋ,
1600. Ag-şeriim dögere kırdırgaştıŋ,
1601. Al-bodum
1602. Amı-tınnıg ündüm, oglum – dep
1603. Organ irgin iyin. –
1604. Uzak-la sagıştıg
1605. Çaş urug-dur sen" –
1606. Deen irgin iyin.
1607. "Deedi tergiideer çüme bar bolgay, irem,
1608. Çüü tala tiilep-tendep,
1609. Turar çüve-dir? – dep
1610. Aytırıp organ irgin iyin.
1611. "Deerniŋ, Demir-Möge – dep
1612. Kiji bolgan bolza,
1613. Arga-daa çok amıtan çüve-dir – dep
1614. Organ irgin iyin. –
1615. Eŋ betinde
1616. Eki er kijiniŋ
1617. Ogu-çemzeen
1618. Ovaalap turar,
1619. Arıskan arga turar, oglum.
1620. Ooŋ ındında
1621. Eki er a′ttıŋ söögü, oglum –
1622. Söök ak tayga bolgan turar, oglum–
1623. Deen irgin iyin.
1624. Ooŋ ındında
1625. Eki er kijiniŋ
1626. Say söögü, oglum,
1627. Söök arga-bile bütken turar
1628. Oran-dır, oglum, – dep
1629. Organ irgin iyin. –
1630. Hün aşkan,
1631. Dün düşken soŋgaar,
1632. Organ kiji
1633. Organ çeringe horuttunar oran-dır,
1634. Turgan kiji
1635. Turgan çeringe horuttunar,
1636. Kılış-hıvıt-daa hıŋaynıp turar
1637. Oran çüve-dir, oglum" – dep
1638. Organ irgin iyin.
1639. "Indıg bolza, irem,
1640. Adaan bolza,
1641. Alırlıg-beerlig-le ıynaan.
1642. Möörey bolza,
1643. Mörü-şorzu-la bilir ıynaan" – dep
1644. Organ irgin iyin.
1645. "Ulug-la aastıg,
1646. Uzak-la çoruktug.
1647. Oglum-dur sen" – deeştiŋ,
1648. Çambı-dip
1649. Çırıtkılaş deen deg soonda bolza,
1650. Kuş keji kuptuzunun
1651. Kedip algaştıŋ,
1652. Karaŋgılap algaştıŋ,
1653. Han-Möge-daa
1654. Çorup-la bergen turup-tur evespe aan.
1655. Arzılaŋ-Kara a′dın mungan
1656. Hunan-Kara möge-daa
1657. Baza-la ujudup-halıdıp çorup-la
1658. Berip-tir evespe aan.

1659. Bir oranga çorup orarga,
1660. Çüs kök-bora a′ttı
1661. Çüzünnep mungan,
1662. Çüs kök torgu tonnu
1663. Çüzünnep ketken,
1664. Çüs kiji bar
1665. Çıdar boop-tur evespe aan.
1666. "Çaŋgıs kiji
1667. Devidençig-süreedençig boldu,
1668. Arzılaŋ-Karam", –
1669. Deen irgin iyin.
1670. "Meeŋ kuduruumdan çula sokkaştıŋ,
1671. Soonduva "Çüs Arzılaŋ-Kara a′ttıg,
1672. Çüs Hunan-Kara bol!" – deeş,
1673. Tarbıdap oktavıt,
1674. Hunan-Kara", – deen-dir.
1675. Arzılaŋ-Karanıŋ kuduruun
1676. Çula sokkaştıŋ
1677. "Çüs Arzılaŋ-Kara a′ttıg,
1678. Çüs Hunan-Kara bol! – deeş,
1679. Tarbıdaaş oktaptarga.
1680. Çüs Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1681. Çüs Hunan-Kara bolu bergen-daa
1682. Sanı-tüŋü-bile-daa
1683. Tanıttınmas bolu bergen
1684. Çorup olurup-tur.
1685. Çüs kök-bora a′ttıg
1686. Çüs torgu tonnug kijini
1687. Hömelep ertip-daa, sös-domaa çok,
1688. Ertkileen turupkan turlar evespe aan.
1689. Ol çorutkaş,
1690. Çaŋgıs Arzılaŋ-Kara,
1691. Çaŋgıs Hunan-Kara bolu bergen
1692. Çorup olurup-tur evespe aan.
1693. Ol çorup olurarga,
1694. Aylık-çıldıkka çorup olurarga,
1695. Arzılaŋ-Kara a′dı tura düjüp turup-tur.
1696. "Er kiji ayan-çoruk çoraanda,
1697. Bir murnunduva köör,
1698. Bir soonduva köör" –
1699. Dep turup-tur.
1700. Soonduva köörge,
1701. Arzılaŋ-Karanıŋ tepken doozunu
1702. Karaŋgı-la kara dün
1703. Düşken-ne turar boop-tur.
1704. Murnunduva köörge,
1705. Bedik taygalarnıŋ kırında
1706. Arzılaŋ-Karanıŋ tıngan tınıjı
1707. Kuu tuman
1708. Har-şuurgan-bile
1709. Bütken-ne boop-tur evespe aan.
1710. Baza-la
1711. Yambı-diptiŋ murnuku, soŋgu talazı
1712. Karaŋgı-la kara dün-bile
1713. Düjüp çorup olurup-tur evespe aan.
1714. "Karaŋgını çüü dep
1715. Bodap tur sen, Hunan-Kara?" – dep
1716. A'dı aytırıp turgan irgin iyin.
1717. "Orannıŋ buludu
1718. Köjüp çorup olur ıynaan
1719. Aynı, hünnü duglap kaan –
1720. Deen irgin iyin.
1721. Karaŋgınıŋ bajın orta
1722. Biyeegizi yozugaar
1723. Üş katap sögedep,
1724. Üş katap sögürüp,
1725. Öl haaktıŋ bajı deg,
1726. Evileŋ-çövüleŋ
1727. Baraalgap körem,
1728. Hunan-Kara", – dep-tir.
1729. Baza baraalgap-daa turgan irgin iyin.
1730. Çırıtkılaş deen deg bolza,
1731. A′dı-daa demir,
1732. Bodu-daa demir
1733. Haan kiji olura düşken turup-tur evespe aan.
1734. "Kayıırtan kelgen,
1735. Kuluksaan buga sen,
1736. Kayıırtan kelgen,
1737. Kulburaan sogun boor sen?
1738. Adaŋ adaan
1739. Adıŋ kımıl, ejim," –
1740. İyeŋ adaan
1741. Şolaŋ kımıl, ejim?" – dep
1742. Organ irgin iyin.
1743. "Şil-Dag, Şilen-Dagnı çurttap turar,
1744. Aldın-bulak,
1745. Möŋgün-bulak suglug,
1746. Agar-sandan,
1747. Ala-sandan ıyaştıg,
1748. Bora-Höldüŋ kıdıında
1749. Aldan iyi
1750. Adır mıyıstıg,
1751. Üş ilig düktüg,
1752. On ses azıglıg
1753. Bora-Höl a′ttıg,
1754. Dalay-Baybıŋ haannıŋ oglu,
1755. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
1756. Hunan-Kara möge
1757. Deerzi men boor men.
1758. Ustuŋ Uzun-Sarıg haanınıŋ
1759. Uzun-Nazın daŋgınazınıŋ
1760. El-çaazınıŋ
1761. Uju-kıdıınga turjur deeş,
1762. Bar çıdar kiji men.
1763. Sen kayıın kelgen

Kuluksaan buga boor sen,
Kulburaan sogun boor sen?
Adaŋ adaan
Adıŋ kımıl,
İyeŋ adaan
Şolaŋ kımıl?" – dep
Organ irgin iyin.
"Katkanıŋ huvuraanıŋ bajı kulugur!
Ajırgançıg ajık boor,
Kıjırgançıg kıjık boor sen,
Sen ışkaş çümee
Eki adın adap beer be,
Aal-çurtunuŋ uun-daa
Söglep beer boor be,
Üş şagda üstüp körbeen,
Üş tüme kara çaanı
Üze tiileen men, ejim.
Tos şagda doostup körbeen,
Tos tüme kara çaanı
Doŋgaytı baskan men, ejim,
Haragan deg kara maldı
Karartı sürüp berip turgan men.
Haya deg etti
Halaytı çüdürüp berip turgan men, ejim,
Dalay deg
Kara araganı
İjirtip-daa kaggan men, ejim.
Haan katımnıŋ aalınga çoraaştıŋ,
Çanıp çıdar kiji men.
Aanaytıŋ-na, el-çaanıŋ
Uju-kıdıın köör deen,
Baldır-beejek-le-dir sen, ejim.
Seeŋ körülge-bile çeder çeriŋge,
Şöldüŋ şölünge
Seeŋ izig hanıŋ
Çünüŋ suksunga çedikseer;
İzig ökpeŋ çiirge,
Amdannıg eves, ejim.
Kövey amıtan körüp turda,
Us dalaynıŋ kıdıında,
Uzun-Sarıg haan katımnıŋ aalınga
Eleŋnedip-tendiŋnedip
Çede bergen üyeŋde barıp,
İzig ökpeŋni
Örttendir-huyuktaldır
Haarıp, bıjırıp turgaştıŋ,
Ölürer men" –
Depken deg bolza,
Demir a′dın mungan deg bolza,
Yambı-dip çırıtkılaş
Deen deg bolza,
Deerdive üngeni-daa közülbes,
Çerdive kirgeni-daa közülbes,
Bar çıtkan baraanı-daa çok,
Yambı-dip kara çaŋgıs
Çırıtkılaş deen deg bolza,
Bargan ug-şil közülbeyn
Bargan turup-tur evespe aan.
"Ooda bar çıdar baraannıg boor,
Kandıg-konçug kiji boor?" – dep,
Bajınıŋ koŋguraazı arıvaan,
Baldırınıŋ e′di katpaan,
Baldır-beejek
Hunan-Kara kulugur
Sırıga bergen olurar boop-tur evespe aan.
Arzılaŋ-Kara a′dı turgaştıŋ:
"Er kiji
Bir oruun uglaan çeringe barbaska,
Bir nazında
Döŋgür kök buga boop törüttüngeştiŋ,
Döŋgelik şaşkılap çoruur boor,
Hunan-Kara,
Toŋ bagay-daa kiji eves sen be? – dep,
Arzılaŋ-Kara
Çugaalap turup turgan irgin iyin. –
Er kiji kara çerniŋ kırınga,
Kara haya baarınga
Ölür-daa, törüttüner-daa
Ujurlug bolgay, hunan-Kara, – dep
Turup-tur evespe aan. –
Meeŋ kuduruumnu çaŋgıstap
Şüüp körem, Hunan-Kara,
Üş öŋ dük bar-dır be?" – dep
Turgan irgin.
Arzılaŋ-Karanıŋ kuduruun
Şüüp olurgan irgin iyin.
Dükten öske
Kızıl-sarıg hıl çoruur boop-tur.
Hıldan öske
Ak hıl çoruur boop-tur evespe aan.
Ol Arzılaŋ-Karanıŋ
Törümel hılından öske
İyi çoon hıl bar boop-tur evespe aan.
"Üş öŋ hıl-la bar-dır,
Arzılaŋ-Karam", –
Dep-tir evespe aan.
"Üş üyeni
Üyelep bolur-dur bis,
Üş çaa-bile
Çaalajır-dır bis,
Meeŋ sarıg hılımnı üze sokkaştıŋ;
"Sarıg-turug haya bol!" –
Deer bolzuŋza,
Yambı-diptiŋ bügü talazın duglap turar

1868. Sarıg-turug haya-daa
1869. Boop bolur,
1870. Oo-horannıŋ
1871. Oranınga bargaştıŋ,
1872. Çiŋgir kara hılımnı
1873. Çula sokkaştıŋ;
1874. "Damıraktıg kara sug bol!" –
1875. Deer bolzuŋza,
1876. Damıraktıg kara sug-daa
1877. Bolur ujurlug çüme – deeş, –
1878. Üş üyeni
1879. Üyeleer-dir bis" – dep
1880. Turgan irgin iyin.
1881. Arzılaŋ-Karanı
1882. Hunan-Kara mungaştıŋ,
1883. Sarıg hovuzunga hap olurup-tur.
1884. Arzılaŋ-Kara tura düjüp turgan irgin iyin:
1885. "A′t boop kelgeştiŋ?
1886. İyeden törüp kelgenden beer
1887. Ayan-çorukka bargan eves men.
1888. İyeden törüttüngeş,
1889. Hunan-Kara sen,
1890. Çaa-dayın
1891. Ayan-çorukka bargan eves sen,
1892. İlbi-şidivisti
1893. Körgüsken eves bis,
1894. Hunan-Kara,
1895. İlbi-şidivisti, körjüülem" –
1896. Deen irgin iyin.
1897. "Indıg-dır, Arzılaŋ-Karam,
1898. Döö sarıg hovunuŋ
1899. Ortuzunga barıp turam" – dep
1900. Turgan irgin.
1901. Arzılaŋ -Kara
1902. Sarıg hovuzunduva
1903. Çüstüg sigen sıy baspas,
1904. Çüzün-bürün çoruu-bile
1905. Çoruy bargaştıŋ,
1906. Kara çaŋgıs kılçaş deeştiŋ,
1907. Hunan-Karadıva köre düjerge,
1908. Çüs Hunan-Kara bolu bergen,
1909. Hüreşken-daa,
1910. Üstüü oranda,
1911. Karaŋgı kara dün düje bergen,
1912. Deerniŋ tümen sıldızı çerde
1913. Toglap düşken turup-tur evespe aan.
1914. Karak dırbaş deeriniŋ arazında,
1915. Çaŋgıs Hunan-Kara bolu bergeştiŋ,
1916. A′t baştıg
1917. Açın bora hartıga boop algaştıŋ,
1918. Arzılaŋ-Kara
1919. Karak dırbaş deeriniŋ arazında
1920. Hunan-Kara kılıytıp
1921. Çede düjüp kelgen turar boop-tur evespe aan.
1922. "Döö sarıg hovunuŋ ortuzunga
1923. Sen barıp turam, Hunan-Kara!" – dep
1924. Turgan irgin.
1925. Sarıg hovu ortuzunga
1926. Hunan-Kara barıp turgan irgin iyin.
1927. Haya körnüp keerge,
1928. Arzılaŋ-Kara
1929. Çüs Arzılaŋ-Kara bolu bergen,
1930. Çarışkan-hüreşken,
1931. Izırışkan turar
1932. Bolu bergen turgan irgin iyin.
1933. Karak dırbaş deer arazında
1934. Çaŋgıs Arzılaŋ-Kara bolu bergen deg bolza,
1935. Sıgık kara buluttarnıŋ arazı-bile,
1936. Açın-bora hartıga boop algaştıŋ,
1937. Karak dırbaş deeriniŋ arazında
1938. Hunan-Kara çede düjüp kelgeştiŋ,
1939. Arzılaŋ-Kara bodu boop
1940. Tura düşken irgin iyin.
1941. "Üş üyede çaa-bile
1942. Çaalajıp bolur-dur bis,
1943. Üş çüül ilbini
1944. Körgüzüp-daa bolur-dur bis" – dep
1945. Turgulaan irgin iyin.
1946. Arzılaŋ-Karazın munupkaştıŋ,
1947. Hunan-Kara-daa
1948. Dünde dün çok,
1949. Hünde hün çok,
1950. Ujudup-la organ irgin iyin.
1951. Ayın ayladı çorup olurarga,
1952. Arzılaŋ-Kara tura düjüp turup-tur:
1953. "Er boduŋ eki-daa bolzuŋza,
1954. E′t çüreeŋ taan-daa bagay-dır –
1955. Dep turgan. –
1956. Soo-murnun köör-le bolgay" –
1957. Deen irgin iyin.
1958. Soonduva köörge,
1959. Arzılaŋ-Karanıŋ tepken doozunu
1960. Karaŋgı-la dün bolgan irgin iyin.
1961. Murnunduva köörge,
1962. Arzılaŋ-Karanıŋ tıngan tınıjı
1963. Bedik dagnıŋ kırında
1964. Ça′s-boraan bolu bergen,
1965. Çavıs taŋdılarnıŋ kırında
1966. Kuu tuman-na düşken turar boop-tur evespe aan.
1967. Hunan-Kara ajıglap-tejiglep körüp turarga,
1968. Eŋ betinde
1969. Eki er kijiniŋ
1970. Ogu-çemzee

1971. Arga-arıg bolgan
1972. Turup turar oran boop-tur.
1973. Ooŋ murnunduva körüp turarga,
1974. Eki a′ttıŋ söögü
1975. Sook tayga bolu bergen turar boop-tur.
1976. Ooŋ murnunda
1977. "Eki er kijiniŋ
1978. Say-söögü
1979. Saydaktalıp töktüp batkan
1980. Oorga-taygada deg turgan irgin iyin.
1981. "Eki ada-iyeniŋ
1982. Çagılga sözü-le bar bolgay,
1983. Kijiden artık
1984. Kiji turar,
1985. A′ttan artık a′t turar-la bolgay" – deeştiŋ,
1986. Hunan-Kara-daa
1987. Sarıg-kidis hevenektig ool boop,
1988. Olura düjüp turgan irgin iyin.
1989. Arzılaŋ-Kara-daa
1990. Ölür çede bergen
1991. Öktek kara bogba boop
1992. Düjüp turgan irgin iyin,
1993. Moŋ ıyaş ezeŋgilig,
1994. Morzuk keji törepçilig,
1995. Kızıtpa çalıg,
1996. Kıpsınçıg-çarjınçıg amıtan boop algaş,
1997. Eleŋnedip-tendiŋnedip,
1998. Çorup olurup-tur evespe aan.
1999. Despek kara arga belinge
2000. Çorup olurarga,
2001. Çoldak sarıg aşak-daa
2002. Karış bistig
2003. Ak baldını tudup algan,
2004. Töjek ıyaştap turgan irgin iyin.
2005. Eleŋnedip çedip kelgeştiŋ,
2006. Kara bogbazından
2007. Aŋdarlı çoruy düje halaaş,
2008. Aşakka öl haaktıŋ bajı deg elbiŋaynıp,
2009. Çaş taldıŋ bajı deg salbaŋaynıp
2010. Turganı ışkaş,
2011. Çaşpaalap, hündülep turgan irgin iyin.
2012. "Ok, ködek, okpan-çikpen,
2013. Ottug karaktıg oglum,
2014. Kayıın keldiŋ,
2015. Kayı oran çeder kiji sen?
2016. Adaŋ adaan
2017. Adıŋ kımıl?
2018. İyeŋ adaan
2019. Şolaŋ kımıl? – dep
2020. Turgan irgin iyin.
2021. "Soŋgu çükten üngen kiji men, ada,
2022. Örgeçi-küskeçi
2023. Ösküs-çaŋgıs amıtan men.
2024. Kıjın bolur
2025. Çılıg ton kayda irgi – deeş, ada,
2026. Çayın bolur
2027. Sarıg sug kayda irgi – deeş, ada", – dep
2028. Turgan irgin iyin.
2029. "Indıg-la çüme bolza, oglum,
2030. Ustuŋ kıdıında
2031. Uzun-Sarıg haanda
2032. Çüme ıynaan, oglum,
2033. Sarıg-sug-daa
2034. Sarıg hölçük-bile dömey-le,
2035. Bora mün
2036. Bora hölçük-bile dömey.
2037. Indıg bolza-daa,
2038. Onu çiir, onu ijer amıtan çok
2039. Çüme ıynaan, oglum.
2040. Olduva kiji barıp bolbas
2041. Oran irgin iyin.
2042. Döö oruktap kirer sen, oglum.
2043. Aldıı dijinde
2044. Aldan kiji
2045. Karara katkılaan,
2046. Üstüü dijinde
2047. Üjen kiji
2048. Karara katkan,
2049. İyi taŋdı ışkaş,
2050. İyi kara buuranı körem, oglum.
2051. Olduva kiji erttirbes,
2052. Kiji bargıspas –
2053. Dep turgan. –
2054. Döö oruktan kirer sen, oglum,
2055. İyi kaldar ıttı kördüŋ be,
2056. Aldıı dijinde
2057. Aldı kiji
2058. Baarı katkılaan,
2059. Üstüü dijinde
2060. Üjen kiji
2061. Baarı karara katkılaan –
2062. Deen irgin iyin. –
2063. Döö oruktap kirer sen,
2064. Aldın ay, hünnü
2065. İyi kuskun duglap kelir,
2066. Kara kuskunnu
2067. Kançap erter sen, oglum?
2068. "A′dıŋnıŋ karaan soktaal" –
2069. Boduŋnuŋ karaan soktaal" –
2070. Dijip keer,
2071. Tos karış haaylıg,
2072. Tos hırınnıg
2073. İyi kara kuskun

2074. Şulbularnı – dep
2075. Turgan irgin iyin. –
2076. Döö oruktap kirer sen, oglum,
2077. "A′dın şapşıır,
2078. Bodun şapşıır –
2079. Deeş kelir, –
2080. "A′dın kajıktaar,
2081. Bodun kajıktaar" –
2082. Dijip kelir
2083. İyi sarıg ooldu körem, oglum".
2084. "İyi kara buura" – dep,
2085. Çünü ınçap turar boor sen, ada?
2086. Teveden töreen
2087. Çıdıg bodagan-na bolza,
2088. Çaylıg-la ıynaan, ada,
2089. Oon öske çüme bolza
2090. Kım-daa bilçik? – dep
2091. Turgan irgin iyin. –
2092. "İyi kaldar ıt" – dep
2093. Çünü ınçap turar kiji sen, ada
2094. Ittan töreen
2095. Çıdıg mıyaktıg ıt-la bolza,
2096. Çaylıg ıynaan.
2097. Oon öske çüme bolza,
2098. Kım bilçik? – dep
2099. Turgan irgin iyin. –
2100. "İyi kara kuskun" – dep
2101. Çünü ınçap turar sen, ada?
2102. Orannıŋ çimirlig kuju-la bolza,
2103. Çaylıg ıynaan, ada.
2104. Oon öske çüme bolza-daa,
2105. Kım bilçik, ada? – dep
2106. Olurgan irgin iyin. –
2107. "İyi sarıg ool" – dep
2108. Çüŋ boor, ada?
2109. Kiji törelgetenden törüttüngen
2110. E′t dıldıg kiji-le bolza,
2111. Çaylıg ıynaan.
2112. Oon öske çüme bolza,
2113. Kım bilçik?" – deeştiŋ,
2114. İyi kara buuranıŋ, kırındıva
2115. Çortup çorup-la berip-tir evespe aan.
2116. "Ulug-la aastıg kiji-dir sen,
2117. Uzun-na çoruktug sol-dur sen – dep,
2118. Ançap orzuŋza-daa
2119. Inçaş barıp,
2120. Kara buuranıŋ azıınga
2121. A′dıŋ-bile
2122. Boduŋ-na
2123. Karara kada bergen turar sen ıynaan" – dep
2124. Turgan irgin iyin.
2125. Hunan-Kara ol çorta bergeştiŋ,
2126. İlbi-şidizi-bile
2127. İyi sıranı tura sokkulaaştıŋ,
2128. İyi çeŋinge çeŋnep algaştıŋ,
2129. Eleŋnedip olurup-tur evespe aan.
2130. Uzun-Sarıg-Haannıŋ
2131. Koda-hüreezinde
2132. Şiileen-koolaan
2133. Nayır-doyun kılgan
2134. Ara-albatı:
2135. "İyi kara buuranıŋ
2136. Kiji ölüreringe
2137. Irmavıs sıngan çüme bis – dep, –
2138. Aanaytıŋ-eeneytiŋ
2139. Bagay çüme
2140. Eleŋnedip çorup olur.
2141. Ol çümemni ölürüp kaarga,
2142. Ögden üner-dir" – deeştiŋ,
2143. Bajıŋ-balgadındıva,
2144. Ög-aandıva
2145. Çaştıp kire bergen turup-tur evespe aan.
2146. İyi kara buuranı köörge,
2147. Aldıı dijinde
2148. Aldan kiji
2149. Karara katkılaan,
2150. Üstüü dijinde
2151. Üjen kiji
2152. Karara katkılaan
2153. Maŋnajıp olurup-turlar.
2154. Öktek kara çavaazından
2155. Düje halıp turgan irgin.
2156. İyi bileen sıvırnıp algaş,
2157. İyi buura maŋnajıp keerge,
2158. Çalaazından tutkaştıŋ,
2159. Aksın aŋgaytı tırtkılaaştıŋ,
2160. İyi sırazı-bile
2161. Aksın deeşkinnep kaapkaştıŋ,
2162. Kara çavaazın muŋgaştıŋ,
2163. Kadır oruktuva,
2164. Koda-hüreedive
2165. Çortup kirip olurup-tur evespe aan.
2166. "Ölürüp-le kagdı ıynaan" – deeş,
2167. Ara-albatı ünüp keerge,
2168. İyi kara buura
2169. Ol-la çerinde
2170. Turgulap kalgan turup-tur evespe aan.
2171. Kiji-daa köör arga çok
2172. Sarıg kidis hevenektig,
2173. Moŋ ıyaş ezeŋgilig,
2174. Morzuk keji törepçilig,
2175. Öktek kara bogbalıg
2176. Ool-daa
2177. Erte bergen çortup kirgen
2178. Olurup-tur evespe aan.

2179. "Inçaga-mınçaga
2180. İyi kara buuranıŋ
2181. Kiji erttiripkenin
2182. Körgen eves,
2183. Kandıg huvulug,
2184. Kandıg büdüştüg,
2185. Kandıg çayaannıg
2186. Amıtan boor?" –
2187. Dijip-daa turup-turlar evespe aan.
2188. Kara-hüreeniŋ iştinge
2189. Çortup-daa turgan irgin iyin.
2190. Aldın ögnüŋ ejiiniŋ aksında,
2191. Dörbelçin aldın şireeniŋ kırında
2192. Dört davanın böle bazıp algan
2193. Demir a′ttı
2194. Aldın çigjir baglaaşta
2195. Üş oraay kakkaştıŋ,
2196. Ölüg doŋnuk-bile çedir doŋnap,
2197. Baglap kaan turgan irgin iyin.
2198. Hunan-Kara çortpuşaan kelgen turup-tur.
2199. Kelgeştiŋ aldın çigjir baglaaşka
2200. Öktek bora bogbazından
2201. Düjüp çadap turup-tur.
2202. Kılaştap kelgen oyaar-la
2203. Çede hona bergen.
2204. Demir a′ttıŋ moynunga
2205. İyi-üş oraay kakkaştıŋ,
2206. Uzun-dının
2207. Ölüg doŋnuk-bile baglap kaan.
2208. Ol a′dı dört davanın böle baskaş,
2209. Dörbelçin kara aldın şireeniŋ kırındıva
2210. Kaŋgırt kıldır
2211. Halıp üne bergen turup-tur evespe aan.
2212. Haya-daa körgen çüme çok,
2213. Çayzı-daa baskan çüme çok,
2214. Haan düjülgezinge
2215. Sarıg kidis hevenektig amıtan
2216. Kılaştap kirip keep turup-tur evespe aan.
2217. Çırıtkılaş deen deg bolza,
2218. Dörnüŋ bajında
2219. Dörbelçin aldın şireeniŋ kırında
2220. Ustuŋ Uzun-Sarıg haan olurup-tur.
2221. Ooŋ adaanda
2222. Çide bergen
2223. Deerleriŋ Demir-Mögezi
2224. Olurup-tur evespe aan.
2225. Beer çarıınçe köörge,
2226. Orayından
2227. Oçurbaanay burgan bodaraan,
2228. Bajından
2229. Maga-Hala burgan bodaraan,
2230. Aksı-diji a üjük-bile bütken,
2231. Aajı-çaŋı ol haanniŋ bajı deg
2232. Evileŋneen-savılaŋnaan kadın kiji
2233. Olurar boop-tur evespe aan.
2234. "Haan amır-la,
2235. Kadın mendi-le!" – dep
2236. Turgan irgin iyin.
2237. Iıttavas, kılçaŋaynıp körüp kelgeştiŋ:
2238. "İştin-daştın kiji çok çüme be,
2239. Bo kijini çop kiiripken siler? – dep
2240. Algı-kışkı-bile
2241. Çeme-halaa düje bergen turup-tur –
2242. Kayıın kelgen
2243. Kuluksaan buga,
2244. Kulburaan sogun deg çüme sen?" – dep,
2245. Uzun-Sarıg haan-daa
2246. Aksı-sözün baştay
2247. Aytırıp egeley bergen olurup-tur evespe aan.
2248. "Soŋgu çükten kelgen kiji men.
2249. Haan silerniŋ kıjın bolur
2250. Üzülbes üstüg hoyug bıdaaŋar
2251. Bora, kara hölçükter deg turar – dep
2252. Dıŋnaan men.
2253. Çayın bolur
2254. Sarıg-sug
2255. Sarıg döŋgelikterde
2256. Sarıg hölçükter-le – dep
2257. Dıŋnaan-na bolgay men.
2258. Ösküs-çavıs
2259. Örgeçi-küskeçi amıtan men" – dep
2260. Olurup-tur evespe aan.
2261. "Sarıg-sudan ijirtkeş,
2262. Dürgen ündürüŋer!" – dep
2263. Turgan irgin iyin.
2264. Sarıg-sugnu ekkep-daa turgan irgin iyin.
2265. "Totpaan bodum
2266. Todup aldım" – deeştiŋ,
2267. On kiji tötpeen
2268. Oŋgar şarazın
2269. Aldın şireeniŋ artıı talazındıva
2270. Şişpip, oktapkan olurup-tur evespe aan.
2271. "Ündürüŋer!" – dep
2272. Algırıp-kışkıra bergen turup-tur.
2273. "Ögge kirip kelgen kiji
2274. Ünerin bodu bilir ıynaan,
2275. Haan ada", – deeştiŋ,
2276. Sarıg kidis hevenektig kiji
2277. Üne kılaştay-la bergen turup-tur evespe aan.
2278. "Uzun-Nazın daŋgınazı

2279. Kayda-la irgi,
2280. Kandıg-la çerde orar çüme irgi?" – deeş,
2281. Koda-hüreede
2282. Uzun-Nazın daŋgınanı-la
2283. Dilep turup-tur.
2284. Inçap turda,
2285. Dün düjüp-daa,
2286. Hün aja bergen turup-tur.
2287. Koda-hüreeniŋ iştinde
2288. Şimçeer-le amıtan çok,
2289. Organ kiji
2290. Organ çerinde
2291. Horuttungan turgan irgin,
2292. Turgan kiji
2293. Turgan çerinde
2294. Horuttungan,
2295. Çıtkan kiji
2296. Çıtkan çerinde
2297. Horuttungan turup-tur.
2298. Dün düşken soŋgaar,
2299. Hün aşkan soŋgaar,
2300. Hılış-hıvıdı hıŋaynıp turar
2301. Oran-na boop-tur.
2302. Kıdıınga deggen
2303. Hılış-hıvıt dolu-çaaşkın çaggan
2304. Hire-le boop-tur evespe aan.
2305. "Kara çerindive
2306. Kıŋgırtkaynıp töktüp-le turar
2307. Harın şöleen oran boor" – dep,
2308. Hunan-Kara
2309. Ulam şöleedey bergen
2310. Kılış-hıvıdı
2311. Kaŋgırtkaynıp töktüp-le turar,
2312. Koda-hüreeni
2313. Daŋnı atsı kezip kılaştap
2314. Tura honup-tur.
2315. Daŋ bajı şara-here,
2316. Daş bajı kara-şokar hirede,
2317. Koda-hüree ortuzunda
2318. Hereldenip turar aldın bajıŋ
2319. Köstü bergen turup-tur.
2320. Hereldenip turar
2321. Aldın bajıŋga keerge,
2322. Aldı ka′t haalgazın
2323. Aldı dayzın manaan-na
2324. Turar boop-tur evespe aan oŋ.
2325. Kara baglaajınga
2326. Katap kılaştap kelgeştiŋ,
2327. Açımak kara taalıŋın
2328. Egin ajır kaap algaş,
2329. Kılaştap çedip kelgeş,
2330. İyi kara buura dayzınga
2331. Dus, kujurun töp berip,
2332. Ergeledip, kujuradı berip turup-tur.
2333. İyi kaldar ıt dayzınınga
2334. İrt-sergeziniŋ e′din,
2335. Çigir-çimis,
2336. Boova-boorzaan
2337. Töp berip çemgerip,
2338. Bajından kudu kuduruunga çedir
2339. Sıybap-daa turgan irgin iyin.
2340. "Haalga-la aksı manatkaştıŋ,
2341. Ajıg çüme çirtken
2342. Eki er ejivisti" – dep
2343. İyi kara buura
2344. Algap-yöreep turgan irgin iyin.
2345. "Haalga aksı manatkaş,
2346. Kandıg-daa çem çirtpes turgan çüme,
2347. Magalıg-la boldu!" – dep,
2348. İyi kaldar ıt-daa
2349. Algap-yöreep turup-tur evespe aan.
2350. İyi şivişkin iyi dayzınga-daa
2351. Kelgen turup-tur evespe aan.
2352. Ayda-çılda tırtar taakpızın
2353. Arzaytı-merzeyti
2354. Salıp bergen turup-tur evespe aan.
2355. "Bo haalga aksı manatkaştıŋ,
2356. Taakpı tırttırbas,
2357. Kalçaaraan-ulaaraan
2358. Uzun-Sarıg haan
2359. Mınça höy taakpı salıp bergen eves,
2360. Eştiŋ çoruu çoguzun,
2361. Mörü mögeyzin" – dep
2362. Algap-yöreep-le turup-turlar evespe aan.
2363. Çedi dayzınnı
2364. Çedi çüül çemi-bile çemgerip,
2365. Tos dayzınnı
2366. Tos çüül çemi-bile
2367. Doŋgaytı çemgerip,
2368. Hereldenip turar şil bajıŋnı
2369. Üş dolgandır ergilip, çemgerip kelgeştiŋ,
2370. Daŋ bajı hayaalap çorda,
2371. İyi kara buuranıŋ haalgazından
2372. Hölçok ayaar kelgeştiŋ,
2373. Bakılay-köre-le bergen turup-tur.
2374. Bir çartıında beş daŋgına,
2375. Bir çartıında beş daŋgına
2376. Turup algan
2377. Bajın dıraanaylap,
2378. Iyaŋ tırtıp ırlaşkan turgan irgin iyin.
2379. Kuş keji
2380. Kuptuzunun çanında salıp algan,
2381. Kiji köörü bilek
2382. Üstüü orandıva üne halıy beer
2383. İlbi-şidilig
2384. Kadın turgan irgin iyin.

2385. Kuş keji
2386. Kuptuzun hevin ketkeş,
2387. Üstüü orandıva kirer-daa
2388. Daŋgına turgan irgin iyin.
2389. "Çüü mındıg bak çıt boldu?"
2390. İşti-daştın körüŋer" – dep,
2391. Uju-bajın böle-haara
2392. Tırtına bergen organ irgin iyin.
2393. Bir daŋgına bakılap kelgeştiŋ:
2394. "İyi kara buuranıŋ haalgazında
2395. Sarıg kidis hevenektig
2396. Bagay ool-la
2397. Herbektenip körüp tur" –
2398. Deen irgin iyin.
2399. "Kançaldıŋar-çoonduŋar?
2400. İyi kara buuradan egeleeş,
2401. Tos dayzın
2402. Çok kılıŋar!" –
2403. Deen irgin iyin.
2404. İyi kara buura:
2405. "Çoruu-la çoguzun,
2406. Mörü mögeyzin!
2407. Ajıg düŋge
2408. Duzun-kujurunuŋ
2409. Çemzig ekizin!
2410. Er ejivistiŋ çoruu çoguzun,
2411. Mörü mögeyzin!" –
2412. Deen irgin iyin.
2413. "İyi kaldar ıt!" –
2414. Deen irgin iyin.
2415. "İrtiniŋ-sergeziniŋ e′din bergen
2416. Eki er ejivistiŋ
2417. Çoruu-la çoguzun,
2418. Mörü-le mögeyzin!" –
2419. Dep turgan irgin iyin.
2420. "İyi şivişkin,
2421. Kançaldıŋar, çoonduŋar?" –
2422. Dep turgan evespe aan.
2423. "ajıg kızıl taakpızın bergen
2424. Omaktıg-la ogluvustuŋ
2425. Çoruu-la çoguzun,
2426. Mörü-le mögeyzin!" – dep
2427. Turgan irgin iyin.
2428. "İyi kara kuskun, çoonduŋar?"
2429. Deen irgin iyin.
2430. "Çaglıg karaa-bile
2431. Tejeep kaan ejivistiŋ
2432. Çoruu-la çoguzun,
2433. Mörü-le mögeyzin!"
2434. "Kara malgaştan başka
2435. Mındıg-daa çümeŋer bar eves" –
2436. Deen irgin iyin.
2437. Tos araatanı doozazı
2438. Algap-yöreey-le bergen
2439. Turar-la boop-tur evespe aan.
2440. Kuş keji kuptuzunun ketkeştiŋ,
2441. Karak dırbaş deeriniŋ arazında
2442. Uzun-Nazın daŋgına
2443. Üstüü orandıva
2444. Üner dey beerge,
2445. Hunan-Kara-daa
2446. Karak dırbaş deerniŋ arazında
2447. Kaptaazın aldın haalganı
2448. Ajıda sokkan oyaar-la
2449. Uzun-Nazın daŋgınanı
2450. Kızıl bilekten segirip algaştıŋ,
2451. Oŋ holu-bile
2452. Arnın-bajın suybay çoruy,
2453. Solagay holu-bile
2454. Alaŋgı edeen baza çoruy,
2455. Olura-la düşken-ne turup-tur evespe aan.
2456. "Kiji törelgetenden törüttüngen
2457. Hereejen kiji bolza,
2458. Iyaavıla er kiji-bile
2459. İzig tınıjın alçıp
2460. Çugaalajır ujurlug.
2461. Oran-savaŋnı
2462. Örttedip üregdep kaggı deg,
2463. Kandıg aaylıg kiji bolu berdiŋ,
2464. Kuş keji kım ketpeen?" –
2465. Dep-daa organ irgin iyin.
2466. Kalçaa kızıl taakpızın
2467. Hayıŋnadır taakpılay bergen
2468. Olurgan irgin iyin.
2469. İyi çartında
2470. İyi beş on daŋgınanı-daa
2471. Dop-doraan-na şiŋgeedipken
2472. Ündürüp çorudupkaş,
2473. Olurup-turlar evespe aan.
2474. Uzun-Nazın daŋgına-bile-daa
2475. Oyun ege çugaazın çugaalajı bergen
2476. Olurup-turlar evespe aan.
2477. Aldın tavaanda
2478. A′jın-çemin,
2479. Çigir-çimis,
2480. Boova-boorzaan salıp algan,
2481. Aştangan-çemnengen olurup-turlar.
2482. Aldın hoo-dombuda
2483. Kızıl şayın,
2484. Birden biree çokka,
2485. Çaŋgıs dombudan şaylay bergen,
2486. Çaŋgıs tavaktan
2487. Çemneni bergen olurup-turlar.
2488. Uzun-Nazın daŋgınanıŋ
2489. Bajıŋınçe kirgenden beer,
2490. Aldı ay boop
2491. Bar çıtkan irgin iyin.
2492. Kara çavaazı-daa

2493. Uttungan-kagdıngan turgan irgin iyin.
2494. Ölüp-daa bolbas,
2495. Dirlip-daa bolbas,
2496. Aldın şiree kırından
2497. Düjüp-daa bolbas,
2498. Şil bajıŋdan
2499. Ünüp-daa bolbastap turgan
2500. Hunan-Kara irgin iyin.
2501. Ertenniŋ-ne sarıg kidis heveneen
2502. Ektinge salıp algaştıŋ,
2503. Aldın soŋgadan bakılap körüp turarga,
2504. Demir a′t-bile
2505. Kara bogbanıŋ kıyıında
2506. Aldan-çedenden
2507. Ara çok kiji
2508. İmiŋeynip-la, kıymıŋaynıp-la
2509. Çıglıp turar-la boop-tur evespe aan.
2510. Aldı ay bolu bergende,
2511. Bir erten-ne
2512. Çoldak sarıg-sarıg ooldar-daa
2513. Soŋga karaanga kelgeştiŋ:
2514. "açam maŋaa kel didir, çestey", –
2515. Deeştiŋ, kattırjıp,
2516. Maŋnajıp turgulaan irgin iyin.
2517. Bir-le erten
2518. Daŋ bajı şara-here,
2519. Daş bajı kara şokar hirede
2520. Üne halıp kelgeştiŋ,
2521. Kara bogbazı-bile
2522. Demir a′tka
2523. Kılaştap kelgen turup-tur evespe aan.
2524. Demir a′ttı o′tkarar deeş,
2525. Haan kijiniŋ ara-albatızı
2526. Kara bogbanı
2527. Moynunga üş oraay kakkaş,
2528. Ölüg doŋnuk-bile doŋnap-baglap kaan,
2529. Adırar deeş,
2530. Çejip çadap kaan,
2531. İmileen-kıymıŋnaan turar boop-tur evespe aan.
2532. "Aalga kelgen
2533. Aalçılarnıŋ malın
2534. Ool aymaktıŋ uluzu
2535. O′tkarar-daa, suggarar-daa
2536. Boor kay çop,
2537. Kiji baglap kaan
2538. Bag çejip albas,
2539. Bo haannıŋ ara-albatızınıŋ
2540. Holu-kırızı sıŋgılap kalgan
2541. Ulus boor be?" –
2542. Dep turgan irgin iyin.
2543. Kara bogbanı köörge,
2544. Biyeegizinden-daa todug-şıırak
2545. Turgan irgin iyin.
2546. Demir a′ttı köörge,
2547. Karak-kulaa-daa oŋgaya bergen,
2548. İşti-baarı soglup kalgan-na turgan irgin iyin.
2549. Höy amıtan körüp turda,
2550. Kara bogbazın çejip algaştıŋ,
2551. Uzun-Nazın daŋgınanıŋ
2552. Şil bajıŋınıŋ aksınga kelgeştiŋ:
2553. "Hırnıŋnı kıra
2554. Semirip al,
2555. Çayaŋnı çara
2556. Semirip al.
2557. Sen baksıraar bolzuŋza,
2558. Mendive medee
2559. Sös beer eves sen be,
2560. Men baksıraar bolzumza,
2561. Seni kıygırar
2562. Eves sen be" – deeştiŋ,
2563. Moŋ ıyaş ezeŋgilig,
2564. Morzuk keji törepçilig,
2565. Çalçay kara ezerin-daa
2566. Soya sop algaştıŋ-daa,
2567. Höy amıtan körüp turda,
2568. Şil bajıŋdıva
2569. Kaŋgıradı-koŋguradı
2570. Södürtüp kirip çoruy bargan-daa turup-tur.
2571. Kara çavaazın salıp çoruduvatkuştıŋ,
2572. Baza bir ay hirede olurup-tur.
2573. Ay hire bolu bergende,
2574. Çoldak sarıg-sarıg ooldar;
2575. "Açam arga-daa çok
2576. Kel didir, çestey" – dişkeştiŋ,
2577. Kıjırıp çorup-daa turup-tur evespe aan.
2578. Bir erten
2579. Bodattınıp çıdıp-tır.
2580. Aal-çurtu-daa
2581. Sagıjında kire bergen,
2582. Ada-iyezin-daa
2583. Saktı bergen çıdıp-tır evespe aan.
2584. "Çerniŋ ıraandan,
2585. Sugnuŋ uzunundan
2586. Kelgen kiji bolgay men.
2587. Alır bolza,
2588. Ap-daa köör-dür.
2589. Kaar bolza,
2590. Kaap-daa köör-dür"– dep, bodattıngaştıŋ,
2591. Sarıg kidis heveneen
2592. Ektinge salıp algaş,

2593. Haan düjülgezindive kılaştap
2594. Çoruy-la bargan turup-tur evespe oŋ.
2595. Haannıŋ aldın örgeezinge kirip keerge,
2596. Biyeegi-le çaŋı-la boop-tur evespe aan.
2597. Demir-Möge-daa orbuşaan olurup-la tur,
2598. Uzun-Sarıg haan-daa
2599. Aldın düjülgeziniŋ kırında olurup-tur,
2600. Kadın-daa olurbuşaan olurar,
2601. Üş deŋ kiji olurar boop-tur.
2602. Baza-la haannı
2603. "Amır-la!" – dep amır-mendizin
2604. Aytırgan olurup-tur evespe aan.
2605. Uzun-Sarıg haan olurgaştıŋ:
2606. "Kayıırtan kelgen,
2607. Kuluksaan buga sen?
2608. Kayıın kelgen,
2609. Kulburaan sogun sen?
2610. Adaŋ adaan
2611. Adıŋ kımıl?
2612. İyeŋ adaan
2613. Şolaŋ kımıl, kulugur," –
2614. Dep turgan irgin iyin.
2615. "Men-daa, haan,
2616. Çige soŋgu çükten üngen kiji men.
2617. Adan-teve
2618. Kılaştap çetpes,
2619. Ada-övüge
2620. Saktıp çetpes,
2621. Irak orandan üngen kiji men –
2622. Dep organ irgin iyin. –
2623. Şil-Dag, Şilen-Dagnı çurttap turar,
2624. Aldın-bulak
2625. Möŋgün-bulak suglug,
2626. Agar-sandan,
2627. Ala-sandan ıyaştıg,
2628. Kara höldüŋ kıdıında o′ttap turar
2629. Aldan iyi
2630. Adır mıyıstıg,
2631. On ses azıglıg,
2632. Üş kuspak kuduruktug,
2633. Üş ilig düktüg,
2634. Bora-höl a′ttıg,
2635. Çüs ses huulgaazınnı huulup turar
2636. Say-Toyuŋ kadın iyelig,
2637. Dalay-Baybıŋ haan
2638. Dep kijiniŋ
2639. Teve sürükçüzü kiji men iyin –
2640. Dep olurgan irgin iyin. –
2641. Dorum teve çitkenden beer
2642. Tos çıl boldu, haannar,
2643. Adan teve çitkenden beer
2644. Aldı-çedi çıldıŋ üürü bolu berdi, haannar, –
2645. Dep organ irgin iyin. –
2646. Indıg çüme ajıglap-seziglep
2647. Üngen kiji men,
2648. Silerniŋ teve
2649. Sürüüŋerde dorum teve,
2650. Adan teveden
2651. Çünü bildiŋer? –
2652. Dep organ irgin iyin.
2653. "Kiji kıjıraan,
2654. Kiji şeneen, kulugur, –
2655. Dep organ irgin iyin. –
2656. Dorum teve deer
2657. Sözüŋ çüü bolur, kulugur,
2658. Dorum çemzek-bile körjüülü deen
2659. Sözüŋ-dür, kulugur;
2660. Adan teve çitti deer
2661. Sözüŋ çüü bolur, kulugur?
2662. Ajı-tölüŋnü alır men
2663. Dep organ sözüŋ-dür, kulugur", – deeştiŋ?
2664. Uzun-Sarıg haan-daa
2665. İzig-izig
2666. Attınıp çaŋçay beerge,
2667. İnek-mıyaa
2668. Kargıtkayndır haynıp-daa turar,
2669. Ara-albatı ortu kiir kırlıp-daa turar
2670. Bolu berip-tir evespe aan.
2671. Sook-sook
2672. Attına çaŋçay beerge,
2673. Doŋ çeri dozuŋayndır soop,
2674. Çarlıp çaştap turar,
2675. Ara-albatı ortu
2676. Kiir kırlıp-daa turar-la,
2677. Ölbeyn-daa bargan amıtan bolza,
2678. Dalıp-dulup-daa turar-daa boop tur evespe aan.
2679. Sarıg kidis hevenektig
2680. Bagay oolduŋ
2681. Baskan budu
2682. Kıymış-daa dives,
2683. Körgen karaa
2684. Çiveş-daa dives,
2685. Deerlerniŋ Demir-Mögeziniŋ
2686. Baskan budu
2687. Kıymış-daa dives,
2688. Körgen karaa
2689. Dıvaş-daa dives boop-tur evespe aan.
2690. Ol iyiden başka amıtan
2691. Ölüp-çidip-daa,
2692. Ölüg dalgaktar bolup turar
2693. Boop-tur evespe aan.

Attınıp-çaŋçap kaan söölünde:
"Kayıŋarnı kaar,
Kayıŋarnı alır,
Deer, ooldarım,
Öŋ-tala bolur ulus
İyik siler be,
Ta öjeen-adaan kılır ulus
İyik siler be,
Men-ne bilbes men,
Dep-deŋ kıy çok
Küştüg-şıdaldıg ulus-la-dır siler" –
Dep organ irgin iyin.
Sarıg kidis hevenektig
Bagay ool olurgaştıŋ:
"Çerniŋ ıraandan
Kelgen men, haan,
Sugnuŋ uzunundan
Kelgen men, haan,
Öŋ tala çok bodum
Öŋ-tala-daa tıptınıp aar deeş
Kelbeen men,
Al-şaa çok bodum,
Alıg-şaglıg-daa boop alır deeş
Kelbeen men.
Kiji ındıg herek çok çüveni
Çüzün çugaalap orar boor çümel?
Meeŋ-ne dıŋnavazım,
Meeŋ-ne hüleevezim çarlık-tır" –
deeştiŋ,
Sarıg kidis heveneen
Ektinge salıp algaştıŋ?
Haya-daa körbeyn,
Üne kılaştap çoruy-la bargan turup-tur evespe oŋ.
Uzun-Nazın daŋgınazınıŋ
Şil bajıŋınga bargaştıŋ,
Şiree-kambzıŋıŋ kırınga olurupkaştıŋ,
Küre-küçülüg katkızın kattırjıp,
Oynap-oynap, höörejip,
Sarıg şayın şaylap
Olurup-turlar evespe aan.
Ol-la erteninde
Çoldak sarıg-sarıg ooldar baza-la:
"Açam maa kel didir, çestey", –
deeş,
Çoruy-la bargan turup-tur evespe aan.
"Çerniŋ ıragından,
Sugnuŋ uzunundan kelgen kiji
Alır bolza,
Alır-dır,
Kaar bolza,
Kaar-dır" – deeştiŋ,
Baza çoruur dep turgan irgin iyin.
İyi haan çugaalajıp
Olurup-turlar evespe aan:
"Çüü boor kulugurnu!
Kançap ölüreril,
Haan katım? – dep,
Demir-Möge çugaalap organ irgin iyin. –
Üstüü orandıva üngeştiŋ,
Am ındıg bolza,
Ak turugnuŋ kırınga
Olurtuptar-dır.
Ak şugum bijikten bijip,
Ekkel – deer-dir monu,
Ak şugum bijik
Bijip olurda,
Ak buluttarnı tırtıp algaştıŋ,
Ak çaŋnıktı
Düşke çedir çaŋnıktaza,
Ak turugnu
Kodan dovuu hire
Büdün daş çok kıldır
Çaŋnıktadıp kelze,
Bastınmayn-tuttunmayn kay baar ol" – dijip,
Kıjırjıp-ittirjip
Olurup-turlar evespe aan.
Üstüü orandıva Demir-Möge
Ünüp çoruy-la bargan turgan iyin.
Sarıg kidis hevenektig ool-daa
Çedip-le kelgen organ irgin iyin.
"Ekii, oglum,
Ak turugnuŋ kırınga bögün
Ak şugum bijikten bijik
Ekkel" – dep turgan irgin iyin.
"Indıg-dır" – deeştiŋ,
Uzun-Nazın daŋgınazınga keep-tir.
"Çüü bolduŋ? – deen irgin iyin.
"ak turugnuŋ kırınga bögün,
Ak şugum bijik bijip
Ekkel deer çüme-dir" – deen irgin iyin.
"Seni ölürer deen-dir,
Ak çaŋnıın tırtıp
Düjürer dey bergen-dir,
Ak turugnu
Kodan dovuu hire
Büdün daş çok kıldır
Çançaradı-la beer çüme bolgay.
Ölze-daa
Seeŋ-bile kadı ölür men" –
Dep organ irgin iyin.
"Sagıştıglar
Sagıjınga çedip alır,
Küzeldigler

2795. Küzeli hanıp-daa alır çoor" –
deeştiŋ?
2796. Çoruur dey beerge,
2797. Uzun-Nazın daŋgınazı
2798. Soondan turup çıdırda,
2799. İlbi-şidi-bile
2800. Hunan inek deg
2801. Ak dajı-bile
2802. Soŋgu edeenden bazıra kaay
kaapkaştıŋ,
2803. Aldırbayn çoruy-la bargan turup-tur
evespe aan.
2804. Ak turugnuŋ kırınga bargaştıŋ,
2805. İyeziniŋ
2806. Üş kırlaŋ ertinezin delgeredi,
2807. Üş bak çayaanın
2808. Baza ujurlap,
2809. Üş ertine
2810. Ak torgu kuduuzunga uşta sop
ekkelgeştiŋ,
2811. Ak turugnuŋ kırınga,
2812. Aldı ka′t kıldır çada salıp algaştıŋ,
2813. İyeziniŋ
2814. Aldı ama
2815. Ak torgu arjıılın uşta sokkaştıŋ,
2816. Teyiniŋ kırınga,
2817. Aldı ka′t kıldır sıy tutkaştıŋ,
2818. Ak nomnu nomçup,
2819. Ak şugumunga bijip-le bergen
olurup-tur evespe oŋ.
2820. Ak buluttar
2821. Haynıgılay bergen deg bolza,
2822. Çıjıradı ak çaŋnık düjüp egeley
2823. Bergen-ne turup-tur evespe oŋ.
2824. Dü′şke çedir çaŋnıktap keerde,
2825. Ak turug-daa
2826. Kodan dovuu hire
2827. Büdün daş çok kıldır
2828. Örttenip-huyuktalıp turgan irgin
iyin.
2829. Hunan-Karanıŋ
2830. Nomun nomçuuru,
2831. Bijik bijiiri dam barıp turgan irgin
iyin.
2832. Teyniŋ kırında
2833. Aldı ama
2834. Ak torgu arjııldıŋ
2835. Dört azıınga deggeş,
2836. Ak torgu olbuktuŋ
2837. Dört azıınga deggeştiŋ,
2838. Dolu çaaşkın-bile dömey,
2839. Adaanda ak turug
2840. Örttenip-huyuktalıp-la turgan irgin
iyin.
2841. Dü′şke çedir çaŋnıktadıp keerde,
2842. Deerniŋ ogu
2843. Kurlak-daa çedip-le turgan irgin.
2844. Deer ayazıp
2845. Erte bergen turup-tur.
2846. Deerniŋ ogun
2847. Sarıg kidis heveneenge edektep
algaştıŋ,
2848. Kelgen turup-tur evespe oŋ.
2849. Uzun-Sarıg haannıŋ öönge
kelgeştiŋ:
2850. "Şöleen çerge olurgaştıŋ,
2851. Harıı bijik bijip kagdım,
2852. Haan ada,
2853. Eki ündürer-kıygırar sen – deeştiŋ,
2854. Bijiin bergeştiŋ –
2855. Bo çerniŋ deerniŋ çaarı
2856. Demir çaap turar çüme-dir haan", –
deeş,
2857. Deerniŋ ogun
2858. Dörünüŋ bajınçe
2859. Kıŋgırt kıldır çajıpkaş,
2860. Üne kılaştap çoruy-la bargan turup-
tur.
2861. Demir-Möge çedip keerge,
2862. Ak turug
2863. Örttenip-huyuktalıp kalgan
2864. Çıdıp-tır evespe aan.
2865. "Attındı-la ıynaan,
2866. Tuttundu-la ıynaan" – deeş,
2867. Öörüşkülüg-bayırlıg
2868. Haannıŋ çıjır
2869. Aldın baglaajınga
2870. A′dın baglay sop kaaştıŋ,
2871. Kire düjüp kelgeştiŋ:
2872. "Kançaldı,
2873. Haan katım? – deen irgin iyin.
2874. Örttenip-huyuktalıp kagdı-la
ıynaan" –
2875. Dep turgan irgin iyin.
2876. Şıyaan am.
2877. "Kançaar boor? –
2878. Dep olurgan irgin iyin. –
2879. Bijik bijip kaan.
2880. Bijiin-daa ündürüp çadap kagdım,
2881. "Bo çerniŋ deeriniŋ harı
2882. Demir çaap turar oran-dır" –
deeştiŋ,
2883. Deerniŋ ak ogun
2884. Oktapkaştıŋ baardı" –
2885. Dep organ irgin iyin.
2886. "Çop horagannıg çoor, katım,
2887. Am baza üneyn,
2888. Am daarta
2889. Kızıl turugnuŋ kırınga,
2890. Kızıl şugum

2891. Bijik bijip ekkel!" – deeş,
2892. Aybıla – deeştiŋ,
2893. Baza-la Demir-Möge deerindive,
2894. Ünüp çoruy bargan turup-tur evespe aan.
2895. Erteninde baza-la
2896. "Kel!" – deen turgan irgin.
2897. Sarıg kidis heveneen
2898. Ektinge salıp algaş,
2899. Baza çedip keerge;
2900. "Bögün, oglum,
2901. Kızıl turugnuŋ kırınga
2902. Kızıl şugum bijikten bijip
2903. Ekkel!" – dep organ irgin iyin.
2904. Kızıl turugnuŋ
2905. Kırınga bargaştıŋ,
2906. Kızıl torgu olbuk-kuduzun
2907. Salıp algaştıŋ,
2908. İyeziniŋ aldı ama
2909. Kızıl torgu arjıılın
2910. Aldı ka′t kıldır sıy tutkaş,
2911. Teyniŋ kırınga salıp algaş,
2912. Kızıl şugum bijiin bijip,
2913. Kızıl nomun nomçup organ irgin iyin.
2914. Kızıl-kızıl buluttar
2915. Haynıgılay bergen deg bolza,
2916. Kızıl çaŋnıktar
2917. Idıradı çaŋnıktay-la bergen turgan irgin iyin.
2918. Kızıl torgu arjııldıŋ
2919. Dört azıınga deggeştiŋ,
2920. Kızıl torgu olbuk-kudustuŋ
2921. Dört azıınga deggeştiŋ,
2922. Kızıl turug-daa
2923. Örttenip-huyuktalıp turgan irgin iyin.
2924. Dü′şke çedip çaŋnıktap çorda,
2925. Deerniŋ ogu
2926. Kurlak çedir turgan irgin.
2927. Deer-daa ayazıp
2928. Erte-le bergen turup-tur evespe oŋ.
2929. Deerniŋ ogun
2930. Edektep algaştıŋ:
2931. "Şöleen çerge
2932. Bijik bijip kagdım, haan, –
2933. Deeştiŋ, dörünüŋ bajındıva tö oktapkaştıŋ.
2934. Delegeyni deeskindir bijeeştiŋ,
2935. Deeldigenni bijivedim,
2936. Bijittinmeyn baardı, haan", – deeş,
2937. Bijiin baza-la beripkeş,
2938. Kılaştap çoruy barıp-tır evespe aan.
2939. Deerniŋ Demir-Mögezi badı keerge,
2940. Kızıl turug
2941. Örttenip-huyuktalıp kalgan
2942. Çıdıp-tır evespe oŋ.
2943. "Am-na bastıngan,
2944. Tuttungan boor!" – dep
2945. Amırap-çolugup,
2946. Haanınıŋ aalınga kelgeştiŋ.
2947. "Kançaldı, haan katım," –
2948. Deen irgin iyin.
2949. Haan:
2950. "Delegeyni deeskindir bijeeştiŋ,
2951. Deeldigenni bijivedim" – deeş,
2952. Üjük bijip kaggan,
2953. Ündürüp-daa çadap kagdım – deen.
2954. "Deerniŋ ogu
2955. Düün baza demir çaggan
2956. Bögün baza demir çaggan" – deeş,
2957. Oktapkaştıŋ bardı" –
2958. Dep organ irgin iyin.
2959. "Çoongan horannıg kulugur boor,
2960. Haan katım – dep organ irgin iyin. –
2961. Indıg bolza,
2962. Baza üneyn, haan katım.
2963. Kaŋ kara turugnuŋ kırınga
2964. Örteŋ kara şugum bijikten
2965. Bijip ekkel
2966. Deer eves sen be!
2967. Kara buludun tırtıp algaştıŋ,
2968. Kara çaŋnık-bile
2969. Bustur düjürüp kaaptayn" – deeş,
2970. Baza ünüp çoruy bargan
2971. Turup-tur evespe aan.
2972. Erteninde baza
2973. "Kel" –deen turup-tur evespe aan.
2974. "Indıg bolza, oglum,
2975. Bögün kara turugnuŋ kırınga
2976. Kara şugum bijikten bijip
2977. Ekkel" – deen irgin iyin.
2978. Kara turugnuŋ kırınga
2979. İyeziniŋ kara torgu olbuun
2980. Salıp algaştıŋ,
2981. Aldı ama
2982. Torgu arjıılın
2983. Aldı ka′t kıldır sıy tutkaştıŋ,
2984. Teyiniŋ kırınga salıp algaştıŋ?
2985. Kara şugum bijiin bijip-daa,
2986. Kara nomun nomçup-daa,
2987. Iyıŋ-kıyaŋ bijip organ irgin iyin.
2988. Kara-kara buluttar
2989. Hadıp ünüp kelgen deg bolza,
2990. Kara çaŋnık-daa baza-la
2991. Düjüp-le turgan irgin iyin.
2992. Aldı ama
2993. Kara torgu arjııldıŋ
2994. Dört azıınga deggeştiŋ,

2995. Kara torgu olbuktuŋ
2996. Dört azıınga taygaştıŋ,
2997. Kara turug haynıp-daa,
2998. Estip-daa turgan irgin iyin.
2999. Dü′şke çedir çaŋnıktap keerge,
3000. Deerniŋ ogu
3001. Kurlakka çedip turda,
3002. Deer ayazıp
3003. Erte bergen turup-tur evespe aan.
3004. Deerniŋ ogun
3005. Edektep algaştıŋ,
3006. Baza-la haan
3007. Düjülgezinge kelgeştiŋ,
3008. Dörünüŋ bajındıva
3009. Koŋgurtkayndır tö çajıvıtkaştıŋ:
3010. "Üş hünde çaap keldi,
3011. Bo çerniŋ deerinŋ çaarı
3012. Demir çaap turar.
3013. Bistiŋ çerniŋ çaaşkını bolza
3014. Öl çaaşkının çaar çaŋnıg çüme
3015. Kaptagaynı hayındır bijeen hiremde,
3016. Kara çaŋgıs hartıganı bijiveyn baardım,
3017. Haan, monu ündürer sen" – deeştiŋ,
3018. Baza-la sarıg kidis hevenee-bile
3019. Kılaştap çoruy-la bargan turup-tur evespe oŋ.
3020. Baza-la Demir-Möge
3021. Üstüü orandan çedip kelgeş köörge,
3022. Kara turug haynıp-estip kalgan
3023. Turup-tur evespe aan.
3024. "Am-na bastıngan
3025. Tuttungan boor" – deeştiŋ,
3026. Konçug öörüşkülüg,
3027. Haan düjülgezinge keep turgan irgin iyin.
3028. "Kançaldı, katım?" – deerge,
3029. "Şöleen çerge olurgaştıŋ,
3030. Kara şugum bijik bijip kagdım,
3031. Kaptagaynı hayındır bijeeş,
3032. Hartıganı bijiveyn baardım" – deeş,
3033. Bijik bijip bergen
3034. Ündürüp-daa çadap olur men –
3035. Deen irgin iyin.
3036. "Deerniŋ ogu üş hünde
3037. Demir çaap keldi" – deeştiŋ,
3038. Dör bajınçe oktapkaş, bardı" –
3039. Dep organ irgin iyin.
3040. "Am kançaar kiji boor?" –
3041. Dijip olurup-turlar.
3042. "Mooŋ kara bogbazı
3043. Çedi hemni-daa kayın kejip,
3044. Çedi arttı-daa kayın ajar.
3045. Indıg bolza
3046. Çer-deerniŋ kıdıından
3047. Agar-sandan ıyaştıŋ
3048. Aldın suuk buduun
3049. A′dı ertkeş,
3050. Algaş kelgen kiji bolza,
3051. Uzun-Nazın daŋgınanı
3052. Alır-dır – dep
3053. Adaan-möörey kılır-dır" – dijip,
3054. Kattırjıp-ittirjip, höörep organ irgin iyin.
3055. "Çerniŋ ıraandan,
3056. Sugnuŋ uzunundan
3057. Kelgen kiji
3058. Alır bolza, alır-dır,
3059. Kaar bolza,
3060. Kaar-dır" – deeş,
3061. Sarıg kidis heveneen
3062. Ektinge salıpkaştıŋ,
3063. Baza-la haan düjülgezinge
3064. Çedip kelgen turup-tur evespe aan.
3065. "Kayıŋarnı alır,
3066. Kayıŋarnı kaar
3067. Deer, ooldarım.
3068. Çer-deerniŋ kıdıında
3069. Agar-sandannıŋ doorzundan
3070. Aldın suuk buduun kımçılangaştıŋ,
3071. A′dı ertip kelgen kiji-le bolza,
3072. Daŋgınanı alır-dır" –
3073. Dep organ irgin iyin.
3074. "Ol bolza ujur-dur,
3075. Yozu-dur – dep,
3076. Hunan-Kara çugaalap organ irgin iyin. –
3077. Silerniŋ başkı çugaaŋarda bolza, haan,
3078. Öŋ-tala bolur bolza,
3079. Bolur hire
3080. Çüme çugaalaan bolgay siler.
3081. Alışkı, şanışkı-daa bolur hire
3082. Çugaalaan bolgay siler,
3083. Ujur-dur,
3084. Yozu-dur" – dep kaaştıŋ,
3085. Üne kılaştap çoruy-la bargan
3086. Turup-tur evespe aan.
3087. Uzun-Nazın daŋgınanıŋ
3088. Şil bajıŋınıŋ ejiiniŋ aksınga kelgeştiŋ:
3089. "Arzılaŋ-Karam,
3090. Kançaldıŋ-çoonduŋ?" – dep
3091. Algı-kışkızın
3092. Algırgan-kışkırgan turup-tur evespe aan.
3093. Urug-darıgnıŋ
3094. Uju-bajı

3095. Çarlıp kaar çazıp-daa turgan irgin iyin.
3096. Arzılaŋ-Karanıŋ
3097. Ajırgı çarıkkı kulaandan
3098. Hunan-Karanıŋ
3099. İzig kışkızı dıŋnalgaştıŋ,
3100. A′ttangı çarıkkı kulaandan
3101. Boonuŋ ogu deg sıyıŋaynıp
3102. Ünüp-daa turgan irgin iyin.
3103. "Hunan-Kara
3104. Menden çarılgaştıŋ,
3105. Baktıŋ bagın
3106. Köre bergen-dir" – deeştiŋ,
3107. Arzılaŋ-Kara
3108. Bodu boop tura düşkeştiŋ,
3109. Deşkilep-maŋnaan heveer
3110. Uzun-Sarıg haannıŋ
3111. Koda-hüreezin
3112. Üş dolgandır deşkilep maŋnaarga,
3113. Ara-albatınıŋ
3114. Azıraan malı
3115. Orta keep kıra düşkülep,
3116. Çede düjüp kelgen turup-tur evespe aan.
3117. Arzılaŋ-Kara
3118. Arzılaŋ-Kara bodu-la
3119. Bolu bergen çüme töleede,
3120. Hunan-Kara
3121. Hunan-Kara bodu boop,
3122. Olura düjüp turup-tur evespe aan.
3123. Uzun-Nazın daŋgına-bile
3124. Aldın hoo-dombuda şayın ijip
3125. Olurgan irgin iyin.
3126. Ol orta-daa
3127. Hunan-Kara bile
3128. Uzun-Nazın daŋgına-daa
3129. Oyun egezi çugaazın çugaalajıp
3130. Olurgan irgin iyin.
3131. Kadıg kara selemezin
3132. "Deerge deŋneşken
3133. Demir terek baglaaş bol!" –
3134. Deeş, şaşkaştıŋ,
3135. Ol şil bajıŋınıŋ ejiiniŋ aksında
3136. Arzılaŋ-Karanı baglap,
3137. Ayda soodup-daa turgan irgin iyin.
3138. Ay bolu bergende,
3139. Demir-Mögeniŋ
3140. Demir a′dın
3141. On beş harlıg ool mungaştıŋ,
3142. Çoruplatkan turgan irgin iyin.
3143. Hunan-Karanıŋ
3144. Arzılaŋ-Kara a′dın
3145. Munar-daa amıtan tıvılbayn bargan
3146. Turgan-tur evespe aan.
3147. Demir a′ttı mungan kiji
3148. Ay bolgan turup-tur evespe aan.
3149. Inça haan kürünüŋ iştinden
3150. Arzılaŋ-Karanı
3151. Munar kiji
3152. Tıvılbayn-daa bargan turup-tur evespe aan.
3153. Uzun-Nazın daŋgına olurgaştıŋ:
3154. "Bo haannıŋ ara-albatızınıŋ iştinden
3155. Çaŋgıs-daa kiji seeŋ a′dıŋ munar
3156. Kiji tıvılbayn barganda,
3157. A′dıŋnı sen am
3158. Çok bolza "üş harlıg
3159. Çaş urugga mundurar men" – dep
3160. Bir çardan salıp körem,
3161. "Çok bolza aldan harlıg
3162. Nazı-övügezi çede bergen
3163. Aşak kijee mundurar men" – dep,
3164. Bir çardan salıp körem" –
3165. Dep organ irgin iyin.
3166. İyi çardan-daa
3167. Salıp ündürüp-daa turgan irgin iyin.
3168. Üş hona bergende,
3169. Biyeedegi ujurajıp turganı,
3170. Ak baldını tudup algan
3171. Ak saldıg
3172. Çoldak sarıg aşak:
3173. "Men-ne munup köreyn, oglum", –
3174. Dep turgan irgin iyin.
3175. Uzun-Nazın daŋgına-bile
3176. Hunan-Kara
3177. Aşaktı oŋ solagay
3178. Holundan tutkaştıŋ,
3179. Tos ka′t haalgalıg
3180. Şil bajıŋnıŋ
3181. İştindive kiire bergeştiŋ,
3182. Arazınga olurtup algaştıŋ,
3183. Çaŋgıs tavaktan çemnenip,
3184. Çaŋgıs hoo-dombudan şaylap,
3185. Olurup-tur evespe aan.
3186. Arzılaŋ-Karanıŋ
3187. Aldı ka′t höndürgezin
3188. Hunan-Kara höndürgeley bergen
3189. Turup-tur evespe aan.
3190. Aldı ka′t kudurgazın
3191. Kudurgalay bergen turup-tur.
3192. Ajırgı çartında
3193. Aynı siilip turgaş kılıp kaan
3194. Aldın-möŋgün
3195. Ezer-çügenin ezertep,
3196. A′ttangı çartında
3197. Hünnü siilip turgaş,
3198. Hün hereldig
3199. Hümüş ezerin
3200. Ezertep turgan irgin iyin.
3201. Aldan iyi kolun-şavızın

3202. Avıy-şavıy-daa
3203. Tırta-daa bergen turup-tur evespe aan.
3204. İyi şooday elezinni bıjıglap,
3205. Kojup, dergiley-daa bergen
3206. Turup-tur evespe aan.
3207. Ala-kara taalıŋın-daa
3208. Arta kaap turgan irgin iyin.
3209. Aşakka çagıın çagıp,
3210. Sözün sögley bergen olurup-turlar.
3211. Uzun-Nazın daŋgına-bile
3212. Hunan-Kara
3213. Aşaktıŋ oŋ, solagay
3214. Holundan çedip-sölep
3215. Çedirip keep turup-tur.
3216. Arzılaŋ-Karaga-daa
3217. Ekkelgeştiŋ,
3218. Bireezi uzun-dının tutkan,
3219. Bireezi aşaktıŋ kurlaktan tutkaş,
3220. Arzılaŋ-Karanıŋ kırındıva
3221. Olurtup turup-tur evespe aan.
3222. "Tönmes-batpas
3223. Kandıg-daa a′jın-çemin
3224. Çiir bolzuŋza,
3225. Kara taalıŋ iştinde, ada, – dep
3226. Çagıp turgan irgin iyin. –
3227. Kadıg kara selemeni
3228. Çerle kaap bolbas, ada – dep
3229. Turgan irgin iyin. –
3230. Arzılaŋ-KAra
3231. Kadıg maŋın maŋnay beer boor,
3232. E′di-hanı iziy berze,
3233. Kadıg maŋın maŋnay beer,
3234. Kadıg maŋga şıdaşpayn
3235. Uju-bajıŋ çarlıp kaar
3236. Boor, irem, – dep
3237. Turgan irgin iyin. –
3238. İyi şooday elezinni
3239. Dergilep kaar bolza,
3240. Çüstüg sigen sıy baspas,
3241. Çüzün-bürün çoruu-bile çoruur boor – dep
3242. Turgan irgin iyin. –
3243. Çer-deerniŋ kıdıında
3244. Agar-sandanga çede bergeştiŋ, irem
3245. Bo ulug kara selemeŋ-bile
3246. Arzılaŋ-Karanıŋ kırından
3247. Selemeniŋ çeder çerinden beer alzı
3248. Agar-sandan ıyaştıŋ
3249. Aldın suuk buduun
3250. Üzeyti-çoldaytı tö şaap badırıpkaştıŋ,
3251. Aramaktıŋ
3252. Aldın şalbazı-bile
3253. Aramalay şaap algaştıŋ,
3254. Boduŋnuŋ a′dıŋnıŋ küçü şıdalı-bile
3255. Artıngaş-la üner eves sen be.
3256. Üş ojuk dajın baglap algaştıŋ,
3257. Ulug hüler pajınga
3258. Aştavas-suksavas kıldır
3259. Aştanıp-çemnenip alır eves sen be.
3260. İyi şooday elezinni
3261. Aşak kiji
3262. Aŋdara kaay albas eves sen be.
3263. Şoodayıŋnı çara şapkılapkaştıŋ,
3264. İyi kuu şoodayıŋnı
3265. Agar-sandan ıyaştıŋ doorzunga
3266. Kaar eves sen be, irem", –
3267. Dep turgan irgin iyin.
3268. Arzılaŋ-Kara-daa
3269. Çip-le çige soŋgu
3270. Çügündüve çütküdüpken
3271. Çüül-bürü,
3272. Çüzün-bürü çoruu-bile
3273. Bediktiŋ
3274. Belin bazıp
3275. Çavıstıŋ
3276. Bajın bazıp,
3277. Karaŋgı-la kara dün düjürüpkeştiŋ,
3278. Çoruplatkan turup-tur evespe aan.
3279. Uzun-Nazın daŋgına bile
3280. Hunan-Kara iyi
3281. Soondan algap-yöreep-daa
3282. Turup-daa kaaptırlar evespe aan.
3283. Çer-deerniŋ ortuzunga
3284. Bar çıdarda
3285. Bir ay murnadı çorutkan
3286. Demir a′ttı mungan
3287. On beş harlıg oolga
3288. Çedip-le keep-tir evespe aan.
3289. "Aştadım-suksadım, ada.
3290. Yadaraan-çüdereen, kulugurlar,
3291. Küş-hünezin
3292. Kılıp berbeen.
3293. Meeŋ çaŋgıs hırnımnı tottur" –
3294. Dep-daa turgan irgin iyin.
3295. "Kijiniŋ oglu ool-bile dömey,
3296. Kijiniŋ kızı kıs-bile dömey, oglum,
3297. Ulug ottan ujut" –
3298. Dep turgan irgin iyin.
3299. Ulug ottu ujuduptarga,
3300. Ulug hüler pajın
3301. Üş bozaga kara daşka tikkeştiŋ,
3302. Çiŋ şayın hayındırıp algaştıŋ,
3303. Aldın-bula tavaanga
3304. Çüü boor,
3305. Aşak-daa
3306. Ooldu-daa çigir-çimis,
3307. Boova-boorzaa-bile

3308. Totturup-handırıp olurgan irgin iyin.
3309. "İşkijege iş, oglum,
3310. Totkujege tot, oglum", – deeş,
3311. Aşak a′ttanır dey bergen-ne
3312. Turup-tur evespe aan.
3313. "Yadaraan-çüdereen çüveler!
3314. Kiji aştap-suksap
3315. Ölür eves,
3316. Biçii hünezinden berip kör!" – dep,
3317. Koldangan-dilengen
3318. Turup-tur evespe aan.
3319. "İyi-le hapta
3320. Hemçeeldig hünezinnig
3321. Irak çerden kelgen kijiniŋ
3322. A′jı-çeminden
3323. Horatpas sen, oglum, –
3324. Dep organ irgin iyin. –
3325. Sen bolza,
3326. Deerler uktug
3327. Demir hinnig
3328. Demir-Mögeniŋ
3329. A′dın mungan-sen, oglum.
3330. Attıg-aldarlıg
3331. Demir-Mögeniŋ
3332. A′dın-hölün
3333. Bulaajıp-hunaajıp
3334. Mungan bolgay sen, oglum,
3335. Seŋee beripterimge,
3336. Hemçeeldig hünezin
3337. Tönüp-le kaar bolgay –
3338. Dep harıılap organ irgin iyin. –
3339. Indıg-daa bolza,
3340. Kijiniŋ oglu ool-bile dömey,
3341. Kızı kıs-bile dömey bolgay,
3342. Bar hünezinivisti
3343. Dep-deŋge ülejip ap-tır bis iyin" –
3344. Dep-tir evespe.
3345. Aşak hap çorup kaap-tır evespe oŋ.
3346. Arzılaŋ-Kara
3347. Bedik-bedik taygalarnıŋ
3348. Belin bazıp,
3349. Çavıs-çavıs taygalarnıŋ
3350. Bajın bazıp,
3351. Çorup olurgan irgin iyin.
3352. Soŋgu talazında
3353. Karaŋgı dünün düjürüpken,
3354. Murnuu talazında
3355. Bedik taygalarnıŋ bajında
3356. Kış-şuurgan bolu bergen,
3357. Çavıs taygalarnıŋ bajında
3358. Dolu-tuman düjürüpken
3359. Çorup olurgan irgin iyin.
3360. Dünde dün-daa çok
3361. Çorup olurup-tur,
3362. Çer-deerniŋ kıdıında
3363. Agar-sandannıŋ doorzunga
3364. Aşak-daa çedip kelgen turgan irgin iyin.
3365. Çedip kelgeştiŋ,
3366. Arzılaŋ-Karanıŋ kırından
3367. Kaŋ selemezi-bile
3368. Agar-sandan ıyaştıŋ
3369. Aldın suuk buduun egliŋeyndir
3370. Seleme-le bajı
3371. Çeder çerden
3372. Beer alzı kırgıy-hıdıy şaap
3373. Badırıpkan turgan irgin iyin.
3374. Agar-sandan ıyaştıŋ doorzunga
3375. Üş bozaaga kara dajın
3376. Ulug kara taalıŋından
3377. Hüler pajın uşta sop ekkelgeştiŋ,
3378. Çiŋ şayın hayındırgaştıŋ,
3379. Ulug kara taalıŋınıŋ iştinden
3380. Aldın-bula tavaanga
3381. Çüzün-bürün a′jın-çemin
3382. Aştanıp-çemnenip organ irgin iyin.
3383. Aramaktıŋ
3384. Aldın şalbazı-bile
3385. Aramaylap turgaştıŋ,
3386. Bodunuŋ uur-şıdaar şaa-bile
3387. Agar-sandan ıyaştıŋ
3388. Aldın suuk buduun-daa
3389. Arzılaŋ-Karaga arttınıp turgan irgin iyin.
3390. İyi şooday elezinin
3391. İyi çartıından
3392. Kaŋ seleme-bile çara şapkılap kaaş,
3393. İyi şoodayın
3394. Ol-la çeriŋge kaggaştıŋ,
3395. Aşak-daa eep, haldıp
3396. Ünüpletken turup-tur evespe oŋ.
3397. Arzılaŋ-Kara-daa
3398. Bedik-bedik taŋdılarnıŋ
3399. Belin bastırıp,
3400. Çavıs-çavıs taŋdılarnıŋ
3401. Bajın bastırıp
3402. Çorup olurup-tur evespe oŋ.
3403. Tos hemin kejip,
3404. Tos arttı ajıp algaş,
3405. Arzılaŋ-Karanıŋ kolduk aldı
3406. Deride bergen çorup olurup-tur,
3407. İziy-daa berip-tir evespe oŋ.
3408. Kadıg-kadıg maŋın-daa maŋnay bergen
3409. Çorup olurup-tur evespe aan.
3410. Aşak-daa
3411. Arzılaŋ-Karanıŋ
3412. Kadıg maŋınga şıdaşpayn bargan,
3413. Bajı çarlıp uştay bergen

3414. Çorup olurup-tur evespe aan.
3415. Düjüp-daa kalza,
3416. Agar-sandannıŋ buduunda
3417. Artılıp-beldirlip kalgan
3418. Çorup olurup-tur evespe oŋ.
3419. Bir oranga kelgeş,
3420. "Kırımda eem
3421. Bar bolbas be!" – deeş,
3422. Arzılaŋ-Kara
3423. Minnip bodap
3424. Çorup olurarga,
3425. Barı-daa,
3426. Çogu-daa bildinmes
3427. Bolgan irgin iyin.
3428. "Kayda-daa bolza
3429. Ölgen-ne amıtan çüme töleede,
3430. Düvüreen-ne herek" – deeş,
3431. Am-daa çookşulap,
3432. Karaŋgı kara
3433. Dünün düjürtkeştiŋ,
3434. Kadıg-kadıg
3435. Maŋın maŋnay bergen
3436. Çorup olurup-tur evespe aan.
3437. Uzun-Sarıg haannıŋ
3438. Koda-hüreeziniŋ
3439. Soŋgu talazında
3440. Bedik taygalarnıŋ bajında
3441. Hat-şuurgan bolu bergen turgan irgin.
3442. Çavıs taygalarnıŋ bajında
3443. Kuu tuman düjüp,
3444. Bürgep-kararıp kelgen turup-tur.
3445. Demir-Möge:
3446. "Meeŋ demir a′dımnıŋ
3447. Tınıjı keldi-le,
3448. Ejim", – deeştiŋ,
3449. Demir degeeley ilbeen
3450. Tudup algan turgan irgin.
3451. Hunan-Kara:
3452. "Meeŋ Arzılaŋ-Karamnıŋ
3453. Tınıjı keldi-le
3454. İyin" – deeştiŋ,
3455. Demir degeeley
3456. İlbeen tutkaş,
3457. Sarıg hovuda olurgulapkan
3458. Turgulaan irgin iyin.
3459. "Meeŋ a′dım tınıjı",
3460. "Meeŋ a′dım tınıjı-dır, ejim", – deeş,
3461. Kızıl hol-bile
3462. Çetçi ber çazıp
3463. Holuja ber çazıp,
3464. Olurup-turlar evespe aan.
3465. Inçap olurda,
3466. Hunan-Karanıŋ
3467. Arzılaŋ-Karazı
3468. Aynı, hünnü karaŋgıladıpkan,
3469. İzig-sook tınıjı
3470. Hat-şuurgan düje bergen
3471. Çedip-le keep-tir evespe aan.
3472. Çiŋge sarıg hovunu
3473. Arzılaŋ-Kara ertip çıdırda,
3474. Hunan-Kara-daa
3475. Kaŋ sugluktan
3476. Demir degee ilbee-bile hakkaş,
3477. Olura kaaptarga,
3478. Çavaa çarıjı hire çerge
3479. Çara söörtüp
3480. Askımnap söörtüp,
3481. Bogba çarıjı hire çerge
3482. Boo söörtüp,
3483. Askımnap maŋnap-daa turgan irgin.
3484. "Çoonduŋ-kançaldıŋ,
3485. Arzılaŋ-Karam?" – dep,
3486. Aray dep doktaadıp turgan irgin iyin.
3487. Arzılaŋ-Kara düşkeştiŋ:
3488. "Meni çarıştırar çeriŋniŋ
3489. Konçuun ale,
3490. Hunan-Kara eem", – dep
3491. E′dim-hanım
3492. Çaa izip,
3493. Maŋım çaa ünüp keldi" –
3494. Dep turgan irgin iyin.
3495. "Bo çerniŋ çarıjı
3496. Indıg çüve ıynaan,
3497. Arzılaŋ-Karam,
3498. Çavaa çarıjı çerden
3499. Çarıştırar boor çüve ıynaan – dep
3500. Turup-turlar evespe aan. –
3501. Bistiŋ çerniŋ çarıjı bolza,
3502. Yambı-dipti çedi dolgandır
3503. Çarjır çarış bolza, çarjıp bolur ıynaan,
3504. Arzılaŋ-Karam", –
3505. Dep turgan irgin iyin.
3506. İlbi-şidi-bile
3507. Uzun-Nazın daŋgına,
3508. Hunan-Kara iyi
3509. Agar-sandan ıyaştıŋ buduun
3510. Karaktıg-la amıtanga
3511. Körgüsken-daa çüme çok turup-turlar.
3512. Kadıp kalgan aşaktı-daa
3513. Ak karaktıg amıtanga körgüsken-daa
3514. Çüme çok turgan irgin iyin.
3515. Şil bajıŋnıŋ iştinge
3516. Aşaktı appargaştıŋ,
3517. Muŋ huulgaazın huular,

3518. Muŋ ilbi-şidilenir
3519. Uzun-Nazın daŋgına
3520. Aşaktı möŋgeredip,
3521. On beş harlıg ool kıldır
3522. Tarbıdap ap organ irgin iyin.
3523. Hunan-Kara bile
3524. Uzun-Nazın daŋgınanıŋ
3525. İyi arazında
3526. İşkenin işçip,
3527. Çeenin çijip,
3528. Höörejip, kattırjıp-ittirjip
3529. Olurup-turlar evespe aan.
3530. Bir ay bolu bergende,
3531. Sınnar bajı
3532. Sırınnay bergen,
3533. "Deerde demir a′dımnı
3534. Kuu tuman
3535. Düje bergen çorup olurup-tur.
3536. Demir a′ttıŋ tnıjı keldi" – deeştiŋ,
3537. Demir-Möge-daa
3538. Demir degeeley ilbeen tutkaş,
3539. Olurupkan turgan irgin iyin.
3540. Demir a′dın ol orta
3541. Doktaadıp ap turgan irgin iyin.
3542. "Demir a′t çoruurda,
3543. Bir ay murnay çorutkan a′t-la bolgay,
3544. Kelirde baza bir ay soŋnay berdi.
3545. Çer-deerniŋ kıdında
3546. Çetkeş, kelgen a′t
3547. Demir a′t ol-dur"
3548. Dijip turdular.
3549. "Hunan-Karanıŋ
3550. Arzılaŋ-Karazın munar kiji
3551. Bir ay tıvılbayn turgan bolgay.
3552. Kelirde,
3553. Bir ay murnap kelgen,
3554. Çügle tos hemin keşçik be,
3555. Tos artın aşçık be?" – dep,
3556. Turup-turlar evespe aan.
3557. Arzılaŋ-Karanı mungan
3558. On beş harlıg ool kıldır
3559. Tarbıdaan aşak turgaş,
3560. Çugaalaan irgin iyin:
3561. "Çer-deerniŋ kıdında
3562. Agar-sandan ıyaştıŋ doorzunda
3563. Üş bozaga hire daştı körüŋer,
3564. İyi şooday elezinni körüŋer,
3565. Agar-sandannıŋ
3566. Aldın suuk buduun körüŋer" –
3567. Dep organ irgin iyin.
3568. Demir a′ttı mungan
3569. On beş harlıg ool turgaş,
3570. Çugaalaan irgin iyin:
3571. "A′ş-çem çok
3572. Kurug çorudupkanıŋar,
3573. Çer-deerniŋ
3574. Ortuzunga çorumda,
3575. Arzılaŋ-Karanı mungan aşak
3576. Çedip kelgeştiŋ
3577. Üzüm-çigirin
3578. Çirtken,
3579. Çiŋ şayın ijirtip,
3580. Totturup handırgaş,
3581. Bar-la hünezinin
3582. Dep-deŋge ülep bergen.
3583. Onu çip
3584. Çedip keldim.
3585. Küş-hünezin
3586. Berbes siler,
3587. Çer-deerniŋ
3588. Ortuzun ertkeş, bar çorumda,
3589. Arzılaŋ-Karanıŋ
3590. Tıngan tınıjınga
3591. Kuu tuman düşken,
3592. Dovuraanga, tınıjınga askaştıŋ,
3593. Teneeştiŋ, aylıktıg karaŋgıga
3594. Çorup-çorup
3595. Çünü-daa bilbeyn
3596. Dedir eggen men" –
3597. Dep olurup-tur evespe aan.
3598. "Bir möörey meeŋii boldu" – dep,
3599. Hunan-Kara çugaalap organ irgin iyin.
3600. "Kijiden töreen iyi
3601. Kızıl çuduruk-bile
3602. Amı-tınga çetçip çıtkaş,
3603. Adırlır-la bolgay, ejim", – deeş,
3604. Demir-Möge
3605. Haya-daa körbeyn,
3606. Hajıı-daa baspayn,
3607. Haan düjülgezindive
3608. Kılaştap çoruy-la bargan turup-tur evespe aan.
3609. "Ujur-dur,
3610. Yozu-dur, ejim", – deeş,
3611. Hunan-Kara-daa
3612. Haya körbeyn,
3613. Hajıı baspayn,
3614. Uzun-Nazın daŋgınanıŋ ööndüve
3615. Kılaştap çoruy-la barıp-tır evespe aan.
3616. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde
3617. Hürejir dey bergen turup-turlar.
3618. Kejee keşkizinde,
3619. Tos çüktüŋ
3620. Tos eki erin adap turgaş-daa,
3621. Doraan-daaraan
3622. Tozan buur keji
3623. Şog-şodaktarın agıy-dıgıy kettinip,

3624. Tırttınıp-daa turup-turlar evespe aan.
3625. Çerniŋ delgeminge,
3626. Deerniŋ orguzunga barıp-tırlar.
3627. Ak-kara daştı-daa
3628. Oŋ, solagay çarıkkı holdarında
3629. Oluy-soluy kajıktap, tevektep,
3630. Devip-daa turlar evespe aan.
3631. "Sen bolza Çer, Deer
3632. Ada-iyelig bolgay sen,
3633. Seeŋ-daa baksıraarıŋnı
3634. Kançap bilir,
3635. Meeŋ-daa baksıraarımnı
3636. Kançap bilir, ejim.
3637. Men bir eves baksıraar-daa bolzumza,
3638. Tayıp turzumza-daa,
3639. Çaŋgıs bodum, ejim,
3640. Dayanıp aşsımza-daa,
3641. Çaŋgıs bodum, ejim, –
3642. Dep turgan irgin iyin.
3643. Arzılaŋ-Kara a′dımdan başka,
3644. Saktır-bodaar
3645. Çüvem-daa çok, ejim?
3646. Bir eves baksıraar bolzumza,
3647. Arzılaŋ-Karamnı-daa
3648. Kıygırar men, ejim, –
3649. Dep turgan irgin. –
3650. Sen baksıraar bolzuŋza,
3651. Çer, Deer
3652. Ada-iyeŋni-daa
3653. Kıygırar sen, ejim," –
3654. Deen irgin iyin.
3655. "Adaan-mööreylig kijini
3656. Üülelig kiji
3657. Ada-iyezi,
3658. A′dı, hevi
3659. Bolçur boor iyikpe,
3660. Üülezi-le bilgey, ejim," –
3661. Dep turgan irgin iyin.
3662. "Indıg çüme bolza" – deeştiŋ,
3663. Arzılaŋ-Karanıŋ
3664. Kaŋ-bolat duyuun çılgadıp,
3665. Tos çıgaanınga öttürüp turgan irgin.
3666. Hunan-Kara-daa
3667. Demir a′ttıŋ
3668. Kaŋ-bolat duyuun çılgadıp,
3669. Tos çıgaanın öttürüp-daa turup-tur.
3670. Kayızı-daa ölgeniniŋ şoruzu,
3671. Ada-iyezin kıygırbas
3672. Boop turup-turlar.
3673. Devijip-davıjıp çorup orgaş,
3674. Deerniŋ delgeminge,
3675. Çerniŋ ortuzunga
3676. Ujurajıp kelgeşterniŋ
3677. Bugalar boop
3678. Hıyırtajı bergen
3679. Turup-turlar,
3680. Buuralar boop
3681. Dizeeleji bergen-daa
3682. Turup-turlar.
3683. Karak dıvaş deeriniŋ arazında
3684. Kaŋ-haya
3685. Kakkılaştırgan ışkaş,
3686. Kayızı-daa demir-demir e′ttig çümeler
3687. Kıŋgırtkaynıp-kıŋgırtkaynıp-la
3688. Bergen-ne turup-turlar.
3689. Kış bolurga,
3690. Kıştıŋ hıraazından:
3691. "Kış bolu bergen çıdır, ejim", –
3692. Dijip turlar.
3693. Çay bolurga,
3694. "Çay bolgan" – dep,
3695. Çaynıŋ şalıŋından-daa
3696. Tanıp turup-turlar.
3697. Şöl çerge baarga,
3698. Dag apaar,
3699. Dag çerge keerge,
3700. Şöl boop-daa,
3701. Orgu çaagay
3702. Oranga keerge,
3703. Döŋ-döstek kıldır
3704. Tepsep-daa turup turlar evespe aan.
3705. Inçap turda,
3706. Bajınıŋ koŋguraazı arıvaan,
3707. Baldırınıŋ e′di katpaan,
3708. Hunan-Karanı
3709. Demir-Möge
3710. Tevektepter deerge,
3711. Deerniŋ delgemi-bile,
3712. Deeldigenniŋ dezii-bile
3713. Aldırbas,
3714. Kajıktaptar deerge,
3715. Kaptagaynıŋ delgemi-bile
3716. Hartıganıŋ kaşpagayı-bile
3717. Aldırbayn-daa turgan irgin iyin.
3718. Bajınıŋ koŋguraazı segleŋeynip,
3719. Baldırınıŋ e′di ırbaŋaynıp
3720. Tutçup-la turgan irgin iyin.
3721. Inçap turda,
3722. Hunan-Karanıŋ
3723. Çarın arazından
3724. Damırak deg kara suglar-daa
3725. Töktüp keep turar evespe aan.
3726. "İzives e′dim
3727. İzip-daa keldi,
3728. Hoyuvas hanım
3729. Hoyup-daa keldi, ejim,
3730. Kiçeenip bodattın" –

3731. Dep turgan irgin iyin.
3732. Demir-Mögeni
3733. Tevektepter deerge,
3734. Deerniŋ delgemi-bile,
3735. Deeldigenniŋ dezii-bile
3736. Aldırbayn turup-tur.
3737. Kajıktaptar deerge,
3738. Kaptagaynıŋ delgemi-bile
3739. Hartıganıŋ kaşpagayı-bile
3740. Aldırbayn turgan irgin iyin.
3741. Uzun-Sarıg haan:
3742. "Bir üye ertkije hürejip kelgen
3743. Ulus kançap bargan çüme dep" – deeş,
3744. Daŋ bajı şara-here,
3745. Daş bajı kara şokar hirede,
3746. Şinçip köre bergen-ne olurup-tur evespe aan.
3747. Körüp olurarga,
3748. Deerlerniŋ Demir-Mögeni
3749. Ölürer, oktaar öy
3750. Üş-le honuk tuduulay bergen turup-tur.
3751. Hunan-Karanıŋ
3752. Küçülüg-türlüg küjü
3753. Kiji-daa türüler argajok
3754. Bolu bergen turup-tur evespe aan.
3755. "Deer uktug,
3756. Demir hinnig
3757. Eki küdeemni
3758. Kuluksaan buga deg,
3759. Kulburaan sogun deg
3760. Bo kulugur
3761. Amı-tınga
3762. Çeder dey bergeni ol çüme-dir!" – deeştiŋ,
3763. Uzun-Sarıg haan
3764. Hunan kara kujanı ölürgeştiŋ,
3765. E'din çümge bıjırgaştıŋ,
3766. Kajık deg
3767. Kıldır tarbıdaaştıŋ,
3768. İlbi-şidi-bile
3769. Demir-Mögege
3770. Çidirtip-çirtip turgan irgin.
3771. Ertеniŋ-ne daŋ bajında
3772. Uzun-Sarıg haan
3773. Hunan kara kujanı ölürtkeş,
3774. E′din çümü-bile bıjırtkaş,
3775. Kajık deg
3776. Kızıl ürüneezin
3777. Tarbıdaaş,
3778. İlbi-şidi-bile
3779. Demir-Mögege
3780. Çidirtip-çirtip turgan irgin iyin.
3781. Demir-Mögeniŋ küjünge
3782. Hünnüŋ-ne
3783. Hunan-kara kujanıŋ
3784. Küjü hire
3785. Küş nemejip-daa turup-tur evespe aan.
3786. Hunan-Karanıŋ küjü
3787. Hünnüŋ-ne
3788. Hunan kara kujanıŋ
3789. Küjü hire
3790. Küş badıp turar boop-tur evespe aan.
3791. Uzun-Nazın daŋgına
3792. "Bir üye erte berdi,
3793. Çüü boldu? – deeş,
3794. İlbi-şidi-bile,
3795. Muŋ huulgaazını-bile
3796. Körüp turup-tur evespe aan.
3797. Bajınıŋ koŋguraazı arıvaan,
3798. Baldırınıŋ e′di katpaan,
3799. Hunan-Karanı
3800. Tevektepter deerge,
3801. Deerniŋ delgemi-bile,
3802. Deeldigenniŋ dezii-bile
3803. Aldırbayn-turup-tur.
3804. Kajıktaptar deerge,
3805. Kaptagaynıŋ delgemi-bile,
3806. Hartıganıŋ kaşpagayı-bile
3807. Aldırbayn turup-tur evespe aan.
3808. Adazı
3809. Uzun-Sarıg haannı köörge,
3810. Daŋ bajı şara-here,
3811. Daş bajı kara-şokar hirede,
3812. Hunan kara kujanı ölürtkeştiŋ,
3813. E′din çümü-bile bıjırgaş,
3814. Kajık deg
3815. Kızıl ürüleni
3816. Tarbılaaştıŋ,
3817. Demir-Mögege çidirtip turgan irgin iyin.
3818. Hunan-Karanıŋ küjü
3819. Hünnüŋ-ne
3820. Hunan kara kujanıŋ
3821. Küjü hire
3822. Küş badıp-la turgan irgin iyin.
3823. Demir-Mögeniŋ küjünge
3824. Hünnüŋ-ne
3825. Hunan kara kujanıŋ
3826. Küşü hire
3827. Küş nemejip turgan irgin iyin.
3828. "Eki er eji ol hire
3829. Eree körüp turda,
3830. Huvuray ber,
3831. Hereejok kiji mal ölürbes dep
3832. Hey-hoozun domak çüme-le ıynaan" – deeştiŋ,

3833. Uzun-Nazın daŋgına-daa
3834. Ajınıp, horaday bergen turup-tur evespe aan.
3835. Muŋ huulgaazının huvulup,
3836. Muŋ ilbizin ilbileeştiŋ,
3837. Hunan kara buganı sokkaştıŋ,
3838. E′din çümü-bile bıjırgaştıŋ,
3839. Ayak deg
3840. Kızıl ürüleni
3841. Tarbıdaaştıŋ,
3842. İlbi-şidi-bile
3843. Hunan-Karazınga
3844. Çidirtip bergen turup-tur evespe aan.
3845. Hunan-Karanıŋ küjü
3846. Hünnüŋ-ne
3847. Hunan kara buganıŋ
3848. Küjü hire
3849. Küş nemejip turar bolu berip-tir evespe aan.
3850. Uzun-Sarıg haan
3851. Hünnüŋ-ne daŋ bajında
3852. Hunan kujanı-daa
3853. Demir-Mögezinde
3854. Çidirtken-ne turar boop-tur.
3855. Uzun-Nazın daŋgına-daa
3856. Dal dü′ş hirede,
3857. Dönen kara şarını sokkaştıŋ,
3858. E′din dögerezin bıjırgaştıŋ,
3859. Hunan-Kara çidirtip,
3860. Ayak hire
3861. Kızıl ürülezin
3862. Tarbıdaaştıŋ,
3863. Muŋ şidizin şidiledip,
3864. Muŋ ilbizin ilbiledip,
3865. Çidirtip-daa turgan irgin iyik.
3866. Hunan-Karanıŋ küjünge
3867. Hünnüŋ-ne
3868. Hunan kara buganıŋ
3869. Küjü hire
3870. Küş nemejip turgan irgin iyin.
3871. Kaş-la hün çirtirge,
3872. Deerlerniŋ Demir-Mögezin
3873. Tevektepter deerge,
3874. Delegeyniŋ delgemi-bile
3875. Aldırbayn turup-tur.
3876. Kajıktaptar deerge,
3877. Kaptagaynıŋ delgemi-bile
3878. Hartıganıŋ kaşpagayı-bile
3879. Aldırbayn turgan irgin iyin.
3880. Bir-le tudujunga keep,
3881. Tuda sop algaştıŋ-daa,
3882. Çüü boor
3883. Ak-kara buluttuŋ arazı-bile-daa
3884. Tırıkılay sop ekkelgeştiŋ-daa,
3885. Hunan-Kara
3886. Kara çerni sirt kıldır,
3887. Kaŋ deerni
3888. Kıŋgırt kıldır-daa
3889. Demir-Mögeni kaap algaş,
3890. Olurgan irgin iyin.
3891. Kara ıyaş unnug,
3892. Ças baştıg
3893. Haş soruuldug daŋzazınga
3894. Kalçaa kızıl taakpızın
3895. Hayıŋayndır tırtıp-daa,
3896. Hunan-Karanıŋ suksunu
3897. Hana bergen olurup-tur evespe aan.
3898. "Ölgen kijiniŋ
3899. Sözün dıŋnaar, ejim,
3900. Ölgen inektiŋ
3901. Hanın şançar, ejim,
3902. Sözüŋ domaaŋ domaktan!" – deeştiŋ,
3903. Taakpızınıŋ hülün
3904. Karaanıŋ ogunga
3905. "Hak" kıldır kagarga:
3906. "Halagım-tülegim!
3907. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
3908. Hunan-Kara dep kiji
3909. Amı-tınımda-la halday berdi.
3910. Aldıı oran, Üstüü oran
3911. Ada-iyem,
3912. Kançaldıŋ çoonduŋ?" – dep
3913. Kıygı sala bergen-ne çıdıp-tır evespe aan.
3914. "Katkan-huuraanıŋ bajı, kulugur!
3915. "Daŋgıraan oskunarga,
3916. Tamı düvü çüme"
3917. Deen, ejim,
3918. "Dıl oskundurarga,
3919. Dalay düvü çüme"
3920. Deeni kayıl, ejim,
3921. Sen daŋgıraaŋ oskunup çıdırıŋda,
3922. Men çoongan men – deeştiŋ,
3923. Arzılaŋ-Karam,
3924. Kançaldıŋ, çoonduŋ? – deeştiŋ,
3925. Hunan-Kara-daa baza-la
3926. Kıygı sala-la bergen çıdıp-tır evespe aan.
3927. Kıygı salgan kıygızı
3928. Arzılaŋ-Karanıŋ
3929. A′ttangı çarıkkı kulaandan dıŋnalgaştıŋ,
3930. Ajırgı çarıkkı kulaandan
3931. Hat-salgın-bile dömey
3932. Haagayndır ünüp turup-tur.
3933. "Hunan-Kara-daa
3934. Baktıŋ bagın
3935. Köre-le bergen-dir" – deeş,

3936. Arzılaŋ-Kara-daa
3937. Çel-kuduruu-bile
3938. Uzun-Sarıg haannıŋ
3939. Azıraan malı,
3940. Ara-albatızın
3941. Kıra tavarıp kelgen turup-tur evespe aan.
3942. Maŋnap çedip kelgen turup-tur evespe aan.
3943. "Er boduŋ erlik-daa sen ıynaan,
3944. Hunan-Kara,
3945. Er ejiŋniŋ kırınga olurup algaş,
3946. Meni çüge daŋgıraaŋ
3947. Oskunup kıygırdıŋ," – dep
3948. Arzılaŋ-Kara kelgeş,
3949. Çugaalap turgan irgin iyin.
3950. "Bo Demir-Möge
3951. Aldıı-Üstüü oran
3952. Ada-iyezin
3953. Baştay adap kıygırgan bolgay,
3954. Arzılaŋ-Karam," –
3955. Dep turgan iyin.
3956. "Indıg bolza
3957. Üstüü orannı
3958. Boduŋ bil,
3959. Aldıı orannı
3960. Men biliyn" – dep,
3961. Arzılaŋ-KAra mınçap turgan irgin iyin.
3962. Kara-kara buluttar
3963. Köjügüp-haynıgıp-la keep tur evespe aan.
3964. Kara çaŋnık-daa
3965. Çıjıradı-la bergen turup-tur evespe aan.
3966. Aldı ama
3967. Kara torgu arjıılı-bile
3968. Aldı ka′t kıldır sıy tutkaştıŋ
3969. Hunan-Kara
3970. Kara nomun nomnay-la bergen
3971. Turup-tur evespe aan.
3972. Dört töngüzünge daggeş,
3973. Adaanda
3974. Deerniŋ bodunuŋ oglu
3975. Örttenip-huyuktalıp-la turgan irgin iyin.
3976. Ak buludu keerge,
3977. Ak arjıılın
3978. Aldı ka′t kıldır
3979. Sıy tudup algaştıŋ,
3980. Nomun nomçup olurar boop-tur.
3981. Kızıl çaŋnık keerge,
3982. Aldı ama
3983. Kızıl torgu arjıılı-bile
3984. Kızıl nomun
3985. Iyıŋ-kıyıŋ keep,
3986. Nomçup olurup-tur.
3987. Dört töngüzünge deggeştiŋ
3988. Adaanda
3989. Deerleriŋ bodunuŋ oglu
3990. Çüü-daa çüme çok,
3991. Kodan dovuu hire
3992. Çüme çok kıldır
3993. Örttendir, huyuktalıp kalgan,
3994. Aksın-sözün alır,
3995. Ölürer-çidirer çüme-daa
3996. Çok bolgan turup-tur evespe aan.
3997. Aldıı orandan,
3998. Çer aksından
3999. Hola-hola haaylıg,
4000. Hola-hola dırgaktıg,
4001. Hola-hola
4002. Çıda-selemezin tutkulaan,
4003. Kuruyaktarı
4004. Kıŋgırtkayndır töktüp üngülep
4005. Kelgen turup-tur.
4006. Arzılaŋ-Kara
4007. Deşkilevişaan bargaştıŋ,
4008. Kaŋ-bolat budu-holu-bile
4009. Aldıı orandıva
4010. Örttendir-huyuktaldır
4011. Tep kiiripken turup-tur evespe aan.
4012. Ol-la şag-şaa-daa-bile:
4013. "Uzun-Sarıg haan,
4014. Ööŋde sen be?
4015. Çeriŋde sen be?
4016. İzii-bile körjüpteeli,
4017. Çerniŋ ıraandan,
4018. Sugnuŋ uzunundan
4019. Kelgen kiji men" – dep,
4020. Uzun-Sarıg haandıva
4021. Hunan-Kara devip-davıp,
4022. Maŋnap kelgen turup-tur evespe aan.
4023. Burganınıŋ aldında
4024. Buruŋayndır mıyaktap,
4025. Şireeziniŋ aldında
4026. Şiriŋeyndir sidiktep
4027. Kire berip-tir.
4028. "Çügle hün aşsın, oglum,
4029. Dün ertsin, oglum,
4030. Am erten
4031. Tii çok ak örgeeni
4032. Bejen ak adanga
4033. Ak öömnü çüdürtüp,
4034. Bejen adanga
4035. Aldın-möŋgünümnü çüdürtüp,
4036. Ara-albatımnı
4037. Deŋ huvaap,
4038. Azıraan malımnı

4039. Deŋ huvaap köreyn,
4040. Amı-tın
4041. Örşeep kör, oglum", – dep
4042. Çıdıp-tır evespe aan.
4043. Hunan-Karanıŋ kılıktangan ökpezi
4044. Öjüp-daa turgan irgin iyin.
4045. Dürgen dalaş-dakpış ökpezi
4046. Dakpıja-daa bergen olurup,
4047. Ara düjüp turgan irgin iyin.
4048. Erteninde daŋ bajında
4049. Uzun-Sarıg haannıŋ
4050. Hüree-küçüzü
4051. Çiiŋeyni bergen turup-tur evespe aan.
4052. Uzun-Nazın daŋgına bile
4053. Hunan-Karanı
4054. "Ujur-yozuzu-bile ındıg çüme ıynaan" – deeş,
4055. Ekkelgeştiŋ,
4056. Dörünüŋ bajında
4057. Dörbelçin kara şireezinge
4058. Koja olurtup kaaştıŋ,
4059. Aldın bula tavaanga
4060. Narın a′jın-çemin
4061. Sala bergen turup-tur evespe aan.
4062. Aldın hoo-dombuzunda
4063. İzig şayın
4064. Kuda bergen turup-tur evespe aan.
4065. Çaŋgıs tavaktan çemnenip,
4066. Çaŋgıs dombudan şayladıp
4067. Olurup-tur evespe aan.
4068. Ara-albatızın-daa
4069. Düvüredi bergen turup-tur evespe aan.
4070. Azıraan malın,
4071. Ara-albatızın
4072. Deŋ huvaap algaş,
4073. Am-daa çüü boor,
4074. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunduva
4075. Şiiledi-şooladı çorup-tur evespe aan.
4076. Uzun-Nazın daŋgına-daa
4077. Ajırgı çartında
4078. Ay-bile siileen,
4079. A′ttangı çartında
4080. Hün-bile siileen
4081. Hün hereldig
4082. Hümüş ezerin ezerteeştiŋ,
4083. Kara karaktıg
4084. Çıraa kara a′ttı mundurgaştıŋ,
4085. Çorup turgan irgin iyin.
4086. Şıyaan-daa,
4087. Çorup-la organ irgin iyin.
4088. Çer ortuzu
4089. Çedip çorup olurarga-daa,
4090. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
4091. Hunan-Kara möge deerzi:
4092. "Uzun durgaar şıygan çerimge
4093. Dün-hün çok çorup oluruŋar,
4094. Doora durgaar şıygan çerimge
4095. Honup oluruŋar!" – dep
4096. Turgan irgin iyin.
4097. Ada-iyezi-daa
4098. Sagıjında kire bergen,
4099. Arzılaŋ-Ala-Taygazı-daa,
4100. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtu-daa,
4101. Sagıjında kire bergen,
4102. Ujudup-halıdıp çorup organ irgin iyin.
4103. Dünde dün-daa çok,
4104. Hünde hün-daa çok
4105. Ujudup-halıdıp çorup organ irgin iyin.
4106. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunga
4107. Çedip keerge,
4108. Kuskun "kuyt" deer,
4109. Saaskan "sayt" deer
4110. Çüme-daa çok.
4111. Ada-iyeziniŋ ulug
4112. Öönüŋ ornu
4113. Öleŋ-sigen ünüp
4114. Margaa-sigen
4115. Bazıp kaapkan çıtkan irgin iyin.
4116. Bora-Höldüŋ kıdında o′ttap turar,
4117. Aldan iyi
4118. Adır mıyıstıg,
4119. Üş kuspak kuduruktug,
4120. Üş ilig düktüg,
4121. Bora-Höl a′dınıŋ
4122. Adazızıŋ kuu baglaajından başka
4123. Çüü-daa çok,
4124. Çaa-dayın algaş bargan-na turgan irgin iyin.
4125. A′dınıŋ baglaar çeringe
4126. Arzılaŋ-Karazın
4127. Baglap-daa çıtkan irgin iyin.
4128. Yozuluu-bile
4129. Ulug kara taalıŋın düjürgeş,
4130. Ulug öönüŋ ejii-bile
4131. Ejikten kirip kelgeştiŋ,
4132. Ada-iyeziniŋ
4133. Olurar çeriniŋ
4134. İyi arazınga yozulug olurup
4135. Turgan irgin iyin.
4136. Muŋgaravas bodu muŋgarap,
4137. Hunan-Kara
4138. El-çaa algaş bargan
4139. Adazınıŋ orar çeringe
4140. "Açay", – dep kılçaŋaynıp
4141. Organ irgin iyin.

4142. İyeziniŋ orar çeringe
4143. "Avay", – dep kılçaŋaynıp
4144. Organ irgin iyin.
4145. "Yozulug
4146. Ujurlug çümel! – deeştiŋ,
4147. Ulug ögnüŋ ornunduva
4148. Üş mozaga kara dajın kadap algaştıŋ,
4149. Ulug hüler pajın-daa
4150. Agar-sandan ıyajın ekkelgeştiŋ,
4151. Aldın-bulak
4152. Möŋgün-bulak
4153. Suun uzup ekkelgeştiŋ,
4154. Çiŋ şayın hayındırıp
4155. İjip organ irgin iyin.
4156. Çigir-çimizin çip,
4157. Çırgap organ irgin iyin.
4158. Aldın bulak tavaanda
4159. Arıg arjaan
4160. A′jın-çemin
4161. Aştanıp-çemnenip organ irgin iyin.
4162. Ol orta-daa
4163. Hunan-Kara-daa
4164. Muŋgaravas bodu
4165. Muŋgarap,
4166. Deŋgereves bodu
4167. Deŋgerep-daa
4168. Arzılaŋ-Kara a′dın-daa:
4169. "Komuŋ hoora,
4170. Çayaaŋ çara semirip al!" – deeş,
4171. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunduva
4172. Salıp-la ündürüp-daa turgan irgin iyin.
4173. Ulug kara taalıŋınıŋ iştinde
4174. Adazınıŋ ulug öönüŋ ornunga
4175. Ulug ak maygının
4176. Kaktırıp-daa turgan irgin iyin.
4177. Bir ayda uduur
4178. Uyguzun udup,
4179. Çırgap çıtkan irgin.
4180. Soŋgu aal-çurtu
4181. Çiiŋeynip-şooŋaynıp
4182. Köjüp kelgen-daa turgan irgin iyin.
4183. Ol orta
4184. Adazınıŋ
4185. Malçı-hoyjularınıŋ turar çeringe,
4186. Malçı-hoyjuların olurtup,
4187. Hondurup-düjürüp turgan irgin iyin.
4188. Övüründe çiŋnep havırar,
4189. Öle-bula turar çerindive,
4190. Öle-bula çılgızın
4191. Havırıp-ündürüp turgan irgin iyin.
4192. Hoyunuŋ kadarçızı
4193. Hoyuskan aşaktıŋ
4194. Turar çerindive
4195. Hoy kadarçızı
4196. Kök baştıg köşkün,
4197. Ak baştıg aşaktı
4198. Ol heveer
4199. Adazınıŋ turgan çurtunda
4200. Çüü-daa çümeni öskertken çüme çok,
4201. Doozazında
4202. Ödek-honajında
4203. Hoy hondurar honajında
4204. Hondurup turgan irgin iyin.
4205. "Öştügde
4206. Öjümnü negeeyn" – dep,
4207. "Kıktıgda
4208. Hıımnı negeeyn" – dep,
4209. Udurgu dijin
4210. Uuy daynanıp,
4211. Dag dijin
4212. Çara daynap-daa
4213. Organ irgin iyin.
4214. Am-daa çüü boor,
4215. Arzılaŋ-Kara a′dın
4216. Kıygırıp turgan irgin iyin.
4217. Arzılaŋ-Karanıŋ
4218. Çayaa-daa çara semireen,
4219. Komu-daa hoora semireen,
4220. Keep turgan irgin iyin.
4221. Bir çartıın
4222. Ak haya kıldır,
4223. Bir çartıın
4224. Kara haya kıldır
4225. Arzılaŋ-Karanı soodup,
4226. Baglay-daa bergen turup-tur evespe aan.
4227. Hunan-Kara
4228. Aynıŋ çaazında, hünnüŋ ertezinde
4229. Arzılaŋ-Kara a′dın munup algaştıŋ-daa
4230. Çorup-la bergen turgan irgin iyin.
4231. Ol orta
4232. Uzun-Nazın daŋgınanı
4233. Çagıp-daa olurgan irgin iyin:
4234. "Çaa-dayınga bargan kiji
4235. Çook dize,
4236. Çedi çıl iştinden beer
4237. Kelir boor men,
4238. Irak dize,
4239. Tos çıl iştinden beer
4240. Kelir boor men.
4241. Dayanıp turzumza-daa,
4242. Çaŋgıs bodum,
4243. Tayıp uşsumza-daa,
4244. Er kara çaŋgıs bodum – dep
4245. Organ irgin iyin. –
4246. Aal-çurtuvustu

4247. Eki eelep turar sen" – dep olurgan
irgin iyin.
4248. Uzun-Nazın daŋgına olurgaş:
4249. "Şulbunuŋ Kögel-Möge haan
4250. Bolgan bolza,
4251. Küştüg şıdaldıg-daa bolgay – dep
4252. Olurup-tur evespe aan. –
4253. "Çaa-dayınga barbas" –dep
4254. Çüü boor,
4255. "Hereejok kiji
4256. Dayın kılbas" –dep çüme
4257. Hey çüme-dir
4258. Şulbu-bile çaalajır
4259. Şaam kelgen" –dep
4260. Tümen çaanı törütpes
4261. Dündügür-kara maadırnıŋ dürzüzün
4262. Dürzüleni bergen-daa organ irgin
iyin.
4263. Muŋ kara çaanıŋ baştıŋçızı
4264. Muŋzugur kara maadırnıŋ dürzüzün
4265. Dürzüleni-daa bergen olurgan irgin
iyin.
4266. "Seni ulug çurttuŋ kürüzün tudar
deeş,
4267. Algan-na bolgay men,
4268. Çaa-dayınga salır deeş,
4269. Algan eves.
4270. Sen ulug çurttuŋ kürüzün
4271. Eeleer sen" – dep
4272. Organ irgin iyin.
4273. "Çeder çeringe
4274. Çedip,
4275. Baar çeringe
4276. Bargan şaamda,
4277. Üş katap düş salıp,
4278. Üş üyeni harap köör men" – dep,
4279. Uzun-Nazın daŋgına-daa
4280. Ulug çurttuŋ kürüzünde
4281. Olurup kalgan irgin iyin.
4282. Arzılaŋ-Kara a′ttı munup algaştıŋ,
4283. Hunan-Kara-daa
4284. Dünde dün çok,
4285. Hünde çün çok,
4286. Şulbu oranında
4287. Şulbunuŋ
4288. Kögel-Möge haanınıŋ
4289. Olçalap-çaalap algan
4290. Ada-iyeziniŋ soonduva
4291. Dün deeştiŋ
4292. Honar-daa çüme çok,
4293. Hün deeştiŋ
4294. Örgüür-daa çüme çok,
4295. Ujudup-halıdıp çorup-la organ irgin
iyin.
4296. Bedik çerniŋ
4297. Belin bastırıp,
4298. Çavıs çerniŋ
4299. Bajın bastırıp
4300. Hün deeş honar-daa çüme çok
4301. Çorup olurup-tur.
4302. Bir aylıktıg oranga
4303. Çorup olurup organ irgin iyin.
4304. Arzılaŋ-Kara a′ttıŋ
4305. Tıngan tınıjı
4306. Bedik taŋdılarnıŋ kırınga
4307. Hat-şuurgan bolu bergen
4308. Çorup olurup-tur.
4309. Çavıs taŋdılarnıŋ kırınga
4310. Kuu tuman bolu bergen
4311. Çorup olurup-tur.
4312. Arzılaŋ-Karanıŋ tepken doozunu
4313. Soŋgu talazında
4314. Karaŋgı dün bolu bergen
4315. Çorup olurup-tur evespe aan.
4316. Bir aylıktıg oranga ujudup,
4317. Halıdıp çorup olurarga,
4318. Arzılaŋ-Kara
4319. Tura düjüp turgan irgin iyin.
4320. "Hunan-Kara,
4321. Er boduŋ
4322. Erzig-daa bolzuŋza,
4323. E′t-çüreeŋ taan-daa bagay-dır.
4324. El-çaanıŋ
4325. Oranınga kelgeştiŋ,
4326. Soonduva köör,
4327. Murnunduva köör" – dep
4328. Turgan irgin iyin.
4329. Soonduva köörge,
4330. Çüme-daa çok,
4331. Arzılaŋ-Karanıŋ
4332. Kaŋ-bolat duyuu-bile
4333. Tepken çerinde
4334. Karaŋgı-la kara dün
4335. Boop-daa algan turar boop-tur.
4336. Murnunduva şinçip körüp turarga,
4337. Bedik taŋdılarnıŋ kırı
4338. Şuurgan düje bergen,
4339. Çavıs tandılarnıŋ kırı
4340. Kuu tuman bolu bergen,
4341. Arzılaŋ-Karanıŋ
4342. İzig-sook tınıjı
4343. Hat-halap-bile büdüp
4344. Çorup olurar boop-tur.
4345. Şıyaan.
4346. Arzılaŋ-Kara-daa
4347. Tura düjüp-daa turgan irgin:
4348. "Er kiji ayan-çoruk çoraanda,
4349. Soonduva köör,
4350. Murnunduva köör çoor!" – dep-tir.
4351. Soonduva köörge,

4352. Kara doozun karaŋgılap kelgen.
4353. Murnunduva körüp turarga,
4354. Sarıg hovunuŋ ortuzunda
4355. İyi-üş adır
4356. Kızıl doozun turar boop-tur
4357. Mal-magannı köörge,
4358. Kara haragan deg
4359. Kara hovu şıva bergen turgan irgin iyin.
4360. "Kiji çeri kijee,
4361. Kiş çeri kişke
4362. Kadır arttan
4363. Artık turar,
4364. Kijiden
4365. Artık kiji,
4366. A′ttan artık
4367. A′t turar" – deeştiŋ,
4368. Arzılaŋ-Karanı
4369. Ölür çede bergen
4370. Öktek-kara bogba kıldır
4371. Huuldurup turgan irgin iyin.
4372. Hunan-Kara bodu
4373. Moŋ ıyaş ezeŋgilig,
4374. Morzuk keji törepçilig,
4375. Sarıg kidis hevenektig
4376. Arga-daa çok amıtan bolup algan
4377. Çaldıradı çortup-daa olurgan irgin iyin.
4378. Üş adır kızıl doozunga
4379. Çedip keerge,
4380. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
4381. Aar iyinge çiŋnep havırar
4382. Arbın-tümen
4383. Ala çılgızı-la
4384. Hovu şıpkan turgan irgin iyin.
4385. Inça-mınça çortup olurda,
4386. Tos çılın törüveen
4387. Doşkun sarıg bezi
4388. Kiştey kaaptarga,
4389. Arzılaŋ-Kara
4390. Kiştepken turgan irgin iyin.
4391. Hovunuŋ hovuzunda
4392. Çılgınıŋ doozunu
4393. Çüme-daa köstür argajok
4394. Kara doozun boop turgan irgin iyin.
4395. Doozunnuŋ arazında bir-le köörge,
4396. Arzılaŋ-Karanıŋ iyezi
4397. Doşkun sarıg be
4398. Dolgandır oranıp
4399. Maŋnap turgan irgin iyin.
4400. "Elezin dıldıg
4401. Mal-daa bolza,
4402. Törüp kaggan
4403. Tölünge ındıg konçug,
4404. E′t-dıldıg
4405. Meeŋ ada-iyem
4406. Hannıg-karalıg
4407. Kara-kögel haannıŋ
4408. Aal-oranında
4409. Ta ölüg-dirig" – dep,
4410. Hunan-Karanıŋ
4411. Karaanıŋ çajı
4412. Damıraktıg kara suglar boop,
4413. Kara torgu tonunda
4414. Töktüp organ irgin iyin.
4415. Kara bogbazın munup algaştıŋ,
4416. Eleŋnedip-tendiŋnedip bar çıdarga,
4417. Adazınıŋ çılgıçızı
4418. Aksagalday Sayın-Kuu havırçı
4419. Hırtıŋ-Şokar askırın mungan,
4420. Hola uruun södüreen
4421. Hap olurup-tur evespe aan.
4422. Kara bogbazından aŋdarlı çoruy
4423. Düje halıp kaavıtkaştıŋ,
4424. Yozulap-hündülep
4425. Baraalgap turgan irgin iyin.
4426. "Ottug karaktıg,
4427. O′k-boo bolgan,
4428. Okpan-boo çipken, oglum,
4429. Kayıın keldiŋ,
4430. Kay bar çıdır sen?" – dep
4431. Turgan irgin iyin.
4432. "Men-daa, ada,
4433. Çaa-çalbaktıŋ
4434. Çaştançızı çüme men,
4435. Örgeçi-küskeçi,
4436. Ösküs çaŋgıs amıtan men,
4437. Kıjın bolur çılındı,
4438. Çayın bolur sarıg-sug
4439. Kayda çümel, ada?" – dep
4440. Turgan irgin iyin.
4441. "Indıg-la çüme bolza, oglum,
4442. Möŋgünnüŋ kırında
4443. Aldın saldıngan,
4444. Aldın kırında
4445. Çıgjır saldıngan,
4446. Erte-buruŋguda
4447. Ettiŋ kırında
4448. Et nemeşken,
4449. Maldıŋ kırında
4450. Mal nemeşken
4451. Kara-Kögel haanda-la bolgay, oglum.
4452. Biyeede
4453. Şil-Dag, Şilen-Dag çurttug
4454. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
4455. Çılgıçızı çoraan kiji men.
4456. Am bo üyede
4457. Şulbunuŋ Kara-Kögel haannıŋ

4458. Çılgıçızı bolgan turar kiji men, oglum.
4459. Mınça maldı kadagalap çorzumza-daa,
4460. Börttüg bajım
4461. Börgü-bile alır,
4462. Çeŋnig kırım
4463. Çeŋi-bile alır,
4464. Moortan çüve bürtük bolur bolza,
4465. Daŋ-hün
4466. Çook kiji men –
4467. Deen irgin iyin. –
4468. Aştap-daa çoruur çüme-dir, oglum,
4469. Elep-türep-daa çoruur çüme-dir, oglum,
4470. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
4471. Ara-albatızından
4472. Aŋgı kiji bolza,
4473. Kiji törelgetenniŋ kijizinden
4474. Öske şulbu kiji baza bar,
4475. Çüvee muŋ çok bolur bolgay, oglum.
4476. Han töreniŋ kijizi bolza,
4477. Inda-daa berge-le bolgay aan –
4478. Dep turup-tur. –
4479. Indıg kiji
4480. Uzun çarıktıg-daa,
4481. Uzun kulaktıg-daa bolur çüme, oglum.
4482. Indıg oolak bolza,
4483. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
4484. Hunan-Kara möge dep
4485. Kiji bolgan bolza,
4486. Şag düpte-le
4487. Us-Dalaynıŋ kıdıında
4488. Ustuŋ Uzun-Sarıg-haannıŋ
4489. Uzun-Nazın daŋgınazın
4490. Olçalap-çaalap alır
4491. Deeş çorutkan,
4492. Çünü bildiŋ,
4493. Çünü dıŋnadıŋ?" – dep
4494. Turgan irgin iyin.
4495. "Şagda-la ındıg kiji,
4496. Indıg kiji bolza, aşak,
4497. Deerleriniŋ Demir-Mögezi
4498. Dep kijiziniŋ
4499. Ogunuŋ bajında bargan çüve evespe" – dep
4500. Turgan irgin iyin.
4501. Aşaktıŋ karaanıŋ çajı-daa çok,
4502. Karaa suu-bile
4503. Kadı borbaŋaynıp çuglup turgan irgin iyin.
4504. "Eki çüme körbes-le çüme-dir, oglum.
4505. Malçı kiji
4506. Hünnüg oranga
4507. Dirig çoraan-daa
4508. Düjük çok-la-dır.
4509. Bir saktıp organ çüme
4510. Ol-la çüme-dir, oglum", – deeş,
4511. Iı-sıı-bile turgan irgin iyin.
4512. Keergey-daa
4513. Bergen organ irgin iyin.
4514. Magaday-daa
4515. Bergen organ irgin iyin.
4516. "Indıg bolza, ada,
4517. Aray doktaa – dep,
4518. Turgan irgin iyin. –
4519. Baza bir
4520. Çugaadan çugaalaayn, ada," – dep
4521. Turgan irgin iyin.
4522. "Harın ınçal, oglum", – dep,
4523. Alaŋgı edee-bile
4524. Arın-bajın çottuna bergen turgan irgin iyin.
4525. "Indıg bolza,
4526. A′dı Arzılaŋ-Kara,
4527. Adı Hunan-Kara-möge
4528. Dep kiji bolza,
4529. Çarınnıg-töştügnüŋ
4530. Aldınga çıtpas,
4531. Erektig-dırgaktıg
4532. Eki er
4533. Atçıp-tutçup-daa bolbas – dep
4534. Dıŋnaan men, aşak.
4535. Üş şagda
4536. Üstüp körbeen,
4537. Üş tüme kara çaanı
4538. Üze baskan,
4539. Tos şagda
4540. Doostup körbeen,
4541. Dös-dögee kara çaanı
4542. Üze baskaştıŋ,
4543. Şil-Dag, Şilen-Dag
4544. Dep çerde,
4545. Aldın-Bulak,
4546. Möŋgün-Bulaktıg,
4547. Agar-sandan,
4548. Anaa-sandan ıyaştıg,
4549. Ustuŋ Uzun-Nazın
4550. Daŋgınazın algaştıŋ,
4551. Çurttap olurar dep
4552. Bir çüme dıŋnaan men, aşak", – dep
4553. Organ irgin iyin.
4554. "Ilaptıg-şınnıg küştüg
4555. Çugaa bolza, oglum,
4556. Bo çılgını
4557. Düne-hündüs çok,
4558. Küs-çay-daa çok

4559. Çer ap
4560. Çıldırıp-kelzimze,
4561. Çede-le beer oran bolgay" – dep
4562. Turgan irgin iyin.
4563. "Kara şagdan beer
4564. Aştap-türep çor men dep
4565. Çüŋ boor, aşak?" – deeş,
4566. Hunan-Kara
4567. Kara bogbanı mungaş,
4568. Çılgı arazında kirgen deg bolza,
4569. İyi çılın törüveyn bargan,
4570. Suvay beni-daa şalbalay sokkaştıŋ,
4571. Molduruun kadıra itkeştiŋ,
4572. Soya bergen turup-tur evespe aan.
4573. Aşak tavaar çedip kelgeştiŋ:
4574. "Bajım alır
4575. Bugum kelgen-dir evespe" – dep,
4576. Bo soo-bile kelgen turgan irgin iyin.
4577. Soya sokkaştıŋ,
4578. Küjür Hunan-Kara
4579. Üze kezip,
4580. Üze şılıy sokkaş,
4581. Ulug odun ujudupkaştıŋ,
4582. Şıktıg-şıktıın
4583. Aşaktıŋ kara taalıŋınga
4584. Tırıp-dıgıp olurup-tur evespe aan.
4585. Kadıg söögün kakkırıp,
4586. Çımçak söögün siŋmirip,
4587. İlbi-şidi-bile
4588. Aşaktıŋ karaan kejegelep,
4589. Muŋ şidizin şidiledip,
4590. Ajırıp olurup-tur evespe aan.
4591. "Çoruu-la çoguzun,
4592. Mörü-le mögeyzin,
4593. Şulbunuŋ Kara-Kögel haanı
4594. Bo çılgını onçalap,
4595. Daŋzılap turar
4596. Şaa bar eves.
4597. Çaŋgıs hırnım totturduŋ,
4598. İyi kara kuskunu
4599. Bar, oglum.
4600. İyi kara kuskun
4601. Köör bolza,
4602. Sançok bolgay.
4603. Adıg-daa kılgan sançok.
4604. Am bir çaŋgıs hırnım tottu" – dep,
4605. Algap-yöreep-daa
4606. Turgan irgin iyin.
4607. "Çılgıŋnı salıp algaştıŋ,
4608. "Çorutsuŋza,
4609. Okta kem çok, aşak,
4610. Ilavılap, taptıg-la
4611. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
4612. Hunan-Kara mögeniŋ
4613. Şil-Dag, Şilen-Dag
4614. Çurtunduva çorupsuŋza,
4615. Mal eves mal-daa ında-la,
4616. Ara-albatı-daa imileen-ne turar" – dep
4617. Turgan irgin iyin.
4618. "Solun çugaalıg oglumnuŋ
4619. Çoruu çoguzun,
4620. Mörü mögeyzin" – deeştiŋ,
4621. Hırtıŋ-Şokar
4622. Askırın muŋgaştıŋ,
4623. Oruun haaladı çoraan deg bolza-la,
4624. Işkızın bılgırgılaarga,
4625. Sarıg hovuda çılgı-daa
4626. Kajıkkılaştır tırıldır
4627. Böldüne bergen turgan irgin iyin.
4628. Aşak-daa
4629. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunduva
4630. Deerinde doozunun kojaytı
4631. Çılgızın sıvırıpkaş,
4632. Çanıp çorup-la bergen turup-tur evespe aan.
4633. Hunan-Karanıŋ işti-höŋnü
4634. Kövüdep organ irgin iyin.
4635. Aksın tuttunup
4636. Olurup-tur evespe aan.
4637. "Arga-çüülzü-daa herek-le bolgay,
4638. Ada-iyemniŋ
4639. Amır-mendizin
4640. Aytırıp alırım kayık" – dep
4641. Olurgan irgin iyin.
4642. Kara-bogbazın
4643. Munup algaştıŋ,
4644. Eleŋnedip-tendiŋnedip
4645. Çorup olurup-tur evespe aan.
4646. Ol çorutsa
4647. Kara-Kögel haannıŋ
4648. Kara taygazınıŋ belinde
4649. Koda-hüreezin köörge,
4650. Ezim arga-bile bütken,
4651. Çalım turug-bile bütken,
4652. Turup-tur evespe aan.
4653. Koda-hüreeniŋ
4654. Deer döpçüünden başka,
4655. Kirer, baar-daa
4656. Çer çok turgan irgin iyin.
4657. Inçap çortup
4658. Çorup olurarga,
4659. Kara turug ışkaş
4660. Koda-hüreeniŋ
4661. Murnuku talazında,
4662. Karak çetpes
4663. Sarıg hovunuŋ ortuzunda,
4664. Şulbunuŋ ara-albatızı
4665. Kara bulut ışkaş

4666. Hayıngan turgan irgin iyin.
4667. Halaŋnadı-eleŋnedi
4668. Körüp çortup-daa olurgan irgin iyin.
4669. Ol çorup olurarga,
4670. Şulbunuŋ
4671. Kara-Kögel taygazında
4672. Koda-hüreezin
4673. Körüp turarga,
4674. Kara-Kögel haannıŋ
4675. Turug haya-bile bütken
4676. Kirer ejii-daa çok,
4677. Kiji baar
4678. Arga çok turgan irgin iyin.
4679. Hunan-Karanıŋ
4680. Darjı hörek-çüree
4681. Dakpıjap-daa çoruur bolu berip-tir.
4682. Muŋgaravas bodu
4683. Muŋgarap,
4684. Deŋgereves bodu
4685. Deŋgerep çoruur bolu berip-tir.
4686. Koda-hüreeniŋ
4687. Çige-le soŋgu çügünde
4688. Şulbunuŋ Kara-Kögel haannıŋ
4689. Bak çügün
4690. Bak ejii-bile
4691. Ejiktedip,
4692. Kodanda kirip-le
4693. Kelgen turup-tur evespe aan.
4694. Koda-hüreeniŋ murnunda
4695. Sarıg şulbularnı köörge,
4696. Köşken bulut-daa ışkaş,
4697. Çangan taan-daa ışkaş,
4698. Köjügüp, haynıgıp-la turgan irgin iyin.
4699. "Çüge mında turar çüme boor?" – deeştiŋ,
4700. Ança-mınça çortup çoruurga-la
4701. İyi tala
4702. Bag kakkan turgan irgin iyin.
4703. Koda-hüreeniŋ ortuzunga
4704. Kirip kelgen çorup olurup-tur.
4705. Karak-kulak çetpes
4706. Ulug kajaa turgan irgin iyin.
4707. Kara bogbazın kajaa buluŋunga
4708. Baglap turgan irgin iyin.
4709. Baglap kaaştıŋ, şinçip körüp turarga,
4710. Kajaa daştında
4711. Sarıg böödey çadırnı
4712. Kıska doorbaş sürgü-bile tutkan irgin.
4713. Ijı buruŋaynıp-tır evespe aan.
4714. "Bustug çadırda,
4715. Bustug ışta
4716. Bujar çok çüme deen" – deeştiŋ,
4717. Hunan-Kara
4718. Kara çadırnıŋ ejii,
4719. Dörü-bile kire düjüp keerge,
4720. Üye-düpte bir-le
4721. Hoyunuŋ kadarçızı
4722. Hoyuskan aşak irey, kaday
4723. Çügle amılıg,
4724. Hoyun kadargan turar
4725. Boop-tur evespe aan.
4726. Baza-la iyi-üş katap yozulap,
4727. Baraalgap turgan irgin iyin.
4728. "Kayıın keldiŋ,
4729. Ottug karaktıg,
4730. O′k-boo bolgan,
4731. Okpan-çipken, oglum?" –
4732. Dep organ irgin.
4733. "Soŋgu çükten üngen
4734. Ösküs-çavıs,
4735. Çaa çaştançızı
4736. Çaŋgıs amıtan men.
4737. Kıjın bolur
4738. Çılındı,
4739. Çayın bolur
4740. Sarıg-sug dep çoruur kiji men" – dep
4741. Organ irgin iyin.
4742. "Indıg çüme bolza,
4743. Harın bo kürde
4744. Bolgay, oglum", –
4745. Dijip olurup-tur.
4746. "Ögge kirgen amıtanga
4747. Sarıg-sug bar irgi be, kaday?" –
4748. Deen irgin iyin.
4749. Sarıg-sugnu kudup bergen irgin.
4750. Sarıg-sugnu doŋgaytı ijipken
4751. Bolgan turup-tur.
4752. "Indıg kiji
4753. Uzun çoruktug,
4754. Uzun kulaktıg bolur çüme, oglum, – dep
4755. Sımıranıp olurup-tur irgin iyin.
4756. Çige soŋgu çükte
4757. Şil-Dagnı, Şilen-Dagnı çurttap turar
4758. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
4759. Hunan-Kara möge
4760. Dep kijiniŋ
4761. Suraa, şimeeninden
4762. Çünü bildiŋ,
4763. Çüge duştuŋ, oglum," – dep
4764. Organ irgin iyin.
4765. "Deerlerniŋ Demir-Mögezinge
4766. Indıg kiji
4767. Şagda-la ölürtüp kaan dep
4768. Dıŋnaan men, irem-kadam", – dep

4769. Organ irgin iyin.
4770. "Eki-le çüme körbezivis ol-dur" –
deeş,
4771. İrey-kaday doraan ıglajı-la bergen.
4772. Karaktarınıŋ çajı baza-la
4773. Edekterinde
4774. Arıktalıp-oruktalıp,
4775. Agıp-töktüp olurgulaan irgin iyin.
4776. Keergey-daa bergen olurup-tur,
4777. Muŋgaray-daa bergen olurup-tur
evespe aan.
4778. "Biyeede
4779. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
4780. Hoyunuŋ kadarçızı çoraan ulus bis,
oglum.
4781. Am baza
4782. Şulbunuŋ Kara-Kögel haanınıŋ
4783. Hoyunuŋ kadarçızı ulus bis.
4784. Biyeede
4785. E′ttiŋ e′din çip çoruur,
4786. Şaynıŋ sarıın ijip çoruur,
4787. Am bolza,
4788. Arıg sarıg-sug-daa tıvılbastaan" –
dep
4789. Organ irgin iyin.
4790. Şıyaan am!
4791. Iglajıp-sıktajıp-daa olurar,
4792. Keergep-magadap-daa olurgan irgin
iyin.
4793. "Mınça maldı
4794. Kadagalap orgaştıŋ,
4795. Kiji kançap
4796. Kurug olurar" – deeştiŋ,
4797. Kara-Kögel haannıŋ
4798. Hoyunuŋ baştını
4799. Kum ak irtin ölürüp,
4800. Kiirip-daa turgan irgin iyin.
4801. İrey bile kaday
4802. Çarlık boop:
4803. "Honuuvus kelgen-dir" – dep
4804. Iglajıp-sıktajı bergen irgin iyin.
4805. Hunan-Kara
4806. Muŋ ilbizi-bile ilbilenip,
4807. Muŋ şidizi-bile şidilenip turgaştıŋ,
4808. Karak-la dıvaş deeriniŋ arazında
4809. İrey, kadaynı
4810. Bilinmestedi ilbilepkeştiŋ,
4811. Kum ak irttiŋ e′din-daa
4812. Şıktıg şıktıın
4813. "İrey, kadayga" – dep kaap,
4814. Kadıg söögün kakkırıp,
4815. Çımçak söögün siŋmirip
4816. Organ irgin iyin.
4817. "Çoruu-la çoguzun,
4818. Mörü-la mögeyzin!
4819. Bo Kara-Kögel haannıŋ haygıılçı
4820. Kara iyi kuskun şulbuzu-la
4821. Bilbes bolza,
4822. Muŋ hoynuŋ arazınga
4823. Kirer eves,
4824. Bis-le bilir bolgay bis.
4825. Çaŋgıs katap
4826. Hırnıvıs tottu,
4827. Çoruu-la çoguzun
4828. Mörü-le mögeyzin!" –
4829. Dijip olurup turlar.
4830. Sarıg kidis heveneeniŋ
4831. Kurun çeşkeştiŋ,
4832. Hunan-Kara
4833. Ol çadırnıŋ döründe
4834. Oorgalay bergen çıdıp-tır evespe
aan.
4835. Oorgalap udup-ottup çıdırda,
4836. İrey-kaday
4837. İtkilejip,
4838. Ugujup olurar boop-tur evespe aan.
4839. "Çajında hunan-Karanıŋ
4840. Çarnınıŋ arazında
4841. Hunan kara inek deg
4842. Kara meŋnig kiji-le bolgay,
4843. Bo çıtkan
4844. Sarıg kidis hevenektig oolduŋ
4845. Çarnınıŋ arazında
4846. Kajık deg
4847. Kara meŋni körem" –
4848. Dijip itkilejip,
4849. "Daştın turgan
4850. Kara bogbanı köörge,
4851. Arzılaŋ-Karanıŋ
4852. Dürzü-türüzü bar hevirlig" – dep,
4853. İrey, kaday çugaalaşkan-daa
4854. Olurar-la boop-tur evespe aan.
4855. "Katkan huuraanıŋar baştarı,
kulugurlar!
4856. "Hunan-Kara", "Hunan-Kara" –
4857. Dep çüŋeril?
4858. Kuu bajıŋarnı
4859. Kuygalaar-örttedir men, kulugurlar.
4860. "Arzılaŋ-Kara", "Arzılaŋ-Kara", –
dep
4861. Çüŋeril, kulugurlar?
4862. Aksı-dumçuuŋarnı
4863. Buza şavar men, kulugurlar!" – dep
4864. Turgan irgin iyin.
4865. "Borta-la bolzun, oglum,
4866. Bo aşaktıŋ aksı
4867. Boş kiji bolgay, oglum", –
4868. Dep-le turgan irgin iyin.
4869. "Borta-la bolzun, oglum,
4870. Bo kadaynıŋ aksı

4871. Boş kiji bolgay" –
4872. Dijip turgannar irgin iyin.
4873. Ol orta-daa çüü boor.
4874. Hunan-Kara-daa
4875. İrey, kadaynı
4876. Ududu-uyaradı tarbıdapkaştıŋ,
4877. Ol çadırdan ünüp algaştıŋ,
4878. Hunan Kara maŋgıs
4879. Boop huulup algaştıŋ,
4880. Ol maŋnap çorutkaştıŋ,
4881. Oon am Kara-Kögel haannıŋ
4882. Ulug öönüŋ öregeziniŋ
4883. Ka′dınıŋ iştindive,
4884. Kire halıy bergeştiŋ,
4885. Üttüg teveneniŋ
4886. Üdü hire
4887. Oybak kılıp algaştıŋ,
4888. Örege ka′dından
4889. Bakılap köre-le bergen
4890. Çıdıp-tır evespe aan.
4891. Bakılap körüp çıdarga,
4892. İyi dumçuundan
4893. İyi sarıg çılan uştunup kelgen,
4894. Kara çaŋgıs karaktıg,
4895. Karış bottug çılbıganı körüp çıdarga,
4896. Küçü-şıdalı
4897. Ölür ölüm-daa çok,
4898. Özerge nazını-daa çok
4899. Amıtan turup-tur evespe aan.
4900. Örege kırınga
4901. Ak as boop algaştıŋ,
4902. Körüp olurarga,
4903. Kızıl turug ışkaş,
4904. Koda-hüreeziniŋ murnundan
4905. Çedi börünü edertken,
4906. İyi-üş karaktıg
4907. Ay, hün ışkaş
4908. Çırıtkılanıp çorup olurar,
4909. Şulbunuŋ kadını
4910. Çorup olurup-tur evespe aan.
4911. Çedip kelgeştiŋ,
4912. Şulbu haanınıŋ hoynunduva kire beerde,
4913. Çedi börüzü kolduunduva
4914. Kire berip-tir evespe aan.
4915. "Kiji küçülüg,
4916. Merge şıdaldıg çümezi
4917. Bo-la çüme-dir" – deeştiŋ,
4918. Körüp çıdıp-tır evespe aan.
4919. Daŋ bajı şara-here,
4920. Daş bajı kara-şokar hirede-le
4921. Baza-la iyi-üş karaktıg
4922. Şulbunuŋ kadını
4923. Hoynundan turarga,
4924. Çedi börüzü
4925. Kolduundan üngülep kaaştıŋ,
4926. Koda-hüreeniŋ murnunduva
4927. Çedi börünü edertkeştiŋ,
4928. Çorup-la kaap-tır evespe aan.
4929. Soondan ak as boop algaş,
4930. Dıŋnap çorup olurgan irgin iyin.
4931. Koda-hüreeniŋ murnunduva
4932. Dün deg kara
4933. Kara dagnıŋ
4934. Arga çartıında
4935. Dedir aastıg
4936. Kara kuyga
4937. Çedi börüzün edertip algaştıŋ,
4938. Kirip çoruy-la bargan turup-tur evespe aan.
4939. Ol erteninde
4940. Koda-hüreeniŋ iştinge
4941. Kiji-daa köör argajok,
4942. Kızıtpa çazın
4943. Kolduktap algan,
4944. Sarıg kidis hevenektig
4945. Amıtan kışgaştap çoruurga,
4946. Koda-hüreeniŋ murnunda
4947. Karak çetpes
4948. Sarıg hovuda
4949. Şulbunuŋ ara-albatızı
4950. İyi-üş kurjalı bergen kelgeş,
4951. Oon am şulbu haanı-bile
4952. İyi tala boop algaştıŋ,
4953. Bag adıp,
4954. Adaan-oyun kıla bergen-ne
4955. Turup-turlar evespe aan.
4956. Şulbunuŋ Kara-Kögel haanınıŋ
4957. Talazı utturup turar,
4958. Bir talazı
4959. Udup ünüp turlar-la boop-tur.
4960. Sogun dajıp-la
4961. Maŋnajıp turup-tur evespe aan.
4962. "Hunan-Karanıŋ
4963. Ökpe-höreen
4964. Örttendir-huyuktaldır adar" –
4965. Dijip turar boop-tur.
4966. "Soŋgu çerden
4967. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
4968. Hunan-Kara kelir çüme,
4969. Ooŋ ökpe-çüree
4970. Bolzun!" – dep
4971. Bag adıp,
4972. Çiiŋeyndir oynap turup-turlar.
4973. "Hunan-Karanıŋ
4974. Ökpe-çüree
4975. Örttenzin!" – dep,
4976. Sarıg kidis hevenegin
4977. Segleŋnedi deşkilep,

4978. Sogun dajıp maŋnap,
4979. Hünzep-daa turgan irgin iyin.
4980. Daarta hününde
4981. Şulbular baza-la
4982. Bag ada bergenner turup-tur evespe aan.
4983. Baza-la
4984. Sarıg kidis hevenee-bile
4985. Saglaŋayndır çügürüp kelgeştiŋ,
4986. Baza-la sogunnu dajıy bergen turgan irgin iyin.
4987. Baza-la çüzü boor,
4988. Şulbunuŋ talazı
4989. Utturup turar,
4990. Öske talazı
4991. Udur çokşup-daa turgan irgin iyin.
4992. "Çop-daa adaargançıg,
4993. Çop-daa ançıg
4994. Haan boor!" – deeştiŋ,
4995. "Ol orta-daa
4996. Men adıp köreyn, haan" – dep
4997. Turgan irgin iyin.
4998. "Çangıs çazar bolzuŋza,
4999. Kara bajıŋnı
5000. Alır çüme, kulugur!" – dep
5001. Turgan irgin iyin.
5002. "Kiji atkan çümeni
5003. Kiji atpas,
5004. Kançap bargan çümel – dep, –
5005. Hunan-Karanıŋ
5006. Ökpe-çüreen
5007. Örttendir-huyuktaldır
5008. Adayn, haan!" – deeş,
5009. Kızıtpa çazın tırttınıp,
5010. Ada bergen turgan irgin.
5011. "hunan-Karanıŋ
5012. Ökpe-çüree
5013. Örtteni berdi" – dep,
5014. Höörep turgan irgin iyin.
5015. Ol hünnü badır
5016. Şulbu haanınıŋ talazın
5017. Kaş udaa adıp-daa algan turgan irgin iyin.
5018. Şulbu haan aytıra bergen
5019. Turgan irgin iyin:
5020. "Kayı aymaktıŋ
5021. Kijizi sen?" – dep
5022. Aytırıp turgan irgin iyin.
5023. "Haya-daştıg
5024. Men bolza,
5025. Kaldar-barıs şulbularnıŋ
5026. Öörü men" – dep
5027. Turgan irgin iyin.
5028. "Adıgjı-tudugju
5029. Ulus alır men" –
5030. Dep turgan irgin.
5031. Daartazında baza-la
5032. Adaannıg oyun kıla bergen
5033. Turup-turlar evespe aan.
5034. Şulbu haanınıŋ talazı
5035. Tiiley adıp turar.
5036. Sarıg kidis hevenektig
5037. Bagay oolduŋ
5038. Adıp-turarı-daa kejeeleen,
5039. Aŋaa deŋnejir
5040. Çüme çok bolgan turgan irgin iyin.
5041. "Bodunuŋ kızıtpazı-bile bezin
5042. Bo hire adıp turar kiji
5043. Öske ulustuŋ
5044. Ogu-çemzee-bile adar bolza,
5045. Oon artık bolur" – deeş,
5046. Şulbularnıŋ ogun-çemzeen
5047. Ekkep beerde,
5048. Tırtıptarga-la,
5049. Uglup-la turar bolgan.
5050. Şulbunuŋ ogun-çemzeen
5051. Doozazın uu-çaza-sop kaggan-na
5052. Turup-tur evespe aan.
5053. Oon-daa: "Dalay-Baybıŋ haannıŋ
5054. Ogun-çemzeen
5055. Ekkep beriŋer!" – dep
5056. Turgan irgin iyin.
5057. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
5058. Ogun-çemzeen
5059. Tergelig a′t-bile
5060. Tergelep ekkep turgan irgin iyin.
5061. "Bo bolza
5062. Çaa-dayınga
5063. Çarlık-bile büdürgen
5064. Ok-çemzek-tir
5065. Şıyaan!
5066. Mooŋ-bile-daa kiji
5067. Oyun-adaan adar bolza,
5068. Haan ara-albatıga
5069. Kem-hora bolur – dep
5070. Turgan irgin iyin.
5071. Çe, haan çarlıı-bile
5072. Adıp-la-dır men iyin.
5073. Dalay-Baybıŋ haannıŋ
5074. Ogu-çemzee-bile
5075. Hunan-Karanıŋ
5076. Ökpe-çüreen
5077. Örttendir adıptayn, haanım", – deeş,
5078. Tırttınıp kelgeştiŋ,
5079. Muŋ hire haazın
5080. Muŋ büdüüzü-bile
5081. Hunan-Kara
5082. Domnay kakkaştıŋ,
5083. Ada kaaptarga,
5084. Şulbunuŋ bir çartında

5085. İmigeynip-kımıgaynıp turgan
5086. Ara-albatızı
5087. Aştalı bergen,
5088. Han-çini-daa
5089. Arıktalı aga berip-tir.
5090. Arıldır adıp ündürüpken turgan
irgin iyin.
5091. "Dem-ne
5092. Divedim be, haan!
5093. Ara-albatınnıŋ
5094. Elbee ındıg be,
5095. Ara-albatınga
5096. Hayıra çoguŋ ındıg haan sen be?" –
dep-tir.
5097. Hanı karalıg
5098. Kara-Kögel haan şulbuŋ
5099. Ulam-ulam amırap turgan irgin
iyin.
5100. "Soŋgu çerde
5101. Hunan-Kara möge
5102. Dep kiji bar,
5103. Ooŋ-bile adıg-çarış kılır-la
5104. Kiji bolgay men.
5105. Harın argalıg-duzalıg
5106. Kiji-dir sen – dep
5107. Turgan irgin iyin. –
5108. Am bir adıp körem" – dep
5109. Turgan irgin iyin.
5110. "Adıp albas men, haanım,
5111. Bak sagış amıtanga
5112. Hora bolur" – dep
5113. Turgan irgin iyin.
5114. "At! – deen irgin iyin.
5115. Baza bir çartında
5116. İmigaynıp turgan şulbunu
5117. Oyun adıg çok kıldır
5118. Arıldır-aştaldır
5119. Adıp-ündürüpken turgan iyin.
5120. Oyun-daa deer çüme çok,
5121. Oyun-daa buzulgan-na turup-tur.
5122. Hap çoruy bargan turup-tur evespe
aan.
5123. Ol orta-daa
5124. Kara-Kögel haannıŋ
5125. Karaanıŋ ogu,
5126. İştiniŋ kö′gü deg
5127. Çaŋgıs oglu-bile dömey-daa
5128. Apargan turgan irgin iyin.
5129. Ol orta
5130. Çedi honukta çurttap turda,
5131. Uzun-Nazın daŋgına
5132. Ulug uyguzun udup çıdar,
5133. Şulbunuŋ Kara-Kögel haanınıŋ
5134. Koda-hüreezinde
5135. Kızıl han agıp kirip kelgen kıldır
5136. Düjedip turgan irgin iyin.
5137. Hunan-Kara baza
5138. Düjep çıtkan irgin iyin.
5139. Kara-Kögel haannıŋ öönge
5140. Erten kire bergen turgan irgin iyin.
5141. Haan organ:
5142. "Çünü bodandıŋ,
5143. Çünü düjediŋ?" – dep
5144. Organ irgin iyin.
5145. "Bo düne, haan,
5146. Düş-tül muŋu-daa bolur-daa çüme
iyikpe,
5147. Üstüü oranda
5148. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
5149. Hunan-Kara möge
5150. Dep kiji-bile
5151. Adaan-möörey,
5152. Adıg-çarış kılıp,
5153. Düjep hondum,
5154. Korgup tur men" – dep
5155. Olurgan irgin iyin.
5156. "Meeŋ düjümde baza ındıg boldu.
5157. Hanı-karalıg,
5158. Hügüldüg-küjürlüg
5159. Arzılaŋ-Kara a′ttıg
5160. Hunan-Kara möge
5161. Dep kiji çedip kelgen,
5162. Aal-çurttuŋ çartı
5163. Kızıl han bolu bergen dep
5164. Baza düjep hondum" – dep,
5165. Kara-Kögel haan
5166. Çugaalap organ irgin iyin.
5167. "Öjeen-adaannıg
5168. Çaa-dayın
5169. Uygu-düş tülükte
5170. Kirip kelgen-dir, haan.
5171. Silerniŋ ölür tınıŋar,
5172. Süü-sünezininer,
5173. Sülde-sagıızınıŋar
5174. Çüde bolur çümel?
5175. Men karaktap-kulaktap,
5176. Körüp-daa olurgay men" – dep-daa
5177. Olurgan çümezi irgin iyin.
5178. "Harın bolur-dur.
5179. Meeŋ sagıjım ışkaş,
5180. Çüme aytırıp olur sen" – deeş,
5181. Kara-Kögel haan-daa çugaalap
5182. Egeley bergen olurgan irgin iyin. –
5183. Bir küçü-şıdaldıg sünezinim –
5184. Koda-hüreeniŋ murnunda
5185. Dün deg kara dagnıŋ
5186. Arga çartında
5187. Dedir aastıg
5188. Kara kuynuŋ iştinde
5189. Kadınım-bile kadı çoruur

5190. Çedi börü ol bolur çüme –
5191. Dep organ irgin. –
5192. Bir küçü-sünezinim –
5193. Kadıg-kara çamnıŋ
5194. Bir ujunda çüme – deen irgin. –
5195. Bir sülde-sünezinim –
5196. Kara saar
5197. Kadıg idiimniŋ
5198. Ulduŋunuŋ arazında
5199. Sarıg bolat bar –
5200. Dep turgan irgin. –
5201. Bir sülde-sünezinim –
5202. Çige soŋgu çükte
5203. Üş sarala mıygaktıŋ
5204. İştinde çoruur
5205. Ça′s haarjaktıŋ iştinde
5206. Möŋgün haarjak,
5207. Möŋgün haarjaktıŋ iştinde
5208. Aldın haarjak bar,
5209. Aldın haarjaktıŋ iştinde
5210. Çedi tas-arı bolur çüme –
5211. Dep turgan irgin iyin. –
5212. Inça sünezinimniŋ
5213. Çaŋgızı-daa ölbeyn baar bolza,
5214. Çüs söögüm
5215. Tutçup-daa turar,
5216. E′dimni kezip-daa turar bolza,
5217. Ölür ujur çok men" –
5218. Dep organ irgin iyin.
5219. "Indıg-dır" – dep,
5220. Dıŋnap organ irgin.
5221. "Bo hün
5222. Kara kuynuŋ iştinde
5223. Çedi börünü kadagalap
5224. Hünzeer men, haan", –
5225. Deen irgin iyin.
5226. Çedi börüzünçe,
5227. Dedir aastıg
5228. Kara kuyunduva
5229. Hunan-Kara
5230. Çorup-la bergen turgan irgin iyin.
5231. İyi şarını
5232. İlbi-şidi-bile soga sop algaştıŋ,
5233. Tuluptay soygulap algaş,
5234. Öl hörük kılgılap algan irgin iyin.
5235. Arganıŋ aar iyin
5236. Aa-hoora sop ekkelgeştiŋ,
5237. Kara kuynuŋ aksınga dögerezin salgaş,
5238. İyi şarı keji hörük-bile
5239. Çiiledi-şooladı
5240. Hörüktey-le bergen turgan irgin iyin.
5241. İştinde börüleri çiigeynip-daa turar.
5242. Şulbuları şurugaynıp,
5243. Kışkırjıp-daa turgan irgin iyin.
5244. Çedi börüzün
5245. Kodanı-bile kadı
5246. Çok kıla şaap algaş,
5247. Çige soŋgu çükte
5248. İyi-üş mıygaanga-la
5249. Bargan-dır evespe aan.
5250. Eŋ ortuzunda bar çıtkan
5251. Mıygaktıŋ iştin
5252. Çara adıp
5253. Badırıp-tır irgin iyin.
5254. Çaaskaan barıp düjüp
5255. Çıtkan irgin iyin.
5256. Büdüü tarbıdaaş:
5257. "Orannıŋ taŋ şagaan
5258. O′dun çigeş,
5259. Damıraktıg kara suun ijiŋer!" –
5260. Deeştiŋ, çorupkaştıŋ,
5261. Eŋ ındında
5262. Aldın haarjaktıŋ
5263. Aksın ajıdıptarga,
5264. Çedi tas-arı-daa
5265. Üne-le halaan turgan irgin iyin.
5266. Aldırbayn baarga,
5267. Soora adıştap
5268. Organ irgin iyin.
5269. Bireezi üstüü orandıva çettirbeyn,
5270. Oogaynıp üne-daa bergen turgan irgin iyin.
5271. Oogaynıp üne beer orta,
5272. Har-çaaşkının çagdırgaştıŋ,
5273. Adıjınga kara çaŋgıs hün
5274. Deertip algaş,
5275. Üstüü orandan
5276. Oogaynıp badıp keerge,
5277. Holunga honuptarga,
5278. Ol orta
5279. Çedi tas-arını
5280. Çedizi-bile ölürüp kaggaş,
5281. Ol-la düne kelgeştiŋ,
5282. Kara-Kögel haannıŋ
5283. Ulug kara çazınıŋ kirijin-daa
5284. Sek çok kıldır
5285. Üze sokkaş,
5286. Kara saar
5287. Kadıg idiin
5288. Oorlap algaş,
5289. Hılış sarıg kestiin-daa
5290. Uştup algaştıŋ,
5291. Baza-la uu-çaza
5292. Sıy şaap oktavıtkan.
5293. Şıyaanam-daa!
5294. Hamık kudun ölürüp kaggan turup-tur.
5295. Erteninde

5296. Şulbunuŋ Kara-Kögel haanı
5297. Minnir-bilinmes tınnıg
5298. Aaraan-na çıdar boop-tur.
5299. Dembeerep-daa çıdıp-tır evespe aan oŋ.
5300. Kelir kejee dünezinde
5301. Ejik aksınga
5302. Kara çavaa
5303. Kara dırbaş deeriniŋ arazında
5304. Arzılaŋ-Kara boop tura düşken irgin iyin.
5305. Sarıg kidis hevenektig
5306. Bagay ool
5307. Hunan-Kara boop,
5308. Aramaktıŋ
5309. Aldın şalbazın tudup algaş,
5310. Ujun söörtüp,
5311. Kirip kelgeştiŋ,
5312. Haannıŋ moynunga
5313. Üş oraay kakkaş,
5314. Ölüg doonak-bile doŋnay bergen
5315. Turup-tur evespe aan.
5316. "Bo çünü ekkeldiŋ, kulugur?
5317. Eçigey-açıgay!" – dep
5318. Turgan irgin iyin.
5319. "Harın-daa seeŋ moynuŋda
5320. Tos tınıŋnı
5321. Doozazın kamgalaar
5322. Doşkun kara sıdım dep çüme-dir" – dep
5323. Turgan irgin iyin.
5324. Doŋnap kaaş,
5325. Üne halaan oyaar
5326. Arzılaŋ-Karanı a′ttangaştıŋ,
5327. Aldın şalbazı-bile
5328. Törepçilepkeş,
5329. Çaa-dayın kışkızın kışkırıpkaş,
5330. Çige soŋgu çügündüve-daa
5331. Ujudup-halıdıp çorup-la berip-tir.
5332. Çedi hemni kejir
5333. Tepkilenip maŋnaarda,
5334. Arzılaŋ-Kara
5335. Tura düşken turup-tur evespe aan.
5336. "Kuu söök-dayaa artkan
5337. Kattırgan-ittirgen
5338. Hunan-Kara, kulugur!
5339. Muŋ huulgaazınnı huulgaar,
5340. Muŋ ilbini ilbilenir, kulugur,
5341. Avıyaastap turgaştıŋ,
5342. Hamık kudumnu,
5343. Sünezinimni ölürgen-dir sen!" – dep,
5344. Kuu söögü kuŋgurtkaynıp
5345. Çıdıp-tır evespe aan.
5346. Arzılaŋ-Kara
5347. Baza-la tepkilenip-dıvılap,
5348. Maŋnap çorup berip-tir.
5349. Tos hemni,
5350. Tos artı aja düşkeş,
5351. Körüp turarga,
5352. Arzılaŋ-Karanıŋ
5353. Kaŋ-bolat duyuunga
5354. Söök-dayak estip-elep tönüp kalgan,
5355. Bastınıp-daa kalgan boop-tur evespe aan.
5356. Arzılaŋ-Kara
5357. A′dın mungaş,
5358. Dedir kelgeştiŋ,
5359. Şulbunuŋ kögü-sünezi
5360. Çok kıldır
5361. Kırıp-daa kaavıtkaştıŋ,
5362. Bodunuŋ kiji törelgetenden törüttüngen
5363. Ara-albatızın,
5364. Kırgan ada-iyezin
5365. Tergelep-çuuzalap algaştıŋ,
5366. Haragan deg malın
5367. Karartı sürgeştiŋ,
5368. Haya deg edin
5369. Halaytı çüdürgeş,
5370. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunduva
5371. Hunan-Kara
5372. Çorup-la berip-tir evespe aan.
5373. Dünde dün çok,
5374. Hünde hün çok
5375. Çorup olurup-turlar.
5376. Çer ortuzu çedip çoraaştıŋ,
5377. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtu
5378. Uzun-Nazın daŋgınazı-daa
5379. Sagıjınga kire bergen çorup olurup-tur evespe aan.
5380. "Uzun durgaar şıygan çerimge
5381. Düne-hündüs çok çorup olurar siler,
5382. Doora durgaar şıygan çerimge
5383. Honattap çoruur siler" – deeştiŋ,
5384. Ara-albatızınga
5385. Hemçeg-huusaazın aytıp bergeştiŋ,
5386. arzılaKara a′dı-bile
5387. Şil-Dag, Şilen-Dag çurtunduva
5388. Ujudup-halıdıp
5389. Çanıp olurup-tur evespe.
5390. Dünde dün çok,
5391. Hünde hün çok,
5392. Ujudup-halıdıp
5393. Çedip-daa kelgeştiŋ,
5394. Adazınıŋ ulug uyan baglaajınga
5395. Arzılaŋ-Karazın baglap kaaştıŋ,
5396. Ulug öönge kirip kelgen turgan irgin iyin.

5397. Uzun-Nazın daŋgınazı-daa
5398. Haş ışkaş ak diji-bile
5399. Hadıŋayndır kattırıp orar boop-tur
evespe aan.
5400. Aldın hoo-dombudan-daa
5401. Şayın-daa ije-le berip,
5402. Aldın bula tavaktan
5403. A′jın-çemin
5404. Aştanıp-çemnenip,
5405. İjip-çip olurup-turlar evespe aan.
5406. "Seŋee men
5407. Üstüü orandıva
5408. A′t baştıg
5409. Açın bora hartıga boop algaştıŋ,
5410. Bir ay hirede kılıytıp
5411. Çede bergeştiŋ,
5412. Şulbu haanı-bile sen iyije
5413. Düş berip-le turgan bolgay men" –
dep
5414. Çugaalap olurup-tur evespe aan.
5415. "Harın düş berip
5416. Turganıŋ küjü-bile
5417. Süü-sünezinin doŋgaytı
5418. Söglep berdi" – dep
5419. Kattırjıp-ittirjip orup-turlar.
5420. Soŋgu aal-çurtu
5421. Çiigayndır-şoogayndır
5422. Köjüp-daa, düjüp-daa
5423. Çedip kelgen-ne turgannar irgin
iyin.
5424. Dalay-Baybıŋ haan-daa
5425. Honar honajında
5426. Honup-daa turgan irgin iyin.
5427. Aldın-bulak,
5428. Möŋgün-bulak
5429. Arıg kara suun
5430. Azıraan malı, al bodu ijip,
5431. Amıray bergen turup-tur.
5432. Ulug çurtunuŋ
5433. Kürüzünge kirip kelgeş,
5434. Ulug nayır-kurumnu
5435. Tos honuktuŋ iştinde ürgülçülep,
5436. Nayırlap-kurumnap turup-turlar
evespe aan.
5437. Ol orta Şil-Dag, Şilen-Dagga
5438. Oyun odura çurttap,
5439. Çigin çire çurttap,
5440. Çoruy-la barıptırlar evespe aan.
5441. Ol-daa bardı.
5442. Men-daa keldim.

KANGIVAY-MERGEN (V. Metin)

1. Eki şagnıŋ ektinde,
2. Bagay şagnıŋ bajında,
3. Ergektig er atçıp bolbaan,
4. Ergektig er tutçup bolbaan,
5. Arınnıg er udur körbes,
6. Aastıg er çugaalajıp bütpes,
7. Erniŋ erezi Kaŋgıvay-Mergen deerzi,
8. Çoraan çüveŋ irgin.
9. Kaŋgıvay-Mergen deerzi
10. Karan-Çüzün kadınnıg,
11. Karan-Çüzün kadını
12. Dörten ses kojalaŋnıg,
13. Çeerbi dört maganalıg,
14. Aynıŋ, hünnüŋ sergemçizin bazıp turar,
15. Dokulçak ak örgeede
16. Saadap turar çüveŋ-daa irgin evespe.
17. Kaŋgıvay-Mergen bodu-
18. Kızıl torgu ködürgelig
19. Bora örgeeziniŋ iştinde,
20. Tos kat olbuk-düjülgezinde
21. Ködeelep-hölestep çıdar er çüveŋ irgin.
22. Al-bodu eker-erlik-daa bolza,
23. Ergen-bolgan çüvege-daa çorbas,
24. Ögden ünmes,
25. Ay-aynıŋ çaazında, ortanında,
26. Aŋın aŋnap, aldı-kijin
27. Kajırıp çorgulaar er çüveŋ irgin.
28. Üş üyee ugdunmas,
29. Kaş üyee hagdınmas ulug ettig, maldıg,
30. Beş çüs bejen sıın, mıygak edi
31. Çiik daamay artıg,
32. Aldı çüs aldan buur, bulan edi
33. Çiŋ daamay artıg turar
34. Kaŋgay-Kara attıg,
35. Törüvesten töreen dört karaktıg,
36. Ses davannıg,
37. Dönen-Kaldar attıg-
38. Mındıg iyi attıg-daa er çüveŋ irgin.
39. Kaŋgıvay-Mergen deerzi
40. Artıştıgnıŋ taŋdızı dep bir taŋdılıg,
41. Arzaytınıŋ taŋdızı dep iyi taŋdılıg,
42. Despeytiniŋ taŋdızı dep üş taŋdılıg,
43. Bert-Karanıŋ taŋdızı dep dört taŋdılıg,
44. Idık-Boranıŋ taŋdızı dep beş taŋdılıg
45. Er-daa turgan çüveŋ irgin evespe aan.
46. Tos karaktıg, tozan kırlıg at bajı oçurlug,
47. Aldın, möŋgün siilbirlig,
48. Deerniŋ kara kuskunu
49. Bajınga olura ederge,
50. Çaŋgılangan çaŋgızı dözünge
51. Kelze-kelir, kelbeske-kelbes
52. Demir baglaaştıg er irgin.
53. Ugdunmas ulug malı turza-daa,
54. Bodunga maldatpas
55. Hagdınmas ulug edi turza-daa
56. Bodunga ettetpes,
57. Aksagalday Sayın-Havıçı deer
58. Akılıg çüve irgin.
59. Şıyaanda, Aksagalday Sayın–Havıçı akızı
60. Dört karaktıg, ses davannıg
61. Dönen-Kaldar adın mungaş,
62. Edin ettep, malın maldap
63. Çorup turgan çüveŋ irgin.
64. Küjür Aksagalday bir katap-la:
65. “Bo Kaŋgıvay-Mergen dep çüveniŋ
66. Idık-Bora taŋdızınga üne haldı bergeş,
67. Ettiŋ–maldıŋ şaŋın–deŋin körüp alza,
68. Kandıg çüvel?
69. Bo Idık-Bora taŋdınıŋ bajınga
70. Kaŋgıvay–Mergenden öske
71. Ünüp şıdaar kiji çok,
72. Kaŋgay-Karadan öske
73. Ünüp şıdaar at çok bolgan ujuru çül?
74. Kaŋgıvay–Mergen kijiden törüürde,
75. Men ıttan töreen eves men.
76. Kaŋgıvay–Mergenni murnay-la
77. İdik eletpedim be?
78. Çaŋgıs iyeden çara töreen,
79. Attıŋ adır kulaa deg,
80. Beniŋ iyi emii deg alışkılar-la bolgay bis.
81. Kaŋgay-Kara ak beden törüürde,
82. Dönen–Kaldar kara beden töreen eves
83. Çaŋgıs beden şuuştur töreen
84. İyi kulun-na bolgay” – deeş,
85. Idık-Bora taŋdınıŋ
86. Çige soŋgu öngüünden
87. Saŋ örü çelip ünüpken-daa çüveŋ irgin.
88. On iyi şaktıŋ iştinde
89. Idık-Bora taŋdınıŋ oon bedik bajınga
90. Haldıp ünüp keep turup-tur oo.

91. “Çaa, çüü hire öndür-bedik
92. Taŋdıl bo?”- deeş,
93. Aksagalday Sayın-Havıtçı
94. Kaptagaynı hayındır,
95. Dolagaynı dolgandır,
96. Körüp-şinçip olurarga,
97. Er kiji kudarap-sırınnap,
98. Karak çajı töktüp,
99. Er at sularap-şilgedep
100. Han sidiktep turar.
101. Çer, deerniŋ kakkılaşkan
şapşılgazından beer
102. Köstüp çıdar öndür-bedik taŋdı
103. Turgan çüveŋ irgin.
104. Çaa, Dönen-Kaldar, Kaŋgay-Kara
105. Idık-Bora taŋdınıŋ bajınçe
106. Kaş şak iştinde üneril?- dep
107. Aksagalday Sayın-Havıtçı aytırıp
organ irgin.
108. Kaŋgay-Kara:
109. “Çeerbi dört şak iştinde üner men”-
deen.
110. “On iyi şak iştinde üner men” - dep
111. Dönen-Kaldar harıılaan.
112. Şıyaata,
113. “Kaŋgıvay-Mergenniŋ çerge kalgan
114. Heviniŋ üzündüzünden,
115. Çurtka kalgan çuruunuŋ
keskindizinden örü
116. Çüve arttırbayn,
117. Bo taŋdınıŋ kırından
118. Körüp albas çüve be, Dönen-
Kaldar?” – deeş,
119. Arzaytınıŋ arızınçe köörge,
120. Ala-bula çılgızı-daa bildirbes,
121. Ereen-şokar-la turgan çüveŋ irgin.
122. Övürzünçe köörge,
123. Öle-bula çılgızı-daa bildirbes,
124. Övürnüŋ öl-çaş
125. Arga-kaksaa-daa bildirbes,
126. Ereen-şokar-la çüve turgan irgin.
127. -Kaŋgıvay-Mergen kulugurnuŋ
128. Bir kojuun malı
129. Kiji bajı çiir çetken-dir.
130. Şag-töre kejeeleen,
131. Sagış-setkil baksıraan-dır- dep
132. Hıylanıp organ irgin.
133. Destpeytiniŋ taŋdızınçe körüp
olurarga,
134. Teve-tuvazı-daa bildirbes,
135. Despeytiniŋ öleŋ-sigeni-daa bildirbes,
136. Deŋ hoor-la çüve turgan irgin.
137. Kaŋgıvay-Mergen kulugurnuŋ
138. İyi kojuun malı
139. Kiji bajı çiir çetken-dir.
140. Şag-töre kejeeleen,
141. Sagış-çürek baksıraan-dır- dep
142. Hıylanıp organ çüveŋ irgin.
143. Sayandaynıŋ taŋdızınçe köörge,
144. Saya-tüme inee-daa bildirbes,
145. Sayandaynıŋ dajı-daa bildirbes,
146. Kara şokar-la turgan irgin.
147. Kaŋgıvay-Mergen kulugurnuŋ
148. Üş kojuun malı
149. Kiji bajı çiir çetken,
150. Şag-töre kejeeleen,
151. Sagış-setkil baksıraan-dır- dep
152. Hıylanıp organ kırgan irgin.
153. Hoovayınıŋ hovuzunçe köörge,
154. Hoyu-daa bildirbes,
155. Hola-kara haraganı-daa bildirbes,
156. Ereen-şokar-la turgan irgin.
157. -Kaŋgıvay-Mergen kulugurnuŋ
158. Dört kojuun malı
159. Kiji bajı çiir çetken,
160. Şag-töre kejeeleen
161. Sagış-setkil baksıraan-dır- dep
162. Hıylanıp organ kırgan çüveŋ irgin.
163. -Çee, am Kaŋgıvay-Mergenniŋ
164. Çurtta kalgan çuruundan
165. Çüü çıdıp kaldı moŋ?- deeş,
166. Oon-moon odu-hereli çayınnangan
167. Ordu-şilinçe köörge,
168. Möŋgün bölgezi, aldın akşazı
169. Beş taŋdınıŋ bireezinden
170. Öndür-bedik köstüp-daa çıtkan çüveŋ
irgin.
171. Çaa, bo malı bajın aşkan,
172. Edi ektin aşkan kulugurga,
173. Çüzü, kandızı ennip-tonnup çorup olur-
deeş,
174. Delegeyni deskindir,
175. Kaptagaynı hayındır körüp olurarga,
176. Kaŋgıvay-Mergenniŋ kızıl çalaalıg,
177. Kajır kara buurazı-
178. Başkı mögeninde bajın salgan,
179. Soŋgu mögeninde çoldak kuduruun
salgan,
180. Aynıŋ on beş honuk hire çerde,
181. Çüvege-daa aldırar çettirer
horga çok
182. Bar çıtkan çüveŋ irgin am.
183. Kara buuranıŋ ındınçe ajıldır köörge,
184. Üş aylık çerde,
185. Deerniŋ tümen sıldızı çerde düjüp,
186. Çerniŋ kara dovuraa deerde düjüp-
haynıp,
187. Kızıl çalaalıg ak buura çorup
organ çüveŋ irgin.
188. -Şıyaata,

189. Ulug çurttuŋ kürüzünge
190. Çaa-çapkan kireri deg
191. Bak çüve kayda boor- deeş,
192. Idık-Bora taŋdınıŋ barıın öngüün
193. Saŋ kudu çelipken aşak çüveŋ irgin.
194. Dözünge düje halıtkaş, körüp turarga,
195. On ses höndürgeniŋ dıŋ çaŋgızı artkan,
196. Aldan ses kudurganıŋ dıŋ çaŋgızı artkan
197. Turup-tur evespe.
198. -Çe, soŋgu nazında
199. Kızıl kurt amıtannıŋ
200. Höndürgezi çaŋgıs, kudurgazı çaŋgıs bolgay aan- deeş,
201. Çana salıp turgan kırgan çüveŋ irgin.
202. Aal-çurtunda Kaŋgıvay-Mergen
203. Bora örgeeniŋ iştinge
204. Ködeelep-hölestep çıdarga,
205. Dört karaktıg, ses davannıg
206. Dönen-Kaldarnıŋ davanınıŋ daajı
207. Mal davanınıŋ daajından öske
208. Daaştıg dagjap çorup orarga:
209. "Bo çüge mınçap eşkedeen,
210. Mögüdeen aşak boor?"- deeş,
211. Bakılap köörge,
212. Dönen-Kaldarnıŋ tınıjı
213. Buurul tuman boop burtuŋaynıp,
214. Aksagalday Sayın-Havıtçı akızınıŋ
215. Arnı ak hül deg apargan
216. Çorup olurgan irgin.
217. AksagaldaySayın-Havıtçı kelbi-kelbişaan,
218. Kaŋgıvay-Mergeniŋŋŋ bodu saadaan
219. Bora örgeezin üş dolgandır hap-sop turda,
220. Kaŋgıvay-Mergen üne halaaş,
221. Solagay holu-bile Dönen-Kaldarnıŋ
222. Çügen kastaandan ap,
223. Oŋ holu bile aşaktıŋ
224. Köp-beldirinden ap,
225. Ölep-sölep düjürüp:
226. -Çe, çüge eşkedediŋ?
227. Çüge devidediŋ, aşak?- dep aytırgan.
228. -Al bodu çaa-boraa sagınmayn olurda,
229. Azıraan malı çaa-boraa sagıngan, kulugur!- dep
230. Ajınıp-horadap:
231. -Kızıl çalaalıg kajır kara buuraŋ
232. Başkı mögen kırında bajın salgan,
233. Soŋgu mögen kırında çoldak kuduruun salgan,
234. Bir aynıŋ on beş honuktuŋ çerinde
235. Çüvege-daa aldırar, çettirer argajok bar çıdır.
236. Ulug çurtuŋ kürününge
237. Çaa-çapkan bolur bolza,
238. Indıg bagay çüve kayaa turar- dep
239. Çugaalap turgan kırgan çüveŋ irgin.
240. -Çaa, ulug çurtuŋ kürünüŋge
241. Çaa-çapkan çüge kirer çüvel?
242. Kaŋgıvay-Mergeniŋŋŋ adın dıŋnavaan,
243. Kaŋgay-Karanıŋŋŋŋ suraan dıŋnavaan
244. Çüve bar eves.
245. Kenedeze malçı-kulçu bolur,
246. Kedereze sezen bir izig amızından
247. Çarlır deen çüve-le kelir ıynaan, aşak- dep
248. Olurgan irgin.
249. -Kiji kijiden karalıg,
250. Kiş kişten karalıg,
251. Ulug çurtuŋ kürününge
252. Çaa-dayın kiirdiŋ, aşak,
253. Kaŋgıvay-Mergen!- deeş,
254. Çorup turgan aşak çüveŋ irgin.
255. Akasagalday Sayın-Havıtçı
256. Karan-Çüzün kadınnıŋ ak örgeezinge
257. Haldı beerge:
258. "Çüge mögüdediŋ,
259. Çüge devidediŋ, irey?
260. Ses davannıg Dönen-Kaldarnıŋ davanından
261. Çüge mındıg daaş eves daaş
262. Ündü, irey?"- dep aytırıp turgan.
263. -Kızıl çalaalıg kajır kara buura
264. Çige soŋgu çükçe
265. Aynıŋ on beş honuktug çerde,
266. Başkı mögeninde bajın salgan,
267. Soŋgu mögeninde çoldak kuduruun salgan,
268. Çüvege aldırar-tutturar argajok
269. Bar çor.
270. Ulug çurtuŋ kürününge
271. Çaa-çapkan kiirdiŋ,
272. Kaŋgıvay-Mergen, deerimge,
273. Toogulavayn olur- dep
274. Monu sögleen irgin.
275. -Kaŋgıvay-Mergeniŋŋŋ ulug çurtunga
276. Çaa-çapkan çüge kirer çüvel, irey?
277. Kenedeze malçı-kulçu bolur,
278. Kedereze sezen bir izig amızın
279. Oskunar deen tenek-deerey çüve-le
280. Ulçup-mölçüp çorup olur ıynaan, irey- dep
281. Mınçap sögleen.
282. -Kaŋgıvay-Mergen-daa sögleerimge-daa tooçuvas,
283. Kadın silerge-daa sögleerimge tooçuvas,
284. Ulug çurtuŋ kürününge
285. Çaa-çapkan kirbezin- deen.
286. Karan-Çüzün kadın olurgaş,

287. Kaŋgıvay-Mergenniŋ ulug çize-çimezin
288. Uştup körgeş:
289. "Kaŋgıvay-Mergen-
290. Adıjınga eptejir çüve bolza,
291. Aldaynıŋ aldan birin
292. Adaktap-ködürer kıldır çayaattınıp
törüttüngen,
293. Ezer çonak eptejir çüve bolza,
294. Kaŋgay-Kara Aldaynıŋ aldan birin
295. Böktürüp bolzun dep
296. Çayaattınıp törüttüngen
297. At-la bolgay- digen çüveŋ irgin.
298. Karan-Çüzün kadın
299. Çiŋ sarıg şaynı hayındırgaş,
300. Aldın dombuga kutkaş,
301. Çaglıg etti dülgeş,
302. Aldın tavakka salgaş,
303. Kaŋgıvay-Mergenge bodu barıp:
304. "Ettep, şaylap alıŋar"- digen-daa çüveŋ
irgin.
305. Kaŋgıvay-Mergen bööldeş kılaştap
kelgen.
306. "Hanıŋ-bile kadı töreen,
307. Deziŋ-bile deŋge töreen akıŋ
308. Devidep-mögüdep turar-dır.
309. Ulug çurtuŋ kürününge
310. Çaa-çapkan kirbezin.
311. Şınap-la kijiden kiji karalıg
312. Kişten kiş karalıg,
313. Utkup ünüp çorbas sen be?- dep-
daa turgan
314. Karan-Çüzün kadın irgin.
315. Kaŋgıvay-Mergen çiŋ sarıg şayın ijip,
316. Çigir-boovazın çip algaş,
317. Hümüş çügenin tutkaş,
318. Bazıp ünüp-tür irgin.
319. Aldın oçur baglaajınıŋ dözünge
bargaş,
320. Kaŋgay-Karazın kıygırıptarga,
321. Üş aynıŋ tozan honuktug çerden
322. Maŋnap kelgen.
323. Tak kıldır baglaaş,
324. Daga kıldır soodup kaan.
325. Kaŋgıvay-Mergen oon bora
örgeezinge kılaştap keep,
326. Ködeelep-hölestep,
327. Ulug uyguzun udup çıtkan er çüveŋ irgin.
328. Oon turgaş, Kaŋgay-Karazın
329. Tozan höndürgelig, çeden kolunnug
330. Aldan kudurgalıg,
331. Art bolgan aldın kaŋgay ezeri-bile ezertep,
332. Hunan inektiŋ keji-bile
333. Kurbulçunnap kılgan,
334. Dönen inektiŋ keji-bile
335. Dörbelçinnep kılgan,
336. Çıjır aldın-bile şıvay tudup,
337. Ak korgulçun-bile çayırlap tudup kılgan,
338. Aldın dopurjak kımçızın sup
339. Kastay kaap turgulaan.
340. On ses ööktüg kara termes torgu tonun
ketkeş,
341. Karış bistig, kaŋ ottuktug,
342. Kulaş bistig bolat bijektig,
343. Dayza kurun kurjangaş,
344. Kara kiş keji börgün ketkeş,
345. Kara saar idiin ketkeş,
346. Bora örgeezinge kire bazıp,
347. Doşkun kara çazınıŋ aldıı sagında
348. Aldan aldı tekpezin örü köjürüp,
349. Üstüü sagında üjen tekpezin kudu
köjürüp,
350. Ijın aştap, çodup-çülgüp,
351. Karış bistig kazıdaanıŋ
352. Hajıın edip, hünzep turgan irgin.
353. Karan-Çüzün kadın
354. Tozan buur keji doşpulug çaagay,
355. Sezen buur keji seriin çaagay şodaktarın
356. Tudup algan kılaştap keep:
357. -Men-daa on beş harlıg,
358. Sen-daa on beş harlıg,
359. Börüden kök, dilgiden kızıl anıyak
şaavısta
360. Daarap bergen şodaam bo-dur.
361. Kajık deemden hanıkşaan,
362. Çüskük deemden çünükken bolgay bis.
363. Men höökü seŋee çünü çugaalaar men,
364. Meeŋ höreemni sen bilir bolgay sen,
365. Sen höökü meŋee çünü sögleer sen,
366. Seeŋ höreeŋni men bilir bolgay men- deeş,
367. Ünüp çorup turgan irgin.
368. Kaŋgıvay-Mergen daŋ karaŋgızında
turgaş,
369. Bodu çiŋ sarıg şayın hayındırıp ijip,
370. Çaglıg edin dülüp çip algaş,
371. Çige soŋgu dipti körgeş,
372. Salıp ünüpken.
373. Ulug-biçe sayıt, düjümedi,
374. Ulug-biçe arat çonu:
375. -Çüü mındıg çer, deer diŋmirep,
376. Dip hödelip turar çüve apaadı !- dijip,
377. Tura halıjıp kelgileeş,
378. Dıŋnap turarga,
379. Kaŋgıvay-Mergen Kaŋgay-Karazın
mungan
380. Hap ünüp turgan irgin.
381. Kaŋgay-Kara hovu çerni kolduk döske
çedir bazıp,
382. Daglıg daştıg çerni
383. Dovuk dözünge kiir bazıp bar çıtkan.
384. Kaŋgıvay-Mergen çaa-baraanga bastırar

385. Şinçi çok-tur- dijip,
386. Soondan samnaan duruyaa deg,
387. Doŋganaŋayndır teylep turgan çüveŋ irgin.
388. Kaŋgıvay-Mergen kajır kara buurazınıŋ soondan
389. Haygıldap karaktap hap olurarga,
390. Kara buurazı aylık çerde bar çıtkan.
391. Ooŋ ındında kızıl çalaalıg
392. Ak buura başkı mögen kırında
393. Bajın salgan,
394. Soŋgu mögen kırında
395. Çoldak kuduruun salgan çorup organ.
396. İyi buura tavarjıp kelgeş,
397. Öştektejip, çöŋgeelejip turgan irgin.
398. İyi buura segirjip algılaarga.
399. Kara buura ak buranı
400. Algaadır-daa aayjok kınnıp turda,
401. Çoldak kara attıg,
402. Kara kiş keji börttüg,
403. Kara hargıy saadaktıg,
404. Kara kaşpal çalıg,
405. İyi karaanıŋ odu
406. Çula küjü deg buruladı hıpkan,
407. Dag deg kara er haldıp kelgen soonda,
408. Kara buura kalbaş barıp uşkan,
409. Ak buuranı oyladıp algaş,
410. Çige soŋgu çükçe çorudup-tur evespe.
411. "Aastıg-dıldıg eji men çorumda,
412. Adıguuzun maldan
413. Adaan sürgen heyil!"- deeş,
414. Kaŋgay-Karanıŋ attanır çarıkı çırıın
415. Azıg diş çaynadır şelgeş,
416. Ajırgı çarıkı dorzuun
417. Kajık söök çaynadır kakkaş,
418. Sır soondan art-daa ajırbayn,
419. Hem-daa kejirbeyn çıpşır çetkeş,
420. Çoldak-Karanıŋ çügeniniŋ uzun dının
421. Sıvıra sop keep,
422. Üş oraay törepçilepkeş:
423. "Aastıg-dıldıg ejiŋ men çorbujemge,
424. Adıguuzun mal-bile
425. Çüge adaan-möörey kıldıŋ?
426. Adıŋ-şolaŋ kımıl?
427. Aalıŋ-çurtuŋ kaydal?
428. Kayı uglap, sunup çoraan kiji sen?"- dep
429. Aytırıp turgan çüveŋ irgin.
430. -Çige soŋgu çüktü ejeley töreen,
431. Hannıg karalıg Han-Küçü maadır dep kiji men.
432. Başkı-barın çüktü ejeley töreen
433. Kaŋgıvay-Mergenniŋ Karan-Çüzün kadının,
434. Pajınıŋ üstüg kara çülgüüjü,
435. Höölüg kara tutkuujundan örü ejelep alır deeş,
436. Bar çıdır men- dep monu sögleen.
437. -Sen kulugurnuŋ sagıjıŋ ışkaş
438. Indıg-la pajınıŋ üstüg kara çülgüüjü,
439. Höölüg kara tutkuujundan örü
440. Ejeledipter ındıg belen çüveŋ
441. Kayda çüvel, kulugur!- digen.
442. -Avıgaynıŋ adı-çolu kım bolur?- dep
443. Han-Küçü maadır aytırgan.
444. -Kaŋgıvay-Mergenniŋ adın bilbeyn,
445. Kaŋgay-Karanıŋ suraan dıŋnavayn,
446. Kayaa çoraan ıyaşçı edergen ıt sen?- digen.
447. -Çaa, ejim, Kaŋgay-Kara meŋee-daa boluşpazın,
448. Çoldak-Kara seŋee-daa boluşpazın,
449. İyi bottuŋ şıdalı bilzin.
450. Bo hün oraytay bergen-dir,
451. Erten körjüülü.
452. Soŋgu çükten kelgen kiji sen
453. Başkı arttıŋ aksın duglap kör,
454. Men soŋgu çüktü çügleen kiji
455. Soŋgu arttıŋ aksın duglap köreyn- digen
456. Kaŋgıvay-Mergen irgin.
457. Kaŋgıvay-Mergen çiŋ şayın hayındırıp,
458. Çaglıg edin dülüp,
459. Aştavas-suksavas kıldır aştanıp- çemnengeş,
460. Öl-kurgag argazın sö-tura tırtıp ekkep,
461. Ulug odun ujutkaş,
462. Oorgalap çıdıp algan.
463. Kaŋgıvay-Mergen udup-ottup çıdarga,
464. Tonunuŋ üstüü çeŋinden
465. Bir-le çüve silgip turgan.
466. Körüp keerge, Kaŋgay-Kara
467. Ottur silgeen turup-tur.
468. -Arı-çaaga tavarjıp kelgeş,
469. İyi een ediŋni
470. Çüge şiştep çiy beediŋ?
471. Men Han-Küçü maadırnı
472. Barıp körgeş keldim.
473. Çövüreeni üş koldu kıldır çazaaş,
474. Üş pak kara sugnu kutkaş,
475. Aldın-hümüs argamçızın
476. Tos düüy tırtkaş,
477. Ooŋ kırında dört-davan kırında
478. Dıgdınıp çıdıp algan
479. Soottunup çıdır, Kaŋgıvay-Mergen- dep,
480. Söglep turgan irgin.
481. -Çaa, Kaŋgıvay-Mergen,
482. Dört-dayak kırında

483. Doŋgayıp çıtkan erniŋ
484. Kalbak-çarnın uuy çoruy,
485. Üttüg-çarnınıŋ çüsterin üze çoruy,
486. Tavarıtsa kandıgıl, Kaŋgıvay-
Mergen? - dep,
487. Aytırıp turgan Kaŋgay-Kara irgin.
488. -Bo üyede, soŋgu üyede atka bagay,
489. Oor yozu-bile ejin ölürgen dep
490. Bak at alırınıŋ ornunga,
491. İyi bottuŋ şıdalı bilzin- dep harıılap
kaan.
492. Şıyaata, adar daŋnıŋ sırında
493. Hannıg karalıg Han-Küçü maadır
494. Kıpsınçıg kıygızın kıygırıp,
495. Azargançıg algızın algırıp:
496. -Bo huraganday kara hovunuŋ ortuzunga
497. Herelderivis körjüp oynaalı!- dep
498. Devip-samnap turgan irgin.
499. Kaŋgıvay-Mergen sezen buur keji
500. Seriin çaagay,
501. Tozan buur keji
502. Dopçulug çaagay şodaan
503. Tevene sıŋmas kıldır
504. Igıy-dıgıy kedip,
505. Bireezi huraganday kara hovunuŋ
bajından,
506. Bireezi adaandan örü
507. Devip ünüp turgan irgin.
508. -Çaa, Kaŋgıvay-Mergen,
509. Han-Küçü maadırnıŋ
510. Kandıg-daa karalıın kançap bilir sen!
511. Meni çüge demir kijen-bile dedir,
512. **Çes** kijen-bile aay kijennep kagdıŋ?- dep,
513. Aytırıp turgan Kaŋgay-Kara çüveŋ irgin.
514. -Atkan ogun çedip alır boordan başka,
515. Sögleen sözün çedip alır eves,
516. İyi bottuŋ şıdalı bilzin dep,
517. Sögleen-ne bolgay men- deeş,
518. Huraganday kara hovunuŋ
519. Bajın kudu devivişaan devip,
520. Badıp turgan irgin.
521. İyi er üskülejip kelgeş,
522. Bot-bottarınga dittikpeyn bir keep,
523. Buganıŋ hıyırtaarı-bile hıyırtajıp ertip,
524. İyi udaazında buuranıŋ öştekteeji-bile
525. Öştektejip ertip turup-turlar evespe.
526. Adaktıŋ söölünde hartıganıŋ kaşpagayı-
bile,
527. Ezirniŋ şüürgezi-bile keep,
528. Hap-şak kıldır segirjip algannar.
529. Bir aynıŋ üjen honukta üzüktel çok,
530. İyi aynıŋ aldan honukta doktaal çok,
531. Üş aynıŋ tozan honukta
532. Ürgülçülep [hürejip] kelgen çüveŋ irgin.
533. Han-Küçü maadırnıŋ maga-bodundan
534. Damırak-damırak kara suglar şaaŋaynıp,
535. Kaŋgıvay-Mergenniŋ maga-bodundan
536. Hannıg-hannıg kara kövük haynıgıp
537. Ünüp turgulaan irgin.
538. -Sen bo hire turuŋda,
539. Kayı hire aparganıŋ ol,
540. Han-Küçü maadır?- dep aytırgan.
541. -Deŋ ejimniŋ aldınga çıdıp amıraar,
542. Baş söögün çerle salır hünüm
kelgen-
543. Söögümnüŋ kara deri
544. Töktüp turarı bo-dur- dep
545. Harıılap turgan.
546. -Sen bo hire turuŋda,
547. Kayı hire aparganıŋ ol, ejim?- dep
548. Bireezi aytırgan.
549. -Adam, iyemden tuduşturup-
biriktirip kaan
550. Şıŋgan edimniŋ şın deri
551. Çaa dettip-haynıp keldi,
552. Sen ışkaş ejimni aldımga bazıp
553. Amıraar hünüm ünüp kelgen-dir-
deeş,
554. Kaŋgıvay-Mergen Han-Küçü
maadırnıŋ
555. Çarın arazından kakkaş,
556. Çedir bir ergildir kiiskeeş,
557. Kögeyni köŋgürt kıldır,
558. Kaptagaynı kaŋgırt kıldır
559. Ças oytur düjürgeş,
560. Bir holu-bile tudup,
561. Bir budu-bile bazıp tura,
562. Çeden küstük tamı kaskaş:
563. -Ölürüŋ murnunda sögleer sözüŋ
çül?
564. Soŋgu aal-çurtuŋda
565. Kiji böle tudup alır
566. Boguŋ-sagıŋ bar çüve sen be?- dep
aytırgan.
567. -Eki ejin ölürgeş,
568. Üvün üptep albaska
569. Kayın bolur.
570. Meeŋ Avıkay-Sarala kadınım körgeş,
571. Tenidiŋ-dendediŋ,
572. Ediŋ-malıŋ oyga-çikke
573. Üzüp kagdıŋ,
574. Eki-bagıŋ köşken çurtka
575. Uttup kagdıŋ- dep monu sögleerge,
576. Çeden küstük tamıje
577. Kudu baştandır kiir oktapkan.
578. Çoldak-Karanıŋ iyi karaanıŋ çajı
579. Buura deg dozuŋaynıp badıp,
580. Kaŋgıvay-Mergenniŋ iştii-hoynunuŋ
adaançe
581. Bajın sup:

582. -Adan-tevede çıraa bar eves,
583. Aldar sayıtta ılgal bar eves,
584. Er kiji er ejinge hayıralıg,
585. Er at eezinge hayıralıg,
586. Ergelig ejiŋniŋ bajın örü kıldır
587. Sup booru kandıg irgi?- dep
588. Turgan çüveŋ irgin.
589. "Aksı-dılı çok mal
590. Bo hire söglep turda,
591. Aas-dıldıg,
592. İyi çüktüŋ iyi eker-erlik
593. Erleriniŋ bireezi turgaş,
594. Men çoongan men"- deeş,
595. Han-Küçünüŋ bajın örü kıldır ekkep,
596. Aldın-kara kejegeziniŋ
597. Tavaa-bile oya tırtkaş,
598. Aldın meŋgiziniŋ iştinçe kiir kaap ap,
599. "Şıdavaan çüvezi bo ıynaan mooŋ"- deeş,
600. Kara buuranı hençe anay deg
601. Kuspaktap maŋnap kelgeş,
602. Tamınıŋ aksın böösküннep
603. Turgan çüveŋ irgin.
604. -Çe, Kaŋgay-Kara adım,
605. Bo kulugurnuŋ eki-bagı hamaan çok,
606. Bodumnuŋ Karan-Çüzün kadınım bezin
607. Tus örgeelig orar bolgay,
608. Bo kulugurnuŋ eveeş-biçe
609. Örteŋ huyuu hamaan çok,
610. Bodumnuŋ odus-tümen malım bezin
611. Oyda-çikte üstüp çarlıp çoruur bolgay,
612. Mooŋ çargaş tonu kımga
613. Ijık çaglak bolurul,
614. Çavaa-bogba malı kımga
615. At-höl bolurul,
616. Çanaalı-çoruulu, eki adım- dep
617. Turgan çüveŋ irgin.
618. -Çee, ındıg dep çüve kayaa turarıl,
619. Eki ejin ölürgeş
620. Edin-sevin çerge kaar dep çüŋ boor?
621. Er kiji ezeŋgi tep attanganda,
622. Ergekke üş oraar çüve
623. Ol-la bolur bolgay,
624. Er kijide ölüm bar be,
625. Eki atka turum bar be?
626. “Avıkay-Sarala kadınnı körgeş,
627. Tenidiŋ-dendediŋ,
628. Ediŋ-malıŋ oyga-çikke
629. Üzüp kagdıŋ,
630. Eki-bagıŋ köşken çurtka
631. Uttup kagdıŋ!"- dep,
632. Ergelig ejiň Han-Küçü maadır
633. Çagıvayn çoondu.
634. Bir mörde suksun şöyüp çedeeli- dep
635. Turgan Kaŋgay-Kara irgin.
636. Kaŋgıvay-Mergen-daa çüzü boor,
637. Kara-hargıy saadaan kurjangaş,
638. Kara kaşpal çazın hoyunduruktaaş,
639. Çige soŋgu çükçe körgeş,
640. Idıvıla kaap-tır.
641. Bir aynıŋ üjen honukta çelip:
642. On beş honukta Kaŋgay-Kara çelip,
643. On beş honukta Çoldak-Kara uşta çelip,
644. At-bile deŋge çeler
645. At boop çorup organ.
646. Bir aynıŋ üjen honukta
647. Attıŋ izig kara daalıı-bile daalıktadıp:
648. On beş honukta Kaŋgay-Kara uşta daalıktap,
649. On beş honukta Çoldak-Kara uşta daalıktap,
650. At bile deŋge daalıktaar
651. At boop çorup olurgan.
652. Bir aynıŋ üjen honukta
653. Attıŋ sır kara maŋı-bile maŋnadıp:
654. On beş honukta Kaŋgay-Kara uşta maŋnap,
655. On beş honukta Çoldak-Kara uşta maŋnap,
656. At bile deŋge maŋnaar
657. At boop çorup organ.
658. Üş aynıŋ tozan honukta çoraaş,
659. Han-Küçü maadırnıŋ çurtunuŋ
660. Kıdıg-kızıgaarınga kire haldıp kelgen.
661. Karak çetpes kara hovuda
662. Kara doozun ünüp turgan.
663. Kaŋgay-Karanıŋ oorgazın
664. On kertik kara çavaa,
665. Çoldak-Karanıŋ oorgazın
666. Çedi kertik kara çavaa kılgaş,
667. Oy bıdı oyga töktüp çoruur,
668. Kara bıdı haakka töktüp çoruur,
669. Kara kidis hevenektig ool boop
670. Huulup algaş, çorup organ.
671. Doozun üngen çerge hap keerge,
672. Odus-tümen sürüg arazında
673. Dört haa emdik attar
674. Ööredip turgannar.
675. *-Çüü* mındıg çerniŋ çeskee,
676. Sugnuŋ suksaa
677. Çeskinçig çüdek çüve sen?
678. At duyuu degbezin,
679. Kımçı bajı degbezin,
680. Iŋay tur, kulugur- dişkenner.
681. -Nazın halıını dep çüve bar,
682. At halıını dep çüve bar,
683. Kım-daa bolza
684. Haannıŋ kadır sürüün
685. Kadagalap çoraan bolgay, haalarım- dep
686. Ulam çookşulay çortup
687. Çıraalap turgan.

688. Haalar aŋaa horadaaş,
689. Kımçıların ködürüp,
690. Herep kelgileer orta,
691. Bireeziniŋ moynundan,
692. Bireeziniŋ belinden,
693. Üze şirbigiley kaap turup-tur.
694. İyi haa dumçuktarınıŋ hanı
695. Tögülgüje teyleen:
696. -Kançalzıŋza-daa
697. Kara aayıŋ-bile boluulu- dep
698. Çannı bergenner.
699. -Çaa, meeŋ kançangan-daa
700. Kara aayım-bile bolzuŋarza,
701. Çedi kertik kara çavaanı
702. Sorlug ottuŋ deejizinden çidirtip.
703. Kara sugnuŋ bajından ijirtip,
704. Çedip çoraaş,
705. Kadagalap beriŋer- deeş,
706. Dujaap bergen.
707. -Bo bagay sınık-mınık
708. Kara kaŋgay saadaktı,
709. Kara kaşpal kazıdaanı baza
710. Kadagalap beriŋer!- deeş,
711. Çüktedip kaaş hap çoruy bargan.
712. Ol-la şoşkup olurarga,
713. Saya-tüme teve kadargan aşak
714. Ujurajıp kelgeş,
715. Mendilejip tura aytırgan:
716. -Kayı haannıŋ mındıg öktereen
717. Kadır sürüü boor?
718. -Bistiŋ Han-Küçü maadır haannıŋ
719. Kadır sürüü- dep-tir.
720. "Adıŋ-şolaŋ kım boor,
721. Aalıŋ-çurtuŋ kayda boor,
722. Bagay oolak?"- dep,
723. Aşak aytırgan.
724. -Çige soŋgu çükte
725. Kadıg doşkun haannıŋ
726. Albatızı men.
727. Saarında demdek baspaan,
728. Kulaanda im salbaan,
729. Çirik erinnig eŋgin çidirgeş,
730. Çedi çıl boop çor men- deen.
731. "Adıŋ-şolaŋ kımıl, bagay ool?"- dep
732. Baza katap aytırgan.
733. -Adım bolza Aza-Buzak deer.
734. Adımnıŋ adı bolza,
735. Askak-Kara deer boor.
736. -Sen ışkaş kiji
737. Kiji arazınga kiji-daa çorza,
738. Tanıır be?
739. Mal arazınga mal-daa çorza
740. Tanıır be?- dep, aşak harılaan.
741. -Kiji arazınga kiji çoruurga,
742. Kançap tanıvas boor?
743. Mal arazınga mal çoruurga,
744. Kançap tanıvas boor, aşak?- deen.
745. -Sarıg teve çidirgen bolza,
746. Sarıg teve muŋnug be?
747. Ak teve çidirgen bolzuŋza,
748. Ak teve muŋnug be!
749. Kayızın ol deer sen!- deen.
750. -Çe, kayın ındıg boorul aan, aşak.
751. Malı saarında taŋmalıg,
752. Kulaanda imnig bolgay,
753. Kijiniŋ kijizi-
754. Kulaanda sırgalıg,
755. Çarnında çavagalıg
756. Bolbas çüve be moŋ, aşak!
757. Silerniŋ haan ögbey örgeezinde
758. Saadap olurar be?
759. Çerde moorlap çoruur be, **aşak?**- dep **aytırgan-dır.**
760. -Bistiŋ haan barın çüktü
761. Başkı ejeley töreen
762. Kaŋgıvay-Mergenniŋ Karan-Çüzün kadının,
763. Torgun-Çüzün duŋmazın
764. Pajınıŋ üstüg kara çülgüüjü,
765. Höölüg kara tutkuujundan örü
766. Çüve arttırbayn olçalap alır deeş,
767. Attanga-la bir üye ertken-dep
768. Aşak harılap turgan.
769. Çe, aşak, şag-törede bolçag bar eves,
770. Saaskanda çilig bar eves,
771. Kaŋgıvay-Mergen beg eki be?
772. Han-Küçü maadır eki be?
773. Kayızın kandıg dep bodaar sen?
774. -Han-Küçü beemni çüü deer men, Kaŋgıvay-Mergen?
775. Belin beş kestirzin deer men- dep,
776. Mındıg sögleen.
777. Sös-daa harızı berbeyn,
778. Kaŋgay-Karanıŋ saarın kımçı baskaş,
779. Çırıın sugluk kıskaş,
780. Hap ünüp turgan çüveŋ irgin.
781. Çaŋgıs kırnı aja düjüp keerge
782. Saya-tüme inek kadargan aşak
783. Çoraan çüveŋ irgin.
784. Aşak-bile mendilejip tura:
785. -Bo kandıg haannıŋ öktereen
786. Kadır sürüü irgi?
787. -Bistiŋ bajı kurttug Han-Küçü maadırnıŋ
788. Kadır sürüü-dür iyin, oglum- dep harılaan.
789. -Çe, ol haannıŋ bajı
790. Kançap kurttuy bergen çüvel, aşak?- dep
791. Aytırgan irgin.
792. -Üş dayınga kirgeş,
793. Üş kadın olçalaan,

794. Üş kodan mal olçalaan,
795. Türümekey bolgaş
796. Han-Küçü maadır dep adatkan.
797. Am bistiŋ haan
798. Barıın başkı çüktü ejeley töreen
799. Kaŋgıvay-Mergenniŋ Karan-Çüzün kadının,
800. Torgun-Çüzün duŋmazın
801. Pajınıŋ üstüg kara çülgüüjü,
802. Höölüg kara tutkuujundan örü
803. Olçalaar deeş çorutka-la
804. Bir üye ertip tur.
805. Bistiŋ haannıŋ sagıjı deg,
806. Indıg amır pajınıŋ üstüg kara çülgüüjü,
807. Höölüg kara tutkuujundan örü
808. Olçaladıp çıdar Kaŋgıvay-Mergen çüve iyikpe?
809. Ta Kaŋgıvay-Mergenniŋ oranınçe
810. Çorup orar çüve,
811. Ta bistiŋ haannıŋ oranınçe çoruur çüve.
812. Şagda magat çok,
813. Begde meŋgi çok- dep
814. Çugaalap turgan kırgan çüveŋ irgin.
815. -Çaa, aşak, at-daa şılagdap,
816. Bot-daa aştaksap çor men.
817. Kazıra, moldurga ışkaş çüveden
818. Hayırlaarıŋ kandıgıl?- dep,
819. Olurgan er çüveŋ irgin.
820. -Adı-la haan begniŋ malı boordan başka,
821. Azıraar, kadararın men eelep,
822. Duyuun men kadarar,
823. Dumçuun men sıgar kiji men, oglum-deeş,
824. Doşkun kara şarını
825. Aytıp berip turgan çüveŋ irgin.
826. Büdün şarını büdünge bıjırgaş,
827. Aşakka çaŋgıs saarzık çodazın,
828. Çaŋgıs saarzık büüreen bergeş, çipkeş,
829. Kadıg söögün aksından bülgürüp,
830. Çımçak söögün dumçuundan siŋmiripkeş,
831. Tura halıp turgan er irgin.
832. -Çaa, oglum, bistiŋ haannıŋ
833. Koda-sümezinge baar bolzuŋza,
834. Avıkay-Sarala kadınnıŋ örgeezinge barbayn,
835. Tuŋgulak-Sagaan kadın bile
836. Oktaŋ-Kara kadınnıŋ örgeezinge baar sen.
837. Eki-daa dives, bagay-daa dives,
838. Suksun-suggadın kudar,
839. Çugaa-soottug,
840. Oyun-katkılıg olurar kadınnar çüve.
841. -Indıg-dır, irem, ınçalzajok
842. Men haram, kadıg,
843. Karjı-doşkun kijilerniŋ
844. Öön oybas kirer çaŋnıg
845. Kiji boldur men iyin.
846. -Betiŋge bar çıdarıŋga,
847. Han-Küçü maadırnıŋ
848. Hanı-bile kadı ösken,
849. Dezi-bile deŋge ösken
850. Kalçaa dalayı bar evespe.
851. Inda bir hıl kövürüg,
852. Bir ıyaş kövürüg,
853. Bir möŋgün kövürüg,
854. Bir aldın kövürüg bar bolur.
855. Hıl kövürüg-bile
856. Eres-erlik kiji kejer,
857. Iyaş kövürüg-bile
858. Albatı kiji kejer,
859. Möŋgün kövürüg-bile beg
860. Haan ızıguurlug kiji kejer,
861. Aldın kövürüg-bile keşken kiji
862. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
863. Örgeezinge barıp düjer,
864. Aldın baglaajınga
865. At baglaar çüve evespe, oglum- dep
866. Monu çagıp, söglep organ irey irgin.
867. Kaŋgıvay-Mergen attangaş,
868. Hap-la bergen.
869. Dezi-bile deŋge düşken,
870. Hanı-bile kadı ösken
871. Kalçaa dalayınga hap kelgeş:
872. -Çaa, eki adım,
873. Hıl kövürüg-bile keşpezimge,
874. Eker-erlik adımnı kançaayn,
875. Aldın kövürüg-bile keşpezimge,
876. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
877. Örgeezinge kirbezimni,
878. Aldın baglaajınga
879. Adım baglavazımnı kançaayn?- dep
880. Aytırıp organ.
881. -Meeŋ attanır çarıkı çırıımnı
882. Azıg diş çaynadı şelgeş,
883. Ajırgı çarıkı saarımnı
884. Kajık söök çaynadı kakkaş,
885. Dap berbes sen be?- dep
886. Adı monu çugaalaan.
887. Kaŋgıvay-Mergen-daa çüzü boor,
888. Azıg diş çaynadı şelgeş,
889. Kajık söök çaynadı kakkaş,
890. Dap-la bergen.
891. Kaŋgay-Kara-daa çüzü boor,
892. Maŋ çıraa-bile
893. Hıl kövürügnü kırladı,
894. Aldın, möŋgün kövürügnü
895. Eliy-seliy tep,
896. Deŋge bazıp keje bergen çüveŋ irgin.
897. Ol kejip keerge-le,
898. Koda-süme, hüree-hiit, ara-albatı,

899. Ag-şerig dep çüve çırıtkılıg
900. Köstüp turgan çüveŋ irgin.
901. Tey be deerge,
902. Örgee-daa ışkaş,
903. Örgee be deerge,
904. Tey-daa ışkaş
905. Aldın sarala örgee turgan.
906. Ejiinge doŋgurladı çortup keep,
907. Tos kırlıg, tozan kulaş,
908. Aldın ertine, möŋgün siilbirlig
909. Oçur baglaaşka adın
910. Şorbajılap baglap turda,
911. Dört kaldar ıdı
912. Eerip maŋnajıp kelirge,
913. Dörten kıs horup turda,
914. Bir iyi ıt sirtin sirbeytkileeş,
915. Taŋdızınçe sıŋnıp eerip,
916. Bir iyi ıt kuduruktarın mungulaaş,
917. Dalayınçe sıŋnıp eerip
918. Turgan çüveŋ irgin.
919. -Dört kaldar ıttarınar
920. Kançaar eerip turar çüve-dir, uruglar?- dep,
921. Avıkay-Sarala kadın aytırıp olurgan.
922. -İyizi sirtin sirbeytkileeş,
923. Taŋdızınçe sıŋnıp eerip turar çüve-dir
924. İyizi kuduruktarın mungulaaş,
925. Dalayınçe sıŋnıp eerip
926. Turar çüve-dir- dep harıılaannar.
927. Demgi bagay oolak
928. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
929. Aldın bozagazın aray boorda
930. Üŋgep soyup çoraaş,
931. Artap kirip turgan çüveŋ irgin.
932. Kirip kelirge,
933. Avıkay-Sarala kadın
934. Tos buttug agar-sandan şireeziniŋ
935. Kırında saadap olurgan.
936. İyi talazında çeerbi-çeerbi
937. Dörten kıs bajın dıraan mındıg turgan.
938. -Kadın, amır!- dep
939. Egin edi ezilgije,
940. Çarın edi çarılgıje
941. Doŋgayıp baraalgap
942. Turgan çüveŋ irgin.
943. -Mendee, mendee, bagay oolak- dep
944. Höönnüg-höön çok harıılaan:
945. -Bo bagay oolaktıŋ
946. Bıdı-kurtu töktüp kaarıyna,
947. Çemden bergeş, dürgen ündürüŋer,
948. Şivişkinner- dep olurgan,
949. Avıkay-Sarala kadın çüveŋ irgin.
950. Şivişkinner ıt despizinge
951. Taar sarıg-suu kudup beerge,
952. Idınıŋ despizin
953. Mırs kıldır çara tutkaş,
954. Bajın ajır şıvadap olurgan
955. Er çüveŋ irgin.
956. -Kiji kiji deeş
957. Çem kudup beerge
958. Kijiniŋ idiş-savazın
959. Buza tudup olurar
960. Çüü mındıg çüve sen?- dep,
961. Avıkay-Sarala kadın
962. Çıjırttırıp-çaŋçanıp
963. Ünüp kelgen çüveŋ irgin.
964. -Çogum kandıg aaylıg kadın siler,
965. Düktüg kaldar ıt azıraardan aŋgıda,
966. Dokpak baştıg,
967. Doora karaktıg kiji
968. İt baza azıraan siler be?- dep
969. Aytırıp olurgan.
970. -Dörten kıs turuŋar.
971. Dört möçüzün üze-çaza tırtıp,
972. Durt-sının hoy hoyutkuzu kılıŋar!- dep
973. Çıjırt kıldır çaŋçattınıp üngen irgin.
974. -Kirerde dör ırak be,
975. Ünerde ejik ırak be- deeş,
976. Küjür er üne bazıp çoruy bargan.
977. Ortuzunda turgan
978. Kızıl torgu ködürgelig,
979. Ak torgu örgeege bazıp kire berip-tir.
980. Toŋgulak-Sagaan kadın
981. Tos kat olbuk düjülgede
982. Saadap olurgan.
983. Bir talazında on beş kıs,
984. Bir talazında on beş-
985. Üjen kıs çajın dıraan
986. Mındıg turgan irgin.
987. -Kadın, amır!- dep
988. Eki-ekilerniŋ ektin ajır,
989. Bagay-bagaylarnıŋ bajın ajır
990. Baraalgap turgan.
991. -Mendee, mendee, oolak- dep,
992. Tuŋgulak-Sagaan kadın
993. Harıılap olurgan irgin.
994. -Ça, arnı-bajı ayançaan,
995. Atka-hölge sularaan
996. Akıŋar çüve-dir,
997. Şarı keji kögeerden
998. Şaajaŋnıŋ sarıg bulazınga kuduŋar- dep,
999. Kadın çarlık boop olurgan.
1000. Er-daa hoytpaktı işkeş,
1001. Şaajaŋnıŋ sarıg bulazın
1002. Uu-çaza uuştaaş,
1003. Ejiktiŋ dedir kastıŋınçe
1004. Ündür çajıp olurgan.
1005. -Kiji kiji deeş
1006. Çem kudup beerge,
1007. Kijiniŋ idiş-savazın

1008. Ürep olurar,
1009. Kandıg aaylıg, oolak sen?- dep
1010. Çaŋçattınıp olurgan irgin.
1011. -Üülezin şıdavaan şaajaŋnı
1012. Kançaar boor,
1013. Üür depşip şıdavaan urugnu
1014. Kançaar boor- deeş,
1015. Üne kılaştay bergen.
1016. Oon üngeş, eŋ söölgü
1017. Ak torgu örgeege
1018. Kire kılaştap kelirge,
1019. Oktaŋ-Kara kadın
1020. Tos kat olbuk düjülgede olurupkan,
1021. İyi talazında on-on
1022. Çeerbi kıs bajın dıraan
1023. Mındıg turgan.
1024. Ool kirip kelgeş,
1025. Ot adaanga olurup çorda:
1026. -Ot adaa keze olurbas
1027. Boor çüve iyin,
1028. Oon örü olur, çajım- dep,
1029. Kadın çarlık boop olurgan.
1030. Inça deerge ojuktuŋ ortaa budunçe
1031. Örü soyastap kaap
1032. Olurgan çüveŋ irgin.
1033. -Eki kiji, bagay kiji
1034. Deer çüü boor,
1035. Am-daa örü olur daan, ool- deeş,
1036. Kadın bodu tura halaaş,
1037. Çiŋ sarıg şayın hayındırıp,
1038. Aldın dombuga kudup salıp,
1039. Çaglıg edin dülüp,
1040. Aldın kızıl tavaanga salıp,
1041. Aşkarıp-çemgerip
1042. Turgan çüveŋ irgin.
1043. Kaŋgıvay-Mergen ol
1044. Çiŋ sarıg şaynı işkeş,
1045. Çaglıg etti çigeş,
1046. Üş üyede tögülbeen deri şaaŋaynıp,
1047. Damırak kara sug deg badıp,
1048. Tötpeeje aştanıp-çemnenip
1049. Olurgan irgin.
1050. Şıyaata, Kaŋgıvay-Mergen
1051. Baglaaşta turgan
1052. On kertik taagılıg
1053. Kara çavaazın çejip mungaş,
1054. Agarlıgnıŋ kara heminçe
1055. Çortup kirgeş,
1056. Öl, kurgag ses ırgaynı kezip ap,
1057. Öl ırgaynı şılbalap,
1058. Kurgag ırgaynı hoyuglap çorup olurgan,
1059. Aldın baglaaşka adın baglaaş,
1060. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
1061. Örgeezinge kire bergeş:
1062. -Çaa, kadın, silerniŋ
1063. Örgeeŋerniŋ eeziniŋ
1064. Aldar-adı kim boorul?- dep aytırgan.
1065. -Meeŋ örgeem eeziniŋ
1066. Adın-şolazın aytırar ornunga,
1067. Dörde turgan tos buttug
1068. Kaŋsı şireemden barıp
1069. Ayıs çettirbes sen be, oolak?- deen.
1070. -Çadap-türep çorzumza-daa,
1071. Tos buttug ıyaştan
1072. Ayıs ap çorbaan,
1073. Aştazımza adıp çiir,
1074. Suksazımza uzup ijer
1075. Eres-erlik er men- dep
1076. Olurgan irgin.
1077. -Dörten kıs, turuŋar,
1078. Dört möçüzün üze-çaza sop oktaŋar,
1079. Durt-sının hoynuŋ
1080. Hoyutkuzu kılıŋar!- dep
1081. Çıjırttırıp-çaŋçattınıp kelgen
1082. Kadın çüveŋ irgin.
1083. **-Eriŋ** adı kımıl?- dep
1084. **Er** hörektep aytırgan.
1085. Avıkay-Sarala kadın dörten kıstı
1086. Ottug kezek-bile buruladı uldap:
1087. -Dört möçüzün üze-çaza sop oktaŋar,
1088. Durt-sının hoy hoyutkuzu kılıŋarl- dep
1089. Çıjıradı çaŋçap turgan irgin.
1090. Kaŋgıvay-Mergen çım-sırt kınnıp,
1091. Ajınıp, horadap kelgeş,
1092. Ottu arta halaaş,
1093. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
1094. Üş çajınıŋ beldirinden algaş,
1095. Sarıg torgu tonunuŋ
1096. Çan arazından çara-dile
1097. Sop oktapkaş,
1098. Kurgag ırgay kurulguje,
1099. Öl ırgay örülgüje hap:
1100. -Eriŋ kay bargan,
1101. Aŋın aŋnay bergen be,
1102. Çaazın çaalay bergen be?- dep
1103. Eriidep turgan.
1104. -Er kijini men kançap bilir men,
1105. Ta aŋın aŋnay bergen çüve,
1106. Ta aalın aalday bergen çüve- dep
1107. Çerle öçük ışkınmayn turgan.
1108. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
1109. Eegileriniŋ toonnarı
1110. Köstügülep kelgen turgan.
1111. Onu körgeş:
1112. "Çüve bilbes hereejenni monu
1113. Hey çüge mınçap turar"- dep bodangaş,
1114. Toganaga azıp kaaş,
1115. Daştıgaa barıp,
1116. Kaŋgıvay-Mergen bodu boop huulup,
1117. Kaŋgay-Karazın baza

1118. Ol heveer huuldurgaş,
1119. Aldın meŋgizeeniŋ iştinden
1120. Han-Küçü maadırnıŋ
1121. Aldın kara kejegezin
1122. Tavaa-bile uşta sop ekkelgeş,
1123. Ejiktiŋ **kırı**
1124. Eginniŋ üstü-bile sunup
1125. Kiirip turgan irgin.
1126. Avıkay-Sarala kadın onu körgeş:
1127. -Ergelig ejiŋni ölürgeş,
1128. Eşpizin ettep-hıynap
1129. Turar sen be?- deeş,
1130. Am ün salıp ıglap turgan çüveŋ irgin.
1131. Kaŋgıvay-Mergen kire çügürüp kelgeş,
1132. Avıkay-Sarala kadınnı düjürüp,
1133. Em-sagaan, dom-sagaan odu-bile
1134. Üş şaktıŋ iştinde
1135. Kavı-sorbu çok kıldır
1136. Emnep berip turgan irgin.
1137. Avıkay-Sarala kadın am keep
1138. Çiŋ sarıg şayın hayındırıp,
1139. Aldın dombuga kudup,
1140. Çaglıg edin dülüp,
1141. Aldın tavaanga salıp,
1142. Çigir-boovazın çidirtip,
1143. Aşkarıp-çemgerip turgan çüveŋ irgin.
1144. Kaŋgıvay-Mergen bile
1145. Avıkay- Sarala kadın
1146. Kök maygınnıŋ iştinge ködeelep-hölestep,
1147. Ay, çılı-bile yambılanıp-tambılanıp
1148. Dıştanıp turgan çüveŋ irgin.
1149. Kaŋgıvay-Mergen deerzi
1150. Bir-le erten turup kelgeş:
1151. -Irak-uzak körüp bolur
1152. Köstük bar irgi be?- dep aytırarga:
1153. -Büdün törede kançap
1154. Bir-daa köstük çok boor- deeş,
1155. Avıkay-Sarala kadın
1156. Köstük ap bergen.
1157. Kaŋgıvay-Mergen onu ketkeş,
1158. Kadaalap ünüp kelgeş,
1159. Körüp turarga,
1160. Aldın baglaaştıŋ dözünde
1161. Ezer bajı ilig çeder-çetpes
1162. Köstüp kelgen.
1163. Çede kılaştap kelgeş köörge,
1164. Kaŋgay-Kara aldın baglaaştı
1165. Tudum hire kıldır
1166. Üze hemirip algan,
1167. Çer kögü tura tırtkaş,
1168. Ol uu-bile barıp
1169. Ujup çıdar kıldır
1170. Arıp-dorup baksıraan turgan.
1171. Ol-la doraan,
1172. Em-sagaan, dom-sagaan odun
1173. Aksınçe kudup emneeş,
1174. Kuduruk dözünden
1175. Oorgazınçe çedir öreeş,
1176. Çaş kulun deg kıldır
1177. Uşta sop keep,
1178. Komuŋ hoora,
1179. Çayaaŋ çara semirip al deeş,
1180. Salıp turgan çüveŋ irgin.
1181. -Çer iştinde kadıp kalgan
1182. Ezer-çonaktı soyuŋar!- dep
1183. Ara-albatızınga dujaal bergeş,
1184. Keep udup çıdıp algan.
1185. Ta çejege, ta kajanga
1186. Udup çırgap çıtkan
1187. Er çüve iyik.
1188. Bir erten-ne udup-ottup çıdarga,
1189. Sırtık bajın şıgıradır,
1190. Kazapçanı hakkıladır
1191. Kaŋgay-Kara hap turar
1192. Mındıg boop-tur.
1193. -Çüü boldu bo?- deeş,
1194. Tura halıp keerge,
1195. Kaŋgay-Karazı:
1196. -Çanaalı, çoruulu,
1197. Kijiniŋ aal-çurtu deg
1198. Çüve kaydal,
1199. Ergim ejiŋ ölürde,
1200. Sögleen ışkajıgay:
1201. -Avıkay-Sarala kadınnı körgeş,
1202. Tenidiŋ-dendediŋ deen ışkajıgay,
1203. Onu çüge uttuptuŋ?- dep çugaalap turgan.
1204. -Çaa, bir aynıŋ üjen honukta
1205. Ottaaş kelem, ergelig adım- dep,
1206. Turgan Kaŋgıvay-Mergen çüveŋ irgin.
1207. Ol-la ınçap çorda, çer-çurtunda
1208. Aksagalday Sayın-Havıtçı akızı
1209. Bir-le edin ettep,
1210. Malın maldap çoruurga,
1211. Delegeyniŋ çalgınnıg kuju dooza
1212. Idıktıg Bora taŋdızınıŋ bajında
1213. Çıglı bergen turgan çüveŋ irgin.
1214. -Meeŋ kara çaŋgıs duŋmam çide beerge,
1215. Ooŋ ıdıktıg Bora taŋdızın
1216. Delegeyniŋ çalgınnıg kuju
1217. Ejelep turar be,
1218. Dört karaktıg, ses davannıg
1219. Dönen-Kaldar-bile
1220. Örüzün örü çelip,
1221. Kuduzun kudu çelip turgaş,
1222. Kıra şaap kagbaan kiji
1223. Adıram- deeş,
1224. Hap ünüp olurgan çüveŋ irgin.
1225. Kakpışaan ünüp keerge,
1226. Hamık kuş-daa dooza
1227. Taradı uja bergen,

1228. Kara çaŋgıs kuskun artıp kalgan.
1229. Kara çaŋgıs kuskunga kelirge,
1230. Baarınıŋ ödü bolgan,
1231. Karaanıŋ şozu bolgan
1232. Kara çaŋgıs duŋmazı Torgun-Çüzün
1233. Düldüg dünnü atsır aajok,
1234. Düştüg hünnü batsır aajok,
1235. Arın-şırayı agargan,
1236. İşti ıjıp iyleen,
1237. Delegeyniŋ kuju
1238. Ooŋ ölürün manap,
1239. Höndep çiir dep
1240. Çıglıp turar mındıg bolgan.
1241. AksagaldaySayın-Havıtçı
1242. Kurun çejip oktapkaş,
1243. Duŋmazınıŋ sooy bergen
1244. İyi budun baarınga dagap:
1245. -Kançap baardıŋ,
1246. Çoop baardıŋ, duŋmam?- dep
1247. Ergeledip-çassıdıp aytırıp
1248. Olurgan çüveŋ irgin.
1249. -Çaŋgıs akım çide bergen,
1250. Onu saktıp iyleeş,
1251. Düldüg dünnü atsır aajok,
1252. Düştüg hünnü batsır aajok,
1253. Karan-Çüzün çeŋgem
1254. Karaa-bile köörü
1255. Uurap tur, akım- dep
1256. Monu çugaalap olurgan.
1257. Torgun-Çüzün duŋmazın
1258. Ezeringe olurtup,
1259. Bodu soonga olurgaş,
1260. Kaŋgıvay-Mergenniŋ bora örgeezinge
1261. Ekkep tos kat olbuk-kudus kırınga
1262. Olurtup turgan irgin.
1263. Beglig kojuun iştinden
1264. Çedi haanı kıygırtıp ekkelgeş,
1265. Bogdanıŋ boskaktıg bora
1266. Çedi irtin ölürtkeş,
1267. Edin kevig çokka çidirtip,
1268. Çiŋ sarıg şayın
1269. Kevig çokka ijirtip,
1270. Beş haaga azıradıp
1271. Kadagaladırı-bile dagzıp,
1272. Hüleendirip-daa turgan çüveŋ irgin.
1273. -Çaa-ta, Kaŋgıvay-Mergenni kulugurnu
1274. Düldüg dünnü atsır,
1275. Düştüg hünnü badırar bolzumza,
1276. Adamnıŋ edin
1277. At edi-bile holup çiir men- deeş,
1278. Ayga, hünge aazap turgan
1279. Aksagalday Sayın-Havıtçı çüveŋ irgin.
1280. -Çitke-le bir üye bolgan
1281. Kaŋgıvay-Mergenni
1282. Düldüg dünnü adıspayn,
1283. Düştüg hünnü badırbayn
1284. Kayıın tıp ekkeer sen, akım?- dep
1285. Torgun-Çüzün aytırıp olurgan.
1286. -Bir eves bo şokar örtemçeyde bar bolza,
1287. Iyaavıla düldüg dünnü adıspayn,
1288. Düştüg hünnü badırbayn
1289. Tıvar men, duŋmam- dep
1290. Aksın daŋgıraan berbişaan,
1291. Çaŋgıs duŋmazınıŋ iyi budun
1292. Baarınga dögep, çılıdıp hongaş,
1293. Daŋ bajı şara-here,
1294. Daş bajı sarıg-şokar turda,
1295. Dört karaktıg, ses davannıg
1296. Dönen-Kaldarın mungaş,
1297. Çige soŋgu çükçe salıp ünüp,
1298. Deer çeringe deep, sirtiŋeynip,
1299. Degbes çeringe ujudup,
1300. Hiiŋeynip bar çıtkan çüveŋ irgin.
1301. Kaŋgıvay-Mergen deerzi çüü boor,
1302. Ulug uyguzun udup,
1303. Udaan çırgalın çırgap,
1304. Ayannıg tamçıktıg saadap,
1305. Aragalap, hımızap olurgan
1306. Er çüveŋ irgin.
1307. Bir körüp olurarga,
1308. Şireede salıp kaan
1309. Aragazı çindiŋeynip,
1310. Çalgıp turar mındıg bolgan çüveŋ irgin.
1311. "Çüü mındıg dip
1312. Şimçep turar apaardı bo?"- dep
1313. Bodanıp şinçilep olurarga,
1314. Dönen-Kaldarnıŋ davanınıŋ daajı
1315. Mal davanınıŋ daajından
1316. Öskelig şimeergep,
1317. Çorup organ çüveŋ irgin.
1318. Han-Küçü maadırnıŋ aalınga
1319. Ol-la hünnüŋ ol-la şagında
1320. Çaŋgıs hün durtunda
1321. Haldıp çedip turgan
1322. Aksagalday aşak çüveŋ irgin.
1323. Halıtpışaan kelgeş,
1324. Avıkay-Sarala kadınnıŋ
1325. Aldın torgu örgeezin
1326. Kımçı-bile üş dolgandır
1327. Sop maŋnadıp turda,
1328. Kaŋgıvay-Mergen üne halıdıp kelgeş,
1329. Solagay holu-bile
1330. Attıŋ çige kastından ap,
1331. Oŋ holu-bile aşaktıŋ,
1332. Köp beldirinden ap,
1333. Ölep-sölep düjürüp,
1334. Örgeezinge kiirip,
1335. Bodunuŋ olbuk-düjülgezinge
1336. Olurtup turgan çüveŋ irgin.
1337. -Çe, çüge devidep-mögüdep

1338. Çor sen, kırgan?- dep aytırgan.
1339. -Sen kulugurnu,
1340. Düldüg dünnü atsır bolzumza,
1341. Adam edin at edi-bile
1342. Holup çiir men.
1343. Kara çaŋgıs duŋmaŋ
1344. Torgun-Çüzün seni sagıngaş,
1345. İyley bergen, honar-honmas
1346. Aram-saar çıdıp kaldı- dep,
1347. Olurgan aşak çüveŋ irgin.
1348. -Çaa, akım, Kaŋgay-Kara at
1349. Üjen hongaş kelir evespe,
1350. Bo kürünüŋ üstüg kara çülgüüjünden,
1351. Höölüg kara tutkuujunga çedir
1352. Köjürüp çedirer sen.
1353. İnek kadargan aşak bar evespe,
1354. Ol aşaktıŋ bagay bodun eki kılgaş,
1355. Bagay adın eki kılgaş,
1356. Bo kürünü ereŋgeylep çagırtır sen.
1357. Teve kadargan aşak bar evespe.
1358. Ol aşaktıŋ oorgazın
1359. On-on çerden oorgaş,
1360. Törüveen eŋgin teveniŋ
1361. Baldırınga ergelendir
1362. Baglaaş salır sen- dep
1363. Çagıp söglep olurup-tur evespe.
1364. Kaŋgıvay-Mergen şireede
1365. Düjeep kaan aragazın
1366. Akızınga sungaş, ünüp keep,
1367. Dört karaktıg, ses davannıg
1368. Dönen-Kaldarnı mungaş,
1369. Çige murnuu çükçe
1370. Salıp ünüp turgan
1371. Er çüveŋ irgin.
1372. Küjür Dönen-Kaldar-bile
1373. Doŋ çerge deep,
1374. Oŋgar çerge siiledir
1375. Ujudup kaap hap orgaş,
1376. Ol-la hünnüŋ kejeekiniŋ kızıl-hünde
1377. Bodunuŋ şil ordu-sümezinge
1378. Siiledip kirip kelgen çüveŋ irgin.
1379. Aldın oçur baglaajınga
1380. Adın baglaaş,
1381. Bora örgeezinge kire maŋnap kelirge,
1382. Torgun-Çüzün duŋmazı
1383. Düldüg dünnü atsır aajok,
1384. Düştüg hünnü badır aajok,
1385. İşti bajın aşkan,
1386. Ondaan-ostaan çıdıp-tır evespe.
1387. Kaŋgıvay-Mergen kurun çejip oktapkaş,
1388. Duŋmazınıŋ iyi budun
1389. Baarınga dagap, çılıdıp,
1390. Ergeledip-çassıdıp olurgan çüveŋ irgin.
1391. Oŋgarıp-çaskarıp hongaş,
1392. Erten erte kurun
1393. Kurjanıp algan olurda,
1394. Dars-dirs deen soonda,
1395. Dört ool kire halıjıp kelgenner.
1396. Kaŋgıvay-Mergeniŋ bir holu
1397. Doşkun kara çazında,
1398. Bir holu karış bistig
1399. Kazıdaanda bargan.
1400. -Çaa-dayın siler be,
1401. El-hol siler be?- dep
1402. Aytırıp turgan irgin.
1403. -El bis, hol bis.
1404. Çer, deerniŋ kıdında çurttap turar
1405. Şüük-Möge, Süder-Möge, Demir-Möge
1406. Deek-Möge dört alışkı bis.
1407. Silerniŋ baarıŋar ödü bolgan,
1408. Karaaŋarnıŋ ogu bolgan
1409. Kara çaŋgıs duŋmaŋar
1410. Torgun-Çüzünge söy-belek çogaadıp
1411. Mögeyip çorduvus- digenner.
1412. -Çaa, sös harıızın
1413. Daarta dıŋnaar siler,
1414. Üngülep çorgulaŋar, kulugurlar-
1415. Deen çüveŋ irgin.
1416. Dört alışkı baskılajıp kaggı deg
1417. Ünüp turgan.
1418. Demir-Möge möŋgün tevene boop
1419. Huulup algaş,
1420. Möŋgün haalgaga şutkulup
1421. Şıvalıp çıdıp kalgan.
1422. Kaŋgıvay-Mergen dört alışkını ündürüpkeş:
1423. -Çaa, çaŋgıs kijige karak deg,
1424. Çadag kijige at deg,
1425. Ovaa-şovaa ooldar-dır,
1426. Seni berip, çatka çazap
1427. Kagzımza kandıgıl, duŋmam?- dep
1428. Aytırıp turgan çüveŋ irgin.
1429. -Çaa-boraaga adarga
1430. Çaŋgıs kazıdaaŋ,
1431. Çatka çazap beerge,
1432. Çaŋgıs duŋmaŋ bolgay men,
1433. Men kançap bilir men, akım- deeş,
1434. Edeen silgipkeş,
1435. Iglap kılaştay bergen irgin.
1436. Demir-Möge aza börgü
1437. Kaŋmıul boop algaş,
1438. Çuglup çorutkaş**,**
1439. **Üş** akızınga barıp,
1440. -**Sös çugaa** aaylıg-dır, akılarım,
1441. Şımdaŋar, dekteŋer! – dep
1442. Dalaştırıp turgan çüveŋ irgin.
1443. **Dört alışkı**
1444. Muŋ laŋ örtektig
1445. Ak holdug kara kişti

1446. Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1447. Ergininiŋ kırınga samnadıp,
1448. Devidip-maŋnadıp
1449. Söy-belek kiirip turgannar irgin.
1450. -Çer-çurtuvus ırak ulus bis,
1451. Kennivistiŋ üş hereen büdürgeştiŋ,
1452. Ap çanaalı- dep
1453. Negey bergen alışkılar irgin.
1454. -Çedip alır ıdıŋar be,
1455. Dergilep alır baaŋar be?
1456. Men bodum çedirip
1457. Bergey mende, eşterim- dep harıılaan.
1458. -Çay boorga mındıg-dır dep,
1459. Doşkun kara çanıŋ
1460. Aldı sagınga demdeglep,
1461. Kış boorga mındıg-dır dep
1462. Doşkun kara çanıŋ
1463. Üstüü sagınga demdeglep kelgen
1464. Mındıg ulus bis- dep
1465. Çer çurtunuŋ ıraan
1466. Çugaalap turgan alışkılar çüveŋ irgin.
1467. -Kijiniŋ kijizin
1468. Saadadır eves men.
1469. Bir hündüs apparıp-la bergey men- dep
1470. Monu harıılaan.
1471. -Ça, ındıg-dır-deeş,
1472. Dört alışkı attanıpkannar.
1473. Kaŋgıvay-Mergen araga-darınıŋ
1474. Çırgalınga dajaaraaş,
1475. Bir minnip kelirge,
1476. Duŋmazın çatka çazap beer
1477. Şak-öyü kelgen turgan.
1478. Hünnüŋ küzelinde apparıp beer deeş,
1479. Kürünüŋ iştinge çarın taradıp,
1480. Burgannıŋ aldı hana ak öön
1481. Çaŋgıs şaktıŋ iştinde,
1482. Küske karaa deg dıdık çokka
1483. Küüsedip büdürüŋer- dep
1484. Çarlap dıŋnatkan.
1485. Aldı hana ak ögnü
1486. Beglig kojuun iştinge
1487. Çaŋgıs şak iştinde
1488. Küüsedip dögerip turgan.
1489. Ay iştinde köjürüp,
1490. Çedirip kelir sen deeş barganı
1491. Aksagalday Sayın-Havıtçı akızı
1492. Han-Küçü maadırnıŋ
1493. Aal-oranın Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1494. Oran-çurtunga ay çedirbeyn
1495. Köjürüp çedirip kelgen.
1496. Ög hondurar çeringe öön hondurup,
1497. Malın çalaar çeringe
1498. Malın çalap turgan irgin.
1499. Haan kürünüŋ işti
1500. Kaŋgıvay-Mergenniŋ çaŋgıs duŋmazın
1501. Çatka çazap apparıp beerde,
1502. Beti dize aldı muŋ kiji
1503. Attanır ıynaan dep
1504. Dögernip, beletkengen turgan-dır evespe.
1505. -Çe, ha-duŋma,
1506. Eki at oyga-çikke ölür,
1507. Eki er orukka ölür,
1508. Irak-uzak oran-dır,
1509. Kiji kijizin
1510. Ozaldadıp saadatkan men,
1511. Çaaskaan apparıp bereyn- dep
1512. Attanıp turgan er çüveŋ irgin.
1513. Kaŋgıvay-Mergen burgannıŋ
1514. Aldı hana ak öön buza tırtkaş,
1515. Kaŋgay-Karaga daşpılırlay şaap ap,
1516. Dönen-Kaldar adınga
1517. Torgun-Çüzün duŋmazın mundurgaş,
1518. Çer-Deerniŋ kıdıında Demir-Möge,
1519. Deek-Möge, Süder-Möge, Şüük-Möge,
1520. Dört alışkılarnıŋ oranınçe
1521. Attanıp çorupkannar.
1522. Çer, deerniŋ şapşılgazınıŋ kıdıında
1523. Şüük-Möge, Süder-Möge, Demir-Möge,
1524. Deek-Möge dört alışkınıŋ oranın
1525. İyi adınga çııra tırtıp,
1526. Ayıtkan hününde, ayıtkan şagında
1527. Ol-la kejeezinde
1528. Çede bergen irgin.
1529. Daşpılırlap algan öön
1530. Çaya idip berip turgan-daa
1531. Kaŋgıvay-Mergen çüveŋ irgin.
1532. Demir-Möge, Deek-Möge, Şüük-Möge,
1533. Süder-Möge dört alışkı
1534. Ak ögnü öglep turda,
1535. Şaynıŋ halırgay kara saazının
1536. Çada tudup oynap turgan ışkaş
1537. Tudungur, kavıngır boop turgan irgin.
1538. Şıyaan, am çüzü boor,
1539. Ak ögnü öglep dooskan soonda,
1540. Kaŋgıvay-Mergen üş kudazınıŋ
1541. Öön keziy kılaştap şaylap:
1542. -Eveeş-biçe suksun suggat bar bolza,
1543. Kudup turza kandıgıl, kudagaylar?- dep
1544. Turgan er çüveŋ irgin.
1545. Kaŋgıvay-Mergenge köksü-bile deŋ
1546. Kögeerni-daa ekkep söŋneerge,
1547. Köŋgeytir ijip,
1548. Aksı-bile deŋ arjımaktı-daa söŋneerge,
1549. Arıldır ijip olurgan
1550. Er çüveŋ irgin.
1551. Küjür Kaŋgıvay-Mergen deerzi
1552. Büdün aynıŋ iştinde
1553. Uşpas-daa, turbas-daa

1554. Kök et apargan,
1555. Çıılgan höynüŋ högleen-bayırlaan
1556. Sönün dögerezin döŋgeytir işkeş,
1557. Kudalarınıŋ çig-bışkan höreŋgizin
1558. Ilbıradıp-ılbıradıp:
1559. -Bedik-bedik sırtıktan sal,
1560. Kılın-kılın döjekten sal,
1561. Karan-Çüzün kadınım- dep
1562. Deŋ-duŋ dembeerep
1563. Çulçurup turgan irgin.
1564. Bir aynıŋ üjen honukta udup-udup,
1565. Aynıŋ çaazında turup keep:
1566. **-Ça,** kudagaylar,
1567. Doy-dooramçadan çüü barıl,
1568. Üleen-dügeen turbas siler be?-
1569. Digen irgin.
1570. Bügü çüzün malınıŋ şuptuzundan
1571. Deejilep turup büdünge bıjırgan,
1572. Doy-dooramçızın ekkep salırga,
1573. Kaŋgıvay-Mergen büdün-büdünü-bile
1574. Sıırgılapkaş,
1575. Kadıg söögün aksından bülgürüp,
1576. Çımçak söögün dumçuundan siŋmirip
1577. Olurgan-daa er çüveŋ irgin iyin,
1578. -Ça, kudagaylar,
1579. Kaŋgıvay-Mergen çaŋgıs duŋmazın
1580. Çadag-yavıgın ekkep berdi iyin
1581. Dives siler,
1582. Kaŋgıvay-Mergenniŋ söögünüŋ çanınga
1583. Kaŋgay-Kara, Dönen-Kaldar
1584. İyi attıŋ söögü çıdar,
1585. İyi attıŋ söögünüŋ çanınga
1586. Kaŋgıvay-Mergenniŋ söögü çıdar.
1587. Arzaytınıŋ Övürzünde
1588. *Öle-bula* sürüg bar, ol bolza,
1589. Torgun-Çüzün daŋgınanıŋ
1590. Önçü sürüü bolur,
1591. Oon ösküs kulun-daa albas men- dep
1592. Aazap olurgan irgin.
1593. Kaŋgıvay-Mergen çanar deeş
1594. Hap olurarga,
1595. Şalaŋday aarı-la konçug boop turgan.
1596. "Çatka bergen kıs
1597. Bargan çeringe olurar,
1598. Oktaan daş ol çeringe çıdar,
1599. Çop mınçap çorup çadap
1600. Şalaŋday apaardım?"- dep bodangaş,
1601. llgın-ılgın çortup organ **çüve**ŋ irgin.
1602. Torgun-Çüzün duŋmazı
1603. Kiş keji börgün
1604. Uştup tudup algan
1605. Hol bulgap algırıp,
1606. Bo-la soondan çügürüp
1607. Olurup-tur evespe.
1608. -Bergen kıs bargan çeringe olurar,
1609. Oktaan daş düşken çeringe çıdar,
1610. Meeŋ çatka bergen duŋmam,
1611. Men kodan **kıdıından**
1612. Üngeleemde kıygırıp
1613. Sürer ujuruŋ çül?- dep
1614. Çugaalap turgan.
1615. *-Çaa,* akım, sen maŋaa
1616. Aragalap turganıŋ deg
1617. Kögeer-doskaarı-bile
1618. Inçaldır işpeyn çor.
1619. Aalıŋga bargaş,
1620. Inçaldır ijer bolzuŋza,
1621. Şag-töre kadııraan,
1622. Şagda magat çok**,**
1623. Saaskanda çilig çok,
1624. Er kijiniŋ adaanda
1625. Höveŋ-hömeezi döjelgen-dir evespe, akım- dep,
1626. Duŋmazı monu sögleen.
1627. Kaŋgıvay-Mergen turgaş:
1628. -Aksı çıdıvas bolza,
1629. Hereejen kiji kevin-herekçok çüve
1630. Çugaalavaanı deere çüve bolgay, duŋmam -
1631. Deeş, çoruy bargan.
1632. Oran-delegeyni
1633. Dopçulay tırtıp ekkelgeş,
1634. Ol-la hünnüŋ, ol-la kejeezinde
1635. Hap çedip keep turgan irgin.
1636. Aalınga haldıp kelgeş,
1637. Aldın-möŋgün siilbirlig,
1638. Aldın oçur baglaajınga
1639. İyi adın baglaaş,
1640. Bora örgeezinge keep,
1641. Ködeelep-hölestep çıtkan
1642. Er çüveŋ irgin.
1643. Ol ınçap çıdırda,
1644. Üş haa kire maŋnajıp kelgeş:
1645. -Karan-Çüzün kadın
1646. Silerni etteŋer, şaylaŋar didir- dep
1647. Baraalgap turgan irgin.
1648. Kaŋgıvay-Mergen turup tolangaş,
1649. Kadınınıŋ örgeezinge
1650. Kılaştap kelgen irgin.
1651. Karan-Çüzün kadın
1652. Çiŋ sarıg şayın hayındırıp,
1653. Çaglıg edin dülüp,
1654. Çigir-çimizin salıp,
1655. Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1656. On beş haa argajıp tudar

1657. Idık kara padarınga
1658. Araganı çık doldur kutkaş,
1659. Kadın bodu mögeyip
1660. Tudup turgan çüveŋ irgin.
1661. -Araga dep çüveden
1662. Irmam sınıp,
1663. Çajım çandı,
1664. Am işpes men- dep-tir evespe.
1665. -Araganı çüge işpes sen,
1666. Kaŋgıvay-Mergen, bireede,
1667. Üş kadın olçalap-çaalap
1668. Ekkelgeniŋniŋ bayır-nayırı kayıl,
1669. İyide, çaŋgıs duŋmaŋnı
1670. Çatka çazap bergeniŋniŋ
1671. Bayırı-nayırı kayıl,
1672. Üşte, oran-çurtuŋnuŋ,
1673. Ulug-biçe ara-albatıŋnıŋ
1674. Bayır-nayırı kançap bargan?-
1675. Dep-tir evespe.
1676. -Men-daa aragadan ırmam sıngan,
1677. Çajım çangan,
1678. Beglig kojuun ara-albatızı
1679. Bayırlap-nayırlap körüŋer harın- deeş,
1680. Tos kat torgu olbuk çatkaş,
1681. Ködeelep-hölestep çıdıp algan irgin.
1682. Kaŋgıvay-Mergen bir dıŋnap çıdarga,
1683. Beglig kojuun iştinde
1684. Akızı Aksagalday Sayın-Havıtçı deg
1685. Höglüg omak, ırlıg-şoorlug
1686. Çüve çok turup-tur evespe.
1687. "Meen çaŋgıs akım bo hire höglüg,
1688. Omak aragalap, höglep turda,
1689. Men çüden korgup-sestip
1690. Çıdar kiji boor men?"- dep
1691. Bodanıp kelgeş:
1692. -Araga dep çüveŋer bar be?
1693. Kudup körüŋer- dep
1694. Tura halıp keep-tir oo.
1695. -Sen ijip şıdaar bolzuŋza,
1696. Aragadan kövey çüve çok-tur- deeş,
1697. Karan-Çüzün kadın
1698. Kögeeri-bile-daa söŋneerge ijip,
1699. Doskaarı-bile-daa söŋneerge,
1700. İjip-le turar boop-tur evespe.
1701. Ta çejege, ta kajanga
1702. İjip kelgen çüve ıynaan,
1703. Bilbestep-daa kalgan
1704. Çüveŋ irgin iyin.
1705. Aksagalday Sayın-Havıtçı
1706. Bir-le dıŋnap turarga:
1707. Aksagalday Sayın-Havıtçını
1708. Murnay ölürer,
1709. İyi adın soŋnay ölürer- dijip,
1710. Kaŋgay-Kara bile Dönen-Karanı
1711. Karan-Çüzün kadınnıŋ
1712. Örgeeziniŋ ejiinde
1713. Baştarın hevis-bile duy şarıgılaaş,
1714. Baglagılap kaan turgan-dırlar evespe.
1715. Şıyaan am, Aksagalday Sayın-Havıtçı
1716. Hartıganıŋ kaşpagayı-bile,
1717. Ezirniŋ şüürgezi-bile
1718. Maŋnap barıp,
1719. Kaŋgay-Karanıŋ kırınga olurupkaş,
1720. Dınnarın üze şapkaş,
1721. Kaŋgıvay-Mergenniŋ bora örgeezinge
1722. Haldıp keep,
1723. Kadıg bolat bijee-bile
1724. Ögnüŋ bazırıgların
1725. Kırgıy şelgileeş,
1726. Deemirin soya sop oktapkaş,
1727. Hana karaanda doşkun kara çazın,
1728. Azar bajıŋ saadaan
1729. Uşta sop algaş,
1730. Bert-Karanıŋ taŋdızınçe
1731. Hap üngen er çüveŋ irgin.
1732. Aksagalday Sayın-Havıtçını
1733. Aldı muŋ şerig sürüp üngen.
1734. Karan-Çüzün kadın
1735. Baraanın körüp olurarga,
1736. İyi at iyi kara kaargan deg
1737. Karaŋaynıp-la üngenner.
1738. Aldı muŋ şerig iyi attıŋ
1739. Dovurak doozununga azıp-tenip,
1740. Sandarap-sapkarap
1741. Çıdıp kaap turgannar.
1742. Karan-Çüzün kadın deerzi
1743. Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1744. İzin istep çoraaş,
1745. Hannıg karalıg Han-Küçü maadırnıŋ
1746. Hömdürgen tamızınıŋ aksın bazırgan
1747. Kara buuranıŋ han-savınga ölbeyn
1748. İşti tınnıg çıtkanın tıp ekkelgeş,
1749. Bodunuŋ örgeeziniŋ orununuŋ
1750. Azar serizíniŋ aldınga
1751. Çeden küstük tamı kaskaş,
1752. Hündüs boorga aŋaa
1753. Çajırıp-buzudup,
1754. Düne boorga orun-çıdın
1755. Kattıjıp turgan-daa çüveŋ irgin.
1756. Am çüzü boor, Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1757. Üş üyee ugdunmas ulug malın,
1758. Kaş üyee kagdınmas ulug edin,
1759. Kuyt deer kuskun çok,
1760. Sayt deer saaskan çok kıldır
1761. Üptep-tonap algaş,
1762. Han-Küçü maadırnıŋ çurtunçe
1763. Köjüp çoruy barıp-tır oo.
1764. Şıyaan am, Şüük-Möge, Süder-Möge
1765. Alışkılarnıŋ aal-oranında
1766. Beripken duŋmazı Torgun-Çüzün kadın

1767. Bir dün ortuzunda tura halıp kelgeş:
1768. -Meeŋ bagay akımnıŋ
1769. Aal-oranı amır-mendi turar dep be,
1770. Düjüm-dülüm bagay-dır- deeş,
1771. Çula küjüzün tudup,
1772. Teylep tura hongan çüveŋ irgin.
1773. -Çe, Demir-Möge, katıŋnıŋ
1774. Aarıg-kadıın, amır-mendizin
1775. Çüge aytırbas sen?- deeş,
1776. Uygu-daa udutpas,
1777. Olut-daa olurtpas,
1778. Karak çuşkup kaggı deg,
1779. Kulaan koŋgalap
1780. Turup bergen çüveŋ irgin.
1781. Demir-Möge:
1782. "Meeŋ kadayım Torgun-Çüzün
1783. Akımnıŋ amır-mendizin
1784. Aytırbas sen"- deeş,
1785. Karaam çuşkudu,
1786. Kulaam koŋgaladı"- dep
1787. Üş akızınga barıp çugaalaan.
1788. Üş akızı:
1789. -Kennivisitiŋ oozu-daa şın-dır.
1790. Şag bolza kejeeleen,
1791. Sagış bolza öskerilgen şagda,
1792. Kiji çurtunçe çaaskaan
1793. Kançap çoruur sen,
1794. Baar bolza, dörteleen baraalıŋar- dep
1795. Sümelejip turgan çüveŋ irgin.
1796. Şıyaan am,
1797. Küş-hünezinin dögeringeş,
1798. Ok-çemzeen azıngaş,
1799. Eki attarın mungulaaş.
1800. Dünde dün çok,
1801. Hünde hün çok
1802. Çorup-la kaap-tırlar evespe.
1803. Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1804. Oran-çurtunga keerge,
1805. Kuyt deer kuskun çok,
1806. Sayt deer saaskan çok,
1807. Küskü çurtun küzürüm sigen ejeleen,
1808. Çaskı çurtun çaşpan sigen ejeleen,
1809. Öŋün şırayın oskungan çıtkan,
1810. Ezimin eŋdere sop dilep,
1811. Argazın aŋdara sop dilep
1812. Turgannar çüveŋ irgin.
1813. Arıg, daştı argıy-ergiy dilep kelirge,
1814. Kızıl eldiŋ çarıında
1815. Üçügen çanagaş ool çıtkan.
1816. -Çaa, aalıŋ-çurtuŋ kaydal?
1817. Mal-maganıŋar kayıl, ool?- dep aytırgannar.
1818. -Eeta, men çünü-daa bilbes men.
1819. Beglig kojuun bürünü-bile
1820. Aragalap-nayırlap-la turgan çüve.
1821. Bir dıŋnaarımga-la,
1822. Aksagalday Sayın-Havıtçınıŋ
1823. Heymer oglun murnay ölürer dep
1824. Sümeleşken turgan.
1825. Onu dıŋnaaş,
1826. Amı-tın destirip üngen bo-la- dep
1827. Ool harılaan turgan.
1828. Edik-heptiŋ öndüzün
1829. Üze kezip kojup turgaş,
1830. Ooldu ediktep-hepkerip ap turgannar.
1831. Kaŋgıvay-Mergenniŋ Bert-Kara taŋdızın
1832. Aŋdara-dünŋdere köör dişkeş,
1833. Ünüp bar çıtkaş,
1834. Aksagalday Sayın-Havıtçınıŋ
1835. Bert-Kara kırında
1836. Uşkan kuştuŋ hölegezinden bezin
1837. Sestip-karadap çorup turganın
1838. Körüp algannar.
1839. -Çe, **bistiŋ** bo
1840. Çarı ışkaş çaraan,
1841. Homdu ışkaş hozaan,
1842. Dört adıvıska çüü boorul,
1843. Dorzuun doora bastırıp turgaş,
1844. Çedip tudup alır-dır-
1845. Diji bergen.
1846. Demir-Möge körüp turarga,
1847. Kaŋgıvay-Mergenniŋ iyi adı
1848. Çarışka salır deen çüve deg
1849. İjin tırta soottuna bergileen turgulaan.
1850. -İyi at ijin tırta
1851. Soottuna bergileen,
1852. Çüvege-daa aldırar,
1853. Çettirer argajok turlar.
1854. Bolarnı arga-horga-bile
1855. Tutpaaje horjok, akılarım-
1856. Dijip turgannar.
1857. Şıyaan am, dört alışkı
1858. Bert-Karanıŋ dört öngüünden
1859. lyaŋgılıg ırın ırlajıp,
1860. Höömeyin höömeylejip turda,
1861. Aksagalday Sayın-Havıtıçı
1862. Uyarap-muŋgaraaş,
1863. Çedip kelirge,
1864. Ep-çöp-bile holga kiirip ap
1865. Turgan çüveŋ irgin.
1866. Çiŋ sarıg şayın hayındırıp,
1867. Çaglıg edin dülüp,
1868. Aşkarıp-çemgerip,
1869. Ugaan kiirip algaş:
1870. -Ulug aal-oranıŋ
1871. Egeertinmes et-höreŋgiŋ
1872. Kayıl, kudagay?- dep
1873. Aytırıp turgannar.
1874. -Beglig kojuun bürünü-bile

1875. Aragalap-nayırlap-la turgan bis.
1876. Bir bilip çıdarımga,
1877. Aksagalday Sayın-Havıtçını
1878. Murnay ölürer,
1879. İyi attı soonda ölürer dijip
1880. Sümelejip turganın dıŋnaaş,
1881. Hartıganıŋ kaşpagayı,
1882. Ezirniŋ şüürgezi-bile
1883. Maŋnap barıp,
1884. İyi attı sala kaapkaş,
1885. Tın dezip üngen bo-la, kudalar-
1886. Dep monu çugaalaan.
1887. -Kaŋgıvay-Mergen **kudagaynıŋ**
1888. Öl söögün örü tırtıp,
1889. Kurgag söögün kudu tırtıp kagzıvıssa-
deeş,
1890. Tıp çadajı-la bergen irgin.
1891. Bedik-bedik çerlerden baraan harap,
1892. Bel-bel çerlerden is kezip,
1893. Diley-diley kelirge,
1894. Çige soŋgu çükçe
1895. Çerniŋ kara hörzünün
1896. Çara söörtü bergen is çıtkan,
1897. Mındıg boop-tur.
1898. Am-na onu ızırtı isteeş,
1899. Çorup kaannar.
1900. Kastılbas kara hayanıŋ kırınga
1901. Ündür söörtüp kelgeş,
1902. Haynıp çıdar kalçaa dalayje
1903. Aŋdara idip kiiripken
1904. Mındıg bolgan çüveŋ irgin.
1905. -Çaa, çejege-daa, kajanga-daa çedir bolza,
1906. Meni manap turar siler, akılarım- deeş,
1907. Kara şokar kas keji tonun ketkeş,
1908. Kalçaa dalayje kire bergen
1909. Demir-Möge çüveŋ irgin.
1910. Kalçaa Sarıg dalay iştin
1911. Üş üye ertkijege üjep çindeeş,
1912. Tıp çadaaş, adaktıŋ soonda
1913. Sug-Haanınga baraalgap
1914. Çede bergen er çüveŋ irgin.
1915. -Silerniŋ ulug kürünüŋ çurtunda
1916. Eker-erlik Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1917. Söögü keldi, şak oon
1918. Tıpçıp hayırlaŋar, haan ögbey!- dep
1919. Baraalgap olurgan.
1920. Sugnuŋ haanı muŋ şeriin
1921. Atkarıp-diledip turgan
1922. Ol şerig bargaş,
1923. Baza-la tıppayn,
1924. Haanga baraalgap kelgen.
1925. Haan oortan Sarıg dalaynıŋ
1926. Dört çüünçe,
1927. Sarıg dalaynıŋ ortuzunga
1928. Ulug şuulgan bolur,
1929. Aŋaa dün, hün çok çıglıŋar- dep
1930. Kuştug bijik kagıskan-daa çüveŋ irgin.
1931. Sug-Haanı bodu
1932. Üjen iyi buttug,
1933. On aldı uluurgalıg,
1934. Ses daspılıg aldın-sarıg şireezin
1935. Apparıp salgaş, moorlap barıp,
1936. Saadap turgan-daa çüveŋ irgin.
1937. Sarıg dalaynıŋ balık-baylaŋı
1938. Dalaynıŋ ortuzunga
1939. Kara çam deg
1940. Haglıp-çıglıp turgannar.
1941. -Kaŋgıvay-Mergenniŋ söögünden
1942. Çünü bildiŋer, çünü duyduŋar?- dep
1943. Şuulgannap turgan çüveŋ irgin.
1944. Inça amıtannıŋ iştinden
1945. Körgeni-daa çok,
1946. Bilgeni-daa çok,
1947. Şuulgan taraar çookşulap turgan.
1948. Adaktıŋ soonda argan,
1949. Kırgan Bel, Mezil iyi:
1950. -Köör karakta sogur bar be?
1951. Dıŋnaar kulakta düley bar be?
1952. Bis mınça kırıjavıska
1953. Şuulgan boop turganın körbeen,
1954. Dıŋnavaan bis, körüp,
1955. Dıŋnap köreeli, taravaŋar!- dep
1956. Eleytip, çılbıytıp kelgileen irgin.
1957. -Bo Sarıg dalaynıŋ iştinde
1958. Eker-erlik Kaŋgıvay-Mergenniŋ
1959. Söögü kelgen-dir.
1960. Oon dıŋnaanıŋar bar be?- dep
aytırgannar.
1961. -Haynıp çıdar Kalçaa-Sarıg dalaynıŋ
1962. Düp çok hindiinde
1963. Duy düşken kayıın kelgen
1964. Kara turugul ol?- dep
1965. Udur aytırıp turgan
1966. Bel, Mezil çüveŋ irgin.
1967. Bel bile Mezil iyini
1968. Demir-Mögege katkaş,
1969. Çorutkan Sug-Haanı çüveŋ irgin.
1970. Dalaynıŋ düp çok hindiinge baarga,
1971. Duy düşken kara turug
1972. Kaŋgıvay-Mergenniŋ söögü
1973. Ol bolgan çüveŋ irgin.
1974. Demir-Möge katınıŋ söögün
1975. Ündürüp algaş kelirge,
1976. Üş akızı manap çadaaş,
1977. Çanar-çoruur deen,
1978. Ezeŋgi kırında
1979. Iı-sıızın tökken turup-turlar.
1980. Kaŋgıvay-Mergenniŋ söögün
1981. Arjaan kuduk-bile çup-çup,
1982. İyi adın albıktır maŋnadıp-maŋnadıp

1983. Artın-iştinden tıngarıp,
1984. Amı-tının egidip,
1985. Dirgizip kelgen-daa çüveŋ irgin
1986. Dirlip kelze-daa,
1987. Çüve çugaalaar deerge, ünü çok,
1988. Kılaştaar deerge, budu bastınmas
1989. Mındıg boop turup-tur evespe.
1990. Çüge mındıg çüve apaardı deeş,
1991. Çüs ses söögün onçalap köörge,
1992. Çugaalavas çüvezi bajından
1993. Kara çaŋgıs muŋ-diji çok,
1994. Kılaştavas çüvezi
1995. Budunuŋ ulug-ergeeniŋ
1996. Dırgak aldında çaŋgıs borbak
1997. Saygıdı çok bolgan çüveŋ irgin.
1998. Demir-Möge aldın meŋgizeeniŋ iştinden
1999. Demir şüür uştup ekkelgeş,
2000. Sarıg dalaynı bir şüüreen-
2001. Kurug bolgan.
2002. İyi şüüreen - baza kurug,
2003. Üş şüüreen - çaŋgıs borbak saygıdı
2004. Uştunup kelgen.
2005. Hajıl şiree turugnuŋ baarın
2006. Şinçilep körüp turarga,
2007. Sug aşpas saarıg çıtkan.
2008. Ol saarıgnıŋ kırında
2009. Dönen inek deg ak daş
2010. Bajı köstüp çıtkan.
2011. Ol ak daştı şüürep ekkeerge,
2012. Kaŋgıvay-Mergenniŋ muŋ-diji
2013. Ol boop-tur evespe.
2014. Dijin ekkep ornunga eptepterge,
2015. Çugaa-soodu ünüp,
2016. Saygıdın ekkep eptepterge,
2017. Turup kılaştap turgan
2018. Kaŋgıvay-Mergen çüveŋ irgin.
2019. Am-daa çüzü boor, şuptu-la
2020. Demir-Möge alışkılarnıŋ aalınçe
2021. Çorup-la kaap-tırlar evespe.
2022. -Beş erniŋ adaa
2023. Aksagalday Sayın-Havıtçı bolur,
2024. Beş attıŋ adaa
2025. Dönen-Kaldar bolur-
2026. Dijip çorup organnar.
2027. Dönen-Kaldar turgaş:
2028. -Beş er uuştur-şuuştur turup algaştıŋ,
2029. Beş oktu sürüştür adıp körüŋerem- dep mınçangan.
2030. Beş alışkı
2031. Beş oktu sürüştür adarga,
2032. Dönen-Kaldar ol oktarnı
2033. Çaştaan ottuŋ sırındızından
2034. Dora çedip, kajıktap oynap turup-tur.
2035. -Meni munup çoraan eem
2036. Dovuk deg bolguje,
2037. Men bodum toolay deg bolgujamçe,
2038. Ezeŋginiŋ çiligçigi çirilgije
2039. Çorup şıdaar men.
2040. Am bo hün soomdan kelgen
2041. Hatka çettirbes men,
2042. Murnumdan kelgen
2043. Çeerenge çettirbes men- dep,
2044. Çugaalap turgan
2045. Dönen-Kaldar çüveŋ irgin.
2046. Beş alışkıdan,
2047. Beş attıŋ tergiininge
2048. Dönen-Kaldarnı sanap ap
2049. Çorup orup-turlar evespe.
2050. Demir-Möge, Deek-Möge, Süder-Möge,
2051. Şüük-Möge dört alışkınıŋ
2052. Aal-oranınga hap çedip kelgenner.
2053. Aalınga kelgeş, Kaŋgıvay-Mergen.
2054. Aksagalday Sayın-Havıtçı alışkılarını
2055. Çag iştinde büürek deg,
2056. Çançık iştinde taakpı deg kıldır
2057. Hündülep-yambılap,
2058. Ajaap-karaktap turgannar irgin.
2059. Eres erler döstünmeyn,
2060. Ulustuŋ edin-malın-daa
2061. Ettep-maldap keer,
2062. Arıın-meŋin-daa
2063. Arıŋap-meŋnep keer
2064. Mındıg-daa turgan çüveŋ irgin.
2065. -Meeŋ çaŋgıs akım
2066. Malıŋarnıŋ managjızı be,
2067. Pajıŋarnıŋ tutkuuju be,
2068. Çüge kiji kılıp kagbas siler?- dep,
2069. Demir-Mögeden aytırıp,
2070. Çugaalap turgan Torgun-Çüzün kadın irgin.
2071. -Sagışta çorza-daa,
2072. Çayaan çetpes-tir.
2073. Bodundan ulug katı boop kelirge,
2074. Didinmes-daa bolur çüve-dir iyin- dep,
2075. Er monu harıılap olurgan,
2076. Şak oon Demir-Möge
2077. Akılarınga maŋnap çede bergeş:
2078. -Torgun-Çüzün kadınım,
2079. Meeŋ çaŋgıs akımnı
2080. Çüge kiji kılıp kagbas sen deeş,
2081. Kulaamnı koŋgaladı,
2082. Kançaarıl monu?- dep çugaalap-tır.
2083. -Torgun-Çüzün kennivistiŋ
2084. Oozu-daa şın.
2085. Bistiŋ kudavıs Kaŋgıvay-Mergenge taarjır
2086. Çırıktıg-çılçıktıg çüve bar eves,
2087. Monu kançaarıl, harın?-
2088. Dijip olurgannar.
2089. Ulug bee Şüük-Möge tos çüstüg,
2090. Çıjır aldın duranın uştup algaş,

2091. Torgun-Çüzün keninge keep:
2092. -Bo sarıg-şokar örtemçeyde
2093. Seeŋ akıŋga taarjır
2094. Çırıktıg-çılçıktıg kıs bar-dır be,
2095. Çok tur be, sen taarıştırıp,
2096. Artıştıgnıŋ ala taygazından
2097. Harap-haraaldap kör, kennim- dep
2098. Çugaalap turgan irgin.
2099. Torgun-Çüzün kadın tos çüstüg,
2100. Çıjır aldın duranın algaş,
2101. Artıştıgnıŋ ala taygadan barıp
2102. Durannap körüp-körüp:
2103. -Barın-başkı çükte
2104. Tavın, Dajı iyi alışkınıŋ
2105. Burgan şiree arazında oynap olurar
2106. Muŋgulak-Sagaan daŋgına duŋmazın
2107. Tıp körüŋer- dep
2108. Monu söglep keep-tir **oo.**
2109. **-Çe,** bis dört alışkı dörtelee çoruulu,
2110. Sen een aalıvıs eelep,
2111. Een malıvıstı maldap
2112. Olurar sen, kuda- dep,
2113. Şüük-Möge Kaŋgıvay-Mergen kudazınga
2114. Çugaalap turup-tur.
2115. Een aaldı, een maldı
2116. Aksagalday Sayın-Havıtçı akım eelep,
2117. Maldap turza, kandıgıl?
2118. Bis beş eker-erlik
2119. Bejelee çorzuvussa kandıgıl, kudagay?- dep,
2120. Harıılap turgan
2121. Kaŋgıvay-Mergen çüveŋ irgin.
2122. Şıyaan am,
2123. Beş eker-erlikter bejelee
2124. Küş-hünezinin dögerip,
2125. Eki attarın mungulaaş,
2126. Ok-çemzekterin azıngılaaş,
2127. Çip-çige barın-başkı çükçe,
2128. Tavın, Dajı alışkılarnıŋ,
2129. Oranınçe çorup-la kaap-tırlar evespe.
2130. Beş eker-erlikter
2131. Çay boorga, şalıŋından bilip çoraaş,
2132. Kış boorga, hıraazından bilip çoraaş,
2133. Tavın, Dajı alışkılarnıŋ
2134. Oran-çurtunuŋ kızıgaarınga
2135. Kirip keep-tirler evespe.
2136. Tavın, Dajı alışkılarnıŋ
2137. Bajıŋ-balgadı, koda-sümezi
2138. Köstüp kelirge,
2139. İyi taŋdı arazınga
2140. Çaştıp-buzup hünzep ap-tırlar evespe.
2141. Eres erlik beş er
2142. Tavın, Dajı iyi alışkınıŋ
2143. Aal-oranınga, koda-sümezinge
2144. Dün ortuzunda hap kirip
2145. Turgan çüveŋ irgin.
2146. Eŋ murnunda ulug ak örgeeniŋ
2147. Odu kızıp turgan.
2148. Tavın, Dajı iyi alışkı
2149. Ol örgeede daŋnı atsı
2150. Şıdıraalap oynaan
2151. Turgan çüveŋ irgin.
2152. Beş er kire halıjıp kelirge,
2153. İyi alışıkınıŋ bireeziniŋ holu
2154. Kadıg kara çazında barıp,
2155. Bireeziniŋ holu
2156. Hılış bistig kazıdaanda barıp:
2157. -Çaa-dayın siler be,
2158. El-hol siler be?- dep aytırgannar.
2159. -El bis, hol bis, ergim avıgaylar
2160. Eŋ heymer duŋmavıs Kaŋgıvay-Mergenge
2161. Silerniŋ burgan şiree baarında
2162. Oynap turar Muŋgulak-Sagaan **daŋgına**
2163. Duŋmaŋarga söy-belek çogaadıp
2164. Sunup kelgen alışkılar bis.
2165. -Ça, **sös** harıızın erten dıŋnaar siler.
2166. Üngülep çorgulaŋar- dep olurup turlar.
2167. Beş alışkı baskılajıp kag çazıp
2168. Ünüp turda, Demir-Möge
2169. Möŋgün tevene boop algaş,
2170. Ejikke şutkulup çıdıp kalgan.
2171. Beş alışkını ündürüp çorutkaş:
2172. -Çaŋgıs kijige karak bolgu deg,
2173. Çadag kijige at bolgu deg,
2174. Eker-erlik beş alışkılar-dırlar,
2175. Duŋmavıs seni çatka çazap
2176. Berip kagzıvıssa kandıgıl?- dep,
2177. Muŋgulak-Sagaannı ergeledip,
2178. Çassıdıp olurgannar çüveŋ irgin.
2179. -Çaa-boraaga adarga oguŋar,
2180. Çatka çazap beerge,
2181. Duŋmaŋar-la bolgay men, akılarım,
2182. Men kançap bilir men,
2183. Siler-le biliŋer -deeş,
2184. Edeen silgipkeş,
2185. Iglap kılaştap turgan çüveŋ irgin.
2186. Demir-Möge kaŋmııl boop huulup algaş,
2187. Çerge düşpeyn
2188. Dört erniŋ arazınga keep:
2189. -Sös-domak aaylıg-dır,
2190. Çoraan çoruk çogup bolur-dur,
2191. Şımdaŋar, dekteŋer!- dep
2192. Çugaalap turgan çüveŋ irgin.
2193. Beş er han saktıg ak holdug,
2194. Muŋ laŋ örtektig kara kişti
2195. Tavın, Dajı iyi alışkınıŋ
2196. Ergininiŋ kırınga,
2197. Doora **maŋnadıp,** oynadıp,
2198. Söy-belek sunup,

2199. Мögeyip turup-turlar evespe.
2200. Beş er-daa çüzü boor,
2201. Muŋgulak-Sagaan daŋgınanıŋ
2202. Üş hereen büdürüp,
2203. Üş doyun doorap turgan
2204. Erler çüveŋ irgin iyin.
2205. Bis bolza, ırak-uzak çurttug
2206. Ulus bis, kennivisti algaş,
2207. Çanar bis- dep negep
2208. Turup-turlar evespe.
2209. -Kudagaylarnıŋ oozu çöp-tür- dişkeş,
2210. Tavın, Dajı iyi alışkı
2211. Aldı hana ak öön tikkeş,
2212. Haragan deg malın dört üskeş,
2213. İyi huuzun berip,
2214. Haya deg edin dört üskeş,
2215. İyi huuzun berip turgan
2216. Alışkılar-daa çüveŋ irgin.
2217. Eki hünnüŋ erteninde,
2218. Eki duŋmazınıŋ ak öön buskaş,
2219. Haragan deg malın sürgeş,
2220. Haya deg edin çüdürgeş,
2221. Atkarıp çorudup turgan irgin.
2222. Eveeş-biçe çorup orda,
2223. Kaŋgay-Kara tura düşkeş:
2224. -Eres-erlik kiji
2225. Haya körünmes çüve be?- dep aytırgan.
2226. Kaŋgıvay-Mergen adınıŋ aayı-bile
2227. Haya körnüp keerge,
2228. Tavın, Dajı iyi katı
2229. Börtterin uştup tutkulap algan
2230. Kıygı salıp maŋnajıp olurgannar.
2231. Çetkilep kelgeş:
2232. -Bergen kıstıŋ önçüzünge kelgen
2233. Kulugurlar diji berbes siler be?
2234. Bister eker-erlik erler şuptuvus
2235. Çaŋgıs hemniŋ suun ijip,
2236. Çaŋgıs sınnıŋ odun ottap,
2237. Çaŋgıs iyeden töreen
2238. Çedi alışkı bolzuvussa kandıgıl?- dijip,
2239. Monu söglep turgan-daa çüveŋ irgin.
2240. Inçaarga beş alışkıdan:
2241. -Harın-na bolur,
2242. Çoguur çüve-dir- dijip, dedir keep,
2243. Tavın, Dajı iyi alışkınıŋ
2244. Ulug malın sürüp,
2245. Ulug edin çüdürüp köjürgeş,
2246. Çorup-la kaap-tırlar evespe.
2247. Ta çejege, ta kajanga
2248. Çorup kelgen çüve ıynaan.
2249. Muŋgulak-Sagaan kadın
2250. Orukka çoruy saattanıp,
2251. Kajan kezeede törüp körbeen
2252. Eremik ala bezi çoruy boozap,
2253. Çorup organ çüveŋ irgin.
2254. Çejege, kajanga köjüp
2255. Kelgen çüve iyik.
2256. Beş alışkınıŋ aal-oranınga
2257. Köjüp çedip kelgenner.
2258. Ög hondurar çeringe
2259. Öön hondurup,
2260. Malın çalaar çeringe
2261. Malın çalap turup-turlar.
2262. Kaŋgıvay-Mergen deerzi
2263. Üş çövüree koldu çazaaş,
2264. Üş pak kara sugnu kutkaş.
2265. Erten turup keep,
2266. Arnın çungaş, kördünüp,
2267. Bodanıp olurarga,
2268. Kara kırnıŋ ındında
2269. Kara-Küçü maadırnı
2270. Çaalap olçalap ap bolur
2271. Bolgan çüveŋ irgin.
2272. Kaŋgıvay-Mergen Kaŋgay-Karazın mungaş,
2273. Ok-çemzeen azıngaş,
2274. Çoruur dep bargan.
2275. Muŋgulak-Sagaan kadını olurgaş:
2276. -Sen çaa-daa boraazınga baar bolzuŋza,
2277. Men et-söökten adırlıp alganımda,
2278. Barzıŋza kandıgıl?
2279. Naadım-daa boraazınga baar bolzuŋza,
2280. Men et-söökten adırlıp alganımda,
2281. Barzıŋza kandıgıl?
2282. Kiji et-söökten adırlırı berge dep
2283. Dıŋnaan kiji men- deeş,
2284. Adınıŋ çügen kastıından tutkaş,
2285. Salbayn barıp-tır evespe.
2286. Eker-erlik dört alışkı
2287. Kudagayları-bile bar-dır,
2288. İyi akıŋ iyi kadayı-bile bar-dır.
2289. Bir beeŋ-kunçuuŋ bar-dır,
2290. Inça kiji turda,
2291. Çüden sestir sen?
2292. **Çayaannıg** çüve, bojup-la alır sen **ıynaan,**
2293. Er kiji ayan-çoruun çoruur,
2294. Eşpi kiji ayan-oludun
2295. Çazaar çüve boor- deeş,
2296. Dönen inek deg
2297. Kara daştı çuuy tırtkaş,
2298. Soŋgu edeenden bazırıp kaaş,
2299. Attanıp turgan er çüveŋ irgin.
2300. Kaŋgıvay-Mengenniŋ adınıŋ kuduruu
2301. Ajıt kireri bilek-le,
2302. Demir-Mögeni kıygırgaş,
2303. Dönen inek deg kara dajın
2304. Ap oktadıpkaş:
2305. -Ol utkanda,
2306. Men sagınganda bolgay aan- deeş,

2307. Öönçe çana kılaştap turgan irgin.
2308. Kaŋgıvay-Mergen iyi arttı ajıp,
2309. İyi hemni kejip keerge,
2310. Kara-Kır dep sın köstüp keep-tir.
2311. Kakpışaan çedip kelirge,
2312. Çadag kijiniŋ bajı-bile deŋ,
2313. Attıg kijiniŋ kurlaandan kıldır
2314. Hanılap kire bergen
2315. Ulug üjeg oruk çtkan.
2316. Ol orukta Kara-Türü maadırnıŋ
2317. Aŋnap üngen izi çtkan çüveŋ irgin.
2318. "Bo kulugurnu maŋaa-la
2319. Ölürüp alır çüve-dir"- deeş,
2320. Buzup hünzep turup-tur.
2321. Ol manap çıdarga
2322. Kara-Türü maadır
2323. Sırılıg sınnı sırbık ışkaş
2324. Hıl moyundan soŋgu kurunda azıngan,
2325. Saradak mıygaktı sırbık ışkaş
2326. Hıl moyundan başkı kurunda azıngan,
2327. Kök deerni hökküledir höömeylep.
2328. Kara çerni kaŋgıradı kargıraalap
2329. Bazıp organ çüveŋ irgin.
2330. Kaŋgıvay-Mergen kes baş tırttıngaş,
2331. Manap turda,
2332. Taptıg-la dujun orta kelir orta,
2333. Tas kolduk orta adarga.
2334. Kök mezi demirge
2335. Deggen çüve deg dedir çaştap,
2336. Ol sogunnuŋ uulgan-heelgen çeergeni
2337. Karak-kulak dejip kaggı deg
2338. Çaştap turgan irgin.
2339. Kara-Türü maadır:
2340. -Üş üye bolgan
2341. Üjeg oruk bolbas be bo,
2342. Kayıın düjüp turar
2343. Buduk çeergen boor- deeş,
2344. Iyaş bajı dilegzinip
2345. Bazıp olurgan çüveŋ irgin.
2346. -Katkanıŋ-huuraanıŋ bajı, kulugur,
2347. Betiŋde Kaŋgıvay-Mergen men
2348. Adıp tur men!- dep kıygırgan.
2349. İyi er ujurajıp, çugaalajıp kelgenner.
2350. -Men kiji magadaar edim,
2351. Malım-daa çok kiji bolgay men, akım,
2352. Bo Kara-Kırnıŋ adaanda
2353. Haajılıg kara hovu bar,
2354. Aŋaa barıp körjüülem- deeş,
2355. Kara-Kırnı kudu serte çok
2356. Bazıp badıpkan er irgin.
2357. Kaŋgıvay-Mergen soondan çortup olurarga,
2358. Kara-Kırnıŋ adaanda
2359. Haajılıg kara hovu çıtkan.
2360. -Çe, ölürge eki be,
2361. Özüp-törüürge eki be,
2362. Kara-Türü maadır?- dep,
2363. Kaŋgıvay-Mergen aytırıp turup-tur.
2364. -Ölürge çünüŋ ekizi boor,
2365. Özüp-törüp çurttaarı deg
2366. Eki çüve kayda boor.
2367. Boduŋnu boduŋ bil,
2368. Moynuŋnu bajıŋ bil- dep,
2369. Monu harıılaan er irgin.
2370. Kaŋgıvay-Mergen Kaŋgay-Karanı
2371. Tak kıldır kastaaş,
2372. Daga kıldır sootkaş,
2373. Evip-devip egelep-tir.
2374. Kara-Türü maadır üş edeen azıngaş,
2375. On ses öögün çeşkeş,
2376. Bir talazından evip-devip üngen.
2377. İyi er segirjip algaş,
2378. Bir aynıŋ üjen honukta,
2379. İyi aynıŋ aldan honukta
2380. Doktaal çokka hürejip,
2381. Üş aynıŋ tozan honukta
2382. Ürgülçülep hürejip kelgenner.
2383. Kaŋgıvay-Mergen Kara-Türü maadırnıŋ
2384. Çan arazından kakkaş
2385. Çeden bir ergildir kiiskeeş,
2386. Kök deerni köŋgürt kıldır,
2387. Kara çerni sirt kıldır düjürerge:
2388. -Sezen bir izig amım ooçula,
2389. Malçı-kulçu-daa boluyn- dep
2390. Çannıp çıdıp-tır.
2391. Kaŋgıvay-Mergen olurgaş:
2392. -Eker-erlik erni
2393. Kançap **malçı-kulçu** kılırıl,
2394. İyeden töreen iyi alışkı boluulu,
2395. Çöpşeereer sen be?- dep aytırgan.
2396. Kara-Türü maadır:
2397. -Bolur men- dep aksın-sözün berip-tir.
2398. -Bo Kara-Türü maadırnıŋ
2399. Şın-na setkili bo kiji bolza,
2400. İyi alışkınıŋ arazınga
2401. İlig-daa artık duduu çok çerge
2402. Kadalıp düşsün!
2403. Bo Kara-Türü maadırnıŋ
2404. Argalap-megelep turarı bo bolza
2405. Bajından kirgeş,
2406. Soondan üne berzin!- deeş,
2407. Karış bistig kazıdaan
2408. Şişpip-şişpip örü sogunnaptarga
2409. İyi alışkınıŋ arazınga
2410. İlig-daa artık duduu çok
2411. Çerge keep kadalı bergen.
2412. -Çaa, üner aynıŋ on beşten ertpeyn
2413. Şüük-Möge, Süder-Möge, Demir-Möge

2414. Deek-Mögeniŋ aalınga
2415. Köjüp çede ber- dep,
2416. Aksın-sözün algaş
2417. Çoruy barıp-tır evespe.
2418. Kaŋgıvay-Mergen iyi hemni keşkeş,
2419. Çorup olurarga,
2420. Çiŋge-Kara-Hemniŋ iştinde
2421. Dag deg kızıl şilgi at turgan,
2422. Kızıl kır deg er
2423. Oorgalap udup çıtkan çüveŋ irgin.
2424. **-Ça,** udaannay uduzun,
2425. Çıtkannay çıtsın bo- deeş,
2426. Kes baş tırttınıp çedip kelgeş,
2427. Çıtkan erniŋ çan arazınçe atkan.
2428. Kök mözü demir atkan çüve deg
2429. Ok dedir çaştaaş
2430. Karak-kulak dejip kaggı deg
2431. Tavılanıp turgan irgin.
2432. -Hatçal çerniŋ ıyajı
2433. Indıg çaştagan çüve be?- deeş,
2434. Serte çok, kedeer soyup kaap
2435. Udup çıtkan.
2436. -Katkanıŋ-huuraanıŋ bajı, kulugur,
2437. Betiŋde men adıp tur men- dep
2438. Kaŋgıvay-Mergen kıygırgan.
2439. Çıtkan ool tup-tura halaaş,
2440. Bir holu-bile Kaŋgay-Karanı
2441. Çügen kastıından ap,
2442. Bir holu bile Kaŋgıvay-Mergenniŋ
2443. Kurlaktan ap:
2444. -Çüü mındıg udaan kiji udutpas,
2445. Çıtkan kiji çıtttırbas,
2446. Çerniŋ çeskee deg
2447. Sugnuŋ suksaa deg,
2448. Düktüg kara aşak apaardıŋ?- dep,
2449. Ezerniŋ başkı bajınga
2450. Kara baarın harlıktır üstürüp mooradıp,
2451. Ezerniŋ soŋgu bajınga
2452. Kara-büüreen üstürüp mooradıp,
2453. Kaŋgıvay-Mergenniŋ anay ökpezin
2454. Aksından sızılgıje tudup,
2455. Üş mooradıp turgan irgin.
2456. -Amı-tın ooçula,
2457. Çüü mındıg kijiniŋ
2458. Oglu sen?- dep
2459. Kaŋgıvay-Mergen çannıp algırgan.
2460. -Tavın, Dajı iyi alışkınıŋ çeeni,
2461. Muŋgulak-Sagaan kadınnıŋ çajı,
2462. Kaŋgıvay-Mergenniŋ oglu,
2463. Kızıl-Şilgi attıg,
2464. Kızıl-Türü maadır dep kiji men- dep
2465. Ool harıılaan çüveŋ irgin.
2466. -Aa katkanıŋ-huuraanıŋ bajı,
2467. Kulugur seni- deeş,
2468. Kaŋgıvay-Mergen kımçızı-bile
2469. Herlip-herlip kagarga,
2470. Ool dezip ıŋay boop çıdırda,
2471. Oorgazın hovulandır çara şaap badırıpkan.
2472. -Çe, soŋgu üyeniŋ kızıl kurt amıtanınıŋ
2473. Oorgazı hovuldug boop bütkey aandep,
2474. Yöreep turgan irgin.
2475. "Şıyaata, tos alışkı am-na
2476. On alışkı bolgan evespe"- dep
2477. İştinde bodangaş,
2478. Kaŋgıvay-Mergen hap çanıpkan.
2479. Kelirge, Muŋgulak-Sagaan kadın
2480. Ejik bajında çaagın
2481. Sırtanıp algan karaa ışkıje
2482. Kattırgan turgan.
2483. -Katkanıŋ-huuraanıŋ bajın
2484. Kattırıp tur sen be?
2485. Çüŋnü, kandıŋdı
2486. Kattırıp tur sen?- dep,
2487. Kaŋgıvay-Mergen ujurun bilbeyn
2488. Şuguldap aytırıp turgan.
2489. -Çoonduŋ-kançandıŋ, Kaŋgıvay-Mergen?
2490. İyeden töree-le
2491. Iglavaan ıŋnı çüge ıgladıŋ?
2492. Çajıŋda taaktavaan taagıŋnı
2493. Çüge taaktadıŋ?- dep,
2494. Kadını aytırgan.
2495. -Han-Türü maadır keep
2496. Meni segirip algaş,
2497. Amı-tınga çeder çastı,
2498. Üş mögüdetkeş, saldı- dep
2499. Bajın çayıp çugaalaan.
2500. Sen utkanda, men sagınganda
2501. Dep çüve ol boor,
2502. Taptın körem, hıım handı- dep,
2503. Amırap çugaalap turgan
2504. Kadın çüveŋ irgin.
2505. Han-Türü maadır udavaanda
2506. Soondan hap çedip kelgeş,
2507. Aptaradan kaŋ bolat doŋgurak
2508. Uştup ekkelgeş,
2509. Adazınıŋ kejegezin
2510. Kandıg-daa aytırıg çok üze keskeş,
2511. Edeenge ekkep salıp turgan irgin.
2512. -Daŋ adarga, hün ünerge
2513. Arı-çaa saktır kiji-dir sen, açay?
2514. Deŋ ejiniŋ iyi karaan
2515. Kılaŋnadı ölürer dep çüve
2516. Berge-le bolgay.
2517. Ejinge ölürtken kiji
2518. Töre aralçıp törüy-le beer ınaan.
2519. Ejin ölürgen kiji
2520. Töre aralçıp törüüru berge,

2521. Sen nazılap kıraan-dır **sen.**
2522. Am maanay-bükse tırtıp,
2523. Soŋgu-burungu nazın saktır bolza,
2524. Bolur-dur- dep adazınga
2525. Monu çugaalap turgan
2526. Er çüveŋ irgin.
2527. Kaŋgıvay-Mergen olurgaş:
2528. -Kara çaŋgıs hüleeves çüvem bar-dır.
2529. Öleşkin ıt edertken
2530. Askır istep sürer
2531. Arıda adaannıg men,
2532. Övürde öjeennig men- dep,
2533. Aşak monu sögleen.
2534. Han-Türü maadır olurgaş:
2535. -On eker-erlik onalaa baar be,
2536. Beş eker-erlik bejelee baar be?
2537. Dep aytırgan.
2538. -Çok, men çaaskaan baar men.
2539. Kiji eştig-daa çorbas men
2540. Teve-deŋnig-daa çorbas men- dep-tir.
2541. Şıyata, Kaŋgıvay-Mergen
2542. Çaaskan çoruur apargan.
2543. Kaŋgay-Kara adın sootkaş,
2544. Küş-hünezinin dögerip turda,
2545. Çige soŋgu çükten Kara-Türü maadırı
2546. Köjüp çedip kelgen.
2547. Ög hondurar çerge öön hondurup.
2548. Malın çalaar çerge
2549. Malın çalap turgan.
2550. Eker-erlik alışkılarnıŋ
2551. Koda-sümezi özüp delgerep bar-la çıtkan
2552. Kaŋgıvay-Mergen
2553. Kaŋgay-Karazın mungaş,
2554. Ok-çemzeen kurjangaş,
2555. Hannıg karalıg Han-Küçü maadırnıŋ
2556. İzin istep, ugun uglap
2557. Hap-la üngen çüveŋ irgin.
2558. Han-Küçü maadırnıŋ
2559. Karan-Çüzün kadınından
2560. Üş harlıg kıs urug törüttüngen.
2561. Üş harlıg çaş urug
2562. Inaa munup algaş:
2563. -Meeŋ adım Kaŋgay-Kara,
2564. Meeŋ açam Kaŋgıvay-Mengen- dep
2565. Çugaalattınıp oynap turgan çüveŋ irgin.
2566. Karan-Çüzün kadın
2567. Çaş tölünüŋ ol sözün dıŋnaaş:
2568. -Erte-burun şagda ölgen, bargan
2569. Kaŋgıvay-Mergenni çüge koptardıŋ?- deeş,
2570. Üş mooradı etteeş,
2571. Salıp turgan **çü**veŋ irgin.
2572. -Aravıstan üngen çaş tölüvüstü
2573. Çüge üş mooradı
2574. Ettep turar sen, Karan-Çüzün kadın?
2575. Çaş urug büdüü bilir
2576. Burgan bolur çüve deenigay.
2577. Kaŋgıvay-Mergen katap
2578. Hödelip kelgen eves be?
2579. Kaŋgıvay-Mergen hödelip kelgen bolza,
2580. At-daa bolza,
2581. Munup alganı deere,
2582. Et-daa bolza,
2583. Çip alganı deere evespe?- deeş,
2584. Bogdanıŋ bora irtin ölürüp,
2585. Kevig çokka çip,
2586. Çiŋ sarıg şayın
2587. Kevig çokka ijip turgan çüveŋ irgin.
2588. Karan-Çüzün ünüp daşkaarlap çoruurga,
2589. Kaŋgay-Karanıŋ ulug tınıjı
2590. Koda-sümeni ejelep,
2591. Kaŋgıvay-Mergenniŋ kadıg dürzüzü
2592. Çambı-dipti bürgey ap
2593. Kelgen turgan çüveŋ irgin.
2594. Hannnıg karalıg Han-Küçü maadır
2595. Kara torgu tonun ketkeş,
2596. Kargıy kara saadaan azıngaş,
2597. Kaşpal kara çazın hoyunduruktaaş,
2598. Çoldak-Kara adın mungaş,
2599. Çige soŋgu çükçe dezip,
2600. Ünüp turgan çüveŋ irgin.
2601. Kaŋgıvay-Mergen Han-Küçü maadırnı
2602. Körüp kaaş,
2603. Adınıŋ attanır çarıkı çırıın
2604. Azıg diş çaynadır şelgeş,
2605. Ajırgı talakı dorzuun
2606. Kajık söök çaynadır kakkaş,
2607. Sürüp-daa bergen çüveŋ irgin.
2608. Hem-sınnıŋ bajın kejildir,
2609. Art-sınnıŋ bajın ajıldır ujutkaş
2610. Kara taŋdınıŋ dözün orta
2611. Barıp dozup turup ap-tır evespe.
2612. Han-Küçü maadır Çoldak-Karazın mungaş,
2613. Kaŋgıvay-Mergenniŋ kırınga
2614. Kedirildir maŋnadıp
2615. Kelgen-daa çüveŋ **irgin.**
2616. -Çe seeŋ-bile mendilejir
2617. Mendim-daa töngen,
2618. Taakpılajır taakpım-daa töngen,
2619. Mendiniŋ belee bo-dur- deeş,
2620. Aldın dopurjak kımçızı-bile
2621. Üş oraay kakkaş, şelerge,
2622. Han-Küçü maadırnıŋ bajı
2623. Sarıg şettiŋ çoçagayından
2624. Dora ışkaş odurlup,

2625. Çaştap turgan-daa çüvezi irgin.
2626. -Eh! Kulugurnuŋ hilinçeen köründürüp
2627. Hirin çılgandırıp turgaş,
2628. Ölürer deen çüve.
2629. Ol sagıştı ıt çip,
2630. Kurt çizin- deeş,
2631. Han-Küçünüŋ bajın
2632. İnek çılgaar söök çok,
2633. Dilgi çıttar çıt çok kıldır
2634. Çuura tepsep kaapkaş,
2635. Bargan çüveŋ irgin.
2636. Han-Küçünüŋ aalınga hap keerge,
2637. Karan-Çüzün kadın
2638. Bir holunda ak kadak tutkan,
2639. Bir holunda aldın ayakta
2640. Araga tutkan. Sirileen-kavılaan:
2641. -Aptıgnıŋ avınga,
2642. Çiptigniŋ çivinge kirdim,
2643. Kaŋgıvay-Mergen- dep keep-tir evespe.
2644. -Men araga dep çemden ırmam sıngan,
2645. Höŋnüm kalgan, onu işkeş,
2646. Sezen bir izig amım
2647. Oskungan bolbas men be,
2648. Am işpes men.
2649. Mallıŋnıŋ doozunundan çünü alır sen,
2650. Ediŋniŋ elençizinden çünü alır sen,
2651. Karan-Çüzün, kadın?- dep aytırgan.
2652. -Malımnıŋ doozunundan-daa
2653. Çünü alıksaar men,
2654. Emdik, çaaş iyi beden ber:
2655. Bireezin aaldar arazınga çortup munayn,
2656. Bireezin aştap kelgeş,
2657. Ölürüp çiiyn.
2658. Ergi, çaa iyi tondan ber:

2659. Bireezin çon arazınga kedeyn,
2660. Bireezin ajıldap kedeyn-
2661. Dep monu sögleen.
2662. Kaŋgıvay-Mergen harıı-daa çok attangaş,
2663. Arzaytınıŋ arızında
2664. Ala-bula sürüünden
2665. Ses diştig emdik ala be,
2666. Övürzünde öle-bula sürüünden
2667. Ses diştig munar
2668. Öle beni kojup ekkelgeş:
2669. -Ça, Karan-Çüzün kadın,
2670. Bireezi ezeriŋniŋ adı bolzun,
2671. Bireezi kojuŋnuŋ adı bolzun- deeş,
2672. Karan-Çüzün kadınnıŋ
2673. İyi budundan iyi bege baglaaş salıptarga,
2674. Emdik ala be
2675. Arzaytınıŋ arızınga tep maŋnaarga,
2676. Tögülgen hanı
2677. Sööskenniŋ kızıl kartı boop,
2678. Öle beni övürzünge tep maŋnaarga,
2679. Tögülgen han-çini
2680. Hayanıŋ kızıl kartı,
2681. Sarıg kartı boop,
2682. İnek çılgaar söök çok,
2683. Dilgi çıttaar çıt çok boop
2684. Kalgan-daa çüveŋ irgin.
2685. Şıyaan am, Kaŋgıvay-Mergen
2686. Haragan deg malın
2687. Kazıradı bölüp,
2688. Haya deg edin
2689. Kaŋgıradı bölüp,
2690. Emdik-çaaşka bir aynıŋ
2691. On beş honukta çüdürüp,
2692. Artkanın Kaŋgay-Karanıŋ
2693. Kulaa-kuduruu közülbes kıldır artıp,
2694. Pajınıŋ üstüg kara çülgüüjü,
2695. Höölüg kara tutkuujundan örü
2696. Arttırbayn algaş,
2697. Köjüp ünüp turgan er çüveŋ irgin.
2698. Ta çejege, ta kajanga
2699. Çorup kelgen çüvezi.
2700. Süder-Möge, Şüük-Möge törelderiniŋ
2701. Aal-oranınga köjüp çedip kelgen.
2702. Avıkay-Sarala kadınnı
2703. Edi, malı-bile kadı
2704. Aksagalday Sayın-Havıtçı akızınga
2705. Dujaap berip,
2706. Tuŋgulak-Sagaan kadınnı
2707. Edi-bile kadı
2708. Kara-Türü maadır duŋmazınga
2709. Dujaap berip,
2710. Oktaŋ-Kara kadınnı
2711. Bireede biliglig,
2712. İyide ak sagıştıg
2713. Kadın deeş,
2714. Bodunuŋ öönüŋ çanınga
2715. Koja hondurup ap turgan
2716. Er-daa çüveŋ irgin iyin.
2717. Şıyaan am.
2718. "Eker-erlik erler,
2719. Bürün çıglıŋar, haglıŋar"- dep
2720. Çarlal ündürüp turgan irgin.
2721. On eker-erlik alışkılar
2722. Beglig töre iştinge
2723. Bejeg-bejen kögeer araganı beletkedip,
2724. Beş kojuun maldıŋ
2725. Çüzün bürüzünden büdünge bıjırtıp,
2726. Bayır-nayırın kılıp,
2727. On alışkılar kımnar-kımnar bolurun
2728. Onaalga-hüleelgezin
2729. Sümelejip-çövülejip,
2730. Turgan-daa çüveŋ irgin iyin.
2731. Çugaalajı-çugaalajı kelgeş,
2732. On çüktü daggan,
2733. On doşkun çüvege aldırbas, bastırbas.

2734. On eker-erlik maadır boop dugurjup.
2735. Töre kürünün kamgalap-karaktap,
2736. Çurtun tudup saadaan-daa çüveŋ irgin.
2737. On çüktü daggan on maadır
2738. Beglig kürün iştinge
2739. Bürün çarlap,
2740. Kiji bajı kizirgey,
2741. At bajı kozurgay kıldır çııldırgaş,
2742. Tanışpaannar aŋaa tanıjıp,
2743. Dalay bolgan bayır-nayırın kılıp,
2744. Körüşpeenner aŋaa körjüp,
2745. Höglüg, omak oyun-naadımın kılıp,
2746. Aynıŋ-hünnüŋ ertkenin-daa bilbes
2747. Turgan çüveŋ irgin iyin.
2748. Şıyaan am,
2749. On maadır şak ınçaldır
2750. Ajı-tölün törüp,
2751. Azıraan malın ökteredip,
2752. Ulug çurtun tutkaş,
2753. Uzun çırgalın çırgap
2754. Çoruy barıp-tır oo.

MÖGE ŞAGAAN-TOOLAY (VI. Metin)

1. Şıyaan am!
2. Kalbak çüve hadıp,
3. Borbak çüve çuglup
4. İrt-serge mıyızı irip-düjüp,
5. Huna-serge mıyızı kurtup-düjüp turar şagda,
6. Sümber Ak-Uula süür tey turar şagda,
7. Kalçaa dalay kara şalbaa çıdar şagda,
8. Erinnig çüve çugaalajıp bolbas,
9. Ergektig çüve atçıp bolbas,
10. Çarınnıg çüveniŋ aldınga düjüp körbeen,
11. Çaaktıg çüvege çargızın alzıp körbeen,
12. Çiŋge-Kara hemniŋ aksın ejeley çurttap turar,
13. Tos kat şil bajıŋnıg
14. Möge Şagaan-Toolay dep
15. Erniŋ erezi er çoraan çüveŋ irgin.
16. Kara saar idiktig,
17. Kara torgu tonnug,
18. Kara dordum kurlug,
19. Karaktıg odagalıg,
20. Kara kiş keji börttüg,
21. Üş er kırıtkan,
22. Üş saadak eletken,
23. Eegiziniŋ toonu çok,
24. Oorgazınıŋ çüzü çok,
25. Düktüg davannıg çüve maŋnap çetpes,
26. Çüglüg çalgınnıg kuş ujup çetpes
27. Arzılaŋ-Kıskıl attıg çüveŋ irgin.
28. Üstüü sagınga üjen ulu
29. Aldı sagınga aldan te, çuŋma
30. Siilip turup kılgan,
31. Kara teniŋ kejin üspeyn,
32. Kamnap eerip kirijeen,
33. Kadıg kara çalıg çüveŋ irgin am.
34. Morzuktug-Hemniŋ ıyajın
35. Boos bege deŋnep turup, ogun kadırıp,
36. Kırzalıg-Hemniŋ ıyajın
37. Kızır bege deŋnep turup, ogun kadırgan,
38. Çeden kara paştıŋ demirin
39. Biriktir ezildirip,
40. Sırıladıp turup sokkan,
41. Haan-Hereti kuştuŋ çüün
42. Üspeyn, dıtpayn turup kılgan.
43. Kakpak hayanıŋ baarından üngen
44. Kara kazılgan-bile
45. Kazılgannap turup kılgan
46. Kaŋ hojuula oktug çüve-dir evespe.
47. Arga bolgan argay-horgay
48. Saadaktıg çüveŋ irgin.
49. Morzuktug-Hemniŋ ıyajın
50. Boos bege deŋnep turup kadırgan,
51. Kırzalıg-Hemniŋ ıyajın
52. Kızır bege deŋnep turup kadırgan,
53. Dönen şarınıŋ kejin
54. Dörbelçinnep, düşpünnep turup,
55. Hunan şarınıŋ kejin
56. Kurbulçunnap, düşpünnep turup,
57. Örüp kılgan aldın dopurzak
58. Kımçılıg çüveŋ irgin.
59. Höl bolgan hölbeŋ kara çonaktıg çüve-dir.
60. Çüs laŋ örtektig
61. Hümüş çügennig çüveŋ irgin.
62. Çarılbas bolzun deeş,
63. Çaan söögü-bile çavılaan,
64. Buzulbas bolzun deeş,
65. Bulan söögü-bile baştap çavılap kılgan,
66. İrives, çıdıvas bolzun deeş,
67. Kiji siiri-bile siirip turup kılgan,
68. Art bolgan aŋgaygan-kaŋgaygan
69. Kızıl çuŋgu ezerlig çüveŋ irgin.

70. Aldan kulaş arılıg,
71. Çaagay sıdımnıg,
72. İdiktep algaş çoruur,
73. Üjen iyi kulaş üldülüg,
74. Üş tepkiiştig demir uruktug çüveŋ irgin.
75. On ses kolunnug, on ses kudurgalıg,
76. On ses höndürgelig ezer çüve-dir.
77. Edi bolza ektin aşkan
78. Malı bolza bajın aşkan
79. Pajın paştanıp beer şivişkinnig,
80. Kara teve munup algaş,
81. Malın çandırıp beer
82. Aldın-Aas dep açı-duŋmalıg çüveŋ irgin.
83. Ol Çinge-Kara-Hem bajı çurttug,
84. Edi bolza ektin aşkan,
85. Malı bolza bajın aşkan
86. Say-Kuu kadınnıg,
87. Idık sara attıg,
88. Möge Bayan-Toolay dep ooldug çüveŋ irgin.
89. Möge Şagaan-Toolaynıŋ
90. Idık sara attıg
91. Möge Bayan-Talay dep oglu bolza
92. Erinnig çüve çugaalajıp bolbas,
93. Ergektig çüve atçıp bolbas,
94. Eginnig çüve tutçup bolbas,
95. Çarınnıg çüve oktap bolbas,
96. Çaaktıg çüvee çargızın alzıp körbeen,
97. Kaygal eres kiji turgan çüveŋ irgin.
98. Uk Möge Bayan-Talay bolza
99. Çeden teniŋ mıyızın biriktirip,
100. Dozulap-şirilep turup,
101. Aldıı sagınga aldan te, çuŋmanı
102. Siilip turup kılgan,
103. Üstüü sagınga üjen ulunu
104. Siilip turup kılgan,
105. Kara teniŋ kejin üspeyn,
106. Kamnap turup kirijeen,
107. Kadıg kara çalıg kiji çüveŋ irgin.
108. Morzuktug-Hemniŋ ıyajın
109. Boos bege deŋnep turup ogun kadırgan,
110. Kırzalıg-Hemniŋ ıyajın
111. Kızır bege deŋnep turup ogun kadırgan
112. Haan-Hereti kuştuŋ çüün
113. Üspeyn, dıtpayn turup çüglep kılgan,
114. Kakpak hayanıŋ baarından üngen
115. Kara kazılgannıŋ kartı-bile
116. Kazılgannap turup kılgan,
117. Çart söökke çaŋçarılbas,
118. Çalım hayaga emirilbes
119. Bolzun deeş çeden kara paştıŋ demirin
120. Biriktir sırıladıp turup sokkan,
121. Karış bistig, kaŋ hojuula oktug çüveŋ irgin.
122. Şıyaan am!
123. Möge Şagaan-Toolay aşak
124. Bir erten turup kelgeş, çunup algaş,
125. Körünçükke körnüp olurarga,
126. Kara bajı kajara bergen,
127. Kaşka diji sargara bergen,
128. Çüvee çal beer arga çok,
129. Bora küdük aşak kiji boop,
130. Baksıray bergen boop-tur.
131. Körnüp olura: «Ee-ta, küjür bodum
132. Kırıp baksıray bergen-dir men,
133. Burgan-dıvaajaŋ oranı bar çüve boldur,
134. Töre aralçıır çüve-dir."-dep,
135. Saktıp olurup-tur evespe.
136. Inçap sagıngaş,
137. Daştın Aldın-Aastı
138. Şivişkinden kel dirtipken.
139. Keldirgen Aldın-Aazı çedip keerge:
140. -Möge Bayan-Talaynı
141. Oguŋ-çemzeeŋ azıngaş,
142. Adıŋ-hölüŋ mungaş,
143. Dürgen kel de, baram, ool-deeş,
144. Aybılap çorudup-tur evespe.
145. Oon udavaanda Möge Şagaan-Toolaynıŋ oglu
146. Möge Bayan-Talaynıŋ
147. Idı eere berip-tir.
148. Bayan-Talay olurgaş:
149. -It çüge eere-dir, ünüp körem-deeş;
150. Say-Kuu kadının ündürüp-tür evespe.
151. Kadın ünüp kelgeş köörge
152. Arzılaŋ-Kıskıldı egiştedir mungan,
153. Aldın-Aas buu-haa hap olurup-tur.
154. Öönge kirip kelgeş:
155. -Açaŋnıŋ seŋee bezin mundurbas
156. Arzılaŋ-Kıskılın akıŋ munup algan
157. Tınıjın burtugayndır egiştedip hap olur,
158. Ol çüü bolgan çoor?-dep
159. Çugaalap turup-tur evespe.
160. Çaa ınçangaş, udatkan-düdetken çok
161. Bayan-Talaynıŋ akızı
162. Aldın-Aas ögge kire halıp kelgeş:
163. -Açaŋ seni düvü dalaş-bile,
164. Oguŋ-çemzeeŋ azıngaş,
165. Adıŋ-hölüŋ mungaş,
166. Çedip kel -dep çıdır, ool-dep
167. Çugaalap-tır evespe.
168. Şıyaan, oon Bayan-Talay
169. Ton, hevin kettingeş,
170. Ogun-çemzeen azıngaş,
171. Adın-hölün mungaş
172. Hazı Aldın-Aas-bile kadı
173. Dop-doraan-na hap çorutkaş,
174. Adazınıŋ aal örgeezinge
175. Hap çedip keep-tirler evespe.
176. Oglu çedip keerge,

177. Aşak olurgaş, çugaalaanı bolza:
178. -Kara bajım kajara berip-tir,
179. Kaşka dijim sargara berip-tir,
180. Burgan-dıvaajaŋ oranı dep çüve bar
boldur,
181. Aŋaa töre aralçır kiji aparıp-tır men -dep,
182. Çugaalavışaan:
183. -Bo tos kat şil bajıŋımnıŋ iştinge,
184. Ses buttug şireemniŋ kırınga,
185. Ses kat ol buum kırınga
186. Çıdar kiji eves men be -dep
187. Çugaalap olurup-tur oo.
188. Inçap çugaalaan soonda:
189. -Çige burungu çükte,
190. Koldu-Burgan dep kiji-bile
191. Öŋ-tala çoraan kiji men,
192. Ol kijini çalap keep kör, oglum-dep,
193. Çagıp çugaalap olurup-tur.
194. -Inçaarga çalap ekkelgeş,
195. Ediŋniŋ ortuzundan etti,
196. Malıŋnıŋ ortuzundan maldı tudup,
197. Meeŋ adım kıldır
198. Boduŋnuŋ ıdık sara adıŋnı tudar sen,
199. Meeŋ çemzeem kıldır
200. Boduŋnuŋ çemzeeŋni tudar sen,
201. Meeŋ ogum-çemzeem am-daa
202. Üş üyeni köör boor,
203. Meeŋ Arzılan-Kıskıl adım
204. Am-daa üş kijini kırıdar boor-dep
205. Çagıp çugaalap olurup-tur evespe.
206. Ulug sarıg taŋdınıŋ artında
207. Ulug sarıg hem batkan çıdar,
208. Ooŋ aksında ulug sarıg hovu bar.
209. Ol hovunuŋ ortuzunda
210. Ulug sarıg koda-hüree turar evespe,
211. Uk Koldu-Burgannıŋ saadap
212. Olurup turar çeri ol bolur çüve.
213. Aŋaa çede beeriŋge,
214. Biyee-le tos kat haalgaçıları-la boor.
215. Meeŋ adım adazıŋza,
216. Edere çügürüp çoraaş,
217. Haalgaların ajıdıp beerler evespe,
218. Oruk suur çoraaş, düne bolur
219. Honar ujuruŋ çok,
220. Hündüs bolur, düşteer ujuruŋ çok,
221. Dürgen çoruur sen.
222. Uk kodaga kire bergeş,
223. İyi adıŋnı baglavayn,
224. Dınnarın düüy sop kaaş,
225. Anaa-la bazıp kire beer sen-dep,
226. Çagıp söglep olurup-tur evespe.
227. Möge Bayan-Talay
228. Adazınıŋ Arzılaŋ-Kıskılın mungaş,
229. Bodunuŋ idik sara adın çetkeş,
230. Çige murnuu çükçe uglaaş,
231. Arzılaŋ-Kıskılı-bile
232. Hoy degni hoora bastırıp,
233. Kodan degni çuura bastırıp,
234. Taŋdızınga ujudup,
235. Talazınga düjürüp,
236. Belinge ujudup,
237. Bediinge düjürüp,
238. Buluttug deerniŋ aldı-bile,
239. Buduktug ıyaştıŋ kırı-bile
240. Ujudup haldıp çorup olurup-tur evespe.
241. Ol hap çorup turgaş,
242. Ulug sarıg tandınıŋ kırınga
243. Hap ünüp kelgeş köörge,
244. Ooŋ aar iyinde uzun sarıg hem batkaş,
245. Ooŋ aksında ulug sarıg hovu ortuzunda,
246. Ulug sarıg koda-hooray turup turganın
247. Harap körüp olurup-tur evespe.
248. Oon attangaş, köstüp çıtkan
249. Ulug sarıg hemniŋ unun kudu hap batkaş,
250. Ulug sarıg hovunuŋ ortuzunda,
251. Ulug sarıg koda-hooraynıŋ haalgaçızınga
252. Hap çedip kelirge, haalgaçı turgaş:
253. -Okpan-çikpen ottug-şolban karaktıg
oglum,
254. Kayıın, çüden keldiŋ,
255. Adıŋ-şolaŋ kım boor,
256. Aalıŋ-çurtuŋ kayda boor?-deerge,
257. Bayan-Talay turgaş:
258. -Çige soŋgu çükte
259. Çiŋge Kara-Hemni ejeley çurttaan
260. Möge Şagaan-Toolaynıŋ oglu,
261. Möge Bayan-Talay dep kiji men,
262. Meeŋ adam Koldu-Burgan başkı-bile
263. Öŋ-tala çoraan.
264. Olarnı çalap ekkep ber deerge,
265. Çor men-dep harılap turup-tur.
266. Inça deer orta, demgi haalgaçızı
267. Edere çügürüp haalgazın
268. Ajıdıp berip-tir evespe.
269. Küjür Bayan-Talay
270. Koldu-Burgan başkınıŋ
271. Tos haalgazın şuptuzun
272. Şak ol yozugaar ajıttırıp erte bergeş,
273. Herim kajaazınıŋ iştinçe
274. Kire haldı bergeş,
275. İyi adın adazınıŋ çagıı yozugaar
276. Dınnarın düüy sokkaş,
277. Başkınıŋ olurar örgeezinge
278. Kire kılaştap kelgeş,
279. Kadıg çerni kajıkka çedir bazıp,
280. Doŋ çerni dovukka çedir bazıp,
281. Karış-karış bazıp,
282. Karış-karış ak kadaan tudup,
283. Kulaş-kulaş bazıp,
284. Kulaş-kulaş ak kadaan tudup,

285. Baraalgap turup-tur evespe.
286. Oon Koldu-Burgan başkı olura:
287. -Adın-şolaŋ kımıl,
288. Aal-çurtuŋ kaydal?
289. Ottug şolban karaktıg
290. Orlan şovaa, oglum?
291. Kayıın, çüden keldiŋ,
292. Kaynaar bar çor sen?-dep aytırarga,
293. Möge Bayan-Talay olura:
294. -Çige soŋgu çükte
295. Çiŋge-Kara-Hem çurttug
296. Möge Şagaan-Toolay oglu,
297. Möge Bayan-Talay dep kiji men.
298. Meeŋ adam başkı siler-bile
299. Öŋ-tala çoraan kiji men,
300. Silerni çalap ekkep ber dep aybılaarga,
301. Çor men-dep baraan düjüp
302. Harıılap turup-tur evespe oŋ.
303. Başkı olura:
304. -Aa, ol şın çüve,
305. Öŋ-tala çoraan bis, oglum, harın-dep
306. Çugaalaaş, Möge Bayan-Talayga
307. Çiŋ sarıg şayın kutturup,
308. Çigir-boovazın saldırıp turup-tur evespe.
309. Başkızı oon nom-sudurun
310. Kejee düne sup beletkenip egeleeş,
311. Daŋgaar erten daŋ bajında
312. Dögere sup algaş,
313. Çoruurunga belen kıldır
314. Beletkenip ap-tır evespe.
315. Oon Bayan-Talay
316. Koldu-Burgan başkızınga
317. Idık sarıg adın mundurgaş,
318. Bodu Arzılaŋ-Kıskıl adınga
319. Başkızınıŋ ulug kara taalıŋın artıngaş,
320. Daŋ bajı şara-here,
321. Daş bajı sarıg-şokar hire çorda,
322. Hap üngeş,
323. Buluttug deerniŋ aldı-bile,
324. Buduktug ıyaştıŋ kırı-bile¸
325. Hoy deg daştı hoora bastırıp,
326. Kodan deg daştı çuura bastırıp,
327. Ujudup, haldıp çorup olurda,
328. Möge Şagaan-Toolaynıŋ ıdı eere berip-tir.
329. – Daştın ıt çünü eere-dir, ünüp körem – deeş,
330. Şivişkinin ündürüp-tür.
331. Şivişkin ünüp keerge,
332. Möge Bayan-Talay
333. Koldu-Burgan başkızın çalap algan
334. Baraanı köstüp çorup olurup-turlar.
335. A′ttarın köörge,
336. Arzılaŋ-Kıskıldıŋ davanınıŋ odu
337. Aylık çerni çiy bergen,
338. Idık sara a′ttıŋ davanınıŋ odu
339. On beş honuk çerni çiy bergen çorup olurup-tur.
340. Şivişkin kirip kelgeş:
341. Möge Bayan-Talay
342. Koldu-Burgan başkızın çalap algan,
343. Arzılaŋ-Kıskıldıŋ davanınıŋ odu
344. Aylık çerni çiy bergen,
345. Idık sara attıŋ davanınıŋ odu
346. On beş honuktug çerni çiy bergen
347. Hap olurlar – dep çugaalap-tır.
348. Aşak olurgaş:
349. – Am baza ünüp körem – deeş,
350. Şivişkinin ündürüp-tür.
351. Şivişkin ünüp kelgeş köörge,
352. Arzılaŋ-Kıskıldıŋ davanınıŋ odu
353. Çıldık çerni çiy bergen,
354. Idık sara a′ttıŋ davanınıŋ odu
355. Aylık çerni çiy bergen,
356. Aal kodanında çedip olurup-tur evespe.
357. Şivişkin kirip kelgeş:
358. – Arzılaŋ-Kıskıl attın davanınıŋ odu
359. Çıldık çerni çiy bergen,
360. Idık sara a′ttın davanınıŋ odu
361. Aylık çerni çiy bergen
362. Aal kodanında çedip kirip olur – dep çugaalaarga,
363. Möge Şagaan-Toolay aşak
364. Onu-daa dıŋnay albas hire kıldır çugaazı
365. Baksıray bergen olurup-tur.
366. Indıg-daa bolza:
367. – Am baza katap ünüp körem – dep,
368. Bagaytır çugaalaaş,
369. Şivişkinin ündürüp-tür evespe.
370. Oon şivişkin ünüp köörge,
371. Demgi uluzu daştın baglaaşta
372. Düjüp çıdıp-tırlar.
373. Şivişkin kirip kelgeş,
374. – Daştın düjüp çıdırlar – dep çugaalaarga,
375. Aşak çugaalap şıdavas kıldır
376. Ünü çok boop baksıray bergen
377. Çıdıp-tır evespe.
378. Oon demgi Koldu-Burgan başkı kirip kelgeş,
379. Çüküye-le tınnıg çıtkan aşakka
380. Nom nomçup, sudur hurap olurda-la,
381. Udatpaanda ölüp kaap-tır.
382. Oon am Möge Bayan-Talay olurgaş,
383. Aldın-Aas hazınga:
384. – Başkıvıska nom, hürümden
385. Kıldırıp kör – dep çagaaş,
386. Bodunuŋ aalınçe hap çana berip-tir evespe.
387. Möge Bayan-Talay çanıp kelgeş,
388. Arzılaŋ-Kıskılın salıvıtkaş,
389. Udup çıdıp ap-tır.

390. Udup çıdıp alganda,
391. Kejee düne Say-Kuu kadını
392. Udup, ottup dıŋnap çıdarga,
393. Orun artında, ög dorazın mal kazıp,
394. Oranıp turar boop-tur.
395. Oon baza-la udup kalgan soonda,
396. Daŋ bajı hirede,
397. Bir dıŋnap çıdarga,
398. Ög ejiinde mal kişteeni dıŋnalıp-tır.
399. Say-Kuu kadın ol doraan
400. Üne çügürüp kelgeş köörge,
401. Arzılaŋ-Kıskılı boop-tur.
402. Oon Arzılaŋ-Kıskıl turgaş:
403. – Çaa-dayın bolza
404. Tos, beş kurjalı berdi,
405. Men kejee-le kelgen kiji men,
406. Çop konçug uduur ulus boor siler? – dep
407. Çugaalap turup-tur evespe.
408. Say-Kuu kadın öönge kirip kelgeş,
409. Ot ottular deerge,
410. Ot kıdında ıyaş çeergen-ne dolu boop-tur.
411. Olarnı sıy tutkaş, ottuluptar orta,
412. Bir çamdıızı oktug,
413. Bir çamdıızı çüglüg-daa apaar boop-tur.
414. Oon doraan-na aşaa Möge Bayan-Talaynı
415. Ottur sokkaş, çugaalap-tır:
416. – Ejikke mal kişteen,
417. Üne beerimge, Arzılaŋ-Kıskıl boldu,
418. "Çaa-dayın tos, beş kurjalı berdi,
419. Çop konçug uduur ulus boor siler?" didi.
420. Ögge kirip kelgeş,
421. Ot odaar deerimge,
422. Ot kıdında
423. Iyaş-çeergen dep çüve-le höy,
ottuluptarımga
424. Çamdıızı oktug,
425. Çamdıızı çüglüg-daa apaar çüve-dir – dep
426. Çugaalap-tır evespe.
427. Kaday otturuptarı bilek-le,
428. Kara saar idiin
429. But bajınga al salı-la,
430. Kara torgu tonun
431. Egin bajınga al salı-la
432. Üne halıp kelgeş,
433. Arzılaŋ-Kıskıldı çavıdaktay munup algaş,
434. Idık Bora-Teyniŋ bajınga
435. Üne halıdıp kelgeş:
436. – Çaa siler be?
437. Çalbak siler be?
438. Adıŋar-şolaŋar kımıl?
439. Aalıŋar-çurtuŋar kaydal?
440. Ölürer kijiniŋ sözün alır,
441. Ölgen maldıŋ hanın alır ujurlug çüve,
442. Çop uyguga bastırıp turar siler? – dep
443. Kıpsınçıg kışkızın kışkırıp
444. Turgan-dır evespe.
445. Inça deer orta:
446. -Çige soŋgu çükte
447. Uzun Kara-Hemni ejeley töreen
448. Kadın-Kara, Ak-Haan iyi alışkı bis.
449. Tenek-munak ooldar murnap çedip
kelgeş,
450. Adıp-boolap turup-turlar,
451. Harın bis kelgeş,
452. Soksadıp aldıvıs iyin – dep harıılap-tırlar.
453. Möge Bayan-Talay turgaş,
454. Algırıp-tır:
455. – Çaalap kelgen çaam
456. Silerni kançaar men ?
457. Çalap algan Koldu-Burgan başkımnı
458. Kançaar irgi men?
459. Töreen adam bo düne
460. Töre aralçıp ölgen bolgay,
461. Onu kançaar kiji boor men? – dep-tir.
462. Çaaçıları turgaştarnıŋ:
463. – Çalap algan Koldu-Burgan başkıŋnı
464. Kançaar iyik sen,
465. Harın çedirip-le kaay sen,
466. A bis kançaar iyik bis, kelgen ulus,
467. Maŋaa manap çıtkay bis aan – dep-tirler.
468. Oon Bayan-Talay
469. Aalınga dedir hap çedip kelgeş
470. Çiŋ sarıg şayın ijip,
471. Çigir-boovazın çip algaş,
472. Arzılaŋ-Kıskılın mungaş,
473. Adazı Şagaan-Toolaynıŋ
474. Aalınga hap çedip kelgeş,
475. Koldu-Burgan başkızınga:
476. – Çalap algan başkım silerni
477. Kançaar irgi men?
478. Çaalap kelgen çaamnı
479. Kançaar irgi men? – dep çugaalavışaan,
480. – Başkım silerge,
481. Malımnıŋ ortuzundan mal,
482. Edimniŋ ortuzundan et bolgaş,
483. Adamnıŋ a′dı kıldır
484. Idık sara a′dımnı,
485. Adamnıŋ çemzee kıldır
486. Bodumnuŋ ok-çemzeemni
487. Tudar-dır men – dep-tir evespe oŋ.
488. Koldu-Burgan başkızı olura:
489. – Malım çok eves, maldı çoor men,
490. Edim çok eves, etti çoor men,
491. Ogum-çemzeem çok eves,
492. Ok-çemzekti çoor men,
493. Çaŋgıs ıdık sara a′ttı munup algaş,
494. Bodum çortup çana bergey men aan,
oglum.
495. Harın çaalap kelgen çaaŋnı eki erttir,
496. Aaldap kelgen aalçıŋnı eki a′tkar – deeş,

497. Başkızı aal-çurtunçe
498. Hap çanıptıp-tır evespe.
499. Şıyaan am, küjür Möge Bayan-Talay
500. Adazınıŋ tos ka′t şil bajıŋınıŋ
501. Haalgazın ajıttınmas kıldır
502. Büdüü tarbıdap kaapkaş,
503. Bodunuŋ aalınçe hap çana berip-tir evespe.
504. Küjür Bayan-Talay aalınga
505. Hap çedip kelgeş,
506. Çiŋ sarıg şayın ijip,
507. Çigir-boovazın çip algaş,
508. Arga bolgan argay-horgay saadaan azıngaş,
509. Kadıg kara çazın hoyunduruktaaş,
510. Ünüp çoruuru kayızı çorda,
511. Kadayı Say-Kuu kadını olurgaş:
512. – Sen ol çaanı
513. Bazarıŋnı kançap bilir,
514. Bastırarıŋnı kançap bilir çüvel.
515. Men bolza oray saattıg kiji-dir men,
516. Kiji tından deskirnir çüve ıynaan,
517. Ool urug bolza,
518. Çüü dep adaar men ?
519. Kıs urug bolza,
520. Çüü dep adaar men – deer orta,
521. Möge Bayan-Talay tura:
522. – Ool urug bolza,
523. Hannıg karalıg Kara-Kögel dep adaar sen.
524. Kıs urug bolza,
525. Handı-Seren dep adaar sen – deeş,
526. – Men bo çaaga bastırar bolzumza,
527. Üş honuk hirede
528. A′t kulaa közülbes,
529. Karaŋgı turar evespe,
530. Bastırbas bolzumza,
531. Üş honuk hirede
532. Dün düşpes, çırık çaagay
533. Turar evespe – dep çugaalaaş,
534. Arzılaŋ-Kıskılın mungaş,
535. Idık Bora-Teyniŋ kırınga
536. Şaap ünüp kelgeş,
537. Mınça dep kıpsınçıı-bile
538. Kışkırıp-tır evespe:
539. – İjirtir-çirtir deen menden bolur be?
540. İjer-çiir deen silerden bolur be?
541. Men bolza, çaŋgıs kiji bolgay men
542. A siler bolza, iyi kiji bolgay siler – dep
543. Çugaalap turup-tur evespe.
544. Inçap çugaalaarga,
545. Ak-Haan turgaş:
546. – Çaŋgıs kijiniŋ seeŋ sagıjıŋ kalır,
547. Senden boop-tur – dep harıılap-tır.
548. Oon Möge Bayan-Talay turgaş:
549. – İyeldiriŋerni iyi adar men be?
550. Azı ka′ttajıp turup beer siler be? – dep çugaalaarga,
551. Ak-Haan turgaş:
552. – Ka′ttajıp turup beer bis – dep
553. Harıılap turup-tur.
554. İyi alışkılar ka′ttajıp turup beerge,
555. Küjür Bayan-Talay
556. Kadıg kara çazınıŋ kirijin
557. Şişpip turgaş dıŋzıdıp algaş,
558. Tırttınıp turup turda,
559. Arzılaŋ-Kıskıl a′dı:
560. – Hadıŋ uruk bajından tuttunup algan,
561. Örü şurap halıy beerin bodap turar,
562. Uzun ezengiziniŋ baan kızırıp ap-tırlar.
563. Örü dize kara çürekten,
564. Kudu dize kara baardan kıldır
565. Şişpip-şişpip salır sen çüve – dep
566. Çagıp turup-tur evespe.
567. Çaa am küjür Möge Bayan-Talay
568. Erten tırttıngan bodu
569. Kejeege çedir,
570. Kejee tırttıngan bodu
571. Ertenge çedir tırttınıp,
572. Üstüü sagında üjen ulu
573. Üskülejip, şaşkılajıp,
574. Aldıı sagında aldan ulu
575. Algırjıp, şaşkılajıp turar kıldır,
576. Kes tutkan holundan
577. Ijı buruŋaynıp,
578. Ça tutkan holundan
579. Çalbıraajı ünüp turar kıldır
580. Tırttınıp-tırttınıp:
581. "Kudu dize hannıg hinden,
582. Örü dize kara baardan" – dep,
583. Çugaalap-çugaalap,
584. Işkına çoruy salır orta,
585. Ak-Haan, Kadın-Kara alışkılar
586. Üjen kulaş hadıŋ uruktuŋ
587. Bajından tuttungaş,
588. Örü halıy beerge,
589. Salgan ok ezer bajın çire çoruy deggeş,
590. Barıp-tır evespe,
591. Ak-Haan turgaş:
592. – Am biste ıynaan ale? – dep aytırarga,
593. Bayan-Talay turgaş:
594. – Çaa harın am silerde – deeş,
595. On ses öögün çeşkeş, höreen aşkaş,
596. Arzılaŋ-Kıskıl a′dınıŋ kırınga,
597. Aptara bolgan höreen
598. Salıp berip olurup-tur.
599. Arzılaŋ-Kıskıl a′dı turgaş:
600. – Adaŋnıŋ üjen iyi kulaş üldüzünüŋ
601. Üstüü tepkiijinden tuttunup algaş,
602. Ezeŋgiŋ kızırgaş, örü tepterin boda,
603. Oon başka ol ulus adar çüve bolza,

604. Çugaa çok ölür kiji-dir sen – deerge,
605. Bayan-Talay a′dınga:
606. -Ijer-çiir deen uluska
607. Harın eki ıynaan – deeş,
608. Üldüzünden anaa tuttunup algaş;
609. Ezeriniŋ kırınga, maşpaytır-sögedektey
610. Olurup berip-tir evespe.
611. Şak ınçaar olurup beerge, Ak-Haan
612. Erten tırttıngan bodu
613. Kejeege çedir,
614. Keejee tırttıngan bodu
615. Ertenge çedir
616. Kes tutkan holundan
617. Ijı buruŋayndır,
618. Ça tutkan holundan
619. Çalbıraaştanıp turar kıldır,
620. Tırttınıp-tırttınıp
621. Işkına çoruy salır orta,
622. Kara baarından
623. Kara des uştuna çaştap,
624. A′dınıŋ ajırgı talazından
625. Aŋdarlıp düşken bolgaş,
626. Üş honuk hirede çer-deerniŋ kırı
627. A′t kulaa közülbes kıldır
628. Karaŋgılay beerge,
629. Ak-Haan, Kadın-Kara olarnıŋ
630. Ara-albatı çaaçıları:
631. – Ottug-çattıg, kulugur**,**
632. Dirlip keldive – dep bodaaştarnıŋ,
633. Heyde-le bottarınıŋ arazında
634. Kırjıp, sokkulajıp turda,
635. Ak-Haan, Kadın-Kara olar bottarı
636. Aray dep çarıp ap-tırlar.
637. Oon üş honuk hire bolganda,
638. Çer kırı çırıp kelgen bolgaş
639. Demgi çaaçılar
640. Bayan-Talaynıŋ öönge keerge¸
641. Çüü-daa çok, hos een ög bolgan.
642. Idıktıg Bora-Teyge keerge,
643. Üçügen çanagaş er kijiden başka,
644. A′t-höl, argamçı-çonak,
645. Her-hereksel-daa çok;
646. Kurug kara çer boop-tur.
647. Ak-Haan, Kadın-Kara olar
648. Ara-albatı çaaçıları-bile kadı
649. Çiŋge-Kara-Hemni kudu batkaş,
650. Aksınga keerge,
651. Aksı-murnu bildirbes
652. Tos ka't şil bajıŋ turgan.
653. Kırından soktap-daa
654. Hos adaandan hörüktep-daa çadap kaaş,
655. "Say-Kuu mında hagdıngaş,
656. Çıdıp bergen-dir" – deeş,
657. Een malın sürüp algaş,
658. Een ara-albatızın edertip algaş,
659. Kurug kara öön köjürüp algaş,
660. Edin-sevin üptep-tonap algas,
661. Dedir çurtunçe çana berip-tirler evespe.
662. Say-Kuu kadın çer kezip,
663. Çaadan oylap-dezip çorup çoraaş,
664. Bir sug-çarı çok çerge çedip kelgeş,
665. E′di aarıy bergen bolgaş,
666. Arjaa ool urug bojup algaş,
667. Oozunuŋ hirnin adazı Bayan-Talaynıŋ
668. Bodu-bile kadı töreen
669. Bolat sarıg sıptıg kestiin
670. Şalıy, dürbüp turup, çididip algaş,
671. Aray boorda hirnin kezip ap-tır.
672. Hirnin kezip algaş,
673. Aldan serge keji çoorganı-bile
674. Avıy-şavıy oraay tudup,
675. Şuglay tırtıp salıp kaaş,
676. Bodu suglug çerden sug ijip,
677. Karak çırıp algaş, çedip keerge,
678. Amdıı çaa töreeş
679. Çoorgan-bile oraap kaan oglu
680. Olurup algan dovurak eşkennep oynaan,
681. Çaşkan dovurak doozunu
682. Arj-meŋ, örge-küske dirig amıtannarnı
683. Emge-hayaajok kıldır
684. Kırıy sop kaapkan boop-tur evespe.
685. Say-Kuu kadın ol daş-dovurakka sokturgan
686. Arj-meŋ, örge-küskeni
687. Örttedip-huyuktap çip,
688. "Oglumnuŋ duza haldadırınıŋ
689. Soŋguluu bo eves¸
690. Başkılıı bo ıynaan" – dep
691. Çugaalajıp olurup-tur evespe.
692. Şıyaan, Say-Kuu kadın oon
693. Ol oglun aldan serge keji çoorganınga
694. Oraap tudup¸ kuspaktap algaş,
695. Bir suglug çerge çedip keep,
696. Çövüree çadır tudup,
697. Turumçup algan bolgaş,
698. Demgi oglu iyi honganda,
699. İyezin tanıır,
700. Üş honganda,
701. Üyen-balay kılaştap çoruur apargan-dır.
702. Demgi ool bir-le hün üy-balay
703. Uja-tura kılaştap oynap çoraaş, kelgeş:
704. – Kijini körgeş, olura düjüp, olura düjüp-le,
705. Bora çüve arıgje kiir marjnay beer çüvel,
706. Çül ol, avay?
707. Kiji e′din çiir çüve be?
708. Çives çüve be? – dep
709. Aytırar mındıg boop-tur evespe.
710. Avazı olura:
711. – Ölürüp şıdaar çüve bolza,

712. Ed′i e′tsig, münü münzüg
713. Koygun-toolay dep çüve-dir; oglum – dep harıılap-tır.
714. Oglu olura:
715. – Kiji ölürüp şıdavas çüü boor onu,
716. Kijiden oyup-despes çüve çorbadıva oŋ, avay – dep,
717. Çugaalaaş, çorutkaş,
718. Saynıŋ dajın
719. Salamnay turup tudup algaş,
720. Demgi kodannarnıŋ
721. Hos-hos höreen öttür şapkılap,
722. Çiŋge-çiŋge bıgınnarın öttür şaap
723. Turup, ölürgülep algaş,
724. Çüktep algaş, çövüree çadırınga
725. Ol-la heveer kirip keep-tir.
726. Çadırınga kelgeş:
727. – Kijini körgeş, ıyt-ayt kıldır
728. Algırıp-algırıp çerje kire beer,
729. Kalbak sarıg-sarıg çüü çüveleril ol,
730. Kiji olarnıŋ e′din çiir çüve be,
731. Çives çüve be? – dep
732. Avazından aytırıp turup-tur evespe oŋ.
733. Avazı olurgaş:
734. – Ölürüp şıdaar çüve bolza,
735. E′t eves e′t, çag eves çag
736. Inda çüve ıynaan harın, oglum,
737. Ol bolza tarbagan dep çüve-dir – dep-tir.
738. Ool olurgaş:
739. – Kiji ölürüp şıdavas
740. Çüü boor ında, avay.
741. Kijiden mırıŋay
742. Despes çüve çorbadıva oŋ – dep çugaalaaş,
743. Baza-la katap çorutkaş,
744. Saynıŋ dajın
745. Salamnap, salamnap tudup algaş,
746. Demgi tarbagannarnıŋ
747. Hos-hos höreen uuy şapkılap,
748. Çiŋge-çiŋge bıgınnarın öttür şaap turgaş,
749. Öönge ol-la heveer
750. Çedip keep-tir evespe.
751. Baza-la aytırıp olurup-tur:
752. – Ak-ak taŋnıg,
753. Şagjagar-şagjagar mıyıstıg
754. Algırıp-algırıp argaje kiir maŋnay beer
755. Çüü çüveleril ol?
756. Kiji ooŋ e′din çiir çüve be?
757. Çives çüve be, avay? – dep
758. Aytırar mındıg boop-tur
759. Avazı olura:
760. – Şınap-la ölürüp ap şıdaar çüve bolza,
761. Çogum-na çüve ol ıynaan,
762. E′ttiŋ, çagnıŋ eezi
763. Elik, hülbüs dep çüve boor, oglum – dep-tir.
764. Ool olura:
765. – A ol deerge
766. Kijiden mırıŋay despes çüve çorbadıva,
767. Kiji ölürüp şıdavas;
768. Çüü boor ında, avay – dep çugaalaaş,
769. Baza-la katap çorutkaş,
770. Saynıŋ dajın
771. Salamnap turup tudup algaş,
772. Hos-hos hörekterin uuy şaap,
773. Çiŋge-çiŋge bıgınnarın öttür şaap turup,
774. Çedi-sesti ölürgeş;
775. Aldızın çükteeş,
776. İyizin kolduktap algaş,
777. Çadırınga çü′gü-bile kirip keep-tir.
778. Oon baza-la olura mınça dep aytırıp-tır:
779. – Oytagar-oytagar mıyıstıg,
780. Oy-oy çüzünnüg çüveler
781. Kijini köre-köre
782. Dagje salıp üne beer,
783. Ol çüü dep çüveler boor ol, avay?
784. Olarnıŋ e′din kiji
785. Çiir çüve be?
786. Çives çüve be? – dep avazından aytırıp-tır.
787. Avazı olura:
788. – Ölürüp ap şıdaar çüve bolza,
789. Çogum-na e′di e′tsig, münü münçüg,
790. Te-çuŋma dep çüve
791. Ol ıynaan harın, oglum – dep harıılap-tır.
792. Oglu olura:
793. – A ol deerge
794. Kijiden mırıŋay despes çüve çorbadıva oŋ.
795. Kiji ölürüp şıdavas
796. Çüü boor onu, avay – deeş,
797. Baza-la saynıŋ dajın
798. Salamnap turup tudup algaş, çorutkaş,
799. Hos-hos höreen uuy şaap,
800. Çiŋge-çiŋge bıgınnarın öttür şaap turup,
801. Çedi-sesti ölürgeş,
802. Olarnıŋ aldızın çüktep algaş,
803. İyizin kolduktap algaş,
804. Çadırınga ol-la çü′gü-bile
805. Kılaştap kirip keep-tir evespe.
806. Oon baza-la aytırıp-tır:
807. – Şagjagar-şagjagar mıyıstıg,
808. Sarıg-sarıg taŋnıg,
809. Kijini körgeş,
810. Arga-sınçe kiir maŋnajı beer
811. Çüü dep çüveleril?
812. Olarnın e′din çiir çüve be?
813. Çives çüve be, avay? – dep-tir.
814. Avazı olurgaş:
815. – Ölürüp şıdaar çüve bolza,

816. Şınap-la e′di e′tsig, keji keşsig,
817. Sıın-mıygak dep çüve
818. Ol-la bolgay, oglum – dep çugaalap-tır.
819. Ol olura:
820. – A ol deerge baza-la
821. Kijiden despes çüve çorbadıva oŋ.
822. Kiji ölürüp şıdavas,
823. Çüü boor ında, avay – deeş,
824. Saynıŋ dajın salamnap turup
825. Tudup algaş, çorutkaş,
826. Hos-hos hörekterin uuy şaap,
827. Çiŋge-çiŋge bıgınnarın
828. Öttür şaap turup,
829. Çedi-sesti ölürgülep algaş,
830. Aldızın çüktep algaş,
831. İyizin kolduktap algaş,
832. Baza-la bagay çadırınga
833. Ol-la çü′gü-bile
834. Kılaştap kirip keerge,
835. Avazı turgaş:
836. – Hannıg karalıg Kara-Kögel,
837. Kandııŋnı çüŋnü ekkeldiŋ? – dep beliŋnep,
838. Çadırınıŋ dörün çaza bulgap ünüp turgan.
839. Oglu tura:
840. – Ölgen çüve-dir iyin, avay.
841. Çüü dep aday-dır sen?
842. Çüü dep aday-dır sen? – dep,
843. Çiktigzinip aytırıp turbuje,
844. Avazı:
845. – Kortkan, meŋneen kiji
846. Çüü-daa dives iyikpe, oglum – dep,
847. Çajırıp, hörlep kaapkan-dır evespe.
848. Oon baza-la oglu olura:
849. – Kijini köre-köre,
850. Arga-sınçe maŋnajip üne beer,
851. Şımıraş-şımıraş kulaktıg,
852. Çiŋge-çiŋge bıgınnıg,
853. Kara-kara bottug çüveler bar-dır.
854. Ol çüü dep çüveleril, avay?
855. Olarnıŋ e′din çiir çüve be?
856. Çives çüve be?
857. Ölürer çüve be?
858. Ölürbes çüve be? – deerge:
859. – Haa, ol deerge,
860. Konçug dayzın araatan
861. Adıg-hayırakan dep çüve-dir.
862. Kiji ölürüp çipter çüve deenigay.
863. Oon başka çogum-na
864. E′di e′tsig, keji keşsig
865. Çüve ıynaan, harın, oglum – dep
866. Çugaalap-tır evespe.
867. Inça deerge; ool olurgaş:
868. – A ol deerge
869. Kijiden mırıŋay despes çüve çorbadıva,
870. Kiji ölürüp şıdavas
871. Çüü boor onu, avay – deeş,
872. Baza-la çoruurunga
873. Beletkeni berip-tir evespe oŋ,
874. Inça deeri bilek avazı olurgaş:
875. – Konçug amıtan-dır sen, oglum!
876. Sıra ça, sıyda ok dep çüve bar boor,
877. Onu seŋee kılıp bereyn – deeş
878. Adazı Bayan-Talaynıŋ
879. Bodu-bile kadı töreen
880. Bolat sarıg sıptıg kestiin
881. Tutturup algaş:
882. "Bo sıranı kes
883. Bo sıranı kes" – dep turgaş,
884. İyi sıranı kestirip algaş,
885. Çadırınga çedip kelgeş:
886. "Çanı mınçaar çazaar çoor,
887. Oktu mınçaar çazaar çoor" – dep
888. Aytıp berip olura,
889. Ok, çazın oglunga çazadıp, –
890. "Mınçaar diler çoor, oglum " – dep,
891. Kara teniŋ kejin
892. Aytıp berip, dildirip turup,
893. Uk çazın kirijetkeş, –
894. "Sıın kösteezin mınçaar kaskaş,
895. Mınçaar kadaar çoor" – dep
896. Aytıp turup, oglunga kadatkaş,
897. Çüve attırıp turup-tur.
898. – Bo çüveni adıp körem, oglum – deeş,
899. Çüve attırarga,
900. Çerle konçug çaspas kiji boop-tur.
901. Inçangaş:
902. – Ça, sogunuŋ sıy tırtıp kaaptıŋ oglum,
903. Humagalap çor! – dep çagıp olurup-tur.
904. Demgi ool avazınıŋ çagaan çagıın
905. Dıŋnap algaş, aŋnap çorutkaş
906. Sınga çorup çorda,
907. Biyeegi-le kara-kara çüveleri
908. Bo-la maŋnajıp kelgileen.
909. Maŋnajıp keerge,
910. Höreenden tutkaş, belin üze şaap,
911. Belinden tutkaş,
912. Iyaşka höreen üze şaap turup,
913. Sesti ölürüp algaş,
914. Olarnıŋ aldızın çüktep algaş,
915. İyizin koltuktap algaş,
916. Baza-la bagay çadırınga
917. Ol-la çü′gü-bile kılaştap kirip keerge.
918. Avazı:
919. – Hannıg karalıg Kara-Kögel,
920. Çüŋnü, kandııŋnı
921. Ekkeldiŋ, mındıg? – dep

beliŋnevişaan,
922. Bagay çadırınıŋ döründen
923. Çaza bulgap ünüp turda,
924. Ool baza katap çiktigzinip:
925. – Çüü dep aday-dır sen, avay?
926. Çüü dep aday-dır sen, avay? – dep
927. Katap-katap aytırarga,
928. Avazı:
929. – Kortkan meŋneen kiji,
930. Çüü-daa dives iyikpe.
931. Harın çüü deptim, oglum? – dep
932. Udur aytırıp turup-tur evespe.
933. Şıyaan, oon am, avazı olurgaş:
934. – Konçug kiji-dir sen,
935. Çorbas-barbas çerin çok,
936. Bo tayga ıdık tayga boor.
937. Kiji barbas, kiji baspas,
938. Seeŋ adalarıŋ bezin
939. Bazıp körbeen çer çüve,
940. Inaar barbas sen oglum – dep
941. Çagıp olurup-tur.
942. Avazınıŋ çagıg sözün dıŋnap olura,
943. Ool: «ldık dep çüü çüve irgi,
944. Körüp körze! " – dep iştinde büdüü bodap
945. Olurup turgan bolgaş
946. Ol düne uduvayn,
947. Taptıg-la dün ortuzu hirede,
948. Sıra çazın çüktep,
949. Sıyda ogun astıp algaş,
950. Demgi tayga kırındıva,
951. Maŋnap ünüp keerge,
952. Daŋ bajı şara-here,
953. Daş bajı sarıg-şokar bolgan.
954. Oon demgi-le ıdık dep çüveni
955. Örü-kudu dilep, kılaştap turup-tur.
956. Ol-la ınçap dilenip kılaştap turda,
957. Hün çaa şalıy deep keep orda,
958. Körüp turarga,
959. Ol tayganıŋ ındında
960. Iyaş-dajı-daa çok
961. O′t-sigen-daa çok,
962. Dözü üzük ulug sarala tayga
963. Köstüp turar mındıg boop-tur.
964. Ol-la dilegzinip körüp tura,
965. Kançangaş-la köör deerge,
966. Demgi sarala taygazı
967. Şimçeş deen ışkaş bolgan.
968. Ol-la doraan üş çüstüg kuu terezin boop,
969. Huulup algaş köörge
970. Demgi sarala taygazı turup kılaştaza-la,
971. Tınnıg çüve bolgan bolgaş
972. Çook-kavızında arga-ıyaştı
973. Dazıl-damırı-bile kadı,
974. O′t-sigen ışkaş,
975. Tura tırtıp o′ttaar,
976. Konçug küştüg şıdaldıg
977. Çüve boop-tur evespe,
978. Oon-na körüp turarga,
979. Hün höörep kelgende,
980. Konçug ulug aal kodanı ışkaş,
981. Kalbak kök daş kırınga,
982. Demgi çüvezi kılaştap keep,
983. Çıdıp algaş: – "Ududum-ududum" – dep
984. Karaanıŋ odu buruŋaynıp çıtkan.
985. "Uduvadım-uduvadım" – deen soonda,
986. Karaanıŋ odu öjüp,
987. Hol, davanı köstüne beer
988. Mındıg boop-tur.
989. Oon ool:
990. "Udup kalganı ol-dur" – dep bilip algaş,
991. Kaŋmııl kara seek boop huulup algaş,
992. Ujup batkaş, oorgazınga honup algaş,
993. Uju-bajın kırladı halıp turgaş,
994. Ças arnınga halıp çedip kelgeş, köörge,
995. Havaanıŋ dal ortuzunda,
996. Taptıg-la ergek bazım hire çerde,
997. Biçii aŋ dügü ışkaş,
998. Çüve bar bolgan,
999. Oon ujazınga ujup çedip kelgeş köörge,
1000. Baza-la şak ındıg
1001. Aŋ dügü bar boor, mındıg boop-tur.
1002. Bajınçe köörge, konçug ulug mıyıstıg,
1003. Ol mıyısta şagda-daa, am-daa
1004. Dize saşkan ulus,
1005. Çon dep çüve emge-hayaajok.
1006. Inda ozuktug, kımzarlıg
1007. Kadaylar-daa bar,
1008. Oktug, saadaktıg
1009. Ooldar-daa bar,
1010. Mındıg boop-tur evespe.
1011. Oon bodanıp turgaş:
1012. – Bo çüü-daa bolza,
1013. Aŋ töreldig-le çüve-dir.
1014. Ölür nazınnıg bolzumza,
1015. Ölürtüp-le kaar men ıynaan,
1016. Özer nazılıg bolzumza,
1017. Ölürüp-le kaar men ıynaan – dep
1018. Bodanıp kelgeş, ölüreri-bile
1019. Ol sarala taygazınıŋ çige murnunda
1020. Ulug boş dagnıŋ kırınga,
1021. Üş çüstüg kuu terezin boop huulup algaş,
1022. Sıra çazın, sıyda ogun
1023. Tırttınıp turup-tur evespe.
1024. Erten tırttıngan bodu
1025. Kejeege çedir,
1026. Kejee tırttıngan bodu

1027. Ertenge çedir;
1028. Kes tutkan holundan
1029. Ijın buruŋayndır
1030. Ça tutkan holundan
1031. Çalbıraajın çayıŋayndır
1032. Tırtıp-tırtıp ışkına çoruy salgaş,
1033. Karak çiveş deer arazında
1034. Ol tayganıŋ artın orta,
1035. Halıp barıp düjüp-tür.
1036. Aŋaa barıp düşkeş, bodanıp çıdarga,
1037. Artında çüve-le dıldırtkaynıp çıdar bolgan.
1038. Oon bir-le dıŋnaalap çıdarga,
1039. Artında çüve-le dıldırtkaynıp çıdar bolgan
1040. Haya körnüp keerge,
1041. Çuŋma keji çoldak tonunuŋ edee boop-tur.
1042. Ool oon : – "Uyo-oo,
1043. Korgup sürteer dep çüve bar çüve deen,
1044. Ol çüve ol eves deppe" – dep bodanıp çıtkan.
1045. Oon çıdıp-çıdıp,
1046. Kaŋmııl kara seek boop huulup algaş,
1047. Baştay ünüp kelgen taygazınıŋ kırın orta
1048. Ujup ünüp kelgeş, köörge,
1049. Sarala tayganı atkan
1050. Ulug boş daan
1051. Mıyızı-bile hoora şaşkaş,
1052. Iradır oktapkan.
1053. Demgi sarala taygazı
1054. Murnunduva hok kadalıp düşken.
1055. Am aldın ala sın apargan
1056. Çıdıp-tır evespe oŋ.
1057. Ool: "Çaa harın-daa
1058. Ölürde-le ölgen-dir bo" – dep bodanıp turgan.
1059. Oon baza-la ol tayganıŋ
1060. Edeen kudu ujup batkaş,
1061. Aldın ala sınnıŋ çanınga çedip kelgeş,
1062. Biyeegi bodu boop huulup algaş,
1063. Adazınıŋ bolat sarıg kestii-bile
1064. İştin çara kezipterge,
1065. Ööledi örü köjüp
1066. Tıvazı kudu köjüp tarap:
1067. "Höökünü, kandıg kijiniŋ tölü boor,
1068. Am-na kiji çırık hünnü körüp,
1069. Çılbay sugnu ijip,
1070. Çırgaar çüve-dir.
1071. Çoruu çoguzun,
1072. Çolu taarışsın!
1073. Ergektig çüvee utturbas,
1074. Eginnig çüvee oktatpas,
1075. Erinnig çüvee aldırbas;
1076. Çaaktıg çüvee çargızın aldırbas,
1077. Çarınnıg çüvee oktatpas bolzun! – dep
1078. Algap-yöreep, tarap çanıp-tırlar evespe.
1079. Ünüp tarap turgan ulustarnı köörge,
1080. Baştay kirgen ulustuŋ bajı tas,
1081. Soŋnay kirgen ulustuŋ bajı düktüg bolur
1082. Mındıg boop-tur evespe.
1083. Ool uk aldın ala sının
1084. Dört-dayaktadır turguzur tutkaş,
1085. Körüp turarga, ırak eves çerde
1086. Bay aal hondurup, suurjup bolur,
1087. Konçug taarımçalıg çer bar bolgan.
1088. Oon demgi sınınıŋ aldınçe
1089. Dört-dayaktap kirgeş,
1090. Uşpa-tura çüktep algaş,
1091. Körüp şilip algan çeringe
1092. Ekkep salıp algaş, tas kolduktan
1093. Haalga ışkaş kıldır oyup algaş,
1094. E′din e′t ovaa, çaan çag ovaa,
1095. Söögün söök ovaa kıldır
1096. Hozap turup ovaalagılap algaş,
1097. Daştıkı kök-demir kejin
1098. Avazı-bile kadı suurjup çurttaar
1099. Konçug ulug oran-suur kıldır
1100. Beletkep kılıp ap turup-tur evespe.
1101. Oon ool büüreen uştup çigeş,
1102. "Harın-daa e′t çeenziy beer çüve-dir iyin bo,
1103. Toda beer çastım iyin" – dep
1104. Çugaalanıp çip algaş,
1105. Aalındıva çaŋgıs holun çüktep algaş,
1106. Avazınıŋ bagay çadırınga
1107. Ol-la çü′gü-bile kirip keerge,
1108. Avazı:
1109. – Hannıg karalıg Kara-Kögel,
1110. Çüŋnü, kandıŋnı ekkeldiŋ bo? – dep
1111. Bagay çadırınıŋ döründen
1112. Çaza tavarıp beliŋnep
1113. Ünüp turup turda,
1114. Oglu turgaş:
1115. – Çüü dep adap tur sen, avay?
1116. Çüü dep adap tur sen, avay? – dep
1117. Çiktigzinip aytırıp turda,
1118. Avazı:
1119. – Kortkan, sürteen kiji
1120. Çüü dep-daa beliŋneves çüve be moŋ, oglum? – dep
1121. Kuyzu megelep kaap-tır evespe.
1122. Oglu turgaş:
1123. – A bo deerge,
1124. Ölgen çüveniŋ çaŋgıs holu-dur, avay.
1125. Bo tayganıŋ artında
1126. Aldın ala sınnı ölürgeş,
1127. E′din e′t ovaa
1128. Çaan çag ovaa,
1129. Söögün söök ovaa kıldır üüjeleeş,

1130. Daştıkı kök-demir kejin,
1131. Dis kırınga turguskaş,
1132. Ol hemniŋ ununda
1133. Konçug bay aal honar
1134. Taptıg çerde apparıp salıp kagdım.
1135. Bo bolza ooŋ holu-dur.
1136. Am olçe köjüp suurjuulu.
1137. Ol deerge deerden çaŋnık-daa düşkeş,
1138. Aldıırtan aza-çetker-daa
1139. Küş çedip şıdavas, möge bıjıg.
1140. Eki oran-suur
1141. Çüve, avay – dep
1142. Çugaalap olurup-tur evespe.
1143. Avazı olurgaş,
1144. – Ol deerge, aldın-ala sıın dep,
1145. Konçug dayzın amıtan boor çüve.
1146. Ol aŋaa keerge,
1147. Oon dezip oylaaş,
1148. Çiŋge-Kara-Hemge barıp,
1149. Çurttay bergenivis ol, oglum.
1150. Ol sıınnı seeŋ adalarıŋ bezin
1151. Çadap kaan çüve bolgay aan, oglum – dep-tir.
1152. Oon iyeşkiler demgi sıınnıŋ
1153. Holunuŋ öştün dülüp çigeş,
1154. Çiliin sop çip olura,
1155. Çop harın şımbay
1156. Kiji çilig çeenziy beer çüvel? – dep
1157. Höörejip olurup-turlar.
1158. Oon iyi iyeşki
1159. Uk çiliin sop çip algaş,
1160. Bok-sak çüü-höözün
1161. Böle-haara çüktep algaş,
1162. Demgi oglunuŋ kılıp kaan
1163. Oran-suurunga çedip keep,
1164. Suurjuy berip-tirler.
1165. Keep suurjup, turumçup alganınıŋ soonda,
1166. Avazı olura:
1167. – Sen deerge, kaynaar-daa bolza çoruy baar
1168. Konçug amıtan-dır sen,
1169. Kayaa-bir çerge çoruŋda,
1170. Aal hire çerden
1171. Aksı çayınnanıp çoruur,
1172. Ak a′ttıg, kara teve çetken,
1173. Aldın aastıg kiji körzüŋze,
1174. Adıp, boolay berbeyn,
1175. Diskeenge ayıs ap, düjürüp algaş,
1176. Beer ekkeer sen.
1177. Ol bolza, seeŋ ireŋ boor, oglum – dep
1178. Çagıp olurup-tur evespe,
1179. Şıyaan am, ool ol tayganıŋ,
1180. Aar iyinge aŋnap çoraaş körüp olurarga
1181. Dujunda hovuda eleŋneen, karaŋnaan
1182. Kara baraan bodun udur
1183. Çorup olurar mındıg boop-tur.
1184. Toptap-toptap körüp-le olurarga,
1185. Ak a′t mungan, kara teve çetken
1186. Aşak kiji bolgan.
1187. Ool: "Bo kijini atkaş,
1188. A′dın, tevezin
1189. Olçalap alır çüve-dir evespe oŋ " – dep bodangaş,
1190. Dıt artınga tırttınıp çıdıp ap-tır.
1191. Aşak oolduŋ çanınga çedip keer orta,
1192. Ool ogun salırınıŋ kayızı çorda,
1193. Aşaktıŋ ak a′dı:
1194. "Kiji atpas çoor, oglum" – dep
1195. Çugaala deerge,
1196. Aşak:
1197. "Kiji atpas çoor, oglum" – deer orta,
1198. Ool ogun çandırıp aar arga çok ujurunda,
1199. Aşaktan biçii-le çayladır tutkaş,
1200. Işkına çoruy salır orta,
1201. Karak çetpes sarıg hovunu örttendir atkaş,
1202. Hajııda turgan sarıg dıttıŋ dözünge
1203. Kadalır kayızı çorda,
1204. Çazınıŋ sagı-bile ogun ile hap algaş,
1205. İrezi aşaktı sölep
1206. Düjürüp ap turup-tur evespe.
1207. Aldın-Aas irezi turgaş:
1208. – Adıŋ-şolaŋ kımıl?
1209. Aalıŋ çurtuŋ kaydal? – dep aytırarga,
1210. Ool tura:
1211. – Adaarga adım-şolam-daa çok kiji men.
1212. Ava bile iyelee
1213. Aldın ala sıınnı ölürgeş,
1214. Ooŋ kök-demir kejin
1215. Oran-suur kılıp algaş
1216. Çurttap amıdırap turar
1217. Mındıg ulus bis.
1218. Avam ol çerni şaanda
1219. Bistiŋ çurttap çoraan çurtuvus
1220. Bo bolur çüve – dep çugaalaar-la
1221. Kiji çordu – dep çugaalap-tır.
1222. Ool ınça dey salı-la:
1223. – Siler kaynaar bar çor siler, irem? – dep
1224. Udur aytırarga.
1225. Aşak tura, konçug eres kaygal hire kiji boop:
1226. Çige murnuu çükte
1227. Malçın-Ege haan dep kijiniŋ
1228. Aldın daŋgınazın
1229. Çalap aar deeş bar çor men, oglum – dep-tir.
1230. Oon ool tura:
1231. – Inçaarga seni ederip,
1232. A′dıŋar, oduŋar ap,

1233. Kadı eş boop çorzumza kandıgıl? – dep
1234. Dilep aytırıp-tır evespe.
1235. Oon aşak:
1236. – Harın kandıg boor, anıyak kiji
1237. Çoraay-la sen, oglum – dep
çöpşeereerge,
1238. Ool turgaş:
1239. – Indıg bolza, men avamga barıp söglep
kaayn,
1240. Teveŋer berip körüŋer – deeş,
1241. Dilep munup algaş,
1242. Hap çanıp keep-tir evespe.
1243. Aalınga çanıp keerge,
1244. Avazı tura:
1245. – Kara teveni kayıın tıp
1246. Munup aldıŋ, oglum? – dep aytırarga,
1247. – Mınaargaa ak a′t mungan,
1248. Kara teve çetken,
1249. Aşak çorup çoraan.
1250. Onu a′dı bodu-bile adıp kaapkaş,
1251. Ooŋ tevezin olçalap,
1252. Munup-la aldım, avay – dep
1253. Serte çok megelep harıılap-tır.
1254. Oon avazı:
1255. – Atpa, tutpa, ireŋ boor deenim kay.
1256. Kayda adıp kaaptıŋ, kalçaaraan kulugur,
1257. Baraalı çe, kaydal? – deer orta,
1258. Ool:
1259. – Atpa deeniŋ harın çayaan boldu,
1260. Oon başka adıp kaaptar çastım, avay –
dep
1261. Oojukturup çugaalap kaap-tır evespe.
1262. Ol aşak çige murnuu çüktü ejeley töreen
1263. Malçın-Ege Haannıŋ aldın daŋgınazın
1264. Çalap aar men deer çordu.
1265. Men ooŋ a′dın ap, odun odap,
1266. Kadı çoruur boop duguruşkaş,
1267. Seni çoksunup diley beer irgi be deeş,
1268. Onu çugaalap kaap,
1269. Helegey aam eep,
1270. Adım-bajım adadıp aar deeş,
1271. Keldim, avay – dep çugaalaarga,
1272. Avazı oglunuŋ bajın bıttap,
1273. Emzirip olurda,
1274. Oglu emin erttir udup kaap-tır evespe.
1275. Oon ool udup-udup ottup keerge,
1276. Hün dal dü′ş apargan bolgan.
1277. Ool:
1278. – Kijini emin erttir ududup kaaptar
1279. İştiŋ-höŋnüŋ bagay kiji sen,
1280. A′ttıg kiji teve mungan kijee
1281. Kançap çettirer boor! – deeş,
1282. Ajınıp-ajınıp mogattıngaş,
1283. A′ttangaş hap-la kaap-tır.
1284. Ol hap bar çıda, bodap çoruurga,
1285. Arnında çüve-le imileer bolgan.
1286. Tudup köörge, bajınıŋ dügü bolgan.
1287. Oon: – "Oo, avamga adımnı adadıp
alıyn,
1288. Bajımnı çülüdüp alıyn" – deeş,
1289. Avazınga hap çedip kelgeş,
1290. "Adımnı adap ber,
1291. Bajımnı çülüp ber, avay" – deerge,
1292. Avazı:
1293. – Bajıŋnı ol ireyge çülüdüp al,
1294. Adıŋnı baza ol ireyge adadıp al
1295. Şuva, oglum – deeş,
1296. Çoruduptup-tur evespe oŋ,
1297. Demgi ool ol-la kakkaş,
1298. Aldın-Aas irezinge hap çedip keep-tir.
1299. Kelgeş:
1300. – A′ttıg kiji teve mungan kiji
1301. Mınça çer çedip, ür bolguje çedir
1302. Çünü kılıp, çer albayn
1303. Saadap çıtkanıŋ ol aşak? – dep aytırarga,
1304. Aşak:
1305. – Seni managzınıp çordum iyin harın,
oglum – dep
1306. Şay hayındırıp ijip olurup-tur evespe.
1307. Çaa oon iyelee ulaştır çorup olurda,
1308. Bir baalık kırınga kelgeş,
1309. Aşak düşkeş, paştanı bergen.
1310. Ool olurgaş:
1311. – Olut kijee çugaa,
1312. Çoruk kijee saat deen ışkaş,
1313. Aştaan, suksaan eves,
1314. Çop paştanı beer sen, aşak ? – deerge,
1315. Aşak:
1316. – Harın bo hovuda çüü köstü-dür?
1317. Köskü karaktıg kiji
1318. Körüp olur, oglum – deerge,
1319. Ool körüp tura:
1320. – Irak eves çerde
1321. Biçii kuu doozun-na çorup olur.
1322. Bogba-çavaa mungan,
1323. Boja-hoytpak dileen çüveler ıynaan –
dep
1324. Çugaalap-tır.
1325. Udatpaanda kelze-le,
1326. Üjen çarıkı kulaa çok,
1327. Üjen şerig kelgeş-le:
1328. "Çige murnuu çüktü ejeley töreen
1329. Malçın-Ege haannıŋ
1330. Aldın daŋgınazın çalap aar dep çüveni
1331. Sen tıptıŋ, sen tıptıŋ" – dep
1332. Bot-bodunga çarbışkan,
1333. Iglaşkan, sıktaşkan keep-tirler.
1334. "Çüü boldu?" – dep aytırarga:
1335. İyi er kara ezir kulaktarıvıs
1336. Üze tepkilep appaardı" – dep

harıılaannar.
Aldın-Aas olura:
– Üjen şerigniŋ çadap kaan çerin
Bis kançap şıdaar bis,
Çe, dedir çanaalı ay, oglum – deerge,
Ool turgaş:
– Er kiji bir sorugdaan çüvezin
Çedip albas bolza,
Töögüzü döjek çüdürer
Döŋgür kök buga bolur çüve deeni kay,
Barbışaan bargay-la bis,
Çorbuşaan çoraay-la bis – dep
Çugaalaan soonda baza-la
Ulaştır hap kaap-tırlar.
Ol-la çorup olurda,
İrezi aşak bir baalık kırınga kelgeş,
Düşkeş paştanı beer orta,
Ool:
– Çop aştagan, suksagan aşak sen ?
Çoruk kijee saat bolgan,
Olut kijee çugaa bolgan,
Çop, çüve-le bolza
Paştanı beer kiji sen?
Bo kiji çop
Aştavas-suksavas-daa çüvel? – dep-tir.
Aşak olura:
– Harın bo hovuda
Baraan-saraan çüü çorup olur?
Köskü karaktıg kiji
Körüp olur, oglum – deerge,
Ool:
– Irak eveste şoolug-daa eves
Biçii doozun-na çorup olur.
Bogba, çavaa mungan,
Boja, hoytpak dileen çüveler ıynaan – dep
Harıılap-tır.
Oon udatpaanda kelze-le
Dörten çarıkı holdarı çok, dörten şerig:
– Çige murnuu çükte,
Malçın-Ege haannıŋ
Aldın daŋgınazın çalap aar dep çüveni
Sen tıptıŋ, sen tıptıŋ – dijip
Bot-bottarın çarbıjıp,
Iglajıp-sıktajıp keep-tirler.
– Çüü boldu? – dep aytırarga,
– İyi Haan-Hereti kuş
Holdarıvıstı üze tep kaaptı – dep-tirler.
Inça deerge, Aldın-Aas aşak olura:
– Dörten şerigniŋ
Çorup çadap kaan çerin
Bis iyi kançap çorup şıdaar bis.
Dedir çoruulu ay, oglum – deer orta,
Ool:
– Kiji bir sorugdaan çüvezin
Çedip şıdavas bolza,
Töögüzü döjek çüdürer
Döŋgür kök buga boop törüür çüve deeni kay.
Çorbuşaan çoraay-la bis
Barbışaan bargay-la bis – deeş,
Baza-la ulaştır hap çorupkannar.
Ol-la ulaştır hap çorup orda,
Aldın-Aas irey baza-la
Bir baalık kırınga,
Paştanıp olurup alırga,
Ool:
– Çop konçug aştagan, suksagan aşak sen?
Çoruk kijee saat bolgan,
Olut kijee çugaa bolgan.
Men çop aştavas, suksavas kiji men? – dep-tir.
Inça deerge aşak:
– Bo hovuda baraan-saraan
Çüü çorup olur?
Köskü karaktıg kiji
Harın körüp olur, oglum – deerge,
Ool:
– Irak eves çerde
Biçii kuu doozun-na çorup olur,
Bogba, çavaa mungan
Boja-hoytpak dileen
Çüveler-le ıynaan – dep harıılap-tır.
Inçap turbuje çedip kelze-le,
Bejen talakı budu çok, bejen şerig:
-Çige murnuu çükte
Malçın-Ege haannıŋ
Aldın daŋgınazın çalap aar dep çüveni
Sen tıptıŋ, sen tıptıŋ – dijip,
Bot-bottarın attınçıp,
Iglaşkan, sıktaşkan keep-tirler.
– Çüü boldu? – dep aytırarga,
– İyi Arzılaŋ kelgeş, buttarıvıs
Üze sokkulap appaardı – dep
Harıılap-tırlar.
Oon Aldın-Aas aşak olura:
– Bejen şerigniŋ çadap kaan çüvezin
Bis iyi kançap şıdaar bis,
Am-na dedir çoruulu ay, oglum – deer orta,
Ool turgaş:
– Kiji bir sorugdaan çüvezin
Çedip şıdavaska,
Töögüzünde döjek çüdürer
Döŋgür kök buga boop törüür çüve deeni kay;
Men aştavas-suksavas
Mogavas-şılavas kiji men,

1439. Çanar kiji boduŋ çana ber daan.
1440. Men çadag-daa bolza,
1441. Kılaştap çoruur kiji men – dep
1442. Attınıp-çaŋçap çugaalap-tır evespe.
1443. Oon Aldın-Aas aşak olura:
1444. – Çaa, harın, men çanayn, oglum,
1445. Bagay hernimniŋ ot-çeergenin
1446. Çııp berip, karaktap olurgay men aan – deeş,
1447. Ulug kara taalıŋın ajıtkaş:
1448. – Adaŋnıŋ kara saar idii,
1449. Kara torgu tonu,
1450. Kara dordum kuru,
1451. Karaktıg odagalıg
1452. Kara kiş keji börgü
1453. Arga bolgan argay-horgay saadaa,
1454. Karış bistig kaŋ hojuula ogu,
1455. Kadıg kara çazı,
1456. Ujen iyi kulaş demir üldüzü,
1457. Höl bolgan hölbeŋ kara çonaa,
1458. Art bolgan aŋgaygan-kaŋgaygan
1459. Kızıl çuŋgu ezeri, hümüş çügeni,
1460. Aldan kulaş arılıg çaagay argamçızı,
1461. Ojuu-dajı-bile kadı bütken hüler pajı,
1462. Aldın dopurzak kımçızı
1463. Bo-dur, oglum – dep dooza çüvezin
1464. Şuptuzun uştup berip olurup-tur.
1465. Ooŋ soonda aşak oolduŋ bajın çülüp,
1466. Kejegezin örüp berip-tir.
1467. Ooŋ soonda adazınıŋ,
1468. Derig-herekselin bolgaş
1469. İdik-hevin kettinip, derittinip algaş,
1470. İreziniŋ murnunga, dis kırınga,
1471. Sögede olurup düjerge,
1472. Tümen kijiniŋ dürzüzün baskan,
1473. Dündügür kızıl şıraylıg,
1474. Muŋ kijiniŋ dürzüzün baskan,
1475. Muçugur kızıl şıraylıg,
1476. Üş kulaş kara kejegelig,
1477. Üjen kulaş durt-sınnıg,
1478. Erniŋ erezi konçug er boop-tur oo!
1479. Oon Arzılaŋ-Kıskılga
1480. Hümüş çügenin sukkaş,
1481. Höl bolgan hölbeŋ kara çonaan salgaş,
1482. Art bolgan aŋgaygan-kaŋgaygan
1483. Kızıl çuŋgu ezerin salgaş,
1484. On ses kolunun sanap turup tırtkaş,
1485. On ses höndürgezin sanap turup höndürgeleeş,
1486. On ses kudurgazın sanap turup kudurgalaaş,
1487. Baglaaşka apparıp baglap kaarga,
1488. Demgi a′dı
1489. Üjen kulaş durt-sınnıg,
1490. Üş kulaş kuduruktug,
1491. Hörlüg çaagay
1492. Arzılaŋ-Kıskıl a′t boop-tur evespe.
1493. Ool olurgaş:
1494. – Meeŋ bodumnuŋ adım kım bolurul?
1495. A'dımnıŋ adı kım bolurul**,** irem? – dep aytırarga,
1496. Aldın-Aas aşak olura:
1497. – Üş er kırıtkan,
1498. Üş saadak eletken,
1499. Eegiziniŋ toonu çok,
1500. Oorgazınıŋ çüzü çok,
1501. Düktüg davannıg çüve maŋnap çetpes,
1502. Çüglüg çalgınnıg kuş ujup çetpes,
1503. Arzılaŋ-Kıskıl a′ttıg,
1504. Erinnig çüve çugaalajıp çetpes,
1505. Eginnig çüvee oktadıp bolbas
1506. Çaaktıg çüvee çargızın alıspas,
1507. Çarınnıg çüvee oktadıp bolbas,
1508. Tümen kijiniŋ dürzüzün baskan
1509. Dündügür kızıl şıraylıg,
1510. Muŋ kijiniŋ dürzüzün baskan,
1511. Muçugur kızıl şıraylıg,
1512. Üş kulaş kara kejegelig,
1513. Üjen kulaş durt-sınnıg,
1514. Kaygal eres Kara-Kögel bolza
1515. Kandıgıl, oglum ? – dep,
1516. Adap-surap berip olurup turgan çüveŋ irgin.
1517. Şıyaan, oon aşak olura
1518. Baza-la ulaştır çugaalap-tır:
1519. – Çaa, harın men hernimniŋ
1520. Odun odap, çeergenin çııp,
1521. Ajaap karaktap olurayn.
1522. A sen-daa küzeen küzeliŋçe,
1523. Sorugdaan soruuŋçe havıt.
1524. Şaanda seeŋ adaŋ
1525. Sen ijinge çoruŋda-la
1526. Malçın-Ege haanga
1527. Bolat egee, bolat haçı
1528. Suy-belek berip kaan çüve evespe.
1529. Arjaa çede bergeş,
1530. – Haan amır, katım amır! – dep
1531. Baraalgaar sen şuva, oglum – dep,
1532. Söölgü çagıg sözün
1533. Çugaalap olurup-tur.
1534. Küjür Kara-Kögel a'ttanıp tura:
1535. – Men-daa daa çüü boor, irem
1536. E′t ovaa emirlip,
1537. Çag ovaa çamırlıp çorda,
1538. Hap çedip-le keer men ıynaan – deeş,
1539. Çige murnuu çükçe uglaaş,
1540. Ulaştır hap-la kaan çüveŋ irgin.
1541. Ol-la hap olurda,
1542. İyi kara ezir kelgeştiŋ:

1543. "A′dın çiiyn, bodun çiiyn" – dep
1544. Şoglap kelir orta:
1545. "Şöleennig şöleen çokta,
1546. Kijee-daa semeer,
1547. A′tka-daa semeer,
1548. Bolarnıŋ-daa şöleenin aar" – deeş,
1549. Aldın dopurzak kımçızı-bile,
1550. Argalıktıg aldı moyunnarın
1551. Adıra dopçup kaaş.
1552. "Sogun çügleerde
1553. Kuduruu ejen çüve be harın?" – deeş,
1554. Kuduruun çula sop,
1555. Saadaktay şaap algaş,
1556. Baza-la ulaştır hap olurup-tur evespe.
1557. Ol-la ulaştır hap olurda,
1558. İyi Haan-Hereti kuştar kelgeş:
1559. "A′dın çiiyn, bodun çiiyn" – dep,
1560. Şüürgedep şoglap keer orta,
1561. "Şöleennig, şöleen çokta
1562. Bo-la iyi bora şiijekterniŋ şöleenin aar!
1563. Kijee-daa semeer,
1564. A′tka-daa semeer" – deeş,
1565. Aldın dopurzak kımçızı-bile
1566. Argalıktıg aldı moynun
1567. Adıra dopçugulap kaaş,
1568. "Sogun çügleerde harın şımbay çüve be moŋ" – deeş,
1569. Kuduruun çula sokkaş,
1570. Saadaktap algaş
1571. Baza-la ulaştır hap kaan çüveŋ irgin.
1572. Ol-la ulaştır hap çorup olurda,
1573. İyi Arzılaŋ:
1574. "A'dın çiiyn, bodun çiiyn" – dep
1575. Halıjıp keer orta:
1576. "Şöleennig, şöleen çokta
1577. Bo iyi karaa ajıvaan hürgül enikterniŋ
1578. A′tka-daa, kijee-daa semep çoruur
1579. Şöleenin aar" – deeş
1580. Aldın dopurzak kımçızı-bile
1581. Adıra dopçulap kaaş,
1582. Ulaştır-la hap-la kaap-tır.
1583. Ol-la çorup olura,
1584. Çılan ötpes şırgay arıgga
1585. Hap çedip keep-tir.
1586. Aŋaa kelgeş:
1587. "Bo arıgnıŋ kejii-çirii kayda irgi?" – dep
1588. Örü çortup, kudu çortup turda,
1589. A′dı tura:
1590. "Erin-daa er-le-dir sen.
1591. Er ugaanıŋ taan-daa çögençig-dir.
1592. Oguŋ-çemzeeŋ kançap barjık?" – deer orta,
1593. Küjür Kara-Kögel
1594. Karış bistig kaŋ hojuula ogun,
1595. Karbaş-kurbaş uşta sop algaş,
1596. Erten tırttıngan bodu
1597. Kejeege çedir,
1598. Kejee tırttıngan bodu
1599. Ertenge çedir,
1600. Kes tutkan holundan
1601. Ijın buruladır,
1602. Ça tutkan holundan
1603. Çalbıraajın çayınnadır,
1604. Üstüü sagında siilip kılgan
1605. Üjen uluzu algırjıp-kışkırjıp,
1606. Aldıı sagında siilip kılgan
1607. Aldan te, çunmazı
1608. Üskülejip-şaşkılajıp keer orta,
1609. Işkına çoruy salırga,
1610. Çılan ötpes şıray arıgnıŋ
1611. Dal ortuzundan
1612. Kumun kuurartı,
1613. Sayın şaarartı
1614. Öde halıy beerge, a′ttangaş,
1615. Erte halıda berip-tir.
1616. Keje halıdıp, ındıı çarıınga bargaş:
1617. "Ok-çemzek-bile aştavadım,
1618. Orzuk-baldı-bile aştadım,
1619. Soŋgu açı-üre
1620. Orzuk-baldı-bile aştap erter bolzun!
1621. Arıg dep çüve çiriktig bolzun!" – dep
1622. Algap-yöreep kaaş,
1623. Baza-la ulaştır hap kaap-tır evespe.
1624. Ol-la çorup olurgaş,
1625. Kejii-çirii çok,
1626. Haynıp çıdar kara dalayga
1627. Hap çedip kelgeş
1628. Örü çortup, kudu çortup
1629. "Kejii-çirii kayda, çüde dalay boor?" – dep
1630. Çorup turda,
1631. Arzılaŋ-Kıskıl a′dı turgaş:
1632. "Erin-ne er-dir sen,
1633. Er ugaanıŋ taan-daa bagay-dır
1634. Oktuŋ, çemzektiŋ heree çül?" – deer orta,
1635. Küjür Kara-Kögel
1636. Karış bistig kaŋ hojuula ogun
1637. Karbaş-kurbaş uşta tırtıp ekkelgeş
1638. Kadıg kara çazın
1639. Erten tırttıngan bodu
1640. Kejeege çedir,
1641. Kejee tırttıngan bodu
1642. Ertenge çedir,
1643. Kes tutkan holundan
1644. Ijın buruladır.
1645. Ça tutkan holundan
1646. Çalbıraajı çayınnadır,
1647. Üstüü sagında siilip kılgan

1648. Üjen uluzu algırjıp, kışkırjıp,
1649. Aldıı sagında siilip kılgan
1650. Aldan te çuŋmazı
1651. Üskülejip-şaşkılajıp keer orta
1652. Işkına çoruy salırga,
1653. Haynıp çıtkan kalçaa dalaynıŋ
1654. Dal ortuzundan
1655. Kumun kuurartı,
1656. Sayın şaarartı ap öde halıy beerge,
1657. Oon bodu ogunuŋ izi-bile
1658. Erte maŋnadı berip-tir.
1659. Indıı kıyıinga bargaş:
1660. – Ok-çemzek-bile aştavadım;
1661. Orzuk, baldı-bile aştadım,
1662. Soŋgu açı-üre
1663. Orzuk, baldı-bile aştaar bolzun!
1664. Kalçaa dalay dep çüve
1665. Kejiglig bolzun! – dep
1666. Algap-yöreep kaaş
1667. Baza-la ulaştır hap kaap-tır.
1668. Ol-la ulaştır hap çorup orda,
1669. Ol ışkaş deerde şaştıkkan
1670. Demir haya bar boop,
1671. "Bo arttıŋ ajıı-çirii kayda çoor?" – dep
1672. Örü çortup, kudu çortup çorup turda,
1673. A′dı tura:
1674. " –Erin-ne er-dir sen,
1675. Er ugaanıŋ taan-daa bagay-dır,
1676. Oktuŋ çemzektiŋ heree çül?" – deer orta,
1677. Küjür Kara-Kögel
1678. Karış bistig kaŋ hojuula ogun
1679. Karbaş-kurbaş uşta sop algaş,
1680. Kadıg kara çazın
1681. Erten tırttıngan bodu
1682. Kejeege çedir,
1683. Kejee tırtıngan bodu
1684. Ertenge çedir,
1685. Kes tutkan holundan
1686. Ijın buruladır,
1687. Ça tutkan holundan
1688. Çalbıraajın çayınnadır,
1689. Üstüü sagında siilip kılgan
1690. Üjen uluzu algırjıp, kışkırjıp,
1691. Aldıı sagında siilip kılgan
1692. Aldan te, çuŋmazı üskülejip,
1693. Şaşkılajıp keer orta,
1694. Işkına çoruy salır orta,
1695. Deerde şaştıkkan
1696. Demir hayazınıŋ dal ortuzun odura
1697. Ap çoruy baar orta, a′ttangaş,
1698. Ogunuŋ ötken izi-bile öde halıda bergeş,
1699. Indıı çarıinga bargaş:
1700. "Ok-çemzek-bile aştavadım,
1701. Orzuk-baldı-bile aştadım.
1702. Soŋgu açı-üre
1703. Orzuk-baldı-bile aştaar bolzun!
1704. Arıg dep çüve çiriktig bolzun!
1705. Hem dalay dep çüve kejiglig bolzun!
1706. Art dep çüve ajılıg bolzun!" – dep
1707. Algap-yöreep kaaş,
1708. Baza-la ulaştır hap olura,
1709. Çer ara taagılıg kıskıl çavaalıg,
1710. It keji kövençiktig,
1711. Iŋgırjak ıyaş ezerlig,
1712. Sıyık-sayık kızıtpalıg
1713. Samdar bagay ool boop huulup algaş,
1714. Haannıŋ aalınıŋ baraanı köstüp kelir hire çerge
1715. Hap keep körüp çortup olurarga,
1716. Tozan a′t dolganıp çetpes,
1717. Doŋgulçak ak örgeelig,
1718. Konçug bay aal boop-tur.
1719. Ol-la ınçap çıldır-şak, çıldır-şak kıldır
1720. Körüp çortup olurarga,
1721. Üş kiji iyi şarı deg kara,
1722. Bir şarı deg ak
1723. Üş daştı emeglep
1724. Çuup çorup olurar bolgan.
1725. Onu körbüşaan çortup ertip kelgeş,
1726. Demir baglaaş, hüler baglaaş,
1727. İyi baglaaştıg haan bolgan.
1728. Haannıŋ demir baglaaş,
1729. Hüler baglaajınga
1730. Taagılıg kıskıl çavaazın
1731. Baglaar deeş köörge,
1732. Bir sarıg, bir bora, bir şilgi üş a′ttı
1733. Demir baglaaşta baglap kaan turgan.
1734. Taagılıg çavaazın
1735. A'ttarınıŋ çanınga baglaarga,
1736. Taagılıg kıskıl tepkiley bergen.
1737. "Mındıg börü çeen eveyikpe moŋ,
1738. Mal çanınga tura albas" – deeş,
1739. Hüler baglaaşka apparıp baglap kaan.
1740. Oon kılaştaaş,
1741. Demgi ulustuŋ çemzeeniŋ çanınga
1742. Ok-çemzeen çöleerge,
1743. Haannıŋ öö çıjırt tura bergen.
1744. "Mındıg çüve eveyikpe moŋ" – deeş,
1745. Çazınıŋ sagın çerdive kaday itkeş,
1746. Ogun çölep kaaş,
1747. Ögje kire bergen.
1748. Kadıg çerin kajık döske çedir bazıp,
1749. Doŋ çerin dovuk döske çedir bazıp,
1750. – Haan amır, katım amır! – dep
1751. Baraalgap turup-tur.
1752. Haan olurgaş;
1753. – Okpan-çikpen, ottug karaktıg, oglum,
1754. Kayıın, çüüden keldiŋ?
1755. Adıŋ-şolaŋ kım boor?
1756. Aal-çurtuŋ kayda boor? – dep

1757. Aytırıp olurgan.
1758. Ool olurgaş:
1759. – Möge Şagaan-Toolaynıŋ oglu,
1760. Möge Bayan-Talaynıŋ oglu,
1761. Hannıg karalıg Kara-Kögel dep kiji men – dep
1762. Olurup-tur.
1763. Haan olurgaş:
1764. – Ol oolga kögeerde hımıstan
1765. On kiji ugbas oŋgar şaraa
1766. Aksıp beriŋer! – dep-tir.
1767. Aksıp ekkep bergen.
1768. Ekkep beerge,
1769. Çaŋgıs pak kıldır paktaaş,
1770. Ayaanıŋ düvün deje çılgaaş:
1771. – Kandıg aaylıg saval moŋ – deeş,
1772. Ayaanıŋ bir çartın
1773. Dündükten ündür oktaaş,
1774. Bir çartın ejikten ündür oktapkan.
1775. Haan olurgaş.
1776. – Döö ulus ojuk dajı ugbayn çor¸
1777. Barıp salıp berbes sen be, oglum? – dep-tir.
1778. Ool çedip kelgeş,
1779. Üş mögeniŋ ugbayn çoraan
1780. Daştarın iyizin kolduktap algaş,
1781. Bireezin budunuŋ bajınga
1782. Dalgıp tevektep çoraaş:
1783. – Kayaa salır çüvel mooŋar, eşterim? – dep
1784. Aytırıp-tır.
1785. Ay oglu Aldın-Möge,
1786. Deer oglu Deek-Möge,
1787. Hün oglu Hümüş-Möge
1788. Bot-bottarı arazında itkilejip:
1789. – Çüü mındıg çerniŋ çeskee,
1790. Sugnuŋ suksaa çüve keldi?
1791. Haannıŋ aldın daŋgınazın
1792. Bo alır eves deppe – dep çugaalajıp,
1793. Soonga itkilejip çoraannar-dır.
1794. Ojuunuŋ dajın salıp bergeş,
1795. Haannıŋ öönge çedip kelgen.
1796. – Bo ulus çünü kılıp turar çüvel, haan katım? – dep
1797. Aytırıp-tır.
1798. – Meeŋ aldın daŋgınamnı alır deeş,
1799. Bag adıp turarı ol-dur – deen.
1800. – Men ışkaş kiji
1801. Adıp bolur irgi be? – dep-tir.
1802. – Sen hamaan çok,
1803. Aldı harlıg urug-daa,
1804. Aldan harlıg aşak-daa
1805. Adıp-la turar çüve-dir,
1806. Atkay-la sen – deen.
1807. – Çünü adar çüve irgi? – dep-tir.
1808. -Üttüg tevenenin üdün çire atkaş,
1809. Üttüg-çarınnıŋ üdün çire atkaş,
1810. Üş çüstüg terezinniŋ
1811. Ortaa çüzün keze atkaş,
1812. Demir köjeeni keze atkaş,
1813. Üjen şarı çü′gü ıyaştı
1814. Dalgannay adar çüve – dep-dir.
1815. Küjür er tırttınıp
1816. Turup berip-tir.
1817. "Men adar men!,
1818. Men adar men!" – deeş,
1819. "Iŋay tur!" – dep,
1820. Iŋay-beer ider şançarga-daa, şimçeves,
1821. Kadap kaan baglaaş ışkaş,
1822. Ünüp kelgen ıyaş ışkaş,
1823. Kara şoru çüve boop-tur.
1824. Üjen kulaş durt-sınnıg,
1825. Üş kulaş kara kejegelig,
1826. Konçug er bodu boop huulup algaş
1827. Erten tırttıngan bodu
1828. Kejeege çedir tırttınıp,
1829. Kejee tırttıngan bodu
1830. Ertenge çedir tırttınıp,
1831. Kes tutkan holundan
1832. Ijı buruŋaynıp,
1833. Ça tutkan holundan
1834. Çalbıraajı çayıŋaynıp,
1835. Aldıı sagında siilip kılgan
1836. Aldan te, çuŋma üskülejip-şaşkılajıp,
1837. Üstüü sagında siilip kılgan
1838. Üjen ulu algırjıp, kışkırjıp keer orta,
1839. Şıdaşpayn ışkına çoruy salır orta,
1840. Üttüg tevenenin üdün çire atkaş
1841. Üttüg çarınnıŋ üdün çire atkaş,
1842. Üş çüştüg terezinniŋ ortaa çüzün keze atkaş,
1843. Demir köjeeni keze atkaş,
1844. Üjen şarı çü′gü ıyaştı dalgannay atkaş,
1845. Karak çetpes sarıg hovunu örttendir atkaş,
1846. Hajıızında turgan sarıg dıtçıktıŋ dözünge
1847. Kadalıp çorda,
1848. Aldan kulaş arılıg çaagay sıdımın
1849. Bileenge dürüp sup algaş,
1850. Ogun doŋnuktug uju-bile
1851. Kaŋ das kıldır hap ap-tır evespe.
1852. Oon kelgeş,
1853. – Bir möörey meeŋ boldu, haan katım – dep-tir.
1854. Üş möge olurgaş:
1855. – Am-daa elek çüve bolgay aan oŋ, ejim

– dep-tir.
1856. – Am çünü kılır çüve irgi, haan katım – dep aytırgan.
1857. Haan katı:
1858. – Am daarta kiji çarıştırar çüve – didir deen.
1859. – Kayıın çarıştırar çüve irgi? – deen.
1860. – Çer, deer kıdıından
1861. Çarıştırar çüve didir, oglum – deen.
1862. Ool sook çadın çadavıtkaş,
1863. Sook say kırınga soottunup çıda honup-tur.
1864. Çaa, am daartazında
1865. Tura halıp kelgen.
1866. Üş salgın kuu kuruyak edertip bergen.
1867. Olarnıŋ-bile kadı
1868. Çer, deer kıdınçe çarjıp çorup kaannar.
1869. Çorup olurda,
1870. Üş salgın kuu kuruyaktar
1871. Kara doŋgada çüvezin arazında
1872. Oktajıp, ijip çoruur boop-tur
1873. Çer, deer kıdınga bargaş:
1874. – Çüve ijer sen be, Kara-Kögel? – dep-tir.
1875. – Berziŋerze, işkey-daa-men
1876. Berbeziŋerze, işpeey-daa men – dep-tir.
1877. Beerge, ijipterge – horan bolgan.
1878. Horannap kaapkaş,
1879. Kara doŋgazın kulaanga duy salıp kaaş,
1880. Üş salgın kuu kuruyaktar
1881. Halıjıp çorup-la kaap-tır.
1882. Aalda turgan Arzılaŋ-Kıskıl
1883. Büdüü bilip turarga,
1884. Kara-Kögeldi horannap kaapkan bolgan.
1885. "Kançalza ekil? " – deerge,
1886. Çat bılgızın bılgırgaş,
1887. Dedir hadın hadıtkaş;
1888. Kulaançe salgın-hat
1889. Kiir kaksıptar bolza,
1890. Tura halıp keer boop-tur.
1891. Arzılaŋ-Kıskıl çat bılgızın bılgırgaş,
1892. Dedir hadın hadıtkaş,
1893. Kara doŋgazın çuuy kaksıpkaş,
1894. Kulaançe salgın-hadın kiir kaksıptarga,
1895. Tura halıp kelgen.
1896. Kara doŋgazın çuura şapkaş,
1897. İyi holunga iyi elezin adıştap algaş,
1898. Halıp-la kaan.
1899. Çer ortuzunga çedip keerge,
1900. Üş kadaynıŋ doozunu
1901. Bo-la hıdıya bergen bar çıtkan.
1902. Inça-mınça çorup olurgaş, çedip kelgen.
1903. – Çedip keldim, körüŋer, kadaylar! – deen.
1904. – Hannıg karalıg Kara-Kögel,
1905. Kandııŋnı çüŋnü köör bis – deeş,
1906. Halçıp-la olurgan.
1907. – Çedip keldim, körüŋer, kadaylar! – deen.
1908. – Hannıg karalıg Kara-Kögel,
1909. Kandııŋnı, çüŋnü köör bis – deeş,
1910. Baza halçıp-la kaannar.
1911. Hannıg karalıg Kara-Kögel:
1912. – Ook, döŋmeem sına berdi.
1913. Halak-la, halak! – deen.
1914. Haya körnüp keerge,
1915. Karaktarınçe elezini-bile
1916. Tuldur duy şaapkaş,
1917. Bir talazınçe ertkeş,
1918. Bir çodazın sıy tep,
1919. Bir talazınçe erterde,
1920. Bir çodazın sıy tep,
1921. Bir talazınçe ertkeş,
1922. Bir çodazın sıy tepkeş,
1923. Halıp-la kaap-tır.
1924. Halıp-la olurgan.
1925. Üş möge-bile haan körüp olurgan.
1926. Doozunu köstüp kelgen.
1927. Üş möge:
1928. "Meeŋ salgın kuu kuruyaam-dır!,
1929. Meeŋ salgın kuu kuruyaam-dır!" – dijip,
1930. Margıjıp olurgan.
1931. Haan olurgaş:
1932. – Çok, kayıŋarnıı-daa eves.
1933. Tümen kiji doozunu deg doozunnug,
1934. Tümen kijiniŋ ıdı deg ıttıg,
1935. Muŋ kijiniŋ doozunu deg doozunug,
1936. Muŋ kijiniŋ ıdı deg ıttıg
1937. Kara-Kögel-dir.
1938. Konçug kijiŋer
1939. Aal hömelep kaaptazın!
1940. İyi çartıınga
1941. Demir degeelig üjen mögeden turguzuŋar,
1942. Çüvür şazından kakkaş,
1943. Oluruptuŋar – dep çagıp-tır.
1944. Udatkan çok çede halıp kelgeş,
1945. Üjen kijiniŋ arazınçe öde halıır orta,
1946. Üjen kiji çüvür şazından
1947. Demir degee-bile kakkaş oluruptarga,
1948. Aaldı üş dolgandır söörtkeş,
1949. Doktaap turgan.
1950. – İyi möörey meeŋii boldu, haan katım – dep-tir.
1951. Üş möge olurgaş:
1952. – Am-daa elek çüve bolgay aan, ejim- dep-tirler.
1953. – Am çünü kılır çüve irgi, haan katım- dep-tir.
1954. Am daarta a′t çarıştırar çüve didir – dep-

tir.
1955. – Kayıın çarıştırar çüve irgi? – dep-tir.
1956. – Çer, deer kıdıından çarıştırar çüve – dep-tir.
1957. Arzılaŋ-Kıskıl a′dın
1958. Daş kıldır soodup,
1959. Daga kıldır baglap ap tur.
1960. Am daartazında
1961. A′ttanıp çoruur apargan.
1962. A′ttanıp çoruur orta,
1963. Haan katı:
1964. – Inay baarıŋda beer körbe,
1965. Beer keeriŋde ıŋay körbe, Şuva, oglum – dep-tir.
1966. Çaa, üş salgın kuu kuruyak
1967. Üş **saazın kara a′dın** munup algan,
1968. Olarnıŋ-bile kadı Kara-Kögel
1969. Arzılaŋ-Kıskılın mungaş,
1970. Baza-la kadı hap kaap-tır evespe.
1971. Ol-la kadı hap çor**up** olurda,
1972. Demgi kadaylar arazında
1973. Kara doŋgada çüveni
1974. Oktajıp, ijip çorup olurar
1975. Mındıg boop-tur.
1976. Oon ol-la çorup turup,
1977. Çarış salır çeringe çedip kelgenner.
1978. Aŋaa çedip kelgende,
1979. "Iŋay baarıŋda, beer körünme,
1980. Beer keeriŋde, ınay körünme!" – dep,
1981. Haan katımnıŋ çüü deeri ol boor?" – deeş,
1982. Dedir haya körnüp kelgeş, köörge,
1983. İyeziniŋ emii dazaytı saamçıy bergen,
1984. Soonda uşkajıp algan çoruur
1985. Mındıg boop-tur.
1986. Oon Kara-Kögel:
1987. "Höökü̈y iyemniŋ emiin eep bereyn" – dep
1988. Eep çıtkaş, udup kaap-tır oo!
1989. Ol bolza, demgi salgın kuu üş kuruyaktar
1990. Uk ooldu hey ilbi-şidizi-bile
1991. Megelep ududup kaapkanı ol boop-tur.
1992. Oon Kara-Kögeldi Arzılaŋ-Kıskılı:
1993. "Ulus çer, deer ortuzu çede berdi,
1994. Çop konçug uduur kiji sen,
1995. Ulustuŋ hey ilbi-şidizinge" – dep çugaalarga,
1996. Meŋneen ışkaş tura halıp keep-tir.
1997. A′dı turgaş:
1998. – İyi taar elezinden arttınıvıt,
1999. İyeŋ saarı eves,
2000. Meeŋ saarım-dır.
2001. Dovuk çaynadı çara şaavıt,
2002. İyeŋ çırıı eves,
2003. Meeŋ çırıım-dır.
2004. Kulak dajınga deer çara şelivit" – dep
2005. Çagıır orta,
2006. Şınavı-la iyi taar elezinin arttınıpkaş,
2007. A′dınıŋ saarınçe
2008. Dovuk çaynadı çara şaap,
2009. Çırıın kulak dajınga deer çara şelgeş,
2010. Sır soonçe şuut hap-la kaap-tır evespe.
2011. Ol-la hap olurarga,
2012. Demgi üş salgın kuu kuruyaktar
2013. Çer, deerniŋ ortuzunda
2014. Doozunu hıdıya bergen
2015. Hap bar çıdar mındıg boop-tur.
2016. Soondan hap olura,
2017. Inça-mınça çedip kelgeş:
2018. "Çedip keldim körem, kadaylar! " – dep algırarga,
2019. Kadaylar:
2020. "Hannıg karalıg Kara-Kögel,
2021. Seeŋ kandıŋnı, çüŋnü köör bis" – deer
2022. Mındıg boop-tur.
2023. Oon baza ulaştır hap olura, baza-la:
2024. "Çedip keldim körem, kadaylar!" – dep algırarga,
2025. Baza-la haya körünmes,
2026. Mındıg bolgannar.
2027. Oon-na hap olura:
2028. "Oh, halagım-na halak!
2029. A′dım çodazı sına berdi!" – dep
2030. Megelep algırar orta,
2031. Kadaylar: "Taptıın!" – deeş,
2032. Am-na haya körnüp keerge,
2033. İyi taar elezinin üze şaapkaş,
2034. İyi holunga adıştap algaş,
2035. Karaktarın elezin-bile höme şaapkaş, hap erterde,
2036. Üş a′ttıŋ bir çarından ertip çıda,
2037. Bireeziniŋ bir çarıkı çodazın,
2038. Bir talazı-bile erterde,
2039. Bireeziniŋ bir çarıkı çodazın,
2040. Baza bir talazı-bile erterde,
2041. Bireeziniŋ bir çarıkı çodazın,
2042. Sıy tep kaapkaş,
2043. Kara çaaskaan hap-la olurup-tur evespe oŋ.
2044. Ol kakkaş, baraanı köstüp,
2045. Doozunu çorup olurda,
2046. Üş möge onu körgeş:
2047. – Meeŋ salgın kuum-dur,

2048. Meeŋ salgın kuum-dur – dijip
2049. Margıldajıp olurda,
2050. Malçın-Ege haan olura:
2051. – Kayıŋarnıı-daa eves-tir.
2052. Muŋ kijiniŋ doozunu deg dozunnug,
2053. Muŋ kijiniŋ ıdı deg ıttıg,
2054. Muçugur kızıl şıraylıg
2055. Tümen kijiniŋ doozunu deg doozunnug,
2056. Tümen kijiniŋ ıdı deg ıttıg,
2057. Dündügür kızıl şıraylıg,
2058. Üş kulaş kejegelig,
2059. Üjen kulaş durt-sınnıg
2060. Arzılaŋ-Kıskıl a′ttıg,
2061. Hannıg karalıg Kara-Kögel-dir.
2062. Bo konçug kijiŋer ,
2063. Aal höme tavartıp kaaptazın – deeş;
2064. "Oruktuŋ iyi çartıınga,
2065. İyi üjen aldan mögege
2066. Demir degeeden tuduskaş,
2067. Turguzup kaŋar!" – dep,
2068. Çarlık boop olurup-tur evespe.
2069. Oon şınap-la iyi üjen aldan
2070. Mögelerniŋ arazı-bile
2071. Öde haldıp ertip bar çorda,
2072. İyi üjen aldan möge demir degeezi-bile
2073. A′ttıŋ deerbekten kakkaş, oluruptar orta,
2074. Aal kodanın üş dolgandır söörtüp kelgeş:
2075. – Üş möörey meenjii boldu, haan katım – deerge,
2076. Üş möge olura:
2077. "Am-daa elek çüve bolgay aan moŋ, ejim" – deer
2078. Mındıg boop-turlar.
2079. – Am çünü kançaar çüvel mooŋar, haan katım? – dep aytırarga,
2080. Haan katı olura:
2081. – Bo düne Biçe-Kara Mögeni çalaar deeş,
2082. On kiji on kögeerjik aragalıg,
2083. On tergelig çoruttu, oglum,
2084. Am daarta hüreş bolur çüve – dep
2085. Çugaalap olurup-tur.
2086. Küjür Kara-Kögel
2087. Onu dıŋnay salı-la,
2088. Sook çadın çadapkaş,
2089. Kök say kırınga
2090. Soottunup çıda honup-tur evespe.
2091. Erten daŋ bajı şara-here,
2092. Daş bajı sarıg-şokar turda,
2093. Udup-ottup çıdarga,
2094. Bir çartıında beş kiji,
2095. Bir çartıında beş kiji sürgü,
2096. Moŋ-bile sokkan-kakkan,
2097. "Möge şıladı, möge şıladı!" – dep
2098. Algırgan-kışkırgan.
2099. Oozu höree dirigaynıp,
2100. Mööleen-aalaan kelgeş:
2101. "Meeŋ suraam dıŋnaaş,
2102. Çaştı berdi be?
2103. Çana berdi be? " – deerge,
2104. "Çok, çaştınmadım-daa,
2105. Çanmadım-daa, bo çıdır-la men" – deeş,
2106. Tura halıp kelgeş,
2107. Aldan kiji aştıp turup,
2108. Sezen kiji sestip turup daaraan,
2109. Sezen buur keji sodak-şuudaan,
2110. Igıy-dıgıy kedip algaş,
2111. Çer, deerni bir kıldır evip-devip kelgeş,
2112. Dis kırınga olura düjerge,
2113. İyi döŋmee iyi majalıktıg tey deg,
2114. İyi een e′di iyi sarıg oorga deg,
2115. Kejegezi çü′ktüg kara buura deg apargan,
2116. Kezenip, beletkenip olurup turar
2117. Mındıg boop-tur evespe.
2118. Oon udatkan, düdetken çokta-la,
2119. İyi möge hartıganıŋ kaşpagayı deg,
2120. Ezir kuştuŋ şüürgedeeni deg,
2121. Hap-şak segirjip-le ap-tırlar evespe.
2122. Ta çejege, ta kajanga tutçup kelgen çüve,
2123. Çerniŋ dovuraan deeringe tırıldır;
2124. Deerniŋ buludun çeringe düjür,
2125. Kurgag çerni suglug kıldır,
2126. Sug çok çerni suglandır,
2127. Daglıg çerni elezin-kum kıldır,
2128. lyaştıg çerni os-çeergen kıldır,
2129. Tozan honuk doktaal çokka,
2130. Aldan honuk amır çokka,
2131. Çayın bolur – şalıŋın şalıradır,
2132. Kıjın bolur - hıraazın hılıradır,
2133. Hürejip turup-turlar evespe.
2134. Ol-la tutçup turup turda,
2135. Biçe-Kara Mögeniŋ e′di iziy bergeş,
2136. Kolduunuŋ aldından
2137. Çü′ktüg kara buura deg ak kövük şuurap,
2138. Hovuzun kejir çuglup, üskülejip-şaşkılajıp,
2139. Havak arazından
2140. Hunan inek deg kara der uştunup çaştap,
2141. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp turar
2142. Mındıg boop-tur.
2143. Kara-Kögel turgaş:
2144. "Ol çüŋ boor, ejim?" – dep aytırarga,
2145. Biçe-Kara Möge tura:
2146. "Bis iyi hüreşke-le
2147. Aldan çıl bolgan-dır.
2148. Adam-iyem aavaylap-ööveylep azıraarda,
2149. Aldan çıl bolgaş
2150. E′di izizin dep

2151. Algap-yöreep kaan çüve.
2152. Mınçap barganımda,
2153. Aajı-çaŋım bagay kiji men.
2154. Harın bektenip tur, kulugur!" – deeş,
2155. Tevektepteyn deerge,
2156. Deski çaagay uluu-bile,
2157. Kajıktap kaaptayn deerge,
2158. Kaşpagay şıdamıkkayı-bile
2159. Izırtınıp turup turgan.
2160. Biçe-Kara Mögeniŋ holunuŋ tuduju
2161. Çastıp turda,
2162. Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ
2163. E′di çaa izip,
2164. Kolduunuŋ adaandan
2165. Çü′ktüg kara buura deg ak kövük şuurap,
2166. Hovuzun kejir çuglup,
2167. Üskülejip-şaşkılajıp,
2168. Havak arazından hunan inek deg kara der
2169. Damdılap, düjüp, hovuzun kejir
2170. Üskülejip-şaşkılajıp tarap
2171. Turup turar mındıg boop-tur.
2172. Oon Biçe-Kara Möge turgaş:
2173. -Ol çüŋ boor, ejikim? – dep aytırarga,
2174. Kara-Kögel tura:
2175. -Bis hüreşkenivisten beer,
2176. Çeden çıl aşkan-dır. .
2177. Adam-iyem aavaylap-ööveylep azıraarda,
2178. "Çeden çıl bolgaş
2179. E′di iziir bolzun!" – dep,
2180. Algap-yöreep kaan kiji men.
2181. Am-am keep, harın e′dim izip tur.
2182. Inçap barganımda konçug kiji men,
2183. Kiçeen harın! – deeş,
2184. Çüve kaap körbeen
2185. Emdik çarnınıŋ kırınga salgaş,
2186. Tozan honuk doktaal çok,
2187. Aldan honuk amır çok,
2188. Çajında taagılavaan taagın taaktaldır,
2189. Çajında ıglavaan ızın ıgladı,
2190. Tırıkılap-tırıkılap,
2191. Döŋmeen sıy düjürgeş,
2192. Hola baştıg daŋzazınga,
2193. Hoyug sarıg taakpızın taakpılavışaan,
2194. Hülün höreenge hap tırtıp olurup turda,
2195. Biçe-Kara Möge:
2196. "Tın ooçula, ejikim" – dep
2197. Çannıp çıtpıje:
2198. "Meni bolza, tın ooçulap köör hire,
2199. Doruun er çorbadıŋ be, harın" – deerge,
2200. "Amıtanga kögüttürgeş,
2201. Araga-daraa ezireeş,
2202. Inçap turganım ol-dur" – dep,
2203. Çannıp, dilep çıtpıje,
2204. Taakpılap olurbuşaan,
2205. Budunuŋ ulug-ergee-bile
2206. Oŋgaça tamı kaskaş, öŋgeşteeş,
2207. Böle-haara tutkaş,
2208. Inaar oktaaş,
2209. Boş dag deg Bora-Teyni
2210. Dözünden tura tırtıp ekkelgeş,
2211. Aksın duy bazırıp hööp kaaş,
2212. Malçın-Ege haanga kelgeş:
2213. "Am dört möörey meeŋii boldu, haan katım – dep
2214. Çugaalap turgan-dır evespe oŋ.
2215. Inça deerge, üş möge olurgaş:
2216. "Am-daa elek çüve bolgay aan moŋ, ejikim" – dep
2217. Üze kirip harılaarga,
2218. "Am çünü kançaar çüvel,
2219. Mooŋar, haan katım?" – dep
2220. Aytırıp turup-tur evespe.
2221. Malçın-Ege haan olura:
2222. "Am daarta baza hüreş bolur, oglum,
2223. Bo düne Ortun-Kara Mögeni çalap
2224. Çeerbi kiji çeerbi kögeerjik aragalıg,
2225. Çeerbi tergelig çoruy bargan çüve – dep,
2226. Harıı beer mındıg boop-tur.
2227. Kara-Kögel onu dıŋnay salı-la
2228. Sook çadın çadavıtkaş,
2229. Say kırınga soottunup
2230. Çıda honup-tur evespe.
2231. Daŋgaar erten daŋ bajı şara-here
2232. Daş bajı sarıg-şokar hirede,
2233. Udup, ottup körüp çıdarga,
2234. İyi on çeerbi kiji
2235. İyi çartıından sürgü
2236. Moŋ-bile hap-sop:
2237. "Möge şıladı, möge şıladı!" – dişken,
2238. Oozunuŋ höree ööleen, mööreen,
2239. "Azazıg çüveŋer kayda bardı?
2240. Meeŋ suraam dıŋnaaş,
2241. Çaştı berdi be?
2242. Çana berdi be?
2243. Kaŋmııl seekkileştir
2244. Çuura çaskap kaayn,
2245. Adıjım iştinge oynadıp kaayn" – dep
2246. Köksenip, hörektenip çorup olurar
2247. Mındıg bolgan.
2248. Oon küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2249. – Ol çüü deeriŋ ol?
2250. Çaştınmadım-daa, çanmadım-daa – deeş,
2251. Tup-tura halaaş,
2252. Aldan kiji aştıp turup daaraan,
2253. Aldan buur keji sodak-şudaan
2254. Igıy-dıgıy tırtıp turup, kedip ap,
2255. Sezen kiji sestip turup daaraan,
2256. Sezen buur keji sodak-şudaan

2257. Igıy-dıgıy tırtıp turup kedip algaş,
2258. Hovuzun kejir evip-devip,
2259. Çügürüp turup-turup
2260. Dis bajınga olura düjerge,
2261. İyi dönmee majalıktıg tey deg,
2262. İyi een e′di iyi sarıg oorga deg,
2263. Kejegezi çü′ktüg kara buura deg boop-tur.
2264. Hartıga kuştuŋ kaşpagayı-bile,
2265. Ezir kuştuŋ şüürgezi-bile
2266. Hap-şak kıldır segirjip ap-tır.
2267. Segirjip algaş,
2268. Çerniŋ dovuraan deeringe tırıldır,
2269. Deerniŋ sıldızın çeringe düjür,
2270. Hürejip turup-tur.
2271. Çejege, kajanga hürejip kelgen.
2272. Kış boorga – hıraazın hılıradı,
2273. Çay boorga – şalıŋın şalırtkayndır,
2274. Suglug çerge baarga, sug çok apaar,
2275. Sug çok çerge baarga, suglanıp keer,
2276. Tayga çerge baarga, elezin-kum apaar,
2277. Argalıg çerge baarga, os-çeergen apaar.
2278. Tozan honuk doktaal çok,
2279. Aldan honuk amır çok,
2280. Hürejip turup-tur.
2281. Ortun-Kara Mögeniŋ e′di izip,
2282. Kolduunuŋ aldından
2283. Çü′ktüg kara buura deg
2284. İyi ak kovuk uştunup, tögülgeş,
2285. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp,
2286. İyi karak arazından
2287. İyi hunan inek deg kara deri damdılap düjüp,
2288. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp turup-tur.
2289. Kara-Kögel turgaş:
2290. – Ol çüŋ boor, ejim? – dep-tir.
2291. Ortun-Kara Möge turgaş:
2292. – Bis hüreşkenden beer,
2293. Aldan çıl bolgan-dır,
2294. Ada-iyem aavaylap-ööveylep
2295. Turup azıraarda,
2296. Aldan çıl bolgaş
2297. E′di izizin deen çüve.
2298. Inçap barganımda aajı-çanım
2299. Bagay kiji men
2300. Bektenip, bıjıglanıp tur, kulugur – dep-tir.
2301. Tevektepter deerge,
2302. Deski çaagay uluu-bile ızırtınıp,
2303. Kajıktaptar deerge,
2304. Kaşpagay şıdamıkkayı-bile ızırtınıp turup-tur.
2305. Inçap turda, Ortun-Kara Mögeniŋ
2306. Holunuŋ tuduju çastıp turup-tur.
2307. Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ e′di izip,
2308. İyi kolduk arazından
2309. İyi çü′ktüg kara buura deg kövük şuurap-töktüp,
2310. Hovuzun kejir çuglup,
2311. Üskülejip-şaşkılajıp turup-tur.
2312. İyi havak arazından
2313. İyi hunan inek dek kara deri damdılap düjüp,
2314. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp turup-tur.
2315. Ortun-Kara Möge:
2316. – Ol çüŋ boor, ejim?
2317. Kara-Kögel:
2318. – Bis iyi hüreşkenden beer
2319. Çeden çıl bolgan-dır.
2320. Adam-iyem aavaylap-ööveylep turup azıraarda,
2321. Çeden çıl bolgaş
2322. E′di izizin deen.
2323. Inçap barganımda aajı-çanım
2324. Bagay kiji men.
2325. Aksıŋ ulug kulugur çorduŋ,
2326. Harın bektenip tur! – dep çoruy-la,
2327. Çüve kaap körbeen
2328. Emdik çarnınıŋ bajınga kaggaş,
2329. Tozan honuk doktaal çokka,
2330. Aldan honuk amır çokka,
2331. Çajında taaktavaan taagın taaktadı,
2332. Çajında ıglavaan ızın ıgladı,
2333. Tırıkılap-tırıkılap,
2334. Dönmeen sıy düjürüp-tür.
2335. Dönmeen sıy düjürgeş,
2336. Beliniŋ kırın orta
2337. Olurup algaş amırap, dıştanıp,
2338. Hoyug sarıg taakpızın
2339. Çaş baştıg, haş soruuldug danzazınga
2340. Tip algaş, hoyuŋnadır tırtıp,
2341. Höreenge hülün hokkuŋayndır
2342. Hap tırtıp olurda,
2343. Ortun-Kara Möge çıtkaş:
2344. – Tın örşee, ejim – dep-tir.
2345. – Meni bolza, tın örşee deg
2346. Doruun er çorduŋ-na – deen.
2347. – Amıtanga kögüttürgeş,
2348. Araga-darıga ezireeş,
2349. Aan ınçangan-dır men.
2350. – Aragaga ezireen,
2351. Amıtanga kögüttürgen kiji
2352. Indıg boor be? – deeş,
2353. Budunuŋ ulug-ergee-bile
2354. Aldan kulaş tamı kaza tepkeş;
2355. Tanaan kıstındır, tavaan karartır,
2356. Bajın kudu kıldır kiir kaapkaş,
2357. Boş dagnı oora tırtkaş,

2358. Duy salıp kaap-tır.
2359. Ortun-Kara Mögeni oktap algaş:
2360. – Beş möörey meeŋii boldu, haan katım
– deerge,
2361. Üş möge olurgaş:
2362. – Ol çüü deriŋ ol, ejikim?
2363. Am-daa elek bolgay aan moŋ! – dep,
2364. Üze şaap harıılap olurup-turlar evespe.
2365. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2366. "Am çünü, kandıgnı kılır çüvel,
2367. Mooŋar, haan katım?" – deerge,
2368. Katı Malçın-Ege haan olura:
2369. – Bo düne üjen kiji
2370. Üjen kögeerjik aragalıg, üjen tergelig
2371. Ulug-Kara Mögeni çalap çoruy bargan
çüve.
2372. Am daarta baza-la hüreş bolur iyin,
oglum – dep
2373. Harıılap olurup-tur evespe.
2374. Kara-Kögel onu dıŋnay salı-la,
2375. Sook çadın çadaaş,
2376. Say kırınga soottunup çıda hongaş,
2377. Erteninde daŋ bajı şara-here,
2378. Daş bajı sarıg-şokar hire turda,
2379. Udup, ottup körüp çıdarga,
2380. İyi çartıında iyi on beş
2381. Üjen kiji sürgü moŋ-bile kakkan-sokkan:
2382. "Möge şıladı, möge şıladı"dep –
algırışkan-kışkırışkan
2383. Oozunuŋ höree dirilep, diŋmireen,
2384. Köksengen, hörektengen.
2385. "Azazıg çüveŋer, meeŋ suraam dıŋnaaş,
2386. Çaştı bergen be, çana bergen be?
2387. Kaŋmııl seekkileştir çuura çaskap kaayn,
2388. Adıjım iştinge oynadıp kaayn" – dep
algırarga:
2389. Kara-Kögel:
2390. – Ço-ok, kayın ındıg boorlaan.
2391. Çaştınmadım-daa, çanmadım-daa,
2392. Bo çıdır-la men – deeş,
2393. Tura halıp keep,
2394. Aldan kiji aştıp turup daaraan
2395. Aldan buur keji sodak-şudaan
2396. Igıy-dıgıy kedip,
2397. Sezen kiji sestip turup daaraan.
2398. Sezen buur keji sodak-şudaan
2399. Igıy-dıgıy kedip algaş,
2400. Hovuzun kejir maŋnap,
2401. Evip-devip keep,
2402. Dis kırınga olura düjerge,
2403. İyi döŋmeeniŋ e′di
2404. İyi majalıktıg tey deg,
2405. İyi een e′di
2406. İyi sarıg oorga deg,
2407. Kejegezi çüktüg kara buura deg
2408. Apargan olurup turar
2409. Mındıg boop-tur evespe.
2410. Şıyaan am, iyi möge oon
2411. Hartıganıŋ kaşpagayı deg,
2412. Ezir kuştuŋ şüürgedeeri deg,
2413. Birde degjir,
2414. Birde degbes,
2415. Olçup-solçup eegilejip,
2416. Hıyırtajıp turup-turup,
2417. Hap-şak kıldır segirjip ap-tırlar evespe.
2418. Şıyaan am.
2419. Ta çejege, ta kajanga tutçup kelgen çüve.
2420. Çerniŋ dovuraan deeringe tırıldır,
2421. Deerniŋ sıldızın çeringe düjür;
2422. Suglug çerni kurgadır,
2423. Kurgag çerni suglandır,
2424. Tayga çerni elezin-kum kıldır,
2425. Argalıg çerni os-çeergen kıldır,
2426. Tozan honuk doktaal çok,
2427. Aldan honuk amır çok,
2428. Kıjın bolur – hıraazın hılıradır,
2429. Çayın bolur – şalıŋın şalıradır,
2430. Üreldejip, hürejip keer orta,
2431. Ulug-Kara Mögeniŋ e′di
2432. Çaa izip keep,
2433. Kolduunuŋ aldından
2434. Çü′ktüg kara buura deg
2435. Ak kövük şuurap, çaştap,
2436. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp,
2437. Havaanıŋ arazından
2438. Hunan inek deg kara deri damdılap,
düjüp,
2439. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp turar
2440. Mındıg boop-tur evespe.
2441. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel möge
tura:
2442. "Ol çüŋ boor, ejim? " – dep aytırarga,
2443. Ulug-Kara Möge tura:
2444. "Bis hüreşkenivisten beer
2445. Aldan çıl bolgan-dır.
2446. Adam-iyem meni aavaylap-ööveylep
azıraarda,
2447. Aldan çıl bolgaş,
2448. E′di izizin dep algap-yöreep kaan çüve.
2449. Inçap barganımda,
2450. Aajı-çaŋım bagay kiji men.
2451. Harın bektenip tur, kulugur" – deeş,
2452. Kajıktaptar deerge,
2453. Kaşpagay-şalıvı-bile ızırtınıp,
2454. Tevektepter deerge,
2455. Deski çaagay uluu-bile ızırtınıp turar
2456. Mındıg boop-tur evespe.
2457. Ol-la tutçup turda,
2458. Ulug-Kara Mögeniŋ
2459. Holunuŋ tuduu çastıp,

2460. Şaa tönüp turda,
2461. Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ e′di çaa izip,
2462. Kolduk aldından
2463. Çü′ktüg kara buura ışkaş ak kövük
2464. Şuurap, uştunup çaştaaş,
2465. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp,
2466. Havak arazından
2467. Hunan inek deg kara der damdılap çaştaaş,
2468. Hovuzun kejir üskülejip-şaşkılajıp turar,
2469. Mındıg boop-tur evespe oŋ.
2470. Ulug-Kara Möge tura:
2471. "Ol çüŋ boor, ejikim?" – dep aytırarga,
2472. "Bis hüreşkenivisten beer
2473. Çeden çıl bolgan-dır.
2474. Adam-iyem aavaylap-ööveylep azıraarda,
2475. Çeden çıl bolgaş e′di izizin dep
2476. Algap-yöreep kaan çüve.
2477. Mınçap barganımda,
2478. Aajı-çaŋım bagay kiji men,
2479. Aksıŋ ulug kulugur çorduŋ.
2480. Harın eki bektenip tur" – deeş,
2481. Hartıganıŋ kaşpagayı deg,
2482. Deeldigenniŋ dezii deg,
2483. Hep-henerten sudak honçuzundan algaş,
2484. Çüve kaap körbeen emdik
2485. Çarınınıŋ bajınga kaggaş,
2486. Çajında taaktavaan taagın taaktadır,
2487. Çajında ıglavaan ızın ıgladı,
2488. Tozan honuk doktaal çok,
2489. Aldan honuk amır çok,
2490. Tırıkılandır kiiskip-kiiskip kelgeş,
2491. Döŋmeen sıy düjürgeş,
2492. Belinge olurup algaş,
2493. Ças baştıg haş soruuldug daŋzazınga
2494. Hoyug sarıg düŋzezin tikkeş,
2495. Hayıgayndır taakpılavışaan,
2496. Höreenge hülün hap tırtıp
2497. Olurup-tur evespe.
2498. Inçap olurup turda:
2499. "Meni tın örşee,
2500. Aragaa alıskaş, |
2501. Amıtanga köguttürgeş,
2502. Inçap turganım ol-dur" – dep,
2503. Ulug-Kara Möge dilep çannırga,
2504. Hannıg karalıg Kara-Kögel olura:
2505. "Meni bolza tın örşee deg
2506. Doruun er çorbadıŋ be?" – dep
2507. Turazında harılaaş,
2508. Budunuŋ ulug-ergee-bile
2509. Aldan kulaş tamı kaza tepkeş,
2510. Tanaan kıstındır,
2511. Tavaan karartır kiir kaggaş,
2512. Boş dag deg Bora-Teyni
2513. Tura tırtıp ekkelgeş,
2514. Duy bazırıp kaap-tır oo.
2515. Oon Malçın-Ege haanınga kelgeş:
2516. "Aldı möörey meeŋii boldu, haan katım!" – deerge,
2517. Demgi-le üş mögeler olura:
2518. "Ol çüü deeriŋ ol?
2519. Am-daa elek bolgay aan moŋ, ejikim"– dep,
2520. Üze şaap harılap turar
2521. Mındıg bolgannar.
2522. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2523. "Am kandıgnı, çünü
2524. Kançaar çüvel mooŋar, haan katım?" – dep aytırarga,
2525. Haan katı:
2526. "Bo düne dörten kiji
2527. Dörten kögeerjik aragalıg,
2528. Dörten tergelig
2529. Sırlıg-Mögeni çalap çoruy bargan çüve,
2530. Am daarta baza-la
2531. Hüreş bolur iyin, oglum" – dep
2532. Harılap olurup turgan çüveŋ irgin.
2533. Onu dıŋnaaş,
2534. Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2535. "Aldan irt keji
2536. Askır egey tondan
2537. Berip körüŋer, haan katım" – dep-tir.
2538. Aldan irt keji tonun
2539. Ap kedip algaş,
2540. Sook çadın çadavıtkaş,
2541. Sook kara sugnuŋ iştinge
2542. Çıda honup-tur evespe.
2543. Erteninde iyi çartıında
2544. İyi çeerbi dörten kiji kakkan-sokkan
2545. Konçug çalar ot deg sırılıg çüve keep,
2546. Kara-Kögel dıŋnaarga:
2547. "Meeŋ suraam dıŋnaaş,
2548. Çana bergen be,
2549. Çaştı bergen be,
2550. Ol bagay çüveŋer?
2551. Kaŋmıul seekkileştir
2552. Çuura şaap kaayn,
2553. Adıjım iştinge oynadıp kaayn" – dep,
2554. Ööleen, aalaan çüve keep-tir.
2555. Kara-Kögel onu dıŋnaaş,
2556. Tura halıp kelgeş:
2557. – Çaştınmadım-daa, çanmadım-daa,
2558. Bo çıdır-la men – deeş,
2559. Dojun kaŋgırtkayndır tura halıp kelgeş,
2560. Tonun üze sop,
2561. Doştug tonu-bile şaptap,
2562. Dolgandır maŋnap turup-tur.
2563. Ançap turbuje, tonu-daa estip kelgen.

2564. Sırılıg-Mögeniŋ sırızı
2565. Baza tönüp kelgen-dir.
2566. Böle-haara tuda sop algaş,
2567. Tozan honuk doktaal çokka,
2568. Aldan honuk amır çokka,
2569. Çajında taaktavaan taagın taaktadı,
2570. Çajında ıglavaan ızın ıgladı tırıkılaaş,
2571. Kalçaa dalaydıva
2572. Karaş kıldır kiir oktapkan-dır evespe.
2573. – Çedi möörey meeŋii boldu, haan katım – dep,
2574. Maŋnap kirip kelgen.
2575. Ançа deerge, üş möge olurgaş:
2576. – Am-daa elek çüve bolgay aan oŋ, ejikim? – dep,
2577. Çugaalap-tırlar
2578. – Çünü kılır çüve irgi, haan katım? – dep-tir
2579. Malçın-Ege haan katı olurgaş:
2580. – Bo düne izig mıyıstıg buganı çalap,
2581. Bejen kiji bejen kögeerjik aragalıg,
2582. Bejen tergelig çoruptu – dep
2583. Çugaalap olurup-tur.
2584. – İnek keji öl hömden ber, haan katım,
2585. Holum üdüp-şidip alıyn – dep-tir.
2586. Haan öl inek keji höm berip-tir.
2587. Öl inek keji hömü-bile
2588. Holun üdüp-şidip algaş,
2589. Sook çadın çadavıtkaş,
2590. Sook kara sug iştinge
2591. Çıda honup-tur.
2592. Erteninde daŋ bajı şara-herede,
2593. Daş bajı sarıg-şokar turda,
2594. İzig mıyıstıg bugazı
2595. Hoogaynıp-haaŋaynıp bo-la kelgen.
2596. – İştin, hırnın çara şelipteyn,
2597. Azazıg çüveŋer kaydal?
2598. Meeŋ suraam dıŋnaaş,
2599. Çaştı bergen be?
2600. Çana bergen be? – dep-tir.
2601. Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2602. – Çok! Çaştınmadım-daa, çanmadım-daa,
2603. Bo çıdır-la men – deeş,
2604. Kaŋgırtkayndır tura halıp kelgen.
2605. Dolgandır maŋnap turgaş,
2606. Hartıga kuştuŋ kaşpagayı-bile,
2607. Ezir kuştuŋ şüürgezi-bile
2608. Hap-şak segirip ap-tır.
2609. Tayga çerge baarga,
2610. Elezin kum apaar,
2611. Ezim çerge baarga,
2612. Os-çeergen apaar boop-tur.
2613. Çerniŋ dovuraan deeringe tırıldır,
2614. Deerniŋ sıldızın çeringe düjür,
2615. Ürejip-hürejip turgaş,
2616. İyi mıyızından segirip algaş,
2617. İyi mıyızın tura sop oktapkan-dır.
2618. Tura sop oktapkaş,
2619. Kıjın bolur – hıraazın hılıradır,
2620. Çayın bolur – şalıŋın şalıradır,
2621. Ürejip-hürejip turgaş,
2622. Çüve kaap körbeen
2623. Emdik çan bajın orta kaggaş,
2624. Tozan honuk doktaal çok,
2625. Aldan honuk amr çok tırıkılaaş
2626. Çajında taaktavan taagın taaktadı
2627. Çajında ıglavaan ızın ıgladı tırıkılaaş,
2628. Höö horum çerin orta
2629. Kuskun kuyt deer sek çok,
2630. Saaskan sayt deer sap çok,
2631. Örge çılgaar öl çok,
2632. Çılan çılgaar şık çok kıldır
2633. Çança düjürüp kaan-dır evespe.
2634. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2635. "Ses möörey meeŋii boldu, haan katım" – deerge,
2636. Baza-la demgi üş mögeler:
2637. "Ol çüü deeriŋ ol, ejikim?
2638. Am-daa elek çüve bolgay aan oŋ" – dep,
2639. Üze kirip harılap turup turar
2640. Mındıg boop-tur.
2641. Inça dep harılaarga,
2642. Hannıg karalıg Kara-Kögel:
2643. "Am çünü, kandıgnı
2644. Kılır çüvel mooŋar, haan katım?" – dep,
2645. Malçın-Ege haanından aytırarga,
2646. Haan katı olura:
2647. "Inçaarga am daarta baza
2648. Hüreş bolur çüve.
2649. Bo düne iyi ooldug
2650. Kara hayırakannı çalap,
2651. Aldan kiji aldan kögeerjik aragalıg,
2652. Aldan tergelig çoruy bargan çüve iyin, oglum" – dep,
2653. Harılap-tır evespe.
2654. Onu dıŋnay salı-la,
2655. Küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
2656. Sook çadın çadapkaş,
2657. Say kırınga soottunup çıdıp ap-tır evespe.
2658. Oon Kara-Kögel daŋgaar erten
2659. Daŋ bajı şara-here,
2660. Daş bajı sarıg-şokar hire turda,
2661. Udup-ottup çıdarga,
2662. İyi çarıından iyi üjen aldan kiji
2663. Sürgü moŋ-bile kakkan-sokkan,
2664. "Möge şıladı!", "Möge şıladı!" – dep algırgan-kışkırgan,
2665. İyi ooldug kara hayırakanniŋ

2666. Hörek işti kiŋgireen, kaŋgıraan:
2667. "Azazıg çüveŋer meeŋ suraam dıŋnaaş,
2668. Çaştı bergen be?
2669. Çana bergen be?
2670. Kaŋmıul seekkileştir
2671. Çuura çaskap kaayn,
2672. Adıjım iştinge oynadıp kaayn" – dep
2673. Köksenip-hörektenip çorup olurar
2674. Mındıg bolgan.
2675. Oon küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
2676. Tup-tura halaaş:
2677. – Çok, kayıın am,
2678. Çaştınmadım-daa çanmadım-daa,
2679. Bo çıdır-la men – dep harıılaaş,
2680. Aldan kiji aştıp turup daaraan,
2681. Aldan buur keji sodak-şudaan,
2682. Igıy-dıgıy tırttınıp kedip,
2683. Sezen kiji sestip turup daaraan
2684. Sezen buur keji sodak-şudaan
2685. Igıy-dıgıy tırttınıp kedip, beletkenip algaş,
2686. Hovuzun kejir evip-devip çügürüp keep,
2687. Dis kırınga olura düjerge,
2688. İyi döŋmeeniŋ e′di
2689. İyi majalıktıg tey deg,
2690. İyi een e′di sarıg oorga deg apargan,
2691. Olurup turar mındıg boop-tur.
2692. Oon-na ınçap tura,
2693. Hannıg karalıg Kara-Kögel
2694. İyi ooldug kara hayırakan-bile
2695. Hartıganıŋ kaşpagayı deg,
2696. Ezir kuştuŋ şüürgedeeri deg,
2697. Degjir, degbes, avıy-şavıy
2698. Solçup-körjüp turup-turup,
2699. Hap-şak kıldır segirjip-le ap-tırlar evespe.
2700. Ta çejege, ta kajanga tutçup kelgen çüve;
2701. Çerniŋ dovuraan deeringe tırıldır,
2702. Deerniŋ buludun çeringe düjür,
2703. Suglug çerni kurgadır,
2704. Kurgag çerni suglandır,
2705. Tayga çerni elezin-kum
2706. Iyaştıg çerni os-çeergen kıldır,
2707. Kıjın bolur – hıraazın hılıradı,
2708. Çayın bolur – şalıŋın şalıradır tutçup kelgeş,
2709. Küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
2710. Ajınıp-horadap kelgeş,
2711. Kayı-kayızınıŋ e′di iziiringe çedirbeyn,
2712. Çüve kaap körbeen
2713. Emdik çarnınıŋ bajınga salgaş,
2714. Tozan honuk doktaal çok,
2715. Aldan honuk amır çok tırıkılap kelgeş,
2716. Çajında taaktavaan taagın taaktadı,
2717. Çajında ıglavaan ızın ıgladı
2718. Kiiskidip-kiiskidip,
2719. Höö-horum çerge keep,
2720. Kuskun kuyt deer sek çok,
2721. Saaskan sayt deer sap çok,
2722. Örge çılgaar öl çok,
2723. Çılan çılgaar şık çok kıldır,
2724. Oktap düjürüp-tür evespe oŋ.
2725. Oon küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
2726. Malçın-Ege haanga
2727. Ol uu-bile evip-devip çedip kelgeş,
2728. "Tos möörey meeŋii boldu, haan katım" – dep
2729. Çugaalap turup-tur evespe.
2730. Inça deerge, demgi üş möge olura:
2731. – Aldı oranda seŋee tavarıştırar çüvevis
2732. Am çok boldu.
2733. Am bistiŋ sestir, çigziner çüvevis çok boldu.
2734. Alır deeniŋ al,
2735. Çiir deeniŋ çi,
2736. Öŋ-tala boluul,
2737. Üstüü orandan bis karaktaal,
2738. Aldı orandan sen karakta – dijip,
2739. Çaşpıp-çannıp çugaalap turup-turlar.
2740. Oon Kara-Kögel olura:
2741. "Kandıg adam, çüü adam
2742. Ulus siler, eşterim?
2743. Mal-daa bolza,
2744. Aŋ araatan-daa bolza
2745. Demir-des-daa bolza,
2746. Kijee tavarıştırar.
2747. Men bolza kiji bolbazık men be!" – deerge,
2748. Demgi üş mögezi
2749. Aldı kazıda karış bistig
2750. Kaŋ hojuula ogunuŋ bizin çılgap,
2751. Aksın-daŋgıraan bergeş,
2752. Üstüü orandıva hap çorup kaap-tırlar evespe oŋ.
2753. Küjür er Hannıg karalıg Kara-Kögel
2754. Haan katınıŋ öönge çedip keerge,
2755. Ses buttug şireeziniŋ kırınga
2756. Ses ka′t olbuun çadıp salgaş, olurtup,
2757. Çiŋ sarıg şayın kudup,
2758. Çigir-boovazın salıp,
2759. Bogdanıŋ bora irtin boop, bıjırıp,
2760. Hündülep turup turgan çüveŋ irgin.
2761. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel Daşkaar ünüp kılaştap çoruurga,
2762. Arzılaŋ-Kıskılı büdüü imnep turup turgan.
2763. Çanınga kılaştap çede beerge:
2764. – Seni maldaar dep tur.
2765. Oon sen: "Maldaarı çöp-tür" – deeş,
2766. İdik-hevim beripteyn deerimge,
2767. Oruk ara hat-çaaşkın kelze,

2768. Kançaar men?
2769. Ogum-çam beripteyn deerimge,
2770. Oruk ara çaa-dayın bolza
2771. Kançaar men?
2772. Am kançaar, çaŋgıs a′dımnı
2773. Alır boop-tur siler iyin – deeş,
2774. Meni aazap tudar sen.
2775. Inçaarga çügle demir kijeniŋ
2776. Berbes sen çüve.
2777. Oon kançaar am, men
2778. Kançaarım-daa bodum bilgey men aan" – dep
2779. Çagıp çugaalap turup-tur evespe.
2780. Inçangaş haan katınıŋ öönge kirip keerge,
2781. Malçın-Ege haan katı olura:
2782. "Yozulug maldaar-dır iyin, oglum" – dep çugaalan-dır.
2783. Kara-Kögel:
2784. "Ol-daa çöp-tür.
2785. Idik-hevim beripteyn deerimge,
2786. Oruk ara bar çorumda,
2787. Hat-çaaşkın kelze kançaar men?
2788. Ogum-çemzeem beripteyn deerimge,
2789. Oruk ara çaa-dayın kelze kançaar men?
2790. Am kançaar boor, haan katım,
2791. Silerge çaŋgıs a′dımnı
2792. Tudar, boop-tur men iyin" – dep,
2793. Harıılap-tır evespe.
2794. Haan katı olura:
2795. "Çaa mün-dür, oglum" – deeş,
2796. Arzılaŋ-Kıskıl adın algaş barıp-tır oo.
2797. Oon haan katı
2798. Kul kijiniŋ kulaa bütküje,
2799. Kulugur ıttıŋ kulaa bütküje,
2800. Nayır uluu nayır;
2801. Çırgal uluu çırgal kılır deeş,
2802. Kögeerligniŋ köksünden,
2803. Argaktıgnıŋ aksından
2804. Araga-hımızın çııp ekkep, egeleer deeş,
2805. Arı-övürde ara albatızın
2806. Arıp-kurup çııp ekkep turup-tur evespe,
2807. Çıglıp kelgeş, araga-hımızın ijip,
2808. E′din-çemin çip,
2809. Nayırlap-bayırlap egeleen bolgaş
2810. Malçın-Ege haannıŋ kadını
2811. Kara-Kögelge aragazın kudup sunarga,
2812. "Çerimge araga-darı işpes,
2813. Aajı-çaŋım bagay kiji men, kat-iyem" – dep,
2814. Aray çörüp turup-tur evespe.
2815. Inça deerge kat-iyezi tura:
2816. "İyi on beş üjen mögeden ertsiŋze-daa
2817. İyi üjen aldan mögeden
2818. Kayın ertip şıdaar dep sen,
2819. Tudup aar ıynaan, oglum" – deeş,
2820. Indınnıg ırın ırlap,
2821. Indınnıg sıgıdın sıgırtıp turup,
2822. Daşkazın tudup turgan-dır evespe.
2823. Kara-Kögel tura:
2824. "Çaa kançaar, boduŋarnı boduŋar-la
2825. Bilip tur siler iyin" – dep harıılaaş,
2826. İjip turup-tur evespe.
2827. Oon ulus ezireeş, ujup-turup turda,
2828. Küjür Kara-Kögel
2829. Kögeer araganı kögeeri-bile
2830. Köŋgeyti tudup ijip,
2831. Doskaar araganı doskaarı-bile
2832. Doŋgaytı tudup ijip turgaş,
2833. Haannıŋ öönden köksenip-hörektenip,
2834. Algırıp-kışkırıp ünüp keerge,
2835. İyi üjen aldan möge
2836. İyi çükten keep segirip alırga,
2837. Aldan mögeni aldı çükçe
2838. Arbay taraa deg çajıpkaş,
2839. "Çer – iyem, Deer – adam, kançaldıŋ, çoonduŋ?" – dep
2840. Kara çerin siriŋeyndir,
2841. Kök deerin hölbeŋeyndir algırar orta,
2842. Deerden daş dolu düşkeş,
2843. Haannıŋ ara-albatızınıŋ,
2844. Azıraan malınıŋ ortaa keziin
2845. Çılça düjüp kaap-tır evespe.
2846. Kara-Kögel ol-la algırıp-kışkırıp çorup çoraaş,
2847. Haannıŋ ojuu-dajı-bile kadı bütken,
2848. Hüler pajın hül dalgan kıldır
2849. Tepsep turup berip-tir evespe.
2850. Oon haannıŋ kadını,
2851. Kat-iyezi kaday,
2852. Tos ka′t şil bajıŋ iştinde,
2853. Aldın daŋgınaga çügürüp çede bergeş:
2854. "Konçug kijige
2855. Araga ijirtiptim, uruum" – deer orta,
2856. Aldın daŋgına üne çügürüp kelgeş,
2857. Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ,
2858. Başkı salaazından çederge,
2859. Burunduktug buga-la,
2860. Buylalıg buura deg
2861. Mındıg bolgan bolgaş
2862. Ol-la çedip çorup,
2863. Tos ka′t şil bajıŋınıŋ iştinge
2864. Apparıp ududup çıttırıp kaap-tır evespe.
2865. Ooŋ daartazında Kara-Kögel
2866. Udup, ottup körüp çıdarga,
2867. Tos ka′t şil bajıŋ iştinde çıdar,
2868. Orun baarında haannıŋ aldın daŋgınazı
2869. Şay hayındırıp olurar
2870. Mındıg bolgan.
2871. Oon Kara-Kögel çıda, aldın daŋgınadan:

2872. "Düün men döö ögge
2873. Aragalap olurgan kiji eveyik men be?
2874. Kım mında ekkep çıttırıp kagdı?" – dep aytırıp
2875. Aldın daŋgına olura:
2876. "Men-ne ekkep çıttırıp kagdım.
2877. Sen-daa ışkaş konçug kiji körbeen men.
2878. Ezirik "Deer – adam, Çer – iyem!" – dep
2879. Algırıp-kışkırarıŋga,
2880. Daş dolu düşkeş,
2881. Adamnıŋ azıraan malınıŋ,
2882. Ara-albatızınıŋ çartık keziin
2883. Çılça düjüp kagdı.
2884. Ol-daa kançaar,
2885. Ara-albatı, azıraan mal-daa
2886. Özüp kövüdep-le keer ıynaan.
2887. Dag-daa çuglup kelgeş,
2888. Deer-daa çaŋnık düşkeş,
2889. Buzup, ürep çadaan
2890. Ojuk-dajı-bile tuduş,
2891. Hüler pajın çuura tepsep kaaptıŋ,
2892. Ol-la konçug-dur" – dep,
2893. Çugaalaanın dıŋnay salı-la
2894. Küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
2895. Kara saar idiin
2896. But bajınga ala salı-la,
2897. Kara torgu tonun
2898. Egin bajınga ala salı-la,
2899. Üne halıp kelgeş:
2900. "Çer – iyem, Deer – adam!
2901. Araga-daraa ezireeş,
2902. Oskunuptup-tur [men]
2903. Çılıg hünden hünnep hayırlaŋar!" – dep
2904. Kuskunnaar orta,
2905. Çılıg hün hünnep,
2906. Demgi ölgen, çitken ara-albatınıŋ
2907. Ortaa kezii dirlip ünüp turar,
2908. Orta kezii ölüp kalgan
2909. Mındıg boop-tur.
2910. Oon bodu argalıg sayaktıŋ ıyajın
2911. Aa-sıvıra tırtıp ekkelgeş, hömür öjürgeş,
2912. Biyeegi buza tep kaapkan
2913. Hüler pajın sırıladıp turup kudup büdürerge,
2914. Biyeegizinden artık çaagay
2915. Paş boop-tur evespe.
2916. Şıyaan am, oon Malçın-Ege haan
2917. Aldın daŋgınazı bile Kara-Kögelge
2918. Tozan a′t dolganıp çetpes,
2919. Dokulçak ak örgeezin tip berip,
2920. Aldan adan tevezin soodup,
2921. Ediniŋ ortuzundan et
2922. Malınıŋ ortuzundan mal
2923. Üzüp beer boop aazap turup turgan.
2924. Şıyan oon, aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde
2925. Aldın daŋgınazı-bile
2926. Hannıg karalıg Kara-Kögel küdeezin
2927. A′tkarıp çorudar deeş,
2928. Ulug kara a′dın
2929. Kara-Kögelge keep mundurarga,
2930. Çavaanıŋ arazından hos öde beer bolgan.
2931. Ulug şilgi a′dın ekkep mundurarga,
2932. Bogba çavaa mungan ışkaş,
2933. lylıŋaynıp turar mındıg bolgan.
2934. Oozun ıylıŋayndır, tendiŋeyndir munup algaş,
2935. Haan katınıŋ aalından
2936. A′ttanıp köjüp ünüp-tür evespe.
2937. Ol-la çorutkaş, çer ortuzu hire çerge
2938. Köjüp çorup olurup-turlar evespe.
2939. Malçın-Ege haannıŋ biçii oglu
2940. Bir-le hün oynap çoraaş,
2941. Demir bajıŋ közeneenden bakılap köörge,
2942. Çestezi Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ
2943. Arzılaŋ-Kıskıl a′dın,
2944. Demir kijen-bile kijenneeş,
2945. Demir baganada ıyak tak kıldır baglap kaan
2946. Demir kijeni-bile çer kögün
2947. Eegi ortuzunga çedir kazıp çiy bergen,
2948. İyi karaa düvünde düje bergen,
2949. İyi bıktı degji soglu bergen
2950. Turup turganın körgeş:
2951. "Meeŋ adamnıŋ-daa
2952. İşti-sagıjınıŋ bagın,
2953. Çaŋgıs küdeezininiŋ çaŋgıs a′dın
2954. Ölür baglap kaaptar deeni ol-dur" – dep bodaaş,
2955. Maŋnap çorutkaş,
2956. Adazınıŋ dülgüürün barıp oorlap algaş,
2957. Demir bajıŋın ajıtkaş,
2958. Arzılaŋ-Kıskıldıŋ demir kijeniniŋ
2959. İyi başkı holaan adırgaş,
2960. Budunga söörtündür çedip algaş,
2961. Suggarar deeş, sug kıdıınga ekkep salırga,
2962. Suksaan mal uzun dının sıvıra kılaştaaş,
2963. Sugnuŋ tereŋinge kire bergen,
2964. Demgi ool ijip algaş, ünüp keerge,
2965. "Todup algay aan" dep bodap turbuje,
2966. Arzılaŋ-Kıskıl suun ijip algaş,
2967. Üne kılaştap kelgeş, doktaavayn-daa
2968. Çige soŋgu çükçe körüngeş,
2969. Çelip-le kaap-tır evespe.
2970. Ool oon çügürgeş,
2971. Aksagalday-Sayın-Havıtçaa çedip kelgeş,
2972. "Arzılaŋ-Kıskıldı suggarıp turumda,

2973. Uzun dının uşta sop algaş,
2974. Çelip çoruy bardı, akım" – dep
çugaalaarga,
2975. Aksagalday-Sayın-Havıtçı
2976. "Askak-Şokar seni çetpes bolza,
2977. Dovuk, dorzuun kestirgey aan,
2978. Aksagalday-Sayın-Havıtçı:
2979. Seni şalbadavas bolza,
2980. Holu, budun kestirgey aan!" – deeş,
2981. Askak-Şokarın mungaş,
2982. Sır soondan hap çorutkaş,
2983. Çedip kelgeş, Arzılaŋ-Kıskıldıŋ
2984. Argalıktıg aldı moynundan kiir
kaaptarga,
2985. Küjür Arzılaŋ-Kıskıl
2986. Aksagalday-Sayın-Havıtçınıŋ hol, budu-
bile
2987. Askak-Şokar a′ttıŋ höree-bile
2988. Üze sop algaş,
2989. Salıp ıŋay-la boop-tur evespe oŋ.
2990. Hannıg karalıg Kara-Kögel
2991. Çer ortuzunga köjüp çorup
olura,
2992. Aldın daŋgınazı-bile
2993. Uluzunuŋ soonga eleŋeynip çorup orda,
2994. Henerten biçii ça′s çaggılap,
2995. Biçii hat hadıgılap turar
2996. Mındıg bolgan.
2997. Bodap çortup olurarga,
2998. A′dınıŋ daajı bolgaş
2999. Ezini ışkaş bolgan.
3000. Oon düşkeş, sidiktep olurda,
3001. Küjür Arzılaŋ-Kıskılı
3002. Bo udur çelip olurup-tur evespe.
3003. Kıyı-bile erte çelip çıdırda,
3004. "Ol kaynaar baarıŋ ol, Arzılaŋ-Kıskıl?" –
dep aytırarga,
3005. "Kaynaar boor
3006. Çer-çurtumçe çanarım ol-dur" – dep
3007. Kijenin bir budunda söörtüp algan, –
3008. "Demir kijeniŋ berbes sen deerimge
3009. Öneezin berip,
3010. Meni çüge kadayga sattın?" – dep
harılap-tır
3011. Kara-Kögel oon:
3012. – Haan katım olurgaş,
3013. "A′dın bergeş, kijenin berbeske
3014. Kayın boor! – deeş,
3015. Eerejiri konçug boorga,
3016. Şıdaşpayn beripkenim kay" – dep
çugaalaaş,
3017. Çugaazın töndürgeniŋ kayızı çorda,
3018. Erte çelip bar çıdıp-tır.
3019. Ol-la bar çorda,
3020. Aldın daŋgınanıŋ kıyı-bile
3021. Erte çelip çıdırda,
3022. "Ol kaynaar baarıŋ ol?" – dep aytırarga,
3023. "Kaynaar boor
3024. Çanarım-na ol-dur" – deeş,
3025. Erte çelip çıdırda,
3026. "Er a′t er eezinge-daa
3027. Hayıralıg-la ıynaan,
3028. Er eezi er a′dınga-daa
3029. Hayıralıg-la ıynaan,
3030. Er eeŋniŋ çarjınçıın,
3031. Türençiin körbes sen be? " – dep,
3032. Aldın daŋgına çugaalaarga,
3033. Doktaap tura düjüp-tür evespe oŋ.
3034. Budunçe köörge,
3035. Demir kijenin söörtüp algan,
3036. Moynunçe köörge – argamçılıg,
3037. Ooŋ ujunda Askak-Şokarnıŋ höreen
3038. Aksagalday-Sayın-Havıtçı akızınıŋ
3039. Holu-budu-bile kadı söörtüp algan
3040. Boop-tur evespe.
3041. Oon ınçap turbuje,
3042. Kara-Kögel aldın daŋgınazınıŋ **çanınga**
3043. Çedip keep:
3044. "Arzılaŋ-Kıskıl harın-daa
3045. Çedip keep-tir iyin" – dep **çugaalaarga,**
3046. Kadın:
3047. "Çedip kelbeyn kançaar,
3048. Askak-Şokar a′ttıŋ höreen,
3049. Aksagalday-Sayın-Havıtçınıŋ holun,
budun
3050. Söörtüp algaş keep-tir.
3051. Askak-Şokar-daa kançaar,
3052. Aksagalday-Sayın-Havıtçı **akım-na**
3053. Konçug-dur, höööküy" – dep,
3054. Çugaalap turup turgan çüveŋ **irgin.**
3055. Şıyaan oon am,
3056. Küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
3057. Arzılaŋ-Kıskılın mungaş,
3058. Boş dagnı oora tırtıp,
3059. Törepçilep algaş,
3060. "Dort şıygan çerimge **çorup,**
3061. Doora şıygan çerimge **honup,**
çorup
3062. Çedip keer siler!" **–** dep **çagaaş,**
3063. Hap çorup kaap-tır evespe **oŋ.**
3064. **Ol-la** hap çorutkaş**,**
3065. Aalınga çedip keerge,
3066. İyezinge beletkep bergen
3067. Çag ovaazı çamdıyıp,
3068. E′t ovaazı emirli bergen
3069. Mındıg boop-tur.
3070. Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ avazı
3071. Say-Kuu kadın:
3072. "Oglum çedip kelgen-dir " – deeş,
3073. Şay hayındıra berip-tir.

3074. Inçap turbuje,
3075. Kara-Kögel bodu hey ıt eertip kaapkaş,
3076. "Daştın ıt eere-dir,
3077. Ünüp körem, avay" – deeş, ündürüpkeş;
3078. Üne beer arazında, odun şüşküre
kaapkaş,
3079. Hımıjın çajıra kaaptıp-tır.
3080. Inçaar orta şayı aja höörep kelgen..
3081. Avazı ol üyede kirip keerge,
3082. İyi holundan tutkaş,
3083. "Meeŋ açamnıŋ kançap ölgenin
3084. Orta çugaalavas bolzuŋza,
3085. Bo izig şayje
3086. İyi holuŋnu bıjır suptar men" – deer orta,
3087. Avazı:
3088. "Çugaalaayn, çugaalaayn, oglum,
3089. Sen hırın iştinge çoruŋda,
3090. Seeŋ adaŋ Möge Bayan-Talaynı
3091. Çige soŋgu çükte
3092. Uzun Kara-Hemni ejeley töreen,
3093. Kadın-Kara, Ak-Haan iyi alışkı ölürgeş,
3094. Ara-albatıvıstı, azıraan malıvıstı,
3095. Et-sevivisti şuptuzun
3096. Olçalap, üptep algaş bargan çüve,
oglum" – dep
3097. Çugaalap-tır evespe.
3098. Oon **çiŋ** şayın ijip,
3099. Çigir-boovazın çip algaş,
3100. Adazınıŋ ölürtken çerin dileer deeş,
3101. Çige soŋgu çükte
3102. Adazı Bayan-Talaynıŋ çurttap çoraan
3103. Çiŋge-Kara-Hemınçe uglaaş,
3104. Hap çorup kaap-tır evespe.
3105. **Ol-l**a hap çorutkaş,
3106. Çiŋge-Kara-Hemniŋ aksınga hap keerge,
3107. Tos ka′t şil bajıŋ bar bolgan.
3108. **Ooŋ** tos haalgazın ajıda tarbıdaaş,
3109. Kire beerge,
3110. **Ses** buttug şiree kırında,
3111. **Ses** ka′t olbuk kırında
3112. Kijiniŋ söögü saylanıp kalgan çıdar
bolgan.
3113. Oon dedir üne maŋnap kelgeş,
3114. Arzılaŋ-Kıskıldıŋ han sidiin sidiktetkeş,
3115. Des mıyaan mıyaktatkaş,
3116. Biriktir tudup turup
3117. Demgi söökterni. eptey kaggaş,
3118. Çaap turup turgan.
3119. Inçaarga oozu çaa ölgen kiji apargan-dir.
3120. Oon tıngarıp aar dep çorda,
3121. Kuu söök boop keŋgirtkeynip keep düjer
3122. Mındıg bolgan.
3123. Oon iyi udaa dirgizip alır deeş,
3124. Çadap kaaş,
3125. "Bo-daa kiji berjip bolbas,
3126. Töre aralçaan kiji-dir" – deeş, kaapkaş,
3127. Tos ka′t şil haalgazın
3128. Duy tarbıdap kaaptıp-tır evespe.
3129. Oon ol-la kakkaş,
3130. Çiŋge-Kara-Hemniŋ bajınga
3131. Hap çedip keerge,
3132. Şaanda bay aal turgan
3133. Çer bar bolgan.
3134. Ooŋ çige murnunda ıdık bora teyniŋ
bajınga
3135. Üne maŋnadıp keerge,
3136. Söök-dayaa saylanıp kalgan kiji çıtkan.
3137. Ooŋ söökterin eptey tudup turgaş,
3138. Arzılaŋ-Kıskıl a′dınıŋ
3139. Han sidiin sidiktetkeş,
3140. Des mıyaan mıyaktatkaş,
3141. Biriktir tudup turgaş, çaarga,
3142. Çaa ölgen kiji kınnıp keep-tir.
3143. Oon soonda
3144. "Meeŋ adam Möge Bayan-Talay şın
bolza,
3145. "Çop erte uduy bergen kiji boor men" –
deeş,
3146. Tura halıp çugaalajıp-la keer tynaan" –
deeş,
3147. Aldın dopurzak kımçızı-bile
3148. Belin orta domnay kakkaş,
3149. Arta halıy beerge,
3150. Oozu şınap-la kovayıp turup keep,
3151. Çugaalaza-la kiji bilip alır hire
3152. Sös, çugaa-daa çok.
3153. Anaa-la şuluraar. Mındıg boop-tur.
3154. Oon hooçun şagnıŋ hopçu sarıg sudurun
3155. Uşta sop algaş, körüp olurarga,
3156. Adazınıŋ öögün, dijizin
3157. Hey küske ızırıp algaş,
3158. Çedi ka′t çer,
3159. Tos ka′t dovurak aldınçe
3160. Kire bergen boop-tur.
3161. Oon şoŋmas as boop huulup algaş,
3162. Soondan kirgeş,
3163. Uk küskeni ölürgeş,
3164. Öögünüŋ dijizin ap algaş, ünüp keerge,
3165. Adazı baza ölüp kalgan
3166. Çıdıp-tır evespe.
3167. Oon demgi öögünüŋ dijizin
3168. Adazınıŋ aksınçe kiir kaapkaş,
3169. Bodu katap biyeegi boop,
3170. Ede huulup algaş,
3171. Söök-dayaan eptep tutkulaaş,
3172. Demgi-le yozugaar dirgizerge,
3173. Adazı kovayıp keep,
3174. "Çop erte uduy bergenim ol boor" – dep
çugaalaaş,
3175. Tura halıp keep-tir.

3176. Tura halıp kelgeş,
3177. "Çüü mındıg çerniŋ çeskee,
3178. Sugnuŋ suksaa çüve sen?" – dep çugaalaarga,
3179. "Men bolza seeŋ ogluŋ
3180. Hannıg karalıg Kara-Kögel
3181. Dep kiji men" – deer orta,
3182. Adazı olura:
3183. "Seeŋ ogluŋ men,
3184. Seeŋ ogluŋ men" – dep algan,
3185. Çüü mındıg çerniŋ çeskee,
3186. Sugnuŋ suksaa çüve sen?" – dep,
3187. Serte çok köksep-hörektep
3188. Olurup-tur evespe.
3189. "Çaa ınçaarga,
3190. Sen döö dagnıŋ bajınga
3191. Olurup alam,
3192. Men bo dagnıŋ bajınga
3193. Olurup alıyn.
3194. Inçangaş kayı-kayıvıstıŋ
3195. Aastarıvısçe kiir sıkırjılı.
3196. Bir eves kayı-kayıvıstıŋ
3197. Aksıvısçe kirip turar bolza,
3198. Şın-na ıynaan" – dep çugaalaan soonda,
3199. Kayı-kayızı iyi dag bajınga
3200. Olurgulap algaş, sıkırjırga,
3201. Şınavı-la kayızınıŋ-daa
3202. Aksınçe kirip turar
3203. Mındıg boop-tur evespe.
3204. Oon iyi adaşkılar tanıjıp ap-tırlar.
3205. Inçap turbuje adazı Möge Bayan-Talay:
3206. "Arıda adaanım ap,
3207. Övürde öjeenim ap
3208. Çoruur kiji men" – dey beer orta,
3209. Oglu: "Men ınaar barayn,
3210. A sen soŋgu aal-çurtuvustu
3211. Hondurup, ajaap karaktap, eelep olur" – dep
3212. Çugaalap turup turgan çüveŋ irgin.
3213. Şıyaan. Oon oglu
3214. Hannıg karalıg Kara-Kögel
3215. Dirgizip algan evegen çanagaş adazın
3216. Hepkerip, tonnadıp a′tkarar deeş,
3217. Bodunuŋ kara torgu tonunuŋ
3218. Ööledin suybay tutkaş,
3219. Kara torgu ton kılıp tongarıp,
3220. Kara saar idiiniŋ honçuzun suybay tutkaş;
3221. Kara saar idik kılıp berip, kettirip,
3222. Kara dordum kurun suybay tutkaş,
3223. Kara dordum kur kılıp kurjandırıp,
3224. Karaktıg odagalıg kara kiş keji börgün
3225. Suybay tutkaş,
3226. Karaktıg odagalıg kara kiş keji bört
3227. Kılıp berip ketsip, hepkergeş,
3228. Arzılaŋ-Kıskıl a′dınıŋ
3229. Çelin, kuduruundan çula tırtkaş,
3230. Arzılaŋ-Kıskıl a′t kılıp berip,
3231. Ezer, çügeninden suybay tırtkaş,
3232. Ezer, çügen kılıp, ezertep, çügennep berip,
3233. Hey-ilbi-bile a′ttandırıp,
3234. Heptendirgeş çorudup kaaş,
3235. Bodu adazınıŋ adaanın,
3236. Öjeenin sürüp negeer
3237. Ak-Haan, Kadın-Kara iyi alışkınıŋ
3238. Aldı çıl bolgan izin
3239. Alır aza boop istep,
3240. Çedi çıl bolgan izin,
3241. Çer eezi boop istep,
3242. Çige soŋgu çükçe,
3243. Uzun-Kara-Hemçe uglaaş,
3244. Hap-la kaap-tır evespe.
3245. Ol-la istep, dilep çorutkaş,
3246. Teve kadarçızınga
3247. Taagılıg bora çavaalıg,
3248. It keji kövençiktig,
3249. Iŋgırjak ezerlig,
3250. Bagay ool boop huulup algaş,
3251. Çıldır-şak, çıldır-şak kıldır
3252. Çortup çedip keerge,
3253. Kazıra mungan aşak kiji boop-tur.
3254. Ulam çookşuladı çortup çede bergeş:
3255. "Kayı haannıŋ kaŋ sürüü boor, irem?" – dep
3256. Aşaktan aytırarga,
3257. Aşak tura:
3258. "Biyee şagda bolza,
3259. Möge Şagaan-Toolay, Möge Bayaan-Talay
3260. İyi adaşkınıŋ malı bolur çüve.
3261. Am şagda Ak-Haan, Kadın-Kara iyi alışkınıŋ
3262. Kaŋ sürüü bolur çüve iyin, oglum" – deerge,
3263. "Ok, ködek, iyi haannıg çoraan kiji-dir sen,
3264. Kayızı kadıg-doşkun,
3265. Kayızı çööleŋ-çımçak çüvel, irem?" – dep aytırarga,
3266. "Ölgen kiji çerle eki
3267. Ölgen mal çerle süttüg bolur iyin.
3268. Biyeegi haannarımnı kandıg deerlaan.
3269. Am türep çor men.
3270. Şaanda şagda haannarım turda,
3271. Kazı ra munup algaş,
3272. Mal çandırar hamaan çok
3273. Bak a′t bezin munup algaş,
3274. Çandırıp körbeen men" – dep harılaaş,
3275. "Sen kayın keldiŋ?

3276. Kaynaar bar çor sen, oglum?" – dep aytırarga,
3277. Ool tura:
3278. – Men bolza bistiŋ haannıŋ
3279. Dorum tevezi çitken,
3280. Onu dilep dolagaynı dolgangan,
3281. Delegeyni deskingen
3282. Mındıg kiji men.
3283. Am baza-la dorum teve dilep çor men.
3284. Harın teveden çünü kördüŋer, irem? – dep
3285. Aytırar mındıg boop-tur.
3286. Oon aşak tura:
3287. "Adır, oglum, am sen çerle
3288. Dıŋnaan, körgen boor sen.
3289. Şaanda Say-Kuu kadın
3290. İştig-saattıg oylap deze bergen çüve.
3291. Ool bojupkan, ooŋ oglun
3292. Hannıg karalıg Kara-Kögel dep adaan,
3293. Ol konçug erlik eres
3294. Eginnigge alıspas,
3295. Erinnigge alıspas,
3296. Çarınnıgga oktatpas;
3297. Çaaktıgga alıspas,
3298. Küş-küçülüg kiji dep
3299. Suraa dıŋnalır çüve bolgan.
3300. "Ol kiji am kaydal?
3301. Oon çünü bildiŋ?" – dep
3302. Çugaalaar mındıg boop-tur evespe.
3303. Inça deerge, ool tura:
3304. "Ol kiji çige murnuu çükte
3305. Malçın-Ege haannıŋ
3306. Aldın daŋgınazın çalap aar dep çoraaş,
3307. Ol haannıŋ Sırılıg-Mögeziniŋ sırızınga
3308. Çirtip ölürtüp kaan çüve dep
3309. Dıŋnaan men" – dep megelep çugaalaarga,
3310. Aşak: "A, onu körüp bir amıraar dep bodaan,
3311. Am horjok-tur.
3312. Mınçap çoraaş-la düvüreer çüve-dir oo!" – deeş,
3313. Bagay kazırazından aŋdarlıp keep düjüp,
3314. Kazırazınga bastırıp kaggı deg,
3315. Iglap çıdıp kaap-tır evespe.
3316. Hannıg karalıg Kara-Kögel oon-na çorutkaş,
3317. Bogba mungan çılgı kadarçızınga
3318. Çıldır-şak, çıldır-şak kıldır
3319. Çortup çedip kelgeş:
3320. "Bo kayı haannıŋ kaŋ sürüü boor, irem?" – dep aytırarga,
3321. Aşak tura:
3322. "Bo şaanda şagda bolza
3323. Möge Şagaan-Toolay, Möge Bayan-Talay iyi adaşkınıŋ
3324. Malı, kaŋ sürüü bolur çüve.
3325. Bo şagda bolza,
3326. Ak-Haan, Kadın-Kara iyi alışkınıŋ
3327. Kaŋ sürüü bolur.
3328. Mındıg-la çüve-dir bo, oglum" – deer orta,
3329. Ool turgaş:
3330. "Ok, ködek, iyi haannıg çoraan-kiji-dir sen.
3331. Kayızı kadıg-doşkun,
3332. Kayızı çööleŋ-çımçak çoraan çüvel, irem?" – dep
3333. Aytırarga, aşak tura:
3334. "Ölgen kiji çerle eki,
3335. Ölgen mal çerle süttüg.
3336. Biyeegi haannarımnı kandıg deeril aan,
3337. Konçug eki haannarım-na bolgay.
3338. Bogba munup, mal çandırar hamaan çok,
3339. Bak a′t-daa munup,
3340. Mal çandırıp körbeen men.
3341. Koncug çüve-dir iyin, oglum" – dep çugaalaaş:
3342. "Kayıın keldiŋ? Kaynaar baarıŋ ol?" – deerge,
3343. Ool tura:
3344. " – Bistiŋ haannıŋ dorum tevezi çitkenden beer,
3345. Tos çıl bolgan.
3346. Onu dileeş,
3347. Dolagaynı dolgangan,
3348. Delegeyni deskingen
3349. Mındıg kiji men.
3350. Am baza-la onu dilep çor men.
3351. Harın dorum teveden
3352. Çünü kördüŋ, irem?" – dep
3353. Udur aytırıp turup-tur evespe.
3354. Inça deerge:
3355. "Inçaarga sen dolagaynı dolgangan,
3356. Delegeyni deskingen kiji-le-dir sen,
3357. Senden bir çüve aytırayn" – deeş,
3358. "Bistiŋ Say-Kuu kadın ol şagda
3359. Çaa-dayından iştig-saattıg oylap deskeş,
3360. Hannıg karalıg Kara-Kögel dep
3361. Ool urug bojaan,
3362. Ol kiji konçug erlik eres
3363. Eginnig çüvee oktatpas,
3364. Erinnig çüvee alıspas,
3365. Çarınnıg çüvee oktatpas,
3366. Çaaktıg çüve alıspas,
3367. Orlan eres, küş-küçülüg kiji dijip,
3368. Ol kelze ölbeen boduvus ölür,
3369. Öşpeen oduvus öjer bolgay" – dep
3370. Bijireşken, sımıraşkan turar
3371. Çüveler bolgay aan moŋ!

3372. Oon çünü bildiŋ, oglum?" – dep aytırarga,
3373. Ool tura:
3374. "Ol kiji çige murnuu çükte
3375. Malçın-Ege haan dep kijiniŋ
3376. Aldın daŋgınazın
3377. Çalap aar dep çoraaş,
3378. Ooŋ Sırılıg-Mögeziniŋ sırızınga
3379. Çirtip ölüp kalgan dep
3380. Dıŋnaan men" – dep
3381. Megelep harıılaaş,
3382. **Ool** ulaştır çortup kaap-tır evespe.
3383. **A**şak:
3384. "A onu körüp, bir amırap çırgaar dep bodaan çüve.
3385. Am horjok bolgan-dır.
3386. Kiji mınçap çoraaş-la
3387. Düvüreer çüve-dir ool" – deeş,
3388. Bagay bogbazından aŋdarlıp keep düjüp,
3389. Bogbazınga bastırıp kaggı deg
3390. Iglap-sıktap çıdıp kaap-tır oo.
3391. Hannıg karalıg Kara-Kögel
3392. Ol-la hap çorutkaş,
3393. Moldurga mungan inek kadarçızı aşakka
3394. Çıldır-şak, çıldır-şak kıldır
3395. Çortup çede bergeş,
3396. "Bo kayı haannıŋ
3397. Kaŋ sürüü boor, irem?" – dep aytırarga**,**
3398. Aşak tura:
3399. "Bo biyee şagda bolza,
3400. Möge Şagaan-Toolay**,** Möge Bayan-Talay
3401. İyi adaşkınıŋ malı boor çüve iyin**,** oglum, – [deen]
3402. Ool tura:
3403. "Ok, ködek, iyi haannıg çoraan kiji-dir sen, ale?
3404. Ol iyi haanıŋnıŋ kayızı kadıg-doşkun,
3405. Kayızı çööleŋ-çımçak
3406. Çoraan çüvel?" – dep aytırıp-tır evespe.
3407. Oon aşak tura:
3408. "Ölgen kiji çerle eki,
3409. Ölgen mal çerle süttüg.
3410. Biyee haannarımnı kandıg deeril aan!
3411. Konçug eki haannarım-na bolgay.
3412. Mındıg moldurga munup
3413. Mal çandırar hamaan çok,
3414. Bagay a′t bezin munup algaş,
3415. Mal çandırıp çorbaan kiji men.
3416. Am-daa baktıŋ bagı-bile
3417. Türep çor men, oglum" – deeş,
3418. "Kayın keldiŋ,
3419. Kaynaar barayn dep, oglum?" – dep
3420. Aytırıp-tır evespe.
3421. Ool tura:
3422. "Bistiŋ haannıŋ dorum tevezi çitke-le
3423. Tos çıl bolgan,
3424. Onu dilep dolagaynı dolgangan,
3425. Delegeyni deskingen kiji men,
3426. Am baza-la onu dilep çor men,
3427. Harın çünü kördüŋ, bildiŋ, irem?" – dep aytırarga
3428. Aşak olura:
3429. "A harın sen dolagaynı dolgangan,
3430. Delegeyni deskingen kiji-le-dir sen
3431. Bir çüveni bilgen,
3432. Dıŋnaan boor sen.
3433. Burun şagda bistiŋ Say-Kuu kadın
3434. İştenip-saattangaş,
3435. Çaa-dayından oylap deze bergen çüve bolgay,
3436. Ol Hannıg karalıg Kara-Kögel dep
3437. Ool urug bojaan dep suraa üner,
3438. Ol kijini eginnig çüvee oktatpas,
3439. Erinnig çüvee alıspas
3440. Çarınnıg çüvee oktatpas
3441. Çaaktıg çüvee alıspas,
3442. Orlan eres konçug küş-küçülüg kiji dijir:
3443. "Ol keer bolza,
3444. Ölbeen boduvus ölüp,
3445. Öşpeen oduvus öjer apaar dep,
3446. – Mijirejip, sımırançıp turar
3447. Çüveler bolgay aan moŋ.
3448. Oon çünü bildiŋ, oglum?" – dep
3449. Aşak aytırarga,
3450. Ool tura:
3451. "A ol kiji çige murnuu çükte
3452. Malçın-Ege haannıŋ
3453. Aldın daŋgınazın çalap alır dep çoraaş,
3454. **Ooŋ** Sırılıg-Mögeziniŋ sırızınga çirtip,
3455. Ölüp kalgan dep dıŋnaan men, irem" – dep
3456. Megelep harıılaaş,
3457. Baza-la ulaştır çortup kaar orta,
3458. "A onu körüp bir amırap,
3459. Çırgaar dep bodap çoraan çüve,
3460. Am horjok bolgan-dır,
3461. Kiji mınçap çoraaş-la
3462. Düvüreer-dir " – dep
3463. Bagay moldurgazından aŋdarlıp keep düjüp,
3464. Moldurgazınga bastırıp kaggı deg,
3465. Iglap-sıktap çıdıp kaap-tır evespe.
3466. Hannıg karalıg Kara-Kögel
3467. Ol-la ulaştır hap çorutkaş,
3468. Kazıra mungan, hoy kadargan aşak kijee
3469. Çıldır-şak, çıldır-şak kıldır çortup keep,
3470. "Bo kayı haannıŋ
3471. Kaŋ sürüü boor, irem?" – dep aytırarga,
3472. Aşak tura:

3473. "Biyee şagda bolza,
3474. Möge Şagaan-Toolay, Möge Bayan-Talay
3475. İyi adaşkınıŋ kaŋ sürüü bolur çüve.
3476. Bo şagda bolza,
3477. Ak-Haan, Kadın-Kara iyi alışkınıŋ
3478. Kaŋ sürüü bolur çüve-dir iyin, oglum" – dep
3479. Harıılaar orta, ool tura:
3480. "Ok, ködek iyi haannıg çoraan kiji-dir sen ale,
3481. Olarnıŋ kayızı kadıg-doşkun,
3482. Kayızı çööleŋ-çımçak çoraan çüvel moŋ, irem?" – dep
3483. Aytırıp-tır.
3484. Oon aşak:
3485. "Ölgen kiji çerle eki,
3486. Ölgen mal çerle süttüg,
3487. Biyeegi haannarımnı çüü deeril aan.
3488. Konçug eki haannarım turgan çüve bolgay.
3489. Am deerge, kandıg deeril aan,
3490. Ölbestiŋ argazı-bile
3491. Bo hoy törüürge
3492. Soŋguzun-daa bıjırıp çip
3493. Çoruur-la-dır men.
3494. Mal törüp kaaptarga,
3495. Çüküye-le ölürbes ulus bolgay aan moŋ.
3496. Şaanda şag bolza,
3497. Mındıg kazıra munar hamaan çok,
3498. Bagay a′t bezin munup algaş,
3499. Mal çandırıp çorbaan men iyin, oglum,
3500. Sen kayın keldiŋ?
3501. Kaynaar barayn?" – dep,
3502. Ooldan aytırıp turup turgan çüveŋ irgin.
3503. Ool tura:
3504. "Bistiŋ haannıŋ dorum tevezi çitkenden beer,
3505. Tos çıl bolgan.
3506. Men onu dileeş,
3507. Dolagaynı dolgangan,
3508. Delegeyni deskingen kiji men.
3509. Am baza-la onu dilep çor men,
3510. Harın çünü kördüŋ, dıŋnadıŋ, irem?" – dep aytırarga,
3511. Aşak tura:
3512. "Inçaarga sen harın,
3513. Dolagaynı dolgangan
3514. Delegeyni deskingen-ne kiji-dir sen.
3515. Bir çüveni bilgen, dıŋnaan
3516. Çadavas boor sen.
3517. Ol şagda bistiŋ Say-Kuu kadın
3518. Çaa-dayından dezip oylaaş,
3519. İştig-saattıg çorutkaş,
3520. Ool urug bojaan,
3521. Ol oglun Hannıg karalıg Kara-Kögel dep adaan.
3522. Eginnigge oktatpas,
3523. Erinnigge alıspas,
3524. Çarınnıgga oktatpas,
3525. Çaaktıgga alıspas,
3526. Konçug orlan eres küş-küçülüg kiji dijip,
3527. Ol kelir bolza,
3528. Ölbeen boduvus ölüp,
3529. Öşpeen oduvus öjüp,
3530. Düvüreer boor bis" – dep,
3531. Mijirejip, sımırançıp turar.
3532. Mındıg çüveler bolgay aan bolarıŋ.
3533. Oon çünü bildiŋ, oglum?" – dep aytırarga,
3534. Ool tura:
3535. "Ol kiji çige murnuu çükte
3536. Malçın-Ege haan dep kijiniŋ
3537. Aldın daŋgınazın çalap aar dep çoraaş,
3538. Ooŋ Sırılıg-Mögeziniŋ sırızınga
3539. Çirtip ölüp kalgan dep
3540. Dıŋnaan men, irem" – dep megelep harıılaarga,
3541. Aşak:
3542. "Onu körüp bir çırgap,
3543. Amıraar dep bodaan çüve,
3544. Am horjok bolgan-dır.
3545. Kiji mınçap çoraaş,
3546. Düvürep ölür çüve-dir aa?" – deeş,
3547. Iglap-sıktay berip-tir.
3548. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel olura:
3549. "Haannarıŋ çünü kılıp turar çüvel, irem?" – dep aytırarga,
3550. Aşak:
3551. "Kadın-Kara döö baalık kırında
3552. Tos sıra-bile çer aştap, şirbip turar çüve,
3553. Aŋaa Ak-Haan bag adar deer çüve çordu" – dep
3554. Harıılap kaarga, ool olura,
3555. "Inçaarga men ırak çer çoraaş,
3556. Aştap-suksaan pat çor men.
3557. Bo emgejok hoy ışkaş,
3558. Mooŋ iştinden bir hömee-şadaadan
3559. Boop çip köreeli,
3560. Kayın çoktaarıl olar" – deerge,
3561. Aşak:
3562. "Oy, ınçaarga kayın boor, oglum,
3563. Meni bo uluzuŋ ölürer-le bolgay – dep
3564. Harıılap turbuje,
3565. Hannıg karalıg Kara-Kögel
3566. Bagay çavaazınga a′ttangaş,
3567. Çıldır-şak, çıldır-şak kıldır
3568. Çortup turup hoynu böle sıvırıp kelgeş,
3569. Arzılaŋ-Kıskıl a′ttıg
3570. Hannıg karalıg Kara-Kögel bodu boop

huulup algaş;
3571. Bogdanıŋ bora irtin tutkaş,
3572. Argalıg sayaktıŋ dıdın
3573. Aa-sıvıra tırtıp ekkelgeş,
3574. Ulug odun ujutkaş,
3575. Demgi irtti büdünge
3576. Ulug sırazınıŋ bajınga şişteeş,
3577. Aşakka ooŋ çaŋgıs büüren
3578. Uşta sop şiştey şançıp beerge,
3579. Demgi aşak Hannıg karalıg Kara-
Kögeldi körgeş,
3580. Öörüp ıglaar deeş,
3581. Çaŋgıs borbak büüren
3582. Bıjırıp çadap orda-la
3583. Kara-Kögel şişteen irtti
3584. Dooza bıjırıp çip,
3585. Çiŋge söögün siŋmirip,
3586. Kadıg söögün kakkırıpkaş,
3587. Hap çoruy barıp-tır evespe.
3588. Oon bar çıda taagılıg bora çavaalıg
3589. It keji kövençektig,
3590. Iŋgırjak ezerlig
3591. Bagay ool boop huulup algaş,
3592. Baalık baarında çer şirbeen Kadın-
Karaga
3593. Çıldır-şak, çıldır-şak kıldır
3594. Çortup çede beerge,
3595. Kadın-Kara turgaş:
3596. "Kayıın keldiŋ?
3597. Kaynaar barayn dep, ool?" – deerge,
3598. Ool tura:
3599. "Bistiŋ haannıŋ dorum tevezi çitke-le,
3600. Tos çıl bolgan.
3601. Onu dilep dolagaynı dolgangan,
3602. Delegeyni deskingen kiji men,
3603. Am baza-la onu dilep çor men.
3604. Siler harın çünü kördüŋer?
3605. Çünü bildiŋer?" – dep
3606. Aytırıp turup-tur evespe.
3607. Inçap tura:
3608. "Bo çünü kılır çer boor?" – dep
3609. Kadın-Karadan ool aytırarga,
3610. "Bo bolza bistiŋ haannıŋ
3611. Bag kagar çeri-dir" – dep harıılap-tır.
3612. Inça deerge, ool tura:
3613. "Haan kijiniŋ bag adar çeri
3614. Mındıg boor be?" – deeş,
3615. Ejip kaan çıtkan çerin
3616. Eejee-bile çara tepsep çügüre bergen.
3617. Oon: "Kijiniŋ şirbip çıtkan çerin
3618. Inçap turar çop konçug,
3619. Horannıg çüve boor bo!" – deeş,
3620. Bir sırazın uşta sokkaş, kagarga,
3621. Baldırı-daa egliş dives mındıg bolgan.
3622. Oon beş katap oya tepsep çügüre beerge,
3623. Beş katap kakkan.
3624. Beş sırazı bejelee sına beer
3625. Mındıg boop-tur evespe.
3626. Oon baza-la oya tepsep çügüre beer orta:
3627. Şınap-la konçug horannıg hey boor bo!"
– deeş,
3628. Üş şıranı katay tutkaş, keep kagarga,
3629. Baza-la baldırı egliş dives mındıg bolgan.
3630. Kadın-Kara oon ajınıp-horadap:
3631. "Sen kulugurnu körüp turzun şüve,
3632. Haanımga barıp sögleeş,
3633. Börttüg bajıŋ börgü-bile,
3634. Çeŋnig holuŋ çeŋi-bile kestirer men" –
deeş,
3635. Maŋnadıp çanıp kelgeş,
3636. Ak-Haanga çugaalaanı:
3637. "Taagılıg bora çavaalıg,
3638. It keji kövünçektig,
3639. Iŋgırjak ezerlig,
3640. Bagay ool kelgeş:
3641. "Haan kijiniŋ bag kagar çeri
3642. Mındıg boor çüve be?" – deeş,
3643. Şirbip turgan çerimni
3644. Eejee-bile oya tepkilep
3645. Maŋnay beer mındıg boldu.
3646. Oon men şirbip turgan
3647. Sıra ıyaştarım-bile kagarımga,
3648. Baldırı-daa egliş dives,
3649. Harın sıralar uglup çaştay beer
3650. Mındıg boorga, aŋaa horadaaş,
3651. Silerge sögleer deeş keldim" – dep
3652. Duŋmazı Ak-Haanga çugaalap olurup-
tur.
3653. Oon Ak-Haan olura:
3654. "Sen deg mındıg
3655. Muŋgaş mugulay konçug amıtan çok-
tur.
3656. Apkan-çipken çüvelig eves,
3657. Arga-horga-bile erttirip köör çüveni.
3658. Onu çüge sokkulay bergeniŋ ol?
3659. Ol konçug kiji kelgeni ol-dur.
3660. Am-na ölbeen boduvus ölüp,
3661. Öşpeen oduvus öjer-dir" – dep,
3662. Hazın çemelep çugaalap olurbuje,
3663. It eere bergen. Ünüp köörge,
3664. Hanmg karalıg Kara-Kögel
3665. Arzılaŋ-Kıskıl a′dın munup algan,
3666. Aalçe çortup kirip olurup-tur.
3667. Am-na ılap köörge:
3668. Muŋ kijiniŋ dürzüzün baskan
3669. Muçugur kızıl şıraylıg.
3670. Tümen kijiniŋ dürzüzün baskan
3671. Dündügür kızıl şıraylıg,
3672. Üş kulaş kara kejegelig,
3673. Üjen kulaş durt-sınnıg,

3674. Sür-küçülüg er boop
3675. Ak-Haannıŋ öönge kılaştap kirip keerge,
3676. Çolugup, mendilejip
3677. Ses buttug şireeziniŋ kırınga
3678. Ses ka′t olbuun salıp,
3679. Çiŋ sarıg şayın kudup,
3680. Çigir-boovazın salıp,
3681. Bogdanıŋ bora irtin
3682. Boop bıjırıp,
3683. Büdünge salıp, hündülep
3684. Turup turgan çüveŋ irgin.
3685. Inçap hündülep-yambılap turbuje,
3686. Hannıg karalıg Kara-Kögel olurgaş:
3687. "Çaa men-daa bagay adanıŋ
3688. Arıda adaanı,
3689. Övürde öjeeni deeş,
3690. Mınçap çortup çor men iyin" – dep
çugaalaarga,
3691. Ak-Haan olura:
3692. "Harın ındızı şın çüve,
3693. Alıs uk çaanıŋ baştıŋı
3694. Silerden bolgan çüve" – dep çugaalaarga
3695. Kara-Kögel olura:
3696. "Am harın silerden-daa egeleey-le" – dep
3697. Çorgaar çugaalap olurup turup-tur
evespe.
3698. Olar ınçap höörejip hongaş,
3699. Am daartazında üjelee
3700. Çorup kaap-tırlar evespe.
3701. Ol çorutkaştarnıŋ
3702. Karak çetpes sarıg hovunuŋ iyi kıdıında
3703. Majalıktıg iyi teyniŋ bajınçe
3704. Üne maŋnaşkılay berip-tirler evespe.
3705. Hannıg karalıg Kara-Kögel
3706. Arzılaŋ-Kıskılınıŋ kırınga
3707. On ses öögün çeşkeş,
3708. Aptara bolgan ak çaagay höreen aşkaş;
3709. Maşpaytı olurup berip-tir evespe.
3710. Oon Ak-Haan
3711. Erten tırttıngan bodu
3712. Kejeege çedir
3713. Kejee tırttıngan bodu
3714. Ertenge çedir tırttınıp-tırttınıp,
3715. Kes tutkan holundan
3716. Ijı buruŋayndır;
3717. Ça tutkan holundan
3718. Çalbıraajı çayıŋaynıp keer-orta,
3719. Işkına çoruy salırga,
3720. Hannıg karalıg Kara-Kögeldiŋ höreenge
deggeş,
3721. Haya-daş atkanı ışkaş,
3722. Kaŋ-bolat atkanı ışkaş,
3723. Ogu çançarlıp uglup çaştay beer,
3724. Mındıg boop-tur.
3725. Oon Hannıg karalıg Kara-Kögel turgaş:
3726. "Am sagıjıŋar bar be, eşterim?" – dep
aytırarga,
3727. Demgileri "çok" dep harılap turup-turlar
evespe.
3728. Hannıg karalıg Kara-Kögel turgaş, baza
katap:
3729. "İyeldiriŋerni iyi adar men be
3730. Azı ka′ttaştır adar men be?" – dep
aytırarga,
3731. Ak-Haan, Kadın-Kara iyi alışkı
3732. Ka′ttaştır turup berip-tirler.
3733. Oon küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
3734. Erten tırttıngan bodu
3735. Kejeege çedir,
3736. Kejeege tırttıngan bodu
3737. Ertenge çedir,
3738. Kes tutkan holundan
3739. Ijın buruladır tırttınıp,
3740. Ça tutkan holundan
3741. Çalbıjın çayıŋnadır tırttınıp,
3742. Üstüü sagında siilip kılgan
3743. Üjen uluzu algırjıp-kışkırjıp,
3744. Aldıı sagında siilip kılgan
3745. Aldan te, çuŋmazı
3746. Üskülejip-şaşkılajıp kelir orta,
3747. Işkına çoruy salırga,
3748. Ak-Haan, Kadın-Kara iyi alışkınıŋ
höreen
3749. Kadıg inek keji höm ışkaş
3750. Öttür salıp-tır evespe.
3751. Inçangaş olarnı şak ınçaar ölürüp
kaapkaş,
3752. "Arıgda, dagda mal-maganıŋar
3753. Bölüp, havırıp ekkeliŋer,
3754. Ara albatılar!
3755. Am meeŋ-bile adıg-çarış,
3756. Adaan-möörey kılır kiji bar be?" – dep
3757. Kıpsınçıg kışkızın kışkırıp turup-tur
evespe.
3758. Inçaarga hamık ara-albatızı
3759. Çedip kelgeş:
3760. "Itkılaştır ederip,
3761. A′tkılaştır çettinip,
3762. Baraan boor bis" – dep harılavışaan,
3763. Böldünçüp, hagdınıp turup-tur evespe.
3764. Şıyaan oon am
3765. Küjür Hannıg karalıg Kara-Kögel
3766. Hamık ara-albatızın,
3767. Mal maganın, et-sevin bölüp ap,
3768. Aalınga çanıp kelgeş,
3769. Ak-Haannıŋ kadının
3770. Aldın-Aas irezinge bergeş,
3771. Bodu çalap algan aldın daŋgınazın algaş,
3772. Oyun oya çurttap,
3773. Çigin çire çurttap çoruy barıp-tır oo.

3774. Şıyaan am.
3775. Ol ınaar baardı,
3776. Men çanıp keldim.

5. DİZİN-SÖZLÜK

Dizinle ilgili açıklamalar:

1. Dizinde kelimeler alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Türkçenin standart alfabesinde olmayan harflerden sadece /ŋ/ bulunmaktadır. Bu da sıralamada /n/ harfinden sonra gelmektedir.

2. Kelimelerin yanında türleri kısaltmalarıyla gösterilmiştir. Kelimenin birden çok anlamı olması durumda; aynı görevdeki kullanımlar için türü, hepsini kapsayacak şekilde maddenin hemen yanında gösterilmiştir. Farklı görevlerde kullanım söz konusu olduğunda ise her bir kullanım için kelimenin türü ayrıca belirtilmiştir.

Ör.: **hün** *is.* **1.** Güneş.
2. Gün.

çadag **1.** *is.* Yaya, yaya kişi.
2. *sf.* Yaya, yaya olan.
3. *zf.* Yayan, yaya olarak.

3. Kelimelerin geçtiği yerler metin numarası/dize sayısı (1/0001 vb.) şeklinde işlenmiş, dizinde metindeki anlamlarına göre ve aldıkları çekim ekleri ile gösterilmiştir. Kelime isimse aldığı ekler "+" ile; fiilse "-" ile işaretlenmiştir. Her maddenin sonunda kelimenin metinde kaç kez geçtiği verilmiştir.

Ör.: **bodal** *is.* Düşünce, fikir.
b. 3/0513, 3/1032
b.+ınga 1/3409
[=3]

çoogla- Yemek, tatmak.
ç.-ŋar 3/2425
[=1]

4. Tuva Türkçesinde ikili kelime kullanımları çok yaygındır. Bunlar Tuva imlasında aralarına kısa çizgi (-) konularak yazılmaktadır: *aal-çurt, aas-daŋgırak, ajınar-horadar* vb. Dizinde ve incelemelerde Tuva imlasının bu özelliğine uyulmuştur. Ancak fiiller, mastar halini gösteren aynı işaretle karışıklık oluşmaması için aralarına kısa çizgi konulmadan, bir karakter boşluk ile (ör. *dagdın- şügdün-*) gösterilmiştir.

5. Bir fiilin zarf-fiil eki almak suretiyle tekrarından oluşan *ılbıradıp-ılbıradıp, çugaalajı-çugaalajı* gibi ikilemeler tek bir kelime olarak kabul edilmiş, ancak dizinde bu ikilemelerin de görülebilmesi amacıyla gösterilmiştir.

Ör.: **ılbırat-** Fazla pişirmek, fazla kaynatmak.

ı.-ıp+(ılbıradıp) ılbıradıp 5/1558

6. Deyimler ve kalıplaşmış çeşitli yapılar ilgili maddelerin sonunda gösterilmiştir.

7. Bazı sözler, yalnızca belirli kalıp ifadelerde kullanılmaktadır. Bu tür ifadeler dizinde birlikte kullanıldıkları sözlerle gösterildi. Bu durum, yalnızca metinlerdeki kullanımlarla sınırlı değildir; Tuva sözlüklerinde de bu sözler, bu şekilde kalıp ifadelerdeki kullanımlarıyla gösterilmektedir.

Ör.: **çıjır: çıjır aldın** Saf altın.

8. Sözcükler ek aldıklarında meydana gelen ses değişmeleri, madde açıklamasının alt satırındaki kısaltmada parantez içerisinde belirtildi.

Ör.: **edek** *is.* **1.** Etek.

e.+i+(edee) 3/0743, 6/1041

Tuva Türkçesinde ünsüzlerini düşüren ve ünlü ile başlayan ek aldıklarında aslî şekillerine dönen sözler, dizinde 3. teklik kişi iyelik eki almış biçimleriyle ayrıca gösterilerek yalın biçime gönderme yapılmıştır.

Ör.: **ool** Oğul. **oglu → ool**

10. Eş sesli sözcükler, "I.","II."… şeklinde numaralandırılarak gösterilmiştir.

11. Sesteş ekler, daha işlevsel olması amacıyla dizinde numaralandırılarak gösterilmiştir:

-GAn+(1): Zaman eki
-GAn+(2): Sıfat-fiil eki
-(I)r+(1): Zaman eki
-(I)r+(2): Sıfat-fiil eki

12. Özel isimler ayrı bir dizinde bir arada gösterilmiştir.

-A-

a I. *is.* "A (a)" harfi

a. 1/2152, 1/2185, 4/0630, 4/2230

[=4]

a II. *bağ*. Fakat; ise.

a. 6/0466, 6/0542, 6/0765, 6/0793, 6/0820, 6/0868, 6/1123, 6/1521, 6/3210, 6/3310, 6/3384, 6/3429, 6/3451, 6/3458

[=14]

aa I. *is*. ***(helegey aa)*** Anne sütü; ilk süt, ağız sütü.

a.+m 6/1268

[=1]

aa II. *zf*. Hızlıca, çok şiddetli.

a. 3/1618, 4/5236, 6/2910, 6/3573

[=4]

aa III. *e*. **1.** Cümle sonlarında soru yoluyla pekiştirme yapar.

a. 1/2216, 1/2225, 1/2499, 1/2793, 3/1024, 3/1398, 3/1955, 3/2082, 3/2967, 6/3546

2. Çeşitli ünlemlerden önce kullanılarak pekiştirme yapar.

a. 5/2466

[=11]

aa IV. *ünl*. Aa! Ya!

a. 6/0304

[=1]

aa-çaza *zf*. Şiddetle, hızlıca.

a. 1/3115, 3/0758, 3/0851, 3/1246

[=4]

aadamna- (At) Hırçınlaşmak.

a.-p 3/2715

[=1]

aadaŋ *is*. Çıkın.

a.+ın 3/4669

a.+nı 3/4668

[=2]

aagayın- Böğürmek, yüksek ses çıkarmak.

a.-ıp+(aagaynıp) 1/3830

[=1]

aa-hoo *zf*.Amansızca, birden.

a. 3/3934

[=1]

aajı *is*. Karakter, huy, mizaç, seciye.

a.+zın 4/0112

[=1]

aajı-çaŋ *is*. Karakter, huy, mizaç, seciye.

a.+ı 4/2231

a.+ım 6/2152, 6/2297, 6/2322, 6/2449, 6/2477, 6/2812

a.+ın 3/2898

[=8]

aajıla- Davranmak, belli bir tutumda olmak.

a.-y ber- 4/0113

[=1]

aajok *zf*. Çok, pek, fazla.

a. 3/2637, 5/1233, 5/1234, 5/1251, 5/1252, 5/1383, 5/1384

[=7]

aakı *sf*. Ön, öndeki, ön taraftaki.

a. 3/2269

[=1]

aal *is*. **1.** Oba; bir ya da birkaç çadırdan oluşup ağıllarıyla birlikte insanların birlikte yaşadıkları yerleşim birimi.

a. 1/1014, 1/1869, 1/2083, 1/2371, 1/3064, 1/3077, 1/3333, 1/3337, 1/3339, 1/3532, 1/3539, 2/0571, 3/0924, 3/1665, 3/2761, 3/3309, 3/3634, 3/3636, 3/3671, 3/4272, 3/4281, 3/5044, 6/1086, 6/1133, 6/1170, 6/1717, 6/2062, 6/3132

a.+çe 3/4148, 6/3666

a.+da 1/2050, 3/2050, 6/1881

a.-daa 3/1300

a.+dar 5/2655

a.+dı 5/2115

a.+dıŋ 1/1015, 1/1749, 1/1868, 1/2559, 3/4454, 4/0443, 4/0527

a.+dıva 3/3670

a.+ga 1/2348, 2/1579, 3/1702, 4/2532

a.+ı 1/1555, 3/0877, 3/1328, 3/2865, 3/2913, 3/2933

a.+ıgardan 3/3475

a.+ımga 2/1032

a.+ımnıŋ 1/0746

a.+ınçe 1/0726, 1/3551, 2/1268, 5/2020, 6/0386, 6/0503

a.+ında 1/1558, 2/0672

a.+ından 1/2775

a.+ındıva 6/1105

a.+ınga 1/0079, 1/0111, 1/0292, 1/0358, 1/0556, 1/0985, 1/2786, 1/3327, 1/3328, 1/3370, 1/3528, 1/3552, 1/3832, 2/1265, 2/1275, 2/1415, 3/0889, 3/1186, 3/1561, 3/2283, 3/2408, 3/2757, 3/2858, 3/2878, 3/3737, 3/4622, 4/1804, 5/1318, 5/1636, 5/2053, 5/2414, 6/0469, 6/0474, 6/0504, 6/1242, 6/3065, 6/3768

a.+ınıŋ 1/2979, 2/1261, 2/1588, 3/0044, 3/0049, 3/0091, 4/0433

a.+ıŋga 3/2684

a.+ıvıs 5/2110

2. Çadır, yurt.

a. 3/4005, 3/4014, 4/0877, 6/1938

a.+da 1/1989, 3/3883, 3/4016, 4/0523

a.+da-dır 3/4066

a.+dan 3/4544

a.+dı 3/3887, 3/5030, 6/1947

a.+dıŋ 1/1024, 3/4570

a.+ı 3/3967

a.+ı-dır 3/4015

a.+ın 1/3025, 5/1106

a.+ınçe 1/0441

a.+ında 3/4605

a.+ından 6/2934

a.+ınga 1/0767, 3/4224, 3/4977, 3/5014, 4/1791, 4/2946, 5/2636

a.+ınıŋ 1/0976, 6/1713

a.+ıŋga 5/1619

3. "Aal"da konaklayan aile(ler), halk.

a. 3/5022

a.+ı 3/5018

a.+ın 1/2843

[=148]

aal-aymak *is*. Oba, obalar. *(bk. aal)*

a.+ı-bile+(aymaa) 4/0678

[=1]

aal-çurt *is*. Oba, memleket; yaşanılan, ikamet edilen yer.

a.-daa 3/0820, 3/0920, 3/1287, 3/1661, 3/3990

a.+tan 4/1585, 4/1593

a.+tu 1/3692

a.+tuŋ 4/5162

a.+u 1/0709, 1/1022, 1/1604, 1/3427, 4/4180, 4/5420, 5/1197

a.+u-daa 4/2580

a.+um 3/2410

a.+umduva 1/2568

a.+un 2/1255

a.+unçe 1/2538, 2/1257, 6/0497

a.+unda 5/0202

a.+unga 1/3039, 1/3527

a.+unuŋ 4/1776

a.+uŋ 2/0368, 2/1496, 3/0814, 3/0917, 3/1281, 3/1655, 3/1837, 3/1852, 3/3985, 3/4037, 3/4054, 3/4581, 3/4640, 3/4763, 3/4789, 5/0427, 5/0721, 5/1816, 6/0256, 6/0288, 6/1209, 6/1755

a.+uŋar 3/1295, 6/0439

a.+uŋarje 1/2422

a.+uŋda 5/0564

a.+uvus-daa 2/1077

a.+uvustu 4/4246, 6/3210

[=56]

aal-çurttug *sf*. Obası, yurdu olan.

a. 3/3618

a.-daa 3/0620, 3/0633

[=3]

aala- Bağırmak, haykırmak.

a.-gan+(2)+(aalaan) 6/2553

[=1]

aaladır-çiiledir *zf*. Bağırıp çağırarak.

a. 4/0446

[=1]

aalçı *is*. Misafir, konuk.

a. 3/3248, 3/3299, 3/4656

a.+lar 3/4253

a.+larnıŋ 4/2533

a.+ŋnı 6/0496

[=6]

aalda- Ziyaret etmek, misafir olmak.

a.-p 3/3766, 6/0496

a.-y ber- 5/1106

[=3]

aal-kodan *is*. Oba, yurt; yaşanılan, ikamet edilen yer.

a.+ı 6/0980

a.+ın 6/2073

a.+ında 6/0356, 6/0362

a.+ınıŋ 1/1601

[=5]

aal-oran *is*. Ev, yurt, ikamet edilen yer.

a.+dan 4/1498

a.+ı 2/1087, 5/1769

a.+ımga 2/1022

a.+ın 1/3724, 5/1493

a.+ınçe 1/3675

a.+ında 1/3685, 4/4408, 5/1765

a.+ınga 2/1091, 5/2052, 5/2143, 5/2256, 5/2701

a.+ıŋ 2/0125, 2/0386, 2/1102, 2/1583, 5/1870

a.+ıŋar 2/1075

a.+ıŋga 2/1040

a.+nı 1/3698

[=23]

aal-örgee *is*. Ev, yurt.

a.+zinge 6/0174

[=1]

aan I. *e*. **1.** Kendisinden önce gelen -GAy ekli fillerle birlikte, eylemin gerçekleşmesine yönelik isteği, müsaadeyi vb. bildiren pekiştirici edat.

a. 1/1008, 1/1070, 1/1548, 1/1728, 1/1764, 1/1768, 1/2074, 2/0846, 3/0549, 3/0551, 3/1112, 3/1638, 3/1977, 3/1999, 3/2191, 3/2192, 3/2275, 3/2276, 3/2528, 3/3460, 3/4069, 3/4010, 3/4075, 3/4133, 4/1592, 4/0954, 4/0978, 4/4477, 5/0200, 5/2306, 5/2473, 6/0467, 6/0494, 6/1151, 6/1445, 6/1854, 6/1951, 6/2076, 6/2215, 6/2362, 6/2518, 6/2575, 6/2637, 6/2777, 6/2977, 6/3371, 6/3447, 6/3495, 6/3532

2. Soru ya da onaylama tarzlarında pekiştirme yapan edat.

a. 1/0286, 1/0662, 1/1079, 1/1863, 1/3507, 3/0012, 3/0065, 3/0185, 3/0245, 3/0270, 3/0443, 3/0482, 3/0564, 3/0638, 3/0671, 3/0721, 3/0874, 3/1116, 3/1146, 3/1166, 3/1179, 3/1298, 3/1434, 3/1446, 3/1459, 3/1509, 3/1553, 3/1591, 3/1598, 3/1610, 3/1683, 3/1723, 3/1855, 3/1869, 3/1930, 3/1946, 3/2119, 3/2148, 3/2278, 3/2314, 3/2395, 3/2473, 3/2736, 3/2756, 3/2796, 3/2885, 3/2970, 3/3008, 3/3148, 3/3365, 3/3483, 3/3562, 3/3591, 3/3602, 3/3718, 3/3748, 3/3778, 3/3824, 3/4198, 3/4241, 3/4286, 3/4435, 3/4484, 3/4531, 4/0204, 4/0291, 4/0345, 4/0375, 4/0808, 4/0815, 4/0838, 4/0887, 4/0894, 4/0955, 4/1036, 4/1048, 4/1183, 4/1187, 4/1204, 4/1220, 4/1254, 4/1292, 4/1317, 4/1339, 4/1348, 4/1377, 4/1424, 4/1445, 4/1453, 4/1460, 4/1462, 4/1464, 4/1482, 4/1485, 4/1491, 4/1528, 4/1654, 4/1658,

4/1665, 4/1688, 4/1692, 4/1709, 4/1713, 4/1733, 4/1821, 4/1828, 4/1843, 4/1853, 4/1856, 4/1859, 4/1913, 4/1921, 4/1966, 4/1998, 4/2115, 4/2129, 4/2145, 4/2165, 4/2170, 4/2178, 4/2187, 4/2211, 4/2216, 4/2224, 4/2233, 4/2247, 4/2260, 4/2270, 4/2277, 4/2304, 4/2324, 4/2349, 4/2351, 4/2354, 4/2362, 4/2422, 4/2439, 4/2455, 4/2473, 4/2476, 4/2509, 4/2523, 4/2531, 4/2577, 4/2583, 4/2596, 4/2604, 4/2670, 4/2678, 4/2689, 4/2693, 4/2732, 4/2736, 4/2745, 4/2767, 4/2803, 4/2864, 4/2894, 4/2938, 4/2971, 4/2973, 4/3003, 4/3023, 4/3064, 4/3086, 4/3092, 4/3116, 4/3122, 4/3146, 4/3148, 4/3152, 4/3185, 4/3189, 4/3203, 4/3206, 4/3221, 4/3278, 4/3282, 4/3288, 4/3312, 4/3318, 4/3409, 4/3414, 4/3436, 4/3464, 4/3471, 4/3500, 4/3529, 4/3556, 4/3597, 4/3608, 4/3615, 4/3624, 4/3630, 4/3704, 4/3725, 4/3746, 4/3754, 4/3785, 4/3790, 4/3796, 4/3807, 4/3834, 4/3844, 4/3849, 4/3897, 4/3913, 4/3926, 4/3941, 4/3942, 4/3963, 4/3965, 4/3971, 4/3996, 4/4011, 4/4022, 4/4042, 4/4051, 4/4061, 4/4064, 4/4067, 4/4069, 4/4075, 4/4226, 4/4252, 4/4315, 4/4421, 4/4572, 4/4584, 4/4590, 4/4632, 4/4636, 4/4645, 4/4652, 4/4693, 4/4713, 4/4725, 4/4777, 4/4834, 4/4838, 4/4854, 4/4890, 4/4899, 4/4910, 4/4914, 4/4918, 4/4928, 4/4938, 4/4955, 4/4961, 4/4982, 5/5033, 5/5052, 5/5122, 5/5249, 5/5299, 5/5315, 5/5335, 5/5345, 5/5355, 5/5372, 5/5379, 5/5399, 5/5405, 5/5414, 5/5436, 5/5440, 5/0045, 5/0750, 6/2965, 6/2980, 6/3336, 6/3410, 6/3487, 6/3489

[=324]

aan II. *zf*. Sonra, sonradan, daha sonra.

a. 1/1922

[=1]

aan III. *zf*. Onun için, bu yüzden.

a. 6/2348

[=1]

aanaytıŋ *zf*. Yine, tekrar; maalesef.

a.-na 4/1793

aanaytıŋ-eeneytiŋ 4/2138

[=2]

aar I. 1. *sf*. Ağır.

a. 2/1609

2. *is*. Ağır; zor, güç.

a.ı-la 5/1595

[=2]

aar II. *is*. Kuzey, kuzey taraf.

a. 1/3111, 1/3544, 1/3546, 3/3927, 3/3931, 3/5019, 4/4381, 4/5235, 6/0244, 6/1180

[=10]

aar III. *e*. Pekiştirme edatı olarak kullanılır.

a. 2/1118, 4/0556, 6/1547, 6/1561, 6/1578

[=5]

aarak *e*. -A/-I ekli zarf-fiillerle birlikte kullanılarak eylemin tarzını bildirir.

a. 3/4768

[=1]

aarı- 1. Hastalanmak, hasta olmak.

a.-gandan+(aaraandan) 4/0215

a.-gan-na+(aaraan) 4/5298

2. Ağrımak.

a.-gaş+(aaraaş) 3/2894

a.-y ber- 3/3467, 6/0665

[=5]

aarıg *is*. Hastalık.

a.+ı+(aarıı) 4/0220, 4/0238

[=2]

aarıg-kadık *is*. Hastalık sağlık.

a.+ın+(a.-kadıın) 5/1774

[=1]

aartıkta- Yük olarak görmek, fazlalık görmek.

a.-ar+(1) 2/0612

[=1]

aas *is*. **1.** Ağız.

a. 1/2227

a.+ı+(aksı) 2/0800, 2/0810, 3/3193, 3/3204, 5/1628

a.+ı+(askı) 3/2258, 3/3200

a.+ı-bile+(aksı) 4/0635, 5/1548

a.+ımga+(aksımga) 2/0410

a.+ın+(aksın) 1/1150, 2/0437, 2/0455, 3/2962, 4/0260, 4/2159, 4/2161

a.+ın+(askın) 3/2714

a.+ınçe+(aksınçe) 3/0235, 3/2580, 5/1173, 6/3168, 6/3202

a.+ından+(aksından) 3/2588, 4/0636, 5/0829, 5/1575, 5/2454

a.+ından+(askından) 3/3892

a.+ındıva+(aksındıva) 4/0777

a.+ınga+(askınga) 3/2719, 3/2731

a.+ınıŋ+(askınıŋ) 3/0743

a.+ıvısçe+(aksıvısçe) 6/3197

a.+tarıvısçe 6/3195

2. Çeşitli şeylerin ya da yerlerin yerlerin giriş kısmı.

a.+ın+(aksın) 1/0126, 2/1289, 2/1541, 2/1558, 3/0220,5/0602, 5/1746, 6/2210

a.+ın+(askın) 1/0391

a.+ınçe+(aksınçe) 2/0318

a.+ında+(aksında) 2/1544

a.+ınga+(aksınga) 4/2552, 4/5237

a.+ından+(aksından) 4/3998

3. Kap vb. şeylerin açık tarafı.

a.+ından+(aksından) 6/2802

a.+ından+(askından) 3/3815

a.+ınnan+(askınnan) 3/5032

a.+ından-daa+(askından) 3/2584

4. Kapak.

a.+ın+(aksın) 3/3182, 4/5263

5. Ağız (nehir).

a.+ı+(aksı) 1/1249

a.+ın+(aksın) 1/0232, 1/0249, 6/0012

a.+ında+(aksında) 2/0613, 6/0208, 6/0245

a.+ınga+(aksınga) 6/0650, 6/3106

6. Vadi, boğaz; geçit yeri.

a.+ın+(aksın) 5/0453, 5/0455

a.+ında+(aksında) 2/0755

7. Şeylerin yanı, yakını.

a.+ı+(aksı) 4/2340, 4/2345, 4/2355

a.+ında+(aksında) 3/0880, 3/2480, 3/2497, 3/4149, 3/3464, 4/2190, 4/3135

a.+ından+(aksından) 1/3558

a.+ınga+(aksınga) 2/1437, 3/3519, 4/3088, 4/5301

8. Söz, konuşma.

a. 1/2216, 1/2217, 1/2225, 1/2228

a.+ı-bile+(aksı) 3/3396

a.+ınga+(aksınga) 2/1325

*

aksı baybaŋ Gereksiz, boş konuşan.

a. 1/1535, 1/1668

aksın ber- Söz vermek.

a. 1/2781

aksı boş Ağzını tutamayan, sır tutamayan.

a. 4/4866, 4/4870

aksı ulug Yapamayacağı şeyi söyleyen, boyundan büyük laf etmek.

a. 6/2324, 6/2478

aksın tuttun- Dilini tutmak, kendini tutmak.

a. 4/4635

aas haktır- Bir şey söyleyememek, söyletmemek; susturmak.

a.+ım+(askım) 3/3480

ergin aksı turlagla- → ergin I.

a. 3/2468

[=102]

aas-daŋgırak *is.* Ant, yemin.

aksın-daŋgıraan adat- Söz almak, ant içtirmek.

a. 1/2699

aksın-daŋgıraan al- Söz almak.

a. 1/2698, 2/1019

aksın-daŋgıraan ber- Ant vermek.

a. 5/1290, 6/2750

[=5]

aas-dıl *is.* **1**. Ağız, ağız ve dil.

a.+m d.+ımnı+(aksım-d.) 4/0502

2. Konuşma bilme, konuşabilme, konuşma, dil.

a.+ı+(aksı-d.) 5/0589

[=2]

aas-dıldıg *sf.* Konuşabilen, konuşma kabiliyeti olan, konuşma bilir.

a. 5/0591

[=1]

aas-diş *is*. Ağız ve dişler.

a.+i+(aksı-diji) 4/0630, 4/2230

a.+ı d.+inden+(aksı-dijinden) 2/0103

[=3]

aas-dumçuk *is*. Ağız ve burun.

a.+ı d.+uŋarnı+(aksı-dumçuuŋarnı) 4/4862

a.+ı d.unçe+(aksı-dumçuunçe) 1/1121

[=2]

aas-kejik *is*. Mutluluk, saadet, talih.

a. 2/0666

a.+in+(a.-kejiin) 3/3198

[=2]

aas-kejiktig *sf.* Mutlu, mesut, bahtiyar, kutlu.

a. 3/4304, 4/0247

a.+in+(a.-kejiktiin) 3/3764

[=3]

aas-sös *is.*Konuşma, söz, laf.

a.+ün+(aksı-sözün) 4/2246

*

aksın sözün al- Söz almak.

a. 4/3994, 5/2416

aksın sözün ber- Söz vermek.

a. 3/4952, 5/2397

[=5]

aastıg *sf*. **1**. Ağızlı, ağzı olan (organ).

a. 2/0497, 4/2116, 5/0006, 6/1173

2. Ağızlı, ağzı olan (eşya ya da çeşitli yerler).

a. 1/0122, 1/0380, 1/0391, 3/3738, 4/0047, 4/0397, 4/4935, 4/5187, 4/5227

3. Sözlü, söyleyecek sözü olan.

a. 4/0602, 4/1274, 4/1282,

*

ulug aastıg → aas (aksı ulug)

a. 4/1645

[=17]

aastıg-dıldıg *sf.* Konuşabilen, konuşma kabiliyeti olan, söz söylemede üstün.

a. 5/0411, 5/0423

[=2]

aavayla- ööveyle- Çocuk avutmak.

a.-p tur- 6/2319

a.-p 6/2147, 6/2176, 6/2293, 6/2445, 6/2473

[=6]

aay I. *is*. **1**. Yön, istikamet.

a.+ın 3/1234, 3/2228

a.+ınçe 1/2018

a.+.ın 3/1641

2. Tarz, usul, yapma şekli.

a.+ın 2/0190, 3/1123, 3/3473, 3/3496, 3/4615

3. Talih, başarı, muvaffakiyet.

a. 4/1071

*

aayı-bile *zf.* Yönünde, yönüyle; o şekilde.

a. 2/0418, 2/0495, 3/3417, 3/3711, 5/0697, 5/0700, 5/2226

aayınga kir- İdare etmek, yönetmek, tabi kılmak, yönlendirmek.

a. 1/1146, 1/1157, 1/1352, 1/1399, 3/0626

kandıg aay Nasıl?

a. 2/1169

[=23]

aay II. *zf*. Düz, doğru; düzenli; her zamanki gibi.

a. 5/0512

[=1]

aay-baş *is*. Yol, yöntem, çare.

a. b.+ın+(a.-bajın) 1/0791

[=1]

aay-baştıg *sf*. Sıradışı, alışıldık olmayan.

a. 4/0657

[=1]

aay-dedir *zf*. Öteye beriye, oraya buraya.

a. 1/0450, 1/2334

[=2]

aayjok *zf*. Çok.

a. 5/0400

[=1]

aayla- Hazırlamak, düzenlemek, hazır etmek.

a.-gar 3/2446

a.-p ber- 3/1205, 3/1587

[=3]

aaylıg *is.* Mümkün, uygun, olur.

a. 5/1440

a.-dır 5/2189

*

kandıg aaylıg Nasıl, ne biçim.

a. 3/0293, 4/2463, 5/0964, 5/1009, 6/1770

[=7]

aaza- Vaat etmek, söz vermek.

a.-p 6/2773

a.-p olur- 5/1592

a.-p tur- 5/1278, 6/2922

[=4]

aazadaş: aazadaş de- Hafifçe açılmak, aralanmak.

a. 3/3193, 3/3200

[=2]

aça *is.* Baba, ata.

a.+m 2/1341, 3/3466, 4/0716, 4/2514, 4/2575, 4/2735, 5/2564

a.+mnıŋ 1/2595, 2/1356, 2/1358, 6/3083

a.+ŋ 1/2434, 6/0163

a.+ŋ-daa 1/2585

a.+ŋnıŋ 6/0155

[=15]

açay *is.* Baba (hitap), babacığım.

a. 1/0144, 1/0156, 1/0163, 1/0177, 1/0185, 1/0205, 1/0225, 1/0287, 1/0368, 1/0375, 1/0397, 1/0406, 1/0564, 1/0867, 1/0927, 1/3878, 1/3966, 3/3213, 3/3264, 3/3320, 3/3340, 3/3345, 3/3391, 3/3413, 3/3432, 3/3456, 3/3460, 3/3498, 3/3514, 3/4201, 4/0904, 4/0930, 4/0980, 4/0994, 4/0996, 4/4140, 5/2513

[=37]

açı-duŋmalıg *sf*. Kardeşli, kardeşi olan.

a. 6/0082

[=1]

açımak *is*. Sadak, ok kılıfı.

a. 3/0279, 4/2327

a.+ın+(açımaan) 1/0543

a.+ında+(açımaanda) 1/0538

a.+ınıŋ+(açımaanıŋ) 1/1166

[=5]

açın: açın bora hartıga Doğan, şahin türü kuş.

a. 4/0509, 4/1917, 4/1936, 4/5409

[=4]

açıtı *sf*. Hayırlı, iyi.

a. 1/0046, 1/0079, 1/0104, 4/0240, 4/0242, 4/0352, 4/0663

[=7]

açı-üre *is*. Soy, nesil, kuşak; sonraki nesil.

a. 1/0030, 1/0033, 1/0101, 6/1618, 6/1661, 6/1701

a.-daa 1/0098

a.+ge 1/3827

a.+niŋ 2/1060, 3/1176, 3/1547, 3/1549, 3/2139, 3/2145, 3/2184, 3/2190, 3/2273, 3/2399, 3/3792, 3/3796

a.+viske 1/0801, 1/0813, 1/0908, 1/1661

[=24]

açı-üye *is*. Soy, nesil; sonraki kuşak, sonraki devir.

a.+de 1/3714

[=1]

ada *is*. Baba, ata.

a. 3/1932, 4/2021, 4/2025, 4/2027, 4/2085, 4/2088, 4/2093, 4/2101, 4/2103, 4/2105, 4/2108, 4/2275, 4/2852, 4/3225, 4/3228, 4/3289, 4/4432, 4/4439, 4/4516, 4/4520

a.+larıŋ 6/0938, 6/1150

a.+m 1/1054, 1/2224, 1/2229, 1/1659, 1/2330, 1/2414, 1/2888, 2/1319, 4/1060, 5/1341, 6/0262, 6/0298, 6/0459, 6/2838, 6/2877, 6/2899, 6/3144

a.+mnıŋ 1/1858, 1/1918, 1/2439, 3/4736, 4/0753, 4/0755, 6/0483, 6/0485, 6/2880

a.+mnıŋ-daa 6/2951

a.+nıŋ 1/0415, 1/0425, 1/0436, 4/1214, 4/1217, 6/3687

a.+ŋ 1/0994, 1/1043, 1/1505, 1/1650, 2/0874, 2/1322, 2/1346, 3/4261, 3/4265, 4/0984, 4/1018, 4/1558, 4/1738, 4/1766, 4/2016, 4/2610, 6/1523, 6/3090

a.+ŋar 1/2724

a.+ŋ-bile 1/1705

a.+ŋdan 1/2425

a.+ŋnıŋ 1/0524, 1/0537, 1/2420, 6/0600, 6/1447

a.+vıs 1/3863

a.+vıstan 3/4945

a.+vıstı 1/3909

a.+vıstıŋ 1/3535

a.+zı 1/0158, 1/0166, 1/0178, 1/0187, 1/0200, 1/0229, 1/0274, 1/0359, 1/0369, 1/0377, 1/0395, 1/0562, 1/0674, 1/0929, 1/3041, 1/3505, 1/3511, 1/3664, 1/3844, 1/3965, 2/1314, 2/1317, 2/1563, 3/4149, 3/4385, 3/4391, 3/4404, 3/5017, 4/0721, 4/3808, 6/0473, 6/0667, 6/0878, 6/3102, 6/3165, 6/3173, 6/3182, 6/3205

a.+zın 2/1562, 3/4155, 3/4166, 6/3215

a.+zından-daa 4/1040

a.+zınga 1/0157, 1/0173, 1/0199, 1/0223, 1/0866, 1/0928, 3/3462, 3/4163, 3/4188, 3/4356, 3/4489, 5/2524

a.+zınıŋ 1/0216, 1/0218, 1/0343, 1/0556, 1/2625, 1/3908, 1/3982, 2/1396, 2/1484, 2/1561, 3/0314, 3/0430, 3/0461, 3/3749, 3/4460, 3/4461, 3/4466, 3/4910, 4/0276, 4/0280, 4/0890, 4/0993, 4/1045, 4/4139, 4/4174, 4/4184, 4/4199, 4/4417, 4/5394, 5/2509, 6/0174, 6/0228, 6/0275, 6/0500, 6/1063, 6/1466, 6/2956, 6/3100, 6/3156, 6/3168, 6/3235

a.+zızıŋ 4/4122

*

adaŋ bajı Aşağılama, sövme ifadesi.

a. 1/2064, 2/1315

a.+larıŋar 1/2047

adam e'din çiir men Ant verme, söz verme.

a.nıŋ 5/1276

[=186]

ada-1. Ad vermek.

a.-ar+(1) 1/0599, 1/0610, 1/0616, 4/1248, 6/0518, 6/0520, 6/0523, 6/0525

a.-ar+(2) 2/1449, 3/4427

a.-arga 2/1108

a.-gan+(1)+(adaan) 6/3521,6/3292

a.-gan+(2)+(adaan) 1/0601, 1/0604, 1/0994, 1/0995, 1/1043, 1/1044, 1/1505, 1/1506, 1/1650, 1/1651, 1/2724, 1/2725, 2/0874, 2/1442, 2/1446, 3/4410, 3/4414, 3/4419, 4/1018, 4/1021, 4/1242, 4/1244, 4/1558, 4/1560, 4/1738, 4/1740, 4/1766, 4/1768, 4/2016, 4/2018, 4/2610, 4/2612 a.-gaş+(adaaş) 2/1456, 2/1461

a.-gaş+(adaaş) 3/4428, 3/4430

a.-p 4/1270

a.-p ber- 1/0629, 6/1289

a.-p berip kör- 1/0622

a.-p çoru- 3/0450

a.-p kör- 1/0618, 2/1463, 2/1466, 3/0446

a.-p tur- 1/0642

a.-p-la tur 3/0448

a.-za 2/1471, 3/0454

a.-zımza 1/0624

2. Seslenmek, adını söylemek.

a.-arga 6/1211

a.-p 4/3620, 4/3953

a.-p ber- 1/0999, 4/1775

a.-p tur 6/1115, 6/1116

a.-zıŋza 6/0215

3. Söylemek, konuşmak.

a.-p 3/4588

a.-p tur- 1/2231

a.-y-dır 6/0841, 6/0842, 6/0925, 6/0926

[=77]

adaan *is*. **1**. Öç, intikam.

a.-daa 3/4945

a.+ı 6/3688

a.+ım 6/3206

2. Rekabet, yarışma.

a. 3/4857, 4/1640

a.+ın 3/4061

*

adaan al- Öç almak, intikam almak.

a. 6/3206

adaan nege- Öç almak, intikam almak.

a. 3/4707, 3/4806

adaan sür- Yarışmak, kapışmak.

a. 5/0413

[=9]

adaandazı *is*. Aşağı taraftaki, alttaki, alt kısım.

a. 1/1680

[=1]

adaan-möörey *is*. Yarış, yarışma, düello.

a. 1/1558, 1/1923, 1/2073, 1/2075, 2/1130, 3/0936, 3/1099, 3/1568, 3/1637, 3/1866, 3/2287, 3/2426, 3/2444, 3/2642, 3/2786, 3/4809, 3/4962, 4/3053, 3/4067, 4/5151, 6/3756, 5/0425

a.-daa 3/1195, 3/4051

a.+ge 1/1872, 1/1876, 3/1848

a.+i 1/1850

a.+iger 3/2411

a.+im 1/1844, 1/1908

a.+iŋer 3/1187, 3/1563, 3/2613

a.+ni 1/1929

[=35]

adaan-mööreylig *sf*. Yarış eden, düello yapan.

a. 4/3655

[=1]

adaan-oyun *is*. Yarış, yarışma, müsabaka.

a. 4/4954

[=1]

adaan-öjeen *is*. Kin, öç, intikam.

a. 3/4950, 4/2700

a.+in 3/3902, 6/3235

[=4]

adaannaş- Yarışmak, kapışmak, dövüşmek.

a.-ı+(adaannajı) ber- 1/1586

[=1]

adaannıg 1. *is.* Kini, öcü olan; hasım.

a. 5/2531

2. *sf*. Coşkun, coşkulu, hararetli.

a. 4/5032

[=2]

adaarga- Gıpta etmek, imrenmek.

a.-p 2/0263

[=1]

adaargançıg *sf*. Gıpta edilecek, imrenilecek.

a. 4/4992

[=1]

adaçın → adajaan

ada-iye *is*. Anne ve baba.

a.+lerivis 3/0262

a.+m 2/0047, 3/3220, 3/4117, 4/3911, 4/4405, 6/2147, 6/2176, 6/2293, 6/2319, 6/2445, 6/2473

a.+mden 5/0549

a.+mniŋ 4/4638

a.+niŋ 3/3901, 4/1981

a.+ŋ 3/4510

a.+ŋer 3/3589

a.+ŋni-daa 4/3652

a.+ŋniŋ 3/3888

a.+zi 3/4508, 4/3657

a.+zi-bile 3/4177

a.+zi-daa 4/4097

a.+zin 3/3827, 3/4281, 4/3671, 4/3952, 4/5364

a.+zin-daa 4/2582

a.+zinden 3/0211

a.+zinge 3/5014

a.+ziniŋ 3/0450, 3/3535, 3/3861, 3/4454, 4/1372, 4/4111, 4/4132, 4/4290

[=40]

ada-iyelig *sf*. Anne ve babası olan.

a. 4/3632

[=1]

adajaan (~adaçın) *sf*. Baba gibi sayılan, baba gibi görülen (kimse).

a. 1/0294, 1/0301

a. (***adaçın***) 1/0026

[=3]

adak *is*. **1.** Aşağı, aşağı kısım, alt.

a.+ı+(adaa) 3/2612

a.+ı-bile+(adaa) 3/0729, 3/3906, 3/4534

a.+ınçe+(adaançe) 5/0580

a.+ında+(adaanda) 1/3663, 2/1396, 3/0881, 3/0897, 3/1633, 3/3671, 4/2221, 4/2839, 4/3973, 4/3988, 5/1624, 5/2352, 5/2358

a.+ından+(adaandan) 1/0084, 1/3281, 3/3011, 5/0506, 6/0654, 6/2163

a.+ınga+(adaanga) 1/1385, 2/0058, 2/1100, 3/2824

a.+ın-daa+(adaan) 1/3496

2. *sf*. Sıradan, basit, adi, kötü.

a. 1/1758, 1/1774, 1/1880, 1/1881

a.+ı+(adaa) 5/2022, 5/2024

3. Çadırda kapının yakını, kapıya yakın yer.

a.+ı+(adaa) 5/1026

a.+ında+(adaanda) 1/1626, 1/1630, 1/1633, 1/1671, 3/3238, 3/3271

a.+ınga+(adaanga) 3/3280, 3/3295, 4/1403, 5/1025

4. *zf*. *Soonda, söölünde, söölgü* gibi sözlerle birlikte kullanılarak "en" anlamını verir.

a. soonda 3/3420

a. söölünde 2/1214, 3/4420, 3/4840

a.+tıŋ soonda 1/0260, 1/0279, 1/3094, 5/1912, 5/1948

a.+tıŋ söölünde 2/1451, 5/0526

[=57]

adakta- ködür- Kaldırmak.

a.-er+(2)+(adaktap-ködürer) 5/0292

[=1]

adalıg *sf*. Babası, atası olan.

a. 3/3674

[=1]

adalışkı *is*. Baba ve oğul.

a.+nıŋ 3/5054

[=1]

adam: çüü adam, kandıg adam Ne, nasıl.

çüü a. 3/0103, 3/3689, 3/4025, 6/2740

kandıg a. 6/2740

[=5]

adan 1. *is*. İğdiş edilmiş deve.

a.+ga 1/0750, 1/2376, 1/2388, 1/3067, 1/3081, 4/4032, 4/4034

2. *sf*. İğdiş edilmiş (deve).

a. 4/2643, 4/2650, 4/2660

[=10]

adan-teve *is.* İğdiş edilmiş deve.

a. 4/0958, 4/2617

a.+de 5/0582

[=3]

ada-ögbe *is*. Atalar, ecdat.

a. 4/0960

a. (ada-övüge) 4/2619

[=2]

ada-övüge → ada-ögbe

ada- sura- Ad vermek, adını söylemek.

a.-p ber- 6/1515

[=1]

adaşkı *is*. Baba ve oğul (çocuklar).

a. 1/3674, 1/3699, 1/3719, 1/3720, 1/3742, 1/3749, 1/3758, 1/3762, 1/3831, 1/3836, 1/3839, 2/1649

a.+lar 1/3026, 1/3579, 1/3679, 1/3684, 1/3695, 1/3732, 1/3790, 1/3810, 2/1572, 3/4270, 6/3204

a.+lardan 1/3811

a.+larnı 1/3690

a.+larnıŋ 1/1021, 1/1033, 1/3012, 1/3677, 1/3700, 1/3703, 1/3831

a.+nı 1/3789

a.+nıŋ 1/3786, 6/3260, 6/3323, 6/3401, 6/3475

[=38]

adat- Ad vermek, adlandırmak.

a.-ıp+(adadıp) 6/1269

a.-ıp al-+(adadıp) 6/1286, 6/1293

a.-kan+(1) 5/0796

a.-kaş 4/1252

*

aksın-daŋgıraan adat- → aas-daŋgırak

a.-ıp kag-+(adadıp) 1/2699

[=6]

adıg I. *is*. Ayı.

a. 3/3352, 3/3368, 3/3370

a.+ınıŋ+(adınınıŋ) 3/3331

a.+nı 3/3395

[=5]

adıg II. *is*. Atış, atma.

a. 1/1804, 1/1808, 1/1897, 3/0952, 3/1090, 4/5117

a.-bile 3/1353

a.-daa 4/4603

a.+ga 3/1364

a.+ga-daa 3/1324

a.+ı+(adı) 1/1804, 1/1808, 3/1354

a.+ım+(adım) 3/1085, 3/1489

a.+ın+(adın) 3/0866

a.+nı 3/1721

[=17]

adıg-çarış *is*. Atış, yarış.

a. 2/1131, 4/5103, 4/5152, 6/3755

[=4]

adıg-hayırakan *is*. Ayı.

a. 6/0861

[=1]

adıg-tudug *is*. Atış, yarış.

a. 1/2076, 3/1030, 3/1088, 3/1370

a.-bile 1/2074

a.+um+(tuduum) 1/1907, 1/2061

a.+un+(tuduun) 3/1324, 3/1695

[=9]

adıgır *sf*. Büyük, çok büyük; korkunç.

a. 1/3545, 1/3548

[=2]

adıgjı *is*. Atıcı.

a.+lar 2/1205

a.+larnıŋ 2/1209

[=2]

adıgjı-tudugju *sf*. Atıcı, yiğit.

a. 4/5028

[=1]

adıguuzun *is.* Hayvan, mal.

a. 2/0750, 2/0869, 5/0412, 5/0424

[=4]

adıksa- Atmak istemek, vurmak istemek.

a.-zıŋza 2/0948

[=1]

adıŋayın- Dağılmak, karmakarışık olmak.

a.-ıp+(adıŋaynıp) 3/0527

[=1]

adır I. *sf*. Çift, çift olan; çatal; ayrı.

a. 3/1551, 3/0558, 3/5025, 3/3374 4/0010, 4/0150, 4/0166, 4/0948, 4/1430, 4/1750, 4/2630, 4/4118, 4/4355, 4/4378, 5/0079

[=15]

adır II. *ünl*. Bekle! Dur!

a. 2/0081, 2/0200, 3/4153, 6/3287

[=4]

adır- 1. Ayırmak, koparmak.

a.-a 4/1079, 6/1550, 6/1566, 6/1580

a.-ar+(2) 2/0708

a.-gaş 2/0418, 3/3720, 3/4360, 6/2959

2. Salmak, serbest bırakmak, kurtarmak.

a.- 3/0345, 3/0347

a.-ar+(2) 4/2529

a.-ıp 1/1713, 2/1006

[=14]

adıram *ünl*. **1**. Şimdi, hemen, derhâl!

a. 1/2337, 5/1223

2. Bekle! Dur!

a. 1/1298

a. (aram) 1/3005

3. Emir-istek kipi I. kişi çekimindeki fiillerle birlikte istek anlamını vurgular.

a. 3/0160

[=5]

adırıl- 1. Ayrılmak, kopmak.

a.-bas+(2) 3/1178

a.-ıp+(adırlıp) 1/3822

2. Ayrılmak, ayrı düşmek, uzaklaşmak.

a.-bas+(2) 2/1230, 2/1636

a.-ır-la+(adırlır) 4/3603

*

et-söökten adırıl- → et-söök

a.-ıp al-+(adırlıp) 5/2277, 5/2280

a.-ırı+(adırlırı) 5/2282

[=8]

adıs- Tan atmasını beklemek.

a.-ır+(1)+(atsır) 5/1274, 5/1340

a.-ır+(2)+(atsır) 5/1233, 5/1251, 5/1383

a.-payn+(2) 5/1282, 5/1287

[=7]

adış I. *is*. Avuç.

a.+ı-bile+(adıjı) 2/1013

a.+ım+(adıjım) 6/2244, 6/2387, 6/2552, 6/2671

a.+ında+(adıjında) 1/3190

a.+ınga+(adıjınga) 1/3165, 4/5273

*

adıjınga epteş- Kendine uygun gelmek, yaraşmak.

a. 5/0290

[=9]

adış II. *is*. Atış, vuruş.

a.+ı+(adıjı) 4/0753

[=1]

adış- Atışmak, vuruşmak.

a.-ıp bol+(atçıp) 5/0003, 6/0009, 6/0093

[=3]

adış-çarış *is*. Atışma, yarışma.

a. 1/1558, 1/1727, 1/1730, 1/1746, 1/1754, 1/1862, 1/1865, 1/1922

a.+ı+(çarıjı) 1/1849

a.+ım+(çarıjım) 1/1845

a.+tı 1/1751, 1/1872

[=12]

adış- soguş- Atışmak, vuruşmak.

a.-up+(atçıp-sokçup) 1/3659

[=1]

adışta- Avcuna almak, tutmak.

a.-arga 1/3164

a.-p 4/5267

a.-p al- 6/1896, 6/2033

[=4]

adış- tuduş- Atışmak, yarışmak, müsabaka yapmak.

a.-up+(atçıp-tutçup) 1/3618

a.-up-daa+(atçıp-tutçup) bol- 4/4533

[=2]

adıy- hölüy- Yüzünü buruşturmak, kızmak, öfkelenmek.

a.-gen+(1) 3/3785

[=1]

ag-şerig *is*. Ordu.

a. 5/0899

a.+ge 1/3202, 1/3356, 1/3423

a.+i+(ag-şerii) 1/3642

a.+i-bile+(ag-şerii) 1/3589

a.+im+(ag-şeriim) 4/1600

a.+imniŋ+(ag-şeriimniŋ) 1/0869

a.+in+(ag-şeriin) 1/3849, 1/3853, 3/3393

a.+iniŋ+(ag-şeriiniŋ) 1/1090

a.+niŋ 1/1113

[=13]

ag-şeriglig *zf*. Ordulu, orduyla.

a. 4/1596

[=1]

agaja-çepsek → bagaja-çepsek

agar- Rengi kaçmak, benzi atmak.

a.-gan+(2) 5/1235

[=1]

agar-sandan 1. *is***.** Kutsal ağaç; sandal ağacı.

a.+ga 4/3244

a.+nıŋ 4/3069, 4/3363, 4/3416, 4/3565

2. *sf*. Bu ağaçtan yapılmış olan.

a. 3/5028, 4/1564, 4/1746, 4/2626, 4/3047, 4/3248, 4/3265, 4/3368, 4/3374, 4/3387, 4/3509, 4/3562, 4/4150, 4/4547, 5/0934

[=21]

agı *is*. Pelin otu, akpelin.

a. 3/0053

[=1]

agıs- Sıvı bir şeyi dökmek, koymak.

a.-ıp+(aksıp) 6/1766

a.-ıp ber-+(aksıp) 6/1765

[=2]

agıy *is*. Mağara (*lama*'nın yaşadığı yer).

a. 1/0046, 1/0104

[=2]

agıy-dıgıy *zf*. Sımsıkı, sıkıca.

a. 4/3623

[=1]

agla- Avlamak, yakalamak.

a.-p 3/3017

a.-p ekkel- 3/3012

a.-p-tır 3/3727

a.-p tur- 3/3394

[=4]

ajaa- karakta- Gözetmek, bakmak, korumak, himaye etmek.

a.-p olur- 6/1520

a.-p tur- 5/2058

a.-p 6/3211

[=3]

ajı- Açılmak.

a.-vaan+(2) 6/1576

*

sagış-höree ajı-/hörek-çüree ajı- → sagış-hörek, hörek-çürek

a.-p 3/3622, 3/3761

a.-p olur- 3/422

[=4]

ajı-töl *is*. Çoluk çocuk, evlat, sonraki nesil, soy.

a.+ün 4/0680, 5/2750

a.+üŋnü 4/2662

[=3]

ajı-töldüg *sf*. Çoluk çocuğu olan, soylu, nesilli.

a. 2/0665, 3/3619

[=2]

ajıg I. *sf*. Acı, ekşi.

a. 3/3414, 3/3418, 4/1772, 4/2341, 4/2407, 4/2423

a.-daa 3/2582

[=7]

ajıg II. *is*. Geçit.

a.+ı-daa+(ajıı) 1/1332

[=1]

ajıg-çirik *is*. Geçit.

a.+i+(ajıı-çirii) 6/1670

[=1]

ajıgla- Kullanmak, faydalanmak, yararlanmak.

a.-ar+(1) 4/1411

a.-p 3/4086

a.-p tur- 3/2100

[=3]

ajıgla- sezigle- Aramak, araştırmak, bulmaya çalışmak.

a.-p 4/2646

[=1]

ajıgla- tejigle- Bakmak, bakınmak.

a.-p 4/1967

[=1]

ajıglıg *is*. Geçidi olan, geçitli.

a. 1/1330, 1/1382, 4/0812, 6/1705

[=4]

ajık I. *is*. Açık, aşikâr.

a.+ın+(ajıın) 3/3155

[=1]

ajık II. *is*. Menfaat, fayda, yarar.

a.+ın+(ajıın) 3/4117

[=1]

ajıl *is*. İş.

a. 3/0862

a.+ından 3/3891

[=2]

ajıl-amıdıral *is*. İş, çalışma, yaşamını idame ettirme.

a.-daa 2/0601

[=1]

ajıl-herek *is*. İş, görev.

a. 2/1183

[=1]

ajılda- Çalışmak.

a.-p 5/2660

[=1]

ajıldır *e.* Üstünden, üzerinden; ardına, arkasına, ardına doğru.

a. 1/2299, 1/3381, 5/0183, 5/2609

[=4]

ajın- I. Çok öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek.

a.-dıŋ 4/0458, 4/0570

a.-gan+(2) 3/0553

a.-ganınga 2/1598

a.-ıp 3/2280, 3/4889, 4/0463, 4/3834

a.-ıp ajınıp 6/1281

a.-ıp kel- 1/1683

a.-ıp olur- 2/0609

a.-ıp 1/3198, 2/0844, 3/1834, 3/3786

a.-mas+(2) 1/1683, 1/3198, 3/2280, 3/3786, 3/4889

a.-mayn 4/0461

[=21]

ajın- II. Açılmak.

a.-ıp+(aştıp) 1/3750, 6/2106, 6/2251, 6/2393, 6/2679

[=5]

ajın- darın- Çok öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek.

a.-ıp çor- 4/0573

[=1]

ajın- horada- Çok öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek.

a.-gan+(1)+(a.-horadaan) 1/3439, 3/3784

a.-gan+(2)+(a.-horadaan) 1/3444

a.-p 3/0538, 3/1104, 3/2156, 5/0230, 6/3630

a.-p kel- 5/1091, 6/2709

a.-p olur- 3/1518, 3/3142

a.-p tur- 3/4070

a.-p kel- 1/2066

[=14]

ajır *e.* **1**. Üzerinden, bir şeyi aşarak, -den doğru.

a. 1/1870, 1/1906, 2/1142, 2/1143, 4/1098, 5/0954

2. Üzerine, üzerine doğru.

a. 1/2305, 1/3300 1/3301

3. Çok, fazla, bir ölçüyü aşan.

a. 1/1075

*

bajın ajır → baş

a. 1/0085, 1/0602, 1/0630, 1/1639, 4/0147, 4/1245, 5/0989

ektin ajır → egin

a. 1/0631 1/0603, 1/1640, 3/4411, 4/1243, 4/2328, 4/0145, 5/0988

[=25]

ajır II: kayın ajırar Bir şey olmaz, kötü bir şey olmaz.

a. 3/2674

[=1]

ajır- 1. Geçirmek, aşırmak.

a.-ar+(1) 3/0849

a.-bas 3/0852

a.-bas-la 3/0853

a.-bayn+(2) 5/0418

2. Yutmak, yemek, içmek.

a.-ıp olur- 4/4590

[=5]

ajırbas *ünl*. Önemli değil, sorun değil.

a. 2/0620, 3/2568

[=2]

ajırgan- Nahoş bir tat dolayısıyla yüzünü buruşturmak

a.-gan+(2) 3/2581

[=1]

ajırgançıg *sf*. Acı, ekşi.

a. 4/1772

[=1]

ajırgı *sf*. *(a. çarık, tala, çartık)* Atın sağ tarafı.

a. (çarık) 1/0538, 1/0542, 3/1130, 4/3097, 4/3930, 5/0416, 5/0883

a. (çartık) 2/0430, 2/0434, 2/0491, 3/0563, 4/3097, 4/3192, 4/4077

a. (tala) 5/2605, 6/0624

[=15]

ajır- sıır- Yemek, yutmak.

a.-a 3/0770, 3/0773, 3/1257, 3/1260, 3/3947, 3/3952

[=6]

ajıt *sf*. Görülmez, gözle görünmez, gizli, saklanmış.

a. 3/0519

*

ajıt kir- Ortadan kaybolmak, yok olmak, gizlenmek.

a. 3/1931, 5/2301

[=3]

ajıt- Açmak, açtırmak.

a.-a+(ajıda) 4/2448, 6/3108

a.-ar+(2)+(ajıdar) 1/1372

a.-ıp+(ajıdıp) 1/1431, 1/2800, 1/2801, 2/0583, 4/0189

a.-ıp ber-+(ajıdıp) 6/0217, 6/0268

a.-ıptarga+(ajıdıptarga) 3/3182

a.-kaş 6/1446

[=12]

ajıttın- Açılmak.

a.-mas+(2) 6/0501

[=1]

ajıttır- Açtırmak.

a.-ıp 6/0272

[=1]

ak I. *sf*. Ak, beyaz.

a. 1/0017, 1/0070, 1/0054, 1/0411, 1/0433, 1/0445, 1/0449, 1/0462, 1/0613, 1/0636, 1/0648, 1/0748, 1/0755, 1/0756, 1/1491, 1/2127, 1/2136, 1/2138, 1/2140, 1/2169, 1/2174, 1/2176, 1/2178, 1/2232, 1/2310, 1/2314, 1/2374, 1/2385, 1/2387, 1/2622, 1/2898, 1/2902, 1/3080, 1/3083, 1/3151, 1/3252, 1/3262, 1/3283, 1/3309, 1/3310, 1/3767, 1/3781, 1/3800, 1/3804, 1/3927, 2/0234, 2/0241, 2/0242, 2/0301, 2/0326, 2/0338, 2/0354, 2/0399, 2/0493, 2/0496, 2/0497, 2/0498, 2/0577, 2/0579, 2/0952, 2/0961, 2/0992, 2/1566, 2/1167, 2/1240, 2/1408, 2/1428, 2/0008, 2/1616, 2/1613, 3/0109, 3/0309, 3/0471, 3/0663, 3/0786, 3/0791, 3/0833, 3/0895, 3/0957, 3/0961, 3/0962, 3/0963, 3/1184, 3/1196, 3/1573, 3/2032, 3/2348, 3/2374, 3/2427, 3/2454, 3/2459, 3/2480, 3/2497, 3/2510, 3/2537, 3/2546, 3/2566, 3/2570, 3/2573, 3/2823, 3/2946, 3/3048, 3/3067, 3/3331, 3/3333, 3/3352, 3/3363, 3/3368, 3/3380, 3/3386, 3/3395, 3/3397, 3/3407, 3/3445, 3/3492, 3/3499, 3/3506, 3/3586, 3/3637, 3/3794, 3/3846, 3/3965, 3/4115, 3/4354, 3/4450, 3/4497, 3/4579, 3/4624, 3/4658, 3/4660, 3/4662, 3/4668, 3/4669, 3/4673, 3/4678, 3/4682, 3/4685, 3/4688, 3/4753, 3/4939, 3/5038, 3/5050, 4/0320, 4/0338, 4/0508, 4/0628, 4/1362, 4/1622, 4/1853, 4/2003, 4/2752, 4/2754, 4/2756, 4/2758, 4/2759, 4/2761, 4/2773, 4/2774, 4/2779, 4/2780, 4/2783, 4/2785, 4/2801, 4/2804, 4/2811, 4/2818, 4/2819, 4/2820, 4/2822, 4/2825, 4/2810, 4/2815, 4/2834, 4/2836, 4/2839, 4/2862, 4/2883, 4/3170, 4/3171, 4/3513, 4/3627, 4/3883, 4/3976, 4/3977, 4/4031, 4/4032, 4/4033, 4/4175, 4/4197, 4/4222, 4/4799, 4/4811, 4/4901, 4/4929, 4/5398, 5/0015, 5/0081, 5/0187, 5/0215, 5/0256, 5/0337, 5/0392, 5/0399, 5/0409, 5/0747, 5/0748, 5/0979, 5/1017, 5/1445, 5/1480, 5/1485, 5/1514, 5/1534, 5/1539, 5/2009, 5/2011, 5/2146, 5/2193, 5/2211, 5/2218, 5/2638, 6/0282, 6/0284, 6/0752, 6/1172, 6/1185, 6/1193, 6/1246, 6/1716, 6/1721, 6/2136, 6/2164, 6/2283, 6/2434, 6/2462, 6/2918, 6/3708

*

ak çem Süt ürünü, süt ürünleri.

a. 2/1023

ak sagıştıg İyi niyetli, doğru, dürüst.

a. 1/3693, 3/4304, 5/2712

[=241]

ak II. *zm*. Bütün, hep, tümü.

a. 2/1610, 3/0619, 3/0790

[=3]

ak belek *is*. Hediye, armağan.

a. 3/3752, 3/4676

[=2]

ak-kır *sf*. Kır, kır renkli.

a. 1/3306

[=1]

ak-kızıl *sf*. Gül rengi, açık kızıl.

a. 3/2260

[=1]

ak-kök *is*. Hediyeler, armağanlar, ikram edilen şeyler.

a. 3/2792

[=1]

ak-taraa *is*. Buğday.

a. 2/1330, 2/1333, 2/1337

a.+je 2/1339

[=4]

ak- Akmak.

a.-a+(aga) ber- 4/0652, 4/5089

a.-ıp+(agıp) 4/5135

a.-kannıŋ 3/3573

[=4]

ak- tögül- Akmak, dökülmek (gözyaşı).

a.-üp+(agıp-töktüp) olur- 4/4775

[=1]

akı *is*. **1**.Ağabey.

a.+larım 1/2521, 1/2536, 5/1440, 5/1855, 5/1906, 5/2181

a.+larınga 5/2077

a.+m 1/1450, 3/0190, 3/0256, 3/0261, 3/0335, 3/0437, 3/0442, 3/0448, 3/0455, 3/0505, 3/0656, 3/0668, 3/1042, 3/1063, 3/1066, 3/1456, 3/1458, 3/1470, 3/1793, 3/1795, 3/1811, 3/1969, 3/2104, 3/2106, 3/2189, 3/2390, 3/2916, 3/3773, 5/1249, 5/1255, 5/1284, 5/1348, 5/1433, 5/1615, 5/1625, 5/1687, 5/2065, 5/2116, 5/2351, 6/2974

a.+m-bile 1/2923, 1/2935, 1/2946

a.+m-daa 1/3316, 1/0096

a.+mga 3/0160

a.+m-na 6/3052

a.+mnı 3/0632, 5/2079

a.+mnıŋ 3/0580, 3/2670, 5/1768, 5/1783

a.+ŋ 3/0658, 5/0307, 5/2288

a.+ŋar 5/0996

a.+ŋga 5/2093

a.+vıs 1/3814, 2/1081

a.+zı 3/0266, 3/0396, 3/0419, 3/0444, 3/0456, 3/3214, 5/0059, 5/1208, 5/1491, 5/1684, 5/1788, 5/1976

a.+zı-daa 3/0073

a.-daa+(azı) 1/0013

a.+zın 3/0591, 3/0653, 3/2920, 3/3695, 3/3700

a.+zınga 5/1366, 5/1439, 5/1787, 5/2704

a.+zınıŋ 3/0452, 3/0600, 3/0642, 3/1120, 3/3719, 5/0214, 6/3038

2. Amca.

a.+zı 6/0156, 6/0161

[=99]

akılıg *sf*. Ağabeyli, ağabeyi olan.

a. 5/0058

[=1]

akıy *is*. Ağabey (hitap).

a. 1/2885, 1/2960, 1/2960, 1/2964, 1/2964

[=5]

aksı-murnu *is*. Giriş, giriş yeri.

a. 6/0651

[=1]

akşa *is*. Para.

a.+zı 5/0168

[=1]

aktıg-köktüg *sf*. İkramlı, yiyecekli.

a. 3/2788

[=1]

al- 1. Almak, bulunduğu yerden almak.

a. 6/0429, 6/0431

a.-a 6/2895, 6/2897

a.-gan+(1) 3/2432

a.-gaş 1/1592, 3/0289, 3/0425, 3/2573, 3/3501, 3/4662, 3/4668, 5/2100

a.-gaştıŋ 4/1045

a.-gay-la 3/3499

a.-ıp+(ap) 1/0107, 1/0396, 1/0929, 1/1501, 1/3572, 1/3604, 2/1547, 3/3753, 5/1156, 5/2304, 6/2538

a.-ıp+(ap) al-3/0183, 3/4821, 4/0793, 6/3164

a.-ıp+(ap) ber- 1/1497, 2/1398, 3/4146, 3/4240, 3/4324, 3/4344

a.-ıp-la+(ap) 1/2753

a.-ır+(1) 1/1027, 1/2319, 1/3311, 1/3386, 1/3807, 2/0994, 2/0995, 3/4120, 3/1126, 6/0441

a.-ır+(2) 1/3970, 3/2634, 3/2634

2. Yakalamak, tutmak.

a.-a 3/1397

a.-gan+(1) 1/2667

a.-gaş 2/0852, 2/1338, 3/1158, 5/1094, 6/1204, 6/2482

a.-ıp+(ap) 3/0035, 5/0222, 5/0224, 5/1330, 5/1332, 5/2441, 5/2443

a.-ıpkan+(apkan) 6/3656

a.-ıp-daa+(ap) kör- 4/2588

a.-ıp-tır+(aptır) 6/1850

a.-ır+(1) 4/2587, 4/2739

a.-ır-dır 4/2740

3. Götürmek, alıp gitmek.

a.-gan+(1) 1/3834

a.-gaş 1/0075, 1/0119, 1/2451, 1/2556, 1/2602, 1/2843, 1/3351, 1/3474, 2/1481, 3/3047, 4/3050, 6/2795

a.-ıp+(ap) 3/0035

a.-ıp+(ap) çoru- 1/2614, 1/3202, 1/3356, 1/3423, 3/4066, 3/4521

a.-ıp+(ap) kör- 1/2046

a.-ır+(1) 3/3509, 4/2696, 4/5029, 6/2772, 6/2733

a.-ır+(2) 3/2450

a.-ırım 3/1587, 3/2446

a.-ırımnı 3/1205

4. Kaplamak, çevrelemek.

a.-gaş 1/1796, 1/1839

a.-ıp+(ap) 4/4559

a.-ıp+(ap) kel- 5/2592

5. Kadın almak, evlenmek.

a.-gan+(1) 4/4269

a.-gan-na 4/4267

a.-gaş 5/2206, 6/3771

a.-gaştıŋ 4/4550

a.-ıp+(ap) 1/3097, 5/1452

a.-ıp+(ap) al- 2/1224

a.-ıp+(ap) ber- 3/3254

a.-ıp+(ap) bol- 3/4620

a.-ıp+(ap) tur- 1/2352

a.-ır+(1) 3/0864, 3/0936, 3/0950, 3/1720, 4/3058, 4/3065

a.-ır+(2) 1/1562, 1/2351, 3/1322, 3/1692, 6/1791, 6/1797

a.-ır-dır 4/3052, 4/3058, 4/3072

6. Yenmek, mağlup etmek.

a.-dıvıs 3/1999

a.-gan+(1) 1/1930, 3/0942

a.-gan+(2) 3/0936

a.-gan-daa 3/1866

a.-ganı 1/1873

a.-gaş 4/4124, 4/4138

a.-ır+(1) 2/1200, 4/2662

7. Dinlemek, söyletmek.

a.-ır+(1) 1/2318, 1/3312, 1/3387, 1/3808, 3/4119

a.-ır+(2) 6/0440

8. Bakmak, ilgilenmek.

a.-ıp+(ap) 6/1232, 6/1264

9. Yönelmek, bir yöne hareket etmek.

a.-ır+(2) 6/3239

10. Almak, edinmek.

a. 3/2778, 6/2733

a.-bas+(1) 5/1591

a.-bazın 3/0676

a.-ganım-daa 1/1708

a.-gaş 1/0631, 3/0675, 3/4117, 3/4118, 5/2696

a.-ıp+(ap) 3/0143

a.-ıp+(ap) kör- 3/4956

a.-ır+(1) 3/3055, 3/4965, 5/2649, 5/2650

a.-ır+(2) 3/4956

a.-ırın 3/0675

a.-ırıŋ 3/2778

11. Duymak, duyumsamak.

a.-gan+(1) 1/2510, 1/2511

a.-ıp+(ap) 1/3705

a.-ıp+(ap) kag- 1/2628, 1/2629

a.-ır+(1) 1/2446, 1/2447, 1/2476, 1/2477

12. (kol, baş) Kesmek, ayırmak.

a.-ır+(1) 3/1771, 4/0142, 4/5000

a.-ır+(2) 4/0301, 4/4461, 4/4463, 4/4574

a.-ır-dır 4/0836, 4/0875

a.-ıp kag-+(ap) 1/0605

13. *(yardımcı fiil)* -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak eylemi kendisi için yapma ya da bir durumdan başka bir duruma geçme anlamları veren birleşik fiiller yapar.

a. 1/0541, 2/0946, 3/1185, 3/1560, 3/1984, 3/2008, 3/2045, 3/2454, 3/2645, 3/3357, 3/3770, 3/4144, 3/4359, 3/4503, 4/2554, 4/2556, 4/4170, 5/1179, 6/1292, 6/1293

a.-am 6/3191

a.-baaje 2/0659

a.-baanım 3/2671

a.-bas+(1) 3/0224, 3/0793, 3/1234, 3/1641, 3/2563, 3/4575, 4/2538, 4/5110, 6/1342

a.-bas+(2) 1/0396, 1/2007, 1/2034, 1/2788, 5/0118, 6/1737

a.-baska 5/0568

a.-dı 1/3577

a.-dıgar 3/3324

a.-dım 2/0151, 2/0152, 2/1220, 3/2784, 4/0423, 4/2266, 6/1251

a.-dıŋ 1/3464, 3/3317, 2/0958, 2/0427

a.-dıŋ+(1) 6/1245

a.-dıvıs 6/0452

a.-gan+(1) 1/0340, 1/0362, 1/1285, 1/1389, 1/1419, 1/1974, 1/2016, 1/2032, 1/2127, 1/2169, 1/2544, 1/3194, 1/3214, 1/3231, 1/3575, 2/0260, 2/1132, 2/1299, 2/1555, 2/1621, 3/0082, 3/0084, 3/0110, 3/0119, 3/0250, 3/0391, 3/1141, 3/1162, 3/1526, 3/1750, 3/2004, 3/2042, 3/2270, 3/2558, 3/2689, 3/2747, 3/3783, 3/4292, 3/4396, 4/1035, 4/1053, 4/1246, 4/1255, 4/1256, 4/2003, 4/2376, 4/2380, 4/2480, 4/3170, 4/3450, 4/4376, 4/4943, 4/5017, 4/5234, 5/0462, 5/1166, 5/1184, 5/1681, 6/0156, 6/0680, 6/1966, 6/3007, 6/3035, 6/3039, 6/3184, 6/3665

a.-gan+(2) 1/3853, 2/0849, 3/2508, 3/2820, 3/3661, 4/0788, 4/2192, 4/4289, 4/4335, 5/0356, 5/0478, 5/1393, 5/1529, 5/1604, 5/2229, 5/2481, 6/0333, 6/0342, 6/0457, 6/0463, 6/0476, 6/0560, 6/0697, 6/1091, 6/1983, 6/3215, 6/3771

a.-ganda 1/0902, 6/0390

a.-gan-dır 3/0178, 4/0515

a.-ganı 3/2861, 5/2581, 5/2583

a.-ganımda 5/2277, 5/2280

a.-ganım-daa 3/4124

a.-ganınıŋ 4/1294, 6/1165

a.-gannar 1/2992, 1/2994, 3/0275, 5/0528, 5/1838

a.-gaş 1/0248, 1/0283, 1/0291, 1/0295, 1/0327, 1/0336, 1/0555, 1/0563, 1/0963, 1/0966, 1/1112, 1/1187, 1/1276, 1/1288, 1/1305, 1/1348, 1/1368, 1/1409, 1/1793, 1/1816, 1/1959, 1/2092, 1/2311, 1/2651, 1/2693, 1/2704, 1/2716, 1/2878, 1/2926, 1/2931, 1/2937, 1/2942, 1/2948, 1/2981, 1/2996, 1/3166, 1/3254, 1/3346, 1/3460, 1/3523, 1/3550, 1/3630, 1/3652, 1/3660, 1/3673, 1/3840, 2/0034, 2/0066, 2/0253, 2/0273, 2/0398, 2/0405, 2/0422, 2/0441, 2/0442, 2/0523, 2/0541, 2/0647, 2/0732, 2/0744, 2/0823, 2/0830, 2/0993, 2/1031, 2/1216, 2/1224, 2/1256, 2/1292, 2/1395, 2/1399, 2/1485, 2/1521, 2/1586, 2/1609, 2/1610, 2/1612, 2/1627, 3/0096, 3/0173, 3/0183, 3/0223, 3/0223, 3/0228, 3/0230, 3/0539, 3/0547, 3/0592, 3/0595, 3/0641, 3/0762, 3/0775, 3/0781, 3/0807, 3/1018, 3/1035, 3/1040, 3/1203, 3/1228, 3/1250, 3/1263, 3/1269, 3/1397, 3/1449, 3/1451, 3/1454, 3/1533, 3/1582, 3/1589, 3/1613, 3/1615, 3/1623, 3/1718, 3/1788, 3/1790, 3/1827, 3/1918, 3/1924, 3/1952, 3/1988, 3/2014, 3/2034, 3/2037, 3/2048, 3/2102, 3/2128, 3/2268, 3/2284, 3/2336, 3/2514, 3/2532, 3/2550, 3/2557, 3/2577, 3/2616, 3/2696, 3/2703, 3/2709, 3/2710, 3/2722, 3/2780, 3/2813, 3/2823, 3/2920, 3/2946, 3/3022, 3/3091, 3/3106, 3/3114, 3/3179, 3/3196, 3/3236, 3/3362, 3/3378, 3/3395, 3/3409, 3/3449, 3/3668, 3/3690, 3/3694, 3/3799, 3/3939, 3/3954, 3/3957, 3/4091, 3/4101, 3/4116, 3/4135, 3/4140, 3/4168, 3/4185, 3/4206, 3/4336, 3/4502, 3/4507, 3/4555, 3/4558, 3/4559, 3/4677, 3/4685, 3/4752, 3/4753, 3/4755, 3/4821, 3/4826, 3/4846, 3/4879, 3/4887, 3/4940, 3/5012, 3/5046, 4/0055, 4/0179, 4/0235, 4/0436, 4/0440, 4/0480, 4/0509, 4/0610, 4/0612, 4/0639, 4/0713, 4/0715, 4/0731, 4/0793, 4/0818, 4/0850, 4/1092, 4/1423, 4/1440, 4/1451, 4/1996, 4/2156, 4/2328, 4/2450, 4/2502, 4/2592, 4/2723, 4/2812, 4/2898, 4/2911, 4/3404, 4/3889, 4/3945, 4/4072, 4/4887, 4/4901, 4/4929, 4/4952, 4/5233, 4/5246, 4/5274, 4/5288, 4/5309, 4/5409, 5/0316, 5/0370, 5/0409, 5/0670, 5/1419, 5/1437, 5/1729, 5/1761, 5/1869, 5/1975, 5/2090, 5/2169, 5/2186, 5/2377, 5/2496, 5/2562, 6/0072, 6/0080, 6/0124, 6/0312, 6/0433, 6/0471, 6/0493, 6/0507, 6/0557, 6/0601, 6/0608, 6/0657, 6/0658, 6/0659, 6/0660, 6/0666, 6/0670, 6/0677, 6/0694, 6/0672, 6/0719, 6/0723, 6/0724, 6/0745, 6/0771, 6/0776, 6/0798, 6/0802, 6/0803, 6/0825, 6/0829, 6/0830, 6/0831, 6/0881, 6/0884, 6/0905, 6/0913, 6/0914, 6/0915, 6/0949, 6/0969, 6/0983, 6/0990, 6/0991, 6/0992, 6/1021, 6/1046, 6/1062, 6/1090, 6/1092, 6/1093, 6/1096, 6/1104, 6/1105, 6/1159, 6/1161, 6/1175, 6/1215, 6/1240, 6/1468, 6/1554, 6/1569, 6/1594, 6/1678, 6/1712, 6/1779, 6/1825, 6/1848, 6/1896, 6/2033, 6/2109, 6/2256, 6/2266, 6/2336, 6/2339, 6/2358, 6/2398, 6/2491, 6/2538, 6/2565, 6/2587, 6/2615, 6/2684, 6/2933, 6/2956, 6/2960, 6/2964, 6/2966, 6/2973, 6/2988, 6/3050, 6/3059, 6/3096, 6/3099, 6/3155, 6/3157, 6/3161, 6/3164, 6/3170, 6/3200, 6/3250, 6/3271, 6/3273, 6/3414, 6/3498, 6/3570, 6/3591

a.-gaştıŋ 4/0054, 4/0159, 4/0211, 4/0438, 4/1193, 4/1438, 4/1651, 4/1652, 4/1917, 4/1936, 4/2128, 4/2550, 4/2758, 4/2847, 4/2907, 4/2930, 4/2967, 4/2980, 4/2984, 4/3005, 4/3182, 4/3253, 4/3256, 4/3302, 4/3979, 4/4148, 4/4282, 4/4415, 4/4607, 4/4643, 4/4877, 4/4879, 4/4937, 4/5232, 4/5290, 4/5365, 5/2028

a.-gaştıŋ-daa 4/1251, 4/2566, 4/3881, 4/4229

a.-gay 6/2965

a.-ıl 1/2123, 1/3319, 1/3759

a.-ıŋar 1/1936, 1/3980, 5/0304

a.-ıp+(ap) 1/0071, 1/0925, 1/2839, 2/0383, 3/0612, 3/0632, 3/0706, 3/1079, 3/2718, 3/2862, 3/4174, 4/0729, 4/3522, 4/3541, 5/0598, 5/1056, 5/1515, 5/1864, 5/2048, 5/2270, 5/2715, 6/1655, 6/1696, 6/1958, 6/2253, 6/3767

a.-ıp+(ap) çoru- 2/0362, 2/1307

a.-ıp+(ap) kal- 1/1426

a.-ıp+(ap) olur- 2/0977

a.-ıp+(ap) şıda- 6/0760, 6/0788

a.-ıp-tır+(aptır) 1/1186, 1/1283, 1/1645, 1/1843, 1/1939, 1/1942, 1/2130, 1/2205, 1/2713, 1/2753, 1/2756, 1/2759, 1/3118, 1/3448, 2/0106, 2/0319, 2/0336, 2/0420, 2/0525, 2/0991, 2/1084, 2/1090, 2/1100, 2/1571, 3/0479, 3/0765, 3/1251, 3/3707, 3/3841, 3/3943, 3/4114, 3/4557, 3/4827, 3/4926, 3/4938, 4/3343, 5/2611, 6/0314, 6/0389, 6/0671, 6/1190, 6/2265, 6/2607, 6/2656

a.-ıp-tırlar+(aptırlar) 1/1041, 1/2990, 1/3253, 1/3768, 1/3799, 3/1150, 3/3072, 5/2140, 6/0562, 6/0636, 6/2120, 6/2416, 6/2698, 6/3204

a.-ıp+(ap) tur- 1/0849, 1/0853, 1/2395, 1/3088, 1/3536, 5/1830, 6/1100, 6/1206

a.-ır+(1) 1/1566, 2/0195, 3/0097, 3/0204, 3/0401, 3/2899, 3/3318, 3/3326, 3/4513, 4/2716, 4/2793, 4/2795, 4/4490, 5/0435, 5/0515, 4/0534, 5/0766, 5/2292, 6/1189

a.-ır+(1)+(aar) 1/0233, 1/0240, 2/0294, 1/0331, 2/0669, 2/1030, 4/1007, 4/2713, 6/1229, 6/1263, 6/1269, 6/1329, 6/1375, 6/1419, 6/2818, 6/3120, 6/3306, 6/3377, 6/3537

a.-ır+(2) 1/1743, 1/3725, 2/0950, 3/0607, 3/3709, 3/4330, 4/3259, 5/0514, 5/0565, 5/1454, 5/1455, 5/2319, 6/3123, 6/3151, 6/3453

a.-ır+(2)+(aar) 6/1198

a.-ırda+(aarda) 3/2073

a.-ır-dır 3/0750, 3/1236, 3/2013, 3/3488, 3/3926, 3/4548, 5/1844

a.-ır-dır+(aar) 1/2847

a.-ırga 3/0212, 3/1987, 6/2835

a.-ırga+(aarga) 1/0250, 1/2030, 2/0421, 6/1398

a.-ırıl 2/1533

a.-ırım 4/4640

a.-ırın 3/1623

a.-ırınıŋ 1/1723

a.-ırıŋnı 3/4812

a.-ıyn 3/2916, 6/1286, 6/1287, 6/2584, 6/3193

a.-za 3/4721, 5/0067

14. *(yardımcı fiil)* -A/-y zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak yeterlilik anlamı veren birleşik fiiller yapar.

a.-bas+(1) 4/3262

a.-bas+(2) 3/0846, 3/4498, 6/0364

*

aksın-sözün al- → aas-sös

a.-gaş 5/2416

a.-ır+(2) 4/3994

aksın-daŋgıraan al- → aas-daŋgırak

a.-ıptır+(aptır) 1/2698

bak at al- → bak

a.-ırınıŋ 5/0490

at-baş al- → at-baş

a.-ganda 1/0652

ayıs al- → ayıs

a.-ıp+(ap) 5/1072, 6/1175

adaan al- → adaan

a.-ıp+(ap) 6/3206

öjeen al- Öç almak, intikam almak.

a.-ıp+(ap) 6/3207

amı-tının al- → amı-tın

a.-gan+(2) 3/3219

a.-ıp+(ap) 1/1709

a.-ıp kör-+(ap) 1/3471

çer al- → çer

a.-bayn 6/1301

soora al- Yakalayamamak, kaçırmak.

a.-ıp+(ap) çor- 3/1749

[=956 (yardımcı fiil=754)]

al-bot *zm.* Kendi.

a. 3/0749, 3/4547

a.+ta 4/0202

a.+u+(a.-bodu) 4/5430, 5/0022, 5/0228

a.+um+(a.-bodum) 4/1601

a.+un+(a.-boduŋ) 2/0385

a.+unda+(a.-bodunda) 4/0204

[=9]

al-şag *is*. Güç kuvvet.

a. 4/2715

[=1]

al- ber- Almak ve vermek, alıp vermek.

a.-irin+(a.-beerin) 3/4683

[=1]

ala I. 1. *sf*. Ala, alaca, karışık renkli.

a. 1/0260, 1/0270, 1/0279, 1/1462, 2/0740, 2/0741, 3/0062, 3/0064, 3/0327, 3/0464, 3/0469, 3/0615, 3/0623, 3/0689, 3/0691, 3/1100, 3/1102, 3/1153, 3/1156, 3/1188, 3/1507, 3/1506, 3/1642, 3/2365, 3/2415, 3/2417, 3/2675, 3/2689, 3/2807, 3/3596, 3/3600, 3/4031, 3/4034, 3/4076, 3/4078, 3/4525, 3/4754, 3/4922, 4/4383, 5/2096, 5/2101, 5/2252, 5/2665, 5/2674

2. *is*. Ala, alaca.

a.+zı 4/0065

a.+zın 4/0059

a.+zındıva 4/1047

a.+zınga 4/0064, 4/1050

[=49]

ala II. → **ale**

ala-bula *sf*. Çeşitli renklerde, alacalı, alaca bulaca.

a. 1/0025, 5/0120, 5/2664

[=3]

ala-kara *sf*. Alacalı siyahlı.

a. 4/3207

[=1]

ala-kök *sf*. Kır renkli, alacalı.

a.+ün-daa+(kögün) 4/1317

[=1]

ala-sandan *is*. Sandal ağacı.

a. 4/0019, 4/1565, 4/1747, 4/2627

[=4]

alaak *is*. Ormanlık alanda açık yer, açıklık.

a. 3/1633

a.+ınıŋ+(alaagınıŋ) 3/4886

a.+ka 3/0196, 3/4866

a.+tıŋ 3/4880

[=5]

alajından → agar-sandan, ala-sandan ["sırık, direk" anlamında *alajı* kelimesiyle ilişkilendirilebilir, ancak yapısı açık değil. Metinde *agar-sandan* "sandal ağacı"na gönderme yapılarak kullanılmış. (Gatsak vd.: 1997, 535)]

a. 4/0018

[=1]

alalıg *sf*. Alacalı, alalı.

a.-daa 4/0027

[=1]

alaŋ: alaŋ kıl- Çok istemek, dilemek.

a. 2/1368

[=1]

alaŋgı (***edek***) *sf*. Ön, ön kısım *(kıyafetin, eteğin ön kısmı)*.

a. 3/0338, 3/0743, 4/2454, 4/4523

[=4]

alay: alay uruk *is*. Atları yakalamak için kullanılan ucu kemetli uzun sırık.

a. 4/0055

[=1]

albatı *is*. Bir devlete ya da kişiye bağlı kimse, tebaa, uyruk.

a. 2/1465, 3/1318, 5/0858

a.+nı 3/2880

a.+zı 1/0619, 5/0726

a.+zın 1/0735, 1/0737, 1/0835, 1/0837, 1/0862, 1/0864, 1/2357, 1/2359, 1/3050, 1/3052, 2/1624, 3/4183, 3/4185

[=19]

albıktır *zf.* Nefesi kesilerek, soluk soluğa.

a. 5/1982

[=1]

alçaŋnadı-kelçeŋnedi *zf.* Hızlı ve büyük adımlarla, bu şekilde ilerleyerek.

a. 3/2331

[=1]

aldan *sf.* Altmış.

a. 1/0035, 1/0049, 1/0088, 1/0231, 1/0238, 1/0248, 1/0256, 1/0263, 1/0281, 1/0326, 1/0336, 1/0342, 1/0525, 1/0608, 1/0656, 1/0675, 1/0762, 1/0787, 1/0826, 1/1825, 1/2240, 1/2313, 1/2397, 1/2621, 1/2646, 1/3090, 1/3142, 1/3174, 1/3308, 1/3406, 1/3544, 1/3750, 1/3751, 1/3803, 1/3921, 1/3958, 2/0984, 2/1397, 2/1525, 3/0017, 3/0033, 3/0756, 3/0761, 3/0772, 3/1055, 3/1160, 3/1244, 3/1249, 3/1259, 3/1736, 3/1804, 3/2100, 3/2101, 3/2338, 3/3372, 3/3384, 3/3385, 3/3386, 3/3932, 3/3938, 3/3951, 3/4086, 3/4088, 3/4168, 3/5041, 4/0014, 4/0791, 4/1164, 4/1181, 4/1202, 4/1421, 4/1492, 4/1495, 4/2044, 4/2148, 4/2506, 4/3161, 5/0330, 5/0530, 5/2379, 6/0029, 6/0070, 6/0101, 6/0574, 6/0673, 6/0693, 6/1459, 6/1606, 6/1649, 6/1691, 6/1803, 6/1835, 6/1847, 6/2064, 6/2068, 6/2071, 6/2106, 6/2129, 6/2146, 6/2148, 6/2186, 6/2251, 6/2252, 6/2278, 6/2292, 6/2295, 6/2329, 6/2353, 6/2393, 6/2394, 6/2426, 6/2444, 6/2446, 6/2488, 6/2508, 6/2534, 6/2537, 6/2567, 6/2624, 6/2650, 6/2650, 6/2651, 6/2661, 6/2679, 6/2680, 6/2714, 6/2816, 6/2834, 6/2836, 6/2919, 6/3745

[=131]

aldan aldı *sf.* Altmış altı.

a. 5/0348

[=1]

aldan bir *is.* Altmış bir.

a.+in 5/0291, 5/0294

[=2]

aldan iyi *sf.* Altmış iki.

a. 4/0149, 4/0165, 4/0947, 4/1157, 4/1429, 4/1439, 4/1749, 4/2629, 4/3201, 4/4117, 4/9

[=11]

aldan ses *sf.* Altmış sekiz.

a. 5/0196

[=1]

aldar *is.* Ün, şan, şöhret.

a. 5/0583

[=1]

aldar-at *is.* Ad; ün, şan, itibar.

a.+ı+(adı) 5/1064

[=1]

aldı I. *sf.* Altı.

a. 1/0016, 1/0139, 1/0411, 1/0505, 1/2971, 1/3656, 1/3674, 1/3836, 1/3839, 2/1230, 2/1636, 3/2574, 4/0216, 4/0973, 4/1078, 4/1155, 4/1217, 4/1586, 4/1499, 4/2057, 4/2322, 4/2323, 4/2490, 4/2510, 4/2644, 4/2812, 4/2814, 4/2817, 4/2833, 4/2908, 4/2910, 4/2981, 4/2983, 4/2992, 4/3187, 4/3190, 4/3966, 4/3968, 4/3978, 4/3982, 5/1480, 5/1485, 5/1514, 5/2211, 6/1565, 6/1802, 6/2515, 6/2748, 6/2836, 6/3238

a.+zın 6/0775, 6/0802, 6/0830, 6/0914

*

argaktıg aldı moyun → argaktıg II.

a. 3/3429, 3/3438

[=56]

aldı II. *is.* Alt, altı, alt kısım.

a. 1/0239, 1/0264, 1/0267, 1/0282, 1/0330, 2/1402, 3/3710, 3/3714, 4/3415, 6/1549, 6/2984

a.-bile 6/0238, 6/0323

a.+mga 5/0552

a.+nçe 2/0105, 6/1088, 6/3159

a.+nda 2/0614, 2/0616, 3/1131, 3/2098, 3/4909, 4/0705, 4/0706, 4/0721, 4/0723, 4/4023, 4/4025, 5/1996

a.+ndan 1/2282, 2/0540, 3/1539, 3/4106, 3/4719, 3/4930, 6/2135, 6/2281, 6/2432, 6/2461

a.+nga 1/1335, 2/0065, 2/0468, 2/0662, 3/2926, 3/4062, 4/4530, 5/0541, 5/1750, 6/0010

[=49]

aldı çüs aldan *sf.* Altı yüz altmış.

a. 5/0032

[=1]

aldı-üstü *is.* Alt ve üst, altı ve üstü.

a. 3/2618

a.+n 3/2614

[=2]

aldıgı → aldıkı

aldıı *sf.* Alt, alttaki, aşağıdaki.

a. 1/1824, 1/2151, 1/2184, 1/2645, 1/3141, 1/3920, 1/3957, 3/0016, 3/0348, 3/0421, 3/0761, 3/0771, 3/1054, 3/1249, 3/1258, 3/1467, 3/1735, 3/1803, 3/3938, 4/0672, 4/0691, 4/0740, 4/1180, 4/2043, 4/2056, 4/2147, 5/0347, 5/1460, 6/0029, 6/0101, 6/0574, 6/1605, 6/1648, 6/1690, 6/1834, 6/3744

*

aldıı oran Alt dünya.

a. 1/0503, 1/0552, 1/1475, 1/1826, 1/2760, 1/3143, 1/3922, 1/3959, 2/1373, 3/3138, 4/0673, 4/0692, 4/0741, 4/3910, 4/3959, 4/3997, 4/4009, 6/2730, 6/2737

[=55]

aldıırtan *zf.* Altından, altından doğru.

a. 1/3978, 3/4090, 3/4912, 6/1138

[=4]

aldıı-üstüü *sf.* Alt ve üst, alttaki ve üstteki.

a. 3/0702

aldıı-üstüü oran Alt ve üst dünya.

a. 4/3951

[=2]

aldıkı *is.* Alt, aşağı.

a.nıŋ (aldıgı) 3/4131

a.+nıŋ 3/5056

aldıkı oran → aldıı

a. 1/2684

[=3]

aldı-kiş *is.* Samur.

a.+in+(aldıkijin) 5/0026

[=1]

aldılıg *sf.* Altı yaşında.

a. 1/0457

[=1]

aldı muŋ *sf.* Altı bin.

a. 5/1502, 5/1733, 5/1738

[=3]

aldın 1. *is.* Altın.

a. 4/4443, 4/4444

a.-bile 5/0336

a.+ınga 3/1178

a.+nı 3/4670

2. *sf.* Altın, altından yapılmış olan.

a. 1/0231,1/0238, 1/0248, 1/0263, 1/0281, 1/0326, 1/0336, 1/0342, 1/0526, 1/1017, 1/1257, 1/1268, 1/1271, 1/1276, 1/1433, 1/1468, 1/1602, 1/1974, 1/1997, 1/1999, 1/2022, 1/2025, 1/2981, 1/2990, 1/2992, 2/0030, 2/0373, 2/0435, 2/0497, 2/0589, 2/0591, 2/1062, 2/1397, 3/0023, 3/0150, 3/0152, 3/0411, 3/0432, 3/0466, 3/0484, 3/0604, 3/0904, 3/0905, 3/2575, 3/3162, 3/3616, 3/3950, 3/4324, 3/4463, 3/4473, 3/4012, 4/0093, 4/0511, 4/0177, 4/0898, 4/0899, 4/1045, 4/1275, 4/1290, 4/2064, 4/2190, 4/2191, 4/2194, 4/2199, 4/2209, 4/2219, 4/2269, 4/2318, 4/2321, 4/2447, 4/2477, 4/2482, 4/2496, 4/2503, 4/2595, 4/2599, 4/2869, 4/3048, 4/3070, 4/3124, 4/3249, 4/3252, 4/3369, 4/3384, 4/3388, 4/3566, 4/4059, 4/4062, 4/4158, 4/5208, 4/5209, 4/5262, 4/5309, 4/5327, 4/5400, 4/5402, 5/0047, 5/0168, 5/0300, 5/0302, 5/0319, 5/0331, 5/0338, 5/0598, 5/0854, 5/0861, 5/0864, 5/0875, 5/0878, 5/0894, 5/0908, 5/0929, 5/1038, 5/1059, 5/1119, 5/1139, 5/1141, 5/1160, 5/1164,

5/1325, 5/1379, 5/1638, 5/1998, 5/2090, 5/2100, 5/2620, 5/2639, 6/0057, 6/1173, 6/1461, 6/1548, 6/1564, 6/1579, 6/3147

*

börü bajı deg möŋgün at bajı deg aldın → börü

a. 1/0800, 1/0815, 1/0909, 1/1057, 1/1663, 1/1707, 3/1864, 3/3490, 3/4495

[=147]

aldın-ala *sf*. Altın rekli ve alacalı.

a. 6/1055, 6/1061, 6/1083, 6/1126, 6/1144, 6/1213

[=6]

aldın-bula *is*. Altın ve geniş tabak.

a. 4/0476, 4/0900, 4/1289, 4/3303, 4/3380

[=5]

aldın-hümüs *sf*. Altın-gümüş

a. 5/0475

[=1]

aldın-kara *sf.* Altın ve kara renkli.

a. 5/0596, 5/1121

[=2]

aldın-kızıl *sf.* Altın kızıl renkli.

a. 5/1040

[=1]

aldın-möŋgün 1. *is*. Altın ve gümüş.

a.-bile 3/3183

a.+ümnü 4/4035

2. Altın ve gümüşten olan.

a. 2/0320, 2/1422, 4/1434, 4/3194, 5/1637

[=7]

aldın-sarala *sf.* Altın sarı renkli, altın sarısı.

a. 3/3005, 3/0971, 3/1182, 3/1184, 3/3806, 5/0905

[=6]

aldın-sarıg *sf.* Altın sarı renkli, altın sarısı.

a. 5/1934

[=1]

aldır- Tutulmak, yakalanmak, yenilmek.

a.-ar+(2) 5/0181, 5/0235, 5/1852

a.-bas+(1) 1/3276, 1/3278, 4/3713

a.-bas+(2) 5/2733, 6/1075, 6/1076

a.-bayn 1/2264, 1/2295, 4/2803

a.-bayn bar- 4/5266

a.-bayn-daa tur- 4/3717

a.-bayn tur- 1/2267, 1/2297, 3/2619, 4/3740, 4/3879

a.-bayn tur- 4/3875

a.-bayn tur- 4/3736, 4/3803, 4/3807

[=23]

aldır- tuttur- Yakalanmak, ele geçirilmek

a.-ar+(2) 5/0268

[=1]

ale *e*. Soru, onaylama gibi pekiştirme anlamları katar.

a. 1/2569, 3/0336, 3/0537, 3/1129, 3/2595, 3/3103, 4/0621, 4/0624, 4/0630, 4/3489, 6/0592, 6/3403, 6/3480

a. (ala) 3/0194

[=14]

algaadır (*arga jok, arga-jok, aay çok, aayjok, aajok* gibi sözlerle birlikte) Kaçmak, kurtulmak, atlatmak.

a.-daa 5/0400

[=1]

algan- Şamanlık etmek, özel bir ezgiyle sözlerini söylerek ritüel gerçekleştirmek.

a.-ıp 4/0236

[=1]

alga- yöree- İyi dilek sunmak, hayır duada bulunmak.

a.-p 3/4315, 6/1078

a.-p-daa tur- 4/3281, 4/4605

a.-p kag- 6/1621, 6/1665, 6/1706, 6/2150, 6/2179, 6/2447, 6/2475

a.-p-le tur- 4/2362

a.-p tur- 4/0372, 4/2344, 4/2349

a.-p y.-y-le 4/2438

[=16]

algı I. *is.* Bağırma, bağırış, haykırma.

a.+dan 1/3223

a.+zın 1/3398, 1/3512, 3/4851, 5/0495

[=5]

algı II. *is*. Deri, post.

a. 3/1550

[=1]

algı-keş *is*. Post, deri.

a.+in+(kejin) 3/4030

[=1]

algı-kışkı *is*. Bağırma, haykırış.

a.-bile 4/2240

a.+nı 1/3437

a.+zın 4/3091

[=3]

algıla- Yardımcı fiil *(bkz. al-).*

a.-arga 5/0398

[=1]

algır- Bağırmak, haykırmak; yüksek sesle konuşmak; yüksek ses çıkarmak; böğürmek; gürlemek.

a.-a 3/2412

a.-a kag- 3/3692

a.-ar+(1) 2/0840

a.-ar+(2) 1/2987, 2/0041, 6/2029, 6/2840

a.-arga 1/1806, 1/1848, 1/3207, 1/3365, 1/3367, 1/3398, 1/3431, 1/3433, 1/3931, 1/3936, 2/0052, 2/0959, 3/2295, 6/2017, 6/2023, 6/2387

a.-bas+(2) 1/3398, 1/3512, 3/4851

a.-gan+(1) 1/1273, 1/1280, 1/1451, 1/3731, 1/3860, 1/3893, 3/2114, 5/2459

a.-ganın 1/3868

a.-ıp 3/1762, 5/0495, 5/1605

a.-ıp algırıp 6/0728, 6/0754

a.-ıp kel- 1/1440

a.-ıptarga 1/3512, 3/4851

a.-ıp-tır 2/0462, 6/0454

a.-ıp tur 3/1002

a.-ıp tur- 1/3877

a.-ıp tur- 1/3045

[=48]

algır- kışkır- Bağırmak, haykırmak.

a.-a+(algırıp-kışkıra) ber- 4/2272

a.-arıŋga 6/2878

a.-gan+(1) 1/1414, 1/2918, 4/3092, 6/2097, 6/2663

a.-ıp 1/2105, 2/0210, 3/0587, 6/2833, 6/2845

[=12]

algırgıla- Bağırmak, bağırıp durmak, haykırmak.

a.-p 3/4899

[=1]

algırış- Bağrışmak.

a.-ıp+(algırjıp) 3/1736, 6/0575

a.-ıp+(algırjıp) tur- 1/1851

[=3]

algırış- kışkırış- Bağrışmak.

a.-ıp+(algırjıpkışkırjıp) 6/1604, 6/1647, 6/1689, 6/3743

a.-ıp+(algırjıp-kışkırjıp) kel- 6/1837

a.-kan+(1) 6/2381

[=6]

algış- kırış- Bağrışmak, karşılıklı atışmak.

a.-ıp-daa+(algıjıp-kırıjıp) olur- 4/0869

[=1]

alıg-şaglıg *is*. Güçlü, gücü kuvveti yerinde, sağlam, sağlıklı.

a.-daa 4/2716

[=1]

alıksa- Almak istemek.

a.-ar+(1) 5/2653

[=1]

alırlıg-beerlig *is*. Almalı vermeli, alışlı verişli (yarış, rekabet için).

a.-le 4/1641

[=1]

alıs *zf*. Asıl, esas, aslında, sahiden.

a. 6/3693

[=1]

alıs- 1. Aldırmak, kaptırmak, çaldırmak.

a.-kan+(2) 2/1310

2. Yenilmek, mağlup olmak.

a.-ıp+(alzıp) kör- 3/4061, 6/0011, 6/0096

a.-pas+(2) 6/1505, 6/3294, 6/3295, 6/3297, 6/3364, 6/3366, 6/3439, 6/3441, 6/3523, 6/3525

a.-kaş 3/2613

3. Kesilmek, kaptırmak.

a.-ı p+(alzıp) al-- 2/1555, 4/1253

4. Bir şeyin etkisine girmek, etkilenmek.

a.-kaş 6/2499

[=18]

alış- Almak.

aksın alış- Sözleşmek.

a.-ıp tur-+(alçıp) 4/0260

tınış alış- Nefes almak.

a.-ıp+(alçıp) 4/2459

[=2]

alış- beriş- Alıp vermek, almak vermek.

aas-daŋgırak alçıp ber- Söz alıp vermek, sözleşmek.

a.-ip+(alçıp-berjip) tur- 2/1019

[=1]

alışkı[lar] *is.* Kardeş(ler).

a. 1/0892, 1/0917, 1/0971, 1/1020, 1/1068, 1/1125, 1/1143, 1/1160, 1/2926, 1/2937, 1/2948, 1/2956, 1/3016, 1/3107, 1/3119, 1/3133, 1/3158, 1/3596, 1/3620, 1/3644, 1/3650, 1/3660, 1/3670, 1/3697, 1/3833, 2/1004, 3/0090, 5/1406, 5/1416, 5/1443, 5/1472, 5/1533, 5/1857, 5/2030, 5/2109, 5/2148, 5/2167, 5/2210, 5/2238, 5/2286, 5/2394, 5/2475, 5/2476, 6/0448, 6/3093, 6/3731

a.+daa 1/1111, 1/2913

a.+dan 5/2046, 5/2240

a.+lar 1/0902, 1/1010, 1/1175, 1/2772, 1/3627, 1/3909, 2/1018, 2/1080, 3/0162, 3/0186, 3/0286, 3/0395, 3/0404, 3/0483, 3/3051, 5/1453, 5/1466, 5/2164, 5/2721, 5/2727, 6/0554, 6/0585

a.+lar-daa 5/2216

a.+lar-dır 1/1541

a.+lar-dırlar 5/2174

a.+larga 1/2902

a.+larını 5/2054

a.+larje 1/1116

a.+lar-la 5/0080

a.+larnı 1/0886

a.+larnıŋ 5/1520, 5/1765, 5/2020, 5/2128, 5/2133, 5/2136, 5/2550

a.+nı 1/0883, 1/1164, 1/2860, 1/2969, 1/3163, 5/1422, 5/2171

a.+nıŋ 1/3336, 1/3538, 1/3566, 1/3599, 5/1524, 5/2051, 5/2104, 5/2142, 5/2153, 5/2195, 5/2243, 5/2256, 5/2400, 5/2409, 5/2460, 6/3237, 6/3261, 6/3326, 6/3477, 6/3748

[=114]

alışkı-şanışkı *is*. Kardeş ve kuzenler, akrabalar.

a. 1/2479, 1/3319

a.-daa 4/3081

[=3]

alıy-şalıy *zf*. Sırayla, arka arkaya.

a. 1/2878

[=1]

alzı *zf*. Çeşitli zarflarla birlikte yer-yön bildirir.

a. 1/1325, 1/1374, 4/0174, 4/0530, 4/0549, 4/1350, 4/3247, 4/3372

[=8]

am I. *zf*. **1**. Şimdi.

a. 1/0550, 1/0912, 1/1149, 1/2351, 1/1539, 1/1557, 1/1679, 1/1783, 1/2415, 1/2880, 1/2937, 1/2948, 1/3024, 1/3166, 1/3639, 2/0236, 2/0244, 2/0246, 2/0300, 2/0353, 2/0448, 2/0665, 2/0865, 2/1126, 3/1099, 3/1139, 3/1403, 3/1426, 3/1562, 3/1691, 3/1780, 3/1940, 3/1950, 3/2012, 3/2085, 3/2155, 3/2210, 3/2411, 3/2431, 3/2475, 3/2525, 3/2640, 3/2764, 3/2777, 3/2784, 3/2799, 3/2894, 3/2969, 3/3045, 3/3070, 3/3158, 3/3426, 3/3483, 3/3501, 3/3512, 3/3771, 3/4004, 3/4019, 3/4162, 3/4164, 3/4249, 3/4269, 3/4357, 3/4605, 3/4705, 4/0671, 4/0817, 4/2751, 4/2887, 4/3040, 4/3157, 4/4604, 4/4881, 4/4951, 5/0163, 5/1130, 5/1137, 5/1538, 5/1756, 5/2040, 5/2522, 6/0349, 6/0367, 6/0567, 6/0592, 6/0594, 6/0933, 6/1003, 6/0382, 6/1055, 6/1136, 6/1855, 6/1952, 6/2078, 6/2180, 6/2212, 6/2217, 6/2365, 6/2522, 6/2642, 6/2731, 6/2732, 6/3283, 6/3287, 6/3300, 6/3311, 6/3350, 6/3385, 6/3426, 6/3460, 6/3509, 6/3544, 6/3603, 6/3489, 6/3696, 6/3755

2. Zaman bildiren sözlerden önce gelerek "sonraki, ertesi" anlamlarında kullanılır.

a. 1/0066, 1/0233, 1/0326, 1/0333, 1/0382, 1/0384, 1/0765, 1/0801, 1/0809, 1/0908, 1/1727, 1/1862, 1/1875, 1/2613, 2/0779, 2/1130, 2/1148, 2/1203, 3/0623, 3/0944, 3/1106, 3/1512, 3/1710, 3/1959, 3/2094, 3/2169, 3/2238, 3/2304, 3/2479, 3/2644, 3/4080, 3/4682, 3/4815, 3/4864, 3/4901, 4/0427, 4/1240, 4/2888, 4/4030, 6/1857, 6/1863, 6/1953, 6/1959, 6/2083, 6/2221, 6/2371, 6/2529, 6/2646, 6/3055, 6/3699, 6/3764

3. Şimdi, daha, artık, bundan sonra.

a. 3/0397, 3/0398, 3/1187, 3/1195, 3/1753, 3/1894, 3/2426, 3/2592, 3/4513, 4/5108, 5/1664 , 5/2648, 6/3726

4. Şimdi, günümüz zamanı.

a. 1/2427, 4/4781, 4/4787, 6/3261, 6/3269

5. Bu.

a. 1/3972, 2/1324, 3/0504, 3/1320, 3/1600, 4/1418, 4/4456, 5/0797

*

am-çaa Tam şimdi, işte şimdi.

a. 1/1537, 3/0256

am-deerezinde → deerezinde

a. 2/1553

[=196]

am II. *e*. Pekiştirme edatı.

a. 1/0749, 3/0721, 3/1116, 3/1179, 3/1591, 3/2148, 3/2299, 4/0556, 5/0182, 6/0033, 6/2676, 6/2771, 6/2776, 6/2789

[=14]

am-daa *zf*. Daha, daha da.

a. 1/0402, 1/1196, 1/1392, 1/2918, 1/2925, 1/2499, 1/3191, 1/3641, 2/1576, 3/0215, 3/0747, 3/1202, 3/1581, 3/1958, 3/2583, 4/3431, 4/4073, 4/4214, 5/1035, 5/2019, 6/0201, 6/0204, 6/1854, 6/1951, 6/2076, 6/2215, 6/2362, 6/2518, 6/2575, 6/2637, 6/3416

[=31]

am-na *zf*. Şimdi, hemen şimdi, dehal.

a. 1/0531, 1/1275, 1/1282, 1/1681, 1/3478, 1/1960, 1/2286, 1/2568, 1/2908, 1/3389, 1/3395, 1/3443, 3/0374, 3/4371, 4/0423, 4/2943, 4/3024, 5/1898, 5/2475, 6/1068, 6/1430, 6/2031, 6/3660, 6/3667

[=24]

ama *is*. **1**. Birlikte kullanıldığı isimle birlikte onun ölçüsünü, ebatını ifade eder.

a. 1/0847

2. Varak, kağıt, yaprak.

a. 3/2779, 3/2925, 3/4499, 3/4659, 3/4683, 4/2814, 4/2833, 4/2908, 4/2981, 4/2992, 4/3966, 4/3982

[=13]

amdannıg *sf*. Lezzetli, güzel, hoş.

a. 3/1572, 3/2439, 3/3089, 3/3702, 3/3732, 3/4383, 3/4507, 3/4555, 3/4639, 3/4690, 3/4696, 4/1801

[=12]

amdıı *sf*. Deminki, önceki, adı geçen.

a. 2/0314

amdıı çaa Şimdi, yeni, henüz.

a. 6/0678

[=2]

amgıı *is*. İlaç konulan kap.

a.+nıŋ 1/0106

[=1]

amı *is* .Can, yaşam, hayat.

a.+m 5/2646, 5/2388

a.+zın 5/0278

a.+zından 5/0246

*

amızın al- Kurtulmak, canını kurtarmak.

a.+zın 1/2562

[=5]

amı-daŋgırak *is*. Söz, ant, yemin.

amı-daŋgıraan ber- Söz vermek, yemin etmek.

a.+ın+(a.-daŋgıraan) 3/4951

[=1]

amı-tın *is.* Can, canlılık, yaşam, hayat.

a.+ı bile 4/0283

a.+ımda-la 4/3909

a.+ıŋga 4/1407

*

amı-tın destir- Canını kurtarmak, kurtulmak, kaçmak.

a. 5/1826

amı-tın ooçula- Bağışlamak, affetmek, canını bağışlamak.

a.**+ım** 3/4948, 5/2456

amı-tının oskun- Ölmek.

a. 3/0551

amı-tın örşe- Bağışlamak, affetmek, canını bağışlamak.

a. 4/4040

a.+ım 2/1005

amı-tının al- Kurtulmak, canını kurtarmak.

a.+ım 1/1709, 1/3471, 3/3219

amı-tınga çet- Öldürmek, öldürmeye çalışmak.

a. 4/3602, 4/3761, 5/2497

amı-tının egit- Hayata döndürmek, diriltmek.

a. 5/1984

[=16]

amı-tınnıg *sf*. Canlı, diri, yaşayan.

a. 3/4974, 4/1602

[=2]

amıdıra- Yaşamak, hayatını sürdürmek.

a.-p 3/0197

a.-p tur- 3/0199, 6/1216

[=3]

amılıg *sf*. Canlı, yaşayan.

a. 2/0014, 2/0042, 4/4723

[=3]

amılıg-tınnıg *sf*. Canlı, yaşayan.

a. 1/2919

[=1]

amır 1. *is*. Rahat, sukunet, dirlik, huzur, esenlik.

a.+ın 3/0812, 3/1279, 3/1653, 3/3983

a. 2/0984, 3/2338, 6/2186, 6/2278, 6/2426, 6/2488, 6/2624, 6/2714, 6/2129, 6/2329, 6/2567

2. *zf*. Kolay.

a. 5/0806

3. *ünl*. Esenlik soran bir söz olarak kullanılır.

a. 1/3129, 3/4633, 3/4635, 5/0938, 5/0987, 6/1529, 6/1529, 6/1749, 6/1749

a. amır 1/1638

a.-la 1/3121, 1/3127, 1/3161, 4/2234, 4/2603

*

amır kör- Rahat, huzur bulmak.

a. 2/0129

[=32]

amır-mendi 1. *zf*. Sağ, sağlıklı, esen, huzurlu.

a. 2/1040, 5/1769

2. *is*. Selam, selamlaşma.

a.-daa 3/4036

a.+ziniŋ 3/1654

*

amır-mendi aytır- Selamlamak, selamlaşmak.

a. 1/3124

a.+zin 3/4778, 4/2603, 4/4639, 5/1774, 5/1783

[=10]

amır-şöleen *zf*. Rahat, huzurlu.

a. 1/3329

[=1]

amıra- Sevinmek.

a.-ar+(1) 6/3310, 6/3543

a.-ar+(2) 5/0541, 5/0553

a.-p 1/0646, 1/3041, 1/3045, 1/3101, 2/0273, 3/0286, 3/0722, 3/3172, 3/4980, 4/2945, 5/2503, 6/2336, 6/3384, 6/3458

a.-p tur- 4/5099

a.-y ber- 4/5431

*

setkil-sagıjı amıra- Sevinmek, memnun olmak.

a.-p olur- 3/4686

sagıjı amıra- → **sagış**

a.-p 2/0246

[=22]

amıra- öörü- Sevinmek, memnun olmak.

a.-p ö.-geş+(ööreeş) 1/0135

a.-p 3/4311, 3/4974

[=3]

amırat- Memnun etmek, rahatlık vermek.

a.-pas+(2) 3/2472, 3/4246

a.-payn bar- 4/1008

[=3]

amıtan *is*. **1**.Canlı, varlık.

a. 1/0014, 1/0018, 1/1583, 1/2688, 1/2722, 1/2742, 2/0095, 2/0124, 2/0142, 2/0151, 4/1017, 4/1113, 4/1613, 4/1802, 4/1996, 4/2186, 4/2677, 4/2690, 4/3429, 4/4376, 4/4899, 4/4945, 6/1145

a.-dır 2/0145, 2/0147, 6/0875

a.+ga 2/0466, 4/3510, 4/3513, 6/2199, 6/2346, 6/2350, 6/2500

a.+ınıŋ 5/2472

a.+nıŋ 2/0135, 5/0199

a.+narnı 6/0682

2. Kişi.

a. 3/1290, 3/1294, 3/4432, 4/2023, 4/2038, 4/2215, 4/2259, 4/2288, 4/3145, 4/4436, 4/4736, 6/3655

a.-dır 6/1168

a.+ga 4/4746, 4/5111

a.+nıŋ 5/1944

3.İnsanlar, halk, ulus.

a. 4/2549, 4/2567

4. Bütün, hep, hepsi.

a. 1/0075, 1/0400, 1/2399, 1/2598, 1/3092, 1/3627

[=61]

amza- Tadına bakmak, yemek, içmek.

a.-gaş+(amzaaş) 2/1023

a.-gaş-la+(amzaaş) 1/1502

a.-p 3/2425

a.-pkan 1/1139

a.-vaska 1/1136

a.-vayn-daa 1/1006

[=6]

amza- çi- Yemek.

a.-veske 1/1077

[=1]

anaa 1. *sf*. Sıradan, olağan, vasat, normal.

a. 1/1041, 3/0475, 4/4548

a.-la 3/4600

2. *zf*. Öylece, öylesine, gelişigüzel.

a. 3/4154, 6/0608

a.-la 6/0225, 6/3153

[=8]

anay *is.* Oğlak, keçi yavrusu.

a. 5/0600, 5/2453

[=2]

ança → ınça

ança- → ınça-

ança-mınça → ınça-mınça

ançap → ınçap

ançıg *sf*. Hoş olmayan, rahatsız edici, nahoş.

a. 4/4993

[=1]

anda → ında

anıyak 1. *sf*. Genç.

a. 1/0378, 1/0394, 1/0792, 1/0904, 1/1054, 1/1659, 3/0848, 3/1566, 3/2424, 3/4263, 3/4706, 3/4947, 3/4737, 6/1236

2. *is*. Genç, gençlik, gençlik çağı.

a. 3/0013, 3/0026, 3/0066, 3/0136, 3/0147, 3/0314, 5/0359

a.+ında+(anıyaanda) 1/3300

a.+ından+(anıyaandan) 1/2304, 1/3795

a.+ta 4/0110, 4/0112

a.+tarı 3/1438, 3/1783

[=28]

aŋ *is.* Yabani hayvan, av hayvanı, av.

a. 1/1513, 1/2733, 3/4245, 3/4462, 6/0997, 6/1001, 6/1013

a.-daa 4/1399

a.+dan 4/1398

a.+ı-daa 2/0839

a.+ı-dır 3/3025

a.+ın 3/0067, 3/0493, 3/0494, 3/0498, 3/0502, 3/0511, 3/3002, 3/3028, 3/3029, 3/3032, 3/3045, 3/3805, 5/0026, 5/1101, 5/1105

a.+ınıŋ 3/3054

[=27]

aŋ-araatan *is*. Av hayvanları, yabani ve yırtıcı hayvanlar.

a.-daa 6/2743

[=1]

aŋ-meŋ *is.* Av hayvanları.

a. 6/0682, 6/0686

a.+i 2/0855

a.+in 2/0389

a.+in-daa 5/2062

a.+iniŋ 1/0083, 3/3062

a.+ni 1/3105

a.+niŋ 3/0489, 3/0665

[=10]

aŋaa *zm.* Oraya, orada.

a. 1/1040, 1/3886, 1/1728, 1/1863, 1/1924, 1/3802, 3/2460, 3/4283, 5/1752, 5/1929, 5/2354, 5/2742, 5/2744, 6/0181, 6/0213, 6/0666, 6/1036, 6/1146, 6/1585, 6/1977, 6/3553

[=21]

aŋdara *zf*. Altüst ederek, devirerek.

a. 1/1885, 1/2022, 1/2025, 2/0304, 3/4887, 4/3262, 5/1811, 5/1903

[=8]

aŋdara-düŋdere *zf*. Altüst ederek.

a. 1/2518, 3/1103, 3/1508, 3/2416, 3/4034, 3/4079, 5/1832

[=7]

aŋdarıl- Düşmek, devrilmek, yıkılmak.

a. 1/3485, 1/3492

a.-bas+(2) 1/1999

a.-ı+(aŋdarlı) 4/2007, 4/4422

a.-ı+(aŋdarlı) ber- 1/3488, 1/3495

a.-ıp+(aŋdarlıp) 2/0214, 6/0625

a.-ıp+(aŋdarlıp) çıt- 3/2954

a.-ıp+(aŋdarlıp) kel- 3/2948, 6/3313, 6/3388, 6/3463

a.-ıp+(aŋdarlıp) tur- 4/0287

a.-ıp-la+(aŋdarlıp) tur- 4/0275, 4/0279

[=17]

aŋdaştan- Ağnamak.

a.-ıp 2/0760, 2/0765

[=2]

aŋgaş *is*. Bir şeyin apansız olarak açılmasını ifade eden yansıma söz.

aŋgaş de- Birden açılmak, açılıvermek.

a. 3/3204

[=1]

aŋgaygan *sf*. Çok büyük.

a. 1/0428, 4/1434

[=2]

aŋgaygan-keŋgeygen *sf*. Çok büyük.

a. 3/0030, 3/0299

a. (a.-kaŋgaygan) 1/0455, 6/0068, 6/1457, 6/1481

[=6]

aŋgaytı *zf*. Genişçe, ardına kadar.

a. 4/2159

[=1]

aŋgaytır *zf*. Genişçe, ardına kadar.

a. 1/2018

[=1]

aŋgı 1. *sf*. Ayrı, başka, farklı.

a. 3/2880, 3/2881, 3/2882, 4/4472

2. *zf*. Ayrı ayrı.

a. aŋgı 1/3678

[=5]

aŋgıda *e*. Başka

a. 5/0965

[=1]

aŋgıla- Ayırmak, taksim etmek.

a.-p ber- 4/1366

[=1]

aŋgır *is*. Sarı ördek.

a. 1/1276

a.+ı 1/1279

a.+ı-dır 1/1280

a.+lar 1/2990

[=4]

aŋna- Avlamak.

a.-ar 3/0067

a.-ar+(1) 1/0227, 3/0498, 3/0502, 3/3002, 3/4245

a.-ar+(2) 3/3029, 3/3805

a.-arda 1/3336, 1/3538

a.-gaş+(aŋnaaş) 1/3104, 3/3029

a.-p 1/3169, 1/3334, 3/0511, 3/3028, 3/3805, 3/4018, 3/4248, 5/0026, 5/2317, 6/0905

a.-p çor- 1/3531

a.-p çoru- 1/0215, 1/0221, 1/3108, 1/3109, 1/3338, 3/3070, 3/3734, 6/1180

a.-p çorup kag- 3/3073

a.-p kel- 1/0214

a.-p tur- 3/3063

a.-y ber- 5/1101, 5/1105

a.-zımza 1/0228

[=37]

aŋna- diiŋne- Sincap ve çeşitli hayvanlar avlamak.

a.-p al- 1/3550

[=1]

aŋna- meŋne- Avlamak, avlanmak.

a.-er+(1) 2/0625

a.-p 1/0210, 1/3688, 3/0426

a.-p çorup-la ber- 1/3542

a.-p kel- 5/2063

[=6]

ap *is.* Hile, kurnazlık, ikiyüzlülük.

a.+ınga+(avınga) 5/2641

a.+ka 1/3727

[=2]

apar- 1. Olmak, meydana gelmek.

a.-dı+(apaardı) 5/1990

a.-ıptır 2/1316

2. Olmak, bir nitelik kazanmak; bir isim ya da sıfatın belirttiği durumu almak.

a.-dım+(apaardım) 5/1600

a.-dıŋ+(apaardıŋ) 5/2448

a.-gan+(1) 1/1122, 1/3274, 2/0073, 2/0076, 2/0027, 2/0665, 5/0215, 5/1554, 6/1055, 6/2114, 6/2407

a.-gan+(2) 1/3296, 6/2689

a.-gan tur- 4/5128

a.-gan-dır 6/3119

a.-ganda 4/0858

a.-ganı 1/1230

a.-ganıŋ 5/0539, 5/0547

a.-gaş 2/0029

a.-ıp 2/0026

a.-ıp-tır 1/1140, 1/3788, 2/0341

a.-ır+(1)+(apaar) 3/1208, 3/1585, 4/3698, 6/0413, 6/0425, 6/2273, 6/2275, 6/2276, 6/2609, 6/2611

3. Olmak, gelmek (zaman).

a.-dı 1/1190

a.-gan+(1) 3/3251, 6/1275

a.-ıp-tır 1/1189

a.-ırga+(apaarga) 2/1309

4. -Ar / -mAs ekli fiillerle birlikte zorunluluk bildiren yardımcı fiil olarak kullanılır.

a.-ır+(1)+(apaar) 3/2445, 3/2450, 3/2529, 3/4487, 3/4513, 6/3445

a.-ıp-tır 6/0181

5. –Ar / -mAs ekli fiillerle birlikte süreklilik bildiren yardımcı fiil olarak kullanılır.

a.-dı 1/1531

a.-dı+(apaadı) 5/0376

a.-dı+(apaardı) 5/1312

a.-dım 3/0686

a.-gan+(1) 1/2272, 3/2472, 3/3231, 5/2542, 6/1960

a.-gan+(2) 1/0143

a.-gan-dır 6/0701

a.-ıp-tır 2/1327

a.-ır+(1)+(apaar) 3/2531

[=63]

appar- Götürmek, alıp gitmek.

a.-dı 2/1527

a.-dı+(appaardı) 6/1335, 6/1425

a.-gaş 1/0108, 2/0355, 3/0654, 3/2828

a.-gaştıŋ 4/3516

a.-ıp 1/2308, 2/0324, 3/3046, 4/0546, 5/1935, 6/1134, 6/1486, 6/1738, 6/2863

a.-ıp ber- 3/3024, 3/3035, 3/3041, 3/3173, 3/3687, 3/3691, 3/4335, 5/1478, 5/1501, 5/1511

a.-ıp kag- 3/3309

a.-ıp-la ber- 5/1469

a.-ıp-tır 1/1463

a.-ır+(1)+(appaar) 2/0172

a.-ırı+(appaarı) 2/0236

[=32]

aptara *is.* Sandık.

a. 2/1396, 3/0277, 3/4115

a.+dan 5/2507

a.+nıŋ 3/0282, 4/1031

a.+zından (aptıra) 1/1517

a.+zınga 3/0676

a.+zınıŋ 1/1584

*

aptara bolgan/deg Geniş, büyük (yiğit, pehlivan kişinin göğsü için).

a. 1/2310, 1/3306, 1/3800, 2/0952, 2/0992, 3/4939, 6/0597, 6/3708

[=17]

aptıg *is*. Hilekar, sinsi, kurnaz.

a.+nıŋ 5/2641

[=1]

aptıra → aptara

aram *ünl*. Dur! Bekle! Şimdi!

a. 1/3005

[=1]

ar- Zayıflamak, güçsüzleşmek.

a.-bas+(2) 2/0694

[=1]

ar- dor- Çok zayıflamak.

a.-up 5/1170

[=1]

ar- kur- Hazırlamak, hazır etmek.

a.-up 6/2805

[=1]

ar- tur- Güçsüzleşmek, zayıflaşmak.

a.-bas+(2) 3/0797, 3/1597

[=2]

ara I. *is*. **1**. Ara; yer veya zaman bakımından iki şeyin arası, ortası.

a. 3/1574, 3/4462, 4/4047, 6/1708

a.+zı 3/0746

a.+zı-bile-daa 4/3883

a.+zınçe 3/1154, 5/2427

a.+zında 4/0282, 4/0893, 4/1372, 4/3525, 4/4840, 4/4845, 4/5198, 5/2105

a.+zından 2/1561, 3/0561,, 3/0903, 3/2362, 4/0511, 4/0626, 4/3723, 5/2384, 5/0555, 5/1096, 6/2138, 6/2167, 6/2285, 6/2307, 6/2311, 6/2436, 6/2465, 6/2929

a.+zınga 3/0558, 3/0709, 3/0910, 4/4134, 5/2139, 5/2188, 5/2400, 5/2409, 5/2655

2. Ara, iç.

a.+vıska 1/1976

a.+vıstan 5/2572

a.+zı-bile 4/1935, 6/2069

a.+zın 1/1608, 3/0542

a.+zınçe 3/1346, 3/2544, 6/1944

a.+zında 1/0242, 1/1974, 2/0445, 3/2057, 4/4395, 4/4568, 5/0672, 6/0633, 6/1787, 6/1870, 6/1971

a.+zından 1/0106, 2/1611

a.+zınga 2/0469, 2/1097, 2/1478, 3/1184, 3/1559, 3/2405, 4/3182, 4/4822, 5/0737, 5/0739, 5/0741, 5/0743, 5/2659

3. O sırada, iken, o arada.

a.+zında 3/1151, 3/2731, 4/5303, 6/3078

*

ara çok Az değil.

a. 4/2507

karak çiveş deer arazında/karak dırbaş (dıvaş) deer(iniŋ) arazında Çok hızlı, çok hızlı bir şekilde.

a. 1/0738, 3/0704, 3/1078, 3/1482, 3/1718, 3/1825, 3/4841, 3/4882, 4/0510, 4/1221, 4/1933, 4/1914, 4/1919, 4/1937, 4/2441, 4/2446, 4/3683, 4/4808, 6/1033

ol ara O sırada, o anda.

a. 4/0223

oruk ara Yolda, yol boyunca.

a. 6/2766, 6/2769, 6/2785, 6/2788

[=107]

ara II: ara et Bütün mal mülk.

a. 3/1197, 3/2427, 3/3768, 3/3809

[=4]

ara-albatı *is*. Uyruk, teba, halk.

a. 1/1875, 1/3584, 2/0550, 2/1095, 3/2312, 3/2758, 4/1144, 4/1335, 4/2134, 4/2167, 4/2669, 4/2675, 5/0898, 6/0630, 6/0648, 6/2884

a.-daa 1/1755, 4/1250, 4/1315, 4/4616

a.-dan 1/3585, 1/3607, 2/0572, 4/0194, 4/0303, 4/1350

a.+ga 4/5068

a.+lar 6/3754

a.+m 3/1574, 3/2428

a.+mnı 4/4036

a.+mnıŋ 1/2553

a.+nı 1/3834, 3/2471, 3/4983, 4/1169

a.+nıŋ 1/0871, 1/1092, 1/3693, 3/4983, 4/3113, 6/2905

a.+ŋga 4/5095

a.+ŋnıŋ 4/5093, 5/1673

a.+vıstı 6/3094

a.+zı 1/0572, 1/0585, 1/0653, 1/0739, 1/0757, 1/0842, 1/0865, 1/2360, 1/2380, 1/3053, 1/3071, 2/0581, 2/0674, 2/0677, 2/0701, 2/0721, 2/1107, 4/0104, 4/2525, 4/4664, 4/4949, 4/5086, 5/1678, 6/3758

a.+zı-bile 4/0679

a.+zı-daa 4/0371

a.+zın 1/0569, 1/0571, 1/2832, 1/2863, 3/2840, 3/3010, 3/3767, 3/4197, 3/4992, 4/0699, 4/1246, 4/3940, 4/4071, 4/5363, 6/0658, 6/2804, 6/3766

a.+zın-daa 2/0626, 4/4068

a.+zından 4/4471

a.+zınga 4/5384, 5/1183

a.+zınıŋ 1/3096, 2/1611, 3/3582, 4/2539, 4/3154, 6/2842, 6/2881

[=101]

araatan *is*. Yırtıcı hayvan.

a. 6/0860

a.+ı 4/2437

a.+nıŋ 1/0056, 1/0071

[=4]

araga *is.* Alkollü içki, süt rakısı.

a. 3/2523, 3/2562, 3/2834, 3/3817, 5/1661, 5/1692, 5/2640, 5/2644

a.+dan 1/0581, 1/0744, 1/2368, 1/3060, 5/1676, 5/1696

a.+ga 6/2349, 6/2854

a.+ga+(aragaa) 6/2499

a.+m 3/1861

a.+nı 1/0591, 2/1633, 3/2576, 3/2815, 3/3500, 3/3739, 4/1789, 5/1658, 5/1665, 5/2723, 6/2828, 6/2830

a.+zı 5/1309

a.+zın 1/0757, 1/2381, 1/3073, 3/2561, 3/3502, 3/3742, 3/3753, 3/5034, 5/1365, 6/2810

[=41]

araga-darı *is.* Alkollü içki.

a. 3/3506, 6/2811

a.+ga+(a.-daraa) 6/2200, 6/2347, 6/2900

a.+nıŋ 5/1473

a.+zın 2/1228

[=7]

araga-darılıg *zf*. İçkili, içkili olarak.

a. 3/2165

[=1]

araga-hımıs *is*. *araga (bkz. araga)* ve kımız, alkollü içkiler.

a. 3/4400

a.+ım+(a.-hımızım) 3/2791

a.+ın+(a.-hımızın) 3/3732, 6/2803, 6/2806

[=5]

aragala- *araga (bkz. araga)* içmek.

a.-p 1/2399, 1/3092, 5/1305, 5/1688, 5/1820

a.-p olur- 6/2872

a.-p tur- 5/1616

[=7]

aragala- darıla- İçki içmek, içki içip durmak.

a.-p 1/0597

a.-p d.-gaş+(a.-darılaaş) 1/0764

[=2]

aragala- nayırla- İçki içip kutlama yapmak.

a.-p-la tur- 5/1875

[=1]

aragalıg *sf*. İçkili.

a. 3/3492, 6/2081, 6/2223, 6/2369, 6/2526, 6/2580, 6/2650

[=7]

arala- Bir yer veya kişilerin arasında gitmek, olmak, bulunmak.

a.-p kör- 2/0627

[=1]

aralçı-: töre aralçı- Yeniden doğmak, dirilmek.

a.-gan+(2)+(aralçaan) 6/3126

a.-p 5/2518, 5/2520, 6/0460

a.-r+(1) 4/0193

a.-r+(2) 6/0134, 6/0181

[=7]

aram → adıram

aram-saar *zf*. Belirsiz, belirsiz bir vaziyette.

a. 5/1346

[=1]

aramak *is*. Cins, asil at.

a.+tıŋ 4/3251, 4/3383, 4/5308

[=3]

aramayla- Koparmak, kesmek.

a.-p tur- 4/3385

a.-y+(aramalay) 4/3253

[=2]

arat-çon *is.* İşçiler, emekçiler; halk, ulus.

a.+u 5/0374

[=1]

aray *zf*. Hafiften, birazcık.

a. 1/3736, 3/0898, 3/1207, 3/1903, 3/2429, 3/3773, 4/4517, 6/2813

aray boorda/aray dep Zorlanarak, zorla, güçlükle.

a. boorda 5/0929, 6/0671

a. dep 3/0231, 4/3486, 6/0636

[=13]

arbay-taraa *is*. Arpa.

a. 6/2837

[=1]

arbın *sf*. Sayısız, çok; on.

a. 1/2299, 1/3381, 1/3791

[=3]

arbın-tümen *sf*. Çok, çok fazla miktarda, on binlerce, sayısız.

a. 4/0027, 4/0059, 4/0063, 4/1047, 4/1050, 4/4382

[=6]

arga I. *is.* Orman.

a. 1/3830, 3/0520, 3/0751, 3/0755, 3/1243, 3/1239, 3/2413, 3/3014, 3/3067, 3/4214, 3/4822, 4/0046, 4/0319, 4/0337, 4/0387, 4/0396, 4/1619, 4/1999, 4/4934, 4/5186, 6/0047, 6/0508, 6/1452

a.-bile 1/1580, 4/1627, 4/4650

a.+dıva 1/0197

a.+je 1/0194, 3/2579, 3/2931, 3/4835, 6/0754

a.-la 3/1344

a.+nı 3/2534, 3/2744, 3/4136, 3/4549

a.+nıŋ 2/0868, 3/3011, 4/5235

a.+zın 1/3115, 1/3116, 5/0460, 5/1811

a.+zınga 3/3383

[=45]

arga II. *is*. **1**. Tarz, usul, yol.

a. 3/2625, 4/4637

a.+zı 2/1534

a.+zı-bile 1/2976

2. İmkan, olanak.

a.+m-daa 1/0632

a.+zı-bile 6/3490

a.+zın 3/0434

3. Hile, oyun.

a.+zınga 3/2667

4. *-Ar* ekli sıfat-fillerden sonra "çok" sözcüğüyle birlikte "arga çok" şeklinde kullanılarak eylemin gerçekleşmeme durumunu, imkansızlığını; bu sıfat-fiilin olumsuz haliyle birlikte kullanılarak eylemin kaçınılmaz olarak gerçekleşme durumunu ifade eder.

a. 1/2272, 2/0569, 3/0126, 3/0651, 3/2177, 3/2253, 3/2256, 3/2259, 3/3314, 3/3408, 3/4035, 4/0734, 4/1318, 4/1613, 4/2575, 4/2171, 4/4376, 4/4678, 6/0128, 6/1198

[=28]

arga-arıg *is*. Orman, ağaçlık, çalılık yer.

a. 4/1971

[=1]

arga-çon *is*. İnsanlar, halk, topluluk.

a.+un 3/3809, 3/4409, 3/5040

[=3]

arga-daş *is*. Orman, ağaçlık, çalılık yerler.

a.+ı+(a.-dajı) 3/4894

[=1]

arga-horga *zf*. Tarz, usul, suret; çeşitli usuller, farklı yöntemler, türlü yollar.

a. 3/4614

a.-bile 5/1854, 6/3657

a. 3/4726

a.+zı 3/4717

a.+zın 3/0637, 3/4712

[=7]

arga-ıyaş *is*. Orman, ağaçlar.

a.+tı 6/0972

a.+tıŋ 1/3368

[=2]

argajok *zf*. **1**. İmkansız, olanaksız; *-Ar* ekli sıfat-fillerden sonra kullanılarak eylemin gerçekleşmeme durumunu, imkansızlığını ifade eder.

a. 1/2458, 2/0078, 2/1073, 3/2628, 4/3753, 4/4393, 4/4941, 5/0235, 5/0268, 5/1853

*

argajoktuŋ kırında Gönülsüzce, ister istemez.

a. 2/0573

[=11]

arga-kaksak (*kaskak*) *is*. Ormanlık alan, ağaçlık sarp yamaç.

a.+ı-daa+(a.-kaksaa) 5/0125

[=1]

arga-sayak *is*. Ormanlık dağ.

a. 3/2186, 3/3134

a.+bile 3/2179

a.+ı+(a.-sayaa) 3/2298, 3/2310

a.+ın+(a.-sayaan) 3/0758, 3/1246, 3/1618, 3/2188, 3/3934

a.+tıŋ 6/2909, 6/3572

[=12]

arga-sın *is*. Ormanlık yamaç, dağ.

a.+çe 6/0810, 6/0850

[=2]

arga-süme *is*. Öğüt, nasihat.

a. 3/3150, 3/3156

a.+den 3/1127, 3/1682

a.-le 3/3147

a.+zin 3/2227, 3/2665

[=7]

argaktıg I. *sf*. "*argak*"ı olan. *(argak: İçinde kımız, rakı hazırlanan deri, deri kap, tulum.)*

a.+nıŋ 3/2584, 3/3815, 3/5032, 6/2802

[=4]

argaktıg II: argaktıg aldı moyun Altı bölümlü boyun, altı omurlu boyun.

a. 3/3429, 3/3438, 4/1078

[=3]

argala- megele- Kurnazlık etmek, hile yapmak.

a.-p tur- 5/2404

[=1]

argalıg I. *sf*. Ormanlık.

a. 6/2276, 6/2424, 6/2909, 6/3572

[=4]

argalıg II. *sf*. Kurnaz.

a. 3/3181

[=1]

argalıg-duzalıg *sf*. Faydalı, yardımcı.

a. 4/5105

[=1]

argalıktıg: argalıktıg aldı moyun → argaktıg II.

a. 1/0239, 1/0264, 1/0267, 1/0282, 1/0330, 6/2984, 6/1549, 6/1565

[=8]

argamçı *is*. Kement, kendir, urgan.

a. 3/0223, 3/0228, 3/0559, 3/0567, 3/4324, 6/0644

a.+dan 2/0856

a.+nı 2/1399

a.+nıŋ 3/0557

a.+zı 6/1459

a.+zın 2/1407, 3/0531, 3/0552, 3/4336, 5/0475

[=15]

argamçılıg *sf*. Kementli, kemendi olan.

a. 6/3036

[=1]

argan *sf*. Zayıf, güçsüz.

a. 2/0152, 5/1948

[=2]

argar-koşkar *is*. Yabani koç.

a. 1/0203

a.+ın 3/3951

a.+ların 3/0756, 3/0761, 3/0772, 3/1249, 3/1259, 3/3932, 3/3938

a.+larnı 3/1244

[=10]

argaş- Ağır bir şeyi birlikte kaldırıp taşımak.

a.-ıp+(argajıp) 5/1656

a.-ıp+(argajıp) al- 4/0610

a.-kan+(1) 3/2574

[=3]

argay-horgay *sf*. Çok büyük.

a. 6/0047, 6/0508, 6/1452

[=3]

argı- Örmek, işlemek.

a.-p kag- 3/4239

a.-p- tur- 1/0525

[=2]

argıy-ergiy *zf*. Dört bir tarafta, her yerde, her tarafta.

a. 5/1813

[=1]

arı I. *is*. Arı.

a. 3/2400

[=1]

arı II. *is*. Dağın kuzey yamacı.

a. 3/3371

a.+da 5/2531, 6/3206, 6/3688

a.+zınçe 5/0119

a.+zında 1/0024, 4/0026, 4/0058, 4/0062, 4/1046, 4/1049, 5/2663

a.+zından 3/0922, 3/1289, 3/1663

a.+zınga 5/2675

a.+zınnan 3/0822

[=17]

arı- Temizlenmek.

bajınıŋ koŋguraazı arıvaan, baldırınıŋ edi katpaan Çok küçük, yaşı küçük.

a. 4/0666, 4/0709, 4/0765, 4/1140, 4/1824, 4/3706, 4/3797

bajınıŋ koŋguraazı araalakta, baldırınıŋ edi katkalakta Çok küçükken, çocukken, bebekken.

a. 4/0415

[=8]

arı-börü *is*. Yırtıcı, yabani hayvanlar.

a.+zü 2/0868

[=1]

arı-çaa *is*.Savaş, çarpışma.

a. 5/2513

a.+ga 3/4066, 5/0468

[=3]

arı-övür *is*. Kuzey ve güney; kuzey ve güney yamaçlar.

a.+de 6/2804

[=1]

arıg I. *is*. Orman.

a. 2/0015, 2/0079, 6/1620, 6/1703

a.+da 6/3752

a.+ga 6/1583

a.+je 6/0705

a.+nıŋ 6/1586, 6/1609

[=9]

arıg II. *sf*. Temiz.

a. 4/4159, 4/4788, 4/5429

[=3]

arıg-çaagay *sf*. İyi, güzel, hoş.

a. 3/1878, 3/3124

[=2]

arıg-daş *is*. Orman, ormanlık yerler.

a.+tı 5/1813

[=1]

arıgayınış- Hırlaşmak, kükreşmek.

a.-ıp+(arıgayınçıp) 3/1055, 3/1804

[=2]

arıgla- şeverle- Temizlemek.

a.-p kag- 4/0786

[=1]

arıktal- Akmak, akıp gitmek.

a.-ı 4/5089

[=1]

arıktal- oruktal- Akmak, akıp gitmek.

a.-ıp 4/4774

[=1]

arıldır *zf*. Büsbütün, tamamıyla.

a. 3/2560, 3/2585, 4/5090, 5/1549

[=4]

arıldır-aştaldır *zf*. Büsbütün, tamamıyla, tamamen.

a. 4/5118

[=1]

arılıg *sf*. Süslü, işlemeli.

a. 6/0070, 6/1459, 6/1847

[=3]

arın *is*. **1**. Yüz, çehre.

a. 3/1102, 3/1507, 3/2415, 3/4078, 3/4754

a.+ı+(arnı) 3/0527, 5/0215

a.+ın+(arnın) 1/3504, 3/2949, 4/0939, 4/0941, 5/2266

a.+ında+(arnında) 6/1284

a.+ınga+(arnınga) 6/0994

a.+ınıŋ+(arnınıŋ) 2/1013

2. *is*. Yamaç.

a.+ı-bile+(arnı) 3/0326

[=16]

arın- Kaldırmak.

a.-ıp kel-+(arnıp) 1/3468

[=1]

arın-baş *is*. Yüz ve baş.

a.ı+(arnıbajı) 3/2412, 5/0994

a.+ın+(arınbajın) 4/4524

a.+ın+(arnınbajın) 3/2991, 4/0624, 4/2452

[=6]

arınnıg *sf.* Yüzlü, yüzü olan.

a. 5/0005

[=1]

arın-şıray *is.* Yüz, çehre.

a.+ı 5/1235

[=1]

arıskan *sf*. Kuru, kurumuş (ağaçlar, orman)

a. 1/1580, 1/3115, 1/3154, 4/1619

[=4]

arjaan *is*. Kaynak suyu.

a. 2/0498, 4/4159

a.-bile 4/0655

a.+ın 2/0501

[=4]

arjaan-kuduk *is.* Kaynak suyu.

a.-bile 5/1981

[=1]

arjaŋ-korjaŋ *sf*. Koyu, sert (*araga* "rakı").

a. 3/3739

[=1]

arjı *sf*. *Lamalar* için saygı ifadesiyle kullanılan bir unvan.

a. 4/0255

[=1]

arjıl *is*. Şal, örtü.

a. 3/2946, 3/2955, 3/2961

a.+dar 3/0610

a.+dıŋ 4/2834, 4/2918, 4/2993

a.+ı-bile 4/3967, 4/3983

a.+ın 3/4753, 4/2815, 4/2909, 4/2982, 4/3977

a.+ından 3/4660

[=15]

arjımak *is*. Deri matara.

a. 2/0493, 2/1565

a.+ın+(arjımaan) 2/0699

a.+ından+(arjımaandan) 3/1619

a.+ta 3/1605

a.+tı 2/0496

a.+tı-daa 5/1548

[=7]

art *is.* Geçit, dağ geçidi.

a. 1/1330, 1/1382, 2/1001, 4/0812, 6/1705

a.-daa 5/0418

a.+ı 1/1383, 4/5350

a.+ı-daa 1/1371, 2/1049

a.+ın 1/1377, 4/3555

a.+tan 4/4362

a.+tarnı 3/1220

a.+tı 1/1959, 3/1595, 3/3924, 4/1098, 4/3404, 5/2308

a.+tı-daa 4/3044

a.+tıŋ 3/3869, 5/0453, 5/0455, 6/1670

*

art bolgan/art bolgan aŋgaygan/art bolgan aŋgaygan-kaŋgaygan/ art bolgan aŋgaygan-keŋgeygen Çok büyük.

a. bolgan 2/0383, 2/0520, 2/1425, 5/0331

a. bolgan aŋgaygan 1/0428, 4/1433

a. bolgan aŋgaygan-kaŋgaygan 1/0455, 6/0068, 6/1457, 6/1481

a. bolgan aŋgaygan-keŋgeygen 3/0030, 3/0299

[=37]

art- I. Yüklemek.

a.-a 4/3208

a.-ıp 2/0699, 2/0700, 5/2693

[=4]

art- II. 1. Varlığını, durumunu sürdürmek, kalmak.

a.-ı 1/3584

a.-ıp 1/0442

a.-kan+(2) 1/3586, 1/3608, 1/3631, 1/3653, 1/3697, 3/1175

a.-tım 2/0485

2. Artmak, geride kalmak.

a.-ıp kal- 5/1228

a.-kan+(1) 3/2739, 3/2740

a.-kan+(2) 3/1544, 4/5336, 5/0195, 5/0196

a.-kanın 5/2692

[=17]

art-sın *is.* Dağ geçidi, sırt, yamaç.

a.+nıŋ 5/2609

[=1]

arta I. *zf.* Atlayarak, üzerinden atlayıp geçerek.

a. 1/3487, 1/3494, 1/3501, 3/2953, 3/2959, 3/2965, 5/1092, 6/3149

[=8]

arta II. *e*. Bile, dahi, hatta.

a. 1/3463, 3/0536

[=2]

arta- Aşmak, geçmek.

a.-ar+(2) 3/2952

a.-p 4/0898, 5/0931

a.-p bol 3/2951

a.-p çıt- 1/1082

a.-vaayn 1/3483, 1/3490, 1/3497

[=8]

artçıgaş *is*. Küçük geçit.

a.+tarnı 3/0734

[=1]

artı *is.* Ardı, arkası, gerisi.

a.+n 5/1983, 6/1034

a.+nçe 3/1238, 4/0877

a.+nda 1/0746, 1/1015, 1/1259, 1/1265, 1/1598, 1/1953, 1/2371, 1/2979, 1/3077, 2/0309, 3/0044, 3/0049, 6/0206, 6/0393, 6/1037, 6/1039, 6/1125

a.+ndan 1/2958, 1/3570, 1/3602, 1/3623

a.+ndıva 1/1869

a.+nga 1/3064, 3/2750, 4/0274, 4/0278, 4/0286, 6/1190

[=32]

artıg *is.* Yük.

a. 5/0031, 5/0033

[=2]

artı-horaa *is*. (Bir kişiye tabi olan) İnsanlar, halk, topluluk.

a.+m 3/1197

[=1]

artıı *sf*. Arkadaki, arkasındaki.

a. 4/2269

[=1]

artıja- Ardıçla tütsülemek.

a.-p tur- 4/0236

[=1]

artık 1.*sf*. Artık, fazla, çok.

a. 3/3102

2. *zf*. Ayrılma hâlinden sonra gelerek "daha, iyi, daha iyi, daha çok" gibi üstünlük anlamları bildirir.

a. 1/0160, 1/0179, 1/0184, 1/1147, 2/0503, 2/1002, 2/1432, 3/1088, 4/1398, 4/1400, 4/1983, 4/1985, 4/4363, 4/4365, 4/4366, 4/5045, 6/2913

3. *is*. Artık, fazla.

a.+ın+(artıın) 3/2830

[=19]

artık-duduu *zf.* Fazla ya da noksan, ne fazla ne noksan.

a. 5/2401, 5/2410

[=2]

artıl- Takılmak, dolaşmak, takılıp kalmak.

a.-ıp 4/3417

[=1]

artın- Yüklenmek, yüklemek, ata yük yüklemek.

a.-gaş 6/0319

a.-gaş-la 4/3255

[=2]

artınçak *is*. Yük, ata yüklenen yük.

a.+ınga+(artınçaanga) 3/2812

[=1]

artındaa *sf*. Arkadaki, arkasındaki.

a.+zınnıŋ 3/2751

[=1]

artış *is*. Ardıç.

a. 3/0053, 3/1606

[=2]

artış-şaanak *is*. Ardıç.

a.+ın+(şanaan) 1/1106, 1/1118

a.+tıŋ 1/1120

[=3]

artışta- şaanakta- Ardıçla tütsülemek.

a.-p al- 1/1112

[=1]

arttın- Yüklenmek, yüklemek, ata yük yüklemek.

a.-gan+(1) 3/4030

a.-gaş 1/1966

a.-gaştıŋ 1/1970

a.-ıpkaş 6/2005

a.-ıp tur- 4/3389

a.-ıp 3/3061

a.-ıvıt 6/1997

[=7]

arttır- 1. Bırakmak, almamak.

a.-bayn 1/2733, 1/2734, 5/0116, 5/0766, 5/2696

a.-ıp 1/0440, 1/3693

a.-ıp kag- 1/1526, 1/3833

2. Saklamak, gizli tutmak.

a.-bayn 3/3152

[=10]

arzagar *sf*. Büyük.

a. 2/0331

[=1]

arzaytı-merzeyti *zf*. Yeterince, yeteri kadar; çokça.

a. 4/2353

[=1]

arzılaŋ *is*. Arslan.

a. 4/1330, 6/1424, 6/1572

a.+ı 3/1060, 3/1808

[=5]

as *is*. As, kakım.

a. 4/4901, 4/4929, 6/3161

[=3]

as- I. Asmak.

a.-ar+(2)+(azar) 5/1728, 5/1750

a.-ıp kag-+(azıp) 5/1114

[=3]

as- II. Yolunu şaşırmak, kaybetmek.

a.-ar+(2)+(azar) 3/1332

a.-ıp+(azıp) 1/2244, 1/2245, 1/2671, 1/2672, 1/2673, 1/3256, 1/3257, 1/3258, 1/3776, 1/3777

a.-ıp+(azıp) tur- 1/0495, 1/0496, 1/0497, 1/2246, 1/3778, 4/1119

a.-kaştıŋ 4/3592

[=18]

as- teni- Yolunu kaybetmek, şaşırmak.

a.-p+(azıp-t.) 5/1739

a.-p-daa+(azıp-t.) tur- 4/1114

[=2]

askak *sf*. Aksak.

a. 2/1563

[=1]

askaŋna- (Aksak) yürümek, koşturmak.

a.-p 4/0445

[=1]

askımna- At hırçınlaşmak.

a.-p 3/2715, 4/3480, 4/3483

[=3]

askır *is*. **1**. Aygır

a. 3/4290, 6/2535

a.+ı-bile 4/0776

a.+ın 4/0054, 4/0158, 4/0774, 4/4419, 4/4622

a.+nı 4/0118

a.+nıŋ 4/0089, 4/0094

2. Erkek hayvan.

a. 5/2530

[=12]

askırlıg *sf*. Aygırı olan.

a. 4/0033

[=1]

aspakta- Tutmak, yakalamak.

a.-gaş+(aspaktaaş) 1/1165

[=1]

astık- Kaybolmak, yolunu şaşırmak.

a.-ıp+(astıgıp) 4/1117

[=1]

aş- **I**. Açmak.

a.-a+(aja)1/3801, 1/3375, 1/3452

a.-ar+(2)+(ajar) 3/0600, 3/3865

a.-ıp+(ajıp) 1/0042, 1/0543, 1/0043, 1/0105, 1/0665, 1/1102, 1/1991, 1/1992, 1/3185, 1/3186, 1/3413, 2/0565, 3/0603, 3/3867, 3/3617, 3/4474

a.-ıp ber-+(ajıp) 1/3905, 1/3907, 1/3908, 2/1279

a.-ıp or-+(ajıp) 2/0549

a.-ıptarga+(ajıdıptarga) 4/5263

a.-ıtkaş+(ajıtkaş) 6/2957

a.-kan+(1) 1/1098, 1/1100

a.-kaş 3/3016, 6/0595, 6/3708

a.-pas+(2) 1/0040, 1/0663, 1/3183, 1/3412, 3/0601, 3/3866

a.-paza 3/0601, 3/3866

a.-sa 3/0600, 3/3865

*

sagış-höree aş- Mutlu olmak, memnun olmak, rahatlamak.

a.-ıp+(ajıp) 3/0387

[=44]

aş- II. 1. Aşmak, geçmek.

a.-a+(aja) 1/0137, 1/1363, 1/1397, 1/1405, 1/2955, 1/2954, 1/2968, 1/2972, 1/2976, 1/2977, 3/0734, 3/1220, 3/1749, 3/1824

a.-ar+(1)+(ajar) 4/3044

a.-ar+(2)+(ajar) 1/1330, 1/1332, 1/1371, 1/1377, 1/1382, 1/1383, 2/1049

a.-çık 4/3555

a.-ıp+(ajıp) 3/0705, 3/1595, 3/3924, 5/2308

a.-ıp+(ajıp) al- 1/1959, 4/3404

a.-ıp+(ajıp) çıt- 1/1742, 1/1798, 1/1841, 1/1955, 2/0220

a.-ıp+(ajıp) çor- 3/1747

a.-ıp+(ajıp) kel- 1/1013, 1/1255

a.-ıp+(ajıp) olur- 1/2636

a.-kan+(2) 3/0350

a.-kaş 1/1891

a.-pas+(2) 5/2007

a.-sımza-daa 4/3640

a.-tım 3/1486, 3/1555

2. Zaman geçmek.

a.-kan-dır 6/2175

3. Kabın üstünü aşmak, dökülmek.

a.-a+(aja) 6/3080

4. Güneş batmak.

a.-a+(aja) ber- 4/2286

a.-kan+(1) 3/2591

a.-kan+(2) 4/1630, 4/2299

a.-sın 4/4028

5. Yarışta diğerlerini geçmek.

a.-tım 3/1083

*

bajın aşkan/bajın ajır → baş

a. 2/1444, 2/1459, 3/0007, 5/0171, 5/1385, 6/0078, 6/0085

ektin aşkan/ektin ajır → egin

a. 2/1443, 2/1456, 3/0006, 5/0172, 6/0077, 6/0084

[=66]

aş- düş- Dağ üzerinden aşmak, aşıp gelmek, pek çok kez aşmak.

a.-a+(aja-düje) ber- 2/0748

a.-a+(aja) d.-üp+(düjüp) kel- 5/0781

a.-a+(aja) d.-keş 4/5350

[=3]

aş- şüg- Açıp bakmak, incelemek, araştırmak.

a.-üp+(ajıp-şüüp) 4/0190, 4/0196, 4/0200, 4/0203, 4/0207

[=5]

aşak *is*. **1**. Yaşlı erkek, ihtiyar.

a. 1/0007, 1/0031, 1/0110, 1/0116, 1/0134, 1/0251, 1/0292, 1/0315, 1/0439, 1/0565, 1/0638, 1/0643, 1/0696, 1/0728, 1/0777, 1/0875, 1/0885, 1/0896, 1/0916, 1/0933, 1/2819, 1/3046, 1/3086, 1/3101, 1/3168, 1/3196, 1/3201, 1/3206, 1/3265, 1/3271, 1/3327, 1/3400, 1/3418, 1/3422, 1/3449, 1/3586, 1/3616, 1/3633, 1/3658, 1/3664, 1/3743, 1/3861, 1/3869, 1/3885, 1/3890, 1/3895, 1/3898, 1/3904, 1/3935, 1/3946, 2/1453, 2/1455, 2/1466, 2/1468, 2/1563, 3/0011, 3/0013, 3/0066, 3/0085, 3/0100, 3/0130, 3/0132, 3/0813, 3/0833, 3/0842, 3/0863, 3/0916, 3/0931, 3/1277, 3/1280, 3/1299, 3/1313, 3/1654, 3/1659, 3/1672, 3/1684, 3/2570, 3/2850, 3/2943, 3/2969, 3/2978, 3/3195, 3/3167, 3/3321, 3/3325, 3/3347, 3/3366, 3/3390, 3/3392, 3/3401, 3/3408, 3/3417, 3/3424, 3/3433, 3/3449, 3/3459, 3/3496, 3/3689, 3/3981, 3/3984, 3/4008, 3/4024, 3/4164, 3/4288, 3/4311, 3/4579, 3/4598, 3/4607, 4/0030, 4/0423, 4/1274, 4/1337, 4/3163, 4/3172, 4/3261, 4/3311, 4/3345, 4/3559, 4/3575, 4/4496, 4/4534, 4/4552, 4/4565, 4/4573, 4/4609, 4/4722, 5/0193, 5/0210, 5/0227, 5/0247, 5/0252, 5/0254, 5/0713, 5/0723, 5/0740, 5/0744, 5/0750, 5/0756, 5/0759, 5/0768, 5/0769, 5/0782, 5/0790, 5/0815, 5/1322, 5/1347, 5/1353, 5/1357, 5/2448, 5/2533, 6/0123, 6/0129, 6/0177, 6/0348, 6/0363, 6/0375, 6/1186, 6/1191, 6/1196, 6/1225, 6/1235, 6/1248, 6/1261, 6/1302, 6/1303, 6/1308, 6/1313, 6/1314, 6/1350, 6/1353, 6/1360, 6/1382, 6/1400, 6/1404, 6/1427, 6/1442, 6/1464, 6/1495, 6/1516, 6/3253, 6/3257, 6/3286, 6/3310, 6/3321, 6/3333, 6/3383, 6/3398, 6/3407, 6/3428, 6/3449, 6/3468, 6/3472, 6/3484, 6/3511, 6/3541, 6/3550, 6/3561, 6/3579

a.-bile 5/0784

a.-daa 1/0655, 1/0785, 1/3330, 3/3337, 4/1340, 4/2001, 4/3305, 4/3364, 4/3395, 4/3410, 4/4628, 6/1803

a.+ka 2/1474, 3/2893, 3/4143, 3/4274, 4/1279, 4/2008, 4/3209, 5/0827, 6/0379, 6/3393, 6/3577

a.+tan 6/1199, 6/3256

a.+tar 3/2941, 3/3429, 3/3437

a.+tı 1/2586, 1/3886, 3/2874, 3/3823, 3/4303, 3/5048, 4/3177, 4/3516, 4/3520, 4/4197, 6/1205

a.+tı-daa 4/1357, 4/3512

a.+tıŋ 1/3099, 3/0812, 3/1653, 3/3226, 3/3254, 3/3233, 3/3396, 3/3968, 3/4319, 4/3213, 4/3219, 4/4193, 4/4501, 4/4583, 4/4588, 4/4866, 5/0223, 5/1331, 5/1354, 5/1358, 6/1193

2. Koca, eş.

a.+ı+(aşaa) 6/0414

a.+ım+(aşaam) 3/2963

[=263]

aşak-kaday *is*. Karı koca.

a. 1/1226, 3/3791

[=2]

a'ş-çem *is*. Yemek, yiyecek içecek.

a. 3/0421, 3/0924, 3/1665, 3/1688, 3/3732, 3/3839, 3/4400, 4/3571

a.+ı ç.+iŋerni+(ajı-ç.) 4/0614

a.-daa 3/4545

a.+den 1/1077, 1/1136, 3/1567, 3/2425

a.+ge 1/0140, 1/0142

a.+i 3/0042, 3/1314

a.+im 3/2791

a.+in 1/1132, 3/0096, 3/0780, 3/1268, 3/1572, 3/1614, 3/1987, 3/2439, 3/2559, 3/2636, 3/2638, 3/3089, 3/3702, 3/3852, 3/3957, 3/4383, 3/4493, 3/4507, 3/4555, 3/4639, 3/4696

a.+in+(ajın-ç.) 4/4160, 4/2478, 4/3223, 4/3381, 4/4060, 4/5403

a.+inden 1/1129

a.+ı ç.+inden+(ajı-ç.) 4/3322

a.+ın ç.+inden+(ajın-ç.) 4/0466

a.+iŋ 3/4359

a.+ni 3/3507

[=51]

aşkar- çemger- Yiyecek içecek vermek, sunmak.

a.-er+(2) 4/0536

a.-ip 5/1868

a.-ip kag- 3/3703

a.-ip tur- 5/1041, 5/1143

[=5]

aşta- I. Acıkmak.

a.-arım 3/2887

a.-arımnı 2/1329

a.-gan+(2) 6/1353, 6/1400

a.-gan+(2)+(aştaan) 2/0270, 3/0822, 3/0922, 3/1289, 3/1663, 6/1312

a.-gan-dır+(aştaandır) 2/1332

a.-p-daa 4/4468

a.-p kel- 5/2656

a.-p 2/0178, 2/0207, 2/0209

a.-zımza 5/1073

[=17]

aşta- II. Temizlemek.

a.-ar+(1) 6/1662, 6/1702

a.-dım 6/1617, 6/1660, 6/1700

a.-p ber- 2/1014

a.-p 3/0972, 3/1020, 5/0350, 6/1619, 6/3552

a.-vadım 6/1616, 6/1659, 6/1699

a.-y 3/4755

[=15]

aşta- çemne- Yemek yemek.

a.-geş+(aştaaş-çemneeş) 1/0764

[=1]

aşta- suksa- Çok acıkıp susamak.

a.-gan s.-ganın+(aştaan-suksaanın) 4/0632

a.-p s.-gan+(1)+(aştap-suksaan) 6/3556

a.-dım 4/0465, 4/0535, 4/0582, 4/3289

a.-p 3/0847, 4/3314

a.-vas+(1) 6/1403, 6/1436

a.-vas+(2) 3/0041, 3/1268, 3/1614, 3/1987, 3/3851, 3/3956, 3/4358, 3/4492, 3/4554, 4/3258, 5/0459

a.-vas-daa 6/1359

[=22]

aşta- türe- Aç susuz kalmak, ıstırap çekmek.

a.-p çor 4/4564

[=1]

aştaksa- Acıkmaya başlamak, açlık hissetmek.

a.-p çor- 5/0816

[=1]

aştal- Aç olmak, yemeğe muhtaç olmak.

a.-ı ber- 4/5087

[=1]

aştamzıra- Acıkmak, açlık hissetmek.

a.-p-daa kel- 3/4546

[=1]

aştan- çemnen- Yemek yemek.

a.-gen+(2) 4/2481

a.-geş 5/0459

a.-ip 4/5404

a.-ip al- 1/0902, 3/0641, 3/1589, 3/4559, 4/3259

a.-ip olur- 4/1377, 5/1048

a.-ip or- 4/3382, 4/4161

a.-ip tur- 1/0920, 4/0616

[=14]

aştat- suksat- Acıktırıp susatmak, yiyecek içeceğe muhtaç bırakmak.

a.-ı+(aştadı-suksadı) 4/0496

[=1]

aştın- şügdün- Doğrulamak, kendini haklı çıkarmak.

a.-üp olur- 3/3873

[=1]

at I. *is.* At.

a. 1/0219, 1/0243, 1/0272, 1/0286, 1/0299, 1/0313, 1/0324, 1/0345, 1/0357, 1/0367, 1/0370, 1/0452, 1/0456, 1/0457, 1/0461, 1/0513, 1/0514, 1/0705, 1/0723, 1/0724, 1/0798, 1/1458, 1/1579, 1/1600, 1/1757, 1/1878, 1/1941, 1/1977, 1/1992, 1/2268, 1/2273, 1/2472, 1/2508, 1/2514, 1/2531, 1/2543, 1/3713, 2/0157, 2/0166, 2/0294, 2/0325, 2/0330, 2/0341, 2/0426, 2/0511, 2/0576, 2/0578, 2/0858, 2/0859, 2/0863, 2/1094, 2/1148, 2/1156, 2/1400, 2/1403, 2/1410, 2/1418, 2/1429, 2/1489, 2/1494, 2/1498, 2/1510, 2/1539, 2/1540, 3/0305, 3/0310, 3/0375, 3/0377, 3/0382, 3/0821, 3/0890, 3/0894, 3/0905, 3/1184, 3/1236, 3/1288, 3/1296, 3/1613, 3/1633, 3/1662, 3/1669, 3/1960, 3/1967, 3/1997, 3/1998, 3/2406, 3/2409, 3/2634, 3/3926, 3/3993, 3/4305, 3/4353, 3/4375, 3/4378, 3/4597, 3/4623, 3/4670, 4/0952, 4/1043, 4/1076, 4/1130, 4/1151, 4/1160, 4/1885, 4/1916, 4/1985, 4/3542, 4/3546, 4/3547, 4/4367, 4/5408, 5/0046, 5/0073, 5/0099, 5/0585, 5/0645, 5/0651, 5/0657, 5/0682, 5/0865, 5/1277, 5/1341, 5/1348, 5/1424, 5/1506, 5/1736, 5/1850, 5/2173, 5/2421, 5/2741, 6/0528, 6/0627, 6/1185, 6/1246, 6/1491, 6/1715, 6/1953, 6/2917, 6/3026, 6/3230, 6/3273, 6/3414, 6/3498

a.-bile 1/1180, 3/1994, 4/2504, 4/5059, 5/0644, 5/0650, 5/0656

a.-daa 1/2492, 2/0153, 2/0645, 3/0357, 3/1344, 3/4442, 3/4599, 5/0815, 5/2580, 6/3339

a.+ı+(adı) 1/0478, 1/0535, 1/1194, 1/1343, 1/1359, 1/1362, 1/1390, 1/1405, 1/1520, 1/1968, 1/2011, 1/2504, 1/2715, 2/0155, 2/0408, 2/0446, 2/0472, 2/0486, 2/0510, 2/0788, 2/0803, 2/0943, 2/1180, 2/1507, 2/1515, 3/0025, 3/0795, 3/0799, 3/1128, 3/1599, 4/1321, 4/1695, 4/1716, 4/1829, 4/2208, 4/3049, 4/3071, 4/3658, 4/4526, 5/0886, 5/1847, 5/2670, 5/2671, 6/0483, 6/0559, 6/0599, 6/1193, 6/1249, 6/1487, 6/1588, 6/1630, 6/1672, 6/1996

a.+ı-bile+(adı) 1/1164, 3/0553, 4/5386

a.+ı-daa+(adı) 4/1731

a.+ı-la+(adı) 5/0820

a.+ım+(adım) 1/2054, 1/2057, 1/2214, 1/2219, 1/2502, 2/0264, 2/1164, 2/1164, 2/1263, 3/1126, 3/2530, 3/2624, 3/2899, 4/0986, 4/3459, 4/3460, 5/0604, 5/0616, 5/0872, 5/0879, 5/1205, 5/2563, 6/0197, 6/0203, 6/2028

a.+ımdan+(adımdan) 4/3643

a.+ımga+(adımga) 3/2547

a.+ımnı+(adımnı) 1/2336, 3/4128, 4/3533, 6/0484, 6/2771, 6/2790

a.+ımnıŋ+(adımnıŋ) 2/1564, 3/2062, 3/4254, 4/3446, 5/0734, 6/1494

a.+ın+(adın) 1/0073, 1/0080, 1/0385, 1/0557, 1/0699, 1/0825, 1/1027, 1/1609, 1/1937, 1/1949, 1/2490, 1/2615, 1/2648, 1/2714, 1/2716, 1/2865, 1/3204, 1/3358, 1/3425, 1/3521, 1/3708, 1/3710, 2/0337, 2/0406, 2/0421, 2/0522, 2/0694, 2/0703, 2/0726, 2/0929, 2/0972, 2/1042, 2/1098, 2/1135, 2/1150, 2/1158, 2/1277, 2/1436, 2/1586, 3/0388, 3/0530, 3/0579, 3/0580, 3/0590, 3/1181, 3/1251, 3/1264, 3/1378, 3/1521, 3/1569, 3/1791, 3/2005, 3/2282, 3/2402, 3/2432, 3/2557, 3/2632, 3/2709, 3/2767, 3/3237, 3/3804, 3/3808, 3/3940, 3/3955, 3/4085, 3/4226, 3/4255, 3/4380, 3/4390, 3/4397, 3/4408, 3/4438, 3/4488, 3/4556, 3/4625, 3/4822, 3/4867, 3/4907, 4/0116, 4/0168, 4/0178, 4/0210, 4/0234, 4/1304, 4/1341, 4/1418, 4/1655, 4/1812, 4/2077, 4/2080, 4/2870, 4/3140, 4/3144, 4/3329, 4/3540, 4/4215, 4/4229, 4/5357, 5/0061, 5/0909, 5/1059, 5/1355, 5/1380, 5/1639, 5/1709, 5/1982, 5/2543, 5/2598, 6/0229, 6/0275, 6/0317, 6/1188,

6/1264, 6/1542, 6/1558, 6/1573, 6/1956, 6/1966, 6/2795, 6/2927, 6/2930, 6/2943, 6/2953, 6/3013, 6/3665

a.+ın-daa+(adın) 3/2543, 4/4168

a.+ından+(adından) 2/0477, 3/2984, 3/4156

a.+ınga+(adınga) 1/0600, 1/2033, 1/2468, 3/4398, 5/1516, 5/1525, 6/0318, 6/0605

a.+ınga-daa+(adınga) 1/0645, 6/3028

a.+ının+(adının) 1/0531

a.+ınıŋ+(adınıŋ) 1/1084, 1/1098, 1/1100, 1/1150, 1/1352, 1/1356, 1/1399, 1/1611, 1/1979, 2/0418, 2/0434, 2/0455, 2/0705, 2/1053, 2/1484, 3/0396, 3/0453, 3/0626, 3/0743, 3/2235, 3/2321, 3/2580, 3/2695, 3/2719, 3/2731, 3/2812, 3/2939, 3/3060, 3/3716, 3/4029, 3/4870, 3/4953, 3/4969, 4/1309, 4/4121, 4/4125, 5/2226, 5/2284, 5/2300, 5/2603, 6/0596, 6/0624, 6/2006, 6/2998, 6/3138, 6/3228

a.+ıŋ+(adıŋ) 1/0563, 1/1316, 1/1317, 1/1518, 2/0322, 3/0333, 3/0815, 3/1656, 3/1838, 3/1853, 3/3986, 3/4038, 3/4055, 3/4318, 3/4386, 3/4405, 3/4433, 3/4582, 3/4641, 3/4764, 3/4790, 4/3155

a.+ıŋar+(adıŋar) 6/1232

a.+ıŋarnı+(adıŋar) 3/3476

a.+ıŋ-bile+(adıŋ) 3/4128, 4/2121

a.+ıŋga+(adıŋga) 3/0440, 3/1124, 3/4406

a.+ıŋnı+(adıŋnı) 2/0384, 4/3157, 6/0198, 6/0223

a.+ıŋnıŋ+(adıŋnıŋ) 2/0491, 2/0495, 4/2068, 4/3254

a.+ıvıska+(adıvıska) 3/0445, 5/1842

a.+ıvıstı+(adıvıstı) 1/0979

a.+ka 3/1182, 3/1557, 3/2403, 4/2522, 5/0625

a.+ka-daa 6/1546, 6/1563, 6/1577

a.-la 3/1782, 4/3543, 5/0297

a.-la-dır 3/4442

a.+tan 1/0060, 3/0446, 4/4366, 4/1985

a.+tar 1/1964, 3/1348, 3/1704, 5/0673

a.+tarı 1/3163

a.+tarın 3/2743, 3/4460, 5/1799, 5/2125, 6/0335

a.+tarınıŋ 6/1734

a.+tarıŋar 1/1928, 1/1935

a.+tarnı 3/1973

a.+tarnıŋ 1/1608

a.+tı 1/0691, 1/0715, 1/0716, 1/0821, 1/1932, 1/1944, 1/1951, 1/1956, 1/1994, 3/0570, 3/0748, 3/2848, 3/2856, 3/2872, 3/2873, 3/3001, 3/3003, 3/3005, 3/3541, 3/4147, 3/4188, 3/4247, 4/0154, 4/0922, 4/0927, 4/1660, 4/2193, 4/2524, 4/2546, 4/3147, 4/3286, 4/3568, 4/4084, 4/4282, 5/1879, 5/1884, 6/0493, 6/1731

a.+tı+(attı) 2/1152

a.+tı-daa 4/1431

a.+tın 6/0358, 6/0360

a.+tıŋ 2/1097, 2/1177, 3/0138, 3/0283, 3/0560, 3/0563, 3/2740, 3/4141, 3/4145, 3/4348, 3/4368, 4/1222, 4/1325, 4/1327, 4/1329, 4/1489, 4/1495, 4/1621, 4/1974, 4/2204, 4/3536, 4/3667, 4/4304, 5/0079, 5/0647, 5/0653, 5/1330, 5/1584, 5/1585, 5/1738, 5/2024, 5/2047, 6/0338, 6/0345, 6/0354, 6/2035, 6/2072, 6/2987, 6/3048

a.-tır 2/1420, 4/1330

*****

börü bajı deg möŋgün at bajı deg aldın → börü

a. 1/0800, 1/0815, 1/0909, 1/1057, 1/1663, 1/1707, 3/1864, 3/3490, 3/4495

[=607]

at II. *is.* Ad, isim.

a. 1/0601, 1/0629, 2/1442, 2/1446, 2/1461, 3/0440, 3/0441, 3/4399, 3/4407, 3/4410, 3/4414, 3/4419, 3/4427, 3/4428, 3/4430, 4/1242, 4/1244, 4/1252, 5/0678

a.-daa 3/0821, 3/1662, 3/4599

a.+ı+(adı) 3/0815, 3/1656, 3/1669, 3/1838, 3/1853, 3/3986, 3/4038, 3/4055, 3/4582, 3/4597, 3/4790, 4/4527, 5/0734, 5/1083, 6/1494

a.+ım+(adım) 2/1108, 3/3999, 5/0733, 6/0215, 6/1493

a.+ımnı+(adımnı) 5/0874, 6/1286, 6/1289

a.+ın+(adın) 1/0599, 1/0610, 1/0616, 2/1449, 3/0450, 3/0452, 3/0453, 3/0454, 4/1247, 4/1270, 4/1326, 4/1327, 4/1775, 5/0242, 5/0444

a.+ın+(adıŋ) 1/0994, 1/1043, 1/1505, 1/1650, 4/1019, 4/1559, 4/1739, 4/1767, 4/2017, 4/2611

a.+ıŋ+(adıŋ) 2/0874

a.+ıŋar+(adıŋar) 1/2724

a.+ıŋnı+(adıŋnı) 6/1293

a.+ka 5/0488

a.+tı 1/0644

a.-tır 1/0645, 2/1473, 3/0457, 3/4448, 4/1333, 4/1349

*

bak at al- → bak

a. 5/0490

[=82]

at III. *is*. Kaza, bela, felaket.

at bol- Güç duruma düşmek.

a. 3/3342

[=1]

at- Atmak, vurmak, hedef vurmak.

a. 4/5114

a.-a+(ada) ber- 4/4982, 4/5010

a.-a+(ada) kag 4/5083

a.-ar+(1)+(adar) 1/1758, 1/1759, 2/1186, 2/1188, 2/1194, 2/1196, 2/1198, 3/0715, 3/1356, 3/1377, 3/1403, 3/1414, 3/1431, 3/1759, 3/1759, 3/1764, 4/1224, 4/1226, 4/1229, 4/4964, 4/5044, 4/5067, 6/0549, 6/0603, 6/1813, 6/1806, 6/1816, 6/1817, 6/3553, 6/3729, 6/3730

a.-ar+(2)+(adar) 1/1788, 2/1206, 3/1753, 3/1766, 3/2031, 3/3677, 6/3613

a.-ar-daa+(adar) 1/1776, 1/1780

a.-ar-dır+(adar) 3/0970

a.-arga+(adarga) 1/1774, 1/1778, 2/0954, 2/0963, 2/1216, 4/1191, 4/1198, 5/1429, 5/2031, 5/2179, 5/2333

a.-ayn+(adayn) 4/5008

a.-ıŋar+(adıŋar) 1/1772

a.-ıp+(adıp) 1/1463, 2/0389, 2/1305, 3/0967, 3/1376, 3/1420, 3/3672, 4/0779, 4/1232, 4/5090, 4/5119, 4/5252, 4/4953, 4/4971, 5/1073, 6/1174

a.-ıp+(adıp) al- 4/5110

a.-ıp+(adıp) ap kal- 1/1426

a.-ıp+(adıp) bol- 3/1408, 6/1800

a.-ıp+(adıp) çada- 3/1012, 3/1769

a.-ıp+(adıp) egele-2/1208

a.-ıp+(adıp) kag- 1/3963, 6/1249, 6/1255, 6/1259

a.-ıp+(adıp) kör- 3/1007, 3/1031,4/5108, 4/4996, 5/2029, 6/0898

a.-ıp+(adıp) tur 3/3679, 4/5035, 4/5038, 4/5042, 5/2348, 5/2437, 6/1798

a.-ıp-daa+(adıp) al- 4/5017

a.-ıp-la+(adıp) tur- 6/1804

a.-ıp-la-dır+(adıp) 4/5072

a.-ıpsıŋza+(adıpsıŋza) 3/1761

a.-ıptaalıŋaram

+(adıptaalıŋaram) 1/3132

a.-ıptayn+(adıptayn) 1/1413, 1/1449, 4/5077

a.-ıvıt+(adıvıt) 3/1005, 3/1412, 3/2028

a.-kan+(1) 5/2427

a.-kan+(2) 1/1804, 1/1897, 1/3623, 1/3625, 1/3926, 1/3927, 2/1199, 3/0948, 3/1023, 3/1430, 3/4845, 4/5002, 5/0514, 5/2428, 6/1049

a.-kanı 6/3721, 6/3722

a.-kaş 1/1424, 1/1461, 1/1732, 1/1735, 1/1736, 1/1738, 1/1737, 1/1739,

1/1762, 1/1766, 2/1190, 2/1192, 2/1324, 3/1716, 3/1717, 6/1187, 6/1201, 6/1807, 6/1808, 6/1810, 6/1811, 6/1839, 6/1840, 6/1841, 6/1842, 6/1843, 6/1844,

a.-kay 1/1764, 1/1768

a.-kay-la 6/1805

a.-pa 6/1254, 6/1258

a.-paan+(1) 3/1001, 3/1001, 3/1004, 3/1407, 3/1411, 4/0752

a.-padım 3/1469, 3/1758, 3/1758, 3/1810

a.-pas+(1) 3/1765, 4/5003, 6/1194, 6/1197

a.-pas-daa 1/1777, 1/1781

a.-payn 3/1359

a.-tı 3/1470, 3/1811

a.-tım 1/1763, 1/1767

2. Tan atmak, tan vakti gelmek.

a.-ar+(2)+(adar) 4/0851, 4/0854, 5/0492

a.-arga+(adarga) 5/2512

a.-tı+(daŋ) 2/0675, 2/0678

[=186]

at-baş *is*. Ad, san.

at-baş al- Ad almak.

a.+ım+(adım-bajım) 6/1269

a.+tı 1/0652

[=2]

at- boola- Atmak, vurmak, hedef vurmak.

a.-p tur-+(adıp-b.) 6/0450

[=1]

at-çol *is*. Ad, san, ün, nam.

a.+ı+(adı-ç.) 5/0442

[=1]

at-höl *is.* At, iş için kullanılan hayvan.

a. 1/0290, 3/0749, 5/0615, 6/0644

a.+ka 5/0995

a.+daa 3/4547

a.+den 1/2044

a.+ü-bile 1/3225

a.+ü-bile+(adı-h.) 1/3187

a.+ün 3/2011

a.+ün+(adın-h.) 4/3332, 6/0171

a.+üŋ+(adıŋ-h.) 6/0142, 6/0165

[=14]

atkar- Atlandırmak, ata bindirmek; at ile göndermek.

a. 6/0496

a.-ar+(2) 6/3216

a.-ıp 5/1921, 5/2221, 6/2926

a.-ıp-tır 3/4531

[=6]

atkılaştır *zf*. At gibi.

a. 6/3761

[=1]

at-mal *is*. At ve diğer evcil hayvanlar.

a. 1/0226

[=1]

at-sıp *is*. Ad, isim.

a.+ıŋar+(adıŋar-sıvıŋar) 2/1075

a.+ıŋnı+(adıŋ-sıvıŋnı) 1/0999

[=2]

at-sıptıg *is*. Adı, sanı olan.

a. 2/1363

[=1]

at-şola *is*. Ad, lakap, ad san.

a.-daa 3/0921, 3/1288

a.+gar 3/3994

a.+m-daa+(adım-ş.) 6/1211

a.+ŋ 3/0918, 3/1282, 3/4641

a.+ŋ+(adıŋ-ş.) 2/0368, 2/1103, 2/1497, 5/0426, 5/0720, 5/0731, 5/1066, 6/0255, 6/0287, 6/1208, 6/1754

a.+ŋar 2/0887, 3/0828, 3/1296

a.+ŋar+(adıŋar-ş.) 6/0438

[=22]

atpaŋ-sogaŋ *zf*. Zar zor, güçlükle.

a. 3/2968

[=1]

atpaş *zf*. İrkilme tarzı ani bir hareketi ifade eden yansıma söz.

a. 3/2033

[=1]

atsı: daŋnı atsı *zf*. Tan atana kadar, gece boyunca.

a. 4/0851, 4/0854, 4/2313, 5/2149

[=4]

attan- Ata binmek, at ile gitmek.

a.-gala 5/0767

a.-gan+(2) 1/1142

a.-ganda 5/0621

a.-gaş 2/0720, 3/0344,, 3/0583, 3/1270, 3/1556, 3/4224, 3/4875, 5/0867, 5/2662, 6/0248, 6/1282, 6/1613, 6/1696, 6/3566

a.-gaştıŋ 4/5326

a.-ı ber- 1/0466

a.-ıp 1/0942, 3/0640, 5/1521, 6/2935

a.-ıp çoru- 6/1960, 6/1961

a.-ıp tur 1/1141, 5/1512, 5/2299, 6/1533

a.-ıpkannar 5/1472

a.-ıpkaş 2/1038

a.-ır+(1) 3/0331, 4/1241, 4/3311, 5/1503

a.-ır+(2) 2/0698, 2/1055, 5/0414, 5/0881, 5/2603

[=40]

attan- tolan- Giyinip hazırlanıp atlanmak.

a.-ır+(1) 4/1239

[=1]

attandır- Atla göndermek, yollamak.

a.-ıp 6/3233

[=1]

attangı *sf*. Ata binilen sol taraf.

a. 2/0432, 4/3100, 4/3196, 4/3929, 4/4079

[=5]

attıg I. *sf*. Atlı, atı olan.

a. 1/0639, 1/1050, 1/1052, 1/0228, 1/1294, 1/1657, 1/2326, 1/2328, 1/2730, 1/2732, 1/3000, 1/3002, 1/3029, 1/3031, 1/3392, 1/3394, 2/0157, 2/0374, 2/0881, 2/0894, 2/1469, 2/1482, 2/1501, 2/1503, 2/1514, 2/1523, 3/0009, 3/0397, 3/0833, 3/1276, 3/1302, 3/1366, 3/1643, 3/1675, 3/1693, 3/1844, 3/1859, 3/3890, 3/3997, 3/4046, 3/4049, 3/4063, 3/4444, 3/4532, 3/4586, 3/4650, 3/4757, 3/4773, 3/4775, 3/4782, 3/4798, 3/4804, 3/4976, 3/4989, 4/1345, 4/1354, 4/1369, 4/1454, 4/1568, 4/1570, 4/1671, 4/1677, 4/1680, 4/1685, 4/1753, 4/1755, 4/2634, 4/3907, 4/4090, 4/4483, 4/4611, 4/4758, 4/4967, 4/5148, 4/5159, 5/0034, 5/0037, 5/0401, 5/2313, 5/2463, 6/0027, 6/0087, 6/0090, 6/1172, 6/1279, 6/1299, 6/1502, 6/2059, 6/3569

a.-daa 1/0010, 4/0015, 5/0038

[=92]

attıg II. *zf*. Çok, aşırı derecede.

a. 1/0958, 1/2598

[=2]

attıg-aldarlıg *sf*. Ünlü, şanlı.

a. 4/3330

[=1]

attıg-höldüg *sf*. Atlı, atı olan.

a. 1/0464, 1/0658, 2/1362, 4/1025

a.-daa 4/1013

[=5]

attıg-sıptıg *sf*. Adlı sanlı.

a. 1/0658, 4/1024

a.-daa 4/1012

[=3]

attın- I. Atmak, vurmak.

a.-dı-la 4/2865

[=1]

attın- II. Azarlamak, küfretmek, sövmek.

a.-a 4/2672

a.-ıp 4/2666

[=2]

attın- çaŋça- Azarlamak, küfretmek, sövmek.

a.-p 6/1441

a.-p kag- 4/2694

[=2]

attınış- Sövüşmek, atışmak.

a.-ıp+(attınçıp) 6/1421

[=1]

attır- 1. Attırmak, vurdurmak; atmasına, vurmasına fırsat vermek.

a.-arga 6/0899

a.-bas+(2) 1/1513, 1/1514

a.-ıp tur- 6/0897

2. Vurulmak.

a.-gala 1/3656

[=5]

ava *is*. Anne.

a. 6/0854, 6/1212

a.+m 6/1218

a.+mga 6/1238, 6/1286

a.+ŋga 3/3687

a.+zı 2/1370, 6/0710, 6/0733, 6/0759, 6/0787, 6/0814, 6/0835, 6/0844, 6/0874, 6/0918, 6/0928, 6/0933, 6/1108, 6/1118, 6/1143, 6/1166, 6/1243, 6/1253, 6/1271, 6/1291, 6/3070, 6/3081, 6/3087

a.+zı-bile 6/1098

a.+zın 2/1368

a.+zından 6/0732, 6/0786

a.+zınga 2/1417, 3/3691, 6/1288

a.+zınıŋ 2/1338, 3/0177, 3/0413, 3/4168, 6/0904, 6/0942, 6/1106

[=43]

avay *is*. Anne, annecik.

a. 1/1525, 2/1329, 2/1341, 3/3213, 3/3498, 4/4143, 6/0706, 6/0716, 6/0740, 6/0757, 6/0768, 6/0783, 6/0796, 6/0813, 6/0823, 6/0840, 6/0871, 6/0925, 6/0926, 6/1115, 6/1116, 6/1124, 6/1141, 6/1251, 6/1259, 6/1270, 6/1290, 6/3077

[=28]

avıgay *is*. Saygıdeğer, hürmetli kişi; bay, bey, efendi.

a. 1/0092, 1/0641, 2/0898, 2/1222

a.+lar 5/2159

a.+nıŋ 5/0442

[=6]

avıra-azıra *ünl***.** "Affet", "bağışla" anlamlarında kullanılan ünlem

a. 1/3470

[=1]

avıral *is*. Kurtuluş, kurtulma; rahat, huzur.

a.-daa 4/1003

[=1]

avıralda- Dilemek, istemek, rica etmek.

a.-ar+(1) 1/0047

a.-ar-dır 1/0057, 1/0061

a.-p 1/0102, 3/3155

[=5]

avırar- Karışmak, dolanmak, karmakarışık olmak.

a.-gan+(2) 1/3727

[=1]

avıy-şavıy *zf*. Çapraz, çapraz olarak.

a. 3/0339, 4/0715, 4/0788, 4/0885, 4/1091, 4/1440, 6/0674, 6/2696

a.-daa 4/3202

[=9]

avıyaasta- İkiyüzlülük yapmak, riyakârlık etmek.

a.-p tur- 4/5341

[=1]

avıyaastıg *sf*. İkiyüzlü, riyakâr.

a. 3/2046

[=1]

ay I. *is.* **1.** Ay.

a. 2/1064, 3/0419, 3/3208, 4/0176, 4/1534, 4/2064, 4/4907, 5/0025, 6/1784

a.-bile 4/4078

a.+ga 1/1469, 1/2697, 5/1278

a.+nı 4/1719, 4/3193, 4/3468

a.+nıŋ 5/0014

2. Yılın on iki ayından biri; bir aylık süre.

a. 1/0128, 3/0856, 3/1900, 3/1903, 3/1959, 3/3038, 3/3042, 3/1613, 3/3922, 3/4419, 3/4746, 4/0216, 4/0224, 4/2490, 4/2510, 4/2572, 4/2573, 4/3138, 4/3148, 4/3285, 4/3530, 4/3543, 4/3544, 4/3551, 4/3553, 4/5410, 5/1147, 5/1489, 5/1494

a.+da 1/3104, 1/3169, 3/0041, 3/0047, 3/0067, 3/0068, 3/0069, 3/0070, 3/0460, 3/0498, 3/0499, 3/0501, 3/0600, 3/0637, 3/1253, 3/1268, 3/1540, 3/1614, 3/1985, 3/2357, 3/2465, 3/2888, 3/3002, 3/3004, 3/3006, 3/3007, 3/3029, 3/3706, 3/3744, 3/3805, 3/3807, 3/3810, 3/3819, 3/3840, 3/3842, 3/3851, 3/3865, 3/3942, 3/3944, 3/3956, 3/4187, 3/4218, 3/4358, 3/4492, 3/4369, 3/4402, 3/4403, 3/4418, 3/4505, 3/4554, 3/4558, 4/0206, 4/2352, 4/3137, 4/4177

a.+ın 2/1615, 4/1951

a.+ nıŋ 1/0034, 1/0035, 1/0036, 1/0048, 1/0049, 1/0050, 1/0087, 1/0088, 1/0089, 1/0254, 1/0256, 1/0258, 1/0277, 1/0607, 1/0608, 1/0609, 1/0615, 1/0656, 1/0656, 1/0657, 1/0674, 1/0675, 1/0676, 1/0761, 1/0762, 1/0763, 1/0786, 1/0787, 1/0788, 1/0826, 1/0826, 1/0827, 1/1161, 1/2239, 1/2240, 1/2241, 1/2397, 1/2397, 1/2398, 1/3090, 1/3090, 1/3091, 1/3174, 1/3174, 1/3175, 1/3406, 1/3406, 1/3407, 1/3525, 3/0358, 3/0766, 3/1159, 3/1534, 3/2386, 3/3545, 3/4102, 3/4108, 3/4927, 5/0180, 5/0234, 5/0265, 5/0321, 5/0529, 5/0530, 5/0531, 5/0641, 5/0646, 5/0652, 5/0658, 5/1204, 5/1552, 5/1564, 5/2378, 5/2379, 5/2381, 5/2690, 5/2746

a.+ı-bile 1/3525

a.+nıŋ 3/1160, 5/2412

*

ay baldı Ucu hilal şeklinde, uzun saplı ve büyük balta.

a. 2/1286, 4/0276

ay çaazı Yeni ay, ay başı.

a.+nıŋ 5/0025, 5/1565

aynıŋ çaazında hünnüŋ ekizinde/ertezinde Talihli, kutlu zamanda.

a.+nıŋ 1/0064, 1/0595, 1/2829, 2/0697, 2/1253, 3/0639, 3/0673, 3/1576, 3/2452, 3/2837, 3/3508, 3/3857, 3/4530, 3/4993, 4/0051, 4/0180, 4/1238, 4/1368, 4/1416, 4/3616, 4/4228, 6/2923

[=209]

ay II. *e*. Pekiştirme edatı olarak kullanılır.

a. 6/1339, 6/1386, 6/1430

[=3]

ay III. *is*. Soğanlı bir tür bitki.

a. 3/0192

[=1]

ay IV. *ünl*. Hayvanları durdurmak ya da yönlendirmek amacıyla kullanılan ünlem.

ay de- Bir yere sürmek, kovmak.

a. 3/3083

[=1]

ay-hün *is*. Ay ve Güneş.

a. 2/0320, 3/4482

[=2]

ayaar *zf*. Yavaş yavaş, ağır ağır.

a. 4/2372

a. ayaar 1/3367, 1/3433, 3/2297, 3/4893

[=5]

ayak *is.* Kâse, fincan.

a. 1/0847, 4/3839, 4/3860

a.+ınıŋ+(ayaanıŋ) 6/1769, 6/1771

a.+ta 5/2639

[=6]

ayan *is*. Usul, yol, yöntem.

a.+ın 3/4523, 3/4526

[=2]

ayan-çoruk *is*. Yolculuk, gezi, sefer.

a. 2/0166, 3/0040, 3/0738, 3/0747, 3/0817, 3/1284, 3/1658, 3/1854, 3/2787, 3/3912, 3/4317, 3/4487, 3/4520, 3/4589, 3/4642, 3/4766, 3/4792, 4/1696, 4/4348

a.+ka 3/0780, 3/3831, 3/3838, 3/4491, 3/4527, 4/1887, 4/1891

a.+un+(a.-çoruun) 3/0674, 3/4978, 5/2293

[=29]

ayan-olut *is.* Oturulan, yaşanılan yer.

a.+un+(a.-oludun) 5/2294

[=1]

ayan-şinçi *zf*. Güzel, uygun, iyi.

a. 3/0739, 3/3913

[=2]

ayançı- Güzel, hoş görünmek.

a.-gan+(2)+(ayançaan) 5/0994

[=1]

ayannıg 1. *sf*. Güzel, iyi, hoş.

a. 3/1199

2. *zf*. Güzel, iyi, hoş.

a. 3/2165, 5/1304

3. *sf*. Uygun, elverişli.

a. 3/5022, 3/5030

[=5]

ayaŋ *is.* Orman açıklığı.

a. 3/4753

[=1]

ayas- 1. Gök açık olmak, açmak, açılmak.

a.-ıp+(ayazıp) 4/2844, 4/2927, 4/3002

2. Yağış dinmek, durmak.

a.-ır+(1)+(ayazır) 3/3249, 3/3300

[=5]

ayastır- Hava açmak; havanın açmasını sağlamak.

a.-ıp al- 3/1952

[=1]

aybı *is*. Rica, dilek.

a.+zınçe 3/4743

a.+zınga 3/4963

[=2]

aybıla- Rica etmek, istemek, dilemek.

a. 4/2892

a.-ar+(1) 1/1569

a.-ar+(2) 1/1570

a.-arga 1/1671, 1/2605, 6/0300

a.-p 1/0704, 4/1170, 6/0144

a.-p al- 3/3783

a.-p olur- 1/2457

a.-ptım 1/2502

a.-p tur- 3/2821

[=13]

ayıjı: ayıjı kadak Hediyelik uzun ipek kumaş.

a. 3/3740, 3/4496, 3/4672, 3/5026

[=4]

ayıs *is.* Günahlardan, kötülüklerden arınma, temizlenme; dua, kutsama.

ayıs al- Dua etmek.

a. 5/1072, 6/1175

ayıs çettir- Dua etmek.

a. 5/1069

[=3]

ayıt- 1. Göstermek.

a.-ıp+(aytıp) 3/4278

a.-ıp+(aytıp) ber- 3/4327, 6/0892

a.-ıp+(aytıp) berip tur- 2/0393, 5/0825

a.-ıp+(aytıp) çoru-1/1023

a.-kaş 2/0321

2. Söylemek, açıklamak.

a.-ıp+(aytıp) ber- 4/5385

a.-ıp+(aytıp) berip olur- 6/0888

a.-ıp+(aytıp) tur- 6/0896

a.-kan+(2) 5/1526, 5/1526

[=12]

ayla- Ay geçirmek.

a.-p 2/1615

[=1]

ayladı *zf*. Ay boyunca.

a. 4/1951

[=1]

aylık *sf*. (Bir) aylık sürede gerçekleşen; (bir) aylık mesafe, uzaklık.

a. 1/1766, 1/2447, 1/2477, 1/2629, 1/3705, 3/0783, 3/0784, 3/1902, 3/3908, 3/3909, 3/4540, 3/4541, 3/5007, 5/0184, 5/0390, 6/0337, 6/0344, 6/0355, 6/0361

[=19]

aylık-çıldık *zf*. Ayda yılda, aylık yıllık (sürede).

a.+ka 4/1694

[=1]

aylıktıg *sf*. (Bir) aylık sürede gerçekleşen; (bir) aylık mesafe, uzaklık.

a. 1/1764, 1/1784, 1/2511, 2/1051, 4/1448, 4/1463, 4/3593, 4/4302, 4/4316

[=9]

aymak *is*. Oymak, boy, kabile.

a.+tıŋ 4/2534, 4/5020

[=2]

aynı- Gelişmek, değişmek.

a.-vas+(1) 3/0102

[=1]

ayt *ünl*. Hayvanları uzaklaştırmak ya da yönlendirmek amacıyla kullanılan ünlem.

a. 1/3543, 1/3546, 3/0751, 3/0754, 3/1239, 3/1242

[=6]

ayt-doyt *ünl*. Hayvanları uzaklaştırmak ya da yönlendirmek amacıyla kullanılan ünlem.

a. 3/3928, 3/3930

[=2]

aytır- Sormak.

a. 3/1969

a.-a ber- 4/0129, 4/0569, 4/1557, 4/5018

a.-a-la ber- 4/0460

a.-ar+(1) 1/0998, 6/0709, 6/0758, 6/3285

a.-ar+(2) 3/3155, 5/1066

a.-arga 1/1193, 1/1206, 1/1237, 1/1603, 1/1945, 1/3313, 1/3322, 1/3577, 1/3584, 1/3608, 1/3632, 1/3654, 1/3686, 1/3965, 2/0143, 2/0369, 2/1122, 3/0886, 3/1338, 3/4326, 5/1152, 6/0292, 6/0592, 6/0927, 6/1209, 6/1224, 6/1245, 6/1302, 6/1333, 6/1379, 6/1423, 6/1494, 6/2078, 6/2143, 6/2172, 6/2441, 6/2470, 6/2523, 6/2644, 6/3004, 6/3022, 6/3256, 6/3265, 6/3276, 6/3320, 6/3333, 6/3372, 6/3397, 6/3427, 6/3449, 6/3471, 6/3510, 6/3533, 6/3549, 6/3609, 6/3726, 6/3730

a.-ayn 6/3357

a.-gan+(1) 1/0177, 1/0376, 1/1314, 1/1866, 1/1900, 1/1911, 1/1926, 1/1975, 1/2076, 1/2216, 1/2226, 1/2739, 1/2885, 1/3507, 1/3640, 1/3811, 1/3875, 3/2665, 3/2668, 3/3340, 3/4386, 5/0227, 5/0443, 5/0540, 5/0548, 5/0715, 5/0723, 5/0732, 5/0791, 5/1064, 5/1084, 5/1338, 5/2225, 5/2395, 5/2494, 5/2537, 5/2651, 6/1855

a.-gan+(2) 5/0566

a.-gan-dır 1/2500, 5/0759

a.-gannar 1/3085, 5/1817, 5/1960, 5/2158

a.-gaş 3/0812, 3/1279, 3/4321

a.-ıp 2/0127, 4/2247, 5/2069, 6/2873

a.-ıp al- 3/0793, 3/1234, 3/4168, 3/4575

a.-ıp berip kör- 3/1682

a.-ıp çıt- 1/2727

a.-ıp-daa bol- 3/1690

a.-ıp ekkel- 3/3335

a.-ıp kör- 2/1115

a.-ıp olur- 1/1652, 1/2321, 1/2418, 1/2906, 3/4714, 4/5180, 5/0921, 5/0969, 5/1247, 5/1285, 6/0751, 6/1756

a.-ıp or- 4/1610, 5/0107, 5/0880

a.-ıp-tır 1/0300, 1/0874, 1/1047, 1/2530, 1/2690, 1/3286, 1/3388, 2/0642, 2/0670, 2/0686, 2/0865, 2/1104, 2/1321, 2/1495, 2/1498, 2/1511, 2/1536, 2/1552, 3/0575, 3/0696, 3/0831, 3/0930, 3/0943, 3/1312, 3/1491, 3/1598, 3/1659, 3/3324, 3/3478, 3/3512, 3/3629, 3/3876, 3/3988, 3/3996, 3/4007, 3/4041, 3/4606, 3/4644, 3/4731, 3/4768, 6/0778, 6/0786, 6/0806, 6/1234, 6/1783, 6/1796, 6/3406, 6/3420, 6/3483

a.-ıp tur- 1/1508, 3/1086, 3/1298, 4/1716, 4/5022, 5/0262, 5/0429, 5/0487, 5/0513, 5/1402, 5/1428, 5/1873, 5/1965, 5/2363, 5/2488, 6/0732, 6/0932, 6/0843, 6/1117, 6/3502, 6/2219, 6/3353, 6/3606

*****

amır-mendi aytır- → **amır-mendi**

a.-arga 1/3124

a.-bas+(1) 5/1775, 5/1784

a.-gan+(1) 4/2604

a-ıp 3/4778

a.-ıp al- 4/4640

[=223]

aytırıg *is.* Soru.

a. 5/2510

a.+ın+(aytırın) 3/1338

a.+ların 3/0886

[=3]

aytırış- Söyleşmek, sorup söylemek.

amır-mendi aytırış- Selamlaşmak.

a.-ıp+(aytırjıp) 3/4778

[=1]

aytıza- artıja- Tütsülemek, tütsüleyip arındırmak.

a.-gan+(1)+(aytızaan-artıjaan) 4/0653

[=1]

aza *is*. Şeytan, kötü ruh.

a. 1/3978, 6/3239

a.+zı-dır 4/0302

[=3]

aza börgü *is*. Deve elması.

a. 5/1436

[=1]

aza-çetker *is*. Şeytan, şeytanlar, kötü ruhlar.

a.-daa 6/1138

[=1]

azar-deer *is*.Gök, gökyüzü.

a.+inge 2/1063

[=1]

azargançıg *sf*. Kötü, fena, şeytan gibi.

a. 5/0495

[=1]

azazıg *sf*. Şeytan gibi, şeytansı.

a. 6/2238, 6/2384, 6/2596, 6/2666

[=4]

azı *bağ*. Veya, ya da; yoksa.

a. 1/2529, 6/0550, 6/3730

[=3]

azıg I. *is*. Azı, azı dişi; çeşitli vahşi canlılar için ağızdan dışarı doğru çıkan uzun ve sivri diş, kemik.

a.+ı-bile+(azıı) 1/2591, 1/2789, 1/2803

a.+ımnı+(azıımnı) 1/2752

a.+ın+(azıın) 1/2578, 1/2759, 1/2782, 1/2823

a.+ında+(azıında) 1/3593, 1/3614, 1/3637

a.+ınga+(azıınga) 4/2120

a.+ıŋ+(azııŋ) 1/2744

*

azıg salı Bıyık.

a. 4/0938

[=14]

azıg II. *is*. Köşe.

a.+ınga+(azınga) 4/2835, 4/2837, 4/2919, 4/2921, 4/2994, 4/2996

[=6]

azıg diş *is*. Azı dişi.

a. 5/0415, 5/0882, 5/0888, 5/2604

a.+i+(a.-diji) 3/2413

[=5]

azıglıg *sf*. Azı dişi olan, azılı.

a. 1/2147, 1/2190, 1/2768, 4/0011, 4/0167, 4/0951, 4/1428, 4/1752, 4/2631

[=9]

azın- Asmak, takmak, takınmak, kuşanmak.

a.-gan+(1) 5/2324, 5/2326

a.-gaş 1/3227, 1/3424, 3/0319, 3/0339, 3/0648, 3/2172, 5/1798, 5/2273, 5/2374, 5/2596, 6/0141, 6/0164, 6/0170, 6/0508, 6/1452

a.-gaştıŋ 4/1420

a.-ıp+(astıp) al- 1/0327, 1/0336, 1/3231, 2/0405, 3/1924, 4/1092, 6/0949

a.-ıp+(astıp) kag- 1/2652

[=26]

azındır- Asmak, kuşandırmak.

a.-gaş 3/0418, 3/4437

a.-gaştıŋ 4/1306

[=3]

azıngıla-Asmak, kuşanmak.

a.-gaş+(azıngılaaş) 5/2126

[=1]

azıra- Beslemek, bakmak, büyütmek.

a.-ar+(1) 1/0637, 2/1480

a.-ar+(2) 1/2529, 3/4456, 3/4458, 5/0821

a.-arda 6/2147, 6/2176, 6/2294, 6/2319, 6/2445, 6/2473

a.-ardan 5/0965

a.-arga 1/0632

a.-gan+(1)+(azıraan) 4/0618, 5/0968

a.-gan+(2)+(azıraan) 1/2554, 2/0628, 3/1197, 3/1573, 3/2427, 3/2758, 3/3768, 4/0701, 4/1363, 4/3114, 4/3939, 4/4038, 4/4070, 4/5430, 5/0229, 5/2751, 6/2843, 6/2880, 6/2884, 6/3094

a.-gan-dır+(azıraan) 4/0617

a.-p 3/3590

a.-p kel- 1/0139, 1/0141, 3/0101

a.-p olur- 3/3026, 3/3036

a.-p olurup ber- 3/0086

a.-p tur- 1/0650, 4/0497, 4/0523

[=47]

azırat- Besletmek, baktırmak, büyütmek.

a.-ıp+(azıradıp) 5/1270

a.-ıp+(azıradıp) tur- 4/0379, 4/0493

a.-ır+(1)+(azıradır) 3/4277, 4/0365, 4/0367

[=4]

-B-

baa *is*. Ceza.

b.+zın 1/1209, 1/1217

[=2]

baalık *is*. Bel, belen.

b. 6/1307, 6/1350, 6/1397, 6/3551, 6/3592

b.+çe 3/1747

*

kes baalık Bel, belen.

b.+çe 1/1741

b.+tan 1/1797, 1/1840

[=9]

baar *is*. Karaciğer; bağır.

b. 1/3986

b.+ı 4/2058

b.+ın 1/2146, 1/2189, 1/3963, 3/3022, 3/4366, 3/4936, 5/2450

b.+ınçe 1/1413, 1/1449

b.+dan 1/1474, 1/1697, 6/0622, 6/0564, 6/0582

b.+ınga 5/1244, 5/1292, 5/1389

*

baarınıŋ ödü bolgan Sevgili, en sevgili, en değerli.

b.+ınıŋ 5/1230

b.+ıŋar 5/1407

[=21]

baarı *is.* Ön, ön taraf*;* önü, karşısı.

b. 4/2061

b.-bile 3/3923

b.+n 5/2005

b.+nda 2/0241, 2/0892, 2/9, 3/0058, 3/0109, 3/0154, 3/0678, 3/1060, 3/1808, 3/3067, 3/3111, 3/4569, 4/0308, 5/2161, 6/2867, 6/3592

b.+ndan 1/3228, 6/0043, 6/0114

b.+nga 1/1404, 2/0102, 2/0242, 3/2829, 3/3048, 3/3557, 3/3572, 3/4822, 4/1840

b.+nıŋ 3/0407

[=32]

baçıttıg *sf*. Kötü, fena, günahlı.

b. 4/0359

[=1]

badır: hünnü badır Bütün gün boyunca.

b. 2/0179, 2/0181, 4/5015

[=3]

badır- **1**. Yukarıdan aşağıya doğru bir şeyi hareket ettirmek, inmesini sağlamak, indirmek, düşürmek.

b.-gan+(1) 2/1376

b.-ıpkan 2/0551, 4/3373

b.-ıpkaştıŋ 4/3250

b.-ıp-tır 1/0399, 3/4881

2. Yüksek bir yerden alçaktaki bir yere doğru göndermek, yollamak.

b.-ıp 1/1325, 1/1374

3. Vurmak, düşürmek.

b.-ıpkan 5/2471

b.-ıp-tır 4/5253

*

düldüg dünnü adıs-, düştüg hünnü badır- (batsır) → düldüg

b.-ar+(1) 5/1275

b.-bayn+(2) 5/1283, 5/1288

[=13]

bag *is.* **1**. Bağ.

b. 4/2538

b.+ı+(baa) 1/1611

b.+ın+(baan) 6/0562

b.+ında+(baanda) 1/0509

b.+ıŋar+(baaŋar) 5/1455

2. Kement.

b. 2/1305, 2/1324 4/4702, 3/3672, 4/4971, 4/4982, 4/4953, 6/1798, 6/3553, 6/3613, 6/3611, 6/3641

[=17]

bagaja-çepsek *is*. Araç gereç, levazım.

b.+in+(b.-çepseen) 1/2614, 1/3424

b.(bagajı-çepsek)+in+(b.-çepseen) 1/3203, 1/3357

a.(agaja-çepsek)+in+(a.-çepseen) 1/0119

[=5]

bagana *is*. **1**. Sütun, direk.

b.+ga (magana) 3/5025

b.+nı (magana) 3/5024

2. Atın bağlandığı direk.

b.+da 6/2945

[=3]

bagay 1. *is.* Kötü, fena, istenilen nitelikte olmayan.

b. 2/0797, 5/0989, 6/1106, 6/1111, 6/2152, 6/2298, 6/2323, 6/2477, 6/2812

b.-dır 1/0468, 1/1392, 4/1511, 4/1954, 4/4323, 5/1770, 6/1632, 6/1674

b.+larnıŋ 5/0989

2. *sf*. Kötü, fena, istenilen nitelikte olmayan.

b. 2/0489, 2/1446, 3/0506, 3/2547, 4/1244, 4/1252, 4/1836, 4/2139, 5/0002, 5/0238, 5/0707, 5/0837, 5/0488, 6/0922, 6/1278, 6/2449

3. *sf*. Sıradan, basit, adi.

b. 3/1018, 3/1019, 3/1020, 3/1348, 3/1432, 3/1704, 3/1777, 5/1355, 6/0916, 6/0832, 6/3388, 6/3414, 6/3313, 6/3463, 6/3498, 6/3566

4. *sf*. Sefil, zavallı, aciz.

b. 1/3890, 1/3895, 1/3898, 1/3935, 3/0839, 3/0999, 3/1272, 3/1310, 3/1406, 3/1428, 3/1679, 4/2396, 4/2680, 4/2707, 4/5037, 4/5306, 5/0722, 5/0731, 5/0927, 5/0943, 5/0945, 5/1033, 5/1354, 6/1712, 6/3250, 6/3591, 6/3640

5. *is*. Güç, ağır, zor.

b. 2/0484

6. Yakın ya da sevgili birisinden bahsederken kullanılarak sevgi değeri ifade eder.

b. 1/0465, 2/1167, 2/1171, 3/2461, 3/2596, 5/1768, 6/3687, 6/1444

7. *sf*. Beceriksiz, acemi.

b. 2/0945

8. *sf*. Korkak, çekıingen.

b. 5 2/0949, 6/2549

*

sagıjı bagay → sagış

b. 1/1568

[=90]

bagaytır *zf*. Zorlukla, güçlükle.

b. 6/0368

[=1]

bag-çular *is*. Yular.

b. 2/0409

[=1]

bagla- Bağlamak.

b.-ar+(1) 5/0865

b.-ar+(2) 4/0117, 4/4125, 6/1730

b.-arga 6/1734

b.-gaş 1/0081

b.-gaş+(baglaaş) 1/1028, 1/1489, 3/2692, 3/2905, 3/2924, 3/3122, 3/4226, 3/5026, 5/0323, 5/1059, 5/1380, 5/1639, 5/2673

b.-p 2/1098, 2/1277, 2/1240, 3/0635, 3/3833, 3/4500, 4/3136

b.-p al- 1/1942, 3/0224, 3/2703, 3/4826, 3/5012, 4/3256, 6/1958

b.-p-daa-çıt 4/4127

b.-p kag- 1/1609, 3/0530, 3/0776, 3/0911, 3/1569, 3/2549, 3/2721, 3/4255, 3/4625, 4/2197, 4/2207, 4/2537, 4/4709, 4/5395, 6/1486, 6/1732, 6/1738, 6/2945, 6/2954

b.-p tur- 1/0979, 2/1632, 4/0170, 4/4708, 5/0910

b.-vayn 6/0223

b.-vazımnı 5/0879

b.-y 3/1264

b.-y-daa ber- 4/4226

b.-y sop kag- 3/3237, 3/3955, 4/2870

[=65]

baglaaş *is.* Atın bağlandığı direk.

b. 1/0977, 1/1487, 3/5029, 4/3133, 5/1362, 6/1725, 6/1725, 6/1727, 6/1820

b.+ı+(baglaajı) 3/4253

b.+ın+(baglaajın) 3/4192

b.+ında+(baglaajında) 3/4254

b.+ından+(baglaajından) 4/4122

b.+ınga+(baglaajınga) 3/4225, 4/0117, 4/0169, 4/2325, 4/2869, 4/5394, 5/0864, 5/0878, 5/1379, 5/1638, 6/1728

b.+ınıŋ+(baglaajınıŋ) 5/0319

b.+ka 1/0978, 1/0980, 1/1024, 1/1029, 1/1489, 3/1569, 3/4625, 4/2199, 5/0909, 5/1059, 6/1486, 6/1738

b.+ta 1/1607, 4/2194, 5/1051, 6/0371, 6/1732

b.+tı 5/1164

b.+tıŋ 1/0557, 5/1160

[=45]

baglaaştıg *sf*. At bağlama direği olan.

b. 5/0052, 6/1726

[=2]

baglagıla- Bağlamak.

b.-p kag- 5/1714

[=1]

bajımayla- Baş ağrısından şikayetçi olmak.

b.-p 3/2942

[=1]

bajıŋ *is*. Ev.

b. 2/1477, 3/0496, 3/0497, 3/3049, 3/3068, 3/3081, 3/4282, 3/4455, 4/2318, 6/0652, 6/2851, 6/2866, 6/2941, 6/3107

b.+da 3/3075

b.+dan 4/2498

b.+dıva 4/2568

b.+ga 4/2321

b.+ımnıŋ 6/0183

b.+ın 6/2957

b.+ınçe 4/2489

b.+ınga 3/0569, 4/2727

b.+ınıŋ 3/0514, 4/2552, 4/3088, 4/3135, 6/0500, 6/2862

b.+nı 4/2368

b.+nıŋ 4/0362, 4/0377, 4/0492, 4/0819, 4/0824, 4/0828, 4/3180, 4/3515

[=38]

bajıŋ-balgat *is*. Ev(ler).

b.+ı 5/2137

b.+ındıva+(b.-balgadındıva) 4/2143

[=2]

bajıŋnıg *sf*. Evi olan, evli.

b. 6/0013

[=1]

bak 1. *sf*. Kötü, fena.

b. 1/0006, 2/1461, 2/0004, 3/2661, 3/4414, 3/4430, 4/0429, 4/2389, 4/4689, 4/4690, 5/0191

2. *is*. Kötü, fena.

b.+ı+(bagı) 1/2440, 1/2595

b.+ın+(bagın) 6/2952

b.+tı 3/3052, 3/3698, 3/4125, 3/4179

3. *sf*. Kötü, zayıf, güçsüz (at).

b. 6/3273, 6/3339

4. *zf*. Kötü, fena, kötü bir şekilde.

b. 1/0624

*

bak at al- Adı çıkmak.

b. 5/0490

bak çayaan Uğursuz, kötü, fena.

b. 4/0038, 4/0184, 4/2807

bak sagış Kötülük, kötü niyet.

b. 4/5111

bak sagıştıg Kötü niyetli.

b. 1/2751

baktıŋ bagı Çok kötü, çok fena, en kötüsü.

b. 4/3105, 4/3934, 6/3416

[=33]

bakıla- Bakmak, bakınmak, gözlemek.

b.-p 3/0408, 4/2503, 4/4889, 4/4891, 5/0211, 6/2941

b.-p kel- 4/2393

[=7]

bakıla- kör- Bakmak, gözetlemek.

b.-y k.-e-le ber- 4/2373

[=1]

bakka *zf*. Kötü, fena, kötü bir şekilde.

b. 1/0604

[=1]

baksıra- 1. Kötüleşmek, fenalaşmak.

b.-gan-dır+(baksıraan) 5/0131, 5/0141, 5/0151, 5/0161

2. Zayıflamak, güçten düşmek, zayıf düşmek.

b.-p kel- 1/3529

b.-ar+(1) 4/2557, 4/2560, 4/3646, 4/3650

b.-ar-daa 4/3637

b.-arımnı 4/3635

b.-arıŋnı 4/3633

b.-gan+(1)+(baksıraan) 5/1170

b.-y ber- 6/0130, 6/0132, 6/0365, 6/0376

[=17]

bala *is*. Havaneli.

b.+zı 3/2274

[=1]

bala- Silmek.

b.-p kag- 1/3518, 1/3521

[=2]

baldı *is*. Balta.

b.+ga 2/1554

b.+nı 4/2003, 4/3170

b.+zı-bile-daa+(aybaldı) 4/0276

b.+zın 3/0178, 3/0249

*

ay baldı → ay

b. 2/1286

[=7]

baldır *is.* Baldır.

b. 1/3486

b.+ı 6/3629

b.+ı-daa 6/3621, 6/3648

b.+ınga 5/1361

b.+ınıŋ 4/0720, 4/0789, 4/0883, 4/3719

*

bajınıŋ koŋguraazı arıvaan, baldırınıŋ edi katpaan → arı-

b. 4/0666, 4/0709, 4/0765, 4/1140, 4/1824, 4/3706, 4/3797

bajınıŋ koŋguraazı araalakta, baldırınıŋ edi katkalakta → arı-

a. 4/0416

baldırınıŋ edi katpaan, bajınıŋ dolgaa çazılbaan Çok küçük, yaşı küçük, deneyimsiz.

b.+ım 1/0402

[=18]

baldır-beejek *is*. Küçük oğlan, oğul.

b. 2/1576, 3/0807, 3/1650, 3/3979, 4/1826

b.-le-dir 4/1795

[=6]

balgaş → malgaş

balıg *is*. Yara.

b.+ı+(balıı) 2/0137, 2/0139

[=2]

balıg-bışkın *is*. Yara.

b.+ın 1/0545

b.+ıŋ 1/0540

[=2]

balık-baylaŋ *is.* Balık, balıklar, balık sürüsü.

b. 3/0201

b.+ı 5/1937

b.+ın-daa 3/0248

[=3]

bar *is.* **1**. Var.

b. 1/0237, 1/0300, 1/0307, 1/0539, 1/0689, 1/0690, 1/0819, 1/0820, 1/1148, 1/1181, 1/1523, 1/1563, 1/1572, 1/1611, 1/1612, 1/1776, 1/1777, 1/1780, 1/1781, 1/1882, 1/1883, 1/1885, 1/1886, 1/2426, 1/2529, 1/2577, 1/2590, 1/3582, 1/3818, 1/3847, 2/0012, 2/0018, 2/0080, 2/0198, 2/0248, 2/0315, 2/0316, 2/0493, 2/0498, 2/0561, 2/0617, 2/0680, 2/1034, 2/1210, 2/1212, 2/1566, 3/0051, 3/0170, 3/0179, 3/0215, 3/0222, 3/0255, 3/0283,

3/0415, 3/0610, 3/0896, 3/0898, 3/0968, 3/0969, 3/0996, 3/0997, 3/1099, 3/1132, 3/1136, 3/1187, 3/1357, 3/1360, 3/1400, 3/1401, 3/1403, 3/1440, 3/1444, 3/1563, 3/1607, 3/1753, 3/1847, 3/1958, 3/2411, 3/2592, 3/2730, 3/2735, 3/2791, 3/2854, 3/2900, 3/2972, 3/3083, 3/3258, 3/3285, 3/3361, 3/3439, 3/3605, 3/3678, 3/3871, 3/3893, 3/4004, 3/4300, 3/4482, 3/4605, 3/4609, 3/4783, 4/0050, 4/0204, 4/0799, 4/1409, 4/1607, 4/1856, 4/1982, 4/2435, 4/3421, 4/4474, 4/4596, 4/4599, 4/4747, 4/4852, 4/5102, 4/5199, 4/5208, 5/1152, 5/1286, 5/1950, 5/1951, 5/1960, 5/2086, 5/2353, 6/0133, 6/0180, 6/0208, 6/0876, 6/0998, 6/1001, 6/1007, 6/1009, 6/1043, 6/1087, 6/1669, 6/3107, 6/3133, 6/3726, 6/3756

b.-dır 2/0311, 3/3632, 3/3634, 3/4320, 4/0434, 4/1846, 4/1857, 5/2094, 5/2287, 5/2288, 5/2289, 5/2528, 6/0853

b.+ı-daa 4/3425

b.+ıl 1/3608, 1/3631, 1/3654, 3/0687, 3/3531, 3/3532, 4/0202, 5/1567

b.+la 3/0844, 3/1233, 3/2625

2. Bütün, tüm, hep.

b. 4/3342

b.-la 4/3581

[=183]

bar- 1. Varmak, gitmek.

b. 2/1023, 3/4173

b. çıt- 1/0974, 1/1046, 1/1176, 1/1297, 1/1507, 1/1547, 1/1617, 1/1831, 1/2028, 1/2908, 1/2984, 1/3033, 2/0096, 2/0728, 2/0842, 2/0851, 2/1024, 2/0866, 2/0889, 2/1174, 2/1264, 3/0705, 3/1439, 3/1839, 3/2041, 3/4040, 3/4595, 3/4767, 3/4788, 3/4806, 3/4793, 4/1445, 4/1579, 4/1664, 4/1762, 4/1822, 4/1817, 4/2491, 4/3284, 4/4416, 4/4430, 4/5250, 5/0182, 5/0235, 5/0383, 5/0390, 5/0436, 5/0846, 5/1300, 5/1833, 6/1283, 6/1900, 6/2014, 6/3018, 6/3588

b. çor- 3/1283, 3/1658, 3/2069, 3/2120, 3/2724, 3/2729, 3/3987, 3/4053, 3/4765, 4/1553, 4/3588, 5/0269, 6/0292, 6/1223, 6/1229, 6/2070, 6/2785, 6/3019, 6/3276

b.-aalı 3/3078, 6/1256

b.-aalıŋar 1/3740, 5/1794

b.-am 6/0143

b.-ayn 2/1266, 2/1575, 6/3209, 6/3419, 6/3501, 6/3597

b.-ba 3/0505

b.-baaje 3/2165

b.-bas+(1) 1/0689, 1/0819, 1/1984, 3/3314, 4/4253, 6/0937, 6/0940

b.-bas+(2) 6/0935

b.-baska 4/1831

b.-bayn+(2) 5/0834

b.-bışaan 3/4740, 6/1345, 6/1393

b.-dı 3/5061, 4/5441, 6/2238

b.-dı+(baardı) 2/1653, 6/3775

b.-dım 2/1529

b.-dıŋ 3/4917

b.-dıva 3/1925, 3/1925

b.-gan+(1) 1/0823, 1/3351, 1/3686, 3/3075, 3/3288, 4/1891, 5/1100, 5/2274, 5/2635, 6/2224, 6/2370, 6/2528, 6/2651, 6/3096

b.-gan+(2) 1/3317, 3/4290, 4/1820, 4/1887, 4/4138, 4/4234, 4/4276,

b.-ganay 1/2464

b.-gan-dır 1/0912, 4/5249

b.-ganı 5/1490

b.-ganın 3/3861

b.-gan-na 4/4124

b.-gannay 1/2612

b.-gaş 1/0501, 1/0679, 1/0809, 1/0866, 1/1832, 1/2405, 1/2468, 1/2550, 1/3131, 1/3741, 2/0057, 3/0196, 3/1034, 3/1118, 3/1396, 3/1483, 3/1703, 3/1748, 3/1786, 3/1826, 3/1964, 3/2029, 3/2151, 3/2206, 3/2320, 3/2770, 3/3195, 3/3270, 3/3307, 3/3366, 5/0319, 5/1619, 5/1922, 6/1615, 6/1658, 6/1698, 6/1872

b.-gaştıŋ 4/1269, 4/1598, 4/1871, 4/2727, 4/2804, 4/2905, 4/4007

b.-gay-la 6/1345, 6/1393

b.-ıp 1/0535, 1/0711, 1/0933, 1/1641, 1/1643, 1/1743, 1/2030, 1/2393, 1/2461, 1/2608, 2/0111, 2/0188, 2/0262,

2/0266, 2/0275, 2/1413, 2/1537, 2/1579, 3/0104, 3/0105, 3/0269, 3/0401, 3/0543, 3/1078, 3/1722, 3/1896, 3/2233, 3/2995, 3/3391, 3/3446, 3/3561, 3/3747, 3/4152, 3/4323, 3/4661, 3/4708, 3/4884, 4/0155, 4/1806, 4/1923, 4/2119, 4/5254, 5/0303, 5/0472, 5/0863, 5/1068, 5/1115, 5/1168, 5/1439, 5/1718, 5/1787, 5/1883, 5/1935, 5/2101, 5/2354, 5/2611, 6/1035, 6/1036, 6/1148, 6/1238, 6/1776, 6/2956, 6/3632

b.-ıp al- 1/2007, 1/2034

b.-ıp bol- 4/2040

b.-ıp-daa bol- 2/1578

b.-ıp kör- 1/2487, 3/1970

b.-ıp tur- 1/2961, 4/1899, 4/1926

b.-ıp-la tur 3/4711

b.-ıp-tır 2/0816, 2/0828, 2/1481, 3/4839, 3/4888, 6/2795

b.-ıp-tırlar 1/2965, 3/4082, 4/3626

b.-ır+(1)+(baar) 1/0328, 1/0672, 1/0867, 1/2448, 1/2599, 1/2464, 1/2612, 1/3317, 1/3318, 1/3323, 3/1517, 3/1601, 3/2257, 3/2493, 3/2550, 3/2647, 3/2659, 3/4740, 4/0981, 4/1068, 4/1072, 4/1138, 4/2765, 5/0833, 5/0836, 5/1794, 5/2276, 5/2279, 5/2535, 5/2536, 5/2538

b.-ır+(2)+(baar) 3/0637, 4/1011, 4/4275, 4/4677, 6/1167

b.-ır-daa+(baar) 4/4655

b.-ırga+(baarga) 3/0331, 4/0064, 4/0068, 4/1050, 4/3697, 5/1970, 6/2273, 6/2274, 6/2275, 6/2276, 6/2608, 6/2610

b.-ırın+(baarın) 3/4711

b.-ırıŋ+(baarıŋ) 6/3004, 6/3022, 6/3342

b.-ırıŋda+(baarıŋda) 1/3004, 2/1033, 6/1963, 6/1978

b.-ırıŋga+(baarıŋga) 1/0329

b.-ır-la-dır+(baar) 3/3315

b.-ır+(baar) ujurlug 1/2459, 1/2606

b.-zıŋza 5/2278, 5/2281

2. Bir şey bir yöne yönelmek, doğrulmak, hareket etmek.

b.-gan+(1) 5/1399

b.-ıp 1/0722, 3/1542, 5/2154, 5/2156

3. Ulaşmak, gitmek, isabet etmek.

b. çıt- 3/1481

b.-dı 4/3038

b.-gan+(2) 4/4499

b.- ıp 1/1250

b.-ıp-tır 6/0590

4. Bir noktaya, seviyeye ulaşmak, gelmek.

b.-gan+(2) 4/0226

5. (Kadın) Evlenmek.

b.-gan+(2) 5/1597, 5/1608

6. Ölmek.

b.-gan+(2) 5/2568

6. *(yardımcı fiil)* Eylemin başlama ya da tamamlanmasını ifade eden yardımcı fiil olarak kullanılır.

b.-la çıt- 5/2551

b.-dı 4/2957

b.-dı+(baardı) 1/2335, 4/2936, 4/2884, 6/2974

b.-dım+(baardım) 4/3016, 4/3032

b.-dıŋ 2/0428, 3/4153

b.-dıŋ+(baardıŋ) 3/3144

b.-gan+(1) 1/0494, 1/2824, 1/2562, 1/3560, 2/1599, 3/0567, 3/1920, 3/2170, 3/2541, 3/3079, 3/3713, 3/3690, 3/3734, 3/4248, 3/4332, 3/4490, 4/0061, 4/0161, 4/1048, 4/1254, 4/1008, 4/1821, 4/3145, 4/3152, 4/3412, 4/2594, 4/2725, 4/2736, 4/2769, 4/2803, 4/2860, 4/2970, 4/3019, 4/3085, 4/3608, 4/4938, 4/5122, 5/0711, 5/0976, 5/1631

b.-gan+(2) 2/1297, 4/0080, 4/0137, 4/1051, 4/2677, 4/4569

b.-gan-daa 4/2570

b.-gan-dır 3/3028, 3/3376

b.-ganda 4/3156

b.-gannar 3/3612

b.-gaş 3/2515, 3/3037, 3/4084, 3/4169, 4/0794

b.-gaştıŋ 4/1905

b.-ıp-tır 2/1294, 2/1607, 3/1116, 3/2241, 3/2662, 3/2932, 3/3252, 3/3536, 3/4315, 3/4868, 3/4906, 3/5060, 4/2894, 4/2938, 4/3615, 5/1763, 5/2285, 5/2417, 5/2754, 6/3587, 6/3773

b.-ıp-tırlar 2/1651, 4/5440

b.-ır+(1)+(baar) 4/5213

b.-ır+(2)+(baar) 6/1696

b.-ırga+(baarga) 3/3078, 4/5266

b.-ırı+(baarı) 1/1965

*

çoop bar- Ne olmak.

b.-dı+(baardı) 3/0574

b.-dıŋ+(baardıŋ) 5/1246

kançap bar- Ne olmak.

b.-dım 1/1124

b.-dıŋ+(baardıŋ) 2/0463, 3/3293, 5/1245

b.-gan+(1) 1/1126, 1/1127, 1/1128, 1/2817, 2/1341, 4/0813, 4/3743, 4/5004, 5/1674

b.-ır+(1)+(baar) 1/3344, 1/3405

b.-jık 6/1591

ınçap barganda/mınçap barganda O sırada, öyle olurken, öyle yaparken.

b. 1/2251, 1/2288, 1/3784, 3/2549, 6/2181, 6/2151, 6/2297, 6/2322, 6/2448, 6/2476

dam bar- → dam

b.-gan+(1) 3/1938, 3/4449

b.-ıp-la tur- 4/0238

b.-ıp-tır 1/1971

b.-ıp tur- 4/2831

kay baar → kay

b. 3/2460, 3/4167

kalbaş bar- → kalbaş

b.-ıp 5/0408

surag bar- → surag

b.-gan+(1) 1/3171, 1/3173

[=478 (yardımcı fiil=98)]

baraa *zf*. Çok, pek.

b.-la 3/4341

[=1]

baraalga- 1. Selamlamak, selamlaşmak.

b.-p-daa 4/1729

b.-p kör- 4/1727

b.-p tur- 4/4425, 4/4727,

2. Saygıdeğer birinin huzuruna çıkmak; selamlamak, konuşmak.

b.-ar+(1) 1/0988, 6/1530

b.-ar+(2) 1/3023, 3/0858, 3/1321, 3/4526

b.-arga 1/2407

b.-gan+(1)+(baraalgaan) 1/3023, 3/3321

b.-gaş+(baraalgaaş) 1/1037, 1/2567, 1/3033

b.-p 1/1494, 1/3019, 3/1679, 3/3750, 5/1913

b.-p bol- 3/0840, 3/1311

b.-p kel- 5/1924

b.-p-tırlar 1/1748, 1/2392

b.-p tur- 1/1036, 1/2900, 5/0941, 5/0990, 6/0285, 6/1750

b.-vadıŋ 1/1297, 1/3034

b.-vadıŋ-na 1/3004

b.-vas+(1) 1/3024, 3/0855

3. Söylemek, dilemek, istemek, rica etmek.

b.-p olur- 5/1919

b.-p tur- 5/1647

[=39]

baraalgaş- Selamlaşmak.

b.-ıp+(baraalgajıp) 3/2435

b.-ıp+(baraalgajıp) tur- 1/0895

[=2]

baraalgat- Sunmak, vermek, armağan etmek.

b.-kan+(1) 1/1059

[=1]

baraan I. *is.* Görüntü, görünüş, siluet,

b. 3/2058, 6/0301, 6/1182

b.+ı 3/4571, 6/0334, 6/1713, 6/2043

b.+ı-daa 4/1817

b.+ın 2/1596, 4/1441, 5/1735

*

baraan hara- Yüksek bir yerden gözlemek.

b. 1/0830, 2/0548, 2/1159, 4/0917, 4/0920, 5/1891

[=17]

baraan II.: baraan bol- Takip etmek, izlemek; hizmet etmek, hizmetinde olmak.

b. 6/3762

[=1]

baraan III. *is*. Eşya, mal.

b. 3/4193

[=1]

baraan-saraan *is*. Silüetler, belirli belirsiz şeyler.

b. 1/0925, 3/0788, 3/1229, 3/4565, 6/1362, 6/1405

[=6]

baraannıg *sf*. Silüetli, gölgeli.

b. 4/1822

[=1]

barba *is*. Torba, çanta.

b. 1/0839, 1/0846

[=2]

bargıs- Varmasını sağlamak, ulaştırmak.

b.-pas+(1) 4/2052

[=1]

barıın *sf*. Batı, batıdaki.

b. 5/0192

barıın çük Batı.

b. 1/0414, 1/0423, 3/4043, 3/4610, 3/4701, 3/4795, 5/0432, 5/0760, 5/0798, 5/2103, 5/2127

[=12]

barıs *is*. Pars.

b.+tıŋ 4/0627

[=1]

barzay- korzay- Dişlerini göstermek, ağzını açmak.

b.-ıp kel- 3/1061, 3/1809

[=2]

bas- 1. Basmak, adım atmak, ayak basmak.

b.-ıp+(bazıp) 3/1349, 4/0123, 4/3274, 4/3276, 4/3348, 4/3350, 5/0381, 5/0383, 5/0896, 5/0976, 6/0225, 6/0279, 6/0280, 6/0281, 6/0283, 6/1747, 6/1748

b.-ıp+(bazıp) al- 4/2192

b.-ıp+(bazıp) kör- 6/0939

b.-kan+(1) 3/3476

b.-kan+(2) 1/2252, 1/2289, 1/3272, 1/3293, 1/3786, 4/2213, 4/2681, 4/2686

b.-kaş 1/0707, 1/1359, 1/1362, 1/1800, 3/2126, 4/2208

b.-pas+(1) 1/1412, 1/1448, 4/3240, 6/0937

b.-pas+(2) 3/2852, 4/1903

b.-payn 4/3606, 4/3613

2.Yürümek, gitmek.

b.-ar+(2)+(bazar) 4/0760

b.-ıp+(bazıp) 3/0516, 3/0732, 3/3535, 3/4325, 5/0318, 5/0346, 5/0979, 5/2356

b.-ıp+(bazıp) berip kör- 3/4708

b.-ıpkan+(bazıpkan) 1/0389

b.-ıp-la+(bazıp) kag- 1/2653

b.-ıp +(bazıp) olur- 5/2345

b.-ıp+(bazıp) or- 1/3229, 5/2329

b.-pas+(2) 1/0690

3. Basmak, yüklenmek, dayanmak, kuvvet vermek.

b.-ıp+(bazıp) al- 1/3166, 1/3194, 1/3214

b.-ıp+(bazıp) tur- 5/0561

b.-kaş 1/3190

b.-pışaan 1/3211

4. Yok etmek, ortadan kaldırmak, yenmek.

b.-ar+(1)+(bazar) 3/4737

b.-ar+(2)+(bazar) 1/2350

b.-ıŋnı+(bazarıŋnı) 6/0513

b.-ıp+(bazıp) 5/0552

b.-ıp+(bazıp) kal- 4/0669

b.-kan+(1) 4/1783, 4/4538

b.-kaştıŋ 4/4542

b.-ıp+(bazıp) kag- 2/1582, 3/4160, 4/0747

b.-kan+(1) 1/2350

5. Basmak, iz bırakmak, işaretlemek.

b.-paan+(2) 5/0727

6. Vurmak.

b.-kaş 5/0778

7. Basmak; daha üstün gelmek, baskın olmak.

b.-ıp+(bazıp) tur- 5/0014

b.-kan+(2) 6/1471, 6/1473, 6/1507, 6/1509

8. basmak, kaplamak.

b.-ıp+(bazıp) kag- 4/4115

*

küdük bas- → küdük

b.-kaş 3/4827

muŋ/tümen kijiniŋ dürzüzün baskan → dürzü

b. 6/3668, 6/3670

[=87]

baskıla- Basmak, basıp gitmek.

b.-arga 3/0727, 3/3919

[=2]

baskılaş- İtişmek, abanmak.

b.-ıp+(baskılajıp) kaggı deg 1/1687, 5/2167

b.-ıp+(baskılajıp) kaggı deg 5/1416

[=3]

bastın- 1. Yürümek, yürüyebilmek.

b.-mas+(1) 5/1988

2. Yenilmek.

b.-gan+(1) 4/2943, 4/3024

b.-gan-na 4/0781

3. Ezilmek.

b.-ıp-daa kal- 4/5355

b.-mayn 4/2765

[=6]

bastır- 1. Bastırmak.

b.-ıp 4/0324

b.-ıp tur- 5/1843

2. Yenilmek, mağlup olmak, yok edilmek.

b.-ar+(1) 6/0526

b.-ar+(2) 5/0384

b.-arıŋnı 6/0514

b.-bas+(1) 6/0530

b.-bas+(2) 5/2733

b.-gan-dır 1/3974

b.-ıp tur- 6/0442

3. Ezmek, basmak.

b.-ar+(1) 1/1180

b.-ıp 3/1218, 3/1221, 3/4537, 3/4538, 4/4299, 6/0232, 6/0233, 6/0325, 6/0326

4. Ezilmek, çiğnenmek.

b.-ıp kag- 6/3314, 6/3389, 6/3464

5. Gitmek, ilerlemek.

b.-ıp 3/4536, 3/4759, 3/3911, 4/1467, 4/1469, 4/3399, 4/3401, 4/4297

[=30]

baş *is.* **1.** Baş, kafa.

b. 2/0220, 5/0542

b.+ı+(bajı) 1/0799, 1/0800, 1/0814, 1/0815, 1/0909, 1/0910, 1/1057, 1/1058, 1/1599, 1/1600, 1/1662, 1/1663, 1/1706, 1/1707, 1/1756, 1/1757, 1/1877, 1/1878, 1/3555, 1/3822, 2/0026, 2/1094, 3/0527, 3/0560, 3/0565, 3/1863, 3/1864, 3/3489, 3/3490, 3/4494, 3/4495, 3/4670, 3/4671, 4/3413, 4/4858, 5/0046, 5/0129, 5/0139, 5/0149, 5/0159, 5/0787, 5/0789, 5/2622, 5/2740, 5/2741, 6/0126, 6/1080, 6/1081

b.+ı-bile+(bajı) 5/2312

b.+ı-daa+(bajı) 3/0890

b.+ım+(bajım) 1/0403, 2/1461, 3/2894, 4/4460, 4/4574

b.+ım-daa+(bajım) 1/0625

b.+ımga+(bajımga) 2/0409

b.+ın+(bajın) 1/0605, 1/1639, 2/1190, 2/1447, 2/1548, 3/0467, 3/0472, 3/1013, 3/1770, 3/2485, 3/2851, 3/3113, 3/3201, 3/3347, 4/0301, 4/0840, 4/1253, 5/0178, 5/0232, 5/0266, 5/0393, 5/0581, 5/0595, 5/0954, 5/0989, 5/2499, 5/2631, 6/1464, 6/2355

b.+ınçe+(bajınçe) 1/3821, 6/1002

b.+ında+(bajında) 4/1015

b.+ından+(bajından) 3/3346, 4/2228, 4/0646, 5/1992, 5/2405

b.+ınga+(ajınga) 2/1423

b.+ınga+(bajınga) 1/1107, 1/2953, 1/3346, 2/0322, 2/0324, 3/0290

b.+ınıŋ+(bajınıŋ) 3/3189, 4/0415, 4/0665, 4/0709, 4/0719, 4/0720, 4/0765, 4/0789, 4/0883, 4/0790, 4/0882, 4/1140, 4/1824, 4/3706, 4/3718, 4/3719, 4/3797, 6/1285

b.+ıŋ+(bajıŋ) 3/3474, 4/0142, 5/0586, 5/1728, 5/2368, 6/3633

b.+ıŋnı+(bajıŋnı) 4/4999

b.+ıvıstı+(bajıvıstı) 4/0836

b.+ıvıstı-la+(bajıvıstı) 4/0875

b.+ka 1/1442, 3/2071

b.+tarı 1/2959, 1/2963

b.+tarın 3/3355, 5/1713

b.+tarıŋ 3/3348

2. Uç, uç kısım.

b. 5/2330, 5/2426

b.+ı+(bajı) 1/2802, 1/2810, 1/1496, 1/1622, 1/2903, 1/3366, 1/3368, 2/0017, 3/4089, 3/4911, 4/1725, 4/2008, 4/2009, 4/2231, 4/3370, 5/0679, 5/1161, 5/2010, 5/2344, 6/0589, 6/2259, 6/2895

b.+ı-bile+(bajı) 1/0461

b.+ı-bile+(bajı) 4/0737

b.+ı-la+(bajı) 3/1636

b.+ın+(bajın) 1/0957, 1/1180, 2/1194, 2/1196, 1/1732, 1/1775, 1/1779, 1/1789, 1/1830, 1/3324, 3/4970, 4/1469, 4/1721, 4/3276, 4/4299, 5/1189, 6/2622

b.+ında+(bajında) 1/2012, 4/0225, 4/4499, 5/2480

b.+ından+(bajından) 1/1821, 1/1822, 1/3146, 1/3147, 1/3915, 1/3953, 3/2504, 4/2338, 6/0560, 6/0587

b.+ınga+(bajınga) 2/0354, 3/4935, 5/0049, 6/0429, 6/0431, 6/1780, 6/2327, 6/2484, 6/2712, 6/2897, 6/3576

b.+ka 3/2358, 3/4110

3. Doruk, zirve.

b.+ı+(bajı) 4/3531

b.+ı-bile+(bajı) 3/0324, 3/2356

b.+ın+(bajın) 3/0732, 3/1541, 3/3911, 4/3350, 4/3401, 5/2609

b.+ınçe+(bajınçe) 3/1433, 5/0105, 6/3703

b.+ında+(bajında) 2/8, 3/0050, 3/2024, 3/4569, 4/1480, 4/3355, 4/3357, 4/3440, 4/3442, 5/1212

b.+ınga+(bajınga) 1/1118, 1/1359, 1/1892, 3/1218, 3/1448, 3/1786, 3/2055, 3/2330, 3/3014, 3/4537, 3/4816, 5/0069, 5/0089, 6/0434, 6/3134, 6/3190, 6/3192, 6/3199

4. Irmak, ova gibi yerlerin başlangıç kısmı.

b.+ı+(bajı) 6/0083

b.+ın+(bajın) 3/4880, 5/0519, 5/2608

b.+ınçe+(bajınçe) 3/4017

b.+ında+(bajında) 1/1740, 2/1070

b.+ından+(bajından) 1/2104, 1/2635, 2/0759, 3/2056, 3/2246, 3/4748, 3/4896, 5/0505, 5/0703

b.+ınga+(bajınga) 2/0224, 3/2169, 6/3130

5. Başlangıç zamanı, bir dönemin başlangıcı.

b.+ında+(bajında) 1/0006, 2/4, 5/0002

6. Taraf, yer, yön, kısım.

b.+ınga+(bajınga) 5/2449

b.+ınga+(bajınga) 5/2451

b.+ka 2/0828

7. Saç.

b.+ım+(bajım) 6/0178

b.+ımnı+(bajımnı) 6/1287, 6/1290

b.+ın+(bajın) 3/3464, 4/2377, 5/0937, 5/1022, 6/1271

b.+ıŋnı+(bajıŋnı) 6/1292

*

adaŋ bajı → ada

b.+ı+(bajı) 1/2064, 2/1315

b.+tarı 1/2047

bajın aşkan/bajın ajır Çok, çok fazla, pek çok.

b. 1/0085, 1/0602, 1/0630, 2/1444, 2/1459, 3/0007, 4/0146, 4/1245, 5/0171, 5/1385, 6/0078, 6/0085

daŋ bajı → daŋ

b. 1/0246, 1/0247, 1/0334, 1/0335, 1/2797, 1/2798, 1/3353, 1/3354, 2/1139, 3/0481, 3/1106, 3/1107, 3/1512, 3/1513, 3/1524, 3/1525, 3/2108, 3/2109, 3/2175, 3/2176, 3/2326, 3/2327, 3/4093, 3/4094, 3/4864, 3/4865, 3/4876, 3/4877, 3/4915, 3/4916, 4/0251, 4/0252, 4/0520, 4/0521, 4/0857, 4/0858, 4/0913, 4/0914, 4/2315, 4/2316, 4/2370, 4/2518, 4/2519, 4/3744, 4/3745, 4/3771, 4/3851, 4/3810, 4/3811, 4/4048, 4/4919, 4/4920, 5/1293, 5/1294, 6/0311, 6/0320, 6/0321, 6/0396, 6/0952, 6/0953, 6/2090, 6/2091, 6/2230, 6/2231, 6/2376, 6/2377, 6/2591, 6/2592, 6/2658, 6/2659

dör bajı → dör

b.+ınçe+(bajınçe) 4/2858, 4/3038

b.+ında+(bajında) 4/2218, 4/0643, 4/4056

b.+ındıva+(bajındıva) 4/2933, 4/3008

katkanıŋ-huvuraanıŋ/katkanıŋ-huuraanıŋ/katkan-huuraanıŋ bajı → katkan-huvuraanıŋ

b.+ı+(bajı) 4/1771, 4/3914, 5/2346, 5/2436, 5/2466, 5/2483, 4/4855

[=377]

başka *e*. Başka.

b. 2/0630, 4/2434, 4/2690, 4/3643, 4/4122, 4/4654, 5/0514, 5/0820, 6/0643

oon başka Yoksa, başka türlü.

b. 1/3020, 6/0603, 6/0863, 6/1259

[=13]

başkar- İdare etmek, yönetmek.

b.-ar+(2) 3/5049

[=1]

başkı I. *sf*. **1**. İlk, önceki.

b. 4/3077

2. Ön, öndeki, ön taraftaki.

b. 1/1347, 1/1351, 1/1354, 1/1361, 1/1362, 5/0178, 5/0232, 5/0266, 5/0392, 5/2326, 5/2449, 6/2857, 6/2959

3. Güney, güneydeki.

b. 5/0432, 5/0453, 5/0761, 5/0798, 5/2103, 5/2127

[=20]

başkı II. *is*. Lama.

b. 1/0091, 1/0102, 1/0104, 4/0242, 6/0286, 6/0298, 6/0303, 6/0378

b.+bile 6/0262

b.-daa 4/0352

b.+ga 1/0052

b.+ga+(başkaa) 1/0046

b.+m 6/0476, 6/0480

b.+mnı 6/0457

b.+nıŋ 1/0079, 6/0270, 6/0277

b.+ŋnı 6/0463

b.+vıska 6/0384

b.+zı 4/0255, 6/0309, 6/0488, 6/0497

b.+zın 6/0333, 6/0342

b.+zın-daa 4/0240

b.+zından 4/0663

b.+zınga 6/0316, 6/0475

b.+zınıŋ 6/0319

[=31]

başkılı *is*. İlk, önceki, ilki.

b. 6/0690

[=1]

başta- 1. Gütmek.

b.-ar+(1) 3/2853

2. İdare etmek, yönetmek, öncülük etmek.

b.-ar+(2) 3/2900

b.-p 2/1538

b.-p çoru- 3/2849, 3/2896

b.-gan+(2)+(baştaan) 3/1928, 3/2699, 3/2874

3. Başlamak.

b.-gan+(1)+(baştaan) 3/0872

b.-gaş+(baştaaş) 1/1068

b.-p tur- 2/0903, 2/0922

4. Eyer kaşı yapmak.

b.-p 6/0065

[=13]

baştandır *zf*. Başını bir tarafa yönelterek.

b. 5/0577

[=1]

baştay *zf*. Önce, ilk, ilkin, ilk önce, ilk olarak.

b. 1/0096, 1/2940, 2/0926, 2/0945, 2/0948, 2/1155, 3/0273, 3/1896, 4/2246, 4/3953, 6/1047, 6/1080

[=12]

baştıg *sf*. **1**. Başlı, başı olan.

b. 1/0613, 1/0619, 1/2992, 1/2994, 2/0030, 3/2570, 3/3331, 3/3352, 3/3368, 3/3374, 3/3395, 3/4422, 3/4579, 3/4631, 3/5025, 4/0296, 4/0508, 4/1319, 4/1502, 4/1916, 4/4196, 4/4197, 4/48424/5408, 5/0966

2. Nesneler için başlı, uçlu.

b. 3/4221, 3/4941, 4/3892, 6/2191, 6/2338, 6/2492

[=31]

baştıŋ *is*. **1**. Öncü, lider, öncülük eden.

b.+ı 1/0869, 1/0871, 1/1090, 1/1092, 1/1113, 1/1114, 3/3224, 6/3693

2. Çoban.

b.+ı 4/4798

[=9]

baştıŋçı *is*. **1**. Öncü, lider.

b.+zı 4/4263

2. Çoban.

b.+zı 2/0635

[=2]

baştıŋnat- İdare ettirmek, idaresine vermek.

b.-kaş 3/3823

[=1]

bat- 1. Yüksek bir yerden alçak bir yere doğru ya da nehir aşağı hareket etmek, gitmek, inmek.

b.-ı+(badı) 1/2961, 1/2965, 2/0402, 3/4839, 3/4888

b.-ıp+(badıp) 3/0728

b.-ıp+(badıp) çıt- 3/0879

b.-ıp+(badıp) kel- 4/0888

b.-ıp+(badıp) olur- 1/1188, 2/0766, 4/0533, 4/0887

b.-ıp+(badıp) or- 4/0553

b.-ıp+(badıp) tur- 5/0520

b.-ıpkan+(badıpkan) 5/2356

b.-kan+(1) 3/1700, 4/1979

b.-kaş 2/0032, 2/0056, 2/0063, 6/0249, 6/0649, 6/1060

2. Akmak.

b.-ı+(badı) 3/0004

b.-ıp+(badıp) 5/0579, 5/1047

b.-kan+(2) 6/0207

b.-kaş 6/0244

3. İnmek, gelmek, varmak. (metinlerde üst dünyadan alt dünyaya gelmek için).

b.-ı+(badı) 1/0727, 1/0892, 3/3069, 3/3080, 3/3864, 4/2939

b.-ıp+(badıp) kel- 4/5276

4. İnmek, konmak.

b.-kaş 6/0992

5. Azalmak, inmek, düşmek, derecesi gerilemek.

b.-ıp+(badıp) tur- 4/3790

b.-ıp-la+(badıp) 4/3822

[=38]

batsır: hünnü batsır → badır-

b. 5/1234, 5/1252

[=2]

bay 1. *sf*. Zengin.

b. 1/1014, 3/3166, 3/4570, 3/3634, 3/3636, 3/3883, 6/1086, 6/1133, 6/1717, 6/3132

2. *is*. Zengin, zengin kişi.

b.+larnıŋ 1/2707

[=11]

baybaŋ *is*. Düşüncesiz, ihtiyatsız.

aksı baybaŋ → aas

b. 1/1535, 1/1668

[=2]

bayı- Zenginleşmek, zengin olmak.

b.-y ber- 1/3986

[=1]

bayırla- Kutlama yapmak, kutlamak.

b.-gan+(2)+(bayırlaan) 5/1555

b.-p 3/4677, 3/4980

b.-p tur- 1/3102

[=4]

bayırla- maŋnayla- Sevinmek, memnun olmak.

b.-p-daa tur- 4/1353

[=1]

bayırla- nayırla- Kutlamak, kutlama yapmak.

b.-p kör- 5/1679

[=1]

bayırlıg *sf*. Hoş, iyi, güzel.

b. 3/4664

[=1]

bayır-nayır *is*. Bayram, kutlama, şenlik, toy.

b.+ı 5/1671, 5/1668, 5/1674

b.+ın 5/2726, 5/2743

[=5]

baza 1. *e*. da/de, dahi.

b. 1/0060, 1/2955, 1/1630, 1/1631, 1/3564, 3/0218, 3/0400, 3/0441, 3/0862, 3/2073, 3/2875, 3/2927, 3/3267, 3/3551, 3/3551, 3/3552, 3/3552, 3/3552, 3/3553, 3/3553, 3/3554, 3/3576, 3/3585, 3/3776, 4/1588, 4/2454, 4/2808, 4/2955, 4/2956, 4/3544, 4/4474, 4/4781, 4/5137, 4/5156, 5/0709, 5/0968, 5/1117, 6/1293, 6/2564

2. *bağ*. Ve.

b. 1/0501, 1/3611, 3/0039

3. *zf*. Yine, tekrar, daha

b. b. 1/1218, 1/1557, 1/1675, 1/1676, 1/1677, 1/1680, 1/2563, 1/2705, 1/2792, 1/3235, 1/3244, 1/3868, 3/0211, 3/0295, 3/0470, 3/0712, 3/1555, 3/2155, 3/2210, 3/2536, 3/2620, 3/3399, 3/3765, 3/4464, 4/0201, 4/1729, 4/2743, 4/2887, 4/2899, 4/2962, 4/2970, 4/2972, 4/4519, 4/5115, 4/5164, 5/2002, 6/0349, 6/1909, 6/2022, 6/2039, 6/2221, 6/2646, 6/3165

b.-la 1/0048, 1/0655, 1/0785, 1/0967, 1/1241, 1/1248, 1/1278, 1/1284, 1/1286, 1/1365, 1/1407, 1/1439, 1/1445, 1/2095, 1/2120, 1/2564, 1/2977, 1/2991, 1/2993, 1/3107, 1/3247, 3/0438, 3/0623, 3/0846, 3/0964, 3/1415, 3/1637, 3/2142, 3/2526, 3/2879, 3/3040, 3/3204, 3/3271, 3/3290, 3/3397, 3/3459, 3/3795, 3/4229, 3/4285, 3/4836, 4/0819, 4/0821, 4/1285, 4/1597, 4/1657, 4/1710, 4/2572, 4/2602, 4/2734, 4/2893, 4/2895, 4/2937, 4/2990, 4/3006, 4/3018, 4/3020, 4/3063, 4/3925, 4/4726, 4/4772, 4/4921, 4/4981, 4/4983, 4/4986, 4/4987, 4/5031, 4/5291, 4/5347, 5/1923, 6/0395, 6/0743, 6/0751, 6/0778, 6/0797, 6/0806, 6/0820, 6/0832, 6/0848, 6/0872, 6/0916, 6/1000, 6/1059, 6/1347, 6/1394, 6/1396, 6/1517, 6/1555, 6/1570, 6/1622, 6/1666, 6/1707, 6/1969, 6/2022, 6/2024, 6/2371, 6/2529, 6/2635, 6/3283, 6/3350, 6/3426, 6/3457, 6/3509, 6/3603, 6/3626, 6/3629

*

baza katap Yine, tekrar, daha, daha da.

b. 2/0564, 5/0732, 6/0367, 6/0769, 6/0924, 6/3728

[=196]

bazım *is*. Basım, basma, dokunma (parmak).

b. 6/0996

[=1]

bazır- Bastırmak; örtmek, kapatmak, tıkamak.

b.-a 4/2802

b.-gan+(2) 5/1746

b.-ıp 6/2210

b.-ıp kag- 1/0126, 1/0127, 1/0393, 1/2789, 1/2804, 1/1988, 1/1998, 2/1290, 5/2298, 6/2513

[=13]

bazırıg *is.* İp, urgan.

b.+ların 5/1724

[=1]

be I. *is*. Kısrak.

b. 1/0307, 1/0317, 1/0319, 1/0339, 1/0361, 1/2481, 2/0291, 2/0313, 3/0214, 3/0216, 3/4291, 4/0138, 4/4397, 5/2665, 5/2674

b.+den 5/0081, 5/0082, 5/0083, 5/2654

b.+ge 2/1378, 2/1380, 4/1172, 5/2673, 6/0035, 6/0037, 6/0050, 6/0052, 6/0109, 6/0111

b.+ni 5/2668, 5/2678

b.+ni-daa 4/4570

b.+niŋ 1/0311, 1/0329, 2/0539, 2/0546, 2/0554, 2/0560, 4/0997, 5/0080

b.+ŋer 1/0577, 1/0579, 1/0741, 1/0743, 1/2363, 1/2366, 1/3055, 1/3057

b.+zi 2/0351, 2/0376, 4/0081, 4/1052, 4/4387, 5/2252

b.+zin 1/0587, 1/0590

b.+ziniŋ 2/0397

[=57]

be II. *e*. Soru edatı.

b. 1/0235, 1/0276, 1/0299, 1/0300, 1/0308, 1/0375, 1/0397, 1/0483, 1/0485, 1/0487, 1/0563, 1/0618, 1/0673, 1/0673, 1/0689, 1/0690, 1/0806, 1/0807, 1/0819, 1/0820, 1/0992, 1/1009, 1/1153, 1/1154, 1/1428, 1/1429, 1/1648, 1/1649, 1/1763, 1/1767, 1/1804, 1/1805, 1/1846, 1/1847, 1/1898, 1/1899, 1/1909, 1/1910, 1/1977, 1/2337, 1/2391, 1/2529, 1/2529, 1/2581, 1/2905, 1/3085, 1/3085, 1/3155, 1/3217, 1/3219, 1/3378, 1/3378, 1/3395, 1/3455, 1/3455, 1/3456, 1/3456, 1/3464, 1/3729, 1/3731, 1/3857, 1/3858, 1/3889, 1/3891, 1/3931, 2/0051, 2/0428, 2/0471, 2/0490, 2/0611, 2/0641, 2/0802, 2/0873, 2/0907, 2/0910, 2/0914, 2/0936, 2/0937, 2/0950, 2/0958, 2/1551, 2/1552, 2/1590, 2/1590, 2/1591, 2/1591, 3/0224, 3/0334, 3/0374, 3/0793, 3/0801, 3/0840, 3/0841, 3/0849, 3/0855, 3/0862, 3/1083, 3/1088, 3/1094, 3/1234, 3/1308, 3/1308, 3/1309, 3/1311, 3/1311, 3/1403, 3/1403, 3/1408, 3/1489, 3/1490, 3/1641, 3/1678, 3/1678, 3/1680, 3/1688, 3/1753, 3/1908, 3/1968, 3/2065, 3/2324, 3/2510, 3/2592, 3/2654, 3/2654, 3/2658, 3/2680, 3/2793, 3/2938, 3/3069, 3/3083, 3/3156, 3/3243, 3/3251, 3/3276, 3/3298, 3/3302, 3/3345, 3/3413,

3/3456, 3/3568, 3/3683, 3/3893, 3/3894, 3/4002, 3/4003, 3/4004, 3/4026, 3/4386, 3/4575, 3/4605, 3/4605, 3/4859, 3/4860, 4/0088, 4/0101, 4/0102, 4/0127, 4/0128, 4/0195, 4/0536, 4/0908, 4/1775, 4/1777, 4/1836, 4/1846, 4/2055, 4/2238, 4/2541, 4/2559, 4/2562, 4/2699, 4/2701, 4/2966, 4/3255, 4/3259, 4/3262, 4/3266, 4/3421, 4/3554, 4/3555, 4/4014, 4/4015, 4/4747, 4/5092, 4/5094, 4/5096, 5/0077, 5/0118, 5/0313, 5/0566, 5/0624, 5/0625, 5/0738, 5/0740, 5/0746, 5/0748, 5/0756, 5/0758, 5/0759, 5/0771, 5/0772, 5/0885, 5/0901, 5/0903, 5/0968, 5/0974, 5/0975, 5/1069, 5/1101, 5/1102, 5/1129, 5/1152, 5/1217, 5/1400, 5/1401, 5/1454, 5/1455, 5/1568, 5/1692, 5/1769, 5/1950, 5/1951, 5/1960, 5/2066, 5/2067, 5/2094, 5/2095, 5/2157, 5/2158, 5/2225, 5/2233, 5/2341, 5/2360, 5/2361, 5/2395, 5/2433, 5/2484, 5/2535, 5/2536, 5/2578, 5/2647, 6/0186, 6/0436, 6/0437, 6/0539, 6/0540, 6/0549, 6/0550, 6/0707, 6/0708, 6/0730, 6/0731, 6/0756, 6/0757, 6/0785, 6/0786, 6/0812, 6/0813, 6/0855, 6/0856, 6/0857, 6/0858, 6/1120, 6/1266, 6/1552, 6/1567, 6/1776, 6/1800, 6/1873, 6/2101, 6/2102, 6/2198, 6/2240, 6/2241, 6/2351, 6/2385, 6/2385, 6/2505, 6/2547, 6/2548, 6/2598, 6/2599, 6/2667, 6/2668, 6/2746, 6/2872, 6/3031, 6/3614, 6/3642, 6/3726, 6/3729, 6/3730, 6/3756

[=293]

bedi- Büyümek.

b.-p 3/0291, 3/0295

[=2]

bedik 1. *sf*. Büyük, yüksek.

b. 2/0747, 2/1159, 3/0785, 3/3705, 3/4395, 4/1478, 4/1522, 4/1705, 4/1963, 4/3355, 4/3440, 4/4296, 4/4306, 4/4337, 5/0089

b. bedik 4/1466, 4/3347, 4/3398, 5/1559, 5/1891

2. *is*. Yüksek, büyük olan.

b.+inge+(bediinge) 3/4563, 6/0237

b.+iniŋ+(bediiniŋ) 3/0731, 3/1217, 3/2355, 3/3910, 3/4536

b.+tiŋ 4/3273

[=28]

beer 1. *zf*. Buraya, bu tarafa.

b. 1/2737, 1/3379, 2/0312, 2/1646, 3/0420, 3/4257, 3/4264, 3/4157, 6/1176, 6/1963, 6/1964, 6/1978, 6/1979.

2. *e*. -den beri, bir zamandan beri.

b. 1/0415, 1/3402, 1/3688, 2/0637, 4/0172, 4/0174, 4/0215, 4/0953, 4/0987, 4/1498, 4/1585, 4/1886, 4/2489, 4/2641, 4/2643, 4/4236, 4/4239, 4/4563, 6/2174, 6/2291, 6/2317, 6/2443, 6/2471, 6/3344, 6/3504

3. *e*. -den bu tarafa, bu yana.

b. 1/1479, 3/0714, 3/2021, 3/3475, 4/1449, 4/3247, 4/3372, 5/0101

4. *sf*. Beriki, bu taraftaki.

b. 1/3543, 1/3547, 3/3373, 3/3928, 3/3930, 4/2225

[=52]

beg *is*. Bey.

b. 5/0771, 5/0859

b.+de 5/0813

b.+i+(bee) 5/2089

b.+imni+(beemni) 5/0774

b.+iniŋ+(beeniŋ) 3/3566

b.+niŋ 5/0820

[=7]

beg-kunçug *is*. Kaynata-kaynana.

b.+uŋ+(beeŋ-kunçuuŋ) 5/2289

[=1]

beglig *sf*. Beyli, beyi olan.

b. 5/1263, 5/1486, 5/1678, 5/1683, 5/1819, 5/1874, 5/2722, 5/2738

[=8]

bejen-bejen *sf*. Ellişer.

b. 5/2723

[=1]

bejeldir~bejeldirzi Beşi, beşi birlikte.

b.+zin 1/3213

b.+bile 1/3194

[=2]

bejelee Beşi birlikte, beşi birden.

b. 5/2119, 5/2123, 5/2536, 6/3624

[=4]

bejeleen → bejeele

b. 1/3660

[=1]

bejen *sf*. Elli.

b. 1/3544, 1/3547, 3/3373, 4/1486, 4/1489, 4/4032, 4/4034, 6/1416, 6/1416, 6/1428, 6/2580, 6/2580, 6/2581

[=13]

bekten- Tutunmak.

b.-dim 1/0484

b.-diŋ 1/0483

b.-ip 1/3291, 6/2299

b.-ip tur 3/2354, 6/2153, 6/2325, 6/2450, 6/2479

b.-meen+(2) 1/3291

[=10]

bel *is*. **1.** Bel.

b.+i 3/1542, 3/1549, 4/0403, 4/0481, 4/0594

b.+in 1/1437, 1/2930, 1/2941, 4/0265, 5/0775, 6/0910, 6/3148

b.+inde 3/2381

b.+inden 3/2073, 5/0692, 6/0911

b.+inge 6/2491

b.+iniŋ 6/2335

2. Bel, yamaç.

b.+de 3/1542

b.+i-bile 3/2355

b.+in 1/1462, 3/3910, 4/1467, 4/1590, 4/3274, 4/3348, 4/3399, 4/4297

b.+inde 4/4648

b.+indive 3/1076, 3/4883

b.+inge 3/0731, 3/2691, 3/4536, 4/1999, 6/0236

b.+iŋge 3/1217

b. bel 5/1892

[=38]

beldir *is*. **1**. Birleşme yeri, kavşak (nehir).

b.+in 3/0005, 3/3165

b.+inde 3/3633

b.+inge 3/3812

2. Birleşme yeri, çatal.

b.+inde 3/3177

b.+inden 5/1094

b.+inge 3/3122, 3/3647

[=8]

beldirlip (?): artılıp-beldirlip bkz. artıl-

belek *is*. Hediye.

b.+i+(belee) 5/2619

b.+in+(beleen) 3/3494, 3/3501

b.+ti 3/3499

b.-tir 3/4664

[=5]

belek-selek *is*. Hediye, hediyeler.

b. 3/2793

b.+in+(b.-seleen) 3/2863

[=2]

belektig *sf*. Hediyeli, hediye sunan.

b. 4/0602, 4/1274, 4/1282

[=2]

belen 1. *is*. Hazır.

b. 1/0919, 1/3835, 3/0042, 3/0059, 3/1109, 3/1365, 3/1368, 3/1519, 3/2094, 3/2170, 3/2239, 3/2316, 3/2634, 3/2640, 3/2777, 3/3843, 3/2859, 6/0313

2. *is*. Kolay.

b. 5/0440

[=19]

beletke- Hazırlamak.

b.-er+(2) 3/2854, 3/3839

b.-gen+(1)+(beletkeen) 3/2685, 3/2816

b.-geş+(beletkeeş) 1/3081, 3/2767, 3/3818, 3/4187, 3/4401, 3/4690

b.-ŋer 1/2369, 3/2446

b.-p 1/0841, 2/1227, 2/1228, 2/1229, 2/1240, 3/4493, 3/2766, 3/3507, 6/1100

b.-p al- 2/1621, 3/3072

b.-p ber- 3/1419, 3/1766, 3/1769, 6/3066

b.-p berip çoru- 2/1243

b.-p çıt- 2/1580

b.-p kag- 1/2389, 1/2390, 2/1285, 3/1206, 3/1588

b.-p kel- 3/4402

b.-p tur- 2/0695, 3/3743, 3/4501, 3/5036

b.-y ber- 3/1427

[=40]

beletkel *sf*. Hazırlama, hazırlanma.

b. 3/1423

[=1]

beletken- Hazırlanmak.

b. 3/1011

b.-di 3/2106

b.-gen+(1) 5/1504

b.-geş 3/2054, 3/4434

b.-i ber- 1/2831, 2/0698, 2/1151, 2/1206, 4/0682, 6/0873

b.-ip 1/3850

b.-ip al- 3/1526, 3/2696, 6/0314, 6/2684

b.-ip egele- 6/0310

b.-ip olur- 3/0502

b.-ip olurup ber- 1/3939

b.-ip olurup tur- 6/2115

b.-ip tur- 2/1138, 3/2174, 3/2244, 3/4875

b.-ip turup tur 1/0074

b.-ir+(1) 3/2307

b.-medim 3/2105

[=27]

beletket- Hazırlatmak.

b.-ip+(beletkedip) 3/3739, 5/2723

[=2]

belge *is*. Fal, kehanet.

b. 1/1100

b.+den 3/2728

b.+zi 3/2728

[=3]

belgeçi *is*. Falcı, büyücü.

b.+niŋ 1/0882, 1/0970, 1/1019, 1/1067, 1/1089, 1/1099, 1/1174, 1/1990, 1/2859, 1/3015

[=10]

beliŋne- İrkilmek, belinlemek.

b.-p 6/0837, 6/1112

b.-ves 6/1120

b.-vişaan 6/0921

[=4]

bel-kejik *is*. Bel.

b.+i+(b.-kejii) 1/2706, 1/1471

b.+in+(b.-kejiin) 1/0955, 1/2676

b.+inden+(b.-kejiinden) 1/1470

b.+ke 3/0711

[=6]

ber- 1. Vermek.

b. 5/2654, 5/2658, 6/2583

b.-bes+(1) 4/3586, 6/2775, 6/3008

b.-beske 6/3013

b.-beyn 1/1028

b.-beziŋerze 6/1875

b.-dim 2/0395

b.-gen+(1) 1/1664, 4/2415, 5/0706, 5/1156

b.-gen+(2) 1/2069, 1/2661, 2/0539, 3/2927, 3/3821, 3/4990, 4/0614, 4/2423

b.-gen-dir 3/4310

b.-geni 1/1858, 1/2853

b.-geş 3/1917, 3/2483, 3/2868, 3/4176, 5/0828, 5/0947, 6/3013

b.-geştiŋ 4/2854

b.-ip 1/0107, 3/3837, 4/5413, 4/5415, 5/2213, 5/2215, 6/3009

b.-ip kag- 3/3056, 3/4147, 6/1527

b.-ipkeş 4/2937

b.-ip kör-4/3316, 6/1239, 6/2536

b.-ip olur- 6/1463

b.-ip kag- 3/3027

b.-ipterimge 4/3335

b.-ipteyn 6/2765, 6/2768, 6/2784, 6/2787

b.-ip-tir 2/1251, 6/2585

b.-ip tur- 1/0929

b.-ir+(1)+(beer) 1/0603, 1/0927, 2/1474

b.-irge+(beerge) 6/1876

b.-irim+(beerim) 3/2777

b.-iŋer+(beeriŋer) 3/2446

b.-ziŋerze 6/1874

2. (Kadın) evlendirmek.

b.-gen+(2) 5/1596, 5/1608, 5/1610, 5/2232

b.-geniŋniŋ 5/1670

b.-geş 3/4276, 6/3770

b.-ip 5/1426, 5/2176

b.-ip kag- 1/3415

b.-ipken 5/1766

b.-ir+(1)+(beer) 3/1198, 3/1575, 3/2428, 3/4679

b.-irge+(beerge) 5/1431, 5/2180

3. *(yardımcı fiil) -(I)p ber-* yapısı, eylemi başkası için yapma ya da *çor-, tur, çıt-, olur-* fiilleriyle birlikte kullanılarak süreklilik anlamı verir.

b. 1/0164, 1/0206, 1/0185, 1/2745, 2/1331, 3/2675, 3/3254, 3/3391, 3/3687, 3/4968, 4/3463, 6/0264, 6/0300, 6/1289, 6/1290

b.-been+(1) 4/3292

b.-bes+(1) 3/2303, 6/1776

b.-di 4/5418, 5/1580

b.-divis 1/3909

b.-em 1/0144, 2/1342

b.-eyn 1/2694, 1/3472, 1/3473, 2/1344, 3/4955, 5/1511, 6/0877, 6/1986

b.-gen+(1) 1/0051, 1/0145, 1/0209, 1/0489, 1/1497, 1/1499, 1/3098, 1/3542, 1/3907, 1/3939, 1/3945, 2/0439, 3/0086, 3/0428, 3/0497, 3/1008, 3/1372, 3/1382, 3/1796, 3/2779, 3/3180, 3/3241, 3/3282, 3/3292, 3/3296, 3/3319, 3/3359, 3/3688, 3/3733, 3/3769, 3/4324, 3/4327, 3/4344, 3/4367, 3/4395, 3/4401, 3/4418, 3/4629, 3/4901, 3/4979, 4/0592, 4/0734, 4/1654, 4/2354, 4/2819, 4/3033, 4/3582, 4/3844, 4/4230, 4/4632, 4/4749, 4/5230, 5/0868, 5/1780, 5/2607, 6/1766, 6/1865

b.-gen+(2) 2/0481, 4/2359, 5/0360, 6/3066

b.-gen-dir 3/3274, 3/3407, 6/0656

b.-geni 2/0908, 2/0912, 2/0919, 2/0917, 2/0926, 2/0969

b.-gen-ne 4/3688

b.-geş 1/0999, 1/1585, 1/2430, 1/2435, 1/2579, 1/2592, 1/2811, 1/2837, 1/3908, 3/2760, 3/2798, 3/3024, 3/3035, 3/3041, 3/3114, 3/3173, 3/3218, 3/3445, 3/4489, 6/1793

b.-geştiŋ 4/5385

b.-gey 5/1457, 5/1469

b.-iger 3/1011

b.-iŋer 1/0716, 1/3905, 1/3944, 3/1205, 3/1419, 3/1587, 3/1766, 3/1769, 4/1296, 4/5055, 5/0705, 5/0710, 6/1765

b.-ip 1/2904, 2/1014, 3/0233, 3/1382, 3/1682, 3/3211, 3/4240, 3/4383, 3/4522, 3/4708, 3/4861, 3/4984, 4/0475, 4/1364, 4/1366, 4/2331, 4/2337, 5/0825, 5/1136, 5/1530, 5/2705, 5/2709, 6/0598, 6/0892, 6/1445, 6/2918, 6/3221, 6/3227, 6/3230, 6/3232

b.-ip çor- 2/1247

b.-ip çoru- 2/1244

b.-ipkenim 6/3016

b.-ip kör- 1/0622

b.-ip olur- 2/0953, 2/1016, 4/0474, 6/0888

b.-ip olurup tur- 6/1515

b.-ip-tir 1/2049, 2/0035, 2/0189, 2/0423, 2/0443, 2/0476, 2/0479, 2/0570, 2/0733, 2/1279, 2/1288, 2/1398, 2/1486, 2/1625, 2/1635, 3/0265, 3/0588, 3/0638, 3/1043, 3/1459, 3/3255, 3/4734, 3/4957, 3/4986, 4/1658, 4/2115, 4/5331, 4/5348, 4/5372, 6/0268, 6/0610, 6/1465, 6/1815, 6/2848, 6/3709

b.-ip-tirler 2/1234, 6/3732

b.-ip tur- 2/0365, 2/0393, 4/0903, 4/1785, 4/1787, 4/2332

b.-ir+(1)+(beer) 1/1000, 1/0660, 1/0981, 2/1347, 3/0851, 3/4146, 4/0479, 4/0494, 4/0546, 4/1775, 4/1777, 5/1478, 6/0550, 6/0552, 6/2922

b.-ir+(2)+(beer) 2/0831, 3/4973, 5/1476, 6/0079, 6/0081

b.-irde+(beerde) 4/5047, 5/1501

b.-ir-dir+(beer) 3/4335

b.-irge+(beerge) 1/0146, 1/0166, 1/0187, 1/1030, 2/0961, 3/3152, 3/3691, 3/3705, 5/1006, 6/0554, 6/0611, 6/1767, 6/3578, 1/3947

b. -iril+(beeril) 3/4471

b.-irimge+(beerimge) 1/3510, 3/4247

b.-irin+(beerin) 3/3862

b.-iriniŋ+(beeriniŋ) 1/0790

b.-iriŋer 3/2790

b.-irler+(beerler) 6/0217

b.-ze 1/0883

b.-zimze 1/0629

4. *(yardımcı fiil) –A/-I/-y ber-* yapısı başlama, bitme, tezlik anlamları verir.

b. 1/2471, 3/0571, 3/4167, 4/3462, 4/3830, 5/2415, 6/1438

b.-been+(1) 1/1977

b.-bes+(1) 5/2233

b.-beyn 6/1174

b.-di 1/3875, 3/3062, 4/0216, 4/0311, 4/0633, 4/0682, 4/0813, 4/2644, 4/3544, 4/3792, 4/3909, 4/5013, 6/0404, 6/0418, 6/1911, 6/1992, 6/2028, 6/2101, 6/2102, 6/2240, 6/2241

b.-dim 2/0298, 2/0467, 4/0306

b.-diŋ+(beerdiŋ) 4/2463, 5/0470

b.-divis 3/4511

b.-em 3/0655, 3/0657, 3/0669, 3/2915

b.-gen+(1) 1/0082, 1/0100, 1/0346, 1/0441, 1/0466, 1/0500, 1/1083, 1/1085, 1/1405, 1/1644, 1/1963, 1/2051, 1/2052, 1/2234, 1/2270, 1/2831, 1/2924, 1/2936, 1/2947, 1/2976, 1/3152, 1/3474, 1/3495, 1/3564, 1/3830, 1/3903, 1/3928, 1/3985, 1/3986, 2/0108, 2/0138, 2/0139, 2/0548, 2/0748, 2/1206, 3/0296, 3/0492, 3/0584, 3/0662, 3/0739, 3/0744, 3/1076, 3/1427, 3/1749, 3/1781, 3/2041, 3/2043, 3/2133, 3/2267, 3/2351, 3/2526, 3/2618, 3/2707, 3/2766, 3/2919, 3/2965, 3/3020, 3/3283, 3/3302, 3/3420, 3/3459, 3/3469, 3/3710, 3/3714, 3/3715, 3/3717, 3/3730, 3/3771, 3/3913, 3/4340, 3/4342, 3/4362, 4/0066, 4/0070, 4/0105, 4/0129, 4/0139, 4/0175, 4/0224, 4/0289, 4/0353, 4/0522, 4/0556, 4/0569, 4/0634, 4/0638, 4/0652, 4/0690, 4/0726, 4/0732, 4/0738, 4/0778, 4/0843, 4/0870, 4/0879, 4/1115, 4/1124, 4/1175, 4/1187, 4/1237, 4/1281, 4/1292, 4/1317, 4/1326, 4/1339, 4/1444, 4/1479, 4/1481, 4/1523, 4/1525, 4/1557, 4/1683, 4/1691, 4/1908, 4/1911, 4/1929, 4/1932, 4/1934, 4/1964, 4/1975, 4/2145, 4/2177, 4/2203, 4/2211, 4/2241, 4/2247, 4/2272, 4/2277, 4/2286, 4/2319, 4/2373, 4/2392, 4/2438, 4/2467, 4/2547, 4/2581, 4/2583, 4/2845, 4/2917, 4/2928, 4/3003, 4/3188, 4/3191, 4/3203, 4/3205, 4/3210, 4/3356, 4/3406, 4/3408, 4/3413, 4/3435, 4/3441, 4/3470, 4/3532, 4/3617, 4/3678, 4/3691, 4/3750, 4/3754, 4/3834, 4/3897, 4/3926, 4/3965, 4/3970, 4/4046, 4/4051, 4/4061, 4/4064, 4/4069, 4/4098, 4/4101, 4/4226, 4/4265, 4/4307, 4/4310, 4/4314, 4/4338, 4/4340, 4/4359, 4/4513, 4/4515, 4/4524, 4/4572, 4/4627, 4/4771, 4/4776, 4/4777, 4/4804, 4/4889, 4/4950, 4/4986, 5/5010, 5/5018, 5/5032, 5/5087, 5/5140, 5/5163, 5/5182, 5/5240, 5/5270, 5/5314, 5/5379, 5/5431, 5/0790, 5/0896, 5/1015, 5/1101,

5/1102, 5/1105, 5/1106, 5/1213, 5/1227, 5/1249, 5/1345, 5/1435, 5/1528, 5/1845, 5/1890, 5/2411, 6/0126, 6/0127, 6/0130, 6/0665, 6/1308, 6/1735, 6/1742, 6/1746, 6/1900, 6/2385, 6/2547, 6/2548, 6/2598, 6/2599, 6/2667, 6/2668, 6/2947, 6/2948, 6/2949, 6/2963, 6/3068, 6/3145, 6/3160, 1/3248, 6/3290, 6/3435, 6/3616, 6/3663

b.-gen+(2) 1/1958, 1/2863, 2/0289, 3/0008, 3/0916, 3/4704, 4/0111, 4/0113, 4/1806, 4/1828, 4/1990, 4/2123, 4/2222, 4/2309, 4/2475, 4/2485, 4/2487, 4/2821, 4/2915, 4/3119, 4/3162, 4/3535, 4/4369, 4/4834, 5/1243, 5/1453, 5/1896, 5/1908, 5/1914, 5/2314, 6/0337, 6/0339, 6/0344, 6/0346, 6/0353, 6/0355, 6/0359, 6/0361, 6/0365, 6/0376, 6/1982, 6/2013

b.-gen-daa 4/1239, 4/1681, 4/3681, 4/4262

b.-gende 4/0871, 4/2510, 4/2573, 4/3138, 4/3168, 4/3530

b.-gen-dir 2/0505, 3/1138, 3/2548, 4/2784, 3/3209, 4/3106, 4/3935, 5/0450, 6/0132

b.-gen-dirler 3/0252

b.-geni 4/3762

b.-genim 6/3174

b.-geniŋ 6/3658

b.-genivis 6/1149

b.-gen-ne 4/0082, 4/2823, 4/3311, 4/3746, 4/3913, 4/4954

b.-genner 1/3134, 4/4982, 5/0698

b.-ger 3/2686, 3/5010

b.-geş 1/0083, 1/0733, 1/3048, 6/1697, 1/1784, 1/1811, 1/2355, 1/2565, 1/2806, 1/3332, 2/0549, 2/0742, 2/1588, 3/0118, 3/0351, 3/0462, 3/0516, 3/0681, 3/0975, 3/1148, 3/1380, 3/1617, 3/1645, 3/1875, 3/1899, 3/1971, 3/2026, 3/2075, 3/2096, 3/2243, 3/2333, 3/2476, 3/2720, 3/2808, 3/2909, 3/2914, 3/2975, 3/3253, 3/3766, 3/3859, 3/4098, 3/4143, 3/4563, 3/4819, 3/4921, 4/0558, 5/0066, 5/1061, 5/2077, 6/0222, 6/0272, 6/0274, 6/1528, 6/2134, 6/2852, 6/3254, 6/3395

b.-geştiŋ 4/0606, 4/1268, 4/1447, 4/1915, 4/2125, 4/3181, 4/3244, 4/4884, 4/5411

b.-gey 4/0442, 4/0447, 4/0455, 4/0470, 6/0494

b.-gey-le 4/0467, 4/0512

b.-iger 3/5002

b.-iŋer 3/2802, 3/4202

b.-iŋger 3/2896

b.-ip 4/5401

b.-ip-tir 1/0130, 1/0693, 1/1087, 1/1289, 1/1521, 1/1619, 1/1711, 1/1894, 1/2506, 1/2658, 1/2827, 1/3157, 1/3167, 1/3242, 1/3488, 1/3514, 1/3718, 2/0330, 2/0599, 2/0698, 2/0862, 2/0957, 2/0965, 2/1068, 2/1147, 2/1151, 2/1219, 2/1269, 2/1283, 2/1308, 2/1369, 3/0245, 3/0349, 3/0671, 3/3467, 3/4835, 3/4975, 4/0890, 4/1371, 4/2670, 4/3407, 4/3849, 4/4027, 4/4681, 4/4685, 4/4914, 4/5089, 5/0979, 6/0147, 6/0178, 6/0179, 6/0328, 6/0386, 6/0503, 6/0873, 6/1614, 6/1657, 6/3073, 6/3547

b.-ip-tirler 1/2403, 1/2997, 3/0487, 3/0721, 6/0661, 6/1164, 6/3704

b.-ir+(1)+(beer) 1/0768, 1/0771, 1/1110, 2/0163, 2/1002, 2/0168, 2/0175, 2/0178, 2/1271, 3/1207, 1/1397, 1/1423, 1/3501, 3/1584, 3/2124, 3/2803, 3/2903, 3/3310, 3/3514, 3/3515, 3/5003, 4/0460, 4/0529, 4/2788, 4/3231, 4/3233, 5/2518, 6/0225, 6/0705, 6/0728, 6/0782, 6/0810, 6/0850, 6/0987, 6/1102, 6/1103, 6/1156, 6/1266, 6/1313, 6/1351, 6/1357, 6/2929, 6/3624, 6/3626, 6/3645, 6/3649, 6/3723

b.-ir+(2)+(beer) 1/0271, 3/0487, 3/0558, 3/2131, 4/2382, 4/4561, 4/5271, 6/0754, 6/3078, 6/3208

b.-ir-daa+(beer) 4/0750

b.-irde+(beerde) 3/2361, 4/4912

b.-irge+(beerge) 1/0338, 1/0707, 1/1441, 1/1460, 1/1685, 1/1769, 1/2897, 1/2954, 1/3416, 2/0084, 2/0089, 2/0105, 2/0110, 2/0266, 2/0496, 2/0565, 2/0824, 2/1067, 2/1275, 2/1493, 3/0107, 3/0116, 3/0129, 3/0276, 3/0410, 3/0889, 3/1529, 3/2542, 3/2688, 3/2953, 3/2959, 3/3201, 3/3236, 3/3980, 4/0584, 4/0892, 4/2444, 4/2666, 4/2672, 4/2796, 5/0257, 5/0951,

5/0957, 5/1214, 6/0588, 6/0628, 6/1613, 6/1655, 6/2762, 6/3109, 6/3149, 6/3594, 6/3622

b.-irimge+(beerimge) 1/0361, 6/0417

b.-irin+(beerin) 6/0561

b.-iriŋge+(beeriŋge) 3/1331, 6/0213

b.-ze 4/3232

b.-zin 5/2406

b.-ziŋze 1/1586

*

aksın ber- → aas

b.-geş 1/2781

aksın-daŋgıraan ber- → aas-daŋgırak

b.-bişaan 5/1290

b.-geş 6/2750

aksın-sözün ber- → aas-sös

b.-ip 3/4952

b.-iptir 5/2397

amı-daŋgıraan ber- → amı-daŋgırak

b.-ip 3/4951

çagıg ber- → çagıg

b.-gen+(1) 1/3981

çal ber- → çal

b.-ir+(2)+(beer) 6/0128

dap ber- → dap

b.-bes+(1) 1/0530, 5/0885

b.-gen-ne 5/0890

b.-ip-tir 1/0534

daŋgıraan ber- → daŋgırak

b.-ip-tir 1/3325

dujaal ber- → dujaal

b.-geş 5/1183

harıı ber- → harıı

b.-beyn 5/0777

b.-geş 3/0813, 3/1654, 3/3984, 3/4636

b.-ir+(1)+(beer) 6/2225

medee ber- → medee

b.-ir+(beer) 1/2780

b.-irin+(beerin) 1/2889

b.-irin-daa+(beerin) 1/2842

sös ber- → sös

b.-ir+(2)+(beer) 4/2559

[=1003 (yardımcı fiil=898)]

berge 1. *is*. Zor, güç.

b. 2/1035, 3/0451, 5/2282, 5/2520

b.-dir 3/3579

b.+ge+(bergee) 3/2324

b.-le 4/0683, 4/4477, 5/2516

b.+ni 3/1486, 3/1555

2. *sf*. Zor, güç, yapılması güç olan.

b. 1/2850, 3/1601

3. *zf*. Çok, oldukça, yüksek derecede.

b. (merge) 4/4916

[=14]

bergile- *(yardımcı fiil)* Yapma, tamamlama bildirir.

b.-gen+(1)+(bergileen) 5/1849, 5/1851

[=2]

beriş- Uğraşmak, mücadele etmek.

b.-ip+(berjip) bol- 6/3125

[=1]

bert → bört

b. 3/4309

[=1]

bes *is*. Soğanlı bir bitki.

b. 3/0192

[=1]

beş *sf*. Beş.

b. 1/2948, 1/3044, 1/3099, 1/3103, 1/3107, 1/3119, 1/3133, 1/3158, 1/3163, 1/3187, 1/3193, 1/3205, 1/3211, 1/3213, 1/3224, 1/3336, 1/3530, 1/3538,

1/3660, 1/3670, 3/2163, 3/2207, 3/2481, 3/2483, 3/2504, 3/3736, 4/2374, 4/2375, 4/2470, 5/0044, 5/0169, 5/0775, 5/1270, 5/2022, 5/2024, 5/2028, 5/2029, 5/2030, 5/2031, 5/2046, 5/2047, 5/2118, 5/2123, 5/2130, 5/2141, 5/2152, 5/2167, 5/2171, 5/2174, 5/2193, 5/2200, 5/2240, 5/2256, 5/2536, 5/2724, 6/0404, 6/0418, 6/2093, 6/2094, 6/2359, 6/3622, 6/3623, 6/3624

[=63]

beş çüs bejen *sf*. Beş yüz elli.

b. 5/0030

[=1]

beti *is*. Taraf, yön; bu taraf, bu tarafı.

b.+nde 3/0791, 3/1232, 3/1642, 3/3968, 3/4577, 4/1615, 4/1968

b.+nge 2/1588

b.+ŋde 5/2347, 5/2437

b.+ŋge 5/0846

[=11]

beti-dize *zf*. En az, en azından.

b. 5/1502

[=1]

betii *sf*. Bu taraftaki, yanındaki, yakınındaki.

b. 1/1350, 1/1357

[=2]

bezin *e*. Bile, dahi, hatta.

b. 1/0341, 1/2504, 1/3489, 1/3581, 2/0855, 3/2603, 4/0984, 4/5041, 5/0606, 5/0610, 5/1836, 6/0155, 6/0938, 6/1150, 6/3273, 6/3414, 6/3498

[=17]

bıdaa *is*. Çorba.

b.+ŋar 4/2250

[=1]

bıgın *is*. Böğür, yan.

b.ı+(bıktı) 6/2949

b.+ımga+(bıktımga) 1/0473, 2/0413

b.+narın 6/0722, 6/0748, 6/0773, 6/0800, 6/0827

[=8]

bıgınnıg *sf*. Böğürlü, yanlı.

b. 6/0852

[=1]

bıjıg *sf*. Sağlam, dayanıklı.

b. 6/1139

[=1]

bıjıgla- Sağlamlaştırmak.

b.-p 4/3204

[=1]

bıjıglan- Sağlam tutmak, tutunmak.

b.-ıp 2/0442

b.-ıp tur 6/2299

[=2]

bıjır *zf*. Pişirerek, pişene kadar.

b. 6/3086

[=1]

bıjır- Pişirmek.

b.-gan+(1) 5/1571

b.-gaş 4/3813, 5/0826

b.-gaştıŋ 4/3765, 4/3838, 4/3858

b.-ıp 1/0899, 2/1634, 3/2816, 6/2758, 6/3492, 6/3584, 6/3682

b.-ıp çada- 6/3582

b.-ıp ekkel- 1/3074, 3/3406

b.-ıp kag- 3/3428

b.-ıp tur- 4/1809

[=18]

bıjırt- Pişirtmek.

b.-ıp 3/5035, 5/2725

b.-kaş 4/3774

[=3]

bılaaş- Kapışmak, kapmaya çalışmak.

b.-ıp+(bılaajıp) 3/3381

[=1]

bılga- Sallamak, karıştırmak.

b.-p 3/0169

b.-p tur- 2/1337

b.-y 3/2698

[=3]

bılgı *is*. Hırlama, hırıltı.

b.+ŋ 3/2676

b.+zın 1/2010, 1/2273, 6/1885, 6/1890

[=5]

bılgır- At pıskırmak.

b.-ar+(1) 3/2676

b.-gaş 6/1885, 6/1890

b.-ıp 1/2273

b.-ıptar 1/2010

b.-ıp tur- 3/2589

[=6]

bılgırgıla- At pıskırmak, pıskırıp durmak.

b.-arga 4/4624

[=1]

bırıla- Yürek vurmak, çarpmak.

b.-gaş+(bırılaaş) 1/3513

[=1]

bırlaŋayın- Sallanmak.

b.-ıp+(bırlaŋaynıp) 4/0789

[=1]

bırlaŋna- Sallanmak.

b.-gan+(1)+(bırlaŋnaan) 4/0883

[=1]

bış- Kumaş biçmek.

b.-arın+(bıjarın) 3/2484

[=1]

bışkı *is*. Pıskırma, pıskırık.

b.+zın 4/2624

[=1]

bıt *is.* Bit.

b.+ı+(bıdı) 5/0667, 5/0668, 5/0946

[=3]

bıtta- Bitlerden arındırmak, bitleri öldürmek.

b.-p 6/1271

[=1]

bızaa *is*. Buzağı.

b. 2/1628, 3/2762, 3/3884, 3/4149, 3/4167

[=5]

biçe 1. *sf*. Küçük.

b. 1/0570, 1/0736, 1/0836, 1/0863, 1/2356, 1/3051, 2/0137, 3/3143, 3/4184

2. *sf*. Az, Az sayıda.

b. 1/0571, 1/0737, 1/0837, 1/0864, 1/2357, 1/3052, 3/4185

3. *sf*. Yaşça küçük olan.

b. 3/3041, 3/3129, 3/3153, 3/3782, 3/3811

4. *is*. Küçük, ufak.

b. 4/1393

[=22]

biçe-biçe 1. *sf*. Küçük küçük.

b. 1/1635, 1/1639, 2/1141

2. *zf*. Az az, hafiften.

b. 1/2278

[=4]

biçe ergek *is*. Serçe parmak.

b. 1/1080

[=1]

biçii 1. *sf*. Küçük, ufak.

b. 1/2904, 3/0170, 3/3432, 3/3439, 3/3442, 4/1395, 4/3316, 6/0997, 6/1320, 6/1367, 6/1411

2. *zf*. Hafiften, birazcık.

b. 6/1199, 6/2994, 6/2995

3. *sf*. Yaş olarak küçük olan.

b. 6/2938

[=15]

biçii ergek → biçe-ergek

b.+i-bile+(b.-ergee) 1/0398

[=1]

bijeeçi *is*. Yazıcı.

b.+mni 1/0872

b.+ŋ 1/1128

b.+zin 1/1093, 1/1115

b.+ziniŋ 1/1114

[=5]

bijek *is.* Bıçak.

b.+i-bile+(bijee) 3/0663, 5/1723

b.+in+(bijeen) 3/0319, 3/2989

b.+iŋ-bile+(bijeeŋ) 1/1967

[=5]

bijektig *sf.* Bıçaklı, bıçağı olan.

b. 5/0342

[=1]

biji- Yazmak.

b.-gen+(1)+(bijeen) 3/4658

b.-gen+(2)+(bijeen) 3/3160, 3/4659, 4/3015

b.-geş+(bijeeş) 1/0888, 1/1338, 1/1386, 3/2925, 3/3518, 3/3527, 3/3529, 3/3686, 3/4683, 4/3031

b.-geştiŋ+(bijeeştiŋ) 4/2934, 4/2950

b.-iri 4/2831

b.-p 3/4499, 4/2754, 4/2774, 4/2780, 4/2891, 4/2902, 4/2912, 4/2965, 4/2976

b.-p ber- 4/3033

b.-p-daa 4/2985

b.-p kag- 3/2928, 3/2993, 4/2851, 4/2879, 4/2932, 4/2952, 4/3030

b.-p-le ber- 4/2819

b.-p olur- 4/2757

b.-p or- 4/2987

b.-vedim 4/2935, 4/2951

b.-veyn bar- 4/3016, 4/3032

[=42]

bijik *is.* Yazı, mektup.

b. 1/0888, 1/1338, 3/2993, 4/2756, 4/2780, 4/2831, 4/2851, 4/2879, 4/2891, 4/2932, 4/3030, 4/3033

b.+i+(bijii) 3/2997

b.+in+(bijiin) 1/1386, 3/2779, 4/2854, 4/2912, 4/2937, 4/2985

b.+in-daa+(bijiin) 4/2880

b.+ten 4/2754, 4/2774, 4/2902, 4/2964, 4/2976

b.+terin 3/2927

b.+ti 1/0891, 3/3525

[=28]

bijireş- Aralarında konuşmak, fısıldaşmak.

b.-ken+(2) 6/3370

[=1]

bijirtkeyin- Kısık sesle konuşmak, fısıltıyla konuşmak.

b.-ip+(bijirtkeynip) olur- 3/2656

[=1]

bijittin- Yazmak, yazılmak.

b.-meyn bar- 4/2936

[=1]

bil- **1**. Bilmek.

b. 3/4813, 5/2367, 5/2368

b.-bedim 3/3481

b.-beyn 5/2487

b.-bes+(1) 2/0160, 2/0601 3/1436, 3/1439, 3/4201, 4/1301, 4/2702, 4/4821, 5/1818

b.-bes+(2) 2/0508, 2/0902, 5/1112

b.-çik 4/2090, 4/2098, 4/2105, 4/2113

b.-diŋer 5/1942

b.-gen+(1) 3/2971

b.-geni-daa 5/1946

b.-gey 3/1979, 3/2528, 4/3660

b.-iŋer 5/2183

b.-ip-tir 2/0941

b.-ip tur 6/2824

b.-ir+(1) 1/0868, 1/0964, 1/0965, 1/1153, 1/1154, 2/0508, 3/1098, 3/1501, 3/2898, 3/2985, 3/2990, 1/2874, 3/0335, 3/1235, 3/1358, 3/2422, 3/4127, 3/4280,

4/1643, 4/2274, 4/3634, 4/3636, 4/4824, 5/0364, 5/0366, 5/1104, 5/1433, 5/2182, 6/0513, 6/0514

b.-ir+(2) 2/0630, 2/0903, 2/0921

b.-ir-le 4/0944

b.-iyn 3/2677

b.-zin 5/0449, 5/0491, 5/0516

2. Öğrenmek, haberdar olmak, duymak, görmek, bilmek.

b. 4/3958

b.-beyn+(2) 5/0444

b.-diger 3/3629, 3/3875

b.-diŋ 3/1598, 4/4492, 4/4762, 6/3301, 6/3372, 6/3427, 6/3448, 6/3533

b.-diŋer 4/2651, 6/3605

b.-gen+(1) 6/3431, 6/3515

b.-gey 3/3460

b.-ip 3/3760

b.-ip al- 3/1641

b.-ip or- 2/0689

b.-ip çıt- 5/1876

b.-ir+(1) 3/3198, 3/3199, 5/0510

b.-iyn 4/3960

3. Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

b.-bes+(2) 5/2746

b.-bes-tir 1/1142

b.-beyn 4/3595

b.-beyn bar- 2/1607

b.-e ber- 3/0487

b.-geş 3/0568

b.-gey 6/2777

b.-ip 1/0947, 1/0948, 1/1169, 1/1170, 2/0736, 3/2343, 3/2345, 5/2131, 5/2132

b.-ip al- 4/0423, 6/3151

b.-ip kag- 1/1275, 1/1282, 1/3706

4. Tanımak.

b.-ip al- 3/4721

b.-ip kag- 3/2469

b.-ir+(1) 3/4724

5. Sezmek, akıl etmek, tahmin etmek.

b.-ip al- 4/0713, 6/0990

*

büdüü bil- → büdüü

b.-ip tur- 6/1882

b.-ir+(2) 5/2575

[=121]

bilbeste- Bilincini kaybetmek, bilinçsizleşmek.

b.-p-daa kal- 5/1703

b.-y ber- 1/1087

[=2]

bildilig *sf*. Bilgili; büyü, sihir bilen; falcı, büyücü.

b. 2/0690, 3/2469

[=2]

bildin- Bilinmek, anlaşılmak.

b.-e-dir 2/1113

b.-mes+(1) 3/1900, 4/0797, 4/0860, 4/0862, 4/3426

b.-mes+(2) 2/0053

[=7]

bildingir *is*. Açık, anlaşılır, bilinen.

b. 3/2655, 3/2655

[=2]

bildir- **1**. Bilinmek, anlaşılmak, görünür olmak.

b.-bes+(2) 3/4237, 5/0120, 5/0123, 5/0125, 5/0134, 5/0135, 5/0144, 5/0145, 5/0154, 5/0155, 6/0651

2. Bildirmek, belli etmek, fark ettirmek.

b.-beyn 1/3355

[=12]

bile I. *e*. İle.

b. 1/0125, 1/0238, 1/0281, 1/0342, 1/0392, 1/0398, 1/0409, 1/0430, 1/0432, 1/0435, 1/0461, 1/0540, 1/0755, 1/0766, 1/0794, 1/0844, 1/0906, 1/0938,

1/0961, 1/0982, 1/0983, 1/0990, 1/1032, 1/1038, 1/1164, 1/1164, 1/1180, 1/1202, 1/1204, 1/1212, 1/2973, 1/1304, 1/1362, 1/1367, 1/1408, 1/1422, 1/1431, 1/1433, 1/1459, 1/1466, 1/1520, 1/1539, 1/1580, 1/1582, 1/1587, 1/1588, 1/1618, 1/1705, 1/1714, 1/1751, 1/1754, 1/1790, 1/1832, 1/1842, 1/1967, 1/1994, 1/1997, 1/2002, 1/2006, 1/2035, 1/2074, 1/2112, 1/2113, 1/2114, 1/2119, 1/2120, 1/2136, 1/2138, 1/2147, 1/2150, 1/2152, 1/2183, 1/2185, 1/2190, 1/2193, 1/2341, 1/2402, 1/2559, 1/2591, 1/2626, 1/2654, 1/2682, 1/2700, 1/2712, 1/2736, 1/2755, 1/2771, 1/2789, 1/2803, 1/2807, 1/2811, 1/2892, 1/2923, 1/2935, 1/2946, 1/2921, 1/2933, 1/2944, 1/2976, 1/2989, 1/3083, 1/3163, 1/3187, 1/3194, 1/3216, 1/3218, 1/3225, 1/3240, 1/3245, 1/3375, 1/3444, 1/3452, 1/3486, 1/3493, 1/3500, 1/3525, 1/3526, 1/3573, 1/3587, 1/3589, 1/3605, 1/3617, 1/3629, 1/3634, 1/3651, 1/3672, 1/3728, 1/3730, 1/3735, 1/3737, 1/3740, 1/3745, 1/3748, 1/3819, 1/3848, 2/0215, 2/0219, 2/0222, 2/0339, 2/0418, 2/0495, 2/0499, 2/0546, 2/0597, 2/0748, 2/0761, 2/0763, 2/0818, 2/0834, 2/0869, 2/0901, 2/0901, 2/0906, 2/0909, 2/0911, 2/0913, 2/0918, 2/0920, 2/0927, 2/0967, 2/0970, 2/1013, 2/1015, 2/1263, 2/1290, 2/1304, 2/1334, 2/1390, 2/1443, 2/1444, 2/1457, 2/1459, 2/1479, 2/1546, 2/1559, 3/0119, 3/0121, 3/0197, 3/0224, 3/0236, 3/0311, 3/0324, 3/0326, 3/0343, 3/0346, 3/0433, 3/0485, 3/0489, 3/0531, 3/0553, 3/0594, 3/0646, 3/0651, 3/0663, 3/0713, 3/0729, 3/0730, 3/0912, 3/0913, 3/1013, 3/1014, 3/1091, 3/1111, 3/1119, 3/1133, 3/1137, 3/1340, 3/1349, 3/1353, 3/1362, 3/1495, 3/1496, 3/1538, 3/1621, 3/1629, 3/1706, 3/1708, 3/1726, 3/1770, 3/1771, 3/1832, 3/1895, 3/1909, 3/1913, 3/1994, 3/2055, 3/2085, 3/2178, 3/2179, 3/2193, 3/2240, 3/2264, 3/2265, 3/2266, 3/2355, 3/2356, 3/2395, 3/2496, 3/2503, 3/2516, 3/2551, 3/2607, 3/2633, 3/2646, 3/2679, 3/2773, 3/2774, 3/2822, 3/2911, 3/3120, 3/3183, 3/3279, 3/3294, 3/3396, 3/3417, 3/3483, 3/3603, 3/3684, 3/3711, 3/3715, 3/3720, 3/3722, 3/3790, 3/3811, 3/3822, 3/3846, 3/3906, 3/3907, 3/3923, 3/3960, 3/4012, 3/4050, 3/4069, 3/4074, 3/4128, 3/4144, 3/4177, 3/4227, 3/4236, 3/4260, 3/4276, 3/4345, 3/4368, 3/4411, 3/4412, 3/4457, 3/4469, 3/4524, 3/4534, 3/4535, 3/4611, 3/4656, 3/4689, 3/4697, 3/4702, 3/4759, 3/4826, 3/4857, 3/4902, 3/4904, 3/4908, 3/4961, 3/5001, 3/5022, 4/0091, 4/0093, 4/0106, 4/0120, 4/0144, 4/0146, 4/0176, 4/0177, 4/0266, 4/0268, 4/0272, 4/0276, 4/0283, 4/0284, 4/0288, 4/0291, 4/0315, 4/0332, 4/0347, 4/0349, 4/0366, 4/0393, 4/0403, 4/0404, 4/0445, 4/0481, 4/0482, 4/0540, 4/0594, 4/0595, 4/0630, 4/0635, 4/0645, 4/0655, 4/0678, 4/0679, 4/0735, 4/0737, 4/0776, 4/0821, 4/0906, 4/0910, 4/0935, 4/1093, 4/1413, 4/1473, 4/1627, 4/1682, 4/1708, 4/1712, 4/1796, 4/1862, 4/1904, 4/1935, 4/1941, 4/2034, 4/2036, 4/2121, 4/2126, 4/2160, 4/2196, 4/2207, 4/2230, 4/2240, 4/2364, 4/2366, 4/2430, 4/2451, 4/2453, 4/2458, 4/2474, 4/2504, 4/2521, 4/2658, 4/2790, 4/2799, 4/2801, 4/2838, 4/2968, 4/3018, 4/3123, 4/3241, 4/3245, 4/3252, 4/3254, 4/3272, 4/3295, 4/3296, 4/3307, 4/3340, 4/3341, 4/3367, 4/3384, 4/3386, 4/3392, 4/3461, 4/3476, 4/3506, 4/3711, 4/3712, 4/3715, 4/3716, 4/3734, 4/3735, 4/3738, 4/3739, 4/3768, 4/3774, 4/3778, 4/3794, 4/3795, 4/3801, 4/3802, 4/3805, 4/3806, 4/3813, 4/3838, 4/3842, 4/3874, 4/3877, 4/3878, 4/3883, 4/3931, 4/3937, 4/3967, 4/3983, 4/4008, 4/4012, 4/4016, 4/4052, 4/4054, 4/4128, 4/4130, 4/4258, 4/4332, 4/4343, 4/4461, 4/4463, 4/4502, 4/4511, 4/4523, 4/4576, 4/4587, 4/4650, 4/4651, 4/4675, 4/4690, 4/4712, 4/4719, 4/4806, 4/4807, 4/4951, 4/4984, 4/5041, 4/5044, 4/5059, 4/5063, 4/5066, 4/5071, 4/5074, 4/5080, 4/5103, 4/5127, 4/5150, 4/5189, 4/5245, 4/5232, 4/5238, 4/5280, 4/5314, 4/5327, 4/5386, 4/5398, 4/5412, 4/5416, 5/0221, 5/0223, 5/0306, 5/0307, 5/0331, 5/0332, 5/0334, 5/0336, 5/0337, 5/0424, 5/0489, 5/0511, 5/0512, 5/0523, 5/0524, 5/0526, 5/0527, 5/0560, 5/0561, 5/0597, 5/0644, 5/0647, 5/0650, 5/0653, 5/0656, 5/0697, 5/0700, 5/0784, 5/0848, 5/0849, 5/0855, 5/0857, 5/0859, 5/0861, 5/0869, 5/0870, 5/0873, 5/0875, 5/0892, 5/1086, 5/1122, 5/1124, 5/1133, 5/1147, 5/1168, 5/1219, 5/1254, 5/1271, 5/1277, 5/1326, 5/1329, 5/1331, 5/1341, 5/1372, 5/1545, 5/1548, 5/1617, 5/1698, 5/1699, 5/1710, 5/1713, 5/1716, 5/1717, 5/1723, 5/1819, 5/1854, 5/1864, 5/1874, 5/1882, 5/1981, 5/2226, 5/2287, 5/2288, 5/2312, 5/2440, 5/2442, 5/2468, 5/2616, 5/2620, 5/2703, 5/2707, 6/0044, 6/0063, 6/0065, 6/0067, 6/0115, 6/0163, 6/0172, 6/0190,

6/0231, 6/0238, 6/0239, 6/0262, 6/0298, 6/0323, 6/0324, 6/0537, 6/0648, 6/0668, 6/0673, 6/0679, 6/0777, 6/0804, 6/0833, 6/0879, 6/0973, 6/0917, 6/1051, 6/1063, 6/1107, 6/1204, 6/1249, 6/1460, 6/1548, 6/1098, 6/1564, 6/1579, 6/1616, 6/1617, 6/1619, 6/1656, 6/1659, 6/1660, 6/1662, 6/1697, 6/1699, 6/1700, 6/1702, 6/1849, 6/1866, 6/1914, 6/1946, 6/1989, 6/1967, 6/2034, 6/2037, 6/2039, 6/2069, 6/2071, 6/2095, 6/2155, 6/2157, 6/2204, 6/2235, 6/2263, 6/2264, 6/2301, 6/2303, 6/2352, 6/2452, 6/2454, 6/2507, 6/2560, 6/2586, 6/2605, 6/2606, 6/2662, 6/2693, 6/2726, 6/2828, 6/2830, 6/2846, 6/2889, 6/2924, 6/2944, 6/2946, 6/2986, 6/2987, 6/2992, 6/3003, 6/3020, 6/3039, 6/3147, 6/3233, 6/3416, 6/3490, 6/3552, 6/3616, 6/3633, 6/3634, 6/3644, 6/3647, 6/3657, 6/3755

[=662]

bile II. *bağ.* İle, ve.

b. 1/1321, 1/1327, 1/1379, 1/1518, 1/2232, 1/2858, 1/3037, 2/0858, 2/1254, 2/1648, 3/0098, 3/1366, 3/1367, 3/1998, 3/2623, 3/3538, 4/1293, 4/1314, 4/1321, 4/3127, 4/3175, 4/3211, 4/3279, 4/3523, 4/4801, 5/0835, 5/1144, 5/1967, 6/1212, 6/1924, 6/2916

[=31]

bilek I. *is*. Bilek.

b.+in+(bileen) 4/2156

b.+inde+(bileende) 2/0457

b.+inge+(bileenge) 6/1848

b.+iniŋ+(bileeniŋ) 2/1602

b.+ten 2/1338, 4/2450

[=6]

bilek II. *e.* Hemen, -e kadar, -(I)r…-mAz.

b. 4/2381, 6/0874

b.-le 5/2301, 6/0427

[=4]

biliglig *sf.* Bilgili.

b. 5/2711

[=1]

bilin- 1. Bilinci yerine gelmek, kendine gelmek.

b.-ir+(minnir-minninmes) 2/0440, 4/5297

b.-meyn bar- 2/1599

b.-ip+(minnip) kel- 2/0444, 2/1600, 4/0863, 5/1475

2. Bilmek, anlamak.

b.-ip+(minnip) 4/3423

b.-ir+(1)+(minnir) 3/0135

[=9]

bilinmeste- Bilincini kaybetmek.

b.-gen+(2)+(bilinmesteen) 1/1982

[=1]

bilinmestet- Bilincini kaybettirmek.

b.-i+(bilinmestedi) 4/4810

[=1]

bir 1. *sf.* Bir.

b. 1/0034, 1/0047, 1/0048, 1/0087, 1/0254, 1/0313, 1/0324, 1/0354, 1/0366, 1/0607, 1/0656, 1/0674, 1/0761, 1/0786, 1/0826, 1/0943, 1/0944, 1/0983, 1/1013, 1/1211, 1/1213, 1/1234, 1/1235, 1/1255, 1/1436, 1/1437, 1/1440, 1/1576, 1/1577, 1/1616, 1/1617, 1/1618, 1/2073, 1/2074, 1/2118, 1/2164, 1/2199, 1/2239, 1/2397, 1/2563, 1/2578, 1/2591, 1/2638, 1/2639, 1/2641, 1/2702, 1/2744, 1/2759, 1/2930, 1/2931, 1/2941, 1/2942, 1/3090, 1/3126, 1/3160, 1/3174, 1/3406, 1/3593, 1/3594, 1/3613, 1/3614, 2/0026, 2/0027, 2/0071, 2/0074, 2/0266, 2/0275, 2/0276, 2/0658, 2/0013, 2/0761, 2/0763, 2/0800, 2/0810, 2/1146, 2/1286, 3/0067, 3/0068, 3/0069, 3/0070, 3/0081, 3/0282, 3/0284, 3/0291, 3/0295, 3/0346, 3/0358, 3/0476, 3/0477, 3/0496, 3/0497, 3/0498, 3/0499, 3/0501, 3/0600, 3/0621, 3/0623, 3/0637, 3/0659, 3/0660, 3/0700, 3/0710, 3/0712, 3/0766, 3/0793, 3/0896, 3/0897, 3/0963, 3/0992, 3/1157, 3/1158, 3/1159, 3/1225, 3/1234, 3/1394, 3/1486, 3/1538, 3/1540, 3/1555, 3/1613, 3/1890, 3/1904, 3/1959, 3/1985, 3/2093, 3/2116, 3/2117, 3/2168, 3/2178, 3/2179, 3/2237, 3/2265, 3/2265, 3/2266, 3/2266, 3/2357, 3/2368, 3/2380, 3/2381, 3/2443, 3/2481, 3/2483, 3/2488, 3/2497, 3/2570, 3/2625, 3/2888, 3/2892, 3/2917, 3/2918, 3/2948, 3/2978, 3/3002,

3/3004, 3/3006, 3/3007, 3/3038, 3/3042, 3/3191, 3/3235, 3/3269, 3/3306, 3/3358, 3/3359, 3/3364, 3/3382, 3/3400, 3/3414, 3/3545, 3/3557, 3/3564, 3/3606, 3/3610, 3/3634, 3/3635, 3/3636, 3/3642, 3/3673, 3/3865, 3/3882, 3/4104, 3/4187, 3/4218, 3/4369, 3/4402, 3/4418, 3/4543, 3/4575, 3/4718, 3/4838, 3/4929, 4/0136, 4/0381, 4/0422, 4/0803, 4/1006, 4/1586, 4/1831, 4/1832, 4/2374, 4/2375, 4/2393, 4/2572, 4/3160, 4/3164, 4/3285, 4/3419, 4/3530, 4/3543, 4/3544, 4/3551, 4/3553, 4/3598, 4/3742, 4/3792, 4/4177, 4/4221, 4/4223, 4/4302, 4/4316, 4/4519, 4/4552, 4/4958, 4/5084, 4/5108, 4/5115, 4/5183, 4/5192, 4/5194, 4/5195, 4/5201, 4/5410, 5/0040, 5/0128, 5/0234, 5/0522, 5/0529, 5/0560, 5/0561, 5/0634, 5/0641, 5/0646, 5/0652, 5/0767, 5/0804, 5/0851, 5/0852, 5/0853, 5/0854, 5/0983, 5/0984, 5/1204, 5/1280, 5/1396, 5/1398, 5/1564, 5/2289, 5/2376, 5/2378, 5/2440, 5/2442, 5/2638, 5/2639, 5/2690, 6/0412, 6/0413, 6/1341, 6/1388, 6/1432, 6/1721, 6/1731, 6/1731, 6/1731, 6/1771, 6/1773, 6/1852, 6/1916, 6/1917, 6/1918, 6/1919, 6/1920, 6/1921, 6/2035, 6/2036, 6/2037, 6/2038, 6/2039, 6/2040, 6/2093, 6/2094, 6/2110, 6/3007, 6/3357, 6/3620

2. *sf*. Bir, herhangi bir.

b. 1/0091, 1/0150, 1/0170, 1/0193, 1/0215, 1/0222, 1/0951, 1/1089, 1/1172, 1/1201, 1/1203, 1/1211, 1/1233, 1/1242, 1/1243, 1/1598, 1/2085, 1/2125, 1/2496, 1/2539, 1/2619, 1/2634, 1/2705, 1/2845, 1/2867, 1/3341, 1/3541, 1/3852, 2/0045, 2/0122, 2/0149, 2/0256, 2/0284, 2/0528, 2/0533, 2/0604, 2/0738, 2/1045, 2/7, 2/1069, 2/1328, 3/0100, 3/0164, 3/0189, 3/0253, 3/0465, 3/0470, 3/0614, 3/0916, 3/1223, 3/1641, 3/2052, 3/3233, 3/3548, 3/4562, 3/4692, 4/0823, 4/0844, 4/0921, 4/0926, 4/1659, 4/2511, 4/2517, 4/2578, 4/3880, 4/4395, 4/4720, 5/0465, 5/1150, 5/1188, 5/1209, 5/1469, 5/1706, 5/1767, 6/0124, 6/0664, 6/0695, 6/0702, 6/1038, 6/1307, 6/1350, 6/1397, 6/2939, 6/3431, 6/3515, 6/3558

3. *zf*. Bir sefer, bir kez, bir seferde.

b. 1/0506, 1/1670, 1/1672, 1/1675, 1/1676, 1/1679, 1/1680, 1/1972, 1/3400, 1/3485, 1/3488, 1/3868, 2/0444, 2/0817, 2/1600, 3/0701, 3/0742, 3/1151, 3/1158, 3/1161, 3/2132, 3/2954, 3/2992, 3/3425, 3/3571, 3/4217, 3/4217,3/4337, 3/4364, 3/4441, 3/4817, 4/0380, 4/0839, 4/0863, 4/1414, 4/1697, 4/1698, 4/4509, 4/4604, 5/0556, 5/1307, 5/1475, 5/1682, 5/1821, 5/1876, 5/2000, 6/0397, 6/3310, 6/3384, 6/3458, 6/3542

*

bir bolza (bir bolza ... bir bolza) ya ... ya

b. 1/0669, 1/0670, 1/0684, 1/0685, 1/0779, 1/0780, 1/1197

bir eves *bağ.* Eğer.

b. 1/0236, 1/0241, 1/0311, 1/0629, 1/1586, 1/2213, 1/2222, 1/2751, 1/2754, 4/3637, 4/3646, 5/1286, 6/3196

bir kaş Az, biraz.

b. 2/0595

bir katap *zf.* Bir sefer, bir kez, bir keresinde.

b. 1/3106, 1/3338, 5/0064

birden biree çok/birden biree çokka Eksiksiz, ayrıntılı olarak.

b. 3/0265, 3/4528, 3/4733, 3/5015, 4/2484

[=460]

bir iyi *sf.* Bir iki; çok değil.

b. 5/0914, 5/0916

[=2]

bir-daa *zf*. Büsbütün, tamamıyla.

b. 3/3152, 5/1154

[=2]

birde birde (birde... birde) *bağ*. bir ... bir..

b. 3/2717, 3/2718, 3/3621, 3/3623, 6/2412, 6/2413

[=6]

biree 1. *zm.* Bir, biri, birisi.

b. 3/0265, 3/4528, 3/4733, 3/5015, 4/2484

b.+ni 3/1083

b.+ŋeer 1/3531

b.+ŋer 1/3333

b.+zi 1/3337, 1/3538, 1/3707, 1/3710, 3/0544, 3/0545, 3/0697, 3/2073, 3/2498, 3/3099, 3/3884, 3/3885, 4/3218, 4/3219, 4/5269, 5/0505, 5/0506, 5/0548, 5/0593, 5/2670, 5/2671

b.+zin 5/2659

b.+zi-bile 1/1304, 1/1367, 1/1408, 1/3240, 1/3245

b.+zin 1/0960, 1/1473, 3/3263, 5/2655, 5/2656, 5/2660, 6/1780

b.+zinden 5/0169

b.+ziniŋ 1/1530, 3/0958, 3/3097, 5/0691, 5/0692, 5/2153, 5/2155, 6/2036, 6/2038, 6/2040

2. *zf*. Birncisi, ilk olarak.

bireede 1/2455, 5/1666, 5/2711

[=56]

biriktir *zf*. Birlikte, bir olarak, bir arada.

b. 6/0039, 6/0120, 6/3116, 6/3141

[=4]

biriktir- Birleştirmek.

b.-ip 6/0099

[=1]

bis I. *zm*. **1**. Biz; I. çokluk kişi zamiri.

b. 1/2478, 2/1081, 2/1130, 3/0211, 3/0716, 3/0857, 3/1320, 3/1356, 3/1965, 3/4510, 4/0399, 4/0409, 4/0413, 5/1952, 5/2109, 5/2118, 5/2205, 6/0451, 6/0466, 6/1338, 6/1385, 6/1429, 6/2145, 6/2174, 6/2291, 6/2317, 6/2443, 6/2471, 6/2736

b.-daa 1/1007, 3/5003, 4/1270

b.-le 4/4824

b.+te 6/0592

b.+ten 1/3653

b.+ter 5/2234

b.+ti 1/3576

b.+ti-daa 4/0411

b.+tiŋ 1/1272, 1/1279, 1/2481, 1/2515, 1/2526, 1/2985, 1/3583, 1/3585, 1/3607, 1/3631, 1/3657, 1/3817, 2/1101, 2/1124, 3/0262, 3/0287, 3/0856, 3/1318, 3/1691, 3/1920, 3/2064, 3/4470, 4/3013, 4/3501, 5/0718, 5/0760, 5/0787, 5/0797, 5/0805, 5/0811, 5/0832, 5/1839, 5/2085, 6/1219, 6/2732, 6/3278, 6/3344, 6/3358, 6/3422, 6/3433, 6/3504, 6/3517, 6/3599, 6/3610

2. Fiil çekimlerinde 1. çokluk kişi.

b. 1/0983, 1/0987, 1/0988, 1/0992, 1/1007, 1/1008, 1/1070, 1/1149, 1/1158, 1/1159, 1/1747, 1/1808, 1/1901, 1/1912, 1/2480, 1/2778, 1/3217, 1/3219, 1/3729, 1/3731, 1/3734, 1/3865, 2/0669, 2/0907, 2/0910, 2/0914, 2/0928, 2/1082, 2/1131, 2/1186, 2/1186, 3/0191, 3/0397, 3/0401, 3/0717, 3/1091, 3/1112, 3/1505, 3/1511, 3/1515, 3/1833, 3/1867, 3/1868, 3/2085, 3/2305, 3/2307, 3/2500, 3/2627, 3/2659, 3/4069, 3/4075, 3/4162, 3/4703, 3/4808, 3/4809, 3/4817, 3/4866, 3/4902, 3/5003, 4/0400, 4/0469, 4/1255, 4/1256, 4/1861, 4/1863, 4/1879, 4/1942, 4/1944, 4/2137, 4/3343, 4/4780, 4/4783, 4/4824, 5/0080, 5/0362, 5/1464, 5/1875, 5/1954, 5/2164, 5/2207, 6/0305, 6/0466, 6/0467, 6/0552, 6/1338, 6/1345, 6/1346, 6/1385, 6/1392, 6/1393, 6/1429, 6/1904, 6/1908, 6/2020, 6/3530, 6/3762

3. Bildirme yapılarında I. çokluk kişi.

b. 1/1009, 1/1069, 1/3816, 2/0968, 2/1080, 4/1264, 4/1893, 5/1403, 5/1403, 5/1406, 5/1450, 5/2159, 5/2159, 5/2206, 6/0448, 6/1217

[=194]

bis II. *is*. Kesici aletlerin keskin tarafı.

b.+i+(bizi) 4/0274, 4/0278, 4/0286

b.+in+(bizin) 1/1475, 1/1814, 1/2877, 1/3881, 1/3943, 3/4954, 6/2749

b.+inde+(bizinde) 4/1203

b.+inden+(bizinden) 1/3323

b.+inge+(bizinge) 1/0019, 1/0412, 1/0420

b.+inden+(bizinden) 4/0731

[=16]

bistig *sf*. Keskin, sivri, kesici.

b. 2/1554, 4/0271, 4/2002, 5/0341**,** 5/0342, 5/0351, 5/1398, 5/2156,

5/2407, 6/0121, 6/1453, 6/1593, 6/1635, 6/1677, 6/2748

[=15]

bistii *zm*. Bizim, bizimki.

b. 3/1955, 3/2082, 3/2152, 3/2207

[=4]

biyee *sf*. Eskiden, uzun zaman önce.

b. 6/0214, 6/3258, 6/3399, 6/3410, 6/3473

[=5]

biyeede *zf*. Önce, önceden.

b. 1/3881, 4/4452, 4/4778, 4/4784

[=4]

biyeedegi *sf*. Önceki, daha önceki, geçen.

b. 4/3169

[=1]

biyeegi *sf*. Önceki, adı geçen.

b. 1/2111, 1/2715, 1/2975, 1/3578, 2/0184, 2/0246, 2/0269, 2/0274, 2/0313, 2/0337, 2/0376, 2/0397, 2/1303, 2/1558, 6/1062, 6/2911, 6/3169, 6/3268, 6/3336, 6/3487

b.-le 1/2898, 2/0149, 2/0212, 4/0820, 4/2596, 6/0907

*

biyeegi heveer Önceki gibi.

b. 2/0118, 3/3039

[=28]

biyeegizi *zm*. Önceki, daha önceki.

b. 4/1722

b.+nden 2/0503, 6/2913

b.+nden-daa 4/2544

[=4]

biyeeki *sf*. Önceki, deminki, adı geçen.

b. 1/0724, 1/2661, 1/1516

b.+le 1/2895

[=4]

bo 1. *zm*. Bu; işaret zamiri.

b. 1/0356, 1/0367, 1/0952, 1/1022, 1/1190, 1/1204, 1/1207, 1/1214, 1/1280, 1/1314, 1/1604, 1/1975, 1/2513, 1/2524, 1/2573, 1/2636, 1/3266, 1/3285, 2/0480, 2/0750, 2/0792, 2/1059, 2/1077, 2/1410, 2/1419, 2/1542, 3/0094, 3/0134, 3/0146, 3/0293, 3/0474, 3/0626, 3/0927, 3/0932, 3/1297, 3/1517, 3/1673, 3/1668, 3/2262, 3/2352, 3/2462, 3/2987, 3/2988, 3/3063, 3/3631, 3/3889, 3/3995, 3/3997, 3/4175, 3/3926, 3/4150, 3/4328, 4/0086, 4/0257, 4/0739, 4/2855, 4/0809, 4/0852, 4/1066, 4/1113, 4/1150, 4/2355, 4/3495, 4/3950, 4/4576, 4/4819, 4/4843, 4/4870, 4/5042, 4/5061, 4/5316, 5/0065, 5/0069, 5/0092, 5/0171, 5/0209, 5/0599, 5/0707, 5/0785, 5/0945, 5/1193, 5/1312, 5/2341, 5/2404, 5/2425, 6/0526, 6/0689, 6/0690, 6/1012, 6/1058, 6/1102, 6/1110, 6/1123, 6/1135, 6/1220, 6/1576, 6/1791, 6/3320, 6/3322, 6/3328, 6/3396, 6/3399, 6/3470, 6/3608, 6/3610, 6/3619, 6/3627

b.-daa 1/0272, 1/0286, 1/2703, 1/2709, 1/2967, 3/0474, 3/1637, 3/3186, 3/3966, 6/3125

b.-dur 1/1198, 1/3680, 1/3681, 3/2507, 3/4161, 4/1274, 5/0360, 5/0544, 5/2619, 6/1462

b.+dan+(moon) 1/1147, 1/1336, 1/1556, 1/2746, 2/0362, 3/0878, 3/1234, 3/4290

b.+duva 3/1925

b.+ga+(maŋaa) 1/1247, 4/2514

b.+ga+(maa) 4/2735

b.-la 3/0800, 3/0907, 4/4917, 6/1561,

b.+nu+(monu) 1/0108, 1/0671, 1/0805, 1/0915, 1/2081, 1/3515, 3/3687, 3/4964, 4/2755, 4/3017, 5/0274, 5/0436, 5/0575, 5/0866, 5/0886, 5/1112, 5/1256, 5/1470, 5/1626, 5/1886, 5/2075, 5/2082, 5/2087, 5/2108, 5/2239, 5/2369, 5/2525, 5/2533, 5/2661

b.+nuŋ+(mooŋ) 1/1500, 2/0198, 2/0311, 3/0792, 3/1233, 3/2013, 3/2199, 3/3063, 3/3173, 3/3481, 3/4965, 4/3042, 5/0599, 5/0612, 6/3558

b.+nuŋ-bile+(mooŋ) 1/0938, 3/3483, 3/4961

b.+nuŋ-bile-daa+(mooŋ) 4/5066

"bo" zamirinin iyelik ekleri ile kullanımları:

bolarıŋ 6/3532

boozu 3/0111, 3/0112, 3/0113, 3/0114

boozun 3/0117

moogar 3/2592

mooŋar 4/1347, 6/1782, 6/2078, 6/2218, 6/2366, 6/2523, 6/2643

moozun 3/2013, 3/3481

moozunga 1/1500

2. *sf*. İşaret sıfatı; bu.

b. 1/0242, 1/0289, 1/0296, 1/0298, 1/0302, 1/0302, 1/0370, 1/0411, 1/0420, 1/1215, 1/1323, 1/1339, 1/1396, 1/1412, 1/1447, 1/1668, 1/1670, 1/1690, 1/1964, 1/2335, 1/2551, 1/2807, 1/2811, 1/3323, 1/3438, 1/3506, 1/3657, 1/3692, 1/3972, 2/0173, 2/0176, 2/0293, 2/0295, 2/0855, 2/1262, 2/1399, 3/0157, 3/0287, 3/0536, 3/0749, 3/0827, 3/0879, 3/0934, 3/1011, 3/1109, 3/1176, 3/1304, 3/1329, 3/1329, 3/1419, 3/1603, 3/1640, 3/2008, 3/2221, 3/2307, 3/2499, 3/2706, 3/2765, 3/3186, 3/3531, 3/3534, 3/3790, 3/4005, 3/4017, 3/4144, 3/4172, 3/4278, 3/4470, 3/4514, 3/4574, 3/4859, 4/0362, 4/0390, 4/0408, 4/0410, 4/0489, 4/0530, 4/0598, 4/0847, 4/0918, 4/1329, 4/2239, 4/2881, 4/3011, 4/3154, 4/3245, 4/3760, 4/4456, 4/4743, 4/4866, 4/5145, 4/2539, 4/4556, 4/4594, 5/0117, 5/0488, 5/0496, 5/0605, 5/0608, 5/1286, 5/1350, 5/1356, 5/1839, 5/1957, 5/2092, 5/2318, 5/2352, 5/2398, 5/2399, 5/2403, 6/0183, 6/0459, 6/0882, 6/0883, 6/0898, 6/0936, 6/1125, 6/1187, 6/1315, 6/1358, 6/1361, 6/1405, 6/1586, 6/1670, 6/1795, 6/2061, 6/2080, 6/2222, 6/2368, 6/2525, 6/2579, 6/2648, 6/3002, 6/3085, 6/3192, 6/3325, 6/3476, 6/3491, 6/3557, 6/3563

3. *zf*. Böyle, işte böyle.

b. 6/2104, 6/2391, 6/2557, 6/2602, 6/2678

*

bo hire Bu kadar.

b. 5/0538, 5/0546, 5/0590, 5/1687

bo hün Bugün.

b. 1/0594, 3/3549, 4/5221, 5/0450, 5/2040

moon songaar Bundan sonra, sonra.

m. 1/1147, 1/1716, 1/3320

[=364]

bo-la 1. *zm*. Bu, işte bu.

b. 2/0813, 3/0212, 3/0411, 3/2036, 3/3967

b.-dır 3/4305

2. *zf*. Birden, ansızın.

b. 6/0908, , 6/2594

3. *zf*. Sürekli, devamlı olarak.

b. 1/0974, 1/1176, 5/1606, 6/1900

4. *e*. Cümle sonlarında pekiştirici olarak kullanılır.

b. 5/1826, 5/1885

[=14]

boda- 1. Düşünmek.

b.-ar+(1) 3/2947

b.-p 3/2957, 3/3158, 3/4959, 6/0944, 6/2997

b.-p çoru- 3/2264, 6/1283

b.-p olur- 2/0790, 2/1351, 2/0781, 3/0438, 4/3423,

b.-p or- 1/0678

b.-va 3/0718

2. (-Ar boda/-Ar dep boda- şeklinde) diye düşünmek, aklından geçirmek, yapmayı düşünmek, istemek.

b. 6/0602

b.-arı 3/1024

b.-gan+(1)+(bodaan) 1/2795, 3/1999, 6/3310, 6/3384, 6/3543

b.-gaş+(bodaaş) 1/0349, 1/1500, 1/1501, 3/0105, 3/0475, 3/0634, 3/0750, 3/0794, 3/1641, 3/1997, 3/2013, 3/3967

3/2994, 3/4548, 3/4575, 6/2954

b.-gaştarnıŋ 6/0632

b.-p 1/2506, 2/0237, 3/0783, 3/0784, 3/1084, 3/1556, 3/2988, 3/4341, 3/3483, 3/3909,

b.-p çıt- 3/0161

b.-p çoru- 6/3459

b.-p kel- 1/0781

b.-p olur- 1/0058, 1/0062, 1/0808, 2/0787, 2/0794, 2/0814, 3/0442, 3/1639

b.-p tur 3/3477, 4/1530, 4/1715, 6/2965

b.-p tur- 1/0660, 1/2198, 6/0561

b.-y-dır 1/1127, 1/1128

3. Hatırlamak, anımsamak.

b.-p olur- 1/3170, 1/3401

[=73]

bodagan *is*. Deve yavrusu.

b.+ından 4/1117

b.+na 4/2087

[=2]

bodagannıg *sf*. Yavrusu olan deve.

b. 4/1116

[=1]

bodal *is*. Düşünce, fikir.

b. 3/0513, 3/1032

b.+ınga 1/3409

[=3]

bodal-sagış *is*. Düşünce, fikir, niyet.

bodal-sagışka kir- Akla gelmek.

b.+ımga+(b.-sagıjımga) 1/0039, 1/0662, 1/3181, 1/3411

b.+ınga+(b.-sagıjınga) 1/0876, 1/3178

[=6]

bodaldıg *sf*. Bir düşüncesi, niyeti olan.

b. 3/1602

[=1]

bodan- Düşünmek.

b.-dıŋ 4/5142

b.-gaş 5/1113, 5/1600, 6/1189

b.-ıp 1/0661, 1/0657, 2/0045, 2/0049, 3/0742, 3/0746, 3/1032, 3/1487, 3/2974, 3/2976, 3/4543, 5/1313

b.-ıp tur 2/0516, 3/0473, 3/1167, 3/2134, 3/2396, 6/1011, 6/1058

b.-ıp çıt- 1/3347, 1/3348, 2/0538, 6/1036, 6/1044

b.-ıp kel- 1/0037, 1/0677, 1/0788, 1/3408, 3/0434, 5/1691, 6/1018

b.-ıp olur- 1/0116, 1/0222, 1/0792, 1/0878, 1/2338, 1/3176, 1/3177, 3/0100, 3/0449, 3/0599, 3/0638, 3/2982, 5/2267

b.-ıp olurup tur 1/0032

b.-ıp olurup ber- 1/0051

b.-ıp-tır 2/0563

b.-mastı 3/3158, 3/4959

*

iştinde bodan- Kendi kendine düşünmek.

b.-gaş 5/2477

[=54]

bodangıla- Düşünmek, düşünüp durmak.

b.-p olur- 3/0513

[=1]

bodan- şiren- Düşünmek; iyice, dikkatlice düşünmek.

b.-ip olur- 3/2167

[=1]

bodara- Yayılmak, ortaya çıkmak.

b.-ar+(1) 1/0775

b.-gan+(2)+(bodaraan) 4/2227, 4/2229

[=3]

bodattın- Düşünmek, kendi kendine düşünmek.

b. 4/3730

b.-gaştıŋ 4/2590

b.-ıp çıt- 4/2579

[=3]

bodunda *zf*. Süresinde, zarfında, içinde.

b. 1/0844, 1/0918, 1/3072, 1/3076

[=4]

bog- 1. Öldürmek (yemek üzere hayvanı).

b.-up+(boop) 6/2758, 6/3559, 6/3682

2. Bent çekmek.

booy 3/0229, 3/4299

[=5]

bogba *is*. Tay.

b. 2/1631, 3/0226, 3/0292, 3/4347, 4/1991, 4/3481, 4/4370, 4/4642, 6/2931, 6/3317, 6/3338

b.+nı 4/2526, 4/2543, 4/4567, 4/4850

b.+nıŋ 2/1408, 4/2505

b.+zı 4/3042

b.+zı-bile 4/2521

b.+zın 2/1415, 4/2550, 4/4415, 4/4707

b.+zından 4/2006, 4/2200, 4/4422, 6/3388

b.+zınga 2/1413, 6/3389

[=28]

bogba-çavaa *is*. Tay, taylar.

b. 6/1321, 6/1368, 6/1412

[=3]

bogbalıg *sf*. Tayı olan.

b. 4/2175

[=1]

Bogda Buda; Tanrı, yaratıcı.

b.+nıŋ 5/1265, 5/2584, 6/2758, 6/3571, 6/3681

[=5]

boja-hoytpak *is*. Sütün ekşitilmesiyle elde edilen besin(ler).

b. 3/0825, 3/1291, 3/1309, 6/1322, 6/1369, 6/1413

b.-daa 3/0844

b.+ı+(b.-hoytpaa) 3/0837

b.+ın+(b.-hoytpaan) 3/1680

[=9]

bojaş *is*. Tek bir seferde gerçekleşen bir hareketi ifade eden yansıma söz.

b. 1/1882, 1/1883

[=2]

boju- Doğurmak.

b.-gan+(1)+(bojaan) 1/0133, 1/1239, 1/1246, 4/0257, 6/3361, 6/3437, 6/3520

b.-p al- 2/1299, 3/0082, 3/0084, 6/0666

b.-p-daa tur- 4/0250

b.-p-la al- 5/2292

b.-p tur- 1/0132, 4/0261, 4/0254, 4/0269

b.-pkan 6/3291

b.-ur+(1) 3/3471

b.-ur+(2) 3/3466

[=20]

bok-sak *is*. Pılı pırtı, eşya.

b. 6/1160

b.+ıŋ+(boguŋ-sagıŋ) 5/0566

[=2]

bol- **1**. Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

b.-baan+(1) 3/1000, 3/1000, 3/1401, 3/1490

b.-baay 3/2192, 3/2276

b.-bas+(1) 1/0780

b.-du 1/0360, 1/0573, 1/1096, 1/2524, 1/3438, 2/0463, 3/1085, 3/1400, 3/1494, 3/1831, 3/2084, 3/2154, 3/2209, 4/0101, 4/0102, 4/0103, 4/0126, 4/0374, 4/0852, 4/2389, 4/3793, 4/5156, 5/1193, 6/1258, 6/1333, 6/1379, 6/1423, 6/3645

b.-gan+(1) 2/0537, 3/0997, 3/1489, 3/2544, 3/3039, 3/4257, 4/0205, 6/0158, 6/0967, 6/3694

b.-ganda 1/1746

b.-gan-dır 1/2747, 3/3426, 4/0517

b.-gay 1/2074, 3/2191, 3/2275

b.-gay-la 3/1905

b.-gu deg 1/2442

b.-u ber- 1/3875, 2/0599, 4/0734, 4/0750, 4/0843, 4/2670, 4/5163

b.-up+(boop) 4/0716, 4/4394, 5/1953, 5/1989

b.-up-tur+(booptur) 1/3352

b.-ur+(1) 1/0047, 1/1923, 1/1926, 1/2076, 2/0936, 2/0937, 2/0940, 2/1185, 2/1203, 3/2155, 3/2158, 3/2210, 4/0136, 5/0237, 5/1756, 5/1928, 5/2019, 5/2200, 6/0539, 6/0540, 6/2083, 6/2221, 6/2371, 6/2530, 6/2647

b.-ur+(1)+(boor) 3/1562, 4/0199, 4/0817, 4/1149, 4/3882, 4/4073, 4/4214, 4/4873, 5/1538, 6/1534

b.-ur-daa 4/5146

b.-ur-dur 1/0325

b.-urga+(boorga) 6/3650

b.-urul+(boorul) 5/1842

b.-urun+(boorun) 1/0868, 3/3199

b.-uulu 2/0971

b.-za 6/1356, 6/2769

b.-zun 3/1904

2. *(isim+yardımcı fiil kullanımları)* Bir şey olmak, bir nitelik kazanmak; bir ad veya sıfatın belirttiği durumu almak.

b. 1/0514, 2/0158, 2/1061, 3/2146, 3/2201, 3/2400, 3/3794, 3/3798, 4/1672, 4/1678, 4/1865, 4/1874, 4/3133

b.-baan+(1) 1/1805, 1/1808, 1/1847, 1/1899, 1/1901, 1/1909, 1/1910

b.-baan+(2) 5/0003, 5/0004

b.-bas+(1) 1/0515, 1/2000, 3/3069, 3/3076, 3/1566, 3/2199, 3/2424, 3/3791, 3/4263, 5/0756

b.-bas+(2) 1/1987

b.-bayn 3/1315, 3/4233

b.-du 2/1146, 2/1182, 3/0994, 3/1398, 3/1752, 3/1828, 3/1955, 3/2082, 3/2152, 3/2207, 3/2640, 4/1667, 4/2347, 4/3598, 6/1852, 6/1949, 6/2074, 6/2212, 6/2359, 6/2515, 6/2572, 6/2634, 6/2727, 6/2731, 6/2732

b.-du-la 3/1957

b.-dum 3/3342

b.-gan+(1) 1/1251, 1/1804, 1/1846, 1/1898, 1/1912, 1/3044, 1/3100, 1/3165, 3/0292, 3/0298, 3/0301, 3/0397, 3/4347, 4/0143, 4/0484, 4/1042, 4/1356, 4/4458, 5/0073, 6/2262

b.-gan+(2) 1/0428, 1/0453, 1/0455, 1/2310, 1/2381, 1/2382, 1/3306, 1/3800, 2/0218, 2/0326, 2/0382, 2/0383, 2/0520, 2/0521, 2/0799, 2/0800, 2/0809, 2/0810, 2/0952, 2/1425, 3/0029, 3/0030, 3/0297, 3/0299, 3/1100, 3/1102, 3/1188, 3/1506, 3/1507, 3/2415, 3/2417, 3/4076, 3/4078, 3/4753, 3/4754, 3/4779, 3/4922, 4/0770, 4/1433, 4/1436, 4/1587, 4/1622, 4/1971, 4/4427, 4/4730, 5/0331, 5/1230, 5/1231, 5/1407, 5/1408, 5/2743, 6/0047, 6/0059, 6/0068, 6/0508, 6/0597, 6/1452, 6/1456, 6/1457, 6/1480, 6/1481, 6/3708

b.-ganda 1/0658, 1/1255, 3/2459

b.-gan-dır 1/0521, 1/1850, 1/2061, 1/2429, 3/2672, 4/0597, 6/3460, 6/3544

b.-ganı 1/0243

b.-ganıŋda 1/1146

b.-gay 5/0200

b.-gu deg 5/2172, 5/2173

b.-gujamçe 5/2037

b.-guje 5/2036

b.-u ber- 1/1110, 2/0330, 2/0505, 2/0570, 2/1308, 3/0245, 3/0296, 3/0487, 3/0492, 3/0721, 3/2267, 3/2351, 3/2361, 3/3209, 3/3420, 4/0311, 4/1115, 4/1124, 4/1481, 4/1525, 4/1681, 4/1683, 4/1691, 4/1908, 4/1915, 4/1929, 4/1932, 4/1934, 4/1964, 4/1975, 4/2463, 4/3119, 4/3441, 4/3754, 4/3849, 4/4307, 4/4310, 4/4340, 4/4681, 4/4685

b.-up+(boop) 1/0774, 1/0913, 1/1288, 1/1558, 1/1576, 1/1577, 1/1692, 1/2012, 1/2462, 1/2609, 1/2640, 1/2657, 1/2762, 1/2764, 1/2772, 1/2981, 1/2992, 1/3061, 1/3272, 1/3331, 1/3447, 1/3459, 1/3463, 2/0325, 2/0506, 2/0507, 2/0508, 2/1066, 2/1089, 2/1300, 2/1432, 3/0062, 3/0064, 3/0246, 3/0305, 3/0310, 3/0328, 3/0366, 3/0377, 3/0378, 3/0382, 3/0384, 3/0495, 3/1170, 3/1184, 3/1272, 3/1620, 3/1650, 3/1687, 3/2272, 3/2406, 3/2485, 3/2581, 3/2719, 3/2723, 3/2930, 3/3181, 3/3829, 3/4353, 3/3199, 3/3596, 3/3600,

3/3979, 3/4375, 3/4376, 3/4378, 3/4379, 3/4467, 3/4513, 3/4988, 3/5044, 3/5058, 4/0500, 4/0658, 4/0681, 4/1128, 4/1833, 4/1869, 4/1939, 4/1987, 4/1991, 4/3108, 4/3121, 4/3672, 4/3677, 4/3680, 4/4412, 4/4802, 4/4879, 4/5304, 4/5307, 5/0213, 5/0645, 5/0651, 5/0657, 5/0669, 5/0999, 5/1029, 5/1116, 5/1418, 5/1595, 5/2186, 5/2473, 5/2677, 5/2683, 5/2681, 5/2734, 6/0129, 6/0376, 6/0968, 6/0991, 6/1021, 6/1046, 6/1062, 6/1225, 6/1233, 6/1391, 6/1435, 6/1712, 6/1825, 6/2067, 6/3121, 6/3161, 6/3169, 6/3239, 6/3241, 6/3250, 6/3570, 6/3591, 6/3674

b.-up al- 1/3319, 4/4376

b.-up+(boop) al- 1/1276, 1/1283, 1/1285, 1/2713, 1/2926, 1/2937, 1/2948, 1/2990, 1/2994, 1/2996, 1/3660, 3/0807, 3/1035, 3/1449, 4/0509, 4/1917, 4/1936, 4/1996, 4/2716, 4/4901, 4/4929, 4/4952, 4/5409, 5/1437, 5/2169

b.-up+(boop) bol- 1/0313

b.-up-daa+(boop) 4/3700

b.-up+(boop) kel- 1/1268, 2/0350, 3/1156, 4/1885

b.-up şıda- 2/0511

b.-up+(boop) şıda- 2/0513

b.-up-tur+(booptur) 1/1253, 1/2768, 2/1429, 2/1434, 3/1422, 3/2260, 6/1477, 6/1491, 6/2914

b.-up tur- 4/2692

b.-up+(boop) tur- 1/0718, 1/1559, 1/2379, 5/1537

b.-ur+(1) 1/0272, 1/0312, 1/0323, 1/0324,1/0367, 1/0513, 1/0779, 1/1727, 1/1730, 1/1862, 1/1865, 1/1930, 2/0425, 2/0426, 2/1363, 3/0620, 3/1317, 3/1782, 4/0247, 4/1076, 4/2698, 4/3078, 4/4464, 6/1344, 6/3267

b.-ur+(1)+(boor) 1/1329, 1/1330, 1/1381, 1/1382, 1/3736, 2/0295, 2/0379

b.-ur+(2) 2/0156, 2/1400, 2/1403, 2/1418, 4/0406, 4/1877

b.-ur+(2)+(boor) 1/0243, 1/0290, 1/0299, 1/0303, 3/4431

b.-ur-dur+(1) 1/0370

b.-urga+(boorga) 1/1160, 1/1163, 1/1535, 3/1602, 6/3015

b.-ur-la-dır 4/1131

b.-uru 3/0634

b.-urul 1/0286, 2/1411, 5/0613, 5/0615, 6/1494

b.-urum 1/2157, 1/2159, 1/2195, 1/2197

b.-urun 3/1831, 3/2084, 3/2154, 3/2209, 5/2727

b.-uruŋ+(booruŋ) 3/4680

b.-uruŋga 2/0631

b.-uul 2/1004, 6/2735

b.-uulu 2/1012, 5/0697, 5/2394

b.-uyn 2/0157, 5/2389

b.-za 1/0640, 3/1090, 3/4445, 6/0517, 6/0519, 6/0522, 6/0524, 6/1513

b.-zumza 2/1577

b.-zun 1/3715, 1/3828, 1/3889, 1/3891, 1/3896, 1/3901, 2/1386, 3/1172, 3/1174, 3/1548, 3/1551, 3/2140, 3/2142, 4/4970, 5/2670, 5/2671, 6/0062, 6/0064, 6/0066, 6/0119, 6/1077, 6/1619, 6/1620, 6/1662, 6/1664, 6/1702, 6/1703, 6/1704, 6/1705, 6/2178

b.-zuŋarza 5/0700

b.-zuŋza 1/2751, 1/2754, 2/0795

b.-zuvussa 5/2238

boorlaan 6/2389

3. Olmak, geçmek (zaman).

b.-du 1/3689, 2/0638, 4/2642

b.-dum 1/3656

b.-gan+(1) 1/2648, 1/2656, 1/3403, 3/4243, 4/3148, 6/3345, 6/3423, 6/3505, 6/3600

b.-gan+(2) 5/1280, 5/2340, 6/3238, 6/3240

b.-ganda 3/0081, 6/0637

b.-gan-dır 6/2146, 6/2292, 6/2318, 6/2444, 6/2472

b.-gaş 1/0128, 3/3038, 3/3042, 3/3922, 6/2148, 6/2177, 6/2295, 6/2320, 6/2446, 6/2474

b.-guje 6/1300

b.-u ber- 4/0175, 4/0224, 4/2510, 4/2573, 4/2644, 4/3138, 4/3530

b.-up+(boop) 1/2167, 1/2202, 4/2490, 5/0730

4. Olmak, bulunmak, mevcut olmak.

b.-bas+(1) 4/3421

b.-baza 1/0670, 3/2276

b.-baza-daa 3/2192

b.-dum 3/3384

b.-uŋar 1/2080

b.-up+(boop) 5/2073, 6/1669

b.-up-tur+(booptur) 6/3253

b.-ur+(1) 4/5174, 4/5210

b.-ur+(2) 4/2024, 4/2026, 4/2249, 4/2253, 4/4437, 4/4438, 4/4737, 4/4739

b.-za 2/0781, 3/2275 3/2276, 3/3550

b.-za-daa 3/2191

5. Olmak, gelmek (zaman).

b.-du 1/1783

b.-gan+(1) 3/3297, 4/1960, 4/3694

b.-gan+(2) 3/5008

b.-ganın 3/2343

b.-u ber- 3/3302, 4/0813, 4/3356, 4/3691, 4/4314

b.-up-daa+(boop) al- 4/4335

b.-ur+(1) 6/0218, 6/0220, 6/2130, 6/2131, 6/2427, 6/2428, 6/2618, 6/2619, 6/2706, 6/2707

b.-urga 3/3828, 4/3689, 4/3693

b.-urga+(boorga) 3/5009, 5/1458, 5/1461, 5/1752, 5/1754, 5/2131, 5/2132, 6/2271, 6/2272

b.-ur-la 4/0431

b.-urun+(boorun) 2/0736

6. *bolur* şeklinde, "olur, uygun, uygundur" tarzında müsaade ve onay anlamlarında kullanılır.

b. 1/2394, 3/4448, 4/1333, 4/1349, 4/3079, 4/3081, 5/2241, 5/2397, 6/2351

b.-dur 1/3085, 1/3087, 4/5178, 5/2524

b.-bas-tır 1/3085

7. *bolzun* şeklinde "iyi, pekâlâ" gibi anlamlarda kullanılır.

b. 3/3045, 4/4865, 4/4869

8. *(yardımcı fiil)* –p bol- birleşik fiili izni, müsadeyi, yeterliliği ifade eder.

b.-bas+(1) 3/0748, 3/0841, 3/1311, 3/2122, 4/1402, 4/2495, 4/2494, 4/2497, 4/3228, 4/4533

b.-bas+(2) 1/0014, 1/0015, 1/0018, 1/0019, 3/0605, 4/2040, 4/0908, 6/0008, 6/0009, 6/0092, 6/0093, 6/0094, 6/0095, 6/1504, 6/1506, 6/3125

b.-bas-la 3/2951

b.-bastap 4/2499

b.-gan+(1) 3/0227

b.-gay-la 3/1690

b.-ur+(1) 2/1578, 3/0612, 3/0618, 3/0703, 3/0706, 3/0717, 3/0840, 3/1311, 3/1408, 3/1680, 3/1968, 3/4483, 4/1869, 4/3503, 6/1800

b.-ur+(1)+(boor) 1/0313, 3/1688, 3/4718, 3/4719

b.-ur+(2) 5/1151, 5/2270, 6/1086

b.-urdan+(boordan) 5/0514

b.-ur-dur 4/1861, 4/1942, 4/1944, 5/2190

b.-ur-la+(1) 3/4620

b.-uru+(booru) 5/0587

b.-zun 5/0295

9. Birleşik çekimli fiillerde ek-fiil fonksiyonunda kullanılır.

b.-du 3/3451

b.-dum 2/0425

b.-duŋ 2/0426

b.-gan+(1) 1/0047, 1/0197, 1/1104, 1/3105, 1/3337, 1/3564, 1/3824, 3/0352, 3/0906, 3/1122, 3/1417, 3/1767,

3/2587, 3/2604, 3/3043, 4/1059, 4/3427, 4/4751, 4/5049, 5/2271, 5/2647, 6/1037, 6/1039, 6/1275, 6/1284, 6/1723, 6/1883, 6/2929, 6/3112, 6/3299

b.-gannar 1/3698

b.-up-tur 1/2261, 6/3040

b.-up-tur+(booptur) 1/0795, 1/0884, 1/1110, 1/1213, 1/1947, 1/2183, 1/2185, 1/2188, 1/2191, 1/2804, 1/3171, 1/3191, 1/3557, 2/0044, 2/0062, 2/0095, 2/0099, 2/0134, 2/0250, 2/0255, 2/0260, 2/0262, 2/0278, 2/0290, 2/1096, 2/1148, 3/0356, 3/0424, 3/0482, 3/0901, 3/1162, 3/1166, 3/1375, 3/1730, 3/1990, 3/2817, 3/3112, 3/3539, 3/3679, 3/3685, 3/4355, 3/4546, 4/0070, 4/0083, 4/0114, 4/0204, 4/0226, 4/0264, 4/0291, 4/0781, 4/0808, 4/0815, 4/0830, 4/0841, 4/0865, 4/0873, 4/0894, 4/0983, 4/1036, 4/1120, 4/1204, 4/1665, 4/1703, 4/1709, 4/1828, 4/1851, 4/1853, 4/1921, 4/1966, 4/1975, 4/2233, 4/2324, 4/2439, 4/2509, 4/2531, 4/2601, 4/2678, 4/2689, 4/2693, 4/3790, 4/3854, 4/3980, 4/4335, 4/4344, 4/4356, 4/4725, 4/4838, 4/4854, 4/4959, 4/4965, 4/5298, 4/5355, 4/5399, 5/1700, 6/0130, 6/0394, 6/0413, 6/0684, 6/0900, 6/1871, 6/1889, 6/2611, 6/2772, 6/2791, 6/3160

b.-up-turlar+(boopturlar) 4/0846, 4/0853

b.-ur+(1)+(boor) 6/0715

b.-zumza 2/0174, 2/0177

b.-zuŋza 2/0612

10. Ek-fiil fonksiyonuyla isim cümleleri yapar.

b.-bas+(1) 5/2341

b.-bazık 6/2746

b.-du 1/0278, 6/0417

b.-dum 3/3453

b.-gan+(1) 1/0133, 1/0255, 1/0257, 1/0259, 1/0958, 1/1958, 1/1981, 1/2031, 1/2142, 1/2145, 1/2148, 1/2150, 1/2152, 2/0713, 3/0170, 3/0213, 3/0281, 3/0612, 3/0891, 3/0896, 3/0898, 3/0969, 3/0996, 3/0998, 3/1136, 3/1153, 3/1231, 3/1354, 3/1368, 3/1401, 3/1543, 3/1636, 3/2832, 3/2834, 3/2985, 3/3176, 3/3185, 3/3396, 3/3397, 3/3620, 3/4419, 4/0197, 4/0201, 4/0204, 4/3996, 4/5040, 5/1240, 5/1310, 5/1904, 5/1973, 5/1997, 5/2001, 5/2476, 6/0641, 6/0953, 6/0998, 6/1087, 6/1186, 6/1285, 6/1354, 6/1355, 6/1401, 6/1402, 6/1726, 6/1876, 6/2246, 6/2673, 6/2860, 6/2869, 6/2932, 6/2996, 6/2999, 6/3107, 6/3122, 6/3133, 6/3621, 6/3629

b.-gan+(2) 6/0971

b.-gan-dır 3/0606, 6/3385

b.-gannar 6/2025, 6/2520

b.-up-tur+(booptur) 1/0723, 1/0768, 1/0804, 1/0916, 1/1372, 1/1499, 1/1612, 1/1777, 1/1781, 1/1883, 1/1887, 1/2059, 1/2181, 1/2674, 1/2881, 1/3279, 1/3343, 1/3453, 1/3685, 2/0088, 2/0141, 2/0148, 2/0180, 2/0183, 2/0192, 2/0195, 2/0245, 2/0268, 2/0316, 2/0447, 2/0453, 2/0461, 2/0535, 2/0542, 2/0552, 2/0555, 2/0568, 2/0594, 2/0603, 2/0729, 2/1050, 2/1163, 2/1213, 2/1302, 2/1409, 2/1414, 2/1450, 2/1604, 3/0126, 3/0167, 3/0415, 3/0652, 3/0790, 3/1339, 3/1345, 3/1360, 3/2502, 3/2542, 3/2593, 3/3443, 3/3718, 3/3872, 3/4484, 3/4572, 4/0345, 4/1856, 4/1972, 4/2301, 4/2304, 4/2596, 5/1192, 5/1897, 5/2013, 6/0401, 6/0410, 6/0547, 6/0646, 6/0709, 6/0758, 6/0963, 6/0977, 6/0988, 6/1001, 6/1010, 6/1041, 6/1082, 6/1183, 6/1717, 6/1822, 6/1974, 6/1984, 6/1990, 6/2014, 6/2021, 6/2077, 6/2116, 6/2141, 6/2170, 6/2225, 6/2408, 6/2439, 6/2455, 6/2468, 6/2639, 6/2690, 6/2908, 6/3069, 6/3153, 6/3203, 6/3285, 6/3302, 6/3625, 6/3724

b.-up-turlar+(boopturlar) 4/0838

b.-ur+(1) 1/0357, 1/1873, 3/2546, 4/0406, 4/1298, 4/1311, 4/1390, 4/1394, 4/2657, 4/2661, 4/4475, 4/4481, 4/4754, 4/5045, 4/5069, 4/5112, 4/5190, 5/0245, 5/0277, 5/0442, 5/0623, 5/0854, 5/1590, 5/2023, 5/2025, 5/2576, 6/0212, 6/1081, 6/1220, 6/3260, 6/3262, 6/3324, 6/3327, 6/3475, 6/3478

b.-ur+(1)+(boor) 1/0333, 1/0347, 1/0824, 1/1022, 1/1044, 1/1515, 1/1591, 1/1604, 1/1658, 1/2492, 1/2613, 1/2724, 1/2725, 1/2735, 1/2742, 1/2925, 1/2937, 1/3596, 2/1507, 2/1515, 3/0815, 3/1081, 3/1669, 3/1855, 3/2181, 3/2261, 3/2680, 3/3994, 3/4582, 3/4597, 3/4641, 4/0773, 4/0972, 4/0976, 4/4987, 5/0720, 5/1154,

6/0255, 6/0256, 6/1177, 6/1754, 6/1755, 6/3401

b.-urul 6/1493

b.-urul+(1)+(boorul) 5/1064

b.-zumza 4/0747, 6/1014, 6/1016

b.-zuŋza 1/1391

11. Şart birleşik çekiminde kullanılır.

b.-za 1/0047, 1/0312, 1/0323, 1/0324, 1/2165, 1/2218, 2/0940, 3/0548, 3/0550, 3/0607, 3/0611, 3/0617, 3/1098, 3/1114, 3/1501, 3/1511, 3/1602, 3/1781, 3/2290, 3/2444, 3/2549, 3/2617, 3/2764, 3/2947, 3/4011, 3/4724, 4/0407, 4/0412, 4/1407, 4/2739, 4/2741, 4/3058, 4/3059, 4/3078, 4/3239, 4/4464, 4/4601, 4/4821, 4/5044, 4/5067, 4/5213, 4/5216, 5/0237, 5/0745, 5/1628, 5/1794, 5/2523, 5/2579, 6/0603, 6/0711, 6/0734, 6/0760, 6/0788, 6/0815, 6/1342, 6/1389, 6/1888, 6/2976, 6/2979, 6/3197, 6/3443, 6/3527

b.-zumza 3/0630, 3/0631, 3/0709, 3/0711, 3/2649, 4/0193, 4/0618, 4/2560, 4/3637, 4/3646, 5/1275, 5/1340, 6/0526, 6/0530

b.-zuŋarza 4/0317, 4/0326

b.-zuŋza 1/0159, 1/0417, 1/0424, 1/0437, 1/0513, 1/0515, 1/1262, 1/2448, 1/2599, 1/3484, 1/3491, 1/3498, 3/1866, 3/2291, 3/2957, 3/3262, 3/4618, 4/1391, 4/1395, 4/1866, 4/1875, 4/2557, 4/3224, 4/3650, 4/4998, 5/0747, 5/0833, 5/1620, 5/1695, 5/2276, 5/2279, 6/3084

*

baraan bol → baraan II.

b.-ur+(1)+(boor) 6/3762

çüü bolduŋ Ne oldu, ne oldun.

b. 4/2778

ıŋay bol- → ıŋay

b.-uptur+(booptur) 1/2040, 6/2989

b.-urga+(boorga) 1/1970, 3/0544, 3/2072, 5/2470

kayın boor/kayın bolur → kayın

b. 2/0631, 5/0569, 6/3014

pat boorda → pat

b. 3/4342

surag bol- → surag

b.-gan+(1) 1/3129, 3/3107

b.-uptur+(booptur) 1/2956

[=1360 (yardımcı fiil=1119)]

bolar *zm.* Bunlar.

b.+ga 3/4277

b.+nı 1/2556, 5/1854

b.+nıŋ 3/0104, 3/0117

b.+nıŋ-daa 6/1547

[=6]

bolat 1. *is***.** Çelik.

b.+ı-bile-daa+(boladı) 4/0284

b.+tan 2/0709

2. *sf.* Çelik.

b. 1/2445, 1/2475, 3/0319, 4/1195, 4/5199, 5/0342, 5/1723, 5/2507, 6/0669, 6/0880, 6/1063, 6/1526, 6/1526

[=15]

bolçag *is.* Süre, müddet.

b. 5/0769

b.+ı+(bolçaa) 3/2814

[=2]

bolçalıg → bolçaytılıg

bolçaglıg→ bolçaytılıg

bolçatılıg→ bolçaytılıg

bolçattılıg→ bolçaytılıg

bolçaytılıg: bolçaytılıg bora tey Görüşme, buluşma için ya da birini veya bir şeyi gözlemek için gelinen tepe, yüksek yer anlamında kalıplaşmış destanlara özgü kullanım.

b. (bolçalıg) 1/2354, 1/3047

b. (bolçaglıg) 1/0566, 1/0831, 1/0859, 1/3232, 1/3235, 1/3883

b. (bolçatılıg) 1/1425

b. (bolçattılıg) 1/0732

b. (bolçaytılıg) 2/0547, 2/0764, 3/0680, 3/0974, 3/1017, 3/1379, 3/1433, 3/1448, 3/1729, 3/2196, 3/4816, 3/4819, 3/4838, 3/4843

[=24]

boldur *e*. Yan cümleyi bağlayan edat olarak kullanılır.

b. 6/0133, 6/0180

boldur iyin Doğrulama, onaylama anlamları veren pekiştirici edat.

b. 5/0845

[=3]

bolgaattın- Yavaşlamak, dikkatli olmak.

b.-ıŋar 4/0684

[=1]

bolgaş 1. *bağ*. Ve.

b. 3/0148, 3/0302, 3/0413, 3/0445, 3/0604, 3/1324, 3/2312, 3/2726, 3/2996, 3/3214, 3/3515, 3/3729, 3/4398, 3/4406, 3/4447, 3/4462, 3/4465, 3/4497, 3/4523, 3/4526, 3/4995, 5/0795, 6/0482, 6/0625, 6/0638, 6/0665, 6/1467, 6/2998

2. *e*. Sonra, -DAn sonra.

b. 3/1959, 3/4973, 6/0697, 6/2808, 6/2860

3. *bağ*. Sebep bildirir.

b. 1/3154, 3/3155, 3/3408, 3/4080, 3/4904, 6/0945, 6/0971

[=40]

bolgay *e*. Doğrulama, onaylama gibi anlamlar veren pekiştirme edatı.

b. 1/0620, 1/0780, 1/1148, 1/1669, 1/1747, 1/2045, 1/2414, 1/2447, 1/2459, 1/2477, 1/2480, 1/2606, 1/3312, 1/3387, 1/3808, 1/3882, 2/0488, 2/0518, 2/0561, 2/1364, 3/0141, 3/0145, 3/0156, 3/0747, 3/0843, 3/0847, 3/0853, 3/0871, 3/1031, 3/1115, 3/1233, 3/1317, 3/1429, 3/1893, 3/1967, 3/1974, 3/2022, 3/2164, 3/2262, 3/2445, 3/2448, 3/2450, 3/2529, 3/2627, 3/2641, 3/2643, 3/2650, 3/2787, 3/2986, 3/3147, 3/3268, 3/3314, 3/3605, 3/3774, 3/3776, 3/4013, 3/4318, 3/4512, 3/4963, 4/0395, 4/0400, 4/0414, 4/0431, 4/1020, 4/1023, 4/1064, 4/1262, 4/1264, 4/1389, 4/1390, 4/1394, 4/1397, 4/1401, 4/1592, 4/1596, 4/1607, 4/1842, 4/1956, 4/1982, 4/1985, 4/2257, 4/2586, 4/2788, 4/3080, 4/3082, 4/3334, 4/3337, 4/3341, 4/3543, 4/3551, 4/3603, 4/3632, 4/3953, 4/4251, 4/4267, 4/4451, 4/4475, 4/4561, 4/4602, 4/4637, 4/4744, 4/4824, 4/4842, 4/4867, 4/4871, 4/5104, 4/5413, 5/0080, 5/0084, 5/0297, 5/0362, 5/0364, 5/0366, 5/0517, 5/0607, 5/0611, 5/0623, 5/0685, 5/0752, 5/1432, 5/1630, 5/2181, 5/2351, 5/2516, 6/0460, 6/0541, 6/0542, 6/0818, 6/3337, 6/3369, 6/3411, 6/3435, 6/3488, 6/3563

bolgay aan Tahmin, ihtimal anlamları ifade eder.

b. 3/1638, 3/1999, 3/4010, 4/0954, 4/0978, 4/4477, 5/2306, 6/1151, 6/1854, 6/1951, 6/2076, 6/2215, 6/2362, 6/2518, 6/2575, 6/2637, 6/3371, 6/3447, 6/3495, 6/3532

[=154]

bolgay-la *e*. Olsun, öyle olsun, olur anlamlarında onaylama bildirir.

b. 1/0638

[=1]

bolgu: bolgu deg Mümkün, olur gibi, gibi.

b. 1/0670, 1/0685, 1/0669, 1/0684, 4/0073, 4/0075

[=6]

boluş- Korumak, savunmak, müdafaa etmek, yardımcı olmak.

b.-pazın 5/0447, 5/0448

b.-ur+(1)+(bolçur) 4/3659

[=3]

bolza *e*. **1**.İse, olsa da.

b. 1/0237, 1/0241, 1/0329, 1/1195, 1/1344, 1/3744, 2/0197, 2/1403, 3/1082, 3/1689, 3/1965, 3/2582, 3/2679, 3/3146, 3/4186, 3/4189, 3/4333, 3/4343, 3/4512, 3/4705, 3/4784, 3/4785, 3/4786, 3/4961, 4/0141, 4/0143, 4/0905, 4/0907, 4/1011, 4/1116, 4/1545, 4/1649, 4/1730, 4/1811, 4/1812, 4/1814, 4/1819, 4/1934, 4/2087, 4/2089, 4/2095, 4/2097, 4/2102, 4/2110, 4/2112, 4/2587, 4/2589, 4/2821, 4/2915, 4/2989, 4/3013, 4/3074, 4/3077,

4/3158, 4/3161, 4/3428, 4/3503, 4/3662, 4/4401, 4/4472, 4/4476, 4/4482, 4/4555, 4/4568, 4/4787, 5/0022, 5/1286, 5/1542, 5/1905, 5/2399, 5/2404, 5/2580, 5/2582, 6/0515, 6/1167, 6/1238, 6/1439, 6/2197, 6/2344, 6/2504, 6/2746, 6/3144, 6/3278, 6/3322, 6/3476, 6/3496

b.-la 4/4623

b.-daa 4/2104

bolzumza 4/1344

bolzuŋza 3/2963, 3/4067, 4/1509, 4/1953, 4/4322

2. "İse, da/de" anlamlarında, kendisinden sonra açıklama yapıldığında kullanılır.

b. 1/0099, 1/0594, 1/0604, 1/0771, 1/1049, 1/1144, 1/1145, 1/1207, 1/1215, 1/1226, 1/1539, 1/1570, 1/1574, 1/1653, 1/2414, 1/2455, 1/2456, 1/2532, 1/2750, 1/2888, 2/0144, 2/0146, 2/0798, 2/0839, 2/0876, 2/0890, 2/1105, 2/1512, 3/0934, 3/2164, 3/2486, 3/2785, 3/3997, 3/4059, 3/4209, 3/4717, 4/0912, 4/0956, 4/1327, 4/1584, 4/1612, 4/1640, 4/1642, 4/2029, 4/2217, 4/2457, 4/2677, 4/3050, 4/3071, 4/3325, 4/3501, 4/3631, 4/4250, 4/4441, 4/4485, 4/4496, 4/4528, 4/4742, 4/5024, 4/5061, 5/0290, 5/0293, 5/0683, 5/0733, 5/0734, 5/1588, 5/1790, 5/1791, 5/2205, 6/0077, 6/0078, 6/0084, 6/0085, 6/0091, 6/0098, 6/0177, 6/0403, 6/0541, 6/0542, 6/0737, 6/1012, 6/1135, 6/1177, 6/1988, 6/2742, 6/2743, 6/2744, 6/3179, 6/3258, 6/3325, 6/3399, 6/3473, 6/3610

*

bir bolza → bir

b. 1/0669, 1/0684, 1/0685, 1/0779, 1/0780, 1/1197

ındıg bolza/ındıg-daa bolza → ındıg

b. 1/0163, 1/0183, 1/0230, 1/0304, 1/0537, 1/1564, 1/2424, 1/2478, 1/2573, 1/2743, 1/3880, 2/0886, 2/0906, 2/0948, 2/1081, 2/1129, 2/1346, 2/1353, 2/1366, 3/0261, 3/0845, 3/1318, 3/1494, 3/1905, 3/2091, 3/2467, 3/2673, 3/4267, 3/4966, 4/0426, 4/0526, 4/0593, 4/0904, 4/0943, 4/0980, 4/1009, 4/1388, 4/1639, 4/2751, 4/2961, 4/2974, 4/3045, 4/3339, 4/3956, 4/4516, 4/4525, 6/0366

[=240]

boo *is*. Tüfek.

b.+nuŋ 4/3101

[=1]

book: book adaa *ünl*. Aniden olan bir şeyden duyulan şaşkınlığı ifade eder.

b. 3/0210

[=1]

boola- Vurmak, ateş etmek.

b.-y ber- 6/1174

[=1]

boom *is*. Uçurum, yar.

b. 2/1377

[=1]

boor *e*. **1**. İfadeye "her hâlde, galiba, olabilir" gibi anlamlar katar.

b. 1/1573, 1/2216, 1/2225, 1/2453, 1/2794, 1/3130, 2/0415, 2/0480, 2/0490, 2/0629, 2/0667, 2/0750, 2/0838, 2/1352, 2/1530, 3/0474, 3/0589, 3/0907, 3/0929, 3/1207, 3/1208, 3/1584, 3/2044, 3/2065, 3/2135, 3/3187, 3/3430, 3/3432, 3/3967, 4/3025, 4/3499, 6/1254, 6/3516

2. Söylenen sözü onaylama, doğrulama gibi bakımlardan vurgular.

b. 1/0162, 1/0182, 1/0204, 1/0477, 1/0539, 1/0717, 1/1566, 1/1583, 1/1674, 1/1678, 1/1743, 1/2421, 1/2440, 1/2586, 1/2596, 1/2598, 1/2816, 1/3125, 2/0899, 2/1035, 2/1318, 3/0222, 3/0267, 3/0373, 3/0858, 3/0873, 3/1088, 3/1132, 3/1321, 3/1607, 3/1609, 3/1691, 3/2007, 3/2197, 3/2596, 3/2651, 3/4025, 3/4065, 3/4341, 3/4343, 3/4328, 3/4370, 3/4609, 3/4615, 4/0136, 4/0296, 4/0327, 4/0474, 4/0683, 4/0829, 4/1066, 4/1087, 4/1282, 4/1397, 4/1414, 4/1757, 4/1772, 4/1773, 4/1822, 4/1834, 4/2944, 4/2959, 4/3231, 4/3236, 4/3241, 4/3659, 4/4237, 4/4240, 4/4994, 5/0735, 5/0210, 5/1690, 5/2295, 5/2343, 5/2364, 5/2501, 6/0202, 6/0204, 6/0214, 6/0763, 6/0876, 6/0936, 6/1001, 6/1236, 6/3005, 6/3023, 6/3288, 6/3432, 6/3530, 6/3627

boorlaan 1/3182

3. Soru ve şüphe anlamları katar.

b. 1/0094, 1/0177, 1/0221, 1/0227, 1/0313, 1/0349, 1/0372, 1/0397, 1/0464, 1/1157, 1/1205, 1/1214, 1/1223, 1/1500, 1/1975, 1/2129, 1/2722, 1/2852, 1/3192, 1/3243, 1/3266, 1/3285, 1/3411, 1/3419, 2/0265, 2/0786, 2/1002, 2/1491, 3/0103, 3/0376, 3/0849, 3/0855, 3/0927, 3/1126, 3/1424, 3/1546, 3/1994, 3/2352, 3/2377, 3/3230, 3/3259, 3/3287, 3/3318, 3/3345, 3/3413, 3/3528, 3/3530, 3/3689, 3/3995, 3/4052, 3/4126, 3/4374, 3/4737, 4/0464, 4/0806, 4/0809, 4/0930, 4/1302, 4/1737, 4/1764, 4/1765, 4/1777, 4/1823, 4/2085, 4/2108, 4/2186, 4/2307, 4/2536, 4/2541, 4/2719, 4/2746, 4/2877, 4/3040, 4/3304, 4/4254, 4/4565, 4/4699, 5/0191, 5/0620, 5/0636, 5/0717, 5/0721, 5/0742, 5/0744, 5/0887, 5/0891, 5/1012, 5/1014, 5/1034, 5/1301, 5/2366, 6/0406, 6/0419, 6/0461, 6/0783, 6/1067, 6/1280, 6/1628, 6/1980, 6/2143, 6/2172, 6/2289, 6/2315, 6/2441, 6/2470, 6/2789, 6/3145, 6/3174, 6/3255, 6/3320, 6/3397, 6/3471, 6/3562, 6/3608, 6/3614, 6/3619, 6/3642

b.+ul 1/0662, 5/0750

*

boor çüve Tasdik, doğrulama bildirir.

b. 1/1005, 2/0132, 2/0518, 5/1027, 6/1145

ında çüü boor/çüü boor ında/çüü boor onu → çüü

b. 3/1912, 3/2230, 3/2528, 4/0425, 6/0740, 6/0768, 6/0823, 6/0796, 6/0871

[=257]

boorda *bağ*. Başka, bundan başka, olmasından başka.

b. 4/0897, 5/0929

[=2]

boorga *bağ*. Sebep bildirir.

b. 1/1617, 1/1999, 1/2498, 1/3179, 1/3409, 3/0342, 3/0451, 3/2522, 3/3031, 3/3260, 3/4246

[=12]

boos *sf*. Gebe.

b. 2/1378, 4/0259, 6/0035, 6/0050, 6/0109

[=5]

boova *is*. Mayasız hamurdan ince açılarak hazırlanan ve yağda kızartılarak yapılan bir hamur işi.

b.-bile 2/1479

b.+zın 2/0976, 3/1193

[=3]

boova-boorzak *is*. *boova (bkz. boova)* ve *boorzak (mayasız hamurdan yapılan ve yuvarlak parçalar hâlinde kızartılarak yapılan hamur işi);* türlü hamur işleri; börek çörek.

b. 1/1002, 4/0477

b.+ı-bile+(b.-boorzaa) 4/3307

b.+ın+(b.-boorzaan) 1/1063, 4/0902, 4/2336, 4/2480

[=7]

boova-çigir → çigir-boova

booza- Gebe kalmak.

b.-p 5/2252

b.-y ber- 4/0082

[=2]

bora *sf*. Gri, kır, boz.

b. 1/3239, 1/3245, 2/1088, 3/0050, 3/0162, 3/0461, 3/2909, 3/3858, 4/0259, 4/0922, 4/1917, 4/1936, 4/2035, 4/2036, 4/2200, 4/2251, 4/5409, 5/0019, 5/0203, 5/0219, 5/0325, 5/0346, 5/1212, 5/1215, 5/1260, 5/1265, 5/1381, 5/1640, 5/1721, 5/2584, 6/0434, 6/0129, 6/642, 6/0705, 6/1561, 6/1731, 6/2758, 6/3247, 6/3571, 6/3588, 6/3637, 6/3681

bolçaytılıg bora tey → bolçaytılıg

b. 1/0566, 1/0732, 1/0831, 1/0859, 1/1425, 1/2354, 1/3047, 1/3232, 1/3235, 1/3883, 2/0547, 2/0764, 3/0680, 3/0974, 3/1017, 3/1379, 3/1433, 3/1448, 3/1729, 3/4816, 3/4819, 3/4838, 3/4843

[=65]

bora- Toza, toprağa bulaşmak.

b.-y 3/2075

[=2]

boraannıg *sf*. Yağmurlu, yağışlı; yağıştan dolayı puslu, bulanık görünen.

b. 2/0727

[=1]

bora-bıdaa *is*. Sütlü çorba.

b. 3/0825, 3/0837, 3/0844, 3/1291, 3/1309

[=5]

bora-toolay *is*. Boz renkli tavşan.

b. 3/2930, 3/3018

b.+ın 3/3031

[=3]

boraş- Bulanmak, belenmek, bulaşmak.

b.-kan+(1) 3/2643

[=1]

borbak *sf*. Yuvarlak, toparlak.

b. 1/1517, 1/1537, 2/0018, 3/0539, 3/1541, 3/3349, 3/4235, 5/1996, 5/2003, 6/0003, 6/3581

[=11]

borbaŋayın- Hareket etmek, devinmek.

b.-ıp+(borbaŋaynıp) 3/2733, 4/4503

[=2]

borbaş *is*. Yuvarlak ve benzeri şekilli şeylerin ani hareketini ifade eden yansıma söz.

b. kıldır 3/4884

[=1]

borta *zf*. Burada.

b. 3/4547

b.-la 4/4865, 4/4869

[=3]

boskaktıg *sf*. Kutsal, ilahi (?)

b. 5/1265

[=1]

boş *is*. Boş, serbest.

boş dag/tayga Diğerlerinden ayrı duran tek dağ.

b. 1/2091, 1/1346, 1/1353, 1/1359, 1/2099, 1/2112, 1/2119, 2/0340, 2/0374, 2/0522, 2/0762, 2/1179, 2/1428, 2/1488, 2/1501, 2/1513, 3/1076, 3/3414, 3/3419, 3/4883, 6/1020, 6/1050, 6/2208, 6/2511, 6/2356, 6/3058

aksı boş → aas

b. 4/4867, 4/4871

[=28]

bot *zm*. Kendi

b. 1/3713, 3/1236, 3/1613, 3/3926

b.-daa 5/0816

b.+ka 3/0101

b.+ta 3/0821, 3/1288, 3/1662

b.+tarı 1/1028, 3/0075, 4/0499, 4/0615, 6/0635

b.+tarı-bile 1/3163

b.+tarından 3/0241

b.+tarınıŋ 3/0234, 3/1355, 6/0633

b.+tarıŋar 1/2080

b.+tarıŋar-la 3/1979

b.+tuŋ 3/1669, 3/4597, 5/0449, 5/0491, 5/0516

b.+u+(bodu) 1/0011, 1/1110, 1/1122, 1/1682, 1/1683, 1/1785, 1/1787, 1/1817, 1/1819, 1/2713, 1/3101, 1/3138, 1/3197, 1/3198, 1/3911, 1/3913, 2/0270, 2/0271, 2/0506, 2/0507, 2/0508, 2/0714, 2/1137, 2/1276, 3/0496, 3/0523, 3/0525, 3/0976, 3/0978, 3/1035, 3/1044, 3/1046, 3/1383, 3/1385, 3/1449, 3/1460, 3/1462, 3/2186, 3/2280, 3/2281, 3/2371, 3/2569, 3/2684, 3/2930, 3/3014, 3/3055, 3/3288, 3/3786, 3/3787, 3/3864, 3/4292, 3/4727, 3/4889, 3/4890, 4/0097, 4/0098, 4/1939, 4/2274, 4/3108, 4/3121, 4/4136, 4/4164, 4/4166, 4/4372, 4/4682, 4/4684, 5/0017, 5/0218, 5/0303, 5/0369, 5/1036, 5/1116, 5/1259, 5/1659, 5/1931, 6/0318, 6/0568, 6/0570, 6/0612, 6/0614, 6/0676, 6/1024, 6/1026, 6/1062, 6/1595, 6/1597, 6/1638, 6/1640, 6/1656, 6/1680, 6/1682, 6/1825, 6/1826, 6/1828, 6/2909, 6/3075, 6/3169,

6/3235, 6/3570, 6/3711, 6/3713, 6/3734, 6/3736, 6/3771

b.+u-bile+(bodu) 1/1164, 1/1520, 1/3587, 1/3617, 1/3634, 1/3745, 3/4069, 6/0668, 6/0879, 6/1249

b.+u-daa+(bodu) 4/1732

b.+ugar+(bodugar) 3/3993, 3/4280

b.+u-la+(bodu) 4/3118

b.+um+(bodum) 1/0099, 1/0511, 2/0151, 2/0152, 3/2677, 3/3174, 4/0988, 4/2265, 4/2712, 4/2715, 4/3639, 4/3641, 4/4242, 4/4244, 5/1456, 5/2037, 6/0131, 6/0494, 6/2777

b.+umnu+(bodumnu) 1/2220

b.+umnuŋ+(bodumnuŋ) 2/0464, 5/0606, 5/0610, 6/0486, 6/1493

b.+un+(bodun) 1/3709, 1/3711, 2/0140, 2/0279, 2/0703, 2/0726, 2/1278, 2/1525, 3/2982, 3/4055, 4/1321, 4/1341, 4/2078, 4/2081, 5/1354, 6/1182, 6/1542, 6/1558, 6/1573

b.+undan+(bodundan) 3/1426, 5/2073

b.+unga+(bodunga) 1/0600, 3/4021, 5/0054, 5/0056

b.+unuŋ+(bodunuŋ) 1/0879, 1/2715, 3/0454, 3/1947, 3/2820, 3/3151, 3/3214, 3/4498, 4/3386, 4/3974, 4/3989, 4/5041, 4/5362, 5/1335, 5/1377, 5/1749, 5/2714, 6/0229, 6/0386, 6/0503, 6/3217

b.+uŋ+(boduŋ) 1/0406, 1/0467, 1/0520, 1/1195, 1/1318, 1/1319, 1/1344, 1/1391, 1/1518, 1/2449, 1/2600, 1/3291, 1/3292, 2/0487, 2/0651, 2/0795, 2/0871, 3/0815, 3/1296, 3/1503, 3/1656, 3/1838, 3/1853, 3/2047, 3/2290, 3/2397, 3/2616, 3/3986, 3/4038, 3/4127, 3/4128, 3/4235, 3/4582, 3/4641, 3/4764, 3/4790, 3/4813, 4/1509, 4/1953, 4/3943, 4/3958, 4/4321, 5/2367, 6/1438

b.+uŋar-la+(boduŋar) 6/2823

b.+uŋarnı+(boduŋarnı) 6/2823

b.+uŋdan+(boduŋdan) 1/3896

b.+uŋga+(boduŋga) 3/0440, 3/4406

b.+uŋ-na+(boduŋ) 4/2122

b.+uŋnu+(boduŋnu) 5/2367

b.+uŋnuŋ+(boduŋnuŋ) 3/3263, 4/2069, 4/3254, 6/0198, 6/0200

b.+uvus+(boduvus) 6/3368, 6/3444, 6/3528, 6/3660

[=274]

bot-bodu ~ bot-bottarı *zm.* Kendileri, birbirleri.

b. 6/1787

b.+n 3/1622, 6/1377, 6/1421

b.+nçe 1/1228

b.+nga 5/0522

b.+nga+(bot-bodunga) 6/1331

b.+vıska 2/1011

[=8]

bottug *sf*. Bedenli, vücutlu.

b. 4/4895, 6/0853

[=2]

bozaaga → bozaga 2.

bozaga 1. *is*. Kapı eşiği.

b.+mnı 4/0899

b.+zın 5/0929

2. *sf*. Büyük (taş, kaya).

b. 1/0320, 1/2483, 1/2517, 4/3301, 4/3563

b. (bozaaga) 4/3375

[=8]

bögün *zf*. Bugün.

b. 2/0353, 3/2537, 4/0526, 4/2773, 4/2779, 4/2900, 4/2956, 4/2975

[=8]

böktür- Bükmek, eğmek, yuvarlamak.

b.-üp bol- 5/0295

[=1]

böl- Yığmak.

b.-e 1/1165, 3/0227, 3/2703, 3/2721, 3/2979, 4/2192, 4/2208, 5/0565, 6/3568

b.-geş 3/2223

b.-üp 1/0074, 5/2687, 5/2689, 6/3753

b.-üp al- 6/3767

[=15]

böldün- Yığılmak, toplanmak.

b.-e ber- 4/4627

[=1]

böldünüş- Toplaşmak.

b.-üp+(böldünçüp) 6/3763

[=1]

böldür- Yığdırmak, bir araya toplatmak.

b.-üp 3/4186

[=1]

böle-haara *zf*. Yığarak, toplayarak.

b. 1/1734, 1/1833, 1/2861, 1/3166, 3/2202, 3/2277, 3/2741, 4/2391, 6/1161, 6/2206, 6/2565

[=11]

bölge *is.* Mal, hisse, pay.

b.+zi 5/0168

[=1]

bölük *sf*. Bölük, grup.

b. 3/0896, 3/0897, 3/2979

[=3]

böödey *sf*. Küçük ve koni şekilli (çadır).

b. 4/4711

[=1]

böölde- Döndürmek, çevirmek.

b.-geş+(bööldeeş) 1/2299, 1/2300, 1/2301, 1/2302, 1/3298, 1/3299

b.-p 3/2387

b.-p bööldep 1/3383, 1/3792, 1/3793, 3/3800, 3/4108, 3/4933

b.-p kel- 3/1161, 3/2357

[=15]

bööldegile- Döndürmek, çevirip durmak.

b.-geş+(bööldegileeş) 1/3794

[=1]

bööldeş *zf*. Kuşaksız, kuşaksız olarak.

b. 5/0305

[=1]

bööldeş- Dönmek, dönüp durmak.

b.-ip+(böölдejip) 3/1535, 3/2340, 3/4928

[=3]

böösкünne- Tıkamak, kapatmak.

b.-p tur- 5/0602

[=1]

börgü → bört

bört *is.* Şapka, börk.

b. 3/4236, 6/3226

b. (bert) 3/4309

b.+terin 5/2229

b.+ü+(börgü) 6/1451

b.+ü-bile+(börgü) 3/1013, 3/1770, 4/4461, 6/3633

b.+ün+(börgün) 1/0446, 1/1416, 1/1453, 2/0347, 2/0807, 3/0317, 3/2924, 4/1034, 5/0344, 5/1603, 6/3224

b.+ünüŋ+(börgünüŋ) 1/0448, 1/1628, 1/1646, 2/0348, 3/0323, 3/4825, 3/4833, 3/4837

[=28]

börttüg *sf*. Şapkalı, börklü.

b. 2/1452, 3/1013, 3/1647, 3/1770, 3/3978, 4/4460, 5/0402, 6/0020, 6/3633

[=9]

börü *is.* Kurt.

b. 3/3552, 3/3556, 3/4671, 4/5190

b.+ge+(böree) 3/3564

b.+leri 4/5241

b.+nü 4/4905, 4/4927, 4/5223

b.+nüŋ 1/0053, 1/0067, 3/2810

b.+zü 4/4913, 4/4924

b.+zün 3/2824, 4/4937, 4/5244

b.+zünçe 4/5226

*

börü bajı deg möŋgün at bajı deg aldın Değerli hediye.

b. 1/0799, 1/0814, 1/0910, 1/1058, 1/1662, 1/1706, 3/1863, 3/3489, 3/4494

börü çeen Binilen hayvana kızgınlık ifade eden bir kargış.

b. 6/1736

börüden kök, dilgiden kızıl Çok genç, güzel.

b.+den 5/0359

[=29]

böskektig *sf*. Göğüslü, göğsü olan.

b. 2/0031

[=1]

buduk *is.* Dal, budak.

b. 5/2343

b.+un+(buduun) 4/3048, 4/3070, 4/3249, 4/3369, 4/3509, 4/3566

b.+unda+(buduun) 4/3416

b.+un-daa+(buduun) 4/3388

[=9]

buduk-sadık *is*. Dal budak.

b.+ın+(b.-sadın) 1/1695

[=1]

buduktug *sf*. Dallı, budaklı.

b. 3/2510, 3/3907, 6/0239, 6/0324

b.+nuŋ 3/0730, 3/4535

[=6]

budul- Yolunu kaybetmek, şaşırmak.

b.-ar+(2) 3/2626

b.-gan+(2) 3/0393

b.-up or- 3/3626

[=3]

budulçak *sf*. Belirsiz, anlaşılmaz.

b. 3/0718

[=1]

buga *is.* Boğa.

b. 1/1429, 1/1649, 1/1954, 1/2167, 1/2202, 1/2462, 1/2609, 2/1172, 2/1173, 4/1735, 4/1764, 4/1833, 4/2243, 4/2607, 4/3758, 6/1344, 6/1391, 6/1435

b.-la 6/2858

b.+lar 4/3677

b.+nı 4/3837, 6/2579

b.+nıŋ 2/0980, 4/3847, 4/3868, 5/0523

b.+zı 6/2593

[=27]

bugagılaştır *zf*. Boğa gibi.

b. 1/3250

[=1]

bugalaştır *zf*. Boğa gibi.

b. 1/2210, 1/3765, 3/1530, 3/2334, 3/4924

[=5]

bujar *sf*. Kötü, fena.

b. 4/0640

[=1]

bujurgançıg *sf*. Sinirlendirici, öfkelendirici.

b. 1/2586

[=1]

buk *is*. Kötü ruh, kötü güç, şeytan.

b. 3/0393

b.+um+(bugum) 4/4575

[=2]

bula *is.* Tabak.

b. 4/4059, 4/5402

b.+zın 5/1001

b.+zınga 5/0998

[=4]

bulaaş- hunaaş- Ele geçirmek, yakalamak, zorla almak.

b.-ıp+(bulaajıp-hunaajıp) 4/3333

[=1]

bulak *is*. Pınar, bulak.

b. 3/1941, 3/2698, 3/3964, 4/4158

[=4]

bulaktıg *sf*. Pınarlı, bulaklı.

b. 4/4546

[=1]

bulan *is*. Mus (geyik).

b. 4/1185, 5/0032, 6/0065

[=3]

bulannadı *zf*. *Mus* gibi *(→ bulan).*

b. 3/2335

[=1]

bulaŋayın- Bakınmak, göz atmak.

b.-ıp+(bulaŋaynıp) 3/3533, 3/3534

[=2]

bulga- I. İtmek, itelemek, ittirmek.

b.-p 6/0838, 6/0923

[=2]

bulga- II. Suya sokmak, suyun içinde sallamak.

b.-y 3/1941

*

hol bulga- El sallamak.

b.-p 5/1605

[=2]

buluŋ *is*. Köşe, yer, kısım.

b.+unga 4/4707

[=1]

bulut *is*. Bulut.

b. 1/2339, 3/4829, 4/4665

b.-daa 4/4696

b.+ka 1/2130

b.+ta 1/2127, 3/0309, 3/4354

b.+tar 1/2333, 4/2820, 4/2914, 4/2988, 4/3962

b.+tarnı 4/2758

b.+tarnıŋ 4/1935

b.+tu 3/3846

b.+tuŋ 4/3883

b.+u+(buludu) 4/1533, 4/1717, 4/3976

b.+un+(buludun) 1/0449, 1/0462, 2/0338, 4/0677, 4/0696, 4/0745, 4/2967, 6/2123, 6/2701

b.+unga+(buludunga) 1/2169, 1/2204

[=31]

buluttug *sf*. Bulutlu.

b. 3/3906, 6/0238, 6/0323

b.+nuŋ 3/0729, 3/4534

[=5]

burgan *is*. **1**. Tanrı, ilah.

b. 1/0774, 1/2144, 1/2187, 2/0723, 2/0725, 2/6, 3/2829, 4/2227, 4/2229, 5/2576

b.+ıŋga 3/4674

b.+nıŋ 1/1498, 5/1480, 5/1513

2. Tanrı'nın simgesi olan biblo vb. araçlar.

b. 5/2105, 5/2161,

b.+ınıŋ 4/4023

b.+nıŋ 4/0705, 4/0721

[=19]

burgan-dıvaajaŋ: burgan-dıvaajaŋ oranı Cennet.

b. 6/0133, 6/0180

[=2]

burtugayın- Tütmek, buram buram yükselmek.

b.-ıp+(burtugaynıp) kel- 3/1053

[=1]

burtugayndır *zf*. Tüterek, buram buram yükselerek.

b. 6/0157

[=1]

burtuŋayın- Tütmek, buram buram yükselmek.

b.-ıp+(burtuŋaynıp) 5/0213

[=1]

burugayın- Tütmek, buram buram yükselmek.

b.-ıp+(burugaynıp) 3/0981, 3/1049, 3/1387

b.-ıp+(burugaynıp) kel- 1/3147, 3/0985, 3/1468, 3/1802

[=7]

buruladır *zf*. Tütmek, yükselmek.

b. 6/1600, 6/1643, 6/1685, 6/3739

[=4]

buruladı *zf*. Titreşerek, tüter gibi.

b. 5/0406, 5/1086

[=2]

burun *sf*. Eski, önceki (zaman).

b. 6/3433

[=1]

burunduktug *sf*. Burunluklu, dizginli; burunluğu, dizgini olan.

b. 6/2858

[=1]

burungaar *zf*. İleri, ileri doğru.

b. 2/0356, 2/0400, 2/0673, 2/0730, 3/4994

b. (buruŋgaar) 3/3847, 4/0925

[=7]

burungu *is*. **1**. Eski, kadim, önceki zaman.

b.+nuŋ 1/0002, 2/2, 3/0003

b.+zunda 2/2

2. Güney, güneydeki.

b. çük 2/0876

b. (buruŋgu) 3/4770, 6/0189

*****

soŋgu-burungu nazın Önceki ve sonraki hayat.

b. 5/2523

[=8]

buruŋayın- Yükselmek, buram buram yükselmek.

b.-ıp+(buruŋaynıp) 2/0277, 6/0577, 6/1831

b.-ıp+(buruŋaynıp) çıt- 6/0984

b.-ıp-tır+(buruŋaynıptır) 4/4713

b.-ıp+(buruŋaynıp) tur- 2/1071

[=6]

buruŋayndır *zf*. **1**. Yükselerek, tüterek.

b. 6/0617, 6/1029, 6/3716

2. Hızlıca, hızlı hareket ederek.

b. 4/0705, 4/0722, 4/4024,

[=6]

buruŋgaar → burungaar

buruŋgu→ burungu

bus- 1. Kırmak, parçalamak.

b.-a+(buza) 5/0959, 6/2911

b.-a+(buza) şap- 4/4863

b.-up+(buzup) 6/2888

2. Bozmak; çadır bozmak, toplamak.

b.-a+(buza) tırt- 5/1514

b.-kaş 5/2218

[=6]

bustug *sf*. **1**. Puslu, buharlı.

b. 4/4715

2. **bustug çadır**: Çadır, ev.

b. 4/4714

[=2]

bujar *sf*. Pis, iğrenç, fena.

b. 4/4716

[=1]

but *is*. **1**. Ayak.

b.+çe 3/2144

b.+tan 3/1158

b.+tarıvıs 6/1424

b.+u+(budu) 1/0851, 1/1356, 1/2252, 1/2289, 1/3272, 1/3293, 1/3786, 3/1175, 3/2249, 4/2681, 4/2686, 5/1988, 6/1416

b.+u-bile+(budu) 4/0735, 5/0561, 6/2986

b.+un+(budun) 1/1625, 1/1701, 3/1162, 3/2125, 3/4420, 5/1244, 5/1291, 5/1388, 6/2980

b.+unçe+(budunçe) 6/3034

b.+unda+(budunda) 2/0284, 6/3007

b.+undan+(budundan) 5/2673

b.+unga+(budunga) 6/2960

b.+unuŋ+(budunuŋ) 5/1995, 6/2204, 6/2352, 6/2507

2. Ayak, dayak, destek.

b. 4/0434

b.+tu 4/0435, 4/0530, 4/0549

b.+unçe+(budunçe) 5/1030

*

but bajı Ayak ucu.

b. 6/0429, 6/1780, 6/2895

[=45]

but-hol *is*. Ayak ve el.

b.+u-bile+(budu-h.) 4/4008

[=1]

butta- Yürümek, gitmek.

b.-p 3/2716

[=1]

buttug *sf*. **1**. Ayaklı (organ).

b. 5/1932, 6/0184, 6/3110

2. Ayaklı (nesneler için).

b. 1/1626, 1/1634, 1/1642, 1/2409, 2/0584, 3/0959, 3/0965, 5/0934, 5/1067, 5/1071, 6/2754, 6/3677

[=15]

buu-haa *zf*. Hızlı, hızlıca, acele.

b. 6/0153

[=1]

buuk- sarık- Üzülmek, azap çekmek.

b.-kan+(2) 1/1342

[=1]

buur *is*. Erkek mus geyiği.

b. 3/0033, 3/1120, 3/2101, 3/4088, 4/3622, 5/0032, 5/0354, 5/0355, 5/0499, 5/0501, 6/2108, 6/2252, 6/2255, 6/2394, 6/2397, 6/2680, 6/2683

[=17]

buura *is*. Erkek deve, buğra.

b. 2/0636, 2/0760, 2/0770, 2/0773, 2/0821, 2/0827, 3/3229, 3/3230, 3/3267, 4/2084, 4/2157, 4/2168, 4/2330, 4/2343, 4/2404, 5/0187, 5/0263, 5/0392, 5/0396, 5/0398, 5/0399, 5/0408, 5/0579, 6/2114, 6/2136, 6/2164, 6/2262, 6/2282, 6/2308, 6/2406, 6/2433, 6/2462, 6/2859

b.+dan 4/2400

b.+ga 2/0819

b.+lar 4/3680

b.+nı 2/0652, 2/0820, 2/0822, 4/2050, 4/2146, 5/0399, 5/0409, 5/0600

b.+nıŋ 2/0775, 2/0818, 4/2114, 4/2120, 4/2135, 4/2180, 4/2371, 4/2394, 5/0183, 5/0524, 5/1747

b.+ŋ 2/0681, 5/0231

b.+zı 2/0745, 3/3225, 5/0177, 5/0390

b.+zın 2/0829

b.+zınıŋ 2/0731, 5/0388

[=64]

buuralaştır *zf*. Buğra gibi.

b. 1/2211, 1/3251, 1/3766

[=3]

buurul *sf*. Kır renkli, ağarmış, boz.

b. 3/4631, 5/0213

[=1]

buylalıg *sf*. Burunluklu (deve).

b. 6/2859

[=1]

buzu- Saklanmak, gizlenmek.

b.-p+(buzup) 5/2320

[=1]

buzul- Kırılmak, parçalanmak.

b.-bas+(1) 4/1184, 6/0064

b.-bazın 1/0429

b.-gan+(2) 3/0365

b.-gan-na 4/5121

b.-up+(bustup) 4/2969

[=6]

büdün 1. *sf.* Bütün, tüm.

b. 4/2763, 4/2787, 4/2827, 5/0826, 5/1153, 5/1552

2. *zf.* Bütün, bütün olarak.

b. 1/2766

büdün büdünü-bile Bütünüyle, tamamıyla.

b. 5/1573

[=8]

büdünge *zf.* Bütün, bütün olarak.

b. 1/1501, 3/3406, 5/0826, 5/1571, 5/2725, 6/3575, 6/3683

[=7]

büdür- Yapmak, etmek, meydana getirmek.

b.-gen+(2) 4/5063

b.-erge 6/2912

b.-geştiŋ 5/1451

b.-üŋer 5/1483

b.-üp 1/0750, 1/2378, 1/3068, 5/2202

b.-üp al- 2/1031, 2/1395

b.-üp tur- 2/1382, 2/1392

[=12]

büdüştüg *sf.* Görünümlü, görünüşlü.

b. 4/2184

[=1]

büdüü 1. *zf.* Gizli gizli, gizlice.

b. 4/5256, 6/0502, 6/0944, 6/2761

2. *is.* Büyü, sihir.

b.+zü-bile 4/5080

*

büdüü bil- Sezmek.

b.-ip tur- 6/1882

b.-ir+(2) 5/2575

[=7]

bügü 1. *zm.* Bütün, tümü, hepsi.

b.+nü 3/0478, 3/0577, 3/1621, 3/2216, 3/2462, 3/2513, 3/2664, 3/2681, 3/2755, 3/3341, 3/3760, 3/4356

2. *sf.* Bütün, hep.

b. 3/1445, 3/3151, 4/1867, 5/1570

[=16]

bülgür- Püskürmek, fışkırtmak.

b.-üp 5/0829, 5/1575

[=2]

büree *is.* Boru şeklinde üflemeli bir müzik aleti.

b.+zin 1/0568, 1/0570, 1/0734, 1/0736, 1/0834, 1/0836, 1/0861, 1/0863, 1/2356, 1/2358, 1/3049, 1/3051, 3/4182, 3/4184

[=14]

bürge- Çevrelemek, kaplamak, bürümek.

b.-p 4/3444

b.-y 5/2592

[=2]

bürtük: bürtük bol- Ölmek.

b. 4/4464

[=1]

bürü *zm.* Her, her bir.

b.+zünden 5/2725

[=1]

bürün *zm.* Hep, tüm, tam, tamamen.

b. 3/0042, 3/0281, 3/0283, 3/0415, 5/2719, 5/2739

b.+ü-bile 1/0409, 1/0844, 5/1819, 5/1874

[=10]

bürütke- Kaydetmek, kayıt altına almak.

b.-p 1/2378, 1/3068

[=2]

büt- 1. Gerçekleşmek, olmak, yerine gelmek.

b.-er+(1)+(büder) 1/1138

b.-eril+(büderil) 1/1079

b.-küje 6/2797, 6/2798

b.-pes+(2) 5/0006

b.-sün 2/1037

b.-üp+(büdüp) kel- 2/0509

b.-üp+(büdüp) tur- 2/1183

2. Bir şeyden yapılmak, oluşmak, herhangi bir yapıda olmak.

b.-ken+(1) 4/4650, 4/4651

b.-ken+(2) 2/0092, 2/0706, 2/0709, 4/1627, 4/4675, 6/1460, 6/2846

b.-üp+(büdüp) 4/4343

3. Olmak, oluşmak, yaratılmak, meydana gelmek.

b.-ken+(1) 4/0266, 4/0268

b.-ken+(2) 3/2178, 3/2179, 4/0403, 4/0404, 4/0481, 4/0482, 4/0594, 4/0595, 4/2230

b.-ken-dir+(2) 4/0630

b.-key 5/2473

b.-ken+(1) 1/2145, 1/2148, 1/2150, 1/2152, 1/2183, 1/2185, 1/2188, 1/2191

b.-ken+(2) 2/0372, 2/0723, 2/1078,

b.-üp+(büdüp) tur- 2/5

b.-ken-ne 4/1709

b.-ken+(2) 2/0725, 3/3187

b.-üp+(büdüp) çoru- 2/0657

4. İyileşmek, iyi olmak.

b.-e+(büde) 2/1641, 2/1643

b.-üp+(büdüp) 2/0137

[=50]

büürek *is.* Böbrek.

b. 5/2055

b.+in+(büüreen) 5/0828, 6/1101, 6/3577, 6/3581

[=5]

büzeele- Kuşatmak.

b.-y 2/1500

[=1]

büzüre- İnanmak, güvenmek.

b.-p 3/4164

b.-ves+(1) 3/3262

[=2]

büzüret- İnandırmak, ikna etmek.

b.-ip-tir+(büzürediptir) 3/4163

[=1]

-Ç-

ça I. *is.* Yay.

ç. 1/0144, 1/0146, 1/0164, 1/0166, 1/0184, 1/0187, 1/1615, 1/1812, 1/2015, 1/2875, 1/3136, 1/3903, 1/3947, 2/0391, 2/1215, 3/0285, 3/0320, 3/0982, 3/1036, 3/1450, 3/1787, 3/1050, 3/1373, 3/1388, 3/1465, 3/1734, 3/1800, 3/2029, 3/3855, 5/0638, 6/0509, 6/0578, 6/0618, 6/0876, 6/0902, 6/1030, 6/1601, 6/1637, 6/1679, 6/1644, 6/1686, 6/1832, 6/3717, 6/3740

ç.+dan 1/0206

ç.+m 3/0713

ç.+mnıŋ 1/3942, 4/5193

ç.+nı 1/0208, 4/0736, 6/0886

ç.+nı-daa 4/1174

ç.+nıŋ 4/0728, 5/1459, 5/1462

ç.+zı 1/3923, 1/3960, 6/1454

ç.+zın 1/1616, 2/0403, 2/1391, 3/0972, 3/1019, 3/2171, 4/4942, 4/5009, 5/1397, 5/1727, 5/2597, 6/0889, 6/0893, 6/0948, 6/1022

ç.+zında 5/2154

ç.+zınıŋ 1/1824, 1/3141, 1/3917, 1/3954, 3/0984, 3/1052, 3/1054, 3/1467, 3/1735, 3/1801, 3/1803, 4/5283, 5/0347, 6/0556, 6/1204, 6/1744

ç.+zınnıŋ

[=90]

ça II. *ünl.* Peki, evet, tamam, iyi.

ç. 1/2750, 5/0994, 5/1471, 5/1566, 5/1578, 5/2165, 5/2424, 5/2669

[=8]

çaa I. *ünl*. Peki, evet, tamam, iyi.

ç. 1/0316, 1/0761, 1/0904, 1/1523, 1/2347, 1/2779, 1/3941, 2/0293, 2/0425, 2/0429, 2/0444, 2/0510, 2/0609, 2/1223, 2/1262, 2/1341, 2/1366, 2/1410, 2/1506, 2/1517, 2/1532, 2/1572, 2/1608, 3/0190, 3/0445, 3/0448, 3/1016, 3/1201, 3/1334, 3/1580, 3/2442, 3/2448, 3/2458, 3/2540, 3/2640, 3/2777, 3/2782, 3/3460, 3/3766, 3/3773, 3/4201, 3/4317, 3/4392, 3/4405, 3/4510, 5/0091, 5/0104, 5/0171, 5/0240, 5/0447, 5/0481, 5/0508, 5/0699, 5/0815, 5/0832, 5/0872, 5/1062, 5/1204, 5/1273, 5/1348, 5/1412, 5/1423, 5/1615, 5/1816, 5/1905, 5/2412, 6/0160, 6/0567, 6/0594, 6/1057, 6/1306, 6/1443, 6/1518, 6/1863, 6/1965, 6/2794, 6/2823, 6/3189, 6/3687

[=79]

çaa II. 1. *sf*. Yeni.

ç. 3/2514

ç. 1/2396, 1/3089, 5/2658

2. *zf*. Yeni, henüz.

ç. 1/1537, 3/0256, 3/2353, 4/3492, 4/3493, 5/0551, 6/0678, 6/0957, 6/2162, 6/2431, 6/2460, 6/3119, 6/3142

ç.-la 1/1191, 1/1530

*

ay çaazı→ ay

ç.+zında 5/0025, 5/1565

aynıŋ çaazında, hünnüŋ ekizinde/ertezinde → ay I.

ç.+zında 1/0064, 1/0595, 1/2829, 2/0697, 2/1253, 3/0639, 3/0673, 3/1576, 3/2452, 3/2837, 3/3508, 3/3857, 3/4530, 3/4993, 4/0051, 4/0180, 4/1238, 4/1368, 4/1416, 4/3616, 4/4228, 6/2923

[=42]

çaa III. *is.* Savaş.

ç. 4/0102, 4/4735, 6/0436

ç.-bile 4/1862, 4/1941

ç.+dan 6/0663

ç.+ga 6/0526

ç.+m 6/0455

ç.+mnı 6/0478

ç.+nı 4/0760, 4/1779, 4/1782, 4/4260, 4/4537, 4/4541, 6/0512

ç.+nıŋ 1/1575, 1/2444, 1/2474, 1/2597, 4/0975, 4/4263, 6/3693

ç.+ŋnı 6/0495

ç.+zı 4/1575

ç.+zın 5/1102

ç.+zınga 4/1006, 4/1598

ç.+zınıŋ 4/0971, 4/1577

[=30]

çaa-baraan *is.* Savaş.

ç.+ga 5/0384

[=1]

çaa-boraa *is.* Savaş.

ç. 5/0228, 5/0229

ç.+ga 5/1429, 5/2179

ç.+zınga 5/2276

[=5]

çaa-çalbak *is*. Savaş.

ç. 6/0437

ç.+tıŋ 4/4433

[=2]

çaa-çalbaktıg *sf*. Savaşlı.

ç. 1/2443

[=1]

çaa-çapkan *is.* Savaş.

ç. 5/0190, 5/0237, 5/0241, 5/0271, 5/0276, 5/0285, 5/0310

[=7]

çaa-çapkıŋ *is*. Savaş.

ç.+ga 3/2421

[=1]

çaaçı *is*. Savaşçı.

ç.+lar 6/0639

ç.+ları 6/0462, 6/0630

ç.+ları-bile 6/0648

[=4]

çaa-dayın *is.* Savaş.

ç. 4/1890, 4/4124, 4/5168, 4/5329, 5/0252, 5/1400, 5/2157, 6/0403, 6/0418, 6/2769, 6/2788

ç.+dan 6/3359, 6/3435, 6/3518

ç.+ga 4/1010, 4/4234, 4/4253, 4/4268, 4/5062

ç.+nıŋ 4/0262, 4/0712

[=21]

çaagay 1. *sf*. Güzel, hoş.

ç. 2/0229, 2/0579, 4/3701, 6/0071, 6/0532, 6/1459, 6/1847

2. *sf*. Lezzetli, güzel

ç. 3/1572, 3/2439, 3/3387, 3/3702, 3/4507, 3/4555, 3/4639, 3/4690, 3/4696

3. *sf*. Güzel, muhteşem, mükemmel.

ç. 1/2601, 3/2691, 3/2728, 4/1441, 5/0354, 5/0355, 5/0500, 5/0502, 6/1490, 6/2913

4. *sf*. İri, iri yarı, iri yapılı.

ç. 1/0512, 1/2310, 1/3306, 1/3800, 2/0952, 3/4939, 6/2155, 6/2301, 6/2454, 6/3708

5. *zf*. İyi, doğru, güzel bir şekilde.

ç. 1/0894, 1/0895, 1/0987, 1/0988, 1/1035, 1/1036, 1/1493, 1/1494, 1/2406, 1/2407, 1/2566, 1/2567, 1/2899, 1/2900, 1/3018, 1/3019, 3/2402

[=53]

çaak I. *is*. Yanak.

ç.+ın+(çaagın) 5/2480

ç.+ından+(çaagından) 4/1185

[=2]

çaak II. *is*. Söve (kapı).

ç.+ında+(çaagında) 1/3459

ç.+ınga+(çaagınga) 1/3446, 3/2555

[=3]

çaak III. *is*. Nehrin kıyı kısımındaki buz tutmuş alan.

ç. 3/2720

[=1]

çaakta- Donmak, buz tutmak.

ç.-y ber- 3/2707

[=1]

çaaktıg *is*. Yanaklı, yanağı olan.

ç. 6/0011, 6/0096, 6/1076, 6/1505, 6/3366, 6/3441

ç.+ga 6/3297, 6/3525

[=8]

çaala- Savaşmak, fethetmek.

ç.-p 5/2270, 6/0455, 6/0478, 6/0495

ç.-p kel- 1/3888, 1/3900

ç.-y ber- 5/1102

[=7]

çaalan- Korkutmak, tehdit etmek, ürkütmek.

ç.-ıp 2/0771

[=1]

çaalanış- Çarpmak, vurmak, darbelemek.

ç.-ıp+(çaalançıp) 3/0541

[=1]

çaalaş- 1. Savaşmak.

ç.-ıl+(çaalajıl) 1/3876

ç.-ıp+(çaalajıp) 1/3590, 1/3595, 1/3610

ç.-ıp+(çaalajıp) al- 4/1007

ç.-ıp+(çaalajıp) bol- 4/1942

ç.-ıp+(çaalajıp) kel- 4/1599

ç.-ıp+(çaalajıp) tur- 2/0835

ç.-ır+(1)+(çaalajır) 1/3857

ç.-ır+(2)+(çaalajır) 4/4258

ç.-ır-dır+(çaalajır) 4/1863

ç.-ırda+(çaalajırda) 2/0388

ç.-pas+(1) 1/3858

2. Dövüşmek, kapışmak.

ç.-ıp+(çaalajıp) 2/0773

[=14]

çaan *is*. Fil.

ç. 1/0430, 6/0063

[=2]

çaaskaan *zf*. Yalnız, tek, yalnız başına.

ç. 1/1155, 1/1167, 2/0569, 2/1181, 4/5254, 5/1511, 5/1792, 5/2538, 5/2542, 6/2042

[=10]

çaaş 1. *sf*. Uysal, sakin.

ç. 5/2654

2. *is*. Uysal, sakin.

ç.+ka 5/2690

[=2]

çaaşkın *is*. Yağış.

ç. 3/4831, 6/2766, 6/2786

ç.-bile 4/2838

ç.+ı 4/3013

ç.+ın 4/3014

[=6]

çaava *is*. Yenge.

ç.+ları 3/3217

ç.+larım 3/3775

ç.+larınıŋ 3/3215

[=3]

çaavay *is*. Yenge (hitap).

ç.+larım 3/3087

[=1]

çada- I. 1. Yapamamak, -ememek.

ç.-p 3/0617, 4/2201, 5/1599

ç.-p tur 2/0429

ç.-p kag- 1/2800, 1/2801, 1/3477, 3/4736, 4/0985, 4/0990, 6/0654, 6/1151, 6/1337, 6/1428, 6/3124

ç.-vas-la 3/0634

ç.-y-daa ber- 4/0289

2. Yardımcı fiil olarak kullanılır.

ç.-gan+(2)+(çadaan) 3/4778, 6/2888

ç.-gaş+(çadaaş) 1/0661, 1/2809, 3/1123, 3/3135, 5/1912, 5/1976

ç.-p 3/2127, 3/3133

ç.-p kag- 4/2530, 4/2880, 4/2953, 6/1384

ç.-p olur- 4/3034

ç.-p or- 6/3582

ç.-p-daa olur- 4/0420

ç.-vastır 4/0658

ç.-za 3/1012, 3/1420, 3/1769

[=38]

çada- II. Yağmur taşıyla büyü yapmak.

ç.-gaş+(çadaaş) 6/2374

ç.-p 3/1914, 3/1942

ç.-p olur- 3/2698

ç.-pkaş 6/2087, 6/2655

ç.-vıtkaş 6/1861, 6/2227, 6/2539, 6/2588

[=10]

çada- türe- Yoksulluk çekmek, sıkıntı çekmek.

ç.-p çor- 5/1070

[=1]

çadag 1. *is*. Yaya, yaya kişi.

ç. 3/4150

2. *sf*. Yaya, yaya olan.

ç. 3/2064, 3/1887, 3/2007, 3/3540, 5/1424, 5/2173, 5/2312

3. *zf*. Yayan, yaya olarak.

ç. 1/0220, 1/0227, 1/2042, 3/1891, 3/2005, 3/4325

ç.-daa 6/1439

[=15]

çadag-yavıgın *zf*. Yayan, yaya olarak.

ç. 5/1580

[=1]

çadaglan- Yaya olmak, yaya kalmak.

ç.-dıvıs 1/2044

[=1]

çadaş- Yapamamak, -ememek.

ç.-ı+(çadajı) 5/1890

ç.-ıp+(çadajıp) kag- 3/2341

[=2]

çadavas *is*. Belki, olabilir.

ç. 1/2488, 6/3516

[=2]

çadır *is*. Çadır, ağaç kabuklarından ve dallarından oluşan çadır.

ç. 1/1485, 3/0250, 6/0696

ç.+da 4/4714

ç.+dan 4/4877

ç.+ga 1/1490

ç.+ınga 1/2896, 3/0355, 3/0390, 3/0416, 6/0724, 6/0726, 6/0777, 6/0804, 6/0832, 6/0885, 6/0916, 6/1106

ç.+ınıŋ 6/0838, 6/0922, 6/1111

ç.+nı 4/4711

ç.+nıŋ 1/1486, 4/4718, 4/4833

[=25]

çag *is.* Yağ.

ç. 1/0190, 1/0211, 1/3218, 1/3728, 1/3737, 3/0428, 5/2055, 6/0735, 6/0735, 6/1094, 6/1128, 6/1536, 6/3067

ç.-bile 2/1334

ç.+ın+(çaan) 1/0190, 1/0211, 3/0428, 6/1094, 6/1128

ç.+ın-daa+(çaan) 4/0591

ç.+ıŋar+(çaaŋar) 4/0539

ç.+nıŋ 6/0762

[=22]

çag- I. Yağmak.

ç.-ar+(2)+(çaar) 4/3014

ç.-arda+(çaarda) 1/2276, 1/2278

ç.-arı+(çaarı) 4/2855, 4/3011

ç.-gan+(1) 4/2955, 4/2956

ç.-gan+(2) 3/3249, 3/3300, 4/2303

ç.-ıp+(çaap) kel- 4/3010, 4/3037

ç.-ıp+(çaap) tur- 1/2277, 1/2279, 4/2856, 4/2882, 4/3012

[=17]

çag- II. Yaymak, sürmek.

ç.-ıp+(çaap-çaap) 3/0594, 3/3120

ç.-ıp+(çaap) tur- 6/3118

ç.-ırga+(çaarga) 1/0545, 1/0547, 6/3141

[=6]

çagaa *is*. Mektup.

ç. 3/2925, 3/2989, 3/2996, 3/3686, 3/4658

ç.-daa 3/4126

ç.+nı 3/2998, 3/4662, 3/4685

ç.+zın 3/4499, 3/4659

ç.+zında 3/3160

[=12]

çagda- Yaklaşmak, yanaşmak.

ç.-ar+(1) 3/2253

ç.-ar+(2) 3/2259

[=2]

çagdır- Yağdırmak, yağış yağdırmak, yağmasını sağlamak.

ç.-gaş 3/2694

ç.-gaştıŋ 4/5272

[=2]

çaggıla- Yağmak.

ç.-p 6/2994

[=1]

çagı *is*. Kürk, gocuk.

ç. 3/0038

ç.-bile 3/2264

ç.+ŋ 3/2231

ç.+zın 2/0700, 3/2251, 3/2268, 3/2272

[=7]

çagı- Talimat vermek; buyurmak; öğütlemek.

ç. 4/1380

ç.-dım 2/0394

ç.-gan+(2)+(çagaan) 6/0904

ç.-ganı-bile+(çagaanı) 2/0546

ç.-gaş+(çagaaş) 3/2319, 3/2875, 3/2876, 3/2903, 3/3364, 3/3765, 3/3770, 3/3839, 3/3853, 3/4359, 6/0385, 6/3062

ç.-ır+(1) 4/1384

ç.-ır+(2) 1/2324, 1/3812, 4/1385, 6/2004

ç.-ıyn 1/3969

ç.-p 1/0332, 1/0940, 1/1590, 1/3069, 2/0376, 3/2857, 3/3743, 4/3209, 5/1363, 6/0193, 6/0205, 6/0226, 5/0866, 6/2778

ç.-p çagıp 1/0440, 3/4529

ç.-p çoru- 1/1010, 1/1183, 1/1264

ç.-p çorup olur- 1/0972

ç.-p-daa olur- 4/4233

ç.-p olur- 1/1550, 6/0903, 6/0941, 6/1178

ç.-p olurup kag- 3/3778

ç.-p tur- 1/0697, 2/1157, 2/1272, 4/3226,6/0566

ç.-p-la çıt- 4/0547

ç.-ptır 6/1942

ç.-vayn+(2) 5/0633

ç.-vıs 1/1145

[=57]

çagıg *is*. Talimat; buyruk; nasihat.

ç. 3/2319, 3/3853, 6/0942, 6/1531

ç.+ı+(çagıı) 1/0343, 6/0275

ç.+ım+(çagıım) 1/3969, 2/0394

ç.+ım-daa+(çagıım) 1/2324

ç.+ın+(çagıın) 1/3981, 1/3982, 3/2235, 3/2876, 3/3434, 3/3749, 3/3788, 4/3209, 6/0904

ç.+ın+(çagııŋ) 4/1380

ç.+ıvıs-daa+(çagııvıs) 1/3812

[=20]

çagıg-sös *is*. Talimat, nasihat.

ç.+ün+(ç.-sözün) 2/0351, 3/2903

[=2]

çagılga *is*. Talimat, nasihat, öğüt.

ç. 4/1982

[=1]

çagırt- Tabi olmak, itaat etmek.

ç.-ır+(1) 5/1356

[=1]

çaglaa: çaglaa paş Derin olmayan kazan, büyük tencere.

ç. 1/2848

ç.+zınga 1/2854

[=2]

çaglak *is.* Yağmurluk.

ç. 5/0613

[=1]

çaglaktan- Sığınmak.

ç.-ıp 3/1951

[=1]

çaglan- Yağlanmak, yağ bağlamak.

ç.-ıp kelip tur- 2/0281

[=1]

çaglıg *sf.* Yağlı.

ç. 3/1193, 3/3090, 4/2430, 5/0301, 5/0370, 5/0458, 5/1039, 5/1045, 5/1140, 5/1653, 5/1867

*

çaglıg çüree çarlı ber ças- → **çürek**

ç. 3/0571

[=12]

çaja *is*. Yok, hayır.

çajam de- Vazgeçmek, pes etmek.

ç. 1/2458, 3/3408

[=2]

çaja- Yaşamak, ömür sürmek.

ç.-gan+(1)+(çajaan) 3/3372, 3/3373, 3/3385

ç.-y ber- 1/0100

[=4]

çajıg *is*. Bir ritüel gereği serpilen süt, rakı, ayran vb.sıvılar.

ç.+ın+(çajııŋ) 3/1608

[=1]

çajın- Gizlenmek, saklanmak.

ç.-ı+(çaştı) ber- 6/2101, 6/2240, 6/2385, 6/2548, 6/2598, 6/2667

ç.-ıp+(çaştıp) 4/2145

ç.-ıp+(çaştıp) tur- 3/2313

ç.-mas+(1) 3/1122

[=9]

çajın- buzu- Saklanmak, gizlenmek.

ç.-p+(çaştıp-b.) 5/2140

[=1]

çajır- Saklamak, gizlemek.

ç.-a kag- 6/3079

ç.-ıp 6/0847

[=2]

çajır- buzut- Saklamak, gizlemek.

ç.-ıp+(ç.-buzudup) 5/1753

[=1]

çakpa *is*. Kanat.

ç.+zınıŋ 1/1335

[=1]

çal: çüvee çal beer arga çok

ç. 6/0128

[=1]

çala- 1. Çağırmak, davet etmek.

ç.-p 1/0703, 2/1278, 2/1372, 2/1374, 2/1376, 3/0631, 3/2091,3/2139, 6/0192, 6/0194, 6/0264, 6/0300, 6/2222, 6/2370, 6/2528, 6/2579, 6/2649

ç.-p al- 2/1029, 2/1521, 6/0333, 6/0342, 6/1263, 6/1329, 6/1375, 6/1419, 6/0457, 6/0463, 6/0476, 6/1229, 6/3453, 6/3771, 6/3306, 6/3377, 6/3537

ç.-p ekkel- 3/3758, 4/0241

ç.-ar+(2) 3/2162, 5/2260, 6/2080

ç.-arga 3/2545

2. Hayvanları gütmek.

ç.-ar+(2) 3/5039, 5/1497, 5/2548

ç.-gaş+(çalaaş) 3/5039

ç.-p tur- 5/1498, 5/2261, 5/2549

[=47]

çalaa *is*. Yele.

ç.+zından 4/2158

[=1]

çalaalıg *sf*. Yeleli.

ç. 5/0176, 5/0187, 5/0231, 5/0263, 5/0391

[=5]

çalalga *is*. Davet, çağrı.

ç.+ga 3/2136, 3/2198

[=2]

çalaŋ *sf*. Katışıksız, saf.

ç. 1/0802, 1/0816, 1/2443

[=3]

çalar: çalar ot Güçlü ateş.

ç. 1/1576, 1/2640, 6/2544

[=3]

çalat- Çağırtmak.

ç.-ıp+(çaladıp) 1/0887

[=1]

çalbıış *is*. Alev.

ç.+ın+(çalbıjın) 6/3741

[=1]

çalbıştıg *sf*. Alevli, tutuşan.

ç. 4/1484

[=1]

çalbıraaş *is*. Alev.

ç. 1/1823, 3/0983, 3/1466, 3/1734, 3/1800

ç.+ı+(çalbıraajı) 3/1051, 3/1388, 6/0579, 6/1645, 6/1833, 6/3718

ç.+ın+(çalbıraajın) 6/1031, 6/1602, 6/1687

[=14]

çalbıraaştan- Tutuşmak, alev almak.

ç.-ıp tur- 6/0619

[=1]

çalçay: çalçay ezer Büyük eyer.

ç. 4/2565

[=1]

çalçı- Taşkınlık yapmak.

ç.-p 3/3104

[=1]

çaldıradı *zf*. Güçlükle, zar zor.

ç.-ı+(çaldıradı) 4/4377

[=1]

çalgaarat- Can sıkılmak.

ç.-payn 2/1249

[=1]

çalgı- Dalgalanmak, çalkalanmak.

ç.-p tur- 5/1310

[=1]

çalgın *is*. Kanat.

ç.+ı 3/2725

ç.+ında 3/2721

ç.+ınıŋ 1/1385

ç.+narı 1/1380

ç.+narın 3/0719, 3/2702

[=6]

çalgın-çakpa *is* Kanat.

ç.+zın 1/1328

[=1]

çalgınnıg *sf*. Kanatlı.

ç. 5/1211, 5/1216, 6/0026, 6/1501

[=4]

çalıg *sf*. Yayı olan (silah).

ç. 3/0018, 3/1648, 3/3975, 4/1995, 5/0404, 6/0033, 6/0107

[=7]

çalıı *sf*. Genç, körpe.

ç. 1/0461

ser-çalıı Çok genç (at).

s. 3/0305, 3/4350

[=3]

çalım~çalım haya Dik, yalçın kaya.

ç. 1/1370, 2/0242, 2/0371, 3/0109, 3/0154, 3/0407, 3/0654, 3/0655, 3/0661, 3/0669, 3/0670, 3/0678, 3/2113, 3/2135, 3/2919, 3/3048, 3/2116, 4/4651, 6/0118

ç.+çe 3/2138, 3/2143

ç.+da 3/3604

ç.+ga 1/2951

ç.+ınga 3/2135

ç.+m 3/2915

ç.+nı 1/1396, 1/2972, 2/0063

ç.+nıŋ 1/1403, 1/2958, 2/0011, 3/2091

ç.+zın 3/2921

ç.+zınıŋ 3/2914

[=33]

çalım-hayalıg *sf*. Yalçın kayalı.

ç. 2/9

[=1]

çalın- Yalvarmak, dilemek.

ç.-gan+(1) 1/2909

ç.-ı+(çannı) ber- 1/1711, 1/3474, 5/0698

ç.-ıp+(çannıp) 5/2459, 6/2202, 6/2738,

ç.-ıp+(çannıp) çıt- 5/2390, 6/2196

ç.-ıp+(çannıp) turup ber- 3/1008

ç.-ırga+(çannırga) 6/2502

[=11]

çalt *is*. Yansıma söz (metinde kayanın çatlaması için).

ç. kıldır 3/0661, 3/0670, 3/2919

[=3]

çam *is*. Su üzerindeki çöp, süprüntü.

ç. 3/0422, 5/1939

[=2]

çambı → yambı

çambı-dip *is*. Dünya.

ç. 3/4853, 4/1648

ç.+ti 1/1927, 1/1961, 1/1972, 3/0701, 3/1893, 3/1973, 3/2003, 5/2592

ç.+tiŋ 3/0714, 3/2021

ç. (yambı-dip) 4/1813, 4/1818

ç.+ti (yambı-dip) 4/3502

ç.+tiŋ (yambı-dip) 4/0918, 4/1711, 4/1867

[=18]

çambıla- → yambıla-

çamçıvakta- Kavurmak; hububatı kavurduktan sonra tekrar kuyruk yağıyla karıştırmak.

ç.-p tur- 2/1335

[=1]

çamdı *zm*. Bazı, kimi.

ç.+zı 3/1441, 6/0412, 6/0413, 6/0424, 6/0425

ç.+zın 2/0500

[=6]

çamdık *sf*. Bazı, kimi.

ç. 2/1209

[=1]

çamdıy- Bükülmek, eğilmek; erimek, azalmak.

ç.-ıp 6/3067

[=1]

çamırıl- Eksilmek, azalmak, tükenmek.

ç.-ıp+(çamırlıp) çor- 6/1536

[=1]

çan I. *is.* Kürek kemiği.

ç. 3/2358, 3/4110, 5/1096, 5/2384, 5/2427, 6/2622

ç.+ınga 3/2392

[=7]

çan II. *is.* Yan, taraf.

ç.+ında 2/0258, 3/0195, 3/0905, 4/2380

ç.+ındıva 3/2653, 3/4439

ç.+ınga 1/3119, 2/1468, 3/0208, 3/0340, 3/2914, 3/2935, 3/4454, 5/1582, 5/1585, 5/2714, 6/1061, 6/1191, 6/1734, 6/1737, 6/1740, 6/2762, 6/3042

[=23]

çan- Dönmek, geri gelmek

ç.-a 5/0201, 5/2307

ç.-a ber- 1/0441, 1/2506, 3/0116, 3/2802, 3/2803, 3/3253, 3/3283, 3/4167, 3/4975, 3/5002, 6/0386, 6/0494, 6/0503, 6/0661, 6/1438, 6/2102, 6/2241, 6/2385, 6/2547, 6/2599, 6/2668

ç.-aalı 5/1452, 6/1339

ç.-ar+(1) 1/1159, 1/2165, 2/1221, 2/1225, 3/3248, 3/3299, 3/3771, 4/0353, 5/1593, 5/2207, 6/1438

ç.-ar+(2) 3/2445, 3/2641
ç.-arga 1/2200

ç.-arım 6/3006

ç.-arım-na 6/3024

ç.-arımda 3/1208, 3/1585

ç.-ayn 6/1443

ç.-dı 5/1663

ç.-gan+(1) 3/3662

ç.-gan+(2) 4/4697, 5/1677

ç.-gannay 1/1159

ç.-ıp 2/1257, 4/4632, 4/5389

ç.-ıp bol- 1/0014, 1/0018

ç.-ıp çıt- 4/1792

ç.-ıp çoru- 1/2776

ç.-ıp kag- 3/2736

ç.-ıp kel- 1/0293, 1/2084, 1/3988, 3/0128, 3/1992, 3/2086, 3/2541, 3/2757, 3/3030, 3/3104, 3/3125, 3/3139, 3/3310, 3/3338, 3/3398, 3/3409, 3/3450, 3/3484, 3/3565, 3/3781, 3/4382, 3/4977, 3/5013, 3/5031, 4/0213, 6/0387, 6/1241, 6/1242, 6/3635, 6/3768, 6/3776

ç.-ıp olur- 2/1328

ç.-ıp or- 1/3551

ç.-ıp tur- 1/0765

ç.-ıpkan 5/2478

ç.-ıplatkan 1/3524

ç.-ıptıp-tır 6/0498

ç.-ıp-tır 3/3547

ç.-ıp-tırlar 6/1078

ç.-madım-daa 6/2104, 6/2249, 6/2390, 6/2556, 6/2601, 6/2677

ç.-mas+(1) 2/0126

ç.-zıŋza 1/2453

[=104]

çan- çoru- Dönmek, dönüp gitmek.

ç.-ulu 5/0616, 5/1196

ç.-ur+(1) 5/1977

[=3]

çanagaş *sf*. Çıplak.

ç. 2/1311

[=1]

çanagaştan- Soyunup çıplak kalmak.

ç.-ıp kag- 3/2708

[=1]

çança: çança düjür- Ufalamak, paramparça etmek.

ç. 6/2632

[=1]

çançara- Kırılmak, parçalanmak, ezilmek.

ç.-ar+(1) 1/2449, 1/2600

ç.-dım 1/0511

[=3]

çançarat- Kırmak, ufalamak, paramparça etmek.

ç.-ı-la+(çançaradı) ber- 4/2788

[=1]

çançarıl- Parçalanmak, ufalanmak.

ç.-bas+(2) 6/0117

ç.-ıp+(çançarlıp) 6/3723

[=2]

çançık *is.* Tütün kesesi.

ç. 5/2056

ç.+ınçe+(çançınçe) 1/2862

ç.+ınga+(çançınga) 1/1593

ç.+ınıŋ+(çançınıŋ) 1/2650, 1/2714, 1/2969

[=6]

çançıkta- Tütün kesesine koymak.

ç.-p al- 2/1084

[=1]

çandır *is*. Karavana, tutturamama.

ç. 3/2852

[=1]

çandır- 1. Geri döndürmek.

ç.-ıp al- 6/1198

ç.-ıptar 2/1574

2. Hayvan gütmek.

ç.-ar+(2) 6/3272, 6/3338, 6/3413

ç.-ıp ber- 6/0081

ç.-ıp çor- 6/3415, 6/3499

ç.-ıp kör- 6/3274, 6/3340

[=10]

çaŋ *is***.** Huy, seciye, karakter.

ç.+ı 3/2547, 3/3243, 3/3276, 3/3298

ç.+ın 4/0110

ç.+ı-la 4/2596

[=6]

çaŋça- Küfretmek, sövmek.

ç.-p tur- 5/1089

ç.-y ber- 4/2666, 4/2672

[=3]

çaŋçarlan- Kırılmak, parçalanmak.

ç.-ıp 1/1893

[=1]

çaŋçarlandır *zf*. Parçalanarak.

ç. 1/2346

[=1]

çaŋçattın- Küfretmek, sövmek, söylenmek.

ç.-ıp 5/0973

ç.-ıp olur- 5/1010

[=2]

çaŋçırıl- Kırılmak, parçalanmak.

ç.-bas+(2) 4/1218

[=1]

çaŋgı *is.* Yankı.

ç.+zı 5/0050

[=1]

çaŋgılan- Yankılanmak.

ç.-gan+(1) 3/0520

ç.-gan+(2) 5/0050

[=2]

çaŋgılandır *zf.* Yankılanarak.

ç. 3/0683, 3/1145, 3/2113, 3/2413

[=4]

çaŋgıs 1. *sf.* Tek, bir, yalnız.

ç. 1/0847, 1/0851, 1/0854, 1/1540, 1/1710, 1/2767, 1/2768, 1/2772, 1/3043, 1/3165, 1/3816, 1/2441, 1/3609, 2/0012, 2/0016, 2/0465, 2/0893, 2/1384, 2/1546, 2/1602, 3/0134, 3/0146, 3/0508, 3/0656, 3/0668, 3/1162, 3/1175, 3/1892, 3/2578, 3/2916, 3/4128, 3/4519, 3/4512, 3/4679, 3/4879, 4/1062, 4/4604, 4/1666, 4/1690, 4/1691, 4/1915, 4/1934, 4/2485, 4/2486, 4/3183, 4/3184, 4/3293, 4/3639, 4/3641, 4/4065, 4/4066, 4/4242, 4/4597, 4/4736, 4/5127, 5/0078, 5/0083, 5/0781, 5/0827, 5/0828, 5/1249, 5/1291, 5/1320, 5/1423, 5/1430, 5/1432, 5/1481, 5/1487, 5/1500, 5/1579, 5/1669, 5/1687, 5/1996, 5/2003, 5/2065, 5/2079, 5/2172, 5/2235, 5/2236, 5/2237, 6/0541, 6/0546, 6/1105, 6/1124, 6/1768, 6/2771, 6/2790, 6/2953, 6/2953, 6/3577, 6/3581

ç.-daa 4/3155

2. *is.* Tek, bir.

ç. 1/3974, 2/1009, 2/1010, 5/0200, 5/0200

ç.+ı+(çaŋgızı) 5/0195, 5/0196

ç.+ı-daa+(çaŋgızı) 4/5213

3. *zf.* Tek, bir, yalnız, yalnızca

ç. 1/1239, 1/3658, 2/1133, 3/2577, 3/4013, 4/4825, 4/4998, 6/0493

[=108]

çaŋgısta- Tek başına gitmek.

ç.-p 1/0252, 1/0234, 4/1844

[=3]

çaŋna- Karakterini göstermek, sergilemek; davranmak.

ç.-y ber- 4/0111

[=1]

çaŋnıg *sf.* Karakterli, herhangi bir karakter özelliğine sahip olan.

ç. 4/3014, 5/0844

[=2]

çaŋnık *is*. Yıldırım.

ç. 1/2340, 1/3977, 3/4722, 4/2822, 4/3981, 6/2887

ç.-bile 4/2968

ç.-daa 4/2990, 4/3964, 6/1137

ç.+ı-daa+(çaŋnıı) 3/5055

ç.+ın+(çaŋnıın) 4/2783

ç.+tar 4/2916

ç.+tı 4/2759

[=14]

çaŋnıkta- Yıldırım düşmek.

ç.-y-la ber- 4/2917

ç.-p çor- 4/2924

ç.-p kel- 4/2824, 4/2999

ç.-za 4/2760

[=5]

çaŋnıktat- Yıldırım düşmek, parçalamak, ufalamak.

ç.-ıp+(çaŋnıktadıp) kel- 4/2764, 4/2841

[=2]

çap-çaa *zf.* Yeni, henüz.

ç. 1/0339

[=1]

çar *is.* Duyuru, ilan.

ç.+dan 4/3160, 4/3164, 4/3166

ç.+ın 3/1868, 3/1873, 5/1479

[=6]

çar- 1. Kesmek, parçalamak, yarmak.

ç.-a 2/1555, 3/0562, 5/1896, 1/0346, 3/4340, 4/1085, 5/0078, 5/1096, 6/2008 6/2595

ç.-a kes- 4/0807, 4/0810, 6/1064

ç.-a sok- 3/2137

ç.-a tırtıp ber- 2/0961

ç.-ıp 3/0177

ç.-ıp al- 3/2671

2. Kırmak, parçalamak, ufalamak

ç.-a 1/3200, 1/3421, 2/0094, 2/0862, 2/1054, 2/1287, 3/2720, 3/4900, 4/4212, 4/5252, 5/0953 , 6/3616

ç.-a sok- 3/2362

ç-a şap- 1/0524, 1/0529, 1/0533, 2/0431, 2/0436, 4/3263, 4/3392, 5/2471, 6/2000, 6/2007

3. Ayırmak, bölmek, taksim etmek.

ç.-ıp 3/0642, 3/0643, 3/0644, 3/0645, 3/5045

ç.-ıp al- 3/5046, 6/0636

4. Ayırmak, yarmak .

ç.-a 1/0522, 1/0523, 1/0532, 2/0438, 2/0433, 2/1056, 4/0095, 4/0090, 4/3479, 6/2003

*

komun hoora, çayaazın çara semiriir → kom

ç.-a 3/1185, 3/1560, 3/2407, 3/3726, 4/4218, 4/2555, 4/4170, 5/1178

[=65]

çar- dil- Kesmek, ayırmak, yarmak.

ç.-e 5/1096

[=1]

çara- Uygun gelmek, uygun olmak.

ç.-p 3/3845

ç.-gan+(2)+(çaraan) 5/1840

[=2]

çaraş 1. *sf*. Güzel, hoş.

ç. 1/2450, 2/0553, 3/0289, 3/0423, 3/3285, 3/3043, 3/3235, 3/3316, 3/3323

2. *is*. Güzel.

ç.+ın+(çarajın) 3/0133

[=10]

çaraşsın- Hoşlanmak, memnun olmak.

ç.-gaş 3/0127

ç.-ıp 3/3188

[=2]

çarbış- Suçlamak, birbirini suçlamak.

ç.-ıp+(çarbıjıp) 6/1377

ç.-kan+(2) 6/1331

[=2]

çargaş: **çargaş ton** Sefil, perişan giysi.

ç. 5/0612

[=1]

çargı *is*. Yargı, hüküm.

ç.+zın 6/0011, 6/0096, 6/1076, 6/1505

[=4]

çargıradı *zf*. Yüksek sesle, gürültüyle**.**

ç. 3/2114

[=1]

çargırt *is*. Yansıma söz; ayak yere güçlüce basarken çıkan ses.

ç. 3/2125

[=1]

çarı *is*. Erkek ren geyiği.

ç. 3/2362, 5/1840

[=2]

çarık *is*. **1**. Taraf, yan, yön.

ç.+ı 5/0416,

ç.+ı+(çarıı) 2/0037

ç.+ın+(çarın) 3/2467

ç.+ınçe+(çarınçe) 4/2225

ç.+ında+(çarında) 1/1116, 5/1814

ç.+ından+(çarından) 2/0266, 6/2035, 6/2661

ç.+ınga+(çarınga) 1/0121, 1/0136, 1/1360, 1/2483, 3/2320, 3/3371, 6/1615, 6/1698

2. Yarık, çatlak; atın ağız kenarı.

ç.+ın+(çarın) 2/1055

[=18]

çarıkı~çarıkkı *sf*. Taraftaki, bir taraftaki, yandaki, kısımdaki.

ç. 1/0366, 1/0538, 1/0542, 1/1234, 1/1235, 1/2578, 1/2639, 1/2641, 1/2643, 1/2645, 1/2744, 1/2759, 1/3593, 1/3594, 1/3613, 1/3614, 3/1130, 3/3191, 4/3097, 4/3100, 4/3628, 4/3929, 4/3930, 5/0414, 5/0881, 5/0883, 5/2603, 6/1325, 6/1372, 6/2036, 6/2038, 6/2040

[=30]

çarıktıg *sf*. Yarıklı.

ç.-daa 4/4480

[=1]

çarıl- 1. Yarılmak, ayrılmak.

ç.-bas+(1) 4/1188, 6/0062

ç.-bazın 1/0429

ç.-gan+(1) 2/0029

ç.-gıje 5/0940

ç.-ı+(çarlı) ber- 3/0655, 3/0657, 3/0662, 3/2915, 3/2919

ç.-ıp+(çarlıp) 3/2116, 4/2674, 4/3413, 5/0611

ç.-ıp+(çarlıp) kag- 4/3095, 4/3235

ç.-ır+(2)+(çarlır) 3/2032, 3/3893

2. Ayrılmak, ayrı düşmek.

ç.-bas+(1) 2/0192, 2/1082, 3/0241, 3/3221

ç.-dıŋ 3/0573

ç.-gan+(2) 3/0211

ç.-gaştıŋ 4/3104

ç.-ıp+(çarlıp) 1/2671, 1/2672, 3/2804

ç.-ıp+(çarlıp) tur- 1/2673, 1/3259

ç.-ır+(1)+(çarlır) 5/0247

ç.-ır+(1) 2/0174, 2/0177

ç.-zımza 2/0206, 2/0208

[=35]

çarın *is*. Kürek kemiği.

ç. 2/1561, 3/0709, 3/1154, 3/2362, 3/4062, 4/3723, 5/0555, 5/0940

ç.+ın+(çarnın) 1/2305, 1/3301

ç.+ında+(çarnında) 5/0755

ç.+ınıŋ+(çarnınıŋ) 3/4935, 4/4840, 4/4845, 6/2184, 6/2327, 6/2484, 6/2712

ç.+narınga 1/3796

[=19]

çarınnıg *sf*. Kürek kemiği olan.

ç. 6/0010, 6/0095, 6/1077, 6/1506, 6/3365, 6/3440

ç.+ga 6/3296, 6/3524

[=8]

çarınnıg-töştüg *sf*. Kürek kemiği ve göğsü olan.

ç.+nüŋ 4/4529

[=1]

çarış *is*. Yarış.

ç. 3/1891, 4/3503, 6/1976

ç.+ı+(çarıjı) 3/2074, 3/4339, 4/1084, 4/3478, 4/3481, 4/3495, 4/3498, 4/3501

ç.+ka 1/1933, 5/1848

[=13]

çarış- Yarışmak

ç.-ıp+(çarjıp) 1/2123, 1/2124, 1/3760, 6/1867

ç.-ıp+(çarjıp) bol- 3/1968, 4/3503

ç.-ıp+(çarjıp) çet- 1/0345

ç.-ıp+(çarjıp) tur- 1/3264

ç.-ır+(1)+(çarjır) 3/1910

ç.-ır+(1)+(çarjır) 3/1895, 3/1901, 3/1902

ç.-ır+(2)+(çarjır) 3/1994, 4/3503

ç.-kaş 3/1998

[=15]

çarış- hüreş- Güreşmek, rekabet etmek.

ç.-ken+(1) 4/1930

[=1]

çarıştır- Yarıştırmak, rekabet ettirmek.

ç.-ar+(1) 2/1148, 3/1960, 4/3499, 6/1857, 6/1858, 6/1860, 6/1953, 6/1954, 6/1955

ç.-ar+(2) 4/3488

ç.-ıptıŋar 1/1928

[=11]

çarjınçıg *sf*. Kötü, aşağılık.

ç. 3/1025

ç.+ın+(çarjınçın) 6/3030

[=2]

çarla- Duyurmak, bildirmek, ilan etmek.

ç.-gan+(1)+(çarlaan) 1/1880

ç.-gan+(2)+(çarlaan) 3/0937, 3/0941

ç.-p 5/1484, 5/2739

ç.-p-tır 2/1441

[=6]

çarlal *is*. Duyuru, ilan.

ç. 3/4417, 5/2720

[=2]

çarlık *is*. Emir, buyruk.

ç. 1/0718, 1/1692, 1/2379, 1/3061, 3/1422, 4/4802, 5/0999, 5/1029, 6/2067

ç.-tır 4/2721

ç.-bile 4/5063

ç.+ı+(çarlı) 3/1429

ç.+ı-bile+(çarlı) 4/5071

[=13]

çart *sf*. Sağlam.

ç. 3/0250, 3/0390, 3/4136, 6/0117

[=4]

çartık *is*. Yarı, yarım; taraf, kısım, bir taraf.

ç. 2/1286, 6/2881

ç.+ı+(çartı) 1/0943, 1/0944, 2/0036, 2/0071, 2/0074, 2/0430, 3/1075, 3/2178, 3/2179, 3/2194, 3/4568, 4/5162

ç.+ı-bile+(çartı) 1/0983, 2/0761, 2/0763

ç.+ımnan+(çartımnan) 4/0545

ç.+ımnıŋ+(çartımnıŋ) 2/0432

ç.+ın+(çartın) 3/0273, 3/0751, 3/0754, 3/1394, 3/2183, 4/4221, 4/4223, 6/1771, 6/1773

ç.+ınçe+(çartınçe) 1/0077, 1/0387, 3/3950, 3/4905

ç.+ında+(çartında) 1/0045, 1/0305, 1/0317, 1/0379, 2/0491, 3/0139, 3/0153, 3/0282, 3/0677, 3/0771, 3/3531, 3/3532, 3/3614, 3/3635, 3/3964, 4/0046, 4/0387, 4/0391, 4/0396, 4/2374, 4/2375, 4/2469, 4/3192, 4/3196, 4/4077, 4/4079, 4/4934, 4/5084, 4/5115, 4/5186, 6/2093, 6/2094, 6/2379, 6/2542

ç.+ından+(çartından) 2/0213, 3/1516, 3/1517, 3/2116, 3/2117, 4/0608, 4/3391, 6/2234

ç.+ındıva+(çartındıva) 3/0563, 3/0768, 3/1255, 3/1258, 3/3533, 3/3534, 3/3946, 3/4083, 3/4838

ç.+ınga+(çartınga) 1/0328, 1/0338, 1/0390, 2/0275, 2/1127, 3/0752, 3/0755, 3/0760, 3/0761, 3/1108, 3/1109, 3/1118, 3/1240, 3/1243, 3/1248, 3/1249, 3/1520, 3/2306, 3/2307, 3/2481, 3/2483, 3/3522, 3/3937, 3/3938, 6/1939, 6/2063

ç.+ınıŋ+(çartınıŋ) 2/0434, 4/0319, 4/0321, 4/0337, 4/0339

ç.+ınnan+(çartınnan) 3/1239, 3/1242

[=116]

çartıkı~çartıkkı *sf*. Taraftaki, bir taraftaki, yandaki.

ç. 1/0354, 3/0690, 3/3601

[=3]

ças I. *sf*. Tombak, bu alaşımdan yapılmış olan.

ç. 1/2314, 1/2622, 1/3309, 1/3310, 1/3804, 3/4221, 3/4861, 3/4941, 4/3892, 4/5205, 6/2338, 6/2492

[=12]

ças II.: ças havak Alnının ortasına; **ças arın**: Yüzünün ortasına; **ças oytur düjür**-: Sırtına yüklenmek, geri düşürmek.

ç. arın 6/0994

ç. havak 1/2316

ç. oytur düjür- 5/0559

[=3]

ças III. (ça's) *is*. Yağış.

ç. 3/0057, 3/1943, 3/2701, 3/2731, 6/2994

[=5]

ças- I. 1. Yanılmak, yolunu şaşırmak.

ç.-a+(çaza) 6/0838, 6/0923, 6/1112

ç.-ıp+(çazıp) 5/2167

2. Vuramamak, isabet ettirememek.

ç.-ar+(1)+(çazar) 4/4998

ç.-ıpkan+(çazıpkan) 1/1441

ç.-pas+(1) 3/0715, 6/0900

3. *(yardımcı fiil)* Yaklaşma ifade eden birleşik fiiller yapar.

ç.-arga+(çazarga) 1/0271

ç.-ıp+(çazıp) 2/0020, 2/0022, 3/0571, 4/3463, 4/3462

ç.-ıp-daa+(çazıp) 4/3095

ç.-ıp-tır+(çazıptır) 1/1457

ç.-ıp+(çazıp) tur- 1/0285

ç.-tı 5/2497

ç.-tım 6/1103, 6/1259

[=20]

ças- II. Açmak, çözmek.

ç.-kaş 3/4669

[=1]

ças (ça's)-boraan *is*. Yağış ve fırtına, boran.

ç. 4/1964

[=1]

çaska- Vurmak, çarpmak.

ç.-p kag- 1/2048, 6/2243, 6/2386, 6/2670

ç.-gaş+(çaşkaaş) 3/1539, 3/2383, 3/4106, 3/4930

[=8]

çaskı *sf*. İlkbahardaki, ilkbahara ait.

ç. 5/1808

[=1]

çaş I. 1. *is*. Küçük, çocuk, yavru.

ç. 3/0237

ç.-bile 3/0237

ç.-daa 3/4333

ç.+ı+(çajı) 5/2461

ç.+ım+(çajım) 3/3212ü 5/1028

2. *sf*. Yaşı küçük olan.

ç. 1/0511, 1/2449, 1/2600, 3/0206, 3/0215, 3/0287, 3/4327, 4/0312, 4/0524, 4/0667, 4/0711, 4/0733, 4/0767, 4/1111, 4/1142, 4/1112, 4/1143, 4/1605, 4/3159, 5/1176, 5/2561, 5/2567, 5/2572, 5/2575

3. *is*. Küçüklük, çocukluk, gençlik çağı.

ç.+ım+(çajım) 5/1663, 5/1677

ç.+ında+(çajında) 4/4839, 6/2187, 6/2188, 6/2330, 6/2331, 6/2485, 6/2486, 6/2568, 6/2569, 6/2625, 6/2626, 6/2715, 6/2716

ç.+ıŋda+(çajıŋda) 5/2492

4. *sf*. Taze, körpe.

ç. 4/2009

5. *is*. Yaş, ömür.

ç. 3/3373

ç.+tı 3/3372, 3/3385

[=50]

çaş II. *is*. Saç, saç örgüsü.

ç.+ın+(çajın) 5/0985

ç.+ınıŋ+(çajınıŋ) 5/1094

[=2]

çaş III: karak çajı Gözyaşı.

ç. 3/0659, 3/2917, 4/4411, 4/4501 5/0098, 5/0578

[=6]

çaş- Saçmak, serpmek, yaymak

ç.-ıp+(çajıp) 1/1853, 1/3825

ç.-ıp+(çajıp) al- 3/3362

ç.-ıpkaş+(çajıpkaş) 4/2859, 6/2837

ç.-ıp+(çajıp) olur- 5/1004

ç.-ıp+(çajıp) tur- 3/1608

ç.-ıvıtkaştıŋ+(çajıvıtkaştıŋ) 4/3009

ç.-kan+(2) 6/0681

[=9]

çaşış- [çaşçır] Saçmak, serpmek, birbirine doğru saçmak.

ç.-ır+(1)+(çaşçır) 1/1229

[=1]

çaşkannan- Saçılmak, dökülmek, dağılmak.

ç.-ıp kal- 3/1165

[=1]

çaşpaala- Selamlamak, eğilerek selamlamak, saygılarını sunmak.

ç.-p 4/2011

[=1]

çaşpan *is.* Yabani ot, pelin otu.

ç. 5/1808

[=1]

çaşpı- Yalvarmak.

ç.-p 6/2738

ç.-p olur- 1/1543

[=2]

çaşta- I. Dağılmak, yayılmak, saçılmak, sıçramak.

ç.-arı-daa 2/1212

ç.-gan+(1)+(çaştaan) 3/2116, 3/2117

ç.-gan+(2)+(çaştaan) 1/3155, 3/1169, 5/2033, 5/2433

ç.-ganı+(çaştaanı) 3/1171, 3/1173

ç.-gaş+(çaştaaş) 5/2429, 6/2463, 6/2466

ç.-p 1/2284, 1/3283, 1/3366, 1/3368, 1/3781, 3/0726, 3/2296, 3/2309, 3/2310, 3/2349, 3/2374, 3/3918, 3/4892, 3/4894, 5/2335, 6/0623, 6/2139, 6/2434

ç.-p çoru- 1/1578, 1/2642, 1/2765

ç.-p tur- 1/3208, 3/2298, 4/2674, 5/2338, 5/2625

ç.-y ber- 1/1644, 1/1894, 2/0956, 2/0965, 2/1067, 4/3413, 6/3649, 6/3723

2. Aniden ölmek.

ç.-p 2/0175

[=47]

çaşta- II. Yaşamak, ömür sürmek.

ç.-p kel- 1/0031

[=1]

çaştançı *is*. Kıvılcım.

ç.+zı 4/0976, 4/4434, 4/4735

[=3]

çaştın- Saklanmak, gizlenmek.

ç.-madım-daa 6/2103, 6/2249, 6/2390, 6/2556, 6/2601, 6/2677

[=6]

çat I. *is.* Yabancı, el.

çatka çaza- Evlendirmek.

ç. 5/1426, 5/1431, 5/1476, 5/1501, 5/1670, 5/2175, 5/2180

çatka ber- Evlendirmek.

ç. 5/1596, 5/1610

[=9]

çat II *is*. Yardımıyla yağmur yağdırıldığına inanılan taş, yada taşı; yağmur duası.

ç. 1/2010, 1/2273, 1/2274, 3/2676, 6/1885, 6/1890

ç.+ın+(çadın) 3/1917, 3/1939, 3/1947, 3/1952, 6/1861, 6/2087, 6/2227, 6/2374, 6/2539, 6/2588, 6/2655

ç.+ıŋ-bile+(çadıŋ) 3/1913

[=18]

çat- Yaymak, sermek.

ç.-a+(çada) 2/0953, 4/2812, 5/1536

ç.-ar+(1)+(çadar) 1/0990

ç.-ar+(2)+(çadar) 1/1039

ç.-ıp+(çadıp) 1/0898, 1/1495, 3/1190, 3/3704, 3/4394, 6/2755

ç.-ıp+(çadıp) ber- 1/0981, 1/1030

ç.-kan+(1) 3/1571

ç.-kaş 3/0666, 5/1680

[=16]

çat-duman *is*. Pus duman, bulanık hava.

ç. 1/2051

[=1]

çattıl- Yayılmak, saçılmak.

ç.-ı+(çattı) ber- 1/2051

[=1]

çavaa *is.* Tay.

ç. 1/0260, 1/0279, 1/0345, 2/0193, 2/0860, 3/0226, 3/2074, 3/4339, 4/1084, 4/3478, 4/3498, 4/5302, 5/0664, 5/0666, 6/2931

ç.+mnıŋ 2/1167

ç.+nı 2/0201, 5/0701

ç.+nıŋ 1/0270, 6/2929

ç.+zı 2/0150, 2/0181, 2/0212, 2/0232, 2/0243, 2/0252, 2/0261

ç.+zı-daa 3/1782, 4/2492

ç.+zın 3/0911, 3/1018, 3/1348, 3/1432, 3/1704, 3/1777, 4/2162, 4/2571, 5/1053, 6/1729, 6/1733

ç.+zından 4/2154

ç.+zınga 6/3566

ç.+zınıŋ 2/0258

[=43]

çavaa-bogba *is.* Tay.

ç. 5/0614

[=1]

çavaalıg *sf*. Taylı, tayı olan.

ç. 2/1088, 3/0803, 3/1271, 3/1646, 3/3970, 6/1708, 6/3247, 6/3588, 6/3637

[=9]

çavagalıg *sf.* Saçı örgülü, süslü.

ç. 5/0755

[=1]

çavak *is*. Apış arası, perine.

ç. 3/0561

ç.+ın+(çavaan) 3/2710, 3/2717, 3/2732

[=4]

çavıdakta- Atın eyerini çıkarmak.

ç.-ptar 1/0351

ç.-ptarga 2/0201

ç.-ptarımga 1/0363

ç.-ptayn 1/0350

ç.-y 3/0532, 3/2709, 6/0433

[=7]

çavıla- Eyer peykesi yapmak.

ç.-gan+(2)+(çavılaan) 6/0063

ç.-p 6/0065

ç.-p kag- 1/0430

[=3]

çavıs 1. *is*.Alçak, basık (yer).

ç. çavıs 4/1468, 4/3349, 4/3400

ç.+ınıŋ+(çavızınıŋ) 3/0732, 3/1218, 3/2356, 3/3911, 3/4537

ç.+tıŋ 4/3275

2. *sf*. Alçak, basık.

ç. 4/1480, 4/1524, 4/1965, 4/3357, 4/3442, 4/4298, 4/4309, 4/4339

[=17]

çay I. *is.* Yaz.

ç. 4/3693, 4/3694, 4/4558, 5/1458, 5/2131, 6/2272

ç.+nıŋ 1/0948, 1/1170, 3/0047, 3/0460, 3/1216, 3/2345, 4/1122, 4/3695

[=14]

çay II. Zaman, vakit.

ç. 3/0858, 3/0861, 3/0873, 3/1151, 3/1321, 3/1691

[=6]

çay- I. Sallamak.

ç.-ıp 4/0840, 5/2499

[=2]

çay- II. Yıkmak, devirmek, düşürmek.

ç.-a 5/1530

[=1]

çayaa *is.* But.

ç.+mnı 1/0528

ç.+zın 1/0533

*

komun hoora, çayaazın çara semiriir Semirmek, semizleşmek için iyice otlamak.

ç.-daa 4/4218

ç.+ŋ 3/1185, 3/1560, 3/2407, 3/3726, 4/4170, 5/1178

ç.+ŋnı 4/2555

[=10]

çayaan *is.* **1**. Kader, talih, yazgı.

ç. 1/3218, 1/3728, 1/3737, 4/0038, 6/1258

ç.+ın 4/2807

ç.+ından 2/1078

ç.+nı 4/0184

2. Yetenek, kabiliyet.

ç. 5/2072

[=9]

çayaannıg *sf.* Yetenekli, kabiliyetli.

ç. 4/2185, 5/2292

[=2]

çayaattın- Yaratılmak, meydana getirilmek.

ç.-ıp 5/0292, 5/0296

[=2]

çayaŋayın- Sallanmak.

ç.-ıp+(çayaŋaynıp) 3/4855

ç.-ıp+(çayaŋaynıp) tur- 3/4853

[=2]

çayga- Sallamak.

ç.-p 1/0635

[=1]

çaygaar *zf.* Kendiliğinden, tabiî, tabiî olarak.

ç. 2/0372, 2/0893, 2/1078

ç.-la 3/0486, 4/0344

[=5]

çaygı *sf.* Yazlık, yaza ait.

ç. 2/0695

[=1]

çayıgayın- Yayılmak, dağılmak, saçılmak, sıçramak.

ç.-ıp+(çayıgaynıp) 3/1051, 3/1466, 3/1734, 3/1800

ç.-ıp+(çayıgaynıp) kel- 3/0983, 3/1388

[=6]

çayıl- Meyletmek, devrilmek.

ç.-gaş 3/0563

ç.-ıp+(çaylıp) 3/2984

*

çüree çayıl- → çürek

ç.-ıp+(çaylıp) 1/3399

[=3]

çayın *zf.* Yazın.

ç. 3/0057, 3/0593, 3/0605, 3/2693, 3/3119, 3/3123, 3/3175, 4/2026, 4/2253, 4/4438, 4/4739, 6/2130, 6/2428, 6/2619, 6/2707

[=15]

çayınnadır *zf.* Parlayarak, ışıldayarak.

ç. 6/1602, 6/1645, 6/1687, 6/3741

[=4]

çayınnan- Parlamak, parıldamak, ışıldamak.

ç.-gan+(2) 5/0166

ç.-ıp çoru- 6/1171

[=2]

çayınnandır *zf.* Parlayarak, ışıldayarak.

ç. 1/0529, 1/0533

[=2]

çayıŋayın- Parlamak, ışıldamak.

ç.-ıp+(çayıŋaynıp) 6/1833

ç.-ıp+(çayıŋaynıp) kel- 6/3718

[=2]

çayıŋayndır *zf*. Parlayarak, ışıldayarak.

ç. 6/1031

[=1]

çayır *sf*. Nikel kaplamalı.

ç. 3/4221, 3/4941

[=2]

çayırla- Kalaylamak.

ç.-p 5/0337

[=1]

çayla- Çekilmek, uzaklaşmak, ayrılmak.

ç. 3/2291

ç.-ar+(1) 3/4152

ç.-p ber- 3/2303

ç.-p tur- 3/4424

[=4]

çayladır *zf*. Yerinden hareket ettirerek, meylettirerek.

ç. 6/1199

[=1]

çaylat- Kurtarmak, serbest bırakmak.

ölümden çaylat- Ölümden kurtulmak, canını kurtarmak.

ç.-ıp+(çayladıp) kag- 3/4618

[=1]

çaylıg *is*. **1**. Boş, serbest.

ç. 3/2392, 3/4110, 3/4935

2. Elden gelir, yapılabilir, mümkün.

ç. 3/2490, 4/2096, 4/2103, 4/2111

ç.-la 4/2088

[=8]

çaynadı *zf*. Parlatarak, ışıldatarak.

ç. 5/0882, 5/0884, 5/0888, 5/0889, 6/2000, 6/2007

[=6]

çaynadır *zf*. Parlatarak, ışıldatarak.

ç. 5/0415, 5/0417, 5/2604, 5/2606

[=4]

çaza: çaza tep- Fırlatmak, atmak.

ç. 3/0362, 3/363

[=2]

çaza- **1**. Yontmak, yapmak, etmek, meydana getirmek.

ç.-ar+(1) 6/0886, 6/0887

ç.-gan+(2)+(çazaan) 1/3218, 1/3728, 1/3730, 1/3735, 1/3737

ç.-gaş+(çazaaş) 1/0634, 3/3117, 5/0473, 5/2263

ç.-p ber- 1/0144, 1/0146, 1/0164, 1/0166, 1/0185

ç.-p tur- 3/0664

2. Düzeltmek, düzenlemek, çeki düzen vermek, nizama sokmak.

ç. 3/4381, 4/0938

ç.-ar+(2) 5/2295

ç.-p 3/0388

ç.-y 4/0933

*

çatka çaza- → çat I.

ç.-p 5/1431, 5/1476, 5/1501, 5/1670, 5/2175, 5/2180

ç.-p kag- 5/1426

[=29]

çazarla- Parçalamak.

ç.-p tur- 4/0806

[=1]

çazat- Yaptırmak.

ç.-ıp+(çazadıp) 6/0889

ç.-ır+(1)+(çazadır) 3/2481

ç.-kaş 1/0647

[=3]

çazıl- Açılmak, çözülmek.

ç.-baan+(1) 1/0403

ç.-ıp+(çastıp) 2/0596, 6/2458

ç.-ıp+(çastıp) tur- 6/2160, 6/2305

[=5]

çazıradır *zf*. Çatırdatarak, çıtırdatarak.

ç. 1/2300, 1/3297

[=2]

çe *ünl.* Evet! Haydi! Hadi!

ç. 1/2536, 2/1537, 3/0259, 3/1761, 3/1769, 3/1923, 3/2493, 3/2661, 3/2686, 3/2711, 3/4267, 4/5071, 5/0198, 5/0226, 5/0604, 5/0750, 5/0769, 5/0789, 5/1337, 5/1505, 5/1773, 5/1839, 5/2109, 5/2360, 5/2472, 5/2616, 6/1256, 6/1339

ç. (çee) 5/0163, 5/0618

[=30]

çeçek *is*. Çiçek.

ç.+tiŋ 2/0381

[=1]

çeçek-çimis *is*. Çiçek ve yemişler.

ç. 3/0054

[=1]

çeden *sf*. Yetmiş.

ç. 2/0578, 3/0036, 3/0756, 3/0761, 3/0772, 3/0777, 3/1244, 3/1249, 3/1259, 3/1265, 3/3932, 3/3938, 3/3951, 3/4551, 4/0091, 4/1168, 5/0329, 5/0562, 5/0576, 5/1751, 6/0038, 6/0099, 6/0119, 6/2175, 6/2177, 6/2318, 6/2320, 6/2472, 6/2474

ç.+den 4/2506

[=30]

çeden bir *sf*. Yetmiş bir.

ç. 5/2385

[=1]

çedi *sf*. Yedi.

ç. 1/0141, 1/0309, 1/0320, 1/0793, 1/0811, 1/0905, 1/0936, 1/0937, 1/0959, 1/1055, 1/1292, 1/1304, 1/1367, 1/1408, 1/1473, 1/1614, 1/1653, 1/2483, 1/2517, 1/2648, 1/2656, 1/2657, 1/2728, 1/3855, 3/1713, 3/1742, 3/1819, 3/1868, 3/2222, 3/3879, 3/3921, 3/3922, 3/4967, 4/1097, 4/1098, 4/2363, 4/2364, 4/2644, 4/3043, 4/3044, 4/3502, 4/4236, 4/4905, 4/4913, 4/4924, 4/4927, 4/4937, 4/5130, 4/5190, 4/5210, 4/5223, 4/5226, 4/5244, 4/5264, 4/5279, 4/5332, 5/0666, 5/0701, 5/0730, 5/1264, 5/1266, 5/2238, 6/0774, 6/0801, 6/0829, 6/2572, 6/3158, 6/3240

ç.+zi-bile 4/5280

[=69]

çedikse- Ulaşmak istemek, elde etmek istemek.

ç.-er+(2) 4/1799

[=1]

çedir *e*. Kadar, değin.

ç. 1/0532, 1/0548, 1/1469, 1/1818, 1/1820, 1/3139, 1/3912, 1/3914, 2/0039, 2/0526, 2/0437, 2/0861, 3/0077, 3/0596, 3/0977, 3/1045, 3/0979, 3/1047, 3/1384, 3/1386, 3/1461, 3/1463, 3/1527, 3/1731, 3/1732, 3/1797, 3/1798, 3/2126, 3/2330, 3/2342, 3/3130, 3/3246, 3/3723, 3/3724, 3/4996, 4/0274, 4/0278, 4/0286, 4/2196, 4/2338, 4/2760, 4/2824, 4/2841, 4/2926, 4/2999, 5/0381, 5/0556, 5/1175, 5/1351, 5/1905, 6/0279, 6/0280, 6/0569, 6/0571, 6/0613, 6/0615, 6/1025, 6/1027, 6/1300, 6/1596, 6/1598, 6/1639, 6/1641, 6/1681, 6/1683, 6/1747, 6/1748, 6/1827, 6/1829, 6/2947, 6/3712, 6/3714, 6/3735, 6/3737

[=74]

çedir- 1. Götürmek, ulaştırmak.

ç.-beyn+(2) 5/1494

ç.-e ber- 3/3514, 3/3515, 3/4342

ç.-er+(1) 3/1873, 5/1352

ç.-eyn 2/1538

ç.-ip 3/4986, 4/1134, 4/3215

ç.-ip ber- 3/4968, 3/4973, 5/1456

ç.-ip kag- 1/3887, 3/4200

ç.-ip kel- 4/0610, 5/1490, 5/1495

ç.-ip-le 6/0465

2. Ulaştırmak, erdirmek; bir duruma, bir şeye fırsat vermek.

ç.-beyn 1/0546, 6/2710

3. İsabet ettirmek, tutturmak.

ç.-bes-daa 3/0969, 3/1375

ç.-bezi 3/1375

ç.-er-daa 3/0968, 3/1374

ç.-eri 3/1374

[=27]

çedis- Göndermek, yedeğine vermek.

ç.-keş 3/3541

[=1]

çediş- 1. Kâfi gelmek, yetişmek.

ç.-ip+(çetçip) kel- 2/0280

2. Yetişmek, ulaşmak.

ç.-i+(çetçi) ber- 4/3462

*****

amı tınga çetçir → amı-tın

ç.-ip+(çetçip) çıt- 4/3602

[=3]

çedişken *sf*. Yetişkin

ç. 1/0461, 3/0305, 3/4350

[=3]

çeen *is*. Yeğen.

ç.+i 3/3653, 5/2460

[=2]

çeerbi *sf*. Yirmi.

ç. 5/1022, 6/2223, 6/2223, 6/2224, 6/2233, 6/2543

[=6]

çeerbi beş *sf*. Yirmi beş.

ç. 1/0810

[=1]

çeerbi çeerbi *sf*. Yirmişer.

ç. 5/0936

[=1]

çeerbi dört *sf*. Yirmi dört.

ç. 5/0013, 5/0109

[=2]

çeeren *is*. Ceren, ceylan.

ç.+ge 5/2043

[=1]

çeergen *is*. Yonga, çırpı

ç. 3/0176, 5/2343

ç.+i 5/2336

ç.+in 6/1519

ç.+iŋ 3/4859

ç.-ne 6/0410

ç. (çöörgen) 3/3236

[=7]

çeje *zf*. Ne kadar?

ç. 3/0191, 3/0589, 3/0598, 3/1901, 3/3115

[=4]

çejege *zf*. Ne kadar?

çejege, kajaga çedir/çejege kajanga/ta kajaga, çejege (çedir)/ ta kajaga ta çejege (çedir)/ta çejege ta kajanga (çedir) Ne kadar sürede, ne kadar zaman, ne zamana kadar.

ç. 2/0039, 2/0116, 2/0526, 3/0596, 3/2342, 3/4999, 5/1185, 5/1701, 5/2247, 5/2254, 5/2698, 6/2270, 6/2121, 6/2418, 6/2699

ç.+ge-daa 5/1905

[=17]

çejenge *zf*. Ne kadar?

ta çejenge, kajanga (çedir)/ta çejenge ta kajanga/ta kajanga ta çejenge Ne kadar sürede, ne kadar zaman, ne zamana kadar.

ç. 1/0029, 1/0214, 1/0946, 1/1168, 1/2494, 1/2617, 1/3360, 2/0734, 3/2890, 3/0077, 3/3130

[=10]

çel *is*. Yele.

ç.+i 2/0090

ç.+i-bile 2/0222

ç.+in 6/3229

ç.+inde 3/0215

[=4]

çel- Tırıs gitmek.

ç.-er+(2) 5/0644

ç.-ip 2/0578, 5/0087, 5/1220, 5/0641, 5/0642, 5/0643, 6/2974, 6/3018

ç.-ip çıt- 6/3003, 6/3021, 6/3025

ç.-ipken 5/0193

ç.-ip-le kag- 6/2969

ç.-ip olur- 6/3002

ç.-ip tur- 5/1221

[=16]

çelbi- Dalgalanmak, sallanmak.

ç.-geş+(çelbeeş) 1/3486, 1/3493, 1/3500

ç.-y 3/2949, 3/2956, 3/2962

[=6]

çelbiiş *is*. Yelpaze

ç. 3/0610

[=1]

çele *is*. Buzağı bağı.

ç. 2/1627

ç.+ŋer 1/0576, 1/0578, 1/0740, 1/0742, 1/2362, 1/2365, 1/3054, 1/3056

ç.+zin 1/0586, 1/0589, 2/1630

[=12]

çelgiy *sf*. Sığ, derin olmayan.

çelgiy kara paş Derin olmayan kazan, tencere.

ç. 3/0037, 3/0181, 3/0778, 3/1266, 3/4552

[=5]

çel-kuduruk *is*. Yele ve kuyruk.

ç.+u+(ç.-kuduruu) 2/0705

ç.+u-bile+(ç.-kuduruu) 4/3937

ç.+un+(ç.-kuduruun) 3/0227

[=3]

çem *is.* Yemek, yiyecek.

ç. 3/0236, 3/0268, 3/0925, 3/2940, 3/3991, 4/2346, 5/0957, 5/1006

ç.-bile 3/0236

ç.-daa 3/0745

ç.+den 5/0947, 5/2644

ç.+i 1/1004

ç.+i-bile 3/0197, 4/2364, 4/2366

ç.+im 2/1023

ç.+in 2/1229, 3/2772

ç.+iŋ 3/2047

ç.+ni 3/2551, 3/4690, 4/1378

[=23]

çeme-halaa *zf*. Sitemle.

ç. 4/2241

[=1]

çemele- Kızmak, azarlamak.

ç.-p 6/3662

[=1]

çemger- Yemek vermek.

ç.-geş 3/3211

ç.-ip 4/2337, 4/2364, 4/2367

ç.-ip kel- 4/2369

[=5]

çemiş *is*. Yemiş.

taŋdı çemiji bolgan Ölmeye yaklaşmak, çok yaşlanmak.

ç.+i+(çemiji) 4/0770

[=1]

çemnen- Yemek, yemek yemek, beslenmek.

ç. 3/1567

ç.-gen+(2) 3/2775

ç.-i ber- 4/2487

ç.-ip 4/3183, 4/4065

ç.-ip al- 3/0096, 3/0781, 3/1269, 3/1615, 3/1987, 3/2514, 3/3957, 3/4359, 3/4502, 3/4555

ç.-ip kör- 3/2552

ç.-ip olur- 3/2638, 3/4384, 3/4699

ç.-ip 3/3852

[=20]

çemnig *sf*. Yemekli, yemek olan, yemeği olan.

ç. 3/3992

[=1]

çemzek *is*. Silah, mühimmat.

ç.-bile 4/2658

ç.+i+(çemzee) 6/0485

ç.+im+(çemzeem) 6/0199

ç.+iniŋ+(çemzeeniŋ) 6/1740

ç.+iŋni+(çemzeeŋni) 6/0200

ç.+tiŋ 6/1633, 6/1675

[=7]

çemzig *sf*. Lezzetli.

ç. 4/2409

[=1]

çeŋ *is.* Yen, giysi kolu.

ç.+i-bile 3/1014, 3/1771, 4/4463, 6/3634

ç.+inden 5/0464

ç.+inge 4/2128

[=6]

çeŋge *is.* Yenge.

ç.+m 5/1253

[=1]

çeŋne- Saklamak, gizlemek.

ç.-p al- 4/2128

[=1]

çeŋnig *sf*. Yenli, yeni olan.

ç. 3/1014, 3/1771, 4/4462, 6/3634

[=4]

çepsek *is*. Silah, savaş araç-gereçleri, aletler.

ç. 1/1432, 1/1467

ç.+in+(çepseen) 1/0465

[=3]

çer *is.* **1.** Yer, zemin.

ç. 6/0646, 6/2946

ç.+de 1/1645, 1/3466, 2/0090

ç.+den 1/1479

ç.+dive 6/1744

ç.+ge 1/1733, 2/1404, 2/1603

ç.+je 2/1282

ç.+ni 1/1480

2. Yer, toprak, arazi.

ç. 1/2659, 2/1210, 3/0197, 3/3918, 4/3998, 5/1167, 5/1181, 6/3158, 6/3552, 6/3592

ç.+dive 1/2254, 3/1094

ç.+ge 5/2187

ç.+i 3/0726, 4/2673

ç.+in 1/3221, 1/3303, 6/0935

ç.+indive 1/2290, 4/0579

ç.+inge 1/3273, 4/0660

ç.+je 1/3294, 1/3383, 3/2125, 6/0728

ç.+ni 2/0861, 3/1222, 3/4539

ç.+niŋ 1/2243, 1/3255, 4/0577

3. Yer, mahal, mevki, taraf, bölge, havali, yöre.

ç. 1/1179, 1/2815, 2/1024, 3/0925, 4/4559, 6/0662, 6/0939, 6/1087, 6/1300, 6/1898, 6/3133

ç.-daa 3/1293

ç.-dir 1/1384

ç.+de 1/1242, 3/2042, 4/4544, 4/5100, 6/1085, 6/1134, 6/1319, 6/1410

ç.+den 1/0659, 1/1349, 1/1355, 1/1395, 1/1402, 1/1758, 1/1759, 1/1762, 1/1764, 1/1766, 1/1768, 1/2237, 1/2446, 1/2447, 1/2476, 1/2477, 1/2628, 1/2629, 1/2883, 1/3705, 4/3321, 4/4966, 6/0676, 6/1170

ç.+dive 1/0867

ç.+ge 1/0501, 1/0535, 1/0951, 1/1172, 1/1412, 1/1447, 1/1668, 1/1784, 1/1811, 1/2614, 1/2702, 1/2705, 1/2845, 1/2850, 1/2867, 1/3011, 1/3131, 1/3133, 1/3506, 2/0187, 2/0738, 2/0860, 2/1045, 2/1051, 2/7, 3/0366, 3/0883, 3/0884, 3/1335, 3/1601, 3/4297, 3/5008, 4/3697, 4/3699, 5/0671, 5/1373, 5/1374, 6/0664, 6/0695, 6/1169, 6/1713, 6/2273, 6/2274, 6/2275, 6/2276, 6/2608, 6/2610, 6/2718, 6/2936

ç.+i 1/1570, 6/0212

ç.+imdive 4/1068

ç.+imge 3/2901, 3/2902, 4/4092, 4/4094, 4/5380, 4/5382, 6/3060, 6/3061

ç.+in 1/2235, 1/2236, 2/0449, 2/0450, 2/0451, 3/0735, 3/0736, 3/3063, 4/0993, 4/0995, 4/0997, 6/1337, 6/1384, 6/2627, 6/3100

ç.+inde 1/1556, 1/1579, 2/1206, 3/3169, 4/0798, 4/4333

ç.+inden 1/2510, 1/2511

ç.+inge 4/1633, 4/1635, 4/4273, 4/4275, 5/1298, 5/1299, 6/1091, 6/1976

ç.+iŋ 2/0385, 3/1600

ç.+iŋçe 2/0514

ç.+iŋerden 1/1771

ç.+iŋge 4/1796

ç.+je 1/1569

ç.+ler 3/2897

ç.+lerden 5/1891, 5/1892

ç.+lerniŋ 4/1466, 4/1468

ç.+ni 1/0490, 1/0491, 1/2238, 1/3772, 1/3773, 2/0452, 3/0360, 4/1104, 4/1107, 5/0381, 5/0382, 6/1218, 6/2124, 6/2125, 6/2126, 6/2127, 6/2421, 6/2423, 6/2424, 6/2422,6/2702, 6/2703, 6/2704, 6/2705

ç.+niŋ 1/3154, 2/0473, 2/0474, 2/0855, 2/1101, 2/1377, 2/1379, 4/1171, 4/2584, 4/2708, 4/2737, 4/4296, 4/4298, 5/2432

4. Yer, yeryüzü.

ç. 1/3238, 1/3581, 1/3962, 3/2711, 3/4719, 3/4852, 4/3631, 4/3651, 5/0101, 5/0375, 5/1404, 5/1518, 5/1522, 6/0638, 6/1859, 6/1867, 6/1872, 6/1955, 6/1992, 6/2012, 6/2110, 2/1161, 1/3432, 1/2207, 1/0792, 1/0811, 1/0905, 1/0952, 1/0961, 1/1055, 1/1303, 1/1333, 1/1365, 1/1366, 1/1407, 1/1510, 1/1571, 1/1653, 1/2428, 1/2575, 1/2588, 1/2728, 1/2741, 1/3563, 4/3046, 4/3068, 4/3243, 4/3283, 4/3362, 4/3545, 4/3561, 4/3573, 4/3587, 6/0626

ç.+de 4/1912, 5/0185

ç.+den 3/4723

ç.+dive 4/1816

ç.+ge 3/0367, 3/0493, 4/1100, 5/0620

ç.+i 3/2294

ç.+in 1/2307, 1/3859, 3/2110, 3/4095, 3/4096, 3/4112, 3/4918, 6/2839

ç.+inçe 3/4131

ç.+indive 4/2305

ç.+inge 6/2123, 6/2268, 6/2420, 6/2613, 6/2701

ç.+inge-le 3/2197

ç.+je 1/1250

ç.+ni 1/0517, 1/3798, 2/0989, 3/0312, 3/0682, 3/1144, 3/4919, 4/3886, 5/2328, 5/2387

ç.+niŋ 2/0067, 3/0368, 3/0493, 3/2162, 4/0305, 4/1101, 4/1839, 4/2855, 4/3625, 4/3675, 5/0186, 5/1895, 6/2122, 6/2267, 6/2419, 6/2612, 6/2700

5. Yer; yan, taraf, kısım,

ç. 4/4656

ç.+de 2/0465, 6/0996

ç.+den 2/1159, 4/3371, 5/1359

ç.+ge 2/1069

ç.+in 1/2260, 3/2264, 6/1747, 6/1748

ç.+inden 1/2291, 4/3247

ç.+iŋge 4/3394

ç.+ni 6/0279, 6/0280

6. Memleket, yurt.

ç. 1/2574, 1/2587, 3/3991, 3/3992

ç.+de 3/4514, 5/0759

ç.+den 1/0789

ç.+ge 5/0113

ç.+i 4/1389, 4/1390

ç.+im 1/2573, 1/2587

ç.+imden 3/2443

ç.+imge 6/2811

ç.+inde 3/1846

ç.+inden 1/3724

ç.+inge 1/3848, 1/3853, 3/0800, 3/4198, 3/4523, 5/1597, 5/1608

ç.+iŋge 1/2774, 3/4949

ç.+niŋ 4/2881, 4/3011, 4/3013, 4/3055, 4/3495, 4/3501, 4/4017

7. Gidilecek yer; mesafe, belli bir mesafe.

ç. 1/0689, 1/0819, 2/1361, 3/0034, 3/0746, 3/0968, 3/1933, 3/4200, 3/4996, 3/5000, 4/4088, 4/5376, 6/2936, 6/2991, 6/3555

ç.+de 3/3879, 5/0180, 5/0184, 5/0265, 5/0390

ç.+den 4/3498, 5/0321

ç.+ge 3/1901, 3/1902, 3/2074, 3/4339, 3/5007, 4/1084, 4/3478, 4/3481

ç.+inde 5/0234

ç.+inge 4/1831

ç.+iŋniŋ 4/3488

ç.+ni 3/0783, 3/0784, 3/3908, 3/3909, 3/3921, 3/4540, 3/4541, 3/4745, 6/0337, 6/0344, 6/0339, 6/0346, 6/0353, 6/0355, 6/0359, 6/0361

8. Belli bir alan, yer, mekân.

ç. 6/3608

ç.+iŋde 4/4015

ç.+de 1/3378, 1/3455, 2/1590, 3/0221, 3/0519, 3/2979, 4/2280

ç.+ge 1/0345, 1/0992, 3/0190, 3/0595, 3/4294, 3/5023, 4/0363, 4/2850, 4/2931, 4/3029, 5/2401, 5/2411, 5/2547, 5/2548

ç.+i 4/4360, 4/4361, 6/3613, 6/3641

ç.+i-dir 6/3611

ç.+imni 6/3643

ç.+in 3/0104, 6/3615, 6/3617

ç.+inde 4/2290, 4/2293, 4/2296, 4/2169

ç.+inden 3/0745

ç.+indive 4/4189, 4/4194

ç.+inge 3/4694, 3/5039, 4/4125, 4/4139, 4/4142, 4/4185, 5/1496, 5/1497, 5/1598, 5/1609, 5/2258, 5/2260

ç.+iniŋ 4/4133

ç.+iŋ-daa 3/1332

ç.+lerge 1/1041

ç.+ni 3/4388, 3/4389

*

çer iyem, deer adam/kara çer iyem, kök deer adam Yer anam, Gök atam!

ç. 1/2223, 1/2331, 2/0050, 6/2838, 6/2877, 6/2899

çer al- Çekilmek, gitmek, çekilip gitmek, uzaklaşmak.

ç. 6/1301

çer eezi Yer iyesi.

ç. 2/0048, 3/2164, 3/2197, 3/2199, 6/3241

çerniŋ çeskee → çeskee

ç. 5/0675, 6/1788, 6/3177, 6/3185

[=510]

çer-çemzek *is*. Savaş araç gereçleri, mühimmat.

ç.+in+(ç.-çemzeen) 1/3850

[=1]

çer-çer *zf*. Her yerde.

ç.+de 1/2792

[=1]

çer-çurt *is.* Yer yurt, yurt, memleket.

ç.+um 1/2413, 1/2887

ç.+umçe 1/2416, 6/3006

ç.+unçe 1/2776, 1/3524, 1/3837

ç.+unda 5/1207

ç.+unduva 1/2830, 1/2844, 1/3364

ç.+unuŋ 1/3013, 1/3430, 5/1465

ç.+uŋçe 1/2452, 1/2580, 1/2603, 1/2812

ç.+uŋduva 1/2436, 1/2571

ç.+uvus 5/1450

ç.+uvusçe 3/4162

[=22]

çer-delegey *is*. Yeryüzü, dünya.

ç.+de 1/3972

[=1]

çergeleşkek *sf*. Paralel, koşut, muvazi.

ç. 3/3879, 3/3923

[=2]

çerle *zf*. **1**. Büsbütün, tamamıyla, tamamen.

ç. 1/0991, 1/1163, 3/0125, 3/0491, 3/1007, 3/1122, 3/1316, 3/2488, 3/2521, 3/2529, 3/2562, 3/2571, 3/2659, 3/2851, 3/2852, 3/3579, 4/3228, 5/0542, 6/0900, 6/3266, 6/3267, 6/3287, 6/3334, 6/3335, 6/3408, 6/3409, 6/3485, 6/3486

2. *zf*. Hiç.

ç. 1/0030, 3/0505, 3/0718, 3/3260, 3/3013, 3/3133, 3/4246, 4/0847, 5/1107

[=37]

çerle- Gitmek, ilerlemek.

ç.-p 1/1254

[=1]

çerlik *sf*. Vahşi, yabani.

ç. 2/1642

[=1]

çes *sf*. Bakır, bakırdan yapılmış.

ç. 5/0512

[=1]

çeskee: çerniŋ çeskee Evsiz barksız, yersiz yurtsuz.

ç. 5/0675, 5/2446, 6/3177, 6/3185

[=4]

çeskinçig *sf*. Pis, tiksindirici, iğrenç.

ç. 5/0677

[=1]

çeste *is*. Enişte.

ç.+zi 6/2942

[=1]

çestey *is*. Enişte (hitap).

ç. 3/2499, 4/2514, 4/2576, 4/2735

[=4]

çeş- Çözmek.

ç.-e+(çeje) 3/3179

ç.-erge+(çejerge) 3/3710

ç.-ip+(çejip) 4/2530, 5/1242, 5/1053, 5/1387

ç.-ip+(çejip) al- 4/2538, 4/2550

ç.-keş 1/3906, 2/0951, 3/3015, 3/4660, 5/2375, 6/0595, 6/3707

ç.-keştiŋ 4/4831

[=16]

çet- I. Götürmek, sürmek, yedmek.

ç.-e+(çede) ber- 2/1275

ç.-erge+(çederge) 6/2857

ç.-ip+(çedip) 1/0358, 5/0704

ç.-ip+(çedip) al- 5/1454, 6/2960

ç.-ip+(çedip) çoru- 6/2861

ç.-ken+(2) 3/2743, 6/1172, 6/1185, 6/1247

ç.-keş 1/0388, 3/2848, 6/0229

[=14]

çet- II. **1.** Yetmek, yetişmek, erişmek, ulaşmak.

ç.-e+(çede) 1/2043, 2/0847, 3/2068, 4/1921, 4/1938, 4/2203, 4/3116, 5/1163

ç.-e+(çede) al- 3/4498

ç.-e+(çede) ber- 1/0338, 1/0361, 1/0707, 1/2565, 1/2806, 1/3416, 2/0089, 2/1147, 2/1271, 2/1493, 2/1588, 3/0107, 3/0118, 3/0744, 3/0889, 3/1148, 3/1529, 3/1645, 3/1899, 3/1971, 3/2041, 3/2333, 3/2542, 3/2686, 3/2688, 3/2896, 3/2903, 3/2914, 3/3310, 3/3766, 3/3980, 3/4098, 3/4202, 3/4921, 3/5003, 3/5010, 4/0139, 4/1806, 4/1990, 4/3162, 4/3244, 4/4369, 4/5411, 5/1528, 5/1914, 5/2077, 5/2415, 6/0213, 6/1528, 6/1992, 6/2762, 6/2852, 6/3254, 6/3395, 6/3594

ç.-eeli+(çedeeli) 5/0634

ç.-e+(çede) halıp kel- 6/1943

ç.-e-le+(çede) ber- 4/4561

ç.-er+(1)+(çeder) 3/1997, 3/2012, 4/2015

ç.-er+(2)+(çeder) 1/1479, 2/0644, 3/0555, 3/1600, 3/3677, 4/1796, 4/3247, 4/3371, 4/4273

ç.-eri-daa+(çederi) 2/1210

ç.-ip+(çedip) 2/0407, 2/0581, 2/0582, 3/0231, 4/2924, 4/4089, 4/4274,

4/5376, 5/1321, 5/1635, 5/1844, 5/2034, 6/1300

ç.-ip+(çedip) al- 3/1018, 3/1750, 4/2793, 5/0514, 5/0515, 6/1342

ç.-ip+(çedip) kel- 1/0111, 1/0274, 1/0390, 1/0556, 1/0563, 1/0564, 1/1613, 1/2058, 1/2110, 1/2523, 1/2882, 1/3040, 1/3041, 1/3395, 1/3443, 1/3527, 1/3646, 2/0306, 2/0575, 2/0819, 2/1072, 2/1092, 2/1468, 2/1530, 2/1617, 2/1618, 3/0205, 3/0340, 3/1275, 3/1343, 3/1702, 3/1933, 3/1953, 3/2006, 3/2053, 3/2054, 3/2865, 3/2933, 3/3105, 3/3627, 3/3814, 3/3922, 3/4259, 3/4261, 3/4272, 3/4695, 3/5037, 4/2005, 4/2329, 4/2861, 4/2899, 4/3021, 4/3064, 4/3364, 4/3365, 4/3576, 4/3584, 4/3942, 4/4107, 4/4379, 4/4573, 4/4911, 4/5161, 4/5423, 5/1863, 5/2052, 5/2257, 5/2311, 5/2426, 5/2506, 5/2546, 5/2701, 6/0139, 6/0166, 6/0175, 6/0176, 6/0252, 6/0449, 6/0469, 6/0474, 6/0505, 6/0664, 6/0677, 6/0695, 6/0750, 6/0885, 6/0994, 6/0999, 6/1061, 6/1163, 6/1191, 6/1288, 6/1297, 6/1415, 6/1584, 6/1626, 6/1777, 6/1794, 6/1898, 6/1901, 6/1902, 6/1906, 6/1976, 6/1977, 6/2016, 6/2017, 6/2023, 6/2726, 6/2753, 6/2971, 6/2983, 6/3043, 6/3045, 6/3047, 6/3062, 6/3065, 6/3072, 6/3131, 6/3252, 6/3319, 6/3759

ç.-ip-daa+(çedip) kel- 4/5393

ç.-ip-le+(çedip) kel- 1/3396, 4/2771, 4/2843, 4/3288, 4/3471, 6/1537

ç.-ip+(çedip) olur- 6/0356, 6/0362

ç.-ip+(çedip) şıda- 6/1389, 6/1433

ç.-ip+(çedip) tur- 3/4355, 4/3001

ç.-ken+(1) 2/1175, 3/2005, 3/5000

ç.-ken+(2) 3/0309

ç.-keş 2/1438, 3/0242, 3/4142, 5/0419

ç.-key 2/0846

ç.-peen+(1) 1/2849, /1175

ç.-pes+(1) 3/0548, 6/2976

ç.-pes+(2) 1/3573, 1/3605, 1/3628, 1/3651, 1/3672, 2/0576, 2/0578, 2/0860, 2/1568, 2/1569, 3/0555, 6/0025, 6/0026, 6/1500, 6/1501

2. Yetmek, kâfi gelmek.

ç.-er-daa+(çeder) 1/1611, 3/2831

ç.-ip+(çedip) şıda- 6/1139

ç.-ken+(1) 5/0159

ç.-ken-dir 5/0129, 5/0139, 5/0149

ç.-keş 4/3546

ç-pes+(1) 1/1345

ç.-peen+(2) 1/3380, 3/2719

ç.-pes-daa 1/1612, 3/2831

ç.-pes-tir 1/1196, 5/2072

ç.-peyn 3/2731

3. Zaman gelmek, geçmek, yaklaşmak.

ç.-e+(çede) ber- 4/0216, 4/0871

ç.-ip+(çedip) çor- 3/3735

ç.-ip+(çedip) kel- 3/2814, 3/4019, 3/4249, 3/4707

ç.-kije 3/4419

4. *(yardımcı fiil)* Yeterlilik bildirir.

ç.-pes+(2) 1/0345, 3/0894, 3/4623, 4/0959, 4/0961, 4/2618, 4/2620, 6/1503, 6/1715, 6/2917

*****

amı-tınga çet- → amı-tın

ç.-er+(1)+(çeder) 4/3762

ç.-er+(2)+(çeder) 5/2497

çeder-çetpes *zf.* Yetersiz.

ç. 5/1161

karak çetpes Çok geniş, engin, ucu bucağı görülmez.

ç. 1/1260, 1/1266, 1/1796, 1/1838, 1/2100, 1/2103, 1/2122, 1/2208, 1/2635, 1/3112, 1/3757, 3/0954, 3/1226, 3/1361, 3/1514, 3/1628, 3/4567, 3/4747, 4/4662, 4/4705, 4/4947, 5/0661, 6/1201, 6/1844, 6/3702

nazı çet- Yaşlanmak.

ç.-ip+(çedip) 1/2888, 3/4704

[=326]

çetker *is*. Şeytan.

ç.+i-daa 3/5056

[=1]

çetkile- Yetişivermek, gelivermek.

ç.-p 3/1881

ç.-p kel- 3/3874, 5/2231

[=3]

çet- söle- Tutmak, yakalamak, tutup çekmek

ç.-p+(çedip-s.) 4/3214

[=1]

çettin- İzlemek, peşinden gitmek.

ç.-ip+(izlemek) 6/3761

[=1]

çettir- I. 1. Ulaştırmak, götürmek.

ç.-er+(1) 1/1060

ç.-er+(2) 1/1665

2. Yakalanmak.

ç.-bes+(1) 5/2041, 5/2043

ç.-beyn 1/0727, 2/1529, 4/5269

ç.-beyn bar- 1/1965

ç.-er+(1) 6/1280

ç.-er+(2) 5/0181, 5/0235, 5/1853

[=13]

çettir- II. Teşekkür etmek, şükranlarını sunmak.

ç.-gey 1/1008

ç.-gey-le 1/1070

*

ayıs çettir- → ayıs

ç.-bes+(1) 5/1069

[=3]

çettirt- Sağlamak, yetiştirmek.

ç.-ip-tir 1/0114

ç.-ivit 1/0109

[=1]

çıda-seleme *is*. Kılıç ve mızrak.

ç.+zin 4/4002

[=1]

çıdı- Çürümek, bozulmak.

ç.-gan+(1)+(çıdaan) 1/2704, 1/2709

ç.-vas+(1) 5/1628, 6/0066

ç.-vas+(2) 3/0605, 3/2693, 3/3119

ç.-vazın 1/0431, 1/0434

ç.-y ber- 3/3710, 3/3714

[=11]

çıdıg *sf*. Çürük, bozuk, kokmuş.

ç. 3/3170, 4/2087, 4/2095

ç.-vas+(2) 3/0593

[=4]

çıdırga- Koklamak.

ç.-p 1/2525

[=1]

çıdınnıg *sf*. Yataklı, yuvalı.

ç. 4/0085, 4/0134, 4/0772, 4/1258

[=4]

çıg- Yığmak, toplamak.

ç.-gan+(1) 3/2815

ç.-gan+(2) 3/0122

ç.-gaş 1/1106, 3/3010, 3/3544, 3/4409, 3/5040

ç.-ıŋar+(çıŋar) 1/0745, 1/2368

ç.-ıp+(çıp) 1/0592, 1/0760, 1/0835, 1/0837, 1/0862, 1/2359, 1/2370, 1/2382, 1/3073, 2/0068, 2/0070, 2/0112, 2/0620, 2/1406, 2/1633, 3/0176, 3/4183, 6/1519, 6/2803, 6/2805

ç.-ıp+(çıp) al- 1/2693, 3/0173, 3/0223, 3/3236, 3/4185, 3/4846, 4/1246

ç.-ıp+(çıp) ber- 3/2790, 6/1445

ç.-ıp+(çıp) ekkel- 1/2833, 1/3061, 1/3062

ç.-ıp+(çıp) kel- 1/0583

ç.-ıp+(çıp) tur- 1/0864

ç.-ıp+(çıp) turup ber- 2/1625

[=44]

çıga- Malı sürmek, hareket ettirmek.

ç.-p kel- 3/4337

ç-y 3/4329

[=2]

çıgaan: çıgaan öttür- Yemin verdirmek, söz almak.

ç.+ın 4/3669

ç.+ınga 4/3665

[=2]

çıgaan-daŋgırak *is*. Söz, yemin.

çıgaan-daŋgırak kıl- Yemin etmek, söz vermek.

ç. 1/3882

[=1]

çıgdır- Yığdırmak

ç.-ıp 1/2838, 3/5034

ç.-ıp turup ber- 3/3733

[=3]

çıgıı *zf*. Yaklaşık, hemen hemen.

ç. 4/0892

[=1]

çıgjır → çıjır

çııl- Yığılmak, toplanmak, bir araya gelmek.

ç.-gan+(1) 2/1096, 3/0868, 3/1022, 3/1327, 3/1728, 3/2819, 4/0978

ç.-gan+(2) 1/1806, 1/1809, 1/1848, 1/1851, 1/1852, 1/1900, 1/1902, 1/1911, 1/2062, 3/1435, 3/1703, 3/2822, 5/1555

ç.-gaş 3/3380

ç.-ı+(çıglı) ber- 5/1213

ç.-ıŋar+(çıglıŋar) 5/1929

ç.-ıp+(çıglıp) al- 2/1132

ç.-ıp kel- 6/2806

ç.-ıp+(çıglıp) kel- 1/0739, 1/0865, 1/1755, 1/1876, 1/2360, 1/3053

ç.-ıp+(çıglıp) tur- 1/0574, 3/0927, 4/2509, 5/1240

[=35]

çııl- haal- Toplanmak, yığılmak.

ç.-ıŋar+(çıglıŋar-haglıŋar) 5/2719

ç.-ıp+(haglıp-çıglıp) tur- 5/1940

[=2]

çııldır- Toplamak, bir araya getirmek.

ç.-gaş 5/2741

[=1]

çıır- Kısaltmak, azaltmak (mesafe).

ç.-a tırt- 4/1449, 5/1525

[=2]

çıırıl- Kısalmak, azalmak.

ç.-ıp+(çıırlıp) 3/1138

[=1]

çıjır: çıjır aldın Saf altın.

ç. 1/1257, 4/2868, 5/0336, 5/2090, 5/2100

ç. (çıgjır) 4/4445

ç.(çigjir) 4/2194, 4/2199

[=8]

çıjıradır *zf*. Gürleterek.

ç. 1/3220

[=1]

çıjırat- Gürlemek, gürletmek.

ç.-ı+(çıjıradı) 4/2822, 5/1089

ç.-ı-la+(çıjıradı) ber- 4/3965

[=3]

çıjırt: **çıjırt de-, çıjır kıldır** Gürüldemek, gürlemek.

ç. 1/2306, 1/2340, 1/3302, 1/3797, 1/3860, 5/0973

[=7]

çıjırttır- çaŋçan- Sövmek söylenmek, bağırıp çağırmak.

ç.-ıp 5/0962

[=1]

çıjırttır- çaŋçattın- Sövmek söylenmek, bağırıp çağırmak.

ç.-ıp kel- 5/1081

[=1]

çık: çık dolu *zf*. Ağzına kadar dolu, tam dolu.

ç. 5/1658

[=1]

çık-çak: çık-çak de- Gürültülü ses çıkmak.

ç. 3/2985

[=1]

çıkkıŋayın- Yayılmak, çıkmak.

ç.-ıp+(çıkkıŋaynıp) 1/0153, 1/0155

[=2]

çıl *is*. Yıl.

ç. 1/0503, 1/0504, 1/0505, 1/2648, 1/2656, 1/3403, 1/3656, 1/3689, 2/0638, 3/0047, 3/0081, 3/1904, 3/2891, 3/3384, 3/3921, 4/0175, 4/2642, 4/4236, 4/4239, 5/0730, 6/2146, 6/2148, 6/2175, 6/2177, 6/2292, 6/2295, 6/2318, 6/2320, 6/2444, 6/2446, 6/2472, 6/2474, 6/3238, 6/3240, 6/3345, 6/3423, 6/3505, 6/3600

ç.+da 1/0040, 1/0139, 1/0141, 1/0318, 1/0319, 1/0663, 1/2519, 1/3171, 1/3183, 1/3412, 1/3771, 1/3775, 2/1230, 2/1232, 2/1636, 2/1638, 3/0041, 3/1268, 3/1614, 3/3851, 3/3956, 3/4358, 3/4492, 3/4554, 4/0080, 4/0137, 4/2352

ç.+dıŋ 1/0492, 1/0502, 1/3526, 3/0047, 4/1599, 4/2644

ç.+ı-bile 1/3526, 5/1147

ç.+ın 1/0306, 1/0308, 2/1615, 3/0083, 4/1051, 4/4386, 4/4569

[=80]

çılan *is*. Yılan.

ç. 1/1235, 1/3828, 4/4893, 6/1583, 6/1609, 6/2631, 6/2722

[=7]

çılbay *sf*. Ilık.

ç. 6/1069

[=1]

çılbıga *is*. Canavar.

ç.+nı 4/4895

[=1]

çılça: çılça düş- Hasar vermek, darmadağın etmek.

ç. 6/2844, 6/2882

[=2]

çılçırıkta- Kaymak, kayıp düşmek.

ç.-gaş+(çılçırıktaaş) 1/2680

[=1]

çılda- Yıl geçirmek, yıl harcamak.

ç-p 2/1615

[=1]

çıldagaan *is*. Sebep, neden.

ç.+ım 1/0771

[=1]

çıldık *sf*. (Bir) yıllık mesefe ya da (bir) yılda gerçekleşen.

ç. 1/0535, 1/1768, 1/2446, 1/2476, 1/2628, 3/0783, 3/3879, 3/3908, 3/4540, 3/4745, 6/0353, 6/0359

ç.+tıŋ 1/1556

[=13]

çıldıktıg *sf*. (Bir) yıllık mesefe ya da (bir) yılda gerçekleşen.

ç. 1/1811, 1/2510

[=2]

çıldır- Hareket etmek, ilerlemek.

ç.-ıp kel- 4/4560

[=1]

çıldır-şak: çıldır-şak kıldır *zf*. Ağır ağır, yavaş yavaş.

ç. 6/1718, 6/3251, 6/3318, 6/3394, 6/3469, 6/3567, 6/3593

[=7]

çılga- Yalamak.

ç.-ar+(2) 1/2344, 1/2345, 5/2632, 5/2682, 6/2630, 6/2631, 6/2721, 6/2722

ç.-ayn 3/4953, 3/4954

ç.-gaş+(çılgaaş) 6/1769

ç.-p 1/3324, 1/3881, 3/0175, 6/2749

ç.-pkaş 1/1081

ç.-p kör- 3/3388

ç.-p olur- 3/3389

ç.-p tur- 3/3381

[=19]

çılgandır- Yalatmak.

ç.-ıp tur- 5/2627

[=1]

çılgat- Yalatmak.

ç.-ıp+(çılgadıp) 4/3664, 4/3668

ç.-kaş 3/4969, 3/4970

[=4]

çılgı *is.* Yılkı.

ç. 1/2427, 1/2429, 1/2443, 1/2473, 1/2509, 1/2523, 1/2545, 3/0203, 3/0205, 3/0221, 3/1184, 3/1559, 3/3968, 3/3998, 4/4568, 6/3317

ç.+da 1/0289, 1/0298

ç.-daa 4/4625

ç.+mnıŋ 3/4289

ç.+nı 1/0234, 1/0296, 1/0802, 1/0816, 1/2430, 1/2434, 1/2470, 1/2544, 1/2551, 1/2558, 2/1406, 4/4556, 4/4594

ç.+nıŋ 1/0242, 1/0721, 3/2405, 4/4392

ç.+ŋ 1/0224

ç.+ŋnı 4/4607

ç.+zı 1/0216, 3/4212

ç.+zı-la 4/4383

ç.+zı-daa 5/0120, 5/0123

ç.+zın 1/0218, 1/0251, 4/4190, 4/4631

ç.+zında 3/4319

ç.+zınıŋ 1/0710, 4/0032

[=51]

çılgıçı *is*. Çoban.

ç. 3/3999, 3/4143, 3/4288, 3/4319, 3/4326, 3/5048

ç.+lar 1/0719

ç.+larınga 1/0718

ç.+zı 3/5047, 4/4417, 4/4455, 4/4458

[=12]

çılgıla- Yılkı gütmek, yılkı bakmak.

ç.-p 1/0296

[=1]

çılgılıg *sf*. Yılkılı, yılkısı olan.

ç. 1/0023, 1/0025

[=2]

çılıg *sf*. Ilık.

ç. 3/2940, 3/3720, 4/2025, 6/2902, 6/2904

[=5]

çılıg-çımçak *is*. Sıcak ve yumuşak.

ç.+ınga+(ç.-çımçaanga) 2/0107

[=1]

çılıgla- Isınmak, sıcak tutmak.

ç.-p 3/1952

[=1]

çılıktır- Isıtmak.

ç.-ıp 3/2753

[=1]

çılındı *is*. Ilıklık, ılık hava.

ç. 4/4437, 4/4738

[=2]

çılıt- Ilıtmak, ısıtmak.

ç.-ıp+(çılıdıp) 3/2747, 3/2748, 5/1292, 5/1389

[=4]

çımçak *sf*. **1**. Yumuşak.

ç. 1/2857, 2/0777, 3/0775, 3/0850, 3/1262, 3/3949, 3/3954, 4/4586, 4/4815, 5/0830, 5/1576

ç.+ı-daa+(çımçaa) 2/0315

ç.+ın+(çımçaan) 2/1242

ç.+ınga+(çımçaanga) 2/0473

2. Yumuşak huylu, mizaçlı.

ç. 3/1319, 3/1678, 3/4009, 3/4608

ç.+ı+(çımçaa) 3/4604

[=19]

çımçakta- Yumuşatmak, yumuşak hâle getirmek.

ç.-p 3/4457

[=1]

çımçat- Yumuşatmak.

ç.-ıp+(çımçadıp) al- 3/3022

[=1]

çım-sırt: çım-sırt kılın- Heyecandan titremek, hop etmek.

ç. 5/1090

[=1]

çıpşın- Yapışmak.

ç.-a ber- 3/1138

[=1]

çıpşınçak *sf.* Yapışkan.

ç. 3/1178

[=1]

çıpşır *zf.* Yanında, yanı başında; birlikte kullanıldığı fiillere yaklaşma anlamı katar.

ç. 1/1980, 1/1698, 3/2017

çıpşır çet- Yetişmek, koşarak yetişmek.

ç. 5/0419

[=4]

çıpşır- Tutturmak, yerleştirmek.

ç.-ıp kag- 3/3521

[=1]

çıraa *is.* Rahvan.

ç. 1/0723, 3/4759, 4/4084, 5/0582

ç.-bile 5/0892

ç.+dan 2/0706

ç.+nı 3/1393, 3/1478

[=8]

çıraala- Rahvan gitmek.

ç.-ar+(1) 1/0722

ç.-ar+(2) 1/0717

ç.-p çorup tur- 1/0712

ç.-p tur- 5/0687

[=4]

çıraŋ *sf.* Altmış.

ç. 3/5041

[=1]

çırga- Mutlu, mesut olmak.

ç.-ar+(1) 6/1070, 6/3384, 6/3459

ç.-p 3/5042, 4/4179, 5/1303, 6/3542

ç.-p çıt- 2/0470, 5/1186

ç.-p çoruy bar- 5/2753

ç.-p olur- 3/4468, 3/5052

ç.-p or- 4/4157

[=13]

çırgal *is.* Mutluluk, saadet.

ç. 3/5042, 6/2800, 6/2800

ç.+ın 3/4468, 3/5042, 5/2753

ç.+ınga 5/1474

ç.+ıŋ 3/5052

[=8]

çırı- Aydınlanmak, ışıldamak.

ç.-p kel- 6/0638

*

karak çırı- Rahatlamak, kendine gelmek.

ç.-p al- 6/0677

[=2]

çırık I. *is.* Ağız kenarı.

ç. 1/3011, 6/0532, 6/1068

ç.+ı+(çırıı) 6/2001

ç.+ım-dır+(çırıım) 6/2002

ç.+ımga+(çırıımga) 1/0470

ç.+ımnı+(çırıımnı) 1/0523, 5/0881

ç.+ın+(çırıın) 1/0522, 1/0531, 2/0432, 4/0090, 5/0414, 5/0779, 5/2603, 6/2008

[=16]

çırık II. *sf.* Işıklı, aydınlık.

ç. 1/1197, 1/1207, 1/1215, 1/1227, 1/1238, 1/1245, 1/1273, 1/1280, 1/1308, 1/2986

[=10]

çırıktıg-çılçıktıg *sf*. Aydınlık, parlak; göz kamaştıran, güzel.

ç. 5/2086, 5/2094

[=2]

çırıtkılan- Parlamak, ışıldamak.

ç.-ıp 4/4908

[=1]

çırıtkılaş: **çırıtkılaş de**- Parlamak, parlayıvermek, aydınlanıvermek.

ç. 4/1545, 4/1649, 4/1730, 4/1813, 4/1819, 4/2217

ç.-la 2/0545

[=7]

çırıtkılıg *zf*. Parlak, aydınlık, ışıklı.

ç. 5/0899

[=1]

çıskaa- Dizmek, sıralamak.

ç.-p kag- 1/1615

[=1]

çıt *is*. Koku.

ç. 4/2389, 5/2633, 5/2683

ç.+ın+(çıdın) 1/2446, 1/2476, 1/2510, 1/2628, 1/3705

[=8]

çıt- 1. Yatmak.

ç.-a+(çıda) 3/0590, 3/3098, 3/3111, 6/1862, 6/2089, 6/2229, 6/2375, 6/2541, 6/2590, 6/2870

ç.-ar+(1)+(çıdar) 2/0535, 3/3043, 4/5298, 6/2866

ç.-ar+(2)+(çıdar) 1/3214

ç.-arga+(çıdarga) 6/2092, 6/2232, 6/2378

ç.-ıp+(çıdıp) al- 2/0106, 2/0195, 6/0983

ç.-ıp çıdıp 6/1045

ç.-ıp+(çıdıp) ber- 2/1287

ç.-ıp+(çıdıp) çıt- 4/0291

ç.-ıp+(çıdıp) kag-- 6/3315, 6/3390, 6/3465

ç.-ıp+(çıdıp) kal- 5/1346

ç.-ıp-tır+(çıdıptır) 4/4834, 5/1386, 6/0377, 6/3166

ç.-ır-la+(1)+(çıdır) 6/2104, 6/2391, 6/2557, 6/2602, 6/2678

ç.-kan+(1) 1/3649, 4/5255

ç.-kan+(2) 1/3342, 4/2295, 4/2296, 4/4843, 5/2427, 5/2439, 5/2445, 6/0379

ç.-kanın 1/3460

ç.-kannay 5/2425

ç.-sın 5/2425

2. Olmak, bulunmak, durmak, var olmak.

ç.-a+(çıda) 3/1885, 3/2161, 3/2219, 3/2478, 3/2518, 3/2609

ç.-ar+(1)+(çıdar) 1/2696, 3/0039, 3/0043, 3/0059, 4/0830, 4/0843, 4/0865, 5/1584, 5/1586, 5/1598, 5/1609, 6/3112

ç.-ar+(2)+(çıdar) 3/0023, 6/0007

ç.-ıp+(çıdıp) 5/0165, 5/0478, 5/0541

ç.-ıp+(çıdıp) al- 6/0390, 6/2656, 6/1190

ç.-ıp+(çıdıp) ber- 6/0656

ç.-ıp+(çıdıp) kag- 1/1801

ç.-ıp-tır+(çıdıptır) 1/1420, 1/2706, 1/2846, 2/0310, 2/1047, 4/2583, 6/1056

ç.-ır+(1)+(çıdır) 2/1553

ç.-kan+(1) 1/1260, 1/1266, 1/2702, 1/3560, 3/0165, 3/0182, 3/0277, 3/0279, 3/0411, 3/0786, 3/1628, 3/2036, 3/3666, 3/3669, 3/3959, 5/1815, 5/1896, 5/2007, 5/2315, 5/2317, 5/2359, 6/3136

ç.-kan+(2) 1/2021, 1/3739, 2/0380, 3/4866, 6/3615

ç.-kan-dır 1/2718

ç.-kanın 5/1748

ç.-pas+(1) 4/4530

ç.-payn 2/1059

3. Yaşamak, varlığını, yaşamını sürdürmek.

ç. 2/1041

ç.-ar+(2)+(çıdar) 6/0186

4. Diyaloglardan önce bağlayıcı bir ifade olarak kulanılır.

ç.-kaş 1/2322, 1/2685, 1/2719, 1/2740, 1/2749, 1/2814, 1/3153, 1/3314, 3/4944, 4/0524, 6/2342

5. *(yardımcı fiil)* –(I)p çıt- yapısı şimdiki zaman yapısı ve süreklilik birleşik fiilleri oluşturur.

ç. 2/1580, 3/2958, 3/3362

ç.-a+(çıda) 1/0260, 1/0310, 1/0321, 1/1082, 1/1140, 1/1297, 1/1536, 1/1548, 1/2908, 1/3033, 1/3034, 6/1283, 6/2035, 6/3588

ç.-a-la 3/1945

ç.-ar+(1)+(çıdar) 1/1547, 1/1617, 1/2737, 1/3191, 1/3195, 2/0728, 3/1439, 3/1839, 3/2522, 3/4595, 3/4767, 3/4788, 3/4793, 3/4806, 4/0291, 4/0841, 4/1579, 4/1665, 4/1762, 4/1792, 4/5132, 5/0808, 6/0207, 6/1037, 6/1039, 6/2014

ç.-ar+(2)+(çıdar) 1/0310, 1/0318, 1/0322, 2/0622, 2/0867, 2/0889, 4/1163, 4/1822, 5/0021, 5/0102, 5/1169, 5/1690, 5/1902, 5/1961, 6/1625

ç.-arda 4/3284

ç.-ar-dır+(1) 4/0501

ç.-arga 1/2028, 1/3348, 2/0096, 3/0131, 3/3379, 4/4416, 4/4891, 4/4895, 5/0204, 5/0463, 5/1188, 5/1682, 5/2321, 6/0392, 6/0397, 6/1036, 6/1038, 6/2660, 6/2865

ç.-arı 1/1223, 3/2065

ç.-arımga 4/0489, 5/1876

ç.-arıŋga 3/0879, 5/0846

ç.-arıvıska 1/0974, 1/1176

ç.-arlarga 3/0481

ç.-ıŋar 2/1264

ç.-ıp+(çıdıp) 1/2484, 1/3118, 1/3448, 2/0221, 2/0217, 2/0525, 3/0765, 3/1251, 3/2161, 3/2220, 3/2478, 3/2518, 3/2609, 3/3707, 3/3841, 3/3943, 3/4396, 3/4557, 3/4957, 5/0462, 5/1421, 5/1184, 5/1681, 5/1741, 5/2170, 6/0389

ç.-ıp kal- 1/1299, 1/2763, 1/3006, 1/3036, 1/3350, 1/3578

ç.-ıp-daa tur- 4/0343

ç.-ıp-la 3/1381

ç.-ıp-tır 1/1243, 1/1313, 1/2630, 1/2796, 1/2820, 1/3347, 2/0842, 2/0851, 3/2954, 3/3171, 4/1445, 4/2579, 4/4042, 4/4890, 4/4918, 4/5299, 4/5345, 5/2390, 6/3018

ç.-ıp-tırlar 1/1222, 6/0372

ç.-ır+(1)+(çıdır) 1/1046, 1/1507, 2/1165, 2/1556, 3/4040, 4/4430, 5/0235, 5/0436, 5/0479, 6/0166

ç.-ırda 1/0262, 1/1742, 1/1798, 1/1831, 1/1841, 4/3473, 5/1643, 5/2470, 6/3003, 6/3021, 6/3025

ç.-ırga 4/4835

ç.-ırıŋda 1/1298, 4/3921

ç.-ırlar 6/0374

ç.-kan 1/1081

ç.-kan+(1) 1/0279, 1/1955, 1/2727, 1/2984, 1/3122, 1/3212, 3/0705, 3/1226, 3/1481, 3/2041, 4/0307, 4/0313, 4/0335, 4/0385, 4/0547, 4/0708, 4/1817, 4/2491, 4/4127, 4/4179, 4/5138, 4/5250, 5/0170, 5/0182, 5/0383, 5/0390, 5/1300, 5/2010, 5/2423, 5/2435, 5/2551, 6/1900

ç.-kan+(2) 1/1271, 1/3148, 1/3162, 1/3890, 1/3895, 1/3898, 1/3935, 2/1024, 5/0327, 5/0483, 5/1186, 5/1641, 6/0248, 6/1652, 6/3617

ç.-kanıŋ 6/1302

ç.-kaş 1/1073, 1/1133, 1/2485, 1/2518, 1/3341, 2/0538, 2/1349, 3/0161, 3/2015, 3/2614, 4/3602, 5/1833, 6/1987

ç.-kay 6/0467

ç.-pıje 6/2196, 6/2202

ç.-padıva 2/1174

ç.-pas 2/0471

6. *(yardımcı fiil)* Birleşik çekimli yapılarda ek-fiil fonksiyonuyla kullanılır.

ç.-ıp-tır+(çıdıptır) 3/0584, 4/2864, 4/2942, 4/3913, 4/3926

ç.-kan+(1) 1/0393, 1/1963, 1/1998, 4/0726, 4/4115

ç.-kan+(2) 5/1809

[=383 (yardımcı fiil=252)]

çıtkıla- Yatmak, yatıp durmak.

ç.-p al- 3/0097

[=1]

çıtta- Koklamak.

ç.-ar+(2) 5/2633, 5/2683

ç.-p 3/3021

ç.-p-la 1/2659

[=4]

çıttaş- Koklaşmak.

ç.-ıp+(çıttajıp) 3/3696

[=1]

çıttır- Yatırmak.

ç.-bas+(2) 5/2445

ç.-gaş 2/1478

ç.-ıp kag- 3/2929, 6/2863, 6/2873, 6/2875

[=6]

çi- 1. Yemek.

ç. 6/2734

ç.-diŋ 1/1130

ç.-gen+(1) 1/0627

ç.-gen+(2)+(çeen) 3/0604, 3/2141, 3/4420, 6/1736

ç.-genin+(çeenin) 4/3527

ç.-geninden 2/0075, 3/0239

ç.-geninden+(çeeninden) 2/0072

ç.-geş 2/1592, 4/5258, 5/1045, 6/1101, 6/1153

ç.-geş+(çeeş) 1/1519, 3/2560

ç.-gey 3/4133

ç.-ili 3/0193

ç.-ir+(1) 1/3713, 3/0040, 3/0202, 4/3224, 5/1277, 5/1342, 6/0707, 6/0730, 6/0756, 6/0785, 6/0812, 6/0855, 6/2734

ç.-ir+(2) 1/3970, 3/0268, 3/0780, 3/4491, 4/2038, 5/0129, 5/0139, 5/0149, 5/0159, 5/1073, 5/1239, 6/0540, 6/0606

ç.-irge 4/1800

ç.-irim 1/0627

ç.-iriŋde 2/0389

ç.-iyn 1/3709, 1/3711, 5/2657, 6/1542, 6/1542, 6/1558, 6/1558, 6/1573, 6/1573

ç.-ŋer 1/1518

ç.-p 2/0061, 2/0068, 2/0070, 2/0112, 2/0470, 2/1568, 2/1570, 3/3553, 4/0480, 4/3583, 4/4156, 5/2585, 5/2629, 6/0687, 6/2807, 6/3492, 6/3584

ç.-p al- 3/0775, 3/3954, 4/1256, 5/0316, 5/0370, 5/2583, 6/0471, 6/0507, 6/1104, 6/1159, 6/3099

ç.-p ap olur- 2/0976

ç.-p çoru- 1/1337, 2/0620, 4/4785

ç.-p kag- 3/3558

ç.-pken+(çipken) 6/3656

ç.-pkeniŋ 1/1537

ç.-pkeş 3/0476, 5/0828

ç.-p kör- 6/3559

ç.-p olur- 4/5405, 6/1154

ç.-pter 6/0862

ç.-p tur- 4/0499

ç.-veen+(1) 3/4545

ç.-veeninden 4/1375

ç.-ves+(1) 6/0708, 6/0731, 6/0757, 6/0786, 6/0813, 6/0856

ç.-ves+(2) 1/3986, 1/3985

ç.-y 3/1263

ç.-y ber- 5/0470, 6/2947

ç.-zin 5/2630

2. Yanmak, yakmak, dalamak.

ç.-pter 3/0217

ç.-p tur- 1/2261

ç.-y ber- 6/0337, 6/0339, 6/0344, 6/0346, 6/0353, 6/0355, 6/0359, 6/0361

[=128]

çidir- Yitirmek, kaybetmek.

ç.-di-le 1/2329

ç.-gen+(1) 2/1111, 5/0745, 5/0747

ç.-geş 5/0729

[=5]

çidirt- Yedirmek.

ç.-ip 3/0239, 4/3859, 5/0702, 5/1142, 5/1267

ç.-ip al- 3/0479

ç.-ip ber- 4/3844

ç.-ip-daa tur- 4/3865

ç.-ipkeş 3/3564

ç.-ip tur- 4/3817

ç.-ken+(1) 1/0817

ç.-ken-ne 4/3854

ç.-ip çidirtip tur- 4/3770, 4/3780

[=14]

çidit- Keskinleştirmek.

ç.-ip+(çididip) 1/3902

ç.-ip+(çididip) al- 1/1816, 1/2878, 6/0670

ç.-ip+(çididip) ber- 1/3944, 1/3945

ç.-keş 3/0249

[=7]

çig-bışkan *sf.* Çiğ-pişmiş.

ç. 5/1557

[=1]

çige *zf.* Doğru, düz, direkt.

ç. 1/0942, 1/1571, 1/2427, 1/2575, 1/2588, 1/2616, 1/3359, 1/3428, 1/3559, 2/0356, 2/0400, 2/0646, 2/0730, 2/0746, 2/0782, 2/0876, 2/0890, 2/1026, 2/1043, 2/1105, 2/1348, 2/1512, 2/1519, 3/0004, 3/0608, 3/0723, 3/1211, 3/1590, 3/1840, 3/1856, 3/2841, 3/2883, 3/3164, 3/3663, 3/3878, 3/4043, 3/4515, 3/4533, 3/4583, 3/4591, 3/4610, 3/4646, 3/4652, 3/4701, 3/4770, 3/4795, 3/4801, 3/4994, 4/0689, 4/0801, 4/0881, 4/0924, 4/0925, 4/0957, 4/1056, 4/1069, 4/1452, 4/2616, 4/4756, 4/5202, 4/5247, 4/5330, 5/0086, 5/0264, 5/0371, 5/0410, 5/0430, 5/0639, 5/0724, 5/1297, 5/1330, 5/1369, 5/1894, 5/2545, 5/2599, 6/0189, 6/0230, 6/0258, 6/0294, 6/0446, 6/1019, 6/1226, 6/1261, 6/1327, 6/1373, 6/1417, 6/1538, 6/2968, 6/3091, 6/3101, 6/3134, 6/3242, 6/3304, 6/3374, 6/3451, 6/3535

ç. (çiŋge)1/0919 1/0931, 3/4478

ç.-le 4/4687

[=100]

çigir-boorzak *is*. Şeker ve *boorzak (bkz. boova-boorzak)*; hamurlu ve tatlılar.

ç.+ın+(ç.-boorzaan) 1/2904

[=1]

çigir-boova *is*. Şeker ve *boova (bkz. boova)*; hamurlu ve tatlılar.

ç.+zın 1/0899, 2/0592, 2/0976, 3/1193, 5/0316, 5/1142, 6/0308, 6/0471, 6/0507, 6/2757, 6/3099, 6/3680

ç.+in (boova-çigir) 1/2410

[=13]

çigir-çimis *is*. Şeker ve yemiş; tatlı yiyecekler ve yemişler.

ç. 4/0901, 4/2335, 4/2479, 4/3306

ç.+in+(ç.-çimizin) 1/1063, 1/1498, 4/0478, 4/0587, 4/4156, 5/1654

ç.+in-daa+(ç.-çimizin) 4/0592

ç.+ti 4/0578

[=12]

çigjir → çıjır

çigzin- Şüphe etmek, şüphelenmek.

ç.-er+(2) 6/2732

[=1]

çiigayndır-şoogayndır *zf.* Gürültü çıkararak, gürültüyle, şamatayla.

ç. 4/5421

[=1]

çiigeyin- Gürültü çıkarmak, uğuldamak, ulumak, böğürmek.

ç.-ip-daa+(çiigeynip) tur- 4/5241

[=1]

çiigeyiniş- Bağrışmak, böğrüşmek.

ç.-ip+(çiigeynçip) 3/1784

[=1]

çiik *sf*. Hafif, yeğni.

ç. 5/0031

[=1]

çiiledi-şooladı *zf*. Gürültüyle, hışırtıyla.

ç. 4/5239

[=1]

çiiledi *zf*. Gürültüyle, gürültü patırtıyla, şamatayla.

ç. 3/2884, 3/4196

[=1]

çiiŋeyin- Gürültü etmeye başlamak, gürültü çıkarmak, uğuldamak.

ç.-i+(çiiŋeyni) ber- 4/4051

[=1]

çiiŋeyin- şooŋayın- Gürültü patırtı çıkarmak, şamata etmek.

ç.-ıp+(çiiŋeynip-şooŋaynıp) 4/4181

[=1]

çiiŋeyndir *zf*. Gürültü çıkararak, gürültüyle, şamatayla.

ç. 4/4972

[=1]

çiirimey *is*. Filiz, sürgün.

ç.-dir 3/2511

[=1]

çik *is*. Çukur, çukurluk.

oyun oya çigin çire çurtta- → oy I.

ç. 1/3983, 2/1650, 3/5059, 4/5439, 6/3773

[=5]

çiktig *sf*. Çukur, çukurluk.

ç. 2/0838

[=1]

çiktigzin- Şaşırmak.

ç.-ip 6/0843, 6/0924, 6/1117

[=3]

çilig *is*. Kemik iliği.

ç. 5/0770, 5/1623, 6/1156

ç.+in+(çiliin) 6/1154, 6/1159

[=5]

çiligçik *is*. İlik, bağ.

ç.+i+(çiligçigi) 5/2038

[=1]

çimirlig *sf*. Kanatlı.

ç. 4/1499, 4/2102

[=2]

çin *is*. Dışkı, pislik.

ç. 3/3403

[=1]

çin-çannıg *sf*. Dışkılı; pis, kirli.

ç. 3/3442

[=1]

çindi- Aramak, arama yapmak.

ç.-geş+(çindeeş) 5/1911

[=1]

çindiŋeyin- Sallanmak.

ç.-ip+(çindiŋeynip) 1/3432, 5/1309

[=2]

çinnig *sf*. Dışkılı, pis.

ç. 3/3432

[=1]

çiŋ I. *is*. Balya, denk.

ç. 3/2832, 5/0033

[=2]

çiŋ II.: çiŋ şay, çiŋ sarıg şay Koyu, yoğun (çay).

ç. 1/0900, 1/2411, 2/0590, 2/0975, 3/0779, 3/1191, 3/1267, 3/3701, 3/4553, 4/0586, 4/1288, 4/3302, 4/3378, 4/3579, 4/4154, 5/0299, 5/0315, 5/0457, 5/0369, 5/1037, 5/1044, 5/1138, 5/1268, 5/1652, 5/1866, 5/2586, 6/0307, 6/0470, 6/0506, 6/2756, 6/3098, 6/3679

[=32]

çiŋge *sf*. **1**. İnce

ç. çiŋge 6/0722, 6/0748, 6/0773, 6/0800, 6/0827, 6/0852, 6/3585

2. Zayıf.

ç. 3/0149

3. Dar, küçük, sınırlı (ova için).

ç. 4/3472

[=9]

çiŋge → çige

çiŋge-taraa *is*. Darı.

ç.+dan 1/0839

ç.+zın 1/0843, 1/0846

[=3]

çiŋgir *sf*. Parlak.

ç. 4/1872

[=1]

çiŋgirtilen- Görünüp kaybolmak.

ç.-ip tur- 3/0892, 3/4216

[=2]

çiŋne- Balyalamak, denklemek.

ç.-p 4/0024, 4/0026, 4/0056, 4/0058, 4/0062, 4/0067, 4/1046, 4/1049, 4/4188, 4/4381

[=10]

çiŋzelig *sf*. Nişanlı, rütbeli.

ç. 1/1621, 1/1686

[=2]

çip *is*. Oyun, hile, tuzak.

ç.+inge+(çivinge) 5/2642

[=1]

çip-çige *zf*. Tastamam, dosdoğru, direkt.

ç. 4/3269, 5/2127

[=2]

çiptig *is*. Hileli, yalanlı.

ç.+niŋ 5/2642

[=1]

çir- Yarmak.

ç.-e 1/0346, 1/1736, 1/1737, 1/1835, 1/2039, 3/0945, 3/0946, 3/0988, 3/0989, 3/1071, 3/1072, 3/1391, 3/1392, 3/1394, 3/1476, 3/1477, 3/1712, 3/1741, 3/1818, 4/1224, 4/1226, 6/0589, 6/1807, 6/1808, 6/1839, 6/1840

ç.-e al- 1/1793

*

oyun oya çigin çire çurtta- → oy I.

ç. 1/3841, 1/3983, 2/1650, 3/5059, 4/5439, 6/3773

[=33]

çirgilçinnig *sf*. Seraplı.

ç. 2/0227, 2/0754, 2/0973, 3/4567, 3/4747

[=5]

çirik *is*. Yarık, çentik, kertik.

ç. 5/0729

ç.+in+(çiriin) 1/3841

[=2]

çiriktig *sf*. Geçitli, geçidi olan.

ç. 6/1620, 6/1703

[=2]

çiril- Ayrılmak, kopmak, çentilmek.

ç.-gije 5/2038

[=1]

çirim *is*. Kayış, eyer kayışı.

ç.+in 2/1426

[=1]

çirt- 1. Yedirmek, beslemek.

ç.-ken+(1) 4/3578

ç.-pes+(1) 2/0185, 4/2346

ç.-keş 2/1593

ç.-ken+(2) 4/2341

ç.-ip 4/3780

ç.-ir+(1) 6/0539

2. Yenilmek.

ç.-ken+(2) 2/1313

ç.-ip 6/3308, 6/3379, 6/3454, 6/3539

ç.-irge 4/3871

*

malga çirtip kag- Mal, mal mülk olarak vermek.

ç. 1/0803

[=14]

çirtir- Yedirmek; yağmalanmak.

ç.-geş 2/1595

[=1]

çiş- Yemek, birlikte yemek.

ç.-ip+(çijip) 4/1375, 4/3527

[=2]

çit- 1. Yitmek, kaybolmak.

ç.-eber+(çide) 1/0768, 1/0771, 4/2222, 5/1214, 5/1249

ç.-e+(çide) hona ber- 1/1958

ç.-kele 5/1280, 6/3422, 6/3599

ç.-ken+(1) 2/1349, 3/3132

ç.-ken+(2) 6/3279

ç.-kenden 1/3402, 2/0637, 4/2641, 4/2643, 6/3344, 6/3504

ç.-ti 4/2660

2. Ölmek.

ç.-ken+(1) 3/2758

ç.-ken+(2) 6/2905

ç.-ti 3/3108

[=22]

çiveş: karak çiveş deer arazında/karak çiveş arazında → karak

ç. 1/0738, 2/1057, 3/0704, 3/1078, 3/1482, 3/1718, 3/1825, 3/4841, 3/4882, 4/0510, 4/2684, 6/1033

[=13]

çize-çime *is.* Sayım, tahrir, liste.

ç.+zin 5/0287

[=1]

çoçagay *is.* Kozalak.

ç. 1/3555

ç.+ın 1/1733, 1/1791, 1/1833, 1/1853

ç.+ından 5/2623

ç.+ınga 4/0803

[=7]

çoda *is.* Bacak, incik.

ç. 3/2126, 3/2130

ç.+ların 1/2048

ç.+vıska 4/0850

ç.+zı 6/2028

ç.+zın 5/0827, 6/1917, 6/1919, 6/1921, 6/2036, 6/2038, 6/2040

[=12]

çogaat- Yapmak, düzenlemek.

ç.-ıp+(çogaadıp) 5/1410, 4/1326, 5/2163

ç.-ır+(1)+(çogaadır) 4/1270

[=4]

çogu- Uymak, uygun düşmek; gerçekleşmek, yerine gelmek.

ç.-gan-dır+(çogaan) 3/3504

ç.-ganın+(çogaanın) 3/4232

ç.-p bol- 5/2190

ç.-ur+(1) 1/0884, 3/2571

ç.-ur+(2) 3/4448, 5/2242

ç.-ur-dur+(çoguur) 1/3087

ç.-p çor- 1/2905

ç.-zun 4/2360, 4/2405, 4/2410, 4/2417, 4/2425, 4/2432, 4/4591, 4/4619, 4/4817, 4/4827, 6/1071

[=20]

çogum *e.* Gerçek, doğru, doğrusu, aslında.

ç. 3/2507, 5/0964

ç.-na 6/0761, 6/0789, 6/0863

[=5]

çoguş- Dövüşmek, kavga etmek.

ç.-p-daa+(çokşup) tur- 4/4991

ç.-p (çoşkup) çoru- 3/2399

[=2]

çogut- Yapmak, gerçekleştirmek, yerine getirmek.

ç.-uyun+(çoguduyun) 1/2907

ç.-ar-la+(çogudar) 1/1553

ç.-up+(çogudup) al- 1/1566

[=3]

çok *is.* **1**. Yok.

ç. 1/0013, 1/0033, 1/0096, 1/0097, 1/0098, 1/0241, 1/0243, 1/0255, 1/0257, 1/0259, 1/0276, 1/0278, 1/0290, 1/0299, 1/0303, 1/0375, 1/0628, 1/0632, 1/0633, 1/0798, 1/1331, 1/1332, 1/1371, 1/1372, 1/1432, 1/1467, 1/1857, 1/1917, 1/2068, 1/2227, 1/2323, 1/2324, 1/2344, 1/2345, 1/2529, 1/2720, 1/2721, 1/3315, 1/3316, 1/3343, 1/3453, 1/3553, 1/3554, 1/3685, 1/3724, 1/3812, 1/3813, 1/3815, 1/3817, 1/3971, 1/3973, 2/0153, 2/0154, 2/0155, 2/0156, 2/0250, 2/0630, 2/0641, 2/0643, 2/0644, 2/0645, 2/0708, 2/0716, 2/0717, 2/0879, 2/0880, 2/0895, 2/0896, 2/0897, 2/1050, 2/1108, 2/1109, 2/1110, 2/1314, 2/1403, 2/1449, 2/1458, 2/1460, 2/1577, 3/0073, 3/0074, 3/0165, 3/0166, 3/0167, 3/0265, 3/0398, 3/0699, 3/0820, 3/0821, 3/0900, 3/0910, 3/0914, 3/0920, 3/0921, 3/1195, 3/1287, 3/1288, 3/1293, 3/1300, 3/1321, 3/1332, 3/1403, 3/1568, 3/1661, 3/1662, 3/1691, 3/1707, 3/2253, 3/2426, 3/2509, 3/2593, 3/2712, 3/2765, 3/2834, 3/3086, 3/3086, 3/3138, 3/3156, 3/3284, 3/3894, 3/3990, 3/4016, 3/4036, 3/4318, 3/4419, 3/4429, 3/4431, 3/4514, 3/4599, 3/4605, 3/4733, 3/4945, 3/4946, 4/0073, 4/0075, 4/0078, 4/0079, 4/0197, 4/0201, 4/0358, 4/0490, 4/0800, 4/0829, 4/0864, 4/1318, 4/1383, 4/1385, 4/1457, 4/1459, 4/1499, 4/1501, 4/1502, 4/1526, 4/1613, 4/1687, 4/1817, 4/1948, 4/1949, 4/2038, 4/2212, 4/2213, 4/2238, 4/2288, 4/2402, 4/2575, 4/2712, 4/2763, 4/2787, 4/2827, 4/3158, 4/3161, 4/3360, 4/3426, 4/3511, 4/3514, 4/3571, 4/3645, 4/3990, 4/3992, 4/3996, 4/4093, 4/4103, 4/4104, 4/4110, 4/4123, 4/4200, 4/4284, 4/4285, 4/4292, 4/4294, 4/4300, 4/4330, 4/4376, 4/4501, 4/4508, 4/4557, 4/4558, 4/4609, 4/4656, 4/4676, 4/4716, 4/4897, 4/4898, 4/5040, 4/5117, 4/5120, 4/5217, 4/5246, 4/5284, 4/5360, 4/5373, 4/5374, 4/5381, 4/5390, 4/5391, 5/0071, 5/0073, 5/0181, 5/0385, 5/0812, 5/0813, 5/1135, 5/1154, 5/1622, 5/1623, 5/1686, 5/1696, 5/1759, 5/1760, 5/1800, 5/1801, 5/1805, 5/1806, 5/1929, 5/1945, 5/1946, 5/1987, 5/1993, 5/1997, 5/2095, 5/2351, 5/2401, 5/2410, 5/2632, 5/2633, 5/2662, 5/2682, 5/2683, 6/0023, 6/0024, 6/0219, 6/0220, 6/0376, 6/0489, 6/0490, 6/0491, 6/0641, 6/0645, 6/0664, 6/0935, 6/0960, 6/0961, 6/1211, 6/1325, 6/1372, 6/1416, 6/1498, 6/1499, 6/1544, 6/1560, 6/1575, 6/1624, 6/2103, 6/2117, 6/2628, 6/2629, 6/2630, 6/2631, 6/2719, 6/2720, 6/2721, 6/2722, 6/2731, 6/2732, 6/3152, 6/3655, 6/3727

2. -sIz eki fonksiyonuyla, sıfat ve zarf görevli yapılar oluşturur.

ç. 1/0226, 1/0371, 1/0561, 1/1673, 1/1677, 1/2216, 1/2217, 1/2225, 1/2272, 1/2687, 1/2688, 1/3773, 2/0452, 2/0506, 2/0507, 2/0569, 2/0841, 2/0857, 2/0983, 2/0984, 2/0986, 2/1317, 3/0126, 3/0858, 3/0861, 3/0873, 3/1149, 3/1534, 3/2177, 3/2256, 3/2259, 3/2338, 3/2339, 3/3314, 3/3403, 3/3404, 3/3405, 3/3408, 3/3483, 3/3819, 3/4035, 3/4089, 3/4726, 3/4911, 4/0544, 4/0607, 4/1002, 4/1003, 4/1263, 4/2171, 4/2507, 4/2703, 4/2715, 4/4031, 4/4678, 4/5096, 5/0589, 5/1962, 5/1970, 5/2355, 5/2434, 5/2510, 6/0160, 6/1198, 6/1252, 6/1943, 6/2125, 6/2185, 6/2186, 6/2273, 6/2274, 6/2277, 6/2278, 6/2425, 6/2426, 6/2487, 6/2488, 6/2623, 6/2624, 6/2713, 6/2714

3. *ünl*. Yok, hayır.

ç. 3/1405, 3/1405, 3/1756, 3/1756, 5/2538, 6/2601, 6/2676, 6/1931, 6/2389

[=377]

çokka *zf. +sIz olarak* anlamında zarflar yapar.

ç. 1/1155, 3/2801, 3/4528, 3/5015, 4/2484, 5/1267, 5/1269, 5/1482, 5/2380, 5/2585, 5/2587, 6/2128, 6/2129, 6/2328, 6/2329, 6/2567, 6/2566

[=17]

çoksun- Yokluğunu hissetmek.

ç.-up 6/1266

[=1]

çokta- I. Yokluğunu fark etmek, anlamak.

ç.-arıl 6/3560

[=1]

çokta- II. Yukarı doğru gitmek, çıkmak.

ç.-p kel- 3/3019

ç.-p olur- 3/3017, 3/4028

ç.-p kag- 3/4023

[=4]

çol *is*. Kader, nasip, kısmet.

ç.+u 6/1072

[=1]

çolbuŋ *sf*. Yaramaz, serseri.

ç. 3/1855

[=1]

çoldak *sf*. Kısa.

ç. 4/2001, 4/2512, 4/2574, 4/2734, 4/3172, 5/0179, 5/0233, 5/0267, 5/0395, 6/1041

[=10]

çoldaş-taldaş *zf*. Sıçrayıp, seğirtip, paldır küldür.

ç. 4/0455

[=1]

çoluk- Hatır sormak, merhabalaşmak.

ç. 3/3747

ç.-ar+(2)+(çolugar) 1/3022, 3/3742

ç.-kan+(1) 1/3022

ç.-up+(çolugup) 1/1035, 1/1493, 1/2406, 1/2566, 1/2899, 1/3018, 4/2945, 6/3676

ç.-up+(çolugup) tur- 3/3751

[=13]

çolukşu- Selamlaşmak, selam vermek.

ç.-p 1/0894, 3/2436, 3/3088

ç.-ur+(1) 1/0987

[=4]

çon *is.* Halk, ulus.

ç. 1/1809, 1/1851, 1/1902, 1/2399, 1/3092, 2/1465, 3/0899, 3/0927, 3/0927, 3/0934, 3/1399, 3/1404, 3/1435, 3/1634, 3/1728, 3/1779, 3/1928, 3/2312, 3/2542, 3/2699, 3/2726, 3/2748, 3/2980, 3/4424, 3/4447, 5/2659, 6/1005

ç.-bile 3/1362, 3/2551

ç.-daa 3/0955, 3/2590, 3/3546

ç.+çe 1/1806, 1/1848, 1/1852

ç.+da 3/4426

ç.+dan 1/1900, 1/1911

ç.+ga 1/2062, 3/1703

ç.+nu 3/2849, 3/2866, 3/2874, 3/2896, 3/2999, 3/3544, 3/4199

ç.+nuŋ 3/1346, 3/1445, 3/4284

ç.+u 3/2819, 3/3228, 3/4214, 3/4462

ç.+um 3/4445

ç.+un 3/2820, 3/3006

ç.+unga 3/0835, 3/1319, 3/2866, 3/3729

ç.+uŋar 3/2790

[=62]

çonak *is*. Eyer altına konulan keçe.

ç. 3/3714, 6/0644

ç.+ı+(çonaa) 6/1456

ç.+ı-bile+(çonaa) 3/3715

ç.+ın+(çonaan) 1/0453, 2/0521, 2/1424, 3/0297, 3/0764, 3/1183, 3/2321, 3/2923, 3/3716, 3/3940, 3/4556, 4/1436, 6/1480

ç.+ıŋnı+(çonaaŋnı) 2/0382

[=18]

çonaktıg *sf*. Eyer keçesi olan.

ç. 3/0029, 6/0059

[=2]

çonattın- Eyer keçesi yüklemek, yüklenmek.

ç.-ıp 4/1437

[=1]

çonna- Halkı idare etmek.

ç.-ar+(1) 3/3006

[=1]

çoogla- Yemek, tatmak.

ç.-ŋar 3/2425

[=1]

çook *is*. Yakın.

ç. 4/4235, 4/4466

ç.-tur 3/1903

ç.+u+(çoogu) 3/0533

ç.+unda+(çoogunda) 3/1645

ç.+unga+(çoogunga) 1/3646, 3/1270, 3/1342, 3/1651, 3/1704, 3/3081, 3/3234, 3/3309, 3/3969

ç.+uŋga+(çooguŋga) 3/3353

[=15]

çook-kavı *is*. Yakın, civar, dolay.

ç.+zında 6/0972

[=1]

çookşula- Yakınlaşmak.

ç.-ar+(1) 3/2256

ç.-p 2/0096, 4/3431

ç.-p kel- 3/1935, 3/2699, 3/2891, 3/4613, 3/2913, 3/5007

ç.-p tur- 5/1947

ç.-y 5/0686

[=10]

çookşulaş- Yaklaşmak, yakınlaşmak.

ç.-ıp+(çookşulajıp) kel- 1/2655

[=1]

çookşulat- Yaklaşmak.

ç.-ı+(çookşuladı) 6/3254

[=1]

çookta *zf*. Yakın zamanda, yakında.

ç. 3/0216

[=1]

çoon 1. *sf*. Kalın.

ç. 3/0149, 3/3203, 4/1856

2. *is*. Kalın.

ç.+unga 3/2126

[=4]

çoondu Ne olmak, ne yapmak; ne oldu?

[**çüü bol-* yapısından geliyor olmalı; krş. "çoolgay<çüve bolgay (Sat 1987:45)"] (ayrıca bkz. *çoonduŋ, çoongan, çoop, kançaar-çoor, kançap-çoop, kançal- çoon-* maddeleri)

ç. 5/0633

çoonduŋar 4/2428

[=2]

çoonduŋ-kançaldıŋ → kançal- çoon-

çoonduŋ-kançandıŋ Ne olmak, ne yapmak; Ne oldu, ne oldun?

ç. 5/2489

[=1]

çoongan Ne olmak, ne yapmak; "nasıl, ne biçim" tarzında sitem ve söylenme anlamları verir.

ç. 1/2129, 1/3234, 4/2959, 4/3922, 5/0594

[=5]

çoop: çoop bar- Ne olmak, ne yapmak.

ç. 3/0574, 5/1246

ç. (çonçap) 3/4153

[=3]

çonçap: çonçap bar- → çoop

çoor *is*. **1**. Gerek, lüzumlu.

ç. 1/0673, 1/0673, 1/0806, 1/0807, 2/0166, 2/0343, 2/0379, 2/1492, 3/1709, 3/3458, 3/4263, 4/2795, 4/4350, 6/0886, 6/0887, 6/0890, 6/0895, 6/1194, 6/1197

2. Gereksiz.

ç. 6/0489, 6/0490, 6/0492

3. *e*. Peki, ya, acaba.

ç. 1/0660, 1/1340, 1/2117, 1/3173, 1/3344, 1/3405, 2/0484, 2/0537, 2/0562, 2/1169, 3/0529, 3/1895, 3/1910, 3/2023, 3/2079, 3/4333, 4/2886, 6/0158, 6/1670

[=41]

çoorgan *is*. Yorgan.

ç.-bile 6/0679

ç.+ı-bile 6/0673

ç.+ın 1/3345

ç.+ınga 6/0693

[=4]

çop *zf*. Niçin, neden.

ç. 1/0349, 1/1145, 1/1204, 1/1674, 1/1678, 1/2117, 1/2807, 1/3130, 1/3192, 1/3243, 1/3419, 2/0427, 2/0480, 2/0609, 3/0267, 3/0333, 3/0798, 3/0927, 3/1004,

3/1411, 3/2079, 3/3033, 3/3062, 3/3108, 3/3145, 3/3244, 3/4333, 3/4370, 4/0218, 4/0458, 4/0459, 4/2239, 4/2536, 4/2886, 5/1599, 6/0406, 6/0419, 6/0442, 6/1155, 6/1313, 6/1353, 6/1356, 6/1358, 6/1400, 6/1403, 6/1993, 6/3145, 6/3174, 6/3618

ç.-daa 3/0372, 4/4992, 4/4993

[=52]

çor- → çoru-

çoralıg-sıyaaptıg *sf*. Açgözlü.

ç. 4/0613

[=1]

çorgaar *zf*. Mağrur, gururlu bir şekilde.

ç. 3/1086, 3/1491, 3/1829, 3/2418, 6/3697

[=5]

çorgula- 1. Gitmek.

ç.-ŋar 5/1414, 5/2166

ç.-y 3/4081

2. *(yardımcı fiil)* Süreklilik bildirir.

ç.-ar+(2) 5/0027

[=4]

çorgus- Göndermek, yollamak.

ç.-up+(çorguzup) tur- 1/0584

[=1]

çorjaktaş- Toplanmak, yumrulanmak.

ç.-ıp+(çorjaktajıp) 1/0507, 1/0510

[=2]

çort- Gitmek, ağır ağır gitmek.

ç.-a ber- 4/2125

ç.-a-la ber- 4/1444

ç.-kaş 2/0817, 3/0909

ç.-puşaan 4/2198

ç.-up 2/1048, 2/1493, 3/0883, 3/1274, 3/1335, 3/1347, 3/1651, 3/3980, 3/4081, 4/0182, 4/0778, 4/2115, 4/2165, 4/2177, 4/4700, 4/4657, 5/0686, 5/1055, 5/2655, 6/0494, 6/1587, 6/1724, 6/1627, 6/1627, 6/1671, 6/1671, 6/3594, 6/3252, 6/3254, 6/3666, 6/3319, 6/3395

ç.-up-daa olur- 4/4377, 4/4668

ç.-up-daa tur- 4/2189

ç.-up çor- 6/3690

ç.-up kag- 6/3382, 6/3457

ç.-up kel- 5/0906, 6/3469

ç.-up olur- 1/3721, 3/0902, 3/0908, 4/4385, 5/2357, 6/1714, 6/1719, 6/2997

ç.-up or- 5/1601

ç.-up tur- 6/1587, 6/3568

[=56]

çoru-, çor- 1. Gitmek.

çor 3/1969, 3/2895, 6/0265, 6/0301

çorbas 1/0820, 1/1412, 1/1447, 3/1602, 5/0023, 5/0313, 5/2539, 5/2540, 6/0935

çorbuşaan 3/4741, 6/1346, 6/1392

çorduvus 5/1411

ç.-gan+(1)+(çoraan) 1/2494, 1/3603

ç.-gan+(2)+(çoraan) 1/1000, 1/1137, 1/1553, 1/1566, 1/2815, 1/2905, 3/1235, 3/1685, 3/2421, 3/4228, 3/4963, 3/4978, 3/5014, 4/4623, 5/0428, 5/0446, 5/2190

ç.-ganda+(çoraanda) 4/1696, 4/4348

ç.-ganınıŋ+(çoraanıŋ) 3/4234

ç.-gannar-dır+(çoraannar) 6/1792

ç.-gannay+(çoraannay) 1/2465, 1/2611

ç.-gaş+(çoraaş) 1/0971, 1/1207, 1/1227, 1/1238, 1/1215, 2/1615, 3/0231, 3/0784, 3/0884, 5/0658, 6/0218, 6/3306, 6/3377, 6/3453, 6/3537, 6/3555

ç.-gaştıŋ+(çoraaştıŋ) 4/1791, 4/5376

ç.-gay-la+(çoraay) 6/1237, 6/1346, 6/1392

ç.-p 2/0077, 2/1647, 3/1624, 3/1949, 3/2842, 3/2901, 4/4908, 6/3060, 6/3061

ç.-p ber- 2/0733, 2/0831, 2/1486

ç.-p çada- 6/1384

ç.-p çor-/çoru- 1/1430, 1/2723, 2/1509, 3/2006, 4/3594, 6/0906, 6/0663, 6/1248, 6/2845

ç.-p kag- 1/0967, 1/2538, 1/3838, 2/0574, 2/0648, 2/1039, 2/1614, 3/0270, 3/0403, 3/1213, 3/1591, 3/2019, 3/2049, 3/2463, 3/2598, 3/2805, 3/2877, 3/2885, 3/2906, 3/3664, 3/4198, 3/4203, 3/4994, 4/3345, 5/1899, 6/1867, 6/2751, 6/3063, 6/3104, 6/3700

ç.-p kel- 1/0946, 1/1168, 1/2618, 1/3361, 1/3526, 2/0735, 3/2890, 5/2248, 5/2699

ç.-p kör- 1/0914, 1/1156, 1/2557, 1/2592, 1/2813, 1/3474, 3/2597

ç.-p olur- 1/0949, 1/0951, 1/0968, 1/1171, 1/1172, 1/1200, 1/1210, 1/1218, 1/1232, 1/1241, 1/1248, 1/1254, 1/1307, 1/1310, 1/1364, 1/1369, 1/1411, 1/1439, 1/2508, 1/2522, 1/2634, 1/2647, 1/2845, 1/2869, 1/2891, 1/2894, 1/2915, 1/2928, 1/2939, 1/2978, 1/3233, 1/3236, 1/3237, 1/3369, 1/3435, 1/3440, 1/3562, 1/3571, 1/3598, 1/3662, 1/3702, 2/0223, 2/0231, 2/0738, 2/0771, 3/0737, 3/0741, 3/0808, 3/1033, 3/1146, 3/1487, 3/1528, 3/1934, 3/2040, 3/2119, 3/2250, 3/2331, 3/2496, 3/2683, 3/2700, 3/2738, 3/2743, 3/2844, 3/3084, 3/3465, 3/4097, 3/4148, 3/4423, 3/4542, 3/4543, 3/4561, 3/4626, 3/4746, 3/4750, 3/4760, 3/4920, 4/0114, 4/0702, 4/0739, 4/1462, 4/1464, 4/1475, 4/1482, 4/1485, 4/1491, 4/1497, 4/1500, 4/1503, 4/1505, 4/1528, 4/1684, 4/1692, 4/1693, 4/1694, 4/1713, 4/1718, 4/1951, 4/1998, 4/2000, 4/2140, 4/3351, 4/3359, 4/3361, 4/3402, 4/3406, 4/3409, 4/3414, 4/3418, 4/3424, 4/3436, 4/3535, 4/4089, 4/4301, 4/4308, 4/4303, 4/4093, 4/4311, 4/4315, 4/4317, 4/4344, 4/4645, 4/4658, 4/4669, 4/4704, 4/4910, 4/4930, 4/5375, 4/5379, 4/5381, 5/0173, 5/0216, 5/0651, 5/1058, 5/2419, 6/0240, 6/0327, 6/0334, 6/0339, 6/1183, 6/1306, 6/1320, 6/1411, 6/1349, 6/1571, 6/1582, 6/1623, 6/1723, 6/1868, 6/1901, 6/1970, 6/1973, 6/2044, 6/2245, 6/2672, 6/2937, 6/2991

ç.-p or- 1/1281, 1/2108, 2/0514, 2/1045, 2/1522, 3/1593, 3/1595, 3/3524, 3/3916, 4/1470, 4/1659, 4/3673, 4/4102, 4/4105, 5/0187, 5/0208, 5/0395, 5/0645, 5/0657, 5/0670, 5/0810, 5/1317, 5/2026, 5/2049, 5/2222, 5/2253, 6/1395, 6/1667, 6/2993

ç.-p şıda- 5/2039, 6/1385

ç.-p tur- 2/0778, 3/1351, 4/0375, 4/0925, 4/0929, 4/4085, 5/0254, 5/0367, 5/1837, 6/0241, 6/1629, 6/1671, 6/1975

ç.-p-daa tur- 4/2577

ç.-p-la ber- 1/2049, 2/0443, 4/1654, 4/1657, 4/2115, 4/4230, 4/4632, 4/5230, 4/5331, 4/5372

ç.-p-la kag- 1/3597, 1/3701, 2/0235, 3/0554, 3/1926, 3/2039, 4/4928, 5/1802, 5/2021, 5/2129, 5/2246, 6/1880

ç.-p-la olur- 1/3565, 1/3565, 2/0239, 2/0737, 2/1259, 2/1487, 2/1487

ç.-p-la+(çoruvula) olur- 1/1306, 1/2927

ç.-p-la or- 2/1085, 2/1085, 4/4087, 4/4295

ç.-p-la tur- 3/1350

ç.-pkan 1/1167, 1/2616, 1/2866, 1/3359, 1/3618, 3/2433, 3/2512, 3/2687

ç.-pkan-dır 2/1258, 4/1424

ç.-pkannar 1/1527, 5/1521, 6/1394

ç.-pkaş 1/3071

ç.-pkaştıŋ 4/5260

ç.-platkan 1/2633, 4/3142, 4/3278

ç.-ppaje 2/1356

ç.-psuŋza 4/4614

ç.-ptar 1/1009

ç.-ptarda 1/2769

ç.-ptarga 1/0942, 1/1478

ç.-ptayn 3/2855, 4/0999

ç.-ptu 1/3610, 1/3615

ç.-ptuptur 1/2701

ç.-ptupturlar 1/1151

ç.-ptur 4/4075

ç.-ulu 1/0383, 5/2109, 6/1386, 6/1430, 6/2581

ç.-uluŋaram 1/2536

çorumda 4/3574

çoruŋda 6/1169

ç.-ur+(1) 1/0672, 1/0912, 1/0922, 1/0931, 1/1061, 1/1155, 1/1158, 1/2465, 1/2611, 1/2774, 1/2778, 1/2840, 1/2924, 1/2936, 1/2947, 2/0166, 3/0244, 3/0801, 3/2641, 3/4162, 3/4741, 4/0522, 4/0982, 4/1012, 4/1013, 4/1014, 4/1026, 4/1371, 4/2743, 4/2796, 4/3241, 4/4740, 5/0811, 5/1793, 5/2274, 5/2293, 5/2542, 6/0221, 6/0701, 6/1440, 6/1871, 6/1983, 6/3208

ç.-ur+(2) 1/0143, 2/1361, 3/0034, 3/0640, 3/4434, 6/1265, 6/1975

ç.-urda 1/1245, 3/2942, 4/3542

ç.-ur-dur 1/0823, 3/4520

ç.-urga 3/0742, 3/1706, 4/4945, 5/0741, 5/0743, 5/2588, 6/2760

ç.-urga-la 4/4700

ç.-urun 3/4527

ç.-urunga 1/0074, 1/0919, 1/3835, 6/0313, 6/0872

ç.-urunuŋ 3/4523

ç.-vaandır 1/2499

ç.-vula 1/1309, 1/1368, 1/1410, 1/1444, 1/2493, 1/2893, 1/2914, 1/2938

ç.-vula olur- 1/2495

ç.-vut 1/2603, 3/1923

ç.-vutkan 1/0078, 1/2783

ç.-y 1/1829, 1/2023, 1/3150, 1/3564, 1/3588, 1/3590, 1/3595, 1/3609, 1/3610, 1/3615, 1/3635, 1/3925, 1/3961, 3/0972, 3/0973, 3/1019, 3/1020, 3/1204, 3/1069, 3/1389, 3/1474, 3/1583, 3/1816, 3/2393, 3/4114, 4/0763, 4/2007, 4/4422, 5/0484, 5/0485, 5/2250, 5/2252, 6/0584, 6/0589, 6/0621, 6/1032, 6/1167, 6/1200, 6/1608, 6/1651, 6/1693, 6/1838, 6/2224, 6/2370, 6/2528, 6/2651, 6/3719, 6/3747

ç.-y bar- 2/1294, 2/1297

ç.-y+(çoy) bar- 1/2562, 1/3560, 3/1116, 3/1920, 3/2170, 3/2241, 3/2515, 3/2541, 3/2662, 3/2932, 3/3037, 3/3078, 3/3028, 3/3079, 3/3252, 3/3376, 3/3536, 3/3612, 3/3690, 3/4084, 3/4169, 3/4248, 3/4332, 3/4490, 3/4315, 3/4868, 4/0794, 4/1905, 4/2570, 4/2894, 4/2938, 4/2970, 4/5122, 5/0711, 5/0976, 5/1631, 5/2417, 6/1696, 6/2974, 6/3587

ç.-y-daa bar- 4/0060, 4/0161, 4/1254

ç.-y-la bar- 4/1048, 4/2594, 4/2725, 4/2736, 4/2769, 4/2803, 4/2860, 4/3019, 4/3085, 4/3608, 4/3615, 4/4938

ç.-za 5/0737, 5/0739

çorzumza 1/0873, 6/1233

çorzun 3/3124

çorzuŋza 1/2431

çorzuvussa 5/211

2. Olmak, bulunmak.

çorbas 1/1669

çorbujemge 5/0423

ç.-gan+(1)+(çoraan) 1/0544, 3/0791, 3/1232, 3/2993, 3/2997, 3/3178, 3/4577, 5/0783

ç.-gan+(2)+(çoraan) 2/0554, 3/3647, 3/3649, 3/4949

ç.-gan-daa+(çoraan) 4/4507

ç.-p 4/1535, 6/1362, 6/1367, 6/1406

ç.-p-tur 2/0497

çorumda 5/0411

çoruŋda 6/3089

çoruŋda-la 6/1524

ç.-ur+(1) 4/1851, 4/1853, 4/5204

ç.-ur+(2) 4/5189, 6/0072

çorza-daa 5/2071

3. Yaşamak, hayatını sürdürmek.

ç.-gan+(1)+(çoraan) 5/0008, 6/0015

ç.-p-la tur- 2/0076

ç.-ur+(1) 2/0061, 2/1318

ç.-ur-la-dır 6/3493

ç.-y-la bar- 4/5440

4. Diyaloglarda bağlayıcı bir unsur olarak kullanılır.

ç.-gaş+(çoraaş) 1/1020, 1/1175, 1/1258, 1/3016

5. -(I)p çor/çor-, çoruur/çoru/çoru- yapıları şimdiki zaman yapısı ve süreklilik birleşik fiilleri oluşturur.

çor 1/0997, 1/2723, 2/0129, 3/0817, 3/1283, 3/1284, 3/1658, 1/2528, 3/2729, 3/3264, 3/3884, 3/3987, 3/4053, 3/4589, 3/4643, 3/4765, 4/1553, 4/4564, 5/0269, 5/0730, 5/1338, 5/1618, 5/0816, 6/0292, 6/0903, 6/1223, 6/1229, 6/1775, 6/3269, 6/3276, 6/3283, 6/3350, 6/3417, 6/3426, 6/3509, 6/3603, 6/3690

ç. 1/1717, 1/2726

çor-baan 5/1072, 6/3415, 6/3499

çor-bayn 4/0574

çor-da 1/1027, 1/1357, 1/1360, 1/1860, 1/1920, 1/2905, 1/3531, 1/3482, 1/3496, 2/1528, 3/0556, 3/0566, 3/1747, 3/1749, 3/1824, 3/2067, 3/2069, 3/2120, 3/2127, 3/2143, 3/2272, 3/2724, 3/3081, 3/3735, 3/4262, 4/2370, 4/2924, 5/1025, 5/1207, 6/0906, 6/1536, 6/1846, 6/2070, 6/3019, 6/3120

çor-du 1/2905

çor-dum 6/1304

çor-duŋ 3/3141

ç.-gan+(1)+(çoraan) 1/0297, 1/1010, 1/1023, 1/1183, 1/1199, 1/1974, 1/2642, 3/2006, 3/2787, 3/4962, 5/0685, 6/1248, 6/3459

ç.-gan+(2)+(çoraan) 1/0374, 1/0378, 1/2111, 1/2118, 1/3239, 1/3244, 2/0361, 2/0664, 3/0137, 3/0148, 3/0314, 3/0413, 3/0414, 3/0450, 3/0541, 3/2849, 3/3169, 3/3202, 3/4174, 3/4461, 5/2035, 6/1219, 6/1778, 6/3102

ç.-ganın 4/0297

ç.-gannar+(1) 1/1264

ç.-gaş+(çoraaş) 1/0170, 1/0193, 1/0215, 1/1261, 1/3109, 2/0083, 3/0106, 3/0176, 3/0406, 3/0408, 3/0628, 3/0629, 3/1274, 3/1336, 3/2002, 3/2263, 3/2264, 3/2266, 3/2397, 3/2891, 3/2902, 3/2983, 3/3074, 3/3920, 3/4123, 3/4329, 3/4440, 3/5009, 5/0704, 5/0930, 5/1744, 5/2131, 5/2132, 6/0216, 6/0663, 6/0703, 6/1180, 6/1781, 6/2845, 6/2940, 6/3545

ç.-gaş-la 6/3312, 6/3386, 6/3461

ç.-gaştıŋ 3/3991

çor-larda 3/0251

ç.-ŋar 1/1337, 3/3590

ç.-p 2/0099, 2/0113, 2/0115, 2/0120, 2/0211, 3/2896, 3/3073, 3/3904, 3/5006, 4/5348, 5/0063, 5/0280, 5/1599, 6/2861

ç.-p kag- 1/3108, 3/0545

ç.-pkan 1/2844, 1/3338

ç.-p kör- 1/2437, 1/2581

ç.-p-la ber- 1/3542**,** 2/0439

ç.-p olur- 1/0973, 3/2180

ç.-ptarga 3/3070

ç.-ptayn 3/3902

ç.-p tur- 1/0712, 1/3334, 1/3540, 3/0163, 3/1723

çor-umda 4/3588, 6/2785

ç.-uŋar-daa 1/2423

ç.-ur+(1) 1/0221, 1/1430, 1/1709, 1/2569, 1/2852, 2/0362, 2/0620, 2/1244, 2/1307, 2/1509, 3/0048, 3/0242, 3/0826, 3/0847, 3/1577, 3/1667, 3/2453, 3/2612, 3/3123, 3/3992, 3/4057, 4/1404, 4/1834, 4/4468, 4/4469, 4/4785, 4/4786, 4/5383, 5/0611, 5/0759, 6/1171, 6/1960

ç.-ur+(2) 1/0925, 1/1576, 1/1578, 1/1976, 1/2614, 1/2762, 1/2765, 1/2831, 1/3202, 1/3356, 1/3423, 2/0124, 2/0657, 3/0035, 3/0926, 3/1854, 3/2145, 3/2399, 3/4066, 3/4521, 4/4681, 4/4685, 5/0667, 5/0668, 6/1577, 6/1961

ç.-urda 1/3696

ç.-urga 1/0151, 3/0915, 3/1352, 3/1651, 3/3168, 5/1210, 6/1283

ç.-urumga 1/0174

ç.-urun 3/3765

ç.-uruŋda 1/2776

ç.-uruŋ-daa 1/2572

ç.-vas+(1) 1/1149

ç.-y 1/0724, 2/1651, 3/1532, 3/3713, 3/3734, 3/4906, 3/5060, 5/1763, 5/2754, 6/3773

ç.-y-la 6/2325

çor-zumza 1/2416

çor-zumza-daa 4/4459, 5/1070

çor-zun 1/3517, 2/1247, 2/1250

6. Ek-fiil fonksiyonuyla isim cümleleri veya bildirme yapar.

ç.-gan+(çoraan) 1/0795, 3/0071, 3/4150, 4/4455, 4/4780, 6/0191, 6/0263, 6/0299, 6/0305, 6/3263, 6/3330, 6/3332, 6/3403, 6/3406, 6/3480, 6/3482

çor 1/1007, 6/3556

çor-badıŋ 6/2198, 6/2505

çor-da 1/0335, 1/1723, 1/2797, 1/3354, 3/0614, 3/1525, 3/2109, 3/2176, 3/2245, 3/2327, 3/4094, 3/4877, 6/0321, 6/0510, 6/1192, 6/1203, 6/3017

çor-du 3/1024, 3/2470, 3/2712

çor-duŋ 6/2324, 6/2478

çor-duŋ-na 6/2345

çor-badıva 6/0716, 6/0742, 6/0766, 6/0794, 6/0821, 6/0869

7. Birleşik çekimli yapılarda ek-fiil fonksiyonuyla kullanılır.

ç.-du 3/1327, 3/1431, 3/2734, 4/0139, 6/1263, 6/1221, 6/3553

ç.-gan+(çoraan) 1/1229, 1/2646

ç.-gan-dır+(çoraan) 1/0217

ç.-ur 1/0225

8. İsimlerle birlikte "olmak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

ç.-gan+(2)+(çoraan) 3/0013, 3/0026, 3/0066, 3/0136, 3/5047

ç.-ganım-daa 1/1705

ç.-gaş+(çoraaş) 3/0147, 3/0314

ç.-p 1/0228

ç.-ur+(2) 1/1054, 1/1659, 1/3520

[=1008 (yardımcı fiil=364)]

çoruk *is*. **1**. Yolculuk, sefer.

ç. 1/2746 , 3/0686, 4/1071, 5/2190

ç.+ka 3/1966, 4/1072

ç.+tuŋ 3/1235

ç.+u+(çoruu) 1/0884, 1/1137, 3/4228, 3/5014

ç.+u-daa+(çoruu) 1/1078

ç.+um+(çoruum) 3/1202, 3/1203, 3/1504, 3/1581, 3/1582, 3/2854

ç.+un+(çoruun) 3/0782, 3/1212, 3/3495, 3/4466, 3/4490, 3/4560

ç.+unuŋ+(çoruunuŋ) 3/4232

ç.+uŋ+(çoruuŋ) 1/1553, 1/1566, 1/2905, 3/2571, 3/4665

ç.+uvus+(çoruuvus) 1/1069

ç.+uvus-daa+(çoruuvus) 3/3504

2. Atın yürüyüşü.

ç.+u-bile+(çoruu) 4/1904, 4/3241, 4/3272

*

çoruk kiji Yolcu, yola giden kişi.

ç. 1/1464, 3/4073, 6/1311, 6/1354, 6/1401

çoruu çoguzun İyi yolculuklar! Yolun açık olsun!

ç. 4/2360, 4/2405, 4/2410, 4/2417, 4/2425, 4/2432, 4/4591, 4/4619, 4/4817, 4/4827, 6/1071

[=51]

çoruk-herek *is*. Yolculuk, sefer; görev, vazife.

ç. 1/1547

ç.+iŋ+(ç.-hereeŋ) 1/1000, 2/1031

ç.+iŋ+(ç.-hereeŋ) 2/1037

[=4]

çoruksa- Gitmek istemek.

ç.-gaş+(çoruksaaş) 3/0511

[=1]

çoruktug *sf*. Yolculuk yapan, yola giden.

ç. 4/1555, 4/1582, 4/1646, 4/2117, 4/4753

[=5]

çorut- 1. Göndermek, yollamak.

ç.-ar+(1)+(çorudar) 1/1573, 3/2092, 3/2163, 6/2926

ç.-kala 5/0803

ç.-kan+(1) 1/0653, 1/2535, 3/1898, 3/2150, 3/2205, 3/2769, 3/3269, 3/3306, 3/3400, 3/3493, 3/3510, 3/3542, 3/3558, 3/4407, 4/4491

ç.-kan+(2) 1/3169, 4/3285, 4/3543, 5/1969

ç.-kaş 1/3075, 3/0225, 3/2185, 3/3263, 3/4692, 5/2171, 6/0173, 6/3519

ç.-padıŋ 1/2885

ç.-suŋza 4/4608

ç.-up+(çorudup) 5/2221

ç.-up+(çorudup) ber- 1/3473

ç.-up-daa+(çorudup) tur- 4/1170

ç.-up+(çorudup) kag- 3/3562, 3/4439, 3/4997, 3/5004, 6/3234

ç.-upkan+(çorudupkan) 1/0704, 1/1338, 1/1378, 1/1387, 1/2491, 3/1773, 3/3748

ç.-upkannar+(çorudupkanıŋar) 4/3572

ç.-upkaş+(çorudupkaş) 2/1585, 3/1991, 3/3555, 4/2472

ç.-up-tur+(çoruduptur) 1/0273, 1/0783, 6/0144, 6/1295

ç.-uptum+(çoruduptum) 1/0287

ç.-up+(çorudup) tur- 1/0749, 4/1165

ç.-uvutkaştıŋ+(çoruduvutkaştıŋ) 4/2571

3. Gitmek, hızla gitmek.

ç.-kan+(1) 1/0387, 1/3588, 1/3590, 1/3595, 1/3635, 1/3638, 3/1519, 3/1990, 3/2942, 3/4018

ç.-kan+(2) 3/2449

ç.-kandan 1/3688

ç.-kannay 1/1158

ç.-kaş 1/0842, 2/0240, 2/1348, 3/0091, 3/0389, 3/0401, 3/0404, 3/0782, 3/1214, 3/1341, 3/1726, 3/2174, 3/2187, 3/2858, 3/3047, 3/3303, 3/4621, 3/4325, 3/4729, 3/4998, 4/1689, 5/1438, 6/0717, 6/0743, 6/0769, 6/0798, 6/0825, 6/0905, 6/2936, 6/2955, 6/2982, 6/3064, 6/3105, 6/3245, 6/3316, 6/3392, 6/3467

ç.-kaştarnıŋ 6/3701

ç.-kaştıŋ 4/4880

ç.-sa 4/4646

ç.-tu 6/2082

ç.-up+(çorudup) kag- 3/1970, 3/3365, 3/3824

ç.-upkaş+(çorudupkaş) 2/1158, 3/2401

ç.-up-tur+(çoruduptur) 5/0410

[=123]

çorutkula- Göndermek, yollamak.

ç.-p-tır 3/3801

[=1]

çoşku- → çoguş-

çot- Silmek.

ç.-a+(çoda) 3/2949, 3/2956, 3/4755

ç.-up+(çodup) 3/2962

[=4]

çot- çülgü- Silmek, temizlemek.

ç.-üp+(çodup-ç.) 5/0350

[=1]

çottun- Silmek.

ç.-a ber- 4/4524

[=1]

çova- Yorulmak, usanmak.

sagış çova- → sagış

ç.-va 1/2910

ç.-vaŋar 1/1549

[=2]

çovag *sf*. Yorgun, bitkin.

ç. 3/1967, 3/1997

[=2]

çovulaŋnıg *sf*. Zavallı, kederli.

ç. 2/1123

[=1]

çozugaar → yozugaar

çozulug → yozulug

çögel: çögel tön- Umudu boşa çıkmak, suya düşmek.

ç.+iŋ 2/0946, 2/0950

[=2]

çögen → çügen

çögen- Ümidini kesmek, ümidi kırılmak.

ç.-mes+(1) 3/1426

[=1]

çögençig 1. *is*. Yetersiz.

ç.-dir 6/1590

2. *sf*. Güvenilmez.

ç.-daa 3/1025

*

çögençiiŋni Küçümseme ve azarlama bildiren bir seslenme sözü.

ç. 2/1118, 3/1440

[=4]

çölbey- Uzanmak, dikilmek, çıkıntı meydana getirmek, kabarmak.

ç.-e+(çölbee) ber- 1/2827

[=1]

çöle- Dayamak, yaslamak.

ç.-erge 1/1616, 6/1741

ç.-p 2/0216, 2/0219, 2/0222, 2/0417, 2/0419, 6/1745

ç.-p kag- 1/0474, 1/0479, 1/0554, 1/2822

[=12]

çölen- Dayanmak, yaslanmak.

ç.-ip 1/2130, 1/2169

ç.-ip al- 1/2127, 1/2205

[=4]

çönü- Yaşlanmak, ihtiyarlamak.

ç.-gen+(1)+(çöneen) 1/2888

ç.-gen+(2)+(çöneen) 1/3410

ç.-p 1/3529

ç.-p kel- 1/3331

ç.-y ber- 1/3332

[=5]

çönük *sf*. Zayıf, güçsüz, dayanıksız.

ç. 3/3176, 3/4440

[=2]

çöŋgeeleş- Kışkırtmak, tahrik etmek, karşılıklı kışkırtmak.

ç.-ip+(çöŋgeelejip) tur- 5/0397

[=1]

çööleŋ-çaagay 1. *sf*. Sakin, uysal, yumuşak huylu.

ç. 3/1308, 3/4002

2. *zf*. Güler yüzle, samimiyetle, içtenlikle.

ç. 3/1285, 3/1659, 3/4644

[=5]

çööleŋ-çımçak *sf*. Sakin, uysal, yumuşak huylu.

ç. 6/3265, 6/3332, 6/3405, 6/3482

[=4]

çöön *sf*. Doğu, doğudaki.

çöön çük Doğu.

ç. 1/0413, 1/0422, 3/3868, 3/3878, 3/3905, 3/4048, 3/4801, 4/0227

[=8]

çöörgen → çeergen

çöp *is*. Doğru, gerçek.

ç. 3/1775, 3/2236, 3/2448, 3/2681

ç.-tür 1/2423, 1/2572, 3/1016, 3/1612, 3/2796, 3/3472, 3/3612, 3/3780, 5/2209, 6/2764, 6/2783

[=15]

çöpşeere- Rıza göstermek, razı olmak.

ç.-er+(1) 5/2395

ç.-erge 6/1237

ç.-gen+(1) 1/0638

ç.-p tur- 1/0917

[=4]

çöptüg *is*. Doğru, gerçek.

ç.-dür 1/3535, 2/1008

[=2]

çörgek *is*. Kundak bezi, çocuk bezi.

ç.+in+(çörgeen) 4/0714, 4/0787, 4/0884

[=3]

çörü- İnat etmek.

ç.-p tur- 6/2813

[=1]

çövüree 1. *is*. Kabuk, ağaç kabuğu.

ç.+ni 5/0473

ç.+niŋ 3/1170

2. *sf*. Ağaç kabuğundan.

1/1181, 1/1182, 1/1485, 1/1486, 1/1490, 1/2896, 5/2263, 6/0696, 6/0724

[=11]

çuda- Zayıf düşmek, zayıflamak.

ç.-dım 2/1593, 2/1595

[=2]

çudat- Zayıflatmak, güçsüz düşürmek.

ç.-ı+(çudadı) 3/3031, 3/3033, 3/3783

ç.-payn 3/3036

[=4]

çuduk *is*. Tomruk, kütük.

ç.+u+(çuduu) 3/2191

[=1]

çuduruk *is*. Yumruk.

ç.-bile 1/3218, 1/3728, 1/3737, 4/3601

ç.+u-bile+(çuduruu) 2/0913, 2/0920

ç.+uvus-bile+(çuduruuvus) 2/0970, 3/4902

[=8]

çug- I. Yıkamak.

ç.-up+(çup) 3/3720, 5/1981

ç.-up-daa+(çup) tur- 4/0350

ç.-up+(çup) tur- 4/0656

ç.-ur+(1)+(çuur) 4/0334

[=5]

çug- II. Yuvarlamak.

çuuy 1/0399, 1/1437, 1/1443, 3/0213, 5/2297, 6/1892

ç.-up+(çuup) 6/1723

[=7]

çuga *is*. Zayıf, güçsüz, yetersiz.

ç. 3/0708

[=1]

çugaa *is*. Konuşma, söz, laf.

ç. 3/4072, 4/4555, 6/0604, 6/1310, 6/1355, 6/1402

ç.-bile 1/3740

ç.+dan 4/4520

ç.+nı 3/2430

ç.+nıŋ 4/1273

ç.**+ŋarda** 4/3077

ç.+zı 1/3535, 3/2501, 6/0364

ç.+zın 1/3268, 3/0264, 3/1199, 3/1355, 3/1708, 3/3537, 3/3888, 3/4733, 4/2475, 4/3129, 6/3017

ç.+zınıŋ 2/1119

[=26]

çugaa-soot *is*. Konuşma, söz söyleme.

ç. 1/0561

ç.+u+(ç.-soodu) 5/2015

[=2]

çugaa-soottug *sf*. Konuşkan, hoşsohbet.

ç. 5/0839

[=1]

çugaa-sös *is*. Söz, laf, konuşma.

ç.+ün+(ç.-sözün) 1/0687

[=1]

çugaajok *zf*. Kesinlikle, mutlaka, elbette.

ç. 4/1076

[=1]

çugaala- Konuşmak, anlatmak, söylemek.

ç. 6/1195

ç.-ar+(1) 1/0673, 1/0806, 2/0996, 3/0254, 3/3356, 3/3364, 4/0910, 5/0363, 6/3302

ç.-ar+(2) 5/1987

ç.-arga 1/0395, 1/0671, 1/0928, 3/0577, 3/1907, 3/1971, 3/1982, 3/2216, 3/2610, 3/3390, 3/3392, 3/3495, 3/3537, 3/4356, 3/5016, 6/0362, 6/0374, 6/0544, 6/0550, 6/1270, 6/1994, 6/2974, 6/3032, 6/3045, 6/3178, 6/3309, 6/3690, 6/3694

ç.-arıŋga 3/0508

ç.-ar-la 6/1220

ç.-ayn 4/4520, 6/3088, 6/3088

ç.-gan+(1)+(çugaalaan) 1/0478, 1/0536, 1/0564, 1/1397, 1/2001, 1/2062, 1/2471, 1/3582, 1/3595, 1/3618, 1/3659, 1/3689, 1/3879, 1/3885, 2/0687, 3/0143, 3/3434, 3/3505, 4/3080, 4/3082, 4/3560, 4/3570, 5/0886, 5/1787, 5/1886, 5/2499

ç.-gan+(2)+(çugaalaan) 6/0188, 6/1347, 6/3198

ç.-gan-daa+(çugaalaan) 4/1273

ç.-gan-dır+(çugaalan) 6/2781

ç.-ganı+(çugaalaanı) 6/0177, 6/3636

ç.-ganın+(çugaalaanın) 1/3287, 6/2892

ç.-gaş+(çugaalaaş) 3/0133, 3/0478, 3/0624, 3/2664, 3/3341, 6/0306, 6/0368, 6/0533, 6/0717, 6/0742, 6/0768, 6/3016, 6/3174, 6/3341

ç.-p 3/2418, 3/3764

ç.-p ber 1/1000, 3/3152, 3/3391, 3/4979

ç.-p çıt- 4/0313, 4/0385

ç.-p çoru- 1/1199

ç.-p çugaalap 6/0583

ç.-p egele- 4/5181

ç.-p kag- 6/1260, 6/1267

ç.-p kör- 3/0160, 3/0259

ç.-p olur- 1/2584, 2/0661, 2/1114, 2/1201, 3/1199, 3/2455, 4/5414, 5/1256, 6/0187, 6/0193, 6/0205, 6/1142, 6/1532, 6/2084, 6/2582, 6/3652, 6/3662

ç.-p olurup tur- 6/3697

ç.-p or- 2/0650, 4/2719, 4/2749, 4/3076, 4/3599, 4/5166

ç.-p şıda- 6/0375

ç.-p-tır 1/0157, 1/0165, 1/0288, 1/0315, 1/1968, 1/2770, 2/0150, 2/0164, 2/0292, 2/0305, 2/0313, 2/0352, 2/0376, 2/0486, 2/0510, 2/0803, 2/1036, 2/1170, 2/1417, 2/1421, 2/1539, 2/1543, 3/0130, 3/0132, 3/0435, 3/1889, 3/2429, 3/2513, 3/2553, 3/2639, 3/3577, 3/3641, 3/3772, 3/4509, 5/2082, 6/0167, 6/0347, 6/0415, 6/0426, 6/0818, 6/0866, 6/1221, 6/1323, 6/1441, 6/1517, 6/3097

ç.-p-tırlar 6/2576

ç.-p tur- 1/0199, 1/0313, 1/0903, 2/0133, 2/0159, 2/0900, 3/1285, 3/1829, 3/4165, 4/0525, 4/1838, 4/3949, 5/0239, 5/0814, 5/1203, 5/1466, 5/1614, 5/2044, 5/2070, 5/2098, 5/2114, 5/2192, 5/2503, 5/2525, 6/0159, 6/0407, 6/0543, 6/2728, 6/2778, 6/2213, 6/3054, 6/3054, 6/3212, 6/3212

ç.-vaanda 3/1492

ç.-vaanı 5/1630

ç.-vas+(1) 1/0673, 1/0807, 6/3084

ç.-vas+(2) 5/1992

ç.-vışaan 6/0182, 6/0479

ç.-y-la 3/2488

ç.-za-la 6/3151

[=225]

çugaalan- Konuşmak, söylenmek.

ç.-ıp 6/1104

[=1]

çugaalaş- Konuşmak, söyleşmek.

ç.-ı+(çugaalajı) 5/2731

ç.-ı+(çugaalajı) ber- 4/2475

ç.-ıl+(çugaalajıl) 3/4154

ç.-ıp+(çugaalajıp) 2/1572, 3/1621, 3/2227, 3/3051, 3/3052, 3/3698, 3/4524, 3/3697, 3/4178, 3/4179, 5/0006, 6/1791

ç.-ıp+(çugaalajıp) bol- 6/0008, 6/0092

ç.-ıp+(çugaalajıp) çet- 6/1503

ç.-ıp+(çugaalajıp) kel- 5/2349

ç.-ıp-la+(çugaalajıp) kel- 6/3146

ç.-ıp+(çugaalajıp) olur- 2/0780, 3/1883, 4/0389, 4/0846, 4/2744, 4/3129, 6/0691

ç.-ıp+(çugaalajıp) or- 3/0262

ç.-ıp+(çugaalajıp) tur- 3/0159

ç.-ır+(1)+(çugaalajır) 4/2460

ç.-kan+(1) 1/3742

ç.-kan-daa 4/4853

ç.-kannar 1/3819

[=33]

çugaalattın- Konuşmak, söylenmek.

ç.-ıp 5/2565

[=1]

çugaalıg *sf*. Konuşmalı, sözlü; herhangi bir tarzda söz söyleyen, konuşan.

ç. 4/4618

[=1]

çuglur → çuul-

çul- Yolmak, sökmek, koparmak.

ç.-a 4/1670, 4/1676, 4/1873, 6/3229

ç.-a sok- 6/1553, 6/1568

ç.-up ber- 3/0233

ç.-up kag- 3/3427

[=5]

çula *is*. Kandil.

ç. 5/0406, 5/1771

ç.+nı 4/0848

[=3]

çular *is*. Yular.

ç. 1/0451, 3/0028

ç.+ı-bile 3/0531

ç.+ın 3/0289, 3/4346, 4/1147

[=6]

çularla- Yularlamak.

ç.-gaş+(çularlaaş) 3/4342

ç.-p 4/1148

ç.-p al- 3/0230

ç.-y 4/1094

[=4]

çularlıg *sf*. Yularlı.

ç. 3/0553

[=1]

çulçur- Mırıldamak, mırıldanmak.

ç.-up tur- 5/1563

[=1]

çulçurgay *is*. Şakak

ç.+ında 3/3191

ç.+je 3/3099

[=2]

çun- Yıkanmak.

ç.-arga 2/0673, 2/0676

ç.-arın 2/0502

ç.-gaş 1/1524, 5/2266

ç.-up 2/0499

ç.-up al- 3/2645, 6/0124

ç.-up kel- 2/0502

[=9]

çuŋgu *is*. Dağ yamacı.

ç. 6/0069, 6/1482, 6/1458

[=3]

çuŋma *is*. Dağ keçisi.

ç. 6/0029, 6/1041, 6/1835

ç.+nı 6/0101

ç.+zı 6/1606, 6/1649, 6/1691, 6/3745

[=8]

çurt *is*. Yurt, ülke, memleket.

ç.+çe 2/1293

ç.-daa 1/0772

ç.+ka 1/2707, 3/0187, 5/0574, 5/0630, 5/0115

ç.+ta 5/0164

ç.+tu 2/0689

ç.+tuŋ 4/0191, 4/1595, 4/4266, 4/4270, 4/4280, 5/0189

ç.+u 4/5377

ç.+u-daa 4/4100

ç.+un 5/1807, 5/1808, 5/2736, 5/2752

ç.+unçe 1/2864, 5/1762, 5/1792, 6/0661

ç.+unda 4/0017, 4/4199, 5/1915

ç.+unduva 4/4074, 4/4171, 4/4614, 4/4629, 4/5370, 4/5387

ç.+unga 3/4191, 4/4106, 5/0275

ç.+unuŋ 3/2761, 4/0181, 4/1443, 4/5432, 5/0659

ç.+uŋ 5/0236, 5/0240, 5/0251, 5/0270, 5/0284, 5/0309

ç.+uŋçe 1/2556

ç.+uvus 6/1219

[=50]

çurtta- Yaşamak.

ç.-alı 2/0188

ç.-ar+(1) 1/2773

ç.-ar+(2) 2/0378, 6/1098

ç.-arı 5/2365

ç.-gan+(2) 1/1655, 2/1500, 3/0005, 3/1857, 3/3165, 3/4044, 3/4059, 3/4479, 3/4516, 3/4592, 3/4647, 3/4771, 3/4780, 3/4796, 6/0259

ç.-ŋar 3/3584

ç.-p 1/3984, 4/5438, 4/5439, 6/1216, 6/3772, 6/3773

ç.-p çoru- 1/3540, 2/0664, 6/1219, 6/3102

ç.-p çoruy bar- 2/1651, 3/5060

ç.-p-daa tur- 1/0008

ç.-p kel- 1/0029, 2/0117, 3/0078, 3/3131

ç.-p-la tur- 1/3329, 1/3842

ç.-p olur- 4/4551

ç.-p tur- 1/0767, 2/0600, 2/0655, 3/0012, 3/0429, 3/0488, 3/3870, 3/3813, 3/4287, 3/4048, 3/4653, 3/4701, 4/0002, 4/1743, 4/2623, 4/4757, 4/5130, 5/1404, 6/0012

ç.-p turup kal- 1/3987

ç.-y ber- 1/2403, 6/1149

ç.-zın 3/5019

[=64]

çurttat- Yaşatmak, bir yerde yaşam sürmesini sağlamak; idare etmek.

ç.-ıp+(çurttadıp) kag- 3/4285

ç.-ır+(1)+(çurttadır) 4/0409

[=2]

çurttug *sf.* Yurtlu, yurdu olan, bir yerde yaşayan.

ç. 2/0370, 2/0378, 2/0653, 2/0671, 3/1841, 3/4584, 3/4802, 4/1563, 4/4453, 5/2205, 6/0083, 6/0295

[=12]

çuruk *is.* Parça, bez parçası, paçavra, çaput.

ç.+undan+(çuruundan) 5/0164

ç.+unuŋ+(çuruunuŋ) 5/0115

[=2]

çuruk-küzürüm *is.* Paçavra, atık, moloz, süprüntü.

ç. 3/4056

[=1]

çuşku- Oymak, eşmek.

ç.-du 5/1785

ç.-p kaggı deg 5/1778

ç.-p tur- 1/2758

[=3]

çuul- Yuvarlanmak.

ç.-u+(çuglu) ber- 2/0163

ç.-up+(çuglup) 6/0003

ç.-up+(çuglup) 1/3782, 5/1438, 6/2137, 6/2165, 6/2309

ç.-up+(çuglup) kel- 6/2886

ç.-up+(çuglup) tur- 1/2285, 4/4503

[=10]

çuur- I. Ufalamak, paramparça etmek.

ç.-a 1/1480, 3/1221, 3/1715, 3/1744, 3/1821, 3/2028, 3/4538, 5/2634, 6/0233, 6/0326, 6/1895, 6/2243, 6/2386, 6/2551, 6/2670, 6/2890

ç.-gaş 3/3358

[=17]

çuur- II. Yoğurmak.

ç.-a 2/0762, 2/0765

ç.-up 2/1334

[=3]

çuurul- Kırılmak, ufalanmak, parçalanmak.

ç.-up+(çuurlup) 1/1644, 1/3366, 1/3368

[=3]

çü, çüü *zm.* Ne; nasıl.

ç. 1/0039, 1/0156, 1/0177, 1/0360, 1/0464, 1/0573, 1/0662, 1/0877, 1/1096, 1/1314, 1/1730, 1/1865, 1/1926, 1/2075, 1/2076, 1/2524, 1/2686, 1/2689, 1/2722, 1/2723, 1/2738, 1/3411, 1/3438, 1/3576, 1/3583, 1/3608, 1/3631, 1/3654, 1/3871, 1/3875, 2/0080, 2/0142, 2/0311, 2/0463, 2/0466, 2/0537, 2/0660, 2/0666, 2/0702, 2/0789, 2/0836, 2/1001, 2/1113, 2/1121, 2/1491, 2/1506, 3/0103, 3/0179, 3/0528, 3/0529, 3/0687, 3/0788, 3/1081, 3/1099, 3/1187, 3/1229, 3/1424, 3/1562, 3/1670, 3/1835, 3/1849, 3/2088, 3/2112, 3/2160, 3/2289, 3/2411, 3/2528, 3/3140, 3/3146, 3/3340, 3/3458, 3/3512, 3/3531, 3/3532, 3/3689, 3/4009, 3/4025, 3/4056, 3/4126, 3/4255, 3/4256, 3/4565, 3/4596, 4/0103, 4/0126, 4/0199, 4/0202, 4/0300, 4/0406, 4/0640, 4/0641, 4/0716, 4/0773, 4/0806, 4/0817, 4/0930, 4/1149, 4/1529, 4/1608, 4/1714, 4/2389, 4/2657, 4/2661, 4/2746, 4/2778, 4/3304, 4/3793, 4/3882, 4/4073, 4/4214, 4/4254, 4/4873, 5/0091, 5/0165, 5/0375, 5/0774, 5/1034, 5/1193, 5/1301, 5/1311, 5/1567, 5/1842, 5/2444, 5/2457, 6/0158, 6/0518, 6/0520, 5/0675, 6/0715, 6/0729, 6/0755, 6/0783, 6/0811, 6/0841, 6/0842, 6/0854, 6/0925, 6/0926, 6/0931, 6/0943, 5/0960, 6/1115, 6/1116, 6/1120, 6/1315, 6/1333, 6/1362, 6/1379, 6/1406, 6/1423, 6/1534, 6/1788, 6/1980, 6/2248, 6/2361, 6/2517, 6/2636, 6/2740, 6/3177, 6/3185, 6/3487

çüde 3/3693, 3/4917, 3/2989, 4/5174, 6/1628

çüden 5/1689, 5/2291, 6/0254, 6/0291, 6/1753

çünü 1/1129, 1/1130, 1/1533, 2/0996, 2/1188, 3/1414, 3/1598, 3/1764, 3/1883, 3/3250, 3/3259, 3/3287, 3/3356, 3/3629, 3/3875, 4/0717, 4/0809, 4/0867, 4/0866, 4/2085, 4/2093, 4/2101, 4/2651, 4/4492, 4/4493, 4/4762, 4/5142, 4/5143, 4/5316, 5/0363, 5/0365, 5/1942, 5/1942, 5/2649, 5/2650, 5/2653, 6/0329, 6/1301, 6/1795, 6/1855, 6/1952, 6/2078, 6/2217, 6/2365, 6/2522, 6/2577, 6/2642, 6/3284, 6/3301, 6/3352, 6/3372, 6/1806, 6/3427, 6/3448, 6/3510, 6/3533, 6/3549, 6/3604, 6/3605, 6/3608

çünüŋ 4/1799, 5/2364

çüŋ 1/3266, 1/3285, 3/2352, 3/2377, 3/2378, 3/3127, 3/3141, 4/2108, 4/4565, 5/0620, 6/2143, 6/2172, 6/2289, 6/2315, 6/2441, 6/2470

çüŋer 1/1975

çüŋeril 4/4857, 4/4861

çüŋnü 5/2485, 6/0837, 6/0920, 6/1110, 6/1904, 6/1908, 6/2020

çüüje 3/3681

çüzü 1/0333, 1/0347, 1/0824, 1/1591, 1/2492, 1/2613, 1/2925, 1/2937, 1/3596, 2/0562, 3/2181, 3/2261, 3/4874, 4/1298, 4/4987, 5/0173, 5/0636, 5/0887, 5/0891, 5/1538, 5/1756, 5/2019, 5/2200

çüzül 4/1077

çüzün 3/3498

*

çüü-daa bolza Ne olursa olsun, her ne ise.

ç. 3/1082, 6/1012

kandıg-çüü-daa bolza → çüü-daa bolza

ç. 1/3744

ında çüü boor/çüü boor ında/çüü boor onu Zor değil, zor bir şey değil.

ında çüü boor 3/2230, 3/2528, 4/0425

çüü boor ında 3/1912, 6/0740, 6/0768, 6/0823

çüü boor onu 6/0796, 6/0871

[=298]

çüdek *sf*. Çirkin, kötü, tiksindirici, bayağı.

ç. 4/0641, 5/0677

[=2]

çüdek-çadak *sf*. Kötü, pis, tiksindirici.

ç.-daa 3/3375

[=1]

çüdür- Yüklemek.

ç.-er+(2) 1/2377, 1/2389, 1/3068, 1/3081, 6/1343, 6/1390, 6/1434

ç.-geş 3/2838, 3/4195, 3/4990, 4/5369, 5/2220

ç.-üp 5/2245, 5/2691

ç.-üp al- 2/1609

ç.-üp ber- 4/1787

[=16]

çüdürt- Yükletmek.

ç.-üp 4/4033, 4/4035

[=2]

çüg *is*. Tüy.

ç.+ü+(çüü) 4/1216

ç.+ün+(çüün) 4/1206, 4/1212, 6/0041, 6/0112

[=5]

çüge *zf*. Niçin.

ç. 1/0093, 1/0219, 1/0226, 1/0528, 1/1214, 1/1223, 1/1237, 1/1244, 1/2690, 1/2884, 2/0126, 3/1598, 3/2615, 3/3144, 3/3229, 3/3278, 3/3301, 3/3528, 4/0570, 4/0571, 4/1302, 4/3946, 4/4699, 4/4763, 5/0209, 5/0226, 5/0227, 5/0241, 5/0258, 5/0259, 5/0261, 5/0276, 5/0425, 5/0470, 5/0511, 5/1113, 5/1203, 5/1337, 5/1665, 5/1775, 5/1990, 5/2068, 5/2080, 5/2491, 5/2493, 5/2569, 5/2573, 6/0149, 6/3010, 6/3658

ç.-le 2/0123

[=51]

çügen *is*. Dizgin.

ç. 1/0508, 5/0222, 5/2284, 5/2441, 6/3232

ç. (çögen) 1/0451

ç.+i 6/1458

ç.+i-bile 4/0177

ç.+in 3/0294, 4/1147, 4/1435, 5/0317, 6/1479

ç.+inden 6/3231

ç.+iniŋ 5/0420

[=15]

çügen-çular *is*. Dizgin, yular.

ç.+ın 2/1422

ç.+ıŋ-dır 2/0323

[=2]

çügenne- Dizginlemek.

ç.-p 4/1148

ç.-p ber- 6/3232

[=2]

çügennen- Dizgin takmak.

ç.-ip 4/0178

[=1]

çügennig *sf*. Dizginli.

ç. 3/0028, 6/0061

[=2]

çügle *e*. Yalnızca, sadece.

ç. 1/1502, 1/3641, 1/3658, 2/0485, 4/3554, 4/4028, 4/4723, 6/2774

[=8]

çügle- Oka tüy takmak, oku yeleklemek.

ç.-erde 6/1551, 6/1567

ç.-gen+(2)+(çügleen) 5/0454

ç.-p 6/0113

ç.-p-daa tur- 4/1207

[=5]

çüglüg *sf.* Tüylü, tüyü olan.

ç. 4/1167, 4/1205, 6/0026, 6/1501

ç.-daa 6/0413, 6/0425

[=6]

çügür- Koşmak.

ç.-bes+(2) 3/1932, 3/2002, 3/2038

ç.-e ber- 3/3469, 6/3616, 6/3622, 6/3626

ç.-er+(2) 3/1894, 3/1937

ç.-erge 3/0243

ç.-geş 6/2970

ç.-üp 1/2701, 1/2806, 3/0243, 3/0242, 3/2002, 3/2263, 3/3088, 6/0267, 6/2258, 6/2852

ç.-üp çoru- 6/0216

ç.-üp kel- 1/0198, 3/1124, 3/2252, 4/4985, 5/1131, 6/0400, 6/2685, 6/2855

ç.-üp-le olur- 3/1914

ç.-üp olur- 3/1932, 3/1942, 5/1606

[=34]

çügürt- Koşturmak, hızla gitmek.

ç.-üp 1/3371, 1/3374

ç.-üp olur- 1/1098, 1/1100

[=4]

çügürük *is*. Hız, hızlı, hızlı gitme.

ç.+ün+(çügürüün) 3/1932

[=1]

çügürüş- Koşuşmak, koşturmak.

ç.-ü+(çügürjü) ber- 4/0606

ç.-üp+(çügürjüp) 3/3066, 3/3080

ç.-üp+(çügürjüp) al- 1/2123

ç.-üp+(çügürjüp) kel- 1/1224, 3/0208, 3/2935

ç.-üp+(çügürjüp) olur- 1/2042

ç.-üp+(çügürjüp) tur- 1/2124

[=9]

çük I. *is.* Yön, taraf, cihet.

ç.+çe 3/4134, 6/2836

ç.+ke 2/1439

ç.+te 1/2427

ç.+ten 1/2206, 2/1371, 6/2835

ç.+tü 5/2732, 5/2737

ç.+tüŋ 1/3733, 2/1132, 3/0867, 3/0868, 3/1325, 3/1326, 3/1709, 3/1709, 3/4807, 4/0977, 4/3619, 5/0592

ç.+ün+(çügün) 1/2299, 1/2301, 1/3381, 1/3382, 1/3791, 4/4689

ç.+ünçe+(çüünçe) 5/1926

ç.+ündüve+(çügündüve) 4/0919

*

Yön adlarıyla birlikte kullanılarak yönleri ifade eder. *bk. barın çük, barın-başkı çük, başkı-barın çük, burungu çük, çöön çük, murnuu çük, soŋgu çük*

ç. 2/0019, 2/0022

ç.+çe 1/0919, 1/0931, 1/0942, 1/2616, 1/3359, 1/3559, 2/0646, 2/1043, 2/1348, 5/0264, 5/0410, 5/0639, 5/1297, 5/1894, 5/2599, 5/1369, 5/2127, 6/0230, 6/1538, 6/2968, 6/3242

ç.+ke 3/3164

ç.+te 1/1571, 1/2575, 1/2588, 2/0746, 2/0876, 2/0890, 2/1105, 2/1026, 2/1519, 3/0608, 3/1856, 3/1840, 3/3618, 3/3868, 3/3878, 3/4048, 3/4801, 3/4043, 3/4478, 3/4515, 3/4591, 3/4652, 3/4583, 3/4646, 3/4610, 3/4701, 3/4770, 3/4795, 4/0227, 4/0957, 4/4756, 4/5202, 4/5247, 5/0724, 5/2103, 6/0189, 6/0258, 6/0294, 6/0446, 6/1226, 6/1373, 6/1417, 6/3091, 6/3101, 6/3304, 6/3374, 6/3451, 6/3535

ç.+ten+(soŋgu) 2/0782, 3/0004, 4/0801, 4/0924, 4/2021, 4/2248, 4/2616, 4/4733, 5/0452, 5/0452, 5/2545

ç.+tü 2/1499, 2/1512, 5/0430, 5/0454, 5/0432, 5/0760, 5/0798, 6/1261, 6/1327

ç.+tüŋ 1/0414, 1/0423, 1/0413, 1/0422, 2/0674, 2/0677

ç.+tüve 4/1056, 4/1069

ç.+ün+(çügün) 3/0723, 3/1211, 3/1590, 3/2841, 3/2883, 3/3905, 3/4533

ç.+ünçe+(çügünçe) 4/0881

ç.+ünde+(çügünde) 4/0689, 4/4687

ç.+ündüve+(çügündüve) 4/1452, 4/3270

ç.+ündüve-daa+(çügündüve) 4/5330

[=142]

çük II. *is*. Yük.

ç.+ü+(çügü) 1/1738, 1/1795, 1/1837, 2/1191, 2/1195, 3/0947, 3/0990, 3/1073, 3/1393, 3/1478, 3/1714, 3/1743, 3/1820, 3/2140, 4/1228, 6/1812, 6/1843

ç.+ü-bile+(çügü) 6/0777, 6/0804, 6/0833, 6/0917, 6/1107

ç.+üŋnü-daa 2/0360

[=23]

çükte- Yüklemek.

ç.-gen+(2)+(çükteen) 4/0532

ç.-geş+(çükteeş) 1/0465, 1/2614, 1/3203, 1/3357, 3/0320, 3/3855, 6/0775

ç.-p 2/0355, 2/0403, 6/0948

ç.-p al- 1/0555, 2/0398, 4/0440, 6/0724, 6/0802, 6/0830, 6/0914, 6/1090, 6/1105, 6/1161

[=21]

çüktet- Yükletmek.

ç.-ip+(çüktedip) 3/4437

ç.-ip+(çüktedip) kag- 5/0711

[=2]

çüktüg *sf*. Yüklü, yükü olan.

ç. 3/2880, 6/2114, 6/2136, 6/2164, 6/2262, 6/2282, 6/2308, 6/2406, 6/2433, 6/2462

[=10]

çükü-le~çüküye-le *e*. Yalnızca, sadece.

ç. (çükü-le) 3/2267

ç. (çüküye-le) 6/0379, 6/3495

[=3]

çül *zm*. Ne?

ç. 1/2320, 1/3313, 1/3388, 1/3809, 2/1534, 3/0696, 3/0802, 3/2668, 5/0073, 5/0563, 5/1613, 6/0706, 6/1633, 6/1675

[=14]

çülgü- Silmek.

ç.-p 3/1019

[=1]

çülgüüş *is*. Silgi, silecek.

ç.+ü+(çülgüüjü) 5/0434, 5/0438, 5/0764, 5/0801, 5/0806, 5/2694

ç.+ünden+(çülgüüjünden) 5/1350

[=7]

çülü- Traş etmek.

ç.-p 6/1464

ç.-p ber- 6/1290

[=2]

çülüt- Traş ettirmek.

ç.-üp+(çülüdüp) al- 6/1287, 6/1292

[=2]

çüm *is*. Tüm, bütün.

ç.+ge 4/3765

ç.+ü-bile 4/3774, 4/3813, 4/3838

[=4]

çünük- Bağlı olmak, irtibatlı olmak (?)

ç. 5/0362

[=1]

çürek *is*. Yürek.

ç.+i+(çüree) 3/0524, 3/0526

ç.+im+(çüreem) 1/3513

ç.+ten 6/0563

*

çüree çarlı ber ças- Ürkmek, ödü patlamak.

ç. 3/0571

çüree çayıl- Ödü patlamak, çok korkmak.

ç. 1/3399

[=6]

çüs I. *is*. Eklem, mafsal.

ç. 1/1416, 2/0708, 4/0392

ç.+ten 3/2133

ç.+terin 5/0485

ç.+ü+(çüzü) 6/0024, 6/1499

ç.+ün+(çüzün) 6/1810, 6/1841

ç.+ünden+(çüzünden) 3/2130

[=10]

çüs II. *sf*. Yüz (sayı).

ç. 1/0059, 1/0072, 1/0080, 1/0446, 1/0802, 1/0816, 1/0839, 1/0840, 1/0841, 1/0843, 1/0843, 1/0843, 1/0846, 1/0850, 1/0854, 1/1453, 1/1732, 1/1738, 1/1775, 1/1779, 1/1789, 1/1795, 1/1830, 1/1837, 1/2376, 1/2388, 1/2426, 1/3067, 1/3081, 1/3345, 2/0347, 2/1191, 2/1193, 2/1195, 2/1197, 2/1218, 2/1238, 2/1240, 2/1241, 2/1245, 2/1248, 2/1383, 2/1387, 3/0947, 3/0990, 3/1073, 3/1393, 3/1478, 3/1714, 3/1743, 3/1820, 3/2685, 3/2739, 3/2740, 3/4236, 3/4997, 3/5021, 4/0922, 4/0923, 4/0927, 4/0928, 4/0929, 4/1194, 4/1222, 4/1227, 4/1660, 4/1662, 4/1664, 4/1671, 4/1672, 4/1677, 4/1678, 4/1680, 4/1681, 4/1685, 4/1686, 4/1908, 4/1929, 4/5214, 6/0060

[=80]

çüs bejen *sf*. Yüz elli.

ç. 1/0870, 1/0872, 1/1091, 1/1093, 1/1114, 1/1115, 1/1127, 1/1128, 1/2836, 1/3592

[=10]

çüskük *is.* Yüksük.

ç. 3/1067, 3/1472, 3/1813, 5/0362

ç.-bile 3/3279

[=5]

çüs ses *sf*. Yüz sekiz.

ç. 4/0005, 4/0895, 4/1028, 4/2635, 5/1991

[=5]

çüs sezen *sf*. Yüz seksen.

ç. 2/1389, 2/1393

[=2]

çüstüg *sf*. **1**. Eklemli, eklemi olan.

ç. 1/0926, 1/2657, 2/0804, 4/1903, 4/3240, 6/0968, 6/1021, 6/1809, 6/1841

2. (nesneler için) katmanlı, bölümlü.

ç. 1/2625, 3/0020, 3/0787, 3/1228, 3/1629, 3/3667, 3/3960, 3/4206, 3/4564, 3/4752, 3/4820, 4/1450, 5/2089, 5/2099

[=23]

çütküt- Yönelmek, gitmek, bir tarafa yönelip hızla gitmek.

ç.-üpken+(çütküdüpken) 4/3270

[=1]

çüü → çü

çüü-daa *zm.* **1.** Her şey, her ne.

ç. (çüü-daa/çünü-daa/çüzü-daa) 3/0491, 3/0716, 3/3683, 3/4216, 3/4312

2. Hiçbir şey, hiçbir

ç. (çüü-daa/çünü-daa/çüzü-daa) 1/3182, 3/0352, 3/1436, 3/1492, 3/2971, 3/3129, 3/3473, 4/3595, 4/3990, 4/4123, 4/4200, 5/1818, 6/0641, 6/0846, 6/0930

[=20]

çüü-höö *is*. Pılı pırtı, eşya.

ç.+zün 6/1160

[=1]

çüül *zm*. Şey.

ç. 3/0626, 3/1832, 3/1867, 4/1427, 4/1943, 4/2364, 4/2366, 4/4637

ç.+düŋ 1/1559

[=9]

çüül-bürü *sf*. Muhtelif, çeşitli.

ç. 4/3271

[=1]

çüve *zm.* **1**. Şey.

ç. 1/0030, 1/0047, 1/0162, 1/0177, 1/0181, 1/0203, 1/0237, 1/0241, 1/0243, 1/0255, 1/0257, 1/0259, 1/0276, 1/0290, 1/0368, 1/0396, 1/0731, 1/0958, 1/1144, 1/1145, 1/1329, 1/1330, 1/1381, 1/1382, 1/1412, 1/1447, 1/1517, 1/1537, 1/1574, 1/1668, 1/1762, 1/1766, 1/1767, 1/1974, 1/2026, 1/2028, 1/2304, 1/2542, 1/2577, 1/2590, 1/2632, 1/2738, 1/2750, 1/3151, 1/3155, 1/3179, 1/3300, 1/3351, 1/3409, 1/3442, 1/3586, 1/3795, 1/3817, 1/3882, 1/3964, 1/3973, 1/3974, 2/0014, 2/0078,

2/0080, 2/0160, 2/0162, 2/0165, 2/0259, 2/0284, 2/0342, 2/0359, 2/0377, 2/0508, 2/0508, 2/0517, 2/0534, 2/0556, 2/0624, 2/0630, 2/0658, 2/0660, 2/0781, 2/0867, 2/0902, 2/0945, 2/1314, 2/1317, 2/1403, 2/1419, 2/1491, 3/0376, 3/0466, 3/0471, 3/0475, 3/0508, 3/0718, 3/0802, 3/0846, 3/0940, 3/1024, 3/1209, 3/1332, 3/1425, 3/1502, 3/1586, 3/1836, 3/1839, 3/2022, 3/2059, 3/2060, 3/2118, 3/2391, 3/2459, 3/2488, 3/2567, 3/2651, 3/2793, 3/2900, 3/2944, 3/3013, 3/3109, 3/3146, 3/3152, 3/3192, 3/3243, 3/3276, 3/3344, 3/3364, 3/3387, 3/3413, 3/3486, 3/3641, 3/4040, 3/4067, 3/4109, 3/4246, 3/4267, 3/4291, 3/4374, 3/4386, 3/4784, 3/4786, 3/4859, 3/4860, 3/4934, 3/4966, 4/0572, 4/0811, 4/0812, 4/1457, 4/1459, 4/3496, 4/4464, 4/4499, 5/0058, 5/0116, 5/0126, 5/0136, 5/0191, 5/0238, 5/0244, 5/0290, 5/0293, 5/0376, 5/0465, 5/0566, 5/0618, 5/0622, 5/0677, 5/0681, 5/0682, 5/0766, 5/0808, 5/0899, 5/0960, 5/1112, 5/1198, 5/1629, 5/1630, 5/1686, 5/1696, 5/1848, 5/1987, 5/1990, 5/2086, 5/2292, 5/2335, 5/2366, 5/2428, 5/2433, 5/2501, 5/2515, 6/0002, 6/0003, 6/0008, 6/0009, 6/0025, 6/0092, 6/0093, 6/0094, 6/0095, 6/0133, 6/0180, 6/0705, 6/0716, 6/0761, 6/0763, 6/0785, 6/0786, 6/0817, 6/0865, 6/0876, 6/0897, 6/0899, 6/0943, 6/0971, 6/0977, 6/0998, 6/1005, 6/1043, 6/1044, 6/1500, 6/1503, 6/1620, 6/1663, 6/1703, 6/1704, 6/1705, 6/1743, 6/1789, 6/1822, 6/1873, 6/2183, 6/2326, 6/2483, 6/2544, 6/2621, 6/2637, 6/2711, 6/3357, 6/3366, 6/3619, 6/3642

ç.-bile 3/1495, 3/4857

ç.+den 1/0014, 1/0018, 3/1766, 5/0817, 5/1661

ç.-dir 1/1334, 1/2394, 2/0364, 2/0779, 3/0024, 3/0032, 3/0065, 3/0269, 3/0537, 3/0634, 3/1129, 3/2314, 3/2595, 3/3286, 3/3304, 3/3375, 3/3487, 3/4341, 4/1609, 5/22426/0046, 6/0059, 6/0713, 6/0737, 6/0840, 6/0861, 6/1013

ç.+ge 1/3317, 1/3318, 3/2302, 5/0268, 5/2733, 6/0011

ç.+ge+(çüvee) 3/0505, 3/1011, 3/1419, 4/4475, 6/0096, 6/0128, 6/1073, 6/1074, 6/1075, 6/1076, 6/1077, 6/1504, 6/1505, 6/1506, 6/3363, 6/3364, 6/3365, 6/3438, 6/3439, 6/3440, 6/3441

ç.+l 2/1188, 3/0293, 3/4256, 5/0441, 6/1782

ç.-le 2/0086, 5/0247, 6/0423, 6/1037, 6/1039, 6/1284, 6/1356

ç.+ler 1/0152, 1/0154, 1/0171, 1/0175, 1/0194, 1/0195, 4/3313, 6/0780, 6/0783, 6/0853, 6/1322, 6/1369, 6/3532

ç.+lerden 3/2626

ç.+ler-dir 1/2967

ç.+leri 6/0907

ç.+leril 1/0156, 6/0729, 6/0755, 6/0811, 6/0854

ç.+lerin 3/4240, 3/4242

ç.+leriŋ 3/2289, 3/3550

ç.+ler-le 6/1414

ç.+lerni 1/0165, 1/0207

ç.+m 1/0628, 3/0255, 3/2784, 5/2528

ç.+ni 1/0186, 1/0400, 1/1670, 1/1690, 1/2560, 1/2703, 1/2709, 1/2874, 2/0261, 2/0264, 2/0269, 2/0314, 2/1217, 3/0702, 3/0714, 3/0850, 3/1092, 3/1358, 3/2014, 3/2451, 3/2987, 4/2718, 6/0898, 6/0954, 6/1329, 6/1375, 6/1419, 6/1972, 6/3431, 6/3515, 6/3657

ç.+niŋ 1/2561, 2/0103, 2/1400, 3/0486, 3/0793, 3/1234, 3/1641, 3/4575, 5/0065, 6/0010, 6/1124

ç.+ŋ 2/1171, 3/2640, 3/2668, 3/3156, 5/0440

ç.+ŋ-bile 1/2807, 1/2811

ç.+ŋer 5/1692, 6/2238, 6/2384, 6/2549, 6/2596, 6/2666

ç.+ŋerin 3/4280

ç.+ŋni 3/4956

ç.+vis 3/0398, 6/2730, 6/2732

ç.+vis-tir 1/1976

ç.+zi 1/2627, 1/3971, 2/0100, 2/0109, 2/0114, 2/0133, 2/0184, 2/0237, 2/0267, 2/0553, 2/0566, 3/0056, 3/0125, 3/2859, 3/3843, 5/0599, 5/1992, 5/1994, 5/2699, 6/0982

ç.+zin 1/0075, 1/0199, 2/0321, 3/0400, 3/2822, 3/3850, 3/4334, 6/1341, 6/1388, 6/1428, 6/1432, 6/1462, 6/1870

ç.+zinden 1/2164, 1/2200, 2/0119

ç.+zinge 2/0122

çüme 4/0073, 4/0075, 4/0078, 4/0079, 4/0087, 4/0087, 4/0131, 4/0136, 4/0205, 4/0244, 4/0245, 4/0407, 4/0599, 4/0852, 4/0905, 4/0907, 4/1607, 4/1877, 4/2029, 4/2032, 4/2089, 4/2097, 4/2104, 4/2112, 4/2139, 4/2212, 4/2213, 4/2244, 4/2341, 4/2646, 4/3080, 4/3119, 4/3429, 4/3511, 4/3514, 4/3662, 4/3916, 4/3919, 4/3990, 4/3992, 4/4054, 4/4200, 4/4256, 4/4292, 4/4294, 4/4300, 4/4434, 4/4441, 4/4504, 4/4509, 4/4552, 4/4742, 4/4770, 4/5040, 4/5120, 4/5180

çüme-dir 4/0131, 4/0232, 4/0245, 4/0373, 4/0599, 4/0619, 4/2856, 4/3762, 4/4257, 4/4504, 4/4510, 4/4917, 4/5322

çümee 4/1774

çümel 4/1298

çüme-le 4/3832

çümeler 4/3686

çümemni 4/2141

çümeni 4/0373, 4/0487, 4/1391, 4/1395, 4/4200, 4/5002

çümeŋer 4/2435

çümeŋni 4/0909

çümezi 4/4916

2. Çekimli fiillerden sonra ya da bildirme yapılarında gramerlik bir birim olarak kullanılır.

ç. 1/0029, 1/0214, 1/0307, 1/0310, 1/0375, 1/0414, 1/0416, 1/0418, 1/0423, 1/0427, 1/0432, 1/0438, 1/0596, 1/0780, 1/0939, 1/1138, 1/1179, 1/1192, 1/1412, 1/1448, 1/1523, 1/1527, 1/1538, 1/1556, 1/1563, 1/1568, 1/1669, 1/1708, 1/1722, 1/1744, 1/1746, 1/1855, 1/1859, 1/1873, 1/1915, 1/1919, 1/2045, 1/2055, 1/2057, 1/2065, 1/2070, 1/2076, 1/2168, 1/2203, 1/2463, 1/2426, 1/2447, 1/2477, 1/2486, 1/2494, 1/2574, 1/2577, 1/2587, 1/2610, 1/2618, 1/2745, 1/2871, 1/2873, 1/3270, 1/3290,1/3312, 1/3361, 1/3387, 1/3595, 1/3618, 1/3808, 1/3971, 2/0040, 2/0081, 2/0117, 2/0527, 2/0629, 2/0641, 2/0691, 2/0735, 2/1156, 2/1185, 2/1200, 2/1364, 3/0078, 3/0135, 3/0143, 3/0158, 3/0267, 3/0597, 3/0843, 3/0862, 3/0871, 3/0872, 3/0880, 3/0882, 3/1014, 3/1098, 3/1317, 3/1319, 3/1327, 3/1330, 3/1421, 3/1431, 3/1501, 3/1696, 3/1722, 3/1771, 3/1872, 3/1902, 3/1960, 3/1974, 3/2155, 3/2225, 3/2287, 3/2329, 3/2342, 3/2444, 3/2481, 3/2485, 3/2531, 3/2550, 3/2890, 3/2951, 3/3131, 3/3249, 3/3268, 3/3298, 3/3300, 3/3319, 3/3327, 3/3456, 3/3893, 3/4018, 3/4120, 3/4600, 3/4608, 3/4612, 3/4658, 3/4706, 3/4727, 3/4767, 3/4793, 3/4999, 4/3499, 5/0118, 5/0756, 5/0810, 5/0811, 5/0840, 5/0865, 5/0996, 5/1105, 5/1106, 5/1187, 5/1702, 5/1820, 5/2225, 5/2248, 5/2255, 5/2295, 5/2576, 5/2628, 6/0212, 6/0304, 6/0441, 6/0516, 6/0565, 6/0603, 6/0707, 6/0708, 6/0711, 6/0730, 6/0731, 6/0734, 6/0736, 6/0742, 6/0756, 6/0757, 6/0760, 6/0766, 6/0788, 6/0790, 6/0794, 6/0812, 6/0813, 6/0815, 6/0821, 6/0855, 6/0856, 6/0857, 6/0858, 6/0862, 6/0869, 6/0939, 6/1043, 6/1120, 6/1141, 6/1151, 6/1220, 6/1344, 6/1391, 6/1435, 6/1527, 6/1552, 6/1567, 6/1806, 6/1813, 6/1854, 6/1855, 6/1857, 6/1858, 6/1860, 6/1951, 6/1952, 6/1953, 6/1954, 6/1955, 6/2076, 6/2083, 6/2121, 6/2150, 6/2215, 6/2224, 6/2296, 6/2370, 6/2418, 6/2447, 6/2475, 6/2528, 6/2553, 6/2575, 6/2577, 6/2647, 6/2651, 6/2699, 6/2775, 6/3096, 6/3178, 6/3186, 6/3260, 6/3262, 6/3290, 6/3299, 6/3308, 6/3324, 6/3384, 6/3401, 6/3435, 6/3459, 6/3475, 6/3488, 6/3543, 6/3552, 6/3553, 6/3692, 6/3694

ç.-dir 1/0225, 1/0322, 1/1059, 1/2437, 1/2442, 1/2471, 1/2593, 1/2793, 1/0318, 1/3878, 1/3930, 2/0813, 3/0012, 3/0043, 3/0055, 3/0059, 3/0071, 3/0075, 3/0089, 3/0099, 3/0500, 3/0620, 3/0950, 3/0937, 3/1356, 3/1664, 3/2537, 3/3008, 3/3285, 3/3482, 3/3757, 4/1613, 4/1637, 5/0920, 5/0923, 5/0926, 5/2074, 5/2319, 6/0076, 6/0134, 6/0425, 6/1070, 6/1102, 6/1189, 6/1804, 6/3312, 6/3328, 6/3341, 6/3387, 6/3478, 6/3546

ç.+l 1/1225, 1/1730, 1/1865, 1/1926, 2/1320, 3/0333, 3/0941, 3/0942, 3/1099, 3/1187, 3/1328, 3/1563, 3/1900, 3/1901, 3/2411, 3/3258, 3/3471, 3/3472, 5/0068, 5/0241, 5/0276, 5/0790, 6/0514, 6/0705, 6/1156, 6/1359, 6/1795, 6/2078,

6/2217, 6/2365, 6/2523, 6/2643, 6/3265, 6/3332, 6/3406, 6/3482, 6/3549

ç.-le 3/0847, 5/0279

ç.+ler 6/3371, 6/3447

çüme 4/0395, 4/0414, 4/0954, 4/0972, 4/0976, 4/0978, 4/0985, 4/1014, 4/1389, 4/1390, 4/1394, 4/1397, 4/1401, 4/2039, 4/2137, 4/2238, 4/2280, 4/2346, 4/2788, 4/3014, 4/3743, 4/4481, 4/4699, 4/4716, 4/4754, 4/4968, 4/5000, 4/5190, 4/5194, 4/5146, 4/5210

çüme-dir 4/0205, 4/0247, 4/2781, 4/4468, 4/4469

çümel 4/0930, 4/2719, 4/4146, 4/4439, 4/5004, 4/5174

*

çüve-daa Hiçbir şey.

ç.+daa 1/0303, 1/0494, 2/0042, 3/0914

ç.+ge-daa 5/0023, 5/0181, 5/0235, 5/1852

ç.+ler-daa 1/0196

ç.+m-daa 4/3645

çüme-daa 4/4110, 4/3995, 4/4330, 4/4393

boo çüve → boor

ç. 1/1005, 2/0132, 2/0518, 5/1027, 6/1145

çüveŋ irgin "imiş"

ç. 1/0138, 1/0142, 1/0427, 2/0012, 2/0015, 2/0038, 2/0121, 2/0650, 2/0905, 2/1273, 3/1499, 3/2203, 3/2299, 5/0008, 5/0016, 5/0021, 5/0027, 5/0038, 5/0045, 5/0063, 5/0087, 5/0103, 5/0121, 5/0142, 5/0170, 5/0182, 5/0187, 5/0193, 5/0201, 5/0239, 5/0254, 5/0297, 5/0304, 5/0327, 5/0387, 5/0429, 5/0513, 5/0532, 5/0588, 5/0603, 5/0617, 5/0780, 5/0783, 5/0814, 5/0819, 5/0825, 5/0896, 5/0900, 5/0918, 5/0931, 5/0942, 5/0949, 5/0955, 5/0963, 5/1032, 5/1042, 5/1082, 5/1130, 5/1143, 5/1148, 5/1180, 5/1206, 5/1213, 5/1224, 5/1248, 5/1272, 5/1279, 5/1300, 5/1306, 5/1310, 5/1317, 5/1322, 5/1336, 5/1347, 5/1371, 5/1378, 5/1390, 5/1415, 5/1428, 5/1442, 5/1466, 5/1512, 5/1531, 5/1544, 5/1550, 5/1577, 5/1601, 5/1642, 5/1660, 5/1704, 5/1731, 5/1755, 5/1772, 5/1780, 5/1795, 5/1812, 5/1865, 5/1904, 5/1909, 5/1914, 5/1930, 5/1936, 5/1943, 5/1966, 5/1969, 5/1973, 5/1985, 5/1997, 5/2018, 5/2045, 5/2064, 5/2121, 5/2145, 5/2151, 5/2178, 5/2185, 5/2192, 5/2204, 5/2216, 5/2239, 5/2253, 5/2271, 5/2299, 5/2317, 5/2329, 5/2345, 5/2423, 5/2465, 5/2504, 5/2526, 5/2557, 5/2565, 5/2571, 5/2587, 5/2593, 5/2600, 5/2607, 5/2615, 5/2635, 5/2684, 5/2697, 5/2716, 5/2730, 5/2736, 5/2747, 6/0015, 6/0027, 6/0033, 6/0048, 6/0058, 6/0061, 6/0069, 6/0074, 6/0082, 6/0088, 6/0097, 6/0107, 6/0121, 6/1515, 6/1539, 6/1570, 6/2531, 6/2759, 6/3054, 6/3212, 6/3502, 6/3684

ç. ergin 1/0006, 1/0013, 1/0017, 1/0021, 1/0026, 1/0027, 1/0346, 1/0389, 1/0418, 1/0466, 1/0605, 1/0611, 1/0712, 1/0718, 1/0737, 1/0749, 1/0765, 1/0823, 1/0917, 1/1405, 1/1543, 1/1773, 1/2400, 1/3259, 1/3340, 1/3369, 1/3435, 1/3549, 1/3683, 1/3756, 1/3778, 1/3806

ç.+zi ergin 1/0008, 1/0010, 1/1414

ç.+zi irgin 5/2625

ç. (çümeŋ) irgin 4/0241, 4/1311

çümezi irgin 4/0007, 4/0016, 4/0020, 4/0023, 4/0028, 4/0031, 4/0035, 4/0044, 4/0050, 4/5177

[=1145]

çüvelig *is*. Şey; birlikte kullanıldığı sözcüklerle soyut ifadeler oluşturur.

ç. 6/3656

[=1]

çüvür *is*. Pantolon.

ç. 3/2959, 6/1941, 6/1945

[=3]

çüzün *is*. Renk, tüy rengi.

ç. 3/2881, 4/2719, 5/1570

[=3]

çüzün-baazın *sf*. Alaca, çeşitli renklerde.

ç. 3/0054, 3/1606, 3/1619, 3/1630, 3/2772, 3/4759

[=6]

çüzün-bürü *is*. Çeşitli, türlü.

ç. 4/3272

ç.+zünden 5/2725

[=2]

çüzün-bürün *sf*. Çeşitli, çeşit çeşit, türlü.

ç. 3/2636, 4/1904, 4/3241, 4/3381

[=4]

çüzünne- Renk renk ayırmak.

ç.-p 4/1661, 4/1663

[=2]

çüzünnüg *sf*. Renkli, bir renkte olan.

ç. 6/0780

[=1]

-D-

daa *e*. dahi, da/de.

d. 1/0008, 1/0010, 1/0013, 1/0096, 1/0097, 1/0098, 1/0143, 1/0196, 1/0272, 1/0286, 1/0333, 1/0370, 1/0438, 1/0511, 1/0625, 1/0632, 1/0633, 1/0638, 1/0645, 1/0655, 1/0765, 1/0772, 1/0773, 1/0785, 1/0824, 1/1006, 1/1007, 1/1078, 1/1111, 1/1195, 1/1331, 1/1332, 1/1344, 1/1371, 1/1372, 1/1391, 1/1398, 1/1482, 1/1591, 1/1611, 1/1612, 1/1705, 1/1708, 1/1755, 1/1776, 1/1777, 1/1780, 1/1781, 1/1857, 1/1882, 1/1883, 1/1885, 1/1886, 1/1917, 1/1982, 1/2000, 1/2082, 1/2324, 1/2335, 1/2423, 1/2441, 1/2492, 1/2551, 1/2552, 1/2572, 1/2585, 1/2703, 1/2709, 1/2830, 1/2842, 1/2849, 1/2913, 1/2923, 1/2935, 1/2946, 1/2967, 1/3315, 1/3316, 1/3330, 1/3403, 1/3482, 1/3496, 1/3472, 1/3473, 1/3522, 1/3553, 1/3554, 1/3580, 1/3596, 1/3682, 1/3747, 1/3806, 1/3812, 1/3813, 1/3815, 1/3988, 1/3899, 1/3966, 1/3987, 2/0042, 2/0044, 2/0053, 2/0153, 2/0155, 2/0185, 2/0238, 2/0250, 2/0270, 2/0272, 2/0315, 2/0316, 2/0360, 2/0361, 2/0366, 2/0367, 2/0601, 2/0617, 2/0623, 2/0626, 2/0628, 2/0643, 2/0644, 2/0645, 2/0795, 2/0839, 2/0939, 2/0939, 2/1009, 2/1010, 2/1017, 2/1049, 2/1077, 2/1140, 2/1210, 2/1212, 2/1458, 2/1462, 2/1578, 3/0073, 3/0074, 3/0126, 3/0134, 3/0165, 3/0246, 3/0247, 3/0248, 3/0314, 3/0330, 3/0357, 3/0371, 3/0372, 3/0377, 3/0378, 3/0382, 3/0384, 3/0387, 3/0394, 3/0425, 3/0474, 3/0491, 3/0493, 3/0546, 3/0618, 3/0620, 3/0633, 3/0633, 3/0651, 3/0699, 3/0708, 3/0722, 3/0745, 3/0746, 3/0820, 3/0821, 3/0844, 3/0852, 3/0853, 3/0873, 3/0883, 3/0890, 3/0891, 3/0900, 3/0914, 3/0920, 3/0921, 3/0939, 3/0955, 3/0967, 3/0969, 3/0996, 3/0997, 3/1009, 3/1025, 3/1090, 3/1093, 3/1094, 3/1114, 3/1149, 3/1179, 3/1195, 3/1198, 3/1287, 3/1288, 3/1293, 3/1300, 3/1324, 3/1332, 3/1344, 3/1345, 3/1356, 3/1359, 3/1371, 3/1373, 3/1374, 3/1375, 3/1400, 3/1401, 3/1409, 3/1428, 3/1440, 3/1444, 3/1499, 3/1519, 3/1575, 3/1624, 3/1637, 3/1661, 3/1662, 3/1686, 3/1698, 3/1707, 3/1724, 3/1774, 3/1782, 3/1866, 3/1905, 3/1916, 3/2177, 3/2181, 3/2191, 3/2192, 3/2203, 3/2253, 3/2261, 3/2315, 3/2398, 3/2490, 3/2512, 3/2520, 3/2529, 3/2543, 3/2544, 3/2584, 3/2586, 3/2590, 3/2591, 3/2597, 3/2611, 3/2625, 3/2628, 3/2673, 3/2701, 3/2705, 3/2729, 3/2735, 3/2803, 3/2831, 3/2831, 3/2834, 3/2936, 3/2939, 3/2971, 3/2972, 3/2973, 3/2973, 3/3044, 3/3186, 3/3199, 3/3213, 3/3221, 3/3253, 3/3281, 3/3289, 3/3296, 3/3337, 3/3374, 3/3375, 3/3479, 3/3504, 3/3506, 3/3546, 3/3547, 3/3683, 3/3760, 3/3775, 3/3787, 3/3829, 3/3845, 3/3901, 3/3905, 3/3966, 3/3990, 3/4035, 3/4036, 3/4051, 3/4099, 3/4124, 3/4126, 3/4189, 3/4216, 3/4217, 3/4312, 3/4333, 3/4343, 3/4364, 3/4376, 3/4380, 3/4388, 3/4389, 3/4403, 3/4429, 3/4431, 3/4431, 3/4436, 3/4442, 3/4443, 3/4449, 3/4450, 3/4545, 3/4547, 3/4599, 3/4599, 3/4688, 3/4785, 3/4787, 3/4812, 3/4925, 3/4945, 3/4946, 3/4950, 3/4955, 3/4961, 3/5002, 3/5003, 3/5055, 3/5056, 3/5057, 3/5058, 3/5061, 3/5062, 4/0006, 4/0015, 4/0020, 4/0023, 4/0025, 4/0027, 4/0031, 4/0034, 4/0043, 4/0050, 4/0052, 4/0073, 4/0075, 4/0078, 4/0079, 4/0096, 4/0097, 4/0098, 4/0161, 4/0204, 4/0237, 4/0240, 4/0241, 4/0244, 4/0246, 4/0272, 4/0276, 4/0284, 4/0291, 4/0294, 4/0289, 4/0306, 4/0309, 4/0343, 4/0345, 4/0350, 4/0352, 4/0370, 4/0371, 4/0369, 4/0409, 4/0411, 4/0412, 4/0420, 4/0522, 4/0552, 4/0555, 4/0588, 4/0559, 4/0591, 4/0592, 4/0661, 4/0664, 4/0686, 4/0725, 4/0734, 4/0750, 4/0759, 4/0761, 4/0764, 4/0766, 4/0773, 4/0775, 4/0780, 4/0781, 4/0782, 4/0816, 4/0826, 4/0829, 4/0855, 4/0859, 4/0861, 4/0864, 4/0869, 4/0872, 4/0908, 4/0942, 4/0959,

4/0961, 4/1002, 4/1003, 4/1012, 4/1013, 4/1014, 4/1032, 4/1036, 4/1040, 4/1059, 4/1085, 4/1114, 4/1116, 4/1126, 4/1143, 4/1145, 4/1170, 4/1174, 4/1189, 4/1197, 4/1207, 4/1218, 4/1219, 4/1220, 4/1235, 4/1237, 4/1238, 4/1239, 4/1250, 4/1251, 4/1254, 4/1262, 4/1262, 4/1263, 4/1270, 4/1273, 4/1279, 4/1281, 4/1283, 4/1286, 4/1292, 4/1312, 4/1315, 4/1318, 4/1333, 4/1336, 4/1339, 4/1340, 4/1349, 4/1352, 4/1355, 4/1357, 4/1359, 4/1361, 4/1367, 4/1383, 4/1385, 4/1399, 4/1401, 4/1417, 4/1419, 4/1431, 4/1455, 4/1459, 4/1499, 4/1501, 4/1502, 4/1509, 4/1613, 4/1636, 4/1653, 4/1656, 4/1681, 4/1682, 4/1687, 4/1729, 4/1731, 4/1732, 4/1776, 4/1815, 4/1816, 4/1817, 4/1836, 4/1841, 4/1841, 4/1868, 4/1876, 4/1909, 4/1944, 4/1947, 4/1953, 4/1954, 4/1986, 4/1989, 4/2001, 4/2033, 4/2090, 4/2104, 4/2118, 4/2171, 4/2176, 4/2187, 4/2189, 4/2212, 4/2213, 4/2245, 4/2264, 4/2285, 4/2339, 4/2346, 4/2348, 4/2350, 4/2387, 4/2435, 4/2445, 4/2465, 4/2470, 4/2474, 4/2492, 4/2494, 4/2495, 4/2497, 4/2499, 4/2512, 4/2535, 4/2535, 4/2544, 4/2547, 4/2565, 4/2566, 4/2570, 4/2575, 4/2577, 4/2580, 4/2582, 4/2588, 4/2590, 4/2597, 4/2598, 4/2600, 4/2615, 4/2664, 4/2668, 4/2669, 4/2676, 4/2678, 4/2682, 4/2684, 4/2687, 4/2689, 4/2691, 4/2713, 4/2716, 4/2724, 4/2770, 4/2789, 4/2795, 4/2825, 4/2843, 4/2880, 4/2922, 4/2927, 4/2953, 4/2985, 4/2986, 4/2990, 4/2997, 4/2998, 4/3043, 4/3044, 4/3081, 4/3095, 4/3102, 4/3126, 4/3128, 4/3137, 4/3145, 4/3155, 4/3166, 4/3167, 4/3202, 4/3203, 4/3205, 4/3207, 4/3216, 4/3268, 4/3281, 4/3282, 4/3294, 4/3305, 4/3306, 4/3360, 4/3364, 4/3388, 4/3395, 4/3397, 4/3408, 4/3410, 4/3415, 4/3425, 4/3426, 4/3428, 4/3474, 4/3483, 4/3511, 4/3512, 4/3513, 4/3537, 4/3605, 4/3606, 4/3611, 4/3620, 4/3624, 4/3627, 4/3633, 4/3635, 4/3637, 4/3638, 4/3640, 4/3645, 4/3647, 4/3652, 4/3666, 4/3669, 4/3681, 4/3695, 4/3700, 4/3704, 4/3717, 4/3724, 4/3753, 4/3785, 4/3833, 4/3852, 4/3855, 4/3865, 4/3881, 4/3883, 4/3884, 4/3888, 4/3895, 4/3925, 4/3933, 4/3936, 4/3943, 4/3964, 4/3995, 4/4012, 4/4044, 4/4046, 4/4068, 4/4076, 4/4089, 4/4097, 4/4099, 4/4100, 4/4103, 4/4104, 4/4110, 4/4127, 4/4149, 4/4162, 4/4163, 4/4167, 4/4168, 4/4172, 4/4176, 4/4182, 4/4212, 4/4218, 4/4219, 4/4229, 4/4233, 4/4241, 4/4243, 4/4251, 4/4262, 4/4265, 4/4279, 4/4283, 4/4292, 4/4294, 4/4300, 4/4322, 4/4323, 4/4330, 4/4335, 4/4346, 4/4347, 4/4376, 4/4377, 4/4393, 4/4401, 4/4432, 4/4459, 4/4468, 4/4469, 4/4477, 4/4480, 4/4481, 4/4507, 4/4512, 4/4514, 4/4533, 4/4558, 4/4570, 4/4603, 4/4605, 4/4615, 4/4616, 4/4625, 4/4628, 4/4637, 4/4655, 4/4676, 4/4681, 4/4696, 4/4697, 4/4776, 4/4777, 4/4788, 4/4791, 4/4800, 4/4811, 4/4853, 4/4873, 4/4874, 4/4897, 4/4898, 4/4941, 4/4991, 4/4992, 4/4993, 4/4995, 5/5017, 5/5038, 5/5053, 5/5066, 5/5088, 5/5120, 5/5121, 5/5123, 5/5127, 5/5176, 5/5181, 5/5213, 5/5215, 5/5216, 5/5241, 5/5243, 5/5264, 5/5283, 5/5289, 5/5293, 5/5299, 5/5319, 5/5330, 5/5361, 5/5378, 5/5393, 5/5397, 5/5400, 5/5401, 5/5422, 5/5424, 5/5426, 5/5441, 5/5442, 5/0016, 5/0022, 5/0023, 5/0038, 5/0045, 5/0053, 5/0055, 5/0087, 5/0120, 5/0123, 5/0125, 5/0134, 5/0135, 5/0144, 5/0145, 5/0154, 5/0155, 5/0170, 5/0181, 5/0235, 5/0282, 5/0282, 5/0283, 5/0304, 5/0313, 5/0357, 5/0358, 5/0400, 5/0418, 5/0419, 5/0447, 5/0448, 5/0510, 5/0636, 5/0696, 5/0699, 5/0737, 5/0739, 5/0777, 5/0815, 5/0816, 5/0837, 5/0837, 5/0887, 5/0891, 5/0902, 5/0904, 5/1000, 5/1070, 5/1226, 5/1272, 5/1530, 5/1546, 5/1548, 5/1553, 5/1553, 5/1577, 5/1591, 5/1676, 5/1698, 5/1699, 5/1703, 5/1755, 5/1776, 5/1777, 5/1789, 5/1818, 5/1852, 5/1905, 5/1905, 5/1930, 5/1936, 5/1945, 5/1946, 5/1985, 5/1986, 5/2060, 5/2062, 5/2064, 5/2071, 5/2074, 5/2084, 5/2200, 5/2216, 5/2239, 5/2276, 5/2279, 5/2351, 5/2389, 5/2401, 5/2410, 5/2539, 5/2540, 5/2580, 5/2582, 5/2607, 5/2615, 5/2617, 5/2618, 5/2625, 5/2652, 5/2662, 5/2684, 5/2716, 5/2730, 5/2736, 5/2746, 6/0364, 6/0425, 6/0645, 6/0653, 6/0654, 6/0846, 6/0930, 6/0960, 6/0961, 6/1003, 6/1007, 6/1009, 6/1102, 6/1120, 6/1137, 6/1138, 6/1211, 6/1359, 6/1366, 6/1439, 6/1521, 6/1534, 6/1545, 6/1546, 6/1547, 6/1563, 6/1562, 6/1577, 6/1589, 6/1590, 6/1632, 6/1674, 6/1802, 6/1803, 6/1819, 6/1874, 6/1875, 6/1931, 6/2050, 6/2103, 6/2104, 6/2249, 6/2390, 6/2556, 6/2562, 6/2601, 6/2677, 6/2742, 6/2743, 6/2744, 6/2777, 6/2783, 6/2815, 6/2876, 6/2883, 6/2884, 6/2886, 6/2887, 6/2951, 6/2967, 6/3026, 6/3028, 6/3051, 6/3125, 6/3152, 6/3339, 6/3492, 6/3621, 6/3648, 6/3687, 6/3696

[=987]

daadı *e.* Yalnızca, sadece.

d.-la 3/0790, 3/1231

[=2]

daalık *is.* Dört nal, dört nala gitme.

d.-ı-bile+(daalı) 5/0647

[=1]

daalıkta- Dört nala koşmak.

d.-ar+(2) 5/0650

d.-p 5/0648, 5/0649

[=3]

daalıktat- Dört nala gitmek, koşturmak, atı dört nala sürmek.

d.-ıp+(daalıktadıp) 3/1336, 5/0647

[=2]

daamay *sf.* Yavaş, ağır.

d. 5/0031, 5/0033

[=2]

daan *e.* Peki, haydi; -sana/-sanıza anlamları veren edat.

d. 1/1936, 3/3514, 5/1035, 6/1438

[=4]

daara- Dikmek, dikiş dikmek.

d.-gan+(2)+(daaraan) 1/2087, 1/2096, 1/3750, 1/3753, 6/2107, 6/2251, 6/2254, 6/2393, 6/2396, 6/2679, 6/2682

d.-gaş+(daaraaş) 3/3348

d.-p 3/0490

d.-p ber- 5/0360

[=14]

daarta *zf.* Yarın.

d. 1/0233, 1/0326, 1/0333, 1/1727, 1/1862, 1/1875, 1/1922, 1/2073, 1/2075, 1/2077, 2/1130, 2/1139, 2/1203, 3/1106, 3/4682, 3/4864, 4/0427, 4/2888, 4/4980, 5/1413, 6/1857, 6/1953, 6/2083, 6/2221, 6/2371, 6/2529, 6/2646

[=27]

daartazında *zf.* Yarın, ertesi gün.

d. 1/0246, 1/0384, 1/0765, 1/0809, 1/1754, 2/1152, 2/1205, 2/1324, 3/3393, 3/4828, 4/5031, 6/1863, 6/1959, 6/2864, 6/3699

[=15]

daas- Görevlendirmek, görevli kılmak, görev vermek.

d.-ıp+(dagzıp) 5/1271

d.-kan+(1) 1/2369

[=2]

daaş *is.* Gürültü, ses.

d. 2/1162, 3/0529, 3/0533

d.+ı+(daajı) 2/1125, 2/1168, 5/0206, 5/1314, 6/2998

d.+ın+(daajın) 1/2447, 1/2477, 1/2511, 1/2629, 1/3706

d.+ından+(daajından) 3/2033, 5/0207, 5/1315

*

daaş eves daaş Çok kuveetli ses.

d. 2/0531, 3/0521, 3/0521, 4/0687, 4/0687, 5/0261, 5/0261

[=23]

daaştıg *zf.* Sesli, gürültülü.

d. 5/0208

[=1]

daaylıg *sf.* Dayısı olan.

d. 3/3675

[=1]

dadarık *sf.* Paslı, paslanmış.

d. 2/0909, 2/0918, 2/0927, 2/0967

[=4]

dag *is.* Dağ.

d. 1/2235, 2/0450, 2/1142, 2/1634, 3/0520, 3/0728, 3/3134, 3/3920, 4/1104, 4/1108, 4/3698, 4/3699, 5/0407, 5/2421, 6/3199

d.+da 6/3752

d.-daa 6/2886

d.+ı-bile+(daa) 1/2112, 1/2119

d.+je 6/0782

d.+nı 1/1346, 1/1353, 1/2099, 3/2413, 3/3414, 3/3419

d.+nıŋ 1/1359, 3/1076, 3/4883, 4/1963, 4/4933, 4/5185, 6/3190, 6/3192

*

boş dag → boş

d. 2/0340, 2/0374, 2/0522, 2/1179, 2/1428, 2/1488, 2/1513, 6/2208, 6/2511

d.+ın+(daan) 6/1050

d.+nı 2/0762, 6/2356, 6/3058

d.+nıŋ 6/1020

dag diş Azı dişi.

d. 1/3200

[=49]

dag- Bağlamak, iliştirmek, takmak, birleştirmek.

d.-gaş 4/3972

d.-gan+(2) 5/2732, 5/2737

[=3]

daga *is.* Nal.

daga kıldır soot- Atları dinlendirmek, yarış ya da sefer için dayanıklı, hazır hâle getirmek.

d. 1/0693, 1/0822, 1/1939, 3/3834, 3/4501, 3/0636, 5/0324, 5/2372, 6/1958

[=9]

daga- Isıtmak amacıyla yakın tutmak, dayamak, yaslamak.

d.-p 5/1244, 5/1389

[=2]

dagdın- Kolları veya paçaları sıvamak, toplamak.

d.-ıp 3/1141

d.-ıpkaş 1/2098

d.-ıp tur- 1/3756

[=3]

dagdın- dügdün- Kolları veya paçaları sıvamak, toplamak.

d.-üp 3/1522

[=1]

dagdın- şügdün- Kolları paçaları sıvayıp hazırlanmak.

d.-üp 1/2089, 2/0979

d.-üp tur- 3/2107, 3/2325, 3/4914

[=5]

dagı- Takdis etmek, kutsamak.

d.-gaş+(dagaaş) 3/2910

d.-ır+(1) 3/0439

d.-ırda 3/0049

d.-p 3/3859

d.-p çoru- 3/0048

d.-p tur- 3/0060, 3/0463, 3/3594

[=8]

dagıl *is*. Fincan, kase.

d.+ı 1/1498

[=1]

dagılga *is*. Kutsallaştırma, kutsama, takdis.

d.+zın 3/0060, 3/0431, 3/0463, 3/3594, 3/3859, 3/4465

d.+zınga 3/0056

[=7]

dagja- Gürültü etmek, ses çıkarmak.

d.-p 5/0208

[=1]

daglıg *sf*. Dağ olan (yer), dağlık.

d. 1/0490, 2/0449, 6/2126

[=3]

daglıg-daştıg *sf*. Dağlık, dağlarla kaplı yer.

d. 5/0382

[=1]

dajaara- İçkiye kanıp kendinden geçmek.

d.-gaş+(dajaaraaş) 5/1474

[=1]

dajı-torgu *sf*. Parlak ipekten yapılmış.

d. 3/0318, 3/4310

[=2]

dajı- I. Taşımak.

d.-p-la 4/4960

d.-p 4/4978

d.-y ber- 4/4986

[=3]

dajı- II. Tokat atmak.

d.-gaş+(dajaaş) 1/3126, 1/3128, 1/3160

d.-ırga 1/1672, 1/1676, 1/1680

d.-p 2/0312

d.-p kag- 1/1670, 1/1675, 1/1679

d.-p olur- 1/1684

[=11]

dajıgla- Taşımak.

d.-p 3/4132

d.-p tur- 2/0314

[=2]

dakpıja- Sıkışmak, nefes azalmak.

d.-a-daa+(dakpıja) ber- 4/4046

sagış-höree dakpıja-/hörek-çüree dakpıja- → sagış-hörek, hörek-çürek

d.-p 3/3899

d.-p-daa 4/4681

[=3]

dakpır *zf*. Defa, kere.

d. 3/0031, 3/0302, 3/4871, 3/4872

[=4]

dal *zf*. Tam, tam da.

d. 1/1191, 1/1425, 1/2077, 1/2079, 1/2209, 3/1479, 3/2053, 3/3963, 3/4815, 3/4828, 4/0427, 4/3856, 6/0995, 6/1275, 6/1610, 6/1653, 6/1695

[=17]

dal- Dalmak, kendinden geçmek.

d.-ıp-daa tur- 4/0294

d.-ıp dulup-daa tur- 4/2678

[=2]

dalaş 1. *zf*. Hızlı, acele, ivedi.

d. 1/1007, 1/1069, 3/1208, 3/1585

d.-bile 3/4260

2. *is*. Hızlı.

d. 3/1504, 3/1566

[=7]

dalaş- Acele etmek.

d.-kaş 1/2889

d.-payn 1/0694

[=2]

dalaş-dakpış *sf*. Hızlı, sık, sık sık (nefes).

d. 4/4045

[=1]

dalaş-dolaş *zf*. Aceleyle, alelacele.

d. 4/0567

[=1]

dalaştır- Acele ettirmek.

d.-ıp tur- 5/1442

[=1]

dalay *is*. Deniz.

d. 1/1260, 1/1266, 1/1311, 1/2980, 2/0452, 2/1034, 2/1047, 3/2688, 3/2707, 4/0769, 4/0975, 4/3919, 6/0007, 6/1628, 6/1663, 6/1704

d.+çe 3/2203

d.+da 2/0047

d.-dır 1/1315

d.+dıva 6/2570

d.+ga 1/1316, 1/2975, 2/1058, 3/2232, 3/2617, 3/2644, 6/1625

d.+ı 2/1059, 5/0850

d.+ıl 1/1314

d.+ınçe 5/0917, 5/0925

d.+ınga 5/0871

d.+je 3/2278, 5/1902, 5/1908

d.+nıŋ 1/1323, 1/1360, 2/1065, 3/2200, 4/0966, 4/1200, 4/1803, 5/1938, 5/1970, 6/1652

*

dalay deg/dalay bolgan Çok, çok fazla, aşırı miktarda.

d. deg 1/0581, 1/0591, 1/0744, 1/0757, 1/2368, 1/3060, 1/3073, 2/1228, 2/1633, 3/1861, 3/2815, 3/3817, 3/5034, 4/1255, 4/1788

d. bolgan 1/2381, 5/2743

[=63]

dalbaŋnat- Sallamak, çırpmak.

d.-ıptırga+(dalbaŋnadıptarga) 3/0719

[=1]

dalgak *is*. Kendinden geçmiş.

d.+tar 4/2692

[=1]

dalgan *is*. Un.

d.+dan 2/1330

[=1]

dalganna- Parçalamak, un ufak etmek.

d.-y 3/4844, 6/1813, 6/1843

[=3]

dalgı- I. Deri dövmek.

d.-ır+(2) 3/1550

[=1]

dalgı- II. Tepmek.

d.-p 2/1142, 6/1781

[=2]

dalgıg *is*. Deri dövmeye yarayan çatal ağaç, sopa.

d.+ı+(dalgıı) 3/1551

[=1]

dam *zf*. Daha, daha da.

d.+na 2/1326

*

dam bar- Daha da artmak, ilerlemek.

d. 1/1971, 3/1938, 3/4449, 4/0238, 4/2831

[=6]

daman-dayak → davan-dayak

damçıgır *sf*. Eski, eskimiş, yıpranmış (?)

d. 4/0550

[=1]

damdıla- Damlamak.

d.-p 1/3146, 1/3263, 1/3916, 1/3952, 6/2168, 6/2286, 6/2312, 6/2437, 6/2466

[=9]

damırak *is*. Pınar, kaynak suyu.

d. 2/1061, 2/1066, 4/3724, 5/0534, 5/1047

[=5]

damıraktıg *sf*. Pınar gibi akıp giden.

d. 4/1874, 4/1876, 4/4412, 4/5259

[=4]

daŋ I. *is*. Tan.

d. 4/4465, 5/0368

*

daŋ at- Tan atmak.

d. 2/0675, 2/0678, 5/2512

daŋ bajında Sabah erken vakitte.

d. 2/1139, 3/0481, 4/2370, 4/3771, 4/3851, 4/4048, 6/0311, 6/0396

daŋ bajı şara-hire, daş bajı sarıg-şokar turda Çok erken bir vakitte, tan vakti.

d. 1/0246, 1/0334, 1/2798, 1/3354, 3/1106, 3/1512, 3/1524, 3/2108, 3/2175, 3/2326, 3/4093, 3/4864, 3/4876, 3/4915, 4/0251, 4/0520, 4/0857, 4/0913, 4/2315, 4/2518, 4/3744, 4/3810, 4/4919, 5/1293, 6/0320, 6/0952, 6/2090, 6/2230, 6/2376, 6/2591, 6/2658

adar daŋnıŋ sırında Sabah erken vakitte, tan vakti.

d. 5/0492

daŋnı atsı → atsı

d. 4/0851, 4/0854, 4/2313, 5/2149

[=50]

daŋ II. *e*. Yalnızca, sadece. *(bkz. daadı)*

d.-na 3/1232

[=1]

daŋgaar: daŋgaar erten Tan vakti, çok erken.

d. 6/0311, 6/2230, 6/2657

[=3]

daŋgına *is*. Prensens.

d. 2/0691, 3/2893, 3/2943, 3/2969, 3/2978, 4/1358, 4/2374, 4/2375, 4/2388, 4/2393, 4/2442, 4/3153, 4/3175, 4/3211, 4/3279, 4/3507, 4/3519, 4/3791, 4/4248, 4/5131, 5/2106, 5/2162

d.-bile 4/3123, 4/4052

d.-bile-daa 4/2474

d.-daa 3/2972, 4/4076, 4/4279, 4/3128, 4/3833, 4/3855

d.-dır 3/4241

d.+lar 3/2935

d.+ların 3/0617

d.+nı 1/0720, 3/2470, 4/2449, 4/3051, 4/4232, 4/3072

d.+nı-daa 4/2470

d.+nı-la 4/2282

d.+nıŋ 4/2488, 4/2551, 4/3087, 4/3524, 4/3614, 5/1589, 5/2201

d.+zı 1/0668, 1/0683, 1/0714, 4/2278, 4/2797

d.+zı-daa 4/5378, 4/5397

d.+zın 1/0702, 1/1561, 4/1005, 4/4489, 4/4550

d.+zında 3/0610

d.+zınga 4/2777

d.+zınıŋ 4/0968, 4/1136, 4/1759, 4/2726

[=67]

daŋgıragla- Söz vermek.

d.-p tur- 1/2221

[=1]

daŋgırak *is*. Ant, yemin, söz.

daŋgırak ada- Söz vermek, ant vermek.

d. 1/2231

daŋgırak ber- Söz vermek, ant vermek.

d.+ın+(daŋgıraan) 1/3325

daŋgıraan oskun- Sözünü tutmamak, sözünde durmamak.

d. 4/3915, 4/3921, 4/3946

[=5]

daŋza *is*. Pipo.

d.+ların 1/3804

d.+zın 1/3309

d.+zınga 1/2314, 1/2622, 3/4221, 3/4941, 4/3893, 6/2191, 6/2338, 6/2492

[=10]

daŋzı *is*. Liste, sıra.

d.+dan 1/3518

d.+zından 1/3519

[=2]

daŋzıla- Saymak, yoklamak, sayıyı kontrol etmek.

d.-p tur- 4/4595

[=1]

dap: dap ber- Korkutmak ya da ürkütmek için el, ayak ya da bir nesne ile vuracak gibi yapmak.

d. 1/0530, 1/0534, 5/0885, 5/0890

[=4]

dapıgayın- Kabarmak, şişmek.

d.-ıp+(dapıgaynıp) 3/2370

[=1]

daraazında *zf*. Sonunda, sonra.

d. 3/0083

[=1]

dargadat- Otlamak üzere salmak, serbest bırakmak.

d.-ıp+(dargadadıp) 3/3136, 3/3803

[=2]

dargan *is*. Demirci.

d. 1/0413, 1/0414, 1/0422, 1/0423, 2/1371

d.+ga 3/2224

d.+ın 4/1193

d.+nar 2/0966

d.+narı 1/0751, 1/2383, 1/3075

d.+narın 1/2370, 1/3062

d.+narnıŋ 2/0908, 2/0917, 2/0926

[=16]

darın- Hiddetlenmek, öfkelenmek.

d.-dıŋ 4/0571

[=1]

darıy *zf*. Hızlı, hızlıca.

d. darıy 1/2315, 3/2213, 3/4899

[=3]

darjaş-dorjaş *zf*. Hiddetlenerek, kızgınlıkla.

d. 4/0566

[=1]

darjı *sf*. Yorgun, bitkin.

d. 4/4680

[=1]

dars-dirs~dirs-dars *is*. Ansızın duyulan ses.

dars dirs de- Aniden ses duyulmak.

d. 5/1394

d. (dirs-dars) 2/0202

[=2]

das *is*. Akbaba.

d.+tıŋ 4/1211, 6/1850

[=2]

daspılıg *sf*. Köşeli.

d. 5/1934

[=1]

daş *is*. Taş.

d. 1/2764, 2/1136, 3/0051, 3/0470, 3/1715, 3/1744, 3/1821, 3/2201, 3/3349, 3/3520, 4/0041, 4/0329, 4/0348, 4/2763, 4/2787, 4/2827, 5/1598, 5/1609, 5/2009, 6/0981, 6/2841, 6/2879

d.-bile 1/0125, 1/0392, 2/1290

d.+ı+(dajı) 2/1542, 3/0365, 3/3920, 3/4298, 3/4892

d.+ı-daa+(dajı) 5/0145

d.+ı-bile+(dajı) 4/2801

d.+ım-dır+(dajımdır) 1/0395

d.+ın+(dajın) 3/0122, 4/0188, 4/0208, 4/0338, 4/0340, 4/3301, 4/3375, 4/4148, 5/2303, 6/0718, 6/0744, 6/0770, 6/0797, 6/0824

d.+ınıŋ+(dajınıŋ) 4/0330, 4/0349

d.+ta 3/1165

d.+tar 3/0124, 3/0728

d.+tarın 6/1779

d.+tı 1/0398, 2/0303, 2/0307, 2/1545, 3/0539, 3/0547, 3/1221, 3/4538, 4/3563, 5/2011, 5/2297, 6/0325, 6/0326, 6/1722

d.+tı-daa 4/3627

d.+tıŋ 1/0352, 1/0365, 2/0309, 3/0465, 3/0558

*

kulak dajı Kulak arkasındaki şişkince kemik.

d.+ınga+(dajınga) 2/0437, 6/2003, 6/2008

daŋ bajı şara-hire, daş bajı sarıg-şokar turda → daŋ

d. 1/0246, 1/0334, 1/2798, 1/3354, 3/1106, 3/1512, 3/1524, 3/2108, 3/2175, 3/2326, 3/4093, 3/4864, 3/4876, 3/4915, 4/0251, 4/0520, 4/0857, 4/0913, 4/2315, 4/2518, 4/3744, 4/3810, 4/4919, 5/1293, 6/0320, 6/0952, 6/2090, 6/2230, 6/2376, 6/2591, 6/2658

daş kıldır soot- Atı dinlendirmek, hazır hâle getirmek.

d. 1/0692, 1/0821, 1/1938, 6/1957

höreenge kök daş kir- Kederlenmek, tasalanmak.

d. 2/0844

ojuk dajı Kazan altına konulan üçlü taş; sacayağı.

d. 4/3256, 6/1793, 6/1775, 6/2889

[=116]

daş-dovurak *is*. Taş toprak, taş ve toprak.

d.+ka 6/0685

[=1]

daşka *is*. Kadeh, fincan.

d. 1/1999

d.-bile 1/1997

d.+nı 1/2022, 1/2025

d.+zın 6/2821

[=5]

daşkaar *zf*. Dışarı.

d. 6/2760

[=1]

daşkaarla- Dışarı çıkmak.

d.-p 5/2588

[=1]

daşpılırla- Yüklemek.

d.-p al- 5/1529

d.-y şap al- 5/1515

[=2]

daştı *is*. Dış, dışı, dış tarafı.

d.+n 3/0120

d.+nda 3/3404, 3/4624, 4/4710

d.+nga 4/0561

[=5]

daştıg *sf*. Dışı herhangi bir biçimde olan.

d. 4/0437

[=1]

daştıgaa *zf*. Dışarı, dışarıya.

d. 4/1307, 5/1115

d.-la 3/2552

[=3]

daştık- Çok olmak, aşırı miktarda olmak, taşmak, sığmamak.

d.-a+(daştıga) ber- 4/0069

d.-a-la+(daştıga) ber- 4/0065

[=2]

daştıkı *sf*. Dış taraftaki, dış tarafındaki.

d. 6/1097, 6/1130

[=2]

daştın *is*. Dışarıda, dışarısı.

d. 1/1694, 3/4252, 4/4849, 6/0137, 6/0329, 6/0371, 6/0374, 6/3076

[=8]

davan *is*. Ayak, bacak.

d.+ı 6/0987

d.+ın 4/2192, 4/2208

d.+ından 4/1483, 5/0260

d.+ınıŋ 5/0206, 5/0207, 5/1314, 5/1315, 6/0336, 6/0338, 6/0343, 6/0345, 6/0352, 6/0354, 6/0358, 6/0360

[=17]

davan-dayak *is*. El ve ayak(lar).

d. (daman-dayak) 3/2603

d.+ı+(dayaa) 1/3824

d.+ınçe+(dayaançe) 1/3823

[=3]

davannıg *sf*. **1**. Ayaklı, bacaklı.

d. 1/2445, 1/2475, 2/0161, 5/0036, 5/0060, 5/0205, 5/0260, 5/1218, 5/1295, 5/1367, 6/0025, 6/1500

2. Ayaklı, bacaklı, destekli nesneler için)

d. 1/0897

[=13]

daya-söösken *is*. Hanımeli ve çayır melikesi.

d.+ge 3/1171

d.+niŋ 3/1172

[=2]

dayan- Dayanmak, yaslanmak.

d.-gan+(2) 4/0531, 4/0551

d.-ıp 4/3640, 4/4241

d.-ıp al- 4/0436

d.-ıp çoru- 3/4440

d.-ıp kör- 1/0270

*

hünün manaan, hüüreen dayangan → hün

d. 1/0614, 4/1266

[=9]

dayangıış *is*. Değnek, asa.

d. 3/4421

d. (dayaŋgıış) 4/0436, 4/0531, 4/0551

d. (dayaŋgıış)+ım-bile+(dayaŋgıujım) 4/0445

d. (dayaŋgıış)+ımnı+(dayaŋgıujımnı) 4/0451

d.(dayaŋgıış)+ın+(dayangıujın) 3/4440, 4/0562

[=8]

dayangııştıg *sf*. Değnekli, asalı.

d. 2/1453

[=1]

dayaŋgıış → dayangıış

dayın *is.* Savaş.

d. 4/4256

d.+ga 5/0792

d.+ı 1/1559

d.+nı 1/1560

[=4]

dayıradı → dıyıradı

dayna- Çiğnemek.

d.-p 1/3199, 1/3420, 3/1095, 3/1497, 3/2212, 3/4898, 3/4900

d.-p-daa or- 4/4212

d.-p olur- 1/3200, 1/3421

d.-p tur- 3/1096

[=11]

daynagıla- Çiğnemek.

d.-p 3/2414

[=1]

daynan- Çiğnemek.

d.-ıp 3/1498, 3/2214, 4/4210

[=3]

dayza *is.* Fişeklik, palaska.

d. 3/4239, 5/0343

[=2]

dayzı-dayzı → tayzı-tayzı

dayzın *is*. **1**. Düşman.

d. 1/3441, 3/3889, 3/4333, 4/2323, 4/2401

d.+ga-daa 4/2350

d.+ın 3/4736

d.+ıŋar 3/4159

d.+nı 4/2363, 4/2365

2. Tehlikeli, cana kasteden canlı, hayvan, yaratık.

d. 6/0860, 6/1145

d.+ga 4/2330

d.+ınga 4/2333

[=14]

dazagar *sf*. Ayakları üzerinde, bacaklarının arası açık.

d. 2/0872

[=1]

dazaytı *zf*. Ayrı, ayrışarak, ayrılarak, ayrı düşerek.

d. 6/1982

[=1]

dazıgayın- Çatırdamak.

d.-ıp+(dazıgaynıp) 1/1578, 1/2642, 1/2764

[=3]

dazıl-damır *is*. Ağacın kök, dal ve yaprakları.

d.+ı-bile 6/0973

[=1]

de- ~ **di**- **1.** Demek, söylemek.

d. 3/3306, 3/3514, 6/0143

d.-geş+(deeş) 1/2704

d.-di+(didi) 3/0872, 6/0419

d.-er+(1) 1/0299, 1/0300, 1/0672, 1/1763, 1/1767, 1/1804, 1/1805, 1/1808, 1/1846, 1/1847, 1/1898, 1/1899, 1/1901, 1/1909, 1/1910, 1/1912, 1/2215, 1/2224, 1/2391, 1/2437, 1/2471, 1/2593, 2/0192, 2/0375, 2/0244, 2/0675, 2/0678, 3/1999,

3/2834, 3/3317, 3/3320, 3/3432, 3/3512, 3/4009, 4/0535, 4/0543, 4/0972, 4/1020, 4/1023, 4/1328, 4/1866, 4/1875, 4/2697, 4/2781, 4/3067, 5/0749, 5/0774, 5/0775, 6/1263, 6/2020, 6/2076, 6/3553

d.-er+(2) 1/2458, 3/0996, 3/3408, 3/3473, 4/2660, 4/2966, 4/5120, 5/1034, 6/0266, 6/0445, 6/0520, 6/1197, 6/1256, 6/1386, 6/1430, 6/1591, 6/1633, 6/1675, 6/2854, 6/3086, 6/3181, 6/3328

d.-er-dir 4/2755

d.-erge 1/0228, 1/0276, 1/0360, 1/0622, 1/1124, 1/1130, 1/1225, 1/1664, 1/1675, 1/1679, 1/1730, 1/1855, 1/1915, 1/1934, 1/2502, 1/2570, 1/2740, 1/2907, 1/3379, 1/3395, 1/3396, 1/3533, 1/3746, 1/3905, 1/3944, 2/0168, 2/0323, 2/0328, 2/0907, 2/0911, 2/0915, 2/0925, 2/0937, 2/0942, 2/1076, 2/1082, 2/1093, 2/1474, 3/0214, 3/0216, 3/0345, 3/0446, 3/0455, 3/0590, 3/0591, 3/0878, 3/1328, 3/1884, 3/1923, 3/1955, 3/1969, 3/1984, 3/2028, 3/2053, 3/2082, 3/2089, 3/2207, 3/2218, 3/2352, 3/2377, 3/2477, 3/2492, 3/2517, 3/2524, 3/2546, 3/2592, 3/2608, 3/2631, 3/2659, 3/2771, 3/2938, 3/3250, 3/3311, 3/3313, 3/3346, 3/3391, 3/3472, 3/3500, 3/3568, 3/4244, 3/4293, 3/4427, 3/4487, 3/4635, 3/4665, 3/4813, 3/4817, 4/3028, 5/0901, 5/0903, 5/1030, 6/0256, 6/0264, 6/0604, 6/0858, 6/0867, 6/1195, 6/1290, 6/1313, 6/1317, 6/1339, 6/1364, 6/1382, 6/1404, 6/1408, 6/1884, 6/2074, 6/2102, 6/2198, 6/2214, 6/2359, 6/2366, 6/2515, 6/2574, 6/2634, 6/2729, 6/2746, 6/2814, 6/3262, 6/3303, 6/3342, 6/3354, 6/3560, 6/3597, 6/3612

d.-eri 3/1400, 3/1401, 3/3150, 3/3458, 6/0874, 6/1980

d.-eril 6/3268, 6/3336, 6/3410, 6/3487, 6/3489

d.-erimge 5/0272, 6/2765, 6/2768, 6/2784, 6/2787, 6/3008

d.-eriŋ 2/1121, 6/2248, 6/2361, 6/2517, 6/2636

d.-erleri 3/0997, 3/1360, 3/2730

d.-gen+(1)+(deen) 1/0401, 1/0563, 1/1156, 1/3290, 1/1665, 1/1746, 1/2055, 1/2168, 1/2203, 1/2463, 1/2557, 1/2593, 1/2603, 1/2612, 1/2610, 1/3270, 1/2756, 1/2813, 1/3127, 1/3129, 1/3161, 1/3748, 2/0500, 2/0544, 2/0561, 2/1153, 2/0692, 2/1476, 3/0706, 3/1142, 3/1370, 3/2062, 3/2112, 3/2158, 3/2329, 3/2379, 3/2571, 3/3471, 3/3638, 3/4694, 3/4917, 4/0571, 4/1332, 4/1514, 4/1541, 4/1562, 4/1587, 4/1606, 4/1623, 4/1669, 4/1720, 4/1896, 4/1957, 4/2062, 4/2398, 4/2403, 4/2412, 4/2414, 4/2429, 4/2436, 4/2778, 4/2781, 4/2873, 4/2896, 4/2948, 4/2953, 4/2973, 4/2977, 4/3035, 4/3654, 4/3917, 4/4467, 4/4716, 4/4748, 4/5114, 4/5194, 4/5225, 5/0109, 5/0285, 5/0730, 5/0744, 5/0749, 5/1415, 6/1043, 6/1798, 6/1805, 6/1857, 6/1858, 6/1860, 6/1902, 6/1906, 6/1912, 6/2296, 6/2321, 6/2345, 6/3401

d.-gen+(1)+(digen) 1/3896, 1/3901, 5/0297, 5/0441, 5/0446, 5/1569

d.-gen+(2)+(deen) 1/2332, 3/0970, 3/1377, 3/2354, 3/2992, 3/3284, 3/4257, 3/4334, 4/2658, 5/1202, 6/0985

d.-gen+(2)+(digen) 5/0455

d.-gen-daa+(digen) 5/0304

d.-gen-dir 3/3311, 4/1674

d.-geni+(deeni) 2/0910, 2/0915, 4/3920

d.-geniŋ+(deeniŋ) 6/1258

d.-genner+(deenner) 1/1319

d.-genner+(digenner) 5/1411

d.-geş+(deeş) 1/0290, 1/0397, 1/0703, 1/0887, 1/0965, 1/1070, 1/1149, 1/1159, 1/1275, 1/1282, 1/1324, 1/1378, 1/1432, 1/1467, 1/1525, 1/1583, 1/1636, 1/1638, 1/1722, 1/1747, 1/1903, 1/1977, 1/2022, 1/2047, 1/2064, 1/2168, 1/2203, 1/2432, 1/2536, 1/2583, 1/2632, 1/2847, 1/2852, 1/2874, 1/2891, 1/2967, 1/2988, 1/3024, 1/3044, 1/3125, 1/3130, 1/3132, 1/3149, 1/3155, 1/3173, 1/3182, 1/3234, 1/3243, 1/3271, 1/3292, 1/3411, 1/3427, 1/3456, 1/3466, 1/3485, 1/3492, 1/3499, 1/3503, 1/3518, 1/3535, 1/3847, 1/3938, 2/0178, 2/0188, 2/0194, 2/0364, 2/0390, 2/0395, 2/0518, 2/0846, 2/0950, 2/0960, 2/0971, 2/1012, 2/1037, 2/1041, 2/1061, 2/1146, 2/1266, 2/1367, 2/1404, 2/1580, 3/0194, 3/0263, 3/0269, 3/0288, 3/0293, 3/0336, 3/0401, 3/0448, 3/0509, 3/0537, 3/0551, 3/0582, 3/0658, 3/0669, 3/1007, 3/1016, 3/1042, 3/1063, 3/1068, 3/1094, 3/1115, 3/1185, 3/1209, 3/1236, 3/1334,

3/1416, 3/1458, 3/1472, 3/1505, 3/1519, 3/1560, 3/1588, 3/1612, 3/1699, 3/1766, 3/1772, 3/1775, 3/1795, 3/1873, 3/1897, 3/1916, 3/1970, 3/1979, 3/2047, 3/2065, 3/2086, 3/2136, 3/2142, 3/2170, 3/2185, 3/2192, 3/2201, 3/2236, 3/2240, 3/2262, 3/2276, 3/2316, 3/2390, 3/2400, 3/2407, 3/2450, 3/2462, 3/2471, 3/2494, 3/2500, 3/2511, 3/2521, 3/2531, 3/2541, 3/2556, 3/2568, 3/2572, 3/2583, 3/2597, 3/2618, 3/2627, 3/2661, 3/2683, 3/2686, 3/2778, 3/2803, 3/2844, 3/2887, 3/2916, 3/2948, 3/2952, 3/2958, 3/2964, 3/2967, 3/3013, 3/3026, 3/3033, 3/3036, 3/3040, 3/3046, 3/3124, 3/3147, 3/3150, 3/3174, 3/3200, 3/3251, 3/3254, 3/3259, 3/3268, 3/3278, 3/3293, 3/3302, 3/3306, 3/3310, 3/3357, 3/3399, 3/3406, 3/3458, 3/3463, 3/3468, 3/3488, 3/3504, 3/3554, 3/3558, 3/3561, 3/3584, 3/3590, 3/3641, 3/3643, 3/3684, 3/3687, 3/3693, 3/3726, 3/3747, 3/3780, 3/3795, 3/3798, 3/4021, 3/4075, 3/4133, 3/4144, 3/4146, 3/4167, 3/4175, 3/4202, 3/4239, 3/4245, 3/4259, 3/4268, 3/4280, 3/4306, 3/4323, 3/4328, 3/4335, 3/4343, 3/4359, 3/4371, 3/4393, 3/4407, 3/4443, 3/4503, 3/4520, 3/4621, 3/4657, 3/4658, 3/4664, 3/4711, 3/4728, 3/4737, 3/4741, 3/4787, 3/4818, 3/4858, 3/4860, 3/4866, 3/4968, 3/4996, 3/5000, 3/5003, 3/5010, 3/5019, 3/5030, 3/5052, 4/0205, 4/0657, 4/0717, 4/0813, 4/0899, 4/1007, 4/1080, 4/1245, 4/1271, 4/1672, 4/1678, 4/1877, 4/2166, 4/2735, 4/2856, 4/2866, 4/2891, 4/2936, 4/2951, 4/2956, 4/2969, 4/3032, 4/3060, 4/3134, 4/3310, 4/3460, 4/3603, 4/3610, 4/3743, 4/3793, 4/3935, 4/4054, 4/4170, 4/4510, 4/4565, 4/4770, 4/5008, 4/5077, 5/0084, 5/0092, 5/0118, 5/0191, 5/0253, 5/0366, 5/0413, 5/0823, 5/0517, 5/0553, 5/0594, 5/0599, 5/0705, 5/0710, 5/0975, 5/1005, 5/1014, 5/1035, 5/1129, 5/1154, 5/1179, 5/1193, 5/1223, 5/1277, 5/1433, 5/1471, 5/1631, 5/1679, 5/1696, 5/1775, 5/1784, 5/1906, 5/2080, 5/2183, 5/2283, 5/2295, 5/2306, 5/2354, 5/2406, 5/2425, 5/2467, 5/2569, 5/2583, 5/2619, 5/2630, 5/2671, 6/0143, 6/0149, 6/0329, 6/0349, 6/0496, 6/0525, 6/0594, 6/0607, 6/0796, 6/0823, 6/0871, 6/1239, 6/1280, 6/1294, 6/1393, 6/1445, 6/1537, 6/1547, 6/1563, 6/1578, 6/1737, 6/1770, 6/1817, 6/1904, 6/1908, 6/2030, 6/2062, 6/2104, 6/2153, 6/2182, 6/2249, 6/2351, 6/2391, 6/2450, 6/2479, 6/2557, 6/2602, 6/2764, 6/2772, 6/2794, 6/2818, 6/3024, 6/3126, 6/3145, 6/3146, 6/3312, 6/3357, 6/3387, 6/3417, 6/3546, 6/3614, 6/3634

d.-geş-le+(deeş) 1/2960, 1/2964

d.-geştiŋ 4/1253

d.-geştiŋ+(deeştiŋ) 1/2535, 1/3759, 3/2855, 4/0232, 4/0501, 4/0585, 4/0633, 4/0642, 4/0658, 4/0773, 4/0786, 4/1044, 4/1089, 4/1131, 4/1264, 4/1274, 4/1282, 4/1333, 4/1338, 4/1349, 4/1647, 4/1985, 4/2113, 4/2142, 4/2266, 4/2275, 4/2515, 4/2562, 4/2663, 4/2721, 4/2742, 4/2776, 4/2795, 4/2853, 4/2882, 4/2892, 4/2933, 4/3017, 4/3025, 4/3037, 4/3106, 4/3448, 4/3454, 4/3536, 4/3662, 4/3762, 4/3832, 4/3902, 4/3922, 4/3924, 4/4146, 4/4367, 4/4620, 4/4699, 4/4716, 4/4796, 4/4917, 4/4994, 4/5260, 4/5383

d.-gey-le+(deey) 4/0487

d.-p 1/0295, 1/2107, 1/2157, 1/2159, 1/2696, 3/0143, 3/0457, 3/0687, 3/1088, 3/0506, 3/0621, 3/1099, 3/1174, 3/1187, 3/1496, 3/1548, 3/1551, 3/1813, 3/1888, 3/1925, 3/2106, 3/2155, 3/2189, 3/2291, 3/2307, 3/2475, 3/2490, 3/2525, 3/2713, 3/3087, 3/3213, 3/3221, 3/3342, 3/3399, 3/3548, 3/3678, 3/3754, 3/3794, 3/4154, 3/4261, 3/4633, 3/4902, 3/4954, 3/4680, 4/0131, 4/0139, 4/0155, 4/0263, 4/0306, 4/0315, 4/0359, 4/0367, 4/0423, 4/0431, 4/0465, 4/0469, 4/0512, 4/0517, 4/0541, 4/0600, 4/0604, 4/0619, 4/0629, 4/0800, 4/0910, 4/0930, 4/0954, 4/0978, 4/0982, 4/0991, 4/0999, 4/1035, 4/1026, 4/1076, 4/1298, 4/1302, 4/1311, 4/1347, 4/1380, 4/1404, 4/1414, 4/1531, 4/1535, 4/1579, 4/1582, 4/1602, 4/1613, 4/1628, 4/1637, 4/1643, 4/1699, 4/1741, 4/1769, 4/1842, 4/1846, 4/1879, 4/1899, 4/1923, 4/1944, 4/1955, 4/2019, 4/2027, 4/2053, 4/2074, 4/2090, 4/2098, 4/2105, 4/2123, 4/2235, 4/2259, 4/2262, 4/2426, 4/2622, 4/2645, 4/2652, 4/2655, 4/2663, 4/2705, 4/2791, 4/2885, 4/2903, 4/2958, 4/2960, 4/3039, 4/3073, 4/3165, 4/3228, 4/3236, 4/3241, 4/3324, 4/3485, 4/3490, 4/3499, 4/3555, 4/3567, 4/4041, 4/4095, 4/4019, 4/4206, 4/4208, 4/4259, 4/4278, 4/4409, 4/4522, 4/4564, 4/4970, 4/4975, 5/5004, 4/4244, 4/4251, 4/4271, 4/4327, 4/4430, 4/4439, 4/4478, 4/4493, 4/4499, 4/4517, 4/4520, 4/4552, 4/4561, 4/4575, 4/4604,

4/4616, 4/4640, 4/4732, 4/4740, 4/4763, 4/4768, 4/4788, 4/4857, 4/4860, 4/4863, 4/4996, 4/5000, 4/5026, 4/5055, 4/5069, 4/5106, 4/5108, 4/5112, 4/5143, 4/5154, 4/5191, 4/5211, 4/5218, 4/5317, 4/5322, 4/5343, 5/0247, 5/0229, 5/0497, 5/0587, 5/0616, 5/0634, 5/0685, 5/0938, 5/0987, 5/0818, 5/0948, 5/0960, 5/0972, 5/1075, 5/1106, 5/1205, 5/1346, 5/1458, 5/1461, 5/1464, 5/1503, 5/1511, 5/1543, 5/2166, 5/1693, 5/1955, 5/2029, 5/2448, 5/2643, 6/0537, 6/0837, 6/0846, 6/0890, 6/0895, 6/0921, 6/0983, 6/1110, 6/1120, 6/1302, 6/1304, 6/1462, 6/1514, 6/1529, 6/1530, 6/1558, 6/1760, 6/1818, 6/2325, 6/3006, 6/3462

d.-p-le 4/4868

d.-p al- 6/3184

d.-p çıt- 4/0335, 6/0166

d.-p-daa 4/2465, 4/3294, 4/5176, 6/1120

d.-p-daa tur- 1/0438, 5/0313

d.-p kag- 4/3084

d.-p olur- 1/0182, 1/0204, 1/0244, 1/1536, 1/1744, 1/2453, 1/2581, 2/1080, 2/1120, 3/1869, 4/1296, 4/1412, 4/2640, 4/2878, 4/3597, 4/4247

d.-p tur 1/2489, 3/3474, 6/0883, 6/2763

d.-p tur- 1/0418, 1/0427, 1/0468, 1/0483, 1/0484, 1/0485, 1/0486, 1/0487, 1/0488, 1/0605, 1/1351, 1/1728, 1/3266, 1/3335, 2/0904, 2/0923, 2/0061, 2/0147, 2/1315, 3/0612, 4/0750, 4/2419, 4/2422, 4/2542, 4/2614, 4/2743, 4/2775, 4/2875, 4/3174, 4/3267, 4/3298, 4/3494, 4/3505, 4/3642, 4/3649, 4/3661, 4/3731, 4/3955, 4/5030, 4/5200

d.-pken 4/1811

d.-ptim 6/0931

d.-p-tir 1/0094, 1/0103, 1/0109, 1/0207, 1/0368, 1/0383, 1/0530, 1/0541, 1/0620, 1/0818, 1/0841, 1/1518, 1/1533, 1/1549, 1/1764, 1/1768, 1/1863, 1/1873, 1/1924, 1/1930, 1/1933, 1/1936, 1/2070, 1/2074, 1/2352, 1/2431, 1/2465, 1/2569, 1/2742, 1/2778, 1/3121, 1/3319, 2/0358, 2/0417, 2/0428, 2/0433, 2/0471, 2/0485, 2/0490, 2/0494, 2/0515, 2/0621, 2/0633, 2/0638, 2/0659, 2/0667, 2/0683, 2/0692, 2/0791, 2/0794, 2/0928, 2/0996, 2/1006, 2/1023, 2/1030, 2/1125, 2/1133, 2/1184, 2/1187, 2/1189, 2/1204, 2/1222, 2/1226, 2/1323, 2/1331, 2/1342, 2/1345, 2/1351, 2/1357, 2/1360, 2/1365, 2/1405, 2/1419, 2/1448, 2/1464, 2/1467, 2/1472, 2/1505, 2/1516, 2/1518, 2/1531, 2/1557, 2/1567, 2/1575, 2/1584, 3/0257, 3/0259, 3/0335, 3/0374, 3/0379, 3/0443, 3/0798, 3/0801, 3/0834, 3/0841, 3/0859, 3/0862, 3/0874, 3/0882, 3/0919, 3/0940, 3/0951, 3/1014, 3/1112, 3/1127, 3/1305, 3/1327, 3/1333, 3/1405, 3/1408, 3/1412, 3/1568, 3/1610, 3/1671, 3/1683, 3/1697, 3/1839, 3/1855, 3/1891, 3/1894, 3/1901, 3/1904, 3/1906, 3/1960, 3/1975, 3/1977, 3/2023, 3/2085, 3/2092, 3/2094, 3/2152, 3/2160, 3/2166, 3/2226, 3/2446, 3/2473, 3/2488, 3/2499, 3/2538, 3/2563, 3/2621, 3/2647, 3/2651, 3/2677, 3/2680, 3/2794, 3/2796, 3/3157, 3/3244, 3/3265, 3/3286, 3/3301, 3/3304, 3/3308, 3/3320, 3/3328, 3/3411, 3/3416, 3/3432, 3/3448, 3/3456, 3/3460, 3/3514, 3/3610, 3/3657, 3/3681, 3/3885, 3/3897, 3/3904, 3/3999, 3/4019, 3/4058, 3/4121, 3/4129, 3/4302, 3/4376, 3/4379, 3/4446, 3/4582, 3/4587, 3/4589, 3/4597, 3/4602, 3/4620, 3/4709, 3/4793, 3/4810, 4/1728, 4/1859, 4/3344, 4/4350, 4/5096, 5/0719, 5/1664, 5/1675, 5/2540, 6/0461, 6/0467, 6/0487, 6/0737, 6/0763, 6/0813, 6/1151, 6/1229, 6/1359, 6/1403, 6/1765, 6/1776, 6/1800, 6/1806, 6/1813, 6/1852, 6/1854, 6/1873, 6/1875, 6/1949, 6/1952, 6/1953, 6/1954, 6/1955, 6/1964, 6/2289, 6/2299, 6/2343, 6/2536, 6/2577, 6/2584, 6/2599

d.-p-tirler 1/1334, 6/1381, 6/1951

d.-se+(dize) 3/3683, 4/1346, 4/1331, 4/4235, 4/4238, 6/0563, 6/0564, 6/0581, 6/0582,

d.-vedim+(divedim) 4/5092

d.-veen 3/2111

d.-ves+(1)+(dives) 3/0524, 3/3551, 3/3551, 3/3551, 3/3552, 3/3552, 3/3552, 3/3553, 3/3553, 3/3554, 5/1581, 6/0846, 6/0930

d.-ves+(2)+(dives) 5/0837, 5/0837

d.-y 6/1222

d.-y ber- 1/0693, 1/2924, 1/2936, 1/2947, 4/3762, 6/3208

didir ("de-" fiilinin şimdiki zaman çekimindeki görünümü) 3/1891, 3/2094, 3/2158, 3/2170, 3/2240, 3/2492, 3/2538, 3/2631, 3/2771, 3/3340, 3/3308, 4/0484, 4/2514, 4/2576, 4/2735, 5/1646, 6/1857, 6/1860, 6/1953

2. *diye* düşünmek.

d.-er+(1) 1/0313

d.-gen+(1)+(deen) 5/1069

d.-erde 1/1789

d.-erge 2/0214, 2/0217, 2/0221, 6/2154, 6/2156

d.-gen+(2)+(deen) 1/3483, 1/3490, 1/3497

d.-geş+(deeş) 1/0039, 1/0272, 1/0350, 1/0877, 1/0286, 1/0357, 1/0662, 1/0464, 1/1008, 1/1105, 1/1138, 1/1783, 1/2133, 1/2171, 1/2710, 1/3344, 1/3405, 1/3419, 1/3445, 1/3715, 2/0081, 2/0200, 2/0248, 2/0265, 2/0300, 2/0343, 2/0537, 2/0750, 2/1332, 2/1386, 2/1411, 2/1480, 2/1492, 2/1530, 3/0117, 3/0529, 3/0788, 3/0802, 3/1229, 3/1234, 3/1546, 3/3109, 3/3287, 3/3532, 3/3689, 3/3926, 3/4052, 3/4565, 3/4874, 4/0075, 4/0202, 4/0088, 4/2280, 4/3421, 4/3430, 4/5045, 5/0165, 5/0173, 5/0200, 5/0210, 5/1770, 5/1990, 5/2319, 5/2343, 5/2433, 5/2713, 6/0062, 6/0064, 6/0066, 6/0119, 6/0656, 6/1287, 6/1552, 6/1567, 6/1743, 6/1980, 6/2980, 6/3014, 6/3072, 6/3077, 6/3619, 6/3627, 6/3642

d.-geştiŋ+(deeştiŋ) 4/0809

d.-p 1/0775, 3/0907, 3/2210, 3/2765, 4/2307

3. Gelecek zaman ekli fiillerden sonra gelerek eylemi gerçekleştirmeye yönelik niyet, istek gibi anlamlar bildirir.

d.-er+(1) 3/0607

d.-erge 1/2263, 1/2265, 1/2294, 1/2296, 1/3275, 1/3277, 1/3567, 1/3569, 1/3622, 1/3624, 1/3665, 1/3667, 2/0041, 2/0043, 2/0283, 2/1574, 3/2257, 4/1384, 4/3710, 4/3714, 4/3733, 4/3737, 4/3800, 4/3804, 4/3873, 4/3876, 5/1987, 5/1988, 6/0409, 6/0965, 6/2300, 6/2302, 6/2451, 6/2453

d.-erimge 6/0421

d.-gen+(1)+(deen) 2/1030, 2/1131, 3/0864, 3/1322, 3/1692, 3/1638, 4/1138, 4/1794, 5/1977, 5/2628, 6/0539, 6/0540, 6/0606

d.-gen+(2)+(deen) 3/0866, 3/0869, 3/1695, 3/2599, 4/1113, 5/0247, 5/0279

d.-gen-dir+(deen) 4/2782

d.-geni+(deeni) 6/2954

d.-genim+(deenim) 1/2631, 3/2287

d.-geniŋ+(deeniŋ) 6/2733, 6/2734

d.-geş+(deeş) 2/0296, 2/0297, 2/0455, 2/0458, 3/3509, 3/3709, 4/1260, 5/1490, 6/1266,

d.-geştiŋ+(deeştiŋ) 4/1184, 4/1188, 4/1199, 4/1213, 4/1248, 4/1271

d.-p 1/1027, 1/1562, 1/1950, 1/2736, 1/2831, 2/1150, 2/0698, 3/0331, 3/0936, 3/1720, 3/4483, 6/3120

d.-veen+(diveen) 1/0772, 1/0773

d.-veyn+(diveyn) 1/3713

d.-y ber- 1/3510, 4/0353, 4/0522, 4/1239, 4/1371, 4/2444, 4/2784, 4/2796, 4/3311, 4/3617

4. Saymak, yerine koymak, addetmek.

d.-didiger 3/2661

d.-geş+(deeş) 5/0956

5. "deer" yapısı, isimlerden sonra gelerek "adlı, denen" anlamında kullanılır.

d. 1/2627, 1/2732, 3/0087, 3/0088, 3/4600, 4/2656, 5/0057, 5/0733, 5/0735

6. Yansıma sözcüklerle kullanılarak birleşik fiil oluşturur.

d.-di+(didi) ***(kızaş d.)***1/0366, ***(aazadaş d.)*** 3/3200

d.-er+(2) ***(dıŋzış d.)*** 3/0559, ***(egliş d.)*** 3/0560, ***(aazadaş d.)*** 3/3193, ***(karaş d.)*** 3/4842, ***(kuyt d.)*** 1/3553, 3/0166, 4/4108, 5/1759, 5/1805, 6/2628, 6/2719, ***(sayt d.)*** 1/3554, 3/0167, 4/4109, 5/1760, 5/1806, 6/2629, 6/2720, ***(kızaş d.)*** 3/4840

d.-erde ***(çıjırt d.)*** 1/2340

d.-erge ***(ıldırtılaş d.)*** 3/3192, ***(kaŋgırt d.)*** 1/2026, ***(kıy d.)*** 3/3107

d.-gen+(2)+(deen) ***(dars-dirs d.)*** 2/0202, 5/1394, ***(çırıtkılaş d.)*** 2/0545, 4/1545, 4/1649, 4/1730, 4/1814, 4/1819, 4/2217, ***(karbaş d.)*** 2/0826, **(*kıy d.)*** 3/2723, 3/4435, ***(aŋgaş d.)*** 3/3204, ***(çıkçak d.)*** 3/2985

d.-geş+(deeş) ***(ayt d.)*** 1/3543, 1/3546, 3/0751, 3/0754, 3/1239, 3/1242, ***(hölürt d.)*** 2/1282, ***(ayt-doyt d.)*** 3/3928, 3/3930, ***(çargırt d.)*** 3/2125, ***(kazırt d.)*** 3/2130, ***(kılçaş d.)*** 3/2144, ***(ook d.)*** 3/3207, ***(sıvıraş d.)*** 1/1957, ***(hak d.)*** 2/0956, ***(kızaş-dars d.)*** 3/4832, 3/4836

d.-geştiŋ+(deeştiŋ) ***(kılçaş d.)*** 4/1906

d.-p ***(kıy d.)*** 3/2010, 3/3832, 3/3955, 3/4488, ***(sıuyt d.)*** 4/0804

d.-ves+(1)+(dives) ***(dendiş d.)*** 3/2604, ***(dıvaş d.)*** 4/2689, ***(kıymış d.)*** 4/2682, 4/2687, ***(kovaş d.)*** 3/0526, ***(egliş d.)*** 6/3621, 6/3629, 6/3648

d.-veyn+(diveyn) ***(kılçaş de-)*** 3/2512

*

aray dep → aray

d. 3/0231, 4/3486, 6/0636

karak çiveş/dırbaş deer arazında → karak

d. 1/0738, 3/0704, 3/1078, 3/1482, 3/1718, 3/1825, 3/4841, 3/4882, 4/0510, 4/1221, 4/1914, 4/1919, 4/1933, 4/1937, 4/2441, 4/2446, 4/2684, 4/3683, 4/4808, 4/5303, 6/1033

dün dives, hün dives Gece gündüz, aralıksız, sürekli.

d. 2/1354

[=1711]

dedin- hayın- Hareketlenmek, kaynamak, ortaya çıkmak.

d.-ip+(dettip-haynıp) kel- 5/0551

[=1]

dedir *zf*. Geri, ters, geriye doğru.

d. 1/0273, 1/0287, 1/1151, 1/2165, 1/2200, 1/2204, 1/2280, 1/2783, 1/2864, 1/2961, 1/2965, 1/2968, 1/2972, 2/0558, 2/0956, 2/1051, 2/1212, 2/1574, 3/0353, 3/0354, 3/1237, 3/2027, 3/2029, 3/2844, 3/2869, 3/5004, 4/3596, 4/5358, 5/0511, 5/1003, 5/2242, 5/2335, 5/2429, 6/0469, 6/0661, 6/1339, 6/1386, 6/1430, 6/1886, 6/1891, 6/1981, 6/3113

*

dedir aastıg kara kuy Ağzı kuzeye bakan mağara; kötü ruhların yaşadığı mağara.

d. 1/0122, 1/0380, 1/0391, 4/0047, 4/0397, 4/4935, 4/5187, 4/5227

[=50]

dedirleniş- Geri gitmek, karşılıklı geri gitmek, sıçramak.

d.-ip+(dedirlençip) 3/0541

[=1]

deedi *zf*. Daha üstün, daha iyi.

d. 4/1607

[=1]

deeji *is*. Bir şeyin en iyisi.

d.+zinden 5/0702

[=1]

deejile- Seçmek, en iyisini seçmek.

d.-p tur- 5/1571

[=1]

deek *is*. Çengel.

çüskük deek Yüksük kemiği.

d.+imden 5/0362

kajık deek Aşık kemiği.

d.+imden 5/0361

[=2]

deekte- Çengellemek.

d.-p kag- 1/0938, 1/0962

d.-y 3/2067

[=3]

deeldigen *is*. Çaylak kuşu.

d. 3/3538

d.+den 1/2264, 1/2295

d.+ni 3/3528, 4/2935, 4/2951

d.+niŋ 1/3276, 4/3712, 4/3735, 4/3802, 6/2481

[=11]

deen *e*. Gibi, benzer.

d. 2/0878, 5/1848

d. ışkaş 6/0967, 6/1311

[=4]

deenigay *e*. Denilmek, söylenmek; diye konuşulmak, söylenmek, öyle bilinmek.

d. 5/2576, 6/0862

d. (deeni kay) 6/1344, 6/1391, 6/1435

d. (**deenim kay)** 6/1254

[=6]

deeni kay → deenigay

deer I. *is*. Gök, gökyüzü.

d. 1/0527, 1/1563, 1/1761, 1/1782, 1/1803, 1/1854, 1/1888, 1/1896, 1/1913, 1/1940, 1/1948, 1/2056, 1/2063, 1/2086, 1/2102, 1/2109, 1/2126, 1/2131, 1/2153, 1/2170, 1/2212, 1/2322, 1/2252, 1/2248, 1/2252, 1/2259, 1/2269, 1/2275, 1/2293, 1/2298, 1/2343, 1/3398, 3/3249, 3/3300, 3/4852, 4/0233, 4/1221, 4/2844, 4/3002, 4/3631, 4/3651, 4/3755, 4/4654, 5/0375, 6/1785, 6/1859, 6/1867, 6/1872, 6/1955, 6/1992

d.-bile 2/0233

d.-daa 4/2927, 6/2887

d.+de 1/1370, 1/1403, 1/1487, 1/1575, 1/2868, 1/2895, 1/2951, 4/3533, 5/0186, 6/1668, 6/1694

d.+den 3/4718, 3/4720, 6/1137, 6/2841

d.+dive 3/1093, 4/1815

d.+ge 2/0091, 3/0368, 4/3132

d.+i 3/2293

d.+in 1/2306, 1/3220, 1/3302, 1/3860, 1/3892, 3/4111, 6/2840

d.+inçe 3/4132

d.+inde 1/3117, 4/4630

d.+indive 4/0576, 4/2893

d.+inge 1/1434, 3/1527, 3/4750, 4/1102, 6/2122, 6/2267, 6/2419, 6/2612, 6/2700

d.+iniŋ 4/2881, 4/3011

d.+je 2/0253

d.+ler 4/3326

d.+lerniŋ 4/1209, 4/2223, 4/2685, 4/3748, 4/3872, 4/3989, 4/4497, 4/4765

d.+ni 1/0518, 1/3797, 2/0990, 4/3887, 5/2327, 5/2386, 6/2110

d.+niŋ 1/0449, 1/0462, 1/0498, 1/0499, 1/0551, 1/0666, 1/0681, 1/0700, 1/0706, 1/0725, 1/0880, 1/0889, 1/0937, 1/1291, 2/0338, 2/0349, 3/0367, 3/3906, 4/0575, 4/1099, 4/1611, 4/1912, 4/2842, 4/2846, 4/2855, 4/2857, 4/2883, 4/2925, 4/2929, 4/2939, 4/2954, 4/3000, 4/3004, 4/3036, 4/3626, 4/3674, 4/3711, 4/3734, 4/3801, 4/3974, 5/0048, 5/0101, 5/0185, 5/1404, 5/1518, 5/1522, 6/0238, 6/0323, 6/2012, 6/2123, 6/2268, 6/2420, 6/2613, 6/2701

*

çer iyem, deer adam/kara çer iyem, kök deer adam → çer

d. 1/2224, 1/2229, 1/2330, 6/2838, 6/2877, 6/2899

[=174]

deer II. *e*. Kadar.

d. 1/0980, 1/1029, 1/1418, 1/1456, 1/1786, 1/1788, 1/3949, 1/3951, 6/2003, 6/2008

[=10]

deerbek *is*. Halka, çember.

d.+ten 6/2072

[=1]

deere *is*. İyi, daha iyi, en iyi.

d. 1/0477, 1/2453, 5/1630, 5/2581, 5/2583

[=5]

deerezinde: am deerezinde Henüz, şimdi.

d. 2/1553

[=1]

deerge *e*. İse, da/de.

ol deerge "o ise", "o da" anlamlarında bir cümle başı bağlacı olarak kullanılır.

d. 6/0765, 6/0793, 6/0820, 6/0859, 6/0868, 6/1123, 6/1137, 6/1144, 6/1167

am deerge Şimdi ise, şimdilerde, bugünlerde.

d. 6/3489

[=10]

deerigle- Bir taraftan diğer tarafa hareket etmek, koşturmak.

d.-p 3/4099

[=1]

deert- Değdirmek, dokunmak.

d.-ip al- 4/5274

[=1]

deerzi *is.* Adlı, ... denen.

d. 1/1515, 1/1658, 2/0898, 3/0459, 3/3826, 3/3849, 3/4459, 3/4532, 3/4869, 3/4958, 3/4976, 3/4989, 4/1757, 4/4091, 5/0007, 5/0009, 5/0039, 5/1149, 5/1301, 5/1551, 5/1742, 5/2262

[=22]

deeskindir → deskindir

deeskiniş- Dolanmak, dolaşmak, birbirinin etrafını dolaşmak.

d.-ip+(deeskinçip) 3/4099

[=1]

deeş *e*. İçin.

d. 1/0429, 1/0431, 1/0434, 1/0801, 1/0813, 1/0908, 1/0931, 1/1060, 1/1470, 1/1661, 1/1665, 1/2117, 1/2129, 1/3438, 2/1347, 1/2123, 2/1528, 1/2799, 2/0406, 2/0571, 2/0623, 2/1247, 2/1250, 2/1473, 3/0254, 3/0452, 3/0453, 3/0502, 3/0674, 3/1848, 3/2286, 3/2642, 3/3731, 3/4152, 3/4301, 3/4399, 4/0302, 4/1192, 4/1442, 4/1456, 4/1458, 4/1578, 4/1761, 4/2025, 4/2027, 4/2079, 4/2524, 4/2529, 4/2713, 4/2716, 4/4266, 4/4268, 4/4300, 4/4491, 4/5180, 5/0435, 5/0766, 5/0803, 5/1478, 5/1593, 5/1889, 6/0877, 6/0898, 6/1229, 6/1269, 6/1730, 6/1797, 6/2080, 6/2800, 6/2803, 6/2926, 6/2961, 6/3100, 6/3123, 6/3216, 6/3580, 6/3651, 6/3689

[=78]

deeş- Değmek, birbirine dokunmak, erişmek.

d.-i+(degji) 6/2949

d.-ir+(1)+(degjir) 6/2412, 6/2696

[=3]

deeşkinne- Saplamak, saplanmak.

d.-p kag- 1/2916, 4/2161

[=2]

deeştiŋ *e*. *da/de* anlamında isimlerden sonra pekiştirici olarak kullanılır.

d. 4/4291, 4/4293

[=2]

deeviir *is.* Dam, çatı, tavan.

d.+den 1/3980

d.+in (deemir) 5/1726

[=2]

deg *e*. Gibi.

d. 1/0124, 1/0148, 1/0168, 1/0581, 1/0582, 1/0591, 1/0592, 1/0669, 1/0670, 1/0684, 1/0685, 1/0729, 1/0744, 1/0745, 1/0757, 1/0758, 1/0799, 1/0800, 1/0814, 1/0815, 1/0909, 1/0910, 1/1057, 1/1058, 1/1662, 1/1663, 1/1687, 1/1253, 1/1255, 1/1496, 1/1498, 1/1706, 1/1707, 1/1954, 1/2022, 1/2140, 1/2142, 1/2174, 1/2176, 1/2178, 1/2180, 1/2249, 1/2283, 1/2368, 1/2369, 1/2442, 1/2903, 1/3059, 1/3060, 1/3073, 1/3074, 1/3113, 1/3151, 1/3247, 1/3252, 1/3262, 1/3274, 1/3282, 1/3293, 1/3295, 1/3555, 1/3780, 1/3787, 1/3788, 2/0017, 2/0026, 2/0259, 2/0303, 2/0307, 2/0316, 2/0340, 2/0374, 2/0522, 2/0727, 2/0980, 2/0981, 2/0992, 2/1004, 2/1018, 2/1135, 2/1136, 2/1179, 2/1228, 2/1229, 2/1289, 2/1428, 2/1488, 2/1501, 2/1513, 2/1544, 2/1633, 2/1634, 3/0306, 3/0327, 3/0328, 3/0393, 3/0539, 3/0547, 3/0584, 3/0726, 3/1153, 3/1221, 3/1222, 3/1835, 3/1836, 3/1861, 3/1862, 3/2058, 3/2059, 3/2060, 3/2118, 3/2362, 3/2363, 3/2367, 3/2374, 3/2602, 3/2815, 3/2816,

3/3489, 3/3490, 3/3817, 3/3818, 3/1863, 3/1864, 3/3918, 3/4031, 3/4032, 3/4115, 3/4214, 3/4292, 3/4353, 3/4494, 3/4495 3/4538, 3/4539, 3/4568, 3/4627, 3/4670, 3/4671, 3/4749, 3/4757, 3/4758, 3/4762, 3/4939, 3/5034, 3/5035, 4/0073, 4/0075, 4/0970, 4/0974, 4/1063, 4/1064, 4/1255, 4/1256, 4/1392, 4/1436, 4/1545, 4/1595, 4/1649, 4/1725, 4/1730, 4/1784, 4/1786, 4/1788, 4/1811, 4/1812, 4/1814, 4/1819, 4/1934, 4/1980, 4/2008, 4/2009, 4/2217, 4/2231, 4/2244, 4/2251, 4/2462, 4/2800, 4/2821, 4/2915, 4/2989, 4/3101, 4/3724, 4/3758, 4/3759, 4/3766, 4/3775, 4/3814, 4/3839, 4/4358, 4/4568, 4/4623, 4/4841, 4/4846, 4/4932, 4/5126, 4/5185, 4/5366, 4/5368, 5/0079, 5/0080, 5/0190, 5/0215, 5/0386, 5/0406, 5/0407, 5/0579, 5/0600, 5/0805, 5/1047, 5/1176, 5/1197, 5/1416, 5/1423, 5/1424, 5/1482, 5/1616, 5/1684, 5/1736, 5/1778, 5/2172, 5/2173, 5/2337, 5/2430, 5/1848, 5/1939, 5/2009, 5/2036, 5/2037, 5/2055, 5/2056, 5/2212, 5/2214, 5/2219, 5/2220, 5/2296, 5/2303, 5/2335, 5/2365, 5/2421, 5/2422, 5/2428, 5/2446, 5/2447, 5/2686, 5/2688, 6/0232, 6/0233, 6/0325, 6/0326, 6/1720, 6/1721, 6/1932, 6/1933, 6/1934, 6/1935, 6/2051, 6/2052, 6/2054, 6/2055, 6/2112, 6/2113, 6/2114, 6/2118, 6/2119, 6/2136, 6/2139, 6/2164, 6/2167, 6/2208, 6/2260, 6/2261, 6/2262, 6/2282, 6/2286, 6/2308, 6/2312, 6/2344, 6/2403, 6/2405, 6/2406, 6/2410, 6/2411, 6/2433, 6/2437, 6/2466, 6/2480, 6/2481, 6/2504, 6/2511, 6/2544, 6/2688, 6/2689, 6/2694, 6/2695, 6/2837, 6/2859, 6/3314, 6/3389, 6/3464, 6/3654

[=301]

deg- 1. Değmek, dokunmak.

d.-bes+(1) 6/2413, 6/2696

d.-bezin 5/0678, 5/0679

d.-erimge+(deerimge) 1/0284

d.-gen+(1)+(deen) 1/2745

d.-gen+(2) 4/2302

d.-geş 4/2835

d.-geştiŋ 4/2837, 4/2919, 4/2921, 4/2994, 4/3987

2. Ulaşmak, erişmek.

d.-bes+(2) 5/1299

d.-er+(2)+(deer) 5/1298

d.-ip+(deep) 3/0731, 5/1298, 5/1373, 6/0957

3. İsabet etmek.

d. 1/3149

d.-gen+(2) 1/3151, 5/2335

d.-geni 2/0955, 2/0964

d.-geş 1/1792, 1/1794, 1/1795, 1/1830, 1/1834, 1/1835, 1/1836, 1/1837, 1/3151, 2/1211, 3/0991, 3/1074, 3/1393, 3/1394, 3/1479, 3/1745, 3/1746, 3/1822, 3/1823, 6/0589, 6/3720

d.-ip+(deep) 2/1218

d.-ipterge+(deepterge) 1/2025

[=47]

degee *is*. **1**. Kanca, çengel.

d. 4/3476

d.+zin 3/2066

2. Güreşte çelme, bağdalama.

d.-bile 6/1946

d.+den 6/2065

d.+zi-bile 6/2071

[=5]

degeele- Kancalamak, çengellemek, bağlamak.

d.-y 4/3538, 4/3449, 4/3455

[=3]

degeelig *sf*. Çelmeli, bağdalamalı.

d. 6/1940

[=1]

dejee- → tejee-

dejeede- ***(~tejee-)*** Bakmak, beslemek.

d.-er+(1) 4/0541

d.-gen-daa+(dejeedeen) 4/1367

[=2]

dekpe → tekpe

delegey *is*. Dünya.

d. 1/0690, 1/0820

d.+indive 1/2263, 1/2294, 1/3275

d.+ni 3/2385, 3/3518, 3/3527, 3/4107, 3/4476, 3/4932, 4/2934, 4/2950, 5/0174, 6/3281, 6/3348, 6/3356, 6/3425, 6/3430, 6/3508, 6/3514, 6/3602

d.+niŋ 1/0475, 1/0481, 2/0059, 4/3874, 5/1211, 5/1216, 5/1237

[=29]

delgem *is*. Geniş, engin.

d.+i-bile 4/3711, 4/3715, 4/3734, 4/3738, 4/3801, 4/3805, 4/3874, 4/3877

d.+inge 4/3625, 4/3674

[=10]

delgere- Genişlemek, yayılmak; çoğalmak, artmak.

d.-p 5/2551

[=1]

delgeret- Açmak, yaymak, çıkarıp koymak.

d.-i+(delgeredi) 4/2806

[=1]

dem I. *is*. Yardımcı, yardımcı olan ya da dayanışma içinde olunan kişiler.

d. 3/2823

[=1]

dem II. *zf*. Az önce.

d.-ne 3/1004, 3/1411, 4/5091

[=3]

dembeere- Sayıklamak, hezeyan içinde olmak.

d.-p 5/1562

d.-p-daa 4/5299

[=2]

demdegle- İşaretlemek, işaret koymak.

d.-p 5/1460

d.-p kel- 5/1463

[=2]

demdek *is*. **1**. Damga, hayvanlara vurulan damga.

d. 2/1110, 5/0727

2. Belirti, alamet, nişan.

d.+i+(demdee) 4/0127, 4/0128

d. 2/0682

[=5]

demgi *zm*. Deminki, adı geçen; o.

d. 1/0646, 1/1386, 1/1479, 1/1492, 1/1644, 1/1693, 1/1713, 1/3153, 2/0100, 2/0103, 2/0109, 2/0114, 2/0119, 2/0122, 2/0133, 2/0232, 2/0243, 2/0252, 2/0258, 2/0267, 2/0501, 2/0536, 2/0556, 2/0566, 2/0825, 2/0854, 2/1413, 2/1415, 2/1430, 2/1435, 5/0927, 6/0266, 6/0371, 6/0378, 6/0639, 6/0698, 6/0702, 6/0720, 6/0746, 6/0904, 6/0950, 6/0966, 6/0970, 6/0982, 6/1053, 6/1088, 6/1152, 6/1162, 6/1296, 6/1487, 6/1740, 6/1971, 6/1988, 6/2011, 6/2635, 6/2729, 6/2747, 6/2905, 6/3117, 6/2964, 6/3167, 6/3575, 6/3579

d.-le 6/0954, 6/2516, 6/3172

d.+leri 6/3727

d.+ni 2/0472

d.+zi 2/0837, 2/0884

[=70]

demin *zf*. Demin, az önce.

d. 1/1191

[=1]

demir 1. *is*. Demir.

d. 4/0331, 4/0346, 4/1731, 4/1732, 4/2856, 4/2882, 4/3012, 4/3037, 5/2428, 6/1097, 6/1130, 6/1214

d.-bile 1/3216, 1/3730, 1/3735, 2/0967, 4/0288, 4/0315

d.-le 3/2262

d.+ge 5/2334

d.+i-bile 2/0909, 2/0918, 2/0927

d.+in 6/0038, 6/0119

d.+inden 3/2223

d.+iniŋ 4/0332, 4/0347

2. *sf*. Demir, demirden yapılmış.

d. 1/0557, 1/0977, 1/0978, 1/1024, 1/1202, 1/1204, 1/1212, 1/1370, 1/1396, 1/1403, 1/1487, 1/1489, 1/1607, 1/1694, 1/1696, 1/1737, 1/1794, 1/1836, 1/1994, 1/2006, 1/2035, 1/2037, 1/2255, 1/2257, 1/2951, 1/2958, 1/2972, 1/3295, 1/3788, 1/3979, 1/3979, 1/3980, 2/0706,

2/1211, 3/0343, 3/0948, 3/0992, 3/0996, 3/1074, 3/1119, 3/1394, 3/1479, 3/1716, 3/1745, 3/1822, 3/2066, 3/2067, 3/2248, 3/2260, 3/2361, 3/4193, 3/4225, 3/4345, 3/4625, 3/4908, 4/0297, 4/1812, 4/2193, 4/2204, 4/2504, 4/2522, 4/2524, 4/2546, 4/2955, 4/2956, 4/3133, 4/3140, 4/3147, 4/3286, 4/3327, 4/3446, 4/3449, 4/3455, 4/3476, 4/3533, 4/3536, 4/3538, 4/3540, 4/3542, 4/3547, 4/3568, 4/3667, 4/3756, 5/0052, 5/0511, 5/1999, 6/0074, 6/1455, 6/1669, 6/1695, 6/1725, 6/1727, 6/1732, 6/1811, 6/1842, 6/1940, 6/1946, 6/2065, 6/2071, 6/2774, 6/2941, 6/2944, 6/2945, 6/2946, 6/2957, 6/2958, 6/3008, 6/3035

d. demir 4/3686

[=137]

demir-des *is*. Demir.

d.-daa 6/2744

[=1]

demir-sugluk *is*. Gem, demir gem.

d. 2/0410

[=1]

demiseş- Mücadele etmek, kapışmak.

d.-ip+(demisejip) tur- 2/0870

[=1]

demneş- Birlik olmak, ortaklaşmak.

d.-ip+(demnejip) kel- 3/2382

[=1]

dendiş: dendiş di- Sallanmak, yalpalamak.

d. 3/2604

[=1]

deŋ 1. *sf*. Denk, eşit.

d. 4/2601, 5/0136, 5/0541, 5/1545, 5/1548, 5/2312, 5/2514

2. *is*. Denk, eşit.

d. 1/2136, 1/2138

3. *zf*. Denk, eşit olarak.

d. 4/4037, 4/4039, 4/4072

*

deŋ kezii Yarısı.

d. 1/2555

[=13]

deŋ-duŋ *zf*. Belli belirsiz, hayal meyal.

d. 1/1085, 1/1141, 5/1562

[=3]

deŋge *zf*. Denk, denk olarak.

d. 4/0324, 5/0307, 5/0644, 5/0650, 5/0656, 5/0849, 5/0869, 5/0896

[=8]

deŋgere- Üzülmek, kederlenmek.

d.-p çoru- 4/4685

d.-p-daa 4/4167

d.-ves+(2) 4/4166, 4/4684

[=4]

deŋne- Denk olarak yapmak, denkleştirmek, eşitlemek.

d.-p 2/1378, 2/1380, 3/3583

d.-p tur- 6/0035, 6/0037, 6/0050, 6/0052, 6/0109, 6/0111

[=9]

deŋne- çiŋne- → **deŋne- şiŋne-**

deŋne- şiŋne- Denklemek, denkleştirmek.

d.-p 4/1172

d. (d. çiŋne-)**-p** 1/0022, 1/0024

[=3]

deŋneş- Denk olmak, denkleşmek.

d.-ip+(deŋnejip) tur- 3/0324

d.-ir+(2)+(deŋnejir) 3/2177

d.-ir+(2)+(deŋnejir) 4/5039

d.-ken+(2) 1/1016, 1/1370, 1/1580, 1/1582, 1/2078, 1/2384, 1/3079, 2/0233, 4/3132

[=12]

deŋneştir *zf*. Denk, denk olarak, eşit olarak.

d. 1/2375, 1/3066, 2/1063

[=3]

dep 1. Diye.

d. 1/0057, 1/0061, 1/0144, 1/0156, 1/0162, 1/0165, 1/0177, 1/0186, 1/0221, 1/0265, 1/0287, 1/0300, 1/0313,

1/0331, 1/0349, 1/0372, 1/0375, 1/0395,
1/0406, 1/0452, 1/0456, 1/0457, 1/0461,
1/0477, 1/0516, 1/0564, 1/0573, 1/0583,
1/0603, 1/0637, 1/0638, 1/0641, 1/0645,
1/0660, 1/0673, 1/0686, 1/0695, 1/0717,
1/0748, 1/0775, 1/0780, 1/0780, 1/0807,
1/0823, 1/0873, 1/0912, 1/0914, 1/0916,
1/0927, 1/0939, 1/0997, 1/1009, 1/1022,
1/1046, 1/1061, 1/1079, 1/1096, 1/1127,
1/1128, 1/1142, 1/1183, 1/1192, 1/1198,
1/1205, 1/1230, 1/1237, 1/1239, 1/1263,
1/1273, 1/1280, 1/1298, 1/1314, 1/1337,
1/1340, 1/1384, 1/1397, 1/1413, 1/1450,
1/1500, 1/1507, 1/1515, 1/1542, 1/1589,
1/1604, 1/1650, 1/1651, 1/1670, 1/1691,
1/1710, 1/1717, 1/1759, 1/1772, 1/1805,
1/1808, 1/1847, 1/1850, 1/1859, 1/1865,
1/1880, 1/1899, 1/1901, 1/1910, 1/1912,
1/1919, 1/1926, 1/1944, 1/1968, 1/1975,
1/2057, 1/2061, 1/2065, 1/2076, 1/2080,
1/2197, 1/2216, 1/2220, 1/2225, 1/2230,
1/2320, 1/2331, 1/2337, 1/2369, 1/2378,
1/2391, 1/2394, 1/2417, 1/2471, 1/2500,
1/2506, 1/2521, 1/2524, 1/2529, 1/2534,
1/2690, 1/2726, 1/2738, 1/2738, 1/2747,
1/2779, 1/2795, 1/2795, 1/2819, 1/2840,
1/2885, 1/2905, 1/2909, 1/2910, 1/2986,
1/3005, 1/3035, 1/3061, 1/3069, 1/3085,
1/3087, 1/3195, 1/3219, 1/3285, 1/3313,
1/3321, 1/3323, 1/3388, 1/3474, 1/3479,
1/3484, 1/3491, 1/3498, 1/3507, 1/3514,
1/3577, 1/3582, 1/3584, 1/3595, 1/3608,
1/3618, 1/3632, 1/3640, 1/3642, 1/3654,
1/3659, 1/3686, 1/3689, 1/3694, 1/3709,
1/3711, 1/3731, 1/3740, 1/3809, 1/3819,
1/3828, 1/3858, 1/3875, 1/3876, 1/3878,
1/3884, 1/3891, 1/3931, 1/3932, 1/3936,
1/3964, 1/3980, 2/0048, 2/0052, 2/0126,
2/0132, 2/0142, 2/0158, 2/0163, 2/0209,
2/0237, 2/0304, 2/0312, 2/0369, 2/0375,
2/0582, 2/0631, 2/0641, 2/0648, 2/0669,
2/0685, 2/0702, 2/0781, 2/0786, 2/0562,
2/0666, 2/0789, 2/0793, 2/0802, 2/0814,
2/0840, 2/0856, 2/0883, 2/0899, 2/0958,
2/1035, 2/1059, 2/1103, 2/1113, 2/1115,
2/1121, 2/1156, 2/1169, 2/1200, 2/1244,
2/1271, 2/1280, 2/1320, 2/1420, 2/1497,
2/1510, 2/1535, 2/1538, 2/1542, 2/1552,
3/0105, 3/0160, 3/0193, 3/0385, 3/0441,
3/0454, 3/0475, 3/0574, 3/0634, 3/0640,
3/0696, 3/0750, 3/0793, 3/0830, 3/0930,
3/0942, 3/0952, 3/0994, 3/1001, 3/1005,
3/1024, 3/1031, 3/1083, 3/1085, 3/1134,
3/1178, 3/1198, 3/1284, 3/1291, 3/1297,
3/1311, 3/1398, 3/1403, 3/1421, 3/1431,
3/1486, 3/1490, 3/1517, 3/1555, 3/1563,
3/1577, 3/1598, 3/1638, 3/1641, 3/1658,
3/1677, 3/1753, 3/1759, 3/1762, 3/1828,
3/1833, 3/1847, 3/1889, 3/1914, 3/1968,
3/1969, 3/1994, 3/1997, 3/1999, 3/1999,
3/2009, 3/2013, 3/2045, 3/2122, 3/2146,
3/2233, 3/2324, 3/2378, 3/2411, 3/2428,
3/2454, 3/2479, 3/2534, 3/2545, 3/2552,
3/2625, 3/2655, 3/2668, 3/2903, 3/2928,
3/2947, 3/2957, 3/2988, 3/2990, 3/2994,
3/3107, 3/3212, 3/3217, 3/3324, 3/3335,
3/3340, 3/3364, 3/3375, 3/3388, 3/3453,
3/3474, 3/3476, 3/3477, 3/3483, 3/3512,
3/3577, 3/3579, 3/3629, 3/3656, 3/3770,
3/3777, 3/3797, 3/3839, 3/3871, 3/3876,
3/3967, 3/3987, 3/3996, 3/4006, 3/4009,
3/4026, 3/4040, 3/4069, 3/4162, 3/4235,
3/4249, 3/4314, 3/4341, 3/4386, 3/4389,
3/4416, 3/4434, 3/4548, 3/4575, 3/4594,
3/4605, 3/4643, 3/4767, 3/4783, 3/4849,
3/4948, 3/4950, 3/4956, 3/4965, 3/4974,
4/0103, 4/0128, 4/0195, 4/0199, 4/0247,
4/0311, 4/0374, 4/0381, 4/0383, 4/0417,
4/0459, 4/0499, 4/0515, 4/0546, 4/0581,
4/0582, 4/0680, 4/0684, 4/0756, 4/0807,
4/0867, 4/1066, 4/1072, 4/1128, 4/1143,
4/1216, 4/1253, 4/1529, 4/1714, 4/1556,
4/1609, 4/1715, 4/1823, 4/1836, 4/2084,
4/2092, 4/2100, 4/2117, 4/2137, 4/2239,
4/2244, 4/2251, 4/2256, 4/2271, 4/2342,
4/2347, 4/2361, 4/2390, 4/2590, 4/2603,
4/2748, 4/2944, 4/3052, 4/3075, 4/3090,
4/3159, 4/3163, 4/3225, 4/3316, 4/3338,
4/3598, 4/3831, 4/3912, 4/3947, 4/3960,
4/4140, 4/4143, 4/4253, 4/4256, 4/4533,
4/4551, 4/4740, 4/4754, 4/4767, 4/4803,
4/4813, 4/4852, 4/5013, 4/5021, 4/5163,
4/5164, 4/5219, 4/5413, 4/5418, 5/0106,
5/0110, 5/0131, 5/0141, 5/0151, 5/0161,
5/0227, 5/0238, 5/0262, 5/0273, 5/0280,
5/0295, 5/0428, 5/0436, 5/0442, 5/0479,
5/0486, 5/0489, 5/0491, 5/0512, 5/0516,
5/0540, 5/0544, 5/0547, 5/0566, 5/0575,
5/0618, 5/0620, 5/0631, 5/0681, 5/0682,
5/0697, 5/0722, 5/0731, 5/0740, 5/0759,
5/0767, 5/0773, 5/0775, 5/0788, 5/0790,
5/0813, 5/0865, 5/0879, 5/0885, 5/0920,
5/0926, 5/0943, 5/0968, 5/0991, 5/0998,
5/1009, 5/1028, 5/1064, 5/1080, 5/1083,
5/1088, 5/1102, 5/1113, 5/1152, 5/1182,
5/1203, 5/1239, 5/1246, 5/1255, 5/1284,
5/1289, 5/1312, 5/1338, 5/1362, 5/1401,
5/1427, 5/1441, 5/1452, 5/1457, 5/1469,
5/1483, 5/1561, 5/1591, 5/1600, 5/1613,
5/1646, 5/1690, 5/1769, 5/1786, 5/1794,

5/1817, 5/1823, 5/1826, 5/1872, 5/1886, 5/1918, 5/1929, 5/1942, 5/1960, 5/1964, 5/2043, 5/2068, 5/2074, 5/2082, 5/2097, 5/2107, 5/2112, 5/2119, 5/2158, 5/2176, 5/2191, 5/2207, 5/2225, 5/2274, 5/2282, 5/2348, 5/2362, 5/2368, 5/2389, 5/2395, 5/2397, 5/2415, 5/2437, 5/2458, 5/2464, 5/2473, 5/2476, 5/2486, 5/2493, 5/2498, 5/2501, 5/2502, 5/2515, 5/2524, 5/2532, 5/2537, 5/2564, 5/2651, 5/2661, 5/2719, 6/0134, 6/0158, 6/0166, 6/0181, 6/0186, 6/0192, 6/0204, 6/0225, 6/0265, 6/0292, 6/0300, 6/0301, 6/0305, 6/0347, 6/0362, 6/0367, 6/0374, 6/0385, 6/0406, 6/0425, 6/0442, 6/0452, 6/0479, 6/0533, 6/0542, 6/0547, 6/0550, 6/0552, 6/0565, 6/0582, 6/0592, 6/0632, 6/0690, 6/0708, 6/0713, 6/0716, 6/0731, 6/0742, 6/0757, 6/0768, 6/0778, 6/0786, 6/0791, 6/0818, 6/0841, 6/0842, 6/0842, 6/0887, 6/0903, 6/0925, 6/0926, 6/0926, 6/0931, 6/0940, 6/0944, 6/0990, 6/1017, 6/1044, 6/1058, 6/1077, 6/1103, 6/1115, 6/1116, 6/1116, 6/1141, 6/1156, 6/1177, 6/1189, 6/1194, 6/1209, 6/1220, 6/1221, 6/1223, 6/1233, 6/1237, 6/1245, 6/1251, 6/1259, 6/1270, 6/1322, 6/1329, 6/1330, 6/1333, 6/1335, 6/1346, 6/1369, 6/1375, 6/1379, 6/1414, 6/1419, 6/1423, 6/1425, 6/1440, 6/1494, 6/1542, 6/1586, 6/1620, 6/1628, 6/1664, 6/1573, 6/1670, 6/1705, 6/1749, 6/1755, 6/1782, 6/1791, 6/1795, 6/1855, 6/1942, 6/1979, 6/1986, 6/1994, 6/2003, 6/2017, 6/2023, 6/2028, 6/2066, 6/2078, 6/2083, 6/2096, 6/2143, 6/2149, 6/2172, 6/2178, 6/2195, 6/2201, 6/2212, 6/2215, 6/2218, 6/2224, 6/2244, 6/2362, 6/2371, 6/2381, 6/2387, 6/2441, 6/2447, 6/2470, 6/2474, 6/2501, 6/2505, 6/2518, 6/2523, 6/2530, 6/2552, 6/2572, 6/2575, 6/2581, 6/2637, 6/2640, 6/2643, 6/2651, 6/2663, 6/2671, 6/2678, 6/2727, 6/2777, 6/2781, 6/2791, 6/2812, 6/2824, 6/2838, 6/2873, 6/2877, 6/2891, 6/2902, 6/2954, 6/2965, 6/2974, 6/3004, 6/3010, 6/3016, 6/3022, 6/3031, 6/3045, 6/3053, 6/3062, 6/3096, 6/3174, 6/3178, 6/3186, 6/3198, 6/3211, 6/3255, 6/3265, 6/3274, 6/3276, 6/3284, 6/3298, 6/3301, 6/3306, 6/3308, 6/3309, 6/3310, 6/3320, 6/3332, 6/3341, 6/3352, 6/3369, 6/3372, 6/3377, 6/3379, 6/3380, 6/3384, 6/3397, 6/3406, 6/3419, 6/3427, 6/3437, 6/3445, 6/3448, 6/3453, 6/3455, 6/3455, 6/3459, 6/3471, 6/3478, 6/3482, 6/3501, 6/3510, 6/3530, 6/3533, 6/3537, 6/3539, 6/3540, 6/3543, 6/3549, 6/3553, 6/3563, 6/3605, 6/3608, 6/3611, 6/3651, 6/3661, 6/3690, 6/3694, 6/3696, 6/3726, 6/3727, 6/3730, 6/3756, 6/3762

2. Diye; denen, adlı, adlandırılan.

d. 1/0007, 1/0030, 1/0156, 1/0162, 1/0177, 1/0181, 1/0203, 1/0794, 1/0812, 1/0906, 1/1053, 1/1056, 1/1315, 1/1329, 1/1330, 1/1381, 1/1382, 1/1512, 1/1545, 1/1563, 1/1572, 1/1574, 1/1656, 1/1660, 1/1948, 1/2327, 1/2328, 1/2577, 1/2590, 1/2632, 1/2742, 1/3189, 1/3442, 2/0144, 2/0146, 2/0165, 2/0342, 2/0364, 2/0377, 2/0517, 2/0556, 2/0566, 2/0624, 2/0654, 2/0672, 2/0883, 2/0902, 2/0946, 2/1028, 2/1086, 2/1106, 2/1260, 2/1267, 2/1317, 2/1319, 2/1322, 2/1470, 2/1505, 2/1515, 2/1520, 2/1524, 3/0010, 3/0123, 3/0123, 3/0125, 3/0827, 3/0829, 3/0833, 3/0928, 3/0932, 3/0942, 3/0962, 3/1297, 3/1303, 3/1304, 3/1307, 3/1668, 3/1676, 3/1845, 3/1860, 3/2140, 3/3167, 3/3232, 3/3966, 3/3995, 3/3999, 3/4001, 3/4047, 3/4050, 3/4064, 3/4291, 3/4481, 3/4518, 3/4587, 3/4601, 3/4611, 3/4651, 3/4655, 3/4702, 3/4776, 3/4783, 3/4799, 3/4805, 4/0003, 4/0030, 4/0811, 4/0812, 4/1298, 4/1355, 4/1571, 4/1591, 4/1611, 4/2107, 4/2638, 4/3908, 4/4484, 4/4498, 4/4528, 4/4544, 4/4760, 4/5102, 4/5150, 4/5161, 4/5322, 5/0041, 5/0042, 5/0043, 5/0044, 5/0065, 5/0431, 5/0796, 5/0899, 5/1661, 5/1692, 5/2310, 5/2464, 5/2644, 6/0014, 6/0082, 6/0088, 6/0091, 6/0180, 6/0190, 6/0261, 6/0297, 6/0423, 6/0518, 6/0520, 6/0523, 6/0525, 6/0713, 6/0737, 6/0763, 6/0783, 6/0790, 6/0811, 6/0817, 6/0854, 6/0861, 6/0876, 6/0943, 6/0954, 6/1043, 6/1144, 6/1227, 6/1620, 6/1663, 6/1703, 6/1704, 6/1705, 6/1760, 6/3181, 6/3292, 6/3360, 6/3375, 6/3436, 6/3521, 6/3536

3. Çekimli fiillerden sonra ya da bildirme yapılarında kullanılır.

d. 1/0033, 1/1138, 2/1352, 3/4026, 4/0088, 4/3743, 6/2817, 6/3419, 6/3597

[=1050]

dep-deŋ *sf*. Denk, eşit.

d. 2/1073, 4/2703

[=2]

dep-deŋge *zf*. Denk olarak, eşit olarak.

d. 1/3762, 4/3343, 4/3582

[=3]

deppe *e*. Soru ve şüphe bildiren edat.

d. 6/1044, 6/1791

[=2]

depşi- Gelişmek, ilerlemek.

d.-p şıda- 5/1013

[=1]

der *is.* Ter.

d. 6/2139, 6/2167, 6/2466

d.+i 5/0543, 5/0550, 5/1046, 6/2286, 6/2312, 6/2437

[=9]

dergi *is*. Terki.

d.+ni 1/1350, 1/1351

d.+ŋge 1/1347

d.+zin 1/1358, 1/1361, 3/0418, 3/4141

d.+zinde 2/0492, 2/1564

d.+zinge 1/1354, 3/2905, 3/5012

[=12]

dergile- Terkiye asmak, terkisine almak.

d.-geş+(dergileeş) 1/1354, 3/4141

d.-geştiŋ-daa+(dergileeştiŋ) 4/1417

d.-p al- 1/1348, 5/1455

d.-p kag- 4/3239

d.-y-daa ber- 4/3205

[=7]

deri- Donatmak, teçhiz etmek.

d.-p 3/2767

[=1]

derig-hereksel *is*. Teçhiz, donatım.

d.+in 6/1467

[=1]

derit- Terletmek.

d.-e+(deride) ber- 4/3406

[=1]

derittin- Hazırlanmak, donanmak.

d.-ip al- 6/1468

[=1]

des *is.* Pıhtı, kan.

d. 6/0623, 6/3115, 6/3140

d.+i-bile+(dezi) 5/0849, 5/0869

*

dezi-bile deŋge töreen Çok sevilen, sevgili; öz.

d.+iŋ 5/0307

[=6]

des- Kaçmak.

d.-e+(deze) ber- 6/3290, 6/3435

d.-er+(1)+(dezer) 2/0132

d.-ip+(dezip) 2/0099, , 3/0544, 3/2313, 5/2470, 5/2599, 6/1147, 6/3518

d.-ip+(dezip) tur- 3/2123

d.-ken+(2) 1/2872

d.-keş 6/3359

d.-pes+(1) 6/0742, 6/0766, 6/0794, 6/0821, 6/0869

*

tın des- → tın

d.-ip+(dezip) 5/1885

[=19]

desker- Kaçmak, kurtulmak.

tın desker- → tın

d.-er+(2) 3/4614

[=1]

deski 1. *sf.* Düz, pürüzsüz.

d. 3/4389, 6/2155, 6/2301, 6/2454

2. *is*. Düz, düzlük.

d.+zinge 1/0475, 1/0481

[=6]

deskileş- Düzleşmek, düz olmak.

d.-ken+(2) 1/1334

[=1]

deskin- Dolanmak, gezinmek.

d.-gen+(2) 6/3281, 6/3348, 6/3356, 6/3425, 6/3430, 6/3508, 6/3602

d.-gen-ne 6/3514

d.-ip 2/0578

[=9]

deskindir *zf.* Etrafınca, dolayınca, çevresinde.

d. 5/0174

d. (deeskindir) 3/2385, 3/3518, 3/3527, 3/4107, 3/4476, 3/4932, 4/2934, 4/2950

[=9]

deskirnir: tından deskirnir Doğurmak.

d. 6/0516

[=1]

despek *is*. Düz ve yüksekçe yer, tepe.

d. 2/0519, 4/1999

[=2]

despi *is.* Yalak.

d.+zin 5/0952

d.+zinge 5/0950

[=2]

destir- Kaçırmak, saklamak, gizlemek.

amı-tın destir- → amı-tın

d.-ip 5/1826

[=1]

deş- Deşmek, oymak.

d.-e+(deje) 1/1967, 3/3561, 6/1769

d.-e-daa+(deje) 3/4389

d.-ip+(dejip) kag- 3/3577, 5/2337, 5/2430

[=7]

deşkile- Hoplayıp zıplamak.

d.-erge 3/4294, 3/4297

d.-p 4/3109, 4/3112, 4/4977

d.-vişaan 4/4007

[=6]

deşkileş- Koşuşmak, koşturmak.

d.-ip+(deşkilejip) 3/1807

d.-ken+(2) 1/2512

[=2]

devi- Zıplamak, peşrev çekmek; zıplamak, sıçramak.

d.-irge 3/2115

d.-p 3/1148, 3/1527, 3/1529, 3/2120, 3/2250, 3/2331, 3/2333, 3/4097, 3/4098, 3/4920, 3/4921, 5/0507, 5/0519

d.-p-daa tur- 4/3630

d.-vişaan 5/0519

[=16]

devi- davı- Zıplamak, sıçramak.

d.-p 4/4021

[=1]

devi- samna- Zıplayıp peşrev çekmek.

d.-p 1/2094, 1/2101, 1/2104, 1/2207

d.-p tur- 5/0498

[=5]

devide- Endişe etmek, endişelenmek, paniğe kapılmak.

d.-diŋ 5/0227, 5/0259

d.-p 1/3867, 2/1370, 3/2763

[=5]

devide- mögede- → devide-mögüde-

devide- mögüde- Çok endişelenmek, paniğe kapılmak.

d.-p çor- 5/1337

d.-p tur 5/0308

d.-p (d.-mögedep) 3/1948

[=3]

devidençig-süreedençig *zf.* Heyecanlı, telaşlı.

d. 4/1667

[=1]

devig *is*. Peşrev.

d.+in+(deviin) 3/0396

[=1]

devirji- Zıplamak, hırçınlaşmak, yerinde durmamak.

d.-gen+(1)+(devirjeen) 3/3848

d.-p 3/0341

d.-p tur- 3/0313

[=3]

deviş- davış- Koşturmak, koşuşmak.

d.-ip+(devijip-davıjıp) 4/3673

[=1]

devit- maŋnat- Sıçratmak koşturmak.

d.-ıp+(devidip-maŋnadıp) 5/1448

[=1]

dezig *is*. Tutulmama, ele gelmeme, hız.

d.+i+(dezii) 6/2481

d.+i-bile+(dezii) 4/3712, 4/3735, 4/3802

d.+inden+(deziinden) 1/2264, 1/2295, 1/3276

[=7]

dıdık *is.* Delik.

d. çokka 5/1482

[=1]

dıgdın- Bacaklarını, dizlerini bükmek.

d.-ıp 5/0478

[=1]

dıgı- Tıkmak, koymak.

d.-p ber- 4/0592

d.-p berip olur- 4/0474

[=2]

dıgın- Yenmek, boyun eğdirmek.

d.-mas+(2) 3/5055, 3/5056, 3/5057, 3/5058

[=4]

dıgayın- Oklar atılmak; vızıldamak.

d.-ıp-la+(dıgaynıp) tur- 3/1373

[=1]

dıın- 1. Kesebilmek, kesmek.

d.-ır+(2)+(dıŋnır) 1/3817

2. Delmek, deşmek, delip geçebilmek.

d.-mas+(2) 1/3930, 1/3975, 1/3977, 1/3978

[=5]

dıka-dıka *zf*. Çok, çok fazla; güçlü, şiddetli bir şeklide.

d. 1/3207, 1/3431, 1/3365, 3/2295, 3/4891

[=5]

dıl *is*. Dil.

d.+ın 1/1208, 4/0634

d.+ından 1/1201, 1/1204

*

dıl oskundur- Sözünü tutmamak.

d. 4/3918

[=5]

dıldıg *sf*. Dili olan.

d. 2/0834, 3/2077, 3/2078, 4/4400

[=4]

dıldırtkayın- Hışırdamak.

d.-ıp+(dıldırtkaynıp) çıt- 6/1037, 6/1039

[=2]

dın *is.* Dizgin.

d.+ın 1/1028, 1/1979, 4/2206, 4/3218, 5/0420, 6/2962, 6/2973

d.+ında 1/0508

d.+ından 4/1309

d.+narın 5/1720, 6/0224, 6/0276

d. (tın)+ımnı 3/2532

d. (tın)+ın 3/2580

d. (tın)+ıŋ 3/2533

[=16]

dıŋ *e.* Yalnız, sadece.

d. 5/0195, 5/0196

[=2]

dıŋma → duŋma

dıŋna- 1. Dinlemek.

d. 3/4157

d.-ar+(1) 4/3899

d.-arga 3/1355, 3/1708, 3/4252

d.-arımga 3/3888

d.-dım 1/3932, 3/3640, 3/3641

d.-gan+(1)+(dıŋnaan) 3/0263

d.-gaş+(dıŋnaaş) 2/0472, 3/0159, 3/2430, 3/2474, 3/3608, 3/3658, 3/4303

d.-p 4/4930

d.-p al- 3/3357

d.-p çıt- 3/0131, 3/0481, 3/2161, 3/2220, 3/2478, 3/2518, 5/1682

d.-p çoru- 3/1352

d.-p kag- 1/3869

d.-p kör- 3/1884, 3/2089, 3/2159, 3/2218, 3/2477, 3/2517, 3/2608

d.-p olur- 4/0805

d.-p or- 4/5220

d.-p tur- 5/0378, 5/1706

d.-vayn olur- 1/3861

d.-vazım 4/2720

2. Duymak, işitmek.

d.-ar+(2) 5/1951

d.-arga 6/2545

d.-arımga-la 5/1821

d.-gaş+(dıŋnaaş) 1/3437, 3/2420, 5/2567, 6/2532, 6/2554

d.-p 2/0055

d.-p çıt- 6/0392, 6/0397

d.-p çoru- 3/1723

d.-p dıŋnap 3/1885, 3/2090

d.-p kag- 3/0482

d.-p olur- 1/2540

d.-y 6/2086, 6/2226, 6/2373, 6/2653, 6/2892

d.-y al- 6/0364

3. Bilmek, öğrenmek, haber almak.

d.-ar+(1) 5/1413, 5/2165

d.-dım 3/3897

d.-dıŋ 4/4493, 6/3510

d.-gan+(1)+(dıŋnaan) 1/3268, 1/3288, 4/2252, 4/4534, 4/4552, 4/4768, 5/2283, 6/3288, 6/3309, 6/3432, 6/3455, 6/3515, 6/3540, 6/3380

d.-ganıŋar+(dıŋnaanıŋar) 5/1960

d.-gan-na+(1)+(dıŋnaan) 4/2257

d.-gaş+(dıŋnaaş) 1/3845, 3/1847, 3/1896, 3/2652, 3/2786, 3/3887, 3/3898, 3/4783, 5/1825, 5/1880, 6/2100, 6/2239, 6/2384, 6/2546, 6/2597, 6/2666

d.-p bol- 3/0703

d.-p kör- 5/1955

d.-vaan+(1) 5/1954

d.-vaan+(2) 5/0242, 5/0243

d.-vayn+(2) 5/0445

4. Söz dinlemek, itaat etmek.

d.-ar-la 3/0509

d.-p al- 6/0905

d.-p olur- 6/0942

[=109]

dıŋnaala- Dinlemek, kulak vermek.

d.-dım 3/3887

d.-p çıt- 3/2609, 6/1038

[=3]

dıŋnal- **1**. Duyulmak, işitilmek.

d.-gaştıŋ 4/3099, 4/3929

d.-ıp tur 1/3871

d.-ıp tur- 3/0522

d.-ıp-tır 6/0398

2. Duyulmak, bilinmek.

d.-ı ber- 3/3730

d.-ır+(1) 6/3299

[=7]

dıŋnat- Duyurmak.

d.-ırın+(dıŋnadırın) 3/3863

d.-kan+(1) 5/1484

[=2]

dıŋnır → dın-

dıŋzış: dıŋzış de- Ani darbe indirmek.

d. 3/0559

[=1]

dıŋzıt- Germek.

d.-a+(dıŋzıda) ber- 1/3903

d.-ıp+(dıŋzıdıp) 1/1813, 1/2876, 1/3942, 1/3945

d.-ıp+(dıŋzıdıp) al- 1/2016, 2/1216, 3/1451, 3/1788, 6/0557

d.-kaş 1/1394, 1/1401, 1/3137, 3/1037, 3/4873

[=15]

dıŋzıtkıla- Germek, sıkmak, sağlamlaştırmak.

d.-gaş+(dıŋzıtkılaaş) 3/4872

[=1]

-DIr *e*. -DIr; bildirme ve pekiştirme yapısı olarak kullanılır *(kelimelere kısa çizgi (-) ile birleştirilerek gösterilir)*:

1. Çekimli fiillerden sonra kullanıldığı yerler (-p-tIr yapısı birlikte bir geçmiş zaman yapısı olduğu için burada gösterilmemiştir.):

t. 1/0057, 1/0692, 1/0204, 1/0244, 1/0090, 1/0693, 1/0776, 1/1275, 1/1299, 1/3036, 1/1698, 1/0584, 1/0929, 1/1203, 1/2124, 1/2890, 1/1903, 1/3734, 1/3864, 1/1595, 1/0217, 1/0823, 1/2499, 1/0912, 1/0061, 1/0521, 1/1850, 1/1880, 1/2061, 1/2429, 1/2747, 1/2500, 1/2552, 1/2847, 1/3974, 1/3085, 1/0325, 1/0370, 1/3085, 1/3087, 1/2718, 1/3087, 1/3266, 1/0407, 1/3070, 1/3515, 2/0545, 2/1157, 3/0105, 3/0117, 3/0178, 3/0185, 3/0313, 3/0377, 3/0378, 3/0381, 3/0383, 3/0385, 3/0522, 3/0582, 3/0621, 3/0750, 3/0970, 3/0998, 3/1138, 3/1236, 3/1720, 3/1725, 3/1883, 3/2013, 3/2053, 3/2472, 3/2548, 3/2672, 3/2743, 3/2783, 3/2859, 3/2906, 3/2952, 3/2967, 3/3028, 3/3217, 3/3274, 3/3311, 3/3315, 3/3376, 3/3407, 3/3426, 3/3488, 3/3502, 3/3504, 3/3513, 3/3627, 3/3694, 3/3751, 3/3926, 3/4021, 3/4070, 3/4259, 3/4270, 3/4286, 3/4310, 3/4335, 3/4375, 3/4376, 3/4378, 3/4379, 3/4407, 3/4458, 3/4519, 3/4520, 3/4548, 3/4808, 4/0616, 4/0680, 4/0487, 4/0899, 4/0469, 4/0501, 4/0499, 4/0630, 4/0517, 4/0597, 4/0497, 4/0493, 4/0617, 4/0515, 4/0658, 4/0836, 4/0875, 4/1131, 4/1128, 4/1424, 4/1674, 4/1861, 4/1863, 4/1879, 4/1942, 4/1944, 4/2142, 4/2588, 4/2590, 4/2740, 4/2742, 4/2753, 4/2755, 4/2782, 4/2784, 4/3052, 4/3053, 4/3058, 4/3060, 4/3072, 4/3146, 4/3935, 4/4575, 4/4803, 4/5170, 4/5178, 4/5249, 4/5343, 5/0129, 5/0131, 5/0139, 5/0141, 5/0149, 5/0151, 5/0161, 5/0308, 5/0450, 5/0759, 5/0788, 5/1504, 5/1625, 5/1844, 5/1959, 5/2072, 5/2174, 5/2190, 5/2521, 5/2524, 6/2213, 6/2821, 6/0487, 6/1058, 6/2571, 6/2616, 6/2781, 6/2564, 6/3072, 6/2632, 6/2348, 6/2781, 6/1792, 6/2175, 6/2146, 6/2292, 6/2318, 6/2444, 6/2472, 6/3493, 6/3661

2. İsimlerden sonra kullanıldığı yerler:

t. 1/0225, 1/0318, 1/0322, 1/0395, 1/0467, 1/0520, 1/0297, 1/0867, 1/0922, 1/1208, 1/1216, 1/1239, 1/1246, 1/1229, 1/3580, 1/3582, 1/2506, 1/2526, 1/1565, 1/2455, 1/2456, 1/1059, 1/0290, 1/1467, 1/1384, 1/0468, 1/1392, 1/0645, 1/0244, 1/1209, 1/1217, 1/1273, 1/2986, 1/1226, 1/1230, 1/1247, 1/1965, 1/2632, 1/3032, 1/3215, 1/3479, 1/1541, 1/1280, 1/1198, 1/1315, 1/1552, 1/1976, 1/1296, 1/2583, 1/2779, 1/2432, 1/3003, 1/3680, 1/3681, 1/1334, 1/2394, 1/2437, 1/2442, 1/2471, 1/2593, 1/2793, 1/2967, 1/3878, 1/3930,, 1/2423, 1/2572, 1/3535, 2/0132, 2/0145, 2/0147, 2/0311, 2/0323, 2/0364, 2/0779, 2/0793, 2/0798, 2/0813, 2/0910, 2/0915, 2/0968, 2/0999, 2/1008, 2/1101, 2/1420, 2/1473, 3/0012, 3/0024, 3/0032, 3/0043, 3/0055, 3/0059, 3/0065, 3/0071, 3/0075, 3/0089, 3/0099, 3/0212, 3/0269, 3/0336, 3/0437, 3/0448, 3/0457, 3/0458, 3/0500, 3/0537, 3/0606, 3/0620, 3/0634, 3/0876, 3/0933, 3/0937, 3/0950, 3/1016, 3/1024, 3/1080, 3/1129, 3/1195, 3/1179, 3/1201, 3/1305, 3/1334, 3/1356, 3/1416, 3/1425, 3/1426, 3/1484, 3/1553, 3/1580, 3/1612, 3/1664, 3/1673, 3/1699, 3/1780, 3/1903, 3/1916, 3/2062, 3/2086, 3/2136, 3/2148, 3/2198, 3/2314, 3/2353, 3/2426, 3/2456, 3/2507, 3/2511, 3/2521, 3/2537, 3/2555, 3/2565, 3/2572, 3/2595, 3/2661, 3/2711, 3/2728, 3/2756, 3/2796, 3/3008, 3/3025, 3/3150, 3/3186, 3/3209, 3/3285, 3/3286, 3/3304, 3/3375, 3/3472, 3/3482, 3/3487,

3/3579, 3/3612, 3/3632, 3/3634, 3/3680, 3/3748, 3/3757, 3/3780, 3/3998, 3/4015, 3/4066, 3/4158, 3/4161, 3/4241, 3/4261, 3/4266, 3/4304, 3/4305, 3/4320, 3/4341, 3/4435, 3/4442, 3/4443, 3/4448, 3/4514, 3/4602, 3/4617, 3/4620, 3/4621, 3/4664, 3/4680, 3/4715, 3/4728, 3/4800, 3/4818, 3/4858, 3/4913, 3/4945, 3/4946, 4/0258, 4/0263, 4/0302, 4/0131, 4/0205, 4/0232, 4/0244, 4/0245, 4/0247, 4/0359, 4/0373, 4/0434, 4/0417, 4/0599, 4/0619, 4/0917, 4/0944, 4/2116, 4/2781, 4/2856, 4/3762, 4/1274, 4/1330, 4/1333, 4/1349, 4/1511, 4/1581, 4/1582, 4/1605, 4/1609, 4/1613, 4/1633, 4/1637, 4/1647, 4/1795, 4/1846, 4/1857, 4/1897, 4/1954, 4/2117, 4/2659, 4/2663, 4/2704, 4/2721, 4/3074, 4/3075, 4/3083, 4/3084, 4/3106, 4/3460, 4/3547, 4/3609, 4/3610, 4/4257, 4/4323, 4/4468, 4/4469, 4/4504, 4/4508, 4/4510, 4/4770, 4/4917, 4/5064, 4/5106, 4/5219, 4/5322, 5/0360, 5/0385, 5/0544, 5/0553, 5/0841, 5/0920, 5/0923, 5/0926, 5/0996, 5/1425, 5/1440, 5/1458, 5/1461, 5/1471, 5/1508, 5/1696, 5/1770, 5/1789, 5/2074, 5/2094, 5/2095, 5/2189, 5/2209, 5/2242, 5/2287, 5/2288, 5/2289, 5/2319, 5/2513, 5/2528, 5/2619, 6/0046, 6/0076, 6/1462, 6/0853, 6/0875, 6/1590, 6/1674, 6/3611, 6/2002, 6/3655, 6/2764, 6/2783, 6/0059, 6/0134, 6/0713, 6/0737, 6/0840, 6/0861, 6/1013, 6/1070, 6/1102, 6/1189, 6/1804, 6/3312, 6/3328, 6/3341, 6/3387, 6/3478, 6/3546, 6/0515, 6/0604, 6/0934, 6/1124, 6/0990, 6/1798, 6/2201, 6/1135, 6/1631, 6/1673, 6/1589, 6/2050, 6/1927, 6/1928, 6/1936, 6/1999, 6/2046, 6/2047, 6/2060, 6/2794, 6/3311, 6/3126, 6/3263, 6/3330, 6/3403, 6/3480, 6/3514, 6/3356, 6/3430, 6/2891, 6/3053, 6/2501, 6/2954, 6/3006, 6/3024, 6/3659

[=572]

dıra- Taramak.

d.-gan+(1)+(dıraan) 5/0937, 5/0985, 5/1022

d.-p olur- 3/3190, 3/3464, 3/3474

[=6]

dıraanayla- Taramak.

d.-p 4/2377

[=1]

dırba- Kaşımak, sıvazlamak.

d.-p 3/0232

[=1]

dırbaktaş- Tırmalaşmak, tırnaklamak.

d.-ıp+(dırbaktajıp) çıt- 1/1222

[=1]

dırba- suyba- Kaşımak, sıvazlamak.

d.-p kel- 3/0240

[=1]

dırbaş: dırbaş de- İrkilmek.

karak dırbaş deer arazında Aniden, ani bir şekilde.

d. 4/1221, 4/1914, 4/1919, 4/1933, 4/1937, 4/2441, 4/2446, 4/5303

d. (dıvaş) 4/2689, 4/3683, 4/4808

[=11]

dırgak *is*. Tırnak.

d. 5/1996

d.+ı+(dırgaa) 3/2360

[=2]

dırgaktıg *sf*. Tırnaklı, tırnağı olan.

d. 4/4000, 4/4531

[=2]

dırgıradı *zf*. Sessizce, fazla ses çıkartmadan.

d. 3/0174

[=1]

dırıgıyndır *zf*. "dırt-dırt" diye, "dırt-dırt" ses çıkararak.

d. 3/2505

[=1]

dırıjaş dırıjaş *zf*. Hiddetli, öfkeli bir şekilde.

d. 4/0454

[=1]

dış *is*. Dinlenme.

d.+ıŋ+(dıjıŋ) 3/2454, 3/4393

[=2]

dıştan- Dinlenmek.

d. 3/4393

d.-gaş 3/1985

d.-ırım 3/2460

d.-ıp al- 3/1236, 3/1984, 3/2454

d.-ıp tur- 5/1148

d.-ıp 1/2312, 1/3307, 1/3802, 6/2336

d.-ır+(2) 1/2816, 2/0385

d.-ır ujurlug 2/0517

[=14]

dıştandır- Dinlendirmek.

d.-ıp al- 3/0750, 3/1613, 3/3926, 3/4548

[=4]

dıştıg *is*. Dinlenme.

d. 1/2816

[=1]

dıt *is*. Melez ağacı.

d. 3/3551, 3/3558, 6/1190

d.+ın+(dıdın) 6/3572

d.+tan 2/1433

d.+tıŋ 1/1732, 1/1775, 1/1779, 1/1789, 1/1830, 4/0803, 6/1202

[=12]

dıt- Ditmek.

d.-payn tur- 6/0042, 6/0113

[=2]

dıtçık *is*. Melez ağacı, küçük melez ağacı.

d.+tıŋ 6/1845

[=1]

dıvaş: dıvaş de- → **dırbaş**

dıvıla- Huysuzluk etmek, tepinmek.

d.-ar 2/0415

d.-p 4/5347

[=2]

dıyıradı *zf*. Kütürdeyerek, çatırdayarak.

d. 3/1498

d. (dayıradı) 3/1096, 3/2214

[=3]

didim *sf*. Cesur, gözü pek, yiğit.

d. 3/4025

[=1]

didin- Cesaretlenmek, cesaret etmek.

d.-ip+(dittip) 4/0990

d.-mes-daa 5/2074

[=2]

didirt- Söyletmek, bildirmek, haber iletmek.

d.-ip 3/2768

[=1]

diiŋ *is*. Sincap.

d.+niŋ 1/0054, 1/0070

[=2]

diize *is*. Fincan tabağı, küçük tabak.

d.+de 1/2904

[=1]

diji *is*. İlik, halka.

d.+zin 6/3156, 6/3164, 6/3167

[=3]

dil- Dilmek, kesmek.

d.-er+(1) 6/0890

[=1]

dildir- Kestirmek.

d.-ip tur- 6/0892

[=1]

dile- 1. Dilemek, istemek.

d.-er+(1) 3/1688

d.-er+(2) 2/0640

d.-geş+(dileeş) 3/3863

d.-p 1/1543, 3/0924, 3/1665, 3/1666, 3/1680, 3/3862, 3/3991, 6/2502, 6/1234, 6/1240

d.-p çıt- 4/0501, 6/2202

d.-y ber- 4/0633

2. Aramak.

d.-eli 3/0269

d.-er+(2) 2/0643, 6/3100

d.-gen+(2)+(dileen) 6/1322, 6/1369, 6/1413

d.-geş+(dileeş) 3/3134, 3/3138, 6/3346, 6/3506

d.-p 1/2660, 2/0249, 3/0209, 3/0408, 5/1810, 6/0955, 6/3245, 6/3280, 6/3424, 6/3601

d.-p dilep 2/0256

d.-p çor- 6/3283, 6/3350, 6/3426, 6/3509, 6/3603

d.-p kel- 5/1813

d.-p tur- 3/0180, 4/2283, 5/1811

d.-y ber- 3/3201, 6/1266

d.-y diley 5/1893

[=49]

dilegzin- Aramak, araştırmak.

d.-ip 5/2344, 6/0964

d.-ip tur- 3/0188

[=3]

dilen- Aramak.

d.-ip 6/0956

[=1]

dilet- Aratmak.

d.-ip+(diledip) tur- 5/1921

[=1]

dilgi *is.* Tilki.

d. 2/0807, 3/4309, 5/2633, 5/2683

d.+niŋ 1/0055, 1/0068, 3/0945, 3/0988, 3/1071, 3/1391, 3/1476, 3/2810

d.+zin 3/2826

*

börüden kök, dilgiden kızıl → börü

d. 5/0359

[=14]

diŋmire- Gürlemek.

d.-gen+(1)+(diŋmireen) 6/2382

d.-gen+(2)+(diŋmireen) 1/2541, 2/1162

d.-p 5/0375

[=4]

dip *is.* Kıta, anakara; yer, yeryüzü.

d. 2/0005, 5/0376, 5/1311

d.+te 3/0702

d.+ti 2/0688, 5/0371

d.+tiŋ 2/1153, 4/0384

[=8]

dirgel- Kaplanmak, bürünmek.

d.-ip kel- 1/2339, 3/4829

[=2]

dirgeş- Toplaşmak, birleşmek.

d.-ip+(dirgejip) kel- 3/1966

[=1]

dirgis- Diriltmek, hayat vermek.

d.-erge+(dirgizerge) 6/3172

d.-eriŋ+(dirgizeriŋ) 3/4127

d.-ip+(dirgizip) 1/1542, 1/2909, 1/3477

d.-ip+(dirgizip) al- 2/1533, 3/0607, 3/0632, 6/3123, 6/3215

d.-ip+(dirgizip) ap bol- 3/0612

d.-ip+(dirgizip) ber- 1/3472

d.-ip+(dirgizip) kel- 5/1985

d.-ipkey+(dirgizipkey) 1/1548

d.-ken+(1) 3/3776

[=15]

dirig *is*. Diri, canlı.

d. 1/3456, 1/3482, 1/3489, 1/3496, 2/0078, 2/1552, 2/1553, 2/1591, 3/3013, 3/3199, 3/3871, 4/4507, 6/0682

[=13]

dirigayın- Gürültü etmek, sesi çıkmak.

d.-ıp+(dirigaynıp) 6/2098

d.-ıp-tır+(dirigaynıptır) 1/2542

[=2]

diril- Dirilmek, canlanmak.

d.-ip-daa+(dirlip) bol- 3/0618, 4/2495

d.-ip+(dirlip) kel- 5/1986, 6/0632

d.-ip+(dirlip) ünüp tur- 6/2906

d.-ir-daa+(dirliir) 3/1114

[=6]

dirile- Uğuldamak, gürüldemek.

d.-p 6/2382

[=1]

dirt- Söyletmek, haber verdirmek.

d.-ipken 6/0138

[=1]

dirtiledir *zf*. Gürültüyle, gürleterek.

d. 3/1144

[=1]

dis *is*. Diz.

dis bajınga/dis kırınga Dizler üzerinde.

d. bajınga 6/2259

d. kırınga 6/1131, 6/1469, 6/2111, 6/2401, 6/2686

[=6]

diskek *is*. Diz.

d.+im+(diskeem) 2/1554

d.+in+(diskeen) 2/1286

d.+inde+(diskeende) 2/0460

d.+inge+(diskeenge) 6/1175

d.+iniŋ+(diskeeniŋ) 3/3097

*

diskek karaa Diz kapağı.

d.+dan 1/3556

[=6]

diş *is*. Diş.

d.+i+(diji) 6/0127

d.+i-bile+(diji) 4/0935, 4/5398

d.+im+(dijim) 6/0179

d.+in+(dijin) 4/4209, 5/2014

d.+inde+(dijinde) 4/2043, 4/2046, 4/2056, 4/2059, 4/2147, 4/2150

*****

dag diş → dag

d.+in+(dijin) 1/3200, 1/3421, 3/1096, 3/1498, 3/2214, 3/4900, 4/4211

udurgu diş Ön diş, ön dişler.

d.+in+(dijin) 3/4898

[=20]

diş- Konuşmak, söyleşmek.

d.-keş 3/0202, 3/0204

d.-i+(diji) ber- 5/1845, 5/2233

d.-ip+(dijip) 1/1221, 1/3681, 1/3865, 1/3909, 1/3966, 2/1165, 2/1174, 2/1175, 3/0114, 3/0158, 3/1025, 3/1426, 3/1437, 3/1910, 3/1920, 3/1962, 3/2079, 3/2601, 3/2942, 3/3069, 3/3071, 3/3076, 3/3083, 3/3103, 3/3127, 3/3141, 3/3187, 3/3896, 3/4448, 3/4471, 4/0834, 4/0836, 4/2765, 4/3053, 4/4848, 5/0376, 5/0385, 5/1709, 5/1879, 5/2026, 5/2238, 5/2242, 6/1376, 6/2047, 6/1420, 6/1928, 6/2737, 6/3367, 6/3526

d.-ip-daa+(dijip) tur- 3/2735, 4/2187

d.-ip+(dijip) kel- 4/2070, 4/2082

d.-ip+(dijip) olur- 3/1722, 3/2160, 3/3078, 4/0853, 4/3041, 4/4745, 4/4829, 5/2088

d.-ip+(dijip) or- 3/2166

d.-ip+(dijip) tur- 3/1440, 3/2088, 3/2092, 3/2163, 3/2225, 3/2488, 3/2524, 3/2620, 3/3231, 4/0876, 4/3692, 4/3548, 4/4872, 4/4965, 5/1856

d.-ir+(1)+(dijir) 6/3442

d.-irleri+(dijirleri) 3/1357

d.-ken+(1) 1/3020, 6/2236

d.-kenner 1/1209, 1/1217, 1/1247, 1/2046, 3/1756, 3/1782, 3/1902, 5/0680

d.-keş 3/0179, 3/0212, 3/0224, 3/0237, 3/0718, 3/2422, 3/2681, 3/3064, 3/3612, 5/1832, 5/2209

d.-keştiŋ 4/2576

[=106]

diştig *sf*. Dişli, dişi olan.

d. 3/0301, 5/2665, 5/2667

[=3]

dittik- Cesaretlenmek, yüreklenmek.

d.-peyn 5/0522

[=1]

dize *zf*. Art arda, birbiri ardından, sıra sıra, sırayla.

d. 1/0081, 1/3593, 1/3594, 1/3613, 1/3614, 1/3638, 3/0757, 3/1245, 6/1004

[=9]

dizeele- Buğralar dizleri üzerinde saldırmak, boğuşmak.

d.-p al- 2/0823

[=1]

dizeeleş- Buğralar dizleri üzerinde dövüşmek, boğuşmak.

d.-i+(dizeeleji) ber- 4/3681

d.-ip+(dizeelejip) 1/3251, 1/3766

d.-ip+(dizeelejip) tur- 1/2211

[=4]

doja- Donmak, buz tutmak.

d.-gan+(2)+(dojaan) 1/1429, 1/1649

[=2]

dokpak *sf*. Kulağı kesik.

d. 5/0966

[=1]

doktaa- Durmak, duraklamak.

d. 4/4517

d.-ar+(2) 3/1293

d.-p+(doktaap) 3/2075, 6/1948, 6/3033

d.-vas+(2) 3/0373

d.-vayn-daa 6/2967

[=7]

doktaal *is*. Karar.

doktaal çok, doktaal çokka *zf*. Durmadan, durmaksızın, ara vermeden.

d. çok 2/0986, 3/1534, 3/2339, 5/0530, 6/2128, 6/2185, 6/2277, 6/2425, 6/2487, 6/2623, 6/2713

d. çokka 5/2380, 6/2328, 6/2566

[=14]

doktaat- Durdurmak, ara vermek.

d.-ıp+(doktaadıp) al- 4/3541

d.-ıp+(doktaadıp) tur-4/3486

[=2]

doktar *is*. Engel, mânia.

d.+ı-daa 3/5057

[=1]

doktar-moondak *is*. Engel, engeller, mâniler.

d. 2/1350

[=1]

dokulçak *sf*. Yuvarlak, daire şeklinde.

d. 2/0577, 3/0895, 3/4624, 5/0015, 6/2918

d. (doŋgulçak) 6/1716

d. (dökülçek) 1/2136, 1/2174

[=8]

dol- Dolmak, dolu olmak, bir yerde pek çok şey ya da kimse toplanmak.

d.-gan+(1) 1/1621, 3/4209, 3/4210, 3/4211, 3/4212, 3/4213

d.-gan+(2) 3/1633, 3/1634, 3/2542, 3/3962

[=10]

dolagay *is*. Dağ başları, doruk, zirve.

d.+nı 5/0095, 6/3280, 6/3347, 6/3355, 6/3424, 6/3429, 6/3507, 6/3513, 6/3601

[=9]

doldur *zf*. Dolu, tam dolu, dolu olarak.

d. 1/1134, 1/2854, 3/2925, 3/4659, 4/0472, 4/0538, 4/0590, 5/1658

[=8]

dolga- Döndürmek, çevirmek.

d.-y 3/2129, 3/2132

[=2]

dolgak *is*. Kıvrım, büküm, halka; bobin, makara.

bajınıŋ dolgaa çazılbaan Küçük, yaşı küçük, deneyimsiz, toy.

d. 1/0403

[=1]

dolgan- Dolanmak, dönmek, etrafını dolanmak.

d.-gan+(2) 4/1316, 6/3280, 6/3347, 6/3355, 6/3424, 6/3429, 6/3507, 6/3513, 6/3601

d.-gay 3/1977

d.-ıp 2/0576

d.-ıp al- 3/2004

d.-ıp çet- 3/0894, 3/4623, 6/1715, 6/2917

d.-ıp kel- 3/2003

d.-ır+(1) 3/0701, 3/1893

[=19]

dolganış- Dolanmak, dolaşmak, birbirlerinin etrafında dönüp dolaşmak.

d.-ıp+(dolgançıp) 3/4100

[=1]

dolgandır *zf*. Etrafınca, çevresince; etrafını dolanarak.

d. 1/1224, 1/1927, 1/1972, 1/2134, 1/2172, 1/2524, 2/1048, 2/1438, 3/1973, 3/2041, 3/2976, 3/3414, 3/3419, 3/4441, 4/1322, 4/1342, 4/2369, 4/3112, 4/3502, 4/4398, 5/0095, 5/0219, 5/1326, 6/1947, 6/2073, 6/2561, 6/2604

[=26]

dolgat- Doğurmak üzere olmak, doğum sancısı çekmek.

d.-ıp+(dolgadıp) 1/2519

d.-ıp+(dolgadıp) çıt- 1/0310, 1/0318, 1/0322, 1/2485

d.-ırda+(dolgadırda) 1/0308, 1/0319

d.-kan+(2) 1/0306

[=8]

dolgay *sf*. Eğri, bükülmüş.

d. 1/1485, 1/2896

[=2]

dolu I. *is*. Dolu, çok.

d. 3/2779, 6/0410

[=2]

dolu II. *is*. Dolu (yağış).

d. 3/4831, 4/2838, 6/2841, 6/2879

[=4]

dolu-çaaşkın *is*. Dolu, yağış.

d. 4/2303

[=1]

dolu-tuman *is*. Dolu ve sis, pus.

d. 4/3358

[=1]

dom-sagaan → dom-şagaan

dom-şagaan: em-şagaan dom-şagaan o't İlaç, ot, kocakarı ilacı.

d. 1/0539, 1/0544, 3/0594, 3/3722

d. (d.-sagaan) 1/2712, 1/2921, 1/2933, 1/2944, 5/1133, 5/1172

[=10]

domak *is*. Konuşma, söz, ifade.

d. 4/3832

[=1]

domaktan- Konuşmak, söylemek.

d. 4/0906, 4/3902

[=2]

dombu *is*. Çaydanlık.

d.+dan 4/2485, 4/4066

d.+ga 5/0300, 5/1038, 5/1139

d.+zunga 2/0589

[=6]

domçugay *is*. Şifacı, şifalı otlarla tedavi yapan kişi.

d.+nıŋ 3/3722

[=1]

domna- Şifalı otlarla tedavi etmek; büyü yapmak; iyileştirmek.

d.-p 4/0342

d.-p tur- 4/0325

d.-y 1/3673, 3/3279, 3/3294, 4/5082, 6/3148

[=7]

domuŋayın- Yanıp sönmek, aydınlanıp kararmak.

d.-ıp+(domuŋaynıp) 3/2059, 3/2065

[=2]

doŋ I. *sf*. Don, donmuş, buz tutmuş.

d. 1/1577, 1/2642, 4/2673, 5/1373, 6/0280, 6/1748

[=6]

doŋ II. *is*. Düğüm, kördüğüm.

d. 1/0559

[=1]

doŋ- Donmak.

d.-mas+(2) 3/0593, 3/2693, 3/3119

d.-up-daa bol- 3/0605

[=4]

doŋga *is*. Testi.

d. 2/0497, 2/1566, 3/2032

d.+da 1/1974, 2/0498, 3/2014, 6/1870, 6/1972

d.+zın 3/2018, 3/2028, 6/1878, 6/1892, 6/1895

[=13]

doŋgaŋayndır *zf*. Eğilerek, başını önüne eğerek.

d. 5/0387

[=1]

doŋgay- Eğilmek, bükülmek, meyletmek.

d.-a düş- 1/3567, 1/3600, 1/3624, 1/3667, 2/0396, 3/1026, 3/1442, 3/1783, 3/3238, 3/3272, 3/3291

d.-a kel- 1/2681

d.-ıp 5/0941

d.-ıp al- 1/3346

d.-ıp çıt- 5/0483

[=15]

doŋgayt- Eğmek.

d.-ı sop kag- 3/4331

[=1]

doŋgaytı *zf*. **1**. Yüzüstü, yüzükoyun.

d. 3/2072

2. Doyana, kanana kadar (yemek, içmek).

d. 4/2367, 4/4750, 6/2831

3. Tümüyle, her şeyiyle, eksiksiz olarak (anlatmak).

d. 4/5417

4. *(doŋgaytı bas-)* Baş eğdirmek, kazanmak, yenmek.

d. 4/1783

[=6]

doŋgaytır *zf*. Yüzüstü, yüzükoyun.

d. 2/1411, 3/0586

[=2]

doŋgulçak → dokulçak

doŋgurak *is.* Sustalı bıçak, çakı.

d. 5/2507

[=1]

doŋgurladı *zf*. Takır tıkır ederek; geyik gibi yürüyerek.

d. 5/0906

[=1]

doŋna- Düğümlemek, bağlamak.

d.-gaş+(doŋnaaş) 1/0559

d.-p kag- 4/5324

d.-y ber- 4/5314

[=3]

doŋna- bagla- Düğümleyip bağlamak.

d.-p kag- 4/0121, 4/2196, 4/2528

[=3]

doŋnug *sf*. Düğümlü, bağlı.

d. 3/0557

[=1]

doŋnuk: ölüg doŋnuk Kördüğüm.

d.-bile 4/0120, 4/2196, 4/2207, 4/2528

[=4]

doŋnuktug *sf*. Düğümlü, bağlı.

d. 6/1849

[=1]

doonak: ölüg doonak → doŋnuk

d.-bile 4/5314

[=1]

doora 1. *zf*. Enine, yatay, yatay olarak.

d. 3/2902, 4/4094, 4/5382, 6/3061

2. *zf*. Çapraz, çaprazlamasına.

d. 2/0853, 5/1843, 5/2197

3. *sf*. Şaşı.

d. 5/0967

4. *is*. Düz, yatay.

d.+nıŋ 3/5057

[=19]

doora- Doğramak.

d.-p tur- 5/2203

[=1]

doorazından *zf*. Yan tarafından, yanlamasına.

d. 3/2256

[=1]

doorbaş *is*. Kütük, tomruk.

d. 4/4712

[=1]

doorzu *is*. Dip, alt.

d.+nda 4/3562

d.+ndan 4/3069

d.+nga 4/3265, 4/3363, 4/3374

[=5]

doos- Bitirmek, tamamlamak.

d.-kan+(2) 5/1539

[=1]

dooza *zm*. Hepsi, tümü, bütünü; hep, bütün.

d. 3/0887, 3/1701, 3/2681, 3/4348, 5/1211, 5/1226, 6/1462, 6/3584

d.+vıstı 1/2515

d.+zı 4/2437

d.+zın 1/3637, 4/5051, 4/5321

d.+zında 4/4201

d.+zınga 3/0885

[=15]

doozul- Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.

d.-bas+(2) 2/1232, 2/1638

d.-gan+(2) 2/1235

d.-ganda 1/2401

d.-up+(doostup) 2/1644, 2/1645

d.-up+(doostup) kör- 4/0973, 4/1576, 4/1781, 4/4540

[=10]

doozun *is*. Toz.

d. 1/2869, 3/4749, 4/4352, 4/4356, 4/4394, 5/0662, 5/0671

d.+ga 4/4378

d.-na 6/1320, 6/1367, 6/1411

d.+nuŋ 4/4395

d.+u 1/2871, 1/2873, 2/1177, 4/1517, 4/1701, 4/1959, 4/4312, 4/4392, 6/1899, 6/1925, 6/1932, 6/1934, 6/2013, 6/2044, 6/2051, 6/2054

d.+u-dur 3/2062

d.+un 4/1490, 4/1496, 4/4630

d.+undan 5/2649

d.+undan-daa 5/2652

[=34]

doozun-dovurak *is*. Toz toprak, toz bulutu.

d. 2/0445, 3/2057

[=2]

doozunna- Toz kaldırmak, toz bulutu oluşturmak.

d.-p 4/1490

[=1]

doozunnaldır *zf*. Tozutarak, tozu dumana katarak

d. 3/0368

[=1]

doozunnat- Tozutmak, toz kaldırmak.

d.-ıp+(doozunnadıp) 4/1496

[=1]

doozunnug *sf*. Tozlu, toz duman içinde.

d. 6/1932, 6/1934, 6/2051, 6/2054

[=3]

dopçu *is*. Tuva geleneksel kıyafetine özgü yuvarlak düğme.

d. 1/3906

d. (doşpu) 2/0951

[=2]

dopçu- Vurmak, çarpmak, darbe indirmek.

d.-p kag- 6/1550

[=1]

dopçugula- Vurmak, çarpmak, darbelemek.

d.-p kag- 6/1566, 6/1580

[=2]

dopçula- Yakınlaştırmak.

d.-y 5/1633

[=1]

dopçulug *sf*. Düğmeli.

d. (doşpulug) 5/0354

d. 3/0022, 3/0432, 3/0484, 3/0602, 3/3162, 3/3616, 3/4463, 5/0502

[=9]

dop-doraan *zf*. Hemen, çabucak, hızlıca.

d. 1/0823, 1/2230, 3/2236

d.-na 4/2471, 6/0173

[=5]

dopurjak: dopurjak kımçı Kısa saplı bir kamçı.

d. 1/0526, 1/1433, 1/1468, 2/0435, 2/1062, 5/0338, 5/2620

d. (dopurzak) 3/4012, 6/0057, 6/1461, 6/1548, 6/1564, 6/1579, 6/3147

d. (dovurzak) 4/0093

[=15]

dopurzak → dopurjak

dora I. *zf*. Kötü, daha kötü, daha fena.

d. 5/2034, 5/2624

[=2]

dora II. *is*. Ev etrafındaki yığıntı.

d.+zın 6/0393

d.+zından 3/0217

[=2]

doraan *zf*. Hemen, derhâl.

d. 1/0691, 3/4172, 4/4771

d.-na 1/0143, 1/0572, 3/3730, 5/1171, 6/0399, 6/0414, 6/0968

[=10]

doraan-daaraan *zf*. Hemen, derhâl, acele.

d. 4/3621

[=1]

dordum I. *sf*. Saf ipekten yapılmış.

d. 1/0445, 2/0344, 6/0018, 6/1449, 6/3222, 6/3223

[=6]

dordum II. *sf*. Sepilenmiş deve derisi, bu deriden yapılmış.

d. 1/0433

[=1]

dort *zf*. Düz, doğru.

d. 6/3060

[=1]

doruk- Büyümek, gelişmek.

d.-up+(dorugup) kel- 2/1301

[=1]

dorum *is*. İki yaşında deve yavrusu.

d. 4/2641, 4/2649, 4/2656, 4/2658, 6/3279, 6/3283, 6/3344, 6/3351, 6/3422, 6/3504, 6/3599

[=11]

doruun *sf*. İyi, oldukça iyi, yeterli.

d. 6/2198, 6/2345, 6/2505

[=3]

dorzuk *is.* Kalçanın alt kısmından dize kadar olan bacak bölümü.

d. 3/4139

d.+un+(dorzuun) 5/0416, 5/1843, 5/2605, 6/2977

[=5]

dos- Karşısına çıkmak, yoluna çıkmak, yolunu kesmek, durdurmak.

d.-a+(doza) 3/0810, 3/2252, 3/3469, 3/3981, 3/4033, 3/4578

d.-pagar 3/2851

d.-up+(dozup) 5/2611

[=8]

doskaar *is.* Fıçı.

d. 6/2830

d.+ı-bile 5/1617, 6/2830

d.+ı-bile-daa 5/1699

[=4]

dostur- Yerleştirmek, durdurmak, koymak, bırakmak.

d.-gaş 3/3736

[=1]

doş *is*. Buz.

d. 1/1577, 1/2642

d.+un+(dojun) 3/2720, 6/2558

[=4]

doşka *is*. Börkün tepesindeki püskül, düğme.

d.+zı 1/0448, 1/1628, 1/1646, 2/0348, 3/0323

d.+zında 3/4833

d.+zınga 3/4825, 3/4837

[=8]

doşkun *sf.* **1.** Acımasız, sert, gaddar.

d. 5/0725

2. Vahşi, yabani, azgın.

d. 4/0081, 4/0138, 4/1052, 4/4387, 4/4397, 5/0824, 5/2733

*****

doşkun kara ça Büyük ve sıkı yay.

d. 5/0347, 5/1397, 5/1459, 5/1462, 5/1727

[=14]

doşpulug → dopçulug

doştug *sf*. Buzlu.

d. 6/2560

[=1]

dovuk *is.* Diz kapağı.

d. 3/2059, 3/2846, 3/2871, 3/4139, 5/0383, 5/2036, 6/1748, 6/2000, 6/2007, 6/2977

d.+ka 6/0280

d.+u+(dovuu) 4/2762, 4/2786, 4/2826, 4/3991

[=15]

dovuk-dorzuk *is*. Diz ve kalçaya kadar olan üst kısmı.

d.+u+(d.-dorzuu) 3/0549

[=1]

dovurak *is.* Toprak.

d. 1/1228, 3/3239, 3/3272, 3/3291, 6/0680, 6/3159

d.+ı+(dovuraa) 1/1230, 3/4295, 4/1101, 4/1474, 5/0186

d.+ın+(dovuraan) 2/1013, 2/1015, 3/0368, 4/0674, 4/0693, 4/0742, 6/2122, 6/2267, 6/2419, 6/2612, 6/2700

d.+ınga+(dovuraanga) 4/3592

d.+ka 3/2075

[=24]

dovurak-doozun *is*. Toz toprak, toz bulutu.

d.+u 6/0681

d.+unga 1/0493, 1/2243, 1/2670, 1/3255, 1/3776, 5/1739

[=7]

dovurzak → dopurjak

doy *is***. 1**. Toy, şenlik, kutlama.

d. 2/1235

d.+u 2/1645, 3/2537

d.+un 2/1233, 2/1639

2. Toy yemeği.

d.+un 3/2566, 5/2203

[=7]

doy-dooramçı *is.* Toyda, bayramda yenilen yemek.

d.+dan 5/1567

d.+zın 5/1572

[=2]

doyla- Toy düzenlemek, kutlama yapmak.

d.-ar-dır 3/3513

d.-p turup ber- 2/1233

d.-p tur- 2/1639

[=3]

doyt *is*. Yansıma söz.

d. kıldır 3/4834

[=1]

doytuŋayın- Aksamak, aksak yürümek.

d.-ıp+(doytuŋaynıp) 4/0553

d.-p doytuŋaynıp 4/0441

[=2]

dozula- şirile- Deriyle kaplamak ve vernikleyip parlatmak.

d.-p tur- 6/0100

[=1]

dozuŋayın- Parıldamak.

d.-ıp+(dozuŋaynıp) 5/0579

[=1]

dozuŋayndır *zf*. Parlayarak, ışıldayarak.

d. 4/2673

[=1]

döge- Isıtmak.

d.-p 5/1292

d.-p dögep 3/0174

[=2]

dögelen- Isınmak.

d.-ip 3/0171

[=1]

döger- Bitirmek, tamamlamak.

d.-ip 2/0693, 5/2124

d.-ip kag- 3/2451

d.-ip tur- 5/1488, 5/2544

[=5]

dögere *zm.* Hepsi, tamamı, tüm, bütün.

d. 1/3099, 4/1600, 6/0312

d.+zin 2/1217, 4/3858, 4/5237, 5/1556

[=7]

dögerin- Yola hazırlanmak, hazır olmak.

d.-geş 5/1797

d.-ip+(dögernip) 5/1504

[=2]

dögerttin- Hazırlanmak, hazırlık yapmak.

d.-ip1/0858

d.-ip al- 1/0853

d.-ip tur- 1/0857

[=3]

dögey *sf*. Kör, küt, keskin olmayan.

d. 3/0178

[=1]

dögü- Yaşlanmak, yaş almak.

nazı dögü- Yaşlanmak**.**

d.-p 3/0008, 3/0079, 3/0916, 3/4511

[=4]

döje- Döşemek, sermek.

d.-geş+(döjeeş) 3/2923

d.-p 3/0666

[=2]

döjek *is.* Döşek.

d. 1/3979, 3/3043, 3/3111, 6/1343, 6/1390, 6/1434

d.+in+(döjeen) 3/3704, 3/4394

d.+ten 5/1560

[=9]

döjel- Döşenmek, yere yayılmak.

d.-gen+(2) 2/0090

d.-gen-dir 5/1625

[=2]

döjen- Yaymak, sermek.

d.-geş 2/0521, 3/0764, 3/3940, 3/4556

d.-ip 2/0382

[=5]

dökülçek → dokulçak

döküldüreŋeyin- Değirmi bir şey yuvarlanmak, yuvarlanır gibi hızla ilerlemek.

d.-ip+(döküldüreŋeynip) 1/1955

[=1]

dölem *sf*. Yüksek, büyük; yüksek kısım, tepe.

d. 3/0533, 3/4563

[=2]

dölem-döstek *is*. Yüksek yer, tepe yer.

d. 3/5023

d.+indive+(d.-dösteendive) 3/3065

d.+inge+(d.-dösteenge) 3/4205

[=3]

dölemne- Yüksek bir yere çıkmak.

d.-p 3/1651

[=1]

dömey 1. *is*. Aynı, benzer.

d. 3/0326, 3/1339, 3/1354, 3/3396, 3/3397, 4/2036, 4/3295, 4/3296, 4/3340, 4/3341

d.+i 3/0651

d.-le+(dömeyle) 3/0236, 3/0237, 4/2034

2. *sf*. Aynı, benzer.

d. 4/2838,

3. *zf*. Aynı, aynı şekilde.

d. 3/0887, 3/4129, 4/3931

d.-daa 4/5127

d.-le+(dömeyle) 1/2442,

[=20]

dömeyleş- Benzeşmek, aynı olmak.

d.-pes+(2) 2/0878

[=1]

dömürert- Kısaltmak.

d.-i 1/3227, 1/3231

t.-i (tömürert-) 1/2652

[=3]

dömüyt- Kısaltmak, çekmek.

d.-ü 3/1924

[=1]

dönen *sf*. Dört yaşındaki hayvan.

d. 1/0456, 2/0330, 2/1172, 3/0298, 4/3857, 5/0334, 5/2009, 5/2296, 5/2303, 6/0053

d. (hunan-dönen) 4/0953, 4/0987

[=12]

döŋ *is*. Tümsek, tepecik.

d.+ge 1/3799

d.+nüŋ 3/4113

[=2]

döŋ-döstek *is*. Yüksek yer, tepe, tepecik.

d. 4/3703

[=1]

döŋgelik *is*. Tümsek.

d. 4/1834

d.+ter 1/1180

d.+terde 4/2255

[=3]

döŋgeliktig *sf*. Tümsek yer.

d.+ler+(döŋgelikterlig) 1/1179

[=1]

döŋgeytir *zf*. Tamamen, sonuna kadar.

d. 5/1556

[=1]

döŋgülçekten- (Boğa) başını sallamak.

d.-ip 2/1172

[=1]

döŋgür *sf*. Boynuzsuz ya da kısa boynuzlu.

d. 3/3407, 4/1833, 6/1344, 6/1391, 6/1435

[=5]

döŋmek *is*. Uyluk, kalça.

d.+i+(döŋmee) 6/2112, 6/2260

d.+im+(döŋmeem) 6/1911

d.+in+(döŋmeen) 6/2190, 6/2333, 6/2334, 6/2490

d.+iniŋ+(döŋmeeniŋ) 1/0509, 1/2135, 1/2173, 2/0459, 6/2402, 6/2687

[=13]

döö 1. *zm*. O, şu; işaret zamiri.

d. 1/1271, 1/1346, 1/2984, 4/2042, 4/2054, 4/2063, 4/2076

d.+düve 3/1925

2. *sf*. O, şu; işaret sıfatı.

d. 1/3739, 2/0789, 3/4173, 3/4816, 3/4866, 4/1595, 4/1898, 4/1922, 6/1775, 6/2871, 6/3190, 6/3551

[=20]

döp döp Yansıma söz (yağış için).

d. kıldır 3/4830

[=1]

dör *is*. **1**. Çadırda başköşe, saygıdeğer kişilerin oturduğu yer.

d. 4/3038, 5/0974

d.+de 2/0584, 5/1067

d.+je 3/3194

d.+ü-bile 4/4719

d.+ün 6/0838

d.+ünde 4/4833

d.+ünden 6/0922, 6/1111

d.+ünüŋ 4/2858, 4/2933, 4/3008

2. Evin kapıdan ya da ağılın giriş kısmından uzaktaki yerleri.

d.+ü 1/2655

d.+ü-bile 1/2559

*

dör bajı → dör 1.

d. bajı 4/0643

d.+nüŋ bajında 4/2218

d.+ünüŋ bajı 4/4056

[=18]

dörbelçin *sf*. Kare, dört köşe, kare şeklinde.

d. 1/0125, 1/0352, 1/0365, 1/0392, 1/0897, 1/1623, 1/1627, 1/1631, 1/1634, 1/1642, 2/0359, 2/0586, 2/1545, 3/0051, 4/0040, 4/2191, 4/2209, 4/2219, 4/4057

[=19]

dörbelçinnep *zf*. Dört köşe, dörtgen şeklinde.

d. 2/0327, 5/0335, 6/0054

[=3]

dörbün *sf*. Dört.

dörbün çük Dört yön.

d. 1/2301, 1/3382

[=2]

dörgünek *is*. Ağaçlık alan, koru.

dörgünek bolgan kuduruk Gür tüylü kuyruk.

d. 2/0218

[=1]

dört *sf*. Dört.

d. 1/0897, 1/1626, 1/1634, 1/1642, 1/2409, 1/2652, 1/2937, 1/3095, 1/3097, 1/3226, 1/3230, 1/3338, 1/3644, 1/3650, 1/3697, 1/3733, 1/3733, 1/3749, 1/3758, 1/3762, 1/3833, 2/0161, 2/0482, 2/0584, 2/0786, 2/0792, 3/1111, 3/1924, 3/2152, 3/4069, 3/4074, 3/4451, 4/0760, 4/0919, 4/1483, 4/2192, 4/2208, 4/2835, 4/2837, 4/2919, 4/2921, 4/2994, 4/2996, 4/3972, 4/3987, 5/0035, 5/0043, 5/0060, 5/0158, 5/0205, 5/0673, 5/0911, 5/0919, 5/0971, 5/1078, 5/1087, 5/1218, 5/1295, 5/1367, 5/1395, 5/1406, 5/1416, 5/1422, 5/1443, 5/1472, 5/1520, 5/1524, 5/1533, 5/1842, 5/1857, 5/1858, 5/1926, 5/2051, 5/2109, 5/2188, 5/2212, 5/2214, 5/2286, 6/2212

d.+ü 1/3336, 1/3539

d.+üŋer 1/3334, 1/3532

[=83]

dört-davan *is.* Eller ve ayaklar.

d. 5/0477

[=1]

dört-dayak *is.* Eller ve ayaklar.

d. 5/0482

[=1]

dört dayakta- Eller ve ayaklar üzerinde durmak, bu şekilde ilerlemek.

d.-p 6/1089

[=1]

dört-dayaktadır *zf*. Dört ayak üzerinde.

d. 6/1084

[=1]

dörtelee Dört kişi, dört kişi birlikte.

d. 5/2109

[=1]

dörteleen Dört kişi, dört kişi birlikte.

d. 1/3749, 5/1794

[=2]

dörten *sf*. Kırk.

d. 3/0753, 3/0760, 3/0769, 3/1241, 3/1248, 3/1256, 3/3929, 3/3937, 3/3947, 5/0913, 5/0937, 5/0970, 5/1077, 5/1085, 6/1372, 6/1372, 6/1383, 6/2525, 6/2526, 6/2527, 6/2543

d.-daa 1/3403

[=22]

dörten dört *sf*. Kırk dört.

d. 4/1030

[=1]

dörten ses *sf*. Kırk sekiz.

d. 5/0012

[=1]

dös *is*. **1**. Dip, kök, temel, taban.

d.+ke 1/0532, 6/1747, 6/1748

d.+ten 1/3493, 1/3500

d.+tüve 1/3486

d.+ünde+(dözünde) 1/1418, 5/1160

d.+ünden+(dözünden) 5/1174

d.+ünge+(dözünge) 1/1456, 3/1945, 5/0050, 5/0319, 5/0383

2. Dağ, orman gibi yüksek yerlerin etekleri, dip, alt kısım.

d.+ke 5/0381

d.+ü+(dözü) 6/0962

d.+ün+(dözün) 5/2610

d.+ünden+(dözünden) 6/2209

d.+ünge+(dözünge) 5/0194

3. Kök (bitki).

d.+ünden+(dözünden) 2/0033

4. Gövde (bitki).

d.+ünge+(dözünge) 3/3558, 6/1202, 6/1845

d.+ünge-daa+(dözünge) 3/2705

5. Su başı, suyun kaynağı, çıktığı yer.

d.+ünge+(dözünge) 3/3573

[=25]

dös-dögee *sf*. Bitmez, tükenmez, son bulmaz.

d. 4/4541

[=1]

döstün- Kendini tutmak, kendine hâkim olmak.

d.-meyn 5/2059

[=1]

döş *sf*. Sırt, tepe (yer).

d. 3/0883, 3/1335

[=2]

dövünçük 1. *is*. Alçak, basık yer.

d.+ke 3/1336

2. *sf*. Alçak, basık (yer).

d. 3/0884

[=2]

dözeele- dile- Aramak, bulmaya çalışmak.

d.-p 3/0406

d.-p tur- 3/0274

[=2]

dugan *is*. Tapınak, mabet.

d. 1/1017

[=1]

dugayı *is*. Bir şeyle, kimseyle ilgili; hakkında.

d.+ŋnı 3/2610

[=1]

dugla- Kapamak, kapatmak, tıkamak, örtmek.

d.-gan+(2)+(duglaan) 2/1541

d.-gaş+(duglaaş) 3/0220

d.-p kag- 1/2808, 3/2921, 4/1719

d.-p kel- 4/2065

d.-p kör- 5/0453, 5/0455

d.-p tur- 4/1867

d.-pkan 4/1534

[=10]

duguruş- Antlaşmak, sözleşmek.

d.-kaş 6/1265

d.-up 5/2734

d.-up+(dugurjup) al- 3/1623

[=3]

dujaa- I. Vermek, teslim etmek.

d.-p ber- 5/0706, 5/2705, 5/2709

[=3]

dujaa- II. Buyurmak, emretmek.

d.-p-tur 3/3336

[=1]

dujaal *is*. Emir, buyruk.

d. 5/1183

[=1]

dumçuk *is*. Burun.

d.+tarınıŋ 5/0694

d.+un+(dumçuun) 2/0712, 5/0823

d.+unçe+(dumçuunçe) 1/1108

d.+undan+(dumçuundan) 3/2589, 4/4892, 5/0830, 5/1576

[=8]

duŋma *is*. Küçük kardeş.

d.+larım 2/1262

d.+larınga 2/1272

d.+larıŋ 1/1542

d.+m 1/2890, 1/3589, 1/3609, 5/1214, 5/1246, 5/1289, 5/1427, 5/1610, 5/1630

d.+m-daa 1/0097, 1/3315

d.+ŋ 5/1343, 5/1432

d.+ŋar 5/1409

d.+ŋarga 5/2163

d.+ŋar-la 5/2181

d.+ŋnı 5/1669

d.+vıs 1/2526, 5/2160, 5/2175

d.+vıs-daa 1/3815

d.+zı 1/0012, 1/3338, 1/3621, 2/1254, 5/1232, 5/1382, 5/1602, 5/1626, 5/1766, 6/3652

d.+zın 2/1612, 5/0763, 5/0800, 5/1257, 5/1476, 5/1500, 5/1517, 5/1579, 5/2106

d.+zınga 1/3095, 2/1149, 2/1154, 5/2708

d.+zınıŋ 5/1243, 5/1291, 5/1388, 5/2218

d.+larım (dıŋma) 3/2596

d.+larımga (dıŋma) 3/2461

d.+m (dıŋma) 3/0194, 3/0259, 3/0267, 3/0293, 3/0336, 3/0345, 3/0398, 3/0445, 3/0457, 3/0508, 3/1923, 3/2986, 3/3083, 3/3107, 3/3108, 3/3124, 3/3766, 3/3780

d.+zı (dıŋma) 3/0322, 3/0332, 3/0391, 3/0436, 3/0447, 3/3762

d.+zı-daa (dıŋma) 3/0074

d.+zın (dıŋma) 3/3009, 3/3044, 3/3050, 3/3116

d.+zınga (dıŋma) 3/0344, 3/0417, 3/0435, 3/0477, 3/0497, 3/3053, 3/3821

d.+zınıŋ (dıŋma) 3/3113, 3/3160, 3/3788

[=92]

duran *is.* Dürbün.

d. 2/0711

d.+ı-bile 1/2626, 3/1629, 3/3960

d.+ın 1/2003, 2/0804, 3/0787, 3/1228, 3/3667, 3/4206, 3/4564, 3/4752, 4/1450, 5/2090, 5/2100

d.+ınıŋ 3/4820, 3/4824

d.+ıŋnı 1/0926

[=18]

duranna- Dürbünle bakmak.

d.-p 1/2004, 1/2005, 3/3668, 3/4756, 5/2102

d.-p olur- 1/2626

[=6]

durannıg *sf*. Dürbünlü, dürbünü olan.

d. 3/0020

[=1]

durgaar *e*. Boyunca.

d. 2/0195

*

doora durgaar Enine, enlemesine, çapraz.

d. 4/4094, 4/5382

uzun durgaar Boyunca uzunlamasına.

d. 3/2901, 4/4092, 4/5380

[=6]

durgun *is*. İnce uzun ağaç.

d. 3/0762, 3/1250, 3/3936

d.+unçe 3/0762, 3/1250, 3/3936

[=6]

durt *is*. **1**. Boy, uzunluk.

d.+u 1/2045

2. Uzunluk, süre.

d.+unda 5/1320

[=2]

durt-sın *is.* Beden, gövde.

d.+ın 5/0972, 5/1079, 5/1088

d.+ından 2/0707

[=4]

durt-sınnıg *sf*. Boylu, uzunluğunda.

d. 6/1476, 6/1488, 6/1512, 6/1823, 6/2058, 6/3673

[=6]

durttug *sf*. Boylu, uzunluğunda.

d. 3/0307, 3/4351, 4/0014

[=3]

duruyaa *is.* Turna.

d. 5/0386

[=1]

dus *is*. Tuz.

d. 3/3358, 4/2331

d.+un+(duzun) 3/3378

d.+uŋ+(duzuŋ) 3/3362

[=4]

dus-kujur *is*. Tuz, yemek tuzu.

d.+unuŋ+(duzun-kujurunuŋ) 4/2408

[=1]

dustug *sf*. Tuzlu.

d. 3/3414, 3/3418

[=2]

duş *is*. **1**. Karşı, karşı taraf.

d.+un+(dujun) 5/2332

d.+unda+(dujunda) 6/1181

d.+unga+(dujunga) 2/1261

2. Zaman, devir.

d.+unda+(dujunda) 1/0436

d.+undan+(dujundan) 1/0415, 1/0425, 4/1214, 4/1217

[=8]

duş- Karşılaşmak, rast gelmek.

d.-tuŋ 4/4763

[=1]

duu → döö

d. 2/0380

[=1]

duy *zf*. **1.** Kapayarak, örterek, görülmeyecek şekilde.

d. 1/1988, 1/1998, 2/1064, 5/1713, 5/1963, 5/1971, 6/1878, 6/1915

2. Kapatarak, tıkayarak, geçilmeyecek şekilde.

d. 1/0126, 1/0393, 1/2804, 2/0106, 6/2210, 6/2357, 6/2513, 6/3128

3. Her yerden, her taraftan.

d. 3/2924

[=17]

duy- Duymak, bilmek, bilgi sahibi olmak.

d.-duŋar 5/1942

[=1]

duyug *is*. Toynak.

d.+u+(duyuu) 4/0963, 5/0678

d.+u-bile+(duyuu) 4/1473, 4/4332

d.+un+(duyun) 3/4953, 3/4969

d.+un+(duyuun) 4/3664, 4/3668, 5/0822

d.+unga+(duyuunga) 4/5353

d.+unuŋ+(duyuunuŋ) 2/1168

[=11]

duyuglug *sf*. Toynaklı.

d. 4/1501

[=1]

duza *is*. Yardım, fayda.

d. 6/0688

d.+nı 3/0621

[=2]

duzak *is*. Tuzak, kapan.

d. 3/0204

[=1]

duzala- Yardım etmek.

d.-ar+(1) 3/0695

d.-ar+(2) 3/0687, 3/2944

[=3]

düje- I. Düş görmek.

d.-dim 3/0506

d.-diŋ 4/5143

d.-p 4/0489, 4/5153, 4/5164

d.-p çıt- 4/5138

[=6]

düje- II. Koymak, bırakmak, yerleştirmek.

d.-p kag- 5/1365

[=1]

düjen- Düş görmek, hayal görmek.

d.-ip 4/0514

[=1]

düjet- Düş gördürmek, düş görmesine sebep olmak.

d.-ip+(düjedip) 4/5136

[=1]

düjük *is*. İhtiyaç, gerek, lüzum; fayda,

d. 4/4508

[=1]

düjülge *is*. Taht.

d.+mni-daa 3/4955

d.+ŋni 3/4967

d.+zi 4/0889

d.+zin 3/4972, 3/4986

d.+zinde 4/0651

d.+zindive 4/2593, 4/3607

d.+zinge 4/1269, 4/2214, 4/3007, 4/3027, 4/3063

d.+ziniŋ 4/2599

[=14]

düjülgelig *sf*. Tahtlı, tahtı olan.

d. 3/4988

[=1]

düjümet *is.* Memur, bürokrat.

d.+i+(düjümedi) 5/0373

d.+ter 1/1621, 1/1686

d.+terin 3/4995

[=4]

düjür *zf*. Düşürerek, indirerek.

d. 6/2123, 6/2268, 6/2420, 6/2613, 6/2701

[=5]

düjür- **1**. İndirmek, attan inmesini sağlamak.

d. 2/0205

d.-beyn 2/0223

d.-üp al- 6/1175

2. İndirmek, yere düşürmek, yıkmak.

d.-bedim 3/2389

d.-dü 3/2390

d.-er+(2) 3/2358, 3/2393

d.-erde 1/0353

d.-erge 5/2387

d.-gen+(1) 1/2308

d.-geş 2/1296, 4/4129, 5/0559, 6/2190, 6/2334, 6/2490

d.-üp 3/4114, 5/0225, 5/1132, 5/1333

d.-üp al- 1/3799, 2/0991, 6/1206

d.-üp kag- 3/2979, 3/4938, 6/2632

d.-üp-tür 1/3304, 6/2333, 6/2723

3. Yük boşaltmak, indirmek.

d.-üp al- 3/3106

4. Yağmak, yağış yağmak.

d.-üp kel- 3/4831

d.-üpken 4/3358

5. İndirmek, vurmak.

d.-erge 2/1065

6. Yüksek bir yerden alçak bir yere doğru at üstünde hızla gitmek, ilerlemek.

d.-üp 6/0235, 6/0237

7. Sürmek, avlamak.

d.-üp 3/0752, 3/0755, 3/1240, 3/1243, 3/3928, 3/3931

8. Çıkarmak, üzerinden atmak, indirmek.

d.-geş 3/0337

d.-üp kag- 3/0334

9. Düşürmek, indirmek, yere düşürmek.

d.-beyn 1/1733

d.-er+(1) 3/4722, 4/2784

d.-üp kag- 4/2969

10. Sebep olmak, yol açmak, olmasını sağlamak, oluşturmak.

d.-üp 4/1475

d.-üpken 4/0099, 4/3353

*

dün düjür- → dün

d.-üpkeştiŋ 4/3277

[=51]

düjürt- Gelmek, olmak (zaman); bir vakte ulaşmak.

d.-keştiŋ 4/3433

[=1]

dük *is.* **1**. Saç.

d.+ü+(dügü) 6/1285

d.+ün+(dügün) 3/0643, 3/3189, 3/3474

d.+ünden+(dügünden) 3/0643

2. Tüy, kıl.

d. 3/3175, 3/3404, 4/1846

d.+ten 4/1850

d.+ü+(dügü) 2/0091, 2/0277, 3/0222, 3/3716, 4/0628, 4/0970, 4/0974, 6/0997, 6/1001

d.+ün+(dügün) 3/3427, 4/0076

[=20]

dükpür- Tükürmek.

d.-üp 3/4898

[=1]

dükpürgüle- Tükürmek.

d.-p 3/4900

[=1]

dükte- Ayıklamak, tahılı ayıklamak.

d.-p 4/0076

[=1]

dükten- Tüylenmek.

d.-gije 1/1145

[=1]

düktüg *sf*. Tüylü, saçlı, kıllı.

d. 1/1144, 2/1167, 4/0151, 4/0013, 4/0950, 4/1427, 4/1751, 4/2633, 4/4120, 5/0965, 5/2448, 6/0025, 6/1081, 6/1500

[=14]

dül- Pişirmek, haşlamak.

d.-geş 5/0301

d.-üp 3/3090, 5/0370, 5/0458, 5/1039, 5/1140, 5/1653, 5/1867, 6/1153

[=9]

düldüg: düldüg dünnü atsı Gece boyunca.

düldüg dünnü adıs- (aajok), düştüg hünnü badır- (batsır) (aajok) Çok zaman harcamak, vakit geçirmek/Bir gün bir gece bile geçiremeyecek durumda olmak.

d. 5/1282, 5/1287, 5/1233, 5/1274, 5/1340, 5/1251, 5/1383

[=7]

düldür- Pişirtmek, haşlatmak.

d.-üp 3/5035

[=1]

düley *is*. Sağır.

d. 5/1951

[=1]

düleyle- Sağır olmak, sağırlaşmak.

d.-gen+(2)+(düleyleen) 1/3861

[=1]

dülgüür *is*. Anahtar.

d.+ün 6/2956

[=1]

dün *is*. Gece.

d. 1/0943, 1/0944, 1/1189, 1/1190, 3/3828, 3/5008, 4/0690, 4/0813, 4/1456, 4/1471, 4/1475, 4/1518, 4/1527, 4/1631, 4/1702, 4/1911, 4/1960, 4/2285, 4/2298, 4/4029, 4/4291, 4/4314, 4/4334, 4/4932, 4/5185, 5/1800, 6/0532

d.-bile 4/1712

d.+nüŋ 3/0700

d.+ün 4/3353, 4/3433

*****

dün dives, hün dives Gece gündüz, aralıksız, sürekli.

d. 2/1354

dün düjür- Gece olmak, geceye denk gelmek.

d. 4/3277

dünde dün-daa çok Gece boyunca, aralıksız, hiç durmadan.

d. 4/3360, 4/3360

dünde dün çok, hünde hün çok Gece gündüz demeden, aralıksız, hiç durmadan.

d. 4/1948, 4/1948, 4/4103, 4/4103, 4/4284, 4/4284, 4/5373, 4/5373, 4/5390, 4/5390, 5/1800

dün ortuzu Gece yarısı, gece ortası.

d. 1/2786, 5/1767, 5/2144, 6/0947

düldüg dünnü adıs- (aajok), düştüg hünnü badır-(batsır) (aajok) → düldüg

d. 5/1233, 5/1251, 5/1274, 5/1282, 5/1287, 5/1340, 5/1383

[=58]

dündügür *sf*. Sert, acımasız, korkunç.

d. 4/0939, 4/4261, 6/1472, 6/1508, 6/2056, 6/3671

[=6]

dündük *is*. Çadır penceresi.

d.+ten 6/1772

[=1]

dündüŋnedir *zf*. Suratını asarak, sert bir ifadeyle.

d. 4/0940

[=1]

düne *zf*. Gece, gece vakti, geceleyin.

d. 1/0771, 1/3341, 3/0480, 3/1892, 4/0489, 4/0847, 4/5145, 4/5281, 4/5300, 5/1754, 6/0218, 6/0310, 6/0391, 6/0459, 6/0946, 6/2080, 6/2222, 6/2368, 6/2525, 6/2579, 6/2648

[=21]

düne-hün *zf*. Gece gündüz.

d.+de 4/1002

d.+ü 4/1526

[=2]

düne-hündüs *zf*. Gece gündüz, sürekli, aralıksız.

d. 4/4557, 4/5381

[=2]

düneniŋ-ne *zf*. Her gece.

d. 1/0768

[=1]

dün-hün *zf*. Gece gündüz.

d. çok 4/4093

[=1]

düŋge *is*. Tuzlak arazi, bozkırda tuzlak arazi.

d. 4/2407

[=1]

düŋze *is*. Pipo tütünü.

d.+zin 6/2493

[=1]

düp I. *is.* Dip.

d.+ü+(düvü) 4/3916, 4/3919

d.+ün+(düvün) 6/1769

d.+ünçe+(düvünçe) 2/1284

d.+ünde+(düvünde) 2/0085

d.+ünge+(düvünge) 2/1285

*

düp çok Çok derin.

d. 5/1962, 5/1970

karaa düvünde düşken Gözleri içine çökmek.

d. 6/2948

şag düpte Eskiden, eski zamanda.

d.-le 4/4486

[=10]

düp II. *is*. İnsanlar, halk.

d. 3/0870, 3/1695, 3/2836

[=3]

düpşün-şagaan → düşkün-şagaan

düptüg *sf*. Dibi olan.

d. 2/0331

[=1]

dür- Dürmek, sarmak.

d.-üp 1/0231, 6/1848

d.-üp al- 2/1399, 3/4336

[=4]

dürbü- Ovalamak, ovuşturmak.

d.-p tur- 6/0670

[=1]

dürgen 1. *zf*. Çabuk, çabucak, hızlı, hemen.

d. 1/0516, 1/0956, 1/2452, 3/2686, 4/2262, 4/4045, 5/0947, 6/0143, 6/0221

d.-ne 1/2001, 1/2032, 1/2039, 1/2549, 1/2603, 1/2805, 1/2812

2. *is*. Hız, hızlılık.

d. 3/2424, 3/4263,

d.+i 3/1115

3. *sf*. Hızlı.

d. 1/0514, 3/3774

[=21]

dürzü *is*. Görüntü, görünüş, suret.

d.+zü 5/2591

d.+zün 4/4261, 4/4264

*****

muŋ/tümen kijiniŋ dürzüzün baskan Öne çıkan, dikkat çeken, üstün gelen.

d.+zün 6/1471, 6/1473, 6/1507, 6/1509, 6/3668, 6/3670

[=9]

dürzü-hevir *is*. Görünüş, suret.

d.+i 4/1329

[=1]

dürzü-türü *is*. Görünüş, suret.

d.+zü 4/4852

[=1]

dürzülen- Görünüşü bir kişiye ya da şeye benzemek, benzer olmak.

d.-i ber- 4/4262

d.-i-daa ber- 4/4265

[=2]

düş I. *is*. Düş.

d. 3/0506, 4/0514, 4/4277, 4/5169, 4/5413, 4/5415

d.+ten 3/3828

d.+ümde+(düjümde) 4/5156

[=8]

dü'ş II. *zf*. Öğlen.

d. 1/1191, 1/3651, 4/0871, 4/3856, 6/1275

d.+ke 1/3605, 1/3628, 1/3672, 2/1568, 4/2760, 4/2824, 4/2841, 4/2924, 4/2999

d.+te 1/2077, 1/3573, 3/2053, 3/4815, 3/4828, 4/0427

[=20]

düş- 1. Düşmek, yukarıdan aşağıya, yere inmek.

d. 2/1404

d.-e+(düje) ber- 1/2052, 4/3535

d.-er+(2)+(düjer) 3/0543

d.-erge+(düjerge) 6/1470

d.-ken+(1) 3/0993, 3/1395, 3/1542, 4/1913, 4/3591, 6/1054

d.-ken+(2) 4/1966, 5/0869, 5/1609, 5/1963, 5/1971

d.-keş 2/1287, 3/4834, 3/4837, 6/1137

d.-pes+(2) 3/3175

d.-peyn 5/2187

d.-sün 5/2402

d.-üp+(düjüp) 1/3263, 4/3443, 5/0185, 5/0186, 6/0004, 6/2168, 6/2286, 6/2312, 6/2437

d.-üp-daa+(düjüp) bol- 4/2497

d.-üp+(düjüp) kal- 2/0290

d.-üp-le+(düjüp) tur- 4/2991

d.-üp+(düjüp) tur- 3/3620, 3/4296, 3/4299, 5/2342, 6/0005

2. Bir şeyin üstünden inmek, atlamak, sıçramak, attan inmek.

d. 2/0244

d.-erge+(düjerge) 1/1025

d.-ken+(1) 3/4269

d.-keş 3/0971, 3/3465, 6/1308, 6/1351, 6/3000

d.-üp+(düjüp) 3/4955, 4/2201, 6/3313, 6/3388, 6/3463

d.-üp-daa+(düjüp) 4/5422

d.-üp+(düjüp) çıt- 6/0372, 6/0374

3. Yere düşmek, yıkılmak.

d.-er+(1)+(düjer) 6/3121

d.-erde+(düjerde) 1/2681

d.-keş 1/2343, 2/0396

d.-keştiŋ 1/0365

d.-üp+(düjüp) 4/5254

d.-üp-daa+(düjüp) kal- 4/3415

d.-üp+(düjüp) kag- 3/0093, 3/0094

d.-üp+(düjüp) kör- 3/4062

d.-üp+(düjüp) tur- 4/4047

d.-üp-tür+(düjüptür) 1/2346

4. Yüksek bir yerden alçaklara doğru gitmek, ilerlemek, yol almak.

d.-e+(düje) halıt- 3/1238, 5/0194

d.-e+(düje) ber- 2/0748

d.-üp+(düjüp) kag- 3/4844

d.-üp+(düjüp) kel- 5/0781

d.-üp-tür+(düjüptür) 3/4885

5. Yağmak.

d.-er+(2)+(düjer) 3/1943

d.-keş 6/2841, 6/2879

d.-pes+(2) 3/0057

d.-üp+(düjüp) kör- 6/0010

6. Ulaşmak, varmak, gelmek.

d.-e+(düje) ber- 4/0455, 4/2241

d.-er+(1)+(düjer) 5/0863

d.-keş 1/1641, 1/1892, 6/1036

d.-üp+(düjüp) 6/0301

d.-üp-tür+(düjüptür) 6/1035

6. Gelmek, olmak (zaman ya da doğa olayları).

d.-e+(düje) ber- 4/0690, 4/1479, 4/1523, 4/1911, 4/3470, 4/4338

d.-ken+(1) 4/1518

d.-ken+(2) 4/1631, 4/2298

d.-ken-ne 4/1703

d.-pes+(1) 6/0532

d.-üp+(düjüp) 1/0943, 4/1528, 4/1713

d.-üp-daa+(düjüp) 4/2285

d.-üp+(düjüp) kal- 1/0944

7. Bir şeyin içine düşmek.

d.-kü deg 1/0729

d.-üp+(düjüp) 3/3171

8. Bir duruma düşmek, uğramak, maruz kalmak.

d.-ken+(1) 3/0393

9. Falda görünmek.

d.-ken+(1) 1/0670, 1/0780, 1/2000

d.-tü 1/0686

d.-üp+(düjüp) tur- 3/3872

d.-üp-tür+(düjüptür) 1/3417

10. Yıldırım düşmek

d.-keş 6/2887

d.-üp+(düjüp) egele- 4/2822

11. *(yardımcı fiil)* -A zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak tezlik ifade eder.

d.-er+(1)+(düjer) 1/3567, 1/3569, 1/3622, 1/3665, 1/3624, 1/3667

d.-erge+(düjerge) 1/1404, 1/3600, 1/3602, 4/1907, 6/2111, 6/2259, 6/2401, 6/2686

d.-ken+(1) 3/0590, 3/0795, 3/1596, 3/2359, 3/2609, 3/3238, 3/3272, 3/3291, 3/4152, 3/4369, 4/1129, 4/1733, 4/1940, 4/5304, 6/0625

d.-ken+(2) 4/5335

d.-ken-ne 4/2455

d.-keş 1/0536, 3/1885, 3/2161, 3/2219, 3/2478, 3/2518, 3/4364, 4/5350 , 5/2223

d.-keştiŋ 4/3108

d.-se-le 4/1548

d.-üp+(düjüp) 1/0452, 1/0456, 1/0457, 1/3042, 3/0566, 3/1027, 3/1026, 3/1442, 3/1783, 3/3240, 3/3273, 3/3292, 4/1152, 4/1161, 4/1507, 4/1550, 4/1695, 4/1884, 4/1952, 4/1988, 4/1992, 4/3122, 4/4319, 6/0704, 6/2844, 6/2882

d.-üp-daa+(düjüp) 4/1126, 4/4347

d.-üp+(düjüp) kel- 4/0125, 4/0568, 4/1921, 4/1938, 4/2871, 4/3116, 4/4719

d.-üp-le+(düjüp) 6/0704

d.-üp-tür+(düjüptür) 3/0370, 6/3033

*

düje halı- Bir şeyin üstünden inmek, atlamak, sıçramak, attan inmek.

d.-e+(düje) halı- 1/3120, 1/3135, 1/3159, 1/3457, 2/0477, 3/0371, 3/0585,

3/0796, 3/0811, 3/1227, 3/1278, 3/1596, 3/1628, 3/1653, 3/2431, 3/3110, 3/3666, 3/3686, 3/3959, 3/3982, 3/4156, 3/4372, 3/4580, 3/4751, 4/2007, 4/1132, 4/1538, 4/1542, 4/2155, 4/4423

d.-e+(düje) halış- 1/1983

karaa düvünde düşken → düp I.

d.-e+(düje) ber- 6/2948

[=227]

düş-dül *is*. Düş, rüya; düşler, rüyalar.

d.+üm+(düjüm-d.) 5/1770

d. (düş-tül) 4/5146

[=2]

düş-hün *zf*. Gündüz, gün boyu.

d.+de 4/1003

[=1]

düşküle- Düşmek, yere düşmek.

d.-erge 3/0725, 3/3917

d.-p 4/3115

[=3]

düşkün-şagaan (ot) *is*. İlaç, ot; hızlı etki eden, çabuk iyileştiren ilaç.

d. 1/3573, 1/3605, 1/3629, 1/3651, 1/3672

d. (düpşün-şagaan) 2/1568

[=6]

düşpünne- Örmek, bağlamak.

d.-p tur- 6/0054, 6/0056

[=2]

düşte- Öğle vaktini geçirmek, öğle dinlenmesi yapmak.

d.-pal 1/1186, 1/1187, 1/2847

d.-er+(2) 6/0220

[=4]

düştüg: düldüg dünnü atsır, düştüg hünnü badır (batsır) → düldüg

d. 5/1234, 5/1252, 5/1283, 5/1288, 5/1275, 5/1384

[=6]

düştük 1. *sf*. Yarım günlük (mesafe).

d. 1/1758

2. *is* Öğle yemeği.

d. 1/2855

[=2]

düştüktüg *is*. Yarım günlük mesafe, yer.

d.+ge 4/1462

[=1]

düş-tül → düş-dül

düü *sf*. O, şu; işaret sıfatı.

d. 3/0093, 3/1412, 3/3532, 3/3533

[=4]

düün *zf*. Dün.

d. 1/2106, 4/2955, 6/2871

[=3]

düüngü *sf*. Dünkü, düne ait olan.

d. 4/0827

[=1]

düveş- Dövüşmek, kapışmak.

d.-iriniŋ+(düvejiriniŋ) 1/2196

d.-ken+(2) 1/2199

d.-peen 1/2197

[=3]

düveş- onaaş- Dövüşmek, kapışmak.

d.-ır+(2)+(düvejir-onaajır) 1/2631

[=1]

düvü-dalaş *zf*. Aceleyle, alelacele.

d.-bile 1/2002, 6/0163

[=2]

düvüre- Koşuşmak, aceleyle koşturmak, telaşla hareket etmek.

d.-er+(1) 6/3312, 6/3387, 6/3530

d.-er-dir 6/3462

d.-gen+(2)+(düvüreen) 3/0870, 3/1695, 3/2685, 3/2836, 3/2980

d.-gen-ne+(düvüreen) 4/3430

d.-p 3/2476, 6/3546

[=12]

düvüreŋ *is*. Tuzlak yer.

d. 3/3361

[=1]

düvüret- Acele ettirmek.

d.-i+(düvüredi) ber- 4/4069

[=1]

düy- Düğümlemek.

düüy 5/0476, 6/0224, 6/0276

[=3]

düyme- Acele etmek, telaş içinde olmak.

d.-gen+(2)+(düymeen) 3/2980

d.-p tur- 3/2864

[=2]

-E-

eçigey-açıgay *ünl*. Ay, oy.

e. 4/5317

[=1]

edek *is*. **1**. Etek.

e.+i-bile+(edee) 1/3486, 1/3493, 1/3500, 3/2265, 3/2266, 4/4523

e.+i+(edee) 3/0743, 6/1041

e.+in+(edeen) 1/2652, 1/3226, 1/3230, 3/0338, 3/1924, 4/1090, 4/2454, 5/1434, 5/2184, 5/2374

e.+inden+(edeenden) 4/2802, 5/2298

e.+inge+(edeenge) 5/2511

e.+iniŋ+(edeeniŋ) 1/3496, 3/2612

e.+terinde 4/4773

2. Dağ eteği.

e.+in+(edeen) 6/1060

e.+inge+(edeenge) 3/3048

[=26]

edekte- Eteğine almak.

e.-geş+(edekteeş) 1/1734

e.-p al- 4/2847, 4/2930, 4/3005

e.-pken 1/1791, 1/1833

[=6]

eder- İzlemek, peşinden gitmek, takip etmek.

e.-er+(1) 1/1157

e.-e 3/0242, 3/2263, 6/0216, 6/0267

e.-gen+(2) 5/0446

e.-geş 2/0128

e.-imge 2/0130

e.-ip 1/0389, 2/0124, 2/0101, 2/0185, 3/0107, 3/0915, 3/1706, 6/1231, 6/3760

e.-ip çoru- 1/1149

e.-ip-le turup ber- 2/0189

[=19]

edert- Peşinden götürmek, izlettirmek, yanında götürmek.

e.-i ber- 1/2863

e.-ip 1/0873, 1/2538, 3/2480

e.-ip al- 1/0291, 1/2544, 1/3523, 3/2616, 3/3694, 4/4937, 6/0658

e.-ip ber- 1/0883, 1/2837, 6/1865

e.-ip kel- 1/3094, 3/3695

e.-ken+(1) 4/4905

e.-ken+(2) 5/2529

e.-keş 3/2173, 3/2840, 3/3393, 3/3746, 3/4197, 3/4992, 3/5021

e.-keştiŋ 4/4927

[=26]

edik → idik

edik-hep → idik-hep

edik-heptig *sf*. Giysili, giyim kuşamlı.

e. 3/3184

[=1]

edikte- hepker- Giydirmek, donatmak.

e.-ip al- 5/1830

[=1]

edile- Kullanmak, yararlanmak, sahip olmak.

e.-er+(1) 3/0143, 3/0158, 3/4129

e.-er+(2) 1/0117, 1/0371, 2/1458, 3/0268

e.-erge 1/0633

e.-gen+(2)+(edileen) 4/1365

e.-p çoru- 1/0374, 1/0378, 3/0137, 3/0413

e.-p şıda- 1/0417, 1/0424, 1/0437

e.-p-daa 1/2552

[=17]

edile- azıra- Kullanıp bakmak, sahip olup ilgilenmek.

e.-p şıda- 2/1475

[=1]

edirek → ödürek

ee *is*. **1**. İye, sahip.

e. 2/0295, 2/0425, 2/0513, 2/0158, 3/0378, 3/0384, 3/0914, 3/1707, 3/4376, 3/4379, 4/1127

e.+m 1/2532, 4/3420, 4/3490, 5/2035

e.+ŋ 1/2529, 2/1508, 2/1517, 3/0574

e.+ŋden 3/0573

e.+ŋer 1/2532

e.+ŋniŋ 6/3030

e.+zi 1/3724, 2/0153, 2/1492, 6/3028

e.+zinge 5/0585

e.+zinge-daa 6/3026

e.+ziniŋ 3/0568, 5/1063, 5/1065

2. İye; koruyu güçler, koruyu ruhlar.

çer eezi 2/0048, 3/2164, 3/2197, 3/2199, 6/3241

tayga *ya da* ***dağ*** *isimleriyle birlikte* 3/0061, 3/0063, 3/0464, 3/0469, 3/0474, 3/0689, 3/0691, 3/0698, 3/0707, 3/1155, 3/1879, 3/2365, 3/3595, 3/3599

çalım eezi 3/2135

[=52]

eegi *is*. Kaburga kemiği, eğe.

e. 6/2947

e.+leriniŋ 5/1109

e.+zi-bile 2/0215

e.+ziniŋ 6/0023, 6/1498

[=5]

eegileş- Kaburgalarına dokunmak, çarpışmak.

e.-ip+(eegilejip) 6/2414

[=1]

eegi-töş *is*. Kaburga ve göğüs.

e.+ü+(e.-töjü) 2/0281

[=1]

eejek *is*. Topuk, ökçe.

e.+i-bile+(eejee) 6/3616, 6/3644

[=2]

eel- Eğilmek, bükülmek.

e.-geş 3/0565

e.-ip+(eglip) çadap çor 3/2127

[=2]

eelçeg *is*. Sıra, nöbet.

e.+im+(eelçeem) 1/1783, 1/1903, 1/3936, 4/1338

e.+iŋ+(eelçeeŋ) 4/1337

e.+iŋer+(elçeeŋer) 1/3938

[=6]

eele- Sahiplenmek, sahip olmak, ilgilenmek, bakmak.

e.-er+(1) 1/3337, 4/4271

e.-gen+(2)+(eeleen) 3/2467

e.-p 1/3539, 3/2896, 5/0821, 5/2110, 5/2116

e.-p ıdıp kal- 1/3339

e.-p olur- 3/2540, 6/3211

e.-p tur- 4/4247

e.-ze 1/3333, 1/3532

*

sözün eele- Sözünü tutmak, sözünde durmak.

e.-veske+(söseeleer) 1/2460, 1/2607

[=16]

een I: een et Omurga etinin dış kısmı.

e. 1/2141, 1/2179, 5/0469, 6/2113, 6/2261, 6/2404, 6/2689

[=7]

een II. *sf*. Sahipsiz.

e. 1/3723, 3/0187, 3/0190, 5/2110, 5/2111, 5/2115, 5/2115, 6/0641, 6/0657, 6/0658

[=10]

eer- I. Eğirmek, bükmek.

e.-ip 6/0032

e.-ip tur- 2/1393

[=2]

eer- II. Havlamak.

e.-e ber- 4/0529, 4/0556, 4/0879, 6/0147, 6/0328, 6/3663

e.-e-dir 6/0149, 6/0329, 6/3076

e.-er+(2) 1/3714

e.-ip 1/3712, 5/0912, 5/0915

e.-ip tur- 5/0920, 5/0923, 5/0925, 5/0917

[=17]

eereş- İstemek, dilemek, ısrarla istemek, yalvarmak.

e.-ip+(eerejip) tur- 2/0182

e.-ip+(eerejip) turup ber- 1/0145, 3/3255

e.-iri+(eerejiri) 6/3015

[=4]

eereş- çalın- Yalvarmak, istemek.

e.-ıp+(eerejip-çannıp) çıdıp ber- 3/4957

e.-ıp+(eerejip-çannıp) kel- 1/1162

[=2]

eert- Havlatmak.

e.-ip kag- 6/3075

[=1]

eeta *ünl*. Ya, e.

e. 5/1818, 6/0131

[=2]

eg- Eğmek, bükmek, çevirmek.

e.-gen+(1) 4/3596

e.-ip+(eep) 3/2736, 4/3395

eey sok- 2/0083

eey tırt- 1/1150, 1/1979, 3/4867

[=7]

ege I. *is*. Baş, başlangıç, ilk.

e.+zi 4/3129

e. 4/2475

[=2]

ege II. *zf*. **1.** Büsbütün, tamamen, sadece.

e. 3/4291

2. Büsbütün, tamamen, kesinlikle.

e. (egee) 1/0521, 1/1345, 1/1392,

[=4]

egee I. *is*. Eğe.

e. 6/1526

[=1]

egee II. → ege II.

egeertinmes *sf*. Bitmez, tükenmez.

e. 5/1871

[=1]

egele- 1. Başlamak.

e.-er+(1) 3/0952, 3/1370

e.-er+(2) 6/2803

e.-er-dir 1/1880

e.-ey-le 6/3696

e.-geş+(egeleeş) 4/2400

e.-geştiŋ+(egeleeştiŋ) 4/0303

e.-p 1/1774

2. *(yardımcı fiil)* Başlama bildiren, -mAyA başla- anlamında birleşik fiiller oluşturur.

e.-erde 1/2334

e.-gen+(1)+(egeleen) 1/3850, 2/1208, 3/0967

e.-gen+(2)+(egeleen) 6/2808

e.-geş+(egeleeş) 6/0310

e.-p-tir 5/2373

e.-y ber- 3/2766, 4/1326, 4/2247, 4/2822, 4/5182

[=20]

egendi *is*. Baş, başlangıç, ilk; parça (?)

e.+zi 3/1548

[=1]

egey *is*. Koyun postundan kürk, gocuk.

e. 6/2535

[=1]

egiir: egiir şagda Çok uzun zaman boyunca.

e. şagda 3/4612, 3/4778

[=2]

egiirde → egiir

e. 3/4703

[=1]

egin *is.* Omuz.

e. 3/2128, 3/4062, 5/0939, 6/0431, 6/2897

e.+in+(ektin) 1/1640

e.+inde+(ektinde) 1/0005, 2/3, 5/0001

e.+inge+(ektinge) 3/0690, 3/0692, 3/3597, 3/3601, 4/2502, 4/2592, 4/2723, 4/2898, 4/3062

e.+iŋge+(ektiŋge) 3/3348

e.+niŋ 5/1124

*

ektin ajır/ektin aşkan Çok, çok fazla, aşırı miktarda.

e. 1/0603, 2/1443, 3/0006, 3/4411, 4/1243, 4/2328, 5/0172, 5/0988, 6/0077, 6/0084

e.+im+(ektim) 1/0631, 2/1456

e.+iŋ+(ektiŋ) 4/0144

[=33]

eginnig *sf*. Omuzlu, omzu olan.

e. 6/0094, 6/1074, 6/1504, 6/3363, 6/3438

e.+ge 6/3294, 6/3522

[=7]

egiştet- Nefesini kesmek, çok hızlı sürmek.

e.-ip+(egiştedip) 6/0157

[=1]

egiştedir *zf*. Nefesini keserek, çok hızlı.

e. 6/0152

[=1]

egit- Geri çevirmek, geri döndürmek.

amı-tın egit- → amı-tın

e.-ip+(egidip) 5/1984

[=1]

egliŋeyndir *zf*. Eğerek, bükerek.

e. 4/3369

[=1]

egliş: egliş dives/de- Sağlam, dayanıklı, güçlü; sağlam durmak, dayanıklı olmak.

e. 3/0560, 6/3621, 6/3629, 6/3648

[=4]

eh *ünl.* Eh.

e. 5/2626

[=1]

ejegeyle- ***(+hayındır-)*** Kaynatmak.

e.-p 2/1569

[=1]

ejele- İstila etmek, almak, ele geçirmek.

e.-gen+(1)+(ejeleen) 5/1807, 5/1808

e.-p 5/2590

e.-p al- 5/0435

e.-p tur- 5/1217

e.-y 1/0009, 1/1049, 1/1293, 1/1511, 1/1655, 1/2325, 1/2576, 1/2589, 1/2729, 1/2741, 1/2999, 1/3028, 1/3391, 2/0877, 2/1499, 2/1513, 3/1842, 3/1858, 3/4045, 3/4060, 3/4480, 3/4517, 3/4585, 3/4593, 3/4648, 3/4654, 3/4772, 3/4781,

3/4797, 3/4803, 4/1590, 5/0430, 5/0432, 5/0761, 5/0798, 6/0012, 6/0259, 6/0447, 6/1261, 6/1327, 6/3092

[=46]

ejelet- Ele geçirilmek, zapt edilmek.

e.-ipter+(ejeledipter) 5/0440

[=1]

ejen *is*. Uygun, müsait, elverişli.

e. 6/1552

[=1]

ejen-eytiin-ne *ünl*. Oy! Oh! Aman Tanrım!

e. 4/0697

[=1]

ejik *is*. Kapı.

e. 1/2655, 1/3459, 1/3558, 2/0544, 3/2634, 3/3464, 4/5301, 5/0975, 5/2480

e.+çe 1/2823

e.+i+(ejii) 4/4718

e.+i-bile+(ejii) 4/4130, 4/4690

e.+i-daa+(ejii) 4/4676

e.+imni+(ejiimni) 4/0898

e.+in+(ejiin) 1/2787, 1/2800, 1/2804, 1/3375, 1/3452, 2/0583, 2/1279

e.+inde+(ejiinde) 1/1486, 3/0958, 3/0963, 5/1712, 6/0398

e.+inden+(ejiinden) 1/0980, 1/1029

e.+inge+(ejiinge) 1/0081, 5/0906

e.+iniŋ+(ejiiniŋ) 1/3446, 2/1437, 4/2190, 4/3088, 4/3135

e.+ke 5/2170, 6/0416

e.+te 1/2822

e.+ten 1/1072, 1/2809, 4/4131, 6/1773

e.+ti 1/2807

e.+tiŋ 5/1003, 5/1123

[=46]

ejiktet- Hızla kapıya gelmek, kapıdan geçmek.

e.-i+(ejiktedi) 3/2285

e.-ip+(ejiktedip) 4/4691

ejiktedir 1/3025, 1/3373, 1/3451

[=5]

ejin- I. Yüzmek.

e.-ip+(eştip) 1/1262, 1/1269, 1/1271, 1/1289, 1/2982, 1/2984, 1/2997, 3/2645

[=8]

ejin- II. Üzerine almak, üzerine örtmek.

e.-geş 1/3346

[=1]

ejindir- Yüzdürmek.

e.-er+(1) 3/2617

[=1]

eker 1. *sf*. Yiğit, cesur.

e. 2/1140, 3/1326, 3/1364, 3/3154, 3/4467, 3/4807

2. *is*. Yiğit, genç, delikanlı.

e.+i 1/3733, 2/1132, 4/0977

e.+ler 3/0695, 3/2799, 3/3629, 3/3875

e.+leri 3/0867, 3/0868

e.+lerin 3/1709

[=16]

eker-erlik *sf*. Cesur, yiğit, delikanlı.

e. 5/0592, 5/0874, 5/1916, 5/1958, 5/2118, 5/2174, 5/2234, 5/2286, 5/2392, 5/2535, 5/2536, 5/2550, 5/2718, 5/2721, 5/2734

e.-daa 5/0022

e.+ter 5/2123, 5/2130

[=18]

eki 1. *is*. İyi.

e. 1/0005, 1/0295, 1/1105, 1/2747, 2/1420, 2/1442, 2/1456, 2/1473, 2/3, 3/0397, 3/0430, 3/0440, 3/0457, 3/0581, 3/0582, 3/1126, 3/1545, 3/1575, 3/1602, 3/2282, 3/2353, 3/2378, 3/2402, 3/2448, 3/2680, 3/3036, 3/4343, 4/0487, 4/1616, 4/1969, 4/1974, 4/1977, 4/1981, 4/2416, 4/3757, 4/3828, 5/0567, 5/0616, 5/0619, 5/0625, 5/0771, 5/0772, 5/0988, 5/2360,

5/2361, 6/0607, 6/3266, 6/2479, 6/3334, 6/3337, 6/3408, 6/3485

e. ekilerniŋ 5/0988

e.-dir 3/2555, 3/2565

e.-le 4/0205, 4/0373, 4/4770

e.+ni 3/3697, 3/4178

e.+zi 5/2364

e.+zin 3/0233, 3/3051, 4/2409

2. *sf.* İyi; istenilen, beğenilen nitelikte olan.

e. 1/0418, 1/0427, 1/0438, 1/0596, 1/0601, 1/0629, 1/3269, 1/3289, 3/0377, 3/0378, 3/0382, 3/0384, 3/0446, 3/0573, 3/0574, 3/0580, 3/2482, 3/2632, 3/2646, 3/2777, 3/3754, 3/4266, 3/4368, 3/4375, 3/4376, 3/4378, 3/4379, 3/4380, 3/4410, 3/4428, 3/4488, 3/4680, 3/4708, 3/4981, 3/4995, 4/0087, 4/0131, 4/0195, 4/0245, 4/0619, 4/0984, 4/0986, 4/1043, 4/1076, 4/1127, 4/1130, 4/1242, 4/1378, 4/1379, 4/1380, 4/1621, 4/1625, 4/1775, 4/2342, 4/3620, 4/4504, 4/4532, 5/0001, 5/0872, 5/1033, 5/1506, 5/1507, 5/1799, 5/2125, 5/2218, 5/2366, 6/1140, 6/3488, 6/3411

e.-le 4/0514, 4/0599

3. *is.* Esen, sağlıklı.

e. 5/1354, 5/1355

e.-daa 4/1953, 5/0837

4. *zf*. İyi, iyi bir şekilde.

e. 3/4306, 4/2853, 4/4247, 6/0495, 6/0496

*****

aynıŋ çaazında hünnüŋ ekizinde → ay I.

e.1/0065, 1/2829, 2/0529, 2/1252, 3/0639, 3/0673, 3/1576, 3/2452, 3/2837, 3/3508, 3/3857, 3/4530, 3/4993, 5/2217, 6/2923

[=160]

eki-bak 1. *is*. Her türlü, her çeşit, iyi kötü.

e.+ka-daa 2/0367

e.+ı+(e.-bagı) 5/0605

e.+ıŋ+(e.-bagıŋ) 5/0574, 5/0630

2. *sf*. He tür, çeşitli, iyi kötü.

e. 2/0360

[=5]

ekii *ünl*. Merhaba.

e. 4/2772

[=1]

ekiri- İyileşmek.

e.-y ber- 2/0138

[=1]

ekirt- İyileştirmek.

e.-ip 1/3575

e.-ip al- 1/3652, 1/3673

e.-ir+(2) 1/3606

[=4]

ekkel- 1. Getirmek.

e. 1/0703, 1/0887, 1/2535, 2/1312, 2/1567, 3/3335, 3/3346, 3/3415, 3/4323, 3/4486, 3/4334, 3/4405, 4/0155, 4/2755, 4/2775, 4/2781, 4/2891, 4/2903, 4/2965, 4/2977

e.-diŋ 4/5316, 6/0837, 6/0921, 6/1110

e.-eyn+(ekeeyn) 3/0399

e.-eyn+(ekkeyn) 2/1584

e.-gen+(1) 1/0844, 2/1372, 3/0231, 3/2988, 3/3347, 3/4408, 4/0229, 4/1134, 4/1143

e.-geniŋniŋ 5/1668

e.-geş 1/1713, 1/2579, 1/2744, 2/1416, 2/1540, 3/0416, 3/0477, 3/0592, 3/1618, 3/2479, 3/2744, 3/2922, 3/3121, 3/3548, 3/3556, 3/3700, 3/3933, 3/3934, 3/4452, 3/4549, 5/1264, 5/2668, 6/0194, 6/2910, 6/3573

e.-geştiŋ 4/0323, 4/0341, 4/1212, 4/3217, 4/4055, 4/4150, 4/4153, 4/5236

e.-iŋer 1/0841, 1/1378, 3/1772, 3/2583, 4/0486, 4/0543, 4/0600, 4/0603, 4/0604, 6/3753

e.-ip+(ekkep) 1/0592, 1/0719, 1/0990, 1/1003, 1/1004, 1/1039, 1/1064, 1/1065, 3/3180, 3/4986, 5/0595, 5/1261, 5/1572, 5/1546, 5/2014, 5/2016, 5/2511, 6/1092, 6/2803, 6/2873, 6/2875, 6/2930, 6/2961

e.-ip+(ekkep) al- 4/1193

e.-ip+(ekkep) ber- 1/2430, 1/2435, 1/2471, 3/4143, 3/4489, 4/0494, 4/5047, 4/5055, 5/1580, 6/0264, 6/0300, 6/1766, 6/1767

e.-ip-daa+(ekkep) tur- 4/2264

e.-ip+(ekkep) kag- 3/0402

e.-ip-tir+(ekkeptir) 2/1562

e.-ip+(ekkep) tur- 1/0269, 1/0358, 1/0760, 4/5060, 6/2805

e.-ir+(1)+(ekkeer) 3/0247, 3/0248, 3/0611, 3/0617, 3/0631, 6/1176

e.-irge+(ekkeerge) 1/0359, 2/0308, 3/2584, 3/2586, 3/3421, 5/2011

2. *(yardımcı fiil)* Bitme, tamamlanma bildiren birleşik fiiller oluşturur.

e. 3/3399, 3/3406

e.-gen+(1) 1/2382, 4/0649

e.-geş 1/0960, 1/1321, 1/1517, 1/2833, 1/3062, 1/3385, 2/0805, 3/0757, 3/0758, 3/0787, 3/1064, 3/1245, 3/1246, 3/1473, 3/1815, 3/2066, 3/2387, 3/2955, 3/2961, 3/3832, 3/4136, 3/4564, 5/1122, 5/1633, 5/1748, 5/1999, 5/2508, 6/1636, 6/2209, 6/2512

e.-geştiŋ 4/2810, 4/3377

e.-geştiŋ-daa 4/3884

e.-iŋer 1/1324, 1/3061, 3/3012

e.-ip+(ekkep) 1/0401, 1/0409, 1/0936, 1/1373, 1/1375, 1/3074, 3/3061, 3/3758, 4/0241, 5/0460

e.-ip-tirler+(ekkeptirler) 3/1881

e.-ir+(1)+(ekkeer) 5/1284

[=188]

ekkeldir- Getirtmek.

e.-geş 1/2370, 3/3435, 3/3737

[=3]

ekti → egin

ekti-moynu *is*. Omuz ve boyun.

e.+n 3/3369

[=1]

el I. *is*. Uçurum, yar.

e. 1/2236

e.+diŋ 5/1814

[=2]

el II. *is*. Barış, anlaşma, uyuşma.

e. 4/0101

[=1]

el-çaa *is*. Savaş.

e. 1/0868, 3/4612, 3/4703, 4/4138

e.+ga 2/0388

e.+ga-daa 2/0366

e.+nı 1/0416, 1/0426, 1/0436

e.+nıŋ 4/1508, 4/1793, 4/4324

e.+zınga 4/1137

e.+zınıŋ 1/2873, 4/1760

[=15]

el-hol *is.* Dost, müttefik.

e. 5/1401, 5/1403, 5/2158, 5/2159

[=4]

elbek 1. *is*. Bol, bereketli.

e. 3/1309, 3/1315

e.+i+(elbee) 4/5094

e.+il+(elbegil) 3/0838

2. *sf*. Bol, bereketli, çok.

e. 2/0187

[=5]

elbiŋayın- Sallanmak.

e.-ıp+(elbiŋaynıp) 4/2008

[=1]

eldeptig *sf*. Tuhaf, garip, acayip.

e. 3/4858

[=1]

eldik: eldik çançık Tütün kesesi.

e. 1/2650, 1/2714, 1/2862, 1/2969

[=4]

ele- Eskimek, yıpranmak, aşınmak.

e.-gen+(1)+(eleen) 3/3895

e.-gen+(2)+(eleen) 3/0823, 3/0923

e.-p 3/0252, 4/0964

[=5]

eleer *sf*. Ayık, aklı başında.

e. 1/1110, 1/1122, 3/2602

[=3]

elegde- türegde- Yoksulluk içinde yaşamak, sefalet çekmek.

e.-gen+(2)+(elegdeen-türegdeen) 3/3871

[=1]

elek *is*. Henüz değil, henüz erken.

e. 3/1202, 3/1581, 6/1854, 6/1951, 6/2076, 6/2215, 6/2362, 6/2518, 6/2575, 6/2637

[=10]

elençi (elendi?) *is*. Eski, eskimiş, yıpranmış.

e.+zinden 5/2650

[=1]

eleŋaynıp → eleŋeyin-

eleŋeyin- Yalpalayarak gitmek, sallanmak, sarsılmak.

e.-ip+(eleŋeynip) 2/0086, 3/0207, 6/2993

e.-ıp+(eleŋaynıp) 1/3571, 1/3603, 3/4423

e.-ıp+(eleŋaynıp) olur- 1/3626

[=7]

eleŋeyiniş- Yalpalayarak gitmek, sallanmak, sarsılmak.

e.-ip+(eleŋeynçip) kel- 3/0095

[=1]

eleŋeyndir *zf*. Yalpalayarak yürümek, sallanarak gitmek.

e. 4/1268

[=1]

eleŋ-halaŋ *zf*. Güçlükle, zar zor.

e. 3/3125

[=1]

eleŋne- Sallanarak, yalpalayarak yürümek.

e.-gen+(2)+(eleŋneen) 6/1181

[=1]

eleŋnet- Yalpalayarak yürümek, sallanarak gitmek.

e.-i+(eleŋnedi) 3/1274, 3/1347, 4/4667

e.-ip+(eleŋnedip) 4/2005, 4/2129, 4/2140

[=6]

eleŋnet- tendiŋnet- Sallanmak, sallanarak gitmek.

e.-ip+(eleŋnedip-tendiŋnedip) 4/1805, 4/1997, 4/4416, 4/4644

[=4]

eleŋ-tendiŋ *zf*. Sendeleyerek, yalpayarak, güçlükle.

e. 1/3649, 1/3669

[=2]

elet- Eskitmek.

e.-ken+(2) 6/0022, 6/1497

e.-pedim 5/0077

[=3]

ele- türe- Yoksulluk içinde yaşamak, sefalet çekmek.

e.-gen+(2)+(eleen-türeen) 3/1290, 3/1663

e.-p-daa 4/4469

e.-p-le çoru- 3/0847

[=4]

eleyti *zf*. Sallanarak, sallandırarak.

e. 3/4195, 3/4990

[=1]

eleytir *zf*. Sallanarak, sallandırarak.

e. 3/2838

[=1]

eleyt- çılbıyt- Sallanmak, yalpalamak, yalpalayarak gitmek.

e.-ip 5/1956

[=1]

elezin *is*. Kum.

e. 1/1969, 6/1896

e.-bile 6/2034

e.+den 1/1966, 6/1997

e.+ge 3/3422

e.+i-bile 6/1914

e.+in 4/3390, 6/2005, 6/2032

e.+ni 4/3204, 4/3238, 4/3260, 4/3564

*****

elezin dıldıg Hayvan.

e. 2/0834, 3/2077, 4/4400

[=17]

elezin-kum *is*. Kum.

e. 6/2126, 6/2275, 6/2423, 6/2609, 6/2704

[=5]

elezinnig *sf*. Kumlu, tozlu.

e. 3/2238, 3/2243

[=2]

elik *is*. Dişi karaca.

e. hülbüs 1/0203, 6/0763

[=2]

eliy-seliy *zf*. Sırayla, peş peşe, nöbetleşe.

e. 5/0895

[=1]

em *is*. Em, ilaç.

e. 3/2142, 3/2694

e.+i 3/2140

e.+in 1/0112

e.+iniŋ 1/0106

e.+ni 1/0107

[=6]

em- Emmek.

e.-e ber- 2/0266

e.-er+(2) 2/1631

e.-geştiŋ 2/0269

e.-ip+(eep) 2/0276, 6/1268

e.-ip+(eep) ber- 6/1986

e.-ip+(eep) çıt- 6/1987

e.-ip+(eep) tur- 2/0262, 2/0264

e.-zimze 2/0265

[=10]

emdik *sf*. Huysuz, yabani, eğitilmemiş.

e. 1/2305, 1/3301, 1/3796, 3/2392, 3/4110, 3/4935, 5/0673, 5/2654, 5/2665, 5/2674, 5/2690, 6/2184, 6/2327, 6/2483, 6/2712, 6/2622

[=16]

em-dom: em-dom ot İlaç, ot, şifalı ot.

e. 1/1714

[=1]

emeeş *zf*. Az, biraz.

e. 3/0896

[=1]

emegle- Yardımlaşmak, birlikte yapmak.

e.-p 6/1722

[=1]

emegleş- Yardımlaşmak, birlikte yapmak.

e.-ip+(emeglejip) 3/0230

[=1]

emeş- Ekleşmek, eklenmek, ilave olmak.

e.-ken-daa 4/0078

[=1]

emge-hayaajok *is*. Pek çok, sayısız.

e. 6/0683, 6/1005

[=2]

emgejok *sf*. Pek çok, sayısız.

e. 6/3557

[=1]

emgele- Düzenlemek, derlemek, toplamak, derleyip toplamak.

e.-er+(1) 3/3006

e.-p 2/0319

[=2]

emgele- marjala- Düzenlemek, derleyip toplamak.

e.-ar+(1) 3/0069

[=1]

emig *is.* Göğüs, meme.

e. 3/0209, 4/0501, 4/0633

e.+i+(emii) 3/1122, 5/0080, 6/1982

e.+imni+(emiimni) 3/1125

e.+imniŋ+(emiimniŋ) 1/1538

e.+in+(emiin) 2/0276, 6/1986

e.+inde+(emiinde) 1/1234, 1/1235

e.+iniŋ+(emiiniŋ) 4/0357

[=13]

emin: emin erttir Çok, aşırı derecede, haddinden fazla.

e. 6/1273, 6/1277

[=2]

emiril- **1**. Kırılmak, kopmak, kırılıp kopmak.

e.-bes+*(2)* 6/0118

e.-i+(emirli) ber- 6/3068

e.-ip+(emirlip) 6/1535

2. Eksilmek, azalmak

e.-gen+(1) 1/3641

e.-gen-daa 4/0079

[=5]

emne- Tedavi etmek, iyileştirmek.

e.-geş+(emneeş) 1/2934, 1/2945, 1/3606, 3/3723, 3/3724, 5/1173

e.-p al- 1/3575

e.-p berip tur- 5/1136

e.-p kag- 1/2922

e.-p tur- 3/3725

e.-y tırt- 1/1714

[=11]

emne- domna- Tedavi etmek, iyileştirmek.

e.-p 1/3652

e.-y 1/3574, 1/3630

[=3]

emnen- Tedavi olmak, iyileşmek.

e.-ip 1/2712

[=1]

emnen- domnan- Tedavi olmak, iyileşmek.

e.-ıp al- 1/0541

[=1]

em-sagaan → em-şagaan

em-şagaan: em-şagaan dom-şagaan o't İlaç, ot, kocakarı ilacı.

e. 1/0539, 1/0544, 2/1570, 3/0594, 3/3721

e. (em-sagaan) 1/2712, 1/2921, 1/2933, 1/2944, 5/1133, 5/1172

[=11]

emzir- Emzirmek.

e.-e ber- 4/0634

e.-er+(2) 4/0358

e.-gen+(1) 1/1234, 1/1235

e.-ip 1/0637, 1/0649

e.-ip olur- 6/1272

e.-ip or- 4/0503

[=8]

ençek *is*. Keçe örtü.

e. 3/2823, 3/4450

e.+ti 2/0326

[=3]

ende- Telef olmak, yok olmak.

e.-p çoru- 2/0361

[=1]

endeerel *is*. Kaza, felaket, musibet.

e.+iŋni-daa 2/0361

[=1]

enik *is*. Enik, köpek yavrusu.

e. 1/3447, 1/3459, 1/3463, 1/3467

e.+terniŋ 6/1576

[=5]

enneş- Durmak, dayanmak, düşmemek.

e.-ir+(1)+(ennejiir) 3/2177

[=1]

enniir [menin-] torul- Karşı gelmek, karşı koymak, sataşmak, meydan okumak.

e. t.-ur+(torlur) 3/0398

ennip-tonnup 5/0173

[=2]

ennip-tonnup → enniir torul-

eŋ *zf*. En.

e. 1/0558, 1/0567, 1/0668, 1/0683, 1/0702, 1/0714, 1/0733, 1/0832, 1/0860, 1/1073, 1/1488, 1/1561, 1/2355, 1/2836, 1/3048, 1/3566, 1/3621, 1/3687, 3/0791, 3/1232, 3/1326, 3/1642, 3/2482, 3/2827, 3/3968, 3/4577, 3/4821, 3/4995, 4/1615, 4/1968, 4/5250, 4/5261, 5/1016, 5/2146, 5/2160

e.-ne 3/1601, 3/2324

[=37]

eŋdere *zf*. Çok.

e. 5/1810

[=1]

eŋge-doŋga *sf*. Soğuk, çok soğuk, en soğuk.

e. 1/0004

[=1]

eŋgin *is*. Dişi deve.

e. 5/0729, 5/1360

e. (iŋgin) 2/1111

[=3]

eŋmek *sf*. Eğik, bükük.

e. 2/0616

[=1]

ep *is*. Yol, yöntem, usul.

e.+in+(evin) 2/0558, 4/0419

e.+im-daa+(evim) 1/0633

[=3]

ep-çöp *is*. **1**. Anlaşma, uyum, uzlaşma, barış.

e.+ü-bile+(evi-çövü) 1/2755

2. Düzen, hile.

e.-bile 5/1864

[=2]

epte- Monte etmek, yerleştirmek.

e.-p 6/3171

e.-pterge 5/2014, 5/2016

e.-p tur- 1/0020, 1/0412, 1/0421, 2/1390

e.-y 1/2663, 1/2665, 1/2932, 1/2943, 6/3117, 6/3137

[=13]

epte- çöpte- Çeşitli yollarla yapmaya çalışmak, ayarlamak, düzenlemek.

e.-p tur- 1/2825

[=1]

epteş- Uymak, uygun gelmek, yaraşmak.

e.-ir+(2)+(eptejir) 5/0290, 5/0293

[=2]

eptig 1. *sf*. Rahat, uygun.

e. 3/1538, 3/4104, 3/4929

2. *zf*. Uygun, uygun bir şekilde.

e. 3/2402, 3/2691

[=5]

er *is*. **1**. Er, erkek, yiğit, delikanlı.

e. 1/0011, 1/0011, 1/0117, 1/0347, 1/0371, 1/0408, 1/0442, 1/0465, 1/0467, 1/0468, 1/0506, 1/0520, 1/0521, 1/0550, 1/1196, 1/1345, 1/1392, 1/1195, 1/1344, 1/1391, 1/1411, 1/1446, 1/1455, 1/1479, 1/1581, 1/1748, 1/2122, 1/2163, 1/2199, 1/2206, 1/2232, 1/2347, 1/2460, 1/2607, 1/2751, 1/2779, 1/3249, 1/3549, 1/3724, 1/3816, 2/0155, 2/0165, 2/0366, 2/0377, 2/0624, 2/0350, 2/0464, 2/0487, 2/0505, 2/0795, 2/0796, 2/0811, 2/0813, 2/0833, 2/0872, 2/0878, 2/0929, 2/0998, 2/1128, 2/1432, 2/1434, 2/1502, 3/0137, 3/0246, 3/0281, 3/0328, 3/0380, 3/0495, 3/0584, 3/0606, 3/0615, 3/0689, 3/0854, 3/0936, 3/0942, 3/0948, 3/0966, 3/0971, 3/1153, 3/1156, 3/1416, 3/1430, 3/2507, 3/2620, 3/2670, 3/2950, 3/3471, 3/3596, 3/4032, 3/4080, 3/4467, 3/4512, 3/4645, 3/4758, 3/4762, 3/4794, 3/4862, 3/4904, 4/0049, 4/0429, 4/0516, 4/0670, 4/0988, 4/1042,

4/1509, 4/1616, 4/1621, 4/1625, 4/1696, 4/1830, 4/1839, 4/1969, 4/1977, 4/1953, 4/2342, 4/2410, 4/2416, 4/2458, 4/3828, 4/3943, 4/3945, 4/4244, 4/4321, 4/4348, 4/4532, 5/0003, 5/0004, 5/0005, 5/0006, 5/0021, 5/0027, 5/0038, 5/0052, 5/0097, 5/0099, 5/0327, 5/0407, 5/0521, 5/0584, 5/0585, 5/0584, 5/0621, 5/0624, 5/0819, 5/0831, 5/0955, 5/0976, 5/1075, 5/1084, 5/1104, 5/1624, 5/1187, 5/1306, 5/1371, 5/1507, 5/1512, 5/1544, 5/1550, 5/1577, 5/1642, 5/1731, 5/1914, 5/2028, 5/2075, 5/2141, 5/2152, 5/2193, 5/2293, 5/2299, 5/2349, 5/2356, 5/2369, 5/2377, 5/2422, 5/2526, 5/2697, 6/0015, 6/0021, 6/0643, 6/1341, 6/1477, 6/1496, 6/1590, 6/1632, 6/1674, 6/1814, 6/1825, 6/2198, 6/2345, 6/2505, 6/2752, 6/3026, 6/3028, 6/3030, 6/3674

e.-daa 1/0333, 2/1017, 2/1140, 3/0314, 3/0330, 3/0371, 3/0387, 3/0394, 3/0546, 3/0883, 3/1149, 3/4099, 3/4380, 5/0045, 5/1000, 5/2200, 5/2716

e.+den 2/1432

e.-dir 1/0467, 3/0458, 3/4620, 3/4914, 6/1631, 6/1673

e.+ge 2/0878

e.+i 3/2618

e.+in 3/2614, 4/3620

e.+in-daa 6/1589

e.+in-ne 6/1673

e.-le 3/1781

e.-le-dir 3/4443, 6/1589

e.+ler 1/1769, 3/1364, 5/2059, 5/2204, 5/2234, 5/2718

e.+leri 3/1326, 3/4807

e.+leriniŋ 5/0593

e.+ni 4/0672, 4/0675, 4/0691, 4/0694, 4/0740, 4/0743, 5/2392

e.+niŋ 1/1411, 1/1420, 1/1440, 1/1446, 1/1451, 1/1455, 1/1471, 1/1725, 1/2286, 1/2505, 1/3269, 1/3289, 2/0350, 3/1545, 3/2311, 3/2353, 3/2378, 3/4063, 3/4886, 4/1247, 5/0007, 5/0483, 5/2022, 5/2188, 5/2427, 6/0015, 6/1477

erjigeş 2/1300

2. Koca, eş.

e.+iŋ 5/1083, 5/1100

e.+iŋniŋ 3/4175

3. *sf*. Erkek, erkek cinsi.

e. 1/0312, 1/0323, 1/0329, 1/0340, 1/0362, 1/1579, 3/0062, 3/0138, 3/0283, 3/0464, 3/2675, 3/2689, 3/3447, 3/3456, 3/3452, 3/3472, 3/4348, 4/1210, 6/1334, 6/3026, 6/3028

[=296]

er-hey *is*. Yiğit, gözü pek.

e.-dir 3/3680

[=1]

eree *is*. İşkence, eziyet, azap.

e. 4/3829

[=1]

ereede- → **eriide-**

ereen *is*. Alaca, ala.

e.+in 3/2809

[=1]

ereen-ala *sf*. Ala, alaca, alacalı.

e. 3/2405

[=1]

ereen-şokar *sf*. Çeşitli renklerde, karışık, alaca, alacalı bulacalı.

e. 3/1630, 3/1632

e.-la 5/0121, 5/0126, 5/0156

[=5]

eregey Ekşi (süt).

e. 3/3447, 3/3452

[=2]

eremik *sf*. Kısır.

e. 5/2252

[=1]

ereŋgeyle- Yüzeysel davranmak, üstünkörü muamele yapmak.

e.-p 5/1356

[=1]

eres 1. *sf*. Cesur, yiğit.

e. 2/0489, 3/0495, 3/0936, 3/0942, 3/1364, 3/2986, 3/3154, 3/4467, 3/4807, 5/2059, 6/0097, 6/1225, 6/1513

2. *is.*Yiğit, cesur.

e.-daa 1/1195, 1/1344, 1/1391

e.+i 5/0007

e.+i+(erezi) 1/1411, 1/1420, 1/1440, 1/1446, 1/1451, 1/1455, 1/2505, 2/0350, 3/4063, 6/0015, 6/1477

e.+in+(erezin) 3/0396

e.-le 2/0487

e.+ter 3/0695, 3/2799, 3/3629, 3/3875

e.-tir 1/0520

[=35]

eres-erlik *sf.* Cesur, yiğit, mert.

e. 5/0856, 5/1075, 5/2141, 5/2224, 6/3293, 6/3362

[=6]

eres-ertem *is*. Kabiliyet, beceri, maharet.

e.+in 3/3660

[=1]

erestig *sf.* Cesur, yiğit, gözü pek.

e.-daa 2/0795

[=1]

ergek *is.* Parmak.

e. 1/1496, 1/2903, 2/0017, 4/1392, 6/0996

e.+inden+(ergeenden) 1/3952

e.+iniŋ+(ergeeniŋ) 1/3146, 1/3916

e.+ke 5/0622

[=9]

ergektig *sf.* Parmaklı, parmağı olan.

e. 4/4531, 5/0003, 5/0004, 6/0009, 6/0093, 6/1073

e.+ge 3/4061

[=7]

ergelendir *zf.* Okşayarak, severek.

e. 5/1361

[=1]

ergelet- Okşamak, sevmek.

e.-ip+(ergeledip) 3/0450, 3/3021, 4/2332

[=3]

ergelet- çassıt- Okşamak, sevmek.

e.-ıp+(ergeledip-çassıdıp) 4/0500, 5/1247, 5/1390, 5/2177

[=4]

ergelig *sf.* Şefkatli, müşfik, sevecen.

e. 3/0382, 5/0586, 5/0632, 5/1127, 5/1205

[=5]

ergen-bolgan *sf.* Gereksiz, boş.

e. 5/0023

[=1]

ergi I. *sf.* Eski.

e. 5/2658

e.-daa 3/4343

e.+niŋ 4/0428, 4/0430

[=4]

ergi II. → **irgi**

ergi- Etrafını, çevresini dolaşmak.

e.-p 4/0899

[=1]

ergil- Dönmek, çevirmek, dolanmak.

e.-ip 3/0062, 3/0064, 3/0464, 3/0468, 3/0472, 4/2369

[=6]

ergildir *zf.* Dolanarak, dolaşarak; döndürerek, çevirerek; kez, defa.

e. 2/0817, 3/0622, 5/0556, 5/2385

[=4]

ergildir-dolgandır *zf.* Döne döne, döne dolaşa.

e. 3/0599, 3/2976

[=2]

ergiliş- Dolaşmak, birbiri etrafında dolanmak, dönmek.

e.-ip+(ergilçip) 3/4100

[=1]

ergim *sf*. Aziz, sevgili, kıymetli.

e. 5/1199, 5/2159

[=2]

ergin I. *is*. Eşik, kapı eşiği.

e. 3/2555,

e.+iniŋ 5/1447, 5/2196

e.+ni 1/1082

*****

ergin aksı turlagla- Bir kimsenin hizmetinde olmak.

e. 3/2468

[=5]

ergin II. → irgin

erig 1. *sf*. Eriyik, erimiş.

e. 1/0020, 1/0412, 1/0421

2. *is*. Buz tutmamış (alan).

e.+inde+(eriinde) 2/0891

[=4]

eriide- İşkence etmek, azap çektirmek.

e.-p tur- 5/1103

e.-erge (ereede-) 3/3395

[=2]

erik *is*. Kıyı, kenar, sahil.

e.+inge+(eriinge) 1/1357

[=1]

erin *is*. Dudak.

e.+in+(ernin) 1/2149, 1/2151, 1/2182, 1/2184

e.+inde+(erninde) 3/0421, 3/0422

e.-ne 6/1631

[=7]

erinnig *sf*. Dudaklı.

e. 5/0729, 6/0008, 6/0092, 6/1075, 6/1503, 6/3364, 6/3439

e.+ge 6/3295, 6/3523

[=9]

erlik *is*. Yiğit, cesur, gözü pek.

e.-daa 4/1509, 4/3943

[=2]

erlik-eres → eres-erlik

ert- 1. Geçmek, aşmak.

e.-e 3/2069, 3/2744, 6/1657, 6/3003, 6/3018, 6/3021, 6/3025

e.-e ber- 1/3564, 2/1068, 3/1331, 4/2177, 4/2845, 4/3003, 6/0272

e.-e halıda ber- 6/1614

e.-e halıp al- 3/2048

e.-e-le ber- 4/2928

e.-eeliŋer 1/3019

e.-er+(1) 1/0939, 1/0983, 3/0062, 3/0064, 3/2184, 3/2190, 4/2067, 6/1619

e.-er+(2) 1/0237, 3/1332, 3/4524, 3/4525

e.-erde 6/1918, 6/2037, 6/2039, 6/2034

e.-ip 1/0793, 1/0811, 1/0905, 1/1055, 5/0523, 6/2070

e.-ip al- 1/1305, 1/1368, 1/1409

e.-ip çıt- 1/0260, 1/0262, 1/0279, 4/3473, 6/2035

e.-ip-daa 4/1687

e.-ip kel- 4/3071, 6/1724

e.-ip şıda- 6/2817

e.-ip tur- 2/0094, 5/0525

e.-ken+(1) 1/0254, 1/0256, 1/0258,1/3025, 3/0468, 3/0472, 3/0622, 3/0625

e.-ken+(2) 2/0093

e.-ken-ne 3/2627

e.-keni 1/1929

e.-keş 1/1032, 1/3009, 2/1217, 3/0464, 3/2503, 4/3049, 4/3588, 6/1916, 6/1920

e.-pes+(2) 2/0014

e.-peyn 5/2412

e.-siŋze-daa 6/2815

e.-ti 4/1338

2. (Zaman) Geçmek.

e.-e ber- 4/3792

e.-ip tur 5/0804

e.-ip tur- 4/1586

e.-ken+(1) 5/0767

e.-kenin-daa 5/2746

e.-kije 4/3742

e.-kijege 5/1911

e.-sin 4/4029

e.-tim 3/2443

[=87]

erte *zf*. Erken.

e. 1/2797, 5/1392, 6/3145, 6/3174

e.+zinde 1/0003, 2/1, 3/0002

*****

aynıŋ çaazında hünnüŋ ertezinde → ay I.

e. 1/0595, 2/0697, 4/0051, 4/0180, 4/1238, 4/1368, 4/1416, 4/3616, 4/4228

[=16]

erte-burun *zf*. Çok eskiden, uzun zaman önce.

e. 5/2568

[=1]

erte-burungu 1. *sf*. Eski, önceki, eski zamana ait.

e. 1/3267

2. *zf*. Eskiden, önceden.

e.+da (erte-buruŋgu) 4/4446

[=2]

erte-buruŋgu → erte-burungu

ertem *is*. Bilgi.

e.-daa 3/0699

[=1]

ertem-bilig *is*. Bilgi.

e. 3/0708

[=1]

ertem-biliglig *sf*. Bilgili.

e. 2/0680

[=1]

ertem-şidi *is*. Bilgi, beceri, özellik, bilgi ve sihir.

e.+ger 3/0696

[=1]

ertem-şidilig *sf*. Bilgili, bilgili ve sihirli, bilgi ve hüner sahibi, nitelikli.

e. 2/0684, 2/0691

[=2]

erten *zf*. **1.** Sabah, sabahleyin.

e. 1/0545, 1/0774, 1/1785, 1/1817, 1/2797, 1/3852, 1/3911, 1/3948, 3/0091, 3/0160, 3/0172, 3/0614, 3/0976, 3/1044, 3/1383, 3/1460, 3/1512, 3/1710, 3/2094, 3/2108, 3/2169, 3/2238, 3/2245, 3/2304, 3/2479, 3/2644, 3/2682, 3/2817, 3/3169, 3/3245, 3/3723, 3/4080, 3/4815, 3/4901, 4/0261, 4/0823, 4/0921, 4/0926, 4/2517, 4/2578, 4/5140, 5/0451, 5/1150, 5/1392, 5/2265, 6/0124, 6/0311, 6/0568, 6/0612, 6/1024, 6/1595, 6/1638, 6/1680, 6/1826, 6/2090, 6/2230, 6/2657, 6/3711, 6/3734

e.+den 3/1731, 3/1797

e.+ge 1/0548, 1/1788, 1/1820, 1/3914, 1/3951, 2/1569, 3/0979, 3/1047, 3/1386, 3/1463, 3/1732, 3/1798, 3/3724, 6/0571, 6/0615, 6/1027, 6/1598, 6/1641, 6/1683, 6/1829, 6/3714, 6/3737

e.+inde 2/0109, 3/1724, 3/2630, 3/3288, 4/0519, 4/0842, 4/2733, 6/2376

e.+iŋ-ne 4/0916, 4/3771

e.-ne 4/2511, 5/1188

2. Yarın

e. 1/0382, 1/2467, 2/1148, 3/0623, 3/0944, 3/1890, 3/3446, 3/3451, 3/3461, 4/1240, 4/4030, 5/2165

e.+inde 3/0952, 3/1361, 3/2093, 3/2491, 4/2895, 4/2972, 4/4048, 4/4939, 4/5295, 6/2542, 6/2591

e.+inde-daa 4/0237

e.+iŋ-ne 1/1524, 4/2501

e.+inde 1/2613, 5/2217

[=123]

ertengi *sf*. Sabahki.

e. 1/3138

e.+niŋ 1/0003, 2/1, 3/0002

[=4]

ertengi-burungu *sf*. Önceki, eski, eskiye ait olan.

e. 1/3441, 1/3870

e.+lar 1/3287

[=3]

ertine *is.* Cevher, mücevher.

e. 4/1408, 4/2809, 5/0908

e.+ni 4/1410

e.+zi 4/0183

e.+zin 3/0604, 4/2806

[=7]

ertinelig *sf*. Mücevherli.

e. 3/4821, 3/4824, 4/0037

[=3]

ertkile- Geçmek, birlikte geçmek, geçip gitmek.

e.-gen+(ertkileen) 4/1688

[=1]

erttir *zf*. Mütemadiyen, devamlı, sürekli olarak.

e. 1/3503, 1/3514, 2/0689, 6/1273

[=4]

erttir- **1**. Geçirmek, geçmesini sağlamak, geçmesine müsaade etmek.

e.-bes+(1) 4/2051

e.-er+(2) 1/0235

e.-erde 1/2559

e.-ip al- 1/0963

e.-ip tur- 1/0253

e.-ipkenin 4/2181

2. Geçmek, geçirmek (zaman).

e.-beyn 1/0580, 1/0752, 1/0759, 1/0838, 1/1322, 1/1377, 1/2367, 1/2372, 1/2380, 1/2383, 1/3058

e.-geş 3/2879

3. Geçirmek, atlatmak, savmak.

e. 6/0495

e.-ip kör- 6/3657

[=22]

erzig *sf*. Yiğit, cesur.

e.-daa 4/4322

[=1]

este- Rüzgarda savrulmak, uçar gibi gitmek.

e.-gen+(1)+(esteen) 3/1635

e.-geş+(esteeş) 3/1937

e.-p çoru- 3/2612

[=3]

estet- Uçurmak, savurmak.

e.-i+(estedi) 3/2401

[=1]

eş *is.* Arkadaş, yoldaş, dost.

e. 1/0913, 3/0212, 3/2823, 6/1233

e.+i+(eji) 1/1231, 1/1240, 1/1258, 4/3828, 5/0411

e.+i-bile+(eji) 1/1751

e.+im+(ejim) 1/1670, 1/1675, 1/1679, 1/2216, 1/2225, 1/2320, 1/3292, 1/3931, 2/0902, 2/1008, 2/1025, 2/1037, 2/1041, 3/2352, 3/2377, 3/4858, 4/1739, 4/1741, 4/1780, 4/1783, 4/1787, 4/1790, 4/1795, 4/1801, 4/3448, 4/3460, 4/3603, 4/3610, 4/3636, 4/3639, 4/3641, 4/3645, 4/3648, 4/3653, 4/3660, 4/3691, 4/3729, 4/3899, 4/3901, 4/3917, 4/3920, 5/0447, 5/0547, 6/1854, 6/1951, 6/2076, 6/2143, 6/2289, 6/2315, 6/2343, 6/2441

e.+imni+(ejimni) 5/0552

e.+imniŋ+(ejimniŋ) 5/0541

e.+in+(ejin) 1/1671, 3/2074, 5/0489, 5/0567, 5/0619, 5/2519

e.+inden+(ejinden) 1/1206, 1/1314, 1/1603, 1/1945

e.+inge+(ejinge) 5/0584, 5/2517

e.+iniŋ+(ejiniŋ) 3/2036, 3/2073, 5/2514

e.+iŋ+(ejiŋ) 1/2218, 5/0423, 5/0632, 5/1199

e.+iŋni+(ejiŋni) 5/1127

e.+iŋniŋ+(ejiŋniŋ) 4/3945, 5/0586

e.+ivis+(ejivis) 3/2023, 3/2064

e.+ivisti+(ejivisti) 4/2342

e.+ivistiŋ+(ejivistiŋ) 4/2410, 4/2416, 4/2431

e.+ten 3/0212

e.+ter 3/1085, 3/1490, 3/2686, 3/2711

e.+terim 5/1457, 6/1782, 6/2741, 6/3726

e.+tiŋ 4/2360

ejikijiim 1/3285

ejikijim 1/3266

ejikim 6/2172, 6/2195, 6/2215, 6/2361, 6/2470, 6/2518, 6/2575, 6/2636

[=111]

eş- I. Eşmek**.**

e.-ip+(ejip) kag- 6/3615

[=1]

eş- II. Bağlamak, sarmak.

e.-ip+(ejip) al- 3/0223, 3/0228

[=2]

eşkede- Acele etmek.

e.-diŋ 5/0226

e.-gen+(2)+(eşkedeen) 5/0209

[=2]

eşkenne- Bir araçla toplamak, çıkarmak, atmak, eşelemek.

e.-p 6/0680

[=1]

eşpi *is.* Kadın, eş.

e. 5/2294

e.+zin 5/1128

[=2]

eştig *zf.* Eşli, yoldaşlı.

e. 2/0780

e.-daa 5/2539

[=2]

et I. *is*. **1**. Et (besin).

e. 1/0211, 1/0603, 3/0427, 3/1574, 6/0735, 6/1094, 6/1102, 6/1127, 6/1535, 6/3068

e.-bile 2/0901

e.-daa 5/2582

e.+i+(edi) 1/0160, 1/0179, 1/0201**,** 3/2142, 3/3062, 3/3467, 5/0030, 5/0032, 6/0712, 6/0789, 6/0816, 6/0864, 6/2402, 6/2689

e.+i-bile+(edi) 5/1277, 5/1341

e.+in+(edin) 1/0211, 1/0758, 1/0850, 1/2382, 1/3074, 2/1229, 2/1634, 3/0427, 3/1193, 3/3090, 3/3174, 3/3818, 3/4131, 3/5035, 4/0591, 4/0795, 4/2334, 4/2415, 4/3765, 4/3774, 4/3813, 4/3838, 4/3858, 4/4785, 5/0370, 5/0458, 5/1039, 5/1140, 5/1267, 5/1276, 5/1341, 5/1653, 5/1867, 6/0707, 6/0730, 6/0756, 6/0784, 6/0812, 6/0855, 6/1094, 6/1127

e.+in-daa+(edin) 4/4811

e.+inden+(edinden) 3/3054

e.+iŋer+(ediŋer) 4/0539

e.+ten 1/0582, 1/0745, 1/2369, 1/3059

e.+ti 3/2816, 3/3106, 5/0301, 5/1045

e.+tiŋ 4/4785

2. Et.

e. 3/2671, 5/1554

e.-bile 2/0911

e.+i+(edi) 1/0507, 1/0508, 1/0509, 1/2135, 1/2280, 1/2286, 2/0456, 2/0459, 5/0939, 5/0940, 6/2113, 6/2261, 6/2404, 6/2687

e.+imni+(edimni) 4/5216

e.+imniŋ+(edimniŋ) 5/0550

e.+in+(edin) 1/2137, 1/2173, 1/2175, 3/2937

e.+inden+(edinden) 3/2670

3. Beden, vücut.

e.+i-bile+(edi) 3/1111, 3/4074

*

edi izi-/hayın-/kıs- Vücut ısısı artmak, ısınmak.

e. 1/1968, 1/1971, 1/2123, 1/3269, 1/3289, 1/3759, 3/2353, 3/2378, 4/3726, 6/2180, 6/2134, 6/2162, 6/2178, 6/2280, 6/2306, 6/2430, 6/2460, 6/2149, 6/2296, 6/2321, 6/2447, 6/2474, 6/2710

e. hayın- 1/2287, 3/2369

e. kıs- 1/2259, 1/2270

baldırınıŋ edi katpaan → baldır

e. 1/0402, 4/0416, 4/0666, 4/0710, 4/0720, 4/0766, 4/0789, 4/0883, 4/1141, 4/1825, 4/3707, 4/3719, 4/3798

et dıldıg İnsan, kişi.

e. 2/0833, 3/2078, 4/2110, 4/4404

edi aarı- Doğum sancısı yaşamak.

e. 6/0665

[=156]

et II. *is.* Mal, varlık, eşya.

e. 1/0418, 1/0427, 1/0631, 3/0268, 3/1197, 3/2427, 3/3768, 3/4462, 3/4981, 4/4448, 6/0482, 6/2920

e.-bile 2/1443, 2/1457, 3/4411, 4/0144

e.-daa 4/0073

e.+i+(edi) 3/0413, 5/0055, 5/0172, 5/2703, 6/0077, 6/0084

e.+i-bile+(edi) 5/2707

e.+im+(edim) 3/1862, 5/2350, 6/0490

e.+imniŋ+(edimniŋ) 6/0482

e.+in+(edin) 1/2835, 2/1609, 3/0069, 3/2838, 3/3006, 3/3809, 3/4195, 3/4990, 3/5046, 4/1365, 4/5368, 5/0062, 5/1209, 5/1758, 5/2214, 5/2220, 5/2245, 5/2688

e.+inge+(edinge) 4/0072

e.+iniŋ+(ediniŋ) 1/2835, 6/2920

e.+iŋniŋ+(ediŋniŋ) 5/2650, 6/0195

e.+ter 1/0438

e.+ti 1/0592, 3/2471, 4/1786, 6/0195, 6/0490

e.+tiŋ 3/4981, 4/4447

[=60]

et- I. Düzeltmek.

e.-e+(ede) 3/0388, 3/4381, 4/0933, 4/0938, 6/3170

e.-ip+(edip) 5/0352

e.-keş 3/3725

[=7]

et- II. Ses çıkarmak (hayvanlar için).

e.-erge+(ederge) 5/0049

e.-erimni+(ederimni) 3/3571

e.-erimniŋ+(ederimniŋ) 3/3576

e.-ip+(edip) olur- 4/0804, 4/0808

[=5]

et-baraan *is*. Mal, eşya, varlık.

e.+ıŋarnı 2/0297

[=1]

et-bot *is*. Beden, gövde, vücut.

e. 3/3896

e.+u+(bodu) 3/2398, 3/4069

[=3]

et-çag *is*. Et ve yağ.

e.+ın+(edin-çaan) 4/0473

[=1]

et-çem *is*. Et, yemek.

e.+in+(e'din-ç.) 6/2807

[=1]

et-çepsek *is*. Eşyalar, alet edevat, levazım, mühimmat.

e. 1/0371

e.+imni+(e.-çepseemni) 1/0378

e.+iŋ+(e.-çepseeŋ) 1/0375

[=3]

et-çürek *is*. Kalp, yürek, gönül.

et çüree bagay Kötü kalpli.

e. 4/1511, 4/1954, 4/4323

[=3]

et-han *is*. Beden, vücut.

e.+ı 1/2132

e.+ı+(edi-h.) 2/0280, 4/3232

e.+ım+(edim-h.) 4/3491

e.+ın 1/2170

[=5]

et-heŋme *is.* Et, kurutulmuş et.

e.+zin+(edin-h.) 3/4030

[=1]

et-hereksel *is*. Eşyalar, alet edevat, levazım, mühimmat.

e.+in 1/0408

[=1]

et-höreŋgi *is*. Mal, varlık.

e.+ŋ 5/1871

[=1]

et-keş *is*. **1**. Et ve deri .

e.+iviske+(e.-kejiviske) 1/3817

2. Yiyecek et ve deri, post.

e.+ti 3/4144

[=2]

et-mal *is.* Mal, varlık.

e. 2/1474, 3/3582

e.+dı 3/3587

e.+dıŋ 5/0067

e.+ıŋ+(ediŋ-m.) 5/0572, 5/0628

e.+ı 3/4174

e.+ı-bile 3/3822

e.+ın-daa+(edin-m.) 5/2060

[=8]

et-sep *is.* Eşyalar, mal mülk.

e. 3/1177

e.+in+(edin-sevin) 5/0620, 6/0660

e.+in+(e.-sevin) 6/3767

e.+ivisti+(e.-sevivisti) 6/3095

[=5]

etsig *sf*. Etsi, lezzetli.

e. 1/0160, 1/0179, 1/0201, 6/0712, 6/0789, 6/0816, 6/0864

[=7]

et-söök *is*. Et ve kemikler; beden, vücut.

e.+ü+(e.-söögü) 3/0572

e.+üm+(edim-söögüm) 2/0464

e.+ün+(e.-söögün) 2/0397

*

et-söökten adırıl- Doğum yapmak, doğurmak.

e. 5/2277, 5/2280, 5/2282

[=6]

ette- I. Et yemek.

e.-ŋer 5/1646

e.-p 5/0304

[=2]

ette- II. 1. Vurmak, dövmek.

e.-geş+(etteeş) 5/2570

e.-p tur- 5/2574

2. İşlemek, sepilemek, tabaklamak (deri).

e.-p 5/0062, 5/1209

[=4]

ette- hıyna- Dövmek, vurmak.

e.-erge 3/2520, 3/2611

e.-p tur- 3/2615, 5/1128

[=4]

etteldir- İyileştirmek.

e.-ip 1/0546, 1/0548

[=2]

ette- malda- Deri işlemek ve hayvanları idare etmek; işleri yapmak.

e.-p kel- 5/2061

[=1]

ettet- I. Et yedirmek, et ikram etmek.

e.-ip+(ettedip) 3/4453

[=1]

ettet- II. Deri işletmek, sepiletmek.

e.-pes+(2) 5/0056

[=1]

ettig I. *sf*. Etli.

e. 4/3686

[=1]

ettig II. *sf*. Mallı, varlıklı, malı varlığı olan.

e. 3/0006, 4/1064

[=2]

ettig-hannıg *sf*. Etli kanlı, dolgun, yapılı.

e. 2/0504

[=1]

ettig maldıg *sf*.Mallı, varlıklı, malı varlığı olan.

e. 5/0029

[=1]

ettin- İyileşmek.

e.-ip al- 2/1571

[=1]

eveeş-biçe 1. *sf*. Az, biraz.

e. 5/0608, 5/1542

2. *zf*. Az, biraz, bir müddet.

e. 5/2222

[=3]

eveeşte- Azalmak.

e.-y ber- 3/3062

[=1]

evegen-çanagaş *sf*. Çıplak, çırılçıplak.

e. 6/3215

[=1]

eves *is*. Değil.

e. 1/0235, 1/0469, 1/0470, 1/0471, 1/0472, 1/0473, 1/0522, 1/0524, 1/0992, 1/1009, 1/1272, 1/1279, 1/1690, 1/2133, 1/2171, 1/2337, 1/2985, 1/3005, 1/3847, 2/0081, 2/0198, 2/0530, 2/0531, 2/0623, 2/0702, 3/0521, 3/0788, 3/1083, 3/1229, 3/1600, 3/1997, 3/2077, 3/2324, 3/2601, 3/2788, 3/2791, 3/2831, 3/2831, 3/2898, 3/2900, 3/2971, 3/3109, 3/3356, 3/3486, 3/3570, 3/3678, 3/3684, 3/3868, 3/4026, 3/4026, 3/4201, 3/4252, 3/4314, 3/4565, 3/4874, 3/4962, 3/4965, 3/5041, 3/5042, 4/0088, 4/0244, 4/0536, 4/0657, 4/0688, 4/0687, 4/0908, 4/1261, 4/1801, 4/1836, 4/1887, 4/1891, 4/1893, 4/2182, 4/2359, 4/2435, 4/2559, 4/2562, 4/2966, 4/3255, 4/3259, 4/3262, 4/3266, 4/3315, 4/4269, 4/4596, 4/4615, 4/4823, 5/0075, 5/0082, 5/0244, 5/0261, 5/0515, 5/0582, 5/0583, 5/0769, 5/0770, 5/1468, 5/2086, 5/2578, 6/0186, 6/0489, 6/0490, 6/0491, 6/0689, 6/0735, 6/0735, 6/1044, 6/1085, 6/1312, 6/1319, 6/1366, 6/1410, 6/1791, 6/1931, 6/1998, 6/2001, 6/3656

e.+te 6/1366

e.-tir 2/1101, 3/3186, 4/0258, 6/2050

[=122]

evespe *e. Değil mi, öyle, öyle değil mi vb*. anlamlarda pekiştirici edat.

e. 1/0094, 1/0126, 1/0130, 1/0207, 1/0253, 1/0355, 1/0357, 1/0368, 1/0368, 1/0399, 1/0519, 1/0521, 1/0534, 1/0541, 1/0677, 1/0723, 1/0727, 1/0783, 1/0828, 1/0841, 1/0874, 1/0884, 1/0890, 1/0945, 1/0981, 1/0990, 1/0998, 1/1003, 1/1041, 1/1181, 1/1189, 1/1283, 1/1289, 1/1299, 1/1363, 1/1410, 1/1420, 1/1457, 1/1463, 1/1503, 1/1518, 1/1559, 1/1569, 1/1632, 1/1645, 1/1698, 1/1711, 1/1748, 1/1801, 1/1829, 1/1843, 1/1873, 1/1887, 1/1930, 1/1936, 1/1939, 1/1960, 1/2027, 1/2040, 1/2049, 1/2055, 1/2101, 1/2108, 1/2121, 1/2124, 1/2130, 1/2172, 1/2181, 1/2183, 1/2185, 1/2188, 1/2191, 1/2205, 1/2247, 1/2250, 1/2530, 1/2630, 1/2698, 1/2718, 1/2901, 1/2965, 1/2997, 1/3167, 1/3304, 1/3515, 1/3540, 1/3675, 1/3701, 1/3799, 2/0062, 2/0088, 2/0134, 2/0148, 2/0159, 2/0183, 2/0211, 2/0230, 2/0245, 2/0268, 2/0292, 2/0336, 2/0420, 2/0423, 2/0428, 2/0443, 2/0453, 2/0461, 2/0462, 2/0476, 2/0479, 2/0485, 2/0490, 2/0509, 2/0515, 2/0525, 2/0535, 2/0542, 2/0545, 2/0552, 2/0555, 2/0559, 2/0563, 2/0568, 2/0570, 2/0574, 2/0580, 2/0594, 2/0599, 2/0600, 2/0603, 2/0608, 2/0621, 2/0633, 2/0638, 2/0642, 2/0659, 2/0670, 2/0683, 2/0686, 2/0692, 2/0696, 2/0698, 2/0704, 2/0719, 2/0729, 2/0842, 2/0851, 2/0885, 2/0957, 2/0965, 2/1068, 2/1151, 2/1157, 2/1160, 2/1163, 2/1166, 2/1170, 2/1176, 2/1178, 2/1181, 2/1184, 2/1187, 2/1189, 2/1202, 2/1204, 2/1207, 2/1213, 2/1219, 2/1222,

2/1226, 2/1234, 2/1251, 2/1258, 2/1269,
2/1279, 2/1283, 2/1288, 2/1294, 2/1302,
2/1308, 2/1316, 2/1321, 2/1323, 2/1327,
2/1335, 2/1340, 2/1342, 2/1345, 2/1351,
2/1357, 2/1360, 2/1365, 2/1369, 2/1394,
2/1398, 2/1405, 2/1409, 2/1414, 2/1417,
2/1419, 2/1421, 2/1429, 2/1434, 2/1440,
2/1441, 2/1448, 2/1454, 2/1464, 2/1467,
2/1472, 2/1481, 2/1486, 2/1490, 2/1495,
2/1498, 2/1505, 2/1511, 2/1516, 2/1518,
2/1531, 2/1536, 2/1539, 2/1543, 2/1557,
2/1562, 2/1567, 2/1571, 2/1573, 2/1575,
2/1584, 2/1604, 2/1607, 3/0012, 3/0043,
3/0059, 3/0065, 3/0075, 3/0089, 3/0130,
3/0161, 3/0185, 3/0199, 3/0245, 3/0252,
3/0257, 3/0270, 3/0313, 3/0329, 3/0349,
3/0356, 3/0370, 3/0379, 3/0386, 3/0393,
3/0424, 3/0443, 3/0458, 3/0482, 3/0487,
3/0522, 3/0554, 3/0564, 3/0575, 3/0584,
3/0638, 3/0652, 3/0671, 3/0688, 3/0693,
3/0721, 3/0737, 3/0765, 3/0801, 3/0818,
3/0831, 3/0841, 3/0859, 3/0874, 3/0887,
3/0908, 3/0919, 3/0930, 3/0940, 3/0951,
3/0998, 3/1021, 3/1028, 3/1043, 3/1080,
3/1086, 3/1104, 3/1109, 3/1112, 3/1116,
3/1134, 3/1146, 3/1150, 3/1166, 3/1179,
3/1189, 3/1199, 3/1213, 3/1251, 3/1285,
3/1298, 3/1312, 3/1327, 3/1333, 3/1345,
3/1360, 3/1375, 3/1408, 3/1422, 3/1434,
3/1446, 3/1459, 3/1484, 3/1486, 3/1491,
3/1509, 3/1553, 3/1555, 3/1578, 3/1591,
3/1598, 3/1610, 3/1624, 3/1644, 3/1659,
3/1671, 3/1683, 3/1697, 3/1723, 3/1730,
3/1785, 3/1816, 3/1829, 3/1839, 3/1855,
3/1869, 3/1906, 3/1915, 3/1930, 3/1934,
3/1946, 3/1960, 3/1980, 3/1990, 3/2000,
3/2019, 3/2049, 3/2080, 3/2086, 3/2119,
3/2122, 3/2148, 3/2215, 3/2226, 3/2234,
3/2241, 3/2250, 3/2278, 3/2314, 3/2325,
3/2332, 3/2364, 3/2395, 3/2419, 3/2429,
3/2440, 3/2456, 3/2473, 3/2490, 3/2502,
3/2535, 3/2553, 3/2589, 3/2593, 3/2605,
3/2621, 3/2629, 3/2647, 3/2662, 3/2681,
3/2736, 3/2756, 3/2796, 3/2805, 3/2817,
3/2842, 3/2853, 3/2877, 3/2885, 3/2906,
3/2932, 3/2954, 3/2970, 3/2981, 3/3008,
3/3052, 3/3072, 3/3101, 3/3104, 3/3109,
3/3112, 3/3142, 3/3148, 3/3157, 3/3163,
3/3209, 3/3222, 3/3227, 3/3252, 3/3265,
3/3304, 3/3317, 3/3320, 3/3328, 3/3336,
3/3342, 3/3352, 3/3365, 3/3389, 3/3416,
3/3432, 3/3443, 3/3448, 3/3478, 3/3483,
3/3484, 3/3502, 3/3516, 3/3536, 3/3547,
3/3562, 3/3580, 3/3591, 3/3602, 3/3624,
3/3644, 3/3657, 3/3679, 3/3699, 3/3707,
3/3718, 3/3727, 3/3748, 3/3757, 3/3778,
3/3785, 3/3801, 3/3824, 3/3841, 3/3864,
3/3876, 3/3897, 3/3904, 3/3943, 3/4007,
3/4019, 3/4023, 3/4027, 3/4032, 3/4041,
3/4058, 3/4070, 3/4079, 3/4082, 3/4097,
3/4114, 3/4121, 3/4129, 3/4165, 3/4180,
3/4198, 3/4223, 3/4230, 3/4241, 3/4250,
3/4266, 3/4270, 3/4286, 3/4302, 3/4315,
3/4355, 3/4363, 3/4390, 3/4435, 3/4439,
3/4446, 3/4458, 3/4467, 3/4484, 3/4504,
3/4531, 3/4542, 3/4606, 3/4620, 3/4644,
3/4661, 3/4675, 3/4681, 3/4684, 3/4686,
3/4691, 3/4709, 3/4715, 3/4722, 3/4725,
3/4744, 3/4760, 3/4768, 3/4793, 3/4810,
3/4844, 3/4881, 3/4885, 3/4895, 3/4906,
3/4914, 3/4920, 3/4926, 3/4938, 3/4971,
3/4984, 3/5013, 3/5053, 4/0070, 4/0083,
4/0182, 4/0204, 4/0226, 4/0264, 4/0291,
4/0304, 4/0345, 4/0375, 4/0389, 4/0418,
4/0479, 4/0513, 4/0529, 4/0533, 4/0534,
4/0535, 4/0537, 4/0543, 4/0638, 4/0649,
4/0652, 4/0664, 4/0808, 4/0815, 4/0830,
4/0838, 4/0865, 4/0887, 4/0894, 4/0955,
4/0983, 4/1000, 4/1036, 4/1048, 4/1083,
4/1120, 4/1124, 4/1183, 4/1187, 4/1204,
4/1220, 4/1254, 4/1281, 4/1292, 4/1317,
4/1339, 4/1348, 4/1377, 4/1409, 4/1411,
4/1424, 4/1445, 4/1453, 4/1460, 4/1462,
4/1464, 4/1482, 4/1485, 4/1491, 4/1503,
4/1528, 4/1654, 4/1658, 4/1665, 4/1688,
4/1692, 4/1709, 4/1713, 4/1733, 4/1821,
4/1828, 4/1843, 4/1853, 4/1856, 4/1859,
4/1913, 4/1921, 4/1966, 4/1998, 4/2115,
4/2129, 4/2145, 4/2165, 4/2170, 4/2178,
4/2187, 4/2211, 4/2216, 4/2224, 4/2233,
4/2247, 4/2260, 4/2270, 4/2277, 4/2304,
4/2324, 4/2349, 4/2351, 4/2354, 4/2362,
4/2422, 4/2439, 4/2455, 4/2473, 4/2476,
4/2509, 4/2523, 4/2531, 4/2577, 4/2583,
4/2594, 4/2596, 4/2604, 4/2670, 4/2678,
4/2689, 4/2693, 4/2725, 4/2732, 4/2736,
4/2745, 4/2767, 4/2803, 4/2819, 4/2823,
4/2848, 4/2864, 4/2894, 4/2928, 4/2938,
4/2942, 4/2971, 4/2973, 4/3003, 4/3019,
4/3023, 4/3064, 4/3086, 4/3092, 4/3116,
4/3122, 4/3146, 4/3148, 4/3152, 4/3185,
4/3189, 4/3203, 4/3206, 4/3221, 4/3278,
4/3282, 4/3288, 4/3312, 4/3318, 4/3344,
4/3345, 4/3396, 4/3402, 4/3407, 4/3409,
4/3414, 4/3418, 4/3436, 4/3464, 4/3471,
4/3500, 4/3529, 4/3556, 4/3597, 4/3608,
4/3615, 4/3624, 4/3630, 4/3704, 4/3725,
4/3746, 4/3754, 4/3785, 4/3790, 4/3796,
4/3807, 4/3834, 4/3844, 4/3849, 4/3897,
4/3913, 4/3926, 4/3941, 4/3942, 4/3963,

4/3965, 4/3971, 4/3996, 4/4011, 4/4022, 4/4042, 4/4051, 4/4061, 4/4064, 4/4067, 4/4069, 4/4075, 4/4226, 4/4252, 4/4315, 4/4421, 4/4499, 4/4572, 4/4575, 4/4584, 4/4590, 4/4632, 4/4636, 4/4645, 4/4652, 4/4693, 4/4713, 4/4725, 4/4777, 4/4834, 4/4838, 4/4854, 4/4890, 4/4899, 4/4910, 4/4914, 4/4918, 4/4928, 4/4938, 4/4955, 4/4961, 4/4982, 4/5033, 4/5052, 4/5122, 4/5249, 4/5299, 4/5315, 4/5335, 4/5345, 4/5355, 4/5372, 4/5379, 4/5389, 4/5399, 4/5405, 4/5414, 4/5436, 4/5440, 5/0016, 5/0045, 5/0197, 5/0410, 5/0525, 5/0850, 5/0865, 5/1349, 5/1353, 5/1357, 5/1363, 5/1386, 5/1504, 5/1607, 5/1625, 5/1664, 5/1675, 5/1686, 5/1700, 5/1714, 5/1802, 5/1989, 5/2013, 5/2021, 5/2049, 5/2129, 5/2135, 5/2140, 5/2199, 5/2208, 5/2246, 5/2285, 5/2417, 5/2476, 5/2583, 5/2611, 5/2643, 6/0046, 6/0135, 6/0144, 6/0150, 6/0159, 6/0167, 6/0175, 6/0205, 6/0210, 6/0217, 6/0226, 6/0240, 6/0247, 6/0268, 6/0285, 6/0302, 6/0308, 6/0314, 6/0356, 6/0369, 6/0377, 6/0386, 6/0407, 6/0426, 6/0444, 6/0487, 6/0498, 6/0503, 6/0529, 6/0533, 6/0538, 6/0543, 6/0566, 6/0590, 6/0610, 6/0661, 6/0684, 6/0691, 6/0709, 6/0732, 6/0750, 6/0805, 6/0847, 6/0866, 6/0873, 6/0932, 6/0977, 6/1010, 6/1023, 6/1056, 6/1078, 6/1082, 6/1100, 6/1121, 6/1142, 6/1178, 6/1189, 6/1206, 6/1234, 6/1241, 6/1260, 6/1273, 6/1295, 6/1305, 6/1441, 6/1491, 6/1527, 6/1555, 6/1622, 6/1850, 6/1969, 6/2009, 6/2042, 6/2067, 6/2089, 6/2116, 6/2120, 6/2132, 6/2213, 6/2219, 6/2229, 6/2363, 6/2372, 6/2408, 6/2416, 6/2439, 6/2455, 6/2468, 6/2496, 6/2541, 6/2571, 6/2632, 6/2652, 6/2656, 6/2698, 6/2723, 6/2728, 6/2751, 6/2778, 6/2792, 6/2805, 6/2813, 6/2821, 6/2825, 6/2844, 6/2848, 6/2863, 6/2914, 6/2935, 6/2937, 6/2969, 6/2989, 6/3002, 6/3033, 6/3040, 6/3063, 6/3097, 6/3104, 6/3128, 6/3166, 6/3188, 6/3203, 6/3244, 6/3302, 6/3315, 6/3353, 6/3382, 6/3406, 6/3420, 6/3465, 6/3587, 6/3606, 6/3625, 6/3697, 6/3700, 6/3704, 6/3709, 6/3727, 6/3750, 6/3757, 6/3763

[=956]

eveyik *e*. Öyle, değil mi; soru ve şüphe anlamları veren pekiştirme edatı.

e. 6/2872

[=1]

eveyikpe *e*. Öyle, değil mi; soru ve şüphe anlamları veren pekiştirme edatı.

e. 1/1192, 6/1736, 6/1743

[=3]

evi- devi- Peşrev çekmek, zıplamak, dans etmek.

e.-p 1/3760, 3/1146, 6/2110, 6/2257, 6/2685, 6/2726

e.-p egele- 5/2373

e.-p kel- 1/3764, 6/2400

e.-p ün- 5/2376

[=10]

evileŋ-çövüleŋ *zf*. Nazikçe, kibarca.

e. 4/1726

[=1]

evileŋne- çövüleŋne- Kibarca davranmak, zarif hareket etmek.

e.-gen+(2)+(evileŋneen-çövüleŋneen) 4/1551

[=1]

evileŋne- savılaŋna- Kibarca davranmak, zarif hareket etmek.

e.-gan+(2)+(evileŋneen-savılaŋnaan) 4/2232

[=1]

evir- çavır- İnmek, konmak; (kanatları) büküp konmak. *[evir- krş. eer- I.; çavır- krş. çavırıl- (eviril-çavırıl-)]*

e.-ıp olur- 3/0693

e.-ıp 3/1880

[=2]

eviril- çavırıl- Konmak, inmek; (kanatlar) bükülüp konmak.

e. **ç.-ıp+(çavırlıp) tur**- 3/3602, 3/3598

[=2]

eze- Esnemek, gevşemek.

e.-p kag- 3/0518

e.-p-daa tur- 4/1059

e.-p tur- 4/1075

[=3]

ezeŋgi *is.* Üzengi.

e. 1/0509, 1/1611, 5/0621, 5/1978

e.+ge 2/0861

e.+niŋ 5/2038

e.+ŋ 6/0602

e.+zin 1/1084, 2/0458, 3/0581, 3/2284

e.+zinge 1/0466, 1/0932

e.+ziniŋ 6/0562

[=14]

ezeŋgilig *sf.* Üzengili.

e. 2/0331, 3/0806, 3/3972, 4/1993, 4/2173, 4/2563, 4/4373

[=7]

ezer *is.* Eyer.

e. 1/0432, 2/0492, 2/1652, 3/1183, 3/2321, 3/4909, 4/0177, 4/0878, 4/1435, 5/1161, 6/0076, 6/0589, 6/3231, 6/3232

e.+de 3/3717

e.+i 5/0331, 6/1458

e.+in 1/0428, 1/0455, 2/0332, 2/0520, 2/1425, 2/1646, 3/0300, 3/0764, 3/2695, 3/2923, 3/3714, 3/3941, 3/4557, 4/1146, 4/3199, 4/4082, 6/1482

e.+in-daa 4/2565

e.+inge 1/1086, 3/0582, 5/1258

e.+iniŋ 1/0537, 3/1147, 3/2098, 3/2995, 6/0609

e.+iŋni 2/0383

e.+iŋniŋ 5/2670

e.+niŋ 1/0542, 3/1130, 3/2926, 5/2449, 5/2451

[=50]

ezer-çonak *is.* Eyer, koşum takımı.

e. 3/4145, 5/0293

e.+ın+(e.-çonaan) 3/3709

e.+ıŋ+(e.-çonaaŋ) 2/1509

e.+tı 5/1182

[=5]

ezer-çügen *is*. Eyer ve dizgin, koşum.

e.+in 4/3195

[=1]

ezer-çügennig sf. Eyer ve dizginli, koşumlu.

e. 2/1488

[=1]

ezerlig *sf*. Eyerli.

e. 3/0030, 3/0805, 3/3971, 6/0069, 6/1710, 6/3249, 6/3590, 6/3639

[=8]

ezerte- Eyerlemek, eyer vurmak.

e.-geş+(ezerteeş) 2/0332, 3/0579, 4/1304

e.-geştiŋ+(ezerteeştiŋ) 4/4082

e.-p 2/1425, 3/2402, 3/3854, 4/1146, 4/3195, 5/0331, 6/3232

e.-p tur- 4/3200

[=12]

ezerten- Eğer vurmak.

e.-geş 3/0389

e.-ip 3/4742, 4/0178

[=3]

ezertengile- Eğer vurmak.

e.-geş+(ezertengileeş) 3/4381

[=1]

ezil- Ezilmek, erimek, aşınmak.

e.-gije 5/0939

e.-ip+(estip) 1/1317, 1/1319, 4/0964

e.-ip+(estip) kal- 4/3022

e.-ip-daa+(estip) tur- 4/2998

e.-ip+(estip) kel- 6/2562

[=7]

ezil- ele- Ezilmek, aşınmak.

e.-p+(estip-e.) 4/5354

[=1]

ezil- hayıl- Ezilmek, erimek, ezilip aşınmak.

e.-bes+(1) 2/1386

[=1]

ezildir *zf*. Ezerek, ezilene kadar.

e. 2/1606

[=1]

ezildir- Eritmek.

e.-geş 2/1383

e.-ip 6/0039

[=2]

ezim *is.* Orman, tayga.

e. 4/4650, 6/2610

e.+in 5/1810

e.+niŋ 3/0108

[=4]

ezim-arga *is.* Orman, tayga.

e.-bile 1/1582

[=1]

ezin *is*. Esinti, hava dalgası.

e.+i 6/2999

e.+inge 3/1937

[=2]

ezin-sırın *is*. Esinti, hava dalgası.

e.+ın 4/0713

[=1]

ezir *is*. Kartal.

e. 3/0062, 3/0064, 3/0464, 3/0469, 3/0615, 3/0623, 3/0689, 3/0691, 3/1153, 3/1156, 3/1620, 3/2365, 3/3596, 3/3600, 6/1334, 6/1541, 6/2119, 6/2264, 6/2411, 6/2606, 6/2695

e.+niŋ 5/0527, 5/1717, 5/1882

[=24]

eziri- Esrimek, sarhoş olmak.

e.-gen+(2)+(ezireen) 6/2349

e.-geş+(ezireeş) 6/2200, 6/2347, 6/2826, 6/2900

e.-y ber- 1/1083, 1/1085

[=7]

ezirik *is*. Esrik, sarhoş.

e. 1/1140, 6/2877

e.+i+(ezirii) 1/1109, 1/1122

[=4]

-H-

ha *is*. **1**. Ağabey.

h.+zı-bile 3/0651

h.+zın 3/0667, 6/3662

2. Amca.

h.+zı 6/0172

h.+zınga 6/0383

[=5]

ha-duŋma *is.* Kardeş.

h. 2/1003, 5/1505

[=2]

haa I. *is.* Uşak, hizmetçi, ulak.

h. 3/1890, 3/2092, 3/2093, 3/2168, 3/2237, 3/2432, 3/2491, 3/2536, 3/2630, 3/2769, 3/3269, 3/3270, 3/3276, 3/3306, 3/3307, 3/3400, 3/3493, 3/3746, 3/4692, 5/0673, 5/0694, 5/1644, 5/1656

h.-daa 3/3281

h.+ga 5/1270

h.+lar 3/2599, 3/2770, 3/3494, 3/3503, 3/3537, 5/0688

h.+lar-bile 3/2633

h.+ları 3/2513

h.+larım 5/0685

h.+ların 3/4995

h.+larıŋ 3/3263

h.+zın 4/5079

[=37]

haa II. *ünl*. Ayy! Oo! Ha!

h. 6/0859

[=1]

haagayın- Ses çıkarmak, uğultu çıkarmak, vınlamak.

h.-ıp+(haagaynıp) tur- 1/3137

[=1]

haagayndır *zf*. Uğuldayarak, vınlayarak.

h. 1/2876, 4/3932

[=2]

haajılıg *sf*. Şeritli.

h. 5/2353, 5/2359

[=2]

haak *is*. Söğüt.

h.+ka 5/0668

h.+tıŋ 4/1725, 4/2008

[=3]

haal- Kapanmak, örtülmek.

h.-ı+(haglı) ber- 3/0669, 3/0671

[=2]

haal- çııl- → **çııl- haal-**

haaladı *zf*. Gürültüyle, gürültü patırtıyla.

h. 3/2839, 4/4623

[=2]

haaldır *zf*. Sıkı, sıkıca, sımsıkı.

h. 3/2921

[=1]

haalga *is*. Kapı.

h. 4/2345, 4/2355, 6/1093

h.+ga 1/3465, 1/3468, 5/1420

h.-la 4/2340

h.+ların 6/0217

h.+nı 4/2447

h.+zı-daa 1/1372

h.+zın 4/2322, 6/0267, 6/0271, 6/0501, 6/3108, 6/3127

h.+zında 4/2394

h.+zından 4/2371

[=18]

haalgaçı *is*. Kapıcı, hizmetli, bekçi.

h. 6/0252

h.+ları-la 6/0214

h.+zı 6/0266

h.+zınga 6/0251

[=4]

haalgaktıg *sf*. Kapı gibi, geçit gibi olan. *(haalgaktıg kadıg kara ça: Büyük yay.)*

h. 4/0727

[=1]

haalgalıg *sf*. Kapılı, kapısı olan.

h. 4/0491, 4/3179

[=2]

haan *is*. **1**. Han, kağan.

h. 1/0619, 1/1731, 1/1770, 1/1745, 1/2775, 1/2469, 1/1867, 1/1934, 1/2393, 1/2456, 1/3576, 2/1122, 2/1222, 2/1276, 3/0835, 3/0843, 3/0854, 3/0856, 3/0861, 3/0872, 3/1314, 3/1316, 3/1318, 3/1366, 3/1402, 3/1415, 3/1418, 3/1429, 3/1678, 3/1686, 3/1688, 3/1691, 3/1768, 3/1928, 3/1993, 3/2050, 3/2221, 3/2312, 3/2420, 3/2433, 3/2447, 3/2520, 3/2554, 3/2564, 3/2569, 3/2610, 3/2616, 3/2639, 3/2657, 3/2699, 3/2726, 3/2757, 3/2763, 3/2765, 3/2776, 3/2795, 3/2815, 3/3243, 3/3256, 3/3266, 3/3289, 3/3293, 3/3298, 3/3308, 3/3313, 3/3322, 3/3329, 3/3393, 3/3398, 3/3435, 3/3444, 3/3461, 3/3465, 3/3466, 3/3470, 3/3473, 3/3477, 3/3485, 3/3517, 3/3528, 3/3530, 3/3548, 3/3567, 3/3578, 3/3588, 3/1201, 3/1580, 3/2442, 3/2458, 3/2563, 3/2492, 3/2573, 3/2782, 3/4700, 3/4980, 3/4526, 3/4631, 3/4633, 3/4636, 3/4676, 3/4692, 3/4705, 3/4716, 3/4955, 3/4967, 3/4978, 3/4988, 4/0004, 4/0106, 4/0116, 4/0129, 4/0131, 4/0192, 4/0456, 4/0569, 4/0589, 4/0651, 4/0835, 4/0874, 4/0889, 4/0890, 4/0893, 4/1040, 4/1276, 4/1297, 4/1302, 4/1383, 4/1452, 4/1549, 4/1733, 4/1791, 4/1804, 4/2748, 4/2873, 4/2947, 4/2960, 4/2962, 4/2214, 4/2234, 4/2249, 4/2275, 4/2525, 4/2593, 4/2615, 4/2709, 4/2711, 4/2744, 4/2852, 4/2856, 4/2932, 4/2936, 4/2949, 4/3006, 4/3017, 4/3027, 4/3063, 4/3077, 4/3149, 4/3607, 4/4994, 4/4996, 4/5008, 4/5068, 4/5071, 4/5092, 4/5096, 4/5141, 4/5145, 4/5170, 4/5224, 5/0757, 5/0760, 5/0797, 5/0820, 5/0860, 5/1499, 5/1918, 5/1925, 6/1855, 6/1949, 6/1952, 6/1962, 6/2079, 6/2524, 6/2578, 6/2645, 6/2753, 6/2779, 6/2780, 6/2793, 6/2796, 6/2934, 6/1980, 6/2074, 6/2078, 6/2212, 6/2218, 6/2359, 6/2366, 6/2515, 6/2523, 6/2536, 6/2572, 6/2577, 6/2583, 6/2634, 6/2643, 6/2727, 6/2789, 6/3012, 6/1529, 6/1726, 6/1749,

6/1751, 6/1762, 6/1774, 6/1795, 6/1852, 6/1856, 6/1924, 6/1930, 6/2585, 6/3613, 6/3641

h.-daa 3/0873, 3/1009, 3/1409, 3/3296, 3/3479, 3/3506, 3/4688

h.+dan 1/3583

h.-dır 3/3748

h.+ga 1/2392, 3/2513, 3/3392, 3/3433, 3/3505, 3/3537, 3/4670, 5/1924

h.+ı 3/3522, 5/1264

h.+ıl 3/0836

h.+ım 3/1007, 3/3286, 3/3311, 3/3318, 3/3327, 3/3472, 4/5077, 4/5110

h.+ımga 3/3173, 6/3632

h.+ımnıŋ 3/3458

h.+ınga 3/3321

h.+ınıŋ 4/2946, 4/4912

h.+ıŋ 3/3340

h.+ıŋga 3/3391

h.+ıŋnıŋ 6/3404

h.+ıvıs 2/0582, 3/3451

h.+nar 4/2642, 4/2644

h.+narım 6/3270, 6/3488

h.+narım-na 6/3337, 6/3411

h.+narımnı 6/3268, 6/3336, 6/3410, 6/3487

h.+narıŋ 6/3549

h.+narnıŋ 3/2997

h.+nı 3/4632, 4/2602

h.+nıl 3/0827

h.+nıŋ 1/1561, 1/1626, 1/3025, 1/3639, 1/3645, 1/3657, 2/1268, 2/1608, 3/0609, 3/0829, 3/0864, 3/0877, 3/0928, 3/1297, 3/1322, 3/1367, 3/1570, 3/1668, 3/1670, 3/1692, 3/1719, 3/2283, 3/2286, 3/2408, 3/2467, 3/2472, 3/2684, 3/2828, 3/2927, 3/3228, 3/3232, 3/3730, 3/3995, 3/4596, 3/4604, 3/4613, 3/4619, 3/4622, 3/4712, 3/4717, 3/4733, 4/0122, 4/0449, 4/0453, 4/0511, 4/0554, 4/0560, 4/0568, 4/0791, 4/1037, 4/1139, 4/1269, 4/1533, 4/2231, 4/2539, 4/2595, 4/2868, 4/3154, 4/5312, 5/0684, 5/0716, 5/0725, 5/0785, 5/0789, 5/0805, 5/0811, 5/0832, 6/1713, 6/1727, 6/1742, 6/1790, 6/1794, 6/2832, 6/2842, 6/2846, 6/2849, 6/2867, 6/3255, 6/3278, 6/3307, 6/3320, 6/3344, 6/3396, 6/3422, 6/3470, 6/3504, 6/3599, 6/3610

2. İsimlerle birlikte unvan olarak kullanılır.

h. 1/0794, 1/0812, 1/1021, 1/1056, 1/1263, 1/1270, 1/1278, 1/1284, 1/1286, 1/1290, 1/1622, 1/1660, 1/1688, 1/1702, 1/1861, 1/1879, 1/1921, 1/2071, 1/2353, 1/2408, 1/2419, 1/2496, 1/2503, 1/2539, 1/2549, 1/2570, 1/2799, 1/2805, 1/2832, 1/2983, 1/2991, 1/2998, 1/3012, 1/3349, 1/3389, 1/3397, 1/3414, 1/3436, 1/3453, 1/3454, 1/3458, 1/3469, 1/3476, 1/3516, 1/3579, 1/3684, 1/3690, 1/3732, 1/3720, 1/3785, 1/3700, 2/0375, 2/0424, 2/0440, 2/0454, 2/0462, 2/0477, 2/0516, 2/0536, 2/0543, 2/0551, 2/0556, 2/0595, 2/0642, 2/0654, 2/0669, 2/0672, 2/0693, 2/0714, 2/0784, 2/0791, 2/0797, 2/0804, 2/0832, 2/0843, 2/0858, 2/0864, 2/0882, 2/0898, 2/0905, 2/0916, 2/0924, 2/0925, 2/0931, 2/0935, 2/0936, 2/0938, 2/0947, 2/0954, 2/0959, 2/0962, 2/0988, 2/0997, 2/1007, 2/1021, 2/1021, 2/1028, 2/1036, 2/1038, 2/1042, 2/1083, 2/1086, 2/1088, 2/1091, 2/1099, 2/1104, 2/1106, 2/1116, 2/1117, 2/1126, 2/1134, 2/1141, 2/1147, 2/1158, 2/1170, 2/1179, 2/1184, 2/1188, 2/1201, 2/1214, 2/1221, 2/1227, 2/1236, 2/1254, 2/1267, 2/1276, 2/1291, 2/1291, 2/1295, 2/1295, 2/1298, 2/1315, 2/1502, 2/1514, 2/1520, 2/1524, 2/1589, 2/1608, 2/1648, 3/0609, 3/0609, 3/0609, 3/0616, 3/0616, 3/0616, 3/0832, 3/0889, 3/0932, 3/0935, 3/0950, 3/0962, 3/1186, 3/1190, 3/1304, 3/1307, 3/1328, 3/1342, 3/1353, 3/1561, 3/1565, 3/1673, 3/1674, 3/1846, 3/2456, 3/2767, 3/2858, 3/2861, 3/2878, 3/2945, 3/2955, 3/2961, 3/3023, 3/3034, 3/3166, 3/3223, 3/3305, 3/3581, 3/3729, 3/3731, 3/3758, 3/3767, 3/3789, 3/3795, 3/3821, 3/4481, 3/4518, 3/4594, 3/4601, 3/4611, 3/4655, 3/4702, 3/4769, 3/4777, 3/4783, 3/4799, 3/4805, 3/4814, 3/4849, 3/4854, 3/4863, 3/4876, 3/4896, 3/4918, 3/4930, 3/4944, 3/4972, 3/4986, 3/4987, 3/4995, 4/0003, 4/0173, 4/0212, 4/0394, 4/0401, 4/0644, 4/0703, 4/0932, 4/1061, 4/1162, 4/1432, 4/1591, 4/2220, 4/2605, 4/2358, 4/2637, 4/3741, 4/3763, 4/3772, 4/3850, 4/4013, 4/4249, 4/5098, 4/5165,

4/5018, 5/1913, 5/1920, 5/1969, 6/0448, 6/0545, 6/0551, 6/0585, 6/0591, 6/0611, 6/0629, 6/0635, 6/0647, 6/1227, 6/2049, 6/2220, 6/2809, 6/2915, 6/3093, 6/3237, 6/3261, 6/3326, 6/3375, 6/3536, 6/3477, 6/3553, 6/3636, 6/3652, 6/3653, 6/3675, 6/3691, 6/3710, 6/3731, 6/3748, 6/3769

h.-daa 4/2031, 4/2245, 4/2598, 4/2664, 4/4451, 4/5181, 4/5424

h.+dıva 4/4020

h.+ga 1/0796, 1/3017, 6/1525, 6/2211, 6/2725

h.+ı 1/1033, 1/0993, 1/1042, 4/4593, 4/5296

h.+ı-bile 4/4951, 4/5412

h.+ından 6/2644

h.+ınga 1/0986, 6/2514

h.+ınıŋ 1/0667, 4/1004, 4/1135, 4/1597, 4/1758, 4/4288, 4/4782, 4/4956, 4/5133, 4/5016, 4/5034

h.+nı 1/3696, 2/0988, 2/1581, 2/1605, 4/3809

h.+nıŋ 1/0682, 1/0701, 1/0708, 1/0713, 1/0975, 1/0985, 1/1131, 1/1567, 1/1103, 1/1129, 1/1256, 1/1259, 1/1555, 1/1557, 1/1604, 1/2533, 1/2537, 1/2787, 1/2826, 1/2979, 1/3363, 1/3370, 1/3372, 1/3377, 1/3426, 1/3429, 1/3450, 1/3509, 1/3519, 1/3587, 1/3617, 1/3634, 1/3674, 1/3745, 1/3748, 1/3779, 2/1274, 2/1587, 2/1596, 2/1601, 4/0071, 4/0164, 4/0698, 4/0967, 4/1110, 4/1569, 4/1573, 4/1754, 4/2130, 4/2849, 4/3110, 4/3437, 4/3938, 4/4049, 4/4380, 4/4407, 4/4454, 4/4457, 4/4470, 4/4488, 4/4647, 4/4674, 4/4688, 4/4779, 4/4797, 4/4819, 4/4881, 4/5053, 4/5057, 4/5073, 4/5124, 4/5139, 4/5282, 5/0718, 6/1262, 6/1328, 6/1374, 6/1418, 6/2938, 6/3305, 6/3452

[=754]

haannıg *sf*. Hanlı, hanı olan.

h. 6/3263, 6/3330, 6/3403, 6/3480

[=4]

haaŋayın- Uğuldamak, ulumak, gürültü çıkarmak.

h.-ıp+(haaŋaynıp) 6/2594

[=1]

haar- 1. Kızartmak, kavurmak.

h.-ıp 4/1809

2. Dağlamak.

h.-ıp kir- 1/2258, 1/2292

[=3]

haarjak *is*. Kutu, sandık.

h. 3/0411, 3/3117, 3/3178, 3/3649, 4/5206, 4/5208

h.+ta 3/0152

h.+tıŋ 4/5205, 4/5207, 4/5209, 4/5262

[=11]

haaylıg *sf*. Gagalı, burunlu.

h. 4/2071, 4/3999

[=2]

haçı *is*. Makas.

h. 3/0151, 6/1526

h.+zı-bile-daa 4/0272

[=3]

haçılan- Kesilmek.

h.-gan+(2) 2/0710

[=1]

hadı- Esmek.

h.-p 1/2013, 6/0002

h.-p tur- 2/0278

h.-p ünüp kel- 4/2989

[=4]

hadıgıla- Esmek, esip durmak.

h.-p tur- 6/2995

[=1]

hadıŋ *is*. Akağaç.

h. 6/0560, 6/0586

[=2]

hadıŋayndır *zf*. Parlayarak, ışıltıyla.

h. 4/5399

[=1]

hadıt- Estirmek, esinti vermek, esintiye yol açmak.

h.-kaş 6/1886, 6/1891

[=2]

hagdın- 1. Toplanmak, toparlanmak.

h.-ıp tur- 6/3763

h.-mas+(2) 5/0029, 5/0055

2. Kapanmak, gizlenmek.

h.-gaş 6/0655

[=4]

hajıı *is*. Kenar, kıyı, yan.

h. 4/3613

h.+da 6/1202

h.-daa 4/3606

h.+n 5/0352

h.+ŋardan 1/3975

h.+zında 6/1845

h.+zından 3/5058

[=7]

hajıl şiree *is*. Mermerden yapılmış alçakça masa.

h. 5/2005

[=1]

hak *is*. Tezlik ve şiddet ifade eden bir yansıma söz.

h. de- 2/0956

h. kıldır 4/3905

[=2]

hak- 1. Vurmak.

h.-a+(kaga) 4/0452

h.-ar+(2)+(kagar) 3/0540, 3/0556, 3/1541, 6/3611, 6/3641

h.-arga+(kagarga) 1/1470, 1/2113, 1/2119, 1/3241, 1/3246, 2/0019, 2/0021, 4/0277, 4/3905, 5/2469, 6/3620, 6/3628

h.-arımga+(kagarımga) 6/3647

h.-ıp+(hap) 3/2265, 3/2266, 5/1099

h.-ıp+(kaap) 3/2956

h.-ıp+(hap) tur- 5/1191

h.-kan+(1)+(kakkan) 1/2112, 4/4702, 6/3623

h.-kaş 2/1054, 4/3476

h.-kaş+(kakkaş) 1/1202, 1/1212, 1/1435, 3/2358, 3/2949, 5/0417, 5/0555, 5/0884, 5/0889, 5/2384, 5/2606, 5/2621, 6/1941, 6/1946, 6/2072, 6/3148

h.-kaştıŋ+(kakkaştıŋ) 4/0095, 4/5082

h.-pas+(2)+(kakpas) 3/0556

2. Süratli bir şekilde ilerlemek, yol almak, gitmek.

h.-a+(kaga) ber- 3/2243

h-ıp+(hap) kag- 3/4744, 6/1348, 6/1570, 6/1622, 6/1666, 6/1969

h-ıp-la+(hap) kag- 1/1438, 1/1595, 1/2949, 1/2973, 1/3007, 1/3205, 1/3428, 3/0724, 6/1282, 6/1539, 6/1581, 6/2009, 6/3244

h.-kan+(2)+(kakkan) 2/0815

h.-kaş 3/2844

h.-kaş+(kakkaş) 1/1184, 1/3010, 1/3039, 1/3644, 2/0751, 2/0753, 2/0846, 3/0888, 3/1625, 3/1702, 3/1750, 3/2744, 3/2869, 3/3613, 3/3665, 3/4204, 3/4761, 6/1296, 6/2043, 6/3129

h.-pışaan+(kakpışaan) 4/0115, 5/1225, 5/2311

3. Bırakmak, koymak, yerleştirmek.

h.-ıŋar 1/3054

h.-ıŋar+(kagıŋar) 1/3056

h.-ıp+(hap) 1/0586, 1/0589, 1/0742, 1/2362, 1/2365

h.-ıpkan+(hapkan) 1/3661

h.-kaş+(kakkaş) 1/0576, 1/0578, 1/0740, 1/1750, 3/1876, 4/0119, 4/2527, 4/5313

h.-kaştıŋ+(kakkaştıŋ) 4/2195, 4/2205

4. Biçmek, tırpanlamak.

h.-kaş+(kakkaş) 1/1695

5. Saplamak, saplanmak.

h.-kan+(2)+(kakkan) 1/2114, 1/2120, 1/2253, 1/2289, 1/3272, 1/3293

h-ıp+(hap) 1/1203, 1/1205,

[=120]

hak-hok *is*. Tezlik ve şiddet ifade eden yansıma söz.

h. kıldır 1/2234, 1/2317, 2/0982

[=3]

hakkıla- → kakkıla-

hakkılaş- → kakkılaş-

hakpaŋayndır *zf*. Hızlıca, hızlı bir şekilde.

h. 4/0189

[=1]

hak- sok- 1. Vurmak.

h.-kan+(1)+(kakkan-s.) 6/2380, 6/2543, 6/2662

h.-up+(hap-sop) 6/2235

2. Hızla gitmek, atı hızla sürmek.

h.-up+(hap-sop) 5/0219

[=5]

haktır-: aas haktır- → aas

h.-tırdım 3/3480

[=1]

halak *ünl*. Ah! Yazık!

h. 6/1912, 6/2027

h.-la 6/1912

halagım-na 6/2027

[=4]

halak-tülek *ünl*. Ah! Eyvah! Yazık!

halagım-tülegim 4/3906

[=1]

halançı *sf*. Sert, acımasız, gaddar.

h. 3/3892

h.+zı 3/0836

[=2]

halançıg *sf*. Sert, acımasız, gaddar.

h.-la 3/0843

[=1]

halaŋgıy *sf*. Esrik, kendinden geçmiş.

h. 1/1083

[=1]

halaŋnat- Sallanmak, yalpalamak.

h.-ı+(halaŋnadı) 3/4366, 4/4667

h.-ıp+(halaŋnadıp) 3/4057

[=3]

halap *is*. Afet, felaket.

h. 3/2700, 3/4725

[=2]

halap-şuurgan *is*. Kar fırtınası, tipi, afet.

h. 3/1943

[=1]

halaş: halaş kıldır Aniden, birden (düşürmek).

h. 3/4936

[=1]

halay- Sallanmak, sarkmak.

halaytır 1/1454, 2/1609

[=2]

halaygayın- (fırtına gibi) ilerlemek, savurmak, alt üst etmek.

h.-ıp+(halaygaynıp) 3/4856

[=1]

halayt- Sallamak, sarkıtmak.

h.-ı 3/4991, 4/1787, 4/5369

[=3]

halda- Saldırmak, hücum etmek.

h.-p kel- 4/1407

h.-y ber- 4/3909

[=2]

haldat- Bulaştırmak.

h.-ırınıŋ+(haldadırınıŋ) 6/0688

[=1]

halı- 1. Atlamak, zıplamak, sıçramak.

h.-gan+(1)+(halaan) 4/5265

h.-gan+(2)+(halaan) 4/5325

h.-gaş+(halaaş) 5/1092

h.-ır+(2) 6/1944

h.-ırga 1/3487, 1/3494

h.-p bar- 3/3195

h.-p 1/1641, 4/2211, 6/0994

h.-p tur- 1/2660, 1/3042, 6/0993

h.-y ber- 1/1423, 1/1441, 1/1460, 1/3501, 3/2124, 3/2953, 3/2959, 3/2965, 4/4884, 6/0561, 6/0588, 6/3149

2. Koşmak, hızlı bir şekilde ilerlemek, dörtnala gitmek.

h.-p 1/1832, 3/2001, 6/1035

h.-p+(hap) kag- 2/1044

h.-p kel- 1/1790

h.-p-la 3/2039

h.-p-la ber- 5/0868

h.-p-la kag- 2/0204, 6/1897, 6/1922

h.-ptarga+(haptarga) 2/0720

h.-vas+(2) 3/2001, 3/2038

3. Tezlik ifade eden yardımcı fiil olarak kullanılır.

h.-gaş+(halaaş) 1/1712, 3/4260, 3/4262, 3/4666, 5/0220

h.-p 1/0137, 1/0194, 1/2955, 1/2977, 1/2983, 1/3390, 3/0733, 3/0734, 3/2048, 3/2301, 4/2520, 6/0162, 6/0432, 6/1923, 6/1943, 6/2898

h.-y ber- 1/0500, 1/1405, 1/1363, 1/1397, 4/2382, 6/1613, 6/1655

düje halı- Bir şeyin üstünden inmek, atlamak, sıçramak, attan inmek.

h.-gan+(1)+(halaan) 3/2431, 3/4372

h.-gaş+(halaaş) 1/3120, 1/3135, 1/3159, 1/3457, 2/0477, 3/0371, 3/0585, 3/0796, 3/0811, 3/1227, 3/1278, 3/1596, 3/1628, 3/1653, 3/3110, 3/3666, 3/3686, 3/3959, 3/3982, 3/4156, 3/4751, 4/2007

h.-gaştıŋ+(halaaştıŋ) 4/1538, 4/1542

h.-p 3/4580, 4/4423, 4/1132, 4/2155

tura halı- Kalkmak, kalkıvermek, fırlamak.

h.-gaş+(halaaş) 1/1516, 1/1702, 1/2821, 1/3162, 2/0203, 3/0330, 3/1158, 3/1886, 3/2780, 3/4130, 5/1036, 5/2439, 6/2250, 6/2675

h.-ır+(2) 1/2342

h.-ırda 1/3223

h.-p 1/0730, 1/2027, 1/3499, 1/3504, 3/0767, 3/1254, 3/2033, 3/2968, 3/3207, 4/0644, 4/1276, 4/1284, 5/0831, 5/1194, 5/1694, 5/1767, 6/1864, 6/1889, 6/1894, 6/1995, 6/2105, 6/2392, 6/2555, 6/2558, 6/2603, 6/3146, 6/3175, 6/3176

[=140]

halıgıla- Zıplamak, sıçramak, zıplayıp durmak.

h.-ar+(2) 3/2716

[=1]

halın *is.* Ateş (vücut ısısı).

h.+ı 5/0681, 5/0682

h. 3/2001, 3/2038

[=4]

halıra- hulura- Hışırdamak, fışırdamak, gürültü yapmak.

h.-gan+(2) 1/2819

[=1]

halırgay *sf.* İnce, incecik.

h**.** 5/1535

[=1]

halırtır- Hışırdatmak, gürültü etmek.

h.-ıp tur- 1/2013

[=1]

halırtkayın- Hışırdamak, ses çıkarmak.

h.-ıp+(halırtkaynıp) tur- 2/0285

[=1]

halış- 1. Koşmak, koşuşmak, koşturmak.

h.-ı+(halıjı) ber- 4/0558

h.-ıp+(halıjıp) 5/2152, 6/1880

h.-ıp+(halçıp) kel- 1/3712

h.-ıp+(halıjıp) kel- 4/0107, 5/1395, 6/1574

h.-ıp-la+(halçıp) kag- 6/1909

h.-ıp-la+(halçıp) olur- 6/1905

h.-ıp+(halçıp) or- 3/4627

2. -A/-y ekli fiillerle birlikte tezlik bildirir.

h.-ıp+(halçıp) 1/3027, 1/3862, 1/3874, 3/1027, 3/1443

h.-ıp+(halıjıp) 4/0880, 5/0377

h.-kaş 1/1983, 3/2076

[=19]

halıt- I. At binmek, sürmek, koşturmak.

h.-ı+(haldı) ber- 1/2954, 2/0742, 5/0066, 5/0257, 6/0274

h.-ıp+(haldıp) 1/0535, 2/1058, 2/1072, 2/1068, 3/0462, 3/4906, 4/3395, 5/0090, 5/0660, 5/1321, 6/2070

h.-ıp+(haldıp) kel- 1/1395, 1/1961, 1/1972, 1/1973, 1/1980, 1/2043, 1/2620, 1/2972, 2/1052, 2/1069, 5/0407, 5/1636, 5/1722

h.-ıp-la+(haldıp) 4/0778

h.-kaş 1/2968, 3/1238, 5/0194

h.-pışaan 1/2082, 5/1323

[=35]

halıt- II. Atılmak, sıçramak, koşturmak, dörtnala gitmek.

. **h.-a+(halıda) ber-** 1/1784, 1/1811, 1/2976, 1/3048, 1/3134, 6/1614, 6/1697

h.-ıp+(halıdıp) 3/0534, 3/0681, 3/1078, 3/1219, 3/1220, 3/1483, 3/1627, 3/1748, 3/1826, 3/2720, 3/4884, 4/4317, 5/1328, 6/1615

h.-ıp+(halıdıp) kel- 1/0552, 1/0553, 1/0833, 1/1799, 1/3364, 6/0435

h.-ıp+(halıdıp) or- 4/0100

[=28]

ham *is*. Kam, şaman.

h.+ın 4/0228

[=1]

hamaan *is*. Olur, peki, iyi.

h. 3/1908, 3/2658, 3/2680, 3/3683

[=4]

hamaançok *is.* **1**. İlgisiz, alakasız, gereksiz.

h. 3/1897, 5/0605, 5/0609

2. bile, -mayı bırak..., hatta.

h. 3/4313, 6/1801, 6/3272, 6/3338, 6/3413, 6/3497

[=8]

hamık 1. *zm*. Bütün, tüm.

h. 3/0870, 3/1696, 3/2836,

h.+tı 3/0872

2. *sf*. Bütün, tüm.

h. 1/0251, 1/0739, 1/2287, 1/2546, 1/3648, 1/3671, 2/1205, 2/1217, 2/1306, 3/0056, 3/0151, 3/0417, 3/0675, 3/1330, 3/1728, 3/2369, 3/2451, 3/2640, 3/2784, 3/2822, 3/2819, 3/2853, 3/2859, 3/2980, 3/2987, 3/3843, 3/4240, 3/3482, 3/3486, 3/4348, 3/4466, 4/5294, 4/5342, 5/1226, 6/3758, 6/3766,

[=40]

hamna- Şamanlık etmek.

h.-p tur- 4/0227

[=1]

han *is*. Kan.

h. 1/1822, 1/3146, 1/3952, 3/0019, 3/0285, 3/0321, 3/0660, 3/0973, 3/1452, 3/1789, 3/2918, 3/3415, 3/3420, 3/3741, 3/4497, 3/4673, 3/4954, 3/4970, 4/0637, 4/4476, 4/5135, 4/5163, 5/0100, 5/2193, 6/3114, 6/3139

h.-bile 2/0901

h.+ı 1/0202, 1/3556, 1/3916, 2/0897, 3/1164, 3/1169, 5/0694, 5/2676

h.+ı-bile 5/0848, 5/0870

h.+ım 4/3728

h.+ın 1/2319, 1/3311, 1/3386, 1/3807, 1/3825, 2/0994, 3/4120, 4/3901, 6/0441

h.+ınga 2/1387

h.+ıŋ 4/1798

*

han töreldig Kan akrabalığı olan.

h. 2/1003

hanı-bile kadı töreen Öz.

h.+ıŋ 5/0306

hanı karalıg Kana susamış, acımasız.

h. 4/5097, 4/5157

[=53]

han- Kanmak, doymak, yetinmek, memnun olmak.

h.-a ber- 4/3897

h.-ıp-daa tur- 2/0272

h.-dı 5/2502

h.-gan-dır 3/2783

h.-ıp-daa al- 4/2795

[=5]

han-çin *is.* Kan-dışkı.

h.+ge 3/2643

h.+i 4/0650, 5/2679

h.+i-daa 4/5088

h.+inde 4/0799

h.+inden 4/0785

[=6]

han-damır *is*. Kan.

h.+ı 3/2370

[=1]

han-sap *is.* Kan-irin.

h.+ınga+(h.-savınga) 5/1747

[=1]

hana *is.* Duvar; bağdadi.

h. 1/2654, 3/4237, 5/1480, 5/1485, 5/1514, 5/1727, 5/2211

h.+dan 1/3976

h.+nıŋ 3/0120, 4/0308

[=10]

handır *zf*. İyice, yeterince, çok miktarda.

h. 3/4412

[=1]

handır- Doyurmak.

h.-gaş 4/3580

h.-ıp olur- 4/3308

[=2]

hanı *sf*. Derin.

h. 3/0140, 3/0155, 3/0275, 3/0409

[=4]

hanıkşı- ***(handıkşı- ?)*** Bağlı olmak, bağımlı olmak.

h.-gan+(1)+(hanıkşaan) 5/0361

[=1]

hanıla- Derinleşmek, alçalmak.

h.-p 5/2314

[=1]

hanılaş- Derinleşmek; sıkı bir şekilde tutmak, muhafaza etmek.

h.-kan+(2) 4/0283

[=1]

hannıg *sf*. Kanlı.

h. 6/0581

h. hannıg 5/0536

[=2]

hannıg-karalıg *sf*. Zalim, gaddar, kana susamış.

h. 4/4406, 5/0431, 5/0493, 5/1745, 5/2555, 5/2594, 6/0523, 6/0836, 6/0919, 6/1109, 6/1760, 6/1903, 6/1907, 6/1910, 6/2019, 6/2060, 6/2161, 6/2247, 6/2306, 6/2364, 6/2440, 6/2460, 6/2503, 6/2521, 6/2533, 6/2600, 6/2633, 6/2641, 6/2654, 6/2674, 6/2692, 6/2708, 6/2724, 6/2752, 6/2760, 6/2856, 6/2893, 6/2925, 6/2942, 6/2990, 6/3056, 6/3070, 6/3180, 6/3214, 6/3292, 6/3316, 6/3360, 6/3391, 6/3436, 6/3466, 6/3521, 6/3548, 6/3565, 6/3570, 6/3579, 6/3664, 6/3686, 6/3705, 6/3720, 6/3725, 6/3728, 6/3733, 6/3765

[=63]

hanzıg *sf*. Kansı.

h. 1/0202

[=1]

hanzıra- Kanamak.

h.-ar+(2) 2/0897

[=1]

hap I. *is*. Torba, kese.

h.+ka 3/3359

h.+ta 1/0107, 1/0112, 4/3319

h.+ında+(havında) 1/3818

[=5]

hap II. *zf*. Fiillerden önce kullanılarak ifadeye tezlik, başlama anlamları katar.

h. 1/3025, 1/3676, 1/3805, 1/3675, 2/1269, 3/1396, 3/1644, 3/2096, 3/4576, 3/3864, 3/4028, 3/4943, 5/2144, 6/0249, 6/2034, 6/1204, 6/1850, 6/2014, 6/1283, 6/2193, 6/2341, 6/2495

hap çan- Eve gitmek, eve dönmek üzere yola çıkmak.

h. 1/3524, 1/3551, 3/2086, 3/3283, 3/3484, 3/3781, 3/4382, 3/4975, 3/4977, 3/5013, 3/5031, 5/2478, 6/0386, 6/0498, 6/0503, 6/1241

hap çoru-/çorut- Hareket etmek, yola çıkmak, gitmek.

h. **çoru-** 1/0078, 1/1151, 1/1478, 1/2049, 1/2616, 1/2633, 1/2783, 1/2866, 1/3359, 1/3597, 1/3701, 1/3702, 3/0784, 3/1116, 3/1591, 3/1624, 3/2241, 3/2463, 3/2496, 3/2662, 3/2687, 3/2738, 3/3252, 3/3664, 3/4084, 3/4169, 3/4148, 3/4203, 3/4542, 3/4561, 3/4868, 4/0161, 4/1424, 4/3345, 4/5122, 5/0711, 6/0241, 6/1394, 6/1395, 6/1571, 6/1667, 6/1970, 6/2751, 6/3063, 6/3104, 6/3587

h. çorut- 3/0389, 3/0401, 3/0782, 3/1519, 3/2174, 3/2858, 3/4621, 6/0173, 6/2982, 6/3064, 6/3105, 6/3392, 6/3467

hap kel- Gelmek, ulaşmak, varmak.

h. 1/0079, 1/0555, 1/1152, 1/1267, 1/1355, 1/1402, 1/1427, 1/1606, 1/2348, 1/2717, 1/2786, 1/2929, 1/2940, 1/2952, 1/3119, 1/3158, 1/3327, 1/3451, 1/3552, 1/3832, 2/0847, 3/0390, 3/0583, 3/0785, 3/0810, 3/1084, 3/1186, 3/1224, 3/1488, 3/1561, 3/1652, 3/1827, 3/1927, 3/1961, 3/1988, 3/2149, 3/2285, 3/2317, 3/2408, 3/2606, 3/2633, 3/2713, 3/2754, 3/2771, 3/2797, 3/2835, 3/2848, 3/2858, 3/2892, 3/2907, 3/3179, 3/3505, 3/3665, 3/3958, 3/3981, 3/4033, 3/4142, 3/4151, 3/4171, 3/4205, 3/4224, 3/4578, 3/4622, 3/4848, 3/4896, 5/0671, 5/0871, 5/2636, 6/1714, 6/3106

hap olur- Hareket etmek, acele etmek, yola çıkmak, hızla gitmek.

h. 1/1117, 1/1302, 1/1406, 1/1445, 1/1484, 1/1597, 1/2041, 1/2624, 1/2867, 1/2950, 1/2953, 1/2974, 1/3008, 1/3013, 1/3206, 1/3310, 1/3620, 1/3719, 2/0811, 3/1222, 3/3461, 3/3670, 3/4032, 3/4856, 4/1883, 4/4421, 5/0389, 5/1594, 6/0153, 6/0157, 6/0347, 6/1540, 6/1555, 6/1556, 6/1707, 6/2010, 6/2015, 6/2022, 6/2026

h. or- 3/0794, 5/1375

h.-la 1/1301, 1/1301, 1/1482, 1/1483, 1/1596, 1/1596, 1/2784, 1/2784, 1/3038, 1/3362, 1/3362, 6/2042

hap ün- Hızla gitmek, yola çıkmak.

h. 3/1380, 3/1875, 3/2808, 3/2909, 3/3859, 3/4563, 3/4819, 5/0380, 5/0780, 5/1224, 5/1731, 6/0243, 6/0322

h.-la 5/2557

hap çet- Yetişmek, gelivermek.

h. 1/0111, 1/0274, 1/0556, 3/3922, 5/1635, 5/2052, 5/2506, 6/0175, 6/0252, 6/0469, 6/0474, 6/0505, 6/1288, 6/1297, 6/1537, 6/1584, 6/1626, 6/3131

[=263]

hap-şak *zf*. Şiddetli, hızlı, aniden.

h. 6/2120, 6/2607

h. (kap-şak) 3/1533, 3/2336, 3/4925, 3/4101

h. kıldır 1/3768, 5/0528, 6/2265, 6/2416, 6/2698

[=11]

har I. *is*. Kar.

h. 1/2277, 1/2279

h.+ı 4/2881

h. ças 3/0057

[=4]

har II. *is*. Yaş (bir yıl).

h.+ı 3/3332, 3/3334

h.+ın 3/3335

h.+nı 1/0031, 1/0099

[=5]

hara- Bakmak, aramak, araştırmak, gözleriyle taramak.

h.-ar+(2) 1/0731

h.-p 3/0352, 4/4278, 5/2097, 6/0247

h.-p kör- 3/3064

h.-p olur- 3/3351, 3/3367

*****

baraan hara- → baraan

h.-ar+(1) 4/0917

h.-ar+(2) 1/0830

h.-p 2/0548, 5/1891

h.-p-tır 2/1160

h.-p tur- 4/0920

[=14]

haraaça *is*. Yurt penceresi, yurdun orta yerinde bulunan tepe deliği.

h.+dan 1/1628, 1/1647

[=2]

haragan *is*. Çalılık, kara çalı.

h. 1/2012, 3/1945, 3/3975, 3/4568, 4/1063, 4/1784, 4/4358, 4/5366, 5/2212, 5/2219, 5/2686

h.+ı-daa 5/0155

haraganday 3/2304, 3/2320

[=14]

haralda- Gözlemek, gözetlemek.

h.-p kör- 5/2097

[=1]

haram *sf*. Cimri.

h. 5/0842

[=1]

haramdık- Hırslanmak.

h.-ıp+(haramdıgıp) 4/0294

[=1]

harbıla *is*. Ok.

h.+zınıŋ 1/2877

[=1]

har-çaaşkın *is*. Kar, kar yağışı.

h.+ın 4/5272

[=1]

hargıy: kara-hargıy saadak Büyk sadak.

h. 5/0403, 5/0637

h. (kargıy) 5/2596

[=3]

harı: harı-ugda Hemen, derhâl.

h. 1/1071

[=1]

harıı *is*. Cevap, yanıt, karşılık.

h. 4/2851

h.-daa 4/1383, 5/2662

h.+m 1/1432, 1/1467

h.+zı-bile 3/1340

h.+zın 3/0813, 5/1412, 5/2165

*

harıı ber- Cevap vermek, karşılık vermek.

h. 3/1654, 3/3984, 3/4636, 5/0777, 6/2225

[=14]

harıla- Cevap vermek, karşılık vermek.

h.-ar+(2) 4/1383, 6/3479

h.-arga 6/2216, 6/2640, 6/3540

h.-gan+(1)+(harıılaan) 1/1061, 1/1231, 1/1240, 1/1515, 1/1902, 1/3642, 1/3740, 1/3933, 1/3967, 5/0111, 5/0740, 5/0788, 5/0944, 5/1457, 5/1470, 5/1827, 5/2465

h.-gan+(2)+(harıılaan) 5/2369

h.-gannar+(harıılaannar) 5/0926, 6/1335

h.-gaş+(harıılaaş) 6/2506, 6/2678, 6/2824, 6/3274, 6/3381, 6/3456

h.-p tur 3/3569

h.-p kag- 5/0491, 6/3554

h.-p olur- 5/0993, 5/2075, 6/2363, 6/2372

h.-p olurup tur- 6/2531

h.-p or- 4/3338

h.-p-tır 1/1142, 1/1605, 1/1666, 1/1809, 1/1912, 1/2911, 3/0887, 3/1677, 6/0547, 6/0713, 6/0791, 6/1252, 6/1370, 6/1414, 6/2652, 6/2792, 6/3010, 6/3611

h.-p-tırlar 6/0452, 6/1426

h.-p tur- 2/0884, 5/0545, 5/0768, 5/2120, 6/0265, 6/0302, 6/0553, 6/2519, 6/3564, 6/3727

h.-p turup tur- 6/2638

h.-vışaan 6/3762

[=72]

harık *is*. İmkan, olanak.

h.+ım-daa+(harıım) 3/4429, 3/4431

[=2]

harın 1. *zf*. Gerçekten, kesinlikle, öyle, doğrusu, mutlaka.

h. 1/0356, 1/0367, 1/0622, 1/1126, 1/2747, 1/3876, 2/1420, 2/1466, 2/1537, 3/0145, 3/0259, 3/0381, 3/0437, 3/0632, 3/0633, 3/1114, 3/1511, 3/1690, 3/1849, 3/1905, 3/1978, 3/2493, 3/2555, 3/2565, 3/3618, 3/4072, 4/1349, 4/2307, 4/4522, 4/4743, 4/5105, 4/5178, 5/1679, 5/2087, 6/0305, 6/0465, 6/0495, 6/0594, 6/0607, 6/0736, 6/0791, 6/0865, 6/1155, 6/1236, 6/1258, 6/1304, 6/1408, 6/1443, 6/1518, 6/1567, 6/2153, 6/2180, 6/2182, 6/2325, 6/2450, 6/2479, 6/3429, 6/3512, 6/3692

h.-daa 4/5319, 6/1102

h.-na 4/0517, 5/2241

2. *bağ*. Fakat, ama.

h. 3/1908, 4/5415, 6/0451, 6/0931, 6/1315

3. *bağ*. Aksine, bilakis.

h. 1/2738, 6/3649, 6/3696

h.-daa 4/0246

4. *e*. Acaba.

h. 6/1361, 6/1552, 6/2198, 6/3351, 6/3510, 6/3604

*****

harın-daa İyi ki.

h. 6/1057, 6/3044

[=82]

harlıg *sf*. Yaşında, yaşlı.

h. 1/0612, 1/0810, 4/0381, 4/0383, 4/0945, 4/0989, 4/1357, 4/1360, 4/3141, 4/3158, 4/3161, 4/3287, 4/3521, 4/3558, 4/3569, 5/0357, 5/0358, 5/2560, 5/2561, 6/1802, 6/1803

[=21]

harlıktır *zf*. Nefesi kesilerek, nefesi kesilircesine.

h. 5/2450

[=1]

har-şuurgan *is*. Kar fırtınası, tipi.

h.-bile 4/1708

[=1]

hartıga *is*. Doğan.

h. 4/0509, 4/1917, 4/1936, 4/5409, 6/2263, 6/2605

h.+dan 1/1422, 1/1459, 1/1790, 1/1832, 1/1842, 1/2029, 1/2266, 1/2341

h.+nı 3/3530, 3/3538, 4/3016, 4/3032

h.+nıŋ 1/3278, 4/3716, 4/3739, 4/3806, 4/3878, 5/0526, 5/1716, 5/1881, 6/2118, 6/2410, 6/2480, 6/2694

h.+zından 1/2297

[=31]

haş: haş soruul Taş ağızlık (pipo).

h. 4/3893, 4/5398, 6/2338, 6/2492

[=4]

hat *is*. Rüzgar.

h. 2/0019, 2/0021, 3/1943, 3/2701, 3/2711, 3/2712, 3/2731, 6/2766, 6/2786, 6/2995

h.+ın+(hadın) 6/1886, 6/1891

h.+ka 2/0091, 5/2041

[=14]

hatçal *sf*. Rüzgarlı.

h. 1/2574, 1/2587, 5/2432

[=3]

hat-halap *is* Rüzgar, fırtına, afet.

h.-bile 4/4343

[=1]

hatkılaştır *zf*. Rüzgar gibi.

h. 3/4856

[=1]

hat-salgın *is*. Rüzgar.

h.-bile 4/3931

h.+ga 3/1635

[=2]

hat-şuurgan *is*. Fırtına, tipi.

h. 4/1479, 4/1523, 4/3441, 4/3470, 4/4307

h.+ınga 3/1948

[=6]

havak *is*. Alın.

h. 4/0626, 6/2138, 6/2167, 6/2311, 6/2465

h.+ın+(havaan) 1/2139, 1/2177, 3/0325

h.+ında+(havaanda) 1/1417, 1/1551, 1/1454, 1/1565, 2/0808

h.+ından+(havaandan) 3/2350, 3/2375

h.+ınga+(havaanga) 1/2316, 1/3805

h.+ınıŋ+(havaanıŋ) 4/0621, 6/0995, 6/2436

2. Tepe.

h.+tan 3/0247

[=21]

havaktıg *sf*. Alınlı, alnı olan.

h. 2/1408, 2/1428, 4/0623

[=3]

havıçı → havırçı

havıçılıg *sf*. Çobanlı, çobanı olan.

h. 1/0026

[=1]

havıktıg *sf*. Kabuklu, kabuğu olan, badıç.

h. 4/1206

[=1]

havır- Hayvanları sürmek, gütmek.

h.-ar+(2) 1/0022, 1/0024, 4/0024, 4/0026, 4/0056, 4/0058, 4/0062, 4/0067, 4/1046, 4/1049, 4/4188, 4/4381

h.-gan+(2) 3/4319

h.-ıp 4/0060, 4/4191, 6/3753

h.-ıp kel- 2/1406

h.-ıp tur- 3/4289

[=18]

havırçı *is*. Çoban.

h.+zı 4/0032

h.+zın (havıçı) 1/0295

[=2]

havıt- İzlemek, takip etmek, ulaşmak.

h. 6/1522

[=1]

hay *is*. Bela, felaket.

h.-daa 3/5058

[=1]

hay- I. Kaymak, hedeften sapmak.

h.-ıp 1/3152, 1/3928

[=2]

hay- II. Aramak, araştırmak.

h.-ıp çoru- 3/4123

[=1]

haya I. *is*. Kaya.

h. 1/0124, 1/0309, 1/0320, 1/1230, 1/2232, 1/2232, 1/2484, 1/2518, 1/3767, 1/3927, 2/0058, 2/0065, 2/0242, 2/0614, 2/0616, 2/0662, 3/0058, 3/0365, 3/1165, 3/2140, 3/2201, 3/3551, 3/3557, 4/1064, 4/1786, 4/1840, 4/1865, 4/3684, 4/4222, 4/4224, 4/5368, 5/2214, 5/2220, 5/2688, 6/1669

h.-bile 4/4675

h.+da 1/0195

h.-daa 4/1868

h.+dan 2/0173

h.+ga 1/3151, 2/0301, 2/0419, 2/0955

h.+ga+(hayaa) 3/1951

h.+ga-daa 4/1218

h.+lar 1/3252

h.+m 2/0468, 3/0657

h.+mdan 2/0191, 2/0206

h.+nı 3/3134, 4/1191, 4/1198

h.+nıŋ 2/0354, 2/0371, 2/0892, 5/1900, 5/2680, 6/0043, 6/0114

h.+zı 2/0981

h.+zın 4/0320, 4/0322

h.+zınga 2/0964

h.+zınıŋ 2/0102, 2/0105, 2/0106, 2/0399, 6/1695

[=69]

haya II.: haya kör-/körün- Dönüp bakmak, arkaya bakmak, arkasına bakmak.

h. 1/1219, 1/2160, 2/0257, 3/2127, 4/1192, 4/1199, 4/1927, 4/3612, 5/2225, 5/2227, 6/1040, 6/1913, 6/1981, 6/2024, 6/2031

h.-daa 4/2212, 4/2724, 4/3605

[=18]

haya-daş *is*. Kaya ve taş, taşlar.

h. 6/3721

h.+ı+(h.-dajı) 1/3208, 1/3434

h.+ın+(h.-dajın) 3/0683, 3/1145

h.+ka 1/0474, 1/0479, 2/0416, 2/1385, 3/1173

h.+tıŋ 1/3366, 3/1174, 3/4925

[=13]

haya-daştıg *sf*. Kayalı taşlı, taşlık, kayalık.

h. 4/5023

[=1]

hayaala- Tan atmak, ortalık aydınlanmak.

h.-p çor- 4/2370

[=1]

haybır: haybır/kaybır kara hojuula Çelik ve demir uçlu ok.

h. 2/0392, 2/0404, 3/3856

h. (kaybır) 1/0021, 2/0962

[=5]

hay-çetker *is*. Şeytan, iblis.

h. 1/3975

[=1]

haydın- Aramak, bakınmak.

h.-ıp-daa olur- 3/3623

h.-ıp kör- 3/2794

[=2]

haydın- şügdün- Aramak, araştırmak, bulmaya çalışmak.

h.-üp olur- 3/0613, 3/4477

[=2]

haygılçı *is*. Gözcü.

h. 4/4819

[=1]

haygılda- Aramak, araştırmak, incelemek.

h.-p 5/0389

[=1]

hayıgayndır *zf*. Keyifle, iştahla (içmek, çekmek).

h. 3/4222, 3/4943, 6/2494

[=3]

hayıladır *zf*. Keyifle, iştahla (içmek, çekmek).

h. 1/2623, 1/3309

[=2]

hayım *is*. Girdap.

h.+da 1/2957, 1/2962

[=2]

hayın- 1. Kaynamak.

h.-ı+(haynı) ber- 3/2043

h.-ıp+(haynıp) 1/2640, 4/3022

h.-ıp-daa+(haynıp) 4/2997

h.-ıp+(haynıp) çıt- 1/1313,

2. Vücut ısısı artmak, ısınmak.

h.-ıp+(haynıp) 3/2369

h.-ıp-daa+(haynıp) 4/2668

h.-ıp+(haynıp) kel- 1/2287

3. Gayretle uğraşmak, hararetle hareket etmek.

h.-gan+(1) 3/0870, 3/1696

h.-gan+(2) 3/2836

4. (Deniz) Çalkalanmak, köpürmek.

h.-ıp+(haynıp) çıt- 4/1163, 5/1902, 5/1961, 6/1625, 6/1652

5. Kaynamak, çok olmak, yığışmak.

h.-gan+(1) 4/4666

6. Altüst olmak.

h.-ıp+(haynıp) 5/0186

*

hörek-çüree hayın- Müteessir olmak.

h.-ıp+(haynıp) kel- 3/4155

[=19]

hayındır: kaptagaynı hayındır Bütün dünyayı, evreni dolanarak, çevresince.

h. 3/2384, 3/3517, 3/3529, 3/4107, 3/4475, 3/4931, 4/3015, 4/3031, 5/0094, 5/0175

[=10]

hayındır- Kaynatmak.

h.-a 3/2009

h.-aber 6/3073

h.-gan+(2) 2/1569

h.-gaş 3/0779, 3/1267, 5/0299

h.-gaştıŋ 4/1288, 4/3378

h.-ıp 1/2855, 2/0975, 3/0184, 3/0198, 3/2940, 3/3701, 3/4553, 4/0586, 4/4154, 5/0369, 5/0457, 5/1037, 5/1138, 5/1652, 5/1866, 6/1305

h.-ıp al- 4/3302

h.-ıp ber- 3/3211, 4/0475

h.-ıp-daa tur- 4/1204

h.-ıp olur- 6/2868

[=29]

hayındırt- Kaynatmak, kaynattırmak.

h.-ıp 3/1191

[=1]

hayıŋayndır *zf*. Keyifle, iştahla (içmek, çekmek).

h. 4/3895

[=1]

hayıŋnadır *zf*. Keyifle, iştahla (içmek, çekmek).

h. 4/2467

[=1]

hayıra *is*. Merhamet, bağışlama, ihsan, iyilik.

h. 4/5096

[=1]

hayıraan *is*. Yazık, acınası.

h. 3/2470

[=1]

hayırakan *is*. Ayı.

h.-bile 6/2693

h.+nı 6/2649

h.+nıŋ 6/2664

[=3]

hayıraldıg *sf*. İyi, kıymetli, değerli.

h. 4/1127, 4/1130

h.-daa 4/0782

[=3]

hayıralıg *sf*. Kıymetli, değerli, sevgili.

h. 4/0309, 5/0584, 5/0585

h.-la 6/3027, 6/3029

[=5]

hayırga *is*. Bileği taşı.

h. 3/3378

[=1]

hayırla- Vermek, bağışlamak.

h.-arıŋ 5/0818

h.-ŋar 5/1918, 6/2902

[=3]

haylıg *sf*. Belalı, uğursuz.

h. 3/1939, 3/2700

[=2]

haymırıkta- *(aldan kulaş kara selemezin h.)* Kılıcını kınlamak, kuşanmak.

h.-p al- 4/1423

[=1]

haynıgıla- Kaynaşmak, çok olmak.

h.-y ber- 4/2821, 4/2915

[=2]

haynık *is*. Yak ve sığır kırması hayvan.

h.+tıŋ 2/1389

[=1]

haynık- Bir kaynaktan çıkmak.

h.-ıp+(haynıgıp) 4/3963, 5/0536

h.-ıp-la+(haynıgıp) tur- 4/4698

[=3]

haytıgayın- Ses çıkarmak, gürültü yapmak.

h.-ıp 1/0172, 1/0176

[=2]

haytıktır → kaytıktır

heele- Süslemek, bezemek.

h.-p tur- 4/0176

[=1]

heelig *sf*. Süslü, desenli.

h. 3/0411, 3/0904

[=2]

hekper → hepker

helegey: helegey aa Anne sütü; ilk süt, ağız sütü.

h. 6/1268

[=1]

helin → kelin

hem *is*. Irmak, nehir.

h. 1/1177, 1/1329, 1/1381, 1/1893, 2/0010, 2/1070, 3/1225, 3/1841, 3/3632, 3/3666, 3/3669, 3/3959, 4/0811, 4/1097, 6/0083, 6/0207, 6/0244, 6/0295, 6/1704

h.+çe 1/1436, 1/1437, 3/2999

h.-daa 5/0419

h.+de 3/3882

h.+den 1/2930, 1/2931, 1/2941, 1/2942

h.+ge 1/0576, 1/0578, 1/0585, 1/0588, 1/0740, 1/0742, 1/2361, 1/2364, 1/3054, 1/3056, 3/2908, 3/3736

h.+in 3/1594, 4/3403, 4/3554

h.+inçe 5/1054

h.+ni 1/1188, 1/3010, 2/0203, 3/0879, 3/1219, 3/1700, 3/3925, 3/4022, 3/4647, 3/4771, 4/5332, 4/5349, 5/2309, 5/2418, 6/0259, 6/0649

h.+ni-daa 4/3043

h.+niŋ 1/0232, 1/0249, 1/1185, 1/1249, 2/0013, 2/0057, 2/0064, 2/0224, 2/1626, 2/1629, 3/0005, 3/1329, 3/3633, 3/3812, 3/3869, 3/3881, 3/4017, 5/2235, 5/2420, 6/0012, 6/0034, 6/0049, 6/0108, 6/0249, 6/1132

[=86]

hemçeel *is*. Ölçek, ölçü.

h.+in 3/1896

[=1]

hemçeeldig *sf*. Belirli bir ölçüde, miktarda olan.

h. 4/3320, 4/3336

[=2]

hemçeg-huusaa *is*. Süre, müddet, mesafe.

h.+zın 4/5385

[=1]

hemçigeş *is*. Küçük ırmak, akarsu.

h.+terni 3/0733

[=1]

hemdi- Kemirmek.

h.-ir+(2) 3/3429, 3/3437

h.-p kag- 3/3574

[=3]

hemir- Kemirmek.

h.-ip al- 5/1166

[=1]

hem-sın *is.* Nehir ve dağ; dağ sırasınca akan nehir.

h.+nıŋ 5/2608

[=1]

hençe *sf.* Güzün doğan.

h. 5/0600

[=1]

henerten *zf*. Ansızın, aniden, birdenbire.

h. 1/0724, 6/2994

[=2]

heŋmele- Et kurutmak.

h.-p tur- 1/3548

h.-p 1/3545

[=2]

hep *is.* Elbise, giysi.

h. 3/0268

h.+i+(hevi) 3/0252, 3/0414, 4/3658

h.+im+(hevim) 3/0148

h.+in+(hevin) 2/0695, 3/0417, 3/2025, 4/2386, 6/0169

h.+iniŋ+(heviniŋ) 5/0114

[=11]

hep-henerten *zf*. Aniden, birdenbire, apansızın.

h. 3/3205, 3/4725, 4/0504, 6/2482

[=4]

hepker- Giydirmek.

h. 2/1367

h.-geş 6/3227

h.-ip 6/3216

[=3]

heptendir- Giydirmek.

h.-geş 6/3234

[=1]

heptig *is*. Giysili, kıyafetli.

h. 2/0343

[=1]

her- Germek.

h.-e 3/2284

[=1]

herbekten- Kavramak, tutunmak.

h.-ip 4/2397

[=1]

here- Bakmak, gözleriyle taramak.

h.-p 5/0690

[=1]

hereejen *is*. Kadın.

h. 1/1239, 2/1245, 2/1248, 3/2470, 3/2486, 3/2521, 3/2613, 3/2950, 4/2457, 5/1629

h.+ni 5/1112

[=11]

hereejok *sf*. Kadın, dişi.

h. 4/0049, 4/0668, 4/3831, 4/4255

[=4]

heregle- Kullanmak, istifade etmek.

h.-er+(2) 3/2668, 3/3587, 3/3838, 3/3843, 3/3850, 3/4280

h.-erde 3/4146

h.-gey+(heregleey) 3/3174

[=8]

herek *is*. **1**. İş, görev, vazife.

h.+im+(hereem) 4/1572

h.+imni+(hereemni) 1/2694

h.+in+(hereen) 5/2202

2. Gerek, lüzum.

h. 3/0441, 3/1115, 3/3147, 4/3430

h.+i+(heree) 4/0406, 6/1633, 6/1675

h.+i+(heree) çok 3/3483, 4/0544

h.+in+(hereen) 3/1359, 5/1451

h.+iŋ+(hereeŋ) 4/0806

h.-le 4/4637

[=16]

herekçok *sf*. Gereksiz.

h. 3/4860, 4/1062, 4/2718

[=3]

hereksel *is*. Alet, araç, gerekli şey(ler).

h.+im 3/0151, 3/0399, 3/4066, 3/4343

h.+in 1/0118, 3/0353, 3/0402, 3/0675, 3/1558, 3/2404, 3/2845, 3/2870, 3/3720, 3/4138, 3/4145, 3/4344, 3/4348, 3/4437

[=18]

herekselde- Kullanmak, yararlanmak.

h.-p kel- 3/4349

[=1]

herektig *sf*. **1**. Gerekli, lüzumlu.

h. 3/4859

2. Görevli; bir görevi, işi olan.

h. 1/2689, 1/2723

[=3]

herel *is*. Işık, ışın, parıltı.

h.+derivis 5/0497

[=1]

herelden- Işımak, ışıldamak.

h.-ip tur- 4/2318, 4/2320, 4/2368

[=3]

hereldig *sf*. Parlak, ışıltılı.

h. 2/0320, 3/0419, 3/0420, 3/3208, 3/4482, 4/3198, 4/4081

[=7]

her-hereksel *is*. Araç gereç, gerekli şeyler.

h.-daa 6/0645

h.+i 3/0035, 3/0281, 3/0283

h.+in 3/0138, 3/4521

[=6]

heril- Gerilmek, gerinmek.

h.-ip+(herlip) herlip 5/2469

h.-ip+(herlip) tur- 4/1057, 4/1070

[=3]

herim *is*. Çit, bahçe duvarı.

h. 6/0273

h.+de 1/1203, 1/1213

[=3]

herin → kelin

heveer *zf*. Aynı, eskisi gibi, her zaman olduğu gibi.

h. 1/2718, 2/0118, 3/0546, 3/0553, 3/0800, 3/3039, 3/3392, 3/3434, 3/3769, 3/4544, 4/0827, 4/3109, 4/4198, 5/1118, 6/0725, 6/0749

[=16]

hevenek *is*. Kepenek.

h.+i-bile+(hevenee) 4/3018, 4/4984

h.+in+(heveneen) 4/2501, 4/2591, 4/2722, 4/2897, 4/3061

h.+in+(hevenegin) 4/4976

h.+inge+(heveneenge) 4/2847

h.+iniŋ+(heveneeniŋ) 4/4830

[=10]

hevenektig *sf*. Kepenekli.

h. 3/0804, 3/1272, 3/1647, 3/3976, 4/1987, 4/2172, 4/2215, 4/2276, 4/2395, 4/2679, 4/2706, 4/2770, 4/4375, 4/4844, 4/4944, 4/5036, 4/5305, 5/0669

[=18]

hevirlig *sf*. Biçimli, görünüşlü.

h. 1/3352, 2/0713, 4/1330, 4/4852

[=4]

hevis *is*. Halı.

h.-bile 5/1713

[=1]

hey I. 1. *sf*. Boş, gereksiz, faydasız.

h. 3/1425, 3/2651, 3/4826, 4/1088, 4/4257, 6/1989, 6/1994, 6/3233

h.-le 3/2595

2. *zf*. Boş, boşuna.

h. 5/1113, 6/3075

h.-le 3/1356

h.+de-le 6/0633

3. *sf*. Boş, içi boş, oyuk.

h. 3/1889, 3/1895

[=14]

hey II. *zm*. Şey; insan, konu, nesne vb.

h. 6/3627

h.+il 5/0413

[=2]

hey-hoozun *sf*. **1**. Boş, gereksiz.

h. 3/1502, 4/3832

2. Boş, içi boş, oyuk.

h. 3/1909, 3/1919, 3/1936, 3/1944

[=6]

heymer *sf*. En küçük çocuk.

h. 1/0668, 1/0683, 1/0702, 1/0714, 1/1561, 1/3621, 5/1823, 5/2160

[=8]

hıdı- Yok etmek, imha etmek, tahrip etmek.

hıdıya ber- 6/1900, 6/2013

[=2]

hıg *is*. Öç, intikam.

h.+ımnı+(hıımnı) 4/4208

hıı han- Memnun olmak.

h.+ım+(hıım) 5/2502

[=2]

hııgayın- Uğuldamak, ötmek; rüzgar ya da yay gibi aletler ıslık gibi ses çıkarmak.

h.-ıp+(hııgaynıp) tur- 1/1813

[=1]

hııŋayın- Uğuldamak, ötmek; rüzgar ya da yay gibi aletler ıslık gibi ses çıkarmak.

h.-ıp+(hııŋaynıp) tur- 4/1636, 4/2300

[=2]

hıl 1. *is*. Kıl, tüy.

h. 1/1181, 1/1183, 3/0204, 4/1851, 4/1853, 4/1856, 5/0851, 5/0855, 5/0873, 5/0893

h.+dan 4/1852

h.+ımnı 4/1864, 4/1872

h.+ından 4/1855

h.-la 4/1857

2. *sf*. İnce.

h. 5/2324, 5/2326

[=17]

hıl-kurt *is*. Kurt, kurtçuk, böcek.

h. 2/0072

[=1]

hılıradı *zf*. Gıcırdatarak, hışırdatarak.

h. 3/1215, 3/2344, 6/2271

[=3]

hılıradır *zf*. Gıcırdatarak, hışırdatarak.

h. 6/2131, 6/2427, 6/2618, 6/2706

[=4]

hılırtkayın- Hışırdamak, gıcırdamak.

h.-ıp+(hılırtkaynıp) 1/0947

[=1]

hılırtkayndır *zf*. Gıcırdatarak, hışırdatarak.

h. 1/1169

[=1]

hılış *is*. Kılıç.

h. 1/2445, 1/2475, 4/5289, 5/2156

[=4]

hılış-hıvıt *is*. Kılıç ve at kuyruğu; çok keskin ok ucu.

h. 4/2303

h.+ı+(h.-hıvıdı) 4/2300

h.-daa (kılış-h.) 4/1636

h.+ı (kılış-hıvıdı) 4/2310

h.+ın-daa (kılış-hıvıdın) 4/1235

[=5]

hımıs *is*. Kımız.

h.+tan 6/1763

[=1]

hımış *is*. Kepçe.

h.+ı+(hımıjı) 3/0182

h.+ın+(hımıjın) 6/3079

[=2]

hımıza- Kımız içmek.

h.-p 5/1305

h.-p kel- 1/3093

[=2]

hıp- Yanmak, tutuşmak, alev almak.

h.-ıp+(hıp) 1/3915, 1/3953, 3/1464, 3/1733, 3/1799

h.-ıp+(hıp) çoru- 1/1576, 1/2762

h.-ıp+(hıp) kel- 4/1484

h.-kan+(1)+(kıpkan) 1/2640

h.-kan+(2) 5/0406

[=10]

hıraa *is*. Kırağı.

h.+zın 3/1215, 6/2131, 6/2271, 6/2427, 6/2618, 6/2706

h.+zından 1/0947, 1/1169, 2/0736, 3/2343, 4/1121, 4/3690, 5/2132

[=13]

hıraala- Kırçla örtülmek, buzlanmak.

h.-p tur- 1/0432

[=1]

hıral- Tüyleri dökülmek, tüy atmak, rengi kaçmak.

h.-gan+(1) 1/1380

[=1]

hıraylık- Tüyleri dökülmek, tüy atmak.

h.-pas+(1) 4/1213

[=1]

hırbala- Yapıştırmak.

h.-p kag- 3/2017

[=1]

hırın *is*. Karın.

h. 6/3089

h.+ım+(hırnım) 4/4597, 4/4604

h.+ımnı+(hırnımnı) 4/3293

h.+ın+(hırnın) 6/2595

h.+ınıŋ+(hırnınıŋ) 2/0071

hırın.ıŋnı+(hırnıŋnı) 4/2553

h.+ıvıs+(hırnıvıs) 4/4826

[=8]

hırınnıg *sf*. Karınlı.

h. 4/2072

[=1]

hıyırak *is*. Bıçak.

h. 3/0151

[=1]

hıyırta- Eğri bakmak, yan bakmak.

h.-arı-bile 5/0523

h.-ganı+(hıyırtaanı) 2/0980

h.-gaş+(hıyırtaaş) 3/1531

h.-p 1/1216, 3/1530, 3/4525

[=6]

hıyırtaş- Yan bakışmak, karşılıklı bakışmak.

h.-ı+(hıyırtajı) ber- 4/3678

h.-ıp+(hıyırtajıp) 1/2210, 1/3250, 1/3765, 3/2334, 5/0523, 6/2415

h.-ıp+(hıyırtajıp) tur- 3/4924

[=8]

hıyış- Eğilmek, yana yatmak.

h.-ıp+(hıyıjıp) 3/2015

[=1]

hıylan- Homurdanmak.

h.-ıp 3/1427, 3/3128

h.-ıp çıt- 1/2820

h.-ıp or- 5/0132, 5/0142, 5/0152, 5/0162

h.-ıp tur- 3/3897

[=8]

hiigayın- Uğuldamak, vızıldamak, vınlamak.

h.-ıp+(hiigaynıp) 1/2028

[=1]

hiiledi-haaladı *zf*. Vınlatarak, uğuldatarak, uğultuyla.

h. 1/2016, 3/1451, 3/1788

[=3]

hiiŋeyin- Uğuldamak.

h.-ip+(hiiŋeynip) 5/1300

[=1]

hilinçek *is.* Eziyet, sıkıntı, ıstırap.

h. 2/0480

*****

hilençeen köründür- Eziyet etmek, işkence etmek.

h. 5/2626

[=2]

hilinçekte- Eziyet etmek, ıstırap vermek.

h.-p kag- 1/1690, 2/0483

[=2]

hilinçekten- Acı çekmek, ıstırap çekmek.

h.-i ber- 2/0298

h.-i (hinçekten-) ber- 4/0306

[=2]

hilinçektig *sf*. Eziyetli, sıkıntılı, acı.

h. 2/1123

[=1]

himiren- Homurdanmak.

h.-gen+(1) 2/0607

[=1]

hin *is*. Göbek, göbek bağı.

h.+den 6/0581

h.+i 4/0299

h.+imni 4/0314, 4/0328

h.+in 4/0270

hirnin 6/0667, 6/0671, 6/0672

[=8]

hinçekten- → hilinçekten-

hindik *is.* Göbek; dip, derinlik.

h.+inde+(hindiinde) 5/1962

h.+inge+(hindiinge) 5/1970

[=2]

hindiktig *sf*. Göbekli; göbeği, göbekbağı olan.

h.+ge 1/1513, 1/2733

[=2]

hinnig *sf*. Göbekli; göbeği, göbekbağı olan.

h. 4/3327, 4/3756

[=2]

hir *is.* Kir.

h.+in 5/2627

[=1]

hire *e*. Kadar.

h. 1/2133, 1/2171, 1/2277, 1/2279, 1/2655, 1/3640, 2/0027, 2/0029, 2/0684, 3/0838, 3/0878, 3/1901, 3/2348, 3/3879, 3/4339, 3/4604, 3/4705, 3/4877, 4/1084, 4/1164, 4/1168, 4/1202, 4/2573, 4/2762, 4/2786, 4/2826, 4/3079, 4/3081, 4/3478, 4/3481, 4/3563, 4/3784, 4/3789, 4/3821, 4/3826, 4/3828, 4/3848, 4/3860, 4/3869, 4/3991, 4/4886, 4/5042, 4/5079, 5/0091, 5/0180, 5/0538, 5/0539, 5/0547, 5/0546, 5/0590, 5/1165, 5/1687, 6/0321, 6/0364, 6/0637, 6/0996, 6/1170, 6/1225, 6/1713, 6/2197, 6/2377, 6/2936, 6/3151

h.+de 3/0856, 3/1320, 4/0253, 4/0521, 4/0914, 4/2316, 4/2519, 4/3745, 4/3811, 4/2572, 4/3856, 4/5410, 6/0396, 6/0527, 6/0531, 6/0626, 6/0947, 6/2231

h.+de-le 4/4920

h.-le 4/2304

h.+mde 4/3015

h.+zin 1/3592, 1/3612

[=86]

hire-hire *zf*. Zaman zaman, biraz.

h. 1/2276

[=1]

hirelig Gibi, kadar; isim soylu sözcüklerle birlikte kullanılarak sıfat ya da zarf görevli yapılar oluşturur.

h. 3/0333, 3/0451, 3/0836, 3/2074, 3/2196, 3/2600, 3/2601, 3/2626, 3/2937

[=9]

hirnin → hin

hojuula *is*. Ok ucu.

h.+zın 2/1384

kadıg kara hojuula/kajır kara hojuula/haybır kara hojuula/kaybır kara hojuula Okun metalden, sert ve dayanıklı ucunu ifade etmek üzere kullanılan kalıp ifadeler.

h.+nıŋ (kadıg kara h.) 4/0730

h.+nıŋ (kajır kara h.) 1/0420

h.+mnıŋ (kajır kara h.) 1/3943

h.+zın (kajır kara h.) 1/0419, 1/3902

h.+zı-bile (kaybır kara h.) 2/962

h.+zın (haybır kara h.) 3/3856

kaŋ hojuula ok/han hojuula ok Metal uçlu ok.

h. (kaŋ h.) 3/1038, 6/0046, 6/0121, 6/1453, 6/1593, 6/1635, 6/1677, 6/2749

h. (han h.) 3/0019, 3/0285, 3/0321, 3/0973, 3/1452, 3/1789, 3/4954, 3/4970

[=24]

hojuulalıg *sf*. Metal uçlu (ok).

h. 1/0021

[=1]

hok: hok kadal- Baş aşağı düşmek, devrilmek.

h. 6/1054

[=1]

hokkuŋayndır Tıkıdatarak, tıkır tıkır ederek.

h. 6/2340

[=1]

hokpa *is*. Sağrı, kuyruk sokumu.

h.+zında 3/0215

[=1]

hokpalday *is*. Sağrı, kuyruk sokumu.

h.+ında 3/2366

[=1]

hol *is.* El, kol.

h. 3/2071, 5/1605, 6/0987, 6/2986

h.+darı 6/1372

h.+darında 4/3628

h.+darından 3/3799

h.+darıvıstı 6/1381

h.+u 1/2255, 1/3274, 1/3295, 1/3788, 2/0825, 3/2249, 5/1331, 5/1396, 5/1398, 5/2153, 5/2155, 6/2980

h.+u-bile 1/1362, 1/2682, 1/2700, 2/1015, 2/1546, 2/1559, 3/0311, 3/0346, 4/2451, 4/2453, 5/0221, 5/0223, 5/0560, 5/1329, 5/2440, 5/2442

h.+u-dur 6/1124, 6/1135

h.+um 6/2584

h.+umga 3/1067, 3/1068, 3/1471, 3/1812, 3/1813

h.+un 2/1560, 3/1014, 3/1771, 3/2732, 3/4421, 4/1280, 4/1285, 4/1287, 6/1105, 6/2587

h.+unda 3/1543, 3/2992, 5/2638, 5/2639

h.+undan 3/0982, 3/1464, 3/1465, 3/1733, 3/1734, 3/1800, 4/3178, 4/3214, 6/0576, 6/0578, 6/0616, 6/0618, 6/1028, 6/1030, 6/1599, 6/1601, 6/1642, 6/1644, 6/1684, 6/1686, 6/1830, 6/1832, 6/3082, 6/3715, 6/3717, 6/3738, 6/3740

h.+unga 1/2663, 1/2665, 3/2928, 4/5277, 6/1896, 6/2033

h.+unuŋ 2/0456, 3/0980, 3/1048, 3/1050, 3/1387, 3/1388, 3/1799, 4/0756, 6/1153, 6/2159, 6/2305, 6/2458

h.+uŋ 6/3634

h.+uŋnu 6/3086

*****

holga kiir- Ele geçirmek, yakalamak.

h. 3/2122, 5/1864

kızıl hol Donanımsız; bir iş için gerekli donanım, araçlar olmadan.

h.-bile 4/3461

[=108]

hol-but *is*. El ve ayak(lar).

h.+tarı 2/0709

h.+tuŋ 4/0225

h.+u+(h.-budu) 3/2254

h.+u-bile+(h.-budu) 6/3039

h.+un+(h.-budun) 6/3049

[=5]

hola *sf*. Bakır, bakırdan yapılmış.

h. 1/0936, 1/0966, 1/1304, 1/1367, 1/1408, 1/1473, 1/2854, 4/4420, 6/2191

h. hola 4/3999, 4/4000, 4/4001

[=12]

hola-kara *sf*. Kızıl-kara, alacalı.

h. 5/0155

[=1]

hola-sarıg *sf*. Kızıl sarı, parlak sarı.

h. 4/1450

[=1]

holak *is*. Bukağının uç kısımları, kayış, kemer.

h.+ın+(holaan) 6/2959

[=1]

holda- Eliyle kaldırmak, eline almak.

h.-p al- 3/2577, 3/2780

h.-p 3/4661

[=3]

hol-davan *is*. Eller ve ayaklar.

h.+ı 1/1479

[=1]

holdug *sf*. Kollu, kolu olan.

h. 3/4497, 3/4673, 5/1445, 5/2193

[=4]

hol-kırı *is*. El ve dirsek, kol.

h.+u k.+zı 4/2540

[=1]

holu- Karıştırmak.

h.-p 5/1277, 5/1342

[=2]

holuş- Kavuşmak, bir araya gelmek, ulaşmak.

h.-a+(holuja) ber- 4/3463

[=1]

hom → kom

homdu *is*. Kutu, sandık.

h. 5/1841

[=1]

homuda- Şikayet etmek, sızlanmak; üzülmek, acımak, endişelenmek.

h.-p 3/2942, 3/2943

h.-vas+(1) 2/1462

h.-vayn çor- 1/3517

h.-vışaan 3/2522

*****

setkil homuda- → setkil

h.-ar+(2) 1/0628

[=6]

homudal *is*. Şikayet, sızlanma; acıma, üzülme

h. 4/1263

h.+ım 2/0960

h.+ıŋ 2/0958

[=3]

homudançıg *sf*. Üzüntü verici.

h. 3/2672

[=1]

hon- 1. Gecelemek, geceyi geçirmek, konaklamak.

h.-a ber- 4/3168

h.-ar+(1) 5/1345

h.-ar+(2) 2/0379, 3/2897, 3/5022, 4/1457, 4/5425, 6/0219, 6/1133

h.-ar-daa 4/4292, 4/4300

h.-dum 4/5153, 4/5164

h.-gan+(1) 3/1523, 5/1772

h.-ganda 1/0678, 1/0769, 1/1327, 1/1379, 1/2404, 1/2563, 2/0595, 3/2237, 3/2536, 4/0662, 6/0698, 6/0700

h.-ganda-daa 4/0686

h.-ganında 4/0421

h.-gaş 1/0066, 1/0131, 1/2415, 1/2828, 3/0171, 3/0480, 3/1868, 3/1891, 3/1918, 3/2085, 3/2155, 3/2158, 3/2210, 3/2789, 3/3513, 3/3515, 3/3524, 3/3609, 3/3863, 3/4967, 4/0380, 4/0382, 5/1292, 5/1349, 5/1391, 6/2375, 6/3698

h.-gaştıŋ 4/0671

h.-mas+(1) 5/1345

h.-up 3/2902, 3/5008, 4/4095, 6/3061

h.-up al- 1/3840, 4/0480

h.-up-daa tur- 4/5426

h.-uptarga 4/5277

h.-up-tur 4/2314, 6/1862, 6/2089, 6/2229, 6/2541, 6/2590

2. İnmek, konmak.

h.-gaştıŋ 4/0803

h.-up 3/0690, 3/0692, 3/1537, 3/3597, 3/3601, 3/4105

h.-up al- 6/0992

3. Tezlik bildiren yardımcı fiil olarak kullanılır.

h.-a 1/1958, 3/1749, 4/2203

h.-up 3/1824, 3/2068

[=85]

honaş *is*. **1**. Konaklama yeri, gecelemek üzere konaklanacak yer.

h.+ında+(honajında) 4/4203

2. Oba.

h.+ında+(honajında) 4/5425

[=2]

honaştıg *sf*. Konaklama yeri olan.

h. 2/0379

[=1]

honatta- Konaklamak, geceyi geçirmek.

h.-p 4/5383

[=1]

honçu *is*. Konç.

h.+zun 6/3220

h.+zundan 6/2482

[=2]

hondur *zf*. Gece boyunca, bütün gece.

h. 1/0561, 1/0767, 1/3802

[=3]

hondur- Kondurmak, yerleştirmek; geceyi geçirmek üzere yerleştirmek.

h.-ar+(2) 4/4203, 5/1496, 5/2258, 5/2547

h.-gaş 3/3000, 3/4273

h.-uŋar 3/5030

h.-up 5/1496, 5/2259, 5/2547, 5/2715, 6/1086, 6/3211

h.-up kag- 3/3591

h.-up tur- 4/4204

[=15]

hondur- düjür- Yerleştirmek, geceyi geçirmek üzere yerleştirmek.

h.-üp tur- 4/4187

[=1]

honuk *is*. Bir gün (yirmi dört saat), bir günlük süre.

h. 3/0784, 3/1534, 3/2337, 3/2338, 3/2339, 3/2814, 3/2891, 3/3330, 3/3909, 3/4541, 4/3750, 5/0180, 6/0339, 6/0346, 6/0527, 6/0531, 6/0626, 6/0637, 6/2128, 6/2129, 6/2185, 6/2186, 6/2277, 6/2278, 6/2328, 6/2329, 6/2425, 6/2426, 6/2487, 6/2488, 6/2566, 6/2567, 6/2623, 6/2624, 6/2713, 6/2714

h.+ta 1/0254, 1/0591, 1/0607, 1/0608, 1/0609, 1/0615, 1/0694, 1/1935, 1/1937, 1/2312, 1/3307, 2/0184, 2/0983, 2/0984, 2/0986, 3/0358, 3/0504, 3/0766, 3/0781, 3/1160, 3/1269, 3/1615, 3/2386, 3/3227, 3/3267, 3/3545, 3/4102, 3/4108, 3/4529, 3/4927, 3/5041, 3/5042, 4/0290, 4/0361, 4/0369, 4/0376, 4/5130, 5/0529, 5/0530, 5/0531, 5/0641, 5/0642, 5/0643, 5/0646, 5/0648, 5/0649, 5/0652, 5/0654,

5/0655, 5/0658, 5/1204, 5/1564, 5/2378, 5/2379, 5/2381, 5/2691

h.+tan 1/0580, 1/0752, 1/0759, 1/0838, 1/1322, 1/1377, 1/2367, 1/2372, 1/2380, 1/2383, 1/3058

h.+tuŋ 1/0844, 1/0918, 1/3072, 1/3076, 4/5435, 5/0234

h.+u+(honuu) 3/1900

h.+unda+(honuunda) 1/0034, 1/0035, 1/0036, 1/0048, 1/0049, 1/0050, 1/0087, 1/0088, 1/0089, 1/0256, 1/0258, 1/0277, 1/0657, 1/0676, 1/0763, 1/0788, 1/0827, 1/1161, 1/2239, 1/2240, 1/2241, 1/2398, 1/3091, 1/3175, 1/3407

h.+uvus+(honuuvus) 4/4803

[=136]

honuktug *sf*. Bir günlük (zaman, mesafe).

h. 1/1349, 1/1355, 1/1395, 1/1402, 1/1759, 1/1762, 1/3131, 1/3133, 4/1461, 4/1464, 5/0265, 5/0321

[=12]

hoo-dombu *is*. Çaydanlık.

h.+da 1/1497, 4/1290, 4/2482, 4/3124

h.+dan 4/3184

h.+dan-daa 4/5400

h.+ga 1/2903

h.+zunda 4/4062

h.+zunga 3/1192

[=9]

hooçun *sf*. Eski.

h. 6/3154

[=1]

hoogayın- Uğuldamak, gürüldemek.

h.-ıp+(hoogaynıp) 3/4835, 6/2594

[=2]

hooladı *zf*. Gürleterek, gürültüyle.

h. 3/2534, 3/2579, 3/2884

[=3]

hoor I. *sf*. Konur, açık doru.

h. 3/1232, 3/1301, 3/1302, 3/1643, 3/3224, 3/4577

h.-la 5/0136

[=7]

hoor II. *is*. ***(hoor çon)*** Halk, insanlar, kalabalık.

h. 3/2542

[=1]

hoor III: ham hoor Şaman çağırmak, davet etmek.

hoop 4/0229

[=1]

hoor- I. Koparmak, yerinden sökmek, oymak.

h.-a 2/0308, 3/0362, 3/0539, 3/0547, 3/2744, 3/4136, 3/4298, , 3/4549, 4/0795, 4/5236, 6/0232, 6/0325, 6/1051

*****

komun hoora, çayaazın çara semiriir → kom

h. 3/1185, 3/1560, 3/2407, 3/3726, 4/4169, 4/4219, 5/1178

[=20]

hoor- II. Kavurmak, kızartmak.

h.-gan+(2) 2/1339

h.-up 2/1333

h.-up ber- 2/1331

[=3]

hoor-sarıg *sf*. Konur, açık doru.

h. 1/0216, 1/0224, 1/0710

[=3]

hooylu *is*. Kanun, yasa, kural.

h. 3/1421

[=1]

hop-hop *is*. Yansıma söz; "hop hop".

h. 3/3793, 3/3797

[=2]

hopçu: hopçu kara/hopçu kara sudur Sutra, kutsal kitap; lama'ların fal baktığı kutsal kitap.

h. 1/0041, 1/0043, 1/0105, 1/0664, 1/0680, 1/0778, 1/3184, 1/3413, 2/0363, 2/0539, 2/0564, 3/0024, 3/0433, 3/0602, 3/3605, 3/0485, 3/3163, 3/3605, 3/3617, 3/3864, 3/3867, 3/4464, 3/4474, 6/3154

[=24]

hoptaktat- Aç gözlü davranmak.

h.-ı+(hoptaktadı) 4/0617

[=1]

hoptaktan- Açgözlülük yapmak, açgözlü davranmak.

h.-ıp çoru- 3/4057

[=1]

hor-horamçalıg *sf*. Kayıp, yitik, ziyana uğramış.

h. 3/2759

[=1]

hora *is*. Zarar, ziyan.

h. 4/5112

[=1]

horada- Kızmak, hiddetlenmek, öfkelenmek.

h.-ar+(1) 3/2764, 3/4011, 4/0464

h.-dıŋ 4/0459

h.-gan+(2)+(horadaan) 3/0546

h.-ganından+(horadaanından) 2/1605

h.-gaş+(horadaaş) 5/0688, 6/3650

h.-p 1/1682, 1/3197, 3/1834

h.-p kel- 1/1472, 3/2281, 3/3787, 3/4890

h.-p tur- 1/2057, 3/1006, 4/1067

h.-vas+(2) 1/1682, 1/3197, 3/2281, 3/3787, 3/4890

h.-vayn 4/0462

h.-y ber- 4/3834

[=25]

horagannıg *sf*. Zararlı, kötü, fena.

h. 4/2886

[=1]

horagayla- Simli kumaşı işlemek.

h.-p tur- 4/1186

[=1]

horam *is*. Uygun, elverişli.

h. 3/4386, 3/4784

[=2]

horan *is*. Zehir.

h. 3/1132, 3/1136, 3/3120, 6/1876

[=4]

horan-hordan *is*. Kötülük, fenalık.

h.-daa 3/4787

[=1]

horanna- Zehirlemek.

h.-p kag- 6/1877, 6/1883

[=2]

horannıg *sf*. Zararlı, kötü fena.

h. 1/0349, 1/1674, 1/1678, 1/2117, 1/3130, 1/3192, 1/3243, 1/3419, 3/4786, 4/1087, 4/2959, 6/3619, 6/3627

[=13]

horat- Harcamak, kullanmak.

h.-pas+(1) 4/3323

[=1]

horga: horga çok İmkansız, olanaksız.

h. 5/0181

[=1]

horjok *is*. Olmaz; imkansız.

h. 1/1160, 1/1163, 1/3020, 1/3736, 2/0659, 2/0968, 2/1357, 3/1602, 3/2165, 3/3040, 4/0417, 5/1855, 6/3311, 6/3385, 6/3460, 6/3544

[=16]

hortan *sf*. Sinsi, hain, hilekar.

h. 1/3441, 2/0466, 3/3889

*****

üş hortan ertine Büyük hazine.

h. 4/0037, 4/0183

[=5]

horu- Yasaklamak; engel olmak, durdurmak.

h.-p turup ber- 3/4629

h.-p tur- 5/0913

h.-p-daa 4/0559

[=3]

horum-daş *is*. Taş yığını, taşlık, taşlar.

h.+ın+(h.-dajın) 3/0362

[=1]

horumnug *sf*. Taşlık, taşlı.

h. 3/2807

[=1]

horuttun- Durmak, yerinde kalmak, donakalmak.

h.-ar+(2) 4/1633, 4/1635

h.-gan+(1) 4/2291, 4/2294, 4/2297

[=5]

hos 1. *is*. Boş, boşluk.

h. 3/4089, 3/4911

2. *sf*. Boş, serbest, boşta.

h. 1/1642, 3/1543, 3/1544, 3/2137, 6/0654, 6/0721, 6/0747, 6/0772, 6/0799, 6/0826

3. *zf*. Serbest, serbest bir şekilde, rahatça.

h. 1/0985, 1/1034, 6/2929

4. *sf*. Boş, sahipsiz.

h. 6/0641

[=16]

hostug *sf*. Boş, uygun, müsait.

h. 3/2264

[=1]

hovagan *is*. Kelebek.

h.+ı 3/3794, 3/3798

[=2]

hovu *is* Bozkır, step.

h. 1/0217, 1/0225, 1/0710, 2/1424, 3/0360, 3/1226, 3/1628, 3/1634, 3/2542, 3/3962, 3/4209, 3/4213, 4/1436, 4/1925, 4/4359, 4/4384, 5/0381, 5/2353, 5/2359, 6/0208, 6/0245

h.+da 1/2285, 1/3284, 1/3782, 3/1642, 4/3457, 4/4625, 4/4948, 5/0661, 6/1181, 6/1315, 6/1361, 6/1405

h.+dan 3/4854

h.+duva 3/1412, 3/1414, 4/0748

h.+duve 3/4842

h.+ga 1/2371, 3/2094, 3/2238, 3/2243, 3/4848

h.+ga+(hovaa) 1/0151, 1/0170, 1/0174, 1/3263, 3/2304, 4/1166

h.+je 3/1480, 3/1765, 3/2096

h.+larlıg 2/0226

h.+muŋ 1/0747

h.+nu 1/1739, 1/1796, 1/1838, 1/2090, 1/2093, 1/2100, 3/1717, 3/1746, 3/1823, 4/3472, 6/1201, 6/1844

h.+nuŋ 1/1740, 1/2079, 1/2103, 1/2122, 1/2208, 1/2635, 1/3065, 1/3078, 1/3112, 1/3739, 1/3741, 1/3757, 1/3763, 2/0755, 2/0759, 2/0974, 3/0881, 3/1075, 3/1108, 3/1117, 3/1514, 3/1520, 3/1631, 3/2056, 3/2169, 3/2246, 3/2320, 3/3963, 3/4083, 3/4567, 3/4748, 3/4905, 4/1898, 4/1922, 4/4354, 4/4391, 4/4663, 5/0496, 5/0505, 5/0518, 6/0209, 6/0250, 6/3702

h.+nuŋ-na 4/1504

h.+zun 4/1230, 6/2137, 6/2140, 6/2165, 6/2168, 6/2257, 6/2284, 6/2287, 6/2309, 6/2313, 6/2399, 6/2435, 6/2438, 6/2464, 6/2467, 6/2685

h.+zunçe 5/0153

h.+zunda 4/4391

h.+zunduva 4/1902

h.+zunga 2/0474, 4/1505, 4/1883

h.+zunuŋ 3/4896

[=133]

hovulandır *zf*. Yararak, ayırarak; yarık, yarık olarak.

h. 5/2471

[=1]

hovuldug *sf*. Oluk, ark gibi şekilde olan, yarık, yarıklı.

h. 5/2473

[=1]

hovuluur *is*. Kutu, sandık.

h.+umda 3/0150

[=1]

hoy *is*. Koyun.

h. 2/1218, 3/1221, 3/3554, 3/4538, 4/0084, 4/0133, 4/0771, 4/1118, 4/1257, 4/4195, 4/4203, 5/0972, 5/1088, 6/0232, 6/0325, 6/3468, 6/3491, 6/3557

h.+dan 3/3557

h.+nu 3/3549, 3/3557, 6/3568

h.+nuŋ 3/3560, 4/4822, 5/1079

h.+u 3/4209, 5/0154

h.+un 3/3555, 3/3564, 4/4724

h.+unuŋ 4/0029, 4/4192, 4/4721, 4/4780, 4/4783, 4/4798

h.+uŋ 3/3568

[=37]

hoy- Ürkmek.

h.-a hoya 3/0725, 3/3917

[=2]

hoygurukta- Sadağına almak, koymak.

h.-y sok- 1/2032

[=1]

hoylat- Koynuna sokmak.

h.-ıp+(hoyladıp) 3/3741

h.-ıp+(hoyladıp) berip tur- 2/0365

[=2]

hoytpak *is.* Sütün ekşitilmesiyle elde edilen içecek.

h. 3/1666

h.+tı 5/1000

[=2]

hoyu- Koyulaşmak, yoğunlaşmak.

h.-p-daa kel- 4/3729

h.-vas+(2) 4/3728

[=2]

hoyug *sf*. **1**. Yumuşak, ince.

h. 2/0315, 6/2192, 6/2337, 6/2493

2. Koyu, yoğun.

h. 3/3210, 3/3210

3. İyi, hoş.

h. 3/4524

4. Koyu, gür, sık.

h. 1/3116

[=8]

hoyugla- Aşındırmak, düzlemek, yontmak.

h.-p 5/1058

[=1]

hoyuldurukta- Koynuna almak, koynuna sokmak.

h.-gaş+(hoyulduruktaaş) 3/2847, 3/3856

[=2]

hoyun *is*. Koyun (insanda).

h.+un+(hoynun) 3/3016

h.+undan+(hoynundan) 3/2946, 3/4659, 4/4923

h.+unduva+(hoynunduva) 3/3020, 4/4912

h.+unga+(hoynunga) 3/3114, 4/0612

[=8]

hoyundurukta- Koynuna almak, koynuna koymak.

h.-gaş+(hoyunduruktaaş) 3/0321, 5/0638, 5/2597, 6/0509

[=4]

hoyutku *is.* Bostan korkuluğu, korkuluk.

h.+zu 5/0972, 5/1080, 5/1088

[=3]

hoza- Oyulmak, kazılmak.

h.-gan+(2)+(hozaan) 5/1841

h.-p tur- 6/1096

[=2]

hozadır *zf*. Oymak, yerinden çıkarmak.

h. 1/2758

[=1]

hödel- Hareket etmek, kımıldamak.

h.-ip kel- 5/2578, 5/2579

h.-ip tur- 5/0376

[=3]

högle- Eğlenmek, keyiflenmek.

h.-gen+(2)+(högleen) 5/1555

h.-p 3/0395, 3/0416, 3/1882, 3/3661, 3/4449

h.-p olur- 2/1573, 3/4241

h.-p tur- 2/0598, 5/1688

[=10]

högleş- Eğlenmek, birlikte keyifli vakit geçirmek.

h.-keş 3/2912

[=1]

höglüg *sf*. Neşeli, şen.

h. 5/1685, 5/1687, 5/2745

[=3]

hökküledir *zf*. Gürleterek.

h. 5/2327

[=1]

hökpeeliktedi *zf*. Zıplayarak, hoplayarak, dörtnala.

h. 3/1336

[=1]

hökpeŋnedi *zf*. Zıplayarak, hoplayarak, dörtnala.

h. 3/0808, 3/1273, 3/4022

[=3]

höl *is*. Göl.

h. 1/1260, 1/1266, 1/2083, 3/0029, 3/0297, 3/0786, 4/1436, 6/0059, 6/1456, 6/1480

h.+den 1/1261

h.+dü 3/4878

h.+düŋ 4/1233

h.+düve 4/1163

h.+ge 1/1267

h.+ü 4/1595

h.+ünge 1/2980

[=17]

hölbeŋ *sf*. Geniş, büyük.

h. 3/0029, 3/0297, 3/1876, 6/0059, 6/1456, 6/1480

[=6]

hölbeŋeyin- Sallanmak, titremek, sarsılmak.

h.-ip+(hölbeŋeynip) 3/2293

[=1]

hölbeŋeyndir *zf*. Tireterek, sarsarak.

h. 6/2840

[=1]

hölbeŋnedi *zf*. Sarsarak, sallayarak.

h. 3/2111, 3/4096, 3/4919

[=3]

hölbeş: hölbeş kıldır Sallayarak, sarsarak.

h. 1/0518, 1/3892, 2/0990, 3/4111

[=4]

hölçok *zf*. Çok, fazla.

h. 2/0607, 4/2372

[=2]

hölçük *is*. Gölcük, küçük göl.

h. 1/2846, 3/0327, 3/1100, 3/1188, 3/1506, 3/2417, 3/4031, 3/4076, 3/4922

h.-bile 4/2034, 4/2036

h.+ter 4/2251

h.+ter-le 4/2256

[=13]

hölege *is.* Gölge.

h. 1/0121, 1/0305, 1/0317, 1/0328, 1/0338, 1/0379, 1/0387, 1/0390, 1/2483, 1/2517, 2/0036, 2/1237, 3/0139, 3/0273

h.+ge 2/0288

h.+zinden 5/1836

[=16]

höleste- Aylaklık etmek, boş durmak, dinlenmek.

h.-p 4/0171

[=1]

hölüŋnet- Somurtmak.

h.-i+(hölüŋnedi) 3/1101, 3/1189, 3/1506, 3/2418, 3/4077, 3/4923

[=6]

hölürt: hölürt de- Aniden düşmek, düşüvermek, yıkılmak.

h. 2/1282

[=1]

höm *is*. Deri, post.

h. 3/1550, 3/2367, 6/2585, 6/3749

h.+den 6/2583

h.+ü-bile 6/2586

[=6]

höm- Gömmek.

h.-e 3/4296, 6/2034

h.-üp+(höөp) kag- 6/2210

[=3]

hömdür- Gömdürmek.

h.-gen+(2) 5/1746

h.-geş 3/3422

h.-üp-daa tur- 4/0661

[=3]

höme: höme tavarıt- Saldırmak.

h. 6/2062

[=1]

hömee *is*. Zahire, stok.

h.+zi 5/1625

[=1]

hömeele- → hömele-

hömee-şadaa *is*. Semiz, şiş, iri.

h.+dan 6/3558

[=1]

hömele- Vurmak, öldürmek, kırmak.

h.-p (hömeele-) 3/0753, 3/0757, 3/1241, 3/1245, 3/3933

h.-p kag- 6/1938

h.-p 3/3929, 4/1687

[=8]

hömüldürge *is*. Göğüslük, kolan.

h. 3/0031, 3/0302

[=2]

hömür *is*. Kömür.

h. 6/2910

[=1]

hönde- Kurt yemek.

h.-p 5/1239

[=1]

höndürge *is.* Göğüslük, kolan.

h. 1/0471

h.+niŋ 5/0195

h.+zi 5/0200

h.+zin 2/0333, 2/1427, 3/4872, 4/1154, 4/3187, 6/1484

[=9]

höndürgele- Göğüslük takmak.

h.-geş+(höndürgeleeş) 2/0333, 6/1484

h.-p 4/1154

h.-y ber- 4/3188

[=4]

höndürgelig *sf.* Kolanlı.

h. 5/0329, 6/0076

[=2]

höne- Bağlamak.

h.-p 1/0081

[=1]

höŋnü I. *is.* Gönül, istek, arzu.

höŋnü kal- Bezmek, bıkmak, usanmak.

h.+m 5/2645

[=1]

höŋnü II. Şart kipindeki fiilden sonra gelerek "olabilir, olur, mümkün" anlamlarını verir.

h. 3/2765

[=1]

höŋnü-tura *is*. İstek, arzu.

h. ulug Kibirli, küstah, arsız.

h.+ŋ 3/1851

[=1]

höögeyin- Gürüldemek, uğuldamak.

h.-ip+(höögeynip) 3/2180

[=1]

höö-horum *is*. Taş yığını, höyük, taşlık yer.

h. 3/0366, 3/2183, 6/2627, 6/2718

h.-bile 3/2178

h.+u 3/2185

[=6]

hööküy *sf*. Zavallı, biçare.

h. 2/0481, 4/0585, 5/0363, 5/0365, 6/1986, 6/3053

h.+nü 3/0210, 3/0211, 3/1436, 3/1780, 6/1067

[=11]

höölüg *sf*. Kurumlu, isli.

h. 5/0435, 5/0439, 5/0765, 5/0802, 5/0807, 5/1351, 5/2695

[=7]

höömey *is*. Tuva gırtlak şarkısı.

h.+in 5/1860

[=1]

höömeyle- Gırtlak şarkısı söylemek.

h.-p 5/2327

[=1]

höömeyleş- Gırtlak şarkısı söyleşmek.

h.-ip+(höömeylejip) tur- 5/1860

[=1]

höönnüg-höön çok *zf*. İsteksiz, gönüllü gönülsüz.

h. 5/0944

[=1]

hööre- **1**. Kaynamak.

h.-p kel- 6/3080

2. Şevkle, neşeyle konuşmak, anlatmak.

h.-p 3/0396, 3/2625, 3/2912, 3/4235, 3/4363

h.-p ber- 3/2798

h.-p olur- 3/0458, 3/1578, 3/2000, 3/2490, 3/2756, 3/3454, 3/4229, 3/4250, 3/4390

h.-p or- 4/3054

h.-p tur- 3/0386, 4/5014

h.-y ber- 3/2548

3. Güneş yükselmek.

h.-p kel- 6/0979

4. Hırslanmak, öfkelenmek, huysuzluk etmek.

h.-geş+(höörеeş) 3/0341, 3/2530

5. Heyecanla, endişeyle anlatmak.

h.-p ber- 3/2760

[=24]

hööreş- Hararetli konuşmak, sohbet etmek.

h.-ip+(höörejip) 2/0597, 2/1572, 3/0416, 3/0395, 3/2516, 3/3755, 3/4227, 4/2730, 4/3528, 6/3698

h.-ip+(höörejip) al- 3/3661

h.-ip+(höörejip) olur- 3/1882, 3/2607, 3/4251, 3/4508, 6/1157

h.-ken+(1) 3/1921

[=17]

höörjüt- Gömmek, defnetmek.

h.-üp+(höörjüdüp) kag- 2/0401

[=1]

hörek *is*. **1**. Göğüs.

h. 6/2665

h.+i+(höree) 1/2702, 2/0715, 3/1543, 4/0404, 4/0482, 4/0595, 6/2098, 6/2237, 6/2382

h.+i-bile+(höree) 6/2987

h.+imge+(höreemge) 1/0471

h.+imni+(höreemni) 1/3905

h.+in+(höreen) 1/1436, 1/2112, 1/2113, 1/2118, 1/2310, 1/2931, 1/2942, 1/3241, 1/3246, 1/3306, 1/3800, 1/3907, 1/3908, 2/0952, 2/0961, 3/1544, 3/2137, 4/0267, 6/0595, 6/0597, 6/3037, 6/3048, 6/3708, 6/3708, 6/0747, 6/0799, 6/0721, 6/0910, 6/0912, 6/3748

h.+inde+(höreende) 3/1536, 3/2380

h.+inden+(höreenden) 3/3816

h.+inden-daa+(höreenden) 3/2586

h.+inge+(höreenge) 1/2121, 1/3310, 1/3926, 2/0992, 3/4939, 6/2193, 6/2340, 6/2495, 6/3720

h.+iniŋ+(höreeniŋ) 1/2311, 1/3306, 3/4115

h.+innen+(höreennen) 3/5033

h.+ke 3/1157

h.+terin 1/3800, 6/0772, 6/0826

2. Bir kimsenin ruhsal yönü, gönül.

h.+imni+(höreemni) 5/0364

h.+inge+(höreenge) 2/0843

h.+iŋni+(höreeŋni) 5/0366

[=67]

hörek-çürek *is*. Yürek, gönül.

hörek çüree hayın- Üzülmek, kederlenmek, yüreği daralmak.

h. 3/4155

hörek-çüree ajı- Gönlü açılmak, rahatlamak, ferahlamak.

h. 3/3622

hörek-çüree dakpıja- Bunalmak, nefesi daralmak.

h. 4/4680

[=3]

hörekte- Sesini yükseltmek.

h.-p 5/1084

[=1]

hörekteeştig *sf*. Ceketli, yelekli.

h. 2/1089

[=1]

höreŋgi *is.* Mal, varlık.

h.+zin 5/1557

[=1]

hörle- İnkar etmek, kaçınmak.

h.-p kag- 6/0847

[=1]

hörlüg *sf*. Güzel, güzel görünüşlü, güzel yapılı.

h. 6/1490

[=1]

hörteŋ- Şişmek, karnı şişmek.

h.-e+(hörtee) ber- 3/0584

[=1]

hörük *is*. Körük.

h. 4/5234

h.-bile 4/5238

[=2]

hörükte- Körüklemek.

h.-p-daa 6/0654

h.-y-le ber- 4/5240

[=2]

hörükteldir *zf*. Kabararak, havalanarak, körüklenir gibi.

h. 4/0450, 4/0565

[=2]

hörzün *is.* Toprak, zemin.

h.+ün 5/1895

[=1]

hövee huragan *is*. Benekli, alacalı (albinos) kuzu.

h.+nı 1/0648

h.+nıŋ 1/0636

[=2]

höveŋ *is*. Pamuk.

h. 2/1478

h.-höözün-bile 3/4457

*****

höveŋ-hömeezi döjel- Kötü niyetliler bulunmak, tuzak kurulmak.

h. 5/1625

[=3]

höy 1. *sf*. Çok, pek çok, fazla.

h. 1/2851, 2/1623, 3/0699, 3/0880, 3/0885, 3/0899, 3/0927, 3/1337, 3/1346, 3/1348, 3/1701, 3/3224, 3/4278, 4/2359, 4/2549, 4/2567

2. *zm*. Çok, birçok; çoğu, birçoğu; kalabalık.

h. 3/0910, 3/1376, 3/1399, 3/1404, 3/1435, 3/1703, 3/1779, 3/2530, 3/2544, 3/2726, 3/3544, 3/4447

h.-bile 3/1349, 3/1706, 3/1726

h.-daa 3/1724

h.+den 3/0995, 3/1022, 3/1087, 3/1492, 3/1755

h.+ge 3/2822, 3/2830

h.+nüŋ 5/1555

3. *is*. Çok, fazla.

h. 3/0790, 3/1231, 3/1630, 3/2973, 3/2973, 6/0423

[=46]

humagala- Saklamak, korumak, esirgemek.

h.-p çor- 6/0903

[=1]

hunaa- Zorla almak, çekip almak.

h.-p 3/3564, 3/3574

h.-p al- 2/1307

[=3]

hunan *sf*. Üç yaşındaki hayvan.

h. 1/0452, 1/2249, 1/2283, 1/3262, 1/3282, 1/3780, 2/0325, 2/1173, 3/0296, 3/2348, 3/2374, 4/0627, 4/2800, 4/3764, 4/3773, 4/3812, 4/3852, 4/3847, 4/4878, 5/0332, 6/0055, 6/2139, 6/2167, 6/2286, 6/2312, 6/2437, 6/2466

h. dönen 4/0953, 4/0987

[=29]

huna-serge *is*. Teke.

h. 6/0005

[=1]

hura- Toplatmak, müsadere etmek.

h.-p olur- 6/0380

[=1]

huraganday *sf*. Çalılık.

h. 5/0496, 5/0505, 5/0518

[=3]

huu *is*. Parça, pay, hisse.

h.+zun 5/2213, 5/2215

[=2]

huul- Dönüşmek, değişmek, biçim değiştirmek.

h.-a ber- 1/2658

h.-ar+(2) 4/0895, 4/3517

h.-up 1/3447, 5/1116

h.-up al- 1/1288, 1/2981, 1/3460, 1/3464, 2/1090, 4/4879, 5/0670, 5/1419, 5/2186, 6/0969, 6/0991, 6/1021, 6/1046, 6/1062, 6/1712, 6/1825, 6/3161, 6/3170, 6/3250, 6/3570, 6/3591

h.-up çoru- 1/1261

h.-up tur- 4/2635

h.-gaş (huvul-) 3/1272, 3/1650, 3/2930, 3/3979

h.-up (huvul-) 3/2412, 4/3835

huulgaar 4/0392, 4/5339

huulgap tur- 4/0005, 4/1028

[=38]

huuldur- Dönüştürmek, eski haline getirmek.

h.-gaş 1/2649, 3/3116, 5/1118

h.-up 4/4371

h.-up al- 1/2716

h.-gaş (huvuldur-) 3/2846

[=6]

huulga- → huul-

huulgaazın *is*. Büyü, sihir.

h. 4/3517

h.+ı-bile 4/3795

h.+ın 4/3835

h.+nı 4/0005, 4/0392, 4/1028, 4/2635, 4/5339

[=8]

huva *is*. Kâse.

h.+da 3/2575

[=1]

huvaa- Bölmek, taksim etmek.

h.-p 4/4037

h.-p al- 4/4072

h.-p kör- 4/4039

[=3]

huvul- → huul-

huvuldur- → huuldur-

huvulug *sf*. Özellikli, yaradılışlı.

h. 4/2183

[=1]

huvura-: huvuray ber- Kahrolsun! Olmaz olsun! Olmaz!

h. 4/3830

[=1]

huvuraan: katkanıŋ-huvuraanıŋ bajı → katkan-huuran

huyuk *is*. Yanık, yanmış, kül.

h.+u+(huyuu) 5/0609

[=1]

huyuksut- Yakmak.

h.-up+(huyuksudup) 3/0735

[=1]

huyuktal- Yanmak.

h.-ıp kal- 4/3993

[=1]

huyuktaldır *zf*. Yakıp kül ederek, yanıp kül olacak şekilde.

h. 1/1739, 1/1796, 1/1839

[=3]

hül *is*. Kül.

h. 3/0181, 3/0182, 3/3273, 3/3292, 5/0215

h.+ü 3/2940

h.+ün 3/0169, 4/3903, 6/2193, 6/2340, 6/2495

[=11]

hülbüs *is*. Karaca, erkek karaca.

h. 1/0203, 6/0763

[=2]

hül-dalgan *sf*. Tozlaşmış, un ufak olmuş.

h. 6/2847

[=1]

hülee- Kabul etmek, almak.

h.-p-turlar 3/2681

h.-p al- 3/2784, 3/2820, 3/2861, 3/2862, 3/4677, 3/4685

h.-p ap tur 1/3536

h.-p ap tur- 1/2395, 1/3088

h.-ves+(2) 5/2528

h.-vezim 4/2721

[=12]

hüleendir- Görevlendirmek, görevli tutmak, emrine vermek.

h.-ip-daa tur- 5/1272

[=1]

hüler **1.** *sf*. Bronz, tunç, bronzdan yapılmış.

h. 3/0027, 3/0289, 3/4346, /3257, 4/3300, 4/3377, 4/4149, 6/1725, 6/1728, 6/1738, 6/1460, 6/2847, 6/2890, 6/2912

2. is. Bronz, tunç.

h.+iniŋ 3/1548

[=15]

hülümzüre- Gülümsemek, gülmek.

h.-p 3/1980, 4/0937

[=2]

hümüş *sf*. Gümüş, gümüşten yapılmış.

h. 3/0027, 3/0294, 4/1146, 4/1147, 4/3199, 4/4082, 5/0317, 6/0061, 6/1458, 6/1479

[=10]

hün *is.* **1.** Güneş.

h. 1/2427, 1/3139, 1/3541, 2/0675, 2/0678, 2/0783, 2/0799, 2/0800, 2/0809, 2/0810, 2/1053, 2/1064, 2/1239, 3/0420, 3/3208, 4/1630, 4/2286, 4/2299, 4/3198, 4/4028, 4/4081, 4/4465, 4/4907, 4/5273, 5/2512, 6/0957, 6/0979, 6/1275, 6/1786, 6/2904

h.-bile 4/0176, 4/4080

h.+çe 2/0037

h.-daa 1/0773, 3/2591

h.+de 1/3138

h.+den 6/2902

h.+ge 1/2697, 2/0287, 5/1278

h.+nü 2/0789, 4/1534, 4/1719, 4/2064, 4/3197, 4/3468, 6/1068

h.+nüŋ 5/0014

2. Gün.

h. 1/0150, 1/0170, 1/0193, 1/0215, 1/0222, 1/0596, 1/1989, 1/2073, 1/2075, 1/2077, 1/2496, 1/2539, 2/0026, 2/0027, 2/0045, 2/0122, 2/0149, 2/0604, 3/0100, 3/0164, 3/0189, 3/0253, 3/0510, 3/2052, 3/3233, 3/3548, 3/3893, 3/4692, 3/5009, 4/4104, 4/1458, 4/1949, 4/3871, 4/4285, 4/4293, 4/4300, 4/5374, 4/5391, 5/1320, 5/1801, 5/1929, 6/0702, 6/2939

h.+de 4/0221, 4/3010, 4/3036, 5/1801

h.+nüŋ 2/0528, 5/1319, 5/1376, 5/1634, 5/2746

h.+ü 4/0429, 4/0430

h.+üm 5/0542, 5/0553

h.+ünde 4/0428, 4/4980, 5/1526

*****

bo hün Bugün.

h. 1/0594, 3/3549, 4/5221, 5/0450, 5/2040

hünnü badır Bütün gün boyunca.

h. 2/0179, 2/0181, 4/5015

düldüg dünnü adıs- (aajok), düştüg hünnü badır-(batsır) (aajok) → düldüg

h. 5/1282, 5/1287, 5/1233, 5/1274, 5/1340, 5/1251, 5/1383

hünnüŋ, hünnüŋ-ne Her gün, her geçen gün.

h. 1/0148, 1/0167, 1/0189, 2/0025, 3/2051, 4/3782, 4/3787, 4/3819, 4/3824, 4/3846, 4/3851, 4/3867

dünde dün çok, hünde hün çok Gece gündüz demeden, aralıksız, hiç durmadan.

h. 4/4104, 4/1949, 4/4285, 4/5374, 4/5391, 5/1800

dün dives, hün dives Gece gündüz, aralıksız, sürekli.

h. 2/1355

aynıŋ çaazında hünnüŋ ekizinde/ertezinde Talihli, kutlu zamanda.

h. 1/0065, 1/0595, 1/2829, 2/0697, 2/1252, 3/0639, 3/0673, 3/1576, 3/2452, 3/2837, 3/3508, 3/3857, 3/4530, 3/4993, 4/0051, 4/0180, 4/1238, 4/1368, 4/1416, 4/3616, 4/4228, 5/2217, 6/2923

hünüŋ küzelinde 5/1478

hünün manaan/hünün manaan hüüreen dayangan Çok yaşlanan, ölümü yaklaşan.

h. 1/0613, 3/4432, 4/1265

[=166]

hündü *is*. Saygı, hürmet.

h.+nüŋ 3/2773, 3/4697

h.+zü-bile 3/2773, 3/4697

[=4]

hündüle- Saygı göstermek, hürmet etmek.

h.-p 3/1572, 3/3212, 3/2773, 3/4697, 6/3683

h.-p olur- 3/1194, 3/2440, 3/2637

h.-p tur- 1/0901, 4/2011

h.-p turup tur- 6/2759

[=11]

hündülel *is*. Saygı, hürmet.

h.+i 1/1247

[=1]

hündüle- yambıla- Saygı göstermek, hürmet etmek, değer vermek, ağırlamak.

h.-p 5/2057

h.-p tur- 2/0593, 6/3685

[=3]

hündüs *zf*. Gündüz.

h. 3/3829, 5/1469, 5/1752, 6/0220

[=4]

hünezin *is*. Azık.

h. 1/0849, 1/0852, 4/3336

h.+den 4/3316

h.+in 1/0856, 1/0858, 2/0693, 4/3581

h.+ivisti 4/3342

[=9]

hünezinnig *sf*. Azıklı, erzaklı.

h. 4/3320

[=1]

hünge- Güneş almak, güneşli olmak.

h.-er+(2) 1/0045, 1/0077, 3/0405, 3/0677, 3/3614

[=5]

hünne- Güneş açmak, aydınlanmak, güneşli olmak.

h.-er+(2) 3/0153

h.-p 6/2902, 6/2904

[=3]

hünnüg *sf*. Güneşli, aydınlık.

h. 2/0786, 2/0793, 4/4506

[=3]

hünze- Günü geçirmek.

h.-diŋger 3/3250

h.-er+(1) 2/0182, 3/2051, 4/5224

h.-geş+(hünzeeş) 3/0115, 3/0175, 3/0510

h.-p al- 5/2140

h.-p-daa tur- 4/4979

h.-p tur- 5/0352, 5/2320

[=11]

hünzedi *zf*. Bütün gün, gün boyunca.

h. 3/3281

[=1]

hüree *is*. Manastır, Budist tapınağı.

h. 4/4050

h.+niŋ 4/2188

[=2]

hüree-hiit *is*. Tapınak, Budist tapınağı.

h. 5/0898

[=1]

hüreŋ *sf*. Kahverengi.

h. 3/1366, 3/1378, 3/1557, 3/2873, 3/3003, 3/3808

[=6]

hüreŋ-kızıl *sf*. Koyu kırmızı.

h. 3/2272

[=1]

hürer- Kahverengileşmek.

h.-e 2/0037, 2/0287

[=2]

hüreş *is*. Güreş.

h. 3/2155, 3/2158, 3/2210, 6/2083, 6/2221, 6/2371, 6/2530, 6/2647

h.-bile 3/2085

h.+in+(hürejin) 2/1137

[=10]

hüreş- Güreşmek.

h.-ip+(hürejip) 1/3564, 3/2344, 5/2380

h.-ip+(hürejip) kel- 4/3742, 5/0532, 5/2382, 6/2270, 6/2429

h.-ip+(hürejip) tur- 1/3260, 1/3280, 3/2346, 6/2132, 6/2269, 6/2279

h.-ir+(1)+(hürejiir) 3/2240

h.-ir+(1)+(hürejir) 4/3617

h.-ir+(2)+(hürejiir) 3/4080

h.-iringe+(hürejiringe) 2/1137

h.-kele 6/2145

h.-ken-daa 4/1909

h.-kenden 6/2291, 6/2317

h.-kenivisten 6/2174, 6/2443, 6/2471

h.-keş 1/3558

[=26]

hürgül *sf*. Boz.

h. 6/1576

[=1]

hürüm *is*. Dua.

h.+den 6/0384

[=1]

hürümne- Dua etmek.

h.-geş+(hürümneeş) 4/0333

[=1]

hüürek *is*. Kürek.

h. 4/0934

h.+ter 3/2361

*

hünün manaan hüüreen dayangan Çok yaşlanan, ölümü yaklaşan.

h. 1/0613, 4/1265

[=4]

-I-

ıdala- Kışkırtmak, saldırtmak, üzerine göndermek.

ı.-p tur 3/2289

[=1]

ıdık *sf*. Kutsal.

ı. 1/0747, 1/2079, 1/2090, 1/2093, 1/2371, 1/3065, 1/3078, 2/0370, 2/1500, 2/1616, 3/0050, 3/0461, 3/2909, 3/3025, 3/3858, 5/1657, 6/0087, 6/0090, 6/0198, 6/0229, 6/0317, 6/0338, 6/0345, 6/0354, 6/0360, 6/0434, 6/0484, 6/0493, 6/0535, 6/0936, 6/0943, 6/0954, 6/3134

[=33]

ıdık-dülük → ıdık-tülük

ıdık-tülük *sf*. **1**. Yüksek dereceli, şiddetli.

ı. 4/0231

ı.-daa 4/0244

2. Kutsal, değerli, üstün.

ı. 3/3032

[=3]

ıdıktıg *sf*. Kutsal.

ı. 5/1212, 5/1215, 6/0642

[=3]

ıdırat-: çaŋnıktar ıdıradı Yıldırım düşmek, yıldırımlar düşmek, yeryüzüne dağılmak.

ı.-ı+(ıdıradı) 4/2917

[=1]

ıgıy-dıgıy *zf*. Sımsıkı, sıkıca.

ı. 1/2089, 1/2098, 1/3752, 1/3755, 3/4091, 3/4912, 5/0504, 6/2109, 6/2253, 6/2256, 6/2395, 6/2398, 6/2681, 6/2684

[=13]

ıgla- Ağlamak.

ı.-ar+(2) 6/3580

ı.-arga 3/0669

ı.-dıŋ 5/2491

ı.-p 3/4164, 5/1435, 5/2185, 6/3315

ı.-p al- 3/0391

ı.-p kag- 1/2160

ı.-p kel- 3/2918

ı.-p olur- 3/0660, 3/3342

ı.-p tur- 5/1130

ı.-vaan+(2) 5/2491, 6/2188, 6/2331, 6/2486, 6/2569, 6/2626, 6/2716

[=20]

ıglaŋayın- Sızlanmak, ağlamak.

ı.-ıp+(ıglaŋaynıp) olur- 3/0507

[=1]

ıgla- sıkta- Ağlayıp sızlamak, durmadan ağlamak.

ı.-p 2/0238, 3/3113, 3/4738, 3/4956, 6/3390, 6/3465

ı.-p kel- 3/0597

ı.-p olur- 3/3148

ı.-p olurup ber- 2/0478

ı.-p turup ber- 3/0587

ı.-p s.-y ber- 6/3547

[=11]

ıglaş- Ağlaşmak.

ı.-ı-la+(ıglajı) ber- 4/4771

ı.-ıp+(ıglajıp) 3/2943

ı.-ıp+(ıglajıp) olur- 3/3052, 3/4179

ı.-ıp+(ıglajıp) tur-3/3698

[=5]

ıglaş- sıktaş- Ağlaşmak, durmadan ağlaşmak, ağlayıp sızlamak.

ı.-ıp+(ıglajıp) s.-ı+(sıktajı) ber- 4/4804

ı.-ıp+(ıglajıp-sıktajıp) 6/1378

ı.-ıp-daa+(ıglajıp-sıktajıp) olur- 4/4791

ı.-ıp+(ıglajıp-sıktajıp) olur- 3/0168, 4/0837

ı.-kan+(1) 3/2742, 4/0873, 4/0304, 6/1422

ı.-kan+(2) 6/1332

[=10]

ıglat- Ağlatmak.

ı.-ı+(ıgladı) 6/2188, 6/2331, 6/2486, 6/2569, 6/2626, 6/2716

[=6]

ıı *is.* Ağlama, sızlanma.

ı.+ŋnı 5/2491

ı.+zın 6/2188, 6/2331, 6/2486, 6/2569, 6/2626, 6/2716

[=7]

ıı-sıı *is.* Ağlama, sızlanma.

ı.-bile 4/4511

ı.+zın 5/1979

[=2]

ııt *is*. Ses, gürültü.

ı. 1/1673, 1/1677, 2/0530, 3/0953, 3/4257, 3/4252, 3/4252, 4/0688, 4/0688

ı.-daa 3/1371

ı.+ı+(ııdı) 6/1933, 6/1935, 6/2052, 6/2055

ı.+ın+(ııdın) 3/0482

ı.+ında+(ııdınga) 3/2311

ı.+tı 3/2420

[=17]

ııt-daaş *is*. Gürültü, patırtı, ses.

ı.+tan 2/0536

[=1]

ııt-şimeen *is*. Gürültü, patırtı, ses.

ı. 2/0054

[=1]

ııtta- Ses çıkarmak, konuşmak.

ı.-arga 3/2297, 3/2308

ı.-galakta+(ııttaalakta) 3/1009, 3/1409

ı.-vaan+(1) 3/3129

ı.-vas+(2) 1/3125, 4/2237

[=7]

ııttaş- Bağrışmak, gürültü yapmak.

ı.-ıp+(ııttajıp) tur- 2/0532

[=1]

ııttıg *sf*. Sesli, gürültülü.

ı. 6/1933, 6/1935, 6/2052, 6/2055

[=4]

ıjık *is.* Rüzgar almayan taraf.

ı. 5/0613

[=1]

ıjıt- Şişmek, kabarmak.

ı.-ı+(ıjıdı) 3/0391

[=1]

ılap *zf*. Tam, tam da.

ı. 6/3667

[=1]

ılaptıg-şınnıg *sf*. Doğru, gerçek.

ı. 4/4554

[=1]

ılavıla- Tespit etmek.

ı.-p 4/4610

[=1]

ılbıra- Erimek, dağılmak (yağmurdan).

ı.-p kag- 3/1946

[=1]

ılbırat- Fazla pişirmek, fazla kaynatmak.

ı.-ıp+(ılbıradıp) ılbıradıp 5/1558

[=1]

ıldırt- Bağlamak, ilmek, iliştirmek.

ı.-ıp kag- 3/1348

[=1]

ıldırtılaş: **ıldırtılaş de-** Aniden çarpmak, dokunmak.

ı. 3/3192

[=1]

ılga- Ayırt etmek, seçmek.

ı.-ar+(2) 2/1073

[=1]

ılgal *is.* Fark, farklılık, ayrım.

ı. 5/0583

[=1]

ılgal- Ayırt edilmek.

ı.-ıp tur- 3/0904, 3/0906

[=2]

ılgın *zf.* Hızlı, çevik.

ı. ılgın 5/1601

[=1]

ımıraa *is.* Sivrisinek.

ı.+zınıŋ 4/1234

[=1]

ına- Onamak, razı olmak, rıza göstermek.

ı.-vas+(1) 2/0179

ı.-vazıŋga-daa 3/2529

[=2]

ınaa *is.* Yük hayvanı.

ı. 5/2562

[=1]

ınaar *zf.* Oraya.

ı. 1/0383, 1/0912, 1/1573, 1/2448, 1/2599, 3/0637, 3/1005, 3/1446, 3/1761, 3/3229, 3/4788, 6/0940, 6/2207, 6/3209, 6/3775

[=15]

ınan- Ummak; inanmak, güvenmek.

ı.-ıp olur- 3/2629

[=1]

ınat- Bırakmak, izin vermek, rahat bırakmak.

ı.-payn 3/4738

ı.-payn olur- 3/4739

[=2]

ınça 1. *zf.* Öyle.

ı. 1/1934, 1/2332, 1/2570, 1/2740, 2/0925, 3/0748, 3/3795, 5/1030, 6/0266, 6/0445, 6/0867, 6/0874, 6/1222, 6/1382, 6/1404, 6/2214, 6/2640, 6/2729, 6/2814, 6/3303, 6/3354, 6/3612

ança 6/2574

2. *sf.* Öyle, o kadar.

ı. 4/3149, 4/4522, 4/5212, 5/1944, 5/2290

[=28]

ınça- Öyle yapmak, öyle davranmak.

ı.-p çoru- 1/0724

ı.-p tur- 1/0612, 1/1761, 1/2678, 1/3779, 1/3843, 1/2298, 2/0317, 2/1161, 2/1177, 3/0249, 3/0475, 3/0589, 3/1139, 3/2271, 3/2736, 3/3058, 3/3223, 3/3259, 3/3278, 3/3287, 3/4328, 3/4271, 3/4984, 4/0249, 4/2284, 4/3705, 4/3721, 4/2085, 4/2093, 4/2101, 6/2304, 6/2201, 6/2501, 6/3041, 6/3074, 6/3205, 6/3618, 6/2691, 6/3607

ı.-p (ança-) 3/0076, 3/0200, 3/0598, 4/2118, 6/2562

ı.-ar 1/0369, 1/0999, 1/1042, 1/1287, 1/1544, 1/1810, 1/3326, 6/3080

ı.-arıvıska 1/0989

ı.-p çıt- 1/1223, 5/1643

ı.-p çor- 3/0251, 5/1207

ı.-p olur- 1/1343, 1/1390, 2/0611, 3/3115, 3/3498, 4/3465, 6/2497

[=76]

ınça-mınça *zf*. Şöyle böyle, biraz, şu kadar.

ı. 1/3237, 4/2179, 4/4385, 6/1901, 6/2016

ança-mınça 4/4700

[=6]

ınçaar *zf*. Öyle.

ı. 2/0117, 3/0624, 3/1351, 3/2862, 3/2863, 3/2879, 6/0611, 6/3751

[=8]

ınçaarga *bağ*. O zaman, öyleyse.

ı. 1/0205, 1/0904, 1/1555, 1/1881, 2/0651, 3/2785, 5/2240, 6/0194, 6/1231, 6/2646, 6/2774, 6/3119, 6/3189, 6/3355, 6/3512, 6/3555, 6/3562, 6/3758

[=18]

ınçaldır *zf*. Öyle

ı. 5/1618, 5/1620, 5/2749

[=3]

ınçalza-daa *bağ*. Öyle olsa da, ama, fakat.

ı. 1/2336

[=1]

ınçalzajok *bağ*. Ama, fakat, ancak.

ı. 1/2163, 1/2199, 5/0841

[=3]

ınçan *zf*. O zaman.

ı. 1/0993

[=1]

ınçan- Öyle yapmak, öyle davranmak.

ı.-gan-dır 6/2348

[=1]

ınçangaş *zf*. Bunun için, bundan dolayı, bu yüzden.

ı. 1/0984, 1/1699, 1/2767, 3/0873, 6/0160, 6/0901, 6/2779, 6/3194, 6/3751

[=9]

ınçap *zf*. Öyle.

ı. 3/0915, 3/2891, 3/3130, 3/3424, 3/3625, 3/3756, 3/3873, 3/4287, 3/4251, 3/4270, 6/0956

[=11]

ınçap *zf*. Öyle.

ı. 1/1769, 1/2251, 1/2288, 1/2335, 1/3784, 3/0163, 3/0488, 3/0429, 4/4657, 6/0136, 6/0188, 6/0544, 6/1415, 6/1718, 6/2181, 6/2297, 6/2322, 6/2448, 6/3685, 6/3698

ı.-la 3/0188

ançap 3/0613

[=22]

ınçaş 1. *e*. "Öyleyse!" anlamında soru cümlesinde pekiştirici bir edat olarak kullanılır.

ı. 3/2668, 3/3456

2. *zf*. Sonra, daha, daha sonra.

ı. 4/2119

[=3]

ında *zm*. Orada.

ı. 1/3376, 2/1653, 3/1607, 3/3637, 3/3642, 4/0978, 5/0851, 6/1006

ı.-daa 4/4477

ı.-la 4/4615

anda 3/1332

anda-la 3/0269

[=12]

ındı *zm*. Öte, öteki taraf.

ındınçe 5/0183

ındında 1/1292, 1/1510, 1/1654, 1/1892, 1/1904, 1/2728, 3/0786, 3/3631, 3/3666, 3/3869, 3/3880, 3/3881, 4/1620, 4/1624, 4/5261, 5/0391, 5/2268, 6/0959

[=19]

ındıg 1. *zf*. Öyle, böyle.

ı. 1/1583, 1/1632, 1/1668, 1/2055, 1/2057, 1/2217, 1/2218, 1/2225, 1/2227, 1/2228, 1/2440, 1/2504, 1/2596, 1/2750, 1/3270, 1/3290, 3/0802, 3/3243, 4/0954, 4/0976, 4/2718, 4/3662, 4/4054, 4/4403,

4/5094, 4/5156, 5/0238, 5/0440, 5/0618, 5/0750, 5/2433, 6/1000, 6/1238, 6/2351, 6/2389

ı.-dır 1/2583, 1/2779, 3/0336, 3/0381, 3/1201, 3/4728, 4/1897, 4/2776, 4/5219, 5/0841, 5/1471

ı.-daa 1/0638

ı.-la 1/0916, 1/2750, 5/0438

ı.-la-dır 1/2432

andıg 3/1024, 3/1566, 3/2424, 3/3109, 3/3276, 3/3298, 3/4263

andıg-daa 3/1905, 3/1916

andıg-dır 3/0876, 3/1334, 3/1580, 3/1699, 3/2086, 3/2661, 3/4621, 3/4818

andıg-la 3/4268

2. *sf*. Öyle, böyle.

ı. 1/1237, 1/1244, 2/0160, 2/0666, 4/2646, 4/3496, 4/4479, 4/4495, 4/4496, 4/4752, 4/4766, 4/4482, 4/4742, 4/5096, 5/0806

ı.-la 4/2029, 4/4441

andıg 3/3316, 3/3323

*

ındıg-daa bolza/ındıg bolza Fakat, ama, bununlu birlikte, öyle olsa da.

ındıg-daa bolza 1/0304, 1/1564, 1/2573, 3/0845, 4/3339, 6/0366

andıg-daa bolza 3/1318, 3/1494, 3/2673, 4/2037

ındıg bolza 1/0163, 1/0183, 1/0230, 1/0537, 1/2424, 1/2478, 1/2743, 1/3880, 2/0165, 2/0634, 2/0886, 2/0906, 2/0948, 2/1081, 2/1129, 2/1346, 2/1353, 2/1366, 4/0426, 4/0526, 4/0593, 4/0904, 4/0943, 4/0980, 4/1009, 4/1639, 4/2751, 4/2961, 4/2974, 4/3045, 4/3956, 4/4516, 4/4525

andıg bolza 3/0261, 3/1905, 3/2091, 3/2467, 3/4267, 3/4965, 4/1388

[=138]

ındıı 1. *sf*. Öteki, öbür.

ı. 1/1351, 1/1360, 6/1615, 6/1658, 6/1698

2. *zm*. Öteki, öbürü.

ı.+zı 6/3692

[=6]

ındı-beti *zm*. Ötesi berisi, her taraf.

ındın-betin 3/3183

[=1]

ındınnıg *sf*. Hüzünlü, kederli.

ı. 6/2819, 6/2820

[=2]

ıŋay *zf*. Öte, öteye, oraya.

ı. 2/1647, 3/0419, 6/1963, 6/1964, 6/1978, 6/1979

*

ıŋay bol- Uzağa gitmek, uzaklaşmak.

ı. 1/1970, 1/2040, 3/0544, 3/2072, 5/2470, 6/2989

ıŋay tur Uzaklaş!

ı. 5/0680, 6/1818

oon ıŋay Ondan başka, ayrıca; sonra, daha sonra.

ı. 1/0371, 1/3591, 1/3616, 1/3644, 1/3661, 1/3719, 3/0179, 3/0716, 3/4236, 3/4726

[=24]

ıŋay-beer *zf*. Öte beri, oraya buraya.

ı. 3/0341, 6/1819

[=2]

ıŋgırjak *is*. Semer.

ı. 2/1647, 3/0805, 3/3971, 6/1710, 6/3249, 6/3590, 6/3639

ı.+ın+(ıŋgırjaan) 2/1654

[=8]

ır *is*. Şarkı.

ı.+ın 5/1859, 6/2819

[=2]

ıra- Uzaklaşmak, ıramak, gitmek.

ı.-p-daa kel- 3/0746

*

sagıştan ıravas/düşten ıravas Sürekli aklında olmak, hatırından çıkmamak.

ı. 3/3828, 3/3829

[=3]

ıradır *zf.* Daha, daha da, daha fazla.

ı. 6/1052

[=1]

ırak 1. *sf.* Irak, uzak.

ı. 1/0867, 1/2413, 1/2815, 1/3687, 2/1024, 3/3868, 4/0965, 4/2621, 4/3321, 4/4238, 5/1450, 6/1085, 6/1319, 6/1366, 6/1410, 6/3555

2. *is.* Irak, uzak.

ı. 1/0922, 1/2887, 3/0747, 3/1600, 3/2410, 5/0974, 5/0975

ı.+ıl+(ıragıl) 3/0878

ı.+ın+(ıraan) 5/1465

ı.+ından+(ıraandan) 4/2584, 4/2708, 4/3055, 4/4017

ı.+ından+(ıragından) 4/2737

[=30]

ırak-çook *is.* Uzak, yakın.

ı.+ta 1/0925

ı.+u+(ı.-çoogu) 3/1897, 3/1900

[=3]

ırak-uzak *sf.* Irak, uzak.

ı. 1/1430, 3/0686, 3/4487, 5/1151, 5/1508, 5/2205

[=6]

ırbaŋayın- Titremek, kormak, ürkmek.

ı.-ıp+(ırbaŋaynıp) 4/0720, 4/3719

[=2]

ırgay *is.* Tavşan elması, dağ muşmulası.

ı. 2/0012, 2/0023, 5/1098, 5/1099

ı.+dan 2/0893

ı.+nı 5/1056, 5/1057, 5/1058

ı.+nıŋ 2/0016, 2/0024, 2/0033

[=11]

ırı-höömey *is.* Şarkı, türkü, Tuva gırtlak şarkısı.

ı.+in 4/1487, 4/1493

[=2]

ırla- Şarkı söylemek, türkü söylemek.

ı.-gan-daa+(ırlaan) 4/0097

ı.-p 6/2819

ı.-vas+(2) 4/0097

[=3]

ırlagıla- Şarkı, türkü söyleyip durmak.

ı.-p kag- 3/3916

ı.-p 3/0512, 3/0741

[=3]

ırla- höömeyle- Şarkı, türkü söylemek; Tuva gırtlak şarkısı söylemek.

ı.-p 4/1494

ı.-p olur- 4/1488

[=2]

ırlaş- Şarkı söylemek, söyleşmek.

ı.-ıp+(ırlajıp) 5/1859

ı.-ıp+(ırlajıp) tur- 1/0598

ı.-kan+(1) 4/2378

[=3]

ırlıg-şoorlug *sf.* Şarkılı türkülü; neşeli, sevinçli.

ı. 5/1685

[=1]

ırma *is.* Sabır, tahammül, dayanma.

ırma sın- Bitkin düşmek, hâlsiz kalmak.

ı.+m 5/1662, 5/1676, 5/2644

ı.+vıs 4/2137

[=4]

ıskılaat *is.* Depo, ambar.

ı.+tarın 3/4193

[=1]

ış *is.* İs, duman.

ı. 2/1071, 3/0985, 3/1053, 3/1468, 3/1802

ı.+ı+(ıjı) 1/3147, 4/4713, 6/0577, 6/0617, 6/1831, 6/3716

ı.+ın+(ıjın) 5/0350, 6/1029, 6/1600, 6/1643, 6/1685, 6/3739

ı.+ta 4/4715

[=18]

ış- Şişmek, kabarmak.

ı.-ıp+(ıjıp) 5/1236

ı.-kıje 5/2481

[=2]

ış-çıt *is*. İs, koku.

ı.+ı+(ıjı-çıdı) 1/1109, 1/1120

[=2]

ışkajıgay *e*. "Ya! Hani!" anlamlarında pekiştirici edat.

ı. 1/2520, 5/1200, 5/1202

[=3]

ışkaş *e*. Gibi.

ı. 1/1715, 1/1958, 1/2114, 1/2120, 1/2154, 1/2233, 1/2253, 1/2255, 1/2257, 1/2289, 1/2290, 1/2541, 1/2585, 1/2708, 1/3242, 1/3767, 1/3871, 1/3927, 2/0658, 2/0868, 2/0871, 2/0955, 2/0964, 2/0998, 2/1162, 2/1168, 2/1172, 2/1173, 3/0211, 3/0471, 3/0839, 3/0848, 3/0857, 3/1092, 3/1310, 3/1320, 3/1356, 3/1416, 3/1495, 3/1679, 3/2302, 3/2361, 3/2792, 3/2861, 3/3154, 3/4235, 3/4386, 3/4924, 4/0572, 4/0934, 4/1150, 4/1159, 4/1774, 4/2010, 4/2049, 4/3685, 4/4659, 4/4665, 4/4696, 4/4697, 4/4903, 4/4907, 4/5179, 4/5398, 5/0437, 5/0552, 5/0736, 5/0817, 5/0902, 5/0904, 5/1536, 5/1840, 5/1841, 5/2323, 5/2325, 5/2624, 6/0967, 6/0974, 6/0980, 6/0997, 6/1093, 6/1311, 6/1668, 6/1799, 6/1820, 6/1821, 6/1995, 6/2462, 6/2876, 6/2931, 6/2999, 6/3557, 6/3721, 6/3722, 6/3749

[=95]

ışkın- Bırakmak, düşürmek, salmak.

ı.-a 1/1419, 1/1457, 1/1829, 1/2023, 1/3150, 1/3925, 1/3961, 3/1069, 3/1389, 3/1474, 3/1816, 6/0584, 6/0621, 6/1032, 6/1200, 6/1608, 6/1651, 6/1693, 6/1838, 6/3719, 6/3747

*****

öçük ışkın- → öçük

ı.-mayn tur- 5/1107

[=22]

ıt *is*. Köpek, it.

ı. 1/3447, 1/3459, 1/3463, 1/3467, 4/2092, 4/2333, 4/2413, 5/0446, 5/0914, 5/0916, 5/0950, 5/0965, 5/0968, 5/2529, 5/2629, 6/0149, 6/0329, 6/1709, 6/3075, 6/3076, 6/3248, 6/3589, 6/3638, 6/3663

ı.-daa 4/2348

ı.+ı+(ıdı) 1/3704, 4/0443, 4/0878, 5/0911, 6/0147, 6/0328

ı.+ı-daa+(ıdı) 4/0555

ı.+ım+(ıdım) 3/3086, 3/3086

ı.+ın+(ıdın) 4/0559

ı.+ınıŋ+(ıdınıŋ) 5/0952

ı.+ıŋ+(ıdıŋ) 3/3083, 3/3083

ı.+ıŋar+(ıdıŋar) 5/1454

ı.-la 4/2095

ı.+tan 4/2094, 5/0075

ı.+tar 1/3715, 3/4627, 4/0528

ı.+tarın 3/4629

ı.+tarıŋar 5/0919

ı.+tı 4/2055

ı.+tıŋ 2/1642, 4/0970, 4/0974, 6/2798

[=52]

ıt- 1. Göndermek, yollamak; bırakmak, salıvermek.

ı.-ıp-la+(ıdıvıla) kag- 5/0640

2. Bitme, tamamlanma bildiren bir yardımcı fiil olarak kullanılır.

ı.-ıp+(ıdıp) 1/3339

ı.-kay-la 3/1093

ı.-pas+(1) 3/1094

[=4]

ıtkılaştır *zf*. İt gibi, köpek gibi.

ı. 6/3760

[=1]

ıyaap-la/ıyap-la *zf*. Mutlaka, muhakkak.

ı. 1/0416, 2/1359

ıyaavıla 1/2459, 1/2606, 4/2458, 5/1287

[=6]

ıyak *zf*. İyice, sağlamca, tam, tamı tamına.

ı. 6/2945

[=1]

ıyaŋ *is*. Şarkı.

ı. 4/2378

[=1]

ıyaŋgılıg *sf*. Acıklı, dokunaklı.

ı. 5/1859

[=1]

ıyaş 1. *is*. Ağaç.

ı. 3/0177, 3/0806, 3/1165, 3/2705, 3/3972, 4/1993, 4/2173, 4/2563, 4/3891, 4/4373, 5/2344, 6/0410, 6/1710, 6/1821

ı.+ı+(ıyajı) 1/3154, 5/2432

ı.+ın+(ıyajın) 2/1377, 2/1379, 4/1171, 4/4150, 6/0034, 6/0036, 6/0049, 6/0051, 6/0108, 6/0110, 6/2909

ı.+ıŋar+(ıyajıŋar) 1/2838

ı.+ka 6/0912

ı.+ta 3/1169

ı.+tan 2/0046, 5/1071

ı.+tarım-bile 6/3647

ı.+tı 1/1738, 1/1795, 1/1837, 2/1191, 3/0947, 3/0990, 3/1073, 3/1714, 3/1743, 3/1820, 3/5027, 4/1228, 6/1812, 6/1843

ı.+tı-daa 4/1189

ı.+tıŋ 2/1195, 3/3907, 4/3047, 4/3248, 4/3265, 4/3368, 4/3374, 4/3387, 4/3509, 4/3562, 6/0239, 6/0324

2. *sf*. Ağaç, ağaçtan yapılmış.

ı. 3/0250, 3/0390, 3/4193, 5/0852, 5/0857

[=65]

ıyaş-çeergen *is*. Odun, yonga.

ı. 6/0423

[=1]

ıyaşçı *is*. Ormancı.

ı. 5/0446

[=1]

ıyaş-daş *is*. Ağaç.

ı.+ı-daa+(ıyajı-dajı) 6/0960

ı.+ın+(ı.-dajın) 3/4886

[=2]

ıyaşta- Ağaç kesmek.

ı.-gaş+(ıyaştaaş) 1/3116

ı.-p tur- 4/2004

[=2]

ıyaştıg *sf*. Ağaçlı, ağaçlık.

ı. 4/1565, 4/1747, 4/2627, 4/4548, 6/2127, 6/2705

ı.-daa 4/0020

[=7]

ıyat- Utanmak, çekinmek.

ı.-ıp+(ıyadıp) 2/0557

[=1]

ıyıŋ-kıyaŋ *zf*. Hareketli, hareketli bir şekilde.

ı. 4/2987

ı.-kıyıŋ 4/3985

[=2]

ıylıŋayın- Sallanmak.

ı.-ıp+(ıylıŋaynıp) tur- 6/2932

[=1]

ıylıŋayndır *zf*. Sallanarak, eğilip bükülerek.

ı. 6/2933

[=1]

ınaan *e*. *belki, herhâlde, olabilir; elbette, mümkün* gibi anlamlarda şüphe ya da onaylama bildiren pekiştirme edatı.

ı. 1/1554, 1/1783, 1/2352, 1/2569, 1/2750, 1/3936, 2/0048, 2/0168, 2/0515, 2/1125, 2/1183, 2/1221, 2/1226, 2/1578, 3/0236, 3/0237, 3/0509, 3/0630, 3/0844, 3/0940, 3/1503, 3/1696, 3/1781, 3/1782, 3/1833, 3/1873, 3/2490, 3/2625, 3/2951,

3/3249, 3/3300, 3/4268, 4/0460, 4/0494, 4/1535, 4/1641, 4/1643, 4/1718, 4/2032, 4/2039, 4/2088, 4/2096, 4/2103, 4/2111, 4/2123, 4/2166, 4/2274, 4/2865, 4/2866, 4/2874, 4/3496, 4/3499, 4/3503, 4/3832, 4/3943, 4/4054, 5/0247, 5/0280, 5/0599, 5/0946, 5/1503, 5/1702, 5/2248, 5/2292, 5/2518, 6/0516, 6/0592, 6/0607, 6/0690, 6/0736, 6/0761, 6/0791, 6/0865, 6/1015, 6/1017, 6/1322, 6/1369, 6/1414, 6/1537, 6/2818, 6/2885, 6/3027, 6/3029, 6/3146, 6/3198

[=85]

ıyt-ayt *is*. Yansıma söz; "ıyt-ayt".

ı. kıldır 6/0727

[=1]

ızıguurlug *sf*. Soylu, asil.

ı. 5/0860

[=1]

ızır- Isırmak.

ı.-gaş 1/3593, 1/3614

ı.-ıp 4/0576, 4/0579

ı.-ıp kag- 3/2533

ı.-ıp al- 1/2704, 6/3157

[=7]

ızırındır- Tutmak, tutunmak.

ı.-ar+(2) 1/2272

[=1]

ızırış- Isırmak, karşılıklı ısırmak, dalaşmak.

ı.-kan+(1) 4/1931

[=1]

ızırt- İzlemek, takip etmek, peşine takılmak.

ı.-ı+(ızırtı) 5/1898

[=1]

ızırtın- Tutunmak.

ı.-ar-daa 4/0734

ı.-ıp 6/2301, 6/2452

ı.-ıp tur- 6/2158, 6/2303, 6/2454

[=6]

-İ-

ideget- İnandırmak, ikna etmek.

i.-ip+(idegedip) olur- 3/3222

[=1]

idik *is*. Ayakkabı, çizme.

i. 5/0077

i.+in+(idiin) 1/3489

i.+iniŋ+(idiiniŋ) 1/1593, 1/3482,

i.+terivis 1/3818

kara saar idik Siyah telatin çizme.

i. 6/3221

i.+i+(idiii) 6/1447

i.+in+(idiin) 1/0443, 2/0346, 3/0315, 5/0345, 6/0428, 6/2894

i.+inge+(idiinge) 1/2624

i.+iniŋ+(idiiniŋ) 6/3220

i. (**edik)** 3/4238, 3/4308

kadıg idik Kalın tabanlı, sivri uçlu çizme.

i.+iniŋ+(idiiniŋ) 3/1039, 3/1453, 3/1789

kara saar kadıg idik: → ***kara saar*** ve ***kadıg idik***

i.+i-bile+(idii) 4/0645

i.+imniŋ+(idiimniŋ) 4/5197

i.+in+(idiin) 4/5287

i.+iniŋ+(idiiniŋ) 4/0281

[=24]

idik-hep *is*. Elbise ve ayakkabı; giysi; giyim kuşam.

i.+im+(i.-hevim) 6/2765, 6/2784

i.+in+(i.-hevin) 4/1035, 4/1038, 6/1468

i.+inge-daa (edik-hevinge) 3/0852

i. (edik) 1/0118, 3/0490, 3/3895

i.+in (edik-hevin) 2/1307, 2/1310, 2/1430, 3/0647, 3/4436

i.+ivis (edik-hevivis)2/1312

i.tiŋ (edik) 5/1828

[=16]

idikte- Çizmenin koncuna bir şey koymak.

i.-p al- 2/1084, 6/0072

[=2]

idiktig *sf*. Ayakkabılı, çizmeli.

i. 6/0016

[=1]

idiş-sava *is*. Kap kacak.

i.+zın 5/0958, 5/1007

[=2]

ijin *is*. **1.** İç, içe ait, içeri.

işti 1/0847, 3/2222, 5/1499, 6/2665

işti-bile 3/0433, 3/0485

iştimde 2/0656

iştin 1/0754, 1/2387, 1/3082, 5/1910, 6/2595

iştinçe 1/3717, 1/3829, 1/3830, 5/0598, 6/0273

iştinde 1/0400, 2/0534, 2/1565, 1/2714, 1/2969, 2/0311, 2/1550, 3/0023, 3/0034, 3/0039, 3/0432, 3/0484, 3/1604, 3/2712, 3/3067, 3/3402, 3/3616, 3/3635, 3/3649, 3/4463, 3/4473, 4/0048, 4/0398, 4/0492, 4/0828, 4/2287, 4/3225, 4/4173, 4/5188, 4/5204, 4/5205, 4/5207, 4/5209, 4/5222, 4/5241, 5/0019, 5/1181, 5/1957, 5/2055, 5/2056, 5/2420, 6/2851, 6/2866

iştinden 1/1584, 4/1031, 4/3149, 4/3379, 5/1119, 5/1983, 5/1998

iştindive 1/0404, 1/2650, 4/0819, 4/3181, 4/4883

iştinge 1/0123, 1/0635, 1/1166, 1/1893, 2/0084, 2/0554, 2/1477, 3/2200, 3/3118, 3/3349, 4/0362, 4/0377, 4/2188, 4/3515, 4/4940, 5/0203, 5/1146, 5/1479, 5/1486, 5/2722, 5/2738, 6/0183, 6/2244, 6/2387, 6/2540, 6/2552, 6/2589, 6/2671, 6/2862, 6/3089

iştiniŋ 4/5126

2. Karın.

i. 5/1849, 5/1850

işti 5/1385

i.+ge 6/1524

iştin 4/5251, 6/1064

3. Ara, iç.

iştinde 3/0206, 5/1683

iştinden 1/3096, 4/3154, 5/1263, 5/1944, 6/3558

4. Süresince, zarfında.

iştinde 3/0700, 3/3330, 4/5435, 5/0088, 5/0106, 5/0109, 5/0110, 5/1134, 5/1481, 5/1487, 5/1489, 5/1552

iştinden 4/4236, 4/4239

*****

işti tınnıg Diri, canlı.

i. 1/3567, 1/3600, 1/3647, 5/1748

iştinde boda- Kendi kendine düşünmek.

i. 5/2477, 6/0944

işti ıjar Hüzünlenmek, kederlenmek.

i. 5/1236

ög işti → ög

i. 2/0567

[=138]

ijirt- İçirmek.

i.-ip 3/0238, 4/3579, 5/0703, 5/1269

i.-ip ijirtip 3/3414

i.-ip-daa kag- 4/1790

i.-ipkeş 1/1993

i.-iptim 6/2854

i.-ir+(1) 3/2529, 6/0539

i.-keş 3/2523, 3/3418, 4/2261

[=13]

ijiş- İçmek; karşılıklı, birlikte içmek.

i.-ip+(işçip) 4/3526

[=1]

il- İlmek, takmak.

i.-been+(2(4/3449, 4/3456

i.-e 6/1204

[=3]

ilbek *is*. Çengel, kanca.

i.-bile 1/1202, 1/1204, 1/1212

i.+i-bile+(ilbee) 4/3476

i.+in+(ilbeen) 3/2067, 4/3538

[=6]

ilbekte- Bağlamak, iliştirmek.

i.-geş+(ilbekteeş) 3/2070

[=1]

ilbi *is*. Büyü, sihir.

i.-bile 3/0646, 3/4826, 6/3233

i.+ni 4/1943, 4/5340

i.+zi-bile 4/4806

i.+zin 4/3836, 4/3864

[=8]

ilbi-şidi *is*. Büyü, sihir.

i.-bile 4/2799, 4/3506, 4/3768, 4/3778, 4/3794, 4/3842, 4/4587, 4/5232

i.+visti 4/1892, 4/1895

i.+zi-bile 4/2126, 6/1989

i.+zinge 6/1994

[=13]

ilbi-şidilen- Büyü yapmak.

i.-ir+(2) 4/3518

[=1]

ilbi-şidilig *sf*. Büyülü, sihirli.

i. 2/0679, 4/2383

[=2]

ilbile- Sihir yapmak.

i.-geştiŋ+(ilbileeştiŋ) 4/3836

i.-pkeştiŋ 4/4810

[=2]

ilbilen- Sihir yapmak.

i.-ip 4/4806

i.-ir+(2) 4/5340

[=2]

ilbilet- Sihir yapmak.

i.-ip+(ilbiledip) 4/3864

[=1]

ilçirbe *is*. Zincir.

i. 3/0418

[=1]

ilçire- Bozulmak, çürümek.

i.-p 3/1946

[=1]

ildik- Sürçmek, ayağı takılmak.

i.-pe 3/1471, 3/1812

[=2]

ildirtin- Takılmak, ilişmek.

i.-me 3/1068

[=1]

ilig *is*. Parmak ölçüsü.

i. 4/0013, 4/0151, 4/1751, 4/2633, 4/4120, 5/1161

i.-daa 5/2401, 5/2410

[=8]

ilindir- Yenmek, alt etmek.

i.-er+(2) 1/2271

[=1]

im *is*. Hayvanların kulak ucunda kesik şeklinde bırakılan işaret.

i. 2/1109, 5/0728

[=2]

imigayın- Kaynaşmak, çok olmak, kımıldamak.

i.-ıp+(imigaynıp) tur- 4/5116

[=1]

imigeyin- kımıgayın- Kaynaşmak, kımıldaşmak, hareket etmek.

i.-ıp+(imigeynip-kımıgaynıp) 4/5085

[=1]

imile- Kaynaşmak, çok olmak, kımıldaşmak, hareket etmek.

i.-er+(1) 6/1284

i.-gen-ne+(imileen) 4/4616

[=2]

imile- kıymıŋna- Kaynaşmak, kımıldaşmak, hareket etmek.

i.-gan+(2)+(imileen-kıymıŋnaan) 4/2531

[=1]

imiŋeyin- kıymıŋayın- Kaynaşmak, kımıldaşmak, hareket etmek.

i.-ip-la+(imiŋeynip-kıymıŋaynıp) 4/2508

[=1]

imir-amır *is*. Alaca karanlık.

i. 3/0614, 3/2245

[=2]

imne- İşaretlemek.

i.-p turup tur- 6/2761

[=1]

imnig *sf*. İmli, işaretli *(→im)*.

i. 5/0752

[=1]

ine *is*. İğne.

i. 1/2038, 3/1068, 3/1471, 3/1812, 3/4089, 3/4910

i.-bile 3/3294

i.+mni 3/0149

[=8]

inek *is*. İnek.

i. 1/2249, 1/2283, 1/3262, 1/3282, 1/3780, 2/1289, 2/1544, 3/2374, 3/3168, 3/3169, 3/3885, 4/2667, 4/2800, 4/4841, 5/0782, 5/1353, 5/2009, 5/2296, 5/2303, 5/2632, 5/2682, 6/2139, 6/2167, 6/2286, 6/2312, 6/2437, 6/2466, 6/2583, 6/2585, 6/2586, 6/3393, 6/3749

i.+i+(inee) 3/4211

i.+i-daa+(inee) 5/0144

i.+im+(ineem) 3/3309

i.+in+(ineen) 3/3166, 3/3233

i.+ten 3/3456, 3/3472

i.+ter 3/2348

i.+tiŋ 1/2319, 1/3807, 3/3447, 3/3452, 4/3900, 5/0332, 5/0334

[=47]

iŋgin → eŋgin

ire *is*. Dede, büyükbaba; ihtiyar, yaşlı kişi *(yaşlı kişilere saygı amacıyla hitap şekli)*.

i.+m 3/0824, 3/0841, 3/0862, 3/0876, 3/0942, 3/1294, 3/1297, 3/1311, 3/1328, 3/1334, 3/1667, 3/1670, 3/1678, 3/1681, 3/1682, 3/1699, 3/3992, 3/4006, 4/1607, 4/1639, 4/3236, 4/3244, 4/3266, 4/4768, 5/0841, 6/1223, 6/1494, 6/1534, 6/3255, 6/3265, 6/3284, 6/3320, 6/3332, 6/3352, 6/3397, 6/3427, 6/3455, 6/3471, 6/3482, 6/3510, 6/3540, 6/3549

i.+ŋ 6/1177, 6/1254

i.+ŋden 3/4321

i.+zi 6/1205, 6/1207, 6/1350

i.+zinden 3/4326

i.+zinge 6/1297, 6/3770

i.+ziniŋ 6/1469

[=52]

irey *is*. **1**. → ire

i. 1/0301, 5/0866, 6/1396

i.+ge 6/1292, 6/1293

2. Koca, aile reisi, ailedeki en yaşlı kişi.

i. 5/0259, 5/0262, 5/0276, 5/0280,

irey-kaday Koca ve karı.

3/0072, 3/0264, 3/0926, 3/3210, 3/3323, 3/3524, 3/3547, 3/3763, 4/1267, 4/1272, 4/1291, 4/1293, 4/1314, 4/4722, 4/4771, 4/4801, 4/4809, 4/4813, 4/4836, 4/4853, 4/4875

[=30]

irgi *e*. "Acaba?" vb. anlamlarla soru cümlelerinde yer alan pekiştirme edatı.

i. 1/0877, 1/2076, 1/3865, 2/0237, 2/0248, 2/0685, 3/0179, 3/0288, 3/0840, 3/0841, 3/1291, 3/2475, 3/2793, 3/2989, 3/2990, 3/3893, 3/3894, 3/4006, 3/4445, 4/2025, 4/2027, 4/2279, 4/2280, 4/4747, 5/0587, 5/0786, 5/1152, 6/0458, 6/0477,

6/0479, 6/0943, 6/1266, 6/1586, 6/1800, 6/1806, 6/1855, 6/1858, 6/1952, 6/1954, 6/2577

ergi 1/0641, 1/0873, 1/2417

[=43]

irgin *e*. "Acaba!", "İmiş!" anlamlarında pekiştirme yapan, sözlü anlatılarda rivayet anlamını pekiştirmek amaçlı kullanılan pekiştirme edatı.

i. 1/0030, 1/0258, 1/0259, 1/0332, 1/3044, 2/0023, 2/0104, 2/0924, 2/1382, 2/1632, 3/4862, 4/0004, 4/0061, 4/0066, 4/0100, 4/0124, 4/0125, 4/0129, 4/0132, 4/0140, 4/0156, 4/0170, 4/0190, 4/0196, 4/0197, 4/0200, 4/0217, 4/0222, 4/0229, 4/0238, 4/0248, 4/0250, 4/0254, 4/0269, 4/0287, 4/0294, 4/0307, 4/0313, 4/0316, 4/0335, 4/0343, 4/0350, 4/0353, 4/0360, 4/0368, 4/0370, 4/0372, 4/0379, 4/0385, 4/0420, 4/0424, 4/0432, 4/0518, 4/0522, 4/0525, 4/0542, 4/0547, 4/0553, 4/0556, 4/0559, 4/0568, 4/0571, 4/0583, 4/0588, 4/0601, 4/0605, 4/0620, 4/0629, 4/0634, 4/0656, 4/0661, 4/0685, 4/0688, 4/0702, 4/0708, 4/0726, 4/0732, 4/0738, 4/0750, 4/0757, 4/0764, 4/0778, 4/0780, 4/0796, 4/0797, 4/0822, 4/0856, 4/0911, 4/0931, 4/0942, 4/0979, 4/0992, 4/1008, 4/1027, 4/1054, 4/1057, 4/1059, 4/1086, 4/1095, 4/1102, 4/1103, 4/1126, 4/1129, 4/1132, 4/1134, 4/1145, 4/1152, 4/1161, 4/1165, 4/1170, 4/1173, 4/1190, 4/1197, 4/1207, 4/1237, 4/1239, 4/1246, 4/1249, 4/1273, 4/1286, 4/1296, 4/1299, 4/1303, 4/1312, 4/1323, 4/1326, 4/1332, 4/1336, 4/1353, 4/1356, 4/1359, 4/1361, 4/1367, 4/1373, 4/1381, 4/1386, 4/1405, 4/1412, 4/1415, 4/1470, 4/1497, 4/1507, 4/1514, 4/1518, 4/1525, 4/1532, 4/1536, 4/1541, 4/1544, 4/1550, 4/1557, 4/1562, 4/1580, 4/1583, 4/1587, 4/1603, 4/1606, 4/1610, 4/1614, 4/1623, 4/1629, 4/1638, 4/1644, 4/1669, 4/1716, 4/1720, 4/1729, 4/1742, 4/1770, 4/1838, 4/1847, 4/1849, 4/1880, 4/1884, 4/1896, 4/1900, 4/1924, 4/1926, 4/1932, 4/1940, 4/1945, 4/1950, 4/1957, 4/1960, 4/1980, 4/1988, 4/1992, 4/2004, 4/2011, 4/2020, 4/2028, 4/2041, 4/2062, 4/2075, 4/2091, 4/2099, 4/2106, 4/2124, 4/2155, 4/2189, 4/2197, 4/2236, 4/2263, 4/2264, 4/2291, 4/2339, 4/2344, 4/2378, 4/2384, 4/2388, 4/2392, 4/2398, 4/2403, 4/2412, 4/2414, 4/2419, 4/2427, 4/2429, 4/2436, 4/2465, 4/2468, 4/2491, 4/2493, 4/2500, 4/2516, 4/2542, 4/2545, 4/2548, 4/2614, 4/2622, 4/2640, 4/2645, 4/2652, 4/2655, 4/2705, 4/2743, 4/2749, 4/2771, 4/2775, 4/2778, 4/2781, 4/2791, 4/2828, 4/2831, 4/2840, 4/2843, 4/2873, 4/2875, 4/2878, 4/2885, 4/2896, 4/2903, 4/2913, 4/2917, 4/2923, 4/2926, 4/2948, 4/2958, 4/2960, 4/2977, 4/2987, 4/2991, 4/2998, 4/3027, 4/3035, 4/3039, 4/3054, 4/3073, 4/3076, 4/3095, 4/3102, 4/3125, 4/3130, 4/3137, 4/3142, 4/3165, 4/3167, 4/3174, 4/3200, 4/3208, 4/3226, 4/3229, 4/3237, 4/3242, 4/3267, 4/3294, 4/3298, 4/3308, 4/3324, 4/3338, 4/3351, 4/3359, 4/3364, 4/3373, 4/3382, 4/3389, 4/3427, 4/3441, 4/3450, 4/3458, 4/3483, 4/3486, 4/3494, 4/3505, 4/3514, 4/3522, 4/3539, 4/3541, 4/3560, 4/3567, 4/3570, 4/3599, 4/3642, 4/3649, 4/3654, 4/3661, 4/3665, 4/3717, 4/3720, 4/3731, 4/3740, 4/3770, 4/3780, 4/3817, 4/3822, 4/3827, 4/3865, 4/3870, 4/3879, 4/3890, 4/3949, 4/3961, 4/3975, 4/4044, 4/4047, 4/4085, 4/4087, 4/4096, 4/4102, 4/4105, 4/4115, 4/4124, 4/4127, 4/4135, 4/4141, 4/4144, 4/4155, 4/4157, 4/4161, 4/4172, 4/4176, 4/4179, 4/4182, 4/4187, 4/4191, 4/4204, 4/4213, 4/4216, 4/4220, 4/4230, 4/4233, 4/4245, 4/4247, 4/4262, 4/4265, 4/4272, 4/4281, 4/4295, 4/4303, 4/4319, 4/4328, 4/4347, 4/4359, 4/4371, 4/4377, 4/4384, 4/4390, 4/4394, 4/4399, 4/4414, 4/4425, 4/4431, 4/4440, 4/4467, 4/4494, 4/4500, 4/4503, 4/4511, 4/4513, 4/4515, 4/4518, 4/4521, 4/4524, 4/4553, 4/4562, 4/4576, 4/4606, 4/4617, 4/4627, 4/4634, 4/4641, 4/4656, 4/4666, 4/4668, 4/4678, 4/4698, 4/4702, 4/4706, 4/4708, 4/4712, 4/4727, 4/4732, 4/4741, 4/4748, 4/4749, 4/4755, 4/4764, 4/4769, 4/4775, 4/4789, 4/4792, 4/4800, 4/4804, 4/4816, 4/4864, 4/4868, 4/4872, 4/4930, 4/4979, 4/4986, 4/4991, 4/4997, 4/5001, 4/5010, 4/5014, 4/5017, 4/5019, 4/5022, 4/5027, 4/5030, 4/5040, 4/5056, 4/5060, 4/5070, 4/5090, 4/5099, 4/5107, 4/5109, 4/5113, 4/5114, 4/5128, 4/5136, 4/5138, 4/5140, 4/5144, 4/5155, 4/5166, 4/5182, 4/5191, 4/5194, 4/5200, 4/5211, 4/5218, 4/5220, 4/5225, 4/5230, 4/5234, 4/5240, 4/5243, 4/5253, 4/5255, 4/5265, 4/5268, 4/5270, 4/5304, 4/5318, 4/5323, 4/5396, 4/5423, 4/5426, 5/0052, 5/0058, 5/0107, 5/0126, 5/0132, 5/0136, 5/0146, 5/0152, 5/0156,

5/0162, 5/0216, 5/0248, 5/0274, 5/0314, 5/0318, 5/0352, 5/0367, 5/0380, 5/0397, 5/0456, 5/0480, 5/0487, 5/0498, 5/0507, 5/0520, 5/0537, 5/0635, 5/0791, 5/0831, 5/0866, 5/0973, 5/0986, 5/0993, 5/1010, 5/1049, 5/1076, 5/1089, 5/1125, 5/1136, 5/1262, 5/1402, 5/1435, 5/1449, 5/1453, 5/1498, 5/1528, 5/1537, 5/1563, 5/1569, 5/1592, 5/1635, 5/1647, 5/1650, 5/1681, 5/1890, 5/1956, 5/2058, 5/2070, 5/2098, 5/2221, 5/2307, 5/2338, 5/2356, 5/2369, 5/2431, 5/2455, 5/2474, 5/2511, 5/2720

ergin 1/0042, 1/0047, 1/0058, 1/0062, 1/0078, 1/0082, 1/0133, 1/0149, 1/0169, 1/0197, 1/0254, 1/0255, 1/0256, 1/0257, 1/0341, 1/0409, 1/0438, 1/0443, 1/0444, 1/0445, 1/0446, 1/0450, 1/0451, 1/0452, 1/0454, 1/0455, 1/0456, 1/0457, 1/0459, 1/0460, 1/0463, 1/0468, 1/0478, 1/0482, 1/0483, 1/0484, 1/0485, 1/0486, 1/0487, 1/0488, 1/0489, 1/0491, 1/0492, 1/0494, 1/0495, 1/0496, 1/0497, 1/0500, 1/0502, 1/0505, 1/0510, 1/0549, 1/0650, 1/0653, 1/0660, 1/0670, 1/0704, 1/0791, 1/0849, 1/0853, 1/0857, 1/0901, 1/0920, 1/0940, 1/0958, 1/0967, 1/0973, 1/1010, 1/1023, 1/1095, 1/1199, 1/1277, 1/1284, 1/1319, 1/1351, 1/1389, 1/1397, 1/1444, 1/1451, 1/1471, 1/1481, 1/1508, 1/1590, 1/1602, 1/1718, 1/1728, 1/1744, 1/1791, 1/1833, 1/1851, 1/1866, 1/1955, 1/1963, 1/1988, 1/1991, 1/1998, 1/2001, 1/2023, 1/2052, 1/2076, 1/2094, 1/2127, 1/2142, 1/2145, 1/2148, 1/2150, 1/2152, 1/2162, 1/2221, 1/2231, 1/2234, 1/2242, 1/2258, 1/2292, 1/2297, 1/2308, 1/2321, 1/2379, 1/2395, 1/2562, 1/2616, 1/2633, 1/2642, 1/2646, 1/2766, 1/2783, 1/2849, 1/2893, 1/2973, 1/3006, 1/3088, 1/3098, 1/3105, 1/3150, 1/3176, 1/3254, 1/3264, 1/3273, 1/3284, 1/3335, 1/3337, 1/3359, 1/3428, 1/3521, 1/3524, 1/3536, 1/3551, 1/3571, 1/3603, 1/3626, 1/3649, 1/3659, 1/3669, 1/3689, 1/3761, 1/3774, 1/3783, 1/3811, 1/3819, 1/3830, 1/3838, 1/3850, 1/3867, 1/3879, 1/3893, 1/3907, 1/3928, 1/3981, 1/3985, 1/3986, 4/0903

çüveŋ irgin → çüve

[=720]

iri- Bozulmak, çürümek.

i.-gen+(1)+(ireen) 1/2704, 1/2709

i.-p 6/0004

i.-p kal- 3/0744

i.-ves+(2) 6/0066

i.-vezin 1/0431, 1/0434

[=7]

irt *is.* İğdiş edilmiş koç.

i. 2/1197, 6/2534, 6/2537

i.+in 4/4799, 5/1266, 5/2584, 6/2758, 6/3571, 6/3681

i.+ten 1/0840

i.+ti 6/3575, 6/3583

i.+tin 1/0843

i.+tiŋ 1/0850, 1/0851, 4/4811

[=16]

irt-serge *is.* İğdiş edilmiş koç ve keçi.

i. 6/0004

i.+ziniŋ 4/2334, 4/2415

[=3]

is *is.* İz.

i. 5/1896

i.+i+(izi) 1/3560, 5/2317

i.+i-bile+(izi) 2/0818, 2/1263, 6/1656, 6/1697

i.+in+(izin) 1/3561, 5/2556, 6/3238, 6/3240

*****

is iste- İzlemek, izinden gitmek, takip etmek.

i.+in+(izin) 2/0732, 2/1485, 5/1744

is kes- İz aramak, aramak.

i. 5/1892

[=15]

iste- İzlemek, iz sürmek, aramak.

i.-geş+(isteeş) 5/1898

i.-p 1/3561, 2/0652, 5/2530, 5/2556, 6/3239, 6/3241, 6/3245

i.-p al- 2/0732, 2/1485

i.-p çoru- 5/1744

[=11]

iş- İçmek.

i. 3/2047, 3/2568, 3/2834, 4/3309

i.-e+(ije) al- 3/2563

i.-e-le+(ije) ber-4/5401

i.-er+(1)+(ijer) 3/2139, 3/3446, 5/1620, 6/1873

i.-er+(2)+(ijer) 1/2839, 4/2038, 5/1074, 6/0540, 6/0606

i.-erim+(ijerim) 1/0626

i.-erin+(ijerin) 2/0501

i.-eriŋge+(ijeriŋge) 3/2566

i.-iŋer+(ijiŋer) 4/5259

i.-ip+(ijip) 2/0501, 3/0184, 3/0198, 3/0924, 3/1665, 3/1666, 3/3753, 4/1374, 4/3124, 4/5405, 4/5430, 5/0315, 5/0369, 5/1547, 5/1698, 5/2235, 6/0470, 6/0506, 6/0676, 6/1069, 6/1871, 6/1973, 6/2806, 6/2829, 6/3098

i.-ip+(ijip) al- 3/2013, 3/2014, 4/1255, 6/2964, 6/2966

i.-ip+(ijip) bol-3/1680

i.-ip+(ijip) çıt- 5/1695

i.-ip+(ijip) çoru- 1/1974, 3/3991, 4/4786

i.-ip+(ijip) kel- 5/1702

i.-ipken+(ijipken) 4/4750

i.-ip+(ijip) kör- 3/2562

i.-ip-le-dir+(ijip) 3/2572

i.-ip-le+(ijip) tur-5/1700

i.-ip+(ijip) olur-5/1549, 6/1305

i.-ip+(ijip) or- 4/4155

i.-ipterge+(ijipterge) 6/1876

i.-ip+(ijip) tur-5/2587, 6/2831, 6/2825

i.-ivit+(ijivit) 2/0500, 3/2571

i.-ken+(1) 1/1104

i.-ken+(2) 1/0626, 1/1540, 3/0234, 3/2533, 3/2940

i.-kende 3/2600

i.-kenin 4/3526

i.-keninnen 3/0238

i.-kenner-dir 3/3502

i.-keş 3/2585, 3/2587, 3/2588, 5/1000, 5/1044, 5/1556, 5/2645

i.-key-daa 6/1874

i.-key-le 3/3500

i.-kijege 4/3309

i.-peen 3/0745

i.-peeninden 4/1374

i.-peey-daa 6/1875

i.-pes+(1) 5/1664, 5/1665, 5/2648, 6/2811

i.-peyn çor- 5/1618

i.-peyn 1/1132

i.-tiŋ 1/1129

[=98]

işte- Doldurmak.

i.-geş+(işteeş) 1/0755, 1/3083

i.-p tur- 1/2387

[=3]

işti → ijin

iştel- Hamile olmak.

i.-i ber- 1/0130

[=1]

işten- Hamile olmak.

i.-ip 6/3434

[=1]

işti-baar *is*. Karın, iç.

i.+ı 4/2548

i.+ın 4/0796

[=2]

işti-daştı *is*. İç ve dış; içi ve dışı.

i.+n 4/2390

iştin-daştın 4/2238

[=2]

işti-hırın *is*. Karın.

işti-hırnı 3/3844

i.-daa 3/2939

i.+ınga-daa+(i.-hırnınga) 3/0853

[=3]

işti-höŋnü *is*. Gönül, iç; duygu, düşünce.

i. 4/4633

i.+ŋ 6/1278

[=2]

işti-hörek *is*. Duygu, düşünce.

i.+iŋ+(i.-höreeŋ) 3/3145

[=1]

işti-sagış *is*. Duygu, düşünce, niyet.

i.+ınıŋ+(i.-sagıjınıŋ) 6/2952

[=1]

iştig-saattıg *sf*. Hamile.

i. 6/3290, 6/3359, 6/3519

[=3]

iştii *sf*. İç, içeri, içteki, içerideki, içe ait.

i. 1/3486, 1/3493, 1/3500

[=3]

iştii-hoyun *is*. İç, koyun, Tuva geleneksel kıyafetinin iç kısmı.

i.+unuŋ+(i.-hoynunuŋ) 5/0580

[=1]

it- İtmek.

i.-e+(ide) kag- 2/1281

i.-er+(2)+(ider) 6/1819

i.-ip+(idip) 1/0399, 1/2684, 5/1903

i.-ip+(idip) berip tur- 5/1530

i.-ken+(1) 1/3568, 1/3570

i.-keş 1/1474, 6/1744

i.-keştiŋ 4/4571

[=11]

itkiişte- İtmek, ittirmek, sırık yardımıyla ittirmek.

i.-geş+(itkiişteeş) 1/1367, 1/1409

i.-p kag- 1/1477, 1/1618

[=4]

itkile- İtmek, itelemek, ittirmek.

i.-geş+(itkileeş) 1/1305

[=1]

itkileş- İtmek, ittirmek, birlikte ittirmek.

i.-ip+(itkilejip) 4/4837, 4/4848, 6/1787, 6/1792

[=4]

iy *is*. **1**. Yamaç.

i.+ge 3/3351, 3/3367, 3/3928

i.+in 4/5235

i.+inde 6/0244

i.+inden 1/3543, 1/3546, 3/3927, 3/3930

i.+inge 1/3111, 1/3544, 1/3547, 3/3373, 3/3931, 3/5018, 4/4381, 6/1180

2. Yakını, yanı.

i.+i-bile 1/1032

[=18]

iye I. *is.* Anne.

i. 1/3396

i.+den 1/2772, 2/0161, 2/1004, 2/1017, 3/2391, 3/4109, 3/4933, 4/1886, 4/1888, 5/0078, 5/2237, 5/2394, 5/2490

i.+lerniŋ 3/1110, 3/4068

i.+m 3/1125

i.+m-daa 4/0309

i.+mniŋ 6/1986

i.+niŋ 1/0522, 1/1540, 2/0481

i.+ŋ 1/0995, 1/1044, 1/1506, 1/1651, 2/0875, 4/1021, 4/1560, 4/1740, 4/1768, 4/2018, 4/2612, 6/1998, 6/2001

i.+ŋer 1/2725

i.+vis 1/2481, 1/2515

i.+visten 3/4945

i.+vistiŋ 2/0912, 2/0919, 2/0969, 3/0400, 3/4901

i.+zi 2/1333, 2/1337, 2/1343, 2/1398, 2/1421, 4/0820, 4/0896, 4/4396

i.+zi-bile 4/0291

i.+zin 6/0699

i.+zinden 2/1321

i.+zinge 3/4189, 4/0547, 6/3066

i.+ziniŋ 4/0270, 4/0356, 4/0995, 4/2805, 4/2813, 4/2908, 4/2979, 4/4142, 6/1982

*

çer iyem, deer adam/kara çer iyem, kök deer adam Yer anam, Gök atam!

i. 1/2223, 1/2331, 2/0050, 6/2838, 6/2877, 6/2899

[=73]

iye II. *ünl*. Evet, peki.

i. 1/0564

[=1]

iyeldiri İki, ikisi, ikisi birlikte.

i.+ŋerni 6/0549, 6/3729

[=2]

iyelee İkisi; ikimiz; iki kişi birlikte.

i. 6/1212, 6/1306

i. (iyilee) 1/0382, 1/2913, 1/2989

[=5]

iyelig *sf*. Anneli, annesi olan.

i. 3/3676, 4/2636

[=2]

iyeşki *is*. Anne ve oğul, anne ve oğul ikisi.

i. 6/1158

i.+ler 6/1152

[=2]

iyi *sf*. iki.

i. 1/0035, 1/0049, 1/0088, 1/0128, 1/0256, 1/0608, 1/0656, 1/0675, 1/0762, 1/0787, 1/0826, 1/0883, 1/0886, 1/0892, 1/0917, 1/0971, 1/1020, 1/1111, 1/1116, 1/1116, 1/1125, 1/1143, 1/1160, 1/1164, 1/1175, 1/1181, 1/1206, 1/1219, 1/1231, 1/1240, 1/1258, 1/1314, 1/1346, 1/1353, 1/1362, 1/1442, 1/1450, 1/1537, 1/1575, 1/1585, 1/1603, 1/1724, 1/1748, 1/1751, 1/1770, 1/1891, 1/1921, 1/1941, 1/1945, 1/1949, 1/1956, 1/1962, 1/1966, 1/1969, 1/1973, 1/1983, 1/1993, 1/2011, 1/2042, 1/2044, 1/2048, 1/2080, 1/2091, 1/2099, 1/2122, 1/2141, 1/2142, 1/2179, 1/2180, 1/2206, 1/2206, 1/2232, 1/2240, 1/2248, 1/2256, 1/2282, 1/2283, 1/2397, 1/2637, 1/2666, 1/2682, 1/2683, 1/2700, 1/2760, 1/2860, 1/2913, 1/3007, 1/3016, 1/3090, 1/3174, 1/3232, 1/3235, 1/3249, 1/3261, 1/3262, 1/3281, 1/3282, 1/3371, 1/3406, 1/3492, 1/3495, 1/3558, 1/3589, 1/3596, 1/3599, 1/3639, 1/3695, 1/3699, 1/3704, 1/3719, 1/3720, 1/3742, 1/3767, 1/3780, 1/3780, 1/3786, 1/3787, 1/3789, 1/3831, 2/0213, 2/0215, 2/0339, 2/0422, 2/0441, 2/0456, 2/0457, 2/0458, 2/0459, 2/0773, 2/0775, 2/0799, 2/0799, 2/0809, 2/0809, 2/0819, 2/0820, 2/0828, 2/0913, 2/0920, 2/0929, 2/0929, 2/0970, 2/0972, 2/0980, 2/1004, 2/1017, 2/1018, 2/1073, 2/1083, 2/1254, 2/1338, 2/1612, 2/1649, 3/0045, 3/0090, 3/0309, 3/0391, 3/0510, 3/0535, 3/0547, 3/0957, 3/1122, 3/1125, 3/1149, 3/1160, 3/1368, 3/1537, 3/1609, 3/1620, 3/1620, 3/1919, 3/1955, 3/1973, 3/2003, 3/2004, 3/2074, 3/2125, 3/2130, 3/2144, 3/2182, 3/2194, 3/2255, 3/2311, 3/2318, 3/2347, 3/2373, 3/2374, 3/2383, 3/2432, 3/2449, 3/2466, 3/2623, 3/2716, 3/2780, 3/2876, 3/2979, 3/2979, 3/3059, 3/3074, 3/3126, 3/3139, 3/3161, 3/3165, 3/3346, 3/3347, 3/3348, 3/3349, 3/3493, 3/3522, 3/3522, 3/3556, 3/3559, 3/3571, 3/3575, 3/3576, 3/3603, 3/3669, 3/3746, 3/3756, 3/3775, 3/3782, 3/3799, 3/3846, 3/3860, 3/3900, 3/3965, 3/4005, 3/4014, 3/4015, 3/4080, 3/4081, 3/4099, 3/4106, 3/4274, 3/4275, 3/4354, 3/4627, 3/4628, 3/4629, 3/4661, 3/4807, 3/4902, 3/4904, 3/4905, 3/4929, 3/4987, 3/5043, 3/5044, 3/5045, 3/5053, 4/0049, 4/0224, 4/0290, 4/0369, 4/0388, 4/0399, 4/0443, 4/0545, 4/0547, 4/0548, 4/0555, 4/0557, 4/0606, 4/0608, 4/0626, 4/0735, 4/0820, 4/0834, 4/0845, 4/0850, 4/0855, 4/0868, 4/0872, 4/0878, 4/0880, 4/0891, 4/0893, 4/0950, 4/1210, 4/1267, 4/1272, 4/1372, 4/1856, 4/2049, 4/2050, 4/2055, 4/2065, 4/2073, 4/2083, 4/2084, 4/2092, 4/2100, 4/2107, 4/2114, 4/2127, 4/2128, 4/2135, 4/2146, 4/2156, 4/2157, 4/2160, 4/2168, 4/2180, 4/2205, 4/2330, 4/2333, 4/2343, 4/2348, 4/2350, 4/2350, 4/2371, 4/2394, 4/2400, 4/2404, 4/2413, 4/2420, 4/2428, 4/2469, 4/2470, 4/2744, 4/3166, 4/3204, 4/3238, 4/3260, 4/3264, 4/3280, 4/3390, 4/3391, 4/3393, 4/3508, 4/3525, 4/3564, 4/3600, 4/4134, 4/4355, 4/4569, 4/4598, 4/4600, 4/4701, 4/4726, 4/4820, 4/4892, 4/4893, 4/4921, 4/4906, 4/4950, 4/5248, 4/4952, 4/5231,

4/5238, 5/0038, 5/0041, 5/0080, 5/0084, 5/0138, 5/0396, 5/0398, 5/0405, 5/0449, 5/0469, 5/0491, 5/0516, 5/0521, 5/0524, 5/0530, 5/0578, 5/0592, 5/0592, 5/0694, 5/0936, 5/1021, 5/1244, 5/1291, 5/1388, 5/1525, 5/1584, 5/1585, 5/1639, 5/1709, 5/1736, 5/1736, 5/1738, 5/1847, 5/1850, 5/1879, 5/1884, 5/1949, 5/1982, 5/2002, 5/2104, 5/2139, 5/2142, 5/2148, 5/2153, 5/2195, 5/2210, 5/2213, 5/2215, 5/2228, 5/2243, 5/2288, 5/2288, 5/2308, 5/2309, 5/2349, 5/2377, 5/2379, 5/2394, 5/2400, 5/2409, 5/2418, 5/2460, 5/2514, 5/2654, 5/2658, 5/2673, 5/2673, 6/0223, 6/0275, 6/0448, 6/0542, 6/0549, 6/0554, 6/0698, 6/0884, 6/1158, 6/1334, 6/1380, 6/1385, 6/1424, 6/1429, 6/1541, 6/1557, 6/1561, 6/1572, 6/1576, 6/1720, 6/1726, 6/1896, 6/1896, 6/1939, 6/1949, 6/1997, 6/2005, 6/2032, 6/2033, 6/2063, 6/2064, 6/2068, 6/2071, 6/2112, 6/2112, 6/2113, 6/2113, 6/2118, 6/2145, 6/2233, 6/2234, 6/2260, 6/2261, 6/2261, 6/2283, 6/2285, 6/2286, 6/2307, 6/2308, 6/2311, 6/2312, 6/2317, 6/2379, 6/2379, 6/2402, 6/2403, 6/2404, 6/2405, 6/2409, 6/2542, 6/2543, 6/2615, 6/2616, 6/2648, 6/2661, 6/2661, 6/2664, 6/2687, 6/2688, 6/2689, 6/2693, 6/2815, 6/2816, 6/2834, 6/2835, 6/2948, 6/2949, 6/2959, 6/3082, 6/3086, 6/3093, 6/3123, 6/3199, 6/3204, 6/3237, 6/3260, 6/3261, 6/3263, 6/3323, 6/3326, 6/3330, 6/3401, 6/3403, 6/3404, 6/3475, 6/3477, 6/3480, 6/3702, 6/3703, 6/3729, 6/3731, 6/3748

i. iyi 1/1726

i.+den 4/2690

i. (iji) 3/2173, 4/0271, 4/0364, 4/0378, 4/0382, 4/0383, 4/0418, 4/0493, 4/0495

i.+ni-daa (iji) 4/0409

i.+niŋ (iji) 4/0413

i.+je 4/5412

i.-le 3/0075, 4/3319

i.+ni 2/0296, 5/1967

i.+niŋ 1/0797

i.+zi 5/0922, 5/0924

i.+zin 6/0776, 6/0803, 6/0831, 6/0915, 6/1779

i.+ziniŋ 1/1528

[=546]

iyi çüs bejen *sf*. İki yüz elli.

i. 1/3612

[=1]

iyide *zf*. İkinci olarak.

i. 1/2456, 5/1669, 5/2712

[=3]

iyigi *sf*. ikinci.

i. 2/1182

[=1]

iyik *e*. Soru anlamını pekiştiren edat.

i. 2/0471, 2/0527, 3/0078, 3/0135, 3/0143, 3/0158, 3/2378, 3/2988, 4/2699, 4/2701, 4/3865, 5/1187, 5/2255, 6/0464, 6/0466

[=15]

iyikpe *e*. Soru ve şüphe anlamları veren pekiştirme edatı.

i. 3/3076, 3/4175, 4/3659, 4/5146, 5/0808, 6/0846, 6/0930

[=7]

iyildirzi İki, ikisi.

i.+nge 1/1725

[=1]

iyin *e*. “Değil mi?", "Öyle.", "Öyle değil mi?" gibi anlamlarla soru, onaylama gibi yönlerden pekiştirme yapan edat.

i. 1/0244, 1/0303, 1/0325, 1/0395, 1/0916, 1/1061, 1/1196, 1/1345, 1/1392, 1/1665, 1/1744, 1/2432, 1/2583, 1/2753, 1/2756, 2/0797, 2/0904, 2/0923, 2/0942, 3/0442, 3/0448, 3/0620, 3/0621, 3/0873, 3/1305, 3/1356, 3/1426, 3/1499, 3/2136, 3/2203, 3/2299, 3/2563, 3/2572, 3/2651, 3/3570, 3/4599, 3/4608, 3/4615, 3/4620, 3/4658, 3/4711, 4/0004, 4/0007, 4/0016, 4/0020, 4/0023, 4/0028, 4/0031, 4/0035, 4/0044, 4/0050, 4/0061, 4/0066, 4/0100, 4/0124, 4/0125, 4/0129, 4/0132, 4/0136, 4/0140, 4/0156, 4/0170, 4/0175, 4/0190, 4/0196, 4/0197, 4/0217, 4/0222, 4/0229, 4/0238, 4/0241, 4/0248, 4/0250, 4/0254, 4/0269, 4/0287, 4/0294, 4/0307, 4/0313, 4/0316, 4/0335, 4/0350, 4/0353, 4/0360,

4/0368, 4/0370, 4/0372, 4/0379, 4/0385, 4/0420, 4/0424, 4/0432, 4/0474, 4/0518, 4/0522, 4/0525, 4/0547, 4/0553, 4/0556, 4/0559, 4/0568, 4/0571, 4/0583, 4/0588, 4/0601, 4/0605, 4/0620, 4/0629, 4/0634, 4/0656, 4/0661, 4/0685, 4/0688, 4/0702, 4/0708, 4/0726, 4/0732, 4/0738, 4/0750, 4/0757, 4/0764, 4/0778, 4/0780, 4/0796, 4/0797, 4/0822, 4/0856, 4/0903, 4/0911, 4/0931, 4/0942, 4/0979, 4/0992, 4/1008, 4/1027, 4/1054, 4/1059, 4/1086, 4/1095, 4/1102, 4/1103, 4/1126, 4/1129, 4/1132, 4/1134, 4/1145, 4/1152, 4/1161, 4/1165, 4/1170, 4/1173, 4/1190, 4/1197, 4/1207, 4/1237, 4/1239, 4/1246, 4/1249, 4/1273, 4/1286, 4/1296, 4/1299, 4/1303, 4/1311, 4/1323, 4/1332, 4/1336, 4/1353, 4/1356, 4/1359, 4/1361, 4/1367, 4/1373, 4/1381, 4/1386, 4/1405, 4/1412, 4/1470, 4/1507, 4/1514, 4/1525, 4/1532, 4/1536, 4/1541, 4/1544, 4/1550, 4/1557, 4/1562, 4/1580, 4/1583, 4/1587, 4/1603, 4/1606, 4/1610, 4/1614, 4/1623, 4/1629, 4/1638, 4/1644, 4/1669, 4/1716, 4/1720, 4/1729, 4/1742, 4/1770, 4/1838, 4/1849, 4/1880, 4/1884, 4/1896, 4/1926, 4/1932, 4/1940, 4/1945, 4/1950, 4/1957, 4/1960, 4/1980, 4/1988, 4/1992, 4/2004, 4/2011, 4/2020, 4/2028, 4/2041, 4/2062, 4/2075, 4/2091, 4/2099, 4/2106, 4/2124, 4/2189, 4/2197, 4/2236, 4/2263, 4/2264, 4/2339, 4/2344, 4/2378, 4/2384, 4/2388, 4/2392, 4/2398, 4/2403, 4/2412, 4/2414, 4/2419, 4/2427, 4/2429, 4/2436, 4/2465, 4/2468, 4/2491, 4/2493, 4/2500, 4/2516, 4/2542, 4/2545, 4/2548, 4/2614, 4/2622, 4/2639, 4/2640, 4/2645, 4/2652, 4/2655, 4/2705, 4/2743, 4/2749, 4/2769, 4/2771, 4/2775, 4/2778, 4/2781, 4/2791, 4/2828, 4/2831, 4/2840, 4/2873, 4/2875, 4/2878, 4/2885, 4/2903, 4/2913, 4/2917, 4/2923, 4/2948, 4/2958, 4/2960, 4/2977, 4/2987, 4/2991, 4/2998, 4/3027, 4/3035, 4/3039, 4/3054, 4/3073, 4/3076, 4/3095, 4/3102, 4/3125, 4/3130, 4/3137, 4/3142, 4/3165, 4/3167, 4/3174, 4/3200, 4/3208, 4/3226, 4/3229, 4/3237, 4/3242, 4/3267, 4/3294, 4/3298, 4/3308, 4/3324, 4/3338, 4/3343, 4/3351, 4/3359, 4/3364, 4/3373, 4/3382, 4/3389, 4/3427, 4/3454, 4/3458, 4/3486, 4/3494, 4/3505, 4/3514, 4/3522, 4/3539, 4/3541, 4/3560, 4/3567, 4/3570, 4/3599, 4/3642, 4/3654, 4/3661, 4/3717, 4/3720, 4/3731, 4/3740, 4/3780, 4/3817, 4/3822, 4/3827, 4/3870, 4/3879, 4/3890, 4/3949, 4/3955, 4/3961, 4/3975, 4/4044, 4/4047, 4/4085, 4/4087, 4/4096, 4/4102, 4/4105, 4/4115, 4/4124, 4/4127, 4/4135, 4/4141, 4/4144, 4/4155, 4/4157, 4/4161, 4/4172, 4/4176, 4/4182, 4/4187, 4/4191, 4/4204, 4/4213, 4/4216, 4/4220, 4/4230, 4/4233, 4/4245, 4/4247, 4/4262, 4/4265, 4/4272, 4/4281, 4/4295, 4/4303, 4/4319, 4/4328, 4/4359, 4/4371, 4/4377, 4/4384, 4/4390, 4/4394, 4/4399, 4/4414, 4/4425, 4/4431, 4/4440, 4/4467, 4/4494, 4/4500, 4/4503, 4/4511, 4/4513, 4/4515, 4/4518, 4/4521, 4/4524, 4/4553, 4/4562, 4/4576, 4/4606, 4/4617, 4/4627, 4/4634, 4/4641, 4/4656, 4/4666, 4/4668, 4/4678, 4/4698, 4/4702, 4/4706, 4/4708, 4/4727, 4/4741, 4/4748, 4/4755, 4/4764, 4/4769, 4/4775, 4/4789, 4/4792, 4/4800, 4/4804, 4/4816, 4/4864, 4/4868, 4/4872, 4/4930, 4/4979, 4/4986, 4/4991, 4/4997, 5/5001, 5/5014, 5/5017, 5/5019, 5/5022, 5/5027, 5/5040, 5/5056, 5/5060, 5/5070, 5/5072, 5/5090, 5/5099, 5/5107, 5/5109, 5/5113, 5/5114, 5/5119, 5/5128, 5/5136, 5/5138, 5/5140, 5/5144, 5/5155, 5/5166, 5/5177, 5/5182, 5/5211, 5/5218, 5/5225, 5/5230, 5/5234, 5/5240, 5/5243, 5/5253, 5/5255, 5/5265, 5/5268, 5/5270, 5/5304, 5/5318, 5/5323, 5/5396, 5/5423, 5/5426, 5/0788, 5/1027, 5/1577, 5/1580, 5/1704, 5/2074, 5/2204, 5/2716, 5/2730, 5/2747, 6/0452, 6/0840, 6/1102, 6/1103, 6/1304, 6/2371, 6/2530, 6/2651, 6/2772, 6/2781, 6/2791, 6/2824, 6/3045, 6/3262, 6/3267, 6/3341, 6/3401, 6/3478, 6/3499, 6/3690

[=528]

iyle- Özlemek, hatırlamak, çok özlemek.

i.-gen+(2)+(iyleen) 5/1236

i.-geş+(iyleeş) 5/1250

i.-y ber- 5/1345

[=3]

iylen- Eğilmek, meyletmek.

i.-ip 1/1617

[=1]

izi- Isınmak, sıcaklaşmak.

et izi- Vücut sıcaklığı artmak, ısınmak.

i.-ir+(1) 6/2178

i.-irde 1/3269, 1/3289

i.-iringe 6/2710

i.-p 1/1971, 4/3492, 6/2162, 6/2280, 6/2306, 6/2460

i.-p tur 3/2378, 6/2180

i.-p-daa kel- 4/3727

i.-p kel- 3/2353, 6/2431

i.-veyn-dir 1/1968

i.-y ber- 4/3232, 6/2134

i.-y-daa ber- 4/3407

i.-zin 1/2123, 6/2149, 6/2296, 6/2321, 6/2447, 6/2474

[=26]

izig 1. *sf*. Sıcak.

i. 1/1587, 1/2662, 1/2666, 2/1339, 3/0184, 4/4063, 5/0246, 5/0278, 5/2388, 5/2646, 6/3085

2. *is*. Sıcak.

i.+inge+(iziinge) 2/1343

3. *sf*. Sıcak (vücut ısısı).

i. 4/0356, 4/1798, 4/1800, 4/1807, 4/2459, 5/0647, 6/2579, 6/2593

4. *zf*. Sinirli, öfkeli.

i. izig 4/2665

5. *sf*. Sıcak, içten.

i. 4/3099

*****

izii-bile Tüm gücüyle, var gücüyle.

i. 4/4016

[=23]

izig-sook *sf*. Sıcak ve soğuk.

i. 4/1521, 4/3469, 4/4342

[=3]

izit- Isıtmak, ısındırmak, vücut ısısını arttırmak.

i.-ip+(izidip) al- 1/3759

[=1]

-K-

kaagayın- hoogayın- Uğuldamak, vınlamak, şiddetli ses çıkarmak.

k.-ıp+(kaagaynıp-hoogaynıp) kel- 1/3924

[=1]

kaagayın- koogayın- Uğuldamak, vınlamak, şiddetli ses çıkarmak.

k.-ıp+(kaagaynıp-koogaynıp) kel- 1/3960

[=1]

kaargan *is*. Karga.

k. 5/1736

[=1]

kaas *sf*. Güzel, süslü, şık, hoş.

k. 2/0533, 2/0553, 3/3184

[=3]

kaas-çaraş *is*. Güzel, hoş; çeşitli renklerde ve güzel.

k. 3/0121, 3/0125, 3/4208

[=3]

kaasta- Güzel olarak yapmak, meydana getirmek.

k.-arga 3/1177

k.-gan+(2)+(kaastaan) 3/0121

[=2]

kada *is*. Kadın, eş, zevce; büyük, yaşlı kadın.

k.+m 1/2907, 1/2910, 1/1549, 4/1282, 4/4768

[=5]

kada- 1. Saplamak.

k.-ar 6/0895

k.-gaş+(kadaaş) 3/5024, 3/5028

k.-p al- 4/4148

k.-p kag- 1/1213, 6/1820

k.-y 1/1449, 1/1413, 1/1449, 1/3963, 6/1744

2. Bağlamak, tutturmak, yerleştirmek.

k.-p 2/1630

k.-p al- 2/1627

[=12]

kadaala- Dışarı çıkmak.

k.-p 5/1158

[=1]

kadagala- Gözetmek, bakmak; otlatmak, gütmek.

k.-p 4/5223

k.-p ber- 5/0705, 5/0710

k.-p çor- 4/4459

k.-p çoru- 5/0685

k.-p or- 4/4794

[=6]

kadagalat- Baktırmak, emanet etmek.

k.-ırı-bile+(kadagaladırı) 5/1271

[=1]

kadak *is*. Hediyelik ipek kumaş; bir saygı göstergesi olarak sunulan ince, ipek kumaş parçası.

k. 1/1585, 5/2638

k.-bile 1/1587, 1/1588

k.+ın+(kadaan) 1/2662, 1/2664, 3/2573, 3/4496, 4/1278

k.+tarnı 1/1592

*****

ayıjı kadak → ayıjı

k.+ın+(kadaan) 3/3740, 3/5025

k.+tıŋ 3/4672

kadak tut-/kadak sun- "Kadak" hediye etmek, "kadak" sunmak.

k. 1/1921

k.+ın+(kadaan) 1/1770, 1/1861, 1/1704, 1/1726, 6/0282, 6/0284

k.+tı+(kadaktut) 1/2071

[=21]

kadaktıg *sf*. "kadak"ı *(bkz. kadak)* olan, "kadak"lı.

k. 3/3492

[=1]

kadal- Saplanmak.

k.-ı ber- 5/2411

k.-ıp 1/2254, 1/2290, 1/3273, 1/3294, 5/2402, 6/1054

k.-ıp çor- 6/1846

k.-ır+(2) 6/1203

[=9]

kadan- Asmak, takmak, takınmk, kendi üzerine asmak.

k.-ıp 3/0646

[=1]

kadar- Gütmek, otlatmak.

k.-ar+(1) 3/3549, 5/0822

k.-arın 5/0821

k.-dıŋ 3/3568

k.-gan+(2) 3/1301, 3/1643, 3/1674, 3/3166, 3/3233, 3/3968, 3/4596, 4/4724, 5/0713, 5/0782, 5/1353, 5/1357, 6/3468

k.-ıp 3/4149

k.-ıp çor- 3/3884

k.-ıp çoru- 3/3168, 3/3169

k.-ıp olur- 4/0856

[=22]

kadarçı *is*. Çoban.

k. 3/1652

k.+larımdan 2/1115

k.+m 3/0111

k.+ŋ 3/0112

k.+zı 3/0809, 3/0832, 3/1233, 3/2762, 3/4577, 4/0029, 4/4192, 4/4195, 4/4721, 4/4780, 4/4783, 6/3393

k.+zından 3/0792, 3/1640, 3/4574

k.+zınga 3/1275, 6/3246, 6/3317

[=22]

kadarçı-havıçı (~havırçı) *is*. Çoban.

k.+zı 3/0123

k.+zı 3/0830

[=2]

kadarçılıg *sf*. Çobanı olan, çobanlı.

k.-daa 4/0031

[=1]

kadart- Güttürmek, otlattırmak.

k.-ıp 3/3555

[=1]

kadat- Fırlattırmak, attırmak, saplatmak.

k.-kaş 6/0896

[=1]

kaday *is*. Kadın, eş, zevce; büyük, yaşlı kadın.

k. 1/0614, 1/0623, 1/0642, 1/0684, 1/1233, 1/1243, 1/1491, 1/1492, 1/1504, 1/1516, 1/1522, 1/1543, 1/1550, 1/1562, 1/2898, 1/2902, 3/0080, 3/0085, 3/0144, 3/3181, 3/3194, 3/3197, 3/3210, 3/3323, 3/3496, 3/3524, 3/3642, 3/4422, 3/4425, 4/0459, 4/0533, 4/0571, 4/0611, 4/0641, 4/0668, 4/0868, 4/0880, 4/1267, 4/1272, 4/1293, 4/1314, 4/1319, 4/4722, 4/4747, 4/4771, 4/4801, 4/4836, 4/4853, 6/0427, 6/2850

k.-daa 3/3547, 4/0552, 4/1339

k.-dır 3/4435

k.+ga 4/0364, 4/0378, 4/0546, 4/0603, 4/4813, 6/3010

k.+ı 1/0131, 1/2594, 1/2796, 1/2858, 1/3343, 1/3376, 2/0567, 3/3034, 3/3129, 3/3153, 3/4231, 3/4258, 3/4731, 3/4735, 6/0511

k.+ı-bile 1/2402, 3/3811, 3/4227, 3/4469, 5/2288

k.+ım 1/3344, 3/3319, 5/1782

k.+ım-na 3/3327

k.+ımnıŋ 3/4266

k.+ın 1/2843, 1/3351, 3/3102, 3/3782, 3/4275

k.+ınga 1/2584, 3/2760, 3/3024, 3/3041, 3/3143, 3/3180, 3/3303, 3/3485, 3/3835, 3/3853, 3/4363

k.+ınıŋ 3/4015, 3/4170

k.+lar 3/3431, 3/3440, 6/1902, 6/1906, 6/1971, 6/2030, 6/2017, 6/2018, 6/2023

k.+lar-daa 6/1007

k.+larga 1/1950

k.+ları 3/3059, 3/3074, 3/3126, 3/3139, 3/3782

k.+larnı 3/1949

k.+nı 4/0585, 4/1291, 4/1360, 4/4809, 4/4875

k.+nıŋ 1/2661, 3/0072, 3/0264, 3/3763, 3/4439, 4/0636, 4/0646, 4/0648, 4/4870, 6/1899

[=135]

kadaylıg *sf*. Kadını, eşi olan; eşli.

k. 3/0010

[=1]

kadı *zf*. Birlikte, beraber.

k. 1/1156, 1/1520, 1/2402, 1/2771, 1/2778, 1/2891, 1/2892, 1/2923, 1/2935, 1/2946, 3/1349, 3/1362, 3/2551, 3/2646, 3/3591, 4/0846, 4/0892, 4/2790, 4/4503, 4/5189, 4/5245, 5/0306, 5/0848, 5/0870, 5/2703, 5/2707, 6/0172, 6/0648, 6/0668, 6/0879, 6/0973, 6/1098, 6/1233, 6/1265, 6/1460, 6/1866, 6/1967, 6/1969, 6/1970, 6/2846, 6/3039

[=41]

kadı- Katılaşmak, sertleşmek.

k.-p kal- 4/3512

[=1]

kadıg 1. *sf*. Katı, sert.

k. 1/2856, 2/0776, 3/0774, 3/0850, 3/1261, 3/3948, 3/3953, 4/0730, 4/1219, 4/3131, 4/3227, 4/4585, 4/4814, 5/2591, 5/0829, 5/1575, 5/1723, 6/0279, 6/1747, 6/3586, 6/3749

2. *is*. Katı, sert.

k. 1/0356, 2/1242

k.+ı-daa+(kadıı) 2/0316

3. *sf*. Sert, acımasız.

k. 3/0836, 3/0843, 3/1678, 3/1687, 3/4604, 5/0725, 5/0842

4. *sf*. Zor, güç.

k. 3/3891

k.-la 4/0683

5. *zf*. Sert, güçlü bir şekilde.

k. kadıg 4/0123

6. *sf*. Şiddetli, güçlü, hızlı.

k. 4/3231, 4/3233, 4/3234, 4/3412, 4/3408, 4/3434

*****

kadıg kara ça Büyük ve sıkı yay.

k. 1/0206, 1/0208, 1/1812, 1/2015, 1/2875, 1/3136, 1/3903, 1/3923, 1/3960, 2/0391, 2/1215, 2/0403, 2/1391, 3/0018, 3/0285, 3/0320, 3/1036, 3/1450, 3/1787, 3/3855, 4/0728, 4/0736, 4/1174, 4/5193, 5/2154, 6/0033, 6/0107, 6/0509, 6/0556, 6/1454, 6/1637, 6/1679

kadıg idik/kara saar kadıg idik → idik

k. 3/1039, 3/1453, 3/1789, 4/0281, 4/0645, 4/5197, 4/5287

[=79]

kadıg-berge *sf*. Sert, acımasız, gaddar.

k. 3/1308, 3/1316

k.-le 3/4010

[=3]

kadıg-doşkun *sf*. Sert, acımasız, gaddar.

k. 3/4003, 6/3264, 6/3331, 6/3404, 6/3481

[=5]

kadıra- Güçleşmek, zorlaşmak

k.-gan+(1)+(kadıraan) 5/1621

[=1]

kadık *is*. Lapa, bulamaç.

k. 3/2871

[=1]

kadın *is*. Kadın, hanın eşi, hatun.

k. 1/0779, 2/0687, 2/1472, 2/1481, 3/2312, 3/2420, 3/2433, 3/2458, 3/2520, 3/2554, 3/2782, 3/4631, 3/4635, 3/4636, 4/0456, 4/0569, 4/0589, 4/0835, 4/0874, 4/0896, 4/1300, 4/1387, 4/2232, 4/2235, 4/2384, 5/0283, 5/0286, 5/0298, 5/0314, 5/0793, 5/0938, 5/0964, 5/0987, 5/0999, 5/1029, 5/1036, 5/1062, 5/1082, 5/1659, 5/1667, 5/2070, 5/2099, 5/2249, 5/2479, 5/2504, 5/2713, 6/0151, 6/0399, 6/0408, 6/0662, 6/0685, 6/0692, 6/3046, 6/3071

k.-bile 4/0106

k.-daa 3/1686, 4/2600

k.+dan 2/0670, 2/0686

k.+ga 3/2610, 3/4671, 3/4977

k.+ı 1/2438, 1/3481, 2/0606, 2/0632, 2/0639, 2/0649, 2/1117, 2/1298, 4/4909, 4/4922, 5/0011, 5/2494, 6/0391, 6/0511, 6/2809, 6/2849

k.+ım-bile 4/5189

k.+ımdan 1/0098

k.+ında 1/0033

k.+ından 1/0030, 1/0129

k.+ınga 1/0113, 1/2433

k.+ınıŋ 5/1649

k.+nar 5/0840

k.+nı 3/4634, 4/0230

k.+nıŋ 3/2653, 4/0893, 5/0256

2. Özel isimlerle birlikte bir unvan niteliğinde kullanılır.

k. 4/0214, 4/1029, 4/1382, 4/2636, 5/0353, 5/0835, 5/0921, 5/0933, 5/0949, 5/0961, 5/0980, 5/0992, 5/1019, 5/1085, 5/1126, 5/1137, 5/1145, 5/1155, 5/1645, 5/1651, 5/1697, 5/1734, 5/1742, 5/1766, 5/2566, 5/2574, 5/2637, 5/2651, 5/2669, 6/3289, 6/3433, 6/3517, 6/3358

k.-bile 4/0393

k.-daa 4/1283

k.+ım 5/0570, 5/0606, 5/1561, 5/2078

k.+ın 5/0433, 5/0762, 5/0799, 5/2275, 6/0150, 6/3769

k.+ından 5/2559

k.+ıŋga 1/0108

k.+nı 5/0626, 5/1132, 5/1201, 5/2702, 5/2706, 5/2710

k.+nıŋ 4/0219, 4/0292, 5/0834, 5/0836, 5/0862, 5/0876, 5/0928, 5/1060, 5/1093, 5/1108, 5/1324, 5/1711, 5/2461, 5/2672

[=159]

kadınnıg *sf*. Kadınlı; kadını, eşi olan.

k. 1/0027, 2/0373, 5/0010, 6/0086

k.-daa 4/0006

[=5]

kadır *sf*. **1**. Dik, sarp, yalçın.

k. 1/2140, 1/2178, 2/0010, 3/0247, 3/0326, 4/1390, 4/2163, 4/4362

2. Büyük, şişkin (alın).

k. 1/1417, 1/1454

3. Çok, çok fazla, çok sayıda.

k. 5/0684, 5/0717, 5/0719, 5/0786, 5/0788

[=15]

kadır- **1**. Kurutmak, sertleştirmek.

k.-a 4/4571

k.-ar+(2) 3/2274

k.-gan+(2) 6/0037, 6/0050, 6/0052, 6/0109, 6/0111

k.-ıp 1/0848, 1/0851, 1/0855, 6/0035

k.-ıp tur- 1/0213, 2/1388

2. Kurutmak.

k.-ıp 3/2811

k.-ıp al- 3/2813

3. Atı dinlendirmek, soğutmak; güçlü kılmak.

k.-ar-dır 1/0693

k.-baan+(2) 1/1932

k.-gaş 1/0822

k.-ıp 2/0694, 2/1136

k.-ıp al- 1/1939

k.-ıp kel- 1/0828

[=22]

kag- I. 1. Bırakmak; bir şeyden, yerden kimseden ayrılmak, uzaklaşmak.

k.-ar+(1)+(kaar) 4/2589, 4/2695, 4/2741, 4/3059, 4/3066, 5/0620

k.-ar-dır+(kaar) 4/2742, 4/3060

k.-gan+(2) 3/3530

k.-gaş 3/2171, 3/5030

k.-ıp 4/4813

k.-ıp-daa+(kaap) kör- 4/2590

k.-ıp+(kaap) bol- 4/3228

k.-ıpkaş+(kaapkaş) 5/1884, 6/3126

2. Bırakmak, koymak, yerleştirmek.

k.-ar+(2)+(kaar) 3/1069, 4/3266

k.-dım 6/1134

k.-gan+(1) 1/1417

k.-gan+(2) 1/1454

k.-gan+(2)+(kaan) 6/0679

k.-gaş 3/4193, 3/4338, 6/2327, 6/2484, 6/2510, 6/2622

k.-gaş+(kaaş) 2/0417, 2/0419, 6/1745

k.-gaştıŋ 4/3394

k.-ıp+(kaap) 1/2046, 5/0339

k.-ıp+(kaap) al- 1/0240, 1/0283, 1/0331, 1/0396, 1/2651, 3/0595, 4/0612, 4/2328, 5/0598

k.-ıp+(kaap) kör- 3/2391, 3/4109, 3/4933, 6/2183, 6/2326, 6/2483, 6/2621, 6/2711

k.-ıpkaş+(kaapkaş) 6/2355, 6/3168

k.-ıptarga+(kaaptarga) 1/0344, 6/2984

k.-ıptayn+(kaaptayn) 3/2009

k.-ıp+(kaap) tur 1/0394

kaay 4/2802, 4/3262

3. Salmak, bırakmak, serbest bırakmak.

k.-ar+(2)+(kaar) 3/0986, 3/1474, 3/1739, 3/4361

k.-ıp+(kaap) 1/0167, 3/2717

k.-ıp+(kaap) al- 4/3889

k.-ıp-tır+(kaaptır) 3/1816

k.-ıptarga+(kaaptarga) 3/2732

4. Yerini değiştirmek, bir yerden alıp başka bir yere koymak; atmak, fırtlatmak.

k.-bışaan 1/2100

k.-ıp+(kaap) 1/2092

k.-ıp+(kaap) çoru- 1/2111, 1/2118

5. *(yardımcı fiil)* -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak bitme ve tezlik ifade eden birleşik fiiller yapar.

k. 3/2232, 3/3448, 3/4145, 4/0452, 4/2802, 5/2167

k.-ıŋar 6/2066

k.-ıptır+(kaaptır) 3/4744

k.-ıpkaş+(kaapkaş) 3/0532

k.-ar+(1)+(kaar) 1/1263, 2/0217, 2/0221, 2/0358, 2/0483, 3/0482, 3/1206, 3/1588, 3/2225, 3/2549, 3/3056, 3/3453, 3/4618, 4/3095, 4/3235, 4/3239, 4/3337, 5/0946, 6/1015, 6/1017

k.-ar+(2)+(kaar) 1/1690, 1/2922, 3/4338, 4/0747, 6/3457

k.-ar-daa+(kaar) 1/1885

k.-ar-dır+(kaar) 3/0117

k.-arga+(kaarga) 1/2991, 1/2993, 1/2995, 1/3887, 3/3073, 3/4312, 4/2141, 6/1486, 6/3554

k.-arımga+(kaarımga) 2/0353

k.-arıŋga+(kaarıŋga) 2/1000, 4/1310

k.-ayn+(kaayn) 1/3518, 2/0214, 3/0656, 3/0658, 4/0786, 6/1238, 6/2243, 6/2244, 6/2386, 6/2387,6/2551, 6/2552, 6/2670, 6/2671

k.-baan+(1) 5/1222

k.-bas+(1) 3/0334, 5/2068, 5/2080

k.-bas-daa 1/1886

k.-dı 1/1282, 3/4255, 4/2166, 6/2873, 6/2882

k.-dı-la 4/2874

k.-dım 3/0668, 3/3428, 3/4160, 3/4235, 3/4239, 4/2851, 4/2880, 4/2932, 4/2953, 4/3030, 6/2875

k.-dıŋ 5/0512, 5/0573, 5/0575, 5/0629, 5/0631

k.-dıvıs 3/3103

k.-gan+(1) 2/0204, 2/0648, 3/1778, 3/2236, 3/2341, 3/2721, 3/2845, 3/2979, 3/3133, 3/3280, 3/3295, 3/3423, 3/4068, 4/1790, 4/5294

k.-gan+(1)+(kaan) 1/0381, 1/0393, 1/0430, 1/0803, 1/0967, 1/1277, 1/1284, 1/1286, 1/1368, 1/1444, 1/1615, 1/2008, 1/2486, 1/2493, 1/2520, 1/2538, 1/2653, 1/2794, 1/2804, 1/2808, 1/2893, 1/2949, 1/2973, 1/3007, 1/3415, 1/3416, 1/3428, 1/3521, 1/3678, 1/3838, 3/0124, 3/2451, 3/2762, 4/1719, 4/2197, 4/2207, 4/2528, 4/2537, 4/2879, 4/4767, 5/0324, 5/0491, 6/1527, 5/1714, 6/1151, 6/1732, 6/1738, 6/1897, 6/2150, 6/2179, 6/2447, 6/2475, 6/2945, 6/3308

k.-gan+(2) 3/0530, 3/1110, 3/2993, 3/3183, 3/4266, 4/2952, 4/4402

k.-gan+(2)+(kaan) 1/0554, 1/1213, 1/2800, 1/2822, 1/2916, 1/3477, 1/3833, 2/1285, 3/4736, 4/0092, 4/0985, 4/0990, 4/2431, 4/2530, 4/2694, 4/3193, 5/0549, 5/1308, 5/1365, 6/1162, 6/1337, 6/1384, 6/1428, 6/1820, 6/3615

k.-gan-na 4/5051

k.-ganda+(kaanda) 4/0295

k.-gan-dır 3/1725, 3/3694, 3/4286, 3/4458

k.-gandır+(kaandır) 1/1595, 1/1698, 3/2906, 6/2632

k.-ganı+(kaanı) 1/1209, 1/1217

k.-gannar+(1)+(kaannar) 5/1899, 6/1867, 6/1909

k.-gar 3/3558

k.-gaş 1/0440, 2/1098, 2/1145, 3/0466, 3/0776, 3/0809, 3/0911, 3/1264, 3/1348, 3/1521, 3/1652, 3/1791, 3/2017,

3/2018, 3/2026, 3/2097, 3/2322, 3/2753, 3/2921, 3/2928, 3/2929, 3/3027, 3/3237, 3/3309, 3/3427, 3/3521, 3/3695, 3/3703, 3/3955, 3/4085, 3/4147, 3/4200, 4/5280, 6/0224, 6/0675, 6/3117

k.-gaş+(kaaş) 1/0127, 1/0474, 1/0715, 1/0938, 1/0962, 1/1526, 1/1609, 1/1618, 1/2390, 1/2699, 1/2752, 1/2789, 1/2801, 1/3511, 1/3706, 1/3862, 1/3869, 2/0401, 2/1290, 2/1526, 2/1582, 2/1597, 3/0354, 3/0402, 3/0636, 3/0667, 3/0679, 3/1119, 3/1569, 3/1705, 3/4625, 3/4823, 3/5004, 4/1547, 4/3392, 4/5324, 5/0711, 5/1114, 5/2298, 5/2602, 6/0654, 6/1550, 6/1566, 6/1580, 6/1621, 6/1665, 6/1706, 6/1878, 6/2210, 6/3124, 6/3234

k.-gaştıŋ 4/0121

k.-gaştıŋ+(kaaştıŋ) 1/0479, 4/2870, 4/3084, 4/4058, 4/4709, 4/4925, 4/5395

k.-gay+(kaay) 6/0465

k.-gı deg 1/1687, 4/2462, 5/1416, 5/1778, 5/2337, 5/2430, 6/3314, 6/3389, 6/3464

k.-ıŋar+(kaaŋar) 1/3884

k.-ıp+(kaap) 1/0210, 1/2160, 1/2162, 1/3233, 1/3236, 3/0093, 3/0094, 3/0227, 3/0518, 3/1930, 3/2469, 3/2533, 3/2534, 3/2805, 3/3916, 4/0937, 4/3208, 5/0693, 5/1031, 5/1375, 5/1741, 5/2434, 6/1267

k.-ıpıtkaştıŋ+(kaavıtkaştıŋ) 4/0209

k.-ıpkan+(kaapkan) 1/1115, 1/1988, 1/1995, 1/1998, 1/2036, 1/2628, 1/2629, 3/3031, 3/3033, 4/4115, 6/0684, 6/1883, 6/2911

k.-ıpkan-dır+(kaapkandır) 1/1275, 6/0847

k.-ıpkanı+(kaapkanı) 6/1990

k.-ıpkanın+(kaapkanın) 2/1606

k.-ıpkaş+(kaapkaş) 1/0261, 1/1985, 1/2048, 1/2652, 3/0570, 3/2708, 3/3692, 3/4331, 5/2634, 6/0502, 6/1249, 6/1877, 6/2041, 6/3075, 6/3078, 6/3751

k.-ıpkaştıŋ+(kaapkaştıŋ) 4/2161

k.-ıptaan+(kaaptaan) 1/3466

k.-ıptap+(kaaptap) 2/1281

k.-ıptar+(kaaptar) 1/0605, 3/0213, 3/0347, 6/1259, 6/1277, 6/2954

k.-ıptarga+(kaaptarga) 1/3375, 1/3452, 3/0322, 4/1096, 4/3477, 4/4388, 4/5083, 6/3494

k.-ıptarıyna+(kaaptarıyna) 1/3445

k.-ıptayn+(kaaptayn) 4/1089, 4/2969, 6/2156

k.-ıptazın+(kaaptazın) 6/1938, 6/2062

k.-ıptı+(kaaptı) 1/2555, 1/2988, 3/3574, 3/3577, 6/1381

k.-ıptım+(kaaptım) 1/1536

k.-ıptıŋ+(kaaptıŋ) 6/0902, 6/1255, 6/2890

k.-ıptıp+(kaaptıp) 1/0262

k.-ıptıp-tır+(kaaptıptır) 1/2677, 6/3079, 6/3128

k.-ıp-tır+(kaaptır) 1/0126, 1/1269, 1/1477, 1/1801, 1/2121, 1/2389, 1/3205, 1/3399, 1/3503, 1/3597, 1/3701, 1/3963, 2/0235, 2/0396, 2/0574, 2/1039, 2/1044, 2/1614, 3/0161, 3/0545, 3/0554, 3/0564, 3/0724, 3/1021, 3/1213, 3/1362, 3/1434, 3/1591, 3/1624, 3/1644, 3/1926, 3/1980, 3/2016, 3/2019, 3/2039, 3/2049, 3/2156, 3/2215, 3/2395, 3/2463, 3/2598, 3/2605, 3/2842, 3/2877, 3/2885, 3/3101, 3/3365, 3/3516, 3/3523, 3/3562, 3/3591, 3/3664, 3/3778, 3/3824, 3/4023, 3/4027, 3/4198, 3/4203, 3/4439, 3/4504, 3/4576, 3/4691, 3/4844, 3/4994, 3/4997, 3/5006, 3/5053, 4/3345, 4/4928, 5/0640, 6/0381, 6/1121, 6/1260, 6/1273, 6/1880, 6/1922, 6/1987, 6/2357, 6/2513, 6/2844, 6/2863, 6/2969, 6/3063, 6/3104, 6/3315, 6/3382, 6/3390, 6/3465

k.-ıp-tırlar+(kaaptırlar) 1/3108, 3/0270, 3/0403, 3/1946, 3/1970, 3/2736, 4/3282, 5/1802, 5/2021, 5/2129, 5/2246, 6/2751, 6/3700

k.-ıvıtkaştıŋ+(kaavıtkaştıŋ) 4/4423, 4/5361

k.-zımza 5/1427

k.-zıvıssa 5/1889

kaayt 1/1670, 1/1675, 1/1679

[=599 (yardımcı fiil=527)]

kagdın- Bırakılmak, terk edilmek.

k.-mas+(2) 5/1758

[=1]

kaggıla- Birlikte kullanıldığı eylemin tekrarlandığını bildiren bir yardımcı fiil olarak kullanılır..

k.-p 3/0770, 3/0773, 3/2412, 3/3947, 3/3952

k.-p+(kagılap) 3/1257, 3/1260

[=7]

kagıs- Göndermek, yollamak.

k.-ıvıssa+(kagzıvıssa) 5/2176

k.-kan-daa 5/1930

[=2]

kagjır-kara *sf*. Vahşi, azgın, coşkun (buğra).

k. buura 2/0731, 2/0745, 2/0760, 2/0821, 2/0827

[=5]

kajaa *is*. Ağıl, ahır, çit.

k. 3/0206, 3/0217, 4/4706, 4/4707, 4/4710

k.+nıŋ 3/0220

k.+zın 3/4192

k.+zından 3/0203

k.+zınga 3/0205

k.+zınıŋ 6/0273

[=10]

kajaga *zf*. Ne zaman, ne kadar sürede, ne zamana kadar.

çejege, kajaga çedir/ta kajaga, çejege (çedir)/ ta kajaga ta çejege (çedir) → çejege

k. 2/0039, 2/0116, 3/0596, 3/2342, 3/4998

[=5]

kajan *zf*. Ne zaman?

k. 3/1505, 3/4146, 5/2251

k.-na 3/0288

[=4]

kajan-daa *zf*. Hiçbir zaman, asla.

k. 3/3221

[=1]

kajan-çejen *zf*. Ne zaman, ne kadar, ne kadar sürede.

k. 3/0135, 3/0142, 3/0157, 3/3136, 3/3830

[=5]

kajanga *zf*. Ne zaman, ne kadar sürede, ne zamana kadar.

ta çejenge, kajanga (çedir)/ta çejenge ta kajanga/ta kajanga ta çejenge → çejenge

k. 1/0029, 1/0214, 1/0946, 1/1168, 1/2494, 1/2617, 1/3360, 2/0734, 3/0077, 3/2890, 3/3130, 5/1185, 5/1701, 5/2247, 5/2698,

çejege kajanga/ta çejege ta kajanga (çedir) → çejege

k. 2/0526, 5/1905, 5/2254, 6/2121, 6/2270, 6/2418, 6/2699

[=22]

kajar *sf*. Zeki, akıllı, deneyimli.

k. 3/3181

[=1]

kajarar- Ağarmak, beyazlaşmak.

k.-a ber- 6/0126, 6/0178

[=2]

kajık *is*. Aşık, aşık kemiği.

k. 1/2649, 2/1135, 3/2060, 3/2846, 4/3766, 4/3775, 4/3814, 4/4846, 5/0361, 5/0417, 5/0884, 5/0889, 5/2606, 6/1747

k.+ka 6/0279

[=15]

kajıkkılaştır *zf*. Aşık kemiği gibi.

k. 4/4626

[=1]

kajıkta- Aşık kemiği gibi atmak.

k.-ar+(1) 4/2080, 4/2081

k.-p 4/3629, 5/2034

k.-p kag- 6/2156

k.-ptar 1/2265, 1/2296, 1/3277, 4/3714, 4/3737, 4/3804, 4/3876, 6/2302, 6/2451

[=14]

kajıktalıp *zf*. Hızlı, hızlı bir şekilde; atılan aşık kemiği gibi hızlı.

k. 1/2030

[=1]

kajır *sf*. Korkunç, dehşet verici, acımasız.

k. 2/0636, 3/2224, 3/3225, 5/0177, 5/0231, 5/0263 5/0388

kajır kara hojuula → hojuula

k. 1/0419, 1/0420, 1/3902, 1/3943

kajır kara harbıla → harbıla

k. 1/2877

kajır kara kazıdak → kazıdak

k. 1/1814

[=13]

kajır- Avcılık yapmak, avlamak.

k.-ıp 5/0027

[=1]

kajıradır *zf*. Hışırtıyla, çıtırtıyla.

k. 2/0618

[=1]

kakkıla- Vurmak, çarpmak; tekrar tekrar vurmak.

k.-p 3/0312, 3/2962

hakkıladır 1/3310, 5/1190

[=4]

kakkılaş- Çarpışmak.

k.-ıp+(kakkılajıp) 1/3782

k.-kan+(2) 1/2233, 1/3252, 1/3767, 5/0101

k.-kanı 2/0981

k.-kanı-daa (hakkılaş-) 3/4924

[=7]

kakkılaştır- Çarpıştırmak.

k.-gan+(2) 4/3685

[=1]

kakkır- Balgam çıkarmak, tükürmek.

k.-ıp 4/4814

k.-ıpkaş 6/3586

k.-ıp 1/2856, 4/4585

[=4]

kakkırgıla- Balgam çıkarmak, tükürüp durmak.

k.-p 3/0774, 3/1261, 3/3948, 3/3953

[=4]

kakpak *sf*. Sarkık, sarkmış.

k. 2/0058, 2/0065, 2/0102, 2/0105, 2/0173, 2/0191, 2/0206, 2/0468, 2/0614, 2/0662, 3/0058, 3/1951, 6/0043, 6/0114

[=14]

kaksı- Kokuşmak, bozulmak.

k.-pkaş 6/1892

k.-ptar 6/1888

k.-ptarga 6/1893

[=3]

kakta- Vurmak, silkelemek.

k.-p 3/4222, 3/4942

k.-p berip olur- 2/1016

[=3]

kaktagıla- Vurmak.

k.-p or- 1/2317

[=1]

kaktan- silgin- Sallanmak, sarsılmak.

k.-ip tur- 3/2080

[=1]

kaktın- Çarpmak.

k.-gaş 3/0543

[=1]

kaktır- Çadır diktirmek, kurdurmak.

k.-ıp-daa tur- 4/4176

[=1]

kal- 1. Kalmak.

k.-dı 5/0165

k.-gan+(1) 1/1481, 1/2013

k.-gan+(2) 1/3608, 1/3631, 1/3653, 5/0113, 5/0115, 5/0164

k.-gaş 1/0442

k.-ır+(1) 6/0546

2. *(yardımcı fiil)* -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak bitme ve tezlik ifade eden birleşik fiiller yapar.

k.-dı 1/3987, 4/0669, 5/1346

k.-gan+(1) 1/1426, 1/1529, 1/2115, 1/2644, 1/2646, 1/2763, 1/3339, 1/3006, 1/3350, 1/3578, 2/0290, 3/1165, 3/2934, 3/3098, 3/3111, 4/2170, 4/2540, 4/2863, 4/2941, 4/3022, 4/3417, 4/3512, 4/3993, 4/4281, 4/5354, 4/5355, 5/1228, 5/1421, 5/1703, 5/2170, 6/2907, 6/3112, 6/3136, 6/3165, 6/3379, 6/3455, 6/3539

k.-gan+(2) 1/2692, 4/2540, 5/1181, 6/0395

k.-gan-daa 5/2684

k.-gan-dır 1/1299, 1/3036, 3/2967

k.-ganı 4/0860, 4/0862, 6/0990

k.-gan-na 4/2548

k.-ıp-tır 1/0945

k.-ır+(1) 1/2710

k.-ır+(2) 3/0744

k.-za 4/3415

*

hönnü kal- → höŋnü

k.-gan+(1) 5/2645

kurug kal- → kurug

k.-dım 4/0581

k.-gan-dır 4/0469

[=69 (yardımcı fiil=55)]

kalbak *sf*. Düz, geniş, yassı.

k. 1/0171, 1/0175, 3/0033, 3/0039, 3/0108, 3/0277, 3/0279, 3/0465, 3/0676, 3/1604, 3/3850, 3/4522, 3/4667, 4/1501, 6/0002, 6/0729, 6/0981

[=17]

kalbak-çarın *is*. Kürek kemiği.

k.+ın 5/0484

[=1]

kalbaŋna- Sallanmak, ırgalanmak.

k.-gan+(2)+(kalbaŋnaan) 2/0091

[=1]

kalbaş *zf*. Yassı, yatay.

kalbaş bar- Düşmek, yıkılmak, kapaklanmak.

k. 5/0408

kalbaş kıldır Eğilmek.

k. 1/1071

[=2]

kalçaa *sf*. Coşkun, taşkın, azgın (deniz).

k. 1/1260, 1/1266, 1/2980, 2/1047, 2/1058, 3/2200, 3/2232, 3/2617, 3/2644, 5/0850, 5/0871, 5/1902, 5/1908, 5/1910, 5/1961, 6/0007, 6/1652, 6/1663, 6/2570

kalçaa taakpı Sert tütün.

k. 4/2466, 4/3894

[=21]

kalçaaraan *sf*. Serseri, taşkın.

k. 6/1255

[=1]

kalçaaraan-ulaaraan *sf*. Sert, acımasız, gaddar.

k. 4/2357

[=1]

kalçan *sf*. Sakar, lekeli, benekli.

k. 1/0636, 1/2167, 1/2202, 1/2462, 1/2609, 2/0770, 2/0818, 2/0822, 2/0829

[=9]

kaldar *sf*. Üzerinde kızıl-sarı renkler olan koyu, siyah renkli.

k. 1/0196, 4/2055, 4/2092, 4/2333, 4/2348, 4/2413, 5/0911, 5/0919, 5/0965

[=9]

kambı *is*. Kambı (Budist manastırlarda en yüksek dinsel rütbe).

k.+zınıŋ 4/2728

[=1]

kamgala- Tutmak, kapatmak, sarmak.

k.-ar+(2) 4/5321

[=1]

kamgala- karakta- Korumak gözetmek.

k.-p 5/2735

[=1]

kam-hayıra: kam-hayıra çok Özensizce, dikkatsizce.

k. 4/0607

[=1]

kamna- 1. Özenmek, itinayla yapmak.

k.-p 6/0032

k.-p tur-p 6/0106

2. Korumak, esirgemek.

k.-gan+(2)+(kamnaan) 4/0544

k.-p 3/3765

[=4]

kança- Ne yapmak, nasıl yapmak, nasıl olmak.

k.-ar+(1) 1/0372, 1/0818, 1/3899, 3/0448, 3/1315, 3/1359, 3/1894, 3/1975, 3/4233, 4/0574, 4/1253, 4/2877, 5/1012, 5/1014, 6/0456, 6/0458, 6/0461, 6/0464, 6/0466, 6/0477, 6/0479, 6/2078, 6/2217, 6/2523, 6/2767, 6/2770, 6/2771, 6/2776, 6/2786, 6/2788, 6/2789, 6/2823, 6/2883, 6/3047, 6/3051

k.-arga 1/1105

k.-arıl 1/0033, 3/1687, 5/2082, 5/2087

k.-arım-daa 6/2777

k.-arıŋ 3/1762

k.-arıŋar 1/2521

k.-arıŋga 3/3200

k.-ayn 5/0874, 5/0879

k.-p 1/2528

k.-p tur- 1/3507, 4/0717, 4/0809

*****

kançap bar- → bar-

k. 1/1124, 1/1126, 1/1127, 1/1128, 1/2817, 1/3344, 1/3405, 2/0463, 2/1341, 3/3293, 4/0813, 4/3743, 4/5004, 5/1245, 5/1674, 6/1591

[=65]

kançaar *zf*. Nasıl?

k. 1/1690, 1/3005, 3/0695, 3/2422, 3/4527, 4/3040, 5/0920,

k.+ıl 1/3321,

[=8]

kançaar-çoor Ne yapmak, nasıl yapmak, nasıl olmak; nasıl?

k. 1/3865, 3/2475, 3/2525, 3/3411

[=4]

kançaar-daa *zf*. Nasıl, nasıl da.

k. 3/0651

[=1]

kançal- Ne yapmak, nasıl yapmak, nasıl olmak.

k.-dı 1/3964, 4/2872, 4/2947, 4/3028

k.-dıŋ 1/2330, 1/2331

k.-za 6/1884

k.-zıŋza-daa 5/0696

[=8]

kançal- çoon- Ne olmak, ne yapmak.

k.-duŋ 1/2107, 1/2215, 3/1142, 4/3090, 4/3912, 4/3924, 6/2838

k.-duŋar 4/2399, 4/2421

k.-dıŋ (çoonduŋ-kançaldıŋ) 4/3484

[=10]

kançan- Ne yapmak, nasıl yapmak, ne olmak.

k.-gan+(1) 2/1517

k.-gan-daa 5/0699

[=2]

kançangaş *zf*. Birden, ansızın.

k.-la 2/0283, 6/0965

[=2]

kançap *zf*. Nasıl?

k. 1/0868, 1/0964, 1/0965, 1/1155, 1/1157, 1/1190, 1/1339, 1/1500, 1/1933, 1/2852, 1/2874, 1/3172, 2/1318, 2/1532, 3/0335, 3/0573, 3/0574, 3/1126, 3/1235, 3/1358, 3/1622, 3/1895, 3/1910, 3/1994, 3/3198, 3/3199, 3/3471, 3/3472, 3/3530, 3/4737, 4/2067, 4/2747, 4/3634, 4/3636, 4/4795, 5/0510, 5/0742, 5/0744, 5/0790, 5/1104, 5/1153, 5/1433, 5/1793, 5/2182, 5/2393, 6/0513, 6/0514, 6/1280, 6/1338, 6/1385, 6/1429, 6/3083

[=52]

kançap-çoop *zf*. Nasıl?

k. 1/1339, 3/0573, 3/2988, 3/2990

[=4]

kandıg 1. *zf*. Nasıl.

k. 1/0360, 1/0641, 1/0873, 1/1225, 1/2417, 2/0265, 2/0484, 2/0749, 2/0785, 2/0838, 2/1410, 2/1418, 3/1085, 3/4052, 3/4445, 4/1823, 4/2183, 4/2184, 4/2185, 5/0068, 5/0510, 5/0587, 5/0773, 6/1236, 6/3489, 6/2740, 6/3268, 6/3336, 6/3410

2. *zm*. Hangi.

k. 3/0687, 6/1067

k.+ıŋ+(kandıŋ) 3/3127, 3/3141

k.+ıŋdı+(kandıŋdı) 5/2485

k.+ıŋnı+(kandıŋnı) 6/0920, 6/1110, 6/1904, 6/1908, 6/2020

k.+ıŋnı+(kandıŋnı) 6/0837

k.+ızı+(kandızı) 5/0173

k.+ızın+(kandızın) 3/1235

k.+nı 6/2365, 6/2522, 6/2642

k.+nı-daa 3/4812

3. *sf*. Hangi, nasıl.

k. 1/0717, 1/1730, 1/1865, 3/0817, 3/0941, 3/1562, 3/2411, 3/1099, 3/1284, 3/1658, 3/1854, 3/4642, 3/4589, 3/4766, 3/4792, 3/4809, 4/0798, 4/0852, 5/0785

k.-la 4/2280

4. (*kandıgıl* şeklinde) Olur mu, mümkün mü, nasıl olur.

k. 1/0228, 1/2431, 1/3335, 1/3533, 2/1464, 2/1471, 3/0455, 3/1681, 3/4785, 3/4787, 4/1331, 4/1347, 4/1513, 5/0486, 5/0818, 5/1427, 5/1543, 5/2117, 5/2119, 5/2176, 5/2238, 5/2278, 5/2281, 6/1233, 6/1514

*

kandıg aay/kandıg aaylıg → aay, aaylıg

k. 2/1169, 3/0293, 4/2463, 5/0964, 5/1009, 6/1770

kandıg-çüü-daa bolza Ne olursa olsun, her ne olursa.

k. 1/3744, 3/3146

[=99]

kandıg-bir *zm*. Herhangi bir.

k. 1/1569

[=1]

kandıg-daa 1. *zf*. Hiç.

k. 3/4949, 4/2346, 5/2510 h

2. *sf*. Bütün, hep, her.

k. 4/3223

[=4]

kaŋ I. 1. *is*. Çelik.

k.-bile 2/0906, 4/0268, 4/0404, 4/0482, 4/0595

k.+nı 1/0020, 1/0412, 1/0421

k.+ınıŋ 3/2274

2. *sf*. Çelik, çelikten yapılmış.

k. 2/0709, 3/1038, 3/2223, 4/1191, 4/1198, 4/1203, 4/1218, 4/1236, 4/1473, 4/2963, 4/3367, 4/3392, 4/3475, 4/3684, 4/3887, 5/0341, 5/2507, 6/0046, 6/0121, 6/1453, 6/1593, 6/1635, 6/1677, 6/2749

[=33]

kaŋ II.: kaŋ sürüg Çok sayıda mal, sürü.

k. 3/1297, 3/1305, 3/1673, 6/3255, 6/3262, 6/3320, 6/3324, 6/3327, 6/3397, 6/3471, 6/3475, 6/3478

[=12]

kaŋ-bolat *sf*. Çelik, çelikten yapılmış.

k. 4/0963, 4/3664, 4/3668, 4/4008, 4/4332, 4/5353, 6/3722

[=7]

kaŋ-demir *sf*. Çelik ve demir.

k. 1/3976

[=1]

kaŋ-kadık *sf*. Çelik gibi; sağlam, güçlü.

k. 1/2713

[=1]

kaŋgay: kaŋgay ezer Büyük eyer.

k. 5/0331

kaŋgay saadak Büyük sadak.

k. 5/0708

[=2]

kaŋgı *is*. Pelin, pelin otu.

k. 3/0053, 3/1606

[=2]

kaŋgıra- Gürlemek, gürüldemek.

k.-gan+(2)+(kaŋgıraan) 6/2665

[=1]

kaŋgıradı-koŋguradı *zf*. Gürültüyle.

k. 4/2569

[=1]

kaŋgırat- Gürletmek, gürüldetmek.

k.-ı+(kaŋgıradı) 5/2328, 5/2689

[=2]

kaŋgırt *is*. Çınlama, gürleme.

kaŋgırt de- Gürlemek.

k. 1/2026

kaŋgırt kıldır Gürleyerek, gürültüyle.

k. 4/0452, 4/0563, 4/2210, 5/0558

[=5]

kaŋgırtkayın- Çınlamak, gürültü yapmak.

k.-ıp+(kaŋgırtkaynıp) 4/2311

[=1]

kaŋgırtkayndır *zf*. Çatırdayarak, gürültüyle.

k. 6/2558, 6/2603

[=2]

kaŋmııl *is*. Deve elması.

k. 5/1437, 5/2186, 6/0991, 6/1046, 6/2242, 6/2386, 6/2550, 6/2669

[=8]

kaŋsı: kaŋsı şiree *is*. Buda heykelleri konulan masa.

k. 5/1068

[=1]

kap *zf*. Tam, tamamen.

k. 3/4243

[=1]

kapsırlıg *sf*. Köşeli.

k. 2/0585

[=1]

kap-şak → hap-şak

kaptaazın *is*. Cilt, kapak; arasına kağıtlar konmak üzere kullanılan ağaç ya da başkaca sert materyal.

k. 4/2447

[=1]

kaptaazınna- Kapatmak, *kaptaazın* arasına koymak.

k.-p kag- 4/0209

[=1]

kaptaazınnıg *sf*. Kapaklı, ciltli, "kaptaazın"lı.

k. 4/0041, 4/0188, 4/0208

[=3]

kaptagay *is.* Dünya.

k.+dıva 3/4362

k.+ından 1/2265

k.+ındıva 1/2296, 1/3277

k.+nı 3/2384, 3/3517, 3/3529, 3/4107, 3/4475, 3/4930, 4/3015, 4/3031, 5/0094, 5/0175, 5/0558

k.+nıŋ 2/0060, 2/0069, 4/3715, 4/3738, 4/3805, 4/3877

[=21]

kara 1. *sf.* Kara, siyah.

k. 1/0021, 1/0059, 1/0072, 1/0080, 1/0122, 1/0124, 1/0125, 1/0206, 1/0208, 1/0309, 1/0320, 1/0352, 1/0365, 1/0380, 1/0391, 1/0392, 1/0404, 1/0419, 1/0420, 1/0443, 1/0444, 1/0449, 1/0462, 1/0517, 1/1228, 1/1413, 1/1449, 1/1474, 1/1485, 1/1623, 1/1627, 1/1631, 1/1634, 1/1642, 1/1697, 1/1812, 1/1814, 1/2015, 1/2130, 1/2167, 1/2202, 1/2204, 1/2223, 1/2232, 1/2254, 1/2284, 1/2290, 1/2307, 1/2331, 1/2333, 1/2339, 1/2409, 1/2462, 1/2484, 1/2518, 1/2609, 1/2624, 1/2875, 1/2877, 1/2896, 1/3009, 1/3136, 1/3221, 1/3252, 1/3303, 1/3383, 1/3545, 1/3548, 1/3767, 1/3798, 1/3859, 1/3902, 1/3903, 1/3923, 1/3943, 1/3960, 1/3963, 2/0046, 2/0064, 2/0067, 2/0191, 2/0208, 2/0303, 2/0307, 2/0310, 2/0318, 2/0331, 2/0338, 2/0344, 2/0346, 2/0347, 2/0359, 2/0391, 2/0392, 2/0403, 2/0404, 2/0391, 2/0392, 2/0403, 2/0404, 2/0470, 2/0586, 2/0618, 2/0634, 2/0681, 2/0699, 2/0700, 2/0731, 2/0821, 2/0827, 2/0745, 2/0760, 2/0861, 2/0989, 2/0909, 2/0918, 2/0927, 2/0955, 2/0962, 2/0964, 2/0981, 2/0967, 2/1047, 2/1215, 2/1238, 2/1387, 2/1391, 2/1542, 2/1545, 3/0018, 3/0020, 3/0029, 3/0033, 3/0037, 3/0039, 3/0051, 3/0092, 3/0140, 3/0155, 3/0178, 3/0181, 3/0182, 3/0275, 3/0277, 3/0279, 3/0285, 3/0297, 3/0309, 3/0312, 3/0315, 3/0316, 3/0317, 3/0320, 3/0409, 3/0676, 3/0679, 3/0682, 3/0778, 3/0785, 3/0787, 3/0891, 3/0972, 3/1036, 3/1144, 3/1228, 3/1266, 3/1450, 3/1604, 3/1605, 3/1629, 3/1643, 3/1787, 3/1913, 3/1939, 3/2110, 3/2141, 3/2232, 3/2294, 3/2320, 3/2350, 3/2375, 3/2617, 3/2644, 3/2679, 3/2697, 3/2961, 3/3170, 3/3225, 3/3297, 3/3331, 3/3350, 3/3352, 3/3575, 3/3615, 3/3667, 3/3741, 3/3846, 3/3850, 3/3855, 3/3856, 3/3960, 3/4095, 3/4112, 3/4206, 3/4213, 3/4214, 3/4235, 3/4237, 3/4238, 3/4307, 3/4308, 3/4354, 3/4366, 3/4497, 3/4522, 3/4552, 3/4564, 3/4569, 3/4667, 3/4673, 3/4752, 3/4820, 3/4829, 3/4842, 3/4878, 3/4917, 3/4935, 4/0040, 4/0048, 4/0188, 4/0208, 4/0280, 4/0296, 4/0305, 4/0322, 4/0340, 4/0398, 4/0626, 4/0627, 4/0628, 4/0645, 4/0660, 4/0665, 4/0690, 4/0728, 4/0730, 4/0736, 4/0792, 4/0802, 4/0813, 4/0826, 4/0927, 4/0928, 4/0939, 4/1032, 4/1033, 4/1053, 4/1066, 4/1081, 4/1090, 4/1125, 4/1130, 4/1151, 4/1160, 4/1163, 4/1166, 4/1167, 4/1174, 4/1186, 4/1200, 4/1201, 4/1206, 4/1211, 4/1233, 4/1234, 4/1275, 4/1307, 4/1417, 4/1422, 4/1471, 4/1475, 4/1517, 4/1527, 4/1702, 4/1712, 4/1784, 4/1839, 4/1840, 4/1872, 4/1911, 4/1935, 4/1991, 4/1999, 4/2006, 4/2050, 4/2066, 4/2073, 4/2084, 4/2100, 4/2114, 4/2120, 4/2135, 4/2146, 4/2154, 4/2162, 4/2168, 4/2175, 4/2180, 4/2188, 4/2209, 4/2251, 4/2305, 4/2325, 4/2327, 4/2330, 4/2343, 4/2371, 4/2394, 4/2400, 4/2404, 4/2428, 4/2434, 4/2492, 4/2505, 4/2521, 4/2526, 4/2543, 4/2550, 4/2565, 4/2571, 4/2963, 4/2964, 4/2967, 4/2968, 4/2975, 4/2976, 4/2978, 4/2979, 4/2993, 4/2995, 4/2985, 4/2986, 4/2990, 4/2997, 4/3022, 4/3030, 4/3042, 4/3131, 4/3227, 4/3245, 4/3277, 4/3375, 4/3432, 4/3627, 4/3764, 4/3773, 4/3812, 4/3857, 4/3883, 4/3886, 4/3891, 4/3964, 4/4057, 4/4083, 4/4084, 4/4148, 4/4224, 4/4334, 4/4352, 4/4358, 4/4359, 4/4394, 4/3225, 4/3301, 4/3376, 4/3379, 4/3967, 4/3970, 4/4129, 4/4173, 4/4370, 4/4413, 4/4583, 4/4415, 4/4422, 4/4567, 4/4598, 4/4600, 4/4642, 4/4648, 4/4659, 4/4665, 4/4707, 4/4718, 4/4820, 4/4842, 4/4842, 4/4847, 4/4850, 4/4878, 4/4932, 4/4933, 4/4936, 4/4999, 4/5188, 4/5228, 4/5185, 4/5193, 4/5196, 4/5286, 4/5222, 4/5237, 4/5283, 4/5302, 4/5303, 4/5322, 5/0048, 5/0082, 5/0177, 5/0183, 5/0186, 5/0231, 5/0263, 5/0340, 5/0344, 5/0345, 5/0347, 5/0388, 5/0390, 5/0399, 5/0402, 5/0403, 5/0404, 5/0408, 5/0434, 5/0435, 5/0438, 5/0439, 5/0474, 5/0496, 5/0505, 5/0518, 5/0536, 5/0600, 5/0637, 5/0661, 5/0662, 5/0664, 5/0666, 5/0668, 5/0669, 5/0701, 5/0708, 5/0709, 5/0764, 5/0765, 5/0801, 5/0802,

5/0806, 5/0807, 5/0824, 5/1053, 5/1054, 5/1350, 5/1351, 5/1397, 5/1445, 5/1459, 5/1462, 5/1535, 5/1657, 5/1727, 5/1736, 5/1747, 5/1895, 5/1900, 5/1939, 5/1964, 5/1971, 5/2154, 5/2194, 5/2268, 5/2297, 5/2303, 5/2328, 5/2353, 5/2359, 5/2387, 5/2448, 5/2450, 5/2595, 5/2596, 5/2597, 5/2610, 5/2694, 5/2695, 6/0007, 6/0016, 6/0017, 6/0018, 6/0020, 6/0031, 6/0033, 6/0038, 6/0044, 6/0059, 6/0080, 6/0105, 6/0107, 6/0115, 6/0119, 6/0126, 6/0178, 6/0319, 6/0428, 6/0430, 6/0509, 6/0556, 6/0564, 6/0582, 6/0622, 6/0563, 6/0623, 6/0891, 6/0991, 6/1046, 6/1172, 6/1182, 6/1185, 6/1244, 6/1247, 6/1334, 6/1446, 6/1447, 6/1448, 6/1449, 6/1451, 6/1454, 6/1456, 6/1475, 6/1480, 6/1511, 6/1541, 6/1625, 6/1637, 6/1679, 6/1720, 6/1824, 6/1870, 6/1878, 6/1892, 6/1895, 6/1966, 6/1972, 6/2114, 6/2136, 6/2164, 6/2262, 6/2282, 6/2308, 6/2406, 6/2433, 6/2462, 6/2649, 6/2664, 6/2693, 6/2839, 6/2894, 6/2896, 6/2927, 6/3217, 6/3219, 6/3220, 6/3221, 6/3222, 6/3223, 6/3224, 6/3226, 6/3672

k. kara 4/2988, 4/3962, 6/0853, 6/0907

k.+zın 1/0069, 3/2809

k.+zından 1/0052

2. Sert, acımasız; güçlü, yiğit.

k. 2/1241, 3/2224, 3/4631, 4/1193, 4/4261, 5/0407

3. Güçlü, şiddetli.

k. 4/0975, 4/1093, 4/1575, 4/1577, 4/1779, 4/1782, 4/4263, 4/4537, 4/4541, 5/0647, 5/0653

4. Sıradan kişi, avam.

k. 1/0619, 4/1502

5. Sıradan, adi, basit.

k. 6/0646, 6/0659

6. Bütün, büsbütün, tamamıyla.

k. 4/4563, 5/0697, 5/0700, 6/1822, 6/2042

7. Kötü, fena.

k. 1/3694

*

kara deri tögül-/kara der damdıla- Çok gayret sarfetmek, kızışmak.

k. 5/0543, 6/2139, 6/2167, 6/2286, 6/2312, 6/2437, 6/2466

hopçu kara/hopçu kara sudur → hopçu

k. 1/0041, 1/0043, 1/0105, 1/0664, 1/0680, 1/0778, 1/3184, 1/3413, 2/0363, 2/0539, 2/0564, 3/0024, 3/0485, 3/3867

k.+m 3/3605

k.+zın 3/0602, 3/3163

k.+zınçe 3/3864, 3/3617, 3/4474

k.+zınga 3/4464

k.+zınıŋ 3/0433

[=637]

kara-araga *is*. Tahıl votkası.

k. 4/1789

[=1]

kara-büürek *is*. Böbrek.

k.+in+(k.-büüreen) 5/2452

[=1]

karaçal *is*. Sıradan kişi, avam.

k. 3/3244, 3/3277

[=2]

kara-çaŋgıs *sf*. Tek, bir, yalnız.

k. 1/0011, 2/0998, 2/1502, 3/4619, 4/1195, 4/1376, 4/1818, 4/1906, 4/3016, 4/4244, 4/4894, 4/5273, 5/1214, 5/1228, 5/1229, 5/1232, 5/1343, 5/1409, 5/1993, 5/2528

[=20]

kara-dilgi *is*. Gümüş renkli tilki, boz tilki.

k. 2/1452

[=1]

kara-sug *is*. Dere, küçük akarsu.

k. 2/1061, 2/1066, 3/0248, 4/1874, 4/1876, 4/3724, 4/4412, 4/5259, 4/5429, 5/0534, 5/1047, 5/0703, 5/2264, 6/2540, 6/2589

[=15]

karak *is*. **1.** Göz.

k. 1/1253, 3/0644, 3/0892, 3/1152, 3/3552, 3/4216, 3/4936, 4/0293, 5/0578, 5/1423, 5/1778, 5/2172, 5/2337, 5/2430, 6/2285

k.+ı+(karaa) 2/0799, 2/0809, 3/2079, 4/2688, 4/4502, 5/1482, 5/2481, 6/1576

k.+ı-bile+(karaa) 4/2430, 5/1254

k.+ı-la+(karaa) 3/1445, 4/2683

k.+ım+(karaam) 5/1785

k.+ımnıŋ+(karaamnıŋ) 1/0366

k.+ın+(karaan) 1/1624, 1/1700, 2/0441, 2/1064, 3/0391, 3/1100, 3/1102, 3/1188, 3/1506, 3/1507, 3/2017, 3/2034, 3/2415, 3/2417, 3/4034, 3/4076, 3/4078, 3/4754, 4/2068, 4/2069, 4/4588, 5/2514

k.+ından+(karaandan) 1/1211, 3/0644, 3/0659, 3/0660, 3/2917, 3/2918

k.+ınıŋ+(karaanıŋ) 1/0354, 4/5125, 5/0405, 6/0984, 6/0986

k.+ıŋga+(karaaŋga) 4/1392, 4/1396

k.+ka 2/0044

k.+ta 5/1950

k.+tarın 3/3560, 3/4921, 6/2034

k.+tarınçe 6/1914

2. Köşe, bölüm.

k.+ında+(karaanda) 1/0935, 4/2513, 5/1727

3. Delik, göz.

k.+ın+(karaan) 3/4821, 3/4824

*****

karak çetpes Çok geniş, engin, ucu bucağı görülmez.

k. 1/1260, 1/1266, 1/1796, 1/1838, 1/2100, 1/2103, 1/2122, 1/2208, 1/2635, 1/3112, 1/3757, 3/0954, 3/1226, 3/1361, 3/1514, 3/1628, 3/4567, 3/4747, 4/4662, 4/4947, 5/0661, 6/1201, 6/1844, 6/3702

karaanıŋ ogu bolgan Çok sevgili, biricik.

k.+ıŋarnıŋ 5/1408

karaanıŋ şozu bolgan Çok sevgili, biricik.

k.+ınıŋ 5/1231

karak çiveş deer arazında/karak dırbaş (dıvaş) deer(iniŋ) arazında Çok hızlı, çok hızlı bir şekilde.

k. 1/0738, 3/0704, 3/1078, 3/1482, 3/1718, 3/1825, 3/4841, 3/4882, 4/0510, 4/1221, 4/1933, 4/1914, 4/1919, 4/1937, 4/2441, 4/2446, 4/3683, 4/4808, 6/1033

karak çajı Gözyaşı.

k. 3/0659, 3/2917, 4/4411, 4/4501, 4/4772, 5/0098, 5/0578

karak ogu Göz bebeği.

k.+ınıŋ+(karaanıŋ) 4/3904

diskek karaa Diz kapağı.

k.+dan 1/3556

karaa düvünde düşken Gözleri içine çökmek.

d. 6/2948

karak çırı- Rahatlamak, kendine gelmek.

k. 6/0677

karak odu kızaŋnadı/ kızaŋayndır Gözlerini kamaştırmak, alev aldırmak; Çok şiddetli, güçlü bir şekilde.

k. 1/2303, 3/4365

karaanda ottug, havaanda köstüg Yiğit, cesur.

k. 1/1552, 1/1564

[=133]

karak-kulak *is*. Gözler ve kulaklar.

k. 4/4705

k.+ı+(kulaa) 4/0310

k.+ı-daa+(kulaa) 4/2547

k.+ın+(k.-kulaan) 1/3794

k.+ınıŋ+(k.-kulaanıŋ) 1/3299

[=5]

karakta- Gözlemek, gözetlemek, bakmak, himaye etmek.

k. 6/2737

k.-al 6/2736

k.-p 3/3590, 5/0389

k.-p çoru- 3/3765

k.-p olur- 6/1445

k.-p tur 3/4306

[=7]

karakta- kulakta- Bakmak, gözetmek, ilgilenmek.

k.-p 4/5175

[=1]

karaktat- Baktırmak, emanet etmek.

k.-ır+(1)+(karaktadır) 3/4279

[=1]

karaktıg *sf*. **1**. Gözlü, gözü olan.

k. 1/0059, 1/0072, 1/0080, 3/0327, 3/4031, 4/1015, 4/3513, 4/4083, 4/4894, 4/4906, 4/4921, 5/0035, 5/0046, 5/0060, 5/0205, 5/0967, 5/1218, 5/1295, 5/1367, 6/0253, 6/0289, 6/1316, 6/1363, 6/1407

karaktarlıg 2/0711

k.-la 4/3510

k.+lar-bile 3/4524

k.+larnı 3/4525

2. Gözlü, bölümlü, bölmeli.

k. 1/0753, 1/0934, 1/2003, 1/2386, 1/3082, 3/4237

3. Yuvarlak, daire şeklinde.

k. 6/0019, 6/1450, 6/3224, 6/3226

*

ottug-karaktıg Cesur, yiğit.

k. 3/4616, 4/1552, 4/2013, 4/4426, 4/4729, 6/1752

[=44]

karalıg *sf*. Güvenilmez.

k. 5/0249, 5/0250, 5/0311, 5/0312

k.+ın+(karalın) 5/0510

*****

hanı karalıg → han

k. 4/5097, 4/5157

[=7]

karaŋayın- Görünüp kaybolmak; çok hızlı hareket etmek.

k.-ıp+(karaŋaynıp) 1/1742, 1/1841

k.-ıp-la+(karaŋaynıp) 5/1737

k.-ıp+(karaŋaynıp) olur- 3/2060

[=4]

karaŋdır- Kararmak.

k.-ıp 1/1798

[=1]

karaŋgı 1. *is*. Karanlık.

k. 1/1253, 1/1254, 2/0542,

k.+ga 4/3593

k.+nı 4/1461, 4/1463, 4/1529, 4/1714

k.+nıŋ 4/1721

k.+zında 5/0368

2. *sf*. Karanlık.

k. 1/0404, 1/1198, 1/1251, 1/0944, 1/1189, 4/1518, 4/1911, 4/3432, 4/3353, 4/4314, 6/0529

k.-la 4/0690, 4/1471, 4/1527, 4/1702, 4/1712, 4/1960, 4/3277, 4/4334

[=29]

karaŋgıla- Kararmak, karanlık olmak.

k.-p al- 4/1652

k.-p kel- 4/4352

k.-p or- 4/0311

k.-y ber- 6/0628

[=4]

karaŋgılat- Karartmak.

k.-ıpkan+(karaŋgıladıpkan) 4/3468

[=1]

karaŋna- Kararmak.

k.-gan+(2)+(karaŋnaan) 6/1181

[=1]

karaŋnadı *zf*. Görünüp kaybolarak; çok hızlı, hızlı bir şekilde.

k. 3/2143

[=1]

karar- Kararmak.

k.-a 2/0036, 2/0288, 4/2045, 4/2048, 4/2061, 4/2123, 4/2149, 4/2152

k.-ıp 1/2280

k.-ıp kel- 4/3444

[=10]

kararış- Kararmak, görünmek.

k.-ıp+(kararjıp) kel- 1/2959, 1/2963

[=2]

karartı *zf*. Tümüyle, tamamıyla.

k. 4/1785, 4/5367

[=2]

karartır *zf*. Karartarak.

k. 2/1610, 6/2354, 6/2510

[=3]

karaş *is*. Kararma, ani görünüp kaybolma ifade eden yansıma söz.

k. 3/4362, 3/4842, 6/2571

[=3]

kara-şokar *sf*. Ala, alaca, alacalı.

k. 1/0247, 1/0335, 1/2012, 1/2797, 1/3353, 2/0059, 2/0068, 2/0075, 2/0076, 2/0176, 4/0253, 4/0521, 4/0858, 4/0914, 4/2316, 4/2519, 4/3745, 4/3811, 4/4920, 5/0146, 5/1907

[=21]

karbaŋna- Kollarını savurmak, vurur gibi yapmak.

k.-gan+(2)+(karbaŋnaan) 3/2249, 3/2254

[=2]

karbaş *is*. Kol ile yapılan ani ve hızlı hareketi ifade eden yansıma söz.

k. 2/0826

[=1]

karbaş-kurbaş *zf*. Acele, çabucak, hızlıca.

k. 6/1594, 6/1636, 6/1678

[=3]

kargaktaldır *zf*. Yanarak, kavrularak, yanarcasına.

k. 1/2855

[=1]

kargıraala- Şarkı, türkü söylemek; gırtlak şarkısı söylemek.

k.-p 5/2328

[=1]

kargıradır *zf*. Fokur fokur, fokurdayarak; kaynama sesi çıkarmak.

k. 2/1388

[=1]

kargıy → hargıy

karış *sf*. Karış, karış büyüklüğünde.

k. 3/0992, 4/2002, 4/2071, 4/4895, 5/0341, 5/0351, 5/1398, 5/2407, 6/0121, 6/1453, 6/1593, 6/1635, 6/1677, 6/2748

k. karış 6/0281, 6/0282

[=16]

karjı-doşkun *sf*. Gaddar, acımasız.

k. 5/0843

[=1]

kart *is*. Kabuk.

k.+ı 3/1172, 3/1174, 5/2677, 5/2680, 5/2681

k.+ı-bile 3/0121, 6/0115

[=7]

kartal- → karttal-

kartta- Soymak, yüzmek, ayırmak.

k.-ar+(2) 3/3431, 3/3440

[=2]

karttal- Soyulmak, ayrılmak, sıyrılmak.

k.-ıp 1/1528

k.-ıp (kartal-) tur- 1/1531

[=1]

kas *is.* Kaz.

k. 1/1283, 5/1907

k.+tar 1/2992

[=3]

kas- Kazmak.

k.-a+(kaza) 6/2353, 6/2508

k.-ıp+(kazıp) 1/2802, 6/0393, 6/2947

k.-kaş 5/0562, 5/1751, 6/0894, 6/2205

[=9]

kasta- Asmak, askıya almak.

k.-gaş+(kastaaş) 2/0930, 5/2371

k.-y 5/0339

[=3]

kastak → kastık

kastık *is.* **1.** Yanak; yular.

k.+ından+(kastının dan) 5/1330, 5/2284, 5/2441

k.+ından+(kastaandan) 5/0222

2. Eşik.

k.+ınçe+(kastınçe) 5/1003

[=4]

kastıl- Kazılmak.

k.-bas+(2) 5/1900

[=1]

kastın- Kazmak.

k.-ıp 1/2810

[=1]

kastır- Kazdırmak.

k.-ıp 4/0661

[=1]

kaş 1. *zf*. Kaç, ne kadar?

k. 3/3474, 3/3476

k.+ıl+(kajıl) 3/3332, 3/3334

2. *sf*. Kaç, ne kadar?

k. 3/1832, 3/1867, 3/2647, 5/0029, 5/0106, 5/1758

3. *zf*. Biraz, çok değil.

k. 1/0131, 2/0595

4. *sf*. Birkaç, biraz.

k. 2/1140, 3/1091, 4/5017

k.-daa 2/0184

k.-la 4/3871

[=17]

kaş-kaş *sf*. Kaç, ne kadar?

k. 3/1496

[=1]

kaşka *sf*. Beyaz, ak.

k. 6/0127, 6/0179

[=2]

kaşpagay *is.* Çeviklik, atiklik.

k. 1/2029, 6/2157, 6/2303, 6/2452

k.+ı 3/4293, 5/1881, 6/2118, 6/2410, 6/2480, 6/2694

k.+ı-bile 1/1422, 1/1459, 1/1790, 1/1832, 1/1842, 1/2341, 4/3716, 4/3739, 4/3806, 4/3878, 5/0526, 5/1716, 6/2263, 6/2605

k.+ından 1/2266, 1/2297, 1/3278

[=27]

kaşpal *is.* Boğaz, dağ boğazı.

k. 2/0010, 2/0064, 2/0891

*****

kara kaşpal ça Çok büyük yay.

k. 3/0972, 5/0404, 5/0638, 5/0638, 5/2597

kara kaşpal kazıdak Büyük kılıç.

k. 5/0709

[=9]

kat I. *is.* Kat.

k. 1/0898, 1/1242, 2/0335, 2/1477, 3/0960, 3/0964, 3/1571, 3/3431, 3/3441, 4/0491, 4/0623, 4/0825, 4/1153, 4/1155, 4/2322, 4/2812, 4/2817, 4/2910, 4/2983, 4/3179, 4/3187, 4/3190, 4/3968, 4/3978, 5/0020, 5/0981, 5/1020, 5/1261, 5/1680, 6/0013, 6/0183, 6/0185, 6/0214, 6/0500, 6/0652, 6/2755, 6/2851, 6/2862,

6/2866, 6/3107, 6/3111, 6/3127, 6/3158, 6/3159, 6/3678

k.+ın+(kadın) 4/0621

k.+ından+(kadından) 4/4888

k.+ınıŋ+(kadınıŋ) 4/4883

[=48]

kat (~katı) II. *is.* Kaynata.

k.+ı, katı 1/2457, 1/2605, 3/4700, 3/4979, 5/2073, 5/2228, 6/1856, 6/1962, 6/2079, 6/2367, 6/2524, 6/2578, 6/2645, 6/2753, 6/2779, 6/2780, 6/2793, 6/2796

k.+ım 1/1722, 1/1855, 1/1859, 1/1914, 1/1919, 1/2065, 1/2070, 1/2432, 1/2455, 1/2469, 1/2569, 1/2743, 3/1201, 3/1580, 3/1588, 3/2442, 3/2458, 3/2563, 3/2651, 3/2782, 3/4711, 4/2748, 4/2873, 4/2886, 4/2947, 4/2960, 4/2962, 4/3028, 6/1529, 6/1749, 6/1795, 6/1852, 6/1855, 6/1949, 6/1952, 6/2074, 6/2078, 6/2212, 6/2218, 6/2359, 6/2366, 6/2515, 6/2523, 6/2536, 6/2572, 6/2577, 6/2583, 6/2634, 6/2643, 6/2727, 6/2789, 6/3012

k.+ımnıŋ 3/4777, 4/1791, 4/1804, 6/1980

k.+ından 1/2418

k.+ınga 3/3750

k.+ınıŋ 1/2405, 1/2565, 1/2853, 3/2573, 3/4694, 3/4743, 3/4976, 3/4989, 5/1974, 6/2934

k.+ıŋar 3/2492

k.+ıŋnıŋ 1/2775, 5/1773

k.+ıvıs 1/1745

[=90]

kat III. *is*. Yemiş, meyve; ağaçların ya da çeşitli bitkilerin küçük yemişleri.

k. 3/0193

[=1]

kat- I. Katılaşmak, sertleşmek, kurumak.

k.-a+(kada) ber- 2/0289, 4/2123

k.-ar+(2)+(kadar) 2/0469, 2/0615, 2/0663

k.-ıp+(kadıp) olur- 2/0051

k.-ıp+(kadıp) kal- 1/2644, 1/2646, 5/1181

k.-kalakta 4/0416

k.-kan+(2) 4/2048

k.-kıje 2/0036, 2/0037

k.-paan+(1) 1/0402

k.-paan+(2) 4/0666, 4/0710, 4/0766, 4/1141, 4/1825, 4/3707, 4/3798

[=21]

kat- II. Katmak, birleştirmek.

k.-ar+(1)+(kadar) 3/3610

k.-ıp+(kadıp) 3/2866, 3/2867

k.-ıp+(kadıp) kör- 3/1127

k.-kaş 5/1968

[=5]

katap *zf*. **1**. Tekrar, yeniden.

k. 1/0782, 1/1308, 1/1699, 1/2715, 1/3157, 1/3158, 1/3167, 1/3385, 4/2326, 5/0732, 5/2577, 6/3169

2. Defa, kez, kere.

k. 1/2963, 1/3128, 2/0254, 3/2928, 4/1723, 4/1724, 4/4277, 4/4726, 4/4825, 6/3622, 6/3623

*

baza katap Yine, tekrar, daha, daha da.

k. 2/0564, 6/0367, 6/0743, 6/0769, 6/0924, 6/3728

bir katap *zf*. Bir sefer, bir kez, bir keresinde.

b. 1/3106, 1/3338, 5/0064

[=32]

katap-katap *zf*. Tekrar tekrar, yeniden.

k. 6/0927

[=1]

katay *zf*. Birlikte, beraber; aynı anda, aynı zamanda.

k. 1/1165, 1/2667, 1/2971, 1/3164, 1/3187, 6/3628

[=6]

katılışkı *is*. Kaynata ve güveyi.

k. 3/3756

[=1]

kat-iye *is*. Kaynana, zevcenin annesi.

k.+m 3/2458, 3/2563, 3/2782, 6/2812

k.+zi 6/2814, 6/2850

[=6]

katkan-huuraan: katkan-huuraanıŋ bajı/katkan-huvuraanıŋ bajı "Boşuna, saçma sapan konuşan!" anlamında sövme, söylenme sözü.

k. 4/1771, 4/3914, 4/4855, /2346, 5/2436, 5/2466, 5/2483

[=7]

katkı *is*. Gülme, gülüş.

k.+zın 4/2729

[=1]

katkıla- Katılaşmak, sertleşmek.

k.-gan+(1)+(katkılaan) 4/2058, 4/2061

k.-gan+(2)+(katkılaan) 4/2045, 4/2149, 4/2152

[=5]

kattaş- Birleşmek, birleştirmek.

k.-ıp+(kattajıp) 6/0550, 6/0552, 6/0554

[=4]

kattaştır *zf*. Art arda, sırayla.

k. 6/3730, 6/3732

[=2]

kattır- Gülmek, kahkaha atmak.

k.-gan+(1) 5/2482

k.-ıp 4/0940, 4/1144

k.-ıp tur 5/2484, 5/2486

k.-ıp kaap tur- 1/2162

k.-ıp kag- 4/0937

k.-ıp or- 4/5399

[=8]

kattırgıla- Gülmek, kahkaha atmak.

k.-p 3/1431

[=1]

kattırış- Gülüşmek, kahkaha atmak.

k.-ıp+(kattırjıp) 3/1026, 3/1027, 3/1784, 3/1929, 3/3051, 3/3077, 3/3697, 3/4178, 4/2515, 4/2729

k.-ıp+(kattırjıp) tur- 3/2970

k.-ırı-daa+(kattırjırı) 3/1444

[=12]

kattır- ittir- Gülmek, kahkahalar atmak, eğlenmek, alay etmek.

k.-gen+(2) 4/5337

[=1]

kattırış- ittiriş- Gülüşmek, kahkahalar atmak, eğlenmek, alay etmek.

k.-ip+(kattırjıp-ittirjip) 4/3054, 4/3528, 4/5419

[=3]

kattış- Birleşmek, bir araya gelmek, katılmak, katışmak.

k. 3/1178

k.-ar+(2)+(kattıjar) 4/0072, 4/0074

k.-ıp+(kattıjıp) tur- 5/1755

[=4]

kavarlaş- Kapışmak, dövüşmek, güreşmek.

k.-ınıŋ+(kavarlajırınıŋ) 1/2158, 1/2194

k.-paan+(1) 1/2159, 1/2195

[=4]

kavay *is*. Beşik.

k. 1/0647

k.+dan 1/0634

k.+ı 4/0830, 4/0865

k.+ı-la 4/0843

k.+ında 4/0840, 4/0864

[=7]

kavayla- Beşiğe koymak.

k.-gaş+(kavaylaaş) 1/0647, 4/0545

k.-gaştıŋ+(kavaylaaştıŋ) 4/0609

[=3]

kavı-sorbu *is.* Yara, yara yeri.

k. 5/1135

[=1]

kavıŋgır *zf*. Hızlı, hızlıca yapma.

k. 5/1537

[=1]

kay 1. *zf*. Nereye, nerede.

k. 3/1283, 3/2460, 3/3681, 3/4167, 4/1553, 4/2536, 4/2765, 4/4430, 3/4433, 3/4433, 3/4433, 5/1100

k.+ıl 3/4244

2. *e*. Pekiştirme edatı.

k. 6/3016

k.+ıl 4/3920

[=15]

kayaa *zf*. Nereye, nerede.

k. 3/1505, 3/1622, 5/0238, 5/0446, 5/0618, 6/1782

[=6]

kayaa-bir *sf*. Herhangi, herhangi bir.

k. 6/1169

[=1]

kaybır → haybır

kayda *zf*. Nereye, nerede.

k. 1/1220, 1/1221, 1/3427, 1/3686, 2/0053, 2/1320, 3/1291, 3/1328, 3/2023, 3/2329, 3/2989, 3/3693, 3/4186, 3/4849, 3/4916, 4/2025, 4/2027, 4/4439, 5/0441, 6/0256, 6/1255, 6/1586, 6/1628, 6/1670, 6/1755, 6/2238

k.-daa 4/3428

k.+l 2/0125, 2/0369, 2/1076, 2/1496, 2/1535, 3/0814, 3/0917, 3/1281, 3/1295, 3/1655, 3/1837, 3/1852, 3/2567, 3/3876, 3/3985, 3/4037, 3/4054, 3/4581, 3/4640, 3/4763, 3/4789, 5/0427, 5/1198, 5/1816, 6/0288, 6/0439, 6/1209, 6/1256, 6/2596, 6/3300

k.-la 4/2279

*****

kayda boor Yok, olmaz.

k. 3/0376, 3/4374, 5/0721, 5/0191, 5/2366

[=63]

kayda-çüde *zf*. Nerede.

k. 2/0247

[=1]

kayda-daa *zf*. Her yerde, her tarafta.

k. 4/1257

[=1]

kayga- Şaşırmak, hayret etmek, dikkatle bakmak.

k.-gaş+(kaygaaş) 3/3281, 3/3296, 3/3444

k.-p 2/0286, 3/0219, 3/2974, 3/3250, 3/4217, 3/3623

k.-p çıt- 1/2796

k.-p kel- 3/3227, 3/3246, 3/3268

k.-p olur- 3/1995

k.-p tur- 3/3230

k.-p turup kag- 3/4027

k.-y ber- 3/2476, 3/2526

[=18]

kayga- hara- Şaşırmak, hayret etmek.

k.-p 3/2474

[=1]

kaygal *sf*. Yiğit, cesur.

k. 3/2850, 6/0097, 6/1225, 6/1513

[=4]

kaygamçık *sf*. Olağanüstü, ilginç, şaşılacak.

k. 1/0958, 1/2792, 2/0792, 3/0310

[=4]

kaygamçıktıg *sf*. İlginç, acayip, olağanüstü.

k. 2/0749, 2/0785

[=2]

kaygaş- Dik dik bakışmak.

k.-ıp+(kaygajıp) tur- 3/2335

[=1]

kayı 1. *sf*. Hangi.

k. 1/0659, 1/0789, 2/0888, 3/3140, 4/2015, 4/5020, 5/0716, 6/3255, 6/3320, 6/3396, 6/3470

2. *zm*. Hangi, hangisi, kim.

k. 1/1929, 3/2450

k.+ŋar 1/1944

k.+ŋar-daa 1/1771, 1/2072

k.+ŋarnı 4/2695, 4/2696, 4/3065, 4/3066

k.+vıs 1/3691, 1/3692

k.+zı 1/1723, 3/4006, 6/0510, 6/1192, 6/1203, 6/3017, 6/3264, 6/3265, 6/3331, 6/3332, 6/3404, 6/3405, 6/3481, 6/3482

k.+zın 5/0749, 5/0773

k.+zı-daa 3/0482, 4/3670, 4/3686

k.+zınga-daa 1/0797

k.+zınıŋ-daa 6/3201

3. *zf*. Nereye, nerede.

k. 1/0997, 1/2726, 2/1492, 3/0816, 3/1657, 3/1839, 3/3987, 3/4039, 3/4588, 3/4642, 3/4765, 3/4791, 5/0428,

k.+l 2/1103, 2/1508, 5/1668, 5/1671, 5/1817, 5/1872

*****

kayı hire Nasıl, ne kadar, ne derece.

k. 1/2133, 1/2171, 1/3640, 2/0684, 3/0836, 3/0838, 3/0878, 3/2601, 3/4604, 5/0539, 5/0547

[=73]

kayı-bir *sf*. Herhangi, herhangi bir.

k. 1/3349

[=1]

kayı-hamaançok *zf*. Özensizce, gelişigüzel.

k. 2/0170

[=1]

kayın *zf*. Nereden?

k. 1/0996, 1/1045, 1/1507, 1/2527, 1/2726,2/0668, 2/0866, 2/1510, 3/3317, 3/3318, 3/3324, 3/3326, 3/4471, 3/4874, 4/0409, 4/0411, 4/1554, 4/1763, 4/2014, 4/2242, 4/2608, 4/4429, 4/4728, 5/1284, 5/1963, 5/2342, 6/0254, 6/0291, 6/1244, 6/1753, 6/1858, 6/1954, 3/2674, 6/2676, 6/3275, 6/3342, 6/3418, 6/3500, 6/3596

[=39]

kayırtan *zf*. Nereden?

k. 4/1734, 4/1736, 4/2606

[=3]

kayık *e*. Pekiştirme edatı.

k. 4/4640

[=1]

kayı-kayızı *zm*. Her iki, her ikisi, hepsi, tümü.

k. 6/3199

k.+nıŋ 6/2710

kayı-kayıvıs 6/3194, 6/3196

[=4]

kayın *zf*. Nasıl?

k. 1/0272, 1/0286, 1/1079, 1/1138, 3/0475, 3/2012, 4/3043, 4/3044, 5/0750, 6/2389, 6/2817, 6/3560

*****

kayın boor (bolur) Nasıl olur? Olur mu? Olmaz!

k. 2/0631, 3/1546, 5/0569, 6/3014, 6/3562

[=17]

kayınŋarnı *zm*. Hangi, kimin, kiminki.

kayınŋarnı-daa Hiçbiri.

k. 6/1931, 6/2050

[=2]

kayırat- Çıtırdatmak, çatırdatmak.

k.-ı+(kayıradı) 3/2414

[=1]

kayırt *is*. Çatırdama, çıtırdama.

k. 2/0776

[=1]

kaynaar *zf*. Nereye?

k. 1/1046, 1/1507, 2/0171, 2/0866, 2/0889, 3/3861, 6/0292, 6/1223,

6/3004, 6/3005, 6/3022, 6/3023, 6/3276, 6/3342, 6/3419, 6/3501, 6/3597

k.-la 2/0236

[=18]

kaynaar-daa *zf*. Herhangi bir yere; her yere; hiçbir yere.

k. 1/1984, 1/2007, 1/2034, 6/1167

[=4]

kaytıktır *zf*. Kaydırarak, iterek.

k. 1/1890

k. (haytıktır) 3/0543

[=2]

kazak: kazak terge İki tekerli araba.

k. 3/2222

[=1]

kazan *is*. Kazan.

k. 3/0182, 3/2043, 3/4878, 4/1194, 4/1196

[=5]

kazapça *is.* Eşik.

k.+nı 5/1190

[=1]

kazıdak *is.* Bir tür kılıç.

k.+ın+(kazıdaan) 5/2407

k.+ında+(kazıdaanda) 5/1399, 5/2156

k.+ını+(kazıdaanı) 5/0709

k.+ınıŋ+(kazıdaanıŋ) 1/1814, 5/0351

k.+ıŋ+(kazıdaaŋ) 5/1430

[=7]

kazılgan *is*. Taygada yetişen siyah yemişli bir bitki.

k.-bile 6/0044

k.+nıŋ 6/0115

[=2]

kazılganna- (okun gövdesini) *kazılgan (bk.kazılgan)* kabuğu ile kaplamak.

k.-p tur- 6/0045, 6/0116

[=2]

kazılgannıg *sf*. "Kazılgan"lı, "kazılgan"ı çok olan *(bkz. kazılgan)*.

k. 3/4480, 3/4517, 3/4593, 3/4654, 3/4803

[=5]

kazıra *is.* Düve, dana.

k. 5/0817, 6/3253, 6/3271, 6/3468, 6/3497

k.+zından 6/3313

k.+zınga 6/3314

[=7]

kazırat- Tıkırdatmak, gürletmek.

k.-ı+(kazıradı) 5/2687

[=1]

kazırt *is*. Şiddetli sesi ifade eden yansıma söz.

k. 3/2130

[=1]

keçim *is*. Sekizde bir.

k.+i 1/0855

[=1]

kede- İzlemek, takip etmek.

k.-p 3/0106

k.-p çoru- 3/3074

k.-p kör- 3/3071

[=3]

kedee *is*. Dağ tarafı.

k.+zinde 1/2028, 3/0514

[=2]

kedeer *zf.* Kenara, öteye.

k. 5/2434

[=1]

kedereze *zf.* Büsbütün, tamamıyla, besbelli.

k. 5/0246, 5/0278

[=2]

kedet- Takip ettirmek, izletmek.

k.-ip+(kededip) kag- 3/3523

[=1]

kedir- Giydirmek.

k.-geş 2/0345, 3/0417, 3/4436

k.-ipterge 2/0348

[=4]

kedirildir *zf.* Ansızın, birden bire.

k. 5/2614

[=1]

kedirt- Giydirmek.

k.-ip kel- 2/1431

[=1]

keerge- Acımak, merhamet etmek.

k.-geş+(keergeeş) 3/4155

k.-p 4/4792

k.-p tur- 3/1437

k.-y-daa ber- 4/4512, 4/4776

[=5]

keergençig *sf*. Acınacak, zavallı.

k. 1/2967

[=1]

kejee I. 1. *zf*. Akşam, akşamleyin.

k. 1/0109, 1/0113, 1/0547, 1/0774, 1/1787, 1/1819, 1/3913, 1/3950, 2/1328, 3/0092, 3/0116, 3/0978, 3/1046, 3/1385, 3/1462, 3/2541, 3/2817, 3/3251, 3/3283, 3/3297, 3/3302, 3/3565, 3/3724, 4/3618, 6/0310, 6/0391, 6/0570, 6/0614, 6/1026, 6/1597, 6/1640, 6/1682, 6/1828, 6/3713

k.-le 1/2091, 6/0405

k.+zinde 5/1527, 5/1634

2. *is*. Akşam.

k. 2/1309, 4/5300

k.+den 3/1732, 3/1798

k.+ge 1/0546, 1/1786, 1/1818, 1/3912, 1/3949, 3/0977, 3/1045, 3/1384, 3/1461, 3/1731, 3/1797, 3/3246, 3/3723, 6/0569, 6/0613, 6/1025, 6/1596, 6/1639, 6/1681, 6/1827, 6/3712, 6/3735, 6/3736

[=65]

kejee II. *sf*. Zor, güç.

k. 4/1389

[=1]

kejeegi → kejeeki

kejeeki *sf*. Akşamki, akşam, akşam olan.

k. 1/3139

k.+niŋ 5/1376

k. (kejeegi) 4/0827

k.-le (kejeegi) 1/2106

[=4]

kejeele- Güçleşmek, zorlaşmak.

k.-gen+(1)+(kejeeleen) 4/5038, 5/0130, 5/0140, 5/0150, 5/0160

k.-gen+(2)+(kejeeleen) 5/1790

[=6]

kejeeniŋ-ne *zf*. Gece boyunca, bütün gece.

k. 1/0648

[=1]

kejege *is.* Saç örgüsü.

k. 3/0645

k.+ni 3/4176

k.+zi 3/4161, 3/4175, 6/2114, 6/2262, 6/2406

k.+zin 3/4135, 5/1121, 5/2509, 6/1465

k.+zinden 3/0645

k.+ziniŋ 5/0596

[=13]

kejegele- Aldatmak, hile yapmak.

k.-p 4/4588

[=1]

kejegelig *sf*. Örgülü, saçı örgülü, saç örgülü.

k. 6/1475, 6/1511, 6/1824, 6/2057, 6/3672

[=5]

kejig *is*. Geçit.

k.+i+(kejii) 1/1384, 2/1049

k.+i-daa+(kejii) 1/1331

k.+in+(kejiin) 1/1323

[=4]

kejig-çirig *is*. Geçit.

k.+i+(kejii-çirii) 6/1586, 6/1624, 6/1628

[=3]

kejiglig *sf*. Geçitli, geçidi olan.

k. 1/1329, 1/1381, 4/0811, 6/1664, 6/1704

[=5]

kejildir *e*. Üzerinden, karşıdan karşıya, boyunca.

k. 5/2608

[=1]

kejir *e*. Üzerinden, karşıdan karşıya, boyunca.

k. 4/1097, 4/5332, 6/2137, 6/2140, 6/2165, 6/2168, 6/2257, 6/2284, 6/2287, 6/2309, 6/2313, 6/2399, 6/2435, 6/2438, 6/2464, 6/2467, 6/2685

[=17]

kejir- Geçirmek, aşırmak

k.-beyn+(2) 5/0419

[=1]

kel- 1. Gelmek, varmak, ulaşmak.

k. 1/0295, 3/1896, 3/2290, 3/3306, 3/3308, 3/3311, 3/3313, 3/3399, 3/3548, 3/4434, 3/4694, 4/2514, 4/2576, 4/2735, 4/2896, 4/2973, 6/0138, 6/0143

k.-been+(1) 3/0356, 4/2714, 4/2717

k.-bes+(1) 3/2291, 3/2889

k.-beze 3/2889

k.-bi kelbişaan 5/0217

k. çıt- 1/1298, 1/1536, 1/1548, 1/2630, 1/2737, 1/3034, 2/1165, 2/1349, 3/2065

k. çor- 2/1528, 3/3081

k.-di 2/0465, 2/0582, 3/3087, 4/3536, 5/1917, 6/1789

k.-di-le 4/3447, 4/3453

k.-dim 1/0103, 1/2535, 2/1655, 3/4301, 3/5061, 4/5442, 5/0472, 6/1270, 6/3651

k.-diŋ 1/2527, 1/2689, 4/1554, 4/2014, 4/4429, 4/4728, 6/0254, 6/0291, 6/1753, 6/3275, 6/3342, 6/3418, 6/3500, 6/3596

k.-divis 4/1271

k.-em 5/1205

k.-gelekte 3/2746

k.-gen+(1) 1/1665, 1/2790, 1/3158, 1/3327, 2/0457, 2/0460, 3/0394, 3/1366, 3/1848, 3/1927, 3/2547, 3/2701, 3/2713, 3/2771, 3/4067, 4/2198, 4/2248, 4/2351, 4/2709, 4/2711, 4/2848, 4/4576, 6/0405, 6/2594

k.-gen+(2) 1/2425, 1/2870, 1/3318, 2/0866, 2/1263, 2/1510, 3/1359, 3/1369, 3/2136, 3/2198, 3/3245, 3/3248, 3/3299, 4/1093, 4/1734, 4/1736, 4/1763, 4/2242, 4/2532, 4/2586, 4/2606, 4/2608, 4/2738, 4/2989, 4/3050, 4/3057, 4/3321, 4/3546, 4/4019, 5/0452, 5/1963, 5/2040, 5/2042, 5/2164, 5/2232, 6/0455, 6/0466, 6/0478, 6/0495, 6/0496, 6/1047, 6/1048

k.-gen-dir 1/3864, 4/4575, 5/1959

k.-geni 3/3728, 6/3659

k.-genin 3/3215

k.-gen-ne 4/0664

k.-genner 1/0892

k.-geş 1/0079, 1/0173, 1/0223, 1/0614, 1/0698, 1/0770, 1/1026, 1/1152, 1/1267, 1/1328, 1/1355, 1/1402, 1/1427, 1/1606, 1/1749, 1/2348, 1/2433, 1/2583, 1/2693, 1/2726, 1/2786, 1/2929, 1/2940, 1/2980, 1/3328, 1/3374, 1/3430, 1/3451, 1/3506, 1/3528, 2/0064, 2/0242, 2/0302, 2/1058, 3/0096, 3/0353, 3/0528, 3/0910, 3/1180, 3/1182, 3/1186, 3/1270, 3/1488, 3/1557, 3/1561, 3/1827, 3/1890, 3/1961, 3/1981, 3/1982, 3/2014, 3/2027, 3/2087, 3/2093, 3/2149, 3/2157, 3/2168, 3/2204, 3/2237, 3/2285, 3/2317, 3/2403, 3/2408, 3/2464, 3/2491, 3/2536, 3/2606, 3/2630, 3/2663, 3/2754, 3/2797, 3/2835, 3/2848, 3/2878, 3/2892, 3/2893, 3/2907, 3/3069, 3/3080, 3/3179, 3/3277, 3/3363, 3/3377, 3/3382, 3/3390, 3/3425, 3/3433, 3/3505, 3/3615, 3/3969, 3/4033, 3/4171, 3/4205,

3/4224, 3/4288, 3/4425, 3/4622, 3/4668, 3/4848, 3/4896, 3/5013, 4/0242, 4/3419, 4/3948, 4/4950, 5/0871, 5/1323, 5/2053, 6/0278, 6/0451, 6/0726, 6/1298, 6/1307, 6/1350, 6/1424, 6/1557, 6/1585, 6/1851, 6/2110, 6/2211, 6/2514, 6/3640

k.-geş-le 6/1326

k.-geştiŋ 4/0115, 4/0561, 4/1325, 4/2199, 4/2372, 4/2513, 4/2552, 4/2849, 4/2946, 4/3007, 4/3088, 4/4325, 4/5281, 4/5358, 6/1541

k.-gijemçe 1/2695

k.-iŋer 3/2538

k.-ip+(keep) 1/0157, 1/0555, 1/1025, 1/1703, 1/1823, 1/1843, 1/2204, 1/2975, 1/3084, 2/0260, 2/0665, 3/0993, 3/1395, 3/1940, 3/1950, 3/2431, 3/2569, 3/2969, 3/3158, 3/3501, 3/4164, 3/4269, 4/4220, 4/3027, 4/3115, 4/3215, 4/3880, 4/3985, 5/0522, 5/0527, 5/1137, 5/1184, 5/1640, 5/2091, 5/2188, 5/2242, 5/2411, 5/2495, 6/0982, 6/1165, 6/1714, 6/2544, 6/2718, 6/2835, 6/2928, 6/3628

k.-ip+(keep) bol- 3/4718, 3/4719

k.-ip+(keep) kör- 6/0192

k.-ip+(keep) or- 6/0957

k.-ip-tir+(keeptir) 1/0727, 1/2513, 2/0102, 2/0402, 2/0407, 2/1181, 2/1261, 3/0810, 3/1652, 3/3864, 4/2777, 6/2553, 6/3050

k.-ip-tirler+(keeptirler) 1/1384, 1/2952, 1/3119, 6/1332, 6/1378, 6/1422

k.-ir+(1) 3/1503, 3/2290, 3/4874, 4/4237, 4/4240, 4/4968, 5/0247, 5/1349, 6/3527

k.-ir+(1)+(keer) 3/1204, 3/1516, 3/1583, 3/1609, 3/2888, 6/3443

k.-ir+(2) 1/0801, 1/0813, 1/0908, 1/1661, 3/3519, 3/4019, 3/4249, 3/4613, 3/4714, 4/2079, 4/5300, 5/2332

k.-ir+(2)+(keer) 2/0387

k.-irde 1/2054, 4/3544, 4/3552

k.-irge 2/0847, 3/4720, 3/4723, 3/4730, 5/0671, 5/1229, 5/1893, 5/1975, 5/2479

k.-irge+(keerge) 1/1112, 1/2033, 1/2497, 1/2702, 1/2705, 1/2717, 1/2791, 1/3371, 1/3552, 1/3563, 1/3832, 2/0581, 3/0390, 3/0583, 3/0785, 3/1224, 3/1918, 3/1988, 3/2633, 3/2635, 3/2684, 3/2748, 3/2818, 3/2858, 3/3030, 3/3038, 3/3042, 3/3139, 3/3143, 3/3174, 3/3234, 3/3289, 3/3353, 3/3401, 3/3543, 3/3665, 3/3781, 3/3958, 3/3981, 3/4151, 3/4316, 3/4382, 3/4485, 3/4502, 3/4578, 4/2321, 4/2939, 4/3699, 4/3702, 4/3976, 4/3981, 5/1804, 5/2636, 6/0640, 6/0642, 6/0650, 6/1146, 6/3106

k.-iril 3/2112

k.-irin+(keerin) 1/0964, 1/0965

k.-iriŋde+(keeriŋde) 1/3004, 6/1964, 6/1979

k.-iyn 2/1582

k.-ze 3/2888, 5/0051, 6/2766, 6/2786, 6/2788, 6/3368

k.-ze-le 6/1324, 6/1371

2. Zaman gelmek, vakti gelmek.

k.-di 1/3936, 1/3938, 2/0300, 4/1337

k.-gen+(1) 3/2641, 5/0542, 5/1477

k.-gen+(2) 4/4259

k.-gende 1/0127

k.-gen-dir 1/1903, 4/4803

k.-ip+(keep) 6/2180

k.-ir+(2) 3/3735

k.-irge+(keerge) 3/0164

k.-irin 3/2817

3. *(yardımcı fiil)* -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak bitirme, tamamlama ya da süreklilik, tekrarlama anlamları veren birleşik fiiler yapar.

k. 1/3499, 3/2948, 3/2964

k.-beyn 6/3047

k.-di 2/0543, 4/3010, 4/3037, 4/3493, 4/3727, 4/3729, 5/0551

k.-dim 1/0564, 1/2810, 1/3396, 1/3988, 3/0256, 4/3584, 6/1902, 6/1906, 6/2017, 6/2023, 6/3776

k.-diŋ 1/0563, 1/3395

k.-dive 6/0632

k.-gen+(1) 1/0029, 1/0037, 1/0142, 1/0214, 1/0459, 1/0460, 1/0491, 1/0492, 1/0502, 1/0505, 1/0510, 1/0549, 1/0552, 1/0561, 1/0946, 1/1168, 1/1440, 1/1755, 1/1876, 1/1973, 1/2066, 1/2084, 1/2238, 1/2242, 1/2287, 1/2400, 1/2618, 1/2766, 1/2955, 1/2977, 1/3011, 1/3027, 1/3093, 1/3361, 1/3379, 1/3774, 2/0038, 2/0117, 2/0735, 2/1301, 3/0078, 3/0209, 3/0246, 3/0597, 3/0983, 3/1277, 3/1933, 3/1966, 3/1992, 3/2058, 3/2342, 3/2699, 3/2890, 3/2891, 3/2960, 3/2968, 3/3131, 3/3237, 3/3246, 3/3268, 3/3368, 3/4019, 3/4249, 3/4402, 3/4546, 3/4612, 3/4613, 3/4703, 3/4707, 3/4829, 3/4999, 4/0125, 4/0213, 4/0568, 4/0610, 4/0628, 4/1314, 4/1484, 4/1921, 4/2523, 4/2771, 4/3064, 4/3116, 4/3364, 4/3444, 4/3742, 4/3941, 4/3942, 4/4005, 4/4022, 4/4352, 4/4693, 4/4893, 4/5161, 4/5396, 5/0305, 5/0322, 5/0532, 5/0660, 5/0963, 5/1110, 5/1162, 5/1378, 5/1495, 5/1650, 5/1702, 5/1924, 5/2004, 5/2248, 5/2255, 5/2546, 5/2578, 5/2579, 5/2593, 5/2699, 5/2701, 6/0638, 6/1794, 6/1864, 6/1894, 6/1901, 6/1925, 6/2121, 6/2270, 6/2418, 6/2562, 6/2573, 6/2603, 6/2699, 6/3080

k.-gen+(2) 1/0198, 1/1255, 1/2339, 1/2694, 1/3094, 1/3888, 1/3900, 3/0004, 3/0746, 3/1153, 4/0402, 4/2202, 4/2273, 4/3071, 4/3553, 4/4704, 4/5135, 5/0407, 5/1081, 5/1463, 6/1821

k.-gen-daa 4/4182, 5/1985, 5/2615

k.-gende 6/0979, 6/1977

k.-genden 4/1886

k.-gen-dir 1/0090, 1/3734, 3/4259, 3/4808, 4/0899, 4/5170, 5/0553, 6/2564, 6/3072

k.-geni 3/2353, 3/4261

k.-genil 4/0642

k.-genivis 1/1198

k.-gen-ne 4/5423

k.-genner+(1) 3/1620, 5/1395, 5/2052, 5/2257, 5/2349, 5/2382, 6/1976

k.-genner-dir 3/3627

k.-geş 1/0031, 1/0091, 1/0111, 1/0274, 1/0553, 1/0556, 1/0567, 1/0781, 1/0833, 1/0860, 1/0893, 1/1268, 1/1270, 1/1349, 1/1472, 1/1613, 1/1683, 1/1788, 1/1790, 1/1799, 1/1972, 1/1980, 1/2050, 1/2110, 1/2209, 1/2523, 1/2620, 1/2655, 1/2679, 1/2882, 1/2897, 1/2963, 1/2972, 1/2983, 1/3210, 1/3249, 1/3364, 1/3390, 1/3526, 1/3529, 2/0049, 2/0306, 2/0575, 2/0987, 2/1052, 2/1406, 2/1455, 2/1468, 2/1563, 3/0079, 3/0128, 3/0359, 3/0369, 3/0434, 3/0469, 3/0495, 3/0503, 3/0615, 3/0689, 3/0691, 3/0767, 3/1084, 3/1124, 3/1156, 3/1161, 3/1254, 3/1347, 3/1565, 3/1702, 3/1940, 3/2033, 3/2054, 3/2068, 3/2090, 3/2161, 3/2220, 3/2281, 3/2301, 3/2340, 3/2357, 3/2423, 3/2434, 3/2478, 3/2519, 3/2609, 3/2737, 3/2935, 3/2974, 3/3019, 3/3105, 3/3159, 3/3233, 3/3235, 3/3270, 3/3290, 3/3310, 3/3354, 3/3369, 3/3398, 3/3409, 3/3450, 3/3565, 3/3596, 3/3600, 3/3695, 3/3925, 3/3945, 3/4103, 3/4142, 3/4155, 3/4226, 3/4337, 3/4368, 3/4559, 3/4890, 3/4928, 3/4960, 3/4965, 3/4977, 3/5007, 3/5031, 4/0644, 4/0802, 4/0888, 4/2329, 4/3021, 4/5433, 5/0396, 5/0468, 5/0521, 5/0601, 5/0714, 5/1024, 5/1091, 5/1131, 5/1150, 5/1158, 5/1163, 5/1328, 5/1636, 5/1644, 5/1691, 5/1767, 5/1901, 5/2231, 5/2426, 5/2506, 5/2656, 5/2731, 6/0124, 6/0151, 6/0154, 6/0162, 6/0243, 6/0340, 6/0351, 6/0357, 6/0373, 6/0378, 6/0387, 6/0400, 6/0408, 6/0420, 6/0432, 6/0435, 6/0449, 6/0469, 6/0474, 6/0505, 6/0536, 6/0664, 6/0703, 6/0885, 6/0994, 6/0999, 6/1018, 6/1061, 6/1288, 6/1626, 6/1724, 6/1777, 6/1943, 6/1981, 6/2016, 6/2073, 6/2099, 6/2105, 6/2489, 6/2555, 6/2558, 6/2707, 6/2709, 6/2714, 6/2726, 6/2806, 6/2855, 6/2886, 6/2898, 6/2967, 6/2971, 6/2983, 6/3113, 6/3176, 6/3319, 6/3568, 6/3635, 6/3759, 6/3768

k.-geşterniŋ 4/3676

k.-geştiŋ 4/0880, 4/1017, 4/1276, 4/1284, 4/1320, 4/1599, 4/1885, 4/1938, 4/2005, 4/2237, 4/2326, 4/2369, 4/2393,

4/2520, 4/2871, 4/3365, 4/3576, 4/4131, 4/4573, 4/4911, 4/4985, 4/5078, 4/5311, 4/5393

k.-iŋer 1/0583

k.-ip+(keep) 1/0560, 1/0788, 1/1224, 1/2681, 1/2959, 1/3707, 1/3764, 1/3771, 1/3840, 1/3862, 2/0280, 2/0281, 2/1099, 3/3753, 3/4662, 4/2216, 4/3725, 4/3963, 5/0090, 5/0325, 5/0356, 5/0421, 5/0906, 5/1177, 5/1366, 5/1565, 5/1635, 5/1722, 5/2265, 6/0166, 6/0695, 6/1163, 6/2392, 6/2400, 6/2431, 6/2685, 6/3043, 6/3121, 6/3150, 6/3173, 6/3313, 6/3388, 6/3463, 6/3469

k.-ip-tir 3/5037

k.-iptir+(keeptir) 1/0293, 1/0677, 1/0828, 1/1162, 1/1308, 1/2027, 1/3331, 1/3408, 1/3443, 1/3504, 2/0230, 2/0350, 2/0509, 2/0819, 2/1087, 2/1178, 2/1454, 2/1617, 3/0569, 3/2086, 3/3125, 3/3163, 3/3227, 3/3338, 3/3484, 3/3922, 3/4363, 3/4467, 3/5013, 4/3288, 4/3471, 5/1694, 5/2108, 5/2310, 5/2643, 6/0725, 6/0750, 6/0777, 6/0805, 6/1241, 6/1584, 6/1995, 6/3045, 6/3142, 6/3175

k.-ip-tirler+(keeptirler) 1/3040, 1/3527, 2/0985, 3/3104, 3/3874, 5/2135, 6/0175, 6/1297

k.-ir+(1) 2/1530, 3/0095, 4/1407, 4/2065, 4/2082, 5/1490

k.-ir+(1)+(keer) 3/0288, 3/2541, 3/3352, 3/3451, 4/0407, 4/2070, 5/2061, 5/2063, 6/1537, 6/1889, 6/2274, 6/2885, 6/3062, 6/3146

k.-ir+(2) 3/4707, 6/3746

k.-ir+(2)+(keer) 1/0923, 1/0924, 3/4831, 6/1191, 6/1543, 6/1559, 6/1574, 6/1607, 6/1650, 6/1692, 6/1713, 6/1837, 6/2429, 6/3718

k.-irde 3/1535

k.-irde+(keerde) 1/1820, 1/1828, 1/2761, 1/3712, 3/0985, 3/1053, 3/1061, 3/1157, 3/1386, 3/1388, 3/1468, 3/1537, 3/1738, 3/1802, 3/1809, 3/2053, 3/2193, 3/2195, 3/2196, 3/2368, 3/2372, 3/2382, 3/2918, 3/4105, 4/2824, 4/2841

k.-irge 1/0139, 1/0141, 2/0224, 2/0257, 2/0444, 2/1600, 3/4695, 3/4929, 5/0912, 5/0932, 5/1018, 5/1381, 5/1475, 5/1813, 5/1863, 5/2073, 5/2138, 5/2152

k.-irge+(keerge) 1/0277, 1/0390, 1/0739, 1/0865, 1/1013, 1/1252, 1/1415, 1/1452, 1/1490, 1/1620, 1/1699, 1/1719, 1/1961, 1/2043, 1/2058, 1/2360, 1/2543, 1/2917, 1/3041, 1/3053, 1/3111, 1/3140, 1/3147, 1/3342, 1/3457, 1/3468, 1/3646, 1/3676, 1/3924, 1/3960, 2/0502, 2/0529, 2/0541, 2/0605, 2/1069, 2/1072, 2/1092, 2/1126, 2/1336, 2/1427, 2/1431, 2/1618, 3/0101, 3/0205, 3/0208, 3/0240, 3/0304, 3/0340, 3/0355, 3/0360, 3/0534, 3/0979, 3/1275, 3/1343, 3/1363, 3/1463, 3/1570, 3/1627, 3/1727, 3/1732, 3/1798, 3/1935, 3/1953, 3/1986, 3/2003, 3/2006, 3/2035, 3/2252, 3/2375, 3/2465, 3/2500, 3/2757, 3/2814, 3/2865, 3/2913, 3/2933, 3/3066, 3/3082, 3/3110, 3/3206, 3/3415, 3/3566, 3/3745, 3/3814, 3/3829, 3/3842, 3/4272, 3/4349, 3/4403, 3/4506, 3/4630, 3/4761, 4/0077, 4/0107, 4/0444, 4/0720, 4/0839, 4/0863, 4/1039, 4/1158, 4/1927, 4/2157, 4/2167, 4/2595, 4/2861, 4/2899, 4/2999, 4/4107, 4/4379, 4/4719, 4/5276, 5/0466, 5/0781, 5/1194, 5/1225, 5/2227, 5/2309, 5/2311, 6/0139, 6/0176, 6/0252, 6/0331, 6/0677, 6/0834, 6/0909, 6/0917, 6/0951, 6/1040, 6/1107, 6/1242, 6/1274, 6/1898, 6/1913, 6/2031, 6/2753, 6/2779, 6/2833, 6/2964, 6/3065, 6/3081, 6/3131, 6/3135, 6/3164, 6/3252, 6/3675

k.-irge-le+(keerge) 4/0823, 5/0897

k.-ze 4/2764

k.-ze-daa 3/3787, 5/1986

k.-ze-le 3/3207, 6/1415

k.-zimze 4/4560

k.-ziŋze 1/1395, 1/3320

[=1253 (yardımcı fiil=772)]

keldir- Getirtmek, çağırmak.

k.-gen+(2) 6/0139

[=1]

keldirt- Getirtmek, çağırmak.

k.-ip-tir 3/4693

[=1]

kelgile- Gelmek; birliktelik ya da tezlik bildirir.

k.-er+(2) 5/0690

k.-geş+(kelgileeş) 5/0377

k.-gen+(1)+(kelgileen) 5/1956

k.-gen+(2)+(kelgileen) 6/0908

[=4]

kelin *is.* Gelin.

k. 2/0658

k.+i+(kenni) 1/3402

k.+im+(kennim) 1/3404, 5/2097

k.+imniŋ+(kennimniŋ) 1/3063

k.+in+(kennin) 1/3414, 1/3523, 2/1292

k.+inge+(keninge) 5/2091

k.+iniŋ+(kenniniŋ) 2/1255

k.+iŋni+(kenniŋni) 2/1224

k.+iŋni-daa+(kenniŋni) 1/3473

k.+ivisti+(kennivisti) 5/2206

k.+ivistiŋ+(kennivistiŋ) 5/1451, 5/1789, 5/2083

k.+ni 2/0668

k.+imniŋ (herin) 6/1444, 6/1518

k. (helin) 3/3488

k.+im (hennim) 3/3509, 3/3579

k.+in (hennin) 3/3548

k.+inge (henninge) 3/3581, 3/3588

[=27]

kem *is*. Kusur, kabahat, eksiklik.

k. 4/4609

[=1]

kem-hora *is*. Zarar, ziyan, kötülük, yanlış.

k. 4/5069

[=1]

kenedeze → kedereze

k. 5/0245, 5/0277

[=2]

keŋgirtkeyin- Ses çıkarmak; çatırdamak, kütürdemek.

k.-ip+(keŋgirtkeynip) kel- 6/3121

[=1]

kertik *is*. Kertik.

k. 5/0664, 5/0666, 5/0701, 5/1052

[=4]

kes *is.* **1**. Gez; ok.

k. 5/2330, 5/2426, 6/0576, 6/0616, 6/1028, 6/1599, 6/1642, 6/1684, 6/1830, 6/3715, 6/3738

k.+i+(kezi) 1/1741, 1/1797, 1/1840, 3/1077

k.+in+(kezin) 1/1476

2. Bel, dağ geçidi.

k.+tive 3/1824

*

kes baalık Bel, dağ geçidi.

k. 1/1741, 1/1797, 1/1840

[=20]

kes- Kesmek.

k. 6/0882, 6/0883

k.-e+(keze) 1/1738, 1/1794, 1/1836, 2/1190, 4/1088, 5/1026, 6/1810, 6/1811, 6/1841, 6/1842

k.-er+(1)+(kezer) 1/3819, 3/1014, 4/0326

k.-er+(2)+(kezer) 4/0317

k.-erge+(kezerge) 4/0273, 4/0285

k.-ip+(kezip) 2/1378, 2/1380, 3/1420, 3/4134, 4/0288, 4/0315, 4/0795, 4/4579, 5/1829

k.-ip+(kezip) al- 3/2508, 5/1056, 6/0671, 6/0672

k.-ip-daa+(kezip) tur- 4/5216

k.-ipsiŋze+(kezipsiŋze) 4/0807

k.-ipterge+(kezipterge) 4/0810, 6/1064

k.-keş 5/2510

k.-key 1/0625

*****

is kes-/çer kes- Aramak.

k.-ip+(kezip) 5/1892, 6/0662

[=39]

keskindi *is.* Kesinti, kırpıntı, parça.

k.+zinden 5/0115

[=1]

kestik *is*. Küçük bıçak.

k.+i-bile+(kestii) 6/1063

k.+in+(kestiin) 6/0669, 6/0880

k.+in-daa+(kestiin) 4/5289

k.+ter 1/3818

k.+terni 1/3820

[=6]

kestin- Kesilmek.

k.-meyn tur- 4/0299

[=1]

kestir- Kestirmek.

k.-er+(1) 2/1447, 4/0327, /3634

k.-gey 3/0549, 6/2977, 6/2980

k.-ip al- 6/0884

k.-ip tur- 4/1173

k.-zimze-daa 2/1462

k.-zin 5/0775

[=10]

keş *is*. Deri, post.

k.+i+(keji) 1/0446, 1/1416, 1/1453, 1/2088, 1/2097, 1/3345, 1/3751, 1/3754, 2/0289, 2/0347, 2/0700, 2/0807, 2/1197, 2/1218, 2/1452, 3/0033, 3/0038, 3/0317, 3/1120, 3/2101, 3/2231, 3/3712, 3/4088, 3/4309, 4/0714, 4/0787, 4/0884, 4/1034, 4/1546, 4/1650, 4/1994, 4/2174, 4/2379, 4/2385, 4/2440, 4/2464, 4/2564, 4/3622, 4/4374, 4/5238, 5/0344, 5/0354, 5/0355, 5/0402, 5/0499, 5/0501, 5/0997, 5/1603, 5/1907, 6/0020, 6/0673, 6/0693, 6/0816, 6/0864, 6/1041, 6/1451, 6/1709, 6/2108, 6/2252, 6/2255, 6/2394, 6/2397, 6/2534, 6/2537, 6/2583, 6/2585, 6/2586, 6/2680, 6/2683, 6/3224, 6/3226, 6/3248, 6/3589, 6/3638, 6/3749

k.+i-bile+(keji) 3/0489, 3/4236, 4/0091, 5/0332, 5/0334

k.+in+(kejin) 1/0083, 1/0525, 2/1393, 3/0665, 3/3174, 6/0031, 6/0053, 6/0055, 6/0105, 6/0891, 6/1097, 6/1130, 6/1214

[=93]

keş- Geçmek, karşıdan karşıya geçmek.

k.-çik 4/3554

k.-e+(keje) 3/0733, 3/1219, 6/1615

k.-e+(keje) ber- 1/1289, 5/0896

k.-er+(1)+(kejer) 1/1183, 1/1340, 5/0856, 5/0858, 5/0860

k.-er+(2)+(kejer) 1/1323, 1/1329, 1/1331, 1/1381, 1/1384, 2/1049

k.-eriŋ+(kejeriŋ) 2/1035

k.-ip+(kejip) 4/3043, 4/0769, 4/3403, 5/2309

k.-ip+(kejip) çıt- 1/1271

k.-ip+(kejip) kag- 1/1269, 1/1277

k.-ip+(kejip) kel- 3/3925, 5/0897

k.-ipken+(kejipken) 1/2982

k.-ken+(2) 5/0861

k.-keş 3/1594, 5/2418

k.-kizinde 4/3618

k.-pes+(1) 1/1262

k.-peyn 1/1182

k.-pezimge 5/0873, 5/0875

[=36]

keşsig *sf*. Derimsi, iyi deri

k. 6/0816, 6/0864

[=2]

keşteldir- Derilendirmek.

k.-ip 1/0546

k.-ip kel- 1/0549

[=2]

ket- Giymek.

k.-er+(1)+(keder) 3/0158

k.-er+(2)+(keder) 2/0342, 3/0268

k.-erge+(kederge) 3/1121

k.-eyn+(kedeyn) 5/2659, 5/2660

k.-ip+(kedip) 1/3752, 3/0647, 3/4242, 5/0504, 6/2395, 6/2681, 6/2684

k.-ip+(kedip) kedip 4/1038

k.-ip+(kedip) al- 3/4091, 4/0438, 4/1651, 6/2109, 6/2253, 6/2256, 6/2398, 6/2538

k.-ip+(kedip) çoru- 3/0148, 3/0314, 3/0414

k.-ip+(kedip) tur- 1/0443, 1/0444, 1/0446

k.-ken+(2) 3/0252, 4/1663

k.-keş 3/0317, 3/2025, 3/2233, 3/2251, 3/2272, 4/2386, 5/0340, 5/0344, 5/0345, 5/1157, 5/1907, 5/2595

k.-keştiŋ 4/2440

k.-pedim 3/2103

k.-peen+(1) 4/2464

k.-ti 3/2104

[=46]

kettin- Giyinmek.

k.-geş 6/0169

k.-geştiŋ 1/0447

k.-ip 1/2098, 2/0978, 3/2323, 4/3623, 6/1468

k.-ip al- 3/1141

[=8]

kettir- Giydirmek.

k.-ip 1/3755, 6/3221

[=2]

kevig *sf*. Kurumuş, kuru.

k. 5/1267, 5/1269, 5/2585, 5/2587

[=4]

kevimzire- Kurumak, hafiften kurumak, katılaşmak.

k.-y ber- 1/1963

[=1]

kevin-herekçok *sf*. Gereksiz.

k. 5/1629

[=1]

kezee: kezee şagda *zf*. Sürekli, daima.

k. 1/0296

[=1]

kezeede *zf*. Her zaman, daima.

k. 5/2251

k.-le 1/0220

[=2]

kezek *is*. **1**. Grup, bölük.

k. 3/3671, 3/4829

k.+terimni 1/2693

2. Parça; yanmakta olan ya da ucu ateşli, közlü odun parçası

k.-bile 5/1086

[=4]

kezen- Nişan almak, tetikte olmak.

k.-di 3/1042, 3/1456, 3/1793

k.-gen+(1) 3/1730

k.-geş 3/2030

k.-ip 1/3866, 3/1043, 3/1381, 3/1459, 3/1796, 6/2115

k.-medim 3/1041, 3/1455, 3/1792

[=14]

kezi- Gezmek, dolaşmak.

k.-p 1/1961, 3/0924, 3/0925, 3/1292, 3/1665, 3/1666, 3/3991, 3/4123, 4/2313

k.-y 5/1541

[=10]

kezik *is*. Yarım, yarı.

k.+i+(kezii) 3/2739, 3/2740, 6/2906, 6/2907

k.+in+(keziin) 1/2555, 3/0476, 3/0477, 3/3055, 3/3056, 6/2843, 6/2881

[=11]

kıdat: kıdat paş, tos-taŋma kıdat paş → tos-taŋma

k. 2/0028, 2/1383

[=2]

kıdıg *is*. **1**. Kıyı, kenar, civar, etraf, çevre.

k.+ınçe+(kıdınçe) 6/1867

k.+ında+(kıdında) 1/2083, 1/2428, 2/0349, 4/2505, 4/3068, 4/3243, 4/3362, 4/3545, 4/3561, 5/1404, 5/1518, 5/1522, 6/0410, 6/0422, 6/3702

k.+ından+(kıdından) 2/1153, 3/0714, 3/2021, 4/3046, 6/1859, 6/1955

k.+ınga+(kıdınga) 2/0064, 3/1348, 3/2532, 3/2704, 3/3573, 4/1404, 4/2302, 6/1872, 6/2961

2. Nehir, göl gibi yerlerin kıyısı, kıyı.

k.+ı+(kıdı) 3/2707

k.+ında+(kıdında) 3/1329, 4/0008, 4/0148, 4/0162, 4/0946, 4/0966, 4/1425, 4/1748, 4/1803, 4/2030, 4/2628, 4/4116, 4/4487

k.+ınga+(kıdınga) 1/1185, 3/2688, 3/3558

3. Kıyı, sınır.

k. 1/3646

k.+ından+(kıdından) 5/1611

k.+ınga+(kıdınga) 1/3013, 1/3430

[=52]

kıdıg-kızıgaar *is*. Kıyı, sınır.

k.+da 4/0700

k.+ınga 3/2762, 5/0660

[=3]

kıjan- Tehdit etmek, korkutmak.

k.-ıp çıdıp kal- 1/1299, 1/3006, 1/3036, 1/3578

[=4]

kıjan- hınan- Tehdit etmek, korkutmak.

k.-ıp çıdıp kal- 1/3350

[=1]

kıjık *is*.Yerme, söylenme, sövme.

k. 4/1773

[=1]

kıjın *zf*. Kışın.

k. 3/0057, 3/0593, 3/0605, 3/2693, 3/3119, 3/3123, 3/3175, 4/2024, 4/2249, 4/4437, 4/4737, 6/2131, 6/2427, 6/2618, 6/2706

[=15]

kıjırı- Eğlenmek, alay etmek.

k.-gan+(1)+(kıjıraan) 4/1073

k.-gan+(2)+(kıjıraan) 4/2653

k.-p 3/1441, 4/2577

k.-p tur- 3/3244, 4/1065

[=6]

kıjırgançıg *sf*. Pis, kötü, aşağılık.

k. 4/1773

[=1]

kıjırış- ittiriş- Eğlenmek, alay etmek, laf atmak.

k.-ip+(kıjırjıp-ittirjip) 4/2766

[=1]

kıktıg *is*. Kin duyulan, hasım.

k.+da 4/4207

[=1]

kıl- 1. Yapmak, etmek, meydana getirmek.

k.-a al- 3/0846

k.-gan+(1) 1/0435, 2/1388, 2/1390

k.-gan+(2) 1/0020, 1/0432, 3/0015, 3/0017, 3/1054, 3/1056, 3/2100, 3/4087, 4/0176, 5/0333, 5/0335, 5/0337, 6/0030, 6/0042, 6/0045, 6/0057, 6/0065, 6/0067, 6/0102, 6/0104, 6/0113, 6/0116, 6/1603, 6/1605, 6/1646, 6/1648, 6/1688, 6/1690, 6/1834, 6/1836, 6/3742, 6/3744

k.-gaş 5/0666

k.-ıŋar 1/2378, 1/3069, 1/3979, 5/0972, 5/1080, 5/1088

k.-ıp al- 1/0849, 1/3980, 4/4887, 6/1100, 6/1215

k.-ıp ber- 1/0187, 1/0206, 1/0209, 3/0851, 4/3292, 6/0877, 6/3221, 6/3227

k.-ıp berip çor- 2/1246

k.-ıp kag- 4/3193, 6/1162

k.-ıpkaş 1/2855

k.-ıp-tır 2/1394

k.-ıp tur- 2/1385, 3/1889

k.-ıp 2/1242, 2/1381, 6/3219, 6/3223, 6/3232

k.-ır+(2) 3/0204, 3/0491

2. Yapmak, etmek, gerçekleştirmek, yerine getirmek.

k.-a ber- 4/4954, 4/5032

k.-bayn 3/1502

k.-gan+(2) 1/1897, 4/2133, 4/4603

k.-gaş 3/3820, 3/4456

k.-ıŋar 1/1746

k.-ıp 2/1231, 4/5152, 5/2726, 5/2743, 5/2745

k.-ıp ber- 4/1296

k.-ıp çoru- 3/4461

k.-ıp kag- 3/4312

k.-ıp tur- 4/1249, 6/1795, 6/3549

k.-ıp turup ber- 3/4418

k.-ır+(1) 3/0862, 6/1855, 6/1952, 6/2365, 6/2643, 6/2577, 6/2800

k.-ır+(2) 6/3608, 6/3756

k.-ırı-bile 1/1754

k.-ır-la 4/5103

3. Olarak kabul etmek.

k.-ıp al- 2/0294

k.-ıp kag- 5/2068, 5/2080

4. Görevlendirmek, görevli kılmak.

k.-gaş 3/5048

k.-ıp kag- 3/2762

k.-ırıl 5/2393

5. İsimlerle birlikte "etmek, yapmak, kılmak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

k.-a 4/5246

k.-a ber- 2/1368

k.-bas+(1) 3/1209, 3/1586, 4/4256

k.-bas-daa 1/1883

k.-bayn 3/4073

k.-bazımda 1/2746

k.-dıŋ 5/0425

k.-gan+(2) 1/3882, 3/4125

k.-gaş 3/0467, 3/0472, 3/2578, 3/3587, 3/5042, 5/1354, 5/1355

k.-ıŋar 4/2402

k.-ıp 1/1562, 3/0817, 3/1284, 3/1658, 3/1854, 3/1867, 3/1891, 3/2287, 3/2449, 3/2787, 3/4520, 3/4317, 3/3908, 3/4540, 3/4490, 3/4541, 3/4766, 3/4792, 3/5040, 6/1301, 6/3230

k.-ıp al- 3/1203, 3/1582, 3/3488

k.-ıp çor- 3/4589, 3/4642

k.-ıp çoru- 3/4961

k.-ıp kel- 3/4612, 3/4703

k.-ır+(1) 2/1131, 3/0686, 3/0738, 3/1638, 3/3912, 3/4416, 3/4487, 3/4809

k.-ır+(2) 3/3156, 3/4857, 4/270

k.-ır-daa 1/1882

k.-ırda 3/0040

k.-ır-dır 4/3053

k.-za 3/2765, 3/4051

[=172]

kılaŋayın- Parlamak, parıldamak.

k.-ıp+(kılaŋaynıp) tur- 3/2576

[=1]

kılaŋnat- Parlatmak, ışıldatmak.

k.-ı+(kılaŋnadı) 5/2515

[=1]

kılaşta- Yürümek, adımlamak, yürüyüp gitmek.

k.-ar+(2) 5/1988

k.-arga 2/0100, 3/0244

k.-gaş+(kılaştaaş) 2/0101, 3/4441, 6/1739, 6/2962

k.-p 1/0143, 2/0089, 2/0302, 2/0402, 3/0244, 3/0912, 3/0913, 3/0975, 3/4695, 4/0441, 4/0794, 4/2216, 4/2329, 4/2593, 4/2725, 4/2860, 4/2938, 4/3019, 4/3085, 4/3608, 4/3615, 4/4945, 5/1541, 6/0278, 6/0701, 6/0703, 6/0805, 6/0834, 6/0917, 6/0982, 6/1440, 6/2760, 6/2762, 6/3675

k.-p çet- 4/2618

k.-p-daa çet- 4/0959

k.-p kel- 2/1454, 2/1455, 3/0209, 3/0503, 4/2202, 4/2326, 4/2523, 5/0305, 5/0325, 5/0356, 5/1018, 5/1163, 5/1650, 6/2967

k.-p olur- 1/1610

k.-p or- 4/0124

k.-p tur- 2/0249, 3/0207, 3/0518, 4/2313, 5/2017, 5/2185, 5/2307, 6/0955, 6/0956

k.-vas+(2) 5/1994

k.-vayn 1/1031

k.-y ber- 5/1015, 5/1435

k.-y-la ber- 4/2277

k.-za-la 6/0970

[=74]

kılaştaş- Yürümek, gitmek, birlikte yürümek.

k.-ı+(kılaştajı) ber- 4/1268

k.-ıp+(kılaştajıp) 1/0983

k.-payn 1/0982

[=3]

kılay- Parlamak.

k.-ıp tur- 2/1053

[=1]

kılbış *is*. Bir tür çay bitkisi.

k. 3/1647, 3/3978

[=2]

kılçaŋayın- Bakmak, bakınmak.

k.-ıp+(kılçaŋaynıp) 4/2237

k.-ıp+(kılçaŋaynıp) or- 4/4140, 4/4143

[=3]

kılçaş *is*. Hızlı ve ani bir şekilde gerçekleşen şeyleri görmeyi ifade eden yansıma söz.

k. 3/2144, 3/4314, 4/1906

k.-daa 3/2512

[=4]

kıldır *zf*. Olarak, o şekilde; isimlerle ve sıfatlarla birleşerek zarf görevli yapılar oluşturur.

k. 1/0148, 1/0191, 1/0212, 1/0490, 1/0517, 1/0518, 1/0750, 1/0692, 1/0693, 1/0821, 1/0822, 1/0847, 1/0851, 1/0852, 1/0855, 1/1071, 1/1261, 1/1813, 1/1938, 1/1939, 1/1984, 1/1987, 1/2007, 1/2034, 1/2207, 1/2233, 1/2234, 1/2235, 1/2236, 1/2306, 1/2307, 1/2317, 1/2345, 1/2377, 1/2389, 1/2649, 1/2715, 1/2788, 1/2971, 1/3068, 1/3081, 1/3116, 1/3137, 1/3302, 1/3520, 1/3303, 1/3768, 1/3794, 1/3797, 1/3798, 1/3859, 1/3860, 1/3892, 2/0449, 2/0450, 2/0452, 2/0682, 2/0982, 2/0990, 2/1054, 2/1251, 3/0344, 3/0428, 3/0635, 3/0636, 3/0661, 3/0670, 3/0746, 3/2185, 3/2265, 3/2266, 3/2691, 3/2702, 3/2846, 3/2871, 3/2919, 3/3061, 3/3116, 3/3138, 3/3405, 3/3619, 3/3833, 3/3834, 3/4029, 3/4089, 3/4111, 3/4112, 3/4139, 3/4314, 3/4434, 3/4466, 3/4500, 3/4501, 3/4746, 3/4830, 3/4834, 3/4879, 3/4884, 4/3886, 3/4910, 3/4935, 3/4936, 3/5028, 3/5048, 4/0452, 4/0563, 4/1105, 4/1108, 4/1167, 4/1196, 4/1231, 4/1357, 4/1360, 4/2210, 4/2763, 4/2787, 4/2812, 4/2817, 4/2827, 4/2859, 4/2910, 4/2983, 4/3258, 4/3521, 4/3558, 4/3703, 4/3767, 4/3888, 4/3905, 4/3968, 4/3978, 4/3992, 4/4222, 4/4224, 4/4370, 4/5117, 4/5135, 4/5284, 4/5360, 5/0292, 5/0323, 5/0324, 5/0459, 5/0473, 5/0503, 5/0528, 5/0557, 5/0558, 5/0586, 5/0595, 5/0953, 5/0973, 5/1135, 5/1165, 5/1169, 5/1176, 5/1760, 5/2056, 5/2313, 5/2371, 5/2372, 5/2386, 5/2387, 5/2633, 5/2693, 5/2741, 6/0197, 6/0199, 6/0313, 6/0364, 6/0375, 6/0483, 6/0485, 6/0501, 6/0564, 6/0575, 6/0579, 6/0619, 6/0627, 6/0683, 6/0727, 6/1093, 6/1095, 6/1099, 6/1129, 6/1718, 6/1768, 6/1850, 6/1957, 6/1958, 6/2110, 6/2124, 6/2126, 6/2127, 6/2265, 6/2355, 6/2416, 6/2423,

6/2424, 6/2571, 6/2631, 6/2698, 6/2705, 6/2722, 6/2847, 6/2945, 6/3251, 6/3318, 6/3394, 6/3469, 6/3567, 6/3593

[=212]

kıldır- Yaptırmak.

k.-a ber- 4/1187

k.-a-la ber- 4/1175

k.-ıp kör- 6/0385

k.-ıp tur- 4/1190, 4/1179, 4/1183

[=6]

kıldırt- Yaptırmak.

k.-ırı 3/1425

k.-ıp-daa tur- 4/1220

k.-ıp tur- 4/1216

[=3]

kılgıla- Yapmak.

k.-p al- 4/5234

[=1]

kılıktan- Sinirlenmek, öfkelenmek.

k.-gan+(2) 4/4043

[=1]

kılıktıg *sf*. Öfkeli, hiddetli.

k. 3/3774

[=1]

kılın 1. *sf*. Kalın.

k. 1/1083, 3/3704, 3/4394

k. kılın 5/1560

2. *zf*. Güçlü, kuvvetli, şiddetli.

k. 1/1140

[=5]

kılın- **1**. Olmak.

k.-ıp+(kınnıp) kel- 1/1828, 3/2196, 6/3142

k.-ıp+(kınnıp) tur- 5/0400

2. Yansıma sözlerle birlikte kullanılarak yansıma sözün bildirdiği oluşu ifaden birleşik fiiller oluşturur.

k.-ı+(kınnı) ber- 1/0355, 3/4362, 4/0512, 5/1090

[=8]

kılınna- Kalınlaştırmak.

k.-y 3/0666

[=1]

kılış-hıvıt → hılış-hıvıt

kılıyt- Hızlı koşmak, koşturmak.

k.-ıp 4/1920, 4/5410

[=2]

kım *zm*. Kim.

k. 1/1044, 1/2586, 1/2724, 1/2725, 3/0815, 3/0827, 3/0829, 3/0928, 3/0942, 3/1297, 3/1668, 3/1669, 3/1962, 3/2112, 3/3994, 3/3995, 3/4255, 3/4582, 3/4597, 3/4641, 4/0298, 4/0463, 4/2098, 4/2105, 4/2113, 4/2464, 5/0442, 5/0720, 5/1064, 6/0255, 6/1493, 6/1494, 6/1754, 6/2873

k.+daa 4/2090, 5/0683

k.+ga 5/0612, 5/0614

k.+ıl 1/0994, 1/0995, 1/1505, 1/1506, 1/1650, 1/1651, 2/0874, 2/0875, 2/0887, 2/1497, 3/4038, 3/0828, 3/0918, 3/1282, 3/1296, 3/1656, 3/1838, 3/1853, 3/3986, 3/4055, 3/4764, 3/4790, 4/1019, 4/1022, 4/1559, 4/1561, 4/1739, 4/1741, 4/1767, 4/1769, 4/2017, 4/2019, 4/2611, 4/2613, 5/0426, 5/0731, 5/1083, 6/0287, 6/0438, 6/1208

k.+nar 5/2727, 5/2727

[=80]

kım-daa *zm*. Kimse, hiç kimse.

k. 1/3355, 3/2834

[=1]

kımçı *is*. Kamçı, kırbaç.

k. 5/0679, 5/0778, 6/1461

k.-bile 1/3375, 1/3452, 5/1326

k.+ların 5/0689

k.+ŋnı 1/0526

k.+zı-bile 1/1433, 2/0435, 3/4012, 4/0093, 5/2468, 5/2620, 6/1548, 6/1564, 6/1579, 6/3147

k.+zın 1/1468, 2/1062, 5/0338

[=21]

kımçılan- Kırbaçlamak, atı kırbaçlamak.

k.-gaştıŋ 4/3070

[=1]

kımçılıg *sf*. Kırbaçlı, kamçılı.

k. 3/1648, 3/3973, 6/0058

[=3]

kımıskayak *is*. Karınca.

k. 4/1167

k.-la 3/1345

k.+tıŋ 4/1205

[=3]

kımzarlıg *sf*. Çantalı; yiyecek, yemiş koyulan kabı, çantası olan.

k. 6/1006

[=1]

kındarlan- Kızmak, sinirlenmek, öfkelenmek, söylenmek.

k.-ıp olur- 3/3128

[=1]

kıŋgıladı *zf*. Tınlayarak, çınlayarak, yüksek ve tiz bir sesle.

k. 3/1037

[=1]

kıŋgırt *is*. Tiz duyulan sesi ifade eden yansıma söz.

k. 1/2207, 4/2859, 4/3888

[=3]

kıŋgırtkayın- Gürüldemek, çatırdamak; "kıŋ" diye ses çıkarmak.

k.-ıp+(kıŋgırtkaynıp) 4/2306, 4/5344

k.-ıp-la+(kıŋgırtkaynıp) 4/3687

[=3]

kıŋgırtkayndır *zf*. Gürültüyle,gürleyerek.

k. 4/4004

[=1]

kıpsınçıg *sf*. Nahoş, keskin, tiz (ses).

k. 3/0684, 3/2292, 3/4850, 5/0494, 6/0443, 6/3757

k.+ı-bile 6/0537

[=7]

kıpsınçıg-çarjınçıg *sf*. Acınacak, zavallı.

k. 4/1996

[=1]

kır (~kırı) I. *is*. **1.** Yüzey, satıh.

k.+ı 3/2711, 6/0626, 6/0638

k.+ı-bile 1/0982

k.+ında 1/1242, 4/0305, 5/1978, 6/3110, 6/3111

k.+ınga 1/0991, 3/0515, 3/2558, 3/3043, 3/4115, 3/4450, 4/1308, 4/1839, 4/2752, 4/2773, 4/2779, 4/2889, 4/2901, 4/2905, 4/2963, 4/2975, 4/2978, 5/1261, 6/0184, 6/0185, 6/0981, 6/1862, 6/2088, 6/2228, 6/2375, 6/2656, 6/2754

2. Üst, üst kısım, üstü, yukarı, yukarısı.

k.+ı 4/4337, 4/4339, 5/1123

k.+ı-bile 3/0730, 3/3907, 3/4535, 6/0239, 6/0324

k.+ımda 4/3420

k.+ın 1/0352, 6/1047, 6/2335

k.+ınçe 1/0499, 1/0880, 1/0889, 2/0742, 2/0933, 3/0954, 3/0974, 3/1017, 3/1361, 3/1379, 3/1724, 3/3858

k.+ında 1/0666, 1/0681, 1/0700, 1/1098, 1/1100, 1/1623, 1/1627, 1/1631, 3/0956, 3/0959, 3/0961, 3/0966, 3/1729, 3/1872, 3/2576, 4/0036, 4/1478, 4/1705, 4/1963, 4/1965, 4/2191, 4/2219, 4/2599, 4/2832, 4/4442, 4/4444, 4/4447, 4/4449, 5/0232, 5/0233, 5/0392, 5/0394, 5/0477, 5/0477, 5/0482, 5/0935, 5/1835, 5/2008, 6/3551

k.+ından 3/2409, 4/0886, 4/2496, 4/3246, 4/3366, 5/0117, 6/0653

k.+ındıva 1/2275, 4/0181, 4/0449, 4/1443, 4/2209, 4/3220, 6/0950

k.+ınga 1/0365, 1/0832, 1/1245, 1/1643, 1/1977, 1/2311, 1/2343, 1/2620, 1/2970, 1/3209, 1/3306, 1/3883, 2/0162, 2/0381, 2/0399, 2/0663, 2/0743, 2/0752, 3/0052, 3/0461, 3/0465, 3/0470, 3/0680, 3/0785, 3/1034, 3/1147, 3/1223, 3/1363, 3/1603, 3/1616, 3/1626, 3/1727, 3/2051, 3/2823, 3/2825, 3/2826, 3/2827, 3/2909,

3/2975, 3/3423, 3/3665, 3/3958, 3/4113, 3/4672, 4/0915, 4/1273, 4/1447, 4/2728, 4/2804, 4/2811, 4/2816, 4/2911, 4/2984, 4/3945, 4/4306, 4/4309, 4/4900, 5/1447, 5/1719, 5/1900, 5/2196, 6/0242, 6/0535, 6/0596, 6/0609, 6/1020, 6/1131, 6/1307, 6/1350, 6/1397, 6/1469, 6/2111, 6/2184, 6/2401, 6/2686, 6/3677, 6/3706

k.+ınnan 3/0971

k.+ıŋarga 1/3973

3. Çeşitli hâl ekleriyle birlikte, aldığı ekin anlamını bildiren bir yardımcı isim olarak kullanılır.

k.+ındıva 4/2114

k.+ınga 3/2018, 5/2613

4. İyelik ekli gelecek zaman sıfat-fiili ile birlikte kullanılarak eylemin yaklaşıklığını ifade eder.

k.+ından 4/1241

*

argajoktun kırında → argajok

k.+da-la 2/0573

[=197]

kır II. *is*. Dağ sırası, sırt, yamaç.

k. 5/2422

k.+nı 5/0781

k.+nıŋ 5/2268

[=3]

kır III. *sf*. Kır, kır renkli.

k. 4/0438

[=1]

kır- Kırmak, yok etmek, öldürmek.

k.-a 1/2547, 1/2560, 1/3548, 3/0753, 3/0757, 3/1241, 3/1245, 3/3929, 3/3933, 4/2553, 4/3115, 4/3941, 5/1222

k.-a kag- 2/1145

k.-ar+(2) 3/0493, 3/0494

k.-a şap- 1/1115

k.-ıp-daa kag- 4/5361

k.-ıp kag- 1/2555

k.-ıp-la tur- 1/3105

k.-ıy 6/0684

[=21]

kırdır- Öldürmek; öldürülmek, yok edilmek.

k.-gaştıŋ 4/1600

[=1]

kırgan 1. *sf*. İhtiyar, yaşlı.

k. 1/0038, 1/0614, 1/0642, 1/0661, 1/0876, 1/3331, 2/1453, 3/0846, 3/3220, 3/3589, 3/3827, 3/3861, 3/4177, 3/4281, 3/4284, 3/4422, 4/5364, 5/1949

2. *is*. İhtiyar, yaşlı kişi.

k. 3/0830, 3/0878, 3/0929, 3/4153, 3/4597, 3/4621, 5/1338, 5/0152, 5/0162, 5/0201, 5/0239, 5/0814

k.-daa 3/4189

k.-dır 3/4304

k.+ga 3/2876

k.+ı 4/0108

k.+nar 3/1779

k.+nı-daa 3/4450

[=36]

kırgan-çönük *sf*. Yaşlı, çok yaşlı.

k. 1/0373

[=1]

kırgı- Kesmek, kırmak.

k.-y 1/1732, 1/1776, 1/1789, 1/1780, 1/1830, 2/1194, 2/1196, 5/1725

[=8]

kırgı- hıdı- 1. Kırmak, öldürmek, yok etmek.

k.-y 4/0702

2. Kırmak, kesmek, kırpmak.

k.-y 4/3372

[=2]

kırı *is*. Dirsek, dirsek yeri.

k.+m 4/4462

k.+nga 3/3097

k.+zında 1/0507

k.+zınıŋ 1/0508

[=4]

kırı- Yaşlanmak.

k.-dım 2/0299

k.-gan+(1)+(kıraan) 3/3896

k.-gan+(2)+(kıraan) 1/3410

k.-gan-dır+(kıraan) 5/2521

k.-gıjavıska+(kırıjavıska) 5/1952

k.-p 1/2888, 6/0132

k.-p kel- 3/0079, 4/0402

k.-p olur- 4/0395, 4/0400

k.-y ber- 3/0008, 3/0916, 3/4511, 3/4704

[=15]

kırı- çönü- Yaşlanmak, çok yaşlı olmak.

k.-gen+(2)+(kıraan-çöneen) 1/2414, 1/3180

k.-geni+(kıraan-çöneeni) 1/2420

[=3]

kırıl- Kırılmak, yok edilmek, öldürülmek.

k.-ıp-daa+(kırlıp) tur- 4/2669, 4/2676

[=2]

kırı- nazıla- Yaşlanmak.

k.-gan+(1)+(kırıp-nazılaan) 1/3844, 1/3863

[=2]

kırış- Bağrışmak, ağız kavgası etmek.

k.-ıp+(kırjıp) 6/0634

[=1]

kırıt- Yaşlandırmak ihtiyarlatmak; birlikte yaşlanmak.

k.-ar+(1)+(kırıdar) 6/0204

k.-kan+(2) 6/0021, 6/1496

[=3]

kırlaŋ *is*. Sıradağ.

k. 1/1953, 1/1959, 1/3113, 3/0515, 4/2806

k.+nı 1/1013, 1/1255

k.+nıŋ 1/1598

[=8]

kırladı *zf*. Üzerinden (gitmek, geçmek).

k. 5/0893, 6/0993

[=2]

kırlıg *sf*. Kenarlı, köşeli.

k. 5/0046, 5/0907

[=2]

kıs 1. *is*. Kız.

k. 4/1360, 5/0913, 5/0937, 5/0970, 5/0983, 5/0985, 5/1022, 5/1077, 5/1596, 5/1608, 5/2094, 5/2560

k.+ı+(kızı) 3/2618, 4/0996

k.+ın+(kızın) 3/2614

k.+ıŋ+(kızıŋ) 3/2620

k.+tı 1/3097, 5/1085

k.+tıŋ 5/2232

2. Kız çocuk, kız evlat.

k.-bile 4/3296, 4/3341

k.+ı+(kızı) 4/3296, 4/3341

k.+tı 3/0088

3. *sf*. Dişi.

k. 3/0064, 3/0084, 3/0469, 3/0691, 3/2365, 3/3600, 4/1210, 6/0519, 6/0524

[=33]

kıs- I. Kızmak, ısınmak.

k.-a+(kıza) ber- 1/2270

k.-ıp+(kızıp) tur- 5/2147

k.-ıp+(kızıp) ün- 1/2259

[=3]

kıs- II. Sıkmak, sıkıştırmak.

k.-ıp+(kızıp) al- 2/0422

k.-kaş 1/3295, 1/3788, 5/0779

[=4]

kıska *sf*. Kısa.

k. 1/0578, 1/0578, 1/0588, 1/0589, 1/0742, 1/0742, 1/2361, 1/2362, 1/3054, 1/3054, 2/1629, 2/1630, 3/2483, 4/1426, 4/4712

k.+nıŋ 4/1404

[=16]

kıskala- Kısalmak, kısa olmak.

k.-y ber- 4/0726

[=1]

kıskaş *is*. Kıskaç.

k. 1/2255, 1/2257, 1/3274

[=3]

kıskıl *sf*. Kızıl.

k. 1/0073, 1/0080, 6/1708, 6/1729, 6/1735

[=5]

kıstın- Sıkışmak, tutunmak, takılmak.

k.-a ber- 3/0558

[=1]

kıstındır *zf*. Sıkarak, sıkıştırarak.

k. 6/2354, 6/2509

[=2]

kış *is*. Kış.

k. 2/0736, 3/2343, 4/3356, 4/3689, 4/3691, 5/1461, 5/2132, 6/2271

k.+tıŋ 1/0947, 1/1169, 3/1215, 4/1121, 4/3690

[=13]

kışkı I. *is*. Bağırma, çığlık.

k. 3/0994

k.+zı 4/3099

k.+zın 3/0684, 3/1143, 3/2292, 3/4850, 4/5329, 6/0443, 6/3757

[=9]

kışkı II. *sf*. Kışlık, kışa ait.

k. 2/0695

[=1]

kışkır- Bağırmak, haykırmak, çığlık atmak.

k.-ar+(2) 3/2292, 3/3575

k.-gan+(1) 1/3221

k.-ıp 3/0684

k.-ıpkaş 4/5329

k.-ıptıp-tır 1/0519

k.-ıp-tır 6/0538

k.-ıp tur- 6/0443, 6/3757

[=9]

kışkırgıla- Bağırmak, haykırmak, defalarca bağırmak.

k.-arga 3/4891, 3/4893

k.-p 3/4897

[=3]

kışkırış- Bağrışmak.

k.-ıp-daa+(kışkırjıp) tur- 4/5243

[=1]

kıvar → hıp-

kıvıs- Tutuşturmak, yakmak.

k.-ıp+(kıpsıp) 3/0171

[=1]

kıy: kıy de- Çağırmak, seslenmek.

k. 3/2010, 3/2723, 3/3107, 3/3832, 3/3955, 3/4435, 3/4488

[=7]

kıybıŋnat- Kımıldatmak, hareket ettirmek.

k.-ı+(kıybıŋnadı) 2/0619

[=1]

kıygı *is*. Çağırma, seslenme, nida.

k. 3/1143

k.+zı 4/3927

k.+zın 5/0494

*

kıygı sal- Çağırmak, seslenmek.

k. 2/0832, 2/0865, 3/1398, 3/1403, 3/1564, 3/1754, 3/1759, 3/2724, 4/3913, 4/3926, 4/3927, 5/2230

[=15]

kıygır- Seslenmek; bağırmak, haykırmak; çağırmak.

k.-ar+(1) 4/3648, 4/3653

k.-ar+(2) 2/0043, 4/2561

k.-baan+(1) 1/2337

k.-bas+(2) 4/3671

k.-dıŋ 4/3947

k.-gan+(1) 4/3953, 5/2348, 5/2438

k.-gan+(2) 2/0875

k.-gaş 5/2302

k.-ıp 1/0735, 1/2357, 1/3050, 1/3052, 5/0494, 5/1612

k.-ıptarga 5/0320

k.-ıp-tır 2/0944, 2/1549

k.-ıp tur- 1/0737, 3/2045, 4/4216

[=24]

kıygırış- Bağrışmak, çağrışmak.

k.-ıp-tır+(kıygırjıp) 2/0934

[=1]

kıygırt- Çağırtmak, getirtmek.

k.-ıp 1/0569, 1/0571, 5/1264

[=3]

kıyıg *is*. **1**. Kıyı, kıyı yer.

k. 2/1379, 4/1171

2. *(kıyıı şeklinde)* civarı, yakını, yanı.

k.+ı-bile+(kıyıı) 6/3003, 6/3020

k.+ınga+(kıyıınga) 6/1658

[=5]

kıymış *is*. Hızlı hareketi ifade eden yansıma söz.

kıymış de- Hızlı hareket etmek, kımıldamak.

k.-daa 4/2682, 4/2687

[=2]

kızaŋayndır *zf*. Parlatarak, kızartarak, kıvılcım saçtırarak.

k. 1/2303

[=1]

kızaŋnaaş *is*. Yıldırım.

k. 3/2267

[=1]

kızaŋnadır *zf*. Parlatarak, kızartarak, kıvılcım saçtırarak.

k. 1/3299

[=1]

kızaŋnadı → kızaŋnadır

k. 3/4365

[=1]

kızaş *is*. Parlama, yanıp sönme gibi hızlı oluşları ifade eden yansıma söz.

kızaş de-/kızaş kıldır/kızaş kınnır Parlamak, yanıp sönmek.

k. 1/0355, 1/0366, 1/3794, 3/4840, 3/4936

[=5]

kızaş-dars *is*. Parlama ve ani duyulan sesi ifade eden yansıma söz.

k. 3/4832, 3/4836

[=2]

kızıgaar *is*. Sınır, hudut.

k.+ınga 5/2134

[=1]

kızıl 1. *sf*. Kızıl.

k. 1/0060, 1/0107, 1/0112, 1/0888, 1/0891, 1/0943, 1/1686, 1/2302, 1/2869, 1/2994, 1/3298, 1/3793, 2/0176, 2/0619, 2/0653, 2/0671, 2/0913, 2/0920, 2/0970, 2/1027, 3/0154, 3/0407, 3/0678, 3/1172, 3/1174, 3/2248, 3/2262, 3/2510, 3/3604, 3/4220, 3/4239, 3/4309, 3/4749, 3/4902, 3/4941, 4/0637, 4/0941, 4/1031, 4/2423, 4/2450, 4/2466, 4/2483, 4/2889, 4/2890, 4/2901, 4/2902, 4/2904, 4/2906, 4/2909, 4/2912, 4/2913, 4/2916, 4/2918, 4/2920, 4/2922, 4/2940, 4/3776, 4/3815, 4/3840, 4/3861, 4/3894, 4/3981, 4/3983, 4/3984, 4/4356, 4/4378, 4/4903, 4/5135, 4/5163, 5/0018, 5/0176, 5/0187, 5/0199, 5/0231, 5/0263, 5/0359, 5/0391, 5/0978, 5/1814, 5/2422, 5/2472, 5/2677, 5/2680, 6/0069, 6/1458, 6/1472, 6/1474, 6/1482, 6/1508, 6/1510, 6/2053, 6/2056, 6/3669, 6/3671

k. kızıl 1/1621, 4/2914

2. *is*. Kızıl, kızıl olan.

k.+ı 3/1170

k.+ın 1/0068, 3/2810

k.+ından 1/0055

*

kızıl çuduruk-bile Yalnızca yumrukla (dövüşmek, kapışmak).

k. 4/3601

kızıl hol çıplak el; donanımsız, teçhizatsız.

k. 4/3461

kızıl hün Gün batımı.

k. 1/3139, 5/1376

[=104]

kızıl-sarıg *sf*. Kızıl sarı, kızılımsı sarı.

k. 4/1851

[=1]

kızıl-şilgi *sf*. Parlak kızıl renkli, sarı-kızıl tonlu.

k. 5/2421, 5/2463

[=2]

kızıl-şokar *sf*. Kızıl renkli ve alacalı.

k. 2/0060, 2/0070, 2/0073

[=3]

kızır *sf*. Kısır.

k. 2/1380, 2/1631, 4/1172, 6/0037, 6/0052, 6/0111

[=6]

kızır- Kısaltmak, çekmek, kısmak.

k.-gaş 6/0602

k.-ıp al- 6/0562

[=2]

kızıradır *zf*. Gıcırdatarak, çatırdatarak.

k. 1/2302, 1/3298, 1/3792, 1/3793

[=4]

kızırak *is*. Kısrak.

k. 1/0579, 1/0590, 1/0743, 1/2363, 1/3055

[=5]

kızıtpa: kızıtpa, kızıtpa ça Bir çeşit yay.

k. 3/1648, 4/1995, 4/4942, 4/5009

k.+zı-bile 4/5041

k.+zın 3/1776

[=6]

kızıtpalıg *sf*. Yayı olan, yaylı. *(bkz.* ***kızıtpa)***

k. 6/1711

[=1]

kiçeen- Dikkatli olmak.

k. 6/2182

k.-ip 4/3730

k.-ip tur 1/3271, 3/2379

[=4]

kiçeengeylig *sf*. Dikkatli, ihtiyatlı.

k. 3/1602

[=1]

kiçeettin- Dikkatli olmak, dikkat etmek.

k.-iŋer 4/0684

[=1]

kiçigene *is*. Kazayağı (bitki).

k. 3/0192

[=1]

kidis *is*. Keçe.

k. 1/2277, 1/2279, 3/0804, 3/1272, 3/1647, 3/3976, 4/1987, 4/2172, 4/2215, 4/2276, 4/2395, 4/2501, 4/2591, 4/2679, 4/2706, 4/2722, 4/2770, 4/2847, 4/2897, 4/3018, 4/3061, 4/4375, 4/4830, 4/4844, 4/4944, 4/4976, 4/4984, 4/5036, 4/5305, 5/0669

[=30]

kiir *e*. **1**. Kadar.

k. 1/3364, 3/1094, 4/2669, 4/2676, 5/0383

2. Eylemin içe doğru yapıldığını ifade eder.

k. 1/0240, 1/0283, 1/0331, 1/0344, 1/1800, 1/1961, 1/2651, 1/3384, 3/2126, 3/2203, 3/3100, 3/4338, 4/1082, 5/0577, 5/0598, 6/0705, 6/0754, 6/0810, 6/1888, 6/1893, 6/2355, 6/2510, 6/2571, 6/2984, 6/3168, 6/3195

[=31]

kiir- 1. Sokmak, içeri koymak, içeri almak, getirmek, dâhil etmek.

k.-e ber- 4/3181

k.-er+(1) 3/2480

k.-erge 1/2823

k.-gen+(1) 4/0579

k.-geş 1/2825

k.-ip 2/1526, 3/4131, 5/1125, 5/1334

k.-ip tur- 5/1449

k.-ipken 1/2684, 4/2239, 4/4011, 5/1903

k.-ip-tir 2/1340

k.-ip-daa tur- 4/4800

2. Getirmek, sokmak; yol açmak, sebep olmak.

k.-diŋ 5/0252, 5/0271

*****

holga kiir- → hol

k.-ip al- 5/1864

ugaan kiir- → ugaan

k.-ip al- 5/1869

[=20]

kiiski- Havada sallanmak, ırgalanmak.

k.-geş+(kiiskeeş) 5/0556, 5/2385

k.-p kiiskip kel- 6/2489

[=3]

kiiskit- Sallamak, ırgalamak.

k.-p+(kiiskidip) kiiskidip 6/2717

[=1]

kijen *is.* Bukağı, köstek.

k.-bile 1/1994, 1/2006, 1/2035, 3/0343, 3/1119, 3/4345, 3/4907, 5/0511, 5/0512, 6/2944

k.+i-bile 6/2946

k.+in 2/0418, 3/0345, 3/4360, 6/3007, 6/3013, 6/3035

k.+iniŋ 6/2958

k.+iŋ 6/2774, 6/3008

k.+niŋ 1/2037

[=21]

kijenne- Bukağı ile bağlamak

k.-geş+(kijenneeş) 3/0343, 3/4345, 3/4907, 6/2944

k.-p 2/0930, 2/0972

k.-p kag- 1/1985, 1/1995, 1/2008, 1/2036, 3/1119, 3/1521, 3/2322, 5/0512

k.-y 3/2097, 3/4085, 3/4823

[=17]

kiji *is.* Kişi, insan.

k. 1/0038, 1/0100, 1/0221, 1/0227, 1/0371, 1/0372, 1/0373, 1/0381, 1/0396, 1/0405, 1/0432, 1/0435, 1/0464, 1/0496, 1/0604, 1/0611, 1/0617, 1/0627, 1/0659, 1/0689, 1/0690, 1/0775, 1/0790, 1/0817, 1/0819, 1/0820, 1/0911, 1/0918, 1/0930, 1/0941, 1/0984, 1/1012, 1/1025, 1/1026, 1/1034, 1/1053, 1/1126, 1/1139, 1/1146, 1/1146, 1/1205, 1/1214, 1/1215, 1/1219, 1/1233, 1/1430, 1/1500, 1/1514, 1/1547, 1/1554, 1/1563, 1/1568, 1/1581, 1/1629, 1/1632, 1/1647, 1/1667, 1/1720, 1/1743, 1/1745, 1/1758, 1/1759, 1/1776, 1/1777, 1/1780, 1/1781, 1/1871, 1/1882, 1/1883, 1/1885, 1/1948, 1/1987, 1/2000, 1/2027, 1/2087, 1/2096, 1/2106, 1/2129, 1/2154, 1/2163, 1/2199, 1/2245, 1/2313, 1/2328, 1/2413, 1/2414, 1/2440, 1/2457, 1/2460, 1/2464, 1/2465, 1/2534, 1/2596, 1/2605, 1/2607, 1/2621, 1/2672, 1/2734, 1/2735, 1/2788, 1/2793, 1/2815, 1/2818, 1/2971, 1/3114, 1/3124, 1/3153, 1/3162, 1/3189, 1/3257, 1/3308, 1/3445, 1/3462, 1/3483, 1/3490, 1/3497, 1/3555, 1/3556, 1/3558, 1/3750, 1/3753, 1/3777, 1/3803, 1/3970, 2/0026, 2/0051, 2/0146, 2/0165, 2/0172, 2/0342, 2/0366, 2/0377, 2/0414, 2/0488, 2/0490, 2/0517, 2/0556, 2/0557, 2/0567, 2/0603, 2/0624, 2/0640, 2/0654, 2/0657, 2/0664, 2/0680, 2/0702, 2/0718, 2/0727, 2/0812, 2/0812, 2/0836, 2/0854, 2/0883, 2/0889, 2/0902, 2/0903, 2/0921, 2/0949, 2/1025, 2/1030, 2/1073, 2/1199, 2/1223, 2/1317, 2/1319, 2/1322, 2/1347, 2/1349, 2/1359, 2/1361, 2/1449, 2/1455, 2/1480, 2/1505, 2/1524, 2/1535, 2/1550, 2/1576, 2/1652, 3/0036, 3/0135, 3/0141, 3/0143, 3/0158, 3/0438, 3/0442, 3/0537, 3/0710, 3/0777, 3/0800, 3/0824, 3/0826, 3/0834, 3/0839, 3/0843, 3/0854, 3/0861, 3/0926, 3/0962, 3/0968, 3/0969, 3/0996, 3/1023, 3/1031, 3/1126, 3/1265, 3/1303, 3/1307, 3/1308, 3/1310, 3/1316, 3/1319, 3/1403, 3/1503, 3/1504, 3/1566, 3/1581,

3/1667, 3/1676, 3/1679, 3/1686, 3/1753, 3/1845, 3/1860, 3/1887, 3/1965, 3/1968, 3/1994, 3/1998, 3/2007, 3/2011, 3/2078, 3/2163, 3/2248, 3/2253, 3/2260, 3/2410, 3/2424, 3/2470, 3/2486, 3/2574, 3/2581, 3/2602, 3/2643, 3/2650, 3/2661, 3/2661, 3/2719, 3/2723, 3/2942, 3/2950, 3/3156, 3/3257, 3/3259, 3/3313, 3/3318, 3/3326, 3/3344, 3/3346, 3/3347, 3/3413, 3/3466, 3/3468, 3/3471, 3/3542, 3/3736, 3/3774, 3/3992, 3/3999, 3/4001, 3/4002, 3/4003, 3/4010, 3/4026, 3/4047, 3/4057, 3/4064, 3/4174, 3/4245, 3/4263, 3/4318, 3/4419, 3/4427, 3/4451, 3/4471, 3/4512, 3/4513, 3/4514, 3/4523, 3/4551, 3/4587, 3/4595, 3/4608, 3/4651, 3/4705, 3/4706, 3/4727, 3/4737, 3/4776, 3/4783, 3/4799, 3/4737, 3/4741, 3/4788, 3/4806, 3/4962, 3/4996, 3/5048, 4/0085, 4/0263, 4/0295, 4/0297, 4/0363, 4/0500, 4/0657, 4/0923, 4/0929, 4/0981, 4/0982, 4/1011, 4/1064, 4/1259, 4/1389, 4/1549, 4/1571, 4/1579, 4/1587, 4/1591, 4/1596, 4/1612, 4/1632, 4/1634, 4/1664, 4/1666, 4/1696, 4/1733, 4/1762, 4/1792, 4/1823, 4/1830, 4/1839, 4/1836, 4/1984, 4/2015, 4/2021, 4/2040, 4/2044, 4/2047, 4/2051, 4/2052, 4/2057, 4/2060, 4/2093, 4/2109, 4/2136, 4/2148, 4/2151, 4/2181, 4/2232, 4/2238, 4/2248, 4/2267, 4/2273, 4/2276, 4/2289, 4/2292, 4/2295, 4/2381, 4/2457, 4/2458, 4/2463, 4/2507, 4/2537, 4/2586, 4/2601, 4/2616, 4/2621, 4/2639, 4/2647, 4/2653, 4/2654, 4/2718, 4/2738, 4/3040, 4/3050, 4/3057, 4/3147, 4/3151, 4/3155, 4/3156, 4/3261, 4/3314, 4/3550, 4/3656, 4/3831, 4/3908, 4/4019, 4/4234, 4/4255, 4/4348, 4/4360, 4/4365, 4/4455, 4/4458, 4/4466, 4/4472, 4/4473, 4/4474, 4/4479, 4/4485, 4/4495, 4/4496, 4/4505, 4/4528, 4/4677, 4/4740, 4/4752, 4/4766, 4/4795, 4/4867, 4/4871, 4/4915, 4/5002, 4/5003, 4/5042, 4/5066, 4/5102, 4/5104, 4/5161, 4/5362, 5/0071, 5/0097, 5/0129, 5/0139, 5/0149, 5/0159, 5/0249, 5/0311, 5/0431, 5/0428, 5/0452, 5/0454, 5/0565, 5/0823, 5/0584, 5/0621, 5/0624, 5/0736, 5/0737, 5/0741, 5/0741, 5/0845, 5/0856, 5/0858, 5/0860, 5/0861, 5/0967, 5/1005, 5/1033, 5/1033, 5/1222, 5/1502, 5/1509, 5/1629, 5/1690, 5/1792, 5/2068, 5/2080, 5/2224, 5/2282, 5/2283, 5/2290, 5/2293, 5/2294, 5/2350, 5/2351, 5/2399, 5/2444, 5/2445, 5/2464, 5/2517, 5/2519, 5/2539, 5/2740, 6/0067, 6/0097, 6/0107, 6/0129, 6/0181, 6/0186, 6/0191, 6/0261, 6/0297, 6/0299, 6/0405, 6/0461, 6/0516, 6/0541, 6/0542, 6/0707, 6/0715, 6/0730, 6/0739, 6/0756, 6/0767, 6/0784, 6/0795, 6/0822, 6/0845, 6/0862, 6/0870, 6/0900, 6/0929, 6/0937, 6/0937, 6/1068, 6/1119, 6/1156, 6/1173, 6/1186, 6/1194, 6/1197, 6/1211, 6/1221, 6/1225, 6/1236, 6/1278, 6/1279, 6/1299, 6/1299, 6/1316, 6/1341, 6/1357, 6/1358, 6/1363, 6/1388, 6/1403, 6/1407, 6/1432, 6/1437, 6/1438, 6/1440, 6/1720, 6/1760, 6/1764, 6/1799, 6/1857, 6/1932, 6/1945, 6/1993, 6/2081, 6/2093, 6/2094, 6/2106, 6/2107, 6/2152, 6/2181, 6/2179, 6/2223, 6/2233, 6/2251, 6/2254, 6/2298, 6/2323, 6/2350, 6/2368, 6/2380, 6/2393, 6/2396, 6/2449, 6/2477, 6/2525, 6/2543, 6/2580, 6/2650, 6/2661, 6/2679, 6/2682, 6/2746, 6/2797, 6/2812, 6/2872, 6/2876, 6/3119, 6/3125, 6/3136, 6/3142, 6/3145, 6/3151, 6/3181, 6/3208, 6/3253, 6/3266, 6/3282, 6/3298, 6/3300, 6/3304, 6/3334, 6/3349, 6/3362, 6/3367, 6/3374, 6/3386, 6/3408, 6/3415, 6/3425, 6/3442, 6/3451, 6/3461, 6/3485, 6/3508, 6/3526, 6/3535, 6/3545, 6/3602, 6/3659, 6/3756

k.-bile 1/0794, 1/0906, 1/2193, 3/4050, 3/4611, 3/4702, 4/5150, 6/0190

k.-daa 1/2000, 1/2335, 2/0044, 2/0155, 2/0643, 2/0644, 3/0891, 3/1345, 3/1707, 3/2177, 3/2973, 3/3289, 3/3374, 4/0664, 4/1355, 4/1401, 4/1502, 4/2171, 4/3753, 4/4941, 5/0737

k.+de 3/4805

k.+den 1/1545, 3/1688, 4/1400, 4/1983, 4/3600, 4/4364, 5/0074, 5/0249, 5/0311, 6/0643, 6/0716, 6/0741, 6/0766, 6/0794, 6/0821, 6/0869

k.-dir 1/0297, 1/0867, 1/0922, 1/1239, 1/1208, 1/1216, 1/1246, 1/1565, 1/2455, 1/2456, 2/0798, 2/0999, 3/2521, 3/2728, 3/4617, 3/4858, 3/4946, 4/0917, 4/0944, 4/1582, 4/2116, 4/5106, 5/2513, 6/0515, 6/0604, 6/0934, 6/3126, 6/3263, 6/3330, 6/3403, 6/3480, 6/3514

k.+ge 1/0812, 1/1660, 3/0854, 3/1643, 3/1685, 3/2613, 3/4655, 5/1423, 5/1424, 5/2172, 5/2173, 6/2853

k.+ge+(kijee) 1/0272, 1/0286, 1/0367, 1/1056, 1/2155, 3/0218, 3/2788, 3/3145, 3/3742, 3/4072, 3/4073, 3/4526, 4/3163, 4/4360, 6/1279, 6/1310, 6/1311,

6/1354, 6/1355, 6/1401, 6/1402, 6/2745, 6/3468

k.+ge-daa+(kijee) 6/1545, 6/1562, 6/1577

k.+je 1/1208, 1/1216, 1/1715

k.+l 1/1237, 1/1244, 3/4604

k.-le 1/0620, 3/2787, 3/2986, 3/4013, 3/4962, 4/2110, 4/3071

k.-le-dir 3/1416, 6/3356, 6/3430

k.+ler 1/1886, 2/0532, 3/1889

k.+lerniŋ 5/0843

k.+m 1/2349, 1/2350, 1/2351

k.+ni 1/0348, 1/0972, 1/1157, 1/1201, 1/1684, 1/2836, 2/1442, 2/1532, 3/2422, 3/2685, 3/2950, 3/3244, 3/3318, 3/3326, 3/4410, 3/4414, 3/5020, 4/1242, 4/1686, 4/2239, 4/3655, 5/1104, 6/0192, 6/0204, 6/0704, 6/0727, 6/0781, 6/0809, 6/0849, 6/1187, 6/1277, 6/3438

k.+niŋ 1/0117, 1/0408, 1/0601, 1/0661, 1/0876, 1/0923, 1/0963, 1/0989, 1/1001, 1/1038, 1/1062, 1/1078, 1/1137, 1/1211, 1/1512, 1/1630, 1/1633, 1/1656, 1/2021, 1/2024, 1/2318, 1/2327, 1/2970, 1/3148, 1/3180, 1/3193, 1/3213, 1/3312, 1/3387, 1/3410, 1/3723, 1/3808, 2/0672, 2/0801, 2/0825, 2/0995, 2/1028, 2/1086, 2/1106, 2/1119, 2/1260, 2/1446, 2/1506, 2/1515, 2/1520, 2/1640, 3/0034, 3/0137, 3/0281, 4/0429, 3/0932, 3/1304, 3/1314, 3/2739, 3/3154, 3/3243, 3/3276, 3/3277, 3/3298, 3/3966, 3/4119, 3/4481, 3/4518, 3/4601, 4/0116, 4/0639, 4/1244, 4/1486, 4/1492, 4/1616, 4/1625, 4/1969, 4/1977, 4/2525, 4/2638, 4/3295, 4/3296, 4/3321, 4/3340, 4/3898, 4/4760, 5/0753, 5/0958, 5/1007, 5/1197, 5/1467, 5/1624, 5/2312, 5/2313, 5/2457, 6/0440, 6/0546, 6/1067, 6/1227, 6/1471, 6/1473, 6/1507, 6/1509, 6/1933, 6/1934, 6/1935, 6/1944, 6/2051, 6/2052, 6/2054, 6/2055, 6/3112, 6/3375, 6/3536, 6/3613, 6/3617, 6/3668, 6/3670, 6/3641

k.+ŋer 6/1937, 6/2061

k.+vis 3/2053

k.+zi 1/3122, 2/0815, 2/1101, 3/1919, 3/3186, 4/4476, 4/5021, 5/0753

k.+zin 1/1693, 1/1713, 1/1992, 5/1467, 5/1509

k.+zinden 4/4473

k.+zinge 1/1464, 1/1465, 1/2917, 1/2929, 1/2940

k.+ziniŋ 4/4498

*

kiji bajı kizirt Çok kalabalık.

k. 1/1599, 1/1756, 1/1877, 2/1093

kiji törelgeten Herkes, bütün kişiler.

k. 4/2456

[=932]

kijigileştir *zf*. Kişi gibi, insan gibi.

k. 2/0840

[=1]

kijirgen- Gıdıklanmak.

k.-ip 2/0414

[=1]

kiŋgire- Gürüldemek, gürültü yapmak, ses çıkarmak.

k.-gen+(2)+(kiŋgireen) 6/2665

[=1]

kiŋgirtkeyin- Gürüldemek, gürültü yapmak, ses çıkarmak.

k.-ip+(kiŋgirtkeynip) 3/3376

[=1]

kir- 1. Girmek, bir yere gelmek.

k. 2/1402, 3/4264

k.-bes+(1) 3/3468

k.-bes-daa 3/2544

k.-bezimni 5/0877

k.-e 1/3874, 4/0125, 4/0568, 4/2871, 4/4719, 4/4884, 5/0346, 5/0660, 5/1018, 5/1131, 5/1381, 5/1395, 5/1644, 5/2152, 6/0278

k.-e ber- 1/0082, 1/0083, 1/1619, 1/2897, 1/3830, 2/0084, 2/0105, 2/1269, 3/0276, 3/0410, 3/2096, 3/3020, 3/3236, 4/0778, 4/0890, 4/0892, 4/4027, 4/2145, 4/4912, 4/4914, 5/5140, 5/0979, 5/1061,

5/2314, 6/0222, 6/0225, 6/0728, 6/1746, 6/3109, 6/3160

k.-eeliŋerem 3/2499

k.-e halı- 1/0194

k.-e haldı ber- 6/0274

k.-e halıdıp kel- 1/0552, 1/0553

k.-e halıp kel- 6/0162

k.-e-le 4/0455

k.-e-le ber- 4/0442, 4/0447

k.-er+(1) 2/0571, 2/1032, 4/2054, 4/4823

k.-er+(2) 2/0558, 4/4655, 4/4676, 5/0844

k.-er-daa 4/2387

k.-erde 5/0974

k.-gen+(1) 1/1250, 4/2177

k.-gen+(2) 4/4568, 4/4746, 6/1080, 6/1081

k.-genden 4/2489

k.-geni-daa 4/1816

k.-geş 1/0985, 1/1121, 2/1266, 5/2405, 6/1089, 6/3162

k.-gey-le 3/2500

k.-ip 1/1034, 1/1109, 1/1826, 1/2254, 1/3143, 1/3922, 1/3959, 2/0584, 2/0844, 2/1022, 3/1567, 3/1644, 3/2122, 3/2425, 3/2545, 3/4576, 4/2165, 4/2570, 4/4938, 5/2144

k.-ip kel- 1/0560, 1/0893, 1/1198, 1/1252, 1/1490, 1/1620, 1/1699, 1/1719, 1/3457, 1/3676, 2/1099, 2/1336, 3/1347, 3/1570, 3/2434, 3/2500, 3/3110, 3/3237, 3/3270, 3/3290, 3/3566, 3/4226, 3/4363, 3/4630, 3/4928, 4/0642, 4/0720, 4/0899, 4/2216, 4/2273, 4/2595, 4/4131, 4/4704, 4/5135, 4/5311, 4/5396, 4/5433, 5/0932, 5/1024, 5/1378, 5/2135, 6/0154, 6/0340, 6/0357, 6/0373, 6/0378, 6/0408, 6/0420, 6/0725, 6/0777, 6/0805, 6/0834, 6/0917, 6/1107, 6/2573, 6/2779, 6/3081, 6/3675

k.-ip-le kel- 4/4692

k.-ip kör- 1/0405

k.-ip olur- 1/2548, 6/3666

k.-iptip-tir 1/3675

k.-ip tur- 1/0153, 1/0155, 1/0176, 1/0197, 1/3273, 3/3638, 5/0931, 6/3197, 6/3202

2. Gerçekleşmek, olmak, meydana gelmek.

k.-bezin 5/0285, 5/0310

k.-e ber- 3/0739, 3/4105, 3/3913

k.-er+(1) 5/0241, 5/0276

k.-eri 5/0190

k.-ip kel- 4/5170

3. Tuzağa düşmek.

k.-dim 5/2642

k.-e ber- 2/1283

k.-geş 2/1284

4. Geçmek, takılmak, saplanmak.

k. 1/0265

k.-e ber- 3/1076

k.-er+(1) 2/1409

k.-gen+(1) 1/0268, 3/0992

5. Suya girmek, dalmak, batmak.

k.-e ber- 3/2720, 5/1908, 6/2963

k.-er+(1) 3/2649

k.-geş 5/1055

k.-ze 1/1316

k.-ziŋze 1/1318

6. Bir şeye yapmaya başlamak.

k.-ip 1/0140

k.-ip kel- 1/0142

7. Başlama bildiren bir yardımcı fiil olarak kullanılır.

k.-er+(1) 4/2042, 4/2063, 4/2076

k.-gen+(1) 1/3659

k.-ip 1/2258, 1/2292

8. Girmek, katılmak.

k.-geş 5/0792

*

aayınga kir- → aay I.

k.-bes+(2) 1/1146, 1/1157

k.-ip 1/1352, 1/1399, 3/0626

ajıt kir- → ajıt

k.-eri 5/2301

k.-ip 3/1931

bodal-sagışka kir- → bodal-sagış

k.-bes+(2)1/3409

k.-bes+(1) 1/3179

k.-er+(1) 1/0039, 1/0662, 1/0877, 1/3182, 1/3411

sagışka kir- → sagış

k.-e ber- 4/2581, 4/4098, 4/4101, 4/5379

küş kir- → küş

k.-e 1/1521, 3/1537

üze kir- Engel olmak.

k.-ip 6/2216, 6/2638

[=231]

kirbey *sf*. Kısa sakal.

k. 3/0642

[=1]

kirbik *is*. Kaş.

k.+iniŋ+(kirbiiniŋ) 4/0626

[=1]

kirbiktig *sf*. Kirpikli, kaşlı.

k.+ge 1/1514, 1/2734

[=2]

kirgile- Girmek, birlikte girmek; bir yere gelmek, gitmek.

k.-p-daa 1/3682

k.-p tur- 1/0172

k.-y ber- 1/3718

[=3]

kirije- Yayın kirişini bağlamak.

k.-gen+(2)+(kirijeen) 6/0032, 6/0106

[=2]

kirijet- Yayın kirişini bağlatmak.

k.-keş 6/0893

[=1]

kiriş *is*. Kiriş.

k. 2/1394

k.+i-daa+(kiriji) 3/1373

k.+in+(kirijin) 1/1812, 1/2015, 1/2875, 1/3136, 1/3903, 1/3942, 2/1215, 3/1036, 3/1450, 3/1787, 6/0556

k.+in-daa+(kirijin) 4/5283

[=14]

kiriş- Girişmek.

k.-ir+(1)+(kirjir) 3/0939

k.-ir+(2)+(kirjir) 3/1324, 3/1364, 3/1848

[=4]

kiş *is*. Samur.

k. 1/0446, 1/1416, 1/1453, 1/3345, 2/0347, 3/0317, 3/4236, 3/4497, 4/1033, 4/1390, 4/4361, 5/0250, 5/0312, 5/0344, 5/0402, 5/1603, 6/0020, 6/1451, 6/3224, 6/3226

k.+in+(kijin) 3/2827, 3/3741

k.+ke 4/4361

k.+ten 5/0250, 5/0312

k.+ti 3/4673, 5/1445, 5/2194

k.+tiŋ 1/0052, 1/0069, 2/0700, 3/2809

[=32]

kişte- Kişnemek.

k.-er+(2) 1/0241, 1/0255, 1/0257, 1/0259, 1/0275, 1/0278

k.-erge 1/0280

k.-gen+(1)+(kişteen) 3/2122, 6/0416

k.-geni+(kişteeni) 6/0398

k.-p 1/0237, 1/2522, 2/1495

k.-pken 4/4390

k.-p tur- 2/0254

k.-y 1/0262

k.-y kag- 4/4388

[=17]

kizirgey *zf*. Çok, çok fazla.

k. 5/2740

[=1]

kizirt *zf*. Çok, fazla, çok sayıda.

k. 1/1599, 1/1756, 1/1877, 2/1093

[=4]

koda *is*. Yerleşim yeri, kasaba, köy; yerleşim yeri ve tapınak.

k. 3/4570

k.+ga 6/0222

[=2]

koda-hooray *is*. Yerleşim yeri, kasaba, köy.

k. 6/0246

k.+nıŋ 6/0251

[=2]

koda-hüree *is*. Şehir ve tapınak.

k. 3/1632, 4/2317, 6/0210

k.+de 4/0198, 4/2281

k.+dive 4/2164

k.+ge 4/1133

k.+ni 4/2312

k.+niŋ 1/3663, 4/2287, 4/4653, 4/4660, 4/4686, 4/4694, 4/4703, 4/4926, 4/4931, 4/4940, 4/4946, 4/5184

k.+zin 4/3111, 4/4649, 4/4672

k.+zinde 4/2131, 4/5134

k.+ziniŋ 1/3645, 4/3438, 4/4904

[=28]

koda-süme *is.* Şehir, kasaba; şehir ve tapınak.

k. 5/0898

k.+ni 5/2590

k.+niŋ 3/0893

k.+zi 3/0929, 3/0933, 5/2137, 5/2551

k.+zinge 1/3657, 5/0833, 5/2143

k.+ziniŋ 3/1342

[=11]

koda-sürüg *is*. Sürü, mal.

k.+üŋerde+(k.-sürüüŋerde) 2/1112

[=1]

kodan I. *is*. **1**. Eve bitişik toprak parçası, avlu.

k. 5/1611

k.+da 4/4692

2. Sürü.

k. 5/0794

k.+ı-bile 4/5245

[=4]

kodan II. *is*. Tavşan.

k. 1/3714, 3/0539, 3/0547, 3/0726, 3/1222, 3/1666, 3/3363, 3/3382, 3/3397, 3/3918, 3/4539, 4/0085, 4/0134, 4/0772, 4/1258, 4/2762, 4/2786, 4/2826, 4/3991, 6/0233, 6/0326

k.+ınıŋ 3/3333

k.+nar 3/3380

k.+narnıŋ 6/0720

[=24]

kogja- Emmek.

k.-p 2/0276

[=1]

koja *zf*. Komşu, yanına, yanında.

k. 4/4058, 5/2715

[=2]

kojaalıkta- Atlamak, sıçramak, zıplamak.

k.-p 3/2931

[=1]

kojagar *is*. Tepe, zirve.

k. 3/2118

[=1]

kojalandır *zf*. Yakın, yaklaşık.

k. 1/1152

[=1]

kojalaŋnıg *sf*. İpli, halatlı (çadırın kurulmasında kullanılan halatlar).

k. 5/0012

[=1]

kojaŋayın- Atlamak, sıçramak, zıplamak.

k.-ıp+(kojaŋaynıp) 3/3019

[=1]

kojayt- Kaldırmak, yükseltmek.

k.-ı 4/4630

[=1]

kojuun *is.* **1**. Bölge, mıntıka.

k. 5/1263, 5/1486, 5/1678, 5/1683, 5/1819, 5/1874

2. Bölük, grup, sınıf.

k. 5/0128, 5/0138, 5/0148, 5/0158, 5/2724

[=11]

kokpa *is*. Patika.

k.+nı 3/3018

[=1]

koldan- dilen- Dilemek, istemek.

k.-gen+(1) 4/3317

k.-ip olur- 4/0583

k.-ıp d.-i ber- 4/0470, 4/0584

k.-ıp d.-ir 4/0537

[=5]

koldu *is*. Şamdan.

k. 5/0473, 5/2263

[=2]

kolduk *is*. **1**. Koltuk (organ).

k. 3/1539, 3/2267, 3/3712, 3/4106, 3/4929, 4/3405, 5/2333, 6/2307, 6/2461

k.+tan 6/1092

k.+umga+(kolduumga) 1/0472, 2/0412

k.+un+(kolduun) 3/2265, 3/2266

k.+unduva+(kolduunduva) 4/4913

k.+undan+(kolduundan) 1/2248, 1/3261, 1/3780, 3/2255, 3/2347, 3/2373, 3/2383, 4/4925

k.+unuŋ+(kolduunuŋ) 1/2282, 1/3281, 6/2135, 6/2163, 6/2281, 6/2432

2. Dağ eteği, ova.

k. 5/0381

[=30]

koldukta- Koltuğuna almak.

k.-gaş+(kolduktaaş) 3/1776

k.-p al- 4/4943, 6/0831, 6/1779, 6/0776, 6/0803, 6/0915

[=7]

kolun *is*. Kolan.

k. 1/0472, 2/0412, 2/1426, 3/3710

k.+umnu 1/1394

k.+un 1/1401, 4/1439, 6/1483

k.+un+(konnun) 3/3710, 3/4873

k.+un+(konun) 1/0459, 3/0303

[=12]

kolun-çirim *is*. Kolan ve kolan bağı.

k. 3/3711

k.+ni 4/1158

[=2]

kolun-şavıldır *is*. Kolan, arka kolan.

k.+ın 2/0334

k.+zın (kolun-şavı) 4/3201

[=2]

kolunnug *sf.* Kolanlı.

k. 3/0032, 5/0329, 6/0075

[=3]

kolun-şavı → kolun-şavıldır

kom *is.* Eyer altına konulan keçe.

k. (hom) 3/2363

*

komun hoora, çayaazın çara semiriir Semirmek, semizleşmek.

k.+u-daa 4/4219

k.+uŋ 3/1185, 3/1560, 3/2407, 3/3726, 4/4169, 4/4219, 5/1178

[=9]

konçug 1. *zf*. Çok, fazla.

k. 1/1674, 1/1678, 1/2117, 1/2574, 1/3114, 1/3130, 1/3192, 1/3243,

1/3419, 2/0445, 2/1473, 3/0267, 3/0372, 3/0506, 3/2672, 3/3184, 3/3235, 3/3889, 4/1549, 5/1595, 6/0406, 6/0419, 6/0900, 6/0976, 6/0980, 6/1002, 6/1087, 6/1099, 6/1133, 6/1225, 6/1400, 6/1717, 6/1825, 6/1993, 6/3015, 6/3337, 6/3411, 6/3442, 6/3488, 6/3526, 6/3618, 6/3627

k.-daa 1/3580

k.-la 1/1014

2. *sf*. Korkunç.

k. 1/1583, 1/2155, 1/2193, 1/2440, 1/2596, 1/2619, 1/2988, 1/3110, 2/0466, 2/0811, 4/1823, 4/3026, 6/0860, 6/1145, 6/2181, 6/2544, 6/2853, 6/2876, 6/3655, 6/3659

k.-dur 6/2891, 6/3053

k.+un+(konçuun) 2/0801

3. *sf*. Yiğit, cesur, gözü pek.

k. 1/1420, 1/2504, 2/0813, 6/0875, 6/0934, 6/1168, 6/1477, 6/1937, 6/2061, 6/3293, 6/3362

4. *sf*. Çok iyi, çok güzel.

k. 1/0717, 1/0723, 2/0141, 2/0533, 2/0553, 2/0702

k.+un+(konçuun) 3/0134, 3/0146

5. *is.* Güç, zor.

k. 2/0480, 6/3341

k.+un+(konçuun) 4/3489

6. Sevgili, çok bağlı.

k. 4/4403

[=90]

kondaalay *is*. Hayvanların arka kısmı, sağrı.

k.+dan 3/2363

[=1]

koŋ: koŋ et Öldürülen hayvanın deri ve karın kısmı da çıkarıldıktan sonra kalan gövdesi, gövde eti.

k. 3/4131, 4/0795

[=2]

koŋga *is*. Zil, çan.

k. 2/0713

[=1]

koŋgala- ***(kulak koŋgala-)*** Bir şey hakkında sürekli konuşmak, rahat huzur vermemek.

k.-dı 5/1786, 5/2081

k.-p turup ber- 5/1779

[=3]

koŋguraa *is*. Topak, yuvarlak, küre.

bajınıŋ koŋguraazı araalakta, baldırınıŋ edi katkalakta/bajınıŋ koŋguraazı arıvaan (arılbaan), baldırınıŋ edi katpaan Çok küçük, çok genç, körpe.

k.+zı 4/0415, 4/0665, 4/0709, 4/0719, 4/0765, 4/0790, 4/0882, 4/1140, 4/1824, 4/3706, 4/3718, 4/3797

[=12]

koŋguradı *zf*. Çınlayarak, çınlatarak.

k. 3/3355

[=1]

koŋgurtkayndır *zf*. Gürültüyle.

k. 4/3009

[=1]

koptar- Anımsamak, hatırlamak.

k.-dıŋ 5/2569

[=1]

korgar → kort-

korgulçun *is.* Kurşun.

k.-bile 5/0337

[=1]

korgunçug *sf*. Korkunç.

k. 1/2598, 1/2735

[=2]

korgurttur- kargırttır- Gürlemek, gürüldemek.

k.-ıp 1/1312

[=1]

korkut- Korkutmak.

k.-up+(korgudup) tur- 3/0537

[=1]

kort- Korkmak.

k.-ar+(1)+(korgar) 2/1450

k.-kan+(2) 6/0845, 6/0929

k.-kaş 2/0536

k.-pas+(2) 3/0523

k.-up+(korgup) 2/0120, 2/0557, 2/0572, 3/0544, 3/0523, 3/2763, 3/2313

k.-up+(korgup) or- 2/0104

k.-up+(korgup) tur 4/5154

k.-up+(korgup) olur- 3/2596

[=15]

kort- sezin- Çok korkup tedirgin olmak.

k.-ip+(korgup-sestip) çıt- 5/1689

[=1]

kort- sürte- Korkmak, endişelenmek.

k.-gen+(2)+(k.-sürteen) 6/1119

k.-up+(korgup) s.-er 6/1043

[=2]

koş 1. *is.* Yük, eşya.

k.+un+(kojun) 3/2867

k.+unga+(kojunga) 3/2867

k.+uŋnuŋ+(kojuŋnuŋ) 5/2671

2. *sf*. Sıra, sıralı.

k. 1/3116, 3/1344, 3/2534, 3/2579, 3/2744, 3/2931, 3/3011, 3/3014, 3/4136, 3/4549, 3/4822, 3/4835

[=15]

koş- Eklemek, birleştirmek, bağlamak.

k.-a+(koja) 1/2711

k.-up+(kojup) 4/3205, 5/2668

k.-up+(kojup) tur- 5/1829

[=4]

koş-kom *is*. Yük, denk.

k.+un 3/2766

[=1]

koşkar *is*. Koç.

k. 3/0535, 3/2983

k.+larnıŋ 3/0542

k.+nıŋ 3/0544

[=4]

koşkat- Gevşetmek, zayıflatmak.

k.-kaş 1/1393, 1/1400

[=2]

koştandır *zf*. Yakın, yaklaşık.

k. 1/1973

[=1]

kovaş *is*. Çok hızlı ve ani hareketi ifade eden yansıma söz.

kovaş de- Hızlı hareket etmek.

k. 3/0524, 3/0524

[=2]

kovay- Ayakları ucuna basarak kalkmak.

k.-ıp kel- 3/3354, 3/3369, 6/3173

k.-ıp 6/3150

[=4]

koygun-toolay *is*. Tavşan, tavşanlar.

k. 6/0713

[=1]

kozurgay *zf*. Çok, çok fazla.

k. 2/1094, 5/2741

[=2]

kozurt *zf*. Çok, çok fazla.

k. 1/1600, 1/1757, 1/1878, 3/0890

[=4]

ködee *is*. Köy.

k.+zinge 4/0171

[=1]

ködeele- höleste- Dinlenmek, boş boş durmak.

k.-p 5/0021, 5/0204, 5/0326, 5/1146, 5/1641, 5/1681

[=6]

ködek *ünl*. Affedersiniz! Oy!

ok-ködek 1/3266, 1/3285, 1/3503, 3/2966, 4/2012, 6/3263, 6/3330, 6/3403, 6/3480

[=9]

ködür- 1. Götürmek.

k.-er+(1) 2/0297

k.-üp 1/3884

2. Kaldırmak, yükseltmek.

k.-been+(2) 1/2304, 1/3300

k.-geş 1/0527, 1/1434, 1/1469, 1/2305, 1/3301, 2/1064

k.-üp 1/0394, 5/0689

[=12]

ködürge *is*. Yurt penceresinden kapıya kadar uzanan şeritli kumaş.

k.+zindive 4/0122

[=1]

ködürgelig *sf. "ködürge"li* → ködürge

k. 5/0018, 5/0978

[=2]

ködürüş- Birlikte götürmek.

k.-keş 3/4451

[=1]

kögeer *is.* Deriden yapılmış büyük matara.

k. 5/1617, 5/2723, 6/2828

k.+de 6/1763

k.+den 5/0997

k.+i-bile 6/2828

k.+i-bile-daa 5/1698

k.+ni-daa 5/1546

[=8]

kögeerjik *is*. Deri içki matarası.

k. 6/2081, 6/2223, 6/2369, 6/2526, 6/2580, 6/2650

k.+ke 3/3738

[=7]

kögeerlig *sf*. Mataralı, matarası olan.

k.+niŋ 6/2801

[=1]

kögey *is.* Büyük dağ.

k. 3/0328, 3/0584, 3/4032, 3/4758, 3/4762

k.+ni 5/0557

[=6]

kögüttür- Aldanmak, yanılmak, baştan çıkmak.

k.-gen+(2) 6/2350

k.-geş 6/2199, 6/2346, 6/2500

[=4]

köjee *is*. Yazılı abide, balbal, taş anıt.

k. 3/0996, 3/3520

k.-ge 2/1211

k.+leriniŋ 3/2146

k.+ni 1/1737, 1/1794, 1/1836, 3/0948, 3/0992, 3/1074, 3/1715, 3/1716, 3/1744, 3/1745, 3/1821, 3/1822, 6/1811, 6/1842

k.+niŋ 3/1394, 3/1479

[=20]

köjük- Donmak, buz kesilmek.

k.-üp+(köjügüp) 4/3963, 4/4698

[=]

köjür- 1. Göçürmek, göç ettirmek, alıp götürmek.

k.-geş 1/2843, 5/2245

k.-üp 2/1225, 2/1583, 5/1352, 5/1489, 5/1495

k.-üp al- 2/1256, 3/3770, 6/0659

2. Bir yönden başka bir yöne hareket ettirmek.

k.-gen+(1) 3/3847

k.-üp 5/0348, 5/0349

k.-üp tur- 1/0450, 1/0463, 2/0340

[=16]

kök I. 1. *sf.* Mavi, gök.

k. 1/0518, 1/1585, 1/1588, 1/1794, 1/1737, 1/1836, 1/2330, 1/2764, 1/2224, 1/2229, 1/2306, 1/2664, 1/3220, 1/3216, 1/3730, 1/3735, 1/3892, 1/3302, 1/3797, 1/3860, 2/0047, 2/0990, 3/1876, 3/2118, 3/2146, 3/2180, 3/2194, 3/2293, 3/3351, 3/3361, 3/3378, 3/3520, 3/4111, 3/4113, 3/4422, 4/0923, 4/1662, 5/1146, 5/1554, 5/2327, 5/2334, 5/2386, 5/2428,

6/0981, 6/1097, 6/1130, 6/1214, 6/1344, 6/1391, 6/1435, 6/2088, 6/2840

2. *is.* (Ot için) Yeşil, gök ya da körpe bitki.

k. 3/3367

k.+ü+(kögü) 5/1167

k.+ün+(kögün) 6/2946

3. Kır renkli.

k. 2/0844, 3/4579, 4/0922, 4/1319, 4/1833, 4/4196, 5/0359

k.+ün+(kögün) 1/0067, 3/2810

k.+ünden+(kögünden) 1/0053

[=65]

kök II. *is*. Kök.

karaanıŋ ogu iştiniŋ kögü deg Sevgili, değerli.

k.+ü+(kögü) 4/5126

[=1]

kök-bora *sf*. Gri, boz.

k. 4/0234, 4/1660, 4/1685

[=3]

kökse- hörekte- Sövmek, bağırıp çağırmak.

k.-p olur- 6/3187

[=1]

köksen- hörekten- Sövmek, bağırıp çağırmak.

k.-gen+(1) 6/2383

k.-gen+(2) (kösken- h.) 3/1850

k.-ip 6/2245, 6/2672

k.-ip 6/2832

[=5]

köksü I. *is.* Göğüs.

k.-bile 5/1545

[=1]

köksü II. *is*. Boğaz, ağız (kap, matara gibi şeyler için).

k.+nden 6/2801

[=1]

köktüg *sf*. Yeşillik, otluk (yer).

k. 3/2111

k. 3/4096, 3/4918

[=3]

köŋgeyti *zf*. Bitene kadar, tamamıyla.

k. 3/2587, 6/2829

[=2]

köŋgeytir *zf*. Bitene kadar, tamamıyla.

k. 5/1547

[=1]

köŋgürt *is.* Gürleme, gürültü.

k. 5/0557, 5/2386

[=2]

köŋgüs *zf*. Bütünüyle, tamamıyla.

k. 3/0255, 3/2602, 3/4727

[=3]

köp-beldir *is.* Kuyruk sokumu, kuyruk sokumu kemiği.

k.+i 3/2394

k.+in 3/2393, 3/4114

k.+inden 5/0224, 5/1332

[=5]

kör- 1. Görmek.

k.-been+(1) 3/3257, 4/0831, 4/0832

k.-been+(2) 2/0557

k.-bes+(2) 2/0873, 3/2510, 4/0363

k.-beyn çıt- 3/2614

k.-büşaan 6/1724

k.-düm 3/2727, 3/2727

k.-düŋ 1/3931, 2/0802, 4/2055

k.-düŋer 6/3284

k.-e 3/1652, 3/3695, 4/0457, 4/1907

k.-e ber- 4/1317

k.-em 4/2050, 4/2083, 4/4847

k.-eyn 4/0486, 4/0600

k.-gen+(2) 1/1700, 1/1624, 4/2683, 4/2688

k.-gende 3/2530

k.-geni-daa 5/1945

k.-geş 1/0218, 1/0728, 1/0891, 1/3234, 1/3460, 1/3462, 3/3525, 3/3621, 5/0570, 5/0626, 5/1111, 5/1126, 5/1201, 6/0704, 6/0727, 6/0809, 6/2045, 6/2950, 6/3579

k.-geştiŋ 4/0704

k.-üp 1/1336, 1/2962, 3/0715, 4/3796, 6/1068, 6/1714

k.-üp al- 1/0925, 5/0118, 5/1838

k.-üp ap çoru- 2/0362

k.-üp çıt- 4/0489

k.-üp çoru- 3/3123

k.-üp kag- 1/0715, 1/3511, 1/3862, 2/1597, 3/0809, 5/2602

k.-üp kel- 1/1415, 1/1452, 2/1126, 3/2035, 4/0839, 5/0466

k.-üp kör- 6/0944

k.-üp olur- 2/0688, 5/1307, 5/1735, 6/0247

k.-ür+(1)+(köör) 1/0773, 2/1186, 3/2022, 3/2599, 3/2620, 3/4244, 4/1113, 4/1391, 4/1395, 4/1794, 4/4278, 4/4601, 6/0202

k.-ür+(2)+(köör) 3/0914, 3/1707, 4/4941, 5/1950

k.-ürge+(köörge) 2/0712, 2/0726, 4/4649, 4/4850, 6/0335

k.-ürü+(köörü) 4/2381, 5/1254

k.-ürümge+(köörümge) 1/3872

k.-ürün+(köörün) 3/3576

k.-zün 4/0604

2. Bakmak, izlemek.

k.-be 6/1963, 6/1964

k.-bes+(1) 4/1199, 5/0005

k.-beyn 1/1716, 4/2724, 4/3605, 4/3612

k.-bezin 4/1192

k.-e ber- 2/0565, 4/3106, 4/3746

k.-e kag- 1/0261, 3/0570

k.-e köre 6/0781

k.-e-le ber- 4/4889

k.-em 3/1436, 6/2017, 6/2023

k.-gen+(1) 1/1101, 1/2004

k.-gen+(2) 4/2212

k.-geş 1/0105, 1/2393, 2/0673, 3/1709, 3/2781, 5/0288

k.-geştiŋ 4/1056, 4/1058, 4/1069, 4/1074

k.-üŋer 4/3563, 4/3564, 4/3566, 6/1902, 6/1906

k.-üp 1/0236, 1/0241, 1/0255, 1/0257, 1/0259, 1/0275, 1/0278, 1/0280, 1/2160, 1/2161, 2/1646, 3/2023, 3/2026, 3/3607, 4/0940, 4/3829, 4/4668, 4/4918, 5/0639, 6/1091, 6/1719, 6/2232, 6/2378

k.-üp al- 2/0253

k.-üp bol- 5/1151

k.-üp çıt- 4/4891, 6/2865

k.-üp-daa olur- 4/0942, 4/5176

k.-üp kel- 4/2237

k.-üp körüp 5/2102

k.-üp-le olur- 6/1184

k.-üp olur- 1/0665, 1/2880, 1/3185, 1/3186, 2/0744, 2/0753, 2/0767, 2/0772, 2/0806, 3/0603, 3/0789, 3/1230, 3/1629, 3/2055, 3/2977, 3/3668, 3/3961, 3/4207, 3/4566, 3/4756, 4/0851, 4/0866, 4/0867, 4/1449, 4/1453, 4/3747, 4/4902, 5/0133, 5/0175, 6/1180, 6/1317, 6/1364, 6/1408, 6/1924, 6/3155

k.-üp or- 1/0042, 1/1991, 2/0077

k.-üp tur- 1/1525, 1/2014, 1/2050, 1/2134, 1/2268, 1/2957, 1/3910, 2/0251, 2/0263, 2/0274, 2/0286, 2/0337, 2/0575, 2/0721, 2/0820, 2/1048, 3/0118, 3/3370, 4/0548, 4/1967, 4/1973, 4/2503, 4/2549, 4/2567, 4/4336, 4/4353, 4/4673, 4/4709, 4/5351, 5/0194, 5/1159, 5/1846, 6/0958, 6/0978, 6/1085, 6/1318

k.-üp-tür 1/2172, 2/0704

k.-ür+(1)+(köör) 2/0283, 3/0938, 3/1695, 3/1722, 3/4314, 4/1697, 4/1698, 4/4326, 4/4327, 4/4349, 4/4350, 6/0965, 6/1904, 6/1908, 6/2020

k.-ür+(2)+(köör) 1/1216, 3/1324, 3/4429

k.-ür-dür+(köör) 3/0105

k.-ürge+(köörge) 1/0043, 1/0447, 1/0506, 1/0543, 1/1074, 1/1089, 1/1102, 1/1105, 1/1232, 1/1241, 1/1610, 1/1613, 1/1952, 1/1956, 1/1992, 1/2005, 1/2085, 1/2125, 1/2137, 1/2139, 1/2141, 1/2143, 1/2146, 1/2173, 1/2175, 1/2177, 1/2179, 1/2182, 1/2184, 1/2186, 1/2189, 1/2637, 1/2802, 1/3210, 1/3229, 1/3413, 1/3438, 2/0279, 2/0448, 2/0454, 3/0278, 3/0280, 3/0322, 3/0325, 3/0352, 3/0412, 3/0419, 3/0419, 3/0420, 3/1135, 3/1152, 3/1161, 3/1530, 3/2972, 3/2992, 3/3074, 3/3436, 3/3617, 4/0265, 4/0267, 4/0842, 4/0881, 4/1515, 4/1519, 4/1700, 4/1704, 4/1958, 4/1961, 4/2146, 4/2225, 4/2543, 4/2546, 4/3021, 4/3809, 4/4329, 4/4351, 4/4357, 4/4395, 4/4695, 5/0119, 5/0122, 5/0143, 5/0153, 5/0167, 5/0183, 5/0211, 5/1163, 6/0151, 6/0351, 6/0370, 6/0400, 6/0969, 6/0994, 6/0999, 6/1002, 6/1048, 6/1079, 6/1285, 6/1730, 6/1981, 6/2941, 6/3034, 6/3036, 6/3663, 6/3667

k.-ür-le+(köör) 4/1956

k.-ürlerge+(köörlerge) 3/2601

k.-ürümge+(köörümge) 1/1133, 4/0921, 4/0926

k.-ze 4/1513

3. Bilmek, tanık olmak.

k.-been+(1) 3/3374, 5/1953, 6/2876

k.-been+(2) 4/0993, 4/0995, 4/0997

k.-bes-le 4/4504

k.-bezivis 4/4770

k.-düŋ 1/1533, 3/2654, 3/2654, 6/3352, 6/3427, 6/3510

k.-düŋer 6/3604

k.-e-le ber- 4/3935

k.-em 3/0134, 3/0146

k.-gen+(1) 1/2586, 6/3288

k.-gen+(2) 1/0199, 4/0909, 4/2182

k.-genil 4/0298, 4/0300

k.-geniŋ-bile 4/0910

k.-üp 5/1954

k.-üp al- 5/0067

k.-üp çor- 3/3264

k.-üp çoru- 3/2145

k.-üp or- 4/0185

k.-üp tur- 4/0039, 4/1802

k.-ür+(1)+(köör) 2/1359, 3/0866, 3/0869, 4/0994, 4/0996, 4/0998

k.-ür+(2)+(köör) 4/0087, 4/0131, 4/0245, 4/0373, 4/0599, 4/1442, 4/2171

k.-ür-dür+(köör) 4/0487

4. Görüşmek.

k.-been 2/1323

k.-geş 3/1949, 5/0472

k.-üp 6/3310, 6/3384 6/3458, 6/3542

k.-züŋze 6/1173

5. Bakmak, incelemek.

k.-eyn 3/3606

k.-üp 3/0902

k.-üp çıt- 4/4895

k.-üp körüp tur- 4/1343

k.-üp olur- 4/0190, 4/0203, 4/0207

k.-üp or- 4/0196, 4/0200

k.-üp tur- 1/0953, 5/2006

k.-ürge+(köörge) 2/0136, 2/0140, 5/1991

6. Bakmak, aramak, araştırmak.

k.-eeli 2/1537

k.-üŋer 4/2390

k.-üp tur- 6/0964

k.-ür+(2)+(köör) 5/1832

k.-ürge+(köörge) 1/0170, 1/0193, 1/0215

7. Anlamak, fark etmek, algılamak, kavramak.

k.-bes+(1) 6/3031

k.-geş 1/2525

k.-ür+(2)+(köör) 3/3155

8. *(yardımcı fiil)* –(I)p zarf-fiil ekli fiillerle birlikte kullanılarak rica, dilek, istek gibi anlamlar bildiren bir yardımcı fiil olarak kullanılır.

k. 1/1710, 1/2046, 1/2437, 1/2557, 1/2592, 1/2813, 1/2909, 1/3474, 1/3471, 2/0683, 2/1006, 2/1115, 2/1466, 3/0446, 3/1127, 3/4708, 3/4947, 3/4955, 4/1540, 4/3316, 4/4041, 5/0453, 5/2097, 6/0192, 6/0385

k.-been+(1) 1/0405, 3/1031, 3/2562, 3/3388, 6/3274, 6/3340

k.-been+(2) 2/0162, 2/0409, 2/0410, 2/0413, 3/2391, 3/4061, 3/4062, 3/4109, 3/4933, 4/0973, 4/1574, 4/1576, 4/1778, 4/1781, 4/4536, 4/4540, 5/2251, 6/0010, 6/0011, 6/0096, 6/0939, 6/2183, 6/2326, 6/2483, 6/2621, 6/2711

k.-bes+(1) 1/2581

k.-e 6/0849

k.-eeli 3/3064, 3/3071, 5/1955, 6/3559

k.-eeliŋer 1/1156

k.-em 1/0401, 1/0406, 2/0494, 3/0259, 3/1133, 3/1884, 3/1970, 3/2023, 3/2089, 3/2159, 3/2218, 3/2477, 3/2517, 3/2608, 4/1727, 4/1845, 4/3160, 4/3164, 4/5108, 6/0149, 6/0329, 6/0349, 6/0367, 6/0898, 6/3077

k.-eyn 1/0207, 1/0618, 1/2487, 3/0160, 3/1007, 3/2552, 3/2597, 3/2794, 4/3173, 4/4039, 4/4996, 5/0455

k.-gen+(2) 1/0469, 1/0470, 1/0471, 1/0472, 1/0473

k.-geş 3/3526, 3/3692, 3/4663

k.-geştiŋ 4/0230

k.-üŋer 1/0622, 1/0914, 1/2072, 3/1682, 5/1679, 5/1693, 5/2107, 6/1239, 6/2536

k.-üŋerem 5/2029

k.-üp 1/0091, 4/2397

k.-ür+(1)+(köör) 2/0627, 3/2523, 6/3657

k.-ür+(2)+(köör) 6/2197

k.-ür-dür+(köör) 3/4021, 4/2588, 4/2590

k.-ürge+(köörge) 1/0270, 3/0169, 3/4242, 6/0243

k.-ze 6/0944

k.-zümze 2/1463

*

amır kör- → amır

k.-üp çor 2/0129

taptın kör- → taptıg

k.-em 5/2502

körüp tur (turzun) şive (şiŋme) Tehdit ifade eder.

k.-üp 1/3035, 6/3631

[=601 (yardımcı fiil=135)]

kördün- Bakınmak.

k.-üp 3/0650, 5/2266

[=2]

körgektig → kögeer

k.+niŋ 3/2586, 3/3816, 3/5032

[=3]

körgüle- Bakmak, bakınmak.

k.-p 3/0517, 3/1101, 3/1103, 3/2416, 3/2418, 3/3534, 3/4034, 3/4077, 3/4922

k.-p olur- 3/1189, 3/1508

k.-p tur- 3/4079, 4/0796

[=13]

körgüs- Göstermek.

k.-er-dir+(körgüzer) 3/0621

k.-ken+(2) 4/1893

k.-ken-daa 4/3511, 4/3513

k.-üp-daa+(körgüzüp) bol- 4/1944

k.-üp+(körgüzüp) kag- 1/1209, 1/1217

[=7]

körgütkeyin- Hırlamak.

k.-ip+(körgütkeynip) 3/2119

[=1]

kör- şinçi- Bakmak, incelemek.

k.-üp olur- 5/0096

[=1]

körükse- Görmek istemek.

k.-geş+(körükseeş) 3/3044

[=1]

körülge *is*. Görme, görüş.

k.-bile 4/1796

[=1]

körün- Bakmak, bakınmak.

k.-geş 2/0676, 3/0768, 3/1255, 3/1258, 3/3946, 3/3950, 6/2968

k.-me 6/1978, 6/1979

k.-mes+(1) 5/2225, 6/2024

k.-üp+(körnüp) 3/2127

k.-üp+(körnüp) al- 2/0647

k.-üp+(körnüp) kel- 2/0257, 4/1927, 5/2227, 6/1040, 6/1913, 6/1981, 6/2031

k.-üp+(körnüp) olur- 6/0125, 6/0131

[=22]

körünçük *is*. Ayna.

k.+ke 3/0649, 6/0125

[=2]

körünçüktüg *sf*. Aynalı.

k. 3/0021

[=1]

köründür *zf*. Yüzünü bir tarafa yönlendirerek, -e doğru.

k. 2/0356, 2/0400

[=2]

köründür- Bakmak.

hilençeen köründür- → hilençek

k.-üp 5/2626

[=1]

körüş- 1. Görüşmek.

k.-peenner+(2) 5/2744

k.-üp+(körjüp) 5/2744

2. Kapışmak, yarışmak, güçlerini sınamak, güreşmek.

k.-key 3/1112, 3/4069, 3/4075

k.-key-le 3/1511

k.-üp+(körjüp) 5/0497

k.-üpkey+(körjüpkey) 1/1728, 1/1863

k.-üpteeli+(körjüpteeli) 4/4016

k.-üptüŋer+(körjüptüŋer) 1/1924

k.-ür+(1)+(körjür) 1/3217, 1/3219, 1/3729, 1/3731, 2/0907, 2/0910, 2/0914, 2/0928, 3/1496, 3/1511, 3/1515, 3/2085, 3/4817, 3/4866, 3/4902

k.-ür+(1)+(körjüür) 3/1091, 3/1505

k.-ür+(2)+(körjür) 2/0921, 3/4904

k.-ür-le+(körjüür) 1/1747, 3/1833

k.-üülem+(körjüülem) 5/2354

k.-üülü+(körjüülü) 5/0451

k.-üülüŋer+(körjüülüŋer) 1/3738

3. Görmek, yaşamak, deneyimlemek.

k.-üülem+(körjüülem) 4/1895

k.-üülü+(körjüülü) 4/2658

[=37]

kös *is*. Köz.

k. 3/0170

[=1]

kösken- ***(köksen-)*** Küfretmek, sövmek.

k.-ip olur- 3/1763

k.-ip tur- 3/4903

k.-i 3/4768

[=3]

kösken- hörekten- → köksen- hörekten-

köskü *sf*. **1**. Keskin, iyi gören (göz).

k. 6/1316, 6/1363, 6/1407

2. Görünen, açık görünen.

k. 3/4563

[=4]

köstee *is*. Çatal, çift (geyik boynuzu için).

k.+zin 6/0894

[=1]

köstüg *sf*. Közlü, közü olan.

karaanda ottug, havaanda köstüg → karak

k. 1/1551, 1/1565

[=2]

köstügüle- Görünmek, gözükmek.

k.-p kel- 5/1110

[=1]

köstük *is*. Gözlük.

k. 5/1152, 5/1154, 5/1156

[=3]

köstün- Görünmek.

k.-e ber- 6/0987

[=1]

köş *is*. Göç; göçerler ve onların yükleri, malları.

k.+ün+(köjün) 3/5004

[=1]

köş- Göçmek, göç etmek.

k.-ken+(1) 3/4215, 3/4215

k.-ken+(2) 3/2865, 3/2913, 3/2933, 3/4272, 3/5036, 5/0574, 5/0630

k.-üp+(köjüp) 1/2452, 1/2603, 1/2813, 1/3837, 2/1293, 2/1296, 3/2119, 3/2842, 3/2884, 3/3824, 3/4202, 3/4997, 5/1763, 5/2257, 5/2415, 5/2546, 5/2701, 6/1136, 6/2937, 6/2991

k.-üp+(köjüp) çor- 1/2416

k.-üp+(köjüp) çoru- 1/2422, 1/2436, 1/2569, 1/2571, 1/2580, 1/2831, 1/2844, 3/1577, 3/2453, 3/4993, 3/5005, 3/5008

k.-üp-daa+(köjüp) 4/5422

k.-üp+(köjüp) kel- 1/3840, 3/4998, 4/4182, 5/2254

k.-üp-le+(köjüp) ün- 3/0955

k.-üp+(köjüp) ün- 6/2935

k.-üp+(köjüp) ünüp tur 5/2697

2. Bir yerden başka bir yere gitmek, hareket etmek, ilerlemek.

k.-ken+(2) 4/4696

k.-üp+(köjüp) 3/2180, 4/1718, 6/1065, 6/1066

k.-üp+(köjüp) egele- 1/2334

k.-üp+(köjüp) tur- 3/0901

[=57]

köş- düş- Göçmek, göç etmek.

k.-ken+(1) 1/0709

[=1]

köşkün *sf*. Yaşlı, çok yaşlı.

k. 4/4196

[=1]

kövençik *is*. Eyer yastığı, eyerin oturulan yumuşak kısmı.

k. 3/1851, 3/2928, 3/2992, 3/2992

k.+in+(kövençiin) 3/1135, 3/2995

k.+iniŋ+(kövençiiniŋ) 3/1131, 3/2098, 3/2926

k.+ünüŋ+(kövünçüünüŋ) 3/4908

k.+te 3/2994

[=11]

kövençiktig *sf*. Eyer yastığı olan.

k. 6/1709, 6/3248, 6/3589

k. (kövünçektig) 6/3638

[=4]

kövey *sf*. Çok.

k. 3/0898, 4/1802, 5/1696

[=3]

kövüde- Çoğalmak, artmak.

k.-p 4/4634

k.-p-le kel- 6/2885

[=2]

kövük *is*. **1**. Köpük.

k. 1/2249

k.+ü+(kövüü) 1/1288, 1/2996

k.+ün+(kövüün) 4/1201

2. Ter.

k. 1/3283, 3/2374, 5/0536, 6/2136, 6/2164, 6/2283, 6/2308, 6/2434, 6/2462

k.+ter 1/2284 , 1/3262, 1/3781, 3/2348

3. Salya.

k.+ü+(kövüü) 1/1116

k.+ünge+(kövüünge) 3/0743

[=19]

kövüktüg *sf*. Köpüklü.

k.-le 4/0637

[=1]

kövünçektig → kövençiktig

kövünçük → kövençik

kövürüg *is*. Köprü.

k. 1/1181, 5/0851, 5/0852, 5/0853, 5/0854

k.-bile 5/0855, 5/0857, 5/0859, 5/0861, 5/0873, 5/0875

k.+nü 5/0893, 5/0894

[=13]

kövürügle- Köprüden geçmek.

k.-p 1/1182, 1/1183

[=2]

közenek *is*. Pencere.

k.+inden+(közeneenden) 6/2941

[=1]

közül- Görünmek, gözükmek.

k.-bes+(1) 2/0042, 2/0044, 3/0352, 3/2079, 6/0528

k.-bes+(2) 2/0225, 2/1033, 2/1046, 3/3061, 3/4029, 4/1815, 4/1816, 5/2693, 6/0627

k.-beyn bar- 1/0494, 4/1820

k.-beyn 4/0310

k.-ü+(köstü) ber- 3/0349, 4/2319

k.-ü-dür+(köstü) 6/1315

k.-ü-le+(köstü) ber- 3/2618

k.-üp+(köstüp) 3/1077, 6/0334, 6/2043

k.-üp+(köstüp) çıt- 3/1226, 5/0102, 5/2010, 6/0248

k.-üp+(köstüp) çoru- 3/3202

k.-üp-daa+(köstüp) çıt-5/0170

k.-üp+(köstüp) kel- 1/1308, 2/0230, 2/1087, 2/1178, 3/2058, 5/1162, 5/2138, 5/2310, 6/1713, 6/1925

k.-üp+(köstüp) olur- 1/1647, 3/0329, 3/0424

k.-üp-tur+(köstüp) 1/1257

k.-üp+(köstüp) tur- 3/4571, 5/0900, 6/0963

k.-ür+(1)+(köstür) 4/1397

k.-ür+(1)+(köstüür) 3/0788, 3/1229, 3/4565

k.-ür+(2)+(köstür) 4/4393

[=52]

közülbeste- Görülmemek, gözükmemek, görünmez olmak.

k.-p 4/0293

[=1]

közün- Uzatmak, ayağını uzatmak, hareket etmek.

k.-gen+(2) 1/1625, 1/1701

[=2]

kuda *is*. Dünür.

k. 5/2112

k.+lar 5/1885

k.+ları 3/3543

k.+larınıŋ 5/1557

k.+vıs 5/2085

k.+zın 3/3731, 3/3758

k.+zınga 5/2113, 3/3585

k.+zınıŋ 5/1540

[=10]

kudagay *is*. Dünür.

k. 5/1872, 5/2119

k.+lar 5/1543, 5/1566, 5/1578

k.+ları-bile 5/2287

k.+larnıŋ 5/2209

k.+nıŋ 5/1887

[=8]

kudala- Dünür olmak.

k.-p ber- 1/0660, 1/0790

[=2]

kudara- sırınna- Kederlenmek, üzülmek, sıkıntı çekmek.

k.-p 5/0097

[=1]

kuday *is*. Gök, gökyüzü.

k. 1/2340

[=1]

kuday-deer *is*. Gök, gökyüzü.

k. 1/2541

[=1]

kudu 1. *zf.* Aşağı, aşağı doğru.

k. 1/1325, 1/1374, 1/2104, 3/0913, 3/0913, 3/1706, 3/2056, 3/2504, 3/4090, 3/4215, 3/4880, 3/4896, 3/4911, 4/0435, 4/0530, 4/0549, 4/1350, 4/2338, 5/0193, 5/0349, 5/0519, 5/0577, 5/1221, 5/1889, 6/0249, 6/0564, 6/0581, 6/1060, 6/1066, 6/1587, 6/1627, 6/1671, 6/2355

2. *e. (yükleme hâli ile birlike)* Aşağı.

k. 1/1188, 2/0063, 3/0879, 3/1700, 5/2355, 6/0649

[=38]

kudumal *is*. Döküm (metal).

k. 3/1548

[=1]

kudurga *is.* Paldım.

k. 1/0469, 2/0411, 2/1427

k.+nıŋ 5/0196

k.+zı 5/0200

k.+zın 1/0458, 2/0335, 3/0302, 3/4871, 4/1156, 4/3190, 6/1485

[=12]

kudurgala- Paldımını takmak.

k.-gaş+(kudurgalaaş) 6/1485

k.-p al- 2/0335

k.-p 1/0458, 4/1156

k.-y ber- 4/3191

[=5]

kudurgalıg *sf.* Paldımlı.

k. 3/0031, 5/0330, 6/0075

[=3]

kuduruk *is.* Kuyruk.

k. 1/0957, 5/1174

k.+tarın 5/0916, 5/0924

k.+u+(kuduruu) 2/0090, 5/2300, 5/2693, 6/1552

k.+u-bile+(kuduruu) 2/0219

k.+umdan+(kuduruumdan) 4/1670

k.+umga+(kuduruumga) 1/0469, 2/0411

k.+umnu+(kuduruumnu) 4/1844

k.+un+(kuduruun) 1/0637, 1/0649, 2/0422, 4/1675, 4/1848, 5/0179, 5/0233, 5/0267, 5/0395, 6/1553, 6/1568

k.+undan+(kuduruundan) 6/3229

k.+unga+(kuduruunga) 4/2338

[=26]

kuduruktug *sf.* Kuyruklu.

k. 3/0308, 3/4352, 4/0012, 4/0152, 4/0949, 4/1426, 4/2632, 4/4119, 6/1489

[=9]

kuja *is*. Koç.

k.+nı 4/3764, 4/3773, 4/3812

k.+nı-daa 4/3852

k.+nıŋ 4/3783, 4/3788, 4/3820, 4/3825

[=8]

kujak *is*. Kucak.

k. 4/0169

[=1]

kujur *is*. Tuzlu arazi, tuzlu toprak.

k.+un 4/2331

[=1]

kujura- Hayvanlar tuzlak arazide olmak.

k.-p 2/0758

[=1]

kujurat- Hayvanları tuzlu araziye sürmek.

k.-ı+(kujuradı) ber- 4/2332

[=1]

kul *is*. Kul, köle.

kul kijiniŋ kulaa bütküje Memnun olmak, kanmak.

k. 2/1640, 6/2797

[=2]

kula *sf*. Kula.

k. 3/0206, 3/0305, 3/0310, 3/0803, 3/1271, 3/1646, 3/3970

[=7]

kulak *is*. Kulak.

k. 1/0532, 3/1352, 3/1708, 5/2337, 5/2430

k.+ı+(kulaa) 1/3861, 2/1640, 2/1642, 3/0309, 3/4354, 4/0293, 5/0079, 5/2693, 6/0528, 6/0627, 6/1325, 6/2797, 6/2798

k.+ı-bile+(kulaa) 2/0339, 3/3846

k.+ım+(kulaam) 5/1786

k.+ımnı+(kulaamnı) 5/2081

k.+ın+(kulaan) 1/1997, 2/0422, 5/1779

k.+ınçe+(kulaançe) 6/1887, 6/1893

k.+ında+(kulaanda) 1/2021, 1/2024, 2/1109, 5/0728, 5/0752, 5/0754

k.+ından+(kulaandan) 4/3097, 4/3100, 4/3929, 4/3930

k.+ınga+(kulaanga) 3/3730, 6/1878

k.+ınıŋ+(kulaanıŋ) 1/0461, 3/2018

k.+ta 5/1951

k.+tarıvıs 6/1334

*

kulak dajı → daş

k. 2/0437, 6/2003, 6/2008

kulaan amıratpas Rahat huzur vermemek.

k. 3/2472

[=47]

kulaktıg *sf*. Kulaklı, kulağı olan.

k. 4/0153, 4/4754, 6/0851

k.-daa 4/4481

k.+tar+kulaktarlıg) 2/0710

[=5]

kulaş *is*. Kulaç.

k. 1/0016, 1/0231, 1/0238, 1/0248, 1/0263, 1/0281, 1/0326, 1/0336, 1/0342, 1/0411, 1/1704, 1/1726, 1/2071, 1/2757, 1/3384, 2/0848, 2/1391, 2/1397, 2/1525, 3/0291, 3/0295, 3/0307, 3/3740, 3/4351, 3/4496, 3/4672, 4/0014, 4/0042, 4/0153, 4/0186, 4/0791, 4/1277, 4/1421, 5/0342, 5/0907, 6/0070, 6/0073, 6/0586, 6/0600, 6/1455, 6/1459, 6/1475, 6/1476, 6/1488, 6/1489, 6/1511, 6/1512, 6/1823, 6/1824, 6/1847, 6/2057, 6/2058, 6/2353, 6/2508, 6/3672, 6/3673

k. kulaş 6/0283, 6/0284

[=58]

kulbura-~kulburu- Kayarak kurtulmak.

k.-gan+(2)+(kulburaan) 1/1428, 1/1648, 3/1836, 4/1737, 4/1765, 4/2244, 4/2609, 4/3759

kulburap 3/1481

kulburup 1/2961, 1/2965

[=11]

kulçu *is*. Kul.

k.+nuŋ 3/4416

k.+zu 3/4416

[=2]

kulugur *is*. Alçak, serseri, düzenbaz

k. 1/0349, 1/1144, 1/1291, 1/1429, 1/1450, 1/1649, 1/1674, 1/1678, 1/1722, 1/1855, 1/1859, 1/1915, 1/1919, 1/2988, 1/2999, 1/3125, 1/3130, 1/3192, 1/3243, 1/3419, 1/3462, 2/1592, 2/1594, 3/0373, 3/1005, 3/1412, 3/1424, 3/2046, 3/2201, 3/4025, 3/4370, 4/0126, 4/0127, 4/0128, 4/0142, 4/0147, 4/0155, 4/1073, 4/1087, 4/1771, 4/1827, 4/2613, 4/2654, 4/2657, 4/2659, 4/2661, 4/2663, 4/2959, 4/3760, 4/3914, 4/5000, 4/5316, 4/5338, 4/5340, 5/0229, 5/0441, 5/0680, 5/2346, 5/2436, 5/2467, 6/0631, 6/1255, 6/2153, 6/2299, 6/2324, 6/2450, 6/2478, 6/2798

k.+ga 5/0172

k.+lar 1/3727, 3/0536, 4/3290, 4/4855, 4/4859, 4/4861, 4/4863, 5/1414, 5/2233

k.+nu 1/1298, 1/3035, 1/3465, 4/0502, 4/2746, 5/1273, 5/1339, 5/2318, 6/3631

k.+nuŋ 3/1025, 3/3102, 5/0127, 5/0137, 5/0147, 5/0157, 5/0437, 5/0605, 5/0608, 5/2626

[=97]

kuluksu- Gezmek, dolaşmak.

k.-gan+(2)+(kuluksaan) 3/1835, 4/1735, 4/1764, 4/2243, 4/2607, 4/3758

[=6]

kulumada- Eziyet etmek, ıstırap vermek, acı çektirmek.

k.-p bol- 3/0748

[=1]

kulun *is.* Kulun, tay.

k. 1/0362, 2/1628, 3/0206, 3/4292, 3/4320, 3/4327, 4/0998, 4/1062, 4/1066, 4/1112, 4/1125, 5/1176

k.-daa 4/1143, 5/1591

k.+ga 2/0295

k.-na 5/0084

k.+nu 2/0293, 4/1081

k.+u+(kunnu) 1/0323, 3/0272

k.+un+(kunnun) 2/0274

k.+unuŋ+(kunnunuŋ) 2/0324, 3/0290

k.+uvus+(kunnuvus) 3/0287

[=24]

kulunçak *is*. Tay, küçük tay.

k. 3/4300, 3/4296, 4/1055

k.-daa 1/0370

k.+ı+(kulunçaa) 1/0311, 1/0329

k.+ın+(kulunçaan) 1/0388

k.+ınga+(kulunçaanga) 1/0451

k.+tı 1/0340, 4/1053

[=10]

kum *is*. Kum.

k.+un 6/1611, 6/1654

k. 4/4799, 4/4811

[=4]

kum-say *is*. Kum ve çakıl taşları.

k.+ın 3/4194

[=1]

kuptuzun *is*. Giysi, kıyafet.

k. 4/2386

k.+un 4/1547, 4/1650, 4/2380, 4/2440

[=5]

kur *is.* Kuşak, kemer.

k. 3/4239, 3/4310, 6/3223

k.+dan 3/2070

k.+u 6/1449

k.+un 1/0445, 3/0318, 4/4831, 5/0343, 5/1242, 5/1387, 5/1392, 6/3222

k.+unda 5/2324, 5/2326

[=15]

kur- Kurmak, hazır etmek.

k.-up al- 1/3853

k.-up 1/3849

[=2]

kurbulçunna- Üç köşeli, üç kenarlı yapmak.

k.-p 5/0333, 6/0056

[=2]

kurga- Kurumak.

k.-vaan tur- 1/0341

[=1]

kurgadır *zf*. Kurutarak.

k. 1/2238, 1/3772, 2/0451, 6/2421, 6/2702

[=5]

kurgag *sf*. Kuru, kurumuş.

k. 1/2237, 2/0082, 3/0735, 3/1480, 3/2238, 3/2243, 3/2246, 5/0460, 5/1056, 5/1058, 5/1098, 5/1889, 6/2124, 6/2422, 6/2703

[=15]

kurgadı → kurgadır

k. 1/0491

[=1]

kurjag *is*. Kuşak; dağı çevreleyen kayaların oluşturduğu kuşak.

k.+ındıva+(kurjaandıva) 3/0348

[=1]

kurjal- Sarmak, çevrelemek, kuşatmak.

k.-ı ber- 4/4950, 6/0404, 6/0418

[=3]

kurjaldır *zf*. Kuşatarak, çevreleyerek.

k. 1/1614, 1/3855

[=2]

kurjan- Kuşanmak.

k.-gaş 3/0318, 5/0343, 5/0637, 5/2554

k.-ıp 4/1316

k.-ıp al- 5/1393

k.-ıp tur- 1/0445

[=7]

kurjandır- Kuşatmak, giydirmek.

k.-ıp 2/0345, 6/3223

[=2]

kurla- Saklamak, esirgemek.

k.-p tur- 1/1853

[=1]

kurlak *is*. Bel.

k. 1/3493, 4/2926

k.-daa 4/2843

k.+ından+(kurlaandan) 5/2313

k.+ka 4/3001

k.+tan 3/2953, 4/3219, 5/2443

[=8]

kurlug *sf*. Kuşaklı, kuşağı olan.

k. 3/3977, 6/0018

[=2]

kurt *is*. Kurt, kurtçuk.

k. 2/0075, 2/0256, 5/0199, 5/2472, 5/2630

k.-daa 2/0185, 2/0250

k.+tarımdan 2/0176

k.+u 3/4131, 4/0577, 5/0946

k.+um 2/0470, 2/0618, 2/0619

k.+umdan 2/0191, 2/0208

k.+un 2/0059, 2/0060, 2/0068, 2/0070, 2/0112

[=21]

kurt-kımıskayak *is*. Kurtçuklar ve karıncalar.

k. 1/3828, 2/0247

[=2]

kurttu- Kurtlanmak.

k.-up+(kurtup) 6/0005

k.-y ber- 5/0790

[=2]

kurttug *sf*. Kurtlu, böcekli.

k. 5/0787

[=1]

kurug *sf*. **1**. Boş, bomboş.

k. 1/1424, 1/1461, 1/1634, 3/1414, 3/1765, 4/0830, 4/0843, 4/0865, 5/2001, 5/2002, 6/0646, 6/0659

2. Sahipsiz.

k. 3/0187, 3/0190

3. Aç susuz, yemekten içecekten mahrum kalmış.

k. 4/0469, 4/0581, 4/3572, 4/4796

[=18]

kurul- Kırılmak.

k.-guje 5/1098

[=1]

kuruyak *is*. Kadın.

k. 6/1865, 6/1965

k.+tar 6/1869, 6/1879, 6/1988, 6/2011

k.+ımdır+(kuruyaam) 6/1927, 6/1928

k.+tarı 4/4003

[=9]

kus- Kusmak.

k.-ar+(1)+(kuzar) 3/0709, 3/0711

k.-ar+(2)+(kuzar) 3/1156, 3/2367

k.-kaş 3/0471

k.-up+(kuzup) kag- 3/0466

[=6]

kuskun *is*. Kuzgun.

k. 1/1321, 1/1327, 1/1335, 1/1379, 1/1385, 3/3552, 4/2065, 4/2073, 4/2100, 4/2428, 4/4108, 4/4600, 4/4820, 5/1228, 5/1759, 5/1805, 6/2628, 6/2719

k.-daa 1/3553, 3/0166

k.+ga 5/1229

k.+nu 3/3559, 4/2066

k.+u 4/4598, 5/0048

k.+un 1/1325, 1/1373

[=27]

kuskunna- Bağırmak, çağırmak.

k.-ar+(2) 6/2903

k.-p-tır 1/2331

k.-p 3/4850

[=3]

kuskunna- kurayla- Bağırmak, haykırmak; coşku ve heyecan içinde nida etmek.

k.-p-daa 4/1352

k.-p 4/1334

[=2]

kuspak *sf*. Kucak, bir kucak.

k. 3/0308, 3/4352, 4/0012, 4/0152, 4/0949, 4/2632, 4/4119

[=7]

kuspakta- Kucaklamak, kucağına almak.

k.-p 3/3696, 5/0601

k.-p al- 6/0694

[=3]

kuş *is*. Kuş.

k. 1/0495, 1/2244, 1/2671, 1/3256, 1/3776, 2/0093, 2/0097, 2/0131, 2/0839, 3/2025, 4/1546, 4/1650, 4/2379, 4/2385, 4/2440, 4/2464, 6/0026, 6/1380, 6/1501

k.-daa 4/1499, 5/1226

k.+tar 6/1557

k.+tarnıŋ 3/0482

k.+tuŋ 1/0954, 1/0956, 5/1836, 6/0041, 6/0112, 6/2119, 6/2263, 6/2264, 6/2411, 6/2605, 6/2606, 6/2695

k.+u+(kuju) 3/4132, 4/0575, 5/1211, 5/1216, 5/1237

k.+u-la+(kuju) 4/2102

[=41]

kuşkaş *is*. Küçük kuş.

k. 4/0802, 4/0809

k.+ın+(kuşkajın) 1/0167

k.+tan 1/0160

k.+tarnı 1/0147

[=5]

kuşkaşta- Kuş avlamak.

k.-ayn 1/0144

k.-gaş-la+(kuşkaştaaş) 1/0147

k.-p çoru- 1/0151

[=3]

kuştug bijik *is.* Acil yazı, not.

k. 5/1930

[=1]

kut *is*. Ruh, can.

k.+umnu+(kudumnu) 4/5342

k.+un+(kudun) 4/5294

[=2]

kut- Dökmek, koymak, doldurmak.

k.-a+(kuda) ber- 4/4064

k.-ar+(2)+(kudar) 5/0838

k.-kan+(1) 3/2561, 3/2575

k.-kan+(2) 3/3500

k.-kaş 1/2903, 5/0300, 5/0474, 5/1658, 5/2264

k.-uŋar+(kuduŋar) 5/0998

k.-up+(kudup) 1/0900, 2/0590, 3/0235, 3/1192, 5/1038, 5/1139, 5/1173, 6/2756, 6/2810, 6/2912, 6/3679

k.-up+(kudup) ber- 4/4749, 5/0951, 5/0957, 5/1006

k.-up+(kudup) kör- 5/1693

k.-up+(kudup) tur- 1/2411, 5/1543

[=29]

kuttur- Koydurmak.

k.-up 6/0307

[=1]

kuu I. *sf*. Gri, boz; ağarmış; kurumuş.

k. 1/1285, 1/2649, 1/2657, 3/3346, 3/3347, 4/0099, 4/0434, 4/0435, 4/0436, 4/0437, 4/0439, 4/0445, 4/0448, 4/0451, 4/0471, 4/0531, 4/0532, 4/0533, 4/0538, 4/0549, 4/0550, 4/0551, 4/0552, 4/0562, 4/0564, 4/0590, 4/1481, 4/1525, 4/1707, 4/1966, 4/3264, 4/3443, 4/3534, 4/3591, 4/4122, 4/4310, 4/4340, 4/4858, 4/5336, 4/5344, 6/1320, 6/1411, 6/3121

[=43]

kuu II. *is*. Kuğu.

k. 6/0968, 6/1021, 6/1865, 6/1869, 6/1879, 6/1927, 6/1928, 6/1965, 6/1988, 6/2011

k.+lar 1/2994

k.+mdur 6/2046, 6/2047

[=13]

kuuraŋayın- Kımıldamak, görünmek (gri, belli belirsiz olarak).

k.-ıp+(kuuraŋaynıp) tur- 2/0087

[=1]

kuurar- Kurumak, solmak.

k.-ıp kal- 1/1529

[=1]

kuurart- Grileştirmek; (kum) savurmak, toz duman etmek.

k.-ı 3/4194, 6/1611, 6/1654

[=3]

kuy *is*. Mağara.

k. 1/0404, 1/1251, 2/0310

k.+da 3/0140, 3/0155

k.+ga 3/0354, 3/0679, 3/3615

k.+je 1/1252, 3/0276

k.+nu 1/3009, 3/0275

k.+nuŋ 1/0400, 2/0318, 3/0284, 4/5222, 4/5237

k.+un 3/0408, 3/0409

*

dedir aastıg kara kuy → dedir

k. 1/0122, 1/0380, 1/0391, 4/0047, 4/0397, 4/4935, 4/5187, 4/5227

[=27]

kuygala- Yakmak.

k.-ar+(1) 4/4859

[=1]

kuyt *is.* Kuş sesi (yansıma söz).

kuyt deer kuskun çok sayt deer saaskan çok Issız, sessiz yer.

k. 1/3553, 3/0166, 4/4108, 5/1759, 5/1805, 6/2628, 6/2719

[=7]

kuyus- Şaşırtmak, yanıltmak.

k.-u+(kuyzu) 6/1121

[=1]

küçü *is*. Güç, kuvvet.

k.+zü 4/4050

[=1]

küçülüg *sf*. Güçlü.

k. 4/2729, 4/4915

[=2]

küçü-sünezin *is*. Güç, ruh, can, kut.

k.+im 4/5192

[=1]

küçü-şıdal *is*. Güç, kuvvet.

k.+ı 4/4896

k.+ı-bile 4/1413, 4/3254

[=3]

küçü-şıdaldıg *sf*. Güçlü, kuvvetli.

k. 4/5183

[=1]

küçülüg-türlüg *sf*. Güçlü, korkunç, heybetli.

k. 4/3752

[=1]

küdee *is*. Güveyi.

k.+m 1/2505, 1/2813, 3/1575, 3/2448, 3/2646, 3/2777, 3/3754, 3/4680, 3/4708

k.+mni 4/3757

k.+mniŋ 1/2373

k.+zi 1/2498, 1/2533

k.+zin 3/4693, 6/2925

k.+zinge 1/2408, 1/2550, 3/3762, 3/4684, 3/4689, 3/4980

k.+ziniŋ 1/2497, 1/2806, 3/3752, 6/2953

[=25]

küdük *is*. Uyluk.

k. 6/0129

*****

küdük bas- Dizleri üzerine oturmak.

k. 3/4827

[=2]

küjü *is*. Kokulu mum, tütsü.

k. 5/0406

k.+zün 5/1771

[=2]

küjür *sf*. Zavallı, acınacak.

k. 1/0333, 1/0347, 1/0442, 1/0531, 1/0550, 1/1769, 1/2286, 1/2347, 1/2779, 3/1082, 3/1252, 3/1447, 3/1485, 3/1554, 3/1592, 3/1786, 3/2095, 3/2167, 3/2181, 3/2242, 3/2279, 3/2737, 3/3563, 3/3898, 3/4869, 4/4578, 5/0064, 5/0976, 5/1372, 5/1551, 6/0131, 6/0269, 6/0499, 6/0504, 6/0555, 6/0567, 6/1533, 6/1592, 6/1634, 6/1676, 6/1814, 6/2085, 6/2247, 6/2654, 6/2674, 6/2708, 6/2724, 6/2752, 6/2827, 6/2893, 6/2985, 6/3001, 6/3056, 6/3733, 6/3765

[=55]

kür *is*. Devlet, ülke, toplum.

k.+de 4/4743

k.+nü 3/2765

k.+ün 5/2738

[=3]

kürü *is*. Devlet.

k.+nü 5/1356

k.+nünge 5/0236, 5/0251, 5/0270, 5/0284, 5/0309

k.+nüŋ 3/2221, 4/3149, 5/1350, 5/1479, 5/1499, 5/1915, 5/2735

k.+nüŋge 5/0240

k.+zün 4/4266, 4/4270

k.+zünde 4/0191, 4/4280

k.+zünge 4/5433, 5/0189

[=20]

küs *is*. Güz.

k. 4/4558

[=1]

küske *is*. Fare, sıçan.

k. 1/2345, 5/1482, 6/3157

k.+ni 6/3163

k.+niŋ 3/2141

[=5]

küskü *sf*. Güzün, güzün olan, güze ait.

k. 5/1807

[=1]

küstük *sf*. Dizden ayağa kadar olan uzunluğu ifade eden ölçü.

k. 5/0562, 5/0576, 5/1751

[=3]

küstük- Kaymak, düşmek, düşer gibi olmak.

k.-e+(küstüge) düş- 3/3240, 3/3273, 3/3292

[=3]

küş *is*. Güç.

k. 2/0506, 2/1002, 3/0218, 3/1157, 3/2368, 3/2719, 3/2731, 4/3785, 4/3790, 4/3822, 4/3827, 4/3849, 4/3870, 6/1139

k.+teri 3/2381

k.+ü+(küjü) 1/3640, 1/3641, 3/0710, 3/0712, 3/1537, 4/3752, 4/3784, 4/3786, 4/3789, 4/3818, 4/3821, 4/3826, 4/3845, 4/3848, 4/3869

k.+ünge+(küjünge) 4/3781, 4/3823, 4/3866

k.+ü-bile+(küjü) 4/5416

*

küş kir- Güçlenmek, daha güçlü olmak.

k. 1/1521

[=35]

küş-hünezin *is*. Azık.

k. 4/3291, 4/3585

k.+den 3/3839

k.+in 5/1797, 5/2124, 5/2544

[=6]

küş-küçülüg *sf*. Güçlü, çok güçlü.

k. 6/3298, 6/3367, 6/3442, 6/3526

[=4]

küş-şıdal *is*. Güç, kuvvet.

k.+ı-bile 3/4904

k.+ın 3/4713

[=2]

küştüg *sf*. Güçlü.

k. 2/0506, 3/4727, 4/4554, 6/0976

k.-le 3/1429

[=5]

küştüg-küçüten *sf*. Güçlü, kuvvetli, çok güçlü.

k. 1/3580

[=1]

küştüg-şıdaldıg *sf*. Güçlü.

k. 4/2704

k.-daa 4/4251

[=2]

küüse- Yerine getirmek, gerçekleştirmek, sağlamak.

k.-p al- 4/1035

[=1]

küüset- Yapmak, yerine getirmek

k.-ip+(küüsedip) 5/1483, 5/1488

k.-keş 1/3982

[=3]

küze- İstemek, dilemek, arzu etmek.

k.-gen+(2)+(küzeen) 6/1521

k.-p 3/4067

[=2]

küzel *is*. İstek, arzu.

k.+i 4/2795

k.+inde 5/1478

k.+iŋçe 6/1521

[=3]

küzeldig *sf*. İstekli, arzulu.

k.+ler 4/2794

[=1]

küzürüm *is*. Moloz, süprüntü, ağaçlardan düşen yaprakların oluşturduğu süprüntü.

k. 3/3240, 5/1807

[=2]

-L-

-LA *e*. Pekiştirme, sınırlandırma, benzerlik gibi anlamlar katan edat.

l. 1/0220, 1/0512, 1/0617, 1/0620, 1/0916, 1/1014, 1/1070, 1/1191, 1/1296, 1/1301, 1/1306, 1/1368, 1/1410, 1/1438, 1/1444, 1/1482, 1/1483, 1/1502, 1/1530, 1/1553, 1/1595, 1/1596, 1/1747, 1/2001, 1/2032, 1/2039, 1/2049, 1/2091, 1/2106, 1/2329, 1/2432, 1/2442, 1/2493, 1/2495, 1/2549, 1/2603, 1/2653, 1/2659, 1/2667, 1/2668, 1/2750, 1/2753, 1/2784, 1/2805, 1/2812, 1/2893, 1/2895, 1/2898, 1/2914, 1/2927, 1/2938, 1/2960, 1/2964, 1/3003, 1/3004, 1/3007, 1/3032, 1/3038, 1/3105, 1/3121, 1/3122, 1/3127, 1/3161, 1/3205, 1/3215, 1/3253, 1/3254, 1/3329, 1/3362, 1/3396, 1/3428, 1/3540, 1/3565, 1/3597, 1/3701, 1/3769, 1/3770, 1/3842, 1/3877, 2/0025, 2/0076, 2/0086, 2/0088, 2/0113, 2/0115, 2/0118, 2/0120, 2/0122, 2/0123, 2/0149, 2/0189, 2/0204, 2/0235, 2/0236, 2/0239, 2/0283, 2/0487, 2/0533, 2/0544, 2/0545, 2/0602, 2/0737, 2/0779, 2/0903, 2/0922, 2/0941, 2/1085, 2/1125, 2/1326, 2/1412, 2/1487, 3/0075, 3/0145, 3/0188, 3/0236, 3/0237, 3/0269, 3/0288, 3/0446, 3/0448, 3/0486, 3/0509, 3/0554, 3/0630, 3/0634, 3/0724, 3/0790, 3/0800, 3/0843, 3/0844, 3/0847, 3/0847, 3/0853, 3/0891, 3/0907, 3/0955, 3/1004, 3/1043, 3/1093, 3/1231, 3/1232, 3/1233, 3/1321, 3/1344, 3/1345, 3/1350, 3/1356, 3/1365, 3/1373, 3/1381, 3/1411, 3/1416, 3/1429, 3/1434, 3/1445, 3/1494, 3/1511, 3/1601, 3/1630, 3/1636, 3/1690, 3/1781, 3/1782, 3/1831, 3/1833, 3/1905, 3/1914, 3/1926, 3/1945, 3/1957, 3/1978, 3/1979, 3/1989, 3/2039, 3/2039, 3/2084, 3/2154, 3/2197, 3/2209, 3/2262, 3/2324, 3/2488, 3/2500, 3/2533, 3/2552, 3/2572, 3/2595, 3/2618, 3/2625, 3/2627, 3/2787, 3/2951, 3/2974, 3/2985, 3/2986, 3/2988, 3/3039, 3/3057, 3/3147, 3/3207, 3/3286, 3/3314, 3/3315, 3/3319, 3/3327, 3/3414, 3/3444, 3/3482, 3/3499, 3/3500, 3/3602, 3/3694, 3/3730, 3/4010, 3/4013, 3/4253, 3/4268, 3/4341, 3/4342, 3/4442, 3/4443, 3/4600, 3/4620, 3/4711, 3/4808, 3/4963, 4/0065, 4/0082, 4/0108, 4/0205, 4/0238, 4/0275, 4/0279, 4/0344, 4/0373, 4/0431, 4/0442, 4/0447, 4/0455, 4/0467, 4/0470, 4/0487, 4/0494, 4/0512, 4/0514, 4/0517, 4/0547, 4/0599, 4/0637, 4/0638, 4/0664, 4/0683, 4/0685, 4/0690, 4/0697, 4/0732, 4/0778, 4/0781, 4/0820, 4/0823, 4/0843, 4/0875, 4/0916, 4/0944, 4/1016, 4/1048, 4/1131, 4/1175, 4/1204, 4/1264, 4/1327, 4/1344, 4/1414, 4/1444, 4/1471, 4/1504, 4/1527, 4/1548, 4/1581, 4/1582, 4/1604, 4/1641, 4/1643, 4/1645, 4/1702, 4/1703, 4/1709, 4/1712, 4/1793, 4/1795, 4/1857, 4/1950, 4/1956, 4/1960, 4/1966, 4/1982, 4/1985, 4/2029, 4/2034, 4/2087, 4/2088, 4/2095, 4/2102, 4/2110, 4/2115, 4/2116, 4/3771, 4/2117, 4/2122, 4/2166, 4/2202, 4/2234, 4/2235, 4/2256, 4/2257, 4/2277, 4/2279, 4/2280, 4/2282, 4/2288, 4/2301, 4/2304, 4/2306, 4/2311, 4/2323, 4/2347, 4/2362, 4/2373, 4/2396, 4/2405, 4/2417, 4/2418, 4/2424, 4/2425, 4/2426, 4/2432, 4/2433, 4/2438, 4/2439, 4/2448, 4/2455, 4/2455, 4/2471, 4/2508, 4/2508, 4/2509, 4/2511, 4/2548, 4/2594, 4/2596, 4/2596, 4/2603, 4/2676, 4/2702, 4/2704, 4/2720, 4/2721, 4/2725, 4/2736, 4/2769, 4/2771, 4/2788, 4/2803, 4/2823, 4/2840, 4/2843, 4/2860, 4/2865, 4/2866, 4/2874, 4/2991, 4/3019, 4/3071, 4/3085, 4/3118, 4/3173, 4/3255, 4/3269, 4/3288, 4/3311, 4/3319, 4/3370, 4/3429, 4/3447, 4/3453, 4/3471, 4/3510, 4/3543, 4/3581, 4/3603, 4/3608, 4/3615, 4/3660, 4/3687, 4/3688, 4/3720, 4/3746, 4/3750, 4/3822, 4/3832, 4/3854, 4/3871, 4/3909, 4/3913, 4/3926, 4/3935, 4/3963, 4/3965, 4/3970, 4/3975, 4/4124, 4/4267, 4/4295, 4/4334, 4/4441, 4/4451, 4/4477, 4/4486, 4/4504, 4/4508, 4/4561, 4/4591, 4/4592, 4/4610, 4/4615, 4/4616, 4/4623, 4/4637, 4/4687, 4/4692, 4/4698, 4/4700, 4/4767, 4/4770, 4/4771, 4/4808, 4/4817, 4/4818, 4/4820, 4/4824, 4/4827, 4/4828, 4/4854, 4/4865, 4/4868, 4/4869, 4/4917, 4/4920, 4/4928, 4/4938, 4/4954, 4/4959, 4/4960, 4/5048, 4/5049, 4/5051, 4/5072, 4/5091, 4/5103, 4/5121, 4/5248, 4/5265, 4/5298, 4/5331, 4/5401, 4/5411, 4/5423, 4/5440, 5/0064, 5/0076, 5/0080, 5/0084, 5/0121, 5/0126, 5/0136, 5/0146, 5/0156, 5/0247, 5/0279, 5/0297, 5/0438, 5/0465, 5/0517, 5/0640, 5/0820, 5/0868, 5/0890, 5/0897, 5/1150, 5/1188, 5/1209, 5/1469, 5/1595, 5/1700, 5/1706, 5/1737, 5/1802, 5/1820, 5/1821, 5/1875, 5/1890, 5/1923, 5/2019, 5/2021, 5/2129, 5/2181, 5/2183, 5/2241, 5/2246,

5/2292, 5/2301, 5/2318, 5/2332, 5/2399, 5/2516, 5/2518, 5/2551, 5/2557, 6/0173, 6/0214, 6/0225, 6/0380, 6/0395, 6/0405, 6/0410, 6/0414, 6/0427, 6/0465, 6/0704, 6/0907, 6/0947, 6/0954, 6/0970, 6/0978, 6/1013, 6/1015, 6/1017, 6/1037, 6/1039, 6/1058, 6/1184, 6/1199, 6/1220, 6/1237, 6/1282, 6/1284, 6/1320, 6/1324, 6/1326, 6/1345, 6/1346, 6/1356, 6/1367, 6/1371, 6/1392, 6/1393, 6/1411, 6/1414, 6/1415, 6/1524, 6/1537, 6/1539, 6/1581, 6/1589, 6/1631, 6/1673, 6/1804, 6/1805, 6/1880, 6/1897, 6/1905, 6/1909, 6/1922, 6/1923, 6/2026, 6/2027, 6/2042, 6/2086, 6/2104, 6/2117, 6/2120, 6/2226, 6/2325, 6/2345, 6/2373, 6/2391, 6/2516, 6/2557, 6/2602, 6/2653, 6/2678, 6/2691, 6/2698, 6/2823, 6/2858, 6/2875, 6/2885, 6/2892, 6/2895, 6/2897, 6/2969, 6/2989, 6/3024, 6/3027, 6/3029, 6/3052, 6/3146, 6/3151, 6/3153, 6/3172, 6/3198, 6/3312, 6/3316, 6/3328, 6/3337, 6/3356, 6/3386, 6/3411, 6/3430, 6/3461, 6/3493, 6/3514, 6/3563, 6/3582, 6/3696

[=636]

lama *is*. Lama, Budist din görevlisi.

l. 4/0255

[=1]

laŋ *is*. Para, akçe.

l. 5/1444, 5/2194, 6/0060

[=3]

-M-

maa *zf*. Burada, buraya.

m. 2/0050

[=1]

maadır *is*. Bahadır, kahraman.

m. 5/0431, 5/0443, 5/0493, 5/0540, 5/0632, 5/0772, 5/0718, 5/0796, 5/2322, 5/2339, 5/2362, 5/2374, 5/2396, 5/2464, 5/2495, 5/2505, 5/2534, 5/2612, 5/2708, 5/2545, 5/2594, 5/2734, 5/2737, 5/2749

m.+ım 1/1689

m.+ımnı 1/0870, 1/1710

m.+ın 1/1091, 1/1114

m.+ıŋ 1/1127

m.+nı 2/1241, 3/1772, 5/0471, 5/2269, 5/2601

m.+nıŋ 2/1387, 4/4261, 4/4264, 5/0509, 5/0533, 5/0554, 5/0659, 5/0787, 5/0847, 5/1120, 5/1318, 5/1492, 5/1745, 5/1762, 5/2316, 5/2383, 5/2398, 5/2403, 5/2555, 5/2558, 5/2622

[=56]

maanay-bükse *is*. Dua.

maanay-bükse tırt- Dua etmek.

m. 5/2522

[=1]

maas *is*. At sineği.

m. 3/2058

[=1]

madıgayın- medigeyin- Şak şak etmek, şaş şak vurmak (suda).

m.-ıp+(madıgaynıp) 3/2729

[=1]

maga I. *is*. Görkemli, ihtişamlı şey; görkem, ihtişam.

m.+zın 3/0869, 4/1113

maga handır Tatmin olana kadar, tatmin edecek kadar, yeterince.

m. 3/4412

[=3]

maga II. *sf*. Bütün, tüm.

m. 3/1111, 3/4069, 3/4074

[=3]

maga-bot *is*. Beden, vücut.

m.+undan+(m.-bodundan) 5/0533, 5/0535

[=2]

magada- Hayran olmak, beğenmek.

m.-ar+(2) 5/2350

m.-p-daa olur- 4/4792

m.-p-daa 3/4217

m.-p turup kag- 3/2605

m.-p 3/3188, 3/3660

m.-y-daa ber- 4/4514

[=7]

magalıg *sf.* Görkemli, ihtişamlı, muhteşem.

m. 1/0895, 1/0988, 1/1036, 1/1494, 1/2407, 1/2567, 1/2900, 1/3019, 3/1721, 3/2435, 3/3750

m.-la 2/0779, 4/2347

[=13]

magana → bagana

maganala- Dik hâle getirmek, dikmek.

m.-arga 1/2826

m.-p ber- 1/2579, 1/2592, 1/2745, 1/2811

[=5]

maganalıg *sf.* Sütunlu, direkli.

m. 5/0013

[=1]

magat *is.* Kader, talih.

m. 5/0812, 5/1622

[=2]

majalıktıg *sf.* Tepeli, yükseltili.

m. 6/2112, 6/2260, 6/2403, 6/2688, 6/3703

[=5]

makta- Övmek, methetmek.

m.-ganınıŋ+(maktaanınıŋ) 4/1287

m.-p 3/4390

m.-p-daa tur- 4/1286

m.-y-daa ber- 4/1281

[=4]

mal *is.* Mal, hayvan, hayvanlar.

m. 1/0278, 1/0299, 1/0303, 1/0310, 1/0322, 1/0497, 1/0602, 1/0630, 1/0717, 1/1611, 1/1612, 1/2246, 1/2673, 1/3258, 1/3778, 2/0144, 2/0750, 2/1460, 3/0222, 3/0301, 3/0790, 3/1197, 3/1231, 3/1573, 3/2077, 3/2427, 3/2531, 3/2550, 3/2758, 3/3962, 3/4245, 3/4462, 3/4568, 3/4981, 3/5038, 4/3831, 4/4450, 4/4615, 5/0207, 5/0589, 5/0739, 5/0743, 5/0743, 5/0794, 5/1315, 6/0393, 6/0398, 6/0416, 6/0481, 6/1737, 6/2921, 6/2962, 6/3267, 6/3272, 6/3335, 6/3338, 6/3340, 6/3409, 6/3413, 6/3415, 6/3486, 6/3494, 6/3499

m.-bile 2/0834, 2/0869, 2/1444, 2/1459, 3/4412, 4/0146, 5/0424

m.+da 1/0302

m.-daa 3/2973, 3/4364, 4/0075, 4/1501, 4/4401, 4/4615, 5/0739, 6/2742, 6/2884

m.+dan 5/0412

m.+dar 1/2480

m.+dı 1/2851, 3/0335, 3/2471, 3/2853, 3/2881, 3/2999, 3/4278, 4/1784, 4/4459, 4/4793, 5/2115, 6/0196, 6/0489

m.+dıŋ 1/3311, 1/3386, 2/0994, 3/1640, 3/2898, 3/4120, 3/4574, 3/4981, 4/4449, 5/2724, 6/0441

m.+ga 1/0803, 1/0816, 1/2425

m.+ı 3/4209, 3/4373, 4/3114, 4/3939, 4/5430, 5/0053, 5/0128, 5/0138, 5/0148, 5/0158, 5/0171, 5/0229, 5/0614, 5/0751, 5/0820, 6/0078, 6/0085, 6/3260, 6/3324, 6/3401

m.+ı-bile 5/2703

m.+ım 5/0610, 6/0489

m.+ım-daa 5/2351

m.+ımnı 4/4038

m.+ımnıŋ 1/2554, 5/2652, 6/0481

m.+ın 1/2834, 2/1610, 2/1623, 3/0068, 3/2839, 3/2868, 3/3004, 3/3037, 3/3768, 3/3807, 3/4186, 3/4196, 3/4490, 3/4990, 3/5038, 3/5044, 3/5048, 4/0701, 4/1363, 4/2533, 4/4070, 4/5366, 5/0062, 5/1210, 5/1497, 5/1498, 5/1757, 5/2212, 5/2219, 5/2244, 5/2260, 5/2261, 5/2548, 5/2549, 5/2686, 5/2751, 6/0081, 6/0657

m.+ın-daa 2/0628

m.+ınga 3/2868, 4/0074

m.+ınıŋ 1/2834, 3/4192, 5/1570, 6/2843, 6/2880, 6/2921

m.+ıŋarnıŋ 5/2066

m.+ıŋnıŋ 5/2649, 6/0196

m.+ıvıstı 5/2111, 6/3094

m.-la 3/1630

[=190]

mal-magan *is.* Hayvanlar, mal.

m. 3/1689

m.+ın 1/2853, 6/3767

m.+ıŋar 5/1817, 6/3752

m.+nı 4/4357

m.+nıŋ 1/2546

[=7]

mal-sürüg *is*. Mal, sürü.

m.+ü+(m.-sürüü) 3/3995

[=1]

malçı *is*. Çoban.

m. 4/4505

m.+zı 3/1670, 3/4415

[=3]

malçı-hoyju *is*. Çoban.

m.+ların 4/4186

m.+larınıŋ 4/4185

[=2]

malçı-kulçu *is.* Çoban, ırgat, hizmetkâr.

m. 5/0245, 5/0277, 5/2393

m.-daa 5/2389

[=4]

malçın *is*. Çoban, hayvancılık yapan.

m.+nar 3/0880, 3/1330

m.+narga 3/0885, 3/1337, 3/1701

m.+nıŋ 3/4415

[=6]

malçın-kulçun *is*. Çoban, hizmetkar.

m.-daa 3/4431

[=1]

malçıra- Ezmek, mıncıklamak; sulak ya da bataklık yerde bu şekilde ses çıkmak.

m.-arga 3/2725

[=1]

malda- Hayvan gütmek, otlatmak; hayvan beslemek, haycancılık yapmak.

m.-ar+(1) 3/0068, 6/2763, 3/3004, 3/3807, 3/4245

m.-ar+(2) 2/1460

m.-ar-dır 6/2781

m.-arı 6/2764

m.-p 2/1623, 3/3037, 3/4490, 5/0062

m.-p çoru- 1/0297, 5/1210

m.-p-daa 1/2551

m.-p olur- 5/2111

m.-p tur- 5/2117

[=17]

maldat- Hayvan besletmek, güttürmek.

m.-pas+(2) 5/0054

[=1]

maldıg *sf*. Malı, hayvanları olan.

m. 3/0007, 3/0619, 4/1063

[=3]

malgaş *is*. Çamur.

m. 1/3242, 1/3247

m.-bile 1/2114, 1/2120

m.+ka 1/2680

m.+tan 4/2434

b.-bile (balgaş) 3/0119

b.+ta (balgaş) 3/3170

[=8]

malgaştıg *sf*. Çamurlu.

m. malgaştıg 1/1178

[=1]

mana- Beklemek.

m.-gan+(1)+(manaan) 1/2962, 3/2817

m.-gan-na 4/2323

m.-gar 3/2494

m.-p 5/1238

m.-p çada- 5/1976

m.-p çıt- 3/3362, 3/3379, 5/2321, 6/0467

m.-p olur- 1/1752, 3/2690, 3/3016, 3/3301, 3/4092

m.-p or- 1/2879

m.-p tur- 2/1133, 2/1531, 3/2912, 5/2331, 5/1906

m.-p turup al- 1/0250

*

hünün manaan/hünün manaan hüüreen dayangan → hün

h. 1/0613, 3/4432, 4/1265

[=25]

managjı *is.* Çoban, hayvanları geceleyin bekleyen kişi.

m.+zı 5/2066

[=1]

managzın- Beklemek, bir süre beklemek.

m.-ıp çor- 6/1304

[=1]

manat- Bekletmek.

m.-kaş 4/2345

m.-kaştıŋ 4/2340, 4/2355

[=3]

maŋ *is.* Koşu, koşuş; hız; hızlı gidiş.

m. 5/0892

m.+ga 4/3234

m.+ı 5/0653

m.+ım 4/3493

m.+ın 4/3231, 4/3233, 4/3435

m.+ın-daa 4/3408

m.+ınga 4/3412

*

maŋ-bile Çok hızlı, hızlı bir şekilde.

m. 4/1093

[=10]

maŋaa *zf.* Buraya, burada.

m. 1/2696, 1/2847, 3/0190, 3/1236, 5/1615, 6/0467

m.-la 5/2318

[=7]

maŋna- Koşmak.

m.-ar+(2) 5/0656

m.-arda 4/5333

m.-arga 4/3112, 5/2675, 5/2678

m.-arı 1/1971

m.-gan+(2)+(maŋnaan) 4/3109

m.-ganı+(maŋnaanı) 1/1954

m.-p 1/0933, 1/2033, 4/3942, 4/4880, 4/4978, 4/5348, 5/0654, 5/0655, 5/1718, 5/1883, 5/2077, 6/0025, 6/0951, 6/1500, 6/2399, 6/2573, 6/2955

m.-p-daa tur- 4/3483

m.-p kel- 3/0569, 4/4022, 5/0322, 5/0601, 5/1381, 6/3113

m.-p tur- 1/1960, 4/1086, 4/4399, 6/2561, 6/2604

m.-y ber- 4/3231, 4/3233, 4/3408, 4/3435, 6/0705, 6/0754, 6/3645

[=44]

maŋnaş- Koşuşmak, koşturmak.

m.-ı+(maŋnajı) ber- 6/0810

m.-ıp+(maŋnajıp) 1/0196, 4/2153, 4/2516, 6/0850, 6/0908

m.-ıp+(maŋnajıp) kel- 1/3707, 4/2157, 5/0912, 5/1644, 6/0909

m.-ıp+(maŋnajıp) olur- 5/2230

m.-ıp+(maŋnajıp) tur- 1/3284, 1/3867, 4/4961

m.-kan+(2) 1/2512

[=16]

maŋnaşkıla- Koşuşmak, koşturmak.

m.-y ber- 6/3704

[=1]

maŋnat- Koşturmak.

m.-ı+(maŋnadı) ber- 6/1657

m.-ıp+(maŋnadıp) 5/0653, 5/1982, 5/2197, 6/3635

m.-ıp+(maŋnadıp) kel- 5/2614, 6/3135

m.-ıp+(maŋnadıp) tur- 5/1327

[=8]

maŋnay *is*. Alın.

m.+ında 2/0724

[=1]

maŋnık *is*. Altın veya gümüşle işlenmiş ejderha desenli ipek kumaş.

m. 3/2483

m.+tıŋ 3/2485

[=2]

margaa *is*. Pelin, ak pelin.

m. 4/4114

[=1]

margıldaş- Tartışmak.

m.-ıp+(margıldajıp) olur- 6/2048

[=1]

margış- Tartışmak, yarışmak.

m.-a+(margıja) ber- 1/1769

m.-ıp+(margıjıp) çor- 1/1860, 1/1920

m.-ıp+(margıjıp) olur- 6/1929

m.-ıp+(margıjıp) tur- 2/1166

m.-kan+(2) 3/2485, 3/2487

[=7]

marjala- Düzeltmek, toplamak.

m.-p 3/3810

[=1]

maşpaytı *zf*. Yassı olarak, genişçe, yayılarak.

m. 1/1645, 6/3709

[=2]

maşpaytır *zf*. Yassı olarak, genişçe, yayılarak.

m. 6/0609

[=1]

maygın *is*. Çadır.

m. 1/1750, 3/0896, 3/0898, 3/0903, 3/0904

m.+da 3/2020

m.+ım 3/1871

m.+ın 3/1876, 4/4175

m.+ınga 1/2084

m.+ıvıs 3/2540

m.+nıŋ 5/1146

[=12]

maygın-balgat *is*. Çadır, evler.

m.-daa 3/0900

[=1]

mayık *is*. Ayak, ayak tabanı.

m.+tan 3/2965

[=1]

meçigey ***(emçigey?)*** *is*. Şifacı, hekim.

m.+niŋ 3/3721

[=1]

medee *is*. Haber, bilgi, mesaj.

m. 1/2842, 1/2889, 4/0685, 4/2558

m.+zin 1/2780

[=5]

medee-horaa *is*. Haber, bilgi, çeşitli haberler.

m. 1/2884

[=1]

medeele- Haber vermek.

m.-er+(1) 1/2777

[=1]

meeŋii *zm*. Benim, benimki, bana ait.

m. 2/1146, 2/1182, 3/0994, 3/1398, 3/1828, 3/2459, 4/3598, 6/1949, 6/2074, 6/2212, 6/2359, 6/2515, 6/2572, 6/2634, 6/2727

[=15]

mees *is*. Dağın güneyi tarafı.

m. 3/0752, 3/0754, 3/1240, 3/1242, 3/4297, 4/0321, 4/0339, 4/0391

m.+inde+(meezinde) 3/3360

m.+inge+(meezinge) 3/3377

[=10]

mege *is*. Yalan, hile.

m. 4/0141, 4/0907

[=2]

megele- Yalan söylemek, hile yapmak.

m.-p 6/1252, 6/1990, 6/2029, 6/3309, 6/3381, 6/3456, 6/3540

m.-p-daa bol- 4/0908

m.-p kag- 6/1121

[=9]

melegey *sf*. Akılsız, aptal, budala.

m. 4/1302

[=1]

men *zm*. **1.** Birinci teklik kişi zamiri, ben.

m. 1/0219, 1/0226, 1/0618, 1/1049, 1/1155, 1/1515, 1/1653, 1/1715, 1/2068, 1/2129, 1/2154, 1/2222, 1/2336, 1/2413, 1/2487, 1/2692, 1/2695, 1/2735, 1/2742, 1/3234, 1/3267, 1/3317, 1/3655, 1/3969, 2/0050, 2/0051, 2/0128, 2/0144, 2/0151, 2/0157, 2/0160, 2/0162, 2/0173, 2/0175, 2/0190, 2/0190, 2/0265, 2/0425, 2/0511, 2/0610, 2/0622, 2/0876, 2/0890, 2/0899, 2/1105, 2/1221, 2/1265, 2/1353, 2/1463, 2/1480, 2/1512, 2/1538, 2/1575, 2/1577, 2/1581, 3/0254, 3/0376, 3/0399, 3/0438, 3/0506, 3/0621, 3/0685, 3/0698, 3/0709, 3/0832, 3/0839, 3/1001, 3/1001, 3/1041, 3/1062, 3/1065, 3/1109, 3/1203, 3/1310, 3/1407, 3/1408, 3/1415, 3/1455, 3/1457, 3/1469, 3/1517, 3/1582, 3/1674, 3/1679, 3/1758, 3/1758, 3/1792, 3/1794, 3/1810, 3/1861, 3/2009, 3/2103, 3/2105, 3/2188, 3/2307, 3/2316, 3/2389, 3/2443, 3/2528, 3/2562, 3/2646, 3/2649, 3/2727, 3/2727, 3/2785, 3/3220, 3/3383, 3/3452, 3/3460, 3/3604, 3/3640, 3/4059, 3/4065, 3/4123, 3/4159, 3/4374, 3/4375, 3/4379, 3/4960, 3/4964, 4/0191, 4/0461, 4/0462, 4/0572, 4/0618, 4/0752, 4/0754, 4/0912, 4/0916, 4/0945, 4/0981, 4/0984, 4/0999, 4/1584, 4/1588, 4/1757, 4/2560, 4/3637, 4/3922, 4/3960, 4/4996, 4/5024, 4/5175, 4/5406, 5/0075, 5/0363, 5/0366, 5/0411, 5/0423, 5/0454, 5/0471, 5/0594, 5/0821, 5/0822, 5/0823, 5/0842, 5/1104, 5/1433, 5/1456, 5/1611, 5/1689, 5/1818, 5/2037, 5/2182, 5/2277, 5/2280, 5/2306, 5/2347, 5/2350, 5/2437, 5/2500, 5/2538, 5/2644, 6/0405, 6/0515, 6/0526, 6/0541, 6/1238, 6/1264, 6/1403, 6/1403, 6/1436, 6/1439, 6/1443, 6/1518, 6/1799, 6/1816, 6/1817, 6/2746, 6/2776, 6/2871, 6/3179, 6/3192, 6/3209, 6/3278, 6/3506, 6/3555, 6/3646, 6/3776

m.+çe 1/2777, 1/2884, 1/3320

m.-daa 1/0511, 1/1857, 1/1917, 1/2441, 1/2923, 1/2935, 1/2946, 1/3899, 1/3988, 2/1009, 3/0377, 3/0384, 3/1519, 3/2597, 3/2803, 3/3901, 3/5061, 4/0306, 4/2615, 4/4432, 4/5442, 5/0357, 5/1676, 6/1534, 6/3687

m.+de 1/0464, 1/2217, 1/2227, 3/0699, 3/0820, 3/0920, 3/1287, 3/1300, 3/1661, 3/1752, 3/3990, 3/4599

m.+de-daa 3/0708, 4/0773

m.+den 1/2218, 1/2228, 1/3891, 2/0937, 3/4706, 4/1538, 4/3104, 6/0539

m.+den-daa 2/0939

m.-dir 3/4158, 3/4800

m.+dive 3/2288, 4/1074, 4/2558

m.+ge+(meŋee) 1/0164, 1/0183, 1/0205, 1/0716, 1/1964, 1/1966, 1/3318, 2/0158, 2/0426, 2/0513, 2/1329, 2/1400, 2/1403, 2/1410, 2/1418, 3/0378, 3/0382, 3/0441, 3/0687, 3/0695, 3/2012, 3/2112, 3/2567, 3/2675, 3/3610, 3/3677, 3/4376, 3/4378, 5/0365

m.+ge-daa+(meŋee) 5/0447

meni 1/0635, 1/2229, 1/2329, 1/2451, 1/2469, 1/2488, 1/2602, 1/3484, 1/3491, 1/3498, 1/3847, 1/3883, 2/0123, 2/0167, 2/0171, 2/0186, 2/0194, 2/0197, 2/0205, 2/0236, 2/0612, 2/1000, 2/1367, 2/1528, 3/2494, 3/2615, 3/2947, 3/2957, 3/3311, 3/3678, 3/3775, 4/0309, 4/0543, 4/0544, 4/1065, 4/1073, 4/3488, 4/3946, 5/0511, 5/1906, 5/2035, 5/2496, 6/2197, 6/2344, 6/2445, 6/2498, 6/2504, 6/2773, 6/3010, 6/3563

m.-ne 4/1327, 4/1344, 4/2702, 4/3173, 6/2875

m.+niŋ+(meeŋ) 1/0038, 1/0298, 1/0528, 1/0600, 1/0661, 1/0680, 1/0748, 1/0771, 1/0778, 1/0779, 1/0912, 1/0913, 1/1393, 1/1450, 1/1523, 1/1532, 1/1538, 1/1539, 1/1659, 1/1689, 1/1709, 1/1721, 1/1783, 1/1844, 1/1855, 1/1859, 1/1903,

1/1907, 1/1914, 1/1919, 1/2054, 1/2057, 1/2061, 1/2065, 1/2070, 1/2219, 1/2220, 1/2373, 1/2439, 1/2505, 1/2532, 1/2573, 1/2631, 1/2752, 1/3172, 1/3181, 1/3344, 1/3404, 1/3410, 1/3589, 1/3680, 1/3681, 1/3881, 1/3905, 1/3936, 1/3942, 1/0523, 2/0047, 2/0264, 2/0656, 2/0845, 2/1022, 2/1032, 2/1164, 2/1164, 2/1167, 2/1262, 2/1319, 2/1564, 3/0111, 3/0113, 3/0134, 3/0136, 3/0146, 3/0147, 3/0445, 3/1085, 3/1125, 3/1202, 3/1489, 3/1871, 3/2062, 3/2460, 3/2530, 3/2777, 3/2783, 3/2854, 3/2894, 3/2901, 3/2963, 3/2986, 3/3219, 3/3264, 3/3571, 3/3579, 3/3999, 3/4266, 3/4289, 3/4343, 3/4736, 4/0135, 4/0314, 4/0328, 4/0897, 4/1060, 4/1068, 4/1338, 4/1572, 4/1670, 4/1844, 4/1864, 4/3293, 4/3446, 4/3452, 4/3459, 4/3460, 4/4405, 4/5156, 4/5179, 5/0364, 5/0570, 5/0699, 5/0881, 5/1065, 5/1214, 5/1610, 5/1687, 5/1768, 5/1782, 5/2065, 5/2079, 5/2563, 5/2564, 6/0197, 6/0199, 6/0201, 6/0203, 6/0215, 6/0262, 6/0298, 6/1493, 6/1797, 6/1852, 6/1927, 6/1928, 6/1999, 6/2002, 6/2046, 6/2047, 6/2100, 6/2239, 6/2384, 6/2546, 6/2597, 6/2666, 6/2951, 6/3083, 6/3144

m.+niŋ-bile+(meeŋ) 1/2736, 3/3790, 6/3755

m.+niŋ-daa+(meeŋ) 4/3635

m.+niŋ-ne+(meeŋ) 4/2720, 4/2721

2. Fiil çekiminde birinci teklik kişi.

m. 1/0100, 1/0221, 1/0227, 1/0235, 1/0313, 1/0381, 1/0405, 1/0603, 1/0605, 1/0627, 1/0672, 1/0672, 1/0775, 1/0817, 1/0867, 1/0911, 1/0922, 1/1061, 1/1139, 1/1140, 1/1142, 1/1153, 1/1154, 1/1155, 1/1397, 1/1430, 1/1515, 1/1547, 1/1548, 1/1658, 1/1664, 1/1665, 1/1933, 1/2106, 1/2337, 1/2349, 1/2350, 1/2352, 1/2464, 1/2465, 1/2552, 1/2569, 1/2611, 1/2612, 1/2735, 1/2742, 1/2773, 1/2774, 1/2795, 1/2890, 1/2924, 1/2936, 1/2947, 1/3005, 1/3022, 1/3023, 1/3024, 1/3044, 1/3234, 1/3268, 1/3288, 1/3323, 1/3503, 1/3514, 2/0129, 2/0160, 2/0163, 2/0178, 2/0192, 2/0207, 2/0209, 2/0415, 2/0429, 2/0471, 2/0512, 2/0620, 2/0794, 2/1111, 2/1221, 2/1271, 2/1323, 2/1351, 2/1359, 2/1445, 2/1447, 2/1462, 2/1476, 2/1515, 2/1553, 2/1556, 3/0141, 3/0156, 3/0263, 3/0377, 3/0385, 3/0438, 3/0442, 3/0448, 3/0509, 3/0621, 3/0630, 3/0701, 3/0703, 3/0706, 3/0712, 3/0715, 3/0826, 3/0926, 3/1001, 3/1001, 3/1031, 3/1126, 3/1198, 3/1204, 3/1207, 3/1208, 3/1407, 3/1408, 3/1414, 3/1496, 3/1517, 3/1575, 3/1583, 3/1584, 3/1585, 3/1664, 3/1667, 3/1759, 3/1759, 3/1764, 3/1765, 3/1848, 3/1865, 3/1969, 3/2303, 3/2324, 3/2428, 3/2445, 3/2451, 3/2462, 3/2475, 3/2493, 3/2525, 3/2528, 3/2541, 3/2547, 3/2562, 3/2563, 3/2647, 3/2674, 3/2803, 3/2895, 3/2897, 3/2899, 3/2967, 3/2990, 3/3046, 3/3123, 3/3174, 3/3221, 3/3310, 3/3372, 3/3373, 3/3374, 3/3385, 3/3386, 3/3388, 3/3411, 3/3446, 3/3460, 3/3509, 3/3512, 3/3514, 3/3992, 3/4053, 3/4244, 3/4245, 3/4375, 3/4379, 3/4413, 3/4595, 3/4679, 3/4704, 3/4711, 3/4741, 3/4788, 3/4806, 3/4949, 3/4961, 3/4964, 4/0442, 4/0447, 4/0455, 4/0467, 4/0470, 4/0487, 4/0512, 4/0752, 4/0754, 4/0759, 4/0917, 4/0944, 4/0981, 4/0982, 4/1007, 4/1035, 4/1076, 4/1328, 4/1579, 4/1596, 4/1762, 4/1780, 4/1783, 4/1785, 4/1787, 4/1790, 4/1792, 4/1810, 4/2021, 4/2248, 4/2252, 4/2257, 4/2616, 4/2621, 4/2647, 4/2662, 4/2702, 4/2709, 4/2711, 4/2714, 4/2717, 4/2790, 4/3034, 4/3159, 4/3163, 4/3596, 4/3648, 4/3922, 4/4019, 4/4237, 4/4240, 4/4267, 4/4278, 4/4455, 4/4458, 4/4534, 4/4552, 4/4564, 4/4740, 4/4768, 4/4859, 4/4863, 4/5029, 4/5072, 4/5110, 4/5154, 4/5176, 4/5217, 4/5224, 4/5413, 5/0075, 5/0109, 5/0110, 5/0363, 5/0366, 5/0436, 5/0517, 5/0594, 5/0730, 5/0774, 5/0775, 5/0816, 5/0823, 5/0845, 5/1104, 5/1277, 5/1289, 5/1342, 5/1433, 5/1457, 5/1468, 5/1469, 5/1510, 5/1591, 5/1664, 5/1690, 5/1818, 5/2039, 5/2041, 5/2043, 5/2182, 5/2283, 5/2348, 5/2397, 5/2437, 5/2538, 5/2539, 5/2540, 5/2647, 5/2648, 5/2653, 6/0132, 6/0181, 6/0191, 6/0265, 6/0301, 6/0405, 6/0456, 6/0458, 6/0461, 6/0477, 6/0479, 6/0487, 6/0489, 6/0490, 6/0492, 6/0494, 6/0518, 6/0520, 6/0549, 6/1015, 6/1017, 6/1229, 6/1263, 6/1437, 6/1440, 6/1445, 6/1537, 6/1816, 6/1817, 6/1874, 6/1875, 6/2104, 6/2348, 6/2391, 6/2557, 6/2602, 6/2678, 6/2746, 6/2767, 6/2770, 6/2777, 6/2786, 6/2788, 6/2791, 6/2872, 6/2876, 6/2901, 6/3086, 6/3145, 6/3181, 6/3269, 6/3274, 6/3283, 6/3309, 6/3340, 6/3350, 6/3380, 6/3415, 6/3417, 6/3425, 6/3426, 6/3455,

6/3493, 6/3499, 6/3508, 6/3509, 6/3540, 6/3556, 6/3603, 6/3634, 6/3690, 6/3729, 6/3730

3. Bildirme yapısında birinci teklik kişi.

m. 1/0452, 1/0456, 1/0457, 1/0461, 1/0620, 1/1053, 1/2129, 1/2413, 1/3483, 1/3490, 1/3497, 2/0145, 2/0375, 2/0414, 2/0657, 2/0883, 2/0899, 2/0902, 2/0999, 2/1025, 2/1030, 2/1059, 2/1505, 3/0685, 3/0698, 3/0824, 3/0834, 3/1290, 3/1294, 3/1303, 3/1416, 3/1504, 3/1519, 3/1581, 3/1676, 3/1845, 3/1860, 3/2316, 3/2410, 3/2650, 3/2787, 3/2788, 3/3674, 3/3675, 3/3676, 3/3999, 3/4047, 3/4065, 3/4158, 3/4265, 3/4265, 3/4432, 3/4587, 3/4651, 3/4776, 3/4800, 3/4962, 4/0381, 4/0383, 4/0761, 4/1571, 4/1587, 4/1592, 4/1757, 4/1887, 4/2023, 4/2259, 4/2586, 4/2639, 4/4434, 4/4436, 4/4466, 4/4736, 4/5026, 4/5104, 5/0431, 5/0726, 5/1075, 5/1432, 5/2181, 5/2351, 5/2464, 5/2531, 5/2532, 6/0186, 6/0261, 6/0297, 6/0299, 6/0515, 6/0541, 6/1211, 6/1760, 6/2152, 6/2179, 6/2181, 6/2298, 6/2323, 6/2449, 6/2477, 6/2812, 6/3183, 6/3184, 6/3208, 6/3282, 6/3349, 6/3602

[=984]

mendee *ünl.* Selam, merhaba.

m. 5/0943, 5/0943, 5/0991, 5/0991

[=4]

mendi *is***. 1**. Sağlık, esenlik.

m. 3/3568, 3/3570

m.-le 4/2235

2. Selamlaşma, selam.

m. 1/1636

m.+m-daa 5/2617

m.+niŋ 3/0813, 3/3984, 3/4636, 5/2619

[=9]

mendi-çaagay *zf*. Sağ, esen, iyi bir şekilde.

m. 1/3224, 3/2800, 3/2803, 3/5001, 3/5002

[=5]

mendile- Selamlamak.

m.-geş+(mendileeş) 3/4580

[=1]

mendileş- Selamlaşmak, esenleşmek.

m.-ip+(mendilejip) 6/3676

m.-ip+(mendilejip)tur- 5/0715, 5/0784

m.-ir+(2)+(mendilejir) 5/2616

[=4]

meŋ *is*. Ben, vücutta leke.

m.+ni 4/4847

[=1]

meŋgi *is*. **1**. Buzul, buzullu/karlı zirve.

m. 1/2140, 1/2178, 2/0743

2. Sonsuzluk, ebediyet.

m. 5/0813

[=4]

meŋgilig *sf*. Buzullu, karlı.

m. 2/0739, 2/0741

[=2]

meŋgizee *is*. Saklama kutusu.

m.+niŋ 5/0598, 5/1119, 5/1998

[=3]

meŋne- Korkmak, irkilmek, sıçramak.

m.-gen+(2)+(meŋneen) 6/0845, 6/0929, 6/1995

m.-geş+(meŋneeş) 3/3194

[=4]

meŋnig *sf*. Benli, vücudunda beni olan.

m. 4/4842

[=1]

merge → berge

mergen *is*. Atıcı, iyi atıcı.

m. 3/1894

m.+niŋ 3/1937

[=2]

meskildeş- Kavga etmek, dövüşmek.

m.-ir+(1)+(meskildejir) 1/2736

[=1]

meşke *is*. Tütün.

m. 3/4220, 3/4941

[=2]

mezi *is.* Kılıç.

m. 5/2334

[=1]

mınaar *zf*. **1**. Buraya.

m. 1/2746

2. Burada.

mınaargaa 6/1246

[=2]

mınça 1. *zf*. Böyle, bu kadar, bunca.

m. 1/1077, 1/1136, 1/2851, 2/0633, 3/0101, 4/2359, 5/1952, 6/0537, 6/0778, 6/1300

2. *sf*. Böyle, bu kadar, bunca.

m. 3/4426, 4/4459, 4/4793

[=13]

mınça- Böyle yapmak, bu şekilde davranmak.

m.-p 5/0209, 5/1599, 6/3690

m.-p çor- 1/2528

m.-p çoru- 6/3312, 6/3386, 6/3461, 6/3545

m.-p olur- 3/0191

m.-p tur- 1/1760, 1/2690, 4/3961, 5/1113

[=13]

mınçaar *zf*. Böyle.

m. 1/0348, 1/0686, 2/0482, 6/0886, 6/0887, 6/0890, 6/0894, 6/0895

m.-la 1/3540

[=9]

mınçaldır- Böyle davranmak.

m.-gan+(2) 1/1214

[=1]

mınçan- Böyle yapmak.

m.-gan+(1) 1/0162, 1/0186, 1/0372, 1/0637, 1/2748, 1/2840, 5/2029

[=7]

mınçap *zf*. Böyle, bu şekilde.

m. 1/0093, 1/1466, 3/0927, 3/2549, 3/3144, 3/3643, 5/0281, 6/2151, 6/2476

m.-la 3/3057

[=10]

mında *zf*. Buraya, burada.

m. 2/0080, 2/1655, 3/0528, 4/4699, 6/0655, 6/2873

m.-la 3/3482

[=7]

mındıg 1. *zf*. Böyle.

m. 1/0768, 1/0804, 1/1101, 1/1412, 1/1447, 1/1499, 1/1744, 1/1887, 1/2155, 1/2193, 1/2674, 1/2850, 1/3155, 1/3340, 1/3417, 1/3279, 1/3352, 2/0148, 2/0180, 2/0183, 2/0245, 2/0268, 2/0447, 2/0453, 2/0461, 2/0535, 2/0594, 2/0690, 2/1163, 2/1213, 2/1302, 2/1409, 2/1414, 2/1450, 2/0142, 2/0660, 2/0836, 2/1491, 2/1604, 2/0121, 2/0598, 2/0679, 2/0718, 2/0728, 2/0749, 2/1316, 3/0065, 3/0071, 3/0089, 3/0099, 3/0213, 3/0500, 3/0612, 3/0940, 3/0998, 3/2544, 3/2889, 3/2985, 3/3008, 3/3387, 3/3620, 3/3718, 3/3872, 3/1424, 3/1835, 3/1849, 3/2289, 3/4056, 3/4256, 3/4484, 3/4572, 4/0852, 4/2389, 5/0716, 5/0776, 5/0937, 5/0986, 5/1023, 5/1192, 5/1240, 5/1310, 5/1458, 5/1461, 5/1897, 5/1904, 5/1989, 5/1990, 5/0375, 5/0675, 5/0960, 5/1311, 5/2444, 5/2457, 6/0709, 6/0758, 6/0921, 6/0963, 6/0988, 6/1001, 6/1010, 6/1082, 6/1183, 6/1736, 6/1743, 6/1974, 6/1984, 6/2014, 6/2021, 6/2025, 6/2520, 6/2077, 6/2116, 6/2141, 6/2170, 6/2225, 6/2246, 6/2408, 6/2439, 6/2455, 6/2468, 6/2639, 6/2673, 6/2690, 6/2860, 6/2869, 6/2908, 6/2932, 6/2996, 6/3069, 6/3122, 6/3153, 6/3177, 6/3185, 6/3203, 6/3285, 6/3302, 6/3497, 6/3614, 6/3642, 6/3645, 6/3650, 6/3654, 6/3621, 6/3625, 6/3629, 6/3724

m.-la 2/0088, 6/3328

m.-daa 4/2435, 5/2064

2. *sf*. Böyle, böylesi.

m. 1/2686, 1/2722, 1/2817, 2/0602, 2/1308, 3/0075, 3/4857, 5/0038,

5/0261, 5/1464, 6/1217, 6/1788, 6/3282, 6/3349, 6/3532, 6/3412

[=166]

mırgay → mırıŋay

mırıŋay *zf*. Büsbütün, tamamıyla.

m. 6/0741, 6/0766, 6/0794, 6/0869

m. (mırgay) 3/1938, 3/3619

[=6]

mırs *is*. Aniden duyulan ses.

m. kıldır 5/0953

[=1]

mırzıyt- Büyük olarak görünmek, öyle göstermek.

m.-ı 4/0942

[=1]

mıyak *is*. Dışkı, gübre.

m.+ı+(mıyaa) 3/2141, 3/3415, 4/2667

m.+ın+(mıyaan) 6/3115, 6/3140

m.+tarı 1/1963

[=6]

mıyakta- Dışkı yapmak.

m.-p 4/0705, 4/0722, 4/4024

[=3]

mıyaktat- Dışkılatmak.

m.-kaş 6/3115, 6/3140

[=2]

mıyaktıg *sf*. Dışkılı.

m. 4/2095

[=1]

mıygak *is*. Dişi geyik, maral.

m. 1/2088, 1/2097, 1/3751, 1/3754, 5/0030

m.+ın+(mıygaan) 3/3929

m.+ıngala+(mıygaanga) 4/5248

m.+tı 5/2325

m.+tıŋ 4/5203, 4/5251

[=10]

mıyıs *is*. Boynuz.

m. 1/3637, 3/3122

m.+ı+(mıyızı) 1/1575, 1/1576, 1/1577, 1/2637, 1/2638, 1/2639, 1/2641, 1/2762, 1/2765, 6/0004, 6/0005

m.+ı-bile+(mıyızı) 2/1390, 6/1051

m.+ın+(mıyızın) 1/1587, 1/1588, 1/2662, 1/2664, 1/2683, 1/2760, 3/3173, 6/0099, 6/2616

m.+ında+(mıyızında) 1/2643, 1/2645, 1/3594, 1/3613

m.+ından+(mıyızından) 1/2666, 6/2615

m.+ınıŋ+(mıyızınıŋ) 3/3177, 3/3647

m.+ta 6/1003

[=33]

mıyıstıg *sf*. Boynuzlu.

m. 1/0194, 1/0195, 1/2767, 3/3121, 3/3132, 3/3176, 3/3445, 3/3645, 4/0010, 4/0150, 4/0166, 4/0948, 4/1430, 4/1750, 4/2630, 4/4118, 6/0753, 6/0779, 6/0807, 6/1002, 6/2579, 6/2593

[=22]

minnir → bilin-

mijireş- Fısıldaşmak.

m.-ip+(mijirejip) 6/3446, 6/3531

[=2]

moga- Yorulmak.

m.-ar+(2) 3/0376

m.-vas+(2) 3/0372, 3/4370

[=3]

moga- şıla- Yorulmak, çok yorulmak.

m.-p kel- 1/2679

m.-vas+(1) 6/1437

[=2]

mogattın- Söylenmek, sızlanmak.

m.-gaş 6/1281

[=1]

moga- tur- Yorulmak.

m.-ar+(2) 3/4374

m.-uptuve 3/4371

[=2]

mokulçak *sf*. Yuvarlak.

m. 1/2138

m. (mökülçek) 1/2176

[=2]

moldurga *is.* Dana, düve.

m. 5/0817, 6/3393, 6/3412

m.+zın 2/1631

m.+zından 6/3463

m.+zınga 6/3464

[=6]

molduruk *is*. **1**. Atlas kemiği.

m.+u+(molduruu) 3/0564

m.+un+(molduruun) 4/4571

2. Mızrak ucu.

m.+unuŋ+(molduruunuŋ) 1/1418

[=3]

molduruktug *sf*. Ucu olan (mızrak).

m. 1/1455, 1/2017, 1/2031

[=3]

moŋ I. *e*. Şüphe ve soru bildiren pekiştirme edatı.

m. 1/3445, 3/0333, 3/0374, 3/3680, 3/4371, 5/0165, 5/0756, 6/1120, 6/1567, 6/1736, 6/1743, 6/1770, 6/2076, 6/2215, 6/2362, 6/2518, 6/3371, 6/3447, 6/3482, 6/3495

[=20]

moŋ II. 1. *is*. Büyük tokmak, kalın sopa.

m. 4/2563

m.-bile 6/2095, 6/2235, 6/2380, 6/2662

2. *sf*. Büyük, kalın.

m. 1 4/1993, 4/2173, 4/4373

[=8]

moondak *is*. Engel, zorluk.

m.+tar 1/1148

[=1]

moora- Bayılmak.

m.-vas+(2) 3/4370

[=1]

moorat- Bayıltmak, aklını kaybettirmek.

m.-ı+(mooradı) 5/2570, 5/2573

m.-ıp+(mooradıp) 5/2450, 5/2452

m.-ıp+(mooradıp) tur- 5/2455

[=5]

moorla- Teşrif etmek.

m.-p 3/3904, 3/2802, 5/1935

m.-p çoru- 5/0759

m.-p kel- 3/3451

[=5]

moortan *zf*. Buradan.

m. 4/4464

[=1]

mortuk *is*. Tümsek, köstebek yuvası.

m.+unçe+(mortuunçe) 1/1800

[=1]

morzuk *is*. Porsuk.

m. 4/1994, 4/2174, 4/2564, 4/4374

[=4]

morzuktug *sf*. Porsuklu, porsuk olan.

m. 6/0034, 6/0049, 6/0108

[=3]

moyun *is.* Boyun.

m. 1/3500

m.+dan 5/2324, 5/2326

m.+narın 6/1549

m.+un+(moynun) 1/0264, 1/0267, 1/0330, 3/1420, 4/1078, 6/1565

m.+unçe+(moynunçe) 6/3036

m.+unda+(moynunda) 3/3429, 3/3438

m.+undan+(moynundan) 3/3696, 5/0691, 6/2984

m.+unduva+(moynunduva) 1/0239, 1/0282

m.+unga+(moynunga) 2/1401, 2/1402, 2/1409, 4/2204, 4/2527, 4/5312

m.+unuŋ+(moynunuŋ) 1/2137, 1/2175

m.+uŋ-daa+(moynuŋda) 4/5319

m.+uŋnu+(moynuŋnu) 5/2368

[=28]

moyunnug *sf*. Boyunlu.

m. 1/1268, 1/1271, 1/1276, 1/2981, 1/2990

[=5]

mozaga *sf*. Büyük ve yassı, yuvarlak.

m. 1/0124, 1/0309, 4/4148

[=3]

möçü *is.* Eller ve ayaklar.

m.+zün 2/0482, 5/0971, 5/1078, 5/1087

[=4]

mög- Şahlanmak.

m.-dü 3/4389

m.-geş 3/0357, 3/4369

m.-üp+(mööp) kel- 1/0491, 1/0492, 1/0502, 1/0505, 3/4368

m.-üp+(mööp) mööp 1/0351, 1/0364

m.-üp+(mööp) tur- 4/1106, 4/1109

m.-üp+(mööp) turup ber- 1/0489, 3/4367

m.-ürü-bile+(möörü) 3/4368

[=15]

mög- dıvıla- Şahlanmak, sıçramak.

m.-üp+(mööp) d.-arga 3/0364

m.-p çorup-la ber- 2/0438

m.-p kel- 3/0359, 3/0369

[=4]

möge *is*. Yiğit, pehlivan, güreşçi.

m. 1/0906, 1/1545, 1/1724, 1/2743, 1/2644, 1/2646, 1/2793, 2/0505, 3/0712, 3/1157, 3/1537, 3/1928, 3/1366, 3/1377, 3/1378, 3/1396, 3/1410, 3/1510, 3/1526, 3/1710, 3/1729, 3/1731, 3/1751, 3/1760, 3/1830, 3/1860, 3/1956, 3/1972, 3/1996, 3/2051, 3/2061, 3/2083, 3/2153, 3/2208, 3/2288, 3/2300, 3/2328, 3/2347, 3/2376, 3/2368, 3/2380, 3/2381, 3/2383, 3/4016, 3/4727, 4/1346, 4/1571, 4/1756, 4/4091, 4/4484, 4/4527, 4/4759, 4/5101, 4/5149, 4/5160, 6/1786, 6/1139, 6/1853, 6/1924, 6/1926, 6/1950, 6/2045, 6/2071, 6/2075, 6/2096, 6/2096, 6/2118, 6/2214, 6/2236, 6/2236, 6/2360, 6/2381, 6/2381, 6/2409, 6/2440, 6/2574, 6/2663, 6/2663, 6/2729, 6/2834

m.-daa 4/1455, 4/1656

m.+den 3/2099, 3/1493, 3/2100, 3/4086, 3/4087, 6/1940, 6/2815, 6/2816

m.+ge 6/2064

m.+ler 6/2516, 6/2635

m.+lerni 2/1141

m.+lerniŋ 6/2069

m.+ni 3/2388, 6/2836

m.+niŋ 3/1323, 3/1368, 3/1694, 3/2845, 3/2870, 3/4014, 3/4021, 4/4612, 6/1778

m.+zi 6/2747

[=107]

mögeje *is*. Çadır bacası.

m.+ziniŋ 4/0511

[=1]

mögen *is.* Hörgüç.

m. 5/0232, 5/0233, 5/0392, 5/0394

m.+inde 5/0178, 5/0179, 5/0266, 5/0267

[=8]

möge-şıırak *sf*. Yiğit, güçlü, çok güçlü.

m. 2/1433

[=1]

mögey- Eğilmek; saygı göstermek.

m.-ip kel- 3/3753, 3/4662

m.-ip tur- 5/2199

m.-ip 5/1411, 5/1659

m.-zin 4/2361, 4/2406, 4/2411, 4/2418, 4/2426, 4/2433, 4/4592, 4/4620, 4/4818, 4/4828

[=15]

mögüde- Endişelenmek, telaş etmek.

m.-diŋ 5/0258

m.-gen+(2)+(mögüdeen) 5/0210

[=2]

mögüdet- Paniğe düşürmek, telaşlandırmak.

m.-keş 5/2498

[=1]

mökülçek → mokulçak

möŋge *sf*. Bengi, ebedi.

m. 1/3520, 2/0498, 4/0848

[=3]

möŋgere- Sonsuz kılmak, ebedi olmak.

m.-er+(1) 4/1260

[=1]

möŋgeret- Sonsuz yapmak.

m.-ip+(möŋgeredip) 4/3520

m.-ip-daa+(möŋgeredip) tur- 4/1359, 4/1361

[=3]

möŋgün 1. *is*. Gümüş.

m. 1/0799, 1/0814, 1/0910, 1/1058, 1/1662, 1/1706, 3/0471, 3/1863, 3/3489, 3/4494

m.-bile 1/0755, 1/2387, 1/3083

m.+nü 3/4671

m.+nüŋ 4/4442

2. *sf*. Gümüş, gümüşten yapılmış.

m. 1/0451, 2/0031, 3/0604, 3/0946, 3/0989, 3/1072, 3/1477, 3/3072, 3/3202, 3/3738, 4/0177, 4/5206, 4/5207, 5/0047, 5/0168, 5/0853, 5/0859, 5/0894, 5/0908, 5/1418, 5/1420, 5/2169

[=37]

mööle- aala- Alğayıp sızlamak, bağırıp ağlamak.

m.-gen+(2)+(mööleen-aalaan) 6/2099

[=1]

mööre- Bağırmak, haykırmak; böğürmek.

m.-gen+(2)+(mööreen) 6/2237

[=1]

möörey *is*. Yarış, yarışma.

m. 2/1146, 2/1182, 2/1185, 2/1203, 3/0937, 3/0941, 3/0994, 3/1398, 3/1752, 3/1828, 3/1847, 3/1868, 3/1873, 3/1955, 3/1958, 3/1999, 3/2082, 3/2152, 3/2207, 3/1867, 3/2449, 4/1642, 4/3598, 6/1852, 6/1949, 6/2074, 6/2212, 6/2359, 6/2515, 6/2572, 6/2634, 6/2727

m.-bile 3/1091, 3/1496, 3/1832

m.+ge-daa 3/0939

m.+i 1/1897

m.+ni 2/1200, 2/1220, 2/1223, 3/1098, 3/1501

[=42]

mör I. *is.* Defa, kez, kere.

m.+de 5/0634

[=1]

mör II. (~mörü) *is*. Talih, şans, kader; yol.

m. 4/2361, 4/2406, 4/2411, 4/4620

m.-le 4/2418, 4/2426, 4/2433, 4/4592, 4/4818, 4/4828

[=10]

mör-şor *is*. Kader, nasip, talih.

mörü-şorzu 4/1643

[=1]

mözü *sf*. Buz, buz gibi soğuk (nesne).

m. 5/2428

[=1]

muçugur *is*. Tombul ve kırmızı yüz, beniz.

m. 4/0941, 6/1474, 6/1510, 6/2053, 6/3669

[=5]

mun- Binmek; sürmek.

m. 2/0186, 2/0194, 2/0417

m.-ar+(1) 1/1947, 2/0166, 3/4322, 3/4357, 4/1044

m.-ar+(2) 2/0190, 2/0406, 3/0580, 3/3831, 3/4317, 4/3151, 4/3155, 4/3550, 5/2667, 6/3497

m.-ar-daa 4/3145

m.-arıl 1/1944, 3/1962

m.-ayn 5/2655

m.-dum 1/0486

m.-duŋ 1/0485

m.-gan+(1) 4/3329, 4/3334, 5/0379

m.-gan+(2) 1/1992, 2/1652, 2/1654, 4/0922, 4/0927, 4/1655, 4/1661, 4/1812, 4/3147, 4/3286, 4/3557, 4/3568, 4/3575, 4/4419, 6/0152, 6/1185, 6/1246, 6/1279, 6/1299, 6/1321, 6/1368, 6/1412, 6/2931, 6/3253, 6/3317, 6/3393, 6/3468

m.-ganıŋ 1/0477

m.-gaş 1/0385, 1/1594, 1/2865, 1/3204, 1/3425, 2/0542, 2/1042, 3/1181, 3/1210, 3/1378, 3/1777, 3/2282, 3/2402, 3/2495, 3/2632, 3/2856, 3/2873, 3/3001, 3/3003, 3/3005, 3/3137, 3/3854, 3/4460, 3/4742, 3/5019, 4/1418, 4/4567, 4/5357, 5/0061, 5/1053, 5/1296, 5/1368, 5/2272, 5/2553, 5/2598, 5/2612, 6/0142, 6/0165, 6/0171, 6/0228, 6/0472, 6/0534, 6/1968, 6/2981, 6/3057

m.-gaştıŋ 4/0774, 4/1882, 4/2162, 4/3141, 4/4622

m.-mas+(2) 1/0219

m.-up 2/1646, 2/1647, 3/3806, 3/3804, 3/3808, 6/3338, 6/3339, 6/3412

m.-up al- 1/0563, 2/0420, 2/0421, 2/1586, 3/2899, 3/3409, 3/3449, 4/0054, 4/0159, 4/0179, 4/0211, 4/4229, 4/4282, 4/4415, 4/4643, 5/2562, 5/2581, 6/0080, 6/0156, 6/0433, 6/0493, 6/1240, 6/1245, 6/1966, 6/2933, 6/3271, 6/3273, 6/3414, 6/3498, 6/3665

m.-up çoru- 5/2035

m.-up kag- 4/1089

m.-upkan 4/1095, 4/1112

m.-upkaş 1/2615, 1/3358, 3/1432, 3/4847

m.-upkaştıŋ 1/2040, 4/1946

m.-up kör- 4/3173

m.-up-la al- 6/1251

m.-upsuŋza 2/0167

m.-uptarımga 2/0170

m.-uptayn 2/0200

m.-up tur- 1/0482

[=160]

mundur- Bindirmek.

m.-ar+(1) 2/1150, 4/3159, 4/3163

m.-ar+(2) 1/1950

m.-arga 6/2928, 6/2930

m.-bas+(1) 3/0342

m.-bas+(2) 6/0155

m.-gaş 2/1436, 3/4188, 3/4190, 3/4360, 3/4438, 5/1517, 6/0317

m.-gaştıŋ 4/4084

[=16]

mungula- Binmek, birden çok kişi atlara binip yola çıkmak.

m.-gaş+(mungulaaş) 5/0916, 5/0924, 5/1799, 5/2125

[=4]

muŋ I. *sf.* Bin.

m. 1/0750, 1/2429, 1/2434, 1/2443, 1/2470, 1/2473, 1/2509, 1/2523, 1/2544, 1/2545, 1/2558, 2/0634, 2/0700, 4/0941, 4/3517, 4/3518, 4/3795, 4/3835, 4/3836, 4/3863, 4/3864, 4/4263, 4/4589, 4/4806, 4/4807, 4/4822, 4/5079, 4/5080, 4/5339, 4/5340, 5/1444, 5/1920, 5/2194, 6/1473, 6/1509, 6/1934, 6/1935, 6/2051, 6/2052, 6/3668

[=40]

muŋ II.: düş muŋu Rüya, hayal.

m.+u-daa 4/5146

[=1]

muŋ çok (muŋçok) *zf.* Sayısız, çok fazla.

m.+ 4/4475

[=1]

muŋçul- Sıkıntı çekmek, kederlenmek.

m.-ar+(2) 3/2626

m.-up 3/3626

m.-p çıt- 2/1556

[=3]

muŋçul- şuguldan- Kederlenmek, üzülmek.

m.-ıp turup al- 1/1389

[=1]

muŋçura- → muŋçul-

muŋ-diş *is.* Yirmi yaş dişi.

m.+i+(m.-diji) 5/1993, 5/2012

[=2]

muŋgagda- Sıkılmak, bunalmak.

m.-ar+(2) 3/3413

m.-y ber- 3/3459

[=2]

muŋgak *sf.* Üzücü, keder verici, kederli.

m. 3/0718

[=1]

muŋgara- Bunalmak, sıkılmak, üzülmek.

m.-ar+(2) 3/3344

m.-p olur- 1/3480

m.-p 1/3910, 3/3410, 4/4136, 4/4165, 4/4683

m.-vas+(2) 4/4136, 4/4164, 4/4682

m.-y-daa ber- 4/4777

[=11]

muŋgara- deŋgere- Çok bunalmak, sıkıntı çekmek.

m.-gen+(1)+(muŋgaraan-deŋgereen) 1/1341, 3/0392

m.-p 1/1388, 3/3337

[=4]

muŋgaş-mugulay *sf.* Ahmak, budala, akılsız.

m. 6/3655

[=1]

muŋnug *is.* Az.

m. 5/0746, 5/0748

[=2]

murnadı *zf.* Önce.

m. 4/3285

[=1]

murnap *zf.* Önce, ilk olarak.

m. 3/2855, 3/2877, 3/4203, 4/3553, 6/0449

[=4]

murnay *zf.* Önce, ilk olarak.

m. 1/0013, 1/3316, 3/0073, 4/3543, 5/1708, 5/1823, 5/1878

m.-la 5/0076

[=8]

murnu *is.* Ön.

m. 3/2257

m.-bile 2/0748, 3/2503

m.+mdan 1/2872, 5/2042

m.+n 1/3721

m.+nda 1/0976, 1/1024, 1/1868, 1/2083, 1/3668, 2/0739, 3/0519, 3/0895, 3/0903, 3/1630, 4/1976, 4/4694, 4/4946, 4/5184, 5/2146, 6/1019, 6/3134

m.+ndan 1/0924, 1/0965, 1/3568, 1/3601, 1/3625, 1/3814, 2/0220, 4/4904

m.+nduva 4/1519, 4/1697, 4/1704, 4/1961, 4/1973, 4/4327, 4/4336, 4/4350, 4/4353, 4/4926, 4/4931, 6/1054

m.+nga 1/1749, 3/2752, 6/1469

m.+ŋda+(murnuŋda) 1/1721, 1/1855, 1/1914, 1/2064

[=50]

murnuku *sf.* Ön, öndeki,

m. 4/1325, 4/1711, 4/4661

[=3]

murnunda *zf.* Önceden, evvel.

m. 1/0002, 3/0003, 4/1476, 5/0563

[=4]

murnundaazı *zm*. Öndeki.

m. 3/2734

m.+nıŋ 3/2749

[=2]

murnuu *sf*. Güney, güneydeki.

m. 2/0020, 2/0021, 3/2761, 4/3354

murnuu çük Güney.

m. 2/0646, 2/0674, 2/0746, 2/0782, 2/1026, 2/1043, 2/1348, 2/1519, 3/0608, 3/0723, 3/1211, 3/1590, 3/1856, 3/4583, 3/4646, 5/1369, 6/0230, 6/1226, 6/1261, 6/1327, 6/1373, 6/1417, 6/1538, 6/3304, 6/3374, 6/3451, 6/3535

[=31]

mün I. *is*. Doğru, gerçek.

m.-dür 1/2506, 1/2526, 6/2794

m.+ü 6/0712, 6/0789

[=5]

mün II. *is*. Çorba.

m. 4/2035

m.+ü 1/0161, 1/0180, 1/0202

m.+ün 3/0184

[=5]

münçüg *sf*. Lezzetli.

m. 6/0789

[=1]

münzüg *sf*. Çorba gibi, çorbamsı; lezzetli.

m. 1/0161, 1/0180, 1/0202, 6/0712

[=4]

-N-

naadım *is*. Bayram, şenlik, büyük bayram.

n.-daa 5/2279

[=1]

narın *sf*. Pişirilmesi kolay olmayan, özel (yemek).

n. 4/4060

[=1]

nayır *is*. Bayram, şenlik, toy.

n. 3/4418, 3/5040, 6/2799, 6/2799

n.+ga 3/2833

n.+ı 2/1644, 3/2546

n.+ın 2/1637, 3/3820, 3/5040, 3/5042

[=11]

nayır-doy *is*. Bayram, şenlik, toy

n.-daa 3/4449

n.+un 4/1249, 4/2133

[=3]

nayır-horum → nayır-kurum

nayır-kurum *is*. Bayram, şenlik.

n.+nu 4/5434

n. (nayır-horum) 4/0374

n.+dan (nayır-horum) 4/0468, 4/0580

[=4]

nayır-naadım *is*. Bayram, şenlik.

n. 1/2401, 2/1231

[=2]

nayırla- Bayram yapmak, şenlik yapmak, kutlama yapmak.

n.-gaş+(nayırlaaş) 3/3545

n.-p kel- 1/2400

n.-p-la tur- 5/1820

n.-p 1/0597, 2/1637

[=5]

nayırla- bayırla- Bayram yapmak, şenlik yapmak, kutlama yapmak.

n.-p egele- 6/2808

[=1]

nayırla- kurumna- Bayram yapmak, şenlik yapmak, kutlama yapmak.

n.-p al- 4/1251

n.-p-daa 4/0370

n.-p tur- 4/5436

[=3]

nazı *is*. Yaş, çağ.

n. 3/0079, 3/4736

n.+da 4/0086, 4/0598

*

nazı çet- Yaşlanmak.

n. 1/2888, 3/4704

nazı dögü- Yaşlanmak.

n. 3/0916, 3/4511

soŋgu nazı Öldükten sonraki hayat.

n.+da 1/1336

[=9]

nazı-övüge *is*. Yaş, çağ.

nazı-övügezi çet- İhtiyarlamak.

n.+zi 4/3162

[=1]

nazıda- → **nazıla-**

nazıla- Yaşlanmak.

n.-p 3/5050, 5/2521

n.-dım (nazıda-) 2/0299

[=3]

nazılıg *sf*. Yaşlı; herhangi bir yaşta olan, yaşında.

n. 4/0084, 4/0133, 4/0771, 4/1257, 6/1016

[=5]

nazın *is*. Yaş, çağ.

n. 2/0717, 3/0008, 5/0681

n.+da 4/1832

n.+ı 2/0879, 2/0896

n.+ı-daa 4/4898

n.+ımda 4/0135

n.+ında 4/0402

n.+ınga 4/0359

n.+ıŋ 1/2688, 3/5050

n.+ıŋar 1/2720

*****

soŋgu nazın Öldükten sonraki hayat.

n. 1/2166, 1/2201, 5/0198

soŋgu-burungu nazın Önceki ve sonraki hayat.

n. 5/2523

[=17]

nazınnıg *sf*. Yaşlı; herhangi bir yaşta olan, yaşında.

n.+2 6/1014

[=1]

nege- İstemek, talep etmek.

n.-er 6/3236

n.-eyn 4/4206, 4/4208

n.-p 1/1060, 1/1546, 1/1665, 3/4806

n.-p çoru- 3/3902

n.-p kel- 3/4707

n.-p tur- 5/2207

n.-ves+(1) 3/4949

n.-y ber- 5/1453

[=12]

neme- Eklemek, ilave etmek.

n.-er+(1) 3/0712

[=1]

nemeş- Ekleşmek, ilave olmak.

n.-ip+(nemejip) 2/1001

n.-ip+(nemejip) kel- 3/1157, 3/2368

n.-ip+(nemejip) tur- 4/3785, 4/3827, 4/3849, 4/3870

n.-ken+(2) 4/4448, 4/4450

[=9]

nogaan *sf*. Yeşil.

n. 3/4208

[=1]

nom *is*. Kitap.

n. 6/0380, 6/0384

n.+nu 4/2818

n.+un 4/2830, 4/2913, 4/2986, 4/3970, 4/3980, 4/3984

[=9]

nomçu- Okumak.

n.-p 4/2818, 6/0380

n.-p-daa 4/2986

n.-p (omçup) 3/2998, 3/2781, 3/3692

n.-p kör- (omçup) 3/3526, 3/4663

n.-p olur- 4/3980, 4/3986

n.-p or- 4/2913

n.-uru 4/2830

[=12]

nomna- Söylemek; öğretmek; nasihatte bulunmak.

n.-p 3/2147

n.-p tur- 2/6

n.-y-la ber- 4/3970

[=3]

nom-sudur *is*. Kutsap kitap, sutra.

n.+un 6/0309

[=1]

nügüldüg-küjürlüg *sf*. Korkunç, çok güçlü.

n. 4/5158

[=1]

nüür *is*. **1**. Yüz.

n. (üür) 5/1013

n.+ü 2/0596

2. Başlama zamanı, başlangıç.

n.+ü (üür) 4/2644

[=3]

-O-

oçur *is*. Budist inanca göre mutlaklığın işareti olan bir sembol ya da bu sembolü taşıyan alet.

oçur baglaaş "*oçur*" işlemeli at bağlama direği.

o. 3/4225, 5/0319, 5/0909, 5/1379, 5/1638

[=5]

oçur-baanay → oçur-maanay

oçurlug *sf*. "oçur"lu *(→oçur)*.

o. 5/0046

[=1]

oçur-maanay *is*. Budizm'de bir Tanrı adı.

o. 1/2144, 1/2187, 2/0722

o. (oçur-baanay) 4/2227

[=4]

oda- Ateşlemek, yakmak.

o.-ar+(1) 6/0421

o.-gaş+(odaaş) 1/3117

o.-p 3/1914, 3/1942, 3/2698, 6/1264, 6/1519

[=7]

odag *is*. Ateş, ocak.

o.+ımda+(odaamda) 3/2461

o.+ınçe+(odaançe) 3/1992, 3/2086, 3/2463, 3/2515

o.+ınga+(odaanga) 3/0231, 3/1961, 3/1981, 3/2087, 3/2149, 3/2157, 3/2204, 3/2317, 3/2464, 3/2606, 3/2754, 3/2797, 3/2835

[=18]

odagalıg *sf*. Rütbeli, nişanlı; "odaga"lı *(devlet görevlisinin rütbesini gösteren, börkünde bulunan tavus kuşu tüyleri)*.

o. 6/0019, 6/1450, 6/3224, 6/3226

[=4]

odaglan- Ateş yakmak, ateş yakıp konaklamak.

o.-ıp al- 3/2042

[=1]

odarlat- Hayvanları otlatmaya götürmek, göndermek.

o.-ıp+(odarladıp) 3/3830

[=1]

odun- Uyanmak.

o.-up+(ottup) 1/3223, 6/0392, 6/2232, 6/2378, 6/2865

o.-up kel- 1/3342, 6/1274

o.-up+(ottup) kel- 2/0529, 2/0605

o.-ur+(2)+(ottur) 5/0467

[=10]

odur- Kırmak, yarmak.

o.-a 2/0199, 3/1479, 3/1713, 3/1716, 3/1742, 3/1745, 3/1819, 3/1822, 4/5438, 6/1695

[=10]

odurul- Kesilmek, yarılmak, kopmak.

o.-baan+(1) 3/0996

o.-up+(odurlup) 5/2624

[=2]

odus-tümen *sf*. Otuz bin.

o. 5/0610, 5/0672

[=2]

oglaa *is*. Ürkek, hızlı at.

o. 3/0333

[=1]

oglu → ool

oh *ünl*. Oh! Ah!

o. 1/2703, 6/2027

[=2]

ojuk *is*. Sacayağı.

o. 4/3256, 6/1775, 6/1460, 6/2846, 6/2889

o.+tuŋ 5/1030

o.+unuŋ+(ojuunuŋ) 6/1793

[=7]

ok I. *is*. Ok.

o. 1/0205, 1/0936, 1/1431, 1/3324, 1/3568, 1/3570, 1/3648, 1/3666, 1/3668, 3/0285, 3/0980, 3/1048, 3/1387, 3/1464, 3/1733, 3/1799, 5/2429, 6/0589, 6/0889, 6/0876

o.-daa 3/1372

o.+ka 1/3655

o.+ta 1/1481, 1/2916

o.+tarın 1/3572, 3/4861

o.+tarnı 1/3604, 5/2032

o.+tu 1/0208, 1/3671, 3/0705, 3/4845, 5/2029, 5/2031, 6/0887

o.+tuŋ 2/1384, 4/1203, 4/1236, 6/1633, 6/1675

o.+u+(ogu) 1/1528, 1/1530, 1/1789, 1/1792, 1/1793, 1/1830, 1/1834, 1/3151, 1/3601, 1/3602, 1/3623, 1/3625, 1/3926, 2/0956, 2/1209, 3/0993, 3/1076, 3/1395, 3/1747, 3/1817, 3/2036, 4/2842, 4/2925, 4/2954, 4/3000, 4/3036, 4/3101, 6/1453, 6/3723

o.+u-bile+(ogu) 1/1618

o.+um+(ogum) 3/0713

o.+un+(ogun) 1/0966, 1/1418, 1/1616, 1/1807, 1/3627, 3/0321, 3/0973, 3/1038, 3/1397, 3/1452, 3/1481, 3/1718, 3/1827, 3/2030, 4/2846, 4/2857, 4/2883, 4/2929, 4/3004, 5/0514, 6/0035, 6/0037, 6/0109, 6/0111, 6/0949, 6/1022, 6/1192, 6/1198, 6/1204, 6/1593, 6/1635, 6/1677, 6/1745, 6/1849

o.+undaa+(ogun) 4/1197

o.+undan+(ogundan) 1/2920

o.+unuŋ+(ogunuŋ) 1/0959, 1/1304, 1/1367, 1/1408, 1/1473, 1/1741, 1/1797, 1/1822, 1/3147, 1/3915, 1/3953, 4/4499, 6/1656, 6/1697, 6/2749

o.+uŋ+(oguŋ) 1/3930, 3/4953

o.+uŋar+(oguŋar) 5/2179

o.+uŋnuŋ+(oguŋnuŋ) 1/3323

*

karak ogu → karak

o.+u+(ogu) 4/5125

o.+unga+(ogunga) 4/3904

karanıŋ ogu bolgan → karak

o. 5/1408

[=129]

ok II. *ünl*. Oy! Ah!

o. ködek 1/3266, 1/3285, 1/3503, 3/2966, 4/2012, 6/3263, 6/3330, 6/3403, 6/3480

[=9]

ok-bijek *is*. Ok ve bıçak.

o.-bile 3/2193

o.+in+(ogun-bijeen) 3/2172

[=2]

ok-boo *is*. Ok ve tüfek; silah, silahlar.

o. 4/4427, 4/4730

[=2]

ok-ça *is*. Ok ve yay.

o.+ŋ 3/0334

o.+m+(ogum-ç.) 6/2768

[=2]

ok-çemzek *is.* Levazım, mühimmat.

o. 1/3873

o.-bile 6/1616, 6/1659, 6/1699

o.+i+(ogu-çemzee) 4/1970

o.+i-bile+(oguçemzee) 4/5044, 4/5074

o.+im+(ogum-çemzeem) 1/3881, 6/0201, 6/0491, 6/2787

o.+imni+(o.-çemzeemni) 6/0486

o.+in+(o.-çemzeen) 3/0337, 3/0425, 3/0648, 6/1741, 5/1798, 5/2273, 5/2554

o.+in+(ogu-çemzeen) 2/0419, 4/1617

o.+in+(ogun-çemzeen) 1/3866, 2/1381, 2/1395, 4/1305, 4/1420, 4/5046, 4/5050, 4/5054, 4/5058, 6/0170

o.+iŋ+(oguŋçemzeeŋ) 2/0390, 2/0416, 6/0164, 6/1591, 6/0141

o.+inge+(o.-çemzeenge) 1/0555

o.+iŋni+(o.-çemzeeŋni) 1/0474

o.+terin 5/2126

o.+ti 6/0492

o.-tir 4/5064

[=41]

okkul- → ottul-

okpan-çikpen *is*. Yiğit, cesur.

o. 3/4617, 4/2012, 4/4428, 4/4731, 6/0253, 6/1752

[=6]

okta *zf*. Bütün, büsbütün, tamamıyla.

o. 4/0197, 4/0358, 4/0490, 4/0544, 4/4609

[=5]

okta- Atmak, fırlatmak.

o. 2/1405

o.-ar+(2) 4/3749

o.-arı 1/3847

o.-arga 1/0364, 2/1407

o.-arga-la 2/1412

o.-gan+(2)+(oktaan) 5/1598, 5/1609

o.-gaş+(oktaaş) 1/3509, 6/1772, 6/2207

o.-ŋar 5/1078, 5/1087

o.-p 1/0353, 3/2362, 3/4134, 4/0450, 6/2723

o.-p al- 6/2358

o.-p berip tur- 3/4861

o.-p bol- 6/0095

o.-p tur- 3/2363

o.-psımza 1/2213, 1/2222

o.-ptarga 4/1679

o.-pkan 1/2707, 3/3194, 4/2270, 5/0577, 6/1052, 6/1773

o.-pkan-daa 3/2203

o.-pkan-dır 6/2571, 6/2616

o.-pkaş 1/3572, 1/3604, 2/1547, 4/0563, 4/3038, 5/1097, 5/1242, 5/1387, 5/1726, 6/2617

o.-pkaştıŋ 4/2884, 4/2933, 4/2957

o.-ptarga 1/3716

o.-p-tır 3/2278

o.-vıt 4/1673

o.-vıtkan 4/5292

o.-vıtkaş 4/0565

[=52]

oktagıla- Atmak, fırlatmak.

o.-arga 1/3829

o.-pkaş 4/0795

[=2]

oktargay *is*. Kainat, evren.

o.+nıŋ 1/0476, 1/0480

[=2]

oktaş- Atmak, birbirlerine atmak.

o.-ıp+(oktajıp) 6/1871, 6/1973

[=2]

oktat- 1. Attırmak, fırlattırmak.

o.-ıpkaş+(oktadıpkaş) 5/2304

2. Yenilmek.

o.-ıp+(oktadıp) bol- 6/1504, 6/1506

o.-pas+(2) 6/1074, 6/1077, 6/3296, 6/3363, 6/3365, 6/3438, 6/3440, 6/3522, 6/3524

[=12]

oktug *sf*. Oklu, oku olan.

o. 3/0019, 6/0046, 6/0121, 6/0412, 6/0424, 6/1008

[=6]

oktug-çemzektig *sf*. Silahlı, muhimmatlı.

o.-daa 4/1014

[=1]

ol 1. *zm*. Üçüncü teklik kişi ve işaret zamiri; o.

o. 1/0156, 1/0177, 1/0186, 1/0313, 1/0324, 1/0397, 1/1004, 1/1237, 1/1244, 1/1316, 1/3348, 1/3970, 2/0798, 2/1119, 3/1139, 3/2164, 3/3069, 3/3075, 3/3076, 3/3345, 3/4483, 4/0956, 4/1311, 4/3074, 5/1588, 5/1643, 5/1973, 5/2013, 5/2305, 6/0158, 6/0212, 6/0241, 6/0304, 6/0737, 6/0765, 6/0783, 6/0793, 6/0819, 6/0820, 6/0854, 6/0859, 6/0868, 6/0959, 6/1044, 6/1044, 6/1132, 6/1137, 6/1144, 6/1146, 6/1149, 6/1177, 6/1283, 6/1668, 6/1988, 6/2043, 6/2143, 6/2172, 6/2248, 6/2289, 6/2315, 6/2361, 6/2441, 6/2470, 6/2517, 6/2636, 6/3004, 6/3022, 6/3081, 6/3293, 6/3368, 6/3436, 6/3443, 6/3527

ol-daa 1/3966, 1/3987, 3/2490, 3/2625, 3/5060, 4/1349, 4/1333, 4/5441, 6/2783, 6/2883

ol-la 2/0048, 4/0414, 5/0623, 6/0818, 6/0833

ol-dur 1/2632, 2/0910, 2/0915**,** 4/3547

o.+çe 2/1033, 3/0270, 6/1136

o.+da+(ında) 6/0736

o.+dan+(oon) 1/0164, 1/0184, 2/0030, 2/0546, 3/0228, 3/1088, 3/2567, 3/3606, 3/0898, 4/5045, 5/1028, 5/1917, 5/1960, 6/1147, 6/3301, 6/3372, 6/3448, 6/3533

o.+duva 3/4520, 4/0981, 4/0982, 4/2040, 4/2051

o.+ga+(aŋaa) 1/0647, 1/1362, 1/2910, 2/0644, 2/0658, 2/0681, 2/1556, 3/0621, 3/1685, 3/2674, 3/2225, 4/5039, 5/0688, 6/1528, 6/3650

o.+nu+(onu) 1/1006, 1/1060, 1/1519, 1/1665, 1/1871, 1/3234, 1/3564, 1/3845, 2/0494, 2/0640, 2/0643, 2/0873, 2/1035, 2/1186, 2/1199, 2/1334, 2/1458, 2/1567, 3/0049, 3/0142, 3/0157, 3/0171, 3/2141, 3/2233, 3/2474, 3/2599, 3/2652, 3/3621, 3/3658, 3/3898, 3/4301, 3/4303, 3/4321, 4/0417, 4/0486, 4/0534, 4/0704, 4/1301, 4/2038, 4/2038, 4/3583, 5/1111, 5/1126, 5/1157, 5/1250, 5/1825, 5/1898, 5/1203, 5/2645, 6/0461, 6/0715, 6/0877, 6/1249, 6/1267, 6/1724, 6/2045, 6/2086, 6/2226, 6/2373, 6/2532, 6/2554, 6/2653, 6/3280, 6/3310, 6/3346, 6/3350, 6/3384, 6/3424, 6/3426, 6/3458, 6/3506, 6/3509, 6/3542, 6/3601, 6/3603, 6/3658

o.+nu-daa+(onu) 6/0364

o.+nuŋ+(ooŋ) 1/0323, 1/0493, 1/0634, 1/0635, 1/0649, 1/0982, 1/0991, 1/1209, 1/1217, 1/1738, 1/2451, 1/2578, 1/2591, 1/2602, 1/2670, 1/3589, 2/0107, 2/0468, 2/0567, 2/1174, 2/1449, 3/0034, 3/0052, 3/0120, 3/0123, 3/0174, 3/0145, 3/0437, 3/2448, 3/0627, 3/0869, 3/0881, 3/0905, 3/0938, 3/0961, 3/0966, 3/1633, 3/2033, 3/2227, 3/2614, 3/2665, 3/2667, 3/2825, 3/2826, 3/2830, 3/3118, 3/4161, 3/4293, 4/1006, 4/1413, 4/1620, 4/1624, 4/1973, 4/1976, 4/2221, 4/4969, 5/0391, 5/0477, 5/1215, 5/1238, 6/0208, 6/0244,

6/0245, 6/0756, 6/1135, 6/1214, 6/1250, 6/1264, 6/2864, 6/3037, 6/3108, 6/3134, 6/3137, 6/3291, 6/3378, 6/3454, 6/3538, 6/3577

o.+nuŋ-bile+(ooŋ) 1/0540, 1/2113, 1/3819, 2/0499, 3/0224, 3/1133, 3/1137, 4/5103

oozu 1/1672, 1/2718, 3/0291, 3/3286, 5/2209, 6/2098, 6/3119, 6/3150

oozu-bile 1/0961

oozu-daa 5/1789, 5/2084

oozun 1/2920, 2/0329, 6/2933

oozunuŋ 3/3203, 6/0667, 6/2237, 6/2382

2. *sf*. İşaret sıfatı; o.

o. 1/0139, 1/0165, 1/0207, 1/0218, 1/0308, 1/0311, 1/0319, 1/0329, 1/0474, 1/0501, 1/0644, 1/0715, 1/0716, 1/0796, 1/0797, 1/0886, 1/0978, 1/1015, 1/1230, 1/1249, 1/1252, 1/1261, 1/1267, 1/1366, 1/1471, 1/1486, 1/1524, 1/1532, 1/1560, 1/1574, 1/1630, 1/1633, 1/1689, 1/1989, 1/2021, 1/2024, 1/2027, 1/2091, 1/2243, 1/2280, 1/2427, 1/2430, 1/2473, 1/2521, 1/2668, 1/2669, 1/2838, 1/2883, 1/3223, 1/3255, 1/3280, 1/3650, 1/3437, 1/3964, 2/0135, 2/0236, 2/0261, 2/0291, 2/0652, 2/0668, 2/0801, 2/0815, 2/1532, 2/1535, 3/0046, 3/0056, 3/0060, 3/0350, 3/0353, 3/0354, 3/0399, 3/0478, 3/0480, 3/0577, 3/1075, 3/1108, 3/1118, 3/1516, 3/1520, 3/1613, 3/1621, 3/1721, 3/1749, 3/1726, 3/2216, 3/2306, 3/2320, 3/2377, 3/2487, 3/2430, 3/2481, 3/2513, 3/2600, 3/2664, 3/2681, 3/2755, 3/2833, 3/2849, 3/2852, 3/2853, 3/2874, 3/3058, 3/3151, 3/3164, 3/3210, 3/3214, 3/3229, 3/3341, 3/3458, 3/3494, 3/3495, 3/3525, 3/3560, 3/3603, 3/3633, 3/3640, 3/3760, 3/3887, 3/4014, 3/4083, 3/4242, 3/4270, 3/4275, 3/4284, 3/4321, 3/4356, 3/4466, 3/4519, 3/4613, 3/4705, 3/4712, 4/0218, 4/0355, 4/0407, 4/0488, 4/0651, 4/0816, 4/1313, 4/1854, 4/2141, 4/2208, 4/2231, 4/2690, 4/3126, 4/3135, 4/3540, 4/3828, 4/4162, 4/4183, 4/4198, 4/4231, 4/4646, 4/4669, 4/4873, 4/4833, 4/4877, 4/4939, 4/4995, 4/5015, 4/5123, 4/5129, 4/5278, 4/5437, 5/0749, 5/0789, 5/1043, 5/1118, 5/1168, 5/1354, 5/1358, 5/1598, 5/1922, 5/2008, 5/2011, 5/2032, 5/2149, 5/2316, 5/2336, 5/2501, 5/2567, 5/2629, 6/0083, 6/0192, 6/0209, 6/0272, 6/0512, 6/0603, 6/0685, 6/0693, 6/0946, 6/1003, 6/1019, 6/1034, 6/1059, 6/1150, 6/1179, 6/1218, 6/1261, 6/1292, 6/1293, 6/1763, 6/2549, 6/2726, 6/3300, 6/3304, 6/3307, 6/3358, 6/3362, 6/3374, 6/3404, 6/3438, 6/3451, 6/3517, 6/3521, 6/3535, 6/3659, 6/3701, 6/3775

o.-la 1/3351, 3/4276, 4/2169, 4/2733, 4/3394, 4/4012, 4/4510, 5/1319, 5/1319, 5/1376, 5/1527, 5/1634, 5/1634, 6/0804, 6/0917, 6/1107

3. Bildirme yapısı üçüncü teklik kişi.

o. 1/0162, 1/0182, 1/0204, 1/1247, 1/2598, 2/0385, 2/0562, 2/1121, 3/3413, 3/4717, 4/0972, 4/1077, 4/2765, 4/5190, 5/1964, 6/0706, 6/0729, 6/0755, 6/0761, 6/0783, 6/0791, 6/1302, 6/1980, 6/1990, 6/2248, 6/2361, 6/2517, 6/2636, 6/3174

4. İyelik ekli sıfat-fiillerle birlikte kullanılarak yüklemin bir unsuru olur.

o. 1/0094, 1/1223, 1/1873, 1/2690, 3/1762, 3/2065, 3/2887, 3/3458, 4/3762, 5/0539, 5/0547, 6/3004, 6/3022, 6/3342, 6/3658

o.-dur 1/0244, 1/1209, 1/1217, 1/1230, 1/1965, 1/3479, 3/1024, 3/1425, 3/1426, 3/1780, 3/2353, 3/4261, 4/4770, 6/0990, 6/1798, 6/2201, 6/2501, 6/2954, 6/3006, 6/3024, 6/3659

5. *zf*. *Daha, daha da, öylece, o şekilde* gibi anlamlarda zarf olarak kullanılır.

o. 2/0772, 3/0163, 3/0200, 3/0251, 3/0357, 3/0429, 3/0488, 3/0404, 3/0613, 3/0888, 3/0909, 3/0915, 3/1214, 3/1351, 3/1625, 3/2040, 3/2271, 3/2891, 3/3130, 3/3424, 3/3613, 3/3625, 3/3665, 3/3873, 3/4028, 3/4204, 3/4251, 3/4271, 3/4287, 4/1689, 4/1693, 4/2125, 4/4880, 5/0897, 5/2321

ol-la 1/0968, 1/1184, 1/1200, 1/1210, 1/1218, 1/1232, 1/1302, 1/1307, 1/1310, 1/1343, 1/1364, 1/1369, 1/1406, 1/1411, 1/1439, 1/1445, 1/1484, 1/1597, 1/2041, 1/2508, 1/2647, 1/2675, 1/2678, 1/2894, 1/2915, 1/2928, 1/2939, 1/2950, 1/2974, 1/2976, 1/2978, 1/3008, 1/3039, 1/3109, 1/3260, 1/3598, 1/3662, 1/3843,

2/0077, 2/0223, 2/0231, 2/0240, 2/0751, 3/0076, 3/0886, 3/1338, 3/1341, 3/1593, 3/1702, 3/3769, 3/4984, 3/4997, 4/5281, 5/0712, 5/1207, 6/0956, 6/0964, 6/1296, 6/1349, 6/1395, 6/1540, 6/1556, 6/1571, 6/1582, 6/1623, 6/1667, 6/1718, 6/1970, 6/1975, 6/2010, 6/2133, 6/2456, 6/2845, 6/2861, 6/2891, 6/2936, 6/3019, 6/3064, 6/3105, 6/3129, 6/3245, 6/3392, 6/3467

*

ol ara O sırada, o anda.

a. 4/0223

oon öske Ondan başka, bundan başka.

o. 4/2089, 4/2097, 4/2104, 4/2112

ol doraan Hemen, derhâl, o anda.

o. 5/1171, 6/0414, 6/0968, 6/0399

ol çerge O anda, o sırada.

o. 1/0489

ol heveer O şekilde, öylece.

o. 3/3392, 6/0725, 6/0749

ooŋ soonda Ondan sonra, sonra.

o. 1/1778, 1/2435, 2/0028, 3/2582, 3/2677, 6/1464, 6/1466

oon başka Yoksa, başka türlü.

o. 1/3020, 6/0603, 6/0863, 6/1259

oon ıŋay Ondan başka, ayrıca; sonra, daha sonra.

o. 1/0371, 1/3591, 1/3616, 1/3644, 1/3661, 1/3719, 3/0179, 3/0716, 3/4236, 3/4726

ında çüü boor/çüü boor ında/çüü boor onu → çüü

b. 3/1912, 3/2230, 3/2528, 4/0425, 6/0740, 6/0768, 6/0823, 6/0796, 6/0871

[=775]

ol-bo 1. *zm*. O ve bu; her, her bir.

o. 1/0136, 1/2660, 3/2705, 3/3964, 3/4568

2. *zf*. Oraya buraya.

o. 3/2123, 3/2936

[=7]

olap *zf*. Oradan, o taraftan.

o. 1/0234, 1/1031

[=2]

olar *zm*. Onlar; 3. çokluk kişi ve işaret zamiri.

o. 1/1226, 3/0488, 3/1369, 3/2204, 3/2227, 3/4251, 6/0635, 6/0647, 6/3560, 6/3698

o.-bile 3/1621

o.+ga 1/1028, 1/2487

o.+ı 1/1206, 3/3611, 3/3662

o.+ın 3/0085, 3/2806

o.+ınga 1/2360, 3/2629

o.+nı 3/0183, 3/0611, 3/1331, 3/3765, 6/0264, 6/0411, 6/3751

o.+nıŋ 1/1223, 1/3561, 3/3335, 3/3660, 3/3777, 6/0629, 6/0730, 6/0784, 6/0802, 6/0812, 6/0855, 6/0914, 6/3481

o.+nıŋ-bile 6/1866, 6/1967

[=42]

olbuk *is.* Halı, keçe, şilte.

o. 1/1242, 3/0960, 3/0964, 3/2556, 3/2558, 4/1408, 5/1680, 6/3111

o.+tuŋ 4/2836, 4/2995

o.+um+(olbuum) 6/0185

o.+un+(olbuun) 3/1571, 4/2979, 6/2755, 6/3678

[=15]

olbuk-düjülge *is.* Halı taht, keçe taht.

o.+de 5/0981, 5/1020

o.+zinde 5/0020

o.+zinge 5/1335

[=4]

olbuk-kudus *is.* Halı-minder.

o. 5/1261

o.+tuŋ 4/2920

o.+un+(o.-kuduzun) 1/0898, 1/0990, 1/1039, 1/1495, 3/1190, 3/4638, 4/2906

[=9]

olbuk-şiree *is*. Halı ve sehpa.

o.+zin 3/2438, 3/2635

[=2]

olça *is*. Ganimet, mal.

o. 2/1594, 3/4123

o.+m 2/1595

o.+ŋarnı 4/0574

[=4]

olçaan 1. *is*. Öyle, o şekilde, benzer.

o. 1/1987, 1/3642

2. *zf*. O zamandan beri.

o. 1/0198

[=3]

olçala- Kazanmak, ele geçirmek. yağmalamak.

o.-ar+(1) 5/0803

o.-dı 1/3579

o.-gan+(2)+(olçalaan) 5/0793, 5/0794

o.-p 2/1527, 6/1250, 6/3096

o.-p al- 1/3577, 3/4124, 5/0766, 6/1189

o.-p ap bol- 5/2270

o.-p ap çoru- 3/4174

[=13]

olçala- çaala- Kazanmak, ele geçirmek. yağmalamak.

o.-arı-bile+(olçalap-çaalaarı) 1/3848

o.-p 1/3692, 5/1667

o.-p al- 1/3725, 2/1292, 4/4289, 4/4490

o.-p tur- 1/3698

[=8]

olçalat- Gaspettirmek, yağmalatmak.

o.-ıp+(olçaladıp) çıt- 5/0808

[=1]

olçalıg *sf*. Çocuklu, evlatlı; yeni doğan çocuğu olan.

o. 4/0406, 4/0484, 4/0597

[=3]

olçur-solçur Sırayla, art arda yapmak.

o.-up+(oçup-solçup) 6/2414

[=1]

olur- 1. Oturmak.

o. 1/2489, 3/3754, 5/1028, 5/1035

o.-a 3/1027, 3/1443, 3/4338, 4/1548, 4/1550, 4/1733, 4/3122, 4/3477, 5/0049, 6/0704, 6/0704, 6/0778, 6/2111, 6/2259, 6/2401, 6/2686

o.-a ber- 4/1339

o.-a kag- 3/0322

o.-a-la 4/2455

o.-ar+(1) 3/2585, 3/2587, 4/0873, 4/2233, 4/2600, 4/2601

o.-ar+(2) 1/0992, 3/0582, 3/1367, 3/1368, 3/4168, 4/4133, 5/0840

o.-bas+(1) 5/1026

o.-bayn 1/0991, 1/1040

o.-buşaan 4/2600

o.-da 5/1393

o.-gan+(1) 1/1629, 2/0040, 3/0962, 3/0966, 3/1921, 3/2560, 3/2835, 3/4631, 4/1373, 4/3890, 5/1032

o.-gan+(2) 1/1646, 1/1667, 1/1671, 1/1720, 3/2020, 4/0933

o.-gaş 5/1259

o.-gaştıŋ 4/0611, 4/0932, 4/0933, 4/1382, 4/2850, 4/3029

o.-up 1/2624, 1/3802, 4/1404, 4/1403, 6/1470

o.-up al- 1/1041, 1/1645, 1/2311, 2/0744, 2/0993, 2/1100, 3/2558, 3/4116, 3/4827, 3/4939, 4/3945, 6/0680, 6/2336, 6/2491, 6/3191, 6/3193

o.-up ber- 2/0035, 3/3114, 3/3282, 3/3296, 6/0610, 6/0611, 6/3709

o.-up çor- 5/1025

o.-up kag- 3/3516

o.-upkan 4/0894, 4/3539, 5/1020

o.-upkaş 1/1086, 5/1719

o.-upkaştıŋ 4/2728

o.-up kel- 1/0561, 2/0038

o.-up kör- 2/0162

o.-up-la tur 4/2597

o.-up olurup 1/3310

o.-uptar 6/2072

o.-uptarga 1/1643, 6/1946

o.-uptuŋar 6/1942

o.-up-tur 1/1236, 1/1491, 1/1632, 1/1673, 1/1677, 1/3376, 2/1074, 2/1128, 2/1621, 4/2220, 4/2224, 4/2599, 6/0598

o.-up tur- 1/1625, 1/2498, 4/4134, 6/0945, 6/2407, 6/2690

o.-up-turlar 4/2473, 4/2481, 4/2487

2. Yaşamak, yaşamını sürdürmek.

o.-ar+(1) 4/4796, 5/1597, 5/1608

o.-ar+(2) 2/0569, 6/0277

o.-da 2/0872

o.-up 3/4283

o.-up kal- 4/4281

o.-up tur- 6/0212

o.-up-turlar 4/2476, 4/2572

3. Diyaloglarda konuşma ifadelerinde önce -gaş ya da –a zarf-fiil eklerini alarak bağlayıcı olarak kullanılır.

o.-a 1/0158, 1/1534, 1/2582, 2/0935, 2/0938, 2/0947, 6/0286, 6/0293, 6/0303, 6/0488, 6/0710, 6/0714, 6/0759, 6/0764, 6/0787, 6/0792, 6/0819, 6/0848, 6/1166, 6/1336, 6/1360, 6/1382, 6/1427, 6/1442, 6/1495, 6/1516, 6/2049, 6/2075, 6/2079, 6/2220, 6/2367, 6/2503, 6/2516, 6/2645, 6/2729, 6/2739, 6/2780, 6/2793, 6/2874, 6/3182, 6/3428, 6/3548, 6/3554, 6/3653, 6/3691, 6/3695

o.-gaş 1/0993, 1/1504, 1/1509, 1/1522, 1/1550, 1/1647, 1/1667, 1/1688, 1/1731, 1/2412, 1/2419, 1/2438, 1/2501, 1/2570, 1/2594, 1/3481, 1/3940, 2/0784, 3/0144, 3/0253, 3/0258, 3/0260, 3/0266, 3/0436, 3/0444, 3/0694, 3/1105, 3/1194, 3/1200, 3/1402, 3/1418, 3/1500, 3/1510, 3/1768, 3/1830, 3/1882, 3/1963, 3/1976, 3/1993, 3/1996, 3/2153, 3/2208, 3/2441, 3/2447, 3/2457, 3/2564, 3/2648, 3/2657, 3/2776, 3/3153, 3/3256, 3/3275, 3/3312, 3/3322, 3/3329, 3/3578, 3/3628, 3/3639, 3/3877, 3/3886, 3/4231, 3/4645, 3/4700, 3/4710, 3/4732, 4/1297, 4/1300, 4/4248, 5/0286, 5/2275, 5/2391, 5/2527, 5/2534, 6/0148, 6/0177, 6/0348, 6/0382, 6/0511, 6/0733, 6/0738, 6/0814, 6/0867, 6/0874, 6/0933, 6/1143, 6/1309, 6/1492, 6/1751, 6/1757, 6/1762, 6/1774, 6/1853, 6/1930, 6/1950, 6/2214, 6/2360, 6/2574, 6/2578, 6/3012, 6/3686

o.-gaştıŋ 4/0422, 4/1387, 4/2605, 4/2707, 4/3153

4. Olmak, bulunmak, durmak.

o.-a 4/1988

o.-ar+(1) 4/0894, 4/1828

o.-arga 3/1878

o.-ar-la 4/4854

o.-da 2/0833

o.-gan+(1) 1/3669

o.-up 4/4046

o.-up-tur 1/1342, 6/0365

o.-up tur 1/0695

5. *(yardımcı fiil)* -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak şimdiki zaman kipini ve süreklilik birleşik fiillerini oluşturur.

o. 2/0609, 2/0611, 2/0661, 2/0790, 2/0794, 2/1351, 3/2596, 3/2683, 3/3026, 3/3036, 3/3301, 3/3351, 3/3474, 3/3642, 3/3643, 3/3657, 3/5052, 4/1378, 4/1535, 4/1718, 4/2140, 4/3034, 4/5180, 5/0173, 5/0273, 5/0280, 6/0157, 6/0362, 6/1320, 6/1317, 6/1364, 6/1408, 6/1362, 6/1367, 6/1406, 6/1411, 6/3211

o.-a 1/1098, 1/1100, 1/1610, 1/3206, 1/3562, 2/1328, 3/1523, 6/0131, 6/0888, 6/0942, 6/1154, 6/1582, 6/1707, 6/2015, 6/2022, 6/2026, 6/2991

o.-aalı 1/2891, 4/0851

o.-ar+(1) 3/0191, 3/0424, 3/0438, 3/0442, 3/0598, 3/2534, 3/3115, 3/3498, 4/0114, 4/0395, 4/0400, 4/0474, 4/0533, 4/0808, 4/0838, 4/0846, 4/0853, 4/0869, 4/0983, 4/1036, 4/3980, 4/4344, 4/4551, 4/4791, 4/4838, 5/0758, 5/2112,

6/1183, 6/1723, 6/1973, 6/2245, 6/2672,6/2868

o.-ar+(2) 1/1647, 2/0051, 2/0688, 2/0780, 4/1449, 4/4908, 5/0959, 5/1008, 5/2105

o.-arda 3/4251

o.-arga-daa 4/4089

o.-arga 1/0665, 1/0792, 1/0878, 1/0951, 1/1188, 1/1200, 1/1210, 1/1218, 1/1248, 1/1254, 1/1302, 1/1307, 1/1310, 1/1343, 1/1364, 1/1369, 1/1406, 1/1411, 1/1439, 1/1445, 1/1484, 1/1597, 1/2041, 1/2102, 1/2508, 1/2540, 1/2626, 1/2634, 1/2845, 1/2867, 1/2880, 1/3170, 1/3177, 1/3186, 1/3401, 1/3598, 1/3662, 1/3702, 1/3719, 2/0231, 2/0738, 2/0744, 2/0753, 2/0767, 2/0772, 2/0806, 3/0603, 3/0650, 3/0789, 3/0902, 3/1230, 3/1629, 3/1932, 3/2040, 3/2055, 3/2496, 3/2738, 3/2977, 3/2982, 3/3016, 3/3190, 3/3367, 3/3496, 3/3668, 3/3670, 3/3867, 3/3961, 3/4028, 3/4148, 3/4207, 3/4477, 3/4543, 3/4561, 3/4566, 3/4626, 3/4756, 4/0805, 4/1505, 4/1693, 4/1694, 4/1951, 4/2000, 4/3424, 4/3747, 4/4317, 4/4658, 4/4669, 4/4902, 5/0096, 5/0133, 5/0175, 5/0389, 5/0712, 5/1307, 5/1313, 5/1594, 5/1735, 5/2267, 5/2357, 5/2419, 6/0125, 6/1180, 6/1184, 6/1714, 6/1719, 6/2010, 6/2997, 6/3155

o.-ar-dır 3/1883

o.-arın 4/0804

o.-ayn 6/1520

o.-buje 6/3662

o.-buşaan 6/2203

o.-da 1/0968, 1/1117, 1/1172, 1/1390, 1/2457, 1/3013, 1/3620, 1/3861, 2/0781, 2/0814, 3/0502, 3/0613, 3/0660, 3/0808, 3/1942, 3/2167, 3/2638, 3/2698, 3/2700, 3/3017, 3/3078, 3/3873, 3/4092, 3/4699, 3/4746, 3/4943, 4/2757, 4/3465, 4/4385, 5/0228, 6/0327, 6/1272, 6/1306, 6/1349, 6/1540, 6/1556, 6/1571, 6/1868, 6/1970, 6/2044, 6/2048, 6/2341, 6/3000,

o.-da-la 6/0380

o.-duŋ 4/0866, 4/0867

o.-gan+(1) 1/0058, 1/0062, 1/0332,1/0791, 1/0973, 1/1301, 1/1306, 1/1309, 1/1482, 1/1483, 1/1543, 1/1550, 1/1590, 1/1596, 1/1596, 1/1744, 1/2042, 1/2321, 1/2495, 1/2784, 1/2784, 1/2906, 1/2927, 1/3176, 1/3233, 1/3362, 1/3369, 1/3435, 1/3440, 1/3565, 1/3571, 1/3626, 2/0737, 2/1487, 2/1487, 3/1639, 3/1763, 3/1995, 3/2060, 3/2180, 3/2637, 3/2656, 3/2690, 3/2756, 3/3084, 3/3142, 3/3461, 3/3464, 3/3465, 3/4241, 3/4423, 3/4714, 4/0190, 4/0248, 4/0518, 4/0583, 4/0601, 4/0702, 4/0739, 4/0856, 4/0931, 4/0911, 4/0942, 4/0979, 4/1103, 4/1299, 4/1412, 4/1497, 4/1849, 4/2106, 4/2640, 4/2878, 4/3125, 4/3130, 4/3308, 4/3351, 4/3359, 4/4233, 4/4247, 4/4377, 4/4641, 4/4668, 4/4792, 4/4930, 4/5155, 4/5177, 5/0216, 5/0248, 5/0651, 5/0921, 5/0935, 5/0982, 5/0993, 5/0999, 5/1004, 5/1010, 5/1029, 5/1049, 5/1058, 5/1076, 5/1224, 5/1248, 5/1256, 5/1285, 5/1390, 5/1592, 5/1919, 5/2075, 5/2345, 6/1756, 6/1905, 6/1923,6/1924, 6/1929, 6/2872

o.-gan+(2) 1/1684, 3/0458, 3/2455, 5/0819, 5/0948, 5/0954, 5/0969, 5/1305, 5/1347, 5/1549

o.-gan-daa 3/1499, 4/1312, 5/1577

o.-gan-dır 1/0204, 1/0244, 3/2743, 3/3128

o.-ganın 3/1723

o.-gannar 1/3038, 1/3721, 4/0420, 4/1296, 5/2088, 5/2178, 5/2230

o.-gannar-dır 3/0185

o.-gaş 1/0116, 1/1232, 1/1241, 1/2647, 1/2894, 1/2915, 1/2928, 1/2939, 1/2950, 1/2953, 1/2974, 1/2978, 1/3008, 1/3237, 2/0045, 2/0223, 2/1259, 2/1280, 3/0100, 3/0168, 3/0513, 3/0449, 3/0599, 3/0741, 3/1222, 3/2516, 3/2607, 3/2991, 3/3181, 3/3213, 3/4384, 3/4468, 3/4508, 4/0207, 6/1623, 6/1901

o.-gay 3/1914, 4/5176, 6/1445

o.-lar 3/2160

o.-lar 6/0347

o.-larda 3/1910, 3/2228

o.-ugar 3/2844

o.-uŋar 3/2540, 4/4093, 4/4095

o.-up 1/0032, 1/0051, 1/3939, 2/0478, 3/0086, 3/0638, 3/1980, 3/2156, 3/2215, 3/2579, 3/3778, 4/1539, 4/1543, 4/4303, 6/1398, 6/1515, 6/2531, 6/2115, 6/2193, 6/2497, 6/3697

o.-up-tur 1/0182, 1/0222, 1/0808, 1/1171, 1/1410, 1/1503, 1/1536, 1/1652, 1/1692, 1/2338, 1/2418, 1/2453, 1/2522, 1/2548, 1/2581, 1/2584, 1/2636, 1/2869, 1/2914, 1/2938, 1/3185, 1/3200, 1/3236, 1/3421, 1/3480, 2/0211, 2/0239, 2/0559, 2/0608, 2/0766, 2/0771, 2/0783, 2/0787, 2/0811, 2/0953, 2/1016, 2/1114, 2/1120, 2/1202, 2/1573, 3/0329, 3/0507, 3/0688, 3/0693, 3/0737, 3/0908, 3/1033, 3/1104, 3/1146, 3/1189, 3/1199, 3/1487, 3/1509, 3/1518, 3/1528, 3/1578, 3/1869, 3/1934, 3/2000, 3/2119, 3/2250, 3/2332, 3/2440, 3/2490, 3/2581, 3/2629, 3/2774, 3/3052, 3/3148, 3/3222, 3/3342, 3/3389, 3/3454, 3/3580, 3/3624, 3/4032, 3/4097, 3/4180, 3/4223, 3/4230, 3/4250, 3/4390, 3/4542, 3/4675, 3/4681, 3/4686, 3/4698, 3/4739, 3/4750, 3/4760, 3/4856, 3/4920, 3/4988, 4/0203, 4/0354, 4/0389, 4/0418, 4/0513, 4/0887, 4/0955, 4/1000, 4/1453, 4/1460, 4/1462, 4/1464, 4/1475, 4/1482, 4/1485, 4/1488, 4/1491, 4/1500, 4/1503, 4/1528, 4/1684, 4/1692, 4/1713, 4/1883, 4/1998, 4/2129, 4/2165, 4/2260, 4/3185, 4/3361, 4/3402, 4/3406, 4/3409, 4/3414, 4/3418, 4/3436, 4/3535, 4/3597, 4/3986, 4/4067, 4/4252, 4/4301, 4/4308, 4/4311, 4/4315, 4/4421, 4/4584, 4/4590, 4/4636, 4/4645, 4/4704, 4/4745, 4/4755, 4/4910, 4/5379, 4/5389, 4/5414, 5/1363, 5/1607, 6/0135, 6/0153, 6/0187, 6/0193, 6/0205, 6/0226, 6/0240, 6/0247, 6/0339, 6/0356, 6/0691, 6/0751, 6/0903, 6/0941, 6/1142, 6/1178, 6/1305, 6/1463, 6/1532, 6/1555, 6/1761, 6/2042, 6/2067, 6/2084, 6/2372, 6/2496, 6/2582, 6/3002, 6/3188, 6/3652, 6/3666

o.-up-turlar 1/0949, 1/1752, 2/0977, 2/1080, 4/1377, 4/2153, 4/2732, 4/2745, 4/2767, 4/3041, 4/3464, 4/3529, 4/4829, 4/5375, 4/5405, 5/2166, 6/0334, 6/1157, 6/2363, 6/2937

6. Birleşik fiil çekimlerinde ek-fiil fonksiyonunda kullanılır.

o.-gan+(1) 4/0634, 4/2468, 4/4265, 4/5182

o.-up-tur 3/0393, 4/0592, 4/1292, 4/2178, 4/2247, 4/2270, 4/2604, 4/2819, 4/3746, 4/3897, 4/4776, 4/4777

o.-up-turlar 3/3785, 4/0569, 4/3210

[=999 (yardımcı fiil=694)]

olurgula- **1**. Oturmak, birlikte oturmak, durmak.

o.-p al- 6/3200

o.-pkan 4/3457

2. Süreklilik bildiren yardımcı fiil.

o.-gan+(1)+(olurgulaan) 4/4775

[=3]

olurt- Oturtmak.

o.-ur+(2) 3/4456

o.-kaş 3/3050, 3/4450

o.-kaştıŋ 4/1308

o.-pas+(2) 5/1777

o.-u 3/3280, 3/3295

o.-up 3/2437, 3/3755, 3/4637, 4/3221, 4/4186, 5/1258, 6/2755

o.-up al- 4/3182

o.-up kag- 3/4691, 3/5052, 4/1310, 4/4058

o.-uptar-dır 4/2753

o.-up tur- 2/0587, 5/1262, 5/1336

o.-uur+(1) 3/2482, 3/2485

[=25]

olut 1. *is.* Oturma yeri, oturacak.

o.+un+(oludun) 4/0933

2. *is*. Oturma, oturuş.

o.-daa 5/1777

3. *sf*. Oturan; yerinde oturan, duran, bulunan.

o. 1/1465, 3/4072, 6/1310, 6/1355, 6/1402

[=7]

oluy-soluy *zf*. Üst üste; art arda; sırayla.

o. 1/1815, 1/1985, 1/1995, 1/2036, 1/2111, 1/2145, 1/2188, 1/3236, 2/0339, 4/3629

[=10]

oluy-şavıy *zf*. Üst üste.

o. 1/1348

[=1]

omak *sf*. Neşeli, şen.

o. 5/1685, 5/1688, 5/2745

[=3]

omakşı- Memnun olmak, keyifli olmak.

o.-gan+(2)+(omakşaan) 2/1594

[=1]

omaktıg *sf*. Yiğit, cesur.

o.-la 4/2424

[=1]

omçu- → **nomçu-**

omna- somna- Söylemek; yakarmak; dua etmek. ***(omna-*** → ***nomna-)***

o.-p 3/1552

[=1]

on *sf*. On.

o. 1/3146, 2/1371, 2/1371, 3/0867, 3/0867, 3/0868, 3/1325, 3/1325, 3/1709, 3/1709, 3/2360, 3/2361, 4/2267, 4/2470, 5/0664, 5/1052, 5/2476, 5/2535, 5/2721, 5/2727, 5/2732, 5/2733, 5/2734, 5/2737, 5/2737, 5/2749, 6/1764, 6/2081, 6/2081, 6/2082, 6/2233

[=31]

on-on *sf*. Onar.

o. 5/1021, 5/1359

onaalga-hüleelge *is*. Görev, vazife.

o.+zin 5/2728

[=1]

onaaş- Payına düşmek.

o.-kan+(2) 1/2164, 1/2200

[=2]

onalaa Onu birden, onu birlikte.

o. 5/2535

[=1]

on aldı *sf*. On altı.

o. 3/0032, 3/0303, 3/4873, 4/1357, 5/1933

[=5]

on beş *sf*. On beş.

o. 3/0781, 3/1269, 3/1615, 3/2789, 4/0945, 4/0989, 4/1360, 4/3141, 4/3287, 4/3521, 4/3558, 4/3569, 5/0180, 5/0234, 5/0265, 5/0357, 5/0358, 5/0642, 5/0643, 5/0648, 5/0649, 5/0654, 5/0655, 5/0983, 5/0984, 5/1656, 5/2691, 6/0339, 6/0346, 6/2379, 6/2815

o.+ten 5/2412

[=32]

onçala- Saymak, kontrol etmek, yoklamak.

o.-p 4/4594, 5/1991

o.-p onçalap 3/3810

[=3]

onçala- mendile- Saymak, kontrol etmek, yoklamak.

o.-p m.-er 2/0629

[=1]

onda- osta- İnlemek, inilti çıkarmak.

o.-gan+(2) 5/1386

[=1]

on iyi *sf*. On iki.

o. 1/1559, 1/1560, 5/0088, 5/0110

[=4]

on ses *sf*. On sekiz.

o. 3/3015, 4/0011, 4/0167, 4/0623, 4/0825, 4/0951, 4/1428, 4/1752, 4/2631, 5/0195, 5/0340, 5/2375, 6/0075, 6/0075, 6/0076, 6/0595, 6/1483, 6/1484, 6/1485, 6/3707

[=20]

oŋ I. *sf*. Sağ (taraf).

o. 1/1094, 1/1821, 1/3916, 1/3952, 3/0311, 3/0690, 3/2360, 3/2928, 3/3597, 4/0755, 4/2451, 4/3177, 4/3213, 4/3628, 5/0223, 5/1331,

[=16]

oŋ II. *is*. Bilinç, şuur.

o. 2/1571

o.+un 2/1120

[=2]

oŋ III. *e*. Pekiştirme edatı.

o. 3/2203, 4/0070, 4/0083, 4/0182, 4/0226, 4/0264, 4/0304, 4/0389, 4/0418, 4/0513, 4/0638, 4/0649, 4/0652, 4/0664, 4/0830, 4/0865, 4/1000, 4/1083, 4/1124, 4/1281, 4/1048, 4/1120, 4/1503, 4/2324, 4/5299, 4/2594, 4/2725, 4/2819, 4/2823, 4/2848, 4/2928, 4/2942, 4/3019, 4/3345, 4/3396, 4/3402, 4/3407, 4/3418, 6/0302, 6/0487, 6/1295, 6/0716, 6/0732, 6/0742, 6/0794, 6/0821, 6/0873, 6/1056, 6/1189, 6/1854, 6/2042, 6/2213, 6/2468, 6/2575, 6/2637, 6/2723, 6/2751, 6/2989, 6/3033, 6/3063

[=60]

oŋgaça *is*. Kuyu, çukur.

o. 6/2205

[=1]

oŋga- kagı- Çok susamak.

o.-gan+(2)+(oŋgaan-kagaan) 3/2007

[=1]

oŋgar 1. *is*. Çukur, kuyu, çukurluk yer.

o. 5/1374

o.+ga 3/2706

2. *sf*. Derin, geniş (kap).

oŋgar şara Derin ağaç kâse.

o. 4/2268, 6/1764

[=4]

oŋgar- çaskar- İyileştirmek.

o.-ıp 5/1391

[=1]

oŋga- suksa- Çok susamak.

o.-gan+(1)+(oŋgaan-suksaan) 3/2044

[=1]

oŋgay- Oyuk olmak, oyuk görünmek.

o.-a ber- 4/2547

[=1]

oo 1. *e*. Pekiştirme edatı.

o. 1/0090, 1/0217, 1/0288, 1/0584, 1/0804, 1/1203, 1/1342, 1/1549, 1/1595, 1/1619, 1/1764, 1/1768, 1/1777, 1/1781, 1/1894, 1/1933, 1/2059, 1/2346, 1/2431, 1/2713, 1/3070, 1/3102, 1/3266, 1/3319, 1/3325, 2/1651, 3/3673, 3/4888, 3/5052, 3/5059, 5/0090, 5/1694, 5/1763, 5/2108, 5/2754, 6/0187, 6/1286, 6/1477, 6/1987, 6/2513, 6/2795, 6/3312, 6/3390, 6/3773

2. *ünl*. Şaşırma, beğenme vb. ifade eden ünlem; O!

o. 2/0543

[=45]

oo-horan *is*. Zehir, ağu.

o. 1/1005, 1/1981, 1/1993, 3/2047

o.+ın 1/1104

o.+nıŋ 4/1870

[=6]

ooçula: amı-tın (amı, tın) ooçula- Bağışlamak, canını bağışlamak, öldürmemek.

o. 5/2388, 5/2456, 6/2195

o.-p kör- 3/4947, 6/2197

[=5]

ooda *e*. Sadece, yalnızca.

o. 4/1822

[=1]

oogayın- Nefesi kesilmek, nefesi tutulur gibi olmak, nefes nefese olmak.

o.-ıp+(oogaynıp) 4/5270, 4/5271, 4/5276

[=3]

oojuktur- Sakinleştirmek.

o.-up 6/1260

[=1]

oojum *zf*. Yavaş, ağır, sakin, yavaşça.

o. 2/0540

[=1]

oojurga- Sakinleşmek, rahatlamak.

o.-p 3/1950, 3/2431, 3/3659

[=3]

oojurgat- Yavaşlatmak; sakinleştirmek.

o.-ı+(oojurgadı) 3/2429

o.-ıp+(oojurgadıp) 3/4154

o.-ıp+(oojurgadıp) çor- 3/4262

[=3]

ook *ünl*. Oy! Ah!

o. 3/3207, 4/1344, 6/1911

[=3]

ool *is*. Oğul, evlat; genç erkek, delikanlı.

o. 1/0133, 1/1975, 1/1979, 1/3224, 1/3507, 2/0031, 2/0038, 2/0096, 2/0100, 2/0104, 2/0108, 2/0111, 2/0118, 2/0135, 2/0143, 2/0164, 2/0169, 2/0196, 2/0246, 2/0263, 2/0293, 2/0306, 2/1089, 2/1103, 2/1129, 2/1303, 2/1308, 2/1328, 2/1493, 2/1511, 2/1536, 2/1549, 2/1558, 3/0082, 3/0807, 3/0819, 3/0860, 3/0943, 3/0999, 3/1015, 3/1272, 3/1278, 3/1286, 3/1306, 3/1406, 3/1413, 3/1650, 3/1660, 3/1757, 3/3245, 3/3261, 3/3681, 3/3682, 3/3979, 3/3989, 3/4000, 3/4020, 3/4235, 3/4259, 3/4325, 3/4377, 3/4387, 3/4408, 4/0195, 4/0257, 4/0258, 4/0524, 4/0711, 4/0787, 4/1357, 4/1987, 4/2107, 4/2534, 4/2707, 4/3141, 4/3521, 4/3558, 4/3569, 4/5306, 5/0669, 5/0731, 5/1024, 5/1035, 5/1395, 5/1815, 5/1817, 5/1827, 5/2439, 5/2465, 5/2470, 6/0143, 6/0166, 6/0702, 6/0738, 6/0764, 6/0867, 6/0904, 6/0924, 6/0943, 6/0989, 6/1042, 6/1057, 6/1083, 6/1101, 6/1179, 6/1187, 6/1192, 6/1198, 6/1210, 6/1222, 6/1230, 6/1238, 6/1257, 6/1274, 6/1276, 6/1296, 6/1309, 6/1318, 6/1340, 6/1352, 6/1365, 6/1387, 6/1399, 6/1409, 6/1431, 6/1492, 6/1712, 6/1757, 6/1777, 6/1861, 6/2964, 6/2970, 6/3250, 6/3277, 6/3291, 6/3303, 6/3329, 6/3343, 6/3373, 6/3382, 6/3387, 6/3402, 6/3421, 6/3450, 6/3479, 6/3503, 6/3534, 6/3554, 6/3591, 6/3597, 6/3598, 6/3609, 6/3612, 6/3640

o.-bile 4/3295, 4/3340

o.+çe 1/1978

o.-daa 1/1982, 2/0238, 3/1428, 3/1698, 3/1774, 3/3253, 3/4403, 3/4443, 4/2176, 4/2770

o.+dan 6/3502

o.+dar 1/1124, 1/1691, 1/1863, 1/1944, 2/1074, 2/1311, 3/0720, 3/2511, 3/2540, 3/3017, 3/3671, 4/2574, 4/2734, 5/1425, 6/0449

o.+dar-bile 2/1304, 3/2496

o.+dar-daa 4/2512, 6/1009

o.+darı 1/3534, 1/3862, 1/3967

o.+darım 1/0904, 1/0914, 1/1524, 1/1728, 1/1772, 1/1924, 1/3172, 1/3335, 1/3533, 1/3875, 1/3880, 1/3905, 1/3941, 1/3964, 1/3969, 4/0574, 4/2697, 4/3067

o.+darım-bile 1/1539

o.+darımdan 1/1532

o.+darımnı 1/2908

o.+darın 1/3170

o.+darınga 1/3946

o.+darınınıŋ 1/1535

o.+darnı 2/1083

o.+darnıŋ 3/2498, 3/2503

o.+du 2/0213, 2/1435, 3/0087, 3/2506, 4/2083, 5/1830, 6/1989

o.+du-daa 3/4436, 4/3306

o.+duŋ 2/1430, 2/1468, 3/2504, 3/3286, 3/4364, 4/0355, 4/0635, 4/2680, 4/4844, 4/5037, 6/1191, 6/1464

o.-dur 4/0359, 4/1581

o.+duva 4/1058

o.+ga 1/0302, 2/0291, 2/0305, 3/2481, 3/4305, 3/4398, 3/4410, 3/4426, 4/3287, 6/1763

o.-la 4/2396

o.+u+(oglu) 1/0150, 1/0288, 1/0376, 1/0388, 1/0398, 1/0407, 1/0564, 1/0651, 1/0688, 1/0881, 1/0882, 1/0969, 1/0970, 1/1018, 1/1019, 1/1051, 1/1066,

1/1067, 1/1088, 1/1089, 1/1097, 1/1099, 1/1173, 1/1174, 1/1295, 1/1512, 1/1563, 1/1656, 1/1761, 1/1782, 1/1803, 1/1854, 1/1888, 1/1896, 1/1913, 1/1940, 1/1946, 1/1948, 1/1986, 1/1990, 1/1996, 1/2056, 1/2063, 1/2086, 1/2102, 1/2109, 1/2126, 1/2131, 1/2153, 1/2170, 1/2212, 1/2248, 1/2252, 1/2252, 1/2259, 1/2269, 1/2275, 1/2293, 1/2298, 1/2322, 1/2327, 1/2343, 1/2731, 1/2858, 1/2859, 1/3001, 1/3014, 1/3015, 1/3030, 1/3099, 1/3103, 1/3188, 1/3222, 1/3238, 1/3377, 1/3393, 1/3402, 1/3416, 1/3447, 1/3459, 1/3463, 1/3581, 1/3962, 2/1300, 2/1502, 2/1575, 2/1619, 3/1843, 3/3232, 3/3581, 3/3588, 3/3655, 3/4266, 3/4316, 3/4502, 3/4649, 3/4774, 4/0312, 4/0667, 4/0994, 4/1037, 4/1111, 4/1142, 4/1569, 4/1754, 4/3295, 4/3340, 4/3974, 4/3989, 5/2458, 5/2462, 6/0091, 6/0145, 6/0176, 6/0260, 6/0296, 6/0679, 6/0698, 6/0714, 6/0792, 6/0839, 6/0848, 6/1114, 6/1122, 6/1273, 6/1758, 6/1759, 6/1784, 6/1785, 6/1786, 6/2938, 6/3209, 6/3213

o.+u-bile+(oglu) 1/3748, 3/5021, 4/5127

o.+u-daa+(oglu) 1/0143, 4/0829

o.+um+(oglum) 1/0162, 1/0182, 1/0204, 1/0230, 1/0244, 1/0276, 1/0290, 1/0316, 1/0325, 1/0331, 1/0360, 1/0370, 1/0383, 1/0395, 1/0401, 1/0414, 1/0418, 1/0427, 1/0438, 1/0563, 1/0658, 1/0686, 1/0695, 1/0817, 1/0912, 1/0939, 1/0997, 1/1044, 1/1507, 1/1518, 1/1523, 1/1523, 1/1533, 1/1538, 1/1542, 1/1555, 1/1563, 1/1583, 1/1589, 1/1710, 1/1977, 1/2421, 1/2431, 1/2499, 1/2552, 1/2557, 1/2572, 1/2581, 1/2592, 1/2905, 1/2909, 1/3063, 1/3404, 1/3746, 2/0656, 2/1322, 2/1332, 2/1344, 2/1364, 2/1405, 2/1420, 2/1567, 3/0817, 3/0834, 3/0855, 3/0940, 3/1195, 3/1198, 3/1284, 3/1305, 3/1315, 3/1327, 3/1566, 3/1658, 3/1676, 3/1687, 3/1696, 3/2007, 3/2044, 3/2424, 3/2428, 3/2454, 3/2565, 3/2568, 3/2571, 3/2640, 3/2658, 3/2796, 3/3693, 3/4009, 3/4264, 3/4317, 3/4343, 3/4386, 3/4392, 3/4405, 3/4433, 3/4486, 3/4503, 3/4510, 3/4520, 3/4582, 3/4589, 3/4602, 3/4608, 3/4615, 3/4617, 3/4643, 3/4657, 3/4664, 4/0269, 4/0405, 4/0483, 4/0596, 4/0897, 4/0944, 4/0954, 4/0956, 4/0978, 4/0991, 4/1009, 4/1026, 4/1388, 4/1404, 4/1409, 4/1411, 4/1414, 4/1552, 4/1556, 4/1582, 4/1588, 4/1596, 4/1602, 4/1619, 4/1621, 4/1622, 4/1626, 4/1628, 4/1637, 4/2013, 4/2029, 4/2032, 4/2039, 4/2042, 4/2050, 4/2054, 4/2067, 4/2076, 4/2083, 4/2772, 4/2900, 4/2974, 4/3173, 4/3296, 4/3309, 4/3310, 4/3323, 4/3329, 4/3334, 4/4028, 4/4029, 4/4041, 4/4428, 4/4441, 4/4451, 4/4458, 4/4468, 4/4469, 4/4475, 4/4481, 4/4504, 4/4510, 4/4522, 4/4555, 4/4599, 4/4731, 4/4744, 4/4754, 4/4763, 4/4780, 4/4865, 4/4867, 4/4869, 5/0788, 5/0823, 5/0832, 5/0865, 6/0192, 6/0253, 6/0290, 6/0305, 6/0494, 6/0517, 6/0522, 6/0666, 6/0713, 6/0736, 6/0763, 6/0791, 6/0818, 6/0846, 6/0865, 6/0875, 6/0890, 6/0898, 6/0902, 6/0931, 6/0940, 6/1120, 6/1149, 6/1151, 6/1177, 6/1194, 6/1197, 6/1229, 6/1237, 6/1245, 6/1294, 6/1304, 6/1317, 6/1339, 6/1364, 6/1386, 6/1408, 6/1430, 6/1443, 6/1462, 6/1514, 6/1530, 6/1752, 6/1776, 6/1860, 6/1964, 6/2082, 6/2221, 6/2371, 6/2530, 6/2651, 6/2781, 6/2794, 6/2818, 6/3072, 6/3088, 6/3096, 6/3262, 6/3276, 6/3287, 6/3328, 6/3341, 6/3372, 6/3401, 6/3417, 6/3419, 6/3448, 6/3478, 6/3499, 6/3361, 6/3437, 6/3520, 6/3533, 6/3562

o.+um-dur+(oglum) 1/1552, 4/1647

o.+umga+(oglumga) 1/0298, 1/0779, 1/0913, 2/1442

o.+umnu+(oglumnu) 4/0767

o.+umnuŋ+(oglumnuŋ) 1/0599, 1/0600, 1/0748, 4/4618, 6/0688

o.+umnuŋ-daa+(oglumnuŋ) 3/0134

o.+un+(oglun) 1/0139, 1/0291, 1/0440, 1/0697, 1/3187, 1/3193, 1/3211, 1/3213, 1/3467, 1/3509, 1/3523, 2/1574, 2/1585, 3/4164, 3/4359, 3/4529, 4/0488, 4/0639, 4/0647, 4/0656, 5/1823, 6/0693, 6/3291, 6/3521

o.+unda+(oglunda) 1/3415

o.+undan+(oglundan) 4/1119

o.+unduva+(oglunduva) 1/0252

o.+unga+(oglunga) 1/0209, 1/0315, 1/0644, 1/0679, 1/0789, 1/0809, 1/0879, 1/3530, 3/3303, 3/4509, 6/0889, 6/0896

o.+unuŋ+(oglunuŋ) 1/0610, 1/3205, 1/3373, 3/3243, 3/5048, 4/1304, 4/1441, 6/1162, 6/1271

o.+uŋ+(ogluŋ) 3/4158, 3/4244, 6/3179, 6/3183, 6/3184

o.+uŋarga+(ogluŋarga) 1/0629

o.+uŋarnı+(ogluŋarnı) 1/0624

o.+uŋarnıŋ+(ogluŋarnıŋ) 1/0616, 4/1295

o.+uŋga+(ogluŋga) 3/3743, 4/1379

o.+uŋnu-daa+(ogluŋnu) 1/3472

o.+uvuska+(ogluvuska) 3/4470

o.+uvustuŋ+(ogluvustuŋ) 4/2424

[=726]

oolak *is.* Küçük oğul, genç oğlan.

o. 3/3987, 4/4482, 5/0722, 5/0927, 5/0943, 5/0991, 5/1009, 5/1069

o.+tıŋ 5/0945

[=9]

ooldug *sf*. Oğullu, oğlu olan.

o. 1/3043, 1/3044, 3/3386, 4/1118, 6/0088, 6/2648, 6/2664, 6/2693

[=8]

oon *zf*. **1**. Oradan.

o. 1/1478, 2/0056, 2/1134, 3/1870, 3/4130, 4/0818, 5/0089, 5/0325, 5/1016, 5/1591, 5/2076, 6/0999, 6/1656, 6/1739, 6/2776, 6/3113, 6/3588

o.-na 6/3316

2. Sonra, sonradan, daha sonra.

o. 1/0347, 1/2058, 1/2125, 1/2714, 1/2995, 1/3166, 1/3836, 1/3868, 2/0045, 2/0204, 2/0564, 2/1370, 3/1123, 4/0543, 4/0653, 4/1125, 4/4881, 4/4951, 5/0328, 6/0145, 6/0168, 6/0248, 6/0286, 6/0309, 6/0315, 6/0370, 6/0378, 6/0382, 6/0395, 6/0402, 6/0468, 6/0548, 6/0637, 6/0692, 6/0778, 6/0806, 6/0848, 6/0933, 6/0954, 6/0989, 6/1011, 6/1038, 6/1042, 6/1045, 6/1059, 6/1088, 6/1101, 6/1152, 6/1158, 6/1230, 6/1235, 6/1253, 6/1274, 6/1286, 6/1306, 6/1371, 6/1427, 6/1442, 6/1478, 6/1516, 6/1851, 6/1975, 6/1985, 6/1991, 6/2022, 6/2068, 6/3213,, 6/2117, 6/2171, 6/2247, 6/2364, 6/2409, 6/2440, 6/2514, 6/2521, 6/2633, 6/2657, 6/2674, 6/2724, 6/2739, 6/2760, 6/2764, 6/2796, 6/2826, 6/2849, 6/2870, 6/2909, 6/2915, 6/2923, 6/2970, 6/3000, 6/3011, 6/3041, 6/3055, 6/3098, 6/3120, 6/3123, 6/3129, 6/3143, 6/3154, 6/3161, 6/3167, 6/3204, 6/3286, 6/3407, 6/3484, 6/3548, 6/3617, 6/3622, 6/3626, 6/3630, 6/3646, 6/3653, 6/3710, 6/3725, 6/3733, 6/3764

o.-daa 1/3596, 4/5053

o.-na 6/0978, 6/2026, 6/2691

[=140]

oon-moon *zf*. Oradan buradan, her taraftan.

o. 1/3550, 3/2382, 5/0166

[=3]

oor *is.* Hırsız, hırsızlık.

oor yozu-bile Kurnazlıkla, hileyle, haince.

o. 5/0489

[=1]

oor- Koparmak.

o.-a 3/2363, 6/2356, 6/3058

o.-gaş 5/1359

[=4]

oorga *is.* **1**. Omurga, sırt, arka.

o. 1/2142, 1/2180, 6/2113, 6/2261, 6/2405, 6/2689

o.+m 2/0131

o.+zı 1/0271, 1/0356, 5/2473

o.+zın 1/0350, 1/2143, 1/2186, 1/3132, 1/3149, 1/3156, 4/1088, 5/0663, 5/0665, 5/1358, 5/2471

o.+zınçe 3/1874, 5/1175

o.+zında 1/3666

o.+zınga 1/0270, 1/0284, 1/3151, 2/0328, 6/0992

o.+zınıŋ 2/0111, 6/0024, 6/1499

2. Dağ sırtı.

o. 1/3113, 3/1363, 3/1727, 3/3958

o.+nıŋ 3/0954, 3/0956, 3/1361, 3/1724

[=40]

oorga-moyun *is*. Omurga ve boyun.

o.+un+(o.-moynun) 2/0093, 2/0136, 2/0199

[=3]

oorga-tayga *is*. Dağ sırtı, tayga.

o.+da 4/1980

[=1]

oorgala- Sırtını ateşe dönmek, ateşin yanına yatmak.

o.-p 1/3118, 3/0765, 3/1251, 4/4835, 5/0462, 5/2423

o.-y ber- 4/4834

[=7]

oorla- Çalmak, hırsızlık yapmak.

o.-gaş+(oorlaaş) 1/3414

o.-p al- 4/5288, 6/2956

[=3]

oortan *zf*. Oradan.

o. 5/1925

[=1]

oorul- Kopmak.

o.-u+(oorlu) ber- 3/2131

o.-up+(oorlup) 3/0564

[=2]

or- 1. Oturmak.

o.-gan+(2) 1/1989, 4/1632, 4/1633, 4/2289, 4/2290, 4/5141, 5/0607

2. Durmak, olmak, bulunmak.

o.-ar 4/4139

o.-ar+(1) 4/2280

o.-ar+(2) 4/4142

o.-gaş 2/1117

3. Diyaloglarda konuşma ifadelerinde önce bağlayıcı bir unsur olarak kullanılır.

o.-gaş 1/1042, 3/2570, 3/2669, 3/3242, 3/3247, 3/3261, 3/3266, 3/3325, 3/3343, 3/3455, 3/3497, 3/3567, 3/3569, 3/3630, 3/4472, 3/4716, 3/4735, 3/4979

o.-gaştıŋ 4/0130

4. *(yardımcı fiil)* -(I)p zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte kullanılarak şimdiki zamanı ve süreklilik birleşik fiillerini oluşturur.

o.-a 1/1281

o.-ar+(1) 2/0515, 4/0264, 4/0311, 4/2719, 4/5399, 5/0810

o.-ar+(2) 2/0689, 4/0185

o.-arga 2/0077, 2/0549, 2/1045, 4/1659, 5/0208

o.-buşaan 4/2597

o.-da 2/1522, 3/0794, 3/1595, 3/3626, 6/0957, 6/1395, 6/1667, 6/2993

o.-da+(1) 5/2222

o.-da-la 6/3582

o.-gan+(1) 1/0042, 1/1991, 1/2879, 1/3551, 2/0104, 2/0650, 3/3916, 3/4627, 4/0100, 4/0124, 4/0132, 4/0156, 4/0196, 4/0200, 4/0360, 4/0424, 4/0553, 4/0432, 4/0542, 4/0605, 4/0620, 4/0629, 4/0992, 4/1303, 4/1381, 4/1386, 4/1405, 4/1415, 4/1470, 4/1580, 4/1583, 4/1603, 4/1610, 4/1614, 4/1629, 4/1638, 4/1644, 4/1742, 4/1770, 4/1950, 4/2465, 4/2622, 4/2645, 4/2652, 4/2655, 4/2663, 4/2705, 4/2749, 4/2791, 4/2885, 4/2903, 4/2913, 4/2958, 4/2960, 4/2987, 4/3039, 4/3054, 4/3073, 4/3076, 4/3165, 4/3324, 4/3338, 4/3382, 4/3522, 4/3567, 4/3599, 4/4087, 4/4102, 4/4105, 4/4141, 4/4144, 4/4155, 4/4157, 4/4161, 4/4213, 4/4245, 4/4272, 4/4295, 4/4303, 4/4414, 4/4509, 4/4553, 4/4634, 4/4732, 4/4741, 4/4764, 4/4769, 4/4789, 4/4816, 4/5144, 4/5166, 4/5191, 4/5218, 4/5220, 4/5268, 5/0107, 5/0132, 5/0142, 5/0187, 5/0395, 5/0645, 5/0657, 5/0670, 5/0880, 5/1317, 5/1601, 5/2253, 5/2329

o.-gan+(2) 2/1085, 5/0152, 5/0162, 5/0866

o.-gannar+(1) 5/2026

o.-ganın 3/0262

o.-gannar-daa 1/3806

o.-gaş 1/0678, 1/2317, 1/3229, 3/1593, 3/1949, 3/3524, 4/3673, 5/1375

o.-gaştıŋ 4/0503, 4/4794

o.-lar 3/2166

o.-up-tur 1/2108

o.-up-turlar 4/5419, 5/2049

o.-zuŋza-daa 4/2118

5. Birleşik çekimli fiillerde ek-fiil fonksiyonunda kullanılır.

o.-gan+(1) 3/3459, 4/0129, 4/1557, 4/2392, 4/2771, 4/4262, 4/4513, 4/4515

[=194 (yardımcı fiil=164)]

oraa- Sarmak, dolamak.

o.-p 1/1589, 2/1478, 6/0679, 6/0694

o.-r+(2) 5/0622

o.-y 4/0119, 4/2195, 4/2205, 4/2527, 4/5313, 5/0422, 5/2621, 6/0674

o.-y sok- 1/0558

[=14]

oraaş- Dolanmak, dolaşmak.

o.-ıp+(oraajıp) 1/0508

o.-ır+(1)+(oraajır) 2/1413

[=2]

oraaştır *zf*. Dolanarak.

o. 2/1401

[=1]

oraay *zf*. Kez, defa.

o. 1/0240, 1/0265, 1/0268, 1/0283, 1/0331, 1/0344, 4/1082

[=7]

ora-çaza: ora-çaza sogar Parçalamak, paramparça etmek.

o. 3/2034

[=1]

oraldaş- Uğraşmak, çabalamak.

o.-kan+(2) 3/3483

[=1]

oran *is*. **1**. Yurt, memleket.

o. 3/1292, 3/4123, 4/1637, 4/2015, 4/2041, 4/2307

o.+da 4/0965

o.+dan 4/2621

o.-dır 4/1628, 4/1633

o.+ga 4/0408, 4/0410, 4/1500, 4/1503

o.+ım 4/0985, 4/0991

o.+ın 4/0384, 5/1524

o.+ınçe 5/0809, 5/0811, 5/1520, 5/2129

o.+ında 4/4286

o.+ınga 4/1508

o.-na 4/2301

o.+nıŋ 4/2102

2. Dünya, yer yüzü.

o.+ga 4/4506

o.+ınga 3/3046

o.+nıŋ 2/0097, 3/3025, 3/3032, 3/3045, 4/1717, 4/5257

3. Yer, bölge, yöre, havali.

o. 2/0229, 4/1972, 4/4561

o.+dan 4/1448

o.+ga 4/1659, 4/3419, 4/3702, 4/4302, 4/4316

o.+ınga 4/1871, 4/4325

4. Mitolojik âlemler; orta dünyanın dışında alt ve üst alemler.

o. 2/0786, 2/0838

o.-dır 2/0793, 4/2882, 5/1508

o.+ga 3/3140

o.+ı 6/0133, 6/0180

o.+nıŋ 3/3186, 3/3187

aldı oran Alt dünya.

o. 4/3910

o.+çe 1/0552, 1/3922, 1/3959

o.+da 3/3138, 4/0673, 4/0692, 4/0741, 6/2730

o.+dan 1/2760, 2/1373, 4/3997, 6/2737

o.+dıva 1/1826, 1/2684, 1/3143, 4/4009

o.+ga1/0503, 1/1475

o.+nı 4/3959

üstüü oran Üst dünya.

o. 4/3910

o.+çe 1/0782, 1/0889, 1/1828, 1/3919, 1/3956

o.+da 1/0666, 1/0700, 1/0880, 1/2638, 4/0676, 4/0695, 4/0744, 4/1208, 4/1910, 4/5147

o.+dan 1/0681, 2/0550, 2/1375, 4/3021, 4/5275, 6/2736

o.+dıva 1/3145, 4/2382, 4/2387, 4/2443, 4/2750, 4/2768, 4/5269, 4/5407, 6/2751

o.+ga 1/0504, 1/1476

o.+nı 4/3957

o.+nıŋ 2/0386

aldı-üstüü oran Alt ve üst dünya.

o. 4/3951

[=111]

oran- Pıskırmak.

o.-ıp 2/1494, 3/0209, 4/4398

o.-ıp tur- 6/0394

[=4]

oran-çurt *is.* Yurt, ülke, memleket.

o.+u 3/4208

o.+un 3/4207

o.+unga 1/3839, 5/1494, 5/1804

o.+unuŋ 3/4229, 5/2134

o.+uŋ 3/4233

o.+uŋnuŋ 5/1672

o.+uvusçe 3/2800

[=10]

oran-çurttug *sf.* Yurdu, memleketi olan.

o. 2/0888

[=1]

oran-delegey *is.* Yeryüzü, dünya.

o. 1/1154

o.+ge 1/1016, 1/2078, 1/2375, 1/2384, 1/3066, 1/3079

o.+ni 5/1632

[=8]

oran-sava *is*. Ev, mesken, yurt, çadır.

o.+ŋnı 4/2461

[=1]

oran-suur *is*. Ev, mesken, yurt, çadır.

o. 6/1099, 6/1140, 6/1215

o.+unga 6/1163

[=4]

oran-taŋdı *is*. Yeyüzü; yurt, vatan; tabiat, doğa.

o.+nıŋ 3/0474

o.+vıs 3/0439

[=2]

oran-turlag *is*. Yurt, memleket.

o.+ıgarje+(turlaagarje) 3/3903

[=1]

oray I. *sf*. Geç, geç kalmış.

o. 6/0515

[=1]

oray II. *is*. Başın en üstü, tepe.

o.+ında 2/0722

o.+ından 4/2226

[=2]

orayta- Gecikmek, geç olmak.

o.-y 5/0450

[=1]

ordu *is.* Saray.

o. 5/0167

[=1]

ordu-süme *is.* Saray-tapınak.

o.+zinge 5/1377

[=1]

orgu *sf*. Düz, pürüzsüz (arazi).

o. 2/0449, 3/2042, 3/4294, 3/4388, 4/3701

o.+zunga 1/0476, 1/0480, 4/3626

[=8]

orgula- Düzlemek.

o.-gaş+(orgulaaş) 3/2908, 3/5023

o.-p 2/1580, 3/0664

[=4]

orlan *sf*. Cesur, atak.

o. 3/4293

[=1]

orlan-eres *sf*. Atak, yiğit.

o. 6/3367, 6/3442, 6/3526

[=3]

orlan-şovaa *sf*. Atak, cesur.

o. 6/0290

[=1]

ornukşut- höörjüt- Gömmek, defnetmek.

o.-up+(ornukşudup-höörjüdüp) 2/0357

[=1]

ornunga *e*. Yerine, onun yerine.

o. 1/0634, 1/2156, 1/2158, 1/2194, 1/2196, 1/2451, 1/2602, 2/0468, 4/0768, 5/0490, 5/1066

[=11]

orta I. *zf*. **1**. Oraya, orada.

o. 1/3650, 2/1287, 3/0749, 3/1613, 3/3926, 3/4270, 4/0816, 4/3126, 4/3540, 4/4873, 4/5129, 4/5437

2. O sırada, o anda.

o. 1/2280, 1/2668, 4/1313, 4/4162, 4/4183, 4/4231, 4/4995, 4/5123, 4/5278

[=21]

orta II. *sf*. Normal, sıradan; iyi.

o. 3/4026, 4/0258

[=2]

orta III. *bağ*. **1**. -Ar ekli fiillerden sonra gelerek "o sırada, o anda" anlamını verir.

o. 1/0351, 1/0369, 1/0999, 1/1039, 1/1042, 1/1287, 1/1423, 1/1544, 1/1788, 1/1810, 1/1890, 1/2010, 1/2342, 1/2922, 1/2987, 1/3326, 1/3501, 2/0831, 2/0864, 2/1281, 3/0347, 3/0540, 3/0543, 3/0558, 3/0559, 3/0560, 3/0562, 3/0986, 3/1069, 3/1156, 3/1389, 3/1474, 3/1541, 3/1739, 3/1943, 3/2031, 3/2032, 3/2071, 3/2124, 3/2129, 3/2131, 3/2292, 3/2358, 3/2367, 3/2393, 3/2716, 3/3100, 3/3193, 3/3205, 3/4330, 3/4338, 3/4361, 3/4831, 3/4840, 3/4842, 4/5271, 5/0690, 5/2332, 6/0266, 6/0411, 6/0445, 6/0520, 6/0584, 6/0621, 6/1191, 6/1197, 6/1200, 6/1256, 6/1351, 6/1386, 6/1430, 6/1543, 6/1559, 6/1574, 6/1591, 6/1607, 6/1633, 6/1650, 6/1675, 6/1692, 6/1693, 6/1696, 6/1837, 6/1838, 6/1944, 6/1961, 6/2004, 6/2029, 6/2072, 6/2429, 6/2840, 6/2854, 6/2903, 6/3080, 6/3086, 6/3181, 6/3208, 6/3328, 6/3457, 6/3479, 6/3626, 6/3718, 6/3746

2. Yükleme hâlindeki isimlerden sonra gelerek yönelme ya da bulunma bildirir.

o. 1/0232, 1/0249, 1/0352, 1/1608, 1/2112, 1/2113, 1/2118, 1/3241, 1/3246, 3/0542, 3/1541, 4/1721, 4/3115, 5/2332, 5/2333, 5/2610, 6/1034, 6/1047, 6/2335, 6/2622, 6/2627, 6/3084, 6/3148

[=126]

ortaa *is*. Orta, ortası.

o. 1/0935, 3/0047, 3/0460, 5/1030, 6/1810, 6/1841, 6/2843, 6/2906, 6/2907

o.+zınga 1/0558, 1/0733

o.+zınıŋ 1/0832

[=12]

ortan *is*. Ay ortası.

o.+ında 5/0025

[=1]

ortu *is*. **1**. Orta.

o. 4/2669, 4/2675

o.-daa 1/2849

o.+zu 3/0968, 3/1933, 3/4200, 3/4995, 3/4999, 4/4088, 4/5376, 6/1992, 6/2936

o.+zun 3/1479, 4/3588, 6/1695

o.+zunda 1/1488, 1/1601, 1/1696, 1/2929, 1/3112, 2/0011, 2/0016, 2/0024, 3/0108, 3/0881, 3/1631, 3/2506, 3/3963, 3/4821, 4/2317, 4/4354, 4/4663, 4/5250, 5/0977, 6/0209, 6/0250, 6/0245, 6/0995, 6/2012

o.+zundan 1/1425, 1/1435, 2/0372, 6/0195, 6/0196, 6/1610, 6/1653, 6/2920, 6/2921

o.+zunga 1/0567, 1/0747, 1/0860, 1/2079, 1/2209, 1/2355, 1/2548, 1/3048, 1/3065, 1/3078, 1/3740, 1/3741, 1/3763, 2/0519, 2/0974, 2/1065, 2/1210, 3/1514, 3/2482, 4/1899, 4/1922, 4/1925, 4/3283, 4/3574, 4/3675, 4/4703, 5/0496, 5/1927, 5/1938, 6/1898, 6/2947, 6/2991

2. Arasında, arasından.

o.+zundan 1/2834, 1/2835, 3/1197, 3/1574, 3/3582, 3/4980, 3/4981, 3/4982, 6/0481, 6/0482

*

dün ortuzu → dün

o. 6/0947

o.+zunda 1/2786, 5/1767, 5/2144

kiji ortuzu Orta yaşlı.

o. 3/4705

[=54]

ortuluk *is*. Ada.

o. 2/0085

[=1]

ortumak *sf*. Orta, orta dereceli.

o. 1/1759, 1/1778, 1/1884

[=3]

ortun *sf*. Ortanca.

o. 3/3034

[=1]

oruk *is*. Yol; yolculuk.

o. 1/1430, 1/1466, 3/2480, 3/2497, 3/2852, 3/2900, 3/4149, 5/2315, 5/2341, 6/2766, 6/2769, 6/2785, 6/2788

o.+ka 1/2546, 2/1350, 5/1507, 5/2250

o.+ta 5/2316

o.+tan 4/2054

o.+tuŋ 3/3522, 3/3531, 6/2063

o.+tuva 4/2163

o.+un+(oruun) 1/1167, 1/1438, 1/1444, 2/0195, 3/4714, 4/1831, 4/4623

o.+unga+(oruunga) 1/2560, 3/3736

o.+unuŋ+(oruunuŋ) 3/3519

o.+uŋ+(oruuŋ) 3/0880

*

oruk çayla- Yolunu kaybetmek, yanılmak.

o. 3/2291, 3/2303, 3/4152, 3/4424

[=38]

oruk-çirik *is*. Yol.

o. 1/1153, 1/2850, 3/2887, 3/4201

o.+ti 3/4299

[=5]

oruk-suur *is*. Yol.

o. 6/0218

[=1]

orukta- Yolculuk yapmak, yola çıkmak.

o.-p 4/2042, 4/2063, 4/2076

[=3]

oruktal- Yol almak; yol olmak.

o.-ı 4/0652

[=1]

orun *is*. **1**. Yer, mahal, mevki.

o.+u+(ornu) 3/0165, 3/2897, 3/2908, 4/4112

o.+un+(ornun) 1/1424, 1/1461, 2/1620, 3/5023

o.+undan+(ornundan) 2/1579

o.+unduva+(ornunduva) 4/4147

o.+unga+(ornunga) 3/0168, 3/0172, 3/2922, 3/5026, 4/4174, 5/2014

o.+unuŋ 5/1749

2. Yatak.

o. 6/0393, 6/2867

o.+unda+(ornunda) 1/3342

[=20]

orun-çıdın *is.* Yatak.

o. 5/1754

[=1]

orzuk-baldı *is*. Kazma ve balta.

o.-bile 6/1617, 6/1619, 6/1660, 6/1662, 6/1700, 6/1702

[=6]

orzuk-kerjek *is*. Kazma ve keser.

o. 3/0663

[=1]

os-çeergen *is*. Yerlere düşen ağaç ve yongalar.

o. 6/2127, 6/2276, 6/2424, 6/2611, 6/2705

[=5]

oskun- 1. Kaybetmek, yitirmek.

o.-ar+(1) 1/2450, 1/2601

o.-ar+(2) 5/0279

o.-dum-na 1/0512

o.-duŋ 3/3127

o.-gan+(1) 5/1809

o.-gan+(2) 5/2647

o.-uptup-tur 6/2901

2. Salıvermek.

o.-a 4/0763

*

amı-tın oskun- → amı-tın

o.-gay 3/0551

daŋgıraan oskun- → daŋgırak

o.-arga 4/3915

o.-up çıt- 4/3921

o.-up 4/3947

[=13]

oskundur- Kaybettirmek, yitirmek.

o.-arga 4/3918

[=1]

oşka- Okşamak.

o.-p 3/3021

[=1]

oşkaş- Okşaşmak, birbirini okşamak.

o.-ıp+(oşkajıp) 3/2804, 3/3696

[=2]

ot I. *is*. **1**. Ot.

o. 2/0663

o.+tan 3/3836

o.+tuŋ 5/0702

o.+um+(odum) 2/0469

o.+un+(odun) 4/5258, 5/2236

2. İlaç, ot, şifalı ot, kocakarı ilacı.

em-şagaan (sagaan) dom-şagaan (sagaan) ot/em-dom ot

o. 3/3721

o.+tar 1/0539

o.+u+(odu) 1/0544

o.+u-bile+(odu) 1/1714, 1/2712, 1/2921, 1/2933, 1/2944, 3/0594, 3/2694, 3/3722, 5/1133

o.+un+(odun) 2/1570, 5/1172

düşkün-şagaan ot

o.+u-bile+(odu) 1/3573, 1/3605, 1/3629, 1/3651, 1/3672, 2/1568

ottug-horan ot/ottug-kara ot

o. 3/1136

o.+u+(odu) 3/1132

o.+u-bile+(odu) 3/3120

o.+un+(odun) 3/2697, 3/2747,

o.+uŋ-bile+(oduŋ) 3/2679

[=32]

ot II. *is*. **1**. Ateş.

o. 1/1576, 1/2640, 1/1823, 1/2762, 1/3915, 1/3953, 3/1464, 3/1733,

3/1947, 3/1952, 3/3423, 4/1484, 6/0409, 6/0421, 6/2544, 6/0336, 6/0338, 6/0343, 6/0345, 6/0352, 6/0354, 6/0358, 6/0360

o.+ka 3/0174, 3/2748

o.+tan 4/3297

o.+tu 4/3299

o.+tuŋ 5/2033

o.+u+(odu) 3/0981, 3/1049, 3/1387, 3/1799, 3/2247, 5/2147, 6/0984, 6/0986

o.+un+(odun) 1/3117, 2/1243, 3/0052, 3/0759, 3/1247, 3/1877, 3/1917, 3/2745, 3/3424, 3/3935, 3/4137, 3/4550, 4/4581, 5/0461, 6/1264, 6/1519, 6/3078, 6/3574

o.+uŋar+(oduŋar) 6/1232

o.-uvus+(oduvus) 6/3369, 6/3445, 6/3529, 6/3661

2. Ocak.

o. 6/0410, 6/0422

o.+tu 5/1092

o.+tuŋ 1/0136,

*****

ot adaa Çadırın eşiği ile ocağın arası.

o. 2/1100, 3/3238, 3/3271, 3/3280, 3/3295, 5/1025, 5/1026

karaanıŋ odu kızaş de- /karak odun kızaŋayndır/kızaŋnadır Gözleri alevlenmek, gözleri parlamak.

o.+u+(odu) 1/0354, 1/0366, 5/0405

o.+un+(odun) 1/2303, 1/3299 3/4365, 3/4936

[=77]

ot III. *is*. Ayak tabanlığı.

o.+unda+(odunda) 1/3482

[=1]

ot-çeergen *is*. Ot, yonga.

o.+in 6/1444

[=1]

ot-herel *is.* Işık, parıltı.

o.+i+(odu-h.) 5/0166

[=1]

otkar- Otlatmak.

o.-ar+(2) 4/2524

o.-ar-daa 4/2535

o.-ıp 2/0384

[=3]

ot-paş *is*. Ateş ve kazan; ocak ve kazan.

o.+ka 1/0729

o.+tı 1/3042

[=2]

ot-sigen *is*. Ot.

o. 3/0233, 3/1636, 6/0974

o.-daa 6/0961

[=4]

otta- Otlamak.

o.-ar+(2) 3/0221, 6/0975

o.-gaş+(ottaaş) 5/1205

o.-p 5/2236

o.-p çorup-la tur- 2/0114

o.-p kel- 3/3368, 3/3352

o.-p tur- 2/1489, 4/0008, 4/0148, 4/0163, 4/1425, 4/2628, 4/4116

o.-y ber- 2/0110

[=15]

ottug I. *sf*. Otlu, otu olan, otu çok olan.

o. 2/0187, 3/4213

[=2]

ottug II. *sf*. Ateşli, ateşi yanan.

o. 3/1939, 3/1913, 3/2697, 3/2679, 3/2747, 5/1086

*

ottug-karaktıg/karaanda ottug → karak, karaktıg

o. 1/1552, 1/1564, 3/0720, 3/4616**,** 4/1552, 4/2013, 4/4426, 4/4729, 6/0253, 6/0289, 6/1752

ottug duran İyi gösteren dürbün.

o. 1/0926, 1/2003, 1/2625

ottug-horan ot Güçlü, etkili ot; ilaç; ağu.

o. 3/1132, 3/1136, 3/3120

[=23]

ottug-çattıg *sf*. Yada taşı olan; ateşli, güçlü etkisi olan yada taşı; büyülü, sihirli.

o. 3/2650, 6/0631

[=2]

ottuktug *sf*. Çakmaklı, çakmağı olan.

o. 5/0341

[=1]

ottul- Yakmak.

o.-ar+(1) 6/0409

o.-ar+(2) 1/2838

o.-uptar 6/0411

o.-uptarımga 6/0423

o.-ar+(2) (okkul-) 2/1243

o.-up tur- (okkul-) 3/0177

[=6]

ottur- Uyandırmak.

o.-sok 6/0415

o.-uptarı 6/0427

[=2]

ovaa *is*. Yığın, küme.

o. 1/0190, 1/0191, 1/0211, 1/0211, 1/0212, 3/0427, 3/0428, 6/1094, 6/1094, 6/1095, 6/1127, 6/1128, 6/1129, 6/1535, 6/1536

o.+zı 6/3067, 6/3068

[=17]

ovaala- Toplamak, yığmak, kümelemek.

o.-gaş+(ovaalaaş) 1/0084, 1/1107, 1/1118

o.-p 1/0085, 1/0213, 1/0149

o.-p tur- 1/0169, 1/0192, 4/1618

o.-p turup ber- 2/1635, 3/0428

[=11]

ovaalagıla- Yığmak, toplamak, yığıp durmak.

o.-p al- 6/1096

[=1]

ovaa-şovaa *sf*. Çevik, atik, cesur, yiğit.

o. 5/1425

[=1]

oy I. *ünl*. Oy! Ah!

o. 3/3457, 6/3562

[=2]

oy II. *is*. Çukur.

o.+ga 5/0667

o.+un 3/4212

*****

oyun oya, çigin çire çurtta- Mutlu mesut yaşamak, hayatını sürdürmek.

o. 1/3842, 1/3983, 2/1650, 3/5058, 4/5438, 6/3772

[=8]

oy III. *sf*. Koyu gri.

o. 5/0667

o. oy 6/0780

[=2]

oy IV. *sf*. Kısa tüylü deri, post.

o. 3/0038, 3/2231

[=2]

oy-çik *is*. Çukur, çukurluk, vadi.

o.+ke 5/0572, 5/0628, 5/1506

o.+te 3/0227, 5/0611

[=5]

oy- I. Oymak, delmek, yontmak.

o.-a 1/2261, 3/1222, 3/4295, 3/4539, 5/0597, 6/3622, 6/3626, 6/3644

o.-a-daa 3/4388

o.-up 3/0663

o.-up al- 6/1093

*

oyun oya, çigin çire çurtta- → **oy II.**

o. 1/3842, 1/3983, 2/1650, 3/5058, 4/5438, 6/3772

[=16]

oy- II. Kenarından geçmek, yakınından geçmek.

o.-bas+(2) 5/0844

[=1]

oy- des- Kaçmak.

o.-up d.-pes 6/0716

[=1]

oy- kıy- Kaçmak, kaçıp gitmek.

o.-ıp 3/2184, 3/2190

[=2]

oyaar *zf*. Ondan sonra, sonra; o şekilde, öylece.

o. 2/0815, 4/0736, 4/1093, 4/5325

o.-la 4/2202, 4/2448

[=6]

oyaara *zf*. Büsbütün, tamamıyla.

o. 2/1595

[=1]

oya-çaza *zf*. Oyarak, deşerek.

o. 3/0360

[=1]

oybak *is*. Delik, çukur.

o. 4/4887

o.+ındıva+(oybaandıva) 3/2367

[=2]

oyla- Kaçmak.

o.-gaş+(oylaaş) 6/1147, 6/3518

o.-p 2/0098, 6/3290, 6/3359, 6/3435

[=6]

oyla- des- Kaçmak.

o.-ip+(o.-dezip) 6/0663

[=1]

oylat- Sürmek, kaçırmak, kovalamak.

o.-ıp+(oyladıp) 2/0850, 3/2983

o.-ıp+(oyladıp) al- 5/0409

o.-ıp+(oyladıp) çoru- 3/4329

o.-ıpkaş+(oyladıpkaş) 3/4176

o.-kan+(1) 1/1095

[=6]

oyna- 1. Oynamak; vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

o.-ar+(2) 3/3793, 3/3797

o.-gan+(1)+(oynaan) 5/2150, 6/0680

o.-p 3/0091, 3/0115

o.-p çıt- 4/0841

o.-p çoru- 6/0703

o.-p kag- 3/3031, 3/3033

o.-p olur- 5/2105

o.-p oynap 4/2730

o.-p tur- 3/0104, 3/0127, 5/2162, 5/1536, 5/2565, 5/2034

o.-p çoru- 6/2940

o.-p çorup tur- 3/0163

2. Müsabaka yapmak, yarışmak.

o.-alı 5/0497

o.-gan+(1)+(oynaan) 3/3684

o.-gaş+(oynaaş) 2/1305

o.-p 2/0901, 2/0901

o.-p tur- 3/3672, 4/4972

3. Kımıldamak, hareket etmek.

o.-p 1/0195

o.-p tur- 1/3783

[=29]

oynaar-kıs *is*. Oyuncak bebek.

o. 3/3116, 3/3185

o.+ı+(o.-kızı) 3/3187

[=3]

oynaar-kıstıg *sf*. Oyuncak bebeği olan.

o. 3/3651

[=1]

oynat- 1. Oynatmak, eğlendirmek.

o.-ıp +(oynadıp) çor- 2/1249

2. Oynatmak, kımıldatmak, hareket ettirmek.

o.-ıp+(oynadıp) 5/2197

o.-ıp+(oynadıp) kag- 6/2244, 6/2387, 6/2552, 6/2671

[=6]

oy-oy *ünl*. Oy! Oy oy! Endişe bildiren bir ünlem.

o. 3/3197, 3/3466

[=2]

oyta: oyta düş- Arkaya doğru düşmek, sırt üstü düşmek.

o. 1/3569, 1/3602, 1/3622, 1/3665, 3/0566, 3/1026, 3/1442, 3/1783, 3/4152

[=9]

oytagar *sf*. Eğri, bükük, arkaya doğru eğilmiş.

o. oytagar 1/0194, 1/0195, 6/0779

[=3]

oytala- Arkaya düşmek, geriye doğru düşmek.

o.-p al- 3/2722

[=1]

oytur *zf*. Geri, arkaya doğru.

o. 1/0269, 2/0823, 3/0586, 3/1237, 5/0559

[=5]

oyul- Oyulmak, deşilmek.

o.-up+(oylup) 3/0726, 3/3713, 3/3918

[=3]

oyun *is*. Oyun; yarış, müsabaka.

o. 3/0098, 4/2475, 4/3129, 4/5032, 4/5117

o.-daa 4/5120, 4/5121

o.+unuŋ 3/0133

[=8]

oyun-adaan *is*. Oyun, yarış, atışma.

o. 4/5067

[=1]

oyun-katkılıg *zf*. Oyunlu eğlenceli.

o. 5/0840

[=1]

oyun-naadım *is*. Bayram, şenlik.

o.+ın 5/2745

[=1]

oyus- Anlatmak, benzetme yapmak, başka bir biçimde ifade etmek.

o.-up+(oyzup) 3/3577

o.-ur+(2)+(oyzuur) 3/3550

[=2]

ozal *zf*. Yavaş, ağır.

o. 1/0954

[=1]

ozaldat- Geciktirmek.

o.-ıp+(ozaldadıp) 5/1510

[=1]

ozaŋ *is*. Yıkılmış ağaç.

o. 3/2191

[=1]

ozuktug *sf*. Çapası olan, çapalı.

o. 6/1006

[=1]

-Ö-

öçük *is*. İfade.

öçük ışkın- İtiraf etmek, ele vermek.

ö. 5/1107

[=1]

ödek *is*. Ağıl *(bkz. aal)*.

ö. 1/3663

ö.+ke 1/1606

ö.+tiŋ 1/2548

[=3]

ödek-honaş *is*. Ağıl, oba.

ö.+ında+(ö.-honajında) 4/4202

[=1]

ödürek *is*. Ördek.

ö. 1/1268, 1/1271, 1/2981, 1/2984

ö.+i+(ödüree) 1/1272, 1/2985

ö.+i-dir+(ödüree) 1/1273, 1/2986

ö.+ter 4/0259

ö.+in (edireen) 3/2721

ö.+iniŋ (edireeniŋ) 3/2702, 3/2725

ö.+ten (edirek) 3/2675

ö.+ti (edirek) 3/2689, 3/2691

[=15]

ög *is*. Çadır, yurt.

ö. 1/0148, 1/0168, 1/1617, 1/1621, 1/2745, 1/2827, 1/3371, 2/0303, 2/0307, 2/0577, 2/0579, 2/1127, 2/1579, 3/0119, 3/2459, 3/2497, 3/2897, 3/2908, 3/3234, 5/1496, 5/2258, 5/2547, 6/0393, 6/0398, 6/0641

ö.-daa 3/0165

ö.+de 1/3378, 1/3455, 2/1590, 3/3637

ö.+den 3/2514, 3/3235, 3/3289, 3/3463, 3/4172, 4/0174, 4/2142, 5/0024

ö.+ge 1/1613, 1/1699, 1/1719, 1/3089, 2/1336, 3/1567, 3/2425, 3/2480, 3/2481, 3/2499, 3/2545, 3/2635, 3/3270, 3/3290, 3/3468, 3/4173, 3/4668, 4/2273, 4/4746, 6/0162, 6/0420, 6/2871

ö.+je 1/1619, 1/1620, 3/2433, 3/3465, 3/4626, 6/1746

ö.+ler 3/3965

ö.+leri-bile 3/4276

ö.+lerin 1/3677

ö.+lerinçe 1/3682

ö.+nü 1/1614, 3/0957, 3/1196, 3/1573, 3/2427, 3/2978, 3/2979, 3/2999, 3/3506, 3/3586, 3/3640, 3/4678, 3/4682, 3/4688, 3/5049, 5/1485, 5/1534, 5/1539

ö.+nüŋ 1/0980, 1/1029, 1/1616, 1/2654, 3/0963, 3/2537, 3/2546, 4/2190, 4/4147, 5/1724

ö.+ü+(öö) 2/0555, 3/4006, 6/1742

ö.+üm+(ööm) 1/2579, 1/2591, 1/3680, 1/3681, 3/0113

ö.+ümnü+(öömnü) 1/2811, 4/4033

ö.+ün+(öön) 1/2826, 1/3450, 2/1620, 2/1622, 3/4168, 3/5037, 4/1362, 5/0844, 5/1480, 5/1496, 5/1514, 5/1529, 5/1541, 5/2211, 5/2218, 5/2259, 5/2547, 6/0659

ö.+ünçe+(öönçe) 1/2583, 2/0558, 2/0574, 2/0584, 3/3227, 3/4170, 4/0890, 5/2307

ö.+ünde+(öönde) 3/4004, 3/4609, 4/0490

ö.+ünden+(öönden) 1/3027, 6/2832

ö.+ündüve+(ööndüve) 4/0453, 4/3614

ö.+ünge+(öönge) 1/0560, 1/0698, 1/0761, 1/2396, 1/2405, 1/2433, 1/2497, 1/2565, 1/2790, 1/2791, 1/2806, 1/3457, 3/3566, 3/3700, 3/4452, 3/4730, 4/0568, 4/0718, 4/2849, 4/5139, 4/5396, 6/0154, 6/0408, 6/0640, 6/0749, 6/1794, 6/2753, 6/2779, 6/3675

ö.+ünüŋ+(öönüŋ) 1/2787, 2/1236, 3/0165, 3/0168, 3/0172, 3/2922, 3/5023, 3/5026, 4/0449, 4/0560, 4/4112, 4/4130, 4/4174, 4/4882, 5/2714

ö.+üŋ+(ööŋ) 3/0114, 3/2566

ö.+üŋde+(ööŋde) 4/4014

ö.+üŋge+(ööŋge) 1/2489, 3/2454, 3/3277

*

ög işti Evin kadını, hanımı.

ö.+ünüŋ+(öönüŋ) 2/0567

[=192]

ög-ag *is*. Çadır, yurt.

ö.+ındıva+(ö.-aandıva) 4/2144

[=1]

ög-bajıŋ *is*. Çadır, yurt, ev.

ö. 2/1227

[=1]

ögbey *is.* Yaşlı, saygıdeğer kişilere, ataya saygı ifadesiyle hitap.

ö. 5/0757, 5/1918

[=2]

öge- daga- Ovmak, sıvamak, sıvazlamak.

ö.-p kör- 3/1133

ö.-ptarga 3/1137

[=2]

ögle- Çadır kurmak, çadır dikmek.

ö.-er+(2) 2/1620

ö.-gen+(1)+(ögleen) 3/2978

ö.-geş+(ögleeş) 3/5037

ö.-p 2/1622, 3/5029, 5/1539

ö.-p tur- 5/1534

[=7]

öglüg-baştıg *sf*. Evli.

ö. 1/3100, 3/0619

[=2]

ög-örgee *is*. Çadır, yurt, saray; Yüksek dereceli kişilerin çadırı.

ö.+lerin 1/3679

[=1]

öjeen *is*. Öç, intikam.

ö.-daa 3/4945

ö.+i 6/3689

ö.+im 6/3207

[=3]

öjeen-adaan → adaan-öjeen

öjeen-adaannıg *sf*. Kinli, kini olan, intikam almak isteyen.

ö. 4/5167

[=1]

öjeennig *sf*. Kinli, kini olan, intikam almak isteyen.

ö. 5/2532

[=1]

öjeeti *is*. Kin güdülen kişi, düşman, hasım.

ö. 3/4779

[=1]

öjeş- Tartışmak, inatlaşmak.

ö.-ip+(öjejip) çoru- 3/2397

[=1]

öjün *is*. Pazı, pazı kemiği.

ö.+ün+(öştün) 1/2256, 6/1153

ö.+ünüŋ+(öştünüŋ) 1/0507

[=3]

öjür- Söndürmek.

ö. 3/2270

ö.-geş 6/2910

[=2]

ök *is*. Gırtlak.

ö.+ün+(ögün) 4/0649

[=1]

ökpe *is*. Akciğer.

ö. 1/3985

ö.+ŋ 4/1800

ö.+ŋni 4/1807

ö.+zi 4/4043, 4/4045

ö.+zi-bile 1/3444

ö.+zin 5/2453

ö.+ziniŋ 2/1598

[=8]

ökpe-çürek *is*. Akciğer ve yürek.

ö.+i+(ö.-çüree) 4/4969, 4/4974, 4/5012

ö.+in+(ö.-çüreen) 4/0505, 4/5006, 4/5076

ö.+ivisti+(ö.-çüreevisti) 4/0413

[=7]

ökpe-hörek *is*. Akciğer ve göğüs.

ö.+in+(höreen) 4/4963

[=1]

ökpele- Azımsamak, hoşnut olmamak.

ö.-y ber- 4/0467

[=1]

öktek *is*. Dışkı, pislik; pis, kötü.

ö. 4/1066, 4/1991, 4/2154, 4/2175, 4/2200, 4/4370

[=6]

öktere- Çoğalmak, artmak.

ö.-gen+(2)+(öktereen) 5/0716, 5/0785

[=2]

ökteret- Çoğaltmak, artırmak.

ö.-ip+(ökteredip) 5/2751

[=1]

öl *sf*. **1**. Yaş, ıslak.

ö. 1/3242, 1/3247, 3/0736, 3/2264, 4/3014, 4/5234, 5/0460, 5/1888, 6/2583, 6/2585, 6/2586

2. Yaş, taze (bitki).

ö. 2/0083, 4/1725, 4/2008, 5/1056, 5/1057, 5/1099

*

örge çılgar öl Az da olsa içecek su.

ö. 1/2344, 6/2630, 6/2721

öl doŋ Çözülmesi güç düğüm, kördüğüm.

ö. 1/0559

[=21]

öl- Ölmek.

ö.-been+(2) 6/3368, 6/3444, 6/3528, 6/3660

ö.-bes+(2) 1/3520

ö.-bestiŋ 6/3490

ö.-beyn 3/0631, 5/1747

ö.-beyn bar- 4/5213

ö.-beyn-daa bar- 4/2677

ö.-gen+(1) 2/1352, 3/2758, 3/2938, 6/0460

ö.-gen+(2) 3/0226, 3/0658, 3/2397, 3/2937, 4/3898, 4/3900, 5/2568, 6/0441, 6/0840, 6/1124, 6/2905, 6/3119, 6/3142, 6/3266, 6/3267, 6/3334, 6/3335, 6/3408, 6/3409, 6/3485, 6/3486

ö.-gen-dir 6/1058

ö.-genin 3/0568, 6/3083

ö.-geniniŋ 4/3670

ö.-gen-ne 4/3429

ö.-ü ber- 2/0175, 2/0178

ö.-üp 6/3444, 6/3528, 6/3660

ö.-üp-daa bol- 4/2494

ö.-üp kag- 1/3399, 2/0353, 2/0396, 3/0564, 3/2395, 3/3101, 6/0381

ö.-üp kal -3/2934, 3/3111, 6/2907, 6/3165, 6/3379, 6/3455, 6/3539

ö.-ür+(1) 1/1317, 1/1319, 2/0207, 2/0209, 3/0630, 3/1114, 4/2790, 5/1506, 5/1507, 6/0604, 6/3368, 6/3546

ö.-ür+(2) 2/0300, 4/3315, 4/4369, 4/5171, 4/5217, 6/1014, 6/2954

ö.-ür-daa 4/1262, 4/1841

ö.-ürde 5/1199

ö.-ürde-le 6/1058

ö.-ürge 5/2360, 5/2364

ö.-ür-le 3/0630

ö.-ürü 3/1426

ö.-ürün 3/1439, 5/1238

ö.-ürüŋ 5/0563

ö.-ürüŋnüŋ 4/0128

ö.-ze-daa 3/2398, 4/2789

ö.-züvüsse-daa 4/1263

*

ölür tın çok, özer nazın çok Ölmez, ölümsüz.

ö. 1/2721, 1/2687, 2/0880, 2/0895, 2/0716, 4/4897

[=100]

öl-çaş *sf*. Yaş, taze, canlı (bitki).

ö. 5/0124

[=1]

öl- çit- Ölmek, yitmek.

ö.-ip-daa+(çidip) 4/2691

[=1]

öle *sf*. Kır, kır renkli.

ö. 3/0535, 5/2668, 5/2678

[=3]

öle-bula *sf*. Kır rengi olan ala, alacalı (at).

ö. 1/0023, 4/4189, 4/4190, 5/0123, 5/1588, 5/2666

ö.+zın 4/0057

ö.+zınga 4/0068

[=8]

öle-bulalıg *sf*. Alacalı, alaca renkli.

ö.-daa 4/0025

[=1]

öleŋ-sigen *is*. Ot, otlar.

ö. 4/4113

ö.+i-daa 5/0135

[=2]

öleŋnig *sf*. Otlu, çimenli, yeşillik.

ö. 4/0748, 4/1230

[=2]

öleşkin *sf*. Dişi (it).

ö. 5/2529

[=1]

ölüg *is*. Ölü.

ö. 1/3456, 2/1551, 2/1591, 4/0120, 4/2196, 4/2207, 4/2528, 4/2692, 4/5314

[=9]

ölüg-dirig *is*. Ölü-diri.

ö. 4/4409

ö.+in+(ö.-diriin) 2/1358, 3/3862

[=3]

ölüm *is*. Ölüm.

ö. 5/0624

ö.-daa 4/4897

ö.+den 3/4618

[=3]

ölür- Öldürmek.

ö. 1/0516, 4/1990

ö.-beŋer 3/3013

ö.-bes+(1) 4/3831, 6/0858, 6/3495

ö.-beze 4/0417

ö.-er-le 6/3563

ö.-er+(1) 1/2220, 1/2230, 1/3510, 2/1528, 4/1810, 4/2782, 5/1708, 5/1709, 5/1823, 5/1878, 5/1879, 5/2515, 5/2628, 6/0857, 6/3563

ö.-er+(2) 1/1569, 1/2318, 1/2319, 1/2349, 1/3311, 1/3312, 1/3386, 1/3387, 1/3808, 2/0995, 3/4119, 3/4127, 4/0419, 4/3749, 6/0440

ö.-erge 2/0716

ö.-eri-bile 6/1018

ö.-eril 4/2747

ö.-erin 1/0188

ö.-eringe 4/2136

ö.-eyn 1/0165, 1/0186, 4/1080

ö.-gen+(1) 1/2349, 5/0489

ö.-gen+(2) 1/1450, 1/2929, 1/2940, 1/3807, 2/0994, 3/3054, 3/4120, 5/2519

ö.-gen-dir 3/3217, 4/5343

ö.-geş 3/4963, 5/0567, 5/0619, 5/1127, 6/0774, 6/0801, 6/1126, 6/1213, 6/3093, 6/3163

ö.-geştiŋ 4/3764

ö.-üp 1/0168, 1/0648, 1/2329, 3/0202, 3/2811, 3/2813, 3/0247, 3/0248, 4/4799, 5/2584, 5/2657, 6/0862

ö.-üp al- 1/0071, 5/2319, 6/0760, 6/0788, 6/0913

ö.-üp kag- 1/1263, 1/2752, 1/3416, 1/3445, 2/1000, 2/1526, 3/3103, 4/2141, 4/5280, 4/5294, 6/3751

ö.-üp kör- 1/0207

ö.-üp-le kag- 4/2166, 6/1017

ö.-üp şıda- 1/0159, 6/0711, 6/0715, 6/0734, 6/0739, 6/0767, 6/0795, 6/0815, 6/0822, 6/0870

ö.-üp-tur 1/3694

ö.-üp tur- 1/0149

ö.-ze-daa 3/3775

[=113]

ölür- çidir- Öldürmek.

ö.-er+(2) 4/3995

[=1]

ölürgüle- Öldürmek.

ö.-p al- 6/0723, 6/0829

ö.-p kag- 1/1536

[=3]

ölürt- Öldürtmek.

ö.-ken+(2) 5/2517, 6/3100

ö.-kenim 1/3479

ö.-keş 3/3421, 4/3773, 5/1266

ö.-keştiŋ 4/3812

ö.-üp kag- 1/2794, 4/4767, 6/3308

ö.-üp-le kag- 6/1015

ö.-ürü 3/1780

[=12]

ölürüş- Birbirlerini öldürmek.

ö.-üp+(ölürjüp) 1/3609, 1/3615

[=2]

ömek-duza *is*. Yardım.

ö. 2/1012

[=1]

önçü *is.* Mal, mülk, mülkiyet.

ö. 2/1251, 5/1590

ö.+zünge 5/2232

[=3]

önçük *is.* Taraf, yan, yamaç.

ö.+ün+(önçüün) 5/0192

ö.+ünden+(önçüünden) 5/0086, 5/1858

[=3]

öndür *sf*. Büyük, çok büyük, ulu.

ö. 3/0657

[=1]

öndür-bedik *sf.* Çok büyük, ulu.

ö. 3/4562, 5/0091, 5/0102, 5/0170

[=4]

öneezin *zf*. Bilerek, kasten, bile bile.

ö. 6/3009

[=1]

öŋ I. *is*. **1**. Renk.

ö. 3/0610, 4/1846, 4/1857

ö.+ün 3/2485, 5/1809

2. Deri, post; soyulan derinin iç tarafı.

ö. 4/0188, 4/0208

[=7]

öŋ II. *is*. Eş, dost.

ö.+ü 3/4779

[=1]

öŋ-tala *is*. Eş, dost.

ö. 1/0795, 1/1705, 3/4657, 4/2698, 4/2712, 4/3078, 6/0191, 6/0263, 6/0299, 6/0305, 6/2735

ö.-daa 3/4785, 4/2713

[=13]

öŋgeşte- Kazmak.

ö.-geş+(öŋgeşteeş) 6/2205

[=1]

öŋgür *is*. Renkli, parlak.

ö. 3/4208

ö.+ün 3/4229

[=2]

öŋgür-çaraş *sf*. Parlak, güzel.

ö. 3/4233

[=1]

öŋneş- Eş dost olmak.

ö.-ir+(2)+(öŋnejir) 2/0812

[=1]

öŋnüg *sf*. Renkli, herhangi bir renkte olan.

ö. 4/0233

[=1]

öŋnüg-çüstüg *sf*. Meşhur, şanlı, sanlı.

ö. 3/1694, 3/1710, 3/1860, 3/2288

[=4]

öŋnük *is*. Eş, dost.

ö. 2/1280

ö.+üm+(öŋnüüm) 2/1265

[=2]

öŋnük-tala *is*. Eş, dost.

ö. 1/0907

[=1]

öök *is*. Düğme.

ö.+ün+(öögün) 1/3906, 2/0951, 3/3015, 5/2375, 6/0595, 6/3156, 6/3707

ö.+ünüŋ+(öögünüŋ) 6/3164, 6/3167

[=9]

ööktüg *sf*. Düğmeli.

ö. 5/0340

[=1]

ööle- Gürültü yapmak, gürültü çıkarmak.

ö.-gen+(2)+(ööleen) 6/2237, 6/2553

[=2]

öölet I. *is*. Tuva geleneksel kıyafetinin üst kısmı.

ö.+in+(ööledin) 6/3218

[=1]

öölet II. *is*. Moğol, Moğol ulusundan olan.

ö.+i+(ööledi) 6/1065

[=1]

ööndele- İyileşmek.

ö.-ves+(1) 3/0102

[=1]

ööndü *is*. Artık, parça, kesinti, kırpıntı.

ö.+zün 5/1828

[=1]

öör *is*. **1**. Arkadaş, eş doşt, arkadaşlar.

ö.+ü 4/5026

ö.+ü-bile 3/2516

ö.+ünge 3/1907, 3/1982, 3/2755

ö.+üŋ-bile 3/4144

ö. **öör** 2/1280

2. Grup, bölük.

ö.+ü 3/2146, 3/2400

3. Hayvanlar için eş, eşler.

ö.+ü 3/4290

[=10]

öören- Öğrenmek.

ö.-i-le ber- 2/0168

ö.-ip 3/4464

ö.-ir+(2) 3/0434

[=3]

ööret- Öğretmek, eğitmek (atı).

ö.-ip+(ööredip) 3/4322

ö.-ip+(ööredip) tur- 5/0674

[=2]

öörlüg *sf*. Eşli, dostlu.

ö. 3/2647

[=1]

öörü *zf*. Yukarı, yukarı doğru.

ö. 3/2437, 3/3012, 3/3018, 3/3755, 3/4090, 3/4215, 3/4637, 3/4911

[=8]

öörü- Sevinmek, memnun olmak.

ö.-geş+(ööreeş) 3/2546

ö.-p 1/0646, 1/0730, 1/3041, 3/0286, 3/0722, 3/1439, 3/3172, 3/3621, 6/3580

ö.-p tur- 1/0137

[=11]

öörü-kudu *zf*. Yukarı aşağı.

ö. 3/0517, 3/0901, 3/1349, 3/1706,3/2715, 3/2821

[=6]

öörüşkülüg *zf*. Neşeli, sevinçli bir şekilde.

ö. 4/3026

[=1]

öörüşkülüg-bayırlıg *zf*. Çok sevinçli, neşeli, sevinçli bir şekilde.

ö. 4/2867

[=1]

öösküt- Ateşi güçlendirmek.

ö.-üp+(öösküdüp) 4/0848

[=1]

öpeeliktet- Koşturmak, dört nala gitmek.

ö.-ip+(öpeeliktedip) 3/1434, 3/1778

[=2]

öpey-aaŋ *ünl*. Bebek avutmada kullanılan bir söz.

ö. 3/3646, 3/3646, 3/3646, 3/3648, 3/3648, 3/3648, 3/3650, 3/3650, 3/3652, 3/3652, 3/3654, 3/3654, 3/3656, 3/3656

[=14]

öpeyle- Bebek avutmak, uyutmak.

ö.-p olur- 3/3642, 3/3643, 3/3657

ö.-p 1/0635

[=4]

örege *is*. Çadır penceresini kaplayan keçe.

ö. 4/4888, 4/4900

ö.+ziniŋ 4/4882

[=3]

öremelig *sf*. Kaymaklı.

ö. 1/1076

[=1]

örge *is*. Tarla faresi.

ö. 1/0162, 1/0188, 1/2344, 6/2630, 6/2721

ö.+den 1/0179

ö.+lerni 1/0168

ö.+zin-daa 3/0247

[=8]

örge-küske *is*. Fare, tarla faresi.

ö. 3/0201, 6/0682

ö.+ni 6/0686

[=3]

örgeçi-küskeçi *is*. Tarla faresi avlayan.

ö. 4/2022, 4/2259, 4/4435

[=3]

örgee *is*. Otağ, saray, han gibi yüce kişilerin çadırı.

ö. 1/1602, 5/0903, 5/0905

ö.-daa 5/0902

ö.+de 5/0015, 5/2149

ö.+ge 5/0979, 5/1017

ö.+je 1/1610

ö.+m 5/1065

ö.+ni 1/3080, 1/3098, 4/4031

ö.+niŋ 1/2385, 3/0895, 3/4624, 5/0203, 5/2146

ö.+ŋerniŋ 5/1063

ö.+zi 1/1257

ö.+zin 1/0748, 1/0756, 1/2374, 1/3063, 1/3373, 5/0219, 5/1325, 6/2918

ö.+zinde 5/0757

ö.+zinden 1/1270

ö.+zinge 1/0893, 1/1034, 1/2403, 2/1099, 3/1570, 3/2828, 4/2595, 5/0256, 5/0325, 5/0346, 5/0834, 5/0836, 5/0863, 5/0877, 5/1061, 5/1260, 5/1334, 5/1381, 5/1640, 5/1649, 5/1721, 6/0277

ö.+ziniŋ 1/0081, 1/1259, 1/1265, 5/0019, 5/1712, 5/1749

[=58]

örgeelig *sf*. Otağlı, saraylı.

ö. 5/0607, 6/1716

[=2]

örgele- Tarla faresi avlamak.

ö.-p çoru- 1/0170, 1/0174

[=2]

örgen *is*. Kazık.

ö. 1/2253, 1/2289, 1/2290, 1/3272, 1/3787

[=5]

örgü- Sunmak, vermek, adamak.

ö.-p 1/0057, 1/0061, 1/0890

ö.-ür-daa 4/1459, 4/4294

[=5]

örşee- Bağışlamak, affetmek, merhamet etmek.

amı-tın örşee-/tın örşee-/örşee Canını bağışlamak./Bağışla!

ö. 6/2343, 6/2344, 6/2498, 6/2504

ö.-p 2/1005

ö.-p kör- 4/4041

[=6]

örte- Örklemek, bağlamak.

ö.-p al- 2/0523

ö.-y 3/0530

[=2]

örtektig *sf*. Fiyatlı, fiyatında, tutarında.

ö. 5/1444, 5/2194, 6/0060

[=3]

örtemçey *is.* Yeryüzü, dünya.

ö. 1/1245, 1/1308

ö.+de 1/1198, 5/1286, 5/2092

ö.+ge 1/1207, 1/1215, 1/1227, 1/1238

ö.+ni 1/1197

ö.+niŋ 1/1272, 1/1273, 1/1279, 1/1280, 1/2985, 1/2986

[=16]

örteŋ *sf*. Yanık, yanmış.

ö. 4/2964, 5/0609

[=2]

örteŋzit- Yanık kokusu salmak.

ö.-i+(örteŋzidi) 3/0736

[=1]

ört-çaa *is*. Bela ve savaş.

ö. 2/1313

[=1]

ört-halap *is*. Yangın ve afet, felaket.

ö. 4/0749, 4/1231

[=2]

örtten- Yanmak.

ö.-i ber- 4/5013

ö.-zin 4/4975

[=2]

örttendir *zf*. Yakarak, yanmasına yol açarak.

ö. 1/1795, 1/1837, 2/1192, 2/1198, 2/1218, 3/0947, 3/0991, 3/1073, 3/1393, 3/1478, 3/1714, 3/1717, 3/1743, 3/1746, 3/1820, 3/1823, 4/3993, 4/5077, 6/1201, 6/1844

[=20]

örttendir-huyuktaldır *zf*. Yanıp kül olacak şekilde.

ö. 4/0779, 4/1229, 4/1808, 4/4010, 4/4964, 4/5007

[=6]

örtten- huyuktal- Yanmak, yanıp kül olmak.

ö.-ıp kag- 4/2874

ö.-ıp kal- 4/2863, 4/2941

ö.-ıp-la tur- 4/2840, 4/3975

ö.-ıp tur- 4/2828, 4/2923

[=7]

örttet- Yakmak.

ö.-ip+(örttedip) 1/1119, 4/2462

ö.-ip+(örttedip) kag- 3/2225

ö.-ipkeş+(örttedipkeş) 3/4137

ö.-ipse+(örttedipse) 1/1108

ö.-ir+(1) 4/4859

[=6]

örttet- huyukta- Ateşe koymak, pişirmek.

ö.-p+(örttedip-h.) 6/0687

[=1]

örü 1. *zf*. Yukarı.

ö. 1/1326, 1/1376, 1/1423, 1/1460, 3/0912, 3/2716, 3/3754, 5/0087, 5/0115, 5/0348, 5/0435, 5/0439, 5/0765, 5/0506, 5/0586, 5/0595, 5/0802, 5/0807, 5/1028, 5/1031, 5/1035, 5/1220, 5/1888, 5/2408, 5/2695, 6/0561, 6/0563, 6/0582, 6/0588, 6/0602, 6/1065, 6/1587, 6/1627, 6/1671

2. *e*. *(yükleme hâli ile birlikte)* Yukarı.

ö. 1/2090, 1/2093, 1/2100, 1/3010, 2/0203, 3/4022

[=40]

örü- I. Örmek.

ö.-gen+(2)+(öreen) 1/0525

ö.-p 6/0057

ö.-p ber- 6/1465

[=3]

örü- II. Kesmek (deriyi).

ö.-geş+(öreeş) 5/1175

[=1]

örü-kudu *zf*. Yukarı ve aşağı.

ö. 1/0463, 4/0814, 6/0955

[=3]

örül- Kesilmek, parçalanmak.

ö.-güje 5/1099

[=1]

ös- 1. Büyümek, gelişmek (canlılar için).

ö.-e+(öze) ber- 3/1781

ö.-er+(2)+(özer) 6/1016

ö.-eriŋniŋ+(özeriŋniŋ) 4/0127

ö.-pes+(1) 3/0102

ö.-üp+(özüp) 4/0377

ö.-üp+(özüp) kel- 3/0246, 3/0288, 3/0495, 3/4467, 4/0407

2. Çoğalmak, artmak, gelişmek.

ö.-üp+(özüp) 5/2551, 6/2885

ö.-ken+(2) 5/0848, 5/0849, 5/0870

*

ölür tın çok, özer nazın çok → öl-

ö. 1/2720

ö.-erge 1/2688, 2/0717, 2/0896, 2/0879, 4/4898

[=21]

ös-baar *is*.Atardamar ve karaciğer, bağır; iç organlar.

ö.+ın+(özün-b.) 4/0506

[=1]

öske 1. *is*. Başka, diğer; diğeri, başkaları.

ö.+leri 3/2511

ö.+lerinde 1/3846

2. *sf*. Diğer, başka.

ö. 1/0992, 2/1293, 4/4990, 4/5043,

3. *e*. Başka.

ö. 4/1850, 4/1852, 4/1855, 4/2089, 4/2097, 4/2104, 4/2112, 4/4474, 5/0070, 5/0072, 5/0207

[=17]

öske- Büyümek, gelişmek.

ö.-y ber- 1/3985

[=1]

öskelig *zf*. Sıradışı, acayip, garip, tuhaf.

ö. 5/1316

[=1]

öskeril- Değişmek, farklılaşmak.

ö.-gen+(2) 5/1791

[=1]

öskert- Başkalaştırmak, değiştirmek.

ö.-ken+(2) 4/4200

[=1]

ösket- Yükseltmek, kaldırmak.

ö.-ip+(öskedip) 1/1376

ö.-ip+(öskedip) tur- 1/1326

[=2]

ösküs *sf*. Öksüz.

ö. 5/1591

[=1]

ösküs-çaŋgıs *sf*. Öksüz.

ö. 3/0824, 4/2023, 4/4436,

[=3]

ösküs-çavıs *sf*. Öksüz, yalnız.

ö. 4/2258, 4/4734

[=2]

ös- törü- Büyüyüp çoğalmak.

ö.-p+(özüp-t.) 5/2365

ö.-ürge+(özüp-t.) 5/2361

[=2]

öş *is*. Öç, kin.

öjün nege- Kin gitmek, intimak almak.

ö.+ümnü+(öjümnü) 4/4206

[=1]

öş- Sönmek.

ö.-er+(1)+(öjer) 6/3369, 6/3445

ö.-er-dir+(öjer) 6/3661

ö.-peen+(2) 6/3369, 6/3445, 6/3529, 6/3661

ö.-üp+(öjüp) 6/0986, 6/3529

ö.-üp-daa+(öjüp) tur- 4/4044

ö.-üp+(öjüp) tur- 1/2281

[=11]

öşkü *is*. Keçi.

ö.+zü 3/4210

[=1]

öştekteeş *is*. Öfkelenme, kinlenme.

ö.+i-bile+(öştekteeji) 5/0524

[=1]

öştekteş- Kinlenmek, öfkelenmek.

ö.-ip+(öştektejip) 5/0397, 5/0525

[=2]

öştüg *sf*. Kin duyulan, intikam alınacak kişi; düşman, hasım.

ö.+de 4/4205

[=1]

öt *is*. Öd.

baarınıŋ ödü bolgan → baar

ö. 5/1230, 5/1407

[=2]

öt- 1. Arasından geçmek, delip geçmek.

ö.-keş 3/0987

ö.-e+(öde) 6/1613, 6/1655, 6/1697

ö.-keş 3/1070, 3/1390, 3/1475, 3/1740, 3/1817, 3/3716

ö.-üp+(ödüp) 2/1219

2. Geçmek, geçip gitmek.

ö.-e+(öde) 3/1158, 6/1944, 6/2070

ö.-e+(öde) ber- 6/2929

ö.-er+(2)+(öder) 2/0078

ö.-keş 1/1197

ö.-üp+(ödüp) tur- 3/3420

ö.-pes+(2) 6/1609, 6/1583

[=21]

ötkün *sf*. Çok, çok sayıda (mal, hayvanlar).

ö. 3/1668

[=1]

öttün- Taklit etmek.

ö.-üp-tür 3/3644

[=1]

öttür *zf*. Arasından, içinden; geçerek; delerek.

ö. 1/1219, 1/1474, 1/1697, 1/1735, 1/1792, 1/1834, 2/0688,3/0944, 3/1711, 6/0748, 6/0721, 6/0722, 6/0773, 6/0800, 6/0828, 6/3750

[=15]

öttür- Geçirmek.

çıgaan öttür- → çıgaan

ö.-üp-daa tur- 4/3669

ö.-üp tur- 4/3665

[=2]

övür *is*. Güney, güney taraf.

ö.+de 5/2532, 6/3207, 6/3689

ö.+nüŋ 5/0124

ö.+ünde 4/4188

ö.+ünden 3/0923, 3/1290, 3/1663

ö.+ünge 1/0022

ö.+ünnen 3/0823

ö.+zü 4/0069

ö.+zünçe 5/0122

ö.+zünde 4/0024, 5/1587, 5/2666

ö.+zünge 4/0056, 4/0067, 5/2678

[=18]

öy I. *is*. Zaman.

ö. 4/3749

ö.+ü 3/3735, 3/4019, 3/4249, 3/4613, 3/4707

ö.+üŋ 3/2641

[=7]

öy II. *zf*. Tam, uygun.

ö. 1/3165, 3/4243,

[=2]

öyle- Uygun olarak ayarlamak, uygun hâle getirmek.

ö.-p 3/2812

[=1]

öylüg *sf*. Ölçülü, belli bir ölçüde.

ö. 3/3836, 3/3837

[=2]

özek *is*. Öz, iç; ağacın gövdesi, içi.

ö. 3/2509

[=1]

özen *is*. Çukurluk.

ö. 3/4210

ö.+iniŋ 3/3350

[=2]

-P-

padar *is.* Kadeh.

p.+ınga 5/1657

[=1]

pak *is.* **1**. Yudum.

p. 5/0474, 5/2264, 6/1768

2. Avurt içi.

p. 3/2578, 3/4879

*

pagında saldıg Bıyıklı, sakallı.

p. 4/1016

[=6]

pakta- Ağzına almak, yudumlamak, içmek, yemek, yutmak.

p.-arga 1/1980

p.-gaş+(paktaaş) 6/1768

p.-p 3/3272, 3/3291, 3/3239, 3/3240

p.-p al- 3/2008, 3/4879

p.-p turup ber- 3/3273, 3/3292

[=10]

par *sf*. Sağlam, sert.

p. 2/0331

[=1]

par-arzılaŋ *is*. Kaplan ve aslan.

p. 2/0715, 3/1060, 3/1808

p.-bile 1/2147, 1/2190

[=5]

paş *is.* Kazan, büyük tencere.

p. 1/2957, 1/2962, 2/0028, 3/0037, 3/3414, 4/1196, 6/2914

p.+ı+(pajı) 3/0181, 6/1460

p.+ın+(pajın) 4/3300, 4/3377, 6/0079, 6/2847, 6/2890, 6/2912

p.+ın-daa+(pajın) 4/4149

p.+ınga+(pajınga) 1/2848, 3/0778, 3/1266, 3/4552, 4/3257

p.+ınıŋ+(pajınıŋ) 5/0434, 5/0438, 5/0764, 5/0801, 5/0806, 5/2694

p.+ıŋarnıŋ+(pajıŋarnıŋ) 5/2067

p.+ta 1/1134, 3/2043

p.+tı 1/1075, 2/1383, 4/1194

p.+tıŋ 6/0038, 6/0119

[=35]

paş-ayaan *is*. Kap kacak.

p. 2/1246

[=1]

paştan- Yemek yapmak, yemek hazırlamak.

p.-ı ber- 6/1308, 6/1313, 6/1351, 6/1357

p.-ıp ber- 6/0079

p.-ıp olurup al- 6/1398

[=6]

pat *zf*. **1**. Zor, güç, zar zor, güçlükle

p. 3/2895, 3/3181, 6/3556

p.-la 3/4342

2. Bütünüyle, tamamıyla.

p.-la 3/2974, 3/3444

[=6]

-S-

saada- I. Geç kalmak, gecikmek.

s.-p 1/1466

s.-y ber- 3/1207, 3/1584

[=3]

saada- II. Oturmak.

s.-gan+(2)+(saadaan) 1/0046, 1/0104, 5/0218

s.-gan-daa+(saadaan) 5/2736

s.-p 5/1304, 6/0211

s.-p çıt- 6/1302

s.-p olur- 5/0758, 5/0935, 5/0982

s.-p tur- 5/0016, 5/1936

[=12]

saadak *is.* Sadak, okluk.

s. 1/1431, 6/0022, 6/1497

s.+ı+(saadaa) 6/1452

s.+ın+(saadaan) 5/0637, 5/1728, 5/2596, 6/0508

s.+tı 5/0708

[=9]

saadakta- Sadağına almak, sadağına koymak.

s.-p al- 6/1569

s.-y şap- 6/1554

[=2]

saadaktıg *sf.* Sadaklı.

s. 5/0403, 6/0048, 6/1008

[=3]

saadat- I. Geciktirmek, bekletmek.

s.-ır+(1)+(saadadır) 5/1468

s.-kan+(1) 5/1510

[=2]

saadat- II. Oturtmak.

s.-ıptarga+(saadadıptarga) 1/0720

[=1]

saamçı- Süt nedeniyle meme şişmek.

s.-y ber- 6/1982

[=1]

saan-savaan *is*. Sağılacak inek; inek sağma.

s. 2/1246

[=1]

saar I. *is.* Sağrı.

s.+ı 6/1998

s.+ım-dır 6/1999

s.+ımnı 2/0430, 5/0883

s.+ın 1/0524, 2/0435, 2/1053, 4/0095, 5/0778

s.+ınçe 6/2006

s.+ında 2/1110, 5/0727, 5/0751

[=13]

saar II.: kara saar idik Siyah telatin çizme.

s. 1/0443, 1/2624, 2/0346, 3/0315, 3/4238, 3/4308, 4/0280, 4/0645, 4/5196, 4/5286, 5/0345, 6/0016, 6/0428, 6/1447, 6/2894, 6/3220, 6/3221

[=17]

saarıg *is.* Sığ yer, sığlık.

s. 5/2007

s.+nıŋ 5/2008

[=2]

saarzık *sf.* Tek, tek parça, çift olmayan.

s. 5/0827, 5/0828

[=2]

saaskan *is.* Saksağan.

s. 1/1321, 1/1327, 2/0131, 4/4109, 5/1760, 5/1806, 6/2629, 6/2720

s.+da 5/0770, 5/1623

s.-daa 1/3554, 3/0167

s.+ı 2/0097

s.+ın 1/1326, 1/1375

s.+nıŋ 1/1335, 1/1379, 1/1385

[=18]

saat *is*. Geç, gecikme.

s. 3/1209, 3/1586, 3/4073, 6/1311, 6/1354, 6/1401

[=6]

saat-doktaal *is*. Gecikme, geç kalma.

s. 3/2801

[=1]

saattan- Gebe kalmak.

s.-gaş 3/0080, 3/0083, 6/3434

s.-ıp 5/2250

[=4]

saattıg *sf*. Gebe, hamile.

s. 1/1464, 6/0515

[=2]

saazın *is*. Kağıt.

s. 1/2012, 3/1889, 3/1944, 3/2779, 3/2925, 3/4499, 3/4659

s.+bile 3/1895

s.+ga 3/4683

s.+ın 5/1535

s.+karaat 6/1966

s.+narbile 3/1909

[=12]

sag- Sağmak.

s.-ıp+(saap) tur- 3/3885

[=1]

sagaan *sf*. Beyaz *(Çeşitli sözlerle kalıplaşmış olarak kullanılır.)*.

s. 1/0847, 4/0941

[=2]

sagın- 1. Hatırlamak, aklında tutmak.

s.-ganda 5/2306, 5/2500

s.-ı+(saktı) ber- 4/2583

s.-ıp+(saktıp) 3/0431, 3/1031, 3/2325, 3/3161, 3/3788

s.-ıp+(saktıp) çet- 4/2620

s.-ıp-daa+(saktıp) çet- 4/0961

s.-ıp+(saktıp) kel- 3/0256, 3/1940, 3/3159, 3/3163, 3/4959

s.-ır+(1)+(saktır) 1/3484, 1/3491, 1/3498, 5/2523

s.-mastı 3/3159

2. Özlemek, hasretini çekmek.

s.-gaş 3/3009, 5/1344

s.-ıp+(saktıp) 3/3827, 5/1250

s.-ıp+(saktıp) or- 4/4509

3. Düşünmek, aklından geçirmek.

s.-gan+(2) 5/0229

s.-gaş 6/0136

s.-ıp+(saktıp) 3/0826, 3/2991, 3/3992

s.-ıp+(saktıp) olur- 3/3580, 6/0135

s.-ıp+(saktıp) kel- 3/4964

s.-ır+(1)+(saktır) 5/2513

s.-mastı 3/4959

s.-mayn olur- 5/0228

[=36]

sagın- boda- Düşünmek, aklından geçirmek.

s.-ar+(2)+(saktır-b.) 4/3644

[=1]

sagış *is*. Düşünce, niyet, kasıt.

s. 4/5111, 5/1791

s.+ı+(sagıjı) 5/0805

s.+ım+(sagıjım) 4/5179

s.+ın+(sagıjıŋ) 5/0437

s.+ınga+(sagıjınga) 4/2793

s.+ınıŋ+(sagıjınıŋ) 1/2439, 1/2595

s.+ıŋar+(sagıjıŋar) 6/3726

s.+ta 5/2071

s.+tan-daa 3/3829

s.+tı 5/2629

*

sagıjı amıra- Rahatlamak, memnun olmak.

s. 2/0246

sagıjı bagay Kmötü niyetli.

s. 1/1567

sagış kal- Esef etmek.

s.+ıŋ+(sagıjıŋ) 6/0546

sagışka kir- Hatırlamak, aklına gelmek, özlemek.

s.+ında+(sagıjında) 4/2581, 4/4098, 4/4101, 4/5379

sagış çova- Endişelenmek, endişe etmek, telaşa kapılmak.

s. 1/1549, 1/2910

[=21]

sagış-çürek *is.* Niyet, düşünce, kasıt.

s. 5/0141

[=1]

sagış-hörek *is*. Düşünce, niyet; duygu ve düşünce.

sagış-höree dakpıja- Bunalmak, nefesi daralmak.

s. 3/3899

sagış-höree ajı- Gönlü açılmak, rahatlamak.

s. 3/0387, 3/3761, 3/4223

[=4]

sagış-setkil *is*. Duygu düşünce, ruh, niyet.

s. 5/0131, 5/0151, 5/0161

s.+i 3/1950, 3/3659

s.+iŋ 1/3517

[=6]

sagıştıg *sf.* Herhangi bir niyeti, düşüncesi olan.

s. 1/2754, 2/0514, 3/1403, 3/1753, 3/4955, 4/1556, 4/1581, 4/1604

s.+lar 4/2792

ak sagıştıg/eki sagıştıg İyi niyetli.

s. 3/4304, 5/2712

s.+ın+(sagıştıın) 1/3693

kara sagıştıg/bak sagıştıg Kötü niyetli.

s. 1/2751

s.+ın+(sagıştıın) 1/3694

[=14]

saglaŋayndır *zf*. Sallanarak, sallana sallana.

s. 4/4985

[=1]

saglaŋna- Sallanmak.

s.-gan+(saglaŋnaan) 4/0882

[=1]

sak *is.* Yayın ucu.

s.+ı-bile+(sagı) 6/1204

s.+ın+(sagın) 6/1744

s.+ında+(sagında) 3/0014, 3/0016, 3/1054, 3/1056, 4/1180, 4/1176, 5/0349, 5/0347, 6/0572, 6/0574, 6/1603, 6/1605, 6/1646, 6/1648, 6/1688, 6/1690, 6/1834, 6/1836, 6/3742, 6/3744

s.+ından+(sagından) 1/1827, 1/1824, 1/3141, 1/3920, 1/3957, 1/3144, 1/3917, 1/3954, 3/1467, 3/1737, 3/1805, 3/1735, 3/1803

s.+ınga+(sagınga) 5/1460, 5/1463, 6/0028, 6/0029, 6/0101, 6/0103

[=41]

saktıg *is.* Uçlu, yay ucu.

s. 3/3741, 3/4497, 3/4673, 5/2193

[=4]

sal *is*. Sakal.

s. 3/0642

s.+ından 3/0642

[=2]

sal- 1. Koymak, bırakmak, yerleştirmek.

s. 2/0328, 5/1559

s.-baan+(2) 1/3795

s.-gan+(1) 3/0960

s.-gan+(2) 2/0808, 3/0964, 3/3136, 3/3830, 5/0178, 5/0179, 5/0232, 5/0233, 5/0266, 5/0267, 5/0393, 5/0395

s.-gaş 1/3796, 3/1147, 3/2392, 3/2827, 3/2829, 3/3125, 3/4110, 3/4934, 4/5237, 5/1935, 6/1480, 6/1482, 6/2184, 6/2712

s.-ıp 1/2409, 3/2750, 6/0675, 6/1134, 6/2357, 6/3678,

s.-ıp al- 3/3114, 3/4507, 4/0850, 4/2380, 4/2502, 4/2592, 4/2723, 4/2812, 4/2898, 4/2907, 4/2911, 4/2980, 4/2984, 6/1092

s.-ıp ber- 3/3705, 6/0598, 6/1776, 6/1793

s.-ıp kag- 3/2018, 5/1308, 6/1878

s.-ıpkaştıŋ 4/3062

s.-ıptarga 1/2934, 1/2945

s.-ıp tur- 1/0454, 1/0455, 3/2752, 5/2511

s.-ır+(1) 5/1362, 6/1782

s.-ır+(2) 3/0056, 5/0542

s.-ırga 2/0329, 3/0297, 3/0300

2. Sunmak, koymak, vermek.

s.-a ber- 4/4061

s.-gan+(1) 3/2559, 3/2636

s.-gan+(2) 1/1004

s.-gaş 3/4696, 5/0302

s.-ıp 1/0899, 1/2410, 2/0592, 3/1193, 3/1572, 3/2439, 3/2772, 3/3089, 3/3090, 3/3702, 5/1038, 5/1040, 5/1141, 5/1654, 6/2757, 6/3680, 6/3683

s.-ıp al- 4/2480

s.-ıp ber- 1/1499, 1/2904, 3/4383, 4/0479, 4/0903, 4/2354, 4/2359

s.-ıp-daa tur- 4/0588

s.-ıp-tır 1/1064

s.-ır+(1) 1/1003

s.-ırga 1/1065, 5/1572

3. Yaymak, döşemek.

s. 5/1560

s.-gan+(1) 3/2635

s.-gaş 6/2755

s.-ıŋar 3/2556

s.-ıp ber- 3/4395

4. Salmak, bırakmak, serbest bırakmak, salıvermek.

s.-a 3/0986, 3/1069, 3/1474, 3/1739, 3/1791, 3/1816, 3/2717, 3/2732, 3/4361, 5/1884

s.-badım 3/1065

s.-bas+(1) 3/2543

s.-bayn bar- 5/2285

s.-dı 3/1066, 5/2498

s.-gan+(1) 1/2023

s.-gan+(2) 6/0589

s.-gaş 2/0972, 3/0763, 3/1251, 3/1560, 3/2407, 3/2857, 3/2872, 3/3803, 3/3940, 3/4147, 3/4397, 3/4556, 6/1032

s.-ıp 1/0273, 1/0287, 1/1338, 1/1387, 1/1829, 1/1951, 1/2491, 1/3150, 1/3961, 4/2571, 5/2571

s.-ıp al- 4/4607

s.-ıp-daa tur- 4/0764

s.-ıpkaş 1/3326

s.-ıp kör- 1/1710, 2/1006

s.-ıptarga 5/2673

s.-ıptıp kör- 1/2909

s.-ıp-tır 3/4970, 6/3750

s.-ıp tur- 1/1773, 5/1180

s.-ır+(1) 1/1933, 3/1887, 3/1974, 3/3046, 4/4268, 6/0565

s.-ır+(2) 1/1457, 3/1389, 6/0584, 6/0621, 6/1200, 6/1693, 6/1838

s.-ırga 1/3925, 6/1608, 6/1651, 6/2961, 6/3719, 6/3747

s.-ırınga 1/1419

s.-ırınıŋ 6/1192

s.-ıvıt 1/1542

s.-ıvıtkaş 6/0388

5. Bir tarafa yönelip hızla gitmek.

s.-gaş 3/1185

s.-ıp 3/0351, 3/0355, 3/1926, 3/1953, 3/3690, 3/4332, 5/0372, 5/1297, 5/1370, 6/0782, 6/2989

s.-ıp-la 4/4172

s.-ıp-la kag- 3/3694

s.-ıp tur- 5/0201

6. Yarıştırmak, yarışa sokmak.

s.-ır+(2) 5/1848, 6/1976

s.-ır+(1) 2/1153

7. Ateş yakmak, körüklemek.

s.-gaş 3/1247, 3/1877, 3/2745, 3/4550

s.-ıp tur- 3/3424

8. İsimlerle birlikte yardımcı fiil olarak kullanılır.

s.-a ber- 4/3913

s.-a-la ber- 4/3926

s.-baan+(2) 5/0728

s.-gan+(1) 3/0994, 3/1143, 3/1398, 3/1403, 3/1564, 3/1754, 3/1759

s.-gan+(2) 4/3927

s.-gaş 2/1437, 3/1878, 4/0243, 4/0256

s.-ıp 2/0865, 3/1608, 3/2724, 4/3160, 4/3164, 4/3167, 4/4277, 5/1130, 5/2230

s.-ıp olur- 4/0248, 4/0354

s.-ıp or- 4/0264

s.-ıp-tır 2/0832

s.-ıp tur- 3/1619

s.-ır+(1) 3/0055

[=240]

salaa *is*. Parmak.

s. 4/0737

s.+mga 3/1472

s.+zından 6/2857

s.+zınıŋ 1/1821, 3/2360

[=5]

salamna- Ele alarak ağır olanları seçmek.

s.-p 6/0771, 6/0798, 6/0824

s.-p salamnap 6/0745

s.-y 6/0719

[=5]

salbaŋayın- Sallanmak.

s.-ıp+(salbaŋaynıp) tur- 4/2009

[=1]

saldıg *sf*. Sakallı.

s. 3/0961, 3/1276, 3/4579, 4/1016, 4/3171

[=5]

saldın- Salınmak, koyulmak, bırakılmak.

s.-gan+(2) 4/4443, 4/4445

[=2]

saldır- 1. Koydurmak, yerleştirmek.

s.-gan+(1) 3/2556

s.-ıp 3/2438, 3/4638

2. Sundurmak, ikram ettirmek.

s.-ıp 3/4639

s.-ıp tur- 6/0308

[=5]

salgaŋayın- Sallanmak.

s.-ıp+(salgaŋaynıp) 4/0719, 4/0790

[=2]

salgın *is*. Hafif rüzgar.

s. 6/1865, 6/1869, 6/1879, 6/1927, 6/1928, 6/1965, 6/1988, 6/2011, 6/2046, 6/2047

[=10]

salgıngılaştır *zf*. Rüzgar gibi.

s. 3/4855

[=1]

salgın-hat *is*. Rüzgar.

s. 6/1887

s.+ın+(s.-hadın) 6/1893

[=2]

salım *is*. Kader, talih.

s.+ım 2/0484

[=1]

salış- Koşturmak, koşuşup gitmek.

s.-ıp+(salçıp) 3/0225

[=1]

samdar *sf*. Yırtık pırtık, eski elbiseli.

s. 2/1089, 3/1757, 6/1712

[=3]

samna- 1. Kuş kanatlarını çırpmak.

s.-gan+(2)+(samnaan) 5/0386

2. Peşrev çekmek, zıplamak, sıçramak.

s.-p tur- 1/3761

[=2]

samnat- Hareket ettirmek, oynatmak.

s.-ıp+(samnadıp) 5/1447

[=1]

san *is*. Sayı, adet.

s. 3/2779

s.+ı-bile 1/0990, 1/1038

s.+ın 4/0077

s.+ınçe 1/1001, 1/1062

*

-GAn sanında o sırada, -dığı sırada.

s.+ıŋda-la 3/2533

[=7]

sana- 1. Saymak.

s.-p 3/0303

s.-p kel- 4/0077

s.-p tur- 3/4873, 6/1483, 6/1484, 6/1485

2. Saymak, farz etmek, öyle kabul etmek.

s.-p al- 5/2048

s.-p kel- 3/3233

s.-p tur- 3/4521

[=9]

sançok *is*. Kötü, kötü durum.

s. 4/4602, 4/4603

[=2]

sandan *is*. Sandal ağacı.

s. 4/1189, 4/4548

[=2]

sandara- sapkara- Dağılmak, darmadağın olmak; güç bir durumda kalmak.

s.-p 5/1740

[=1]

sandaylan- Oturmak.

s.-ıp 2/0743, 3/4116, 3/4939

[=3]

san-tüŋ *is*. Sayı, toplam, tüm.

s.+ü-bile-daa 4/1682

[=1]

saŋ I. *zf*. Tam, büsbütün.

s. 5/0087, 5/0193

[=2]

saŋ II. Kutsama, tütsüleme.

s.+ı 3/1606

saŋ sal- Tütsü yakmak, tütsüleyerek kutsamak.

s. 2/1437

s.+ın 3/0055, 3/1608, 3/1619, 3/1878

[=6]

sap *is*. Kanlı, irinli sıvı; sarımsı sızıntı.

s. 3/3405, 6/2629, 6/2720

[=3]

saptıg *sf*. İrinli, irinli kanlı.

s. 3/3415

[=1]

sara *sf*. Sarımsı donlu (at).

s. 6/0087, 6/0090, 6/0198, 6/0229, 6/0338, 6/0345, 6/0354, 6/0360, 6/0484, 6/0493

[=10]

saradak *is*. Bir yaşındaki geyik.

s. 5/2325

[=1]

sarala *sf*. Sarı ve ala renkli.

s. 1/1285, 3/0905, 4/5203, 6/0962, 6/0966, 6/0970, 6/1019, 6/1049, 6/1053

[=9]

sargar- Sararmak.

s.-a ber- 6/0127, 6/0179

[=2]

sarıg *sf*. Sarı.

s. 1/0747, 1/1013, 1/1517, 1/1537, 1/1585, 1/1587, 1/1598, 1/1704, 1/1739, 1/1740, 1/1796, 1/1838, 1/2071, 1/2079, 1/2090, 1/2093, 1/2100, 1/2103, 1/2122, 1/2142, 1/2180, 1/2208, 1/2371, 1/2635, 1/2662, 1/2757, 1/3065, 1/3078, 1/3112, 1/3113, 1/3739, 1/3741, 1/3757, 1/3763, 1/3818, 1/3820, 2/0011, 2/0150, 2/0181, 2/0193, 2/0201, 2/0215, 2/0222, 2/0226, 2/0228, 2/0261, 2/0291, 2/0371, 2/0381, 2/0519, 2/0747, 2/0752, 2/0754, 2/0757, 2/0759, 2/0769, 2/0770, 2/0788, 2/0807, 2/0816, 2/0818, 2/0822, 2/0829, 2/0892, 2/0932, 2/0973, 2/9, 3/0196, 3/0466, 3/0519, 3/0881, 3/0904, 3/0954, 3/0966, 3/1075, 3/1108, 3/1117, 3/1225, 3/1226, 3/1231, 3/1232, 3/1276, 3/1276, 3/1277, 3/1301, 3/1302, 3/1361, 3/1514, 3/1520, 3/1559, 3/1571, 3/1628, 3/1631, 3/1717, 3/1724, 3/1746, 3/1747, 3/1823, 3/1824, 3/2056, 3/2094, 3/2096, 3/2169, 3/2304, 3/2400, 3/2575, 3/2955, 3/4567, 3/4577, 3/4579, 3/4627, 3/4628, 3/4629, 3/4748, 3/4757, 3/4758, 3/4762, 3/4794, 3/4848, 3/4854, 3/4866, 3/4880, 3/4886, 3/4896, 3/4905, 4/0043, 4/0081, 4/0138, 4/0187, 4/0284, 4/0475, 4/0748, 4/0935, 4/1052, 4/1230, 4/1278, 4/1864, 4/1865, 4/1868, 4/1883, 4/1898, 4/1902, 4/1922, 4/1925, 4/1987, 4/2001, 4/2034, 4/2083, 4/2107, 4/2172, 4/2215, 4/2255, 4/2256, 4/2276, 4/2395, 4/2501, 4/2591, 4/2679, 4/2706, 4/2722, 4/2770, 4/2847, 4/2897, 4/3018, 4/3061, 4/3172, 4/3457, 4/3472, 4/4354, 4/4375, 4/4387, 4/4397, 4/4625, 4/4663, 4/4695, 4/4711, 4/4830, 4/4844, 4/4893, 4/4944, 4/4948, 4/4976, 4/4984, 4/5036, 4/5199, 4/5289, 4/5305, 5/0745, 5/0746, 5/0998, 5/1001, 5/1095, 5/2623, 5/2681, 6/0206, 6/0207, 6/0208, 6/0210, 6/0242, 6/0244, 6/0245, 6/0246, 6/0249, 6/0250, 6/0251, 6/0317, 6/0669, 6/0880, 6/1063, 6/1201, 6/1202, 6/1731, 6/1844, 6/1845, 6/2113, 6/2192, 6/2261, 6/2337, 6/2405, 6/2493, 6/2689, 6/3154, 6/3702

s. sarıg 1/0152, 1/0154, 1/0171, 1/0175, 1/0196, 4/2512, 4/2574, 4/2734, 6/0729, 6/0808

s.+ın+(sarıın) 4/4786

*****

sarıg şay Yeşil çay.

s. 1/0900, 1/2411, 2/0590, 3/3210, 4/2731, 5/0299, 5/0315, 5/0369, 5/1037, 5/1044, 5/1138, 5/1268, 5/1652, 5/1866, 5/2586, 6/0307, 6/0470, 6/0506, 6/2756, 6/3679

[=254]

sarıg-sug *is*. **1**. Süt suyu, ekşimiş süt suyu.

s. 4/4747

s.+dan 4/2261

s.+nu 4/2264, 4/4749, 4/4750

s.+u+(suu) 5/0951

2. Yaz suyu, yazın karların erimesiyle meydana gelen topraklı bulanık su.

s. 4/2027, 4/2254, 4/4438, 4/4740,

s.-daa 4/2033, 4/4788

[=12]

sarıg-şokar Alaca sarı.

s. 3/3798, 3/3890, 3/3997, 3/4029, 3/4049, 3/4063, 3/4141, 3/4188, 5/2092

daŋ bajı şara-hire (here), daş bajı sarıg-şokar turda (çorda) → daŋ

s. 3/1107, 3/1513, 3/1525, 3/2109, 3/2176, 3/2327, 3/4094, 3/4865, 3/4877, 3/4915, 5/1294, 6/0321, 6/0953, 6/2091, 6/2231, 6/2377, 6/2592, 6/2659

[=2]

sat- Satmak.

s.-tın 6/3010

[=1]

sava *is*. Kap, kap kacak.

s.+l 6/1770

[=1]

say *is*. Çakıl, say taşı.

s. 6/1862, 6/2088, 6/2228, 6/2375, 6/2656

s.+dan 3/2509

s.+ın 6/1612, 6/1655

s.+nıŋ 3/0122, 6/0718, 6/0744, 6/0770, 6/0797, 6/0824

[=14]

sayak I. *is*. Rahvan, rahvan yürüme.

s.+ı-bile+(sayaa) 3/4759

s.+ın+(sayaan) 2/0475

[=2]

sayak II. → **arga-sayak**

sayakta- Rahvan gitmek.

s.-p turup ber- 2/0475

[=1]

saya-tüme *sf*. Çok, pek çok, binlerce.

s. 5/0144, 5/0713, 5/0782

[=3]

saydaktal- Sertleşmek, katılaşmak, kabalaşmak.

s.-ıp 4/1979

[=1]

saygırak *is*. Kırkbayır.

s.+ında+(saygıraanda) 3/3431, 3/3441

[=2]

saygıt *is.* Parmak ucu kemiği.

s.+ı+(saygıdı) 5/1997, 5/2003

s.+ın+(saygıdın) 5/2016

[=3]

sayıt *is.* Bakan.

s. 5/0373

s.+ta 5/0583

[=2]

saylan- Ayrışmak, yayılmak.

s.-ıp kal- 6/3112, 6/3136

[=2]

say-söök *is*. Kemikler, bütün kemikler.

s.+ü+(s.-söögü) 4/1626, 4/1978

s.+ün+(s.-söögün) 1/2300, 1/3297, 1/3792, 4/0659, 4/0784

[=7]

sayt *is*. Sayt; saksağan sesi (yansıma).

kuyt deer kuskun çok sayt deer saaskan çok → kuyt

s. 1/3554, 3/0167, 4/4109, 5/1760, 5/1806, 6/2629, 6/2720

[=7]

sayzanak *is*. Çocukların oyun oynarken yaptıkları taş yığını yapı.

s. 3/0110

s.+ınıŋ+(sayzanaanıŋ) 3/0195

[=2]

seek *is*. Sinek.

s. 6/0991, 6/1046

s.-le 3/0891

[=3]

seekkileştir *zf*. Sinek gibi.

s. 6/2242, 6/2386, 6/2550, 6/2669

[=4]

seeŋii *zm*. Seninki, senin.

s.-daa 3/1090

[=1]

segere- İyileşmek, iyi hâle gelmek, kurtulmak.

s.-er-le 4/1414

[=1]

segi- İyileşmek.

s.-p 2/0141

[=1]

segir- Yakalamak, tutmak, yakalayıvermek.

s.-ip al- 3/0212, 3/1718, 3/1827, 3/2037, 3/2073, 3/2128, 3/3196, 3/3799, 3/4330, 4/0729, 4/0731, 4/2450, 5/2496, 6/2607, 6/2615, 6/2835

s.-ip ap tur- 3/2718

s.-ip-le 1/2667

s.-ip tur- 3/1483

[=19]

segiriş- Çarpışmak, kapışmak.

s.-ip+(segirjip) al- 1/1723, 1/3254, 1/3768, 3/1150, 3/1533, 3/2336, 3/4101, 3/4925, 5/0528, 5/2377, 6/2265, 6/2266, 6/2416

s.-ip+(segirjip) algıla- 5/0398

s.-ip-le+(segirjip) al- 1/3253, 6/2120, 6/2698

[=17]

segleŋeyin- Sallanmak.

s.-ip+(segleŋeynip) 4/3718

[=1]

segleŋnedi *zf*. Sallanarak.

s. 4/4977

[=1]

sek *is*. **1**. Leş.

s. 6/2628, 6/2719

s.+zin (sek-sene) 1/1337

2. Artık.

s. 4/5284

[=4]

seleme *is*. Kılıç.

s.-bile 4/3392

s.-le 4/3370

s.+ni 1/0411, 4/3227

s.+niŋ 4/3247

s.+ŋ-bile 4/3245

s.+zi-bile 4/3367

s.+zin 1/0410, 1/2757, 4/0792, 4/1422, 4/3131

[=12]

selemelig *sf*. Kılıçlı, kılıcı olan.

s. 1/0017

[=1]

seme- Tehdit etmek, yersiz çıkışmak.

s.-er+(2) 6/1545, 6/1546, 6/1562, 6/1563

s.-p çoru- 6/1577

[=5]

semiri- Semirmek.

s. 3/2407, 3/3726

s.-gen+(1)+(semireen) 4/4218, 4/4219

s.-geni+(semireeni) 2/0141

s.-p 2/1641

s.-p al- 2/0152, 3/1185, 3/1560, 4/2554, 4/2556, 4/4170, 5/1178

s.-p tur- 2/1643

[=14]

semis *is*. Semiz, besili, şişman.

s. 1/1243, 3/3043

[=2]

sen *zm*. **1**. İkinci teklik kişi zamiri, sen.

s. 1/1144, 1/1220, 1/1221, 1/1291, 1/1298, 1/1564, 1/2068, 1/2448, 1/2489, 1/2696, 1/2999, 1/3035, 1/3318, 1/3462, 1/3465, 2/0061, 2/0123, 2/0142, 2/0146, 2/0158, 2/0171, 2/0294, 2/0295, 2/0426, 2/0513, 2/0651, 2/0945, 2/0949, 2/0998, 2/1506, 3/0504, 3/0508, 3/0718, 3/1092, 3/1098, 3/1108, 3/1495, 3/1501, 3/1516, 3/1849, 3/1866, 3/1964, 3/2288, 3/2302, 3/2306, 3/2529, 3/2667, 3/2683, 3/3040, 3/3144, 3/3154, 3/3316, 3/3330, 3/3463, 3/3549, 3/3773, 3/4172, 3/4234, 3/4378, 3/4512, 3/4513, 4/0831, 4/0832, 4/0833, 4/0834, 4/0866, 4/0867, 4/0904, 4/1763, 4/1774, 4/1889, 4/1923, 4/2015, 4/2557, 4/3157, 4/3325, 4/3631, 4/3650, 4/3921, 4/4270, 4/5412, 5/0364, 5/0365, 5/0437, 5/0538, 5/0546, 5/0552, 5/0736, 5/1339, 5/1615, 5/1695, 5/2095, 5/2110, 5/2276, 5/2500, 5/2521, 6/0198, 6/0200, 6/0225, 6/0512, 6/1167, 6/1330, 6/1330, 6/1376, 6/1376, 6/1420, 6/1420, 6/1524, 6/1530, 6/1801, 6/2737, 6/2764, 6/3089, 6/3190, 6/3210, 6/3275, 6/3287, 6/3355, 6/3429, 6/3500, 6/3512, 6/3631, 6/3654

s.+çe 1/0234, 1/0241

s.-daa 1/1857, 1/1917, 2/1010, 3/0378, 3/0382, 3/4376, 5/0358, 6/1521, 6/2876

s.+de 1/2225, 3/1831

s.+de-le 3/1494

s.+den 1/3889, 1/3901, 2/0132, 2/0936, 2/1082, 6/0547, 6/3357

s.+den-daa 2/0939

s.-dir 3/4266

s.+dive 1/0236, 1/0275

s.+ge+(seŋee) 1/0243, 1/0289, 1/0324, 1/0370, 1/0684, 1/3317, 2/0157, 2/0425, 2/0511, 2/1001, 2/1347, 3/0254, 3/0377, 3/0384, 3/2567, 3/3683, 3/4375, 3/4379, 3/4514, 4/3335, 4/5406, 5/0363, 6/0155, 6/0877, 6/2730

s.+ge-daa+(seŋee) 5/0448

s.+i 1/1149, 1/1263, 1/1569, 1/2213, 1/2222, 1/2794, 1/3005, 1/3518, 1/3876, 2/0128, 2/0130, 2/0190, 2/0622, 2/0845, 2/1133, 2/1530, 2/1531, 3/2479, 3/2952, 3/3308, 3/3776, 3/4721, 3/4724, 4/2561, 4/2782, 4/4266, 5/1344, 5/1426, 5/2175, 5/2467, 6/0163, 6/1231, 6/1266, 6/1304, 6/2763, 6/2976, 6/2979

s.-ne 2/0903, 2/0922, 2/0941, 3/0446

s.-ne-dir 1/3032

s.+niŋ+(seeŋ) 1/0374, 1/1535, 1/1705, 1/1721, 1/1855, 1/1914, 1/2064, 1/2425, 1/2434, 1/2585, 1/2744, 1/2774, 1/3323, 2/1171, 2/1174, 2/1322, 2/1346, 3/0112, 3/0114, 3/0145, 3/0437, 3/0440, 3/0445, 3/0709, 3/1600, 3/1609, 3/2448, 3/2571, 3/2610, 3/2620, 3/2679, 3/3550, 3/3888, 3/4054, 3/4158, 3/4233, 3/4317, 3/4789, 3/4948, 4/1337, 4/1796, 4/1798, 4/3155, 4/5319, 5/0366, 5/2093, 6/0546, 6/0938, 6/1150, 6/1177, 6/1523, 6/2020, 6/3090, 6/3179, 6/3183, 6/3184

s.+niŋ-bile+(seeŋ) 1/1431, 1/1466, 1/2771, 3/3684, 4/2790, 5/2616

s.+niŋ-daa+(seeŋ) 4/3633

2. Fiil çekiminde ikinci teklik kişi.

s. 1/0233, 1/0240, 1/0297, 1/0299, 1/0300, 1/0328, 1/0331, 1/0372, 1/0530, 1/0818, 1/0927, 1/0997, 1/1000, 1/1046, 1/1126, 1/1127, 1/1128, 1/1180, 1/1183, 1/1296, 1/1319, 1/1507, 1/1525, 1/1566, 1/1589, 1/1977, 1/2449, 1/2450, 1/2499, 1/2528, 1/2581, 1/2600, 1/2601, 1/2688, 1/2696, 1/2737, 1/2753, 1/2756, 1/2777, 1/2808, 1/3857, 1/3858, 2/0126, 2/0168, 2/0294, 2/0295, 2/0358, 2/0362, 2/0375, 2/0513, 2/0515, 2/0609, 2/0611, 2/0661, 2/0790, 2/0904, 2/0923, 2/0941, 2/0950, 2/0996, 2/1032, 2/1155, 2/1225, 2/1507, 2/1578, 3/0334, 3/0378, 3/0383, 3/0801, 3/0817, 3/1004, 3/1283, 3/1284, 3/1411, 3/1503, 3/1516, 3/1601, 3/1658, 3/1839, 3/1855, 3/1893, 3/1894, 3/1914, 3/2007, 3/2022, 3/2044, 3/2094, 3/2170, 3/2199, 3/2239, 3/2240, 3/2289, 3/2534, 3/2643, 3/2676, 3/3033, 3/3040, 3/3145, 3/3156, 3/3259, 3/3315, 3/3320, 3/3355, 3/3432, 3/3474, 3/3549, 3/3551, 3/3554, 3/3777, 3/3791, 3/3839, 3/3987, 3/4040, 3/4057, 3/4118, 3/4127, 3/4129, 3/4146, 3/4322, 3/4357, 3/4376, 3/4378, 3/4487, 3/4513, 3/4520, 3/4589, 3/4643, 3/4737, 3/4765, 3/4767, 3/4793, 4/0515, 4/0831, 4/0832, 4/0908, 4/0910, 4/1301, 4/1414, 4/1530, 4/1553, 4/1715, 4/2042, 4/2054, 4/2063, 4/2067, 4/2076, 4/2085, 4/2093, 4/2101, 4/2123, 4/2853, 4/3017, 4/3323, 4/3329, 4/3334, 4/3653, 4/4247, 4/4271, 4/4430, 4/5180, 4/5343, 5/0313, 5/0364, 5/0365, 5/0428, 5/0452, 5/0510, 5/0749, 5/0773, 5/0836, 5/0885, 5/1009, 5/1069, 5/1129, 5/1284, 5/1338, 5/1352, 5/1356, 5/1362, 5/1490, 5/1665, 5/1775, 5/1784, 5/1793, 5/2080, 5/2112, 5/2291, 5/2292, 5/2395, 5/2484, 5/2486, 5/2513, 5/2521, 5/2574, 5/2649, 5/2650, 6/0221, 6/0292, 6/0464, 6/0465, 6/0523, 6/0525, 6/0565, 6/0604, 6/0841, 6/0842, 6/0925, 6/0926, 6/0940, 6/1115, 6/1116, 6/1176, 6/1237, 6/1313, 6/1357, 6/1776, 6/1805, 6/1873, 6/1993, 6/2773, 6/2775, 6/2817, 6/3008, 6/3031, 6/3263, 6/3276, 6/3288, 6/3330, 6/3403, 6/3432, 6/3480, 6/3514, 6/3516

3. Bildirme yapısında ikinci teklik kişi.

s. 1/0467, 1/0520, 1/0522, 1/0524, 1/1220, 1/1221, 1/1428, 1/1429, 1/1552, 1/1554, 1/1565, 1/1648, 1/1649, 1/2216, 1/2738, 1/2819, 1/3003, 1/3032, 1/3215, 1/3378, 1/3378, 1/3427, 2/0124, 2/0142, 2/0147, 2/0172, 2/0488, 2/0490, 2/0836, 2/0867, 2/0873, 2/0889, 2/1101, 2/1510, 2/1551, 2/1552, 2/1590, 2/1590, 2/1591, 2/1591, 3/1836, 3/1851, 3/2329, 3/3774, 3/4201, 3/4304, 3/4318, 3/4512, 3/4617, 3/4620, 3/4849, 3/4858, 3/4946, 4/1282, 4/1302, 4/1581, 4/1582, 4/1605, 4/1647, 4/1735, 4/1737, 4/1764, 4/1765, 4/1773,

4/1795, 4/1836, 4/1891, 4/2116, 4/2117, 4/2244, 4/2559, 4/2562, 4/2607, 4/2609, 4/2966, 4/3255, 4/3259, 4/3262, 4/3266, 4/3632, 4/3943, 4/4014, 4/4015, 4/5021, 4/5096, 4/5106, 5/0446, 5/0566, 5/0677, 5/0960, 5/2458, 6/0875, 6/0934, 6/1168, 6/1278, 6/1353, 6/1400, 6/1589, 6/1631, 6/1673, 6/3178, 6/3186, 6/3356, 6/3430

[=616]

ser: ser çalıı → çalıı

serge *is*. Teke.

s. 4/0714, 4/0787, 4/0884, 6/0673, 6/0693

[=5]

serge- Ayılmak.

s.-p 1/1109, 1/1122

[=2]

sergemçi *is*. Parlaklık.

s. 5/0014

[=1]

seri *is*. Sundurma.

s.+zinin 5/1750

[=1]

seriin *sf*. Serin.

s. 3/0595, 5/0355, 5/0500

[=3]

sert: sert de-/sert kınır İrkilmek.

s. 3/0526, 3/0526

sert çok Aldırmadan, aldırmaksızın.

s.-daa 2/0841

[=3]

serte: serte çok Aldırmadan, aldırmaksızın.

s. 2/0857, 5/2355, 5/2434, 6/1252, 6/3187

[=5]

ses *sf*. Sekiz.

s. 1/2147, 1/2190, 1/2654, 3/0301, 3/0959, 3/0960, 3/0964, 3/0965, 3/1571, 3/2237, 4/0392, 5/0036, 5/0060, 5/0205, 5/0260, 5/1056, 5/1218, 5/1295, 5/1367, 5/1934, 5/2665, 5/2667, 6/0184, 6/0185, 6/2634, 6/2754, 6/2755, 6/3110, 6/3111, 6/3677, 6/3678

s.+ti 6/0774, 6/0801, 6/0829, 6/0913

s.+tiŋ 4/0428, 4/0430

[=37]

setki- Düşünmek.

setkil setki- Düşünmek, bir şey hakkında düşünmek.

s.-p bol- 4/1402

[=1]

setkil *is*. Duygu, düşünce, niyet.

s.+i 5/2399

*****

setkil setki- → setki-

s. 4/1402

setkil homuda- Şikayetçi olmak, memnuniyetsiz olmak, memnun olmamak.

s. 1/0628

[=3]

setkil-sagış *is*. Duygu, düşünce, gönül.

setkil-sagış han- Memnun olmak, tatmin olmak.

s. 3/2783

setkil-sagıjı amıra- Memnun olmak, sevinmek.

s. 3/4686

[=2]

sezen *sf*. Seksen.

s. 1/2087, 1/2088, 1/2096, 1/2097, 1/3753, 1/3754, 2/1391, 3/1120, 3/2099, 3/2101, 3/4087, 3/4088, 4/0714, 4/0787, 4/0884, 5/0355, 5/0499, 6/2107, 6/2108, 6/2254, 6/2255, 6/2396, 6/2397, 6/2682, 6/2683

[=25]

sezen bir *sf*. Seksen bir.

s. 5/0246, 5/0278, 5/2388, 5/2646

[=4]

sezigle- Korkmak, çekinmek, ürkmek.

s.-p 3/2099

s.-p tur- 3/4087, 4/0092

[=3]

sezin- Korkmak, ürkmek.

s.-ip+(sestip) 1/2087, 1/2096, 1/3753, 3/0525, 6/2107, 6/2254, 6/2396, 6/2682

s.-ir+(1)+(sestir) 5/2291

s.-ir+(2)+(sestir) 6/2732

s.-mes+(2) 3/0525

[=11]

sezinçig *sf*. Kuşkulu, şüpheli.

s. 1/3974

[=1]

seziniş *is*. Korkma, çekinme.

s. çok 3/1149

[=1]

sezin- karada- Ürkmek şüphelenmek.

s.-p+(sestip) 5/1837

[=1]

sı: sı şap- Güçlü bir şekilde vurmak, çarpmak.

s. 1/3466

[=1]

sıdım *is*. Kement.

s. 4/5322

s.+ın 1/0336, 2/1397, 6/1847

[=4]

sıdımnıg *sf*. Kementli.

s. 6/0071

[=1]

sıgık *sf*. Katmanlı, tabakalı, kat kat.

s. 4/1935

[=1]

sıgır- Islık çalmak.

s.-bas+(2) 4/0098

s.-gan-daa 4/0098

s.-ıp 3/0512, 3/3914

[=4]

sıgırgıla- Islık çalmak.

s.-p 3/0740

[=1]

sıgırt- Islık çalmak; "sıgıt" *(bkz. sıgıt)* söylemek.

s.-ıp 3/3915

s.-ıp tur- 6/2820

[=2]

sıgıt *is*. Tuva gırtlak şarkısı, gırtlaktan söylenen gelenseksel ezgi.

s.+ın+(sıgıdın) 6/2820

[=1]

sıgja- Koymak, bırakmak, yerleştirmek.

s.-gaş+(sıgjaaş) 1/0123

[=1]

sıgayın- Islık çalmak, ötmek, tiz ses çıkarmak.

s.-ıp+(sıgaynıp) 3/4839

s.-ıp+(sıgaynıp) turup ber- 3/1372

[=2]

sıgayndır *zf*. Islık çalarak.

s. 3/0740, 3/3914

s. (sıŋayndır) 3/0512

[=3]

sıın *is*. Geyik, maral.

s. 3/3171, 3/3176, 3/3929, 5/0030, 6/0894, 6/1055, 6/1144

s.+ı 3/3132

s.+ın 6/1083

s.+ınıŋ 6/1088

s.+nı 1/3545, 1/3548, 3/3121, 5/2323, 6/1126, 6/1150, 6/1213

s.+nıŋ 3/3645, 6/1061, 6/1152

[=20]

sıın- Sokulmak, sığınmak, bir tarafa yanaşmak.

s.-ıp+(sıŋnıp) 5/0915, 5/0917, 5/0923, 5/0925

s.-ıp+(sıŋnıp) çıt- 3/1945

s.-ıp+(sıŋnıp) tur- 3/2706

[=6]

sıın-mıygak *is*. Geyik, maral.

s. 6/0817

s.+ın+(s.-mıygaan) 3/0753, 3/0760, 3/1241, 3/1248, 3/1256, 3/3937, 3/3947

s.+tarın 3/0769

[=9]

sıŋayndır → sıgayndır

sıır- Yutmak, yemek.

s.-ar-dır 4/0680

s.-ıptar 1/1501

s.-ıp 4/0702

[=3]

sıırgıla- Yutmak.

s.-pkaş 5/1574

[=1]

sıırt- Yedirmek.

s.-ırınıŋ 4/0768

[=1]

sııyt *is*. Aniden duyulan tiz sesi ifade eden yansıma söz.

s. de- 4/0804

[=1]

sık- Sıkmak.

s.-ar+(1)+(sıgar) 5/0823

s.-kaş 2/0327

[=2]

sıkırış- Tükürmek, dişlerinin arasından tükürüşmek.

s.-ılı+(sıkırjılı) 6/3195

s.-ırga+(sıkırjırga) 6/3200

[=2]

sıldıs *is*. Yıldız.

s.+ı+(sıldızı) 4/1099, 4/1912, 5/0185

s.+ın+(sıldızın) 3/0367, 6/2268, 6/2420, 6/2613

[=7]

sımıran- Fısıldamak.

s.-ıp olur- 4/4755

[=1]

sımıranış- Fısıldaşmak.

s.-ıp+(sımırançıp) tur- 6/3446, 6/3531

[=2]

sımıraş- Fısıldaşmak.

s.-ıp+(sımırajıp) 3/3077

s.-kan+(2) 6/3370

[=2]

sın I. *is*. Beden, gövde.

s.+ım 1/0512

s.+ıŋnı 1/2450

[=2]

sın II. *is.* Yamaç, dağ yamacı.

s. 5/2310

s.+ga 6/0906

s.+ıŋ 1/2601

s.+nar 4/3531

s.+nıŋ 5/2236

[=5]

sın- Kırılmak, parçalanmak.

s.-a ber- 1/0271, 6/1911, 6/2028, 6/3624

s.-ıp bol- 1/0015, 1/0019

*****

ırma sın- → ırma

s.-gan+(1) 4/2137, 5/1676, 5/2644

s.-ıp 5/1662

[=10]

sınık-mınık *sf*. Kırık, kırılmış.

s. 5/0707

[=1]

sınnıg *sf*. Gövdeli, bedenli.

s. 3/0306

[=1]

sıŋ- Sığmak.

s.-ar+(2) 3/4089, 3/4910

s.-mas+(2) 1/0710, 2/1127, 5/0503

s.-mas çoru- 1/0217, 1/0225

s.-mayn bar- 1/2824

[=8]

sıŋırt- Koymak, bırakmak.

s.-ıp kag- 3/1705

[=1]

sıŋnır → sın-

sıptıg *sf*. Saplı.

s. 1/3818, 6/0669, 6/0880

[=3]

sır *zf*. Tam, bütün, büsbütün, tamamıyla.

s. 3/2247, 3/3121, 3/3176, 3/3132, 3/3645, 5/0418, 5/0653, 6/2009, 6/2982

[=9]

sıra *is*. Kuru ağaç, sırık.

s. 3/0762, 3/1250, 3/3936, 6/3647

s.-bile 6/3552

s.+lar 6/3649

s.+larnıŋ 3/3936

s.+nı 3/1713, 3/1742, 3/1819, 3/2904, 3/5010, 4/2127, 6/0882, 6/0883, 6/0884, 6/3628

s.+nıŋ 3/0762, 3/1250

s.+zı 6/3624

s.+zı-bile 4/2160

s.+zın 6/3620

s.+zınıŋ 6/3576

*

sıra ça Sert, sıkı yay.

s. 3/0713, 3/2029, 6/0876, 6/0948, 6/1022

[=28]

sırbık *is.* Sincap.

s. 5/2323, 5/2325

[=2]

sırgalıg *sf*. Küpeli.

s. 5/0754

[=1]

sırı *is*. Kıvılcım, çıngı.

s. 1/1418, 3/2255, 3/2258

s.+nıŋ 3/2264

s.+zı 3/2267, 6/2563

s.+zın 3/2269

s.+zınga 6/3307, 6/3378, 6/3454, 6/3538

[=11]

sırıglıg *sf*. İşlemeli, süslü.

s. 1/0205, 1/0208, 3/3117, 3/3178, 3/3649

[=5]

sırıla- Kıvılcım saçmak, parlamak.

s.-gan+(2)+(sırılaan) 3/2247

[=1]

sırılat- **1**. Kaynak yapmak, kaynakla birleştirmek.

s.-ıp+(sırıladıp) 6/0040, 6/0120, 6/2912

2. Kıvılcım saçmak.

s.-ı-daa+(sırıladı) ber- 4/1237

[=4]

sırılıg *sf*. Kıvılcımlı; parlak.

s. 5/2323, 6/2544

[=2]

sırındı *is.* Kıvılcım.

s.+zından 5/2033

[=1]

sırınna- Rüzgar esmek, hafif rüzgar esmek.

s.-y ber- 4/3532

[=1]

sırlan- Bağırmak, ağlamak.

s.-ıp 3/0512, 3/0741, 3/3915

[=3]

sırta- Başının altına almak.

s.-gaş+(sırtaaş) 3/2923

[=1]

sırtan- Başının altına almak, başının altına koymak.

s.-gaş 3/0764, 3/3941, 3/4557

s.-ıp al- 2/0383, 5/2481

[=5]

sırtık *is.* Yastık.

s. 5/1189

s.+ın+(sırtın) 3/3705, 3/4395

s.+ınıŋ+(sırtınıŋ) 2/0540

s.+tan 5/1559

*

sırtık bajı Çadırda yatağın yastığının bulunduğu yeri yakını.

s. 1/1622, 1/2802, 1/2810

[=8]

sıskı- Kaplamak, işlemek.

s.-p kag- 3/3183

[=1]

sıvır- I. Kovmak, savmak, sürmek.

s.-ıp 1/1094

s.-ıpkaş 4/4631

s.-ıp kel- 6/3568

[=3]

sıvır- II. 1. Çekmek, çekip çıkartmak, koparmak.

s.-a 6/2910, 6/3573

2. Kıvırmak, bükmek.

s.-a 5/0421, 6/2962

[=4]

sıvırıl- Sıyrılmak, soyulmak.

s.-ıp+(sıvırlıp) 2/0465

s.-ıp+(sıvırlıp) çıt- 2/0216

[=2]

sıvırın- Sıyrılmak, kıvrılmak.

s.-ıp+(sıvırnıp) al- 4/2156

[=1]

sıy *zf*. Kırmak üzere, kıracak şekilde.

s.1/0350, 1/2048, 3/4887, 4/2817, 4/2910, 4/2983, 4/3968, 4/3979, 4/5292, 4/1903, 4/3240, 6/0411, 6/0902, 6/1917, 6/1919, 6/1921, 6/2041, 6/2190, 6/2333, 6/2334, 6/2490

[=21]

sıyba- → suyba-

sıyda *is*. Temren, ok ucu.

s. 3/0713, 6/0876, 6/0949, 6/1022

[=4]

sıyık-sayık *sf*. Kırık, kırık dökük.

s. 6/1711

[=1]

sıyıl- Kırılmak.

s.-ır+(2)+(sıylır) 1/0285

[=1]

sıyıŋayın- Vınlamak, ıslık gibi ses çıkarmak.

s.-ıp+(sıyıŋaynıp) 4/3101

[=1]

sıytıgayndır *zf*. Cıvıldaşarak.

s. 3/3077

[=1]

sıytıŋayndır *zf*. İnce ince sesle (konuşmak).

s. 4/0808

[=1]

sızıl- Sızmak, sızılmak.

s.-gıje 5/2454

[=1]

sidik *is*. Sidik, idrar.

s.+in+(sidiin) 1/2274, 6/3114, 6/3139

[=3]

sidikte- İdrar yapmak, işemek.

s.-erge 1/2274

s.-p 4/0724, 4/4026

s.-p çıt- 4/0707

s.-p olur- 6/3000

s.-p tur- 5/0100

[=6]

sidiktet- İdrar yaptırmak.

s.-keş 6/3114, 6/3139

[=2]

sigen *is.* Ot.

s. 1/3717, 1/3829, 2/0066, 2/0617, 3/0217, 4/1903, 4/3240, 4/4114, 5/1807, 5/1808

[=10]

siilbirlig *sf.* Oymalı, nakışlı.

s. 5/0047, 5/0908, 5/1637

[=3]

siiledir *zf.* Çok hızlı, süratli, büyük bir hızla, rüzgar gibi (gitmek).

s. 5/1374

[=1]

siilet- Hızla gitmek, uçar gibi gitmek, koşturmak.

s.-ip+(siiledip) 5/1378

[=1]

siili- Oymak, hakketmek, işlemek.

s.-p 3/0015, 3/0017, 3/1054, 3/1056, 6/1603, 6/1605, 6/1646, 6/1648, 6/1688, 6/1690, 6/1834, 6/1836, 6/3742, 6/3744

s.-gen+(2)+(siileen) 4/4078, 4/4080

s.-p tur- 4/1178, 4/1182, 4/3193, 4/3197, 6/0030, 6/0102, 6/0104

[=23]

siir *is*. Sinir.

s. 1/0212, 3/3203

s.+i-bile 1/0435, 6/0067

s.+in 1/0212

[=5]

siir- Yapmak, işlemek.

s.-ip tur- 1/0435, 6/0067

[=2]

siler *zm*. **1**. İkinci çokluk kişi zamiri; siz.

s. 1/1155, 1/1539, 2/0296, 3/0848, 3/1416, 3/2183, 3/2449, 3/2540, 3/2624, 3/2799, 3/2844, 3/2896, 3/3323, 3/3475, 3/3560, 3/3589, 3/3903, 3/4277, 3/4596, 6/0542, 6/1223, 6/3604

s.-bile 3/2646, 6/0298

s.-daa 3/5001

s.+de 6/0594

s.+den 3/3220, 6/0540, 6/3694

s.+den-daa 6/3696

s.+ge 1/0102, 1/3969, 6/0480, 6/2790, 6/3651

s.+ge-daa 5/0283

s.-le 5/2183

s.+ni 1/2535, 1/3872, 3/0548, 3/0550, 3/2492, 3/2537, 5/1646, 6/0300, 6/0456, 6/0476

s.+niŋ 1/2532, 1/3938, 1/3973, 2/0886, 2/1112, 3/0828, 3/0835, 3/1295, 3/1669, 3/1678, 3/3993, 3/4159, 3/4604, 4/0574, 4/0614, 4/2249, 4/2648, 4/3077, 4/5171, 5/0757, 5/1062, 5/1407, 5/1915, 5/2161

2. Fiil çekiminde ikinci çokluk kişi.

s. 1/0599, 1/0625, 1/0637, 1/1728, 1/1804, 1/1805, 1/1846, 1/1847, 1/1863, 1/1898, 1/1899, 1/1909, 1/1910, 1/2391, 1/2723, 1/2726, 1/2840, 1/3819, 2/1244, 3/0695, 3/1206, 3/1209, 3/1577, 3/1586, 3/1588, 3/1873, 3/1975, 3/1979, 3/2453, 3/2510, 3/2615, 3/2903, 3/3244, 3/3278, 3/3301, 3/3477, 3/3610, 3/4277, 3/4279, 3/4280, 4/0315, 4/0334, 4/0365, 4/0367, 4/0536, 4/0541, 4/0546, 4/0597, 4/2239, 4/3080, 4/3082, 4/3586, 4/5381, 4/5383, 5/0968, 5/1413, 5/1568, 5/1581, 5/1906, 5/2068, 5/2165, 5/2233, 6/0406, 6/0419, 6/0442, 6/0550, 6/1223, 6/2772, 6/2824, 6/3062

3. Bildirme yapısında ikinci çokluk kişi.

s. 1/1541, 1/2722, 3/0830, 3/1670, 4/2699, 4/2701, 4/2704, 5/0964, 5/1400,

5/1401, 5/2157, 5/2158, 6/0436, 6/0437, 6/0542, 6/2741

[=157]

silernii *zm*. Sizinki, sizin.

s. 3/1957, 3/2084, 3/2154, 3/2209

[=4]

silgi- Silkmek, sallamak, sarsmak.

s.-gen+(2)+(silgeen) 5/0467

s.-ir+(1) 3/3355

s.-p kag- 2/1606

s.-pkeş 5/1434, 5/2184

s.-p tur- 5/0465

[=6]

silgilen- Sallanmak, sarsılmak.

s.-irge 3/3369

[=1]

simgirgile- Sümkürmek.

s.-p 3/0775, 3/1262, 3/3949, 3/3954

[=4]

siŋ- Sinmek, bulaşmak.

s.-gen+(2) 3/0421, 3/0422

[=2]

siŋmir- Sümkürmek.

s.-ip 4/4815, 4/4586, 6/3585

s.-ipkeş 1/2857, 5/0830

s.-ip olur- 5/1576

s.-zin 3/1170

[=7]

sirbeytkile- Kabartmak, yükseltmek (köpek için tüylerini, sırtını).

s.-geş+(sirbeytkileeş) 5/0914, 5/0922

[=2]

sirigayın- → sirigeyin-

sirigayın- kavıgayın- Titremek, sarsılmak.

s.-ıp+(sirigaynıp-kavıgaynıp) tur- 3/0578

[=1]

sirigeyin- Titremek.

s.-ip+(sirigeynip) 3/0572, 3/2371

s.-ip+(sirigeynip) tur- 3/1077

s.-ıp+(sirigaynıp) 3/2294

[=4]

sirile- kavıla- Titremek, telaşlanmak.

s.-gan+(2)+(sirileen-kavılaan) 5/2640

[=1]

sirilet- Titretmek, sarsmak.

s.-i+(siriledi) 3/0682

[=1]

siriŋeyin- Titremek.

s.-ip+(siriŋeynip) turup ber- 2/0423

[=1]

siriŋeyndir *zf*. Titreterek, sarsarak.

s. 6/2839

[=1]

sirt I. *is*. Sırt.

s.+in 5/0914, 5/0922

s**.+inden** 3/2749, 3/2751

[=4]

sirt II. *is*. Titreme, gürültü ifade eden yansıma söz.

sirt kıldır Titreyerek, titreterek, gürleyerek.

s. 1/0517, 1/2307, 1/3303, 1/3798, 1/3859, 2/0989, 3/4112, 4/3886, 5/2387

[=9]

sirtigeyin- Sallanmak, sarsılmak, titremek.

s.-ip+(sirtigeynip) 3/4852

[=1]

sirtiledi *zf*. Titreterek, sarsarak.

s. 3/2110, 3/4095, 3/4917

[=3]

sirtiledir *zf*. Titreterek, sarsarak.

s. 1/3221, 3/0312

[=2]

sirtiŋeyin- Titremek, sarsılmak, sallanmak.

s.-ip+(sirtiŋeynip) 5/1298

[=1]

sodak-şudak → sodak-şuudak

sodak-şuudak *is*. Güreş giysisi.

s.+ın+(s.-şudaan) 6/2252, 6/2255, 6/2394, 6/2397, 6/2680, 6/2683

s.+ın+(s.-şuudaan) 1/2088, 1/2097, 6/2108

ş. (şodak-şudak) 3/2323

ş.+ın+(şodak-şudaan) 2/0978

ş.+ın+(şodak-şuudaan) 1/3751, 1/3754, 3/1121, 3/2102, 3/4088, 3/4909

[=17]

sogaaş *is*. Havan, döveç.

s. 2/0027

s.+ıvıs+(sogaajıvıs) 2/1125

[=2]

sogaş *is*. Aşağı doğru hareketi ifade eden yansıma söz.

s. 3/2033

sogaş kıl- Eğilmek, eğmek.

s. 3/0467, 3/0472

[=3]

sogul *is*. İçinde sutraların saklandığı, genellikle cilalı ve işlemeli, ahşap kutu, çekmece.

s. 3/0023, 3/0432, 3/3616, 3/4463, 3/4473

s.+da 3/3162

s.+nuŋ 3/0484

[=7]

sogun *is.* Ok.

s. 1/0166, 1/1428, 1/1615, 1/1648, 3/1836, 3/2481, 4/1737, 4/1765, 4/2244, 4/2609, 4/3759, 4/4960, 4/4978, 6/1551, 6/1567

s.+dan 1/0144, 1/0164, 1/0184

s.+narın 3/2504

s.+nu 1/0146, 4/4986

s.+nuŋ 5/2336

s.+u 1/2031

s.+un 1/0187, 1/1455, 1/1526, 1/2017, 1/3947, 3/1020, 4/1215

s.+un-daa 4/1219

s.+unuŋ 3/2508

s.+uŋ 6/0902

[=33]

sogunna- Fırlatmak, atmak.

s.-ptarga 5/2408

[=1]

sogunnug *sf*. Oklu, oku olan.

s. 3/1649, 3/3974

[=2]

sogur *is.* Kör.

s. 2/0873, 4/0833, 4/0834, 4/0866, 4/0867, 5/1950

[=6]

sok- 1. Vurmak.

s.-a+(soga) 4/5232

s.-kaş 1/3716, 3/2072

s.-up+(sogup-sogup) 3/2505

s.-up+(sop) 1/0269, 3/1040, 5/1327, 6/1154, 6/1159

2. Öldürmek.

s.-kaştıŋ 4/3837, 4/3857

s.-pas+(1) 3/0550

s.-up+(sop) kag- 6/0684

3. Demir dövmek, kalıp yapmak, demir dökmek.

s.-kan+(1) 1/0414, 1/0423

s.-kan+(2) 1/3216, 6/0040, 6/0120

4. –A/-y zarf-fiil eki almış fiillerle birlikte, hareketin tezliğini ifade eden yardımcı fiil olarak kullanılır.

s.-ar+(2)+(sogar) 3/2129, 3/3205

s.-arga+(sogarga) 2/0438, 3/2132, 4/0647

s.-kan+(2) 4/2448

s.-kaş 1/0532, 1/0558, 1/1473, 1/2003, 1/2758, 1/3627, 2/1056, 3/2137, 3/2401, 3/2949, 3/3294, 3/2904, 4/4580, 4/5285, 6/1568, 6/0276, 6/0415, 6/3620

s.-kaştıŋ 4/1864, 4/2815, 4/4570, 4/4577, 4/1670, 4/1676, 4/1873

s.-up+(sop) 1/2092, 1/2032, 1/2759, 1/2761, 1/2878, 2/0082, 2/0083, 2/0308, 2/1562, 3/0213, 3/0229, 3/0539, 3/0547, 3/0758, 3/0787, 3/1079, 3/1228, 3/1263, 3/1264, 3/1246, 3/1397, 3/1618, 3/1652, 3/1791, 3/1941, 3/2034, 3/2066, 3/2067, 3/2097, 3/2251, 3/2362, 3/2268, 3/2363, 3/2531, 3/2550, 3/2698, 3/2709, 3/2744, 3/2946, 3/2956, 3/3179, 3/3237, 3/3280, 3/3295, 3/3668, 3/3690, 3/3695, 3/3934, 3/3955, 3/4085, 3/4135, 3/4136, 3/4140, 3/4206, 3/4331, 3/4549, 3/4564, 3/4752, 3/4823, 4/0649, 4/1079, 4/1451, 4/1547, 4/2566, 4/2810, 4/2870, 4/3377, 4/3881, 4/3884, 4/5051, 4/5232, 4/5236, 5/0421, 5/1078, 5/1087, 5/1097, 5/1122, 5/1177, 5/1726, 5/1729, 5/1810, 5/1811, 6/0224, 6/1553, 6/1594, 6/1678, 6/2559, 6/2565, 6/2616, 6/2617, 6/2973, 6/2988, 6/3155, 6/3578

s.-upkan+(2)+(sopkan) 1/0522

s.-upkaş+(sopkaş) 3/2722

s.-uvut+(sovut) 1/0523

[=146]

sok- hak- Vurmak, şiddetli bir şekilde vurmak.

s.-kan+(2)+(s.-kakkan) 6/2095

[=1]

sokkula- Vurmak.

s.-gaş+(sokkulaaş) 2/1559

s.-gaştıŋ+(sokkulaaştıŋ) 4/2127

s.-p 1/1094, 6/1425

s.-y ber- 2/0824, 6/3658

[=6]

sokkulaş- Vurmak, vuruşmak, kavga etmek.

s.-ıp+(sokkulajıp) tur- 6/0634

[=1]

soksa- Ara vermek, durmak.

s.-gaş+(soksaaş) 1/0188

s.-p (soska-) kör- 1/2072

[=2]

soksat- Durdurmak, ara verdirmek.

s.-ıp+(soksadıp) al- 6/0452

[=1]

sokta- Vurmak, dövmek, ezmek, ufalamak.

s.-al 4/2068, 4/2069

s.-ŋar 3/3561

s.-p 1/0109, 1/0114, 2/0094, 3/3553

s.-p-daa 6/0653

s.-p-tur 2/1603

s.-vas+(1) 2/0131

[=10]

soktur- **1**.Vurmak, öldürmek.

s.-gan+(2) 6/0685

2. Demir döktürmek, dövdürmek.

s.-gaş 3/2224

s.-up-daa tur- 4/1197

[=3]

solagay *sf.* Sol, soldaki.

s. 3/0311, 3/0692, 3/3601, 4/0755, 4/2453, 4/3177, 4/3213, 4/3628, 5/0221, 5/1329

[=10]

solu- Değiştirmek.

s.-uru 3/0451

[=1]

soluş- körüş- Karşılıklı yer değişip bakışmak (dövüşmek üzere birbirini tartmak).

s.-üp+(solçup-körjüp) 6/2697

[=1]

solun *sf.* İlginç, enteresan.

s. 3/0267, 3/3284, 3/2567, 3/3641, 4/1441, 4/4618

[=6]

sonuurga- İlgisini çekmek, ilgilenmek.

s.-gaş+(sonuurgaaş) 3/4232

[=1]

sonuurgat- 1. İlgisini çekecek bir şey yapmak; memnun etmek; sevindirmek.

s.-ır+(2)+(sonuurgadır) 3/4301

2. Söylemek, anlatmak.

s.-ır+(1)+(sonuurgadır) 3/2462

[=2]

soŋga *is*. Pencere.

s. 4/2513

s.+dan 4/2503

[=2]

soŋgaar *zf*. **1**. Arkaya, geriye; kuzeye.

s. 1/3428, 2/0676, 3/3663, 3/3847,

2. *-GAn* ekli fiillerin ardından gelerek "sonra, ondan sonra" anlamını verir.

s. 4/1631, 4/2298, 4/2299

*****

moon soŋgaar → bo

s. 1/1147, 1/1716, 1/3320

[=10]

soŋgu I. *sf*. **1**. Kuzey, kuzey taraf, kuzeydeki.

s. 1/2556, 4/4966, 4/5100, 5/0086, 5/0371, 5/0455, 5/0564, 6/3210

soŋgu çük Kuzey.

s. 1/0919, 1/0931, 1/0942, 1/1571, 1/2575, 1/2588, 1/2616, 1/3359, 1/3559, 2/0019, 2/0022, 2/0677, 2/0890, 2/1105, 2/1499, 2/1512, 3/0004, 3/1840, 3/2841, 3/2883, 3/3164, 3/3618, 3/4478, 3/4515, 3/4533, 3/4591, 3/4652, 4/0689, 4/0801, 4/0881, 4/0924, 4/0957, 4/1056, 4/1069, 4/1452, 4/2021, 4/2248, 4/2616, 4/3269, 4/4687, 4/4733, 4/4756, 4/5202, 4/5247, 4/5330, 5/0264, 5/0410, 5/0639, 5/0430, 5/0452, 5/0454, 5/0724, 5/1297, 5/1894, 5/2545, 5/2599, 6/0258, 6/0294, 6/0446, 6/2968, 6/3091, 6/3101, 6/3242

2. Arka, arkadaki, arka taraftaki, geri.

s. 1/1347, 1/1350, 1/1354, 1/1358, 3/2905, 3/5011, 3/0338, 4/0433, 4/1711, 4/1473, 4/4313, 4/2802, 4/3352, 4/3439, 4/4180, 4/5420, 5/0179, 5/0233, 5/0267, 5/0394, 5/2298, 5/2324, 5/2451

*****

soŋgu açı-üre/açı-üye/üye Sonraki nesiller, kuşak.

s. 1/3714, 1/3827, 2/1060, 3/1176, 3/1547, 3/1549, 3/2139, 3/2145, 3/2184, 3/2190, 3/2273, 3/2399, 3/3792, 3/3796, 5/0488, 5/2472, 6/1618, 6/1661, 6/1701

soŋgu nazın → nazın

s. 1/1336, 1/2166, 1/2201, 5/0198

soŋgu burungu nazın → nazın

s. 5/2523

[=118]

soŋgu II. *is*. Plasenta.

s.+zun-daa 6/3492

[=1]

soŋguluu *is*. Son, sonuncusu, son olan, sonda olan.

s. 6/0689

[=1]

soŋna- Arkasından gitmek, peşinden gitmek.

s.-p 1/3562

s.-y ber- 4/3544

[=2]

soŋnay *zf*. Sonra, sonradan.

s. 1/0012, 1/0097, 1/3315, 3/0074, 5/1709, 6/1081

[=6]

soo *is*. Son, arka, ardı, arkası.

s.-bile 4/4576

s.+mdan 1/2870, 5/2040

s.+n 1/3562

s.+nçe 3/0091, 3/2124, 3/3535, 6/2009

s.+nda 1/2692, 3/0893, 6/1983

s.+ndan 1/0274, 1/0923, 1/0964, 1/2868, 1/3205, 1/3597, 1/3700, 2/0216, 2/0733, 2/1356, 3/0106, 3/0128, 3/1750, 3/2257, 3/2434, 3/3074, 4/2798, 4/3281, 4/4929, 5/0386, 5/0388, 5/0418, 5/1606, 5/2357, 5/2406, 5/2506, 6/2015, 6/2982, 6/3162

s.+nduva 4/0527, 4/1515, 4/1671, 4/1698, 4/1700, 4/1958, 4/4290, 4/4326, 4/4329, 4/4349, 4/4351

s.+nga 3/4281, 3/4454, 5/1259, 6/1792, 6/2993

s.+ŋga 1/2046

s.+ŋardan 2/1270

s.+vustan 1/3815

[=59]

soo- Soğumak.

s.-p 4/2673

s.-y ber- 5/1243

[=2]

soodug *is*. Soğutma, soğuma.

s.+u-daa+(sooduu) 3/3845

[=1]

soodur *zf*. Soğutmak üzere; atı dinlendirmek üzere.

s. 1/1942

[=1]

sook *sf*. Soğuk.

s. 1/1588, 1/2664, 1/2666, 3/2707, 4/1975, 6/2539, 6/2540, 6/2588, 6/2589, 6/1861, 6/1862, 6/2087, 6/2227, 6/2374, 6/2655

s. sook 4/2671

s.-tur 3/2711

[=17]

sool- Zayıflamak, solmak.

s.-u+(soglu) ber- 6/2949

s.-up+(soglup) kal- 4/2548

[=2]

soolbur *sf*. Zayıf, zayıflamış, çökmüş.

s. 1/1491, 1/2898, 1/2902

[=3]

soo-murnu *is*. Arka ve ön.

s.+n 1/1070, 4/1956

s.+nda 1/1008, 1/3648

s.+nduva 4/1512

[=5]

soonda *zf*. Sonra, sonrasında.

s. 1/1142, 1/2332, 1/2339, 1/3296, 1/3784, 2/0202, 2/0826, 2/1235, 2/1297, 3/0953, 3/0970, 3/1023, 3/1369, 3/1376, 3/1377, 3/1430, 3/2199, 3/2354, 3/2379, 3/2449, 3/2775, 3/4125, 3/4234, 3/4829, 4/1471, 4/1649, 5/0407, 5/1394, 5/1539, 5/1879, 6/0188, 6/0395, 6/0985, 6/1165, 6/1347, 6/3198, 6/3143

s.-la 2/0544

*****

adaktıŋ soonda → adak

s. 1/0260, 1/0279, 1/3094, 3/3420, 5/1912, 5/1948

ooŋ soonda → ol

s. 1/1738, 1/1778, 1/2435, 2/0028, 3/2582, 3/2677, 6/1464, 6/1466

[=52]

soondaazı *zm*. Sondaki.

s. 3/2733

[=1]

soora *zf*. Yanlışlıkla, hatayla.

s. 1/1801, 3/1749, 4/5267

[=3]

soora-saara *zf*. Öyle böyle.

s. 3/1532

[=1]

soot- 1. Soğutmak.

s.-kaş 3/0234

2. Atı soğutmak, dinlendirmek.

s.-ar-dır+(soodar) 1/0692

s.-kaş 1/0821, 5/2372, 5/2543

s.-paan+(2) 1/1932

s.-up+(soodup) 1/0828, 1/1938, 2/0694, 2/1135, 3/3834, 3/4501, 4/4225, 6/1957, 6/2919

s.-up+(soodup) al- 1/1936

s.-up-daa+(soodup) 4/3137

s.-up+(soodup) kag- 3/0636, 5/0324

[=19]

soottug *sf*. Sohbetli, konuşmalı.

s. 1/1465

[=1]

soottun- Soğumak, dinlenmek.

s.-a ber- 5/1849, 5/1851

s.-up 6/1862, 6/2089, 6/2228, 6/2375, 6/2656

s.-up çıt- 5/0479

[=8]

sor- Çekmek, emmek, sormak.

s.-up 1/3309

s.-uvutkaştıŋ 4/0507

[=2]

sorbulan- Yaralanmak.

s.-ı ber- 2/0139

[=1]

sorlug *sf*. Parlak, canlı.

s. 3/0720, 5/0702

[=2]

sorugda- Sormak, istemek.

s.-gan+(2)+(sorugdaan) 6/1341, 6/1388, 6/1432, 6/1522

[=4]

soruk *is*. Arzu, istek, irade.

s.+uŋçe+(soruuŋçe) 6/1522

[=1]

soruuldug *sf*. Pipo ağızlığı olan.

s. 3/4221, 3/4940, 4/3893, 6/2338, 6/2492

[=5]

soska- → soksa-

soy- I. Soymak, çıkarmak.

s.-a 4/4577

s.-a ber- 4/4572

s.-a sop 5/1726

s.-a sop al- 4/2566

s.-arga 3/3714

s.-gaş 3/2321, 3/2695

s.-uŋar 5/1182

s.-up al- 3/3709

s.-up çoru- 5/0930

[=10]

soy- II. Sürünmek, sürünerek ilerlemek.

s.-up kag- 5/2434

[=1]

soyasta- Sürünmek, sürünerek ilerlemek.

s.-p 2/0056, 2/0063

s.-p kag- 5/1031

[=3]

soygula- Soymak.

s.-p 3/2653

s.-p al- 4/5233

[=2]

soyul- Soyulmak, yüzülmek.

s.-u+(soylu) ber- 3/3715

[=1]

södürge *is*. Kısa kement.

s.+zin 2/0848

s.+ziniŋ 2/0852

[=2]

södürt- Taşımak, sürüklemek, getirmek, götürmek.

s.-ü ber- 4/0732

s.-üp 2/1416, 4/2570

s.-üp al- 4/0055

s.-üp-daa 4/1085

[=5]

södürü- Götürmek, taşımak.

s.-gen+(2)+(södüreen) 4/4420

[=1]

sögede- Dizleri üzerine oturmak.

s. 6/1470

s.-p 4/1723

s.-p olur- 4/1543

[=3]

sögedektey *zf*. Diz üzerinde (oturmak).

s. 6/0609

[=1]

sögle- Söylemek, demek.

s. 2/0946, 3/4121

s.-er+(1) 5/0365

s.-er+(2) 1/2323, 1/3313, 1/3388, 1/3813, 5/0563, 6/3651

s.-erge 3/2027, 5/0575

s.-erimge 5/0283

s.-erimge-daa 5/0282

s.-gen+(1)+(sögleen) 1/0915, 1/2081, 5/0274, 5/0281, 5/0436, 5/0776, 5/1626, 5/2533, 5/2661

s.-gen+(2)+(sögleen) 1/2460, 1/2607, 5/0515, 5/1200

s.-gen-dir+(sögleen) 1/0407, 1/3515

s.-geni+(sögleeni) 2/0560

s.-gen-ne+(sögleen) 5/0517

s.-geş+(sögleeş) 6/3632

s.-p 5/0866, 5/1363

s.-p ber- 1/2694, 2/1342, 2/1344, 4/1777, 4/5418

s.-p kag- 6/1238

s.-p kel- 5/2108

s.-p olur- 6/0226

s.-p-tir 2/1116

s.-p tur- 1/0776, 5/0590, 5/0480, 5/2239

s.-ves+(1) 3/3145

s.-y ber- 4/3210

[=48]

sögür- Diz çökmek, diz çöküp selamlamak.

s.-geş 1/1071

s.-üp 4/1724

[=2]

sök- tur- Sökmek, söküp çıkarmak.

s.-a+(sö-tura) 5/0460

[=1]

sökpünen- ~ söpkünen- Kopmak, kurtulmak, uçmak.

s.-ip (sökpünen-) 3/3920

s.-ip (söpkünen-) 3/0728

[=2]

söle- Yakalamak, tutmak, yere indirmek.

s.-p 5/0225, 5/1333, 6/1205

s.-p olur- 2/1280

[=4]

söŋ *is.* İkram edilen içki.

s.+ün 5/1556

[=1]

söŋne- İçki sunmak, saygı göstergesi olarak içki sunmak.

s.-erge 5/1546, 5/1548, 5/1698, 5/1699

s.-p olur- 4/1378

[=5]

söŋne- baraalga- İçki sunup saygı göstermek.

s.-p kör- 4/1540

s.-p tur- 4/1544

[=2]

söök *is*. **1**. Kemik.

s. 1/0191, 1/0212, 1/0529, 1/0533, 2/0316, 3/0173, 4/1622, 4/1627, 5/2632, 5/2682, 5/0417, 5/0884, 5/0889, 5/2606, 6/1095, 6/1129, 6/3121

s.+ke 6/0117

s.+terin 6/3137

s.+terni 6/3117

s.+ü+(söögü) 1/1579, 1/1581, 2/0776, 2/0777, 4/1621, 4/1974, 4/5344, 5/1584, 5/1586, 6/3112

s.+ü-bile+(söögü) 1/0430, 1/0432, 6/0063, 6/0065

s.+üm+(söögüm) 4/5214

s.+ümnüŋ+(söögümnüŋ) 5/0543

s.+ün+(söögün) 1/0191, 1/0212, 1/2302, 1/2856, 1/2857, 1/3298, 1/3793, 2/1602, 3/0184, 3/0774, 3/0775, 3/1261, 3/1262, 3/3948, 3/3949, 3/3953, 3/3954, 3/4136, 4/4585, 4/4586, 4/4814, 4/4815, 5/0542, 5/0829, 5/0830, 5/1575, 5/1576, 5/1888, 5/1889, 5/1991, 6/1095, 6/1129, 6/3585, 6/3586

s.+ünde+(söögünde) 3/3405

s.+ünüŋ+(söögünüŋ) 5/1582, 5/1585

2. Ceset.

s.+ü+(söögü) 5/1917, 5/1959, 5/1972

s.+ün+(söögün) 5/1974, 5/1980

s.+ünden+(söögünden) 5/1941

[=79]

söök-dayak *is*. Kemikler, bütün kemikler.

s. 4/5354

s.+ı+(s.-dayaa) 4/5336, 6/3136

s.+ın+(s.-dayaan) 6/3171

[=4]

söökte- Kemikle yapmak, kemikten meydana getirmek.

s.-er+(1) 4/0585

[=1]

söölgü *sf*. Son, sondaki.

s. 5/1016, 6/1531

[=2]

söölü *is*. Son, sonu, ardı, arkası.

s.+nden 1/1073

[=1]

söölünde *e*. Sonra, -dan sonra.

s. 4/1287, 4/1294, 4/2694

*

adak söölünde/adaktıŋ söölünde En sonunda.

s. 2/1214, 2/1451, 3/4840, 3/4420, 5/0526

[=8]

sööm *sf*. Karış.

s. 4/0950

[=1]

söört- Sürüklemek, taşımak.

s.-ken+(2) 1/1328

s.-keş 1/1693, 6/1947

s.-püşaan 3/0552

s.-ü 3/0531

s.-ü ber- 1/0346, 1/1685, 2/0862, 3/2075, 3/4340, 5/1896

s.-üp 3/2072, 4/3479, 4/3480, 4/3482, 4/5310

s.-üp al- 2/0849, 6/3007, 6/3035, 6/3039, 6/3050

s.-üp kel- 5/1901, 6/2073

s.-üp tur- 1/0348

[=24]

söörtündür *zf*. Sürüklenerek.

s. 6/2960

[=1]

söösken *is*. Çayır melikesi.

s. 3/1649, 3/3974

s.+niŋ 5/2677

[=3]

sös *is*. Söz, laf, konuşma.

s. 5/1412, 5/2165

s.-daa 4/1385, 5/0777

s.+ü-le+(sözü) 4/1982

s.+üm+(sözüm) 1/2323, 2/0395

s.+ün+(sözün) 1/2318, 1/3312, 1/3313, 1/3387, 1/3388, 1/3808, 2/0995, 3/2319, 3/3853, 3/4119, 4/3210, 4/3899, 5/0515, 5/2567, 6/0440, 6/0942, 6/1531

s.+üŋ+(sözüŋ) 1/2320, 3/4121, 4/2657, 4/2661, 5/0563

s.+üŋ-dür+(sözüŋ) 4/2659, 4/2663

s.+üŋer+(sözüŋer) 1/3809

s.+üvüs-daa+(sözüvüs) 1/3813

*

sös ber- Söz vermek.

s. 4/2559

sös eele- Sözünü tutmak, sözünü yerine getirmek.

s.+ün+(sözün) 1/2460, 1/2607

[=36]

sös-çugaa *is.* Söz, konuşma,

s. 5/1440

s.-daa 6/3152

[=2]

sös-domak *is.* Söz, sözler, konuşma.

s. 5/2189

s.+ı+(s.-domaa) 4/1687

s.+ıŋ+(sözüŋ-domaaŋ) 4/3902

[=3]

söy-belek *is.* Dünürlük için verilen hediye.

s. 5/1410, 5/1449, 5/2163, 5/2198

[=4]

sudalda- Nabzını tutmak, nabzına bakmak.

s.-p kör- 4/0230

[=1]

sudal-damır *is*. Nabız, damarlar.

s.+ı 3/2372

[=1]

sudur *is*. Sutra, Budizm kitapları.

s. 2/0363, 6/0380

s.+ların 1/1102

s.+umga 1/0680, 1/0778

s.+un 1/1098, 1/1100, 1/0041, 1/0043, 1/0105, 1/0664, 1/3184, 1/1991, 2/0549, 2/0539, 2/0564, 3/3867, 6/3154

s.+unuŋ 3/0485, 4/0187

s.+uŋ 1/3413

[=21]

sudurlug *sf*. Sutrası olan, sutralı.

s. 3/0024

s.-daa 4/0043

[=2]

sug *is*. **1**. Su.

s. 1/1288, 1/2052, 1/2237, 1/2996, 1/3773, 1/3773, 2/0452, 3/0361, 3/3418, 6/0676, 6/2125, 6/2273, 6/2274, 6/2961

s.+ga 3/2274

s.-bile 3/3720

s.+dan 3/3414, 3/3837

s.+u+(suu) 4/0330

s.+u-bile+(suu) 4/0332, 4/0347, 4/0349

s.+nu 5/0474, 6/1069

s.+un+(suun) 5/2235, 6/2966

s.+uŋar+(suuŋar) 1/2839

s.+unuŋ+(suunuŋ) 4/0329, 4/0331, 4/0348

2. Dere, ırmak, akarsu.

s. 3/2704, 3/2712, 3/3551, 3/3558, 5/2007

s.+duva 3/2718

s.+ga 3/0494, 3/1941, 3/2649, 3/2698, 3/2725

s.+nuŋ 3/0494, 3/2720, 3/3964, 4/0346, 4/2585, 4/2710, 4/2738, 4/3056, 4/4018, 6/2963

s.+un+(suun) 4/4153

3. Vücut salgıları; ter, gözyaşı vb. için.

s. 3/2350, 3/2375

s.+u-bile+(suu) 4/4502

*

sugnuŋ suksaa → suksaa

s. 5/0676, 6/3178, 6/3186, 6/1789

[=59]

sug-çar *is*. Su.

s.+ı 6/0664

[=1]

sug-çıraa *is*. Rahvan, rahvan gitme.

s. 2/0475

[=1]

suggar- Sulamak.

s.-ar+(2) 6/2961

s.-ar-daa 4/2535

s.-ıp tur- 6/2972

[=3]

suglan- Sulanmak, su ortaya çıkmak.

s.-ıp kel- 6/2274

[=1]

suglandır *zf.* Su çıkararak.

s. 6/2125, 6/2422, 6/2703

[=3]

suglug *sf.* Sulu, suyu olan.

s. 1/0491, 1/2238, 1/2846, 1/3772, 2/0451, 4/1567, 4/1745, 4/2625, 6/0676, 6/0695, 6/2124, 6/2273, 6/2421, 6/2702

s.-daa 4/0023

[=15]

sugluk *is.* Gem.

s. 1/0470, 5/0779

s.+tan 4/3475

[=3]

suk- Sokmak, koymak.

s.-ar+(sugar) 2/0322, 3/4193

s.-arga+(sugarga) 2/0324, 3/3203, 3/0290, 3/0294, 3/4346

s.-kan+(1) 3/0156

s.-kan+(2) 3/0400

s.-kaş 1/1166, 1/1593, 1/2862, 1/2971, 2/1423, 2/1548, 2/1560, 3/0150, 3/0152, 3/0676, 3/1183, 3/2926, 3/1558, 3/2404, 3/2927, 3/3118, 3/3349, 3/3850, 6/1479

s.-up+(sup) 2/0411, 2/1340, 3/2274, 3/2580, 5/0338, 5/0581, 6/0310

s.-up+(sup) al- 6/0312, 6/1848

s.-up+(sup) ber- 3/4522

s.-up+(sup) bol- 5/0587

s.-up+(sup) kag- 1/0381, 3/0656, 3/0667, 3/0679, 3/2232, 3/2236, 3/4145

s.-up+(sup) kör- 1/0469, 1/0470, 2/0409, 2/0410

s.-up+(sup) tur-1/0451

s.-upkaş+(supkaş) 1/1080

s.-uptar+(suptar) 6/3086

s.-uptarga+(suptarga) 4/1148

[=54]

suksa- Susamak.

s.-gan+(2)+(suksaan) 2/0271, 6/1312, 6/1353, 6/1400, 6/2962

s.-y ber- 1/1977

s.-zımza 5/1074

[=7]

suksaa: sugnuŋ suksaa Serseri, yabani, yersiz yurtsuz.

s. 5/0676, 5/2447, 6/1789, 6/3178, 6/3186

[=5]

suksun *is.* İçecek.

s. 5/0634

s.+ga 4/1799

s.+u 2/0271, 4/3896

[=4]

suksun-suggat *is.* İçecek, su, içecekler.

s. 5/1542

s.+ın 5/0838

[=2]

suksunna- Susuzluğunu gidermek.

s.-p çoru- 1/1976

[=1]

sulara- Zayıflamak, güçsüzleşmek.

s.-gan+(2)+(sularaan) 5/0995

[=1]

sulara- şilgede- Zayıflamak, güçsüzleşmek.

s.-p 5/0099

[=1]

sun- Sunmak, vermek.

s.-arga 6/2810

s.-gan+(1) 1/0911, 1/1978, 3/1865

s.-gan+(2) 3/3499, 3/4676

s.-ganı 1/1918

s.-gaş 5/1366

s.-up 1/0799, 1/0800, 1/1921, 1/1770, 1/1861, 3/4588, 5/0428, 5/2164, 5/1124, 5/2198

s.-up kör- 2/0683

s.-up tur- 1/0940

[=20]

sundur- Sundurmak; yollamak, vermek.

s.-up 3/3491

[=1]

surag *is*. Haber, söylenti, rivayet.

s. 1/3127, 1/3171, 1/3173, 1/2956, 1/3129, 3/3107

s.+ı+(suraa) 4/4761, 6/3299, 6/3437

s.+ım+(suraam) 6/2100, 6/2239, 6/2384, 6/2546, 6/2597, 6/2666

s.+ın+(suraan) 5/0243, 5/0445

[=17]

suragla- Aramak, sormak, dilemek.

s.-p 3/0925

s.-p çor- 3/3141

[=2]

suraglan- Aramak, sormak, dilemek.

s.-ıp 3/2794

[=1]

surga- Öğüt vermek, doğru yolu göstermek.

s.-p olur- 1/0332, 1/1590

s.-p tur- 1/3070

[=3]

surtugayın-Vurmak, çarpmak (nabız).

s.-ıp+(surtugaynıp) kel- 3/2372

[=1]

suuk *sf*. Sıvı, akışkan.

s. 4/3048, 4/3070, 4/3249, 4/3369, 4/3388, 4/3566

[=6]

suurju- Yerleşmek, yerleşik hayata geçmek.

s.-p 6/1098, 6/1165

s.-p bol- 6/1086

s.-ulu 6/1136

s.-y ber- 6/1164

[=5]

suvay *sf*. Kısır.

s. 4/4570

[=1]

suyba- Sıvamak, sıvazlamak.

s.-p 1/3504, 3/0232, 3/3189

s.-y 4/2452, 6/3218, 6/3220, 6/3222, 6/3225, 6/3231

s.-p-daa tur- (sıyba-) 4/2339

[=10]

suybagıla- Sıvazlamak.

s.-gaştıŋ+(suybagılaaştıŋ) 4/0938

[=1]

suyban- Sıvazlamak, kendini sıvazlamak.

s.-gaş 1/3156

s.-ıpolur 3/2991

[=2]

suy-belek *is*. Hediye, dünürlük için ya da başkaca durumlarda sunulan kıymetli hediye.

s. 1/0815, 1/0911, 1/1059, 1/1546, 1/1664, 1/1858, 1/1918, 1/2069, 3/3491, 6/1527

s.+im+(s.-beleem) 3/1865

s.+ten 2/0682

s.+ti 3/4657

[=13]

sülde *is*. İşaret, alamet.

s. 4/0263

[=1]

sülde-sagıızın *is*. Tılsım, muska, koruyucu güç.

s.+ıŋar 4/5173

[=1]

sülde-sünezin *is*. Ruh, can.

s.+im 4/5195, 4/5201

[=2]

süme *is*. Öğüt, nasihat.

s.+den 3/3610

s.+niŋ 3/0626

[=2]

sümele- Nasihat vermek, öğüt vermek.

s.-gen+(1)+(sümeleen) 3/0193

s.-p ber- 3/3862

s.-p-tir 3/1134, 3/1915, 3/2234, 3/2535

[=6]

sümeleş- Tavsiye alıp vermek, karşılıklı konuşmak, görüşmek.

s.-ip+(sümelejip) 3/3603

s.-ip+(sümelejip) olur- 3/1910, 4/0418

s.-ip+(sümelejip) tur- 3/0219, 5/1795, 5/1880

s.-ken+(1) 1/3694, 5/1824

s.-keş 3/1962, 3/2944, 3/4471

[=11]

sümeleş- çövüleş- Görüşmek, müzakere etmek.

s.-ip+(sümelejip-çövülejip) tur- 5/2729

[=1]

sünezin *is*. Ruh.

s.+im 4/5183

s.+imni 4/5343

s.+imniŋ 4/5212

[=3]

sür- **1.** Sürmek, sevk etmek, yönlendirmek.

s.-geş 3/2839, 3/4196, 3/4990, 5/2219

s.-geştiŋ 4/5367

s.-üp 2/0681, 3/3797, 3/3793, 5/2244

s.-üp al- 2/1610, 6/0657

s.-üp ber- 4/1785

s.-üp-daa ber- 5/2607

s.-üp çoru- 1/2852

2. İzlemek, takip etmek.

s.-er+(1) 5/2530

s.-er+(2) 5/1613

s.-eril 1/3691

s.-gen+(1) 4/0674, 4/0677, 4/0693, 4/0696, 4/0742, 4/0745

s.-üp 1/3416, 1/3597, 2/0652, 3/0545, 5/1733

s.-üp çoru- 1/3696, 3/0554

s.-üp kel- 1/0923

*

adaan sür- → adaan

s.-üp 6/3236

s.-gen+(2) 5/0413

[=33]

sürgee *is*. Takipçi, takip eden izleyen.

s.+niŋ 1/2871

[=1]

sürgü *is*. Deri dövmede kullanılan sopa.

s. 6/2094, 6/2234, 6/2380, 6/2662

s.-bile 4/4712

[=5]

sürgü-dalgıg *is*. Deri dövmede kullanılan sopa.

s.+ı+(s.-dalgıı) 1/2708

[=1]

sürgüül *is*. Takipçi, takip eden izleyen.

s. 1/0964

[=1]

sür-küçü *is*. Güç, büyük güç.

s.+zü 3/5053

s.+zünge 3/2311

[=2]

sür-küçülüg *sf*. Çok güçlü.

s. 6/3674

[=1]

sürte- Korkmak, ürkmek.

s.-p 3/2313

s.-p tur- 4/0105

[=2]

sürtel- Korkutmak, ürkütmek.

s.-ip tur- 1/1718

[=1]

sürüg *is*. Sürü.

s. 3/0827, 3/1304, 5/0672, 5/1588

s.+ü+(sürüü) 5/0717, 5/0719, 5/0786, 5/1590, 6/3255, 6/3262, 6/3320, 6/3324, 6/3327, 6/3397, 6/3471, 6/3475, 6/3478

s.+ü-dür+(sürüü) 3/3998, 3/4602, 3/1305, 3/1673, 5/0788

s.+ül+(sürüül) 3/1668

s.+ül+(sürüül) 3/1297

s.+ün+(sürüün) 3/1674, 3/4596, 5/0684

s.+ünden+(sürüünden) 5/2664, 5/2666

s.+üŋerde+(sürüüŋerde) 4/2649

[=30]

sürükçü *is*. Çoban.

s.+zü 4/2639

[=1]

sürüştür *zf*. Birbiri arkasına, ardı ardına.

s. 5/2029, 5/2031

[=2]

süt *is*. Süt.

s. 1/1076, 1/1135, 3/3456, 3/3472

s.+tü 3/2008

s.+ü+(südü) 1/1538

s.+ün+(südün) 1/1540, 4/0357

[=8]

süttüg *sf*. Sütlü.

s. 6/3267, 6/3335, 6/3409, 6/3486

[=4]

süür *sf*. Sivri.

s. 1/0152, 1/0154, 6/0006

[=3]

süü-sünezin *is*. Ruh, güç.

s.+in 4/5417

s.+iŋer 4/5172

[=2]

-Ş-

şa *is*. Kemer, kuşak.

ş.+zından 3/2959, 6/1941, 6/1945

[=3]

şaagayın- Çağlamak, gürüldemek.

ş.-ıp+(şaagaynıp) kel- 3/2375

ş.-ıp+(şaagaynıp) tur- 3/2351

[=2]

şaajaŋ *is*. Porselen kap, kadeh, kâse.

ş.+nı 5/1011

ş.+nıŋ 5/0998, 5/1001

[=3]

şaanak *is*. Sibir ardıcı.

ş. 3/0053

[=1]

şaanda *zf*. Eskiden, önceden, çok önce.

ş. 1/0374, 1/2424, 3/4290, 6/1218, 6/1523, 6/3132, 6/3270, 6/3289, 6/3322, 6/3496

[=10]

şaandakı *sf*. Eski, eskidenki.

ş.-la 4/0108

[=1]

şaaŋayın- Çağlamak, gürüldemek.

ş.-ıp+(şaaŋaynıp) 5/0534, 5/1046

[=2]

şaar *is*. Uzak, uçsuz bucaksız.

ş. 1/1326, 1/1376

[=2]

şaarart- Seyreltmek, seyrekleştirmek.

ş.-ı 6/1612

ş.-ı al- 6/1655

[=2]

şag I. *is*. **1**. Zaman, vakit.

ş. 2/0005

ş.+da 1/0296, 4/0969, 4/0973, 4/1576, 4/1778, 4/1781, 4/4012, 4/4535, 4/4539, 5/0812, 5/1622, 6/3476

ş.+ım+(şaam) 2/0300

ş.+ında+(şaanda) 1/3022, 1/3023

ş.+dan 4/4563

ş.+ı+(şaa) 4/4596

ş.+ında 5/1319, 5/1526

2. Dönem, devir, çağ.

ş. 4/4486, 5/1790, 6/3496

ş.+ımda+(şaamda) 1/0378, 1/0394, 1/0810, 1/0904, 1/2068, 3/0136, 4/0945, 4/0989, 4/4276

ş.+ında+(şaanda) 1/0792, 1/1054, 1/1659, 3/0013, 3/0026, 3/0066

ş.+ından+(şaandan) 4/0953, 4/0987

ş.+ıvısta+(şaavısta) 5/0359

ş.+da 1/0004, 1/0796, 1/3349, 2/5, 3/4612, 3/4778, 3/3164, 5/1791, 5/2568, 6/0005, 6/0006, 6/0007, 6/3258, 6/3261, 6/3270, 6/3322, 6/3325, 6/3358, 6/3399, 6/3433, 6/3473, 6/3517

ş.+ım+(şaam) 4/4259

ş.+nıŋ 1/0005, 1/0006, 2/3, 2/4, 5/0001, 5/0002, 6/3154

[=71]

şag II. *is*. Güç, kuvvet, takat.

ş.+ı+(şaa) 2/0198, 6/2459

ş.+ı-bile+(şaa) 4/3386

ş.+ıgar+(şaagar) 3/3678

ş.+ım+(şaam) 2/1460

ş.+ım-daa+(şaam) 2/1458

ş.+ın+(şaan) 3/1888

[=7]

şagaan: şagaan-ot Ot, ilaç.

ş. 1/3573, 1/3605, 1/3629, 1/3651, 1/3672, 4/5257

[=6]

şagda *zf*. Eskiden, önceden, çok önce.

ş. 3/4736

ş.-daa 6/1003

ş.-la 3/1365, 3/1989, 4/4495, 4/4767

[=6]

şagda-töögüde *zf*. Eskiden.

ş. 4/1594

[=1]

şagjagar *sf*. Çatallanmış, çatal çatal, dallı.

ş. şagjagar 6/0753, 6/0807

[=2]

şag-töre *is*. Zaman, çağ; töre, gelenek.

ş. 5/0130, 5/0140, 5/0150, 5/0160, 5/1621

ş.+de 5/0769

[=6]

şagzıra- Yorulmak, yorgun düşmek.

ş.-gaş+(şagzıraaş) 3/2015

[=1]

şak I. *is*. Saat.

ş. 2/0380, 5/0106, 5/0109, 5/0110, 5/1487

ş.+tıŋ 5/0088, 5/1134, 5/1481

[=8]

şak II. *e*. İşte, işte o, işte öyle.

ş. 1/0411, 1/2714, 1/3650, 1/3836, 2/0690, 3/0624, 3/2862, 3/2879, 3/2863, 5/1917, 5/2076, 5/2749, 6/0272, 6/0611, 6/1000, 6/3751

[=16]

şak-öy *is*. Zaman, vakit.

ş.+ü 5/1477

[=1]

şala *zf*. Biraz, azıcık.

ş. 3/0349, 3/2358

[=2]

şalaŋday *zf*. Üzgün, müteessir, keyifsiz, rahatsız.

ş. 5/1595, 5/1600

[=2]

şalba *is*. Kement, urgan.

ş.+m-bile 1/0281

ş.+ŋ-bile 1/0238

ş.+ŋnı 1/0231, 1/0326

ş.+zı-bile 1/0342, 4/3252, 4/3384, 4/5327

ş.+zın 1/0248, 1/0263, 4/1045, 4/5309

[=12]

şalbaa *is*. Su birikintisi, gölet.

ş. 6/0007

[=1]

şalbada- → **şalbala-**

şalbala- Kement atmak.

ş.-gaş+(şalbalaaş) 3/0228

ş.-p 4/1080

ş.-y 4/4570

ş.-arga (şalbada-) 1/0266

ş.-gaştıŋ (şalbada-) 1/0363

ş.-vas+(1) (şalbada-) 6/2979

[=6]

şalı- Bilemek.

ş.-p 1/1815, 3/0973

ş.-y 6/0670

ş.-y şuluy 3/1040, 3/1454, 3/1790

[=6]

şalıŋ *is.* Çiy.

ş.+ın 3/1216, 6/2130, 6/2272, 6/2428, 6/2619, 6/2707

ş.+ından 1/0948, 1/1170, 3/2345, 4/1122, 5/2131

ş.+ından-daa 4/3695

[=12]

şalıp *is*. Hız, sürat, çeviklik.

ş.+ı-bile+(şalıvı) 6/2452

[=1]

şalıradı *zf*. Şarıldatarak, şırıldatarak.

ş. 3/1216, 3/2346

[=2]

şalıradır *zf*. Şarıldatarak, şırıldatarak.

ş. 6/2130, 6/2428, 6/2619, 6/2707

[=4]

şalırtkayın- Şarıldamak, şırıldamak.

ş.-ıp+(şalırtkaynıp) 1/0948

[=1]

şalırtkayndır *zf*. Şarıldatarak, şırıldatarak.

ş. 1/1170, 6/2272

[=2]

şançar → **şaş-**

şaŋ-deŋ *is.* Miktar, ölçü, seviye, denklik.

ş.+in 5/0067

[=1]

şaŋna- Mükafatlandırmak, ödüllendirmek.

ş.-ar+(1) 2/1445, 3/4413, 4/0145, 4/0147, 4/1243

ş.-ar+(2) 3/4313

[=6]

şaŋnal *is*. Ödül, mükafat.

ş. 3/4429

[=1]

şaŋnat- Mükafatlandırmak, ödüllendirmek.

ş.-kaş 2/1457, 2/1459

[=2]

şap- 1. Ata binmek, at sürmek; at çifte atmak; hücum etmek.

ş.-ıp+(şaap) 3/2547, 6/0536

ş.-ıpkaş+(şaapkaş) 4/1094

ş.-ıp-la+(şaap) tur 3/3414

ş.-ıp+(şaap) tur- 3/3419

ş.-kan-na 4/0815

ş.-pas+(1) 2/1155

2. Vurmak, çarpmak, darbe indirmek.

ş.-ar+(1)+(şavar) 4/4863

ş.-ar+(2)+(şavar) 1/0955, 1/0957

ş.-ıp+(şaap) 4/0447, 5/2471, 6/2007, 6/0772, 6/0799, 6/0826, 6/0910, 6/2363, 6/2519

ş.-ıp+(şaap) al- 3/2270, 3/4887

ş.-ıp+(şaap) kag- 1/1115, 1/3466

ş.-ıp+(şaap) tur- 6/0912

ş.-ıpkan+(2)+(şaapkan) 1/0524

ş.-ıpkaş+(şaapkaş) 1/0529, 1/0533, 1/3384, 2/0436

ş.-ıptar+(şaaptar) 1/1470, 3/3100

ş.-ıptarga 1/1358, 1/1361

ş.-ıp+(şaap) tur- 6/0748, 6/0773, 6/0800, 6/0828, 6/0722

ş.-ıvıt+(şaavıt) 1/1351, 6/2000

ş.-kaş 1/1350, 1/1442, 2/0431, 5/1720, 6/1895, 6/2032

3. Tezlik bildiren bir yardımcı fiil olarak kullanılır.

ş.-ıp+(şaap) 3/0227, 4/3250, 4/3253, 4/3372, 4/5246, 4/5292, 5/1222, 6/1554, 5/1515, 6/2551

ş.-ıpkaş+(şaapkaş) 6/1915, 6/2034

[=58]

şapkıla- Vurmak, çarpmak.

ş.-p 6/0721, 6/0747

ş.-p kag- 4/3392

ş.-pkaştıŋ 4/3263

[=4]

şapşılga *is.* Ufuk.

ş.+zı 1/0952, 1/1303, 1/1365, 1/1407

ş.+zın 1/0793, 1/0811, 1/0905, 1/0937, 1/0961, 1/1055, 1/1366

ş.+zından 5/0101

ş.+zınga 1/0706, 1/3563

ş.+zınıŋ 1/1292, 1/1510, 1/1654, 1/2728, 5/1522

[=19]

şapta- Vurmak, çarptırmak.

ş.-p 6/2560

[=1]

şara I. *is.* Sümük.

ş.+zı 1/0341, 3/0215

[=2]

şara II. *is.* Büyük kâse.

oŋgar şara Derin ağaç kâse.

ş.+ga+(şaraa) 6/1764

ş.+zın 4/2268

[=2]

şara-here: **daŋ bajı şara-here (hire), daş bajı sarıg (kara)-şokar turda (çorda)**
Çok erken bir vakitte, tan vakti.

ş. 1/0246, 1/0334, 1/2798, 1/3354, 3/1106, 3/1512, 3/1524, 3/2108, 3/2175, 3/2326, 3/4093, 3/4864, 3/4876, 3/4914, 4/0857, 4/0251, 4/0520, 4/0913, 4/2315, 4/2518, 4/3744, 4/3810, 4/4919, 5/1293, 6/0320, 6/0952, 6/2090, 6/2230, 6/2376, 6/2591, 6/2658

[=31]

şarı *is.* Öküz.

ş. 1/0525, 1/1738, 1/1795, 1/1837, 2/1191, 2/1195, 3/0947, 3/0990, 3/1073, 3/1393, 3/1478, 3/1714, 3/1743, 3/1820, 3/3407, 4/1227, 4/5238, 5/0997, 6/1720, 6/1721, 6/1812, 6/1843

ş.+nı 3/3428, 3/3435, 3/3445, 4/3857, 4/5231, 5/0824, 5/0826

ş.+nıŋ 4/0091, 6/0053, 6/0055

ş.+zın 3/3449

[=33]

şarı- Bağlamak.

ş.-p al- 3/2747

ş.-p kag- 1/1698, 4/0092

[=3]

şarıgıla- Bağlamak, sarmak, sarmalamak.

ş.-gaş+(şarıgılaaş) 5/1713

[=1]

şaş- 1. Saplamak, sançmak, dikmek, koymak, yerleştirmek.

ş.-ar+(1)+(şançar) 4/3901

ş.-arga-daa+(şançarga) 6/1819

ş.-kan+(1) 1/3638

ş.-kan+(2) 6/1004

ş.-kaş 1/3594, 1/3613, 3/3520, 3/5026, 6/1051

ş.-kaştıŋ 4/3134

2. Vurmak.

ş.-ıp+(şançıp) ber- 6/3578

[=11]

şaşkıla- Sançmak, saplamak.

ş.-p 4/1834

ş.-p kag- 3/0124

ş.-vıt 1/1967

[=3]

şaşkılaş- Çarpışmak.

ş.-ıp+(şaşkılajıp) 3/1059

ş.-ıp+(şaşkılajıp) tur- 6/0575

[=2]

şaştık- Dayanmak, ulaşmak, bitişmek.

ş.-ıp+(şaştıgıp) 1/3666

ş.-kan+(2) 1/1403, 1/1487, 1/1575, 1/2638, 1/2868, 1/2895, 1/2951, 1/3601, 1/3602, 1/3668, 2/0349, 3/4750, 4/1102, 6/1668, 6/1694

[=16]

şaştıktır *zf*. Bitiştirerek, ulaştırarak, dayandırarak.

ş. 1/3117

[=1]

şavı → şavılır

şavılır *is*. Arka kolan.

ş.+ımnı 1/1393

ş.+ın 1/1400

ş. (şavı) 1/0473, 2/0413

ş.+zın (şavı) 1/0460

[=5]

şay *is.* Çay.

ş. 1/1497, 3/2009, 5/0299, 6/1305, 6/2868, 6/3073

ş.+dan 1/0841

ş.+ı 3/2043, 6/3080

ş.+ın 1/0843, 1/0854, 1/2903, 1/0900, 1/2411, 2/0590, 2/0975, 3/0198, 3/0779, 3/1191, 3/1267, 3/3210, 3/3701, 3/4553, 4/0475, 4/2483, 4/2731, 4/0586, 4/1288, 4/3302, 4/3378, 4/3579, 4/4154, 4/3124, 4/4063, 5/0369, 5/0457, 5/1037, 5/1138, 5/0315, 5/1268, 5/1652, 5/1866, 5/2586, 6/0307, 6/0470, 6/0506, 6/2756, 6/3679, 6/3098

ş.+ın-daa 4/5401

ş.+ından 3/0234

ş.+je 6/3085

ş.+nı 5/1044

ş.+nıŋ 1/0854, 4/4786, 5/1535

[=56]

şayıt *is*. "şayıt" (yansıma söz); çatırtı, çıtırtı.

ş. kıldır 3/2265, 3/2266

[=2]

şayla- Çay içmek.

ş. 3/2479, 3/2545, 3/2768

ş.-gar 3/2492, 3/2631, 3/2771

ş.-ŋar 5/1646

ş.-p 3/2514, 3/4699, 3/4508, 3/5000, 4/2731, 4/3184, 5/1541

ş.-p al- 3/2045, 3/3091, 5/0304

ş.-y ber- 4/2485

[=18]

şaylat- Çay ikram etmek.

ş.-ı-daa+(şayladı) **ber-** 4/1292

ş.-ıp+(şayladıp) 3/3759, 3/4691, 3/4453

ş.-ıp+(şayladıp) olur- 4/4066

ş.-ır+(2)+(şayladır) 3/3731

[=6]

şel- Hızla çekmek, çekip almak.

ş. 2/0433

ş.-e 3/3205

ş.-erge 5/2621

ş.-geş 1/2039, 5/0415, 5/0882, 5/0888, 5/2604, 6/2008

ş.-ipkeş 2/1412

ş.-ipter+(2) 3/0562

ş.-ipteyn 6/2595

ş.-ivit 6/2003

[=13]

şelgile- Çekip almak.

ş.-geş+(şelgileeş) 5/1725

[=1]

şelgileş- Çekişmek.

ş.-ip+(şelgilejip) 3/1532

[=1]

şene- Denemek, tecrübe etmek.

ş.-gen+(2)+(şeneen) 4/2654

[=1]

şeŋne *is*. Şakayık çiçeği.

ş. 3/0198, 3/0234

[=2]

şerig *is.* Asker.

ş. 5/1733, 5/1738, 5/1922, 6/1326, 6/1372, 6/1416

ş.+in+(şeriin) 5/1920

ş.+niŋ 6/1337, 6/1383, 6/1428

[=10]

şet *is.* İğne yapraklı ağaç fidanı.

ş.+tiŋ 5/2623

[=1]

şever *sf*. Mahir, uz, hünerli.

ş. 3/2507

ş.+in 3/2482

[=2]

şıda- 1. Gücü yetmek, yapabilmek.

ş.-ar+(1) 1/0416, 1/0426, 1/0436, 6/1338, 6/1429

ş.-vaan+(2) 5/0599, 5/1011

ş.-vayn 2/0863, 2/1325, 2/1343

2. Yeterlilik anlamı ifade eden yardımcı fiil olarak kullanılır.

ş.-ar+(1) 1/0159, 1/0417, 1/0424, 1/0437, 5/0071, 5/1695, 5/2039, 6/1385, 6/0711, 6/2817, 6/0760, 6/0788, 6/0734, 6/0815

ş.-ar+(2) 4/3386, 5/0073

ş.-ar-dır 3/0377, 3/0378, 3/0383, 3/0385, 3/4375, 3/4376, 3/4378, 3/4379, 4/1128

ş.-gan-dır+(şıdaan) 2/0512, 2/0513

ş.-vaan+(2) 5/1013

ş.-vas+(1) 4/0315, 6/1389, 6/0375, 6/0715, 6/0739, 6/0767, 6/0795, 6/0822, 6/0870, 6/1139

ş.-vaska 6/1433

ş.-vas-tır 1/2552, 2/1476

[=51]

şıdal *is.* Güç, kuvvet.

ş.+ı 5/0449, 5/0491, 5/0516

[=3]

şıdaldıg *sf*. Güçlü, kuvvetli.

ş. 4/4916, 6/0976

[=2]

şıdamıkkay *is*. Dayanıklılık, güç.

ş.+ı-bile 6/2157, 6/2303

[=2]

şıdaş- Yapabilmek, güçleri yetmek.

ş.-payn 4/3234, 6/1838, 6/3016

ş.-payn bar- 4/3412

[=4]

şıdıraala- Satranç oynamak.

ş.-p 5/2150

[=1]

şıgaa- Nişan almak.

ş.-p şıgaap 3/2031

[=1]

şıgıradır *zf*. Çatırdatarak, çıtırdatarak.

ş. 5/1189

[=1]

şıgırt *is*. Çıtırtı, çatırtı.

ş. 2/0777

[=1]

şıgja- Saklamak.

ş.-gan+(1)+(şıgjaan) 3/0141

ş.-p kag- 3/0354, 3/0658, 3/0668, 3/2845

[=5]

şıgayndır *zf*. **1**. Çatırdayarak, çıtırdayarak.

ş. 1/2254

2. Gürültüyle, gürültü patırtıyla.

ş. 1/3837

[=2]

şıŋayndır-şooŋayndır *zf*. Bağrışıp çağrışarak.

ş. 4/1351

[=1]

şıırak *sf*. Güçlü, kuvvetli.

ş. 1/2836, 2/0504, 4/1041

[=3]

şıjıktır *zf*. Sinirle, öfkeyle.

ş. 3/1064, 3/1473, 3/1815

[=3]

şık *is*. **1**. Yaş, nem, ıslaklık.

ş. 1/2345, 6/2631, 6/2722

ş. şak 3/3439

2. Çayır, çayırlık.

ş. 3/4211

[=5]

şıktıg *sf*. **1**. Nemli.

ş. 3/3430

ş. şıktıg 4/4582, 4/4812

2. Çayır, çayırlık.

ş.+ın+(şıktın) 3/2111

[=4]

şıla- Yorulmak, bitkin düşmek.

ş.-dı 6/2096, 6/2096, 6/2236, 6/2236, 6/2381, 6/2381, 6/2663, 6/2663

[=8]

şılagda- Yorulmak, bitkin olmak.

ş.-p 5/0815

[=1]

şılba *is*. Söğüt kabuğu, ağaç dalı kabuğu.

ş. 3/3977

[=1]

şılbada- → **şılbala-**

şılbala- Ağaç kabuğunu soymak.

ş.-p 5/1057

ş.-y (şılbada-) 1/1695

[=2]

şılı- Eti kemikten ayırmak.

ş.-y 4/4580

[=1]

şımbay *is*. İyi, oldukça iyi, pek güzel.

ş. 6/1155, 6/1567

ş.-la-dır 1/3215

[=3]

şımda- dekte- Hızlanmak, acele etmek, daha hızlı olmak.

ş. 3/2028

ş.-ger 3/2713

ş.-ŋer 5/1441, 5/2191

ş.-y 4/1537

[=5]

şımıraş *sf*. Alçak, basık.

şımıraş kulaktıg Kulağı kesik.

ş. şımıraş 6/0851

[=1]

şın *is*. Gerçek, doğru.

ş. 1/1705, 1/1708, 1/1846, 1/1850, 3/0336, 3/0457, 3/2963, 3/3304, 3/4266, 3/2502, 3/4124, 3/4265, 4/0143, 4/0905, 5/0550, 5/2084, 6/0304, 6/3144, 6/3692

ş.-dır 3/0437, 3/3150, 3/4680, 5/1789

ş.+ı-bile 4/0906

ş.+ın 3/2455

ş.-la 5/2399

ş.-na 3/0145, 3/3286, 6/3198

[=29]

şınaa *is*. Çukurluk, alçak yer.

ş. 1/2846

ş.+nıŋ 1/2083

[=2]

şınap *zf*. Gerçekten, hakikaten.

ş. 1/0179, 1/1960, 3/3150

ş.-daa 2/0197, 3/4960

ş. (şıp-şınap) 3/1064, 3/1473, 3/1815

[=8]

şınap-la *zf*. Gerçekten, hakikaten.

ş. 1/0201, 1/1265, 1/1971, 1/2597, 3/0410, 3/0802, 3/3284, 5/0311, 6/0760, 6/0816, 6/2068, 6/3150, 6/3627

ş. (şınavıla) 6/2005, 6/3201

[=15]

şında-la *zf*. Gerçekten, hakikaten.

ş. 3/0194, 3/1916, 3/2501, 3/2996, 3/3437, 3/3457, 3/3538

[=7]

şın-mege *is*. Söylenti, dedikodu.

ş.+m 3/3264

[=1]

şınnıg *is*. Gerçek, doğru.

ş. 1/2421

[=1]

şıŋgan *is*. Kas, adale.

ş. 5/0550

[=1]

şıŋgı- Ağırlaşmak, güçleşmek, ciddi duruma gelmek.

ş.-ıp tur- 4/0232

[=1]

şıp- Kaplamak.

ş.-a+(şıva) 5/0336

ş.-a+(şıva) ber- 4/4359

ş.-kan+(1) 4/4384

[=3]

şıray *is*. Çehre, yüz, görünüş.

ş. 6/1609

ş.+ın 5/1809

[=2]

şıraylıg *sf*. Güzel, şirin, hoş.

ş. 1/2898, 6/1472, 6/1474, 6/1508, 6/1510, 6/2053, 6/2056, 6/3669, 6/3671

[=9]

şırgay *sf*. Sık, gür (orman).

ş. 2/0015, 2/0079, 6/1583

[=3]

şıvada- Fırlatmak, savurmak.

ş.-p olur- 5/0954

[=1]

şıval- Kaplanmak.

ş.-ıp çıdıp kal- 5/1421

ş.-ıp kag- 1/2121

ş.-ıp kal- 1/2115

[=3]

şıvaş- Kaplanmak, örtülmek.

ş.-ı+(şıvajı) ber- 1/3242, 1/3248

[=2]

şıvık *is*. Çubuk, çalı çırpı.

ş. 3/1648, 3/3973

[=2]

şıvıraş: şıvıraş de- Hızla gitmek, uçarcasına gitmek.

ş. 1/1957

[=1]

şıy- Çizmek.

ş.-gan+(2) 3/2901, 3/2902, 4/4092, 4/4094, 4/5380, 4/5382, 6/3060, 6/3061

[=8]

şıyaan *ünl.* İşte! O zaman! İşte öyle! (Anlatılarda kalıplaşmış bir giriş sözü olarak kullanılır.)

ş. 3/0271, 3/0875, 3/1167, 3/1485, 3/1592, 3/4687, 4/0001, 4/1001, 4/4345, 4/5065, 5/1538, 6/0168, 6/0692, 6/0933, 6/1516, 6/2923, 6/3055, 6/3213, 6/3764

ş.-daa 4/4086

[=20]

şıyaan-am *ünl.* İşte! O zaman! İşte öyle! (Anlatılarda kalıplaşmış bir giriş sözü olarak kullanılır.)

ş. 1/0001, 1/0063, 1/0115, 1/0223, 1/0245, 1/0314, 1/0606, 1/0654, 1/0784, 1/0829, 1/0950, 1/1011, 1/1111, 1/1184, 1/1300, 1/1320, 1/1398, 1/1606, 1/1719, 1/1753, 1/1774, 1/1874, 1/2309, 1/2353, 1/2396, 1/2466, 1/2507, 1/2563, 1/2785, 1/2821, 1/2828, 1/2912, 1/3037, 1/3089, 1/3103, 1/3106, 1/3168, 1/3201, 1/3422, 1/3475, 1/3522, 1/3537, 1/3619, 1/3643, 1/3851, 3/0001, 3/1081, 3/3592, 3/3825, 4/1465, 4/2876, 4/4790, 5/1715, 5/1764, 5/1796, 5/1857, 5/2122, 5/2685, 5/2717, 5/2748, 6/0001, 6/0122, 6/0499, 6/1179, 6/2409, 6/2417, 6/2915, 6/3774

ş.-daa 4/5293

[=69]

şıyaanda *ünl.* İşte! O zaman! İşte öyle! (Anlatılarda kalıplaşmış bir giriş sözü olarak kullanılır.)

ş. 5/0059

[=1]

şıyata~şıyaata *ünl.* Demek, demek ki, şimdi.

ş. 5/0112, 5/0188, 5/0492, 5/1050, 5/2475, 5/2541

[=6]

şidi *is*. Büyü, sihir; oyun, hile.

ş.+zi-bile 4/4807

ş.+zin 4/3863, 4/4589

[=3]

şidilen- Büyü yapmak, sihir yapmak.

ş.-ip tur- 4/4807

[=1]

şidilet- Büyü yapmak, sihir yapmak.

ş.-ip+(şidiledip) 4/3863, 4/4589

[=2]

şig *is*. Yön, istikamet; yöneltim, yöneltme.

ş.+in+(şiin) 3/0628

ş.+ınçe+(şiinçe) 1/2019

[=2]

şigle- Yöneltmek, doğrultmak.

ş.-geş+(şigleeş) 3/0723, 3/1211, 3/2841, 3/2883, 3/3905, 3/4533

ş.-p 1/1444, 1/1438, 3/0628

ş.-p çoru- 1/2726

ş.-y 3/1590

[=11]

şiigayın- Hışırdamak, şırıldamak.

ş.-ıp+(şiigaynıp) 1/3717, 1/3829

[=2]

şiijek *is*. Kanarya.

ş. 4/0802

ş.+terniŋ 6/1561

[=2]

şiiledi *zf*. Gürültüyle, gürültü şamatayla.

ş. 3/4991

[=1]

şiiledi-şooladı *zf*. Gürültüyle, gürültü şamatayla.

ş. 4/4075

[=1]

şiile- koola- Gürültü yapmak, gürültü çıkarmak.

ş.-gan+(2)+(şiileen-koolaan) 4/2132

[=1]

şiiŋayın- Gürültü yapmak, gürültü çıkarmak.

ş.-ıp-daa+(şiiŋaynıp) tur- 4/1336

[=1]

şiit- Yargılamak, hüküm vermek.

ş.-er+(1)+(şiider) 3/1421

[=1]

şil 1. *is*. Cam.

ş.+inçe 3/4833

ş.+in 5/0167

2. *sf*. Cam, camdan yapılmış.

ş. 2/1477, 3/0021, 3/0649, 3/3049, 3/3068, 3/4282, 3/4455, 4/0362, 4/0377, 4/0492, 4/0819, 4/0824, 4/0828, 4/2368, 4/2498, 4/2552, 4/2568, 4/2727, 4/3088, 4/3135, 4/3180, 4/3515, 5/1377, 6/0013, 6/0183, 6/0500, 6/0652, 6/2851, 6/2862, 6/2866, 6/3107, 6/3127

[=34]

şilgi *sf*. Kızıl sarı.

ş. 1/0362, 1/0802, 1/0816, 1/2426, 1/2429, 1/2434, 1/2443, 1/2470, 1/2473, 1/2509, 1/2523, 1/2544, 1/2545, 1/2558, 3/4290, 3/4291, 3/4327, 6/1731, 6/2930

[=19]

şili- Seçmek.

ş.-p al- 3/4812, 6/1091

[=2]

şim- Gözleri kapatmak, yummak.

ş.-bes+(2) 1/1624

ş.-gen+(2) 1/1253

[=2]

şimçe- Hareket etmek, devinmek, sallanmak.

ş.-er-le+(2) 4/2288

ş.-p çada- 2/0429

ş.-p tur- 5/1312

ş.-ves+(1) 2/0267, 3/2936

ş.-ves+(2) 3/2702, 6/1819

[=7]

şimçeş *is*. Ani hareket ifade eden yansıma söz.

ş. 6/0967

[=1]

şimeen *is*. Gürültü.

ş.+inden 4/4761

[=1]

şimeerge- Gürültü çıkarmak, ses çıkarmak.

ş.-p 5/1316

[=1]

şinçi *is*. Görünüş, tavır, eda.

ş. 5/0385

[=1]

şinçi- Gözden geçirmek, yoklamak, incelemek.

ş.-irge 1/2149

ş.-p 1/2134, 1/2139, 1/2172, 1/2173, 1/2175, 1/2177, 1/2179, 1/2182, 1/2184, 1/2186, 1/2189, 1/2141, 1/2143, 1/2146, 2/0712, 3/1230, 3/0902, 3/4207, 4/1343, 4/3746, 4/4336, 4/4709

ş.-p tur- 3/1163, 4/1323, 4/1324

[=26]

şinçile- Araştırmak, incelemek.

ş.-erge 1/2151

ş.-p 2/0703, 5/2006

ş.-p olur- 5/1313

[=4]

şinçilig *sf*. Görünüşlü, suretli.

ş. 2/0718, 2/0715

[=2]

şinçittin- Bakmak, bakınmak, incelemek.

ş.-ip olur- 3/0650

[=1]

şiŋgeet- Benimsemek, özümsemek.

ş.-ipken+(şiŋgeedipken) 4/2471

[=1]

şiŋme E mi? Tamam mı? Olur mu?

ş. 1/3035

[=1]

şipşi- → şişpi-

şirbi- Süpürmek.

ş.-gen+(2)+(şirbeen) 6/3592

ş.-p çıt- 6/3617

ş.-p tur- 6/3552, 6/3643, 6/3646

[=5]

şirbigile- Sürüklemek.

ş.-y 5/0693

[=1]

şiree *is.* Alçak masa, üzerine Budizme ait bibloların konduğu masa.

ş. 1/1623, 1/1627, 1/1631, 1/1634, 3/0959, 3/0965, 3/0971, 3/2576, 4/2496, 4/2728, 5/2105, 5/2161, 6/3110

ş.+de 5/1308, 5/1364

ş.+ger 3/2556

ş.+mden 5/1068

ş.+mniŋ 6/0184

ş.+niŋ 1/1642, 4/1307, 4/2191, 4/2209, 4/2219, 4/2269

ş.+zi 1/1644, 3/1367, 3/1368

ş.+zin 1/0897, 1/2409, 5/1934

ş.+zinden 4/1275

ş.+zinge 2/0586, 4/4057

ş.+ziniŋ 1/0084, 3/2829, 4/0706, 4/0723, 4/4025, 5/0934, 6/2754, 6/3677

[=41]

şirel- Saplanmak.

ş.-gen+(1) 1/3623, 1/3625, 1/3648

ş.-gen+(2) 1/3601, 1/3602, 1/3666, 1/3668, 1/3670

ş.-ip 1/3655

[=9]

şiremil: şil şiremil bajıŋ Cam pencereli ev, pencereli camdan işlenmiş ev; pencereli camdan ahşap ev.

ş. 3/4282

[=1]

şiriŋeyndir *zf*. Hışırdayarak, şırıldayarak.

ş. 4/0707, 4/0724, 4/4026

[=3]

şirtek *is*. Keçeden yapılmış halı.

ş.+ten 1/3979

[=1]

şiş *sf*. Şiş, sivri.

ş. 3/2024

[=1]

şişpi- Büyülemek, büyü yapmak.

ş.-p şişpip 1/0266, 4/0762, 4/2270, 5/2408, 6/0565

ş.-p tur- 3/1814, 4/0757, 6/0557

[=8]

şişte- Şişlemek, şişe geçirmek.

ş.-gen+(2)+(şişteen) 6/3583

ş.-geş+(şişteeş) 6/3576

ş.-p al- 3/1250

ş.-p 5/0470

ş.-y 6/3578

[=5]

şiştegile- Şişlemek, şişe geçirmek.

ş.-p al- 3/0762, 3/3939

[=2]

şiştel- Şişlenmek, şişe geçirilmek, saplanmak.

ş.-gen+(2) 1/3568, 1/3570

[=2]

şişteyt- Yükseltmek, kaldırmak.

ş. 1/2019

[=1]

şivişkin *is.* Hizmetçi, casus.

ş. 1/1491, 1/1504, 1/1950, 1/1983, 1/1993, 1/2042, 1/2044, 1/2902, 3/2004, 3/2017, 3/2652, 4/0364, 4/0378, 4/0495, 4/0547, 4/0548, 4/0557, 4/0606, 4/0834, 4/0845, 4/0868, 4/0880, 4/0891, 4/2350, 4/2420, 6/0331, 6/0340, 6/0351, 6/0357, 6/0370, 6/0373

ş.-daa 4/0855, 4/0872

ş.+de 4/0493

ş.+den 6/0138

ş.+ge 1/1973

ş.+i 3/2041, 4/0820

ş.+in 3/2761, 6/0330, 6/0350, 6/0369

ş.+ner 3/1936, 3/1944, 3/4628, 4/0615, 4/0859, 5/0948, 5/0950

ş.+neringe 4/1202

ş.+ni 3/2469, 3/2520, 3/2611

ş.+niŋ 1/2011

ş.+nnerni 4/1164

[=55]

şivişkinnig *sf*. Hizmetçili, hizmetçisi olan.

ş. 6/0079

[=1]

şiy- Gözleri kapatmak.

ş.-bes+(2) 1/1700

ş.-ip al- 2/0441

[=2]

şo: karak şozu → karak

ş. 5/1231

[=1]

şo-tölge *is*. Kemik falı, büyü.

ş. 4/0243, 4/0248, 4/0264

ş.+zin 4/0256, 4/0354

[=5]

şodak *is.* Kispet.

ş.+ım+(şodaam) 5/0360

ş.+ın+(şodaan) 5/0502

ş.+ından+(şodaandan) 3/2128

ş.+tarın 5/0355

ş.+tarın (şog-şodak) 4/3623

[=5]

şodak-şudak → sodak-şuudak

şodak-şuudak → sodak-şuudak

şogla- Öfkelenmek, çıkışmak.

ş.-p kel- 6/1543, 6/1559

[=2]

şokar *sf*. Karışık, alaca, ala renkli.

ş. 3/2406, 3/2848, 3/2856, 3/2872, 3/4247, 5/1286

ş.+ın 1/0071

ş.+ından 1/0056

[=8]

şola *is*. Takma ad, lakap, nam.

ş.+ŋ 1/0995, 1/1044, 1/1506, 1/1651, 2/0875, 4/1022, 4/1561, 4/1741, 4/1769, 4/2019, 4/2613

ş.+ŋar 1/2725

[=12]

şolban *is*. Çoban yıldızı, Venüs.

ş. 2/0711, 6/0253, 6/0289

[=3]

şoluk *sf*. Dar, küçük, sığ; yetersiz.

ş. 2/0489

[=1]

şoŋmas ?

ş. 6/3161

[=1]

şooça *is*. Kilit.

ş.+zı-daa 4/0826

[=1]

şooday *is*. Çuval, torba.

ş. 1/0843, 1/1966, 1/1969, 4/0439, 4/0532, 4/3204, 4/3238, 4/3260, 4/3390, 4/3564

ş.+ım 4/0448

ş.+ımnı 4/0471

ş.+ın 4/0564, 4/0590, 4/3393

ş.+ıŋnı 4/3263, 4/3264

ş.+nı 4/0538

[=18]

şoogayın- Bağırmak, şamata etmek.

ş.-ıp+(şoogaynıp) 3/1444

[=1]

şoogaynış- Bağrışmak, şamata etmek.

ş.-ıp+(şoogaynçıp) 3/1784

[=1]

şooladı *zf*. Gürültüyle, şamatayla.

ş. 3/4197

[=1]

şoolug *is*. Çok değil.

ş.-daa 6/1366

[=1]

şoot- Alay etmek.

ş.-up+(şoodup) 3/1441, 3/1783

ş.-up-daa+(şoodup) tur- 4/1145

ş.-up-turlar+(şoodup) 2/1176

[=4]

şoraan *is*. Dağın sarp ve kayalık tarafı.

ş. 2/0740

[=1]

şorbajıla- Üstünkörü yapmak.

ş.-p 5/0910

[=1]

şoru I. *is*. Takdire şayan, güzel.

ş. 3/4341, 6/1822

[=2]

şoru II. *is*. Suç, kabahat, hata.

ş.+ŋ 3/2397

ş.+ŋ-dur 3/2136, 3/2198

ş.+zu 4/3670

[=4]

şoşku- Tırıs gitmek.

ş.-p kel- 3/1277

ş.-p olur- 5/0712

[=2]

şoşkuŋguurla- Tırıs gitmek.

ş.-p 3/0884

[=1]

şoşkut- Tırıs sürmek.

ş.-up+(şokudup) 3/0808, 3/1273, 3/4023

[=3]

şoy *is*. Dökme demir.

ş.-bile 4/0266, 4/0403, 4/0481, 4/0594

[=4]

şoylaadı *zf*. Tıslayarak, tıslatarak, tıs diye ses çıkararak.

ş. 3/2278

[=1]

şöl *is*. Tarla, arazi; alan, meydan.

ş. 1/0490, 1/2235, 1/2236, 1/0453, 2/0521, 2/0326, 2/0382, 2/0450, 3/0366, 4/1105, 4/1107, 4/1436, 4/3697, 4/3700

ş.+düŋ 2/0519, 4/1797

ş.+ünge 4/1797

[=17]

şöl(der)lig *sf*. Arazili, alanlı.

ş. 2/0228

[=1]

şöleede- Boşalmak, tenhalaşmak.

ş.-y ber- 4/2309

[=1]

şöleen 1. *is*. Rahat, huzur.

ş. 3/0858, 3/1691, 6/1544, 6/1560, 6/1575

ş.+in 6/1547, 6/1561, 6/1578

2. *sf*. Boş, serbest, bomboş.

ş. 3/2497, 4/2307, 4/2850, 4/2931, 4/3029

[=13]

şöleennig *sf*. Rahat, huzurlu.

ş. 6/1544, 6/1560, 6/1575

[=3]

şöy- Uzatmak.

ş.-e 1/0454

ş.-üp 1/3826, 5/0634

[=3]

şöybek *sf*. Uzunca.

ş. 3/0124

[=1]

şöybeŋeyin- Genişlemek, yayılmak, uzamak.

ş.-ip+(şöybeŋeynip) tur- 3/2734

[=1]

şöyündü *is*. Bağırsak.

ş.+zün 1/3826

[=1]

şugla- Örtmek, üzerini kapatmak.

ş.-y 6/0675

[=1]

şugul *sf*. Kendine hâkim olamayan, azgın.

ş. 3/2422

[=1]

şugulda- Sinirlenmek.

ş.-p 5/2488

[=1]

şugum *is*. Çizgi.

ş. 4/2754, 4/2756, 4/2774, 4/2780, 4/2890, 4/2902, 4/2912, 4/2964, 4/2976, 4/2985, 4/3030

ş.+unga 4/2819

[=12]

şugumnug *sf*. Çizgili.

ş. 1/0888, 1/0891

[=2]

şulguurga → şurguulda

şulura- Hışırdamak, hırıldamak.

ş.-ar+(1) 6/3153

[=1]

şuptu *zm*. Hepsi, tümü, tüm, hep.

ş. 1/2286, 3/2371

ş.-la 5/2019

ş.+vus 1/1009, 5/2234

ş.+vustu 1/2482

ş.+zu 1/1040

ş.+zun 1/3166, 1/3604, 2/0312, 2/0317, 2/1145, 6/0271, 6/1463, 6/3095

ş.+zundan 5/1570

[=16]

şura- Sıçramak, atlamak, hoplamak.

ş.-gan+(2)+(şuraan) 1/1116

ş.-p 6/0561

[=2]

şurat- Hoplatmak, sıçratmak; atmak, sıçramak.

ş.-ıp+(şuradıp) kel- 1/1349

ş.-ıp+(şuradıp) tur- 2/0446

[=2]

şurguulda *is*. Çekmece, sandık, kutu.

ş.+larınıŋ 1/2386

ş.+zınıŋ (şurguulga) 1/0934, 1/3082

ş.+zınıŋ (şulguurga) 1/0754

[=4]

şurguulga → şurguulda

şurugayın- Ulumak, bağrışmak.

ş.-ıp+(şurugaynıp) 4/5242

[=1]

şutkul- Metal dökülmek, kalıba dökülmek, (metale dönüşmek).

ş.-up çıdıp kal- 5/2170

ş.-up 5/1420

[=2]

şuugaş- Sohbet etmek, gevezelik etmek, söyleşmek, gülüşmek.

ş.-ıp+(şuugajıp) 3/1929

[=1]

şuulgan *is*. Toplantı.

ş. 5/1928, 5/1947, 5/1953

[=3]

şuulganna- Toplantı yapmak.

ş.-p tur- 5/1943

[=1]

şuura- Köpürmek, saçılmak, dökülmek.

ş.-p 6/2136, 6/2164, 6/2308, 6/2434, 6/2463

[=5]

şuurgan *is*. Kar fırtınası, tipi.

ş. 4/3356, 4/4338

ş.-daa 3/2701

[=3]

şuurganna- Fırtına kopmak; fırtına gibi gitmek.

ş.-p 1/2286

[=1]

şuuş- Katar hâlinde gitmek, sıralanmak.

ş.-up+(şuujup) 1/0254, 1/0256, 1/0258, 1/1072, 3/1725

ş.-up+(şuujup) kel- 1/0277

[=6]

şuuştur *zf.* Art arda, arka arkaya, birbiri ardından.

ş. 1/1032, 5/0083

[=2]

şuuştur- Sıra sıra göndermek, hareket ettirmek

ş.-up 1/0252

[=1]

şuut *zf.* Tam, doğrudan, direkt.

ş. 6/2009

[=1]

şuvagançı *is.* İhtiyar kadın.

ş.+nı 1/0646

[=1]

şuvuşkan *is.* Sıra, dizi, katar.

ş.-bile 3/0912, 3/0913

[=2]

şüg- Süzmek, filtreden geçirmek; aramak, ayıklamak, taramak.

ş.-üp+(şüüp) kör- 4/1845

ş.-üp+(şüüp) olur- 4/1849

[=2]

şüŋnük- ***(?)*** Takılmak, ilişmek.

ş.-pe 3/1067, 3/1472, 3/1813

[=3]

şüül- Kazanmak, galip gelmek, yenmek.

ş.-üp+(şüglüp) 3/0949

[=1]

şüülde *is.* Birincilik.

ş.+ni 3/0942

ş.+zin 3/0938

[=2]

şüüleŋ *sf.* Cılız, zayıf.

ş. 3/2511

[=1]

şüür *is.* Süzgeç.

ş. 5/1999

[=1]

şüüre- Süzmek, filtreden geçirmek.

ş.-gen+(1)+(şüüreen) 5/2000, 5/2002, 5/2003

ş.-p 5/2011

[=4]

şüürge *is.* Hücum, saldırı, yakalama, avlama (yırtıcı kuş için).

ş.+zi-bile 5/0527, 5/1717, 5/1882, 6/2264, 6/2606

[=5]

şüürgede- Hücum etmek, saldırmak.

ş.-eri 6/2411, 6/2695

ş.-geni+(şüürgedeeni) 6/2119

ş.-p 6/1559

[=4]

şüve~şuva E mi? Tamam mı? Olur mu?

ş. 6/3631

ş. (şuva) 6/1294, 6/1530, 6/1964

[=4]

-T-

ta *e.* Bilinmez! Bilmem! Belli değil!

t. 1/0923, 1/0924, 1/0029, 1/0029, 1/1168, 1/1168, 1/2494, 1/2494, 1/2617, 1/2617, 1/2870, 1/2872, 1/0214, 1/0214, 1/0946, 1/0946, 1/3360, 1/3360, 2/0734, 2/0734, 2/0039, 2/0039, 2/0116, 2/0116, 2/0171, 2/0526, 2/0526, 2/1175, 2/1175, 2/1322, 3/0077, 3/0142, 3/0157, 3/2342, 3/2890, 3/3130, 3/3457, 3/4998, 4/0798, 4/0799, 4/0800, 4/2700, 4/4409, 5/0809,

5/0811, 5/1105, 5/1106, 5/1185, 5/1185, 5/1701, 5/1701, 5/2247, 5/2247, 5/2698, 5/2698, 6/2121, 6/2121, 6/2418, 6/2418, 6/2699, 6/2699

[=61]

taagı *is.* Keçeleşmiş saç ya da tüy/kıl topağı.

t. 2/0277

t.+dan 2/0092

t.+n 6/2187, 6/2330, 6/2485, 6/2568, 6/2625, 6/2715

t.+ŋnı 5/2492

[=9]

taagıla- Keçelenmek, topaklanmak.

t.-vaan+(2)+(taagılavaan) 6/2187

[=1]

taagılıg *sf.* Keçelenmiş.

t. 2/0212, 2/1088, 3/0803, 3/1271, 3/1646, 3/3970, 5/1052, 6/1708, 6/1729, 6/1733, 6/1735, 6/3247, 6/3588, 6/3637

[=14]

taakpı *is.* Tütün.

t. 4/2356, 4/2359, 5/2056

t.+m-daa 5/2618

t.+zın 3/4220, 3/4941, 4/2352, 4/2423, 4/2466, 4/3894, 6/2192, 6/2337

t.+zınıŋ 4/3903

[=13]

taakpıla- Sigara içmek, tütün içmek.

t.-p olur- 6/2203

t.-p 1/2315, 1/2623, 1/3805

t.-vışaan 6/2192, 6/2494

t.-y ber- 4/2467

[=7]

taakpılaş- Birlikte sigara içmek.

t.-ır+(2)+(taakpılajır) 5/2618

[=1]

taakta- Keçeleşmek.

t.-dıŋ 5/2493

t.-vaan 5/2492, 6/2330, 6/2485, 6/2568, 6/2625, 6/2715

[=7]

taaktaldır *zf.* Keçelenerek, keçe gibi.

t. 6/2187, 6/2485

[=2]

taaktat- Keçeleştirmek, topaklandırmak.

t.-ı+(taaktadı) 6/2330, 6/2568, 6/2625, 6/2715

[=4]

taala- Keyif almak, tadını çıkarmak.

t.-p 2/0108

[=1]

taalıŋ *is.* Heybe.

t. 4/3225

t.+ga 3/3850, 3/4522

t.+ın 4/1417, 4/2327, 4/4129, 6/0319, 6/1446

t.+ın-daa 4/3207

t.+ından 3/4667, 4/3376

t.+ınga 4/4583

t.+ınıŋ 4/3379, 4/4173

t.+ıŋ 3/1604

t.+nıŋ 3/0039

[=16]

taalıŋna- Heybeye koymak.

t.-gaş+(taalıŋnaaş) 3/2871

t.-y sop al- 3/4140

[=2]

taalıŋnıg *sf.* Heybeli.

t. 3/0033

[=1]

taan I. *is.* Alaca karga.

t.-daa 4/4697

[=1]

taan II. *zf.* Çok, pek.

t. 2/0796

t.-daa 4/1954, 4/4323, 6/1590, 6/1632, 6/1674

[=6]

taanda *zf*. Sahiden, gerçekten.

t. 1/1345

[=1]

taar *is*. Torba, çuval.

t. 3/4213, 5/0951, 6/1997, 6/2005, 6/2032

[=5]

taar-ottug *sf*. Kurak, çorak bölgelere ait bitki.

t. 3/1642

[=1]

taar- Uygun hâle getirmek.

t.-ıp 1/3081

[=1]

taarımçalıg *sf*. Uygun, elverişli.

t. 6/1087

[=1]

taarış- Yaramak, yakışmak, uygun olmak, uymak, uygun düşmek.

t.-ıp+(taarjıp) bol- 3/4483

t.-ıp+(taarjıp) tur- 1/0750

t.-kan 1/0645

t.-kan+(1) 3/3845

t.-sın 6/1072

[=5]

taarıştır *zf*. Uygun, uygun olarak, uygun bir şekilde.

t. 1/0600, 3/0304, 3/2692, 3/3000, 3/4285

[=5]

taarıştır- Uygun olarak sağlamak, yakıştırmak.

t.-ar+(1) 3/2897

t.-gaş 3/0664

t.-ıp 1/2376, 1/2388, 1/3067, 5/2095

[=6]

taarjır *sf*. Uygun, yaraşır, layık.

t. 1/2391, 3/4514, 5/2085, 5/2093

t.-dır 3/4519

[=5]

tak *zf*. Sağlam, berk, sıkı.

t. kıldır 3/0344, 3/0635, 3/3833, 3/4500, 5/0323, 5/2371, 6/2945

[=7]

takkılat- Tıkırdatmak.

t.-ı+(takkıladı) 3/4440

[=1]

tal *is*. Söğüt.

t. 3/2510

t.+dıŋ 4/2009

t.+ın 2/0082, 2/0083

[=4]

tala *is*. Yan, taraf, yön.

t. 4/1608, 4/4701, 4/4952

t.+dan 1/3657

t.+je 3/4081

t.+zı 4/1711, 4/4957, 4/4958, 4/4988, 4/4990, 4/5034

t.+zı-bile 6/2037, 6/2039

t.+zın 3/0405, 4/1867, 4/5016

t.+zınçe 1/1094, 1/1617, 2/0020, 3/2187, 6/1916, 6/1918, 6/1920

t.+zında 2/0013, 3/0284, 4/0433, 4/3352, 4/3354, 4/3439, 4/4313, 4/4661, 5/0936, 5/0983, 5/0984, 5/1021

t.+zından 1/1618, 2/0021, 5/2376, 6/0624

t.+zındıva 4/2269

t.+zınga 1/1350, 1/1351, 1/2517, 2/1237, 2/1239, 4/1325, 6/0235

t.+znga 1/1616

[=48]

talakı *sf*. Taraf, taraftaki.

t. 2/1055, 3/0692, 3/3597, 5/2605, 6/1416

[=5]

tamçıktıg *zf*. Rahat, sakin, mutlu, huzurlu.

t. 5/1304

[=1]

tamı *is*. Uçurum; derin çukur.

t. 2/1284, 2/1541, 2/1544, 2/1550, 4/3916, 5/0562, 5/1751, 6/2205, 6/2353, 6/2508

t.+ga 2/1296

t.+je 2/1525, 2/1547, 5/0576

t.+nıŋ 2/1285, 2/1289, 2/1558, 5/0602

t.+zınıŋ 5/1746

[=19]

tanak *is*. Burun kanadı.

t.+ın+(tanaan) 6/2354, 6/2509

[=2]

tanı- Tanımak, bilmek.

t.-ır+(1) 1/2488, 5/0738, 5/0740, 6/0699

t.-p kag- 1/1284, 1/1286, 1/2988, 1/2991, 1/2993, 1/2995

t.-p 1/3679, 4/1123, 4/3696

t.-vas+(1) 2/1120, 5/0742, 5/0744

[=16]

tanış- 1. Tanışmak, görüşmek.

t.-ar+(2)+(tanıjar) 2/0812

t.-ıp+(tanıjıp) 5/2742

t.-ıp+(tanıjıp) al- 6/3204

t.-kan+(1) 3/3757, 3/3759

t.-kan-dır 3/4270

t.-paannar+(2) 5/2742

2. Danışmak, bilgi almak.

t.-ıp+(tanıjıp) 3/0433, 3/0485

t.-kaş 3/2998

[=10]

tanıttın- Bilinmek, tanınmak, anlaşılmak.

t.-mas+(2) 4/1683

[=1]

taŋ *is*. Toz (Tibe tıbbında).

t. 4/5257

[=1]

taŋdı *is*. Yüksek dağ, yüksek dağda ormanlık.

t. 1/0582, 1/0592, 1/0745, 1/0758, 1/2369, 1/3059, 1/3074, 1/2382, 2/1229, 3/0306, 3/0785, 3/1626, 3/2330, 3/2816, 3/3134, 3/4353, 3/4465, 3/1862, 3/3818, 3/5034, 4/1256, 4/0769, 4/0770, 4/2049, 5/0102, 5/2139

t.+dan 1/1112

t.+dıva 3/0705

t.+l 5/0092

t.+larda 4/1522, 4/1524

t.+larnıŋ 4/1965, 4/3398, 4/3400, 4/4306, 4/4309, 4/4337, 4/4339

t.+nı 1/1868, 1/1870, 1/1882, 1/1885, 1/1889, 1/1905, 1/1906

t.+nıŋ 1/1106, 3/0053, 3/1223, 3/1603, 3/1606, 3/1616, 3/1872, 3/1874, 3/3665, 3/3927, 5/0069, 5/0085, 5/0089, 5/0105, 5/0117, 5/0169, 5/0192, 5/2610, 6/0206, 6/0242

t.+zı 5/0040, 5/0041, 5/0042, 5/0043, 5/0044

t.+zın 3/2910, 5/1215, 5/1831

t.+zınçe 5/0133, 5/0143, 5/0915, 5/0923, 5/1730

t.+zınga 5/0066, 6/0234

t.+zınıŋ 5/1212

[=81]

taŋdılıg *sf*. Ormanlı, dağlı; ormanı, dağı olan.

t. 5/0040, 5/0041, 5/0042, 5/0043, 5/0044

[=5]

taŋgıt *sf*. Tibet, Tibet'e ait, Tibetli.

t. 4/0826

[=1]

taŋmalıg *sf*. Damgalı.

t. 1/1134, 5/0751

[=2]

taŋnıg *sf*. Lekeli, benekli.

t. 6/0752, 6/0808

[=2]

tapta- 1. Dövmek (demir).

t.-gan+(2)+(taptaan) 2/0966

t.-p ber- 2/0908, 2/0917, 2/0926

2. Basarak düzeltmek.

t.-p 1/0848, 1/0855

[=6]

taptıg 1. *sf*. Uygun, elverişli.

t. 6/1134

2. *zf*. Tam, tam olarak, tam da.

t.-la 4/4610, 5/2332, 6/0947, 6/0996

*****

taptın kör- İyi görünmek, güzel görünmek, memnun olmak.

t.+ın 5/2502

Taptın! İyi! Çok iyi!

t. 6/2030

[=7]

tara- Dağılmak, dağılıp gitmek.

t.-ar+(2) 5/1947

t.-gan+(1)+(taraan) 3/3546

t.-p tur- 6/1079, 6/2169

t.-p 1/0653, 1/0765, 1/0842, 1/3071, 2/1067, 4/1254, 6/1066, 6/1078

t.-vaŋar 5/1955

t.-y 3/4906

[=14]

tarak *is*. Yoğurt.

t.+ın+(taraan) 3/3452

t.+ınnan+(taraannan) 3/3447

[=2]

tarakta- Yoğurt yapmak.

t.-p kag- 3/3448, 3/3453

[=2]

tarat- Dağıtmak.

t.-ı+(taradı) 5/1227

t.-ıp+(taradıp) 1/0584, 1/0749, 1/1773, 5/1479

t.-ıpkaş+(taradıpkaş) 1/2864

[=6]

tarbagan *is*. Dağ sıçanı.

t. 1/0181, 1/1800, 6/0737

t.+narnıŋ 6/0746

[=4]

tarbaganna- Dağ sıçanı avlamak.

t.-p 1/0189, 1/0193

t.-p kag- 1/0210

[=3]

tarbıda- Büyülemek.

t.-gan+(2)+(tarbıdaan) 4/3559

t.-gaş+(tarbıdaaş) 3/2871, 4/1679, 4/3777, 4/5256, 6/3108

t.-gaştıŋ+(tarbıdaaştıŋ) 4/3767, 4/3816, 4/3841, 4/3862

t.-p 4/1673, 6/0502

t.-p al- 4/3522

t.-p çıt- 4/0343

t.-p kag- 6/3128

t.-pkaştıŋ 4/4876

[=16]

tarbıl *sf*. Seyrek, gür olmayan.

t. 2/0222

[=1]

tarbılıg *sf*. Büyülü, büyülenmiş.

t. 1/0849, 1/0852, 1/0856, 1/0858

[=4]

tas *sf*. **1**. Kel, dazlak.

t. 1/1145, 5/2333, 6/1080, 6/1092

2. Çıplak, ağaçsız.

t. 1/3116

[=5]

tas-arı *is*. Yaban arısı.

t. 3/2400, 4/5210

t.-daa 4/5264

t.+nı 4/5279

[=3]

tavaar *zf*. Ağır, sakin, yavaşça.

t. 4/4573

[=1]

tavak I. *is*. Tabak.

t. 3/3358

t.+ında+(tavaanda) 4/2477, 4/4158

t.+ınga+(tavaanga) 2/0591, 4/3303, 4/3380, 4/4059, 5/1040, 5/1141

t.+ka 5/0302

t.+ta 1/1498, 4/0900, 4/1289

t.+tan 4/1376, 4/2486, 4/3183, 4/4065, 4/5402

t.+tarınga 4/0476

[=19]

tavak II. *is*. Temel, kök, taban, dip.

t.+ı+(tavaa) 5/0597

t.+ı-bile+(tavaa) 5/1122

t.+ın+(tavaan) 6/2354, 6/2510

[=4]

tavar- Uğramak, girmek, içine girmek; gelmek.

t.-ıp 6/1112

t.-ıp kel- 4/3941

[=2]

tavarış- **1**. Rastlamak, tesadüf etmek, karşılaşmak.

t.-ı+(tavarjı) ber- 2/0467

t.-ıp+(tavarjıp) kel- 1/2917, 1/2209, 1/2897, 1/3249, 1/3734

t.-ıp-la+(tavarjıp) kel- 3/4808

t.-paan+(2) 1/2561

t.-kan+(2) 1/2560

t.-kanın 1/2547

2. Bir durumla karşılaşmak, maruz kalmak.

t.-ıp+(tavarjıp) kel- 5/0468

t.-ır+(1)+(tavarjır) 2/0367

t.-kan+(1) 3/0580, 3/2324

t.-kan-dır 3/0582, 3/2952

t.-kaş 2/1350

3. Karşılaşmak; yarışmak, kapışmak.

t.-ıp+(tavarjıp) kel- 5/0396

t.-ır+(1)+(tavarjır) 3/2305

t.-ırınıŋ+(tavarjırınıŋ) 1/2156

t.-paan 1/2157

[=21]

tavarıştır- Karşılaştırmak, denkleştirmek.

t.-ar+(1) 2/0296, 6/2745

t.-ar+(2) 6/2730

[=3]

tavarıt- Bindirmek, çarpmak.

t.-ıp+(tavartıp) kag- 6/2062

t.-sa 5/0486

[=2]

tavılan- Kırılmak, çatlamak, parçalanmak.

t.-ıp 1/3208, 1/3434, 2/0965

t.-ıp tur- 5/2431

[=4]

tay- Kaymak.

t.-gaştıŋ 4/2996

t.-ıp 4/4243

t.-ıp tur- 4/3638

[=3]

tayga *is*. Tayga, tayga ormanı.

t. 1/2174, 1/2176, 2/0653, 2/0671, 2/0727, 2/0740, 2/1501, 3/0326, 3/2180, 3/4465, 3/4562, 3/4627, 3/4757, 4/1150, 4/1622, 4/1975, 6/0936, 6/0936, 6/0950, 6/0962, 6/2275, 6/2423, 6/2608, 6/2704

t.-bile 1/2136, 1/2138

t.+da 2/0871, 2/1027

t.+dan 5/2101

t.+dıva 3/2807

t.+ga+(taygaa) 3/3124

t.+je 2/0234

t.+ların 3/0046

t.+larnıŋ 4/1478, 4/1480, 4/1705, 4/3347, 4/3349, 4/3355, 4/3357, 4/3440, 4/3442

t.+nı 1/0009, 1/1049, 1/1293, 1/1511, 1/1655, 1/1891, 1/2091, 1/2325, 1/2729, 1/2999, 1/3028, 1/3391, 3/1858, 3/4772, 6/1049

t.+nıŋ 1/0044, 1/0076, 1/0120, 1/0304, 1/0316, 1/0327, 1/0337, 1/0379, 1/0386, 1/0390, 1/1462, 1/1892, 1/2482, 1/2516, 1/2619, 2/0241, 2/0741, 2/0747, 2/0752, 3/0324, 3/2024, 3/2194, 3/3065, 3/3880, 3/3923, 3/4569, 4/1589, 6/0959, 6/1034, 6/1059, 6/1125, 6/1179

t.+zı 6/0966, 6/0970, 6/1053

t.+zın 1/3854

t.+zınçe 2/1613

t.+zında 4/4671

t.+zından 5/2096

t.+zınga 1/0028, 1/0554, 2/1616

t.+zınıŋ 2/0932, 4/4648, 6/1019, 6/1047

[=103]

taygalıg *sf*. Taygalı, taygası olan.

t. 2/8, 3/0045

[=2]

tayga-taŋdı *is*. Yüksek dağ ve tayga ormanı.

t. 2/0259, 4/1159

t.+dan 3/2792

t.+zınıŋ 3/0431, 3/3593

[=5]

tayzı-tayzı *zf*. Kaya kaya, kaydıra kaydıra.

t. 3/3919

t. (dayzı-dayzı) 3/0727

[=2]

tazar- Kelleşmek.

t.-gıje 1/1144

[=1]

te *is*. Yaban keçisi.

t. 3/0038, 3/2231, 6/0029, 6/0101, 6/1606, 6/1649, 6/1691, 6/1835, 6/3745

t.+niŋ 2/1393, 6/0031, 6/0099, 6/0105, 6/0891

[=14]

te-çuŋma *is*. Yaban keçisi, dağ keçisi.

t. 1/0203, 3/1807, 6/0790

t.+zı 3/1058

[=4]

tejee- Beslemek, bakmak.

t.-p 4/2431

d.-p (dejee-) 4/0367

[=2]

tejeet- Besleyip baktırmak.

t.-ip+(tejeedip) tur- 4/0822

[=1]

tekpe [tepke] *is*. Kertik, basamak.

t.+zi (dekpe) 3/1055, 3/1057

t.+zinde (dekpe) 3/1058, 3/1807

t.+zin 5/0348, 5/0349

[=6]

tekpileş- Tepişmek, vuruşmak.

t.-ip+(tekpilejip) 3/1059

[=1]

telgilig *sf*. Büyük, geniş.

t. 2/0579

[=1]

tendiŋeyndir *zf*. Sallayarak, yalpalandırarak.

t. 6/2933

[=1]

tenek *sf*. Çılgın, coşkun.

t. 1/1954, 3/1847

[=2]

tenek-deerey *sf*. Aptal, budala, şımarık.

t. 5/0279

[=1]

tenek-munak *sf*. Şımarık, yaramaz.

t. 6/0449

[=1]

teni- Şımarmak, yaramazlık yapmak; aklını kaybetmek; azmak, taşkınlık yapmak.

t.-di 3/2966

t.-geştiŋ+(teneeştiŋ) 4/3593

[=2]

teni- dende- Şımarmak, aklını kaybetmek, küstahlaşmak.

t.-diŋ 5/0571, 5/0627, 5/1202

[=3]

tenit- Aklını kaybettirmek.

t.-i+(tenidi) 3/3800

[=1]

tep- Tepmek.

t.-ip+(tep) 1/0466, 1/1480, 1/2547, 1/2560, 3/2115, 4/4011, 5/0895, 5/0621, 5/2675, 5/2678, 6/1917, 6/1919

t.-ip+(tep) al- 3/2284

t.-ip+(tep) çıt- 1/0310, 1/2518

t.-ip+(tep) kag- 6/1381, 6/2041, 6/2911

t.-ip+(tep) tur- 1/1084

t.-ken+(1) 2/0450, 2/0451, 2/0452

t.-ken+(2) 3/4295, 3/4298, 4/0736, 4/1474, 4/1701, 4/1959, 4/4312, 4/4333

t.-er+(2)+(tever) 1/1890, 2/0458, 3/0581

t.-keş 1/0498, 1/0551, 6/1921, 6/2353, 6/2508

t.-keştiŋ 1/0725, 4/0646

t. (teptep) 4/0545, 4/0609

t. (tepterin) 6/0602

[=43]

tepkiiş *is*. Basamak.

t.+inden+(tepkiijinden) 6/0601

t.+inge+(tepkiijinge) 1/0498, 1/0551, 1/0725

[=4]

tepkiiştig *sf*. Basamaklı.

t. 6/0074

[=1]

tepkile- Tekmelemek.

t.-p 3/0360, 3/0362, 3/0363, 6/1335, 6/3644

t.-p çıt- 1/0321, 1/2484

t.-p kag- 1/2677

t.-pkeş 1/1437, 1/1443

t.-p tur- 1/2675

t.-y ber- 6/1735

[=12]

tepkilen- Tepmek, çifte atmak, yol almak.

t.-ip 4/5333, 4/5347

[=2]

tepse- Tepelemek, ezmek.

t.-p 3/1217, 3/4539, 6/3622, 6/3626, 6/3616

t.-p-daa 3/1094, 4/3704

t.-p kag- 5/2634, 6/2890

t.-p turup ber- 6/2848

[=10]

tepsen- Atı mahmuzlamak.

t.-i 4/1096

[=1]

teptin- Ayaklarını dayamak, yaslanmak.

t.-ip tur- 1/0932

[=1]

terek *is*. Kavak ağacı.

t. 1/0557, 1/0977, 1/0978, 1/1489, 4/3133

t.+ke 1/1696

t.+tiŋ 1/1694

[=7]

tereŋ *sf*. Derin.

t.+inge 6/2963

[=1]

terezin *is*. Yabani ot.

t. 1/2657, 6/0968, 6/1021

t.+niŋ 6/1809, 6/1841

[=5]

terge *is*. Dört tekerlekli atlı araba.

t. 3/2222

[=1]

tergele- At arabası ile çekmek, taşımak.

t.-p 4/5060

[=1]

tergele- çuuzala- At arabası ile çekmek, taşımak.

t.-p al- 4/5365

[=1]

tergelig *sf*. At arabalı.

t. 4/5059, 6/2082, 6/2224, 6/2369, 6/2527, 6/2581, 6/2651

[=7]

tergiide- Hükmetmek.

t.-er+(2) 4/1607

[=1]

tergiin *sf*. Mükemmel, fevkalâde, pek iyi.

t.+inge 5/2047

[=1]

termes *sf*. Tüylü, yünlü (kumaş).

t. 5/0340

[=1]

teve *is*. Deve.

t. 1/2333, 2/0757, 2/1111, 3/0809, 3/1232, 3/1270, 3/1275, 3/1301, 3/1643, 3/1651, 3/1674, 3/1835, 3/4577, 3/4602, 4/2639, 4/2641, 4/2643, 4/2648, 4/2649, 4/2656, 4/2660, 5/0713, 5/0745, 5/0746, 5/0747, 5/0748, 5/1357, 6/0080, 6/1172, 6/1185, 6/1247, 6/1279, 6/1299, 6/3246, 6/3283

t.-daa 4/1116

t.+de 2/0816

t.+den 2/0769, 4/2086, 4/2650, 6/3284, 6/3351

t.+ler 3/0791

t.+ni 2/0817, 2/1238, 2/1240, 6/1244

t.+niŋ 1/1735, 1/1736, 1/1792, 1/1793, 1/1834, 3/0944, 3/0987, 3/1070, 3/1390, 3/1475, 3/1711, 3/1740, 3/1817, 5/1360

t.+ŋer 6/1239

t.+vistiŋ 2/0635

t.+zi 3/4213, 6/3279, 6/3344, 6/3422, 6/3504, 6/3599

t.+zin 2/0850, 6/1188, 6/1250, 6/2919

t.+ziniŋ 3/0832, 3/3224

t. tuva 5/0134

[=76]

teve-deŋnig *sf*. Develi, yüklü.

t.-daa 5/2540

[=1]

tevekte- Tepmek, fırlatmak; "tevek" adı verilen topla oyun oynamak.

t.-er+(2) 1/1870

t.-geş+(tevekteeş) 1/1889

t.-p 4/3629

t.-p çoru- 6/1781

t.-p-daa 3/1093

t.-pken 1/1871

t.-pkeş 1/1906

t.-pter 1/2263, 1/2294, 1/3275, 4/3710, 4/3733, 4/3800, 4/3873, 6/2300, 6/2453

t.-pteyn 6/2154

t.-p tur- 2/1144

[=18]

tevene *is*. Çuvaldız.

t. 1/2038, 3/3072, 3/3202, 3/4749, 5/0503, 5/1418, 5/2169

t.+niŋ 1/1835, 3/0946, 3/0989, 3/1072, 3/1392, 3/1477, 3/1712, 3/1741, 3/1818, 4/1225, 4/4885, 6/1807, 6/1839

t.+zin 3/3099

[=21]

tevis- Basmak, bastırmak, üzerinden gitmek.

t.-ip+(tepsip) 3/1222, 3/3910

[=2]

tey *is.* Tepe.

t. 1/1118, 2/1143, 3/1786, 3/2051, 3/2055, 3/2196, 3/2975, 5/0901, 6/0006, 6/2112, 6/2260, 6/2403, 6/2688

t.-daa 5/0904

t.+dive 3/1776

t.+ge 3/0533, 6/0642

t.+iniŋ 1/3239, 1/3245, 3/0461, 4/2816, 4/2984

t.+je 2/0547, 3/4819

t.+ni 1/3232, 1/3235, 2/0764, 3/4843

t.+niŋ 1/0566, 1/0732, 1/0831, 1/0859, 1/1425, 1/2354, 1/3047, 1/3883, 3/0050, 3/0680, 3/0974, 3/1017, 3/1034, 3/1379, 3/1433, 3/1448, 3/1541, 3/1729, 3/2909, 3/3858, 3/4816, 3/4838, 4/2832, 4/2911, 6/0434, 6/3703

[=54]

teyle- Dua etmek, yalvarmak.

t.-gen+(1)+(teyleen) 5/0695

t.-p 1/0103

t.-p kel- 1/0090

t.-p tur- 1/0086, 1/0093, 5/0387, 5/1772

[=7]

teylet- Dua ettirmek.

t.-ip+(teyledip) 1/2697

t.-ip+(teyledip) tur- 2/1439

[=2]

tın *is.* Can, ruh, yaşam.

t.+ı 2/0716, 2/0880, 2/0895

t.+ıŋ 1/2687

t.+ıŋar 1/2721, 4/5171

t.+ıŋnı 4/5320

*

tın des- Canını kurtarmak, kurtulmak, kaçmak.

t. 3/4614, 5/1885

tın ooçula → ooçula

t. 6/2195, 6/2197

tın örşee- → örşee-

t. 6/2343, 6/2344, 6/2498, 6/2504

tından deskirnir → deskirnir

t. 6/0516

[=16]

tın- Nefes almak, solumak.

t.-gan+(2) 4/1477, 4/1706, 4/1962, 4/3590, 4/4305

t.-ıp çıt- 3/2958

t.-ıp kel- 3/2960

t.-ıp 3/2211, 3/2213

t.-maan+(2) 4/0654

t.-mayn çoru- 1/1717

[=11]

tıngar- Nefes vermek; diriltmek, canlandırmak.

t.-ıp al- 6/3120

t.-ıp 5/1983

[=2]

tınış *is.* Nefes, soluk.

t.+ı+(tınıjı) 1/2057, 4/1477, 4/1521, 4/1706, 4/1962, 4/3447, 4/3453, 4/3459, 4/3469, 4/3536, 4/4305, 4/4342, 5/0212, 5/2589

t.+ı-daa+(tınıjı) 4/0725

t.+ı-dır+(tınıjı) 4/3460

t.+ın+(tınıjın) 4/2459, 6/0157

t.+ınga+(tınıjınga) 4/3590, 4/3592

[=20]

tınnıg *sf.* Canlı, diri.

t. 1/3567, 1/3600, 1/3647, 2/0485, 4/5297, 5/1748, 6/0379, 6/0971

[=8]

tıp- 1. Bulmak.

t. 1/1337, 1/1378, 3/3346, 3/3347, 3/0178, 3/0204, 5/1890, 6/1244

t. al- 1/2931, 1/2942, 2/1612, 2/0659, 2/0669, 3/3317, 3/0275, 3/0401, 3/3318, 3/3324, 3/3326

t. çada- 3/3135, 5/1912

t. çadap kag- 3/3133

t.-ar+(1)+(tıvar) 5/1289

t.-ar+(2)+(tıvar) 4/1167

t. ber- 1/3909, 2/1347, 3/4471

t. ekkel- 1/1324, 5/1284

t. kör 5/2107

t.-kaş 3/0409

t.-payn 5/1923

t.-payn olur- 3/2228

2. Bulmak, bilmek, çözmek, anlamak.

t. 4/0420

t. çada- 3/1123

t. ekkel- 5/1748

t.-pas+(1) 2/0190

t.-payn 3/3473

t.-payn olur- 1/0791, 2/0558, 3/3496

t.-payn or- 4/1386

t.-payn tur- 3/4615

3. Fikir öne sürmek, bulmak.

t.-tıŋ 6/1330, 6/1330, 6/1376, 6/1376, 6/1420

t.-tıŋ 6/1420

[=49]

tıptın- Bulunmak, olmak, oluşmak, var olmak.

t.-ıp 4/0515, 4/2713

[=2]

tırı- dıgı- Sıkıştırmak, tıka basa doldurmak.

t.-p olur- 4/4584

[=1]

tırıkıla- Çevirmek, döndürmek, yuvarlamak.

t.-gaş+(tırıkılaaş) 1/2303, 6/2569, 6/2624, 6/2626

t.-p ekkel- 3/2387

t.-p kel- 6/2714

t.-p tırıkılap 3/1540, 6/2189, 6/2332

t.-y sop ekkel- 4/3884

[=10]

tırıkılan- Dönmek, yuvarlanmak.

t.-ıp tur- 1/1481

[=1]

tırıkılandır *zf*. Sallayarak, döndürerek.

t. 6/2489

[=1]

tırıkılaş- Dolanmak, dönmek.

t.-ıp+(tırıkılajıp) 3/1535

t.-ıp+(tırıkılajıp) kel- 3/2340, 3/4927

[=3]

tırıldır *zf*. Kaplayarak, doldurarak.

t. 4/4626, 6/2122, 6/2267, 6/2419, 6/2612, 6/2700

[=6]

tırt- 1. Çekmek.

t. 2/0304

t.-a 5/1849, 5/1850

t.-a-daa ber- 4/3203

t.-ar 2/0455, 3/2071

t.-arga-daa 3/2936

t.-ıp 1/0734, 1/0568, 1/0570, 1/1786, 1/0736, 1/0834, 1/0836, 1/0861, 1/0863, 1/2356, 1/2358, 1/3049, 1/3051, 2/0334, 2/0412, 2/0805, 3/4182, 3/4184, 3/4091, 3/0586, 4/2783, 4/1449, 4/2378, 5/0971, 5/1888, 6/2209, 6/2512, 6/0975, 6/2253, 6/2256, 6/3058, 6/3573, 6/2910

t.-ıp al- 1/0966, 1/1419, 1/3630, 3/4753, 4/1440, 4/2758, 4/2967

t.-ıp ekkel- 1/0960, 1/3385, 3/1064, 3/1473, 3/1815, 5/0460, 6/1636

t.-ıp kag- 5/1889, 6/0902

t.-ıp kel- 1/0459, 1/0460, 2/1427, 3/0304

t.-ıp kör- 1/0471, 1/0472, 1/0473, 2/0413

t.-ıp tırtıp 6/1032

t.-ıptargala 4/5048

t.-kaş 1/1150, 1/1979, 1/1346, 1/1353, 1/2099, 1/2920, 1/3671, 1/3233, 1/3235, 2/0853, 2/1529, 3/1237, 3/4867, 3/5010, 4/0090, 5/0476, 5/0597, 5/1167, 5/1514, 5/2297, 6/1483, 6/2356, 6/3229, 6/3231

t.-paan+(1) 4/0754

t.-padım 3/1062, 3/1457, 3/1794

t.-pas+(2) 1/1625, 1/1701, 3/4219

t.-tı 3/1063, 3/1458

2. Sigara içmek, tütün çekmek.

t.-ar+(2) 3/4218, 4/2352

t.-ıp-daa 4/3895

t.-ıp olur- 3/4942, 6/2341, 6/2495

t.-ıp 3/4222, 6/2193, 6/2339

t.-paza 3/4219

t.-sa 3/4218

3. Tezlik bildiren yardımcı fiil olarak kullanılır.

t.-ıp 1/0454, 2/0830, 2/0961, 3/2823, 5/1525, 5/1633, 6/0675

t.-kaş 1/1714, 1/3574, 3/3279

*

maanay bükse tırt- → maanay-bükse

t.-ıp 5/2522

[=121]

tırtın- → tırttın-

tırtış *is*. Çekme, çekiş.

t.+ı+(tırtıjı) 4/0756

[=1]

tırtkıla- Çekmek, çekiştirmek.

t.-gaş+(tırtkılaaş) 1/3801

t.-gaştıŋ+(tırtkılaaştıŋ) 4/2159

t.-p al- 3/1454, 3/1790

[=4]

tırttın- 1. Çekmek, asılmak.

t.-a ber- 4/0738, 4/2392

t.-dı 3/1795

t.-gan+(1) 3/1730

t.-gan+(2) 1/1456, 1/1785, 1/1787, 1/1817, 1/1819, 1/3138, 1/3911, 1/3913, 3/0976, 3/0978, 3/1044, 3/1046, 3/1383, 3/1385, 3/1460, 3/1462, 6/0570, 6/0612, 6/0568, 6/0614, 6/1024, 6/1026, 6/1595, 6/1597, 6/1638, 6/1640, 6/1680, 6/1682, 6/1826, 6/1828, 6/3711, 6/3713, 6/3734, 6/3736

t.-gaş 1/3914, 1/3948, 1/3950, 5/2330

t.-ıp 1/1818, 1/2020, 1/2089, 1/3949, 1/3951, 3/1043, 3/0977, 3/1045, 3/1047, 4/5009, 5/2426, 6/0571, 6/1827, 6/1829, 6/3739, 6/3741

t.-ıp çıdıp-la ber- 3/1381

t.-ıp kel- 1/1788, 1/1820, 1/3140, 3/0979, 3/1386, 3/1463, 3/1732, 3/1798, 4/1158, 4/5078

t.-ıp tırttınıp 4/0751, 6/0580, 6/3714, 6/0620

t.-ıp tur- 6/0558, 6/1023, 6/1814

t.-ıp turup ber- 3/1459, 3/1796

2. Kuşanmak.

t.-gan+(2) 4/0885

t.-ıp al- 4/0715, 4/0788

t.-ıp 3/4912, 6/1190, 6/2681, 6/2684

t.-ıp-daa tur- 4/3624

[=86]

tırttıngıla- Çekmek, asılmak.

t.-gaş+(tırttıngılaaş) 1/2711

[=1]

tırttır- Çektirmek.

t.-bas+(2) 4/2356

t.-bayn 3/2714

[=2]

tıva *is*. Tuva, Tuvalı.

t.+zı 6/1066

[=1]

tıvıl- Olmak, bulunmak, var olmak, çıkmak, ortaya çıkmak.

t.-baan+(1) 3/4427

t.-badı-la 1/0617

t.-bastaan 4/4788

t.-bayn bar- 4/3145, 4/3156

t.-bayn-daa bar- 1/0611, 4/3152

t.-bayn tur- 4/3551

t.-ı+(tıptı) ber- 2/1002

t.-ıp+(tıptıp) 1/0129

t.-ır+(1)+(tıptır) 3/2793

[=11]

tıvıs- Vermek, teslim etmek; ödüllendirmek.

t.-ır+(1)+(tıpsıır) 3/4399

t.-ır-dır+(tıpsır) 3/4407

[=2]

tıvış- Bulmak, buluşmak.

t.-ıp+(tıpçıp) 5/1918

t.-ıp+(tıpçıp) al- 3/1623

[=2]

tig *is*. Dikiş yeri, dikiş, iz.

t.+i+(tii) 3/4237, 4/4031

[=2]

tiile- Yenmek, kazanmak, galip gelmek.

t.-gen+(1)+(tiileen) 1/1743, 4/1780

t.-gen+(2)+(tiileen) 2/1223

t.-geni+(tiileeni) 3/2450

t.-p 2/1306

t.-p al- 2/1220

t.-p tur- 4/1608

t.-p ün- 1/1560

t.-y 4/5035

[=9]

tik- 1. Dikmek, yerleştirmek.

t. 6/2918

t.-ip+(tip) 3/1196, 3/1573, 3/2427, 3/4678

t.-ip+(tip) ber- 1/3098

t.-ip+(tip) tur- 1/0756

t.-ken+(1) 3/0957

t.-keş 3/3586, 3/4682, 3/4688, 3/5049, 5/2211

t.-keştiŋ 4/1362, 4/3301

2. Doldurmak (pipoya tütün).

t.-ip+(tip al- 6/2339

t.-keş 6/2493

[=17]

tikkile- Dikmek, yerleştirmek.

t.-p kag- 1/3678

[=1]

todug *sf*. Tok.

t. 3/2939

[=1]

todug-şıırak *sf*. Güçlü, semiz.

t. 4/2544

[=1]

togana *is*. Çadır penceresi, çadırın üstündeki tepe deliği.

t.+ga 5/1114

[=1]

togla- Ufalanmak, parçalanmak.

t.-p 4/1100, 4/1913

[=2]

toglat- Dökmek.

t.-ı+(togladı) 3/0367

[=1]

tolan- Giyinmek.

t.-gaş 5/1648

t.-ıp kel- 4/1039

[=2]

ton *is*. Elbise, giysi.

t. 3/4237, 3/4307, 4/0438, 4/2025, 6/0169, 6/3219

t.+dan 5/2658, 6/2535

t.+nu 2/1197, 2/1218, 3/2484, 4/1662

t.+u 5/0612, 6/1448

t.+u-bile 6/2560

t.+u-daa 6/2562

t.+un 1/0444, 2/0344, 3/0316, 3/1147, 5/0340, 5/1907, 5/2595, 6/0430, 6/2537, 6/2559, 6/2896

t.+unda 4/4413

t.+un-daa 4/1032

t.+unuŋ 2/1015, 4/1090, 5/0464, 5/1095, 6/1041, 6/3217

[=35]

tona- Yağmalamak, haraca kesmek.

t.-p tur- 2/1326

[=1]

tongar- Giydirmek.

t.-ıp 6/3219

[=1]

tonnat- Giydirmek, donatmak.

t.-ıp+(tonnadıp) 6/3216

[=1]

tonnug *sf*. Giysili, kıyafetli.

t. 3/0962, 4/0550, 4/0923, 4/0928, 4/1686, 6/0017

[=6]

toŋ *zf*. Çok, fazla, aşırı, aşırı derecede.

t. 2/0215, 4/1836

[=2]

too- Dikkat etmek, itibar etmek, söz dinlemek.

t.-r-daa 3/2628, 3/4035

t.-vas+(1) 3/1417, 3/1767, 3/3260, 3/3685

[=6]

tooçu- Dikkat etmek, itibar etmek, dinlemek.

t.-vas+(1) 5/0282, 5/0283

[=2]

toogula- Aldırmak, dinlemek, umursamak.

t.-vayn olur- 5/0273

[=1]

toolay *is*. Tavşan.

t. 5/2037

[=1]

toon: eegi toonu Kaburga eklemi.

t.+narı 5/1109

t.+u 6/0023, 6/1498

[=3]

tooŋayın- Dökülmek, saçılmak, akmak, akıp gitmek, damlamak.

t.-ıp+(tooŋaynıp) tooŋaynı-la 4/0638

[=1]

tooruk *is*. Kozalak; çekirdek; fındık, fıstık, ceviz gibi yemişler.

t.+tan 3/0193

[=1]

topta- Tetkik etmek, dikkatle incelemek.

t.-p 3/1163, 3/2977, 3/3357

t.-p toptap 6/1184

[=4]

torgu *sf*. İpek, ipekten yapılmış.

t. 1/0444, 3/0316, 3/2946, 3/2961, 3/4237, 3/4307, 4/1032, 4/1090, 4/2834, 4/2836, 4/2906, 4/2909, 4/2918, 4/2920, 4/2979, 4/2982, 4/2993, 4/2995, 4/3967, 4/3983, 4/4413, 4/0923, 4/0928, 4/1662, 4/1686, 4/2810, 4/2815, 5/0018, 5/0340, 5/0978, 5/0979, 5/1017, 5/1095, 5/1325, 5/1680, 5/2595, 6/0430, 6/0017, 6/1448, 6/2896, 6/3217, 6/3219

[=42]

torgu-maŋnık *is*. İpek ve işlemeli kumaş.

t. 1/0981, 1/1030

[=2]

tos *sf*. Dokuz.

t. 1/0898, 1/0926, 1/1134, 1/1242, 1/1246, 1/1906, 1/2003, 1/2625, 2/0688, 2/0689, 2/0804, 2/1132, 2/1132, 2/1232, 2/1438, 2/1439, 2/1477, 2/1638, 3/0020, 3/0022, 3/0053, 3/0432, 3/0484, 3/0602, 3/0787, 3/0868, 3/1228, 3/1326, 3/1326, 3/1606, 3/1629, 3/1709, 3/1709, 3/2210, 3/3162, 3/3616, 3/3667, 3/3869, 3/3869, 3/3880, 3/3881, 3/3923, 3/3924, 3/3925, 3/3960, 3/4206, 3/4463, 3/4564, 3/4745, 3/4746, 3/4752, 3/4820, 4/0080, 4/0137, 4/0361, 4/0376, 4/0491, 4/0655, 4/0973, 4/0974, 4/0977, 4/0977, 4/1051, 4/1153, 4/1448, 4/1450, 4/1576, 4/1781, 4/2071, 4/2072, 4/2365, 4/2366, 4/2401, 4/2437, 4/2642, 4/3179, 4/3403, 4/3404, 4/3554, 4/3555, 4/3619, 4/3620, 4/3665, 4/3669, 4/4239, 4/4386, 4/4539, 4/5320, 4/5349, 4/5350, 4/5435, 5/0020, 5/0046, 5/0476, 5/0907, 5/0934, 5/0981, 5/1020, 5/1067, 5/1071, 5/1261, 5/1680, 5/2089, 5/2099, 5/2475, 6/0013, 6/0183, 6/0214, 6/0271, 6/0404, 6/0418, 6/0500, 6/0652, 6/2727, 6/2851, 6/2862, 6/2866, 6/3107, 6/3108, 6/3127, 6/3159, 6/3345, 6/3423, 6/3505, 6/3552, 6/3600

[=126]

tos çüs tozan tos *sf*. Dokuz yüz doksan dokuz.

t. 1/0612

[=1]

tos-taŋma: tos-taŋma paş, tos-taŋma kıdat paş Büyük dökme demir kazan.

t. 1/1075, 2/0028

[=2]

tos tüme *sf*. Doksan bin.

t. 4/1577, 4/1782

[=2]

tot- Doymak.

t. 4/3310

t.-a+(toda) beer ças- 6/1103

t.-ar+(1)+(todar) 1/1500

t.-kan+(1) 3/4117, 3/4118

t.-kan+(2) 2/1592

t.-kujege 4/3310

t.-paan+(2) 4/2265

t.-tu 4/4604, 4/4826

t.-up+(todup) 4/0480

t.-up+(todup) al- 2/0151, 2/0273, 4/2266, 6/2965

t.-up-daa+(todup) 2/0270

t.-up+(todup) olur- 1/1503, 3/0185

[=18]

tot- han- Doymak, kanmak.

t.-ıp+(todup-h.) al- 4/1294

[=1]

tottur- Doyurmak.

t. 4/3293

t.-duŋ 4/4597

t.-up 4/3308, 4/3580

[=4]

toyaa- Gezmek, dolaşmak.

t.-p 3/0629, 3/4039

[=2]

toyaa- doja- Gezmek, dolaşmak.

t.-p 3/1292

[=1]

toylu *sf*. Parlak, cam (ayna).

t. 3/0021, 3/0649

[=2]

tozan *sf*. Doksan.

t. 1/0036, 1/0050, 1/0089, 1/0258, 1/0277, 1/0609, 1/0615, 1/0657, 1/0676, 1/0763, 1/0788, 1/0827, 1/1161, 1/2241, 1/2398, 1/3091, 1/3175, 1/3384, 1/3407, 2/0576, 2/0951, 2/0986, 3/0038, 3/0894, 3/1534, 3/2231, 3/2339, 3/2386, 3/4102, 3/4108, 3/4623, 3/4926, 4/3622, 5/0046, 5/0321, 5/0329, 5/0354, 5/0501, 5/0531, 5/0658, 5/0907, 5/2381, 6/1715, 6/2128, 6/2185, 6/2277, 6/2328, 6/2425, 6/2487, 6/2566, 6/2623, 6/2713, 6/2917

[=53]

tozan tos *sf*. Doksan dokuz.

t. 1/0753, 1/0934, 1/2386, 1/3082

[=4]

tö *(çeşitli fiillerle birlikte kullanılarak)* Dökmek, devirmek, bırakmak.

t. 3/2589, 4/2933, 4/3009, 4/3250

[=4]

tödü *zm*. Hep, bütün, tümü.

t. 4/0713

[=1]

tögül- Dökülmek.

t.-been+(2) 5/1046

t.-gen+(2) 5/2676, 5/2679

t.-geş 6/2283

t.-güje 5/0695

t.-üp+(töktüp) kag- 5/0946

t.-üp+(töktüp) 1/1822, 4/1979, 4/4004, 5/0098, 5/0667, 5/0668, 6/2308

t.-üp+(töktüp) kel- 4/3725

t.-üp-le+(töktüp) 4/0685

t.-üple+(töktüp) tur- 4/2306, 4/2311

t.-üp+(töktüp) or- 4/4414

t.-üp töktüp 5/0544

[=19]

tögüldür *zf***.** Dökülerek, dökülüp, döküp saçıp.

t. 1/2301, 1/3382, 3/0659, 3/0660, 3/2918

[=5]

töjek *is*. Kütük.

t. 4/2004

[=1]

tök- Dökmek.

t.-üp+(töp) 3/3378, 3/4881, 4/2331, 4/2337

t.-ken+(1) 5/1979

[=2]

töktеŋnedi *zf*. Gürültüyle.

t. 3/1926

[=1]

töl *is*. Yavru, çocuk, döl.

t.+ü 6/1067

t.+ü-dür 4/0263

t.+ünden+(hayvaniçin) 1/0497, 1/2246, 1/2673, 1/3258, 1/3778

t.+ünge 4/4403

t.+ünüŋ 5/2567

t.+üvüstü 5/2572

[=10]

töldüg *sf*. Yavrulu, yavrusu olan.

t. 1/0497, 1/2246, 1/2673, 1/3258, 1/3778

[=5]

töleede *e***.** -den dolayı, için.

t. 4/3119, 4/3429

[=2]

tölge *is*. Fal, kehanet.

t. 1/1098, 1/1991

[=2]

tölgeçi *is*. Falcı, kahin, büyücü.

t.+niŋ 1/0881, 1/0969, 1/1018, 1/1066, 1/1088, 1/1097, 1/1173, 1/3014, 1/1946, 1/1986, 1/1996, 1/2858

[=12]

tömürert- → dömürert-

tön- Bitmek, sona ermek, tükenmek.

t.-dü 2/0960

t.-er+(2) 4/0964

t.-gen+(1) 3/2444, 5/2617, 5/2618

t.-gen+(2) 3/1376

t.-geş 1/0858, 3/3415

t.-mes+(2) 2/0693

t.-üp kal- 4/5354

t.-üp kel- 1/0510, 6/2564

t.-üp-le kag- 4/3337

*****

şaa tön- Yorulmak, usanmak.

t.-üp tur- 6/2459

[=14]

töngü *is*. Son, sonuç.

t.+zünge 4/3972, 4/3987

[=2]

töndür- Tamamlamak, bitirmek, sona erdirmek.

t.-geniŋ 6/3017

[=1]

tönmes-batpas *sf*. Sonsuz, bitmez.

t. 4/3222

[=1]

töögü *is*. Tarih, geçmiş.

t.+de 1/2461, 1/2608

t.+zü 6/1343, 6/1390, 6/1434

[=5]

töögü- Anlatmak, nakletmek.

t.-p 3/2755, 3/2760, 3/2798, 3/4228, 3/4978

t.-p-daa tur- 3/1179

t.-p olur- 3/3867

[=7]

töögüle- Anlatmak, nakletmek.

t.-p ber- 3/0265, 3/3218, 3/4734

t.-p 3/5015

[=4]

töögülüg *sf*. Tarihli, geçmişli; (öyle) bilinen, hatırlanan.

t. 4/0747

t.-daa 4/0761

[=2]

töögüş- Anlatmak, konuşmak.

t.-üp+(töögüjüp) 3/1621

[=1]

töören- Değişmek, dönüşmek; şaşırtmak, yanıltmak.

t.-geş 3/0646

[=1]

töre *is.* Töre; yönetim, rejim, devlet.

t. 4/0758, 5/2722, 5/2735

t.+de 5/1153

t.+niŋ 4/4476

t.+zinden 4/0192

*

töre aralçı- → aralçı-

t. 5/2518, 5/2520, 6/0134, 6/0181, 6/0460, 6/3126

[=12]

törel *is*. Akraba.

t. 1/2479

t.+deriniŋ 5/2700

*

törel aralçı- → aralçı-

t. 4/0193

[=3]

töreldig *sf*. **1**. Akraba; öz. ***(han töreldig*** *Kan akrabası olan, öz.)*

t. 2/1003

2. Soyundan, türünden olan.

t.-le 6/1013

[=2]

törelgeten: kiji törelgeten İnsan, insanlık.

t.+den 4/1259, 4/2109, 4/2456, 4/5362

t.+niŋ 4/4473

[=5]

törepçi *is*. Deri, işlenmiş deri, gön; at üzerine serilen deri şilte.

t.+ni 1/0433

[=1]

törepçile- Kement bağlamak, kement çekmek.

t.-geş+(törepçileeş) 2/0853

t.-p al- 6/3059

t.-pkeş 4/5328, 5/0422

[=4]

törepçilig *sf*. "törepçi"li *bk.* ***törepçi.***

t. 4/1994, 4/2174, 4/2564, 4/4374

[=4]

törü- 1. Doğurmak.

t.-gele+(töreele) 3/2391, 3/4109

t.-gen+(1)+(töreen) 3/3327

t.-gen+(2)+(töreen) 3/1125, 4/0309, 5/0307

t.-geş+(töreeş) 6/0678

t.-p 5/2750

t.-p al- 1/0340, 1/0362, 3/4292, 4/1053

t.-p ber- 2/0481, 2/0912, 2/0919, 2/0969, 3/4901

t.-p-le ber- 3/3319

t.-p çoru- 4/0297

t.-p kag- 1/2520, 3/1110, 3/4068, 3/4235, 3/4266, 4/0295, 4/4402, 6/3494

t.-p kör- 5/2251

t.-ür 4/0296, 4/0139

t.-ürge 6/3491

t.-veen 4/4386, 5/1360

t.-vesten 5/0035

t.-veyn bar- 4/0080, 4/0137, 4/1051, 4/4569

2. Doğmak.

t.-gele+(töreele) 2/0161, 3/4933, 5/2490

t.-gen+(2)+(töreen) 1/0009, 1/0012, 1/0013, 1/0096, 1/0097, 1/1049, 1/1293, 1/1511, 1/2325, 1/2576, 1/2589, 1/2729, 1/2741, 1/2772, 1/2999, 1/3028, 1/3315, 1/3316, 1/3391, 1/3814, 1/3815, 2/0877, 2/0893, 2/1004, 2/1017, 2/1499, 2/1513, 3/0073, 3/0074, 3/0214, 3/0216, 3/1842, 3/1858, 3/4045, 3/4060, 3/4480, 3/4517, 3/4585, 3/4593, 3/4648, 3/4654, 3/4772, 3/4781, 3/4797, 3/4803, 4/1590, 4/2086, 4/2094, 4/3600, 5/0035, 5/0075, 5/0078, 5/0082, 5/0083, 5/0306, 5/0430, 5/0432, 5/0761, 5/0798, 5/2237, 5/2394, 6/0447, 6/0459, 6/0668, 6/0879, 6/1261, 6/1327, 6/3092

t.-p kel- 4/1886

t.-ür 1/2463, 6/1391, 6/1435

t.-ür-daa 4/1262

t.-ürde 5/0074, 5/0081

t.-ürü 5/2520

t.-y-le ber- 5/2518

[=118]

törügüle- Doğurmak.

t.-p kag- 1/2486

[=1]

törümel *sf*. Doğuştan.

t. 4/1855

[=1]

törüt- Doğurtmak.

t.-pes+(2) 4/4260

[=1]

törüttün- Doğmak, dünyaya gelmek.

t.-er+(1) 1/2168, 1/2203, 1/2610, 4/0195

t.-er+(2) 4/1261

t.-er-daa 4/1841

t.-erde 4/1259

t.-gen+(1) 5/0292, 5/2560

t.-gen+(2) 2/0046, 4/2109, 4/2456, 4/5362, 5/0296

t.-geş 4/1888

t.-geştiŋ 4/1833

[=16]

töş *is*. Döş, göğüs.

t. 4/0646

t.+tüŋ 3/3712

t.+ünden+(töjünden) 3/2350, 3/2375

[=4]

töt- Yiyip bitirmek, silip süpürmek, tüketmek.

t.-er+(1)+(töder) 3/1888

t.-peeje 5/1048

t.-peen+(2) 4/2267

t.-pes+(2) 1/2313, 1/2621, 1/3308, 1/3803, 3/0036, 3/0777, 3/1265, 3/4551

*

çögel töt- → çögel

t.-üp+(tödüp) al- 2/0946, 2/0950, 2/0958

[=14]

tudug *is*. Tutuş.

t.+u+(tuduu) 6/2458

[=1]

tudum *is*. Tutam, avuç.

t. 1/3380, 5/1165

[=2]

tudungur *zf*. Becerikli, usta, ustaca, çevik.

t. 5/1537

[=1]

tudus- Tutturmak, birleştirmek, bağlamak.

t.-kaş 2/0359, 3/0344, 6/2065

t.-kaştıŋ 4/1310

t.-up+(tutsup) ber- 3/2779, 3/3688, 4/0546

t.-up-tur+(tutsuptur) 3/4684

[=8]

tuduş *is*. **1**. Tutuş.

t.+u+(tuduju) 6/2159, 6/2305

t.+u-bile+(tuduju) 3/1538

t.+unga+(tudujunga) 3/4104, 3/4928, 4/3880

2. Birlikte, beraber.

t. 6/2889

t.-daa 4/0291

t.+ka 2/1509

[=9]

tuduş- **1**. Tutuşmak, kapışmak, yakalamak..

t.-u+(tutçu) ber- 1/2234, 3/3717

t.-up+(tutçup) 1/3558, 1/3588, 1/3635

t.-up+(tutçup) bol- 5/0004, 6/0094

t.-up+(tutçup) kel- 1/2238, 1/2242, 1/3771, 1/3774, 2/0985, 2/0987, 3/2342, 3/4103, 6/2121, 6/2418, 6/2699, 6/2707

t.-up-la+(tutçup) 1/2668, 1/3769, 1/3770

t.-up-la+(tutçup) tur- 1/3254, 4/3720

t.-up+(tutçup) tur- 1/2080, 1/2669, 1/3775, 2/0982, 6/2456, 6/2133

t.-up+(tutçup) ün- 2/0774, 2/1140

t.-uyn+(tutçuyn) 1/3746, 1/3748

2. Tutuşmak, birleşmek.

t.-up-daa+(tutçup) tur- 4/5215

[=35]

tuduştur- biriktir- Birleştirmek, bir araya getirmek.

t.-up 5/0549

[=1]

tuldur *zf*. Sıkıca, iyice

t. 6/1915

[=1]

tulupta- Soymak, çıkarmak, derisini soymak.

t.-y 4/5233

[=1]

tuman *is*. Duman.

t. 1/2052, 4/1481, 4/1525, 4/1707, 4/3443, 4/3534, 4/3591, 4/4310, 4/4340, 5/0213

t.+ın 4/0099

t.-na 4/1966

[=12]

-tur → -DIr

tur- I. 1. Kalkmak.

t.-a halı- 1/0730, 1/1516, 1/1702, 1/2821, 1/2342, 1/3223, 1/3162, 1/2027, 1/3499, 1/3504, 2/0203, 3/0330, 3/1886, 3/2780, 3/4130, 3/0767, 3/1254, 3/2033, 3/2968, 3/3207, 4/0644, 4/1276, 4/1284, 5/0831, 5/1036, 5/2439, 6/3146, 6/2250, 6/2675, 6/1864, 6/1889, 6/1894, 6/1995, 6/2105, 6/2392, 6/2555, 6/2558, 6/2603, 6/3175, 6/3176

t.-a halıp kel- 5/1194, 5/1694, 5/1767

t.-a halış- 3/1027, 3/1443, 3/2076, 5/0377

t.-ar+(1) 4/2123

t.-arga 4/4923

t.-bas-daa 5/1553

t.-gan+(1) 3/2497, 3/2590

t.-gaş 1/1770, 4/1340, 5/0328, 5/0368

t.-uŋar 5/0970, 5/1077

t.-up 2/0110, 5/2017, 6/0970

t.-up al- 5/2028

t.-up kel- 2/0541, 2/0543, 3/1986, 3/2090, 3/2161, 3/2220, 3/2465, 3/2478, 3/2519, 3/2609, 3/2964, 3/2974, 3/3745, 3/3842, 3/3945, 3/4403, 3/4506, 3/4559, 4/0823, 4/1320, 5/1150, 5/1565, 5/2265, 6/0124, 6/3150

t.-up-tur 1/1017

2. Durmak, bulunmak, olmak, var olmak.

t. 3/3636

t.-ar+(1) 1/0977, 1/1177, 1/2793, 1/3557, 2/0095, 2/0179, 3/0871, 3/2135, 3/2197, 3/4005, 4/0070, 4/0082, 4/0204, 4/0226, 4/0781, 4/0978, 4/1399, 4/1401, 4/1619, 4/1622, 4/1921, 4/1966, 4/1984, 4/2324, 4/4189, 4/4335, 4/4356, 4/4367, 4/4616, 4/4699, 6/0210, 6/0529, 6/0533

t.-ar+(2) 1/0810, 1/2573, 1/2587, 4/1627, 4/1931, 4/1975, 4/4185, 4/4194, 5/0033, 6/0006

t.-ar-la 4/1985

t.-a 4/1214

t.-buje 4/0218

t.-da 3/2624, 5/2290, 6/3270

t.-da-la 3/4253

t.-gan+(1) 1/1014, 1/1076, 1/1135, 1/1303, 1/1407, 1/1487, 1/1602, 1/1634, 1/3371, 2/0010, 2/0015, 3/0285, 3/0965, 3/1632, 3/3068, 3/3631, 3/3965, 3/4562, 3/4816, 3/4886, 4/0004, 4/1980, 4/2384, 4/2388, 4/4706, 5/0905, 5/2421, 6/0097, 6/0652

t.-gan+(2) 1/1346, 1/1579, 1/1607, 1/1642, 1/1694, 1/1904, 1/2822, 1/3723, 3/1603, 3/2904, 3/5010, 4/1634, 4/1635, 4/4199, 4/4849, 5/0977, 5/1051, 5/1067, 6/1202, 6/1845, 6/1881, 6/3132

t.-gaş 1/0907

t.-lar 5/1853

t.-up 1/3835, 4/2798, 5/1648

t.-up al- 1/0233, 2/0260

t.-up ber- 6/0550, 6/0552, 6/0554

t.-upkan 4/1688

t.-up-tur 1/0952, 1/1365, 1/1370, 1/1485, 1/1615, 1/1757, 1/2919, 2/0079, 2/0580, 2/0740, 2/0758, 2/1207, 4/1733, 4/1913, 4/4652

t.-up tur- 1/1878, 6/0246, 6/2950

t.-up-turlar 3/1446, 4/3511

t.-za-daa 5/0053, 5/0055

3. Diyaloglarda konuşma ifadelerinden önce bağlayıcı bir unsur olarak kullanılır.

t.-a 1/0478, 1/0562, 1/2053, 1/2056, 1/2067, 2/0169, 2/0196, 2/0788, 2/0916, 2/0925, 6/0521, 6/0839, 6/1210, 6/1225, 6/1230, 6/1243, 6/1588, 6/1672, 6/2144, 6/2173, 6/2440, 6/2442, 6/2469, 6/2814, 6/2822, 6/3257, 6/3277, 6/3286, 6/3303, 6/3321, 6/3333, 6/3343, 6/3373, 6/3398, 6/3402, 6/3407, 6/3421, 6/3450, 6/3472, 6/3479, 6/3503, 6/3511, 6/3534, 6/3598, 6/3612

t.-gaş 1/0095, 1/0178, 1/0200, 1/0229, 1/0301, 1/0359, 1/0369, 1/0377, 1/0575, 1/0593, 1/0621, 1/0623, 1/0688, 1/0845, 1/0921, 1/1048, 1/1123, 1/1125, 1/1143, 1/1194, 1/1343, 1/1390, 1/1544, 1/1729, 1/1761, 1/1765, 1/1782, 1/1802, 1/1854, 1/1856, 1/1864, 1/1867, 1/1879, 1/1895, 1/1913, 1/1916, 1/1925, 1/1931, 1/1943, 1/2009, 1/2060, 1/2063, 1/2116, 1/2128, 1/2192, 1/2212, 1/2454, 1/2472, 1/2514, 1/2531, 1/2691, 1/2770, 1/2886, 1/2966, 1/3021, 1/3123, 1/3461, 1/3505, 1/3508, 1/3516, 1/3722, 1/3732, 1/3856, 1/3894, 1/3897, 1/3929, 1/3934, 1/3968, 2/0408, 2/0424, 2/0943, 3/0332, 3/0375, 3/0380, 3/0473, 3/0576, 3/0799, 3/0819, 3/0842, 3/0860, 3/0863, 3/0931, 3/0999, 3/1003, 3/1010, 3/1015, 3/1089, 3/1097,

3/1113, 3/1128, 3/1280, 3/1286, 3/1299, 3/1306, 3/1313, 3/1406, 3/1410, 3/1413, 3/1599, 3/1660, 3/1672, 3/1684, 3/1757, 3/1911, 3/2083, 3/2121, 3/2229, 3/2527, 3/2666, 3/2678, 3/2941, 3/2945, 3/3412, 3/3470, 3/3682, 3/3989, 3/4000, 3/4008, 3/4020, 3/4042, 3/4071, 3/4377, 3/4590, 3/4598, 3/4603, 3/4762, 3/4769, 3/4794, 3/4811, 3/4814, 3/4863, 4/3559, 4/3569, 5/0593, 5/1627, 5/2027, 6/0252, 6/0257, 6/0402, 6/0453, 6/0545, 6/0548, 6/0551, 6/0591, 6/0593, 6/0599, 6/0835, 6/1114, 6/1122, 6/1207, 6/1238, 6/1340, 6/1431, 6/1630, 6/1996, 6/2142, 6/2171, 6/2288, 6/2290, 6/3329, 6/3595, 6/3725, 6/3728

t.-gaştarnıŋ 6/0462

t.-gaştıŋ 4/1829

4. Durmak.

t. 5/0680, 6/1818

t.-a 3/0948

t.-a al- 6/1737

t.-a ber- 6/1742

t.-a düş- 1/0452, 1/0456, 1/0457, 1/0536, 1/1404, 3/0370, 3/0795, 3/1596, 3/2359, 3/4364, 3/4369, 4/1126, 4/1129, 4/1152, 4/1160, 4/1507, 4/1695, 4/1884, 4/1940, 4/1952, 4/3108, 4/4319, 4/4347, 4/5304, 4/5335, 5/2223, 6/3033

t.-ar+(2) 3/0376, 3/1293

t.-buje 6/1415

t.-duŋ 3/0798, 3/1598

t.-gan+(1) 4/4511, 5/1213, 6/1948

t.-gan+(2) 4/2292, 4/2293

t.-gan-daa 4/0664

t.-gulap kal- 4/2170

t.-up 2/0776, 2/0777

t.-up al- 1/2130, 1/2169, 2/0427, 4/2376

t.-up ber- 6/3732

t.-uptar 2/0854, 2/0864

t.-uptu 3/0374

t.-up turup 6/2258

t.-up-tur 4/2216

5. *(yardımcı fiil)* -(I)p tur/tur- yapısı şimdiki zaman ve süreklilik birleşik fiilleri oluşturur.

t. 1/0074, 1/0695, 1/3271, 1/3292, 1/3035, 1/3871, 2/0429, 2/1183, 3/2289, 3/2354, 3/2379, 3/3414, 3/3477, 3/3569, 3/3638, 3/4306, 3/4711, 4/0717, 4/1530, 4/1715, 4/2397, 4/2597, 4/3963, 4/5154, 5/0804, 5/1255, 5/2348, 5/2437, 5/2484, 5/2486, 6/1115, 6/1116, 6/1958, 6/2153, 6/2180, 6/2299, 6/2325, 6/2450, 6/2479, 6/2763**,** 6/2824

t.-a 1/2298, 1/1084, 1/1141, 2/0182, 2/0516,2/0263, 2/0317, 4/2314, 5/0561, 5/0784, 5/1772, 5/0715, 6/0964, 6/1318, 6/1533, 6/2691, 6/3607

t.-am 4/1899, 4/1923

t.-ar+(1) 1/0155, 1/0176, 1/0285, 1/0775, 1/1525, 1/1531, 1/1559, 1/1562, 1/1813, 1/2261, 1/2352, 1/2498, 1/2673, -1/3105, 1/3698, 1/3824, 1/3874, 2/0062, 2/0087, 2/0099, 2/0120, 2/0134, 2/0147, 2/0255, 2/0262, 2/0267, 2/0278, 2/0446, 2/0593, 2/0598, 2/0655, 2/1163, 2/1315, 2/1326, 2/1603, 3/0104, 3/0324, 3/0475, 3/0529, 3/0537, 3/0589, 3/0612, 3/0892, 3/0901, 3/0906, 3/1327, 3/2287, 3/2351, 3/2615, 3/2619, 3/2734, 3/3063, 3/3230, 3/3231, 3/3259, 3/3278, 3/3287, 3/3420, 3/3620, 3/3679, 3/3872, 3/4216, 3/4289, 3/4296, 3/4299, 3/4328, 3/4355, 3/4483, 3/4571, 3/4615, 4/0039, 4/0105, 4/0232, 4/0275, 4/0279, 4/1106, 4/1109, 4/1114, 4/1119, 4/1123, 4/0345, 4/0925, 4/0929, 4/1059, 4/1070, 4/1075, 4/1077, 4/1618, 4/1703, 4/2085, 4/2093, 4/2101, 4/2531, 4/3854, 4/2674, 4/2692, 4/2856, 4/3012, 4/3725, 4/3790, 4/4247, 4/4724, 4/4957, 4/4965, 4/5035, 4/5042, 4/5049, 4/5215, 4/5216, 4/5241, 5/0100, 6/0394, 6/0575, 5/0920, 5/0926, 5/0016, 5/0923, 5/1113, 5/1129, 5/1191, 5/1217, 5/1240, 5/1310, 5/1312, 5/1700, 5/1906, 5/2574, 6/0442, 6/0561, 6/0579, 6/0619, 6/0963, 6/1795, 6/1804, 6/2115, 6/2140, 6/2170, 6/2407, 6/2438, 6/2454, 6/2467, 6/2519, 6/2638, 6/2690, 6/2906, 6/2932, 6/2995, 6/3197, 6/3202, 6/3370, 6/3446, 6/3531, 6/3549, 6/3552, 6/3618

t.-ar+(2) 1/0348, 1/0750, 1/1432, 1/1467, 1/1828, 1/3137, 1/3877, 2/0020, 2/0023, 2/0094, 2/0264, 2/0340, 2/0532, 2/0835, 2/0870, 2/1054, 2/5, 3/0927, 3/3244, 3/3870, 3/4048, 3/4653, 3/4701, 4/0148, 4/0163, 4/0227, 4/0261, 4/0809, 4/1028, 4/1065, 4/1231, 4/1425, 4/1586, 4/1609, 4/1636, 4/1743, 4/1867, 4/1972, 4/2, 4/2300, 4/2306, 4/2311, 4/2318, 4/2320, 4/2368, 4/2623, 4/2628, 4/2635, 4/2668, 4/2669, 4/2882, 4/3849, 4/4116, 4/4595, 4/4757, 4/4989, 4/5, 4/8, 5/0014, 5/1404, 5/0376, 5/2162, 5/2342, 6/0005, 6/0012, 6/0212, 6/1216

t.-ar-daa 4/2678

t.-ar-dır 3/1720, 3/2472, 4/0493, 4/0497, 4/0499, 4/0616, 5/0308

t.-arga 1/0172, 1/0953, 1/2050, 1/2134, 1/2268, 1/2669, 1/2957, 2/0055, 2/0249, 2/0251, 2/0274, 2/0286, 2/0314, 2/0337, 2/0575, 2/0721, 2/0820, 2/1048, 3/0118, 3/0180, 3/0518, 3/0913, 3/1163, 3/1619, 3/3419, 3/3594, 3/3983, 4/0548, 4/1967, 4/1973, 4/2503, 4/4336, 4/4353, 4/4673, 4/4709, 4/5351, 5/0194, 5/0378, 5/1159, 5/1706, 5/1846, 5/2006, 6/0958, 6/0978, 6/1085, 6/1882

t.-arı 5/0544, 5/2404, 6/1798

t.-arı-daa 4/5038

t.-arıl 1/3694

t.-arımga 4/0920

t.-arın 3/0127

t.-arıŋ 1/2690

t.-arıŋar 1/0094

t.-arıvıska 1/0979

t.-ar-la 4/1204, 4/2439, 4/2509, 4/2676

t.-arları 3/1440, 3/2735

t.-bas+(1) 5/1568

t.-buje 6/0843, 6/2562, 6/2965, 6/3041, 6/3074, 6/3205, 6/3564, 6/3685

t.-da 1/0612, 1/0767, 1/0932, 1/1037, 1/1761, 1/1878, 1/2281, 1/2660, 1/3260, 1/3280, 1/3775, 1/3779, 1/3843, 2/1161, 2/1177, 2/6, 3/0060, 3/0188, 3/0463, 3/0488, 3/0812, 3/1139, 3/1279, 3/2174, 3/2244, 3/2271, 3/2346, 3/2864, 3/2912, 3/3058, 3/3223, 3/3381, 3/3424, 3/3743, 3/3813, 3/4271, 3/4287, 3/4501, 3/4875, 3/4985, 3/5036, 4/0249, 4/0800, 4/1802, 4/2284, 4/2549, 4/2567, 4/3001, 4/3705, 4/3721, 4/3829, 4/5130, 5/0219, 5/0590, 5/2168, 5/0400, 5/0910, 5/0913, 5/1327, 5/1534, 5/1688, 5/1860, 5/2331, 5/2544, 6/0923, 6/0558, 6/0634, 6/0956, 6/1117, 6/1113, 6/1587, 6/1629, 6/1671, 6/2091, 6/2133, 6/2160, 6/2193, 6/2304, 6/2456, 6/2459, 6/2497, 6/2826

t.-dular 4/3548

t.-dum 2/1531

t.-duŋ 1/3507

t.-duvus 2/1133

t.-gan+(1) 1/0008, 1/0138, 1/0149, 1/0153, 1/0169, 1/0197, 1/0199, 1/0313, 1/0409, 1/0418, 1/0427, 1/0438, 1/0443, 1/0444, 1/0446, 1/0445, 1/0450, 1/0451, 1/0452, 1/0454, 1/0455, 1/0456, 1/0457, 1/0463, 1/0468, 1/0482, 1/0483, 1/0484, 1/0485, 1/0486, 1/0487, 1/0488, 1/0495, 1/0496, 1/0497, 1/0592, 1/0605, 1/0650, 1/0660, 1/0712, 1/0718, 1/0737, 1/0749, 1/0849, 1/0853, 1/0857, 1/0864, 1/0901, 1/0917, 1/0920, 1/0940, 1/1351, 1/1508, 1/1625, 1/1718, 1/1728, 1/1773, 1/1851, 1/1950, 1/2057, 1/2162, 1/2198, 1/2221, 1/2231, 1/2258, 1/2267, 1/2292, 1/2297, 1/2379, 1/2395, 1/2668, 1/3042, 1/3045, 1/3088, 1/3208, 1/3259, 1/3264, 1/3273, 1/3284, 1/3335, 1/3683, 1/3761, 1/3756, 1/3769, 1/3770, 1/3778, 1/3783, 1/3835, 1/3842, 1/3867, 2/0113, 2/0115, 2/0285, 2/0587, 2/0924, 2/1273, 2/1337, 2/1382, 2/1385, 2/1392, 2/1632, 3/0012, 3/0207, 3/0429, 3/0535, 3/0591, 3/0904, 3/1077, 3/1179, 3/1350, 3/1373, 3/1483, 3/1552, 3/1653, 3/2299, 3/2314, 3/2576, 3/3061, 3/3672, 3/4424, 3/4862, 4/0140, 4/0170, 4/0217, 4/0222, 4/0236, 4/0238, 4/0241, 4/0343, 4/0250, 4/0254, 4/0269, 4/0287, 4/0294, 4/0316, 4/0350, 4/0559, 4/0368, 4/0370, 4/0372, 4/0379, 4/0525, 4/0588, 4/0656, 4/0661, 4/0685, 4/0750, 4/0757, 4/0764, 4/0796, 4/0822, 4/0903, 4/1027, 4/1057, 4/1086, 4/1126, 4/1132, 4/1145, 4/1152, 4/1161, 4/1165, 4/1170, 4/1173, 4/1190, 4/1197, 4/1207, 4/1249,

4/1286, 4/1323, 4/1336, 4/1353, 4/1359, 4/1361, 4/1507, 4/1532, 4/1536, 4/1544, 4/1550, 4/1716, 4/1729, 4/1785, 4/1787, 4/1838, 4/1847, 4/1880, 4/1884, 4/1900, 4/1924, 4/1926, 4/1955, 4/1988, 4/1992, 4/2004, 4/2011, 4/2020, 4/2028, 4/2053, 4/2075, 4/2091, 4/2099, 4/2124, 4/2155, 4/2189, 4/2236, 4/2263, 4/2264, 4/2339, 4/2344, 4/2419, 4/2422, 4/2427, 4/2499, 4/2542, 4/2614, 4/2743, 4/2775, 4/2828, 4/2840, 4/2843, 4/2875, 4/2923, 4/2991, 4/2998, 4/3027, 4/3095, 4/3102, 4/3137, 4/3167, 4/3174, 4/3200, 4/3208, 4/3226, 4/3229, 4/3237, 4/3242, 4/3267, 4/3294, 4/3298, 4/3364, 4/3389, 4/3483, 4/3486, 4/3494, 4/3505, 4/3541, 4/3551, 4/3642, 4/3649, 4/3661, 4/3665, 4/3717, 4/3720, 4/3731, 4/3740, 4/3770, 4/3780, 4/3817, 4/3822, 4/3827, 4/3865, 4/3870, 4/3879, 4/3949, 4/3955, 4/3961, 4/3975, 4/4044, 4/4047, 4/4085, 4/4096, 4/4135, 4/4172, 4/4176, 4/4187, 4/4191, 4/4204, 4/4216, 4/4220, 4/4319, 4/4328, 4/4347, 4/4371, 4/4394, 4/4399, 4/4425, 4/4431, 4/4440, 4/4494, 4/4500, 4/4503, 4/4518, 4/4521, 4/4562, 4/4606, 4/4617, 4/4698, 4/4708, 4/4727, 4/4800, 4/4864, 4/4868, 4/4979, 4/4991, 4/4997, 4/5001, 4/5014, 4/5022, 4/5027, 4/5030, 4/5056, 4/5060, 4/5070, 4/5085, 4/5099, 4/5107, 4/5109, 4/5113, 4/5136, 4/5200, 4/5211, 4/5243, 4/5318, 4/5323, 4/5413, 4/5426, 5/0063, 5/0262, 5/0352, 5/0387, 5/0397, 5/0465, 5/0480, 5/0498, 5/0507, 5/0520, 5/0545, 5/0603, 5/0617, 5/0662, 5/0687, 5/0814, 5/0825, 5/0900, 5/0918, 5/0931, 5/0942, 5/0990, 5/1042, 5/1089, 5/1103, 5/1107, 5/1125, 5/1130, 5/1136, 5/1143, 5/1148, 5/1180, 5/1203, 5/1262, 5/1272, 5/1336, 5/1402, 5/1417, 5/1428, 5/1442, 5/1488, 5/1498, 5/1537, 5/1563, 5/1595, 5/1614, 5/1635, 5/1647, 5/1660, 5/1795, 5/1820, 5/1824, 5/1865, 5/1875, 5/1943, 5/1947, 5/2098, 5/2145, 5/2147, 5/0367, 5/0380, 5/0429, 5/0588, 5/0768, 5/0780, 6/2158, 5/2185, 5/2192, 5/2221, 5/2307, 5/2338, 5/2431, 5/2455, 5/2474, 5/2488, 5/2511, 6/2531, 5/2549, 5/2565, 5/2571, 5/2587, 5/2600, 5/2720, 5/2747, 6/0838, 6/1058, 6/1515, 6/2759, 6/2761, 6/2922, 6/3054, 6/3118, 6/3212, 6/3502, 6/3684

t.-gan+(2) 1/0394, 1/3549, 3/0177, 3/1079, 3/2147, 3/4914, 4/0260, 4/0523, 4/0806, 4/5116, 5/0201, 5/0313, 5/0239, 5/0254, 5/0487, 5/0513, 5/0635, 5/0831, 2/0904, 5/1206, 5/1278, 5/1321, 5/1370, 5/1466, 5/1512, 5/1536, 5/1544, 5/1965, 5/2017, 5/2044, 5/2070, 5/2120, 5/2203, 5/2215, 5/2299, 5/2503, 5/2525, 5/2697, 5/2715, 6/0945, 6/1079, 6/3643, 6/3646

t.-gan-daa 1/0765, 5/1755, 5/1936, 5/2239, 5/2625, 5/2730

t.-gan-daa+(2) 5/1530

t.-gan-dır 1/0584, 1/0776, 1/0929, 1/3070, 1/3266, 2/1157, 3/0313, 3/0522, 3/3751, 3/4070, 6/0444, 6/2213, 6/2821

t.-ganı 3/0802, 4/2010, 4/3169

t.-ganım 6/2201, 6/2501

t.-ganın 3/0159, 3/3897, 4/0299, 5/1837, 5/1880, 5/1953, 6/0246, 6/2950

t.-ganınıŋ 4/1241

t.-ganıŋ 4/5416, 5/1616

t.-gannar 1/1687, 1/2211, 1/2961, 1/3225, 1/0895, 1/3254, 1/3329, 1/3536, 1/3910, 3/1437, 4/4872, 5/1449, 5/1741, 5/0674, 5/1812, 5/1830, 5/1856, 5/1873, 5/1940, 5/2058

t.-gannar-dır 1/2124

t.-gaş 1/0412, 1/0421, 1/0598, 1/2014, 1/2080, 1/2675, 1/2678, 1/2758, 2/0393, 2/1390, 2/1393, 3/0163, 3/0200, 3/0219, 3/0229, 3/0249, 3/0274, 3/0346, 3/0578, 3/0664, 3/1167, 3/1351, 3/1814, 3/2123, 3/2736 3/2752, 3/2821, 3/3394, 3/3725, 3/4521, 4/0092, 4/0176, 4/1178, 4/1324, 4/3193, 4/3197, 5/1221, 5/1829, 5/1843, 5/2627, 6/0241, 6/0557, 6/0748, 6/0883, 6/0993, 6/1011, 6/2604, 6/2614, 6/2620, 6/2831, 6/3137, 6/3141

t.-gaş-daa 4/3620

t.-gaştıŋ 4/1182, 4/1186, 4/1809, 4/3385, 4/4807, 4/5341

t.-gulaan 4/1945, 4/2516, 4/3458, 5/0339, 5/0537, 5/1849

t.-lar 3/1889, 3/2088, 3/2092, 3/2163, 3/2225, 3/2488, 3/2524, 3/2620, 3/2681, 3/2805, 3/3142, 3/3885, 4/1688, 4/3630, 4/3692

t.-larda 3/1088, 3/2706, 4/4959

t.-umda 6/2972

t.-uŋar 3/3904

t.-up 1/0020, 1/0074, 1/0137, 1/0145, 1/0250, 1/0432, 1/0435, 1/0489, 1/0525, 1/1389, 1/1481, 1/2087, 1/2096, 1/2825, 1/2013, 1/2387, 1/3750, 1/3753, 1/3987, 2/1388, 2/0189, 2/0423, 2/0476, 2/1234, 2/1625, 2/1635, 3/0428, 3/1008, 3/1043, 3/1372, 3/1382, 3/1459, 3/1796, 3/1930, 3/2100, 3/0588, 3/3241, 3/2313, 3/2605, 3/3255, 3/3274, 3/3292, 3/3733, 3/4027, 3/4087, 3/4367, 3/4401, 3/4418, 3/4629, 3/4873, 4/0325, 4/1838, 4/3500, 5/1571, 5/1780, 5/2611, 6/0030, 6/0035, 6/0037, 6/0040, 6/0045, 6/0050, 6/0052, 6/0054, 6/0056, 6/0067, 6/0100, 6/0102, 6/0104, 6/0106, 6/0109, 6/0111, 6/0113, 6/0116, 6/0120, 6/0670, 6/0723, 6/0771, 6/0773, 6/0798, 6/0800, 6/0824, 6/0828, 6/0892, 6/0896, 6/0912, 6/1096, 6/1483, 6/1484, 6/1485, 6/1815, 6/0558, 6/1113, 6/2133 , 6/2158, 6/2759, 6/2761, 6/2922, 6/3118, 6/3502, 6/3684, 6/2848, 6/1975, 6/2106, 6/2107, 6/2251, 6/2254, 6/2294, 6/2319, 6/2393, 6/2396, 6/2679, 6/2682, 6/2820, 6/2912, 6/3054, 6/3116, 6/3212, 6/3568

t.-up-daa 4/3282

t.-up-tur 1/0086, 1/0132, 1/0192, 1/0213, 1/0253, 1/0269, 1/0358, 1/0574, 1/0642, 1/0697, 1/0756, 1/0760, 1/0903, 1/1326, 1/1853, 1/1960, 1/2247, 1/2250, 1/2277, 1/2279, 1/2285, 1/2411, 1/2901, 1/3102, 2/0076, 2/0127, 2/0159, 2/0272, 2/0282, 2/0325, 2/0365, 2/0600, 2/0696, 2/0778, 2/0885, 2/0900, 2/0904, 2/0923, 2/1071, 2/1138, 2/1144, 2/1335, 2/1440, 2/1490, 2/1639, 2/1643, 3/0386, 3/0527, 3/1006, 3/1086, 3/1096, 3/1285, 3/1829, 3/2107, 3/2310, 3/2325, 3/2364, 3/2419, 3/2589, 3/4079, 3/4165, 3/4853, 3/4895, 3/4903, 3/4984, 4/1067, 4/1179, 4/1183, 4/1216, 4/1220, 4/1343, 4/1348, 4/1695, 4/1699, 4/1843, 4/1952, 4/2201, 4/2283, 4/2332, 4/2349, 4/2577, 4/3122, 4/3215, 4/3221, 4/3669, 4/3736, 4/3785, 4/3796, 4/3803, 4/3807, 4/3875, 4/4478, 4/4961, 5/0090, 5/0693, 5/1989, 5/2034, 5/2114, 5/2320, 5/2363, 6/0042, 6/0159, 6/0265, 6/0285, 6/0302, 6/0308, 6/0407, 6/0543, 6/0553, 6/0566, 6/0732, 6/0897, 6/0932, 6/0955, 6/1023, 6/1100, 6/1206, 6/1750, 6/2170, 6/2638, 6/2219, 6/2269, 6/2279, 6/2287, 6/2303, 6/2305, 6/2310, 6/2313, 6/2561, 6/2728, 6/2778, 6/2805, 6/2813, 6/2825, 6/3353, 6/3606, 6/3697, 6/3757, 6/3763

t.-up-tur-la 3/3602

t.-up-turlar 1/1036, 1/1760, 2/0982, 2/1020, 2/1166, 3/0199, 3/1028, 3/1785, 3/2080, 3/2970, 3/3699, 4/0375, 4/0876, 4/2187, 4/2362, 4/3556, 4/3624, 4/3672, 4/3696, 4/3704, 4/4972, 4/5436, 5/0525, 5/1979, 5/2199, 5/2208, 5/2261, 6/0450, 6/2132, 6/2738, 6/3727

t.-up turup 1/3251, 1/3766, 3/2134, 3/2335, 3/2396, 3/2718, 3/3370, 3/4100, 3/4924, 6/2415, 6/2697

t.-za 1/3334, 5/1543, 5/2117

t.-zumza-daa 4/3638, 4/4241

t.-zun 6/3631

t.-zuŋza 3/1608

6. Ek-fiil fonksiyonuyla isimlerde bildirme yapar.

t. 1/0276, 3/3040, 3/3483

t.-ar+(1) 3/1109, 3/2094, 3/2170, 3/2239, 4/4363, 4/4458, 5/0238, 5/1769

t.-ar+(2) 2/0154

t.-arıl 5/0618

t.-da 1/0247, 1/0798, 3/1107, 3/1513, 3/4865, 3/4916, 5/1294, 6/2377, 6/2592, 6/2659

t.-gan+(1) 1/1191, 3/1365, 3/2759, 3/3057, 4/2545, 4/2926, 4/3514, 4/4656, 4/4678, 5/0045, 5/0103, 5/0121, 5/0126, 5/0136, 5/0146, 5/0156, 5/0937, 5/0986, 5/1023, 5/2064, 6/3488

t.-gan-dır 3/2859

t.-uŋda 5/0538, 5/0546

t.-up-tur 2/0719, 4/1972, 4/4899, 5/1686

t.-up-turlar 1/1101

t.-uvusta 1/1857, 1/1917

7. Ek-fiil fonksiyonuyla birleşik çekimlerde kullanılır.

t.-ar+(1) 4/2251

t.-gan+(1) 1/0341, 1/0362, 1/0510, 1/0611, 1/1095, 1/2008, 1/2036, 1/2051, 1/2052, 1/2127, 1/2272, 1/3678, 2/1299, 4/0061, 4/0066, 4/0175, 4/0197, 4/0229, 4/0353, 4/0522, 4/0556, 4/0568, 4/0688, 4/0738, 4/0778, 4/0797, 4/1008, 4/1054, 4/1095, 4/1102, 4/1134, 4/1237, 4/1239, 4/1246, 4/1273, 4/1326, 4/1356, 4/1367, 4/1518, 4/1525, 4/1932, 4/2197, 4/2291, 4/2346, 4/2378, 4/2493, 4/2548, 4/2769, 4/2831, 4/2896, 4/2917, 4/3142, 4/3146, 4/3373, 4/3441, 4/3450, 4/3539, 4/4124, 4/4182, 4/4230, 4/4359, 4/4384, 4/4390, 4/4524, 4/4576, 4/4627, 4/4666, 4/4702, 4/4986, 4/5010, 4/5017, 4/5019, 4/5040, 4/5090, 4/5119, 4/5128, 4/5140, 4/5230, 4/5240, 4/5265, 4/5270, 4/5396, 5/1110, 5/1170, 5/1477, 5/1827, 5/2151, 5/2482, 5/2593, 6/1732

t.-gan-daa 4/0780

t.-gan-dır 1/1203, 5/1504

t.-gan-dırlar 5/1714

t.-gan-na 4/0732

t.-gannar 1/0709, 4/1254, 4/5423

t.-up-tur 1/3403, 3/2685, 3/2981, 3/3848, 4/3191, 4/5335, 4/0105, 4/0161, 4/0182, 4/0201, 4/0213, 4/0224, 4/0304, 4/0610, 4/0638, 4/0649, 4/0652, 4/0843, 4/0879, 4/1042, 4/1048, 4/1083, 4/1115, 4/1124, 4/1175, 4/1187, 4/1281, 4/1317, 4/1339, 4/1654, 4/1821, 4/2145, 4/2170, 4/2198, 4/2211, 4/2241, 4/2272, 4/2277, 4/2286, 4/2297, 4/2319, 4/2351, 4/2354, 4/2373, 4/2455, 4/2523, 4/2570, 4/2594, 4/2725, 4/2736, 4/2803, 4/2823, 4/2845, 4/2848, 4/2860, 4/2928, 4/2971, 4/2973, 4/3003, 4/3019, 4/3023, 4/3064, 4/3086, 4/3092, 4/3116, 4/3148, 4/3152, 4/3189, 4/3203, 4/3206, 4/3278, 4/3312, 4/3318, 4/3396, 4/3444, 4/3608, 4/3750, 4/3754, 4/3834, 4/3844, 4/3941, 4/3942, 4/3965, 4/3971, 4/3996, 4/4005, 4/4011, 4/4022, 4/4051, 4/4061, 4/4064, 4/4069, 4/4226, 4/4572, 4/4632, 4/4693, 4/4751, 4/4938, 4/4982, 4/5052, 4/5121, 4/5122, 4/5294, 4/5315, 4/5431, 5/0197, 5/0467

t.-up-turlar 4/0289, 4/0870, 4/3617, 4/3679, 4/3682, 4/3688, 4/4955, 4/5033

[=2119 (yardımcı fiil=1629]

tur- II. Tutup çekmek, söküp çıkarmak.

t.-a 1/0310, 1/0321, 1/2484, 2/0450, 5/1167, 6/0975

t.-a çaza 3/0363

t.-a sok- 1/2761, 1/2092, 3/4135, 3/2904, 4/2127, 6/2616, 6/2617

t.-a tırt- 1/1346, 1/1353, 1/2099, 1/3233, 1/3235, 3/5010, 6/2209, 6/2512

t.-up 1/2579, 6/0719, 6/2253, 6/2256

t.-up-tur 4/3932

t.-up-la al- 1/2755

[=28]

tura *is*. **1**. Arzu, istek, iştah.

t.+zında 3/3587

2. Kibir, mağrurluk.

t.+zında 6/2506

turazı ulug Kendini beğenmiş, kibirli.

t. 3/4256

[=3]

turala- Arzu etmek, dilemek, istemek.

t.-gan+(2)+(turalaan) 1/1771

[=1]

turgus- 1. Koymak, yerleştirmek, durdurmak.

t.-ar+(1)+(turguzar) 4/0411

t.-kan+(1) 3/2005

t.-kan+(2) 3/2011

t.-kaş 6/1131

t.-pas-daa 4/0412

t.-uŋar+(turguzuŋar) 6/1940

t.-up+(turguzup) 1/0897, 1/3976

t.-up-tur+(turguzup) 1/3855

t.-up+(turguzup) kag- 3/4458, 6/2066

2. Yapmak, vücuda getirmek.

t.-uŋar+(turguzuŋar) 1/0748

[=12]

turguzu *zf*. Ayakta (tutarak, durdurarak).

t. 2/0830

turguzur → *turguzu*

t. 6/1084

[=1]

turlagla- Durmak, yaşamak, sığınmak, barınmak.

ergin aksı turlagla- → ergin I.

t.-gan+(2)+(turaglaan) 3/2468

[=1]

turug *is*. Kaya, kayalık yer, kayalık.

t. 2/0301, 2/0354, 2/0399, 2/1613, 3/0519, 3/3067, 3/4892, 4/1865, 4/1868, 4/2839, 4/2862, 4/2940, 4/2997, 4/3022, 4/4659, 4/4675, 4/4903, 5/1971

t.-bile 4/4651

t.-daa 4/2825, 4/2922

t.+nu 4/2761, 4/2785

t.+nuŋ 3/3572, 4/2752, 4/2773, 4/2779, 4/2804, 4/2811, 4/2889, 4/2901, 4/2904, 4/2963, 4/2975, 4/2978, 5/2005

t.+ul 5/1964

[=37]

turug-haya *is*. Kayalık, kaya, kayalar.

t. 3/2296, 3/2309

t.+lar 3/2117

t.+nı 3/0363

[=3]

turul- Çıkmak, kopmak, ayrılmak.

t.-up+(turlup) 1/2763, 3/2117, 3/2296, 3/2309, 3/4892

[=5]

turum *is*. Durma, durgunluk.

t. 5/0625

[=1]

turumçu- Yerleşmek.

t.-p al- 6/0697, 6/1165

[=2]

turuş- Karşı durmak, mücadele etmek, savaşmak,savunmak.

t.-ur+(2)+(turjur) 4/1578, 4/1761

[=2]

tus *sf*. Ayrı, özel, hususi.

t. 5/0607

[=1]

tut- I. 1. Tutmak.

t.- 3/2233

t.-ar+(1)+(tudar) 1/1589, 3/2177, 4/4266

t.-ar+(2)+(tudar) 1/2663, 1/2665, 5/1656

t.-arga+(tudarga) 1/3380, 3/2937

t.-a+(tuda) sok- 6/2565

t.-kan+(1) 3/2569, 4/4712

t.-kan+(2) 1/2255, 1/2260, 1/2291, 1/3274, 1/3295, 1/3788, 3/0980, 3/0982, 3/1048, 3/1050, 3/1067, 3/1068, 3/1387, 3/1388, 3/1464, 3/1465, 3/1471, 3/1472, 3/1733, 3/1734, 3/1799, 3/1800, 3/1812, 3/1813, 3/2732, 4/3218, 6/0576, 6/0578, 6/0616, 6/0618, 6/1028, 6/1030, 6/1599, 6/1601, 6/1642, 6/1644, 6/1684, 6/1686, 6/1830, 6/1832, 6/3715, 6/3717, 6/3738, 6/3740

t.-kaş 1/0231, 1/0410, 1/0419, 1/0428, 1/0699, 1/1905, 1/2663, 1/2665, 1/2861, 3/2029, 3/2277, 3/4488, 4/2910, 4/3219, 4/3538, 5/0317, 5/0953, 5/2284, 6/0411, 6/1084, 6/1199, 6/2206, 6/3082, 6/3218, 6/3220, 6/3222, 6/3225, 6/3628

t.-kaştıŋ 4/2817, 4/2983, 4/3178

t.-pa 6/1254

t.-pas+(2) 1/0040, 1/0663, 1/3412

t.-up+(tudup) 1/0073, 1/1373, 1/1375, 1/1480, 1/1502, 1/3673, 1/3752, 1/3755, 1/3873, 2/1628, 3/0346, 3/2848, 3/3137, 3/3793, 3/3797, 3/4405, 3/4408, 3/4486, 3/5019, 4/1280, 4/1285, 4/1287, 5/0560, 5/0959, 5/1536, 5/1771, 5/2454, 6/1285, 6/2829, 6/2831

t.-up+(tudup) al- 1/0248, 1/1974, 3/2532, 3/2557, 4/0639, 4/2003, 4/3170, 4/5309, 5/0356, 5/1604, 5/1844, 6/0719, 6/0745, 6/0771, 6/0798, 6/0825

t.-up+(tudup) ber-1/0716

t.-up+(tudup) berip olur- 2/0953

t.-up+(tudup) çoru- 1/3239, 1/3244

t.-up+(tudup) tur- 6/2821

2. Yakalamak.

t.-a+(tuda) sok- 4/3881

t.-kaş 1/3467, 2/1561, 3/2202, 3/2749, 3/2751, 4/3456, 6/0910, 6/0911, 6/3571

t.-kaştıŋ 4/0168, 4/2158

t.-pagıje+(tutpaaje) 5/1855

t.-up+(tudup) 1/1321, 1/1801, 1/2071, 2/0061, 3/3121, 3/3556, 3/4323, 3/4335, 4/0155, 4/1044

t.-up+(tudup) al- 1/1743, 1/1807, 1/1843, 1/2030, 3/1162, 3/2689, 3/3395, 4/3450, 6/2818

t.-up+(tudup) ap bol- 3/0706

t.-up+(tudup) ber- 3/2675, 3/3407, 3/3445

3. Getirmek, sunmak, vermek.

t. 3/4657

t.-ar+(1)+(tudar) 6/0198, 6/0200

t.-ar+(2)+(tudar) 3/2788, 3/3742

t.-ar-dır+(tudar) 6/0487

t.-kan+(2) 5/2638, 5/2640

t.-kaş 1/0719, 3/2863, 3/3494, 3/4670, 3/4671, 3/4674

t.-up+(tudup) 1/0815, 1/0911, 1/1704, 1/1726, 6/0196, 6/0282, 6/0284

t.-up-daa+(tudup) 4/1279

t.-up-tur+(tuduptur) 3/4661

t.-up+(tudup) tur- 5/1660

[=202]

tut- II. 1. Kurmak, inşa etmek.

t.-kaş 3/3049, 3/4282, 3/4455

t.-up+(tudup) 6/0696

t.-up+(tudup) al- 3/0119, 3/0250

t.-up+(tudup) ber- 3/0497

2. Yapmak

t.-ar+(1)+(tudar) 6/2773, 6/2791

t.-kaş 1/2932, 1/2943

t.-kaştıŋ 4/3968

t.-up+(tudup) 5/0337, 5/0336, 6/0694, 6/0674

t.-up+(tudup) al- 3/0110, 4/3979

t.-up+(tudup) ber- 1/3947

t.-up+(tudup) tur- 6/3141, 6/3116, 6/3137

3. Yuva kurmak.

t.-up+(tudup) 2/0058

t.-up+(tudup) al- 2/0066

4. Edinmek, sağlamak, sahip olmak; aile kurmak, yurt kurmak.

t.-ar+(1)+(tudar) 1/0772, 4/0758

t.-kaş 5/2752

t.-up+(tudup) 5/0565, 5/2736

5. Koymak, yerleştirmek.

t.-uŋar+(tuduŋar) 1/0577, 1/0579, 1/2363, 1/2366, 1/3055, 1/3057

t.-up+(tudup) 1/0587, 1/0590, 1/0741, 1/0743

[=39]

tutkula- I. Tutmak.

t.-gan+(2)+(tutkulaan) 4/4002

t.-p al- 3/4755, 5/2229

t.-p kel- 4/0444

[=4]

tutkula- II. Kurmak, yapmak.

t.-gaş+(tutkulaaş) 6/3171

[=1]

tutkuuş *is.* Tutacak.

t.+u+(tutkuuju) 5/2067

t.+undan+(tutkuujundan) 5/0435, 5/0439, 5/0765, 5/0802, 5/0807, 5/2695

t.+unga+(tutkuujunga) 5/1351

[=8]

tuttun- 1. Tutunmak, kavramak.

t.-ar+(1) 2/0856

t.-dum 1/0488

t.-duŋ 1/0487

t.-gan+(1) 3/2741

t.-gaş 6/0587

t.-maan+(2) 1/3292

t.-up al- 2/0034, 2/0442, 3/2710, 6/0560, 6/0601, 6/0608

t.-up tur 1/3292

2. Yakalanmak, tutulmak.

t.-dula 4/2866

t.-gan+(1) 4/2944, 4/3025

t.-mayn 4/2765

*

aksın tuttun- Ağzını tutmak, çenesini tutmak.

t.-up 4/4635

[=18]

tuttur- Vermek, tutturmak.

t.-up al- 4/0235, 6/0881

t.-up ber- 3/4247

[=2]

tüle- Tüy dökmek.

t.-p 2/0290

[=1]

tülük *is*. En yüksek derece.

t.+te 4/5169

[=1]

tüme → tümen

tümen *sf*. Tümen, on bin.

t. 2/0757, 2/0769, 2/0816, 2/1097, 2/1406, 4/1912, 4/4260, 5/0185, 6/1471, 6/1507, 6/1932, 6/1933, 6/2054, 6/2055, 6/3670

t. (tüme) 4/4537

t. (tük-tümen) 2/1095

[=17]

türe- Sefalet içinde olmak, yoksulluk çekmek, sıkıntı çekmek.

t.-p çor- 6/3269, 6/3417

[=2]

türegdel *is*. Sıkıntı, eziyet.

t.+in 3/3151, 3/4165

[=2]

türençig *is*. Sefalet, perişanlık, sefillik.

t.+in+(türençiin) 6/3031

[=1]

türet- Eziyet etmek, işkence etmek.

t.-peyn 3/3026

[=1]

türümekey *is*. Zorba, yağmacı, acımasız.

t. 5/0795

[=1]

türüt- Korkutmak.

t.-er+(2)+(türüder) 4/3753

[=1]

-U-

udaa *is*. Defa, kere.

u. 4/1406, 4/5017, 6/3123

u.+zında 1/0492, 1/0502, 1/0505, 5/0524

[=7]

udaan-çırgal *is*. Mutluluk, saadet, baht.

u.+ın 5/1303

[=1]

udatkan: udatkan çok *bkz*. **udavaanda**

u. 6/1943

[=1]

udatkan-düdetken: udatkan-düdetken çok *bkz*. **udavaanda**

u. 6/0160, 6/2117

[=2]

udatpaanda *bkz*. **udavaanda**

u. 6/0381, 6/1324, 6/1371

[=3]

udavaanda *zf*. Az sonra, birazdan, hemen.

u. 5/2505, 6/0145

[=2]

udavas *zf*. Çabuk, süratli.

u. 2/1270, 4/0534

[=2]

udazın *is*. İp, iplik.

u.+ın 3/2722

[=1]

udu- Uyumak.

u.-dum 6/0983, 6/0983

u.-gan+(1)+(udaan) 2/0527

u.-gan+(2)+(udaan) 5/2444

u.-gandan+(udaandan) 4/0172

u.-gannay+(udaannay) 5/2424

u.-gaş+(udaaş) 3/0501, 3/0766, 3/1253, 3/2465, 3/3744, 3/3842, 3/3944, 3/4403, 3/4505

u.-p 2/0385, 2/0524, 2/0535, 3/0097, 3/0480, 3/1984, 3/1985, 3/4392, 4/4178, 4/5132, 5/1186, 5/1302, 5/1564, 6/0389, 6/0390, 6/0392, 6/2232, 6/2378, 6/2865

u.-p al- 3/4503, 3/4558

u.-p çıdıp al- 1/3118, 3/3706, 3/3841, 3/3942, 3/4396, 3/4557, 5/1184

u.-p çıt- 1/1243, 1/3148, 1/3162, 1/3191, 1/3195, 1/3212, 1/3341, 1/3890, 1/3895, 1/3898, 1/3935, 2/0622, 5/0327, 5/2423, 5/2435

u.-p-daa kal- 4/0859

u.-p kag- 1/3503, 3/0161, 3/2016, 6/1273, 6/1987

u.-p kal- 3/2967, 3/3098, 6/0395, 6/0990

u.-p-la çıt- 1/3122

u.-p udup 2/0528, 2/0604, 6/1274

u.-ur+(1) 2/0602, 3/0070, 3/0499, 3/3007, 6/0406, 6/0419, 6/1993

u.-ur+(2) 1/2816, 3/1253, 3/2465, 3/3706, 3/3744, 3/3840, 3/3942, 3/4505, 3/4558, 4/4177

u.-ur bol- 2/0610

u.-ur ujurlug 2/0517

u.-vadım 6/0985, 6/0985

u.-vayn 4/0847, 6/0946

u.-y ber- 1/3157, 1/3167, 1/3514, 2/0108, 3/0129, 6/3145, 6/3174

u.-zun 5/2424

[=103]

udu- odun- Uyumak ve uyanmak.

u.-up+(u.-ottup) 4/4835, 5/0463, 5/1188, 6/2092, 6/2660

[=5]

udur 1. *zf*. Karşı, karşı olarak.

u. 1/1117, 1/1716, 1/2513, 1/2739, 1/3888, 1/3900, 3/1531, 3/3478, 3/4098, 3/4920, 4/4991, 5/0005, 5/1965, 6/0932, 6/1224, 6/1182, 6/3002, 6/3353

2. *e*. Karşı.

u. 1/2653

[=19]

udur-dedir *zf*. Karşılıklı olarak.

u. 2/0773

[=1]

udurgu *is*. Ön dişler.

u. 3/4898, 4/0935, 4/4209

u.+zun 1/3199, 1/3420, 3/1095, 3/1497, 3/2212

[=8]

udurlan- Karşı gelmek, karşı çıkmak.

u.-ıp kel- 1/3320

[=1]

udut- Uyutmak.

u.-pas+(2) 1/2818, 5/1776, 5/2444

u.-u+(ududu) 4/4876

u.-up+(ududup) 6/2863

u.-up+(ududup) kag- 3/4504, 6/1277, 6/1990

[=8]

ug *is.* Yön, istikamet, doğrultu.

u.-bile 3/2395

u.+da 1/1071

u.+u-bile+(uu) 3/1708, 5/1168, 6/2726

u.+un 5/2556

u.+un+(uun) 3/0627, 3/0793

u.+unçe+(uunçe) 3/0350

u.+unda+(uunda) 3/1152, 3/1352

u.+un-daa+(uun) 4/1776

[=12]

ug- I. Kaldırmak, yükseltmek.

u.-bas+(2) 6/1764

u.-bayn bar- 2/0428

u.-bayn çor- 6/1775

u.-bayn çoru- 6/1778

u.-ur+(2)+(uur) 2/0197, 4/3386

[=6]

ug- II. Kırmak, parçalamak, ufalamak.

u.-u+(uu) 1/3199, 1/3420, 3/2393, 3/4114, 3/4898

u.-u+(uuy) 2/0082, 4/4210, 5/0484, 6/0747, 6/0772, 6/0799, 6/0826

[=12]

ug-şig *is.* Yön, doğrultu, istikamet.

u. 4/1820

u.+i+(uu-şii) 3/3876

u.+in+(u-şiin) 3/4575

[=3]

ug- ças- Kırmak, parçalamak, ufalamak.

u.-a+(uu-çaza) 4/5051, 4/5291, 5/1002

[=3]

ugaan *is.* Akıl, zeka, anlayış.

u. 2/0507

u.+ım 3/2966

u.+ın 3/3800

u.+ıŋ 1/0468, 1/0521, 1/1196, 1/1345, 1/1392, 2/0489, 2/0796, 6/1590, 6/1632, 6/1674

*

ugaan kiir Hatırlatmak, anımsatmak, aklı başına gelmek.

u. 5/1869

[=14]

ugaannıg *sf.* Akıllı, zeki, kavrayışlı.

u. 2/0507

[=1]

ugba *is*. Abla.

u.+larım 1/2521, 1/2536

[=2]

ugdunmas *sf.* Çok, fazla, çok fazla.

u. 5/0028, 5/0053, 5/1757

[=3]

ugla-Yönelmek, doğrulmak; yöneltmek, doğrultmak.

u.-arga 1/3821, 1/3823

u.-gan+(uglaan) 4/1831

u.-gaş+(uglaaş) 3/1005, 3/1412, 3/1761, 6/0230, 6/1538, 6/3103, 6/3243

u.-p 1/1167, 2/0234, 2/1614, 3/0627, 3/1839, 3/4039, 3/4642, 5/2556, 5/0428

u.-p çor- 1/0997

[=20]

ugla- şıgaa- Hedef almak, nişan almak.

u.-y 1/3947

[=1]

ugla- şigle- Yönelmek, doğrulmak, yolunu tutmak, gitmek.

u.-p 3/0816, 3/1657, 3/3987, 3/4765, 3/4791

[=5]

uguş- Hatırlatmak.

u.-up+(ugujup) olur- 4/4838

[=1]

uja *is*. Kuyruk, uç, hayvanların geri kısmı, kıç.

u.+zından 3/2258

u.+zınga 6/0999

u.+zınıŋ 3/2269

[=3]

uju-bajı *is*. Uç baş, ucu başı.

u. 3/3061, 3/4029, 4/3094

u.+n 1/1324, 4/2391, 6/0993

u.+nda 1/0721

u.+ndan 3/0984, 3/1052, 3/1801

u.+nga 1/0711, 1/2122, 1/3758, 2/1626, 2/1629

u.+ŋ 4/3235

[=16]

uju-kıdı *is*. Uç kıyı, uç bucak, ucu bucağı.

u. 2/0225, 2/1033, 2/1046, 4/0972

u.+n 1/2576, 1/2589, 1/2741, 4/1794

u.+nda 1/1333

u.+nga 4/1578, 4/1761

[=11]

ujuk- Alevlendirmek, ateşlemek, körüklemek.

u.-up+(ujugup) 3/0736

[=1]

ujul- 1. Çıkarmak.

u.-a+(uşta) 4/0507

u.-a+(uşta) sok- 1/1473, 1/2003, 1/2758, 1/3627, 3/2251, 4/1547, 4/2815, 6/3578, 6/3620

u.-a+(uşta) sop al- 1/2759, 3/1079, 3/1228, 3/2268, 3/2946, 3/3668, 3/3690, 3/4206, 3/4752, 4/1451, 5/1729, 6/1594, 6/1678, 6/3155

u.-a+(uşta) sop ekkel- 3/0787, 3/2066, 3/4564, 4/2810, 4/3377, 5/1122

u.-a+(uşta) tırt- 1/0960, 1/0966, 1/2920, 1/3385, 1/3671, 2/0805, 3/4753, 6/1636

u.-gaş 1/3820, 3/3427

u.-up+(uştup) 1/1770, 1/2714, 1/3804, 5/0288, 5/1604, 5/2229, 6/1463, 6/1101

u.-up+(uştup) al- 2/0541, 3/2102, 3/2916, 3/2920, 4/0818, 4/5290, 5/2090

u.-up+(uştup) ber- 1/1585

u.-up+(uştup) ekkel- 1/0401, 1/0409, 1/0936, 1/1517, 3/2955, 3/2961, 5/1999, 5/2508

u.-up+(uştup) kör- 1/0406

u.-up-daa+(uştup) olur- 4/1036

u.-up+(uştup) tur- 1/1432, 1/1467

u.-ur+(2)+(uştur) 1/1208

2. Salıvermek, kurtarmak, serbest bırakmak.

u.-a+(uşta) 5/0643, 5/0648, 5/0649, 5/0654, 5/0655

u.-a+(uşta) sok- 4/0647

u.-a+(uşta) sop al- 6/2973

u.-a+(uşta) sop ekkel- 4/0649

u.-a+(uşta) sop kel- 5/1177

u.-y 3/2401

[=79]

ujun *e*. İçin.

u. 1/1547

[=1]

ujuŋgan (?) Fena, kötü.

u. 3/1129

[=1]

ujur *is*. **1**. Sebep, gerekçe.

u. 3/3482, 4/5217

u.+u 5/0073

u.+un 3/0486, 3/2971, 3/4498, 5/2487

u.+uŋ 5/1613

2. Lüzum, gereklilik, ihtiyaç, zaruret.

u. 3/0580, 3/0582, 3/2523, 4/0358, 4/4054

u.+ga 3/2952

u.-dur 4/3074, 4/3083, 4/3609

u.+uŋ 6/0219, 6/0220

*****

ujurunda Bu nedenle, -dığı için, sebebiyle.

u. 6/1198

[=20]

ujuraş- Karşılaşmak, rastlaşmak, görüşmek.

u.-ıp+(ujurajıp) 1/3764, 5/2349

u.-ıp+(ujurajıp) kel- 3/4761, 4/1017, 4/3676, 5/0714

u.-ıp+(ujurajıp) kör- 3/4021

u.-ıpsa+(ujurajıpsa) 1/1225

u.-ıp+(ujurajıp) tur- 4/3169

u.-ır+(2)+(ujurajır) 3/4594

u.-kan+(1) 3/0885, 3/1701

u.-kaş 3/1337, 3/2911

[=14]

ujurlug *is*. Gerekli, zorunlu; mastar ekli fiillerden sonra gelerek gereklilik yapısı oluşturur.

u. 1/1747, 1/2459, 1/2606, 2/0154, 2/0156, 2/0518, 4/0996, 4/0998, 4/1262, 4/1842, 4/1877, 4/2460, 4/4146, 6/0441

u.-daa 4/0759

[=15]

ujut- I. Uçurmak; at üzerinde çok hızlı gitmek.

u.-kaş 5/2609

u.-up+(ujudup) 4/4316, 5/1299, 6/0234, 6/0236

u.-up+(ujudup) kag- 5/1375

u.-up-la+(ujudup) olur- 4/1950

[=7]

ujut- II. Alevlendirmek, ateş yakmak.

u. 4/3297

u.-kaş 3/0052, 3/0759, 3/3935, 3/4137, 5/0461, 6/3574

u.-upkaştıŋ+(ujudupkaştıŋ) 4/4581

u.-uptarga+(ujuduptarga) 4/3299

[=9]

ujut- halıt- Hızla gitmek, dörtnala gitmek.

u.-ıp+(ujudup-halıdıp) 3/1593, 3/1617, 4/1657, 4/4102, 4/4105, 4/4295, 4/5331, 4/5388, 4/5392, 6/0240, 6/0327

u.-ıp+(ujudup-halıdıp) olur- 4/1103, 4/1460

[=13]

ujuttur- Ateş yaktırmak.

u.-up kag- 3/3423

[=1]

uk *sf*. O; adı geçen, bahsedilen.

u. 6/0098, 6/0211, 6/0222, 6/0893, 6/1083, 6/1159, 6/1989, 6/3163, 6/3693

[=9]

uktug *sf*. Asıllı, nesilli, soylu.

u. 4/3326, 4/3755

[=2]

ulam *zf*. Daha, daha da.

u. 1/1521, 1/3529, 4/2309, 5/0686, 6/3254

u. ulam 4/0220, 4/5099

[=7]

ulaştır *zf*. Aralıksız, mütemadiyen, durmadan.

u. 3/0782, 3/1212, 3/4560, 3/5004, 6/1306, 6/1348, 6/1394, 6/1395, 6/1517, 6/1539, 6/1555, 6/1556, 6/1570, 6/1571, 6/1622, 6/1666, 6/1667, 6/1707, 6/2022, 6/3382, 6/3457, 6/3467

u.-la 6/1581

[=23]

ulay *zf*. Arka arkaya, art arda, birbiri ardına.

u. 1/0109, 1/0113, 1/2092, 1/2100, 1/2118, 1/3233, 3/2993

[=7]

ulçu- Serserilik etmek, boş gezmek.

u.-p 3/0629, 3/4039

[=2]

ulçuktur *zf*. Ufalayarak, parçalayarak, kırarak.

u. 3/1095, 3/1497, 3/2212

[=3]

ulçu- mölçü- Serserilik etmek, yağma yapmak.

u.-p 5/0280

[=1]

ulda- Vurmak, dövmek.

u.-p 5/1086

[=1]

ulduŋ *is*. Taban, ayakkabı tabanı.

u.+unga 3/1039, 3/1453, 3/1789

u.+unuŋ 4/0282, 4/5198

[=5]

ulgat- Artmak, büyümek, çoğalmak.

u.-ıp+(ulgadıp) 2/0025

u.-ıp+(ulgadıp) tur- 4/0222

[=2]

ulu *is*. Ejder, ejderha.

u. 1/1825, 1/1827, 1/3142, 1/3144, 1/3918, 1/3921, 1/3955, 1/3958, 3/0015, 3/0017, 3/1055, 3/1057, 3/1736, 3/1738, 3/1804, 3/1806, 6/0028, 6/0572, 6/0574, 6/1837

u.+nu 4/1177, 4/1181, 6/0103

u.+zu 6/1604, 6/1647, 6/1689, 6/3743

[=27]

ulu- Ulumak.

u.-ur+(2) 3/3571

[=1]

ulug *sf*. **1**. Büyük.

u. 1/0164, 1/0184, 1/0568, 1/0577, 1/0585, 1/0587, 1/0634, 1/0647, 1/0734, 1/0741, 1/0748, 1/0834, 1/0861, 1/1075, 1/1134, 1/2358, 1/2366, 1/2374, 1/2385, 1/2481, 1/3049, 1/3057, 1/3080, 1/3114, 1/3110, 1/3117, 1/3122, 1/3148, 1/3153, 2/0085, 2/0139, 2/0203, 2/0241, 2/0259, 2/0301, 2/0310, 2/0583, 2/0653, 2/0671, 2/0699, 2/0752, 2/1027, 2/1034, 2/1128, 2/1143, 2/1290, 2/1579, 2/1620, 2/1622, 3/0052, 3/0067, 3/0502, 3/0759, 3/0786, 3/0881, 3/1223, 3/1225, 3/1247, 3/1594, 3/1595, 3/1603, 3/1616, 3/1626, 3/1877, 3/2745, 3/3002, 3/3333, 3/3382, 3/3423, 3/3631, 3/3632, 3/3637, 3/3665, 3/3666, 3/3882, 3/3883, 3/3935, 3/3958, 3/3959, 3/3963, 3/4137, 3/4182, 3/4290, 3/4550, 3/4562, 3/4569, 3/4570, 3/4570, 4/0169, 4/0377, 4/0449, 4/0718, 4/0792, 4/0806, 4/1396, 4/3245, 4/3257, 4/3297, 4/3299, 4/3300, 4/3376, 4/3379, 4/4111, 4/4129, 4/4130, 4/4147, 4/4149, 4/4173, 4/4174, 4/4175, 4/4581, 4/4706, 4/4882, 4/5283, 4/5394, 4/5396, 5/0287, 5/0461, 5/1870, 5/2146, 5/2315, 6/0206, 6/0207, 6/0208, 6/0210, 6/0242, 6/0245, 6/0249, 6/0246, 6/0319, 6/2930, 6/0250, 6/0251, 6/0962, 6/0980, 6/1002, 6/1020, 6/1050, 6/1099, 6/1446, 6/2927, 6/3574, 6/3576

u.+u-bile+(uluu) 6/2155, 6/2301, 6/2454

u. ulug 4/1391

2. Büyük, ulu; görkemli; yüce, ulvi.

u. 3/3820, 3/4418, 3/5042, 4/0191, 4/0374, 4/1549, 4/4266, 4/4270, 4/4280, 4/5432, 4/5434, 5/0189, 5/0236, 5/0240, 5/0251, 5/0270, 5/0275, 5/0284, 5/0309, 5/1915, 5/1928, 5/2752

u.+u+(uluu) 6/2799, 6/2800

3. Yaşça büyük.

u. 1/1629, 1/1632, 1/1667, 1/1720, 3/3024, 3/3059, 3/3775, 3/3782, 3/4170, 5/2073, 5/2089

u.+ları 3/1435

u.+nuŋ 4/1403

u.+u+(uluu) 1/3566, 1/3599

u. ulug 1/1637, 1/1640

4. Çok, çok fazla.

u. 1/0569, 1/0735, 1/0835, 1/0862, 1/2359, 1/3050, 3/3126, 3/3139, 3/4183, 4/1041, 5/0029, 5/0053, 5/0055, 5/1757, 5/1758, 5/2244, 5/2245

5. Büyük, ortalamayı aşan (soyut kavram).

u. 1/3641, 2/0524 , 2/1598, 3/1851, 3/0513, 3/1032, 4/1402, 4/5132, 5/0327, 5/1302, 5/2589

6. *zf*. Büyük, çok, aşırı derecede, güçlü, şiddetli.

u. 3/2211, 3/2308

u. ulug 3/4897

u.-daa 1/1717

*

aksı ulug → aas

u. 6/2324, 6/2478

ulug aastıg → aastıg

u. 4/1645, 4/2116

turazı ulug → tura

u. 3/4256

[=225]

ulug-biçe *sf*. Büyük-küçük.

u. 2/1624, 3/0122, 5/0373, 5/0374, 5/1673

[=5]

ulug-ergek *is*. Baş parmak.

u.+i-bile+(u.-ergee) 6/2204, 6/2352, 6/2507

u.+iniŋ+(u.-ergeeniŋ) 5/1995

[=4]

ulug-hırın *is*. İşkembe, karın.

u.+ın+(u.-hırnın) 4/0807, 4/0810

[=2]

ulus *is*. Kişi, kişiler, insanlar.

u. 1/0946, 1/1069, 1/1778, 1/2050, 1/1747, 1/3816, 2/1208, 3/0075, 3/0123, 3/0846, 3/0848, 3/0857, 3/0915, 3/1320, 3/1356, 3/1638, 3/1773, 3/1873, 3/2532, 3/2704, 3/2723, 3/2746, 3/3287, 3/3510, 3/4328, 3/4612, 3/4703, 3/5057, 4/0317, 4/0930, 4/1258, 4/2541, 4/2698, 4/2700, 4/3743, 4/4780, 4/4783, 4/5029, 5/1450, 5/1464, 5/2206, 6/0406, 6/0419, 6/0466, 6/0603, 6/1004, 6/1217, 6/1775, 6/1795, 6/1992, 6/2741, 6/2826, 6/3495

u.-bile 2/0597, 3/2055

u.-daa 3/0967

u.+ka 1/2838, 3/3436, 3/4278, 6/0606

u.-la 4/1264

u.-la-dır 4/2704

u.+tan 1/1880, 1/1881, 1/1884, 1/3631

u.+tar 1/1774

u.+tar-dır 1/1226

u.+tarın 3/4284

u.+tarnı 6/1079

u.+tu 1/1635, 1/1637, 2/1306, 3/3540, 3/4458

u.+tuŋ 1/1639, 1/1640, 1/3267, 2/1325, 3/1708, 4/5043, 5/2060, 6/1080, 6/1081, 6/1740, 6/1994

u.-tur 1/1229, 1/3580, 1/3582

u.+u+(uluzu) 2/0552, 3/1423, 3/2634, 3/5036, 4/2534, 6/0371

u.+u-bile+(uluzu) 3/5000

u.+un+(uluzun) 3/5003, 3/5030

u.+unuŋ+(uluzunuŋ) 6/2993

u.+uŋ+(uluzuŋ) 6/3563

u.+uvus+(uluzuvus) 3/1920

[=101]

uluş- Ulumak, uluşmak.

u.-kaş 1/1825, 1/1827

u.-up+(ulujup) 1/3142, 1/3144, 1/3918, 1/3921, 1/3955, 1/3958

[=8]

un *is*. **1**. Gövde (bitki).

u.+un 4/0806

2. Nehir yatağı, vadi.

u.+un 6/0249

u.+unda 6/1132

u.+unga 2/0057

3. Uç (ok).

u.+u 3/2508

[=5]

unnug *sf*. Gövdeli, saplı (bitki).

u. 4/3891

[=1]

ur- Dökmek, serpmek.

u.-gaş 1/2854

u.-up ber- 3/3359

[=2]

uran *sf*. Mahir, usta.

u. 1/3062, 1/3075

[=2]

uran-şever *sf*. Mahir, usta.

u. 1/0751, 3/0492

[=2]

urdun- Eyer vurulmak, eyer vurmak.

u.-up al- 4/1438

[=1]

uru *is*. Ur, tabaka (ağaçta).

u.+zu 2/0018, 2/0024

[=2]

urug *is*. **1**. Çocuk, evlat.

u. 1/0129, 1/1234, 1/1239, 1/1246, 2/0656, 2/0685, 3/0084, 3/0131, 4/0269, 4/0405, 4/0483, 4/0596, 4/0733, 5/2560, 5/2575, 6/0517, 6/0519, 6/0524, 6/0522, 6/0666, 6/3361, 6/3437, 6/3520

u.-daa 4/0864, 6/1802

u.-dur 4/1605

u.+ga 4/3159

u.+lar 2/1303, 3/0103, 3/0129, 5/0920

u.+ları 3/3792, 3/3796

u.+larım 3/5017, 4/0464, 4/0485, 4/0593, 4/0617, 4/0622, 4/0625, 4/0629, 4/0631, 4/1295, 4/1327, 4/1344

u.+larınıŋ 3/0127

u.+larnı 3/4995

u.+larnıŋ 3/0133

u.+nu 2/1245, 2/1248

u.+u+(uruu) 1/0133

u.+undan+(uruundan) 1/0496, 1/2245, 1/2672, 1/3257, 1/3777

2. Kız, kız çocuk.

u. 3/0157, 3/3082, 3/3235, 3/3242, 3/3247, 3/3258, 3/3285, 3/3312, 3/3525, 3/3642, 3/3657, 5/2561

u.-daa 3/3213

u.+da 3/3487

u.+ga /3480

u.+larje 3/2487, 3/2512

u.+nu 3/3316, 3/3323, 5/1013

u.+nuŋ 3/3537

u.+u+(uruu) 1/2441, 3/2286, 3/2945, 3/2955, 3/2961, 3/3023, 3/3339, 3/3343, 3/3412, 3/3425, 3/3455, 3/3497, 3/3524, 3/4519

u.+u-bile+(uruu) 3/4689

u.+um+(uruum) 3/3212, 3/3311, 3/3411, 3/3457, 3/3549, 3/3568, 3/3651, 6/2854

u.+um-daa+(uruum) 3/1198, 3/1575

u.+umnu+(uruumnu) 3/2428, 3/3514, 3/4679

u.+umnuŋ+(uruumnuŋ) 1/2373, 3/0146

u.+un+(uruun) 3/3254, 3/3789, 3/3795, 3/4619

u.+undan+(uruundan) 3/3511

u.+unga+(uruunga) 3/2767, 3/3034, 3/3390, 3/3410

u.+unuŋ+(uruunuŋ) 2/1236, 3/3417, 3/3434

[=119]

urug-darıg *is*. Çoluk çocuk, çocuklar.

u.+nıŋ 4/3093

[=1]

uruglug *sf*. Çocuklu, çocuğu olan.

u. 1/0496, 1/2245, 1/2672, 1/3257, 1/3777

[=5]

uruk *is*. Sırık.

u. 6/0560

u.+tuŋ 6/0586

u.+un+(uruun) 4/0055, 4/4420

[=4]

uruktug *sf*. Sırıklı.

u. 6/0074

[=1]

us 1. *sf*. Usta, mahir.

u. 1/2370, 1/2383

2. *is*. Usta, usta kişi, mahir.

u.+tar 1/3216, 1/3730, 1/3735

[=5]

us- Almak, çekmek, çekip almak (su vb. sıvıyı), doldurmak.

u.-arga+(uzarga) 1/2848

u.-ar+(2)+(uzar) 3/0182

u.-up+(uzup) 4/4153, 5/1074

[=4]

ustur- Su doldurtmak.

u.-up 1/2839

[=1]

uş *is*. Uç.

u.+u+(uju) 3/0557

u.+u-bile+(uju) 6/1849

u.+un+(ujun) 3/2533, 4/5310

u.+unda+(ujunda) 1/1571, 4/1236, 4/5194, 6/3037

u.+undan+(ujundan) 2/0852, 4/0729

[=10]

uş- I. Uçmak.

u.-a+(uja) ber- 5/1227

u.-ar+(2)+(ujar) 1/0954, 1/0956

u.-kan+(2) 5/1836

u.-tu 1/3966

u.-up+(ujup) 2/0098, 3/0625, 3/0622, 3/2026, 3/2683, 3/3612, 6/0026, 6/0992, 6/0999, 6/1048, 6/1501

u.-up+(ujup) çıt- 5/1169

u.-up+(ujup) kel- 3/0469, 3/1620, 3/0615, 3/0689, 3/0691, 3/1153, 3/3596, 3/3600, 4/0802

[=26]

uş- II. **1**. Düşmek, yıkılmak.

u.-ar+(2)+(ujar) 2/0020, 2/0022

u.-kan+(1) 5/0408

u.-payn bar- 3/0567

u.-sumza-daa 4/4243

u.-up+(ujup) 6/1060

2. Sarhoş olmak, bilincini kaybetmek.

u.-pas-daa 5/1553

[=7]

uşkar- Terkiye almak.

u.-ıp al- 3/1918, 3/1988

[=2]

uşkaş- Terkileşmek.

u.-ıp+(uşkajıp) 3/1966

u.-ıp+(uşkajıp) al- 6/1983

[=2]

uşpa *sf*. Çok yaşlı, ihtiyar.

u. 1/3331, 3/4422

[=2]

uştun- Çıkmak; görünmek.

u.-a 6/0623

u.-gan+(2) 1/1628

u.-up 1/2284, 1/3225, 1/3283, 1/3781, 2/0032, 3/2349, 3/2374, 6/2139, 6/2283, 6/2463

u.-up kel- 3/3206, 4/4893, 5/2004

u.-up tur- 1/2250

[=16]

uş- tur- Düşmek ve kalkmak.

u.-a+(uja-t.) 6/0703

u.-up+(ujup-t.) tur- 6/2826

[=2]

ut- I. Yenmek

u.-ar+(2)+(udar) 3/3678

u.-up+(udup) 4/4959

[=2]

ut- II. Unutmak.

u.-kan+(1) 3/3539

u.-kan+(2) 3/0255, 3/3528

u.-kanda 5/2305, 5/2500

u.-up+(uttup) kag- 5/0575, 5/0631

u.-upkan-dır+(uttupkan) 1/2890

u.-upkaş+(uttupkaş) 1/2842

u.-uptuŋ+(uttuptuŋ) 5/1203

[=10]

utku- Karşılamak.

u.-p al- 4/0534

u.-p kel- 1/0924

u.-p 1/3721, 3/4708, 5/0313

[=5]

utkuy *zf*. Karşı, karşı olarak.

u. 1/2522, 1/2633, 3/1148, 3/1277, 3/1529, 3/1565, 3/2120, 3/2301, 3/2333, 3/2423, 3/3088, 3/4761, 4/0558

[=13]

utkut- Göndermek, karşılatmak.

u.-up+(utkudup) 3/3540

[=1]

utkuul *is*. Karşılama.

u. 1/0965

[=1]

uttun- kagdın- Unutulmak, kalmak.

u.-gan+(1) 4/2493

[=1]

uttur → ut- II.

uttur- Yenilmek, kaybetmek.

u.-bas+(2) 6/1073

u.-up tur- 4/4957, 4/4989

[=3]

uul- Kırılmak, parçalanmak, ufalanmak.

u.-gaş 3/2394

u.-up+(uglup) 3/2298, 3/2310, 3/4894, 6/3649, 6/3723

u.-up-la+(uglup) tur- 4/5049

[=7]

uul- heel- Parçalanmak ufalanmak.

u.-gen+(2) 5/2336

[=1]

uura- Durmak, kesilmek.

u.-p tur 5/1255

[=1]

uuşta- Ovalamak, yumuşatmak.

u.-gaş+(uuştaaş) 5/1002

u.-y 1/1480

[=2]

uuştur-şuuştur *zf*. Art arda, arka arkaya, birbiri ardından.

u. 5/2028

[=1]

uya *is*. Yuva.

u.+m 2/0058, 2/0066, 2/0615

u.+m-daa 2/0617

u.+zından 1/0495, 1/2244, 1/2671, 1/3256, 1/3776

[=9]

uyalıg *sf*. Yuvalı, yuvası olan.

u. 1/0495, 1/2244, 1/2671, 1/3256, 1/3776

[=5]

uyan *sf*. Kuvvetsiz, zayıf.

u. 4/5394

[=1]

uyara- muŋgara- Kederlenmek sıkılmak, üzülmek.

u.-p m.-gaş+(muŋgaraaş) 5/1862

[=1]

uyarat- Huzursuz etmek, sıkıntı vermek.

u.-ı+(uyaradı) 4/4876

[=1]

uybalaştır *zf*. Dağıtmak, alt üst etmek.

u. 3/3801

[=1]

uygu *is*. Uyku.

u. 3/0098, 4/5169

u.-daa 4/1002, 5/1776

u.+dan 2/0630

u.+ga 6/0442

u.-la 2/0602

u.+ŋ 3/4392, 3/4503

u.+zun 2/0524, 3/0070, 3/0499, 3/0501, 3/1253, 3/2465, 3/3007, 3/3706, 3/3744, 3/3840, 3/3942, 3/4505, 3/4558, 4/4178, 4/5132, 5/0327, 5/1302

[=26]

uygulug *sf*. Uykulu.

u. 1/2816

[=1]

uyo-oo *ünl*. Şaşma, korku bildiren bir nida.

u. 6/1042

[=1]

uzak *sf*. Uzak.

u. 2/1156, 4/1556

u.-la 4/1581, 4/1604, 4/1646

[=5]

uzun *sf*. Uzun.

u. 1/0576, 1/0576, 1/0586, 1/0740, 1/0740, 1/2045, 1/2364, 1/2365, 1/3056, 1/3056, 2/1389, 2/1433, 2/1626, 2/1627, 3/0782, 3/1212, 3/1966, 3/2901, 3/4560, 3/5004, 4/1072, 4/1309, 4/4092, 4/1555, 4/2206, 4/3218, 4/4480, 4/4481, 4/4753, 4/4754, 4/5380, 5/0420, 5/2753, 6/0244, 6/0447, 6/0562, 6/2962, 6/2973, 6/3092

u.-na 4/1582, 4/2117

u.+undan 4/2585, 4/2710, 4/2738, 4/3056, 4/4018

[=46]

-Ü-

üçügen-çanaaş *sf*. Çırılçıplak.

ü. 5/1815, 6/0643

[=2]

üde- Eşlik etmek, geçirmek.

ü.-gen+(2)+(üdeen) 3/5000, 3/5003

ü.-ger 3/4995

ü.-p 1/0783

ü.-vişaan 3/2806

[=5]

üdügüleştir *zf*. Geçirilerek, takılarak, geçirilmişcesine.

ü. 1/2038

[=1]

üdü- şidi- Bağlamak, takmak, iliştirmek, sarmak.

ü.-p 6/2584, 6/2587

[=2]

üje- Aramak, araştırmak.

ü.-p kör- 2/0494, 3/1135

ü.-pterge 3/2995

ü.-p 3/0278, 3/0280, 3/0412, 5/1911

ü.-y ber- 2/0496

[=8]

üjelee~üjeele Üçü, üçü birlikte.

ü. 3/0272, 3/3091, 3/3524, 3/4384, 3/4508, 6/3699

[=6]

üjeg *sf*. Düz, geniş.

ü. 5/2315, 5/2341

[=2]

üjeldirzi Üçü, üçü birlikte.

ü.+n 1/2860

[=1]

üjen *sf*. Otuz.

ü. 1/0034, 1/0048, 1/0087, 1/0254, 1/0607, 1/0656, 1/0674, 1/0761, 1/0786, 1/0826, 1/1827, 1/2239, 1/2397, 1/2644, 1/3090, 1/3144, 1/3174, 1/3403, 1/3406, 1/3918, 1/3955, 2/0335, 2/0585, 2/0848, 2/0983, 3/0015, 3/0307, 3/0358, 3/0766, 3/1057, 3/1159, 3/1738, 3/1806, 3/2337, 3/0753, 3/0760, 3/0769, 3/1241, 3/1248, 3/1256, 3/3929, 3/3937, 3/3947, 3/3545, 3/4351, 4/1177, 4/2047, 4/2060,

4/2151, 5/0349, 5/0529, 5/0641, 5/0646, 5/0652, 5/0985, 5/1204, 5/1349, 5/1564, 5/2378, 6/0028, 6/0103, 6/0572, 6/0586, 6/1325, 6/1326, 6/1337, 6/1476, 6/1488, 6/1512, 6/1604, 6/1647, 6/1689, 6/1812, 6/1823, 6/1837, 6/1843, 6/1940, 6/1944, 6/1945, 6/2058, 6/2064, 6/2068, 6/2071, 6/2368, 6/2369, 6/2369, 6/2380, 6/2661, 6/2815, 6/2816, 6/2834, 6/3673, 6/3743

[=93]

üjen iyi *sf*. Otuz iki.

ü. 1/0458, 1/0459, 1/0460, 2/0333, 2/0334, 5/1932, 6/0073, 6/0600, 6/1455

[=9]

üjen üş *sf*. Otuz üç.

ü. 1/1393, 1/1394, 1/1400, 1/1401, 4/1209

[=5]

üjük *is*. Harf.

ü. 4/2952

ü.-bile 1/2152, 1/2185, 4/0630, 4/2230

[=5]

üldü *is*. Kılıç, bir tür kılıç.

ü.+zü 6/1455

ü.+zünden 6/0608

ü.+zünüŋ 6/0600

[=3]

üldülüg *sf*. Kılıçlı, kılıcı olan.

ü. 6/0073

[=1]

üle- Bölmek, dağıtmak, taksim etmek.

ü.-erge 3/2830

ü.-eri-bile 3/2822

ü.-p ber- 4/3582

ü.-p kör- 3/3436

[=4]

üle- düge- Dağıtmak, paylaştırmak.

ü.-gen+(üleen-dügeen) 5/1568

[=1]

üleş- Paylaştırmak, bölüşmek, üleşmek.

ü.-ip+(ülejip) 1/1518

ü.-ip+(ülejip) al- 3/4144, 4/3343

[=3]

ülgüür *is*. Dolap, raf.

ü.+nü 1/1074

[=1]

ün *is*. Ses.

ü. 1/3871, 5/1130

ü.+ü 1/3871, 5/1987, 6/0376

[=5]

ün- 1. Bir yerden ayrılmak, çıkmak, gitmek.

ü. 1/3379, 3/4257

ü.-düm 4/1602

ü.-e 1/3874, 4/0107, 4/2277, 4/2725, 4/2860, 4/3085, 4/5325, 5/1328, 5/0976, 5/1015, 6/0400, 6/2855, 6/2967, 6/3113

ü.-e ber- 1/2997, 1/3152, 1/3928, 3/4835, 6/0417, 6/3078

ü.-e halı- 1/1712, 3/4260, 3/4262, 3/4666, 5/0220

ü.-e halıdıp kel- 1/0833, 6/0435

ü.-e halıjıp kel- 1/3027, 1/3862, 4/0880

ü.-e halıp kel- 1/2983, 1/3390, 3/2301, 4/2520, 6/0432, 6/2898

ü.-ele 4/5265

ü.-er+(2) 1/2799, 4/3255

ü.-erde 5/0975

ü.-er-dir 4/2142

ü.-erimde 4/1594

ü.-erin 4/2274

ü.-eriŋde 1/2883

ü.-eyn 4/2887

ü.-gen+(1) 4/2021, 4/2647, 5/0973, 5/1733, 5/1885, 5/2557

ü.-gen+(2) 3/4544, 4/1596, 4/4733

ü.-genden 4/1498, 4/1585

ü.-geş 1/2802, 2/0546, 2/1134, 3/0745, 3/1870, 3/2443, 3/4172, 5/1016, 6/0322

ü.-me 3/3463

ü.-meen+(1) 3/3289

ü.-meenden 4/0174

ü.-mes+(2) 5/0024

ü.-üp 1/1009, 3/2512, 3/3303, 3/4729, 3/3638, 4/3932, 5/0313, 5/0367, 5/2168, 5/1297, 5/2588, 6/0510, 6/1079, 6/3663, 6/0151, 6/0370, 6/2760

ü.-üp al- 1/2788, 4/4877

ü.-üp çada- 1/2809

ü.-üp çıt- 1/1073, 1/1081, 1/1133, 1/1140

ü.-üp-daa 4/3102

ü.-üp-daa bol- 4/2499

ü.-üp kag- 3/1021

ü.-üp kel- 1/1270, 1/2543, 1/2810, 3/1565, 3/3082, 3/3235, 4/1314, 4/2167, 5/0963, 5/1366, 6/0331, 6/0351, 6/2833, 6/2964, 6/3164

ü.-üpkenner 1/1072

ü.-üp kör- 6/0149, 6/0329, 6/0349, 6/0367, 6/3077

ü.-üpletken 4/3396

ü.-üp tur 6/1113

ü.-üp tur- 1/1687, 1/3225, 5/0380, 5/0780, 5/1370, 5/1417, 5/2600

ü.-üp-tür 5/0318

2. Yüksek bir yere çıkmak, yukarı doğru gitmek.

ü.-e 2/0742, 2/0753, 3/0534, 3/0785, 3/1627, 3/1224, 3/3665, 3/3958, 4/1444, 6/3135, 6/3704

ü.-e ber- 1/0733, 1/2355, 2/0548, 2/0549, 3/0351, 3/0462, 3/0516, 3/0681, 3/0975, 3/1380, 3/1617, 3/1875, 3/2026, 3/2808, 3/2909, 3/2975, 3/3859, 3/4563, 3/4819, 4/1447, 4/2211, 6/0782, 6/0850

ü.-e halı- 4/2382

ü.-e halıt- 1/2620, 1/3048, 5/0066

ü.-e halıy ber- 1/0500

ü.-er+(1) 5/0109, 5/0110

ü.-er+(2) 1/3973, 4/2444

ü.-eril 5/0106

ü.-eyn 4/2962

ü.-gen+(1) 4/0182

ü.-gen+(2) 5/1731

ü.-geni-daa 4/1815

ü.-geş 2/0770, 2/0933, 3/1603

ü.-geştiŋ 4/2750

ü.-üp 1/3145, 3/2932, 4/2769, 4/2894, 4/2970, 5/1833

ü.-üp kag- 3/1362, 3/1725, 3/1778

ü.-üp kel- 1/0567, 1/0860, 1/3011, 1/3111, 1/3210, 2/0224, 3/1363, 3/1727, 3/2737, 3/3066, 5/0090, 5/1158, 5/1225, 6/0243, 6/0536, 6/0951, 6/1048, 6/1047

ü.-üp-le kag- 3/1434

ü.-üp olur- 1/2102, 5/1224

ü.-üp şıda- 5/0071, 5/0073

ü.-üp tur- 1/1828, 6/0923, 6/0838

ü.-üpken 1/2094

ü.-üp-tür 1/2101

3. Meydana gelmek, ortaya çıkmak, husule gelmek.

ü.-er+(1) 3/3456, 3/3472

ü.-gen+(2) 3/2509, 5/2572

ü.-meen+(1) 1/0030

ü.-mes+(2) 3/3175

ü.-üp kel- 4/0628, 4/3493

ü.-üp tur- 4/1231

4. Çıkmak, yayılmak, bir kaynaktan dışarı çıkmak.

ü.-gen+(2) 3/2255, 3/2258

ü.-üp 3/0361, 5/0537

ü.-üp kel- 3/3415

ü.-üp tur- 6/0579

5. Çıkmak, yükselmek, görünmek, güneş doğmak.

ü.-dü 2/0675, 2/0678

ü.-er+(2) 1/2427, 2/1239

ü.-erge 5/2512

ü.-gen+(2) 5/0671

ü.-üp olur- 2/0783

ü.-üp tur- 5/0662

6. Çıkmak, yerinden çıkmak.

ü.-e ber- 4/5271, 5/2406

ü.-e-daa ber- 4/5270

ü.-üp 1/3919, 1/3956

ü.-üp kel- 1/2766

7. Bitki büyümek, çıkmak, gelişmek.

ü.-gen+(2) 6/0043, 6/0114

ü.-üp 4/4113

ü.-üp kel- 6/1821

8. Ses çıkmak, duyulmak, ses çıkarmak.

ü.-dü 5/**0262**

ü.-gen+(1) 2/0054, 3/1371, 3/4252, 4/0687, 4/0688

ü.-gen+(2) 3/0953, 4/0725

ü.-üp 2/0531

ü.-üp tur- 2/1163

9. Gelmek, ortaya çıkmak, ulaşmak, çıkıp gelmek.

ü.-gen+(1) 1/1045, 4/2616, 4/2621

ü.-geş 1/0996, 1/1507

ü.-üp kel- 1/2050, 1/3379, 2/1563

10. Zaman gelmek, bir şeyin vakti gelmek.

ü.-er+(2) 5/2412

ü.-üp kel- 5/0553

11. *(yardımcı fiil)* Başlama bildiren birleşik fiiller yapar.

ü.-e 2/1219

ü.-gen+(1) 3/0955, 5/1826, 5/2376

ü.-gen+(2) 5/2317

ü.-genner+(1) 5/1737

ü.-geş 1/1560, 3/0949

ü.-üp 1/2066, 1/2259, 4/2989, 4/4959, 5/0507, 5/2697, 6/2906

ü.-üpken 5/0372

ü.-üpken-daa 5/0087

ü.-üp-tür 2/0774, 2/1140, 6/2935

12. İsimlerle birlikte bir yardımcı fiil olarak kullanılır.

ü.-er+(1) 6/3437

ü.-ze 1/2228

ü.-düm 3/4973

ü.-er+(1) 1/2218

ü.-üp 5/2015

[=297]

ündür *zf.* Hareketin dışarı doğru yapıldığını ifade eder.

ü. 1/0527, 1/1434, 1/1685, 1/2237, 1/3773, 3/1093, 3/4176, 4/0732, 5/1004, 5/1901, 6/1772, 6/1773

[=12]

ündür- 1. Dışarı çıkarmak.

ü. 2/0312

ü.-üŋer 4/2262, 4/2271, 5/0947

ü.-üp 4/2472, 5/2171

ü.-üp al- 2/0319, 5/1975

ü.-üpken 4/0780

ü.-üpkeş 5/1422, 6/3077

ü.-üp-tür 6/0150, 6/0330, 6/0350, 6/0369

2. Duyurmak, duyuru yaymak.

ü.-er+(1) 3/1868

ü.-geş 3/4417

ü.-üp-daa 4/3167

ü.-üp tur- 5/2720

3. Yukarıya, yükseğe çıkarmak, götürmek, gitmek.

ü. 2/1562

ü.-gen 2/1374, 4/0576

ü.-üp kag- 1/3884

ü.-üp tur- 4/4191

ü.-üp-daa tur- 4/4172

ü.-üp-tür 1/0890

ü.-üvütkeş 4/0849

4. Bırakmak, salıvermek; atmak, fırlatmak.

ü.-er+(1) 4/1232

ü.-gen+(1) 1/3150, 1/3961

ü.-üpken 1/1951, 4/5090, 4/5119

ü.-üp tur 1/1829

ü.-üptüŋer 1/1691

ü.-üpkeş 4/0450

5. Okumak, okuyabilimek.

ü.-er+(1) 4/3017

ü.-üp çadap kag- 4/2880

ü.-üp-daa çada- 4/3034

ü.-üp-daa çadap kag- 4/2953

6. Meydana getirmek, yol açmak, oluşturmak.

ü.-er+(1) 3/4725

ü.-er+(2) 3/0181

ü.-erde 1/1119

ü.-üp tur- 3/0529

7. Yapmak, yerine getirmek.

ü.-er+(1) 4/1071

ü.-erge 1/0687

[=46]

ündür- kıygır- Okumak, anlamak.

ü.-ar+(1) 4/2853

[=1]

ündürüş- Yapmak, sebep olmak.

ü.-se 3/4787

[=1]

üngüle- Çıkmak, ayrılmak, çıkıvermek, çıkıp gelmek.

ü.-p 4/4004, 5/1414, 5/2166

ü.-p kag- 4/4925

ü.-p kel- 3/2423

[=5]

üŋge- Sürünmek.

ü.-geş+(üŋgeeş) 3/3572

ü.-p 5/0930

[=2]

üŋger- (Eyerin) önüne oturtmak, koymak, enlemesine koymak.

ü.-geş 1/2782

ü.-ip al- 3/0592

[=2]

üŋgertin- Eyere enlemesine oturmak, yatmak.

ü. 3/0591

ü.-ip tur- 3/0591

[=2]

üŋgür *is*. İn, mağara, yuva.

ü.+düve 1/0153, 1/0155, 1/0171, 1/0175

[=4]

üp *is*. Ganimet, yağma malı.

ü. 2/1126, 2/1592

ü.+ke 1/3726

ü.+üm+(üvüm) 2/1593, 3/4118

ü.+ün+(üvün) 3/4964, 5/0568

[=7]

üpte- Yağmalamak, gasp etmek.

ü.-p 1/3577

ü.-p al- 5/0568, 6/3096

[=3]

üpte- tona- Soymak, yağmalamak.

ü.-p al- 5/1761, 6/0660

[=2]

ür *is*. Uzun süre, mesafe.

ü. 6/1300

[=1]

ür- Üflemek.

ü.-geş 3/4139

ü.-üp 3/1552, 3/2138, 3/2401, 3/2534, 3/3801

ü.-üp çor- 3/2143

ü.-üp olur- 3/2579

ü.-üp tur- 3/2147

[=9]

ürde *zf*. Önceden, uzun zaman önce.

ü. 3/0214, 3/2937, 3/2938

[=3]

üre *is*. Tohum, sperm; tür, soy.

ü.+zin 3/3777

[=1]

üre- Kırmak, parçalamak.

ü.-di 3/2189

ü.-er-daa 3/0126

ü.-ger 3/2185

ü.-p çada- 6/2888

ü.-p kag- 3/0117

ü.-p olur- 5/1008

ü.-vedim 3/2188

[=7]

üre- dala- Yok etmek, kırmak, kesmek, parçalamak.

ü.-p bol- 3/0717

ü.-p kel- 3/2193

[=2]

üre-töl *is*. Soy, nesil, soy sop.

ü.-daa 3/3199

[=1]

üregde- Yok etmek, imha etmek, tahrip etmek.

ü.-p kag- 4/2462

[=1]

ürel- dalal- Yok olmak, yıkılmak, tahrip olmak.

ü.-ıp kel- 3/2195

[=1]

üreldeş- Birbirini yok etmeye çalışmak.

ü.-ip+(üreldejip) 6/2429

[=1]

üreş- hüreş- Güreşmek, kapışmak.

ü.-ip+(ürejip-hürejip) tur- 6/2614, 6/2620

[=2]

ürezin *is*. Tohum; soy, nesil.

ü.+in 3/1545

[=1]

ürgülçü *zf*. Sürekli, aralıksız.

ü. 3/2337

[=1]

ürgülçüle- Devam etmek, sürmek.

ü.-p 4/0206, 4/5435, 5/0532, 5/2382,

ü.-p

[=5]

ürügeyin- Gürültü etmek, ulumak, yüksek ses çıkarmak.

ü.-ip+(ürügeynip) 3/1057

[=1]

ürügeyiniş- Gürültü etmek, uluşmak, yüksek ses çıkarmak.

ü.-ip+(ürügeynçip) kel- 3/1738

[=1]

ürüle *is*. Top, bilya.

ü.+ni 4/3815, 4/3840

ü.+zin 4/3861

ü.+zin (ürünee) 4/3776

[=4]

ürünee → ürüle

ürüŋeyiniş- Gürültü etmek, uluşmak, yüksek ses çıkarmak.

ü.-ip+(ürüŋeynçip) 3/1806

[=1]

üs I. *is*. Yağ.

ü. 3/0422

ü.+ün+(üzün) 3/0174

[=2]

üs II. *is*. Vaşak.

ü. 1/0056, 1/0071

ü.+tüŋ 3/2809

ü.+ün+(üzün) 3/2825

[=4]

üs- 1. Koparmak, ayırmak, parçalamak.

ü.-e+(üze) 1/1426, 1/1463, 1/3132, 1/2677, 1/3149, 1/3545, 3/1074, 4/4580, 5/0485, 5/0693, 5/1166, 6/1335, 6/1381

ü.-e+(üze) kag- 1/1435

ü.-e+(üze) kes- 4/4579, 5/1829, 5/2510

ü.-e+(üze) sok- 3/2531, 3/2550, 3/2722, 4/1864, 4/5285, 6/1425, 6/2559, 6/2988

ü.-e+(üze) şap- 1/0955, 1/0957, 1/1358, 1/1361, 1/1350, 1/1351, 1/1442, 1/1470, 5/1720, 6/0910, 6/0912, 6/2032, 6/2363, 6/2519

ü.-e+(üze) tırt- 2/1529

ü.-erge+(üzerge) 3/1545

ü.-pes+(1) 3/3777

ü.-peyn 6/0031, 6/0042, 6/0105, 6/0113

ü.-üp+(üzüp) 3/0217

ü.-üp+(üzüp) kag- 5/0573, 5/0629

2. Bölmek, bölük bölük ayırmak, taksim etmek.

ü.-keş 3/2882, 3/3583, 5/2212, 5/2214

ü.-üp+(üzüp) 1/2835, 3/1197, 3/1574, 3/2428

ü.-üp+(üzüp) ber- 3/3769, 4/1364, 6/2922

ü.-üp+(üzüp) berip tur 3/4983

3. Sona erdirmek, kesmek, bitirmek.

ü.-e+(üze) 4/1780, 4/4538, 4/4542

*

üze kir- Sözünü kesmek.

ü. 6/2216, 6/2638

[=66]

üs- ças- Parçalamak, koparmak, ayırmak.

ü.-a+(üze-çaza) 1/3716, 2/0824, 5/0971, 5/1078, 5/1087

[=5]

üsküleş- Karşılaşmak, çarpışmak, birleşmek,toslaşmak.

ü.-ip+(üskülejip) 1/2285, 1/3264, 1/3284, 3/0535

ü.-ip+(üskülejip) kel- 5/0521

[=5]

üsküleş- şaşkılaş- Karşılaşmak, çarpışmak, birleşmek, toslaşmak.

ü.-ıp+(üskülejip-şaşkılajıp) 6/0573, 6/1835, 6/2137, 6/2169, 6/2166, 6/2284, 6/2435, 6/2464

ü.-ıp+(üskülejip-şaşkılajıp) kel- 6/1607, 6/1650, 6/1691, 6/3746

ü.-ıp+(üskülejip-şaşkılajıp) tur- 6/2140, 6/2310, 6/2313, 6/2438, 6/2467

[=18]

üsküleştir- Çarpıştırmak, birleştirmek.

ü.-erge 4/0344

ü.-ip 4/0323

[=2]

üstü *is.* Üst, yukarı, üzeri

ü. 1/1575, 1/2444, 1/2474, 1/2597

ü.-bile 5/1124

ü.+nde 1/1646, 1/1667, 1/1720, 3/0899, 4/1209

ü.+ŋerden 1/3977

[=11]

üstüg *sf.* Yağlı.

ü. 4/2250, 5/0434, 5/0438, 5/0764, 5/0801, 5/0806, 5/1350, 5/2694

[=8]

üstükü *sf.* Üst, üstteki, yukarıdaki.

ü. 4/1216

ü.+nüŋ 3/5054

ü.+nüŋ (üstügü) 3/4132

[=3]

üstür- Vurmak, çarpmak.

ü.-üp 5/2450, 5/2452

[=2]

üstüü *sf*. Üst, üst kısım, üstteki.

ü. 1/1827, 1/2149, 1/2182, 1/2643, 1/3144, 1/3917, 1/3954, 3/0014, 3/0422, 3/0760, 3/0768, 3/1056, 3/1248, 3/1255, 3/1467, 3/1737, 3/1805, 3/3937, 3/3946, 4/0675, 4/0694, 4/0743, 4/1176, 4/2046, 4/2059, 4/2150, 5/0349, 5/0464, 5/1463, 6/0028, 6/0103, 6/0572, 6/0601, 6/1603, 6/1646, 6/1688, 6/1836, 6/3742

*****

üstüü oran → oran

ü. 1/0504, 1/0666, 1/0681, 1/0700, 1/0782, 1/0880, 1/0889, 1/1476, 1/1828, 1/2638, 1/3145, 1/3919, 1/3956, 2/0386, 2/0550, 2/1375, 4/0676, 4/0695, 4/0744, 4/1208, 4/1910, 4/2382, 4/2387, 4/2443, 4/2750, 4/2768, 4/3021, 4/3910, 4/3957, 4/5147, 4/5269, 4/5275, 4/5407, 6/2736, 6/2751

[=73]

üstüürten *is*. Yukarıdan.

ü. 3/4090, 3/4911

[=2]

üş *sf*. Üç.

ü. 1/0036, 1/0040, 1/0050, 1/0066, 1/0089, 1/0109, 1/0113, 1/0128, 1/0240, 1/0258, 1/0265, 1/0268, 1/0277, 1/0283, 1/0306, 1/0308, 1/0318, 1/0319, 1/0331, 1/0344, 1/0415, 1/0425, 1/0436, 1/0492, 1/0498, 1/0499, 1/0502, 1/0503, 1/0504, 1/0535, 1/0551, 1/0557, 1/0558, 1/0566, 1/0580, 1/0591, 1/0609, 1/0615, 1/0657, 1/0663, 1/0666, 1/0676, 1/0678, 1/0681, 1/0694, 1/0700, 1/0706, 1/0706, 1/0707, 1/0725, 1/0731, 1/0752, 1/0759, 1/0763, 1/0767, 1/0769, 1/0788, 1/0827, 1/0831, 1/0838, 1/0844, 1/0859, 1/0880, 1/0889, 1/0918, 1/0977, 1/0978, 1/1024, 1/1161, 1/1322, 1/1327, 1/1377, 1/1379, 1/1487, 1/1523, 1/1524, 1/1526, 1/1575, 1/1607, 1/1694, 1/1870, 1/1927, 1/1935, 1/1937, 1/1951, 1/2172, 1/2241, 1/2312, 1/2354, 1/2367, 1/2372, 1/2380, 1/2383, 1/2398, 1/2404, 1/2415, 1/2444, 1/2474, 1/2563, 1/2597, 1/2828, 1/2926, 1/2956, 1/2962, 1/2963, 1/2969, 1/2970, 1/3047, 1/3058, 1/3072, 1/3076, 1/3091, 1/3104, 1/3128, 1/3128, 1/3169, 1/3171, 1/3175, 1/3183, 1/3307, 1/3407, 1/3412, 1/3566, 1/3620, 1/3689, 1/3771, 1/3775, 2/0254, 2/0638, 2/0783, 2/0789, 2/1220, 2/1223, 2/1401, 3/0031, 3/0302, 3/0308, 3/0504, 3/0609, 3/0610, 3/0610, 3/0617, 3/0622, 3/0626, 3/1534, 3/1594, 3/1595, 3/1891, 3/1902, 3/1903, 3/1918, 3/1965, 3/1977, 3/2082, 3/2085, 3/2092, 3/2155, 3/2158, 3/2386, 3/2491, 3/2536, 3/2536, 3/2630, 3/2769, 3/2880, 3/2880, 3/2880, 3/2881, 3/2881, 3/2882, 3/2893, 3/2893, 3/2908, 3/2908, 3/2927, 3/2928, 3/2943, 3/2943, 3/2969, 3/2969, 3/2972, 3/2978, 3/2978, 3/2993, 3/2999, 3/2999, 3/3227, 3/3267, 3/3330, 3/3513, 3/3515, 3/3524, 3/3541, 3/3542, 3/3609, 3/3740, 3/3819, 3/3863, 3/4102, 3/4108, 3/4352, 3/4496, 3/4529, 3/4672, 3/4845, 3/4871, 3/4872, 3/4926, 4/0012, 4/0013, 4/0037, 4/0038, 4/0042, 4/0119, 4/0151, 4/0152, 4/0153, 4/0175, 4/0183, 4/0184, 4/0186, 4/0206, 4/0224, 4/0290, 4/0369, 4/0384, 4/0421, 4/0662, 4/0664, 4/0671, 4/0686, 4/0935, 4/0949, 4/0969, 4/0970, 4/1082, 4/1214, 4/1215, 4/1277, 4/1316, 4/1322, 4/1342, 4/1406, 4/1408, 4/1410, 4/1426, 4/1427, 4/1574, 4/1599, 4/1723, 4/1724, 4/1751, 4/1778, 4/1846, 4/1857, 4/1860, 4/1862, 4/1878, 4/1941, 4/1943, 4/2195, 4/2205, 4/2369, 4/2527, 4/2601, 4/2632, 4/2633, 4/2806, 4/2807, 4/2809, 4/3010, 4/3036, 4/3112, 4/3158, 4/3168, 4/3256, 4/3301, 4/3375, 4/3563, 4/4119, 4/4120, 4/4148, 4/4277, 4/4278, 4/4355, 4/4378, 4/4535, 4/4537, 4/4726, 4/4906, 4/4921, 4/4950, 4/5248, 4/5203, 4/5313, 5/0028, 5/0042, 5/0148, 5/0184, 5/0219, 5/0321, 5/0422, 5/0473, 5/0474, 5/0531, 5/0622, 5/0658, 5/0792, 5/0793, 5/0794, 5/1046, 5/1094, 5/1134, 5/1326, 5/1439, 5/1451, 5/1540, 5/1644, 5/1667, 5/1757, 5/1787, 5/1788, 5/1911, 5/1976, 5/2003, 5/2202, 5/2203, 5/2263, 5/2264, 5/2340, 5/2374, 5/2381, 5/2455, 5/2498, 5/2560, 5/2561, 5/2570, 5/2573, 5/2621, 6/0021, 6/0022, 6/0074, 6/0202, 6/0204, 6/0527, 6/0531, 6/0626, 6/0637, 6/0700, 6/0968, 6/1021, 6/1475, 6/1489, 6/1496, 6/1497, 6/1511, 6/1720, 6/1722, 6/1731, 6/1778, 6/1809, 6/1824, 6/1841, 6/1853, 6/1865, 6/1869, 6/1879, 6/1899, 6/1924, 6/1926, 6/1947, 6/1950, 6/1965, 6/1966, 6/1988, 6/2011, 6/2035, 6/2045, 6/2057, 6/2073, 6/2074, 6/2075, 6/2214, 6/2360, 6/2516, 6/2574, 6/2635, 6/2729, 6/2747, 6/3628, 6/3672

ü.-le 4/3750

ü.+ünüŋ+(üjünüŋ) 4/1215

[=393]

üş çüs *sf*. Üç yüz.

ü. 1/0031, 1/0099, 2/1152

[=3]

üş çüs bejen *sf*. Üç yüz elli.

ü. 1/3582, 1/3636

[=2]

üş çüs üş *sf*. Üç yüz üç.

ü. 1/0918, 1/0930, 1/0941, 1/0963, 1/0972, 1/0979, 1/0984, 1/0989, 1/1001, 1/1012, 1/1025, 1/1026, 1/1034, 1/1038, 1/1062

[=15]

üşkü *sf*. Üçüncü.

ü. 2/1185

[=1]

üşte *zf*. Üçüncüsü, üçüncü olarak.

ü. 5/1672

[=1]

üş tüme *sf*. Otuz bin.

ü. 4/0971, 4/1575, 4/1779

[=3]

üş-üş 1. *sf*. Üçerli, üçer, üçer üçer.

ü. 1/2519, 1/3906

2. *zf*. Üçer üçer, üçerli.

ü. 1/2485, 1/3802

[=4]

üt *is*. Delik, oyuk.

ü.+ü+(üdü) 3/3202, 4/4886

ü.+ün+(üdün) 1/1736, 1/1793, 1/1835, 2/0106, 3/0407, 3/0946, 3/0989, 3/1072, 3/1392, 3/1477, 3/1712, 3/1741, 3/1818, 4/1224, 4/1226, 6/1807, 6/1808, 6/1839, 6/1840

ü.+ündüve+(üdündüve) 3/3203

[=22]

üttüg *sf*. Delikli, oyuklu.

ü. 4/1225, 4/4885, 6/1807, 6/1839

[=4]

üttüg-çarın *is*. Kalça kemiği.

ü.+ın+(ü.-çarnın) 1/1735, 1/1792, 1/1834, 3/0944, 3/0945, 3/0987, 3/0988, 3/1070, 3/1071, 3/1390, 3/1391, 3/1475, 3/1476, 3/1711, 3/1740, 3/1817

ü.+ınıŋ+(ü.-çarnınıŋ) 4/1223, 5/0485

ü.+nıŋ 6/1808, 6/1840

[=20]

üüjele- Yığmak, toplamak, biriktirmek.

ü.-geş+(üüjeleeş) 6/1129

[=1]

üüle *is*. **1**. Kader, talih.

ü.+zi-le 4/3660

2. İş, görev, vazife.

ü.+zin 5/1011

[=2]

üülelig *sf*. Kaderli, yazgılı.

ü. 4/3656

[=1]

üür → nüür

üürgene *is*. Taneleri ve kökleri yenilebilen bir bitki.

ü. 3/0192

[=1]

üüründe ***(nüüründe)*** *zf*. Süresince, zarfında.

ü. 4/1599

[=1]

üvürer- Karmakarışık olmak, dağılmak.

ü.-e 2/1592, 2/1593, 3/4118

ü.-gen+(2) 1/3726

[=4]

üy-balay *zf*. Düzensiz, nizamsız.

ü. 6/0702

[=1]

üye *is*. **1.** Vakit, zaman, süre.

ü. 3/2443, 4/1586, 4/3742, 4/3792, 5/0767, 5/0804, 5/1280, 5/1911, 5/2340

ü.+de 4/1574, 4/1941, 5/1046, 6/3081

ü.+ge+(üyee) 5/0028, 5/0029, 5/1757, 5/1758

ü.+ni 4/1860, 4/1878, 4/4278

ü.+ŋde 4/1806

2. Dönem, devir, çağ.

ü.+de 3/3790, 4/4456, 5/0488, 5/0488

ü.+ni 6/0202

ü.+niŋ 2/1059, 5/2472

[=28]

üye-düpte *zf*. Eskiden, eski zamanda.

ü. 4/4720

[=1]

üyele- Sürmek, zaman almak, zaman harcamak.

ü.-er-dir 4/1879

ü.-p bol- 4/1861

[=2]

üyen-balay *zf*. Düzensiz, nizamsız, şöyle böyle.

ü. 6/0701

[=1]

üyer *is*. Sel, taşkın.

ü. 3/4725

ü. (üyer-sug) 3/4887

[=2]

üzesküüleŋ *sf*. Çok güzel.

ü. 3/0423

[=1]

üzeyt- çoldayt- Eğmek, bükmek, çekmek.

ü.-ı 4/3250

[=1]

üzük 1. *sf*. Ayrı, ayrık.

ü. 6/0962

üzük çok Aralıksız, durmadan, sürekli.

ü. 3/3819

[=2]

üzük-booluk *sf*. Kalın, kabarık, kalınlaşmış.

ü. 2/1124

[=1]

üzük-om [ıdık-nom] Kutsal kitap.

ü.-bile 1/2150, 1/2183

[=2]

üzüktel çok *zf*. Aralıksız, durmadan, sürekli olarak.

ü. 2/0983, 5/0529

[=2]

üzül- 1. Kopmak, ayrılmak, yırtılmak, kesilmek, parçalanmak.

ü.-been+(1) 1/1471

ü.-bes+(2) 4/0969, 4/2250

ü.-geş 3/0567, 3/1542

ü.-ü+(üstü) ber- 3/0252, 3/2133

ü.-üp-daa+(üstüp) 4/0345

ü.-üp+(üstüp) kal- 1/2692, 1/2710

ü.-üp+(üstüp) kör- 4/1574

ü.-üp+(üstüp) tur- 1/3824

2. Ayrılmak, ayrı düşmek, yitmek, kaybolmak.

ü.-üp+(üstüp) 5/0611

3. Kesilmek, bitmek, sona ermek.

ü.-üp+(üstüp) kör- 4/1778, 4/4536

[=15]

üzüm-çigir *is*. Yemiş.

ü. 2/1479

ü.-bile 4/0366

ü.+i-bile 4/0821

ü.+in 1/1002, 4/0472, 4/0498, 4/3577

ü.+iŋer-bile 4/0540

[=8]

üzündü *is.* Kesinti, parça.

ü.+zünden 5/0114

[=1]

üzüş- Kesmek, koparmak (birden çok şeyi).

ü.-ür+(1)+(üşçür) 4/0414

[=1]

-Y-

yadaraan-çüdereen *sf.* Yoksul, sefil, pis.

y. 4/3290, 4/3313

[=2]

yambı *is.* Ayrıcalık, imtiyaz, özel ilgi.

y.+nıŋ 3/4698

y.+zı-bile 3/4698

y.+nıŋ (çambı) 3/2774

y.+zı-bile (çambı) 3/2774

[=4]

yambı-dip → çambı-dip

yambıla- Ayrıcalık göstermek, önem vermek, özel bir ilgi göstermek.

y.-p olur- 3/4698

y.-p olur- (çambıla-) 3/2774

[=2]

yambılan- tambılan- Avare avare vakit geçirmek.

y.-ıp 5/1147

[=1]

yanzı-bürü *zf.* Çeşit çeşit, çeşitli, değişik şekillerde.

y. 1/1261

[=1]

yozu *is.* Düzen, usûl, gelenek, âdet.

y.-bile 3/4656

y.-dur 4/3075, 4/3084, 4/3610

y.+zu-bile 4/4054

*

oor yozu-bile → oor

y. 5/0489

[=6]

yozugaar *e.* Uygun olarak, -e göre, gereğince.

y. 1/0343, 4/1722, 6/0272, 6/0275, 6/3172

y. (çozugaar) 3/1421, 3/3749

[=7]

yozula- Selamlamak.

y.-p 4/4726

[=1]

yozula- hündüle- Selamlamak, saygı göstermek.

y.-p 4/4424

[=1]

yozulal *is.* Tören, seremoni.

y.+ı 4/1298, 4/1311

y.+ın 4/1295

[=3]

yozula- sögede- Selamlamak, eğilip dizleri üzerinde selam vermek.

y.-p olur- 4/1539

[=1]

yozulug 1. *zf.* Gereğince, gerektiği gibi, uygun olarak.

y. 1/0894, 1/0987, 1/1035, 1/1493, 1/2406, 1/2566, 1/2899, 1/3018, 4/4134, 6/2781

y.-bile 4/4128

y. (çozulug) 3/2436, 3/3751

2. *is.* Uygun, gerekli, gereklilik, zorunluluk.

y. 4/4145

[=14]

yöree- Dua etmek, hayır duada bulunmak, alkışlamak.

y.-geş+(yöreeş) 3/3983

y.-p tur- 3/1653, 5/2474

[=3]

Özel Adlar Dizini

Kişi ve varlık kadrosuna ait isimler:

Agıldır

a. 3/0842, 3/3823, 3/0833

[=3]

Ak-Haan

a. 6/0448, 6/0545, 6/0551, 6/0585, 6/0591, 6/0611, 6/0629, 6/0635, 6/0647, 6/3093, 6/3237, 6/3261, 6/3326, 6/3477, 6/3553, 6/3653, 6/3691, 6/3710, 6/3731, 6/3748

a.+ga 6/3636, 6/3652

a.+nıŋ 6/3675, 6/3769

[=24]

Aksagalday~Aksagalday Sayın (havıçı)

a. 1/0026, 1/0294, 1/0301

[=3]

Aksagalday~Aksagalday-Sayın Havıtçı

a. 5/0057, 5/0059, 5/0064, 5/0093, 5/0107, 5/1322, 5/0214, 5/0217, 5/0255, 5/1208, 5/1241, 5/1279, 5/1491, 5/1684, 5/1705, 5/1715, 5/1861, 5/2023, 5/2054, 5/2116, 5/2704

a.+nı 5/1707, 5/1732, 5/1877

a.+nıŋ 5/1822, 5/1834

[=26]

Aksagalday-Sayın Havıtçı

a. 6/2986, 6/3049, 6/2975, 6/2978, 6/3038, 6/3052

a.+ga 6/2971

[=7]

Aksagalday Sayın-Kuu Havırçı

a. 4/0034, 4/0130, 4/0157, 4/4418

a.-daa 4/0052, 4/0775

a.+nıŋ 4/0783

[=7]

Alaŋ-Dargan

a.+nı 2/1373

[=1]

Albıs (Haan)

a. 1/0016, 1/0411, 1/0975, 1/0985, 1/0986, 1/0993, 1/1021, 1/1033, 1/1042, 1/1103, 1/1129, 1/1131, 1/3012, 1/3017, 1/3026, 1/3579, 1/3587, 1/3617, 1/3634, 1/3639, 1/3674, 1/3684, 1/3690, 1/3696, 1/3700, 1/3703, 1/3720, 1/3732, 1/3745, 1/3748, 1/3779, 1/3785, 1/3789, 1/3811, 1/3831

[=35]

Alday-Buuçu

a. 1/0007, 1/0092, 1/0095, 1/0110, 1/0134, 1/0251, 1/0292, 1/0315, 1/0384, 1/0439, 1/0565, 1/0573, 1/0575, 1/0593, 1/0621, 1/0641, 1/0643, 1/0655, 1/0696, 1/0698, 1/0728, 1/0777, 1/0785, 1/0875, 1/0885, 1/0896, 1/0903, 1/0933, 1/1512, 1/2327, 1/3043, 1/1656, 1/3041, 1/3046, 1/3086, 1/3099, 1/3168, 1/3196, 1/3201, 1/3226, 1/3244, 1/3265, 1/3271, 1/3305, 1/3322, 1/3327, 1/3330, 1/3400, 1/3418, 1/3422, 1/3439, 1/3442, 1/3449, 1/3461, 1/3471, 1/3517, 1/3528, 1/3586, 1/3616, 1/3633, 1/3658, 1/3664, 1/3699, 1/3743, 1/3790, 1/3810, 1/3844, 1/3857, 1/3869, 1/3885, 1/3886, 1/3897, 1/3904, 1/3929, 1/3934, 1/3940, 1/3946, 1/3968

a.-daa 1/3522

a.+dan 1/3846

a.+ga 1/0770, 1/3084, 1/3478

a.+nuŋ 1/0651, 1/0726, 1/0893, 1/1051, 1/1295, 1/2731, 1/3001, 1/3030, 1/3240, 1/3281, 1/3293, 1/3393, 1/3521, 1/3708, 1/3854, 1/3926

[=99]

Aldın-Aas

a. 6/0082, 6/0153, 6/0162, 6/0383, 6/1207, 6/1297, 6/1336, 6/1382, 6/1396, 6/1427, 6/1442, 6/1495, 6/3770

a.-bile 6/0172

a.+ı 6/0139

a.+tı 6/0137

[=16]

aldın daŋgına

a. 1/728, 1/0769, 1/3343, 2/0561, 2/0566, 2/0606, 2/0632, 2/0639, 2/0649, 2/1441, 3/0424, 3/3208, 6/2855, 6/2874, 6/3032

a.-bile 1/0766

a.+dan 6/2870

a.+ga 6/2852

a.+mnı 6/1797

a.+nıŋ 6/3020

a.+zı 2/0588, 3/4482, 6/2867, 6/2916, 6/2924

a.+zı-bile 6/2992

a.+zın 2/1029, 2/1521, 3/0864, 3/0935, 3/0950, 3/1322, 3/1692, 3/1719, 6/1228, 6/1262, 6/1329, 6/1375, 6/1419, 6/1790, 6/3306, 6/3376, 6/3453, 6/3537, 6/3771

a.+zınıŋ 6/3042

[=47]

Aldın-Möge

a. 3/0970, 3/1003, 3/1010, 3/1105, 6/1784

a.+niŋ 3/1162, 3/1164

a.+zi 3/0907, 3/1089, 3/1140

a.+ziniŋ 3/0865, 3/1168

[=12]

Amırga-Kara Maŋgıs

a. 4/0681

a.+tı 4/0746

a.+tıŋ 4/0777

[=3]

Arı-Haan

a. 2/0375, 2/0424, 2/0440, 2/0454, 2/0462, 2/0477, 2/0516, 2/0536, 2/0543, 2/0556, 2/0595, 2/0642, 2/0669, 2/0693, 2/0714, 2/0784, 2/0791, 2/0797, 2/0804, 2/0832, 2/0864, 2/0898, 2/0905, 2/0916, 2/0924, 2/0936, 2/0938, 2/0947, 2/0959, 2/0962, 2/0988, 2/1007, 2/1042, 2/1083, 2/1088, 2/1106, 2/1134, 2/1141, 2/1158, 2/1170, 2/1214, 2/1254, 2/1267, 2/1315, 2/1514, 2/1608, 2/1648

a.+ga 2/1021

a.+nı 2/0858, 2/1295

a.+nıŋ 2/0843, 2/1179, 2/1276, 2/1291, 2/1298, 2/1502

[=56]

Avıkay-Sarala (Kadın)

a. 5/0570, 5/0626, 5/0834, 5/0862, 5/0876, 5/0921, 5/0928, 5/0933, 5/0949, 5/0961, 5/1060, 5/1085, 5/1093, 5/1108, 5/1126, 5/1132, 5/1137, 5/1145, 5/1155, 5/1201, 5/1324, 5/2702

[=22]

Ay-Haan

a. 3/0609, 3/1304, 3/1307, 3/1565

a.+nıŋ 3/0616, 3/0950, 3/1328, 3/1342, 3/1561, 3/2858, 3/2955, 3/3034, 3/3795

[=13]

Aza-Buzak

a. 5/0733

[=1]

Balbır-Dargan

b.+nı 2/1375

[=1]

Bapıy-Dargan

b. 1/0414, 1/0423

[=2]

Bel

b. 5/1949, 5/1966, 5/1967

[=3]

Belee-Şınar

b. 1/0882, 1/1019, 1/1067, 1/1089, 1/1099, 1/1174, 1/1990, 1/2859, 1/3015

[=1]

Biçe-Kara Möge

b. 6/2144, 6/2171, 6/2194

b.+ni 6/2080

b.+niŋ 6/2134, 6/2159

[=6]

Boktug-Kiriş

b. 3/0452, 3/0459, 3/0473, 3/0483, 3/0550, 3/0556, 3/0653, 3/0685, 3/1042, 3/1063, 3/1066, 3/1142, 3/1456, 3/1458, 3/1470, 3/1793, 3/1795, 3/1811, 3/1845, 3/2104, 3/2106, 3/2189, 3/2329, 3/2390, 3/2934, 3/2963, 3/2971, 3/3009, 3/3029, 3/3053, 3/3070, 3/3073, 3/3105, 3/3127, 3/3149, 3/3158, 3/3593, 3/3613, 3/3625, 3/3628, 3/3658, 3/3663, 3/3675, 3/3744, 3/3752, 3/3779, 3/3786, 3/3802, 3/3826, 3/3842, 3/3849, 3/3898, 3/3944, 3/4028, 3/4042, 3/4047, 3/4071, 3/4083, 3/4098, 3/4104, 3/4115, 3/4130, 3/4181, 3/4199, 3/4242, 3/4303, 3/4316, 3/4447, 3/4468, 3/4472, 3/4491, 3/4509

b.-daa 3/0493, 3/3044, 3/3760, 3/3905

b.+tiŋ 3/3059, 3/3060, 3/3653, 3/3728, 3/4452, 3/4649, 3/4774

[=94]

Bora-Şeeley

b. 3/0090, 3/0186, 3/0189, 3/0253, 3/0260, 3/0272, 3/0350, 3/0454, 3/0483, 3/0489, 3/0503, 3/0570, 3/0578, 3/0585, 3/0672, 3/0694, 3/0738, 3/0766, 3/0875, 3/0888, 3/0909, 3/1029, 3/1082, 3/1097, 3/1113, 3/1117, 3/1135, 3/1147, 3/1151,3/1167, 3/1180, 3/1200, 3/1214, 3/1252, 3/1447, 3/1485, 3/1500, 3/1519, 3/1529, 3/1554, 3/1569, 3/1579, 3/1592, 3/1611, 3/1625, 3/1786, 3/1870, 3/1922, 3/1927, 3/1954, 3/1991, 3/2020, 3/2063, 3/2081, 3/2095, 3/2120, 3/2134, 3/2149, 3/2167, 3/2171, 3/2204, 3/2217, 3/2235, 3/2242, 3/2279, 3/2333, 3/2396, 3/2430, 3/2441, 3/2457, 3/2474, 3/2489, 3/2503, 3/2514, 3/2539, 3/2543, 3/2557, 3/2594, 3/2606, 3/2622, 3/2648, 3/2660, 3/2663, 3/2667, 3/2669, 3/2682, 3/2708, 3/2737, 3/2775, 3/2797, 3/2806, 3/2818, 3/2843, 3/2886, 3/2907, 3/3085, 3/3275, 3/3563, 3/3569, 3/3637, 3/3676, 3/3700, 3/3708, 3/3719, 3/3772, 3/3814

b.-daa 3/0722, 3/1624, 3/2181, 3/2261, 3/2315

b.-dir 3/1080, 3/1179, 3/1484, 3/1553, 3/2148, 3/2756

b.+ni 3/1898, 3/2768, 3/2833, 3/2860

b.+niŋ 3/0569, 3/1536, 3/2366, 3/2379, 3/3655

[=127]

Çagıraa-Möge

ç.+zin 3/2091

[=1]

Çaşka-Haan

ç. 3/4481, 3/4518, 3/4601, 3/4655, 3/4777, 3/4805, 3/4987, 3/4995

ç.+ga 3/4594

[=9]

Çerzi-Möge

ç. 1/3188

ç.+zin 3/2162

[=2]

Çöpey-Dargan

ç. 1/0413, 1/0422

[=2]

Dag-İrgek

d. 1/3189, 1/3211, 1/3215, 1/3222, 1/3230, 1/3238, 1/3286, 1/3314, 1/3324, 1/3581, 1/3845, 1/3852, 1/3856, 1/3864, 1/3894, 1/3902, 1/3911, 1/3933, 1/3937

d.+in 1/3636

d.-le 1/3877

d.+tiŋ 1/3246, 1/3261, 1/3296, 1/3305, 1/3592, 1/3611, 1/3870, 1/3962, 1/3970

[=30]

Dajı

d. 5/2104, 5/2128, 5/2133, 5/2136, 5/2142, 5/2148, 5/2195, 5/2210, 5/2228, 5/2243, 5/2460

[=11]

Dalay-Baybıŋ Haan

d. 4/0003, 4/0071, 4/0164, 4/0173, 4/0212, 4/0394, 4/0401, 4/0644, 4/0698, 4/0703, 4/0932, 4/1061, 4/1110, 4/1162, 4/1432, 4/1569, 4/1754, 4/2637, 4/4380, 4/4454, 4/4470, 4/4779, 4/5053, 4/5057, 4/5073, 4/5424

[=26]

Deek-Möge

d. 5/1406, 5/1519, 5/1524, 5/1532, 5/2050, 6/1785

d.+niŋ 5/2414

[=7]

Deer-Haan

d. 3/0609, 3/2767

d.-dır 3/2456

d.+ga 3/2861

d.+nıŋ 3/0616, 3/1673, 3/1674, 3/1846, 3/2961

[=9]

Demir-Möge (Deer oglu Demir-Möge)

d. 1/1563, 1/1761, 1/1782, 1/1854, 1/1888, 1/1913, 1/1940, 1/1948, 1/2056, 1/2063, 1/2086, 1/2102, 1/2109, 1/2126, 1/2131, 1/2153, 1/2212, 1/2322

d.+ni 1/2293, 1/2298

d.+niŋ 1/1803, 1/1896, 1/2170, 1/2248, 1/2252, 1/2259, 1/2269, 1/2275, 1/2343

[=29]

Demir-Möge

d. 4/1611, 4/2749, 4/2768, 4/2861, 4/2893, 4/3020, 4/3445, 4/3604, 4/3709, 4/3950, 5/1405, 5/1418, 5/1436, 5/1518, 5/1523, 5/1532, 5/1773, 5/1781, 5/1846, 5/1909, 5/1974, 5/1998, 5/2020, 5/2050, 5/2076, 5/2168, 5/2186, 5/2413

d.-daa 4/2597, 4/3537

d.+den 5/2069

d.+ge 4/3769, 4/3779, 4/3817, 4/3823, 5/1968

d.+ni 4/3732, 4/3748, 4/3889, 5/2302

d.+niŋ 1/2280, 1/2291, 1/2309, 1/2316, 4/3139, 4/3328, 4/3331, 4/3781

d.+zi 4/2223, 4/2939, 4/4497

d.+zin 4/3872

d.+zinde 4/3853

d.+zinge 4/4765

d.+ziniŋ 4/2685

[=55]

Demir-Sal

d. 3/1676

[=1]

Eki-Höö

e. 4/0228

[=1]

Er-Sayın Ulaatı

e. 2/1079, 2/1149

[=2]

Ereen-Ulaat

e. 3/0061, 3/0698, 3/1155, 3/1880, 3/1924, 3/1931, 3/1947, 3/2001, 3/2219, 3/2675, 3/2689, 3/3595

e.+ı 3/1983, 3/2683

e.+tı 3/1963, 3/1991

[=16]

Erlik-Lovuŋ (Haan)

e. 1/1256, 1/1259, 1/1263, 1/1270, 1/1278, 1/1284, 1/1286, 1/1290, 1/2979, 1/2983, 1/2991, 1/2998, 1/3349, 1/3363, 1/3370, 1/3372, 1/3377, 1/3389, 1/3397, 1/3414, 1/3426, 1/3429, 1/3436, 1/3450, 1/3453, 1/3454, 1/3458, 1/3469, 1/3476, 1/3509, 1/3516, 1/3519

[=32]

Han-Buuday

h. 1/0640, 1/0766, 1/0824, 1/0830, 1/0845, 1/0859, 1/0921, 1/0959, 1/1000, 1/1048, 1/1053, 1/1073, 1/1090, 1/1103, 1/1113, 1/1123, 1/1152, 1/1161, 1/1184, 1/1193, 1/1196, 1/1267, 1/1274, 1/1281, 1/1285, 1/1287, 1/1321, 1/1341, 1/1352, 1/1373, 1/1388, 1/1415, 1/1427, 1/1442, 1/1452, 1/1472, 1/1501, 1/1509, 1/1515, 1/1519, 1/1534, 1/1544, 1/1606, 1/1635, 1/1658, 1/1666, 1/1673, 1/1681, 1/1693, 1/1712, 1/1719, 1/1729, 1/1749, 1/1765, 1/1802, 1/1810, 1/1852, 1/1856, 1/1864, 1/1895, 1/1904, 1/1916, 1/1925, 1/1931, 1/1937, 1/1943, 1/2002, 1/2014, 1/2053, 1/2060, 1/2067, 1/2085, 1/2095, 1/2116, 1/2125, 1/2128, 1/2170, 1/2192, 1/2221, 1/2226, 1/2262, 1/2309, 1/2328, 1/2338, 1/2341, 1/2347, 1/2402, 1/2404, 1/2412, 1/2454, 1/2467, 1/2489, 1/2490, 1/2501, 1/2534, 1/2558, 1/2564, 1/2582, 1/2604, 1/2613, 1/2647, 1/2661, 1/2682, 1/2691, 1/2700, 1/2732, 1/2739, 1/2748, 1/2757, 1/2769, 1/2780, 1/2814, 1/2821, 1/2841, 1/2886, 1/2911, 1/2953, 1/2966, 1/2989, 1/3007, 1/3021, 1/3032, 1/3037, 1/3094, 1/3120, 1/3123, 1/3135, 1/3159, 1/3339, 1/3341, 1/3355, 1/3365, 1/3395, 1/3484, 1/3491, 1/3502, 1/3508, 1/3541, 1/3695, 1/3722

h.-daa 1/1398, 1/1482, 1/1591, 1/2082, 1/2830, 1/3747

h.+dan 1/2260

h.+dıva 1/2161

h.+ga 1/0671, 1/0805, 1/1492, 1/1703, 1/2001, 1/2110, 1/2833

h.+la-dır 1/1296, 1/3003

h.+nı 1/1047, 1/1550, 1/2271, 1/3477

h.+nıŋ 1/1108, 1/1121, 1/1421, 1/1849, 1/2031, 1/2059, 1/2132, 1/2256, 1/2281, 1/2288, 1/2676, 1/3399, 1/3481, 1/3710

[=175]

Han-Çeŋgey

h. 3/4445, 3/4459, 3/4485, 3/4488, 3/4505, 3/4532, 3/4543, 3/4558, 3/4573, 3/4587, 3/4590, 3/4603, 3/4651, 3/4710, 3/4729, 3/4732, 3/4769, 3/4776, 3/4811, 3/4846, 3/4869, 3/4889, 3/4907, 3/4917, 3/4921, 3/4929, 3/4958, 3/4976, 3/4989

h.-dir 3/4715

[=30]

Han-Hurbustu

h. 1/0667, 1/0682, 1/0701, 1/0708, 1/0713

[=5]

Han-Küçü (Maadır)

h. 5/0431, 5/0443, 5/0471, 5/0493, 5/0509, 5/0533, 5/0540, 5/0554, 5/0632, 5/0659, 5/0718, 5/0772, 5/0774, 5/0787, 5/0796, 5/0847, 5/1120, 5/1318, 5/1492, 5/1745, 5/1762, 5/2555, 5/2558, 5/2594, 5/2601, 5/2612, 5/2622

h.+nüŋ 5/0595, 5/2631, 5/2636

[=30]

Han-Möge

h.-daa 4/1653

h. 4/1591

[=2]

Han-Sayın Hovugun

h. 2/1470, 2/1483, 2/1504, 2/1619, 2/1648

[=5]

Han-Sayın Ulaatı

h. 2/1079, 2/1154

[=2]

Han-Türü

h. 5/2495, 5/2505, 5/2534

[=3]

Hola-Sal

h. 3/1303, 3/2874, 3/4274

h.+dıŋ 3/1340

[=4]

Handı-Seren

h. 6/0525

[=1]

Hoyuskan (Aşak)

h. 4/0030, 4/4193, 4/4722

[=3]

Hunan-Kara

h. 4/1355, 4/1370, 4/1419, 4/1455, 4/1510, 4/1531, 4/1571, 4/1656, 4/1672, 4/1674, 4/1678, 4/1681, 4/1691, 4/1715, 4/1728, 4/1756, 4/1827, 4/1835, 4/1842, 4/1845, 4/1882, 4/1889, 4/1894, 4/1908, 4/1915, 4/1920, 4/1923, 4/1926, 4/1938, 4/1967, 4/2125, 4/2198, 4/2308, 4/2500, 4/3076, 4/3103, 4/3120, 4/3121, 4/3127, 4/3176, 4/3188, 4/3212, 4/3280, 4/3451, 4/3490, 4/3508, 4/3523, 4/3599, 4/3783, 4/3788, 4/3820, 4/3825, 4/3837, 4/3859, 4/3868, 4/3885, 4/3908, 4/3944, 4/3969, 4/4021, 4/4091, 4/4137, 4/4227, 4/4320, 4/4372, 4/4484, 4/4527, 4/4566, 4/4578, 4/4612, 4/4717, 4/4759, 4/4805, 4/4832, 4/4841, 4/4856, 4/4856, 4/4968, 4/5081, 4/5101, 4/5137, 4/5149, 4/5160, 4/5229, 4/5307, 4/5338, 4/5371

h.-daa 4/1947, 4/1986, 4/2445, 4/3474, 4/3611, 4/3666, 4/3925, 4/3933, 4/4163, 4/4283, 4/4874

h.+dıva 4/1907

h.+nı 4/3708, 4/3799, 4/4053

h.+nıŋ 4/2829, 4/3098, 4/3143, 4/3466, 4/3549, 4/3722, 4/3751, 4/3786, 4/3818, 4/3845, 4/3866, 4/3896, 4/4043, 4/4410, 4/4633, 4/4679, 4/4839, 4/4962, 4/4973, 4/5005, 4/5011, 4/5075

h.+zınga 4/3843

[=127]

Hüler-Möge

h. 3/1410, 3/1510, 3/1526

[=11]

Hümüş-Möge

h. 6/1786

[=9]

Hün-Haan

h. 3/0609, 3/0932, 3/1190

h.+ga 3/1353

h.+nıŋ 3/0616, 3/0832, 3/0889, 3/0935, 3/1186, 3/2878, 3/2945, 3/3023, 3/3767, 3/3789, 3/3821

[=15]

Kadarçı-Sarıg

k. 3/4600

[=1]

Kadın-Kara

k. 6/0448, 6/0585, 6/0629, 6/0635, 6/0647, 6/3093, 6/3237, 6/3261, 6/3326, 6/3477, 6/3551, 6/3595, 6/3630, 6/3731, 6/3748

k.+dan 6/3609

k.+ga 6/3592

[=17]

Kaldar-Barıs (şulbular)

k. 4/5025

[=1]

Kaŋ-Möge

k.-bile 3/2240

k.+den 3/2224

[=2]

Kaŋgıvay-Mergen

k. 5/0007, 5/0009, 5/0017, 5/0039, 5/0065, 5/0074, 5/0127, 5/0137, 5/0147, 5/0157, 5/0202, 5/0220, 5/0253, 5/0272, 5/0289, 5/0305, 5/0315, 5/0325, 5/0368, 5/0379, 5/0384, 5/0388, 5/0456, 5/0457, 5/0463, 5/0479, 5/0481, 5/0486, 5/0499, 5/0508, 5/0554, 5/0771, 5/0774, 5/0808, 5/0867, 5/1043, 5/1050, 5/1090, 5/1116, 5/1131, 5/1144, 5/1149, 5/1157, 5/1206, 5/1301, 5/1328, 5/1364, 5/1387, 5/1422, 5/1473, 5/1513, 5/1531, 5/1540, 5/1551, 5/1573, 5/1579, 5/1593, 5/1627, 5/1648, 5/1666, 5/1682, 5/1887, 5/2018, 5/2053, 5/2113, 5/2121, 5/2226, 5/2262, 5/2272, 5/2308, 5/2330, 5/2347, 5/2357, 5/2363, 5/2370, 5/2383, 5/2391, 5/2418, 5/2438, 5/2459, 5/2468, 5/2478, 5/2487, 5/2489, 5/2527, 5/2541, 5/2552, 5/2564, 5/2577, 5/2579, 5/2601, 5/2643, 5/2662, 5/2685

k.-daa 5/0282, 5/0636, 5/0887

k.+den 5/0070

k.+ge 5/0303, 5/1545, 5/2085, 5/2160

k.+ni 5/0076, 5/1273, 5/1281, 5/2569

k.+nıŋ 5/0113, 5/0163, 5/0176, 5/0218, 5/0242, 5/0275, 5/0287, 5/0433, 5/0444, 5/0535, 5/0580, 5/0762, 5/0799, 5/0809, 5/1260, 5/1396, 5/1446, 5/1493, 5/1500, 5/1582, 5/1586, 5/1655, 5/1721, 5/1743, 5/1756, 5/1803, 5/1831, 5/1847, 5/1916, 5/1941, 5/1958, 5/1972, 5/1980, 5/2012, 5/2300, 5/2442, 5/2453, 5/2462, 5/2591, 5/2613

[=146]

Kara-Bula Maŋgıs

k. 1/1572, 1/1574, 1/2577, 1/2590, 1/2627, 1/2632, 1/2659, 1/2675, 1/2679, 1/2685, 1/2719, 1/2740, 1/2742, 1/2749, 1/2768, 1/2770, 1/2881, 1/2955, 1/2977, 1/3007, 1/3037, 1/3611, 1/3636, 1/3647

k.-bile 1/2654, 1/2892, 1/2973, 1/2989

k.+ga 1/2717, 1/2794, 1/2841

k.+je 1/2653

k.+nı 1/2697

k.+nıŋ 1/2683, 1/2782, 1/2789, 1/2803, 1/2823

k.+vıs 1/3591

k.+zı 1/2636, 1/2882

[=41]

Kara-Buzur

k. 3/3734, 3/3749, 3/3232, 3/3674

[=4]

Kara-Kögel

k. 4/4407, 4/4451, 4/4457, 4/4593, 4/4647, 4/4671, 4/4674, 4/4688, 4/4782, 4/4797, 4/4819, 4/4881, 4/4956, 4/5098, 4/5124, 4/5133, 4/5139, 4/5165, 4/5181, 4/5282, 4/5296, 6/0523, 6/0836, 6/0919, 6/1109, 6/1513, 6/1533, 6/1592, 6/1634, 6/1676, 6/1760, 6/1873, 6/1903, 6/1907, 6/1910, 6/1967, 6/1985, 6/2019, 6/2085, 6/2142, 6/2173, 6/2226, 6/2247, 6/2288, 6/2316, 6/2364, 6/2373, 6/2388, 6/2440, 6/2503, 6/2521, 6/2533, 6/2545, 6/2554, 6/2600, 6/2633, 6/2641, 6/2654, 6/2657, 6/2674, 6/2692, 6/2708, 6/2724, 6/2739, 6/2752, 6/2760, 6/2782, 6/2822, 6/2827, 6/2845, 6/2864, 6/2870, 6/2893, 6/2925, 6/2990, 6/3011, 6/3042, 6/3056, 6/3075, 6/3180, 6/3214, 6/3292, 6/3316, 6/3360, 6/3391, 6/3436, 6/3466, 6/3521, 6/3548, 6/3565, 6/3570, 6/3583, 6/3664, 6/3686, 6/3695, 6/3705, 6/3725, 6/3728, 6/3733, 6/3765

k.+di 6/1883, 6/1991, 6/3579

k.+diŋ 6/2161, 6/2306, 6/2460, 6/2856, 6/2942, 6/3070, 6/3720

k.+dir 6/1936, 6/2060

k.+ge 6/2810, 6/2916, 6/2928

[=115]

Kara-Küçü

k. 5/2269

[=1]

Kara-Sagıl

k. 3/3167, 3/3226, 3/3254, 3/3585, 3/3763

k.+da 3/3257, 3/3486

k.+dı 3/3305

[=8]

Kara-Sal

k. 3/2850, 3/4274

[=2]

Kara-Türü (Maadır)

k. 5/2316, 5/2322, 5/2339, 5/2362, 5/2374, 5/2383, 5/2396, 5/2398, 5/2403, 5/2545, 5/2708

[=11]

Karan-Çüzün

k. 5/0010, 5/0011, 5/0256, 5/0286, 5/0298, 5/0314, 5/0353, 5/0433, 5/0606, 5/0762, 5/0799, 5/1253, 5/1561, 5/1645, 5/1651, 5/1697, 5/1711, 5/1734, 5/1742, 5/2559, 5/2566, 5/2574, 5/2588, 5/2637, 5/2651, 5/2669, 5/2672

[=27]

Karatı-Haan

k. 3/3305, 3/3581, 3/3731, 3/3758

k.+nıŋ 3/3166, 3/3223, 3/3729

[=7]

Kezer-Kara (Maadır)

k. 3/1772

[=1]

Kızıl-Türü (Maadır)

k. 5/2464

[=1]

Kızıl-Ulaat

k. 3/0063, 3/0707, 3/1880, 3/1971, 3/1976, 3/1981, 3/2157, 3/2206, 3/3599

k.+tı 3/1964, 3/2150, 3/2151, 3/2205

[=13]

Koldu-Burgan

k. 6/0190, 6/0262, 6/0270, 6/0286, 6/0316, 6/0333, 6/0342, 6/0378, 6/0457, 6/0463, 6/0475, 6/0488

k.+nıŋ 6/0211

[=13]

Kögel-Möge

k. 4/4288, 4/4249

[=2]

Kurbustu (Haan)

k. 2/0551

k.+dan 2/0387

[=2]

Maga-Hala

m. 2/0724, 4/2229

[=2]

Malçın-Ege Haan

m. 6/1227, 6/1262, 6/1328, 6/1374, 6/1418, 6/1525, 6/2049, 6/2211, 6/2220, 6/2367, 6/2514, 6/2578, 6/2644, 6/2725, 6/2780, 6/2809, 6/2915, 6/2938, 6/3305, 6/3375, 6/3452, 6/3536

[=22]

Mezil

m. 5/1966, 5/1967, 5/1949

[=3]

Möge Şagaan-Toolay

m. 6/0014, 6/0123, 6/0296, 6/0363, 6/3259, 6/3323, 6/3400, 6/3474

m.+nıŋ 6/0089, 6/0145, 6/0260, 6/0328, 6/0473, 6/1758

[=14]

(Möge) Bayan-Talay

m. 6/0088, 6/0091, 6/0098, 6/0148, 6/0168, 6/0257, 6/0269, 6/0227, 6/0261, 6/0293, 6/0297, 6/0332, 6/0315, 6/0468, 6/0504, 6/0555, 6/0593, 6/0605, 6/0341, 6/0382, 6/0387, 6/0453, 6/0499, 6/0521, 6/0548, 6/0567, 6/3144, 6/3205, 6/3259, 6/3323, 6/3400, 6/3474

m.+ga 6/0306

m.+nı 6/0140, 6/0414, 6/3090

b.+nıŋ 6/0161, 6/0146, 6/0640, 6/0667, 6/0878, 6/1759, 6/3102

[=42]

Muŋgulak-Sagaan

m. 5/2106, 5/2162, 5/2201, 5/2249, 5/2275, 5/2461, 5/2479

m.+nı 5/2177

[=8]

Oktaŋ-Kara

o. 5/0836, 5/1019, 5/2710

[=3]

Ortun-Kara Möge

o. 6/2290, 6/2314, 6/2342

o.+ni 6/2222, 6/2358

o.+niŋ 6/2280, 6/2304

[=7]

Ökendey-Mergen

ö. 3/0011, 3/0013, 3/0066, 3/1843

[=4]

Öŋ-Şara Möge

ö. 3/1694, 3/1710, 3/1729, 3/1731, 3/1751, 3/1760, 3/1830, 3/1860, 3/1956, 3/1972, 3/1996, 3/2051, 3/2061, 3/2083, 3/2153, 3/2208, 3/2288, 3/2300, 3/2328, 3/2347, 3/2376, 3/2383, 3/2388, 3/2845

[=24]

Sagaan-Dariygi

s. 1/0774

[=1]

Saraatay (Möge)

s. 3/3966, 3/4001, 3/4050, 3/4064, 3/4094, 3/4122, 3/4312

s.+niŋ 3/3998, 3/4106, 3/4138, 3/4181, 3/4275, 3/5046

s.+nı 3/4160

s.+nıŋ 3/3890, 3/4170, 3/4191

[=17]

Sarıg-Haan

s. 3/4611, 3/4702, 3/4783, 3/4799, 3/4814, 3/4849, 3/4854, 3/4863, 3/4876, 3/4896, 3/4917, 3/4943, 3/4971, 3/4985

s.+nıŋ 3/4929

[=15]

Say-Kuu Kadın

s. 6/0086, 6/0150, 6/0391, 6/0399, 6/0408, 6/0511, 6/0655, 6/0662, 6/0685, 6/0692, 6/3071, 6/3289, 6/3358, 6/3433, 6/3517

[=15]

Say-Toyuŋ (Kadın)

s. 4/0006, 4/0214, 4/0219, 4/0292, 4/0393, 4/0896, 4/1029, 4/1283, 4/1382, 4/2636

[=10]

Sayın Ulaat~Ulaat(tar)

s. 3/1609, 3/1620, 3/2173, 3/2182, 3/2216, 3/2318, 3/2466, 3/2607, 3/2623, 3/2911, 3/3161, 3/3603, 3/3627, 3/2798, 3/3860, 3/3874, 3/3900

[=17]

Sayın-Kuu Havırçı

s.-daa 4/0096

s.+zı 4/0109, 4/0814

s.+zın 4/0818

[=4]

Sırılıg-Möge

s.+niŋ 6/2563

s.+ziniŋ 6/3307, 6/3378, 6/3454, 6/3538

s.+ni 6/2528

[=6]

Sug-Haan

s.+ı 5/1920, 5/1931, 5/1969

s.+ınga 5/1913

[=4]

Sulaapay

s. 3/0010

[=1]

Süder-Möge

s. 5/1405, 5/1519, 5/1523, 5/1533, 5/1764, 5/2050, 5/2413, 5/2700

[=8]

Şagjıı-Tümey

ş. 2/6

[=1]

Şara-Melçen Haan

ş. 2/0882, 2/0925, 2/0931, 2/0935, 2/0954, 2/0988, 2/0997, 2/1021, 2/1036, 2/1038, 2/1260, 2/1267, 2/1274, 2/1291, 2/1295, 2/1524, 2/1581, 2/1587, 2/1589, 2/1596, 2/1601, 2/1605, 2/1608

[=23]

Şulbu (Haan)

ş. 4/0388, 4/0422, 4/0516, 4/0648, 4/0658, 4/0670, 4/4286, 4/4474, 4/4912, 4/4951, 4/5016, 4/5018, 4/5034, 4/5412

ş.-bile 4/4258

ş.-daa 4/0050, 4/0522, 4/0781

ş.+lar 4/4981

ş.+ları 4/5242

ş.+larnı 4/2074, 4/4695

ş.+larnıŋ 4/5025, 4/5046

ş.+nu 4/0669, 4/0779, 4/5116

ş.+nuŋ 4/0785, 4/4249, 4/4287, 4/4457, 4/4593, 4/4664, 4/4670, 4/4688, 4/4782, 4/4909, 4/4922, 4/4949, 4/4956, 4/4988, 4/5050, 4/5084, 4/5133, 4/5296, 4/5359

ş.+ŋ 4/5098

ş.+zu-la 4/4820

[=48]

Şulbus (Haan)

ş. 1/0016, 1/0411, 1/0975, 1/0985, 1/0986, 1/0993, 1/1021, 1/1033, 1/1103, 1/1129, 1/1131, 1/3012, 1/3017, 1/3026, 1/3579, 1/3634, 1/3639, 1/3674, 1/3684, 1/3690, 1/3696, 1/3700, 1/3703, 1/3720, 1/3732, 1/3745, 1/3748, 1/3779, 1/3785, 1/3789, 1/3811, 1/3831, 4/0418

[=33]

Şüük-Möge

ş. 5/1405, 5/1519, 5/1523, 5/1532, 5/1764, 5/2051, 5/2089, 5/2113, 5/2413, 5/2700

[=10]

Tavın

t. 5/2104, 5/2128, 5/2133, 5/2136, 5/2142, 5/2148, 5/2195, 5/2210, 5/2228, 5/2243, 5/2460

[=11]

Torgun-Çüzün (Kadın)

t. 5/0763, 5/0800, 5/1232, 5/1257, 5/1285, 5/1344, 5/1382, 5/1517, 5/1589, 5/1602, 5/1766, 5/1782, 5/2070, 5/2078, 5/2083, 5/2091, 5/2099

t.+ge 5/1410

[=18]

Tölee-Şınar

t. 1/0881, 1/0969, 1/1018, 1/1066, 1/1088, 1/1097, 1/1173, 1/1946, 1/2858, 1/3014

t.+nı 1/1986

t.+nıŋ 1/1996

[=12]

Tuŋgulak-Sagaan (Kadın)

t. 5/0835, 5/0980, 5/0992, 5/2706

[=4]

Ulug-Haan

u. 2/0654, 2/0672, 2/1028, 2/1086, 2/1104, 2/1116, 2/1126, 2/1184, 2/1188, 2/1201, 2/1221, 2/1227, 2/1236, 2/1520

u.+ga 2/1147

u.+nıŋ 2/1091, 2/1099, 2/1117

[=18]

Ulug-Kara Möge

u. 6/2442, 6/2469, 6/2502

u.+ni 6/2370

u.+niŋ 6/2430, 6/2457

[=6]

Uzun-Nazın Daŋgına

u. 4/0968, 4/1005, 4/1136, 4/1358, 4/1759, 4/2278, 4/2282, 4/2442, 4/2449, 4/2474, 4/2488, 4/2551, 4/2726, 4/2777, 4/2797, 4/3051, 4/3087, 4/3128, 4/3153, 4/3175, 4/3211, 4/3279, 4/3507, 4/3519, 4/3524, 4/3614, 4/3791, 4/3833, 4/3855, 4/4052, 4/4076, 4/4232, 4/4248, 4/4279, 4/3123, 4/4489, 4/4549, 4/5131, 4/5378, 4/5397

[=40]

Uzun-Sarıg Haan

u. 1/0794, 1/0796, 1/0812, 1/0906, 1/1056, 1/1545, 1/1555, 1/1557, 1/1567, 1/1604, 1/1622, 1/1660, 1/1688, 1/1702, 1/1724, 1/1861, 1/1879, 1/1921, 1/2071, 1/2353, 1/2408, 1/2419, 1/2496, 1/2503, 1/2533, 1/2537, 1/2539, 1/2549, 1/2570, 1/2743, 1/2775, 1/2787, 1/2799, 1/2805, 1/2826, 1/2832, 4/0967, 4/1004, 4/1135, 4/1573, 4/1597, 4/1758, 4/1804, 4/2031, 4/2130, 4/2220, 4/2245, 4/2358, 4/2598, 4/2605, 4/2664, 4/2849, 4/3110, 4/3437, 4/3741, 4/3763, 4/3772, 4/3809, 4/3850, 4/3938, 4/4013, 4/4020, 4/4049, 4/4488

[=64]

Uzun-Kara

u. 3/2469

[=1]

Uzun Say-Kuu (Kadın)

u. 1/0027

[=1]

Hayvan adları:

Ak-Sarıg

a. 2/0341, 2/0351, 2/0374, 2/0510, 2/0522, 2/0694, 2/0858, 2/0894, 2/0943, 2/1135, 2/1150, 2/1180, 2/1484, 2/1489, 2/1494, 2/1498, 2/1501, 2/1514, 2/1586

a.+ım 2/0845

[=20]

Arzılaŋ-Kara

a. 4/1328, 4/1331, 4/1345, 4/1354, 4/1369, 4/1418, 4/1454, 4/1506, 4/1570, 4/1655, 4/1671, 4/1677, 4/1680, 4/1690, 4/1695, 4/1755, 4/1829, 4/1837, 4/1884, 4/1901, 4/1918, 4/1928, 4/1929, 4/1934, 4/1939, 4/1952, 4/3107, 4/3117, 4/3118, 4/3144, 4/3230, 4/3346, 4/3422, 4/3473, 4/3487, 4/3643, 4/3907, 4/3948, 4/3961, 4/4006, 4/4090, 4/4168, 4/4215, 4/4229, 4/4282, 4/4304, 4/4318, 4/4389, 4/4483, 4/4526, 4/4611, 4/4758, 4/4860, 4/4860, 4/4967, 4/5148, 4/5159, 4/5304, 4/5334, 4/5346, 4/5356, 4/5386

a.-daa 4/1989, 4/3268, 4/3397, 4/3936, 4/4346

a.+dan 4/1542

a.+ga 4/3216, 4/3389

a.+m 4/1668, 4/1858, 4/1897, 4/3089, 4/3485, 4/3497, 4/3504, 4/3923, 4/3954

a.+mnı-daa 4/3647

a.+mnıŋ 4/3452

a.+nı 4/1881, 4/3136, 4/3150, 4/3557, 4/3575, 4/4225, 4/4368, 4/5326

a.+nıŋ 4/1472, 4/1476, 4/1516, 4/1520, 4/1675, 4/1701, 4/1706, 4/1848, 4/1854, 4/1959, 4/1962, 4/3096, 4/3186, 4/3220, 4/3246, 4/3366, 4/3405, 4/3411, 4/3589, 4/3663, 4/3928, 4/4217, 4/4312, 4/4331, 4/4341, 4/4396, 4/4851, 4/5352

a.+zı 4/3467

a.+zın 4/1946, 4/3550, 4/4126, 4/5395

[=122]

Arzılaŋ-Kıskıl

a. 6/0027, 6/0203, 6/0318, 6/0358, 6/0402, 6/0417, 6/0559, 6/0596, 6/0599, 6/1491, 6/1502, 6/1630, 6/1881, 6/1890, 6/1956, 6/2059, 6/2795, 6/2943, 6/2966, 6/2985, 6/3004, 6/3044, 6/3138, 6/3228, 6/3230, 6/3569, 6/3665

a.+dı 6/0152, 6/0433, 6/2972

a.+dıŋ 6/0336, 6/0343, 6/0352, 6/2958, 6/2983, 6/3114

a.+ga 6/1478

a.+ı 6/0401, 6/1991, 6/2761, 6/3001

a.+ı-bile 6/0231

a.+ın 6/0156, 6/0228, 6/0388, 6/0472, 6/0534, 6/1968, 6/3057

a.+ınıŋ 6/3706

[=50]

Askak-Kara

a. 5/0735

[=1]

Askak-Şokar

a. 6/2976, 6/2987, 6/3048

a.-daa 6/3051

a.+ın 6/2981

a.+nıŋ 6/3037

[=6]

Aran-uula

a.+nıŋ 4/0962

[=1]

Ayaŋ-Kula

a. 3/0453, 3/0548, 3/0555, 3/0568, 3/0576, 3/0725, 3/1844, 3/1911, 3/2121, 3/2229, 3/2527, 3/2588, 3/2624, 3/2666, 3/2676, 3/2678, 3/2714, 3/3917, 3/4046, 3/4773

a.+m 3/0797, 3/1597

a.+nı 3/1962, 3/2857, 3/3836

a.+nıŋ 3/0565, 3/2851, 3/3708, 3/3844, 3/4344

a.+zı 3/1596

a.+zın 3/0635, 3/0763, 3/0776, 3/1119, 3/1180, 3/1210, 3/2097, 3/2495, 3/3137, 3/3719, 3/3832, 3/3854, 3/3802, 3/5020

[=45]

Bora-Höl

b. 4/0015, 4/0154, 4/0168, 4/0178, 4/0210, 4/0952, 4/1431, 4/1568, 4/1753, 4/2634, 4/4121

[=11]

Çeeren-Demiçi

ç. 1/0010, 1/0385, 1/0699, 1/0705, 1/1050, 1/1294, 1/2326, 1/2730, 1/3000, 1/3029, 1/3204, 1/3392, 1/3425

[=13]

Çoldak-Kara

ç. 5/0401, 5/0448, 5/0643, 5/0649, 5/0655, 5/2598

ç.+nıŋ 5/0420, 5/0578, 5/0665

ç.+zın 5/2612

[=10]

Dege-Kara

d. 3/1675

[=1]

Dönen-Kaldar

d. 5/0037, 5/0061, 5/0082, 5/0104, 5/0111, 5/0118, 5/1516, 5/1583, 5/2025, 5/2027, 5/2032, 5/2045

d.-bile 5/1219, 5/1372

d.+ın 5/1296

d.+nı 5/1368, 5/2048

d.+nıŋ 5/0206, 5/0212, 5/0221, 5/0260, 5/1314

[=22]

Dönen-Kara

d.+nı 5/1710

[=1]

Eger

e. 1/3704, 4/0443, 4/0528, 4/0555

[=4]

Han-Şilgi

h. 1/0307, 1/0317, 1/0339, 1/0340, 1/0361, 1/0388, 1/0639, 1/0691, 1/0821, 1/0825, 1/1052, 1/1390, 1/1441, 1/1458, 1/1609, 1/1657, 1/1937, 1/1959, 1/2009, 1/2214, 1/2219, 1/2268, 1/2273, 1/2328, 1/2468, 1/2472, 1/2481, 1/2490, 1/2492, 1/2508, 1/2514, 1/2531, 1/2543, 1/2615, 1/2732, 1/2865, 1/3002, 1/3031, 1/3358, 1/3394, 2/1429, 2/1435, 2/1469, 2/1482, 2/1503, 2/1408, 3/4292, 3/4300, 3/4320, 3/4353, 3/4444, 3/4532, 3/4586, 3/4650, 3/4775, 3/4870, 3/4953, 3/4976, 3/4989

h.+ni 1/1952, 1/1984, 3/4500

h.+niŋ 1/2045

h.+ŋ 3/4486

h.+zi 1/1421, 1/2059

h.+zin 1/1488, 1/1594, 1/2006, 3/4742, 3/4847

[=71]

Hırtıŋ-Şokar

h. 4/0033, 4/0053, 4/0089, 4/0094, 4/0118, 4/0158, 4/0774, 4/0776, 4/4419, 4/4621

[=10]

Kaŋgay-Kara

k. 5/0034, 5/0081, 5/0104, 5/0108, 5/0294, 5/0381, 5/0447, 5/0466, 5/0487, 5/0513, 5/0604, 5/0635, 5/0642, 5/0648, 5/0654, 5/1164, 5/1191, 5/1348, 5/1583, 5/2223, 5/2543, 5/2563

k.-bile 5/1710

k.-daa 5/0891

k.+dan 5/0072

k.+ga 5/1515

k.+nı 5/2370, 5/2440

k.+nıŋ 5/0243, 5/0414, 5/0445, 5/0663, 5/0778, 5/1719, 5/2589, 5/2692

k.+zı 5/1195

k.+zın 5/0320, 5/0328, 5/0379, 5/1117, 5/2272, 5/2553

[=43]

Kaŋ-Kara

k. 3/4804

[=1]

Kazar

k. 1/3704, 4/0443, 4/0528, 4/0555, 4/0878

[=5]

Oy-Sarıg

o. 2/0560

[=1]

Özen-Kula

ö. 3/0009, 3/0025

ö.+nı 3/4190

[=3]

Sarıg-Kaldar

s. 2/0863, 2/0881, 2/0859

[=3]

Sıldıs-Şokar

s. 1/1941, 1/1949, 1/1956, 3/1693, 3/1859, 3/1989, 3/2403, 3/3001, 3/3060, 3/3804

s.+nıŋ 1/1962

[=11]

Şara-Melder

ş. 2/1523

[=1]

Tayga-Sarıg

t. 3/4782, 3/4798

[=2]

Tel-Kara

t. 3/2767

[=1]

Yer adları:

Agarlıg

a.+nıŋ 5/1054

[=1]

Ak-Hem

a. 3/3165, 3/3669

a.+de 3/3670

a.+ge 3/3168, 3/3584, 3/4273

a.+niŋ 3/3333, 3/3360, 3/3377, 3/3383, 3/3635

[=11]

Ak-Oy

a.+da 4/0239, 4/0351

[=2]

Ak-Tayga

a.+nı 2/1500

a. 2/0370

[=2]

Alday

a. 3/2330, 3/2910, 3/3134

a.+nıŋ 3/0865, 3/0907, 3/1089, 3/1140, 3/1168, 3/1238, 5/0291, 5/0294

[=11]

Aldın-Bulak

a. 4/0021, 4/1566, 4/1744, 4/2624, 4/4151, 4/4545, 4/5427

[=7]

Artıştıg

a.+nıŋ 5/0040, 5/2096, 5/2101

[=3]

Arzaytı

a. 1/1868, 1/1882, 1/1885, 1/1889, 1/1905, 1/2619, 1/3209

a.+nıŋ 3/3371, 5/0041, 5/0119, 5/1587, 5/2663, 5/2675

[=13]

Arzaytı Şil-Taŋdı

a.+zınçe 1/3687

[=1]

Arzılaŋ-Ala-Tayga

a.+zı-daa 4/4099

[=1]

Bert-Kara

b. 5/1831, 5/1835

b.+nıŋ 5/0043, 5/1730, 5/1858

[=5]

Bora-Höl

b.+düŋ 4/0148, 4/0162, 4/0946, 4/1425, 4/1748, 4/4116

b.+düve 4/0160

[=7]

Bora-Tey

b.+ge 6/0642

b.+ni 6/2208, 6/2511

b.+niŋ 6/0535, 6/3134,

[=5]

Çiŋge-Kara Hem

ç. 6/0012, 6/0083, 6/0295

ç.+ge 6/1148

ç.+inçe 6/3103

ç.+ni 6/0259, 6/0649

ç.+niŋ 2/1070, 5/2420, 6/3106, 6/3130

[=11]

Despeyti

d.+niŋ 5/0042, 5/0133, 5/0135

[=3]

Eldig-Hem

e. 3/4584

e.+ni 3/4044

[=2]

Eldig-Kara (Hem)

e. 3/0005, 3/1841, 3/3812, 3/4647, 3/4771

[=5]

Eŋgirgey

e. 3/0045, 3/0324, 3/0604, 3/1842, 3/1879, 3/3065, 3/4045, 3/4585, 3/4648, 3/4772

e.+niŋ 3/0061, 3/0139, 3/0273, 3/0348, 3/0464, 3/0654, 3/0689, 3/0698, 3/1155, 3/3048, 3/3595, 3/4205, 3/5019

[=23]

Hadılıg-Hem

h. 3/4802

h.+ni 3/4479, 3/4516, 3/4592, 3/4653

[=5]

Han-Kızıl (Tayga)

h. 4/1589

[=1]

Hoovayı

h.+nıŋ 5/0153

[=1]

Horan-Dalay~Horan-Kara Dalay

h. 1/1311, 1/1315

h.+ga1/2975

h.+nı 1/1339

h.+nıŋ 1/1356

[=5]

Hüürtüŋ-Kızıl (Tayga)

h. 1/0009, 1/0028, 1/0044, 1/0076, 1/0120, 1/0304, 1/0316, 1/0327, 1/0337, 1/0379, 1/0386, 1/0390, 1/0554, 1/1049, 1/1293, 1/1511, 1/1655, 1/2325, 1/2482, 1/2516, 1/2729, 1/2999, 1/3028, 1/3391, 1/3854

[=25]

Hüreŋ-Taŋdı

h. 3/1626, 3/1872, 3/1874, 3/2024

[=4]

Idık-Bora Taŋdı

ı. 5/0066, 5/0069, 5/0085, 5/0089, 5/0105, 5/0192

ı.+nıŋ 5/0044

[=7]

Kara-Hem

k. 3/3165, 3/3669

k.+ni 6/0447, 6/3092

k.+niŋ 2/0613, 2/0891, 3/3331, 3/3350

[=8]

Kara-Höl

k.+düŋ 4/0008, 4/2628

[=2]

Kara-Kır

k.+nı 5/2355

k.+nıŋ 5/2352, 5/2358

k. 5/2310

[=4]

Kara-Tayga

k.+nı 3/4480, 3/4517, 3/4593, 3/4654, 3/4803

[=5]

Kıŋgırgay

k. 3/0045, 3/4772

k.+nı 3/1842, 3/4045, 3/4585, 3/4648

k.+nıŋ 3/0063, 3/0153, 3/0405, 3/0469, 3/0604, 3/0677, 3/0691, 3/0707, 3/1879, 3/2365, 3/3599, 3/3614

[=18]

Kırzalıg-Hem

k.+niŋ 6/0036, 6/0051, 6/0110

[=3]

Kızaa-Kara

k. 1/0232, 1/0249, 1/1177, 1/1185, 1/1188, 1/1249, 1/3010

[=7]

Kögel (tayga)

k. 3/1858

[=1]

Kujurlug Höl

k.+de 2/0768, 2/0756

[=2]

Mooruy Kırlaŋ

m. 3/0515

[=1]

Möŋgün-Bulak

m. 4/0022, 4/1567, 4/1745, 4/2625, 4/4152, 4/5428

[=6]

Sarıg-Dalay

s. 5/1910

s.+nı 5/2000

s.+nıŋ 5/1925, 5/1927, 5/1937, 5/1957, 5/1961

[=7]

Sarıg-Hem

s.+ni 2/0877, 3/4780, 3/4796

[=3]

Sarıg-Tayga

s.+nı 3/4781, 3/4797

[=2]

Sayanday

s.+nıŋ 5/0143, 5/0145

[=2]

Saylıg-Hem

s.+ni 3/1857

[=1]

Sümber Ak-Uula

s. 6/0006

[=1]

Şil-Dag

ş. 4/0002, 4/0017, 4/0036, 4/0045, 4/0181, 4/0318, 4/0336, 4/0386, 4/0390, 4/0886, 4/0915, 4/1443, 4/1446, 4/1563, 4/1743, 4/2623, 4/4074, 4/4100, 4/4106, 4/4171, 4/4453, 4/4543, 4/4613, 4/4629, 4/5370, 4/5377, 4/5387, 4/5437

ş.+nı 4/4757

[=29]

Şilen-Dag

ş. 4/0017, 4/0181, 4/1443, 4/1563, 4/4074, 4/4100, 4/4106, 4/4171, 4/4453, 4/4543, 4/4613, 4/4629, 4/5370, 4/5377, 4/5387

ş.+ga 4/5437

ş.+ınıŋ+(daanıŋ) 4/0886

ş.+nı 4/0002, 4/1743, 4/2623, 4/4757

ş.+nıŋ 4/0036, 4/0045, 4/0318, 4/0336, 4/0386, 4/0390, 4/0915, 4/1446

[=29]

Şil-Tayga

ş.+nıŋ 1/3110, 1/3209, 1/3228

[=3]

Ulug-Kara Tayga

u.+nı 3/4060

[=1]

Us (Dalay)

u. 4/0966, 4/0975, 4/1803

u.+tuŋ 4/0967, 4/1004, 4/1135, 4/1573, 4/1597, 4/1758, 4/2030, 4/2220, 4/4488, 4/4549

u.+nıŋ 4/4487

[=14]

Uspun

u. 2/0047

[=1]

Uzun-Kara Hem

u.+çe 6/3243

u.+de 3/3870

u.+ni 3/4059

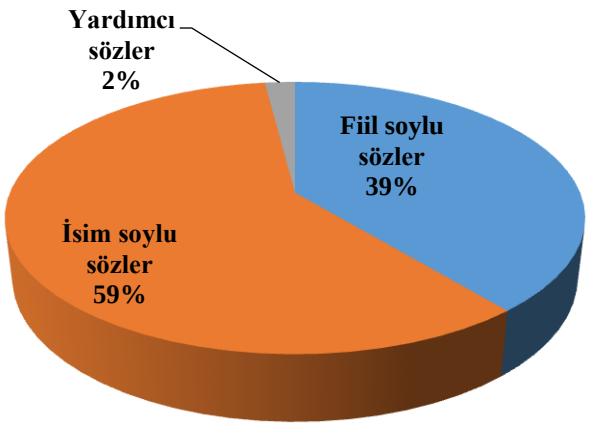
[=3]

6. SONUÇ

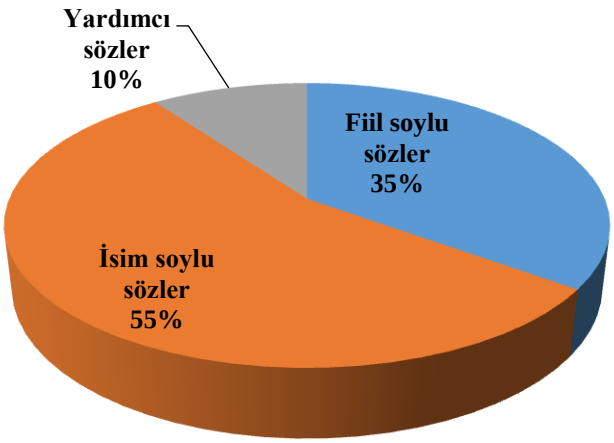
İncelediğimiz destan metinlerinde 5280 madde başı söz yer almaktadır. Bunların toplam kullanım sayısı 81.574'tür. Bu bölümün sonunda madde başı sözlerin sıklık sıralı listesi yer almaktadır.

İncelediğimiz metinlerdeki sözlerin ana bölüm başlıklarına göre dağılımı şöyledir:

Madde başı sayısına göre sözlerin dağılımı:



Sıklık sayısına göre sözlerin dağılımı:



İsim ve fiil soylu sözlerin oranları madde ve sıklık sayısına göre benzer dağılıma sahiptir. Yardımcı sözler ise madde başı sayısına göre % 2'lik bir orana sahipken, sıklık bakımından bu oran % 10'dur. Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere buradaki miktarın büyük kısmını edatlar oluşturmaktadır.

Sözlerin temalara göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. İsimler ve fiiller bölümlerindeki oranlar, sözlerin bu bölümler içerisindeki oranlarını göstermektedir.

İsimler			Madde	Sıklık
Evren, Zaman, Tabiat	**Evren, gökyüzü**		**% 0,55**	**% 0,94**
	Zaman		**% 3,3**	**% 3,81**
	1	Gün, ay, yılla ilgili sözler	% 42	% 61
	2	Zamana bağlı diğer kavramlar	% 58	% 39
	Yeryüzü, yeryüzü şekilleri		**% 3,3**	**% 3,62**
	Sular, su kaynakları		**% 0,61**	**% 0,69**
	Bitkiler, bitki örtüsü ve bitkilerle ilgili		**% 3,14**	**% 1,33**
	Madenler, mineraller		**% 0,74**	**% 1,05**
	Doğa olayları, çeşitli oluşlar ve bunlara bağlı		**% 2,2**	**% 0,86**
	Yer-yön bildiren sözler		**% 4,53**	**% 6,03**
	Hayvanlar		**% 4,85**	**% 4,81**
	Yaşam ve canlılarla ilgili sözler		**%16,42**	**%10,35**
	1	Yaşam-ölüm, yaşamın çağları, canlılarla ilgili genel kavramlar	% 7	% 20
	2	Beden yapısı ve sağlık	% 53	% 59
	3	Duygu, düşünce, irade, hareket	% 30	% 13
	4	Duyular, duyularla ilgili kavramlar	% 10	% 8
	Varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini		**% 12,56**	**% 11,15**
	1	Renkler	% 14	% 34
	2	Biçim, dış görünüş, fiziksel özellik bildiren sözler	% 22	% 8
	3	Tarz-durum bildiren sözler	% 26	% 29
	4	Miktar, ölçü, derece bildiren sözler	% 38	% 29
	Yansıma sözler		**% 1,97**	**% 0,39**
	Aile-akrabalık ilişkileri		**% 2,36**	**% 4,88**
	Siyaset-yönetim		**% 1,94**	**% 4,06**
	1	Devlet, vatan, yurt ve yerleşim birimleri...	% 32	% 29
	2	Yöneticiler, bürokrasi	% 33	% 53

	3	Yönetimle ilgili yerler	% 6	% 3
	4	Halk, toplumsal-siyasal gruplar	% 12	% 11
	5	Yönetimle ilgili kavramlar	% 17	% 4
	Toplum ilişkileri		**% 8,45**	**% 4,41**
	1	Sporlar, oyunlar, yarışlar	% 7	% 7
	2	Değerler, değer yargıları ve bunlara bağlı unsurlar	% 70	% 70
	3	Toplumsal ilişkilere dayalı diğer unsurlar	% 23	% 23
	Askerlik, savaş ve atıcılıkla ilgili sözler		**% 0,71**	**% 0,34**
Toplum	**Meslek-uğraş, iş-hizmet**		**% 1,03**	**% 0,49**
Yaşamı	**Mesken ve meskenle ilgili unsurlar**		**% 1,42**	**% 1**
	Eşya, araç-gereç		**% 8,55**	**% 4,20**
	1	At ve atçılıkla ilgili unsurlar	% 21	% 23
	2	Askerlik, avcılıkla ilgili unsurlar	% 15	% 27
	3	Diğer gündelik unsurlar	% 64	% 50
	Ulaşım-yolculuk		**% 0,61**	**% 0,43**
	Ticaret, mal-mülk, sahiplik		**% 1,1**	**% 0,84**
	Besinler ve beslenmeyle ilgili unsurlar		**% 1,52**	**% 1,03**
	1	Yiyecekler ve yemekle ilgili sözler	% 66	% 68
	2	İçecekler ve içeceklerle ilgili sözler	% 34	% 32
	Sağlık		**% 0,29**	**% 0,11**
	Giyim, süs, takı		**% 1,71**	**% 0,94**
	Sanat		**% 0,35**	**% 0,12**
	Dil, iletişim ve yazıyla ilgili sözler		**% 0,74**	**%0,41**
	Din ve inanış		**% 2,04**	**% 0,75**
Diğer sözler			**% 0,58**	**% 1,65**
Zamirler			**% 2,23**	**% 15,38**
Sayılar			**% 2,52**	**% 5,87**
Ünlemler			**% 1,19**	**% 0,72**
Özel isimler			**% 6,28**	**% 7,15**

Fiiller	Madde	Sıklık
Oluş bildiren fiiller	%11	% 9
Kılış bildiren fiiller	% 37	% 32
Hareket bildiren fiiller	% 12	% 19
Durum bildiren fiiller	% 5	% 17
Duygu, ruhsal durumla ilgili fiiller	% 7	% 2
Düşünce, zihinle ilgili fiiller	% 2	% 1
Duyularla ilgili fiiller	% 1	% 3
Bedensel oluş ve hareketleri ifade eden fiiller	% 4	% 2
Konuşma, iletişimle ilgili fiiller	% 6	% 11
Davranış, tavır bildiren fiiller	% 2	% 0,5
Yarış, savaş ve fiziksel mücadele anlam alanıyla ilgili fiiller	% 2	% 1
Ses bildiren fiiller	% 6	% 1
Diğer taklit fiilleri	% 4	% 1
Zamir kökenli fiiller	% 1	% 1

Yardımcı sözler	Madde (Tüm sözler içindeki oran)	Sıklık (Tüm sözler içindeki oran)
Edat	% 1,6	% 9,8
Bağlaç	% 0, 3	% 0, 4

Metinlerde en çok söz, "evren, zaman, tabiat ve yaşamla ilgili sözler" temasında yer almaktadır. İkinci olarak ise "toplum yaşamıyla ilgili sözler" teması gelmektedir. Bu sıralanış, destanların kompozisyon özellikleriyle karşılaştırıldığında daha anlamlı hâle gelmektedir. Destanlar çoğunlukla evrenin, dünyanın, tabiata ait unsurların ve insanın ortaya çıkışını hikâye ederek başlar. Ardından toplum yaşamına ait motifler işlenmeye başlanır. Buna ek olarak doğaya ait unsurlar; benzetmeler, doğaya aktarmalar ve diğer söz sanatları ile anlatımın her aşamasında kendine yer bulur. Türk düşünüş ve inanış sisteminde doğanın yeri de bu temadaki söz varlığının genişliğinde etkilidir.

İsimler arasında madde başı sayısı bakımından en çok sözün bulunduğu bölümler; yaşam ve canlılarla ilgili sözler (% 16), varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler (% 12), eşya, araç-gereç (% 8) ve toplum ilişkileri (% 8)'dir. Birinci gruptaki söz varlığının yarısından fazlası bedenle ilgili sözlerden oluşmaktadır. İkinci gruptaki söz varlığında miktar bildiren sözler % 38'le birinci sırada yer almaktadır. Toplum ilişkileri bölümünün % 70'lik bir kısmını değerler ve değer yargılarıyla ilgili sözler oluşturmuştur. Eşya, araç-gereç içinde ise çeşitli gündelik öğeler en yüksek oranı tutmaktadır.

Sıklık bakımından en büyük orana sahip olan sözler; zamirler (% 15), varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler (% 11), yaşam ve canlılarla ilgili sözler (% 10), özel isimler (%7), yer-yön bildiren sözler (%6) temalarında yer almaktadır. İkinci gruptaki sözler arasında renkler, üçüncü gruptaki sözler arasında bedenle ilgili sözler en yüksek oranı tutmaktadır.

Fiiller arasında en çok sözün bulunduğu bölüm kılış fiilleridir (%37). Bunu oluş ve hareket fiilleri (% 12) izler. Sıklık sayısına göre yine kılış fiilleri en yüksek orana sahiptir (% 32). Bunu hareket (% 19), durum (% 17), konuşma ve iletişimle ilgili fiiller (% 11) izlemektedir.

Yardımcı sözler bölümündeki edatlar % 9,8'lik bir sıklık oranına sahiptir. Bu oran, tüm sözler içindeki oranı yansıttığı için, metinlerde en çok kullanılan söz grubunun edatlar olduğunu göstermektedir.

Sözlerin kökenleri bakımından yapılan incelemeye göre, metinlerdeki alıntı sözlerin neredeyse tamamına yakını Moğolcadır. Kökenleri bakımından sözlerin oranları şöyledir: Türkçe kökenli sözler: %69; Moğolca kökenli sözler: %30; Çince, Farsça, Rusça, Samoyedce ve Sanskritçenin bulunduğu diğer diller: %1. Diğer dillere dair alıntıların büyük çoğunluğu Eski Türkçeye dayanmaktadır. Sıklık bakımından Moğolca kökenli sözlerin kullanım oranı %13'tür.

Moğolca kökenli sözlerden, Tuva Türkçesi söz yapım yollarıyla türetilmemiş, taban hâlinde bulunanların oranı %20'dir. Bu sözlerin %73'ü isim soylu sözler, %26'sı fiil, %1'i de edat ve bağlaçlardan oluşmaktadır. Sıklık bakımından bu sözlerin kullanım oranı %11'dir.

"Evren, zaman, tabiat ve yaşamla ilgili sözler" temasında %24, toplum yaşamıyla ilgili sözler temasında %52 oranında Moğolca kökenli kelime

bulunmaktadır. Sıklık sayısına göre ise bu oran; birinci bölüm için %15, ikinci bölüm için %35'tir. Tuvalar ve Moğollar arasındaki sıkı ilişkilere bağlı olarak toplum yaşamıyla ilgili sözler bölümünde daha çok alıntı bulunurken, "evren, zaman, tabiat ve yaşamla ilgili sözler" temasındaki oran nispeten daha sınırlıdır. Sıklık bakımından ise bu oranlar daha düşük seviyededir.

Söz sıklıklarına göre ortaya çıkan diğer veriler birkaç madde hâlinde şu şekildedir:

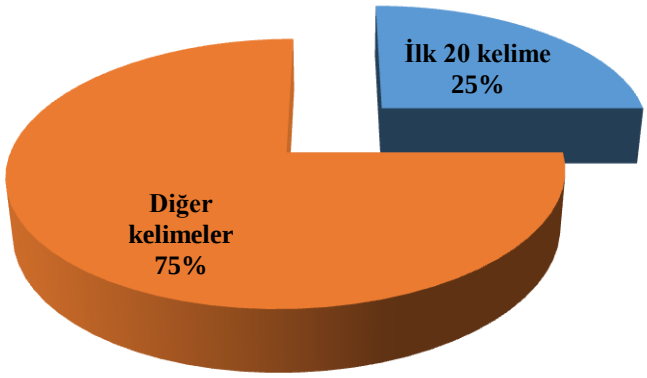
Metinlerde en yüksek kullanıma sahip söz, 2119 tekrarla *tur-* fiilidir. Sözlük anlamlarıyla birlikte fiil çekimlerinde, bildirme yapısında ve tasvir fiili yapılarındaki fonksiyonları bu kullanım miktarında etkili olmuştur. Sıklık bakımından ilk 20 söze bakıldığında, *tur-* fiili gibi, gramer görevleri olan, birleşik fiil yapılarında kullanılan fiillerin yer aldığı görülür. *bol-, kel-, çor-/çoru-, ber-, olur-, al-* bu tür fiillerdendir. Sıklık bakımından ilk 20 söz:

tur- I	2119	ber-	1003	ol	775
de-	1718	olur-	999	haan	754
bol-	1360	-daa	988	ool	726
kel-	1253	men	984	irgin	720
çüve	1145	al-	956	bile I	662
dep	1050	evespe	956	-la	636
çor-, çoru-	1008	kiji	932		

Kullanım sıklığı bakımından ikinci sırada *de-* fiili yer almaktadır. Bunun sebebi ise, metinlerde diyaloglara çok başvurulması, iletişim unsurunun önemli bir yerinin olmasıdır. Bunun yanında, *de-* fiilinin "demek, söylemek" anlamlarında dışında, "düşünmek, öyle düşünmek" gibi anlamlarda ve yargılar arasında bağlayıcı fonksiyonda sıkça kullanımı da sıklık miktarını arttırmıştır. Sıklığı yüksek sözler arasında *-daa, -la* gibi enklitik özellik gösteren edatlar, *evespe, irgin* gibi pekiştirme edatları ve *-bile* vasıta edatı da bulunmaktadır. Yukarıdaki listede ilk sıralarda yer alan *çüve* sözcüğü de, zamirler bölümünde belirtilmiş olduğu gibi, çeşitli gramer görevleri üstlendiği için yüksek bir kullanıma sahip olmuştur. Bunların dışında yüksek sıklığa sahip sözler arasında *men, ol* zamirleri ve anlatıların konularını yansıtan göstergeler olarak *haan* ve *ool* sözleri bulunmaktadır. İlk 20 kelime arasında gramer görevli sözler daha çoktur.

Sıklığı en yüksek 20 kelimenin toplam kullanım miktarı 20.744'tür. Bunun tüm kelimelere oranı:

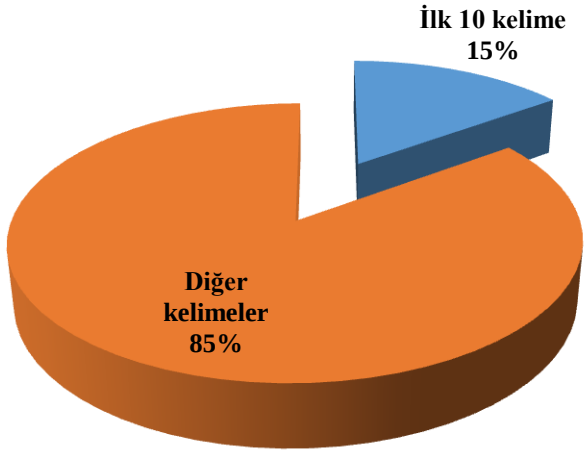
İlk 20 kelimenin tüm kelimelere oranı:



İlk 20 kelimenin kullanım miktarı, tüm söz varlığının % 25'ini oluşturmaktadır. Metinleri oluşturan sözlerin dörtte biri bu ilk 20 kelimenin tekrarından oluşmaktadır.

Sıklık miktarı yaklaşık 1000 olan ilk 10 kelimeye göre bir değerlendirme yaptığımızda ise şöyle bir tablo oluşmaktadır:

İlk 10 kelimenin tüm kelimelere oranı:



İlk 10 kelimenin sıklıkları toplamı 12.643'tür ve bu miktar, tüm kelimelerin % 15'ini oluşturmaktadır. İlk 10 kelime dahi söz havuzunun azımsanmayacak bir miktarını oluşturmaktadır.

Yukarıda 20 kelimeye ek olarak sıklık bakımından ilk 50 kelimeyi oluşturan diğer kelimeler şunlardır:

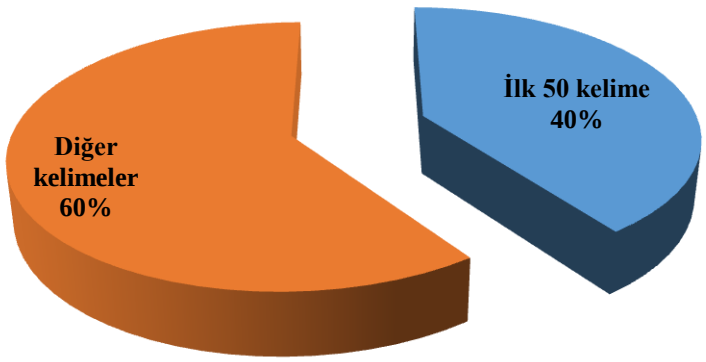
kara	635	bir	460	ün-	297
sen	616	üş	393	er	296
at I	607	çıt-	383	be II	293
kör-	601	baş	377	bot	274
kag-	599	çok	377	aşak	263
-DIr	572	bo	365	boor	257
iyi	546	çet- II	326	sarıg	254
iyin	528	aan I	324	hap II	252
çer	510	deg	301	ak I	241
bar-	478	çü~çüü	298	bolza	240

Burada yer alan *kör-, kag-, çıt-, ün-* fiilleri, aynı zamanda gramer görevleri olan fiillerdir.

Bu tablodan destanlarda en çok kullanılan sayıların *iyi* "iki", *bir*, *üş* "üç"; en çok kullanılan renk adlarının *kara, sarıg* "sarı", *ak* olduğu görülmektedir. En çok kullanılan zamirler ise sırasıyla *men, ol* ve *sen*'dir.

İlk 50 kelime arasında 14 fiil, 13 edat, 8 zamir, 15 isim yer almaktadır.

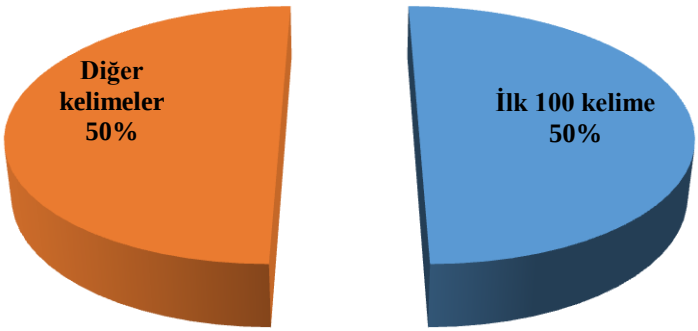
İlk 50 kelimenin tüm kelimelere oranı:



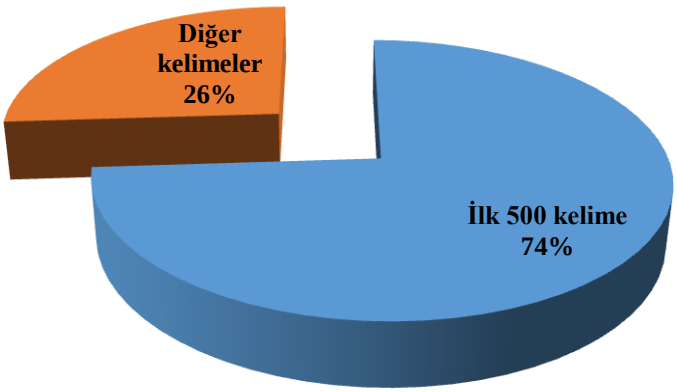
İlk 50 kelimenin sıklık toplamı 32.707'dir ve tüm kelimelerin % 40'ını oluşturmaktadır.

Sıklık bakımından ilk 100 ve 500 kelimenin tüm kelimelere oranı ise şu şekildedir:

İlk 100 kelimenin tüm kelimelere oranı:



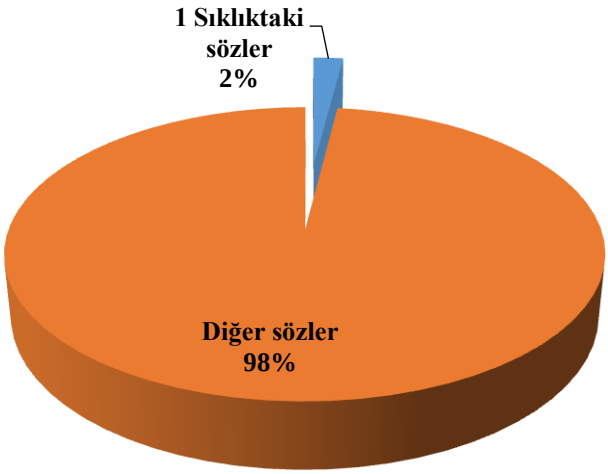
İlk 500 kelimenin tüm kelimelere oranı:



İlk 100 kelimenin kullanımı, metinlerin toplam söz varlığının yarısını oluşturmaktadır. İlk 500 kelime de, tüm sözlerin %74'ünü oluşturmaktadır.

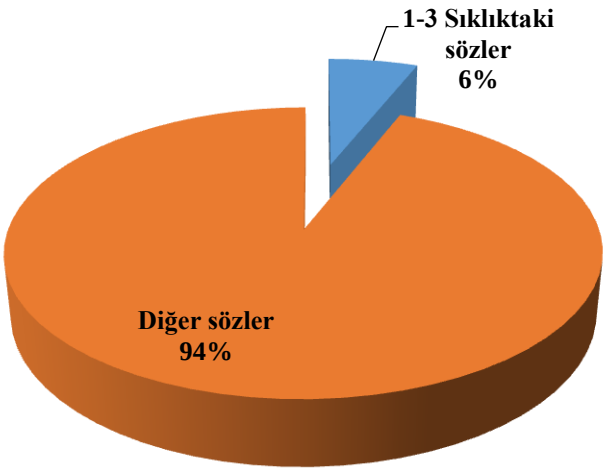
Metinlerdeki 5280 madde başı sözün 1839 tanesi 1 sıklığa sahiptir. Bu miktar, madde başı sözlerin % 38'ini oluşturmaktadır. Bunların sıklık bakımınından diğer sözlere oranı ise şöyledir:

1 Sıklıktaki sözlerin tüm sözlere oranı:



1 kullanıma sahip olanlar da dahil edilerek 1-3 sıklığa sahip sözlerin sayısı ise 3309'dur ve kullanım sayısı 4667'dir:

1-3 Sıklıktaki sözlerin tüm sözlere oranı



Buna göre metinlerin madde başı varlığının yarısından fazlasını 1-3 arası sıklığa sahip sözler oluşturmaktadır. Ancak bunlar sıklık bakımından tüm sözlerle kıyaslandığında % 6'lık bir oranı oluşturmaktadır. Bu veriler, en işlek kullanıma sahip sözler hakkında bilgi vermektedir.

Söz sıklıklarının gösterdiğine göre en üst sıralarda yer alan sözler, yardımcı fiil görevleri de olan fiiller, edatlar ve zamirlerdir. Bu tablodan gramer görevli sözlerin kullanımının daha yüksek olduğu görülmektedir. İsim, fiil ve yardımcı sözler ana başlıklarına göre bakıldığında, isim soylu sözler en yüksek orana sahip bölümdür. Bu bölümde ise sıklık bakımından birinci sırada zamirler gelmektedir. Özel isimler, yer-yön bildiren sözler, sayılar, bedenle ilgili sözler temaları da sıklık bakımından ilk sıralardadır. Destanların ayrıntıya ve tasvire dayalı üslubunun bir yansıması olarak, varlıkların/oluşların çeşitli özelliklerini gösteren sözler teması genel olarak yüksek bir sıklık oranına sahiptir. Toplumsal yaşamla ilgili aile-akrabalık ilişkileri, toplum ilişkileri, siyaset-yönetim temaları da yine yüksek sıklıktaki bölümlerdendir.

Son olarak, aşağıda tüm sözlerin sıklık sıralı listesi verilmektedir:

tur- I	2119	bar-	478	deer I	207	ijin	138
de-	1718	bir	460	tut- I	202	demir	137
bol-	1360	üş	393	kır I	197	honuk	136
kel-	1253	çıt-	383	am I	196	kaday	135
çüve	1145	baş	377	baza	196	hovu	133
dep	1050	çok	377	bis I	194	karak	133
çor-, çoru-	1008	bo	365	or-	194	aldan	132
ber-	1003	çet- II	326	ög	192	ok I	129
olur-	999	aan I	324	mal	190	çi-	127
daa	988	deg	301	ekkel-	188	orta III	126
men	984	çü~çüü	298	ada	186	tos	126
al-	956	ün-	297	at-	186	çorut-	123
evespe	956	er	296	bar	183	erten	123
kiji	932	be II	293	kıl-	172	eves	122
ol	775	bot	274	hün	166	bil-	121
haan	754	aşak	263	mındıg	166	tırt-	121
ool	726	boor	257	eki	160	hak-	120
irgin	720	sarıg	254	mun-	160	urug	119
bile I	662	hap II	252	kadın	159	soŋgu I	118
-la	636	ak I	241	siler	157	törü-	118
kara	635	bolza	240	et I	156	çartık	116
sen	616	sal-	240	bolgay	154	daş	116
at I	607	kir-	231	aal	148	alışkı	114
kör-	601	çugaala-	225	aldın	147	ölür-	113
kag-	599	ulug	225	sok-	146	eş	111
tur	572	düş-	224	çük I	142	oran	111
iyi	546	aytır-	223	halı-	140	dıŋna-	109
iyin	528	kıldır	212	oon	140	çaŋgıs	108
çer	510	ay I	209	ındıg	138	hol	108

ara I 107
möge 107
diş- 106
çan- 104
kızıl 104
tayga 103
udu- 103
aas 102
ara-albatı 101
ulus 101
çige 100
öl- 100
akı 99
kandıg 99
iş- 98
kulugur 97
ışkaş 95
ortu 95
keş 93
üjen 93
attıg I 92
duŋma 92
bagay 90
ça I 90
kat II 90
konçug 90
bas- 87
ert- 87
hem 86
hire 86
tırttın- 86
hon- 85
ıynaan 85
dört 83
at II 82
harın 82
taŋdı 81
çıl 80
çüs II 80
kım 80
çaa I 79
kadıg 79
söök 79
ujul- 79
deeş 78
ada- 77
ot II 77
teve 76
çedir 74
kılaşta- 74
boda- 73
iye I 73
kayı 73
üstüü 73
harııla- 72
şag I 71
demgi 70
çedi 69
haya I 69
kal- 69
şıyaan-am 69
hörek 67
aş- II 66
kança- 66
üs- 66
bora 65
ınça- 65
ıyaş 65
kejee I 65
kök I 65
bagla- 64
buura 64
çurtta- 64
apar- 63
beş 63
çar- 63
dalay 63
hannıg-karalıg 63
kayda 63
çon 62
amıtan 61
ta 61
et II 60
oŋ III 60
soo 59
sug 59
dün 58
kulaş 58
örgee 58
şap- 58
adak 57
be I 57
çagı- 57
köş- 57
aal-çurt 56
aldı I 56
biree 56
çort- 56
maadır 56
şay 56
aldıı 55
küjür 55
şivişkin 55
bodan- 54
suk- 54
tey 54
çaagay 53
han 53
tozan 53
beer 52
çop 52
ee 52
ıt 52
ire 52
kıdıg 52
közül- 52
okta- 52
soonda 52
aş-çem 51
çılgı 51
çoruk 51
çüge 51
düjür- 51
şıda- 51
büt- 50
çaş I 50
çurt 50
dedir 50
ezer 50
kançap 50
murnu 50
ala 49
aldı II 49
dag 49
daŋ I 49
dile- 49
tıp- 49
algır- 48
kat I 48
sögle- 48
tala 48
azıra- 47
çala- 47
çaşta- I 47
deg- 47
inek 47
kulak 47
ejele- 46
ejik 46
höy 46
ket- 46
uzun 46
ündür- 46
arga I 45
baglaaş 45
but 45
oo 45
aş- I 44
çıg- 44
karaktıg 44
maŋna- 44
möŋgün 44
ava 43
çavaa 43
irgi 43
kuu I 43
tep- 43
biji- 42
çaa II 42
möörey 42
olar 42
torgu 42
çoor 41
kadı 41
kuş 41
ok-çemzek 41
sak 41
şiree 41
ada-iye 40
araga 40
attan- 40
beletke- 40
bolgaş 40

hamık 40
muŋ I 40
oorga 40
örü 40
baraalga- 39
kayıın 39
kes- 39
tut- II 39
adaşkı 38
bajıŋ 38
bat- 38
bel I 38
çada- I 38
huul- 38
kudu 38
oruk 38
açay 37
aŋna- 37
art 37
çerle 37
eŋ 37
haa I 37
hoy 37
körüş- 37
ses 37
turug 37
çarıl- 36
keş- 36
kırgan 36
sagın- 36
sös 36
adaan- 35
möörey 35
çııl- 35
eres 35
halıt- I 35
küş 35
paş 35
ton 35
tuduş- 35
çalım 34
çügür- 34
doozun 34
şil 34
bak 33
çir- 33
çugaalaş- 33
egin 33
ıdık 33
ınçap 33
kaŋ I 33
kıs 33
mıyıs 33
sogun 33
sür- 33
şarı 33
amır 32
appar- 32
artı 32
baarı 32
çarıkı-çarıkkı 32
çiŋ II 32
katap 32
kiş 32
on beş 32
ot I 32
am-daa 31
başkı II 31
baştıg 31
bile II 31
bulut 31
hartıga 31
kiir 31
murnuu 31
on 31
şara-here 31
bastır- 30
çe 30
çeden 30
ırak 30
irey 30
kidis 30
kolduk 30
sürüg 30
ayan-çoruk 29
bogba 29
börü 29
çaa III 29
çaza- 29
delegey 29
hayındır- 29
hunan 29
karaŋgı 29
kut- 29
oyna- 29
şın 29
anıyak 28
arga II 28
avay 28
bedik 28
bijik 28
biyeegi 28
bört 28
halıt- II 28
ınça 28
koda-hüree 28
moyun 28
sıra 28
tur- II 28
üye 28
aŋ 27
beletken- 27
buga 27
çedir- 27
daarta 27
kaşpagay 27
kuskun 27
kuy 27
sarıg-şokar 27
azın- 26
çugaa 26
dolgandır 26
edek 26
edert- 26
hojuula 26
hüreş- 26
izi- 26
kuduruk 26
şinçi- 26
uş- I 26
uygu 26
ajır I 25
çadır 25
dös 25
horada- 25
kelin 25
küdee 25
mana- 25
olurt- 25
sezen 25
açı-üre 24
amna 24
dovurak 24
ezir 24
hopçu 24
höörе- 24
ıŋay 24
idik 24
kıygır- 24
kodan II 24
kulun 24
söört- 24
aal-oran 23
aay I 23
aldır- 23
çan II 23
çem 23
çük II 23
çüstüg 23
daaş 23
izig 23
ottug II 23
siili- 23
ulaştır 23
amıra- 22
aşta- 22
suksa- 22
at-şola 22
biçe 22
çag 22
çer-çurt 22
çit- 22
deerzi 22
dörten 22
ışkın- 22
kadar- 22
kadarçı 22
kadır- 22
kajanga 22
körün- 22
mıyıstıg 22
üt 22
agar-sandan 21

ajın- I 21
aŋaa 21
baar 21
çaa-dayın 21
çükte- 21
düne 21
dürgen 21
erttir- 21
harlıg 21
havak 21
kadak 21
kalçaa 21
kaptagay 21
kara-şokar 21
kat- I 21
kımçı 21
kır- 21
kijen 21
kurt 21
orta I 21
öl 21
ös- 21
öt- 21
sagış 21
sıy 21
sudur 21
tavarış- 21
tevene 21
başkı I 20
boju- 20
çagıg 20
ças- I 20
çemnen- 20
çogu- 20
çüü-daa 20
diş 20
dömey 20
döö 20
dük 20
düş II 20
egele- 20
hoor- I 20
ıgla- 20
kara-çaŋgıs 20
kes 20
kiir- 20
köjee 20
kürü 20
moŋ I 20
on ses 20
orun 20
örttendir 20
sıın 20
sun- 20
şıyaan 20
tınış 20
ugla- 20
ujur 20
üttüg-çarın 20
albatı 19
artık 19
aylık 19
belen 19
burgan 19
çarın 19
çılga- 19
çımçak 19
des- 19
dolgan- 19
dörbelçin 19
eder- 19
halış- 19
hayın- 19
ındı 19
kövük 19
segir- 19
soot- 19
şapşılga 19
şilgi 19
tamı 19
tavak I 19
tögül- 19
udur 19
alıs- 18
as- II 18
baldır 18
bıjır- 18
çambı-dip 18
çarık 18
çat II 18
çonak 18
dör 18
duran 18
eker-erlik 18
haalga 18
havır- 18
haya II 18
hereksel 18
hevenektig 18
ınçaarga 18
ış 18
iy 18
kayga- 18
kaynaar 18
kurug 18
odag 18
övür 18
saaskan 18
şayla- 18
şooday 18
tevekte- 18
tot- 18
tuttun- 18
üsküleş- 18
şaşkılaş- 18
aastıg 17
adıg II 17
aŋdarıl- 17
aptara 17
arı II 17
art- II 17
aşta- I 17
bag 17
baksıra- 17
baraan I 17
bezin 17
buur 17
çag- I 17
çavıs 17
çokka 17
çuur- I 17
dal 17
davan 17
duy 17
edile- 17
eer- II 17
elezin 17
hıl 17
höl 17
höörеş- 17
ııt 17
kalbak 17
kaş 17
kayın 17
kejir 17
kijenne- 17
kişte- 17
malda- 17
nazın 17
ovaa 17
öske 17
saar II 17
segiriş- 17
sodak- 17
şuudak 17
sook 17
surag 17
şöl 17
tik- 17
tümen 17
alga- 16
yöree- 16
amıtın 16
arın 16
bis II 16
bügü 16
çat- 16
çejege 16
çel- 16
çeş- 16
çırık I 16
çüdür- 16
dargan 16
devi- 16
dın 16
eele- 16
eker 16
emdik 16
erte 16
herek 16
heveer 16
horjok 16
hos 16
hölege 16

idik-hep 16
irt 16
karış 16
kıska 16
köjür- 16
maŋnaş- 16
mundur- 16
oŋ I 16
oy- I 16
örtemçey 16
şak II 16
şaştık- 16
şuptu 16
taalıŋ 16
tanı- 16
tarbıda- 16
tın 16
törüttün- 16
uju-bajı 16
uştun- 16
aça 15
adır I 15
ajırgı 15
argamçı 15
arjııl 15
aşta- II 15
biçii 15
bistig 15
bolat 15
böl- 15
böölde- 15
buttug 15
çadag 15
çarış- 15
çayın 15
çook 15
çöp 15
çügen 15
daartazında 15
dıŋzıt- 15
dirgis- 15
doŋgay- 15
dooza 15
dopurjak 15
dovuk 15
el-çaa 15
hey I 15
hondur- 15
hüler 15
ınaar 15
is 15
iyik 15
kadır 15
kajık 15
kara-sug 15
kay 15
kıjın 15
kırı- 15
kıygı 15
kort- 15
koş 15
kur 15
kurgag 15
meeŋii 15
mög- 15
mögey- 15
olbuk 15
otta- 15
ödürek 15
öttür 15
suglug 15
şınap-la 15
ujurlug 15
üş çüs üş 15
üzül- 15
a II 14
adır- 14
ajın- 14
horada- 14
ale 14
am II 14
aştan- 14
çemnen- 14
at-höl 14
azıg I 14
berge 14
bo-la 14
büree 14
çaalaş- 14
çalbıraaş 14
çaŋnık 14
çay I 14
çet- I 14
çidirt- 14
çirt- 14
çül 14
daara- 14
dayzın 14
dıştan- 14
dilgi 14
doktaal 14
doşkun 14
düjülge 14
düktüg 14
ezeŋgi 14
hara- 14
haragan 14
harıı 14
hat 14
ıgıy-dıgıy 14
kajıkta- 14
kakpak 14
kezen- 14
kiriş 14
oraa- 14
öpey-aaŋ 14
sagıştıg 14
say 14
semiri- 14
taagılıg 14
tara- 14
te 14
tön- 14
töt- 14
ugaan 14
ujuraş- 14
yozulug 14
ag-şerig 13
ama 13
aray 13
aybıla- 13
badır- 13
başka 13
başta- 13
bazır- 13
bejen 13
çarış 13
çarlık 13
çıldık 13
çırga- 13
çigir- 13
boova 13
çoluk- 13
davannıg 13
deŋ 13
dirig 13
doŋga 13
döŋmek 13
emig 13
epte- 13
haya-daş 13
hıraa 13
horannıg 13
hölçük 13
ijirt- 13
ilbi-şidi 13
kajır 13
kejege 13
kış 13
körgüle- 13
kövürüg 13
kuu II 13
magalıg 13
mınça 13
mınça- 13
olçala- 13
oskun- 13
öŋ-tala 13
saar I 13
suy-belek 13
şel- 13
şöleen 13
taakpı 13
ujut- halıt- 13
utkuy 13
adış-çarış 12
ajıt- 12
algır- 12
kışkır- 12
amdannıg 12
arga-sayak 12
askır 12
ayıt- 12
barıın 12
baştay 12
bildir- 12

boorga	12	tölgeçi	12	muŋgara-	11	(şagaan)	
büdür-	12	töre	12	nayır	11	doozul-	10
çagaa	12	tuman	12	ornunga	11	doraan	10
çaglıg	12	turgus-	12	ovaala-	11	dugla-	10
ças I	12	ug	12	öörü-	11	düp I	10
çele	12	ug- II	12	öş-	11	een II	10
çettir- I	12	ündür	12	salı-la	11	elek	10
çıdı-	12	aa III	11	sezin-	11	em-	10
çılgıçı	12	aldan iyi	11	sırı	11	evi- devi-	10
çigir-çimis	12	argajok	11	sümeleş-	11	hana	10
çiveş	12	bay	11	şaş-	11	hayındır	10
çoda	12	beti	11	şigle-	11	hevenek	10
çöle-	12	borbak	11	tın-	11	hıp-	10
çurttug	12	böle-haara	11	tıvıl-	11	högle-	10
deŋneş-	12	çalın-	11	uju-kıdıı	11	hümüş	10
dergi	12	çarıştır-	11	üstü	11	hüreş	10
dıt	12	çejenge	11	aar II	10	ıglaş-	
dönen	12	çookşula-	11	adan	10	sıktaş-	10
düvüre-	12	çövüree	11	amır-		kajaa	10
ezerte-	12	dajı- II	11	mendi	10	kançal-	
hola	12	dayna-	11	aŋ-meŋ	10	çoon-	10
honuktug	12	deeldigen	11	argar-		karar-	10
hülee-	12	dırbaş	11	koşkar	10	kestir-	10
ında	12	dorum	11	arttır-	10	kezi-	10
kada-	12	duyug	11	bekten-	10	kuda	10
kaŋ II	12	emne-	11	belgeçi	10	kulunçak	10
kattırış-	12	em-sagaan		bulak	10	maŋ	10
kolun	12	(em-şagaan)	11	bürün	10	mees	10
koŋguraa	12	haarjak	11	çaaskaan	10	mınçap	10
ködür-	12	hap-şak	11	çada- II	10	mıygak	10
kudurga	12	hep	11	çandır-	10	mörü	10
maygın	12	hereejen	11	çaraş	10	odun-	10
nege-	12	hööküy	11	çayaa	10	odur-	10
nomçu-	12	hül	11	çırık II	10	oluy-soluy	10
oktat-	12	hündüle-	11	çiŋne-	10	oran-çurt	10
ortaa	12	hünze-	11	çoldak	10	öör	10
ölürt-	12	ıgla- sıkta-	11	çuul-	10	pakta-	10
saada- II	12	ırgay	11	çüktüg	10	salgın	10
saazın	12	iste-	11	çüs I	10	sara	10
sarıg-sug	12	it-	11	çüs bejen	10	sın-	10
seleme	12	kezik	11	daŋza	10	sigen	10
şalba	12	koda-süme	11	deer II	10	sokta-	10
şalıŋ	12	kojuun	11	deerge	10	solagay	10
şola	12	kövençik	11	delgem	10	soŋgaar	10
şugum	12	kulbura-		dol-	10	soy- I	10
tepkile-	12	~kulburu-	11	dom-sagaan	10	suyba-	10
						şaanda	10

şerig	10	erinnig	9	üjen iyi	9	ejin- I	8
tanış-	10	et-mal	9	ür-	9	emzir-	8
tepse-	10	hamaançok	9	aajı-çaŋ	8	ezerlig	8
tırıkıla-	10	hirelig	9	adırıl-	8	heregle-	8
töl	10	hoo-		alzı	8	heymer	8
uş	10	dombu	9	anaa	8	hırın	8
ut- II	10	höndürge	9	aŋdara	8	hıyırtaş-	8
adaan	9	hünezin	9	argalıktıg	8	hıylan-	8
adıg-tudug	9	ınçangaş	9	arı-	8	hin	8
adış I	9	kadal-	9	arta I	8	hoyug	8
al-bot	9	kalçan	9	arta-	8	hoyun	8
arıg I	9	kaldar	9	beglig	8	hömele-	8
avıy-şavıy	9	kas-	9	beldir	8	huulgaazın	8
aylıktıg	9	kaşpal	9	bıgın	8	ınçaar	8
azıglıg	9	kışkı I	9	bot-bottarı	8	ıŋgırjak	8
baalık	9	kışkır-	9	bozaga	8	ilbi	8
baştıŋ	9	ködek	9	bögün	8	ilig	8
bilin-	9	kuduruktug	9	burungu	8	ine	8
boja-		kuruyak	9	büdün	8	kançaar	8
hoytpak	9	megele-	9	ça II	8	kançal-	8
börttüg	9	mendi	9	çaaktıg	8	kaŋmııl	8
buduk	9	mınçaar	9	çarınnıg	8	kattır-	8
çajın-	9	nazı	9	çaska-	8	kettin-	8
çaş-	9	nemeş-	9	çaylıg	8	kılın-	8
çat I	9	nom	9	çıjır	8	kırgı-	8
çavaalıg	9	ok II	9	çıraa	8	kırlaŋ	8
çayaan	9	olbuk-		çırgal	8	kom	8
çiŋge	9	kudus	9	çıt	8	kögeer	8
çun-	9	oolak	9	çöön	8	kudagay	8
çügürüş-	9	oyta	9	çuduruk	8	kuja	8
çüül	9	ölüg	9	çul-	8	kurlak	8
daga	9	öök	9	çuŋma	8	malgaş	8
damdıla-	9	saadak	9	çügle	8	maŋnat-	8
dayan-	9	sana-	9	dagı-	8	moŋ II	8
deŋne-	9	sarala	9	daştın	8	mögen	8
der	9	sıın-		dayangıış	8	murnay	8
deskin-	9	mıygak	9	deŋge	8	olçala-	
deskindir	9	sır	9	dip	8	çaala-	8
dize	9	sirt II	9	dokulçak	8	ooldug	8
dolagay	9	şıraylıg	9	doldur	8	oran-	
doora	9	şirel-	9	dolgat-	8	delegey	8
dopçulug	9	taagı	9	dos-	8	orgu	8
döjek	9	tiile-	9	doşka	8	oy II	8
dül-	9	tuduş	9	dumçuk	8	oyun	8
dürzü	9	ujut- II	9	duş	8	ökpe	8
ergek	9	uk	9	düş I	8	öle-bula	8
		uya	9			öörü	8

örge	8	büdüü	7	höölüg	7	sayt	7
sıŋ-	8	çaa-çapkan	7	ıı	7	sıldıs	7
sırtık	8	çaala-	7	ııtta-	7	sogul	7
soottun-	8	çagı	7	ıyaştıg	7	suksa-	7
söölünde	8	çalıg	7	ızır-	7	şag II	7
süt	8	çan I	7	iri-	7	şında-la	7
şak I	8	çaş III	7	iyikpe	7	şimçe-	7
şıla-	8	çavıdakta-	7	kaggıla-	7	taakpıla-	7
şınap	8	çeergen	7	kakkılaş-	7	taakta-	7
şıy-	8	çemzek	7	kaŋ-bolat	7	tak	7
şişpi-	8	çıjırt	7	karakta-	7	taptıg	7
şokar	8	çılan	7	karalıg	7	terek	7
tınnıg	8	çıldır-şak	7	kart	7	tergelig	7
tudus-	8	çırıtkılaş	7	katkan-huuraan	7	teyle-	7
tutkuuş	8	çidit-	7	kavay	7	töögü-	7
udurgu	8	çoçagay	7	kazıdak	7	udaa	7
udut-	8	çug- II	7	kazıra	7	ujut- I	7
uluş-	8	çülgüüş	7	kıpsınçıg	7	ulam	7
üje-	8	dagılga	7	kıy	7	ulay	7
üstüg	8	dalaş	7	koldukta-	7	uş- II	7
üzüm-çigir	8	dergile-	7	kögeerjik	7	uul-	7
aajok	7	deş-	7	körgüs-	7	üp	7
aaylıg	7	dezig	7	kula	7	üre-	7
açıtı	7	dıŋnal-	7	kurjan-	7	yozugaar	7
adıs-	7	doktaa-	7	kuspak	7	aalçı	6
ajıg I	7	domna-dovurak-	7	kuyt	7	aavayla-ööveyle-	6
aldın-möŋgün	7	doozun	7	magada-	7	adat-	6
aŋdara-düŋdere	7	doy	7	mal-magan	7	ajır- sıır-	6
araga-darı	7	dögere	7	maŋaa	7	aldın-ala	6
aragala-	7	düldüg	7	margış-	7	aldın-sarala	6
aragalıg	7	een I	7	mınçan-	7	algırış-kışkırış-	6
aralçı-	7	eg-	7	mında	7	amza-	6
arga-horga	7	eginnig	7	oda-	7	aŋgaygan-kaŋgaygan	6
arga-süme	7	eleŋeyin-	7	ojuk	7	aŋna-meŋne-	6
arjımak	7	ergektig	7	ol-bo	7	arbın-tümen	6
arttın-	7	erin	7	olut	7	arın-baş	6
bakıla-	7	ertine	7	oorgala-	7	atkar-	6
baldı	7	et- I	7	oraay	7	avıgay	6
beg	7	etsig	7	ögle-	7	ayak	6
bildin-	7	ezeŋgilig	7	ökpe-çürek	7	ayt	6
boova-boorzak	7	ezil-	7	öŋ I	7	azıg II	6
burugayın-	7	eziri-	7	örtten-huyuktal-	7	azırat-	6
burungaar	7	hajıı	7	öy I	7		
büdünge	7	hereldig	7	san	7		
		hoor I	7	say-söök	7		

baldır-beejek	6	dombu	6	kayaa	6	soŋnay	6
baraan-saraan	6	doŋ I	6	kejeele-	6	suuk	6
bastın-	6	doŋgaytı	6	kestik	6	sümele-	6
bel-kejik	6	dordum I	6	kıjırı-	6	şagaan	6
bılgır-	6	duranna-	6	kıldır-	6	şagda	6
bilek I	6	durgaar	6	kızır	6	şag-töre	6
birde	6	durgun	6	kızıtpa	6	şalbala-	6
bodal-sagış	6	durt-sınnıg	6	ködeele-		şalı-	6
bolar	6	düje- I	6	höleste-	6	şaŋna-	6
bolgu	6	dündügür	6	kögey	6	şaylat-	6
buduktug	6	düşkün-şagaan/düp		kuluksu-	6	şıyata~şıya ata	6
buruŋayın-	6	şün-şagaan (ot)	6	kus-	6	şuuş-	6
buruŋayndır	6	düştüg	6	küş-hünezin	6	taan II	6
bus-	6	edekte-	6	malçın	6	taarıştır-	6
buzul-	6	eelçeg	6	mırıŋay	6	tapta-	6
çaaşkın	6	eleŋnet-	6	mıyak	6	tarat-	6
çag- II	6	em	6	moldurga	6	tekpe	6
çalgın	6	eres-erlik	6	okpan-çikpen	6	tırıldır	6
çamdıı	6	ergil-	6	oktug	6	tonnug	6
çançık	6	et-söök	6	oohoran	6	too-	6
çaŋ	6	han-çin	6	orzuk-baldı	6	ug- I	6
çar	6	hat-şuurgan	6	ottul-	6	üjelee~üje ele	6
çarla-	6	her-hereksel	6	oyaar	6	yozu	6
çaştın-	6	hey-hoozun	6	oyla-	6	aal-kodan	5
çay II	6	hıyırta-	6	oylat-	6	aar III	5
çayıgayın-	6	homuda-	6	oynat-	6	aarı-	5
çaynadı	6	hölbeŋ	6	öktek	6	aas-daŋgırak	5
çeerbi	6	hölüŋnet-	6	öörü-kudu	6	aas-sös	5
çelbi-	6	höm	6	örşee-	6	açımak	5
çeŋ	6	höö-horum	6	örttendir-huyuktaldır	6	adam	5
çıttır-	6	huuldur-	6	örttet-	6	adıg I	5
çular	6	hüreŋ	6	pak	6	adıram	5
çüglüg	6	ıglat-	6	paştan-	6	ajın- II	5
çürek	6	ınça-mınça	6	pat	6	ajır-	5
çüzün-baazın	6	ındıı	6	saat	6	akıy	5
dam	6	ırak-uzak	6	sagış-setkil	6	alaak	5
deenigay	6	ıyaap-la/ıyap-la	6	saŋ II	6	aldın-bula	5
des	6	ızırtın-	6	sıın-	6	algı I	5
deski	6	ilbek	6	sidikte-	6	amı	5
deşkile-	6	kadagala-	6	silgi-	6	aŋgı	5
dıra-	6	katay	6	siŋmir-	6	araga-hımıs	5
diril-	6	kat-iye	6	sogur	6	aşkar-çemger-	5
dis	6	kayaa	6	sokkula-	6	aş- şüg-	5
diskek	6	kejeele-	6	solun	6		

attangı	5	çüg	5	har II	5	medee	5
attıg-höldüg	5	çügle-	5	haybır	5	mendi-çaagay	5
attır-	5	çüskük	5	hayıralıg	5	moorat-	5
avıralda-	5	çüs ses	5	hılış-hıvıt	5	moorla-	5
ayaar	5	dagdın-şügdün-	5	hol-but	5	moyunnug	5
ayannıg	5	damırak	5	hortan	5	muçugur	5
ayas-	5	daŋgırak	5	horuttun-	5	murnap	5
azıg-diş	5	daşka	5	hünge-	5	mün I	5
bagaja-çepsek	5	daştı	5	ıglaş-	5	mün II	5
bayır-nayır	5	deere	5	iyelee	5	nayırla-	5
belek	5	degee	5	kada	5	nazılıg	5
bılgı	5	demdek	5	kadıg-doşkun	5	oçur	5
bızaa	5	devide-	5	kadınnıg	5	okta	5
bijeeçi	5	devi-samna-	5	kagjır-kara	5	on aldı	5
bijek	5	dıın-	5	kajaga	5	ooçula-	5
biyee	5	dıka	5	kajan-çejen	5	oruk-çirik	5
bog-	5	dıl	5	kaŋgırt	5	os-çeergen	5
bogda	5	doorzu	5	karak-kulak	5	oy-çik	5
boos	5	dop-doraan	5	kastık	5	oytur	5
bora-bıdaa	5	dorzuk	5	kat- II	5	örgen	5
bugalaştır	5	döger-	5	katkıla-	5	örgü-	5
buluttug	5	döjen-	5	kazan	5	par-arzılaŋ	5
büürek	5	döŋgür	5	kazılgannıg	5	salaa	5
çaa-boraa	5	düjür	5	keerge-	5	salamna-	5
çalaalıg	5	eegi	5	kejegelig	5	saldıg	5
çaŋnıkta-	5	ejiktet-	5	kejiglig	5	saldır-	5
ças III	5	eki-bak	5	kılın	5	seme-	5
çaygaar	5	elbek	5	kıskıl	5	serge	5
çazıl-	5	ele-	5	kıyıg	5	serte	5
çeje	5	elezin-kum	5	kızaş	5	sın II	5
çelgiy	5	emiril-	5	kızırak	5	sırıglıg	5
çemger-	5	enik	5	koldan-dilen-	5	sırtan-	5
çılıg	5	eptig	5	köksen-hörekten-	5	siir	5
çidir-	5	ereen-şokar	5	köp-beldir	5	soo-murnu	5
çik	5	ergelig	5	kudurgala-	5	soruuldug	5
çilig	5	ergin	5	kulaktıg	5	södürt-	5
çirgilçinnig	5	et- II	5	kuptuzun	5	söŋne-	5
çogum	5	et-han	5	kurgadır	5	suksaa	5
çoongan	5	et-sep	5	kuşkaş	5	suurju-	5
çorgaar	5	ezer-çonak	5	küske	5	sürgü	5
çoruktug	5	ha	5	küştüg	5	şavılır	5
çönü-çööleŋ-çaagay	5	hak- sok-	5	maganala-	5	şıgja-	5
çug- I	5	han-	5	majalıktıg	5	şık	5
		hap I	5			şımda-dekte-	5
						şirbi-	5

şişte-	5	adışta-	4	çel	4	doskaar	4
şodak	5	agla-	4	çeŋnig	4	doş	4
şo-tölge	5	ajı-	4	çeskee	4	dögü-	4
şuura-	5	ajıglıg	4	çestey	4	durt-sın	4
şüürge	5	ajıldır	4	çıdınnıg	4	dus	4
taar	5	ak-	4	çılgat-	4	düjümet	4
taarış-	5	ak-taraa	4	çılıt-	4	dür-	4
taarıştır	5	alaŋgı	4	çıpşır	4	düşte-	4
taarjır	5	ala-sandan	4	çıraala-	4	düü	4
talakı	5	aldıırtan	4	çıtta-	4	eereş-	4
taŋdılıg	5	aŋgır	4	çogaat-	4	ege II	4
tas	5	ara II	4	çokta- II	4	egliş	4
tayga-taŋdı	5	araatan	4	çolukşu-	4	ekirt-	4
terezin	5	argaktıg I	4	çoon	4	eldik	4
tögüldür	5	argalıg I	4	çoorgan	4	eleŋnet-	
tök-	5	arıldır	4	çorgula-	4	tendiŋnet-	4
töldüg	5	arıskan	4	çoruk-		ele- türe-	4
töögü	5	arjaan	4	herek	4	el-hol	4
törelgeten	5	art- I	4	çot-	4	ergelet-	
turul-	5	atsı	4	çögençig	4	çassıt-	4
udu- odun-	5	ayıjı	4	çölen-	4	ergi	4
ugla- şigle-	5	azazıg	4	çööleŋ-		ergildir	4
ulduŋ	5	badır	4	çımçak	4	erig	4
ulug-biçe	5	bayırla-	4	çöpşeere-	4	ertengi	4
un	5	bejelee	4	çudat-	4	erttir	4
uruglug	5	beliŋne-	4	çularla-	4	ette- II	4
us	5	biçe-biçe	4	çügürt-	4	ette- hıyna-	4
utku-	5	bilek II	4	çüm	4	ezim	4
uyalıg	5	biriktir	4	çüzün-		ezirik	4
uzak	5	bistii	4	bürün	4	haalgaçı	4
üde-	5	biyeede	4	daan	4	haannıg	4
üjen üş	5	biyeegizi	4	dadarık	4	hadı-	4
üjük	5	biyeeki	4	dakpır	4	hagdın-	4
ün	5	bodunda	4	damıraktıg	4	halak	4
üngüle-	5	bula	4	dap	4	halıın	4
ürgülçüle-	5	buruladır	4	dayın	4	hamaan	4
üs- ças-	5	çaaçı	4	deen	4	hanı	4
üsküleş-	5	çaja-	4	deŋgere-	4	har I	4
a I	4	çalgınnıg	4	dıgın-	4	haş	4
aa II	4	çaŋgılandır	4	dıldıg	4	hep-	
aa-çaza	4	çargı	4	dıştandır-	4	henerten	4
aaza-	4	çart	4	diŋmire-	4	hereejok	4
açın	4	çavak	4	dizeeleş-	4	hevirlig	4
adıg-çarış	4	çayınnadır	4	dolu II	4	hılıradır	4
adıguuzun	4	çayla-	4	doŋ-	4	hılış	4
adır II	4	çaynadır	4	doŋnuk	4	holdug	4
				doozunnug	4	horan	4

hoyundurukta-	4	koşkar	4	sek	4	törepçilig	4
hölbeş	4	kovay-	4	sezen bir	4	töş	4
höndürgele-	4	kozurt	4	sıdım	4	turug-haya	4
hündü	4	kögüttür-	4	sıgır-	4	tutkula- I	4
hündüs	4	köskü	4	sırılat-	4	ulug-ergek	4
hüürek	4	kövençiktig	4	sıvır- II	4	uruk	4
ıttıg	4	kum	4	sıyda	4	us-	4
ırma	4	küş-küçülüg	4	silernii	4	üle-	4
ıt-	4	makta-	4	simgirgile-	4	üŋgür	4
itkiişte-	4	malçı-kulçu	4	sirigeyin-	4	ürüle	4
itkileş-	4	mendee	4	sirt I	4	üs II	4
kajan	4	mendileş-	4	sorugda-	4	üş-üş	4
kakkıla-	4	meŋgi	4	söle-	4	üttüg	4
kakkır-	4	meŋne-	4	söök-dayak	4	üvürer-	4
kakkırgıla-	4	morzuk	4	söy-belek	4	yambı	4
kamna-	4	möçü	4	suksun	4	aal-çurttug	3
kançaar-çoor	4	mög-dıvıla-	4	süttüg	4	aalda-	3
kançap-çoop	4	mungula-	4	şalıradır	4	aas-diş	3
kandıg-daa	4	muŋgara-deŋgere-	4	şapkıla-	4	aas-kejiktig	3
karaŋayın-	4	murnunda	4	şıdaş-	4	aayla-	3
karaŋgıla-	4	münzüg	4	şıktıg	4	adaan-öjeen	3
kattış-	4	nayır-kurum	4	şinçile-	4	adajaan	3
kavarlaş-	4	odagalıg	4	şoot-	4	adan-teve	3
kaygal	4	olbuk-düjülge	4	şoru II	4	adış-	3
kaygamçık	4	olça	4	şoy	4	ajaa-karakta-	3
kayı-kayızı	4	on iyi	4	şurguulda	4	ajıgla-	3
kaynaar-daa	4	oŋgar	4	şüüre-	4	ajıt	3
kedir-	4	oor-	4	şüürgede-	4	ajı-töl	3
kejeeki	4	oran-	4	şüve~şuva	4	ak II	3
kejig	4	oran-suur	4	taaktat-	4	ala-bula	3
kelgile-	4	orgula-	4	tal	4	aldıkı	3
kertik	4	ot-sigen	4	tarbagan	4	aldı muŋ	3
kevig	4	öndür-bedik	4	tarbılıg	4	algı-kışkı	3
kezek	4	öŋnüg-çüstüg	4	tasarı	4	algırış-	3
kıjan-	4	öpeyle-	4	tavak II	4	alışkı-şanışkı	3
kılçaş	4	saattan-	4	tavılan-	4	amıdıra-	3
kırı	4	sagış-hörek	4	te-çuŋma	4	amılıg	3
kıs- II	4	saktıg	4	tepkiiş	4	amıra-öörü-	3
kızıradır	4	seekkileştir	4	tırtkıla-	4	amırat-	3
kiçeen-	4	sek	4	topta-	4	aramak	3
kiriş-	4	sezen bir	4	tottur-	4	arbın	3
kizirt	4	sıdım	4	tozan tos	4	arga-çon	3
kodan I	4	sıgır-	4	tö	4	argaktıg II	3
koş-	4	sırılat-	4	töögüle-	4		
		sıvır- II	4	törepçile-	4		
		sıyda	4				
		silernii	4				
		simgirgile-	4				
		sirigeyin-	4				
		sirt I	4				
		sorugda-	4				
		söle-	4				

argaş- 3
argay-horgay 3
arı-çaa 3
arıg II 3
arılıg 3
artış-şaanak 3
arzılaŋ 3
as 3
as- I 3
askımna- 3
aş- düş- 3
attıg-sıptıg 3
ay II 3
ayıs 3
aytırıg 3
aza 3
azı 3
azındır- 3
bagana 3
balık-baylaŋ 3
baskılaş- 3
belektig 3
belge 3
bıjırt- 3
bılga- 3
bıt 3
bodal 3
bodara- 3
bodattın- 3
bogba-çavaa 3
boldur 3
boluş- 3
bora-toolay 3
borta 3
bölük 3
bööldeş- 3
budul- 3
bulan 3
buuralaştır 3
çaak II 3
çaava 3
çalaŋ 3
çalar 3
çalıı 3
çalt 3
çançara- 3
çan- çoru- 3
çaŋça- 3
çaŋgısta- 3
çartıkı 3
ças II 3
çaştançı 3
çavıla- 3
çayıl- 3
çazat- 3
çediş- 3
çedişken 3
çel-kuduruk 3
çepsek 3
çetkile- 3
çettir- II 3
çıdıg 3
çıgdır- 3
çıjırat- 3
çiktigzin- 3
çiŋge-taraa 3
çogut- 3
çoop 3
çörgek 3
çula 3
çuŋgu 3
çuşku- 3
çuur- II 3
çuurul- 3
çüküle~çüküyele 3
çüvür 3
çüzün 3
daalıkta- 3
dag- 3
dagdın- 3
daglıg 3
dajı- I 3
dakpıja- 3
dalganna- 3
daŋgaar 3
darıy 3
daştıgaa 3
davan-dayak 3
daynan- 3
dazıgayın- 3
deekte- 3
deeş- 3
degeele- 3
dem II 3
deŋ-duŋ 3
deŋne-şiŋne- 3
deŋneştir 3
dep-deŋge 3
devide-mögüde- 3
devirji- 3
dıŋnaala- 3
dıyıradı 3
diji 3
dilegzin- 3
dişti̇g 3
doŋna- 3
doŋna-bagla- 3
doruun 3
doyla- 3
dögerttin- 3
dölem-döstek 3
dömürert- 3
döŋgelik 3
dörbelçinnep 3
duguruş- 3
dujaa- I 3
durttug 3
duzala- 3
düp II 3
düşküle- 3
düün 3
düveş- 3
düy- 3
ekkeldir- 3
eleer 3
elet- 3
emne-domna- 3
ençek 3
eŋgin 3
ep 3
ergelet- 3
ertengi-burungu 3
ertinelig 3
este- 3
et-bot 3
et-çepsek 3
et-çürek 3
eveeş-biçe 3
eveyikpe 3
eze- 3
ezerten- 3
haak 3
haar- 3
haçı 3
hak-hok 3
halaŋnat- 3
halayt- 3
hargıy 3
hatçal 3
havaktıg 3
hayıgayndır 3
hayırakan 3
hayıraldıg 3
hayırla- 3
haynık- 3
hemdi- 3
hepker- 3
herekçok 3
herektig 3
herelden- 3
heril- 3
herim 3
hılıradı 3
hiiledi-haaladı 3
holda- 3
homudal 3
hondur 3
hooladı 3
hoor- II 3
hoor-sarıg 3
horu- 3
hoyutku 3
hödel- 3

höglüg	3	kurbaş		küstük-	3	öjeen	3
hökpeŋnedi	3	kas	3	küüset-	3	öjün	3
hölbeŋnedi	3	kasta-	3	küzel	3	öle	3
höm-	3	kattaş-	3	laŋ	3	ölüg-dirig	3
hömdür-	3	kattırış-ittiriş-	3	maga I	3	ölüm	3
hörek-çürek	3	kavayla-	3	maga II	3	ölürgüle-	3
höveŋ	3	kayıırtan	3	malçı	3	öngü	3
hunaa-	3	kede-	3	maldıg	3	öngük	3
huraganday	3	kejig-çirig	3	manat-	3	öören-	3
huvaa-	3	kıdıg-kızıgaar	3	meŋgizee	3	örege	3
huyuktaldır	3	kılaştaş-	3	mıyakta-	3	örgeçi-küskeçi	3
hündüle-yambıla-	3	kılçaŋayın-	3	moga-	3	örge-küske	3
hünne-	3	kıldırt-	3	molduruk	3	örtektig	3
hünnüg	3	kımçılıg	3	molduruktug	3	örü- I	3
ıdıktıg	3	kımıskayak	3	morzuktug	3	örü-kudu	3
ıdık-tülük	3	kıŋgırt	3	mozaga	3	ösküs-çaŋgıs	3
ınçaldır	3	kıŋgırtkayın-	3	möŋge	3	saada- I	3
ınçalzajok	3	kır II	3	möŋgeret-	3	saadaktıg	3
ınçaş	3	kırı- çönü-	3	muŋçul-	3	samdar	3
ıra-	3	kırıt-	3	murnuku	3	sandaylan-	3
ırak-çook	3	kıs- I	3	nayır-doy	3	sap	3
ırla-	3	kıskaş	3	nayırla-	3	saya-tüme	3
ırlagıla-	3	kışkırgıla-	3	kurumna-	3	saygıt	3
ırlaş-	3	kıygırt-	3	nazıla-	3	seek	3
ışkajıgay	3	kızıl-şokar	3	nomna-	3	seriin	3
il-	3	kiiski-	3	nüür	3	sert	3
irt-serge	3	kirgile-	3	olçaan	3	setkil	3
işte-	3	kolunnug	3	olçalıg	3	sezigle-	3
iştig-saattıg	3	koŋgala-	3	olurgula-	3	sıigayndır	3
işti-hırın	3	köktüg	3	omak	3	sıır-	3
iştii	3	köŋgüs	3	onçala-	3	sıptıg	3
iyide	3	körgektig	3	oogayın-	3	sırlan-	3
iyle-	3	kösken-	3	oojurga-	3	sıvır- I	3
izig-sook	3	köstük	3	oojurgat-ook	3	sidik	3
kaas	3	kövey	3	oon-moon	3	siilbirlig	3
kaas-çaraş	3	kudurgalıg	3	oorga-moyun	3	siŋ-	3
kadıg-berge	3	kurjal-	3	oorla-	3	sirtiledi	3
kaksı-	3	kuskunna-	3	orlan-eres	3	sogaş	3
kakta-	3	kuspakta-	3	ortumak	3	soktur-	3
kaptaazınnıg	3	kuşkaşta-	3	orukta-	3	soolbur	3
karartır	3	kuurart-	3	otkar-	3	soora	3
karaş	3	küçü-şıdal	3	oynaar-kıs	3	soyasta-	3
karbaş-	3	kür	3	oytagar	3	sögede-	3
		küstük	3	oyul-	3	söösken	3
				ödek	3	sös-domak	3

suggar-	3	ürde	3	argı-	2	bilbeste-	2
suglandır	3	üstükü	3	arıgayınış-	2	bildilig	2
sugluk	3	üş çüs	3	arıg-çaagay	2	bildingir	2
surga-	3	üş tüme	3	arta II	2	bir-daa	2
sünezin	3	yozulal	3	artıg	2	bir-iyi	2
süür	3	yöree-	3	artık-duduu	2	bodagan	2
şa	3	aadaŋ	2	artın-	2	bojaş	2
şaajaŋ	3	aanaytıŋ	2	artış	2	bok-sak	2
şarı-	3	aar I	2	ar- tur-	2	bolçag	2
şaşkıla-	3	aarıg	2	as- teni-	2	boo	2
şıdal	3	aas-dıl	2	aşak-kaday	2	boorda	2
şıırak	3	aas-dumçuk	2	at-baş	2	booza-	2
şıjıktır	3	aas-kejik	2	at-sıp	2	borbaŋayın-	2
şımbay	3	aastıg-dıldıg	2	attıg II	2	bottug	2
şıp-	3	aay-dedir	2	attın- II	2	bujar	2
şırgay	3	aazadaş	2	attın-çaŋça-	2	buk	2
şıval-	3	adaannıg	2	ayan	2	bulaŋayın-	2
şidi	3	ada-ögbe	2	ayan-şinçi	2	bulga- I	2
şiriŋeyndir	3	adıgır	2	aybı	2	bulga- II	2
şolban	3	adıgjı	2	ay-hün	2	burgan-dıvaajaŋ	2
şoşkut-	3	adış-tuduş-	2	aymak	2	buruladı	2
şöleennig	3	agıs-	2	ayt-doyt	2	bustug	2
şöy-	3	agıy	2	baa	2	buurul	2
şuulgan	3	ajıl	2	baglaaştıg	2	bülgür-	2
şuurgan	3	ajırbas	2	bajıŋ-balgat	2	bürge-	2
şüŋnük-	3	ajı-töldüg	2	bala-	2	bürütke-	2
tarbaganna-	3	ak-belek	2	balıg	2	büzüre-	2
tavarıştır-	3	al- ber-	2	balıg-bışkın	2	çaa-çalbak	2
tay-teni-	3	aldan bir	2	baraalgaş-	2	çaak I	2
dende-	3	aldıı-üstüü	2	barba	2	çaan	2
tırıkılaş-	3	aldın-kara	2	barzay-korzay-	2	çaaş	2
toon	3	aldı-üstü	2	baskıla-	2	çadaş-	2
törel	3	alış-	2	baştıŋçı	2	çadavas	2
tura	3	amdıı	2	batsır	2	çagda-	2
tuttur-	3	amıtınnıg	2	baybaŋ	2	çagdır-	2
udatpaanda	3	anay	2	bedi-	2	çagıg-sös	2
ug- ças-	3	aŋdaştan-	2	bejeldir	2	çaglaa	2
ugdunmas	3	aŋgaygan	2	belek-selek	2	çaja	2
ug-şig	3	ap	2	beletket-	2	çajır-	2
uja	3	aragala-darıla-	2	bergile-	2	çalalga	2
ulçuktur	3	aramayla-	2	betii	2	çam	2
uttur-	3	arga-ıyaş	2	bıjıglan-	2	çançarıl-	2
üldü	3	argan	2			çaŋçattın-	2
üleş-	3	arga-sın	2			çaŋgılan-	2
üpte-	3					çaŋnıg	2

çaŋnıktat-	2	çonaktıg	2	deeştiŋ	2	dörteleen	2
çara-	2	çoondu	2	deeviir	2	döş	2
çaraşsın-	2	çorjaktaş-	2	dejeede-	2	dövünçük	2
çarbış-	2	çova-	2	dembeere-	2	dözeele-dile-	2
çarı	2	çovag	2	demdegle-	2	durt	2
çarjınçıg	2	çögel	2	dep-deŋ	2	dustug	2
çarlal	2	çönük	2	deppe	2	duza	2
çaş II	2	çöptüg	2	despek	2	düne-hün	2
çaşpı-	2	çuda-	2	despi	2	düne-hündüs	2
çay- I	2	çugaa-soot	2	deşkileş-	2	dürzülen-	2
çayaannıg	2	çulçurgay	2	dıgı-	2	düş-dül	2
çayaattın-	2	çurttat-	2	dıldırtkayın-	2	düşpünne-	2
çayaŋayın-	2	çuruk	2	dıŋ	2	düştük	2
çayınnan-	2	çüdek	2	dıŋnat-	2	düvü-dalaş	2
çayınnandır	2	çüdürt-	2	dırgak	2	düyme-	2
çayıŋayın-	2	çügen-çular	2	dırgaktıg	2	eejek	2
çayır	2	çügenne-	2	dış	2	eel-	2
çaza	2	çügennig	2	dıt-	2	eer- I	2
çazıradır	2	çüktet-	2	dıvıla-	2	eereş-çalın-	2
çeen	2	çülü-	2	didin-	2	eeta	2
çeerbi dört	2	çülüt-	2	diiŋ	2	ege I	2
çergeleşkek	2	çüs sezen	2	dirgel-	2	egiir	2
çettirt-	2	çüzün-bürü	2	dirigayın-	2	el I	2
çıga-	2	çüzünne-	2	doja-	2	eleŋ-tendiŋ	2
çıgaan	2	daadı	2	doktaat-	2	eleyti	2
çııl- haal-	2	daalıktat-	2	dolga-	2	elezinnig	2
çıır-	2	daamay	2	dolgay	2	elik	2
çıkkıŋayın-	2	daas-	2	dolu I	2	emge-hayaajok	2
çılça	2	daga-	2	domaktan-	2	emgele-	2
çıldıktıg	2	dajıgla-	2	domuŋayın-	2	emin	2
çılgılıg	2	dajı-torgu	2	doŋgaytır	2	enniir torul-	2
çılındı	2	dal-	2	doozun-dovurak	2	ep-çöp	2
çırı-çırıktıg-çılçıktıg	2	dalaş-	2	dopçu	2	epteş-	2
çiiledi	2	dalgı- II	2	dopçugula-	2	eregey	2
çimirlig	2	daŋzı	2	dora I	2	ergildir-dolgandır	2
çindiŋeyin-	2	dargadat-	2	dora II	2	ergim	2
çiŋ I	2	dars-dirs	2	doy-dooramçı	2	eriide-	2
çiŋgirtilen-	2	das	2	doytuŋayın-	2	erlik	2
çiŋzelig	2	daşpılıırla-	2	döge-	2	erte-burungu	2
çip-çige	2	daştık-	2	dögerin-	2	ertem-şidilig	2
çirik	2	daştıkı	2	döje-	2	eş- II	2
çiriktig	2	daya-söösken	2	döjel-	2		
çiş-	2	dayza	2	dölem	2		
çoguş-	2	deek	2	döŋ	2		
		deeşkinne-	2	dörbün	2		

eşkede-	2	hıg	2	ırla-		kazılgan	2
eşpi	2	hıŋayın-	2	höömeyle-	2	kazılganna-	2
eştig	2	hımış	2	ış-	2	kedee	2
et-keş	2	hımıza-	2	ış-çıt	2	kedereze	2
ette- I	2	hilinçek	2	ıyaş-daş	2	keşsig	2
etteldir-	2	hilinçekte-	2	ıyaşta-	2	keşteldir-	2
ettig II	2	hilinçekten-	2	ıyıŋ-kıyaŋ	2	kettir-	2
evir- çavır-	2	hindik	2	idikte-	2	kezeede	2
eviril- çavırıl-	2	hindiktig	2	idiş-sava	2	kıdat	2
ezildir-	2	hinnig	2	ilbile-	2	kılbış	2
ezin	2	holu-	2	ilbilen-	2	kılıyt-	2
haagayndır	2	honaş	2	ilbi-şidilig	2	kım-daa	2
haajılıg	2	honçu	2	ildik-	2	kırgı- hıdı-	2
haal-	2	hoogayın-	2	im	2	kırıl-	2
haaladı	2	hop	2	imile-	2	kırı-nazıla-	2
haalgalıg	2	horam	2	imir-amır	2	kırladı	2
haaylıg	2	horanna-	2	işti-baar	2	kırlıg	2
hadıŋ	2	hovagan	2	işti-daştı	2	kıstındır	2
hadıt-	2	hoy-	2	işti-höŋnü	2	kıymış	2
ha-duŋma	2	hoylat-	2	iyeldiri	2	kızaş-dars	2
hak	2	hoytpak	2	iyelig	2	kızıl-şilgi	2
halançı	2	hoyu-hoyulduru	2	iyeşki	2	kızır-	2
halap	2	kta-	2	kaasta-	2	kirbiktig	2
halay-	2	hoza-	2	kadarçı-havıçı	2	kirije-	2
halda-	2	hölçok	2	kagıs-	2	koda	2
handır-	2	hömüldürge	2	kajarar-	2	koda-hooray	2
hannıg	2	höndürgelig	2	kalbaş	2	koja	2
haraaça	2	hörük	2	kançan-	2	koldu	2
harık	2	hörükte-	2	kançangaş	2	kolun-çirim	2
hat-salgın	2	hörükteldir	2	kaŋgay	2	kolun-şavıldır	2
havırçı	2	hövee-		kaŋgı	2	koŋ	2
hay- I	2	huragan	2	kaŋgırat-	2	korgunçug	2
haydın-	2	huu	2	kaŋgırtkayndır	2	kort- sürte-	2
haydın-şügdün-	2	hülbüs	2	kara-çal	2	koşkat-	2
hayıladır	2	hülümzüre-	2	kararış-	2	kovaş	2
hayım	2	hüree	2	karartı	2	kozurgay	2
haylıg	2	hürer-	2	karbaŋna-	2	ködürgelig	2
haynıgıla-	2	ıı-sıı	2	kartta-	2	köjük-	2
haytıgayın-	2	ılgal-	2	karttal-	2	köŋgeyti	2
heelig	2	ına-	2	kaşka	2	köŋgürt	2
hemçeeldig	2	ınat-	2	kattaştır	2	kördün-	2
henerten	2	ındınnıg	2	kaygamçıktıg	2	körünçük	2
heŋmele-	2	ıŋay-beer	2	kayıŋarnıı-daa	2	köründür	2
hey II	2	ır	2	kaytıktır	2		
hıdı-	2	ırbaŋayın-	2				
		ırı-höömey	2				

köstüg	2	nayır-naadım	2	ööret-	2	sımıraş-	2
kövüde-	2	odurul-	2	öpeeliktet-	2	sın I	2
kövürügle-	2	odus-tümen	2	örgeelig	2	sırbık	2
közün-	2	oh	2	örgele-	2	sırılıg	2
kudala-	2	ok-bijek	2	örte-	2	sıvırıl-	2
kul	2	ok-boo	2	örteŋ	2	sidiktet-	2
kulçu	2	ok-ça	2	ört-halap	2	siir-	2
kur-	2	oktagıla-	2	örtten-	2	sirbeytkile-	2
kurbulçunna-	2	oktargay	2	ösket-	2	sirtiledir	2
kurjaldır	2	oktaş-	2	ösküs-çavıs	2	sogaaş	2
kurjandır-	2	olap	2	ös- törü-	2	sogunnug	2
kurlug	2	olbuk-şiree	2	öştekteş-	2	soksa-	2
kurt-kımıskayak	2	onaaş-	2	öt	2	sonuurgat-	2
kurttu-	2	on-on	2	öttür-	2	soŋga	2
kuskunnak		oŋ II	2	öy II	2	soŋna-	2
urayla-	2	oorul-	2	öylüg	2	soo-	2
kut	2	oraaş-	2	özen	2	sool-	2
küçülüg	2	oran-taŋdı	2	saadakta-	2	sor-	2
küdük	2	oray II	2	saadat- I	2	sorlug	2
küjü	2	orta II	2	saarıg	2	soygula-	2
küş-şıdal	2	oşkaş-	2	saarzık	2	södürge	2
küştüg-şıdaldıg	2	ot-paş	2	saattıg	2	sögür-	2
küze-	2	ottug I	2	sagaan	2	sökpünen-~	
küzürüm	2	ottug-çattıg	2	sal	2	söpkünen-	2
maga-bot	2	ottur-	2	saldın-	2	söŋne-baraalga-	2
magat	2	oy I	2	salgaŋayın-	2	söölgü	2
malçı-hoyju	2	oy III	2	salgın-hat	2	sös-çugaa	2
maŋnık	2	oy IV	2	samna-	2	sudurlug	2
maşpaytı	2	oybak	2	sançok	2	suksun-suggat	2
mege	2	oy- kıy-	2	sandan	2	suragla-	2
meŋgilig	2	oy-oy	2	saŋ I	2	suyban-	2
mergen	2	oyus-	2	sargar-	2	sülde-sünezin	2
meşke	2	ögbey	2	sayak	2	süme	2
mınaar	2	öge- daga-	2	saygırak	2	sür-küçü	2
mıyaktat-	2	öglüg-baştıg	2	sayıt	2	sürte-	2
mijireş-	2	öjür-	2	saylan-	2	sürüştür	2
moga- şıla-	2	öktere-	2	sayzanak	2	süü-sünezin	2
moga- tur-	2	öleŋnig	2	semis	2	şaagayın-	2
mokulçak	2	öleŋ-sigen	2	serge-	2	şaaŋayın-	2
mögüde-	2	ölürüş-	2	setkil-sagış	2	şaar	2
muŋ-diş	2	öŋgür	2	sıgırt-	2	şaarart-	2
muŋgagda-	2	öŋnük	2	sııgayın-	2	şagjagar	2
muŋnug	2	ööle-	2	sık-	2	şala	2
murnundaazı	2			sıkırış-	2		
				sımıranış-	2		

şalaŋday	2	tavar-	2	uran	2	aan III	1
şalıradı	2	tavarıt-	2	uran-şever	2	aarak	1
şalırtkayndır	2	taygalıg	2	uru	2	aarıg-kadık	1
şaŋnat-	2	tayzı-tayzı	2	uşkar-	2	aartıkta-	1
şara I	2	tejee-	2	uşkaş-	2	aas-dıldıg	1
şara II	2	tenek	2	uşpa	2	aay II	1
şaşkılaş-	2	teni-	2	uş- tur-	2	aay-baş	1
şayıt	2	tepkilen-	2	ut- I	2	aay-baştıg	1
şeŋne	2	tevis-	2	uuşta-	2	aayjok	1
şever	2	teylet-	2	üçügen-çanagaş	2	açı-duŋmalıg	1
şıdaldıg	2	tıngar-	2	üdü- şidi-	2	açı-üye	1
şıdamıkkay	2	tıptın-	2	üjeg	2	adaandazı	1
şııgayndır	2	tırttır-	2	üŋge-	2	adaan-mööreylig	1
şılbala-	2	tıvıs-	2	üŋger-	2	adaannaş-	1
şınaa	2	tıvış-	2	üŋgertin-	2	adaan-oyun	1
şıray	2	tig	2	üpte- tona-	2	adaarga-	1
şıvaş-	2	togla-	2	üre- dala-	2	adaargançıg	1
şıvık	2	tolan-	2	üreş-hüreş-	2	ada-iyelig	1
şidilet-	2	toŋ	2	üs I	2	adakta-ködür-	1
şig	2	tooçu-	2	üsküleştir-	2	adalıg	1
şiigayın-	2	torgu-maŋnık	2	üstür-	2	adalışkı	1
şiijek	2	tos-taŋma	2	üstüürten	2	ada- sura-	1
şili-	2	tos-tüme	2	üş çüs bejen	2	adıg-hayırakan	1
şim-	2	toyaa-	2	üüle	2	adıgjı-tudugju	1
şinçilig	2	toylu	2	üyele-	2	adıksa-	1
şiştegile-	2	töleede	2	üyer	2	adıŋayın-	1
şiştel-	2	tölge	2	üzük	2	adış II	1
şiy-	2	töngü	2	üzük-om	2	adış-soguş-	1
şogla-	2	töögülüg	2	üzüktelçok	2	adıy-hölüy-	1
şoru I	2	töreldig	2	yadaraan-çüdereen	2	agar-	1
şoşku-	2	tudum	2	yambıla-	2	agı	1
şugumnug	2	turguzu	2	aa IV	1	agıy-dıgıy	1
şura-	2	turumçu-	2	aadamna-	1	ag-şeriglig	1
şurat-	2	turuş-	2	aagayın-	1	ajıg II	1
şutkul-	2	türe-	2	aa-hoo	1	ajıg-çirik	1
şuuştur	2	türegdel	2	aajı	1	ajıgla-sezigle-	1
şuvuşkan	2	udatkan-düdetken	2	aajıla-	1	ajıgla-tejigle-	1
şüg-	2	udavaanda	2	aakı	1	ajık I	1
şüülde	2	udavas	2	aala-	1	ajık II	1
taaktaldır	2	ugba	2	aaladır-çiiledir	1		
taalıŋna-	2	uktug	2	aalaymak	1		
tanak	2	ulçu-	2	aal-örgee	1		
taŋmalıg	2	ulgat-	2	aan II	1		
taŋnıg	2	ulug-hırın	2				
tarak	2	ur-	2				
tarakta-	2						

ajıl-amıdıral	1	alıg-şaglıg	1	şeverle-		atpaŋ-sogaŋ	1
ajılda-	1	alıksa-	1	arıktal-	1	atpaş	1
ajıl-herek	1	alıs	1	arıktal-oruktal-	1	at-sıptıg	1
ajın- darın-	1	alış- beriş-	1	ar- kur-	1	attandır-	1
ajır II	1	alıy-şalıy	1	arıldır-aştaldır	1	attan-tolan-	1
ajırgan-	1	al-şag	1	arın-	1	attıg-aldarlıg	1
ajırgançıg	1	amgıı	1	arınnıg	1	attın- I	1
ajıttın-	1	amı-daŋgırak	1	arın-şıray	1	attınış-	1
ajıttır-	1	amılıg-tınnıg	1	arı-övür	1	avıra-azıra	1
akılıg	1	amır-şöleen	1	arjaan-kuduk	1	avıral	1
ak-kır	1	amza- çi-	1	arjaŋ-korjaŋ	1	avırar-	1
ak-kızıl	1	ançıg	1	arjı	1	avıyaasta-	1
ak-kök	1	aŋ-araatan	1	artçıgaş	1	avıyaastıg	1
aksı-murnu	1	aŋgaş	1	artı-horaa	1	ay III	1
akşa	1	aŋgaytı	1	artıı	1	ay IV	1
aktıg-köktüg	1	aŋgaytır	1	artıja-	1	ayançı-	1
ak- tögül-	1	aŋgıda	1	artıl-	1	ayan-olut	1
ala-kara	1	aŋgıla-	1	artınçak	1	ayaŋ	1
ala-kök	1	aŋna-diiŋne-	1	artındaa	1	ayastır-	1
alalıg	1	aptıg	1	artışta-şaanakta-	1	ayla-	1
alaŋ	1	ar-	1	art-sın	1	ayladı	1
alay-uruk	1	araga-darılıg	1	arzagar	1	aylık-çıldık	1
albıktır	1	aragala-nayırla-	1	arzaytı-merzeyti	1	aynı-	1
alçaŋnadı-kelçeŋnedi	1	arala-	1	askak	1	aytırış-	1
aldan aldı	1	aram-saar	1	askaŋna-	1	aytıza-artıja-	1
aldan ses	1	arat-çon	1	askırlıg	1	aza-börgü	1
aldar	1	arbay-taraa	1	aspakta-	1	aza-çetker	1
aldar-at	1	ar- dor-	1	astık-	1	azar-deer	1
aldı çüs aldan	1	arga-arıg	1	aşta-çemne-	1	azargançıg	1
aldı-kiş	1	arga-daş	1	aştaksa-	1	azıngıla-	1
aldılıg	1	arga-kaksak	1	aştal-	1	baçıttıg	1
aldın-hümüs	1	argala-megele-	1	aştamzıra-	1	bagaytır	1
aldın-kızıl	1	argalıg II	1	aştat-suksat-	1	bag-çular	1
aldın-sarıg	1	argalıg-duzalıg	1	aşta- türe-	1	baglagıla-	1
aldır-tuttur-	1	argamçılıg	1	aştın-şügdün-	1	bajımayla-	1
algaadır	1	argıy-ergiy	1	at III	1	bajıŋnıg	1
algan-	1	arı I	1	at- boola-	1	bakıla-kör-	1
algı II	1	arı-börü	1	at-çol	1	bakka	1
algı-keş	1	arıg-daş	1	atkılaştır	1	bala	1
algıla-	1	arıgla-	1	at-mal	1	baraa	1
algırgıla-	1					baraalgat-	1
algış- kırış-	1					baraan II	1

baraan III	1	bilinmestet-	1	butta-	1	çalım-hayalıg	1
baraannıg	1	biriktir-	1	buu-haa	1	çamçıvakta-	1
bargıs-	1	biyeedegi	1	buuk-sarık-	1	çamdık	1
barıs	1	bodagannıg	1	buylalıg	1	çamdıy-	1
başkar-	1	bodaldıg	1	buzu-	1	çamırıl-	1
başkılıı	1	bodangıla-	1	büdüştüg	1	çanagaş	1
baştandır	1	bodan-şiren-	1	bürtük	1	çanagaştan-	1
baştıŋnat-	1	bogbalıg	1	büzeele-	1	çança	1
bayı-	1	bolgaattın-	1	büzüret-	1	çançarat-	1
bayırla-maŋnayla-	1	bolgay-la	1	çaa-baraan	1	çançıkta-	1
bayırla-nayırla-	1	book	1	çaa-çalbaktıg	1	çandır	1
bayırlıg	1	boola-	1	çaa-çapkıŋ	1	çaŋçarlan-	1
bazım	1	boom	1	çaak III	1	çaŋçarlandır	1
bazırıg	1	boova	1	çaakta-	1	çaŋçırıl-	1
beg-kunçug	1	bora-	1	çaalan-	1	çaŋgı	1
bejen-bejen	1	boraannıg	1	çaalanış-	1	çaŋna-	1
bejeleen	1	boraş-	1	çaavay	1	çap-çaa	1
beletkel	1	borbaş	1	çadaglan-	1	çar- dil-	1
beriş-	1	boskaktıg	1	çadag-yavıgın	1	çargaş	1
bes	1	böktür-	1	çada- türe-	1	çargıradı	1
beş-çüs bejen	1	böldün-	1	çaggıla-	1	çargırt	1
beti-dize	1	böldünüş-	1	çagılga	1	çarıktıg	1
bıdaa	1	böldür-	1	çagırt-	1	çarınnıg-töştüg	1
bıgınnıg	1	bölge	1	çaglak	1	çarış-hüreş-	1
bıjıg	1	böödey	1	çaglaktan-	1	ças- II	1
bıjıgla-	1	bööldegile-	1	çaglan-	1	ças-boraan	1
bıjır	1	bööldeş	1	çajıg	1	çaskı	1
bılaaş-	1	bööskünne-	1	çajın-buzu-	1	çaşış-	1
bılgırgıla-	1	böskektig	1	çajır-buzut-	1	çaşkannan-	1
bırıla-	1	buduk-sadık	1	çakpa	1	çaşpaala-	1
bırlaŋayın-	1	budulçak	1	çal	1	çaşpan	1
bırlaŋna-	1	bugagılaştır	1	çalaa	1	çaşta- II	1
bış-	1	bujurgançıg	1	çalat-	1	çat-duman	1
bışkı	1	bulaaş-hunaaş-	1	çalbıış	1	çattıl-	1
bıtta-	1	bulaktıg	1	çalbııştıg	1	çavaa-bogba	1
biçe-ergek	1	bulannadı	1	çalbıraaştan-	1	çavagalıg	1
biçii-ergek	1	buluŋ	1	çalçay	1	çay- II	1
bijektig	1	burtugayın-	1	çalçı-	1	çayga-	1
bijireş-	1	burtugayndır	1	çaldıradı	1	çaygı	1
bijirtkeyin-	1	burtuŋayın-	1	çalgaarat-	1	çayıŋayndır	1
bijittin-	1	burun	1	çalgı-	1	çayırla-	1
biliglig	1	burundukt ug	1	çalgın-çakpa	1	çayladır	1
bilinmeste-	1	but-hol	1			çaylat-	1

çazarla-	1	çılda-	1	çirtir-	1	çütküt-	1
çeçek	1	çıldagaan	1	çize-çime	1	çüü-höö	1
çeçek-çimis	1	çıldır-	1	çoksun-	1	çüül-bürü	1
çeden bir	1	çılgandır-	1	çokta- I	1	çüvelig	1
çedikse-	1	çılgıla-	1	çol	1	çüzünnüg	1
çedis-	1	çılıg-çımçak	1	çolbuŋ	1	daalık	1
çeerbi-çeerbi	1	çılıgla-	1	çoldaş-taldaş	1	daaştıg	1
çeerbi beş	1	çılıktır-	1	çonattın-	1	daaylıg	1
çeeren	1	çımçakta-	1	çonna-	1	dagdın-dügdün-	1
çelbiiş	1	çımçat-	1	çoogla-	1	dagıl	1
çeme-halaa	1	çım-sırt	1	çook-kavı	1	dagja-	1
çemele-	1	çıpşın-	1	çookşulaş-	1	daglıg-daştıg	1
çemiş	1	çıpşınçak	1	çookşulat-	1	dajaara-	1
çemnig	1	çıpşır-	1	çookta	1	dalaş-dakpış	1
çemzig	1	çıraŋ	1	çoonduŋ-kançandıŋ	1	dalaş-dolaş	1
çeŋge	1	çırıtkılan-	1	çoralıg-sıyaaptıg	1	dalaştır-	1
çeŋne-çer-çemzek	1	çırıtkılıg	1	çorgus-	1	dalbaŋnat-	1
çer-çer	1	çıskaa-	1	çoruksa-	1	dalgak	1
çer-delegey	1	çıtkıla-	1	çorutkula-	1	dalgan	1
çerle-	1	çıttaş-	1	çot- çülgü-	1	dalgı- I	1
çerlik	1	çig-bışkan	1	çottun-	1	dalgıg	1
çes	1	çigir-boorzak	1	çovulaŋnıg	1	damçıgır	1
çeskinçig	1	çigzin-	1	çögen-	1	daŋ II	1
çeste	1	çiigayndır-şoogayndır	1	çölbey-	1	daŋgıragla-	1
çetker	1	çiigeyin-	1	çöŋgeeleş-	1	daŋzıla-	1
çet- söle-	1	çiigeyiniş-	1	çörü-	1	dapıgayın-	1
çettin-	1	çiik	1	çuduk	1	daraazında	1
çıda-seleme	1	çiiledi-şooladı	1	çuga	1	darın-	1
çıdıırga-	1	çiiŋeyin-	1	çugaajok	1	darjaş-dorjaş	1
çıgaan-daŋgırak	1	çiiŋeyin-şooŋayın-	1	çugaalan-	1	darjı	1
çıgıı	1	çiiŋeyndir	1	çugaalattın-	1	daspılıg	1
çııldır-	1	çiirimey	1	çugaalıg	1	daş-dovurak	1
çıırıl-	1	çiktig	1	çugaa-soottug	1	daşkaar	1
çıjıradır	1	çiligçik	1	çugaa-sös	1	daşkaarla-	1
çıjırttır-çaŋçan-	1	çin	1	çularlıg	1	daştıg	1
çıjırttır-çaŋçattın-	1	çin-çannıg	1	çulçur-	1	dayangıştıg	1
çık	1	çindi-	1	çuruk-küzürüm	1	daynagıla-	1
çık-çak	1	çinnig	1	çüdek-çadak	1	dazagar	1
çılbay	1	çiŋgir	1	çügennen-	1	dazaytı	1
çılçırıkta-	1	çip	1	çügürük	1	dazıl-damır	1
		çiptig	1	çülgü-	1	dedin-hayın-	1
		çiril-	1	çünük-	1		
		çirim	1				

dedirleniş-	1	dırgıradı	1	doraan-daaraan	1	duy-	1
deedi	1	dırıgıyndır	1	dordum II	1	duyuglug	1
deeji	1	dırıjaş	1	dort	1	duzak	1
deejile-	1	dıştıg	1	doruk-	1	düje- II	1
deerbek	1	dıtçık	1	dostur-	1	düjen-	1
deerezinde	1	didim	1	doştug	1	düjet-	1
deerigle-	1	didirt-	1	dovuk-dorzuk	1	düjük	1
deert-	1	diize	1	doyt	1	düjülgelig	1
deeskiniş-	1	dil-	1	dozula-şirile-	1	düjürt-	1
degeelig	1	dildir-	1	dozuŋayın-	1	dükpür-	1
delgere-	1	dilen-	1	dozuŋayndır	1	dükpürgüle-	1
delgeret-	1	dilet-	1	dögelen-	1	dükte-	1
dem I	1	dirgeş-	1	dögey	1	dükten-	1
demin	1	dirile-	1	döküldüreŋ eyin-	1	düldür-	1
demir-des	1	dirt-	1	dölemne-	1	düley	1
demir-sugluk	1	dirtiledir	1	dömeyleş-	1	düleyle-	1
demiseş-	1	dittik-	1	dömüyt-	1	dülgüür	1
demneş-	1	dizeele-	1	döŋ-döstek	1	dündük	1
dendiş	1	dokpak	1	döŋgeliktig	1	dündüŋnedir	1
depşi-	1	doktar	1	döŋgeytir	1	düneniŋ-ne	1
deri-	1	doktar-moondak	1	döŋgülçekten-	1	dün-hün	1
derig-hereksel	1	dolgak	1	döp	1	düŋge	1
derit-	1	dolganış-	1	dörgünek	1	düŋze	1
derittin-	1	dolu-çaaşkın	1	dört-davan	1	düptüg	1
desker-	1	dolu-tuman	1	dört-dayak	1	dürbü-	1
deskileş-	1	domak	1	dört-dayakta-	1	dürzü-hevir	1
deskirnir	1	domçugaynıŋ	1	dört-dayaktadır	1	dürzü-türü	1
destir-	1	doŋ II	1	dörtelee	1	düş-hün	1
devi- davı-	1	doŋgaŋayndır	1	dörten-dört	1	düştüktüg	1
devidençig süreedençig	1	doŋgayt-	1	dörten ses	1	düüngü	1
devig	1	doŋgurak	1	dös-dögee	1	düveş-onaaş-	1
deviş-davış-	1	doŋgurladı	1	döstün-	1	düvüreŋ	1
devit-maŋnat-	1	doŋnug	1	dugan	1	düvüret-	1
dıdık	1	doŋnuktug	1	dugayı	1	eçigey-açıgay	1
dıgdın-	1	doonak	1	dujaa- II	1	edik-heptig	1
dıigayın-	1	doora-	1	dujaal	1	edile-azıra-	1
dıŋzış	1	doorazından	1	durannıg	1	eegileş-	1
dıŋzıtkıla-	1	doorbaş	1	duruyaa	1	eegi-töş	1
dıraanayla-	1	doos-	1	dus-kujur	1	eert-	1
dırba-	1	doozunna-	1	duş-	1	egee	1
dırbaktaş-	1	doozunnaldır	1	duu	1	egeertinmes	1
dırba-suyba-	1	doozunnat-	1			egendi	1
		dopçu-	1			egey	1
		dopçula-	1				

egiirde	1	epte-		evileŋne-		haralda-	1
egişte-	1	çöpte-	1	çövüleŋne-	1	haram	1
egiştedir	1	ereen	1	evileŋne-savılaŋna-	1	haramdık-	1
egit-	1	ereen-ala	1	ezer-çügen	1	harbıila	1
egliŋeyndir	1	eree	1	ezer-çügennig	1	har-çaaşkın	1
eh	1	eremik	1	ezerteŋgile-	1	harı	1
ejegeyle-	1	ereŋgeyle-	1	ezildir	1	harlıktır	1
ejelet-	1	eres-ertem	1	ezil- ele-	1	har-şuurgan	1
ejen	1	erestig	1	ezil- hayıl-	1	hat-halap	1
ejen-eytiin	1	ergelendir	1	ezim-arga	1	hatkılaştır	1
ejin- II	1	ergen-bolgan	1	ezin-sırın	1	havıçılıg	1
ejindir-	1	ergi-	1	haa II	1	havıktıg	1
ekii	1	ergiliş-	1	haagayın-	1	havıt-	1
ekiri-	1	er-hey	1	haaldır	1	hay	1
ekti-moynu	1	erik	1	haalgaktıg	1	hay- II	1
el II	1	erte-burun	1	haaŋayın-	1	hayaala-	1
elbiŋayın-	1	ertem	1	haçılan-	1	haya-daştıg	1
eldeptig	1	ertem-bilig	1	hadıgıla-	1	hay-çetker	1
elegde-türegde-	1	ertem-biliglig	1	hadıŋayndır	1	haygıılçı	1
elençi	1	ertem-şidi	1	hajıl-şiree	1	haygıılda-	1
eleŋeyiniş-	1	ertkile-	1	hakpaŋayndır	1	hayındırt-	1
eleŋeyndir	1	erzig	1	haktır-	1	hayıŋayndır	1
eleŋ-halaŋ	1	estet-	1	halak-tülek	1	hayıŋnadır	1
eleŋne-	1	eş- I	1	halançıg	1	hayıra	1
eleyt-çılbıyt-	1	eşkenne-	1	halaŋgıy	1	hayıraan	1
eleytir	1	et-baraan	1	halap-şuurgan	1	hayırga	1
eliy-seliy	1	et-çag	1	halaş	1	haymırıkta-	1
em-dom	1	et-çem	1	halaygayın-	1	haynık	1
emeeş	1	et-heŋme	1	haldat-	1	heele-	1
emegle-	1	et-hereksel	1	halıgıla-	1	helegey aa	1
emegleş-	1	et-höreŋgi	1	halıra-hulura-	1	hemçeel	1
emeş-	1	ette-malda-	1	halırgay	1	hemçeg-huusaa	1
emgejok	1	ettet- I	1	halırtır-	1	hemçigeş	1
emgele-marjala-	1	ettet- II	1	halırtkayın-	1	hemir-	1
emnen-	1	ettig I	1	ham	1	hem-sın	1
emnen-domnan-	1	ettig-hannıg	1	hamna-	1	hençe	1
ende-	1	ettig-maldıg	1	han-damır	1	heptendir-	1
endeerel	1	ettin-	1	handır	1	heptig	1
enneş-	1	eveeşte-	1	hanıkşı-	1	her-	1
eŋdere	1	evegen-çanagaş	1	hanıla-	1	herbekten-	1
eŋge-doŋga	1	eveyik	1	hanılaş-	1	here-	1
eŋmek	1	evileŋ-çövüleŋ	1	han-sap	1	herekselde-	1
				hanzıg	1	herel	1
				hanzıra-	1		

hevis	1	horat-	1	huvulug	1	ıyaŋ	1
hıigayın-	1	hor-		huvura-	1	ıyaŋgılıg	1
hılırtkayın-	1	horamçalıg	1	huyuk	1	ıyaş-	
hılırtkayndır	1	horum-daş	1	huyuksut-	1	çeergen	1
hıl-kurt	1	horumnug	1	huyuktal-	1	ıyaşçı	1
hımıs	1	hostug	1	hül-dalgan	1	ıyat-	1
hıraala-	1	hovulandır	1	hüleendir-	1	ıylıŋayın-	1
hıral-	1	hovuldug	1	hündülel	1	ıylıŋayndır	1
hıraylık-	1	hovuluur	1	hünezinnig	1	ıytayt	1
hırbala-	1	hoyguruktа-	1	hünzedi	1	ızıguurlug	1
hırınnıg	1	hoyugla-	1	hüree-hiit	1	ızırındır-	1
hıyırak	1	hozadır	1	hüreŋ-kızıl	1	ızırış-	1
hıyış-	1	högleş-	1	hürgül	1	ızırt-	1
hiigayın-	1	hökküledir	1	hürüm	1	ideget-	1
hiiŋeyin-	1	hökpeeliktedi	1	hürümne-	1	edikte-	
hilinçektig	1	hölbeŋeyin-	1	ıdala-	1	hepker-	1
himiren-	1	hölbeŋeyndir	1	ıdırat-	1	idiktig	1
hir	1	höleste-	1	ıglaŋayın-	1	ijiş-	1
hire-hire	1	hölürt	1	ııt-daaş	1	ilbekte-	1
hojuulalıg	1	höme	1	ııt-şimeen	1	ilbilet-	1
hok	1	hömee	1	ııttaş-	1	ilbi-	
hokkuŋayndır	1	hömee-şadaa	1	ıjık	1	şidilen-	1
hokpa	1	hömür	1	ıjıt-	1	ilçirbe	1
hokpalday	1	hönde-	1	ılap	1	ilçire-	1
holak	1	höne-	1	ılaptıg-şınnıg	1	ildirtin-	1
hola-kara	1	höŋnü I	1	ılavıla-	1	ilindir-	1
hola-sarıg	1	höŋnü II	1	ılbıra-	1	imigayın-	1
hol-davan	1	höŋnü-tura	1	ılbırat-	1	imigeyin-kımıgayın-	1
hol-kırı	1	höögeyin-	1	ıldırt-	1	imile-kıymıŋna-	1
holuş-	1	höömey	1	ıldırtılaş	1	imiŋeyin-kıymıŋayın-	1
homdu	1	höömeyle-	1	ılga-	1	imne-	1
homudançıg	1	höömeyleş-	1	ılgal	1	imnig	1
honaştıg	1	höönnüg-		ılgın	1	iştel-	1
honatta-	1	höönçok	1	ımıraa	1	işten-	1
hondur-düjür-	1	höörjüt-	1	ınaa	1	işti-hörek	1
hooçun	1	hörekte-	1	ınan-	1	iştii-hoyun	1
hoor III	1	hörekteeştig	1	ınçalza-daa	1	işti-sagış	1
hoor II	1	höreŋgi	1	ınçan	1	itkile-	1
hooylu	1	hörle-	1	ınçan-	1	iye II	1
hoptaktat-	1	hörlüg	1	ındın-betin	1	iyi çüs	
hoptaktan-	1	hörtey-	1	ıradır	1	bejen	1
hora	1	hörzün	1	ırlıg-şoorlug	1	iyigi	1
horagannıg	1	humagala-	1	ıskılaat	1	iyildirzi	1
horagayla-	1	huna-serge	1	ıtkılaştır	1	iylen-	1
horan-hordan	1	hura-	1	ıyak	1	izit-	1
		huva	1				

kaagayın-hoogayın-	1	kaŋsı	1	kazak	1	kır III	1
kaagayın-koogayın-	1	kap	1	kazapça	1	kırdır-	1
kaargan	1	kapsırlıg	1	kazırat-	1	kırgan-çönük	1
kadaala-	1	kaptaazın	1	kazırt	1	kırış-	1
kadagalat-	1	kaptaazınna-	1	keçim	1	kıskala-	1
kadaktıg	1	kara-araga	1	kedeer	1	kıstın-	1
kadan-	1	kara-büürek	1	kedet-	1	kışkı II	1
kadarçılıg	1	kara-dilgi	1	kedirildir	1	kışkırış-	1
kadart-	1	karakta-kulakta-	1	kedirt-	1	kıvıs-	1
kadat-	1	karaktat-	1	keergençig	1	kıybıŋnat-	1
kadaylıg	1	karaŋdır-	1	kejee II	1	kıygırış-	1
kadı-	1	karaŋgılat-	1	kejeeniŋ-ne	1	kızaŋayndır	1
kadııra-	1	karaŋna-	1	kejegele-	1	kızaŋnaaş	1
kadık	1	karaŋnadı	1	kejildir	1	kızaŋnadı	1
kagdın-	1	karbaş	1	kejir-	1	kızaŋnadır	1
kajan-daa	1	kargaktaldır	1	keldir-	1	kızıgaar	1
kajar	1	kargıraala-	1	keldirt-	1	kızıl-sarıg	1
kajıkkılaştır	1	kargıradır	1	kem	1	kızıtpalıg	1
kajıktalıp	1	karjı-doşkun	1	kem-hora	1	kiçeengeylig	1
kajır-	1	kastıl-	1	keŋgirtkeyin-	1	kiçeettin-	1
kajıradır	1	kastın-	1	keskindi	1	kiçigene	1
kakkılaştır-	1	kastır-	1	kestin-	1	kiiskit-	1
kaktagıla-	1	kaş-kaş	1	kevimzire-	1	kijigileştir	1
kaktan-silgin-	1	kat III	1	kevin-herekçok	1	kijirgen-	1
kaktın-	1	katap-katap	1	kezee	1	kiŋgire-	1
kaktır-	1	katılışkı	1	kıjan-hınan-	1	kiŋgirtkeyin-	1
kalbak-çarın	1	katkı	1	kıjık	1	kirbey	1
kalbaŋna-	1	kattırgıla-	1	kıjırgançıg	1	kirbik	1
kalçaaraan	1	kattır- ittir-	1	kıjırış-ittiriş-	1	kirijet-	1
kalçaaraan-ulaaraan	1	kavıŋgır	1	kıktıg	1	kizirgey	1
kambı	1	kavı-sorbu	1	kılaŋayın-	1	koda-sürüg	1
kamgala-	1	kayaa-bir	1	kılaŋnat-	1	kogja-	1
kamgala-karakta-	1	kayda-çüde	1	kılay-	1	kojaalıkta-	1
kam-hayıra	1	kayda-daa	1	kılgıla-	1	kojagar	1
kançaar-daa	1	kayga-hara-	1	kılıktan-	1	kojalandır	1
kandıg-bir	1	kaygaş-	1	kılıktıg	1	kojalaŋnıg	1
kaŋ-demir	1	kayı-bir	1	kılınna-	1	kojaŋayın-	1
kaŋgıra-	1	kayı-hamaançok	1	kımçılan-	1	kojayt-	1
kaŋgıradı-koŋguradı	1	kayık	1	kımzarlıg	1	kokpa	1
kaŋgırtkayın-	1	kayırat-	1	kındarlan-	1	kon-daalay	1
kaŋ-kadık	1	kayırt	1	kıŋgıladı	1	koŋga	1
				kıŋgırtkayndır	1	koŋguradı	1
				kıpsınçıg-çarjınçıg	1	koŋgurtkayndır	1
						koptar-	1
						korgulçun	1

korgurttur-		kurjag	1	meçigey	1	nügüldüg-	
kargırttır-	1	kurla-	1	medee-		küjürlüg	1
korkut-	1	kurttug	1	horaa	1	oçurlug	1
kort- sezin-	1	kurul-	1	medeele-	1	odaglan-	1
koş-kom	1	kuştug-		melegey	1	odarlat-	1
koştandır	1	bijik	1	mendile-	1	oglaa	1
koygun-		kuttur-	1	meŋ	1	oktug-	
toolay	1	kuuraŋayın-	1	meŋnig	1	çemzektig	1
ködee	1	kuurar-	1	meskildeş-	1	olçalat-	1
ködürge	1	kuygala-	1	mezi	1	olçur-	
ködürüş-	1	kuyus-	1	mınçaldır-	1	solçur	1
kögeerlig	1	küçü	1	mırs	1	oluy-şavıy	1
kök II	1	küçülüg-		mırzıyt-	1	omakşı-	1
köksе-		türlüg	1	mıyaktıg	1	omaktıg	1
hörekte-	1	küçü-		mogattın-	1	omna-	
köksü I	1	sünezin	1	moondak	1	somna-	1
köksü II	1	küçü-		moora-	1	onaalga-	
köŋgeytir	1	şıdaldıg	1	moortan	1	hüleelge	1
körgütkeyin-	1	küs	1	mortuk	1	onalaa	1
kör- şinçi-	1	küskü	1	mögeje	1	onçala-	
körükse-	1	küştüg-		möge-		mendile-	1
körülge	1	küçüten	1	şıırak	1	onda- osta-	1
körünçüktüg	1	küüse-	1	mögüdet-	1	oŋgaça	1
köründür-	1	küzeldig	1	möŋgere-	1	oŋga- kagı-	1
kös	1	lama	1	mööle-		oŋgar-	
köstee	1	maa	1	aala-	1	çaskar-	1
köstügüle-	1	maanay-		mööre-	1	oŋga-	
köstün-	1	bükse	1	mör	1	suksa-	1
köş	1	maas	1	mör-şor	1	oŋgay-	1
köş- düş-	1	madıgayın-		mözü	1	ooda	1
köşkün	1	medigeyin-	1	muŋ II	1	oojuktur-	1
kövüktüg	1	maganalıg	1	muŋçok	1	oojum	1
közenek	1	malçın-		muŋçul-		oor	1
közülbeste-	1	kulçun	1	şuguldan-	1	oorga-	
kudara-		malçıra-	1	muŋgak	1	tayga	1
sırınna-	1	maldat-	1	muŋgaş-		oortan	1
kuday	1	malgaştıg	1	mugulay	1	oraaştır	1
kuday-deer	1	mal-sürüg	1	murnadı	1	ora-çaza	1
kudumal	1	managjı	1	münçüg	1	oraldaş-	1
kujak	1	managzın-	1	naadım	1	oran-	
kujur	1	maŋnaşkıla-	1	narın	1	çurttug	1
kujura-	1	maŋnay	1	nayırla-		oran-sava	1
kujurat-	1	margaa	1	bayırla-	1	oran-turlag	1
kulumada-	1	margıldaş-	1	nazınnıg	1	oray I	1
kum-say	1	marjala-	1	nazı-övüge	1	orayta-	1
kurga-	1	maşpaytır	1	neme-	1	ordu	1
kurgadı	1	maygın-		nogaan	1	ordu-süme	1
		balgat	1	nom-sudur	1	orlan	1
		mayık	1			orlan-	
						şovaa	1

ornukşut-		ökpele-	1	padar	1	sıırt-	1
höörjüt-	1	ökteret-	1	par	1	sııyt	1
ortan	1	öl-çaş	1	paş-ayaan	1	sımıran-	1
ortuluk	1	ölçit-	1	saadat- II	1	sınık-	
ortun	1	öle-bulalıg	1	saamçı-	1	mınık	1
oruk-suur	1	öleşkin	1	saan-		sınnıg	1
oruktal-	1	ölür- çidir-	1	savaan	1	sıŋırt-	1
orun-çıdın	1	ömek-duza	1	saat-		sırgalıg	1
orzuk-		öndür	1	doktaal	1	sırıla-	1
kerjek	1	öneezin	1	sag-	1	sırındı	1
oskundur-	1	öŋ II	1	sagın-		sırınna-	1
oşka-	1	öŋgeşte-	1	boda-	1	sırta-	1
ot III	1	öŋgür-		sagış-çürek	1	sıskı-	1
ot-çeergen	1	çaraş	1	saglaŋayndır	1	sı	1
ot-herel	1	öŋneş-	1	saglaŋna-	1	sıvırın-	1
ottuktug	1	öŋnüg	1	salbaŋayın-	1	sıyık-sayık	1
ovaalagıla-	1	öŋnük-tala	1	salgıngılaştır	1	sıyıl-	1
ovaa-şovaa	1	ööktüg	1	salım	1	sıyıŋayın-	1
oy- II	1	öölet I	1	salış-	1	sıytıgayndır	1
oyaara	1	ööndele-	1	samnat-	1	sıytıŋayndır	1
oya-çaza	1	ööndü	1	sandara-		sızıl-	1
oy- des-	1	öörlüg	1	sapkara-	1	siiledir	1
oyla- des-	1	öörüşkülüg	1	san-tüŋ	1	siilet-	1
oynaar-		öörüşkülüg		saptıg	1	silgilen-	1
kıstıg	1	-bayırlıg	1	saradak	1	sirigayın-	
oytala-	1	ööskül-	1	sat-	1	kavıgayın-	1
oyun-		öremelig	1	sava	1	sirile-	
adaan	1	örteŋzit-	1	sayakta-	1	kavıla-	1
oyun-		ört-çaa	1	saydaktal-	1	sirilet-	1
katkılıg	1	örttet-		seeŋii	1	siriŋeyin-	1
oyun-		huyukta-	1	segere-	1	siriŋeyndir	1
naadım	1	örü- II	1	segi-	1	sirtigeyin-	1
ozal	1	örül-	1	segleŋeyin-	1	sirtiŋeyin-	1
ozaldat-	1	ös-baar	1	segleŋnedi	1	sogunna-	1
ozaŋ	1	öske-	1	selemelig	1	sok- hak-	1
ozuktug	1	öskelig	1	sergemçi	1	sokkulaş-	1
öçük	1	öskeril-	1	seri	1	soksat-	1
ödek-		öskert-	1	setki-	1	soluş-	
honaş	1	ösküs	1	sezinçig	1	körüş-	1
ög-ag	1	öş	1	seziniş	1	solu-	1
ög-bajıŋ	1	öşkü	1	sezin-		sonuurga-	1
ög-örgee	1	öştekteeş	1	karada-	1	soŋgu II	1
öjeen-		öştüg	1	sıdımnıg	1	soŋguluu	1
adaannıg	1	ötkün	1	sıgık	1	soodug	1
öjeennig	1	öttün-	1	sıgırgıla-	1	soodur	1
öjeeti	1	öyle-	1	sıgıt	1	soondaazı	1
öjeş-	1	özek	1	sıgja-	1	soora-saara	1
ök	1			sıırgıla-	1		
ökpe-hörek	1						

soottug	1	şalıp	1	şiş	1	taŋ	1
sorbulan-	1	şalırtkayın-	1	şişteyt-	1	tarbıl	1
soruk	1	şaŋ-deŋ	1	şivişkinnig	1	tavaar	1
soy- II	1	şaŋnal	1	şoluk	1	tazar-	1
soyul-	1	şapta-	1	şoŋmas	1	tejeet-	1
södürü-	1	şarıgıla-	1	şooça	1	tekpileş-	1
sögedektey	1	şaştıktır	1	şoogaynış-	1	telgilig	1
sök- tur-	1	şelgile-	1	şoogayın-	1	tendiŋeyndir	1
söŋ	1	şelgileş-	1	şooladı	1	tenek-deerey	1
söökte-	1	şene-	1	şoolug	1	tenek-munak	1
söölü	1	şet	1	şoraan	1	tenit-	1
sööm	1	şıdıraala-	1	şorbajıla-	1	tepkiiştig	1
söörtündür	1	şıgaa-	1	şoşkuŋguurla-	1	tepsen-	1
sudalda-	1	şıgıradır	1	şoylaadı	1	teptin-	1
sudal-damır	1	şıgırt	1	şo	1	tereŋ	1
sug-çar	1	şıŋayndır-	1	şölderlig	1	terge	1
sug-çıraa	1	şooŋayndır	1	şöleede-	1	tergele-	1
suglan-	1	şılagda-	1	şöybek	1	tergele-çuuzala-	1
suksunna-	1	şılba	1	şöybeŋeyin-	1	tergiide-	1
sulara-	1	şılı-	1	şöyündü	1	tergiin	1
sulara-şilgede-	1	şımıraş	1	şugla-	1	termes	1
sundur-	1	şın-mege	1	şugul	1	teve-deŋnig	1
suraglan-	1	şınnıg	1	şugulda-	1	tırı- dıgı-	1
surtugayın-	1	şıŋgan	1	şulura-	1	tırıkılan-	1
suvay	1	şıŋgı-	1	şurugayın-	1	tırıkılandır	1
suybagıla-	1	şıvada-	1	şuugaş-	1	tırtış	1
sülde	1	şıvıraş-şıvıraş	1	şuulganna-	1	tırttıngıla-	1
sülde-sagıızın	1	şıyaanda	1	şuurganna-	1	tikkile-	1
sümeleş-çövüleş-	1	şidilen-	1	şuuştur-	1	todug	1
sürgee	1	şiiledi	1	şuut	1	todug-şıırak	1
sürgü-dalgıg	1	şiiledi-şooladı	1	şuvagançı	1	togana	1
sürgüül	1	şiile-koola-	1	şüül-	1	toglat-	1
sür-küçülüg	1	şiiŋayın-	1	şüüleŋ	1	tona-	1
sürtel-	1	şiit-	1	şüür	1	tonnat-	1
sürükçü	1	şimçeş	1	taagıla-	1	tongar-	1
şaanak	1	şimeen	1	taakpılaş-	1	toogula-	1
şaandakı	1	şimeerge-	1	taala-	1	toolay	1
şagda-töögüde	1	şinçi	1	taalıŋnıg	1	tooŋayın-	1
şagzıra-	1	şinçittin-	1	taan I	1	tooruk	1
şak-öy	1	şiŋgeet-	1	taanda	1	tos çüs tozan tos	1
şalbaa	1	şiŋme	1	taar-	1	tot- han-	1
		şirbigile-	1	taarımçalıg	1	toyaa-	1
		şiremil	1	taar-ottug	1		
		şirtek	1	takkılat-	1		
				tamçıktıg	1		
				tanıttın-	1		

doja- 1
tödü 1
töjek 1
töktеŋnedi 1
töndür- 1
tönmes- 1
batpas 1
töögüş- 1
töören- 1
törepçi 1
törügüle- 1
törümel 1
törüt- 1
tudug 1
tudungur 1
tuduştur- 1
biriktir- 1
tuldur 1
tulupta- 1
turala- 1
turlagla- 1
turum 1
tus 1
tutkula- II 1
tüle- 1
tülük 1
türençig 1
türet- 1
türümekey 1
türüt- 1
udaan- 1
çırgal 1
udatkan 1
udazın 1
udur-dedir 1
udurlan- 1
ugaannıg 1
ugla- 1
şıgaa- 1
uguş- 1
ujuk- 1
ujun 1
ujuŋgan 1
ujuttur- 1
ulçu- 1
mölçü- 1
ulda- 1
ulu- 1
unnug 1
urdun- 1
urug-darıg 1
uruktug 1
ustur- 1
utkut- 1
utkuul 1
uttun- 1
kagdın- 1
uul- heel- 1
uura- 1
uuştur- 1
şuuştur 1
uyan 1
uyara- 1
muŋgara- 1
uyarat- 1
uybalaştır 1
uygulug 1
uyo-oo 1
üdügüleştir 1
üjeldirzi 1
üldülüg 1
üle- düge- 1
ülgüür 1
ündür- 1
kıygır- 1
ündürüş- 1
ür 1
üre 1
üregde- 1
ürel- dalal- 1
üreldeş- 1
üre-töl 1
ürezin 1
ürgülçü 1
ürügeyin- 1
ürügeyiniş- 1
ürüŋeyiniş- 1
üşkü 1
üşte 1
üüjele- 1
üülelig 1
üürgene 1
üüründe 1
üy-balay 1
üye-düpte 1
üyen-balay 1
üzesküüleŋ 1
üzeyt- 1
çoldayt- 1
üzük- 1
booluk 1
üzündü 1
üzüş- 1
yambılan- 1
tambılan- 1
yanzı-bürü 1
yozula- 1
yozula- 1
hündüle- 1
yozula- 1
sögede- 1

KAYNAKÇA

Acaroğlu, Türker. (1982). Bulgarca-Türkçe Tematik Sözlük. *Türk Dili Dergisi*. *C: XLV (368)*, 122-123.

Açа, Mehmet. (2004). Tıvalı Destancıların Bazı Kalıplaşmış İfadeleri Üzerine. *Prof. Dr. Abdurrahman Güzel'e Armağan*. Gazi Eğitim ve Kültür Vakfı Yayını, 95-107.

Açа, Mehmet. (2006). Tıva Destan ve Masallarının Araştırılmasında Tür Sorunu. *Millî Folklor*, 9 (72), 85-94.

Açа, Mehmet. (2007a). Destan ve Masal Anlatımı ile Ortamını Belirleyen İnanışlar Nelerdir?. *I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı, 9-15 Nisan 2006 Çeşme-İzmir, Bildiri Kitabı I* (ed. Fikret Türkmen-Gürer Gülsevin), Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.

Açа, Mehmet. (2007b). *Tıva Halk Masalları*. Konya: Kömen Yayınları.

Açа, Mehmet. (2009). "Oğuz Kağan" ve "Arı-Haan" Destanları Uygarlaşma Süreci Açısından Nasıl Okunabilir?. *Milli Folklor*, 82, 59-75.

Akalın, Şükrü Halûk. (2011). Türkiye Türkçesinde Ünlem. *Türk Gramerinin Sorunları Bildiriler. (Birleştirilmiş 1. Baskı).* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksan, Doğan. (2006). *Türkçenin Sözvarlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.

Aksan, Doğan. (2009). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. (5.Basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Anderson, G. D., Harrison, K. D. (1999). *Tyvan*. München: LINCOM Europa.

Anderson, Gregory D. S., Harrison K. D. (2003). *Tyvan Dictionary*. Lıncom Europa.

Aras, Hayat. (2002). Tuva (Tıva) Türkleri ve Türkçesi. Güzel, H. C., Çiçek, K., Koca, S. (Editörler). *Türkler, 20. c.* Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 189-194.

Arat, Reşit Rahmeti. (1953). Türk Şivelerinin Tasnifi. *Türkiyat Mecmuası*, X, 59-139.

Arçın, Mehmet Salih. (2009). *Tuvaca Bir Destan: Haan-Tögüldür (Giriş-Metin-Aktarma-Dizin).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Arçın, Mehmet Salih. (2014). *Tuva Destanları 2 Haan-Tögüldür*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arıkoğlu, Ekrem. (1996). *Tuva ve Hakas Türkçelerinde Fiil*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arıkoğlu, Ekrem. (1997) Tuva Türkçesinin Tarihi Gelişimi ve Üzerinde Yapılan Çalışmalar. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, S: 4, 153-161.

Arıkoğlu, Ekrem. (1998). *Tuva Türkleri Edebiyatı*. Türk Dünyası El Kitabı, Dördüncü Cilt (Türkiye Dışı Türk Edebiyatları). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Arıkoğlu, Ekrem. (2000). Tuva Türkçesinde Gırtlaksı Ünlüler. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, S: 10, 543-547.

Arıkoğlu, Ekrem. (2002). Tuva'nın XX. Asır Siyasi Tarihi. Güzel, H. C., Çiçek, K., Koca, S. (Editörler). *Türkler, 20.* c. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 173-179.

Arıkoğlu, Ekrem. (2005). *Örnekli Hakasça-Türkçe Sözlük*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Arıkoğlu, Ekrem. (2007). *Tuva Türkçesi*. Ercilasun, Ahmet Bican (ed.), *Türk Lehçeleri Grameri*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Arıkoğlu, Ekrem. (2012). Tuva Türkçesinde Moğolcadan Alınan Unsurların Ses Bilgisi Açısından Durumu. *Dil Araştırmaları*, S: 11, 17-36.

Arıkoğlu, E., Borbaanay, B. (2007). *Tuva Destanları*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arıkoğlu, E., Kuular, K. (2003). *Tuva Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aslan, Birsel Oruç. (2006). Tepegöz ve Köroğlu Destanlarının Gagauz Varyantlarında Görülen Slav ve Rumence Kökenli Kelimeler. *İlmî Araştırmalar*, S: 21, 37-44.

Aslan, Birsel Oruç. (2011). Türkiye Türkçesinde Kullanılan Çekim Edatları Üzerinde Görüş Farklılıklarından Kaynaklanan Problemler. *Türk Gramerinin Sorunları Bildiriler. (Birleştirilmiş 1. Baskı).* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Atasoy, Emin. (2008). Rusya Federasyonu Sınırları İçinde Yer Alan Özerk Cumhuriyetlerin Etnocoğrafya Işığında Değerlendirilmesi. *Turkish Studies, C: 3* (7), 83-124.

Aydemir, İbrahim Ahmet. (2009). Altay Tuvaları-Altay'da Unutulmuş Bir Türk Halkı. *Bilig*, S: 48, 1-12.

Aydemir, İbrahim Ahmet. (2015). Tuvacada Sözlükselleşmiş Zarf-Fiilli Yapılar. *Türkbilig*, S: 30, 223-230.

Bacanlı, Eyüp. (2013). Güney Sibirya Türk Dillerinde Birleşik Fiillerle İlgili Teorik Sorunlar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C: 6 (24), 27-33.

Bacanlı, Eyüp. (2014). *Kılınış Kategorisi ve Altaycada Kılınış Kategorisi Olarak Art Fiiller*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Banguoğlu, Tahsin. (2007). Türkçenin Grameri. (8.Basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Baran, Buket. (2015). *Tuva Türkçesinde Fiil Söz Yapımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Baş, Bayram. (2006). 1985-2005 *Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baş, Bayram. (2011). Söz Varlığı Çalışmalarında Kullanılacak Ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XXIX, 27-61.

Baş, Bayram. (2012). Türk Masallarının Söz Varlığı Üzerine Bir Değerlendirme. *Milli Folklor*. S: 93, 125-134.

Başgöz İlhan. (1998). Dede Korkut Destanında Epitetler. (Çev. Nebi Özdemir). *Milli Folklor*, S: 37, 23-35.

Biçeldey, K. A. (2008). Tuva Yazısını ve İmlasını Geliştirme Teklifleri (çev. Vildan Koçoğlu). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, C: 8 (1), 197-201.

Biçeldey, K. A. vd. (hzl.). (2012). *Tıva Ulustuŋ Tooldarı*. Kızıl: Tıvanıŋ Gumanitarlıg Şinçilelder İnstitudu.

Caferoğlu, Ahmet. (1988). *Türk Kavimleri*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Caferoğlu, Ahmet. (2011). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. (2. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Castren, M. Alexander. (1857). *Koibalishen und Karagassischen Sprachlehre*, St. Petersburg.

Clauson, Sir Gerard. (1972). *An Etymological Dictionary of the Pre-Thirteenth Century Turkish*. Oxford: Oxford: Oxford University Press.

Çadamba, Z. B. (1974). *Todjinskiy Dialekt Tuvinskogo Yazıka*. Kızıl: Tuvinskoe Knijnoye İzdatel'stvo.

Çağatay, Saadet. (1969). Tuba Ağzında iyik. *Türkiyat Mecmuası*, 15, 171-174.

Çağatay, Saadet. (1978). Uygurcada Hendiadyoinler. *Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler,* Ankara.

Devlet, Nadir. (1997). Sibirya'daki Halkların Demografik ve Ekonomik Potansiyelleri. Gürsoy-Naskali, Emine (ed.), *Sibirya Araştırmaları*, İstanbul: Simurg.

Dorju, M. D. (2002). *Bay Tayginskiy govor v sisteme dialektov Tuvinskogo yazıka.* Kızıl: Tuvinskoe Knijnoye İzdatel'stvo.

Dorju, M. D. (2011). *Tıva Dıldın Dialekt Slovarı (Dialektologiçeskiy Slovar Tuvinskogo Yazıka)*. Kızıl: Tıvanın Gumanitarlıg Şinçilelder İnstitudu.

Durgut, Hüseyin. (2005). Romanyalı Türk Sair Mehmet Niyazi'nin Sagış Adlı Şiir Kitabının Söz Varlığı Üzerine Yorumlar. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*. 6, 108-119.

Duymaz, Ali. (2007). Oğuz Kağan Destanı'ndan Dede Korkut Kitabı'na Kahramanların Beden Tasvirlerinin Sembolik Anlamları Üzerine Değerlendirmeler. *Milli Folklor*, 76, 50-58.

Eberhard, Wolfram. (1943). Tobalar Etnik Bakımdan Hangi Zümreye Girer (Çev. İkbal Berk). *Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi C: I* (2), 19-30.

Eraslan, Kemal. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ercilasun, Ahmet Bican (2008). La Enklitiği ve Türkçede Bir "Pekiştirme Enklitiği" Teorisi. *Dil Araştırmaları Dergisi*, S: 2, 35-56.

Ercilasun, Ahmet Bican (ed.). (2007). *Türk Lehçeleri Grameri*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Ercilasun, Ahmet Bican. (2007). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. (4. baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Ercilasun, Ahmet Bican. (2013). Köktürklerden Önce de Türkçe Devlet Diliydi. *Prof. Dr. Leylâ Karahan Armağanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Erdem, Melek. (2007). Oğuz Grubu Türk Lehçelerinde İletişim Fiilleri. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi,* C: 4 (2), 94-104.

Eren, Hasan. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara: Bizim Büro Basım Evi.

Ergin, Muharrem. (2002). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları.

Ergun, M., Açа, M. (2004). *Tıva Kahramanlık Destanları I,* Ankara: Akçağ Yayınevi.

Ergun, M., Açа, M. (2005). *Tıva Kahramanlık Destanları II,* Ankara: Akçağ Yayınevi.

Fridman, Eva Jane Neumann. (2002). Tuva Şamanizmi. Güzel, H. C., Çiçek, K., Koca, S. (Editörler). *Türkler, 20. c.* Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, s. 180-188.

Gabain, A. Von. (2007). *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev. Mehmet Akalın). (5. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gencan, Tahir Nejat. (2001). Dilbilgisi. Ankara: Ayraç Yayınevi.

Golden, Peter B. (2013). *Türk Halkları Tarihine Giriş* (Çev. Osman Karatay). İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Gömeç, Saadettin. (2002). Tarihte ve Günümüzde Tuva Türkleri. *Avrasya Etüdleri*, S: 21, 137-155.

Grebnev, L. V. (1960). *Tuvinskiy Geroiçeskiy Epos*, Kızıl.

Gürsoy-Naskali, E., Duranlı, M. (1999). *Altayca-Türkçe Sözlük.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gürsoy-Naskali, Emine (haz.). (2007). *Hakasça-Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gürsoy-Naskali, Emine. (1997). *Sibirya Araştırmaları*, İstanbul: Simurg.

Hacıeminoğlu, Necmettin. (1992). *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Hacıeminoğlu, Necmettin. (2015). *Türk Dilinde Edatlar*. (1. Basım: MEB, 1972). İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Hertek, Ya. Ş. (1973). *Tuvinsko-Russkiy Frazeologiçeskiy Slovar'*. Kızıl: Tıvanıŋ Nom Ündürer Çeri.

Hertek, Ya. Ş. (1978). *Frazeologiya Sovremennogo Tuvinskogo Yazıka*. Kızıl: Tuvinskoe Knijnoe İzdatel'stvo.

Ilgın, Ali. (2015). *Tarihî Karşılaştırmalı Tofa (Karagas) Türkçesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İnan, Abdülkadir. (1998). *Makaleler ve İncelemeler I. Cilt*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

İshakov, F. G., Pal'mbah A. A. (1961). *Grammatika Tuvinskogo Yazıka - Fonetika i Morfologiya*. Moskva: İzdatel'stvo Vostoçnoy Literaturı.

Kaba, Ali. (2011). Altay, *Tuva, Hakas ve Şor Destanlarında At Motifi Üzerine Bir İnceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.

Karaağaç, Günay. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kaşgarlı Mahmud. (2013). *Divanü Lûgat-it Türk* (Çev. Besim Atalay). (Birleştirilmiş birinci baskı: Cilt I-II-III). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kaşgarlı Mahmud. (2013). *Divanü Lûgat-it Türk* (Çev. Besim Atalay). (Birleştirilmiş birinci baskı: Cilt IV). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kâşgarlı Mahmud, (haz. A. B. Ercilasun, Z. Akkoyunlu). (2014). *Dîvânu Lügâti't-Türk* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Katanov, N. F. (1903). *Opıt izsledovaniya Uryanhayskago yazıka s ukazaniyem glavneyşih rodstvennıh otnoşeniy ego k drugim yazıkam tyurkskogo kornya*, Kazan.

Katanov, N. F. (2000). *Bilimsel Eserlerinden Seçmeler, Hakas Folkloru ve Etnografyası Metinleri*. Ankara: Türksoy Yayıncılık.

Kaymaz, Zeki. (1997). Türkiye Türkçesi ve Ağızlarında Renk Bildiren Kelimelerin Kullanılışı ve Sistematiği. *TDAY-Belleten*, 251-341.

Khabtagaeva, Bairma. (2006). The intensity of Mongolian influence in the Tuva Language. *Acta Orientalia*, 59 (1), 85-94.

Khabtagaeva, Bayarma. (2009). *Mongolic Elements in Tuvan*. Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.

Kırgıs, Z. K. (1994). Muzikal'noe İspolnenie Tuvinskih Skazok. V. M. Gatsak vd. (Editörler), *Tuvinskie Narodnıe Skazki*, Novosibirsk: Nauka, 35-48.

Kocapınar, Pelin. (2010). Sözlük Sınıflandırmalarında "Tematik Sözlük"ün Yeri. *Türkiye'de ve Dünya'da Sözlük Yazımı ve Araştırmaları Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Koçoğlu Gündoğdu, Vildan. (2012). *Günümüz Tuva Türkçesi: Giriş-Dil Özellikleri-Metinler-Söz Dizini*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Koçoğlu Gündoğdu, Vildan. (2014). Tuva Türkçesinin Diyalektleri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, C: 14 (2), 17-28.

Koçoğlu, Vildan. (2008). Tuva Türklerinin Kullandıkları Alfabeler ve Bazı İmla Özellikleri. *Turkish Studies*, C: 3 (7), 442-456.

Koçoğlu-Gündoğdu, Vildan. (2010). Tuva Türkçesindeki Ünlü Uzunluklarına Dair. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, C: 10 (1), 73-80.

Kombu, S. (2012). *Tuvinskaya Literatura - Slovar'*. Novosibirsk: Nauka.

Korkmaz, Zeynep. (2007). Gramer Terimleri Sözlüğü. (3.Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Zeynep. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Zeynep. (2011). *Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları.* (5. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Krueger, John R. (1977). *Tuvan Manual*. Bloomington: Indiana University Publications.

Kurudayıoglu, M., Karadağ, Ö. (2005). Kelime Hazineleri Çalışmaları Açısından Kelime Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, C: 25* (2): 293-307.

Lessing, D. Ferdinand. (2003). *Moğolca-Türkçe Sözlük* (Çev. Günay Karaağaç). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Levitskaya, L. S. (1989). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na bukvı "C", "J" i "Y")*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka.

Levitskaya, L. S. vd. (2003). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na bukvı "L", "M", "N", "P", "S")*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka

Levitskaya, L. S., Dıbo, A. B., Rassadin, V. İ. (1997). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na bukvı "K", "Ḳ")*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka

Levitskaya, L. S., Dıbo, A. B., Rassadin, V. İ. (2000). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na bukvı "Ḳ")*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka

Li, Yong-Song. (1999). *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*. İstanbul: Simurg.

Lvova, E. L., Oktyabrskaya, İ. V., Sagalayev, A. M., Usmanova, M. S. (2013). *Güney Sibirya Türklerinin Geleneksel Dünya Görüşleri* (çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.

Menges, K. H. (1959). Das Sojonische und Karagassische. *Philologiae Turcicae Fundamenta I*, Wiesbaden, 640-670.

Menges, K. H. (2009). Güney Sibirya Türk Şiveleri (Çev. Günay Karaağaç). Dil Tarih ve İnsan, İstanbul: Kesit Yayınları.

Monguş, D. A. (1983). O slujebnıh funktsiyah slov kiji, ulus i çüve v Tuvinskom yazıke. *Tyurkskie Yazıki Sibiri*, 12-35. [Monguş, D. A. (2009). *Tuvinskiy Yazık i Pismennost'*. Kızıl: Tuvinskiy İnstitut Gumanitarnıh İssledovanniy Pri Pravitel'stve Respubliki Tıva, 96-117.]

Monguş, D. A. (2005). *Tıva-Türk Slovar/Tuvaca-Türkçe Sözlük*. Kızıl: Tuvinskiy İnstitut Gumanitarnıh İssledovaniy.

Monguş, D. A. (2009). O nekotorıh modelyah predlojeniy v Tuvinskom yazıke, obrazovannıh pri uçastii proizvodnıh ot glagola de-/di- "govorit'", "skazat'". Biçeldey, K. A. (hzl.), *Tuvinskiy Yazık i Pismennost'*. Kızıl, 129-134.

Monguş, D. A. (ed.). (2003). *Tolkovıy Slovar' Tuvinskogo Yazıka I/Tıva Dıldıŋ Tayılbırlıg Slovarı I*. Novosibirsk: Nauka.

Monguş, D. A. (ed.). (2011). *Tolkovıy Slovar' Tuvinskogo Yazıka II/Tıva Dıldıŋ Tayılbırlıg Slovarı II*. Novosibirsk: Nauka.

Monguş, M. V. (2010). *Odin Narod: Tri Sud'bı, Tuvintsı Rossiya, Mongoli i Kitaya v Sravnitel'nom Kontekste*. Osaka: Natsionalnıy Muzey Etnologi.

Mutlu, Hüseyin Kahraman. (2009). Türkçe Öğretiminde Sözlükçülük Tekniği Açısından Tematik Sözlükler. *Turkish Studies, C: 4* (4), 814-822.

Nadelyayev, V. M. vd. (1969). *Drevnetyurkskiy Slovar'*, Leningrad.

Ondar, N. M. (2004). *Parnıe slova v Tuvinskom yazıke*. Diss. Kan. Filol. Nauk., Kızıl.

Ong, Walter J. (2010). *Sözlü ve Yazılı Kültür-Sözün Teknolojileşmesi*. İstanbul: Metis Yayınları.

Orus-Ool, S. M. (2001). *Tuvinskie Geroiçeskie Skazaniya (Tekstologiya, Poetika, Stil),* Moskva.

Ölmez, Mehmet. (1996). Tuvalar ve Tuvaca. *Çağdaş Türk Dili*, S: 95, 10-17.

Ölmez, Mehmet. (2007). *Tuwinischer Wortschatz mit alttürkischen und mongolischen Parallelen - Tuvacanın Sözvarlığı Eski Türkçe ve Moğolca Denklikleriyle*. Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.

Öner, M., Kaya, M. Y., Özşahin, M. (22-24 Nisan 2005). *Lehçe-i Tatarî"nin Söz Varlığı Üerine Bir İceleme,* Altınorda ve Varisleri II. Uluslararası Konferansı, Ayaz Tahir Tükistan İdil-Ural Vakfı, İstanbul.

Öner, Mustafa. (1998). Muhtar Evezov'un Jetim Hikayesinde Dil (Söz Dökümü Üzerinde Yorumlar). *Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* S: 9, 27-90.

Özbek, E. Erdem. (2015). Türkiye'de "Söz Varlığı" Çalışmaları ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Akademik Kaynak,* 3 (5), 23-38.

Özönder, D. Sema Barutçu. (2011). Türk Dilinde Fiil ve Fiil Çekimi. *Türk Gramerinin Sorunları Bildiriler. (Birleştirilmiş 1. Baskı).* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Özşahin, Murat. (2011). *Başkurt Türkçesi Söz Varlığı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Palmbah, A. A. (ed.). (1955). *Tuvinsko-Russkiy Slovar'*. Moskova: Gosudarstvennoe İzdatel'stvo İnostrannıh i Natsionalnıh Slovarey.

Ragagnin, Elisabetta. (2012). Moğolistan Duhaları. *Tehlideki Diller Dergisi*, Kış 2012, 85-101.

Räsänen, Martti. (1969). *Versuch Eines Etymologischen Wörterbuchs Der Türksprachen*. Helsinki.

Rassadin, V. İ. (1971). *Fonetika i Leksika Tofalarskogo Yazıka*. Ulan-Ude: Buryatskoye Knijnoye İzdatel'stvo.

Rassadin, V. İ. (1978). *Morfologiya Tofalarskogo yazıka v sravnitel'nom osveşçenii*. Moskva. Nauka.

Rassadin, V. İ. (1980). *Mongolo-Buryatskiye Zaimstvovaniya v Sibirskih Tyurkskih Yazıkah*. Moskva: İzdatelstvo Nauka.

Rossiyskaya Akademiya Nauk Sibirskoye Otdelenie İnstitut Filologii. (1997). *Pamyatniki Folklora Narodov Sibiri i Dal'nego Voctoka, Tuvinskie Geroiçeskie Skazaniya* (ed. V. M. Gatsak vd.). Novosibirsk: Nauka.

Sağol, Gülden. (1995). Tarihi Şivelerde At Donları. Gürsoy-Naskali Emine (ed.), *Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık*. İstanbul: Türkiye Jokey Kulübü.

Saussure, F. (2011). *Genel Dilbilim Dersleri*, (çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual.

Sat, Ş. Ç. (1961). Tıva dılda priçastiyeler bile deepriçastiyelerniŋ sös çogaadırınga bolgaş grammatiktig hevirler tıptırınga rolü. Orgu, K. H. (ed.), *Tıva Dıl Dugayında Ajıldar*, Kızıl: Tıvanıŋ Nom Ündürer Çeri.

Sat, Ş. Ç., Salzınmaa, E. B. (1980). *Amgı Tıva Literaturlug Dıl*, Kızıl: Tıvanıŋ Nom Ündürer Çeri.

Sat, Ş. Ç. (1983). *Amgı Tuva Literaturlug Dıl - Sintaksis*. Kızıl: Tıvanıŋ Nom Ündürer Çeri.

Sat, Ş. Ç. (1987). *Tıva Dialektologiya*. Kızıl: Tıvanıŋ Nom Ündürer Çeri.

Savran, Hülya. (2013). Kazak Türkçesi "Korkıt Ata Kitabı"nda Sona Gelen Edatlar. Gül, Bülent (ed.), *Bengü Beläk Ahmet Bican Ercilasun Armağanı*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Sevortyan, E. V. (1974). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na glasnıye)*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka.

Sevortyan, E. V. (1978). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na bukvı "B")*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka.

Sevortyan, E. V. (1980). *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov (Obshetyurkskie i mejtyurkskie osnovı na bukvı "V", "G" i "D")*. Moskva: İzdatel'stvo Nauka.

Simtchit, Kyzyl Maadyr. (2002). Tuva Türkçesinin Şekilbilgisi (Türkçenin tarihsel dönemleri ile karşılaştırmalı olarak). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Somuncuoğlu, Anar. (2002). Tuva Cumhuriyeti. Güzel, H. C., Çiçek, K., Koca, S. (Editörler). *Türkler, 20. c.* Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 160-172.

Şahin, Hatice. (2009). Kaşgarlı'dan Günümüze Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler. *Turkish Studies*, 4/3, 2020-2036.

Şahin, Leysen. (2002). Sibirya Türk Toplulukları Tarihi. Güzel, H. C., Çiçek, K., Koca, S. (Editörler). *Türkler, 20. c.* Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 734-742.

Şahin, Savaş. (2012). Mental Fiil Kavramı ve Türkmen Türkçesinde Mental Fiiller. *Uluslararası Türkçe Edebiyat kültür Eğitim Dergisi*, C: 1 (4), 45-62.

Tatarintsev, B. İ. (1970). O nekotornıh gruppah Mogolizmov v yazıke Tuvinskogo folklora (na materiale skazok i geroiçeskih skazaniy). *Uçeniye Zapiski*, XIV, 174-188. [Tatarintsev, B. İ. (2009). *İzbrannıe Nauçnıe Trudnı*. Kızıl, 68-82.]

Tatarintsev, B. İ. (1976). *Mongolskoe yazıkovoe vliyanie na Tuvinskuyu leksiku*. Kızıl: Tuvinskoe Knijnoe İzdatel'stvo.

Tatarintsev, B. İ. (1980). O nekotorıh Tuvinskih etnonimah. *Noveyşiye issledovaniya po arheologii i etnogenezu Tuvintsev*. Kızıl, 144-148. [Tatarintsev, B. İ. (2009). *İzbrannıe Nauçnıe Trudnı*. Kızıl, 164-169.]

Tatarintsev, B. İ. (1990). Proishojdenie etnonima *topa ~ tuba ~ tıva* i nekotorıh drugih shodnıh s nim naimenovaniy. *Sovyetskaya Tyurkologiya*, No: 2, Baku, 75-83. [Tatarintsev, B. İ. (2009). *İzbrannıe Nauçnıe Trudnı*. Kızıl, 198-211]

Tatarintsev, B. İ. (1994). Neskolko zameçaniy po povodu slova *hooray*. Gumanitarnıe Nauki v Sibiri, Seriya Filologiçeskaya No: 4, 43-47. [Tatarintsev, B. İ. (2009). *İzbrannıe Nauçnıe Trudnı*. Kızıl, *219-225*]

Tatarintsev, B. İ. (2000). *Etimologiçeskiy Slovar Tuvinskovo Yazıka I*, Novosibirsk: Nauka.

Tatarintsev, B. İ. (2002). *Etimologiçeskiy Slovar Tuvinskovo Yazıka II*, Novosibirsk: Nauka.

Tatarintsev, B. İ. (2004). *Etimologiçeskiy Slovar Tuvinskovo Yazıka III*, Novosibirsk: Nauka.

Tatarintsev, B. İ. (2008). *Etimologiçeskiy Slovar Tuvinskovo Yazıka IV*, Novosibirsk: Nauka.

Tekin, T., Ölmez, M. (2003). *Türk Dilleri Giriş*. İstanbul: Yıldız Dil ve Edebiyat Dizisi: 2.

Tekin, Talat. (2013). Once More Zetacism and Sigmatism. Yılmaz, E., Demir, N. (hzl.), *Makaleler I Altayistik*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tenişev, E. R. (1968). *Tuvinskko-Russkiy Slovar*, Moskva: İzdatel'stvo "Sovyetskaya Entsklopediya".

Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu. (1993). *Alday-Buuçu, Tıva Ulustuŋ Maadırlıg Tooldarı II* (haz. S. M. Orus-Ool), Kızıl: Tıvanın Nom Ündürer Çeri.

Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu. (1996). *Arı-Haan, Tıva Ulustuŋ Maadırlıg Tooldarı V* (haz. S. M. Orus-Ool), Kızıl: Tıvanın Nom Ündürer Çeri.

Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu. (1990). *Tıva Maadırlıg Tooldar I* (haz. S. M. Orus-Ool), Kızıl: Tıvanın Nom Ündürer Çeri.

Tıvanın Dıl, Literatura Bolgaş Töögünün Ertem-Şinçilel İnstitudu. (1994). *Dalay-Baybıŋ Haan, Baazaŋaynıŋ Maadırlıg Tooldarı* (haz. S. M. Orus-Ool), Kızıl: Tıvanın Nom Ündürer Çeri.

Tietze, Andreas. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı I (A-E)*, İstanbul: Simurg.

Tietze, Andreas. (2009). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı II (F-J)*, Viyana: OAW.

Turan, Fikret. (2001). *Eski Oğuzca Sözlük Bahşayiş Lügati*. İstanbul: Bay Yayınları.

Toktaş, Hayat Aras. (2006). *Tuvaca "Alday-Buuçu" Destanının Dil Yönünden İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Toparlı, R., Vural, H., Karaatlı, R. (2007). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tosun, İlker. (2011). *Tuva Türkçesinin Şekil Bilgisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Tuna, Osman Nedim. (1972). Osmanlıcada Moğolca Ödünç Kelimeler. *Türkiyat Mecmuası*, C: XVII, 209-250.

Tuna, Osman Nedim. (1976). Osmanlıcada Moğolca Kelimeler. *Türkiyat Mecmuası*, C: XVIII, 281-314.

Türk Dil Kurumu. (2012). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türkd Dil Kurumu.

User, Hatice Şirin. (2009). *Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi*. Konya: Kömen Yayınları.

Uzun, Nadir Engin. (2004). *Dilbilgisinin Temel Kavramları*. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi.

Yaylagül, Özen. (2005). Türk Runik Harfli Metinlerde Mental Fiiller. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi,* C: 2 (1), 17-51.

Yaylagül, Özen. (2010). Türkiye Türkçesindeki Duygu Fiilleri. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, C: 7 (4) S:4, 100-111.

Yılmaz, E., Demir, N. (2013). *Kısas-ı Enbiya'dan Hareketle Arap Harfli Metin Yayınlarında Sözlük-Dizinle İlgili İlkeler*. B. Gül, F. Ağca ve F. Gökçe (editörler). Bengü Bitig, Dursun Yıldırım Armağanı, Ankara: Türkbilig Yayınları.

Yılmaz, Gülsüm Killi. (2010). Kuzey ve Güneydoğu Sibirya Türklerinin Dil Durumu.Ankara. KÖKSAV Kök Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Serisi.

Yudahin, K. K. (2011). *Kırgız Sözlüğü* (Çev. Abdullah Taymas). (Birleştirilmiş 1. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu.

Zakiyev, M. Z., Ganiyev, F. A. (Editörler). (1993). *Tatarskaya Grammatika II-Morfologiya*. Kazan: Tatarskoe Knijnoe İzdatelstvo.

Zülfikar, Hamza. (1995). *Türkçede Ses Yansımalı Kelimeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İnternet Kaynakları:

http://demoscope.ru/weekly/ssp/rus_etn_10.php?reg=66/29.02.2016

http://www.gks.ru/free_doc/new_site/perepis2010/perepis_itogi1612.htm/29.02.2016

http://tuvastat.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_ts/tuvastat/resources/29.02.2016

http://tuvastat.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_ts/tuvastat/ru/statistics/population/29.02.2016

ProQuest Number: 31287738

INFORMATION TO ALL USERS
The quality and completeness of this reproduction is dependent on the quality
and completeness of the copy made available to ProQuest.



Distributed by ProQuest LLC (2024).
Copyright of the Dissertation is held by the Author unless otherwise noted.

This work may be used in accordance with the terms of the Creative Commons license
or other rights statement, as indicated in the copyright statement or in the metadata
associated with this work. Unless otherwise specified in the copyright statement
or the metadata, all rights are reserved by the copyright holder.

This work is protected against unauthorized copying under Title 17,
United States Code and other applicable copyright laws.

Microform Edition where available © ProQuest LLC. No reproduction or digitization
of the Microform Edition is authorized without permission of ProQuest LLC.

ProQuest LLC
789 East Eisenhower Parkway
P.O. Box 1346
Ann Arbor, MI 48106 - 1346 USA